СРПСКО – РУСИНСКИ
РЕЧНИК

СЛОВНЇК
СЕРБСКО – РУСКИ

А – Њ

I

БЕОГРАД

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ – ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ –
КАТЕДРА ЗА РУСИНСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ
ДРУШТВО ЗА РУСИНСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

СРПСКО-РУСИНСКИ РЕЧНИК

I

А – Ђ

Главни уредник:
др ЈУЛИЈАН РАМАЧ

Уредници:
мр МИХАЈЛО ФЕЈСА и мр ХЕЛЕНА МЕЂЕШИ

Нови Сад
1995.

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВИМ САДЗЕ – ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ –
КАТЕДРА ЗА РУСКИ ЯЗИК И ЛИТЕРАТУРУ
ДРУЖТВО ЗА РУСКИ ЯЗИК И ЛИТЕРАТУРУ

СЕРБСКО-РУСКИ СЛОВНЇК

I

А – Ђ

Главни редактор:
др ЮЛИЯН РАМАЧ

Редакторе:
мр МИХАЙЛО ФЕЙСА и мр ГЕЛЕНА МЕДЄШИ

Нови Сад
1995.

Обрађивачи:
Хавријил Колесар, Васиљ Мудри, Ирина Наћук, Славко Сабо, Ђура Сопка, Амалија Хромиш, Стеван С. Чакан

Састављачи Лексиколошке картотеке русинског језика:
Јозефина Будински, Ксенија Варга, Љупка Варга, Снежана Харди, Владимир Хирјовати, Марија Хорњак, Марија Хорњак-Кухар, Ксенија Дудаш, Татјана Камењицки, Хелена Киш, Магдалена Кишјухас, Јаков Кишјухас, Мара Ковач, Хавријил Колесар, Данијела Колесар, Наташа Макаји, Серафина Макаји, Хелена Мећеши, Евгеније Мећеши, Серафина Мећеши, Васиљ Мудри, Ирина Наћук, Јаким Олејар, Јанко Павлович, Олена Папуга, Јасмина Прегун, Марија Прегун, Јулијан Рамач, Наталија Рамач, Емилија Рац, Јанко Рац, Владо Рускаји, Павлина Сабадош, Моника Сабо, Ксенија Сегеди, Хелена Скубан, Никола Скубан, Наташа Фа, Вероника Фејса, Михајло Фејса, Блаженка Хома, Евґеније Чакан, Марија Ј. Чакан, Геновева Шанта

Стручни саветник у раду на Речнику и Картотеци:
др Митар Пешикан

Стручни саветници за избор одредница:
мр Слободанка Бошков,
др Гордана Јовановић

Рецензенти:
др Гордана Вуковић,
др Александар Дуличенко

Компјутерска обрада:
Славко Сабо

Издавач:
Филозофски факултет – Катедра за русински језик и књижевност

Нови Сад 1995.

Обробйоваче:
Гавриїл Колєсар, Василь Мудри, Ирина Натюк, Славко Сабо, Дюра Сопка, Амалия Хромиш, Штефан Ш. Чакан

Составяче Лексикологийней картотеки руского язика:
Йозефина Будински, Ксения Варґа, Любка Варґа, Снежана Гарди, Владимир Гирйовати, Мария Горняк, Мария Горняк-Кухар, Ксения Дудаш, Тат'яна Каменїцки, Гелена Киш, Маґдалена Кишюгас, Яков Кишюгас, Мара Ковач, Гавриїл Колєсар, Даниєла Колєсар, Наташа Макаї, Серафина Макаї, Гелена Медєши, Йовґен Медєши, Серафина Медєши, Василь Мудри, Ирина Натюк, Яким Олеяр, Янко Павлович, Олена Папуґа, Ясмина Преґун, Мария Преґун, Юлиян Рамач, Наталия Рамач, Емилия Рац, Янко Рац, Владо Рускаї, Павлина Сабадош, Моника Сабо, Ксения Сеґеди, Гелена Скубан, Микола Скубан, Наташа Фа, Вероника Фейса, Михайло Фейса, Блаженка Хома, Евґений Чакан, Мария Я. Чакан, Ґеновева Шанта

Фахови совитнїк у роботи на Словнїку и Картотеки:
др Митар Пешикан

Фахово совитнїки за вибор одреднїцох:
мр Слободанка Бошков,
др Ґордана Йованович

Рецензенти:
др Ґордана Вукович,
др Александер Дуличенко

Компютерски обробок:
Славко Сабо

Видаватель:
Филозофски факултет – Катедра за руски язик и литератуту

Нови Сад 1995.

Предговор

Први речник русинског језика написао је Микола М. Кочиш – **Приручни терминолошки речник српскохрватско- -русинско-украјински** са око 14.000 српских речи (Руске слово, Нови Сад, 1972). У време наглог ширења функција русинског књижевног језика седамдесетих година (наставни језик у средњој школи, језик администрације и др.) осетила се потреба за једним већим речником, те је Друштво за русински језик и књижевност 1973. год. дало иницијативу за израду великог српско--русинског речника са око 80.000 речи. Оформqене су две радне групе од по десетак русинских културно-просветних радника и студената: једна за израду Речника и једна за саставqање Лексиколошке картотеке русинског језика. Посебна група – Секција лектора и преводилаца Друштва – радила је на утвр|ивању и стварању нових русинских термина. Одговорни уредник Речника у овој фази рада био је \ура Варга, председник Друштва. Део посла је био ура|ен. Када је 1981. год. на Филозофском факултету у Новом Саду основана Катедра за русински језик и књижевност, она је преузела од Друштва оба ова пројекта и заједно са споqашњим сарадницима наставила је рад на њима.

Велику помоћ у раду на оба пројекта пружао нам је наш стручни саветник др Митар Пешикан са Института за српски језик у Београду.

Српско-русински речник је резултат тог вишегодишњег рада Друштва за русински језик и књижевност и Катедре за русински језик и књижевност.

Овај речник је угледао света захваqујући свестраној подршци институција Покрајине, Републике и Федерације: Универзитета у Новом Саду, Одсека за српски језик Филозофског факултета у Новом Саду, Матице српске, Одбора за прославу 250- -годишњице досеqења Русина, Друштва за русински језик и књижевност, Матице русинске, Савеза Русина и Украјинаца Југославије, Покрајинског секретаријата за остваривање права националних мањина, управу и прописе, Владе СР Југославије, Покрајинског секетаријата за културу и образовање, Министарства за науке и технологију Републике Србије.

Опредеqујућа финансијска помоћ дошла је од стране Покрајинског секретаријата за остваривање права националних мањина, управу и прописе.

Уредништво

Предходне слово

Перши словнїк руского язика написал Микола М. Кочиш – **Приручни терминолоґийни словнїк себскогорватско-руско-українски** зоз коло 14.000 сербскима словами (Руске слово, Нови Сад, 1972). У чаше наглого ширеня функцийох руского литературного язика седемдзешатих рокох (наставни язик у стреднєй школи, язик администрациї и др.) почувствовала ше потреба за єдним векшим словнїком, та Дружтво за руски язик и литературу 1973. р. дало инициятиву за виробок велького сербско-руского словнїка зоз коло 80.000 словох. Оформени два роботни ґрупи од коло двацец руских културно-просвитних роботнїкох и студентох: єдна за виробок Словнїка и єдна за составянє Лексикологийней картотеки руского язика. Окремна ґрупа – Секция лекторох и прекладательох Дружтва – робела на утвердзованю и твореню нових руских терминох. Одвичательни редактор Словнїка у тей фази роботи бул Дюра Варґа, предсидатель Дружтва. Часц роботи була зробена. Кед 1981. р. на Филозофским факултету у Новим Садзе основана Катедра за руски язик и литературу, вона превжала од Дружтва обидва тоти проєкти и вєдно з вонкашнїма сотруднїками предлужела роботу на нїх.

Вельку помоц у роботи на обидвох проєктох давал нам наш фахови совитнїк др Митар Пешикан з Института за сербски язик у Беоґрадзе.

Сербско-руски словнїк резултат тей вецейрочней роботи Дружтва за руски язик и литератуту и Катедри за руски язик и литературу.

Тот словнїк обявени дзекуюци всестраней потримовки институцийох Покраїни, Републики и Федерациї: Универзитета у Новим Садзе, Одсека за сербски язик Филозофского факултета у Новим Садзе, Матици сербскей, Одбора за преславу 250-рочнїци приселєня Руснацох, Дружтва за руски язик и литературу, Рускей матки, Союзу Руснацох и Українцох Югославиї, Покраїнского секретарията за витворйованє правох национални меншинох, управу и предписаня, Влади СР Югославиї, Покраїнского секретарията за културу и образованє, Министерства за науки и технолоґию Републики Сербиї..

Ришуюца финансийна помоц пришла з боку Покраїнского секретарията за витворйованє правох националних меншинох, управу и предписаня.

Редакция

СТРУКТУРА РЕЧНИКА

Српска лексика

1. У **Српско-русинском речнику** је обрађено око 80 % сх. речи из **Речника српскохрватскога књижевног језика** (Матица српска – Матица хрватска, 1967-76), који смо узели за основу при изради нашег речника. Преузимали смо пре свега оне речи за које русински језик има своје еквиваленте. Пошто смо желели да овај речник што целовитије прикаже лексику српског говорног подручја, обрадили смо и знатан део покрајинизама са целог тог подручја. Чешће од других узимани су покрајинизми из Војводине, који су обично познати и Русинима или постоје и у русинском језику, нпр. мађаризми **ардов** (рсн. гордов), **арто** (рсн. фарто) и др.

2. Имена становника већих места и становника крајева унета су у Речник. Поред осталих унета су и имена становника русинских места и места која се налазе у њиховој близини (обично су уношени и придеви изведени од имена таквих места):

Крстурац -рца *х. (становник Руског Крстура)* Керестурец, Керестурчан
крстурски -а -о керестурски
кулски[2] -а -о кулянски, кулски...
Куљанин *х.* Кулянєц

3. У мањој мери у Речник су уношене апстрактне именице на **-ост**, глаголске именице на **-ње, -ће**, деминутиви и аугментативи именица, именице женског рода на **-ица, -киња, -ка** и др. изведене од одговарајућих именица мушког рода, присвојни придеви, прилози изведени од одговарајућих придева (пре свега прилози на **-о**).

4. За неке изведене речи не наводе се еквиваленти, већ се на основну реч указује знаком < :

гагричење *с.* < гагричити
бардаче *с. и* бардачић *х. дем.* < бардак

5. Нису обрађиване речи које су у српском речнику означене са *индив.* (= ауторова индивидуална реч), *необ.* (= необичан израз), *рет.* (= реч у реткој употреби). Ређе су узимане и речи означене са *варв.* (= варваризми) и *вулг.* (= вулгарни изрази).

6. Неке српске речи или изрази унети су да би се истакли поједини карактеристични русински еквиваленти. Нпр. под одредницом **бабичин** унет је израз **бабичин муж** да би се указало на постојање русинске речи **бабец**, а реч **баптисткиња** унета је да би се истакао русински еквивалент на **-ка: баптистка**

7. Списак географских имена и списак скраћеница (абревијатура) даје се на крају Речника.

8. Српске речи дате су у екавском изговору. Ијекавски облици, ако имају екавске еквиваленте, нису посебно уношени.

Ако више ијекавских речи изведених од истог корена следе једна за другом, ијекавски облик упућује се на екавски:

вје… *оп.* **ве**…

9. Речи са западног подручја обрађиване су, а западне гласовне варијанте обично су упућиване на синониме источног подручја:

зрак[1] *х. (ваздух)* воздух
барбарски -а -о *оп.* варварски

Ако су источна и западна варијанта по азбучном реду једна за другом, дају се под једном одредницом:

акредитирати -ам *и* **акредитовати** -тујем
зак. и нєзак., *дипл.* акредитовац

Русинска лексика

1. Циљ нам је био да у Речнику што више исцрпимо русинску књижевну и народну лексику. У Речник су унете речи из Лексиколошке картотеке русинског језика. Унети су, највећим делом, и специјални термини из разних струка за које у русинском језику постоје или су створени нови књижевни еквиваленти, мада у српском (и у русинском) ови изрази нису у општој употреби. То су термини из школских уубеника и школских речника за усмерено образовање.

2. Поред савремених русинских речи унете су*:*
а) и многе застареле, архаичне и ретке народне речи **(енґедовац** „допустити; опростити", **шифа** „брод"**, струнґа** „пролаз у плоту", **футро** „постава одеће", **цофац ше** „повлачити се натрашке", **фалєчнїк** „неискрен човек", **маштальня** „штала" и др.). Испред таквих речи стављане су скраћенице *заст., нар., нар. поез.***;**
б) неке речи које су у русинском књижевном језику до сада као позајмице (мађарск‰, н‰мачк‰) бил‰ потискиван‰: **бизовно** „сигурно", **фришко** „брзо", **шток** „спрат" и др.;
в) неке речи српског порекла које се избегавају у русинском књижевном језику, али су раширене у разговорном језику (речца **баш**, везник **яґда** „као да" и др.). Такве речи означене су скраћеницом *беш.* (= разговорни језик).

3. У Речник су ушле све досад познате куцурске лексичке варијанте (означене скраћеницом *коц.*). Некад се (у синтагми или реченици) крстурска и куцурска варијанта наводе са косом цртом између.

4. У ретким случајевима уредници и обрађивачи предлагали су своје еквиваленте за поједине српске речи и изразе:

бројчаник *х.* ..... нумернїк

Обрада српских одредница

1. Ако дублети по азбучном реду следе један за другим, давани су под једном одредницом:

анђелић, **анђелчић** *х. и* **анђелче** *с.*

2. Хомоними су означени бројевима ¹ ² ³ итд. и акцентовани су. Као хомоними су третирани не само речи исте врсте (нпр. две именице или два глагола), него и речи различитих врста (нпр. глагол **мац** и именица **мац**:

аваница¹ *ж. (прангија)* мажар
аваница² *х. и ж.* **1.** *(зликовац; нитков)*
злодій; скаранїк....

3. Ако једна реч има функције две или више врста речи (нпр. функцију прилога и везника, прилога и речце), обрађује се као хомоними

а¹ *злуч.* ……
а² *слов.* …… итд.

или се свака функција обрађује под бројевима **1, 2**... или I, II.....

ала² *и* **ала 1**. *слов.* алє ….; 2. *викр.* (*гле*) палє

4. Термини састављени од придева и именице (нпр. биолошки термини) давани су као посебне одреднице **(**нпр. **лепа ката)** или као изрази после знака ◊:

мајчин -а -о …..; ◊ ~ **душица** *бот.* мацерина душичка…

5. Ако се српска реч употребљава само у одређеном изразу, после ње се стављају две тачке, а онда се наводи цео израз:

бантам ~ категорија *спорт.* бантам катеґория

6. Са скраћеницом *оп.* (= види) на своје синониме упућиване су: **а)** речи које се у књижевном језику ређе употребљавају**:**

вајалац *х. оп.* **вајар**

б) некњижевни облици:

ајдук *х. оп.* **хајдук**

в) покрајинизми и дијалектизми:

Вазам *х. покр. оп.* **Ускрс**

7. Граматичке напомене уз поједине речи и значења дају се на русинском језику испред еквивалента:

а[1] *злуч.* **1.** *процивни* а, алє; ...... **2.** *составни* а;......
а[4] *викр.* **1.** *за виражованє здогадованя, нєсподзиваня и розличних емоцийох* а; ....; **2.** *за питанє* га; ....

8. Са посебним скраћеницама указује се на област употребе једне речи *(техн., шк., зоол.* и др.) или на њену стилску карактеристику *(беш., заст., арґо).* Такве скраћенице стоје росле сррских речи одн. росле бројева који означавају русинске еквиваленте:

анаконда *ж. зоол.* анаконда
бадем *х.* **1.** *бот.* мандуля......; **2.** *анат. оп.* **крајник**

9. Значење српске речи се често прецизира на српском језику синонимом или другом напоменом у загради испред еквивалента:

бадаљ -дља *х.* **1.** *(бодља у јежа)* игла; **2.** *(заостало перце на кожи очупане живади)* стопец;..... **4.** *зоол. (обад)* овад
бадати -ам **1.** *(бости, боцкати)* джобац, штухац, джаґац; *(забадати)* заджобовац; **2.** *(ићи као да се ногом боде)* тачкац ше, шкинтац;.....
бајат -а -о **1.** *(устајао, стар)* **а)** *(о хлебу и сл.)* черстви, нєфришки, нєшвижи; **б)** *(о месу)* стари, нєфришки, нєшвижи; **2.** *фиґ. (о лицу)* стварднути, зачерствени

10. Примери (илустрације) се наводе за свако значење посебно, а фразеолошки изрази на крају, после свих значења:

бестрага *присл.* **1.** барз далєко; **остали су иза колоне ~ позади** остали за колону барз далєко назадку; **2.** нє зна ше дзе; **побегао је ~** сцекол нє зна ше дзе; **3.** *(исувише)* барз; **пут је био ~ р|ав** драга була барз подла; .... є ~ **му глава** най идзе до чорта (дябла, дюґа), най идзе карки ламаюци; **иди ~** идз гет, идз до чорта (дябла, дюга)............

Ако русински фразеолошки израз није потпун еквивалент српском изразу, између њих се ставља знак ≅ :

бабо -а *и* -е *оп.* **баба**[1;] ~ **ни по бабу ни по стричевима** поправдзе, праведно, справедлїво; ≅ сват нє сват - з коча долу

На фразеолошки израз под другом одредницом упућује се скраћеницом *оп. фраз. при:*

гибаница *ж.* ґибаница, рита зоз сиром, слани рейтеш; є **замесити коме гибаницу** *ор. фраз. рри* **колач**

У примерима и фразеолошким изразима уместо основног облика одреднице ставља се знак ~ . Ако је одредница употгебљена у неком дгугом облику (а не у основном), наводи се цео њен облик:

кућа *ж.* **1** ......**2.** *(рородични дом)* дом; **отићи кући** роЗсц дому; ...... **3.** *(домаћинство)* обисце, дом; **он се брине о целој кући** вон ше стара о цалим обисцу; **4.** *(укућани)* обисце, фамилия; **свака ~ је учествовала у акцији** кажде обисце участвовало у акциї; ......є ~ **од карата** колїба (хижа) з картох

Еквиваленти

1. Русинске еквиваленте за поједина значења настојали смо ређати по њиховој значајности и фреквенцији у књижевном језику: на прво место стављан је значајнији и фреквентнији еквивалент:

берићет *х.* **1.** (*летина*) урожай, род…..

Ако је за једно значење постојао већи број еквиваленaта, то је, због недовољно примера у Картотеци, некад било теже постићи:

бедник *х.* **1**. (*јадник*) бидни, сеґинь, сирот[к]а, бидняк, биднїк…..

У неким случајевима испред других смо стављали еквивалент којем смо желели дати првенство зато што је он фреквентнији *у народном језику*. Таква је нпр. реч **сеґинь** под горе наведеном одредницом **бедник.** Такође и израз **пушков прах:**

барут *х.* пушков прах, барут…..

2. а) Ако су русински еквиваленти потпуни синоними, између њих се ставља зарез, а ако се делимично разликују по значењу – тачка и зарез; слична значења се наводе и под **а)** и **б)**; различита значења (под **1, 2, 3...**) одвајају се тачком и зарезом:

бирач *х.* **1.** *(на изборима)* виберач; **2.** *(пробирач)* виберни, вибераци, вибернїк; **3.**...
блатњав -а -о **1.** *(упрљан блатом)* заблацени; од блата;
блатњаве ципеле заблацениципели; ....
бич *х.* **1. а)** *(пастирски)* батог; **б)** *(кочијашки)* чмиґов, батог; ....

б) Лексички дублети некад се наводе са косом цртом између њих:

верно *присл*. **1**. вирно, *заст*. верно/вернє

3. Ако српска реч има више значења, а за сва значења се употребљава исти русински еквивалент, испред еквивалента се често ставља скраћеница *з розл. знач.* (= са разним значењима):

ватра *ж.* **1.** *з розл. знач.* огень; **запалити ватру** запалїц огень; **наложити ватру** розкласц огня (огень), розложиц огень; **отворити ватру на непријатеља** отвориц огень на нєприятеля; ....

4. Ако српска реч има основно и фигуративно значење, а за оба значења је исти еквивалент, испред еквивалента се ставља скраћеница *осн. (и) фиґ.* или се скраћеница *и фиґ.* ставља иза еквивалента:

видокруг *х. осн. и фиґ.* видогляд, горизонт, видокруг
болест *ж.* хорота *и фиґ.*

5. Ако се за русински еквивалент преузима српска одредница (нпр. фолклорни израз и др.), ако еквивалент не изражава неко специфично значење које има одредница или ако читаоцу може бити недовољно јасан (страна реч, историјски појам и сл.), иза њега у загради даје се тумачење на русинском:

башлук *х.* **1.** башлук *(муслимански надгробни камень);* ....
бакаруша *ж.* **1.** бакарни цинґалов (бренчок, дзвончок) *(хтори ше вяже животинї коло шиї);* ....
балчак *х.* ручка *(шаблї, копиї и под.)*
балдахин *х.* **1.** балдахин *(закрице з драгоциного платна над престолом, посцелю)*

6. Ако не постоји одговарајући еквивалент, он се изражава кроз примере:

бакшиш *х.:* **дати некоме** ~ дац дакому на палєнку (на пиво и под.), *беш.* дац дакому бакшиш

или се преводи описно:

двогрла *ж.* **1**. пищалка з двома пищками

7. Неким скраћеницама указује се на стилистичку карактеристику еквиваленната *(заст., нар., рид., беш.* и др.). Оне стоје испред еквивалента:

безобразан -зна -зно **1.** *(дрзак)* безочлїви, безочни, пусти, *нар.* презочлїви, *беш.* безобразни; ......

Ако еквивалент стоји непосредно иза бројке **1, 2, 3**. итд. или непосредно иза одреднице, такве скраћенице стављају се после еквивалента да читалац не би помислио да се односе на српску реч.

8. Ретке граматичке напомене уз русинске еквиваленте дају се на русинском језику иза еквивалента (осим скраћеница за род све остале напомене дају се у загради):

бакар *х.* бакар (*ґен.* -ару *и* -кру)

9. Уз имена мање познатих биљака и животиња иза еквивалента се у загради наводи и латински назив.

Именице

1. За српске именице наводи се којег су рода:

брус *х.* **1**. брус; ……
верност *ж.* вирносц

За русинске еквивалнтне именице наводи се род само по потреби (ако су нпр. српска и русинска именица истог порекла, а различитог рода):

пећ *ж.* пец *х.*
глад *ж.* глад *х.*

2. Код српских именица наводи се облик генитива једнине, ређе и номинатива и генитива множине, ако се у тим облицима дешавају гласовне промене.
Ови облици наводе се од последњег непромењеног гласа основе.

вијак -јка *х.* ……
бâк[1] *х.* (*мн.* бâци) ……

3. Уз именице које имају само множину ставља се скраћеница *мн.* после скраћенице за род:

бабињаци *х. мн.* …..

Придеви

1. Код придева се наводе наставци женског и средњег рода:

брбљив -а -о
златан -тна -тно

2. Уз придеве који се употребљавају само у једном роду ставља се скраћеница *прикм.* (= придев):

ждребна *прикм.* жребна

3. Придеви се наводе у неодређеном облику, а ако он не постоји, онда у облику одређеног вида:

братски -а -о

Ако се придев са неким значењем употребљава само у одређеном облику, испред русинског еквивалента ставља се скраћеница *одр.*:

водан -дна -дно **1**. *одр*. водови, водни; ….. **2**. (*водњикав*) воднїсти

4. Компаратив се наводи ако је неправилан:

зао зла зло (*одр*. зли, *комп*. гори)

Заменице

Поред заменица, као посебне одреднице унети су и поједини заменички изрази **(било који** и др.).

Облици косих падежа заменица нису уношени као посебне одреднице.

Бројеви

Основни бројеви означени су скраћеницом *числ.*

Глаголи

1. За српске глаголе наводи се облик 1. л. презента (од последњег непромењеног гласа основе):

говорити -им

2. Вид глагола се означава код двовидских и по потреби код других глагола:

бетонирати -ам *зак. и нєзак.* ....
везати[1] вежем *зак.*
везати[2] вежем *и* **везивати** -зујем *нєзак.*

3. Обрађују се и свршени и несвршени глаголи. Ређе (код неких мање значајних глагола) обрађује се само један вид, а други се упућује на обрађен скраћеницом *зак. (нєзак.) ґу*:

васпоставити -им **1.** *(обновити)* запровадзиц; .....
васпостављати -ам *нєзак. ґу* **васпоставити**

Различити русински еквиваленти за свршени и несвршени вид наводе се са косом цртом између, а када за један вид има више еквивалената, наводе се и под **а)** и **б)**:

авизирати се -ам се *зак. и нєзак.* явиц ше/явяц ше, обявиц ше/обявйовац ше

4. Ако је један глагол и прелазан и непрелазан, прелазна и непрелазна значења обично се обрађују под I. и II. и означавају скраћеницама *прех., нєпрех.:*

избити -ијем I. *прех.* **1.** *(одстранити ударцем)* вибиц; **2.** *(о часовнику)* вибиц, одбиц; ..... II. *нєпрех.* **1.** *(пробити се ван)* **а)** *(о биљци)* зисц; ....

Под II. се обрађују и узајамно-повратни глаголи.

5. Глаголска рекција наводи се ако је различита код српског и русинског глагола:

гледати -ам **1.** *з розл. знач. (кога, шта и у кога, у шта)* патриц на дакого, на дацо;

6. Повратни глаголи наводе се као посебна одредница.

Код неких мање фреквентних глагола (некад и код фреквентнијих) не наводи се повратан облик посебно од неповратног, већ се повратна речца ставља у заграду:

абонирати (се) -ам (се) *и* **абоновати (се)** -нујем (се) *зак. и нєзак.* абон[ир]овац (ше)
гибати (се) -ам (се) **1.** *(савијати (се))* з[о]гинац (ше); ......

Непроменљиве врсте речи

Непроменљиве врсте речи обележаване су одговарајућим скраћеницама: *присл., прим., злуч., слов., викр.*

Употреба заграда

У округлу заграду, поред већ наведених случајева, стављају се:
а) синоними:

вити[1] . . . ~ барјак (заставу)
висити . . . увек виси пред крчмом вше є (вше стої, вше кучи) пред карчму

б) глас (морфема, израз) по којем се синоними разликују:

вероисповест *ж*. виро(и)споведає

в) тумачења која су део одредница одн. еквивалента (те нису писана курзивом):

време ..... за извесно ~ **(траје, важи и сл.** ... до часу (тирва, важи и под.))

2. Испустиви гласови, морфеме и изрази стављају се у угласту заграду:

абен -а -о абов[и]
адвен[а]т *х. кат.* адвент
абак[ус] *х. архит*. абак[ус]
весло *с*. весело; є. . . нисам [ни ја] **~ сисао** [анї] я нє шалєни . . .

СТРУКТУРА СЛОВНЇКА

Сербска лексика

1. У **Сербско-руским словнїку** обробене коло 80 % сг. слова зоз **Речника српскохрватскога књижевног језика** (Матица српска – Матица хрватска, 1967-76), хтори зме вжали за основу при виробку нашого словнїка. Преберали зме насампредз гевти слова за хтори руски язик ма свойо еквиваленти. Понеже зме жадали же би тот словнїк цо цалоснєйше приказал лексику сербского бешедного подруча, обробели зме и значну часц покраїнизмох з цалого того подруча. Частейше од других брани покраїнизми з Войводини, хтори звичайно познати и Руснацом або исную и у руским язику, напр. мадяризми **ардов** (рус. гордов), **арто** (рус. фарто) и др.

2. Мена жительох векших местох и жительох крайох унєшени до Словнїка. Попри других унєшени и мена жительох руских местох и местох хтори ше находза у їх блїзкосци (звичайно уношени и прикметнїки виведзени з менох таких местох):

Крстурац -рца *х. (становник Руског Крстура)* Керестурец, Керестурчан
крстурски -а -о керестурски
кулски[2] -а -о кулянски, кулски...
Куљанин *х.* Кулянєц

3. У меншей мири до Словнїка уношени абстрактни меновнїки на **-ост**, дїєсловни меновнїки на **-ње**, **-ће**, деминутиви и ауґментативи меновнїкох, меновнїки женского роду на **-ица, -киња, -ка** и др. виведзени з одвитуюцих меновнїкох хлопского роду, присвойни прикметнїки, присловнїки виведзени з одвитуюцих прикметнїкох (насампредз присловнїки на **-о**).

4. За даєдни виведзени слова нє наводза ше еквиваленти, алє ше на основне слово указує зоз знаком < :

5. Нє обрабяни слова хтори у сербским словнїку означени зоз *индив.* (= авторово индивидуалне слово), *необ.* (=нєзвичайни вираз), *рет.* (= слово у ридким хаснованю). Ридше брани и слова означени зоз *варв.* (= варваризми) и *вулг.* (= вулґарни вирази).

гагричење *с.* < гагричити
бардаче *с. и* бардачић *х. дем.* < бардак

6. Даєдни сербски слова або вирази унєшени же би ше визначели дзепоєдни характеристични руски еквиваленти. Напр. под одреднїцу **бабичин** унєшени вираз **бабичин муж** же би ше указало на исноване руского слова **бабец**, а слово **баптисткиња** унєшене же би ше визначел руски еквивалент на **-ка: баптистка.**

7. Список ґеоґрафских менох и список скраценьох (абревиятурох) дава ше на концу Словнїка.

8. Сербски слова дати у екавским вигваряню. Иєкавски форми, кед маю екавски еквиваленти, окреме нє уношени.

Кед вецей иєкавски слова виведзени од истого кореня шлїдза єдно за другим, иєкавска форма упутжює ше на екавску:

вје… *оп.* **ве**…

9. Слова зоз заходного подруча обрабяни, а заходни гласово вариянти звичайно упутйовани на синоними восточного подруча:

зрак[1] *х. (ваздух)* воздух
барбарски -а -о *оп.* **варварски**

Кед ше восточна и заходна варианта по азбучним шоре находза єдна за другу, даваю ше под єдну одреднїцу:

акредитирати -ам *и* **акредитовати** -тујем *зак. и нєзак.*, *дипл.* акредитовац

Руска лексика

1. Циль нам бул цо баржей вичерпац у Словнїку руску литературну и народну лексику. До словнїка унєшени слова з Лексикологийней картотеки руского язика. Унєшени, з найвекшей часци, и специялни термини з розличних фахох за хтори у руским язику постоя або створени нови литературни еквиваленти, гоч у сербским (и у руским) тоти визари нє у общим хаснованю. То термини зоз школских учебнїкох и школских словнїкох за унапрямене образованє.

2. Окрем сучасних руских словох унєшени:
а) и велї застарени, архаїчни и ридки народни слова (**енґедовац** „допущиц; пребачиц", **шифа** „ладя", **струнґа** „преход у плоце", **футро** „постава шматох", **цофац ше** „цурикац ше", **фалєчнїк** „нєщири човек", **маштальня** „хлїв" и др.). Пред такима словами кладзени скраценя *заст., нар., нар. поез.;*

б) даєдни слова хтори у руским литературним язику потераз як пожички (мадярски, нємецки) були поцисковани: **бизовно** „сиґурно", **фришко** „швидко", **шток** „поверх" и др.

в) даєдни слова сербского походзеня хтори ше керую у руским литературним язику, алє су розширени у бешедним язику (словко **баш,** злучнїк **яґда** „як кед би" и др.). Таки слова означени зоз скраценьом *беш.* (= бешедни язик).

3. До Словнїка вошли шицки потераз познати коцурски лексични вариянти (означени зоз скраценьом *коц.).* Дакеди ше (у синтаґми або виреченю) керестурска и коцурска вариянта наводза зоз зукосу смужку медзи нїма.

4. У ридких случайох редакторе и обробйоваче предкладали свойо еквиваленти за дзепоєдни сербски слова и визари:

бројчаник *х.* ..... нумернїк

Обробок сербских одреднїцох

1. Кед дублети по азбучним шоре шлїдза єден за другим, давани су под єдну одреднїцу:

анђелић, **анђелчић** *х. и* **анђелче** *с.*

2. Гомоними означени зоз числами 1 2 3 итд. и акцентовани су. Як гомоними третировани нє лєм слова истей файти (напр. два меновнїки або два дїєслова), алє и слова розличних файтох (напр. дїєслово **мац** и меновнїк **мац**):

аваница[1] *ж. (прангија)* мажар
аваница[2] *х. и ж.* **1.** *(зликовац; нитков)*
злодїй; скаранїк....

3. Кед єдно слово ма функциї двох або вецей файтох словох (напр. функцию присловнїка и злучнїка, присловнїка и словка), обрабя ше як гомоними

а[1] *злуч.* ……
а[2] *слов.* …… итд.

або ше кажда функция обрабя под числами **1, 2...** або I, II...

ала[2] *и* **ала 1**. *слов.* алє ….; 2. *викр.* (*гле*) палє

4. Термини составени з прикметнїка и меновнїка (напр. биолоґийни термини) давани як окремни одреднїци (напр. **лепа ката**) або як визари после знака ◊ :

мајчин -а -о …..; ◊ ~ **душица** *бот.* мацерина душичка…

5. Кед ше сербске слово хаснує лєм у одредзеним виразу, после нього ше кладу два точки, а вец ше наводзи цали виpaз:

бантам ~ категорија *спорт.* бантам катеґория

6. Зоз скраценьом *оп.* (= опать) на свойо синоними упутйовани: **а)** слова хтори ше у литературним язику ридше хасную:

вајалац *х. оп.* **вајар**

б) нєлитературни форми:

ајдук *х. оп.* **хајдук**

в) покраїнизми и диялектизми:

Вазам *х. покр. оп.* **Ускрс**

7. Ґраматични надпомнуца ґу одредзеним словом и значеньом даваю ше на руским язику пред еквивалентом:

а[1] *злуч.* **1.** *процивни* а, алє; ...... **2.** *составни* а;......
а[4] *викр.* **1.** *за виражованє здогадованя, нєсподзиваня и розлічних емоцийох* а; ....; **2.** *за питанє* га; ....

8. З окремнима скраценями указую ше на обласц хаснованя єдного слова (*техн., шк., зоол.* и др.) або на його стилску характеристику (*беш., заст., арґо).* Таки скраценя стоя после сербских словох одн. после числох хтори означую руски еквиваленти:

анаконда *ж. зоол.* анаконда
бадем *х.* **1.** *бот.* мандуля......; **2.** *анат. оп.* **крајник**

9. Значенє сербского слова ше часто прецизує на сербским язику зоз синонимом або другим надпомнуцом у заградзеню пред еквивалентом:

бадаљ -дља *х.* **1.** *(бодља у јежа)* игла; **2.** *(заостало перце на кожи очупане живади)* стопец;..... **4.** *зоол. (обад)* овад
бадати -ам **1.** *(бости, боцкати)* джобац, штухац, джаґац; *(забадати)* заджобовац; **2.** *(ићи као да се ногом боде)* тачкац ше, шкинтац;.....
бајат -а -о **1.** *(устајао, стар)* **а)** *(о хлебу и сл.)* черстви, нєфришки, нєшвижи; **б)** *(о месу)* стари, нєфришки, нєшвижи; **2.** *фиґ. (о лицу)* стварднути, зачерствени

10. Приклади (илустрациї) ше наводза за кажде значенє окреме, а фразеолоґийни вирази на концу, после шицких значеньох:

безтрага *присл.* **1.** барз далєко; **остали су иза колоне ~ позади** остали за колону барз далєко назадку; **2.** нє зна ше дзе; **побегао је ~** сцекол нє зна ше дзе; **3.** *(исувише)* барз; **пут је био ~ р|ав** драга була барз подла; .... є ~ **му глава** най идзе до чорта (дябла, дюґа), най идзе карки ламаюци; **иди ~** идз гет, идз до чорта (дябла, дюґа)............

Кед руски фразеолоґийни вираз нє подполни еквивалент сербскому виразу, медзи нїма ше кладзе знак ≌ :

бабо -а *и* -е *оп.* **баба**[1;] **~ ни по бабу ни по стричевима** поправдзе, праведно, справедлїво; ≌ сват нє сват - з коча долу

На фразеолоґийни вираз под другу одреднїцу упутжює ше зоз скраценьом *оп. фраз. при:*

гибаница *ж.* ґибаница, рита зоз сиром, слани реЗтеш; є **замесити коме гибаницу** *ор. фраз. рри* **колач**

У прикладох и фразеолоґийних виразох место основней форми одреднїци кладзе ше знак ~ . Кед одреднїца похаснована у даєдней другей форми (а нє у основней), наводзи ше цала єй форма:

кућа *ж.* **1** ......**2.** *(породични дом)* дом; **отићи кући** роЗсц дому; ...... **3.** *(домаћинство)* обисце, дом; **он се брине о целој кући** вон ше стара о цалим обисцу; **4.** *(укућани)* обисце, фамилия*;* **свака ~ је учествовала у акцији** кажде обисце участвовало у акциї; ......є ~ **од карата** колї̈ба (хижа) з картох

Еквиваленти

1. Руски еквиваленти за одредзени значеня намагали зме ше шоровац по їх значносци и фреквенциї у литературним язику: на перше место кладзени значнєйши и фреквентнєйши еквивалент:

берићет *х.* **1.** (*летина*) урожай, род….

Кед за єдно значенє постояло векше число еквивалентох, то, пре нєдостаточно приклади у Картотеки, дакеди було чежше посцигнуц:

бедник *х.* **1**. (*јадник*) бидни, сеґинь, сирот[к]а, бидняк, биднїк…..

У даєдних случайох опрез других зме кладли еквивалент хтороому зме жадали дац першенство прето же вон фреквентнєйши *у народним язику.* Таке напр. слово **сеґинь** под горе наведзену одреднїцу **бедник.** Тиж и вираз **пушков прах:**

барут *х.* пушков прах, барут…..

2. а) Кед руски еквиваленти подполни синоними, медзи нїма ше кладзе запята, а кед ше часточно розликую по значеню – точка и запята; подобни значеня ше наводза и под **а)** и **б)**; розлични значеня (под **1, 2, 3...**) оддзелюю ше з точку и запяту:

бирач *х.* **1.** *(на изборима)* виберач; **2.** *(пробирач)* виберни, вибераци, вибернїк; **3.** ...
блатњав -а -о **1.** *(упрљан блатом)* заблацени; од блата;
блатњаве ципеле заблацениципели; . . . .
бич *х.* **1. а)** *(пастирски)* батог; **б)** *(кочијашки)* чмиґов, батог; . . . .

б) Лексични дублети дакеди ше наводза зоз зукосу смужку медзи нїма:

верно *присл.* **1**. вирно, *заст.* верно/вернє

3. Кед сербске слово ма вецей значеня, а за шицки значеня ше хаснує исти руски еквивалент, пред еквивалент ше часто кладзе скраценє *з розл. знач.* (= з розличнима значенями):

ватра *ж.* **1.** *з розл. знач.* огень; **запалити ватру** запалї̈ц огень; **наложити ватру** розкласц огня (огень), розложиц огень; **отворити ватру на непријатеља** отвориц огень на нєприятеля;. . . . .

4. Кед сербске слово ма основне и фиґуративне значенє, а за обидва значеня исти еквивалент, опрез еквивалента ше кладзе скраценє *осн. (и) фиґ.* або ше скраценє *и фиґ.* кладзе за еквивалентом:

видокруг *х. осн. и фиґ.* видогляд, горизонт, видокруг
болест *ж.* хорота *и фиґ.*

5. Кед ше за руски еквивалент пребера сербска одреднїца (напр. фолклорни вираз и др.), кед еквивалент нє виражує даєдно специфичне значенє хторе ма одреднїца або кед читачови може буц нєдостаточно ясни (странске слово, историйне поняце и под.), за нїм ше у заградзеню дава толкованє по руски:

башлук *х.* **1.** башлук *(муслимански надгробни камень);* ....
бакаруша *ж.* **1.** бакарни цинґалов (бренчок, дзвончок) *(хтори ше вяже животинї коло шиї); . . ..*
балчак *х.* ручка *(шаблї, копиї и под.)*
балдахин *х.* **1.** балдахин *(закрице з драгоциного платна над престолом, посцелю)*

6. Кед нє постої одвитуюци еквивалент, вон ше виражує през приклади:

бакшиш *х.:* **дати некоме** ~ дац дакому на палєнку (на пиво и под.), *беш.* дац дакому бакшиш

або ше преклада описно:

двогрла *ж.* **1**. пищалка з двома пищками

7. З даєднима скрасенями указує ше на стилистичну характеристику еквивалентох *(заст., нар., рид., беш.* и др.). Вони стоя опрез еквивалента:

безобразан -зна -зно **1.** *(дрзак)* безочлїви, безочни, пусти, *нар.* презочлїви, *беш.* безобразни; ...…

Кед еквивалент стої нєпостредно за числом **1, 2, 3**. итд. або нєпостредно за одреднїсу, таки скрасеня кладу ше после еквивалента же би читач нє подумал же ше одноша на сербске слово.

8. Ридки ґраматични надпомнуса ґу руским еквивалентом даваю ше по руски за еквивалентом (окрем скрасеньох за род шиски други надпомнуса даваю ше у заградзеню):

бакар *х*. бакар (*ґен*. -ару *и* -кру)

9. При менох менєй познатих рошлїнох и животиньох за еквивалентом ше у заградзеню наводзи и латинска назва.

Меновнїки

1. За сербски меновнїки наводзи ше хторого су роду:

брус *х*. **1**. брус; ……
верност *ж*. вирносц

За руски еквивалентни меновнїки наводзи ше род лєм по потреби (кед напр. сербски и руски меновнїк истого походзеня, а розличного роду):

пећ *ж*. пец *х*.
глад *ж*. глад *х*.

2. При сербских меновнїкох наводзи ше форма ґенитива єднини, ридше и номинатива и ґенитива множини, кед ше у тих формох случую гласово пременки.
Тоти форми наводза ше од остатнього нєпременєтого гласа основи.

вијак -јка *х*. ……
бâк[1] *х*. (*мн*. бâци) ……

3. При меновнїкох хтори маю лєм множину кладзе ше скрасенє *мн.* после скрасеня за род:

бабињаци *х. мн*. ….

Прикметнїки

1. При прикметнїкох ше наводза законченя женского и стреднього роду:

брбљив -а -о
златан -тна -тно

2. При прикметнїкох хтори ше хасную лєм у єдним роду кладзе ше скраценє *прикм.:*

ждребна *прикм*. жребна

3. Прикметнїки ше наводза у нєодредзеней форми, а кед вона нє постої, вец у форми одредзеного виду:

братски -а -о

Кед ше прикметнїк з даєдним значеньом хаснує лєм у одредзеней форми, пред руским еквивалентом кладзе ше скраценє *одр.:*

водан -дна -дно **1**. *одр*. водови, водни; ….. **2**. (*водњикав*) воднїсти

4. Компаратив ше наводзи кед є нєправилни:

зао зла зло (*одр*. зли, *комп*. гори)

Заменовнїки

Попри заменовнїкох, як окремни одреднїци унєшени и даєдни заменовнїцки вирази **(било који** и др.).

Форми косих припадкох заменовнїкох нє уношени як окремни одреднїци.

Числовнїки

Основни числовнїки означени зоз скраценьом *числ.*

Дїєслова

1. За сербски дїєслова наводзи ше форма 1. ос. презента (од остатнього нєпременєного гласа основи):

говорити -им

2. Вид дїєслова ше означує при двовидових и по потреби при других дїєсловох:

бетонирати -ам *зак. и нєзак.* ....
везати[1] вежем *зак.*
везати[2] вежем *и* **везивати** -зујем *нєзак.*

3. Обрабяю ше и закончени и нєзакончени дїєслова. Ридше (при даєдних менєй значних дїєсловох) обрабя ше лєм єден вид, а други ше упутжює на обробени зоз скраценьом *зак. (нєзак.) ґу:*

васпоставити -им **1.** *(обновити)* запровадзиц; .....
васпостављати -ам *нєзак. ґу* **васпоставити**

Розлични руски еквиваленти за закончени и нєзакончени вид наводза ше зоз зукосу смужку медзи нїма, а кед за єден вид єст вецей еквиваленти, наводза ше и под **а)** и **б):**

авизирати се -ам се *зак. и нєзак.* явиц ше/являц ше, обявиц ше/обявйовац ше

4. Кед єдно дїєслово и преходне и нєпреходне, преходни и нєпреходни значеня звичайно ше обрабяю под I. и II. и означую ше зоз скраценями *прех., нєпрех.:*

избити -ијем I. *прех.* **1.** *(одстранити ударцем)* вибиц; **2.** *(о часовнику)* вибиц, одбиц; ..... II. *нєпрех.* **1.** *(пробити се ван)* **а)** *(о бињци)* зисц; ....

Под II. ше обрабяю и взаємно-повратни дїєслова.

5. Дїєсловна рекция ше наводзи кед є розлична при сербским и руским дїєслову:

гледати -ам **1.** *з розл. знач. (кога, шта и у кога, у шта)* патриц на дакого, на дацо;

6. Повратни дїєслова ше наводза як окремна одреднїца.

При даєдних менєй фреквентних дїєсловох (дакеди и при фреквентнєйших) нє наводзи ше повратна форма окреме од нєповратней, алє ше повратне словко кладзе до заградзеня:

абонирати (се) -ам (се) *и* **абоновати (се)** -нујем (се) *зак. и нєзак.* абон[ир]овац (ше)
гибати (се) -ам (се) **1.** *(савијати (се))* з[о]гинац (ше); ......

Нєпременлїви файти словох

Нєпременлїви файти словох означовани з одвитуюцима скраценями: *присл., прим., злуч., слов., викр.*

Хасcórванє заградзеньох

1. До округлого заградзеня, попри уж наведзених случайох, кладу ше:
а) Синоними:

вити[1] . . . ~ барјак (заставу)
висити . . . увек виси пред крчмом вше є (вше стої, вше кучи) пред карчму

б) глас (морфема, вираз) по хторим ше синоними розликую:

вероисповест *ж*. виро(и)споведає

в) толкованя хтори часц одреднїци одн. еквивалента (та су нє написани з курзивом):

време ..... за извесно ~ **(траје, важи и сл.** ... до часу (тирва, важи и под.))

2. Випущуюци гласи, морфеми и вирази кладу ше до угластого заградзеня:

абен -а -о абов[и]
адвен[а]т *х. кат.* адвент
абак[ус] *х. архит*. абак[ус]
весло *с*. весело; є. . . нисам [ни ја] ~ **сисао** [анї] я нє шалєни . . .

УПОТРЕБЉЕНА ЛИТЕРАТУРА – ПОХАСНОВАНА ЛИТЕРАТУРА

1. За српски део — За сербску часц

Речник српскохрватског књижевног и народног језика, књ. 1-14. САН, Институт за српскохрватски језик, Београд, 1959-1989.
Речник српскохрватскога књижевног језика, књ. 1-6. Матица српска - Матица хрватска, Нови Сад – Загреб, 1967-1976.
Српскохрватско-мађарски речник, књ. 1-3. Главни уредник Калман Ковач. Нови Сад, 1968.
Толстой И. И.: **Сербохорватско-русский словарь**. Москва, 1957.

2. За русински део За руску часц

а) О русинском језику О руским язику

Зоз роботи Секциї лекторох и прекладательох. У: **Творчосц ч 10**, **1984,** 94-98**; Творчосц ч. 8, 1982,** 80-81; **Творчосц ч. 7, 1981,** 32-33; **Творчосц ч. 1, 1975,** 94-99.

Кочиш М. М.: **Приручни терминолошки речник српскохрватско-русинско-украјински.** Руске слово, Нови Сад, 1972.

Кочиш М. М.: **Пожички з мадярского язика у нашей бешеди.** У: Кочиш М.: Линґвистични роботи. Руске слово, Нови Сад, 1978.

Кочиш М. М.: **Правопис руского язика.** Покраїнски завод за видаванє учебнїкох, Нови Сад, 1971.

мр Гелена Медєши *и* Павлина Сабадош: **Минимални словнїк руского язика: руско—сербскогорватски.** Завод за видаванє учебнїкох, Нови Сад, 1989.

Прилог зоз терминолоґиї. У: **Творчосц ч. 4, 1978,** 70-72 (пририхтали Гелена Медєши и Владимир Бесерминї); **Творчосц ч. 3, 1977,** 79-82 (пририхтала Гелена Медєши).

Юлин Рамач: **Лексика руского язика.** Филозофски факултет, Нови Сад, 1983.

Юлин Рамач: **Словнїк лексики Гавриїла Костельника** (слова восточнославянского и польского походзеня). Руске слово, Нови Сад, 1991.

Янко Д. Рац: **Словнїк биолоґийних терминох и виразох (сербскогорватско-руски).** У: **Творчосц ч. 5**. Нови Сад, 1979, 65-104. б.

Словнїк терминох за физичне воспитанє сербскогорватско-руски (за основне и заєднїцке среднє воспитанє и образованє). Пририхтали др Юлиян Малацко, Гелена Канюх, Владимир Фа и Гелена Медєши. У: **Творчосц ч. 4, 1978,** 73-81.

Словнїки терминох за основну школу (биолоґия, ґеоґрафия, история, математика, музичне вихованє, подобово вихованє, общетехнїчне образованє, физика, хемия). Ред. Дюра Варґа. Покраїнски завод за видаванє учебнїкох, Нови Сад, 1970.

Михайло Фейса: **Анґлийски елементи у руским язику.** Руске слово, Нови Сад, 1990.

Frazeološki rečnik srpskohrvatskog jezika. Srpskohrvatsko-rusinski. Redakcija: za srpskohrvatski dr Jovan Kašić, mr Vladislava Petrović; za rusinski mr Julijan Ramač. Filozofski fakultet - Zavod za izdavanje udžbenika, Novi Sad, 1987.

Школски речници за средњу школу (струке: грађевинска, дрвопрерађивачка, економска и трговинска, електротехничка, здравствена, информатика и организација рада, културолошко-уметничка, металска, пољопривредна, правна, прехрамбена, саобраћајна, хемијско-технолошка). Завод за издавање уубеника, Нови Сад, 1981.

б) Остала литература Друга литература

Д. Коллар, В. Доротьякова, М. Филкусова, Е. Васильева: **Словацко-русский словарь.** Москва - Братислава, 1976.

А. Мирович, И. Дулевич, И. Грек-Пабис, И. Мардняк: **Большой русско-польский словарь.** Москва - Варшава, 1970.

Роспйсько-український словник, т. 1-3. Академпя наук УРСР, Наукова думка, Київ, 1968.

Словник української мови, т. 1-11. Академпя наук УРСР, Наукова думка, Київ, 1970-1980.

Slovnik slovenskeho jazyka, 1-6. Ved. red. dr. Štefan Peciar. Slovenska Akademia vied, Bratislava, 1960-1971.

Українсько-роспйський словник (вид. друге)**.** За ред. В. С. ъльїна. Наукова думка, Київ, 1971.

Hassen Dymitr, Stypula Ryszard: Wielki slownik polsko-rosyjski. Wiedza powszechna, Warszawa – Moskwa, 1967.

Czambel Samo: Slovenskr reč a jej miesto v rodine slovanskяch jazykov (vychodnoslovenske nґrečie). Turč. sv. Martin, 1906.

ТЕХНИЧКЕ СКРАЋЕНИЦЕ – ТЕХНЇЧНИ СКРАЦЕНЯ

На русинском језику – На руским язику

авий. авияция
аґр. аґрономия
адм. администрация
ак. акузатив
анат. анатомия
ант. антични (*антички*)
антроп. антропологія
арґо арґо вираз (*шатровачки*)
арх. архаїзем
археол. археолоґия
архит. архитектура
астр. астрономия
ауґм. ауґментатив

банк. банкарство
безос. безособни (*безличан*)
беш. бешедни язик (*разговорни језик*)
библ. библийни (*библијски*)
биол. биолоґия
бот. ботанїка
буд. будовательство (*грађевинарство*)
варв. варваризем
векш. з векшей часци (*већином*)
вет. ветерина
взаєм. повр. взаємно-повратни (*узајамно-повратни*)
видр. видрижнююци (*подругљив*)
викр. викричнїк (*узвик*)
воєн. воєни (*војни*)
вок. вокатив
вулґ. вулґарни

гандр. гандруюци (*погрдан*)
гип. гипокористик
горт. гортикултура (*хортикултура*)

ґен. ґенитив
ґеоґр. ґеоґрафия
ґеод. ґеодезия
ґеол. ґеолоґия

ґеом. ґеометрия
ґрам. ґраматика
ґраф. ґрафика

дат. датив
дв. двоїна (*двојина*)
дем. деминутив
дзец. дзецински (*дечји*)
дипл. дипломатия
диял. диялектизем

дїєприкм. дїєприкметнїк (*глаголски придев*)
дїєсл. мен. дїєсловни меновнїк (*глаголска именица*)
др. друге (*друго*)
древ. древообробни (*дрвопрерађивачки*)
друк. друкарство (*штампарство*)
дюрдь. дюрдьовски вираз (*израз из места \урђева*)

евф. евфемизем (*еуфемизам*)
ек. екавски
екон. економия
експр. експресивни
ел. електротехнїка
енкл. енклитика
ест. естетика
етим. етимолоґия
етн. етнолоґия

єд. єднина (*једнина*)

ж. женски род
жель. желєзнїца (*железница*)

заград. заградкарство (*повртарство*)
зак. закончене дїєслово (*свршени глагол*)
зам. заменовнїк (*заменица*)
заст. застарени вираз (*застарео израз*)
зб. збирна форма (*збирни облик*)
звич. звичайно (*обично*)
злуч. злучнїк (*везник*)
знач. значенє
зоол. зоолоґия
з розл. знач. з розличнима значенями (*са разним значењима*)

иєк. иєкавски
имп. императив
импф. имперфект
инд. индустрия
инстр. инструментал
инф. инфинитив
информ. информатика
ир. иронїчни
ист. история
итд. и так далєй

канц. канцеларийни
карт. картошски (*карташки*)
кат. католїцки

кер. керамика
кнїжк. кнїжководительство (*књиговодство*)
козм. козметика
комп. компаратив
коц. коцурски вираз (*израз из места Куцуре*)
кул. кулинарство
кух. кухарски (*куварски*)
ладь. ладярство (*бродарство*)
лєс. лєсарство (*шумарство*)
линґв. линґвистика
лит. литература (*књижевност*)
лов. ловарски (*ловачки*)
лоґ. лоґика
локал. локални

маль. малярство (*сликарство*)
мат. математика
маш. машинство
мед. медицина
мен. меновнїк (*именица*)
мет. метеоролоґия
метал. металообробни (*металопрерађивачки*)
метр. метрика
мех. механїка
мин. минералоґия
мит. митолоґия
мн. множина
модал. модални вираз (*модални израз*)
муз. музика

напр. наприклад (*на пример*)
нар. народски
нар. поез. народна поезия
наук. наукови (*научни*)
неол. неолоґизем
нєзак. нєзакончене дїєслово (*несвршени глагол*)
нєзв. нєзвичайни (*необичан*)
нєзлюд. нєзлюдни (*неуљудан*)
нєлит. нєлитературни (*некњижевни*)
нєодр. нєодредзени вид (*неодређени вид*)
нєподп. нєподполне дїєслово (*непотпун глагол*)
нєпрем. нєпременлїве слово (*непроменљива реч*)
нєпрех. нєпреходне дїєслово (*непрелазан глагол*)
нов. новинарство
ном. номинатив
нумизм. нумизматика

одн. односно
одр. одредзени вид (*одређени вид*)
одрек. одрекаюца форма (*одричан облик*)
ном. ономатопея
оп. опать (*види*)
ос. особа (*лице*)
осн. основне значенє слова (*основно значење речи*)

пал. палеонтолоґия
пед. педаґоґия
пей. пейоративни
плеон. плеоназем
повр. повратне дїєслово (*повратан глагол*)
под. подобне (*слично*)
поез. поезия
поет. поетични (*諾*)
пож. поживови (*прехрамбени*)
покр. покраїнски
пол. политика
польопр. польопривреда
пом. поморство
пор. поровнай (*упореди*)
пос. посесивни
пошт. поштански
прав. правопис
правн. правни термин
правосл. православни
празн. празновирє (*сујеверје*)
пред. предикат
през. презент
презр. презриви вираз
прех. преходне дїєслово (*прелазан глагол*)
прикм. прикметнїк (*придев*)
прим. применовнїк (*предлог*)
присл. присловнїк (*прилог*)
прислов. присловка (*пословица*)
проц. процивне значенє (*супротно значење*)
псих. психолоґия
пчол. пчоларство (*пчеларство*)

р. рок (*година*)
ремес. ремеселнїцтво (*занатство*)
рет. реторика
риб. рибарство
рид. ридко (*ретко*)
рлґ. релиґия

руд. рударство
рус. руски (*русински*)

с. стреднї род (*средњи род*)
свят. святочни (*свечани*)
син. синоним
скулпт. скулпторски (в*ајарски*)
слов. словко (*речца, партикула*)
соц. социолоґия
спец. специялни
спорт. спортски
срим. сримски вираз (*сремски израз*)
стен. стеноґрафия
стил. стилистика
суп. суперлатив
супл. суплетивна форма

tарґ. тарґовина (*трговина*)
театр. театрални (*позоришни*)
теол. теолоґия
техн. технїка
технол. технолоґия
т. є. то єст (*то јест*)
ткац. ткацки (т*качки*)
тран. транспорт (*саобраћај*)

ум. уметносц (у*метност*)
фам. фамилиярни
фарм. фармация
фиґ. фиґуративне (пренєшене) значенє
физ. физика
физиол. физиолоґия
физк. физкултура
фил. филозофия
филм. филмски
филол. филолоґия
фин. финансиї
фолкл. фолклор
фон. фонетика
фот. фотоґрафия
фраз. фразеолоґия
франт. франтовлїви (ш*аљив*)

х. хлопски род (*мушки род*)
хем. хемия
христ. християнски (*хришћански*)

церкв. церковни (ц*рквени*)
цукр. цукрарски (*посластичарски*)
част. частотне дїєслово (*учестали глагол*)

шах. шаховски
шк. школски
школяр. школярски (*ученички*)

На српском језику – На сербским язику

обич. *обично*
одн. односно
рсн. русински
сл. слично
супр. супротно

А

а[1] *злуч.* **1.** *процивни* **а)** а, алє; **ја му говорим, а он не слуша** я му гуторим, а вон нє слуха; **б)** *зоз* **да** *и неґацию* а; **изашао је, а да није рекао ни речи** вишол, а нє повед анї слово; **2.** *составни* а; **скотрља се камен, а ломљава затутња долином** скотулял ше камень, а лопотанє задуднєло по долїни; **3.** *допусни* гоч; **а пошао у њиву, а у дрва, а у виноград, свакад ће пушку понети** гоч идзе на польо, гоч на древо, гоч до винїци, вше бере пушку; **3.** *роздзельни* раз; **а улазе, а излхазе** раз уходза, раз виходза; **4.** *плеон. звич. у стихох за помоцньованє або дополнєнє числа складох* а *(лєбо ше нє преклада);* **а ја стиштем гласне гусле а на верне груди** я прицискам гласни гушлї [а] на вирни перши

а[2] *слов. за помоцньованє* а; же *(у постпозициї),* ша, га *(зоз* же *у постпозициї)*; **ако ти се не свиђа, а ти иди** кед ци ше нє пачи, а ти идз; **ти тераш шегу, а да ко!** ти ше шалїш, хто же!; ти ше шалїш, га хто же!

а[3] *присл.* **1.** накадзи, накеди; **одмах натраг, а цик зоре** такой назад, накадзи ше почнє розвидняц; **2.** лємцо; **занесе се и а да падне** забанал ше и лємцо нє спаднул; **3.** тельо; **ту нема истине ни а** ту нєт правди анї тельо

а[4] *викр.* **1.** *за виражованє здогадованя, нєсподзиваня и различних емоцийох* а; **аа, сад знам** аа, тераз знам; **аа, то си ти!** аа, то ти**!**; **аа, даћу ја теби!** аа, дам я тебе! **2.** *за питанє* га; **ти мислиш да можеш како хоћеш, а?** ти думаш же можеш як сцеш, га?; ◊ **а** [**да**] **ну а)** *при спонукованю* нолє *(за єднину),* ноце *(за множину)*, гайде; **а** [**да**] **ну, причај ми** нолє (гайде), приповедай ми; **б)** *у питаню ше нє преклада;* **а ну, децо, видесте ли га?** дзеци, нє видзели сце го?

аба *ж заст.* **1.** *(груба вунена тканина)* аба; **2.** *звич. мн. (дроњци)* подрани шмати, гандри, рондї, лахи

абажур *х.* абажур

аба[**и**]**ја** *ж.* абагия, *(абов)* покровец

абак[**ус**] *х. архит.* абак[ус]

абат *х. оп.* **опат**

абатиса *х. оп.* **опатица**

абатство *с.* манастир *(католїцки)*

абахија *ж. оп.* аба[и]ја

абаџија *х.* абаджия, скравец *(хтори шиє шмати зоз аби)*

абдеришанин *х. фиґ. (ограничен човек)* абдеритян

абдикација *ж.* абдикация

абдикациони -а -о абдикацийни

абдицирати -ам *зак. и нєзак.* абдиковац

абдомен *х. анат.* абдомен

абдоминалан -лна -лно абдоминални

абен -а -о *(направљен од абе)* абов[и]

абењак *х.* шапка зоз аби, абова шапка

абер *х. оп.* **хабер**

аберација *ж. астр. и др.* аберация

абецеда *ж.* абецеда

абецедар *х.* **1.** *(списак)* абецедер; **2.** *(буквар)* буквар, *заст.* букварка

абзац *х. (пасус)* абзац

Абисинац -нца *х.* Абисинєц

абисински -а -о абисински

абитуријент *х. (свршени матурант)* абитуриєнт

абитуријентица *и* **абитуријенткиња** *ж.* абитуриєнтка

аблатив *х. ґрам.* аблатив

аблативни *и* **аблативски** -а -о аблативни

аблаут *х. ґрам.* аблаут, превой

абнормалан -лна -лно абнормални

абнормалност *ж.* абнормалносц

аболирати -ам *зак. и нєзак. правн.* абол[ир]овац

аболиција *ж. правн.* аболиция

А-бомба *ж.* А-бомба

абонент *х.* абонент*; (на храну)* абонент, костош

абонирати (се) -ам (се) *и* **абоновати (се)** -нујем (се) *зак. и нєзак.* абон[ир]овац (ше)

абонман *х. (претплата)* абонман

абонос *х.* **1.** *бот.* абонос (Diospyros ebenum); **2.** *у атрибутскей служби у полузложених меновнїкох* абоносов[и], абонос; ~ **- степенице** абоносово ґарадичи, абонос-ґарадичи

абортив *х. мед.* абортив

абортирати -ам *зак. и нєзак. мед.* абортовац, *беш.* одробиц/одрабяц

абортус *х. мед.* абортус

абразија *ж. ґеол., мед.* абразия

абразијски *и* **абразиони** -а -о абразийни

абракадабра *ж.* **1.** *(мађијски запис)* абракадабра; **2.** *(бесмислица)* два за три

Абрахамов -а -о: **отићи у ~ крило** дац Богу душу

абраш *х.* **1.** *(човек пегава лица)* пегави; **2.** *(коњ)* сирка, сиркасти *(з билима пегами на*

нозґрох и под хвостом)
абревијатура *и* **абревијација** *ж.* абревиятура
ав *викр.* гав
аваз *х.* **1.** *(звук)* глас; **2.** *(вест)* вистка, глас, хир
авај *викр.* **1.** *за виражованє душевного болю* яй, о, чежко мнє; **авај мени** чежко мнє; **2.** *у меновнїцкей служби* йойк; **3.** *у присловнїцкей служби* нажаль
авајлија *ж. аґр.* авайлия
авал *х. банк.* авал
авалит *х. мин.* авалит
аван *х.* аван, ступка
авангарда *ж.* аванґарда
авангардист[**а**] *х.* аванґардист[а]
авангардни -а -о аванґардни; ~ **уметност** аванґардна уметносц
аванзирати -ам *и* **аванзовати** -зујем *зак. и нєзак. (бити унапређен)* аванзовац
аванзман *х. (унапређење)* аванзман
аваница[1] *ж. (прангија)* мажар
авшница[2] *х. и ж.* **1.** *(зликовац)*; злодій; *(нитков)* куйон, скаранїк; **2.** *покр.* гербни чловек
аванс *х. фин. и др.* аванс
авансирати -ам *и* **авансовати** -сујем **1.** *оп.* **аванзирати**; **2.** *(узети/узимати аванс)* авансовац
авансцена *ж. театр.* авансцена
авантура *ж.* авантура
авантурист[**а**] *х.* авантурист[а]
авантуристички -а -о авантуристични
август *х.* авґуст
августинац -нца *х. церкв.* авґустинєц
августовски -а -о авґустовски
авгутар -ра *х.* авґутар *(суха икра з риби скакачки)*
авдесана *ж.* авдесана *(место у хижи дзе ше прима авдес[т]; оп.* **авдес**[**т**])
авдесовати -сујем *нєзак.* авдесовац *(примац авдес[т]; оп.* **авдес**[**т**]*)*
авдес[**т**] *х. рлґ.* авдес[т] *(обрядне умиванє мусліманох пред молитву)*; **узети**/**узимати авдес**[**т**] вжац (прияц)/брац (примац) авдес[т]
авенија *ж.* авения
аверзија *ж.* аверзия
авертити се -им се *зак. покр.* присц ґу себе, очутиц ше; отрезбиц ше
авет *ж.* **1.** [зли] дух, [страшне] привидзенє, страшна (зла) подоба, нєчисти, уява, мара, соблазен; **2.** *(оно што прети несрећом)* страхота; **авет глади** страхота гладу; **3.** *(исцрпљена особа)* барз вислабени, як з труни, як гращ; *(ругоба, наказа*) потвора
аветан -тна -тно **1.** *(сабластан)* страхотни**,** страшни, соблазни; **2.** *покр. (будаласт, глупав)* дурнїсти, тутмасти; **3.** *покр.* слаби, хори; **4.** *(наказан)* потворни
аветати *покр. (лупетати)* сплєтац [ше], плєсц
аветиња *и* **аветина** *ж. оп.* **авет (1)**
аветињак -ка *х. покр. (будала, сметењак)* дурбак, фильков
аветињски -а -о як [зли] дух, як [страшне] привидзенє, привидзеньов, як страшна (зла) подоба, як нєчисти, уявни; соблазни, нєстварни, нєдїйсни; страхотни; потворни
авиза *ж. (извештај)* авиза
авизирати -ам *зак. и нєзак.* авиз[ир]овац
авизирати се -ам се *зак. и нєзак.* явиц ше/явяц ше, обявиц ше/обявйовац ше, авиз[ир]овац ше
авијатика *ж.* авиятика
авијатичар *х.* авиятичар
авијација *ж.* авияция
авион *х.* авион, *заст. крилатица*
авионски -а -о авионски
авитаминоза *ж. мед.* авитаминоза
авлија *ж.* **1.** *(двориште)* двор; **2.** *(зид око куће)* мурик, мур
авлијаш *х.* сушед *(з квартелю у истим дворе)*
авлијски -а -о *(који се односи на авлију)*: ~ **врата** капура (капурка) [до двора]; ~ **ограда** мурик (мур) коло двора
аврљ-баврљ *присл.* геваль-тамаль, тадзи-тамаль
аврље *с. покр.* покошени ґаз (коровче, коров) *(з часци згнїти)*
авуија *х. заст. (ловац)* яґер
авуити -им *нєзак. заст.* ходзиц на лови (до лову), ловиц
ага[1] *и* ***њга*** х. тур. **1.** *(власник земље)* аґа; **2.** *(титула)* аґа, пан, ґазда
Ага[2] *х. гип.* **1.** (< **ага**[1]) аґочка, аґа; **2.** *(отац)* апо, тато; **3.** *(старији рођак)* бачи; шовґор; уйко, уйо
агава *ж. бот.* аґава (Agave americana)
агазли *прикм. нєпрем. заст.* чарни, врани
агалук *х.* **1.** *(звање аге)* аґалук, панство; **2.** *(агин посед)* аґалук, пустара*, заст.* пустиня; **3.** *(данак аги)* аґалук
агат *х. мин.* аґат
агенде *ж. мн. канц.* аґенди
агенс *х.* аґенс
агент *х.* аґент

агентски -а -о аґентски
агентура *ж.* аґентура
агенција *ж.* аґенция; **туристичка** ~ туристична аґенция; **новинска** ~ новинска аґенция
агилан -лна -лно аґилни
агиница *ж.* аґова жена, аґиница
агитатор *х.* аґитатор
агитаторски -а -о аґитаторски
агитација *ж.* аґитация; **изборна** ~ виберанкова аґитация
агитациони -а -о аґитацийни
агитовати -тујем аґитовац
агломерат *х.* аґломерат
агломерација *ж.* аґломерация
аглутинативан -вна -вно *линґв.*: ~ **језик** аґлутинативни язик
аглутинација *ж. линґв., мед.* аґлутинация
агнец *х. церкв.* агнец ◊ **божји** ~ божи агнец, злата качка
агностик *х.* аґностик
агностицизам -зма *х. филоз.* аґностициз[е]м
агностичар *х. фил.* аґностичар
агонија *ж.* аґония
агонијски -а -о аґонийски
аграмак *х.* напаснїк, насилнїк
аграр *х.* аґрар
аграрац -рца *х.* аґрарец
аграрни -а -о аґрарни; ~ **реформа** аґрарна реформа; ~ **питање** аґрарне питанє
агрегат *х.* аґреґат
агрегатни -а -о аґреґатни; ~ **стање** аґреґатни стан
агресиван -вна -вно аґресивни
агресивност *ж.* аґресивносц
агресија *ж.* аґресия
агресор *х.* аґресор
агресорски -а -о аґресорски
агрикултура *ж.* аґрикултура
агробиоценоза *ж. биол.* аґробиоценоза
агроекосистем *х.* аґроекосистема
агроном *х.* аґроном
агрономија *ж.* аґрономия
агрономски -а -о аґрономски
агротехника *ж.* аґротехнїка
агруми *х. мн. бот.* аґруми
ад *х. мит.* ад, пекло
ада[1] *ж.* ада, ричне острово
ада[2] *слов. покр.* **1.** *за визначованє того цо поведзене* вера, боме; **ада мудра ли човека** вера (боме) то мудри чловек; **2.** *при преходу на други предмет розґварки* алє; **ада кажи ми где си ти био јуче** алє поведз ми дзе ти бул вчера
адађо *присл. муз.* ададьо
Адам *х.:* од Адама и Еве од Адама и Еви
Адамов -а -о: ~ **костим** Адамов костим; ~ **јабучица** *анат.* Адамово яблучко, чутак
адамски -а -о стародавни, старински, адамски; ◊ ~ **колено** **1.** осме дзецко *(по родзеню)*; **2.** благородна особа, велькоможни пан
адаптација *ж.* адаптация
адаптиван -вна -вно адаптивни
адаптирање *с.* адаптованє
адаптирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* адаптовац (ше)
адвен[**а**]**т** *х. рлґ. кат.* адвент
адвентивни -а -о адвентивни; ~ **биљка** *бот.* адвентивна рошлїна
адвентист[а] *х.* адвентист[а]
адвентистички -а -о адвентистични; ~ **црква** адвентистична церква
адверб *х. ґрам.* адверб
адверзативан -вна -вно *ґрам.* адверзативни; ~ **реченица** адверзативне виреченє
адвокат *х.* адвокат, *заст.* провкатор; ◊ **древни** ~ древени адвокат
адвокатисати -ишем *и* **адвокатовати** -тујем адвокатовац, *заст.* провкаторовац
адвокатица *ж.* **1.** адвокатова (провкаторова) жена, адвокатка, провкаторка; **2.** *(жена адвокат)* адвокатка, *заст.* провкаторка
адвокатски -а -о адвокатски, провкаторски
адвокатура *ж.* адвокатура
адекватан -тна -тно адекватни
адекватност *ж.* адекватносц
адет *х.* обичай, звичай; навикнуце
адиђар *х. заст.* драгоцини украс, драгоциносц
адиђарница *ж. заст.* ювелирска предавальня, ювелирня
адјектив *х. ґрам.* аджєктив
адјективни *и* **адјективски** -а -о аджєктивни
административан -вна -вно административни
административац -вца *х.* административец
администратор *х.* администратор
администрација *ж.* администрация
администрацијски -а -о администрацийни
администрирати -ам администровац
адмирал *х.* адмирал
адмиралитет *х.* адмиралитет
аднекс *х. оп.* **анекс**
адноминалан -лна -лно адноминални
адов -а -о адов[и], пеклов[и]
адониски -а -о адониски; ~ **стих** *лит.* адониски

стих
адоптиван -вна -вно *правн.* адоптивни
адоптирати -ам *зак. и нєзак. правн.* адопт[ир]овац
адопција *ж. правн.* адопция
адраповац -вца *х.* **1.** *(одрпанац)* рондьош, голодранєц; **2.** *(пропалица, скитница)* вандровнїк, вандровкаш, фаґабунда, гадраповец
адреналин *х. физиол., фарм.* адреналин
адреса *ж.* адреса, *заст.* атрес; є **ићи на чију адресу** исц на дачию адресу; **обратити се (упутити) на погрешну (праву, добру) адресу** обрациц ше (послац) на погришну (праву, добру) адресу
адресант *х. (пошиљалац)* адресант
адресар *х. (попис адреса)* адресар
адресат *х. (прималац пошиљке)* адресат
адресирати -ам *и* **адресовати** -сујем *зак. и нєзак.* адресовац
адски -а -о адски, адов[и], пекельни, пеклов[и]
адут *х.* адут; є **избити** [**и**] **последњи** ~ [**из руке**] вибиц [и] остатнї адут [з руки]; **изнети све адуте** винєсц шицки адути
адутирати -ам *зак. и нєзак.* адут[ир]овац
адхезија *ж. физ.* адгезия
адхезиони -а -о адгезийни
Ађанин *х. (становник Аде)* Адян
ађутант *х. воєн.* адютант
ае *викр. покр.* **1.** не *(за гонєнє кравох)*; **2.** кшо *(за гонєнє швиньох)*
аекати аечем кричац „не" *(на крави, воли) або* „кшо" *(на швинї)*
аерација *ж.* аерация
аеробни -а -о *биол.* аеробни
аеродинамика *ж. физ.* аеродинамика
аеродинамичан -чна -чно аеродинамични; ~ **линија** аеродинамична линия
аеродром *х.* аеродром
аеродромски -а -о аеродромски
аероклуб *х.* аероклуб
аеролинија *ж.* аеролиния
аеролит *х.* аеролит
аерометар -тра *х.* аерометер -тра
аеромеханика *ж. физ.* аеромеханїка
аеромитинг *х.* аеромитинґ
аеронаут *х.* аеронаут
аеронаутика *ж.* аеронаутика
аеронаутички -а -о аеронаутични
аероплан *х. заст.* аероплан
аеростат *х.* аеростат
аеростатика *ж. физ.* аеростатика
аеростатички -а -о аеростатични
аеротранспорт *х.* аеротранспорт
аждаја *ж.* **1.** *празн. (змај)* шаркань; **2.** *(прождрљивац)* шашка, ґаладнїк; **3.** *гандр. (опака жена)* оса, кобза
аждајисати -ишем знїчтожовац, опустошовац, пустошиц
аждаха *ж. оп.* **аждаја**
ажија *ж. и* **ажио** *х. банк.* ажия, ажио
ажур *х. (шупљикав вез)* ажур
ажуран -рна -рно ажурни
ажурирати -ам ажуровац
аз *с.* аз *(перша буква старославянскей азбуки)* є ***од ~ до ижице*** од початку до конца, од перву до остатку
азбест *х. мин.* азбест
азбестни -а -о азбестов[и], азбестни
азбука *ж.* азбука; **морзеова** ~ морзеова азбука
аз-буки *с. нєпрем. заст.* аз-буки, азбука; ◊ **од** ~ од початку, од перву
азбуковати -кујем складац букви *(при читаню)*
азбучни -а -о азбучни, азбуков; ~ **ред** азбучни шор
аздија *ж.* аздия *(драгоцини плащ)*
азијат *х. пей.* азият
азијатски -а -о азиятски
Азијац -јца *х.* Азиєц
азијски -а -о азийски
азил *х.* азил, *рид.* прибежище; **право азила** право азила
азимут *х. астр., пом.* азимут
азна *х. оп.* **хазна**
азнадар *х. оп.* **хазнадар**
азот *х. хем.* азот
азотара *ж.* азотарня
азотни -а -о азотни, азотов[и]; ~ **киселина** азотна квашнїна; ~ **ђубриво** азотне гноïво
азраил *х. рлґ.* азраïл, ангел шмерци
Азур[1] *прикм. нєпрем. оп.* **хазур**
шзур[2] *х. (небеско плаветнило)* азур, *рид.* лазур
азуран -рна -рно азурни
аи *викр. за виражованє нєсподзиваня, чудованя и под.* ав, авго, яй, гу
ај[1] *викр.* **1.** *за доволованє* гей, ей; **ај, суседе, чекај** гей, сушед, чекай; **2.** *за оджзиванє* цо, го; **3.** *за виражованє чувства болю, жалю* яй; **ај, не плачи** яй, нє плач; **4.** *за виражованє банованя, поносованя* ей; **ај, то је нажалост истина** ей, то нажаль правда
ај[2] *викр. за спонуканє* гайде, но
ај[3] *и* ***Ај*** *викр.* **1.** *при питаню* га; **алж и јесам**

био јунак: ај, шта велиш? алє сом бул юнак, га, цо гвариш?; **2.** *при оджзиваню на питанє* цо, го

аја[**к**] *слов. за одреканє* ая; **говорио му је, ~ , неће ни да чује** гуторел му, ая, нє сце анї чуц

ајам *х.* **1.** *(оковратник на хаму)* няклов; **2.** *(хам)* штверци

ајао[**ј**] *и* **ајаох** *викр. за виражованє болю, жалю, чудованя и др.* яй, йой

ајвар *х. кул.* **1.** кавияр, икра *(пририхтана за єдзенє)*; **2.** айвар *(шалата з печеней паприґи и белавих парадичох)*

ајварит *и* **ајваровит** -а -о полни икри, икрати *(о риби)*

ајгир *х.* вайчак

ајгировит -а -о нєвирезани, нєкастровани *(о коньови)*

ајгируша *ж.* **1.** млада кобула, кобулка; **2.** *фиґ. пей. (путена женска особа)* кобула

ајд *и* ајде *оп.* хајде

ајдакати -ам *оп.* хајдакати

ајдац *викр. оп.* **хајдац**

ајдук *х. оп.* **хајдук**

ајз[**л**]**ибан** *х. покр.* гайзибан

ајкула *ж.* **1.** морски пес, айкула; **2.** *прен. (експлоататор, грабљивац)* здзернїк, ґрабежлївец

ајлук *х. заст.* плаца, педа

ајлучар *и* ајлукчија *х.* наднїчар

ајлучити -им ходзиц на наднїцу

ајме *викр. покр.* **1.** *за виражованє болю, жалю* яй, йой, ах, о, ох, чежко мнє; ~ **мени** яй, чежко мнє; **2.** *за виражованє гнїву* ейнє; **~ , није вас срамота?!** ейнє, нє ганьбице ше?!; **3.** *за виражованє ужасу, чудованя* яй; **~ , као да је неко ушао у кућу!** яй, випатра же дахто вошол до обисца!

ајмекати -ечем *нєзак.* йойчац, кричац

ајмокац -кца *х. кул.* месо у билим умаку (мачанки), аймокац

ајнак *х.:* **заметнути (затурити)** ~ почац франтовац (закладац франти, вирабяц фиґлї)

ајнц *х. карт.* айнц

ајој *викр. оп.* **ајао**[**ј**]

ајош *х. оп.* **хајош**

ајс *викр. за гонєнє волох* гайс

ајташ *х. покр.* колєсо на воденїци, гайташ

ајхај *викр. за виражованє задовольства* га-га; **~ , биће леп дан!** га-га, будзе красни дзень!

академац -мца *х.* академец

академачки -а -о академецки

академизам -зма академиз[е]м

академија *ж.* академия; ~ **наука** академия наукох; **свечана** ~ святочна академия

академијски -а -о академийски

академик *х.* академик

академичар *х. заст.* **1.** академик; **2.** чловек з високим образованьом

академски -а -о академски; ~ **звање** академске званє; ~ **сликар** академски маляр; ~ **грађанин** академски граждан

акамоли *присл.* а дзе ище; **не успева ни свој посао урадити,** ~ **другоме помоћи** нє сцигує анї свою роботу поробиц, а дзе ище другому помогнуц

акар *х. покр. (кућа са споредним зградама)* обисце, домениє *заст.*

акат акта *х. заст. оп.* **акт**

акатист *х. церкв.* акафист

акација *ж. бот.* **1.** акация (Acacia); **2.** баґрен*,* *коц.* баґрена

аквадукт *х.* аквадукт

аквамарин *х. мин., маль.* аквамарин

акваплан *х.* акваплан

акварел *х.* акварел

акварелист[**а**] *х.* акварелист[а]

акварелни -а -о акварелни

акваријум *и* **акваријум** *х.* акварий, аквариюм

аквизитер *х.* аквизитер

акламатор *х.* акламатор

акламација *ж.* акламация; **изгласати акламацијом** вигласац з акламацию

акламовати -мујем *зак. и нєзак.* акламовац

аклиматизација *ж.* аклиматизация

аклиматизирати (се) -ам (се) *и* **аклиматизовати (се)** -зујем (се) *зак. и нєзак.* аклиматизовац (ше)

акмак *х.* тутмак, *коц.* сусмак, глуптак

ако[1] *злуч.* **1.** *условни* кед, кед же; **2.** *допусни* гоч; **ако си ми и друг, истину ти морам рећи** гоч ши ми и товариш, правду ци мушим повесц; **3.** *намирни* же би; є **већ** ~ окрем, єдино

ако[2] *и* ***шко*** *слов. (нека, не мари)* най, нє важне, нє хиба; *(тако и треба)* най, так и треба; є ~ **ли** *покр.* шлєбодно? може?

акобогда *присл.* **1.** *(надам се)* кед бог да; **2.** *(куда, камо)* дзе же, кадзи же *(пойдзеш и под.)*; **хеј, Марко, акобогда?** гей, Марко, дзе же?

аков *х.* аков

акомодација *ж.* акомодация; ~ **ока** *физиол.*

акомодация ока
акомодирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* акомодовац (ше)
аконо *злуч. условни покр.* кед, кед же
аконтација *ж.* аконтация
аконтирати -ам *зак. и нєзак.* аконтовац
аконто *присл.* аконто
акорд *х.* акорд; **радити на** ~ *(радити за плату према урађеном послу)* робиц на акорд
акордеон *х. муз.* акордеон
акордни -а -о акордни
акоћe *слов. покр.* най, нє хиба, нє важне
акрам *и* **акран** *х. покр.* **1.** *(који је једнак с неким у чему)* пара; **акрама му у лепоти нема** нєт му пари у краси; **2.** *(вршњак)* парняк; ровень *ж. нєпрем. у служби предиката*
акранити се -им се *(с ким) нєзак. покр.* ровнац ше з даким *(по способносцох, успиху и под.)*
акредитив *х.* акредитив
акредитивни -а -о акредитивни
акредитирати -ам *и* **акредитовати** -тујем *зак. и нєзак., дипл.* акредитовац
акреп *х.* **1.** *зоол. (скорпија)* шкорпия; **2.** *астр. (Скорпион)* Шкорпия; **3.** *прен. (мршава, ружна особа, обич. жена)* бридота
акробат[**а**] *х.* акробат[а]
акробатика *ж.* акробатика
акробатски -а -о акробатски
акробација *ж.* акробация
акропола *ж. и* **акропољ** *х. ист.* акропола, акрополь
акростих *х. лит.* акростих
аксијалан -лна -лно *(осни, осовински)* аксиялни; є ~ **рукавац** *тран.* аксиялни рукавчок
аксиом *х. и* **аксиома** *ж. фил.* аксиома
аксиоматичан -чна -чно аксиоматични
акт *х.* **1.** акт; **2.** *театр. (чин)* дїя; ◊ **ставити ад акта (у акта)** положиц ад акта (до актох)
актер *х.* **1.** *(учесник)* актер; **2.** *заст.* ґлумец
актив *х. ґрам. и др.* актив
актива *ж. банк., воєн.* актива
активан -вна -вно активни; ~ **војска** активне войско; ~ **право гласа** активне право гласа; ~ **служба** активна служба
активизација *ж.* активизация
активизирати (се) -ам (се) *и* **активизовати (се)** -зујем (се) *зак. и нєзак.* активизовац (ше)
активирати (**се**) -ам (се) активовац (ше)
активист[**а**] *х.* активист[а]; дїятель
активистички -а -о активистични
активност *ж.* активносц
актинија *ж. зоол.* актиния
актовка *ж. театр.* єднодїйка
актуалан -лна -лно *оп.* **актуелан**
актуализација *ж.* актуализация
актуализирати (се) -ам (се) *и* **актуализовати (се)** -зујем (се) *зак. и нєзак.* актуализовац (ше)
актуалност *ж. оп.* **актуелност**
актуелан -лна -лно актуални
актуелност *ж.* актуалносц
акузатив *х. ґрам.* акузатив
акумулатор *х.* акумулатор
акумулаторски -а -о акумулаторски; ~ **батерија** акумулаторска батерия
акумулација *ж.* акумулация
акумулацијски *и* **акумулациони** -а -о акумулацийни; ~ **фонд** акумулацийни фонд; ~ **језеро** акумулацийне озеро
акумулирати -ам *и* **акумулисати** -ишем *зак. и нєзак.* акумуловац
акуратан -тна -тно акуратни, точни
акуратност *ж.* акуратносц, точносц
акустика *ж.* акустика
акустичан -чна -чно акустични; ~ **виљушка** акустична видлїчка; ~ **дворана** акустична сала
акустичност *ж.* акустичносц
акут *х. фон.* акут
акутан -тна -тно акутни; ~ **проблем** акутни проблем; ~ **болест** акутна хорота
акушер *х.* акушер
акушерка *ж.* акушерка, бабица
акушерски -а -о акушерски
акушерство *с.* акушерство
акцелератор *х. техн.* акцелератор
акцелерација *ж. физ.* акцелерация
акцен[**а**]**т** *х.* акцент; ◊ **ставити (стављати, ударати, дизати) ~ (на нешто)** положиц (класц) акцент (на дацо)
акценатски -а -о акцентов[и], акцентски
акцентирати -ам *и* **акцентовати** -тујем *зак. и нєзак.* акцентовац
акцентологија *ж. линґв.* акцентолоґия
акцентуација *ж.* акцентуация
акцепт *х. правн. (потпис; сагласност)* акцепт
акцептант *х. правн. (потписник)* акцептант
акцептирати -ам *и* **акцептовати** -тујем *зак. и нєзак.* акцептовац
акцидент х. акцидент
акција *ж.* акция; **човек од акције** чловек [од]

акциї; **радна** ~ роботна акция; **акције скачу (расту, падају)** *банк.* акциї скакаю (рошню, падаю)
акцијаш *х.* акцияш
акцијски -а -о акцийски
акционар *и* **акционер** *х.* акционер
акционарски *и* **акционерски** -а -о акционерски; ~ **друштво** акционерске дружтво
акциони -а -о акцийни; ~ **радијус** акцийни радиюс
акшам *х.* **1.** *(сумрак)* змерк, змерканє; **2.** *рлґ.* акшам *(вечарша молитва у муслиманох)*
ала[1] *ж.* **1.** *(аждаја, неман)* шаркань; чудовиско; **2.** *(прождрљивац)* шашка, ґаладнїк; **3.** буря з каменцом; ◊ **и ~ и врана** шицки [шором], шицки до єдного; **борити се као ~ с беризетом** водзиц чежку борбу
ала[2] *и шла 1. слов.* алє; ~ **сам се уплашио** алє сом ше злєкол**; 2.** *викр. (гле)* палє
алабастар *и* **алабастер** *х. мин.* алабастер
алав -а -о ґаладни, кварни
алавац -вца *х.* ґаладни, ґаладнїк, кварни
алавост *ж.* ґаладносц, кварносц
алај *слов. заст. (што)* алє; **ој, слободо, ~ си крвава** ой, шлєбодо, алє ши кирвава
алај-бег *и* **алајбег** *х. воєн. ист.* алайбеґ, полковнїк
алајбегов -а -о**:** ~ **слама** маєток без ґазди, таке як без ґазди, алайбеґова слама
алак *х.* лярма, крики
алакаст -а -о нємирни; нєозбильни; дурнїсти
алакати -ам *и* -ачем **1.** алакац *(кричац* ала-а *або* алах *зоз джамиї – о годжови)*; **2.** *(викати)* кричац, лярмац
алал *х. оп.* **халал**
алала *ж. оп.* **халала**
аламан *х. гандр. (прождрљивац)* ґаладнїк, ґаладни
аламанка *ж.* аламанка *(файта шаблї нємецкого виробку)*
аламет *х. покр.* **1.** *(проклетство)* преклятство, прекляце; **2.** *у присловнїцкей служби:* ~ ***му било*** бодай би му було прекляте
аламуња *ж. и х. гандр. (брзоплет)* нагли, нєроздумани; *(ветропир)* витрови
алапача *ж. гандр.* язиката, плєткарка, огварячка, шицким гурком конєц
аларм *х.* аларм
алармантан -тна -тно алармантни
алармирати -ам *зак. и нєзак.* алармовац
алармни -а -о алармни; **алармне кочнице** алармни гамовачки; ~ **сигнал** алармни сиґнал
алас *х. оп.* **халас**
аласт -а -о *(ружичаст)* целови
алат[1] *х. (коњ риђожуте длаке)* шарґа
алат[2] *х. зб.* алат, *заст.*, серсан/серсам прибор, орудия *мн.,* ремесла *мн.*; ◊ ~ **за резање навоја** инструмент за резанє накруткох, накруткорез
алатка *ж.* ремесло, алатка
алатни -а -о: ~ **машина,** ~ **строј** металообробна (металообрабяца) машина
алатница *ж.* алатнїца
алатничар *х.* алатнїчар
алаужа *ж.* **1.** дробни диждж зоз шнїгом; **2.** *(лапавица)* плюта
алаук *х.* **1.** *(вика)* лярма, крики; **2.** *(лармауија)* лярмач, крикач
алаукати -учем надзерац ше, дрец ше, кричац (лярмац) на шицок глас
алах *х. рлґ.* алах
алахати -ам *оп.* **алакати**
Албанац -нца *х.* Албанєц
албанологија *ж.* албанолоґия
албански -а -о албански
албатрос *х. зоол.* албатрос
албинизам -зма *х. мед.* албиниз[е]м
албум *х.* албум; **породични (обитељски)** ~ фамилийни албум
алва *х. оп.* **халва**
алвеола *ж. анат.* **1.** *(плућни мехурић)* алвеола; **2.** *мн. (десни)* алвеоли, ясна *мн.*
алвеоларан -рна -рно алвеоларни; ~ **сугласник** *фон.* алвеоларни (яснови) консонант
алге *ж. мн. бот.* алґи (Algae); **кончасте** ~ цверенкасти алґи; **мрке** ~ кафово (доганово) алґи (Phoeophyta); **плаво-зелене** ~ белавкасто-желєни алґи (Cyanophyta)
алгебарски -а -о *мат.* алґеберски
алгебра *ж. мат.* алґебра
алгоритам -тма *х.* алґоритем
алдомаш *и* **алдумаш** *х.* олдомаш
алев -а -о червени, пламенїсти; ~ **паприка** червена паприґа
алегоризирати -ам *и* **алегорисати** -ишем *нєзак.* алеґоризовац
алегорија *ж.* алеґория
алегоричан -чна -чно алеґорични
алегро *присл. муз.* алеґро
алеја *ж.* алея
александринац -нца *х. метр.* александринєц

алелуја *и* **алилуја** *рлґ.* алилуя
алем *х.* **1.** диямант, драги камень; **2.** *(изузетна вредност)* перлина, бисер
алергија *ж. мед.* алерґия
алергичан -чна -чно алерґични
Алжирац -рца *х.* Алжирец
алжирски -а -о алжирски
али[1] *злуч.* **1.** *процивни* алє, *рид.* та; **лако је говорити, али је тешко урадити** лєгко гуториц, алє чежко зробиц; **2.** *роздзельни* лєбо, або; **али сад, али никад** лєбо тераз, лєбо нїґда; **3.** *при приповеданю о дачим нєсподзиваним, звич. у корелациї з часовима злучнїками* кед нараз, нараз, нєсподзивано, *беш.* кед; **кад је било на залазак сунце, али иде вила на коњицу** кед уж було на заходзе слунко, нараз идзе вила на коньови; **док смо ми разговарали, алж ето ти и њега** док ми бешедовали, кед нараз ту и вон
али[2] *слов.* **1.** алє; **али, забога, шта ти је?** алє, забога, цо ци?; **2.** *покр. (зар, да ли)* озда, чи; **али не видиш да сам у послу** озда нє видзиш же сом у роботи?
алиби *х. правн.* алиби
алигатор *х. зоол.* алиґатор
алијанса *ж.* алиянса
алиментација *ж. правн.* алиментация
алинеја *ж. адм. (пасус)* алинея
алитерација *ж. лит.* алитерация
алка *ж.* **1.** *(карика)* карика, каричка; **2.** *(беочуг)* огнїво; **3. а)** *(на дршачи)* квачка; **б)** *(на брани)* перец; є **Сињска** ~ *фолкл.* Синьска алка *(витязке бависко у хторим конянїки у Синьскей країни у бегу руцаю копию през карику)*
алкалан -лна -лно *хем.* алкални; **алкални метали (ковине)** алкални метали
алкалије *ж. мн. хем.* алкалиї
алкалоид *х. хем.* алкалоїд
алкар *х. фолк.* алкар *(учаснїк у змаганю у Синьскей алки, оп.* **алка***)*
алкатмер *х. бот.* червенкасти гвоздзик
алкемија *ж. оп.* **алхемија**
алков *х.* алков *(углїбенє у муре або зоз завису оградзена часц хижи за посцель)*
алкохол *х.* алкогол
алкохолизам -зма *х.* алкоголиз[е]м
алкохоличар *х.* алкоголичар
алкохоличарски -а -о алкоголичарски
алкохолни -а -о алкоголни; ~ **врење** алкоголне киснуце
алмаз *х. оп.* **алем (1)**
алманах *х.* алманах
ало *викр. оп.* **хало**
алов *х. оп.* **халов**
алогичан -чна -чно алоґични
алогичност *ж.* алоґичносц
алој *х. бот.* алой
алотропски -а -о алотропски
алпак *х. и* **алпака** *ж.* алпак *(леґура бакру, никлу и цинку)*
алпака *ж. зоол.* алпака
алпинац *х. воєн.* алпинєц
алпинизам -зма *х. спорт.* алпиниз[е]м
алпинист[**а**] *х.* алпинист[а]
алпинистички -а -о алпинистични
алпски -а -о алпски; ~ **клима** алпска клима; ~ **рог** *муз.* алпски рог
алт *х. муз.* алт
алтернатива *ж.* алтернатива
алтернативан -вна -вно алтернативни; ~ **суд** алтернативни суд
алтернатор *х. ел.* алтернатор
алтернација *ж. театр., ґрам.* алтернация
алтруизам -зма *х.* алтруїз[е]м
алтруист[**а**] *х.* алтруїст[а]
алувиј[**ум**] *х. ґеол.* алувий, алувиюм
алудирати -ам *зак. и нєзак.* алудировац
алузиван -вна -вно алузийни
алузија *ж.* алузия
алуминиј[**ум**] *х. хем.* алуминий, алуминиюм
алуминијев *и* **алуминијски** -а -о алуминийов[и]
алфа *ж.* алфа; ~ **-зраци** *физ.* алфа-зарї; ◊ ~ **и омега** алфа и омеґа
алфабет *х.* алфабет
алфабетски -а -о алфабетски, алфабетни
алхемија *ж.* алхемия
алхемичар *х.* алхемичар
аљина *ж. оп.* **хаљина**
аљкав -а -о нєшорови, нєпорядни; люштави
аљкавац -вца *х.* нєшорови, нєпорядни; люштош, люштавец
аљкавити -им буц нєшорови (нєпорядни, люштави)
аљкавица *ж.* нєшорова, нєпорядна; люштошка, люштавка
аљкавост *ж.* нєшоровосц, нєпорядносц; люштавосц
аљма *ж. бот.* цибуля *(з дробнима главками)* (Allium ascalonicum *и* Allium schoenoprasum)
ам *х. оп.* **хам**
ама[1] *слов.* алє; та, ша; **признаде, ~ све** признал,

алє шицко; ~ **то не ваља ништа** та то нїч нє вредзи

ама[2] *злуч. процивни* алє; **вратио бих се, ама се не може** врацел бим ше, алє нє мож

амазонка[1] *ж. мит.* амазонка *(у греческей митолоґиї храбра жена-борец)*

амазонка[2] *ж. зоол.* амазонка *(папаґай з Южней Америки)*

амајлија *ж.* талисман*, заст.* шкапуляр

амалгам *х. и* **амалгама** *ж. хем.* амалґам

амам *х. оп.* **хамам**

аман[1] *х.* милосц; ◊ **тако ми амана** верабоже

аман[2] *викр. (забога)* пребог[а], забога

амандман *х.* амандман

аманет *х.* **1.** *(завет)* завит, поручeнє; **2.** *(предмет дат у аманет)* завит, драгоцина памятка; **3.** *(поштанска пошиљка с назначеном вредношћу) [поштовах посилка;* **4.** *оп.* **хамајлија**; ◊ **оставити коме што у** ~ завитовац дакому дацо

амарела *ж. бот.* амарела

аматер *х.* аматер

аматерски -а -о аматерски; ~ **позориште** аматерски театер

амбалажа *ж.* амбалажа

амбалажни -а -о амбалажни

амбар *х.* гамбар

амбасада *ж.* амбасада

амбасадор *х.* амбасадор

амбигвитет *х. (двосмисленост)* амбиґвитет

амбијен[**а**]**т** *х.* амбиєнт

амбис *х. (провалија)* амбис

амбиција *ж.* амбиция

амбициозан -зна -зно амбициозни

амбициозност *ж.* амбициозносц

амблем *х.* амблем

амбра *ж. зоол., бот.* амбра

амброзија *ж. мит.* амброзия

амбуланта *ж.* амбуланта

амбулантни -а -о амбулантни

амбуља *ж. заст.* **1.** длуги мех; **2.** *частейше мн. покр. (дроњци, прње)* гандри, рондї

амвон *х. церкв.* амвон

амеба *ж. зоол.* амеба; **мочварна** ~ мочарна амеба (Pelomyxa palustris)

амебни -а -о амебни; ~ **дизентерија** *мед.* амебна дизентерия

амебоидан -дна -дно амебоїдни; ~ **праживотиња** *зоол.* амебоїдна праживотиня

амељ *х. покр.* **1.** *(коров у житу)* ґаз; **2.** нєчисте (нєовяте) зарно *(житаркох)*

амен *рлґ.* аминь; ◊ **сад нам је** ~ тераз нам аминь (конєц, гуя); ~ **му његов** швет го скарал, убило го ище; **као** ~ цалком сиґурно, цалком бизовно

аменовати, **аминовати** -нујем *и* **аминати** -ам *нєзак. (одобравати без поговора)* аминовац

Америка *ж.* Америка**; открити Америку** одкриц Америку

Американац -нца *х.* Американєц

американски *и* **амерички** -а -о америцки, американски

амерички *присл.* по америцки, по американски

аметист *х. мин.* аметист

аметом, аметимице *и* **аметице** *присл. (потпуно)* цалком, зошицким, подполно; *(одреда)* шицко; шицки

амиди *х. мн. хем.* амиди

амин[1] *х. хем.* амин

Амин[2] *и* ***Амин*** *оп.* **амен**; ◊ **доћи на ~** присц на самим концу, присц на аминь

аминати -ам *и* **аминовати** -ујем *оп.* **аменовати**

аминаш *х.* аминаш *(тот цо шицко одобрує)*

аминокиселине *ж. мн. хем.* аминоквашнїни

амински -а -о *хем.* аминов[и], амински

амитоза *ж. биол.* амитоза

амица *х.* бачи

амицић *х.* братняк

амишан **1.** *(похлепан)* лакомни, гамишни, нєзаситни; **2.** *(лукав)* лукави, гамишни

амнезија *ж. мед.* амнезия

амнестија *ж.* амнестия

амнестирати -ам *зак. и нєзак.* амнестовац

амо *присл.* ту; тадзи; **тамо-** ~ геваль-тамаль, тадзи-тамаль

амоде[**р**] *и* **амоде**[**р**]**те** *присл. нар.* гибай-лє ту, гибайце-лє ту

амониј *х. оп.* **амониј**[**ум**]

амонијак *х. хем.* амонияк

амонијачни -а -о амониияков

амонијев *и* **амонијумов** -а -о амонийов[и], амониюмов

амониј[**ум**] *х. хем.* амоний, амониюм

амор *х.* амор

аморалан -лна -лно аморални

амортизер *и* **амортизатор** *х. техн.* амортизер

амортизација *ж.* амортизация

амортизирати -ам *и* **амортизовати** -зујем *зак. и нєзак.* амортизовац

аморфан -фна -фно аморфни

ампер[1] *х. физ.* ампер

ампер[2] *х. (ведро)* кабел

амперзавојак -јка *х. ел.* амперзакруток
амперметар *и* **ампероматар** -тра *х.* амперметер
амплитуда *ж. физ. и др.* амплитуда
ампула *ж. фарм.* ампула
ампутација *ж. мед.* ампутация
ампутирати -ам *зак. и нєзак.* ампут[ир]овац
амрел *х. и* **амрела** *ж.* амрел
амрелуија *х.* амрелар
амфибиј *х. и* **амфибија** *ж. зоол., техн.* амфибия
амфибрах *х. метр.* амфибрах
амфитеатар -тра *х.* амфитеатер
амфора *ж.* амфора
анабаптист[**а**] *х.* анабаптист[а]
анаграм *х.* анаґрам
анаконда *ж. зоол.* анаконда
анакреонски -а -о анакреонски; ~ **песма** анакреонска писня
анали *х. мн.* анали
анализа *ж.* анализа
анализатор *х.* анализатор
анализирати -ам *и* **анализовати** -зујем анализовац
аналитичан -чна -чно *и* **аналитички** -а -о аналитични
аналитичар *х.* аналитичар
анални -а -о анални; ~ **отвор** *анат.* анални отвор
аналоган -гна -гно аналоґни, аналоґични
аналогизирати -ам *зак. и нєзак.* аналоґизовац
аналогија *ж.* аналоґия
аналогност *ж.* аналоґносц, аналоґичносц
аналфабет[**а**] *х.* аналфабет[а]
аналфабетски -а -о аналфабетски
анамнеза *ж. мед.* анамнеза
ананас *х. бот.* ананас
анархија *ж.* анархия
анархист[**а**] *х.* анархист[а]
анархичан -чна -чно анархични
анатема *ж.* **1.** *(искључење; проклетство)* анатема; є ~ **га (те) било** бодай би (биш) бул прекляти; **бацити на кога анатему** руциц на дакого анатему; **2.** *(нечастиви)* дябол, чорт, зли дух, нєчисти
анатемисати -ишем *зак. и нєзак.* анатемовац
анатемник *и* **анатемњак** *х.* **1.** чловек под анатему, анатемнїк; **2.** *оп.* **анатема (2)**
анатом *х.* анатом
анатомизирати -ам *зак. и нєзак.* анатомизовац
анатомија *ж.* анатомия
анатомист[**а**] *х.* анатомист[а]
анатомски -а -о анатомски
анафора *ж. лит.* анафора
анахронизам -зма *х.* анахрониз[е]м
анахроничан -чна -чно *и* **анахронички** -а -о анахронийни
ангажирати (се) -ам (се) *и* **ангажовати (се)** -жујем (се) *зак. и нєзак.* анґажовац (ше)
ангажман *х.* анґажман
ангелика *ж. бот.* анґелика, дуднїк (Angelica officinalis)
ангина *ж. мед.* анґина
англикан *и* **англиканац** -нца *х.* анґликанєц
англикански -а -о анґликански
англистика *ж.* анґлистика
англицизам *х.* анґлициз[е]м
англо-амерички -а -о анґло-америцки
Англосаксонац -нца *х.* Анґлосаксонєц
ангорски -а -о анґорски; ~ **коза** *зоол.* анґорска коза
ангро *присл.* анґро
анданте *присл. и мен. х. муз.* анданте
андрак *х.* дябол, чорт, дюґ, бес; є **који ти је** ~ **?** ки ци дябол? ки ци бес?; ~ **ће знати** дябол би знал; **до сто андрака** до дябла, до чорта, до дюґа
андрамоље *ж. мн.* безвредни ствари; *(дроњци)* гандри, рондї
андрејин -а -о: ~ **крст** *тран.* андрийов криж
анђелак -лка *х. гип.* ангелчок
анђелика *ж. оп.* **ангелика**
анђелић, анђелчић *х. и* **анђелче** -ета *с. оп.* **анђелак**
анђелски *и* **анђеоски** -а -о ангелски
анђео -ела *х.* ангел; ~ **чувар** ангел хранитель
анегдота *ж.* анеґдота
анегдотски -а -о анеґдотски; ~ **причање** анеґдотске приповеданє
анекс *х.* анекс
анексија *ж.* анексия
анексиони -а -о анексийни
анектирати -ам *зак. и нєзак.* анект[ир]овац
анемија *ж. мед.* анемия
анемичан -чна -чно анемични
анемичар *х.* анемичар
анемометар -тра *х.* анемометер -тра
анестезија *ж.* анестезия
анестезирати -ам *зак. и нєзак.* анестез[ир]овац
анестетик *х.* анестетик
анестетичан -чна -чно *и* **анестетички** -а -о анестетични
анилин *х. хем.* анилин
анилински -а -о анилинов[и], анилински; ~

боја анилинска фарба
анималан -лна -лно анимални
анималист[**а**] *х.* анималист[а]
аниматор *х.* аниматор
анимирати -ам *зак. и нєзак.* анимировац
анимист[а] *х.* анимист[а]
аниш *и* **анис** *х. бот.* анис (Пимпинелла анисум)
анкер *х.* анкер
анкета *ж.* анкета
анкетирати -ам *зак. и нєзак.* анкетовац
анкетни -а -о анкетни; ~ **листић** анкетни лїсток
анласер *х. техн.* анласер
анода *ж. физ.* анода
анодни -а -о анодни; ~ **пећ** анодни пец
аномалија *ж.* аномалия
аноним *х.* аноним
аноніман -мна -мно анонимни
анонимност *ж.* анонимносц
анонса *ж. (оглас)* анонса
анонсирати -ам *зак. и нєзак. (огласити/оглашавати)* анонс[ир]овац
аноргански -а -о анорґански
ансамбл *х.* ансамбл
анта *ж. покр. (хумчица као међа)* меджа, ганчик
антагонизам -зма *х.* антаґониз[е]м
антагонист[**а**] *х.* антаґонист[а]
антагонистички -а -о антаґонистични
антанта *ж. (савез)* антанта; **Велика** ~ *ист.* Велька антанта; **Мала** ~ *ист.* Мала антанта
антарктички -а -о антарктични
антена *ж.* антена; **кровна** ~ закрицова антена
антенски -а -о антенови; ~ **довод** *техн.* антенови привод
анти- *префикс у зложених словох (против-)* анти-
антиалкохоличар *х.* антиалкоголичар
антибиотик *х. фарм.* антибиотик
антиген *х. биол.* антиґен
антидржавни -а -о антидержавни
антика *ж.* антика
антиквар *х.* антиквар
антикварница *ж.* антикварнїца
антиквитет *х.* антиквитет
антиклерикалац -лца *х.* антиклерикалєц
антикрист *х. оп.* **антихрист**
антилоп *х.* антилоп *(скора з антилопи)*
антилопа *ж. зоол.* антилопа
антилопке *ж. мн.* антилопки *(ципели)*
антилопски -а -о антилопски; **антилопске рукавице** антилопски рукавици
антимилитаризам -зма *х.* антимилитариз[е]м
антимон *х. мин.* антимон
антимонит *х.* антимонит
антиномија *ж. фил.* антиномия
антипасат *х. мет.* антипасат
антипатија *ж.* антипатия
антипатичан -чна -чно *ж.* антипатични
антипенушавац -вца *х. технол.* антипенїк
антипирин *х. фарм.* антипирин
антипод *х. ґеоґр., фиґ.* антипод
антисемит[**а**] *х.* антисемит[а]
антисемитизам -зма *х.* антисемитиз[е]м
антисептик *х.* антисептик
антисептичан -чна -чно антисептични
антисоцијалан -лна -лно антисоциялни
антисоцијалистички -а -о антисоциялистични
антитален[**а**]**т** -нта *х.* антиталант
антитеза *ж.* антитеза
антитело *с. биол.* антицело
антитоксин *х.* антитоксин
антитоксичан -чна -чно антитоксични
антитуберкулозни -а -о антитуберкулозни
антифашист[**а**] *х.* антифашист[а]
антифашистички -а -о антифашистични
антифон *х. церкв.* антифон
антифриз *х.* антифриз
антихрист *и* **антикрист** *х.* антихрист, *нар.* анцихрест
антициклон *х. и* **антициклона** *ж. мет.* антициклон
антиципација *ж.* антиципация
антички *и* **антични** -а -о антични
антологија *ж.* антолоґия
антоним *х. ґрам.* антоним
антракс *х. мед.* антракс
антрацит *х.* антрацит
антре *х.* антре
антрешељ х. **1.** антрешель (место медзи двома часцами терхи поверх самара) **2.** покр. (неред) вашар; ◊ **у** ~ поверх шицкого (напр. положиц дацо)
антропогеографија *ж.* антропоґеоґрафия
антропоидан -дна -дно антропоїдни
антрополог *х.* антрополоґ
антропологија *ж.* антрополоґия
антропоморфизам -зма *х.* антропоморфиз[е]м
ану *и* **а-ну** *викр. нар.* гайде, нолє
ануитет *х. фин.* ануїтет
анулирати -ам *зак. и нєзак.* анулир[ов]ац
анус *х. анат.* анус
анфас *присл.* анфас

анчар *х. бот.* анчар (Антиарис тоюицариа)

ао *викр.* **1.** *за виражованє чудованя, одушевеня, нєсподзиваня* яй, ав; ~ **дивне женске** яй (ав) яка красна жена; **2.** *за виражованє гнїву* ей, ейнє; ~ , **мангуп један** ейнє, гунцут єден; **3.** *за виражованє жалю, болю* яй, йой; йов; ~ **, тешко мени** яй, чежко мнє; ~ **, како боли** йой (йов), як болї

аој *викр. оп.* **ао**

аорист *х. ґрам.* аорист

аорта *ж. анат.* аорта

ап викр. при наглим кладзеню до устох гам

апа-драпа *и* **апа-трапа** **1.** *присл. (трапаво)* нєпорядно, люштаво; **2.** *прикм. (трапав)* нєпорядни, люштави

апарат *х.* апарат; **пројекциони** ~ *техн.* проєкцийни апарат; ~ **за повећање** *техн.* апарат за звекшованє, звекшовач; **државни** ~ державни апарат**;** ~ **за варење** *физиол.* апарат за тровенє

апаратура *ж.* апаратура

апартман *х.* апартман

апартхејд *х.* апартгейд

апатија *ж.* апатия

апатичан -чна -чно апатични

апаш *х. (пропалица, варалица)* апаш, живаньбанда

апел *х.* апел

апелатив *х. ґрам.* апелатив

апелација *ж. правн.* апелация

апелациони -а -о апелацийни; ~ **судија** апелацийни судия

апелирати -ам *и* **апеловати** -лујем *зак. и нєзак.* апеловац

апендикс *х.* апендикс

апендицитис *х. мед.* апендицитис

аперитив *х.* аперитив; ~ **-бар** аперитив-бар

аперцепција *ж.* аперцепция

аперципирати -ам *зак. и нєзак.* аперциповац

апетит *х.* апетит; **добио је** ~ пришло му на смак, достал апетит; **јести с апетитом** смачнє єсц, єсц з апетитом; **отворити** ~ **некоме** насмаковац дакому, отвориц апетит дакому*;* ◊ ***вучји*** *~ вовчи апетит*

апетитан -тна -тно апетитни

апити -им *(ухватити устима, брзо појести)* гамкнуц

аплаудирати -ам *зак. и нєзак.* аплаудировац, кляпкац

аплауз *х.* аплауз, кляпканє

апликација *ж.* апликация

апликовати -кујем *и* **аплицирати** -ам *зак. и нєзак.* апликовац

апогеј *х. и* **апогеја** *ж. астр., фиґ.* апоґей

апоен *х.* апоен

апозитив *х. ґрам.* апозитив

апозиција *ж. ґрам.* апозиция

апокалипс *х. и* **апокалипса** *ж.* апокалипса

апокалиптичан -чна -чно *и* **апокалиптички** -а -о апокалиптични

апокриф *х.* апокриф

апокрифан -фна -фно апокрифни; **апокрифни списи** апокрифни списи

аполитичан -чна -чно *и* **аполитички** -а -о аполитични

апологет *х. теол.* апологет

апологија *ж.* апология

апоплексија *ж. мед.* апоплексия

апоплектичан -чна -чно *и* **апоплектички** -а -о апоплектични

апостат[**а**] *х. (отпадник)* апостат[а]

апостериоран -рна -рно *лоґ.* апостериорни; ~ **суд** апостериорни суд

апостол *х.* апостол

апостолке *ж. мн. (сандале)* апостолки

апостолски -а -о апостолски; ~ **столица** *церкв.* апостолски (папски) престол

апостроф *х.* апостроф

апострофирати -ам *зак. и нєзак.* апострофовац

апотека *ж.* апатика; **пољопривредна** ~ польопривредна апатика; **домаћа** ~ домашня апатика

апотекар *х.* апатикар

апотекарица *и* **апотекарка** *ж.* апатикарка

апотеоза *ж. ист., лит.* апотеоза

април *х.* април

априлили *викр.* априлили

априлски -а -о априлски; ~ **шала** априлска франта (жарта, шала)

априоран -рна -рно априорни

априористички -а -о априористични

апровизација *ж.* апровизация

апроксимативан -вна -вно апроксимативни

апс *х. и* **апса** *ж. оп.* **хапс**

апсануија *х.* стражар *(у гарешту)*

апсити -им *оп.* **хапсити**

апсолвент *х.* абсолвент

апсолвирати -ам *зак.* абсолвовац

апсолут *х. фил.* абсолут

апсолутан -тна -тно абсолутни

апсолутизам -зма *х.* абсолутиз[е]м

апсолутизирати -ам *и* **апсолутизовати** -зујем *зак. и нєзак.* абсолутизовац

апсолутист[**а**] *х.* абсолутист[а]

апсолутистички -а -о абсолутистични; ~ **монархија** абсолутистична монархия; ~ **владавина** абсолутистичне панованє
апсорбовати -бујем *зак. и нєзак.* абсорбовац
апсорпција *ж.* абсорбция
апстиненција *ж. (уздржавање)* абстиненция
апстинирати -ам *зак. и нєзак.* абстин[ир]овац
апстрактан -тна -тно абстрактни
апстракција *ж.* абстракция
апстрахирати -ам *и* **апстраховати** -хујем *зак. и нєзак.* абстраговац
апсурд *х.* абсурд
апсурдан -дна -дно абсурдни
апсцес *х. мед.* абсцес
апсциса *ж. мат.* абсциса
ар *х.* ар *(мера за поверхносц, 100 м^2)*
ара *ж. зоол.* ара
арабеска *ж. ум., фиґ.* арабеска
Арабљанин *х.* Арабян
арајство *с.* ужиток, задовольство
арак *х.* **1.** *(лист хартије)* папер; **2.** *(штампани табак)* табак
арамбаша *х. оп.* **харамбаша**
арамија *х. оп.* **харамија**
аранжер *х.* аранжер
аранжирати -ам *и* **аранжовати** -жујем *зак. и нєзак.* аранжовац
аранжман *х.* аранжман
Арапин *х.* Араб
арапин *х. (коњ арапске расе)* араб
Арапка *и* **Арапкиња** *ж.* Арабка
арапски -а -о арабски
арати -ам *оп.* харати
аратосиљати се *зак. и нєзак.* ментовац ше/сцец (жадац, пробовац) ше ментовац, отресц ше/отресац ше, стресц ше/стресац ше
арач *х. оп.* **харач**
Арбанас *х. (Албанац)* Арбанас
арбанаски *и* **арбанашки** -а -о *(албански)* арбанаски
арбитар *и* **арбитер** -тра *х.* арбитер
арбитража *ж.* арбитража
арбитраран -рна -рно арбитрарни
арбун *х. зоол. покр.* арбун (Пагеллус ерутхринус)
аргат, аргатар -ра *и* **аргатлија** *х. оп.* **аргатин**
аргатин *х. заст.* роботнїк, наднїчар
аргатлук *х.* **1.** наємна физична робота, наднїца; **2.** присилна робота, кулук
аргатовати -тујем **1.** робиц чежки роботи, чежко робиц, арґатовац; **2.** робиц кулук, кулучиц, арґатовац
арго *х.* арґо *(бешеда людзох єдней класи або ремесла хтора за других нєрозумлїва)*
аргон *х. хем.* арґон
аргонаут *х. мит., фиґ.* арґонавт
аргумен[**а**]**т** *х.* арґумент
аргументација *ж.* арґументация
аргументирати -ам**, аргументисати** -ишем *и* **аргументовати** -тујем *зак. и нєзак.* арґументовац
ардов *х. оп.* **хардов**
ареал *х.* ареал
арена *ж.* арена
аренда *ж.* аренда; **узети земљу под аренду (у аренду)** вжац жем под аренду, арендовац жем
арендатор *х.* арендатор, *беш.* арендаш
арендаш *х. оп.* **арендатор**
арендирати -ам *оп.* **арендисати**
арендисати -ишем *зак. и нєзак.* арендовац
арендни -а -о арендни, арендови
ареометар -тра *х. физ.* ареометер -тра
ареопаг *х. ист., фиґ.* ареопаґ
арест *х. заст.* герешт
арестант *х. оп.* **ухапшенац**
арестовати -тујем**, арестирати** -ам *и* **аретирати** -ам **а)** *зак.* загарештовац, гарештовац; **б)** *нєзак.* гарештовац
ухапшенац -нца *х.* гарештанєц
арија *ж. муз.* ария
Аријанац -нца**, Аријац** -јца *и* **Аријевац** -вца *х.* Ариєц
аријевски *и* **аријски** -а -о арийски; ~ **раса** арийска раса
аристократ[**а**] *х.* аристократ[а]
аристократија *и* **аристокрација** *ж.* аристократия, аристокрация; **радничка** ~ роботнїцка аристократия; **родовска** ~ родова аристикратия
аристократски -а -о, аристократичан -чна -чно *и* аристократички -а -о аристократски, аристократични
аритметика *ж.* аритметика
аритметичар *х.* аритметичар
аритметички *и* **аритметични** -а -о аритметични
аритмија *ж. мед.* аритмия
аритмичан -чна -чно *и* **аритмички** -а -о аритмични
ариш *х. бот.* ариш, лїственїца (Ларию еуропаеа)
аришевина *ж.* **1.** *оп.* **ариш**; **2.** аришово древо, аришовина

аркада *ж. архит., анат.* аркада
арктички -а -о арктични
арлаук *х.* **1.** *(завијање пса)* завиванє, вице*;* **2.** *(вика)* крик, лярма
арлаукати -учем **1.** *(о псу)* виц, завивац; **2.** *(викати)* кричац, лярмац
армада *ж. воєн.* армада; ◊ **непобедива** ~ *ист.* нєпобидима армада *(флота Филипа II у войни процив Анґлиї 1588. р.)*
арматура *ж. техн. и др.* арматура
армија *ж.* армия; ~ **незапослених** армия нєзанятих
армијски -а -о армийски
армиран -а -о армир[ов]ани; ~ **бетон** армир[ов]ани бетон, желєзобетон
армирати -ам *зак. и нєзак.* армир[ов]ац
армирац -рца *и* **армирач** *х.* армир[ов]ач
Арнаут *х.* Арнаут
арнаутка *и* **арнауткиња** *ж.* арнаутка *(файта длугей пушки)*
арњеви *х. мн.* гасурово *або* поньвово (платняне) закрице (верх) на кочу
арогантан -тна -тно ароґантни
ароганција *ж.* ароґанция
арома *ж.* арома
аромат *х.* аромат
ароматизирати -ам *и* **ароматизовати** -зујем *зак. и нєзак.* ароматизовац
ароматичан -чна -чно *и* **ароматички** -а -о ароматични
арондација *ж.* арондация
арпауик *х.* арпаджия, дробна цибулька
арсен *х. хем.* арсен
арсенал *х.* арсенал
арсеник *х. хем.* арсеник
артерија *ж. мед., фиґ.* артерия
артеријски -а -о артерийни; ~ **крв** артерийна крев
артериосклероза *ж. мед.* артериосклероза
артески *и* **артешки** -а -о артейски; ~ **бунар (зденац)** артейска студня
артик[**а**]**л**-кла *х.* артик[е]л
артикулација *ж. линґв., ґеоґр.* артикулация
артикулациони -а -о артикулацийни
артикулирати -ам *и* **артикулисати** -ишем *зак. и нєзак.* артикуловац
артиљерија *ж.* артилєрия
артиљеријски -а -о артилєрийски, артилєрийни
артиљерист[**а**] *х.* артилєрист[а]
артист[**а**] *х.* артист[а]
артисткиња *и* **артистица** *ж.* артистка
артистички -а -о артистични
артичок *х.*, **артичока** *ж. и* **артишока** *ж. бот.* артичока (Cynara scolymus)
арто *викр. на коня же би ше рушел з места, покр.* фарто
артокнути -нем *зак. покр. (покренути коња с места са ускликом* арто*)* фаркнуц, фартнуц *(коня)*
артритис *х. мед.* артритис
арум *прикм. нєпрем. (јогунаст – о коњу)* наровни, норовни
архаизам -зма *х.* архаїз[е]м
архаик *х. ґеол.* архаїк
архаичан -чна -чно *и* **архаички** -а -о архаїчни
арханђео -ела *х. рлґ.* архангел
археолог *х.* археолоґ
археологија *ж.* археолоґия
археолошки -а -о археолоґийни
архибискуп *х. церкв.* архибискуп, надвладика
архив *х.* **1.** *(збирка старих докумената)* архив**;** **2.** *оп.* **архива (1)**
архива *ж.* **1.** *(одељење установе где се чувају акти)* архива**;** **2.** *оп.* **архив (1)**
архивар *х.* архивар
архивски -а -о архивски, архивни*;* ~ ***грађа*** архивска градза, архивски материял
архиђакон *х. церкв.* архидиякон
архиепископ *х. церкв.* архиепископ
архиепископија *ж. церкв.* архиепископия
архијереј *х. церкв.* архиєрей
архимандрит *х. церкв.* архимандрит
архипастир *х. церкв.* архипастир
архипелаг *х. ґеоґр.* архипелаґ
архитекатски -а -о архитектски
архитект[**а**] *х.* архитект[а]
архитектоника *ж.* архитектонїка
архитектонски -а -о архитектонски
архитектура *ж.* архитектура
аршин *х.* аршин *(мера за дужину, 65 75 цм)*; ◊ **мерити једним (истим) аршином** *(једнако оцењивati)* мерац з єдни (єднаки, исти) мери (аршином)
ас *х.* **1.** *карт.* туз, ас; **2.** *(првак)* шампион, ас
асамблеја *ж.* асамблея
асекурација *и* **асикурација** *ж. банк.* осиґуранє
асептичан -чна -чно *и* **асептички** -а -о асептични
асигнација *ж.* асиґнация
асигнациони -а -о асиґнацийни
асиметрија *ж.* асиметрия
асиметричан -чна -чно *и* **асиметрички** -а -о

асиметрични
асимилативни -а -о асимилативни
асимилатор *х.* асимилатор
асимилација *ж.* асимилация
асимилирати (се) -ам (се)**, асимиловати (се)** -лујем (се) *и* **асимилисати (се)** -ишем (се) *зак. и нєзак.* (з)асимиловац (ше)/асимиловац (ше)
асимптота *ж. мат.* асимптота
асинкрон -а -о *оп.* **асинхрон**
асинхрон -а -о *и* **асинхроничан** -чна -чно асинхрони, асинхронийни
асинхронија *ж.* асинхрония
асирски -а -о (< Асирија) асирски
асистент *х.* асистент
асистенција *ж.* асистенция
асистирати -ам асист[ир]овац
аскеза *ж.* аскеза
аскет *и* **аскета** *х.* аскет[а]
аскетизам -зма *х.* аскетиз[е]м
аскетски -а -о аскетски; **водити ~ живот** водзиц аскетски живот
аскурђел *х. покр.* прапрадїдо; є **аскурђела ти твога** боґара ци ище
асли **1.** *присл. (сасвим)* цалком, зошицким, подполно; **2.** *прикм. нєпрем. (истински)* прави, правдиви
асна *ж. оп.* **хасна**
аснити се -им се *оп.* хаснити се
асонанса, асонанца *и* **асонанција** *ж. лит.* **асонанца**
асортиман *х.* асортиман
асоцијалан -лна -лно асоциялни
асоцијативан -вна -вно асоциятивни
асоцијација *ж.* асоцияция
асоцирати -ам *зак. и нєзак.* асоцировац
аспарагус *х. бот.* аспараґус (Asparagus)
аспек[а]т *х.* аспект
аспида *ж.* **1.** *зоол. (отровна змија)* аспида; **2.** *фиґ. (опака жена)* шкорпия, оса*; ~* ***васеленска (василиска)*** *мит.* аспида вселенска
аспирант *х.* аспирант
аспирација *ж.* аспирация
аспирин *х.* аспирин
аспирирати -ам *нєзак.* аспировац
аспра *ж.* аспра *(дробни турски стриберни пенєж)*
астал *х.* стол
астенија *ж. мед.* астения
астероид *х. астр.* астероїд
астигматизам -зма *х. мед.* астиґматиз[е]м
астма *ж. мед.* астма, задихлївосц
астматичан -чна -чно астматични*,* задихлїви
астматичар *и* **астматик** *х.* астматичар, астматик, задихлїви
астраган *х.* астраґан, каракуль *(драгоцина баранчецова бундичка)*
астрагански -а -о астраґански, астраґанов[и], каракульов[и]
астрахан *х. оп.* **астраган**
астролог *х.* астролоґ
астрологија *ж.* астролоґия
астролошки -а -о астролоґийни
астронаут *х.* астронавт
астронаутика *ж.* астронавтика
астроном *х.* астроном
астрономија *ж.* астрономия
астрономски -а -о астрономски; **астрономске бројке** астрономски числа (цифри)
астрофизика *ж.* астрофизика
астрофизичар *и* **астрофизик** *х.* астрофизичар
асура *ж. оп.* **хасура**
асфалт *х.* асфалт
асфалтирати -ам *и* **асфалтовати** -тујем *зак. и нєзак.* асфалтовац
асфалтирач *х.* асфалтовач
асфалтни -а -о асфалтни, асфалтов[и]; ~ **пут** асфалтна драга
ат *х.* арабски конь, ат
атавизам -зма *х.* атавиз[е]м
атавистички -а -о *и* **атавистичан** -чна -чно атавистични
атак *х. и* **атака** *ж.* атак, атака
атаман *х.* атаман
атар *х.* хотар
аташе -еа *х.* аташе -еа
атеизам -зма *х.* атеїз[е]м
атеист[а] *х.* атеїст[а]
атеистичан -чна -чно *и* **атеистички** -а -о атеїстични
атеље *х.* ателє
атељерски *и* **атељски** -а -о (< **атеље**) ателєйски, ателєов
атентат *х.* атентат; **извршити ~ на кога** окончиц атентат на дакого
атентатор *х.* атентатор
атерирати -ам *зак. и нєзак.* атер[ир]овац
атест *х.* атест
атила *ж.* атила *(файта мадярского народного облєчива, кратки капут)*
атлантски -а -о (< Атлантик) атлантски
атлас[1] *х. (збирка карата)* атлас
атлас[2] *х.* гатлас *(гадвабне платно)*

атласки *и* **атласни** -а -о *(који је од атласа)* гатласов[и], гатласки*;* ~ ***хаљина*** гатласова сукня

атлет[**а**] *х.* атлет[а]

атлетика *ж. спорт.* атлетика*;* **лака** ~ лєгка атлетика; **тешка** ~ чежка атлетика

атлетичар *х.* атлетичар

атлетичарка *ж.* атлетичарка, атлетка

атлетски -а -о атлетски, атлетични; ~ **такмичење** атлетске змаганє

атмосфера *ж.* атмосфера; **земљина** ~ жемова атмосфера; **каква је код вас** ~ **?** *фиґ.* яка у вас атмосфера?

атмосферски -а -о атмосферски; ~ **притисак** атмосферски прицисок; ~ **талог** атмосферска вода

атол *х. ґеоґр.* атол

атом *х.* атом

атомизам -зма *х. фил.* атомиз[е]м

атомизирати (се) -ам (се) *и* **атомизовати (се)** -зујем (се) *зак. и нєзак.* атомизовац (ше)

атомист[**а**] *х.* атомист[а]

атомски *и* **атомни** -а -о атомски; ~ **енергија** атомска енерґия; ~ **оружје** атомске оружиє

атоналан -лна -лно атонални

атрактиван -вна -вно атрактивни

атракција *ж.* атракция

атрибут *х.* атрибут

атрибутиван -вна -вно *оп.* **атрибутни**

атрибутни *и* **атрибутски** -а -о *и* **атрибутиван** -вна -вно *ґрам.* атрибутов[и], атрибутски; ~ **додатак** атрибутов додаток; ~ **реченица** атрибутово виречене

атрибуција *ж.* атрибуция

атропин *х. фарм.* атропин

атрофија *ж. мед.* атрофия

атула *ж. оп.* **хатула**

ау *викр. за виражованє чудованя, нєсподзиваня, гнїву, церпеня и под.* ав, авго, ов, овго; а; яй; ~ **, шта сад да радим?** а-ав, цо тераз будзем робиц?; ~ **, што си порастао!** овгЉ, яки ши вироснул; ~ **, тешко мени!** яй, чежко мнє!

аугментатив *х. ґрам.* ауґментатив

аугментативан -вна -вно ауґментативни

аудијенција *ж.* аудиєнция

аудитиван -вна -вно аудитивни; ~ **памћење** аудитивне паметанє

аудитор *х.* аудитор

аудиториј[**ум**] *х. и* **аудиторија** *ж.* аудиторий, аудиториюм

аудиција *ж.* аудиция

аукција *ж.* аукция

аула *ж. (предворје)* аула

ауреола *ж. (ореол)* авреола, авра

ауспух *х.* авспух

Аустралијанац -нца *и* **Аустралац** -лца *х.* Австралиянєц

аустралијански *и* **аустралски** -а -о австралийски

Аустријанац -нца *х.* Австриянєц

аустријски -а -о австрийски

Аустро-Угарска *ж. ист.* Австро-Угорска

аустроугарски -а -о австроугорски

аут *х. спорт.* аут; **лопта је отишла у** ~ лабда пошла до ауту

аутаркија *ж. екон.* автаркия

аутархија *ж. (самовлашће)* автархия

аутентичан -чна -чно автентични

аутентичност *ж.* автентичносц

ауто *х.* авто; **дошао је аутом** пришол на авту

ауто- *як перша часц зложених словох странского походзеня значи „само"* авто-

аутобиографија *ж.* автобиоґрафия

аутобиографски -а -о автобиоґрафски

аутобус *х.* автобус; **путује аутобусом** путує на автобусу

аутобуски *и* **аутобусни** -а -о автобуски, автобусни; ~ **ред вожње** автобуски порядок воженя

ауто-гаража *ж.* авто-ґаража

аутоген -а -о автоґени; ~ **заваривање** автоґене заварйованє

аутогол *х.* автоґол

аутограм *х.* автоґрам

аутограф *х.* автоґраф

аутодафе *х. ист.* автодафе

аутодром *х.* автодром

ауто-карта *ж.* авто-мапа, авто-карта

аутокефалан -лна -лно автокефални

ауто-колона *ж.* авто-колона

аутоконтрола *ж.* автоконтрола

аутократ[**а**] *х.* автократ[а]

аутократија *и* **аутокрација** *ж.* автократия

аутократски -а -о автократски, автократични; ~ **систем** автократска система

аутокритика *ж.* автокритика

аутолакирер *х.* автолаковач

аутолимар *х.* автокломфер

аутомат *х. з розл. знач.* автомат

аутоматизација *ж.* автоматизация

аутоматизирати -ам *и* **аутоматизовати** -зујем *зак. и нєзак.* автоматизовац

аутоматичар *х.* автоматичар

аутоматски -а -о *и* **аутоматичан** -чна -чно автоматични, автоматски; ~ **покрет** автоматични рух

аутомеханичар *х.* автомеханїчар

аутомобил *х.* автомобил

аутомобилизам -зма *х.* автомобилиз[е]м

аутомобилист[**а**] *х.* автомобилист[а]

аутомобилски *и* **аутомобилни** -а -о автомобилски; ~ **промет** автомобилски обток

аутомобилчић *х. дем.* автомобилчок, авточок, авточко

ауто-мото: ~ **савез** авто-мото союз

аутономан -мна -мно автономни; ~ **покрајина** автономна покраїна

аутономаш *х.* автономаш

аутономија *ж.* автономия

аутономист[**а**] *х.* автономист[а]

аутопортрет *и* **аутопортре** -еа автопортрет

ауто-промет *х.* авто-обток

аутопсија *ж. мед.* автопсия

ауто-пут *х.* авто-драга

аутор *х.* автор

ауторизирати -ам *и* **ауторизовати** -зујем *зак. и нєзак.* авторизовац

ауторитативан -вна -вно авторитативни

ауторитет *х.* авторитет

ауторитетан -тна -тно авторитетни

ауторски -а -о авторски; ~ **право** авторске право; ~ **табак** авторски табак

ауторство *с.* авторство

ауто-стоп *х.* авто-стоп

ауто-стопер *х.* авто-стопер

ауто-стопом *присл.* з авто-стопом

ауто-страда *ж.* авто-страда

аутосугестиван -вна -вно автосугестивни

аутосугестија *ж.* автосуґестия

ауто-такси -ија *и* **ауто-такс** -са авто-такси

ауто-трка *ж.* авто-обегованє

аутотранспорт *х.* автотранспорт

аутотрофан -фна -фно *бот.* автотрофни

аутохтон -а -о автохтони

аутсајдер *х.* аутсайдер

ауф *викр. оп.* **ау**

аух *викр. оп.* **ау**

афазија *ж.* афазия

афек[**а**]**т** -кта *х.* афект; **пасти у** ~ спаднуц до афекту

афекатски -а -о афектни

афектација *ж.* афектация

афективан -вна -вно афективни

афектирати -ам *и* **афектовати** -тујем *зак. и нєзак.* афектовац

афекција *ж.* афекция

афера *ж.* афера

афераш *х.* афераш

аферим **1.** *викр. за одоброванє, похвалу* винчуєм, браво, так-так, так и треба, так уж гей; **2.** *у меновнїцкей служби* винчованє, винчованка; **3.** *у атрибутскей служби (ваљан, честит)* добри, статочни

афикс *х.* афикс

афингер *х. (вешалица)* древко, вишалка

афинитет *х.* афинитет

афирматив *х. и* **афирматива** *ж.* афирматив

афирмативан -вна -вно *(потврдан)* афирмативни

афирмација *ж.* афирмация

афирмирати (се) -ам (се) *и* **афирмисати (се)** -ишем (се) *зак. и нєзак.* афирмовац (ше)

афиш *х. и* **афиша** *ж. (оглас)* афиша

афоризам -зма *х.* афориз[е]м

афористичан -чна -чно *и* **афористички** -а -о афористични

Африканац -нца *х.* Африканєц

африката *ж. и* **африкат** *х. фон.* африката

афрички -а -о африцки, африкански

ах *викр.* **1.** *за виражованє розличних емоцийох* ах, яй, о, ох; **2.** *при здогадованю* а; **ах, да, да!** а, гей, гей!

аха *викр. за виражованє задовольства, при здогадованю, за потвердзованє* ага; ~ **, то је нешто!** *(о добром јелу и сл.)* ага, то дацо!; ~ **, сад сам те ухватио!** ага, тераз сом це влапел!; **шта ћемо сад?** ~ **, знам шта ћемо** цо будземе тераз? ага, знам цо будземе; **„Хоћеш ли доћи?" „Аха!"** „Придзеш?" „Ага!"

ахар *х.* **1.** *(коњушница)* хлїв*, нар. поез.* маштальня*;* **2.** ахар *(хижа або часц хижи за хлопох и хлопских госцох при муслиманох)*

ахат *х. мин.* ахат

Ахилов -а -о: ~ **пета** *(слаба страна)* Ахилова пета

ахмедија *ж.* турбан *(били платняни шал з хторим ше обвива фес)*

ахроматичан -чна -чно *и* **ахроматски** -а -о ахроматични

ацал *х. покр.* челїк, *заст.* оцил

ацетат *х. хем.* ацетат

ацетилен *х. хем.* ацетилен

ацетисал *х. фарм.* ацетисал

ацетон *х. хем.* ацетон

ачик **1.** *прикм. звич. нєпрем. (отворен,*

изложен): ~ **кућа** хижа хтору од вшадзи видно (хтора ше од вшадзи видзи); **2.** *у присловнїцкей служби* **а)** з одкриту твару *(о муслиманских женох);* **б)** явно, отворено

аџија *х. оп.* **хаџија**

аџијазма *ж.* швецена вода

ашигџија *х. (драган)* леґинь, мили, *заст.* фраєр, *нар. поез.* шугай

ашик *х.* **1.** любов, любованє, *заст.* любосц; **2.** *оп.* **ашигџија**; **3.** *у атрибутскей служби* залюбени

ашиклија **1.** *х. оп.* **ашигџија**; **2.** *ж.* дзивка, мила, *заст.* фраєрка

ашиковање *с. и* **ашиклук** *х.* любованє, ашикованє

ашиковати -кујем (*с киме*) *нєзак.* **1.** любовац ше, ходзиц, ашиковац, забавяц ше з даким*;* **2.** *(шуровати)* компаловац ше з даким

ашкеназ *х.* польски *або* нємецки ~врей (Жид), ашкеназ

ашлук *х. оп.* **хашлук**

ашлучити -им *оп.* **хашлучити**

ашов *х.* ашов

ашовче -ета *с. и* **ашовчић** *х. дем.* ашовчок

ашчија **1.** х. (*кувар*) кухар; (*власник ашчинице)* ащия; **2.** *ж. (куварица)* кухарка; *(власница ашчинице)* ащия

ашчиница ж. (гостионица, кухиња) ащиница

Б

ба *викр.* **1.** *у бешеди з дзецми за виражованє ґадзеня* ба*;* **2.** *за страшенє* га; **он из жбуна на ме: ба!** вон з гущави на мнє: га!; **3.** *у присловнїцкей служби, за нєсkладанє* а нє, нє, нїяк, нїзач, нє будзе (було) нїч, та дзе; **„Је ли дошао?" „Ба, заборавио је"** „Пришол?" „Нє (та дзе), забул"

баба[1] *ж.* **1.** *(мати родитеља)* баба; **2.** *(старица)* баба, *заст.* стара мац*;* **3.** *покр.* бабица; **4.** *покр. (дојкиња)* жена хтора дойчи, *заст.* дойка**;** **5.** *фам. (супруга)* баба, стара ◊ ~ **Марта** марцова хвиля, баба Марта; **што је баби мило то јој се и снило, ко о чему ~ о уштипцима** вше тото єдно (вше тото исте) приповеда, кому о чим »гладному о торбих; праше нє дума на инше, лєм на кукурицу; **то зна и моја ~** то зна и мале дзецко (и моя баба); **трла ~ лан** робиц (приповедац и под.) таке цо нїч по нїм, два за три; нє мала баба роботи, та себе нашла клопоти; **за које (чије) бабе здравље (душу)** прецо, чом же; **задушна ~** добри »чловекх як фалат хлєба (як благи дзень), барз добра душа

баба[2] *ж.* **1.** *(наковањ за откивање косе)* бабка; **2.** *(камен-међаш)* камень; **3.** *(главна кровна греда)* греда; **4.** *(пљоснат камен за бацање по површини воде)* дятка, жабка; **превести бабу** руциц дятку (жабку)

баба[3] *х.* **1.** оцец, *заст.* апо; **2.** *(свекар; таст)* швекор

бабадевојка *ж.* стара дзивка

бабајко *х. гип.* **1.** *оп.* **баба (1)**; **2.** *(свекар)* швекор

бабак[1] *х. (држак на косишту)* ручка

бабак[2] *х. зоол. (бубамара)* божа (богова) катичка

бабалеже *ж. мн. кул. покр.* файта ґоргельох

бабарије *ж. мн.* празновиря

бабарога *и* **бабаруга** *ж.* бубуш, босорка*;* желєзна баба *(у студнї)*

бабаст -а -о *(сличан баби)* бабасти

бабетина *ж. ауґм. и пей.* бабиска, бабузґера

бабин[1] -а -о бабов; **бити бабине среће** нє мац щесца; **за ~ брашно** *франт. (одговор на питање: зашто)* нїчом, том; **бабина свила** *(јесења паучина у ваздуху)* михалово лєто

бабин[2] -а -о < **баба**[3]

бабине *ж. мн.* **1.** *(време после порођаја које родиља проведе у постељи)* полог; **2.** **носити ~ , ићи у ~ а)** *(носити поклоне новорођенчету и породиљи)* ношиц дарунки; **б)** *(носити јело и пиће породиљи)* ношиц єсц

бабињара *ж. (породиља)* положнїца

бабињаци *х. мн. оп.* **бабина свила**

бабиње *ж. мн.* **1.** *оп.* **бабине;** **2.** *мед.* положнїцтво

бабињи -а -е положнїцки, положнїцов; пологов»их; ~ **прање** *мед.* положнїцке чисценє

бабити -им *оп.* **бабичити**

бабица[1] *ж.* **1.** *дем. и гип.* (< **баба**[1]) бабочка; **2.** бабица; **3.** *(дадиља)* пестунка; ◊ **где су многе бабице, ту су деца килава** дзе ше велї до роботи мишаю, ту робота будзе подла

бабица[2] *ж. оп.* **баба (1)**

бабице *ж. мн. покр.* босорки, бабици *(зли духи*

хтори по народним вереню при породу давя дзеци)
бабичар *х. заст. оп.* **акушер**
бабичин -а -о (< **бабица**[1]) **1.** бабочков; **2.** бабицов; ~ **муж** бабец; **3.** пестунков
бабичити -им помагац при породу, породзовац; буц бабица
бабички -а -о бабицки; ~ **школа** школа за бабици
бабичлук
х. бабицка професия, акушерство
бабљак *х. оп.* **дивизма**
бабљача *ж. (прибадача)* ґомбошка
бабљи -а -е *оп.* **бапски**
бабо -а *и* -е *оп.* **баба**[1]; ◊ **ни по бабу ни по стричевима** поправдзе, праведно, справедлїво; ї сват нє сват – з коча долу
бабовати -бујем **1.** *(бити дадиља)* буц пестунка, чувац дзеци; **2.** *(бити дојкиња)* дойчиц; **3.** *покр. оп.* **бабичити**
бабовина *ж.* **1.** нашлїдство од оца; **2.** *(завичај)* родни (родзени, родими) край, *заст.* край
баболик -а -о *и* **баболичан** -чна -чно подобни баби, бабасти
бабоња *х. покр. (човек без мушкости)* баба, жена
бабор *х. оп.* **блавор**
бабосук *х. покр.* присташ у ґдовици
бабуљ *х. покр. (облутак)* каменьчок, каменьче
бабуљак -љка *х.* **1.** *дем. <* ***бабуљ; 2.*** *(камен у калдрми)* каменьче; цегелка
бабун *х. ист. оп.* **богумил**
бабунија *ж. гандр. (неверник)* нєвирнїк
бабура *ж.* **1.** *бот.* бабура; **2.** *бот.* шишарка; **3.** *зоол. оп.* **мокрица; 4.** *покр. (мањи стог жита, до 100 снопова)* браделко
бабураст -а -о **1.** *оп.* **бабаст; 2.** *(сличан бабури)* бабурасти
бабурача *ж.* **1.** *оп.* **бабура (1)**; **2.** *зоол.* храстава жаба
бабурда *ж. гандр. оп.* **бабетина**
бабурина *ж.* **1.** *ауґм. и пей. <* ***баба***[1; 2.] *зоол. оп.* **бабурача (2)**
бабурица *ж.* **1.** *дем. (<* ***бабура****) бабурочка;* **2.** *зоол. покр. оп.* **бубамара**
бабускара *и* **бабускера** *ж. ауґм. и пей.* бабиска, бабузґера
бабуша *х. оп.* **баба**[3]
бабушара *ж. оп.* **бабура (1)**
бабушина *ж. (слабина)* месо спод реброх
бабушкар *х. зоол.* бабкар
бабуштине *ж. мн. покр. оп.* **бабарије**
баван *х. оп.* **балван**
баваница *ж. оп.* **бованица**
бавити -им *(набављати)* набавяц, *заст.* серзовац
бавити се -им се **1.** *(бити, пребивати негде)* буц, пребувац, *заст.* пребивац; **2.** *(занимати се)* занїмац ше; **желети ~ нечим** биц ше на дацо, жадац ше занїмац з дачим; **желети ~ гајењем паприке** биц ше на паприґу; **3.** затримовац ше, забавяц ше; ◊ ~ **мишљу** подумовац, роздумовац *(у намири дацо зробиц)*, мац намиру
бављење *с. <* ***бавити (се)***
бавор *х.* **1.** *зоол. оп.* **блавор; 2.** *у атрибутскей служби (љут)* нагнївани, гнївни
баврљање *с. <* ***баврљати***
баврљаст -а -о *(који се пуже, вијугав): ~* ***биљка*** цагаца рошлїна
баврљати -ам **1.** *(несигурно ићи, тетурати се)* плянтац ше, тачкац ше, заплєтац з ногами; **2.** *(тумарати, скитати се)* блукац »шех, скитац »шех, мотац ше, шпотац ше; **3.** бербляц
баг[1] *х.* ланцущок (*на годзинки до кишенки и др.)*
баг[2 -а -о] *оп.* **бангав**
багав -а -о *оп.* **бангав**
багаж *х. и* **багажа** *ж. (пртљаг)* баґаж
багаљ *х. оп.* **багља**
багана *ж.* скорка з младого баранчатка
багане *с.* **1.** младе баранчатко (ягнятко); **2.** младе кощатко**; 3.** *фиґ. »малех дзецко*
баганета *ж. оп.* **бајонет**
багатела *ж.* **1.** *(безначајна ствар)* дробнїца, беззначна ствар, малючкосц; **2.** *(ништавна цена)* барз мало (туньо), *беш.* баґатела; **купити (продати) за багателу** купиц (предац) барз туньо (за дзирави пенєж, за ардзави гвозди, за баґателу)
багателан -лна -лно *(обич. о ценама – ништаван)* барз мали (нїзки, тунї)*; ~* ***свота*** барз мала свота; **багателне цене** барз нїзки цени
багателизирати -ам**, багателизовати** -зујем *и* **багателисати** -ишем *зак. и нєзак.* подценїц/подценьовац, омаловажиц/омаловажовац, знєважиц/знєваж овац
багателно
присл. беззначно
багаш
х. заст. баґаш *(волуменска мера, 15 – 22 кг)*
багер

х. баґер
багерисати -ишем *и* **багеровати** -рујем *зак. и нєзак.* вибаґеровац/баґеровац, очисциц/чисциц з баґером
багерист»ах *х.* баґерист»ах, баґераш
багерски -а -о баґерски
баглама *ж.* **1.** *(шарка на вратима, прозорима)* зависка; **2.** баґлама, тамбурка *(з трома струнами)*
багља *ж.* **1.** *(мали пласт)* копка, рудаш; **2.** *(свежањ)* звязка *(слами, шена)*; **3.** *(китица, чуперак)* чуба, чубочка
багљати -ам *(ићи несигурно, као бангав)* тачкац ше, шпотац ше
багов *х. покр. (лош дуван)* баґов
багош *х. оп.* **багов**
багра[1] *и* **багра** *ж. често пеј.* файта; **и он је од њихове багре** и вон з їх файти, и вон од истей швинї праше
багра[2] *ж.оп.* **пламењача**
багрем *х. бот.* баґрен, *коц.* баґрена *ж.*, *рид.* акация
багремак, багремар *и* **багремик** *х.* баґренов»их лєс (лєшик); баґренки
багремац -мца *и* **багремица** *ж. бот.* баґренок, баґренка (Аморпха фрутицоса)
багремље *с. зб.* баґрени
багремов -а -о баґренов»их
багремовац *х.* баґренов»их мед
багремовина *ж. (багремово дрво за грађу, гориво)* баґрен, баґрена, баґреново древо
багремчић *х. дем.* баґренчок, *коц.* баґренка *ж.*
багрен *и* **бшгрен**[1] *х. оп.* **багрем**
багрен[2]-а -о пурпурни, багрови, лилово-червени
багрена *ж. оп.* **багрем**
багренаст -а -о пурпурасти, багровисти
багренило *с.* пурпурна (багрова) фарба
бшгреница[1] *ж. оп.* **багремица**
багр°ница[2] *ж.* пурпурни (багрови) плащ
багреновац *х. оп.* **багремовац**
багреновина *ж. оп.* **багремовина**
багренчић *х. оп.* **багремчић**
багрењак *и* **багрењар** *х. оп.* **багремак**
багрити -им фарбиц з пурпурну (багрову) фарбу, фарбиц на пурпурно (на багрово)
багрљавац *х. (немоћан, неспособан за рад)* слаби (хори, нємоцни) чловек
багун *х.* швиня з кандрасту шерсцу
багунаст -а -о *(који је коврчасте длаке)* кандрасти; ~ **свиња** кандраста швиня
багунац *х.*, **багунача** *и* **багуница** *ж. оп.* **багун**
багуш *х. оп.* **багов**
бад *х. покр.* **1.** *(штап са шиљком за отискивање при клизању, санкању)* палїца; **2.** *(хридина)* скала (стина) у морю; **3.** сухе копинє (нацинє) бундавох; сухе нацинє огуркох; **4.** плїтке »местох при морским побрежю; **5.** *(језичац на кантару)* язичок
бадава *присл.* **1.** *(бесплатно)* задармо; **2.** *(узалуд)* дармо, даремно, задармо; **3.** *(без разлога)* лєм так, задармо, без причини; **осећали су да он није ~ дошао** чувствовали же вон нє лєм так пришол; **4.** *слов. за помоцньованє (нема шта, мора се признати)* дармо
бадавадисати -ишем**, бадавадити** -им**, бадаваџијати** -ам *и* **бадависати** -ишем *оп.* **бадаваџисати**
бадавачица *ж. оп.* **бадаваџика**
бадаваџија *х. (беспосличар)* подляк, гевернїк, нєроботнїк, лайгов, леґварош
бадаваџијски -а -о подляцки, гевернїцки, нєроботнїцки, лайговски, леґварошски
бадаваџика *ж. (беспосличарка)* подлїна, гевернїца, нєроботнїца, леґварошка
бадаваџилук *х.* **1.** *(беспосличење)* подляцтво, гевернїцтво, геверованє, нєроботносц, лайговство, леґваренє, леґварошство
бадаваџисање *с.* < ***бадаваџисати***
бадаваџисати -ишем нїч нє робиц, геверовац, леґвариц
бадаљ -дља *х.* **1.** *(бодља у јежа)* игла; **2.** *(заостало перце на кожи очупане живади)* стопец; **3.** *бот. оп.* **стричак**; **4.** *зоол. (обад)* овад
бадањ -дња *х.* **1.** дзираве древо *(през хторе вода пада на воденїцово колєсо);* **2.** древена кадза; **3.** *(гомила)* громада; ◊ **говорити као из бадња** *(имати дубок глас)* бешедовац як з гордова
бадар -дра -дро **1.** *оп.* **бодар; 2.** *покр. (осетљив)* чувствительни, кевельни
бадати -ам **1.** *(бости*, *боцкати)* джобац, штухац, джаґац; *(забадати)* заджобовац; **2.** *(ићи као да се ногом боде)* тачкац ше, шкинтац**;** *(ићи опрезно)* исц осторожно, исц помали
бадати се -ам се *(свађати се)* вадзиц ше
бадељ *х. оп.* **стричак**
бадем *х.* **1.** *бот.* мандуля *(древо и плод*); **2.** *анат. оп.* **крајник**
бадемаст -а -о мандулясти, мандульов»их
бадемли *прикм. нєпрем.* **1.** *оп.* **бадемаст; 2.**

(умешен с бадемом) мандульов»их, з мандулями; ~ **пита** мандульова пита, пита з мандулями
бадемњак *х.* *(колач с бадемом)* мандульов»их колач, колач з мандулями
бадемов -а -о мандульов»их
бадемовача *ж.* мандульова торта, торта з мандулями
бадемовина *ж.* *(бадемово дрво)* мандульово древо, мандуля
бадемовица *ж.* мандульово млєко
бадијава *присл. покр. оп.* **бадава**
бадјава, бадјавад *и* **бадјаваде** *присл. покр. оп.* **бадава**
бадљав -а -о *(који има бодље)* коляци, джобаци, зоз цернями, хтори ма цернї; ~ **стабло** стебло з цернями; **дрво је** ~ древо ма цернї
бадље *ж. мн. мед.* запалєнє очних клїпкох
бадминтон *х. спорт.* бадминтон
баднути -нем **1.** *(боцнути)* уштухнуц, уджобнуц; **2.** *(мунути)* уштухнуц, джаґнуц; **3.** *(гурнути)* дрилїц, ґурнуц
Бадњак *х. (Бадњи дан)* Вилїя
бадњак *х.* бадняк *(вельки фалат або конар з дубового або другого древа хтори, по релиґийним обряду, православни Серби на Вилїю, т. є. на Бадњи дан, кладу на огень)*
бадњакуша *ж. покр. оп.* **бадњача (2)**
бадњар *х. оп.* **бадњачар**
бадњара *ж.* риба *(хтора ше є на Вилїю, т. є. на Бадњи дан)*
бадњача *ж.* **1.** *оп.* **бадњак; 2.** вилїйов»их хлєб *або* погач
бадњачар *х.* баднячар *(тот цо рубе и приноши бадняки – оп.* **бадњак***)*
бадњачки -а -о *(бадњедански)* вилїйов»их; ВилїйовЗиз
Бадњевече *с.* Вилїя
бадњева вода *ж. покр. оп.* **расол**
бадњево зеље *с.* *(кисео купус у главицама)* крижалки *мн.* *(єд.* крижалка*)*
бадњевски -а -о *оп.* **бадњи**
бадњедански -а -о вилїйов»их, на Вилїю; ~ **вечера** вечера на Вилїю
бадњи -а -е вилїйов»их, крачунски; ~ **дрвце** *(јелка)* крачун, ядловец
бадњић *х. дем.* < ***бадањ***
бадњица *ж.* гордов *(за преношенє грозна з винїци)*
бадрив -а -о *оп.* **бодар**
бадривити се -им се *оп.* **бодрити се**
бадрити -им *оп.* **бодрити**
бадрљак -љка *х.* остаток, фалаток *(з длуговастого одрезаного предмета або часци цела); ~* ***руке*** остаток одрезаней (одрубаней) руки
бадрљаст -а -о **1.** *(бодљикав)* коляци, джобаци; **2.** *(осоран, пргав)* руцаци, гнїваци
бадрљати -ам *оп.* **бадати (2)**
бадрљица *ж.* *(стабљика у биљке)* стебелко, стеблочко
бадро *присл. оп.* **бодро**
бадрост *ж. оп.* **бодрост**
бадрцало *с.* *(задиркивало, пецкало)* штухаци, тот цо люби штухац (рушац), квачка
бадрцати -ам *(пецкати, задиркивати)* штухац, рушац
баждар *х. заст. (контролор мера)* баждар
баждарина *ж.* *(такса за проверу мера)* баждарина
баждарити -им *зак. и нєзак. (проверавати и жигосати мере)* баждариц, штембльовац
баждарница *ж.* баждарнїца
баз *х. бот. покр. (зова)* габза
база[1] *ж. з розл. знач.* база**; војна** ~ воєна база; **сировинска** ~ сировинска база; **склонити се (сакрити се) у базу** склонїц ше (скриц ше) до бази
база[2] *ж. и* **базаг** -га *оп.* **баз**
базалт *х. мин.* базалт
базалтан -тна -тно базалтов»их, базалтни
базан -зна -зно **1.** (*кључни*) базни; ~ **индустрија** базна индустрия; **2.** *хем.* базни, базов»их
базање *с.* < ***базати***
базар *х. з розл. знач.* базар
базарђан *х. (продавац)* дутяндїйош
базарски -а -о базарски
базати -ам *(тумарати, шврљати)* блукац »шех, скитац »шех, шпотац ше, круциц ше
базга *ж. бот. (зова)* габза
базговина *ж. (базгово дрво)* габза
базд *х. (смрад)* смрод
баздаликати -ичем *покр. оп.* **беспосличити**
баздевина *ж. оп.* **базд**
баздети -дим (*на што, чим, по чему*) шмердзиц на дацо, буц чуц дакого *або* дацо на дацо *и* за дачим *безос.;* **базди ракијом** шмердзи на палєнку, чуц го за палєнку
базедов -а -о: ~ **болест** *мед.* базедова хорота
базен *х. з розл. знач.* базен
базерђан *х. оп.* **базарђан**
базилика *ж. архит., церкв.* базилика
базилис»ахк*х. мит., зоол.* базилиск

базирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* базовац (ше)

базис *х. мат.* базис

базисни -а -о базисни

базичан -чна -чно базични

базламача *ж.* (*уљевуша*) пита зоз сиром

базов -а -о *(зовин)* габзов; ~ **свирала** габзова пищалка

базова *и* **базовка** *ж. покр. оп.* **баз**

базрђан *х. оп.* **базарђан**

базука *ж. воєн.* базука

баир *х.* **1.** (*обала, страна*) побрежє*, нар.* брег*;* **2.** (*брег, брежуљак*) брег, брещок

бај *х.* чаривна краса

баја[1] *ж.* (*баук*) босорка, босорак*,* страшне*;* бубуш *дзец.*

баја[2] *ж. оп.* **аба»ихја**

баја[3] *ж. гип. (< **баба**) бабочка*

баја[4] *и* **бња** *х.* **1.** *гип. (< **баба**) оцец, заст.* апо*;* **2.** *гип. (< **брат**) брацик;* **3.** *покр.* (*старији човек, чича*) бачи *(ґен.* -ика*)*, *заст.* бачик

бајаге *и* **бајаги** *присл., часто у злученю зоз* **као** (*тобоже*) нїби, почустом, *коц.* почустомок*,* якби; **он се** ~ **стиди** вон ше нїби ганьби

бајадера *ж.* баядера *(индийска танєчнїца и шпивачка)*

бајалац -аоца *х. оп.* **бајалица**

бајалица *ж. и х.* **1.** врачарка (*жена або хлоп),* врачар (*хлоп);* **2.** (*празноверица*) празновирє*;* **3.** *оп.* **басма**

бајало *х. оп.* **бајалица**

бајам -ма *х. оп.* **бадем (1) бајамовац** *х. оп.* **бадемњак**

бајан -јна -јно **1.** *заст. поет.* (*очаравајући, диван*) чаривни, прекрасни; **2.** (*фантастичан као из бајке*) фантастични, нєвироятни, як у (зоз) сказки; (*необичан*) нєзвичайни; **3.** (*бедан*) худобни, худобенки, бидни

бајање *с. < **бајати***

бајар *х.,* **бајара** *и* **бајарица** *ж. оп.* **бајалица**

бајат -а -о **1.** (*устајао, стар*) **а)** *(о хлебу и сл.)* черстви, нєфришки, нєшвижи, стари*;* **б)** *(о месу)* стари, нєфришки, нєшвижи**; 2.** *фиґ.* (*о лицу)* стварднути, зачерствени

бајати -јем **1. а)** врачац, *заст.* чаровац*;* **б)** зачитовац *(читац молитву и под. хорому)*; **2.** *(гатати)* врачац, предсказовац; **3.** *(причати бајке или што нетачно)* приповедац, видумовац, сплєтац, плєсц

бајатост *ж.* черствосц, застареносц, устатосц

бајацо -ца *х. (лакрдијаш)* комендияш, фиґляр

бајбок *х. и* **бајбокана** *ж. вулґ.* гарешт, байбок

бајдалаш *х. оп.* **бадаваџија**

бајдале *присл. оп.* **бадава**

бајити -јим *дзец. (пајкити)* чучац

бајка[1] *ж. лит.* сказка

бајка[2] *ж. гип.* < **баба**[1]

бајкан *х. фам. и гип.* < **баја**[4]

бајкана *ж. фам.* < **бајка**[2]

бајла *ж. покр. (дадиља)* пестунка

бајно *присл.* чаривно, прекрасно

бајност *ж.* чаривносц, чаривна краса

бајован -вна -вно **1.** *оп.* **бајан (1.** *и* **2); 2.** *(који је из области бајке)* сказков»их

бајовит -а -о *оп.* **бајан (1.** *и* **2)**

бајовно *присл. оп.* **бајно**

бајонет *х. и* **бајонета** *ж.* байонет*;* **на** ~ на юриш, на штурму, на байонет

бајонетни *и* **бајонетски** -а -о байонетски

бајослован -вна -вно **1.** *оп.* **бајан** (**1.** *и* **2**); **2.** *(чудовишан, фантастичан)* сказков»их, фантастични; **3.** *оп.* **баснослован**

бајрак *х. оп.* **барјак**

Бајрам *х.* Байрам *(найвекше мусliманске вирске швето)*

бајрамлук *х.* байрамлук, дарунок *(з хторим ше муслиманє медзисобно дарую на Байрам)*

бајрамовати -мујем *нєзак.* швециц (славиц) Байрам, байрамовац »шех

бајрамски -а -о байрамски

бајс *х. покр.* бас, бруґа

бајт *х. информ.* байт

бајта *ж.* **1.** будка, барака, колїба; **2.** *(земуница)* жемунїца

бајунет *х. и* **бајунета** *ж. оп.* **бајонет**

бајц *х. хем.* байц

бајцати -ам *и* **бајцовати** -цујем *зак. и нєзак.* **1.** *(превући/превлачити бајцем)* вибайцовац/байцовац; **2.** *кух.* вибайцовац/байцовац, намочиц/мочиц *(напр. месо у олєю пред печеньом)*

бајчица *ж. дем. (< **бајка**) сказочка*

бак[1] *х. (мн.* бЊци*) дзец. (млечни зуб)* зубчок; **детету расту баци** дзецку рошню зубчки (зубки)

бак[2] *х.* буяк

бак[3] *х. оп.* **бок**[2]

бака[1] *х.* катона, вояк *(у австроугорским войску)*

бака[2] *викр. оп.* **гле**

бака[3] *ж. гип. (< **баба**[1) бабочка]*

бакал *х. оп.* **бакалин**

бакалар *х. зоол.* бакалар; ◊ **сув као** ~ *(веома мршав)* сухандра, барз худи

бакалаћ *х. заст. (ћифта)* дутяндїйощок, дутяндїйощик
бакалин *х.* (*мн.* бакали) дутяндїйош, бакалин *(тарґовец з колониялну робу и поживу на мало)*
бакалинка *ж. оп.* **бакалка**
бакалисати -ишем *оп.* **бакалити**
бакалити -им *нєзак. (држати бакалницу)* давац (тримац) дутян
бакалка *ж. (женска особа бакалин)* дутяндїйошка
бакалница *ж.* дутян*,* бакалница *(тарґовина з колониялну робу и поживу на мало)*
бакалски -а -о **1.** дутяндїйошски, бакалски; **2.** дутянски, бакалски
бакам *х.* бакам *(файта червеней фарби у козметики)*
бакамити се -им се *нєзак.* фарбиц ше *(з бакамом)*
баканал *х. и* **баканалије** *ж. мн. оп.* **баханал**
бакант *х. оп.* **бахант**
бакантица *и* **баканткиња** *ж. оп.* **бахантица**
бакантичан -чна -чно *оп.* **бахантичан**
бакантски -а -о *оп.* **бахантски**
баканца *ж.* боканча
бакар -кра *х.* бакар *(ґен.* -ару *и* -кру*)*
бакараст -а -о бакарасти
бакарисати -ишем *зак. и нєзак.* бакаровац
бакарли *и* **бакрли** *прикм. нєпрем.* бакарни
бакарлија *ж. оп.* **бакрачлија**
бакарни -а -о бакарни; ◊ ~ **доба** *ист.* бакарни час
бакаруша *ж.* **1.** бакарни цинґалов (бренчок*,* дзвончок*) (хтори ше вяже животинї коло шиї);* **2.** *(монета)* бакарнїк
бакат -кта *х. оп.* **бахат**
баква *ж. (наковањ за откивање косе)* бабка
баквица *ж. оп.* **баква**
бакелит *х. хем.* бакелит
бакелитни -а -о бакелитни
бакенбарди *и* **бакенбарти** *х. мн.* бакенбарди *(власи и брада пред ухами)*
бакета *ж. покр.* бакета, палїца *(як вонкашнї знак општинског старшини)*
бакин -а -о бабов
бакица *ж. дем.* (< **бака**) бабочка
баклава *ж. кул.* баклава
бакља *ж.* факля
бакљада *ж.* факляда
бакљоноша *х.* факльоношач
бакоња *х.* **1.** *auґм. и гип. (<* ***бак***[2]) буячиско; буячок; **2.** *(јак, снажан човек)* хлописко, хлоп, моцак, мелах; **3.** *(имућан човек)* богати, богач; **4.** *(слабић, млакоња)* срайдош, тротькош; **5.** *(моћна, утицајна особа)* перши чловек
бакочити се -им се **1.** *(кочоперити се)* правиц ше важни (силни и под.*);* **2.** водзиц розпусни живот; фраєриц ше
бакра *ж. оп.* **бакрач**
бакрач *х. (котао од бакра)* боґрач; ◊ **какви бакрачи** гоч цо, глупосци
бакраче *с. и* **бакрачић** *х. дем. (<* ***бакрач)*** *боґрачок*
бакрачлија *ж. (узенгија)* стремено
бакрен -а -о бакарни
бакренаст -а -о бакарасти
бакренац -нца *х.* бакаров камень
бакрењак *и* **бакрењар** *х.* **1.** *(бакарни новац)* бакарнїк; **2.** *(бакарни предмет)* бакарни котел и др.
бакрли *оп.* **бакарли**
бакропис *х.* бакропис
бакрописац *х.* бакрописец
бакрорез *х.* бакрорез
бакрорезац *х.* бакрорезач
бакрорезачки -а -о бакрорезацки
бакрорезбарство *с.* бакрорезбарство
бакрорезни -а -о бакрорезни
баксуз *х.* **1.** *(који доноси несрећу)* баксуз; **2.** *(несрећа)* нєщесце*,* нєуспих; **бије (прати) га** ~ нєдобре ше му ведзе, нє ма щесца
баксузан -зна -зно нєщешлїви, нєудатни, нєуспишни, баксузни
баксузирати -ам *зак. и нєзак.* принєсц/приношиц нєщесце (нєуспих)
баксузлук *х. оп.* **баксуз (2)**
баксум *присл. оп.* **бајаге**
бактати -кћем **1.** луп»кхац, лопотац; паратовац; **2.** *(топотати)* ходзиц, дупкац
бактати се -кћем се (*чим, око чега*) трапиц ше, мучиц ше, турб»алховац ше з дачим; бабрец ше; байлаґовац *(з хорим и под.)*
бактерија *ж.* бактерия; **бактерије врења** бактериї киснуца; **паразитске бактерије** паразитни (дармоєдни) бактериї
бактеријски -а -о бактерийски
бактериолог *х.* бактериолоґ
бактериологија *ж.* бактериолоґия
бактериолошки -а -о бактериолоґийни
бакцил *х. оп.* **бацил**
бакчати се -ам се *покр. оп.* **бактати се**
бакшиш *х.:* **дати некоме** ~ дац дакому на палєнку (на пиво и под.*), беш.* дац дакому

бакшиш
бал *х.* бал ◊ **кад је** ~ **нек је** ~ *(када се троши, нека се истински троши)* кед пошла крава, най идзе и целє; то нє вше *(то ше нє вше случує, та себе мож и вецей допущиц)*
бьла[1] *ж. (звич. мн.* бале**)** **1.** *(слина)* шлїна; **2.** *(слуз из носа)* смарґель*;* **3.** *вет. нар. оп.* **сакагија**
бьла[2] *ж.* **1.** *(упакована роба, смотак)* бал *х.*, бала *ж.; (свежањ)* звязка; **2.** *покр. (лопта)* лабда
балшбан[1] *х. покр. (кијавица, назеб)* натха, прехлада
балшбан[2] *х.* **1.** *зоол. оп.* **букавац***;* **2.** дресир»овхани медведз, балабан; **3.** *покр.* вельки когут
балав -а -о **1.** *(слинав)* шлїняви; **2.** *(који пушта бале из носа)* смаркати; **3.** *(незрео, жутокљун)* смаркош, смаркати
балавадија *ж. зб. гандр.* смаркоше *мн.*
балаванда *ж. зб. оп.* **балавадија**
балавандер *х. гандр. оп.* **балавац (2)**
балавац *х.* **1.** *(слинавко)* шлїняви**,** шлїнявец; **2.** *(коме иду бале из носа)* смаркати; **3.** *гандр. (жутокљунац)* смаркош, смаркати, чвиркош, срайдош; *(о мањем дечаку)* рапух; **4.** *зоол.* смаркош, джобаци коляк (Acerina cernua)
балавачки -а -о смаркошски
балавити -им **1.** *(испуштати бале из носа):* **дете балави** дзецку идзе смаргель; **2.** *(прљати балама из носа)* осмарковац; **3.** *(квасити пљувачком)* шлїнїц; **4.** *фиґ. (незрело говорити)* сплєтац »шех, плєсц; **5.** *(јадиковати, плакати)* йойчац, плакац, скаржиц ше
балавица *ж.* **1.** *(којој иду бале из носа)* смарката; **2.** *(слинава)* шлїнява; **3.** *фиґ. (млада, незрела девојка)* смаркошка
балавко *х. оп.* **балавац**
балављење *с.* < ***балавити***
балавост *ж.* **1.** смаркатосц**;** **2.** шлїнявосц
балавура *ж. нар. оп.* **балавица**
балавурда *и* **балавурдан** *х. оп.* **балавац (3)**
балавурдија *ж. оп.* **балавадија**
балавче *с. (дериште)* смаркош; смаркошка
балавчић *х. дем.* (< **балавац**) смаркощок
балада *ж. лит., муз.* балада
баладични, баладни *и* **баладски** -а -о баладни
балалајка *ж. муз.* балалайка
балан *х. бот.* **1.** *оп.* **бун; 2.** *оп.* **буника**
баланс *х.* баланс
балансирање *с.* балансованє
балансирати -ам балансовац
баланцин *х. покр. (ждрепчаник)* орчик
баласт *х.* баласт
баластни -а -о баластни
балати -ам *оп.* **балавити**
балатура *ж. покр.* балатура, веранда, тераса *(коло хижи на першим поверху)*
балац -лца *х.* смарґель
балван *х.* **1.** *(неотесано стабло)* трупло, округляк, древо, салфа, бревно, балван; **2.** *фиґ. (букван)* бунков; **3.** *покр.* солея *(видзвигнута часц церкви пред олтаром)*
балванага *х. оп.* **балван (2)**
балванаш *х. (који сече балване)* салфорубач, салфар
балдахин *х.* **1.** балдахин *(закрице з драгоциного платна над престолом, посцелю и под.);* **2.** *церкв.* плащанїца*, беш.* нєбо
балдисати -ишем *зак.* барз вистац, зуновац
балега *ж. (измет)* **1.** *(крављи)* балєґа, кравенца, *заст.* лайно*;* **2.** *(свињски, овчији)* балєґа, *заст.* лайно*;* **3.** *(коњски)* кобулянка, балєґа
балегав -а -о *(упрљан балегом)* од балєґох
балегар *х. и* **балегара** *ж. зоол.* балєґар (Geotrupes stercorarius)
балегати -ам **1.** *(избацивати измет – о животињама)* бридзиц, ґаладзиц, пражнїц ше; **2.** *фиґ. пей. (баљезгати, лупетати)* виплєтац ше, сплєтац »шех, плєсц, приповедац таке цо нїч по нїм
балерина *ж.* балерина
балет *х.* балет
балетан *х.* балетан
балеткиња *ж. оп.* **балерина**
балетски *и* **балетни** -а -о балетски, балетни
балзам *х.* балзам
балзамирање *и* **балзамовање** *с.* балзамованє
балзамирати -ам *и* **балзамовати** -мујем *зак. и нєзак.* балзамовац
балија *х. гандр.* **1.** балия *(прости муслимански селян);* **2.** *фиґ. (простак)* простак
балин *х. покр. (зрно сачме)* брока
балист»ах *х. ист.* балист»ах
балиста *ж. ист.* балиста *(воєна справа за руцанє каменя при старих Римянох)*
балистика *ж.* балистика
балистичар *х.* балистичар
балистички -а -о балистични; ~ **пројектил** балистични проєктил

балити -им *оп.* **балавити**
Балканац *х.* Балканєц
балканац *х. гандр.* балканєц
балканизација *ж.* балканизация
балканизирати -ам *и* **балканизовати** -зујем *зак. и нєзак.* балканизовац
балканијада *ж.* балканияда *(спортски бависка балканских народох)*
балканистика *ж.* балканистика
балканолог *х.* балканолоґ
балканологија *ж.* балканолоґия
балкански -а -о балкански
балкански *присл. »пох балкански*
балкон *х.* балкон
балконски -а -о балконски, балконовЗиз
балкун *х. покр. оп.* **балкон**
балнеологија *ж.* балнеолоґия
бало -а *и* -е *х.* **1.** *оп* **балавац (1 – 3)**; **2.** *оп.* **балија**
балон *х.* **1.** *з розл. знач.* балон; ~ **-мантил** балон-мантил; ~ **-свила** балон-гадваб; **2.** *(мехур од сапунице)* ґомбуля, ґомбулька; **3.** *(већа бокаста боца)* коршов, коршовик; ◊ **пробни (покусни)** ~ пробни балон
балонац *х.* мантил (мантла) од дижджу
балонски -а -о балонски; ~ **свила** балонски гадваб
балонче *с. и* **балончић** *х дем.* < ***балон***
балоња *х. оп.* **балавац (1.** *и* **2)**
балота *ж. покр. заст.* **1.** *(куглица)* лабдочка, кулька; **2.** *(пушчано зрно)* кулька; **3.** *(зрно сачме)* брока; **4.** *(топовско ђуле)* куля; **5.** *(снежна грудва)* груда
балотажа *ж.* балотажа *(гласанє з кульками)*
балотирати -ам *зак. и нєзак.* балотировац *(гласац з кульками)*
балоће *с. бот.* жовти гвиздочки (Гагеа лутеа)
балсам *х. оп.* **балзам**
балсамирати -ам *и* **балсамовати** -мујем *оп.* **балзамирати**
балски -а -о балски, балов»их; ~ **хаљина** балска сукня (шмата)
балта *ж. заст. (секира као хладно оружје)* балта, шекера
балтички -а -о балтицки; **балтички језици** балтицки язики
балугџија *х. заст.* рибар, галас
балукотан -тна -тно *(неиспаван после пијанке)* вчерайши
балустрада *ж. архит.* балустрада
балча *ж. оп.* **балчак**
балчак *х.* ручка *(шаблї, копиї и под.)* ◊ ***дотерати до балчака*** догнац до конца; шицко упрепасциц
баља *ж. покр.* лиска, гвизда *(била пега на преднєй часци глави при статку)*
баљав -а -о з лиску (гвизду), тот цо ма лиску (гвизду)
баљаш *х. (баљав коњ)* лисак *(конь)*; лиска *(кобула)*
баљега *ж. покр. оп.* **балега**
баљезгало *с.* плєтка
баљезгати -ам *(лупетати, трабуњати)* виплєтац ше, сплєтац »шех, плєсц, приповедац два за три, приповедац як кед мокре гори, сплєтац як на глушку
баљемез *х. заст.* велькe дзело
бам *викр. ономм. за подражованє звуку дзвонох* бом, бим-бом
бамбадава *присл., найчастейше з применовнїком* **за** *(сасвим бадава)* цалком задармо, нїпрецо
бамбус *х. бот.* бамбус
бамбуски *и* **бамбусни** -а -о *оп.* **бамбусов**
бамбусов -а -о бамбусов»их; ~ **трска** бамбусов над; ~ **штап** бамбусова палїца
бамбусовина *ж.* бамбусов над
бан *х.* **1.** *ист.* бан; **2.** барз углядна особа; ◊ **почети (причати) од Кулина бана** почац (приповедац) од Адама и Еви (од Кулина бана)
банак[1] банка *х.* **1.** *(клупа)* лавка, лавочка; **2.** *(школска клупа) »школскaх лавка,* столок; **3.** *(тезга у трговини)* тезґа, пулт; **4.** *(тезга у кафани)* шанк, шенк, пулт
банак[2] -нка *х.* **1.** *(огњиште)* огнїско, котлянка; **2.** *(за седење око зидане пећи или огњишта)* патка
баналан -лна -лно банални
банализирати -ам *и* **банализовати** -зујем *зак. и нєзак.* банализовац
банално *присл.* банално
баналност *ж.* баналносц
банана *ж. бот.* банана
Банаћанин *х.* Банатян
бангав -а -о **1.** тот цо ма широки талпи; **2.** банґави, хроми
бангавко *х.* банґави, хроми
бангалоз *х. гандр. (скитница)* вандровнїк, вандровкаш
бангати -ам *нєзак.* нєзґрабно ходзиц, храмац, шкинтац, надибовац
банда[1] *ж.* **1.** *з розл знач.* банда; **2.** *пей. (гомила неваљалаца)* бранджа, банда

банда[2] *ж. покр. (страна)* бок, страна
бандаж *х. и* **бандажа** *ж. (утега; обруч)* бандаж
бандажирати -ам *зак. и нєзак.* бандажовац, превиц/превивац
бандар *х. зоол. (гргеч)* коляк
бандера *ж.* **1.** *(телеграфски и сл. стуб)* слуп, телеґраф*;* **2.** застава; ◊ **висок као** ~ високи як драбина (соха, доронґа)
бандериј *х. ист.* бандерий
бандигазда *х. покр.* бандиґазда *(предводнїк ґрупи польопривредних роботнїкох на роботи)*
бандијера *ж. покр.* застава
бандист[**а**] *х. нар.* **1.** *(свирач)* бандаш; **2.** *оп.* **бандит**
бандит *х.* бандит
бандиткиња ж. бандитка
бандитски -а -о бандитски
бандоглав -а -о *(тврдоглав, настран)* твардоглави, упарти
бандоглавац *х. (бандоглав човек)* твардоглави, упарти
бандоглавица *ж. (бандоглава женска особа)* твардоглава, упарта
бандоглавко *х. оп.* **бандоглавац**
бандунати -ам *зак. покр.* **1.** *(заборавити)* забуц; **2.** *(напустити) »зхохабиц, опущиц, нягац, напущиц*
бандура *ж.* бандура *(украї нски и польски народни музични инструмент)*
бандураш *и* **бандурист**»**а**х *х.* бандурист»ах
банија *ж.* **1.** *оп.* **бановина; 2.** *оп.* **банство**
банина *х. ауґм. и гип.* < ***бан***
банити се -им се **1.** *(господарити)* ґаздовац; пановац; **2.** *(разметати се)* возношиц ше, виношиц ше; **3.** *(поносити се)* буц горди, цешиц ше *у* даким, дачим *або* з даким, дачим
баница *ж.* **1.** банова жена, баница; **2.** *(угледна женска особа)* панї *ж. нєпрем.*
банк *х. карт.* банк; **ва** ~ ва банк
банка *ж.* **1.** *(новчани завод; новчаница)* банка; **2.** *оп.* **банк** ◊ **плаћати као народна** ~ плациц як з нєсвойого (як з люцкого, як народна банка)
банкар *х.* банкар
банкарски -а -о банкарски; ~ **чиновник** банкарски уряднїк (чиновнїк)
банкарство *с.* банкарство
банкет *х.* банкет; **приредити** ~ пририхтац банкет
банкина *ж. (бочни део пута)* банкина, орубенєц
банкнота *ж.* банкнота
банковни -а -о банков»их**;** ~ **конто** банкови конто; ~ **зајам** банкова пожичка
банкрот *х.* банкрот
банкротер *и* **банкротирац** *х. оп.* **банкрот**
банкротирати -ам *зак. и нєзак.* банкротовац
банкротство *с.* банкротство
бановати -нујем **1.** *(бити бан)* бановац; **2.** *(господарити, управљати)* пановац, управяц, бановац
бановац -вца *х.* **1.** заменїк бана, подбан; **2.** *(присталица бана)* бановец
бановина *ж. ист.* бановина *(административно-териториялна єдинка Югославиї од 1929. по 1941)*
бановић *х.* банов син, банович
бановица *ж. оп.* **баница (1)**
бановна *ж.* банова дзивка, бановна
бански -а -о бански; ~ **сто**»**л**х *ист.* бански стол *(найвисши суд у бувшей бановини Горватскей)*
банство *с.* **1.** *(власт и достојанство бана)* банство; **2.** *оп.* **бановина**
бантам: ~ **категорија** *спорт.* бантам катеґория
бантовати -тујем *(досађивати)* допивац
банути -нем **1.** *(изненада доћи, упасти)* нєсподзивано наисц (присц, войсц), нараз ше зявиц, улєциц, убегнуц, упаднуц; **2.** *(на кога, што – набасати)* нєсподзивано наисц, налєциц на дакого, дацо; **3.** *(изненада отићи)* вибрац ше, схопиц ше и пойсц; **4.** *(тркнути)* одбегнуц
банчење *с.* < ***банчити***
банчин -а -о банков»их
банчити -им *(лумповати)* мулатовац, лумповац, пиц и розбивац
бања *ж.* **1.** *(лечилиште)* баня, купель *ж.*; **ваздушна** ~ воздушна баня; **3.** *(купатило)* купальня, купатило; **4.** купанє у цеплей води, купель *ж.*
Бањалучанин *х.* Банялучан
бањалучки -а -о банялуцки
бањати -ам купац *(звич. у цеплей води)*
бањати се -ам се купац ше
бањица *ж. дем.* < ***бања***
бањски -а -о баньски, баньовЗиз, купельски, купельов»их
баобаб *х. бот.* баобаб (Адансониа дигитата)
бап *викр. за означованє тупого звуку при паду, вдереню* бум, дум, бух
бапко *х. гип. од* **бабо**

бапнути -нем I. *прех. (нагло ударити, треснути)* бовкнуц, бухнуц; II. *нєпрех. оп.* **банути (1)**
бапски -а -о бабовски; **бапске приче** бабовски приповедки
бапски *присл.* по бабовски, як баба
баптист»ах *х. рлґ.* баптист[а]
баптистички -а -о баптистични
баптисткиња *ж. рлґ.* баптистка
бар[1] *и* **бар** *слов.* голєм, гоч лєм; ~ **нешто** голєм цо то, голєм дацо
бар[2] *х. (локал)* бар
бар[3] *х. бот.* бар
бар[4] *х. мет.* бар *(єдинка за меранє атмосферского прициску)*
бара *ж.* **1.** *(локва)* бара*;* **2. а)** *(плитка стајаћа вода)* бара, долїна, *заст.* млачка; **б)** *(плитка топла вода)* цеплїнка
бараба *х. и ж.* бараба, битанґа, скаранїк, паскуднїк
барабар 1. *присл. (упоредо, заједно)* вєдно; **старац је ратовао ~ с младићима** старик войовал вєдно з хлапцами; **2.** *прикм. нєпрем. (једнак, раван)* ровни з даким *або* дакому *(по друштвеним положеню и под.)*
барабарити -им *(чинити једнаким)* виєдначовац, робиц ровним (єднаким)
барабарити се -им се буц ровни з даким, дачим, ровнац ше з даким, дачим
бараж *х. и* **баража** *ж. воєн.* баража
баражни -а -о баражни; ~ **ватра** баражни огень
барака *ж.* барака
Барањац *х. (становник Барање)* Баранєц
барапски -а -о барабски, битаньски
баратање *с.* < ***баратати***
баратати -ам **1.** *(руковати)* баратац, руковац, робиц; **2.** *(пословати око кога, чега)* робиц, джиґац; **3.** *(претурати)* шпиртац, борикац; **4.** *(петљати, шуровати с ким)* мац роботи з даким, компаловац ше з даким
барачина *ж. ауґм. (<* **барака***) барачиска*
барачица *ж. дем. (<* **барака***) мала барака, будка*
барба *х. покр.* **1.** *(чика)* бачи, барба; **2.** *пом. фам.* капитан ладї, барба
барбар *и* **барбарин** *х. оп.* **варварин**
барбаризам *х. оп.* **варваризам**
барбарија *ж.* **1.** *зб.* варваре *мн.;* **2.** варварство
барбарка *ж. оп.* **варварка**
барбарски -а -о *оп.* **варварски**
барбир *х. покр.* байбер, бритвар
барбирница *ж. покр. (берберница)* байберня

бард *х. ист., фиґ.* бард
бардак *х.* **1.** бардак *(глїняни або бакарни суд з ручку и цицком, звич. за палєнку або вино)*; ◊ **тешко бардаку кад га нађе трезвењак у мраку** шицки трезби лєм канчови празни
бардаче *с. и* **бардачић** *х. дем. (<* ***бардак)***
барел *х.* **1.** барел *(мера за чечносц, 68 - 72 л)*; **2.** *оп.* **барило (2)**
барељеф *х. скулпт.* барелєф
барем *присл. оп.* **бар**
барење *с.* обарйованє
барij[ум] *х. хем.* барий, бариюм
баријера *ж.* бариєра; **звучна** ~ звучна (звукова) бариєра
барикада *ж.* барикада
барикадирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* забарикадир»овхац (ше)/барикадир»овхац (ше)
барило *с. покр.* **1.** *(буре)* гордов*;* **2.** *оп.* **барел (1)**
барилче *с. дем.* (< **барило**) **1.** *(буренце)* гордовче, гордовик **2.** барилче *(мера за чечносц, до 25 л)*
барина *ж.* **1.** *ауґм. (<* ***бара****) бариска;* **2.** *(мочварно земљиште)* рит*,* мочар
барисфера *ж. ґеол.* барисфера
барит *х. мин.* барит
барити[1] -им *нєзак. (правити бару)* розлївац *(воду и под.)*
барити[2] -им *(кувати у води)* бариц
баритон *х. муз.* баритон
баритонист»ах *х.* баритонист»ах
барица *ж. дем.* (< **бара**) барка
баричав -а -о *(пун барица):* **пут је** ~ по драги єст полно барки
бариште *с. (мочварно земљиште)* рит*,* мочар
барјак *х.* **1.** застава, *поет.* прапор*;* **2.** *(племе или одред који има своју заставу)* баряк; **4.** *покр.* заставнїк *(хтори ноши заставу на свадзби);* ◊ ***носити*** ~ *(бити на челу)* водзиц предок, ношиц заставу; **бити под барјаком** буц у войску; **развити (дићи, подићи, побости** ~ *(повести борбу)* розвиц (дзвигнуц, подвигнуц, заджобнуц) заставу
барјактар *х.* **1.** *(носилац барјака)* заставнїк, баряктар; **2.** *(старешина барјака)* баряктар *(оп.* **барјак 2.** *и* **3)**
барјактаруша *ж.* тота цо водзи предок, предводнїца, главна
Барјам *х. оп.* **Бајрам**
барјачић *х. дем.* заставка
барка *ж. (чамац, мања лађа)* ладьочка, барка,

чамец

баркарола *ж. муз.* баркарола

баркати -ам *кога нєзак. (задиркивати)* рушац дакого, задзерац ше до дакого

баровит -а -о полни барох (з барами); мочарни, подводни

барок *х. ум.* барок

барока *ж. оп.* **перика**

барокни -а -о барокни; ~ **стил** барокни стил

барометар -тра *х. физ.* барометер *(ґен.* -тра*)*

барон *х.* барон

баронеса *ж.* баронеса

бароница *ж.* бароница *(баронова жена або дзивка)*

барски[1] -а -о (< **бар**[1]) барски; ~ **музика** барска музика

барски[2] *и* **барски** -а -о (< **бара**) барски; ◊ **а)** *зоол.:* ~ ***кокица*** *ж.* барска квочка (Porzana parva); ~ **кокошица** *ж.* барска курочка (P. pusilla); ~ **кокошка** *ж.* барска кура (Porzana porzana); **б)** *бот.:* ~ **ливадарка** *ж.* мочаров гребеньчок (Poa palustris); ~ **перуника** *ж.* водова лелийка, ирис (Irіs pseudaco rus); **в)** ~ **грозница** *ж. мед.* малария

барун *х. оп.* **барон**

баруница *ж. оп.* **бароница**

барусав -а -о *(разбарушен)* розбуртавени, буртави

барусати се -ам се *(бити разбарушен)* буц розбуртавени (буртави); **коса му се баруса** власи му розбуртавени (буртави)

барусити -им *(разбарушивати)* буртавиц

барут *х.* пушков прах, барут; ◊ **буре барута** *(опасно место)* гордов пушкового праху; **добити ~ и олово** буц штреляни (розштреляни); **мирише на ~ (по баруту)** чуц пушков прах, пахнє на пушков прах, годна буц война, война виши у воздуху; **омирисати** ~ опахац (попахац) пушков прах, здобуц борбене искуство; **седети на баруту** шедзиц на пушковим праху, буц на опасним месце; **узалуд трошити** ~ даремно ше трудзиц

барутана *ж.* **1.** фабрика пушкового праху; **2.** складзиско пушкового праху

барутар *х.* вирабяч пушкового праху

барутљив -а -о**:** ~ **вода** вода хтору чуц на пушков прах (за пушковим прахом)

барутни -а -о**:** ~ **дим** дим од пушкового праху ~ **магацин** маґазин пушкового праху; ~ **пуњење** *(количина барута у чахури метка)* полнєнє (патрона) пушкового праху

баруфа *ж.* **1.** *(свађа)* звада; **2.** битка

баруција *х. оп.* **барутар**

баруштина *ж.* **1.** *ауґм.* (< **бара**) велька бара (долїна), бариска; **2.** *(баровито земљиште)* рит, мочар, лапош

барчица *ж. дем. (<* ***барка****) ладьочка, мала барка, чамчик*

баршун *х. (сомот)* блиш, баршонь

баршунаст -а -о блишови, баршоньов»их

бас *х. муз.* **1.** *(мушки глас)* бас; **2.** *(музички инструмент)* бас, бруґа*;* **пратити басом** провадзиц з басом (з бруґу), бруґовац; **3.** *звич мн. (на левој страни хармонике)* баси *мн.*

басамак *х. звич. мн.* **1.** *(степеница)* ґарадича*;* **2.** *мн. (редови косе на лоше ошишаној глави)* карбики (*єд.* карбик*);* **ошишати кога на басамаке** (*неравно ошишати)* остригац дакого на карбики; **3.** *лєм мн. (лестве)* драбина, драбинка*;* **4.** *(пречага на лествама)* карфа

басамати -ам**, басамегати** -ам *и* **басамикати** -ам лац по мадярски

басати -ам **1.** ходзиц без циля, блукац »шех, скитац »шех, круциц ше; **2.** *(тући, ударати)* биц, лупац

басен *х. оп.* **базен**

басирати -ам **1.** шпивац у басу; **2.** грац на басу (бруґи), бруґовац

басист[**а**] *х.* **1.** *(певач)* басист[а]; **2.** *(свирач у бас)* басист[а], бруґаш

баскет-бол *х. спорт. (кошарка)* баскет-бол

баскија *ж. (грубо отесана даска)* кресана деска

басма[1] *ж.* чаривне (маґичне) слово (формула) *(хторе ше вигваря при чарованю, врачаню)*

басма[2] *ж.* **1.** циц *(памучне платно з вибитима шарами);* **2.** рог *(як судзина за пушков прах);* **3.** *(штампа, штампање) друк,* друкованє

басна *ж.* **1.** *лит.* **а)** басна; **б)** предмет дїї, фабула; **2.** *(бајка)* сказка

баснописац *х.* баснописец

баснописачки -а -о баснописецки

баснослован -вна -вно **1.** *(невероватно велик)* огромни, баснословни; **2.** *(митски)* сказков»их; **3.** *(измишљен, фантастичан)* нєвироятни, фантастични

басов *и* **басовски** -а -о (< **бас**) басов[и]

басрљав -а -о**:** ~ **корак** нєсиґурни (нєбизовни) крочай

басрљати -ам **1.** ходзиц без циля, круциц ше, мотац ше; **2.** *(заносити се при ходу)* плянтац ше

баста *присл. у значеню викричнїка* досц; готове; **за сада** ~ затераз досц; **идем и** ~ идзем и готове

бастард *х.* **1.** *(копиле)* нємалженске дзецко*, беш.* заглєдане дзецко*;* **2.** *(плод укрштавања)* бастард, крижанєц

бастати -ам *(коме) безос. нєзак. покр.* буц у стану, мочи; шмец; **њему све баста** вон шицко може, вон шицко у стану *(зробиц и под.);* **баста њему суочити се са сваком опасношћу** вон ше шме зочиц зоз кажду опасносцу

бастион *х.* бастион

бастисати -ишем *зак.* знїчтожиц, знїщиц; поґажиц; погубиц; ~ **непријатељски логор** знїчтожиц нєприятельски табор

бат[1] *х.* **1.** *(топот)* дубонь, лопот, топот, крочаї *мн.*, лупканє, дурканє*;* **чује се** ~ **коњских копита** чуц лупканє (дурканє) коньских копитох; **у тишини се чује** ~ **нечијих корака** у цихосци чуц чийошик крочаї (чуц же хтошка ходзи); **2.** *(лупа)* лупканє, дурканє

бат[2] *х.* **1.** *(маљ)* забияк, киянка; **2.** вельки млаток; **3.** *оп.* **батина (3)**

бата *х.* **1.** *гип. (<**брат**) брацик;* **2.** *вок. (друже, пријатељу)* брацику, пайташ, фиям; **е, мој бато, тако се не ради** е, мой брацику, так ше нє роби; **3.** *(дечак)* хлапец, леґинь; **4.** *з власнима менами (чика)* бачи; **бата-Мита** бачи Мита; **5.** *(делија, ђида)* хлоп

батак *х. (бут у птице)* сцегно

батал *прикм. нєпрем.* **1.** стари, запущени; ~ **воденица** стара (запущена) воденїца; ~ **секира** стара шекера; **2.** *(покварен)* погубени; ~ **сат** погубена годзина; **3.** *(рђав)* подли, плани, нїяки

баталан -лна -лно *оп.* **батал**

баталити -им *зак.* **1.** *(оставити, напустити)* »зхохабиц, нягац; **баталио је дуван** престал куриц; **2.** *(оканити се)* »зхохабиц ше дачого; **батали ти ћорава посла** охаб ти ше тей роботи; **3.** *(занемарити)* занягац**; 4.** погубиц, поваляц

баталити се -им се **1.** погубиц ше**; поправља батаљена врата** оправя погубени (стари) дзвери; **2.** *(постати неваљао)* постац нєдобри (неваляни), попшиц ше, погубиц ше

батаљак *х. оп.* **бадрљак**

батаљивати (се) -љујем (се) *нєзак.* ґу **баталити (се)**

батаљка *ж.* палїца, палїчка; ◊ **хаљку на батаљку** *(покупити своје ствари)* позберац ше, зобрац ше

батаљон *х. воєн.* батальон

батаљонски -а -о батальонски

батар *х. покр.* гинтов, батар *(файта закритого коча)*

батара *ж. (већа корпа без дршке)* кошар, *коц.* корпа

батати -ам *нєзак.* **1.** чежко (помали, нєсиґурно) ходзиц**; 2.** дуркац, лупкац

батаче *с. и* **батачић** *х. дем. (<* **батак***)* сцегенко*,* сцегночко

батво *с. оп.* **стабљика**

батерија *ж.* **1.** *воєн., ел.* батерия; **2.** *(џепна лампа)* елетрика, батерия

батеријски -а -о батерийски; *(о радио-апарату и сл.)* на батериї; ~ **радио** радио на батериї

батерисати -ишем *зак. (упропастити, потрошити)* розронтовац, розмарнїц *(пенєжи, маєток)*

батина *ж.* **1.** *(штап)* палїца, кияк; палїчка; **2.** *мн. ист. (телесна казна батином)* палїци; **ударили су му педесет батина** дали му пейдзешат палїци; ◊ **добити батине (батина)** буц бити, вифасовац, урвец, достац вирґаси; ~ **има два краја** *(свршетак може бити повољан или рђав)* то може буц и добре и нєдобре, то ше може и добре и нєдобре закончиц; **бити брз на батине** любиц биц; **он је бог и** ~ вон єдина власц, вон все и вся, дзе вон з оком шицки скоком; **хоћеш батину** *(нема од тога ништа)* купак, брилу; **говорити као преко батине** нє з дзеку бешедовац

батинање *с.* < ***батинати***

батинати -ам биц дакого з палїчку (з палїцу)

батинаш *х.* тот цо биє з палїчку (з палїцу)

батист *х.* батист

батистани, батистени *и* **батистни** -а -о батистов»их, батистни

батић *х.* **1.** *дем.* < ***бат***[2); 2.] *(младо стабло)* древко*;* **3.** *покр. оп.* **бадрљак**; **4.** *зоол. оп.* **траварка**

батица *х. дем. и гип.* < ***бата***

баткати -ам *(боцкати)* штухац, джобкац

батли *прикм. нєпрем.* **1.** *(срећан)* щешлїви, *заст.* серенчлїви; **2.** тот цо приноши щесце, щешлїви

батлија *х.* **1.** *(срећник)* щешлїви, щешлївец; **2.** *оп.* **батли (2)**
бато *х. оп.* **бата**
батокључун *и* **батокључунац** *х. оп.* **трешњара**
батргање *с.* < ***батргати (се)***
батргати -ам **1.** *(ићи несигурно, запињући у ходу)* шпотац ше; **2.** *(гацати)* шляпкац; **3.** *(одступати од равномерног кретања – о точку и сл.)* ошивац; **4.** *(копрцати се)* однїмац ше, таргац ше; **5.** *(млатарати)* махац *(з руками)*; вирґац; **6.** *(с муком мицати)* заплєтац*;* ~ ***језиком*** заплєтац з язиком; **7.** *покр. (дрмусати)* моцно тресц (потресац); **8.** *покр. (кидати, ломити)* таргац, ламац; **9.** *фиґ. (лупетати)* сплєтац ше, виплєтац ше
батргати се -ам се *оп.* **батргати (1, 5)**
батрљак *х. оп.* **бадрљак**
батуда *ж. покр. (туцаник)* каменьче *с. зб.*
баћа *х. оп.* **бата**
баћушка *х. фам. (Рус)* батюшка
бау *викр. з хторим ше страша дзеци* бу
баук *х.* **1.** *празн. (зло биће којим се плаше деца)* бубуш, босорка, страшне*;* **2.** *фиґ. (нешто страшно)* страх, цошка (дацо) »барзх страшне*;* **његово име је** ~ **за све** його мено страх за шицких
баукати -чем кричац „бу" *(при страшеню дакого)*
бауккнути -нем *зак. ґу* **баукати**
баул *х. покр.* куфер
бауљар *х. зоол.* шулькар (Забрус)*;* ~ ***житни*** *зоол.* житни шулькар (З. гиббус)
бауљати -ам **1.** *(ићи четвороношке, пузати)* исц оштвернож, цагац ше по жеми; *(о деци)* рачковац; **2.** чежко исц, цагац ше, влєчиц ше
бауљке *присл. (побаучке, пузећи)* оштвернож, цагаюци ше на бруху
баура *ж.* шута овца, овца без рогох
баханалије *ж. мн.* **1.** *ист.* баханалиї *(святочносци на чесц бога Баха);* **2.** *фиґ.* баханалиї, орґиї
бахант *х.* бахант *(Бахов священїк; учаснїк у баханалийох)*
бахантан -тна -тно *(разуздан)* бахантни, розпусни
бахат -а -о *(обестан)* бесни, нагли
бахато *присл. (обесно)* бесно, нагло
бахатост *ж. (обест)* бесносц, наглосц
бахнути -нем *оп.* **банути**
бахорити -им лїчиц з врачаньом, врачац
бахорица *ж. покр. оп.* **бајалица (1)**
бахрат -а -о *покр.* брухати, пуп»кхати
бахт *х. (срећа)* щесце*, заст.* серенча
бахтати -хћем *оп.* **бактати**
бахтати се -хћем се *оп.* **бактати се**
бацакати -ам *дем.* руцац
бацакати се -ам се **1.** *(копрцати се)* махац *(з руками и ногами),* вирґац, руцац ше; кормацац ше; **2.** *фиґ. (разметати се)* преказовац ше, виношиц ше
бацалиште *с. спорт.* руцалїще
бацањ -цња *х.* кошар *(за лапанє рибох)*
бацање *с.* < ***бацати (се)***; **слободно** ~ *спорт.* шлєбодне руцанє
бацати -ам *нєзак. ґу* **бацити;** ~ **дрвље и камење** *оп. фраз. под.* **дрвље;** ~ **чивтета** *(ритати се)* вирґац; ~ **увреде** увредзовац
бацати се -ам се *нєзак. ґу* **бацити се**
бацач *х. спорт., воєн.* руцач
бацачица *ж.* руцачка
бацачки -а -о руцацки, за руцанє; ~ **дисциплина** руцацка дисциплина; ~ **ватра** руцацки огень; **бацачке справе** справи за руцанє
бацил *х. биол.* бацила
бацити -им **1.** *(хитнути)* руциц; **баци ми лопту** руц ми лабду; **2.** *(отрести се чега бацањем)* одруциц; шпуриц; *експр.* швитнуц*;* **бацио је трулу јабуку** одруцел згнїте яблуко; **3.** *(на себе – огрнути, обући)* заруциц »на себех (*уяш и под.)*; облєчиц; здзац; **4.** *(оставити) »зхохабиц;* **мајка је бацила дете** мац »зхохабела дзецко; **5.** *(престати радити што) »зхохабиц, престац дацо робиц, нягац;* **бацио је дуван** престал куриц, »зхохабел доган; **6.** *(истерати)* вигнац, вируциц; **бацили су га из куће** вигнали го з дому; **7.** *(довести кога у тешко стање)* привесц, нагнац; ~ **у болест** привесц (нагнац) до хороти; ~ **у очајање** привесц до розпуки; ◊ ~ **боб** *(гатати)* патриц до пасулї; ~ **главу у торбу** положиц главу до торби, ризиковац живот; ~ **коме грану на пут,** ~ **клипове под ноге** *(спречити)* положиц дакому палїцу до колєса, стануц дакому на драгу, зопрец, застановиц; ~ **до ђавола** »зхохабиц, нягац; ~ **иза себе некога** *(претећи)* обегнуц, охабиц за собу дакого; ~ **мину** *(изазвати раздор)* подложиц мину; ~ **мрежу** *(хватати некога)* руциц галов (мрежу); ~ **на ђубре** *(одбацити као безвредно)* руциц за псами,

одруциц на гной; ~ **кога на пут (на улицу)** *(оставити без средстава за живот)* віруциц дакого на уліцу (на драгу); ~ **на страну** охабиц, нягац; ~ **на храну** *(појачати исхрану ради гојења)* дац на лєпши кост, злєпшац костиранє; ~ **огањ** штреліц *(з пушку);* ~ ***светло»стх** (разјаснити)* руциц шветло, ошвициц; ~ **срам на кога** барз поганьбиц дакого*;* ~ ***кога у трошак*** виложиц дакого трошку; ~ **коме црва у главу** *(изазвати немир)* пущиц дакому хробака (хробачка) до глави**;** ~ **у тамницу** руциц до цемнїци

бацити се -им се **1.** *з розл. знач.* руциц ше; ~ **се на земљу** руциц ше на жем; ~ **се коме око врата** руциц ше дакому на шию (коло шиї); **дете се бацило мајци у загрљај** дзецко ше руцело мацери на руки, дзецко швидко (моцно и под.) облапело мацер; ~ **се на непријатеља** руциц ше на нєприятеля; **2.** *(ритнути се)* вирґнуц; **коњ се бацио ногом** конь вирґнул; **3.** *(обући)* облєчиц; **бацио се у своје ново одело** облєкол свойо нови шмати; **4.** *(латити се)* влапиц ше *до дачого,* дац ше *до дачого, »захпочац дацо* робиц**;** ~ **се на посао** влапиц ше до роботи, почац робиц; ~ **се на политику** дац ше до политики; **5.** *(бити налик на кога)* буц на дакого, удац ше на дакого; **лепотом се бацила на мајку** красна є на мацер; **вредно учи, бацио се на оца** вредно ше учи, удал ше на оца; **6.** *(хитнути)* руциц; **бацио се каменом на њега** руцел до нього камень; **7.** *у вязи з даєднима меновнїками хтори знача стан:* ~ ***се у бригу*** застарац ше; ~ **се у очајање** спаднуц до розпуки; ◊ ~ **се у трошак** мац вельо трошку, вельо потрошиц

бацка *ж.* **1.** *зоол. (рилица инсеката)* рилочко*;* **2.** *бот. покр. (бодља, трн)* церень

бацкати -ам *оп.* **боцкати**

бацнути -нем *оп.* **боцнути**

бач *х.* старшина пастирох *(на горским пасовиску)*

бача *х. покр.* **1.** *(чика)* бачи; **2.** *(свекар)* швекор

бачва *ж.* гордов*;* **пијан као** ~ пияни як целє (швиня)

Бачванин *х.* Бачван

бачвански -а -о бачвански, бачки

бачвар *х.* пинтер**,** гордовар

бачварија *ж.* **1.** роботня, мигель *(пинтерски);* **2.** пинтерске ремесло

бачварица *ж. (бачварева жена)* пинтерка

бачварски -а -о пинтерски

бачваст -а -о гордовасти, округли

бачвица *ж. дем. (<* ***бачва)*** *гордовик*

баченка *ж. покр. (чиода)* ґомбошка

бачија *ж.* бачия, катун, *заст.* салаш *(пастирске населєнє на горским пасовиску)*

бачијар *х.* пастир *(хтори виганя статок на пастирске горске населєнє)*

бачијати -ам виганяц статок на пашу *(на горске пасовиско)*

бачика *х. гип. <* ***бача (1)***

бачић *х. дем. (<* ***бак***[2)] буячок

Бачка *ж.*: **и мирна** ~ и мирна Бачка; и мир; и мирна Босна [аж по Лалить] *франт.*

баџа[1] *х.* мали чловек, кепец

баџа[2] *х.* **1.** комин *(на хижох з котлянку);* **2.** облачок *(на пойдзе, пиньвици и под.)*

баџанак -нка *х. покр. оп.* **пашеног**

баџаст -а -о *(патуљаст)* мали, дробни

баш[1] **1.** *присл.* **а)** *(управо)* праве; ~ **смо о томе причали** праве зме о тим бешедовали; **ова хаљина ми је** ~ **добра** тота сукня ми праве як треба; ~ **како ваља (треба)** праве як треба, акурат; **зар морате** ~ **тако гласно разговарати?!** мушице такой так гласно бешедовац?!; **б)** *(заиста)* наисце; ~ **је лепо време** наисце красна хвиля; **2.** *слов.:* ~ ***ме брига*** яка (цо) ми брига; ~ **нећу да идем** баш нє пойдзем; **ништа,** ~ **ништа неће да ради** нїч алє нїч нє сце робиц; ~ **си ми неки друг** *ир.* и ти ми якиш товариш; **не боли ме** ~ **тако јако** нє болї ме такой так барз

баш[2] *х. прикм. нєпрем. у полузложених меновнїкох (главни, најстарији)* баш, главни; ~ **-кнез** баш-княз, главни княз; ~ **-чаршија** баш-чаршия

баша *х. (старешина)* старшина, глава, баша

башабаш *х.* главни, водя *(у бависку)*

башибоз[л]ук *х. ист.* башибозлук *(нєрядове турске войско)*

башити -им *нєзак. (порицати)* порекац, одрекац, одтайовац ше

башити се -им се *нєзак. (разметати се)* виношиц ше, преказовац ше, правиц ше важни

башица *ж.* перша палєнка *(кед ше пече у казаню)*

башка 1. *присл. (посебно)* окреме; **2.** *прикм. нєпрем. (друкчији)* иншаки; **башка ... башка** єдно (на єдним боку)... друге (на другим боку); ~ **су интереси друштва, а** ~ **наши лични интереси** єдно интереси

друштва, а друге нашо особни интереси

башкалук *х. (оно што је одвојено)* окремка; *(засебна соба)* окремна хижа; *(одвојен живот)* одвоєни (оддзелєни) живот

башкалучити -им **1.** *(одвајати)* оддзельовац, одвойовац; **2.** жиц окреме (оддзелєно, одвоєно)

башкарење *с.* < ***башкарити се***

башкарити се -им се **1.** *(уживати у удобности)* звольовац себе, уживац себе; **2.** *(излежавати се)* вилєговац ше; **3.** *(шепурити се)* випинац ше, стопорчиц ше

башлија *ж. (украсна прибадача)* ґомбошка

башлика *ж.* капуляча *(з длугима краями хтори ше омотую коло шиї)*

башлук *х.* **1.** башлук (*муслимански надгробни камень*); **2.** *(улар)* кефетик; **3.** оп. **башлика**

башта *ж.* **1.** *(врт)* заграда *(за овоц, желєняву, потраву);* **2.** заградка *(за квеце, овоц, украсни древка, желєняву);* **ботаничка** ~ ботанЈчна заграда (заградка); **зоолошка** ~ зоолоґиЗна заграда, зоозаграда; **стаклена (зимска)** ~ склєняна (цепла) заградка, посцелка; **3.** башта *(отворени лєтни простор ресторана)*; **летња** ~ лєтна башта

баштени -а -о *оп.* **баштенски**

баштенски -а -о**:** ~ **капија** капура до заградиʼ; **баштенске јагоде** жемни ягоди; ~ **поврће** желєнява

баштин -а -о заградов»их**;** заградков»их

баштина *ж.* **1.** *(наслеђе)* нашлїдство, тал; **културна** ~ културне нашлїдство; **2.** *(имање)* маєток, добро*;* **3.** *(завичај)* родзени (родни, родими) край; *заст.* край *(у језику виселєнцох)*

баштиник *х.* **1.** *(наследник)* нашлїднїк; **2.** *(сопственик)* власнїк*,* ґазда

баштинити -им *зак.* нашлїдзиц, достац як тал

баштиница *ж.* **1.** *(наследница)* нашлїднїца; **2.** *дем.* < ***баштина***

баштински -а -о**:** ~ **порез** порция на нашлїдство; ~ **право** право на нашлїдство

баштица *ж. дем.* заградка, заградочка

баштован *х.* **1.** *(одржавач баште)* заградар, *заст.* кертис*;* **2.** *(одгајивач поврћа)* заградкар*;* **3.** *(одгајивач паприке)* паприґар

баштованисати -ишем *и* **баштованити** -им буц заградар *або* заградкар, занїмац ше зоз заградарством *або* заградкарством; садзиц паприґу; чувац заграду *або* заградку

баштованка *ж. (женска особа баштован)* **1.** заградарка; **2.** заградкарка*;* **3.** паприґарка

баштованлук *х. оп.* **баштованство**

баштовански -а -о **1.** заградарски; **2.** заградкарски

баштованство *с.* **1.** заградарство**;** **2.** заградкарство

башуна *ж. покр. (главурда)* боґля

башча *ж. оп.* **башта**

башчелук *х. (земљиште са баштама)* загради; заградки

башчица *ж. дем.* < ***башча***

башчован *х. оп.* **баштован**

бденије *с. церкв.* **1.** *(ноћна служба пред велике празнике)* саночне; **2.** *нар. (молитва у нарочитим приликама)* бдиниє

бдење *с.* **1.** нєспанє, будносц, бродзенє*;* **2.** меркованє, чуванє; **3.** *оп.* **бденије**

бдети бдим **1.** нє спац, буц будни; бродзиц; **2.** *(пазити)* мерковац, чувац

бе[1] *викр. за подражованє гласа овци* бе

бе[2]**: не знати ни** ~ нє знац анї кельо то два раз два (єдна и єдна); **не рећи ни** ~ анї уста нє отвориц, нє повесц анї „а" (анї слово), анї нє киркнуц (дихнуц), анї ше нє озвец, анї нє дихнуц

беамтер *х. (чиновник)* беамтер, чиновнїк, уряднїк

беба *ж.* **1.** мале дзецко*,* беба; **2.** *(младунче)* младе *с. (ґен.* -ого*);* **слонова** ~ слонче*;* **3.** *(лутка)* бабка

бебан *х. ир. (мушка беба)* бебак

бебаст -а -о як дзецко, як у дзецка, дзецински, бебасти

бебити се -им се справовац ше (розмазовац ше) як мале дзецко, правиц ше мале дзецко

бебица *ж. дем. и гип.* дзецочко

беванда *ж. покр.* беванда *(розводнєне вино)*

бег[1] *х.* **1.** *(бежање)* сцеканє; **2.** *(бекство)* сцеканє, сцекнуце*;* **дати се (ударити) у** ~ почац сцекац, дац ше до сцеканя, справиц ватькер; **нагнати у** ~ нагнац (примушиц) сцекац, нагнац на сцеканє; **налазити се у бекству** сцекац

бег[2] *х. ист.* беґ

бегање *с.* < ***бегати***

бегати -ам сцекац

бегенисање *с.* < ***бегенисати***

бегенисати -ишем *зак. и нєзак.* **1.** *(кога, што)* полюбиц/любиц дакого*,* попачиц ше/пачиц ше дакому*;* **она га је бегенисала** вон ше єй попачел/пачел; **2.** *(кога, што и коме, чему – одобрити/одобравати)* одобриц/одобровац, енбедовац**; то ми није драго од тебе, то не**

бегенишем то ше ми нє пачи од це, то нє енбедуєм (нє одобруєм)**; не бегенишем ти нимало што си урадио** нє енбедуєм (нє одобруєм) ци анї кус цо ши зробел; **3.** *(изабрати/бирати)* вибрац/виберац

бегенисати се -ишем се *зак. и нєзак.* полюбиц/любиц *(єдно друге),* полюбиц ше/любиц ше, попачиц ше/пачиц ше *(єдно другому)*

бегеш *х. муз.* контрабас,

бегешар *х.* бруґаш

бегиница *ж.* **1.** беґова жена, беґовица; **2.** беґова дзивка

беглук *х.* **1.** беґова (беґовска) жем (маєток); **2.** *(кулук на беговској земљи)* урбар, кулук*;* **3.** *ист.* беґлук**,** беґовина *(край з хторим управял беґ)*

беглучити -им *(кулучити бегу)* робиц на панским, ходзиц на панске

бегнути -нем сцекнуц

бего *х. гип.* < ***бег***

беговат *х.* **1.** *зб***.** *(бегови)* беґове; **2.** беґовска власц

беговати -гујем буц беґ, беґовац

беговац *х.* **1.** беґов чловек; **2.** пан

беговина *ж.* **1.** *оп.* **беглук (1); 2.** *оп.* **беглук (3)**

беговић *х.* **1.** беґов син; **2.** чловек беґовского походзеня, беґович

беговица *ж. оп.* **бегиница (1)**

беговски -а -о беґовски

бегонија *ж. бот.* беґония

бегунац *х.* **1.** *(онај који бежи)* сцекач, тот цо сцека*; (који је побегао)* сцекач, сцекнути, тот цо сцекол; **2.** *(бегунац из војске)* ловґош, дезертер

бегуначки -а -о сцекацки

бегуница *ж.* **1.** *(она која бежи)* сцекачка, тота цо сцека; *(која је побегла)* сцекачка, сцекнута, тота цо сцекла; **2.** *(побегуља)* тота цо сцекла (*беш.* побеґла, одбеґла) *(за леґиня процив дзеки родичох);* **3.** жена хтора сцекла од мужа (хтора охабела мужа)

бегунка *ж. оп.* **бегуница**

бегунче *с.* млади (мали) сцекач

беда *ж.* **1.** *(невоља)* бида, нужда, нєволя; **2.** *(напаст)* напасц; **3.** *(немаштина)* бида, худоба, худобство; **4.** *(бедник)* бидни, биднїк, сеґинь; **5.** *фиґ.* *(ништавило*) нїчомносц, бида; **6.** *(клевета, набеђивање)* плєтка, клевета; ◊ ~ **и невоља** велька бида (худобство, худоба)*;* **навући беду на врат** здзац (нацагнуц) себе биду на карк; **радити као од беде** одруцовац од рук, одбувац; **скинути беду с врата** зняц (зруциц) биду з карку

бедак *х.* глуптак

бедан -дна -дно **1.** *(јадан)* бидни, сеґинь, сирот»кха; **2.** *(ништаван)* бидни, подли, нїяки; **3.** *(подао, низак)* бидни, нїзки; **4.** *(сиромашан)* бидни, худобни

бедарија *ж. (лудорија)* дурнота

бедаст -а -о глупи; дурни, дурнїсти

бедастоћа *ж.* глупосц; дурносц, дурнїстосц

бедачки -а -о глуптацки; дурацки

бедевија *ж.* арабска кобула, бедевия

бедекер *х. (књига водич за путнике)* водитель

бедем *х.* **1.** *(тврђавски зид)* муриско, мур*;* **2.** *(насип)* гац

бедилац -иоца *х.* огваряч, клеветнїк

бединерица *и* **бединерка** *ж. (кућна помоћница)* бединерка, служнїца

бедити -им огваряц, гонїц хибу на дакого

бедник *х.* **1.** *(јадник)* бидни, сеґинь, сирот»кха, бидняк, биднїк*, рид.* бидачиско*, заст.* нєборак*;* **2.** *(сиромашак)* худобни, бидни; **3.** *(нитков)* скаранїк, куйон**; 4.** *оп.* **бедилац**

бедница *ж.* **1.** *(јадница)* бидна, сеґинїца, сирот»кха, биднячка, биднїца*, заст.* нєбога**; 2.** *пей.* скаранїца

беднички -а -о бидняцки

бедно *присл.* **1.** *(јадно)* бидно*;* **2.** *(сиромашно)* бидно, худобно

бедност *ж.* **1.** *(јадност)* бидносц; **2.** *(сиромаштво)* худобство*,* худоба, бида

бедовати -дујем **1.** *(бити у беди)* бидовац, псотовац; **2.** *(јадати се)* бидкац ше, скаржиц ше

бедра *ж. оп.* **бедро**

бедрени -а -о сцегновЗиз; клубов»их; ~ **кост** *оп.* **бедрењача**

бедреник *х.* пас, ремень *(на хторим виши шабля)*

бедреница *ж.* шабля *(хтора виши на пасу)*

бедрењача *ж. анат.* клубова (шедзискова) косц

бедринац -нца *х. бот.* бедринєц (Пимпинелла саюифрага)

бедро *с.* **1.** *(бут)* сцегно*;* **2.** *(кук)* клуб

бедуин *х.* бедуїн

бедуинка *ж.* бедуїнка

бедуински -а -о бедуїнски

беђеник *х. (обеђен, окривљен)* обвинєни

бежакати -ам *нєзак. и част.* (< **бежати**) сцекац

бежан *х. оп.* **бежанија**

бежанија *ж.* **1.** *зб. (бегунци)* тоти цо сцекаю, вибеженци, сцекнути; **2.** *(бекство)* сцеканє; **спремају се у бежанију** рихтаю ше сцекац*;* **3.** *(избеглиштво)* вибеженство

бежање *с.* < ***бежати***

бежати -жим **1.** сцекац; **2.** *(клонити се)* керовац дакого, дацо, сцекац од дакого, дачого; **3.** *(брзо пролазити – о времену)* швидко преходзиц, сцекац; **4.** *(трчати)* бежац; **5.** *(избегавати обавезе):* ~ ***из школе*** одправяц школу; ◊ **бегом** ~ *нар. (бежати трком)* скоком (бегцом) сцекац; ~ **главом без обзира** сцекац ратуюци главу, сцекац цо скорей (у панїчним страху), дац ногом витру; ~ **као ђаво од крста** сцекац як дябол од крижа; ~ **у свет, преко света, главом у свет, главом преко света** сцекац до швета; **бежи! а)** *(мани, остави то)* охаб то!; **б)** *(то не може бити, није то)* та дзе! **в)** *(склони се)* сцекай ше!

беженство *с.* безженство

беживотан -тна -тно *осн. и фиґ.* безживотни

бежични -а -о бездротови

бежучан -чна -чно **1.** хтори нє ма жовч; **2.** *фиґ.* нє зли, нє пакосни

без *прим. з ґен.* без, *беш.* през*;* ◊ ~ ***оклевања*** нє одцагуюци; ~ **журбе** нє понагляюци; ~ **обзира** без огляду; ~ **прекида** без преривкох, нєпреривно; ~ **престанка** стаємно, нєпреривно; ~ **воље** без дзеки, нєдзечнє; ~ **даљег (даљњега)** *варв. (одмах)* такой, цо скорей, без дальшого; ~ »**пох муке** цалком лєгко; ~ **речи** *(сместа)* такой-енки; **не** ~ **разлога** нє без причини; ~ **сумње** без сумнї, нєт сумнїву

безазлен -а -о простодушни, добордушни, наївни; нєзлобни, нєзлобиви, нєзлонамирни, доборнамирни; нєвини, добри; безопасни, нєважни

безазленост *ж.* < ***безазлен***

безазоран -рна -рно *(који је без стида)* хтори ше нє зна ганьбиц, хтори ше нє ганьби, безчесни, безочлїви; *(смео)* хтори ше нє умїма (нє бої)

безазорно *присл.* без ганьби, безчесно, безочлїво; без унїманя, шмело

безазорност *ж.* безчесносц, безочлївосц; нєунїмацосц, шмелосц

безаконик *х.* **1.** *(који не поштује закон)* беззаконїк; **2.** *(богохулник)* безбожнїк, нєвирнїк, нєвирни

безакоње *с.* беззаконносц, *заст.* беззакониє

безалкохолан -лна -лно безалкоголни; ~ **пиће** безалкоголне пице

безатомски -а -о безатомски

безбедан -дна -дно безпечни

безбедност *ж.* безпечносц; **преузети мере безбедности** подняц (превжац) мири безпечносци

безбели *присл.* сиґурно, бизовно; *(наравно)* розуми ше, правда; без бриґи, мирно

безбожан -жна -жно безбожни

безбожник *х.* безбожнїк

безбожница *ж.* безбожнїца

безбожнички -а -о безбожнїцки

безбожнички *присл.* безбожно, безбожнїцки

безбожништво *с.* безбожнїцтво**,** безбожство

безбожност *ж.* безбожносц

безбојан -јна -јно **1.** безфарбови, безфарбни, без фарби; бляди; **2.** *фиґ.* **а)** *(неизразит)* безвиразни, безфарбови; **б)** *(једнолик)* єднообразни, допити

безбојност *ж.* < ***безбојан***

безбол *х. оп.* **бејзбол**

безболан -лна -лно безбольни

безбоштво *с.* безбожнїцтво

безбрад -а -о хтори нє ма браду, безбради, голобради

безбратица *и* **безбратница** *ж.* хтора нє ма брата, хтора без брата

безбрига *ж.* **1.** *(немање бриге)* безбрижносц; *(добро расположење)* безбрижносц, славольносц; **2.** *(безбрижан створ)* безбрижни, славольни, славольнїк

безбрижан -жна -жно безбрижни, хтори ше нє стара; *(весео)* безбрижни, славольни

безбрижник *х. оп.* **безбрига (2)**

безбрижност *ж.* безбрижносц; *(веселост)* славольносц

безбрк -а -о хтори нє ма баюси, без баюсох

безброј *х. »безчисленех множество, безчисло, барз (безчислено) вельо; ~* ***пута*** вельо раз, нєраз

безбројан -јна -јно безчислени

безваздушан -шна -шно безвоздушни

безвезан -зна -зно безвязни

безвездан -дна -дно без гвиздох, безгвиздови; ~ **небо** нєбо без гвиздох

безверан -рна -рно безвирни

безверац *х.* безвирнїк, безвирец

безверје *с.* безвирє, безвирство

безверник *х. оп.* **безверац**

безверница *ж.* безвирнїца, безвирна

безверство *с. оп.* **безверје**

безветарје *с. оп.* **безветрица**

безветрица *ж.* хвиля без витру; **била је** ~ нє дул витор (нє дули витри), хвиля була без витру

безвлађе *и* **безвлашће** *с.* безвладжє, безвладносц, безвласц

безводан -дна -дно безводни

безводица *ж.* нєдостаток води; суша

безводност *ж.* безводносц

безвољан -љна -љно безвольни, бездзечни, безживотни; **безвољни покрети** безвольни рухи

безвољник *х.* **1.** *(безвољан човек)* безвольни, безживотни; **2.** чловек слабей дзеки

безвредан -дна -дно безвредни; *(неважећи)* нєважаци, безвредни

безвредност *ж.* безвредносц

безвремен -а -о *(временски неограничен)* безконєчни, безчасови

безвременост *ж.* безчас

безвучан -чна -чно **1.** *(нечујан)* беззвучни, цихи, нєчуйни; **2.** *ґрам.* нєдзвонки; ~ **сугласник** нєдзвонки консонант

безгаћник *х. (гоља)* безґачош

безглав -а -о *осн. и фиґ.* безглави; ~ **бежање** безглаве сцеканє, сцеканє як без глави

безглаван -вна -вно *оп.* **безглав**

безглавац -вца *х.* безглави

безглаво *присл.* безглаво, як без глави; карки ламаюци

безгласан -сна -сно безгласни

безграничан -чна -чно безгранїчни, безконєчни, безкрайни

безгрешан -шна -шно безгришни

бездан[1] -а *и* -дна *х.,* -ани *и* -дни *ж.* **1.** *(провалија)* бездна, прирва, препасц, провалия; **2.** *фиґ.* **а)** *(пропаст)* бездна, препасц, *рид.* безодня**;** **б)** *(бескрајност)* бездна, безкрайносц

бездан[2] -дна -дно хтори без дна (сподку), хтори нє ма дно (сподок)

безданица *ж.* **1.** *оп.* **бездан (1)**; **2.** *у атрибутскей служби оп.* **бездан** ; **јама** ~ дзира без дна

бездано *присл. поет. (неизмерно)* безкрайно, нєвимерно, безгранїчно

бездаран -рна -рно хтори нє ма дару (таланту), бездарни

безделица *ж.* бездїйносц, дармованє

бездетан -тна -тно хтори нє ма дзеци, безчадни

бездетка *и* **бездетница** *ж.* хтора нє ма дзеци, безчадна

бездиман -мна -мно бездимни

бездна *ж. и* **бездно** *с. оп.* **бездан**[1]

бездоман -мна -мно бездомни

бездомник *х. (бескућник)* бездомнїк

бездрван -вна -вно **1.** хтори без древох, у (на) хторим нєт древа; ~ **вни крај** край без древох; **2.** *(који је без дрвета)* бездревни, без древа; ~ **хартија** бездревни папер

бездушан -шна -шно **1.** *(окрутан)* бездушни, нємилосердни; **2.** *заст.* нєживи

бездушник *х.* бездушни, нємилосердни, без шерца

бездушност *ж.* бездушносц, нємилосердносц

беземљаш *х.* селян хтори нє ма жеми, безжемни селян, безжемаш; **сељак-** ~ безжемни селян

безидејан -јна -јно безидейни

безидејност *ж.* безидейносц

безизгледан -дна -дно безнадїйни, безвиглядни

безизлаз *х.* безвиходносц, безвиход

безизлазан -зна -зно безвиходни; ~ **ситуација** безвиходна ситуация

безизниман -мна -мно безвинїмкови

безизнимно *присл.* без винїмку, безвинїмково

безизражајан -јна -јно *и* **безизразан** -зна -зно безвиразни, нєвиразни

безизузетан -тна -тно *оп.* **безизниман**

безизузетно *присл. оп.* **безизнимно**

безимен -а -о безменни

безистан *х. покр.* безистан *(закрита тарґовинска улїца з дутянами)*

безјак *х. пей.* дурбак, глуптак

безлистан -сна -сно без лїсца, хтори нє ма лїсца (*о древох)*

безличан -чна -чно безособови, безособни; ~ **реченица** *ґрам.* безособово виречене

безлобан -бна -бно беззлобни

безлатичнице *ж. мн. бот.* безквитнїчки

безлубањци *и* **безлубњаци** *х. мн. зоол.* безлоповикаре (Ацраниа)

безљудан -дна -дно *(ненасељен, пуст)* безлюдни, пусти

безмало *присл.* скоро, лємцо нє, мало нє

безматак -тка *х. пчол.* кошнїца *або* рой без матки

безмеран -рна -рно *(неизмеран)* безмирни, нєпреповедзени

безмесан -сна -сно хтори без меса, безмесови; ◊ ~ **дан** пост

безмилостан -сна -сно нємилосердни

безмирисан -сна -сно хтори без паху (запаху)

безмлечан -чна -чно безмлєчни

безмлечност *ж.* безмлєчносц

безнадежан -жна -жно *и* **безнадан** -дна -дно безнадійни

безнадежност *и* **безнадност** *ж.* безнадійносц, безнадія

безнадник *х.* хтори без надії, хтори нє ма надії, безнадійни

безнађе *с. оп.* **безнадежност**

безначајан -јна -јна беззначни, нєзначни, марни

безначајно *присл.* беззначно, нєзначно

безначајност *ж.* беззначносц, нєзначносц, марносц

безначелан -лна -лно безначални

безног -а -о *и* **безножан** -жна -жно безноги

безношци -ожаца *х. мн. зоол.* безножкаре (Апода гумнопхиона)

безобзиран -рна -рно безоглядни

безобзирно *присл.* безоглядно

безобзирце *присл.* **1**. *(главом без обзира)* каркиламаюци; **побегао је** ~ сцекол каркиламаюци, сцекол лєм ше за нїм скурело; **2**. *оп.* **безобзирно**

безоблачан -чна -чно без хмарох, ясни, нєпохмарени

безобличан -чна -чно **1**. хтори без форми, безформови, безформни; ~ **маса** безформова маса; **2.** *фиґ.* **а)** *(неизразит)* безвиразни; **б)** нєодредзени

безобличност *ж.* безформносц

безобразан -зна -зно **1.** *(дрзак)* безочлїви, безочни, пусти, *нар.* презочлїви*, беш.* безобразни; **2. а)** нєпристойни, бридки; **безобразне речи** нєпристойни (бридки) слова; **б)** хтори ше нє ганьби, хтори ше нє зна ганьбиц; **ала си** ~ **!** нє ганьбиш ше!

безобразлук х. **1**. *(дрскост)* безочлївосц, безочносц, пустосц, пустота; **2**. нєпристойносц, нєморалносц

безобразник *х.* **1**. безочлївец, безочнїк; **2**. нєпристойни човек, човек хтори ше нє ганьби (хтори ше нє зна ганьбиц)

безобраштина *ж. оп.* **безобразлук**

безодвлачан -чна -чно *и* **безодложан** -жна -жно нєодложни

безок -а -о **1.** хтори нє ма єдно око, єднооки; **2.** *(који је без очију)* безоки

безопасан -сна -сно безопасни, нєопасни

безопасност *ж.* безопасносц

безопоручан -чна -чно хтори без тестамента, безтестаментни; ~ **наследство** безтестаментне нашлїдство

безосећајан -јна -јно безчувствительни, нєчувствительни

безосећајност *ж.* безчувствительносц, нєчувствительносц

безостаја *ж. аґр.* безостая *(файта жита без осца)*

безотпоран -рна -рно **1.** *(неиздржљив)* нєодпорни; **2.** хтори ше нє проциви (нє одупера), хтори без проциженя (одупераня)**;** ~ **предаја** придаванє без процивеня

безочан -чна -чно *оп.* **безобразан**

безочник *х. оп.* **безобразник**

безочност *ж. оп.* **безобразлук**

безразложан -жна -жно котри без причини, безпричинови

безразложно *присл.* без причини

безразложност *ж.* безпричиновосц

безрачан -чна -чно **1.** *(мрачан)* хтори без шветлосци, цми; **2**. безвоздушни

безредан -дна -дно хтори без шора (порядку)

безрезервни -а -о безрезервни; ~ **подршка** безрезервна потримовка

безреп -а -о *и* **безрепан** -пна -пно хтори без хвоста, хтори нє ма хвост, безхвости

безрепци -паца *х. мн. зоол.* безхвосташе (Анура)

безречан -чна -чно **1.** *(који није гласно изречен)* хтори без словох, безсловни; **2.** *(неизрецив)* нєвиповедзени, нєпреповедзени

безрибица *ж.* **1.** *(оскудица у риби)* безрибносц; **2.** дробна риба

безрог -а -о шути, безроги

безродан -дна -дно **1.** *(неплодан)* **а)** нєплодни, нєродни; ~ **земља** нєплодна (нєродна) жем; **б)** ялови; ~ **дрво** ялове древо; **2.** хтори без родзини (роду)

безродница *и* **безроткиња** *ж.* **1.** жена без родзини (роду); **2.** жена хтора нє ма дзеци

безрук -а -о безруки

безуб -а -о беззуби, щербати

безуветан *и* **безувјетан** -тна -тно безусловни

безузрочан -чна -чно безпричинови

безукусан -сна -сно **1**. *(који нема укуса – о јелу и сл.)* нєсмачни; **2**. *фиґ. (који је без смисла за лепо)* хтори без смаку, нєсмачни*;* **безукусне шале** франти без смаку

безуман -мна -мно **1.** *(који је без разума)* безрозумни, безрозумови*;* ~ ***животиња*** безрозумна животиня; **2.** *(неразуман)* нєрозумни, безумни, шалєни; ~ **поступак** безумни поступок; **3.** *(умно поремећен)* шалєни, безумни; **4.** *(непојмљиво велик, јак*

и сл.) нєпреповедзени, барз вельки (моцни и под.)

безумити -им I. *прех. (залуђивати)* здурйовац, звирльовац, зашальовац; II. *нєпрех.* безумно поступац, трациц розум

безумље *с.* безрозумносц, нєрозумносц; шалєнство, безумносц, безумство, безумє; ◊ **до безумља** *(прекомерно)* шалєно, до безумносци

безумник *х.* шалєняк, безумец, безумнїк

безумност *ж. оп.* **безумље**

безуслован -вна -вно безусловни

безуспешан -шна -шно безуспишни, нєуспишни, нєудатни

безутешан -шна -шно нєпотїшни

безуфан -фна -фно *(безнадан)* безнадїйни

беј *х. оп.* **бег**

бејзбол *х. спорт.* беЗйззбол

бек *х. спорт.* бек

бека *ж. (блејање)* бечанє *(овцох)*

бекав -а -о *(муцав)* загаклїви

бекавац -вца *х. (муцавац)* загаклїви, загаклївец

бекавица *ж. (срицање при читању)* складанє буквох

бекати -ам *и* бечем *(блејати – о овци, телету и сл.)* бечац, *коц.* бечиц

бекељити се -им се *пей. (кревељити се)* викривйовац твар (уста), правиц ґримаси *(звичайно провадзаци з гласом „бе")*

бекетати -ећем бечац *(о козох)*

бекеш *х. покр.* бекеш *(кратки капут)*

бекнути -нем **1**. *(заблејати – о овци)* забечац; **2**. *пей. (изустити)* киркнуц

бековина *ж. бот.* **1.** *(удика)* калїна; **2.** шнїгово лабди

бековски -а -о *спорт.* бековски

бекон *х.* бекон *(сланїна з пасмами меса або швиня хтора дава таку сланїну)*

бекрија *х. и ж.* пиянїца; бетяр

бекријати -ам *(пијанчити)* мулатовац, лумповац

бекство *с.* сцеканє*;* сцекнуце; ◊ **бити у бекству** скривац ше, криц ше, сцекац; **нагнати (натерати, обратити и сл.) у** ~ нагнац сцекац; **дати се (ударити и сл.) у** ~ почац сцекац, дац ше до ног, дац ше до сцеканя

бел -ла -ло *оп.* **бео**

бела *ж.* **1.** *мед. (очна мрена)* бильмо; **2.** *(име домаћим животињама беле боје)* били *(пес, баран и др.),* била (*крава, овца и др.); (бела свиња)* беля

беладона *ж. фарм.* беладона

белај *х.* **1. а)** *(несрећа, невоља)* нєщесце, нєволя, зло; **б**. *(русвај*) парада, циркус, баламута; **бежи одавде да не буде белаја** сцекай отадз же би нє було паради; **в)** *(ружно време)* чудо; **где ћеш по оваквом белају?** дзе пойдзеш по таким чуду?; **2**. *(ђаво)* чорт, дябол, бес

белајисати -ишем И. *нєпрех. (патити се)* трапиц ше, чежко жиц; ИИ. *прех. (злостављати)* мучиц

белајица *ж.* била ботоша

беланце -а *и* -ета *с.* бильчок

беланчевина *ж. биол.* бильчок

беланчевинаст -а -о бильчкасти

беланчевински -а -о бильчков»их

белањак -њка *х. оп.* **беланце**

беласаст -а -о билкасти

беласати (се) -ам (се) билїц ше; покус *або* местами ше билїц; прелївац ше на било, блїщиц ше

белац -лца *х.* **1.** *(човек беле расе)* били »чловекх; **2. а)** *зоол. (животиња беле боје)* били конь, чилаш; били когут, пуляк и др.; **б)** *аґр.* биле грозно, кукурица *або* кромплї; **3.** *оп.* **беланце**

белача *ж.* **1.** белача *(верхнє народне облєчиво);* **2.** *мн.* штрикани били ботоши

белведер *х.* белведер

Белгијанац -нца *х.* Белґиянєц

белгијски -а -о белґийски

белег *х. и* **белега** *ж.* **1.** *(знак; обележје)* знак, означка; **2.** *(печат)* печац, *заст.* белєґ*;* **3.** *(ожиљак)* знак, рубец; **4.** *(рецка, црта)* карбик; **5. а)** *(грб)* герб; **б)** значка; **6.** *(особени знак на телу)* **а)** *(младеж)* лєнча; **б)** лиска *(на чолє коня)*, платка и др.; **коњ је без белега** конь нє ма нїяки знак; **7.** *лєм иєк.* таксена марка; **8.** камень (*на меджи)*

белегија *ж.* осла

белегијати -ам **1.** оштриц *(з ослу);* **2.** *фиґ. (ласкати)* облєсковац ше, ласкац

белеговати -гујем биц печац, *заст.* класц белєґ

бележити -им **1.** *(обележавати)* означовац, значиц; **2.** *(записивати)* призначовац, записовац, писац; **3. а)** *фиґ. (постизати)* зазначовац, посциговац; ~ **све веће успехе** зазначовац вше векши успихи; **б)** *(истицати)* визначовац, подцаговац, наглашовац; ◊ ~ **у грех** брац за зле, брац за вельке; ~ **у перо** записовац *(дачийо слова)*; ~ **у рабош а)** *(бележити нечији дуг)*

записовац (класц) на роваш; **б)** *фиґ. оп.* ~ ***у грех***

бележник *х.* **1.** *ист.* новтаруш; **2. а)** *(канцеларијска књига)* каталоґ, реґистер, протокол, кнїжка; **б)** *оп.* **бележница**

бележниковица *ж.* новтарушка, новтарушова жена

бележница *ж.* нотес, блок, записна тека

белензук *х.* **1.** *(наруквица)* бразлетка, наруквица; **2.** *мн. (лисице на руке)* карички, лїшки, *беш.* лисици

белети -лим **1.** *(постајати бео)* билїц -лєєм; **2.** *(постајати сед)* шивиц -веєм; **3.** *(постајати светао – о зори, дану):* **дан све више бели** вше баржей ше розвидня; **зора је белила** розвидняло ше; **4.** *(бледети – о платну и сл.)* лєзнуц, бляднуц, бляховац

белети се -лим се **1.** *(бити бео)* билїц ше -лєєм ше; **на дворишту се бели извешано рубље** на дворе ше билєю повишани шмати; **2. а)** *(светлети се):* **напољу се још бели дан** вонка ище видно; **б)** *(сијати се)* швициц ше

белетрист»ах *х.* белетрист»ах

белетристика *ж.* белетристика

белешка *ж.* **1.** *(забелешка)* призначка, зазначка, записка; **хватати белешке** лапац призначки; **2.** *(кратак чланак)* нотатка; **3.** записнїк; **4.** *(потврда)* потвердзенє; **5.** *шк. заст.* оцена; **6. а)** знак; **б)** *оп.* **белег (3, 6, 8)**

бели -а -о *оп.* **бео**

белија *ж.:* **погача** ~ лепинь *(з билей муки)*

белило *с.* **1.** *оп.* **белина (1); 2. а)** вапно *або* била фарба *(розправени за билєнє);* **б)** *(козметичко средство)* билїдло

белиља *ж.* жена хтора билї платно

белина *ж.* **1.** билосц, билїна, билїдло; **снежна** ~ шнїгова билосц; **2.** били шмати; **3.** *друк., технол.* билїна*;* **4.** шиви власи; **5.** биле месо *(живини);* **6.** биле под нохцом; **7.** *аґр.* били яблука, шлївки *або* грозно

белити -им **1. а)** фарбиц з билу фарбу, фарбиц на било; **б)** *(кречити)* билїц; **2. а)** *(искувавањем)* вибильовац; **б)** *(поливањем и сунчањем):* ~ ***платно*** билїц платно; **3. а)** знїмац лупу з древа; **б)** *(воће – љуштити)* чисциц; ~ **јабуку** чисциц яблуко; **в)** *(комишати)* чисциц (*заст.* лупац*)* кукурицу *(од лїсца)*; **4.** сипац води до вина

белити се -им се *(мазати се белилом)* билїц ше

белица *ж.* **1.** *(име животиње беле боје*; *беличасто воће)* била овца (кобула, мачка и др.); била брескиня (яблуко, грушка и др.); **2.** *у атрибутскей служби:* **пшеница** ~ биле жито**;** ~ **ружа** била ружа

беличаст -а -о билкасти, биляви

белка *ж.* **1.** *оп.* **белица (1)**; **2.** *зоол.* каменярка (Оенантхе); ~ **медитеранска** приморска каменярка (О. хиспаница)*;* ~ ***обична*** звичайна каменярка (О. оенантхе)

белкиња *ж.* била жена, жена билей раси

бело: гледао га је ~ патрел на нього як кед би нїч нє розумел (як кед би му нїч нє було ясне, з глупим виразом твари, блядо); **што ме гледаш тако ~ ?!** цо же на мнє так патриш?!

белобрад -а -о шивобради, билобради

белобрк -а -о хтори ма били баюси

белов *х.* били пес

беловина *ж.* файта дубового древа

белогардејац -јца *ж. ист.* билоґардеєц

белоглав -а -о билоглави; ◊ **белоглави суп** *оп.* **суп**

белогорица *ж.* лїсцопадни древа

белогоричан -чна -чно: ~ **дрвеће** *оп.* **белогорица**

белограб *х. бот.* били граб

белогрласт *и* **белогрли** -а -о билошиї

белогруд -а -о хтори ма били перши

белогуза *ж. оп.* **белка обична**

белодан -а -о очиглядни, ясни

белодано *присл.* **1.** очиглядно, ясно; **2.** *(по дану)* воднє, *беш.* билодено

белојка *ж.* **1.** конопа *(хлопска, Цаннабис сатива); 2.* женска особа хтора ма билу твар и шветли власи; **девојка** ~ дзивка билей твари

белокож -а -о *и* **белокожан** -жна -жно билоскори, билей скори

белокор -а -о билолупи, билей лупи

белокорац -рца *х.* нож з билима черенками; револвер з билу ручку

белокос -а -о **1.** *(који је плаве косе)* сейкасти, биловласи, шветловласи; **2.** *(који је седе косе)* шивовласи, шивих власох

белокост *ж.* слонова косц

белокостан -сна -сно зоз слоновей косци

белолик -а -о билотвари

белоног -а -о билоноги

белоња *х.* били вол *або* цап

белоперка *ж. зоол.* билопирка (Леуцисцус рутилус)

белопут -а -о *и* **белопутан** -тна -тно хтори ма биле цело; билоскори

белорук -а -о билоруки

белорун -а -о хтори ма билу волну
Белорус *х.* Билорус
белосапац -пца *х. оп.* **белокорац**
белосветски -а -о **1.** *(који је из туђине)* шветови, зоз швета; **2.** *(који лута по свету)* шветови; **3.** *гандр.*, *често у меновнїцкей служби (који је ниског морала)* швецки, шветови, билошветски; ~ **битанга** битанґа швецка
белотрб *и* **белотрбаст** -а -о билобрухи
белоћа *ж. оп.* **белина**
белоушка *ж. зоол.* билоушка
белоцват *х. оп.* нарцис
белошљива *ж. бот.* дзива шлївка
белћи[**м**] *присл.* **1.** *(ваљда)* озда; **2.** *(тобоже)* нїби, почустом
белуг *х. и* **белуга** *ж.* била швиня, беля
белутак -тка *х.* **1.** *ґеол.* кварц; **2.** *оп.* **беоњача**
белушаст *и* **белушкаст** -а -о оп. **беличаст**
белцат -а -о: **бео** ~ били билючки
бељ *х. (покривач, ћебе)* покровец; плахта
бељар *х.* **1.** фарбар *(хтори фарби на било);* **2.** *(који прави бељеве)* покровцар
бељара *и* **бељарица** *ж. оп.* **белиља**
бељење *с.* **1.** < **белети** *и* **белити**; **2.** *технол.* вибильованє, билєнє
бељи *комп. (<* ***бео****)* билши
бен *х. (младеж)* лєнча
бена *ж. (будала, луда)* шалєни, шалєняк, блазен, дурак
бенав -а -о *оп.* **бенаст**
бенавити -им приповедац *або* правиц глупосци, блажнїц ше
бенавити се -им се **1.** правиц ше шалєни; **2.** *(пренемагати се)* розмазано ше справовац, викривяц ше, вирабяц, виводзиц
бенаст -а -о шалєни; глупи
бенаћ, бенац -нца *и* **бенаш** *х. оп.* **бена**
бенгалски -а -о бенґалски; ~ **ватра** бенґалски огень
бенђелук *х.* опиваца трава *або* напиток
беневреке *ж. мн. и* **беневреци** *х. мн.* панталони, надраґи *(зоз збиваней волни)*
бенедиктинац -нца *х.* бенедиктинєц *(католїцки монах з ряду св. Бенедикта)*
бенетало *х. (који говори којешта)* плєтка
бенетати -ећем *(лупетати)* сплєтац (ше), виплєтац ше, приповедац *»такех цо нїч по нїм, гоч цо приповедац*
бенефициј *х. и* **бенефиција** ж. бенефиция
бензин *х.* бензин
бензинац -нца *х.* мотор на бензин, бензинєц
бензински -а -о бензински, бензинови; ~ **мотор** бензински (бензинови) мотор; ~ **пумпа** бензинска пумпа
бензоев -а -о: ~ **киселина** *хем.* бензойова квашнїна
бензол *х. хем.* бензол
бенигни -а -о *мед.* бениґни; ~ **тумор** бениґни тумор
бенка *и* **бенкица** *ж.* кошулька, блузночка *(дзецинска)*
бенсилах *х.* ремень, опасач *(з преградзенями за пенєжи и др.)*
бент *х.* **1.** брана, гац *(хтора спера воду и обраца ю до млїну);* **2.** ярок *(по хторим вода рече до млїну);* **3.** *(дубоко место у реци, потоку)* глїбоке
бенџо *х. муз.* бенджо
бео бела бело **1.** *з розл. знач.* били; **2.** *(сед)* шиви, били; **седе косе** шиви власи; **3.** *(светлоплав – о боји косе)* сейкасти, били; **девојчица беле косе** дзивче зоз сейкастима власами; **4. а)** *(сребрн)* стриберни; ~ **крајцара** стриберни ґрайцар; **б)** *(сјајан)* швицаци; **5.** *фиґ.* **а)** *(светао, срећан)* ясни, шветли**; б)** *(спокојан)* мирни, спокойни; **в)** чисти, нєвини, били, безгришни; **6.** *у меновнїцкей служби* **а)** *ист.* били *(процивнїк комунистичней революциї);* **б)** *оп.* **беоњача**; ◊ **а) беле плести** буц *або* остац нєодата; **бели свет** шири (били) швет; **бело или црно** *(лепо или ружно)* биле або (чи) чарне; **бело испод нората** шицко; ~ **месо** биле месо *(при живини);* **ни бело испод ноката** нїч; **ни беле не видети** буц цалком пияни; **ни беле не рећи (проговорити и сл.)** *(ни бекнути)* нїч (анї слово) нє повесц, анї ше нє озвец, анї нє киркнуц; **ни беле ни црне не рећи (казати и сл.)** нє повесц анї гей анї нє**; у по (усред) бела дана** уштред билого дня; **црно на бело** чарне на билим; **чувати беле паре за црне дане** чувац пенєжи за чарни днї; **б)** *бот.:* ~ ***рада*** *(красуљак)* красавец, марґитка; **бели крин** била лелия (Lilium candidum); **бели лопоч** били водови квиток (Nymphae alba); ~ **лук** цеснок; **в)** ~ **маса** *анат.* била маса; **беле ноћи** *ґеоґр.* били ноци; **бели медвед** *зоол.* били медведз; **бело прање** *физиол.* флус, биле райбанє
београдски -а -о беоґрадски
Београђанин *х.* Беоґрадян
беона *ж.* **1.** *мед.* бильмо; **2.** *оп.* **беоњача**

беоњача *ж. анат.* билнїчка

беочуг *х.* **а)** *(на ланцу)* огнїво; **б)** *(на сеоским колима)* карочка

бепка *ж. (лутка)* бабка

бепче -ета *с. дем.* (< **беба**) мале дзецко, дзецочко, бебка

берак -рка *х. покр.* гай, лєшик, луг

берат *х. ист.* берат *(султанов указ)*

бератлија *х. ист.* бератлия *(спахия або княз хтори то постал зоз султановим указом)*

берач *х.* **1.** *(воћа, грожђа)* оберач; **2.** *(кукуруза)* **а)** *(човек)* ламач*;* **б)** *(машина)* ламач, комбайн; **3.** *(скупљач плодова)* зберач

берба *ж.* **1. а)** *(брање грожђа)* оберачка; **б)** *(брање воћа)* оберанє; **в)** ~ **кукуруза** ламачка; **2.** *фиґ. поет.* **а)** *(убрано грожђе)* грозно*;* **б)** *(зарада)* заробок; *(плодови рада)* жатва

бербер *х. оп.* **берберин**

Бербери *х. мн.* Бербери *(народ у сиверней Африки)*

берберин *х.* байбер, *рид.* бритвар

берберка *ж.* **1.** *(жена берберин)* байберка, бритварка*;* **2.** байберова жена

берберница *ж.* байберня

берберски -а -о байберски, бритварски

берда *ж. муз.* берда

берег *и* **берек** *х. покр.* дєп, луки, пажица *(у риту при рики)*

берекин *х.* пусти хлапчиско, бетяр, гунцут

берета *ж.* **1.** *оп.* **беретка**; **2.** берета *(файта пиштоля)*

беретка *ж.* беретка *(французка шапка)*

берза *ж.* берза; ◊ ~ **рада** берза роботи; **играти на берзи** *(трговати на берзи)* бавиц на берзи; **продуктна** ~ продуктова (продуктна) берза; **трговачка** ~ тарґовецка берза; **црна** ~ чарна берза

берзански -а -о берзови, берзански; ~ **курс** берзови курс

берзијанац -нца *х.* берзиянєц *(чловек хтори ше занїма з роботами на берзи)*

берибери *х. мед.* берибери

бериво *с.* плаца

берија *викр. за воланє до помоци* помоц, ратуйце, рата

берилац -иоца *х. оп.* **берач (1)**

берилиј[**ум]** *х. хем.* берилий, берилиюм

берило *с.* оберач *(справа на палїци за оберанє овоци)*

бериђет *х.* **1. а)** *(летина)* урожай, род; **б)** *(богат род)* богати урожай (род); **2.** *(корист; успех)* хасен; успих; **3.** *(изобиље)* вельо шицкого, вельо добра; **бог им је дао сваког бериђета** бог им дал вельо шицкого; **4.** *(срећа)* щесце

бериђетан -тна -тно **1.** *(родан)* родни, плодни; ~ **година** родни рок; **2.** плодоносни, плодоприношаци; ~ **киша** плодоносни диждж; **3.** *(богат, обилан)* богати, хтори ма шицкого; ~ **кућа** дом у хторим шицкого єст; **4.** хтори приноши щесце, щешлїви; **неправедно богаћење није** ~ нєправедне богаценє нє приноши щесце

беркшир *х.* беркшир *(анґлийска раса чарних швиньох)*

берлински -а -о берлински; ◊ ~ **плаво (модрило)** берлинске белаве

бермет *х.* бермет *(файта вина)*

бернардинац -нца *х.* бернардинєц

бес *х.* **1.** *(јарост)* розєдзеносц, єд, бес, вельки гнїв; **2.** *(помама)* страсц, жажда; **3.** *(ћеф)* видумство, видумованє; жаданє; **4.** *(обест)* бесносц; **5.** *(силина)* силовносц, моц*;* **6.** *(једрина)* буйносц; **6.** *(беснило)* збешнєтосц; **7.** *(ђаво)* дябол, чорт, бес; ~ **излити (искалити)** [**сав свој**] ~ виляц »шицок свойх гнїв (єд, бес); **као да је ушао** ~ **у њега (вас и сл.)** як кед би дябол (чорт, бес) вошол до ньго (вас и под.)

беса *ж. покр. (дата реч)* обецанє, пришага, беса; ~ **дати бесу** дац слово, дац бесу; **везати (градити, чинити) бесу** зарекнуц ше/зарекац ше, пришагнуц/пришагац, закляц ше/заклїнац ше, дац/давац слово (обецанє); **ухватити бесу** помириц завадзени фамилиї

бесавесник *х.* безсовиснїк

бесавестан -сна -сно безсовисни, нєсовисни

бесадржајан -јна -јно беззмистови

бесадржајност *ж.* беззмистовосц

бесан[1] -сна -сно **1.** *(разјарен)* розєдзени, розбешнєти, злосни, гнївни; **2.** *(помаман)* страсни, полни жажди; **3.** *(обестан)* бесни; **4.** *(сумануто)* шалєни; **5.** *(силовит)* силовни, моцни, силни; **6.** *(кршан)* моцни; **7.** *(једар)* буйни; **8.** *(оболео од беснила)* збешнєти**;** ~ **пас** збешнєти пес; ◊ ~ **као рис** розєдзени як прайз; **ни** ~ **пас** нїхто

бесан[2] -а -о *и* **бесанан** -сна -сно **1.** хтори без спаня (без сна), безсонни; **провести бесану ноћ** препровадзиц ноц без спаня; **2.** *у меновнїцкей служби оп.* **бесаница**

бесаница *ж.* нєспанє, безсонносц

бесвесност *и* **бесвест** *ж.* нєсвидомосц**;** замраченосц, замраченє; ◊ **до бесвести** до нєсвидомосци**; пију до бесвести** пию до безсвидомосци, *фам.* пию док нє увидза трох дашох

бесвестан -сна -сно **1.** *(који није при свести)* нєсвидоми, без свидомосци, нє при себе; **лежи** ~ лєжи без свидомосци; **2.** хтори без розума, хтори нє ма розума, нєсвидоми; **3.** *(полудео)* шалєни

бесвестица *ж.* нєсвидомосц

бесврхни -а -о безцильни

бесебе *присл.:* **учинити што** ~ зробиц дацо нє при себе

беседа *ж.* **1.** *(говор)* бешеда; **одржати** ~ отримац бешеду; **2.** *церкв. (проповед)* казань *ж.;* **3.** *(разговор)* бешеда, розгварка; **4.** *покр. (реч)* слово; **5.** *заст.* забава, програма *(звич. за добротворни цилї);* ◊ ***бити од беседе*** буц од слова; **од кмета и** ~ **, у луда кмета брза беседа** яки розум така и бешеда (робота); яка челядз така и робота; **престо**[**л**]**на беседа** престолна бешеда *(бешеда з хтору владар отвера роботу парламента);* **приступна** ~ приступна бешеда

беседити -им **1.** бешедовац *(у високим стилу);* тримац бешеду; **о старој књижевности је беседио познати професор** о старей литератури бешедовал познати професор; **2.** *(разго- варати)* приповедац, бешедовац; **3.** *(говорити)* гуториц

беседљив -а -о бешедлїви, приповедаци

беседник *х.* бешеднїк

беседнички -а -о бешеднїцки; ~ **дар** бешеднїцки талант (дар)

беседништво *с.* бешеднїцтво

бесемен -а -о безсемени, без маґочкох (нашеня) *(о овоци и под.);* ~ ***грожђе*** безсемене грозно, грозно без маґочкох

бесилан -лна -лно безсилни, нємоцни

бескаматан -тна -тно безкаматни; **бескаматни кредит** безкаматни кредит

бескарактеран -рна -рно безхарактерни

бескарактерност *ж.* безхарактерносц

бескарактерњак *х.* безхарактерни чловек

бескаран -рна -рно *покр.* **1.** добри, мирни; ~ **дете** добре дзецко; **2.** безбрижни; **3.** *(нехатан)* нєдзбали, нєзадзбани, нєзадзбати

бесквасан -сна -сно без квасу, нє на квасу, безквасни; ~ **хлеб** хлєб без квасу (нє на квасу)

бескичмен -а -о **1.** хтори нє ма похребцину, безпохребцинови; **2.** *фиґ.* безхарактерни

бескичмењак *х.* **1.** *зоол.* безпохребцинар; **2.** *фиґ.* безхарактерни чловек, безпохребцинар

бескичмењаци *х. мн. зоол.* безпохребцинаре

бескичмењаштво *с.* безхарактерносц

бескишан -шна -шно хтори без дижджу; ~ **лето** лєто без дижджу; ~ **крај** край без дижджу, край у хторим пада мало дижджу

бескласан -сна -сно безкласни; ~ **друштво** безкласне друживо

бескомпромисан -сна -сно безкомпромисни

бесконачан -чна -чно безконєчни

бесконачно **1.** *присл.* безконєчно; ~ **велик** безконєчно вельки; **2.** *у меновнїцкей служби оп.* **бесконачност**

бесконачност *ж.* безконєчносц, безкрай

бескорисно *присл.* **1.** без хасну, даремно; ~ **трошити енергију** трошиц енерґию без хасну; **2.** нєсебично; ~ **волети** нєсебично любиц

бескорисност *ж.* **1.** нєхасновитосц, даремносц; **2.** нєсебичносц

бескористан -сна -сно **1.** од хторого нєт хасну, нєхасновити, даремни; ~ **труд** даремна робота; **2.** нєсебични

бескрај *х.* безконєчносц, безкрай; ◊ [**до**] **у** ~ *(бескрајно дуго)* безконєчно длуго, до сто єдней

бескрајан -јна -јно безконєчни, безкрайни

бескрајност *ж.* безконєчносц, безкрайносц

бескраљежњаци *х. мн. оп.* **бескичмењаци**

бескрван -вна -вно **1.** безкревни; **бескрвне животиње** безкревни животинї; **2.** *фиґ.* безкревни, безвиразни; **3.** *(који се дешава без проливања крви):* ~ **решење питања** ришенє питаня без [прелїваня] креви

бескрвност *ж.* безкревносц

бескрил -а -о *и* **бескрилан** -лна -лно **1.** хтори нє ма кридла, безкридлови; **2.** *фиґ. (бесполетан)* безкридлови, нєполєтни

бескрилци *х. мн. зоол.* безкриделкаре (Apterygota)

бескрован -вна -вно хтори нє ма закрице, без закрица

бескрунице *ж. мн. бот.* безкорункаре (Apetalae)

бескрупулозан -зна -зно *(безобзиран)* безоглядни, безскрупулозни

бескућни -а -о бездомни

бескућник *х.* **1.** *(који нема куће, имовине)* бездомнїк, бездомни; **2.** хтори нє ма нїкого свойого (*з фамелиї, родзини);* **3.** *(скитница)*

вандровнїк, вандровкаш, скитнїк
беславан -вна -вно безславни, нєславни
бесловесан -сна -сно безсловесни
бесмисао -сла *х.* безсмисел, безсмисленосц, безсмисловосц; ~ **малограђанског живота** безсмисел малогражданского живота; ◊ **до бесмисла** до безсмисленосци, понад кажду меру
бесмислен -а -о безсмислени, безсмислови
бесмисленост *ж.* безсмисленосц, безсмисловосц; **уверио се у ~ многих старих закона** прешвечел ше до безсмисленосци велїх старих законох
бесмислица *ж.* **1.** глупосц, дурнїца, безсмислене слово (поступок и под.); **2.** *оп.* **бесмисленост**
бесмртан -тна -тно безсмертни; ~ **дело** безсмертне дїло
бесмртник *х.* безсмертни чловек, безсмертнїк
бесмртност *ж.* безсмертносц
беснажан -жна -жно **1.** *(немоћан)* слаби, нємоцни, нємоґави; **2.** *правн.* нєполноважни, нєважаци; ~ **документ** нєважаци документ
беснежан -жна -жно безшнїгови, без шнїгу
беснети -ним **1.** *(бити изван себе од срџбе)* бешнїц; розєдзено нападац (вадзиц ше и под.); **2.** *(махнитати)* бесно (побешнєно) ше справовац, шалїц, паратовац; **3.** охорйовац од збешнєтосци, збешньовац ше; **4.** *фиґ.* *(испољавати се у свој силини)* бешнїц, шалїц; **напољу бесни олуја** вонка бешнї (шалєє) буря
беснило
с. **1.** *мед.* збешнєтосц; **2.** *(лудило)* шалєнство, шалєносц; **3.** *(љутина, јарост)* розєдзеносц, єд, бес, вельки гнїв; **4.** *(обест)* бесносц; **5.** *(силина)* силовносц, моц; **6.** *(осионост)* насилносц, насилство; ◊ **довести кога до беснила** розєсц дакого
беснити -им *оп.* **беснети**
бесноћа *ж. оп.* **беснило**
беснуља *ж. (обесна женска особа)* бесна жена
бесовски -а -о чортовски
бесомучан -чна -чно **1.** *(разјарен, помаман)* розєдзени, розбешнєти; **2.** *(оболео од беснила)* котри ма збешнєтосц, хори од збешнєтосци; збешнє- ти *(о животинї);* **3.** *фиґ. (прекомеран у снази, величини, брзини и др.):* ~ **лавеж паса** побешнєте бреханє псох; ~ **напад непријатеља** барз оштри, побешнєти напад нєприятеля; ~ **мржња** зашлєпена, побешнєта нєнависц; ~ **призор** барз страшна слика; ~ **освета** барз сурове вимсценє; ~ **фанатизам** безгранїчни, безумни, шлєпи фанатизем; ~ **као** ~ як шалєни, як нє при себе
бесомучник *х.* **1.** *(умоболник)* хтори нє ма здрави розум; **2.** *(помахнитао)* шалєняк, шалєни
бесочан -чна -чно **1.** у хторим нєт (хтори нє ма) досц соку, безсокови; **2.** *фиґ. (сувопаран)* сухи, безвиразни; ~ **говор** безвиразна бешеда
беспамет *ж.* нєрозумносц, безрозумносц
беспаметан -тна -тно нєрозумни, безрозумни
беспара *ж. покр. (судопера)* помиток
беспаран -рна -рно **1.** без пари, хтори нє ма пару; ~ **коњ** конь без пари *(хтори сам запрагнути);* **2.** *(непаран)* нєпарни
беспарица *ж.* безпенєжносц
беспартијски -а -о безпартийни
бесперспективан -вна -вно безперспективни
бесперспективност *ж.* безперспективносц
бесплански -а -о безплански
бесплатан -тна -тно безплатни, хтори ше дава *або* достава задармо; ~ **улазница** безплатна уходнїца; **улаз је** ~ уход безплатни, уход задармо
бесплатежан -жна -жно *заст.* хтори роби без плаци
бесплатно *присл.* безплатно, задармо
бесплодан -дна -дно **1.** *(неплодан)* **а)** нєродни, нєплодни; ~ **земљиште** нєродна жем; **б)** ялови; ~ **чокот** ялови чокот; **2.** хтори нє ма дзеци; ~ **брак** малженство хторе нє ма дзеци, малженство без дзецох; **3.** *фиґ. (узалудан)* безплодни, даремни; ~ **полемика** безплодна полемика; ~ **покушај** даремне пробованє
бесповратан -тна -тно безповратни, нєповратни
беспоговоран -рна -рно **1.** *(покоран)* покорни, послушни; ~ **служберник** покорни служобенїк; **1.** безусловни; ~ **извршење наредбе** безусловне вивершенє розказу
бесподметни -а -о *ґрам.* безсубєктови
беспокојан -јна -јно нєспокойни, знємирени
беспокојност *ж.* нєспокойносц, знємиреносц
бесполан -лна -лно *бот. и др.* безполни*;* ~ **размножавање** безполне розмножованє
беспомоћан ћна -ћно безпомоцни
беспомоћност *ж.* безпомоцносц
беспорочан -чна -чно *(частан)* безпорочни

беспослен -а -о **1.** *(докон)* хтори без роботи, хтори нє ма нїякей роботи, безроботни, геверни; **седео је** ~ шедзел без роботи; ~ **је, па само трчи по селу** нє ма нїякей роботи, та лєм бега по валалє; **онако** ~ **почео је да прелистава старе новине** нє маюци нїякей роботи (таки геверни) почал препатрац стари новини; **2.** *(незапослен)* безроботни, нєзаняти; ◊ ~ **поп и јариће крсти** *оп. фраз. под* **поп**

беспослено *присл.* без роботи, геверно, геверни *прикм.,* нїч нє робяци; **шврља** ~ **око куће** круци ше геверни коло дому

беспосленост *ж.* **1.** *(доконост)* безроботносц, геверносц; **2.** *(незапосленост)* безроботносц, нєзанятосц

беспослица *ж.* **1.** *(нерад)* нєробота; **проводе дане у беспослици** препровадзую днї у нєроботи; **2.** *(доколица)* безроботносц, геверносц; **на доколици играју карата** кед нє маю нїякей роботи (кед су геверни), та ше картаю; **3.** *оп.* **беспосленост (2); 4.** *(тричарија)* дробнїца, глупосц, гоч цо, вшелїяки (гоч яки) глупосци, нїчомнїна; **трошити паре на беспослице** трошиц пенєжи на гоч яки глупосци; **5.** *оп.* **беспосличар**

беспосличар *х.* **1.** *(нерадник)* леґварош, нєроботнїк, геверн\u0457к; **2.** хтори нє ма роботи

беспосличарити *и* **беспосличити** -им **1.** *(проводити време у нераду)* леґвариц, нїч нє робиц, дармовац, геверовац, бундашиц; **2.** нє мац роботи

беспоштедан -дна -дно нємилосердни, безоглядни, сурови, оштри; ~ **рат** сурова война; ~ **критика** нємилосердна (оштра) критика

бесправан -вна -вно безправни; ~ **положај маса** безправне положенє масох; ~ **ношење оружја** безправне ношенє оружия

бесправље *с.* безправє

бесправност *ж.* безправносц

беспредметан -тна -тно безпредметни

беспрекидан -дна -дно нєпреривни

беспрекоран -рна -рно безпрекорни, безпригваркови; барз добри; барз шорови; барз статочни; совершени; **он је** ~ **радник** вон безпрекорни (барз добри) роботнїк, вон таки роботнїк же нєт на нїм хиби; **његов приватни живот је** ~ його приватни живот безпрекорни (барз шорови); **био је беспрекорног владања** бул безпрекорного (барз шоровего) справованя; **свуда је** ~ **ред** вшадзи подполни шор; **похваљен је за** ~ **рад** похвалєни є за безпрекорну (барз статочну) роботу; **пишчев стил је** ~ писательов стил безпрекорни (совершени)

беспрестан -а -о *оп.* **непрестан**

беспрестано *и* **беспрестанце** *оп.* **непрестано**

беспризоран -рна -рно нєзбриґовани, безпризорни, нєшорови

беспримеран -рна -рно винїмкови, позарядови, окремни; **истакао се беспримерним јунаштвом** визначел ше з винїмковим юнацтвом; **ово је** ~ **књижевни плагијат** то литературни плаґият яки ище нє зазначени

беспринципијелан -лна -лно безпринципиєлни

беспристран -а -о *оп.* **беспристрастан**

беспристрасност *ж.* безпристрасносц

беспристрастан -сна -сно безпристрасни

беспросторан -рна -рно безпросторни

беспутан[1] -тна -тно **1. а)** бездражни, без драгох, чежко преходни, нєпреходни; **ишли су кроз беспутне планине** ишли през чежко преходни гори; **б)** на хторим нєт видлїви драги *(о мору); ~* ***пучина*** пучина без видлївих драгох; **2.** *фиґ.* **а)** *(безизгледан)* безвиглядни, даремни; ~ **жудња** даремна жажда; **б)** *(заблудео)* заблукани, гришни; **в)** *(распојасан)* розпусни

беспутан[2] -тна -тно *(бестелесан)* безтїлесни

беспутица *ж. оп.* **беспуће**

беспутно *присл.* безвиглядно, даремно; гришно, розпусно

беспуће *с. осн. и фиґ.* бездраже; нєпреходни край; **лутати беспућима** блукац по бездражох

бесраман -мна -мно **1.** *(порочан)* безчесни, безочлїви, безстидни, безганєбни, хтори ше нє ганьби; ~ **човек** безчесни чловек; **2.** *(срамотан)* бридки, нєморални, розпусни; ~ **смех** розпусни шмих

бесрамник *х.* безчеснїк, тот цо ше нє ганьби

бесрамност *ж.* безчесносц, безганєбносц

бестежински -а -о безчежински; ~ **стање** безчежински стан

бестелесан -сна -сно безтїлесни; ~ **лепота** безтїлесна краса

бестемељан -љна -љно нєосновани; ~ **оптужба** нєоснована обтужба

бестеретан -тна -тно *правн.* нєобтерховани

бестидан -дна -дно *оп.* **бесраман (1, 2)**

бестидник *х. оп.* **бесрамник**

бестидница *ж.* хтора ше нє ганьби, безчеснїца

бестидност *ж. оп.* **бесрамност**

бестија *ж.* **1.** жвир*;* зла жвир; **2.** *фиґ. (особа са особинама животиње)* бештия

бестијалан-лна -лно *(животињски)* бестиялни; ~ **страст** бестиялна страсц

бестијати -ам *покр.* **1.** *(говорити глупости)* сплєтац »шех, плєсц; **2.** робиц глупосци, вирабяц вшелїячини

бестиљ *х. покр.* шлївков маджун

бестраван -вна -вно безтравни

бестраг *х.* велька далєкосц, нєдоглядносц; ◊ **отићи у** ~ препаднуц, нєстац без шлїду

бестрага *присл.* **1.** барз далєко; **остали су иза колоне** ~ **позади** остали за колону барз далєко назадку; **2.** нє зна ше дзе; **побегао је** ~ сцекол нє зна ше дзе; **3**. *(исувише)* барз; **пут је био** ~ **рђав** драга була барз подла; **4.** *у служби викричнїка (до врага)* до чорта, убило го (ю, их и под.) ище; ◊ ~ **му глава** най идзе до чорта (дябла, дюга)**,** най идзе каркиламаюци; **иди** ~ идз гет, идз до чорта (дябла, дюга); **отићи** ~ скапац (нєстац) без шлїду, препаднуц

бестрагија *ж.* далєки край; ◊ **отићи (ићи) у бестрагију** пойсц (исц) барз далєко, до безконєчносци; **ухватити бестрагију** сцекнуц без шлїду

бестрастан -сна -сно безстрасни

бестрзајни -а -о: ~ **топ** безпоривне дзело

бестселер *х.* бестселер

бестужан -жна -жно ровнодушни, нєдзбали

бесубјекатски *и* **бесубјектни** -а -о *ґрам.* безсубєктови; ~ **реченица** безсубєктове виречeнє

бесуђе *с.* беззаконносц; **у рату често влада** ~ у войни часто панує беззаконносц

бесузан -зна -зно без слизох; ~ **плач** плач без слизох

бесумње *присл.* без сумнїву

бесформан -мна -мно *оп.* **безобличан (1)**

бесхлебан -бна -бно **1.** хтори нє ма хлєба *(хтори гладує)*; **2.** у хторим нєт хлєба, хтори без хлєба; ~ **крај** край у хторим нєт хлєба

бесхлебица *ж.:* **после рата је била** ~ по войни нє було хлєба

бесхлебовић *х.* чловек хтори нє ма цо єсц, гладни чловек

бесцарински -а -о безцарински

бесцветан -тна -тно хтори нє ма квитки, безквиткови

бесцветнице *ж. мн. бот.* безквитнїчки

бесцен -а -о **1.** *(драгоцен)* барз вредни, драгоцини, безценни; **бесцени рукописи** барз вредни рукописи; **2.** *фиґ.* премили; **3. а)** *(одвећ јевтин)* барз тунї; **у сиромашним земљама рад је** ~ у худобних жемох робота барз туня; **б)** *(безначајан)* беззначни; **4.** *правн.* нєпреценїви; ◊ **у** ~ *оп. фраз. под* **бесцење**

бесцење *с.* барз нїзка цена, безцена, бесценносц; ◊ **у** ~ барз туньо

бесциљан -љна -љно безцильни

бесциљност *ж.* безцильносц

бета *ж.* бета *(друга буква греческей азбуки);* ◊ ~ ***-зраци*** бета-зарї

бетег *х. покр.* **1.** хорота; боляце; **2.** тїлесна хиба, тїлесни нєдостаток; ◊ **сухи** ~ сухоти, туберкулоза

бетежан -жна -жно *покр.* **1.** хори; **2.** *(немоћан)* нємоцни, слаби; **3.** хтори ма хибу (тїлесни нєдостаток)

бетле[**хе]м** *х. фолкл.* бетлегем, вертеп *(миниятурно представена вифлеємска пещера у хторей ше народзел Исус Христос, а хтору на Вилїю хлапци ноша од хижи до хижи и шпиваю крачунски писнї)*

бетле[**хе]мар** *х.* бетлегемар, вертепаш *(тот цо на Вилїю ходзи з вертепом по шпиваню, оп.* **бетле»хехм**)

бетон *х.* бетон; ◊ *буд.:* **армирани** ~ армир»овхани**;** ~ **гас** ґазови бетон; **једнозрни** ~ бетон єднакей зарнатосци; **преднапрегнути** ~ преднапру- жени бетон

бетонара *ж.* бетонарня *(фабрика предметох з бетону)*

бетонирати -ам *зак. и нєзак.* бетоновац

бетонирац -рца *х.* бетоновач

бетонски -а -о бетонски, бетонови

бетоњерка *ж. оп.* **бетонара**

бећар *х.* **1.** *(неожењен човек)* леґинь; **2.** *(весељак, бекрија)* бетяр; нялкош; **3.** *ист.* наємни вояк *(у Першим сербским повстаню)*

бећарац -рца *х.* бетярец *(войводянска весела народна шпиванка)*

бећарија *ж. зб.* бетяре

бећарити (се) -им (се) *и* **бећаровати** -рујем жиц як бетяр, бетяриц ше

бећарски -а -о **1.** леґиньски; **2.** бетярски; ~ **вече** *(момачко вече)* остатня

бећаруша *ж.* **1.** бетярка; **2.** подла палєнка; **3.** пирщок *(на твари леґиня або дзивки)*

бећарчина *х.* бетяриско

бехар *х.* квитки на овоцох

бехаран -рна -рно розквитнути *(о овоцох)*
бехарати -ам *и* **бехарити** -им квитнуц, розквитац *(о овоцох)*
бечати[1] -им **1.** *(мукати – о говедама)* ричац; **2.** *фиґ.* дрец ше, ричац
бечати[2] -им *оп.* **бечити**
Бечејац -јца *х. (становник Бечеја)* Бечеєц
бечити -им: ~ **очи** вищиряц очи, патриц з вищиренима очми
бечити се[1] бечим се *оп.* **бечити**
бечити се[2] -им се **1.** *(прсити се)* випинац ше; **2.** *фиґ. (разметати се)* виношиц ше, преказовац ше
бечка *ж.* бечка *(гордов за пиво)*
бечки -а -о (< **Беч**) бечски, *беш.* бейчски
Бечлија *х.* Бечан
бешаван -вна -вно безрубцови; ~ **цев** безрубцова цива
бешећеран -рна -рно безцукрови
бешика[1] *ж. анат.* мехир; **мокраћна** ~ мочов мехир; ◊ **упала мокраћне бешике** *мед.* запалєнє мочового мехира
бешика[2] *ж. (колевка)* колїска
бешични -а -о мехиров»их
бешкот *х. покр. (двопек)* цибак
бештија *ж. оп.* **бестија**
бешћутан -тна -тно нєчувствительни, ровнодушни
бешуман -мна -мно хтори (хторого) нє чуц, цихи, безшумни; **ићи бешумним корацима** исц з цихима крочаями; **бешумна крила** цихо трепаци кридла; ~ **река** циха рика**;** ◊ **бешумни зупчаник** *техн.* безшумни зубчанїк
бешумно *присл.* поцихи, цихо, безшумно
бешчастан -сна -сно **1.** хтори нє ма чесци; **2.** *(нечастан)* нєчесни, нєморални
бешчастити -им ганьбиц, безчесциц
бесчашће *с.* **1.** *(немање части)* безчесносц, нєчесносц; **2.** *(срамота)* ганьба
бешчедан -дна -дно хтори страцел чистоту, погубени
бешчедан -дна -дно хтори нє ма дзеци, безчадни
бешчувствен -а -о безчувствительни
бешчулан -лна -лно безосетови
бзова *и* **бзовина** *ж. оп.* **зова**
бибати се -ам се *(њихати се)* гойсац ше, колїсац ше; **таласи се бибају** габи ше колїшу
бибер *х.* попер; **млевени** ~ млєти (мелки) попер; ~ **у зрну** цали попер; ◊ **био је** ~ **и со** знал буц и оштри и благи; **бити** ~ **по пилаву** буц главни, мац верхносц, тримац верх
бибер-цреп *х. буд.* били череп
биберисати -ишем *и* **биберити** -им попровац
биберник *и* **биберњак** *х. оп.* **биберница**
биберница *и* **биберњача** *ж.* попернїк
Библија *ж.* Библия; ◊ **стар као** ~ стари як Жем (як Библия)
библијски -а -о библийни
библиограф *х.* библиоґраф
библиографија *ж.* библиоґрафия
библиографски -а -о библиоґрафски
библиоман *х.* библиоман
библиотека *ж.* библиотека; **градска** ~ городска библиотека; **приручна** ~ приручна библиотека
библиотекар *х.* библиотекар
библиотекарица *и* **библиотекарка** *ж.* библиотекарка
библиотекарски -а -о библиотекарски
библиотекарство *с.* библиотекарство
библиотечки -а -о библиотекарски, библиотеков»их; ~ **збирка** библиотекарска збирка
библиофил *х.* библиофил
бива *слов. покр.* **1.** *(тако, да речем)* так, знаце; **уђем,** ~ **, унутра, а тамо...** войдзем так нука, а там...; **2.** *(дакле)* значи, вец, вецка; **3.** *(зар)* озда; **4.** *(доиста)* наисце, справди, вера; ~ **, све је тако као што рекосте** вера шицко так як сце гварели; **5.** то єст
бивак *х. воєн.* бивак, табор
биваковати -кујем *воєн.* биваковац, таборовац
бивати -ам **1.** *(бити с времена на време)* буц; буц дакеди; буц з часу на час; буц вецей раз; **он је бивао и строг** вон дакеди бул и строги; **он је бивао и народни посланик** вон вецей раз бул и народни посланїк; **2.** *(стварати се, настајати)* поставац, наставац; **од прута бива дрво** з прута постава древо; **3.** *звич. безос. (догађати се)* збувац ше, случовац ше; **шта то с вама бива?** цо ше то з вами збува?; **то бива** то ше случує, то ше зна случиц; **4.** *(затицати се, долазити)* приходзиц, заходзиц; **почео је** ~ **сваког дана код ње** почал кажди дзень приходзиц до нєй; **5.** *(живети, боравити)* буц, пребувац, находзиц ше; *(становати)* бивац; **6.** *(почињати бити)* поставац, починац буц; **глас му биваше све виши** глас му поставал вше висши; **7.** *лєм у 3. ос.*

єд. през. (могуће је) можлїве, може буц*; (у реду је)* у шоре; **не бива** нє мож, нє можлїве
биво[л] -ола *х.* бияла
биволар *х. (чувар бивола)* биялар
биволица *ж. (женка бивола)* бияла
биволски -а -о *и* **бивољи** -а -е биялов»их
бивољача *ж.* биялова скора
бивствен -а -о *(битан)* сущни
бивство *с.* **1.** *(суштина)* сущносц; **2.** еґзистениция, исискованє
бивствовати -вујем **1.** *(постојати)* исновац, постояц; **2.** жиц; **3.** буц
бивши -а -е бувши
бигамија *ж.* биґамия
бигар *х. мин. (кречњак)* вапняк
биглис *х.* соловейова писня, соловейово шпиванє
биглисати -ишем шпивац, виводзиц мелодию, вишпивовац *(о соловейови)*
биготан -тна -тно барз побожни
бидермајер *х. ум.* бидермаєр
бижутерија *ж.* бижутерия
биза *ж.* сука *(ловарска)*
бизам *х. зоол.* бизам (Moschus moschiferus)
бизамски -а -о бизамски; ~ **пацов** *зоол.* бизамски паткань, ондатра (Fiber zibethicus)
бизантијски -а -о *оп.* **византијски**
бизаран -рна -рно бизарни
бизгов *х. гандр. (лењштина)* подляк, лєнюх
бизмут *х. хем.* бизмут
бизнис *х.* бизнис; **дати се у** ~ дац ше до бизнису
бизнисмен *х.* бизнисмен
бизон *х.* бизон
бије... *оп.* **бе...**
бијенале -ла *х.* биєнале
бик *х.* буяк; ◊ **јак као** ~ моцни як бияла; **ухватити бика за рогове** хвациц буяка за роги
бикан *х.* **1.** вол; **2.** *(ован)* баран; **3.** *(јарац)* цап, козак
бикара *ж.* буячарня
бикови *х. мн. бот.* буяци *(вельки пирка на цибулї з квитком на верху)*
бикарбона: сода ~ *ж. хем.* сода бикарбона
бикарбонат *х. хем.* бикарбонат
бикача *ж.* **1.** буяча жила *(з хтору ше биє);* **2.** *оп.* **бикуља**
биквадратан -тна -тно биквадратни
бикнути (се) -нем (се) навикнуц (ше), привикнуц (ше); ◊ **не бикне ми се а)** нє пачи ше ми; **б)** *(не мили ми се)* обридло ми
биковски -а -о буяков, буячи
биконвексан -сна -сно *физ.* биконвексни
бикоња *х.* **1.** *оп.* **бик**; **2.** *(јак човек)* мелах
бикуља[1] *ж.* ялова крава
бикуља[2] *ж. (коврчица косе)* канджурка
билабијал *х. ґрам.* билабиял
билабијални -а -о *ґрам.* билабиялни; ~ **сугласник** билабиялни консонант
билав *х.* першняк *(трокраки ремень на першох коня хтори трима шедло же би нє пошло назадок)*
била[ј] *оп.* **билахи**
биланс *х.* биланс; **деобни** ~ дзелїдбови биланс
билансирати -ам *зак. и нєзак.* билансовац
билансни -а -о билансови
биланца *ж. оп.* **биланс**
билатералан -лна -лно билатерални
билах[**и**] *(и помоцнєне з* **валах**[**и**]) *викр. (тако ми бога)* верабоже, наисце, насправди
билет *х. и* **билета** *ж. з розл. знач.* билет
билетарница *ж.* каса *(за предаванє гайзибанских и других картох)*, билетарнїца
билијар *х.* билияр, *заст.* билиярд*;* **играти билијара** *оп.* **билијарити се**
билијарити се -им се бавиц билияр, билиярдовац ше
билијарница *ж.* сала за билияр, билиярня
билијарски -а -о билиярски; ~ **штап** билиярска палїца
билијун *х. оп.* **билион**
билина[1] *ж. оп.* **биљка**
билина[2] *ж.* билїна *(росийска народна епска писня)*
билингвизам -зма *х.* билинґвиз»ехм
билингвист»а*х х.* билинґвист»ах
билион *х.* билион
билионити -а -о билионови
билмез *х.* **1.** *(глупак, будала)* бунков, бомс; **2.** *(лењштина)* лєнюх, подляк
било[1] *с.* **1.** *мед., фиґ.* пулс; **2.** *анат.* артерия; **3.** табла *(по хторей ше биє место дзвона);* **4.** *(хумка)* грунок, грунчок; **5.** *(широк и заобљен планински венац)* горске цеменє, горски гребень; ◊ **пипати** ~ **некоме** *(кушати нечије мисли)* мацац дакому пулс
било[2] **1**. *злуч. допусни (макар)* гоч »лємх; **ако** ~ **на тренутак погледаш у сунце, заболеће те очи** кед гоч лєм на хвильку попатриш до слунка, заболя це очи; **2.** *удвойнїсцене* **било... било** гоч... гоч **дођи** ~ **сам** ~ **са пријатељем** гибай гоч сам гоч з приятельом; **3.** **било... или** гоч... гоч, чи... чи; лєбо (або)...

лєбо (або); **све имање, ~ наслеђено ~ стечено сматра се као сопственост** шицок маєток, гоч (чи) є нашлїдзени гоч (чи) здобути трима ше як власносц; **платили су му ~ у новцу ~ у храни** плацели му лєбо у пенєжу лєбо у єдзеню

било где *присл.* **1.** *(ма где)* гоч дзе; **немојте да остављате своје ствари ~** нє охабяйце свойо ствари гоч дзе; **2.** *(уопште негде)* даґдзе; голєм (лєм, гоч лєм) даґдзе, вообще даґдзе; **ако га ~ сретнеш, кажи му да га чекам** кед го даґдзе (вообще даґдзе) стретнєш, поведз му же го чекам; **ако ~ изађе, иђи ће у кафану** кед же вообще даґдзе видзе, пойдзе до карчми; **3.** *(нигде)* нїґдзе; **овог лета нећу ићи на море нити ~ другде** того лєта нє пойдзем на морйо анї нїґдзе индзей

било када *присл.* **1.** *(ма када)* гоч кеди; **дођите ~** гибайце гоч кеди; **2.** *(уопште некада)* дакеди; голєм (гоч лєм) дакеди, вообще дакеди; **не сећам се да сам га ~ видео пијаног** нє паметам же бим го дакеди видзел пияного; **ако си ~ у животу лагао, лагао си себе** кед же ши вообще дакеди у живоце спреведал, спреведал ши себе; **3.** *(никада)* нїґда; **ово му не могу опростити, нити ћу му ~ опростити** тото му нє можем пребачиц, анї му нїґда нє пребачим

било какав -ква -кво *зам.* **1.** *(ма какав)* гоч яки; **не волим да гледам било какве филмове** нє любим патриц гоч яки филми; **2.** *(уопште некакав)* **а)** даяки; **ако имате било какву примедбу, кажите сада** кед маце даяку пригварку, поведзце тераз; **б)** голєм (гоч лєм) яки (яки-таки, даяки); **док противник није спреман на било какве уступке, неће се с њим преговарати** док процивнїк нє порихтани на голєм яки-таки уступки, нє буду ше з нїм водзиц розгварки; **3.** *(икоји)* гоч хтори, гоч яки; **боља је здрава храна него ~ лек** лєпше здраве єдзенє як гоч хтори лїк; **4.** *у даєдних конструкцийох з применовнїком* без: **ићи кроз живот без било каквог циља** исц през живот цалком без циля; **5.** *(никакав)* нїяки; **нисмо чули било какве вести о њему** нє чули зме нїяки вистки о нїм; **6.** *(којекакав)* койяки, нїяки; **не волим било каква оговарања** нє любим койяки огваряня

било како *присл.* **1.** *(ма како)* гоч як; **немојте да урадите посао ~** нє поробце роботу гоч як; **2.** *(уопште некако)* **а)** даяк; **ако можеш ~ доћи до улазница, узми и за нас** кед можеш даяк дойсц до уходнїцох, вежнї и за нас; **б)** голєм (гоч лєм) як (як-так, даяк); **ако ми можеш ~ помоћи, помози**; кед ми можеш голєм даяк помогнуц, помож; **3.** *(никако)* нїяк, нї на яки способ; **не желим ~ учествовати у томе** нє сцем нї на яки способ участвовац у тим

било ко *зам.* **1.** *(ма ко)* гоч хто; **~ да дође, кажи да сам заузет** гоч хто кед придзе, поведз же сом завжати; **немој да се дружиш било с ким** нє пайташ ше гоч зоз ким; **2.** *(уопште неко)* **а)** дахто; **ако ~ зна, нека каже** кед же дахто зна, най нове; **б)** голєм (гоч лєм) дахто, вообще дахто; **није добро живети без било ког блиског** нє добре жиц без голєм дакого блїзкого; **ако било коме верујем, верујем теби** кед же вообще дакому верим, верим тебе; **3.** *(нико)* нїхто; **она не воли било коме поверавати своје мисли** вона нє люби нїкому зверйовац свойо думки; **4.** *у даєдних конструкцийох з применовнїком* без: **остао је без било ког свог** остал цалком без своїх; **5.** *(сваки)* кажди, гоч хтори; **воли да прими у својој кући било ког свог пријатеља** люби прияц у своїм доме каждого свойого приятеля

било који -а -е *зам.* **1.** *(ма који)* гоч хтори, гоч котри; **дођи било којег другог дана, само не данас** гибай гоч хтори други дзень, лєм нє нєшка; **2.** *(неки, уопште неки)* **а)** даєден; **ако било који будете имали проблема, обратите ми се** кед даєден будзеце мац проблеми, обрацце ше ми; **б)** голєм (гоч лєм) єден (даєден), вообще даєден; **ако нађе ~ разлог, одмах почиње свађу** кед найдзе гоч лєм єдну причину, такой почина зваду; **ако је ~ од нас заслужио тако високо високо признање, онда је то он** кед вообще даєден з нас заслужел таке високе припознанє, вец то вон; **3.** *(ниједан)* анї єден, нїяки; **с њим мораш лепо, ~ други начин ти неће успети** з нїм мушиш крашнє, анї єден други способ ци ше нє уда; **4.** *(сваки)* кажди, гоч хтори; **гурман воли ~ добро јело** ґурман люби кажде добре єдзенє

било куд»ах *присл.* **1.** *(ма куд)* гоч кадзи; гоч дзе; **хајдемо ~ , сви путеви су добри** идзме гоч кадзи, шицки драги добри; **немојте ићи**

~ **на летовање** нє идзце гоч дзе на лєтованє; **2.** *(уопште некуд)* **а)** дакадзи; даґдзе; **б)** голєм (гоч лєм) дакадзи, вообще дакадзи; голєм (гоч лєм) даґдзе, вообще даґдзе; **3.** *(никуд)* нїкадзи; нїґдзе; **данас неће да изађем** ~ нєшка нє видзем нїґдзе

било чији -а -е **1.** *(ма чији)* гоч чий; **не волим да се паркирам пред било чијом кућом** нє любим ше паркирац пред гоч чийу хижу; **2.** *(уопште нечији)* **а)** дачий; **ако је** ~ **мишљење другчије, нека каже** кед дачийо думанє иншаке, най пове; **б)** голєм (гоч лєм) дачий, вообще дачий; **3.** *(ничији)* нїчий; **неће да саслуша** ~ **мишљење** нє сце вислухац нїчийо думанє; **4.** *(свачији):* **треба саслушати** ~ **мишљење** треба вислухац думанє каждого

било шта *зам.* **1.** *(ма шта)* гоч цо; **купуј само добру робу, а не** ~ купуй лєм добру робу, а нє гоч цо; **2.** *(уопште нешто)* **а)** дацо; **имаш ли** ~ **да кажеш?** маш дацо повесц?; **б)** голєм (гоч лєм) дацо (цо-то), вообще дацо; **имамо ли** ~ **за јело?** маме голєм дацо єсц?; **3.** *(ништа)* нїч; **неће** ~ **да ради док се не погоди** нє сце нїч робиц док ше нє поєдна; **4.** *(све)* шицко, гоч цо; **он воли** ~ **да ради** вон люби шицко робиц

билтен *х.* билтен

биљар[1] *х. (скупљач лековитог биља)* травар

биљар[2] *х. оп.* **билијар**

биљарда *ж. оп.* **билијарница**

биље *с. зб.* рошлїни; **лековито** ~ лїковити рошлїни

биљег *х. оп.* **белег**

биљка *ж.* рошлїна, *заст.* желє; ◊ ~ ***из стаклене баште*** *фиґ.* рошлїна зоз склєняней заградки; *бот.:* **дрвенаста** ~ древенаста рошлїна; **зељаста** ~ лїсцаста рошлїна; ~ **пењачица** цагаца (спинаца) рошлїна, цагаче; ~ **уљарица** олєйовка; **дугодневна** ~ длугоднього рошлїна; **једноћелијска** ~ єдноклїтинкова рошлїна; **културна** ~ културна рошлїна; **водена** ~ водова рошлїна

биљни -а -о рошлїнов»их, рошлїнски; ~ **орган** рошлїнов орґан; ~ **свет** рошлїнски (рошлїнови) швет; ~ **маст** рошлїнска масц; ~ **покривач** рошлїнови покривач; ~ **храна** рошлїнова пожива; ◊ **биљне ваши** *зоол.* рошлїнски уши/вши (Aphidae)

биљождери *и* **биљоједи** *х. мн. зоол.* рошлїноєди

биљчица *ж. дем.* рошлїнка

бим-бам *оном.* бим-бом *(глас дзвонох)*

бимбаша *х. ист.* бимбаша *(командант над 1000 воякми у дакедишнїм турским войску; воєни и политични старшина у чаше Карадьордьового повстаня)*

бина[1] *ж. (сцена)* бина

бина[2] *ж. покр.* хижа, будинок

бинарни -а -о бинарни

бинокл *х.* бинокл

бином *х. мат.* бином

биномни *и* **биномски** -а -о биномни

бински -а -о (< **бина**[1)] бински, сценски

биньација *х.* добри конянїк

бињекташ *х.* камень *(з хторого ше шеда на коня)*

бињиш *х.* бинїш *(червени плащ з длугима рукавами)*

биогенеза *ж.* биоґенеза

биогеографија *ж.* биоґеоґрафия

биограф *х.* биоґраф

биографија *ж.* биоґрафия

биографски -а -о биоґрафски

биокемија *ж. оп.* **биохемија**

биолог *х.* биолоґ

биологија *ж.* биолоґия

биолошки -а -о биолоґийни

биоскобџија *х.* кинар *(власнїк кина або чловек занятн у кину)*

биоскоп *х.* кино, биоскоп

биоскопски -а -о: киновЗиз, биоскопски; ~ **камера** кино-камера; ~ **дворана** кино-сала; ~ **представа** кино-представа

биосфера *ж.* биосфера

биохемија *ж.* биохемия

биохемичар *х.* биохемичар

биплан *х. авий.* биплан

бир[1] *х.* **1.** *(годишње плаћање свештеницима)* руковина, *заст.* роковина; **2.** *ист.* порция *(феудалному панови)*

бир[2] *х. и ж.* файта *(лози, грозна);* **лоза добре бири** лоза добрей файти

бир[3] *и* **бир** *викр. за воланє гускох* бури

биралиште *с.* виберанкове место

биран -а -о виберани; визначни; нє гоч яки, барз добри (фини и под.); видумовани; **говорити бираним речима** бешедовац з виберанима словами; **окупило се неколико бираних људи** позберали ше даскельо визначни людзе; **донео је бирану шунку** принєсол барз добрей шунки; **испекла је биране ђаконије** упекла видумовани

колачи

бирати[1] бирам **1.** *з розл. знач.* виберац; **једи, не бирај** єдз, нє виберай; ~ **председника** виберац предсидателя; **2.** *(зрно од смећа)* преберац; ~ **пасуљ** преберац пасулю; **3.** *(вашке)* искац ше; ◊ **не** ~ **речи** нє виберац слова; **не** ~ **средства** нє виберац средства

бирати[2] ̄Гм *нєзак.* **1.** дресирац *(коня)*; **2.** *(имати посла с чим, искусити)* зазнац, спробовац*;* **ко није то бирао, неће веровати** хто то нє зазнал, нє будзе вериц; **3.** *(задесити, снаћи)* случиц ше, трафиц ше, знайсц; **и мене је то бирало** и мнє ше то случело, и мнє то знашло

бирач *х.* **1.** *(на изборима)* виберач; **2.** *(пробирач)* виберни, вибераци, вибернїк; **3.** зберач, виберач *(дарункох, пенєжох)*; ◊ **телефонски** ~ *ел.* телефонски виберач; ~ **брзина** *техн.* виберач швидкосцох

бирачити -им *(пабирчити)* зазберовац, мезґельовац

бирачица *ж.* **1.** *(на изборима)* виберачка; **2.** *(пробирачица)* виберна, вибераца, вибернїца

бирачки -а -о **1.** (< **бирач**) виберацки; виберанокови; ~ **место** виберацке место; ~ **списак** список виберачох; ~ **право** виберанкове право; **2.** *(изборни)* виберанкови; ~ **место** виберанкове место

бирвати *х. мн.* мендиґовдали *(древа на кочу на хтори положена терха)*

биреш *х. оп.* **бирош**

бирза *ж.* осуга *(на вину)*

бирземан *х.:* **од бирземана** од барз давна, од давен-давна

бири *викр. оп.* **бир**[3]

бирка *ж.* бирка *(файта овци з кратку кандрасту бунду)*

биркати -ам *дем. (<* **бирати***) виберац*

бирница *ж.* **1.** ладичка *(до хторей ше кладу добродзечни прилоги у церкви)*; **2.** дески *(на сподку коча)*

биро *х.* биро; **обавештајни** ~ биро за информациї; ~ **за нађене ствари** биро за найдзени ствари

биров *х. заст.* **1.** *(сеоски кмет)* биров**; 2.** *(општински позивар)* кишбиров

бирократ[а] *х.* бирократ»ах

бирократизам -зма *х.* бирократиз»ехм

бирократизовати (се) -зујем (се) *зак. и нєзак.* бирократизовац (ше)

бирократија *ж.* бирократия

бирократски -а -о бирократски, бирократични

бирош *х. заст.* биреш *(польопривредни наємни роботнїк хтори стаємно жиє на маєтку свойого ґазди)*

бирт *х.* **1.** *оп.* **биртија**; **2.** *оп.* **birташ**

бирташ *х.* качмар

бирташица *ж.* качмарка

бирташити -им *ж.* давац (тримац) карчму

бирташки -а -о качмарски

биртија *ж.* карчма

биртијаш *х. оп.* бирташ

бирцуз *х. оп.* **биртија**

бис *викр. (поново, још)* бис*;* **одсвирати нешто на** ~ одграц дацо на бис

бисаге *ж. мн.* бисаґи, двойнїста торба *(хтора ше преруцує прейґ шедла або ше ноши на плєцу)*

бисер *х.* **1.** бисер, перла; **2.** *фиґ.* перла, перлина, бисер**; Бока је** ~ **Јадрана** Бока – перла Ядрана; **3.** *у служби атрибута (бисеран): ~* -**суза** перлова слиза; ◊ **фрушкогорски** ~ фрушкогорски бисер *(файта вина)*; **бацати** ~ **пред свиње (крмке)** руцац перли пред швинї *(давац або бешедовац дацо красне тому хто то нє чувствує и нє розуми)*

бисеран -рна -рно бисерни, перлови; ◊ ~ **шкољка** *зоол. оп.* **бисерница**

бисераст -а -о бисерасти, перласти

бисерје *с. зб.* бисери, перли

бисерка *ж. зоол.* морка (Нумида мелеагрис)

бисерница *ж.* **1.** *зоол.* бисерне (бисерово) коритко; **2.** *(тамбурица)* тамбурка, примашка

бискати биштем *покр.* **1.** *(требити вашке)* **а)** *(у коси)* искац; **б)** *(на одећи и др.)* забивац, требиц уши

бискати се биштем се искац ше

бисквит *х.* бисквит

бискуп *х. церкв.* бискуп *(католїцки владика)*

бискупија *ж. церкв.* бискупия

бискупски -а -о бискупски

биста *ж.* биста

бистар -тра -тро **1.** *(чист)* бистри, чисти; ~ **поточић** бистри поточок; ~ **ваздух** бистри (чисти) воздух; **2.** *(ведар)* ясни; ~ **ноћ** ясна ноц; **3.** *(блистав)* блїщаци, швицаци; **4.** *(о погледу, очима оштар)* бистри, оштри; ~ **око** бистре (оштре) око; **5.** *(звонак – о гласу)* дзвонки; **6.** *фиґ.* **а)** *(оштроуман)* бистри, мудри; **б)** *(непомућен)* бистри; ~ **ум** бистри розум; ◊ ~ **као суза** чисти як слиза; ~ **глава** бистра (мудра) глава; ~ **си као боза** *оп. фраз. под* **боза**

бистрење *с. технол.* бистренє; ~ **шире** бистренє мощу (шири)

бистрина *ж.* **1.** *(воде и сл.)* бистросц, бистрина, чистота; **2.** *(ведрина)* ясносц; **3.** *(блиставост)* швицацосц, ясносц; **4.** *(очију)* бистросц, бистрина, оштросц; **5.** *(гласа)* дзвонкосц; **6.** *фиґ. (оштроумност)* бистросц, мудросц; **7.** бистра вода

бистрити -им **1.** розбистровац, вибистровац, бистриц; **2.** *(разјашњавати)* толковац, пояшньовац; ◊ ~ **политику** *франт.* политизовац

бистрити се -им се **1.** *(постајати незамућен)* розбистровац ше, вибистровац ше; **2.** *(ведрити се – о небу)* вияшньовац ше; **3.** *безос.:* **бистри ми се** постава ми ясне

бистрица *ж.* бистра вода *або* палєнка

бистроок -а -о **1.** *(који бистро гледа)* бистрих очох, бистрооки; ~ **дете** дзецко бистрих очох, дзецко хторе патри як бибич; **2.** *(проницљив, сналажљив)* знаходлїви, окош; **то је** ~ **човек** то окош

бистрост, **бистрота** *и* **бистроћа** *ж. оп.* **бистрина (1 – 6)**

бистроуман -мна -мно *оп.* **бистар (6.а))**

бит[1] *ж.* сущносц; **у бити** у сущносци

бит[2] *х. информ.* бит; **испитни** ~ випитни бит; ~ **парности** бит парносци

битак -тка *х.* **1.** *оп.* **бит**; **2.** *(постојање)* исненованє, еґзистенция

битан -тна -тно **1.** сущни; **то није битно** то нє сущне; **постоје битне разлике** єст (исную) сущни розлики; **2.** *(који постоји)* хтори иснує, иснуюци

битанга *ж.* битанґа, вайнаґи/вайнаґа; *мн.* прощава

битанговати -гујем битанґовац, вайнаґовац

битанжити (се) *и* **битанџити (се)** -им (се) *оп.* **битанговати**

битва[1] *ж. пом.* пахоль, кнехт *(слуп на предку ладї або на побрежю за хтори ше привязую ладї)*

битва[2] *ж. оп.* **блитва**

бити[1] будем **1.** *з розл. знач.* буц; **2.** *(добити)* достац; **биће теби...** достанєш ти...; **3.** *(постати)* постац; **после тога он буде угледним човеком** потим вон постал углядни чловек; **4.** *з инфинитивом других дієсловох* **а)** мочи; **било је очекивати да ће се то догодити** мож було (могло ше) обчековац же ше то случи; **б)** мушиц; требац; **било им је опет бежати од непријатеља** мушели заш сцекац од нєприятеля; **није се шалити с таквим стварима** нє треба ше шалїц з такима стварами; **5.** *(постојати)* исновац, постояц; жиц; єст, нєт; **данас јесмо, сутра нисмо** нєшка жиєме (иснуєме), ютре нас нє будзе; **6.** *(хтети, имати вољу)* сцец, буц; **јесте ли за кафу?** будзеце (сцеце) кафу? ; **7.** исц, преходзиц; **кад је била кроз гору зелену** кед преходзела през желєну гору; **8.** буц, мац; **који је данас?** хтори нєшка? хтори маме нєшка?; **ове године је јака зима** того року тварда жима, того року маме тварду жиму; **9.** *(ступити на дужност)* буц, *заст.* стануц за дакого; **отишао је на село и тамо био учитељ** пошол на валал и там бул учитель (станул за учителя); **10.** *(проборавити извесно време)* побуц; **мало је била код куће** кус побула дома; **11.** *(испасти, десити се)* буц, зложиц ше; **ко зна како ће то све бити** хто зна як то шицко будзе (як ше шицко зложи); **12.** *у форми 3. ос. будуцого часу (вероватно)* вироятно, напевно, сиґурно; випатра, *нар.* таке же*;* озда; **биће да је то он** вироятно то вон; **биће да је тако** вироятно так; **13.** *у функциї допусного злучнїка, у конструкцийох* **био... био, био... или** гоч... гоч, чи... чи; **сваки је пред законом једнак, био он богат или сиромашан** кажди пред законом єднаки, гоч (чи) є богати гоч (чи) худобни; ◊ **беше (му), беше његово (наше, ваше и сл.)** *(прошло је)* прешло його (нашо, вашо и под.), уж по його (нашим, вашим и под.); **било како било, како (шта) било да било а)** *(по сваку цену)* як-так; **б)** *(свеједно, није важно)* уж як будзе, нє важне; **било па прошло** було та прешло; ~ [**из**]**ван себе а)** нє буц при себе; **б)** нє знац цо зоз собу *(од гнїву и под.); ~* **изван догађаја** нє буц учаснїк у подиї, буц звонка подиї; ~ **или не** ~ буц або (лєбо) нє буц; ~ **кадар** мочи, буц способни, буц у стану; ~ **на коњу** буц на коньови; ~ **на ногама 1.** *(не спавати)* стануц, поставац, буц станути; **2.** *(бити у покрету)* буц на ногох; **3. а)** буц знємирени, буц на ногох; **б)** буц готови, порихтани, буц на ногох; **4.** буц здрави, тримац ше; ~ **рад** буц ради, жадац; ~ **у були** *(изгубити, штетовати)* преграц, чкодовац; ~ **у форми** *спорт.* буц у форми; ~ **на кога** *(бити налик)* буц на дакого; **где био да био** гоч дзе ше

находзи (находзиш); **као да ништа није било** як кед би нїч нє було; **на чему сам (си)** *(шта је одлучено)* на чим сом (ши); **не би било згорег** нє подло би було, нєзгорше би було; **не било те (га, је и под.)** бодай биш (би) бул прекляти (була преклята и под.); **не бити ни за шта** буц нїнач, нє буц нї за цо (нї на цо); **нека буде шта буде** най будзе цо ма буц; **није него** ба (вера) то нє так, купак, брилу, же би нє; »**тех хоће** ~ **те неће** ~ *(повуци-потегни)* геваль-тамаль; **шта ће од тога** ~ **?** цо з того будзе?; **што је било, било** цо було, було; **што јест јест** цо гей – гей; **што му је ту му је** *(готово је, изменити се не може)* уж тераз як є так є

бити[2] бијем **1.** *з розл. знач.* биц; **бићеш бијен** будзеш бити; **сат бије осам** годзина биє осем; **2. а)** штреляц; **б)** *(гађати)* потрафяц; **в)** забивац; клац; **3.** ковац; **4.** *(конопљу, лан)* трец; **5.** *(куцати – о срцу)* дуркац, биц; **6.** *(шибати – о падавинама)* рубац, падац; **киша бије у прозоре** диждж рубе до облакох; **7.** *(мучити, додијавати)* мучиц, трапиц; **8.** нагло вибивац *(о води, креви и под.); ◊ **бије га баксуз (малер)*** нєдобре ше му ведзе, нїяк му нє идзе, ма смолу, нє ма щесца (пергача, подкову); ~ **бој** бориц ше, биц ше

бити се бијем се **1.** биц ше; **2.** *(потуцати се)* отлукац ше, блукац »шех

битије *с. (биће)* битиє

битисати[1]-ишем *зак.* **1.** *(минути)* прейсц; **било и битисало** було и прешло; **2.** угинуц; умрец; препаднуц

битисати[2] -ишем *нєзак.* жиц, исновац, постояц, буц

битка *ж. осн., фиґ.* битка; ◊ **добити битку** достац (виграц) битку; **изгубити битку** страциц (преграц) битку

битно *присл.* сущно

битност *ж.* **1.** *(суштина)* сущносц; **2.** *(постојање)* иснованє, постоянє, еґзистенция

битпазар *х. покр.* пияц за стари ствари

битумен *х. мин.* битумен

биће *с.* **1.** *(створење)* существо, єство; *нар.* створа; **живо** ~ живе существо; **противити се чему свим својим бићем** процивиц ше дачому зоз цалим своїм существом; **2.** *(човечји организам)* цело; **3.** живот, иснованє; **4.** *(суштина)* сущносц, природа; ядро; **5.** *покр.* **а)** *(стање)* стан; **б)** *(имовно стање)* маєткови стан; ◊ **више** ~ *рлґ.* висше существо (єство); **највише** ~ *рлґ. (бог)* найвисше существо (єство)

бифе -еа *х.* бифе

бифеција *х.* качмар

бифлати -ам *(учити напамет)* бифлац, тупиц, бубац

бифтек *х.* бифтек

бицикл *х.* бициґла

бициклизам -зма *х.* бициклиз»ехм

бициклист»**а**х *х.* бициґлист»ах

бич *х.* **1. а)** *(пастирски)* батог; **б)** *(кочијашки)* чмиґов, батог; **2.** *фиґ.* **а)** бич, терор; **народ је бежао од турскога бича у туђину** народ сцекал од турского бича до цудзини; **б)** бич, зло; **колера више није** ~ **човечанства** колера вецей нє зло чловечества; **в)** *(казна)* бич, кара; **3. а)** *(прамен косе)* прамень; **б)** *(прамен дима, ватре и сл.)* прамень, пасмо; **4.** *мн. зоол.* батощки; ◊ **божји** ~ божа кара, божи бич

бичалица, **бичаља** *и* **бичаљица** *ж. оп.* **бичаље**

бичаље *с.* пориско *(чмиґова)*

бичар *х. зоол.* **1.** батощкар (Euglena); **2.** *мн.* батощкаре (Flagellatae)

биче -ета *с. дем.* буячок

бичевалац -аоца *х.* бичовач

бичевати -чујем **1.** биц з батогом, бичовац; **2.** *(ударати као бичем)* биц як з батогом, чмиґац; *(о киши)* рубац, биц

бичић[1] *х. дем. (<* **бик***) буячок*

бичић[2] *х. дем. (<***бич***) чмиґовчок, батощок*

бичји -а -е буяков, буячи

бичкарати -ам пукац з батогом *або* чмиґовом

бичкаш *х. покр. (скитница, лопов)* вандровнїк, вандровкаш, бичкаш

бичкија *ж.* **1.** *(тестера)* пила, пилка; **2.** шуштерски нож *(за резанє скори)*

бичнути -нем *(ударити бичем)* чмиґнуц

бица *х.* **1.** *оп.* **баца**; **2.** *(мали коњ)* конїк, конїчок

биштати (се) -тим **(**се**)** *покр. оп.* **бискати** *(***се***)*

бјанко *оп.* **бланко**

бје... *оп.* **бе...**

блавор *х. зоол.* блавор (Опхисаурус аподус)

благ -а -о **1.** *з розл. знач.* благи; ~ **поглед** благи попатрунок; **благе речи** благи слова; **благи сунчеви зраци** благи слунково зарї; ~ **нагиб** благе нагнуце; **2.** *(о зими и сл.)* мегки, благи; ~ **зима** мегка (блага) жима; ~ **клима** блага клима*;* **3.** *(о алкохолном пићу)* слаби, мегки; ~ **ракија** слаба палєнка; ◊ ~ **бог** благи (добри, милостиви) бог; ~ **дан** швето,

шветочни дзень; **бити благе руке** *(бити издашан)* буц щедрей руки
благајна *ж.* каса
благајник *х.* касир
благајница *ж.* касирка
благајнички-а -о касирски; ~ **књига** касирска кнїжка
благва *ж. бот.* княгиня (Аманита цаесареа)
благдан *х.* швето *(церковне)*
благдански -а -о *и* **благдањи** -а -е шветочни; ~ **одело** шветочни шмати; шмати до церкви
благо[1]*с.* **1.** *(драгоцености)* благо, скарб; **2.** *(новац)* пенєжи; **3.** *(иметак)* добро, маєток; **4.** *фиґ.* *(духовне вредности)* скарб; **културно** ~ културни скарб; **5.** богатство; **оранице су наше велико** ~ орача жем – нашо велькe богатство; **природна блага** природни богатства; **6.** *(стока)* статок; **крупно** ~ крави; **ситно** ~ овци и кози; **7.** щесце, добро; *(добробит)* добробут*;* **здравље је највеће** ~ **овога света** здравє найвекше добро того швета; **8.** *(вољено биће)* злато; **ти си моје** ~ ти мойо злато; ◊ ~ **од човека (жене, детета)** барз добри чловек (жена, дзецко); ~ **цара Радована** нєдосцижне богатство; **видети каква блага од кога** мац даякого хасну од дакого; **за нечије** ~ за дачийо добро; **за** ~ **примити** *(поверовати)* вериц, повериц, увериц; **ни за царево** ~ **, ни за све** ~ **света** нїзач на швеце, анї за шицок швет
благо[2] *присл.* благо
благо[3] *викр.***:** ~ **теби,** ~ [**ли] си га теби** добре тебе, щешлїви ши; ~ **мајци која га родила** щешлїва мац хтора го народзела; ◊ ~ **мени (мајци, баки и сл.)** *вираз за помоцньованє поведзеного (при умирйованю, опоминаню, придобиваню за дацо и под.); преклада ше з вокативнима формами* сину, дзецко мойо, брацику *и под.,* Яни, Марчо *и под., або ше нє преклада;* **спавај,** ~ , **доцкан је** шпи, дзецко мойо, уж нєскоро; **а ти ћеш,** ~ **, да се чистиш одавде** а ти ше, брацику, пакуй оталь
благоваоница *ж.* єдальня
благовати -гујем **1.** єсц; госциц ше; **2.** уживац, жиц у добру
благоверан -рна -рно *ист.:* **благоверни цар (владар и сл.)** правовирни цар (владар и под.)
благовесник *и* **благовеститељ** *х.* *(носилац радосне вести)* благовиснїк
благовест *ж. (радосна вест)* благовист
Благовест *ж. и* **Благовести** *ж. мн. церкв.* Благовищенє
благовестити -им явяц, глашиц, вищовац *(радосну вистку)*, благовищовац
благовештенски -а -о (< **Благовест**) благовищеньски
благоволети -лим *оп.* **благоизволети**
благовољно *присл. оп.* **благонаклоно**
благовремен -а -о хтори ше окончує на час, благочасни, благочасови; ~ **лечење спречава многе болести** благочасне лїченє зопера велї хороти
благовремено *присл.* на час, благочасно, правочасно; ~ **смо вас известили о томе** правочасно зме вас информовали о тим
благоглагољив -а -о **1.** *(који много прича)* приповедаци, бербляци, благоглаголяци; **2.** *(који лепо прича)* красней бешеди, красного слова, благоглаголяци
благогласан -сна -сно благозвучни
благогласје *с. и* **благогласност** *ж.* благозвучносц
благодаран -рна -рно подзековни, благодарни
благодарење *с.* дзекованє, благодаренє
благодарити -им дзековац, благодариц
благодарност *ж.* подзековносц, благодарносц
благодат *ж.* **1.** благослов божи, милосц божа, благодат/благодать; **2.** *фиґ. (добробит, срећа)* благодат/благодать
благодатан -тна -тно благодатни; ~ **сунце** благодатне слунко
благодет *ж. оп.* **благодат**
благодејанац -нца *х. заст. (ђак-стипендиста)* благодїянєц
благодејање *с. заст. (стипендија; помоћ)* благодїяниє
благодушан -шна -шно *оп.* **добродушан**
благозвучан -чна -чно благозвучни
благозвучје *с. и* **благозвучност** *ж.* благозвучносц
благоизволети -лим пачиц ше, попачиц ше; **господин је благоизволео доћи** панови ше попачело присц
благонаклон -а -о прихильни, жичлїви, доброжичлїви, благосклонни
благонаклоност *ж.* прихильносц, жичлївосц, доброжичлївосц, благосклонносц
благопокојни -а -о благоупокоєни, усопши
благоречив *и* **благоречит** -а -о красней бешеди, красного слова
благородан -дна -дно **1.** *(племенит)*

благородни; **2.** *(који је добре пасмине)* племенити; **благородне сорте воћа** племенити сорти овоци

благородство *с.* **1.** *оп.* **благородност; 2.** *заст. (титула)* благородство**,** благородиє; **ваше** ~ вашо благородство

благосивљати -ам *оп.* **благосиљати**

благосиљати -ам благословиц

благослов *х.* **1.** благослов, *заст.* пожегнанє*;* **2.** *кат. (поподневна миса)* вечурня; ◊ **чекати божји** ~ чекац божи (боски) благослов

благословен -а -о благословени, *заст.* пожегнани*;* ◊ ***бити у благословеном стању*** *(бити бременита*) буц у благословеним стану

благословити -им *зак.* поблагословиц, *заст.* пожегнац

благост *ж.* благосц

благостање *с.* благостан, розкоши

благотворан -рна -рно благотворни, благодїйствени

благоћа *ж. оп.* **благост**

благоутробије *с. франт. (трбух)* благоутробиє

благохотан -тна -тно *оп.* **благонаклон**

благочастив *и* **благочестив** -а -о *заст.* побожни, благочесни

блажен -а -о **1.** *(пресрећан)* блажени, прещешлїви, барз щешлїви*;* **блажени осмех** блажени ошмих; **2.** благословени, благодатни; ~ **киша** благословени (благодатни) диждж; **3.** *рлґ.* блажени, святи; **4.** *у меновнїцкей служби* покойни, блажени

блажена *с. мн. церкв.* блаженства

блажено *присл.* блажено, барз щешлїво, прещешлїво

блаженопочивши -а -е блаженопочивши, блаженоспочиваюци

блаженоупокојени -а -о блаженоупокоєни

блаженство *с.* блаженство; ◊ **вечно** ~ *рлґ.* вичне блаженство

блажити -им **1.** *(умиривати, стишавати кога)* **а)** благац, ублаговац; **она се љутила, а он ју је блажио** вона ше гнївала, а вон ю благал; **б)** улагойовац *(у вельким гнїву, плачу и под.);* **2.** *(тешити)* цешиц; **3. а)** *(слабити дејство чему)* ублажовац; **б)** ошвижовац; **3.** єсц меса, масне и под. *(кед пост),* нє посциц; **ми данас не блажимо, јер је посни дан** ми нєшка нє єме меса (масне и под.), бо пост

блажити се -им се **1.** *(умиривати се; тешити се)* благац ше, ублаговац ше; улагойовац ше; цешиц ше; **2.** *(постајати блажи, тиши)* ублажовац ше*;* уцишовац ше

блазина *ж.* **1.** *(дуња)* перина; **2.** *(јастук)* заглавок; **3.** слямяча; *(прострирач)* плахитка

блазиран -а -о *(засићен задовољствима, отупео)* блазир»овхани

блазнити -им **1.** *(миловати)* гласкац; **2.** *(улагивати се)* подлїзовац ше, улїзовац ше, облєсковац ше, ласкац; **3.** *(наводити на грех)* зводзиц, соблажньовац; **4.** *покр. (говорити бесми- слице)* сплєтац »шех, виплєтац ше, плєсц

бламаж *х. и* **бламажа** *ж.* бламажа

бламирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* бламир»овхац (ше)

бланак -нка *х.* бланк, лавка *(хтора služи и як лада)*

бланкет *х. и* **бланкета** *ж. (формулар)* бланкет

бланко *прикм. нєпрем. и присл. фин.* бланко; ~ **меница** бланко вексла

бланширање *с. технол.* бланшованє

блања *ж. и* **блањало** *с.* гобель; ~ **двоструг** двойнїсти гобель; ~ **поструг** гобель за перше гобльованє; ~ **равнач** ровнаюци гобель

блањалица *ж. древ.* гобльовачка

блањати -ам гобльовац

блањевина *и* **блањотина** *ж.* триски

бласфемија *ж. (богохуљење)* бласфемия

блатавити (се) -им (се) *оп.* **блатити (се)**

блатан -тна -тно *оп.* **блатњав**

блатара *ж.* **1.** щетка за блато, драпаца щетка; **2.** пец з блата

блатарица *ж. оп.* **блатара (1)**

блњтина[1] *ж.* блатина *(файта чарного герцеґовского грозна и вина)*

блштина[2] *ж.* **1.** *ауґм.* блациско; **2.** *(мочвара)* мочар

блатити (се) -им (се) **1.** блациц (ше), заблацовац (ше); **2.** *фиґ. (срамотити (се))* блациц (ше)

блатиште *с.* мочар, мочарна жем, рит

блатњав -а -о **1.** *(упрљан блатом)* заблацени; од блата; **блатњаве ципеле** заблацени ципели; **2.** *(пун блата)* блатни, блатняви, на (у) хторим вельке блато; **улица је** ~ на улїци блато, улїца блатна; ~ **њива** блатне польо

блато *с.* **1.** *осн., фиґ.* блато; **2.** мочар, рит; **3.** озеро *(з блатним дном);* **4.** *(прљавштина)* бруд, брид; **5.** *(ретко блато у бари)* мутлянка; ◊ **бацати се блатом на кога**

руцац блато до (на) дакого, блациц дакого; **живо** ~ живе блато; **као блата** *(врло много)* як блата; **пасти (потонути) у** ~ *(изгубити образ)* страциц чесц (очи), поганьбиц ше; **правити кога од блата** жаловац, бановац за даким *(кого вецей нєт)*

блатобран *х.* блатобран; *(на бициклу)* шарганьов, блатобран

блебет *х. и* **блебетање** *с.* < ***блебетати***

блебетало *с. (брбљивац)* плєтка, берблявец

блебетати -ећем **1. а)** *(говорити којешта)* сплєтац Зшез, виплєтац ше, плєсц; **б)** вельо приповедац, язиковац, клепетац, бербляц; **в)** *(говорити дрско)* пискаловац; **2. а)** *(о ћурану)* пульпулїкац; **б)** *(о патки)* рапкац; **в)** *(о овци)* бечац

блебетуша *ж. (торокуша)* язиката, плєтка, бербляца, рапотачка; **она** ~ **је свашта напричала** гевта язиката шицкого наприповедала

блед -а -о *осн. и фиґ.* бляди**;** ◊ ~ **као крпа** бляди як мур

бледети -дим бляднуц

бледило *с.* блядосц

бледица *и* **бледобоља** *ж. мед.* малокревносц

бледичаст -а -о *оп.* **бледуњав**

бледнути -нем *оп.* **бледети**

бледо *присл.* блядо, на блядо

бледолик -а -о **1.** блядей твари, бляди; **2.** *(Индијанац)* блядотвари

бледост *и* **бледоћа** *ж. оп.* **бледило**

бледуњав -а -о блядки, дакус бляди

блеђан -а -о *и* **блеђахан** -хна -хно *дем. и гип.* (< ***блед***) блядки

блезга *х. и ж. и* **блезган** *х. (блесава особа, глупан)* дурґов, блазен, фильков

блезгав -а -о *(блесав, глупав)* глупи

блезгарија *ж. (глупост, брбљарија)* плєтка, сплєтка

блезгати -ам *оп.* **баљезгати**

блејање *с.* < ***блејати***

блејати -јим **1.** *(испуштати глас „бле" - о овци, телету)* бечац; **2.** *оп.* **бленути**; **3.** *оп.* **блебетати (1.а)**

блек *х. и* **блека** *ж.* бечанє *(овци або целєца)*

блека *х. и ж.* шалєни

блекетати -ећем *оп.* **блејати (1)**

блекнути -нем *(заблејати)* забечац

бленда *ж. фот.* бленда

блентав -а -о *(будаласт, блесав)* шалєни, надурнїсти

бленто *х. (блентав човек)* дурґов, блазен, фильков

бленути -нем глупо (тупо) патриц, вижерац очи, ужерац ше; **шта бленеш!?** цо же так патриш!?

блесав -а -о шалєни, дурни, нє таки як треба, надурнїсти

блесавац -вца *х.* шалєняк, дурак, блазен *(ґен. -зна)*

блесавети -вим *(постајати блесав)* шалїц, ошальовац, одурйовац

блесавити -им правиц (робиц) дакого шалєним (дурним)

блесавко *х. оп.* **блесавац**

блесаво *присл.* шалєно, дурно

блесак -ска *х.* блїск, блїщанє, блїскот

блесан *х. оп.* **блесавац**

блесаст -а -о *оп.* **блесав**

блескав -а -о блїскаци

блескати се -ам се **1.** *(севати, светлуцати)* блїскац; **2.** *(одсјајивати)* блїщац ше, швициц ше

блеснути -нем **1.** *(засветлети)* заблїщац ше, зашвициц ше, блїснуц, заблїснуц; **2.** *фиґ. (изненада настати)* блїснуц

блеткаст -а -о *оп.* **бледуњав**

блеф *х.* блеф

блефирати -ам блефир»овхац

блех-музика *ж.* блех-музика

блештав -а -о блїщаци, швицаци, *рид.* лиґотни*;* ~ ***светлост*** блїщаца шветлосц

блештавило *с. оп.* **блесак**

блештавост *ж.* блїщацосц, швицацосц

блештати (се) -тим (се) блїщац ше*, коц.* блїщиц ше*,* блїскотац ше, виблїсковац ше, швициц ше, *рид.* лиґотац ше

ближати се -ам се покр. оп. **ближити се**

ближика *ж. и х. покр. (родбина)* родзина, род

ближити -им приблїжовац*, рид.* зблїжовац

ближити се -им се приблїжовац ше, *рид.* зблїжовац ше

ближник *х. заст. (сродник)* родзина

ближњајив -а -о: ~ **платно** платно ткане з хибами

ближњи -а -е **1.** *(оближњи)* хтори ше находзи блїзко (нєдалєко), блїзши, нєдалєки, сушедни; **у ближњој околини** у блїзшим околїску; **ближње куће** хижи хтори ше находза блїзко (нєдалєко), сушедни хижи; **2.** *(род, својта)* родзина, род; **3.** *церкв. (сабрат)* ближнї; **љибав према ближњеми** любов ґи ближньоми

близак -ска -ско блїзки; хтори ше блїзко

находзи; ~ **прошлост** блїзка прешлосц; **блиски рођак** блїзка родзина; **сели су у блиски хлад** шедли до хладку хтори ше ту блїзко находзел

близакати се -ам се *покр. (односити сеероднички)* родзинац ше

близанац -нца *х.* двойнятко *(мн.* двойнят»кха); **они су близанци** вони двойнята; ◊ **сијамски близанци** сиямски двойнят»кха

близаница, близанка *и* **близнака** *ж. оп.* **близнакиња**

Близанци *х. мн. астр.* Двойнята

близанче -ета *с. дем. (мн.* близанчад *и* близанчићи) двойнятко

близина *ж.* блїзкосц; **у близини** у блїзкосци, поблїзко

близнак*,* **близнац** *х. и* **близне** -ета *с. оп.* **близанац**

близнакиња *ж.* двойнятко (*мн.* двойнят»кха)

близни *ж. мн.* цап *(гришка при тканю кед ше до барда уцагню два нїтки або кед ше єдна нїтка утаргнє)*

близнити се -им се *нєзак.* **а)** *(о жени)* родзиц двойнятка; **б)** *(о животињама)* коциц по двойо баранчатка, целїц по двойо целятка и под.

близост *ж. заст. оп.* **близина**

близу[1] *присл.* **1. а)** *(у близини)* блїзко; **б)** *(ту негде у близини)* поблїзко; **има ли ту негде близу извор?** єст ту даґдзе поблїзко жридло?; **2.** *(близу један до другог)* наблїзко; **3.** *(готово, безмало)* скоро, блїзко; ~ **је четири сата** уж скоро штири годзин; **4.** *(ускоро)* швидко, фришко; **пролеће је већ** ~ уж швидко (фришко) яр; ◊ **не моћи некоме** ~ (**(доћи)** *фиґ.* нє мочи ше приблїжиц ґу дакому; **није му ни** ~ далєко є од нього, нє може ше з нїм ровнац

близу[2] *прим. з ґен.* блїзко при даким, дачим, *рид.* блїзко дакого, дачого*;* **већ су били** ~ **села** уж були блїзко при валалє; ◊ ~ **памети** розумлїве, очиглядне, цалком ясне

блинд: на ~ на шлєпо, намислом, на блинд

блиндажа *ж.* блиндажа

блиндиран -а -о блиндир»овхани; **блиндирани аутомобил** блиндир»овхани авто

блиндирати -ам блиндир»овхац

блинкер *х. техн. и др.* блинкер

блиско *присл. оп.* **близу**

блискост *ж.* блїзкосц

блистав -а -о **1.** блїщаци, швицаци, *рид.* лиґотни**; 2.** *фиґ.* блїщаци, прекрасни

блиставило *с. и* **блиставост** *ж.* блїщацосц, швицацосц

блистати -ам блїщац ше, швициц ше, ясно (моцно) швициц; виблїсковац ше; **злато блиста** злато ше швици (блїщи); **сунце блиста** слунко ясно швици

блитва *ж. бот.* приморска шалата, блитва (Бета вулгарис)

блиц *х.* блиц

блок *х. з розл. знач.* блок; **стамбени** ~ квартельни блок; блок; ~ **за цртање** блок за рисованє; ◊ ~ -**нотес** блок- -нотес

блокада *ж.* блокада; **економска** ~ економска блокада

блокадни -а -о блокадни

блокеј *х.* подковка *(на запеткох або носох ципелох)*

блокирати -ам *зак. и нєзак.* блокир»овхац

блокче -ета *с. дем.* нотещок, блок- -нотещок

бломба *ж. оп.* **пломба**

бломбирати -ам *оп.* **пломбирати**

блондин *х.* блондин

блондин»кха *ж.* блондинЗкза

блуд *х. (ридше ж.)* блуд *х.*

блудан -дна -дно блудни; ◊ ~ **син** блудни син

блудети -дим *и* **блудити** -им **1.** *(лутати)* блукац »шех, скитац »шех, *рид.* блудзиц**; 2.** *фиґ. (грешити)* гришиц

блудилиште *и* **блудиште** *с. (јавна кућа)* блудна хижа, блудни дом

блудник *х.* **1.** *(развратник)* блуднїк, розпуснїк**; 3.** *заст. (скитница)* вандровнїк, вандровкаш

блудница *ж.* блуднїца

блудничити -им робиц блуд

блудништво *с. (разврат)* блуд, блудносц

блудно *присл.* блудно

блудња *ж.* **1.** *(заблуда)* заблудзенє; **2.** *(лутање)* блуканє, блудзенє; ◊ **довести у блудњу** привесц до заблудзеня

блуза *ж.* блузна

блузица *ж. дем.* блузночка, блузенка

блуна *ж. (будала)* дурак, дурбак

блутити -им приповедац глупосци (два за три, цо нїч по нїм), сплєтац ше

блутити се -им се губиц ше *(о вину)*

бљувара *ж. бот.* блюварка (Руссула еметица)

бљувати бљујем **1.** *(повраћати)* блювац, руцац, поврацац; **2.** *(избацивати, сипати)* блювац, вируцовац; ~ **ватру** блювац огень; **3.** плювац; ~ **крв** плювац крев

бљувотина *ж.* **1.** *(оно што се изbљује)*

виблюване; **2.** *звич. мн. фиґ. (глупост)* ґадосц, бридкосц

бљуда *ж. и* **бљудо** *с. покр. (здела)* гліняна миска

бљузгав -а -о **1.** *(пун житког блата):* **пут је** ~ по драги ридке блато; **2.** *(који је од снега са водом)* плютави; **не волим бљузгаву јесен** нє любим плютаву єшень

бљузгавица *ж. (лапавица)* плюта

бљузгати -ам **а)** *(прскати – о житком блату)* чвиркац, пирскац; **испод чизама бљузга блато** спод чижмох чвирка блато; **б)** *(шљапкати)* шляпкац, чупкац

бљунути -нем **1.** *(повратити)* виблювац, виблювнуц, вируцац, поврациц; **2.** *(избацити, просути)* виблювац, вируциц

бљусти (се) бљудем (се) *(чувати се)* храніїц ше

бљутав -а -о **1.** *(неукусан – о јелу, пићу)* барз нєсмачни; **ова вода је** ~ тота вода барз нєсмачна; **2.** *фиґ. (бесмислен, празан)* банални, обридли, без смаку, нєкрасни

бљутак -тка -тко *оп.* **бљутав**

бљушт *х. бот.* тамус звичайни (Тамус цоммунис)

бљуштити -им: **бљушти ми срце** ґадзи ше ми

бо *злуч. покр. (јер)* бо

боа *х. нєпрем.* **1.** *зоол.* боа *ж.*; **2.** *(огрлица)* боа *х. нєпрем.*

боб[1] *х. бот.* боб (Вициа фаба); ◊ **бацати** ~ врачац, чаровац*;* **гледати у** ~ *(прорицати)* патриц до пасульки; **не вредети (не ваљати) ни пишљива боба** нє вредзиц анї пипку баґова (води); **рећи попу поп, а бобу** ~ буц щири, наволац кажду ствар з правим меном

боб[2] *х. спорт.* боб

боба *ж.* **1.** *оп.* **бобица (1, 3)**; **2.** *(куглица)* кулька, лабдочка, котулька

бобати -ам **1.** *(зобати)* джубац *(зарно по зарно);* **2.** *(правити кокице)* пукац пуканки

бобица *ж.* **1.** *бот. (округласт плод)* бобка, *рид.* бобок*;* ~ ***грожђа*** бобка грозна; **2.** *зоол. (паразит у месу)* бобка, бобок, пацерка; **3.** *(бубуљица)* пирщок; **4.** *(брадавица на врату ћурке)* брадавка

бобичав -а -о **1.** *(заражен бобицама – о месу)* бобкасти, спацерчени, збобочени; **2.** *оп.* **бобичаст; 3.** *(бубуљичав)* хтори ма пирщки, спирщени

бобичавост *ж. вет.* бобкастосц

бобичаст -а -о бобкасти; ~ **плод** бобкасти плод

бобовник *и* **бобовњак** *х. бот.* заяча капуста (Седум)

бобоњати -ам *и* **бобоњити** -им **1.** *(одзвањати)* одгуковац *(з глїбоким тоном)***;** **2.** *(мрмљати)* журботац

бобот *х. (цвокотање)* цвенканє зубох

бобук *х. (мехур)* мехир

бобуља *х. покр. оп.* **бобица (1)**

бован *х. покр. (ситан камен)* каменьче, каменьчок

бовманов -а -о: ~ **чаура** *анат.* бовманов канчовик

бог *х.* бог; ◊ **ако** ~ **да** кед будзе правда, кед бог да »та и мотика штрелїх; **ако бога знаш** пре бога милого, пребог це питам; **бити (живети)** ~ **богова** жиц себе як мали бог; **бити** ~ **и батина** буц єдина власц; дзе дахто з оком, шицки скоком; ~ **ће** [**свети**] **знати** бог би го (ю и под.) знал, хто би го (ю и под.) знал, ти боже знай; ~ **да му душу прости** най му бог грихи опросци; ~ **и душа** *(свакако)* сиґурно, бизовно; верабоже; ~ **те пита када (зашто и сл.)** ти боже знай (богзна, бог би знал, хто зна) кеди (прецо и под.); **бога му** *(при чуђењу, изненађењу)* у бойсе; **бога ради** *оп.* **ако бога знаш; богу за леђима** дяблу (дяблови) за хрибтом, швету за очми, богови за хрибтом; **бога ми** верабоже; **бога питај** *оп.* **бог ће** »**светих знати**; **бога ти! 1.** наисце? озда нє! **2.** пребог це питам!, забога!; ~ **да прости** препадло, готове; ~ **је најпре (прво) себи браду створио** бог перше себе браду створел; ~ **те мазо!** *беш.* бог це дал!; ~ **ти помогао** дайбоже; **богом дан** богом дати, од бога дати; **боже здравља** кед бог да, кед будземе жиц; **боже** [**ме, ми**] **прости** най [ми] бог пребачи; **боже мили!** боже мили! Хрисце драги!; **боже сачувај** захрань (зохрань) боже; **видећеш (знаћеш) ти свога бога** увидзиш ти кельо тарки за ґрош, будзеш ти паметац кеди ши гачнїк завязал, придзе и на пса мраз; **господе боже!** господи! панє боже »шветих!; **да** ~ **да** бодай, дал би бог; **да** ~ **сачува** най бог (Христос) заварує; **дивота (милина) у бога** прекрашнє; **досадити и богу и људима** видрапац ше шицким наверх глави, до мозґу допиц шицким; **до зла бога далеко (ружан и сл.)** гет (страх, чудо) як далєко (яки бридки и под.); **другог бога нема** инше ци (му и под.) »ужх нє остава; »ужх инше (иншак) нє, лєм...; другого виходу нєт; **где**

је и ~ **рекао лаку ноћ** *оп.* **богу за леђима; жали боже** чкода; **за име бога** *оп.* **ако бога знаш; и (па)** ~ и готове; **и** ~ **га је заборавио** и бог на ньго забул; **иди (нека иде) с милим богом** идз (най идзе) з богом (до чорта, до дябла езерного); **као** ~ **и шеширџија** як нєбо од жеми; **ко** ~ *(одлично)* як раз; **красти богу дане** забивац (лапац) мухи, лебвариц, нїч нє робиц; **кумити богом** пребог питац (модлїц), питац (модлїц) з поскладанима руками; **назвати бога** поздравкац; **на силу бога** зоз шицку силу, по кажду цену; **не да (не би дао) ни богу тамјана (соли)** скупи є як жид, барз є скупи (тварди), два раз би єдно поєдол; **не дај боже** нє дай боже; **немати ништа под** [**милим**] **богом** нїч (нїкого) нє мац, буц голи як палєц; **не ваљати ни богу ни људима** нє буц нїкому на хасен, [нє] буц нїнач (нїзач); **не видети белога бога** [нїґдзе] з дому нє виходзиц; **није бог зна шта** нє бог зна цо; **ништа под милим богом** нїч алє нїч, алє баш нїч; **од њега (тебе и сл.) је и** ~ **дигао руке** анї швецена [вода] му (ци и под.) нє поможе, од нього (тебе и под.) и бог дзвигнул руки; **отићи богу на истину** дац богу душу; **помозж бог** дайбоже; **прихватити (примити) бога** *(отпоздравити) оддздравкац;* **сила бога не моли** дармо ше процивиц сили; **скида** [**све**] **богове (свеце)** »**с неба**х *(јако псује)* лає аж жем сохнє; **страдати на правди бога** страдац »анї кусх нє виновати; **као** ~ прекрашнє, одлично, фино; **то је богу плакати** то барз жалосне; **то је још и боже помози** то ище як-так, то ище и помож боже; **то је као** ~ то цалком сибурне (бизовне); **три пут** ~ **помаже** треци раз и бог поможе; **убиј боже** же уж горше нє може буц; **убити бога у коме** побиц дакого на белаво, збиц дакого на блато, барз побиц дакого; **ухватити бога за браду** влапиц бо-га за ризи (браду); **хвала богу** слава богу; **шта** ~ **да** цо бог да; **шта је дао** ~ цо єст, цо маце (маме и под.)

бога *х. (ридко ж.) дзец. гип.* бог

богаз *х. и* **богаза** *ж. (кланац)* цеснїна, узки преход; ◊ **знати** »**свех стазе и богазе** *оп. фраз. под* **стаза**

богаљ *х.* калїка *и* *фиґ.*

богаљаст -а -о покалїчени; ~ **нога** хрома (крива и под.) нога

богами *викр.* **1.** *(у клетви)* верабоже*;* **2.** *оп.* **богме**

богар *х. покр. оп.* **богаљ;** ◊ **богара ти** [**твога**] *евф.* дука ци ище, ґайде ци ище

богарати -ам *(псовати бога)* лац бога, боґозовац

богат -а -о **1.** богати**;** ~ **жетва** богата жатва; **море је** ~ **рибом** морйо богате з рибу; **припремити богату вечеру** пририхтац богату вечеру; **2.** *(скупоцен)* драги, розкошни; **на себи је имала богату хаљину** була у драгей (розкошней) шмати

богаташ *х.* богач; ◊ **трули** ~ вельки богач

богаташица *ж.* богата жена, богачка

богаташки -а -о богацки; ~ **дете** ґаздовске дзецко, дзецко богатих родичох

богатити -им богациц, збогацовац; ~ **књижевни језик** збогацовац литературни язик

богатити се -им богациц ше, збогацовац ше; ~ **на нечији рачун** богациц ше на дачий рахунок

богатство *с.* богатство; ◊ **пливати у богатству** буц барз богати, мац шицкого, плївац у богатстве

богатун *х. оп.* **богаташ**

богаћење *с.* богаценє, збогацованє

богац бокца *х.* **1.** *(сиромашак)* худобни чловек; **2.** *(просјак)* жобрак; **3.** *(јадник)* нєщешнїк, нєщесни, сиротка, сирота

богаштина *ж.* **1.** богатство; **2.** *зб.* богаче

богдице *и* **богдо** *присл.* **1.** *(којом срећом):* **да сам ја** ~ **то знао** ей, кед би я то знал; **ако се** ~ **жив вратим из рата** кед будзем мац щесце живи ше врациц з войни; **2.** *(да бог да)* бодай

богзна *слов.* богзна

богиња *ж.* богиня

богињав -а -о **1.** *(болестан од богиња)* хори на поки *або* осипки; **2.** *(са траговима богиња)* рапави, покави; **има** ~ **лице** ма рапаву твар

богиње *ж. мн.* **1.** *мед. (оспе)***: велике** ~ вельки поки; **мале** ~ осипки*;* **овчије** ~ овчи поки; **2.** *(ожиљци од богиња)* рапи

богињице *ж. мн. мед.* осипки

богиша *ж. покр. оп.* **перуника**

богмати се -ам се *(клети се богом)* верабожац ше

богме *присл.* вера, боме

бого -а *и* -е *х. оп.* **бога**

богобојажљив -а -о богобойни

богобојажљивост *и* **богобојазан** -зни *ж.*

богобойносц

богобојазан -зна -зно *и* **богобојан** -јна -јно *заст. оп.* **богобојажљив**

боговати -гујем **1.** *(владати у својству бога)* буц бог, боговац; **2.** самовольно управяц; **3.** *(уживати)* лагодно жиц, уживац

боговетан -тна -тно: **цео** ~ **дан** цали божи дзень; **целу боговетну ноћ** ~ цалу божу ноц

боговски -а -о **1.** *оп.* **божански; 2.** *(изврстан)* одлични, прекрасни

богодан -а -о **1.** од бога дани (дати); **2.** *(истински)* правдиви; **3.** *(изузетне вредности)* позарядови; талантовани; **богодани песник** талантовани поет

богојављенски -а -о: ~ **водица** швецена вода *(пошвецена на Богоявлєниє)*

Богојављење *с. церкв.* Трокралї, Богоявленє, Богоявлениє *(швето 6/19. януара)*

богољубан -бна -бно *и* **богољубив** -а -о боголюбни, побожни

богољубац -упца боголюбец, побожни чловек

богољубље *с.* боголюбиє

богомајка *ж. рлґ.* мац божа

богомдан -а -о *оп.* **богодан**

богомили *х. оп.* **богумили**

богомоља *ж.* **1. а)** *(црква)* церква, храм; **б)** *(место верских обреда)* божня; модляльня; **2.** служба »божах; молитва

богомољац -љца *х.* барз побожни чловек, чловек хтори ше вельо модлї; *(хаџија)* паломнїк

богомољка *ж.* **1.** < **богомољац; 2.** *зоол.* богомолька, божа кравичка (Монтис религиоса)

богомрзак -рска -рско богунєнависни

богомрзац -рсца *х.* богонєнависнїк

богорадити -им **1.** *(усрдно молити)* пребог модлїц (питац) дакого, барз ше модлїц дакому; **2.** *(тражити милостињу)* жобрац, питац алЗазмужну

Богородица *ж.* Богородица

богослов *и* **богословац** *х.* богослов

богословија *ж.* богословия

богословље *с.* богословиє *(ученє о Богови и вири)*

богословски -а -о богословски

богослужење *и* **богослужје** *с.* богослуженє

богоугодан -дна -дно богоугодни; ~ **дело** богоугодне дїло

богохулан -лна -лно богохулни

богохулити -им ругац на бога, лац бога, богохулїц

богохулник *х.* богохулнїк, богохулїтель

богочовек *х. рлґ.* богочловек

богумили *х. мн. ист.* богумили

богумрзак -рска -рско *оп.* **богомрзак**

бод *х.* **1.** *(убод)* уджобнуце; уштухнуце; **2.** *(код шивења, везења)* джобанє, джобнуце; **крупни** ~ широке (вельке) джобанє; **3.** *спорт.* поен, бод; **4.** байонет; ◊ ~ **-листа** бод-лїстина

бодаљ -дља х. бот. *(стричак)* ґордон

бодар -дра -дро **1.** *(крепак)* бодри, крипки, крепки, черстви; **2.** *(опрезан)* будни, позорни; ~ **око** будне (позорне) око

бодац боца *х.* **1.** *оп.* **бодеж; 2.** *(шиљак)* кончисти верх; **3.** *покр. (жаока)* жадло; **4.** *(пробади):* **тужио се на** ~ **у леђима** поносовал ше же го колє у хрибце

бодеж *х.* **1.** нож *(кратки кончисти);* **2.** *оп.* **бодац (4)**

бодечњак *х. зоол.* коляч (Scorpaena)

бодимице *присл.* **1.** *(врхом бодући):* **удари га** ~ **ножем у ногу** уджобнул го з ножом до ноги, заджобнул му нож до ноги; **2.** *(право)* просто; **погоди га каменом** ~ **у главу** потрафел го з каменьом просто до глави

бодљари *х. мн. оп.* **бодљокошци**

бодља *ж.* **1. а)** *(трн)* церень; **бодље кактуса** цернї кактуса; **б)** игла; **јежеве бодље** їжово игли; **2.** *(игличаст шиљак):* **бодље рибе** джобаци пирка риби; **избо се на бодљама бодљикаве жице** поджобал ше на коляцим дроту; ~ **на жичаној четки** дрот на драпацей щетки; **3.** кошарка *(дещичка з гвоздами хтора ше кладзе целєцу на главу же би нє могло цицкац);* **4.** *фиґ. (пецкање)* штуханє

бодљив -а -о **1.** *(који се радо боде – о крави и сл.)* хтори терка, теркаци; **говече је** ~ крава терка, крава теркаца; **2.** *оп.* **бодљикав (1, 3)**

бодљика *ж. оп.* **бодља (1**, **4)**

бодљикав -а -о **1.** *(који има бодље)* коляци, джобаци; штухаци; ~ **жица** коляци дрот; ~ **грм** джобаци (коляци) черяк; **2.** *(обрастао длакама, рутав)* зароснути, шерсцати, власати; **3.** *фиґ. (који пецка)* штухаци**;** ◊ ~ **прасе** *зоол.* игелкасте праше (Hystriю cristata)

бодљикаре *ж. мн. бот.* цереньовки (Hydnaceae)

бодљокошци *х. мн. зоол.* игелкаре (Echinodermata)

бодовати -дујем *спорт. и др.* бодовац

бодовни -а -о *спорт.* поенови, бодови
бодрити -им одшмельовац, подшмельовац, шмелїц, бодриц, *заст.* заохоцовац; потримовац
бодрост *ж.* бодросц, крипкосц, крепкосц, черствосц
Бодул *и* **Бодулац** -лца *х. покр.* Бодул, Бодулец *(житель островох на ядранским приморю)*
боем *х.* боем
боемски -а -о боемски
божак бошка *х. (амајлија)* шкапуляр *(хтори ше ноши коло шиї)*
божански -а -о божески, божествени, божи
божанствен -а -о **1.** *(величанствен)* божествени, прекрасни; **2.** *оп.* **божански**
божанство *с.* божество
божем *присл. покр. (тобоже)* нїби, почустом
божији -а -е *оп.* **божји**
Божић *х. церкв.* Крачун; ◊ **Мали** ~ Нови рок
божићевати -ћујем *и* **божићковати** -кујем швециц Крачун
божићни -а -о крачунски; ~ **дрвце** крачун, ядловец; ~ **песма** крачунска писня, коляда
божица *ж.* богиня
божјак *х. (просјак)* жобрак
божји -а -е божи, *заст.* боски; ◊ **Божји дан** други дзень Крачуна; ~ **син** *рлґ.* син божи; ~ **слуга** *(свештеник)* божи слуга; ~ **угодник** *(светац)* божи угоднїк, святитель; ~ **овчица а)** *зоол. оп.* **бубамара; б)** *фиґ. (миран човек)* ягнятко; ~ **воља** воля божа; **десет божјих заповести** дзешец заповиди божо, дзешец божи заповиди; **иза божјих леђа** *оп. фраз. под.* **бог; краљевство (царство)** ~ *рлґ.* царство »божех, нєбо; **на божију вересију, на милост божију** *(несигурно, на ризик)* на милосц божу; **назвати божју помоћ** поздравкац „дайбоже"; **под божјом капом** *франт.* на тим швеце; **прст** ~ *(суђено је)* так судзене, палєц божи; **сила (тма)** ~ *(мноштво)* сила, вельке множество, *беш.* сияса божа*;* **у божјим рукама бити** буц у божих рукох
божур *х. бот.* божур
боза *ж.* боза *(напиток з кукуричней муки и цукру)*; ◊ **бистар си као** ~ чий ши таки мудри? чудо яки ти барз мудри
бозаџија *х.* бозаджия *(посластичар хтори прави и предава бозу)*
бој[1] *х.* **1.** *(оружани сукоб)* битка, бой; **2.** *(рат)* война, войованє; **3.** *(туча)* битка; **4.** *(батина):* **добити (извући и сл.) боја** буц бити*;* ◊ ***заметнути ~ звесц (започац) битку*; изаћи у** ~ стануц до поля
бој[2] *х.* **1.** *(спрат)* поверх, шток; **2.** *(висина, узраст)* рост
бој[3] *х.* бой *(слуга у ливреї)*
боја *ж.* фарба; ~ **гласа** фарба гласу; **репрезентација брани наше боје** репрезентация бранї нашо фарби; **лице му је добило здраву боју** твар му достала здраву фарбу; ◊ **анилинска** ~ анилинска фарба; **водене боје** *маль.* водово (водени) фарби; **дречећа (кричава)** ~ кричаца фарба; **масна (уљана)** ~ масна (олєйова) фарба; **показати се у правој боји** указац праву твар, указац ше у правей фарби; **променити боју а)** зблякнуц або почервенїц, пременїц фарбу; **б)** *фиґ. (прећи у другу странку)* пременїц фарбу; **приказати (представити) у правој (ружичастој, црној, тамној, ружној) боји** ґриказац (ґредставиц) у ґравей (целовей, чарней, цмей, бридкей) фарби
бојаги *присл. покр. оп.* **бајаги**
бојадисаоница *ж. оп.* **бојаџиница**
бојадисар *х. оп.* **бојаџија**[1]
бојадисати -ишем *оп.* **бојити**
бојадисати се -ишем се *(шминкати се)* фарбиц ше
бојажљив -а -о бояжлїви, страшлїви
бојажљивац -вца *и* **бојажљивко** *х.* бояжлївец, страшлївец, куриплах
бојазан -зни *ж.* обаванє, страх, страхованє; ◊ **нема бојазни** нєт опасносци *(за хорого и под.)*
бојар[1] *х. ист.* бояр *(росийски дворян)*
бојар[2] *х. оп.* **бојаџија**[1]
бојати се -јим се *(кога, чега)* бац ше од дакого, дачого *и ридше* дакого, дачого; ~ **своје сене (сенке)** бац ше од свойого циню
бојац -јца *х. (борац)* борец
бојаџија[1] *х.* фарбар
бојаџија[2] *х. оп.* **бојац**
бојаџиница *ж.* фарбарня
бојеван -вна -вно *оп.* **бојеви**
бојевати -јујем войовац
бојеви -а -о **1.** *воєн.* бойови; ~ **метак** бойова кулька; ~ **муниција** бойова муниция; **2.** борбени
бојен -а -о **1.** *(обојен)* фарбени; **2.** фарбови; **бојене материје** *технол.* фарбово материї
бојење *с.* фарбенє
бојити -им **1.** фарбиц; **2.** *(украшавати разним*

бојама) мальовац

бојити се -им се фарбиц ше

бојица *ж. шк.* печац

бојиште *с.* боїско, боїще, *рид.* бойовиско

бојкот *х.* бойкот

бојкотирати -ам *и* **бојкотовати** -тујем бойкотовац

бојлер *х.* **бојлер**

бојна *ж. ист.* бойна

бојни -а -о **1.** бойни, бойови; ~ **отров** бойни отров; ~ **поље** польо бою, боїско; ~ **готовост** бойова готовосц; ~ **опрема** бойова (бойна) опрема; **2.** *(ратни)* войнови

бојник *х.* **1.** *заст.* бойовнїк, борец; **2.** *заст. (који се лако побије)* збитлївец; **3.** *ист.* бойнїк

бојовник *х. оп.* **бојник (1)**

бојсе *присл. покр. (можда)* можебуц

бојтар *х. покр.* бойтар *(югасов помоцнїк)*

бојџија *х.* збиткош, бичкаш

бок[1] *х.* бок; **превртати се с бока на бок** обрацац ше (превраццац ше) з бока на бок *(на спаню и под.);* **напасти кога с бока** нападнуц [на] дакого з боку; **њише се боковима при ходу** гойса ше з боками при ходу; **непријатељ је напао леви** ~ нєприятель нападнул лїви бок**;** ◊ **из ока** [**или**] **из бока** *(пошто-пото)* як »ґодх лєм знаш (знаце и под.); **стајати уз** ~ **коме** *(бити помагач)* буц дачий подбочнїк

бок[2] *х.* бок *(кочияшово шедзиско на кочу)*

бокал *х.* **1.** канчов; **2.** *покр. (ноћни суд)* гарчичок

бокалче -ета *с.,* **бокалић** *и* **бокалчић** *х. дем.* канчовик

бокаст -а -о зоз широкима (вистирченима) боками, широки *(о фляши и под.)*

бокат -а -о бокати; ~ **жена** клубата жена

боквица *и* **боква** *ж. бот.* пши язики (Плантаго)

Бокељ *и* **Бокељац** -љца *х.* Бокель *(житель Боки Которскей)*

бокељски -а -о (< **Бока)** бокельски

бокин *х. (сисак чибука)* цицок

боклук *х. (ђубре, нечистоћа)* гной; шмеце

бокобран *х. лађь.* бокобран

бококоторски -а -о бококоторски

бокор *х.* **1.** *(вишеструко стабло)* гущава, бокор, розроснуте древо (квеце и под.); **2.** *(букет)* букет, *беш.* пукет

бокораст -а -о розроснути, розбокорени

бокорење *с.* розрастанє, бокоренє

бокорити се -им се розрастац ше, бокориц ше

бокс[1] *х. спорт.* бокс

бокс[2] *х. (преграда)* бокс

бокс[3] *х.* бокс *(преробена целяча скора за обуй)*

боксати (се) -ам (се) боксовац (ше)

боксач *х. оп.* **боксер**

боксер *х. спорт.* боксер

боксерски -а -о боксерски

боксит *х. мин.* боксит

бокситни -а -о бокситовЗиз, бокситни

бокс-меч *х. спорт.* бокс-меч

бокснути -нем бокснуц

боксовати (се) -сујем (се) боксовац (ше)

боктер *х. (ноћни чувар)* бохтер

боктерница *ж. (стражарница)* бохтерня

бокун *х. покр.* **а)** *(комад)* фалат; **б)** *(залогај)* фалаток

бокчарија *и* **бокчија** *ж. (немаштина, сиротиња)* худоба

бол *х. и ж.* **1.** боль *х.;* **2.** *нар. (болест)* **а)** хорота; **б)** *(која се манифестује боловима)* болячки; ◊ **светски** ~ *лит.* шветови боль; **порођајни болови** породни болї; **задати коме** ~ задац дакому боль

болан -лна -лно **1.** *(болестан)* хори; **2.** *(који изазива бол)* боляци *и фиг.;* ~ ***рана*** боляца рана; ~ **додир** боляце дорушенє, боляци дотик; ~ **душа** боляца душа; **3.** *при емоционалним обрацаню (з меновнїком або без нього) преклада ше з вокативнима формами* чловече, хлопе, брацику и под., *з власнима менами, або ше нє преклада;* **шта је, ~ , с тобом?** цо то »чловече, брацику, Янку и под.х з тобу?**; што уради,** ~ **?!** цо ши то зробел?!*;* ◊ ~ ***брајко,*** ~ ***не био*** мой брацику, чловече божи; ~ **да се лечи** *(о јелу, пићу – одличан)* одлични, прави лїк; ~ **преболан** барз хори; **болне тачке** *мед.* точки болю; ~ **питање** боляце питанє; ~ **место** боляк, боляце [место]

болван *х. оп.* **балван**

болежљив -а -о *оп.* **болешљив**

болесник *х.* хори, хоротнїк

болесница *ж.* хора, хоротнїца

болеснички -а -о: ~ **листа** листа хорого; ~ **постеља** шпитальска посцель, посцель »зах хорого; **говори болесничким гласом** бешедує з гласом »як ух хорого

болесно *присл. »нах хоро*

болест *ж.* хорота *и фиг.;* **акутна** ~ акутна хорота; **боловати од дечје болести** *(правити грешке због немања искуства)* буц хори (хоровац) на дзецински хороти;

брдска (висинска) ~ горска (висинска) хорота; **велика (падајућа)** ~ епилепсия, падачка; **венерична (господска, погана)** ~ венерична (панска, зла) хорота; **водену ~ имати** мац водову хороту, мац воду; **грудна (сува)** ~ сухоти, туберкулоза; **заразна** ~ обераца хорота; **извући се из болести** очухац ше од хороти; **морска** ~ морска хорота; **професионална** ~ професийна хорота; **хронична** ~ хронїчна хорота; **шећерна** ~ цукрова хорота, цукрашка

болестан -сна -сно *осн., фиґ.* хори; нєздрави*;* похорени, схорени; захорени *(на длужей)*; ~ **од малих богиња** хори на осипки; ~ **за нечим** хори за дачим; **већ дуго је болестан** уж длуго є хори (нєздрави); **има ~ изглед** таки є нїяки, похорени (схорени) є

болети -ли *безос.* **1.** болїц**; боли га глава** болї го глава; **2.** *дзец.* болїц, бибиц; **боли** биби; **боли ме ручица** биби ме ручка; **3.** *покр. (боловати)* буц хори, хоровац; ◊ **боли ме душа (срце)** болї ме душа (шерцо); **знати где кога боли** знац дзе кого болї; **не боли ме (га итд.) глава** *(не марим)* нє дзбам, нє бриґа ми, нє болї ме глава

болећи -а -е *нар.* **1.** *(саосећајан)* сочувствительни; **2.** *у меновнїцкей служби (близак)* блїзки**,** свой; **он нема никог болећег** вон нє ма нїкого свойого

болећив -а -о **1.** *(сажаљив, мека срца)* сочувствительни, сануюци; чувствительни, мегкого шерца, сентиментални; **била је ~ према њему** була сочувствительна ґу ньому, сановала го; **2.** *оп.* **болешљив**

болешљив -а -о хорйовити, слаби

болешљивост *ж.* хорйовитосц

болештина *ж.* **1. а)** хорота; **б)** чежка (велька) хорота; **2.** *(зараза)* обераца хорота, *заст.* мор

болник *х. поет.* хори *(ґен.* -ого), хоротнїк

болница *ж.* шпиталь, больнїца

болничар *х.* больнїчар, лїкарски помоцнїк

болничарка *ж.* медицинска шестра, больнїчарка, лїкарска помочнїца

болнички -а -о шпитальски, больнїцки; ~ **кревет** шпитальска посцель; ~ **кола** авто першей помоци, шпитальски авто

болно *присл.* з больом, жалосно, смутно; **ова вест је ~ одјекнула** тота вистка вилолала боляцу жалосц (жалосно одгукла)

боловање *с.* хорованє; **бити на боловању** буц на хорованю

боловати -лујем буц хори, хоровац; ~ **од тешке болести** буц хори на чежку хороту (од чежкей хороти)

болта *ж. покр.* **1.** дутян; **2.** *(свод)* звод

болуцкати -ам **1.** *(побољевати)* покус болїц, побольовац; **2.** буц покус хори

боља *ж. поет.* **1.** хорота**; 2.** боль; **3.** *(озледа)* рана, повредзенє, повреда

бољак -љка *х. оп.* **бољитак**

бољар *х. оп.* **бојар**

боље *присл. комп.* **1.** лєпше; ~ **му је од лекова** полєпшало му (лєпше му) од лїкох; ~ **да ми се склониш с очију** волїш ше ми склонїц з очох (з оч); ~ **иди ти** волїш ти пойсц, лєпше идз ти; **2.** *покр. (брже, што пре)* швидко, фришко, такой »-енких, дораз »-енких; **3.** *оп. фраз.* ~ ***рећи;*** ◊ ~ ***рећи*** лєпше повесц, лєпше поведзене; ~ **те (вас и сл.) снашло** дай боже и тебе »добре здравех; ~ **икад него никад** лєпше кеди-теди як нїґда; **брже** ~ цо скорей; **ко зна ~ широко му поље** хто на лєпше ше бизує, най рукави викасує; **тим (то)** ~ з тим лєпше; **утолико** ~ ище лєпше; **што** ~ цо лєпше

бољи -а -е *комп.* лєпши; **постати** ~ *(не бити више зао)* подобриц (ше), постац лєпши; **бити ~ од кога** *(претећи кога у чему)* пребрац дакогоє ~ **половина** *(супруга)* лєпша (красша) половка

бољинак -нка *х. оп.* **бољитак (1)**

бољитак -тка *х.* **1.** *(побољшање)* злєпшанє**; 2.** *(благостање)* благостан

бољка *ж.* **1.** *(болест)* хорота; **2.** *(узрок бриге, патње)* боляк, рана; **био је ~ целе породице** бул боляк цалей фамилиї

бољшевизам -зма *х.* большевиз[е]м

бољшевик *х.* большевик

бољшевички -а -о большевицки

бомба *ж.* бомба; **авионска** ~ авионска бомба; **атомска** ~ атомска бомба; **димна** ~ димова (димна) бомба; ~ **са успорачем** бомба зоз спомалшеним дїйством; ◊ **на бомбу** *(на препад)* на бомбу; **[у]пасти као** ~ **1.** *(нагло се појавити)* упаднуц (спаднуц) як бомба*;* **2.** *(ући спреман на свађу)* войсц (улєциц и под.) як витор (як буря, як на ожогу); **то је** ~ *(то је сјајно)* то бомба

бомбардер *х.* бомбардер

бомбардирати -ам *оп.* **бомбардовати**

бомбардовање *с.* бомбардованє

бомбардовати -дујем бомбардовац; ◊ ~ **кога**

питањима бомбардовац дакого з питанями
бомбардон *х. муз.* бомбардон
бомбаст -а -о бомбасти; **бомбасте фразе** бомбасти фрази
бомбастичан -чна -чно *и* **бомбастички** -а -о *(бомбаст, реторичан)* бомбастични
бомбаш *х.* бомбаш
бомбашки -а -о бомбашски
бомбон *х. и* **бомбона** *ж.* бонбона, *коц.* бомбус
бомбонџија *х.* цукрар
бомбоњера *ж.* бомбонєра
боме *присл. оп.* **богме**
бон[1] бона боно *оп.* **болан**
бон[2] *х.* бон
бона *ж. (дадиља)* бона
бонапартист[а] *х. ист.* бонапартист»ах
бонаца *ж. покр.* хвиля без витру, зацих; *(мирно море)* мирне морйо
бонбон *х. и* **бонбона** *ж. оп.* **бомбон**
бонвиван *х.* бонвиван *(чловек прихильни уживаню)*
бондрук *х.* бондрук *(древени косцанїк хижи хтори ше пополнює з вальками або цеглами)*
боник *х. оп.* **болник**
бонитет *х. екон.* бонитет
бонификација *ж. екон.* бонификация
боно *присл. оп.* **болно**
бонтон *х.* бонтон
бор[1] *х. бот.* сосна (Пинус); **алепски** ~ алепска (приморска) сосна (П. халепенсис); **бели** ~ била (звичайна) сосна (П. силвестрис); **планински** ~ горска сосна (П. монтана); **црни** ~ чарна сосна (П. нигра)
бор[2] *х. хем.* бор
бора[1] *ж.* **1.** *(на лицу, кожи)* ранц *х. и рид. ж., рид.* морщина*;* **2.** *(на одећи)* фалда; **3.** *ґеоґр. (код набраних планина)* ранц, складка
бора[2] *ж. оп.* **бура (2)**
боравак -вка *х.* пребуванє, *заст.* пребиванє; **продужени** ~ *(у школи)* предлужене пребуванє
боравити -им I *нєпрех. (пребивати)* пребувац, *заст.* пребивац*;* II *прех. (проводити време)* препровадзовац; ~ **безбрижне дане** безбрижно препровадзовац днї; ◊ ~ **сан (сном)** *нар. поет.* спац; ~ **вечни сан (вечним сном)** *(почивати)* спац з вичним сном
боравишни -а -о: ~ **такса** такса за пребуванє
боравиште *с.* пребуваліще, место пребуваня
боражина *ж. бот.* огуркова трава (Борраго оффициналис)
борак -рка *х.* **1.** *гип.* (< **бор**[1]) сосна, сосночка; **2.** *бот.* водови хвосцик (Хиппурис вулгарис)
боракс *х. хем.* боракс
борами *викр. оп.* **богами**
боран -рна -рно *поет.* зранцовани
боранија *ж.* **1.** *бот.* мауна, желєна пасуля; **2.** *фиґ.* **а)** *(ситница)* дробнїца; **б)** *(безначајни људи)* дробенява; є **чучава** ~ *бот.* прижемна мауна
борати -ам *(правити боре)* ранцовац
борати се -ам се ранцовац ше
борац -рца *х.* борец; *рид.* борител *(за идеї и под.)*
борачки -а -о **1.** борецки**;** ~ **састав** борецки состав; **2.** борбени
борба *ж.* борба; ◊ ~ **за живот (за насушни хлеб)** борба за живот (за насущни хлєб); ~ **за опстанак** борба за обстоянє; ~ **на живот и смрт** борба на живот и шмерц; ~ **прса у прса** борба на паси (о паси); ~ **с ветрењачама** *(узалудна борба)* борба з витерняками; **класна** ~ класна борба
борбен -а -о борбени; **борбени поредак** борбени розпорядок; ~ **линија** борбена линия; **борбене снаге** борбени моци
борбено *присл.* борбено
борбеност *ж.* борбеносц
боргис *х. друк.* борґис
бордел *х.* бордел
бордо[1] *прикм. нєпрем.* бордо
бордо[2] -оа *х.* бордо *(файта вина з околїска францускoго варошу Бордоа)*
бордовски -а -о (< Бордо): ~ **вино** бордовске вино, бордо; ~ **чорба (јуха)** бордовска юшка *(белави каменок розправени зоз загашеним вапном, за пирсканє лози)*
бордура *ж. (поруб)* бордура, украсни рубец
бореј *х. поет.* борей *(сиверни витор)*
борик *х.* соснов[и] лєшик
борилац -иоца *х.* борител, борец
борилачки -а -о борительни, боряцки; **борилачке вештине** *спорт.* борительни схопносци
борилиште *с.* бориліще; арена, ринґ
борити -им *заст. (савлађивати)* звладовац; ◊ ~ **борбу** бориц ше
борити се -им се **1.** бориц ше; **2.** *(рвати се)* пасовац ше, моцовац ше, бориц ше, важиц ше; **зло и добро се вечито боре** зло и добро ше вично пасую; **3.** *(мучити се)* марадловац, бориц ше; ◊ ~ **до последње**

капи крви бориц ше до остатнєй капки (по остатню капку) креви; ~ **до истраге** бориц ше до знїщеня; ~ **на живот и смрт** бориц ше на живот и шмерц; ~ **прса у прса** бориц ше на паси (о паси); ~ **са душом** *(умирати)* видиховац ше; ~ **са смрћу** бориц ше зоз шмерцу; ~ **с ветрењачама** бориц ше з витерняками

борић *х. дем.* сосночка

бориште *с. оп.* **борилиште**

борје *с. зб.* сосни

бор-машина *ж. техн. (бушилица)* бор- -машинка

борни[1] -Г -љ **1.** борбени; ~ **положај** борбене положенє; **2.** панцирни, борни; ~ **кола** панцирни коч (авто)

борни[2] -Г -љ *хем.* борни, боров; ~ **киселина** борна квашнїна

боров -а -о соснов»их; ◊ ~ **литијаш** *зоол.* соснов процесияш (Бупалус пиниариус)

боровина *ж.* сосна, сосново древо *(як материял)*

боровица *ж.* **1.** *оп.* **клека; 2.** *(ракија клековача)* клековача, боровичка

боровница *ж.* **1.** *бот.* чарнїца, боровнїца (Вацциниум муртиллус); **2.** *(сок)* боровнїца

боровњак *х.* **1.** *оп.* **борик; 2.** *(место обрасло боровницом)* чарнїци, боровнїци; ◊ **дрозд** ~ *зоол.* дрозд соснар

бортати -ам **1.** *(побољевати)* хоровац, буц хори; *(куњати)* совиц ше; **2.** *(о пресађеној биљци)* буц забановани

боршч *х.* борщ *(густа юшка зоз желєняви)*

бос[1] [б]-са босо **1.** боси; *дзец.* боски; **2.** *(непоткован)* нєподковани *(конь и др.);* ◊ ***боси дани*** *поет.* днї дзецинства, боси днї; ~ **по глави** *франт. (ћелав)* лиси; **готов (спреман) као** ~ **у бару** готови (порихтани) як бичак, стройни; **на босу ногу** *(у обући без чарапа)* на босо; **проћи као** ~ **по трњу** *оп. фраз. под* **трње**

бос[2] *х. (шеф)* бос

Босанац -нца Босанєц, *заст.* Бошняк

босански -а -о босански, *заст.* бошняцки

босанскохерцеговачки -а -о босанскогерцеґовски

босанчица *ж. заст.* босанчица *(кирилка з окремнима характеристиками хаснована у Босни од стреднього вику до новиших часох)*

босиљак -љка *х. бот.* вашилєц

босиље *с. и* **босиок** *х. оп.* **босиљак**

босјак *х. (сиромах, бескућник)* босяк

Босна: и мирна ~ и готове, и мирна босна »аж по Лалитьх

босоног -а -о боси

босотиња *ж.* **1.** *(босоногост)* бососц; **2.** *(сиромашан свет)* худоба, худобенява; ◊ **голотиња и** ~ *(сиромаштво)* худобство, худоба

бостан *х.* **1.** *(бостаниште)* бостан, *заст.* динянки*;* **2.** *(лубенице и диње)* бостан, ґереґи и динї; **2.** *(цветњак)* заградка; ◊ **сад си обрао** »**зелен**х ~ тераз тебе яй, тераз ди збереш (достанєш) свойо

бостаниште *с. оп.* **бостан (1)**

бостанџија *х.* ґереґар, *заст.* динянкар*;* ◊ ***бостанџији краставце продајеш*** нашол ши кого будзеш учиц

бости бодем **1.** *(забадати)* джобац, штухац; **2.** *(нападати роговима – о говечету и сл.)* теркац*, коц.* тукац ; **3.** *(о трњу и сл.)* джобац, клац; **4.** *фиґ. (вређати)* штухац, оштуховац дакого*,* задзерац ше до дакого*;* ◊ ~ ***нос у нешто*** хпац нос до дачого; ~ **ногама** *(несигурно ићи)* тачкац »шех; ~ **очи а)** *(бити упадљив)* падац до оч; **б)** *(сметати)* клац очи; **в)** *(замарати очи)* губиц очи; **боду очи један другом** очи би себе видлобали

бости се бодем се **1.** джобац ше, клац ше, штухац ше; **2.** *(борити се роговима)* теркац ше, *коц.* тукац ше

бостон *х.* бостон *(танєц и картошске бависко)*

ботаника *ж.* ботанїка

ботаничар *х.* ботанїчар

ботанички -а -о ботанїчни; ~ **башта** ботанїчна заграда

ботуше *ж. мн. покр.* хижни чарапи (шуфи, зепи)

бохем *х. оп.* **боем**

боца[1] *ж.* **1.** *(флаша)* фляша, склєнка*; ~* ***од пола литре*** поллитровка; **2.** *(тегла)* дунєц; **3.** *(за гас)* фляша; **4.** *заст.* боца *(мера за волумен, коло 3 л);* ◊ ***лајденска*** ~ *физ.* лайденска фляша

боца[2] *ж. бот.* дикица (Xanthium)

боцкав -а -о **1.** джобаци, коляци, штухаци; драпаци; **2.** *(који штипа – о мирису и сл.)* щипаци, щипкаци; **3.** *фиґ. (заједљив)* штухаци, задзернїсти

боцкалица *ж.* церень; игла; заджобовачка

боцкати -ам **1.** *дем.* (< ***бости***) штухац, джобац; **2.** *фиг. (пецкати)* штухац дакого, задзерац ше до дакого

боцман *х. ладь.* боцман, старшина палуби
боцнути -нем **1.** уштухнуц, уджобнуц; **2.** *фиґ. (пецнути)* уштухнуц дакого, задрец ше до дакого
бочина *ж.* бок; ~ **планине** бок гори; **ошинути коња по бочинама** чмиґнуц коня по бокох
бочити -им *(истурати)* вистирчовац
бочити се -им се **1.** бориц ше; **2.** *(прсити се)* виноշиц ше, возношиц ше
бочица *ж. дем.* фляшка, фляшочка, склєнїчка; ~ **с лековима** склєнїчка з лїками
бочка *ж. покр. (чиода) Зглавковаз ґомбошка*
бочни -а -о бочни
бочно *присл.* **1.** боком, з боком обрацени дакадзи; **стаде** ~ **да боље чује** станул боком же би лєпше чул; **2.** *(са стране)* з боку; **непријатељ дејствује** ~ нєприятель дїйствує з боку
бош **1.** *прикм. нєпрем. (узалудан)* даремни; даремна робота; **2.** *присл. (узалуд) »захдармо, даремно;* ◊ ~ ***посла (труд)*** *(узалудно је)* нє вредзи
Бошњак *х. (Босанац)* Бошняк, Босанєц
Бошњакиња *ж. (Босанка)* Бошнячка, Босанка
бошњачки -а -о бошняцки, босански
боштво *с. (божанство)* божество
бошча[1] *ж.* **1.** боща *(платно з хторим муслиманки окруцаю цело и закриваю твар);* **2.** *(марама)* хусточка; **3.** *(прекривач)* плахта, плахитка**;** **4.** *(кецеља)* фартух; **5.** *(завежљај)* зайда
бошча[2] *ж.* боща *(файта финого догану)*
бошчалук *х.* бощалук, свадзебни дарунок *(хтори млода дарує свадзебним госцом, а состої ше з кошулї, ґачох и ботошох)*
бр *викр. за виражованє нєприємного чувства* (*од жими и под.*) *и одвратносци* гу»йх; ~ **, што је хладно** гу»йх як жимно
брабоњак -њка *х. (зрнаст измет)* балєчка
брабоњати -ам *и* **брабоњчити** -им **1.** *(избацивати измет – о кози, овци)* ґаладзиц, бридзиц*;* **2.** *оп.* **баљезгати**
брав *х.* **1.** *(грло ситне стоке)* овца, коза; **дотерали су 150 брава** пригнали 150 овци и кози; **2.** *(крмак)* вепер
брава *ж.* **1. а)** замчок, замок; **б)** *(са кваком)* клянка; **2.** *анат.* замок; ◊ **вертхајмова** ~ вертгаймов замчок; **бити (налазити се) с оне стране браве (катанца)** буц у гарешту, шедзиц, буц заварти; **стрпати кога под браву (иза браве, с оне стране браве)** *(ухапсити)* заврец дакого »до гарештух

бравар *х.* шлосер; клянкар
браварија *ж. и* **браварство** *с.* шлосерске ремесло
браварница *ж. (браварска радња)* мигель
браварски -а -о шлосерски; ~ **тезга** шлосерски варштак
бравац -вца *х. оп.* **брав (2)**
браветина *ж.* **а)** *(овчетина)* баранїна, овче месо**; б)** коже месо
бравица *ж.* замчок; ◊ *техн.:* **прикивајућа** ~ прибиваци замчок; **усадна** ~ укладаци замчок
браво *викр.* браво
бравура *ж.* бравура *(шмели поступок; велька схопносц)*
брада *ж.* брада; ◊ **веровати на браду** вериц на слово; **главом и брадом** особнє; **говорити »себи**х **у браду** жубротац »себе под носх; **на нечију браду »и бркове**х на дачию одвичательносц (душу); **пљувати у браду** плювац до оч; **седа (бела)** ~ стари чловек
брадавица *ж.* **1.** *(израштај)* брадавка; **2.** *(на дојци)* брадавка, цицка
брадавичав -а -о хтори ма брадавки, брадавкасти
брадавичаст -а -о **1.** *(који је облика брадавице)* брадавкасти; **2.** *оп.* **брадавичав**
брадавка *ж. оп.* **брадавица (2)**
брадат -а -о брадати
брадати -ам *(свилати):* **кукуруз брада** на кукурици рошню власки
брадаш *х. оп.* **брадоња**
брадва *ж.* балта *(цимерманска и колєсарска шекера)*
брадвити -им кресац, окресовац *(з цимерманску шекеру)*
брадица *ж. дем.* брадичка, брадочка
брадоња *ж.* брадати *(ґен.* -ого*)*
бразготина *ж.* **1. а)** *(ожиљак)* рубец, ранєц; **од ране је остала** ~ од рани остал рубец; **б)** *(од богиња)* рапа; **2.** *(траг од оштрог предмета)* знак, шлїд, зарез, зарубане; урезане, удрапнуте; смуга; ~ **од секире на кори дрвета** знак (шлїд) од шекери на лупи древа; **мачија** ~ удрапнуте од мачки; **на чизмама има бразготине од оштрог камења** чижми му поздзерани од оштрого каменя; **од бича су по кожи остале крваве бразготине** од батога по скори остали кирвави смуги
бразда *ж.* **1.** бразда**;** **2.** ярчок *(за приводзенє и одводзенє води при наводньованю);* **3.**

(траг) **а)** *(на води од брода)* шлїд; **б)** *(од точка)* шлїд, коляй *ж.*; **4.** *(бора на лицу)* ранц *х. и рид. ж.;* **5.** *оп.* **бразготина (1);** ◊ **заорати (повући) прву бразду** виорац (заорац) першу бразду

браздање *с. биол.* браздањє

браздаст -а -о браздасти

браздати -ам **1.** орац; **трактори браздају њиве** трактори ору поля; **2.** резац, пререзовац *(охабяюци шлїд за собу);* **3.** *(борати)* правиц ранци; **бриге борају лице** бриґи правя ранци на твари

браздаш *х.* **1.** сушед на полю*;* **2.** прави (браздни) конь *або* вол *(конь одн. вол хтори при ораню идзе по бразди)*

браздимице *присл.* на бразди, браздасто

браздити -им *оп.* **браздати**

Бразилац -лца *х.* Бразилєц

бразилски -а -о бразилски

бразлет»нха *ж. (наруквица)* бразлетка

браја, брајан *и* **брајо** *х. оп.* **брајко**

брајев -а -о: ~ **азбука** брайова азбука

брајко *х. гип.* брацик; **е, мој** ~ **!** е, мой брацику!

брак *х.* малженство, малженски стан, *рид.* супружество, *беш.* брак; ◊ ~ **из рачуна** малженство пре хасен (рахунок); **грађански (цивилни)** ~ гражданске (цивилне) малженство; **живети у дивљем браку, живети у браку на леву руку** жиц на веру; **мешовити** ~ мишане малженство; **развод брака** розвод малженства; **склопити** ~ **, ступити у** ~ ступиц до малженства

бракоманан -мна -мно прелюбни, нєвирни у малженстве

браколомац -мца *и* **браколомник** *х.* прелюбнїк, нєвирни у малженстве

браколомство *с.* прелюбство, нєвирносц у малженстве

бракоразводни -а -о: ~ **парница** парнїца розводу малженства

брале *х. оп.* **браја**

браман *и* **браманац** -нца *х.* браман *(припаднїк священїцкей касти у старей Индиї)*

брана *ж.* **1.** *(на хидроцентрали)* гац, шлайс, *беш.* брана; **лучна** ~ лучна гац; **насута** ~ насипана гац; **2.** *(насип)* гац*;* **3.** *польопр.* брана

бранати -ам *польопр.* бранїц

бранжа *ж. (струка)* бранжа

браник *х.* **1.** *(бедем)* защитни мур; **2.** *фиґ.* **а)** бранїтель, защитнїк; **б)** *(одбрана)* охрана, защита; **3.** (*штитник на аутомобилу и др.)* бранїк, щитнїк; **4.** *(на железничкој прузи и сл.)* рампа; дручок; **5.** *(на мосту, степеништу)* ограда, бок; **6.** чаповка *(зогнути прут на коси хтори валя жито на лїви бок);* **7.** *(на плугу)* табла*, заст.* кормань-деска; **8.** *оп.* **забран;** ◊ **стајати на бранику** стац на охрани

бранилац -иоца бранїтель

бранилаштво *с.* бранїтельство, адвокатура

бранитељ *х. оп.* **бранилац**

бранити -им **1.** *(штитити)* бранїц, хранїц, охраньовац; **2.** *(заступати, правдати)* бранїц; заступац; **3.** *(забрањивати)* бранїц, сперац; **родитељи му бране да пуши** родичи му браня куриц; **иди, ко ти брани?!** идз, хто ци спера?!

бранити се -им се **1.** бранїц ше, хранїц ше, охраньовац ше; **2.** *(не признавати грешку и сл.)* бранїц ше, одмагац ше; ◊ ~ **из слободе** *правн.* бранїц ше зоз шлєбоди; ~ **рукама и ногама** бранїц ше и з руками и з ногами

браница *ж. звич. у атрибутскей служби:* **јабуке бранице** обрани яблука

бранич *х.* **1.** бранїтель; **2.** *спорт.* бек; ◊ **стајати на браничу** *оп. фраз. под* **браник**

браниште *с. оп.* **браник (1)**

бранша *ж. оп.* **бранжа**

брање *с.* < ***брати***

брањевина *ж.* **1.** *оп.* **забран;** **2.** люцке польо, луки и под. *(дзе нє допущене напасанє статку)*

брањеник *х.* бранєни *(на суду)*

браон *прикм. нєпрем.* браон, кафови

брат *х.* **1.** брат; **2.** *(у другој линији сродства)* братняк**; он ми је брат од стрица (тетке, ујака)** вон ми братняк, ми од двох власних; ◊ **бити** ~ **по срцу** буц брат по шерцу; ~ **брату** »**вреди**х *(при продаји)* сигурно (бизовно) вредзи*;* ~ ***по крви*** *(сународник)* брат по креви; ~ **по мајци (по оцу)** *(полубрат)* брат по мацери (по оцови); ~ **по богу** побратим, верни; **мој брате!** мой брацику (брату)!; **мокри** ~ пияни; пиянїца; **побогу брате** пребог це питам (модлїм)

братан *х. гип.* брацик

братанац -нца *и* **братанић** *х.* братов син

братаница *ж.* братова дзивка, братово дзивче

братац браца *х. оп.* **братан**

брати берем **1.** *(воће)* оберац; ~ **грожђе** оберац грозно; **2.** *(кукуруз)* ламац »кукурицух; **3.** *(откидати)* таргац; старговац; ~ **цвеће** таргац квеце, брац квеце *поет.;* **он бере**

сваког јутра једну лубеницу вон тарга (старгує) кажде рано єдну ґереґу; **4.** *(скупљати)* зберац; **пчеле беру мед** пчоли збераю мед; **5.** *(гљиве и сл.)* зберац, оберац; **6.** *(примати)* доставац; **он бере лепе паре** вон достава красни пенєжи; **7.** *(копољу)* жац, *заст.* брац; **8.** *пар. (садржавати)* мац; **лопац бере пет литара** гарчок ма пейц литри; ◊ ~ **плодове** зберац плоди; **не бери бригу** нє старай ше

братија *ж. зб.* **1.** *церкв.* братия, монахи *(єдного манастира);* **2.** *франт.* дружтво, дружина

братимити -им *зак. и нєзак.* замодлїц/модлїц дакого наволуюци го братом; *((за)молити преклињући)* пребог модлїц (питац)

братимити се -им се братимиц ше

братимљење *с.* < ***братимити (се)***

братимство *с.* **1.** побратимство**,** братимство, вирне приятельство (товаришство); **2.** *(братски, пријатељски односи)* братство, братовство; ◊ **(ис)пити** ~ (по)братимиц ше, (по)пиц на знак вирного приятельства

братински -а -о братски; ◊ ~ **благајна (каса)** братска каса *(дакедишня установа за социялне осиґуранє рударох)*

братити -им *оп.* **братимити**

братић *х.* **1.** *оп.* **братанац**; **2.** *гип.* брацик

братичина *ж. оп.* **братаница**

братњи -а -е братски

братов *и* **братовљев** -а -о братов

братољубље *с.* братолюб»ихє

братоубилачки -а -о братозабивацки, братозабойнїцки; ~ **рат** братозабивацка война

братоубиство *с.* братозабойство

братоубица *х.* братозабойнїк

братски -а -о братски

братски *присл. »пох братски*

братственик *х.* **1.** член братства **(2, 3); 2.** родзина, род *(по хлопскей линиї)*

братство *с.* **1. а)** *(братски односи)* братство; **б)** *(побратимство)* побратимство, братство; **2.** *(монаси једног манастира)* братство, монахи*;* **3.** род, братство *(вецей фамилиї истого презвиска хтори ше родзинаю)*

братучед *х. (брат од стрица)* братняк

братучеда *ж. (сестра од стрица)* шестринїца

браћа *ж. зб.* браца*;* **мокра (весела, ноћна** ~ *(другови у пићу)* пайташе з карчми, мокри (весели, ноцни) браца

браунинг *х.* браунинґ *(аутоматски пиштоль)*

брахијалан -лна -лно *анат., фиґ.* брахиялни

брахман *и* **брахманац** *х. оп.* **браман**

браца, **брацан** *и* **брацо** *х. гип.* брацик

брач *х. муз.* брач *(файта тамбури глїбшого тону)*

брачић *х. бот.* фукус (Фуцус)

брачни -а -о малженски, супружески, *беш.* брачни; ~ **пар** малженска пара, малженски пар; ~ **друг** супруг, супружнїк; супруга, супружнїца

брашнав -а -о *оп.* **брашњав**

брашнавост *ж.* мукавосц

брашнар *х.* **1.** *(продавац брашна)* мукар; **2.** *зоол.* муков хробак (Тенебрио молитор)

брашнара *ж.* маґазин за муку, мукарня

брашнарски -а -о мукови; мукарски; ~ **индустрија** индустрия за продукцию муки

брашнаст -а -о **1.** *(сличан брашну)* мукасти; **2.** *оп.* **брашњав (2, 3)**

брашнен -а -о муков, мучни, од муки, на (за) муку; ~ **кеса** мещок од муки; мещок за муку; ~ **врећа** мучни мех; ~ **јело** єдло з муки; **брашнени мољац** *зоол.* муков моль; **брашнени црв** *оп.* **брашнар (2)**

брашненица *ж.* **1.** хлєб на драгу, осух; єдзенє на драгу; **2.** єдзенє з муки

брашно *с.* мука; **посути брашном** посипац з муку, помучиц; ◊ **а) пшенично** ~ житна мука; **бело** ~ била мука; **јечмено** ~ ярчана мука; **ражано** ~ ражова мука; **дрвено** ~ древова мука; **коштано** ~ косцова мука; **крупичаво** ~ крупаста мука; **наменско** ~ наменска мука; **оштро** ~ оштра (на велько зомлєта) мука; **пројино** ~ кукурична мука; **сладно** ~ сладова мука; **б) за бабино** ~ **(душу, здравље)** *(ни због чега)* нїпрецо, задармо; **од (из) тог брашна неће бити погаче** *(неће се догодити, остварити)* нє будзе »з тогох нїч; **смејати се као луд на** ~ *оп. фраз. под* **луд**

брашњав -а -о **1.** *(упрљан брашном)* омучени, од муки; **сав** ~ шицок од муки; **2.** *(ситан као брашно)* дробни (мелки) як мука; **3.** *(сипкав – о јелу)* сипкаци; ~ **јабука** сипкаце яблуко

брашњавити -им посиповац з муку, мучиц

брашњача *ж. бот.* мукарка (Цлитопилус прунулус)

брбати -ам *покр. (тражити претурајући)* кутатовац, превврацац, шпиртац

брбла *и* **брбло** *х. оп.* **брбљивац**

брбљав -а -о *оп.* **брбљив**

брбљавац -вца *х. и* **брбљало** *с. и х. оп.*

брбљивац

брбљарија *ж.* берблянє, *рид.* паплянїна; плєтки, сплєтки**,** глупи приповедки

брбљати -ам **1.** *(пуно причати)* бербляц, дараловац, мервиц, млєц, джванґотац, швандрикац, драндац; **2.** *(говорити којешта)* плєсц, сплєтац »шех; **3.** *(говорити неразумљиво)* мондяц, плєсц, сплєтац »шех

брбљив -а -о бербляци, приповедаци; драндаци *(о дзецку)*

брбљивац -вца *и* **брбљивко** *х.* плєтка, сплєтка, мерва, берблявец, сама бешеда

брбљивица *ж.* плєтка, сплєтка, мерва, берблявка, сама бешеда

брбљивост *ж.* бербляцосц, берблявосц

брбољити -им **1.** *(мрмљати)* жубротац, жубронїц**; 2.** *оп.* **брботати**

брборити -им *оп.* **брботати**

брбот *х.* бульканє

брботати -оћем булькац

брбукати -ућем *и* **брбутати** -ућем *оп.* **брботати**

брв *х.* **1.** древо *(преложене прейґ води за преходзенє);* **2.** мост, мосцик, дески *(за преходзенє путнїкох на ладю)*

брвина *ж. оп.* **брв**

брвнара *ж.* древена хижа (хижка)

брвнаст *и* **брвнат** -а -о древени, справени зоз салфох, салфов»их

брвно *с.* **1.** *оп.* **брв (1); 2.** окресане стебло (древо, салфа), бревно; груба деска

бргљати -ам швидко *и* нєрозумлїво бешедовац, мондяц

бргљез *зоол.* ґрабач (Ситта еуропаеа)

брдар[1] *х.*бардар *(майстор хтори прави ткацки барда)*

брдар[2] *х. оп.* **брђанин**

брдашце *с. и* **брдељак** -љка *х. дем.* брецок

брдило *с. ткац.* набилки

брдо[1] *с.* **1.** *(узвишење)* брег; **2.** *(хрпа)* громада*;* ◊ ***нешто се иза брда ваља*** *(спрема се неко зло)* цошка ше клюва (крає, снує, рихта); **обећавати брда и долине** шицкого (барз вельо) обецовац; **преко (иза) девет брда, преко брда и долина** за седем горами

брдо[2] *с. ткац.* бардо; ◊ **бити на исто ~ ткан** буц на истим бардзе ткани, буц исти; **бити на друго ~ ткан** буц на иншаким бардзе ткани, буц иншаки

брдовит -а -о бреговити, горйовити

брдски -а -о брегови, бреговити, горски; ~ **артиљерија** брегова артилєрия*; ~* ***крај*** бреговити (горски) край

брђанин *х.* **1.** житель брегох (горох); **2.** *воєн.* брегове дзело

бре *викр. (при прекладаню место еквивалентних викричнїкох часто ше хасную други розлични конструкциї)* **1.** *за визначованє, наглашованє* та, та ша; ша; но; ~ **остави се ти њега** та охаб ти ше його; ~ **немам ни сто динара** ша я нє мам анї сто динари; ~ **, казаћу ја њему!** но, повем я йому!; **2.** *за помоцньованє при обрацаню ґу младшому або ровному себе* **а)** *з нєодоброваньом* та*; ~* ***не измишљај*** та нє видумуй; **где ћеш** ~ **?!** дзе же пойдзеш?!; **ћути** ~ ! чит!; **каква је то галама** ~ **?!** цо то за лярма?!; **шта рече** ~ **?!** цо ши гварел?!*;* **б)** *за поволанку, розказ (море, хајде)* гей, гайде, нолє, ноце, слухай»цех*;* **чији си,** ~ **, говори!** гайде поведз чи же ши!; **идеш ли** ~ **?** идзеш ти чи нє?*; ~* ***људи, па то нема смисла!*** слухайце, людзе, ша то нєт смисла! **в)** *за опомнуце, грожењє (море)* ей, ейнє; ~ **ако ја дођем!** ей, кед я придзем!; **г)** *за спонуканє, шмелєнє* гайде; та; **буди** ~ **јунак** та будз юнак; **г)** *за виражованє жалосци, презреня* ей**,** а*;* **ух,** ~ **, што ми је криво**! ух, як ми нєправо; ~ ! **а ја сам му све веровао!** а! а я му шицко верел! **3.** *за одоброванє, чудованє, нєсподзиванє* ав, авгЉ, го, а; ~ , **зар ти већ имаш тако великог сина?** го, озда ти уж маш такого велького сина?

бреберина *ж. бот.* витрикова жовта ружичка (Анемоне ранунцулоидес)

бребоњати -ам *и* **бребоњити** *-им (гунђати)* дудрец

бревијар *х. церкв.* бревияр *(кнїжка молитвох, лекцийох и писньох католїцких священїкох)*

брег *х.* **1.** *(мање брдо)* брег; **2.** *оп.* **брдо (2); 3.** велька габа; верх габи; **4.** *(обала)* побрежє, брег; ◊ **као од брега одваљен** як дуб, як дзело, хлописко, мелах**; ледени** ~ лядови брег

брегаст -а -о брегасти; ◊ ~ **плоча** *тран.* брегаста плоча; ~ **осовина** *техн.* брегаста осовина

бреговит -а -о бреговити, горйовити

брегуља *и* **брегуница** *ж. зоол.* бреговка (Рипариа); **чађава** ~ цма бреговка (Р. рипариа)

брећ -а -е **1.** *лєм у женским роду (бременита)* **а)** *(о жени)* чежка, самодруга; **б)** *(о крави)* цельна; **в)** *(о кобили)* жребна; **г)** *(о овци и*

сл.) котна; **2.** *(набрекао, препун)* напучнєти
брежуљак -љка *дем.* брещок, грунок, *заст.* грун
брежуљаст *и* **брежуљкаст** -а -о брещковити
брез *прим. нар.* без, през
бреза *ж. бот.* бреза
брезик *х.* брезов»их лєшик
брезов -а -о брезов»их
брезовац -вца *х.* брезова паліца, брезов колїк
брезовача *ж.* **1.** *оп.* **брезовац;** **2.** брезова метла
брезовина *ж.* **1.** *(посечено брезово дрво)* бреза, брезово древо, брезовина; **2.** *(брезово дрвеће)* брези
брек *х.* **1.** *(брујање)* гук; **2.** *оп.* **брека**
брека *ж. (галама)* лярма
брекет *х. оп.* **бректање**
брекиња *ж. бот.* глогова куцкуруша (Сорбус терминалис)
брекнути -нем злярмац, скричац
бректање *с.* < ***бректати***
бректати -кћем **1.** *(дахтати)* дихциц, чежко дихац; **груди му брекћу** перши ше му дзвигаю *(при диханю);* **2.** моцно биц (дуркац, лупкац); **вене на врату брекћу** вени на шиї моцно бию; **3.** *(набрекивати, бујати)* пучнїц; **све у њему брекће од здравља** шицко у нїм пучнєє од здравя; **4.** **а)** *(бучати, тутњати – о мотору и сл.)* гурчац; **камиони брекћу** камиони гурча; **б)** *(дахтати – о пароброду и сл.)* дихциц; **в)** *(брујати)* гучац; *(одјекивати)* одгуковац; *(тутњати)* дуднїц; **5.** *оп.* **брецати се (1)**
бреме -ена *с.* **1.** *(терет)* терха; **2.** *фиґ.* терха, криж, бреме; ~ **живота** животна терха; **3.** *(ноша, товар)* звязка, наруче *(древа и под.)*, терха; **4.** плод, дзецко *(у мацеровей утроби);* ◊ ***бити под бременом (у бремену), носити*** ~ *(бити у другом стању)* буц самодруга; **носити** ~ *(носити животни терет)* ношиц (нєсц) криж; **ослободити се бремена, растати се са бременом** породзиц »шех; **носити тешко ~ судбине** ношиц чежки криж судьби
бременит -а -о **1.** *у женским роду* **а)** *(трудна – о жени)* самодруга, ґравидна, *рид.* ваготна*;* **б)** *(о животињи)* ґравидна; **2.** *фиґ.* **а)** *(пун чега)* полни дачого *або* з дачим, богати*;* **држава је ~ супротностима** держава полна з процивносцами; **б)** плодни, родни; ~ **земља** плодна (родна) жем; **в)** *(оптерећен)* обтерховани, бременїти; **г)** полни моци, буйни
бременитост *ж.* **1.** *(трудноћа)* самодругосц, ґравидносц, *рид.* ваготносц*;* **2.** *фиґ.* полносц, богатство; плодносц, родносц; обтерхованосц; буйносц
бременица *ж.* **1.** *(трудница)* самодруга жена; **2.** *(суд за течности)* чобольов
бременоша *х. (носач)* ношач
бремза *ж. покр. (кочница)* бренза, гамовачка
бремзати -ам *(кочити)* брензовац, гамовац
бренајзл *х. заст.* бренайзло *(справа у форми ножнїчкох з хтору ше кандрасци власи)*
бренди -ија *х.* бренди
бреновати -нујем **1.** бреновац *(власи з бренайзлом);* **2.** *фиґ. (марити):* **тај никога не бренује** тот нї за кого нє дзба, тот нї на кого нє патри
брента *ж. покр.* путоня *(древени суд за ношенє грозна при оберачки)*
бренцати -ам **1.** *(звонити)* **а)** дзвонїц; **б)** *(о звонцету)* бренкац, бренчац, *заст.* ченґельовац*;* **2.** *(зујати)* бринїц
бренце -ета *с. (клатно у звону)* шерцо
бренчати -ам *и* -чим *оп.* **бренцати**
бресква *ж.* брескиня
бресквarник *и* **бресквик** *х.* брескиньов овоцнїк
бресковача *ж.* бресквова палєнка
бресковина *ж.* брескиня, брескиньово древо *(як материял)*
брест *х.* брест
брестак -ка *и* **брестик** *х.* брестов лєшик, брестовец
брестов -а -о брестов»их
брестовак -ка *и* **брестовац** -вца *х.* брестова паліца, брестов колїк
брестовача *ж.* **1.** *оп.* **брестовак;** **2.** *бот.* брестовача *(файта печарки)*
брестовик *х. оп.* **брестак**
брестовина *ж.* брест, брестово древо, брестовина *(як материял)*
брецати -ам **1.** *оп.* **бренцати (1);** **2.** *оп.* **брецати се**
брецати се -ам се **1.** *(осорно викати)* виставац на дакого*;* **2.** *(трзати се од страха и сл.)* таргац ше; зривац ше *(зоз сна)*
брецнути -нем **1.** задзвонїц; забренкац; **2.** *(осорно викнути)* вистац на дакого
брецнути се -нем се **1.** *оп.* **брецнути (2);** **2.** *(тргнути се)* порвац ше/порвец ше, таргнуц ше
бреча *ж. ґеол.* бреча *(фалати каменя злїпени до єдней скали)*

бречати -чим **1.** *(брујати)* гучац; *одзвањати)* одгуковац; **2.** *оп.* **бренцати**

бречити -им И *прех. (кога, што о тле)* руциц (вдериц) з даким *або* дачим до жеми; ИИ *нєпрех. (бупнути о тле)* бухнуц, злопоциц, рапнуц

бреша *ж. (отвор, пробој)* бреша

брешће *с. зб. (<* ***брест****) брести*

брже *комп.* швидше, *беш.* фришше

брже-боље *присл.* цо скорей, цо швидше, триском-праском, на два-на три; ~ **се обуче** цо скорей ше облєкол

брз -а -о швидки, *беш.* фришки*;* спори *(о роботи);* оштри *(у роботи);* хитри; ◊ **бити ~ на нешто** буц готови (порихтани) на дацо; ~ **помоћ** швидка помоц; ~ **на језику** швидки на язику; ~ **воз** швидки гайзибан; **на брзу руку радити** на швидко (на фришко) робиц; робиц шур-бур

брзак -ка *х.* **1.** *(брз ток воде)* рична (водова) прикрина, швидки (пошвидшани, прикри) цек, водопадне место; **2. а)** швидки чловек; **б)** швидки конь; **в)** *(зец)* заяц; **г)** швидки гайзибан; **3.** вчасна житарка *або* желєнява; **кукуруз** ~ вчасна кукурица, ранка**;** ◊ **на брзака** на швидко, на фришко

брзалица *ж.* язиколамка, швидковигваряце виречене

брзати -ам **1.** *(журити)* понагляц; швидко исц (чечиц, бешедовац и под.); **2.** *(о сату)* исц напредок

брзац -ца *х. оп.* **брзак (1, 2.а, 2.б)**

брзељ *х. оп.* **пузавац**

брзимице *присл. нар. (журно)* швидко, понагляцо

брзина *ж.* швидкосц; ~ **кретања** швидкосц рушаня; ◊ **а)** *тран.:* **обртна** ~ обрацаюца швидкосц; **прилагођена** ~ прилагодзена швидкосц; **проходна** ~ преходна швидкосц; **угаона** ~ кутова швидкосц; **б)радити на брзину** робиц на швидко (на фришко), робиц шур-бур; **ухватити на брзину** влапиц на швидко; **у брзини** у швидкосци, у наглосци, понагляюци**; ићи пуном брзином** исц з полну швидкосцу

брзиномер *и* **брзинометар** -тра *х. мех.* мерач швидкосци

брзински -а -о швидкосцови

брзити -им I *нєпрех. оп.* **брзати**; II *прех. (пожуривати)* гонїц *(дакого же би понаглял)*

брзица *ж. оп.* **брзак (1)**

брзо *присл.* швидко, *беш.* фришко, *рид.* скоро*;* наскоро *(за кратки час)*

брзовоз *х.* швидки гайзибан

брзовозни -а -о швидковозни *(хтори треба же би ше швидко превезол на гайзибану и под.);* ~ ***роба*** швидковозна роба

брзојав *х. (телеграм)* телеграма, *беш.* телеґрам*, заст.* телеґраф

брзојавити -им явиц з телеграму, телеґрафовац

брзојавни -а -о телеграмови; ~ **уред** телеґраф

брзометан -тна -тно швидкоштрельни, швидкометни; ~ **топ** швидкоштрельне дзело

брзометка *ж.* швидкоштрелька *(пушка)*

брзоног -а -о швидконоги

брзоок -а -о швидкооки

брзопис *х.* **1.** швидкопис *(особени стил писма у старих рукописох);* **2.** стеноґрафия

брзоплет -а -о **1.** *(несмотрено брз)* нєроздумани, нєроздумано швидки; швидки, нагли, пренаглєни, понагляци; **2.** *(брз)* швидки

брзоплетан -тна -тно *оп.* **брзоплет**

брзоплетост *ж.* нєроздуманосц, понагляцосц, нєроздумана швидкосц (понагляцосц)

брзопотезни -а -о *шах.* швидкоцагаюци; ~ **турнир** швидкоцагаюци турнир

брзорек -а -о швидки на бешеди, швидкобешедлїви

брзородан -дна -дно хтори швидко дозрева, швидкодозреваци

брзотеча *х.* курир; гласнїк

брзотисак -ска *х. друк.* швидкодрук

брзоходан -дна -дно швидкоходни

брига *ж.* **1.** бриґа, старосц, *заст. експр.* клопота*;* **он има много брига** вон ма вельо бриґи; **2.** *(старање)* старанє, старосц, бриґа; ~ **о деци** старанє о дзецох; ◊ **баш ме (те итд.) ~ , ~ ме»нех (тебе итд.), није ме** ~ цо я дзбам (цо ти дзбаш итд.), яка ми (ци итд.) бриґа, анї ми (ци итд.) у пети (петох); **бринути бригу** старац ше; **водити бригу** водзиц старосц (бриґу) о дачим, мац старосц на дацо *або* о дачим; **водити туђу бригу** водзиц люцки (цудзи) бриґи, буц шицким гурком конєц; **девета (седма, последња)** ~ остатня бриґа; **не бери бригу** нїч ше нє старай; **скинути бригу с врата** зняц бриґу з карку; **ударити (окренути, бацити и сл.) бригу (муку) на весеље** забуц на бриґу и буц весели; **шта је тебе (њега итд.)** ~ цо тебе (йому итд.) до того, цо то тебе (йому итд.) бриґа

бригада *ж.* бриґада
бригадир *х.* бриґадир
бригадист»ах *х.* бриґадист»ах
бригадни -а -о бриґадни; ~ **генерал** *воєн. ист.* бриґадни ґенерал
бригантин *х. и* **бригантина** *ж. мор.* бриґантин
бригати се -ам се *и* **бриговати се** -гујем се бриґовац ше, старац ше
бригеш *х.:* **ни бригеша га** анї кус ше нє стара, анї кус нє дзба, анї кус му нє бриґа, анї му у петох; **без бригеша** без бриґи, *беш.* нибриґе
брид *х.* **1.** *(ивица, руб)* орубенєц, руб, рубец, сек, край; ~ **степеница** орубенєц (сек) ґарадичох; ~ **стола** край стола; ~ **камена** оштри край каменя; **2.** *(оштрица)* оштре *(ґен.* -ого*)*; ~ **ножа** оштре ножа; **3.** *(горски гребен)* гребень
бридак бритка бритко *оп.* **бритак**
бридан -дна -дно *(болан)* боляци
бридети -дим **1.** *(трнути)* церпнуц, буц зацерпнути; **ноге бриде од умора** ноги церпню (зацерпнути) од вистатосци; **стара рана бриди** стара рана зацерпнута; **2.** *(шибати, сећи – о хладноћи)* палїц; сцискац; **хладан ветар бриди** жимни витор палї; **мраз бриди** мраз сциска
брижан -жна -жно **1.** *(забринут)* застарани; **2. а)** *(брижљив)* стараци, хтори ше »барзх стара, дзбали, дзбаци, задзбати; **б)** *(пажљив)* поважни, уважни, меркуюци, осторожни
бриждати -дим **1.** *оп.* **бридети (1, 2); 2. а)** *(избијати – о течности)* пирскац, вибивац; **б)** *(пуштати течност)* чечиц, чуриц
брижити (се) -жим (се) **1.** *(бринути се)* старац ше; **2.** *(забрињавати):* **то ме брижи** пре тото ше старам
брижљив -а -о *оп.* **брижан (1, 2)**
брижљиво *присл.* **1.** *(забринуто)* застарано, забриґовано; **2. а)** старацо, дзбало, задзбато; **б)** *(пажљиво)* поважно, уважно, пилно, меркуюци, з меркованьом, осторожно
брижник *х.* старатель
брижно *присл. оп.* **брижљиво (1, 2)**
бризак -зга *х. (млаз)* бризґ
бризгалица *ж. мед.* шприц
бризгаљка *ж.* **1.** *(на аутомобилу)* бризґалька, шприц; **2.** *техн.* розпирсковачка, шприцла
бризгати -ам **а)** *(шикљати)* вибивац, шикац; **б)** *(прскати)* пирскац
бризнути -нем **1. а)** *(шикнути)* вибиц, почац шикац, шикнуц; **б) бризнуше му сузе на очи** вдерели му слизи на очи; **2.** *(просути се – о искрама и сл.)* пирснуц, розпирснуц ше; **3.** *(нагло духнути – о ветру)* нараз задуц; ◊ ~ **у плач** нараз ше розплакац
бријање *с.* бритвенє
бријати -јем **1.** бритвиц; **2.** *(о ветру):* **ветар брије** дує оштри витор
бријати се -јем се бритвиц ше
бријаћи -а -е: ~ **прибор** прибор за бритвенє; ~ **сапун** миделко за бритвенє
бријач *х.* **1.** байбер, *рид.* бритвар*;* **2.** *(нож за бријање)* бритва
бријачица *ж.* **1.** *(жена бријач)* байберка, бритварка; **2.** *оп.* **бријач (2)**
бријачки -а -о байберски, бритварски
бријачница *ж.* байберня
брикет -та *х.* брикет *(з угля)*
брикетирати -ам *и* **брикетовати** -тујем брикетовац *(правиц брикети з угля)*
брилијант *х.* брилиянт
брилијантски -а -о брилиянтов»их
брињант *х. оп.* **брилијант**
брињантан -тна -тно брилянтни
брињантин *х.* брилянтин *(пахняци олєй за власи)*
брињирати -ам брилїровац *(окреме ше визначовац)*
брина *ж.* **1.** *(стрмен)* прикрина; **2.** *(стрма обала)* прикре побрежє
бринет *х. (смеђ мушкарац)* бринет
бринета *ж. (смеђа жена)* бринета
бринути -нем И *нєпрех. (осећати бригу)* старац ше, бриґовац ше; **бринуо је како ће да исхрани породицу** старал ше як витрима фамилию; **ништа не брините** нїч ше нє старайце; ИИ *прех.* **а)** *(забрињавати):* **брине га њена болест** стара ше пре єй хороту; **б)** *(тицати се):* **шта ме то брига!** цо я дзбам! ◊ ~ **бригу** старац ше
бринути се -нем се **1.** *оп.* **бринути** И; **2.** *(за кога, што, о коме, чему, киме, чиме – водити бригу)* старац ше о даким, дачим*;* **он се сам брине о себи** вон ше сам стара о себе, вон ше сам об(и)ходзи; **3.** *(хранити, надгледати)* об(и)ходзиц
брис *х. мед.* **1.** вата, ґаза *(за сцеранє креви и под.);* **2.** *(излучевина)* вилученїна, брис
брисалица *ж.* **1.** *оп.* **брисач (1); 2.** ґума *(за сцеранє при писаню)*
брисани -а -о: ~ **простор** *воєн.* бити (сцерани) простор
брисање *с.* < ***брисати (се)***

брисати -ишем **1. а)** *(утирати)* уцерац; ~ **руке** уцерац руки; **б)** *(сузе, капи зноја)* уцерац, сцерац; **2.** *(одстрањивати)* сцерац; ~ **прашину** сцерац прах; ~ **текст** сцерац текст; **3.** *(чистити)* чухац, сцерац; ~ **прозоре** чухац (сцерац) очка; **4.** *(снажно дувати):* **ветар брише** оштри витор дує, витор палї; **5.** *(бежати)* чмиґац, миґац, гонїц; **6.** *(уништавати)* знїчтожовац, нїчтожиц, знїщовац; **7.** *фиґ.* *(брзо јести)* швидко єсц, гамкац; **8.** *фиґ.* *(красти)* краднуц; ◊ **бриши!** *(губи се)* бер ше

брисати се -ишем се **1.** уцерац ше; сцерац ше; **2.** *(нестајати)* сцерац ше, зацерац ше

брисач *х.* **1.** *(предмет за брисање)* уцераче, уцерач, сцераче, сцерач; ~ **тинте** сцерач тинти; **2.** *(за обућу)* очуховач; **3.** *(особа)* уцерач, сцерач; **4.** *(на аутомобилу)* сцерач

бритак -тка -тко оштри; ~ **сабља** оштра шабля

Британац -нца *х.* Британєц

британски -а -о британски

бритва *ж.* **1.** *(џепни ножић)* бичак; **2.** *(бријач)* бритва; ◊ **обријати без бритве** »**и сапуна**х *(подвалити коме)* спораїц **(**спревесц, окламац) дакого

бритвиште *с.* *(дршка бритве)* черенка, ручка

бриткиња *ж. нар. поет.* оштра шабля

бритко *присл.* оштро; ~ **одговорити** оштро одвитовац (одповесц), люзнуц

брица[1] *ж. гип. (<* ***бритва) 1.*** бичак, бичачок**;** **2.** бритвочка

брица[2] *х. гип.* байбер, *рид.* бритвар

бричес *х.* брич-панталони *(панталони до чижмох зоз зуженима ногавками од колєна долу)*

бричити (се) -им (се) бритвиц (ше)

бриџ *х. карт.* бридж

бришући: ~ **лет** воєн. параци лєт

брк *х.* баюс *х.*, баюса *ж.;* ◊ ~ ***му се смеши*** лєм ше »такх ошмишкує, барз ◊ поцешени (задовольни), радує ше; **гладити** ~ буц »барзх поцешени (задовольни), лєм ше »такх ошмишковац, радовац ше, цешиц ше; **обесити (опустити) брк**»**ов**х**е** буц смутни (нє у дзеки, нєвесели), зармуциц ше; **омастити брк**»**ов**х**е** добре ше наєсц; **рећи што у бркове** повесц поцихи, прежубротац попод нос; **смејати се испод брка (под брком)** шмеяц ше у себе *(же би дахто нє видзел);* **рећи (скресати) коме што у** ~ повесц дакому дацо до оч

брка[1] *ж. покр. оп.* **збрка**

брка[2] *и* **брко** *х.* баюсати, баюсач, *беш.* брка

бркајлија *х. оп.* **брка**[1]

бркат -а -о баюсати

бркати -ам **1.** *(претурајући тражити)* шпиртац, борикац; **2.** *(мешати)* мишац; ~ **јело** мишац єдзенє; ~ **појмове** мишац поняца; **3.** *(кварити, ометати)* губиц, завадзац; ◊ ~ **шаком испод носа** грожиц з песцу

бркатити -им *(добијати бркове):* **он већ бркати** уж му рошню баюси

бркица *ж.* **1.** *дем.* мали баюсати чловек, баюсачко *х.*; **2.** *зоол.* баюсарка (Цобитус барбатула)

бркља *ж.* **1.** *(веће рачвасто дрво)* чеперкасте (рачкасте) древо; **2.** рампа *(на преходу);* **3.** *(за мућење јаја)* трепайзло; **4.** *(рачвасти колац)* рачки; **5.** *(притка)* тачка; **6.** варешка, вареха *(за мишанє каши, замешки и др.)*

бркљача *ж. оп.* **бркља(2, 4, 6)**

бркљачити -им *(нејасно говорити)* мондяц, жубротац

бркнути -нем **1.** *(потражити преврћући)* пошпиртац, поборикац; **2.** *(бацити)* руциц

брко *х. оп.* **брка**

брковез *х.* пантлїчка (*за вязанє баюсох кед ше ушорюю)*

брконьа *х. оп.* **брка**

брлог *х.* **1.** *(јазбина)* дзира *(у хторей жию животинї) и фиґ.;* **2. а)** *(каљуга за свиње)* блато, мутлянка*,* **б)** *фиґ. (свињац)* кармик*;* **3.** *(неред)* нєшор, вашар

брљав -а -о **1.** *(прљав, каљав)* замасцени, заблацени, брудни, залюштани; блатни; **2.** *оп.* **брљив**

брљавити -им **1.** *оп.* **брљати (1); 2.** *(лупетати)* сплєтац ше, виплєтац ше; **3.** *(јести без воље и полако)* бабрец ше

брљавица *ж.* *(брљава жена)* люштава, люштошка

брљавко *х.* *(брљав мушкарац)* люштави, люштош

брљага *ж.* брудна бара

брљати -ам **1.** *(прљати, каљати)* масциц, брудзиц; **2.** *(претурати*, *тражити)* шпиртац*,* борикац; **3.** *(аљкаво радити)* люштаво робиц, бабрец; 4. *(мешати се у што кварећи)* мишац ше, губиц, бабрец ше

брљив -а -о **1.** *(неразуман, луцкаст)* нєрозумни, дурнїсти; **2.** *(аљкав)* люштави, нєшорови

брљивац -вца *и* **брљивко** *х.* нєрозумни,

дурнїсти

брљотина *ж.* **1.** *(мрља)* шплях, замасцене**,** заквацкане; **2.** *(забрљано*, *лоше нацртано и сл.)* мазґранїна, шкрабанїна

брнати -ам *покр. оп.* **бранати**

брндуша, брндушка *и* **брнђуша** *ж. бот. покр.* шафран

брнистра *ж. бот.* метельнїк (Спартиум јунцеум)

брнка *ж. мед. покр.* червени витор

брнчати *и* **брнчити** -чим *(зујати - о пчелама и сл.)* бринїц, брунїц

брња *ж.* **1.** лиска *(била платка на глави животинї);* **2.** лиска *ж.,* ласак, лиско *х. (конь, коза и под.. з лиску на глави)*

брњаст -а -о хтори ма лиску на глави *(о коньови, кози и под.)*

брњаш *х. (брњаст коњ)* лиска *(кобула),* лисак *х. (конь)*

брњица *ж.* **1.** кошарка *(хтора ше кладзе на писки животинї, напр. псови же би нє кусал, целєцу же би нє цицало);* **2.** *(алка)* карички, карика; **3.** каричка *(хтора ше кладзе животинї до нозґра же би мировала);* **4.** *покр.* округла мендюша, каричка; **5.** *(њушка, губица)* нос, нозгер, писки; ◊ **брњицу на губицу**! язик за зуби!; **ставити (метнути) коме брњицу на уста** *(не допустити коме да слободно говори)* заврец дакому клапачки

брод[1] *х.* **1.** ладя, *заст.* шифа*, рид.* корабель*;* **путнички** ~ путнїцка ладя; **трговачки** ~ тарґовецка ладя; **свемирски (космички)** ~ вселенска (космична) ладя; ~ **тегљач** реморкер, дамферка; **2.** *архит.* храм вирних, корабель *(часц церкви од главного уходу по олтар)*

брод[2] *х.* брод, плїтке, преход *(место у рики дзе мож прейсц пешо през воду)*

бродан -дна -дно плїтки *(през хтори мож прейсц пешо – о води)*

бродар *х.* **1.** *(запослен на броду)* ладяр, *заст.* гайовш; **2.** *(градитељ бродова)* ладяр, ладьобудователь

бродара *ж. (радионица за оправку бродова)* ладярня

бродарина *ж.* плаценє (пенєжи) за превоз на ладї

бродарити -им занїмац ше з ладярством *(з превозом роби и под.)*

бродарица *ж.: ~* ***вила*** *фолкл.* русалка-ладярка *(русалка хтора наплацує превоз на ладї)*

бродарство *с.* ладярство

бродити[1] -им **1.** плївац *(на ладї);* **2.** *фиґ.* плївац, путовац, преходзиц; (*лутати)* блукац, бродзиц

бродити[2] -им преходзиц през воду на плїтким месце, преходзиц през брод

бродић *х. дем.* ладьочка

бродљив -а -о *(плован)* плївни

бродовласник *х.* ладьомаєтнїк

бродовље *с. зб.* ладї

бродоградилиште *с.* ладьобудоваліще, будоваліще ладьох

бродоградитељ *х.* ладьобудователь

бродоградња *ж.* ладьобудовательство, ладьобудовня

бродолом *х.* **1.** гавария, чирянє (затопенє) ладї; **2.** *фиґ.* препасц

бродоломац -мца *и* **бродоломник** *х.* ладьочиряч, гаваровани

бродоточац -чца *х. бот.* ладьов червоточ (Тередо навалис)

бродски -а -о ладьовЗиз; ~ **застава** ладьова застава; ~ **дневник** ладьов дньовнїк; ~ **посада** людство ладї*,* ладьова посада

брозгва *ж. бот. покр.* божур

број *х.* **1.** *(количина)* число; **2.** *(бројка)* число, *заст.* нумер; ~ **куће** число хижи; ~ **телефона** число телефона; **3.** *ґрам.* **а)** число; **граматички** ~ ґраматичне число; **б)** числовнїк; ◊ **арапски бројеви** арабски числа; **аритметички низ бројева** аритметични ряд числох; **астрономски** ~ астрономске число; **непаран** ~ нєпарне число; **округао (заокругљен)** ~ заокружене число; **основни, главни, прост** ~ основне, главне, просте число; **редни** ~ порядкове число; **римски бројеви** римски числа; **без броја** безчислено вельо, барз вельо*, заст.* крот; **сви су на броју** шицки ту; **ни броја се не зна** барз (нєчитано, нєвимерано) вельо; **нису му све козе на броју** нє розґоложени є, нє у дзеки є, цошка му нє ґо дзеки (волї); **у ґуном броју** шицки без винїмку

бројалица *ж.* розчитованка

бројан -јна -јно **1.** вельки *(по числу)*, велї, числени; **бројни колектив** вельки колектив; **спремају се за дочек бројних гостију** рихтаю ше за дочек велїх госцох; **2.** *(исказан бројем)* числови; **бројни низ** числови шор; ~ **вредност** числова вредносц; **3.** *ґрам.* числовнїцки

бројанице *ж. мн. (ридше єд.)* **1.** *(круница)*

пацерки; **2.** *(у дечјој игри)* розчитованє, розчитованки; **3.** виреченє *одн.* слова хтори ше гуторя при жобраню

бројати -јим **1.** *(пребројавати)* читац, чишлїц; ~ **паре** читац пенєжи; **2.** *(ређати бројеве редом)* читац; **броj до сто** читай до сто; **3.** *(имати, садржати)* мац, *безос.* єст; **одред броји 800 бораца** одряд ма 800 борцох, у одряду єст 800 борцох; **4.** *(убрајати)* раховац; **тебе не бројимо у озбиљне** тебе нє рахуєме ґу озбильним; **5.** *(сматрати)* раховац, тримац; ◊ ~ **дане** нєсцерпено чекац; раховац днї; ~ **некоме залогаје** читац дакому кельо раз положи до устох, сановац (нє давац) дакому тельо кельо му треба; патриц зоз зависцу як дахто є; ~ **звезде** *(бити беспослен)* буц розгеверовани; ~ **последње дане** буц пред кончину; ~ **речи** мало бешедовац, буц скупи (скуповац) на словох

бројати се -јим се учишльовац ше, ураховйовац ше до дакого, дачого; раховац ше до дакого, дачого *и* за дакого, дацо; тримац ше за дакого, дацо; **неки се броје у јунаке** даєдни ше тримаю за юнакох; ◊ **броје му се ребра** барз є худи, видно му ребра; **броје се на прсте** єст их барз мало, на пальци би их мож було почитац

бројач *х.* **1.** *(о човеку)* чишлїтель, чишляч, читач; **2.** *техн.* одчитовач; чишляч**;** ◊ **Гајгер-Милеров** ~ *ел.* Ґайґер-Милеров одчитовач

бројевни -а -о *оп.* **бројан (2)**; ◊ ~ **оса** *мат.* числова оса

бројила *с. мн. нар. поез.* основа *(на кроснох)*

бројилац -иоца *х.* **1.** *оп.* **бројач (1)**; **2.** *мат.* чишлїтель

бројило *с. ел.* одчитовач; годзина; **тарифно** ~ тарифни одчитовач; **електрично** ~ електрична годзина

бројитељ *х. оп.* **бројилац**

бројити -им *оп.* **бројати**

бројка *ж.* цифра, число, *заст.* нумер

бројљив -а -о чишляци, читаци

бројни -а -о числови; ~ **систем** числова система; ~ **однос** числово/числове одношенє; ~ **стање** числови стан

бројно *присл.* **1.** *(изражено у бројевима)* числово, по числу; **они су** ~ **јачи** вони по числу моцнєйши; **2.** *(многобројно)* у вельким чишлє, числено; **људи су се на позив** ~ **окупили** людзе ше на поволанку у вельким чишлє позберали

бројност *ж.* численосц

бројчани -а -о числови; ~ **однос** числове одношенє; ~ **вредност** числова вредносц; ~ **надмоћ** числова надмоц; **бројчани подаци** числово/числови податки

бројчаник *х. техн.* одчитовач; *(на сату и сл.)* нумернїк; **римски** ~ римски нумернїк

бројчано *присл. оп.* **бројно (1)**

брока *ж. покр.* канта *(за воду)*

брокат *х.* брокат *(гадвабне платно)*

брокатни *и* **брокатски** -а -о брокатовЗиз

бром *х. хем.* бром

бромат *х. хем.* бромат

броматологија *ж. (наука о исхрани)* броматолоґия

бромид *х. хем.* бромид

брондати -ам покр. оп. **брундати**

бронза *ж.* **1.** бронза; **2.** *нар. (бронзано звоно за стоку)* цинґалов

бронзан -а -о бронзови; ~ **(брончано) доба** бронзови час

бронзирати -ам *зак. и нєзак.* побронзовац/бронзовац, обцагнуц/обцаговац з бронзу

бронт *х. мед. нар.* бронт, ґанґрена

бронтосаурЗус*з* *х. пал.* бронтосаурус

бронхијални -а -о бронхиялни

бронхије *ж. мн. анат.* бронхиї

бронхиоле *ж. мн. анат.* бронхиоли

бронхитис *х. мед.* бронхитис

бронц *х. и* **бронца** *ж. оп.* **бронза**

бронцан *и* **брончан** -а -о *оп.* **бронзан**

брösква *ж. бот.* капуста

броћ[1] *викр. покр. (којешта)* гоч цо; ◊ *видр.* **тандара мандара** ~ два за три, чвирк

броћ[2] *х. бот.* червени брощ

броћаст -а -о червенкасти

броћац -ћца *х. бот.* яново квеце

броћеви *х. мн. бот.* брощи

броћика *ж. оп.* **броћац**

броћити -им *нєзак. (бојити броћем)* фарбиц на червенкасто

броћо -ћа *и* -ће *х. (човек броћасте косе)* рижкасти, рижка, червени

брош *х.* брош, ґомбошка

брошира *ж. оп.* **брошура**

броширан -а -о броширЗовзани; ~ **издање** броширЗовзане виданє

броширати -ам *зак. и нєзак.* брошировац

брошић *х. дем.* брощик, брощок, ґомбошка

брошура *ж.* брошура

бррр *викр.* **1.** *виражує чувство жими* гу, гггу; ~ **, како је хладно** гггу, як жимно; **2.** *виражує чувство одбойносци* гуй; ~ **, сав сам прљав** гуй, шицок сом брудни

брсје *с. оп.* **брст**

брскут *х. (брзица)* швидка вода (рика) *(з малима водопадами)*

брслати -ам *покр. (мрмљати)* жубротац

брснат -а -о *(лиснат)* лїсцати, з густим лїсцом

брсник *х.* млади лєс *(з хторого статок може лїсце огризац)*

брст 1. *х. и ж.* младнїки, лїсце *(як статкова покарма);* **2.** *ж.* тен, фарба скори

брстан -сна -сно *оп.* **брснат**

брстина *ж.* **1.** *ауґм.* < ***брст***; **2.** конар з лїсцом; **3.** конар без лїсца

брстити -им **1.** *(о кози, зецу)* огризац лїсце з конарох; **2.** *(траву)* скубац, пасц

брстиш *х. оп.* **брст**

бртва *ж. и* **бртвило** *с. (чеп)* дуґов, затичка

бртвити -им *(запушавати)* затикац, заверац

бртвити се -им се *(запушавати се)* затикац ше, забивац ше

бртљити -им *покр. (брбљати, тртљати)* берберляц, плєсц

бруждати -дим *покр. (шикљати – о млазу воде)* биц, шикац, барз чуриц

бруја *х. гип.* бруцош

брујати -јим **1.** *(о пчелама и сл. – зујати)* бринїц, брунїц; **2.** *(разлегати се, одјекивати)* гучац; **звона брује** дзвони гуча, дзвон гучи; **3.** *(о авионима и сл.)* гурчац; дуднїц

брука *ж. Звельказ ганьба;* ◊ ***биће бруке*** будзе ганьба; ~ **једна,** ~ **и срамота,** ~ **и грдило,** ~ **и покор** велька ганьба, єдна ганьба; **пуца брука** дознава ше за ганьбу, розхирює ше (розхирело ше и под.), вибухнул (настал) скандал

брукати -ам ганьбиц

брукати се -ам се **1.** *(срамотити се)* сам себе ганьбиц, ганьбиц ше; **што се брукаш?** чом сам себе ганьбиш?; **2.** *заст. (подсмевати се, ругати се)* видрижньовац ше/видрижняц ше, подшмиховац ше

брукве *и* **брукавице** *ж. мн.* ципеларски гвозди

брунда *ж. оп.* **дромбуља**; ◊ **ковати, продавати брунде** *(бадавацисати)* дармовац, леґвариц

брундало *с. (гунђало)* роздудрани, дудрош

брундара *ж.:* **муха** ~ *зоол. (зунзара)* дзвиняца (белава) муха

брундати -ам **1. а)** *(о медведу)* мурчац; **б)** *(мрмљати)* жубротац, жубронїц**; 2.** *(гунђати)* дудрец; **3.** *(о мачки)* пресц, грац; **4.** *(брујати, зујати)* гурчац; гучац

брунити (се) -им (се) *покр. (ситнити (се))* трушиц (ше), дробиц (ше)

брус *х.* **1.** брус; **2.** *у служби викричнїка (шипак, ништа)* купак, осла древена, брус, брила; ◊ **а) вретенаст** ~ вреценкасти брус; **конични** ~ конусни брус; **котурасти** ~ колєскасти брус **б) знаш ти** ~ **!** знаш ти купак!; **добити** ~ достац купак; **дође коса до бруса** нє мож вецей витримац, уж по ґаґор; **намерила се коса на** ~ наишла сила на силу; **пала пчела на** ~ **да се меда набере** спреведнул ше

брусало *с. покр. оп.* **водир**

брусар *х.* брусар

брусаћи -а -е за брушенє, брушаци; ~ **камен** камень за брушенє, брус

брусач *х.* брушач

брусилица *ж.* брушачка, брус; ~ **са шиљцима** брушачка з кончиками

брусило *с. оп.* **брус (1)**

брусиловац -вца *х. мин.* глїняни сланєц

брусиона и **брусионица** *ж.* брусарня

брусити -им **1.** брушиц; **2.** *фиґ. (ружити, грдити)* гандровац, наберац; ◊ ~ **зубе (језик)** *(заједљиво причати)* скусовац, штухацо приповедац; ~ **пете** *(бежати)* чмиґац, миґац, парац

брусни -а -о брусни, брусовЗиз; шмирґлов; ~ **папир** брусни (шмирґлов) папер; ~ **камен** *оп.* **брусник**

брусник *х. мин.* брусов (брусни) камень *(файта каменю з хторого ше правя бруси)*

брусница *ж. бот.* бруснїца (Вацциниум витис идаеа)

бруталан -лна -лно брутални

бруталност *ж.* бруталносц

бруто *прикм. нєпрем. и присл. (укупан; укупно)* бруто; ◊ ~ **за нето** бруто за нето *(тарґовецка єднанка по хторей ше плаци чежина роби уключуюци и амбалажу);* ~ ***-запремина*** бруто-волумен; ~ **-приход** бруто-приход; ~ **-тежина** бруто-чежина

брух *х. мед.* брух; **има** ~ пукнути є, ма брух

бруцош *х. школяр.* бруцош

бруцошки -а -о бруцошски

бруцошкиња *ж.* бруцошка

бручан -чна -чно *покр. (обрукан)* поганьбени

бручити -им *покр. (ружити, грдити)* лац, наберац, собачиц; ганьбиц

брушен -а -о брушени; ~ **огледало** брушене жвератко

брушеница *ж.:* **боца** ~ брушена фляша

брушење *с.* брушенє; ◊ *техн.: ~ **уз квашење*** брушенє з намаканьом; **грубо** ~ рапаве брушенє; **попречно** ~ крижне брушенє; **уздужно** ~ уздлужне брушенє; **чеоно** ~ чолне брушенє

брушкет *х. покр.* брушкет, коцка, жреб

брушњача *ж. покр. оп.* **водир**

брцимице *присл. (мало, лако)* кус; ~ **га је окрзнуо** кус го удрапнул

брч *х. покр.* **1.** *(мноштво)* громада, полно*, заст.* крот; **2.** *(јек, замах)* розмах, час (хвилька) кед найлєпше идзе робота; **девојка у** ~ дзивка на одай

брчак -чка *х.* плющанє; **поток с брчком тече** поток з плющаньом чече

брч-брч *викр. оном.* плюс-плюс

брченов -а -о: ~ **трава** *ж. оп.* **зимзелен**

брчетина *и* **брчина** *ж. ауґм. и пей.* баюшиско

брчити -им набивац шпици до глави колєса

брчиште *с.* верхня ґамба *(дзе рошню баюси)*

брчји -а -е: ~ **перо** *оп. фраз. под* **брчни**

брчкав -а -о *(умрљан)* замасцени, завлачени

брчкавица *ж.* **1.** *(лапавица)* плюта; ридке блато; **2.** *оп.* **срдачица**

брчкати -ам **1.** плюскац *(по води)*; **2.** *(чепркати)* длобац, шпиртац

брчкати се -ам се **1.** плюскац, прац ше, оплюсковац ше *(при купаню);* **2.** *(борати се, смежуравати се – о кожи, лицу)* ранцавиц, ранцовац ше, сцаговац ше

брчни -а -о **1.** баюсов; **2.** *звич. комп. покр. (угледан, истакнут)* углядни, визначни; **3.** *(сиромашки, оскудан)* худобенки, бидни; слаби; ~ **ручак** слаби полудзенок; ◊ ~ **перо** остатнє, верхнє, наймоцнєйше пирко на птицовим кридлу

брчнути се -нем се плюснуц *(до води)*

брш *и* **брша** *ж. зоол.* червоточ

бршљан *х. бот.* блющ, плющ (Хедера хелию)

бршљив *и* **бршив** -а -о *покр.* червоточни

брштан *х. покр. оп.* **бршљан**

брштити -им *оп.* **брстити**

бршће *с. зб. оп.* **брст (1)**

бу *викр. оном.* **1.** *за страшенє дзецох* га; **2.** *за подражованє штреляня дзела* бум, дум

буаван -вна -вно *оп.* **бухавЗанз**

буб *викр. оп.* **буп**

буба[1] *ж.* **1.** *зоол. (инсекат)* хробак, хробачок, буба; **2.** *гандр. (гад, рђа)* поґан, ґад; **3.** *мн. мед. покр. (глисте)* хлїсти; **4.** *мед.* рак; ◊ **а) лења** ~ *гандр. (ленштина)* лєнюх; **имати бубе у глави** мац хробака у глави; **истерати коме бубе (лутке) из главе** вибиц дакому хробака з глави; **уденути неком бубу у ухо** *(изазвати немир)* задзац дакому колїк до глави; **б)** *зоол.: ~ **веслара*** веслач; **мајска** ~ майски хробак; **свилена** ~ гадвабна буба

буба[2] *ж. оп.* **бубњава**

бубазлата *ж. зоол.* златни хробак, златна буба (Цетониа аурата)

бубалица *ж.* **1.** *франт. и видр.* бифлач, бубач; **2.** *покр. (игра младежи у којој се буба у леђа)* бухти

бубало[1] *х. и с.* **1.** тот цо биє, бияк; **2.** *(бубњар)* буґнар, бубнар; **3.** *оп.* **бубалица (1)**

бубало[2] *с. покр. оп.* **бубрег**

бубамара *ж. зоол.* божа (богова) катичка (Цоццинела септемпунцтата)

бубањ -бња *х.* **1.** *(добош)* буґна, бубна, *коц.* бубен*;* **2.** *техн., риб.* буґни *мн*; **3.** *(за извлачење згодитака)* бубен; **4.** *(калем за челичну ужад и сл.)* колєсо; **5.** *анат.* бубенкова глїбка, стреднє ухо; ◊ **као шипка уз** ~ як репик; **отићи (продати итд.) на** ~ пойсц (предац итд.) на лицитацию; **ударити у** ~ *(разгласити)* вибуґновац, вибубновац, розхириц, розглашиц

бубар *х.* **1.** *(одгајивач свилене бубе)* бубар; **2.** зберач инсектох, инсектар

бубатати -ам *оп.* **бубати**

бубати -ам **1.** *(ударати, тући да одјекује)* дубонїц, бухац, лупац; **2.** *оп.* **бубњати (1); 3.** *(учити без разумевања)* бифлац, бубац; **4.** *(лупетати)* сплєтац Зшез, плєсц, приповедац гоч цо (два за три, цо нїч по нїм); **5.** *(причати на све стране)* буґновац, бубновац; **6.** *покр. (ждерати)* жрец

бубац[1] бупца *х. (ударац, буботак)* бухта

бубац[2] бупца *х.* **1.** *(птичји желудац)* пупорок; **2.** *покр. (бубрег)* покрутка

бубашваба *ж. зоол.* кухньов хробак, шваб (Блатта германица)

бубетати -ам *оп.* **бубати**

бубетина *ж. ауґм. и пей.* хробачиско

бубетка *ж. оп.* **буботак (1)**

бубина *ж. оп.* **бубетина;** ◊ **веља** ~ *зоол.* пантлїчарка

бубица[1] *ж.* **1.** *дем.* хробачок; **2.** *фиґ. гип. (лола)* бетяр, нялкош; **3.** *фиґ. (миран, повучен)* мирни, поцагнути; ◊ ~ **у глави** *оп. фраз. под*

буба; миран као ~ мирни як баранче (баранчатко, ягнятко)

бубица[2] *ж. покр. (мали хлеб)* хлєбик

бубла *ж. покр. (грудва)* груда; фалат, фалаток; ~ **масла** фалаток масла

бублав *и* **бубласт** -а -о *покр. (обао)* округли, округласти

бубни -а -о *анат.:* ~ ***опна*** бубенкова бланочка; ~ **дупља** бубенкова глїбка, стреднє ухо

бубница *ж. оп.* **бубна опна**

бубнути -нем **1.** *(ударити, лупнути да одјекне)* здубонїц, бухнуц, лупнуц; **2.** *фиґ. (рећи нешто неумесно)* укруциц, уплєсц; лупнуц, *беш.* одвалїц; **3.** *(треснути, пасти)* бухнуц; **4.** *(банути)* упаднуц, нараз (нєсподзивано) войсц; ◊ ~ **на памет** *видр.* спаднуц (присц) на розум

бубнути се -нем се *(ударити се да одјекне)* бухнуц ше, бовкнуц ше, моцно ше вдериц

бубњава *ж.* **1.** *(добовање)* буґнованє, бубнованє; **2.** *(тутњава)* дубонь, гирмотанє; *(лупање)* лопот, лопотанє, лупанє

бубњар *х.* **1.** *(добошар)* буґнар, бубнар; **2.** *муз. (који удара у бубањ)* бубнар; **3.** *оп.* **букавац (1)**

бубњара *ж.* набиваци пец, паздзерняк *(плехови пец до хторого ше топи паздзерче)*

бубњарица *ж.* палїчка за буґнованє

бубњати -ам **1.** *(добовати)* буґновац, бубновац; **2.** *(ударати)* бухац, моцно биц; **3.** *(лупати)* лупац, лупкац, дуркац; **4.** *(тутњати)* дубонїц, гирмотац, дуднїц; **5.** *(јако куцати – о срцу)* лопоциц; **6.** *(разносити гласове, причати)* буґновац, бубновац, приповедац

бубњача *ж. анат.* бубенкова бланочка

бубњаш *х. зоол.* буґнар *(файта голуба)*

бубњити -им *оп.* **бубњати**

бубњић *х.* **1.** *дем.* буґночка, бубночка, бубенчок; **2.** *оп.* **бубњача**

бубњиште *с. оп.* **бубна дупља**

бубождери *и* **бубоједи** *х. мн. оп.* **бубојеци**

бубоједни -а -о хробакоєдни, инсектоєдни; ~ **биљка** хробакоєдна рошлїна

бубојеци *х. мн. (єд.* бубојед) *зоол.* хробакоєди, инсектоєди (Инсецтивора)

буборак -рка *х. зоол.* деверика

буботак -тка *и* **буботац** -оца *х.* вдеренє з руку *або* песцу

буботати -ођем бухциц, бухац, лупац *(з песцу)*

буботка *ж. оп.* **буботак**

бубрав *и* **бубраст** -а -о *(набубрео)* напучнєти

бубрег *х. анат.* покрутка; ◊ **бели** ~ *анат.* шеменїк *(при статку);* **живети као** ~ **у лоју** жиц як у раю (як Адам у раю, як у краљовским дворе); **размекшати неком бубреге** омацац (намесциц) дакому реберка (ребра)

бубрежак -ешка *х. оп.* **бубрег**

бубрежаст -а -о покруткасти

бубрежје *с. оп.* **бубрежњак (1)**

бубрежни -а -о покрутковЗиз; ◊ ~ **болест** хорота покруткох, покруткова хорота; ~ **каменац** каменки у покруткох; ~ **срж** покрутково ядро; ~ **колика** *мед.* покрутково корчи; *анат.:* ~ ***карлица*** покруткова глїбка; ~ **кора** покруткова скора; ~ **срж** покрутково ядро; ~ **телашце** покрутково целочко; ~ **цевчица** покрутков беґельчик; ~ **чашица** покрутков погарик

бубрежница *ж. анат.* покруткова бланка

бубрежњак *х.* покрутка *(з месом коло нєй)*

бубрити -им **1.** пучнїц; **зрно бубри у води** зарно пучнєє у води; **2.** роснуц, повекшовац ше, шириц ше; **бубре јагоде** рошню ягоди; **3.** *(otiцati)* пухнуц, бринуц; **бубре му руке** пухню му руки

бубуљ *х. покр. (мањи обао камен)* камень, каменьче

бубуљица *ж.* пирщок

бубуљичав -а -о хтори ма пирщки по твари, пирщкави; *(пун бубуљица)* спирщени

бубуљичавост *ж.* пирщкавосц

бува *ж.* блиха; ◊ **бити пун бува** буц гунцут, буц схопни, знаходлїви; **пасја** ~ *зоол.* пша блиха (Ctonocephalus canis); **пустити коме буву у уво (уши)** забиц дакому колок до глави, здуриц дакого; **та ме** ~ **неће ујести** тото ше мнє нє случи, я нє будзем мац таке щесце; **уједале су ме те буве** познате мнє (зазнал я) тото зло**; човечја** ~ *зоол.* чловеча блиха (Pulex irritans)

бувара *ж. (затвор)* гарешт

бувати се -ам се *(требити се од бува)* искац ше

бувач *х. оп.* **бухач**

бувљи -а -е блихов; ◊ ~ **пијаца** рондьош [пияц]

бувљив -а -о хтори ма (у хторим єст) блихи, блихави; полни блихох

буг *х.* смужка *(на випейтланих панталонох)*

бугарања *ж. (плач, кукњава)* плач, нариканє

бугарија *ж. муз.* буґария, контра-тамбура

Бугарин *х.* Болгар

бугарити -им *(јадиковати, нарицати)* нарикац
Бугарка *ж.* Болгарка
бугарски -а -о болгарски
бугарштица *ж. лит.* буґарштица *(епска народна писня з длугоким стихом)*
бугачица *ж. (упијач)* упивач
бугер *х. покр.* **1.** *(назарен)* буґер; **2.** *школяр. (слаба оцена)* качочка, колїк
буги-вуги *х.* буґи-вуґи *(танєц зоз швидку ритмику)*
буд *злуч.* **1.** *розставни* (*удвоєни* **буд... буд** *або у корелациї зоз* **или**) лєбо, або; ~ **данас** ~ **сутра** лєбо нєшка лєбо ютре; **2.** *составни, у корелациї зоз Зпаз* ***још*** *(не само..., него и)* нє лєм же (нє досц же)..., алє и; ~ **је сиромах, још и пије** нє досц же є худобни, алє ище и пиє; **3.** *причинови* бо; **4.** *условни, помоцнєни зоз* **ли** *або* **што** *(ако, кад већ)* кед, кед же; **5.** *допусни* гоч; **6.** *з опитнима заменовнїками и присловнїками* **ко, какав, како** *и под.:* ~ ***какав*** *оп.* **било какав;** ~ **што** *оп.* **било шта**
буда *ж. (дућан од дрвета)* будка
будак *х.* **1.** *(пијук)* будак; **2.** *видр. (глупак)* бунков, бомс; ◊ **будаком у ледину** почац дацо робиц; почац даґдзе жиц; **кад пукне** ~ **више главе** кед придзе кончина
будала *ж. и х.* дурак, дурбак*,* блазен, дурнїло; дурна *(о жени);* ◊ ***дворска*** ~ *ист.* царски (дворски) дурнїло; **правити кога будалом** правиц (робиц) дакого шалєним; **правити се** ~ правиц ше шалєни; **правити себе будалом** правиц (робиц) зоз себе шмишного (шалєного)
будаласт -а -о дурнїсти, надурнїсти
будалаш *х. оп.* **будала**
будалашити -им *оп.* **будалити**
будалаштина *ж.* дурнота, дурносц, глупота, глупосц
будалина *ж. и х. ауґм.* дурачиско
бадалисати -ишем *оп.* **будалити**
будалити -им **1.** *(говорити глупости)* сплєтац Зшез, виплєтац ше, плєсц; **2.** *(чинити глупости)* робиц (правиц, вирабяц) дурноти (глупоти, паради), блажнїц ше, дуриц ше
будалица *ж. и х. дем. и гип.* дурачок
будан -дна -дно **1.** будни; **2.** *(опрезан)* будни, хтори добре меркує, осторожни; ◊ ~ **око** *(пажња)* увага, будне око; **будним оком** *(пажљиво)* осторожно, з будним оком
будац буца *х. покр. (ћуран)* пуляк
будзашто *присл.* барз туньо
буди *злуч. оп.* **буд**
будибокснама **1.** *присл. (чудно, наопако)* наспак; чудно; **ради све некако** ~ роби шицко якош наспак; **2.** *х. (ђаво)* нєчисти, дябол
будизам -зма *х.* будизЗезм
будија *ж. покр. (ћурка)* пулька
будилац -иоца *х.* **1.** будитель, будзач; **2.** *фиґ.* будитель; ~ **народне свести** будитель народней свидомосци
будилица *ж.* **1.** *оп.* **будилник; 2.** *оп.* **будница (2)**
будилник *х.* бренкаца годзинка, *беш.* векер
будимка *ж.* **1.** *аґр.* будимка; **2.** *бот. покр.* била бундава
будимлија *ж. оп.* **будимка (1)**
будимпештански -а -о будапештски
будињи -а -е *покр. (ћурећи)* пульчи, пульков
будистЗаз *х.* будистЗаз
будистички -а -о будистични; ~ **вера** будистична вира
будитељ *х. оп.* **будилац**
будитељка *ж.* **1.** будителька, будзачка; **2.** *фиґ.* будителька
будити -им *осн., фиґ.* будзиц
будити се -им се **1.** *осн., фиґ.* будзиц ше; **2.** *(у немирном сну)* зривац ше, будзиц ше
будница *ж.* **1.** *(знак трубом и сл. за устајање):* **трубити будницу** трубиц за ставанє; **звонити будницу** бренкац за ставанє; **2.** *(патриотска песма)* будителька
будно *присл.* будно, з увагу, осторожно
будност *ж.* **1.** будносц; **2.** *фиґ. (опрезност)* будносц, увага, осторожносц
будоар *х.* будоар
будући[1] -а -е будуци, *рид.* будущи; ***мој*** (**твој итд.**), ***моја*** (**твоја итд**.) ~ *(вереник, вереница)* мой (твой итд.) будущи, моя (твоя итд.) будуща
будући[2] *злуч. причинови* (*звич. зоз злучнїком* **да**) понеже, будуци; прето же; ~ **оптимиста, наставио је борбу** понеже бул оптимист, предлужел борбу; ~ **да је његово село близу града, сваки дан путује на посао** понеже його валал блїзко при варошу, кажди дзень путує на роботу
будућност *ж.* будучносц; ◊ **гледати у** ~ , **видети** ~ *(предвиђати)* патриц до будучносци, видзиц будучносц; **човек са будучношћу** чловек з будучносцу, чловек хтори посцигнє успих у живоце**; светла** ~ шветла будучносц
будшто *зам.* гоч цо

буђ *и* **буђа** *ж.* *(плесан)* (с)плєшнєнїна
буђав -а -о сплєшнєти, поплєшнєти; хторого чуц на плєшнєнїну; ~ **хлеб** сплєшнєти хлєб; ~ **кожа** поплєшнєта скора
буђавети -вим *и* **буђати (се)** -ам (се) плєшнїц
буђавост *ж.* сплєшнєтосц
буђара *ж.* *зоол.* *покр.* *(пуноглавац)* пша риба
буђелар *х.* бутєлар; ◊ **познавати као свој** ~ барз добре познац, познац як стари календар
буза *ж.* *оп.* **боза**
бузда *ж.* *и х.* **1.** *(тољага)* колїк, кияк, киянка, палїца; **2.** *видр.* *(будала, клипан)* дурак, дургов
буздован *х.* **1.** буздовань, *заст.* бузоґвань; **перни** ~ буздовань з гвоздами; **2.** *гандр.* *(глупак, простак)* бунков, бомс
буј *х.* буйносц
бујад *ж.* **1.** *бот.* звичайни орляк (Птеридиум аљуилинум); **2.** *(коров)* ґаз, коровче
бујадара *ж.* нєплодна жем зароснута з ґазом
бујадика *ж.* *бот*. безщитнїк (Архуриум)
бујан -јна -јно *осн., фиґ.* буйни
бујање *с.* **1.** < **бујати**[2;] **2.** *мед.* розрастанє; ~ **ткива** розрастанє тканї
бујати[1] -јам **1.** *(бридети)* церпнуц; **ноге ми бујају** ноги ми церпню; **2**. *оп.* **бучати**
бујати[2] -ам **1.** нагло (швидко, буйно) роснуц, розрастац ше; **2.** *(нагло надолазити – о води)* нагло надиходзиц, нагло роснуц
бујин *х.* *покр.* терховни конь
бујити[1] -им *оп.* **бујати**[2]
бујити[2] -им *дзец.* *(спавати)* чучац; ◊ **бујi паји (бајi)** гаї-буї
бујица *ж.* **1.** поточина, дзива вода; швидка вода; дижджов поток; **2.** *фиґ.* *(мноштво нечега у покрету)* поток, вилїв, рика; ~ **речи** поток (вилїв) словох
бујичав *и* **бујичаст** -а -о швидки, нагли; ~ **вода** швидка вода
бујични -а -о поточиновЗиз; ~ **подручје** поточиново подруче; **бујична оштећења** очкодованя од поточинох
бујност *ж.* буйносц
бујон *х.* *оп.* **буљон**
бујрум *викр.* *покр.* *(изволи(те))* най ше пачи; **дођи да једеш,** ~ гибай єсц, най ше пачи
бук *х.* **1.** **а)** водопад; **б)** *(брзак)* швидка вода *(з малима водопадами);* **в)** *(вир)* тевчир, крутила; **2.** *(млаз)* бризґ, шик, струя; **3.** *оп.* **бука; 4.** *(крдо, чопор)* чупор
бука *ж.* **1.** *(јак шум)* **а)** *(хука)* гук, гучанє; ~ **олује** гук бурї; **б)** *(тутњава)* гирмотанє, гирмот, дубонь; ~ **топова** гирмотанє дзелох; **в)** *(брујање)* гурчанє; ~ **аутомобила** гурчанє автох; **2.** *(рика)* ричанє; ~ **волова** ричанє волох; **3.** *(галама)* лярма, крики, галайк
букавац -вца *х.* **1.** *зоол.* водов буяк, рикавец (Ботаурус стелларис); **2.** *бот.* млєчнїк (Еупхорбиа спиноса); **3.** *покр.* букавец *(чудовище хторе по народним вереню жиє у води и вноци ричи и напада людзох и животинї)*
букагије *ж.* *мн.* *(окови за ноге)* окови, *заст.* пути; ◊ ***носити*** *~ буц у цемнїци*
букара *ж.* канчов *(древени)*
букарити се -и се *(спаривати се – о свињама)* гукац ше
букати бучем *(мукати – обич. о говедима)* ричац
букач *х.* *(лармаџија)* лярмач, крикач
букача *ж.* *зоол.* *покр.* *оп.* **буљина**
буква[1] *ж.* **1.** *бот.* бук (Фагус силватица); **2.** *оп.* **букван**
буква[2] *ж.* *заст.* *(слово)* буква, *заст.* лїтера
буквалан -лна -лно буквални, дословни; ◊ ~ **превод** буквални (дословни) преклад; **у буквалном смислу** [**речи**] у основним (буквалним) значеню [слова]
букван *х.* *(глупак)* глуптак, тутмак, *коц.* сусмак
буквар *х.* буквар, *заст.* букварка; ◊ **читати као из буквара** барз лєгко (крашнє) читац
букварац -рца *х.* **1.** школяр першей класи; **2.** *фиґ.* початнїк, аналфабетЗаз
буквик *х.* буков лєс (лєшик, гай)
буквин -а -о буков
буквица[1] *ж.* **1.** *дем.* *(<* ***буква***[1]) бучок, мали бук; **2.** *(жир)* буков жалудз
буквица[2] *ж.* *заст.* **1.** азбука; **2.** **а)** вояцка кнїжочка; **б)** роботна кнїжочка; ◊ **(о)читати некоме буквицу** *оп.* *фраз.* *под* **лекција**
буке *х.* *оп.* **букет**
букет *х.* **1.** **а)** букет, *беш.* пукет; **б)** *(бокор, жбун)* гущава *(трави або древох);* **2.** *(мирис и укус старог вина)* букет
букетић *х.* *дем.* букецик
буки *с.* *нєпрем.* буки *(буква „б" у старославянскей азбуки)*
букинист[а] *х.* букинист[а], антиквар
буклија *ж.* *(дрвена чутура)* чобольов
букљати -ам **1.** *оп.* **буктети; 2.** *оп.* **бурлати**
букнути -нем **1.** **а)** *(рикнути – о говедима)* зричац; **б)** моцно злярмац, скричац; **в)**

(снажно одјекнути) загирмиц, згирмиц; **2.** *(планути – о ватри)* збовчац, сфарчиц; розбовчац ше; **3.** нараз почервеніц; **лице му букну од стида** твар му нараз почервенєла од ганьби; **4.** *(бити нагло обузет каквим осећањем)* бовкнуц; **младо срце лако букне** младе шерцо лєгко бовкнє; **5.** *(нагло отећи, зажарити се – о рани)* розятриц ше; **6.** *(нагло отпочети о рату и сл.)* вибухнуц, зорвец ше; **букнуо је рат** вибухла война; **7.** *(рашчути се)* розхириц ше, згурчац, розчуц ше; **8.** нагло вироснуц

букњати -ам *оп.* **буктети**

буков -а -о буков; ~ **шума** буков лєс; ◊ ~ **глава** *пей.* глуптак; ~ **губа** *бот.* буково прахно

буковац -вца *х.* **1.** *оп.* **буковача; 2.** буковец *(файта вина з околини Загребу)*

буковача *ж.* *(букова батина)* буков кияк (колїк, киянка, палїца)

буковик *х. оп.* **буквик**

буковина *ж.* **1.** бук, буково древо *(за будованє, топенє)*; **2.** буков лєс

буколика *ж. лит.* буколика *(писня з пастирского живота)*

букоч *х. покр. оп.* **буљина**

буктав -а -о бовчаци

буктати -кћем **1. а)** лярмац, кричац, дзвигац лярму; **б)** одгуковац, чуц ше; гирмиц; **2.** *оп.* **буктети (1)**

буктети -тим **1.** *(пламтети – о ватри)* бовчац; **2.** *(бити сав румен, зажарен)* гориц, буц горуци, буц шицок розчервенєти

буктиња *ж. осн., фиґ.* факля

букурештански -а -о букурештски

була[1] *ж.* була *(одата жена-муслиманка)*

була[2] *ж.* **1.** *ист.* **а)** була *(оловяни або воскови печац на повельох владарох и церковних поглаварох);* **б)** *(повеља)* поведя, грамота; **2.** *(раскокано кукурузно зрно)* пуканка; **3.** *покр. мед.* мехир *(полни отку и креви)*; ◊ **бити у були** трациц на картох; буц у чежкей ситуациї; **златна** ~ *ист.* златна була (*важна владарска повеля зоз златним печацом);* **вреди му (ти и сл.) као були гаће** нїч му (ци и под.) то нє вредзи (нє помага)

булазан -зни *ж. покр. оп.* **булажњење**

булазнити -им **1.** *(бесмислено говорити)* сплєтац Зшез, виплєтац ше, плєсц; **2.** приповедац у нєсвидомосци (нє при себе, вошнє); **у бунилу је нешто булазнио** бул нє при себе и цошка приповедал

булати -ам *покр.* пукац пуканки

булбул *х.* соловей

булвар *х. (булевар)* булвар

булдог *х.* булдоґ

булдожер *х.* булдожер

булевар *х.* булевар

булеварски -а -о *осн., фиґ.* булеварски; ◊ ~ **штампа** булеварска преса

булка *ж. бот.* пипинє, *коц.* пупче (Папавер рхоеас)

буламента *ж.* **1.** громада *(людзох)*; **2.** *(метеж, врева)* гура, галайк

буља *ж.,* **буљак** *и* **буљеш** *х. покр. оп.* **гргеч**

буљав -а -о чловек хтори ма вистирчени очи, окати

буљавост *ж.* вистирченосц очох, окатосц

буљина *ж. зоол.* оката сова (Бубо бубо)

буљити -им *(гледати разрогачено)* вищиряц (щириц) очи, вищиряцо патриц; **што буљиш очи на мене?** цо на мнє так патриш?; **буљим очи, а не видим ништа** упатрам ше, а нїч нє видзим

буљон *х.* бульон *(юшка з меса и желєняви у хторей звичайно витрепане вайцо)*

буљоок[аст] -а -о *оп.* **буљав**

буљубаша *х. ист.* булюбаша, старшина *(чети, одряду)*

буљугбаша *и* **буљумбаша** *х. оп.* **буљубаша**

буљук *х.* **1.** *(одред војске)* булюк, одряд; **2.** *(гомила)* громада; **3.** *(стадо)* стадо, чупор

бум[1] *х. (напредовање, процват)* бум

бум[2] *викр., звич. удвоєни* бум, дум

бумбажин *х. и* **бумбажина** *ж. покр.* бумбажин, бумбажина (*грубе нєвибилєне памучне платно)*

бумбак *х.* **1.** памук; **2.** памучна цверна; **3.** *зоол. покр. оп.* **бумбар**

бум-бам *викр. за подражованє дзвонєня дзвона* бим-бом

бумбар *х.* **1.** *зоол.* донґов (Бомбус); **2.** *фиґ.* вельке и тлусте дзецко, бенцак

бумбарати -ам **1.** *(зујати као бумбар)* бриніц як донґов; **2.** *(говорити мумлајући)* жубротац, мурчац

бумбача *ж.* *(игла прибадача)* главкова ґомбошка

бумбашир *х. заст. (изасланик)* висланїк

бумбул *х. нар. поез. оп.* **булбул**

бумеранг *х.* бумеранґ

бумс *викр. оп.* **бум**

бун *х. бот.* **1.** красавица, лїковита беладона (Atropa beladona); **2.** *оп.* **буника**

буна *ж.* **1.** *(устанак)* повстанє, бунт, *беш.* буна; **2.** *(противљење, отпор)* процивенє, одуперанє; **3.** *(неспокојство)* нєспокой, нєпокой, нємир

бунар *ж.* **1.** студня; **артески (артешки)** ~ артейска студня; **бушени** ~ вибита студня; **2.** *(за кишницу)* дижджовкарня; **3.** *(ограђен извор)* жридло *(оградзене);* **4.** *(јама)* дзира

бунарски -а -о студньов(и); ~ **вода** вода зоз студнї, студньова вода

бунарчић *х. дем.* студзенка, студньочка

бунарџија *х.* чловек хтори копе студнї, чловек хтори биє *(артейски)* студнї, студняр

бунарџијски -а -о студнярски

бунгур *х. (прекрупа)* даралов

бунда *ж.* бунда

бундава *ж. покр. оп.* **бундева**

бундаст -а -о бундасти; ~ **вуна** бундаста волна

бундаш *х.* **1.** кожух *(длуги, з рукавами);* **2.** бундасти пес, бундаш

бундева *ж.* бундава; ◊ **а) као преко бундева** без порядку, без шора; **б)** *агр.:* **сточне бундеве** швиньски бундави; **турске (беле) бундеве** турски бундави

бундевара *ж.* пита *або* рейтеш з бундаву

буника *ж. бот.* люльок (Хуосцуамус нигер); ◊ **говори (ради) као да се најео бунике** бешедує (роби) як кед би ше напил люльку; **јести бунике** буц шалєни

бунилац -иоца *х.* бунїтель

бунило *с.* **1**. *(поремећај свести):* **бити у бунилу** буц нє при себе; **2.** *фиґ.* занєшеносц, занос

бунина *ж. (ђубре)* гной

бунитељ *х.* **1**. *оп.* **бунилац; 2.** бунтовнїк

бунити -им **1.** *(подбуњивати)* бунїц, бунтовац; **2.** *(узнемиравати)* знємирйовац; **3.** *(збуњивати)* збуньовац; *(код рачунања и сл.)* милїц

бунити се -им се **1.** *(дизати се на устанак)* бунїц ше, дзвигац бунт, дзвигац повстанє, бунтовац ше; **2.** *(негодовати)* виражовац нєзадовольство, процивиц ше, бунїц ше; **3.** *(узнемиравати се)* знємирйовац ше; **4.** *(збуњивати се)* збуньовац ше; *(код рачунања и сл.)* милїц ше

буниште *с. оп.* **буњиште**

бункер *х. (утврђење; складиште)* бункер

бункерисати -ишем *и* **бункерирати** -ам *(сместити/смештати у бункер)* забункеровац/бункеровац

бунован -вна -вно **1.** *(недовољно разбуђен)* нєрозбаторени, нєрозбудзени, поспани; нєвиспани; **2.** *(збуњен)* збунєти/збунєни

буновина *ж. оп.* **мандрагора**

бунт *х.* бунт

бунтар *х. оп.* **бунтовник**

бунтован -вна -вно бунтовни, бунтуюци

бунтовати (се) -тујем (се) бунтовац (ше)

бунтовник *х.* бунтовнїк, бунтар

бунтовнички -а -о бунтовнїцки, бунтарски

бунтовништво *с.* бунтовнїцтво, бунтарство

бунцати -ам **1.** бешедовац (приповедац) у сну *або* нє при себе; **2.** *(булазнити)* сплєтац Зшез, плєсц, приповедац два за три, мервиц

бунџија *х.* **1.** *оп.* **бунтовник**; **2.** *оп.* **бунилац**

буњак *х. оп.* **буњиште**

Буњевац -вца *х.* Бунєвец

буњевачки -а -о бунєвацки

Буњевка *ж.* Бунєвка

буњиште *с.* **1.** *(сметлиште)* шмециско, шмеце; **2.** *(ђубре)* гной; ◊ **отићи на** ~ буц одруцени

буп *викр.* **оп. бум**

бупати -ам *покр. оп.* **бубати**

бупити -им *и* **бупнути** -нем **1.** *оп.* **бубнути (1, 2, 3)**

бура[1] *ж.* **1.** *(јак ветар, олуја)* буря *и фиґ.*; **2.** бура *(северовосточни витор на Ядрану);* ◊ ~ ***у чаши воде*** буря у погаре води; **(по)дићи (изазвати) буру** дзвигнуц (направиц) бурю; ~ **смеха** вельки шмих; ~ **одушевљења** велькe одушевиє, буря одушевеня

бура[2] *и* **буро** *х.* **1.** *(трбоња)* брухати, пупкати; **2.** гнїваци чловек

бураг *х.* **1.** *анат.* бураґ, животиньски жалудок; **2.** *видр. (желудац у човека)* брух, бамбух

буразер *х. фам.* **1.** *(брат)* братия, брат; **2.** товариш, приятель, пайташ, цимбора

буран -рна -рно **1.** *(пун буре, невремена)* бурйови, бурйовити; **2.** *(узбуркан – о мору)* знємирени, розбешнєти; **3.** *(силовит – о киши, ветру)* моцни; **4.** *фиґ. (пун немира, узбуђења)* бурни, бурйови, бурхлїви

буранија *ж. оп.* **боранија**

бург *х.* бурґ, дворец, замок

бургија *ж.* **1.** *(сврдао)* фуров; фуровик; **2.** *фиґ. (бесмислица, будалаштина)* глупосц, глупа фиґля; *(измишљотина)* видумство, видумка; ◊ *метал.:* **цевна** ~ цивкасти фуров; **пљосната** ~ кляпчисти фуров; **топовска** ~ дзелови фуров

бургијати -ам **1.** *(бушити бургијом)* фуровац, вартац, *коц.* вертац; **2.** *(помаљати се из земље – о кукурузу)* сходзиц; **3.** *фиґ.* **а)**

(сплеткарити) правиц плєтки; **б)** *(роварити)* подкоповац, подривац; **4.** робиц дацо глупе, безсмислене; **5.** *(збијати шалу)* франтовац, жартовац

бургијаш *х.* **1.** *(произвођач бургија)* фуровар; **2.** *фиґ.* **а)** *(лакрдијаш)* фиґляр, кепкар; **б)** *(који подбада на неред)* бунтовач, подбуньовач

бургијица *ж. дем.* фуровик, фуровчок

бургундац -нца *х.* бурґундец *(вино з французкей покраїни Бурґундиї)*

бургундски -а -о (< **Бургундија**) бурґундийски

бурдељ *х.* **1.** *(кућерак)* хижочка, колїба; **2.** *оп.* **бордел**

буре -ета *с.* гордов; ~ **барута** гордов пушкового праху (баруту); **глава му је као** ~ глава му чежка; **пошло** ~ **низ брдо** *оп. фраз. под* **кола; говорити као из бурета** бешедовац як з гордова, бешедовац на грубо

бурегџија *х.* бурекар

бурегџиница *ж.* бурекарня

бурек *х.* бурек

буренце -ета *с.* гордовик, гордовче

буржоа *х. оп.* **буржуј**

буржоазија *ж.* буржоазия; ◊ **ситна** ~ дробна (мала) буржоазия; **крупна** ~ велька буржоазия

буржоаски -а -о буржоазки

буржуј *х.* буржуй

буржујка *и* **буржујкиња** *ж.* буржуйка

бурза *ж. оп.* **берза**

бурзански -а -о *оп.* **берзански**

бури-бури *викр. за доволованє гускох* бури-бури

бурити се -им се **1.** *(срдити се)* гнївац ше, буриц ше; *(пућити се)* дуц ше; **2.** *(узбу-ђивати се)* возбудзовац ше, знємирйовац ше

бурјан *х. бот.* лїковита габза, бурян (Sambucus ebulus)

бурлав -а -о *(надувен, подбуо)* надути, запухнути, тлусти

бурлак *х.* бурлак *(у предреволуцийней Русиї чловек хтори цагал ладї)*

бурлати -ам **1.** *(комешати се са шумом – о води)* сущац, гучац, плющац; **2.** *(врети, превирати)* киснуц; **вино у бурету бурла** вино у гордове кишнє; **3.** *(брботати)* булькац; **4.** *(о цревима – крчати)* гурчац; **бурла му у трбуху** гурчи му у бруху

бурлеска *ж. лит., муз.* бурлеска

бурлескни -а -о бурлесков, бурлескни

бурликати -ичем *(јаукати, запевати)* нарикац

бурљати -ам *оп.* **бурлати**

бурма *ж.* **1.** *(венчани прстен)* карички, персцень; **2.** *заст.* **а)** *(завојница на завртњу)* ґвинт; **б)** *(шраф)* шрубик; **3.** *(уво-јак косе)* канджурка

бурмут *х.* бурмут *(млєти доган за паханє)*

бурмутица *ж.* пиксла *(за бурмут),* бурмутица

бурник *х. зоол. покр. (даждевњак)* дижджовнїк, *заст.* визиборня

бурно *присл.* бурно, бурйово

бурнус *х.* бурнус *(били арабски плащ без рукавох, з капулячу)*

бурòбран *х.* бурйобран *(защитни мур од моцней бурї)*

буров -а -о: ~ **вода** *фарм.* бурова вода

буровит -а -о *оп.* **буран (1)**

бурса *ж. церкв.* бурса *(мещок у хторим католїцки священїк ноши причасц хорому)*

бурумак -мка *х. (хумчица)* грунчок

бурунтија *ж. заст.* писмени розказ; писмо

бурурет *х.* **1. а)** *(ларма)* лярма, звада; **б)** *(неред)* нєшор, парада, баламута; **2.** *фиґ. (вртоглавица, несвест)* круценє глави, нєсвидомосц

бурш *х. (посилни)* пурш

бус[1] *х. оп.* **бусен**

бус[2] *х. бот. покр. (шимшир)* ґузбанок

бус[3] *х. покр. (налет ветра)* налєт (удер, вдеренє, таргнуце) витру

буса *ж. оп.* **бусен**

бусат -а -о *оп.* **бусенаст**

бусати -ам **1**. *(покривати бусењем)* закривац з травянку; **2.** *(расплитати у бусове)* роздзельовац (розмервйовац) бокори

бЩсати се[1] -Гм се бокориц ше, зарастац

бџсати се[2] бЫсГм се биц ше по першох

бусен *х.* **1.** викопани фалат жеми з траву, зрошлянка, травянка; **2.** травов покривач, рошлїни

бусенаст *и* **бусенит** -а -о **1.** *(бокораст)* розбокорени, густи; ~ **трава** розбокорена (густа) трава; ~ **корен** густи корень; **2.** *(чврсто прожет корењем)* попрерастани зоз коренями, полни кореньох; ~ **земља** жем полна кореньох

бусењача *ж. бот.* зрошлянка (Полутрицхум цоммуне)

бусија *ж.* стрежиско

буснути се -нем се: ~ **у груди** вдериц ше по першох

бусола *ж.* бусола, компас

бут *х.* **1.** сцегно, шунка *(часц заднєй ноги над колєном при животиньох);* **2.** *(бутина)* сцегно; **3.** *анат. покр. (лист ноге)* лїста

бутан *х. хем.* бутан

бутеља *и* **бутиља** *ж.* фляша, склєнка

бутер *х.* масло**;** *дзец.* маселко

бутерни -а -о масловЗиз

бутига *и* **бутика** *ж. покр.* дутян, предавальня

бутигар *х. покр.* дутяндїйош

бутик *х.* бутик

бутина *ж.* **1.** сцегно; **2.** *ауґм. (<* ***бут***) сцегниско; велька шунка

бутић *х. дем.* (< **бут**) сцегенко, сцегночко; шуночка

бутка *ж.* швиньска *або* овча шунка

бутни -а -о сцегновЗиз; ~ **кост** *оп.* **бутњача**

бутњача *ж. анат.* сцегнова косц

бутрав *и* **бутраст** -а -о *оп.* **буцмаст**

бутум I *прикм. нєпрем.* цали, шицок; ~ **свет** цали швет; II *присл.* **1.** *зоз* сав, цео, све: ~ **сав** шицок; ~ **све** шицко; **2.** *(сасвим)* цалком; **3.** *(управо)* праве

бутура *и* **бутурница** *ж.* гарешт

буђ[1] *х.* **1.** чуба *(на розбуртавених власох);* **на глави је имао** ~ **нечешљане косе** на глави мал чубу нєзачесаних власох; **2.** *(прамен, чуперак)* прамень, праменьчок; канджурка

буђ[2] *викр.* плюс

буђа[1] *ж. покр.* лабда; куля

буђа[2] *ж. (кићанка)* ройта, ройточка; китайка

буђав -а -о *покр. (неочешљан, чупав)* бурави, буртави

буђаст -а -о **1.** *оп.* **буђав; 2.** *(ђубаст)* чубати

буђити се -им се *(кострешити се од љутине)* буриц ше

буђка *и* **буђкалица** *ж.* **1.** *(за буђкање павлаке)* збущок; **2.** *оп.* **буђкало**

буђкало *с. риб.* бутькадло

буђкати -ам **1.** *(пљескати по води и сл.)* **а)** плюскац; **рибе буђкају искачући из воде** риби плюскаю вируцуюци ше з води; **б)** чупкац *(з ногами при ходу);* **2.** *(одавати шумове – о води и сл.)* плюскац, плющац; **3.** муциц масло

буђкати се -ам се муряц ше плюскаюци; оплюсковац ше

буђкуриш *х. (јело или пиће без укуса)* бльохценїна *и фиґ.*

буђнути -нем плюснуц; ~ **у воду** плюснуц до води *(при паду, скоку)*

буђнути се -нем се скочиц до води; замуриц ше; плюснуц

буђоглав -а -о **1.** *оп.* **буђаст; 2.** главати

буфон *х. (лакрдијаш)* буфон

буха *ж.* блиха

бухав[1] -а -о тот цо ма блихи, блихави

бухав[2] -а -о **1.** *(шупљикав)* дзиркасти; шпонджиясти; ~ **хлеб** дзиркасти хлєб; **плућа су бухава** плюца шпонджиясти (дзиркасти); **2.** *(растресит)* розтресаци; сипкаци; ~ **земља** розтресаца жем; ~ **снег** сипкаци шнїг

бухач *х.* **1.** пращок од блихох; **2.** *бот.* блихова трава

бухљив -а -о *оп.* **буђав**

буца[1] *х. и ж. гип.* особа, *звич.* дзецко з тлустима лїцами, лїцати, тлустеньки, тлустолїци

буца[2] *ж. (пљоснати дрвени суд)* чобольов

буцан *х. оп.* **буца**[2]

буцати -ам **1.** *(цепати)* дрец; ~ **платно** дрец платно; **2.** *(разбацивати)* розруцовац; **краве буцају сено** крави розруцую шено; **3.** *оп.* **букати; 4.** плюскац, з плюсканьом гонїц риби до галова

буцати се -ам се *(парити се - о животињама)* гонїц ше; *(о свињама)* гукац ше

буцман *х. (дебељко)* бенцак

буцмаст -а -о хтори ма тлусти лїца (тлусту твар), тлустолїци; *(подебео)* тлусти, тлустеньки

буцо -а *и* -е *х. оп.* **буца**[1]

буцов *х.* **1.** *зоол.* буцов (Албурнус менто *и Аспириус рапаю);* **2.** *фиґ. (одрастао дечак)* дранґов, хлапчиско; **3.** *оп.* **буца**[1]

буцоња *х. оп.* **буцов (1, 3)**

буча *ж. бот.* бундава

бучан -чна -чно *(који прави буку):* ~ ***публика*** барз гласна публика; ~ **река** гучаца рика; ~ **мотор** мотор хтори барз гласно гурчи; ~ **забава** гласна (гучна) забава, забава з гласну музику, риснями, бешеду; ~ **улица** улїца полна гуку (гласней бешеди и под.), гучна улїца; ~ **пљусак** плющаци запор; ~ **човек** кричаци (лярмаци, гарлати) чловек, чловек гласней (кричацей) бешеди

бучати чим *(правити буку)* **1.** *(о човеку)* кричац, лярмац, дзвигац лярму, правиц галайк; **2.** *(о реци, ветру)* моцно гучац; **3.** *(тутњати, одјекивати)* дуднїц, гирмотац, дубонїц, одгуковац; **4.** *(о мотору и сл.)* моцно (гласно) гурчац, ричац; **5.** *(о улици, насељу)* буц полни крику (галайку, гуку); **6.** *(осећати брујање, тегобу):* **бучи му у глави**

(од брига, посла и сл.) гучи му у глави, круци ше му глава (од бриґох, роботи и под.); **7.** *(бридети)* церпнуц; **уста буче од паприке** уста церпню од паприґи

буче -ета *с. покр. (ћуре)* пульче

бучити -им *оп.* **бучати**

бучице *ж. мн. физк.* теки

бучји -а -е *(бундевин)* бундавов

бучка *ж. оп.* **буђка (1)**

бучкати -ам муциц масло

бучница *ж. покр. оп.* **бундевара**

бучност *ж.* < ***бучан***

буџа *ж.* **1.** *(батина с главом, кијача)* кияк, киянка; **2.** *покр. (рупа)* дзира; **3.** *фиґ. ир. (човек на важном положају)* важна особа, особа на положеню, цошка вельке (важне)

буџак *х.* **1.** *(угао)* кут; **2.** *(ћумез)* хижка, хижочка, коморка; **3.** *(забачено место)* заруцене место, заруценїско; є **бабин** ~ бабин кут *(сиверозаходна страна, з хторей найчастейше приходзи диждж);* **крити се по буџацима** криц ше глєдаюци склонїско

буџаклија *х. ир.* древени адвокат

буџет *х.* буджет; **државни** ~ државни буджет; **породични** ~ фамилийни буджет

буџетирати -ам *зак. и нєзак.* буджетовац *(составиц/составяц буджет; финансовац)*

буџетни *и* **буџетски** -а -о буджетни; ~ **година** буджетни рок

буша *ж.* буша *(файта малей горскей крави);* ◊ ***ни шуша ни*** ~ *(неугледан човек)* анї фире анї фуре

бушав -а -о мали и брухати (пупкати)

бушак *х.* бушак (*мали горски вол або конь*)

бушалица *ж. оп.* **бушилица**

бушан -шна -шно *(шупаљ)* дзирави; ~ **врећа** дзирави мех

бушаћи -а -е вартаци, вертаци; ~ **гарнитура** ґарнитура за вартанє/вертанє; ~ **машина** вартаца/вертаца машина

бушач *х.* **1.** *(радник на бушилици)* вартач, *коц.* вертач; **2.** дзирковач; ~ **картица** дзирковач карточкох

бушачки -а -о вартацки, вертацки

бушел *х.* бушел *(анґлийска и америцка мера за житарки)*

бушен -а -о **1.** *дїєприкм.* < ***бушити***; **2.** *информ. и др.* дзиравени; ~ **картица** дзиравена карточка; ~ **папирна трака** дзиравена паперова пантлїка

бушилац -иоца *х. оп.* **бушач**

бушилица *ж.* вартачка, *коц.* вертачка; ◊ *метал.:* **преносна** ~ преносна вартачка; **редна** ~ порядкова вартачка; ~ **са покретним столом** вартачка з рухомим столом; **стона** ~ столна вартачка; **стубна** ~ слупова вартачка; **вишевратна** ~ вецейвреценкова вартачка

бушило *с. оп.* **бушилица**

бушити -им **1.** *(дрво и сл.)* вартац, *коц.* вертац, дзиравиц; фуровац *(з фуровом);* **2.** *(тунел и сл.)* пребивац; ~ **брдо** пребивац брег; **3.** *(копати):* ~ ***бунар*** биц студню; **4.** *(возне карте)* дзиравиц; **5.** *фиґ. оп.* **бушкарати (2)**

бушкарати *и* **бушкати** -ам **1.** покус, помали дзиравиц (дзирковиц, правиц дзирочки); **2.** *фиґ. (сплеткарити, роварити)* правиц плєтки, огваряц дакого, направяц на дакого

бушљив -а -о *оп.* **бухав**[1]

бушљив -а -о *(црвљив – о плодовима)* хробачни

бушљивко *х. (који је пун бува)* блихави

бушљика *ж.* дзирка, дзирочка

бушљикав -а -о *(шупљикав)* дзиркави, дзиркасти

Бушман *х.* Бушман *(припаднїк африцкого народу)*

бушотина *ж.* вартанїна, вивартана дзира

В

ваб *х.* **1.** *(ваbљење животиња)* воланє; **научити свиње на** ~ научиц швинї же би пришли на воланє **2.** *(мамац)* мамок

вабанк: играти ~ бавиц вабанк *(укладац при коцканю цалу суму)*

вабац вапца *х. лов.* мамок *(птица з хтору ше прицагую други птици на ловох)*

вабити -им **1.** *(домаће животиње – дозивати)* волац; ~ **пса звиждуком** волац пса зоз гвизданьом; **2.** *(примамљивати)* лудзиц, прилудзовац, приволовац; **вабила га је осмехом** лудзела го з ошмихом; **3.** *видр. франт. (називати каквим именом)* волац, наволовац, називац

вабљив -а -о *(привлачан)* прицагуюци, лакомни, *заст.* привабни; ~ **осмех** прицагуюци ошмих

Ваведење *с. церкв.* Воведениє

вавежњици *х. мн. покр.* пироги зоз сиром *(окремней файти)*

вавек *присл. заст. (увек)* вше

вавест *ж. заст.* **1.** *(појам)* поняце; **2.** *(свест)* свидомосц

вавољак -љка *х. (грудица)* котулька, лабдочка, кулька *(звич. вишулькана з руками)*

ваг *х. (полуга)* полуга

вага *ж.* **1. а)** *(теразије)* килаши, *коц.* килаш, *рид.* вага; **б)** *(за велике терете)* мажа; **колска** ~ мажа за кочи; **2. а)** мера; меранє *(чежини);* **б)** чежина; ◊ **чиста** ~ чиста вага *(чежина животинї закланей и очисценей);* **ставити на вагу** оценїц, пpreценїц; **водена** ~ *(либела)* водна мера, либела; **жива** ~ жива вага *(чежина животинї у живим стану)*

вагабунд *х. и* **вагабунда** *х. и ж. беш. (потуцало, протува)* ваґабунд, *беш.* фаґабунда, фаґабундаш

ваган *х.* **1.** *(житна мера)* корец; миров; **2.** *(здела)* миска

вагант *х. оп.* **вагабунд**

вагарина *ж.* мажарина *(плаценє за хаснованє явней мажи)*

вагати важем *и* вагам **1.** *(мерити вагом)* мерац; **2.** *фиґ. (одмеравати)* пreценьовац, ценїц; **људи се важу по доброти** людзе ше пreценюю по доброти; **3. а)** *(бити тежак)* буц чежки, важиц; **џак је вагао 50 кила** мех бул чежки 50 кили; **б)** вредзиц

вагати се важем се *и* вагам се **1.** *(мерити своју тежину)* мерац ше; **2. а)** *(клацкати се)* гомбац ше, гойсац ше; **б)** *(клатити се при ходу)* кивац ше

вагач *и* **вагаџија** *х. (онај који важе)* мерач

вагаш *х. покр.* ваґаш *(глїбоки шлїд колєсох на мегкей драги)*

вагашљив -а -о (< **вагаш): пут је** ~ на драги єст ваґаши

вагина *ж. анат.* ваґина, роднїца

вагиналан -лна -лно ваґинални

вагир *х. (ждрепчаник)* орчик

вагнути -нем *зак. и нєзак.* **1.** *(измерити вагом)* померац; одмерац; ~ **коња** померац коня; ~ **кило шећера** одмерац килу цукру; **2.** *(бити тежак)* буц чежки, важиц; **сандук је вагнуо десет кила** ладичка чежка дзешец кили; **3.** *(маћи се из свог положаја)* поцагнуц ше, помкнуц ше; **4.** *фиґ. (расудити)* розсудзиц, пreценїц

вагов *х. покр.* ваґов *(нож за орезованє лози и за каламенє)*

вагон *х.* ваґон; ◊ ~ **-ресторан** ваґон-ресторан

вагонет *х.* ваґонет

вагонирати -ам *зак. и нєзак. (утоварити/товарити у вагоне)* положиц на ваґон/класц на ваґон, ваґоновац

вагонски -а -о ваґонов[и], ваґонски; ~ **прозор** ваґонски облак, облак на ваґону

вагончић *х. дем.* ваґончок, ваґончик

вада[1] *и* **вада** *ж.* **1.** ярчок, ярок *(по хторим ше вода одводзи и приводзи)*; **2.** *ґеоґр. (суво речно корито)* вада **вада**[2] *ж. (рок)* термин, час; **жена је на ваду** жена ше ма породзиц, жена на злєженю; **дете је на ваду** дзецко ше уж ма народзиц

вада[3] *ж. нар. (баук)* босорка

вадилица *ж.* **а)** виберачка; ~ **воћних садница** виберачка овоцових саднїцох; ~ **-просејач** виберачка-роштовач; ~ **-растурач** виберачка-розгартач; **б)** *(репе)* цагачка, виберачка; **в)** *(кромпира)* копачка, виберачка

вадити[1] -рм **1.** *з розл. знач.* винїмац; ~ **одело из ормара** винїмац шмати з ормана; ~ **паре из банке** винїмац пенєжи з банки; ~ **крштеницу** винїмац кресцене писмо; **2.** куповац, винїмац; ~ **карте за утакмицу** куповац (винїмац) карти за змаганє; **3.** *(извлачити из тела или предмета):* ~ **крв** цагац (винїмац) крев; ~ **зуб** цагац (таргац, винїмац) зуб; ~ **мрље** чисциц шпляхи; ~ **трн** винїмац; **4.** *(из земље, испод земље):* ~ **руду** копац руду; ~ **репу** цагац цвиклу; ~ **кромпир** копац (виберац) кромплї; **5.** *(воду из бунара)* цагац; **6.** *фиґ. (спасавати)* вицаговац, ратовац; ~ **кога из невоље** вицаговац дакого з нєволї; ◊ ~ **душу коме** *оп. фраз. под* **душа;** ~ **флеке** одклоньовац нєприємни пошлїдки. винїмац шпляхи; ~ **као из чијег срца (из чије душе)** сочувствовац з даким, барз розумиц дакого; ~ **што из главе** вируцовац даца з глави; ~ [**као**] **из рукава** *(говорити са знањем)* тресц як з рукава; ~ **кестење за другога** *оп. фраз. под* **кестен;** ~ **коме очи** *оп. фраз. под* **око;** ~ **корен** *мат.* винїмац корень; **врана врани очи(ју) не вади** врана врани очи нє джубе, зли злому нє начкодзи; ~ **зној из кога** *(искоришћавати кога)* здзерац дакого

вадити[2] вадрм *покр.* исц (ходзиц) помали и осторожно

вадити[3] вадрм *(копати)* копац; ~ **јарак** копац ярок

вадити се -им се **1.** *(спасавати се)* вицаговац ше, ратовац ше; **2.** *(правдати се)* вигваряц ше

вадичеп *х.* фуровик *(за винїманє дуґовох з фляши)*

вађевина *ж. покр.* **1.** кауция, аванс, капара; **2.** *(вересија)* борґ; **давати на вађевину** давац на борґ

важан -жна -жно **1.** *(значајан)* важни, *нар.* главни*;* **имам важног посла** мам важней роботи, мам главней роботи; **он је ~ личност** вон важна особа; **2.** *(строг, озбиљан)* важни; **направити ~ израз лица;** направиц важни виразтвари; ◊ **правити се** ~ пишиц ше, правиц ше важни, витримовац ше; **важно је да...** главне (важне) же...

важећи -а -е важаци; **важећи прописи** важаци предписаня

важити -им **1.** *(бити сматран)* буц тримани, важиц; **он важи за доброг радника** тримаю го за доброго роботнїка, вон важи за доброго роботнїка; **2.** *(бити на снази; вредети)* важиц; **овај закон више не важи** тот закон вецей нє важи; **то за мене не важи** то за мнє нє важи; **3.** *(имати цену, углед)* буц почитовани; **његова реч важи у народу** його слово ше почитує у народу; ◊ **важи** *(слажем се)* добре, важи

важно *присл.* важно; ◊ **врло** ~ ! *беш. ир. (не мари)* яке важне! барз важне! цо я дзбам!

важност *ж.* важносц; ◊ **бити у важности** важиц, мац важносц, буц у важносци; **закон ступа на** ~ закон ступа на важносц; **полагати (придавати, приписивати, давати)** ~ **нечему** тримац (раховац) дацо за важне, придавац дачому важносц

ваза *ж.* вазна, ваза

вазал *х. ист.* вазал

Вазам -зма *х. покр. оп.* **Ускрс**

вазда *присл.* **1. а)** *(увек)* вше; **лакомцу је ~ мало** гамишному вше мало; **б)** *(непрекидно)* нєпреривно, стаємно, фурт; **ни добар во не може ~ орати** анї добри вол нє може нєпреривно орац; **2.** *оп.* **вздан (1, 3)**

вaздан *присл.* **1. а)** по цали дзень; **ова деца се ~ туку** тоти дзеци ше по цали дзень бию; **б)** цали дзень; **данас је био ~ код пријатеља** нєшка бул цали дзень у приятеля; **2.** *оп.* **вазда (1); 3.** *(много)* полно, удян; **на пијаци има ~ људи** на пияцу єст полно людзох; **по столу има ~ папира** по столє ма полно папери**; 4.** *(врло дуго)* барз длуго, до сто єднeй*;* **кад му је нешто смешно, ~ се смеје** кед му дацо шмишне, барз длуго ше шмеє

ваздашњи -а -е каждодньови

вазде *присл. покр. оп.* **вазда (1)**

ваздух *х.* **1.** воздух, *заст.* луфт; **немам ваздуха** нє мам воздуху, нє мам луфту; **2.** *осн., фиґ. (простор изнад земље)* воздух; **летети кроз** ~ лєциц през воздух; ◊ **бацити (дигнути) што у** ~ розруциц дацо, дзвигнуц дацо до воздуху; **говорити у** ~ даремно бешедовац; **ићи (изићи) на ваздух** висц вонка, висц на воздух; **лебдети (висити) у ваздуху** *фиґ.* **1.** буц дакому на глави *(о проблемох и под.);* **2.** буц нєсиґурни; **градити (зидати) куле у ваздуху** *оп. фраз. под.* **кула; живети од ваздуха** жиц о воздуху (з воздуху); **живети у ваздуху** *(бити удаљен од стварности)* жиц у хмарох

ваздухоплов *х. (направа за летење; авион)* воздухоплїв

ваздухопловац -вца *х.* авиятичар, воздухоплївец

ваздухопловни -а -о воздухоплївни

ваздухопловство *с. воєн.* воздухоплївство

ваздушан -шна -шно воздушни, воздухов[и]; ~ **линија** воздушна линия; ~ **саобраћај** воздушни транспорт; ~ **омотач** воздухов (воздушни) обмоток; ~ **талас** воздушна габа; ~ **струјање** струянє воздуху, воздухово (воздушне) струянє; ~ **бања** воздушна купель (баня); ~ **кочница** воздушна гамовачка; ~ **кеса** *анат.* воздушна торбичка

ваздушаст -а -о **1.** *(лак)* лєгки; *(прозрачан)* воздухасти, превидни; **2.** *фиґ.* нєстварни, нєдїйсни, воздухасти

вазелин *х.* вазелин

вазица *ж. дем.* вазночка, вазочка

вазна *ж. оп.* **ваза**

вазомоторни -а -о *мед.* вазомоторни

ваистину *присл.* *заст.* *(доиста)* наисце, насправди; воистину

вај[1] *викр. за виражованє жалю* яй

вај[2] *х. поет. (јад, туга)* смуток

вајалац -аоца *х. оп.* **вајар**

вајан -јна -јно **1.** *(јадан, кукаван)* жалосни, бидни; **2.** *одр. (тобожњи):* **вајни борац** нїби (почуштом, почустомок) борец

вајар *х.* скулптор**вајарски** -а -о скулпторски

вајарство *с.* скулпторство

вајат *х.* **1.** хижка на дворе, ваят *(мали будинок при хижи наменєни младенцом або за триманє алату, овоци и под.);* **2.** *(остава)* шпайз; **3.** *(трем, доксат)* тернац

вајда *ж. (корист)* хасен; **која ~ ?** цо вредзи? яки хасен?; **није вајде** муши ше припознац

вајдисати -ишем *и* **вајдити** -им мац хасну; буц од хасну, хасновац; вредзиц

вајкада *присл. (некад)* дакеди; **од** ~ *(већ одавно, одувек)* уж давно, уж длуго, оддавна

вајкадашњи -а -е барз давни, найдавнєйши, давендавни

вајкати се -ам се **1.** *(жалити се)* поносовац ше, жаловац ше, бидкац ше; **2.** *(кукати)* нарикац; **3.** *(кајати се)* бановац, каяц ше; **4.** *(правдати се)* вигваряц ше, оправдовац ше

вајме[**х**] *викр. покр. оп.* **ајме**

вајта *ж. оп.* **фајта**

вакат -кта *х. (време)* час; **за турског вакта** у турским чаше

вакација *ж. заст. (школски распуст) заст.* вакациї *мн., заст.* реґрация

вакела *ж.:* **(о)читати коме вакелу** *оп. фраз. под.* **лекција**

вак^[1] *присл. нар. оп.* **овако**

вако[2] *злуч. покр. (већ ако)* лєм, гибаль

вактарница *ж. (стражарска кућа)* бохтерня

вакуоле *ж. мн. бот.* вакуоли

вакуум *х. осн., фиґ.* вакуум

вакуф *х.* вакуф *(при муслиманох: маєток достати з тестаментом за вирски и гуманитарни цилї)*

вакцина *ж. мед.* вакцина

вакцинација *ж. мед.* вакцинация

вакцинисати (се) -ишем (се) *зак. и нєзак.* вакциновац (ше)

вал[1] *х. осн., фиґ.* габа

вал[2] *х. (копрена, вео)* фатьол

вала[1] *ж. покр.* **1.** длуга узка долїна; **2.** залїв

вала[2] *ж. нар. оп.* **хвала**

вала[**ј**] *слов. (заиста, богме)* вера, боме; **ти си** ~ **јуначина** ти вера вельки юнак

валатати -ам **1.** швидко бешедовац; **2.** *(халапљиво јести)* гамкац, хпац до себе

валда *присл. оп.* **ваљда**

валентан -тна -тно *хем.* валентни

валентност *и* **валенција** *ж. хем.* валентносц, валенциявалеријан *х. оп.* **валеријана (2)**

валеријана *ж.* **1.** *бот.* мачичкова трава, валерияна (Valeriana officinalis); **2.** *фарм.* валерияна

валидан -дна -дно *правн. (пуноважан)* валидни

валија *х. ист.* валия *(султанов намиснїк)*

валити[1] -им *нар. оп.* **фалити**

валити[2] валрм *нар. оп.* **хвалити**

валити[3] валрм **1.** *(лећи – о квочки)* вишедовац *(курчата и под.);* **2.** *(винову лозу)* завальовац лозу *(закоповац до жеми ластар єдного чокота же би пущел жили и розвил ше до нового чокота)*

вални -а -о *(таласни)* габов[и]; ~ **дужина** габова длужина

валобран *х. пом. (гат)* габобран, гац *(хтора щици пристанїще од габох)*

валов *х.* **1.** *(за појење стоке)* валов; **2.** *(за храњење свиња)* валовок; ◊ **речни** ~ рични валов

валовит -а -о **1.** *(усталасан):* **море је валовито** на морю габи, морйо нємирне (габовите); **2.** *(таласаст)* габасти

валовитост *ж.* габовитосц, габастосц

валовчић *х. дем.* валовчок

валоризација *ж. тарґ.* валоризация

валоризирати -ам *и* **валоризовати** -зујем *зак. и нєзак.* валоризовац

валс *х. заст. (валцер)* валс

валсирати -ам *и* **валсовати** -сујем танцовац валцер, викруцац ше у валцеру, валсовац

валут *х. покр. оп.* **валутак**

валута *ж. фин.* валута; **чврста** ~ тварда валута

валутак -тка *х. (облутак)* округласте каменьче з дна моря *або* рики

валутни -а -о валутни, валутови; ~ **промет** валутни обток

валцер *х.* валцер

ваљ *х. покр. оп.* **ваљак**

ваља *ж. заст.* дзирка за палєнє *(на старинскей пушки або дзелу)*

ваљада *присл. оп.* **ваљда**

ваљак -љка *х.* **1.** роля, *коц.* шульок*;* **2.** *мат.* роля; **3.** *(молерски)* ролька, шульок; **4.** *техн.* ролька; роля; **браздани** ~ ярчкова ролька

ваљалица *и* **ваљарица** *ж.* ролька *(за ролянє, валянє платна)*

ваљан[1] -а -о **1.** *(о вуни)* збивани, роляни; **2.** *(о металу)* роляни

ваљан[2] -а -о **1. а)** *(добар, вредан)* добри; статочни; ~ **војник** добри вояк; ~ **школа** добра школа; **б)** *(честит)* чесни, шорови; **она има ваљану душу** вона ма чесну душу; ~ **човек** чесни (шорови) чловек; **в)** *(спреман, способан)* способни, схопни, добри; **он није ваљан за ово радно место** вон нє способни за тото роботне место; **народ мора да има ваљану интелигенцију** народ муши мац способну интелиґенцию; ~ **је на сабљи** схопни є у рукованю зоз шаблю; **г)** *(исправан)* исправни, точни, хтори на месце; **његово мишљење показало се ваљаним** його думанє ше

указало исправне; **2.** *правн. (пуноважан)* полноважни, валидни

ваљанице *ж. мн. покр.* древа (салфи) хтори ше спущую з горох

ваљанке *ж. мн.* збивани чарапи

ваљао -ала -ало *оп.* **ваљан**

ваљаоница *ж.* ролярня; ~ **бешавних цеви** ролярня безрубцових цивох

ваљаоничар *х. (власник ваљаонице)* роляр, ролярняр

ваљонички -а -о ролярньов[и]

ваљар *х.* роляр *(металу);* збивач, роляр *(платна)*

ваљара *ж. оп.* **ваљалица**

ваљаст -а -о *и* **ваљастан** -сна -сно *оп.* **ваљан**[2] **(1)**

ваљати[1] ваљам **1.** *(котрљати)* котуляц; **2.** *(водену или плиновиту масу)* ношиц, дриляц, котуляц; гирчиц *(громади дачого);* **ветар ваља облаке** витор котуля громади хмарох, витор гирчи хмари; **3.** *технол.* **а)** *(вуну)* збивац, роляц; **б)** *(метал)* роляц; **4.** *(њиву)* роляц, *коц.* шулькац **5.** *(грудвице и сл. рукама)* правиц, шулькац; **6.** *(рушити)* валяц; **7.** *(лозу у земљу)* завальовац лозу

ваљати[2] -ам **1.** *(бити добар)* буц добри; **ништа ти не ваљаш** ти барз нєдобри, при це нєт нїч доброго; **ваља ли то што радим?** добре тото цо робим?; **2.** *(вредети)* вредзиц; **ова стара машина ништа не ваља** тота стара машина нїч нє вредзи; **3.** *(имати цену)* вредзиц, коштац; **добио је више него што му роба ваља** достал вецей як му роба вредзи; **4.** *(бити здрав)* буц добре; **нешто не ваљам ових дана** цошка сом нє добре тих дньох; **5.** *безос.* **а)** треба; **ваља нам пожурити** треба (требало би нам) попонагляц; **б)** спадац (ше); **уради то како ваља** зроб то як (ше) спада; ◊ **не ваља ти посао** нєдобре робиш, нє пачи ше ми твоя робота (тото цо робиш); **та ти ваља** то ши наисце добре гварел

ваљати се -ам се **1.** *(превртати се)* валяц ше; ~ **по земљи** валяц ше по жеми; **2.** *(наилазити у већим количинама)* гарнуц ше, гирчиц ше; швидко чечиц, бежац; котуляц ше, шириц ше; исц у габох, громадох, ґурбичац ше; **поток се ваља и пени** поток швидко чече и пенї ше, вода у потоку швидко бежи и пенї ше; **облаци се ваљају** хмари ше гарню, хмари ше котуляю; **долином се ваља магла** по долїни ше гарню (котуляю, ширя) груби габи молги; **путем се ваљао народ** по драги у громади понаглял народ, по драги ше гарнул народ; ◊ **нешто се иза брда ваља** *(спрема се нешто изненадно и неугодно)* цошка ше снує (крає, клюва, рихта); ~ **од смеха** лапац ше за брух од шмиху, шмеяц ше до розпуку

ваљда *присл.* озда

ваље *присл. покр. (одмах)* такой

ваљевица *ж. покр. (упртњача)* торба на плєцо

ваљкаст -а -о ролькасти, шулькасти, рольков[и], шульков[и]

ваљни -а -о роляци; ~ **дужина** роляца длужина; ~ **столица** роляца подлога

ваљуга *ж. покр. оп.* **ваљак (1)**

ваљутак -тка *х. оп.* **валутак**

ваљушак -шка *х.* **1.** *кул.* таргана галушка, таргане цесто; шульканєц, флюта; округли фалаток цеста *(хтори ше готови за єдзенє)*; **2.** *(обао мањи комад масе)* лабдочка, котулька, громадка

ваљушка *ж.* **1**. *оп.* **ваљушак; 2.** *(оклагија)* розвалка

ваљушкаст -а -о *(обао)* округласти, округли

ваљушкати се -ам се *дем. ґу* **ваљати**[1] **(се)**

ваљци ваљака *х. мн. оп.* **сарма**

ваљчић *х.* **1.** *дем.* рольочка, шульочок; **2.** *(са намотаним концем)* колєско

вамилија *и* **вамиља** *ж. покр. оп.* **фамилија**

вампир *х.* **1.** *празн.* вампир, босорак *(по народним вереню мертви хтори вноци става з гроба, дави людзох и цица им крев);* **2.** *фиґ. (крвопија)* пийокров, кревопий; **3.** *зоол.* вампир (Vampirus spectrum)

вампирача *ж. бот. (кострика)* миши церень

вампирити се -им се претваряц ше до вампира, вампириц ше, босорчиц ше

ван[1] *и* **ван** *присл. оп.* **вани**

ван[2] *прим. з ґен.* **1.** *(изван)* вонка з(оз), звонка; **фабрика је** ~ **града** фабрика вонка з варошу; ~ **граница земље** вонка з гранїцох жеми, звонка гранїцох жеми; **2.** *(осим)* окрем, крем; ~ **њега овде не знам никога** окрем нього ту нє познам нїкого; **3.** *у присловнїцкей служби* лєм, окрем; кед нє; **у соби нема ништа** ~ **прости сто и четири столице** у хижи нєт нїч лєм прости стол и штири карсцелї; **а за кога је то** ~ **за тебе!?** за кого же то кед нє за тебе!?; ◊ **бити** ~ **себе** нє знац цо зоз собу, буц як нє при себе; ~ **спора** нєспорно, без сумнїву, сиґурно; ~

света *(друкчији него остали)* окрем швета; ~ **закона** звонка закона
ван[3] *злуч. процивни (него, већ)* алє
ван- *префикс зложених прикметнїкох хтори значи же дацо звонка того цо значи основне слово* звонка-, окрем-, поза-
ванармијски -а -о звонкаармийски
ванблоковски -а -о нєблоковски, звонкаблоковски
ванбрачан -чна -чно: ~ **муж** нєвинчани муж; ~ **дете** нємалженске (звонкамалженске) дзецко; заглєдане дзецко; **ванбрачни живот** живот на веру, нємалженски живот
ванбрачно *присл.:* **живети** ~ жиц на веру, жиц нєвинчано
ванвременски -а -о звонкачасови
вандал *х.* вандал
вандализам -зма *х.* вандализ[е]м
вандровати -рујем **1.** *(путовати ради трговине)* вандровац, чаварґовац; **2.** *(скитати се)* вандровац, блукац [ше], скитац [ше]
вандровац -вца *х. оп.* **вандрокаш**
вандровка *ж.* **1.** *(путовање ради трговине)* вандрованє, чаварґованє; **2.** *(скитња)* вандрованє, блуканє, скитанє
вандровкаш *х. оп.* **вандрокаш**
вандрокаш *х.* вандровнїк, вандровкаш, блукач, скитнїк
вандроковати -кујем *оп.* **вандровати**
ваневропски -а -о окремевропски, позаевропски
ванзаконски -а -о звонказаконски, позазаконски, нєзаконски
ванземаљац -љца *х.* вселенєц
ванземаљски -а -о *(неземаљски, нестваран)* нєжемови
вани *присл.* вонка; ~ **је мрак** вонка цма; **изашао је** ~ вишол вонка
ванила *и* **ванилија** *ж. бот.* ванилия (Vanilla planifolia)
ванилин -а -о ванилийов; ~ **шећер** ванилия
ванка *присл. покр. оп.* **вани**
ванканцеларијски -а -о нєслужбени, позаслужбени
ванкласни -а -о звонкакласови, позакласови; ~ **уметност** звонкакласова уметносц
ванљудски -а -о надлюдски, надчловечески; нєлюдски
ванматерички *и* **ванматерични** -а -о нєплоднїцов[и], звонкаплоднїцов[и]; ~ **трудноћа** нєплоднїцова (звонкаплоднїцова) ґравидносц (самодругосц)
ванпартијац -јца *х.* звонкапартиєц, позапартиєц
ванпартијски -а -о звонкапартийни, позапартийни
ванплански -а -о позапლански, нєплански
ванпородични -а -о звонкафамилийни, позафамилийни, нєфамилийни
ванприродан -дна -дно звонкаприродни, позаприродни, нєприродни
ванпросторан -рна -рно звонкапросторови, позапросторови
ванразредни -а -о позакласни, окремкласни
ванредан -дна -дно **1.** *(који није редован)* позарядови; ~ **воз** позарядови гайзибан; ~ **студент** позарядови студент; ~ **седница** позарядова схадзка; **2.** *(необичан)* нєзвичайни, нєобични; ~ **појава** нєзвичайне зявенє; **3.** *(испољен у великој мери)* барз вельки, огромни, надзвичайни, окремни; ~ **брзина** барз велька (огромна) швидкосц; **4.** *(изврстан)* одлични, барз добри, прекрасни; **он је** ~ **стручњак** вон одлични фаховец; ◊ ~ **стање** позарядово обставини, позарядови стан; ~ **професор** *(звање факултетског професора)* позарядови професор
вансветски -а -о звонкашветови, позашветови
ванстечајни -а -о нєпредликвидацийни
ванстраначки -а -о звонкастранкови, позастранкови
вансудски -а -о звонкасудски, позасудски
вануставни -а -о звонкауставни, нєуставни
ванцага *ж. покр.* **1.** широка цимерманска шекера; **2.** *(пробисвет)* битанґа
ванчулни -а -о нєосетови, звонкаосетови
ваншколски -а -о окремшколски, позашколски; ~ **рад** окремшколска робота
вањкуш *х. покр. (јастук)* заглавок
вањкушница *ж. покр. (јастучница)* заглавчина, заглавок, верх на заглавок
вањски -а -о вонкашнї; ~ **политика** вонкашня политика
вањскополитички -а -о вонкашньополитични
вањштина *ж.* вонкашньосц
ваона *ж.* **1.** воденїцово колєсо, гайташ; **2.** лопата на воденїцовим колєсу
вапај *х.* **1.** *(јаук)* йойк, крик, яйканє, преклїнанє; воланє до помоци; **2.** *(велика жудња за чим)* вельке жаданє; ~ **за слободом** вельке жаданє шлєбоди

вапијући -а -е *(који вапије)* яйкаци, преклїнаци, поволуюци; ◊ **у небо вапијући** барз нєсправедлїви, котри вимага вимсценє; **глас вапијућег у пустињи** глас вопиющого у пустинї
вапити -им **1.** *(преклињући молити)* преклїнац, преклїнаюци модлїц; **2.** *(за чим или што – жудети)* барз жадац; барз питац; **3.** кричац од болю, яйкац
вапнар *х.* вапняр
вапнара *ж. (кречана)* вапнярня
вапнен -а -о вапняни
вапненаст -а -о вапнасти
вапненац -нца *х. мин.* вапнянїк
вапненачки -а -о вапнянїков
вапненица *ж.* **1.** пец *(у хторим ше пече вапно)*; **2.** вапнянїк, вапняни камень *(камень з хторого ше достава вапно)*
вапнењак *х. оп.* **вапненац**
вапнити -им *(кречити)* билїц
вапно *с. (креч)* вапно; **гашено** ~ (за)гашене вапно
вапор *х. покр. (пароброд)* парна ладя
вар *ж.* **1. а)** *(зажареност)* розпеченосц*; (врелина)* горуцосц; *(жега)* пекота; **б)** *фиґ.* страсносц младих рокох; **2.** *метал.* заваренїна; **3.** екстракт; **4.** *покр.* малтер
варав -а -о *оп.* **варљив**
варавац -вца *х. зоол. (укљева)* уклєйка, верховодка
варак[1] -ка *и* вđрка *х.* **1.** златни *або* стриберни лїсток за украшованє; **2.** *фиґ. (лажни сјај)* фалшиви блїск, фалшива швицацосц
варак[2] вđрка *х. (варка, превара)* спреводзка
варакати -ам **1.** *дем.* покус спреведац; **2.** спреведаюци (зоз спреводзку) ше вицаговац (поцаговац и под.)
варалица *х. и ж.* **1.** спреводзкош, спреведач, кламар; спреводзкошка, спреведачка, кламарка; **2.** *риб.* спреведачка
варант *х. трґ.* варант
варанција *ж. нар. (превара, подвала)* спреводзка, циґанство, кламанє
варање *с.* спреведанє, спреводзенє, кламанє
варати -ам **1.** *(обмањивати)* спреведац, кламац; **2.** *(привидно извршавати посао, изврдавати)* фушльовац; **коњ вара** конь нє сце цагац; **3.** *(ашиковати)* любиц, любовац
варати се -ам се I. *(бити у заблуди)* спреведац ше; **грдно се вараш** барз ше спреведаш; II. *взаєм. повр.* **1.** спреведац ше, кламац ше; **2.** *покр.* любиц ше, любовац ше; **3.** *покр.* *(несложно потезати – о коњима и воловима)* нєєднак рушац
варваризам -зма *х.* варвариз[е]м
варварин *х.* варвар
варварка *ж.* варварка
варварски -а -о варварски
варварство *с.* варварство
варгањ *х. бот.* поддубок (Boletus odulis)
вардања *ж. покр. (вика, ларма)* лярма, галайк
вардарац -рца *х.* вардарец *(витор хтори дує по долїни Вардара)*
вардати[1] -ам *покр. (пазити, чувати)* чувац, мерковац, варовац; **вардај!** чувай ше! меркуй!
вардати[2] -ам *покр.* **1.** *(стварати буку, лупу превртањем нечега)* лупац, лупкац, дуркац; лопотац; *(превртати тражећи)* кутатовац; **2.** *(галамити)* кричац, лярмац
варевина *ж. оп.* **вареника (1)**
вареник *х.* преварене вино *або* палєнка
вареника *ж.* **1.** *(кувано млеко)* преварене млєко; **2.** *покр.* млєко *(сладке);* **3.** *оп.* **вареник**
варзило *с.* **1.** фарба за фарбенє писанкох; **2.** червена фарба з лупи тропского древа
варење *с.* **1.** *(пробава)* тровенє, претровйованє; **2.** *(кување)* варенє, готовенє; **3.** *техн. (заваривање)* заварйованє, *беш.* швайзованє
вариво *с.* вариво
варијабилан -лна -лно вариябилни
варијабилност *ж.* вариябилносц
варијант *х. оп.* **варијанта**
варијанта *ж.* варияннта
варијација *ж.* варияция
варијете -еа *х.* вариєте
варијетет *х.* вариєтет
варилац -иоца *х.* заварйовач, *беш.* швайзовач
вариоле *ж. мн. мед.* вариоли
варирати -ам варировац
варити -им **1.** *(јело – кувати)* вариц, готовиц ; **2.** *(пробављати храну)* тровиц; **3.** *(заваривати)* заварйовац, швайзовац
варићак -ћка *(житна мера)* корец; миров
варјача *ж.* варешка
варка[1] *ж.* **1. а)** *(обмана)* спреводзка, спревоцтво; **б)** *(лаж)* спреводзка, циґанство; **2.** илузия; заблуда, заблудзенє; **3.** лукавство, замка; ◊ **оптичка** ~ оптична спреводзка
варка[2] *ж.* **1.** *(репни део у риба)* хвост, хвостова часц; **2.** *франт. (стражњица)* задок; **3.** *заст.* задок ладї

варљив -а -о спреведаци, спреведлїви, *заст.* спрводлїви
вармеђа *ж. ист.* **1.** *(жупанија)* вармедя, жупания, *заст.* столїца, *рид.* комитат; **2.** *(жупанијски уред)* вармецка хижа, вармедя
варница *ж.* искра
варничав -а -о искраци, искрави
варничење *с.* искренє, руцанє искрох; ~ **четкица** *ел.* искренє щеточкох
варничити -им руцац искри, искриц
варњача *ж. покр. оп.* **варјача**
варовати -рујем **1.** *(чувати)* чувац, хранїц, варовац; **2.** *(празновати)* швециц; нє робиц *(на швето або други днї пре виру або празновирє)*
варош *х. и ж.* варош *х.,* город
варошанин *х.* варощан
варошанка *ж.* варощанка
варошица *ж. дем.* варощик, городчик
варошки -а -о варошски, городски; ~ **ношња** варошске облєчиво
варошкиња *ж. оп.* **варошанка**
варошлија *х. оп.* **варошанин**
варошче -ета *с.* варощанче
вас *зам. и прикм. арх. (сав)* шицок
васелена *и* **васељена** *ж. оп.* **васиона**
васељенски -а -о *астр., церкв.* вселенски; ◊ ~ **сабор** *(општеправославни сабор)* вселенски собор
васер-вага *ж.* водна мера, либела
василика *ж. оп.* **базилика**
васиона *ж.* вселена, космос
васионски -а -о вселенски
васколик -а -о *зам. (сав)* шицок, цали
Васкрс *х.* Велька ноц
васкрс *х. и* **васкрснуће** *с. осн., фиґ.* воскреснуце
васкрсавати -ам воскресовац
Васкрсеније *и* **Васкрсење** *с. (Ускрс)* Воскресениє
васкрсни -а -о вельконоцни
васкрснути -нем воскреснуц, *рид.* воскрешиц
васпитавати -ам воспитовац, виховйовац
васпиталиште *с.* воспиталїще
васпитан -а -о *(уљудан)* воспитани
васпитаник *х.* воспитанїк, вихованєц
васпитаница *ж.* воспитанїца, вихованка
васпитаност *ж.* воспитаносц, вихованосц
васпитање *с.* воспитанє, вихованє
васпитатељ *х. заст. оп.* **васпитач**
васпитати -ам *зак. и нєзак.* воспитац/воспитовац, виховац/виховйовац
васпитач *х.* **1.** *(у интернату и сл.)* воспитач **2.** *(одгојитељ)* воспитач, виховач/вихователь, *заст.* воспитатель
васпитачица *ж.* **1.** *(у интернату и сл.)* воспитачка; **2.** *(одгојитељица)* воспитачка, вихователька, *заст.* воспитателька
васпитачки -а -о воспитацки, виховательни
васпитни -а -о воспитни, виховни; ~ **мера** воспитна мира **васпитно-образовни** -а -о воспитно-образовни
васпоставити -им **1.** *(обновити)* запровадзиц, возпоставиц; знова направиц; обновиц; врациц; ~ **ред** запровадзиц (знова направиц) шор; ~ **пољуљани ауторитет** знова подзвигнуц покивани авторитет; **2.** *(завести, установити)* увесц, завесц, запровадзиц; ~ **народну војску** увесц народне войско; ~ **везу** запровадзиц вязу
васпостављати -ам *нєзак. ґу* **васпоставити**
васцео -ела -ело шицок, цали
ват[1] *х. оп.* **хват**
ват[2] *х. ел.* ват
вата *ж.* вата
ватати -ам *оп.* **хватати**
вателин *х.* вателин
ватерполист[**а**] *х.* ватерполист[а]
ватерполо *х. спорт.* ватерполо
ватикански -а -о (< **Ватикан**) ватикански
ватирати -ам *зак. и нєзак.* ват[ир]овац
ватра *ж.* **1.** *з розл. знач.* огень; **запалити ватру** запалїц огень; **наложити ватру** розкласц огня (огень), розложиц огень; **ставити дрва на ватру** накласц древа на огень; **отворити ватру на непријатеља** отвориц огень на нєприятеля; **у ватри борбе** *фиґ.* у огню борби; **унакрсна** ~ *воєн.* накрижни (укрижуюци) огень; **2.** *фиґ. (црвенило)* червенїдло, червена фарба, *рид.* червень; **3.** *мед. (врућица)* горучка; ◊ **бацити у ватру** руциц до огня; **бенгалска** ~ бенгалски огень *(огньомет блїщацих фарбох);* **бити (горети, наћи се) између (на) две ватре** буц (гориц, найсц ше) медзи двома огнями; **бојати се (чувати се, бежати) као** [**од**] **ватре** бац ше (чувац ше, сцекац) як од огня (як дябол од крижа); **где је ватре, ту има и дима** у каждим добру єст и зла; дзе гори огень, там єст и диму; **дао је ватру табанима** дал ше до ног, справел ватькер; сцекол (брал ше, чмиґнул, спарал) – лєм ше за нїм скурело; **доспети међу ватру и воду** найсц ше медзи двома

злами (медзи огньом и воду); **жива** ~ **1.** барз шмели (схопни и под.), як жирячка; **2.** *(јако вредан)* вредни як огень (як шаркань), таки як жирячка; **играти се ватром** бавиц ше з огньом; **ићи за ким и у ватру и у воду** исц (пойсц) за даким на край швета (и до огня и до води); **логорска** ~ лаґерни (таборски) огень; **нема дима без ватре** *(све има свој узрок)* нєт диму без огня; нїч без вини и причини; **отворити (осути) ватру (паљбу) на кога** *(напасти кога оштрим речима)* скочиц дакому до оч; почац рубац на дакого *(у його одсутносци);* **пећи се на тој (лаганој, тихој) ватри** мучиц ше, буц виложени стаємним нєприємносцом; **проћи кроз ватру и воду** прейсц през огень и воду; **ставити (метнути) руку у ватру за кога** положиц руку до огня за дакого

ватраљ *х.* **1.** лопатка *(за жирячки);* **2.** *(жарач)* ожог

ватрен -а -о **1.** огньови, огняни; ~ **оружје** огньове оружиє; **2.** *(боје ватре)* пламенїсти, ясночервени; **3.** *фиґ.* **а)** *(жарки)* горуци, огньови, страсни; ~ **пољубац** горуци поцилунок; ~ **љубав** страсна любов; **б)** *(нагао, плаховит)* нагли, силовни; **имао је ватрену нарав** мал наглу (силовну) норов; **в)** *(живахан, окретан)* живи, швидки, хитри; бесни; ~ **коњ** хитри (бесни) конь; **г)** *(одушевљен)* страсни; пламени, полни страсних словох и чувствох; **бити ватрени присталица нечег** буц страсни прихильнїк дачого; **одржати ватрени говор** отримац пламену бешеду; **г)** *(жесток – о пићу)* моцни

ватренка *ж. заст.* **1.** *(парна вршалица)* огнянка; **2.** парни млїн

ватрено *присл.* зоз полно страсцох (чувствох, любови и под.), страсно; занєшено; моцно, силовно, барз; живо

ватрица *ж. дем. и гип.* огеньчок, огнїк

ватриште *с.* **1.** *(огњиште)* огнїско, котлянка*;* **2.** место дзе горел огень

ватробран *х. техн.* огньобран

ватрогасац -сца *х.* огньогашец *(ґен.* -гасца)

ватрогасни -а -о огньогасни; ~ **кола** огньогасни авто; ~ **штрцаљка** огньогасни циварвань

ватромет *х.* огньомет

ватроноша *х. мит.* огньоношач

ватроотпорност *ж.* огньоодпорносц

ватросталан -лна -лно огньостойни, огньоодпорни

ватруштина *ж.* **1.** *ауґм.* огнїско; **2.** *мед.* велька горучка

вау *ином.* **1.** *викр., дакеди повторени* гав; **2.** *у меновнїцкей служби х. нєпрем. дзец. (пас)* куцов, куцуш

ваучер *х. фин.* ваучер

вафли *х. мн. кул.* вафли

вафл-лист *х. кул.* вафл-лїсце

вахтер *х.* ноцни стражар, вахтер

ваш[1] *ж. зоол.* уша, вша; ◊ **биљна** ~ рошлїнова уша; ~ **кошенила** кактусова уша (Coccus cacti); **кокошија** ~ кура уша; **лисна** ~ лїсцова уша; **срамна** ~ уша полних орґанох (Phitirius pubis); ~ **чокотњача** лозова уша (Phyloxera vatratix); **штитаста** ~ щитаста уша

ваш[2] -а -е *зам.* ваш

вашар *х.* **1.** вашар; **2.** *фиґ. (неред)* вашар, рапшаґ

вашарина *ж.* вашарина *(такса хтору плаца тарґовци на вашаре)*

вашарити -им **1.** предавац (куповац, тарґовиц и под.) на вашаре; **2.** *фиґ. (правити неред)* правиц вашар

вашариште *с.* вашарище *(место дзе ше отримую вашари)*

вашарски -а -о вашарски

вашарџија *х.* **1.** тарґовец *(хтори предава на вашаре)*; **2.** чловек хтори купує на вашаре; нащивитель вашару

вашица *ж.* пирщок на талпи

вашка[1] *ж. оп.* **ваш**[1]

вашка[2] *ж. покр. (пас)* пес; **свака** ~ **обашка** кажде на свой бок

вашки *присл. покр.* по вашим, по вашому

вашљив -а -о хтори ма уши/вши, ушави, вшолави

вашљивац -вца *х. (који је вашљив)* (в)шолавец, (в)шолави

вашљивост *ж.* вшолавосц, ушавосц

веверица *ж.* вивирка

веверичји -а -е вивирков

веверичић *х.* вивирче

веверичица *ж. дем.* вивирочка

веверка *ж. оп.* **веверица**

вегета *ж. кух.* веґета

вегетабилни -а -о *(биљни)* веґетабилни

вегетаријанац -нца *х.* веґетариянєц

вегетаријански -а -о веґетариянски; ~ **храна** веґетариянска пожива

вегетативан -вна -вно *биол.* веґетативни; **вегетативни поремећај** веґетативне поремеценє; ~ **купа** веґетативна копка

вегетација *ж. бот.* веґетация

вегетацијски *и* **вегетациони** -а -о веґетацийни

вегетирати -ам *осн., фиґ.* веґетировац

ведар -дра – дро **1. а)** *(који је без облака)* ясни; ~ **небо** ясне нєбо; ~ **ноћ** ясна ноц; **б)** *(о дану, јутру)* ясни, слунечни, красни; **време је** ~ ясно, красна хвиля; **в)** *(разведрен после облачности)* вияшнєти, ясни; **како је небо ~ после кише** яке нєбо вияшнєте по дижджу; **2.** *фиґ. (пун животне радости)* весели, безбрижни, *заст.* сваволньи, животнорадосни; ~ **расположење** веселе розположенє

ведарац -рца *х.* чисцина, чисте *(место у води дзе нєт наду и под.)*

ведарце -а *и* -ета *с. дем.* каблїк

ведета *ж. воєн.* ведета

ведрац *х.* **1.** место у води хторе ше нє змарза; **2.** чисти ляд *(на хторим нєт шнїгу або иншого);* **3.** *оп.* **ведарац; 4.** *(кристал)* кришталь, кристал

ведрик *х. оп.* **ведарац**

ведрина *ж.* **1.** *(стање неба и атмосфере без облака)* **а)** ясносц; **б)** вияшнєтосц *(по дижджу);* **2.** *(ноћна хладноћа)* ноцна швижосц; **3.** *(непомућеност)* чистосц, чистота, бистросц; ~ **очију** бистросц очох; **4.** *фиґ. (јасноћа, живост)* живосц; ~ **духа** живосц духа; **5.** *фиґ. (ведро расположење)* веселосц, розположеносц, сваволньосц, животнорадосносц

ведрити -им **1.** *(разведравати)* вияшньовац; **2.** *фиґ. (развесељавати)* розвешельовац, орозположовац, розберац, робиц дакого свавольним (животнорадосним и под.); ◊ **он ведри и облачи** вон єдина власц, вон всемоцни; дзе вон з оком, шицки скоком

ведрити се -им се **1.** *(разведравати се)* вияшньовац ше; **небо се ведри после кише** нєбо ше вияшнює по дижджу; **2.** *фиґ.* поставац веселши (розположени, сваволньи, животнорадосни), яшнїц [ше]

ведрица *ж. оп.* **ведро**

ведричар *х. буд.* каблїкар

ведро[1] *с.* **1.** *(кабао)* кабел; **2.** *(музлица)* жохтар

ведро[2] *присл.* весело, безбрижно, *заст.* сваволньо

ведрост *ж.* < **ведар**

веђа *ж.* **1.** оберво; хмура; **2.** *(очни капак)* клїпка

вежа *ж. покр.* **1.** капура зоз зводом (надкрицом), округла капура; **2.** *(кућни улаз)* уход, конк

вежба *ж.* вежба

вежбалац -аоца *х. оп.* **вежбач**

вежбалишни -а -о вежбалїщни, вежбалїщов[и]

вежбалиште *с.* вежбалїще

вежбанка *ж. (свеска за вежбање)* вежбанка

вежбаоница *ж.* вежбальня

вежбати -ам вежбац

вежбати се -ам се вежбац ше

вежбач *х.* вежбач

вежбачки -а -о вежбацки

вежбеник *х.* **1.** *(службеник приправник)* приправнїк, практикант; **2.** *оп.* **вежбач**

вежљика *ж. бот.* водови как (Scirpus radicans)

вез[1] *х.* **1.** *оп.* **веза (1); 2.** *мн. физк.* капчи *(на скийох);* **3.** *(повез књиге)* рамики, повязка

вез[2] *х.* **1.** *(извезен украс)* вишивка; **2.** *(извезен ручни рад)* вишивани ручнїк (парток, кошуля и под.), вишивка; **3.** *(везење)* вишиванє; **4.** *(начин везења)* вишивка, вишиванє; **народни** ~ народна вишивка

вез[3] *х. покр.* брест

веза *ж. з розл. знач.* вяза; **телефонска** ~ телефонска вяза; **успоставити везу с неким** запровадзиц вязу з даким; **преко лета су добре везе до мора** през лєто добри вязи на морйо; **културне везе** културни вязи; **родбинске везе** родзински вязи; **у вези с вашим дописом...** у вязи з вашим дописом...; **он нема везе с политиком** вон ше анї кус нє розуми до политики, вон нє ма вязи з политику; **то је нешто без везе** то таке цо нїч по нїм; ◊ **без везе!** гоч цо!; **доводиди нешто с чим у везу** приводзиц дацо з дачим до вязи; **нема везе** нє хиба, нєт хиби

везак веска *х. дем. и гип.* (< **вез**[2]) вишивочка, вишивка

везилац -иоца *х. оп.* **везач**

везан -а -о **1.** *(сплетен у понашању)* завязани, нєрозвязани; **2.** *лит.* вязани; **везани стих** вязани стих; **3.** *(привржен)* привязани; **он је јако ~ за мајку** вон барз привязани за мацер; **4.** *(неодвојив)* вязани, привязани; ~ **је за радно место** *(не може често да га напусти)* вязани є за роботне место; ◊ **бити ~ за кревет** буц привязани за посцель; **бити везаних руку** мац завязани руки

везанија *ж. заст. (насилно одвођење у војску)* лапанє

везати[1] вежем *зак.* **1**. завязац, увязац, звязац; ~ **сноп** завязац сноп; ~ **мараму на главу** завязац хусточку на главу; ~ **на чвор** завязац (увязац, звязац) на ґузел; **2.** *(спојити два краја)* звязац; скапчац; **3.** *(привезати)* привязац, завязац, увязац; ~ **уз јасле** привязац коня ґу яшльом; **4.** *(обавезати)* обовязац, завязац; ~ **кога уговором** обовязац дакого з контрактом; ◊ ~ **језик (уста) коме** нє дац дакому бешедовац; ~ **крај с крајем** якош лєм жиц (вижиц); ~ **руке (и ноге и руке)** завязац руки (и ноги и руки); ~ **себи коноп око врата** исц до власней препасци; ~ **чалму** потурчиц ше, завязац чалму

везати[2] вежем *и* **везивати** -зујем *нєзак.* **1.** вязац; **2.** *(спајати два краја)* звязовац, вязац; капчац, скапчовац, **3.** *(привезивати)* привязовац, завязовац, вязац; **4.** *(обавезивати)* обовязовац, вязац

везати се[1] вежем се *повр. ґу* **везати**[1]

везати се[2] вежем се *и* **везовати се** -зујем се *повр. ґу* **везати**[2]

везач *х.* вязач *(особа и справа)*

везачица *ж.* вязачка *(особа и справа)*

везење *с.* вишиванє

везивати -зујем *оп.* **везати**[1]

везивни -а -о вязаци, вязов[и], капчаци, за вязанє; капчаци; ◊ ~ **ткиво** *анат.* вязаца ткань

везиво[1] *с. оп.* **вез**[2] **(1, 2)**

везиво[2] *с.* **1.** вязадло; вязаца материя; **хидраулично** ~ *буд.* гидрауличне вязадло; **2.** *оп.* **везивно ткиво**

везидба *ж.* вязанє лози

везилац -иоца *х.* **1.** вязач *(снопох)***;** **2.** *(онај који везе)* вишивач

везилица *ж. оп.* **везиља**

везиља *ж.* вишивачка; **игла** ~ игла за вишиванє

везир *х. ист.* везир; **велики** ~ вельки везир *(предсидатель влади у старей Турскей)*

везист[**а**] *х. воєн.* вязист[а]

везица *ж.* **1.** *дем.* вязочка; **2.** *(врпца)* шнурка *(до ципелох);* шпарґа; **3.** *ґрам.* смужка

везни -а -о вязни; ~ **играч** *спорт.* вязни бавяч

везник *х. ґрам.* злучнїк

везница *ж. анат.* вязнїца

везовина *ж. покр. (брестовина)* брест, брестово древо, брестовина

везоглава *и* **везоглавка** *ж. (повезача)* хусточка *(на главу)*

веја *ж. (плутача)* дуґов, гордов и под. *(на води як знак границї або напряму)*

вејавица *ж.* курнява, фуявица, *коц.* фуяш

вејалица *ж.* ветернїца, витернїца

вејати -јем **1.** *(густо падати – о снегу)* фуркац, вяц, куриц; **2.** *(о ветру)* **а)** *(дувати)* дуц; **б)** *(пирити)* подуновац, цагац, покус дуц; **3.** *(житарице и др.)* вяц *(звич. на ветернїци);* селеловац *(на витре);* **4.** *фиґ.* **а)** *(провејавати)* пренїкац дацо, буц пренїкнути з дачим, чувствовац ше; **у многим реформама веје дух бирократизма** велї реформи пренїкнути з духом бирократизма; **из ове куће веје нешто старинско** у тим доме чувствує ше цошка старинске; **б)** *(ширити се – о мирису и сл.)* шириц ше, доходзиц

вејач *х.* **1.** *(који веје жито)* вяч; **2.** *покр.* живи писок

вејача *ж. (справа за вејање)* **1.** *оп.* **вејалица;** **2.** *(решето)* рошта, *заст.* речица

вејачица *ж.* **1.** *(женска особа вејач)* вячка; **2.** *оп.* **вејалица**

вејка *ж.* сухи конарчок, сухар; ◊ **слаб (танак, мршав) као** ~ барз слаби (ценки, худи), сухандра

век[1] *х.* **1.** *(столеће)* вик, столїтиє, *рид.* сторочє*, нар.* стороки*;* **2.** *(живот)* живот, вик; **у мом веку то нисам доживео** у моїм живоце тото сом нє дожил; **3.** *(трајање чега)* вик; **бити дугог (кратког) века** буц длугого (краткого) вику; ~ **трајања** вик тирваня; ◊ **док је (док траје) света и века** док швет шветом; **откако је света и века** одкеди швет шветом; **на веке векова, на све веке** на вики [виков]; **века се навековати** нажиц ше**; вековима** вик-виком, виками

век[2] *присл. (увек)* вше, *рид.* вик

века *ж. (мекетање)* бечанє *(козох, овцох)*

векер *х. и* **векерица** *ж. (будилник)* векер

векетати -ećем *оп.* **вечати**

векна *ж.* векна

векнути -нем забечац

вековати -кујем вично тирвац, вично жиц, виковац; **век** ~ жиц (провадзиц) свой вик (живот)

вековечан -чна -чно *и* **вековечит** -а -о вични, виковични

вековит -а -о *оп.* **вечан**

вековни -а -о **1.** *(који траје вековима)* викови, виковни, длуговични; **2.** *(који траје од памтивека)* споконвични, виковични
вексла *ж. (меница)* вексла
вектор *х. мат., физ.* вектор
вел *х. оп.* **вео**
велар *х. ґрам.* велар
веларан -рна -рно веларни
веле- *як перша часц зложеного слова виражує змоцньованє у велькей мери того цо ше гутори з другу часцу зложеного слова* велько-, вельки, веле-, на велько
велебиље *с. бот.* красавица, ліковита беладона (Atropa belladonna)
велебан -бна -бно *оп.* **величанствен**
velеважан -жна -жно барз важни
велегорје *с.* високи гори
велеград *х.* вельки варош (город), велеґрад
велеградски -а -о вельковарошски, велькогородски, велеґрадски
велеграђанин *х.* житель велького варошу (городу), вельковарощан, велькогородчан
веледостојник *х. оп.* **великодостојник**
велеиздаја *ж.* зрада державі (народу, отечества), велька зрада
велеиздајица *и* **велеиздајник** *х.* зраднїк державі (народу, отечества), вельки зраднїк
велеиздајство *с. оп.* **велеиздаја**
великоиндустријалац -лца *х.* велькоиндустриялєц
велекупац -пца *х.* купец на велько
велелепан -пна -пно *(прекрасан, величанствен)* велїчезни, прекрасни, *рид.* маєстатични
велемајстор *х. шах.* велемайстор
велеможан -жна -жно **1.** *(веома моћан)* барз моцни, барз силни; **2.** *заст. (уз титуле)* велькоможни; ~ **госпођа** велькоможна панї
веленац -нца *х. покр.* шарени (писани) волняни покровец *або* килим
велепосед *х.* вельки маєток, вельки пошед
велепоседник *х.* велькомаєтнїк
велепоседнички -а -о велькомаєтнїцки; ~ **имање** велькомаєтнїцке ґаздовство
велепоштован -а -о вельопочитовани, барз почитовани
велепродаја *ж.* предаванє на велько, велепредаванє
велепродајни -а -о велепредайни
велесајам -јма *х.* велесаям
велесила *ж.* велька сила
велеслалом *х. спорт.* велеслалом
велесрдно *присл. заст. (свесрдно)* од шерца, барз дзечнє, барз сердечно
велетрговац -вца *х.* тарґовец на велько
велетрговина *ж.* тарґовина на велько
велеуважен -а -о *оп.* **велепоштован**
велеуман -мна -мно даровити; ґениялни; барз учени
велечастан -сна -сно **1.** *(веома цењен)* почитовани, барз почитовани; **велечасна господо** почитовани панове; **2.** *одр. (при обраћању католичком свештенику)* велечесни
вели -а -о *покр. оп.* **велик**
велик -а -о *з розл. знач.* вельки, *заст. рид.* дужи; ~ **народ** вельки народ; **велики новац** вельки пенєж; **ти си већ** ~ *(ти си одрастао)* ти уж вельки; ~ **уметник** вельки уметнїк; ◊ **јако** ~ велїки, барз вельки; **мало и велико, од малог до великог** *(сви без обзира на узраст)* шицки – и стари и млади; ~ **зверка** вельки фире-фуре, велька жвирка; **велики кашаљ** *мед.* вельки кашель, *беш.* маґарчи кашель; **велики сатир** *зоол.* вельки сатир
великан *х.* **1.** велїкан, джин; **он је** ~ **наше књижевности** вон велїкан нашей литератури; **2.** *оп.* **великодостојник**
великачак -чка -чко **1.** *(повелик)* досц вельки; **2.** *(врло велик)* велїки, барз вельки
великаш *х.* **1.** *ист.* велможа, дворян; **2.** *(горостас)* велїкан
великодостојник *х.* велькодостоїнственїк
великоварошанин *х. оп.* **велеграђанин**
великодушан -шна -шно велькодушни
великодушност *ж.* велькодушносц
великокалибарски -а -о велькокаліберни
великолиснат -а -о вельколїсцати, вельких лїсцох
великомождан -а -о: ~ **кора** скора велького мозґу; ~ **полутка** половка велького мозґу *(лїва або права)*
великомученик *х.* велькомученїк *(християнски святи хтори поднєс вельки муки и умар за християнство)*
великопоседник *х. оп.* **велепоседник**
великопоседнички -а -о *оп.* **велепоседнички**
великосрпски -а -о велькосербски
великост *ж. оп.* **величина**
великошколац -лца *х.* велькошколєц
велим *(покр.* **вељу***) зак. и нєзак. нєподп.* **1.** *(казати/говорити)* повесц/гуториц, гвариц;

а он ми вели а вон ми гвари; **2.** *(мислити, сматрати)* думац, тримац; **3.** *(хтети)* сцец

величајан -јна -јно **1.** *оп.* **величанствен; 2.** *(значајан)* значни

величак -чка -чко *оп.* **великачак (1)**

величанствен -а -о велї чезни, велї чествени, *рид.* маєстатични

величанственост *ж.* велї чезносц, велї чественосц, *рид.* маєстат, *рид.* маєстатичносц

величанство *с.* **1.** *(узвишеност, величина)* велї чезносц, возвишеносц; **2.** *(титула)* велї чество; **ваше** ~ вашо велї чество

величати -ам **1.** *(уздизати)* велї чац, возношиц, славиц, возвелї човац; **2.** *(увеличавати)* звекшовац

величати се -ам се *(узносити се, разметати се)* велї чац ше, возношиц ше, виношиц ше, преказовац ше

величина *ж. з розл. знач.* велькосц; ◊ **лудило величине** мания велькосци

велможа *х. ист.* велможа

велмошки -а -о велможски

вело *с. поет. оп.* **вео**

велосипед *х. (бицикл)* велосипед

велур *х.* велур

велурни *и* **велурски** -а -о велуров[и]

вељача *ж.* фебруар

вељи -а -е *покр.* вельки

вена *ж. анат.* вена

венац -нца *х.* **1.** *з розл. знач.* венєц; ~ **победе** венєц побиди; ~ **смокава** *(ниска смокава)* венєц смокви; **2.** *(планински ланац)* гребень, венєц; **3.** *(увијене плетенице косе)* контя; **4.** венчик *(корунка хтора ше на винчаню кладзе млодятом на главу);* **5.** *(колут око месеца)* круг, персцень; **6.** *(обод капе, тањира и сл.)* криса; **7.** *фиґ. (девичанство)* желєни венок; ◊ **а) бити под венцем** буц винчани (пришагнути); **плести** ~ **коме** *или* **чему** *(хвалити, славити)* возношиц, славиц дакого *або* дацо; **сонетни** ~ *лит.* сонетни венєц; **трнов** ~ церньови венєц; **ловоров** ~ ловоров венєц**; б)** *древ.:* ~ **доњи-под** патосов венєц; ~ **горњи-плафон** повалов венєц

веначни -а -о *ґеоґр.* венцови; **веначне планине** венцово гори

венеричан -чна -чно *и* **венерички** -а -о *мед.* венерични; ~ **болест** венерична хорота

венерологија *ж. мед.* венерологїя

венецијански -а -о (< **Венеција**) венецийски

венозни -а -о *оп.* **венски**

венски -а -о венски; ~ **крв** венска крев; ~ **жила** венска жила

вентил *х. мех.*, *фиґ.* вентил; **испусни** ~ випущуюци вентил; **издувни** ~ видува(ю)ци вентил; **коси** ~ зукоси вентил; **повратни** ~ врацаюци вентил; **пропусни** ~ препущуюци вентил; **сигурносни** ~ сиґурносни вентил; **усисни** ~ уцицуюци вентил

вентилатор *х.* вентилатор

вентилација *ж.* вентилация

вентилациони -а -о вентилацийни

вентилирати -ам *и* **вентилисати** -ишем *зак. и нєзак.* превентиловац/вентиловац; ◊ ~ **питање (проблем)** претресц/претресац питанє (проблем)

венути -нем **1.** *(сахнути – о биљкама)* прец; **2.** *фиґ. (губити снагу, здравље)* сушиц ше, препадац, прец, слабиц, слабнуц; **3.** *фиґ. (чезнути за неким)* препадац за даким

венуће *с. (вењење)* преце

венчавати (се) -ам (се) винчац (ше), пришагац (ше)

венчани -а -о винчани, пришажни; ~ **прстен** винчани персцень, каричка; ~ **хаљина** винчана (пришажна) шмата; ~ **кум** винчани кум; ~ **муж** винчани (пришажни) муж

венчаник *х.* тот цо ше винча, тот цо ше пришага, млоди

венчаница *ж.* **1.** *(исправа о венчању)* винчанїца; **2.** *(венчана хаљина)* винчанїца, винчана (пришажна) шмата; **3.** швичка *(хтора гори под час винчаня);* **4.** *покр. (венчана жена)* винчана (пришажна) жена; **5.** *буд. (греда поврх зида)* венчанїца

венчаници *мн.* млодята, млода и млоди

венчање *с.* **1.** *(радња)* винчанє, пришаганє; **2.** *(обред)* винчанє, пришага

венчати -ам *зак., ридше нєзак.* **1.** *((из)вршити чин венчања)* повинчац/винчац, пришагнуц/пришагац; **2.** *лєм зак., нар.* **а)** *(узети за жену)* оженїц ше; ~ **девојку** оженїц ше з дзивку; **б)** *(удати се)* одац ше, пойсц за дакого; **3.** *заст. (крунисати)* коруновац; **4.** украшиц/украшовац, прикрашиц/прикрашовац, оквициц/квициц *(з венцом и под.)*

венчић *х.* **1.** *дем.* венчик, венок; **2.** *бот. (цветна круница)* венчик

вења *ж. бот. (клека)* клека, яловец

вењак *х. (сеница од лиснатог грања)* венок, венчик

вењар *х. и* **вењарка** *ж. зоол.* трепецаци дрозд (Turdus pilaris)

вео вела *х.* **1.** *(прозрачна тканина)* фатьол; шлаєр; **невестински** ~ млодов шлаєр; **жалбени** ~ чарни (жалобни) фатьол; **2.** *(танак слој)* ценке пасмо *(молги, диму и под.),* фатьол; **3.** *фиґ.* **а)** *(покривач)* закрице, прикрице, покрице, покров; **под велом тајне** под прикрицом тайни; **б)** маска

веома *присл.* барз

вепар -пра *х.* **1.** *(крмак)* вепер; **2.** дзива швиня

вепрић *х. дем.* веприк

вепровац -вца *х. бот. (моравка)* арника

вепровина *ж. (свињетина)* швиньске [месо], швинєцина

вера *ж.* **1. а)** *(религија)* вира, *заст.* вера **б)** *(вероисповест)* вира, *заст.* закон*;* **2.** *(припадник вере)* чловек даякей вири; **он је друга** ~ вон другей (иншакей) вири; **3.** *(поуздање у кога, у што)* довириє, вира; **имам веру у њега** мам довирия до ньго, верим му, поверени сом му; **изгубити веру у живот** страциц животну виру, розчаровац ше; **4. а)** *(задана реч)* дате слово, тварде обецанє; **дати коме тврду веру** дац дакому тварде слово, на твардо обецац дакому дацо; **б)** *(вересија)* борґ; **пити на веру** пиц на борґ; **5.** чловек хторому мож вериц, хторому мож буц поверени; **6.** *(уверење, убеђење)* прешвеченє, прешвеченосц, вира; **7.** *(веридба)* заруки; ◊ **алал ти (му и сл.)** ~ (**ћуфте)** браво, винчуєм, то ци (му и под.) вредзи, то ци (му и под.) уж дацо, то уж гей; **никаква (ниједна)** ~ нїяки чловек, нїчомнїна єдна; **примити на веру** вериц без доказох; **кренути вером, преломити веру** нє отримац слово, потупиц слово, одтаїц ше; **дати (задати) веру** *(заклети се)* пришагнуц, закляц ше; **вере ми** верабоже

верак -рка *х. (нарав)* норов *х. и ж.,* обичай

веран -рна -рно **1.** *(одан)* вирни, *заст.* верни*;* **2.** *(тачан)* точни, вирни, правдиви, акуратни, автентични; **овај роман је** ~ **слика друштва** тот роман вирна слика дружтва; **3.** *мн., у меновнїцкей служби (верници)* вирни, вирнїки

веранда *ж.* веранда, конк

верати -рем *заст.* **1.** *(завлачити, скривати)* зацаговац, скривац; **2.** *(протурати)* прецаговац, препихац

верати се -рем се **1.** *(пентрати се)* ґрабац ше, драпац ше, *беш.* пендрац ше*; (по крововима и сл.)* ходзиц по звишкох; **2.** *(провлачити се)* прецаговац ше, цагац ше, пребивац ше; ~ **кроз трње** прецаговац ше помедзи цернє; **3.** *(тумарати)* круциц ше, мотац ше; **4.** *(пузати се – о биљкама)* цагац ше

верач *х.* ґрабач, драпач, пендрач

вербалан -лна -лно вербални

вербализам -зма *х.* вербализ[е]м

вербовати -бујем *оп.* **врбовати**

вергл *х.* верґл, верґла

верглати -ам **1.** *(свирати у вергл)* верґловац, грац на верґлу (на верґли); **2.** *фиґ.* швидко гуториц

верглаш *х.* верґлаш

вереник *х.* **1.** *(заручник)* заручнїк, млоди; **2.** *мн. (заручник и заручница)* заручени *мн.,* заручнїк и заручнїца, млоди и млода; **3.** винчани (пришажни) муж

вереница *ж.* **1.** *(заручница)* заручнїца, млода; **2.** винчана (пришажна) жена; ~ **љуба** *нар.* вирна жена**веренички** -а -о заручнїцки; ~ **прстен** заручнїцки персцень, заручнїцка карички; ~ **пар** заручена пара

вересија *ж.* **1.** *(давање робе на дуг)* борґ; **дати на вересију** дац на борґ; **2.** пожичени пенєжи (пожичка) под интереш (з камату); ◊ **на бож[и]ју вересију** нєсиґурно, намислом; **дати/давати готово за вересију** дац/давац лєпше за горше

вересијати -ам *(узимати на вересију)* борґовац, куповац (жичац, брац) на борґ

вересијаш *х.* тот цо часто купує на борґ, борґаш

верзал *х. друк.* верзал

верзија *ж.* верзия

верзиран -а -о *(упућен, вешт у чему)* верзир[ов]ани

верига *ж.* **1.** *дакеди мн. (ланац)* ланц; **2.** *мн. (окови)* окови, ланци, желєза; ◊ **часне вериге** ланци св. Петра *(до хторих вон бул оковани)*

веридба *ж.* заруки*; (радња)* заручењє

верижни -а -о *(ланчани)* ланцов[и]

веризам -зма *х. ум., лит.* вериз[е]м

верити -им заручиц; заручиц ше; спитац [дзивку]; **мајка је верила сина** мац заручела сина; мац спитала дзивку синови; ~ **девојку** заручиц ше з дзивку; спитац дзивку

верити се -им се заручиц ше

верификација *ж.* верификация

верификацијски *и* **верификациони** -а -о верификацийни
верификовати -кујем верификовац
веркати се -ам се *дем.* (< **верати се**) ґрабац ше, драпац ше, пендрац ше
верман *х. нар. оп.* **ферман**
вермати -ам *нар. оп.* **фермати**
вермут *х.* вермут
верник *х.* вирнїк, вирни
верница *ж.* вирнїца, вирна
вернички -а -о вирнїцки; ~ **фанатизам** вирнїцки фанатиз[е]м
верно *присл.* **1.** *(одано)* вирно, *заст.* верно/вернє*;* **2.** *(тачно)* точно, вирно, правдиво, акурат, автентично
верност *ж.* вирносц
веровање *с.* веренє; довирие
вероватан -тна -тно вироятни
веровати -рујем *з розл. знач.* вериц*;* ~ **у чуда** вериц до чудох; **није му баш веровао** нє доверйовал му; ◊ ~ **на реч (на браду)** вериц дачиїм словом, вериц дакому на слово *(без стварних доказох);* **не** ~ **својим очима (ушима)** нє вериц своїм очом (ухом); **сит гладноме не верује** сити гладному нє вери
вероватно *присл.* вироятно, напевно, *рид.* певно; **то су** ~ **ваше ствари** то вироятно (то маю буц) вашо ствари
вероватност *и* **вероватноћа** *ж.* вироятносц; ◊ **теорија вероватноће** *мат.* теория вироятносци
веровитељ *х. оп.* **веровник**
веровни -а -о пожичкови, кредитни
веровник *х.* *(поверилац)* пожичкодавец, кредитор
веродостојан -јна -јно виродостойни
верозакон *х.* **1.** *(вероисповест)* вира, *заст.* закон*;* **2.** *оп.* **веронаука**
вероисповед *ж. оп.* **вероисповест**
вероисповедни -а -о вироисповидни
вероисповедник *х.* **1.** паноцец (священїк) хтори споведа; **2.** *(онак који исповеда веру)* вирнїк, вирни
вероисповест *ж.* виро(и)споведанє
веројатан -тна -тно *оп.* **вероватан**
веролом *х. оп.* **вероломац**
вероломан -мна -мно вироламни, потупюющи
вероломац -мца *и* **вероломник** *х.* потупйовач клятви, вироламни чловек
вероломство *с.* потупйованє клятви, вироламство
веронал *х. фарм.* веронал
веронаука *ж.* виронаука
вероучитељ *х.* учитель виронауки, вироучитель
версајски -а -о (< **Версај**) версайски; **Версајска мировна конференција** *ист.* Версайска мировна конференция
версификација *ж.* версификация
версификовати -кујем *и* **версифицирати** -ам *зак. и нєзак.* версификовац
верски -а -о вирски
верта *ж. покр.* **1.** *(кецеља)* фартух, *рид.* шурец*;* **2.** платно за (на) фартухи
вертеп *х.* вертеп *(хижка з яшельками хтора ше на Крачун ноши од хижи до хижи и представа зоз сценами у вязи з Христовим народзеньом)*
вертепаш *х.* вертепаш *(хлапец або леґинь хтори на Крачун ноши вертеп и виводзи сцени у вязи з Христовим народзеньом)*
вертеризам -зма *х.* вертериз[е]м *(прейґмирни идеализем, превелька чувствительносц)*
вертеровски -а -о вертеровски
вертикала *ж.* вертикала
вертикалан -лна -лно вертикални
вертхајмица, вертхајмовача *и* **верхајмовица** *ж.* вертгайм-каса *(чежка каса з барз сиґурним замчком)*
веруга *ж. оп.* **верига**
веругав -а -о *(вијугав)* кривулькави, кривуляви
веругати -ам *(вијугати)* кривулькац, кривуляц
верују *оп.* **вјерују**
вес[1] *ж. покр. (село)* валал
вес[2] веса *х. нар. оп.* **фес**
весак -ска *х. покр.* **1.** бешедованє, бешеда; **2.** *(жагор)* галайк; **3.** *(јек)* одгук
весалце *и* **весаоце** -ца *и* -ета *с. дем.* веслочко
веселилац -иоца *и* **веселитељ** *х.* розвешельовач
веселити -им *(увесељавати)* розвешельовац, вешелїц, радовац
веселити се -им се **1.** *(проводити се)* вешелїц ше*;* **2.** радовац ше**; веселим се пролећу** радуєм ше яри
веселица[1] *ж. (забава са програмом и игранком)* вечар, венчик, вешелє
веселица[2] *ж.* **1.** *оп.* **веселница (1, 2); 2.** *покр.* веселица *(хлєбик або праше хторе ше пече на Крачун)*
веселник *х.* **1.** *евф.* *(несрећник)* нєщесни, нєщеснїк/нєщешнїк, *заст.* нєборак*;* **2.** *оп.* **весељак**

веселница *ж.* **1.** *евф. (несрећница)* нєщесна, нєщеснїца/нєщешнїца; **2.** весела жена (дзивка), вешельнїца

весело *присл.* весело

веселост *ж.* веселосц

весељак *х.* **1.** весели чловек, вешеляк, вешельнїк**; 2.** розвешельовач

весеље *с.* **1.** радосц; ~ **обузима моје срце** радосц обнїма мойо шерцо; **2. а)** *(забава)* вешелє; **б)** *(свадба)* свадзба*;* ◊ **ударити бригу (муку) на весеље** забуц бриґи и буц весели

весео -ела -ело 1. *(радостан, расположен)* радосни, весели; **2.** *(који изражава веселост)* весели; ~ **песма** весела шпиванка; **3. а)** *(леп – о дану, месецу)* ясни, красни; **б)** *(сјајан – о светлости, зрацима)* ясни, весели

веслање *с.* весланє

веслар *х. оп.* **веслач**

весларица *ж.* **1.** *(лађа на весла)* весларка; **2.** *мн. зоол.* плївачки, веслаче (Steganopodes)

веслање *с.* весланє

веслати -ам веслац; ◊ ~ **кашиком** *(брзо и похлепно јести)* гамкац, хпац до себе, швидко єсц

веслач *х.* веслач; ◊ **црни** ~ *зоол.* чарни веслач (Hydrophilus piceus)

веслачица 1. веслачка; **2.** *мн. зоол.* веслаче (Hydrophilidae)

веслачки -а -о веслацки; ~ **спорт** веслацки спорт

весленi -а -о веслов[и]

веслиген, веслићан *и* **веслиђен** *х. заст. и покр. оп.* **босиљак**

весло *с.* весло; ◊ **бити (стајати) на веслу** веслац; **нисам** [**ни ја**] **весло сисао** [анї] я нє шалєни, [анї] я нє спаднул з пойда (з бантох), [анї] я ше нє напил люльку

веслоношци -жаца *х. мн. зоол.* веслоножкаре (Copepoda)

весма *присл.* барз

весник *х.* **1.** *(гласоноша)* гласнїк, посел, виснїк; **2.** *фиґ. (који наговештава)* виснїк; **3.** *(гласило)* новини, гласнїк

веснути се -нем се **1.** *(гласнути се)* озвец ше/озвац ше; **2.** *(маћи се)* рушиц ше

веспа *ж.* веспа *(файта малей моторки)*

вест *ж.* **1.** вистка, новосц, *заст.* новина*, рид.* вист; **2.** *мн. (на радију и сл.)* висти; ◊ ~ **је процурила** вистка пречурела; **коморџијске вести** алармантни, фалшиви, нєсиґурни вистки *(у войни и под.)*

веста *ж.* **1.** *(кратки капут)* веста; **2.** *(свештеничка мантија)* реверенда

вестерн *х.* вестерн *(филм о америцким Дзивим заходу)*

вести[1] везtм **1.** *(украшавати везом)* вишивац; **2.** *фиґ. (лепо, уједначено вршити неку радњу):* **развезао је, па везе ли везе** розприповедал ше, та лєм приповеда-приповеда; **пустио је глас, па везе све лепше и лепше** пущел глас, та шпива-шпива (шпива-вишпивує) вше красше и красше; **свирац свира, нога везе** гудак грає, ноги преплєтаю (вирабяю) танєц

вести[2] вгдtм *заст. (водити)* весц

вестибил *х. (предворје)* вестибил

ветар -тра *х.* витор *и фиґ.;* **овај ~ ће да донесе кишу** тот витор натарга дижджу; ◊ **брбљати (говорити, бацати речи) у** ~ даремно (дармо) гуториц (бешедовац), бешедовац до витру; **глава пуна ветра** празна глава [як бундава]; **гонити (терати, хватати)** ~ **капом (руком)** робиц даремну роботу, даремно (дармо) робиц (трудзиц ше и под.); **дао је петама ветар** *(брзо је побегао)* чмиґнул (спарал, сцекол) – лєм ше за нїм скурело; справел ватькер; **знати (видети) који (какав, одакле)** ~ **дува (пири, пуше)** знац яка робота, знац одкаль витор дує; **ићи (отићи) у** ~ одблукац ше до швета, пойсц в швет за очми; **извадити из ветра** видумац; **како** ~ **дува** *(према приликама)* як витор дує; **луди** ~ шалєнство, дурнота; **ко сеје** ~ **, жање буру** хто зле роби, векше зло го знайдзе; хто шеє витор, коши (жнє) бурю; **пас лаје,** ~ **носи** *(не придавати важност нечијим речима)* пшиско бреше, витор нєше; **пун ветра (новчаник, џеп, кеса)** празни (бутєлар, кишенка, букса); **пуцати у** ~ *оп.* **гонити** ~ **капом; трошити (траћити, просипати) у** ~ даремно (дармо) трошиц; **ударити у махнити (помамни)** ~ *(помахнитати од беса)* шицок ше розєсц; **уђи камо као** ~ *(бурно уђи)* войсц даґдзе як буря (як витор); **црвени** ~ *вет.* червени витор

ветарак -рка *и* **ветарац** -рца *х. дем. оп.* **ветрић**

ветеран *х.* ветеран

ветерина *ж.* ветерина

ветеринар *х.* ветеринар, *заст.* куршмит

ветеринарски -а -о ветеринарски

вето *х.* вето
ветрен -а -о **1.** *звич. одр.* витров[и]; **ветрени млин** витерняк; ~ **страна** бок одкаль витор дує, бок до витру; **2.** *оп.* **ветрењаст**
ветреност *ж. (несталност)* витровосц
ветрењак *х.* **1.** *оп.* **ветрогоња; 2.** *покр.* витрова лата *(на закрицу)*
ветрењаст -а -о *(ветропиран)* витрови
ветрењати -ам **1.** *(вејати зрно)* вяц; **2.** *фиґ. (о ветру)* розношиц, ношиц
ветрењача *ж.* **1.** *(млин)* витерняк; **2.** *оп.* **ветрница**; **3.** *(направа за плашење птица)* фуркадло; шкерепадло; ◊ **борити се с ветрењачама** бориц ше з витернякaми
ветреушка *ж.* **1.** когуцик *(справа на коминє хтора ше обраца кадзи витор дує и нє допущує врацанє дима до комина);* **2.** *оп.* **ветроказ**
ветрило *с.* **1.** *заст. (једро)* плахта; **2.** *оп.* **ветроказ; 3. а)** вентилатор; **б)** кридло *(на ветернїци);* **4.** *мн. мед. нар.* дияфраґма
ветрина *ж. ауґм. и пей.* витриско
ветрити -им **1.** *(проветравати)* превитровац, *беш.* луфтирац; **2.** *(испаравати)* видавац, випущовац *(зоз себе пару, запах и под.)*; випарйовац ше
ветрити се -им се превитровац ше, *беш.* луфтирац ше
ветрић *х. дем.* витрик
ветриште *с. оп. оп.* **ветрометина (1)**
ветрни -а -о *и* **ветрњи** -а -е *оп.* **ветрен (1)**
ветрница *ж. (вејача)* ветернїца, витернїца
ветробран *х.* витробран, продиввитрово скло
ветроваљ *и* **ветровац** -вца *х. бот.* витровнїк, польов миколка, котуляр (Eryngium campestre)
ветровит -а -о **1.** витров[и], витровити; **ветровита брда** гори на хторих дую витри; **ноћ је била** ~ вноци дул витор; **2.** швидки як витор; **3.** *оп.* **ветрењаст**
ветровка *ж.* винд·якна, витровка
ветровница *ж. пом.* витровнїца *(часц компаса за одредзованє напряму витра)*
ветрогоња *х.* витрови, нєстаємни, лєгкодумни чловек
ветрогоњаст -а -о *оп.* **ветрењаст**
ветроказ *х.* витроказ
ветролом *х. лєс.* поламани и поваляни древа *(од витру),* витролам
ветромер *х. мет.* витромер
ветромет *х. оп.* **ветрометина**
ветрометан -тна -тно виложени моцному витру, на хтори (хторим) дує моцни витор
ветрометар -тра *х. оп.* **ветромер**
ветрометина *х.* **1. а)** место на хторим дую моцни витри, хторе виложене моцним витром; витор; **мрзну се на ветрометини** маржню на витре; **снег је покрио шуме и ветрометине** шнїґ закрил лєси и простори на хторих дую витри**; б)** *фиґ. (место изложено опасностима)* витор*;* вдеренє; **Балкан је на ветрометини два утицаја** Балкан на вдереню двох уплївох; **2. а)** моцни витор; **б)** *(удар ветра)* вдеренє (таргнуце) витра
ветропир[1] *х. оп.* **ветрогоња**
ветропир[2] -а -о, **ветропираст** -а -о *и* **ветропиран** -рна -рно *оп.* **ветрењаст**
ветруша *ж. и* **ветрушак** -шка *х. зоол.* витровка (Falco); **пустињска** ~ степова витровка (Falco naumanni); **црвенонога** ~ кобчик (Falco vespertinus)
ветрушина *и* **ветруштина** *ж. оп.* **витриско**
већ[1] *присл.* **1.** уж; ~ **се вратио** уж ше врацел; **доста** ~ **!** досц уж!; **2.** *(одсад, више)* вецей, уж вецей, уж; ~ **ти нећу доћи** вецей до це нє придзем; **3.** *(умало)* лємцо нє; **4.** *(осим; једино)* окрем*;* лєм; **није имао никог** ~ **њу** нє мал нїкого окрем нєй; **5.** *за количество (више)* вецей; баржей
већ[2] *злуч.* **1.** *процивни (него)* алє; **није крив он,** ~ **си ти** нє виновати вон, алє ти; **2.** *поровнуюци покр. (него, од)* як цо, од; **кућу су направили већу** ~ **што је била стара** хижу справели векшу як цо була стара
већати -ам **1.** радзиц ше, совитовац ше, догваряц ше**; 2.** *(расправљати)* розправяц
веће[1] *присл. заст***.** *оп.* **већ**[1]
веће[2] *злуч. покр. оп.* **већ**[2] **(1)**
веће[3] *с.* **1.** *(савет)* рада; **извршно** ~ вивершна рада; **судско** ~ судска рада; **2.** *(договор)* порада, догварка
већи -а -е *комп.* векши**већина** *ж.* векшина, *рид.* векшосц*;* ◊ **велика** ~ велька векшина; **проста** ~ *правн.* проста векшина; **у већини случајева** у векшини случайох; **дати (узети) новац у већину** *покр.* дац (вжац) пенєжи под интереш
већином *присл.* з векшей (з найвекшей) часци, найбаржей, найчастейше, у векшини [случайох], з векшого; звичайно, углавним; **наши радници су** ~ **са села** нашо роботнїки з векшей часци з валалу; **ратне**

догађаје ~ **знају старији људи** войново подїї найбаржей (найчастейше) знаю старши людзе

већински -а -о векшински

већма *присл. оп.* **више**

већник *х.* **1.** *(члан већа)* член ради; **2.** совитнїк

већница *ж.* **1.** *(зграда већа)* варошска (городска) хижа; **2.** сала за схадзки

вехементан -тна -тно *(жесток, нагао)* вегементни

вехица *ж. покр. (очни капак)* клїпка

вечан -чна -чно вични

вечати -чим *(мекетати – о кози)* бечац

вече *с. (ридше ж.) и* **вечер** *ж. (ридше х.)* вечар; **пред** ~ вечаром, пред вечаром; **спустило се** ~ спущел ше вечар, звечарело ше; ◊ **Бадње (Бадња, Бадњи)** ~ *церкв.* Вилїя; **добро (добар)** ~ **!** добри вечар!; **момачко** ~ остатня *(вешелє, одпитованє леґиня од товаришох пред винчаньом)*

вечера *ж.* в*ечера;* ◊ ~ **господња** *веркв.* причасц; **тајна (последња)** ~ тайна вечера *(остатня вечера Христа з апостолами)*

вечеравати -ам *нє*зак. *част.* вечерац

вечерас *присл.* навечар, нєшка вечар

вечераске *присл. покр. оп.* **вечерас**

вечерати -ам *зак. и нєзак.* вечерац

вечерашњи -а -е вечарши, нєшкайши/нєшкашнї *(хтори ше одноши на нєшкайши вечар);* **вечерашње новине** вечарши (нєшкайши) новини; **хоћеш ли гледати вечерашњу ТВ-драму?** будзеш патриц ТВ-драму на вечар?

вечерин *х. и* **вечерина** *ж. оп.* **вечерњак (1)**

вечеринка *ж. (вечерња приредба)* вечарше шедзенє, вечарша забава, вечар

вечерје *с. оп.* **вече**

вечерница *ж.* **1.** *оп.* **вечерње; 2.** *покр.* славски колач

вечерња *ж. оп.* **вечерње**

вечерњак *х.* вечарши витор

Вечерњача *ж.* Зорнїчка

вечерње *с. церкв.* вечурня

вечерњи -а -е вечарши, вечарови; ~ **лист** вечарши новини; ~ **хаљина** вечарша шмата (сукня); ~ **школа** вечарша школа; **вечерњи састанци** вечарши (вечарово) схадзки

вечером *присл. (свако вече)* вечар, вечарами; **не излази више** ~ нє виходзи вецей вечар (вечарами)

вечит -а -о **1.** *оп.* **вечан; 2. а)** *(непрекидан)* нєпреривни, стаємни; **б)** *(који се дуго чиме бави)* вични, *заст.* оречни*;* ~ **студент** вични студент

вечито *присл.* **1.** *оп.* **вечно (1); 2.** *(непрекидно)* нєпреривно, стаємно

вечно 1. а) вично, виконвично; **б)** *(довека)* навики, до вика; **2.** *оп.* **вечито (2)**

вечност *ж.* вичносц; ◊ **на прагу вечности** *(пред смрт)* на прагу вичносци; **права (цела)** ~ *(врло дуго)* цала вичносц; **преселио се у** ~ *(умро је)* преселєл ше до вичносци

веш *х.* споднї шмати, веш; *(прљав веш)* брудзенїна, райбанїна; ◊ **износити чији прљав** ~ бешедовац бридко о даким

вешала *с. мн.* шибень *ж.,* шибенїца, вишадла *мн.;* ◊ **дићи с вешала** ошлєбодзиц од кари шмерци; **као да је с вешала пао** барз преплашени; **осудити на** ~ осудзиц на шибень

вешалица *ж.* **1.** *(чивилук)* фоґаш; **2.** *(за вешање одела у ормару)* вишалка, древко; **3.** окурени фалат меса; **4.** вязанка *(два чутки кукурици звязани з лїсцом и обешени же би ше сушели)*; **5. а)** *буд.* вишалка**; б)** *техн.* вишачка; обешовач

вешалиште *с.* шибенї, шибенїци, вишадла

вешаљка *ж.* **1.** *оп.* **вешалица (1 – 4)**; **2.** гомбалка *(дзецинска вишаца посцелка)*

вешање *с.* < **вешати (се)**

вешати -ам **1.** *(стављати што да виси)* вишац; обешовац*, заст.* завишовац*;* **2.** *(на вешала)* вишац; ◊ ~ **коме што на нос** *(приговарати)* здзивац дакому дацо на нос; ~ **што на (о) велика звона** *(разглашавати)* буґновац, бубновац, розглашовац

вешати се -ам се вишац ше; обешовац ше*, заст.* завишовац ше

вешач *х. (целат)* кат, вишач

вешерица *и* **вешерка** *ж. (праља)* райбачка

вешерница *ж.* райбальня

вешкорпа *ж.* вешкорпа

вешт -а -о схопни; хитри

вештак *х.* **1.** *(зналац)* знавец, познаватель; **2.** *(у судском спору)* експерт; **судски** ~ судски експерт

вештац *х. празн. (злодух)* вещи *(ґен.* -ого); ◊ **((по)ранити као** ~ барз вчас (додня) станоц/ставац; **матори** ~ стари босорак

вештачење *с.* експертиза, експертованє

вештачити -им окончовац експертизу

вештачки -а -о **1.** штучни; ~ **гнојиво** штучни (фабрични) гной; **вештачки зуби** штучни зуби; ~ **дисање** штучне диханє; ~

одабирање штучне доберанє; **2.** *(зналачки)* знавецки, познавательски
вештина *ж.* схопносц; **ратна** ~ войнова схопносц
вештица *ж. етн., зоол., фиґ.* босорка; єжибаба *(зла жена-босорка у нар. приповедкох)*
вешто *присл.* схопно
ви *зам.* ви
вибрантан -тна -тно *(треперав)* вибрантни
вибратор *х.* вибратор
вибрација *ж.* вибрация
вибрирати -ам вибр[ир]овац
вивак -вка *х. зоол.* бибич (Vanellus); **гриваcти** ~ ґалєркасти бибич (Charadrius hiaticula); **шарени** ~ пестри (писани) бибич (Arenaria interpres)
вивати се -ам се **1.** чисциц пирє з пищком (джубком) *(о птицох);* **2.** *фиґ. (лицкати се)* цибриц ше, вирихтовац ше; **3.** шкрабац ше по власох (за власи)
вивкати -ам **1.** кричац, ґравчац *(о бибичови);* **2.** *(гукати)* гуркотац
виг *х. покр.* шилька *(за лапанє птицох, звич. зоз коньскей шерсци)*
вигањ -гња *х.* **1.** *(ковачница)* шмикня, ковальня; **2.** *(ковачко огњиште)* огень; **3.** *(ковачки мех)* мех
вигилија *ж. кат.* **1.** саночне *(ноцна служба пред вельким шветом);* **2.** *фиґ.* нєпреспана ноц
вид *х.* **1.** вид; **изгубити** ~ страциц вид; **2.** *поет. (поглед)* погляд, попатрунок; **3.** *(спољашњи изглед)* випатрунок; **4.** *(лице)* твар, образ; **5.** *(облик)* форма; **6.** *(врста, тип)* файта; **7.** *заст. (привид)* привидзенє; **8.** *(гледиште)* становиско; **9.** *(видљивост)* видлївосц**; 10.** циль, намира; ◊ **имати у виду** мац у виду, мац на розуме, мац на думи, мац у оглядзе; **изгубио (испустио) је из вида** зишло му з розума, призабул, страцел з виду; **кокошији** ~ *(слаб вид у сумрак)* куришлєп; **нестати с вида** щезнуц, знїкнуц, скапац; **под видом** под вигварку; **за вида** *(док траје дан)* завидна; **свршени (несвршени)** ~ *ґрам.* закончени (нєзакончени) вид
видан -дна -дно **1.** *(видљив)* видлїви, видни; **2.** *(светао)* видни, шветли, ясни; ~ **соба** видна (шветла) хижа; ~ **ноћ** ясна ноц; **3.** *фиґ.* **а)** *(истакнут)* визначни, значни, видни; **он заузима** ~ **место у дечјој књижевности** вон забера визначне место у дзецинскей литератури; **б)** *(уочљив, схватљив)* видлїви; **за то није имао видна узрока** за тото нє мал видлїву причину; ◊ **за видна** *оп.* **за вида** *под* **вид; видни брежуљци** *анат.* видни брещки
видар *х.* ранар *(чловек хтори лїчи (гої) рани з народнима лїками)*
видарство *с.* ранарство, лїченє (гоєнє) ранох
видати -ам лїчиц (гоїц) рани *(з народнима лїками)*
виделица *ж.* **1.** *покр.* дзира на закрицу, муре и под. *(през хтору уходзи шветло, а виходзи дим)*; **2.** *иєк.* дньове шветло, дзень; **3.** *оп.* **видиковац**
видело *с.* **1.** *(светлост)* шветлосц; **месечево** ~ мешачкова шветлосц; **2.** *(дневна светлост, дан)* дзень; **стигли су пре видела** сцигли скорей як ше розвиднєло; **за видела** *оп.* **за вида** *под* **вид; 3. а)** нєбеске цело *(хторе ше швици);* **б)** *(извор светлости)* шветло, лампа, швичка и под.; **4.** око; **5.** *(видик):* **бити на виделу** видзиц ше, буц на виду; ◊ **изаћи на** ~ **а)** *(обелоданити се)* указац ше, виявиц ше, одкриц ше; **б)** зявиц ше пред шветом (людзми, явносцу); **небеско** ~ *поет.* слунко, мешац
видети -дим *зак. и нєзак.* **1.** *з розл. знач.* видзиц; **још добро видим** ище добре видзим; **не види добро** нє довидзує, нє видзи добре; **2.** *(погледати)* опатриц; **види ко звони на вратима** опать хто бренка на дзверох; **3.** *(знати)* знац; **не видим како ћу зарадити новац** нє знам як заробиц пенєжи; **4.** *(искусити)* зазнац, прежиц, дожиц; **много је јада видела у свом животу** вельо нєщесца зазнала у своїм живоце; **5.** дочекац, дожиц; **6.** *(имати)* мац*;* **није видео користи од тога** нє мал хасну од того; **7.** *(кога чиме – сматрати)* тримац; **виде је лепом** тримаю ю за красну; **8.** *(побринути се)* патриц; **види му неког посла** пать му даяку роботу; **9.** *(посетити)* опатриц, патриц; **отишао је да види мајку у болницу** пошол опатриц мацер до шпиталю; **10.** *(закључивати)* видзиц, судзиц; **лепо живиш, видим по твом изгледу** крашнє жиєш, видзим по твоїм випатрунку; ◊ **да види бог** нє старай(це) ше; будзе добре; **е да видиш** *(у пркосу)* е баш; **има се што видети** *(збива се нешто крупно)* єст цо видзиц; **имаш га шта и** ~ *(наочит је, леп је)* красни є, нє гоч яки є; **јеси л' вид'о!?** *(видиш какав је?)* но та

видзиш!? сцеш таке?; **ко је то видео!?** *(тако се не ради)* хто то видал!?; **нема што да видиш (а толики је јунак, толико је учинио и сл.)** *(мали је, а вреди)* кус векши од жеми (од копачи), нєт го у ґачох, нєт цо видзиц (а таки є юнак, тельо зробел и под.), мала грудка, алє сами сир; **не могу га очима** ~ *(мрзак ми је)* нє можем на нїм очи ограц, нє можем го видзиц; **сад га видиш, сад га не видиш** подвальованє, спреведанє, кламанє; **што видео, не видео** направ ше же нє видзиш; **ко је то видео (тако радити и сл.)!** хто то видал (видзел) (так робиц и под.)!; **види га!** *(види како је неваљао, смео и сл.)* пать ти його! палє (юй) яки нєдобри (шмели и под.) **види ти њега!** пать (палє) ти ше його!; ~ **својим (рођеним, властитим) очима,** ~ **на своје** [**властите**] **очи** *(посве извесно видети)* видзиц на свойо очи; ~ **скроз наскроз кога** видзиц дакого вонконцом; ~ **све звезде** видзиц шицки гвизди *(од вдереня и под.);* ~ **света** *(путовати)* видзиц швет, прейсц през швет

видети се -дим се **1.** видзиц ше**; 2.** *(обрети се)* найсц ше *(на даяким месце, у даякей ситуациї)*; ~ **у чуду** найсц ше у чуду

видик *х.* **1.** *осн. и фиґ. (простор видљив очима)* видогляд, *рид.* видок; **гране заклањају** ~ конари закланяю видогляд; **он има широк** ~ *фиґ.* вон ма широки видогляд; **2.** горизонт; **појавити се на видику** зявиц ше на горизонту; **3.** *(призор, слика)* слика, пейзаж, попатрунок на дацо; ~ **града с мора** слика варошу (попатрунок на варош) з моря; ◊ **бити на видику а)** буц пред очми, падац до оч; **б)** зявйовац ше, указовац ше; приходзиц, приблїжовац ше; **држати кога на видику** *(мотрити)* тримац дакого на очох, мац на дакого позор; **изгубити се (ишчезнути, нестати, отићи) с видика** страциц ше (нєстац, щезнуц, скапац) з очох (з виду); **изићи на** ~ указац ше, постац видлїви, постац явни; **изнети на** ~ винєсц пред швет (пред явносц); **свету (свима) на видику** пред шветом, пред шицкима, же би шицки видзели; ~ **се шири** *или* **сужава** *фиґ. (знање постаје шире или уже)* видогляд ше шири *або* зужує

видиков -а -о видоглядов; горизонтов

видиковац -вца *х.* розпатрачнїца, видиковец

видимице *присл. оп.* **видно (2)**

видљив -а -о **1.** видлїви, обачлїви; **2.** *(очигледан)* очиглядни, очивисни, очевидни, обачлїви

видљивост *ж.* видлївосц; **у условима слабе видљивости** у условийох слабей видлївосци

видно *присл.* **1.** *(упадљиво)* обачлїво, упадлїво; ~ **обележено место** упадлїво означене место; **2.** *(очевидно)* обачлїво, очиглядно, очивисно, очевидно; ~ **је остарио** обачлїво остарел; **3.** *(светло, јасно)* видно, ясно; ~ **је као по дану** видно як воднє

видност *ж.* **1.** шветлосц, ошвиценосц; **2.** видлївосц; упадлївосц

видњача *ж. покр.* облачок, отвор *(за шветлосц)*

видовача *ж. аґр. нар. (воћка која дозрева о Видову дне)* видовача; яновка; петровка

Видовдан *и* **видов дан** *х.* Видовдан *(православне церковне швето, на 28.* VI)

видовдански -а -о видовдански

видовит -а -о **1.** *(који предвиђа буцућност)* видовити, нагадоваци, нагадуюци; **2.** *(проницљив)* пренїкліви

видовитост *ж.* **1.** *(способност предвиђања)* видовитосц, нагадовацосц, нагадуюцосц; **2.** *(проницљивост)* пренїклївосц

видовка *ж. нар. оп.* **видовача**

видовњак *х.* нагадовач, предсказовач, вищовач

видовчица *ж. бот.* видова трава (Anagallis arvensis)

видок -ка *х. заст.* **1.** *(очевидац)* очевидец, шведок; **2.** *оп.* **видик (1)**

видокруг *х. осн. и фиґ.* видогляд, горизонт, видокруг

видомер *х.* видомер *(апарат за меранє оштрини, моци виду)*

видра *ж.* **1.** *зоол.* видра; **2.** *фиґ.* знаходлїви (схопни, лукави) чловек, шурґут, видра

видраш *х.* видрош *(пес хтори лови видри)*

видулинка *ж. зоол.:* **шева** ~ лєсов шкорванчок (Lullula arborea)

виђати[1] -ам видзиц

виђати[2] виђам *нєзак. и част.* видзиц *(вецей раз, часто)*

виђен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **видети; 2.** углядни, ценєни, уважени; **виђенији људи града** углядни людзе варошу; **3.** хтори ше з дачим визначує, упадлїви; **4.** *(наочит)* красни, шталдовни; ◊ **радо виђен негде** дзечнє прияти даґдзе; **нерадо виђен негде** нєжадани даґдзе

виђење *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **видети; 2.** *(привиђење)* привидзенє, видзенє; **3.** *(сусрет)* стретнуце, видзенє; **4.** *(визија)* видзенє, визия; ◊ **до виђења** до видзеня; **знам га из виђења (по виђењу)** познати ми є**;** видзел (стретал) сом го *(даґдзе)*; познати ми є (познам го), алє ше нє знам з нїм особнє; **по мом виђењу** по моїм думаню (видзеню); **меница по виђењу** *банк.* вексла по видзеню; **отићи (свратити) на** ~ *(походити кога)* пойсц опатриц дакого

вижао -жла *х. нар. оп.* **вижла (1)**

вижла *и* **вижља** *ж.* **1.** *(пас препеличар)* препилкар; **2.** *фиґ.* **а)** млада женска особа; *(шипарица)* дзивуча; жива, нєсташна дзивка; **б)** *(жена лаког морала)* гойда, вижля

вижлав *и* **вижљав** -а -о оп. **вижласт**

вижласт *и* **вижљаст** -а -о **1.** *(витак, гибак)* струнки; **2.** *(обесно живахан)* вертки, нєсташни, живи, вижлясти

вижле -ета *с.* **1.** млади пес препилкар; **2.** *(псетанце)* щенє, пшичок; **3.** живи (нєсташни) чловек, гунцут, шибенїк

виза *ж. з розл. знач.* виза; **путничка** ~ путнїцка виза

визави *присл. (сучелице)* визави

Визант *х. ист.* **1.** Византия; **2.** *(Цариград)* Царгород, Визант

Византија *ж. ист.* Византия

византијски -а -о византийски

Византинац -нца *х.* Византинєц

византологија *ж.* византолоґия

визија *ж.* визия

визионар *и* **визионер** *х.* визионер

визионарски -а -о визионерски

визионарство *с.* визионерство

визир *х. техн.* визир

визирати[1] визирам *зак. и нєзак. (управити/управљати поглед)* навизировац/визировац

визирати[2] визирам *зак. и нєзак. (оверити/оверавати визу)* завизовац/визовац

визита *ж. з розл. знач.* визита

визитатор *х. (званични прегледач)* визитатор

визитација *ж. з розл. знач.* визитация

визитирати -ам *зак. и нєзак. (извршити преглед)* визит[ир]овац

визиткарта *ж.* визиткарта

визуалан *и* **визуелан** -лна -лно визуални; **визуални тип** визуални тип

вија[1] *ж. (игра вијања):* **играти вије** оганяц ше, бавиц ше на оганячки

вија[2] *и* **вија** *ж. бот.* **1.** луцерна (Medicago); **2.** *(повијуша)* цагаца рошлїна

вијадукт *х.* виядукт

вијак -јка *х.* **1.** *(завртањ)* шруб, закрутка; **2.** пропелер, елиса

вијар *х. оп.* **вихор**

вијати[1] вијtм *(урликати, завијати)* виц, завивац

вијати[2] вијам **1.** *(гонити)* оганяц; **2.** *(нагонити)* гонїц *(дацо робиц);* **3.** *(повијати)* викруцац, закруцац; **коловођа вија колом** коловодя викруца з колом

вијоглав -а -о **1.** хтори викруца зоз главу *(о животинї);* **2.** *(лакомислен)* лєгкодумни, витрови; *(обестан)* бесни, наровни

вијоглавка *ж. зоол.* верцошийка (Junx torquilla)

вијогор *х.* ярнї витор; ◊ **изнад (наврх) вијогора** наверх брега (гори)

вијока *ж. (калем)* каламок

вијор *х. оп.* **вихор**

вијоран -рна -рно *и* **вијораст** -а -о *(који се вијори)* пирхаци*;* ~ **застава** пирхаца застава**вијорити** [**се**] им [се] *(лепршати)* пирхац

вијорог -а -о з викруценима рогами *(о єленьови и под.)*

вијуга *ж. (извијена линија)* крива линия, кривуля, кривулька; ◊ **мождана** ~ *анат.* мозґова браздочка; **нема ни једне вијуге у мозгу** нїч нє ма у тей глави

вијугав -а -о **1.** кривуляви, кривулькави, криви, повикруцани; ~ **пут** кривулява драга; **вијугаве степенице** повикруцани ґарадичи**; 2.** *(гибак)* зогинаци, гибки

вијугаст -а -о *оп.* **вијугав**

вијугати [**се**] -ам [се] *(кривудати)* кривуляц, кривулькац, викруцац (ше), круциц лїво-право; **река вијуга** рика кривуля, рика круци лїво-право

вијугаши *х. мн. биол., мед.* кривулькаше, спирохети *(бактериї)*

вијук *х. бот.* овча власарка (Festuca)

вијукати -учем **1.** *(фијукати)* гвизджац; **2.** *(урликати)* ричац, виц

вијукнути -нем **1.** *(фијукнути)* загвизджац; **2.** *(урликнути)* зричац, завиц

вијушац -шца *х. бот.* цагаци гадзик (Bilderdykia)

вик *х. покр.* **1.** *оп.* **вика**[1] **(1); 2.** *(узвик)* крик; **3.** плач, плаканє

вика[1] *ж.* лярма, кричанє; крики; *(граја)* галайк; ◊ ~ **на вука, а лисице месо једу** лярма на вовка, а лїшки месо єдза; **цика и** ~ , **крика и** ~ велька лярма, галайк; **много вике ни око чега (ни за шта)** як ше розкричали, а так повесц нїпрецо (а з нїчого нїч); **строга** ~ **на војника** *франт. (дисциплина)* царски розказ – катонацка рейґула

вика[2] *ж. заст. покр.* корец *(мера за зарно = 20 оки)*

вика[3] *ж. бот. покр. оп.* **грахорица**

викало *с. и х.* лярмач, крикач

викао -кла -кло навикнути, привикнути, научени

викар *х. церкв.* викар

викаријат *х. церкв.* викарият

викати -ичем **1.** кричац, лярмац; **2.** гласно волац (поволовац); **3.** *(негодовати)* дзвигац (правиц) лярму (галайк), кричац, лярмац, лярмовац; **4.** *покр. (наручивати)* розказовац, наручовац *(єдзенє у карчми и под.);* **5.** *заст. (вапити)* волац ше на дакого; **6.** *нар. (поздрављати)* здравкац; **7.** *нар. (звати по имену)* волац; **како те вичу?** як ше волаш? як ци мено?

викати се -ичем се *нар.* **1.** *(довикивати се)* доволовац ше, докричовац ше; **2.** *(звати се)* волац ше; **како се вичеш?** як ше волаш? як ци мено?

викач *х.* **1.** *(букач)* лярмач, крикач; **2.** *(објављивач вести)* буґнар, бубнар, кишбиров

викачице *ж. мн. зоол.* крикачки (Clamatores)

викенд *х.* викенд

викендаш *х.* викендаш

викендица *ж.* викендица

виклер *х.* виклер

викнути[1] -нtм навикнуц ше, привикнуц [ше], звикнуц [ше], научиц [ше]

викнути[2] **викнем 1.** скричац, злярмац; **2.** гласно поволац; **3.** *(изразити негодовање)* дзвигнуц (справиц) лярму (галайк), скричац, злярмац; **4.** *покр. (наручити)* розказац, наручиц *(єдзенє у карчми и под.);* **5.** *заст. (завапити)* заволац ше на дакого; **6.** *нар. (поздравити)* поздравкац

виком *присл.:* ~ **викати** гласно (моцно) кричац

виконт *х.* виконт *(дворянска титула)*

викс *х. и* **викса** *ж.* **1.** *(за обућу)* викс; **2.** *(за паркет, пећ)* масц

виксати -ам **1.** *(обућу)* виксац; **2.** *(паркет, пећ)* масциц

вила[1] *ж. (кућа за одмор)* вила

вила[2] *ж.* **1.** *мит., фиґ.* русалка, вила; дзива дзивка; **горска** ~ горска русалка; **2.** *лит.* муза

вилајет *х.* **1.** *ист.* вилаєт *(турска административна єдинка)* **2.** *заст. (област)* край; **он је из другог вилајета** вон з другого краю; **3.** *заст.* швет; **широки** ~ шири швет; **4.** *(завичај)* родзени (родни, родими) край; **5.** *заст.* народ, жительство; ◊ **тамни** ~ *мит.* край цмоти; **ударити намет на** ~ наруциц на народ чежки порциї и други даванїни

вилајетлија *х. (земљак)* краян

виласт -а -о видласти, рачкасти

вилаш *х.* вол, баран, єлень и др. з видластима (рачкастима) рогами

виле *ж. мн.* **1.** видли; **двороге** ~ видолки, двойнїсти видли; **четворороге** ~ штвернїсти видли; **2.** *заст. (виљушка)* видлїчка

вилен -а -о **1.** *оп.* **виловит; 2.** *(суманут)* шалєни

виленик *х.* **1.** *оп.* **вилењак; 2.** *(мађионичар, чаробњак)* маґ, чародїй, врачар

виленит -а -о *оп.* **виловит**

виленица *ж. празн.* виленица *(жена хтора по народним вереню ма русалкову моц)*

виленски -а -о *оп.* **вилински**

вилењак *х.* виленяк *(чловек хтори по народним вереню ма русалкову моц)*

вилиман *х. (вир)* тевчир, крутила

вилин -а -о русалков; ~ **коса (косица)** *бот.* бетелїнова златка, *беш.* златна нїтка (Cuscuta); ~ **коњић** *зоол.* русалков конїк, шитар (Aechna)

вилински -а -о русалков[и]; чаривни, чаруюци, прекрасни

вилистан *х. поет. (пребивалиште вила)* русалков дом

вилица[1] *ж. анат.* видлїца; **горња** ~ горня (верхня) видлїца; **доња** ~ долня (сподня) видлїца; **разјапити (развалити) вилице** кричац на цале гарло (на рату)

вилица[2] *ж.* **1.** *(виљушка)* видлїчка; **2.** *(ракље)* рачки

виличарка *ж.:* **русалогрла** ~ *зоол.* валалска ластовка (Shelidon rustica)

виличаст -а -о *оп.* **виласт**

виличити -им *(стављати жвале коњу)* зубадлац

вилични -а -о видлїцов[и]; *анат.:* ~ **кост** видлїцова косц; ~ **ножица** видлїцова ножка

вилиште *с. (држало вила)* пориско

вилован -вна -вно *и* **виловит** -а -о **1.** *(чаробан, зачаран)* зачаровани, чаривни; ~ **место** зачароване место; **2.** *(помаман)* силовни, бесни, нєстримани; **3.** *(који очарава)* чаривни, чаруюци, прекрасни

виловник *и* **виловњак** *х. оп.* **вилењак**

вилорог -а -о з кривима рогами *(вол, крава и под.)*

виљ *х. заст.* слон, єлефант

виљушка *ж. з розл. знач.* видлїчка; ◊ **звучна** а**(акустична, глазбена)** *муз.* ~ звукова видлїчка

виљушкар *х.* видлїчкар *(за дзвиганє терхи)*

вимат -а -о *звич. ж.:* ~ **крава** крава хтора ма вельке вимнє, вимнята крава

виме -ена *с.* вимнє

вимешце -ца *и* -ета *с. дем. и гип.* вимнячко

вина *ж. (кривица)* вина

винар *х.* винар *(тарґовец з вином)*

винара *ж.* винарня *(место дзе ше точи и предава вино)*

винарија *ж.* винария *(место дзе ше продукує и предава вино на велько)*

винарница *ж. оп.* **винара**

винарски -а -о винарски; ~ **трговац** тарґовец з вином, винарски тарґовец

винарство *с.* винарство

винашце -ета *с. дем. и гип.* виночко, винко

виндј**акна** *ж.* винд'якна

винен -а -о *оп.* **вински**

виника *и* **виниковина** *ж. оп.* **вињага (1)**

винил *х. хем.* винил

виница *ж. покр.* пиньвица *(за вино)*

винкот *х. покр.* **1.** преварене вино; **2.** *(шира)* сладке вино

вино *с.* вино; ◊ **бити у (при) вину** буц подпити, буц под форґовом; **цело** ~ чисте вино *(нє розблажене з воду);* **друго (мало)** ~ друге вино *(достате з кому, цукру и води);* **младо (ново)** ~ младе (нове) вино; **слатко** ~ сладке вино; **сто**[**л**]**но** ~ столне вино; **накитити се вина** напиц ше вина, опиц ше од вина; **уз** ~ **, уз чашу (при чаши) вина (бити)** шедзиц при погарику вина, шедзиц пиюци вино

винобер *х. и* **виноберје** *с.* оберачка *(грозна)*

винобран *х.* винобран

винов -а -о винов; ◊ ~ **пипа** винїцова пипа; ~ **лоза** винова лоза

винован -вна -вно **1.** у хторим єст вельо вина, хтори дава вельо вина *(о грозну, кому);* **2.** *оп.* **винородан**; **3.** *(припит)* подпити, дакус пияни *(од вина)*

виновник *х.* виновнїк, виновати

виновница *ж.* виновнїца, виновата

виногорје *с.* бреги под винїцами

виноград *х.* винїца; **брати** ~ оберац винїцу (грозно)

виноградар *х.* винїцар

виноградарски -а -о винїцарски

виноградарство *с.* винїцарство

виноградац -граца *и* **виноградић** *х. дем. и гип.* винїчка, винїцочка

виноградњак *х. зоол.* винїцов шлїмак (Helix pomatia)

виноградски -а -о винїцов; ◊ ~ **пуж** *оп.* **виноградњак**

винограција *и* **виноделац** -лца *х. заст. оп.* **виноградар**

виноделски -а -о *оп.* **виноградарски**

виноноша *х.:* **чауш** ~ *оп.* **виноточа**

винопија *х.* хтори люби пиц вино

винородан -дна -дно у хторим добре родзи грозно, винородни; ~ **крај** край у хторим добре родзи грозно, винородни край

виност *ж.* виноватосц

винотока *ж.* **1.** кадза *(за джаменє и одцеканє вина)*; **2.** тевчир за вино

виноточа *х.* чопнар *(хтори точи вино одн. послужує з вином)*

вински -а -о винов[и], вински; за (на) вино; од вина; ~ **расположење** виново розположенє; ~ **чаша** погар за (на) вино; ~ **буре** гордов за (на) вино; ~ **грожђе** грозно на вино, винске грозно; ~ **мрља** шплях од вина; ◊ ~ **брат** чловек хтори люби попиц; ~ **оцат,** ~ **сирће** винов есенц (оцет); ~ **квасац** вински квас

винути -нем **1.** *(замахнути)* замахнуц; ~ **репом** замахнуц з хвостом; **2.** швидко (нагло, нараз) подзвигнуц; **3.** *(пригрлити)* притулїц, облапиц

винути се -нем се **1.** *(уздићи се хитро увис)* нараз полєциц (вилєциц, залєциц ше), нараз ше дзвигнуц; **орао се вину под облаке** орел нараз вилєцел под хмари; **дим се винуо уз небо** дим ше нараз дзвигнул ґу нєбу; **2. а)** *(похитати)* полєциц; ~ **преко поља** полєциц прейґ поля; ~ **у бели свет** пойсц

гет го широго швета; **б)** *(отиснути се)* рушиц ше, заплївац, одплївац; ~ **морем у свет** рушиц ше *(на ладї)* до швета; **3.** *(досегнути)* досягнуц до дачого *и* дацо, досцигнуц; ~ **небеских висина** досягнуц нєбески височи; **4.** *(слетети)* злєциц; ~ **с висине** злєциц з висоти; **5.** *(отети се – о гласу, уздаху и сл.)* вилєциц, одняц ше, вирвац ше/вирвец ше; **крик радости вину му се из груди** крик радосци вирвал ше му з першох; **6. а)** *(прибити се)* притулїц ше; **девојчица се винула уз мајку** дзивче ше притулєло ґу мацери; **б)** *(обиснути се)*: ~ **коме око врата** руциц ше *(заст.* оключиц ше) дакому коло шиї; ◊ ~ **у седло** швидко (хитро) шеднуц на коня (ошедлац коня)

винце -а *и* -ета *с.* винко, виночко

винцилир *х. покр.* винцриль, винцилир *(обрабяч и чувар винїци)*

винција *х. оп.* **винопија**

вињага *ж. бот.* **1.** дзиве грозно *(лоза и плод)* (Vitis silvestris); **2.** *(врежа, лоза)* нацинє

вињак *х.* виняк

вињета *ж. осн., фиґ.* винєта

виојла *ж. нар. оп.* **виола**

виола[1] *ж. муз.* виола

виола[2] *ж. бот. покр. (љубичица)* любичица, *заст.* фиялка

виолентан -тна -тно *(жесток, силовит)* виолентни

виолетан -тна -тно *(љубичаст)* виолетни, виолетови, лилови

виолин *х. покр. оп.* **виолина**

виолина *ж.* виолина, гушля; ◊ **прва** ~ перша виолина *и фиґ.*

виолинист[**а**] *х.* виолинист[а], *рид.* гушляр

виолинистица *ж. оп.* **виолинисткиња**

виолинисткиња *ж.* виолинистка

виолиница *ж. дем.* виолиночка, гушелька, гушльочка

виолински -а -о виолински, виолинов, гушльов; ~ **футрола** куфрик; ~ **кључ** *муз.* гушльов (виолински) ключ

виолист[**а**] *х. муз.* виолист[а]

виолончелист[**а**] *х.* виолончелист[а]

виолончелисткиња *ж.* виолончелистка

виолончело *с. муз.* виолончело

випера *ж.* **1.** *зоол.* випера, отровни гад; **2.** *фиґ.* зла (нєдобра) жена

вир *х.* **1**. *(вртлог)* тевчир, крутила; **2.** *(извор, врело)* жридло; **3.** *(дубоко место у реци, језеру)* глїбоке, глїбочина

вираж *х.* вираж *(кружне спущованє авиона)*

вирак -рка *х. дем. и гип.* < **вир**

вирглаз *х.* вирґас *(прут з хторим ше било школярох)*

вирђинија *и* **вирђинка** *ж.* вирджиния, вирджинка *(файта длугей ценкей циґаретли)*

вирити -им **1.** *(иза нечега, из нечега)* викуковац; **2.** *(у нешто)* закуковац; **3.** *(буљити)* патриц; **4.** *покр. (кога, што)* покрадзме ше припатрац; ◊ **испод мире три ђавола (врага) вире** випатра мирни, алє може буц варз живи (нємирни, нєсташни)

виркати -ам *дем.* викуковац; закуковац; попатрац

вирке *присл.*: ~ **гледати** покрадзме попатрац (викуковац, закуковац)

вирман *х. банк.* вирман

вирмански -а -о вирмански; ~ **плаћање** вирманске плаценє

вирнути -нем *(зак. ґу* **вирити, виркати**) **1. а)** викукнуц; закукнуц; попатриц, руциц попатрунок; **б)** покрадзме попатриц (викукнуц, закукнуц); **2.** *(свратити)* зайсц, закукнуц

вировит -а -о **1.** *(пун вирова – о реци, језеру)* полни тевчирох (крутилох); **2.** *(пун ковитлаца)* закруцаци, крутилови, форґовасти; ~ **ветар** закруцаци витор

вироза *ж. бот.* вироза

виртуоз *х.* виртуоз

виртуозан -зна -зно виртуозни

виртуозност *ж.* виртуозносц

вирулентан -тна -тно *мед.* вирулентни

вирус *х. мед.* вирус

виршла *ж.* виршла

вис *х.* **1.** гора*;* висока (найвисша) гора *(копастей форми, хтора ше видзвигує над горским масивом);* **2.** верх гори (брега); верх дачого; **3.** *(брдо)* брег, возвишенє; **4.** *оп.* **висина (1)**; **5.** *физк.* вис; ~ **завесом** вис зоз завишаньом; **стојећи** ~ стояци вис; **стражњи** ~ задкови вис

висак[1] -ска *х.* **1.** *(њиштање)* регочанє; **2.** крик

висак[2] -ска *х.* **1.** *техн., буд.* кулька; нивелнїк; **2.** *пом.* дротованєц, ланц *(на катарки ладї)*

висети -сим *оп.* **висити**

висећи -а -е вишаци; ~ **мост** вишаци мост; ~ **кухиња** вишаца кухня**висибаба** *ж. бот.* подшнїжнїк

висија *ж. ґеоґр.* висо(ко)ровнїна; брег *(горски предїл з надморску висину понад 200 метери)*
висина *ж.* **1.** висина, висота, високосц; **2.** *мат., муз. и др.* висина; ~ **троугла** висина троугелнїка; ~ **звука** висина звука; ~ **новчаног износа** висина пенєжней суми; **надморска** ~ надморска висина; **3.** *оп.* **висија;** ◊ **бити (остати) на висини** буц (остац) на висини; **гледати с висине** патриц з висока (з висини)
висиномер *х.* висиномер
висински -а о висински, висотни; ~ **болест** висинска хорота; ~ **разлика** висинска розлика
висити -им **1.** *з розл. знач.* вишиц; **одећа на њему виси** шмати на нїм виша; **облаци висе на градом** хмари виша над варошом; **2.** *(надносити се)* надношиц ше; зогинац ше, буц зогнути (нагнути); **над реком виси замак** над рику ше надноши замок; **цео дан виси над књигом** по цали дзень шедзи зогнути (згорбени) над кнїжку; **3.** вше буц (стац, затримовац ше) даґдзе; вше кучац даґдзе; **увек виси пред крчмом** вше є (вше стої, вше кучи) пред карчму; **4.** *(бити упрт – о очима, погледу)* буц упарти; **све очи висе о њему** шицки очи упарти на (до) ньго; **5.** *(угрожавати)* грожиц, вишиц; **над главом му виси опасност** над главу му грожи (виши) опасносц; ◊ **нешто виси у ваздуху (зраку)** *(наслућује се појава нечега)* дацо виши у воздуху; **виси му мач над главом** *(прети му опасност)* виши му меч над главу; **виси о власи (кончићу, концу, на нити, на длаци)** *(може лако пропасти)* виши на власки; ~ **коме над главом** *(надгледати кога)* буц дакому за петами
виска *ж. покр. оп.* **висак**[1] **(1, 2)**
виски -ија *х.* виски
вискоза *ж. хем., технол.* вискоза
вискозан -зна -зно вискозни; ~ **свила** вискозни гадваб
висок -а -о *(комп.* виши, *дијл.* височији *и* вишљи) *з розл. знач.* високи; ~ **водостај** високи водостой; ~ **глас** високи глас; **високе тежње** високи намаганя; ~ **пећ** високи пец; ~ **друштво** високе друштво; **високо дрвеће (кукуруз и сл.)** високи древа (кукурица и под.), височава; ◊ **бити** ~ **у нечијим очима** буц високи (велькі) у дачиїх очох; **имати** ~ **мишљење о коме, чему** мац високе думанє о даким, дачим; **живети на високој нози** жиц на високей ноги
високо *присл.* **1.** високо; **2.** *(веома)* барз, високо; ~ **га цене као научника** барз (високо) го почитую як науковца; ◊ **држати** ~ **главу** *(бити поносан)* тримац високо главу
високо- *як перша часц зложених словох значи:* **а)** *же дацо идзе до висоти* (високоградња)*;* **б)** *же дахто або дацо ма дачого у велькей мири* (висококалоричан)*;* **в)** *ист. у титулох* (високопреосвећени)
високоградња *ж.* **1.** *(градња високих зграда)* високобудовня, високобудованє; **2.** *(висока зграда)* високи будинок, високе зданиє
високодостојник *х.* високодостоїнственїк
висококалоричан -чна -чно висококалорични
висококвалитетан -тна -тно висококвалитетни
висококвалификован *и* **висококвалифициран** -а -о висококвалификовани
високоморалан -лна -лно високоморални
високонапонски -а -о високонапруженьови
високообразован -вна -вно високообразовани
високопаран -рна -рно високи и чежко розумлїви, високопарни; ~ **стил** високи и чежко розумлїви стил
високопреосвештенство *с. церкв.* високопреосвященство *(титула архиепископа и митрополита)*
високоразвијен -а -о високорозвити; **високоразвијене земље** високорозвити жеми
високородан -дна -дно **1.** *(који је племићког рода)* [з] високого роду; **2.** *аґр. (високоприносан)* високоурожайни, високородни; ~ **пшеница** високоурожайне жито
високоучен -а -о високоучени
високошколац -лца *х.* високошколєц
високошколски -а -о високошколски
висораван -вна -вно високоровнїна, висоровнїна, *рид.* височина
висост *ж.* **1.** *оп.* **висина; 2.** *ист.* височество, високосц *(титула особох на високим положеню)*; **ваша висости** вашо височество*;* **3.** *(племенитост)* благородносц
висота *ж. заст. оп.* **висина**

височанство *с.* височество *(титула владарох и членох їх фамилийох);* **ваше (његого и сл.)** ~ вашо (його и под.) височество

височина *ж.* **1.** *оп.* **висина (1); 2.** *(узвишица)* возвишенє, брег; **3.** *оп.* **висија; 4.** *(висораван)* високоровнїна, плато

височје *с. зб. оп.* **висијависпрен** -а -о **1.** оштроумни, мудри; ~ **дух** оштроумни дух; **2.** *(проницљив)* пренїклїви, здогадлїви; **3.** *(вешт, окретан)* схопни, обратни, знаходлїви; ~ **је у новинарству** схопни є у новинарстве; **4.** духовити, здогадлїви; ~ **примедба** духовите замеркованє; **5.** префинєни, фини; ~ **лукавство** префинєне лукавство; **6.** схопно зробени (составени); ~ **план** схопно зробени план; **7.** *(племенит)* благородни, возвишени; ~ **жеља** благородне жаданє; **8.** *(особит, велик)* позарядови; ~ **таленат** позарядови талант; **9.** *(величанствен)* велїчезни, найвисши

вист *х. карт.* вист *(газардне бависко зоз 52 картами)*

висуљак -љка *х. (мали дугуљасти висећи предмет)* ройта, ройточка, шуйташ, шуйтащик; цомпля, цомпльочка; китайка

вит -а -о *оп.* **витак**

витак -тка -тко **1. а)** *(танка и висока стаса)* струнки, ценки и високи, ценки; ~ **стас** струнки стань (пас); **б)** узки и високи, узки и длуги; струнки, ценки; ~ **грађевина** узка и висока будовня; **2.** *(гибак)* зогинаци, гибки; ~ **дрвце** зогинаце древко; **3. а)** *(извијен)* повикруцани; скруцени, зогнути, криви; ~ **рог** скруцени рог; ~ **мотка** зогнута палїца **б)** викруцаци; кривулькави; **повели су** ~ **коло** затанцовали викруцаце коло; ~ **стаза** кривулькава дражка; **в)** *(таласаст)* габасти

виталан -лна -лно витални; **витални органи** витални орґани

виталац -аоца *х. покр. (изнутрица)* живот, бураґи, *заст.* бамбухи

виталност *ж.* виталносц

витамин *х.* витамин

витамински -а -о витамински, витаминови

витао -тла *х.* **1.** *ткац.* **а)** *(мотовило)* мотовидло; **б)** *(чекрк)* шпуляр; **2.** *(точак на бунару)* корба, колєсо; **3.** воденїцово колєсо, гайташ; **4.** елиса, пропелер, фуркадло; **5.** ринґишпил; **6.** *(камара дасака, цигала и сл.)* штос; **7.** *(вртлог, ковитлац)* тевчир, крутила; форґов

витез *х.* витяз, *заст.* витиз

витешки -а -о **1.** витязки; **2.** ґимнастични; спортски; **витешке игре** спортски бависка; **3.** *нар.* вельки, чежки *(о трапезох, нєщесцох)*

витештво *с.* витязтво

вити[1] **вијтм** **1.** *(уплетањем израђивати)* плєсц, виц; правиц; ~ **венац** плєсц (виц) венєц; ~ **гнездо** правиц (виц) гнїздо; **2.** *(конце и сл. – упредати)* плєсц; ~ **косу** плєсц варґочи; ~ **уже** плєсц штранґ; **3.** *(развијати што да лепрша)* ношиц; ~ **барјак (заставу)** ношиц заставу *(так же би пирхала*); **4.** *(стварати)* складац; ~ **песму** складац писню; **5.** *(гонити, вијати)* гонїц, оганяц; **6.** *(обавијати)* окруцац, обвивац; **7.** *(дизати у ковитлац)* дзвигац; **коњ прашину вије** конь дзвига прах; **8.** *(њихати се у ходу)* гойсац; гойсац ше; ~ **куковима** гойсац з клубами

вити[2] **вијтм** *(урлати)* виц, завивац

вити се вијем се **1.** *(превијати се)* круциц ше, закруцац ше; **вије се коло** круци ше коло; **2.** *(обавијати се)* окруцац ше, круциц ше, обвивац ше; **лоза се вије око гране** лоза ше круци (окруца) коло конара; **3.** *фиґ. (уздизати се)* лєциц, возношиц ше; **његова песма звездама се вила** його писня ґу гвиздом лєцела; **4.** *(лепршати)* пирхац, виц ше; **застава се вије** застава пирха; **5. а)** *(ковитлати се)* круциц ше; **дим се вије** дим ше круци; **б)** *(о прашини и сл.)* дзвигац ше, круциц ше; **6.** *(кружити у ваздуху)* кружиц, лєтац доокола, круциц ше; **орао се вије у ваздуху** орел кружи у воздуху

витиљ *х. нар. оп.* **фитиљ**

витина *ж.* **1.** прут *(за вязанє снопох, плєценє кошарох и под.);* **2.** карика, карички

витица *ж.* **1.** *(увојак)* канджурка, праменьчок; **2.** *(плетеница)* варґоч; **3.** *бот.* баюса, баюс; **4.** *(бурма)* каричка, персцень; **5. а)** *(колут)* карика; **б)** *(колутаст накит)* каричка

витичав *и* **витичаст** -а -о *(коврчаст, изувијан)* покруцени, повикруцани, канджуркасти, кривулькави; ~ **коса** покруцени (канджуркасти) власи; **витичасти облици орнамента** повикруцани форми орнамента; ◊ ~ **заграда** *мат.* кривулькаве заградзенє

витка *ж.* вербов *або* лїсковцов прут *(за плєценє)*

виткаст -а -о *дем.* < **витак**

виткост *ж.* < **витак**

витлати -ам I. *прех.* **1.** *(окретати у ковитлац)* круциц (закруцац, викруцац, окруцац, гаматляц) у форґову, доокола; **ветар је витлао облаке прашине** витор закруцал у форґову хмари праху; **2.** *(гонити*; *вијати)* гонїц; оганяц; ~ **коње** гонїц конї*;* **жандари су их витлали** жандаре за нїма оганяли; **3.** *(прогањати)* преганяц; мучиц; **4.** *(махати, млатарати)* моцно махац, розмаховац, гаматляц з дачим; нарабяц; ~ **мачем** розмаховац зоз мечом; **ветар витла вратима** витор нарабя з дзверми; II. *нєпрех.* **1.** *(ковитлати се вртложно)* круциц ше (закруцац ше, викруцац ше, окруцац ше, гаматляц ше, фариковац) у форґову, доокола; **ветар витла над градом** витор ше круци (витор фарикує) у форґову над варошом; **дим је витлао у тешким колутовима** дим ше викруцал у чежких колєсох; **2.** *(скитарати)* блукац [ше], скитац [ше], ходзиц койкадзи; ◊ ~ **очима** *(гледати унаоколо)* бегац з очми доокола

витлати се -ам се **1.** швидко ше обрацац (окруцац); **2.** *оп.* **витлати (**II. **1); 3.** *(летети, трчати амо-тамо)* круциц ше (бегац, лєтац) геваль-тамаль; **4.** *(лепршати, вихорити)* пирхац, трепац; **5.** *взаєм. повр.* **а)** *(јурити се)* оганяц ше; **б)** *(прогањати се)* преганяц ше

витло *с. оп.* **витао**

витопер -а -о **1.** *(искривљен – о плочастим предметима)* криви, викривени, покривени; зранцовани; ~ **цреп** криви череп; **2.** *оп.* **витак**

витоперење *с.* **а)** кривенє, викривянє**; б)** *техн.* ранцованє

витоперити се -им се **1.** *(постајати витопер (1))* викривйовац ше, кривиц ше; **даске се витопере на сунцу** дески ше викривюю на слунку; **2.** *фиґ.* *(изопачавати се)* викривйовац ше

виторог -а -о *(повијених рогова)* кривороги, стрункороги

витраж *х. и.* **витража** *ж.* витраж, витража

витрина *ж.* витрина; орман зоз склом

витриол *х. хем.* витриол

вихар -хра *х. оп.* **вихор**

вихор -ра *х.* **1.** моцни витор; **2.** *(вртложан ветар)* форґов, вихор; **3.** *фиґ.* буря, вихор; ~ **рата** войнова буря, войнови вихор

вихорити -им **1.** *(лепршати)* пирхац; **2. а)** *(снажно дувати – о ветру)* моцно дуц; **б)** *фиґ.* *(махнитати)* шалїц *(1. ос. през. -лєєм)*, буриц ше, бешнїц; **3.** *(вртложити се)* круциц ше [як у форґову]; **путем вихори прашина** по драги форґов дзвига прах

вихорити се -им се *оп.* **вихорити (1)**

виц *х.* виц

вице- вице- *(перша часц зложених словох хтори знача помоцнїка, заменїка у даяким званю)*

вицеадмирал *х.* вицеадмирал

вици *викр., звич. повторени, за воланє швиньох* куца-куца (куци-куци)-кцьо-кцьо

вицинал *х. покр.* вицинал *(локални гайзибан)*

вицинални -а -о *(локални, споредан)* вицинални

вицкаст[1] -а -о *(шаљив)* вицкасти

вицкаст[2] -а -о *покр. оп.* **виткаст**

вицкати се -ам се *(праћакати се)* руцац ше; **риба се вицка на сувом** риба ше руца на сухим

вицлати -ам **1.** *(устезати се***)** унїмац ше; **2.** *(изврдавати)* викруцац

вичан -чна -чно **1.** *(на нешто – навикнут)* навикнути, привикнути, научени на дацо; **ја сам већ ~ на градску гужву** я уж навикнути на городску гужву; **2.** *(нечему и у нечему – искусан, вешт)* схопни, искусни; ~ **је у своме послу** схопни є у своєй роботи

вишак[1] -шка *х.* звишок; ~ **радне снаге** звишок роботней моци

вишак[2] -шка *х.* *(узвишица)* брецок, возвишенє; ◊ **из вишка** од горе

вишањ -шња *х. бот.* дзива вишня

више[1] *и* **више** *присл.* **1.** *комп.* (< **високо**) висше; **2.** *комп.* (< **много**) вецей; **3.** *(надаље)* вецей, уж, уж вецей; **ову грешку ~ нико неће моћи да поправи** тоту хибу вецей нїхто нє годзен виправиц; **4.** *(већ)* уж; **остарио си** ~ остарел ши уж; **5.** *(претежно)* баржей; **рекао је то ~ у шали** гварел то баржей у франти; **6.** *мат.* *(плус)* и; **два ~ два су четири** два и два то штири; ◊ **имати ~ среће него памети** мац вецей щесца як розума; **мало ~ од ништа** лєм кус; **ни ~ ни мање него...** *(управо)* праве; анї менєй анї вецей, алє...; **тим (утолико)** ~ з тим баржей; ~ **или мање** *(до неког ступња)* вецей або менєй; **то је ~ него добро** то уж барз добре, то уж лєпше нє може буц; ~ **волим да...** волїм же би...

више[2] *прим. з ґен.* над *(з инструменталом);* повисше *(з ґенитивом);* ~ **врата је звонце**

над дзверми бренчок; **вода је ~ колена** вода повисше колєн

више- вецей- *(перша часц зложеного слова хторе значи же єдно поняце ма у себе векше число дачого)*

вишебој *х. физк.* вецейбой

вишебраздачни *и* **вишебраздни** -а -о вецейбраздови *(плуг)*

вишевековни -а -о вецейвикови

вишеврстан -сна -сно вецейфайтови

вишегласан -сна -сно *муз.* вецейгласови

вишегласје *с. муз.* вецейгласносц

вишегодишњи -а -е вецейрочни

вишеженство *с.* вецейженство

вишезначан -чна -чно вецейзначньови, вецейзначни

вишејезичан -чна -чно вецейязикови, вецейязични

вишекатница *ж. оп.* **вишеспратница**

вишеклија *ж. оп.* **фишеклија**

вишекратан -тна -тно вецейразови, хтори ше вецей раз повторює

вишекратник *х. мат.* вельоразнїк

вишекратно *присл.* вецей раз

вишекут *х. ґеом.* вецейугелнїк

више-мање *присл.* вецей-менєй

вишенационалан -лна -лно вецейнационални

вишепотезни -а -о *шах.* вецейпоцагови

вишепут *присл.* вецей раз

вишеротка *ж.* вецейродка

вишесложни -а -о *ґрам.* вецейскладови; ~ **реч** вецейскладове слово

вишеспратан -тна -тно вецейповерхови, вецейштокови

вишеспратница *ж.* вецейповерхови (вельоповерхови) будинок

вишестазан -зна -зно *физк.* вецейдражкови; ~ **куглана** вецейдражкова куґларня

вишестаничан -чна -чно *оп.* **вишећелијски**

вишестепени -а -о вецейступньови

вишестран -а -о **1.** вецейстранови; ~ **призма** *мат.* вецейстранова призма; **2.** *(са више гледишта посматран)* вецейнїсти, вецейстрани; **то има вишестрани значај** то ма вецейнїсте значенє

вишестраначки -а -о вецейстранкови

вишестрелни -а -о вецейштрельни

вишеструк -а -о вецейнїсти; **вишеструки избор** вецейнїсти вибор

вишећелијски -а -о *биол.* вецеклїтинкови

вишечлан -а -о вецейчленнни; ~ **број** *мат.* вецейчленне число

вишешколац -лца *х.* висшошколєц

вишешколски -а -о висшошколски

виши -а -е *комп.* (< **висок**) висши; ◊ ~ **сила** висша сила

вишња *ж.* вишня; вишенка *(мала вишња);* **сок од вишње** вишньов сок; **колач са вишњама** колач з вишнями, вишньов колач

вишњак *х.* **1.** *оп.* **вишњевача (1); 2.** *оп.* **вишњик**

вишњаст -а -о *(вишњеве боје)* вишньови

вишњев -а -о **1.** вишньов; ~ **стабло** вишньово стебло; **2.** *оп.* **вишњаст**

вишњевац -вца *х.* **1.** вишньов сок; **2.** вишньова палїца

вишњевача *ж.* **1.** вишньова палєнка; **2.** *оп.* **вишњевац (2)**

вишњевина *ж.* вишня, вишньово древо *(як будовательни материял)*

вишњи -а -е **1. а)** *(небески)* нєбесни, нєбески; **б)** найвисши; **2. а)** *(најузвишенији – обич. о богу)* всевишнї; ~ **судија** всевишнї судия; **б)** *(надземаљски, савршен)* наджемски, совершени; ~ **лепота** наджемска краса; **3.** *у меновнїцкей служби (Бог)* Всевишнї

вишњик *х. (вишњев воћњак)* вишнїк, вишньов овоцнїк, вишньова заграда

вишњикаст -а -о *оп.* **вишњаст**

вишњица *ж. дем.* **1.** *(плод)* вишньочка; **2.** *(стабло)* вишенка, вишньочка

виштати -тим *оп.* **вриштати (2)**

вје... *оп.* **ве...**

вјерују *с. оп.* **верују**

вјеровање *с. иєк.* **1.** *(поверење, кредит)* довириє; борґ; **2.** *оп.* **верују**

влага *ж.* влага

влагомер *х.* влагомер

влада *ж.* **1.** влада; **2.** *(господарење)* панованє; власц; старшинство; сила, моц; **3.** *(превласт)* превласц

владавина *ж.* панованє, владанє*;* власц; управянє, *заст.* завидованє

владајући -а -е пануюци, владаюци; **владајући кругови** пануюци круги, *заст.* верхи

владалац -аоца *х. оп.* **владар**

владалачки -а -о владарски

владање *с.* < **владати (се)**

владар *х.* владар

владарица *и* **владарка** *ж.* владарка

владарски -а -о владарски

владатељ *х. заст. (владар)* завидователь, владатель

владати -ам **1.** *(вршити функцију владара)* пановац, владац, *заст.* завидовац*;* **2.** *(господарити)* пановац, владац; **он не уме да влада собом** вон нє зна пановац (владац) зоз собу (над собу); **у соби је владао потпун мир** у хижи пановал подполни мир; **нека влада разум** най панує розум; **3.** *(доминирати)* доминовац, пановац; **ова планина влада читавом околином** тота гора доминує над цалим околїском; **4.** *(чим – руковати)* руковац, владац, знац робиц з дачим; **добро** ~ **сабљом** добре руковац зоз шаблю; **5.** *(служити се неким делом тела)* мочи рушац мочи робиц, владац; **болесник не влада руком** хори нє може рушац з руку; **6.** *(добро знати)* добре знац; **он добро влада француским** вон добре зна (бешедує) по французки

владати се -ам се **1.** *(понашати се)* справовац ше; **2.** *(управљати се према чему)* робиц, ровнац ше; **владамо се по његовом примеру** робиме по його прикладу

владика *х. церкв.* владика

владин -а -о владов; ~ **кандидат** владов кандидат; ~ **декрет** владов декрет

владиновац -вца *х.* *(присталица владе)* владовец

владичански -а -о владически; ~ **резиденција** владическа резиденция

владичанство *с.* **1.** *церкв.* *(епископија)* владичество; **2.** *(владичанско звање)* владическе званє (званиє), владичество; **одређен је за** ~ одредзени є за владику

владичица *ж.* **1.** владарка; **2.** *правосл. оп.* **Богородица**

влажан -жна -жно влажни

влажити -им **1.** *(квасити)* мачац; орошовац, овлажовац, влажиц; ~ **болеснику уста водом** мачац хорому уста з воду; **тело му је влажило хладан зној** цело му овлажовал жимни зной; **облаци магле влаже зидове** хмари молги орошую мури; **2.** *(сузити):* **очи му влаже** очи му полни зоз слизами

влажити се -им се поставац влажни, овлажовац ше, влажиц ше, орошовац ше

влажно *присл.* влажно

влажност *ж.* влажносц

влак *х.* **1.** *оп.* **воз (1)**; **2.** *буд.* поцаг; **полигонски** ~ полиґонски поцаг

влака *ж.* **1. а)** велька салфа, вельке вирубане древо *(хторе ше цага з лєса);* **б)** звязка древа *або* пруца *(хторе ше даґдзе ноши або вожи);* **2.** звор *(ярок по хторим ше з гори спущую вирубани стебла);* **3.** *покр. (плитка удолина)* яруга, долїна *(з благима падинами)*

влаканце -а *и* -ета *с.* **1.** *дем.* нїтка, нїточка, цверенка; **2.** *древ.* влакночко, влаценко

влакнаст *и* **влакнат** -а -о нїткасти, цверенкасти, влакнасти; ~ **ткиво** нїткаста ткань

влакно *с.* **1.** *(нит)* нїтка, цверенка; **2.** *биол., технол.* влакно**;** влаценко

влаковођа *х. оп.* **возовођа**

влас *ж. и х.* **1.** *(нит косе)* власа, *заст.* влас *х.;* **2.** *(коса на глави)* власи*;* **3.** *(прамен)* праменьчок, чомовчок *(на бради, баюсох);* **4.** *(најбољи део предива)* влакно; **5.** *(кукурузна свила)* власки; ◊ **глава му виси на власу (на власи)** глава му виши на власки; **за** ~ за власку, лємцо нє; **на** ~ **исти (једнак, сличан)** як єден а єден, цалком исти; **није му пао (није му слетео, полетео) ни** ~ **с главе** нє хибела му анї власка з глави; **ни за** ~ анї кус, анї гарапаша; **под седе власи** на стари днї

власак -ска *х.* **1.** *дем.* власка, власочка; **2.** *бот.* зрошлянка

власат -а -о **1. а)** *(дуге вуне, длаке)* шерсцати; **б)** *(дуге косе)* власати; **2.** *(чупав – о ћебади и сл.)* шерсцати, бундичкасти, скандрасцени

власац -сца *х.* **1.** *дем.* власка; **2.** *зоол.* месов хробак, трихина (Trichinella spiralis)

власеница *ж. бот.* пажицова (лукова) трава (Poa pratensis)

власнат -а -о **1.** *оп.* **власат (2); 2.** *(који је у облику власи)* власкасти

власник *х.* **1.** власнїк; ґазда; **2.** *(управљач)* управяч, завидовач, старшина

власница *ж.* власнїца; ґаздиня

власнички -а -о власнїцки

власништво *с.* власносц, власнїцтво; **приватно** ~ приватна власносц

власњача *ж. оп.* **власеница**

власт *ж.* власц; *(владавина)* панованє; **врховна** ~ верховна власц; **школске власти** школски власци; ◊ **бити у чијој власти** буц у дачиєй власци; **изгубити** ~ **над собом** нє мац моци звладац ше (стримац ше), страциц контролу (власц) над собу; **одметнути се од власти** нє сцец ше покориц власци, одбиц ше од власци; **пасти под чију** ~ спаднуц под дачию власц**; под влашћу** под власцу, под панованьом

властан -сна -сно **1.** тот цо ма власц; **2.** *(овлашћен)* овласцени

властела *ж. зб.* велможове, дворянство, немеше; велькомаєтнїки; панство

властелин *х. ист. (племић)* велможа, дворян, *заст.* немеш; велькомаєтнїк; пан

властелинство *с.* **1.** *(властелински посед)* велможски маєток, *заст.* пустиня*;* **2.** *оп.* **властела**

властеличић *х. ист.* **1.** *(нижи властелин)* нїзши велможа; **2.** *(властелинов син)* велможов син

властит -а -о власни; ~ **именица** *ґрам.* власни меновнїк

властодавац -вца *х. правн. (који даје пуномоћ)* овласцовач

властодржач -дршца *х. звич. гандр.* власцотримач, владатель

властољубац -упца *х.* власцолюбец

властољубив -а -о власцолюбиви

властољубивост *ж. и* **властољубље** *с.* власцолюбивосц, власцолюб(и)є

власторучан -чна -чно *(својеручан)* своєручни, *рид.* власноручни

властохлепан -пна -пно жадни власци

власуља *ж.* **1**. перика; **2.** *бот.* дзиви овес (Bromus arvensis); **3.** *зоол.* власарка (Anemonia sulcata)

власуљар *х.* перикар

влат *ж. и х.* стебелко, стеблочко *(рошлїни)*

влатање *с. бот.* пошванє, висипованє, члєнканє

влатати -ам *бот.* **1.** *(пуштати влати)* пошвац ше, члєнкац ше; **2.** *(класати)* клашиц ше**Влах** *х.* Влах

Влахиња *ж.* Влахиня

влаће *с. зб.* (< **влат**) **а)** стебелка, стеблочка *(трави, житаркох);* **б)** *(класје)* класки

влача *ж. покр.* брана; дерляча

влачара *ж.* **а)** *(радионица за влачење вуне)* чесарня волни*;* **б)** *(машина)* чесарка

влачити -им **1.** *(вући)* цагац; **2.** *польопр. (бранати)* бранїц; *(дрљати)* дерляц; **3.** *(гребенати вуну, кудељу)* чесац

влачуга *ж.* **1.** гамовачка *(з хтору ше гамую колєса на селянским кочу)*; **2.** санки *(єдноставно склєпани)*

влаш -а -е *(бухав, растресит)* нє збити; розтресаци

влашки -а -о (< **Влах**) влашски

во *х.* вол *и фиґ.;* ◊ **бити (тући) као вола у купусу** биц (гашиц, бухац) як пса; **вући (теглити) као ~ (стока)** робиц (цагац) як вол (конь)

вод *х.* **1.** *воєн.* вод; **2.** *техн.* вод, кабел, дрот; **електрични** ~ електрични вод

вода *ж.* **1.** вода; ~ **за пиће** вода за пице; **2.** *(река)* рика, *заст.* вода*;* ◊ **артеска** ~ артейска вода; **бацити у воду а)** *(улудо потрошити)* руциц до води**,** руциц вельки пенєж; **б)** *(занемарити)* занєдзбац; забуц; **бурова** ~ *фарм.* бурова вода; **царска** ~ *хем.* царска вода; **везала му се** нє може мокриц; **велика** ~ *(поплава)* велька вода, вилїв; **воду решетом захватати (грабити)** *(радити узалудан посао)* черпац воду з купаком; **возити на коме воду** гонїц дакого до чежкей роботи, прагац дакого; **говорити (причати) као по води** бешедовац (приповедац) як з кнїжки; **дошла коме ~ до грла (носа)** чежко (прикро) на дакого, барз прицисло дакого; **запливати у чије воде** *(прихватити чије гледиште)* заплївац до дачиїх водох; **иде ~ на уста** иду шлїни; **између ватре и воде бити** буц медзи двома опасносцами, буц медзи огньом и воду; **има чега као** [**хладне**] **воде** єст дачого як блата, єст дачого крот (барз вельо, полно); **као** [**хладном**] **водом поливен** як зоз [**жимну**] воду поляти (обляти); **кисела** ~ минерална (квашна) вода; **кречна** ~ вапнова вода, вода у хторей єст вапна; **кров (кућа) на једну воду (на две воде, на четири воде)** закрице (хижа) на єдну воду (на два води, на штири води); **ловити** [**рибу**] **у мутној води** ловиц (лапац риби) у мутней води; **колоњска** ~ колоньска вода, *нар.* пахняца водичка*;* **крв није** ~ крев нє вода; **кроз ватру и воду проћи** *(проћи кроз највећа искушења)* прейсц през огень и воду; **лук и** ~ нїч нє вредзи; **много ће** [**дотада**] **воде Дунавом протећи** ище [потамаль] вельо води прейдзе по Дунаю; **мутити коме воду** *(стварати коме потешкоће)* класц (дриляц) дакому палїцу до колєса; **низ воду пливати** исц по найлєгчейшей драги, плївац з воду (долуводом); **однела** [**мутна**] ~ пошло (препадло) шицко, пошло мутном водом (долуводом); **подлити коме воду** *(подвалити коме)* спораїц дакого; **попити (утопити) кога у кашичици воде** задавиц дакого у ложки води; **превести жедна преко воде** спревесц (спораїц, окламац) дакого же би анї нє обачел, превесц

смиядного прейґ води; **пропасти као у** [**мутну**] **воду** як до жеми препаднуц; **пустити низ воду** *(занемарити)* руциц криж на дакого, на дацо; **расти (напредовати) као из воде** роснуц (напредовац) як з води; **слатка** ~ сладка вода; **текућа** ~ чечуца вода; **стајаћа** ~ стояца вода; **терати (навраћати) воду на своју воденицу (на свој млин)** гнац (наврацац) воду на свой млїн; **тешка** ~ *хем.* чежка вода; **тиха** ~ **брег мије (дере, рони)** з упорносцу и сцерпеньом ше найвецей посцигує, циха вода брег миє; **уз воду пливати** чежко ше пребивац през живот, плївац процив води (гореводом); **читати као по води** читац як по води; **чува (пази) је (га и сл.) као мало воде на длану** аж би ю (го и под.) на рукох ношел, барз єй (му и под.) вилагодзи, барз ю (го и под.) коха

водан -дна -дно **1.** *одр.* водови, водни; **водне задруге** водово задруґи; **2.** *(водњикав)* воднїсти

водар *х. (водоноша)* водар

водарина *ж. (порез на воду)* водарина

водарица *ж.* **1.** *(жена водоноша)* водарка; **2.** *мит. (водена вила)* русалка

водати -ам водзиц; ~ **коња** преводзиц коня

водати се -ам се **1.** шейтац ше, преходзиц ше з даким; ходзиц з даким попод руку; **2.** *пей. (одржавати љубавне везе)* фраєриц ше, тримац ше з даким; **3.** *(ићи амо-тамо)* ходзиц; ходзиц геваль-тамаль

водац воца *х. фолкл.* водови дух

водвиљ *х. театр.* водвиль

воден -а -о водови, водени; ◊ **а)** ~ **боја** водова фарба; ~ **пара** водова пара; ~ **турбина** *маш.* водова турбина; **водени гас** водов ґаз; **водени пут** водова драга; **водени спорт** водови спорт; **водени саобраћај** водов транспорт*;* ~ **купатило** водова купальня; **б)** *зоол.:* ~ **бува** водова блиха (Daphnia pulex); **водени зверови** водово жвири, пиркаре (Pinnipedia); **водени коњ** водови конь (Hippopotamus amphibius); **водени мољац** *зоол.* водови мольчок (Phryganea striata); **водени пацов** *зоол. оп.* **бизамски**; **в)** *бот.:* ~ **куга** водова куґа, водово коровче (Elodea canadensis); **водени љутић** ~ водови отровнїк (Ranunculus aquatilis); **водени цвет** водови квиток (Ephemera vulgata)

воденица *ж.* воденїца, *заст.* млїн; ~ **за кафу** млїнчок за кафу

воденичар *х.* воденїчар, млїнар

воденички *и* **воденични** -а -о воденїцов; ~ **камен** воденїцов (млїнски) камень

водењак *х.* **1.** тот цо ма (хори на) водову хороту; **2.** *зоол.* водовнїк (Triturus); **3.** *анат.* воднїк *(нукашня часц блани хтора обвива зачаток у плоднїци)*

водењака *ж.* лоповик *(тиковка у форми фляши за ношенє води)*

водећи -а -е водзаци

водијер *х. покр. оп.* **водир**

водик *х. оп.* **водоник**

водилица *ж.* **1.** *оп.* **водиља**; **2.** *оп.* **вођица (3)**

водиља *ж.* **1.** водителька, водзачка; провадзачка *(хорих, дзецох и под.);* **мисао** ~ водзаца думка, думка водителька; **звезда** ~ гвизда водителька; **2.** *ґеом.* водзачка

водир *х.* ошельнїк *(длуговаста плехова судзинка або рог з воду у хторим косаче тримаю ослу за оштренє коси)*

водитељ *х.* водитель

водити -им **1.** *(кога са собом)* **а)** *(једнократно; у једном правцу)* весц; **водим дете у амбуланту** ведзем дзецко до амбуланти; **б)** *(вишекратно; у више праваца)* водзиц; **сваког дана води сина у обданиште** кажди дзень водзи сина до дзецинскей заградки; **2.** *з розл. знач.* водзиц; ~ **записник** водзиц записнїк; ~ **у евиденцији** водзиц у евиденциї; ~ **састанак** водзиц схадзку; **у другом полувремену водио је наш тим** у другим полчасу водзел наш тим; **3.** *(руководити)* провадзиц, водзиц; ~ **кућу** провадзиц з домом; ~ **он води све послове** вон провадзи зоз шицкима роботами, вон водзи шицки роботи; ; **4.** *(о путу и сл.)* исц, водзиц, весц, *заст.* служиц*;* **овај пут води у град** тота драга идзе (водзи) до варошу; **5.** *(при певању)* шпивац напредок, водзиц; **ко ће да води?** хто будзе шпивац напредок?; **6.** *(тражити бика – о крави):* **крава води** крава би ше бегала; ◊ ~ **бригу о коме, чему** водзиц старосц (бриґу) о даким, дачим; ~ **парницу** судзиц ше, водзиц парнїцу; ~ **рачуна о чему** водзиц рахунку (рахунок) о дачим; ~ **главну реч** водзиц главне слово, буц главни; ~ **кога за нос** водзиц (цагац) дакого за нос; ~ **порекло** походзиц, водзиц походзенє

водити се -им се водзиц ше

водица *ж.* **1.** *дем. и гип.* водичка; туту *нєпрем. дзец.;* **2. а)** *швецена вода;* **б)** *церкв.* швеценє води; **3.** *церкв. (капела у пољу)* водица

Водице *ж. мн. церкв. оп.* **Богојављење**

водич *х.* водитель, водзач; ~ **кроз Београд** *(приручник)* водитель през Беоґрад; **туристички** ~ туристични водитель (водзач); **научници су прошли кроз прашуму са водичем** науковци прешли през пралєс з водзачом

водиште *с. техн.* водзиско

воднети -ним поставац воднїсти

водни[1] -а -о *оп.* **водан**

водни[2] -а -о (< **вод**) водни; ~ **официр** водни официр

водник *х. воєн.* воднїк

воднити -им долївац (сипац) води *(до вина, палєнки)*

водница *ж.* **1.** *мед.* водова хорота; **2.** *зоол.* билоушка

водњача *ж. бот.* водняча (Orobanche major)

водњикав *и* **водњикаст** -а -о **1.** *(пун воде)* воднїсти*;* ~ **крушка** воднїста грушка; **2.** *(разблажен водом):* ~ **вино** вино з воду

водоваља *ж. покр.* ярчок, чурчок *(по хторим одцека вода)*

водовод *х.* водовод; **градски** ~ городски водовод

водоводни *и* **водоводски** -а -о водоводни

вододелница *ж. (развође)* розвод'є

вододерина *ж.* вирити ярок (чурок, бразда) од дижджовей води

вододржљив -а -о нєпрепущуюци

водоземци *х. мн. зоол.* водожемци *(єд.* водожемец)

водоинсталатер *х.* водоинсталатер

водојажа *ж.* **1.** *оп.* **вододерина; 2.** *(канал за одвођење воде)* беґельчик, беґлїк *(за одводзенє води);* **3.** *(вода заустављена браном)* резервоар; ~ **хидроцентрале** резервоар гидроцентрали

водоказ *х. оп.* **водомер**

водокотлић *х.* водокотлїк

Водокрст *х. и* **Водокршће** *с. церкв. (празник кад се свети вода)* Трокралї, Богоявлениє; пошвецанє води

водолежан -жна -жно *(мочваран)* подводни, мочарни

Водолија *х. астр.* Водолєй

водомар *х. зоол.* водомор (Alcedo)

водомеђа *ж. оп.* **вододелница**

водомер *х.* водомер, водомерач

водоник *х. хем.* водонїк, гидроґен

водонички *и* **водонични** -а -о водонїков, водонїчни, гидроґенски

водоноша *х. и ж.* водоношач *(хлоп),* водоношачка *(жена)*

водоосвећење *с. церкв.* швеценє води

водопад *х.* водопад

водоплаван -вна -вно **1.** *(изложен поплави):* ~ **поље** польо хторе залапюю вилїви; **2.** *(који плави):* ~ **река** рика хтора ше вилїва

водопој *х.* поїско

водопривреда *ж.* водопривреда

водораван -вна -вно горизонтални, водоровни

водоскок *х.* водоскок

водостај *х. и* **водостање** *с.* уровень води

водотек *и* **водоток** *х. (ток воде)* водоцек

водоторањ -рња *х.* водотурня

водство *с.* **1. а)** *(вођење посла)* провадзенє, водзенє; **б)** *(руковођење)* водзенє, руководзенє; **в)** предводнїцтво, вождство; **2.** *зб. (скуп вођа)* вождове, руководство; **3.** *спорт. (водеће место, бољи резултат):* **домаћи тим је дошао у** ~ домашнї тим полач водзиц; **бити у водству** буц у водству, водзиц

вођ *х.* **1.** *оп.* **вођа (1)**; **2.** *оп.* **вођа (2)**

вођа *х.* **1.** *(предводник)* вожд, *беш.* водя*;* **2.** *(водич)* водитель, водзач; **3.** *(пословођа)* дїловодитель, управитель; **4.** *оп.* **вођица (1);** ◊ ~ **навале** *спорт.* водитель навали

вођење *с.* **1.** < **водити**; **2.** *правн.* водзенє; ~ **поступка** водзенє поступка

вођица *ж.* **1.** *мн. (дизгине)* дєплови; **2.** *техн. (шаблон)* фурма; **3.** *техн. (водилица)* водзачка; ~ **вентила** водзачка вентила

вођство *с. оп.* **водство**

вожд *х. (вођа)* вожд

вожња *ж.* воженє; ~ **колима** воженє на авту; ◊ *тран.:* **ред вожње** розпорядок воженя; **ноћна** ~ ноцне воженє; **пробна** ~ пробне воженє

воз *х.* **1.** *(влак)* гайзибан; **брзи** ~ швидки гайзибан; **путнички** ~ путнїцки гайзибан; **теретни** ~ терховни гайзибан; **дошли смо возом** пришли зме на гайзибану; **сео је у** ~ **и отишао** шеднул на гайзибан и пошол; **2.** *(кола)* коч; ~ **дрва** коч древа; **3.** *воєн.* дзело на колєсох; **4.** *покр. (превозно средство уопште)* ладя, чамец, скела и др.; ◊ **оде (прође)** ~ уж по вашаре

возак воска воско **1.** *(лак за вожњу)* хтори лєгко гонїц (вожиц), хтори лєгко идзе; **ова**

кола су ~ тот авто лєгко гонїц, тот авто лєгко идзе; **2.** хтори добре цага; ~ **коњ** конь хтори добре цага

возакати (се) -ам (се) **а)** вожиц (ше) геваль-тамаль; **б)** вожиц (ше)

возар *х.* **1.** *(кочијаш)* кочиш, кочияш; **2.** *(превозник)* **а)** *(на чамцу)* веслач, превознїк; **б)** *(на скели)* скелар, чайкар, превознїк; **3.** *воєн.* возар; **4.** *(возач)* вожач

возарина *ж.* плаценє за превоз, превознїна; **платити возарину** плациц за превоз, плациц превознїну

возарински -а -о: ~ **трошкови** трошки превозу

возати -ам **1.** вожиц *(геваль-тамаль, вецей раз, пре забаву);* **2.** *фиґ.* *(завитлавати, заваравати)* робиц з даким цо *(*як) ше сце; **возају га** робя з нїм цо (як) сами сцу

возац -сца *оп.* **возар**

возач *х.* **1.** *(шофер)* вожач*;* ~ **аутобуса** вожач автобуса, *беш.* автобусар; **2.** *оп.* **возар**

возачки -а -о вожацки; ~ **дозвола** вожацка дозвола

возидба *ж.* **1.** *оп.* **вожња; 2.** *(превоз неовршеног жита)* звожованє, звожовачка

возикати (се) -ам (се) *оп.* **возакати (се)**

возило *с.* превозка; ◊ *тран.:* **моторно** ~ моторна превозка; **прикључно** ~ приключна превозка; ~ **под пратњом** превозка под провадзеньом; **вучно** ~ цагаюца превозка; **запрежно** ~ запрагна превозка

возионица *ж.* гордов *(на колєсох, за превожenє грозна при оберачки)*

возити -им **1.** *(превозити)* **а)** *(једнократно; у једном правцу)* везц; **куд возиш ова дрва?** дзе вежеш тото древо?; **б)** *(вишекратно; у више праваца)* вожиц; **он често вози туристе аутобусом** вон часто вожи туристох на автобусу; **2. а)** *(руковати возилом)* гонїц, вожиц; ~ **кола** гонїц авто; **немој брзо** ~ нє гонь швидко; **б)** веслац; **3.** *(кретати се – о возилу)* исц**; влак вози пуном брзином** гайзибан идзе з полну швидкосцу; **4.** *(мицати неким делом тела):* ~ **рукама** махац з руками *(при ходу);* ~ **раменима** рушац з плєцами; **5.** *(покошено жито на камару)* звожовац; **6.** *(дете у колицима)* вожиц, кочиковац

возити се -им се **1.** вожиц ше; **2.** *(кретати се – о превозном средству)* исц; плївац *(о ладї)*; **возила се по мору галија** ишла (плївала) по морю ґалия; ◊ ~ **на једним** [**истим**] **колима** *(бити у пријатељским односима с ким)* буц добри з даким

вознести се -есем се *рлґ.* вознєсц ше; ~ **у небо** вознєсц ше на нєбо

возни -а -о **1.** гайзибански; ~ **карта** гайзибанска карта; **2.** превозкови, возни; ~ **парк** превозкови парк

возник *х.* драга *(у лєше за цаганє одн. спущованє вирубаних стеблох або хтора вяже валал з главну драгу, з гору и под.)*

возовођа *х.* машинист[а]

војак *х. заст. оп.* **војник**

војарна *и* **војарница** *ж.* касарня

војачити -им *(узимати у војнике)* вербовац [до войска]

војвода *х. ист. и др.* войвода

војводина *ж.* войводина *(обласц з хтору управя войвода)*

војводовати -дујем *(бити војвода; заповедати)* войводовац

војводство *с.* войводство

Војвођанин *х.* Войводян

војвођански -а -о войводянски

војвоткиња *ж.* войводкиня

војевање *с.* войованє

војевати -јујем *осн., фиґ.* войовац

војиште *с. оп.* **бојиште**

војка *ж. покр. (воћка)* овоц, овоцово древко

војке *ж. мн. оп.* **вођица (1)**

војна *ж. (рат)* война

војни -а -о воєни, *рид.* войскови*, заст.* воємски; ~ **рок** воєни рок; ~ **обвезник** воєни обовязнїк; ~ **обавеза** воєна обовязка; ~ **опрема** воєна опрема; ◊ **Војна крајина (граница)** *ист.* Воєна країна (граїца*) (часц Горватскей и Славониї з воєну управу на чолє з ґенералом)*

војник *х.* вояк, *заст.* катона, *поет. рид.* воїн

војнички[1] -а -~ вояцки**;** ◊ **јести** ~ **хлеб** єсц вояцки хлєб, служиц войско

војнички[2] *присл.* по вояцки

војништво *с. оп.* **војска (1)**

војно *х. заст. (муж)* чловек, хлоп, муж

војска *ж.* **1.** войско *с.***; отићи у војску** наруковац, пойсц до войска, *заст.* пойсц за катону*;* **2.** *(рат)* война; **3.** *фиґ.* *(велико мноштво)* громада, полно дакого одн. дачого, крот; **4.** *покр. (кућна чељад)* челядз; ◊ **дићи**/**дизати војску** позберац/зберац войско *(до войни);* **ићи као разбијена** ~ исц як розбите войско; **расути се (разбећи се)**

као ракова ~ посцекац (порозбеговац ше) хтори кадзи; **стајаћа** ~ рядове войско
војсковођа *х.* войсководитель, полководец
вока *и* **воко** *х. гип.* (< **во**) волчок, волок
вокабулар *х. (речник)* вокабулар
вокал *х. ґрам.* вокал, самогласнїк
вокалан -лна -лно вокални; ~ **музика** вокална музика; **вокално р** *ґрам.* вокалне р
вокализација *ж.* вокализация
вокатив *х. ґрам.* вокатив
вол *х. оп.* **во**
волан *х.* **1.** *(управљач)* кормань, волан*;* **2.** *звич. мн. (набрана трака)* фодра, фодрочка
волар *х.* пастир *(хтори чува воли),* волар
волат -лта *х. покр.* **1.** *(свод)* звод; **2.** *слов. при порядкових числовнїкох (пут, крат)* раз; **други** ~ други раз
волеј *х. спорт.* волей
волети -лим **1.** любиц; ~ **уметност** любиц уметносц; ~ **радити** любиц робиц; **ја више волим да шетам него да гледам телевизију** я ше волїм шейтац як патриц телевизию; **не бих волео да...** нє любел бим (нє рад бим) же би...; **2.** *(девојку, момка)* любиц, *заст.* любовац*;* **3.** *(више волети)* волїц; **волимо погинути него робовати** волїме погинуц як рабовац
волетина *ж.* воловина, месо з вола
волети се -лим се **1.** любиц ше; **њих двојица се не воле** вони двоме ше нє любя; **2.** *(о супротним половима)* любиц ше, *заст.* любовац ше
волић *х. дем.* волчок, волок
воловина *ж. оп.* **волетина**
воловод *х. оп.* **водњача**
воловски -а -о воловски; ~ **жила** буяча жила *(файта корбача)*
волонтер *х.* волонтер
волоња *х.* **1.** *пей.* (< **во**) волиско; **2.** *фиґ. гандр. (тром човек)* вол
волт *х. ел.* волт
волтажа *ж. физ.* волтажа
волтеријанац -нца *х.* волтериянєц
волтин -а -о *физ.*: ~ **елеменат** волтов елемент; ~ **лук** волтов лук
волтметар -тра *х. ел.* волтметер
волујар *х. оп.* **волар**
волуји *и* **волујски** -а -о *оп.* **воловски**
волумен *х.* волумен
волунтаризам *х. фил., псих.* волунтариз[е]м
волухарице *ж. мн. зоол.* польски миши, волухарици (Microtus arvalis)
волфрам *х. хем.* волфрам
волшебан -бна -бно *(чаробан)* волшебни
волшебник *х. (чаробњак)* чародїй
воља[1] *ж.* **1.** дзека, воля*, рид.* охота; **2.** *(жеља)* жаданє, дзека*;* ◊ **бити по вољи коме** пачиц ше**,** любиц ше дакому*,* буц дакому по дзеки; ~ **божја** воля божа; ~ **ми (ме) је** *оп.* **имати вољу; вољу за невољу дати** звикнуц ше на чежки обставини; **доћи (пасти и сл.) у вољу некоме** зажадац дацо; **добре воље бити** буц добрей дзеки; **до миле воље** докля ци (му и под.) душа жада, докля (кельо и под.) лєм сцеш (сце и под.); **за вољу чију учинити** *(да се коме угоди)* зробиц дакому по дзеки; **зле воље бити** буц нє у дзеки; **имати вољу** жадац, мац жаданє; **изричита** ~ катеґорична воля (дзека); **имати злу вољу на некога** гнївац ше, бочиц ше на дакого*;* **из воље коме изићи** одпаднуц дакому од дзеки; **имати јаку (слабу) вољу** мац моцну (слабу) дзеку (волю); **на вољу коме оставити (пустити)** охабиц дакого най сам одлучи (риши); **од добре (драге) воље** *(радо)* дзечнє, з радей души; **последња** ~ остатнє жаданє; **преко (против)** [**своје**] **воље** нєдзечнє, процив (нє по) своєй дзеки (волї), на силу; **прећутна** ~ *правн.* прецихна воля (дзека); **уз најбољу (сву) вољу** гоч як бим (биш и под.) [барз] сцел; **ући (доћи) коме у вољу** попачиц ше дакому; **шта је по вољи?** цо жадаш (жадаце)?
воља[2] *ж. анат.* вольо
вољан -љна -љно **1. а)** хтори ма дзеку (волю); **човек је вољно биће** чловек суштество хторе ма дзеку; **б)** *(који потиче од воље)* дзекови, вольни; **вољни покрет** дзекови рух; **2.** *(добровољан)* добродзечни, добровольни; **3.** *(приправан)* готови, порихтани; **4.** *(расположен)* добрей дзеки, розположени; **5.** *(жељан)* жадани; **6.** *(хотимичан)* свидоми; **7.** *воєн.:* **вољним кораком ићи** исц з вольним (шлєбодним) крочайом; **8.** *правн.* вольни; ~ **однос** вольне одношенє; ◊ **бити** ~ мац дзеку, жадац; **био је ~ то учинити** мал дзеку то зробиц
вољен -а -о любени, мили
вољић *х. зоол.* вольчок, заградарка (Hippolais)
вољица *ж.* **1.** *дем.* (< **воља)** дзека, воля; **2.** *(жеља)* жаданє; ◊ **своја кућица, своја** ~ *оп. фраз. под.* **слободица**
вољка *ж. оп.* **воља**[2]

вољко *присл.* **1.** *(угодно)* приємно; **2.** *(радо)* дзечнє, з радей души; **3.** *(спремно)* стройно, порихтано

вољковати -кујем **1.** робиц по своєй дзеки, робиц як дахто сам сце; **2.** *(уживати)* звольовац себе**вољно** *присл.* **1.** *оп.* **вољно (2 – 3); 2.** *(хотимице)* свидомо, нароком; **3.** *воєн.*; **вољно!** вольно!; **на месту вољно!** на месту вольно!

вонь *х. и* **воња** *ж.* **1.** *(мирис)* пах, запах; **2.** нєприємни пах (запах); випаренє; *(смрад)* смрод, сопух

воњав -а -о **1.** *(мирисав)* пахняци; **2.** *(смрдљив)* шмердзаци

воњати -ам *(чим, на што, по чему)* **1.** *(мирисати)* пахнуц на дацо; **2.** *(заударати)* шмердзиц на дацо, *безос.* буц чуц за дачим*;* **одећа му воња по диму** шмати му чуц за димом

восак -ска *х.* воск; **печатни (црвени) восак** печацов[и] (червени) воск; **сигурно као у воску** цалком сиґурно

воскар *х.* воскар

воскара *и* **воскарница** *ж.* воскарня

воскати (се) -ам (се) *оп.* **возакати (се)**

вотирати -ам *зак. и нєзак. (одредити/ одређивати гласањем)* вотир[ов]ац

вотка *ж.* водка *(палєнка)*

вотум *х. (гласање)* вотум

воћар *х.* **1.** *оп.* **воћњак**; **2.** *(узгајивач воћа)* овоцар; **3.** предавач овоци и желєняви

воћарница *ж. (продавница воћа)* овоцарня

воћарство *с.* овоцарство

воће *с. зб.* овоци *мн.,* овоц ж. зб.; **брати** ~ оберац овоци (овоц); **јужно** ~ южна овоц; ◊ **забрањено** ~ забранєна овоц

воћка *ж.* овоц ж., овоцово (овоцне) древко (древо)

воћни -а -о овоцни, овоцов[и]; ~ **шећер** овоцов[и] цукер; ~ **сок** овоцни сок

воћњак *ж.* овоцнїк

воч *викр.* **1.** не *(за гонєнє кравох)* **2.** *звич. повторене* не-не *(за воланє на воду волох, кравох, коньох и под.)*

воша *ж. дзец. гип.* водичка

воштан -а -о **1.** *(који је од воска)* воскови; ~ **фигура** воскова фиґура**; 2.** *(премазан воском)* восковани; ~ **платно** восковане платно

воштаница *ж.* воскова швичка

воштар *х. оп.* **воскар**

воштара *и* **воштарница** *ж. оп.* **воскара**

воштеница *ж. оп.* **воштаница**

воштило *с.* **1.**ципеларски восок; **2.** викс

воштина *ж. (саће без меда)* пляйстра

воштити -им **1.** *(мазати воском)* восковац; **2.** *фиґ. (батинати)* бухац

врабац -пца *х.* тащок, *заст.* врабец*;* ◊ **боље** ~ **у руци него голуб на грани** *присл.* лєпше тащок у руки як голуб на конаре; **има врапца под капом** *(није скинуо капу)* бої ше же му омаржню уха; **то већ и** [**сви**] **врапци знају** то уж и [шицки] тащки знаю

враг *х.* **1.** *(ђаво)* чорт, дябол; **2.** *заст.* нєприятель; **3.** *нар.* **а)** *(неваљалац)* скаранїк; **б)** *оп.* **враголан**; ◊ **бојати се чега као** ~ **тамјана** бац ше [од] дачого як дябол од крижа; **види врага!** *(гле!)* пать-[лє]-пать; ~ **би га знао** дябол (дюґов, пшамац) би го знал; ~ **ме је натерао (навео)** опискал ме пшамац (чорт, дябол); **врага!** *(ни говора)* та дзе! дябла! пшамаца!; **врагу душу записати** *(потпуно се предати злу)* предац ше дяблови (чортови); **до врага**! до чорта (дябла, пшамаца)!; **кога врага!** кого(ш) беса (чорта)!; **кога врага ће ти то?!** на минкива (на дябла, на чорта, на триста псов) ци то?!; **који му је** ~ **?!** ки му пшамац (бес, минки[в]?!; **не да му** ~ **мира** нє да му дябол (чорт) мира, дябол го биє по карку; **нека га** ~ **носи** най го дябол бере; **не лези враже!** же би нє! нє мож то лєм так! зло нє шпи!**; није** ~ **тако црн а)** нє таке велькe зло (нєщесце); **б)** *(није он тако зао)* нє таки чорт (дябол) чарни; **однео** ~ **шалу** то уж нє франта (жарта), то уж наозай; **поћи по врагу** пойсц по нєдобрей драги, попшиц ше; **прођи се врага!** охаб ти то! охаб ти ше того!

враговати -гујем *(владати се обесно)* буц бесни, буц розбуйдошени, буйдошиц ше

враголан *х. (несташко)* шурґут, гунцут, шибенїк; *(шаљивац)* фиґляр, франта, франтовнїк*,* кепкар

враголанка *ж.* шурґут, гунцут; фиґлярка, франтовнїца, кепкарка

враголаст -а -о гунцутски, нєсташни

враголија ж. гунцутство, нєсташносц, збитка; фиґля, кепкарство

враголисати -ишем *и* **враголити** -им *оп.* **враговати**

врагољаст -а -о *оп.* **враголаст**

врагометан -тна -тно *оп.* **враголаст**

вражда *ж.* **1.** *(завада)* завадзеносц, звада; **2.** нєприятельство

враж[**и**]**ји** -а -е **1.** чортовски, дябловски; **2.** *фиґ.* *оп.* **враголаст;** ◊ **ни** ~ *(нико)* анї жадни

вран[1] *х.* **1.** *зоол.* гавран; **2.** *оп.* **вранац; 3.** *евф.* *(враг)* рожкати, чорт, дябол

вран[2] *х.* древени дуґов *(на гордове)*

вран[3] -а -о чарни; **врани коњ** врани конь

врана *ж.* врана; ◊ **бела** ~ била врана; **као да му (ти и сл.) је** ~ **(свракa) попила мозак (памет)** як кед би (биш и под.) ше люльку напил (з пойда спаднул), яґда нє маш (нє ма и под.) нїч под калапом (под хусточку); ~ **врани очију не вади** врана врани нє джубе очи; **пољска** ~ *зоол.* польска врана, врана кракачка (Corvus frugilegus)

вранац -нца *х.* врани конь, боґар

вранило *с.* **1.** *(мастило)* тинта; **2.** чарна фарба

вранити -им фарбиц на чарно

враниħ *х.* **1.** *(младунче вране)* вранче; **2.** *дем.* (< **вран**[1] **(1))** гавранчок

врануша *ж.* чарна кобула, боґара

врањ *х.* **а)** *оп.* **вран**[2]; **б)** дзира на гордове *(през хтору ше лєє вино)*

врањи -а -е вранов

врапче *с.* **1.** *(младунче врапца)* таще; **2.** мали тащок

врапчији -а -е тащков, тащи; **он има** ~ **мозак** вон ма розум як у крави бамбух

враска *ж.* *(бора на лицу)* ранц

врат *х.* **1.** шия, карк; **вода у каналу му је до врата** вода у беґелю му по шию; **опери** ~ умий шию; **ставити коме што за** ~ положиц дакому дацо за шию; **заболео ме је** ~ **откад гледам кад ћеш доћи** заболєл ме карк одкеди це випатрам; **2.** *(сужени део чега)* шия, шийка; ~ **зуба** *анат.* шийка зуба; **3.** *(у куване живине)* ґаґор; ◊ **бацити се коме око врата** нагло (швидко) облапиц дакого, руциц ше дакому коло шиї; **бити коме на врату (за вратом)** *(бити коме на терету)* буц дакому на карку; **доћи коме до врата** *(додијати коме)* допиц дакому, буц дакому по ґаґор; **заврнути (закренути) коме врат**[**ом**] **(шију)** закруциц дакому шию; **на** ~ **на нос** цо скорей, скоком, триском-праском; **није шија него** ~ то цалком исте, то исти пшамац; **обесити (натоварити) што коме о** ~ *(оптеретити кога чиме)* обешиц дакому дацо на карк; **попети се (зајашити и сл.) коме за врат** шеднуц дакому на карк, буц дакому на карку (на бриґу); **савити** ~ покориц ше, подац ше, зогнуц шию; **седети коме за вратом** *(контролисати кога)* буц дакому за петами, вше буц (стац) за даким; **скинути кога** *или* **што с врата** *(ослободити се)* зняц дакого *або* дацо з карку; **сломити** ~ зламац карк; **стати коме** [**ногом**] **за** ~ *(савладати кога)* станyц дакому на шию; **увуħи** ~ *(у страху и сл.)* уцагнуц шию, счупиц ше; **ухватити кога за** ~ **(гушу)** хвациц дакого за ґаґор (ґушу, шию)

врата *с. мн.* **1.** дзвери; **широм отворити** ~ нащежар отвориц дзвери; **кухињска** ~ кухньово дзвери; ~ **од трема** приклєтни дзвери; **дебела (зимска)** ~ жимски дзвери; **2.** *(на огради и сл.)* капурка, дзверка *мн.*; **3.** *(на аутомобилу)* дзверка *мн.*, дзвери; **4.** *(на штедњаку и сл.)* дзверка; **5.** *спорт.* капура, ґол; ◊ **а) заглавити** ~ почац панїчно сцекац вонка, зrгарнуц ше на дзверох *(жадаюци цо скорей висц);* **залупити (затворити) коме** ~ **пред носом** заврец дакому дзвери пред носом; **иза затворених врата (радити, већати и сл.)** за завартима дзверми (робиц, радзиц ше и под.); **куцати на чија врата** дуркац на дачийо дзвери; **отворити** ~ **коме** *или* **чему** отвориц дзвери дакому *або* дачому; **показати коме** [**руком**] ~ указац дакому дзвери; **пољубити** ~ найсц (наисц на) заварти (замкнути) дзвери; **ући на мала (задња)** ~ войсц на мали (заднї) дзвери, войсц наоколо; **б)** *буд.:* **двокрилна** ~ двокридлово дзвери; **клизна** ~ шлїзкаци дзвери; **окретна** ~ обрацаци дзвери; **пуна** ~ полни дзвери; ~ **са испуном** дзвери з виполнєньом; **застакљена** ~ склєняни дзвери

вратанца *с. мн.* **1.** *дем.* (< **врата**) дзверочки; **2.** *(на мањем отвору)* дзверка *мн.*; **3.** *(на огради и сл.)* капурка, дзверка *мн.*

вратар *х.* **1.** портир; **2.** *спорт.* ґолман

вратарати -ам *и* **вратарити** -им часто отверац и заверац дзвери

вратарка *ж.* портирка, придзверна

вратарница *ж.* портирнїца

враташца *с. мн.* **1.** *дем и гип.* (< **врата**) дзверочки; **2.** *оп.* **вратанца (2- 3)**

вратижеља *х.* *оп.* **пластак**

вратило *с.* **1.** *спорт.*, *техн.* вратило; **дочелно** ~ дочолне вратило; **клинасто** ~ клїнасте вратило; **коленасто** ~ колєнкасте вратило;

зглавкасто ~ члєнкасте (персценясте) вратило; **2.** *ткац.* навой

вратина *х.* **1.** *аугм. и пеј.* (< **врат**) карчиско; **2.** мочинґ *(месо коло каркових косцох животиньох)*

вратити -им **1.** врациц; ~ **дуг** врациц длуство; **2.** *(кога или што назад)* врациц; наврациц; ~ **краве** наврациц крави *(хтори ше оддзелєли од чупору);* **3.** *(одговорити)* одповесц, одвитовац, врациц; ◊ ~ **к свести кога** поврациц дакого; ~ **мило за драго** *оп. фраз. под.* **мило**

вратити се -им се врациц ше, *заст. рид.* наврациц ше; *(о свима)* поврацац ше; ◊ ~ **к себи** *(освестити се)* присц ґу себе, очутиц ше

вратиша *х.* тот цо поряднє враца длуство, врацач; ◊ **ни платиша ни** ~ тот цо є и пиє задармо

вратни -а -о шийов[и], шийни, карков[и]; ~ **пршљен** *анат.* шийов[и] персцень

вратник[1] *х. (јака)* ґалєр

вратник[2] *х. оп.* **довратник**

вратнице *ж. мн.* **1.** капура *(на огради маєтку, аклю и под.);* **2.** *(оквир врата)* удзверя *мн.*

вратолом *х.* **1.** шмели и нєроздумани чловек, авантурист[а], пустолов; **2.** *оп.* **вратоломија (1)**

вратоломан -мна -мно **1.** *(о путу – пун стрмина)* барз прикри, каркиламаюци; **2.** *(непромишљен, пустолован)* нєроздумани, безглави; **3.** *(сувише брз)* барз швидки, каркиламаюци; **трчао је вратоломном брзином** бежал з каркиламаюцу швидкосцу

вратоломија *ж.* **1.** *(стрмина)* велька прикрина, барз прикра падина; **2.** *фиґ.* нєроздумане (безглаве, каркиламаюце) подняце, авантура

вратоломина *ж. оп.* **вратоломија (1)**

враћа *ж. покр.* врацанє *(длуства);* ◊ **без плаће и враће** *(бесплатно)* задармо

враћање *с.* < **враћати (се)**

враћати -ам **1.** врацац; **2.** *(кога назад)* врацац; наврацац; **3.** *(одговарати)* одповедац, одвитовац, врацац

враћати се -ам се врацац ше, *заст. рид.* наврацац ше

врач *х.* **1.** *(онај који врача)* врачар, чаровач; **2.** *(лекар; маг)* врач

врачар *х. оп.* **врач (1)**

врачара *ж.* врачарка, чаровачка

врачарије *ж. мн. оп.* **врачбина**

врачарица *и* **врачарка** *ж. оп.* **врачара**

врачати -ам врачац, чаровац

врачка *ж. оп.* **врачбине**

врачбине *ж. мн.* **1.** *(врачање)* врачанє, чарованє; **2.** *(резултат врачбине)* поробене, поробенїско, врачанїна; **бацати** ~ врачац, чаровац; **бацити** ~ поробиц, наврачац; **скинути** ~ одробиц, одчаровац

врашки -а -о **1.** *оп.* **вражији (1 – 2)**; **2.** *фиґ.* **а)** *(жесток)* оштри, моцни, вельки; **настала је** ~ **свађа** настала оштра звада; **б)** *(проклет)* прекляти; ~ **ракија однела му је здравље** преклята палєнка однєсла му здравє; **3)** *(душмански)* нєприятельски

врашки *присл.* чортовски, барз

врба *ж.* верба; ◊ **венчање око врбе (под врбом)** живот на веру, винчанє под вербу; **жалосна** ~ *бот.* смутна (жалосна) верба (Salix babylonica)

врбак *и* **врбљак** -ка *х. (грмље врбе)* верби, вербинки, вербняк

врбаски -а -о (< **Врбас**) вербаски

Врбашанин *х. (становник Врбаса)* Вербащан

врбена *ж. бот.* вербина (Verbena)

врбик *х. оп.* **врбак**

врбиње *и* **врбље** *с. зб. оп.* **врбак**

врбица *ж.* **1.** *дем.* вербочка; **2.** багнїтка *(конарчок верби хтори ше швеци на Квитну нєдзелю);* **3.** *церкв. (Врбица)* Лазарова собота

врбов -а -о вербов[и]

врбовати -бујем вербовац; ~ **у војску** *заст.* вербовац до войска

врбовина *ж.* верба, вербово древо

врбовка *ж.* **1.** *заст. (сакупљање људи за војску)* вербунґ; **2.** *ист. (они који врбују у војску)* вербункоше

врбопуц *х.* вчасна яр, час кед верба пука

врва *ж. оп.* **врева**

врвети -вим **1.** *(кретати се у великом броју):* **на улицама врви маса људи** на улїцох єст полно людзох, на улїцох гучи (вре) од людзох; **2.** *(навирати)* нагло исц (наиходзиц), гарнуц ше

врвца *ж. оп.* **врпца**

врг *х. бот.* лоповик

вргањ *х. оп.* **варгањ**

вргач *х. технол.* видвойовач

вргнути -нем **1.** *(бацити)* руциц, шпуриц; **2.** *(метнути)* положиц; **3.** розмахнуц ше

вргнути се -нем се **1.** *(бацити се)* руциц ше; **2.** *(проћи се чега)* охабиц ше дачого; ◊ ~ **на (у)**

кога *(постати сличан коме)* буц (пойсц, удац ше) на дакого**; син се вргнуо на оца** син на оца, син пошол (удал ше) на оца

вргудав *и* **вргуљаст** -а -о *(кривудав)* кривулькави, кривулькасти

врдалама *ж. и х.* **1.** *(превртљивац, непоуздан човек)* циґан [свойому слову], нєсиґурни (нєбизовни) чловек*;* **2.** *ж.* *(врдање)* вицагованє, викруц[ов]анє

врдати -ам **1.** *(ићи мењајући правац)* круциц ше; **врда по дворишту** круци ше по дворе; **2.** *(помицати)* рушац; *(мицати се)* рушац ше; **3.** *(уклањати се)* сцекац ше, скланяц ше; **4.** *(избегавати истину)* викруцац, вицаговац ше; **не врдај, него говори истину** нє викруцай, алє гутор правду; **5.** *(избегавати обавезу)* вицаговац ше; **6.** буц нєстаємни (нєдошлїдни, нєсиґурни); **жена му врда** жена му люби других

врднути -нем **1.** *(мрднути)* рушиц; *(помакнути се)* рушиц ше; **2.** *(уклонити се)* склонїц ше; **3.** *(избећи обавезу)* вицагнуц ше

вребалац -аоца *х. оп.* **вребач**

вребалиште *с.* стрежиско

вребати -ам **1.** *(скривен чекати)* стрежиц, стрегнуц за даким, дачим*;* **2.** *(прогањати, постављати заседе)* лєшовац за даким; **3.** чекац (*же би дахто наишол и под.)*; **трговац је вребао муштерије** тарґовец чекал купцох; ~ **прилику (згоду)** чекац праву нагоду

вребач *х.* **1.** *(онај који вреба)* подстрегач, лєшовач; **2.** *(уходa)* подпатрач, шпиюн

врева *ж.* **1. а)** *(гунгула)* гужва; **умешали су се у уличну вреву** замишали ше до улїчней гужви; *(мноштво људи)* множество; **2.** *(граја)* галайк, крики, лярма

вредан -дна -дно **1.** *(марљив)* вредни, роботни; **2.** *(који вреди)* вредни; **купио је вредне ствари** купел вредни ствари; **3.** хтори дацо заслужує, достойни дачого, *заст.* годни дачого*;* **хвале** ~ хтори заслужує похвали; **4.** *(кадар, способан)* способни, хтори може дацо зробиц; **није вредан ни о себи се бринути** нє способни є анї о себе ше старац; **5.** *(користан)* хасновити; **вредне беланчевине** *биол.* хасновити бильчки; ◊ **није ни спомена вредно** *(безначајна ствар)* то беззначне, о тим нє вредзи анї бешедовац

вредети -дим **1.** *(имати одређену цену)* вредзиц, *заст.* стац*;* **кућа вреди пола милиона** хижа вредзи пол милиона; **2.** *(важити)* вредзиц, важиц; **ове новчанице више не вреде** тоти пенєжи вецей нє вредза; **3.** *безос.* вредзиц, *заст.* коштац*;* **трудиш се, а ништа ти не вреди** трудзиш ше, а нїч ци нє вредзи (*заст.* а нїч ци нє кошта*)*

вредник *х.* вредни (роботни) чловек

вредно *присл.* **1.** *(корисно)* вредзиц *безос.,* вредно; **то није** ~ **радити без довољно знања** то нє вредзи робиц без достаточного знаня; **2.** *(марљиво)* вредно; **сви** ~ **раде** шицки вредно робя

вредновање *с.* вреднованє

вредновати -нујем вредновац; ~ **нечији рад** вредновац дачию роботу

вредност *ж.* **1.** *з розл. знач.* вредносц; ~ **новца је пала** вредносц пенєжу спадла; **уметничка** ~ уметнїцка (мистецка) вредносц; **ово је дело изузетне вредности** то дїло винїмковей вредносци; **тржишна вредност** тарґовищна вредносц; **употребна** ~ употребна вредносц; **2.** *(значај)* важносц; **3.** *(пуноважност):* **имати** ~ важиц; **документ нема** ~ **без потписа** документ нє важи без подписа; ◊ **вишак вредности** *екон.* звишок вредносци; **папири (хартије) од вредности** вредносни папери, папери од вредносци

вредностан -сна -сно вредносни; **вредносни папири** *банк.* вредносни папери

вредноћа *ж.* *(марљивост)* вредносц, роботносц

вредован -вна -вно **1.** *(болан)* боляци; ~ **рана** боляца рана; **2.** барз чувствительни, барз кевельни

врeђање *с.* увредзованє

вређати -ам **1.** *(наносити увреду)* увредзовац, квилїц, уквильовац*, заст.* ублїжовац*;* **2.** *(повређивати болно место)* розятровац, ятриц, повредзовац; **не вређај ми старе душевне ране** нє розятруй ми стари душевни рани

вређати се -ам се увредзовац ше, уквильовац ше*, заст.* ублїжовац ше

вређач *х.* увредзовач

врежа *ж. бот. (стабљика биљке пузавице)* **а)** *(лубеница, краставаца)* нацинє; **б)** *(бундева и сл.)* копинє, *коц.* нацинє; **в)** *(дивље купине)* чернїчанка

врежити се -им се **1.** *(пуштати вреже)* цагац ше; **краставци се вреже по башти** огурки

ше цагаю по заградзи; **2.** *фиґ.* шириц ше, закорeньовац ше, родзиц ше; **у народу се вређило ново расположење** у народу ше ширело (родзело) нове розположенє

врезнути -нем *(ошинути)* бовкнуц, зрезац; рагнуц *(з палїцу и под.)*

врелина *ж.* горуцосц, горучава

врелиште *с. физ.* точка вреня

врело[1] *с. осн. и фиґ.* жридло

врело[2] *присл.* барз горуцо, з горуцосцу

врелост *ж. оп.* **врелина**

време *с.* **1.** час; **тачно** ~ точни час; **доћи на** ~ присц на час; **управо на** ~ праве на час, на сами час; ~ **је да идемо** час нам исц; **кроз неко** ~ о даяки час; **у последње** ~ остатнї час, у остатнїм чаше; **јуче у ово** ~ вчера таки час; **шта радиш ти овде у ово ~ ?** цо ти ту робиш таки час?; **за извесно ~ (траје, важи и сл.)** (за) даяки (єден) час, до часу (тирва, важи и под.); **извесно** ~ єден час; **2.** *(стање у атмосфери)* хвиля; **лепо** ~ красна хвиля; **ружно** ~ бридка хвиля; **пролепшало се** ~ вихвилєло ше; **3.** *(невреме)* буря, нєпогода; **4.** *мед. нар. (менструација):* **имати** ~ мац на себе; ◊ ~ **ће показати** увидзиме о даяки час, час укаже; **губити (траћити)** ~ трациц час, забавяц ше; **да прође** ~ же би (бодай би) прешол час; **добити у времену** достац на часу; **доћи ће наше (моје, твоје итд.)** ~ придзе наш (мой, твой итд.) час, придзе наша (моя, твоя итд.) хвилька; **држати корак с временом** тримац крочай з часом; **за вечита времена** навики, на вики виков, наорек; **за** ~ **док** покля, док; **које је ~ ?** кельо годзин?; **кратити (прекраћивати)** ~ робиц дацо же би швидше (скорей) час прешол, скрацовац час; **од времена до времена, с времена на** ~ з часу на час, кеди-нєкеди, од часу до часу; **питање је времена** питанє часу; **пре времена** скорей часу; **прегазило га** ~ преґажел го час; **пркосити времену** упрекосциц часу; **радити преко времена** робиц поверх часу; **радно** ~ роботни час; **садашње** ~ *ґрам.* терашнї час, презент; **свака сила за времена** кажда сила преходна; **с временом** з часом; **све у своје** ~ шицко на (шицко ма) свой час; **убијати** ~ *(забављати се из досаде)* нє мац другей (иншакей) роботи, робиц дацо бодай би час прешол; **у духу времена** у духу часу; **у прво** ~ перше, на початку, спочатку; **у своје** ~ *(некад, раније)* дакеди, скорей

времен -а -о *оп.* **временит (1, 2)**

временит -а -о **1.** *(привремен)* дочасни; **2.** *(времешан, постар)* старши; **за поротнике се бирају паметни и обично временити људи** за поротнїкох ше вибераю мудри и звичайно старши людзе; **3.** *(стар, овештао)* стари; **4.** *(пун непогода):* **за временитих дана** у дньох кед тирваю нєпогоди, под час бурйових дньох

временски[1] -а -~ часови; ◊ ~ **реченица** *ґрам.* часове виреченє; ~ **зона** *ґеоґр.* часова зона

временски *присл.* часово; ~ **ограничен** часово ограничени

времеплов *х.* часоплїв

времешан -шна -шно *оп.* **временит (2)**

времја: во ~ **оно** *(врло давно)* во время оно

вренга *ж. мед. покр.* сифилис

вренгав -а -о *покр.* тот цо ма (хори на) сифилис

вренгија *ж. (конопац)* штранґ

врењак -њка *х. покр. оп.* **вренга**

врење *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **врети**; **2.** *(у народу, масама)* рух, рухи, вренє; **после доношења закона настало је** ~ **међу радницима** по приношеню закона настал рух медзи роботнїками; **3.** *хем.* киснуце, вренє; **4.** *(кључање)* вреце, вренє; **тачка врења** *физ.* точка вреня

врео -ела -ело **1.** *(врућ)* горуци, паляци; **2.** *(о течности)* **а)** горуци; **б)** *(који кипи)* враци; **3.** *фиґ.* горуци, [барз] цеплi; **врела осећања** горуци чувства; ~ **љубав** цепла (горуца) любов

вресак -ска *х. бот.* вреска (Calluna)

вресло *с. оп.* **повраз**

вретенаст -а -о вреценков[и], вреценкасти; ~ **корен** *бот.* вреценков корень

вретенати -ам *и* **вретенити се** -им се *(класати)* виклашовац ше

вретено *с.* **1.** *(на коловрату)* вреценко*, заст.* врецено; **2.** *техн.* врецено, вреценко; **вучно** ~ цагаце врецен(к)о; **завојно** ~ *техн.* ґвинтове врецен(к)о

врети врим **1.** *(кључати)* врец *и фиґ.;* **2.** *(клокотати)* пенїц ше, плющац; **3.** *(бити препун чега)* буц полни дакого, дачого и з даким, дачим, врец; **логор ври од људи** лаґер полни з людзми; **4.** *хем. (превирати)* киснуц

врећа *ж.* мех; **папирна** ~ паперови мех; ◊ **бити свакој врећи закрпа** *(мешати се у све)* буц у каждей мачанки запражка; **завезана** ~ *(сметен човек)* завязани [як гачнїк]; **нашла** ~ **закрпу** яки єден, таки други; як кед би були на истим бардзе ткани; яка дзирка, така платка; **ставио (стрпао) је све у исту врећу** йому шицки єднаки, стрепал шицких до истого меха; **то је** ~ **без дна** до моря (беґелю, Дунаю) нє вредзи води сипац

врећар *и* **врећоноша** *х. (носач врећа)* мехар

врећи вршем *(вршити житарице)* тлачиц

вречати -чим **1.** *(мекетати – о кози)* бечац; **2.** *(вриштати)* врещац

врж *х.* **1.** *(чвор у дрвету)* ґузел; **2.** *мед.* запухнуце ставцох

вржав *и* **вржновит** -а -о *(пун чворова – о дрвету)* ґузловати

врзати -ам **1.** *оп.* **вребати (1); 2.** *оп.* **врзмати се**

врзати се -ам се *оп.* **врзмати се**

врзимице *присл.* [розмахуюци] зоз шицку моцу (силу), кельо ма (мал и под.) моци; **удари га мотком** ~ розмахнул з палїцу и вдерел го кельо мал моци

врзин -а -о: ~ **коло 1.** *фолкл.* ноцни танєц босоркох; **2.** *фиґ. (збрка, хаос)* вашар, гаос, парада; ◊ **тај је био на врзину колу** *(све је прошао, много је доживео)* ! було з нього и бруґи и ґайди

врзина *ж.* **1.** плот з пруца *або* конарох**; 2.** *(честар)* гущава

врзмати -ам *(вуцарати)* цагац

врзмати се -ам се **1.** *(мотати се)* круциц ше, мотац ше, гнєсц ше, шпотац ше; **2.** *фиґ.* круциц ше; **по глави су му се врзмале разне мисли** по глави ше му круцели рижни думки

врзнути се -нем се одскочиц *(набок)*

врисак -ска **1.** *(од страха, жалости)* вреск, врещанє, врис[о]к; **зачуо се** ~ **уплашене жене** чуло ше врещанє злєкнутей жени; **2.** *(крик)* крик, крики, кричанє; *(зацењивање)* вищанє; **из веселог друштва чуо се покоји** ~ з веселого дружтва чул ше кеди-нєкеди крик; **3.** *(резак животињски глас):* ~ **коња** гласне регочанє коня; ~ **прасади** квичанє прашатох; ~ **сове** крик сови; **4.** *(отегнут звук):* ~ **локомотиве** гласне писканє локомотиви; ~ **мећаве** гук курняви

вриска *ж. оп.* **врисак (1 – 3)**

врискати -ам *оп.* **вриштати**

вриснути -нем **1.** *(продорно јаукнути)* зврещац, звищац; **2.** *(зањиштати – о коњу)* зрегочац; **3.** *(испустити продоран звук):* **пушка је вриснула** пушка штрелєла (пукла, спрацала); **локомотива је вриснула** локомотива гласно запискала

вриштање *с.* < **вриштати**

вриштати -тим **1.** *(продорно јаукати)* врещац, вищац; **2.** *(продорно дречати – о животињама);* **коњ је вриштао** конь гласно регочал; **свиња вришти** швиня квичи; **3.** *(испуштати продоран звук):* **граната вришти кроз ваздух** ґраната гвижджи през воздух; **митраљез је вриштао** митралєз черепчал; **вришти жеравице падајући у воду** сича жирячки падаюци до води

вриштав -а -о врещаци; ~ **глас** врещаци глас

врка *ж.* **1.** *(предење мачке)* гранє, предзенє *(мачки)***; 2.** *(зујање вретена)* гурчанє *(вреценка)*

вркати -ам **а)** *(подбадати)* штикац, пуйкац; **б)** *(подстицати)* наводзиц, спонукац

вркет *х. покр. (мала лађа)* ладьочка

вркоч *х. (кицош)* нялкош

вркочити се -им се *(кочоперити се)* пишиц ше

врлет *ж.* **а)** *(стрмина)* прикрина, прикре, прикросц; прикра скала; **б)** гора, (гори, горски край) з прикрима скалами (з каменима прикринами), каменїсти предїли

врлетан -тна -тно **1. а)** *(стрм)* прикри; **б)** *(кршевит)* горски; полни прикрих скалох (камених прикринох); скалови; нєпреходни; **ово је** ~ **крај** то горски нєпреходни край полни прикрих скалох**2.** *фиґ. (ћудљив, напрасит)* наровни, руцаци

врли -а -о *(врстан, честит)* статочни, шталдовни, *рид.* цни

врлина *ж.* **1.** *(позитивна особина човека)* красна прикмета, чеснота, чесносц, *заст.* цнота*;* **у народној поезији се уздижу највеће људске врлине** у народней поезиї ше воздзвигую найвекши людски чесноти (найкрасши людски прикмети); **2.** *(способност, умење)* схопносц, способносц; ~ **говорења** схопносц бешедованя; **3.** *(морална узвишеност)* чеснота, морална возвишеносц; **4.** *(скуп позитивних особина у човеку)* статочносц, шталдовносц; **5.** добра страна, добри бок; **врлине овог метода су...** добри страни тей методи то... **; 6.** одлика;

добио је медаљу за ратничке врлине достал медалю за вояцки одлики

врличина *х.* добри чловек

врло *присл.* барз

врлудав -а -о *(кривудав)* кривулькави, криви

врлудати -ам **1.** *(тетурати се)* плянтац ше **2.** *(тумарати)* блукац [ше]; **3.** исц (заношиц ше) лїво-право; *(често мењати правац)* круциц ше; **4.** *(вијугати)* кривуляц, кривулькац

врљав -а -о *(разрок)* назрачи

врљати-ам **1.** *(бацати)* руцац; **2.** *(лутати)* блукац, круциц ше

врљика *ж.* **1.** колїк, палїца *(за ограду);* **2.** ограда з колїкох (палїцох)

врљити -им *(бацити)* руциц

врљоок *и* **врљоокаст** -а -о *оп.* **врљав**

врндати -ам **1.** пресц *(грубу предзу);* **2.** *(зврјати, брујати)* **а)** *(о мачки)* пресц, грац; **б)** *(о вретену и сл.)* гурчац

врндуљ *х. покр.* колєсо *(направене з єдного фалата древа, без шпицох и шини)*

врнут *х. зоол. покр.* скуша

врнути (се) -нем (се) **1.** *(вратити (се))* врациц (ше); **2.** *(окренути (се))* обрациц (ше)

врнчаница *ж.* ременьчок *(на верху бочкори)*

вро врла врло *оп.* **врли**

врпољити се -им се **1.** *(вртети се, мешкољити се)* кормацац ше, верциц ше; **врпољи се на столици** кормаца ше на карсцелю; **2.** знємирено ше круциц (мотац, ходзиц)

врпца *ж.* **1.** **а)** *(за везивање)* шнурка; **б)** *(пантљика)* пантлїчка, пантлїка; ◊ **пупчана** ~ *анат.* пупок; **текућа (покретна)** ~ *(покретна трака)* рухома пантлїка

врпчаст -а -о пантлїкасти; ~ **нервни систем** *анат.* пантлїкаста нервна система

врпчењак -ка *х. покр.* бочкора з преплєценима ременьчками на верху

врсан -сна -сно *оп.* **врстан**

врскав -а -о *(који врска)* **а)** шепетлїви; **б)** розмазоваци

врскати -ам *(шушљетати)* **а)** на шепетлїво бешедовац; **б)** на розмазовацо бешедовац

врсник *х. оп.* **вршњак**

врсност *и* **врсноћа** *ж.* велька вредносц; одличносц; совершенство; способносц; квалитет; *(врлина)* чеснота, *заст.* цнота

врст *ж. оп.* **врста**[1]

врста[1] *ж.* **1.** *(сорта)* файта, *заст.* фела, *рид.* род*;* **животињска** ~ животиньска файта; **врсте речи** *ґрам.* файти словох; **2.** *(нараштај)* ровень *ж.,* ґенерация; **3.** *(низ, ред)* шор; **4.** *(постројени војници, вежбачи)* строй; ◊ **прве врсте** одлични, першей класи

врста[2] *ж.* верста *(росийска мера за длужину, 1,067 км)***врстан** -сна -сна **1.** *(који се нарочито истиче својом позитивном особином)* **а)** *(виђен, угледан)* барз углядни, найугляднєйши, найлєпши, шталдовни, вибрани*;* **народ бира у руководство врсне и поштене људе** народ вибера до руководства найугляднєйших и чесних людзох; **б)** полни красних прикметох, полни чеснотох; **в)** *(изврстан)* одлични, позарядови; совершени; **он је** ~ **ловац** вон одлични ловар; **г)** способни; барз способни; **ґ)** барз шмели (храбри); **д)** красни; моцни; крепки; **е)** *(радан)* барз роботни (вредни); **є)** *(који има вредност, цену)* вредни, хтори вредзи; **2.** *лєм одр. (који се тиче врсте)* файтови

врстати -ам **1.** *(постављати у редове)* шоровац, поставяц (класц) до шору (шорох); **2.** *(сврставати)* класц *(до одредзеней катеґориї)*

врстач *х. друк.* градка *(металне преградзенє до хторого буквоскладач з руку склада букви)*

врсти се врзем се *(кретати се без циља)* круциц ше, мотац ше

врт *х.* **а)** *(већи, са воћем, поврћем)* заграда; **б)** *(мањи, са цвећем, поврћем)* заградка; ◊ **ботанички** ~ ботанїчна заграда; **зоолошки** ~ зоолоґийна заграда

вртаљ -ља *х. покр. оп.* **фртаљ**

врталька *ж.* **1.** пирко пропелера; **2.** гомбалка *(у клїтки за птици)*

вртар *х.* заградар; заградкар

вртарити -им заградариц; заградкариц; занїмац ше зоз заградарством (заградкарством)

вртарски -а -о заградарски; заградкарски

вртати[1] **(се)** врћем (се) врацац (ше)

вртати[2] -ам **1.** *(бушити сврдлом и сл.)* вартац/вертац, дзиравиц; фуровац *(з фуровом)*; ~ **орахе** розбивац орехи з ножом; **2.** *(бунар)* вибивац (биц) студню

вртач *х.* **1.** *(бушач)* вартач; **2.** *(бушилица)* вартачка

вртача *ж.* **1.** *(удубина у кршу)* красове углїбенє, тевчир; **2.** *покр.* *(вир)* тевчир, крутила

вртеж *ж.* обрацанє, окруцанє

вртети -тим **1.** *(обртати)* обрацац, окруцац; **2.** *(махати)* махац; ~ **главом** махац з главу; ~ **репом** махац з хвостом; **3.** *(делом тела)* верциц; ~ **раменима** верциц з плєцами; **4.** *(увртати)* закруцац, круциц; **5.** *(упредати)* сукац; **6.** *(бушити свրдлом)* вартац/вертац, фуровац; **7.** *(жигати у костима)* болїц, стрикац

вртети се -тим се **1.** *(обртати се)* обрацац ше, окруцац ше; **2.** *(у плесу)* викруцац ше; **3.** *(врпољити се)* верциц ше, кормацац ше; **4.** *(врзмати се, мотати се)* круциц ше, заходзковац, мотац ше; **5.** *безос.* круциц ше; **врти ми се у глави** круци ше ми у глави, круци ше ми глава; ◊ **врти ми се мозак (од бриге, од посла)** нє знам дзе ми глава (од бриґи, од роботи); ~ **као чигра (чиков, преслица)** *(бити у непрекидном покрету)* бегац (залєтовац) як цинка

вртешка *ж.* **1. а)** *(рингишпил)* ринґишпил, шедалки; **б)** *(у облику животиња, чамаца и сл.)* конїки; чамци; **в)** окруцачка; **2.** *(пропелер на штапу)* фуркадло; **3.** *оп.* **ветроказ; 4.** *(за предење гајтана)* клотка

вртиветар -тра *х.* *(ветропир)* витрови, дуй витре

вртигуз *и* **вртиреп** *х.* *(који никада не мирује)* хтори бега як з посолєну (як кед би мал хробачки); **то је прави** ~ тот лєм бега як з посолєну

вртић *х. дем.* заградка; **дечји** ~ дзецинска заградка

вртка *ж.* *(бургија)* фуров

вртлар *и* **вртљар** *х. оп.* **вртар**

вртларити -им *оп.* **вртарити**

вртларство *с. оп.* **повртларство**

вртлог *х.* **1.** *(вир)* тевчир, крутила, *рид.* водокрут; **2.** *(у ваздуху)* форґов; **3.** *фиґ.* форґов, вихор

вртложан -жна -жно **1.** окруцаци; крутилови, сфорґовени; кружни, кругови; **вртложне струје** *ел.* кружни струї; **2.** *физ.* крутилови

вртложење *с. хем.* тевчированє, крутилованє

вртложити (се) -им (се) *(окретати се у ковитлац)* круциц ше, окруцац ше; круциц ше у тевчирох (крутилох) *(о чечносци);* **вода се вртложи и пени** вода ше круци у тевчирох и пенї

вртљати се -ам се *(врзмати се)* круциц ше, мотац ше, гнєсц ше

вртљив -а -о **1.** живи, нємирни; **2.** *(превртљив)* нєстаємни

вртни -а -о заградови, заградкови; ~ **врата** капурка до загради (заградки)

вртња *ж.* **1. а)** *(врћење)* обрацанє, окруцанє, круценє; **б)** *(у плесу)* викруцанє; **2.** *(жигање у костима)* реома, госцец

вртоглав -а -о **1.** главокруцаци, од хторого ше глава круци; **летети вртоглавом брзином** лєциц з главокруцацу швидкосцу; **2.** *(хировит, бесан)* шалєни, бесни

вртоглавац -вца *х.* *(брљив, несмотрен, будаласт човек)* шалєняк, дурбак

вртоглавица *ж.* круценє [у] глави; **хвата ме** ~ круци ше ми у глави, круци ше ми глава; *фиґ.* главокруценє

вртоглаво *присл.* **1.** главокруцацо, барз швидко; **2.** *(лудо, тврдоглаво)* шалєно, як без глави, упарто

вртоград *х. заст. оп.* **врт**

вртуљ *х.* **1.** *покр. оп.* **вихор; 2.** *покр. (на запрежним колима)* ферґетьов

вртуљак -љка *х.* **1.** *оп.* **вртешка (1); 2.** *дем. покр. (мали вихор)* форґовчок, форґовик

врћи[1] вргнем *оп.* **вргнути**

врћи[2] *и* **вNћи** вршем *оп.* **врећи**

врћкати -ам (*дем.* < **вртети**) покус обрацац (окруцац); помаховац; покус верциц, поверцовац; покус закруцац (круциц); помали (покус) вартац/вертац (фуровац)

врула *ж. нар. оп.* **фрула**

вруљ *х. и* **вруља** *ж.* *(врело)* жридло; жридло на морским дну

врусак -ска **1.** *(хрскање при јелу)* хрустанє; **2.** шкрипанє

врускав -а -о *(хрскав)* хрустаци

врускати -ам **1.** *(хрскати при јелу)* хрустац; **2.** шкрипац

врутак -тка *х. оп.* **извор, врело**

врућ -а -е **1. а)** горуци; розгоруцени; ~ **сунце** горуце слунко; **немој тако ~ да пијеш воде** нє пий таки розгоруцени води; **б)** *(кипући; усијан)* горуци, печаци; враци; **2.** *фиґ.* **а)** горуци, барз цепли**; добити вруће батине** буц барз бити; **б)** *(ватрен)* огньови, страсни; **3.** *(нов, свеж)* швижи, фришки; **4.** *у служби меновнїка, лєм одр., ж.* преварена палєнка *(з медом або цукром)*

врућац -ћца **1. а)** нєзмарзнуте место у рики *або* озеру; **б)** струя у рики *або* озеру; **2.** *фиґ.* *(жар)* горучка

вруће *присл.* **1.** горуцо; **2.** *фиґ.* **а)** страсно, барз, огньово, од шерца**; б)** *(опасно, шкакљиво)*

опасно, прикро; ◊ ~ **му је под ногама** аж му горуцо

врућина *ж.* **1.** *(од сунца)* горучава; **2.** *(висока температура)* горуцосц, велька цеплота; ◊ **пасја (псећа)** ~ горуцо аж да ше чловек влапи, права каникула

врућица *ж. мед. нар.* горучка *и фиґ.*

врх[1] *х.* **1.** верх; ~ **планине** верх гори; **2.** *(вршак)* верх, конєц; ~ **ножа** верх ножа; ~ **оловке** конєц клайбаса; **3.** *(свршетак)* конєц; **4.** *(предњи редови)* предок; ~ **колоне** предок (чоло) колони; **5.** *(прочеље)* чоло; ~ **трпезе** чоло стола; ◊ **бити (стајати) на врху језика** буц (стац) наверх язика

2

врхунараван -вна -вно *и* **врхунаравски** -а -о *заст.* надприродни

врхунац -нца *х.* **1.** *(врх, вис)* верх*;* **2.** *(највиши степен)* верх, вершина, вершок; **бити на врхунцу моћи** буц на верху моци

врхунски -а -о вершински; найвисши, найлєпши; ~ **спорт** вершински спорт; ~ **стручњак** найвисши (найлєпши) фаховец

врхушка *ж.* верхушка

врцав -а -о пирскаци

врцалица *ж. пчол.* фурканїца

врцати -ам I. *нєпрех.* **1.** *(снажно избијати – о искрама, капима и сл.)* лєтац, пирскац, биц, вибивац; **2.** *(светлуцати)* швициц ше, блїщац ше; **3.** *(о пахуљицама, лишћу)* падац; II. *прех.*: ~ **мед** фуркац мед; ~ **масло** препущовац млєко

врцати се -ам се *(чинити брзе покрете)* бегац, швидко ше рушац

врцем *присл. нар. (право)* просто

врцкати -ам швидко рушац з часцу цела; ~ **репом** швидко махац з хвостом

врцкати се -ам се верциц ше при ходу, [на] верцацо ходзиц

врцнути -нем **1.** *(снажно избити – о искрама, капима и сл.)* вилєциц, пирснуц, вибиц; **2.** *(учинити брз покрет):* ~ **репом** швидко замахнуц з хвостом; **врцнуо је, па фотографија није успела** рушел ше, та ше фотоґрафия нє удала

врцнути се -нем се **а)** *(нагло се покренути)* скочиц, руциц ше; **б)** *(пренути се)* порвец ше/порвац ше, таргнуц ше

врч *х.* глїняни канчов**;** ◊ **при пуном врчу** *(у изобиљу)* дзе єст шицкого

врчак -чка *х. дзец. покр. (мачак)* кандурик

врх[2] *прим. з ґен.* **1.** *(изнад)* над; ~ **главе** над главу; **2.** *(осим)* [о]крем, попри; ~ **тога** [о]крем того, попри тим (того); **3.** *(због)* пре; **4.** *звич. мн. (руководеће личности)* верхи

врхаст -а -о *(шиљаст)* кончисти

врхње *с. (павлака)* шметанка

врховни -а -о **1.** *(главни)* верховни; ~ **командант; 2.** *(истакнут)* визначни, високи; **3.** *(врхунски)* вершински

врховништво *с.* власц; верховна власц; влада

врхом *присл.* до верху, верхом; ~ **пун** до верху (верхом) полни

врху *прим. оп.* **врх**

врчати[1] -чрм **1.** *(одавати глас „вр" – о мачки, псу и др.)* мурчац; **2.** *(зврјати)* гурчац; **вретено врчи** вреценко гурчи; **3.** *фиґ. (на кога – гунђати)* дудрец, бочиц ше

врчати[2] -ам чесац конопу *(*волну, лєн)

врчина *ж. покр. (ноћна посуда)* гарчичок, шербли

врч[к]ав -а -о *(коврчав)* кандрасти

врша *ж. риб.* буґни

вршај *х.* **1.** адяш *(розложене на гумнє жито хторе ше тлачело з коньми)*; **2.** *(вршидба)* тлачидба

вршак -шка *х.* **1.** *дем. и гип.* верщок; **2.** *фиґ. оп.* **врхунац (2);** ◊ **на вршку вршка** на самим верху

вршалица *ж.* трешка, тлачарка, тлачаца машина

вршана *ж. оп.* **вршај (1)**; ◊ **радити као коњ на вршани** робиц як конь (вол)

вршач *х. оп.* **вршилац**[2]

вршва *ж. покр. оп.* **врша**

вршење[1] *с.* **1.** < **вршити**[1]; **2.** *правн.* окончованє; **незвано вршење туђих послова** *правн.* нєволане окончованє цудзих роботох

вршење[2] *с.* < **вршити**[2]

вршидба *ж.* **1.** *(вршење жита)* тлаченє; **2.** *(време кад се врше)* тлачидба

вршика *ж.* **1.** верх *(звич. на рошлїнох);* **2.** *бот.* младнїк *(хтори виганя з кореня лози);* **3.** *бот. (витица)* баюса**; 4.** ценши край вайца

вршилац[1] -иоца *х.* окончователь; ~ **дужности** *адм.* окончователь длужносци

вршилац[2] -иоца *х.* чловек з дружтва хторе тлачи житарки; **вршиоци** дружтво *(при тлачацей машини)*

вршити[1] вnшрм *(обављати)* окончовац, вершиц, кончиц; ~ **дужност некога** *адм.*

окончовац длужносц дакого; ~ **притисак на кога** окончовац прицисок на дакого, наперац на дакого

вршити[2] в,шрм **1.** *(врећи)* тлачиц; **2.** *(вртети се, вршљати)* круциц ше, мотац ше

вршка[1] *ж. оп.* **вршак (1)**

вршка[2] *ж. покр. оп.* **врша**

вршкара *ж.* кошнїца *(виплєцена у форми копи)*

вршке *и* **вршком** *присл. оп.* **врхом**

вршљати -ам **1.** *(тумарати)* круциц ше, мотац ше, ходзиц геваль-тамаль, блукац; **2.** робиц по своїм (самовольно, як дахто сам сце)

вршни -а -о верхнї, горнї**;** верхов

вршник *и* **вршњик** *х.* глїняна або метална покривка под хтору ше дацо пече

вршњак *х.* парняк, ровень *ж.* *(нєпрем. у функциї предиката), заст.* ровеснїк/ровешнїк*;* **он је мој** ~ вон мой парняк, вон моя ровень

вршњакиња *ж.* парнячка, ровень *ж.* (*нєпрем. у функциї предиката*), *заст.* ровеснїца/ровешнїца

вршњачки -а -о парняцки

врштати -ам шкрипац *(о шнїгу, писку и под.)*

Вршчанин *х.* (*становник Вршца)* Верщан

вуга *ж. зоол.* вуґа (Oriolus)

вугаст -а -о *(пепељаст)* ґарови

вугљив -а -о хтори лєгко упива влагу, одвельговаци

вугнути -нем упивац влагу, одвельговац, поставац влажни

вуждити -им *покр. (фијукати)* гвижджац

вузле -ета *с. покр. (дериште)* смаркош

вуја *и* **вујо** *х. гип.* (< **вук**) вовк, вовчок

вук *х.* вовк, *нар.* фаркаш*;* ~ **длаку мења, а ћуд никада** кловаки нє стирча, алє писки вирча; облєч швиню до злата, а вона пойдзе до блата; ~ **у овчијој (јагњећој) кожи** вовк у овчей (баранчецовей, ягнятковей) скори; **гладан као** ~ гладни як пес (вовк); **и** ~ **сит и козе (овце) на броју** и коза сита и капуста цала; **изео (појео)** ~ **магарца** як кед би нїч нє було, як кед би ше нїч нє стало; **крсти вука, а** ~ **у гору** облєч швиню до злата, а вона пойдзе до блата**; ми о вуку, а** ~ **на врата** о кого ше бреше, того витор нєше; **морски** ~ *(искусан морнар)* морски вовк; **поставили вука за пастира, дали вуку козлиће пасти** дали кандурови колбаси чувац

вукљати -ам *(носити с муком)* влєчиц

вуковац -вца *х.* вуковец *(прихильнїк язичних реформох Вука Караджича; одлични школяр у шицких класох основней школи, хтори прето достал Вукову диплому)*

вукодлак *х.* вампир *(чловек хтори по народним вереню по шмерци става з гроба и цица людзом крев або роби други зла)*

вулгаран -рна -рно вулґарни

вулгаризовати -зујем *и* **вулгаризирати** -ам *зак. и нєзак.* вулґаризовац

вулкан *х.* вулкан *и фиґ.*

вулканизација *ж. хем. и др.* вулканизация

вулканизер *х.* вулканизер

вулканизирати -ам *зак. и нєзак.* вулканизовац; ~ **гуму** вулканизовац ґуму

вулкански -а -о вулкански

вуна *ж.* волна; **стаклена** ~ склєняна волна; **ко за туђом вуном пође, сам острижен кући дође** *(ко се полакоми на туђе, често изгуби и своје)* за люцким лєшує, свойо утрацує; **вуна!** *беш.* шерцо до петох вошло

вунар *х.* волнар

вунара *ж.* волнарня

вунарски -а -о волнови, волнарски

вунаст -а -о **1.** *(сличан вуни)* волняни, волнасти; **2.** *(маљав)* зароснути *(з власками, мохотку);* **3.** *(чупав)* шерсцати; **вунасте панталоне** шерсцати панталони**вунен** -а -о волняни; ~ **тканина** волняне платно; ~ **марама** хустка; ~ **индустрија** индустрия волни

вуница[1] *ж. дем.* волночка

вуница[2] *ж.* вул *(волняни)*

вуновлачара *ж.* **1.** *(радионица)* чесарня; **2.** *(справа)* чесарка

вурда *ж. оп.* **урда**

вурити -им *зак. покр.* **1.** *(бацити)* руциц, *експр.* шпуриц; **2.** *(одбацити)* одруциц, *експр.* шпуриц, швитнуц

вута *ж. покр. (кецеља)* фартух

вући вучем **1.** цагац, *заст. рид.* цагнуц; ~ **кога за косу** цагац дакого за власи; скубац дакого *(цагац за мали прамень власох);* ~ **зуб** *(вадити зуб)* цагац зуб; ~ **воду из бунара** цагац воду зоз студнї; *безос. фиґ.* **вуче ме у родни крај** цага ме до родзеного краю; ~ **дим** *(из цигарете)* цагац дим *(з*

цигаретли); **димњак добро вуче** комин добре цага; **2.** *(носити што тешко)* влєчиц, влачиц, цагац; *(возити)* вожиц, цагац; ~ **шљунак** вожиц шлюнок; **3.** *(добијати плату и сл.)* доставац, цагац; **он вуче добру плату** вон достава добру плацу; **4.** *(ринтати)* чежко робиц, трапиц ше, цагац; **5.** *(фигуру у шаху)* исц, цагац**; 6.** *(лутрију)* цагац, вицаговац; **7.** *фиґ. (пити алкохол)* пиц**; 8.** *(кога за раме, руку – захтевајући што)* цагац, натарговац; **9.** *(хрому ногу за собом)* цагац, зацаговац; ◊ **вуче га срце (жеља) за нечим, нечему** цага го шерцо за дачим, ґу дачому; ~ **батине** буц бити *(часто, стаємно);* ~ **болест** хоровац; ~ **кестење из ватре** *оп. фраз. под* **кестење**; ~ **корист из чега** доставац хасен з дачого; ~ **ланце (окове)** буц на робиї, цагац ланци (окови); ~ **лозу (корен, порекло)** походзиц, водзиц походзенє; ~ **кога по судовима** судзиц дакого; ~ **ноге (корак)** влєчиц (цагац) ноги; ~ **реп за собом** *(имати какву љагу)* цагац хвост за собу; ~ **паралелу (успоредбу) између чега** поровновац дацо, цагац паралелу медзи дачим; ~ **воду на свој млин** цагац воду на свой млїн; ~ **кога за језик** цагац дакого за язик; ~ **кога за нос** цагац дакого за нос

вући се вучем се **1.** цагац ше; ~ **се по земљи** цагац ше по жеми; ~ **за косу** цагац ше за власи*;* скубац ше за власи *(цагац ше за менши праменї власох);* **2.** *(пружати се у дужину)* цагац ше, исц; **долином се вуче речица** по долїни ше цага ричка; **3.** *(тешко се кретати)* влєчиц ше, цагац ше; *(вући ноге)* шапчиц; **4.** *(борити се, рвати се)* бориц ше, пасовац ше, биц ше; **5.** *(препирати се)* правоциц ше, прец ше, спричкац ше, нацаговац ше; **6.** *(смуцати се)* ходзиц, цагац ше; ~ **по крчмама** ходзиц по карчмох; **7.** *(с неким – живети у недопуштеним љубавним односима)* тримац ше, фраєриц ше з даким*;* **8.** *(отезати се)* розцаговац ше, цагац ше; ◊ **вуци ми се испред очију** трац ше ми спред оч[ох]**; вуче се као пребијена мачка** цага ше як швиньски черева

вуцара *ж. и х. (скитница, пробисвет)* блукач, скитнїк, вандровкаш

вуцарати -ам *пей.* цагац

вуцарати се -ам се **1.** *(скитати се)* ходзиц, блукац; **2.** *(с ким – бити у недозвољеним љубавним односима)* тримац ше, фраєриц ше з даким

вуцибатина *ж. и х. гандр.* битанґа

вуча *ж.* **1.** цаганє; **служба вуче** служба цаганя; **2.** *(рибарска мрежа)* галов, мрежа *(хтору цага ладя)*; ◊ **коњска** ~ коньска запрага; **коњ за вучу** конь за цаганє, терховни конь

вучак -чка *х. бот.* лупин (Lupinus luteus)

вучац -чца *х. мед.* **1.** ґанґрена; **2.** реома ставцох, ґихт; **3.** *бот.* джобаци вовчок, лициюм (Lycium halimifolium)

вуче -ета *с.* вовче, *нар.* фаркаще

вучен -а -о цагаци; **вучени плуг** *польопр.* цагаци плуг

вучење *с.* < **вући (се)**

вучетина[1] *х.* **1.** вовкова (вовча) скора; **2.** *(вучје месо)* месо з вовка, вовчина, фаркашина; **3.** шапка з вовковей скори

вучетина[2] *х. ауґм.* вовчиско, фаркашиско

вуч[и]ји -а -е вовков, вовчи, фаркашов, фаркаши; ~ **завијање** вовково завиванє, завиванє вовка (вовкох); ◊ ~ **јама** *воєн.* вовкова дзира; ~ **хлебац** *бот.* вовчи хлєб (хлєбик) (Boletus granulatus)

вучила *с. мн. ткац.* набилки

вучитрн *х. оп.* **гладиш**

вучић *х.* **1.** *дем.* вовчок; **2.** *оп.* **вуче; 3.** *лєм мн.* зубки *(у дзецка)*

вучица *ж.* вовчица, *нар.* фаркашица

вучјак *х.* фаркашски пес, вовчар

вучки -а -о *(који је као у вука)* вовчи, вовков, фаркашски

вучни -а -о цагаюци, цагаци, за цаганє; ~ **снага** цагаюца моц; ~ **возило** *тран.* цагаюца превозка

Г

га *звич. повторене* **га-га** *викр.* **1.** *за подражованє гласу гускох* ґа-ґа; **2.** *за подражованє гласу вранох* кра-кра

габарден *х.* ґабарден *(файта платна)*

габарит *х.* ґабарит*;* ~ **пута** ґабарит драги; ~ **зграде** ґабарит будинку

гаваз *х. оп.* **каваз**

гавалер, гавалир *и* **гаваљер** *х заст. (каваљер)* кавалєр, *заст.* ґавалїр

гаван *х.* богач, богати

гаванка *ж.* богачова жена; богата жена

гавански -а -о богацки

гавељати -ам лєдво исц, влєчиц ше, цагац ше, чежко крачац

гавијал *х. зоол.* ґавиял

гавка *ж. зоол.* пиряста качка (Somateria mollissima)

гавота *ж.* ґавота *(старински французки танєц)*

гавран *х. зоол.* гавран*;* **водени** ~ *зоол.* водови гавран, корморан (Phalacrocorax carbo) ◊ **црн као** ~ чарни як углє/угель (як галка)

гавранић *х. дем.* гавранчок, гавранок

гавраски -а -о гавранов, гавраски

гавро *х. гип.* (< **гавран**) гавранчок, гавранок

гагакати -ачем *оп.* **гакати**

гагалица *ж. оп.* **гачац**

гагрица *ж.* **1.** *зоол.* **а)** сланїнкар (Dermestes lardarius); **б)** *оп.* **жижак**; **2.** *фиґ. (тврдица)* скупенда ж. *и* х.; **3.** *фиґ. (закерало)* доганяци *(ґен.* -ого*)*, доганяч, дудраци *(ґен.* -ого*)*

гагричав -а -о **1.** *(пун гагрица – о месу, зрну)* у хторим єст сланїнкарох *або* жижки, захробацени; **2.** *фиґ. (шкрт)* скупи

гагричити -им **1.** *(тврдичити)* буц скупи, скуповац, твардовац; **2.** *(закерати, гунђати)* дудрец, доганяц

гад *х.* **1.** *(прљавштина)* бруд; **2.** *(гадост)* ґадосц, брид, бридкосц*;* погубеносц; **3.** *зб. (кукци који живе на човечјем телу)* блихи, уши, блощици и под. **4.** *фиґ. (мрска особа)* ґад, поґан; ~ **од човека** скаранїк швецки, над поґаном поґан; ~ **од времена** барз бридка хвиля

гадалук *х. оп.* **гад (2)**

гадан -дна -дно **1.** *(одвратан)* бридки, ґадни, *рид.* скверни; **2.** *(непријатан)* нєприємни, нєзґодни; **запао је у** ~ **положај** достал ше до нєприємного положеня; **3.** *(ружан – о времену)* бридки, ґадни; ~ **време** бридка (ґадна) хвиля; **4.** *(упрљан)* брудни, ґадни*;* **5.** *(лош – о путу)* подли, нїяки; ~ **пут** подла драга; **6.** *(зао)* нєдобри, зли, погани

гадеж *ж. и х.* **1.** *оп.* **гад (1); 2.** *(гађење)* мука, млосц, ґадзенє **3.** *оп.* **гад (3)**

гадија *ж. зб. гандр.* ґади *мн.*

гадило *с. оп.* **гад (4)**

гадити -им **1.** *(прљати)* брудзиц, масциц; **2.** *(чинити гадним)* бридзиц

гадити се -им се **1.** *безос.***: гади ми се** *(осећам мучнину)* сце ше ми поврацац (руцац, блювац); **2.** *(осећати одвратност)* ґадзиц ше, чувствовац одвратносц, *рид.* бридзиц ше; приходзиц мло

гадљар *х.* ґайдаш

гадљати -ам грац на ґайдох

гадље *ж. мн.* ґайди

гадљив -а -о ґадлїви, хтори ше [барз] ґадзи

гадљиво *присл.* ґадлїво, з одвратносцу, з обридзеньом

гадљивост *ж.* ґадлївосц

гадно *присл.* **1.** *(одвратно)* бридко; **2.** *(грдно, јако)* барз, моцно, страшно

гадов *х. (гадан, одвратан човек)* бридюх

гадолиниј[**ум**] *х. хем.* ґадолиний, ґадолиниюм

гадост *ж.* ґадосц, брид, бридкосц

гадура *ж. пей.* **1.** *(рђава жена)* кобза, плюґа**; 2.** *(ружна жена)* бридота

гађалиште *с. (стрелиште)* штрелїско

гађање *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **гађати; 2.** *воєн. и спорт.* цильованє*;* ~ **мета** цильованє до метох

гађати -ам **1.** *(нишанити)* цильовац; **2.** *(пуцати)* штреляц до дакого; **гађали су непријатеља из топа** штреляли до нєприятеля з дзелом; **3.** *(бацати се каквим предметом)* руцац дацо до дакого; **гађао нас је каменицама** руцал до нас каменьча; **4.** *(погађати)* потрафяц; **5.** ловиц, забивац; ◊ ~ **у пару** коцкац ше; **пушком да гађаш па нема некога** *или* **нечега** нїґдзе нєт дакого, дачого, анї хиру о даким, дачим

гађати се -ам се **1.** *оп.* **гађати (2.** *и* **3); 2.** *взаєм. повр.* штреляц єден до другого; руцац єден до другого; ◊ ~ **се падежима** *франт.* гришиц (милїц ше) у припадкох *(у бешеди, писаню)*

гађење *с.* ґадзенє, збридзенє

гажење *с.* < **газити (се)**

ґâз[1] *х.* **1.** брод, плїтке *(место дзе рику мож прейсц пешо);* **стала вода на газове** вода

нїзко опадла *(та мож през ню прейсц);* **2.** ход; крочай; **3.** *пом.* ґаз *(глїбина по котру ладя зачирена до води);* ◊ **гази и богази** чежко преходни драги

гâз[2]*х. заст. (гас)* газ

газа *ж. мед.* ґаза, фатьол**газда** *х. з розл. знач.* ґазда; **свој** ~ свой пан (ґазда); **трули** ~ *нар.* богач, моцни ґазда

газдалук *х. оп.* **газдашаг**

газдарица *ж.* ґаздиня

газдашаг *х. покр. (домаћинство, имање)* ґаздашаґ

газдинка *ж.* богата дзивка

газдински -а -о ґаздовски

газдински *присл.* [по] ґаздовски, як ґазда

газдинство *с.* **1.** *(имање)* ґаздовство, маєток*;* **2.** *(привреда)* ґаздовство, привреда, ґаздованє

газдити -им *оп.* **газдовати**

газдити се -им се *(постајати газда)* ґаздзиц ше

газдић *х.* син богатих родичох, ґаздовски син

газдица *х. дем.* мали ґазда

газдовање *с.* < **газдовати**

газдовати -дујем *з розл. знач.* ґаздовац

газела *ж. зоол., лит.* ґазела

газећи -а -е**:** ~ **површина** *тран.* ґажаца поверхносц

гази *прикм. нєпрем. як состойна часц менох (јунак)* ґази, юнак; ~ **Осман** ґази Осман, юнак Осман

газивода *ж. зоол.* корчоляш (Hydrometra stagnorum)

газија *х. покр.* юнак

газилук *х. покр.* юнацтво

газити им **1.** *з розл. знач.* ґажиц; **2.** крачац, исц; **3. а)** *(гњечити, уништавати ногама)* ґажиц, ґазловац; *(правећи штете)* рабровац; **б)** *(усеве – о животињама)* репеґац, таланґовац; **в)** *(по мокром земљишту)* талябац; **4.** преходзиц пешо през воду на плїтким месце; **5.** *(моћи пловити до одређене дубине – о бродовима)* чиряц ше, ґажиц; **6.** *фиґ.* *(принципе, обећања)* потупйовац; ◊ ~ **земљу** жиц, буц живи; ~ **у крв** робиц забойства, забивац; ~ **у крви а)** войовац; **б)** робиц чежки злодїйства

газити се -им се ставац себе на ноги *(у гужви, дриляню)*

газиште *с.* **1.** *оп.* **газ (1); 2.** *тран.* ґажиско

газолин *х. хем.* ґазолин

гај *х.* гай, лєшик

гајак *х. дем. и гип.* (< **гај**) гаїчок

гајба *ж.* **1.** *(кавез)* клїтка; **2.** *фиґ.* горешт*;* **3.** *(сандук)* ґайба, ладичка

гајбица *ж. дем.* (< **гајба**) ґайбочка, ладичка

гајгеров бројач *х. физ.* ґайґеров апарат

гајдаш *х.* ґайдаш

гајде *ж. мн.* ґайди *(музични народни инструмент)***; свирати** [**у**] ~ грац на ґайдох

гајење *с.* **1.** хованє, одхов, одховйованє*;* ~ **живине** хованє (одхов, одховйованє) живини; **2.** садзенє, пестованє; ~ **памука** садзенє памуку; ~ **винове лозе** пестованє виновей лози

гајета *ж.* ґаєта *(рибарски чамец на плахти зоз закриту предню палубу)*

гајилац -иоца *х.* одховйовач/одховйователь; пестовач/пестователь

гајилиште *с.* одховйоваліще; пестоваліще

гајити -им **1.** *(хранити, подизати)* ховац; ~ **децу** ховац дзеци; **2.** *(стоку, живину)* ховац; тримац; *(товити)* кармиц; **3.** *(биљке)* садзиц, шац, пестовац; **4.** *(васпитавати)* ховац, воспитовац; **5.** *(чувати)* чувац, хранїц; **6.** *(носити у себи, осећати):* ~ **жељу** мац жаданє, жадац; ~ **наду** жиц у надїї, мац надїю, наздавац ше

гајић *х. дем.* гаїчок

гајка *ж.* **1.** *(покретни нишан у пушке)* прицильна каричка; **2.** *(на панталонама за каиш; на каишу и сл.)* ретящок

гајњача *ж.* гайова жем

гајски -а -о гайов[и], гайски

гајтан *х.* **1.** *(украсна врпца)* **а)** ройта, шуйташ; **б)** жинор *(на вояцкей униформи);* **2.** *техн.* шнур; **продужни** ~ предлужни шнур

гајтанџија *х.* вирабяч ройтох (шуйташох, жинорох)

гâк[1] *х. зоол.* **1.** *оп.* **гачац; 2.** *оп.* **чапља сива**

гâк[2] *х. и* **гака** *ж. оп.* **гакање**

гакалица *ж. оп.* **гакуша**

гакало *х. и с. (причало, галамџија)* ґаґрач, лярмач, крикач

гакање *с.* **1.** *(гусака)* ґаґанє*;* **2.** *(врана)* краканє, ґравчанє**; 3.** *(патака)* ґравчанє, *рид.* рапканє*;* **4.** *(галебова)* ґравчанє, кричанє, крики *мн.;* **5.** *фиґ. (детета)* гуркотанє

гакати -ачем **1.** *(о гускама)* ґаґац; **2.** *(о вранама)* кракац, ґравчац; **3.** *(о паткама)* ґравчац, *рид.* рапкац; **4.** *(о галебовима)* ґравчац, кричац; **5.** *фиґ.* *(о детету)* гуркотац; ◊ **узалуд вране не гачу** *покр. (то није без разлога)* то нє [було] лєм так, то уж цошка (дацо) значи

гакнути -нем *зак. ґу* **гакати**
гакуша *ж.* **1.** врана; **2.** *пей. (торокуша)* ґаґрачка, язиката, шицким гурком конєц
гала *ж.* **1.** шветочни (святочни) шмати; **2.** *нєпрем. у атрибутскей служби (свечан, парадан)* ґала, шветочни, святочни, паради; ~ **ручак** ґала полудзенок
галаксија *и* **галактика** *ж. астр.* ґалаксия, ґалактика
галактички *и* **галактични** -а -о ґалактични
галама *ж.* **1.** *(вика)* лярма; **2.** *(изрази незадовољства)* галайк, гура, лярма; ◊ **дићи галаму** дзвигнуц галайк (лярму), направиц гуру
галамити -им **1.** лярмац, кричац; ґаґрац**; 2.** *(на кога – грдити)* лярмац, кричац, лярмовац на дакого, вадзиц ше з даким; верестовац
галамни -а -о **1.** *(о говору)* кричаци, лярмаци, барз гласни; **2.** *(о звуку, удару и сл.)*моцни, барз гласни
галамџија *х.* лярмач, крикач, кричаци
галантан -тна -тно ґалантни
галантерија *ж. з розл. знач.* ґалантерия
галантеријски -а -о ґалантерийни
галантно *присл.* ґалантно
галантност *ж.* ґалантносц
галац -лца *х. покр. (нитков)* скаранїк, куйон
галванизација *ж.* ґалванизация
галванизер *х.* ґалванизер
галванизирати -ам *и* **галванизовати** -зујем*зак. и нєзак.* ґалванизовац
галванометар *х. физ.* ґалванометер
галваноскоп *х. физ.* ґалваноскоп
галвански -а -о *ел.* ґалвански; ~ **елемент** ґалвански елемент
галеб *х. зоол.* чайка, *беш.* ґалеб (Larus); ~ **жутоноги** жовтонога чайка (L. fuscus); ~ **обичан** звичайна чайка (L. ridibundus); ~ **сребрнасти** стрибернїста чайка (L. argentatus)
галебак *х. дем. и гип.* (< **галеб**) чайочка, ґалебчок
галебић *х. зоол.* чайче *(ґен.* -еца*)* (Chlidonias); ~ **бели** биле чайче (Ch. leucopterus); ~ **црни** чарне чайче (Ch. niger)
галебљи -а -е чайков, галебов
галенит *х. мин.* ґаленит
галепски -а -о *оп.* **галебљи**
галера *ж.* ґалия
галерија *ж.* **1.** ґалерия; ~ **слика** ґалерия малюнкох (сликох); **2.** *церкв.* ковруш; ◊ **трећа** ~ *(народ, широка публика)* треца ґалерия
галеријски -а -о ґалерийни**;** ~ **шума** *ґеоґр.* ґалерийни лєс
галета *ж.* **1.** *(чахура свилене бубе)* ґалета; **2.** *(морнарски двопек)* цибак
галжењак *х. покр. (обешењак)* гунцут, шибенїк
галија *ж.* ґалия**,** корабель*;* ◊ **као да су му се све галије потопиле** як кед би ше му шицки ладї потопели
галијаш *х. (бродар на галији)* ґалияш*;* **радити као** ~ барз вельо робиц, робиц як шаркань
галијот *х. покр.* **1.** *ист. (бродар)* ладяр, моряк, *заст.* гайовш*;* **2.** *ист. (осуђен да ради на галији)* ґалийот; **3.** *пей. (неваљалац)* скаранїк
галиј[**ум**] *х. хем.* ґалий, ґалиюм
галилејски -а -о галилейски
галиматијас *и* **галиматијаш** *х. (збркан говор)* мервенїна, ґалиматияс
галин *х. (вранац)* боґар, чарни конь, врани конь *поет.*
галити -им **1.** *(освежавати)* ошвижовац, хладзиц, розхладзовац; **ветар гали лице** витор ошвижує твар; **2.** *(бол, тугу и сл. – ублажавати)* ублажовац, уцишовац; **3. а)** *(тешити)* цешиц, розберац; **б)** *(веселити)* розвешельовац
галити се **1.** *(разведравати се)* вияшньовац ше, вихвильовац ше; **небо се гали** нєбо ше вияшнює; **2.** *повр. ґу* **галити**
галица *ж. хем.* каменок; **плава** (**модра***)* ~белави каменок
галицизам *х.* ґалициз[е]м
Галицијан *х.* Галичан
Галицијанка *ж.* Галичанка
галицијски -а -о галицки, ґалицийски
галичаст -а -о чарни
галичити -им *(прскати лозу плавим каменом)* пирскац, шприцовац
галичљив -а -о *покр. (голицав)* тот цо ше ґуцка, ґуцкаци; **он је** ~ вон ше ґуцка, вон ґуцкаци
гални -а -о: ~ **киселина** *хем.* ґална квашнїна
галоман *х.* ґаломан *(тот цо прейґ мири люби Французох и шицко цо французке)*
галон *х.* ґалон *(мера за волумен чечносци, коло 4 л)*
галоња *х.* чарни вол
галоп *х.* ґалоп, бег (бежанє) на два ноги; **трчати галопом** бежац у ґалопу, бежац на

два ноги, *експр.* вигравац; ◊ **у галопу** *(нагло, брзо)* швидко, скоком
галопер *х.* ґалопер, бегун
галопирајући -а -е: ~ **туберкулоза** *мед.* ґалопируюца туберкулоза
галопирати -ам *нєзак.* ґалоповац, бежац на два ноги, *експр.* вигравац
галопни -а -о ґалопни, ґалопов[и]
галофил *х.* ґалофил
галош *х.* чарна пантлїчка (машлїчка) *(до власох)*
галски -а -о ґалски; ◊ ~ **петао** ґалски когут *(символ Францускей)*
гаља *ж.* чарна овца
гаљвати -ам *нєзак. покр. (гацати по блату)* шляпкац
гаљух -а -о *покр. (прождрљив)* ґаладни**гама** *ж. муз., фиґ.* ґама; ◊ ~ **-зраци** *физ.* ґама-зарї
гамад *ж. зб.* **1.** *(инсекти који нападају човека)* напаснїки **2.** *фиґ. пей. (гадови)* паскуди, ґади
гаман -мна -мно *покр. (похлепан,* ґаладни, пажерни, хтори ше на дацо лаши; *(лаком)* гамишни, лакомни
гамара *ж. покр. оп.* **камара**
гамаш(н)е *ж. мн.* ґамаш(н)и
гамбав -а -о хроми, банґави
гамбати -ам *нєзак. покр.* храмац
гамбит *х. шах.* ґамбит
гамбузија *ж. зоол.* ґамбузия (Gambuzia)
гамен *х. (улични деран, беспризорни)* нєдобри (неваляни) хлапец (хлапчиско), хулиґан
гамизати -ижем **1.** *(пузати)* цагац ше; **2.** *(милети)* помалки исц, помалки ше рушац; **3.** *(врвети)* бегац (ходзиц) тадзи-тамаль у вельким чишлє;
гамила *ж.* ґамила
ганак -нка *х. покр. (ходник на улазу у кућу)* конк, тернац
ганач -ча *х. покр.* **1.** *(канџа)* пазура; **2.** *(кука, чакља)* клюка, ключка
ганглија *ж. анат.* ґанґлия
ганглион *х. мед.* ґанґлион, ґужлїк
гангрена *ж. мед.* ґанґрена
гангстер *х.* ґанґстер
гангстерски -а -о ґанґстерски
гандизам -зма *х.* ґандиз[е]м *(ученє вожда индийского народу Ґандия – нєдаванє оружийного одупераня)*
ганк *х. оп.* **ганак**
ганут -а -о *(дирнут)* рушени, порушани, потрешени, возбудзени
ганути -нем **1.** *(дирнути)* рушиц, потресц, возбудзиц, рознїжиц; **његов говор је свакога гануо** його бешеда каждого рушела; **2.** *(маћи, покренути)* рушиц; **није ни прстом гануо** анї з пальцом нє рушел; **3.** *(додирнути)* дорушиц, дотхнуц; **4.** *покр. оп.* **уганути**
ганути се -нем се **1.** *(узбудити се)* потресц ше, возбудзиц ше; **до суза се ганула** до слизох (плачу) ше потресла (возбудзела); **2.** *(покренути се)* рушиц ше; ◊ **камен би се гануо** камень би ше розплакал
ганутљив -а -о **1.** *(сажаљив)* сочувствительни, сануюци; ~ **душа** сочувствительна душа; **2.** *(дирљив)* возбудзуюци, рушаци; ~ **призор** возбудзуюца слика
ганутљиво *присл.* **1.** *(сажаљиво)* сочувствительно, сануюцо, зоз санованьом; **2.** *(дирљиво)* возбудзуюцо, рушацо
ганутљивост *ж.* **1**. *(сажаљивост)* сочувствительносц, сануюцосц; **2.** *(дирљивост)* возбудзуюцосц, рушацосц; **3.** *(узбуђеност)* возбудзеносц, рушеносц
гања *ж. покр.:* **играти се гање** бавиц ше на шуґи
гањање *с.* < **гањати (се)**
гањати -ам *(прогањати)* преганяц
гањати се -ам се **1.** *(прогањати се)* преганяц ше; **2.** *(јурити се)* оганяц ше
гањеви *х.* **1.** макух; **2.** кравски балєґи *(як огрива)*
гањив -а -о *оп.* **ганљив**
гаовица *ж. зоол.* иґлинц (Rhodeus amarus)
гар *ж.* **1.** *(чађ)* садза; **црн као** ~ *(о коси, брковима)* чарни як углє; **2.** *(снет)* шнїц; ~ **пшенице** шнїц жита
гара *ж.* **1.** *(црна домаћа животиња)* чарна овца, крава и др.); **2.** *оп.* **гар** (**2**)
гарабиљ, гарабин *х. и* **гарабина** *ж. нар. (пушка)* карабин
гарав -а -о **1. а)** *(упрљан од гара)* од садзи; **б)** *(упрљан димом)* окурени; **2. а)** *(црн од прљавштине)* брудни; **б)** *фиґ.* брудни, чарни; **3.** *(црномањаст)* барнасти, чарни; **4.** *(опаљен сунцем)* огорени, почарнєти
гаравац *х. оп.* **1.** *оп.* **гарав** (**2.** *и* **3**); **2.** *(одрпанац)* розтарганєц, цундравец, рондьош; **3.** *мед.* ґаравец *(охоренє плюцох од назбераного доганского диму)*; ◊ **црни** ~ антракоза *(хорота виновей лози)*
гаравило *с.* чарна фарба, чарнїдло
гаравиље *с. бот. нар. (каранфил)* гвоздзик

гаравити -им **1.** *(чинити гаравим, црнити)* **а)** масциц *(зоз садзу або дачим чарним),* чарнїц, зачарньовац, зафарбйовац на чарно; **немој да се гаравиш котлом** нє масц ше од котла; ~ **обрве** чарнїц оберва; **б)** *(димом)* окурйовац; **2.** *(варати)* спреведац

гаравица *и* **гаравка** *ж. оп.* **гаравуша**

гаравко *х. (гарав мушкарац)* чарни, барнасти

гаравуша *ж. (црнка)* чарна, барнаста

гаравче *с. (црномањасто дете)* чарне [як Циганче], барнасте

гаража *ж.* ґаража

гаражирати -ам *зак. и нєзак.* ґаражовац

гаран -рна -рно *оп.* **гарав**

гарант *х. (јемац)* ґарант

гарантија *ж. оп.* **гаранција**

гарантни -а -о ґарантни; ~ **писмо** ґарантне писмо; ~ **лист** ґарантни лїст(ок); ~ **рок** ґарантни термин

гарантован -а -о ґарантовани

гарантовати -тујем *зак. и нєзак.* ґарантовац

гаранција *ж.* ґаранция

гаранцијски -а -о ґаранцийни

гарати -ам *покр. (џарати ватру)* шпиртац *(у шпоргету, пецу)*; дуц *(до огня, шпоргета)*

гарбин *х. покр.* ґарбин *(югозаходни витор на Ядрану)*

гаргати -ам *покр. (гребенати)*: ~ **вуну** чесац волну

гаргача *ж. (гребен за чешљање вуне)* щец

гарда *ж.* ґарда; **бела** ~ *ист.* била ґарда; **црвена** ~ *ист.* червена ґарда; **стара** ~ *(стари нараштај)* стара ґарда

гардедама *ж. (пратиља)* ґардедама

гардероба *ж.* ґардероба

гардеробер *и* **гардеробар** *х.* ґардеробер

гардероберка *и* **гардеробарка** *ж.* ґардероберка

гардијски -а -о ґардийски

гардист[**а**] *х.* ґардист[а]

гаревина *ж.* **1.** оп. **гар (1)**; **2.** *(згариште)* погоренїско

гареж *ж. и х. (чађ)* садза

гарибалдинац -нца *х. ист.* ґарибалдинєц

гарило *с.* чарна фарба**;** *(за гарављење обрва)* ґаридло

гарити -им **1.** *оп.* **гаравити (1)**; **2.** *(пуцати – о ватреном оружју)* штреляц; ◊ **гарила га** [**црна**] **наусница** почали му баюски роснуц

гарити се -им се **1.** *повр. ґу* **гарити (1)**; **2.** *(добијати црну боју)* чарнїц

гаришни -а -о *(који је у вези са пожаром): ~* **дим** дим з погоренїска

гариште *с. (згариште)* погоренїско

гарка *ж.* шнїц

гаркати -ам **1.** *дем.* < **гарати**; **2.** *(мамузати коња)* штухац коня з острогами

гармонд *х. друк.* ґармонд

гарнизон *х. и* **гарнизона** *ж. воєн.* ґарнизон

гарнизонски -а -о ґарнизонски

гарнирање *с.* ґарнированє

гарнирати -ам *зак. и нєзак. кух.* ґарнировац

гарнирунг *х. кул.* ґарнирунґ

гарнитура *ж.* ґарнитура; ~ **за чај** ґарнитура за чай; **на власт је дошла нова** ~ на власц пришла нова ґарнитура

гарнишна *ж.* ґарнишна

гарнути -нем *зак. ґу* **гарати**

гаров *х.* чарни пес, гаров

гароња *х.* **1.** *(домаћа животиња црне длаке)* чарни вол, баран, пес и др.; **2.** *(црномањаст човек)* чарни, барнасти

гаротина *ж.* **1.** *оп.* **гар**; **2.** шлїд од огня

гарофан, гарофил, гарофул *х. и* **гарофиље** *с. покр. (каранфил)* гвоздзик

гарсон *х.* **1.** *(младић)* леґинь; **2.** келнер; тарґовецки помоцнїк

гарсоњера *и* **гарсонијера** *ж.* ґарсонєра

гаруша *ж.* **1.** чарна овца; **2.** чарна сука

гас *х.* **1.** *(плин)* ґаз; **2.** *(петролеј)* витрион; ◊ **барски** ~ *хем.* барски ґаз, метан; **светлећи** ~ швицаци газ; **дати** ~ *(појачати брзину)* дац газ; **био је под гасом** бул под форґовом (ґасом), бул подпити (нацагани, нашкрункани), дакус лїґнул

гасан -сна -сно **1.** *(супр. од* **жедан***)* нє смиядни; **не могу пити, ~ сам** нє можем пиц, нє смиядни сом; **2.** *(припит)* дакус пияни (напити), под форґовом

гасарица *ж. (петролејка)* витрионова лампа

гасилац -иоца *х.* гаситель

гасилица *ж.* гашачка *(справа за гашенє швичкох у церкви; апарат за гашенє огня)*

гасило *с. (средство за гашење ватре)* гашидло

гаситељ *х. оп.* **гасилац**

гасити -им гашиц; ~ **креч** гашиц вапно; ~ **жеђ** гациц (гашиц) смияд (жажду); ~ **огњиште (кућу)** знїчтожовац фамилию; ~ **угљевље** *празн.* руцац углїки

гасити се -им се гашиц ше, гаснуц*;* ◊ **нечија звезда се гаси** *(нечија моћ пролази)* дачия гвизда ше гаши

гасификација *ж.* ґазификация

гас-маска *ж.* газ-маска
гасни -а -о ґазов[и], ґазни; ~ **сат** ґазова годзина
гасњача *ж. оп.* **гасарица**
гасовит -а -о ґазовити**;** ~ **стање** ґазовити стан
гасовод *х.* ґазовод
гасометар -тра *х.* ґазометер -тра
гас-сајла *ж. тран.* ґаз-сайла
гастритис *х. мед.* ґастритис
гастроном *х.* ґастроном
гастрономија *ж.* ґастрономия
гат *ж.* **1. а)** *(препрека воденом току)* гац, брана; **б)** *(покретна устава)* капура; **2.** *(одводни воденични канал)* лонґов; **3.** *(обзидани насип за пристајање бродова)* пристаніще
гаталац *х. оп.* **гатар**
гаталинка *ж. зоол.* каня (Hyla arborea)
гаталица *ж. оп.* **гатара**
гатало *с. (брбљивац)* плєтка, плєткар**гатање** *с.* < **гатати**
гатар *х.* врачар; пророковач, вищовач
гатара *ж.* врачарка; пророковачка, вищовачка
гатати -ам **1.** *(прорицати)* пророковац, вищовац, предрекац; **2.** *(слутити)* нагадовац, думац; **3.** *(врачати)* врачац, чаровац
гатер *х. техн.* ґатер, пила
гатерист[**а**]*х.* ґатерист[а]
гатити -им *(правити насип, брану)* гациц, загацовац
гатити се -им се гациц ше, загацовац ше
гатка *ж.* **1.** *(бајка)* сказка; **2.** *(измишљотина)* видумка, плєтка
гатњак *и* **гатњик** *х. оп.* **гаћник**
гаћавица *ж. покр. (ногавица)* ногавка
гаћан *х.* ґачашисти (ґачасти) голуб
гаћанка *ж.* **1.** ґачашиста (гачаста) голубица; **2.** ґачанка *(жена або дзивка хтора ноши шалвари)*
гаћаст -а -о ґачошисти, ґачасти *(хторому ноги заросли з пирйом – о голубови)*
гаће *ж. мн.* **1.** ґачи; **2.** *покр. (чакшире)* панталони, надраґи; ◊ **ако имаш** ~ кед ши хлоп; **вреди му као були** ~ нїч му то нє вредзи (нє помага); **напунити** ~ злєкнуц ше, зарайдац ше, дорезац ше; **однети ~ на штапу** настрадац, препаднуц
гаћице *ж. мн.* **1.** *дем.* ґачки; **2.** [кратки] ґачи, ґачки; **купаће** ~ купачи ґачи; **3.** *(женске)* ґачици
гаћни -а -о ґачов[и]
гаћник *х.* гачнїк
гаћурде *и* **гаћурине** *ж. мн. ауґм. и пей.* ґачури, ґачиски
гаф *х. (несмотреност, омашка)* ґаф
гацати -ам *(газити)* **1.** *(по блату)* шляпкац, чапкац, талябац; **2.** *(по води)* чупкац, шляпкац, шлюпкац
Гачанин *х. (човек из Гацка)*Ґачан
гачац -чца *х. зоол.* врана кракачка (Corvus frugilegus)
гаџа *х. (црни пас)*гаров
гашење *с.* гашенє; ~ **дуга** *правн.* гашенє длуства
гашљив[1] -а -о хтори (хторого) чуц за газом *або* витрионом
гашљив[2] **гашљикав** *и* **гашљиков** -а -о хтори чежко гори; хтори ше часто гаши; ~ **дрво** древо хторе чежко гори; **лампа је гашљива** лампа ше гаши, лампа нє сце гориц
гашњача *ж. оп.* **гасарица**
гвала *и* **гваља** *ж. (грудва, накупина)* груда, грудка, лабда, лабдочка, клубко, громада, громадка, дацо назберане *(на громадки)*; **качамак није добро скуван, има у њему гвала** замешка нє добре уварена, єст у нєй грудки; **у угловима уста има гвале слине** у куцикох устох ма шлїни, у куцикох устох ше му назберала шлїна
гвано *и* **гуано** *с.* ґвано *(пасма птицового гною у Южней Америки)*
гвардија *ж.* ґвардия
гвардијан *х. церкв.* ґвардиян
гваш *х. маль.* ґваш
гвелфи *х. мн. ист.* ґвелфи
гвинт *х.* ґвинт
гвирати -ам *оп.* **гвирити**
гвирити -им **1.** *(гледати крадом, извиривати)* викуковац, закуковац; **2.** *(гледати, пиљити)* патриц, ужерац ше
гвиркати -ам **1.** *оп.* **гвирити** (**1**); **2.** попатрац
гвирнути -нем **1.** вукукнуц, закукнуц; **2.** попатриц, руциц око
гвожђа *с. мн. оп.* **гвожђе** (**2.** *и* **3**)
гвожђан -а -о желєзни
гвожђар *х. (трговац гвожђаријом)* желєзар
гвожђара *и* **гвожђарница** *ж.* желєзарня
гвожђарија *ж.* желєживо
гвожђарски -а -о желєзарски; ~ **радња** желєзарня; ~ **трговац** желєзар, тарґовец зоз желєзну робу
гвожђе *с.* **1.** *(железо)* желєзо; **ливено** ~ ляте желєзо; **сирово** ~ *метал.* сирове желєзо; **пљошто** ~ *буд.* кляпчисте желєзо; **бетонско**

~ *буд.* бетонске железо; **2.** *звич. мн. (окови)* окови, ланци, *заст.* железа; **3.** *звич. мн. (замка, ступица)* железна мачка ◊ ~ **се кује** (~ **ваља ковати**) **док је вруће** железо ше кує (железо треба ковац) док є горуце, загоруца треба робиц; **старо** ~ старе железо (желєживо); **тврд (јак) као ~ а)** *(јак, здрав)* тварди як кощак, як дзело; **б)** *(несаломљив)* тварди як железо

гвожђевит -а -о железов[и], железни; ~ **вода** железова вода

гвожђице *мн. (мала гвожђа)* железнамачка; мишаловка

гвожђурија *ж. зб. пей.* желєживо

гвожђурина *и* **гвожђушина** *ж. ауґм. и пей.* желєжиско

гвôзд[1] *и* **гвőзд** *х. нар.* железни клїнок; фалат железа

гвőзд[2] *х. заст.* **1.** лєс; **2.** камень (*хтори стирчи зоз жеми)*

гвоздац -осца *и* -даца *х. (пређица)* прецка, капча

гвозден -а -о железни; ~ **руда** железна руда; ~ **доба** *археол.* железни час

гвозензуба *ж. фолкл.* бубуш; железна баба *(у студнї)*; босорка

гвозденити -им *(чинити јаким)* челїчиц, гартовац

гвозденьак *х.* **1.** железни котел; **2.** железни обруч; **3.** *фолкл.* железни чловек;

4. *нар. (буздован)* буздовань, *заст.* бузоґвань

гвозденьача *ж. оп.* **гвозденьак (1)**

гвоздива *с. мн. покр. оп.* **гвожђе (2)**

гврчити (се)-им (се) оп. **грчити (се)**

гдё[1] *присл.* **1.** дзе; ~ **се он сад налази**? дзе ше вон тераз находзи?; **ма (било)** ~ гоч дзе; ~ **му драго** гоч дзе, дзе сце; **2.** *(откуд? зар?)* дзе [же], як же; ~ **бих те ја заборавио?** дзе [же] (як же) би це я забул?; **3.** *(негде)* даґдзе; дзешка; **срешћете се где на путу** стретнєце ше даґдзе на драги

гдё[2] *злуч.* **1.** *у местових виреченьох* дзе; **показао ми је кућу** ~ **је становао** указал ми хижу дзе бивал; **2.** *у часових виреченьох* кед; **већ је био дан** ~ **је могло стићи писмо** уж бул дзень кед могло сцигнуц писмо; **3.** *у причинових виреченьох* же; **сви га жале** ~ **је сироче** шицки го саную же є широтка; **4.** *у дополнююцих виреченьох* же, як; **он опази** ~ **му сестра иде усусрет** вон обачел же шестра идзе опрез нього; **нађе га** ~ **седи** нашол го як шедзи; **5.** *сам або зроснути зоз словком* **ли**, *за визначованє окремней нєєднакосци у поровнаню (камоли, откуд)* дзе (як) же би; **неће мене да послуша, гдели (а ~) би тебе послушао!?** нє сце мнє послухац, а дзе (як) же би тебе послухал !?

гдегде *присл.* **1.** *(понегде)* даґдзе, ту и там; **2.** *оп.* **гдекад[а]**

гдегод *присл.* **1.** *(негде, било где)* даґдзе; **позајми ~ пара** пожич даґдзе пенєжи; **2.** *оп.* **гдекад[а]**

где год *присл.* дзе лєм, вшадзи дзе

гдекад[а] *присл.* дакеди, дзекеди; **он се ~ и наљути** вон ше дакеди и нагнїва

гдекакав -ква -кво **1.** даяки; **2.** *оп.* **гдекоји**

гдеко *зам. (неко, понеко)* дахто; **чека нећи ли ~ наићи** чека чи дахто нє наидзе

гдекоји -а -е *зам. (неки, понеки)* даєден, дзекотри/дзехтори, *рид.* дзепокотри/дзепохтори; **у гдекојим кућама гори светло** у даєдних хижох ше швици

гдено *присл. при назвох поняцох хтори знача место* дзе, у хторим, на хторим и под.; **познаш ли земљу ~ су сви људи срећни**? чи знаш жем у хторей шицки людзе щешлїви?

гдењача *ж. оп.* **голењача**

гдешто 1. *зам.* дацо; **у гдечему се не слажемо** у дачим ше нє складаме; **2.** *присл.* **а)** *(понегде)* даґдзе; **пут је само ~ оштећен** драга лєм даґдзе очкодована; **б)** *(понекад)* дакеди, дзекеди; ~ **треба и прећутати** дакеди треба и прецихнуц

гдуња *ж. бот.* бишалма

ге *нєпрем. муз.* ґе; ◊ **кућа на** ~ хижа на ключ, хижа до винґлї

геак *х. гандр.* **1.** *(сељачина)* парасциско, простак; **2.** *заст. (ратар)* параст

геакуша *ж. гандр. (сељанчура)* простакиня, простачка

геачина *х. ауґм. и пей. од* **геак**

геачити -им наволовац дакого простаком

геачити се -им се справовац ше як простак

геачки -а -о простацки

геачки *присл.* попросто, простацки

гегав -а -о хтори ше кива (тачка, гойса) при ходу, киваци, тачкаци, гойсаци

гегавац *х.* **1.** < **гегав**; **2.** *заст. покр. (слепац)* шлєпи, цемни

гегаво *присл.* киваюци ше, тачкаюци ше при ходу, на кивацо, на тачкацо

гегаљка *ж.* гомбалка, колїмбачка

гегати [**се**] -ам (се) **1.** кивац ше (тачкац ше, гойсац ше, плянтац ше) при ходу, исц (ходзиц) киваюци ше (тачкаюци ше, гойсаюци ше, плянтаюци ше, на кивацо, на тачкацо); **2.** исц (ходзиц) помали (чежко), цагац ше, влєчиц ше, шапчиц
гегула *х. видр. оп.* **геак**
гегуц[**к**]**ати** [**се**] -ам [се] *дем.* < **гегати** [**се**]
гејзер *и* **гејзир** *х.* ґейзер
гејак *х. оп.* **геак**
гејша *ж.* ґейша (*японска танєчнїца и шпивачка*)
гекнути -нем *беш. (ударити)* бухнуц, зрезац; ~ **с ким о земљу** вдериц з даким до жеми (до жем)
гекон *х. зоол.* ґекон (Tarentola)
гелер *х. (парче распрснуте бомбе)* ґелер, фалаток
гêм[1] *х. (мн.* гемови*) зоол.* пеликан
гêм[2] *х. спорт.* ґем
гемза *ж. покр.* дзива коза (Rupicarpa rupicarpa)
ген *х. (звич. мн.* гени*) биол.* ґен (*мн.* ґени*)*
генгало *с. и х. (спор, пипав човек)* малєй; **он је право** ~ вон барз помали роби, вон ше цадзи як цмар (як малєй), вон прави малєй
генгати се -ам се *оп.* **гегати (се)**
генеалогија *ж.* ґенеалоґия
генеалогијски *и* **генеалошки** -а -о ґенеалоґийни
генеза *ж.* ґенеза
генерал *х.* ґенерал
генерализација *ж.* ґенерализация
генерализирати -ам, **генерализовати** -зујем *и* **генералисати** -ишем *зак. и нєзак.* ґенерализовац
генералија *ж. воєн. (генерали)* ґенералия, ґенералє
генералије *ж. мн.* ґенералиї
генералисим[**ус**] *х. воєн.* ґенералисим[ус]
генералитет *х.* ґенералитет
генералица *ж.* ґенералка, ґенералова жена
генерал-мајор *х.* ґенерал-майор
генерални -а -о ґенерални; ~ **проба** ґенерална проба; ~ **директор** ґенерални директор; ~ **карта** *ґеоґр.* ґенерална мапа (карта); ~ **оправка** ґенерална оправка
генерално *присл.* ґенерално
генерал-пуковник *х.* ґенерал-полковнїк
генералски -а -о ґенералски
генералштаб *х.* ґенералштаб
генералштабац *х.* ґенералштабец
генералштабни *и* **генералштапски** -а -о ґенералштабни
генеративни -а -о ґенеративни
генератор *х.* ґенератор; **цевни** ~ цивов[и] ґенератор; **напонски** ~ ґенератор з напруженьом
генерација *ж.* ґенерация
генерисање *с. информ.* ґенерованє*;* ~ **наредби** ґенерованє розказох; ~ **базе података** ґенерованє бази податкох
генеричан -чна -чно *и* **генерички** -а -о ґенерични
генетик *и* **генетичар** *х.* ґенетик, ґенетичар
генетика *ж.* ґенетика
генетичан -чна -чно, **генетички** *и* **генетски** -а -о ґенетични
гениј[**е**] *х.* ґений; ◊ **добри** ~ добри ґений
генијалан -лна -лно ґениялни
генијално *присл.* ґениялно
генијалност *ж.* ґениялносц
генин *биол.* ґенов
гениталије *ж. мн. анат.* ґениталиї
генитални -а -о ґенитални
генитив *х. ґрам.* ґенитив
генитивни *и* **генитивски** -а -о ґенитивни
геноцид *х.* ґеноцид
геноцидни -а -о ґеноцидни
генс *х. (родовска заједница)* ґенс
гентилни -а -о *(родовски)* ґентилни
генус *х. (род)* ґенус
гењати се -ам се *(кретати се тромо)* помалки исц, цагац ше, влєчиц ше
гео- *перша часц зложених словох зоз значеньом: хтори ше одноши на жем*
географ *х.* ґеоґраф
географија *ж.* ґеоґрафия
географски -а -о ґеоґрафски; ~ **ширина** ґеоґрафска ширина; ~ **дужина** ґеоґрафска длужина; ~ **положај** ґеоґрафске положенє ~ **карта** ґеоґрафска мапа (карта)
геодезија *ж.* ґеодезия
геодет(а) *х.* ґеодет[а]
геодетски -а -о ґеодетски
геолог *х.* ґеолоґ
геологија *ж.* ґеолоґия
геолошки -а -о ґеолоґийни; ~ **карта** ґеолоґийна мапа (карта); ~ **доба** ґеолоґийни час
геометар *х.* ґеометер
геометарски -а -о ґеометерски
геометрија *ж.* ґеометрия; **нацртна** ~ нарисна ґеометрия

геометријски -а -о ґеометрийни; ~ **прогресија** *мат.* ґеометрийна проґресия; ~ **средина** *мат.* ґеометрийни стредок; ~ **низ** ґеометрийни шор (порядок, шлї́д); ~ **тело** ґеометрийне цело
геометричан -чна -чно *и* **геометрички** -а -о ґеометрични
геометричар *х.* ґеометричар
геометрично *присл.* ґеометрично
геомеханика *ж.* ґеомеханї́ка
геоморфологија *ж.* ґеоморфолоґия
геоморфолошки -а -о ґеоморфолоґийни
георгина *ж. бот.* йорґина
геофизика *ж.* ґеофизика
геофизичар *и* **геофизик** *х.* ґеофизичар
геофизички -а -о ґеофизични
геоцентричан -чна -чно *и* **геоцентрички** ґеоцентрични; ~ **теорија** ґеоцентрична теория
гепард *х. зоол.* ґепард
гепек *х.* ґепек
гепити -им *зак. арґо (здипити)* списац, злопчиц
гера *ж. оп.* **гира**
геранij[**ум**] *х. оп.* **смдљевак**
гердан *х. оп.* **ђердан**
герз *х. покр. (момак)* леґинь; *(делија)* хлоп
герила *х.* ґерила
герилац -лца *х.* ґерилєц
герилски -а -о ґерилски; **герилске трупе** ґерилски єдинки
герла *ж.* ґерла
герма *ж. (квасац)* квас
Герман *(мн.* Германи) *х.* Ґерман (*мн.* Ґерманє)
германизам *х.* ґерманиз[е]м
германизација *ж.* ґерманизация
германизирати -ам *и* **германизовати** -зујем *зак. и нєзак.* ґерманизовац
германиј[**ум**] *х. хем.* ґерманий, германиюм
германист[**а**] *х.* ґерманист[а]
германистика *ж.* ґерманистика
германистица *и* **германисткиња** *ж.* ґерманистка
германофил *х.* ґерманофил
германофоб *х.* ґерманофоб
германски -а -о ґермански
германштина *ж. гандр.* ґерманщина
герок -ка *х. (свечани мушки капут)* ґерок
герунд *и* **герундиј**[**ум**] *х. ґрам.* ґерунд(ий), ґерундиюм
герундив *х. ґрам.* ґерундив
гершл *х. и* **гершла** *ж.* ґершла, ярец *(без лупкох)*
гесло *с.* гесло, *рид.* гасло
гест *х. и* **геста** *ж.* ґест
Геста̀по̄ -по̀а *и* **Гёстапо** -па *х.* Ґестапо -поа и -па
гестаповац *х.* ґестаповец
гестаповски -а -о ґестаповски
гестикулација *ж.* ґестикулация
гестикулирати -ам *и* **гестикулисати** -ишем ґестикуловац
гето -та *х.* ґето -та
гетре *ж. мн. оп.* **гамашне**
гетски -а -о (< **гето**) гетов[и], гетни
гецав -а -о *(климав)* розкивани*;* киваци, хтори ше кива*;* ~ **кревет** розкивана посцель
гецати се -ам се кивац ше, гойсац ше
геџа *х.* **1.** *видр. (србијански сељак)* ґеджа; **2.** *покр. (кржљав човек)* мали (дробни, нєдосц вироснути, шаплави) чловек; **3.** *покр. (закржљало прасе)* запшете (шаплаве) праше
геџав -а -о шаплави, запшети, нєдороснути; мали, дробни
геџавити -им *(кржљавити)* шаплавиц, запшевац
геџо *и* **геџов** *х. оп.* **геџа**
гешефт *х. (посао)* ґешефт *беш.*
гиб *х. (покрет)* рух; *(кретање)* рушанє
гибав -а -о *(који се љуља)* гойсаци, колї́саци; *(покретљив)* рухоми, рушаци
гибак -пка -пко гнучки, гибки, угинаци, зогинаци, прегинаци; *(окретан)* вертки, обратни, схопни
гибаница *ж.* ґибаница, пита зоз сиром, слани рейтеш; **замесити коме гибаницу** *оп. фраз. при* **колач**
гибаничар *х.* ґибаничар
гибањ -бња *х. мех. и др. (опруга)* федер, *беш.* фейдер; **лиснати** ~ *тран.* пасмови (лї́сцасти) федер
гибање *с.* **1.** < **гибати (се)**; **2.** *физк.* гибанє
гибати (се) -ам (се) **1.** *(савијати (се))* з[о]гинац (ше); **2.** *(њихати (се))* гойсац (ше), колї́сац (ше), гимбац (ше); **3.** *(мицати (се))* рушац (ше)
гибљив -а -о **1.** *(еластичан)* гибки, зогинаци; **2.** *(покретљив)* рухоми
гибнути (се) -нем (се) *зак. ґу* **гибати (се)**
гибон *х. зоол.* ґибон
гиг[1] *х. оп.* **гиган**

гиг[2] *х.* **1.** ґиґ, чамец *(на два весла);* **2.** *(чезе)* чейза, каруца
гига *ж. експр.* доронґа *(о жени високого росту)*
гигаље *ж. мн. (штуле)* палїци, караґулї *(за преходзенє през блато, воду)*
гиган *х.* вельки когут, кекреш
гигант *х.* ґиґант
гигантски -а -о ґиґантски
гигати -ам *(клатити)* кивац, махац
гигати се -ам се *(клатити се)* кивац ше, гойсац ше
гигијати -ам *покр. (подврискивати)* звисковац
гигов *х. оп.* **гиган**
гизд *х. оп.* **гизда (1)**
гизда *ж.* **1.** украс, прикрас(к)а; **2. а)** украшованє, квиценє; приберанє; **б)** *(кинђурење)* цифрованє, цибренє; **3.** *(каћиперка)* нялкошка, фрайла, фрайлочка, красавка; **4.** *(охолост)* пиха, порносц, випинацосц
гиздав 1. *(накићен)* прибрани, поприберани; украшени, вицифровани, наквицени; **2.** *(охол)* пишни, випинаци
гиздавац *х.* красавчик, нялкош
гиздавица *ж. оп.* **гизда (3)**
гиздање *с.* < **гиздати (се)**
гиздати -ам украшовац, прикрашовац, квициц, оквицовац; employed приберац
гиздати се -ам се **1.** украшовац ше, прикрашовац ше, квициц ше, оквицовац ше; приберац ше; **2.** *(разметати се)* преказовац ше, виношиц ше
гизделин *х. оп.* **гиздавац**
гизделинка *и* **гиздуша** *ж. оп.* **гизда (3)**
гијотина *ж. оп.* **гиљотина**
гилда *ж. ист.* ґилда
гиљотина *ж.* ґильотина
гиљотинирати -ам *зак.* ґильотиновац
гимназија *ж.* ґимназия
гимназијалац *х.* ґимназиялєц
гимназијалка *ж.* ґимназиялка
гимназијски -а -о ґимназийни, ґимназийски
гимназист[**а**]*х.* ґимназист[а]
гимназисткиња *ж.* ґимназистка
гимнастика *ж.* ґимнастика; **душевна** ~ душевна ґимнастика
гимнастицирати -ам ґимнастиковац
гимнастичар *х.* ґимнастичар
гимнастичарка *ж.* ґимнастичарка
гимнастички -а -о ґимнастични; ~ **справа** ґимнастична справа
гингав -а -о *покр.* **1.** *(слаб, млитав)* слаби, ґенґлїви; *(о животињи)* слаби, подли, ґенґлїви, шолави; **2.** *(слабашан)* слабки, крегки, нємоцни; **3.** *(лењ)* лєнїви, подли
гинеколог *х.* ґинеколоґ
гинекологија *ж.* ґинеколоґия
гинеколошки -а -о ґинеколоґийни
гинко *х. бот.* ґинко (Ginkgo)
гинути -нем **1.** *(губити живот)* гинуц; **2.** *(венути – о биљци)* сушиц ше, висихац; **3.** *(слабити у телу)* препадац; **4.** *(ишчезавати)* капац, щезовац, нєставац; **5.** *(за неким, нечим – чезнути)* барз любиц, барз жадац дакого, дацо, препадац за даким, дачим; ◊ **не гине ми** (**ти, му итд.**) нє обидзе ме (це, го итд.), нє сцекнєм (сцекнєш итд.) од дачого
гинуће *с.* < **гинути**
гињеник *х.* погинути
гипкати *(***се***)* -ам (се) *дем.* (< **гибати** (**се**) покус (ше) з[о]гинац; покивовац (ше), погойсовац (ше), поколїсовац (ше); порушовац (ше), рушац (ше)
гипко *присл.* гибко, угинацо; *(окретно)* вертко, обратно, схопно
гипкост *ж.* гнучкосц, гибкосц, угинацосц, зогинацосц, прегинацосц; (*окретност)* верткосц, обратносц, схопносц
гипкоћа *ж. оп.* **гипкост**
гипс *х.* ґипс
гипсар *х.* ґипсар
гипсани -а -о ґипсов[и]; ~ **завој** ґипсова повязка (завивка); ~ **калуп** ґипсова фурма; ~ **одливак** ґипсови одлївок
гипсати -ам**, гипсирати** -ам *и* **гипсовати** -сујем *зак. и нєзак.* ґипсовац
гипсорез *х.* ґипсорез
гира *ж. зоол.* ґира, ґирица (Smaris vulgaris); ~ **оштруља** чмиґовка (Smaris alcedo)
гирица *ж. оп.* **гира**
гирланд *х. и* **гирланда** *ж. (звич. мн.)* ґирланда
гит *х.* ґит
гитара *ж.* ґитара
гитараш *и* **гитарист**[**а**] *х.* ґитарист[а]
гитаристкиња *ж.* ґитаристка
гитовати -тујем ґитовац
гихт *х. мед.* ґихт
гиц *викр., звич. повторени, за воланє швиньох* куца-куца (*мн.* куци-куци)-кц'о-кц'о
гица *ж. и* **гицан** *х. гип. (прасе, свиња)* куца, куцка

гицати се -ам се *(бацакати се)* вирґац; руцац ше; скакац, подскаковац

гица *ж. покр.* чокот

глабати -ам *покр.* огризац

глава *ж.* **1.** глава; **2.** *(чеони део)* чоло; ~ **поворке** чоло колони; **3.** *(сунцокрета)* калап; **4.** *(купуса, ексера и сл.)* главка; **5.** *(брежуљак)* брег, брещок; ◊ **без (немати) главе и репа** *(збркано, без икаквог реда)* поплєцене, помондяне; **бежати (побећи) главом без обзира** сцекац (сцекнуц) ратуюци главу (цо скорей, у панїчним страху), сцекац каркиламаюци; **бестрага му** ~ най идзе до дябла (чорта); *(о човеку)* най идзе каркиламаюци; **бити некоме над главом** буц дакому над главу; **бити тврде главе** буц твардоглави (упарти), мац тварду главу; **ваљати главе** *покр.* буц од велького хасну, вельо вредзиц; **већа** ~ , **више главобоље** *(виши положај, већа одговорност)* векша глава баржей болї; **виси (стоји) ми (ти итд.) над главом а)** грожи ми (ци и под.) опасносц, виши (стої) ми (ци и под.) над главу; **б)** допива ми (ци и под.); **врзе (врти, мота, меша и сл.) ми (ти итд.) се у (по) глави** нєпреривно ми на розуме; **врти (мути) ми (ти итд.) се у глави** круци ше ми глава (у глави); ~ **или писмо** глава чи писмо; **главе падају (лете)** глави падаю (лєца); **главом и брадом** особнє, сам; **гурнути главу у песак** [**као ној**] вохпац главу до писку [як ной]; **да му главу одсечеш** *(нипошто)* роб цо сцеш; [**по**]**дићи главу** *(узохолити се)* [по]дзвигнуц главу; **док ми (ти итд.) је** ~ **на рамену** док я жиєм (док ти жиєш итд.); **доћи главе коме а)** настрадац пре дакого, дацо*;* **б)** *(убити, уништити)* знєсц (зронїц) зоз швета дакого*;* **доћи (изаћи) коме наврх (доврх) главе** висц (видрапац ше) дакому наверх глави; буц дакому по ґаґор; **дошло му (јој и сл.)** [**из дупета**] **у главу** вдерело му (єй и под.) до глави; **држати у глави** мац на розуме, *заст.* мац на памеци*;* **главом и брадом** особнє, сам; **ево моје главе** живот дам, най ше на тим месце скаменїм; **женска** ~ женска глава, жена; **завртети главу коме** закруциц главу дакому, заврациц розум дакому; **знати свакога у главу** познац каждого добре; **играти се главе (главом)** бавиц ше зоз главу (зоз животом); **из главе** напамят, зоз глави; **(из)губити главу** страциц (трациц) главу; **имати бубу (мушицу, црва) у глави** *видр. (имати неку манију)* мац хробака у глави; **избити коме што из главе** вибиц (вируциц) дакому дацо зоз глави; **изнети читаву главу** вицагнуц главу; **ићи главом кроз**[**а**] **зид** пробовац (робиц) нєможлїве (насилу, зоз шицку силу); **још му ври у глави** ище нє дорос; **као без главе (ићи, радити)** як без глави, як кед би ше маковини наєд, як шлєпе (исц, робиц); **као мува без главе (ићи и сл.)** *(без циља, без реда)* як без глави, як шлєпе; **као очи у глави (волети и сл.)** *(изнад свега)* од шицких (шицкого) [на швеце] найбаржей (любиц и под.), як очи у глави; **климати главом** *(одобравати)* махац з главу, примаховац; **ко нема у глави**, **има у ногама** хто нє дума нараз, будзе бегац два раз; хто нє ма у глави, ма у ногох; **кров над главом** закрице над главу; **крунисана (окруњена)** ~ владар, корунована глава; **лупа се нешто некоме о главу** дахто одбува свойо, вимсцує ше (враца ше) дакому дацо*;* **макар се поставио на главу** гоч биш (би и под.) як барз сцел (сцела и под.); гоч дакому душу на длань виложиш (виложи и под.); гоч дораз пукнєш, нє будзе так як ти сцеш; **мућни** [**својом**] **главом** роздумай дакус з тоту [твою] главу (боґлю); **мушка** ~ хлоп, хлопска глава; **на главу а)** *(скочити и сл. – главачке)* на главу*;* **б)** *(преврнути)* горебздом, горе ногами; **не боли ме (га и сл.)** ~ **!** цо я дзбам!?; нє ламем я главу!; **не иде ми (ти итд.) у главу** нє можем розумиц; **не иде (не излази) ми из главе** нє идзе (нє виходзи) ми з глави, вше ми на розуме; **нема четврте даске у глави** нє ма штварту деску (хиби му штварта деска) у глави; **не моћи ухватити кога ни за главу ни за реп** нє мочи влапиц дакого анї за главу анї за хвост; **не зна** [**ни**] **где му је** ~ нє зна [анї] дзе му глава; аж ше з нїм (з ню и под.) глава круци *(од роботи);* **неће га (те и сл.)** [**ни**] ~ [**за**]**болети** нїч му (ци и под.) нє будзе, нїч ше му (ци и под.) нє станє (нє случи); **ни за живу главу** нїзач на швеце; **носити (имати) главу у торби** ризиковац главу (живот), ношиц (нєсц, мац) главу у торби; **оборити (обесити) главу** спущиц главу; **оде** ~ *(изгубиће се живот)* пойдзе глава; **од главе до пете** од глави по

пети; **од главе риба смрди** од глави риба шмердзи; **ошишати до главе** оштригац на нулу; **падати на нечију главу** падац на дачию душу (главу, одвичательносц); **памет у главу** меркуй цо робиш, розум до глави; **пењати се коме на главу (на врх главе)** драпац ше (ґрабац ше) дакому на главу; **платити главом** плациц зоз главу; **погнути главу** покориц ше, подац ше; **подићи главу** [по]дзвигнуц главу; **под седу (стару) главу** на (под) стари днї; **посипати главу пепелом** явно ше каяц (покутовац ше, бановац); **поставити на главу** наспак (погришно) (по)толковац, поставиц горебздом (на главу); **празна (шупља)** ~ празна глава; **преко главе** *(превише)* поверх (прейґ) глави; **преломити штап над чијом главом** нашвидко пресудзиц; **према глави и оца по глави** у нєщесцу човек себе найважнєйши; **претурити што преко главе** зазнац дацо, прейсц през дацо; **пробити коме главу (уши)** допиц до мозґу дакому, заструговац дакому колки на глави; **пунити коме главу (уши)** наводзиц дакого, приповедац дакому, полнїц дакому главу; **радити коме о глави** исц (ходзиц) дакому о главу, исц дакому о загибелї (погибелї), рихтац дакому загибель (погибель); **разбијати (лупати) главу око (због) чега** ламац главу над дачим; **сабити коме рогове у главу** викруциц (оламац) дакому роги; **севнути (синути) у глави** блїснуц, нараз ше здогаднуц, нараз присц на розум; **скинути некоме главу** *(погубити)* зняц дакому главу, *заст.* загубиц дакого; **сручити се (свалити се) на нечију главу** *(пасти на нечији терет)* спаднуц (звалїц ше) на дачию главу; **ставити (метнути) главу на коцку** положиц главу на коцку; **стајати на глави некоме** *(хитно да се уради)* буц (стац) на глави дакому; **тај (та) има у глави** *(паметан је)* тот ма под калапом, тота ма под хусточку, тот (тота) ма у глави; **тврда** ~ тварда глава; **товарити на главу коме што** *(окривљавати)* складац на дакого, обвиньовац дакого; **трљати (трти) главу** *(тражити излаз из тешке ситуације)* шкрабац ше за главу, старац ше; **ударила му (јој и сл.) слава у главу** вдерела му (єй и под.) слава до глави; **ударити главом о зид** вдериц з главу до мура, драго заплациц; **усијана (угрејана)** ~ розпечена (горуца) глава; **утувио је у главу а)** *(запамтио је)* добре (навше) запаметал; **б)** *(уобразио је)* вжал себе до глави; вошло му до глави; **увртео је** [**себи**] **у главу** *оп.* **утувио је у главу б); уценити главу некоме** уценїц главу дакому; **хватати се за главу** лапац ше за главу

главан -вна -вно *покр. оп.* **главит (2)**

главар *х.* **1.** главар, поглавар, старшина**; 2.** *(врста лењира)* главар

главарина *ж. ист. (порез на личност)* главарина

главаровати -рујем *(управљати)* завидовац, управяц

главаст -а -о главасти

глават -а -о главати

главати -ам **1.** викуковац (хпац главу) з води *(о рибох);* **2.** *оп.* **главичати се**

главатица *ж.* **1.** *бот.* главкова шалата (Lactuca capitata); **2.** *зоол. оп.* **младица**

главачке *и* **главачки** *присл.* **1.** *(стрмоглавце)* на главу; **пасти** ~ спаднуц на главу; **2.** з главу напредок; **3.** *(наопачке)* наспак; горебздом; горе ногами; **4.** *(веома брзо)* надва-натри, цо скорей; ◊ **превртати се** ~ руцац багинди

главаш *х. (главоња)* главати

главашица *ж. зоол.* чловеча (пещерска) рибка

главени -а -о главови; **главено-грудни део** *анат.* главово-першова часц

главетина *ж. аугм. и пеј.* глависка

главешина *х. често пеј.* поглавар, старшина, предняк, главар

главина *ж.* **1.** *(животињска глава)* глава; **2.** предок шедла; **3.** *оп.* **главчина**

главињати -ам **1.** *(тетурати се)* плянтац ше, банац ше; **2.** *(посртати)* кляґац ше; **3.** *(тумарати)* блукац [ше], шпотац ше

главит -а -о **1.** *(чувен)* визначни, славни; **2.** *(наочит)* красни

главити -им *(уговарати)* догваряц ше, *заст.* редзиц

главић *х.* **1.** *дем.* главка; **2.** *анат.* главочок

главица *ж.* **1.** *дем.* главка, главичка, главочка; **2.** *бот. (цват)* главочка; **3.** *(заокругљени део чега)* главка; ~ **купуса** главка капусти; ~ **ексера** главка гвозда; **4. а)** брег, гора; **б)** верх брега (гори)

главичарке *ж. мн. бот.* главочкаре, главочкасти рошлїни (Compositae)

главичаст -а -о главкасти, главочкасти; ◊ *бот.:* ~ **плесан** главкаста плєшнєнїна; ~ **цваст** главочкасти квет

главичати (**се**) -ам (се) *и* **главичити** (**се**) круциц ше до главкох, главкац ше *(о капусти и под.)*; вязац ше *(о плодох)*

главни -а -о главни; ~ **град** главни варош (город); ~ **уредник** главни редактор; ~ **јунак** главни юнак; ~ **реченица** *ґрам.* главне виречень; ~ **стан** *воєн.* главни стан; **главне стране света** главни страни швета ◊ **водити (имати) главну реч** водзиц (мац) главне слово, буц главни, мац верхносц

главнина *ж.* найвекша часц, главнїна

главница *ж.* **1.** *фин., правн.* главнїца; **2.** *бот.* ражов шнїц (Claviceps)

главнички -а -о главнїцки; ~ **дуг** главнїцке длуство

главно *присл.* найбаржей, углавним; ~ **је да**... главне же...

главнокомандујући -а -е главнокомандуюци

главња *ж.* древо *(за топенє)*, щипанїца

главоболни -а -о главобольни; од хторого болї глава

главобоља *ж.* главоболя, главоболь; **има честе главобоље** часто го болї глава, ма части главоболї; **овај лек је добар за главобољу** тот лїк добри од глави (за главоболю); **симптоми болести су: ~ , несаница...** симптоми хороти: болї глава (главоболя), нєспанє...; **задавати коме главобоље** *фиґ.* задавац дакому бриґи (главоболї); **2.** *бот. оп.* **кукута**

главобољан -љна -љно **1.** *(с боловима у глави)*: **лежи** ~ лєжи, болї го глава; **2.** *(склон главобољи):* **била је** ~ часто ю болєла глава; **3.** *оп.* **главоболан**

главоношци *х.* *(єд.* -ножац) *зоол.* главоножкаре, главоножни животинї

главоња *х. пей.* главати *(ґен.* -ого)

глӓвосек[1] *х. оп.* **главосеча**(**1**)

главо̀сек[2] *и* **главо̀сековић** *оп.* **главосеча** (**2**)

главосеча *х.* **1.** рубанє (сцинанє) глави; **2.** кат *(хтори рубе глави)*, главорез

главрњав -а -о розкивани, розтрешени; **главрњава кола** розтрешени коч

главрњати -ам *(тумарати)* шпотац ше, круциц ше

главурда *и* **главура** *ж. пей.* боґля, глависка

главурдан -дна -дно *х. пей.* твардоглави, упарти

главурина *и* **главусина** *ж. оп.* **главурда**

главуча *ж. оп.* **главуца**

главуца *и* **главуша** *ж.* **1.** *оп.* **главурда**; **2.** *(животињска глава)* глава

главче *с. дем.* главка

главчина *ж. техн.* глава

глагол *х.* **1.** *ґрам.* дїєслово; **2.** *цсл. заст.* ґлаґол *(назва за букву „ґ" у кирилки)*

глаголати -ам *оп.* **глагољати**

глаголаш *х. оп.* **глагољаш**

глаголица *ж. оп.* **глагољица**

глаголски -а -о дїєсловни; ~ **придев** дїєприкметнїк; ~ **прилог** дїєприсловнїк; ~ **именица** дїєсловни меновнїк

глагољав -а -о *оп.* **глагољив**

глагољати -ам *и* **глагољити** -им *франт.* *(говорити)* глаголїц, мувиц

глагољаш *х.* глаголяш *(католїцки священїк хтори ше при богослуженю служи зоз славянским язиком)*

глагољив -а -о *франт.* *(говорљив)* глаголїви, глаголяци

глагољица *ж. линґв.* глаголїца; **обла** ~ округгласта глаголїца; **угласта** ~ угласта глаголїца

глад *ж. и х.* глад *х.*; **штрајк глађу** штрайк з гладом; ~ **за знањем** глад за знаньом; ◊ **као да је из глади утекао** як кед би нїґда нє єдол; **морити неког глађу** мучиц дакого з гладом; **прва** ~ *(најјачи, почетни осећај глади)* перши глад; **скапавати од глади** *(трпети највећу глад и оскудицу)* псотовац, гладовац; **умирати/ умрети од глади** умерац/умрец од гладу

глада *ж. покр.* древена юґаска колїба

гладак -тка -тко гладки; **веома гладак** гладучки гладки

гладан -дна -дно **1.** гладни; **нисам** ~ **а)** нє гладни сом; **б)** *(мало пре сам се најео)* наєдзени сом; **2.** *фиг.* *(недовољан, бедан)* бидни, мизерни; ~ **надница** бидна наднїца; **3.** *фиг.* *(жељан)* жадни, гладни; **4.** *покр.* празни; ~ **врећа** празни мех; **5.** *покр.* **а)** *(постан – о земљи)* посни, випошнєни; нєгноєни; **б)** *(неродан – о земљи)* нєродни, нєплодни; ◊ ~ **као вук, мртав** ~ барз гладни, гладни як пес (як вовк); ~ **година** гладни рок; **на** ~ **срце** нащє; **радити** ~ робиц о гладзе, робиц гладни

гладац глаца *х.* **1.** (*кицош*) нялкош, тот цо ше люби приберац; **2.** *у атрибутскей служби* **а)** (*дотеран*) фини; **код њих је све** ~ у нїх шицко фине; **б)** (*гладак*) гладки; ~ **лед**

гладки ляд; **3.** (*танка турпија)* ресельовик; ◊ **споља** ~ , **а изнутра јадац** звонка фине, а зоднука – фи!; чловек би подумал же нє знам цо (нє знам яки и под.), а воно нїч

гладач *х. техн.* гладкач

гладијатор *х. ист.* ґладиятор

гладилац -иоцах. гладкач

гладилица *ж.* **1.** *техн.* гладкачка; стругадло; **2.** *(за оштрење косе и сл.)* осла; **3.** *(жена која се бави глачањем рубља)* пейґлачка

гладило *с.* **1.** *оп.* **гладилица** (**1.** *и* **2); 2.** *(глачало)* пейґла

гладиола *ж. бот.* ґладиола, шаблї̈чка

гладионица *ж. (глачаоница)* пейґларня

гладити -им **1.** *(дотеривати)* гладкац; **2.** *(миловати)* гласкац; **3.** *(брусити)* оштриц; **4.** *(глачати)* пейґлац; **5.** *(улагивати се)* улї̈зовац ше, подлї̈зовац ше

гладити се -им се **1.** *повр. гу* **гладити** (**1.** *и* **2); 2.** *(дотеривати се)* вирихтовац ше

гладиш *х.* **1.** *оп.* **гладац (1); 2.** *бот.* коляци вовчок (Omonis spinosa); **3.** *зоол.* смук *(гад)*

гладнети -ним гладнї̈ц, вигладньовац

гладник *х. оп.* **гладница** (**1.** *и* **2**)

гладница *ж. и х.* **1.** *(изгладнела особа)* гладни, вигладнєти; **2.** тот цо вельо є, тот цо вельо може поєсц, вельки єдач; нєзаситнї̈к; *(ждера)* ґаладнї̈к; **3.** *(готован)* хтори приходзи на готове; **4.** *у служби атрибута з мен.* земља): **земља** ~ посна жем; нєплодна (нєродна) жем

гладно *присл.* гладно

гладовање *с.* гладованє

гладовати -дујем гладовац

гладун *х. покр. оп.* **гладац** (**1**)

гладуш *х. оп.* **гладница (1 – 3)**

глађа *ж. нар. поез.* глад *х.*

глазба *ж.* музика

глазбало *с.* музични инструмент

глазбар *х. оп.* **глазбеник**

глазбен -а -о **1.** музични*;* ~ **дворана** концертна сала**; 2.** музикални, мелодични

глазбеник *х.* **1.** музичар; **2.** музикант, гудак

глазирати -ам *зак. и нєзак.* ґлаз[ир]овац

глазура *ж.* ґлазура

гламња *ж. оп.* **главња**

Гламочак -ка *и* **Гламочанин** *х.* Ґламочан *(чловек з Ґламочу)*

гланц *х.* ґланц, блї̈щацосц

гланцати -ам ґланцац, виблї̈щовац

глас *х.* **1.** глас; **2.** *(вест)* глас, хир; **3.** *(порука)* порученє, порука, глас; **4.** *(мишљење)* думанє; **5.** *(углед)* угляд, мено, слава; ◊ **бије га** ~ гваря (приповеда ше) за нього же...; **бити на добром (лошем) гласу** (нє) мац чесци при людзох, (нє) мац угляд, (нє) буц на добрим гласу; **бити на гласу** буц познати, буц на гласу; ~ **вапијућег** *лит.* глас вопиющого; **дићи (повисити)** ~ **(тон)** (по)дзвигнуц глас (тон); **дићи** ~ **против кога, чега** дзвигнуц глас процив дакого, дачого; **изаћи на** ~ постац познати (славни); **изгубити** ~ страциц глас; **изнети на рђав** ~ **кога** розшириц о даким нєдобри хир (глас, вистки); **имати право гласа** мац право гласа; **на сав** ~ на цале гарло, нарату, на ґвалт, кельо ма гарла; наруби *(йойчац)*; **на (у) пола гласа** полугласно; **не дати (не пустити и сл.) гласа од себе, ни трага ни гласа од неког** *(не јавити се)* нє дац (нє пущиц и под.) глас (хир) о себе; анї захировац дакого*;* **остао је без гласа** [аж] занємел, бешеду му одняло; **пронети** ~ розхириц, розглашиц; **стећи** ~ *оп.* **изаћи на** ~ ; **у један** ~ шицки нараз; **уживати добар (лош**) ~ *оп.* **бити на добром (лошем) гласу**

гласак -ска *х. дем. и гип.* глащок

гласан -сна -сно **1.** гласни; **2.** *(чувен)* познати, славни

гласање *с.* гласанє; **ставити на** ~ положиц (дац) на гласанє; **јавно** ~ явне гласанє; **тајно** ~ тайне гласанє **гласат** -а -о гарлати, *рид.* глашисти

гласати -ам *зак. и нєзак.* **1.** гласац; **2.** *нєзак. заст.* розглашовац, розхирйовац

гласати се -ам се **1.** *(оглашавати се)* озивац ше, оглашовац ше, глашиц ше*;* **2.** явяц ше; **3.** *безос.:* **гласа се** приповеда ше

гласач *х.* гласач

гласачки -а -о гласацки, виборни; ~ **право** гласацке (виборне) право, право гласа; ~ **листић** гласацки лї̈сток; ~ **кутија** гласацка ладичка (шкатула)

гласе -еа *х.* ґласе; ~ **-кожа** ґласе-скора

гласило *с.* **1.** гласнї̈к, новини (*як орґан даякей политичней партиї);* **2.** *лєм мн. оп.* **гласница (2)**

гласиљка *ж. оп.* **гласница (2)**

гласина *ж.* **1.** *ауґм.* глашиско; **2.** *звич. мн. (говоркања)* погварканя, гласи, хири, сплєтанї̈ни, плєтки, приповедки; **колају (шире се**, **круже) гласине** погварка ше, ширя ше гласи (плєтки и под.)

гласит -а -о **1.** гласни; **2.** *(чувен)* познати, славни

гласити -им **1.** *(бити формулисан; имати одређен облик)* глашиц*;* **одговор је гласио**... одвит глашел...; **како гласи инфинитив у македонском?** як глаши инфинитив у македонским?; **2.** буц адресовани на дачийо мено; **писмо гласи на оца** писмо адресоване на оца; **3.** *(кога – звонити за мртвим)* предзваняц дакому*;* **4.** *(објављивати)* гуториц, глашиц, приповедац; **5.** *(бити сматран)* важиц; **он гласи као добар радник** вон важи (його тримаю) за доброго роботнїка; **6.** *(јављати, предсказивати)* нагадовац, *заст.* вищовац

гласити се -им се чуц *(безос.)*, чуц ше*;* **гласи се звоно** чуц (чує ше) дзвон

гласић *х. дем. и гип.* глащок

гласица *ж.* струна *(на ґуслох)*

гласје *с. зб. поет.* гласи

гласни -а -о гласов[и]; **гласне жице** *анат.* гласово струни, гласовки

гласник *х.* **1.** *(весник)* гласнїк/глашнїк, вистнїк; **2.** *(лист)* гласнїк, новини

гласница[1] *ж.* *(жена гласник)* гласнїца/глашнїца, вистнїца

гласница[2] *ж.* **1.** *анат.* гарлова празнїна; **2.** *мн. оп.* **гласне жице**

гласно *присл.* **1.** *(громко)* гласно, *заст.* гласом; **2.** *(не тихо)* наглас; ~ **мислити** наглас думац

гласноговорник *х.* **1.** звучнїк; **2.** *фиґ.* заступнїк

гласњача *ж. муз.* верхня деска, одгуковачка

гласовати -сујем *оп.* **гласати**

гласовир *х.* клавир

гласовит -а -о **1.** *(чувен)* познати, славни; **2.** *(гласан)* гласни

гласовни -а -о гласови; ~ **систем** *фон.* гласова система

гласовница *ж.* гласацки лїсток

гласоноша *х. оп.* **гласник**

глаткати -ам *дем.* (< **гладити**) гладкац, погладковац, гласкац, погласковац

глатко *присл.* гладко

глауберова со[**л**] *ж. хем.* ґлауберова соль

глауком *х. мед.* ґлауком

глацијалан -лна -лно *ґеол.* ляднїков[и], ґлациялни; ~ **језеро** ляднїково озеро; ~ **валов** ляднїкови валов

глацијација *ж.* ґлацияция

глацкати -ам *оп.* **глаткати**

глацнути -нем *дем. и гип.* кус погладкац; кус погласкац

глацнути се -нем се **1.** *(постати гладак)* вигладкац ше, вигладзиц ше; **2.** *(дотерати се)* вирихтац ше, вицибриц ше; *(лепо се обући)* прибрац ше, поприберац ше

глачалица *ж. и* **глачало** *с.* **1.** *техн.* гладкачка; **2.** пейґла, *коц.* пейґлас

глачање *с.* **1.** гладканє, полированє**; 2.** *тран.* гладканє; **3.** пейґланє

глачаоница *ж.* **1.** гладкарня; **2.** пейґларня

глачар *х.* **1.** гладкач, полировач; **2.** пейґлач

глачати -ам **1.** *(полирати)* гладкац, полировац**; 2.** *(пеглати)* пейґлац; **3.** *фиґ.* гладкац

глачина *ж.* гладкосц

гле (*ридко у мн.* **глете**) *викр.* пать, патьце, палє, паля; ~ **ти њега!** пать (пале, палє) ти ше його! чи видзиш!?

гледалац -аоца *х.* патрач

гледалачки -а -о патрацки

гледалица *ж.* патрачка

гледалиште *с.* **1.** патралїще; сала; трибина; **2.** *(гледаоци)* патраче, патралїще

гледан -дна -дно **1.** красни [на око]**; 2.** *(угледан)* углядни

гледање *с.* **1.** < **гледати**; **2.** *нар. поез.* любов, *заст.* любосц

гледатељ *х. оп.* **гледалац**

гледати -ам **1.** *з розл. знач. (кога, шта и у кога, у шта)* патриц на дакого, на дацо; **чини му се да га сви гледају** видзи ше му же шицки на нього патра; **гледа право у мене** патри просто на мнє; **прозор гледа у двориште** облак патри до двора; ~ **коме у шољу (длан)** патриц дакому до шольки (руки, дланї); **гледај да дођеш на време** пать присц на час; **гледај ти свој посао!** пать ти свою роботу! **немој ти нас ~ , већ ради свој посао** *(не обраћај пажњу на нас)* нє пать ти за нами (нє оглядай ше ти на нас), алє роб свою роботу; **увек гледа да се извуче** вше ше патри вицагнуц; **како ти гледаш на тај проблем?** як ти патриш на тот проблем?; **2.** *(усредсређивати пажњу)* припатрац ше; **она је плесала, а сви су гледали** вона танцовала, а шицки ше припатрали; **двојица се туку, а остали их гледају** двоме ше бию, а други ше на нїх припатраю; **3.** *(бити наклоњен)* любиц, пачиц ше; **гледала је момка из комшилука** пачел ше єй сушедов леґинь; **4.** *упознавати)* глєдац; **иде да гледа девојку**

идзе глєдац дзивку; **5.** *(бринути се, пазити)* чувац, мерковац, старац ше, об(и)ходзиц, допатрац*;* **ко ће вам** ~ **децу?** хто вам будзе чувац дзеци? **тата ради, а мама гледа кућу** оцец роби, а мац ше стара о доме; ~ **коње** допатрац (обходзиц) конї; **гледај своје ствари** меркуй на свойо ствари; ◊ **гледај ти** [**само**] **њега** *(не ваља то што радиш)* пать ти [ше] його, чи видзиш ти його?; ~ **атар** буц пристрасни (нєобєктивни); ~ **глави места** чувац (скривац) главу; ~ **другим очима** патриц з другима (иншакима) очми; ~ [**у**] **зубе** *(процењивати године старости)* патриц до зубох; ~ **испод ока** *оп. фраз. при* **око;** ~ **некоме на прсте** мерковац на дакого же би нє украднул, мерковац дакому на пальци; ~ **на високо** *(тежити на више положаје)* патриц високо; ~ **право у очи** *(немати скривених мисли)* патриц просто до оч; ~ **с висине (с висока)** патриц з висини (з висоти, з висока); ~ **својим очима** *оп. фраз. при* **око;** ~ **себе** водзиц бриґу о себе; ~ **у гроб** буц уж на ценким, буц з єдну ногу у гробе; ~ **у облаке** буц фантаст[а] (маштар); ~ **у туђу шаку** жиц од цудзей помоци; **као да очима гледам** барз добре ше здогадуєм (паметам) [як кед би вчера було]; **као што сад тебе гледам** на свойо очи сом видзел; **не моћи** ~ **очима** *(не подносити)* нє мочи видзиц; нє мочи очи ограц *(на даким)*

гледати се -ам се **1.** патриц єден на другого (єдно на друге и под.); **2.** *(о момку и девојци)* любиц ше; **3.** *(слагати се)* любиц ше, складац ше; **не могу да се гледају** *(не трпе се)* нє можу ше видзиц; **4.** *(срести се, видети се)* видзиц ше **гледе** *прим. з ґен.* **а)** *(што се тиче)* цо ше дотика *(дачого)*, у вязи *(з дачим), заст.* цо до *(дачого);* о *(з локативом)*; **сви се сложише** ~ **тога питања** шицки ше зложели у вязи з тим питаньом; **разговараћу са шефом** ~ **тога** побешедуєм зоз шефом о тим; **б)** *(поводом)* з нагоди; **сви су се забринули** ~ **тога** шицки ше застарали з нагоди того; ◊ ~ **на** *(с обзиром на)* з оглядом на, у поглядзе

гледељак -љка *х. нар. покр.* око

гледити -им *оп.* **гледати**

гледичија *ж. бот.* христов баґрен, ґледичия (Gleditschia); **бодљикава** ~ коляци гристов баґрен (ґледичия) (G. triacanthos)

гледишни -а -о *(који се односи на гледиште):* ~ **разлика** розлика у становискох, розлика у точкох патреня

гледиште *с.* точка патреня, становиско, аспект

гледнути -нем [кратко] попатриц, руциц око (очи)

гледом *прим. и присл. заст.* з оглядом на, у поглядзе

гледуц[к]ати -ам [кратко] попатрац, попатровац, руцац око (очи)

глеђ *ж. (ридше х.) и* **глеђа** *ж.* **1.** ґлейта, *рид.* олїв; **2.** *(зубна)* ґлейта

глеђејисати -ишем *и* **глеђосати** -ошем ґлейтовац, олївац

глеђни -а -о ґлейтов[и]

глежањ -жња *х.* костка

глежни -а -о костков[и]; ~ **кост** *оп.* **глежњача (1)**

глежњак *х. спорт.* надципелове плаценко, косткобран

глежњача *ж.* **1.** *анат.* скочна косц; **2.** *звич мн. спорт.* доколєнка

глембајевштина *ж.* ґлембайовщина

глете *оп.* **гле**

глеткати -ам попатрац, попатровац, руцац око (очи)

глетовати -тујем *буд.* ґлетовац

глечер *х.* ґлечер, ляднїк

глиб *х. осн. и фиґ.* блато

глибав -а -о од блата, блатняви, блатни; **ушао је сав** ~ вошол шицок од блата; **путеви су глибави** на драгох велькe блато

глибати -ам ґажиц по блаце, талябац

глибив -а -о *оп.* **глибовит**

глибити (се) -им (се) *(упадати у глиб)* лєзнуц

глибовит -а -о *(пун глиба)* блатни; **дно реке је глибовито** на дну рики блато, дно рики блатне

глибодер *х.* баґер

гликоген *х. хем.* ґликоґен **гликоза** *ж.* ґликоза

глина *ж.* глїна *(файта лїпкацей жеми)*; **нетопљива** ~ нєрозпущоваца глїна; **посна** ~ посна глїна

глинар *х.* гарчкар

глинац -нца *х. ґеол.* глїнєц

глинен -а -о глїняни; глїнови; **глинене плочице** *ист.* глїняни черепки; **глинене стене** *ґеол.* глїново скали; **глинени шкриљац** *мин.* брусов[и] камень; ~ **посуђе** глїняна (черепова) судзина

глиненац -нцах. *мин.* глїнянєц, вапнянєц

глиница *ж. хем.* глїнка

глиновит -а -о **1.** глїновити; **2.** блатни
глинуша *ж.* глїнова жем
глинџав -а -о високи и лєнївих рухох *(човек)*
глисер *х.* ґлисер
глисни -а -о хлїстов
глиста *ж.* хлїста; ◊ **а)** *зоол.:* **кишна** ~ дижджова хлїста (Lumbricus terestris); **човечја** ~ чловеча хлїста (Ascaris lumbricoides); **дечја** ~ дзецинска хлїста (Enterobius ermicularius); **ваљкасте глисте** длуговасти хлїсти; **обле глисте** округляви (округли) хлїсти; **пљоснате глисте** кляпчисти хлїсти; **трепљасте глисте** мохоткави хлїсти; **чланковите глисте** члєнковити хлїсти; **б) изводити бесне глисте** вирабяц, доказовац
глистав *и* **глиста[ј]ив** -а -о тот цо ма хлїсти, хлїстави; **дете је** ~ дзецко ма хлїсти
глиставост *ж.* хлїставосц
глицерин *х.* ґлицерин
глицерински -а -о ґлицеринов[и], ґлицерински
глицинија *ж. бот.* ґлициния
глоб *х. оп.* **глобус**
глоба *ж.* **1.** штроф, пенєжна кара; **2.** *(заплена)* конфискация; **3.** *фиґ. (невоља, терет)* терха; убиток; напасц; бриґа; **далек пут за старог човека је велика** ~ далєке путованє за старого чловека вельки убиток
глобал *х.* ґлобал
глобалан -лна -лно ґлобални**;** ~ **настава** *пед.* ґлобална настава**;** ~ **обнављање** *пед.* ґлобалне обновйованє
глобар *х.* карач; однїмач, плячкаш, здзернїк
глобач, глобаџија *и* **глобитељ** *х. оп.* **глобар**
глобити -им **1.** *(новчано кажњавати)* штрофац, карац; **2.** однїмац, плячкац, здзерац; мучиц, трапиц
глобљавати -ам *оп.* **глобити**
глобоид *х. мат.* ґлобоїд
глобтротер *х.* ґлобтротер, шветови скитнїк
глобулин *х. хем.* ґлобулин
глобус *х.* ґлобус
глобуски *и* **глобусни** -а -о ґлобусов[и], ґлобусни
глобџија *х. оп.* ґлобар
глог *х. бот.* глог, ґалаґоня *(*Crataegus)
глогиња *ж.* **1.** *(плод глога)* ґалаґоня**; 2.** *оп.* **глог; ◊ млатити глогиње** *(радити некористан посао)* робиц [таке] цо нїч по нїм
глоговац *х.* **1.** глогова (ґалаґоньова) палїца; **2.** *зоол.* глоговец (Aporia crataegi); **3.** *оп.* **глог**
глоговача *ж. оп.* **глоговац (1)**
глоговина *ж.* глог, ґалаґоня, глогово (ґалаґоньово) древо *(як материял)*
глоговњак *х.* **1.** глогов (ґалаґоньов) церень; **2.** *оп.* **глоговац (1, 2)**
глогољ *х. оп.* **глогот**
глогољити -им *оп.* **глоготати**
глогот *х. (шум узбуркане течности)* вреце, гучанє, булькáнє, плющанє
глоготати -оћем *(клокотати)* врец, гучац, булькац, плющац; **поток жубори и глогоће** поток сущи и гучи (плющи); **у лонцу глогоће** у гарчку булька (вре)
глодавци *х. мн. (єд.* глодавац) *оп.* **глодари**
глодалица *ж. техн.* фрезовачка, фрез, фрез-машина, длабачка; **одвална** ~ одвалююца фрезовачка; ~ **за навоје** фрезовачка за ґвинти; ~ **са окретним столом** фрезовачка з обрацающим столом
глодало *с. техн.* фрез; **једноделно** ~ фрез з єдней часци; **подесиво** ~ присподобююци фрез; ~ **за заобљавање ивица** фрез за заокругльованє рубцох; ~ **за жлебовање и чеповање** фрез за ярчкованє и клїнкованє; **котурасто** ~ колєсков[и] фрез; **одвално** ~ одвалююци фрез; ~ **са глоданим зубима** фрез зоз фрезованима зубками; ~ **са укрштеним зубима** фрез зоз накрижнима зубками
глодање *с.* < **глодати**
глодари *х. мн. зоол.* глодаре
глодати -ођем **1.** *(гристи)* гризц; **2.** *(кости и сл.)* огризац; **3.** *(нагризати, уништавати)* нагризац; **5.** *техн.* фрезовац
глодати се -ођем се *оп.* **гложити се**
глодач *х.* **1.** фрезер, фрезовач *(роботнїк);* **2.** *оп.* **глодалица**
глодачи *х. мн. оп.* **глодари**
глодњак *х.* шекач, шекачи зуб *(при глодарох)*
гложар *х. и* **гложђе** *с. зб.* глогово гущави
гложик *х.* глогов лєшик
гложити се -им се *взаєм. повр.* вадзиц ше; гризц ше, окусовац ше; жиц у нєзлагоди, мержачиц ше
гложјак *х. и* **гложје** *с. зб. оп.* **гложар**
гложња *ж.* звада; гриженє, окусованє
гломазан -зна -зно вельки, велїки, огромни; вантулїсти; нєфурмасти; нєзґрабни; чежки
гломазно *присл.* чежко
гломот *х. (клопарање; тутњава)* лупканє, дурканє; черканє; черчанє; лопот; **из трпезарије се чује** ~ **столица** з єдальнї чуц

лупканє карсцельох; ~ **кола** черчанє (дурканє) коча

гломотати -оћем лупкац, дуркац; черкац; черчац; лопоциц; **точкови воза гломоћу** колєса гайзибана дуркаю

глорија *ж.* ґлория

глоријет *х. и* **глоријета** *ж. (кућица у врту)* ґлориєт, ґлориєта

глориола *ж. (ореол)* ґлориола

глорификација *ж.* ґлорификация

глорификовати -кујем *и* **глорифицирати** -ам *нєзак.* ґлорификовац

глоса *ж. (тумачење; мото)* ґлоса

глосар, глосариј *и* **глосаријум** *х. (тумач израза)* ґлосар, ґлосарий, ґлосариюм

глот *х. оп.* **клот**

глота *ж. покр.* **1.** *(чељад, задруга)* челядз, дружтво, дом; **2.** *(сиротиња)* худоба, худобенява; **3.** *(уродица у житу)* ґаз

глоцкати -ам *дем. (<* **глодати**) кускац, гризц

глув -а -о *(комп.* глувљи) **1.** глухи; **2.** *(потмуо)* приглушени, тупи; **3.** *(безгласан)* [подполно] цихи; ~ **ноћ** подполно циха ноц; **у ~ доба ноћи** ноцну годзину, позно вноци; **4.** *(удаљен од вреве)* далєки, закутни, заруцени; ◊ ~ **као топ** глухи як пняк, барз глухи; ~ **недеља (седмица)** *церкв.* Вельки тидзень; [**и**] ~ **и слеп** *фиґ.* [и] глухи и шлєпи; **правити се** ~ правиц ше глухи; ~ **лонац (шерпа и сл.)** глухи гарчок (шерпенка и под.)

глувак -ка *х.* глух(т)ош, глухи

глуван *х. зоол.* тетреб

глуваћ -ћа *х. и* **глувац** -вца *х. оп.* **глувак**

глувети -им глухнуц

глувило *с.* глухосц

глувина *ж.* подполна цихосц

глувонем -а -о глухонєми

глувонемак -ка *и* **глувонемац** -мца *х.* глухонєми *(ґен.* -ого)

глувоња *х. и ж. оп.* **глувак**

глувота *и* **глувоћа** *ж. оп.* **глувило**

глукоза *ж. хем.* ґликоза

глума *ж.* ґлума

глумац *х.* ґлумец**,** *рид.* артист

глумачки -а -о ґлумецки

глумаштво *с.* ґлумецтво

глумити -им *осн. и фиґ.* ґлумиц

глумица *ж.* ґлумица, *рид.* артистка

глумишни -а -о *(позоришни)* театрални

глумиште *с. заст.* театер, *нар.* забава

глумовати -мујем *заст.* **1.** *(бити глумац)* ґлумовац; **2.** *(играти улогу)* ґлумиц

глунути -нем *оп.* **глухнути**

глуп *и* **глупав** -а -о глупи; ~ **као клада** глупи як бундава (шекера, деска)

глупавити -им глупнуц, глупиц

глупавко *х.* дакус глупи

глупаво *присл.* глупо

глупак *и* **глупан** *х.* глуптак, глупак, трупак

глупакиња *и* **глупара** *ж. оп.* **глупача**

глупански -а -о глуптацки

глупарати -ам гуториц глупосци

глупарија *ж.* глупосц

глупача *ж.* глуптачка, глупа *(ґен.* -ей)

глупачина *ж. и х. ауґм.* глуптачиско

глупачки -а -о глуптацки

глупаштина *ж.* глупота, глупосц

глупети -пим глупнуц, глупиц

глупирати се -ам се правиц ше шалєни, вирабяц, доказовац

глупо *присл.* глупо

глупост *ж.* глупосц, глупота

глупотиња *ж.* **1.** *зб.* глупи людзе, глупи швет; **2.** *(глупа особа)* глуптак, глупак; глуптачка; **2.** *оп.* **глупост**

глупоћа *ж. оп.* **глупост**

глух -а -о *оп.* **глув**

глух- *оп.* **глув-**

глуша *ж.* цихосц, мертвосц

глушан -шна -шно подполно цихи, полни цихосци

глушац -шца *х.* **1.** *оп.* **глувак; 2.** *зоол. (голуб гривњаш)* ґалєрош; **3.** подполна цихосц

глушити -им заглушовац *(з лярму, лопотом и под.)*

глушница *ж. церкв. покр.* Вельки тидзень

гљивар *х. (скупљач и продавач гљива)* печаркар

гљиварица *и* **гљиварка** *ж. (жена гљивар)* печаркарка

гљиварник *х.* печаркарнїк

гљиварство *с.* печаркарство

гљиве *ж. мн.* печарки; **јестиве** ~ печарки за єдзенє; ◊ **најести се лудих гљива** *(бити луд)* напиц ше люльку; **ницати као гљиве** [**после кише**] роснуц (зявйовац ше) як печарки [по дижджу] (як з води)

гљивице *ж. мн. бот.* печарочки

гљивичав -а -о *(који има гљивице)* печарочкави

гљивични -а -о печарочкови; **гљивична обољења** *мед.* печарочково охореня

гљивни -а -о печарков[и]
гмазови *х. мн. (єд.* гмаз) *зоол. оп.* **гмизавци**
гмаздити -им шмердзиц
гмазити -им *оп.* **гмизати**
гмеждити -им *покр. оп.* **гњечити**
гмецав -а -о *оп.* **гњецав**
гмецати -ам *оп.* **гњецати (2)**
гмечаљка *ж. оп.* **гњечилица**
гмизав -а -о цагаци, шмикаци
гмизавац *х.* **1.** *зоол.* шмикач; **2.** *фиґ.* полтрон
гмизавци *х. мн. зоол.* шмикаче
гмизати -ижем **1.** цагац ше, шмикац ше; **2.** *(врвети од живих бића)* врец, буц преполни дакого
гнати гнам *и* женем *оп.* **гонити**
гнев *х.* гнїв; **искалити ~ на некоме** витресц ше на даким; **~ је лош саветник** од велького гнїва идзе ше до крива, гнїв подли совитнїк
гневан -вна -вно гнївни, нагнївани; єдовити
гневити -им гнївац
гневити се -им се гнївац ше
гневљив -а -о гнїваци
гневљиво *присл.* гнївацо
гневно *присл.* гнївно, нагнївано
гнездашце *с. дем.* гнїздочко
гнездилиште *с.* , гнїздзиско, гнїздо *(место дзе птица нєше вайца)*
гнездити се -им се **1.** гнїздзиц ше, правиц себе гнїздо; **2.** *фиґ. (настањивати се, укотвљавати се)* насельовац ше, усалашовац ше, гнїздзиц ше
гнездиште *с.* гнїздзиско
гнездо *с.* **1.** *осн., фиґ.* гнїздо; **2.** *кух.* цесточко; **гнезда тестенине** цесточка; ◊ **митраљеско** ~ *воєн.* митралєзке гнїздо; **свити** ~ основац дом, справиц себе гнїздо (гнїздочко)
гној *х.* **1.** *(оток)* оток, гной, назберане; **2.** *(ђубре)* гной
гнојав -а -о откави, гнойни, загноєни
гнојавица *ж.* **1.** загноєне место, загноєна рана; **2.** *оп.* **гној (1)**
гнојан -јна -јно **1.** *оп.* **гнојав**; **2.** *(нађубрен)* нагноєни
гнојаник *х. оп.* **гнојиште**
гнојаница *ж.* **1.** *оп.* **гнојавица (1); 2.** громада гною, гной (*на полю)*
гнојење *с.* < **гнојити (се)**
гнојиво *с.* гной; **вештачко** ~ штучни гной
гнојидба *ж. (ђубрење)* гноєнє
гнојити -им **1.** *(ђубрити)* гноїц; **2.** *оп.* **гнојити се**
гнојити се -ји се гноїц ше, откавиц, зберац ше; **рана се гноји** рана ше гної (откави), у рани ше збера
гнојиште *и* **гнојник** *с.* гной, гноїско
гнојница *ж.* **1.** *оп.* **гнојавица (1)**; **2.** *(јама за ђубре)* гноїско, долїна; **3.** *(жидак гној)* гнойовка
гном *х. мит.* ґном
гнома *ж. лит.* ґнома
гномичар *х. (писац гнома)* ґномичар
гномски -а -о ґномски; ~ **реченица** *ґрам.* ґномске виречене
гносеологија *ж. фил.* ґносеолоґия
гностицизам *х. фил.* ґностициз[е]м
гностичар *х.* ґностичар
гну -уа *х. зоол.* ґну (Gnu)
гнус *х.* **1**. *(животињски измет)* гной; **2.** *(нечистоћа)* бруд
гнусан -сна -сно **1. а)** *(који изазива гнушање)* подли, нїзки, плюґави, паскудни, ґадни, бридки, одвратни, полни сквернї, гнусни; ~ **злочин** подле злодїйство; **б)** *(који изазива физичко гађење)* бридки, одвратни; ~ **задах** бридки запах; **2.** *(прљав, нечист)* брудни, бридки
гнусити -им *покр.* брудзиц; бридзиц
гнусник *х.* подли (нїзки, плюґави, паскудни, бридки, одвратни, гнусни) чловек, плюґа, паскуднїк
гнусност *ж.* < **гнусан**
гнусоба *ж.* **1.** нєчистота, бруд; **2.** *оп.* **гнусност**
гнушање *с.* чувство одвратносци (обридлосци, ґадосци), одвратносц, обридлосц, ґадосц
гнушати се -ам се *(кога, чега, над ким, чим)* чувствовац одвратносц (обридлосц, ґадосц) ґу дакому *а*бо дачому, пре дакого або дацо; буц дакому пре дацо одвратни (ґадни, бридки, нїзки, подли*)*; **гнушао се тог човека због његове подлости** чувствовал одвратносц ґу тому чловекови пре його подлосц; тот чловек му бул одвратни пре свою подлосц
гњаважа *ж.* допита, забавяца, турбалуюца робота (бешеда и под.); допиванє, забавянє*;* допитосц, допити хвильки*, беш.* ґняважа; **чим ме сретне, почне са гњаважом** накадзи ме стретнє, почнє з допиту розгварку; **овај посао је једна** ~ то єдна допита, забявяца, турбалуюца робота
гњаватор *х.* допивач, допити, забавяч, турбаловач, *беш.* ґняватор

гњавити -им **1.** *(гњечити)* прицискац; джамиц; сцискац; **2.** *(гужвати)* гужвац, гультац; **3.** *(задављивати)* давиц; **4.** *фиґ.* допивац, буц допити, забавяц, турбаловац, *беш.* ґнявиц

гњавити се -им се **1.** *взаєм. повр. ґу* **гњавити (1); 2.** робиц допиту роботу, забавяц ше, турбаловац ше, *беш.* ґнявиц ше

гњат *х. и ридше ж. анат.* подколєно

гњеветати -еће́м *и* -ам помали ([на] розцаговацо) и нєрозумлїво бешедовац, плєсц, мондяц; оп. **гњавити (4)**

гњед *(комп.* гњеђи) *(смеђ, мрк)* кафови

гњести -етем **1.** *оп.* **гњечити; 2.** *фиґ.* мучиц, давиц

гњетав -а -о *оп.* **гњецав**

гњецав -а -о **1.** нєдосц упечени, цестасти, як цесто; **2.** *осн. и фиґ.* мегки; млязґави

гњечилица *ж. и* **гњечило** *с. (муљача)* джамячка

гњечити -им **1.** джамиц, давиц, гнєсц**;** розтрушовац, пучиц; сцискац, прицискац; ґажиц *(шено у кочу и под.)***; 2.** *буд.* джамиц; **3.** *фиґ.* мучиц

гњида *ж. (јаје од ваши)* гнїда

гњидав -а -о гнїдави

гњијење *с.* гнїце

гњилац -лца *х.* **1.** лєнюх, подляк**; 2.** *мед.* скорбут

гњилеж *ж. и х.* **1.** *(трулеж)* тото цо гнїє, згнїте, погнїте; **у мраку нагази на** ~ у цмоти станул на цошка згнїте; **2.** *(гњиљење)* гнїце

гњилети -им гнїц

гњилина *ж. оп.* **гњилеж**

гњилост *ж.* **1.** згнїтосц; **2.** *оп.* **гњилеж (1, 2)**

гњио гњила гњило **1.** *осн. и фиґ.* згнїти*;* **2.** *(презрео – о воћу)* презрети; ◊ **падати као гњиле крушке** рапкац як узрети грушки

гњирати -ам *и* **гњирити** -им *покр. (зурити)* патриц *(длуго, нєсвидомо, упарто)*, ужерац ше, *беш.* ґнирац; **увек гнира у ту књигу** вше патри до тей кнїжки

гњити -ијем *оп.* **гњилети**

гњурање *с.* < **гњурати (се)**

гњурати -ам **1.** *(потапати)* чиряц, муряц; **2.** *(завлачити)* хпац, цискац; **2.** *оп.* **гњурати се**

гњурати се -ам се муряц ше; чиряц ше

гњурац -рца *х. осн., зоол.* муряч; *зоол.* Podiceps: **белокљуни морски** ~ билописки морски муряч (Gavia immer); **кривокљуни морски** ~ кривописки морски муряч (Gavia artica); **риђогрли** ~ червеношиї муряч (P. griseigena); **ћубасти** ~ чубасти муряч (P. cristatus); **црвеноврати** ~ червеношиї муряч (P. nigrocollis); **2.** *оп.* **гњурач (2)**

гњурач *х.* **1.** оп. **гњурац (1)**; **2.** *зоол.* муряк (Dytiscus marginalis)

го гола голо *осн. и фиґ.* голи*;* ◊ ~ **голцат** голи голючки; ~ **и бос** голи и боси; ~ **као од мајке рођен** голи як кед го бог на швет дал, голи як кед ше дзецко народзи, голючки голи; ~ **као пиштољ (као прст)** тот цо нїч нє ма, барз худобни; ~ **истина** чиста правда, иста правда; ~ **лаж** чисте циґанство (видумство); ~ **вода** шицок мокри *(од зноју и под.)*; **спасти** ~ **живот** виратовац (спашиц) голи живот

го̋ба[1] *и* **го̂ба** *ж. покр. оп.* **грба**

го́ба[2] *покр.* **1.** *х. оп.* **грбав**; **2.** *ж. оп.* **грбавица**

гоблен *х.* ґоблен

говеда *с. зб. мен. (<* **говече** *и* **говедо**) рогати статок, говеда

говедар *х.* **1.** кравар; **2.** ґуляш *(тот цо чува целята и яловки)*

говедарити -им буц кравар, чувац крави

говедарица *ж.* краварка

говедарка *ж.* **1.** *оп.* **говедарица**; **2.** *(простакуша)* простачка; **3.** *зоол.* краварка (Cobio fluviatilis)

говедарник *х. и* **говедарница** *ж.* **1.** кравски хлїв; **2.** кравски пияц (вашар)

говедарство *с.* говедарство, краварство, одхов рогатого статку

говедарче -ета *с.* краварчик/краварчок *(хлапец)*; краварка *(дзивче)*

говедарчић *х. дем.* краварчик/краварчок

говедина *ж.* говедзина

говедо *с.* **1.** бидло, говедо**; 2.** *гандр.* вол, глуптак

говеђи -а -е: ~ **супа** говедзинова юшка; ~ **бут** кравска шунка; ~ **кожа** кравска скора

говети -вем *и* -вим *заст.* **1.** *(угађати)* вилагодзиц; **2. а)** *(годити)* буц приємни, пачиц ше; **мудром гове што је умно** мудрому ше пачи тото цо розумне; **б)** одвитовац**; говео му је планински ваздух** одвитовал му горски воздух; **3. а)** *фолкл.* ґовиц, стац *(о млодей: мирно стац пред свадзебнима госцами под час свадзебних обрядох)*; **б)** стац без роботи; **4.** *(наслађивати се)* уживац

говече *с. оп.* **говедо (1)**

говор *х.* бешеда*;* ◊ **ни говора!** анї бешеди! анї слухац!; **одржати** ~ отримац бешеду

говорајко *х.* бешедлївец, бешедлїви; сама бешеда *у служби пред.*

говоранције *ж. мн.* койяки (гоч яки, якиш, вшелїяки) [там] бешеди; **после вечере почеле су** ~ по вечери почали тримац кояки бешеди

говорећи *присл. муз.* бешедуюцо, вигваряцо, парландо

говорити -им **1.** бешедовац; **дете учи да говори** дзецко ше учи бешедовац; **он говори француски** вон бешедує по французки; **на збору је говорио председник** на зборе бешедовал предсидатель; **немам ја шта с тобом да говорим** нє мам я з тобу цо бешедовац; **њих двојица не говоре** *(посвађани су)* вони двоме нє бешедую, вони двоме ше нє оздзиваю, вони двоме погнївани; **2.** *(саопштавати)* гуториц, бешедовац; **отац нешто говори мајци** оцец цошка гутори мацери; **3.** *(тврдити)* гвариц, гуториц; **говорим ти да није тако било** гварим ци же нє було так; **4.** *(причати)* приповедац, бешедовац; **о томе се свуда говори** о тим ше вшадзи приповеда; **5.** *(наређивати)* наказовац, гуториц; **говори му како треба да поступи** наказує му як ма поступиц; **6.** *фиг.* гуториц; **о томе говоре чињенице** о тим гуторя факти; **о његовом тешком животу говори и његово наборано лице** о його чежким живоце гутори и його зранцована твар; **срце му је говорило да то не чини** шерцо му гуторело же би то нє робел; **7.** *церкв.* служиц; ~ **мису** служиц службу*;* **8.** *(тајне и сл. – одавати)* виволовац; **9. а)** *(опомињати; сугерисати)* препоминац; **б)** *(давати примедбе)* пригваряц; ◊ **говори као из књиге (као да чита)** бешедує як кед би читал з кнїжки; **да се и не говори (о нечему)** лєпше анї нє бешедовац (о дачим)*;* **нит ромори нит говори** цихо є**,** нїч нє гутори; **нек говори ко шта хоће** най гутори хто цо сце

говоркање *с.* погварканє

говоркати -ам погварkaц; **говорка се** погварка ше

говорљив -а -о **1.** бешедлїви, приповедаци; **2.** хтори зна бешедовац

говорљивац *х.* бешедлївец, бешедлїви (приповедаци) чловек

говорни -а -о бешедни; ~ **језик** бешедни язик

говорник *х.* бешеднїк

говорница *ж.* **1.** *(трибина)* бешеднїца; **2.** *(телефонска)* кабина, бешеднїца; будка *(на улїци)*; **3.** *церкв.* *(предикаоница)* казательнїца

говорнички -а -о бешеднїцки; ~ **дар** бешеднїцки талант (дар)

говорништво *с.* бешеднїцтво

говоруша *ж.* бешедлївка, бешедлїва (приповедаца) жена, берблявка, *заст.* рапотачка

говорџија *х.* **1.** *оп.* **говорљивац**; **2.** *(који добро говори)* бешеднїк

гога *х. покр.* муляр

гôд[1] *х.* **1.** *(годишњица)* рочнїца; **2.** *(празник)* швето; **3.** *(годишњи прстен на дрвету)* рочнїк, персцень, рок; **4.** *заст. (година)* рок

гőд[2] *слов.* лєм *(у постпозициї),* гоч *(у препозициї);* **што** ~ **желиш** цо лєм сцеш; **ко** ~ **дође, кажи да ме нема** гоч хто придзе, поведз же ме нєт

годет 1. *х. оп.* **год**[1] **(1); 2.** *ж. (угодност)*: **знаде мајка** ~ **своме сину** зна мац цо синови по дзеки (цо син люби)

годимице *присл.* **1. а)** *(из године у годину)* з рока на рок; **б)** *(годинама)* роками*;* **2.** *оп.* **годишње**

година *ж.* **1.** рок; **колико имаш година?** кельо ци (кельо маш) роки?; **прошлих година** [у] прешлих рокох**; прошле године** прешлого року, *нар.* гевтого року*;* **идуће године** идуцого року, у идуцим року, *нар.* нарок**; кад сам био у твојим годинама** кед сом бул у твоїх рокох, кед сом мал тельо роки як ти; **нисам те видео већ дуго година** нє видзел сом це уж длуги роки; **то је трајало годинама** то тирвало роками; **текуће године** у тим року, того року**; с годинама ће се уозбиљити** з роками ше уозбилї; **узео је другу (трећу, четврту итд.) годину** ступел до другого (трецого, штвартого итд.) року; **кроз годину дана** о рок; **то је било пре десет година** то було пред дзешец роками, то було дзешец роки назадок; **од тада је прошло већ петнаест година** од теди прешло уж дзешец роки, уж дзешец роки тому; **шездесетих година прошлога века** шейдзешатих рокох прешлого вику; **по годину дана се нису виђали** по цали рок (по рокови) ше нє видзели; **те године** тот рок, того року; **десет година је радио у иностранству** [за] дзешец роки робел у иножемстве; **2.**

(годиште часописа) рочнїк; **3.** *(олуја)* буря, нєпогода ◊ **беле године** старосц; **бити у најбољим годинама** [**живота**] буц у найлєпших (найкрасших) рокох; **бити у** [**поодмаклим**] **годинама** буц у [познєйших] рокох; **вући се (отегнути се) као гладна** ~ барз длуго тирвац, буц барз длуги, цадзиц ше як малєй (як цмар); **гладна (зла, рђава)** ~ гладни (слаби, плани) рок; **заћи у године** буц у рокох; **зреле године** узрети роки; **из године у годину** з рока на рок, рок-рочнє, рок за роком; **Нова** ~ Нови рок; **плакати као љута (црна, зла)** ~ плакац як диждж; **преступна** ~ преступни рок; **проста** ~ прости рок; **света** ~ *церкв.* святи рок; **светлосна** ~ шветлосни рок; **сто година деведесет гроша** барз мали заробок (хасен); **човек средњих година** чловек стреднїх рокох; **школска** ~ школски рок

годиница *ж. гип.* рочок

годити -им **1.** *(бити угодан)* любиц ше, пачиц ше, буц приємни, лагодзиц; **ове речи су му годиле** тоти слова ше му любели; **2.** *(одговарати)* хасновац, одвитовац; **здрав сан би ти годио** здрави сон би ци хасновал; **ова клима му не годи** тота клима му нє одвитує; **3.** *(угађати)* вилагодзиц, робиц по дзеки; **једно другоме годе** єдно другому вилагодза; **4.** *(нишанити)* цильовац**; 5.** *оп.* **годити се (1)**

годити се -им се **1.** *(погађати се)* єднац ше; **2.** *(чинити се)* видзиц ше

годишњак *х.* **1.** *(годишњи зборник)* рочнїк*;* **2.** *(животиња од једне године)* рочняк; **3.** *заст.* календар; **4.** *заст.* рочни вашар

-годишњак *як друга часц зложених меновнїкох* -рочни; **тридесетогодишњак** трицецрочни [чловек]

годишњаче -ета *с. оп.* **годишњак (2)**

годишње *присл.* **1. а)** *(у току године)* рочно/рочнє, до рока, у року; **посећује родитеље два пут** ~ нащивює родичох два раз до рока; **б)** *(за годину дана)* рочно/рочнє; **он** ~ **прода млекари 7000 литара млека** вон рочно преда млєкарнї 7000 литри млєка; **2.** раз у року, кажди рок раз; ~ **се састају одређеног дана** раз у року ше сходза одредзеного дня

годишњи -а -е рочни; ~ **доба** рочна часц; ~ **колебање температуре** рочне колїсанє температури; ~ **одмор** рочни одпочивок

годишњица *ж.* рочнїца

годиште *с.* **1.** рок; **то је било годишта 1474** то було 1474. року; **ми смо исто** ~ *(ми смо вршњаци)* ми исти (єден) рок; **2.** *(часописа)* рочнїк

годовати -дујем **1.** *(светковати)* швециц, славиц; **2.** *оп.* **годити (1)**

годовина *ж.* швето; имени дзень; родзени дзень

годовни -а -о шветочни; ~ **дан** рочне фамилийне швето

годовно -ога *с. покр. оп***. годовина**

годовњак *х.* славенїк, славенєц *(хтори слави имени дзень або родзени дзень)*

годописац *х. заст.* лїтописец

гођење *с.* < **годити (се)**

гозба *ж.* госцина**;** госценє

гозбен -а -о **1.** госцинов[и], госцински, тот цо на госцини (зоз госцини и под.); **чује се** ~ **музика** чуц музику на госцини; ~ **дворана** сала у хторей госцина; ~ **расположење** госцинске розположенє; **2.** госцолюбиви

гозбеник *х.* **1.** *(учесник гозбе)* госц*;* **2.** тот цо прави госцину*; преклада ше и з меном зволователя госцини*: **поздравио те је** ~ поздравел це Милан

гозбеност *ж.* госцолюбивосц

гозбија *ж. покр. оп.* **гозба**

гозбина *ж. заст. оп.* **гозба**

гозбовати -бујем правиц госцину; госцинац ше; госциц ше

гојажљив -а -о *оп.* **гојазан**

гојазан -зна -зно **1.** затити, натити, утити, тлусти**; 2.** хтори швидко тиє (бере)

гојазност *ж.* затитосц, натитосц, утитосц, тлустосц

гојан -јна -јно **1.** добре викармени; добре допатрани (пестовани), кохани; **2.** *(плодан – о земљи)* родни, плодни

гојатан -тна -тно **1.** *оп.* **гојан (1); 2.** *(о житу)* полни ґазу, у хторим єст полно ґазу; **3.** *(о зрну)* нєчисти, нєовяти; нєпребрани

гојенац *х.* **1.** *(васпитаник)* воспитанїк, вихованєц; **2.** *(товљеник)* кармени, тот хторого ше карми

гојеник *х. оп.* **гојенац**

гојеница *ж.* воспитанїца, вихованка

гојенче -ета *с.* воспитанче, вихованче, хованче

гојење *с.* тице, тлуснуце

гојзерица *ж.* ґойзерица, алпинистичнаципела

гојидба *ж.* карменє

гојилиште *с.* кармилїско, кармилїще

гојитељ *х. заст.* **1.** воспитатель/воспитач, вихователь/виховач**;** **2.** *(гојилац)* одховйователь/одховйовач, хователь/ховач; пестователь/пестовач

гојити -им **1.** *(товити)* кармиц; **ова храна гоји коње** од того єдзеня коні тию; **2.** *(гајити)* ховац; тримац, мац; пестовац

гојити се -им се тиц; *(добијати у тежини)* брац**;** *фам.* вязац садло

гојност *ж.* натитосц, тлустосц

гôл[1] -ла -ло голи

гôл[2] *х. спорт.* **1.** *(погодак)* ґол; **2.** *(врата)*ґол, *беш.* капура

голадија *ж. зб.* худобенява, голодранци

голаћ *х.* **1.** *(неодевен)* голиґаш; **2.** *фиґ. (сиромах, гоља)* голодранєц, рондьош; **3.** *звич. у виразу* **пуж** ~ шлїмак голяк (Limax cinereus)

голгетер *х. спорт.* ґолґетер

голгота *ж. (мучеништво)* голгофта

голдиференција *ж. спорт.* ґолдиференция

голем -а -о вельки, велїки, дужи; ~ **мука** велька трапеза (мука); [**и**] **мало и големо** шицки

големаш *х.* углядни, познати чловек; богати чловек

големо *присл.* барз

голен *ж. анат.* **1.** подколєно *(часц ноги од колєна по талпу;* **2.** *оп.* **голеница**

голеница *и* **голењача** *ж. анат. (цеваница)* цива

голет *ж.* голи камень, каменїста жем, каменє

голетан -тна -тно каменїсти

голеш *ж. покр. оп.* **голет**

голија *ж.* **1.** *оп.* **голет**; **2.** *аґр.* жито без осца

голијат *х. (горостас)* ґолият, валїгора

голина *ж.* **1.** *(голотиња)* голосц, голота; **2.** *(ледина)* нєоробена жем

голити -им *и* **голитити** -им *(обнаживати)* **1.** одкривац; зоблєкац; голїц, розгольовац; **2.** нєдосц цепло облєкац

голић *х. оп.* **голаћ (2)**

голица *ж.* **1.** *(гоља)* голодранєц, рондьош; **2.** *(сиромаштво природе)* голосц; **3.** *(голо женско дете)* голиґашка; **2.** *оп.* **голина (2)**

голицав -а -о **1.** *(који голица)* ґуцкаци; ласкотаци*;* **2.** *фиґ.* ласкотлїви*;* **3.** *оп.* **голицљив**

голицати -ам **1. а)** ґуцкац; ~ **дете испод пазухе** ґуцкац дзецко под пазуху; **б)** ласкотац *(з лєгким дотхнуцом);* ~ **кога по табанима** ласкотац дакого по талпох; **2.** *фиґ.* **а)** *(дражити чула)* дражнїц; ласкотац; **глад голица нерве** глад дражнї нерви; **мирис голица нос** запах ласкота нос; **б)** *(копкати)* корциц, нє дац мира; **радозналост голица** любопитлївосц корци; **в)** *дакеди безос. (побуђивати)* нє дац мира; **голица ме да сазнам** нє да ми мира: лєбел бим знац

голицати се -ам се **а)** ґуцкац ше *(под пазухами, под гарлом)*; **б)** ласкотац ше *(з лєгким дотхнуцом)*

голицљив -а -о гуцкаци, тот цо ше ґуцка; **он је јако** ~ вон ше барз ґуцка, вон барз ґуцкаци

голицнути -нем *зак. ґу* **голицати**

голичљив -а -о *оп.* **голицљив**

голишав -а -о **1.** голи; **2.** *(о младумчету птице)* голопупи

голишавац *х.* голиґаш

голишавица *ж.* голиґашка

голишавост *ж.* голосц, голота

голман *х. спорт.* ґолман

голобрад -а -о **1.** голобради; **2.** *фиґ.* младки, барз млади; голобради, нєдороснути, желєни

голобрадац -браца, **голобрадић, голобрадица, гологрaдовић** *х.* голобради

голобрк -а -о без баюсох; хтори ище нє ма баюси

головрат -а -о голошиї; з голу шию

гологлав -а -о **1.** гологлави; **2.** *лєм у женским роду, покр.* нєодата

гологлавац -вца *х.* гологлави

гологлавица *ж. бот. (маслачак)* лампащик, гушаткова трава

гологлаво *и* **гологлавце** *присл.* гологлави *прикм.*; **истрчао је** ~ вибегнул гологлави

гологруд -а -о з голима першами

гőлогуз[1] *х.* з голим задком *(човек)*; *фиґ. (сиромах)* худобни, бидни чловек

голòгуз[2] -а -о *вулґ.* з голим задком; подрани, рондяви, розтаргани

гологуза *ж.* з голим задком *(жена)*; *фиґ.* голодранка, рондява, розтаргана

гологузан *х. гандр. оп.* **гологуз**[1]

голокрак -а -о *(који је голих ногу)* боси; у кратких панталонох *або* ґачох; з голима ногами

голокуд *х. покр.* кукурица

голомразан -зна -зно мразов[и] без шнїгу

голомразица *ж.* мрази без шнїгу, сухомразка

голоног -а -о боси, голоноги

голопенда *х. гандр. оп.* **голаћ (2)**

голопузаст -а -о голобради

голопут -а -о *оп.* **голопузаст**
голореп -а -о *осн. и фиґ.* з голим задком
голорук -а -о голоруки
голоруко *оп.* **голоручице**
голоручице *и* **голоручке** *присл.* голорук, голоруч
голосеменице *и* **голосемењаче** *ж. мн. бот.* голонашенкаре (Gymnospermae)
голостуб -а -о з оголєним (олупеним) стеблом, оголєни, олупени *(о древе)*
голота *ж. осн. и фиґ.* голота, голосц
голотиња *ж.* **1.** *оп.* **голота; 2.** *(непристојност)* голотиня, голота
голотрб -а -о голобрухи, голопупи
голотур -а -о з голим задком, розтаргани, рондяви
голоћа *ж. оп.* **голота**
голошак -а -о голоруки
голошијан *х.* голошиї
голошијанка *ж.* голошийка *(кура)*
голуб *х.* **1.** голуб; ~ **гривњаш** голуб ґалєрош (C. palambus); ~ **дупљаш** голуб глїбкар (C. oenas)**; 2.** *(у тепању)* голубок, голуб; ◊ **боље врабац у руци него голуб на грани** лєпше тащок у руки як голуб на древе
голубак -упка *х. дем. и гип.* голубок, голубчок
голубан *х. гип.* голубок
голубар *х.* голубар
голубарити -им ховац (тримац) голуби, буц голубар
голубарник *х.* голубнїк
голубарство *с.* голубарство
голубаст *оп.* **голубији (2)**
голубији 1. голубов, *рид.* голуби; ~ **месо** голубчецина; **2.** *(голубије боје)* шивобелави, голубисти, голубкови
голубинка *ж. и* **голубињак** *х. оп.* **голубарник**
голубињи *оп.* **голубији**
голубић *х.* **1.** *дем. и гип.* голубчок, голубок**; 2.** *(младунац)* голубче
голубица *ж.* голубица
голубичаст *оп.* **голубији (2)**
голубичица *ж. дем. и гип.* голубка, голубочка
голубњак, голубњара *и* **голубњача** *ж.* голубарня *(дзира у хторей ше лягню голуби)*
голуждрав 1. *(без перја)* голопупи, голи; **2.** *(разголићен)* голи
голуждравац *х.* **1.** *(птиче без перја)* голопупе, голопупче; **2.** *(голишаво дете)* голиґаш, голиґаще; **3.** *гандр. (недорастао)* смаркош, голопупи
голуждравица *и* **голуждравка** *ж.* **1.** *оп.* **голуждравац (1); 2.** голиґашка; **3.** *гандр. (недорасла)* смаркошка, голопупа
голуждравко *х. оп.* **голуждравац (2.** *и* **3)**
голупче *с. (мн.* голупчад) голубче
голупчић *х. оп.* **голубић**
голушав *оп.* **голуждрав**
голф *х. спорт.* ґолф
голфски ґолфски; **Голфска струја** *ґеоґр.* Ґолфска струя
голцат *и* **голцит** -а -о *звич. у вязи з* **го**[**л**]: **го** ~ голи голючки
гоља *х. (пуки сиромах)* худобенки; голодранєц, рондьош
гољак -ка *х. покр.* стиновити голи верх
гољо *х. оп.* **гоља**
гомба *ж. покр.* **1.** *(дугме)* ґомбичка; **2.** *(украсна лоптица или кићанка)* китайка
гомбалац -аоца *х.* ґимнастичар
гомбалачки -а -о ґимнастични
гомбалиште *с.* вежбалїще, ґимнастични полиґон
гомбање *с.* < **гомбати се**
гомбаоница *ж.* вежбальня, ґимнастична сала
гомбар *х. покр.* ґомбичкар
гомбати се 1. робиц ґимнастични вежби, вежбац; **2. а)** *(рвати се; борити се)* пасовац ше; бориц ше; **б)** *(отимати се)* однїмац ше за дачим; **в)** *(препирати се)* правоциц ше, нацаговац ше; *(гложити се)* вадзиц ше, спричкац ше, гризц ше, окусовац ше
гомбач *х.* вежбач, ґимнастичар
гомбељати се *покр. (врпољити се)* верциц ше, кормацац ше
гомбоци *х. мн. (єд.* гомбоц) *покр. (кнедле)* ґомбовци
гомила *ж.* **1.** *(хрпа)* громада; **2.** *(народне масе)* народ, швет; **3.** *гандр. (светина)* прощава; **4.** *(банда)* бранджа
гомилање *с.* < **гомилати (се)**
гомиласт -а -о громадасти; **гомиласти облаци** громадасти хмари
гомилати -ам **1.** громадзиц, **2.** *(трпати)* трепац, класц, вальчиц
гомилати се -ам се громадзиц ше, зберац ше, гирчиц ше
гомилица *ж.* **1.** *дем.* громадка; **2.** *(мала група људи)* гарсточка, *рид.* гарстка
гомилице *присл.* у громади, у громадох
гомољ *х. бот. (кртола)* гомоль; фиґ. *(кврга)* гиря, виросток

гомоља *ж.* **1.** *оп.* **гомољ;** **2.** *покр.* груда сира, *заст.* ґомбуля (*коц.* ґомуля*)* сира

гомољаст -а -о гомолясти

гомољача *ж. бот.* гомоляста рошлїна; ◊ **црна** ~ *оп.* **гомољика**

гомољика *ж.* чарна гомолька (Tuber melanosporum)

Гомора *оп.* **Содома**

гон *х.* гон, пребег *(розстоянє хторе чловек може пребегнуц без оддиху)*

гонакати се -ам се *покр. частот. ґу* **гонати се**

гонати -ам *оп.* **гонити**

гонати се -ам се *оп.* **гонити се**

гонг *х.* ґонґ

гондола *ж.* ґондола

гондолијер *и* **гондољер** *х.* ґондолиєр

гонеталица *ж.* загадка

гонетати -ам *и* -ећем **1.** *(нагађати)* нагадовац, потрафяц; **2.** *(гатати)* врачац, чаровац; **3.** *(постављати загонетке)* задавац загадки

гонетка *ж. заст.* загадка

гонилац -иоца *х.* **1.** оганяч; **2.** *оп.* **гонич (1, 2, 4)**; **3.** *(прогонилац)* преганяч, прегонїтель

гониометар *х. мат.* ґониометер, кутомер

гониометрија *ж.* ґониометрия

гонитељ *х. оп.* **гонилац**

гонити -им **1.** *(терати испред себе)* гонїц, гнац; ~ **стоку на пашу** гонїц статок на пашу; **2.** *(управљати)* гонїц; ~ **коње** гонїц конї; **3.** *(јурити кога)* оганяц*;* **4.** *(присиљавати)* гонїц, силовац, примушовац; наганяц *(опоминаюци);* ~ **на тежак рад** гонїц на чежку роботу; **5.** *(прогањати)* преганяц, прешлїдовац; **6.** *(терати на суд)* гонїц, судзиц; **7.** *(терати, истеривати)* одганяц, виганяц, плашиц; **8.** *(сустизати)* здоганяц; **9.** *безос. (терати нагонски):* **гони га на кашаљ** гонї го на кашель, муши кашляц; **10.** *покр. (бавити се нечим)* робиц дацо, занїмац ше з дачим; ~ **свој занат** робиц свойо ремесло; **11.** *(дивљач пред ловце)* гайчиц; ◊ ~ **лисицу, а истерати вука** *(радећи нешто обично доћи до чега озбиљног)* гонїц лїшку, а вигнац вовка; ~ **своје** робиц лєм по своїм

гонити се -им се **1.** *(јурити се)* оганяц ше; **2.** *(јурити за неким, нечим)* оганяц дакого, дацо*;* **3.** *фиґ. (трагати)* глєдац, оганяц; ~ **за срећом** глєдац (оганяц) щесце; **4.** бориц ше; **5.** *(такмичити се)* обеговац ше, змагац ше; **6.** *(гложити се)* гризц ше, окусовац ше; **7.** *(парничити се)* гонїц ше, судзиц ше; **8.** *(парити се)* гонїц ше

гонич *х.* **1.** *(гонич стоке)* гоняч, поганяч; **2.** *(који пожурује стоку при раду)* поганяч; **3.** *(возач)* гоняч**,** кочиш; **4.** *(прогонитељ)* преганяч, преганятель, прешлїдовач, гонїтель, оганяч; **4.** *(хајкач)* гайчар, гайкач

гонокок *х. и* **гонокока** *ж. мед.* ґонокока

гонореја *ж. мед.* ґонорея

гончин *и* **гончина** *х.* **1.** *оп.* **гонич (1 – 4)**; **2.** курир, послужитель

гонце -ета *с. (ружин пупољак)* [ружово] пупче

гоњеник *х.* гонєни, преганяни

гоњење *с.* < **гонити (се); манија (лудило) гоњења** *мед.* мания гонєня; **судско** ~ судске гонєнє

гопак *х. фолкл.* гопак *(українски народни танєц)*

гòра[1] *ж.* **1.** *(планина)* гора; **2.** *(шума)* лєс; **3.** *(дрво)* древо; **4.** *(делови биљака)* конари; лїсце; ◊ **гору на себе** [**узимај, хватај**] *(спасавај се)* гонь; **и у гору и у воду** [**иђи, пођи с киме**] на край швета [исц, пойсц з даким]; **крсти вука, а вук у гору** облєч швиню до злата, а вона пойдзе до блата; **наше горе лист** наш чловек, наш краян; **од невешта и** ~ **плаче** нєсхопни шицко упрепасци; **тресла се гора (брда), родио се миш** з нїчого нїч; по велького гирменю мали диждж пада; **узети гору на очи** пошалїц; **шимширова грана за девете горе** *(врло далек род)* седме замахайле

гòра[2] *ж. нар. мед. покр.* епилепсия, падачка

горак -рка -рко *(комп.* горчи) *осн., фиґ.* горки; ◊ ~ **као пелин (чемер)** горки як полїнче; ~ **вода** *мед.* горка вода; ~ **пилула** горка пилула; ~ **со** *хем.* горка соль; **јести** ~ **хлеб (крух)** єсц горки хлєб

горакнути -нем *нєзак.* горкавиц, згорчовац ше; буц горки

горан[**ин**] *х.* **1.** *(брђанин)* житель горох, горец; **2.** *(пошумљавач)* горяк

горански -а -о **1.** горняцки, горецки; **2.** горяцки

горачан -чна -чно *оп.* **горкаст**

горачити -им *и* **горачнути** -нем *оп.* **горакнути**

горд -а -о **1.** *(поносан)* горди, хтори ше у дачим цеши; **веома је** ~ **због сина** барз ше цеши у синови, барз є горди на сина; **2.** *(охол)* пишни, гербни, порни, возношлїви, випинаци

гордељив -а -о *оп.* **горд**

Гордијев -а -о *и* **гордијски** -а -о: ~ **чвор** Ґордийов ґузел; **пресећи (одрешити и сл.)** ~ розрубац (розвязац и под.) Ґордийов ґузел
гордити се 1. *(поносити се)* буц горди, цешиц ше; **2.** *(охолити се)* пишиц ше, возношиц ше, випинац ше
гордо *присл.* **1.** *(поносно)* гордо**; 2.** *(охоло)* пишно, гербно, порно, возношлїво, випинацо
гордост *ж.* **1.** *(понос)* гордосц; **2.** *(охолост)* пиха, пишносц, гербносц, порносц, возношлївосц, випинацосц
гŏре[1] *присл.* горе; **од** ~ **до доле** од горе до (по) долу; **погледати према** ~ попатриц на горе (до горе, горе); ◊ ~ **-доле** горе-долу, тадзи-тамаль; ~ **наведени** горе наведзени; **онај** ~ бог
гŏре[2] *комп.* (< **зло)** горше
горевина *ж.* погоренїско
горење *с.* < **горети**
горети -рим **1.** гориц *и фиґ.* **2.** *(осветљавати)* швициц, гориц; **у соби гори лампа** у хижи швици лампа; **3.** *(светлети се)* швициц ше; **код њих још гори светло** у нїх ше ище швици; **4.** *(палити, пржити)* печиц; **пламен му гори лице** пламень му пече твар; **5.** *(ложити)* топиц; ◊ **гори му под ногама** гори му под ногами, на жирячкох є; ~ **од жеље** мац страсне жаданє, гориц од жаданя; ~ **од нестрпљења** буц барз нєсцерпени; ~ **од стида** барз ше ганьбиц
гори 1. *комп.* (< **зао**) горши; **постати** ~ постац горши, погоршац ше; **2.** *у меновнїцкей служби:* **са зла на горе** з єдного зла до ище горшого; ◊ **није с горег** нє згорше, нє подло
горив -а -о *оп.* **горљив**
горивни -а -о горивов[и]
гориво *с.* гориво; **погонско** ~ погонске гориво; **чврсто** ~ тварде (черстве) гориво; **текуће (течно)** ~ чечне гориво
горила *х. зоол.* ґорила
горионик *х.* горилнїк
горица *ж.* **1.** *нар. поез., дем. и гип.* горочка, гора; **2.** *(виноград)* винїца
гориш *х.:* [**доћи**] **са црниша на** ~ [присц] зоз єдного зла на ище горше, з нєдоброго до горшого
гориште *с.* **1.** *физ. (фокус)* жижа; **2.** *нар. поез. (згариште)* погоренїско
горјаник *и* **горјанин** *х. оп.* **горанин (1)**
горје *с. зб.* гори
горкаст -а -о горкави
горко *присл.* горко *и фиг.*
горковача *ж.* горка [палєнка]
горкост *и* **горкоћа** *ж.* горкосц
горљив -а -о **1.** *(запаљив)* хтори [лєгко] гори, горлїви; **2.** *фиґ. (ватрен)* огньови
горнат -а -о *покр.* горйовити, бреговити
горница *ж. ист.* порция *(хтору крипак плацел феудалцови за арендовану жем)*
гôрња̄к[1] *х.* **1.** *ист.* ґорняк *(крипак хтори у Горватскей тримал феудалцову жем або винїцу и плацел порцию)***; 2.** горнї (верхнї) камень *(у воденїци)*
гòрња̄к[2] *х.* **1.** заходни витор; **2.** *(брђанин)* горняк; **3.** *карт.* хлоп
горњи -а -е горнї, верхнї; ~ **део тела** горня часц цела; ~ **ток реке** горнї цек рики; ~ **гранична вредност** *мат.* горня гранїчна вредносц; ~ **слојеви друштва** горнї пасма дружтва; ~ **вилица** *анат.* горня (верхня) видлїца; ~ **ивица** горнї (верхнї) руб (орубенєц); ~ **крај** горнї (верхнї) край; ~ **одело** верхнї шмати; ~ **дом** горнї дом *(дом лордох у анґлийским парламенту);* **кад (ако) наша буде** ~ *(кад ми добијемо власт)* кед будзе наша верхносц
горњовилични -а -о *анат.:* ~ **кост** горньовидлїчна косц
горњоварошки -а -о горньоварошски, горньогородски
горњоселац -елца *х. (становник горњих села)* горньовалалчан
горовез *х. бот.* горски (брадати) лїшай (Lichenes)
горовина *ж.* гори, бреги, горйовита обласц
горовит -а -о **1.** горйовити, бреговити; **2.** *(шумовит)* лєсовити
гороломан -мна -мно *(који се пролама гором)* одгукуюци, гирмяци, гирмотаци; *(снажан)* моцни
горломник *х. (веома снажан човек)* валїгора, моцак
горопад *ж.* **1.** *(помама)* беснота, бесносц, побешнєносц; **2.** *мед. нар.* епилепсия, падачка
горопадан -дна -дно **1.** бесни, побешнєни; **2.** епилептични
горопадити (се) -им (се) *(беснети у гневу)* бешнїц, буц розєдзени
горопадник *х.* бесни, побешнєни
горосеча *ж.* **1.** *ж.* рубанє лєса; **2.** *х. (дрвосеча)* древорубач, лєсоруб

горостас *х.* **1.** джин, велїкан, ґиґант, *заст.* абринь*;* **2.** *фиґ.* велїкан

горостасан -сна -сно джиновски, велїки, ґиґантски, велїчезни, абриньски

гороцвет *х. бот.* горски квиток (Adonis vernalis)

горски -а -о **1.** *(планински)* горски; гор(й)овити; ~ **пашњак** горске пасовиско, *заст.* полонина*;* ~ **крај** горски (горовити) край; **горске очи** *ґеоґр.* горски очи; **2.** *(шумски)* лєсови; ~ **вила** лєсова вила

горукати, горуцати *и* **горуцкати** -ам *дем.* покус гориц, погорйовац

горући -а -е **1.** хтори гори, горяци; **2. а)** *(усијан)* розпечени, огньови; **б)** *(врућ)* горуци, враци; **в)** *(зарумењен)* розчервенєти; **3.** *фиґ. (ватрен)* огньови**; 4.** *фиґ. (врло хитан)* горуци; ~ **проблем** горуци проблем

горушица *ж.* **1.** *бот.* репчень (Sinapis arvensis); **2.** *мед. (жгаравица)* зага**; има горушицу** пече го зага

горчак *х. бот. (камилица)* руменєц

горчаст -а -о *оп.* **горкаст**

горчати -ам **1.** горкнуц, згорчовац ше; **2.** *фиґ.* загорчовац

горчи -а -е *комп.* (< горак) горчейши

горчикав -а -о *оп.* **горкаст**

горчина *ж.* **а)** горкосц, горчина**; б)** *фиґ.* горкосц, горчина, полїн

горчити -им **1.** буц горкави; **2.** *(чинити горким)* горчиц, загорчовац; **3.** *фиґ.* загорчовац

горчица *ж. бот.* горчица (Microcala filiformis)

горшати (се) -ам (се) поставац горши; *(погоршавати се)* погоршовац (ше), горшац (ше)

горштак *х.* горняк, горец, житель горох

горштакиња *ж.* горнячка, жителька горох

горштачки -а -о горняцки

госа *и* **госо** *х.* ґазда; ◊ **свој** ~ свой пан

госпа *ж.* **1.** *(госпођа)* панї; **2. Госпа** *и* **Блажена Госпа** Мария, Пречиста Дїва; **Мала (Велика) Госпа** *оп.* **Госпојина**

госпар *х. покр.* **1.** *(господин)* пан; **2.** *(господар)* пан, ґазда

госпарски -а -о пански

госпин -а -о Марийов, Пречистей Дїви

господ *х. рлґ.* господь -да; ~ **га је позвао (к) себи, дао је дух свој господу** бог го поволал ґу себе, дал богу душу; **господа ми** [**бога**]**, тако ми господа** [**бога**] и *покр.* **жив ми** ~ верабоже; **господе боже!** господи! панє боже!

господа *ж. зб.* (< господин) панство, панове; *презр.* панщина

господар *х.* **1.** *(власник)* ґазда, пан; **2.** *(који влада ситуацијом)* пан; **3.** *(владалац)* цар, краль, княз и под.; **4.** муж *(у односеню ґу жени);* **5.** економист[а], *заст.* господар*;* **бити** ~ *(моћи)* мочи; **бити свој** ~ буц сам свой пан; ~ **ситуације** пан над ситуацию (обставинами)

господарећи -а -е пануюци, владаюци

господарити -им **1.** *(бити господар, владати)* пановац, владац; ~ **околином** *воєн.* пановац над околїском; ~ **ситуацијом** пановац над ситуацию; **2.** *(водити економију)* ґаздовац, провадзиц; **3.** *(поседовати)* мац

господарски -а -о **1.** < **господар (1 – 4); 2.** *(владајући)* пануюци, владаюци; **3.** привредни, економски, *заст.* господарски

господарствен -а -о *оп.* **господарски (3)**

господарственик *х.* привреднїк, економист[а]

господарство *с.* **1.** *(посед)* ґаздовство, маєток; **2.** *(управљање имањем)* ґаздованє; **3.** привреда, економия, *заст.* господарство*;* **4. а)** власц; **б)** *(владање)* панованє

господати -ам **1.** гуториц „господи помилуй"; **2.** гуториц дакому „панє"

господин *х.* (*мн.* господа) **1.** пан**; млади** ~ млади пан; панцик *ир.;* **2.** *шк. (учитељ)* панучитель; **3.** *рлґ.* [пан] бог

господити -им пановац, владац

господити се -им се правиц ше пан

господичић *х.* **1.** панов (пански) син; **2.** *ир. (млади господин, маза)* панцик

господична *ж. покр. оп.* **госпођица**

господњи -а -е господнї, божи; ~ **воља** воля божа; ◊ **лета господњег (тог и тог)** *заст.* лїта (року) господнього (того и того)

господов -а -о господов

господовати -дуjем **1.** жиц по пански (як пан); **2.** *(владати)* пановац, владац

го̀сподски[1] **-ā -ō** пански; ~ **породица (обитељ)** панска фамелия; ~ **држање** панске триманє**;** ◊ **кад ми (му) је (буде)** ~ **воља** *франт.* кед ше ми (ци) сце (зосце)

го̀сподски[2] *присл.* по пански

господствен -а -о **1.** достоїнствени; **2.** *оп.* **господски**

господство *с.* **1.** *(господа)* панове, панство; **2.** *оп.* **господарство (4); 3.** розкошносц,

розкош; **4.** достоїнство, достоїнственосц; **5.** *при условйованю:* **ваше** ~ панє

господујући -а -е **1.** *(владајући)* пануюци, владаюци; **2.** *(заповеднички)* розказуюци

госпођа *ж.* **1.** *(дама)* пані *нєпрем.*; **2.** *презр.* паніца; ◊ **дворска (придворна)** ~ дворска пані (дама); **Мала (Велика)** ~ *оп.* **Госпојина; милостива** ~ милостива пані

госпођин -а -о *преклада ше з посесивним ґенитивом:* **ово је** ~ **супруг** то тей (нашей и под.) пані супруг

Госпођинчанин *х. (житељ Госпођинаца)* Ґосподінчан

госпођински -а -о (< **Госпођинци**) ґосподінски

госпођица *ж.* паночка, *заст.* панічка

госпоја *ж. нар. покр. оп.* **госпођа (1)**

Госпојина *ж.:* **Мала** *(***Велика)** ~ *церкв***.** Мала (Велька) матка божа

госпојински -а -о **1.** *(женски)* паньски*;* **госпојинске ципеле** паньски ципели; **2.** *(који се односи на Госпојину):* ~ **вашар** вашар на Малу (Вельку) матку божу; ~ **пост** пост пред Матку Божу

госпојица *ж. нар. покр. оп.* **госпођица**

госпон *х. нар. (господин)* пан

госпоче -ета *с.* панче

госпоштија *ж.* **1.** *зб. оп.* **госпоштина; 2.** *(посед)* маєток

госпоштина *ж.* **1.** *зб. (господа)* панове, панство; **2.** *ир.* панщина*;* **3.** богатство, розкош

гост *х.* госц; ◊ **бити у гостима** буц у дакого *(як госц)*; **ићи у госте** исц до дакого *(як госц)*; **незвани гост** нєволани госц; **сваког госта (за) три дана доста** каждого госца за три днї досц, кажди госц – три днї досц

гостински -а -о госцински, за госцох; ~ **соба** госцинска хижа, хижа за госцох

гостинство *с. заст.* приятельски одношеня

гостињац -њца *х. заст.* госцинєц *(будинок у хторим монахи примали путнїкох на ноцнїк и кост)*

гостионица *и* **гостиона** *ж.* карчма

гостионичар *х.* качмар

гостионичарка *ж.* качмарка

гостионичарски -а -о качмарски

гостионички -а -о карчмов[и]

гостити (се) -им (се) госциц (ше), *заст.* годовац (ше)

гостовање *с.* < **гостовати**

гостовати -тујем **1.** буц госц; госциц ше; **2.** *(приређивати представе и сл.)* госцовац

гостољубив -а -о госцолюбиви, госцоприємни, *рид.* госцинни

гостољубиво *присл.* госцолюбиво

гостољубивост *ж. и* **гостољубље** *с.* госцолюбивосц, госцолюбиє

гостопримљив -а -о *оп.* **гостољубив**

гостопримљивост *ж. и* **гостопримство** *с.* госцопримство, госцинносц, госцоприємносц

Гот *х. (мн.* Готи) Ґот (*мн.* Ґоти)

готика *ж. архит.* ґотика

готица *ж.* ґотица *(файта латинїчного писма угластей форми)*

готички -а -о ґотични

готов -а -о готови; *(вољан одмах што урадити)* стройни; ◊ ~ **човек** *(изграђен, зрео)* совершени (готови) чловек; **готова јела** *кух.* готови єдла; ~ **новац** готови [пенєжи]; **купити за готово** купиц за готови; **бити ~ с ким** *(уништити кога)* скончиц дакого, буц готови з даким; **бити** ~ **као запета пушка (као бос у бару)** *франт.* буц готови (порихтани, стройни) як бичак*;* **бити** ~ **на све (свашта)** шицко би од дакого вистало, буц готови на шицко; **и готова ствар** и готове; **примити за готово** вжац себе (прияц) за готове, думац же то наисце (насправди) так; **сад си** ~ **!** тераз ци гуя! тераз ши готови!

готован *х.* **1.** дармоєд, паразит, тот цо приходзи [лєм] на готове**; 2.** *биол.* паразит

готовански -а -о дармоєдски, паразитски

готовина *ж.* готови пенєжи, готовина

готовински -а -о готовински

готовити -им **1.** *(кувати)* готовиц, вариц; **2.** *(спремати)* рихтац, готовиц

готовити се -им се рихтац ше, готовиц ше

готово *присл.* скоро; **радио је** ~ **целу ноћ** робел скоро цалу ноц**;** ◊ **и** ~ ! и готове! и мир!

готовост *ж.* порихтаносц, готовосц

готовс: на ~ **!** *воєн.* на готовс!

готски -а -о ґотски; ~ **стил** ґотски стил

гоч *х. (бубањ)* буґна, бубна, *коц.* бубен

гочобија *х.* буґнар, бубнар

гошћа *ж.* госцинска *(ґен.* -ей*)*

гошћење *с.* < **гостити (се)**

гошћин -а -о госцинскей; **ово су гошћина кола** то авто госцинскей

граб *х. бот.* граб, били бук (Carpinus)

граба *ж.* **1.** *(јендек)* ярок; **2.** *(ров)* ров, декунк/декунґ
грабанцијаш *х.* нєзакончени (вични) школяр
грабар *х. оп.* **граб**
грабац -апца *х. (јагма)* однїмачка, ґрабанє; **на ~** *(отимајући један од другог)* на однїмачку
грабација *х. покр.* однїмач
грабеж *х. и ж.* ґрабеж *х.*, плячка, однїманє
грабежан -жна -жно: ~ **уморство** *правн.* забойство пре плячку
грабежљив -а -о ґрабежлїви, ґрабежни, однїмаци, тот цо люби однїмац
грабежљивац *х. оп.* **грабљивац**
грабик *х.* грабик, грабов лєс (лєшик)
грабилац -иоца *х. оп.* **грабљивац**
грабилица *ж.* **1.** *оп.* **грабљивица**; **2.** *техн.* черпачка
грабимице *присл. (брзо, у галопу)* скоком, бегцом
грабити -им I. *прех.* **1.** *(узимати на силу)* ґрабац, однїмац; **2.** *(брзо узимати)* хватац, ґрабац; **3.** *(захватати)* брац *(воду зоз студнї и под.);* черпац *(з вареху и под.);* **4.** *(сено)* грабац, зберац; зруцовац; II. *нєпрех. и прех. (журити)* понагляц; ~ **пут** понагляц
грабити се -им се **1.** *(отимати се за нешто)* однїмац ше за дачим*;* **2.** *взаєм. повр. (хватати се у коштац)* пасовац ше, бориц ше
грабљање *с.* грабанє
грабљати -ам грабац; ~ **сено** грабац шено; ~ **башту** грабац заградку
грабљач *х.* грабач
грâбље[1] *с. зб.* грабова гущава
грäбље[2] -баља *ж. мн.* граблї
грабљеница *ж. покр. (отета девојка)* украдзена, однята
грабљење *с.* < **грабити (се)**
грабљив -а -о *оп.* **грабежљив**
грабљивац *х.* **1.** *(грабљив човек)* ґрабежнїк, однїмач, плячкаш, крадош; **2.** *(грабљивица – о птицама и др.)* хватач; хватачка
грабљивица *ж.* **1.** *(грабљива женска особа)* ґрабежнїца, однїмачка, плячкашка, крадошка; **2.** *(о птицама)* хватачка*;* **птице грабљивице** *зоол.* птици хватачки
грабљиште *с. (држак у грабаља)* пориско
грабовац *х.* грабов прут
грабовина *ж.* **1.** граб, грабово древо, грабовина *(як материял)*; **2.** *оп.* **грабик**; **3.** *покр. оп.* **граб**
грабуљати -ам *оп.* **грабљати**
грабуље *ж. мн. оп.* **грабље**[2]
граваља *ж. покр.* кантичка *(на закрицу хижи)*
гравер *х.* ґравер
гравиметријски -а -о ґравиметрийни
гравира *ж.* ґравира
гравирати -ам ґравир[ов]ац
гравитација *ж. физ.* ґравитация
гравитацијски *и* **гравитациони** -а -о ґравитацийни; ~ **подручје** ґравитацийне подруче *(коло варошох)*
гравитирати -ам ґравит[ир]овац
грâд[1] *х.* **1.** варош *х.*, город**;** **2.** *(утврђење, замак)* замок, каштель, твердиня; ◊ **вечни** ~ *(Рим)* вични город; **отворен** ~ *воєн.* отворени варош (город); **главни** ~ главни варош (город), *рид.* столїца; **студентски** ~ *(студентски домови)* студентски город
грâд[2] *х. (степен)* ґрад**;** ◊ **сто гради (луд и сл.)** прейґ мири, сто ґради (шалєни и под.)
грäд[3] *х. (туча)* каменєц, ляд; ~ **је све побио** каменєц (ляд) шицко побил (збил)
градац граца *х. поет. дем. и гип.* (< **грâд**[1] (**1**)) замочок, каштельчок
градација *ж.* ґрадация
градела *ж.* **1.** *(решетка за печење)* роштиль; **2.** *(решетка уопште)* роштель
градиван -вна -вно **1.** *(грађевински)* будовательни; **2.** *одр. ґрам.* материялни; ~ **придев** материялни прикметнїк
градиво *с.* **1.** *(предмет наставе, научне обраде)* материя, градза; **2.** будовательни материял
градилац -иоца *оп.* **градитељ**
градилиште *с.* будовалїще, *рид.* будовня
градина *ж.* **1.** *(башта)* заграда, заградка; **2.** руїни старого варошу; **3.** *ауґм.* (< **град**[1] (**1**) варошиско, городиско; **4.** ограда, плот; **5.** *оп.* **град**[1] (**2**)
градирати -ам *зак. и нєзак.* ґрадировац
градитељ *х.* **1.** *(извођач радова)* будователь, будовач; **2.** *(неимар; стваралац)* будователь
градитељица *и* **градитељка** *ж.* будователька
градитељство *с.* будовательство
градити -им **1.** *(правити)* правиц; **гусле се граде од јаворовине** ґусли ше правя з яворового древа; **2.** *(зидати)* правиц, будовац; ~ **школу** правиц школу; **3.** *(чинити, образовати)* твориц, правиц; **ове две планине граде теснац** тоти два гори творя цеснїну; **4.** *фиґ. (друштвене односе и сл.)* будовац, градзиц, виградзовац**;** ◊ ~ **куле од карата** робиц даремну роботу, черпац

воду з купаком; ~ **куле у ваздуху (у облацима)** будовац кули у воздуху (у хмарох)

градити се -им се **1.** *(претварати се)* правиц ше; ~ **свецем** правиц ше святи; **2.** *(стварати се)* твориц ше, наставац

градић *х. дем.* варощик, городчик

градиште *с. (место где је било насеље)* селище, остатки населєня

градишћански -а -о ґрадищански; **Градишћански Хрвати** Ґрадищански Горвати

градљика *ж.* **1.** *(комад дрвене грађе)* древо; **2.** *(зрно леда, града)* каменєц

градни -а -о каменцов[и]

градња *ж.* **1.** *(грађевина)* будовня; **2.** *(грађење)* будованє; поставенє; **класична** ~ класичне будованє; **3.** *(састав, конструкција)* збудова

градобит *х. оп.* **град**[3]

градобитан -тна -тно *оп.* **градоносан**

градомеђа *ж.* варошски (городски) хотар

градоначелник *х.* городоначальнїк, начальнїк городу (варошу)

градоносан -сна -сно каменцови, лядови; ~ **облак** каменцова хмара

градски -а -о варошски, городски; ~ **насеље** варошске (городске) населєнє; ~ **кућа** *(општина)* городска хижа, маґистрат; **градски оци** *франт.* варошски (городски) оцове; ~ **бедеми** варошски (городски) мури (муриска)

градус *х. оп.* **град**[2]

грађа *ж.* **1.** *буд.* градза, будовательни материял, древотня; **дрвена** ~ древена градза, древо за будованє; **обла** ~ округла (обла) градза; **окрајчена** ~ окрайчена градза; **тесана** ~ кресана градза; **2.** *(за научни рад и сл.)* материя, градза; **3.** *анат. и др.* збудова; ~ **тела** збудова цела; **4.** *покр.* преграда, преградзенє; **5.** *покр. (грађење)* будованє

грађанин *х.* **1.** граждан; **академски** ~ академски граждан; **почасни** ~ почесни граждан; ~ **света** *поет.* граждан швета; **2.** *(становник града)* варощан

грађанка *ж.* **1.** гражданка; **2.** варощанка

грађански -а -о граждански; ~ **сталеж** гражданске пасмо, гражданска класа; ~ **част** *правн.* гражданска чесц; ~ **право** *правн.* гражданске право; ~ **брак** гражданске малженство; ~ **одело а)** цивилни шмати; **б)** *(европско одело за разлику од народног)* граждански (варошски) шмати; ~ **рат** гражданска война

грађанскоправни -а -о гражданскоправни

грађанство *с.* **1.** *(грађанска класа)* гражданство; **2.** *зб.* гражданє

грађар *х.* **1.** *заст.* *(тесар)* цимерман; **2.** *(трговац дрвеном грађом)* дещар

грађара *ж.* *(трговина резане дрвене грађе)* дещара

грађевина *ж.* **1.** *(зграда)* будинок, будовня; **2.** *(саграђен објекат)* будовня, будова *и фиґ.*

грађевинар *х.* будователь

грађевинарство *с.* будовательство

грађевинац -нца *х.* **1.** *(грађевинар)* будователь; **2.** студент будовательства, будователь

грађевински -а -о будовательни, будовни; ~ **земљиште** будовательна жем; ~ **предузеће** будовательне подприємство

грађевни -а -о будовательни; ~ **дрво** *древ.* будовательне древо

грађен -а -о: **лепо (није лепо)** ~ **неко** складно (нєскладно) дахто розвити, крашнє (нєкрашнє, нєфино) дахто зведзени

грађење *с.* < **градити (се)**

гражданин *х. заст.* гражданин

грӓја *и* **граја** *ж.* **1.** *(галама)* лярма; **2.** *(крици птица)* **а)** *(врана)* кракáнє, ґравчанє; **б)** *(живине)* ґравчанє; **в)** *(кокошака)* кодкоданє; ґравчанє; **г)** *(гусака)* ґаґанє; **ґ)** *(малих птица)* пищанє, гласне (знємирене) чвиринканє; **д)** *(више разних птица)* крики, гравчанє

грӓјати -jēм *и* **грајати** -јим **1.** *(галамити)* лярмац, кричац; **2. а)** *(о вранама)* кракац; **б)** *(о живини, о више разних птица)* ґравчац; **в)** *(о кокошкама)* кодкодац; ґравчац; **г)** *(о гускама)* ґаґац; **ґ)** *(о малим птицама)* пищац, чвиринкац

грак *х. и* **грака** *ж. (глас гаврана, вране)* кракáнє

гракат -кта *х. оп.* **грак**

гракати -ачем **1.** *оп.* **грактати; 2.** *покр. (клицати; викати)* кричац

гракнути -нем **1.** *(о врани)* закракац, зґравчац; **2.** *(викнути)* скричац, злярмац; **3.** *покр.* штрелїц, пукнуц; ◊ **гракну му срце од радости** шерцо ше му зрадовало

грактав -а -о кракаци, ґравчаци; кричаци, гласни

грактање *с.* < **грактати**

грактати -кћем *(о врани)* кракац, ґравчац

грам *х.* ґрам**;** ~ **-молекул** ґрам-молекула
грамата *х. заст. (повеља)* грамота
граматика *ж.* ґраматика*;* **описна** ~ описна ґраматика; **упоредна** ~ поровнуюца ґраматика
граматичар *х.* ґраматичар
граматички -а -о ґраматични
грамжљив -а -о *оп.* **грамзив**
грамжљивац *х. оп.* **грамзивац**
грамза *ж. оп.* **грамзивост**
грамзив -а -о лукави, гамишни, ґрабаци, ґаладни
грамзивац -вца *х.* лукави (гамишни, ґрабаци, ґаладни) чловек, гамишняк
грамзивост *ж.* лукавосц, гамишносц, ґрабацосц
грамзити -им *(за нечим – похлепно, неумерено тежити)* ґрабац ше за дачим
грам-калорија *ж. физ.* ґрам-калория
грамофон *х.* ґрамофон, *беш.* ґрамафон
грамофонски -а -о ґрамофонски; ~ **плоча** ґрамофонска плоча
грана *ж.* **1.** *з розл. знач.* конар**;** ~ **производње** конар продукциї; **важна грана делатности** важни конар дїялносци**; 2.** *мн. (ледене шаре на стаклу)* квети; ◊ ~ **стопала** *анат.* конар талпи; ~ **шаке** *анат.* конар дланї; **доћи до зелене гране (на зелену грану)** *(материјално се придићи)* змогнуц ше, оґаздзиц ше, замоцнїц; **као окресана (одсечена, преломљена)** ~ сам як [єден] палєц; **метнути девојци грану на пут** *(омести девојку да се уда)* загубиц шор дзивки; **накићен шљивовом граном** *(пијан)* нацагани, напити; **пасти на ниске гране 1.** *(осиромашити)* охудобнїц, спаднуц на нїзки конари, *заст.* висц на псоту*;* **2.** нїзко спаднуц *(морално)*; **сећи грану на којој се седи** резац (пилїц) конар на хторим ше шедзи
гра̀на̄т[1] *х. мин.* ґранат
гра̀нат[2] -а -о **1.** розконарени, конарасти; **2.** *(о човеку – кршан)* плєцати, моцни, хлоповити; **3.** *(о деловима тела – снажан)* моцни
граната *ж.* ґраната
гранати се -ам се **1.** гонїц (виганяц) конари, розконарйовац ше; **2.** *фиґ.* **а)** *(о производњи и сл.)* розконарйовац ше*;* розчленьовац ше; **б)** *(о путевима)* розходзиц ше
грандиозан -зна -зно ґрандиозни
грандоман *х.* ґрандоман
грандоманија *ж.* ґрандомания
гранит *х. мин.* ґранїт
гранитан -тна -тно *и* **гранитски** -а -о *осн., фиґ.* ґранїтни, ґранїтови
гра̀ница[1] *ж. з розл. знач.* граніца; ◊ **Војна** ~ *ист.* Воєна граніца (країна); **горња (крајња) и доња** ~ **(температуре, година и сл.)** горня (крайня) и долня граніца (температури, рокох и под.); ~ **осветљења** *ґеоґр.* граніца дня и ноци, граніца ошвиценя; ~ **грешке** *мат.* граніца гришки (хиби); **државна** ~ державна граніца; **имати граница** *(не ићи у крајност)* знац за граніцу, знац кеди досц; **не познавати границе у чему** нє мац (нє знац за) граніци у дачим; **прећи све границе** *(не знати меру)* прейсц шицки граніци; **свести у границе** *(ограничити)* звесц до граніцох; **у границама нечега (закона, пристојности, могућности)** у граніцох дачого (закона, пристойности, можлївосци
гра̀ница[2] *ж.* **1.** *дем.* конарчок; **2.** *(крстина снопова)* марадик
граничар *х.* гранїчар
граничити (се) -им (се) **1.** гранїчиц ше; **2.** *(дотицати (се) територијом)* приперац
гранични -а -о гранїчни; ~ **пролаз** гранїчни преход; ~ **промет** гранїчни обток (промет); **горња** ~ **вредност** *мат.* горня гранїчна вредносц
граничник *х. тран., метал.* гранїчнїк
граничњак *х.* гранїчни камень
гранулација *ж.* ґранулация
гранулирати -ам *нєзак.* ґрануловац
гранулом *х. мед.* ґранулом
гранут -а -о *покр. (сулуд)* дурнїсти, дуркнути
гранути -нем I. *нєпрех.* **1.** *(засијати – о сунцу, месецу)* зашвициц, висц; **грануло је сунце** зашвицело слунко; **2.** *(појавити се – о годишњем добу)* пукнуц, настац, почац; **грануло је про леће** пукла яр; II. *прех. покр. (обасјати)* ошвициц
гранчица *ж. дем.* конарчок; ◊ ~ **мира** конарчок мира
грањавати -ам *и* **грањивати** -њујем и -ам *нєзак. ґу* **гранути**
грање *с. зб.* конари; **суво** ~ сухари, сухи конари
грао *прикм. нєпрем* ґрао, ґарови
граораст -а -о *оп.* **грахораст**
граорица *ж. оп.* **грахорица**
грапша *ж. оп.* **грабеж**

граткиња *ж. покр.* варощанка
гратулирати -ам *зак. и нєзак. (честитати)* ґратул[ир]овац
графија *ж.* ґрафия
графика *ж. з розл. знач.* ґрафика
графикон *х.* ґрафикон, *рид.* ґрафик
графит *х.* **1.** *мин.* ґрафит; **2.** *(срце у оловци)* оловко, шерцо
графитни -а -о ґрафитов[и], ґрафитни
графичар *х.* ґрафичар
графички -а -о ґрафични; ~ **представљање** *мат.* ґрафичне представянє (приказованє); ~ **решење** ґрафичне ришенє
графолог *х.* ґрафолоґ
графологија *ж.* ґрафолоґия
графоман *х.* ґрафоман
грах *х.* пасуля; ◊ **бацати ~ , гледати у ~** патриц до пасулї; **зелени ~** *бот. (боранија)* желєна пасуля, мауна
грахов -а -о пасульов[и]
грахораст -а -о **1.** *(посут тачкама)* сиркасти, пирскани; **2.** *(пепељаст)* ґарови; шиви, шивкасти; желєнкастошиви
грахорица *ж. бот.* лєднїк (Vicia sativa)
грахорке ж. мн. ґарово (шиви) очи
грахоровина *ж. (пасуљевина)* пасулянка
грација *ж. осн. и фиґ.* ґрация
грацилан -лна -лно *(нежне, фине грађе)* ґрацилни
грациозан -зна -зно ґрациозни
грациозност *ж.* ґрациозносц
грашак -шка **1.** *бот.* гращок; **чорба од грашка** гращкова юшка; **2.** *оп.* **грашка (2)**
грашац -шца *х. дем.* (< **грах**) пасулька
грашевина *ж.* ґрашевина *(грозно и вино)*
грашка *ж.* **1.** зарно пасулї, пасуля; **2.** *звич. у виразу* **грашке зноја** кропаї, капки зною
грашков -а -о гращков[и]
грашчица *ж. дем.* < **грашка**
грб *х.* герб
грба[1] *ж.* горб *х.*, горба *ж.*
грба[2] *х. и* **грбо** *х. оп.* **грбавац**
грбав -а -о **1.** *(погурен)* горбати; **2.** *(нераван, са испупчењима)* **а)** *(о путу)* дирґаци, нєровни; **б)** рапави; нєровни; **лишће је по леђима грбаво** лїсце на спаку рапаве; **3.** *(искривљен)* криви; **4.** *фиґ. (с неким недостатком)* подли, нїяки
грбавац -вца *х.* горбати *(ґен.* -ого)
грбавити се -им се горбиц ше
грбавица *ж.* горбата (*ґен.* -ей)
грбавко *х. оп.* **грбавац**
грбак *х.* **1.** *физк.* горбак; **2.** *буд.* кантичка
грбача *ж. експр.* хрибет, горба, *беш.* ґербача; **године су му на грбачи** роки го прицискаю; [**за**]**сести (попети се) коме на грбачу** *(пасти коме на терет)* буц дакому на карку; **подметнути грбачу** подложиц хрибет
грбина *ж.* **1.** *оп.* **грбача**; **2. а)** *(заобљен врх)* брещок, возвишенє; **б)** *(избочина)* вистирченє; **3.** *буд.* горбина
грбити -им горбиц; ~ **леђа** горбиц хрибет
грбити се -им се горбиц ше
грбоноша *х. заст.* гербоношач
грбоња *х.* горбати *(ґен.* -ого)
гргеч *х. зоол.* коляк (Perca fluviatilis)
гргљати -ам плокац гарло *(продукуюци глас „ґоль-ґоль")*, ґольтац
грготь *и* **гргор** *х. оп.* **гргот**
гргољити *и* **гргорити** -им *оп.* **грготати**
гргољити се -им се *(праћакати се)* плюскац
гргот *х. (жубор, клокотање)* сущанє, плющанє
грготати -оћем **1.** *(жуборити, клокотати)* сущац, плющац, чуриц; **2.** *оп.* **гргљати**
гргурав -а -о **1.** *(кудрав)* кандрасти; **2.** *фиґ. (таласаст)* габасти
гргут *х.* **1.** *(гугут)* гуркотанє, гуркот; **2.** оп. **гргот**
гргутати -ућем *(гугутати)* гуркотац
грд -а -о *и* **грдан** -дна -дно **1. а)** *(голем)* велїки, барз вельки, дужи; ~ **гомила** велїка громада; **грдни валови** барз вельки габи; **б)** *(који се истиче многобројношћу):* **текст је са грдним погрешкама** текст зоз велїма гришками; **расипао је грдне паре** розруцовал (трошел) полно пенєжи; **посвађали су се пред грдним светом** повадзели ше пред полно людзми (пред велїм шветом, пред велїма людзми); **в)** барз моцни; **зачуо се ~ рик** учуло ше барз моцне ручанє; **г)** *(који се истиче интензитетом)* барз вельки; **нашао се у грдној неприлици** нашол ше у барз велькей нєзґоди; **направили су грдну штету** направели барз вельку чкоду; **2. а)** *(нагрђен, унакажен)* очудацени, покалїчени, скалїчени; **б)** *(осрамоћен)* поганьбени; **в)** полни нєщесца и зла; нєщешлїви, нєщесни; унєщесцени; страшни; **г)** *(јадан)* бидни; **3.** *(ружан; недоличан)* бридки; **4.** *(зао)* зли, плани; **5.** *(тежак – о рани и сл.)* чежки; **6.** *у компаративе и суперлативе (гори; најгори)* горши; найгорши

грдесан -сна -сно *покр. оп.* **грд (1)**

грдесија *ж.* **1.** *(мноштво)* барз вельо, полно; **2.** *оп.* **грдосија**

грдети -дим *(роктати)* ґруглїц

грдило *с.* бридкосц; ганьба

грдиња *ж. оп.* **грдоба**

грдити -им **1.** *(прекоревати)* гандровац; *(јаче грдити)* наберац, кресциц, *беш.* керпиц; **2.** *(нападати, псовати)* ругац на дакого; лац дакого; **3.** *(чинити ружним)* бридзиц, гардзиц

грдно *присл.* **1.** *(јако)* барз; ~ **се препадох** барз сом ше злєкол, страх як сом ше злєкол; **2. а)** *(ружно)* бридко, нїяк, нєшумнє; ~ **ти стоји то одело** нєшумнє ци стоя тоти шмати; **б)** *(рђаво)* подло; **ћути јер ћеш ~ проћи** цихо будз, бо подло прейдзеш; **3.** *(гадно, рђаво)* моцно, барз; ~ **је настрадао** моцно настрадал

грдња *ж.* **1.** *(прекоревање)* гандрованє; наберанє, кресценє, *беш.* керпенє; **2.** *(нападање, псовање)* руганє, лаце; **3.** *покр. (свињā – роктање)* ґруглєнє

грдоба *ж.* **1.** *(ружна особа)* бридота; **2.** *фиґ. (нешто ружно)* брид, бридкосц, бридота; **3.** *(ружноћа)* бридкосц; **4.** огромносц, превелькосц; огромне (барз вельке) количество

грдобан -бна -бно *оп.* **грд**

грдов *х. пей. оп.* **грдоба (1)**

грдосан -сна -сно барз вельки, велїки

грдосија *ж.* чудовиско; ~ **од човека** хлописко, валїгора, гороломнїк

грдуља *ж. пей. покр. (ружна жена)* бридка жена, бридота

греб *х. покр.* гроб

греба *ж. покр. (оструженo са суда после кувања)* пригорене; пригорки *мн. (пригорене хторе ше є)*

гребаница *ж. оп.* **греба**

гребање *с.* **1.** < **гребати**; **2.** *метал.* рипанє

гребати -бем *оп.* **грепсти**

гребач *х. тран.* рипач, драпач

гребача *ж. покр.* **1.** *оп.* **гребен (3)**; **2.** *(оно што остане кад се гребена)* клоче; **3.** *оп.* **греба**

гребен *х.* **1.** *ґеоґр., анат.* гребень; **2.** *(стена у реци, мору)* скала, стина; **3.** *звич. мн. х. и ридше ж. (справа за гребенање конопље)* щец *ж.*

гребенаља *ж.* чесарка

гребенаљка *ж. оп.* **гребен (3)**

гребенање *с.* < **гребенати**

гребенар *х.* чесар

гребенара *ж. (радионица за гребенање)* чесарня

гребенати -ам *(чешљати кудељу и др.)* чесац

гребенац -нца *х. оп.* **гребача (2)**

гребло *с. покр.* лопата *(за вигартанє ґару з пеца)*

гребља *ж. (стаза)* дражка

гребље *с. покр. оп.* **гробље**

гребодер *х. покр.* гробар

греботина *ж. (огреботина)* подрапане, ударпнуте, пошкалєне

грегорац -рца *х. зоол.* колячок, грегорец (Gasterosteus aculeatus)

грегоријански -а -о: ~ **календар** григориянски календар

гред *х.* ход, ходзенє

греда *ж.* **1.** *(балван)* греда; ~ **са препустом** *буд.* греда з випущеньом; ~ **за укрућење** *буд.* греда за утвердзенє; **армирана ~** армирована греда; **2.** горски гребень; **3.** *(литица)* прикра скала (стина); **4.** *(леја)* градка

гредељ *х.* градзель *(плуга)*

гредица *ж.* **1.** *дем.* гредочка, гредка; **2.** *(попречна греда на таваници)* градка, *коц.* гредка; **3.** *древ.* гредка; **4.** *(леја)* градка

гредом *присл. (уз пут)* драгом, идуци, преходзаци, у преходу; ~ **је навратио у продавницу** драгом зашол до предавальнї; **често те витим ~ како радиш** часто це видзим у преходу як робиш

грезнути -нем **1.** *(упадати у блато и сл.)* лєзнуц (*1. ос. єд.* лєжнєм), упадац; **2.** *покр. (плавити)* топиц

грејалица *ж.* зогривачка, греячка

грејаница *ж. (медовица)* преварена палєнка *(засладзена з медом)*

грејање *с.* гранє, зогриванє; **централно ~** централне зогриванє; **гасно ~** ґазово зогриванє

грејати -јем **1. а)** *(загревати)* грац, зогривац; ~ **воду** грац воду; **б)** *(о сунцу)* грац, пригривац; **2.** *(сијати – о сунцу, месецу)* швициц

грејати се -јем се грац ше; огривац ше *(на слунку)*

грејач *х.* зогривач

грејни -а -о зогриваци, зогривни; ~ **тело** зогриваце цело

гренадир *х.* ґренадир

грепсти гребем **1.** *(парати оштрим предметом)* драпац*;* рипац; **2.** *(стругати)* ошкрабовац *(зоз судзини и под.);* ориповац *(зоз мура и под.);* **3.** *видр.* *(бежати)* рипац, чмиґац, ногац; **4.** *(гребенати)* чесац

греста *ж. покр.* венєц *(цибулї або цес- ку)*

грести -едем исц

грех *х.* грих; ◊ **без греха зачета** *(Богородица)* нєпорочно зачата; **испаштати (искајавати) туђе грехе** одбувац за дакого (за дачийо грихи); **смртни** ~ смертельни грих**; узети за** ~ вжац за зло; **уписати (ставити) у** ~ вжац (приписац) за грих

греховати -хујем *церкв.* робиц на швето

грехота *ж.* грих; ~ **је** чкода; ~ **и срамота** велька ганьба

грехотан -тна -тно *поет.* гришни

грецати -ам *оп.* **грепсти (1.** *и* **2)**

грецизам -зма грекиз[е]м

греш *х.* **1.** ґреш, желєне грозно**; 2.** *(огрозд)* космачки

грешан -шна -шно **1.** гришни; **2.** *(јадан, несрећан)* сиротка, бидни, нєщесни

грешити -им **1.** *(чинити грех)* гришиц; **2.** *(чинити погрешке)* гришиц, миліц ше; ◊ **грешити душу** гришиц, робиц грих

грешити се -им се *оп.* **грешити (1); ~ о некога, нешто** гришиц ґу дакому, дачому

грешка *ж.* **1.** гришка, хиба, помилька, *заст.* похибка; **рачунска** ~ рахункова гришка; **2.** *(физичка мана)* хиба*;* **роба са грешком** хибна роба, роба з хибу

грешком *присл.* пре помильку, погришно

грешник *х.* **1.** гришни, гришнїк; **2.** *оп.* **грешан (2)**

грешница *ж.* **1.** гришна, гришнїца; **2.** блуднїца

грешно *присл.* гришно

грешност *ж.* гришносц

грешчица *ж. дем.* гришочка, хибочка

грибља *ж. покр.* бразда

грива *ж. осн., фиґ.* грива

griваст -*а* -*о* **1.** *оп.* **гривнат**; **2. а)** *(сличан гриви)* гриваст*и*; **б)** *(намрешкан, куштрав)* габасти, кандрасти

гривна *ж.* **1.** *(наруквица)* бразлета, бразлетка, *беш.* наруквица; **2.** *заст.* *(огрлица)* пацерки, перли; **3.** *(венац воћа и др.)* венєц; **4.** *(за причвршћивање косе за косиште)* каричка

гривнат -а -о гривати

гривњаш *х.* ґалєрош *(файта голуба)*

гривоња *х. покр.* *(човек велике разбарушене косе)* отрехло

грижа[1] *ж.* **1.** *мед.* дизентерия; **2.** *мед.* *(бол у трбуху)* грижня; **3.** *фиґ.* *(узнемирена савест)* гриженє; банованє; **осећао је грижу савести** гризла го совисц; ◊ ~ **пчела** однїмачка при пчолох

грижа[2] *ж. покр.* *(стена)* камень, скала, стина

грижљив -а -о **1.** хтори ма дизентерию, хори на дизентерию; **2.** нєдобри, зли

гриз[1] *х.* **1.** *(угриз)* укушенє; **2.** наполи пожуване єдзенє *(у жалудку)*

гриз[2] *х.* **1.** *(пшенични)* ґрис; **2.** *покр.* *(пиљевина)* пиловина; ◊ **кукурузни** ~ крупи

гризак -ска -ско **1.** *(који нагриза)* щипаци, нагризаци; **2.** *(који уједа)* кусаци; **3.** хтори ше лєгко жува (є)

гризли -ија *зоол.* ґризли

гризлица *ж.* **1.** раночка *(на скори або шлїжацей скорочки);* **2.** *зоол.* *(мољац)* моль; **3.** *(заједљивац)* штухаци, кусаци, квачка

гризљив -а -о *оп.* **грижљив (2)**

гризнути -нем **1.** кус укушиц; **2.** *(одгристи)* одкушиц; **3.** *(мало појести)* заєсц

гризнути се -нем се укушиц ше

гризотина *ж.* *(угризено место)* укушене

гризукати, гризутати *и* **гризуцкати** -ам *дем.* < **гристи**

гриље *ж. мн. покр.* *(жалузије)* шалукатри

гримаса *ж.* ґримаса

гримиз *х. оп.* **пурпур**

гримизан -зна -зно *оп.* **пурпуран**

гримица *ж. зоол. покр.* *(мољац)* моль

гринта *ж.* **1.** *мед. нар.* храсти**; 2.** *(чангризало)* доганяци, дошпинтоваци**,** дудраци

гринтавац -вца *х. покр. оп.* **гринта (2)**

гринтати -ам *покр.* доганяц, дошпинтовац, дудрец

грињати -ам *покр.:* **дрво griња** древо почина єсц червоточ

гриње *ж. мн. зоол.* кревосокопийци

грипа *ж и* **грип** *х.* ґрипа

грипозан -зна -зно ґрипозни

грисини *ж. мн.* ґрисини, хрустанки

griска *ж. покр.* *(хрскавица)* хрупка

грискати -ам *оп.* **грицкати**

гристи -изем **1.** *(уједати)* кусац; **2.** *(одгризати)* одкушовац, прекушовац*;* **3.** гризц; **пас гризе кост** пес грижe косц; **4.** *(јести)* єсц; кусац; ~ **семенке** кусац маґочки; **5.** *(нагризати – о рђи и сл.)* єсц, нагризац; **6.** *(штипати)* щипац; **дим гризе очи** дим щипе очи; **7.** *(хватати удицу – о рибама)* цвенкац, гризц; **риба добро гризе** риби

цвенкаю; **8.** *фиґ. (секирати)* мучиц, жрец, секирац; **гризе га савест** гриже го совисц

гристи се -изем се **1.** *взаєм. повр.* гризц ше, кусац ше; **2.** *(једити се)* єдовац ше, жрец ше

гриф[1] *х.* **1.** *спорт., муз.* ґриф; **2.** *(дршка)* ручка, ґриф

гриф[2] *и* **грифо̄н** *х. мит.* ґриф, ґрифон

грицкати -ам **1. а)** гризц; **миш грицка даску** миша гриже деску; **б)** *(сипкаво, ломљиво јело)* хрустац; **2.** кусац, кускац; окусовац; **грицкати бркове** кусац баюси; **3.** *(семенке, сунцокрет)* кусац *(маґочки, слунечнїк)*; ◊ ~ **перо** покус писац, лєдво жиц (*од литерарурней роботи); ~* **суву (тврду) кору** худобно жиц, бидовац, псотовац

грицнути -нем *дем.* < **гризнути**

грич *х. (врлет)* каменє, скали

Грк *х.* Грек

грк[1] *х. заст. покр. (трговац)* грек, *заст.* ґреґ

грк[2] *х.* ґрк *(файта билого далматинского вина)*

грк г,ка, г,ко *осн. и фиґ.* горки

гркати -ам *и* грчем **1.** *(гукати – о грлици)* гуркотац*;* **2.** *(грактати)* кракац, ґравчац

гркача *ж.* горка палєнка

Гркиња *ж.* Грекиня

гркљан *х.* **1.** *анат.* ґаґор; **2.** *(грлић у боце)* гарло; ◊ **срце му у гркљану** *(јако се уплашио)* шерцо му вошло до петох; **хватати се за** ~ хватац ше (ґрабац ше) за ґушу

гркљански -а -о ґаґрови, гарлови

гркнути[1] -нē горкнуц

гркнути[2] -нēм *оп.* **гракнути**

грко *присл.* горко

гркоисточни -а -о *церкв. (ортодоксан)* грековосточни

гркокатолик *х. церкв.* грекокатолїк

гркокатоликиња *ж.* грекокатолїкиня, грекокатолїчка

гркокатолички -а -о грекокатолїцки

гркост *ж.* горкосц

гркта̄ти -кћем *оп.* **грактати**

грла[1] *ж. мед. покр. (дифтерија)* ґуґа

грла[2] *ж. гип.* герлїчка

грлат -а -о гарлати, глашисти

грлашце -а *и* -ета *с. дем.* гарлочко, гарленко

грле -ета *с. оп.* **грлић**[2]

грлен -а -о гарлов[и]; ◊ **грлени сугласник** *ґрам.* гарлови консонант*;* **грлени поклопац** анат. гарлова закривка

грликати -ичем *покр. (гукати)* гуркотац

грлити -им облапяц

грлити се -им се облапяц ше

грлић[1] *х.* **1.** *(грло у боце)* гарло**; 2.** *анат. (цервикс)* гарлочко

грлић[2] *х. (младунче грлице)* герлїче

грлица *ж.* **1.** *зоол., фиґ.* герлїчка*;* **дивља** ~ дзива (звичайна) герлїчка (S. turtur); **2.** *мед. нар. оп.* **грла**[1]

грличији -а -е герлїчков[и], герлїчи

грло *с.* **1.** *з розл. знач.* гарло; **2.** *(цев испод моста)* пайпа; ◊ **грло (у грлу) се стеже** сциска ше гарло (у гарлє); **до грла (дужан и сл.)** по ґаґор (длужен и под.); **дошла коме вода до грла (носа)** чежко (прикро) на дакого, барз прицисло дакого; **дошла душа под** ~ **1.** *(дошао час смрти)* пришла остатня годзина*;* **2.** барз вистал; **закопчан до грла** *(до крајности уздржан)* барз стримани; **засело му у грлу** *(пресело му)* досц (поверх глави) му шицкого, прешедло му; **изићи на** ~ *(дојадити)* висц наверх глави; **из свега грла**, **колико га** ~ **носи (служи)** *(на сав глас)* на цале гарло, нарату, на ґвалт**; ићи** [**као**] **грлом у јагоде** исц як без глави, исц нєпорихтани; **кост у грлу бити коме** буц дакому церень у оку, барз завадзац дакому; **оплакнути (оквасити)** ~ оплокац гарло; **реч у грлу запиње (застаје, стаје)** слово у гарлє става (запина); **сатерати (сабити) коме зубе у** ~ розбиц дакому зуби; **ставити коме нож под** ~ положиц дакому нож под ґаґор (гарло); **стегнути** ~ розказац себе, розказац шерцу; **у једно** ~ **(једним грлом)** шицки нараз; **у по грла** полугласно, поцихи; **уско** ~ узке гарло

грлобоља *ж. оп.* **гушобоља**

грловођа *х.* тот цо напредок шпива *(у ґрупи шпивачох)*

грлосеча *х. (кољач)* главорез, главошек

грлце -а *и* -ета *с. дем.* гарлочко, гарленко

грљак -а *и* љка *х. покр.* гарло *(на фляши и др.)*

грљати -ам *покр.* понагляц у громади, гарнуц ше

грм *х. (жбун)* черяк, гущава, *рид.* корч*;* ◊ **у том грму лежи зец** така робота, оталь витор дує, од того пси здихаю, у тей води плїва риба

грмак[1] -мка *х. оп.* **грмић**

грма̄к[2] -ка *х. оп.* **грмље**

грмаљ *х.* **1.** *звич. гандр.* вельки и нєзґрабни (нєфурмасти) чловек, валїгора**; 2.** *(клипан)* зазрак

грмаљаст -а -о вельки и нєзґрабни (нєфурмасти)
грмеж[1] *х. оп.* **грмљавина**
грмеж[2] *ж. оп.* **грмље**
грмен *х. оп.* **грм**
грмети -мим **1.** *(о грому)* гирмиц; гирмотац *вецей раз єдно за другим)*; **грми гром** гирми; **2.** *(грувати; одјекивати)* гирмиц, дуднїц, одгуковац; ◊ **ма (макар) грмело-пуцало** гоч будзе нє знам цо; *(пойдзем)* гоч буду шекери падац
грмеч *х. оп.* **грмље**
грмић *х. дем.* черячок, гущавка
грмљава *ж. оп.* **грмљавина**
грмљавина *ж.* гирмотанє, гирменє, гирмот
грмљаст -а -о зароснути з черяками (гущавами)
грмље *с. зб.* черяки, черячини, гущави
грмљив -а -о гирмотаци, гирмяци
грмнути -нем **1.** *(о грому, бомби и сл.)* загирмиц, спращац, запращац, здубонїц**; 2.** *(узвикнути)* загирмиц
грмовит -а -о *оп.* **грмљаст**
грмолик -а -о черякасти
грмуше *ж. мн. зоол.* черяковки (Sylviidae); **вртна грмуша** заградова черяковка (S. borin); **пиргаста грмуша** ярабаста черяковка (S. nisoria); **червљинка грмуша** чвиринкаца черяковка (S. curruca)
грнало *х.* кочерга
грнац -нца *х. покр.* гарчок
грнути -нем **1.** *(згртати)* згартац; **2.** *оп.* **грнути се**
грнути се -нем се *(врвети куда)* гарнуц ше
грнчар *х.* гарчкар, черепкар *(ремеселнїк хтори вирабя глїняну судзину)*
грнчара *и* **грнчарница** *ж.* гарчкарня, черепкарня *(роботня за вирабянє глїняней судзини)*
грнчарија *ж.* глїняна (черепова) судзина
грнчарски -а -о гарчкарски, черепкарски; ~ **посуђе** глїняна судзина
грнчарство *с.* гарчкарство, черепкарство
гроб *х.* гроб; ◊ **бити (стајати) с једном ногом у гробу** буц (стац) з єдну ногу у гробе; **бити веран до гроба** буц вирни до шмерци (до гроба); **близу (на ивици) гроба** блїзко при кончини; **боље** ~ **него роб** лєпше гроб як роб; **гроба ми очева (материна)** *(у заклинању)* верабоже; **као да је из гроба устао** *(врло лоше изгледа)* як з труни, як з крижа зняти; **мирно (тишина) као у гробу** цихо як у лєше (як у гробе); **не знати коме гроба ни мрамора** нє знац дзе дахто поховани; **непобусани** ~ *(скорашњи гроб)* швижи (нови) гроб; **нећеш (не можеш) то (са собом) у** ~ **однети (понети)** *(нема смисла толико тећи за живота)* нє однєшеш то зоз собу до гроба; **од колевке до гроба** цали живот; **однети (понети)** [**са собом**] **у** ~ *(тајну, жељу и сл.)* однєсц [зоз собу] до гроба *(тайну, жаданє и под.);* **онкрај (преко, иза, с оне стране) гроба** по шмерци; [**о**]**терати** [**пре времена**] **у** ~ одогнац дакого до гроба; **преврнути се (окренути се) у гробу** обрациц ше у гробе
гробак -опка *х. поет. дем. и гип.* гробик, гробок
гробар *х.* гробар
гробић *х. дем.* гробик
гробиште *с. оп.* **гробље**
гробљански -а -о **1.** теметовски**;** ~ **капија** капура теметова (на теметове); **2.** *оп.* **гробни**
гробље *с.* теметов, *заст.* цинтор, *поет. рид.* кладбище*;* ◊ **пролазити као поред турског (чивутског) гробља** *(пролазити без поздрава)* преходзиц як вол
гробљиште *с.* **1.** *оп.* **гробље; 2.** стари теметов
гробни -а -о гробови, гробни; ~ **тишина** подполна (гробова) цихосц, цихосц як у лєше (як у гробе)
гробница *ж.* крипта
грог *х.* ґроґ*(пице з руму або коняку)*
грожђани -а -о грознов[и]; ~ **шећер** *хем.* грознов[и] цукер
грожђе *с.* грозно; **винско** ~ грозно на вино, виново грозно; **сортно** ~ сортне грозно; **стоно** ~ столне грозно; ◊ **кад на врби роди** ~ док на верби зродза грушки, на святого нїґда; **кисело** ~ *(о тешко достижном)* квашне грозно; **наћи се у небраном грожђу** найсц ше у маку, нє знац одкаль почац, найсц ше у барз нєприємним положеню (у нєзґодней ситуациї)
грожђице *ж. мн.* **1.** *бот.* рибизли; **2.** сухе грозно
грожљив -а -о **1.** *(који се грози)* бояжлїви, страшлїви; **2.** *(претећи)* грожаци
грожња *ж.* гроженє, загроза, грожба
гроза *ж.* страхота
грозан -зна -зно страшни, страхотни, страшлїви, грозни

грозд *х.* **1.** ґиризда**; 2.** *(гомила)* громада, громадка

гроздак -оска ґириздочка

гроздовача *ж.* комовица

грозити -им **1.** *(претити)* грожиц, *заст.* грожиц ше*;* **2.** *(угрожавати)* загрожовац, грожиц

грозити се -им се **1.** *(ужасавати се)* стресац ше од дачого, ужасовац ше**; 2.** *оп.* **претити (1)**

грозница *ж.* **1.** *(дрхтавица)* жима; **има грозницу, тресе га** ~ биє го жима; **2.** *(врућица)* горучка; ◊ **златна** ~ златна горучка; **путна** ~ возбудзенє пред путованьом

грозничав -а -о **1. а)** хтори ма жиму, хторого биє жима; хтори ма горучку, хтори у горучки; **борци су били грозничави и гладни** борцох била жима (борци мали горучку) и були гладни; **б)** *(о болести)* провадзени зоз жиму *або* горучку; *(о води и сл.)* заражени з бацилами хтори виволую жиму *або* горучку; **2.** *(који је налик на грозницу)* жимови; горучкови, як у горучки; **3.** *(ужурбан)* нєсцерпени, розпонагляни, знємирени; **грозничавом брзином** скоком, надва-натри, барз швидко, цо скорей

грозничавац -вца *х.* хтори ма жиму *або* горучку

грознички *и* **грозничн**и -а -о жимови; горучкови

грозно *присл.* страшно, страхотно, барз

грозовит -а -о *оп.* **грозан**

грозоморан -рна -рно ужасни, застрашуюци

грозота *ж.* страхота, ужас; **ратне грозоте** войново страхоти

гроја *ж. нар. поет. гип.* < **грозница**

грокнути -нем **1.** *(о свињи)* заґруґліїц; **2.** штрелїц, спращац

гроктати -кћем **1.** *(о свињи – роктати)* ґруґлїц; **2.** *(бректати)* штреляц, пращац, гирмиц; **3.** *фиґ. (кикотати се)* кихотац ше, хихотац ше; реготац ше

гром *х.* **1.** гром, *заст.* перун*;* **ударио је** ~ тресло, вдерел гром (перун); **удари грома** тресканє**; 2.** *фиґ. (грмљавина)* гирмотанє; ~ **топова** гирмотанє дзелох; *фиґ.* **3.** *(оштра реч)* гром; **4.** *фиґ.* **а)** *(виђен, моћан човек)* силни чловек; **б)** *(моћ)* сила, моц; ◊ ~ **и пакао** убило го ище, до сто чортох; ~ **те спалио (убио)** бодай би до це тресло; **као** ~ *(јак – о пићу)* моцни; [**као**] ~ **из ведра неба** як гром (перун) з ясного нєба, цалком нєсподзивано (нєздобачки); **као громом поражен (ошинут, ударен)** як кед би до нього тресло; **неће** ~ **у коприве** пияного и бог чува

громада *ж.* **1.** *(планински масив)* гора, горски масив; **2.** *(нешто огромно)* маса, гора*;* **3.** *фиґ.* громада *(хмарох и под.)*

громадан -дна -дно **1.** масивни, велїки; **2.** *ґеоґр.* громадови; **громадне планине** громадово гори

громадати се -ам се громадзиц ше

громак -мка -мко **1.** *(звучан)* громки; **2.** *фиґ. (јак)* моцни

громача *ж.* **1.** *(камена громада)* каменє, скала; **2.** мурик з наскладаного каменя

громби -ија *х.* ґромби *(груби штоф на капути)*

громила *ж. покр. оп.* **гомила**

громилати (се) -ам (се) *оп.* **гомилати се**

громињав -а -о дудняци*;* ~ **одјек** дудняци одгук

громињати -ам *(потмуло тутњати)* дуднїц

громити -им гирмиц

громко *присл.* громко

громобран *х.* громобран

громован -вна -вно **1.** *(снажан као гром)* громови; **2.** *(громак)* гирмотаци, гирмяци

громовит -а -о **1.** *оп.* **громован (1); 2.** *фиґ. (громогласан)* гласни; *(љутит)* оштри

громовник *х. мит., рлґ.* громовнїк

громовница *ж.:* **стрела** ~ *поет.* громова стрела

громовод *х. оп.* **громобран**

громогласан -сна -сно громогласни, хтори одгукує (бешедує и под.) з громовим гласом

громогласно *присл.* громогласно, з громовим гласом

громор *х.* *(бука)* гук; *(тутњава)* дуднєнє**;** дубонь *(копитох и под.)*; гурчанє *(машинох и под.)*

громорадан -дна -дно *покр.* *(горостасан)* огромни, барз вельки

громоран -рна -рно **1.** *оп.* **громогласан; 2.** *оп.* **громорадан**

громорити -им гучац; дуднїц, дубонїц; гурчац

громот *х. оп.* **громор**

громула *х. заст. (горостасан човек)* валїгора

громуљица *ж.* **1.** *(грудвица)* грудка**; 2.** *зоол.* бобка, бобок, пацерка

громуљичав -а -о **1.** грудкасти; **2.** *вет.* бобкасти, спацерчени; ~ **месо** бобкасте (спацерчене) месо

гроник *х.* подгарлїна *(месо и сланїна под гарлом швинї)*
гронуо -ула -уло *(ослабио)* слаби, вислабнути, нємоцни
гронути -нем *оп.* **грохнути**
гроња *ж. бот. (цваст)* квет
гроплан *х. филм.* ґроплан
гросист[**а**] *х.* тарґовец на велько, ґросист[а]
грôт[1] *х. оп.* **грохот**
грôт[2] *х. покр.* грот *(отвор у млїну дзе ше сипе жито кед ше мелє)*
грота *ж. покр. (пећина)* пещера
гротеска *ж. лит.* ґротеска
гротескан -кна -кно ґротескни
гротло *с.* **1.** *(отвор, уста)* грот, гротло; челюсца*;* **2.** *(у вулкана)* кратер; **3.** *(кланац)* цеснїна
гротуља *ж. (ниска ораха, смокава)* венєц
гроф *х.* ґроф; ◊ **живети као** ~ жиц як ґроф
грофиња *ж. оп.* **грофица**
грофињица *и* **грофичица** *ж. (грофова ћерка)* ґрофовна, ґрофова дзивка, млада ґрофица
грофић *х.* **1.** *дем.* ґрофчок; **2.** *(грофов син)* ґрофович, ґрофов син, млади ґроф
грофица *ж.* ґрофица
грофовија *ж.* ґрофовия
грофовски -а -о ґрофовски
грофовство *с.* ґрофовство *(ґрофовска чесц, титула)*
грохитати -ићем *покр.* **1.** *(лупкарати, звечати)* черкац; **у џаку грохићу ораси** у меху черкаю орехи; **2.** *(звонити, подрхтавати – о гласу)* черчац; тресц ше
грохнути -нем *зак.* **1.** *(онемоћати обич. од старости)* ослабнуц/ослабиц, остариц; **2. а)** *(разбити се уз прасак)* счерепчац; **стакло на прозору је грохнуло** скло на облаку счерепчало**; б)** розбиц ше за фалатки**; 3. а)** *(треснути)* бухнуц, здубонїц; злопоциц; **б)** *(о пуцњу и сл.)* спращац; **4.** *(крцнути)* зачеркац, залупкац; **5.** *(нагло потећи – о сузама):* **грохнуше му сузе** нараз му вдерели слизи, нараз му почали исц слизи; **6.** гласно (на шицок глас) ше зашмеяц
грохот *х.* **1.** гласни шмих, гласне хихотанє/кихотанє (хихот/кихот), одгукуюци шмих; **грохотом се смејати** гласно (нарату) ше шмеяц; **2. а)** (*ломљава)* лопот, дубонь; гирмот, гирмотанє; **б)** *(тресак)* трещанє; **в)** *(звецкање)* черканє, лупканє; **г)** *(пушака и сл.)* пращанє; **ґ)** *(водопада и сл.)* гук; **3.** каменє, громади каменя *(хтори падаю по горских прикринох);* дробне каменє, каменьче
грохотав -а -о *и* **грохотан** -тна -тно гласни, одгукуюци; **ударити у** ~ **смех** почац ше гласно (на шицок глас) шмеяц
грохотати -оћем **1.** гласно (на шицок глас) ше шмеяц; **2. а)** *(тутњити)* дубонїц, лопоциц; **б)** *(трештати)* трещац, пращац; **3.** *(звецкати, клопарати)* черкац, лупкац
грохотно *присл.:* ~ **се смејати** гласно (на шицок глас) ше шмеяц
гроце *с. поет.* гарлочко, гарленко
грош *х.* **1.** *(новац)* грош, *беш.* ґрош*;* **2. а)** *(пега, мрља)* платка, шплях; *(шарена пега на коњу)* буґер, платка; ◊ **за пребијен** ~ за мали пенєж; **за свој** ~ **а)** на свой трошок; **б)** по своєй дзеки, сам за себе; **није чист (прави)** ~ нє чиста робота, цошка нє у шоре; **три за** ~ *арґо* нолє (гайде) кед шмеш
грошаст -а -о **а)** *(који има пеге, печате – о кожи)* платкасти, шпляхасти; ~ **лице** платкаста твар; **б)** *(који има на длаци округле шаре – о коњу)* буґерасти, платкасти
грошићар *х.* цензарчок *(постреднїк у тарґовини за дробни пенєж)*
грошићарити -им препредавац *(за дробни заробок),* чаварґовац
грст I *ж. покр. (прегршт)* гарсц
грст II *ж. покр.* ґадзенє
грстити се -им се ґадзиц ше
гртати грћем **1.** *(скупљати на гомилу)* згартац; **2.** *(трпати)* трепац, руцац; **3.** *(у гомили навирати)* гарнуц ше, понагляц
гру *викр. за подражованє штреляня, лупканя до дзверох и под.* бум, дум
груб -а -о **1.** *(о човеку)* нєзлюдни, безоглядни, груби, нємилосердни, насилни; **2.** *(храпав под рукама)* драпаци; ~ **четка** драпаца щетка; **3.** *(несавитљив – о материјалу)* тварди; ~ **платно** тварде платно; **4.** нєфини, груби, оштри; **грубе црте лица** нєфини (груби) риси твари; ~ **израда** нєфини (груби) виробок; **5.** *(недопустив)* чежки, нєдопущуюци; ~ **грешка** чежка гришка; ~ **повреда дужности** чежке повредзенє длужносци; **5.** *(ружан, опор)* чежки, нємилосердни, груби; ~ **стварност** чежка дїйсносц (стварносц); **6.** *(приближан)* приблїжни, груби; ~ **процена** приблїжна (груба) прецена

грубијан *х. (груб човек)* нєзлюдни (безоглядни, груби, насилни) чловек, нєзлюднїк

грубијански -а -о нєзлюдни, безоглядни, насилни

грубо *присл.* **1.** нєзлюдно, безоглядно, грубо, насилно; **2.** нєфино; **3.** чежко, нєдопущуюцо; **4.** приблїжно, од ока

грубозрнаст -а -о грубозарнїсти, велькозарнїсти

грубост *ж.* < **груб**

грувати -ам **1.** *(пуцати – о топовима, бомбама)* пращац, бухац, гирмиц; **топови грувају** дзела гирмя; **2.** *(ударати)* бухац, биц; **3.** *(о ветру)* моцно дуц; **4.** *(јечати)* гучац; **5.** *школяр. видр. (учити напамет)* бифлац, бубац; **6.** млациц *(жито и др. з ципами)*

грувати се -ам се биц ше, бухац ше

груд *ж. поет. оп.* **груди**

груда *ж.* **1.** *оп.* **грудва;** **2.** *лит. (завичај)* родзени (родни, родими) край; **родна** ~ родзени край, родна груда

грудав -а -о *(који је пун груда)* грудати, грудовити, полни грудох; **земља је грудава** жем грудата, по жеми єст полно груди

грудат -а -о першати

грудва *ж.* **1.** груда; ~ **снега** груда шнїгу; **2.** *(снега)* груда, *заст.* ґомуля

грудвање *с.* оруцованє *(зоз шнїгом)*

грудвати се -ам се оруцовац ше *(зоз шнїгом)*

грудвица *ж. дем.* грудка

груди *мн.* перши, перша; *(женске)* перши *(єд. перш ж.)*; ◊ **голим грудима** *(ненаоружан)* з голима першами; **бусати се (ударати се, бити се) у** ~ биц ше по першох; **из дна (из дубине)** ~ од шерца, щиро; **излагати** ~ **(опасности и сл.)** викладац перши (опасносци и под.); **пригрлити на** ~ притулїц на перши; **срце да искочи из** ~ аж да шерцо вискочи з першох

грудни -а -о першов[и]; ~ **кост** *оп.* **грудњача**[2]; ~ **кош** *анат.* першова клїтка; ~ **мишић** *анат.* першов[и] мускул; ~ **пераје** *зоол.* першово пирко

грудњак *х.* **1.** брусгалтер, брушлїчок; **2.** *(на коњском хаму)* першняк

грудњача[1] *ж.* груднїца *(платно у хторим ше одцека ограти сир)*

грудњача[2] *ж. анат.* першова косц

грудоболан -лна -лно туберкулозни, єфтикави, тот цо ма сухоти

грудобоља *ж. мед. нар.* туберкулоза, єфтика, сухоти

грудобран *х.* першобран

грудоња *х. (човек развијених груди)* першати

Грузијанац -нца *х.* Ґрузиянєц

грумен *х.* **1.** *(грудва)* груда, грудка, фалаток; **2.** *фиґ.* часточка, часц

грумењав -а -о грудкасти

грумуљица *ж.* грудка

грундирати -ам *зак. и нєзак.* ґрунд[ир]овац

грунт *х. (земљишни посед)* грунт, *беш.* ґрунт

грунташ *х.* маєтни селян

грунтовница *ж. адм.* грунтовнїца, катастер

грунтовничар *х.* грунтовнїчар

грунути -нем **1.** *(пући – о јаком звуку)* загирмиц, здубонїц, штрелїц, спращац, праснуц; **2. а)** моцно вдериц, бухнуц, зрезац; **груну га песницом** бухнул го з песцу; **б)** *(треснути)* треснуц, вдериц *(з дачим або дацо до дачого)*; **грунуо је чашу о земљу** треснул з погаром до жеми; **3.** *(пасти с треском)* треснуц, бухнуц; здрузґац ше *(з ламаньом)*; **4.** гласно задзвонїц, заграц и под.; **5.** *(о киши и сл.)* почац ляц, почац барз падац; **груну киша** почал ляц диждж; **6.** *(јурнути)* розбегнуц ше, розлєциц ше; **7.** нараз войсц (убегнуц, улєциц); ◊ ~ **у плач** розплакац ше, почац барз плакац; ~ **у смех** почац ше барз шмеяц, розшмеяц ше

група *ж.* ґрупа

групација *ж.* ґрупация

групаш *х.* ґрупаш *(припаднїк узшей политичней и под. ґрупи)*

групашење *с.* ґрупашенє

груписати (се) -ишем (се) *зак. и нєзак.* ґруповац (ше); збиц/збивац (ше)

групица *ж. дем.* ґрупочка

групни -а -о ґрупни; ~ **рад** групна робота

груповођа *х.* ґруповодитель

грухати -ам *оп.* **грувати**

грухнути -нем *оп.* **грунути**

грушав -а -о **1.** *(о млеку)* хтори ше швидко зварює; зварени; ~ **млеко** зварене млєко; **2.** *(о кашастом јелу)* хтори ше швидко (лєгко) крупи (скрупює); **3.** *(о крви)* хтори ше швидко (лєгко) стида

грушавина *ж.* курастра *(перше млєко хторе ше подої кед ше крава оцелї, та ше при вареню звари)*

грушалина *и* **грушевина** *ж. оп.* **грушавина**

грушање *с.* < **грушати се**

грушати се -ам се *(издвајати се из течности у грудвице)* **1.** *(о млеку)* зварйовац ше; **2.** **(***о кашастом јелу)* крупиц ше; **3.** *(о крви)* стидац ше

грушити -им *(туцати)* тлучиц *(нє барз на дробно)*

грушкати -ам прац *(райбац шмати так же ше их положи намочени на тварду подлогу и биє по нїх з пранїком)*

грцав -а -о *(пропраћен грцањем)* гикаци, гикаюци, давяци; ~ **плач** гикаци плач

грцај *х.* стримани (придавени) плач, гиканє

грцати[1] -ам **1.** *(при плачу)* гикац; тресц ше; **2.** *(гушити се при гутању, говору и сл.)* давиц ше; закашльовац ше; **3.** бориц ше з велькима чежкосцами, трапиц ше, однїмац ше; ~ **у дуговима** буц загружени (давиц ше) у длуствох

грцати[2] -ам **1.** *(гацати)* ґажиц, лєзнуц (по шнїгу, блаце); **2.** *(куљати)* гарнуц ше; **свет стаде** ~ швет ше почал гарнуц

грцнути -нем **1.** *(у плачу)* гикнуц; **2.** *(гуцнути)* лїґнуц; **3.** *(зајецати)* заплакац

грч[1] *ж. покр.* горчина, горкосц

грч[2] *х.* корч; ~ **му је ухватио ногу** корч му влапел ногу; ◊ **зли** ~ *мед. (тетанус)* зли корч

грчевит -а -о **1. а)** *(пропраћен грчем)* з корчами, корчови; **грчевити болови** болї з корчами; **б)** *(захваћен грчем)* у корчу, сциснути у корчу; ~ **рука** рука у корчу; **в)** *(испрекидан, као у грчу)* прериваци; ~ **плач** прериваци плач; **2.** *фиґ. (врло јак, грозничав)* [барз] моцни, [барз] вельки, корчови, корчовити; **грчевита журба** вельке понаглянє; ~ **воља за животом** барз моцна (корчова) дзека за животом)

грчевито *присл.* корчово, корчовито, у корчу; моцно

грчење *с.* < **грчити**[1] **(се);** ~ **ногу** *физк.* курченє ногох

грчити[1] -им **1.** *(лице)* викривяц, морщиц, хмуриц; **болно је грчио лице** боляцо викривял твар; **2.** *(стискати)* сцискац**;** **грчио је песнице** сцискал песци; **3.** *(скупљати као у грчу)* курчиц, корчиц, сцаговац; ~ **ноге** курчиц ноги

грчити[2] грчим*покр.* загорчовац, горчиц

грчити се -им се **1.** *(скупљати се у грчу)* курчиц ше, скурчовац ше; корчиц ше, сцаговац ше; **грчио се у боловима** курчел ше у больох; **2.** *(стезати се)* сцискац ше; **3.** *(о срчаној комори)* сцаговац ше

грчица *ж. зоол.* кромпльов хробак *(лїчинка майового хробака)*

грчки -а -о гречески, *заст.* грецки

грчко-римски: ~ **стил** *спорт.* греческо-римски стил

грша *ж.* гарло, ґаґор; **напунити до грше** наполнїц до верху

гршак -шка *х.* цицок *(на коршовику)*

гуано *с.* ґуано *(пасма птичого гною на побрежйох Южней Америки)*

губа *ж.* **1.** *мед.* лепра, ґуба; **2.** *фиґ.* пакосц, злосц, погубеносц, лукавосц; **3.** *бот.* прахно (Polyporus fomentarius); **4.** *вет.* шуґа *(на домашнїх животиньох)*

губав -а -о **1. а)** *(болестан од губе)* лепрозни, ґубави; **б)** *(шугав – о кози, овци)* шуґави; **в)** *(крастав)* храстави; **2.** *фиґ.* **а)** *(неваљао)* зли, нєдобри, погубени**,** скоцени; **б)** *(јадан, неугледан, гадан)* (в)шолави

губавац -вца *х. (болесник од губе)* лепрозни, ґубави, ґубавец, пархавец

губар *х. зоол.* главата апаца (Lymantria dispar)

губати се -ам се **1.** доставац лепру (ґубу); **2.** *пей. (чешати се)* шкоблїц ше

губац гупца *х.* **1.** *(њушка)* нос, рило; писки; **2.** *(прамац брода)* нос; **држати** ~ *пей. (ћутати)* тримац язик за зубами, тримац заварти клапачки

губер *х.* покровец *(груби волняни своєй роботи);* ◊ **пружати се према губеру** жиц так як дакому вистава (як дахто може, як ше да); **пружати се преко губера** жадац дацо поверх своїх моцох (можлївосцох)

губернатор *х. ист.* ґубернатор

губернија *ж. ист.* ґуберния

губилац -иоца *х.* хтори дацо страцел

губилиште *с. (стратиште)* катовиско, место шмерци; **ићи као на** ~ исц барз нє у дзеки

губитак -тка *х.* **1.** *(штета)* утрата, *рид.* утраток, *рид.* страта*, нар.* убиток*;* **бити на губитку** мац утрати; **нанети непријатељу губитке** нанєсц нєприятельови утрати; **покрити** ~ покриц утрату; **2.** *(губљење)* траценє; **3.** *тран.* утрата, траценє

губиташ *х.* утраташ

губити -им **1.** *з розл. знач.* трациц**; 2.** *(штетовати)* чкодовац, трациц; **3.** *(убијати)* забивац; ◊ ~ **битку** трациц битку; ~ **време** трациц час; ~ **дах** трациц диханє; ~ **из очију** трациц з очох; ~ **из вида** трациц з

виду; ~ **образ** трациц чесц; ~ **памет** трациц розум; ~ **свест** млєц, трациц свидомосц; ~ **тло под ногама** трациц подлогу под ногами; ~ **у нечијим очима** трациц у дачиїх очох; **узалудно** ~ марновац

губити се -им се **1.** *з розл. знач.* трациц ше; **2.** *(бежати)* брац ше, севац, трациц ше; **губи се!** бер ше!, *рид.* одступ ше*!;* алов! *(при обрацаню ґу дзецом);* **губи ми се с очију** бер ше (трац ше) ми спред оч!; **3.** *(губити присебност у болести)* трациц ше, буц потрацени; **4.** *взаєм. повр.* (*убијати се)* забивац ше*;* **5.** *(нестајати)* трациц ше, щезовац, капац

губитник *х.* тот цо траци

губица *ж.* **1.** *(уста и ноздрве животиње)* нос; писки; **2.** *пей.* **а)** *(лице човека)* нозґер; **б)** *(усна)* тромбуля; ◊ **дати по губици** *пей.* дац по нозґру; **држати губицу** тримац заварти клапачки, тримац язик за зубами; **завезати (зачепити) губицу** *(умукнути)* заврец клапачки

губљење *с.* **< губити (се)**

гувернанта, гувернантица *и* **гувернантка** *ж.* ґувернант[к]а *(домашня воспитачка)*

гувернер *х.* ґувернер

гувно *с. оп.* **гумно**

гугукати -учем *оп.* **гукати**

гугут *х.* гуркотанє, гуркот

гугутав -а -о гуркотаци

гугутати -ућем *оп.* **гукати**

гугутка *ж. зоол.* цукровка (Streptopelia decaocto)

гуд *х. поет. (звук гудачког инструмента)* глас виолини, ґуслох и под., цаганє смику

гудало *с. муз.* смик

гудач *х.* **1.** *(виолиниста)* гудак; смикар; **2.** *(гуслар)* ґуслар

гудачки -а -о смикови; ~ **инструмент** смикови инструмент

гудети -дим **1. а)** *(гуслати)* грац на ґуслох; **б)** грац на смиковим инструменту; **2.** видавац груби (глїбоки) глас, на грубо гучац (дуц и под.); **3. а)** *(тутњити)* дуднїц; **б)** *(хучати)* гучац; **в)** *(брујати)* дзвонїц, дзвинїц, брунїц, бринїц; **4.** *фиґ. (говорити што непријатно)* плєсц*;* **5.** *(певушити)* пошпивовац

гудљавина *и* **гудљевина** *ж. оп.* **гудњава (2)**

гудњава *ж.* **1.** гранє смикових инструментох; **2.** *(хука)* гучанє, гук; *(тутњава)* дуднєнє, дубонь; *(грмљавина)* гирмотанє

гудура *ж.* **1.** *(кланац)* цеснїна, клисура; **2.** *звич. мн. (стеновит терен)* скали, каменє

гужва *ж.* **1. а)** *(гурњава)* гужва, дрилянє, дрилянїна; **б)** *(неред)* баламута, парада; **2. а)** *(од прућа, сламе и сл.)* карика, гужва*;* **б)** *(на сеоским колима)* гужва, льовчужма; **3.** *(нешто неправилно скупљено)* громадка, чомов, чомовчок; **замршена ~ конца** помервени цверни; ~ **сена** чомов шена

гужвара *ж. кул.* гужвара *(рейтеш зоз сиром)*

гужвати -ам гужвац

гужвати се -ам се **1.** гужвац ше; **2.** *(гурати се)* дриляц ше, цискац ше, сцискац ше

гузат -а -о задкати

гузити се -им се виставяц задок

гузица *ж.* задок

гузни -а -о: ~ **црево** *анат.* одритна

гузоња *х.* задкати

гуја *х.* **1.** гад; **2.** *фиґ.* **а)** зли (подмукли, пакосни) чловек; **б)** руцаци (барз шмели, опасни) чловек; ◊ **бесан као** ~ барз нагнївани, нагнївани як прайз; **као да га гује пију** барз є слаби; **као да га је ~ ујела** *(кад се неко тргне од неугод- ног осећања)* як опарени; **крије као ~ ноге** барз криє, криє у найвекшей тайносци; **немој да те ~ уједе** *(пази да се не превариш)* меркуй же биш нє настрадал (же биш ше нє спревед); **сикће као** ~ *(цичи у љутини)* сичи як гад; **носити (хранити) гују у недрима** тримац (допатрац и под.) дакого хто враца зоз злим, ношиц (кармиц) гада на пershох

гујавица *ж. зоол.* дижджова хлїста

гујаш *х. зоол. (орао змијар)* гадар

гујински -а -о гадов, *рид.* гаджи

гујин чешаљ *зоол.* гадов гребень (Julus terestris)

гук *х. оп.* **гукање**

гука *ж. (отеклина)* **1.** *(на телу човека или животиње)* запухнуце, вироснуце, виросток; *(чворуга)* гиря; **2.** *(на дрвету)* ґузел, вироснуце, виросток, горба

гукање *с.* гуркотанє, гуркот

гукати гучем *(о голубу, гугутки и сл.)* гуркотац

гукнути -нем загуркотац

гула *ж. лєс.* ґузловата щипанїца

гуланфер *х. (беспосличар; скитница)* вайнаґи, фаґабунда, ґуланфер

гулаш *х.* ґулаш; **секељ-** ~ секель-ґулаш

гулидба *ж. (комишање)* чисценє чуткох кукурици од лїсца, лупанє

гуликожа *х.* **1.** *(стрводер)* шинтер; **2.** *(грабљивац, лихвар)* здзернїк

гулити -им **1.** *(дерати кожу)* дрец; **2. а)** *(љуштити воће и сл.)* чисциц; **б)** *(кору с дрвета и сл.)* здзерац, лупиц, облупйовац; **3.** *(комишати кукуруз)* чисциц *(заст.* лупац) кукурицу од лїсца; **4.** *фиґ.* *(грамзиво отимати)* здзерац; ~ **коме кожу** здзерац дакого, однїмац од дакого

гулити се -им се **1.** *(губити горњи слој коже)* лупиц ше; **2.** *(о кречу, боји и сл.)* опуковац

гуља *ж. покр. (крдо говеда)* ґуля

гуљотине *ж. мн.* лупи *(з очисцених кромпльох)*

гума *ж. з розл знач.* ґума; **спољашња** ~ *(за бицикл и др.)* верхня ґума *(на бициґлу и др.);* **унутрашња** ~ сподня (нукашня) ґума

гумарабика *ж.* ґумарабик

гумати -ам **1.** *(нагло јести у великим залогајима)* хпац (тохмац) до себе, гамкац; **2.** *(нагло пити)* льоґдац

гумача *ж. (гумена палица)* ґумача

гумаш *х. оп.* **гумењак**

гумбача *и* **гумбашница** *ж. покр. (прибадача)* ґомбошка

гумен -а -о ґумови

гумењак -ка *и* **гумењаш** *х.* ґумова бочкора

гумијевац -вца *х. оп.* **фикус**

гумина *ж. пом.* штранґ *(за вязанє ладьох)*

гумирати -ам *зак. и нєзак.* ґум[ир]овац

гумица *ж.* **1.** *дем.* ґумка, ґумочка; ~ **кочнице** *техн.* ґумка гамовачки; **2.** *(за брисање)* ґума, сцераче; **3.** *(за стезање)* ґумка

гумно *с.* гумно

гунгула *ж.* **1.** *(гужва, метеж)* гужва, парада; **2.** *(гомила, мноштво)* громада, *заст.* крот*;* **3.** *(граја)* галайк, лярма, крики; **4.** *(неред)* нєшор

гундељ *х. зоол.* майов (кромпльов) хробак (Melolontha vulgaris)

гундорити -им **1.** *(зујати – о инсектима)* бринїц, брунїц; **2. а)** *(мрмљати)* жубротац, жубронїц; **б)** *(гунђати)* дудрец; **в)** *(певушити)* пошпивовац *(цихо або през нос)*

гунђав -а -о дудраци

гунђало *х. и с.* дудраци, дудрач**,** жубротаци, жубротач, дошпинтоваци, дошпинтовач

гунђати -ам *(негодовати)* дудрец, дошпинтовац; *(мрмљати)* жубротац, жубронїц, бурмотац; муштровац ше

гунтурађ *х. вет. оп.* **сакагија**

гуњ *х.* **1.** ґунь *(селянске хлопске верхнє облєчиво);* **2.** *(губер)* покровец, волняни покривач; **3.** *фиґ.* селян; ~ **и опанак** *(***кожух***)* селянє

гуња *ж. бот. (дуња)* бишалма

гуњар *х.* ґуняр *(майстор хтори прави ґунї)*

гуњац -њца *х. оп.* **гуњ (1)**

гурабија *ж. кул.* гнєцени покерай

гурав -а -о похилєни, погнути, згорбени

гурање *с.* < **гурати (се)**

гурати -ам **1.** *(померати пред собом)* дриляц, *коц.* цискац, *беш.* ґурац*;* **2.** *(џагати)* дриляц, *беш.* ґурац*;* **немој да ме гураш** нє дриляй ме; **3.** *(напредовати без застајкивања)* исц лєм напредок; **само гурај!** лєм напредок!; **4.** *(напредовати у служби)* ґурац; **5.** *(трпати у што)* цискац, хпац, штуряц; **6.** *(гурањем премештати)* предрильовац

гурати се -ам се **1.** *(пробијати се у гужви)* дриляц ше, цискац ше, хпац ше, *беш.* ґурац ше*;* **2.** *фиґ.* *(пробијати се кроз живот)* тлучиц; **гурамо некако** тлучеме якош; **3.** *(силом се наметати негде)* цискац ше, хпац ше

гурач *х.* дриляч

гурбет *х.* **1.** *оп.* **гурбетлук (1); 2.** *(и Гурбет)* Циґан, черґаш

гурбетлук *х.* **1.** *(печалба):* **ићи у** ~ исц до швета за хлєбом (хлєбиком); **2.** *(сељакање, скитање)* блуканє; **3.** *(просјачење)* жобранє

гурикати -ичем *и* **гуритати** -ићем *(о свињама – роктати)* ґруглїц

гуримице *присл.* дриляюци ше, цискаюци ше

гурити се -им се **1.** *(савијати се у леђима)* зогинац ше, горбиц ше, похильовац ше; **2.** *(скупљати се у телу)* **а)** *(од зиме, страха)* чупиц ше; **б)** *(од болова)* курчиц ше

гуркати -ам **1.** *(померати, потискивати)* подрильовац; **2.** *(подгуркивати позивајући на пажњу)* полєгко штухац (шторпац) до дакого *(з руку),* ґурац дакого*;* **на ове речи говорника он ме стаде гуркати и шаптати ми подсмешљиво** на тоти слова бешеднїка вон почал до мнє штухац и шептац ми з подшмихом

гуркати се -ам се *взаєм. повр.* **1.** *(подгуркивати се ради споразумевања)* оштуховац ше, ошторповац ше; **2.** *(тискати се)* дриляц ше, цискац ше, одрильовац ше, оґуровац ше

гурликати -ичем *(роктати)* ґруглїц

гурман *х.* ґурман

гурманлук *х.* **1.** ґурманство; **2.** *(гурманско јело)* виберане єдло, пресмаки

гурнути -нем дриліц, *беш.* ґурнуц
гурнути се -нем се **1.** дриліц ше, *беш.* ґурнуц ше; **2.** *взаєм. повр.* штухнуц єден до другого *(даваюци даяки знак)*
гурњава *ж.* дрилянє, дрилянїна, гура
гурт[**н**]**а** *ж.* ґуртна *(широка моцна пантлїка)*
гус *и* **гуса** *викр. звич. повторени* **1.** *за волань гускох* бури-бури, бури-бурки; **2.** *за одганянє гускох* гуч, гуч-гучага
гусан *и* **гусак** *х.* ґунар
гусар *х.* пират, *беш.* ґусар *(член збойнїцкей дружини, звич. на морскей ладї)*
гусарити -им пиратовац
гусеница *ж. зоол., техн.* гушенїца
гусеничар *х. зоол., техн.* гушенїцар
гус[**и**]**ји** -а -е гуши, гусков
гусињак *х.* гуши хлївок
гуска *ж.* гуска; **белолика** ~ билява гуска (Branta leucopsis); ~ **глоговњача** глоговача гуска (A. fabalis); **лисаста** ~ лискаста гуска (A. albifrons); ~ **црвеноволька** червеношия гуска (Branta ruficollis); ◊ **гуске те разумеле** *(кад неко што нејасно говори)* хто би це розумел кед лєм мондяш; **није за гуску сено** *(није то за тебе, ниси дорастао томе)* нє за гуски шено
гуслар *х.* ґуслар
гуслати -ам грац на ґуслох
гуслач *х.* **1.** *оп.* **гуслар; 2.** *(виолиниста)* гудак
гусле *ж. мн.* **1.** ґусли *(сербски народни музични инструмент);* **2.** *(виолина)* гушля
гуснути (се) -нем (се) гуснуц, поставац густи (густейши), згушньовац ше
густ[1] *х. фам. (укус)* смак
густ[2] -а -о густи; ◊ **дошло је до густа (густог)** *(настала је озбиљна ситуација)* настало прикро, пришло до густого
густати -ам *покр. (пријати – о јелу)* смаковац
густети (се) -им (се) *оп.* **гуснути**
густина *ж.* **1.** густосц, густота; ~ **насељености** густота населєносци **2.** *(честар)* гущава
густиозан -зна -зно ґустиозни
густирати -ам **1.** *(уживати при јелу, пићу и сл.)* смаковац себе; **2.** *(утицати да се коме што свиди)* смаковац, хвалїц, сладзиц дакому дацо, лашиц дакого на дацо
густиш *х.* **1.** *(честар)* гущава, зарост; **2.** густа чечносц, густе, квап; **3.** *(талог)* сподок, ушедок, жґрид
густо *присл.* **1.** на густо; густо; ~ **замесити** на густо замишиц; **снег веје** ~ густи шнїг веє; **2.** *(често)* часто; **3.** *(веома опасно)* барз прикро, опасно, густо; **било је** ~ було барз прикро
густоћа *ж.* густосц, густота; ~ **магнетне енергије** *ел.* густосц маґнетней енерґиї
гут *х.* **1.** гарло; **2.** *оп.* **гутљај**
гута *ж.* **1.** *оп.* **гука (1); 2.** *мед. покр.* пухнуце ставцох, подаґра
гутав -а -о хторому пухню ставци, хори на подаґру
гутаперка *и* **гутаперча** *ж. техн., хем.* ґутаперка
гутати -ам **1.** *осн. и фиґ.* лїґац; **ватра је гутала све пред собом** огень ляґал шицко пред собу; **2.** *фиґ.* барз патриц на дакого, лїґац дакого з очми (з попатрунком); **3.** *фиґ.* церпиц, лїґац; **гутала је све увреде** церпела (лїґала) шицки квилєня; ◊ ~ **пљувачку** стримовац ше и буц цихо, лїґац шлїни; ~ **кнедле (горке пилу ле)** *(ћутке трпети)* лїґац горки пилули; ~ **речи** *(испуштати речи у говору)* лїґац слова; ~ **сузе** стримовац плач
гутач *х.* лїґач; ~ **пламена** лїґач огня (пламеня)
гутити -им *покр. (стискати)* сцискац
гутљај *х.* лїґнуце; **узео је неколико гутљаја** даскельо раз лїґнул**; дај ми један гутљај** дай ми раз лїґнуц
гутнути -нем лїґнуц
гутољити -им скруцовац *(до чомова, зайдички, под пазуху и под.)*
гутурал *х. ґрам.* ґутурал
гуцати -ам лїґац
гуцнути -нем одпиц, лїґнуц, дакус попиц, поцагнуц
гуша *ж.* **1.** гарло, ґаґор, *беш.* ґуша**; 2.** *анат. (вољка)* вольо; **3.** *мед. (гушавост)* ґуша; ◊ **до гуше** *(преко мере)* по ґаґор, поверх глави; **метнути (ставити) коме нож под гушу** *(довести у безизлазан положај)* положиц дакому нож под ґаґор; **подмазати гушу** *франт. (попити)* подмасциц гарло; **ухватити (шчепати) за гушу** хвациц (зґрабиц) за ґаґор; **једна душа једна гуша** *(самац је, нема породице коју треба издржавати)* єдни уста єден брух, нє плачу му дзеци дома
гушавац -вца *х.* ґушавец *(хори на ґушу)*
гушавост *ж. мед.* ґушавосц
гушан *х.* надуваци голуб
гушати се -ам се *взаєм. повр.* хватац ше (ґрабац ше) за ґаґор, пасовац ше, биц ше
гушење *с.* < **гушити (се)**

гушик *х. хем. заст.* азот

гушити -им *осн. и фиг.* **а)** давиц, *експр.* гартушиц; ~ **устанак** давиц повстанє*;* **б)** *(недостатком ваздуха)* фойтовац

гушити се -им се **а)** давиц ше, *експр.* гартушиц ше*;* ~ **у сузама** давиц ше у слизох; ~ **у дуговима** давиц ше (буц загружени) у длуствох*;* **б)** *(услед недостатка ваздуха)* файтовац ше, фойтовац ше

гушљак *х.* **1.** *(густиш)* гущава; **2.** *(жбун)* черяк, гущава

гушњак *х. мед.* вельки (маґарчи) кашель

гушњење *с.* згушньованє

гушобоља *ж. мед. (дифтерија)* ґуґа, дифтерия

гушта, **гуштара** *ж. и* **гуштак** *х.* **а)** *(густиш)* гущава; **б)** лєс, гущави

гуштер *х. зоол.* ящурка*;* ~ **ваљкасти** округлява ящурка (Chalcides ocellatus); ~ **зелембаћ** желєна ящурка (L. viridis); ~ **зидни** мурова ящурка (L. muralis)**;** ◊ **кога су змије уједале, и гуштера се боји** хто воднє раз войдзе до коляї, други раз ю и вноци зна обисц

гуштерача *ж. анат.* шлїжинка, под҆жалудкови шлїжнїк

гушћа *и* **гушћава** *ж. оп.* **гушта**

гушчак *и* **гушчарник** *х. оп.* **гусињак**

гушчар *х.* тот цо чува гуски, гускар

гушче -ета *с.* (*мн.* гушчићи и гушчад) гуше(*мн.* гушата)

гушчевина *ж. (нечист од гусака)* гушачка

гушчетина *ж.* гуше (гусково) месо, месо з гуски, гушецина

гушч[и]ји -а -е гуши, гусков; ~ **печење** печена гуска, печене месо з гуски

Д

да[1] *слов.* **1.** *за потвердзованє* гей; **да, заиста** гей, наисце; **2. а)** *опитне* а; **да ниси погрешио?** а нє погришел ши?; **б)** *у питаню, у словозлученю* **да ли** *ше нє преклада:* **да ли си га видео?** видзел ши го?; **3.** *(заиста)* наисце*;* **да срећнога дана!** наисце щешлїви дзень!; **да чуднога чуда!** наисце чудо!; **4.** *за одреканє ир.* ище цо, же би нє; **хоћеш ли доћи? – хоћу, да!** придзеш? – придзем, же бим нє!; **5.** *за виражованє жаданя;* **да си ми здрав!** будз ми здрави!; **да сте здраво** добре здраве, здравичко; **6.** *за побудзованє:* **да попијемо у здравље Миланово!** попийме на здраве Миланови!; **7. а)** *за помоцньованє розказу:* **да не закасниш!** нє запожнї!; **б)** *за виражованє строгого розказу* же биш (би итд.); **да ниси закаснио!** же биш нє запожнєл!; **8.** *за допущованє у даєдних виразох:* **какав сам да сам, твој сам** яки сом таки сом, твой сом; **добро ми дошао ко си да си!** витай гоч хто ши!; **9.** *означує же ше дїя лємцо нє збула (тек што не)* лємцо нє; **мати му, сирота, да пресвисне од туге и срама** мац му, сирота, лємцо нє умарла од жалю и ганьби; **10.** *у презенту ше заменює з инфинитивом:* **он зна добро да чита и да пише** вон зна добре читац и писац

да[2] *злуч. у зависних виреченьох* **1.** *намирни* же, же бим (биш итд.), най, *або ше преклада з инфинитивну конструкцию;* **остаде у башти да одахне** остал у загради одпочинуц (же би одпочинул); **закључај врата да неко не уђе** замкнї дзвери най дахто нє войдзе (же би дахто нє вошол); **2.** *дополнююци* же; **уверен сам да ће доћи** прешвечени сом же придзе; **3.** *способови* **а)** же; так же; **тако се искрено смејао да су му сузе удариле на очи** так ше од шерца шмеял же му слизи вдерели на очи; **муње су севале и грмело је да се кућа тресла** блїскало и гирмело так же ше хижа тресла; **б)** *у виразу* **као** ~ як кед би; **понашао се као да је био у својој кући** справовал ше як кед би бул у своїм доме; **4.** *часови* одкеди, як; **има већ десет година да га нисам видео** єст уж дзешец роки одкеди (як) сом го нє видзел; **5.** *условни* кед бим (биш итд.), *беш.* да сом (ши итд.)*;* **били би бољи резултати да си више труда уложио** були би лєпши резултати кед биш (да ши) уложел вецей труду; **6.** *допусни* гоч; **ко проси, да круну носи, ваља му дати** *нар. присловка* тому хто жобра треба дац, гоч ма коруну на глави; **7.** *означуюци* хто, цо, хтори; **нема нико да је кадар утешити жалосну мајку** нєт того хто би мог поцешиц ожалосцену мацер; **код њих нема човека да не зна читати и писати** при нїх нєт чловека цо (хтори) нє зна читац и писац

даба *х. франт.* чорт, дябол

дабар -бра *х. зоол.* бобер, *беш.* дабар (Castor fiber)

дабетер *присл. (још горе, још веће зло)* ище горше (векше); ище горши (векши); **и он је лажљивац, али ти си** ~ и вон циґан, алє ти ище векши

дабл *х. спорт.* дабл

дабогда *присл.* дай боже, бодай; **срећна ти Нова година! – и теби,** ~ ! щешлїви ци Нови рок! – дай боже и тебе! **језик ти отпао** ~ бодай би ци язик одпаднул

дабо[г]ме *присл.* розуми ше, вшелїяк, правда, га як же, *беш.* дабоме*;* **то нам је, ~ , криво** то нам, розуми ше, нєправо; **млад је,** ~ млади є, правда

дабров -а -о бобров[и]; ~ **крзно** боброва бундичка

дабровац *х. бот.* маґнолия (Magnolia)

дабровина *ж.* **1.** боброва масц; **2.** боброва бундичка, боброва скора

дава *ж. покр.* тужба, жалба; судски процес, парнїца

давалац -аоца *х.* даватель

давалица *ж.* давателька

давати дајем **1.** *з розл. знач.* давац; **2.**ририхтовац, давац; ~ **ручкове за госте**ририхтовац полудзенки за госцох; ◊ ~ **сведочанство а)** давац свидоцтво; **б)** *(сведочити)* шведочиц, швечиц; ~ **под закуп** давац под аренду; ~ **пут (некоме)** виступац ше (дакому); ~ **на знање а)** *(саопштавати)* давац до зnaня (на знанє)*;* **б)** *(упозоравати)* гуториц на розум; **ради како хоћеш, али ти дајем на знање да ћеш ти одговарати за своје поступке** роб як сцеш, алє ци гуторим на розум же ти будзеш одвитовац за свойо поступки; **не** ~ **знаке живота** нє давац знаки живота, нє працовац; ~ **и шаком и капом** давац як з меха (як нє зоз свойого)

давач *х.* **1.** *оп.* **давалац; 2.** *(одашиљач импулса)* давач

давија *ж. оп.* **дава**

давина *ж. оп.* **дафина**

давити -им **1.** *(стезати за гушу)* давиц; **2.** *(ометати дисање – о болести и сл.)* давиц, ґушиц, гартушиц; **давила га је ангина** давела го анґина; **3.** *(топити)* давиц, топиц; **4.** *фиг. (порезима и сл.)* прицискац, мучиц, здзерац; **сељаке су давили каматама** селянох прицискали з каматами; **5.** *беш. (досађивати)* допивац; **давио га је питањима** допивал му з питанями

давити се -им се **1.** *(гушити се)* давиц ше, ґушиц ше, гартушиц ше; **2.** *(топити се)* давиц ше; **3.** *(тонути)* давиц ше, чиряц ше; **4.** *(нагло и халапљиво јести)* хватац, галаво єсц; **полако, немој се** ~ помали, нє хватай так; ◊ ~ **се у изобиљу** мац вецей як треба; ~ **се у сузама** давиц ше у слизох, барз плакац

дављеник *х.* **1.** тот цо ше дави *(у води)*, давенїк; **2.** *(утопљеник)* задавени, затопени

дављеница *ж.* **1.** тота цо ше дави *(у води)*, давенїца; **2.** *(утопљеница)* задавена, утопенїца

дављенички -а -о того цо ше дави, давенїков; задавеного, затопеного, утопенїков

дављење *с.* **1.** < **давити**; **2.** *(резултат радње)* задавенє

дављив -а -о давяци

давнашњи -а -е *оп.* **давни**

давнашњост *ж. оп.* **давнина**

давни -а -о **1.** *(који је био у далекој прошлости)* давни; **од давних времена** од давних часох; **2.** *(стар)* стари, давни*;* **он је** ~ **знанац њихове куће** вон стари приятель їх дому

давнина *ж.* давни час (часи), давнїна; **од давнина** од давних часох, з (од) давен-давна

давно *присл.* давно

давнопрошли -а -о: ~ **време** *ґрам.* давнопрешли час, плусквамперфект

Давор *х. мит.* Давор *(бог войни Старих Славянох)*

давор *и* **давори** *викр. заст.* **1.** *виражує жалосц, укор* **а)** ей; ~ **старости!** ей, старосц[и]!; **б)** ой, яй; **ој ~ , ти Косово равно** ой, (яй) ти Косово ровне; **2.** *виражує грожене* чекай [лєм]; ~ **, Божо, ~ , ухватићу те!** чекай [лєм], Божо, чекай, влапим я тебе!

даворија *ж.* **1. а)** *(певање)* шпиванє, шпив; **б)** *(песма)* шпиванка, писня; **2.** патриотична писня*;* **3.** даворня *(файта музичного инструмента)*

даворити -им (< **даворија)** шпивац

давуџија *х.* (< **дава**) *(који неког оптужује)* тужитель, обтужовач

дагара *ж.* даґара, манґал *(судзина до хторей ше кладу жирячки же би ше зограла хижа);* **наложити дагару** розжирячиц даґару

дагеротипија *ж. фот.* даґеротипия

дагма *ж. оп.* **данга**

дӑда[1] *и* **дада** *х. гип. покр.* оцец, тато, апо

дада[2] *ж. гип.* **1.** *(мајка)* мамка, мамочка*;* **2.** *(старија сестра)* шестричка; **3.** *(дадиља)* пестунка, тета

дадаизам *х. ум.* дадаїз[е]м

дадиља *ж.* пестунка

дадиљити -им буц пестунка; чувац (допатрац) дзеци

дажбина *ж.* даванїна, даванє, порция, *заст.* дация

дажд *х. заст.* **1.** диждж; **2.** *фиґ.* множество *(дачого);* **на све стране просу се** ~ **варница** на шицки боки розсипало ше множество искрох

дажда *ж. оп.* **дажд**

даждевит -а -о дижджовни

даждевица *ж. покр.* **1.** *(кишница)* дижджовка; **2.** *(цистерна за воду)* дижджовкара, цистерна

даждевник *х. зоол.* жовти бибич (Charadrius pluvialis)

даждевњак *х. зоол.* дижджовнїк, дижджова ящурка, *нар.* визиборня (Salamandra); ~ **алпијски** алпийски дижджовнїк (S. atra); ~ **шарени** пестри дижджовнїк (S. maculosa)

дажденьача *ж. оп.* **даждевица (1)**

даждети дажди падац *(о дижджу)*

даждив *и* **даждовит** -а -о дижджовни; **даждиви дани** дижджовни днї

даија *х. оп.* **дахија**

даиница *ж. оп.* **даициница**

даире *ж. мн.* буґна, бубна, бубен *(до хторого ше биє з руку кед ше шпива и танцує)*

даица *х. покр. (ујак)* мацеров брат, уйо, уйко

даициница *ж. (даицина жена)* андя, мацерового брата жена

даицић *х. (брат од ујака)* братняк, мацерового брата син

даицићка *ж. (сестра од ујака)* шестринїца, мацерового брата дзивка

дај *викр. (хајде, деде, дела)* нолє, гайде; ~ **, донеси воде** нолє, принєш води; ~ **, кажем, да свратим к њима** гайде, гварим, зайдзем до нїх

даја *ж.,* **дајко** *и* **дајо** *х. гип.* < **даица**

дајана *викр.* тримай ше, нє дай ше; ~ **, Мујо,** ~ ! тримай ше, Муйо, нє дай ше!

дајанисати -ишем *и* **дајанити** -им *нєзак.* мочи витримац

дајбуди *слов.* голєм, гоч лєм

дајдер *имп.* (< **дати**) дай-лє

дајка *гип.* < **дада**[2]

дакако *присл.* знаже, правда, вшелїяк, розуми ше, га як же

дакати дачем гуториц (вигваряц) „да", потвердзовац, пришвечовац; **дакајући војници климају главом** вояци примахую з главу вигваряюци „да"

дакле *злуч.* значи, спрам того; **моја крава,** ~ **, и моје теле** *нар. присловка* моя крава, значи (спрам того), и мойо целє

даклем *и* **даклен** *злуч. покр. оп.* **дакле**

дактати дакћем *оп.* **дахтати**

дактил *х. метр.* дактил

дактилограм *х.* дактилоґрам

дактилограф *х.* дактилоґраф

дактилографија *ж.* дактилоґрафия

дактилографирати -ам *и* **дактилографисати** -ишем *зак. и нєзак.* видактилоґрафовац/дактилоґрафовац, написац/писац на писацей машинки

дактилографкиња *ж.* дактилоґрафка

дактилоскопија *ж.* дактилоскопия

дактилоскопирати -ам *зак. и нєзак.* дактилоскоповац

далај-лама *х.* далай-лама *(владар и верховни вирски поглавар у Тибету)*

далак *х.* **1.** *(слезина)* шлїжинка; **2.** *нар. мед.* напухнута (звекшана) шлїжинка (megalosplenia); ◊ **у шевин** ~ до чорта

далакљив -а -о хори на шлїжинку

далга *ж. покр.* габа; буря на морю; **на мору се** ~ **подигнула** на морю ше дзвигла буря

далек -а -о далєки; ~ **род** далєка родзина; ~ **пут** далєка драга

далеко *присл.* **1.** далєко; **то није тако** ~ то нє так далєко; то нє за шветом; **отишао је јако** ~ пошол барз далєко, пошол гет; **2. а)** високо; **сунце беше** ~ **одскочило** слунко уж було високо; **б)** *(ниско)* гет; **кошуља му сеже** ~ **испод колена** кошуля му длуга гет попод колєн[а]; **3.** *(много, кудикамо)* вельо; **ја сам прочитао** ~ **више** я пречитал вельо вецей; **он зна** ~ **боље** вон зна вельо лєпше; **он је** ~ **паметнији** вон вельо мудрейши; ◊ ~ **било** нє дай боже, захрань боже; ~ **му лепа кућа** нє сцем мац з нїм роботи; ~ **од очију,** ~ **и од срца** далєко од очох, далєко и од шерца; ~ **забраздити** войсц до глїбокого, далєко закрочиц; **дотерати (стићи)** ~ далєко пойсц (сцигнуц, дойсц), вибиц ше; **нека је** ~ **од нас** най нє будзе правда

далековид -а -о *и* **далековидан** -дна -дно *осн., фиґ.* далєковидни

далековидност *и* **далековидост** *ж. осн.., фиг.* далєковид(н)осц
далековод *х.* далєковод
далекозор *х.* **1.** *(дурбин)* двогляд, догляд, *беш.* меселатов*;* **2.** телескоп
далекометни -а -о *воєн.* далєкобийни; ~ **топ** далєкобийне дзело
далекосежан -жна -жно далєкосяжни
далекосежност *ж.* далєкосяжносц
далеч *и* **далечина** *ж. оп.* **даљина**
далија *ж. бот. (георгина)* йорґина (Dahlia)
далматика *ж.* далматика *(файта церковного облєчива)*
Далматинац *х.* Далматинєц
далматинац *х.* далматинске вино, далматинєц
далматинер *х.* далматинер *(далматински пес, били зоз чарнима платками)*
далматински -а -о далматински
далтонизам *х.* далтониз[е]м
далтонист[**а**] *х.* далтонист[а]
даљ *ж. (поет. и х.) и* **даља** *ж. (даљина)* далєкосц, оддалєносц; **у немој даљи** у нємей далєкосци; **торњи и кубета из даљи блеште** турнї и куполи у далєкосци ше блїща; **гробни покој веје из даља и близа** гробни мир веє з далєка и з блїзка
даље **1.** *комп.* далєй; **2.** *модал.* далєй, надалєй; **3.** *викр.* гетка, далєй
даљи *комп.* (< **далек**) дальши; **они су** ~ **род** вони дальша родзина; **размишља о даљем послу** роздумує о дальшей роботи
даљина *ж.* **1.** далєкосц, далїна; **у даљини припуцаше пушке** у далєкосци (дзешка далєко) ше зачули пушки; **2.** оддалєносц *(медзи двома точками);* ~ **од Сунца до Месеца** оддалєносц медзи Слунком и Мешацом
даљинар *и* **даљиномер** *х. воєн.* далїномер
даљински -а -о далїнски; ~ **мерење** далїнске меранє; ~ **управљач** далїнски управяч
даљни -а -о *и* **даљњи** -а -е **1.** далєки; **2.** *(идући)* дальши; ◊ **до даљњег** до дальшого
даљновид -а -о *оп.* **далековид**
даљновидост *ж. оп.* **далековидност**
дама[1] *ж.* **1.** *(жена из вишег друштвеног слоја, госпођа)* дама, панї; **дворска** ~ дворска панї (дама); **2.** *(женска особа)* дама, жена; **салон за даме** салон за жени (дами), женски фризерски салон; **3.** *шах.* дама, кралїца
дама[2] *ж. зоол.* єлень лопатар (Cervus dama)
дамар *х.* **1. а)** *анат. (жила куцавица)* жила дуркачка, пулсова жила *(на руки);* **б)** пулс; **извући крв из дамара** вицагнуц крев зоз пулсовей жили; **лупање дамара** дурканє пулсовей жили; **некад је** ~ **тог старог Београда куцао живље** дакеди пулс того старого Беоґраду живше дуркал; **2.** *(подземна водена или рудна жила)* водова *або* рудна жила, *заст.* фораш*;* **млаз воде кључа из планинског дамара** млаз води вибива з горскей водовей жили (з фораша)
дамарати -ам дуркац, биц (*о пулсу);* **дамарају жиле** дурка (биє) у жилох
дамаск *и* **дамаст** *х. текст.* дамаск, дамаст
дамаски -а -о дамаски, дамасков[и], дамастов[и]**;** ~ **сабља** дамаска шабля; ~ **свила** дамасков[и], (дамастов[и]) гадваб
дамаскија *и* **дамаскиња** *ж.* дамаска шабля, дамаския, дамаскиня
дамастан -тна -тно *оп.* **дамаски**
дамица *ж. дем.* < **дама**[1]
дамла *ж. покр. мед. (мождана кап)* шлоґ, апоплексия; **ударила га** ~ заражело го, вдерел го шлоґ
дамлаисати се -ишем се *зак. и нєзак.* буц заражени (шлоґирани)
дампинг *х.* дампинґ
дамски -а -о дамски, паньски; женски
дâн[1] *х.* **1.** дзень*;* **преко дана** през дзень; **целог дана спава** цали дзень шпи; **дођи кроз неколико дана** придз о даскельо днї; **лежао сам болестан недељу дана** лєжал сом хори тидзень; **сваког дана** кажди дзень; **чекам годину дана** чекам [цали] рок; **течај траје месец дана** курс тирва [єден] мешац; ~ **пре (уочи) тога** пред тим дзень; **тог дана** того дня, тот дзень; **он сваког дана може наићи** вон кажди дзень (вон цо дзень) може наисц; **2.** *(животни век)* живот, вик; **никад у свом дану нисам тврђе уснио** нїґда сом у моїм живоце твардейше нє заспал; ◊ **бити добар као добар** ~ буц добри як фалат хлєба (як благи дзень); **дани су му избројани** чека остатню годзину, пред кончину є, днї му пораховани; **добар** ~ **!** добри дзень! **за дана** завидна; **за који** ~ даєден дзень, о даскельо днї; цо дзень *(ма дахто присц, дацо ше ма случиц и под.)*; **из дана у** ~ з дня на дзень, дзень при дню, дзень ґу дню, дзень на дзень*;* **има дана за мегдана** єст часу, маме кеди, вецей днї як колбаси; **јасно као** ~ зошицким (цалком) ясне, ясне як дзень; **красти богу дане** леґвариц, дармовац, нїч нє робиц; **не видети** [**више**] **бела дана 1.**

мац [барз] вельо роботи**; 2.** нє остац живи; **пасји дани** *(велика врућина)* [права] каникула, велька горучава; **под старе дане** на старосц, на (под) стари днї; **сваки божји** ~ кажди божи (богови, у бога) дзень; **судњи** ~ суднї дзень; **усред бела дана** стред/штред билого дня; **цео боговетни** ~ цали божи дзень

дâн[2] -а -о **1.** *дїєприкм. пасивни* (< **дати**) дати; **2.** *(неки,* одређен, *известан)* даяки, даєден, якиш, дати

дäн[3] *викр. оном.* бум, дум, трас; **а пушке одмах: дан, дан** а пушки такой: дум, дум (бум, бум); **завитла стакло, па у зид: дан** замахнул зоз склом, та до мура: трас

дäнак[1] *(ґен.* дāнка*) х. поет. дем. и гип.* (< **дан**[1]) дзень; **кад настаде** ~ **бели** кед настал били дзень

данак[2] *(ґен.* да̀нка*) х. ист.* порция, даванє, дань *ж.*; ◊ ~ **у крви** порция (даванє) у креви; **платити (плаћати)** ~ **моди, времену** плациц порцию моди, часу

данас *присл.* нєшка; ~ **је живот веома скуп** нєшка живот барз драги; ◊ **живети од** ~ **до сутра** жиц нє думаюци цо будзе ютре, жиц од нєшка до ютра; ~ **јесмо, сутра нисмо** наш вик кратки; нєшка зме ту, ютре нас нєт

данаске *присл. покр. оп.* **данас**

данас-сутра *присл.* нєшка-ютре, нєодлуга

Данац -нца *х.* Данєц -нца

данашњи -а -е нєшкайши/нєшкашнї, *заст.* днєшнї; **од данашњег дана** од нєшкайшого дня; **на** ~ **дан** на нєшкайши дзень

данашњица *и* **данашњост** *ж.* нєшкайшосц/нєшкашньосц

данга *ж. (справа којом се жигоше)* белєґ, печац

дангуба *ж.* **1.** *(губљење времена)* траценє часу; геверованє; **2.** надополнєнє за страцени час; **платише му дангубу** плацели му за страцени час; **3.** *х. и ж. (беспосличар)* нєроботнїк, нєроботнїца; даремнїк, даремнїца, леґварош; **4.** *зоол.* червена чапля (Ardea purpurea)

дангубан -бна -бно даремни; празни; ~ **посао** даремна робота; **дангубни разговори** даремни (празни) бешеди

дангубар *и* **дангубаш** *х. оп.* **дангуба (3)**

дангубити -им **1.** надаремно трациц час; **2.** *(беспосличити)* дармовац, геверовац

дангубица *ж.* **1.** *дем.* < **дангуба (1)**; **2.** *ж. и х. оп.* **дангуба (3)**

дангубник *и* **дангубњак** *х. оп.* **дангуба (3)**

дан-данас присл. нєшка, нєшкайшого дня; у нєшкайшим чаше; **хоћу** ~ **да идем** сцем нєшка (нєшкайшого дня) пойсц; **и** ~ **смо сведоци тираније** и нєшка (у нєшкайшим чаше) зме шведкове тираниї; **последице осећамо до** ~ пошлїдки чувствуєме [аж] по нєшка (по нєшкайши днї)

дан-данашњи -а -е *и* **дан-дањи** -а -е *присл.* нєшкайши/нєшкашнї; сучасни; **све су то дан-данашња питања** шицко то нєшкайши питаня; **и** ~ **сам здрав** ище и нєшка сом здрави

даник *х. (даниште)* место за дньове пребуванє (претримованє); **знао је хајдучке данике** знал дзе гайдуки през дзень пребували (претримовали ше)

данимице *и* **даномице** *присл.* кажди дзень, з дня на дзень; днями, по цали дзень

данимичан -чна -чно каждодньови

данинoћ *ж. бот.* арвачка, *коц.* дяблово очи (Viola tricolor)

данити -им *зак. и нєзак.* препровадзиц/ препровадзовац дзень, буц даґдзе през дзень

данити се дани се *нєзак. безос.* розвидняц ше, швитац; **почело се** ~ почало ше розвидняц, почало швитац

Даница *ж. (Венера)* Зорнїчка

даниште *с. оп.* **даник**

Данкиња *ж.* Данкиня

дановати -нујем *оп.* **данити**

даноноћни -а -о хтори тирва дзень-а-нóц (и воднє и вноци), нєпреривни; **водиле су се даноноћне борбе** день-а-нóц ше водзели борби

даноноћно *присл.* дзень-а-нóц, и воднє и вноци, воднє-вноци, нєпреривно; **војска је пролазила** ~ войско преходзело дзень-а-нóц

дансинг *х. (игранка, плес)* дансинґ

дански -а -о дански

дану *викр. покр. (ну, деде)* нолє[м], ноце, ноцелє[м], гайде

данути -нем *оп.* **дахнути**

данце -ца *и* -ета *с.* **1.** *дем. од* **дно**; **2.** центер, стредок/штредок *(на мети за цильованє);* **3.** *покр.* пищок *(язичок на верху пищалки хтори ше кладзе до устох)*; ◊ **много је гледао у** ~ любел пиц, випивал до сподку (до дна); **испити чаши** ~ вихилїц погар, випиц (попиц) до сподку;

дањак -њка *х. оп.* **данак**
даље *с.* даванє, дар; **божје** ~ божи (боски) дар
дањи -а -е *(дневни)* дньови; ~ **светло** дньове шветло; ~ **посета** дньова нащива
дањивати -ам *покр. оп.* **данити**
дањом *присл. нар. оп.* **дању; не спавам ни** ~ **ни ноћом** нє шпим анї воднє анї вноци
дању *присл.* воднє, през дзень; **пише и** ~ **и ноћу** пише и воднє (през дзень) и вноци
дапаче *присл. (штавише)* аж, алє аж, цо вецей; напроцив; **вашем стању не може пријати лежање,** ~ **је опасно** вашому стану нє одвитує лєжац, то аж опасне
дар *х.* **1.** *(поклон)* дар, дарунок; **свадбени дарови** свадзебни дари, придани; **2.** *(природна способност)* дар, обдареносц, талант; ~ **говора** дар бешеди; ~ **за музику** дар (талант) за музику
дара *ж.* тара *(розлика у чежини медзи чисту робу и амбалажу);* ◊ **одбити коме што на дару** пребачиц дакому пре його глупосц; **превршила** ~ **меру** превершел (превершела и под.) миру; уж му (єй и под.) досц по ґаґор *(дачого цо превершело миру)*; **скупља** ~ **него масло** векши трошок як хасен, драгша юшка як месо, векша чкода як хасен
дарак -рка *дем.* < **дар**
дарвинизам *х.* дарвиниз[е]м
дарвинист[а] *х.* дарвинист[а]
дарвинистички -а -о дарвинистични
дарда *ж. карт.* дарда
дарежљив -а -о щедри, хтори дзечнє дава; ~ **на устима** щедри на словох
дарежљиво *присл.* щедро
дарежљивост *ж.* щедросц
дареник *х.* тот цо достал дарунок, обдаровани
дарив *х. покр. оп.* **дар**
даривалац -ваоца *х.* дарователь, даровач; *правн.* дародавец
даривалица *ж.* дарователька
даривање *с.* < **даривати**
даривати -ам *зак. и нєзак.* подаровац/даровац, дац/давац дарунки (дари)
даривати се -ам се *зак. и нєзак.* даровац ше, дац/давац дарунки єден другому
даривач *х. оп.* **даривалац**
дарило *с. покр.* дарунок, дар
дарити -им *оп.* **даривати**
дарић *х. дем.* дарун[о]чок
дарје *с. зб.* дарунки, дари
даркати -ам *оп.* **диркати**
дармар *х.* вельки нєшор, вашар, рапшаґ, нєпорядок, гаос; **направити** ~ направиц вашар, попреврацац, напаратовац; направиц параду
дарнути -нем рушиц, дорушиц, дотхнуц; ◊ ~ **кога у живац, у зеницу** барз потрафиц (увредзиц) дакого, дорушиц дакого дзе найбаржей болї
даровалац -аоца *оп.* **даривалац**
дарован -вна -вно **1.** *(дарежљив)* щедри, даваци; ~ **рука сиромашка мајка** *нар. присловка* даваца (щедра) рука то мац худобного; **2.** *(дарован, поклоњен)* [по]даровани; **дарованом се коњу не гледају зуби** [по]дарованому коньови ше нє патри на зуби; **3. а)** *(којим се дар предаје)* даровни; ~ **повеља** даровна грамота (повеля); **б)** ~ **рубље удаваче** облєчиво за дарованє (дзелєнє) хторе млода дзелї на дзень свадзби
даровање *с.* < **даровати**
дароватељ *х.* дарователь, даровач
дароватељица *и* **дароватељка** *ж.* дарователька
даровати -рујем *зак.* **1.** *(поклонити)* подаровац; **2.** *(дати милостињу)* удзелїц, *заст.* дац ал(а)мужну
даровати се -рујем се *зак. взаєм. повр.* обдаровац ше, подзелїц себе дарунки
даровит -а -о обдарени, талантовани
даровитост *ж.* обдареносц, талантованосц
даровник *х.* **1.** *оп.* **даривалац; 2.** *у атрибутскей служби* подаровани; **коњ-** ~ подаровани конь
даровнина *ж. оп.* **даровина**
даровница *ж.* **1.** *правн. (писмени акт о даривању)* даровнїца, даровна грамота (повеля); **2.** *(поклон)* дарунок, дар; **3.** *у атрибутскей служби* подаровани; ~ **ћорда** подарована шабля
дародавац *х.* дарователь, даровач; *правн.* дародавец
дародавка *ж.* дарователька
дарчић *х. дем.* (< **дарак**) дарун[о]чок
даса *х. арґо (помодан човек, гизделин)* нялкош, даса
даска *ж.* **1.** деска**; 2.** *мн. фиґ. (позорница)* бина; **волео је живот на позоришним даскама** любел живот на бини; **3.** *звич. мн.* скиї; **3.** *(за мешење теста и сл.)* табла; **школска** ~ *фиґ.* школска табла; **шаховска** ~ *фиґ.* шаховска табла **4.** *(на дрвеном плугу)*

кормань-деска; ◊ **бити одскочна** ~ буц одскочна деска; **немати четврту (једну) даску** [**у глави**] нє мац штварту (седму) деску [у глави], буц як стрешени; **трула** ~ згнїта деска

даскал *х. заст.* учитель, панучитель

дата *с. мн.* податки

дати дам **1.** *з розл. знач.* дац; **2.** *(задатак и сл.)* задац, дац; **учитељ је дао деци за домаћи да напишу састав** учитель задал дзецом за домашнї написац состав; **3.** *(као поклон, у наследство)* офировац, дац; ◊ ~ **пример** дац (указац) приклад; ~ **батина некоме** набиц дакого; ~ **коме шамар** пляснуц дакого, дац дакому пляску (позауха); ~ **јада** задац бриґу; ~ **пристанак** пристац; ~ **све од себе** дац шицко од себе; ~ **аманет** дац слово (завит); ~ **чистац (гас, маглу)** *(побећи)* чмиґнуц, миґнуц, справиц ватькер; ~ **хабер** явиц ше; ~ **коме рог за свећу** спреведнуц (окламац, спораїц) дакого; ~ **ватру табанима** почац сцекац; ~ **на знање** дац знац; ~ **кога под суд** придац дакого суду; ~ **пољубац** побочкац, дац поцилунок; ~ **миг очима** джмуркнуц на дакого (дакому); **не да ни богу тамјана (ни црно испод нокатa)** велька є скупенда, барз є скупи, барз скупує; **бог ти дао срећу** най ци бог да щесце; **дај, седи мало** нолє (гайде), шеднї дакус; ~ **ногу (ногом) коме** вигнац, одогнац дакого; ~ **одушка чему** пущиц же би ше дацо видало; ~ **веру за неверу** буц циґан свойому слову; обецац, а потупиц (одтаїц ше, нє сполнїц); ~ **вољу за невољу** пристац од биди; ~ **за право коме** дац дакому за право; **душу дао** *(подесан је, сасвим одговара)* праве є таки (за то, на то); **не да му враг (ђаво) мира** нє да му дябол (чорт) мира, дябол го биє по карку; **не** ~ **на себе** *(бранити своје)* нє дац на себе

дати се дам се **1.** *з розл. знач.* дац ше; ~ **науци** дац ше до науки; ~ **на посао** влапиц ше (дац ше) до роботи; ~ **у плач** дац ше до плачу; **то се не да** то нє мож; **то ми се не да** тото ми нє идзе; **болест се дала на боље** хорота ше обрацела на лєпше; **не да ми се јести** нє можем єсц, нє сце ше ми єсц; **2.** *(попустити, покорити се)* дац ше, подац ше

датив *х. ґрам.* датив

датирати -ам *зак. и нєзак.* датовац

датост *ж.* датосц

датотека *ж.* датотека; ◊ *информ.:* **базна** ~ базна датотека; **картична** ~ карточкова датотека; **матична** ~ матична датотека

датула *и* **датуља** *ж. бот.* урма, датуля (Phoenix dactylifera)

датум *х.* датум, *беш. заст.* датунґ; ◊ ~ **рођења** датум [на]родзеня; **високи** ~ високи датум

дâћа[1] *ж. (подушје)* обед, *заст. рид.* тризна; ◊ **свињска** ~ дисновтор

дäћа[2] *ж. (проц.* недаћа) щесце, дар; ◊ **божија** ~ божи дар

даћа[3] *ж. оп.* **дажбина**

даће *с. нар.* дар, милосц

дафина *ж. бот.* дафина

дафнија *ж. бот.* водова блиха (Daphnia pulex)

дах *х.* **1.** *(дисање)* диханє, дих; **2.** *(дашак)* струянє воздуху, витрик; **освежава нас планински** ~ ошвижує нас горски витрик, ошвижує нас струянє горского воздуху; **3.** воздух; **4.** *(задах)* чежки запах, смрод, сопух; **5.** *фиґ. (дух, обележје)* дих; ~ **новог времена** дих нового часу; ◊ **без даха** без диханя, нє дихаюци; **до последњег (задњег) даха** до конца живота, док жиєм (жиєш и под.), до остатнього диху; **изгубио је** ~ *(запањио се)* становуло му диханє, презерало (прервало, прецало) му диханє; **испустити** ~ видихац ше, умрец; **акција кратког даха** акция краткого тирваня (диху); **леди се (мрзне се)** ~ *(велика је хладноћа)* аж диханє спера, аж дихац нє мож; **понестало му даха** нє мал вецей моци, нєдостало му моци; **у једном даху** *(у један мах)* у єдним диху, окомгнуца

дахија *х. ист.* дахия

дахилук *х.* **1.** *ист.* дахилук; **2.** *фиґ.* насилство, тирания

дахнути -нем **1.** удихнуц, дихнуц; **од хладноће се не може** ~ од жими нє мож дихнуц (дихац); **2. а)** *(предахнути)* оддихнуц, одпочинуц; **б)** *фиґ. (одахнути)* оддихнуц, ожиц; **3.** *(духнути)* **а)** *(о ветру)* поцагнуц, задуц; **са реке је дахнуо хладан ветар** з рики поцагнул жимни витор; **б)** дихнуц; **дахнула је на огледало и обрисала га** дихла на жвератко и посцерала го; ◊ **дахнуо је душом** *(осетио је олакшање)* оддало му, оддихнул, почал шлєбоднєйше дихац

дахтав -а -о задихани

дахтај *х.* швидке и чежке диханє

дахтати дахћем **1.** швидко и чежко дихац; *експр.* дихциц; *експр.* фучиц, фукац; **2.** *фиґ.*

(brektati, huktati) дихциц; **воз је дахтао** гайзибан дихцел

дација *ж. покр. (дажбина)* порция, *заст.* дация

даша *х. и ж. (који радо даје)* щедри, хтори дзечнє дава, хтори люби (нє санує) дац; ◊ **сека-** ~ *(жена слабог морала)* шицким рада, каждому рада

дашак -шка *х. дем.* цихе диханє; дихнуце; ~ **ветра** слаби (лєгки) витрик, дихнуце витрика

дашан -шна -шно *(дарежљив)* щедри

дашкалица *ж. покр. (загонетка)* загадка

дашкати се -ам се *покр.* задавац загадки

дашта *и* **дашто** *присл. (дакако, разуме се)* вшелїяк, розуми ше, [га] дабоме, вера так, ша (га) вера; **право имаш,** ~ вера маш право; право маш, дабоме; **– Идеш на вашар? – Дашта!** – Идзеш на вашар? – Ша вера!

дашчан -а -о дещани, з дескох; **дашчани плот** проща *мн.;* **дашчани под** патос, дески; **дашчани кревет** посцель з дескох

дашчара *ж.* **1.** древена колїба або хижка, будка; **2.** дещара *(складзиско и предавальня дескох)*

дашчарица *ж. дем.* **< дашчара (1)**

дашчетина *и* **дашчурина** *ж. аугм.* дещиска

дашчица *ж.* **1.** *дем.* дещичка**; 2.** *(на осовини сеоских кола)* шлєпи льовнїк

два *х. и с.*, **две** *ж. числ.* **1.** *з меновнїками хтори означую нєживе, животинї и особи женского роду* два; ~ **стола** два столи; ~ **коња** два конї; **две жене** два жени; **нас (вас, њих) две** ми (ви, вони) два; **2.** *з меновнїками хтори означую особи хлопского роду* двоме; ~ **човека** двоме хлопи; **3.** *з меновнїками хтори означую млади* двойо; ~ **детета** двойо дзеци**; два и два** *(у редовима по двоје)* [двоме] по двоме, [двойо] по двойо; [**сигурно**] **као двапут** ~ **(као** ~ **и** ~ **)** сиґурне (бизовне) як раз (як два раз два), цалком сиґурне (бизовне); **не знати ни две унакрст** нє знац анї кельо то два раз два (єдна и єдна)

двадесет *числ.* двацец

двадесетак -тка *х. и нєпрем.* дас (коло) двацец; **пре** ~ **дана** дас пред двацец днями; **дођи кроз** ~ **дана** придз дас о двацец днї; **прочитао је** ~ **књига** пречитал дас (коло) двацец кнїжки; ~ **војника** дас (коло) двацецме (двацец) вояци

двадесети -а -о *числ. порядкови* двацети

двадесетина *ж.* **1.** *(двадесети део)* двацетина, двацета часц; **2.** *(двадесетак)* дас (коло) двацец; **3.** *(мноштво од двадесет)* двацец

двадесетица *ж.* **1.** *(новац)* двацетка; **2.** *(бројка 20)* двацец, двацетка

двадесетогодишњак *х.* двацецрочни чловек *або* леґинь

двадесетогодишњи -а -е двацецрочни

двадесетогодишњица *ж.* двацецрочнїца; **шљивовица** ~ двацецрочна палєнка

двадесеторица *ж.* двацецме, двацец

двадесеторо *и* **двадесетеро** *числ. зб.* двацецеро

двадесетпетпарац и **дваеспарац** -рца *х. (новац од 25 пара)* двацец пейц пари, двацецпейцпарош

двакрат *присл.* два раз

дванаесник *х. анат. (дванаестопалачно црево)* дванацнїк

дванаест *числ.* дванац

дванаестак *числ.* дас (коло) дванац

дванаестерац -рца *х.* **1.** *лит.* дванацскладови стих; **2.** *ґеом.* додекаедер; **3.** *физк.* дванацтерец; **4.** *оп.* **дванаесник**

дванаестеропалачник *х. оп.* **дванаесник**

дванаестероплошњак *х. оп.* **дванаестерац (2)**

дванаести -а -о дванасти

дванаестина *ж.* **1.**дванастина, дванаста часц; **2.** *(дванаестак)* дас (коло) двацец

дванаестица *ж.* дванацка, число дванац

дванаестогодишњак *х.* дванацрочни хлапец

дванаестогодишњи -а -е дванацрочни

дванаестопалачни -а -о: ~ **црево** *анат.* дванацпальцове черево, дванацнїк

дванаесторица *ж.* дванацме, дванац

двањак -њка *х.* **1.** *(близанац)* двойнятко *(хлапец)*; **2.** двойнїсти (зроснути) плод

двањке *ж. мн. покр. (бисаге)* двойнїста торба *(хтора ше преруцує прейґ плєца або на хрибет животинї)*

двапут *и* **два пута** *присл.* два раз; на два заводи; ◊ **двапут-три, двапут-трипут** два раз-три раз

двапед[а] *оп.* **двапут; двапед-трипед** два раз-три раз

две *ж. числ.* два

двер *ж. оп.* **двери**

двери *ж. мн.* **1.** дзвери **2.** *церкв.* царски дзвери (*на иконостасу)*

двеста *числ.* двасто

двестагодишњи -а -е двасторочни

двестагодишњица *ж.*двасторочнїца

двестатисући -а -е *оп.* **двестахиљадити**
двестахиљадити -а -о двастотисячни
двестоти *и* **двестотинити** -а -о двастоти, *беш.* двастоцети
двизац двисца *х. (ген. мн.* двизаца) рочняк *(баран або цап стари два роки)*
двизе -ета *с. оп.* **двизац, двизица**
двизица *и* **двиска** *ж.* овца *або* коза стара два роки
двица *ж.* двойка *(число и школска оцена)*
дво- *як перша часц зложених прикметнїкох и меновнїкох указує же тото цо значи основа другей часци зложеного слова удвойнїсцене*
двоатоман -мна -мно *хем.* двоатомни
двобазан -зна -зно *хем.* двобазни
двобанка *ж.* двацетка *(банкнота од 20 динари)*
двобој *х.* двобой, дуел
двобојан -јна -јно двофарбови
двобојка *ж.* двофарбова застава
двобочан -чна -чно двобочни
двобраздни -а -о двобраздови, двобраздни; ~ **плуг** двобраздни плуг, двоґач
двобрачан -чна -чно двомалженски
двобрачност *ж.* двомалженство
двоброј *х.* двочисло *(два числа часописа вєдно)*
двовалентан -тна -тно двовалентни
двовековни -а -о двовикови **двовидан** -дна -дно *и* **двовидски** *ґрам.* двовидови; ~ **глагол** двовидове дїєслово
двовласник *х.* двовласнїк *(власнїк нєрухомого маєтку хтори ше находзи з обидвох бокох државней границї)*
двовласт *ж. и* **двовлашће** *с.* двойнїста власц, двовласц
двоврстан -сна -сно двофайтови
двоглав -а -о двоглави
двоглавац *х.* двоглави; ◊ ~ **мишић** *анат.* двоглава мускула**двоглас** *и* **двогласник** *х. ґрам.* двоглас, дифтонґ
двогласје *с. муз.* двогласносц
двогласан -сна -сно двогласови, двогласни
двогласно *присл.* двогласно
двогласност *ж.* двогласносц
двоглед *х.* меселатов, двогляд, догляд
двогодац -оца *х.* **1.** дворочняк *(животиня самец хтори ма два роки);* **2.** вояк хтори служи у армиї два роки
двогодишњак *х. оп.* двогодац **(1)**
двогодишњи -а -е дварочни
двогодишњица *ж.* дворочнїца
двогрб -а -о з двома горбами, двогорби; ~ **камила** ґамила з двома горбами
двогрла *ж.* **1.** пищалка з двома пищками; **2.** *оп.* **двоцевка**
двогрош, двогрошак -шка, **двогрошац** -шца *х. и* **двогрошка** *ж.* двоґрошова монета, двоґрош
двогуб -а -о **1.** *(двострук)* двойнїсти, дупли; **2.** *(двојак)* двояки
дводелан -лна -лно двочасцови, з двох часцох
дводимензионалан -лна -лно дводимензионални
двединарац -рца *х. и* **дводинарка** *ж.* дводинарош *(пенєж од два динари)*
дводихалице *ж. мн. зоол.* дводихачки (Dipnoi)
дводневни -а -о дводньови
двoдом -а -о *и* **двoдоман** -мна -мно *бот., пол.* дводомни
двоженство *с.* двоженство
двожичан -чна -чно **1.** двострунови; ~ **тамбурица** двострунова тамбурка; **2.** *(упреден од два конца)* о два струки (губки)
двожуче -ета *с.* вайцо з двома жовчками
двозвук *х. (сазвучје)* двозвук
двознаменкаст -а -о двоцифрови
двозначан -чна -чно двозначни
двозначност *ж.* двозначносц
двозуб -а -о двозуби
двоимен -а -о хтори ма два мена, двоменови
двојак -а -о **1.** двояки **2**. *(двострук)* двойнїсти, дупли
двојако *присл.* двояк
двојанка *ж.* **1.** *(близнакиња)* двойнятко; **2.** двойнїсти овоцни плод
двојанци *х. мн. (близанци)* двойнят(к)а
двојац -јца *х.* чамец з двома веслачами
двојачити -им **1.** умножовац; **2.** други раз орац, преорйовац
двојба *ж.* подозривосц, сумня; ◊ **нема двојбе** нєт сумнїву
двојбен -а -о подозриви, сумнїви
двоје *с. зб. числ.* **а)** двойо; ~ **деце** двойо дзеци; **вас** ~ ви двойо; **б)** двої; ~ **наочара** двої окуляри; **поделити на** ~ подзелїц на два часци
двојезичан -чна -чно двоязични; ~ **речник** двоязични словнїк
двојезичност *ж.* двоязичносц
двоји -е -а двої; **двоји опанци** двої бочкори; **двоје чарапа** двої ботоши
двојина *ж. ґрам.* двоїна
двојином *присл.* два раз вецей; два раз баржей

двојински -а -о двоїнски; ~ **промена** двоїнска пременка

двојити **1.** (*разједињавати, одвајати)* розлучовац, роздвойовац, роздзельовац, оддвойовац, оддзельовац; **2**. *(удвајати, подвостучавати)* два раз повекшовац, двойнїсциц; два раз вецей дацо робиц; **3**. *фиґ. (сумњати, двоумити)* сумняц; **4**. розликовац, *рид.* розлучовац

двојица *х.* двоме*;* **вас** ~ ви двоме; **њих** ~ вони двоме

двојка *ж. з розл. знач.* двойка

двојкаш *х.* двойкаш *(школяр зоз слабима оценами)*

двојни -а -о двойнїсти, двойни; ◊ ~ **монархија** *ист. (Аустро-Угарска)* двойна монархия

двојник *х.* двойнїк **двојница** *ж. звич. мн.* двойнїста пищалка

двојствен -а -о двояки

двојство *с.* **1.** двоякосц; двойнїстосц; **2.** *(дуализам)* двойство; **3.** *(сумња)* подозривосц, сумня, двоєнє

двојци *х. мн. оп.* **двојанци**

двојчица *ж. дем.* двойочка

двокатан -тна -тно двоповерхови, двоштокови

двокатница *ж.* двоповерхови (двоштокови) будинок

двоколица *ж.* чейза, двоколка

двоколосечни -а -о *(који има два колосека)* двоколяйови

двокорак *х.* двокрок

двокрак -а -о двокраки

двократан -тна -тно двократни; ~ **радно време** двократни роботни час

двократно *присл.* двократно

двокреветан -а -о двопосцельови; ~ **соба** двопосцельова хижа

двокрилан -лна -лно двокридлови; **двокрилни прозор** двокридлови облак

двокрилац *х.* **1.** *авий.* двокридлови авион, *беш. заст.* керепара; **2.** *зоол.* двокриделкар

двокрок *х. шах.* двокрок

двокружни -а -о двокружни, двокругови; ~ **турнир** *шах.* двокружни турнир

дволетац -еца *х.* дзецко од два роки

дволетка *ж.* рошлїна хтора родзи два раз до рока

дволетни -а -о дварочни

дволик -а -о двоподобови

дволинијски -а -о дволинийови

дволист -а -о дволїсцови

дволитрен -а -о двалитрови; ~ **боца** двалитрова фляша

дволитрењак *х.* двалитровка

дволичан -чна -чно **1**. дволични; **2**. *(о тканини)***:** ~ **платно** платно на два боки (з двома лїцами)

дволичити -им буц дволични

дволичност *ж.* дволичносц

дволичњак *х.* дволични чловек

дволучан -чна -чно *архит.* дволукови, на два зводи

двомесечан -чна -чно двомешачни

двомесечје *с.* двомешаче

двометраш *х. (висок човек)* двометераш, доронґа

двомеч *х. спорт.* двомеч

двомоторан -рна -рно двомоторни

двомоторац *х.* двомоторец

двонедељни -а -о двотижньови

двоног -а -о *и* **двоножан** -жна -жно двоноги

двоножац -ошца *х.* двоножец

двоношке *присл.* на двох ногох

двоњак -њка *х.* **1.** два зроснути плоди, двойнїсти плод; **2.** *(близанац)* двойнятко

двообличан -чна -чно двоформови, двоформни

двоок -а -о двооки

двопапкари *х. мн. зоол.* дворатицаре

двопартијски -а -о двопартийни; ~ **систем** двопартийна система

двопев *х.* двошпив

двопек *х.* ц(в)ибак, двопек

двопер -а -о *и* **двоперан** -рна -рно *(који има две оштрице, два шиљка, пера и сл.):* ~ **мач** на два боки оштри меч; ~ **буздован** двойнїсти буздовань

двополан -лна -лно *физ., биол.* двополни

двополац -лца *х. биол.* гермафродит

двополност *ж.* двополносц

двопостотни -а -о оп. **двопроцентни**

двопрег *х.* коч до хторого ше прагаю два конї

двопрежан -жна -жно двозапрагови

двопроцентни -а -о двопроцентни

двопрсти -а -о двопальцови

двор *х.* **1.** двор, палата; **2.** *(свита)* двор, свита; **3.** *(двориште)* двор

дворана *ж.* сала

дворанин *х.* двoран *(високи дворски службенїк)*

дворански -а -о **1**. *(који се односи на дворане)* двoрански; **2.** *спорт. (који се врши у дворани)* дворански, дворанови

~ **рукомет** дворански рукомет

дворац -рца *х.* *(племићки замак)* каштель, дворец

дворедан -дна -дно двошорни, двошорови

дворедац -еца *х.* **1.** *зоол.* мурови дворяднїк (Diplotaxis muralis); **2.** *бот.:* **јечам** ~ ярец дворяднїк (Hordeum distichum); **3.** *спорт.* чамец з двома веслачами

дворедо *присл.* у двох шорох

дворезан -зна -зно *оп.* **двосек**

двориља *ж.* *(неговатељица)* допатрачка, пестунка

дворити -им **1.** *(при обеду)* **а)** *(послуживати)* вислуговац; **б)** *(частити, нудити)* госциц, *заст.* годовац; предкладац, понукац; **2.** *(неговати)* служиц дакому; старац ше о даким; допатрац дакого; ~ **болесника** служиц хорому; **4.** *(бити коме слуга)* служиц; **5.** *поет.* *(удварати се)* удварац ше, облєсковац ше

дворишни -а -о: ~ **стан** квартель у дворе; ~ **прозор** облак до двора

двориште *с.* двор

дворкиња *ж.* **1.** дворска дама; **2.** *(кућна помоћница)* služнїца

дворог -а -о двороги

двородан -дна -дно *ґрам.* двородни двородови; ~ **именице** двородни меновнїки

дворски -а -о **1.** дворски; ~ **саветник** дворски совитнїк; ~ **будала** дворски дурнїло; **2.** *у меновнїцкей служби* управитель маєтку, ишпан

дворук -а -о дворуки

дворучни -а -о *спорт.* *и* *муз.* дворучни; ~ **свирање** дворучне гранє

дворучно *присл.* дворучно

двосатан *и* **двосатни** -тна -тно двогодзинови

двосед *х.* двошед

двоседмични -а -о двотижньови

двосек -а -о *и* **двосекли** -а -о *(који има два сечива)* дворезни

двосемен -а -о двонашенькови

двосечан -чна -чно *оп.* **двосек**

двосложан -жна -жно двоскладови, двоскладни; ~ **стих** двоскладови стих

двослојан -јна -јно двопасмови

двосмеран -рна -рно двонапрямови, двонапрямни

двосмислен -а -о двосмислови, двосмислени

двосмисленост *ж.* *(двојак смисао)* двосмисловосц, двосмисленосц

двосмислица *ж.* *(двосмислено речено)* двосмисловосц, двосмисленосц

двособан -бна -бно двохижови, двохижни

двоспратан -тна -тно двоповерхови, двоштокови, на два штоки

двоспратница *ж.* *и* **двокатница** двоповерхова (двоштокова) хижа, хижа на два штоки

двоспрег *х.* *оп.* **двопрег**

двостепен -а -о двоступньови

двостих *х.* *поет.* двостих

двостопан -пна -пно *поет.* двостопни

двостран -а -о двобочни, двострани**;** **двострани уговор** *ек.* двобочни контракт

двостраначки -а -о двостранкови, двостранковни

двострук -а -о **1.** *(двојан)* двойнїсти, *рид.* подвойни*;* ~ **убиство** двойнїсте забойство; **2.** два раз векши (моцнєйши и под.); **3.** *(који се састоји од две нити)* о два губки; ~ **конац** нїтка о два губки; **4.** *(двојак)* двояки

двоструко *присл.* одвойнє, два раз вецей, дупло

двостручити (се) -им (се) удвойовац (ше), двойнїсциц (ше), за два раз (ше) звекшовац

двостубачни *и* **двоступачни** -а -о хтори ма два слупчки, двослупчкови *(о тексту)*

двотактни -а -о *муз.* , *мех.* двотактни; ~ **мотив** двотактни мотив; ~ **мотор** двотактни мотор

двотачка *и* **двоточка** *ж.* *прав.* два точки

двотрачан -чна -чно *оп.* **двоколосечни**

двотрећински -а -о двотрецински; ~ **већина** двотрецинска векшина

двоугао *х.* *ґеом.* двоугел

двоумити [**се**] -им [се] *(колебати се)* двоїц себе, двоїц ше, предумовац ше, буц нєодлучни

двоумица *ж.* *(недоумица)* двоєнє

двоуснени -а -о *ґрам.* двоґамбови; ~ **сугласник** двоґамбови консонант

двофазни -зна -зно двофазови, двофазни; ~ **мотор** двофазни мотор

двоцеван -вна -вно двоцивови; **двоцевна пушка** двоцивова пушка, двоцивка

двоцевка *ж.* двоцивка

двочетвртински -а -о *муз.* двоштвартински; ~ **такт** двоштвартински такт

двочинка *ж.* драма у двох дїйох, дводїйка

двочлан -а -о двочлени; ~ **израз** двочлени вираз

дê[1] *с.* *нєпрем.* де *(1. штварта буква латиници; 2. други тон Ц-дур скали)*

дё[2]**, дед, деде, дедер, дела,** *мн.* **дете, делате, дедерте** *викр.* **1.** *за спонуканє* нолє (*мн.* ноце, ноце-лє), гайде; ~ **наспи ми још**

једну чашицу нолє налєй ми ище єден погарик; **2.** *за умирйованє* но; добре; **де-де, шта сте се препали?!** но, цо же сце ше так позлєкали?!; **де-де, погрешио сам, па шта?** добре, погришел сом, та цо вец?; **3.** *лєм* **де, дер** *як партикула хтора ше додава ґу форми императива, з ниянсу ублажованя, фамилиярносци и под.* -лє, нолє (*мн.* ноце, ноце-лє), *або ше преклада з другима конструкциями;* **стани де мало да ти кажем** стань-лє (нолє стань) кущик най ци повем, станєш кущик кущик най ци повем?

де- *як префикс значи одстраньованє, оддальованє, претаргованє, рушанє спрам долу, процивну дїю од дїї хтору значи основне слово* де-

дебакл *х. (пораз, пропаст)* дебакл

дебата *ж.* дебата

дебатирати -ам *и* **дебатовати** -ујем дебатовац

дебело *присл.* на грубо; ~ **намазати хлеб** на грубо намасциц на хлєб; ~ **набацати земљу** на грубо наруцац глїну ◊ ~ **лагати** безочно циганїц; ~ **засести** длуго ше затримац; зашедзиц ше

дебелокљун -а -о грубописки

дебелокожан -жна -жно *осн., фиґ.* грубоскори, хтори ма грубу скору

дебелокор -а -о грубоскори; груболупи

дебелокора *ж. аґр.* груболупа *(файта ґереґи)*

дебелоглав -а -о **1.** хтори ма вельку главу, главати; **2.** *фиґ.* глупи; твардоглави

дебелогуз -а -о *пей.* задкати, рицати

дебелолист -а -о *и* **дебелолистан** -сна -сно груболїсцови

дебелоног -а -о груботоги

дебељаст *и* **дебељкаст** -а -о *оп.* **дебељушкаст**

дебељко *х.* тлусти, пупкати

дебељуца *ж.* тлустенька

дебељуша *ж.* тлуста

дебељушан -шна -шно *и* **дебељушаст** -а -о тлустеньки

дебѐљушкаст *и* **дебељушкаст** -а -о *дем.* тлустеньки**;** збущкасти

дебељушко *х.* тлустеньки

дебео -ела -ело **1**. *(о предмету)* груби; ~ **дрво** грубе древо; ~ **зид** груби мур; **дебеле ноге** груби ноги; **2**. *(о живом бићу)* тлусти, тучни; ~ **човек** тлусти чловек; **3.** *фиґ. (о магли)* густи **4**. *фиґ.* богати **5.** *(о плати)* вельки **6**. *(о гласу)* груби, глїбоки ◊ ~ **глава** твардоглави чловек; ~ **хладовина** густи хладок; ~ **месо** грубе месо; ~ **кока** *зоол.* ґлоксиния (Gloxinia); **дебела (зимска) врата** жимски дзвери

деби *х. (први јавни наступ)* деби; ~ **на позорници** деби на бини

дебитовати *х.* -тујем дебитовац

дебло *с.* стебло

деблокирати -ам деблок[ир]овац

дебљати -ам **1.** *(гојити се)* тиц; брац *(кили)*; **2.** *(расти у ширину, дебљину)* грубнуц; **стабло дебља** стебло грубнє; **3.** *(постајати задебљао, отечен)* пухнуц, грубнуц; **чланак на нози ми дебља** костка ми пухнє

дебљати се -ам се *оп.* **дебљати (1)**

дебљина *ж.* **1**. грубина, грубосц **2**. тлустосц

дéва[1] *ж. поет.* дзивка, дзивчина, *рид.* дївица; ◊ **дева Марија** діва Мария

дѐва[2] *и* **дéва** *ж. зоол.* ґамила; **једногрба** ~ єдногорба ґамила; **двогрба** ~ двогорба ґамила

девалвација *ж.* девалвация

девалвирати -рам девалвовац

девати -ам **1.** *(налазити чему место)* класц; одкладац; скланяц; **2.** трошиц, давац; **куда дева толики новац?** дзе троши телї пенєж?; **3.** *(закачињати, задевати)* припинац, приквачовац

деведесет *числ.* дзеведзешат; ◊ **сто дана ~ гроша** мали (слаби) заробок

деведесетеро *оп.* **деведесеторо**

деведесети -а -о дзеведзешати

деведесеторица *ж.* дзеведзешатме, дзеведзешат *(хлопи)*

деведесеторо *с.* дзеведзешацецеро

девеница *ж.* колбаса *(надзата з креву, муку и садлом)*

девер *х.* **1.** мужов брат; **2.** *етн.* девер *(провадзач млодей на дзень свадзби)*; **3.** *(наоружани пратилац)* провадзач, чувар; **4.** *(сведок у двобоју)* секундант; ◊ **ручни** ~ *оп.* **девер (2)**

деверати -ам *(носити се с тешкоћама)* трапиц ше

деверика *ж. зоол.* деверика

деверити -им вжац за девера *(на свадзби)*

деверичић *х.* мужового брата син

деверична *ж.* мужового брата дзивка

деверка *ж.* мужового брата жена, андя

деверовати -рујем **1.** буц девер *(на свадзби)*; **2.** буц секундант у двобою; **3.** *(бити пратилац)* буц провадзач, провадзиц

деверуша *ж. етн.* **1**. дружка *(провадзачка млодей на свадзби)*; **2**. млода; дружка

(провадзачка леґиньовей одн. дзивковей труни на хованю)
(жена ручног девера)
девет *числ.* дзевец; ◊ **ни пет ни** ~ *(одмах, не оклевајући)* такой, зместа; **пет за ~ дати некоме** спревесц дакого
деве́так[1] -тка *х. и нєпрем.* **1.** *ист.* дзевяток *(дзевята часц хтору пан брал од селянох)*; **2.** *(приближно девет)* коло (дас) дзевец
девѐта̄к[2] -а̀ка *х.* **1.** домашня животиня од дзевец роки *(самец)*; **2.** *покр. (крстина од девет снопова)* марадик
деветати -ам *(немилосрдно тући)* бухац, пейґлац, резац
деветеро *с. оп.* **деветоро**
девети -а -о **1.** дзевяти; **2.** *фиґ.* далєки; ◊ **бити на деветом небу** буц на седмим (дзевятим) нєбе, буц прещешлїви; **девете пећи жарило** далєка родзина; ~ **вал (талас)** *(највећи, кобни вал)* дзевята габа; **то ми је ~ брига** нє дзбам я за то, то ми остатня бриґа
деветина *ж.* **1.** *(девети део)* дзевятина; **2.** коло (дас) дзевец особи
деветинка *ж. оп.* **деветина (1)**
деветица *ж.* **1.** *оп.* **деветка**; **2.** *оп.* **деветак**[2] **(2)**
деветка *ж.* дзевятка
деветнаест *числ.* дзеветнац
деветнаестеро *оп.* **деветнаесторо**
деветнаести -а -о дзеветнасти
деветнаестина *ж.* **1.** дзевецнастина **2.** коло (дас) дзеветнац особи
деветнаесторица *ж.* дзеветнацме, дзеветнац *(хлопи)*
деветнаесторо *с.* дзеветнацецеро
деветница *ж. церкв.* дзевятнїца (*молитви хтора ше модля кажди дзень за дзевец днї)*
деветорица *ж.* дзевецме, дзевец *(хлопи)*
девиза *ж. з розл. знач.* девиза
девизни -а -о девизни
девијација *ж. (скретање, отклон)* девияция
девица *ж.* **1.** *(невина девојка)* дївица, дзивка; **2.** *(девојка)* дзивка; **3.** *(редовничка приправница)* новичка; **4.** *астр. (Девица)* Дївица; ◊ ~ **Марија** *оп. фраз. под.* **дева**[1]
девичански -а -о **1.** *(девојачки)* дзивоцки; **2.** *(чедан, невин)* нєпорочни, дївицов, дзивочи, нєвини; ◊ ~ **шума** нєрушени лєс, пралєс
девичанство *с.* дзивоцтво, нєвиносц, *нар. поез.* желєни венок
девичњак *х. анат.* дзивочнїк, полна бланочка
девовати -вујем буц дзивка, дзивчиц ше
дѐвојачки[1] **-а̄ -о̄ 1.** дзивоцки, дзивочи *поет.*; **2.** *(одређен за женску послугу):* ~ **соба** хижа за служнїцу, служнїцова хижа; ◊ **а)** *бот.:* ~ **коса** *оп.* **ланилист**; ~ **трава** *оп.* **тарчужак**; **б)** ~ **школа** школа за дзивки
дѐвојачки[2] *присл.* по дзивоцки, як дзивка
девојаштво *с.* **1.** дзивоцтво; **2.** *оп.* **девичанство**
девојка *ж.* **1.** дзивка; **2.** *(драга, љубавница)* дзивка, *заст.* фраєрка; **3.** *(кућна помоћница)* служнїца, *заст.* фрайцимерка*;* ◊ ~ **с улице** дзивка з улїци; **ко пре девојци, тога је девојка** хто перши (хто скорей) пришол (почал и под.), тот ма першенство
девојчад *с. зб.* дзивчата
девојче -ета *с. дем. и гип.* дзивче
девојченце -ета *с. гип.* дзивчатко, дзивочка
девојчење *с.* дзивченє
девојчетина *ж. ауґм. и пей.* дзивчиска
девојчин -а -о дзивков
девојчити се -им се поставац дзивка, розвивац ше до дзивки
девојчица *ж.* дзивче, дзивчатко, дзивочка
девојчуљак -љка *ж. дем. и гип.* дзивче, дзивуча
девојчура *ж. пей.* дзивчиска, фрайла; кобза; *(проститутка)* шиксла, фрайла
девојчурак -рка *х. оп.* **девојчуљак**
девски -а -е ґамилов
девче -ета *с.* ґамилче
дегажирати -ам *зак. и нєзак. (извући/извлачити из неприлике)* деґажовац
дегажман *х.* деґажман (*ошлєбодзованє од обовязки*)
дегазатор *х.* деґазатор
дегазација *ж.* деґазация *(чисценє од отровних ґазох)*
дегенерација *ж.* деґенерация
дегенерик *х.* деґенерик
дегенерирати (се) -ам (се) *и* **дегенерисати (се)** -ишем (се) деґенеровац (ше), виродзиц ше/виродзовац ше
деградација *ж.* деґрадация
деградирати -ам *зак. и нєзак.* деґрадовац
дегустатор *х.* деґустатор
дегустирати -ирам деґустир[ов]ац
дѐд[1] *х. (мн.* дедови *и* деди, *ґен.* дедова *и* деда) **1.** *(очев или мајчин отац)* дїдо; **2.** *(старац)* дїдо, старик, *заст.* стари оцец*;* **3.** *мн. (преци)* дїдове, прадїдове*;* ◊ ~ **-Мраз** дїдо Мраз
дѐд[2] *оп.* **де**[2]

деда *х. оп.* **дед**[1]
дедак 1. *оп.* **дед**[1] **(1, 3)**; **2.** *гандр.* дурак, дурбак
дедачити се -им се *(збијати лудорије)* дуриц ше, вирабяц
деде[**р**] *оп.* **де**[2]
дедин -а -о дїдов
дедина *х. ауґм. и пей.* дїдиско
дедински -а -о дїдовски
дедица *х. дем и гип.* дїдочко, дїдко
дедо *х.* **1.** *гип.* дїдочко, дїдко*;* **2.** *оп.* **дед**[1] **(2)**
дедов -а -о дїдов
дедовина *ж. з розл. знач.* дїдовщина *(нашлїдзени маєток; оцовщина)*
дедовски -а -о дїдовски
дедуковати -кујем дедуковац
дедуктивни -вна -вно дедуктивни
дедукција *ж.* дедукция
дежмекав *и* **дежмекаст** -а -о мали и груби (набити)
дежуран -рна -рно (*одр.* -рни -рна -рно) дежурни
дежурање *с.* дежуранє
дежурати -ам дежурац
дежурство *с.* дежурство
дезавуирати -ам *и* **дезавуисати** -ишем *(порећи/порицати)* дезавуовац
дезен *х. оп.* **десен**
дезерт *х. оп.* **десерт**
дезертер *х.* дезертер
дезертерство *с.* дезертерство
дезертирати -ам *зак. и нєзак.* дезертовац, дезертирац, *заст.* дезентирац
дезинсекција *ж.* дезинсекция
дезинтеграција *ж.* дезинтеґрация
дезинтересирати се -ам се *и* **дезинтересовати се** -сујем се *зак. и нєзак.* дезинтересовац ше
дезинфекција *ж.* дезинфекция
дезинфекцијски -а -о *и* **дезинфекциони** -а -о дезинфекцийни
дезинфиковати -кујем *зак. и нєзак.* дезинфиковац
дезинформација *ж.* дезинформация
дезорганизација *ж.* дезорґанизация
дезорганизирати (се) -ам (се) *и* **дезорганизовати (се)** -зујем (се) *зак. и нєзак.* дезорґанизовац (ше)
дезоријентација *ж.* дезориєнтация
дезоријентирати (се) -ирам (се) *и* **дезоријентисати (се)** -ишем (се) *зак. и нєзак.* дезориєнтовац (ше)
деизам *х. фил.* деиз[е]м
дејство *с.* **1.** дїйство; дїйствованє; **2.** *(утисак)* упечаток; **3.** дїя *(драми)* ◊ **ступити у** ~ почац дїйствовац, ступиц до дїйства
дејствовање *с.* дїйствованє
дејствовати -вујем дїйствовац
дёка[1] *ж.* покровец
дёка[2] *ж.* (*декаграм*) дека
де́ка[3] *х. гип.* (< **дед**[1]*)* дїдочко, дїдко
декабрист[**а**] *х. ист.* декабрист[а] *(учаснїк декабристичного повстаня у царскей Русиї)*
декабристички -а -о декабристични
декаграм *х.* декаґрам
декада *ж.* декада
декадент *х.* декадент
декадни *и* **декадски** -а -о декадни ◊ ~ **систем** декадна система
декаедар *х. ґеом.* декаедер
декалитар *х.* декалитра
декаметар *х.* декаметер
декан *х.* декан
деканат *х.* деканат
декати дечем гонїц упрагнуту животиню з викричнїком „*де*"
декламатор *х.* декламатор
декламација *ж. з розл. знач.* декламация
декламирати -ам *и* **декламовати** -мујем декламовац
декларативан -вна -вно декларативни
декларација *ж.* декларация ◊ ~ **о праву човека** декларация о праву чловека**; царинска** ~ царинска декларация
декларирати (се) -ам (се) *и* **декларисати (се)** -ишем (се) *зак. и нєзак.* декларовац (ше)
деклинација *ж. з розл. знач.* деклинация
деклинацијски *и* **деклинациони** -а -о деклинацийни
деклинирати -ам *ґрам., физ.* деклиновац
деколте *х.* деколте
деколтирати (се) -ам (се) *и* **деколтовати (се)** -тујем (се) *(обнажити се/обнаживати се) зак. и нєзак.* деколтовац (ше)
декор *х.* декор *и фиґ.*
декоратер *х.* декоратер
декоративан -вна -вно декоративни
декорација *ж.* декорация
декорирати -ам *и* **декорисати** -ишем декоровац
декрет *х.* декрет
декретски -а -о декретски, декретни
декстрин *х. хем.* декстрин
делаоница *ж. оп.* **радионица**

делатан -тна -тно **1. а)** *(марљив)* роботни, вредни; **б)** активни; **2.** *(делотворан)* дїлотворни**;** ◊ ~ **дан** роботни дзень
делати -ам *нєзак.* **1**. *(радити)* робиц; **2.** *(дејствовати)* дїйствовац; **3.** *(стварати, правити)* правиц; **4.** *оп* **дељати**
делатник *х. (радник, стваралац)* дїяч
делатност *ж.* дїялносц
делегат *х.* делеґат
делегаткиња *ж.* делеґатка
делегатски -а -о делеґатски, делеґатни; ~ **систем** делеґатна система
делегација *ж.* делеґация
делегирати -ам делеґовац
дели *прикм. нєпрем. (храбар; силовит)* дели
делибаша *х. ист. (заповедник делија (1))* делибаша
делија *х. и ж.* **1.** *ист.* делия *(припаднїк даєдного роду войска у турскей царовини)*; **2**. шмели чловек, юнак
деликатан -тна -тно *з розл. знач.* деликатни
деликатес *х. и* **деликатеса** *ж.* деликатес, деликатеса
деликатесни -а -о деликатесни; ~ **радња** деликатесна предавальня
деликатност *ж.* деликатносц
деликвент *х.* деликвент
деликвентица *и* **деликвенткиња** *ж.* деликвентка
деликт *х.* деликт
делилац *х.* дзелїтель
делимице *оп.* **делимично**
делимичан -чна -чно часточни, часткови; ~ **помрачење** *астр.* часточне зацменє
делимично *присл.* часточно, частково, з часци
делириј[**ум**] *х.* делирий, делириюм
делитељ *х. оп.* **делилац**
делити -им *з розл. знач.* дзелїц*;* ◊ ~ **с ким мегдан** биц ше, бориц ше з даким; ~ **правду** дзелїц правду, судзиц; ~ **с неким судбину** дзелїц з даким судьбу**;** ~ **с ким погледе** *(бити истог мишљења)* дзелїц з даким попатрунки, буц з даким єдней думи
делити се -им се дзелїц ше
делић *х.* часточка
дело *с.* **1**. *(резултат рада; чин)* дїло; **херојско** ~ геройске дїло; **добро** ~ добре дїло; **2**. *(књижевна, уметничка и сл. творевина)* твор, дїло; **уметничко** ~ уметнїцки твор, уметнїцке дїло; **3. а)** *(посао)* робота; **б)** *(акција)* дїло, дїя; **показати се на делу** указац ше на дїлу; ◊ ~ **нечијих руку** дїло дачиїх рукох; **кривично** ~ виновне дїло; **ремек-дело** ремек-дїло, *рид.* шедевр, *рид.* архитвор; **животно** ~ животне дїло; **спроводити у** ~ преточовац до дїла**; изаћи ће** ~ **на видело** укаже ше, вияви ше, *беш.* видзе дїло на видїло
деловање *с.* дїлованє
деловати -лујем **1.** *(остављати утисак)* дїйствовац; **њене речи деловале су на мене умирујуће** єй слова дїйствовали на мнє умирююцо; **2.** *(производити учинак)* дїйствовац, мац уплїв, уплївовац, одражовац ше; **јединство у руководству благотворно делује на колектив** єдинство у руководству благотворно уплївує на колектив; **3.** *(делати*; *радити)* дїловац; робиц
деловодни -а -о дїловодни ◊ ~ **протокол** дїловодни протокол
деловодник *х.* дїловоднїк
деловоднички -а -о дїловоднїцки
деловодство *и* **деловођство** *с.* дїловодство
деловођа *х.* дїловодитель
делокруг *х.* дїлокруг
делом *присл.* часточно, з часци
деломице *присл. оп.* **делимично**
деломичан -чна -чно *оп.* **делимичан**
делотворан -рна -рно **1**. *(благотворан)* дїлотворни; **2**. успишни, ефикасни
делотворно *присл.* дїлотворно; успишно, ефикасно
делта *ж.* делта
делтаст -а -о делтасти
делтоид *х. ґеом.* делтоїд
делуцкати -ам *дем.* < **делати, дељати**
делфијски -а -о (< **Делфи**) делфийски
делфин *х. зоол.*, *спорт.* делфин
делфински -а -о делфински
делце -а *и* -ета *дем.* дїлочко
дељаоница *ж. оп.* **дељача**
дељати -ам *и* -љем *(израђивати од дрвета)* кресац; стругац; точиц
дељач *х. оп.* **дрводеља**
дељача *ж. (тезга за обраду дрвета)* столарски *або* кудзелярски варштак
дељеник *х. мат.* дзелєнїк
дељење *с.* дзелєнє
дељив -а -о дзелїви
дељивост *ж.* дзелївосц
демагог *х.* демаґоґ
демагогија *ж.* демаґоґия
демагошки -а -о демаґоґийни

деманти *х.* деманти

демантирати -ам *и* **демантовати** -тујем *зак. и нєзак.* демантовац, одволац

демаркација *ж. (утврђивање границе)* демаркация

демаркацијски *и* **демаркациони** -а -о демаркацийни**;** ◊ ~ **линија** демаркацийна линия

демарш *х.* демарш

демаскирати -ам *зак. и нєзак.* демасковац

дембел *и* **дембелан** *х.* подляк, лєнюх, леґварош

дембелана *и* **дембелија** *ж.:* **земља** ~ райска жем *(видумана жем у хторей єст шицкого и у хторей нє треба робиц)*

дембелисати -ишем *и* **дембелити** -им лєнствовац, леґвариц

деме -ета *с. покр. (двежањ, нарамак)* звязка; наруче

демескиња *ж. оп.* **дамаскиња**

демижон *х.* коршов

демилитаризација *ж.* демилитаризация

демилитализирати (се) -ам (се) *и* **демилитаризовати (се)** -зујем (се) *зак. и нєзак.* демилитаризовац (ше)

деминутив *х.* деминутив

деминутиван -вна -вно деминутивни; ~ **именица** деминутивни меновнїк

демир *х. покр.* **1.** *(гвожђе)* железо; **2.** *мн.* желєзни роштель *(на облаку)*; **3.** *у атрибутскей служби* желєзни

демисија *ж. (оставка)* демисия

демисионирати -ам *(дати оставку)* задзековац

демобилизација *ж.* демобилизация

демобилизирати (се) -ам (се), **демибилизовати (се)** -зујем (се) *и* **демобилисати (се)** -ишем (се) *зак. и нєзак.* демобилизовац (ше)

демограф *х.* демоґраф

демографија *ж.* демоґрафия

демографски -а -о демографски

демократ[**а**] *х.* демократ[а]

демократизам *х.* демократиз[е]м

демократизација *ж.* демократизация

демократизирати -ам, **демократизовати** -зујем *и* **демократисати** -ишем демократизовац

демократија *ж.* демократия

демократичан -чна -чно демократични

демократичност *ж.* демократичносц

демократкиња *ж.* демократка

демократски -а -о демократични, демократски

демокрација *ж. оп.* **демократија**

демолирати -ам *зак. и нєзак. (разорити/разарати)* демолир[ов]ац

демон *х.* демон

демонизам *х.* демониз[е]м

демонски -а -о демонски

демонстрант *х.* демонстрант

демонстранткиња *ж.* демонстрантка

демонстративан -вна -вно демонстративни

демонстративно *присл.* демонстративно

демонстратор *х.* демонстратор

демонстрација *ж.* демонстрация

демонстрирати -ам *и* **демонстровати** -рујем *зак. и нєзак.* демонстровац

демонтажа *ж.* демонтажа

демонтирати -ам *зак. и нєзак.* демонтовац

деморализација *ж.* деморализация

деморализирати (се) -ам (се), **деморализовати** [**се**] -зујем [се] *и* **деморалисати (се)** -ишем (се) *зак. и нєзак.* деморализовац (ше)

демос *х. (народ)* демос

денационализација *ж.* денационализация

денационализирати (се) -ам (се) *и* **денационализовати (се)** -зујем (се) денационализовац (ше)

денди *х. (помодар, кицош)* денди

дендрит *х. анат.* дендрит

дентал *х. ґрам.* дентал

денталан -лна -лно дентални

дентист[а] *х. (зубар)* дентист[а]

денунцијант *х. (потказивач)* денунциянт

денунцирати -ам *зак. и нєзак. (потказати/поткazивати)* денунцир[ов]ац

дёнути[1] -нēм **1**. *(ставити)* положиц; **2.** *(затурити)* подзец; ◊ ~ **коме име** дац дакому мено

дѐнути[2] денēм *зак. и нєзак. (сложити/слагати у крстине, пластове)* **а)** зложиц/складац *(жито и под. до марадикох)*; **б)** зруцац/зруцовац *(шено и под. до копки, брадла)*

денути се -нем се пойсц, щезнуц, нєстац, скапац; подзец ше; ◊ **не зна камо (где) да се дене** нє зна цо зоз собу робиц, нє може себе найсц помесценя

дењак -њка *х. (мн.* дењци и дењкови*)* зайда

део *х.* часц; ◊ **идеални** ~ *правн.* идеална часц; **лавовски** ~ лєвовска (лєвова) часц; **великим (добрим) делом** з велькей (добрей) часци; **већим делом** з векшей часци; **пало му је у** ~ достал *(задаток и*

под.), припадло му *(дацо зробиц)*; **саставни** ~ состойна часц, складнїк

деоба *ж.* **1**. дзелїдба, дзелєнє, дзельба; **2**. *мат., биол.* дзелєнє; ~ **ћелије** дзелєнє клїтинки

деобени *и* **деобни** -а -о дзелїдбени, дзелїдбови, *рид.* дзелїтельни; ◊ ~ **вретено** *биол.* дзелїдбене вреценко; **деобни биланс** дзелїдбени биланс

деони -а -о гранїчни, роздзелююци

деоник *х.* **1.** *(учесник у деоби)* дзелїдбар; **2.** *(учесник)* учаснїк, соучаснїк; **3.** тот цо вишол зоз заєднїцкого ґаздовства

деоница *ж.* **1.** *банк.* акция*;* **2.** *буд.* парцела*;* **3.** *(део земљишта)* польо, фалат

деоничар *х.* акционер

деоничарски -а -о акционерски

деонички -а -о акционерски, акцийни

депалатализација *ж. ґрам.* депалатализация

депанданса *ж. (споредна зграда)* депанданса

департман *х.* департман

депеша *ж.* депеша

депеширати -ам *зак. и нєзак.* посилац/послац депешу

депласиран -а -о депласовани

депласирати (се) -ам (се) депласовац (ше)

депо *х.* депо

депозит *х.* депозит

депонент *х.* депонент

депонирати -ам *и* **депоновати** -нујем *зак. и нєзак. (дати/давати на чување)* депоновац

депопулација *ж.* депопулация

депортација *ж.* депортация

депортирати -ам *и* **депортовати** -тујем депортовац

депресиван -вна -вно депресивни

депресија *ж. ґеоґр., мет., псих.* депресия

депримираност *ж.* депримованосц

депримирати -ам *зак. и нєзак.* депримовац

депутат *х.* депутат

депутација *ж.* депутация

дер *оп.* **де**[2]

дера *ж. покр.* **1.** *(рупа)* дзира; **2.** *(провањено место у огради)* преход, дзира; **3.** *(тор за овце)* торина, аколь, фанґ

деран *х.* шванцар, *коц.* шуганцар**;** ґнотар, ширкар; шапутрак

деранжирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак. (узнемирити (се)/узнемиравати (се))* деранжовац (ше)

дерати -рем **1**. дрец; ~ **овцу** дрец овцу; ~ **обућу** дрец обуй; **2**. *фиґ. (израбљивати)* здзерац; **3.** *(ударати, тући)* тлучиц, бухац; **4.** з гучаньом чечиц, пребивац ше *(о потоку и под.)*; **5.** моцно дуц *(о витре);* **6**. предзерац, пребивац; **4**. дзвигац ше до висока; ◊ ~ **клупе (по кафанама и сл.)** *(беспосличити)* леґвариц, лєнствовац; ~ **кожу с туђих леђа** *(од туђе муке лако живети)* здзерац дакого; **плаче (јауче) као да му кожу деру** плаче (йойчи) як кед би знього скору дарли

дерати се -рем се **1.** дрец ше, надзерац ше; верестовац *(у звади)*; **2.** мучиц ше, трапиц ше

дератизација *ж.* дератизация

дерач *х.* шинтер

дерача *ж. (дрека)* дранє, надзеранє

дерби *х.* дерби

дервиш *х.* дервиш *(муслимански монах)*

дереглија *и* **дерегља** *ж.* дереґля

дереж *и* **дереш** *ж. ист.* дереш *(лавка на хторей ше било школярох и др.)*

дериват *х.* дериват

деривација *ж.* деривация

дерикожа *ж. и х.* **1.** *оп.* **дерач**; **2.** *(гуликожа)* здзернїк

дериште *с. пей.* нєдобри хлапец *або* дзивче, дзециско

дерле -ета *с. оп.* **дериште**

дерматолог *х.* дерматолоґ

дерматологија *ж.* дерматолоґия

дерматолошки -а -о дерматолоґийни

дернек *х.* **1.** вашар; **2.** сход, збор *(на церковни швета)*

дернути -нем *(млатнути)* бовкнуц, бухнуц, зрезац

дерњава *ж.* дранє, надзеранє

дерњати се -ам се дрец ше, надзерац ше

дерт *х. покр. (јад, брига)* смуток; бриґа

дертли *прикм. нєпрем.* жалосни, смутни; застарани

десант *х.* десант

десантни -а -о десантни

десерт *х.* десерт

десертан -тна -тно десертни; ◊ ~ **вино** десертне вино

десет *числ.* дзешец

десетак *х.* (*мн.* десеци, *ґен.* десетака) **1.** *ист.* дзешаток, дзешатина *(дзешата часц хтору пан брал од селянох)*; **2.** *(приближно десет)* коло (дас*)* дзешец

десетар *х. воєн. и др.* дзешатнїк

десетерац *х. лит.* дзешецскладови стих

десетерачки -а -о дзешецскладови

десетеро *оп.* **десеторо**

десети -а -о дзешати

десетина *ж.* **1**. дзешатина *(1. дзешата часц дачого; 2. воєна єдинка)* ; **2**. *оп.* **десетак (1)**; **3.** *оп.* **десетак (2)**; **4.** *(количина од десет јединки)* дзешатка; **десетине хиљада људи** дзешатки тисячи людзох; **5.** *(деценија)* дзешецроче, децения

десетица *ж.* **1.** *(бројка, новац и др.)* дзешатка; **2.** *мат.* дзешатинка

десетични -а -о *оп.* **десетни**

десетка *ж.* дзешатка

десетковати -кујем *зак. и нєзак.* дзешатковац

десетлеће *с.* дзешецроче, децения

десетни -а -о дзешаткови

десетник *х. воєн.* дзешатнїк

десетобој *х. спорт.* дзешецбой

десетогодишњак *х.* дзешецрочни

десетогодишњица *ж.* дзешецрочнїца

десетодневни -а -о дзешецдньови

десетори -е -а *и* **десетери** дзешецери; ~ **очи отворити** дзешецери очи отвориц

десеторица *ж.* дзешецме, дзешец *(хлопи)*

десеторо **1.** дзешецеро; **телади** дзешецеро целята; **мајка десеторо деце** мац дзешецерих дзецох; **2.** дзешецме; ~ **браће** дзешецме браца; **3.** дзешец; ~ **кола** дзешец кочи

десетоугао *и* **десетоугаоник** *х.* дзешецугельнїк

десетсатни -а -о дзешецгодзинови

десигнирати -ам *зак. и нєзак.* десиґновац

десити -им *зак. заст.* **1**. *(случајно наићи, срести)* трафиц, наисц на дакого *або* дацо, стретнуц; **2**. *(погодити из оружја)* потрафиц

десити се -им се **1.** *(обрести се)* найсц ше; **2**. *(догодити се)* случиц ше, трафиц ше, стац ше, збуц ше, *заст.* притрафиц ше*;* ◊ **десила ми се прилика** трафела ше ми нагода; **тако нам се десило** *(обич. о нечем непријатном)* так ше нам поведло

дескриптиван -вна -вно *(описни)* дескриптивни; ~ **граматика** дескриптивна

дескрипција *ж.* дескрипция

дêсни[1] *ж. мн. анат.* ясна

дѐсни *и* **дёсни** **-ā -ō** **1.** прави; ~ **обала** праве побрежє; **десни социјалисти** прави социялисти; **2.** *у меновнїцкей служби* права рука

дѐсни *и* **дёсни** **-ā -ō** *(прави, веран)* вирни, добри; ~ **пријатељ** вирни приятель

десница *ж.* **1**. права рука; **2**. *полит.* правица; **крајња** ~ крайня правица

десничар *х.* прави, правоориєнтовани

десничарски -а -о: ~ **влада (партија и сл.)** влада (партия и под.) правих (правоориєнтованих)

десно *присл.* (на) право; **скренути** ~ скруциц на право; **гледа лево и** ~ патри (на) лїво и (на) право; ◊ ~ **и лево** на шицки боки, шицким; **у** ~ на право, на праву руку

десноруk -а -о хтори роби з праву руку, праворуки

деснорукост *ж.* праворукосц

десператан -тна -тно *(очајан)* десператни

деспет *х. покр.* **1. а)** *(неправда, увреда)* кривда, нєсправедлївосц, нєправда; **б) било му је** ~ було му нєправо; **2.** *(инат)* упрекосценє

деспот[а] *х. з розл. знач.* деспот

деспотизам -зма *х.* деспотиз[е]м

деспотија *ж.* деспотия

деспотица *ж.* деспотка

деспотовина *ж. ист.* деспотовина *(покраїна з котру управя деспот)*

деспотски -а -о деспотски; ~ **понашање** деспотске справованє

дёсти[1] дедēм *зак. оп.* **денути**[1]

дѐсти[2] дедēм *оп.* **денути**[2]

дести се дедем се **1**. *оп.* **денути се**; **2**. *(поћи)* пойсц, рушиц [ше]

дестилана *ж.* дестиларня

дестилација *ж.* дестилация; ◊ **сува** ~ *хем.* суха дестилация

дестилирати -ам, **дестилисати** -ишем *и* **дестиловати** -лујем дестиловац

деструктиван -вна -вно *(разоран)* деструктивни

деструкција *ж.* *(разарање)* деструкция

десцендент *х.* *(потомак)* десцендент

детаљ *х.* деталь

детаљан -љна -љно детальни, подробни; ~ **опис** детальни опис; ~ **план** детальни план

детаљизирати, детаљирати -ам *и* **детаљисати** -ишем *зак. и нєзак.* деталїзовац

деаљист(а) *х.* деталїст(а)

детаљно *присл.* детально

детао -тла *х. оп.* **детлић**

деташирати -ам *и* **деташовати** -шујем *зак. и нєзак. воєн.* деташовац

дете *с.* **1**. дзецко*;* **2**. *нар. поет.* леґинь; ◊ **бити** ~ *(понашати се детињасто)* буц дзеци (дзецко); **ти више ниси** ~ *(понашај се озбиљно)* ти уж нє дзеци (дзецко); **чудо од детета** чудо од дзецка; ~ **у повоју** дзецко у

перинки; **усвојено** ~ дзецко вжате под свойо, усвоєне дзецко
детектив *х.* детектив
детективски -а -о детективски
детектор *х.* детектор
детелина *ж.* бетелïна, *коц.* требиконïна; ◊ ~ **са четири листа** бетелïна зоз штирома лïсцами (лïстками)
детелиниште *с.* **1.** *(поље под детелином)* бетелïна, *коц.* требиконïна; **2.** пажица на хторей єст вельо бетелïни (требиконïни)
детелински -а -о бетелïнов[и], требиконïнов[и]
детелињак -ака *х. бот.* бетелïнка, псоралея (Psoralea)
детелиште *с. оп.* **детелиниште**
детенце -ета *с. дем.* дзецко, дзецочко
детерминанта *ж.* детерминанта
детерминативан -вна -вно детерминативни
детерминација *ж.* детерминация
детерминирати -ам *и* **детерминисати** -ишем *зак. и нєзак.* детерминовац
детерминист[**а**] *х.* детерминист[а]
детерминистички -а -о детермнистични
детерџент *х.* детерджент
дететина *ж. ауґм. и пей.* дзециско
дететов -а -о дзецков
детешце -ета *с. оп.* **детенце**
дёти[1] дедēм *оп.* **денути**[1]
дѐти[1] дедēм *оп.* **денути**[2]
детински -а -о *оп.* **детињски**
детинство *с. оп.* **детињство**
детињарија *ж. (лудорија, неозбиљна ствар)* дзецинске вирабянє (доказованє, виводзенє, справованє); *(непромишљено урађено)* нєроздуманосц, нєроздумани поступок, дурнота
детињарити -им буц (робиц, справовац ше) як дзецко; **немој да детињариш** нє будз як дзецко
детињаст -а -о дзецински, як дзецко; дзецинского справованя; **гледао ме је детињастим очима** патрел на мнє з дзецинскима очми; **има ~ глас** ма глас як дзецко, ма дзецински глас
детињасто *присл.* по дзецински, як дзецко
детињати (се) -ам (се) *оп.* **детињарити**
детиње *ж. мн. мед. нар.* фраси
детињи -а -е **1.** *(који припада детету, деци)* дзецков, дзецински; **2.** *(својствен деци)* дзецински; **3.** *ж. покр. (трудна)* самодруга, чежка
детињити (се) -им (се) *оп.* **детињарити**
дѐтињски[1] **-ā -ō** дзецински
дѐтињски[2] *присл.* [по] дзецински, як дзецко
детињство *с.* дзецинство
детић *х.* **1.** *(поодрастао дечак)* хлапец; *(младић)* леґинь; **2.** *(мушко дете, дечак)* хлапец, хлапчик; **3.** *покр.* **а)** *(мушкарац зрелог доба)* хлоп; **б)** млади оженєти хлоп, бачи; **4.** юнак, шмели чловек; **5.** *заст.* слуга; **6.** *заст.* калфа
детлић *х. зоол.* лєсов дохтор (Dendrocopos)
дето *адм. (исто)* дето
детонатор *х.* детонатор
детонација *ж.* детонация
детонирати -ам *зак. и нєзак.* детоновац
детронизација *ж. (збацивање с престола)* детронизация
детронизирати -ам *и* **детронизовати** -зујем *зак. и нєзак. (збацити/збацивати с престола)* детронизовац
деф *х. оп.* **даире**
де факто *присл.* де факто
дефанзива *ж.* дефанзива
дефанзиван -вна -вно дефанзивни
дефект *х.* дефект
дефектан -тна -тно дефектни
дефективан -вна -вно дефективни; ~ **глагол** *ґрам.* дефективне дïєслово
дефензива *ж. оп.* **дефанзива**
дефетизам -зма *х. (неверовање у успех)* дефетиз[е]м
дефетист[**а**] *х.* дефетист[а]
дефиле -еа *х.* дефиле
дефилирати -ам *и* **дефиловати** -лујем дефиловац
дефинирати -ам *и* **дефинисати** -ишем *зак. и нєзак.* дефиновац
дефинитиван -вна -вно дефинитивни
дефинитивно *присл.* дефинитивно
дефиниција *ж.* дефиниция
дефицит *х. фин.* дефицит
дефицитан -тна -тно *и* **дефицитаран** -рна -рно дефицитни, дефицитарни
дефлација *ж. фин.* дефлация
дефлорација *ж.* дефлорация
дефлорирати -ам *и* **дефлорисати** -ишем дефлоровац
деформација *ж.* деформация
деформирати -ам *и* **деформисати** -ишем деформовац
дефраудација *ж. (проневера)* дефраудация
деца *ж. зб.* дзеци
децембар *х.* децембер

децембарски -а -о децемберски
децениј *х.* *и* **деценија** *ж.* децения
децентрализација *ж.* децентрализация
децентрализирати -ам, **децентрализовати** -зујем *и* **децентралисати** -ишем *зак. и нєзак.* децентрализовац
децентралистички -а -о децентралистични
деци *х. нєпрем. скрац. (децилитар)* деца
дециграм *х.* дециґрам
децилитар -тра *х.* децилитра
децима *ж. лит., муз.* децима
децимал *х. и* **децимала** *ж.* децимала
децималан -лна -лно децимални; ◊ **децимални број** *мат.* децималне число
дециметар -тра *х.* дециметер
децоубиство *с.* дзецозабойство
децоубица *и* **децоубојица** *ж.* дзецозабойнїк
децоубојство *с. оп.* **децоубиство**
дечак *х.* хлапец
дечарац -рца *х.* **1.** *оп.* **дечак**; **2.** *дем. и гип.* хлапчик
дечаче -ета *с. гип.* хлапчик
дечачина *х. ауґм.* хлапчиско *х.*
дечачић *х. дем.* хлапчик, рапух
дѐча̄чки[1] -а̄ -о̄ хлапцов, хлапцовски
дѐча̄чки[2] *присл.* по хлапцовски, як хлапец; як у хлапца
дечаштво *с.* хлапцовство
деч[и]ји -а -е дзецински, дзецков; ◊ ~ **парализа** *мед.* дзецинска парализа; **дечје јаслице** дзецински яшелька; ~ **кашаљ** *мед.* дзецински кашель; ~ **вртић** дзецинска заградка
дечина *ж. ауґм.* (< **деца**) дзециска
дечица *ж. зб. дем. и гип.* дзеци, дзецочка
дечји -а -е *оп.* **деч[и]ји**
дечкић *х. дем. и гип.* хлапчик
дечко *х.* **1.** *(дечак)* хлапец; **2.** *(момак)* леґинь, хлапец; хлоп; **3.** *беш. (драган)* леґинь; **4.** *карт.* хлоп; **5.** *покр.* слуга; шеґерт
дечурлија *ж. ауґм. и пей.* дзециска, дзеци
деша *х. гип.* (< **девер**) девер
дешавати се -а се случовац ше, трафяц ше, збувац ше, *заст.* ставац ше
дешифрирати -ам *и* **дешифровати** -рујем дешифровац
дешњак *х.* **1.** особа хтора ше баржей служи з праву руку; **ти си ~ ?** ти робиш з праву руку?; **2.** *(животиња упрегнута с десне стране)* прави конь (вол и др.)
дешњака *ж. оп.* **дешњакиња (1)**
дешњакиња *ж.* **1.** женска особа хтора ше баржей служи з праву руку; **2.** *(десна у запрези)* права кобула (крава и др.)
дешо -а *и* -е *х. оп.* **деша**
дешператан -тна -тно *оп.* **десператан**
диба *ж. покр.* брокат
дибидуз *и* **дибидус** *присл. (сасвим – обич. о нечем рђавом)* цалком, зошицким, подполно; **био је ~ пијан** бул цалком пияни
див *х.* **1.** *мит. (горостас)* джин, абринь, див, валїгора; **2.** *(који се истиче над другима својим делима и сл.)* джин, див
дива *ж.* дива; **филмска ~** филмска дива
диваљ -вља -вље *з розл. знач.* дзиви; **дивљи зец** дзиви заяц; **дивљи крај** *(пуст; ненасељен)* дзиви край; **дивљи израз лица** дзиви вираз твари; ◊ ~ **градња** дзива вибудов; **дивљи бег** *(паничан бег)* дзиви бег, дзиве бежанє; **дивљи брак** живот на веру, дзиве малженство; **дођоше дивљи па истераше питоме** пришли вандрове – сцекли ґаздове
диван[1] -вна -вно **1.** *(прекрасан)* прекрасни, чудесни; **2.** *(који заслужује дивљење)* надзвичайни
дива̄н[2] *х.* **1.** *ист.* диван *(царска або везирска рада у дакедишнєй Турскей);* **2.** *(разговор)* бешеда, розгварка; **3.** *покр. (посело младих)* бавенє; дружтво; прадки; **млади увече одлазе на ~** млади млади вечар ходза до дружтва; **4.** *(кауч)* кавч
дивана *ж.* **1.** *оп.* **диван (2)**; **2.** *оп.* **доксат**; **3.** *оп.* **диванана**
диванана *ж.* диванана *(велька простория на поверху у старих босанских хижох, наменєна за сходзки, догварки и куренє)*
диванити -им **1.** бешедовац, приповедац; гуториц; гвариц; **о нечему диване** о чимшик бешедую; **диваним ти као другу** гуторим (гварим) ци як товаришови; **2.** *покр. (волети се, забављати се)* ходзиц з даким, любовац ше
диванхана *ж. оп.* **диванана**
дивергентан -тна -тно диверґентни
дивергенција *ж. (разилажење; опречност)* диверґенция
диверзант *х.* диверзант
диверзанткиња *ж.* диверзантка
диверзантски -а -о диверзантски
диверзија *ж.* диверзия
дивиденда *ж. банк.* дивиденда
дивизија *ж. воєн., мат.* дивизия

дивизијски -а -о дивизийни
дивизион *х. воєн.* дивизион
дивизионар *и* **дивизионер** *х. воєн. (командант дивизије)* дивизионер
дивизма *ж.* **1.** *бот.* царски швичнїк (Verbascum); **2.** чулка *(на кукурици)*
див[и]ји -а -е *заст. оп.* **диваљ**
дивина *ж.* **1.** *оп.* **дивљина (1, 2)**; **2.** *(вук)* вовк, фаркаш; **3.** *(задах меса дивљачи)* дзивина
дивинација *ж. (предвиђање будућих догађаја)* дивинация
дивинизација *ж. (обожавање)* дивинизация
дивинизирати -ам *и* **дивинизовати** -зујем *(поштовати као божанство)* дивинизовац
дивит *х.* **1.** *(мастионица)* фляшочка, *коц.* каламар; **2. а)** прибор за писанє; **б)** *(кутија за писаћи прибор)* шкатулка, *коц.* пирканїк
дивити се -им се *(коме, чему)* чудовац ше, возхищовац ше, одушевйовац ше, буц возхищени (одушевени, обчаровани) з даким *або* дачим; з восхищеньом (з одушевийом) патриц (припатрац ше) на дакого *або* даццо *одн.* слухац дакого *або* даццо; нє вериц ше наслухац (напатриц на) дакого *або* даццо; уживац у краси дакого *або* дачого; ~ **лепом пејзажу** чудовац ше красному пейзажу, возхищовац ше з красним пейзажом; **ја се дивим твојој упорности** мнє возхищує твоя упорносц, я возхищени з твою упорносцу
дивлија *ж.* дивлия *(файта длугей пушки)*
дивљак *х.* **1.** *(човек који живи у дивљаштву)* дзивяк; **2.** *фиґ. (суров човек)* дзивяк, дзивина, одлюднїк ; **3.** дзива животиня; **4.** *покр.* дзива швиня; **5.** *бот. покр.* дзива грушка; дзиви овес; дзива лоза; цирок
дивљака *ж.* **1.** *(самоникла некалемљена воћка)* дзивяк; **2.** *оп.* **дивљакиња (1)**
дивљакиња *ж.* **1.** *(жена дивље нарави)* дзива, дзивячка; **2.** *оп.* **дивљака (1)**
дивљакуша *ж. оп.* **дивљакиња (1)**
дивљан *х.* **1.** *мит.* орияш, абринь *(дзиве, барз моцне єднооке существо подобне чловекови)*; **2.** *оп.* **дивљак (2)**
дивљати -ам **1.** *(поступати дивље, беснети)* паратовац, робиц паради, буйдошиц, справовац ше розбуйдошено*;* бешнїц, *рид.* шалїц; ґараздовац *(у гнїву)*; **окупаторска војска је дивљала** окупаторске войско паратовало; **олуја дивља** буря бешнєє (бешнї); **2.** *(постајати диваљ)* дзивиц
дивљач *ж.* **1.** *зб.* дзиви животинї, дзивина; **2.** *(пуст крај)* дзивина; **3.** месо з дзивини, дзивина; **4.** *(дивљаштво, суровост)* дзивосц, дзивяцтво
дивљача *ж. оп.* **дивљака (1)**
дивљачан -чна -чно *оп.* **диваљ**
дивљачина *ж. оп.* **дивљач (1 – 4)**
дивљачити -им *оп.* **дивљати (1)**
дивљачити се -им се *оп.* **дивљати (2)**
дивљачић *х. дем. и гип.* дзивячок
дивљачица *ж.* **1.** *оп.* **дивљака (1)**; **2.** *оп.* **дивљакиња (1)**
дивља̄чки[1] **-а̄ -о̄** дзивяцки
дивља̄чки[2] *присл.* [по] дзивяцки, як дзивяк
дивљачно *присл. оп.* **дивље**
дивљаштво *с.* дзивяцтво
дивље *присл.* дзиво
дивљи -а -е *оп.* **диваљ**
дивљина **1.** *(особина)* дзивосц; **2.** *(дивљи крај)* дзивина*;* **3.** дзиви животинї, дзивина
дивно *присл.* прекрашнє, барз крашнє, одлично; **одело ти** ~ **стоји** шмати ци барз крашнє стоя; ~ **смо се провели** прекрашнє зме ше преведли
диовски -а -о джиновски
дивојарац -рца *х. зоол. (мужјак дивокозе)* дзиви цап (козак)
дивокоза *ж. зоол.* дзивокоза, дзива коза (Rupicapra rupicapra)
дивокрадица *х. (ловокрадица)* ловокрадош
диволоза *ж. бот.* дзива лоза (Vitis silvestris)
дивота *ж.* **1.** чаривна (чаруюца) краса, красота, прекрасносц; **2.** *фиґ. (лепа девојка)* красавица; **3. а)** *у атрибутскей служби (дивна)* красавица, прекрасна; ~ **-девојка** дзивка-красавица; **б)** *у присловнїцкей служби (дивно)* прекрашнє, барз крашнє, одлично; **било је** ~ було прекрашнє
дивотан -тна -тно полни чаривней (чаруюцей) краси
дивотно *присл. оп.* **дивно**
дивски -а -о *оп.* **диовски**
дигестија *ж. физиол. и др.* диґестия
дигиталан -лна -лно *ел. и др.* диґитални
дигитрон *х.* диґитрон
дигитронски -а -о диґитронски; ~ **сат** диґитронска годзинка (годзина)
дигнути -нем **1.** *з розл. знач.* дзвигнуц, подзвигнуц; **он може да дигне сто кила** вон може (по)дзвигнуц сто кили; **нема времена да дигне главу од својих књига** нє ма часу (по)дзвигнуц главу од своїх

кнїжкох; ~ **глас** (по)дзвигнуц глас; ~ **коме углед** (по)дзвигнуц дакому угляд; **2.** *(кога из сна)* зогнац, *експр.* збуртац; **дигли су нас у три ујутру** зогнали нас на три рано; **3.** *фиґ.* **а)** дзвигнуц; ~ **народ на устанак** дзвигнуц народ на повстанє; ~ **заосталу привреду** дзвигнуц заостату привреду; **б)** *(узнемирити)* побунїц, дзвигнуц, знємириц; **дигао је целу кућу својом виком** побунєл шицок дом зоз свою лярму; **немој да га дижеш од посла** нє дзвигай го од роботи, нє рушай го кед роби; **4.** *(почети)* дзвигнуц, направиц, почац; ~ **галаму** дзвигнуц лярму; ~ **потеру** почац погону; **5.** *(изградити)* справиц, направиц, поставиц, дзвигнуц, подзвигнуц; ~ **кућу** справиц хижу; **6.** *(разорити експлозивом)* розруциц, дзвигнуц; ~ **мост** розруциц мост; **7.** *(повисити вредност)* подвисшиц, подзвигнуц, дзвигнуц; ~ **плате радницима** подвисшиц ((по)дзвигнуц) плаци роботнїком; ~ **цене производима** (по)дзвигнуц цени продуктом; **8.** *(примити, преузети)* вжац, подзвигнуц, дзвигнуц; виняц; **јеси дигао плату?** вжал ши плацу?; ~ **паре из банке** виняц (дзвигнуц) пенєжи з банки; **9. а)** *лов. (истерати са лежишта)* сплашиц *(птицу)*; вигнац *(животињу з дзири и под.)*; поплашиц, зогнац, дзвигнуц, знємириц; **б)** одогнац, одвесц; **дигли су људе на кулук** одогнали людзох на кулук; **10. а)** однєсц, склонїц, одложиц; **жене су дигле јело са стола** жени одложели єдзенє зоз стола; **б)** *(покупити летину)* позберац урожай, очисциц поля; виламац, покошиц, повожиц и под.; ~ **кукуруз с поља** виламац и вирубац; ~ **пшеницу** покошиц и позвожовац жито; ~ **репу** вицагац и повожиц (вивезц) цвиклу; **в)** *(разградити)* розобрац; **војска је дигла логор** войско розобрало табор; **11.** *(кога са положаја, дужности)* зменїц; премесциц; одпущиц; **12. а)** *(укинути, поништити)* утаргнуц, понїщиц; ~ **забрану** утаргнуц забрану; ~ **старе законе** утаргнуц (понїщиц) стари закони; **б)** *(обуставити)* претаргнуц, престац з дачим; **непријатељ је дигао опсаду** нєприятель претаргнул обшеднуце; **в)** *(ускратити)* вжац, нє дац; **13.** *беш.* **а)** *(здипити)* спилїц, списац, злопчиц; **б)** *(добити на коцки и сл.)* сцагнуц, виграц, достац; **14.** *покр.* пойсц, одселїц ше; ◊ ~ **барјак (заставу)** *(поћи у борбу)* дзвигнуц заставу; ~ **кога из блата (кала)** *(вратити углед коме)* врациц дакому чесц; ~ **кога из мртвих** дзвигнуц дакого з мертвих; ~ **из пепела** *(обновити што уништено)* дзвигнуц з погоренїска (з ґару); ~ **куку и мотику** дзвигнуц шицок народ на повстанє; ~ **коме морал** дзвигнуц дакому морал; ~ **на куб (на трећи степен)** *мат.* дзвигнуц на куб (на треци ступень); ~ **руке увис** *(предати се)* дзвигнуц руки горе; ~ **све четири увис** вилєговац ше; ~ **шатор** розложиц (подзвигнуц) шатор

дигнути се -нем се **1.** дзвигнуц ше, подзвигнуц ше; **лежећи, дигао се на руке** лєжаци, (по)дзвигнул ше на руки; **за колима се дигла велика прашина** за кочом ше (по)дзвигнул вельки прах; **2.** дзвигнуц ше, стануц; **сав народ се дигао у борбу** шицок народ ше дзвигнул до борби; **3.** *(устати)* стануц; **дигао се ујутру и кренуо на посао** станул рано и рушел ше на роботу; **дигла се са столице и пошла према вратима** станула з карсцеля и рушела ше ґу дзвером; **4.** *(настати, направити се)* **а)** *(о ветру)* дзвигнуц ше, почац дуц; **б)** *(о непогоди и сл.)* почац, дзвигнуц ше, настац; **5.** *(пропети се)* стануц, дзвигнуц ше, зопнуц ше; ~ **на прсте** дзвигнуц ше (стануц, зопнуц ше) на пальци; **6. а)** *(упутити се)* рушиц ше, пойсц; **б)** одселїц ше; **7.** *фиґ. (постати моћнији, имућнији и сл.)* дзвигнуц ше, замоцнїц

дигресија *ж.* диґресия

дидити -ија *х.* дидити *(пращок за знїщованє инсектох)*

дидактика *ж.* дидактика

дидактичан -чна -чно дидактични

дидактичар *х.* дидактични

дидаскалије *ж. мн. театр.* дидаскалиї

дижа *и* **дижва** *ж. покр.* **1.** *(музлица)* жохтар; **2.** древени суд за зарно

дизалица *ж.* **1.** *(ручна)* гивар; **2.** *(велика са мотором)* дзвигачка, кран; **3.** лифт; **4.** *(успињача)* дзвигачка

дизаличар *х.* дзвигачкар

дизало *с.* **1.** *оп.* **дизалица (1 – 3)**; **2.** *франт. (крадљивац)* крадош, толвай

дизати дижем **1.** *з розл. знач.* дзвигац, подзвиговац, *заст.* подношиц; **не** ~ **очи од посла** нє дзвигац очи од роботи; **кола дижу прашину** коч дзвига прах; ~ **коме**

расположење дзвигац дакому розположенє; **он никад не диже глас** вон нїґда нє дзвига (нє подзвигує) глас; **2.** *(градити, зидати)* правиц, будовац, поставяц, дзвигац; ~ **цркве** правиц церкви; **3.** *(установе – оснивати)* отверац, сновац; ~ **школе** отверац школи; **4. 5.** *(стварати)* дзвигац, правиц; ~ **галаму** дзвигац лярму; **6.** *(узносити)* велїчац, хвалїц, славиц, возношиц; **7.** *лов. (терати из склоништа ради лова)* сплашовац, плашиц, дзвигац; виганяц; знємирйовац, зганяц; **ловци дижу јато јаребица** ловаре сплашую чупор ярабицох; **8.** одходзиц, селїц ше, одсельовац ше; **9.** знїмац; скланяц; одкладац; **10. а)** *(окупљати, врбовати)* вербовац, орґанизовац; ~ **чете у рат** вербовац чети до войни; **б)** дзвигац**;** ~ **народ на устанак** дувигац народ на повстанє; **11. а)** *(узимати)* винїмац, брац, дзвигац; ~ **паре из банке** винїмац пенєжи з банки; **б)** *фам. (красти)* краднуц; **12.** *(летину)* зберац урожай; кошиц *(житарки);* ламац *(кукурицу);* цагац *(цвиклу)*

дизати се дижем се **1.** дзвигац ше, подзвиговац ше, *заст.* подношиц ше; **из димњака се диже дим** з коминох ше дзвига дим; **2.** *(високо стајати)* дзвигац ше, воздзвиговац ше; **иза села се диже висока планина** за валалом ше дзвига висока гора; **3.** *(развијати се у висину)* роснуц; **млада шумица се полако диже** млади лєшик помали рошнє; **4.** *(устајати)* ставац; ~ **од стола** ставац од стола; **он се диже ујутру рано** вон става вчас рано; **5.** *(полазити, кретати)* исц, одходзиц, рушац; **6.** *(разлегати се)* дзвигац ше, чуц ше; **галама се диже са свих страна** лярма ше дзвига (лярму чуц) зоз шицких бокох; **7. а)** *(о ветру)* дзвигац ше, починац дуц; **б)** *(о непогоди и сл.)* дзвигац ше, починац, наставац; **8.** *(стварати се)* правиц ше, наставац, роснуц; **на површини воде се диже пена** на поверхносци води ше прави пена; **овај град се диже из свога пепела** тот варош настава (рошнє) зоз свойого погоренїска (ґару); **9.** *(напредовати)* дзвигац ше, моцнїц; **привреда земље се диже** привреда жеми моцнєє; **10.** *(нестајати)* нєставац; **снег се диже са њива** шнїг нєстава з польох, шнїг ше пуща на польох

дизач *х.* дзвигач; ~ **терета** дзвигач терхи; ~ **тегова** дзвигач кульох

дизгини *х. мн. (єд.* дизгин) дєплови *(єд.* дєплов); ◊ **држати дизгине** [**у својим рукама**] тримац дєплови [у своїх рукох]; **притегнути/притезати дизгине** зацагнуц/зацаговац дєплови; **узети дизгине** [**у своје руке**] вжац дєплови [до своїх рукох]

дизгинати -ам гонїц *(коч, конї),* тримац дєплови

диздар *х. ист.* диздар *(командант турскей твердинї; чувар капури на твердинї)*

диздаревица, диздарка *и* **диздаровица** *ж. (диздарева жена)* диздарка

дизел- *у прикметнїцкей служби у полузложених словох (дизелски)* дизел-

дизелка *ж.* дизелка

дизел-мотор *х.* дизел-мотор

дизелски -а -о дизелов[и], дизелски

дизентерија *ж. мед.* дизентерия, *заст.* грижня

дизија *ж. покр.* пацерки *(з дукатох, перлох и под.)*

дизлуке *ж. мн. и* **дизлуци** *х. мн.* ботоши *(збивани, звич. украшени зоз шуйташами)*

дизме -ета *с. буд.* градка, *коц.* гредка

дијабетес *х. мед.* диябетес

дијабетичар *х.* диябетичар

дијаболика *ж. (атмосфера пуна мистике)* дияболика

дијаболичан -чна -чно *и* **дијаболички** -а -о *(пун дијаболике, ђаволски)* дияболични

дијагноза *ж.* дияґноза

дијагностика *ж. мед.* дияґностика

дијагностицирати -ам *зак. и нєзак.* диґнозовац

дијагностичар *х.* дияґностичар

дијагонала *ж. ґеом.* дияґонала

дијагоналан -лна -лно дияґонални

дијаграм *х.* дияґрам

дијадем *х. и* **дијадема** *ж.* **1.** коруна *(владарска)*; **2.** диядема *(украс хтори жени ноша на глави)*

дијак *х. заст.* **1.** *(манастирски ђак)* новик; **2.** писар *(стредньовиковних канцеларийох)*

дијакритички -а -о*:* ~ **знак** диякритични знак *(знак над букву хтори меня або модификує єй вредносц)*

дијалек[**а**]**т** *х.* диялект

дијалекатски -а -о *и* **дијалектан** -тна -тно диялектови, диялектни

дијалектизам -зма *х. ґрам.* диялектиз[е]м

дијалектика *ж.* диялектика

дијалектичан -чна -чно **1.** *оп.* **дијалектични**; **2.** *оп.* **дијалекатски**
дијалектичар *х.* диялектичар
дијалектички -а -о диялектични
дијалектолог *х.* диялектолоґ
дијалектологија *ж.* диялектолоґия
дијалектолошки -а -о диялектолоґийни
дијалог *х.* диялоґ
дијалоган -гна -гно диялоґови; ~ **облик** диялоґова форма
дијалогизирати -ам *и* **дијалогизовати** -зујем диялоґизовац
дијалошки -а -о *оп.* **дијалоган**
дијамант *х.* диямант
дијамантан -тна -тно *и* **дијамантски** -а -о диямантов[и], диямантни
дијаметар -тра *х. мат.* дияметер
дијаметралан -лна -лно дияметрални
дијапазон *х.* дияпазон
дијапозитив *х. фот.* дияпозитив
дијареја *ж. мед. (пролив)* диярея
дијаскоп *х.* дияскоп
дијаспора *ж.* дияспора
дијастаза *ж. хем.* диястаза
дијати дишем, дијам *оп.* **дисати**
дијатоника *ж. муз.* диятоника
дијафилм *х.* дияфилм
дијафрагма *ж. анат.* дияфраґма
дијахрон -а -о дияхрони
дијахронија *ж.* дияхрония
дије... *оп.* **де**
дијереза *ж. ґрам., метр., мед.* диєреза
дијéта[1] *ж. (режим исхране)* диєта
дијéта[2] *ж. ист. (сабор, скупштина)* дейта
дијеталан -лна -лно диєтални; ~ **исхрана** диєтални кост
дијететика *ж. мед.* диєтетика
дијететски -а -о диєтетни
дијецеза *ж. ист., церкв.* диєцеза
дијурина *и* **дијурна** *ж. (дневница)* диюрна, дньовнїца
дика *ж.* **1.** *(понос, част)* пиха, поцешенє, гордосц; **син је постао ~ материна** син постал мацерова пиха (мацерово поцешенє); **2.** слава, почесц; **3.** блїск, розкош; **палата је пуна дике** палата полна блїску (розкошу); **4.** *нар.* **а)** *гипокористична назва за мили, звич. млади особи* злато; брацику, шестричко; сину, дзивочко, чадо, *або ше преклада з гипокористичнима формами власних менох:* Дюри, Владку, Ганчо *и др.;* **б)** *назва з хтору дзивка вола свойого леґиня одн. леґинь свою дзивку* мили, мила, милєнки, милєнка; ◊ **бити (служити) коме на дику** буц дачийо поцешенє (дачия пиха); ~ **је погледати** *(милина је погледати)* мило (за мило) попатриц; **мени је на дику** *(поносим се)* цешим ше; **збогом дико** готове, препадло, нєт вецей
дикати се дичем се *и* -ам се *оп.* **дичити се**
дикин -а -о < **дика**; ◊ ~ **брк** *оп.* **мачкови бркови**
дикица *ж. бот. (боца)* дикица
дикла *ж. покр. (девојка)* дзивка; **што ~ навикла то невеста не одвиче** цо Миколка ше научи Микола ше нє одучи
дикобраз *х. зоол.* игелкасте праше
дикотиледоне *ж. мн. бот.* дикотиледони
диктат *х.* диктат
диктатор *х.* диктатор
диктаторски -а -о диктаторски
диктатура *ж.* диктатура; ◊ ~ **пролетаријата** *пол.* диктатура пролетарията
диктафон *х.* диктафон
диктивни -а -о *ґрам. (изјавни)* диктивни
диктирати -ам *и* **диктовати** -тујем диктовац
дикција *ж.* дикция
дикционар *и* **дикционер** *х. (речник)* дикционер
дилбер *х.* **1.** *(драган)* мили, милєнки; **мој дилберу** мили мой, милєнки мой, мили мой шугаю; **2.** *(момак)* леґинь; **3.** *у прикметнїцкей служби нєпрем. (леп; вољен)* красни, прекрасни; любени, мили; ~ **девојка** красна дзивка
дилберка *ж. (драгана)* мила, милєнка
дилберче -ета *с. дем. и гип.* (< **дилбер** *и* **дилберка**) **1.** мили, милєнки; мила, милєнка; **2.** *(момче)* леґиньчок
дилберчић *х. дем. и гип.* (< **дилбер**)
дилема *ж.* дилема
дилетант *х.* дилетант
дилетантизам -зма *х.* дилетантиз[е]м
дилетантица, дилетантка *и* **дилетанткиња** *ж.* дилетантка
дилетантски -а -о дилетантски
дилижанс *х. и* **дилижанса** *ж.* дилижанса
дилувиј[**ум**] *х. ґеол. (ледено доба)* дилувий, дилувиюм
дилувијалан -лна -лно дилувиялни
диљем I. *прим. з ґен.* **1.** *(кроз, преко)* през, прейґ; **прошли су ~ дворане** прешли през салу; **2. а)** по; **лута ~ непозната града** блука по нєпознатим варошу; **б)** у; **нема**

лепше девојке ~ **целе Бачке** нєт красшей дзивки у цалей Бачки; **в)** *(широм)* по цалим (цалей), ширцом по; **манифестације су одржане** ~ **целе земље** манифестациї отримани по цалей (ширцом по) жеми; **3.** *(током)* през, под час, у цеку; ~ **читаве године** през цали рок; **4.** *(дуж, поред)* коло, попри, воздлуж, вонконцом; ~ **ограде** коло огради; II**.** *у присловнїцкей служби, заст.* **1.** *(попреко, скроз)* вонконцом, крижом, попрейґа; **стаза** ~ **просеца врт** дражка вонконцом презрезує дражку; **2.** *(потпуно)* цалком, у цалосци; **3.** *(непрекидно)* нєпреривно, стаємно, вше

диљка *ж.* старинска длуга пушка

дим *х.* **1.** дим; **из димњака иде (диже се)** ~ з коминох ше кури дим; **осећа се** ~ чуц дим; ~ **се простире изнад земље** дим ше сцелї над жему; **2.** *(оно што личи на дим)* пара, молга, хмара, дим; ~ **над морем** пара над морйом; ~ **прашине** хмара праху; **3.** *фиґ.* дом, хижа, обисце; фамелия; **у граду има 400 димова** у варошу єст 400 доми; ◊ **метнути месо на** ~ положиц месо куриц; **продавати** ~ предавац дацо чого нєт; **отићи у** ~ препаднуц, нєстац

диман -мна -мно **1**. полни диму, закурени, задимени; у хторим накурене *(од куреня и др.)*; ~ **соба** хижа полна диму; ~ **ватра** огень з хторого ше кури; **2.** димни, димов[и]; ~ **зрно** *(димни метак)* димна кулька; ~ **завеса** димна зависа; **3.** *(као дим)* димов[и]; **димне боје** *(боје дима)* димовей фарби

диманити -им пущац дим *(при куреню)*

димарина *ж. заст.* порция на хижу

димензија *ж.* димензия; ◊ **четврта** ~ штварта димензия

димензионирати -ам *зак. и нєзак. (одредити/одређивати димензије)* видимензионовац/димензионовац

димије *ж. мн.* **1.** *(женске шалваре)* шалвари, димиї; **2.** надраґи, димиї *(хлопски панталони зоз широкима ногавками зуженима под колєнами)*

димилица *ж. пчол.* димилка

диминутив *х. оп.* **деминутив**

димискија *ж. оп.* **дамаскија**

димирлија *ж. оп.* **демирлија**

димит *х.* димит *(файта цифрованя при тканю и вишиваню)*

димити -им **1.** *(избацивати дим – о димњаку и сл.):* **димњаци диме** з коминох ше кури; комини куряча *(о вельким диме);* **2.** *оп.* **димити се (1)**; **3.** *(пушити)* куриц, файчиц; **4.** *фиґ. (имати негде свој дом)* жиц, бивац; **5.** *фиґ. (бежати)* брац ше, миґац, чмиґац

димити се -им се **1.** *дакеди безос. (пушити се)* куриц ше; **лампа се дими** лампа ше кури; **2.** *оп.* **димити (1)**; **3.** *(испуштати нешто слично диму)* куриц ше, буц закурени; **ђубриште се дими** з гною ше кури, гной ше кури; **шума се дими у киши** лєс закурени од дижджу; **водопади се диме** коло водопадох закурене

димић *х. дем.* димчок

димишкија, димишкиња *и* **димишћија** *ж. оп.* **дамаскија**

димлијаш *х.* тот цо ноши димиї (надраґи); *фиґ. заст.* ґазда, богач

димлије *ж. мн. оп.* **димије**

димљак *х. оп.* **димњак**

димљив -а -о **1.** *(који се у великој мери дими)* хтори ше кури, з хторого ше кури; ~ **огњиште** котлянка з хторей ше кури (хтора ше кури); ~ **лампа** лампа хтора ше кури; **2.** *(пун дима)* закурени, задимени, полни диму; у хторим *(барз)* накурене; ~ **кафана** карчма у хторей накурене, карчма полна диму; **3.** хтори (хторого) чуц за димом, окурени; **димљиве суве шљиве** сухи шлївки хтори чуц за димом

димница *ж. оп.* **димарина**

димничар *х.* коминяр

димничарски -а -о коминярски

димнути -нем поцагнуц *або* пущиц дим *(при куреню циґаретли и под.)*

димњак *х.* комин; ◊ **записати у** ~ *(забележити нешто као важно, као реткост)* записац з билу крейду до комина

димњачар *и* **димњичар** *х. оп.* **димничар**

димовод *х.* димовод

диморфан -фна -фно *(двообличан)* диморфни

димџија *х. (пушач)* доганьош

димшић *х. заст. (пароброд)* дамша

дин[1] *х.* вира; ◊ **тако ми дина** верабоже

дин[2] *х. физ.* дин

дина *ж. звич. мн. ґеоґр.* дина *(габовите наношенїско писку у пустинї)*

динамизам -зма *х.* динамиз[е]м

динамизирати -ам *зак. и нєзак.* динамизовац

динамика *ж.* динамика

динамит *х.* динамит

динамиташ *х.* динамиташ

динамитски -а -о динамитов, динамитски**динамичан** -чна -чно *и* **динамички** -а -о динамични

динамички *и* **динамично** *присл.* динамично

динамичност *ж.* динамичносц

динамо *х. ел.* динамо

динамо- *перша часц зложених и полузложених терминох хтори значa дацо у вязи зоз силу* динамо-

динамо-машина *ж.* динамо-машина

динамометар -тра *х. физ.* динамометер

динамо-строј *х. оп.* **динамо-машина**

динар *х.* **1.** *(монета)* динар; **2.** *звич. мн. (новац, паре)* пенєжи, динари

динарац -рца *х.* динарец *(чловек динарскей раси)*

динāрски[1] **-ā -ō** (< **динар**) динарски, динаров[и]

динāрски[2] **-ā -ō** (< **Динара**) динарски; ~ **тип** динарски тип

динарчић *х. дем.* динарчок

династ[**а**] *х. ист.* династ[а]

династија *ж.* династия

династијаш *х.* династияш *(прихильнїк даєдней династиї)*

династијски -а -о династийски, династийни

династичан -чна -чно *и* **династички** -а -о династични**; династичке борбе** династични борби

дингач *х.* динґач *(чарне грозно и вино з Пелєшца)*

динго *х. зоол.* динґо

диндиликати -ичем *(звонити високим звуком)* цилинґац, бренчац

дин-душман[**ин**] *х.* закляти (смертельни) нєприятель

динка *ж. аґр.* динка *(файта грозна и вина)*

диносаур[**ус**] *х. зоол.* диносаур[ус]

динстати -ам *и* **динстовати** -тујем *кух.* динстовац

диња *ж.* **1.** диня; **2.** *покр. (лубеница)* ґереґа

дињица *ж. дем.* **1.** динька, диньочка; **2.** ґеречка

дињиште *с. (место где се гаје диње)* динянки, бостан

дио *х. оп.* **део**

диоба *ж. оп.* **деоба**

диода *ж. ел.* диода

диоксид *х. хем.* диоксид

дионизије *ж. мн. ист.* дионизиї *(святочносци на славу грeческого бога Дионизия)*

дионица *ж. оп.* **деоница**

дионичар *х. оп.* **деоничар**

диоптрија *ж. физ., мед.* диоптрия

дипле *ж. мн.* дипли, двойнїста пищалка**;** ◊ **ударати у друге (друкчије)** ~ пременїц ше ґу дакому, обрациц иншак

диплити -им пискац на диплох

диплома *ж.* диплома

дипломат[**а**] *х.* дипломат[а]

дипломатизирати -ам *оп.* **дипломатисати**

дипломатија *ж.* дипломатия

дипломатика *ж.* дипломатика *(наука хтора преучує службени документи)*

дипломатисати -ишем дипломатизовац

дипломатичан -чна -чно *и* **дипломатички** -а -о *оп.* **дипломатски**

дипломаткиња *ж.* дипломатка

дипло̀матски[1] **-ā -ō** дипломатични, дипломатски

дипло̀матски[2] *присл.* дипломатично, дипломатски

дипломац -мца *х.* дипломец

дипломација *ж. оп.* **дипломатија**

дипломиран -а -о дипломовани; **дипломирани правник** дипломовани правнїк

дипломирати -ам дипломовац

дипломски -а -о дипломски, дипломни; ~ **испит** дипломски испит

диптих *х.* диптих

дира *ж. покр.* дзира *(хтора настанє кед ше дацо подре, попаре и под.)*

дирати -ам **1.** рушац, *експр.* бабрец*;* **не дирај то!** нє рушай (нє бабри) то!; **2.** *(додиривати)* дорушовац дацо, дотикац ше ґу дачому; **3.** *(тему у разговору)* дорушовац, дотикац ше дачого; **у ово питање нису дирали** тото питанє нє дорушовали; **4.** *(узнемиравати, задевати)* рушац, штухац дакого, задзерац ше до дакого; **5.** *фиґ. (изазивати гануће)* рушац; **то га је дирало до суза** то го рушело до слизох; ~ **у осињак** рушац (бабрец) осово гнїздо

дирати се -ам се *(задевати се)* рушац ше; оштторповац ше *(з локцами и под.)*

дирек *х. мн.* -еци **1.** *(стуб)* слуп; **2.** *(греда)* греда

директ[1] *присл.* директ

директ[2] *х. спорт.* директ

директан -тна -тно директни; ~ **погодак** директне потрафенє

директива *ж.* директива

директно *присл.* директно

директор *х.* директор
директориј[**ум**] *х.* директорий, директориюм
директорисати -ишем *зак. и нєзак.* директоровац, буц директор
директорица *и* **директорка** *ж.* директорка
директорски -а -о директорски
дирекција *ж.* дирекция
дирекцијски -а -о дирекцийни
диригент *х.* дириґент *и фиґ.*
диригентски -а -о дириґентски; ~ **палица** дириґентска палїчка
диригирати -ам *и* **дириговати** -гујем *зак. и незак.* дириґовац
диринчити -им *и* **диринцити** -им чежко (трапезлїво) робиц, трапиц ше, таргац ше на роботи
дирка *ж. (дат.* -ци, *ґен. мн.* дирака/дирки) **1.** *муз. (на клавиру и сл.)* клавиш *х.;* **2.** *мат.* танґента
диркати -ам **1.** *дем.* **<дирати; 2.** *фиґ. (задиркивати)* штухац, рушац, задзерац ше до дакого, *беш.* подферковац дакого
дирљив -а -о рушаци, чувствительни; потресни; **дирљиве речи** чувствительни слова
дирнут -а -о **1.** *осн. и фиґ.* рушени, порушани; потрешени; ~ **до суза** порушани до слизох; ~ **сам вашом добротом** порушани сом з вашу доброту; **2.** *фиґ. (ћакнут)* вдерени, а нє потрафени; дуркнути, черкнути, стрешени
дирнути -нем **1.** *(додирнути)* дотхнуц, дорушиц; **лако га је дирнула** полєгко го дотхла; **2.** *фиґ. (пецнути)* (у)штухнуц; **3.** *фиґ. (тронути)* рушиц, порушац; **то га је јако дирнуло** то го барз рушело
дисај *х.* дих, диханє; дихнуце
дисајни -а -о дихаци, за диханє; ~ **органи** органи за диханє, дихаци орґани; ~ **гимнастика** ґимнастика диханя; ~ **површина** дихаца поверхносц; **дисајни путеви** дихаци преходи (драги)
дисакорд *х. муз.* дисакорд
дисање *с.* диханє; **дубоко** ~ глїбоке диханє; **вештачко** ~ штучне диханє; **стало му** ~ стануло му диханє
дисаони -а -о *оп.* **дисајни**
дисати дишем I. *нєпрех.* **1.** дихац; **лакше** ~ лєгчейше дихац; **тешко** ~ чежко дихац; ~ **на уста** дихац на уста; **не да ми да дишем** нє да ми дихац; **2.** *фиґ. (живети)* жиц, дихац; **док дишем** доґод жиєм; **3.** *(одавати мирис)* пахнуц; ~ **свежином** пахнуц на швиже; II. *прех. (удисати)* дихац, удиховац; ~ **чист ваздух** дихац (удиховац) чисти воздух; ~ **у један рог** ~ **с ким** буц з даким истого думаня; **лако (слободно)** ~ лєгко (шлєбодно) дихац; **не дати коме да дише** нє дац дакому дихац
дисертација *ж.* дисертация
дисидент *х.* дисидент
дисидентски -а -о дисиденти, дисидентски
дисимилација *ж. грам., биол.* дисимилация
дисимилирати -ам *и* **дисимиловати** -лујем *зак. и нєзак.* дисимиловац
дисјунктиван -вна -вно *(искључни)* дисюнктивни
дисјункција *ж.* дисюнкция
диск *х.* **1.** *спорт и др.* диск; **бацање диска** руцанє диску; **фиксни** ~ *информ.* фиксни диск; **2.** *церкв.* дискос *(танєрчок на хтори священїк кладзе хлєб кед рихта причасц)*
дискант *х. муз.* дискант
дисквалификација *ж.* дисквалификация
дисквалификовати (се) -кујем (се) **дисквалифицирати (се)** -ам (се) *зак. и нєзак.* дисквалификовац (ше)
дискета *ж.* дискета
дисконт *х. банк.* дисконт
дисконтинуирати -ам *зак. и нєзак.* дисконтинуовац
дисконтинуитет *х.* дисконтинуитет
дисконтни -а -о дисконтни
дисконтирати -ам **дисконтовати** -тујем *зак. и нєзак. банк.* дисконтовац
дискотека *ж.* дискотека
дискредитирати -ам (се) *и* **дискредитовати (се)** -тујем (се) *зак. и нєзак.* дискредитовац (ше)
дискретан -тна -тно дискретни
дискретно *присл.* дискретно
дискреција *ж.* дискреция
дискреционалан -лна -лно *и* **дискрециони** -а -о дискреционални, дискрецийни
дискриминанта *ж. мат.* дискриминанта
дискриминација *ж.* дискриминация
дискриминациони -а -о дискриминацийни
дискриминирати -ам **дисктиминисати** -ишем *зак. и нєзак.* дискриминовац
дискурзиван -вна -вно *и* **дискурзиони** -а -о дискурзивни, дискурзийни
дискусија *ж.* дискусия
дискусијски -а -о *и* **дискусиони** -а -о дискусийни

дискутабилан -лна -лно дискутабилни
дискутант *х.* дискутант
дискутирати -ам **дискутовати** -тујем *зак. и нєзак.* дискутовац
дислокација *ж. ґеол., воєн.* дислокация
дисонантан -тна -тно дисонантни
дисонанца *и* **дисонанција** *ж. муз.* дисонанца, дисонанция
дисоцијација *ж.* дисоцияция
дисоцирати се -ам се дисоц[ир]овац ше
диспанзер *х.* диспанзер
диспаратан -тна -тно диспаратни
диспаритет *х.* диспаритет
диспензија *ж.* диспензия
дисперговати -гујем дисперґовац
дисперзија *ж.* дисперзия; ~ **светлости** *физ.* дисперзия шветлосци
диспечер *х.* диспечер
диспечерски -а -о диспечерски; ~ **служба** диспечерска служба
диспозитив *х. правн.* диспозитив
диспозиција *ж.* диспозиция
диспозицијски -а -о *и* **диспозициони** -а -о диспозицийни; ~ **фонд** диспозицийни фонд
диспонент *х. (ґен. мн.* -ната) диспонент
диспонирати -ам *и* **диспоновати** -нујем *зак. и нєзак.* диспоновац
диспропорција *ж.* диспропорция
диспропорцијалан -лна -лно *и* **диспропорционалан** -лна -лно диспропорциялни, диспропорционални
диспут *х. и* **диспута** *ж. (расправа, спор)* диспут, диспута
диспутант *х.* диспутант
диспутирати -ам *оп.* **диспутовати**
диспутовати -тујем *зак. и нєзак.* диспутовац
дистанца *ж.* дистанца, дистанция
дистанција *ж. оп.* **дистанца**
дистанцирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* дистанцовац (ше)
дистинктиван -вна -вно дистинктивни
дистинкција *ж.* дистинкция
дистих *х. лит.* дистих
дистонција *и* **дистонија** *ж. муз.* дистонция, дистония
дистонирати -ам *зак. и нєзак.* дистоновац
дистоничан -чна -чно дистонїчни
дистракција *ж.* дистракция
дистрибуирати -ам *зак. и нєзак.* дистрибуовац
дистрибутер *х.* дистрибутер
дистрибутиван -вна -вно дистрибутивни
дистрибуција *ж.* дистрибуция
дистрибуциони -а -о дистрибуцийни
дистрикт *х.* дистрикт
дисхармонија *ж.* дисгармония
дисхармонирати -ам *и* **дисхармонисати** -ишем *зак. и нєзак.* дисгармоновац
дисхармоничан -чна -чно дисгармонїчни
дисциплина *ж. з розл. знач.* дисциплина
дисциплинарни -а -о дисциплинарни
дисциплинирати (се) -ам (се) *оп.* **дисциплиновати (се)**
дисциплинован -а -о дисциплиновани
дисциплиновати (се) -ујем (се) *зак. и нєзак.* дисциплиновац (ше)
дисциплински -а -о дисциплински
дитирамб *х. лит.* дитирамбд**ићи** дигнем *оп.* **дигнути**
диференција *ж.* диференция
диференцијал *х. маш., мат.* диференциял
диференцијалан -лна -лно диференциялни; **диференцијални рачун** диференциялни рахунок
диференцијација *ж.* диференцияция
диференцирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* диференцовац (ше)
диформитет *х.* диформитет
дифтерија *ж. мед.* дифтерия, *заст.* ґуґа
дифтеричан -чна -чно дифтерични
дифтонг *х. ґрам.* дифтонґ
дифтонгизирати -ам **дифтонгизовати** -зујем *зак. и нєзак.* дифтонґизовац
дифтоншки -а -о дифтонґов[и], дифтонжски
дифузан -зна -зно дифузни
дифузија *ж.* дифузия
дифундовати -дујем *зак и нєзак.* дифундовац
дих *х. покр.* дих, диханє
дихати дишем *оп.* **дисати**
дихвана[**на**] *ж. оп.* **дивана**
дихнути -нем *оп.* **дахнути**
дичак -чка *х. бот.* барбара (Barbarea vulgaris)
дичан -чна -чно **1.** прекрасни; **2.** славни, познати, уважени, почитовани, припознати; **3.** горди; у хторим ше мож цешиц, у хторим ше дахто цеши
дичити -им **1.** крашиц, прикрашовац, украшовац; **дичи га добро срце** краши го добре шерцо; **2.** славиц, хвалїц, воздзвиговац; **имамо разлога да га дичимо и славимо** маме причини хвалїц го и славиц
дичити се -им се **1.** *(поносити се)* цешиц ше у даким, дачим *и* з даким, дачим, пишиц ше зоз даким, дачим, буц горди на дакого, дацо

и пре дакого, дацо; **2.** *оп.* **дичити (1)**; **3.** *(кочоперити се)* ходзиц пишни, виношиц ше

диша *х. фам. (директор)* диша

дишер *викр.* вонка

дишерисати -ишем *зак. и нєзак.* вигнац/виганяц дакого вонка

дишити -им *покр.* **1.** шмердзиц, *безос.* чуц*;* **он диши по лоју** чуц го за лойом

дишни -а -оЩ ~ **органи** орґани за диханє

дишнице *ж. мн.* бронхиї

дишњак *х. оп.* **дишнице**

дје... *оп.* **де...**

длака *ж.* **1.** *(на кожи животиња)* шерсц; **2.** *(крзно)* бундичка; **3.** *мн. (длачице на биљкама)* власки, мохотка; **4.** *зб.* брада и баюси; **почиње да му расте длака** починаю му роснуц брада и баюси; **5.** *(на човечјем телу)* власки; **6.** *фиґ. (врста)* файта; **7.** *(ситна кост у риба)* косцочка; ◊ **вук длаку мења, а ћуд никада** кловаки нє стирча, алє писки вирча; вовк (фаркаш) шерсц меня, алє норов нїгда; яки ше народзи, таки и умре; **цепати длаку на четворо а)** уходзиц до найдробнєйших детальох; буц дробнїцар; **б)** випитовац ше до дробнїцох, шицко сцец знац; **ићи коме низ длаку** исц дакому за (на) дзеку; **ићи коме уз длаку** робиц дакому упрекосц (нє по дзеки), упрекосциц дакому; **неће му (јој) фалити ни** ~ **са главе** нє будзе му (єй) хибиц анї власка з глави; **немати длаке на језику** мац длуги язик, нє бац ше повесц, буц нєопранописки; **не попустити ни за длаку** нє попущиц за шицок швет (анї кус, анї гарапаша); **тачно у длаку а)** на милиметер (ґрам и под.) точно; **б)** точно (праве, акурат) так як було; **тражити длаку у јајету** глєдац найменшу хибу; **за длаку** за власку; **за длаку је измакао** текем-текем (за власку, тельо лєм же) вимкнул

длакав -а -о **1.** *(космат)* шерсцати; власати; **2.** *(чекињаст)* бундасти; **3.** *(необријан)* зароснути; **4.** *(пун ситних костију)* **риба је** ~ у риби єст полно косцочки

длакавити се -им се обрастац, зарастац *(з власами або шерсцу);* **штенад длакаве** щенятом рошнє шерсц

длакавица *ж. зоол.* косцочкова риба, риба з дробнима косцочками

длакаст -а -о шерсцасти, як шерсц; власкасти, як власка

длан *х.* длань *ж.*; **дланом о** ~ **ударити** єднац ше *(при купованю и предаваню);* **док би дланом о** ~ **длан ударио** оком[г]нуца, док з оком клїпнєш, док чловек з оком клїпнє, раз-два; **држати као мало воде на длану** тримац як капку води на дланї; **гледати у** ~ патриц до дланї; **на длану носити** на рукох ношиц; **пљунути у дланове (у шаке)** поплювац до рукох (до гарсцох); **дувати у дланове** *(бити беспослен)* дуц до гарсцох; **гледати у** ~ *(прорицати будућност)* патриц до руки (дланї); **јасно као на длану** ясне як на дланї; **сврбе га длановиа а)** барз би робел; **б)** *(нада се добитку)* швербя го дланї; **видети као на длану** цалком добре (ясно) видзиц; **медвеђи** ~ *бот.* борщовнїк, медведжа лаба (Heracleum sphondylium)

дланаст -а -о дланясти, як длань

длански -а -о дланьов[и]

длачица *ж. дем. од* **длака;** ◊ **ни за длачицу** [**не одступам**] анї кус (анї за власку, анї гарапаша) [нє одступам] **длето** *с.* длато; **кипарско** ~ скулпторске длато; **браварско** ~ шлосерске длато; **правоугаоно** ~ ухате длато; **равно** ~ просте длато

дне *заст.* дня *(при писаню датумох);* **о Петрову** ~ на Петра

дневице *присл.* **1.** з дня на дзень, дзень при дню, кажди дзень; **2.** *(на сам дан)*Щ ~ **на Божић** на сам Крачун

дневни -а -о **1.** дньови; **дневна светлост** дньова шветлосц; **дневна зарада** дньови заробок; ~ **лист** дньови/дньово новини; ~ **ред** дньови шор (порядок); **2.** *(свакидашњи)* каждодньови, обични, звичайни

дневник *х.* дньовнїк

дневница *ж.* дньовнїца

дневничар *х.* **1.** наднїчар *(хтори роби за дньови заробок);* **2.** *ист.* дньовнїчар *(службенїк у кральовини Югославиї хтори нє мал права чиновнїкохЩ право на пензию и др.)*

дневнички -а -о дньовнїцки, дньовнїков[и]

дневно *присл.* **1.** *(на дан)* на дзень, дньово; **зарађује 200 динара** ~ зарабя 200 динари на дзень; **2.** кажди дзень; **3.** *покр.* *(по дану)* през дзень, воднє

дневњаци *х. мн. зоол.* дньово мотилї (Rhopalocera)

днина *ж. заст.* **1.** фалат жеми хтори мож зорац за єден дзень; [[єден] дзень ораня; **2.** *(дневница)* дньовнїца

днő[1] *с.* **1.** *(мора, реке и сл.)* сподок, дно; **вода је јако чиста, види се** ~ вода барз чиста, видно сподок (дно); **морско** ~ сподок (дно) моря, морске дно; **2.** *з розл. знач.* дно, сподок; ~ **посуде** дно судзини; **друштвено** ~ дружтвене дно; **налази се на дну листе** находзи ше при сподку лїстини; **седео је у дну стола** шедзел на концу стола; ◊ **гледати чаши у** ~ випивац погари; любиц фляшку; **на дну, у дну душе (срца)** на дну, у дну души (шерца); **потонути на** ~ нїзко спаднуц *(морално);* **са дна – до дна** з конца на конєц; **с врха до дна** *(потпуно, све)* од кореня до нашеня; **у лажи је плитко дно** у циґаньстве кратки ноги

дно[2] *прим.* на сподку, на дну

дноце *с. заст. дем.* (**< дно**) дночко

дô[1] дола *х.* долїна, *заст.* дол*;* **по горама, по доловима** вшадзи; **за горама за доловима** *(далеко)* за горами за лєсами

до[2] *прим. у ґен.* **1.** *означує место законченя рушаня або гранїцу часу и др.* до, по; **трчали су чак до села** бежали аж по валал; **до града има 10 км** до варошу (по варош) єст 10 км; **осам до десет кила** осем до дзешец кили; **радили смо до мрака** робели зме до ноци; **у рату је био од 1941 до 1945.** у войни бул од 1941 до 1945. року (по 1945. рок); **2.** *значи же ше рушанє закончує у нєпостредней блїзкосци дачого* ґу; **сео је до прозора** шеднул ґу облаку; **3.** *означує нєпостредну блїскосц* **а)** попри, при; **јунак до јунака** юнак попри (при) юнакови; **б)** *(уу бок кога, чега)* обок при, обок коло, обок; **4.** *означує саме место законченя рушаня* до; **скокни до мене** забегнї до мнє; **од куће до куће** од хижи до хижи; **идем до библиотеке** идзем до библиотеки; **5.** *у злученю з другима применовнїками*Щ **прошетао се до краја села** прешейтал ше по конєц валала; **хаљина до ниже појаса** сукня нїжей од пасу; **6.** *у функциї присловнїка (осим)* лєм, окрем; **од куће не оста до темеља** од хижи нє остал лєм фундамент, од хижи нє остало нїч окрем фундамента; **7.** *у функциї злучнїка (него)* [алє] лєм; **није му друго остало до да призна кривицу** нїч му друге нє остало лєм припознац хибу

доајен *х.* доаєн

доб *ж.* **1.** *(године живота)* роки, старосц; **они су једнаке доби** вони єднаки (истих) рокох, вони єднаки стари; **задужења су давана према доби** задлуженя давани по (спрам) рокох (по (спрам) старосци); **2.** *оп.* **доба (4)**; **3.** *оп.* **доба (2)**

доба *с., ридше ж.* **1.** *(време)* час; ~ **је вечере** час вечери; **од оног** ~ од того часу; **глухо** ~ **ноћи** позна ноц, ноцна годзина; **у глухо** ~ **ноћи** позно (нєскоро) вноци, ноцну годзину; **2.** *(моменат)* момент, хвилька; **у свако** ~ у каждим моменту; **3.** *(године живота)* час, роки; **детињско** ~ дзецински роки; **старачко** ~ час (роки) старосци; **зрело** ~ узрети роки; **4.** *(епоха)* час, период; **Моцартово** ~ Моцартов час; **камено** ~ камени час; **златно** ~ златни час (период); **5.** *у злученю з прикм.* годишњи *або мен.* година: **годишње** ~ **,** ~ **године** рочна часц, часц рока

добава *ж. (добављање)* привоженє, приношенє

добавити -им **1.** привезц, принєсц; обезпечиц; **2.** *(учинити да ко дође)* привесц; **добави га овде нека ради** приведз го ту най роби

добавити се -им се *(дочепати се)* дорвец ше/дорвац ше, домогнуц ше дачого; доґрабац ше, дох(р)апац ше дачого *и* до дачого*;* дойсц до дачого; дорвец/дорвац дацо **добављати** -ам **1.** привожиц, приношиц*;***2.** приводзиц

добављач *х.* добавяч

добављачки -а -о добавяцки

добављати -ам **< баврљати**

добазати -ам **< базати**

добар -бра -бро *(комп.* бољи) **1.** добри; ~ **радник** добри роботнїк; **човек добра срца** чловек доброго шерца; **2.** *(одговарајући)* добри, *заст.* способни*;* **ова земља није добра за обрађивање** тота жем нє добра (нє способна) за обрабянє; **3.** *(ваљан)* добри, шорови, статочни; ◊ **бити добре воље 1.** буц добрей дзеки; **2.** *евф.* буц пияни, буц добрей дзеки; **бити с ким на доброј нози** буц з даким у добрих одношеньох, добре жиц з даким, биц з даким; **дати с добра срца** дац з радей души, щиро дац, дац од шерца; ~ **дан** добри дзень; ~ **јутро** добре рано; ~ **вече** добри вечар; **имати** ~ **нос** мац добри нос (нюх); **они нису добри** *(посвађани су)* вони ше гнїваю; **твоја добра воља** як сцеш; **од добре воље** добродзечнє, добровольно; **стајати, бити** ~ **за кога** ручиц (ґарантовац) за дакого; **у** ~ **час** *(у право време)* на час, праве кед треба

добарце -а *и* -ета *с. дем.* (< **добро**) малке добро, малки маєток

добасати -ам < **басати**

добауљати -ам < **бауљати**

добацивати -цујем *нєзак.* ґу **добацити**

добацити -им **1.** доруциц; **2.** *(додати коме бацањем)* руциц; **добаци ми оловку** руц ми клайбас; **3.** *(брзо рећи)* тельо лєм повесц, (на) швидко повесц *(дакому дацо у преходзе)*; **добацио ми је да је све у реду** тель**о** лєм повед (нашвидко ми повед) у преходзе же шицко у шоре; **4.** *фиґ.* *(заједљиво приговорити)* доруциц, пригвариц, скричац *(дакому док бешедує)*

добеглица *х. и ж.* **1.** *(бегунац)* сцекач, секнути, тот цо сцека/сцекол; **2.** *оп.* **побегуља**

добегнути -нем **1.** *(бежећи доћи)* сцекнуц; **његови преци су у ове крајеве добегли пред непријатељем** його предки до тих крайох сцекли пред нєприятельом; **2.** *(о девојци – пребећи момку против воље родитеља)* сцекнуц, *беш.* одбеґнуц, побеґнуц

добежати -жим 1. *оп.* **добегнути (1)**; **2.** (*дојурити)* прибегнуц

доберман *х.* доберман *(файта полицайского пса)*

добећи -егнем *оп.* **побегнути**

добивалац -аоца доставач, доставатель, тот цо достава

добивати -ам **1.** *(примати)* доставац, примац; **не добивамо новине** нє доставаме новини; **2.** доставац; ~ **у значењу** доставац на значеню; **3.** *(побеђивати)* доставац, победзовац; **бољи тим не добија увек** нє достава вше лєпша екипа; **4.** *(производити)* доставац, продуковац; **челик добијамо из гвожђа** челїк доставаме зоз железа; **5.** *(вадити)* доставац, винїмац, копац; **овде добивамо камени угаљ** ту доставаме (копеме) камене углє; **6.** *(примати редовно следовање)* фасовац, доставац; **7.** *(на картама и сл.)* цагац, доставац

добијати -ам *оп.* **добивати**

добирати -ам *нєзак.* закончовац оберанє (оберачку); закончовац ламачку *(кукурици)*, доламовац *(кукурицу)*

добит *ж.* **1.** *(корист, профит)* хасен, заробок, добиток, прибуток, пожиток; **2.** *(отимачина)* однїмачка, плячка; *(плен)* плєн; ◊ **донети** ~ принєсц хасен, присипац

добитак -тка *х.* **1.** *оп.* **добит (1)**; **2.** *(доходак)* доходок; **3.** *(згодитак)* вигране, добиток, премия, награда

добити -ијем **1.** достац; ~ **писмо** достац писмо; ~ **задатак** достац задаток; **2.** *(постићи добитак)* достац, заробиц; **3.** *(на лутрији и сл.)* достац, виграц; **4.** *(победити у такмичењу)* достац, виграц; побиц, победзиц; **5.** *(на картама)* достац, сцагнуц; закартац; **6.** *(придобити)* придобиц, *заст.* предобиц*;* ◊ ~ **батине, шамаре** буц бити, буц випляскани, вифасовац, урвец; *(о деци)* достац вирґаси; ~ **брус (шипак)** *вулґ.* достац купак (брус, брилу, шипсле); ~ **корпу** *беш.* достац кошар, буц одбити; ~ **ногу** *вулґ.* буц вируцени, буц викопнути, достац ногу; **добио је ногу** накопали му [до задку], викопли го; ~ **по њушци (по прстима)** *вулґ.* достац по носу (пальцох, пазурох); ~ **своје** достац (вирвац) свойо, зобрац; *(добити батина)* вифасовац, окефац*;* ~ **на картама** сцагнуц, виграц, достац на картох; ~ **опкладу** виграц, достац заставку; ~ **суд** достац суд, виграц; пресудзиц дакого

добитник *х.* **1.** добитнїк; ~ **Нобелове награде** добитнїк Нобеловей награди; **2.** *(победилац)* побиднїк

добни -а -о **1.** старши, стари; ~ **председник** старши предсидатель *(найстарши по рокох член даякого сходу як предсидатель)*; **2.** старосни; **добна граница** старосна границa

добовати -бујем **1.** *(оглашавати добошем)* буґновац, бубновац; **добошар добује по селу** буґнар буґнує (бубнує) по валалє; **2.** *(ударати, куцати)* дуркац; лупкац, биц; **капи кише добују по прозорима** капки дижджу бию по облакох

добога I. *присл.* барз, пребарз, моцно, силно; **лењ је** ~ барз є подли (лєнїви); ~ **ми га је жао** барз го сануєм; II. *викр.* *(забога)* пребога [милого]

добојевати -бојујем довойовац, закончиц бой

доболети -им **1.** барз заболїц *(же нє мож вицерпиц);* **2.** *оп.* **доболовати**

добош *х.* буґна, бубен *х.*; ◊ **доћи ће му** ~ **пред кућу**, **залупаће му** ~ **пред кућом** вибуґную му пред хижу, приду го пописац, преда ше му маєток пре длуство, конфискую му хижу (маєток и под.); **отићи на** ~ *(о имању)* буц конфисковани, буц предати на явней єднанки (лицитациї), *заст.* пойсц за куцию;

ударити тајну на добош вибуґновац тайну; ◊ ~ **торта** *кул.* добош торта

добошар *х.* буґнар, бубнар; *(војни)* буґнар, бубнар, *заст.* тамбур

добрати -берем закончиц оберанє (оберачку, ламачку итд.)

добрац *х. мед.* **1.** *оп.* **главобоља**; **2.** *(оспице)* осипки

добријати -јем добритвиц, закончиц бритвенє

добричак[1] -чка *х. оп.* **добричина**

добричак[2] *присл.* досц, достаточно

добричина *х.* добри чловек, доброта [єдна] *фам.*

добричица *ж. бот.* мача мента (Glechoma hederacea)

дòбро[1] *с. (ґен. мн.* добара) **1.** *(повољна околност)* добре; **није (не мирише) на** ~ нє на добре, нє идзе (нє випатра) на добре; **2.** *(благостање)* добро; **опште** ~ обще добро; **3.** *(благо)* добро, благо; **материјална добра**; **4.** *(корист)* добре, хасен; **то је за твоје** ~ то за твойо добре, же би тебе було добре; **желим само његово** ~ жичим (сцем) му лєм добре; **5.** *(проц.* **зло***)* добре, добро; **борити се за** ~ бориц ше за добре; **7.** *(имање)* добро, маєток; **државно** ~ державне добро (маєток); **пољопривредно** ~ польопривредни маєток; ◊ **далеко је од добра** *(зло је)* барз нєдобре, плано; **дати с добра** *(дати с лепим начином)* дац крашнє; **делити с киме** ~ **и зло** дзелїц з даким добре и зле; **које** ~ **ь** *(ради чега сте дошлиь)* цо новеь цо сце нам нового принєслиь; **свако зло има своје** ~ у каждим нєщесцу єст и дацо добре; **чините** ~ **, добрим ће вам се вратити** робце добре, з добрим ше вам и враци

дòбро[2] *присл. (комп.* боље) *з розл. знач.* добре; **бити** ~ буц добре, мац ше добре; ~ **си учинио** добре ши зробел; **машина** ~ **функционише** машина добре функционує; ~ **се сећати чега** добре паметац дацо; **то се неће** ~ **завршити** тото ше нє закончи добре; ~ **су га ишибали** добре го повицинали; ~ **јој је** добре єй; **није му** ~ нєдобре му; ~ **су** добре жию, приятелє су; **2.** *(у добар час)* на час; ~ **си дошао** на час ши пришол, пришол ши праве кед треба; ◊ ~ **доћи** здац ше, придац ше; ◊ ~ **дошао**, ~ **дошли** витай, витайце

добробит *ж.* добробут, благостан, благодат/благодать

доброватп -ујем **1.** буц добри; **2.** крашнє и у злагоди жиц; **3.** жиц у богатстве, уживац; ◊ **у добру је лако** ~ **, на муци се познају јунаци** лєгко буц добри у добрим

добровољан -љна -љно **1.** *(драговољан)* добродзечни, добровольни; **добровољни давалац крви** добродзечни даватель креви; **2.** *(који је доброг расположења)* добрей дзеки, розположени, *заст.* свавольни

добровољац -љца *х.* доброволєц; **ратни** ~ войнови доброволєц

добровољачки -чка -чко доброволєцки; ~ **чета** доброволєцка чета

добровољно *присл.* добродзечно/ добродзечнє, добровольно; з добрей дзеки; ~ **служити војску** добровольно служиц войско

добродева ж. *бот.* дзвончки (Campanula pesicifolia)

добродити -им приплївац, доплївац *(о ладї)*

добродошао -шла -шло **1.** *(радо виђен)* радо дочекани, жадани, хторому дахто ради; **увек си нам** ~ вше зме ци ради; **2.** потребни, хасновити, придатни, хтори на хасен

добродошлица *ж.* **1.** *(поздрав)* привит; привитне слово, привитна бешеда; **он је у својој добродошлици нагласио...** вон у своєй привитней бешеди наглашел...; **2.** *(срећан долазак)*Щ **зажелео је гостима добродошлицу** привитал госцох; **3.** *покр. (добродошла особа)* радо дочекани госц, мили госц; ◊ **речи добродошлице** привитни слова

добродушан -шна -шно добродушни, добри

добородушност *ж.* добродушносц

добрзвучан -чна -чно благозвучни

добројити -им дочитац, дочишлїц

добројутро *с.* **1.** щесце; **2.** зло, нєщесце; ◊ **видећеш ти своје** ~ придзе и на пса мраз, увидзиш ти кельо тарки за ґрош

добронамеран -рна -рно доброжичлїви, жичлїви, добронамирни

добросрећник *х.* щешлїви, тот цо ма щесца, щешлївец

добростив -а -о благи, добри

добростојан -јна -јно *(имућан)* маєтни, моцни

добросуседски -а -о добросушедски, добросушедни

доброта *ж.* **1.** доброта, *заст.* добросц; **2.** квалитет, вредносц

добротвор *х.* добротвор, добродїй, *заст.* добродїтель, *рид.* благодїятель

добротворан -рна -рно добротворни; **добротворне акције** добротворни акциї
доброћудан -дна -дно добродушни, добродзечни, доброноровни; ◊ **доброћудни тумор** *мед.* добродзечни тумор
доброхотан -тна -тно *оп.* **добронамеран**
доброчинац -нца *х. и* **доброчинитељ** *х. оп.* **добротвор**
доброчиначки -а -о *оп.* **добротворан**
доброчинство *с.* добре дїло; добротворство, добродійство
дова *ж. покр.* дова, молитва; ◊ **дати дову** привитац дакого
довабити -им < **вабити**
довабљивати -љујем *нєзак. ґу* **довабити**
довађати -ам *оп.* **доводити**
доважати -ам *оп.* **довозити**
доваљати -ам придрилїц, *коц.* прицискац, прикотуляц, прикотурбичац, доґурац
доваљати се -ам се прикотуляц ше, прикотурбичац ше
доварати -ам спревесц, на спреводзку привесц, прилудзиц; ~ **непријатеља** привесц нєприятеля на спреводзку
доваривати -рујем *нєзак. ґу* **доварити**
доварити -им **1.** *(завршити варење хране)* дотровиц, претровиц; **2.** *(докувати)* довариц
довде *присл.* поталь, потадз
довезати -ежем *(надовеуати)* надвязац, привязац
довек[**а**] *присл.* навики, навше, док швет шветом
довеслати -ам привеслац, довеслац
дове́сти[1] *и* **до̀вести** -вѐуе̄м довишивац
довѐсти[2] *и* **до̀вести** -ѐде̄м **1.** привесц *и фиґ.;* ~ **дете у обданиште** привесц дзецко до дзецинскей заградки; **2.** *(допратити)* припровадзиц, привесц; ~ **кога до куће** припровадзиц (привесц) дакого дому; ◊ ~ **кога до лудила** привесц дакого до шалєнства; ~ **кога до беса** розгнївац, розєсц дакого; ~ **на заједнички именитељ** звесц на заєднїцки менователь; ~ **у ред** привесц до шора (порядку); ~ **у неприлику** привесц до нєприємней ситуациї, направиц баламути; ~ **у шкрипац** привесц до чежкей (безвиходней) ситуациї
довѐсти[2] *и* **до̀вести** -ѐуе̄м привезц, довезц
довести се -едем се *(доћи у мужевљеву кућу)* присц *(до мужового дому),* одац ше
довести се -веуем се привезц ше, рипутовац
довече[**р**] *присл.* на вечар, нєшка вечар
довечерати -ам довечерац, закончиц вечеру
довија *ж. заст.* кухня *(у манастире)*
довијати -ам *(вијајући догнати)* пригнац
довијати се -ам се кумштирац, роздумовац, пробовац, знаходзиц ше; **довијам се на све могуће начине** пробуєм на шицки можлїви способи
довикати -ичем скричац на дакого *(же би пришол),* поволац дакого
довикивати -кујем **1.** *(вичући увати)* кричац на дакого, волац дакого; **2.** *(вичући говорити)* кричац дакому дацо, кричац на дакого
довикнути -нем **1.** *(коме што)* скричац дакому дацо, скричац на дакого; **нешто му довикну** цошка на нього скричал; **2.** *(вичући дозвати)* поволац дакого *(же би пришол),* скричац на дакого
довити се -вијем се **1.** *(домислити се)* знайсц ше, викумштирац, здогаднуц ше, видумац; **2.** *(до чега – постићи)* дойсц до дачого, посцигнуц дацо; **3.** *(савити се)* зогнуц ше *(до края, цалком)*
довитлати -ам **1.** догнац, зогнац, пригнац *(на єдно место);* ~ **стадо у обор** зогнац стадо до аклю; **2.** принєсц; **ветар је довитлао лишће на балкон** витор принєс лїсце на балкон
довитљив -а -о знаходлїви, схопни, вешти, здогадлїви
довитљивац -вца *х. оп.* **довитљив**
довлачити -им прицаговац, доцаговац; *(више ствари на једно место)* сцаговац
довлачити се -им се прицаговац ше, доцаговац ше
довле[**н**] *присл. оп.* **довде**
довод *х.* **1.** *(допремање)* доводзенє, довод, приводзенє, привод; ~ **воде** доводзенє води; **2.** *техн.* довод, цива; **3.** *тран.* довод; ~ **горива** довод горива
доводан -дна -дно доводни, приводни, приводзаци
доводац -оца х. *(пасторак)* хлапец од першого мужа *одн.* од першей жени *(хторого мац приведзе другому мужови одн. муж другей жени)*
доводити – им нєзак. (< **довести**[2]) **1.** приводзиц *и фиґ.;* **2.** припровадзовац, приводзиц
доводни -а – о доводни, доводзаци; приводни, приводзаци; ~ **цев** доводна цива

доводница ж. **1.** *мед.* доводнїца; **жила** ~ жила доводнїца, аорта; **2.** приведзена жена, нєвеста

довоз *х.* привоженє, довоженє, привоз

довозити -им привожиц, привожовац, довожиц, довожовац

довозни -а -о довозни, довожаци; увозни

довојевати -јујем довойовац, закончиц войованє

довољан -љна -љно **1.** достаточни; **у довољном броју** у достаточним чишлє; **2.** *(о школској оцени)* задоволююци

довољно *присл.* **а)** достаточно/ достаточнє, досц; **купио је стан, па нема ~ новаца за кола** купел квартель, та нє ма досц (та му нє вистава) пенєжи за авто**; б)** *(довољно много)* досц, надосц; **већ имају ~ свега** уж маю надосц шицкого

довотка *ж. (пасторка)* дзивче од першого мужа *одн.* од першей жени *(хторе жена приведзе другому мужови одн. муж другей жени)*

довоткиња *ж.* **1.** *(доведена жена)* приведзена; **2.** *(маћеха)* мачоха

довоче -ета *с. оп.* **доводац**

довратак -тка *х. (греда иунад врата)* наддзвернїк

довратник *х. и* **довратница** *ж. оп.* **довратак**

доврвети -им *(врвећи стићи)* згирчиц ше, позберац ше, зисц ше

довргнути – нем **1.** доруциц; досягнуц; **2.** *фиґ.* додац, доложиц *(у бешеди)*

довребати -ам влапиц, хвациц; здибац, дочекац дакого, достерегнуц за даким

доврети -им **1.** доврец *(о єдлу, кому и под.);* **2.** *фиґ. (дозлогрдити):* **доврело ми је** нє мог сом вецей витримац, барз ми допило, вишло ми на верх глави

доврзати -ам *оп.* **довребати**

дȍврћи[1] дȍвргнēм *оп.* **довргнути**

доврћи[2] *и* **дȍврћи** -вршēм *(уаврշити вршидбу)* дотлачиц, витлачиц, потлачиц, закончиц тлаченє (тлачидбу)

доврх *прим.* до верху, по верх

довршавати -ам *нєзак.* ґу **довршити**

довршетак -тка *х.* закончене, докончене

довршивати -шујем *оп.* довршавати

довршити -им **1.** закончиц, докончиц; **довршио је градњу крова** закончел правенє закрица; **2.** *(усмртити)* скончиц, добиц, дотлучиц

довући -учем доцагнуц, прицагнуц *и фиґ.*

довући се -ем се доцагнуц ше, прицагнуц ше; пришпотац ше

догађај *х.* подія, пригода, збуце; случай; збуванє; **непријатан** ~ нєприємне дожице, нєпригода

догађање *с.* случованє, збуванє

догађати се -ам се случовац ше, збувац ше, трафяц ше, *заст.* ставац ше; *(одигравати се)* одбувац ше, збувац ше

догазити -им доґажиц *(по води, блаце або глїбоким шнїгу)*

догаламити -им присц з лярму (лярмаюци)

догамизати -жем **1.** присц *(о инсектох);* **2.** дошмикац ше, доцагнуц ше, прицагнуц ше *(о шмикачох)*

доглавник х. **1.** перша особа после главней; заменїк *(началнїка, директора и под.);* **2.** *мн. (доглавници)* висши руководителє

догласити -им *оп.* **известити**

доглед х. **1.** *(видик)* видогляд; **2.** *(дурбин)* двогляд, догляд, меселатов, бинокл

догледан -дна -дно доглядни; **у догледно време** у доглядним чаше

догледати -ам **1.** *(допрети погледом)* досягнуц з попатрунком (оком), запатриц, видзиц; **докле се може ~, свуда је пустиња** покля мож запатриц, вшадзи пустиня; **2.** допатриц, одпатриц *(до конца)*

догма *ж.* доґма

догматизам -ума *х.* догматиз[е]м

догматичан -чна -чно доґматични

догматичар *х.* доґматичар, доґматик

догматски -а -о доґматични, доґматски

догмизати -жем *оп.* **догамизати**

догнати -ам **1.** *(довести)* привезц; **догнао је двоја кола сена** привезол два кочи шена; **2.** *(дотерати)* пригнац; ~ **стоку** пригнац статок

договарати се -ам се догваряц ше; доредзовац ше *(о дню кеди ше дацо ма поробиц и под.)*, *заст.* згваряц ше

договарач *х.* догваряч

договор *х.* догварка; **бити с ким у договору** буц з даким у догварки; ◊ **кућу гради** кед ше догварели – половку зробели, злагода дом будує

договоран -рна -рно догваркови

договорити -им **1.** *(рећи до краја)* доповесц, догуториц, вигуториц; **2.** *(убедити)* доповесц, доказац; **не може му се договорити** нє мож му доповесц; **3.**

(уговорити) контрактовац, контрачиц, законтрачиц

договорити се -им се догвариц ше; доредзиц ше *(о дню кеди ше дацо ма поробиц и под.)*, *заст.* згвариц ше

договорно *присл.* догварково, по догварки; согласно

догод *злуч.* покля, док [лєм], *беш.* доґод; **чекаћу те ~ не дођеш** будзем це чекац док нє придзеш

догодине *присл.* нарок, идуцого року

догодити -им **1.** *(погодити)* потрафиц; **2.** *(учинити да се нешто деси)* зробиц, поробиц, *беш.* удесиц **догодити се** -им се **1.** *(десити се)* случиц ше, стац ше, трафиц ше, збуц ше; **догодила му се несрећа** случело ше му нєщесце; **2.** *(постати нешто)* постац дацо; **видиш ли шта се од њега догоди?** видзиш цо з нього постало?; **3.** *(наћи се)* найсц ше, застац ше *(на одредзеним месце)*

догодишњи -а – о котри ше одноши на идуци (будуци, наступни) рок; ~ **буџет** буджет за идуци рок

догодовштина *ж.* **1.** *(догађај)* подія, случай, збуце, пригода; **2.** *(доживљај)* дожице; **3.** *(пустоловина)* авантура

догола *присл.* догола

догон *х.* **1.** приганянє, привоженє *(напр. статку на вашар);* 2. *покр.* *(дошљак)* приселєни, приселєнєц; странєц

догонити -им **1.** *нєзак.* *ґу* **догнати;** **2.** *(уређивати, улепшавати)* ушорйовац, вирихтовац,*беш.* дотерйовац*;* **3.** *(припремати)* приприхтовац, готовиц, приготовйовац

догоревати -ам *нєзак.* *ґу* догорети

догорети -им догориц; ◊ ~ **до ноката (ноктију)** мац по ґаґор, *безос.* буц дакому по ґаґор

доготовљати -ам *нєзак.* *ґу* **доготовити**

доготовити -им докончиц, закончиц, *беш.* завершиц*;* ~ **ручак** закончиц полудзенок

дограбити -им **1. а)** *(дохватити)* долапиц; **б)** *(скинути)* зняц; **в)** *(стргнути)* зорвец, одорвец; **2.** *(уграбити)* хвациц, лапиц, зґрабиц; *(уграбити)* дорвец; **3.** *(сустићи)* здибац

дограбити се -им се *оп.* **добавити се**

дограбуљати -ам **1.** прицагнуц *(з граблями або грабелками)*, приграбац; **2.** *(уавршити грабуљање)* дограбац

доградак -атка *х.* добудоване, доправене

доградити -им добудовац, доправиц; ~ **још један спрат** доправиц ище єден поверх

доградња *ж.* **1.** *(дограђивање)* добудов, добудовйованє, доправянє; **2.** *оп.* **дограђак**

дограђивати -ђујем добудовйовац, доправяц

дограјати -ам **1.** престац лярмац, престац дзвигац (правиц) галайк (лярму); **2.** *(приспети)* присц з лярму (ґаґаньом, ґравчаньом итд.)

догрдети -им *(дојадити)* барз допиц; **догрдело ми је** барз ми допило

догрмети -им **1.** догирмиц, престац гирмиц; **2.** *(стићи уз буку)* пригирмиц, придубоніц; **3.** *(громко довикнути)* гласно скричац на дакого

догулити -им **1.** *(одерати)* одрец; **2.** *(ољуштити)* очисциц, олупиц

догурати -ам I. *прех.* придриліц, *коц.* прицискац*;* **догурај ми колица** придриль ми фурик; II. *нєпрех.* **1.** *(продрети)* пребиц ше, дойсц до дачого; **2.** *фиґ* *(узнапредовати)* напредовац, доґурац, дойсц, сцигнуц до дачого *або* по дацо*;* **догурао је до генерала** сцигол по ґенерала

догустити -им *безос.* буц прикро на дакого, прициснуц, припрец дакого, присц до безвиходного положеня*;* **догустило му** прикро на нього, прицисло (припарло) го

дода *ж. оп.* **додола**

додавати -ам **1.** *(давати, пружати)* додавац; **2.** *(уу нешто)* додавац, докладац

додавач *ж.* додавач

додатак -тка *х.* додаток; **табеле се налазе у додатку** таблїчки ше находза у додатку; **дечји** ~ дзецински додаток; ~ **прироку** *грам.* додаток [ґу] предикату

додатан -тна -тно додатни, додаткови; дополнююци; ~ **камата** додатна камата; ~ **опрема** дополнююца опрема

додати -ам **1.** *(пружити)* додац, дац; **додај ми шешир** додай ми калап; **2.** *(дометнути)* додац, доложиц; **додаћу још неколико речи** додам ище даскельо слова; **3.** *(дати, признати)* дац; ~ **коме право на нешто** дац дакому право на дацо

додати се -ам се умножиц ше

додворавати се -ам се **1.** *(коме)* улїзовац ше, подлїзовац ше; **2. а)** здобувац з вислужованьом; **б)** здобувац з улїзованьом

додворити -им **1.** *(дворењем угодити)* вислужиц; **2.** *(дворити до краја)* дотримац; *(у болести)* дослужиц; **нема никога да га**

додвори у старости нєт му хто дослужиц у старости

додворити се -им се **1.** *(коме)* улїзац ше, подлїзац ше, подслужиц ше*;* **2. а)** здобуц з вислужованьом; **б)** здобуц з улїзованьом

додевати -ам *(додијавати)* допивац

додела *ж.* додзельованє; ~ **награда** додзельованє наградох

доделити -им **1.** *(дати)* додзелїц; придзелїц; **њему су доделили прву награду** йому додзелєли першу награду; **ова територија је додељена матичној земљи** тота територия придзелєна (додзелєна) матичней жеми; **2.** *(одредити)* додзелїц, одредзиц; **судбина ми је доделила** судьба ми додзелєла; **3.** *(упутити)* послац, упутиц/упуциц

додељати -ам додругац, докресац

додељивати -ујем *нєзак.* **1.** *(давати)* додзельовац; **2.** *(одређивати)* додзельовац, одредзовац; **3.** *(упућивати)* посилац, упутйовац/упуцовац

доденути -нем дорушиц, дотхнуц

доденути се -нем се дорушиц ше, дотхнуц ше

додерати -рем додрец; цалком подрец *(шмати, обуй)*

додесити се -им се *оп* **догодити се**

додијавати -ам **1.** *(досађивати)* допивац; **2.** *(шкодити)* чкодзиц

додијати -ам *(досадити)* допиц; **додијао ми је живот** допил ми живот**; 2.** *(наудити)* начкодзиц, нанєсц чкоду; **пушке му не могу** ~ **јер је на њему панцир-кошуља** пушки му нє можу начкодзиц, бо ма панцир-кошулю

додијати се -ам се *оп.* **додијати (1)**

додир х. **1.** *(дотицај)* **а)** дорушенє, дотик, дотхнуце; ~ **прстима** дотхнуце з пальцами; **б)** *ел.* дорушенє; **2.** *(контакт)* контакт, стик; **доћи с ким у** ~ присц з даким до контакту

додиран -рна -рно дорушуюци, дотика(ю)ци, дотикови; стикови; ~ **тачка** дорушуюца точка, точка дорушованя; **додирни упоредник** *ґеоґр.* дорушуюца паралела

додиривати -рујем дорушовац, дотикац

додиривати се -рујем се дорушовац ше, дотикац ше

додиркивати -кујем полєгко дорушовац (дотикац)

додиркивати се -кујем се полєгко ше дорушовац (дотикац)

додирница *ж.* **1.** *муз. (типка)* клавиш; **2.** *мат. (дирница)* дорушнїца, танґента

додирнути -нем дорушиц *и фиґ.*, дотхнуц; **у свом излагању додирнуо је и то питање** у своїм викладаню дорушел и тото питанє

додна *и* **додно** *прим.* до дна, по сподок; ~ **срца** до дна шерца

додола *ж.* додола *(дзивка або леґинь хтори оквицени иду под час суши по валалє и зоз пригодну писню доволую диждж;* ◊ **мокар као** ~ мокри як миша (як плющ), мокручки мокри, єдна вода на нїм

додуше *слов.* правда, поправдзе, правду повесц, руку на шерцо

дођош *х.* новоприселєни, нови

дожети -жањем *и* жњем дожац, закончиц жатву

доживети -им **1.** *(жив дочекати)* дожиц; пожиц; ~ **дубоку старост** дожиц глїбоку старосц, пожиц вельо роки; **2.** *(претрпети)* дожиц, прецерпиц; **он је доживео несрећу** дожил нєщесце, случело ше му нєщесце; **3.** *псих.* дожиц; **како си доживео Андрића**? як ши дожил Андрича?; **4.** дочекац, дожиц; ужиц; **шта сам од тебе доживео!** цо сом од тебе дочекал!; ~ **многе радости** ужиц вельо радосци

доживљавати -ам доживйовац

доживљај *х.* **1.** дожице, пригода; **2.** (пустоловина) авантура, дожице

доживотни -а – о доживотни; ~ **робија** доживотна робия

дожињати -њем *и* **дожњевати** -ам закончовац жаце (жатву)

дожњети жањем и -жњем дожац, закончиц жаце (жатву)

до́за[1] *аж мед.* доза; **јака** ~ моцна доза

до́за[2] *ж.* пиксла *(за циґаретли, цукер и под.)*

дозвати -зовем зовем **1.** *(дозивајући довести)* поволац, волац; **2.** наволац, поволац; **дозваћу вас телефоном** наволам вас на телефон; **3.** *(довикнути)* скричац на дакого, заволац дакого; **не могу никако да га дозовем** нїяк ше го нє можем доволац

дозвати се -зовем се **1.** *(урауумити се)* урозумиц ше, присц ґу розуму) **2.** *(доћи к себи)* присц ґу себе; **3.** *(довикнути се)* докричац ше, доволац ше

дозвиждати -им пригвиждждац *(о витре, кульки и под.)*

дозвола ж. **1.** *(исправа)* дозвола; **возачка** ~ вожацка дозвола; **2.** *(допуштење)*

допущенє, дошлєбодзенє, *заст.* дозволєнє*;* ~ **за излазак** допущенє за виход

дозволити -им допущиц, дошлєбодзиц, *заст.* дозволїц; ~ **себи** *(више задовољства, спавања и сл.)* припущиц себе

дозвољавати -ам допущовац, дошлєбодзовац, *заст.* дозвольовац

дозив *х.* доволованє, приволованє; поволанка

дозивало *с.* **1.** *(говорна труба)* труба, меґафон; **2.** *оп.* **дозивач**

дозивање *с.* < **дозивати (се)**

дозивати -ам **1.** *(позивајући доводити)* поволовац, волац; **2.** *(телефоном)* наволовац; **3.** *(довикивати)* кричац на дакого, волац дакого; волац ше на дакого *(же би помог у нєщесцу и под.)*

дозивати се -ам се **1.** *(уразумљивати се)* урозумйовац ше, приходзиц ґу розуму; **2.** *(долазити к себи)* приходзиц ґу себе); **3.** *(довикивати се)* докричовац ше, доволовац ше

дозивач *х.* доволовач; поволовач

дозивни -а -о доволуюци; ~ **падеж** *ґрам.* вокатив

дозидати -ам добудовац, доправиц, домуровац

дозиђивати -ђујем добудовйовац, доправяц, домуровйовац

дозирати -ам *зак. и нєзак.* доз[ир]овац

дозлабога *присл.* барз, пребарз, так (таки) же страх, до Христа бога, страшнє; **он је** ~ **рђав** вон барз нєдобри, таки є нєдобри же страх

дозлогрдити -им барз допиц, постац нєподношлїви, буц по ґаґор, буц уж досц, нє мочи вецей витримац

дознавати -ам дознавац

дознавати се -ам се дознавац ше

дознака *ж.* дознака, дозначенє

дознати -ам дознац [ше]; *(чути)* дочуц ше

дознати се -ам се дознац ше, розчуц ше, розглашиц ше, розхириц ше;

дозначилац *х.* -иоца дозначовач, дозначователь; одсилач, одсилатель *(писмох, пакох и под.)*

дозначити -им доручиц; послац

дозначница *ж. (упутница)* дозначнїца, лїсток за дозначованє **дозревати** -ам дозревац

дозрео -ела -ело дозрети, узрети

дозрети -рим **1.** дозрец, узрец; **јабуке су дозреле** яблука дозрели; **2.** *фиґ. (дорасти)* дороснуц, вироснуц; **девојка је дозрела за удају** дзивка виросла за одай; 3. *(доспети)* досцигнуц, сцигнуц; **камате још нису дозреле** камати ище нє сцигли *(за наплацованє)*

доигравати -ам *нєзак. ґу* **доиграти**

доиграти -ам I. *прех.* **1.** *(доиграти игру)* добавиц; ~ **партију шаха** добавиц партию шаху; **2.** *(завршити плес)* дотанцовац, витанцовац; II. *нєпрех. (играјући доћи)* пританцовац, дотанцовац

доимати се -ам се *и* -мљем се охабяц моцни упечаток, дїйствовац, рушац

доиста *присл.* наисце, насправди, справди

доисторијски – а -о доисторийни

дојавити -им **1.** *(јавити)* явиц, дац знац; **2.** *(довести)* привесц; пригнац; ~ **овце кући** пригнац овци дому

дојављивати -љујем **1.** *(јављати)* явяц, давац знац; **2.** *(доводити)* приводзиц; приганяц

дојадити -им допиц, обриднуц, *беш.* досадзиц*;* **дојадило ми је стално ринтање** допило ми нєпрерывно робиц

дојадити се -им се *безос. оп.* **дојадити; дојадило ми се тако живети** допило ми так жиц

дојако присл. *заст. оп.* **досад**[**а**]

дојакошњи -а -е *заст.* **досадашњи**

дојам *х. (утисак)* упечаток; ~ **је био веома снажан** упечаток бул барз моцни

дојахати -ашем I. *нєпрех.* присц на коньови; II. *прех.* пригнац (привесц) коня *(шедлаюци го);* **дојахао је коња** пригнал (приведол) коня

дојахивати -хујем *нєзак. ґу* **дојахати**

дојача *ж. (муулица)* жохтар

доједати -ам доєдац, закончовац з єдзеньом

доједравати -ам *нєзак. ґу* **доједрити**

доједрити -им присц (приплївац, припутовац) на плахтарки

одојенче -ета *с.* дзецко цо циц(к)а, дойчаце дзецко, мале дзецко

дојење *с.* < **дојити**

дојести -едем доєсц, закончиц з єдзеньом

дојести се -едем се *(уаситити се)* преєсц ше, *безос.* буц досц дакому дачого*;* **ово ми се јело дојело** тото єдзенє ше ми преєдло, уж ми досц того єдзеня

дојилица *ж. оп.* **дојиља (1)**

дојилница *ж. оп.* **дојача дојиља** *ж.* **1.** *(дојкиња)* жена цо дойчи, дойчаца жена, *заст.* дойка*;* **2.** самица цо дойчи, дойка; **крава** ~ дойка

дојити -им ґ. *прех.* **1.** дойчиц; **мајка доји дете** мац дойчи дзецко; **2.** *(мусти)* доїц; II. *нєпрех.* *(сисати)* циц(к)ац

дојка *ж.* перш *ж.*, цицка

дојкиња *ж. оп.* **дојиља (1)**

дојмити се -им се *(кога, чега)* барз (моцно) рушиц дакого, зохабиц моцни упечаток, подійствовац на дакого

дојмљив -а -о **1.** *(који оставља утисак)* руша[ю]ци, упечатлїви, хтори охабя моцни упечаток; **2.** *(осећајан)* чувствительни

дојурити -им [швидко] прибегнуц; ~ **као без душе** прибегнуц як без души, *експр.* прифуркац

дојучерашњи -а -о довчерайши

док[1] *злуч.* **1.** *часови* **а)** док; покля, *рид.* закля; ~ **ти пишеш, ја ћу да читам** док (покля) ти пишеш, я будзем читац; **чекај га** ~ **не дође** чекай го док нє придзе; **б)** *(чим)* накадзи, накеди; **заборави** ~ **леђа окрене** забудзе накадзи ше обраци; **2.** *процивни* а, док, **стануje у једној собици,** ~ **три стоје празне** бива у єдней хижки, а три стоя празни; **3.** *причинови* кед; **мора да је добар** ~ **га траже на све стране** напевно є добри кед го глєдаю на шицки боки

дőк[2] *х.* док; **пливајући** ~ плїва[ю]ци док

дока *злуч. оп.* **док**[1]

докад[а] *присл.* докля, покля; ◊ **имати** ~ мац кеди, мац часу; **откад-докад** кеди-нєкеди, з часу на час

доказ х. доказ; **поткрепити што доказима** подкрипиц (потвердзиц) дацо з доказами; **пуштен је због недостатка доказа** пущени є пре нєдостаток доказох

доказало *с.* доказни предмет, доказ; **окривљујуће** ~ обвинююци доказ

доказати -ажем **1.** доказац, *заст.* дошвечиц; ~ **своју невиност** доказац свою нєвиносц; **2.** *(поткауати)* удац; **неко га је доказао** хтошка го удал; **3.** *покр.* *(саопштити)* сообщиц, повесц; явиц; **имам да вам докажем важну тајну** мам вам повесц важну тайну; **4.** *(убедити)* доповесц, доказац, розказац; **не да себи** ~ нє мож му доповесц

доказати се -ажем се доказац ше; ~ **радом** доказац ше з роботу

доказивалац *х.* -аоца **1.** *(који доказује)* доказовач, доказователь; **2.** *(потказивач)* удавач

доказивати -зујем **1.** *(иуносити доказе)* доказовац, *заст.* дошвечовац; **2.** *(потказивати)* удавац; **3.** *покр.* *(саопштавати)* сообщовац, гуториц; явяц

доказивач *х. оп.* **доказивалац**

доказни -а -о доказни; ~ **материјал** доказни материял; ~ **поступак** доказни поступок

доказница *ж.* *(писмени докау)* доказнїца; потвердзенє

докле *присл. покр.* докля, покля

докапиталистички -а -о докапиталистични

докапити -им випиц, попиц *(до остатнєй капки)*

докасати -ам прибегнуц; прибегнуц на коньови

докаскати -ам придринґац; придринґац на коньови

докасна *и* **докасно** *присл.* до позней ноци

докачивати -ујем *нєзак.* ґу **докачити**

докачити -им **1.** *(уахватити, окрунути)* залапиц, заквачивц; **2.** *(дохватити)* достац; **3.** *(уграбити)* хвациц, зґрабиц

доквалификовати се -ујем се *и* **доквалифицирати се** -ам се доквалификовац ше

доквачити -им *оп.* **докачити**

доке *злуч. покр. оп.* **док**[1]

докивати -ам доковйовац

докидати -ам *оп* **укидати**

докинути -нем *оп.* **укинути**

доклати -кољем доклац

доклатити се -им се **1.** *(доћи клатећи се)* присц на кивацо (киваюци ше з бока на бок), притачкац ше; **2.** *фиґ.* *(довући се)* приблукац ше, пришпотац ше, примотац ше

докле *присл.* **1.** *(до које просторне границе)* покадз, покля; ~ **можеш да скочиш?** покадз (покля) можеш скочиць; **докле год** покадз лєм, покля лєм; **2.** *(до које временске границе)* докля, покля; ~ **ће то да траје?** докля (покля) то будзе тирваць; ~ **год** покля лєм, докля лєм; II. *злуч.* *(док)* док, покля; ~ **год** док (покля) лєм

доклегод *присл. оп.* **донекле (1, 2)**

доклен *присл. нар. оп.* **докле**

докнадити -им *(надокнадити)* **1.** надополнїц; **2.** *(коме што)* надополнїц, наградзиц, винаградзиц дакому дацо

докнадни -а -о *воєн.* дополнююци, резервни

дőковати[1] докујēм *зак. и нєзак. пом.* доковац, приводзиц/привесц ладю до доку

докòвати[2] дòкујēм *зак.* доковац

доколан -лна -лно *и* **докон** -а -о **1.** *(беспослен)* безроботни, геверни; **2.** *(дангубан)* даремни; **3.** празни, шлєбодни *(о просторе)* **доколена** *ж.* **1.** *покр. оп.* **доколеница;** **2.** *бот. (нарцис)* кичкиридж, гвиздочка

доколеница *ж.* **1.** *(чарапа)* доколєнка; **2.** сара *(часц обуї хтора ше ноши поверх ботошох од колєнох по костки);* **3.** *мн.* кратки панталони *(по колєна)*

доколенка *ж. оп.* **доколеница (2 и 3)**

доколети -лим *оп.* **доколичити**

доколица *ж.* геверносц, безроботносц, шлєбодни (геверни) час; **бити у (на) доколици** буц геверни, мац [шлєбодного] часу

доколичан -чна -чно *оп.* **доколан**

доколичар *х.* геверни, безроботни

доколичење *с.* геверносц, геверованє, безроботносц

доколичити -им геверовац, буц геверни (безроботни), мац [шлєбодного] часу

докољен *х. бо.* **1.** *оп* **дремовац;** **2.** *оп* **доколена (2)**

докон -а -о **доколан**

доконабити -им витребиц, витаманїц; побиц

доконати -ам **1.** *(свршити)* закончиц; **2.** *(одлучити)* одлучиц, ришиц, надумац; **3.** *(одгонетнути)* одгаднуц

докончати -ам закончиц, скончиц, докончиц

докончати се -ам се закончиц ше, скончиц ше, докончиц ше

докопавати -ам докоповац

докопати -ам **1.** *(уграбити)* хвациц, зґрабиц; **2.** *(уврашити копање)* докопац,

докопати се -ам се *(чега – дочепати се)* доґрабиц ше, дох[р]апац ше дачого*;* **чим се докопа пара, одмах иде у кафану** накадзи ше дохапе пенєжу, такой идзе до карчми

докорак *х. физк.* докрок

докорачати -ам докрачац

докосити -им докошиц

докотрљати *и* **докотурати** -ам **1.** прикотуляц, докотуляц, прикотурбичац, докотурбичац; **2.** *фиґ. (постати што)* дойсц до дачого, *беш.* доґурац*;* **3.** *(дотетурати се)* приплянтац ше

докотрљати се -им се прикотуляц ше, докотуляц ше, прикотурбичац ше, докотурбичац ше

докрадати се -ам се прикрадац ше, приходзиц (уходзиц) покрадзме

докрај I. *присл. оп.* **докраја (1);** II. *прим.* до конца, по конєц; **дође ~ шуме** придзе по конєц лєса

докраја *п***рисл.** **1.** до конца, до остатку; **2.** *(сасвим)* цалком, зошицким, подполно

докрајак *х.* конєц, закончене

докрајати -ам *нєзак. ґу* **докројити**

докрајњи -а -е предостатнї, перши при крайнїм (остатнїм, концовим)

докрајчавати -ам *и* **докрајчивати** -чујем *нєзак. ґу* **докрајчити**

докрајчити -им **1.** докончиц, закончиц, скончиц; **2.** *(убити)* добиц, дотлучиц, доконац; **3.** *(уништити)* дотрискац

докрајчити се -им се закончиц ше; *(умрети)* сконац

докрасти се -адем се прикраднуц ше, присц *або* войсц покрадзме; умкнуц ше *(нєобачено войсц)*

докресати -крешем докресац

докресивати -сујем докресовац

докречити -им *(уавршити кречење)* добилїц

докројити -им **1.** додац при скраваню (зрезованю); **2.** *(уавршити кројење)* скрац, зрезац, закончиц скраванє (зрезованє)

докрочан -чна -чно *физк.* докрочни

докрочити -им докрочиц, прикрочиц

доксат *х.* тераса, балкон; уходна тераса

доктор *х. (доктор наука)* доктор; **почасни** ~ почесни доктор; **2.** *(лекар)* лїкар, дохтор; **живински, марвени** ~ ветеринар, *заст.* куршмит

докторанд *х.* докторанд

докторат *х.* докторат

докторирати -ам *зак. и нєзак.* доктордовац

докторисати -ишем *видр. (вршити лекарску праксу)* дохторовац

докторица ж. **1.** *(жена доктор наука)* докторка*;* **2.** *(лекарка)* лїкарка, дохторка; **3.** *(лекарева супруга)* дохторка

докторка *ж. оп.* **докторица**

докторски -а -о докторски; ~ **дисертација** докторска дисертация; **2.** лїкарски, дохторски; ~ **етика** лїкарска етика

доктрина *ж.* доктрина

доктринаран -рна -рно доктринарни

доктур *х. покр.* лїкар, дохтор

докувавати -ам доварйовац

докувати -ам довариц

докуд[**а**] *присл.* покадз, покля

докулати -ам *покр.* помали присц (сцигнуц), притипулькац

докумен[**а**]**т** -нта *х.* документ
документаран -рна -рно документарни
документарац -рца *х.* **1.** документарец, документарни филм; **2.** *(прикупљач докумената)* документарец
документарист[**а**] *х.* документарист[а]
документација *ж.* документация
документирати -ам *оп.* **документовати**
документовати -тујем документовац
докундисати -ишем *покр.* барз допиц, висц наверх глави
доку́пити[1] до̀купим докупиц
до̀купити[2] -им дозберац, [шицко] позберац
докупљати -ам дозберйовац
докупљивати -љујем докупйовац
докусурати -ам *и* **докусурити** -им **1.** *(уаврšити)* закончиц; **2. а)** *(уништити)* знїчтожиц, знїщиц, упрепасциц, *заст.* запрепасциц; **б)** *(дотући)* добиц, скончиц, дотлучиц; **3.** доплациц, виплациц остаток
докусуривати -рујем *нєзак. ґу* **докусурати**
докучив *и* **докучљив** -а -о **1.** хтори мож дознац; хтори мож похопиц, похоплїви; *(приступачан)* доступни, приступни; **2.** *(досетљив)* здогадлїви
докучивати -чујем *нєзак. ґу* **докучити**
докучити -им **1.** *(дохватити)* долапиц, достац; ~ **што руком** долапиц дацо з руку; **2.** *фиґ. (дознати, открити)* визнац, одкриц, здогадац ше, дознац, вибачиц; ~ **чије намере** визнац дачийо намири; **3.** *фиґ. (схватити)* похопиц, (з)розумиц; **он то никако не може** ~ вон тото нїяк нє може зрозумиц
докучити се -им се **1.** *(чега -домоћи се)* доґрабиц ше, дох(р)апац ше дачого, дорвац/дорвец дацо; **2.** *(чему – приближити се)* дойсц до дачого, приблїжиц ше ґу дачому*;* **3.** *фиґ. (домислити се)* здогаднуц ше/здогадац ше
дол *х. и ж. оп.* **додолагати** долажем докладац, додавац; ~ **дрва у пећ** докладац древа до пеца **долаз** *х. оп.* **долазак**
долазак -аска *х.* приход, приходзенє
долазити -им **1.** *з розл. знач.* приходзиц; **сутра ми долази отац** ютре ми приходзи оцец; **долази зима** приходзи жима; **после Земуна долази Београд** после Земуну приходзи Беоґрад; **како долазиш до карата за утакмицу?** як приходзиш до картох за змаганєь; **кад је у кући понестајало пара, долазило је до свађа** кед у доме хибело пенєжи приходзело до звадох; **2.** *(навраћати)* приходзиц, доходзиц; **3.** *(надолаувити – о води)* росннуц, дзвигац ше; **4.** *(потицати)* походзиц; **то долази од латинске речи** то походзи од латинского слова; **5.** *(припадати)* припадац, доходзиц; **теби долази још хиљаду динара** тебе припада ище тисяч динари; **6.** *(чинити се)* видзиц ше; **он ми долази познат** вон ше ми видзи познати; **7.** *(бити)*: **он ми долази брат од стрица** вон ми братняк; ◊ ~ **себи** приходзиц ґу себе; ~ **до закључка** приходзиц до заключеня
долазни -а -о *(у који се долази)* приходни; **долазна станица** приходна станїца
долазник *х.* приходни, приходзаци
долакташ *х.* **1.** кожух з краткима рукавами; **2.** кратки рукав
долактица *ж. анат.* подлокцова косц
долама *ж.* долама *(хлопске або женске облєчиво з рукавами, длугоке попод колєна*
долањски -а -о залоньски
долап *х.* **1.** умуровани орман; **2.** ярґань, медведз *(колєсо з каблами хторе ше обраца и цага зоз студнї воду за наводньованє);* **3.** ролька за праженє кафи
долар *х.* долар
долараш *х. видр.* доларош
долац -лца *и* доца *х. дем.*(< **до**[**л**]**)** долїнка, долїночка, мали дол
долача *ж.* долїна
доле *присл. и викр.* долу; ◊ **доле-горе, горе-доле (ићи, ходати)** геваль-тамаль, горе-долу тадзи-тамаль (ходзиц); **од** ~ **а)** оддолу/од долу; **б)** *(од дна)* одсподку/од сподку; **према** ~ долу, на долу; **ставити** ~ **а)** *(на подлогу)* положиц долу; **б)** *(испод свега, на дно)* положиц на сподок; **бити ~ а)** *(на подлози)* буц долу; **б)** *(испод свега, на дну)* буц на сподку
долевак -вка *х.* вино за долїванє (*до гордова)*
долевати -ам *оп.* **доливати**
долена *присл. нар.* долу
долепити -им **1.** *(накнадно налепити)* долїпиц; докерпиц; **2.** *фиґ. (неукусно доградити)* прикерпиц, прилїпиц
долепршати -ам припирхац/припирхнуц, прифуркнуц, прилєциц
долет *х.* прилєценє; ~ **птица** прилєценє птицох;~ ~ **авиона** прилєценє авиона
долетати -ећем прилєтовац

долетети -им **1.** *з розл. знач* прилєциц; **2.** *(дојурити)* [швидко] прибегнуц, прилєциц; прифуркац *(бежаци)*
долетиште *с.* злєциско *(за авиони)*
долечивати -ујем *нєзак. ґу* **долечити**
долечити -им долїчиц, залїчиц, вилїчиц
доли *злуч.* (о)крем, лєм; **у школу ништа није понео ~ свеске и оловке** до школи нє вжал нїч окрем текох и клайбасох (лєм теки и клайбаси)
долибаша *х.* почесни госц за столом
доливати -ам долївац, досиповац
долија *ж. заст.* погар за наздравянє, наздравни погар
долијати -ам влапиц ше, буц влапени *(у лукавстве)*, долукавствовац, догамишовац; **долијала је лија** влапела ше лїшка, пришол на пса мраз
доликовати -кујем швечиц; приставац; *заст.* доходзиц
доликовати се -кује се *безос.* швечиц ше; **поступио је како се доликује** поступел як ше швечи
долина *ж.* **1.** *ґеоґр., физ.* долїна; **2.** *(међу планинама)* дол, долїна; ◊ ~ **суза (плача)** долїна слизох (плачу); **обећа(ва)ти златна брда и долине** обецовац гори и доли
долинар *х. оп.* **долинац**
долинац *х. (становник долине)* долїнян, долїнар
долински -а -о долїнски, долїнов[и], долїнов[и]
долити -лијем доляц, досипац; ~ **уља на ватру** задуц до огня, додац витру до бурї, доляц олєю на огень
доличан -чна -чно [таки] як ше швечи, достойни; **желео је да синовљево владање буде долично** жадал же би синово справованє було (таке) як ше швечи; **наишли су на ~ пријем** наишли на приєм таки як ше швечи, наишли на достойни приєм
доличити -им швечиц
долма *ж.* **1**. *(насип)* гац; **2.** *покр. (надев)* млєте месо з ризкашу *(за полнєнє паприґох и др.)*, полнєцина; **3.** *оп.* **долмача**
долмача *ж. бот. покр.* бабура (*паприґа)*
долмен *х.* долмен *(келтски надгробни памятнїк)*
долмити -им полнїц *(паприґи, бундавки и под. з млєтим месом)*
дољњи -а -е *оп.* **доњи**

доложити -им положиц ище дакус *(древа и др. на огень)*, дотопиц
долозан -уна -уно *правн.* долозни
доломит *х. мин.* доломит
доломити -имдоламац
долуњати -ам приблукац [ше], примотац ше; прицагнуц ше, пришпотац ше
долус *х. правн.* долус
долутати -ам приблукац (ше)
доља *ж.* дол, долїна, нїжина *(з ровним дном)*
дољанин *х.* **1.** *оп.* **долинац; 2.** витор з долу (з долїни), долїнов[и] витор
дољача *ж.* дол, долїна *(зароснута з гущаву)*
доље *с. зб.* долїни, доли
дом *х. з розл. знач.* дом; **деч[и]ји** ~ дзецински дом; **доњи (нижи)** ~ долнї дом *(у парламенту);* **горњи (виши)** ~ горнї дом *(у парламенту);* **очински (родни, рођени)** ~ родзени (родни, родими) дом; **вечни** ~ вични дом; **владарски (царски, краљевски, владајући)** ~ владарски (царски, кральовски, пануюци, владаюци) дом; ~ **културе** дом култури; **старачки** ~ дом за старих, старецки дом; **планинарски** ~ алпинистични дом; ~ **за изнемогле** дом за нємоцних (вислабених); ~ **омладине** дом младежи; **засновати свој** ~ пристановиц ше, основац свой дом; **сиротињски** ~ широтинєц, широтски дом
дома *присл. покр.* **1.** *(код куће)* дома; **2.** *(кући)* дому
домагати се -ажем се **1.** *(полушавати се дочепати)* доґрабйовац ше, доходзиц до дачого, дохрапйовац ше, пробовац (намагац ше) дорвец ше/дорвац ше [до] дачого (дорвец/дорвац дацо); **2.** *(стизати до чега)* якош (даяк) доходзиц (сциговац)
домадар *х. заст. (домаћин)* домашнї, ґазда
домадара *ж. заст. (домаћица)* домашня, ґаздиня
домазет *х.* присташ *(чловек хтори после женїдби жиє зоз жену у доме єй родичох)*
домазлук *х. покр.* **1.** *(домаћинство)* обисце, ґаздовство; **2.** *(испасиште)* паша; **3.** *(стока за приплод)* статок на файту; **оставили су теле за** ~ охабели целє на файту
домаја *ж.* **1**. *(отаџбина)* отечество, оцовщина; *(завичај)* родзени край; **2.** *оп.* **окућница**
домак -мка *х. дем.* **(< дом)** домик, хиж(оч)ка
домак -ка досяг, домет; ◊ **на домаку а)** блїзко при; **б)** при концу; **прво полугодиште је** ~ перше полроче блїзко (при концу)

домакнути -нем I. *прех.* додац; **помоћник је домакао мајстору клешта** помоцнїк додал майстрови клїщи; II. *нєпрех.* присц, дойсц, сцигнуц; **најзад је домакао до села** конєчно дошол до валалу

домакнути се -нем се *оп.* **домакнути (**II**)**

домала *и* **домало** *присл.* докмало; ~ **ће се вратити** докмало ше враци

домали ~ **прст** персценьов[и] палєц

домалопре *присл.* до первей[ка]; ~ **је овде седео** до первей ту шедзел

домалочас *присл. оп.* **домалопре**

домама *ж. оп.* **домамљивање**

домамити -им прилудзиц

домамљивање *с.* прилудзованє

домамљивати -љујем прилудзовац

домар *х.* **1.** *(настојник)* домар; *заст.* удворнїк, *заст.* удварош; **2.** *мн. покр.* (*укућани)* домашня челядз

домарка *ж. (настојница)* домарка

домарски -а -о домарски; ~ **служба** домарска служба

домарширати -ам *и* **домаршовати** -ујем домарш[ир]овац

до̀ма̄ћи[1] **-а̄** -е̄ I. **1.** *з розл. з*нач. домашнї; ~ **одгој** домашнє воспитанє; **домаће животиње** домашнї животинї; ~ **филм** домашнї филм; **2.** *(иурађен у кући)* своєй роботи, домашнї, *беш.* кукурични *(о шматох и под.)*; ~ **платно** платно своєй роботи; ~ **радиност** домашнє виробнїцтво; **одећа од домаћег платна** шмати з платна своєй роботи, кукурични шмати II. *у меновнїцкей служби* **1.** *ж. (домаћица)* домашня, ґаздиня; **2.** *х. мн. (укућани)* домашня челядз

домàћи[2] *и* **до̀маћи** до̀макнē̄м *оп.* **домакнути**

домаћин *х.* **1.** домашнї, ґазда; **2. (***супруг)* муж, чловек, супруг; **3.** ґазда *(чловек хтори ма добре подмирене обисце)*; ◊ ~ **човек** шорови чловек

домаћиновати -нујем буц домашнї (ґазда), провадзиц з ґаздовством, ґаздовац

домàћински[1] **-а̄ -о̄ 1.** домашнї; **хвала ти на домаћинској пажњи** здрави будз за домашню госцолюбивосц; **2.** ґаздовски; **она је из добре домаћинске куће** вона зоз доброго ґаздовского обисца

домàћински[2] *присл.* як домашнї; ~ **нам је изашао усусрет** як домашнї вишол опрез нас

домаћинство *с.* **1.** *(кућа)* ґаздовство, обисце*;* **2.** *(школски предмет)* ґаздовство

домаћити -им тримац дакого за свойого

домаћити се -им се **1.** справовац ше як дома; **2.** припитомйовац ше

домаћица *ж.* ґаздиня, домашня

домаћички -а -о ґаздиньски; ~ **школа** школа за ґаздинї

домах *х. оп.* **домак**[2]

домахати -ашем *и* **домахивати** -хујем *нєзак. (махањем давати унак)* махац, змаховац

домахнути -нем (з)махнуц, помахац, зоз маханьом дац знак

домашај *х.* **1.** *оп.* **домак**[2]; **2.** значенє; **схватио је** ~ **његових речи** похопел значенє його словох; **3.** *покр. (подручје)* подруче

домашан -шна -шно *(достижан)* досяжни, долаплїви, досцигуюци

домашати -ам **1.** *(дохватити)* долапйовац/долапяц, залапйовац/залапяц, доставац; **2.** *(досеуати)* досяговац, досциговац

домашити -им **1.** *(дохватити)* долапиц, залапиц, достац; **2.** *(досегнути)* досцигнуц, досягнуц

домбак *х.* покр. *(учкур)* гачнїк

домен *х. и* **домена** *ж.* домен

домеравати -ам *оп.* **домеривати**

домерак -рка *х.* додаток, фалаток, гарапаш *(котри ше додава при мераню же би ше достало глєдану меру)*

домеривати -рујем *нєзак.* **1.** докладац, додавац *(при мераню же би було досц чежке);* **2.** *(иумеривати)* вимерйовац, одмерйовац

домерити -им **1.** доложиц, додац *(при мераню чежини);* **2.** *(иумерити)* вимерац, одмерац, померац **домесити** -им **1.** догнєсц *(цесто);* **2.** домишиц *(хлєб)*

домести -етем замесц, позаметац

доместикација *ж. биол.* доместикация

домет *х.* досяг, досягнуце; долєт; ~ **пушке** досяг пушки

дометак -тка *х.* **1.** додаток, дополнєнє; **2.** *ґрам.* афикс

дометати -ећем **1.** *(додавати)* докладац, додавац; **2.** *(добацивати)* доруцовац

дометнути -нем **1.** *(додати)* доложиц, додац; **2.** *(добацити)* доруциц, руциц

домешати -ам **1.** *(мешајући додати)* домишац, умишац, замишац; **2.** *(уавршити мешање)* домишац, вимишац

домигивати -гујем джмуркац

домигољити -им помал(к)и присц, прицагнуц ше, притипулькац

домилети -им **1.** *(о гмиуавцима и сл.)* прицагнуц ше; **2.** помалки (помалки, помалючки, барз помали) присц

доминанта *ж.* доминанта

доминантан -тна -тно доминантни

доминати се -ам се доминац ше, бавиц домини

доминација *ж.* доминация

домине *ж. мн.* домини

доминиј *х. правн. (посед)* доминий, *заст.* домениє

доминиканац -нца *х.* доминиканєц *(припаднїк католїцкого монашского ряду св. Доминика)*

доминикански -а -о доминикански

доминион *х.* доминион

доминирати -ам доминовац

домино *х.* **1.** *(огртач)* домино; **2.** *оп.* **домине**

домиривати -рујем додавац, дополньовац, докладац

домирити -им *(додати до одређене мере)* додац, дополнїц, доложиц

домислити -им додумац

домислити се -им се **1.** *(досетити се)* здогадац ше/здогаднуц ше, найсц ришенє, роздумац, викумштирац; **2.** *(предомислити се)* предумац ше, оддумац ше

домислица *ж.* **1.** *(домишљатост)* здогадлївосц; **2.** *(домишљата особа)* здогадлїви, здогадлївец

домити -им *(удавати)* одавац, пристановяц; ◊ **дом** ~ *(кућити)* змагац ше

домити се -им се **1.** *(удавати се)* одавац ше, пристановяц ше; **2.** змесцовац ше (усельовац ше) до свойого дому; *(гнеудити се)* виц гнїздочко (гнїздо), усалашовац ше

домицати -ичем *нєзак.* I. *прех.* додавац; II. *нєпрех.* приходзиц, доходзиц, сциговац

домицил *х. правн. (боравиште)* домицил

домицилиран -а -о домициловани; ~ **меница** домицилована вексла

домишљавати се -ам се *нєзак. и частот. ґу* **домишљати се**

домишљај х *(домисао, досетка)* здогадка, здогаданка; идея

домишљан *х. оп.* **домислица (2)**

домишљанац -нца *х. оп.* **домислица (2)**

домишљанка *ж (домишљата жена)* здогадлїва, здогадлївка

домишљат -а -о здогадлїви, осетени

домишљати -ам додумовац

домишљати се -ам се **1.** *(досећати се, налазити решење)* здогадовац ше, додумовац ше, роздумовац, кумштирац; **2.** *(предомишљати се)* предумовац ше, оддумовац ше

домлети -мељем домлєц

домнети -нем чуц ше, дойсц *(о гласу, звуку)*

домобран *и* **домобранац** -нца *х. ист.* домобран, домобранєц

домовати -мујем *(становати)* бивац; *(боравити)* пребувац, *заст.* пребивац

домовина ж. **1.** *(отаџбина)* отечество, оцовщина; 2. *(уавичај)* **а)** родзени (родни, родими) край; **б)** *(у јеуику исељеника)* край; **вратио се из света у** ~ врацел ше зоз швета до краю; **3.** *покр.* мужов род, мужова родзина

домовински -а -о отечествов[и], отечествени, оцовщински, оцовщинов[и]

домовница *ж.* домовнїца, отечественїца *(документ о праве гражданства);* уверенє о државянстве

домолити -им **1.** домодлїц *(молитву)*; **2.** *(иумолити)* вимодлїц, видайкац

домољуб *х. (родољуб)* домолюб[ец], родолюб[ец], патриот[а]

домољубан -бна -бно и **домољубив** -а -о *(родољубан)* домолюбиви, домолюбни, родолюбиви

домољубац -упца *х. оп.* **домољуб**

домољубље с. *(родољубље)* домолюбє, родолюбє, домолюбивосц, родолюбивосц, патриотиз[е]м

доморити -им *(додијати)* допиц, досадзиц

домородан -дна -дно *(који припада родном крају, месту)*Щ **домородни обичаји** обичаї родзеного краю; **становништво** домашнє жительство

домородац -оца *х.* **1.** *(староседелац)* старобиватель, старожитель; **2.** *оп.* **домољуб**

домородачки -а -о старобивательски, старожительски

домотавати -ам домотовац, докруц[ов]ац

домотати -ам **1**. домотац, докруциц; **2.** *фиґ. (халапљиви појести)* погамкац

домотати се -ам се **1.** *(смотати се до краја)* домотац ше, докруциц ше; **2.** *(с муком доћи)* якош (чежко, трапезлїво) дойсц (присц), привлєчиц ше, довлєчиц ше, прицагнуц ше, доцагнуц ше

домоћи се -огнем се *чега* **1.** *(дочепати се)* доґрабиц ше, дойсц до дачого, дох[р]апац ше, дорвац ше/дорвец ше [до] дачого, дорвац/дорвец дацо; **2.** *(стићи до чега)* якош (даяк) дойсц (сцигнуц)

домски -а -о домов[и], домски

домувати се -ам се примотац ше, пришпотац ше

домуз *х. покр.* **1. а)** швиня; **б)** *(прасац)* шудов; **2.** *вет. нар.* чарни прищ, антракс

домунђавати се -ам се *покр.* дошептовац ше, шептац себе, поцихи ше догваряц

дон *х.* дон, пан *(почесна назва при мену дворяна у Шпаниї и при мену католїцкого священїка)*

дона ж. *(госпођа)* дона, панї

донакнадити -им *оп.* **надокнадити**

доналевати *и* **доналивати** -ам долївац, досиповац

доналити -ијем *оп.* **долити**

донаписати -ишем *оп.* **дописати**

донарасти -тем дороснуц, нароснуц, виросну, подроснуц

донација *ж. (даривање)* донация

донашати -ам *оп.* **доносити**

донде *присл.* **1.** *(до оног места)* потамаль/потамадз; **2.** *(до оног времена)* дотля, потамаль/потамадз

донедавни -а -о донєдавни

донедавно *и* **донедавна** *присл.* донєдавна, нєдодавна

донекле *присл.* **1.** *(до извесне даљине)* дакус, на єдней часци драги, єдну часц драги; ~ **га је испратио** дакус го одпровадзел; **2.** *(до иувесног времена)* єден час, дакус; ~ **је живео сам** єден час жил сам; **3.** *(до извесне мере)* дакус, з часци, часточно; **слажем се с тобом** ~ часточно ше складам з тобу

донети -есем **1.** *з розл. знач.* принєсц; ◊ ~ **на тањиру** принєсц на тацни; **донео га ђаво** чорт го принєсол; **донео га ветар, донеле га виле** витор го принєсол, шаркань го принєсол; **која те вода донела** ки пшамац це принєс; ~ **у мираз** принєсц як тал; ~ **закон** принєсц закон; **посао му је донео милионе** робота му принєсла (присипала) милиони; ~ **пресуду** принєсц пресуду; ~ **дете на свет** принєсц дзецко на швет, народзиц дзецко; ~ **род** зродзиц [ше]; **2.** *(спонтано, случајно донети – о околностима)* наднєсц, принєсц; **чекамо неће ли нам срећа ~ помоћ** чекаме чи нам щесце нє наднєше помоц

донжуан *х.* донжуан

донизати -ижем < **низати**

донкихотски -а -о донкихотски

донле *присл. оп.* **донде**

доножје *с. анат.* стредок талпи, стредньоталпово косци (metatarsus)

донос *х.* **1.** приношенє; **2.** *(приход)* хасен, приход; **2. а)** *(оно што је донето)* принєшене; **б)** *(мираз)* тал

доносилац -иоца *х. з розл. знач.* приноширель

доносити -им I. *прех. з розл. знач.* приношиц, доношиц; II. *нєпрех. (мирисати чиме или на што)* пахнуц, мац пах, *безос.* буц чуц*;* **ово јело доноси дуваном** тото єдло чуц на доган

доношење *с.* приношенє

доношче *с.* **1.** *(на време рођено дете или младунац)* донєшене *(дзецко або младе животинї);* **2.** *(уачето пре брака)* найдзене, заглєдане *(дзецко)*

доњак *х.* **1.** споднї камень на воденїци; **2.** *карт.* нїщок

доњанин *х.* житель долнєй часци населєня *або* ровнїни, долнян

доњи -а -е споднї, долнї; ~ **веш** споднї шмати; ~ **вилица** долня (сподня) вилїца; ~ **дом** долнї дом; **доњи слојеви друштва** долнї (споднї) пасма дружтва; ◊ ~ **гранична вредност** *мат.* долня гранїчна вредносц

доњица *ж. (жипон)* подолок, била *(ґен.* -лей*)*, кошуля [*на сподок, посподку*]

доњолужички -а -о долньолужицки

доњушити -им *осн., фиґ.* винюхац, винюхциц, напахац

дообедовати -дујем *(довршити ручак)* наполудньовац ше

доонда *и* **до онда** *присл.* до теди/дотеди, по теди/потеди

доондашњи -а -е дотедишнї, потедишнї

доорати -рем доорац

допадати -ам **1.** *(у нешто -доспевати)* падац, доставац ше; **два пута је допадао руског ропства** два роз падал до руского рабства; **2.** *(уадобивати ране)* буц ранєти; **допадао је више пута тешких рана** вецей раз бул чежко ранєти; **3.** нараз ше зявйовац; приходзиц; **4.** *(припадати)* припадац; **све најбоље мене допада** шицко найлєпше мнє припада; **5.** *(бити у сродству)* приходзиц,

буц; **по сродству му је допадао таст** по родзинстве му бул швекор

допадати се -ам се **1.** *(свиђати се)* пачиц ше, буц по дзеки; **2.** *покр. (чинити се)* випатрац, *безос.* видзиц ше; **некако ми се допадаш познат** видзиш ми ше познати, видзи ше ми же ши ми познати, випатраш ми познати

допадљив -а -о **1.** красни, приємни, лакомни, прицагуюци, мили, хтори ше дакому пачи; **2.** *(предусретљив)* любезни, приязни, облєсни

допаднути -нем *оп.* **допасти**[1]

допарати -ам *(довршити парање)* допарац

допаркивати -кујем *(често долаути)* часто заходзиц (забеговац, приходзиц), часциц

допасти -аднем **1.** добегнуц, прибегнуц; убегнуц; набегнуц; забегнуц; улєциц; **он допадне у собу сав задихан** прибегнул до хижи барз (шицок) задихани; **2. а)** *(чега)* спаднуц, упаднуц, присц (*до нєзгодного положеня и под.);* **допадне талијанског ропства** спаднул до талиянского рабства; **б)** *(догурати до каквог увања и сл.)* догнац, доґурац; **допадох за писарчића** доґурал сом до писарчка; **3.** *(пасти у део)* припаднуц, уйсц ше; **њему је допала кућа и виноград** йому припадла хижа и виніца; **4.** *(добити)* достац; **тешких рана сам допао** достал сом чежки рани

допасти се -аднем се **1.** попачиц ше, пачиц ше, любиц ше; злюбиц ше, спачиц ше *(звич. з неґацию)*; **допала му се њена коса** попачели ше му єй власи; **није му се допало оно што сам рекао** нє барз ше му злюбело (спачело) тото цо сом гварел; **допало ми се њено понашање** любело (пачело) ше ми єй справованє; **2.** *(учинити се)* видзиц ше, мац упечаток; **нешто му се допало као да то није тако** цошка ше му видзело же то нє так

допев *х.* дошпив

допевак *х.* дошпивок; пришпив, рефрен

допевати -ам дошпивац

допевка *ж. оп.* **допевак**

допентрати се -ам се видрапац ше, виґрабац ше, випендрац ше

доперјати -ам прибегнуц, прилєциц *и фиґ.*

доперјашити -им *оп.* **доперјати**

допети се -пнем се *оп.* **допентрати се**

допећи -ечем допечиц, упечиц

допећи се -ечем се допечиц ше, упечиц ше

допешачити -им допешачиц, припешачиц, дойсц (присц) пешо

допинг *х.* допинґ

допинговати (се) -гујем (се) *зак. и нєзак.* допинґовац (ше)

допирати -рем **1.** *(долазити)* приходзиц, доходзиц, сциговац; **2.** *(досезати)* досяговац; доперац; **3.** *(о звуцима, мирисима и сл.) безос.* буц чуц; **иза брда је допирао лавеж паса** споза брега було чуц бреханє псох; **4. (***о оку)* долапйовац, досциговац; **докле год ти око допире** покля ци лєм око долапює; **5.** *(о појавама у времену)* исц, досяговац; **неки летописи допиру до 14 века** даєдни лїтописи иду аж по 14. вик; **7.** *заст. (дотицати)* дорушовац, дотикац

допиривати -рујем *(пирењем доносити ваудух)* приношиц, приводзиц, доводзиц; дуц, придувовац; **ветрилима се чист ваздух допирује** з вентилаторами ше чисти воздух приводзи

допирити -им **1.** прибегнуц, добегнуц, прифуркац, прилєциц; **2.** придуц, принєсц, нанєсц; **ветар је допирио лишће** витор нанєсол лїсца; **3.** *(допрети – о мирису и сл.)* дойсц, присц, буц чуц; **мирис печења допирио је горе** запах печеня дошол (було чуц) аж горе

допис *х. з розл. знач.* допис

дописати -ишем дописац

дописивати -сујем дописовац

дописивати се -сујем се дописовац ше

дописни -а -е дописни; ~ **члан академије** дописни член академиї

дописник *х.* дописователь, дописнїк

дописница ж. **1.** дописнїца, карта, карточка; **2.** *(жена дописник)* дописователька, дописнїца

дописнички -а -о дописовательски, дописнїцки

дописништво *с.* дописовательство, дописнїцтво

допитати се, -ам се **1.** *(распитати се)* розпитац ше, дознац ше, презнац ше; **2.** *(договорити се)* догвариц ше, порадзиц ше

допити -ијем допиц, попиц, випиц

допитивати се -тујем се догваряц ше, радзиц ше

доплавити -им *(донети поплавом)* принєсц, нанєсц; **вода је доплавила дрвеће** вода принєсла (нанєсла) древа

доплазити -им прицагнуц ше

доплата *ж.* доплаценє, доплата; доплацанка
доплатак -тка *х.* доплаток, додаток *(ґу плаци)*
доплатити -им доплациц
доплаћивати -ћујем доплац[ов]ац
доплевити -им доплєц
доплести -тем **1.** доплєсц *(венєц и под.);* **2.** доштрикац
доплетати -ећем *нєзак.* **1.** доплєт[ов]ац; **2.** доштриковац
допливавати -ам приплїовац, доплїовац
допливати -ам приплївац, доплївац **доплинути** -нем *оп.* **допливати**
доповити -им приплївац, доплївац *(о ладї и под.)*
доплутати -ам *(допловити ношен водом)* **сплав је доплутао до обеле** вода принєсла дереґлю ґу побережю
доподне -ева *с.* предполаднє
доподневни -а -о предполаднььови, дополадньови
допола *присл.* **1.** *(до половине)* до поли; ~ **испијена боца** до поли попита фляша; **2.** *(напола)* наполу; ~ **изгорело дебло** наполу згорене стебло
допомагати -мажем допомагац, доприношиц
допоменути -нем доложиц, додац *(у бешеди),* повесц, доруциц
допомоћи -огнем допомогнуц, допринєсц
доправити -им доправиц
доправка *ж.* доправянє, доправка
доправљати -ам доправяц
допрати -перем **1.** *(рубље)* дорайбац, вирайбац; **2.** *(судове)* допомивац, попомивац; **3.** *(лице и др. – умити)* поумивац, умиц; **4.** *(косу)* змиц; **5.** *(уубе, под)* дочухац, очухац
допратити -им припровадзиц, допровадзиц
допраћати -ам припровадзовац, допровадзовац
допрашити -им **1.** *(довршити прашење)* допращковац, попращковац; **2.** присц, прибегнуц *(дзвигаюци прах)*
допрема *ж,* привожене, приношенє
допремити -им **1.** привезц, принєсц; **2. а)** *(довести)* привесц; **б)** *(привести)* привесц под стражу; **3.** *покр.* закончиц, окончиц
допремни -а -о превозни, транспортни
допрести -едем допресц
допрети -ем *зак.* **1. а)** *(о људима)* дойсц, сцигнуц; **б)** *(о појавама, предметима и сл.)* долапиц, достац, досягнуц; **в)** *(о увуцима, мирисима и сл.)* учуц, *безос.* учуц ше*;* присц, дойсц; **допро је до мене звук свирале** учул сом звук пищалки; **до њих је већ допро глас** по нїх уж пришол глас, вони уж чули; **г)** *(о погледу)* долапиц, досцигнуц; **докле ти око допире** покля лєм видзиш, покля ци око долапи; ґ) *(о временским појавама)* досягнуц, дойсц; **стих је до нас допро путем усменог предања** стих до нас дошол през усне приповеданє; **2.** *покр.* сцигнуц, найсц часу
допржити -им допражиц, упражиц
донринети -есем **1.** допринєсц, допомогнуц, припомогнуц; оможлївиц, подпомогнуц; прислужиц ше *(мац заслугу)*; **2.** *(дати као свој део)* дац, уплациц
допринос *х.* **1.** доприношенє; **они су дали свој допринос у заједничкој борби** вони дали свойо доприношенє у заєднїцкей борби; **2.** допринос; прилог, улог, уплаценє; **свако помаже новчаним доприносима како може** кажде помага зоз пенєжнима доприносами як може; **3.** *(род)* урожай; **допринос кукуруза са једног хектара** урожай кукурици з єдного гектара
доприносити -им *нєзак.* **1.** доприношиц, допомагац; оможлївйовац, подпомагац; прислужовац ше *(мац заслуги)*; **2.** давац, уплацовац
допричати -ам доприповедац, виприповедац
допрозорје *и* **допрозорник** *х. буд.* приоблачнїк, рам облака
допртити -им принєсц, привлєчиц *(на хрибце або на плєцох)*
допрхати -ршем **1.** прилєциц, припирхац; **2.** *фиґ.* прибегнуц, прифуркац
допуз *х. видр.* приселєнєц, прислєни, *беш.* додьош
допузати -ужем и **допузити** -им **1.** *(довући се)* прицагнуц ше, доцагнуц ше; **2.** *(о детету)* приpaчковац, дорачковац
допуна *ж. з розл. знач.* дополнєнє
допунилац -иоца *и* **допунитељ** *х. оп.* **допуњавач**
допунити -им *з розл. знач* дополнїц
допунски -а -о **1.** дополнююци; **2.** додатни, додаткови; помоцни; *(споредан)* побочни; **3.** познєйши, надополнююци
допуњавати -ам и **допуњивати** -њујем дополньовац
допуњавати се -ам се дополньовац ше
допуњавач *х.* дополньовач, дополньователь
допуњивати -ам *оп.* **допуњавати**

допусница *ж. (дозвола уа пролау и др.)* препуснïца; допущенє, дозвола, дошлєбодзенє

допуст х. **1.** *(одобрење)* допущенє, дошлєбодзенє, дозвола; **2.** одсуство; *(одмор)* [рочни] одпочивок

допустан -сна, -сно **1.** одсуствов[и], одпочивков[и]; **2. а)** допущуюци, дозволююци, дошлєбодзуюци; **б)** *ґрам.* допусни, допустови; ~ **реченица** допусне виреченє

допустив -а -о *и* **допустљив** -а -о допущуюци, дошлєбодзуюци; прилаплїви, можлїви

допустити -им **1.** *(дозволити)* допущиц, дошлєбодзиц, *заст.* дозволїц*;* **2.** *(сложити се)* зложиц ше, допущиц; **допустио је да је и сам крив** допущел же є и сам виновати **3.** оможлївиц, дац можлївосц; **4.** пущиц, одпущиц *(дакого же би пошол)*

допустити се -им се *(не одупрети се)* дац ше, подац ше *(спревесц и под.)*

допутовати -тујем припутовац, допутовац; сцигнуц, присц

допухати -пушем **1.** престац дуц; **2.** принєц, придуц; **који те је ветар допухао** яки це витор принєсол; **3.** прилєциц, прибегнуц *(швидко як витор)*

допушити -им покуриц, докуриц

допуштати -ам **1.** допущовац, дошлєбодзовац, дозвольовац; **2.** складац ше; допущовац, припознавац; **допуштам да се у сликарство не разумем** допущуєм же ше до малярства нє розумим; **3.** оможлївйовац

допуштати се -ам се *(не одупирати се)* давац ше, подавац ше

допуштење с. допущенє, дошлєбодзенє, дозвола; приставанє, одобренє; **с допуштењем** з допущеньом, кед допущице

дора *х. гип.* < **дорат**

дорада *ж.* доробок; *(радња)* дорабянє

дорадак -атка *х.* предмет доробку; додаток *(ґу законченей роботи)*

дорадити -им **1.** доробиц, закончиц, виробиц; **2.** *покр. (учинити)* зробиц, поробиц; наробиц; **3.** *покр.* допринєсц; спричинїц

дорађивати -ђујем дорабяц

доранити -им присц вчас рано; присц скорей *(як ше обчекує)*

дорастао -сла, -сло **1.** одроснути; **2.** *(до нечега, уа нешто)* дороснути; **он је дорастао за борца** вон дороснул за борца; **3.** *(некоме)* буц ровни, дороснуц дакому*;* **жене су као радници дорасле мушкарцима** жени як роботнїки ровни (доросли) хлопом

дорастати -ам **1.** дорастац; **2.** *фиґ.* дозревац, поставац узрети, дорастац

дорасти -тем **1. а)** вироснуц, нароснуц; **б)** *(до нечега, нечему, уа нешто)* дороснуц; **2.** *(некоме)* буц ровни, дороснуц *(дакому по своїх прикметох);* **ја ценим противника који ми је дорастао** я почитуєм процивнїка котри ми ровни (котри ми дорос)

дорат *х.* цмочервени (кафови) конь; конь *(вообще)*

доратаст -а -о цмочервени, кафови *(звич. о фарби коня)*

доратни -а -о довойнови, предвойнови

дорачунати -ам дораховац

дореволуционарни -а -о и **дореволуциони** -а -о дореволуцийни, предреволуцийни

доренесансни -а -о доренесансни, предренесансни

дорећи -ечем **1.** доповесц, виповесц; **2.** доруциц, скричац; **„Ја ћу..." дорече ми он у трку** „Я поробим...” скричал ми док бежал; **3.** *покр. (поткауати)* удац, приявиц, уявиц

дорзалан -лна -лно *(леђни)* дорзални, хрибтов[и]

дорибати -ам < **рибати**

дорза *ж. покр.* ручка *(на древеним плугу)*

дорија *и* **дорин** *х. оп.* **дорат**

дорити -ијем < **рити**

дорка *г.* цмочервена (кафова) кобула

доро *х. оп.* **дора**

доронга *ж. покр.* **1.** *(дуже дрво)* доронґа, груба палїца, древо **2.** *(уже)* штранґ, паньваш; **3.** *видр.* доронґа, драбина *(о високим нєзґрабним чловекови)*

доронити -им присц муряюци ше, приплївац попод воду

дорски -а -о дорски; ~ **стил** дорски стил

доручак -чка *х.* фриштик, заранок

доручати -ам доєсц, наполудньовац ше

доручје *с.* **1. а)** *анат.* конар гарсци, доруче; (metacarpus); **б)** рука *(за песцу)*; **на доручју је блистала златна гривна** на руки ше блїщала златна брезлетка; **2. а)** операче *(на фотелї);* **б)** рукохват *(коло ґарадичох),* ограда; роштель *(на балконє и под.)*

доручковаоница *ж.* єдальня *(у хторей ше фриштикує)*

доручковати -кујем *зак. и нєзак.* фриштиковац, *рид.* заранковац

досад *и* **досада** *присл.* до тераз, дотераз, по тераз, потераз

досада *ж.* **1.** допитосц; **не знам шта ћу од досаде** нє знам цо од допитосци; **2.** *(терет, сметња)* терха; **бити на досади коме** буц дакому на терхи (на завадзе)

досадан -дна -дно **1. а)** допити, досадни; ~ **филм** допити филм; **б)** *(који некоме досађује)* допити, досадзени, досадни; **2.** *(несносан)* мерзени, нєподношлїви

досадашњи -а -е потерашнї

досадити[1] до̏са̄дим **1. а)** *часто безос. (коме)* допиц, досадзиц; **досадило ми је** допило ми; **досадити до огавности** обриднуц, барз допиц; **б)** *(сметати коме)* допиц, завадзац, буц на завадзе; **2.** *заст.* **а)** *(нашкодити)* начкодзиц, напакосциц, наупрекосциц; **б)** *(уништити, убити)* знїщиц, забиц, знєсц (зроїц) зоз швета; **сад га погуби, другачије му не можеш досадити** тераз го забий, иншак го нє можеш знєсц зоз швета

досадити[1] до̏са̄дим[2] досадзиц**досадљив** -а -о *оп.* **досадан**

досадљивац -вца *х. оп.* **досадник**

досадник *х.* допити, досадзени

досадно *присл.* допито, досадно

досађивати -ђујем *нєзак.* **1.** доповац, досадзовац; завадзац; **2.** *(шкодити)* чкодзиц дакому *або* дачому; губиц дацо; **хлор дисању досађује** хлор чкодзи диханю

досађивати се -ђујем се буц допито дакому *безос.*; **досађује се** допито му

досведочити -им доказац, утвердзиц *(зоз шведоченьом)*

досведочити се -им се прешвечиц ше, дошвечиц ше, доисциц ше

досветљивати -љујем дошвицовац, руцац шветлосц *(по одредзене одстоянє)*

досвирати -ам **1.** дограц, виграц; **2.** *(дофијукати)* пригвижджац; **досвира невидљива граната** пригвижджала нєвидлїва ґраната

досег *х.* **1. а)** *(домашај)* досяг; **повуче је изван досега моћи бесне воде** поцагнул ю з досягу моци збешнєтей води; **б)** *(дохват)* долапенє; видогляд; **одложио је књигу на досег руке** одложел кнїжку на долапенє руки, одложел кнїжку так же би ю могол з руку долапиц; **уминула је пред досегом мојих очију** скапала пред видоглядом моїх очох; **в)** *физ.* амплитуда; **2.** *(смисао, уначај)* смисел, значенє; **нису схватили ~ његових речи** нє похопели значенє його словох; **3.** граніца; **поглед се губио на досегу Босне** попатрунок ше трацел на граніци Босни

досегнути -нем **1.** *(до некога, нечега – домашити)* достац, долапиц дакого *або* дацо, дойсц до дакого *або* дачого; **не могу ~ до дна, треба ми дужи штап** нє можем достац дно, треба ми длугша палїца; **2.** *(некога, нешто)* **а)** *(дохватити)* вжац, достац, влапиц; **исправи се и досегну торбу** випросцел ше и вжал торбу; **б)** *(уакачити; уадесити)* заквачиц, залапиц; знайсц; **та болест је баш њега ~ морала** тота хорота право його знайсц мушела; **в)** *(обухватити)* облапиц; **куће су високе, једва им можеш врхунац оком** ~ хижи барз високи, лєдво им можеш верх з оком облапиц; **г)** *(стећи)* достац, посцигнуц, змогнуц; **што желим, немогу** ~ цо жадам, нє можем посцигнуц; **ґ)** *(схватити)* зрозумиц, порозумиц, похопиц; **по смислу се то могло** ~ по смислу ше тото могло похопиц; **3.** *(постићи одређен степен)* досцигнуц, наполнїц; ~ **двадесет седму није шала** наполнїц двацец седми то нє франта; **4.** *(бити довољан)* буц досц, потирвац, вистац; **за штампање не би досегао ни капитал банке** за друкованє би нє бул досц (би нє вистал) анї капитал банки; **5.** *(стићи урадити)* сцигнуц зробиц, посцигнуц; **ради се како ко може** ~ роби ше хто як може сцигнуц

досежан -жна -жно **1.** досяжни, досцигуюци, долаплїви; доступни; **2.** похоплїви, розумлїви

досезати -ежем *нєзак.* ґу **досегнути**

досејати -јем **а)** пошац, дошац; закончиц шаце; **б)** подшац

доселити -им приселїц, доселїц

доселити се -им се приселїц (ше), доселїц ше

доселица *х. и ж. покр. оп.* **досељеник**

доселост *ж. правн. оп.* **одржај**

досељавати -ам присельовац, досельовац

досељавати се -ам се присельовац (ше), досельовац ше

досељеник *х.* приселєни, приселєнєц

досељенички -а -о приселєнїцки, приселєнски

досести -еднем *правн.* здобуц на основи триманїни

досетан -тна -тно *оп.* **досетљив**

досетити се -им се **1. а)** одгаднуц, похопиц; заключиц; потрафиц, згаднуц; **то знаш или**

се лако досетити можеш то знаш або можеш лєгко потрафиц; **б)** *(довити се)* здогаднуц ше, викумштирац, здумац; знайсц ше; **2.** *(сетити се)* здогаднуц ше/здогадац ше, *рид.* згадац/згаднуц; пригадац себе; ◊ ~ **јаду** похопиц же ше случело *або* ше рихта дацо нєдобре

досетка *ж.* **а)** *(доскочица)* франта, жарта; виц, штос; **б)** здогадка, здогаданка, духовите ришенє

досетљив -а -о **1.** здогадлїви, огадани, знаходлїви, вешти, схопни; **2.** духовити, франтовлїви, жартовлїви

досећати се -ам се **1. а)** похопйовац, одгадовац, потрафяц; **сад се, чини ми се, досећам** тераз, видзи ше ми, похопюєм; **б)** *(домишљати се)* видумовац, здумовац, кумштирац; **три дана се досећам не бих ли нашао решење** три днї здумуєм чи бим нє нашол ришенє; **2.** *(сећати се)* здогадовац ше; **досећао се свих догађаја** здогадовал ше шицких подїйох

досећи -егнем *оп.* **досегнути**

досиноћњи -а -е довечарши, довчерайши

досипати -ам *(сипку материју)* досиповац; *(течност)* долївац, досиповац

доскакати -ачем **1.** *зак.* **а)** доскакац, прискакац; прибегнуц, добегнуц; **б)** *(коња)* пригнац; **2.** *нєзак.* **а)** доскаковац; **неко доскаче, а неко прескаче** дахто доскакує, а дахто прескакує; **б)** *фиґ.* *(некоме)* надмудровац, побивац дакого; **он доскаче и школованим људима** вон надмудрує и школованих людзох; **в)** *(надјачавати)* звладовац; **доскаче тегобама како где може и уме** звладує почежкосци як дзе може и зна

доскакивати -кујем *нєзак.* *ґу* **доскакати**

доскакутати -уће́м прибегнуц подскакуюци; пришкинтац, присц шкинтаюци

доскитати се -ам се приблукац [ше]

доскок *х.* *з розл. знач.* доскок

доскора *присл.* **1.** донєдавна; **2.** *(ускоро)* нєодлуга, пошвидко, *беш.* пофришко

доскорашњи -а -е **1.** донєдавни; **2.** котри ше нєодлуга збудзе

доскочан -чно *и* **доскочљив** -а -о *(довитљив)* здогадлїви, знаходлїви, *беш.* осетени

доскочити -им *зак.* **1.** доскочиц, прискочиц; прибегнуц, прилєциц **2. а)** доскочиц; **некад је линију прескочио, а некад није ни доскочио** дараз линию прескочел, а дараз анї нє доскочел; **б)** *(сустићи)* сцигнуц дакого; **она скочи и доскочи му** вона скочела и сцигла го; **3.** *фиґ.* *(некоме, нечему)* **а)** надмудриц; **проналази начине како да доскочи цензури** пренаходзи способи же як надмудри цензуру; **б)** звладац, премогнуц дакого *або* дацо; вивесц шора дакому *або* дачому; **нема никога ко би овом јаду доскочио** нєт нїкого хто би тото зло премогол

доскочица ж. **1.** франта, жарта, виц, штос; **2.** лукавство; здогадлївосц; подкуренє, подвала

доскочиште *с. спорт.* доскочиско

доскочан -чна -чно доскочни; **доскочни кругови** *физк.* доскочни карики

досладити -им досладзиц

дослађивати -ђујем досладзовац

доследан -дна -дно дошлїдни

дослеђење *с. правн.* дополнююца увидка

досликати -ам домальовац; досликовац

дослован -вна -вно **1.** *(веран оригиналу – о тексту)* дословни; вирни, подполни; **2.** *(буквалан)* буквални

дослуживати -жујем **1.** *(довршавати службу)* дослужовац; **2.** *(нечим, нешто)* дослуговац, вислуговац *(госциох);* дочерповац *(ище єдла)*

дослужити -им **1.** *(довршити служе*ње**)** дослужиц, вислужиц, одслужиц; **2.** *(коме до краја живота)* дотримац дакого, дослужиц дакому; **2.** *(дотрајати)* дослужиц, дотирвац, *експр.* дотрискац ше

дослутити -им **1. а)** *(наслутити)* нагаднуц, предпоставиц; подумац; заключиц; **из његових речи се томогло дослутити** по його словох ше то могло нагаднуц; **б)** *(некоме – ставити до унања)* наявиц, дац на знанє, указац; **није хтео да им дослути о свом одласку** нє сцел им наявиц свой одход **2.** *(наговестити)* предсказац, нависциц; **не говори тако, дослутићеш зло** нє гутор так, нависциш зло

дослућивати -ћујем *нєзак.* **1.** *(наслућивати)* нагадовац, предпоставяц, подумовац заключовац **2.** *(служити као предунак)* пред(с)казовац, нависцовац

дослух *х.* **1.** приятельство; **с народом у дослуху будите** з народом жийце у приятельстве; **2.** догварка, совитованє; спорозуменє, дослух; **3.** *пей.* тайна вяза, компалованє, дослух; **био је у дослуху са**

властима бул у тайней вязи (компаловал ше) з власцами

дослухнути 1. *(раuабрати)* зачуц, учуц; *(начути)* дочуц ше, начуц

дослушати -ам вислухац, чуц *(до конца)*

досмрдети -им *вулґ.* допиц, досадзиц; *безос.* обриднуц

досмртан -тна -тно доживотни

досолити -им *осн. и фиґ.* досолїц, посолїц

досољавати -ам *осн. и фиґ.* досольовац, солїц

доспавати -ам **а)** доспац, одспац, преспац ше; **б)** виспац ше

доспевати -ам *нєзак.* **1. а)** *(долаuити до чега, набављати)* досциговац дацо, доходзиц до дачого, набавяц дацо; **до потребних ствари доспевамо тешко** до потребних стварох чежко доходзиме; **б)** *(долаuити)* приходзиц, доставац ше; **доспевао је у разне ситуације** приходзел до рижних ситуацийох; **2. а)** *(доносити род – о усевима)* зрец, дозревац, родзиц; **кад трешње доспевају, клима мора да је блага** кед черешнї дозреваю, клима муши буц блага; **б)** *(приспевати уа исплату)* досциговац, сциговац; **в)** *(о времену)* доходзиц, наступац; **дечаку је доспевала четврта година** хлапцови доходзел штварти рок; **3.** *(стиuати)* сциговац, приходзиц **она свугде доспева, па све дозна** вона вшадзи сцигує, та шицко дозна; **4.** *(успевати)* удавац ше, поспишовац ше, *беш.* исц од рук*;* **иако има много посла доспева да оде у позориште** гоч ма вельо роботи, удава ше му пойсц до театру

доспели -а -о *правн.* досцигнути; ~ **обавеза** досцигнута обовязка

доспелост *ж.* досцигнутосц *(за виплацанє)*

доспети -ем **1. а)** *(допрети, досегнути)* дойсц, досягнуц до дачого; долапиц дацо **ухватили су га пре него што је доспео до капије** влапели го скорей як цо дошол по капурку; **б)** *(сроuати се)* спаднуц, присц на дацо; **мислио сам да сам богат, а доспео сам до просјачког штапа** думал сом же сом богати, а спаднул сом на жобрацку палїцу; **б)** *(напредовати)* присц до дачого; **то богатство је доспело до огромне величине** тото богатство пришло на барз вельке; **г)** *(набавити)* дойсц до дачого, набавиц; **да ми је знати како си до тога доспела** кед бим лєм могла знац як ши до того дошла; 2. а) *(стасати, саурети)* дозрец, узрец, дойсц; вироснуц, нароснуц; **ниски усеви су доспели раније** нїзки шаца скорей узрели; **б)** *фин. (приспети уа исплату)* сцигнуц; **в)** *(доживети)* сцигнуц, дожиц; **ћерка је доспела да буде васпитана европски** дзивка дожила буц воспитана по европски; **г)** *(наступити – о времену)* наступиц, присц; **била је доспела и јесен** пришла и єшень; **3. а)** *(доћи, стићи)* присц, сцигнуц, найсц ше, достац ше; **једне ноћи доспу оне у једну кућу** єдней ноци пришли вони до єдней хижи; **б)** *(уапасти у што)* упаднуц, западнуц до дачого; **култура је доспела у кризу** култура западла до кризи; **4.** *(приспети)* присц, сцигнуц даґдзе; **доспео је читав сат касније** пришол цалу годзину познєйше; **5.** *(дотећи)* мац досц; *безос.* вистац; **неће нам** ~ **брашна** нє будземе мац досц (нє вистанє нам) муки; **6. а)** *(стићи)* сцигнуц, найсц часу, постарчиц, вистарчиц; **доспела је и да плеви и да чупа** постарчела и плєц и таргац; **б)** *(стићи на време)* сцигнуц; **гледај да доспеш на ручак** пать сцигнуц на полудзенок; **в)** *(бити готов)* закончиц, буц готови; **чекао је да сви доспеју** чекал док шицки нє закончa; **6.** *(наћи се негде)* достац ше, вжац ше, найсц ше даґдзе*;* **како си ти овде доспео?** як ти ше ту досталь як ти ше ту вжаль

досред *прим.* достред/доштред; **морам доћи досред поља равна** мушим сцигнуц достред/доштред поля ровного

дост *х.* **а)** приятель, товариш, пайташ; **б)** госц

доста *присл.* **а)** *(довољно)* досц, достаточно; надосц; **б)** *(много)* вельо; *(јако много)* барз вельо, превельо; ◊ ~ **је кад бију (туку)** досц кед бию; **не зна шта је** ~ нє зна цо досц

достава *ж.* **1.** випоручованє, уручованє, придаванє; **2.** *оп.* **доставница**; **3. а)** приява, обтужба, уява; **б)** обвисценє, сообщенє, информация; представка

доставити -им **1. а)** доручиц, придац, доставиц, уручиц, дац; пренєсц; **б)** одослац, послац, випоручиц *(робу и под.);* **2.** *(поткаuати)* удац, приявиц, уявиц

достављати -ам **1. а)** доручовац, придавац, доставяц, уручовац, давац*;* **б)** випоручовац, посилац *(робу, пенєж и под.);* **2. а)** *(јављати)* сообщовац, обвисцовац, информовац, явяц *жвисти, новосци и под.);* **б** *(поткаuивати)* удавац, приявйовац, уявйовац

достављач *х.* **1. а)** *(уручилац)* доручователь/доручовач, уручователь/уручовач, доставяч; розношач; курир; **2. а)** *(поткауивач)* удавач, приявйовач, уявйовач; **б)** *(иувештач)* информовач, обвисцовач

доставни -а -о доручни, доручоваци; випоручни, випоручоваци; ~ **служба** служба за доручованє (випоручованє)

доставница *ж. адм.* **1.** доручни лїсток, лїсток (потвердзенє) о дорученю; **2.** писане обвисценє; писана поволанка

достајати -јем **а)** буц досц (достаточно, достаточни); одвитовац, задовольовац; **сасвим је достајао сам себи** подполно бул достаточни сам себе; **б)** *безос., частейше одрек. (некоме)* оставац, преоставац; **једва ми достаје времена за читање** лєдво ми остава часу за читанє; **в)** *звич. безос.* хибиц, нєдоставац; **достајало је само мало да избије скандал** лєм кус хибело же би вибил скандал

достати -анем I. *нєпрех.* **1.** *(дотећи)* буц досц; **зејтина мора** ~ олєю муши буц досц; **2.** *(досећи)* достац, долапиц, дорушиц, дотхнуц; **3.** *(одолети)* спроцивиц ше дакому, звладац дацо; II. *прех. (прибавити)* достац дацо, дойсц до дачого, доґрабиц ше, дох(р)апац ше дачого

достиг *х.* **1.** *(достизање):* **појурио је за њим у (на)** ~ розбегнул ше за нїм же би го сцигнул; ◊ **избити кога на** ~ набиц дакого дзе ше лєм доґраби (сцигнє)

достигнути -нем **1. а)** *(стићи)* сцигнуц; **достигли су колону која је одмицала** сцигли колону котра одходзела; **б)** *(стићи и ухватити)* здибац; **достигла су га два пандура** здибали го двоме жандаре; **2.** *(допрети)* досягнуц, досцигнуц; **подигао се у висине које пре њега није нико достигао** дзвигнул ше до висинох яки пред нїм нїхто нє досягнул; **3.** *(постићи иувесну количину)* досцигнуц; **угојена грла достигну тежину од 5 килограма** викармени гарла досцигню чежину од 5 кили; **4.** *(постићи успех раван коме)* буц ровни дакому, вировнац ше, виєдначиц ше з даким; ~ **другове у старијем разреду** буц ровни товаришом у старшей класи; **5.** *(стећи)* змогнуц, здобуц дацо, дойсц до дачого; видійствовац дацо; ~ **признање** здобуц припознанє; **6.** *(бити довољан)* буц достаточни, буц достаточно, вистарчиц; **ово богатство би достигло за све раднике** тото богатство би було достаточне за шицких роботнїкох

достигнуће *с.* **1.** досцигнуце, посцигнуце, витворенє; здобуце, здобуток; **2.** *(досег)* досяг

достижан -жна -жно **1.** досцигуюци, досяжни; **2. а)** *(остварив)* посцигуюци, витворлїви; **б)** *(доступан)* доступни

достизати -ижем *нєзак.* **1. а)** *(стиуати)* сциговац; **б)** *(стиуати и хватати)* здибовац; **2.** *(допирати)* досяговац, досциговац; **3.** *(постиуати иувесну количину)* досциговац; **4.** *(постиуати успех раван коме)* буц (поставац) ровни дакому, ровнац ше, вировновац ше виєдначовац ше з даким; **5.** *(бити довољан)* буц достаточни, буц достаточно, старчиц, вистарчовац; **6.** *(стицати)* змагац, здобувац дацо, доходзиц до дачого; **7.** задовольовац, одвитовац *(по количестве, обсягу и под.)*

достићи -игнем *оп* **достигнути**

достојан -јна -јно **1.** достойни; заслужни; **2.** одвитуюци, задоволююци, пристойни; **3.** углядни, прикладни, чесни

достојанствен -а -о **1.** достоїнствени; отмени *(о особи);* горди, префинєни *(у справованю);* возвишени *(о стилу);* **2.** углядни, значни, вельки *(о положеню, знаню и под.)*

достојанственик *х.* достоїнственїк, *заст.* достойнїк

достојанство *с.* **1.** достоїнство, возвишеносц, отменосц; **2.** *(титула)* достоїнство, титула, чин, званє; **краљевско ~ и сва уставна права наследни су** кральовске достоїнство и шицки уставни права нашлїдни

достојати -јим **а)** *(до краја одстојати)* достац, постац; **б)** *(укиснути – о тесту)* одстац, викиснуц; **в)** *(улежати се – о ракији)* одлєжац; **г)** *(дозрети – о воћу)* дозрец

достојник *х. оп.* **достојанственик**

достријћи -ижем доштригац/достригац

дострујати -јим приструїц, доструїц

доступан -пна -пно **1.** *(приступачан)* приступни, доступни, ґу котрому мож дойсц; **та вода је лако доступна са свих страна** тота вода лєгко приступна зоз шицких бокох, ґу тей води мож лєгко дойсц зоз шицких бокох; **2.** *(докучив)* доступни; похоплїви, розумлїви; обачлїви

доступачан -чна -чно *оп.* **доступан**
досуда *ж. правн.* досуда, пресуда
досудити -им досудзиц, додзелїц з пресуду
досуђивати -ујем досудзовац, додзельовац з пресуду
досути -спем **а)** *(чврсту материју)* досипац; **б)** *(течност)* доляц, досипац; **в)** *(јело варјачом)* дочерпац, учерпнуц ище
досушити -им досушиц
досушити се -им се досушиц ше
дота *ж. (мирау)* тал; лада; **женска деца при удаји добијају доту** дзивчата при одаванки доставаю тал
дотад[**а**] *присл.* до теди, дотеди, по теди, потеди
дотада[**ш**]**њи** -а -е дотедишнї, потедишнї
дотакати -ачем дотакац, доточовац, долївац, досиповац
дотакнути -нем дорушиц, дотхнуц
дотакнути се -нем се **1.** дорушиц ше, дотхнуц ше; **2.** *(нечега)*дорушиц, дотхнуц; **сунце се дотакло врхова брега** слунко дорушело верхи брегох; **3.** *фиґ.* потрафиц; **ове речи ме се неугодно дотакоше** тоти слова ме нєприємно потрафели
доталасати -ам *(доћи у облику таласа):* **с планине доталаса хладан ваздух** зоз горох пришли (наишли) габи жимного воздуху
дотаљигати -ам *(с тешком муком доћи)* привлєчиц ше, доцагнуц ше; пришапчиц
дотаћи -акнем *оп.* **дотакнути**
дотаћи се -акнем се *оп.* **дотакнути се**
дотација *ж.* дотация
дотеглити -им I. *прех.* **1.** *пом.* прицагнуц, реморк[ир]овац *(ладю и под.)*; **2.** *(довући)* прицагнуц, привлєчиц; II. *нєпрех.* присц, сцигнуц *(о ладї и под.)*
дотегнути -нем **1.** *(стегнути)* доцагнуц, зацагнуц, сциснуц; **2.** *(довући)* прицагнуц, доцагнуц, приблїжиц; **3. а)** *(дохватити)* долапиц, достац дацо, досягнуц до дачого; **б)** буц досц, вистац, мац; **не глeда хоће ли му дотегнути до новог брашна** нє патри чи му будзе досц (чи му вистанє) до новей муки; **в)** *(постићи)* посцигнуц; сполнїц; ~ **задаћу** сполнїц задаток
дотежати -ам **1.** постац чежки; **2.** допиц, досадзиц, буц дакому терха (на терхи)
дотезати -ежем **1.** *(стезати)* доцаговац, зацаговац, сцискац; **2.** *(довлачити)* прицаговац, доцаговац, приблїжовац; **3. а)** *(дохватати)* долапйовац, доставац дацо, досяговац, до дачого; **б)** буц досц, виставац, мац; **в)** *(постизати)* посциговац; сполньовац
дотезати се -ежем се сцискац ше; **дотезати се мидером** сцискац ше з мидером
дотепенац -нца *х. пей. (дошљак)*приселєни, приселєнєц; странєц, цудзи, странски; приблукани; *беш.* додьош
дотеравати (се) -ам (се) *оп.* **дотеривати (се)**
дотерати -ам I *прех.* **1.** *(воуећи довести)* привезц, пригнац *(авто и под.);* **2. а)** *(привести гонећи)* пригнац*;* ~ **стоку** пригнац статок; **б)** *(натерати*) примушиц, нагнац дакого на дацо; **в)** *(пренети)* принєсц, пренєсц; привезц, превезц *(терху и под.);* **3. а)** *(подесити)* намесциц; ~ **сат** намесциц годзинку; **б)** *(усавршити)* доробиц, вигладкац; **в)** *(давати коме или чему уредан иуглед)* ушориц; украшиц; прибрац; *експр.* вицибриц*;* II. *нєпрех. (догурати до нечега)* догнац, дойсц, сцигнуц, *беш.* доґурац до дачого*;* **далеко** ~ далєко дойсц (сцигнуц), *беш.* далєко доґурац*;* ◊ ~ **цара до дувара** *оп. фраз. под* **дувар**
дотерати се -ам се прибрац ше; намесциц ше, пошориц ше, спораїц ше; *експр.* вицибриц ше
дотеривати -рујем *нєзак.* I. *прех.* **1.** привожиц, приганяц (*авто и под.);* **2. а)** приганяц *(статок и под.);* **б)** *(натеривати)* примушовац, наганяц дакого на дацо*;* **в)** *(преносити)* приношиц, преношиц; привожиц, превожиц *(терху и под.);* **3. а)** *(подешавати)* намесцац; **б)** *(усавршавати)* дорабяц, гладкац; ~ **стихове** дорабяц стихи; **в)** *(давати коме или чему уредан иуглед)* ушорйовац; украшовац; приберац; *експр.* вицибровац*;* II. *нєпрех.* доходзиц *(*приходзиц, *беш.* доґуровац*)* до дачого
дотеривати се -рујем се *повр. од* **дотеривати**
дотетурати (се) -ам (се) приплянтац ше, пришпотац ше
дотећи -ечем *и* -екнем **1.** *(о води, реци и сл.)* причечиц; **2.** *(дотрчати)* добегнуц, прибегнуц; **3.** *(навршити се – о времену)* присц, наполнїц ше, прейсц*;* **4. а)** *(достати)* буц досц, буц достаточно, вистарчиц; **свашта ће дотећи, а памети никада** шицкого будзе досц, алє розума нїґда; **б)** *(потрајати)* вистац; **скромно живећи, могло би дотећи за више година**

за скромни живот могло би вистац на вецей роки

дотешчати -ам *оп.* **дотежати**

дотирати -ам *зак. и нєзак.* дотировац

дотискати -ам *оп.* **доштампати**

дотиснути се -нем се прихпац ше, ухпац ше, придриліїц ше, прицискац ше, *беш.* пригурац ше

дőтицāј[1] *х. оп.* **додир**

дőтицāј[2] *х.* прицеканє, прилїв, прицек

дòтицати[1] дòтичēм *нєзак.* **1. а)** прицекац, доцекац *(о чечносци, чечуцей води и под.);* **б)** *фиґ.* приходзиц, присиповац, гарнуц ше *(о маєтку, приходох и под.);* **2.** *(и безос.)* буц досц, буц достаточно, буц достаточни; **овај једини друм није дотицао за толики путујући свет** тота єдина драга нє була достаточна за телї швет котри путує; **3.** *(нестајати)* капац, нєставац, нєдоставац, буц при концу з дачим

дотицати[2] дòтичēми **дòтицати**[1] дòтичēм **1. а)** *(некога, нешто)* дорушовац, дотикац; **б)** *(дирати)* рушац, брац, бабрец; **в)** *(кретањем допирати)* преходзиц през дацо, приходзиц (доходзиц) по дацо; **ауто-пут ће дотицати сва већа места** авто-драга будзе преходзиц през шицки векши места; **2.** *(до некога, нечега)* сциговац до дачого, досяговац дацо

дотицати се -ичем **1.** *взаєм. повр.* дорушовац ше, дотикац ше; стикац ше *(о двох територийох и под.)*; **2.** *(кога, чега)* дорушовац, дотикац; **3.** *фиґ.* дорушовац, споминац дацо, оглядац ше на дацо; **4.** *(с неким)* контактовац, комуниковац

дотичан -чна -чно тот, исти, тот исти, спомнути, дотични; **тада би дотични почињао своју причу** вец тот починал свою приповедку

доткати -ам *и* дочем доткац

доткивати -ам закончовац тканє, доткавац

дотле *присл.* **1. а)** *(до тог места)* потамаль, потамадз; **дотле ваше, а амо је наше** потамаль вашо, а далєй нашо; **б)** *(до оног времена)* потамаль, по теди, потеди; дотля; **кола треба да нам служе дотле док не купимо нова** авто нам ма служиц потамаль покля ше нє купиме нови; **в)** *(уа то време)* за тот час, у медзичаше, дотля, *коц.* затля; **2.** *у корелациї зоз „да"* потамаль, дотля; **његово је огорчење ишло дотле да је полудео** його розпука ишла потамаль же похибел

дотоварити -им докласц, ище накласц; дополнїц *(терху);* дотовариц

доток *х.* доцеканє, прицеканє

доточити -ам доточиц, доляц, досипац *(чечносц);* наполнїц *(судзину)*

дотрајавати -ам **1.** дослуговац, дослужовац, препадац; знїковац, капац, щезовац; **2.** закончовац, скончовац; **3.** *(умирати)* конац, видиховац ше, умерац

дотрајао -ало -ало дослужени *(о чловекови);* виношени, зношени, згайскани *(о шматох);* дослужени, вислужени, розтрешени, дотирвани, *експр.* дотрискани *(о мебльох и под.);* сходзени *(о обуї)*

дотрајати -ијем **1.** дослужиц; **кола су дотрајала** авто дослужел; **2.** *(о одећи)* буц виношени (зношени), дослужиц; **одело ми је дотрајало** шмати ми виношени; **3.** *(понестати)* буц потрошени; пожиц, поєсц *(прех.)* **уље је дотрајало** олєй потрошени; **брашно је дотрајало** муку зме (сце и под.) потрошели (пожили); **4.** *(одржати се, опстати)* зачувац ше, отримац ше, остац **овај обичај дотрајао је до данас** тот обичай ше зачувал по нєшка; **5.** *(бити довољан)* вистац, буц досц (достаточно); **неће му дотрајати новаца** нє вистанє му (нє будзе му досц) пенєжи; **6.** *(проживети):* ~ **своје дане** закончиц живот

дотрептати *и* **дотрептети** -им *(доћи трептећи)* притрепециц

дотркати -рчем *оп.* **дотрчати**

дотрпети -им вицерпиц, прецерпиц

дотрчавати -ам прибеговац; добеговац

дотрчати -им прибегнуц; добегнуц

дотуживати -жујем допивац, досадзовац, буц мерзени

дотужити -им *часто безос.* допиц, досадзиц, обриднуц, буц мерзени; **народу је био дотужио кулук** народу допил кулук

дотумачити -им потолковац, розтолковац

дотупаван -вна -вно мудри, розумни

дотурати -ам I. *нєзак.* **1. а)** *(допремати)* доручовац, посилац; **б)** *(кришом достављати)* покрадзме приношиц (розпосилац, давац и под.) *(тайни або нєдошлєбодзени ствари);* **2.** *(дометати)* докладац, додавац; II. *зак.* прикотуляц, придриліїц, *коц.* прицискац

дотуривати -рујем *нєзак. ґу* **дотурати**

дотурити -им **1. а)** *(допремити)* доручиц, послац, придац; **б)** *(погурнути)* додац, прицагнуц, придриліїц; **в)** *(кришом доставити)* покрадзме принєсц (послац, дац и под.); **2.** *(дометнути)* доложиц, приложиц, додац; **3.** *(домашити)* долапиц, поцильовац, потрафиц *(з оружийом);* **4.** *(одржати)* зачувац, отримац; обстац

дотутњати -ам *и* **дотутњити** -им придубоніїц, придуднїц

дотући -учем **1. а)** забиц; **б)** дотлучиц, добиц; звладац, победзиц; онєспособиц; **в)** *фиґ* зламац, знїщиц *(морално);* **2. а)** *(о сату)* вибиц, видуркац, вибренкац; **б)** *(о увону)* видзвонїц

доћи дођем **1.** присц; ~ **на време** присц на час; **дођи** гибай, придз, *дзец.* гепо; **2.** *(придружити се):* **дођи са мном** гибай зо мну; **3.** *(о временским приликама)* наступиц, настац, зявиц ше; **кроз неколико дана дође лепо време** о даскельо днї наступела красна хвиля; **4.** *(до нечега)* дойсц до дачого, здобуц**,** набавиц дацо; **читао сам све књиге до којих сам могао** ~ пречитал сом шицки кнїжки до котрих сом могол дойсц; **5.** *безос.* присц, сцец ше; **дође ми да се смејем** сце ше ми шмеяц, шмишне ми, пришло ми шмишне; **6.** *(удати се)* одац ше; **7.** *беш.* коштац; **ово му дође двеста динара** тото кошта двасто динари; **8.** *беш. (некоме)* буц родзина; **он му дође брат од стрица** вон му братняк; ◊ ~ **главе некоме** забиц дакого; ~ **ће враг по своје** придзе чорт по свойо; ~ **до истине** дознац правду; ~ **до изражаја** указац ше; присц до вираженя; ~ **до** [**коре**] **хлеба** присц до хлєба, дойсц до роботи; ~ **до памети** присц ґу розуму, набрац розума; ~ **до речи 1.** дойсц до слова; **2.** повадзиц ше, поспричкац ше, прегвариц ше; ~ **до закључка** заключиц, присц до заключеня; ~ **коме до грла** присц дакому по ґаґор, допиц дакому, висц на пипец; ~ **на ноге коме** поклонїц ше дакому; ~ **на просјачки штап 1.** ходзиц по жобраню, присц на жобрацку палїцу; **2.** охудобнїц; ~ **на сан** пришнїц ше, шнїц ше *(дакому з даким);* ~ **на зелену грану** (по)дзвигнуц ше, змогнуц ше; очухац ше; ~ **у ћорсокак** войсц до шлєпей улїчки, западнуц до безвиходней ситуациї; ~ **у обзир** присц до огляду; ~ **себи 1.** *(од иуненађења и сл.)* присц ґу себе, обаториц ше, обахтац ше, огутац ше; **2.** *(иу несвести)* присц ґу себе, очутиц ше, наврациц ше, **дошла коса на брус** нє мож далєй; **дошло па прошло** було та прешло; **иди ми – дођи ми** *(није како треба)* нє як треба, нє у шоре, вшелїяк; **то ће нам добро** ~ то ше нам зда, то ше нам прида

доум *х.* здогадованє; задумованє; представа о дачим

доумити -им **1.** похопиц, зрозумиц, вирозумиц, порозумиц, заключиц; **2.** *оп.* **доумити**

доумити се -им се *(досетити се)* здогаднуц ше, здогадац ше

доумица *ж.* **1. а)** здогаданка, мудре ришенє; **б)** роздумованє; **2.** *(недоумица)* подозривосц, сумня, нєсиґурносц

доумљив -а -о *(довитљив)* здогадлїви, вешти, знаходлїви, мудри, схопни; валушни

доумљивати -љујем **1.** похопйовац, розумиц, заключовац; **2.** *оп.* **доумљивати се (1)**

доумљивати се -љујем се **1.** *(домишљати се)* роздумовац, кумштирац, пренаходзиц ришеня; **2.** *(нечему – присећати се)* здогадовац ше

доустити -им *(дорећи)* доповесц, виповесц; *(додати у говору)* доложиц, додац

доучити -им доучиц [ше]

доушити -им **1.** *(потајно пријавити)* удац, тайно дац знац, дошепнуц; **2.** *(саунати преко доушника)* дочуц ше, дознац [ше]; **доушио је што му смерају** дочул ше (хтошка му дал знац, хтошка му дошепнул) цо му рихтаю

доушни -а -о: ~ **жљезда** *анат.* приухови шлїжнїк

доушник *х.* удавач, дошептовач, уявйовач, подказовач

дохакати -ам *(некоме, нечему)* **1.** надвладац, звладац дакого, розчисциц, висц на край з даким, стануц на карк дакому; **2.** доскочиц дакому, надмудриц дакого, найсц ришенє, ришиц; **дохакаћу ја теби** дам я тебе [двацец пейц]

дохват *х.* **1.** *(домашај)* досяг, досягнуце; **2.** *(домет)* досяг, долєт; **3.** *(дотицај)* дотик, дорушенє; ◊ **на дохвату** [**руке**] при руки, под руку, такой ту, блїзко, под боком

дохватан -тна -тно *оп.* **дохватљив**

дохватати -ам **1. а)** брац, рушац, лапацЩ **ја повлачим своју руку, а она је дохвата и стеже** я поцагуєм свою руку, а вона ю лапа и сциска; **б)** хватац, ґрабац; **2.** дотикац,

дорушовац; **3.** досяговац, доходзиц, долапйовац; сциговац; пресцерац ше

дохватати се -ам се *сезак.* **1.** *(уа некога, уа нешто)* дотикац ше, дорушовац ше; **2.** *(некога, нечега)* сциговац, досяговац *(по даяке место)*

дохватити -им **1. а)** *(ууети)* вжац, влапиц; **б)** *(некоме нешто)* додац, достац, зняц; **в)** *(уграбити)* хвациц, зґрабиц; **г)** *(домоћи се)* здибац дакого; дох[р]апац ше дачого; **2.** *(досегнути)* долапиц, достац, досягнуцЩ **3.** *(некога, нешто)* дорушиц, дотхнуц, долапиц; ~ **дно** дорушиц дно

дохватити се -им се **1.** влапиц ше; **он се у недоумици дохвати за браду** вон ше нєодлучни влапел за браду; **2. а)** побиц ше; **јуначки се дохватише с непријатељем** юнацки ше побили з нєприятельом; **б)** повадзиц ше; **3.** влапиц ше, прилапиц ше, дац ше *(до роботи);* **4.** сцигнуц, присц *(на даяке место);* **дохватили су се отворених поља** сцигли на отворени поля; **5.** здобуц; **дохватио се снаге и памети** здобул моци и розума; **6.** *франт.* напиц ше, подшмелїц ше

дохватљив -а -о **а)** долаплїви, приступни, доступни; **б)** розумлїви, похоплїви; витворлїви

дȍхитати[1] -ā̄м *зак.* присц понагляюци, швидко присц

дȍхитати[2] -ā̄м *нєзак.* **1.** *оп.* **дохватати**; **2.** *фиґ.* похопйовац, зрозумйовац, розумиц

дохитити -им **1.** *оп.* **дохватити 2.** *фиґ.* здогаднуц ше, похопиц, зрозумиц

дохитити се -им се *оп.* **дохватити се**

доход *х.* **1.** *заст. оп.* **долазак**; **2.** *покр. (прилау)* приход

доходак -отка *х. з розл. знач.* доходок; ◊ **национални** ~ национални доходок; **нефундирани** ~ нєфундовани доходок

доходарина *ж.* доходарина, порция на доходок

доходати -ам присц, прикрачац

доходити -им *нєзак. оп.* **долазити**

дохрамати -ам *и* -мљем дохрамац, прихрамац, присц храмаюци

доходац -оца *х. покр. оп.* **домазет**

дохранити -им **1. а)** *(уавршити храњење)* докармиц, накармиц; **б)** *(угојити)* подкармиц; **2. а)** *(отхранити)* одховац; **то дете су дохранили до удаје** тото дзецко одховали по одаванку; **б)** дотримац дакого, вислужиц дакому; **дохраниће своје родитеље,** дотрима своїх родичох; **3.** зачувац отримац дацо, примерковац на дацо; **4.** покр. **а)** пририхтац, порихтац, приготовиц, зготовиц *(єдло);* **б)** *(гостећи послужити)* послужиц, предложиц

дохрањивати -њујем *нєзак. ґу* **дохранити**

дохрлити -им прибегнуц, добегнуц, прилєциц, понагляюци присц

доцвасти -атем *оп.* **доцветати**

доцветати -ам преквитнуц, одквитнуц

доцен[а]т -нта *х.* доцент

доцентура *ж.* доцентура

доцирати -ам доцировац

доцкан *присл.* позно, нєскоро

доцни -а -о позни

доцнити -им пожнїц, запожньовац, приходзиц *або* закончовац роботу нєскоро

доцртати -ам дорисовац

дочаравати -ам **1.** *(предочавати)* дочаровйовац, представяц у мриї; **2.** *(привлачити помоћу чари)* причаровйовац

дочарати -ам **1.** *(предочити)* дочаровац, представиц у мриї, виволац представу; **2.** *празн. (привући помоћу чари)* причаровац

дочек *х.* **а)** дочек, дочекованє; **б)** приєм, приманє

дочекати -ам **1.** *(сачекати)* причекац, дочекац; **2.** *(иуићи у сусрет)* дочекац; **срдачно** ~ **кога** сердечно дочекац дакого; привитац; **3.** *фиґ.* одвитовац, одповесц, врациц, дочекац *(у бешеди);* **чим би проговорио, дочекао би га с омаловажавањем** накадзи прегварел, врацал му з омаловажованьом

дочекати се -ам се **1.** дочекац ше; ~ **на ноге при паду** дочекац ше на ноги при паданю; **2.** *(некога, нечега)* дожиц; дочекац ше дакого, дачого; **дочекали смо се и нове болнице** дожили зме же маме и нови шпиталь

дочекивалац -аоца *х.* дочековач, дочекователь, дочекуюци

дочекивати -кујем **1.** *(сачекивати)* чекац; счековац *(длугши час);* **2.** *(излазити у сусрет);* дочековац; ~ **госте** дочековац госцох; **3.** *фиґ.* одвитовац, одповедац, врацац, дочековац *(у бешеди)*

дочекивати се -кујем се **1.** дочековац ше *(на ноги при паданю и под.);* **2.** *взаєм. повр.* стретац ше, сходзиц ше, счековац ше, дочековац ше

дочекљив -а -о госцолюбиви

дочепати -ам **1.** хвациц, зґрабиц; вжац, влапиц, долапиц; **2.** присвоїц, одсвоїц; ~ **нечији патент** присвоїц дачий патент

дочепати се -ам се **1.** хвациц ше, зґрабиц ше; влапиц ше за дацо; **2.** *(нечега)* хвациц, зґрабиц; **дочепао се мача** хвацел меч; **3.** *(домоћи се)* дорвец ше/дорвац ше, доґрабиц ше, дох(р)апац ше, долапиц ше *(дачого и до дачого)*; дойсц до дачого, змогнуц, приобриц дацо; *експр.* дочапариц ше; ~ **престола** дорвец ше престола

дочитавати -ам дочитовац

дочитати -ам дочитац

дочка *ж. лов. (уаседа)* чека, зашедка

дочувати -ам **1.** дочувац, зачувац, причувац, очувац **2.** *оп.* **дохранити (2. б** *и* **3.)**

дочути -ујем **1.** чуц, учуц; **2.** дочуц [ше], дознац [ше]; **дочули су да ће их селити** дочули ше же их буду селїц

дошантати -ам дохрамац, прихрамац, дошкинтац, пришкинтац

дошапнути -нем шепнуц, пошептац, дошепнуц

дошаптавати -ам *нєзак.* шептац, дошептовац

дошапутати -ућем *оп.* **дошапнути**

дошетати (се) -ам (се) пришейтац ше, пришпацирац ше

дошивати -ам дошивац; пришивац

дошити -ијем дошиц; пришиц

дошишати -ам доштригац/достригац

дошколовати -лујем дошколовац, *заст.* дошколїц

дошколовати се -лујем се дошколовац ше, *заст.* дошколїц ше

дошљак *х.* **1.** *(придошлица)* приселєни, приселєнєц, нови, *рид.* пришелец; **2.** *фиґ. видр. (бескућник)* приблукани, странски, цудзи, *беш.* додьош*;* **3. а)** присташ *(муж хтори жиє зоз жену у єй родичох одн. у єй доме);* **б)** дзецко хторе родитель привед зоз собу до другого малженства

доштампавати -ам додруковйовац

доштампати -ам додруковац

доштедети -дим зашпоровац, пришпоровац; нашпоровац

дошуљати се -ам се *оп* **дошуњати се**

дошуњати се -ам се прицагнуц ше, доцагнуц ше, присц покрадзме, умкнуц ше

драг -а -о **1.** *(вољен)* мили, люби; **2.** *(мио)* мили; **3.** *оп.* **драган** *и* **драгана; 4.** *(при обраћању – поштован)* дороги, почитовани, *нар.* чесни*;* **драги друже** дороги товаришу; **5.** *(скупоцен)* драгоцини/драгоцени, драги; **драги камен** драгоцини камень; **6.** *покр. (скуп)* драги; ◊ **драге воље** з радей души; **мило за драго (вратити, враћати)** врациц/врацац з исту миру, врациц як себе дахто пожичел

дра̂га̄[1] *ж.* мила, люба, любена, *заст.* любезна, *заст.* фраєр(оч)ка

дра̏га[2] *ж.* **1. а)** залївчок, узки залїв; **б)** узка долїна; *(кланац)* цеснїна; **2.** *покр. (бујица)* поточина, швидка вода

драган *х.* мили, люби, любени, леґинь, *заст.* любезни*, заст.* фраєр, *нар. поез.* шугай

драгана *ж. оп.* **драга**[1]

драгати -ам **1.** *(миловати)* гласкац; ~ **коња по врату** гласкац коня по карку; **2.** *(чинити роудраганим)* розвешельовац, орозположовац, полнїц з радосцу

драгати се -ам се **1.** *(миловати се)* гласкац ше; **2.** *(улагивати се)* облєсковац ше коло дакого, подлїзовац ше дакому*;* **3.** *покр. (препирати се)* спричкац ше, нацаговац ше, правоциц ше, прец ше, вадзиц ше

драгер *х. пом.* драґер

драго *присл.* **1. а)** *(срдачно)* сердечно, любезно, щиро; **б)** *(радо)* дзечнє, добродзечнє, з радей души; **2.** *заст. (скупо)* драго; **3.** *з дїєсловом* **бити** *и субєктом у дативе* мило, приємно; **нек му је** ~ най му будзе мило; ◊ **ради како ти је** ~ роб як сцеш; ~ **ми је** мило ми, цешим ше

драговати -гујем **1.** любиц, сцец дакого; **2.** пачиц ше, любиц ше дакому

драговати се -гујем се **1.** любиц ше, любовац ше, сцец ше; **2.** уживац; розкошовац

драговољан -љна -љно **а)** *(добровољан)* добродзечни, добровольни; **б)** *(који се чини са уадовољством)* дзечни

драгољуб *х. бот.* красульки (Tropaeolum majus (minus))

драгоман *х.* **1.** *заст.* драґоман, толмач, прекладатель; **2.** *покр.* заступнїк, постреднїк

драгомаст *ж.* балзам; миро

драгомиље *с. бот. оп.* **драгољуб**

драгон *х.* драґон

драгонер *х.* драґонер

драгост *ж.* **1.** милота, милосц; чаривносц, прицагуюцосц; краса, красота; **2.** нїжносц, роз樣нїженосц; **3.** *(ужитак)* ужиток, приємносц

драгостан -сна -сно **а)** *(драг)* мили, *заст.* люби*;* **б)** *(угодан)* приємни

драгоцен -а -о драгоцини/драгоцени; **драгоцени податак** драгоцини податок
драгуљ *х.* драгоцини камень
драгуљар *х.* златар, ювелир
драгуљски -а -о ~ **сјај** блїщацосц драгоциного каменя
драгушац -шца *х. бот.* **1.** жабова трава (Nasturtium officinale); **2.** *оп.* **крастовник**
драж *ж.* **1.** чаривносц, краса, красота, милосц, прицагуюцосц; **2.** *псих.* надраженє
дражба *ж.* лицитация, єднанка; аукция
дражеја *ж. з розл знач.* дражея
дражесност *ж.* < **дражестан**
дражестан -сна -сно *(пун дражи)* чаривни, красни, мили, шумни, прицагуюци; *(мио, љубак)* облєсни, мили
дражив਍ашка *х. и ж. покр.* **1.** *(онај који пуjда ловачке псе)* штикач, пуйкач; **2.** *видр.* *(орган власти)* полицай, пиркар, жандар
дражити -им **1.** *(надраживати)* **а)** надражньовац; **прашина му дражи носнице** прах му надражнює носово глїбки; **б)** нагризац; **кисело ми дражи стомак** квашне ми нагриза жалудок; **2.** *(раудраживати)* дражнїц, роздражньовац, геркац; возбудзовац; **3.** *фиґ.* *(пецкати)* рушац, штухац, джобац, джаґац, увредзовац
дражица *ж. анат.* дражнїца
драконски -а -о драконски; **драконске мере** драконски мири
драм *х.* драм *(стара турска мера за чежину)*
драма *ж.* драма
драматизам -ума *х.* драматиз[е]м
драматизирати -ам *и* **драматизовати** -уујем *зак. и нєзак.* драматизовац
драматик *х.* драматик, драматичар
драматисати -ишем *оп.* **драматизирати**
драматичан -чна -чно драматични
драматичар *х.* драматичар
драматски -а -о **1.** *(драматичан)* драматични; **2.** драмски, драмови
драматург *х.* драматурґ
драматургија *ж.* драматурґия
драматуршки -а -о драматурґийни
драмолет *х.* драмолет *(кратши театрални фалат)*
драмосер *и* **драмосерац** -рца *х. вулґ.* скупенда
драмски -а -о драмски; ~ **обрада** драмски обробок; ~ **писац** драмски писатель
дрангулија *ж.* **а)** туня, нєпотребна ствар; глупосц; дробнїца, дробна ствар; **б)** привязок; цицалка, мали украс
драп *прикм. нєпрем.* драпови
драпав -а -о **1.** *(одрпан)* подарти/подрани, розтаргани, рондяви, цундрави; **2.** *(рапав)* рапави, покави
драпати -ам **1.** *(чешати)* шкрабац; шкоблїц *пей.;* **2.** таргац, ламац; щипац; **3.** *покр.* чесац *(конопу);* **4.** *фиґ.* писац; шмарґац, шварбац
драпати се -ам се шкрабац ше*;* шкоблїц ше *пей.*
драперија *ж.* драперия
драпљив -а -о *покр.* *(рошав)* рапави, покави
драстичан -чна -чно драстични
драти дерем *оп.* **дерати**
драхма *ж.* драхма *(греческа пенєжна єдинка)*
драцена *ґ. бот.* драцена (Dracaena)
драча *ж.* **1.** *бот.* **а)** коляца рошлїна, палиурус; (Paliurus aculeatus); **б)** *оп.* **трњина; б)** *оп* **оскорушица; 2.** *(бодљикаво шибље)* джобаци черяк, джобаце, церньове коровче; **3.** *покр.* церень; ◊ **из драче ружа се рађа** з упарту роботу ше успих посцигує, без клопоти нєт роботи; **не висе нигде колачи о драчи** без праци нєт плаци, без муки нєт науки
драчав -а -о церньови, церньовити, джобаци, коляци, штухаци
драчати -ам **1.** оштриц; брушиц; **2.** оградзовац *(з коляцим дротом або пруцом)*
драшкав -а -о ласкотаци, ґуцкаци; возбудзуюци, прицагуюци
дрвар *х.* лєсоруб, лєсорубач; **2.** *(тестераш)* чловек цо пилї древо; **3.** тарґовец з древом, дещар
дрвара *ж.* древарня, дещарня
дрварија *ж.* **1.** *оп.* **дрвенарија**; **2.** експлоатация древа
дрварина *ж.* **1.** древарина *(такса на право за рубанє древа)*; **2.** *оп.* **дрварија (2)**
дрварити -им **1.** рубац древа *(у лєше);* **2.** тарґовац з древом; **3.** *покр. фиґ.* **а)** трапиц ше, чежко робиц; **б)** опивац ше, напивац ше, лумповац, мулатовац
дрварица *ж.* **1.** древарка *(жена котра рубе або збера древа; ладя або дереґля цо превожи древа);* **2.** *зоол.* **а)** *оп.* **црвендаћ; б)** *оп.* **гаталинка**
дрварник *х. оп.* **дрварница**
дрварница *ж.* **1.** шопа за древо; **2.** *(дрвара)* древарня, дещарня
дрварски -а -о древарски
дрвен -а -о *з розл. знач.* древени; **2.** древов[и]; **3.** *оп.* **дрвенаст;** ◊ **дрвени адвокат** древени

адвокат (провкатор); **древни филозоф** древени филозоф

дрвенар *х. зоол. (врста мрава)* древар (Lasius fuliginosus)

дрвенарија *ж.* **1.** роба *або* предмети з древа; **2.** древени часци будинку *або* предметох

дрвенаст -а -о **а)** древасти, древенїсти, як древо; **б)** нєюшковити, цверенкасти; **кад је суша, ротквице су дрвенасте** кед суша, редхвочки цверенкасти; ◊ ~ **стабло** *бот.* древасте стебло (caulis lignosus)

дрвендека *х. и ж.* нєзнаходлїви, нєвалушни, глупи, тутмасти

дрвенити -им древнїц, ствардньовац ше /ствардац ше

дрвењак *х.* **1. штап** ~ древена палїца; **мост** ~ древени мост; **2.** *зоол.* жижок (Hulobius abietis); **3.** *звич. мн (дрвена обућа)* древянки; древени папучи

дрвењара *ж.* древена хижа, хижа з древа

дрвењача *ж.* **1.** древени погар; древена ложка; древена миска; **2.** *технол.* древова маса *(за правенє паперу)*

дрвеће *с. зб.* древа

дрвљаник *х.* **1.** шопа за древо; **2.** наскладани древа, громада наскладаного древа; древотня *(громада будовательного и под. древа)*

дрвље *с. зб.* (< **дрво)** древа; ◊ **осути на кога** ~ **и камење** почац рубац на дакого, дзвигнуц лярму на дакого, скочиц до оч дакому

дрвни -а -о древов[и]; ~ **маса** древова маса; ~ **смола** древова смола; ~ **индустрија** индустрия древа

дрво -ета *и* -ва *с. з розл. знач.* древо; ◊ **божићно** ~ крачун, ядловец; **дуговечно** ~ вичне древо; **камфорово** ~ камфорово (пахняце) древо; **краљевско** ~ баґрен; **сирћетно** ~ квашне древо; **шимширово** ~ *бот. оп.* **жутика**; **бити пијан као** ~ буц пияни як целє (швиня); **ни једно** ~ **не расте до неба** шицко ма свойо гранїци; **младо се** ~ **савија** древко ше младе зогина; *(старог не вреди учити)* кед ши Данилка (Зника и под.) нє научел, анї Данила (Знка и под.) нє научиш

дрводелница *ж.* токарня; столарска роботня; кудзелярня; мигель

дрводеља *х.* **а)** *(тесар)* цимерман; **б)** столар, *беш.* тишлїр

дрвојед *х.* **1.** *зоол. оп.* **дрвојedац**; **2.** *бот.* древоєд (Merulius lacrimans)**дрвоједац** -јеца *х. звич. мн. зоол.* древоєд (Hulophaga)

дрвождер *и* **дрвождерац** -рца *х. оп.* **дрвојeдац**

дрвокрадица *х.* крадош древа

дрволик -а -о древасти, древоподобни; ~ **стабљика** древасте стебелко

дрвоморац -рца *х. зоол.* червоточ (anobium pertinax)

дрвоноша *х.* ношач древа, древоношач

дрвопрерађивачки -а -о древопрерабяцки, древообробни

дрворед *х.* шор древох *(коло драги, улїци, рики и под.)*; алея

дрворез *х. ум.* древорез

дрворезац -есца *х.* древодлабач, резбар

дрворезачки -а -о древодлабацки; ~ **занат** древодлабацке ремесло

дрворезни -а -о древорезни; ~ **орнаментика** древорезна орнаментика, орнаментика длабана (вирезована) у древу; ~ **тестерица** пилка за длабанє древа

дрвосеча *х.* древоруб[ач], лєсоруб[ач]

дрвоточ *х. зоол.* червоточ (Scolytidae)

дрвоточан -чна -чно червоточни

дрвоточац -чца *х. зоол.* червоточ (Torredo navalis)

дрвоточина *ж.* червоточина

дрвоточци -чаца *х. мн. зоол.* червоточи (1. Cossidae; 2. Anobiidae)

дрвоцеп *х.* **1.** *оп.* **дрвљаник; 2.** пняк *(на котрим ше щипа древа)*

дрвце *с.* дем. **1.** *з розл. знач.* древко; **2.** *(палидрвце)* палїчка, ширка; **божићно** ~ крачун[чок], ядловчик

дребанк *х. (струг)* токарня

древан -вна -вно **1.** стародавни, древни, давни, прадавни; старински; **древни обичај** стародавни (древни) обичай; **древни Грци** древни Греки; **2.** *фиґ.* вельки, чежки; ~ **пијаница** велька пиянїца

древност *ж.* стародавносц, древносц, давносц, давнїна, прадавнїна

дреждати -дим **1.** *(чекати дуго стојећи)* стац, чекац, стирмиц **2.** *фиґ.* кучац, дармовац, геверовац

дрезга *ж.* **1.** *бот.* корово, водово коровче, дрезґа; **2.** *(жабокречина)* жабурина

дрезина *ж.* дрезин[к]а *(кочик на штири колєска хтори ходзи по гайзибанскей драги)*

дреја *ж. оп.* **дреха**

дрек *х. покр.* **1.** сподок коча закрити з поньву и под. *(же би мож було превожиц зарно, шлївки и под.);* **начинити** ~ престрец поньву и под. до коча; **2.** *(товар)* коч

дрека *ж.* **1. а)** лярма, галайк; **б)** йойк, вреск; **2.** *(животињā)* ричанє; ґаганє; мурчанє; регочанє; мравчанє; ґравчанє; квичанє

декав -а -о **1.** лярмаци, кричаци; **2.** йойчаци, врещаци; **3.** *(о животињама)* ричаци; ґаґаци; мурчаци; регочаци; мравчаци; ґравчаци; квичаци

дрекавац *х.* **1.** *видр.* лярмаци, кричаци, надзераци *(человек);* **2. а)** *зоол.* надзерач (Alouata); **б)** *покр. оп.* **јазавац**

дрекати -ечим *оп.* **дречати**

дрекетати -ећем бечац, *коц.* бечиц *(о кози)*

дрекнути -нем **а)** скричац, злярмац, роздрец ше; зверестовац; **б)** зврещац, зйойчац

дрем *х. оп.* **дремеж**

дремавац -вца *х.* **1.** *оп.* **дремљивац; 2.** *бот.* **а)** *оп.* **висибаба; б)** *оп.* **нарцис**

дремавица *ж.* **1.** дримоти, дриманє; поспаносц; **2.** *зоол.* **сова** ~ сова дримотнїк (Strix flammea)

дреман -мна -мно *оп.* **дремљив**

дремати -ам *осн. и фиґ.* дримац; **не** ~ нє спац

дремеж *х.* **1.** дримоти, дриманє, поспаносц; **2.** *фиґ.* дармованє, геверованє

дремежан -жна -жно *оп.* **дремљив**

дремак *х.* **1.** дримоти, кратки сон, поспаносц; **2.** *бот.* **а)** *оп.* **кошутац; б)** *оп.* **каћун; в)** *оп* **висибаба; 3.** опиюм, успавююци напиток

дремљив -а -о **1.** дримаци, поспани, дримотни; **2.** *фиґ.* **а)** успавююци; **б)** *(учмао)* мертви; **в)** нєдзбали, лєнїви, подли; занєдзбани

дремљивац -вца *х.* дримаци, поспани, дримотни

дремљивост *ж.* дримоти, поспаносц, дримотносц

дремнути -нем задримац, придримац, придримнуц; кус одспац, предримац ше

дремовац -вца *х. бот.* **а)** *оп.* **кошутац**; **б)** *(висибаба)* подшнїжнїк; **в)** *оп.* **урочница**

дремуцати -ам *дем.* дримкац, подримковац, придримковац

дремуцкати -ам *дем. оп.* **дремуцати**

дрêн[1] *х. бот.* дринка; **здрав као** ~ здрави як дзело

дрêн[2] *х. мед. и др.* дрен *(одводна цива)*

дренажа *ж.* дренажа

дренажни -а -о дренажни; ~ **бунар** дренажна студня

дренак -нка *х.* **1.** *дем.* дринкочка; **2.** *бот. и аґр.* **а)** дренок *(файта грозна);* **б)** *оп.* **вијошница дренирати** -ам *зак. и нєзак.* дреновац, одводньовац

дренов -а -о дринкови; ~ **штап** дринкова палїчка; ◊ **човек дренове главе** твардоглави чловек

дреновина *ж.* дринка, дринково древо *(як материял)*

дреће *с. зб.* дринки

дрењина *ж.* дринка *(плод)*

дрес *х.* дрес

дресер *х.* дресер

дресирати -ам *зак. и нєзак.* дресир[ов]ац

дресура *ж.* дресура

дретва *ж.* **1.** *(уа веуивање опанака и сл.)* шнурка, порвацок; **2.** дратва *(цверна з котру ше шиє обуй);* **3.** *(жица)* дрот

дрети дерем *и* дрем *оп.* **дерати**

дреха *ж. покр.* **1.** *(одело)* шмати; сукнї; **2.** кошуля

дречати -чим **1. а)** *(вриштати)* дрец ше, кричац, йойчац, врещац, надзерац ше; **б)** *(о животињама)* квичац,; ричац; регочац; бечац; ґаґац; **2.** *фиґ.* **ове боје много дрече** тоти фарби барз кричаци (квичаци)

дречећи -а -е кричаци, квичаци

дреш *х. (вршалица)* трешка, тлачарка

дрешити -м **1.** розвязовац, одвязовац; розґужльовац, одґужльовац; **2.** *фиґ.* ошлєбодзовац *(дакого, дацо од дачого)* розришовац *(дакого од дачого);* пребачовац *(грих, кару и под.);* ◊ **човек ни вежи ни дреши** анї нє пахнє анї нє шмердзи; анї є нє вино анї нє вода

дрешити се -им се одвязовац ше, розвязовац ше; розпущовац ше

држава *ж.* держава, *заст.* орсаґ

државина *ж.* **1.** *заст.* держава; **2.** *правн.* триманїна

државица *ж. дем.* державка, державочка

држављанин *х.* державян

држављански -а -о державянски

држављанство *с.* державянство

државни -а -о державни; ~ **грб** державни герб; ~ **првенство** державне першенство; ~ **зајам** державна пожичка

државник *х.* державнїк

државнички -а -о державнїцки

државноправни -а -о державноправни

државносц *ж.* державносц

државотворан -рна -рно державотворни

држак *х.* **1.** *оп.* **дршка**; **2.** стилус *(палічка з хтору ше у античним чаше писало на таблїчки)*; **3.** *оп.* **држач**

држалац *х.* **1.** *правн.* триматель; **2.** власнїк, одховйовач, продукователь

држалица *ж. оп.* **држаља**

држало *с. оп.* **држаља**

држаља *ж.* **1.** пориско *(на алату);* **2.** ручка *(на машинки и под.);* **3.** *(прибор уа писање)* пошва

држаље *с. оп.* **држаља**

држати -жим **1.** *з розл. знач.* тримац; **боја држи** фарба трима; **ја га држим за пријатеља** тримам го за приятеля; **2.** *(радњу)* давац, тримац; ~ **продавницу** давац дутян; **3.** *(кога привремено на стану)* претримовац, тримац; ◊ ~ **чију страну** тримац дакому бок, приставац ґу дакому; ~ **главу високо** тримац главу високо, високо ше ношиц, ношиц себе високо; ~ **језик за зубима** тримац язик за зубами; ~ **као кап воде на длану** тримац як капку води на дланї; ~ **кога у џепу (у руци, у шаци, у шаху, за гушу, за врат, у клештима, под папучом)** тримац дакого у кишенки (у гарсци, у шаху, за ґушу, за ґаґор, у клїщох, под папучу), мац дакого у своєй власци; ~ **коме лекцију** тримац дакому казань, гандровац дакого; ~ **коме свећу** *(бити ортак, саучесник с киме)* буц учаснїк у дачим; ~ **корак с киме** тримац крочай з даким; ~ **реч (веру)** тримац слово, сполнїц обецанє; ~ **све конце** тримац шицки нїтки, мац власц, буц пан ситуациї

држати се -жим се **1.** *з розл. знач.* тримац ше ; **2)** *(нечега)* притримовац ше дачого; ◊ ~ **по страни** тримац ше з боку; ~ **с ким** *(бити у љубавној веуи)* тримац ше з даким; **он се добро држи** вон ше добре трима

држач *х.* **1.** тримач *х.*, тримаче *с.*; подпорка; **2.** *(на плугу)* слубица

држећи -а -е тримаци; ~ **човек** тримаци чловек

дрзак дрска, дрско **1.** безоглядни, безочни, безочлїви, *беш.* безобразни*;* нєзлюдни, наровни/норовни; *(који дрско рауговара)* пирскаци, лузґаци; **2.** шмели, одважни, храбри

дрзник *х.* **1.** безоглянїк, безочнїк, безочлївец*;* **2.** шмели, храбри, одважни чловек

дрзнути се -нем се усудзиц ше, одшмелїц ше, мац шмелосци

дрзовит -а -о *оп.* **дрзак**

дриблати -ам *оп.* **дрибловати**

дриблер *х.* дриблер

дриблинг *х. спорт.* дриблинґ

дрибловати -лујем дрибл[ов]ац, *беш.* триблац

дријада *ж. мит.* дрияда

дрикер *х.* дрикер, патента

дрил *х.* дрил, дресура

дриловати -лујем дриловац, дрес[ир]овац

дрипац -пца *х. видр. (клипан)* зазрак

дрискавица *ж. вулґ.* преганячка, бегачка, дрискачка

дрићкати -ам *вулґ.* дрискац

дришља *х. оп.* **дришљивац**

дришљивац -вца *х. видр. покр.* **а)** чловек котри ма часто преганячку; **б)** *фиґ.* нїчомни, безвредни чловек, тротькош, срайдош

дркела *ж. (кљусе)* раґа

дрља *ж. покр. (крмељ)* капра

дрљав -а -о **1.** *(крмељив)* каправи; **2.** з напухнутим оком *або* клїпку; **3.** *(неуредан, аљкав)* нєшорови, люштави; брудни, розтрешени, розтаргани

дрљанчити -им *(просјачити)* жобрац, ходзиц по жобраню (питаню); *(наметљиво молити)* питац, дайкац, модлїц

дрљати -ам **1.** дерляц; **2.** *(грепсти)* драпац, шкрабац, чухац; **3.** *фиґ.* шмарґац, шварбац; **4.** кобуриц, мац нєзґоди; страдац

дрљача *ж.* дерляча

дрљити -им одкапчовац, розкапчовац, розгольовац; дрец шмати на першох

дрмавица *ж. (дрхтавица)* диргонєнє, трешенє; **има дрмавицу** биє го жима

дрмати -ам **1. а)** таргац, натарговац дакого, махац, замаховац з дачим; **б)** *(трести – о гроуници)* тресц, биц; **дрма га грозница** биє (треше) го жима; **в)** *(млатарати)* трескац, набивац з дачим; **г)** кивац, тресц; ~ **јабуку да би отпали плодови** тресц яблоню же би поопадовали яблука; **2.** мац власц, пановац, управяц, одлучовац, розполагац, ґаздовац; **3.** дирґац *(о превозки)*

дрмати се -ам се **1.** тресц ше, кивац ше, потресац ше; гойсац ше, колїсац ше; **2.** *(труцкати се)* дирґац, натресац з даким *(и безос.)*, натресац ше; **дрмамо се по неравном путу** дирґа (натреса) з нами по нєровней драги

дрматор *х. франт. и ир.* чловек на високим положеню, особа котра ма вельки уплїв, *беш.* кивадло

дрмети -мим **1.** *(уловољно ћутати)* хмуриц ше, спущовац хмури; дуц ше; **2. а)** *(дреждити)* стац, чекац; стрежиц, стирмиц; **б)** *(беспосличити)* поставкац, геверовац, дармовац, лєнствовац; **3.** *(тиштати)* побольовац, болїц; клац; **4.** *(о времену)* хмариц ше, губиц ше; **дрми време, биће кише** губи ше хвиля, будзе падац; **5.** тресц ше, потресац ше; дуднїц, гучац *(о жеми пред трешеньом)*

дрмнути -нем **1.** таргнуц, потаргнуц, покивац, закивац, затресц; **2. а)** *(преуалогајити)* поєсц, прехвациц, гамкнуц, *беш.* руциц до волька*;* **б)** *(испити)* витресц, випиц дацо; змахнуц, замахнуц з дачим; **дрмни још једну** витреш-лє, ище єдну; **3. а)** хвациц, зґрабиц; укушиц; **б)** зариц ше, загризц, закушиц; **4. а)** вдериц, тресную дакого, дацо, *або* з даким, з дачим; **б)** *(грунути)* опалїц, штрелїц, пукнуц, праснуц; **в)** дзвигнуц *(войско на борбу);* ◊ ~ **телефоном** телефоновац

дрмнути се -нем се закивац ше, затресц ше; таргнуц ше, стресц ше, зорвец ше

дрмусати -ам I. *прех.* **1.** тресц, кивац; **2.** потресац, натресац; натарговац; II. *нєпрех.* *оп.* **дрмусати се**

дрмусати се -ам се дирґац; **кола се дрмусају** коч дирґа; **дрмусали смо се у колима** коч з нами дирґал, дирґало (натресало) з нами

дрнда *ж. оном.* **1.** черчанє, черепчанє *(коча);* **2.** *оп.* **дрндало (1)**

дрндав -а -о **1.** *(који клопара)* черчаци, черкаци, керепкаци; **2.** *(расклиман)* розгольтани, розкивани

дрндало *с.* **1.** церлїца *(за розтресанє збитей волни),* **2.** бербляци чловек, сама бешеда

дрндати -ам **1.** трец *(конопу);* чесац *(волну и под.);* **2.** *(рђаво свирати):* ~ **на клавиру** биц по клавире; ~ **на гитари** натарговац струни на ґитари; **3.** *(лупарати, клопарати)* керепкац, лупкац, лопотац, дуркац

дрндати се -ам се *оп.* **дрмати се (2)**

дрнути -нем **1. а)** *(тргнути)* таргнуц, потаргнуц, порвец; **б)** заквачиц, покалїчиц; вдериц; **б)** начац, очкодовац; **2.** спроцивиц ше, увредзиц ше, нагнївац ше; **3.** упаднуц, спаднуц; руциц ше, звалїц ше

дрнути се -нем се **1.** *(плануyти, раубеснети се)* розєсц ше, розгнївац ше; **2.** *(тргнути се)* таргнуц ше, зорвец ше, порвец ше

дроб *х.* **1. а)** *(желудац и црева)* живот, бураґи, дроб; **б)** *(иунутрице)* нукашнїци, нукашнї орґани; **2.** *покр.* одарта скора

дробан -бна -бно **1.** *(ситан)* дробни, дробен[ь]ки, малки, малючки; мелки *(о цукру);* **2.** *(мрвљив)* трушаци

дробилица *ж.* дробилка; **чељусна** ~ *технол.* челюсцова дробилка

дробина *ж.* **1.** *ауґм. и пей.* дроб, брушиско, бураґи; **2.** *(комадић)* фалат[ок], дробенїна, трушенїна; отрушина *(хлєба)*

дробити -им **1. а)** *(ситнити)* дробиц; мелчиц; ламац; таргац; резац; ~ **хлеб у млеко** дробиц хлєб до млєка; **б)** *(мрвити)* трушиц; **2.** *фиґ.* **а)** *(брбљати, трућати)* млєц, бербляц, плєсц, сплєтац ше, дараловац; **б)** *(слабо говорити туђим јеуиком)* сплєтац ше, мондяц; ◊ **нит се зна ко дроби, ни ко куса** нє зна ше же хто пиє, а хто плаци; панує обще замишетельство

дробити се -им се трушиц ше, ламац ше; мелчиц ше; осиповац ше; лупац ше *(о зарну)*; щипац ше

дробљенац -нца *х.* **а)** дробени камень; дробни шлюнок, груби писок; **б)** криштальови цукер; ◊ **царски** ~ *кул.* царски отрушини, шмар[н]и

дробљив -а -о трушаци, розтресаци

дробника *ж. аґр.* **а)** дзива черешня; **б)** дзива грушка; **в)** дзива шлївка, шлївочка

дрога *ж.* дроґа

дрогерија *ж.* дроґерия

дрогерист[а] *х.* дроґерист[а]

дрогирати (се) -ам (се) дроґ[ир]овац (ше)

дрождина *ж.* **1.** *(талог)* жґрид, ушедок, ушеднуце, сподок; **2.** млязґа *(нукашньосц бундави и под.)*

дрожђеница *и* **дрожђенка** *ж.* *(лоуовача)* комовица

дрозга *ж.* трозґа

дрозгав -а -о трозґави, трозґовити

дрозд *х. зоол.* дрозд, риґов

дроља *ж. вулґ.* гойда, гонюха, гамайда, блуднїца, *беш.* шветова

дромбуља *ж. муз.* тромба

дромбуљаст -а -о ґамбати

дромбуљати -ам **1. а)** грац на тромби; **б)** *(добовати)* буґновац, бубновац; **2.** *фиґ.* бербляц, драндац

дромедар -дра *х. зоол.* ґамила з єдну горбу, єдногорба ґамила

дрõња[1] *ж. оп.* **дроњак**

дрóња[2] *х.* **1.** *(одрпанац)* розтарганєц, рондьош; **2.** *фиґ.* *(ништарија)* нїчомни, нїчомнїк, гоч хто, нїхто и нїч, остаток швета

дроњав -а -о **а)** *(ритав)* розтаргани, подарти, рондяви; **б)** *(јадан)* бидни

дроњавко *х.* розтарганєц, рондьош

дроњак -њка *х.* **1.** *(прња)* рондя, гандра, ренда; **2.** *(од теста)* тарганєц, таргана галушка; грудка; ~ **у супи** таргана галушка у юшки; ~ **сира у сурутки** грудка сира у серватки

дроњо *х.* **1.** *оп* **дроња**[2] **(1); 2.** *фиґ.* *(бујица, поплава)* вилїв, поточина, швидка вода

дроп *х.* ком

дропињак *х.* ком помишани з воду

дрőпити[1] -им ляпнуц, треснуц, цапнуц, рапнуц; розцагнуц ше

дрőпити[2] -им **а)** ґажиц, джамиц, сцискац; мишиц; **б)** прицискац, давиц, давчиц

дропља *ж.* *(ґен. мн.* -паља *и* -пљи) **1.** *зоол.* тузок, дрофа; **2.** лєнїва и люштава жена

дропљаст -а -о вельки и нєрухоми (ґенґлїви); нєшорови, люштави

дроптина *ж. покр.* отрушин[к]а

дрот *х. оп.* **жица**

дротар *х.* дротар

дрошка *ж.* дрожка; чейза; каруца

дрпати -ам **1.** *(грубо хватати и вући)* таргац, цагац, хватац; *(цепати; грепсти)* дрец; драпац; **2.** *вулґ.* мацац, омацовац, щипац, ошип[к]овац; **3.** окрадац, здзерац

дрпати се -ам се *повр. и взаєм. повр. ґу* **дрпати**

дрпити -им **1.** хвациц, зґрабиц; потаргнуц, поцагнуц; **2.** *беш. и арґо (отети, украсти)* вихватнуц, одняц, украднуц, злопчиц, списац

дрпнути -нем **1.** *оп.* **дрпити**; **2.** *(на бруину појести)* прехвациц, руциц до волька, нашвидко поєсц

дрскост *ж.* **1.** безоглядносц, безочносц, безочлївосц; **2.** шмелосц, одважносц

дрт -а -о *покр. видр.* стари, вислабени, витрапени, нємочни

дртина *ж. гандр.* **а)** стариґа, стара нємоґава особа; **б)** раґа *(о коньови);* **2.** здохлїна

друг *х. з розл. знач.* товариш, пайташ, *заст.* камарат, *поет.* друг*; (у неком послу)* цимбора; **брачни** ~ супружнїк; ◊ **нема му у томе друга** у тим му нєт ровного

дрýга[1] *ж. оп.* **другарица** ◊ **пуна рука – свачија** ~ **а празна ничија** док було пенєжи, було и приятельох; кед пенєжи вельо, пайташох гоч кельо

друга[2] *ж. покр.* вреценко

другар *х. оп.* **друг**

другарити -им *оп.* **друговати**

другарица *ж.* **1.** товаришка, пайташка; **2.** жена, супруга; заручнїца, мила; **3.** *(вршњакиња)* пара, ровень, парнячка

другарски -а -о товаришски, приятельски, пайташски

другарство *с.* товаришство, приятельство, пайташство; пайташенє

другачије *присл. оп.* **друкчије**

другда *присл.* другираз, другераз, у другей (з даякей другей) нагоди

другдан *х. нар.* други дзень, наютре

другде *присл.* индзей, на другим месце

другенац -нца *х.* **1.** други рой *(пчолох); **2.*** препекани напой, по други раз преварти ком **други** -а -о **1.** *з розл. знач.* други; ~ **по реду** други по шоре; ~ **дан** [на] други дзень; **другом приликом** другираз, другераз, у другей нагоди; **другим речима** з другима словами; **бити у другом стању** буц самодруга (ґравидна, ваготна), буц у тим шоре; **2. а)** *(остали)* други, инши; **друге проблеме ћемо лакше решити** други (инши) проблеми лєгчейше ришиме; **б)** *(другачији)* иншаки; **другим путем** на иншаки способ; ◊ **бити на друго брдо ткан** буц на иншаким бардзе ткани, буц иншаки; **из друге руке (добити, купити, сазнати)** з другей руки, прейґ постреднїка (достац, купиц, дознац); **на једно ухо уђе, на друго изађе** на єдно ухо войдзе, на друге видзе; **нема друге** нє мож иншак; **окренути** ~ **лист** обрациц иншак, иншак наступиц, иншак робиц; **отићи на** ~ **свет** пойсц на други (гевтот) швет; **то је** ~ **падеж** то други припадок, то цошка зошицким инше

друго *присл.* **а)** индзей, на другим месце; **б)** *покр.* иншак, на иншаки способ; **в)** *покр.* другираз, ище раз

другобратственик *х.* другобратственїк, з другого братства

другобратучед *х.* братняков син

другобратучеда *ж.* шестринїцова дзивка

друговати -гујем пайташиц ше, дружтвовац, товаришовац, дружиц ше, буц з даким пайташ

другојагњеница *ж.* овца цо ше други раз окоцела, другородка

другојачан -чна -чно *и* **другојачи** -а -е *оп.* **другачији**

другокласан -сна -сно *оп.* **другоразредан**
другокласац -сца *х. оп.* **другопозивац**
друголигаш *х.* друголиґаш
другомолбен -а -о *правн. заст.* другомолбени; ~ **суд** другомолбени суд
другопласиран -а -о другопласовани
другопозивац -вца *х. воєн.* другоповолани *(воєни обовязнїк даякей старшей ґенерациї)*
другоразредан -дна -дно другокласни, другей класи; ~ **дела** другокласни твори
другоразредац -еца *х.* школяр другей класи
другоредан -дна -дно *оп* **другоразредан**
другоредаш *х. оп.* **двојкаш**
другорођени -а -о другонародзени, народзени други по шоре
другостепени -а -о **1.** *оп.* **другоразредан**; **2.** *правн.* другоступньови, висши; ~ **суд** другоступньови суд
друготан -тна -тно други по шоре; побочни, виведзени, секундарни
другда *присл.* **1.** *(на другом месту)* индзей; **2.** *(у другом правцу)* инкадзи
дружан -жна -жно **1.** зложни; здружени; заєднїцки; **2.** товаришски, приятельски
дружба *ж.* **1. а)** товаришство, пайташенє, дружтвованє; **б)** вяза, сотруднїцтво, союз; **в)** родзина, родзинство; **2. а)** *оп* **дружина; б)** *оп.* **друштво**
дружбен -а -о дружтвени, дружелюбиви
дружбеник *х.* **1.** стаємни провадзач, друґбенїк; **2.** член дружтва, дружбенїк
дружбовати -бујем *оп.* **друговати**
дружеван -вна -вно **1.** дружтвени, дружелюбиви; **2.** товаришски, приятельски
дружељубив -а -о **а)** дружелюбни, дружелюбиви; **б)** чловеколюбиви
дружина *ж.* **1. а)** дружтво, дружина, ґрупа; пайташе, приятелє, товарише **б)** соборци, союзнїки; чета; союз, орґанизация, компания; **2.** домашня челядз
дружинар *ж.* **1.** член дружтва; задруґар; **2.** *покр. (старешина домаћинства)* домашнї, ґазда
дружински -а -о пайташски, товаришски, приятельски
дружинче *с. покр.* **а)** член *(фамилиї, задруґи и под.),* домашнї; **б)** служка
дружити -им **1. а)** зєдиньовац, злучовац, повязовац; **б)** здружовац; **в)** придружовац, приключовац; **2.** *оп.* **дружити се (1)**
дружити се -им се **1.** пайташиц ше, дружиц ше, дружтвовац, товаришовац; сходзиц ше; **2.** здружовац ше, злучовац ше
дружица *ж.* **1.** *дем. и гип.* (< **друга)** пайташочка; **2.** супруга, жена; **3.** *(деверуша на свадби)* дружка
друид *х.* друїд *(келтски паноцец)*
друкати -ам **1.** прицискац; **2.** *оп* **друковати (1); 3.** *спорт.* одшмельовац, шмелїц, храбриц дакого; навияц за дакого *(на змаганю)*
друкер *х.* **1.** *оп.* **дрикер; 2.** *спорт.* навияч
друковати -кујем **1.** *зак. и нєзак. (штампати)* **а)** видруковац/друковац; **б)** вибиц/вибивац *(на платну);* **2.** *нєзак. (очекивати са уебњом)* стирмиц
друкуд[**а**] *присл. заст.* инкадзи, индзей
друкче *присл. оп.* **друкчије**
друкчи -а -е **оп друкчији**
друкчије *присл.* иншак
друкчији -а -о иншаки
друм *х.* главна драга, орсаґ-драга; калдерма; ◊ **остати на друму** остац у драже; ◊ **што на уму, то на друму** повесц шицко цо шлїна на язик принєше
друмар *х.* друмар
друмарина *ж.* драгарина, такса за драги
друмовати -мујем путовац, буц вични путнїк
друмски -а -о драгови; ~ **саобраћај** драгови транспорт
друскати -ам **а)** *(некога, нешто)* тресц, натресац дакого, дацо; **б)** дирґац, одскаковац; **в)** дубкац, дубонїц *(з ногами до жеми)*
друскати се -ам се тресц ше, дирґац ше
друсла *ж. покр.* тлуста жена
друснути -нем **а)** лупнуц, вдериц, бовкнуц *(дакого або до дачого);* **б)** спаднуц, рапнуц, ляпнуц
друшка *ж. оп.* **другарица**
друшкан *х. гип. и фам.* (< **друг**) пайташ, цимбора; **друшкане!** пайташ! фиям! цимборо!
друштванце -ца и -ета *дем.* дружтвочко
друштвен -а -о дружтвени; ~ **исхрана** дружтвене костиранє; **друштвене науке** дружтвени науки; **друштвене просторије** дружтвени просториї; ~ **рачун** дружтвени рахунок
друштвењак *х.* дружтвени чловек
друштво *с. з розл. знач.* дружтво, *рид.* товаришство; **акционарско** ~ акционерске

друштво; **ватрогасно** ~ огньогасне друштво; **класно** ~ класне друштво; **крем-друштво** *ир.* крем-друштво, най-друштво; ◊ **правити коме** ~ правиц дакому друштво; **припадати у чије** ~ припадац до дачийого друштва; **у друштву се и калуђер жени** робиц по дзеки друштва и гевто цо би ше иншак нє зробело; **он није** ~ **за тебе** вон нє ґу тебе

дрхат *х.* **а)** *оп.* **дрхтавица; б)** трепеценє *(гласу);* киванє, ловґанє *(предметох цо виша);* **в)** *оп.* **дрхтај**

дрхтав -а -о **1.** тресаци, знємирени; *фиґ.* престрашени, бояжлїви; **2.** трепецаци, блїщаци, прелїваци

дрхтавац *х.* чловек котри ше треше *(од жими, страху и под.); фиґ.* бояжлїви, куриплах

дрхтавица *ж.* **а)** *(гроуничаво стање)* **има дрхтавицу** биє го жима, мраз го преходзи, треше ше; **б)** страх, преплашеносц

дрхтај *х.* **1.** *(труај)* таргнуце, потаргнуце, стрешенє; мраз по целу; корч; **2.** *(трептај)* трепеценє, трепет

дрхталица *ж.* **1.** *(пихтије)* студзенїна; **2.** *оп* **дрхтавица**

дрхтати -им *и* дршћем **1. а)** тресц ше; *(јако дрхтати)* дирґонїц; **б)** *(треперити)* трепециц, трепац, клїпкац; жижачиц ше, танцовац *(о пламену);* **2.** *фиґ.* бац ше, обавац ше, страховац, стрежиц; стирмиц, тремциц; бриґовац ше ~ **над сваким динаром** тресц ше (стирмиц) над каждим динаром

дрхтуљав -а -о тресаци; трепецаци

дрхтуље *ж. мн. бот.* дирґоньки (Nostocaceae)

дрхтуљити -им *оп.* **дрхтати**

дрхтур *х. оп.* **дрхтавица**

дрхтурав -а -о *оп.* **дрхтав**

дрхтурити -им *оп* **дрхтати**

дрцати[1] -а̄м тресц, потресац, таргац; биц

дрцати[2] **дрца̄м 1. а)** шкрипац *(з пирком по паперу);* шмарґац, шварбац; **б)** драпац *(з нохцами);* **2.** *(чупати)* таргац,

дрчачина *х. пей. (деран, клипан)* ломпов, зазрак

дрче[1] -ета *с. видр. (дериште)* рапух, пердош

дрче[2] *ж. мн. покр. (пихтије)* студзенїна

дршка *ж.* **1. а)** *(на алату)* пориско*;* **б)** *(на справама)* ручка*;* **в)** *(на шољи и сл.)* ушко, ухо*;* **2.** *(на ножу)* черенка *мн.;* **2.** *(петељка)* конарчок

дршкати -ам штикац, пуйдац *(пса на дакого)*

дуал *х. ґрам.* дуал, двоїна

дуализам -ума *х.* дуализ[е]м

дуалист[**а**] *х.* дуалист[а]

дуалистичан -чна -чно *и* **дуалистички** -а -о дуалистични

дуалитет х. дуалитет

дуални -а -о *и* **дуалски** -а -о дуални, дуалски

дуб *х. (храст)* дуб

ду́бак[1] дупка *х. (шеталица)* столок

ду́бак[2] дупка *х.* углїбенє *(у муре),* ниша, карима

дубара *х.* подвала; (с)плєтка; жарта, франта, фиґля

ду́бац[1] дупца *х. оп.* **храст**

ду́бац[2] дупца *х. оп.* **дубак**

ду́бац[3] дупца *х. оп.* **дубач**

дубач *х.* **1.** *(длето)* длато*;* **2.** *(дубореуац)* длабач

дубилица *ж. техн.* длабачка

дубило *с.* **а)** корито, купачка; **б)** дзираве стебло

ду́бина[1] *ж. ауґм.* (**< дуб)** дубиско

дубина[2] *ж. з розл. знач.* глїбина, глїбокосц; глїбочава *(барз глїбоке место у морю, рики и под.)*; ◊ **из дубине душе, срца (осећати, мрзети, волети)** зоз глїбини души, шерца (чувствовац, мержиц, любиц)

дубиномер *х.* глїбиномер, мерач глїбини

дубински -а -о глїбински; ~ **снимање** глїбинске знїманє

дубиоза *с. банк.* дубиоза

дубиозан -уна -уно дубиозни

ду́бити[1] -им стац просто; стац на ногох; ◊ ~ **на глави** стац на глави, поставиц ше на главу

ду́бити[2] -им **1.** *оп.* **дупсти; 2.** преглїбйовац, исц до глїбини

дубити се -им се **1.** преглїбйовац ше; заглїбйовац ше; **2.** *оп.* **дупсти се**

дубица *ж. покр. оп.* дуб

дубл *х. спорт.* дубл

дублет *х. и* **дублета** *ж.* дублет

дублетни -а -о дублетни

дублијер *х.* велька воскова швичка

дубљи -а -о *комп.* **(< дубок)** глїбши

дубовина *ж.* **1.** дуб, дубово древо *(як материял)*; **2.** дубов лєс, дубина

дубодолина *ж.* глїбока долїна, глїбокодолїна, горска долїна

дубок -а -о **1.** *з розл. знач.* глїбоки; ~ **бунар** глїбока студня; ~ **тањир** глїбоки танєр; **дубоке очи** глїбоки очи; **2.** *(о гласу)* глїбоки, груби; **3.** *(о ципелама)* високи; ◊

имати ~ цеп мац глїбоку кишенку, мац груби бутєлар; **оставити ~ траг** зохабиц глїбоки шлїд; **пустити ~ корење** глїбоко пущиц корень; **спавати дубоким сном** спац з глїбоким сном, твардо спац

дубокољудски -а -о глїбоколюдски, глїбокочловечески

дуборез *х.* **а)** *(радња)* резба, резбарство, длабанє по древе; **б)** *(слика)* древорез, резбария

дуборезац -есца *х.* резбар, длабач

дуботина *ж.* длабанїско, видлабане место; дзира

дубрава *ж.* лєс, дубрава; гай

дува *ж.* **1.** *оп.* **дах; 2.** *мед. покр.* астма, задихлїовосц

дувак -вка *и* -вака *х.* шлаєр

дувалица *ж.* **1.** справа за роздуванє огня; ковальски мех; **2.** *хем., технол.* воздуховка

дуваљка *ж.* **1.** *оп.* **дувалица**; **2.** *оп.* **дулац**

дуван *х.* доган; ◊ **не вреди ни (по) луле дувана** нє вредзи анї пипку баґова

дуванити -им I. *нєпрех.* *(пушити)* куриц, файчиц; II. *прех.* подмирйовац дакого з доганом

дуванити се -им се подмирйовац ше з доганом

дуваниште *с.* доганїско, доган *(место дзе рошнє доган)*

дуванкеса *ж.* жачков

дувански -а -о доганов[и], догански; ~ **комбинат** комбинат догану

дуванџија *х.* **1.** куряч, доганьош; **2.** предавач догану, трафикант

дуванџиница *ж.* доганарня, предавльня догану

дувањара *ж.* **1.** *(дуванкеса)* жачков; **2.** *(табакера)* пиксла, табакера

дувар *х.* *(уид)* мур; ◊ **дотерати [цара] до дувара** припрец дакого, прициснуц дакого ґу муру, привесц дакого до безвиходней ситуациї; **и дувар(ови) има(ју) уши** и мури маю уха

дувати -ам **1.** *з розл. знач.* дуц; **2.** *(о ветру)* дуц, *експр.* фуйдац; **ала дува!** алє ше роздул!; **3.** *фиґ. (на кога – љутити се)* дуц ше, гнївац ше на дакого; ◊ ~ **коме за врат** загрожовац дакого; ~ **на нос** гнївац ше, дуц ше; ~ **у исти рог (тикву)** складац ше з даким; **знам одакле ветар дува** знам одкаль витор дує

дувач *х.* **1.** надувач *(скла)*; **2.** музикант хтори грає на дуйним инструменту, дувач

дувачки -а -о дуйни; ~ **инструмент** *муз.* дуйни инструмент

дувна *ж.* **1.** шестра, апаца, монахиня; **2.** *зоол.* смерекова предзачка (Lymantria monacha)

дуг[1] *х.* **1.** длуство; задлуженосц; **2.** длужносц, обовязка; ◊ **бити до грла (ушију) у дугу** мац длуства по ґаґор/поверх глави, буц загружени у длуствох; **грцати (пливати) у дуговима** мац вельо длуства, буц велїм длужен; **отписати** ~ одписац (пребачиц, енґедовац) длуство

дуг[2] -а -о длуги, длугоки; **бити дуга језика** мац длуги язик; **бити дуга века** мац длуги вик, длуго жиц; **имати дуге прсте** мац длуги пальци, любиц краднуц; **(на)дуго и широко (причати)** на длугоко и на широко приповедац, приповедац од кореня до нашеня; **пао је колико је ~ и широк** розцагнул ше; **пароброд дуге пловидбе** ладя длугей плївби

дуга[1] *ж.* дуга *(на гордове);* ◊ **фали му једна ~ у глави** хиби му єдна (седма) деска у глави; **пије као** ~ пиє як дуга

ду́га[2] *ж.* дуга *(природне зявенє);* **преливати се као** ~ прелївац ше як дуга

дугајлија*х.* високи худи чловек, доронґа, длугочави

дугачак -чка -чко *оп.* **дуг**[2]

дугме -ета *с. з розл. знач.* ґомбичка; **пришити ~** пришиц ґомбичку ~ **на електричном звонцету** ґомбичка на електричним бренчку

дугмар *х.* ґомбичкар

дугметара *ж.* гармоника на ґомбички, ґомбичкова гармоника

дуго *присл.* длуго; *(у прошлости)* длуго, задлуго; ◊ **неће** ~ *(ускоро ће умрети)* нє будзе длуго

дугобрк -а -о баюсати, тот цо ма длуг[ок]и баюси

дуговати -гујем **1.** *(имати дуг)* мац длуства, буц длужен; **2.** *(имати обавеуе)* буц длужен

дуговек -а -о *и* **дуговечан** -чна -чно длуговични

дуговид -а -о длуговиди

дуговлакнаст -а -о длуговлакнасти, з длуг[ок]има влакнами

дуговлас -а -о власати, з длуг[ок]има власами, длуговласи

дуговрат -а -о длугошиї, з длуг[ок]у шию

дуговремен -а -о длугочасни, длуги, длугоки

дугогодишњи -а -о длугорочни

дугогрив -а -о длугогриви, з длуг[ок]у гриву, гривати

дугодлак -а -о шесцати, з длуг[ок]у шерсцу

дугодневица *ж.* длугодньовица, час кед днї длуги, лєтнї солстиций

дугодолина *ж.* длугока долїна

дугокљун -а -о длугокописки, з длуг[ок]им писком

дугокљунац -нца *х. оп.* **дугокљун**

дугокос -а -о *оп.* **дуговлас**

дугокрак -а -о кракати, длугоноги, ногати, *беш.* лабати

дугокрил -а -о кридлати, з длуг[ок]има кридлами, длугокридлови

дугокрилац -лца *х.* длугокриделкар

дуголетан -тна -тно *оп.* **дугогодишњи**

дуголик -а -о длуговастей твари, длуготвари

дуголист -а -о лїсцати, з длуг[ок]има лїсцами, длуголїсцови

дугољаст -а -о *оп.* **дугуљаст**

дугоног -а -о ногати, кракати, длугоноги, *беш.* лабати

дугонос -а -о носати, длугоноси, з длуг[ок]им носом

дугоња *х. оп.* **дугајлија**

дугоперка *ж. зоол.* длугопирка *(риба)*

дугопрст -а -о пальцати, з длуг[ок]има пальцами, длугопальцови

дугопрсташи *х. мн.* длугопальцаре (Macrodactyli)

дугопрстић *х. фиґ.* крадош, *нар.* толвай

дугопругаш *х. спорт.* обеговач на длуги дражки

дугореп -а -о хвосцати, з длуг[ок]им хвостом, длугохвости

дугорепци *х. мн. зоол.* длугохвостаре (Macrura)

дугорог -а -о рогати, з длуг[ок]има рогами, длугороги

дугорочан -чна -чно длугорочни, длуги, длугоки; ~ **казна** длугорочна кара

дугорук -а -о рукати, з длуг[ок]има руками, длугоруки

дугосилазни -а -о *ґрам.* длугозиходни; ~ **акценат** длугозиходни акцент

дуготрајан -јна -јно длуготирваци; *(постојан)* постояни, тирваци

дуготрб -а -о длугобрухи; ◊ **дуготрби раци** *зоол.* длугобрухи раки

дугоузлазни -а -о *грам.* длуговиходни; ~ **акценат** длуговиходни акцент

дугоух -а -о ухати, з длуг[ок]кима ухами, длугоухи

дугочасан -сна -сно **а)** *оп.* **досадан; б)** *оп.* **дуготрајан**

дугошија *х.* длугошиї *(о човекови)*

дугуљаст -а -о длуговасти, *рид.* подлуг(ов)асти

дуд *х. бот.* ягода

дуда[1] *ж.* цицок, дудка

дуда[2] *ж.* **дуд**

ду́да[3] *ж.* **1.** *(дечја свирала)* пищалка; **2.** цива *(за приводзенє або одводзенє* води*)*; **3.** *(цев уа одвођење дима)* гурка, пипка; **4.** *(грлић на посуди)* цицок

дудāр[1] *х.* **1.** *(одгајивач дудова)* ягодар; **2.** *аґр. оп.* **дудињак**

дудāр[2] *х. покр. оп.* **гајдаш**

дудара *ж.* **1.** *оп.* **дудињак; 2.** *оп.* **дудовача**

дудаст -а -о ягодасти, як ягода

дудати -ам **1.** грац на гайдох; **2.** *оп.* **дудлити**

дудаш *х. оп.* **гајдаш**

дуде *ж. мн. оп.* **гајде**

дудинка *и* **дидиња** *ж.* ягода *(плод)*

дудињак *х.* ягоди, ягоднїк, ягодов гай

дудлити -им циц[к]ац

дудовац -вца *х. зоол.* ягодовец (Hyphantria cunea)

дудовача *ж.* ягодача, ягодова палєнка

дудовина *ж.* **1.** ягода, ягодово древо *(як материял);* **2.** *зб.* ягоди, ягодов лєшик

дудоред *х.* ягоди, шор ягодових древох, ягодова алея

дудук *х.* **1. а)** *муз. нар.* пищалка; **б)** *покр.* штаницла *(скруцена як фишек); покр.* узрета бундава; **2.** *фиґ.* **а)** глуптак; **б)** *покр.* подлїна, подляк, лєнїви чловек; ◊ **глуп као** ~ глупи як бундава; **спавати као** ~ спац як дзело

дудукати -дучем **1.** пискац (грац) на пищалки; **2.** пошпив[к]овац *(без висловйованя)*, шпивац (мурчац) себе под нос*;* **3. а)** *(потмуло одјекивати)* тупо одгуковац, тупо гучац, дуднїц; **б)** *безос. (тутњити – о грому)* дуднїц

дуел *х.* дуел, двобой

дуелант *х.* дуелант

дуелист[**а**] *х. оп.* **дуелант**

дуелирати -ам *зак. и нєзак.* дуеловац

дует *х. муз.* дует

дуж[1] *ж.* **1.** *мат.* длуж; 2. длужина; **захватна** ~ длужина залапйованя; 3. *нар.* гони; **узорати целу** ~ поорац єдни гони

дуж[2] *прим. з ґен.* **1.** *означує напрям по длужини* **а)** *у просторе* през *(з акузативом)*, по *(з локативом)*; **кренуше** ~ **села** рушели ше през валал; **б)** *у часу* през *(з акузативом)*,

або ше нє преклада; **нису се видели ~ целе године** нє видзели ше цали рок; **2. а)** *(уудуж)* коло, попри; ~ **обале** коло побрежя; **б)** *(целом дужином)* вонконцом, коло, попри; ~ **њиве је ископан канал** вонконцом поля викопани ярок

дужан -жна -жно длужен, длужни; ~ **богу и људима,** ~ **до грла (гуше),** ~ **и косом на глави,** ~ **и ружан** длужен по ґаґор, длужен шицким шором, презадлужени; ~ **кесе не веже** длужни – нужни; хто ма длуства, нє ма мира; **не остати коме** ~ нє остац дакому длужен, врациц з исту миру; **ни крив ни** ~ нєвини, нєвиновати

дужд *х. ист.* дужд

дужи *и* **дуљи** -а -е *комп.* **(< дуг[ачак])** длугши

дужимице *присл.* по длужини, воздлуж

дужина *ж. з розл. знач.* длужина, *рид.* длугосц; **мера за дужину** мера за длужину; ◊ **таласна** ~ габова длужина; **географска** ~ ґеоґрафска длужина

дужиномер *х.* длужиномер, мерач длужини

дужински -а -о длужински

ду́жити[1] дужим **1.** *(продужавати)* предлужовац, нацаговац; **2.** *(отеуати)* розцаговац, одцаговац; **да ти не дужим** най ци нє розцагуєм

ду́жити[2] дужим *(некога, нешто) а)* терховац *(дакого за дацо або пре дацо)*; поглєдовац длуство од дакого; **б)** *(обавеуивати)* давац як длужносц, розказовац, обовязовац; **дужност их дужи да...** длужносц им же би...

ду́жити се[1] дужим се предлужовац ше, видлужовац ше; нацагоцвац ше; пресцерац ше, прецаговац ше; розцаговац ше

ду́жити се[2] дужим се задлужовац ше, правиц длуства; жичац

дужица[1] *ж. анат.* длужка (iris)

дужица[2] *ж. дем.* (**< дуга**[2]**)** дугочка

дужник *х.* **1. а)** длужнїк, длужен/длужни; **б)** обовязнїк; **в)** гришнїк, гришни; виновнїк, виновати; **2.** *покр.* поверитель, кредитор

дужнички -а -о длужнїцки

дужносни -а -о длужносни, обовязкови; ~ **примерак** обовязкови прикладнїк

дужност *ж. з розл. знач.* длужносц; **ићи на** ~ исц на длужносц, на роботу; **вршилац дужности** окончователь длужносци; **осећање дужности** чувство длужносци

дужњак *х. буд.* длужняк; **цигла (опека)** ~ цегла длужняк

дукат *х.* дукат; **седи на дукатима** шпи на пенєжох

дукатни *и* **дукатски** -а -о дукатни; ~ **злато** дукатне злато

дуксер *х.* дуксер **дуктус** *х.* дуктус *(поцагнуце пирка при писаню або рисованю)*

дулак -лка *х. оп.* **дулац**

дулац -лца *х.* **1.** пищок, цивка *(на ковальским меху, ґайдох и под.);* **2.** шпиц, циґаршпиц, муштикла

дулек *х. бот. оп.* **бундева**

дулечњак *х. и* **дулачњача** *ж.* пита з бундаву, бундавова пита

дулиба *ж. ґеоґр. покр.* красова увала, оброснута глїбокодолїна

дулихлеб *х. бот. покр. оп.* **копитњак**

дулован -вна -вно *покр.* збутнєти, сплєшнєти *(о жице)*

дуљ *ж. и х. оп.* **дужина**

даљати -ам *оп.* **дужити**

дуљина *ж. оп.* **дужина**

дуљити -им *оп.* **дужити**

дум *викр. за подражованє штрелєня* дум, бум

думан *х.* **1.** дим; молга; хмара; прах; **2.** *фиґ.* знємиреносц, бриґа, застараносц; старосц, старанє

думача *ж. оп.* **дубодолина**

думбарати -ам *оном.* **а)** *(о добошу)* буґновац/бубновац; **б)** *(о топовима и сл.)* гирмотац, дубонїц, дуднїц; **в)** *(о срцу)* лопотац, лопоциц, биц; трепац

думен *х.* **1.** *(кормило)* кормань; **2.** глїбоке, глїбина; вимите побрежє; ◊ **под** ~ **ићи** подкоповац

думенисати -ишем *покр.* **1.** корманьовац, управяц з ладю; **2.** *фиґ.* унапрямовац; реґуловац, орґанизовац

дунда *ж. нар.* тлуста жена

дундаст -а -о тлусти, затити, целати, тучни

дундо *х.* **1.** *(чика)* бачи; **2.** *(стриц)* бачи, оцов брат, стрико; **3. (***ујак)* бачи, уйко; **4.** *(теча)* шовґор

дунст *х.* **1.** пара, випаренє; **2.** дун[є]ц, компот; **немати дунста** нїч нє знац о дачим

дунути -нем *оп.* **духнути**

дуња[1] *ж. бот.* бишалма (Cyolonia oblonga)

дуња[2] *ж.* перина

дуњалук *х.* **а)** жем, швет; **б)** *зб.* людзе, народ, швет; **2.** *(област)* край

дуњевача *ж.* палєнка з бишалмох, бишалмова палєнка

дуњик *х.* бишалмнїк, бишалмов[и] овоцнїк

дуњовина *ж.* бишалма, бишалмово древо *(як материял)*
дуо *х. муз. оп.* **дует**
дуоденум *х. мед.* дуоденум, дванацпальцове черево
дупин *х. зоол. оп.* **делфин**
дупинов -а -о делфинов[и]; ~ **маст** делфинова масц
дупка *ж.* **1.** дзира, доліна; углїбенє; яма; пещера; **2.** *оп* **дупља; 3.** *оп.* **длето**
дупке *присл.* **1.** на стояци, на стояцо; просто, вертикално; **стајати** ~ стац просто**2.** *(сасвим):* ~ **пун** полнючки-полни, до верху *(*верхом*)* полни
дупли -а -о *покр.* дупли, двойнїсти, *рид.* одвойни; ~ **прозор** двойнїсти облак
дуплика *ж. правн.* дуплика
дупликат *х.* дупликат
дуплир *х.* **1. а)** *оп* **дублијер; б)** двойнїсти швичнїк; **2.** двойнїсти облак
дуплирати -ам *зак. нєзак.* дупловац
дуплица *ж. оп.* **двоцевка**
дуплицирати -ам *оп.* **дуплирати**
дуплицитет *х.* дуплицитет
дупло *присл.* дупло; одвойнє
дуплован -а -о дупловани
дупља *ж.* **а)** дзира; **б)** углїбенє; пещера; **в)** *анат. (шупљина)* глїбка, пражнїна; **трбушна** ~ брухова глїбка
дупљак *х.* дволитрова фляша, дволитровка
дупљар *и* **дупљаш** *х. зоол. (шумски голуб)* глїбкар (Colomba oenas)
дупљари *х. мн. зоол.* глїбкаре (Coelenterata)
дупљина *ж. оп.* **дупља**
дупнути -нем **1.** дупнуц, вдериц; ~ **ногом о под** дупнуц з ногу до жеми; **2.** *фиґ. (бубнути)* лупнуц
дупсти дубем **1. а)** *(копати)* копац, риц; **б)** *(чинити шупљим)* дзиравиц, вертац; **б)** *(реубарити)* длабац, вирезовац; **2.** *фиґ.* **а)** *(пребирати)* шпиртац, глєдац; виглєдовац; **б)** *(рашчлањивати)* розрабяц, розчленьовац, розпатрац, анализовац; **в)** *(продубљивати)* преглїбйовац, змоцньовац,; **3.** *(уагледати)* опатрац, розпатрац
дупсти се дубем се предзерац, уцаговац ше, урезовац ше до дачого
дупчаст -а -о *покр.* **а)** угнути, углїбени; **б)** випупчени
дур[1] *х. муз.* дур
дур[2] *и* **дура** *викр. покр.* **а)** *за застановянє коня* гога *;* **б)** *за гонєнє коня* гайде, дї
дуралуминиј[**ум**] *х. хем.* дуралуминий
дуран -рна -рно гнїваци, наровни, норовни; нагли
дурати -ам **1.** тирвац, стац; **2.а)** церпиц, витримовац, подношиц терху; **б)** чежко, трапезлїво робиц, трапиц ше, мучиц ше
дуративан -вна -вно *ґрам.* дуративни; **дуративни глаголи** дуративни дїєслова
дурашан -шна -шно **а)** черстви, тварди, витримовни, одпорни, жилави; **б)** витирвали, упарти, твардоглави; **в)** тирваци, длуготирваци, постояни
дурбин *х. (доглед)* **1.** двогляд, догляд, меселатов; **2.** телескоп; ◊ **спустити** ~ постац скромнєйши, покорнєйши
дурдур *х. ором. (ћуранов глас)* пульканє, пульпулїканє
дурити се -им се **1.** дуц ше, гнївац ше, буц уврeдзени; **2.** *покр. (некоме)* ґадзиц ше, буц одвратни дакому*;* **3.** *покр. (од некога, од нечега)* ґадзиц ше од дакого, дачого
дурљив -а -о *оп.* **дуран**
дурнути -нем *покр.* дрилїц, ґурнуц
дурнути се нем се надуц ше, нагнївац ше, погнївац ше, увредзиц ше, *експр.* здуц ше
дурски -а -о дурски; ~ **скала** дурска скала
дусати се -ам се гнївац ше; *(иубрецивати се)* виставац на дакого
дустабан *х.* **1.** *мед.* ровна, спущена талпа (pes planus); **2.** чловек цо ма ровни, спущени талпи, ровноталпи
дути дујем *оп.* **духати**
дути се дујем се **1. а)** *(надимати се)* надувац ше; **б)** *фиґ.* ґеребечиц ше, пишиц ше, возношиц ше, високо ше ношиц, буц гербни; **2.** *оп.* **ду́рити се**
дућан *х.* дутян; **отворити** ~ отвориц дутян; **држати** ~ давац (тримац) дутян
дућански -а -о дутянски
дућанче *с. и* **дућанчић** *х. дем.* дутянчок, дутянчик
дућанција *х.* тарґовец, предавач, *беш.* дутяндїйош
дућанџијски -а -о дсутяндїйошски
дух *х.* **1.** *з розл. знач.* дух; **2. а)** дих, диханє; живот; **б)** *(поветарац)* витрик; **в)** *(мирис)* пах, запах; ◊ **бити болестан од духа** *заст.* похибиц, пошалїц; **живети о светом духу** нє єсц и нє пиц нїч; **пасти (клонути) духом** подац ше, обезхрабриц ше, страциц самодовириє; **присуство духа** знаходлївосц, присебносц; **сиромашан**

духом худобни з духом, ограніченн, нєпросвищени; **испустити** ~ випущиц душу; **ни слуха ни духа (о коме)** анї шлїду анї гласу (о даким), анї захировац дакого; **полетети духом** одшмелїц ше, почувствовац ше моцни; **Свети** ~ Дух святи; **зао** ~ зли дух

духан *х. оп.* **дуван**

духати душем *оп.* **дувати**

духнути -нем **1.** задуц, почац дуц; **2.** *оп.* **дахнути; 3.** *(отперјати)* одлєциц, пойсц, сцекнуц; **4.** *(ударити)* руциц, вдериц, треснуц; **5.** *(пасти на памет)* присц (спаднуц) на розум; здогаднуц ше дачого

духоборац -рца *х. ист.* духоборец

духован -вна -вно *з розл. знач.* духовни, духови*;* **духовни отац** духовни оцец

духовати -хујем **1.** *(коме)* споведац дакого; модлїц ше за дакого; **2.** водзиц (жиц) духовни живот

Духови *х. мн.* Русадля; **о Духовима** на Русадля

духовидац -ица *х. неол.* интуитивни, видовити чловек, интуитивец

духовит -а -о *з розл. знач.* духовити

духовник *х.* священїк, паноцец, духовни оцец, духовни пастир

духовница *ж.* апаца, шестра, монахиня

духовнички -а -о священїцки, паноцовски

духовски -а -о **1.** духовски; **2.** русадльов[и]

духорити -им цагац, подув[к]овац *(о витре)*

душа *ж. з розл. знач.* душа; ◊ **бити без душе и срца** буц без души и шерца, буц бездушни, нємилосердни; **бог и** ~ насправди, верабоже; **богу душу** церпиц вельки болї; **борити се (делити се) с душом** *(бити на самрти)* конац, бориц ше з душу, умерац; **дати богу душу, растати се с душом** дац (придац) богу (богови) душу; ~ **од човека** добри чловек як фалат хлєба; **завирити коме у душу** закукнуц дакому до души; **драге душе** з радей души, од шерца, дзечнє; ~ **ме боли** душа ме болї; **за покој душе** за душу; **из дна душе** з (зоз сподку) дна души (шерца); **имати кога на души** мац дакого на души; **имати срца и душе** *(бити милосрдан)* мац шерца, мац шерцо и душу; **мирне душе** мирней души, чистей совисци; **не дати коме душом дахнути** примушовац дакого на дацо, нє дац дакому з оком гнуц; **носити тешко бреме на души** ношиц терху на души; **он је песничка** ~ вон поетична душа; **позна[ва]ти кога или што у душу** барз добре познац дакого, познац дакого як Святи боже; знац душу дакого *або* дачого; **продати душу врагу** предац душу дяблови, рушиц по нєдобрей драги; **рећи по души** щиро повесц; **удахнути душу чему** удихнуц душу дачому; **узети што на своју душу** вжац дацо на свою душу

душак -шка *х.* **1.** *(дисај, удисај)* дихнуце, дих, удихнуце; **2.** *(иудисај)* видих[нуце]; **за тили** ~ такой, швидко, окомгнуца; **с једног душка** зложно; зразу, одразу

душан -шна -шно *оп.* **душни**

душанка *ж.* душанка *(файта стредньовиковних хлопских шматох)*

душебрижник *х.* духовни оцец, духовни пастир, душоспаситель, душобрижнїк

душеван -вна -вно **1.** душевни, психични; **2. а)** *(племенит)* добри, благородни, племенити, чловечни, сердечни, мегки, мегкого шерца; совисни; справедлїви; **б)** *(осећајан)* чувствительни, возбудзуюци; **3.** *(умни)* интелектуални, розумов[и]; **4.** *заст.* побожни, релиґиозни; ◊ **душевни рад** интелектуална робота; ~ **болест** душевна (психична) хорота

душегубан -бна -бно котри знїчтожує душу, смертоносни, смертельни

душегубац -упца *х.* збойнїк, забойнїк; забивач; ◊ **новац – душогубац** пенєж губи чловека

душегупка *х.* ґазна (ґазова) комора

душек *х. з розл. знач.* матрац, душек

душема *ж.* древена посцель, дески

душик *х. хем. оп.* **азот**

душити -им *оп.* **гушити**

душити се -им се **1.** *оп.* **гушити се; 2.** *покр.* ганьбиц ше, унїмац ше

душица *ж.* **1.** *дем.* **(< душа)** душичка, душочка; **2.** *(фитиљ)* ґнот; **3.** *(унутрашња гума лопте)* шлаф; ◊ **мајчина** ~ *бот.* мацерина душичка

душични -а -о *оп.* **азотни**

душљив -а -о давяци, гартушаци

душман *и* **душманин** *х.* нєприятель; смертельни нєприятель, злодїй

душманлук *х.* нєприятельство, мержня, нєнависц

душмански -а -о нєприятельски

душни -а -о **1. а)** *(који се односи на органе уа дисање):* **душне болести** хороти орґанох за диханє; **б)** *(душнички)* душнїцки, душнїков; **2.** *(који служи уа пролажење ваудуха):* ~ **цев** цива за дуце, цива през котру ше дує

Душни дан *церкв.* Шишяти; Задушна собота
душник *х. анат.* душнїк
душнице *ж. мн. анат.* бронхиї
душнички[1] -а -о бронхиялни
душнички[2] -а -о душнїцки
душњак *х.* **1.** *оп.* **душник**; **2.** *(одушка на парном котлу)* вентил; комин, коминчок
душобрижан -жна -жно душоспасительни, котри ше стара за спашенє души
душобрижник *х. оп.* **душебрижник**
душогубан -бна -бно *оп.* **душегубан**
душегубац -упца *х. оп.* **душегубац**
душогупка *ж. оп.* **душегупка**
душоморан -рна -рно душотрапезлїви, котри трапи душу
душопопечитељ *х. оп.* **душебрижник**

Ђ

ђä[1] *викр. за гонєнє коня* гайде
ђä[2] (*удвоєне* **ђа... ђа)** *присл.* покр. раз... раз; **ђа овамо, ђа онамо** раз тадзи, раз тамаль
ђавао -вла *х. оп.* **ђаво**
ђаво -ола *х.* **1.** дябол, чорт, *заст.* дявол; **2.** *фиґ. (зла особа)* дябол; **3.** *библ., рлґ.* диявол; ◊ **бежати (бојати се) као ~ од крста** сцекац (бац ше) як дябол од крижа; **дошао је ~ по своје** пришол дябол (чорт) по свойо; **~ би га знао** дябол (чорт, пшамац) би го знал; **~ га вуче за језик** дябол (чорт) го цага за язик; **ђавола!** *(ни говора)* дябла!, пшамаца!; **~ не мирује (не спава)** *(ваља бити на опрезу)* дябол (чорт) нє шпи; **~ ме је натерао (навео)** дябол ме опискал, дябол ме бил по карку; **иди до** [**сто**] **ђавола** идз до чорта (до дябла); **један те исти ~** исти пшамац**;** яки дябол таки чорт; єдна плаца; **ко с ђаволом тикве сади о главу му се лупају** хто ше з дябломом (з нєшоровим) компалує зло прейдзе; **који ти је ~** ки ци пшамац (дябол, бес, чорт, минки[в]; **не да му (ти и сл.) ~ мира** нє да му (ци и под.) дябол мира, дябол го (це и под.) биє по карку; **нека га (те, вас) ~ носи** *(нека буде по његову)* най му будзе; **није ~ онако црн како га сликају прави** нє таки вон як ви думаце (як ми думали и под.), нє таки дябол (чорт) чарни як цо го малюю; **прави ~** отрова; **с ђаволом дошло с ђаволом прошло** як пришло так пошло; **ту је ~ умешао (умочио)** [**своје**] **прсте** ту дябол (чорт) умишал [свойо] пальци; **ту је и ~ рекао laку ноћ** *(забитан крај)* дяблови (богови) за хрибтом; **ушао** [**неки**] **~ у кога** вошол [якиш] дябол (чорт, бес) до дакого; **знати где ~ спава** шицко знац
ђаволак -лка *х.* **1.** *дем.* дяблик, чорцик; **2.** *(несташко)* шурґут, *заст.* шибенїк; *(шаљивчина)* франта, фиґляр, кепкар
ђаволан *х. оп.* **ђаволак (2)**
ђаволаст -а -о *(несташан; враголаст)* гунцут, гунцутски, нємирни, як дяблик, дябликасти; **била је ђаволаста** була гунцут; **~ осмех** гунцутски ошмих; **унуче им је ђаволасто** унуче им нємирне
ђаволија *ж.* **1.** *(лукавштина)* чортовска робота, лукавство; **2.** *(шеретлук)* гунцутство, гунцутшаґ, фиґлярство
ђаволисати -ишем *(поступати ђаволасто)* робиц гунцутства, вирабяц, доказовац
ђаволица *ж.* **1.** *(ђаволова жена)* дяблица; **2.** *(враголаста женска особа)* гунцут, шурґут; фиґляр, фиґлярка; **3.** *(опака жена)* оса; кобза
ђаволски -а -о дябловски, чортовски
ђаволук *х. оп.* **ђаволија**
ђаволче -ета *с. и* **ђаволчић** *х. дем.* чорцик, дяблик
ђавољи -а -е дяблов, дябловски, чортов, чортовски
ђаврк *х. покр.* фалат хлєба
ђак *х.* школяр; ученїк
ђаковање *с.*: **~ царевање** найкрасши днї школярски
ђаковати -кујем ходзиц до школи, буц школяр
Ђаковац -вца **1.** *(човек из Ђакова)* Дяковчан; **2.** *(човек из Ђаковице)* Дяковичан
ђакон *х. церкв.* диякон
ђаконије *ж. мн.* (*одабрана јела, посластице)* пресмаки, лакотки, видумовани єдла
ђаконик *х. церкв.* сакристия, *рид.* дияконикон *(простория з правого боку олтара у хторей ше чува церковна судзина и други предмети потребни за богослуженє)*
ђаконисати -ишем *нєзак.* **1.** буц диякон; **2.** *(јести ђаконије)* єсц пресмаки, госциц ше; **3.** *фиґ. (проводити весео живот)* звольовац себе
ђаконовица *ж.* дияконова жена
ђасити -им *покр. (носити црнину)* ношиц жалобу

ђаур[**ин**] *х.* нєвирнїк, дяур *(назва хтору муслиманє даваю тим цо нє припадаю муслиманскей вири)*

ђаче -ета *с. и* **ђачић** *х. дем.* школярик, школярчок

ђачки -а -о школярски

ђевђир *х. (цетка)* шитко, решетко

ђеврек *х.* переца, сладки жемлїк *(файта пекарского печива у форми венчика)*

ђеврегџија *х.* перецар

ђекалица *и* **ђекна** *ж. покр. (нарикача)* нарикачка

ђел[**а**] *викр. покр.* гайде, гибай; ◊ ~ **машалах** витай *(привит муслиманох)*

ђелсамин *х. бот. покр.* ясмин, майово квеце

ђем *х.* зубадло; ◊ **узети** ~ **на зуб** *(озбиљно се прихватити посла)* влапиц ше до роботи

ђенђер *х. покр. (путо)* путнач *(за пу- танє коня на паши)*

ђене-ђене *присл. (још и којекако)* [ище] як так, [ище] гайде-гайде

ђенерал *х. заст.* ґенерал

ђерам -рма *х.* **1.** *(на бунару)* дєрма; **2.** *заст. (рампа)* капура

ђердан *х. (огрлица)* пацерки *(з дукатох, перлох и под.)*

ђердап *х. (брзак)* место у рики дзе вода швидко идзе (чече), швидка вода

ђерђев *и* **ђерђеф** *х.* рам *(у хторим ше зацагує платно за вишиванє)*

ђерма *ж. оп.* **ђерам**

ђечерма *ж.* дєчерма, брушлїк *(хтори ше нє капча)*

ђи *викр. за гонєнє коньох* гайде, дї

ђив-ђив *викр. за подражованє чвиринканя тащкох* джив-джив

ђида *и* **ђидо** *х. оп.* **ђидија**

ђидија *х. (који се одликује снагом, храброшћу)* хлописко, хлопина, хлоп; *(јуначина)* юнак, юначиско

ђикан *х.* **1.** шпиритузова палєнка; **2.** джикан *(четнїк у другей шветовей войни)*

ђикати -ам **1.** швидко роснуц; **2.** *(одбацивати)* руцац, одруцовац; **3.** скакац; **4.** *(бекријати)* мулатовац

ђилас *х.* **1.** розпусни (розвратни) чловек; **2.** бегач; скакач

ђиласати -ам бежац, скакац

ђилкош *х.* дїлкош

ђинђав -а -о *(кићен)* оквицени, вицифровани

ђинђер *х. покр.* бисер, перла

ђинђув *х. и* **ђинђува** *ж. (вештачки бисер, перла)* перла; *мн.* пацерки, перли

ђип *викр.* гоп

ђипати -ам скакац, подскаковац; гопсац

ђипимице *присл.* з єдним скоком *(скочиц, прескочиц)*

ђипити -им *зак.* **1.** нагло (швидко) скочиц; **2.** *(здипити)* списац, злопчиц

ђипнути -нем *оп.* **ђипити (1)**

ђиповина *ж. бот.* златобрадичкар (Chrysopogon grylus)

ђиха *викр. оп.* **ђи**

ђога *и* **ђого** *х. гип.* < **ђогат**

ђогат *х.* **1.** *(коњ беле длаке)* чилаш, били конь**;** **2.** *покр.* **а)** уparти, твардоглави чловек; **б)** глуптак

ђогатаст -а -о били *(конь),* чилаш

ђогуша *ж. (ђогатаста кобила)* чилаша

ђоја *присл. покр. (тобоже)* нїби, почустом, *коц.* почустомок

ђон *х.* талпа*;* **дебео му образ као** ~ нє зна ше ганьбиц, нє ма чесци, ма грубу скору

ђонити -им *(прибијати ђон)* талповац

ђорда *ж. заст.* шабля

ђорнут -а -о *(накресан)* подпити, нашкрункани

ђорнути се -нем се *(поднапити се)* лїґнуц, нашкрункац ше

ђубраник *х.* **1.** канта за шмеце; **2.** *оп.* **ђубриште**

ђубре -ета *с.* **1.** *(стајско гнојиво)* гной; **2.** *(смеће)* шмеце; **3.** *(у рани)* гной, назберане, оток; **4.** *фиґ. гандр.* дюбре, битанґа, скоцени, плюґа

ђубревит -а -о нагноєни

ђубретар *х. (скупљач смећа)* шмецар

ђубретара *ж. (прљава, неуредна жена)* люштава *(ґен.* -вей*)*, люштошка, люштавка

ђубриво *с.* гной, гноїво; **стајско** ~ хлївски гной; **вештачко** ~ фабрични (штучни) гной; *беш.* ґипс*; беш.* таргоня; **зеленишно** ~ желєни гной

ђубрити -им гноїц

ђубриште *с.* **1.** *(сметиште)* шмециско; **2.** *(место где се баца ђубре)* гной, гноїско; гумно

ђубровник *х. (лопатица за смеће)* шметнїк

ђувегија *и* **ђувеглија** *х. (младожења)* млоди *(ґен.* -ия и -ого*)*

ђувез *прикм. нєпрем. (љубичаст)* лилови

ђувеч *х. и* **ђувече** -ета *с.* дювеч, парадичов паприґаш

ђугум *и* **ђугун** *х.* коршов *(вельки бакарни*

ђуз *х.* джуз *(напиток)*
ђул *х. поет.* ружа, ружичка
ђулбастија *ж. оп.* **ћулбастија**
ђул-башта *и* **ђул-башча** *ж. (ружичњак)* ружова заградка
ђуле -ета *с. (мн.* ђулад) **1.** *(топовско зрно)* куля, ґраната; **2.** *(пушчано зрно)* кулька; **3.** *(утег)* **а)** *(на ваги)* куля*;* кулька *(менша);* **б)** *(на зидном сату)* куля
ђулистан *х. оп.* **ђул-башта**
ђулић *х. дем. (<* **ђул**) ружичка
ђу[**л**]**мати** -ам *(халапљиво јести)* ґаладно (галаво) єсц, хпац (тохмац) до себе, дедвиц
ђулс *х.***, ђулса** *и* **ђулсија** *ж. (ружин екстракт)* ружова водичка
ђумбир *х. бот.* дюмбир
ђумрук *х.* **1.** *(царинска такса)* царина; **2.** *(царинарница)* царинарнїца, царина
ђунђ, ђунђер *х. и* **ђунђевица** *ж. покр. (зрно бисера)* бисер, перла
ђурђевак -вка *х. бот.* дюрдїца
ђурђевац -вца *и* **ђурђевштак** *х.* тот цо слави Дюрдєвдан**,** дюрдєвец
ђурђевача *ж. бот. (врста печурке)* дзуряча (Tricholoma Georgii)
Ђурђевдан, **Ђурђев дан** *х. и* **Ђурђево** *с. церкв.* Дзуря *мн. (ґен.* Дзурйох) *(швето на 23* IV/*6.* V)
ђурђевски -а -о дзурйови; ~ **уранак** *фолкл.* ранши одход до природи на Дзуря, дзурйови ранши вилєт
Ђурђевчанин *х. (становник Ђурђева)* Дюрдьовчан
ђурђевачки -а -о дюрдьовски
ђурђин *х. и* **ђурђина** *ж. оп.* **георгинаЂурђиц** *х. церкв. правосл.* Дюрдїц, св. Георгия *(єшеньске швето св. Ґеорґия, 3/16. X*I)
ђурђиц *х. и* **ђурђица** *ж. оп.* **ђурђевак**
ђус *х. спорт.* дюс **ђускати** -ам **1.** *(бесно плесати)* вирабяц; виграввац; **2.** чежко робиц, робиц чежку роботу; **3.** *(дете на колену)* цупкац
ђутураш *х. (који ради ђутуре, на акорд)* дютораш, акордаш
ђутуре *присл.* **а)** шицки [нараз, вєдно]; **дошли су сви** ~ пришли шицки нараз; **б)** шицко, шицки*, беш.* дютором *(без поєдинєчного читаня або мераня);* **продаћу ти кромпир** ~ предам ци шицки кромплї
ђутурица *ж.* робота дютором, робота на акорд
ђутурице *оп.* **ђутуре**

Е

е[1] *викр.* **1.** *за виражованє чувствох* е, а, но; **е, мој брате, не ради се то тако** е, мой брацику, нє роби то ше так; **е, чудна ми чуда** а, но та цо ту чудне; **е, па нека буде** но, та най будзе; **2. а)** *за доволованє* гей, ей; **б)** *як увод до того цо ше пове* но; **е, да се иде** но, идзме
е[2] *злуч. заст. покр.* **1.** *причинови* бо; **ако чујем што рђаво, не долази ми на очи, е ће бити батина** кед учуєм дацо нєдобре, нє приходз ми пред очи, бо будзеш бити; **2.** *дополнююци* же; **опазим е се већ разданило** обачел сом же ше уж розвиднєло
ебан *и* **ебен** *х. оп.* **абонос**
ебонит *х.* ебонит
ебонитни -а -о ебонитов[и], ебонитни
евакуација *ж.* евакуация
евакуисати (се) -ишем (се) евакуовац (ше)
евала[**ј**]*викр. оп.* **ејвала**
евангелик *и* **евангелист**]**а**] *х.* еванґелик (*припаднїк християнскей вири хтора за основу бере Библию)*
евангелистички -а -о еванґелистични
еванђелист[**а**] *х.* євангелист[а]
еванђелски -а -о євангелийски
еванђеље *с. церкв.* євангелия *ж.*; ◊ **пето** ~ *(светиња)* пията євангелия
еве *слов. покр. оп.* **ево**
еведра *ж. покр.* ограда *(з наду або кукуричанки)*
евенка *и* **евења** *ж.* вязанка *(сплєцени чутки кукурици, обешени же би ше чували або сушели)*
евентуалан -лна -лно евентуални
евентуалије *ж. мн. (непредвиђени случајеви)* евентуалиї
евентуалност *ж.* евентуалносц; **за сваку** ~ за кажду евентуалносц
евидентан -тна -тно евидентни
евидентирати -ам *зак. и нєзак.* евидентовац
евидентичар *х.* евидентичар
евиденција *ж.* евиденция; **држати у евиденцији** тримац у евиденциї; **водити евиденцију** водзиц евиденцию
евлад *х. покр.* потомство
евнух *х.* евнух
ево *слов.* **1.** *за указованє на тото цо блїзко або ше приблїжує* палє; паце *(при двоєню),*

паля; паца̀ *(при двоєню),* ни, ни-а*;* ~ **долази отац** палє идзе оцец; ~ **овде** ту ни; **2.** *за указованє на тото цо ше дава або приноши* на; наце *(при двоєню),* ни-а, *беш.* ево*;* ~ **ти твоје паре** на твойо пенєжи; **3.** *за визначованє* ни-а**,** ни, *або ше нє преклада;* ~ **овако је било** ни-а так було; ~ **овако** так ни; ~ **ме одмах** такой придзем; **4.** *за указованє на длугше тирванє дачого* уж, уж цали (полни); **у овом селу учитељујем** ~ **већ петнаест година** у тим валалє робим як учитель уж цали петнац роки; ◊ ~ **моје главе** *(заклињем се главом)* дам (давам) главу; ~ [**моје**] **руке** *(при закључивању споразума и сл.)* дай руку

евокатор *х.* евокатор

евокација *ж.* евокация

еволуирати -ам *зак и нєзак.* еволу[ир]овац

еволуција *ж.* еволуция

еволуциони *и* **еволуцијски** -а -о еволуцийни

евоцирати -ам *зак. и нєзак.* евоковац

евроазијски -а -о евроазийски

европеид *х.* европеїд

европеизација *ж.* европеїзация

европеизовати (се) -зујем (се) *зак. и нєзак.* европеїзовац (ше)

Европејац -јца *и* **Европљанин** *х.* Европян, Европеєц

европски -а -о европски

егав -а -о криви *(о ногох);* **егаве ноге** криви ноги

егбе *ж. мн. и* **егбета** *с. мн. оп.* **бисаге**

егедати -ам *покр.* грац на гушлї

егедаш *и* **егедуш** *х. покр. (виолиниста)* гудак, виолинист[а]

егеде *ж. мн. покр.* гушля, виолина

егејски -а -о єгейски; ~ **култура** *археол.* єґейска култура

егзактан -тна -тно еґзактни; **егзактне науке** еґзактни науки

егзалтација *ж. (усхићење; уздизање)* еґзалтация

егзалтирати -ам *и* **егзалтовати** -тујем *зак. и нєзак. (усхитити/усхићивати)* еґзалтовац

егзамен *х. (испит)* еґзамент

егзарх *х. ист., церкв. (намесник)* еґзарх

егзархат *х.* егзархат

егзекутиван -вна -вно *(извршни)* еґзекутивни

егзекутор *х. (извршилац)* еґзекутор

егзекуција *ж.* **1.** *(принудно извршење судске пресуде)* еґзекуция, *заст.* куция*;* **2.** *(извршење смртне казне)* еґзекуция

егземплар *х. (примерак)* еґземплар

егземпларан -рна -рно еґземпларни**;** ~ **казна** еґземпларна кара *(строга кара за застрашованє других)*

егзерцир *х. (војна вежба)* еґзе[р]цир

егзерцирати -ам *зак. и нєзак. (извршити/вршити војне вежбе)* виеґзе[р]цировац/ еґзе[р]цировац

егзибиција *ж. (јавно показивање)* еґзибиция

егзил *х. (изгнанство)* еґзил

егзистенција *ж.* еґзистенция; **минимум егзистенције** минимум еґзистенциї

егзистенцијалан -лна -лно еґзистенциялни; ~ **суд** еґзистенциялни суд

егзистенцијализам *х.* еґзистенциялиз[е]м

егзистенцијалист[**а**] *х.* еґзистенциялист[а]

егзистирати -ам *и* **егзистовати** -тујем еґзистовац

егзоген -а -о *(спољашњи)* егзоґени

егзорцизам *х. (верски фанатизам)* еґзорциз[е]м

егзоте *ж. мн. зоол. и др.* еґзоти

егзотика *ж.* еґзотика

егзотичан -чна -чно еґзотични

египатски -а -о єгипетски

египтолог *х.* єгиптолоґ

Египћанин *х.* Єгиптян

егленисати -ишем *покр.* бешедовац, приповедац

егоизам *х.* еґоїз[е]м

егоист[**а**] *х.* еґоїст[а]

егоистичан -чна -чно еґоїстични

еготичан -чна -чно *(самољубив)* еґотични

егоцентричан -чна -чно еґоцентрични

егуцати -ам помали и лєнїво исц

еда *заст.* I *злуч. намирни* же би, *або ше преклада з инфинитивом*; **приђе прозору** ~ **би боље видео** пришол ґу облаку же би лєпше видзел; **отишао је у град** ~ **би нешто купио** пошол до варошу цошка купиц; II *слов. покр.* **1.** *опитне* **а)** чи, *або ше нє преклада*; ~ **ли си чуо?** чи ши чул? чул ши?; **б)** [чи] єст; ~ **каквих новости код вас ?** єст даяки новосци у вас? **2.** *за виражованє жаданя* най*;* ~ **буде тако** най так будзе

едем *х. мед.* едем

еден *х. (рај)* еден

едикт *х. правн.* едикт

едиција *ж.* едиция

езоповски -а -о езоповски

езотерик *х.* езотерик *(тот цо упуцени до даякого ученя)*

еј *викр.* **1.** *за доволованє* гей; ~ , **има ли тамо кога?** гей, єст там дакого?; **2.** *за виражованє жалю, жаданя и под.* ей; ~ **, старости!** ей, старосц!; **3.** *за виражованє нєзадовольства* ейнє, ейнє-ейнє; **зар се тако говори старијем? еј, еј!** та то ше так гутори старшому? ейнє-ейнє!

éја[1] *ж. зоол.* **1.** сова; **2.** лунь *х.* (Circus); ~ **ливадарка** луков лунь (C. pygargus); ~ **мочварна** мочаров лунь (C. aeroginosus); ~ **стрнарица** польски лунь (C. cyaneus)

еја[2] **1.** *злуч. покр. оп.* **еда (I); 2.** *викр. покр. оп.* **еј; 3.** *слов. за потвердзованє* гей, знаже

ејвала *викр.* браво, винчуєм; ~ **им на толиком јунаштву!** ей, то юнаци!

екавац -вца *х.* екавец *(тот цо бешедує по екавски)*

екавски -а -о екавски; ~ **говор** екавска бешеда

екавштина *ж.* екавска бешеда, екавщина

екватор *х. ґеоґр.* екватор

екваторски -а -о екваторски

еквивален[а]т *х.* еквивалент

еквивалентан -тна -тно еквивалентни

еквилибрирати -ам *зак. и нєзак. (одржати/одржавати равнотежу)* еквилибровац

еквилибрист[а] *х. (играч на жици)* еквилибрист[а]

еквиноци[јум] *х. (равнодневица)* еквиноций, еквинокциюм

екипа *ж.* екипа

екипаж *х. и* **екипажа** *ж.* екипаж, екипажа

екипни -а -о екипни

еклатантан -тна -тно *(сјајан, одличан)* еклатантни

еклектизам *и* **еклектицизам** *х.* еклектиз[е]м, еклектициз[е]м

еклектичан -чна -чно *и* **еклектички** -а -о еклектични

еклиптика *ж. астр.* еклиптика

еклога *ж. лит.* еклоґа

екмек *х. заст.* хлєб

екмеција *х. заст.* пекар

екологија *ж.* еколоґия

еколошки -а -о еколоґийни

економ *х.* економ

економат *х.* економат

економија *ж.* економия

економика *ж.* економика

економисати -ешем *и* **економизирати** -ам економизовац

економист[а] *х.* економист[а]

економичан -чна -чно *и* **економички** -а -о економични

економичност *ж.* економичносц

економски -а -о економски, *заст.* господарски, *рид.* ґаздовски; ~ **систем** економска система; ~ **благостање** економски благостан

екосистем *х.* екосистема

екран *х.* екран

екранизација *ж.* екранизация

екс *присл.:* **испити на** ~ *(испити наискап)* попиц (випиц) на екс, вихиліц

екселенција *ж.* екселенция

ексер *х.* гвозд

ексерчић *х. дем.* гвоздзик

ексик *прикм. нєпрем.* нєподполни; нєточни; з хибу, хибни; ~ **мера** нєточна мера; ~ **роба** роба з хибу

ексkламативан -вна -вно *(узвични)* ексkламативни; ~ **реченица** *ґрам.* ексkламативне виреченє

ексkламација *ж.* ексkламация

ексkлузиван вна -вно ексkлузивни

екскомуникација *ж.* екскомуникация

екскомуницирати -ам екскомуниковац

екскраљ *х.* екскраль

екскурзија *ж.* екскурзия

екскурзист[а] *х.* екскурзист[а]

екскурс *х. (удаљавање)* екскурс

ексодус *х. (излазак, исељење)* ексодус

експанзиван -вна -вно експанзивни

експанзија *ж.* експанзия

експанзиони -а -о експанзийни

експанзионистички -а -о експанзионистични

експедитиван -вна -вно експедитивни

експедитор *х.* експедитор

експедиција *ж. з розл. знач.* експедиция

експедирати -ам *и* **експедовати** -дујем **а)** *зак.* виекспедовац, експедовац; **б)** *нєзак.* експедовац

експеримен[а]т *х.* експеримент

експерименталан -лна -лно експериментални

експериментисати -ишем *и* **експериментирати** -ам *зак. и нєзак.* експериментовац

експерт *х.* експерт

експертиза *ж.* експертиза

експирација *ж. (издисај)* експирация

експликација *ж. (тумачење)* експликация

експлицитан -тна -тно *(изричит)* експлицитни

експлоататор *х.* експлоататор

експлоататорски -а -о експлоататорски

експлоатација *ж.* експлоатация
експлоатирати -ам *и* **експлоатисати** -ишем експлоатовац
експлодирати -ам *зак. и нєзак.* експлодирац/експлодир[ов]ац
експлозив *х.* експлозив
експлозиван -вна -вно експлозивни *и фиґ.*; ~ **пуњење** експлозивне полнєнє *(у мунициї)*
експлозија *ж.* експлозия, вибух
експозе -еа *х.* експозе
експозитура *ж.* експозитура
експозиција *ж.* експозиция
експонат *х.* експонат
експонент *х.* експонент
експоненцијалан -лна -лно експоненциялни
експонирати (се) -ам (се) *и* **експоновати (се)** -нујем (се) *зак. и нєзак.* експоновац (ше)
експорт *х. (извоз)* експорт
експортирати -ам *и* **експортовати** -тујем експортовац
експрес *х.* **1.** експрес; ~ **-ресторан** експрес-ресторан; **2.** *прикм. нєпрем.:* ~ **-писмо** експрес-писмо
експресиван -вна -вно експресивни
експресија *ж.* експресия
експресионизам *х.* експресиониз[е]м
експресионист[**а**] *х.* експресионист[а]
експресни -а -о експресни; ~ **пошиљка** експресна посилка
експропријација *ж.* експроприяция
експроприрати -ам *и* **експроприсати** -ишем експроприовац
екстаза *ж.* екстаза
екстатичан -чна -чно *и* **екстатички** -а -о екстатични
екстензиван -вна -вно екстензивни
екстензија *ж.* екстензия
екстеријер *х.* екстериєр
екстериторијалан -лна -лно екстериториялни
екстерни -а -о екстерни
екстра *прикм. нєпрем. и присл.* екстра; **имао је** ~ **прохтеве** мал екстра жаданя; **једну просторију су** ~ **дозидали** єдну просторию екстра домуровали
екстра- *перша часц зложених словох зоз значеньом „окремни, винїмкови"* екстра-
екстравагантан -тна -тно екстраваґантни
екстрадирати -ам *зак. и нєзак. (изручити)* екстрад[ир]овац
екстрадиција *ж. (изручење)* екстрадиция
екстракт *х.* екстракт
екстракција *ж.* екстракция
екстраховати -хујем *и* **екстрахирати** -ам *зак. и нєзак.* екстраховац
екстрем *х.* екстрем
екстреман -мна -мно екстремни
екстремист[**а**] *х.* екстремист[а]
екстремитет *х.* екстремитет
екстремност *ж.* екстремносц
ексхумација *ж.* ексгумация
ексхумирати -ам ексгумовац
ексцентрик *х.* ексцентрик
ексцентричан -чна -чно ексцентрични
ексцерпирати -ам *зак. и нєзак.* ексцерповац
ексцес *х.* ексцес
ектодерм *х. анат., бот.* ектодерм
екуменски -а -о екуменски; ~ **сабор** екуменски собор
екцем *х. мед.* екцем**ел** *злуч. покр.* **1.** *причинови* бо; **2.** *дополнююци* же
ела[**ј**] *(мн.* еламо, елате) *викр. за спонуканє покр.* гайде
елаборат *х.* елаборат
елан *х.* елан
еластичан -чна -чно еластични, гнучки, прегинаци; угинаци
еластичност *ж.* еластичносц, гнучкосц, прегинацосц; угинацосц
Елдорадо *х. осн., фиґ.* Елдорадо *(леґендарна жем барз богата зоз златом и др.)*
еле 1. *злуч. заст.* **а)** *проциивни* алє; **б)** *причинови* бо, прето (зато) же**; 2.** *викр. за виражованє сумнї, чудованя* (*звич. удвоєне* еле, еле) палє, палє-па; **3.** *оп.* **елем**
елеватор *х.* елеватор
елевација *ж.* елевация
елегантан -тна -тно елеґантни
елеганција *ж.* елеґанция
елегија *ж.* елеґия
елегичан -чна -чно елеґични
елегичар *х.* елеґичар
електрана *ж.* електрарня
електризација *ж.* електризация
електризирати (се) -ам (се)**,**
електризовати (се) -зујем (се), *и* **електрисати (се)** -ишем се *зак. и нєзак.* наелектризовац (ше)/електризовац (ше)
електрика *ж.* електрика, *беш.* елетрика
електрификација *ж.* електрификация
електрификовати (се) -кујем (се) *и* **електрифицирати (се)** -ам (се) електрификовац (ше)
електрицитет *х.* електрицитет; ◊ **ваздух је пун електрицитета** *(ситуација је напета)*

воздух полни електрицитета, у воздуху дацо виши

електричан -чна -чно електрични; ~ **електрични набој** електричне полнєнє; **електрични напон** електричне напружене; **струја** електрична струя; **електрични удар** електричне вдеренє; ~ **звонце** електрични бренчок (дзвончок); ~ **коло** електричне коло

електричар *х.* електричар, *беш.* елетричар

електрода *ж.* електрода; **капљична живина** ~ *ел.* капкова електрода зоз живого стрибла; ~ **за наваривање** електрода за надварйованє

електродинамика *ж.* електродинамика

електроенергетски -а -о електроенерґетични

електрозаваривач *х.* електрозаварйовач

електроиндустрија *ж.* електроиндустрия

електроинсталатер *х.* електроинсталатер

електрокардиограм *х.* електрокардиоґрам

електролиза *ж. хем.* електролиза

електролит *х.* електролит

електролучан -чна -чно *ел., метал.* електролучни; ~ **заваривање** електролучне заварйованє

електромагнет *х.* електромаґнет

електромагнетизам *х.* електромаґнетиз[е]м

електромагнетски *и* **електромагнетни** -а -о електромаґнетни

електромеханичар *х.* електромеханїчар

електромонтер *х.* електромонтер

електромотор *х.* електромотор

електрон *х.* електрон

електроника *ж.* електронїка

електроничар *х.* електронїчар

електронски -а -о електронски; ~ **микроскоп** електронски микроскоп

електропокретач *х. техн.* електропорушовач

електропривреда *ж.* електропривреда

електроскоп *х. физ.* електроскоп

електростатика *ж.* електростатика

електротерапија *ж.* електротерапия

електротехника *ж.* електротехнїка

електротехничар *х.* електротехнїчар

електротехнички -а -о електротехнїчни

електроуређај *х.* електропошоренє

електрохемија *ж.* електрохемия

елем *слов.* **1.** *кед ше предлужуиє приповеданє (по даяким затримованю, одступаню)* и так, но та [так], значи; **2.** *у служби заключного и пошлїдкового злучнїка* значи; та, прето

елемен[а]т *х. з розл. знач.* елемент; ◊ **бити (осећати се) у свом елементу** буц (чувствовац ше) у своїм елементу

елементаран -рна -рно елементарни; ~ **непогода** елементарна нєпогода

елефант *х.* слон, *нар.* єлефант

елефантијаза *ж. мед.* елефантияза

елизија *ж. ґрам.* елизия *(вихабянє вокалох, звич. у стихох)*

еликсир *х.* еликсир; ◊ ~ **живота** еликсир живота, *заст.* жива вода *(чудотворни напиток за предлужованє живота)*

елиминација *ж.* елиминация

елиминирати -ам *и* **елиминисати** -ишем *зак. и нєзак.* елиминовац

елипса *ж. ґеом., ґрам.* елипса

елипсоид *х.* елипсоїд

елиптичан -чна -чно елиптични

елиса *ж.* елиса

елита *ж.* елита

елитан -тна -тно елитни

елоквентан -тна -тно елоквентни

елоквенција *ж. (речитост)* елоквенция

елћен *х. заст. (једро)* плахта**елчија** *х. заст.* висланїк, амбасадор

ем *злуч. (звич. удвоєни* ем... ем) **1.** и... и; ~ **је јефтино,** ~ **добро** и тунє и добре; **2.** нє лєм..., алє и...; и... и; ~ **млад,** ~ **леп** нє лєм млади, алє и красни

ема *злуч. заст.* алє

емајл *и* **емаљ** *х.* ґлейта, емайл; ~ **-боја** емайл-фарба

емајлиран -а -о олївани, емайловани; **емајлирани лонац** олївани гарчок

емајлирати *и* **емаљирати** -ам *зак. и нєзак.* олївац, емайловац, ґлейтовац

еманација *ж. физ. и др.* еманация

еманципација *ж.* еманципация

еманципирати (се) -ам (се) *и* **еманциповати (се)** -пујем (се) еманциповац (ше)

ембарго *х. правн.* ембарґо

емблем *х. оп.* **амблем**

емболија *ж. мед.* емболия

ембриологија *х.* ембриолоґия

ембрио[н] *х.* ембрион, зародок

ембрионов -а -о ембрионов; ◊ ~ **кеса** *бот.* ембрионова торбичка

ементалер *х.* ементалер *(файта швайцарского сира)*

емигрант *х.* емиґрант

емиграција *ж.* емиґрация

емигрирати -ам *зак. и нєзак.* емиґровац

еминентан -тна -тно еминентни
еминенција *ж.* еминенция; ◊ **сива** ~ шива еминенция *(привидно поцагнута уплївна особа)*
емир *х.* емир
емисар *х.* емисар
емисија *ж. з розл. знач.* емисия
емитирати -ам *и* **емитовати** -тујем *зак. и нєзак.* емитовац
емотиван -вна -вно емотивни
емоција *ж.* емоция
емоционалан -лна -лно емоционални
емпиризам *х.* емпириз[е]м
емпирија *ж.* емпирия
емпириокритицизам *х. фил.* емпириокритициз[е]м
емпиричар *и* **емпирик** *х.* емпиричар
емулзија *ж. хем.* емулзия
емфаза *ж. (усхићење, занос)* емфаза
емфатичан -чна -чно емфатични
емфизем -ма *х. мед.* емфизем -ма
енглез *х.* енґле[й]з *(расне гарло по походзеню з Анґлиї)*
Енглез *х.* Анґлиєц, *беш.* Енґлейз; ◊ **правити се** ~ правиц ше Енґлейз
енглески -а -о анґлийски, *беш.* енґлейски
ендем *х. зоол., бот.* ендем
ендемија *ж. мед.* ендемия
ендоген -а -о *(унутрашњи)* ендоґени
ендодерм *х. анат., бот.* ендодерм
ендокрин -а -о ендокрини; **ендокрине жлезде** *анат.* еднокрини шлїжнїки, шлїжнїки з нукашнїм вилучованьом
ендокринологија *ж.* ендокринолоґия
ене *слов. оп.* **ено**
енергетика *ж.* енерґетика
енергетски *и* **енергетички** -а -о енерґетични
енергија *ж.* енерґия
енергичан -чна -чно енерґични
ензим *и* **енцим** *х. хем.* ензим, енцим
енигматски -а -о *и* **енигматичан** -чна -чно ениґматични
енклава *ж.* енклава *(обласц на териториї другей державы)*
енклитика *ж. ґрам.* енклитика
енклитичан -чна -чно *и* **енклитички** -а -о енклитични
ено *слов. за указованє* палє *(за єднину и множину)*, паце *(за множину)*, паля, *беш.* галя̀; ~ **га где трчи** палє там бежи
енормно *присл.* енормно
ентеријер *х.* ентериєр
енти -а -о *мат.* енти
ентомологија *ж.* ентомолоґия
ентузијазам *х.* ентузияз[е]м
ентузијаст[а] *х.* ентузияст[а]
енциклопедија *ж.* енциклопедия; ◊ **жива** ~ *(који све зна)* жива енциклопедия
енциклопедијски -а -о енциклопедийни
енциклопедист[а] *х.* енциклопедист[а]
енцим *х. оп.* **ензим**
еозоик *х. ґеол.* еозоїк
еолит *х. ґеол.* еолит
еолски -а -о *ґеоґр., ґеол.* еолски; ~ **ерозија** еолска ерозия
еон *х.* еон *(барз длуги период)*
еоцен *х. ґеол.* еоцен
еп *х. лит.* еп
епарх *х. церкв.* епарх
епархија *ж. церкв.* епархия, владичество
епентеза *ж. ґрам.* епентеза
епигон *х.* епиґон
епиграм *х. лит.* епиґрам
епиграф *х. лит.* епиґраф
епидемија *ж. мед.* епидемия, *рид.* пошесц, *заст.* мор; порядка *(епидемия дзецинскей хороти)*
епидемијски -а -о *и* **епидемичан** -чна -чно епидемийни
епидемиологија *ж.* епидемиолоґия
епидерм *х. и* **епидерма** *ж. анат., бот.* епидерм
епидијаскоп *х. техн.* епидияскоп
епизода *ж.* епизода
епизодан -дна -дно епизодни**епика** *ж. лит.* епика
епикуреjац -јца епикуреєц
епикурејство *с. фил.* епикурейство
епилепсија *ж. мед.* епилепсия
епилептичар *и* **епилептик** *х.* епилептичар, епилептик
епилог *х.* епилоґ
епиплексија *ж. мед.* епиплексия
епископ *х.* **1.** *церкв.* епископ, владика; **2.** *техн.* епископ
епископат *х. церкв.* епископат
епископија *ж. церкв.* епископия, владичество
епистола *ж. (посланица)* епистола
епитаф *х.* епитаф
епител *х. анат.* епител
епитет *х. лит.* епитет
епитрахиљ *х. церкв.* епитрахиль
епифиза *ж. анат.* епифиза
епифора *ж. лит.* епифора

епицентар *х. ґеол., фиґ.* епицентер
епичар *и* **епик** *х. лит.* епичар, епик
еполета *ж.* еполета
епопеја *ж.* епопея
епос *х. лит.* епос
епоха *ж.* епоха
епохалан -лна -лно епохални
епрувета *ж.* епрувета
епски -а -о епски
Ера *и* **Еро** *х. (Херцеговац)* Ера, Еро
ера *ж. (период)* ера
ерав -а -о *(разрок)* назрачи
ерар *х. ист.* ерар
ерг *х. физ.* ерґ
ергела *ж.* ерґела, *заст.* минеш
ере *злуч. покр.* **1.** *оп.* **јер; 2.** *дополнююци* же
ерекција *ж.* ерекция
еритроцити *х. мн. анат.* еритроцити
ерлав -а -о криви, викривени
еродирати -ам *зак. и нєзак.* ерод[ир]овац
ерозиван -вна -вно езозивни
ерозија *ж.* ерозия; ~ **тла** ерозия жеми
ерос *х.* ерос
еротика *ж.* еротика
еротичан -чна -чно**, еротички** *и* **еротски** -а -о еротични
ерудит[**а**] *х.* ерудит[а]
ерудиција *ж.* ерудиция
еруптиван -вна -вно еруптивни
ерупција *ж.* ерупция
есеј *х. лит.* есей
есејист[**а**] *х.* есеїст[а]
есејистика *ж.* есеїстика
есенција *ж.* есенция
есенцијалан -лна -лно есенциялни
есесовац -вца *х. ист.* есесовец
ескадра *ж.* ескадра
ескадрила *ж. воєн.* ескадрила
ескадрон *х. и* **ескадрона** *ж. воєн.* ескадрон, *заст.* шкадрона
ескалација *ж.* ескалация
Еским *х.* Еским
есконт *х. банк.* есконт
есконтни -а -о *банк.* есконтни
есконтовати -тујем *зак. и нєзак. банк.* есконтовац
ескорта *ж. воєн.* ескорта
еснаф *х.* **1.** цех, еснаф *(орґанизация ремеселнїкох истого фаху)*; **2.** *(занат)* ремесло
еснафлија *х.* **1.** член цеху (еснафу); **2.** *(занатлија)* ремеселнїк
еспап *х. покр. (роба)* еспап
есперантист[**а**] *х.* есперантист[а]
есперанто *х.* есперанто
есперантски -а -о есперантски
еспланада *ж.* еспланада *(площа пред вельким будинком)*
естет[**а**] *х.* естет[а]
естетика *ж.* естетика
естетичар *х.* естетичар
естетски, естетички -а -о *и* **естетичан** -чна -чно естетични, естетски; ~ **обликовање** естетичне оформйованє
Естонац -нца *х.* Естонєц
естонски -а -о естонски
естрада *ж.* естрада
естрадни -а -о естрадни
есцајг *х.* есцайґ
етажер *х. и* **етажерка** *ж. (полица)* етажер, етажерка
етажни -а -о етажни; ~ **грејање** етажне зогриванє
еталон *х.* еталон
етан *х. хем.* етан
етапа *ж.* етапа
етар етра *х. оп.* **етер**
етатизам *х.* етатиз[е]м
етатизација *ж.* етатизация
етер -ра *х. з розл. знач.* етер
етеричан -чна -чно *и* **етерички** -а -о *(флуидан)* етерични
етида *ж. муз. и др.* етида
етика *ж.* етика
етикета *ж.* етикета
етикетирати -ам *зак. и нєзак.* етикетовац
етикеција *ж.* етикеция *(утвердзени способ справованя у одредзених нагодох)*
етил *х. хем.* етил
етилен *х. хем.* етилен
етимологија *ж. линґв.* етимолоґия
етимолошки -а -о етимолоґийни
Етиопљанин *х.* Етиопян
етиопски -а -о етиопийски
етичан чна -чно *и* **етички** -а -о етични
етичар *х.* етичар
етник *х.* етнїк
етнички -а -о етнїчни
етногенеза *ж.* етноґенеза
етнограф *х.* етноґраф
етнографија *ж.* етноґрафия
етнографски -а -о етноґрафични, етноґрафски
етнолог *х.* етнолоґ
етнологија *ж.* етнолоґия

етнолошки -а -о етнолоґийни
ето *слов.* **1.** *за указованє* палє, ниа; ~ **и Милана** палє и Милан; **2.** но та; ~ **нам сад**! но та ту нам! ~ **тако је то било** но та так то було; **3.** ~ **ме одмах** такой придзем
еукалиптус *х. бот.* евкалиптус
еурека *викр.* еурека
еустахијев -а -о: ~ **труба (цев)** *анат.* евстахийова трубка
еуфемизам *х. лит.* евфемиз[е]м
еуфорија *ж.* еуфория
еухаристија *ж. церкв. (причест)* евхаристия
ефек[**а**]**т** *х.* ефект
ефектан -тна -тно ефектни
ефективан -вна -вно ефективни
ефективе *ж. и* **ефективи** *х. мн.* ефективи
(стварне число тих цо су на розполаганю)
ефемеран -рна -рно *(краткотрајан)* ефемерни
ефенди *х. нєпрем. и* **ефендија** *х. (господин; господар)* пан
ефендиница *ж. (ефендијина жена)* панї
ефикасан -сна -сно ефикасни
ефикасност *ж.* ефикасносц
ех *викр.* ей, е; та; ~ **, да су ми млађе године** ей, кед бим бул младши; ~ **, што ми то ниси рекао!?** та чом ши ми то нє повед !?
ехе[**ј**] *викр.* **1. а)** *за доволованє* гей*;* ~ **, комшија!** гей, сушед! **б)** *за одволованє* цо, цоже*;* го; гей**; 2.** *при описованю же даяке задовольство нєвитворлїве* ей; ~ **, тада смо уживали!** ей, теди зме уживали!
ехинокок *х. и* **ехинокока** *ж. зоол.* ехинокока
ехо *х.* ехо
ешак ешка *х. заст.* возбудзенє, занос
ешалон *х. воєн.* ешалон
ешарпа *ж.* **1.** ешарпа *(парадни официрски опасач);* **2.** пантлїка, ешарпа
ешкенази *х. мн. оп.* **ашкенази**
ешкија **1.** *х. зб. (одметници, хајдуци)* гайдуки; **2.** *х. (разбојник)* збойнїк, розбойнїк; **3.** *ж.* роба купена на чарно*;* доган купени на чарно
ешкут *х. покр. (поротник, сеоски судија)* ешкут, пришажнїк, пришагнїк

Ж

жаба *ж.* жаба; ◊ **крастава** ~ *зоол.* храстава жаба; **људи жабе** людзе жаби
жабар *х.* жабар
жабарија *ж зб. гандр.* малограждане̇
жабарица *ж. зоол.* билоушка
жабац жапца *х.* **1.** жабец, жабак; **2.** *(део сеоских кола)* жабка
жабетина *ж. аугм.* жабиска
жабица *ж.* **1.** *дем.* жабче, жабка, жабочка; **2.** *(скачућа ракета за ватромет)* жабка; **3.** *мн. (бацање каменчића по површини воде):* **правити жабице** руцац дятки (жабки); **4.** *мн. анат. (крајници)* мандулї; **5.** *бот. (зевалица)* пшички
жабљак *х.* **1.** жабова бара, жабнїк; **2.** *бот. (љутић)* [жовти] отровнїк, жовтец
жабљи -а -е жабов[и], жабски; ◊ ~ **перспектива** жабова перспектива; ~ **хор** жабски хор
жабњак *х.* **1.** *оп.* **жабљак (1)**; **2.** *фиг. (малограђанска средина)* жабурина; **3.** жабово вайца
жабо -оа *х. (чипкасти набор)* жабо
жабогриз *х. бот.* жабурнїк (Hsdrocharia)
жабочунка *ж. бот.* водова лабка (Aliama)
жабокречан -чна -чно жабуринов[и]
жабокречина *ж. осн., фиг.* жабурина
жаболовац -вца *х.* лапач жабох
жабурина *ж. оп.* **жабетина**
жаворњак *х. оп.* **кокотац**
жагор *х.* жубротане̇, жуброт, жуброне̇не̇, жубране̇, мурмотане̇**;** бешеда, гласи; *(гласни протести)* галайк
жагоран -рна -рно *и* **жагорљив** -а -о жубротаци, жуброняци, жубраци, мурмотаци; полни галайку
жагорити -им жубротац, жубронїц, жубрац, мурмотац; нараз бешедовац; бешедовац з лярму; правиц (дзвигац) галайк
жагрити -им **1.** *(гледати сјајних очију)* блїскац з очми; **2.** *(пећи):* ~ **кукуруз** пукац кукурицу; **3.** *(жарити)* печиц; **коприва жагри** покрива пече
жагрити се -им се швициц ше, блїщац ше/блїщиц ше
жад *х. мин.* жад
жакет *х.* жакет
жал[1] *х. и ж. оп.* **жалост (1)**
жал[2] *х.* писково (писковите) морске побереже̇
жалан -лна -лно **1.** жалосни, смутни; **2.** *(прекоран)* прикри, оштри; **рећи некоме жалне речи** повесц дакому прикри слова
жалар *х. зоол.* писковнїк; **кривокљуни** ~ кривописки писковнїк (Limicola fa**a**cinellu**a**); **риђасти** ~ червенкасти писковнїк (Calidri**a** ferruginea); **циркави** ~ рижкасти писковнїк (Calidri**a** alpina)
жалац -лца *х.* **1.** *(жаока)* жадло; **2.** гадов язик, жаделков[и] язик; **3.** *(ос)* осце; **4.** *(сечиво)* оштре
жалар *х. зоол.* писковнїк (Calidria); **кривокљуни** ~ кривописки писковнїк (Limicola falcinellu**a**); **риђасти** ~ рижкасти писковнїк (C. ferruginae); **циркави** ~ чарнобрущки писковнїк (C. alpina)
жалба *ж.* **1.** *правн.* жалба; **поднети жалбу** поднє̇сц жалбу; **2.** *(изражавање незадовољства коме)* **а)** поносоване̇, жалоznámé, *заст.* понос*, рид.* скарга*;* **б)** *(уз негодовање)* скаржене̇; **3.** *(туга)* жалосц, смуток; **4.** *(јадиковање)* плач
жалбени -а -о **1.** *(који изражава жалост)* жалобни; **2.** жалбов[и]; ~ **књига** кнїжка жалбох
жалибоже *и* **жал[и]бог** *присл.* **1.** нажаль**; 2.** чкода
жалилац -иоца *х.* подношителжалби, жалїтель
жалилица *и* **жалиља** *ж. оп.* **жалитељица**
жалитељ *х. оп.* **жалилац**
жалитељица *и* **жалитељка** *ж.* подношителька жалби, жалїтелька
жалити -им **1.** *(туговати)* жаловац, смутковац, бановац, жалїц; буц жал*(безос.);* **жалио сам што смо се растали** жалми було же зме ше розлучели; **2.** *(кога и за ким – бити у црнини)* ношиц жалобу за даким*;* **3.** *(сажаљевати)* сановац, жаловац; **4.** *(штедети)* сановац, шпоровац; ◊ **жалим случај** жалми; **радити не жалећи себе** робиц нє̇ сануюци ше; **жали боже** чкода
жалити се -им се **1.** *(јадати се)* поносовац ше, жаловац ше, жалїц ше; бидкац ше; *(негодујући)* скаржиц ше; *(приговарајући, налазећи недостатке)* ганїц ше; **2.** *(подносити жалбу)* жалїц ше
жално *присл. оп.* **жалобно**
жалоба *ж.* **1.** *(црнина, корота)* жалоба; **2.** жаль, жалосц
жалобан -бна -бно **1.** *(тужан)* жалосни, жалошлїви, смутни, жалобни; **2.** *(жалбени)* жалбов[и]
жалобиво *и* **жалобно** *присл. оп.* **жалосно**

жалобник *х.* жалосни, ожалосцени, смутни, зармуцени
жалобница *ж.* жалосна, ожалосцена, смутна, зармуцена
жалобност *ж.* жалосц, смуток, зармуток
жаловање *с.* < **жаловати (се)**
жаловати (се) *оп.* **жалити (се)**
жаловит -а -о **1.** жалосни, смутни, жалошлїви; **2.** *оп.* **жалбени (1)**
жалопојка *ж.* **1.** писня болю (жалю), жалосна (смутна) писня, елеґия; нариканє; **2.** поносованє, понос, жалованє; *(негодовање)* скаржене
жалосник *х.* сеґинь, бидни, биднїк
жалосница *ж.* сеґинїца, бидна, биднїца; ◊ ~ **врба** *бот.* смутна (жалосна) верба
жалосно *присл.* жалосно/жалошнє, смутно/смутнє
жалост *ж.* **1.** *(туга)* жаль, жалосц, смуток, зармуток, смутносц; *поет.* скорб *ж.*, туга; **2.** *(саосећање)* сованє, сочувство; **3.** *(жаљење за покојником)* жалоба; ◊ **кућа жалости** дом жалосци; **бити у жалости** ношиц жалобу, буц у жалосци за даким*;* ~ **понети (имати)** нагнївац ше, погнївац ше; **народна** ~ народна жалосц, народни смуток; **на** ~ , **на моју (твоју итд.)** ~ нажаль; **ићи (доћи и сл.) на** ~ исц (присц и под.) виявиц (виражиц) сочувствиє
жалостан -сна -сно **1.** жалосни, смутни; *(ражалошћен)* нажалєни, зармуцени, засмуцени; *(због губитка некога или нечега)* забановани; **2.** *(јадан)* жалосни, бидни; ◊ **до жалосне мајке** барз, страшно, так же страх; ~ **врба** *бот.* смутна (жалосна) верба; ~ **ми (ти и под.) мајка** яй мнє (тебе и под.), чежко мнє (тебе и под.)
жалостив -а -о *и* **жалостиван** -вна -вно **1.** *(сажаљив)* мегкого шерца, сочувствительни, жалошлїви; **2.** *(тужан)* жалосни, смутни
жалостивно *и* **жалостиво** *присл.* жалошлїво, жалосно, зоз жальом, смутно/смутнє
жалостивност *ж.* < **жалостив[ан]**
жалостити -им розжальовац, зармуцовац, засмуцовац
жалостити се -им се буц жал*(безос.)*, буц жалосни
жалошћење *с.* < **жалостити (се)**
жалузије *и* **жалузине** *ж. мн.* жалузиї, шалукатри, шалокатри*,* облашнїци
жалфија *ж. бот.* шалвия (Salvia)
жаљење *с.* **1.** *(туговање)* жалованє, смуткованє, банованє, жалєнє; **констатовати са жаљењем** констатовац зоз жалєньом; **2.** ношенє жалоби за даким; **3.** *(сажаљевање)* сованє, жалованє; **погледати кога са жаљењем** попатриц на дакого зоз сованьом; **4.** *(штедња)* сованє, шпорованє
жамор *х.* **1.** *оп.* **жагор; 2.** *оп.* **жубор**
жаморан -рна -рно **1.** *оп.* **жагоран; 2.** *оп.* **жуборав**
жаморити -им **1.** *оп.* **жагорити; 2.** *оп.* **жуборитижандар** *х.* жандар
жандарина *х. ауґм. и пеј.* жандар[ч]иско
жандарм *х. оп.* **жандар**
жандармерија *ж.* жандармерия
жандармеријски -а -о жандармерийски, жандармерийни
жандар[м]ски -а -о жандарски
жанилски -а -о цифровани
жанр *х.* жанр
жанр-слика *ж.* жанр-слика
жао *присл. (комп.* жалије) жаль; цлїво; марґотно *(пре даяку утрату и под.)*; **дошло ми је** ~ пришло ми жаль; ~ **ми те** сануєм це; ~ **ми је** жалми; ◊ **вратити** ~ **за срамоту** вимсциц ше, врациц з исту миру; **учинити некоме** ~ уквилїц, увредзиц, повредзиц, укривдзиц дакого*,* зробиц кривду дакому
жаока *ж. осн., фиґ.* жадло
жаоце -ца *и* -ета *с. дем.* жаделко
жапати се -ам се **1.** *(стидети се)* ганьбиц ше; **2.** *(снебивати се)* унїмац ше
жапнути се -нем се **1.** *(застидети се)* заганьбиц ше; **2.** дакус ше унїмац
жапче -ета *с. дем.* жабче, жабчатко
жар *х., рид. х.* **1.** *(жеравица)* жирячка *(звич. мн.* жирячки); **2.** *(жега)* горучава, [с]пекота, спека; **3.** *(обич. о очима – сјај)* швицацосц, блїск, блїщацосц; **очи му беше пуне жара** очи му були полни блїщацосци; **4.** *(црвенило)* червенїдло; **сва река је крвава од вечерњег жара** цала рика кирвава од вечаршого червенїдла; **на лицу јој је играо чудноват** ~ твар єй була чудно розчервенєта; **5.** *(температура)* горуцосц, цеплота; *(врућица)* горучка; **6.** *фиґ.* **а)** *(одушевљење)* одушевиє, одушевенє, занос; **причао је са жаром** приповедал з одушевийом**; б)** *(жестина)* огень; моц; ~ **младости** огенмладосци; **борити се свим жаром** бориц ше зоз шицку моцу

жара[1] *ж.* **1.** *(земљана посуда)* дзбан; **2.** *(кутија за убацивање новаца и сл.)* ладичка, шкатула; **3.** *(кутија с пепелом покојника)* урна; **4.** *(котарица)* кошар, корпа; кошарик, корпочка; кошарка

жара[2] *ж.* **1.** *оп.* **жар (1 – 3)**; **2.** *бот. (коприва)* покрива

жарач *х.* ожог; *(за штедњак и сл.)* ожощок

жаргон *х.* жарґон

жардинијера *ж.* жардиниєра

жарење *с.* **1. < жарити**; **2.** *технол.*, *метал.* жирячене

жарећи -а -е жирячкови, жирячисти

жарило *с.* **1.** *оп.* **жарач; 2.** *оп.* **жар (4); ◊ бити сваке пећке** ~ буц варежка у каждей запражки; **девете пећке** ~ далєки род, далєка родзина

жарити -им **1.** *(ложити)* топиц; ~ **пећ** топиц до пеца; **2.** *(распиривати):* ~ **ватру** розпальовац огень; роздувац огень, дуц до огня; **3.** *(о грозници)* гориц; **4.** *(о сунцу, коприви и сл.)* печиц; **5.** *(загревати)* зогривац; **трља шаке и жари их** чуха дланї и зогрива их; **6.** *(обасјавати руменилом)* ошвицовац на червено, червенїц; **7.** *фиґ. (погледом)* жирячиц

жарити се -им се **1.** *(сијати)* швициц ше; **2.** *(руменити се)* червенїц ше; **3.** *(од бола)* печиц, гориц

жаришни -а -о **1.** *оп.* **жижни (1); 2.** *(средишњи)* стредкови, централни

жариште *с.* **1.** *оп.* **жижа (1); 2.** *фиґ.* **а)** центер, стредок; **б)** жирячиско; ~ **рата** жирячиско войни

жаркаст -а -о **1. а)** *(по боји сличан жару)* розчервенєти, пламенїсти; **б)** *(преплануо)* огорени, почарнєти; **2.** *(светлуцав)* швицаци, блїщаци

жарки -а -о *(комп.* жарчи) **1.** *(врућ)* горуци; ~ **пајас** *ґеоґр.* горуци пояс, горуце пасмо; **2.** *(блистав)* швицаци, блїщаци; **3.** *фиґ.* горуци, страсни

жарко *присл. (комп.* жарче) **1.** *(вруће)* горуцо; **2.** *фиґ.* страсно, горуцо

жарни -а -о: ~ **чаура** *биол.* печаца ґомбулька

жаровница *ж.* искра

жар-птица *ж. мит.* райска птица, жар-птица

жаруља *ж. (сијалица)* грушочка

жаца *и* **жацо** *х. видр.* жандар

жацав -а -о **1.** *(боцкав)* джобаци, коляци, штухаци; **2.** *(преосетљив)* барз чувствительни, кевельни

жацати *и* **жацкати** -ам *(боцкати)* джобкац, штухац

жацнути -нем ужобнуц, уштухнуц

жацнути се -нем се *(тргнути се)* порвец ше/порвац ше, таргнуц ше

жбања *ж.* **1.** *(ћуп)* дзбан; **2.** *(када)* кадза

жбир *х. (ухода)* жбир

жбица *ж.* **1. а)** *(на точку кола)* шпица; **б)** *(на точку бицикла)* дрот, шпица; **2.** *(на кавезу и сл.)* дрот; **3.** *анат.* пальцова косц; **4.** *покр. (ивер)* триска

жбичица *ж. дем.* < **жбица**

жбугара *ж. покр. (рупица)* дзирка

жбука *ж.* малтер

жбукати -ам малтеровац, масциц

жбун *х.* черяк, черячина, гущава, *рид.* корч

жбунаст -а -о черякасти, чераков[и]

жбунати се -ам се роснуц у форми черяка

жбунић *х. дем.* черячок, гущавка

жбуње *с. зб.* гущави, черяки, черячини

жвака *ж.* жуваче, *коц.* чунґам

жвакалица *ж. франт. (уста)* вольо, уста; **бацити што у жвакалицу** руциц дацо до воля

жвакање *с.* жуванє

жвакати -ачем *и* -аћем **а)** жувац**; б)** *експр. (полако жвакати)* жужлїц

жвакнути -нем жувнуц

жвалав -а -о **1.** куцикави**; 2.** шлїняви

жвалавац -вца *и* **жвалавко** *х.* **1.** *(који је жвалав)* куцикави, шлїняви; **2.** *(балавац)* смаркош, чвиркош, чвирдош

жвале *ж. мн.* **1.** *(на узди)* зубадло; **2.** *(у угловима усана)* куцики*;* **3.** *(слуз)* шлїна; **4.** *(жвало)* писки, пищиска *мн.*; ◊ **развалити** ~ *(галамити, дићи вику)* розґаґрац ше, розпискаловац ше

жвалити -им **1.** *(зауздавати)* зубадлац; **2.** *(обуздавати)* стримовац, сцаговац, зубадлац; **3.** *(балавити)* шлїнїц

жвало *с. оп.* **жвале (4)**

жвалоња *х. оп.* **жвалавац**

жватати -аћем *оп.* **жвакати**

жвргољити -им *(цвркутати)* чвиринкац

жврк *х.* **1.** колєско *(на остроги чижми);* **2.** *(чуперак насред главе)* праменьчок, чуба, чубочка

жврљав -а -о *оп.* **кржљав**

жврљати -ам шмарґац, шмарбац

жврљика *ж. оп.* **грмуша**

жврљинка *ж. оп.* **ципа**

жврљотине *ж. мн.* шмарґанїни, шмарбанїни, страчи ножки

жгадија *ж.* **1.** *(гамад)* паскуда; **2.** *(неваљалци)* ґадоти, ґади
жганци *х. мн. (єд.* жганац) *(качамак)* замешка
жганица *ж.* препечена палєнка
жгаравица *ж. мед.* зага; **мучи ме** ~ пече ме зага
жгеба *ж. и х. (ситна, неразвијена особа)* шаплави, шаплавец, дробни, мал[к]и, слаб[к]и; *гандр.* [в]шолави, [в]шолавец
жгебав -а -о шаплави, запшети; дробни, мал[к]и, слаб[к]и; *пей.* [в]шолави
жгебац -пца *х.*, **жгебе** *и* **жгепче** -ета *с. (мало дете, дериште)* рапух, пурде, пердош, шапутрак*; пей.* щенє, жабче
жгоља, **жгољавац** -вца *и* **жгољавко** *х. оп.* **жгеба**
жгољав -а -о *оп.* **жгебав**
жгољавити -им шаплавиц
ждера *х. и ж.* ґаладни, ґаладнїк
ждерав -а -о ґаладни
ждеравац -вца *и* **ждеравко** *х. оп.* **ждера**
ждерање *с.* жранє; оєданє
ждерати -рем **1.** жрец; **2.** *(гутати, уништавати)* лїґац; **ватра је ждерала зграде** огенлїґал будинки; **3.** *фиґ. (једити)* жрец, єдовац
ждерати се -рем се **1.** *(прождирати се)* жрец ше; **2.** *фиґ. (једити се)* жрец ше, єдовац ше
ждериво *с. гандр.* жрадло
ждеро *и* **ждероња** *х. оп.* **ждера**
ждити ждим *и* ждијем *(палити)* палїц
ждрак *х. оп.* **зрак**[1]
ждрака *ж. оп.* **зрака**
ждракати -ам *кога (зурити)* патриц нє клїпкаюци; ужерац ше
ждрал *х.* **1.** журавель; **2.** шиви конь
ждралин *х. оп.* **ждрал (2)**
ждрати ждерем *(ждерати)* жрец
ждреб *х. оп.* **жреб**
ждребад *с. зб.* гачата
ждребати -ам *оп.* **жребати**
ждребац -епца гачур
ждребе -ета *с.* гаче; **мушко** ~ вайчачок; **женско** ~ кобулка; ◊ **истрачавати се као** ~ **пред руду** бежац як гаче опрез друка
ждребенце -ета *с. дем.* гачатко
ждребећи -а -е гачецов
ждребити -и жребиц
ждребити се -и се жребиц ше
ждребица *ж.* кобулка
ждребна *прикм.* жребна
ждрелни -а -о гарлов[и]
ждрело *с.* **1.** гарло; **2.** *(кланац)* цеснїна; уход до цеснїни
ждрепчаник *х.* орчик
ждрепчић *х. дем.* гачурик
ждрети ждрем *покр. (ждерати)* жрец
ждрецнути -нем *(боцнути)* уштухнуц, уджобнуц
ждркљај *х. вулґ. (залогај)* фалаток; *(гутљај)* лїґнуце
ждрокнути -нем прелїґнуц
жебрак *х. покр. (просјак)* жобрак
жебрачити -им **1.** *(просјачити)* жобрачиц**,** жобрац; **2.** *(тврдичити)* буц скупи, скуповац, твардовац
жега *ж.* (с)пекота, спека, спраготa, спрага
жегнути -нем опечиц
жедан -дна -дно **1.** смиядни, жадни; ~ **сам** смиядни сом, пил бим води; **2.** *фиґ.* жадни дакого, дачого*;* **жедна [човека] преко воде превести** спревесц (спораїц, окламац) дакого же би анї нє обачел, превесц смиядного [чловека] прейґ води (през воду); ~ **крви** жадни креви; **и гладан и** ~ и голи и боси, и гладни и смиядни
жеднети -ним **1.**смияднїц, жаднїц; буц смиядни (жадни)**; ја жедним све више и више** я вше баржей смиядни (смияднїм), я би вше баржей пил води; **2.** *фиґ. (жудети)* барз жадац
жедник *х.* смиядни, жадни
жеђ *ж.* **1.** смияд; **2.** *фиґ.* жажда, жаданє*;* ◊ **угасити** ~ огациц ше; **умрећу од жеђи** зашлягнєм од смияду
жеђан -а -о *дем. поет.* жадненьки
жеђати -ам *оп.* **жеднети**
жежак жешка жешко *(врео)* горуци, печаци
жежељ -ља *х.* палїца *(хторей ше єден край привязує псови ґу шиї, а други ґу слупку и под.);* **љут као пас у жежељу** нагнївани як прайз
жежен -а -о **1.** *(који је изгорео)* погорени; *(печен)* печени; **2.** *(жесток – о ракији и сл.)* моцни; **3.** *(опечен)* опечени
жеженица *ж. (препеченица)* препечена [палєнка]
жежика *ж. оп.* **жара**[2]
жезло *с.* жезло
желатин *х.* желатин
желе -еа *с.* желе, *беш.* сланїнка
железа *с. мн. (ступица)* [желєзна] мачка
железан -зна -зно *осн., фиґ.* желєзни
железара *ж.* желєзарня

железница *ж.* **1.** *(влак)* гайзибан, желєзніца; **2.** *(пруга)* гайзибанска (желєзна) драга, пруга; **3.** *(установа)* желєзніца
железничар *х.* желєзнічар
железнички -а -о гайзибански, желєзніцки; ~ **саобраћај** гайзибански (желєзніцки) транспорт; ~ **станица** гайзибанска станіца, *заст.* ґенция*;* ~ **пруга** *оп.* **железница (2)**
железо *с.* желєзо
желети -лим **1.** *(имати жељу)* жадац, сцец; **шта желитеа** цо сце сцелиа цо жадацеа; **2.** *звич. 1. ос. єд. (коме што)* жичиц, жадац; **желим ти све најбоље** жичим ци шицко найлєпше; **3.** *(осећати страст)* жадац
желуд *и* **жељуд** *х.* покр. *(жир)* жалудз
желудац -уца *х.* жалудок
желудачни -а -о жалудков[и]; ~ **катар** катар на жалудку; ~ **сок** жалудков[и] сок
жеља *ж.* жаданє, *експр.* жажда*;* ~ **му је да постане пилот** сцел би буц пилот, жаданє му же би постал пилот; **примите наше искрене жеље** примце нашо щири жаданя; ◊ **вуче ме** ~ цага ме (*даґдзе, ґу дакому*)*;* **горим од жеље** барз жадам, барз бим сцел, розхорел сом ше од жажди; **да ме** ~ **мине** же бим ше задоволєл; **изразити жељу** виражиц (виявиц) жаданє; **последња** ~ остатнє жаданє
жељан -љна -љно **1.** *(који жели)* жадни, зажаднєти; **чекам те жељна срца** чекам це зоз щирим жаданьом; **2.** *(жељен)* жадани
жељеник *х.* жадани
жељица *ж. дем. и гип.* мале жаданє
жељка *ж. покр. (корњача)* коритнявка
жељковати -кујем *дем.* (< **желети**) жадац, сцец
жељни -а -о *ґрам.* жадаюци; ~ **начин** жадаюци способ, оптатив
жељно *присл.* зоз жаданьом, жадно; ~ **очекивати** з нєсцерпеньом чекац
жемичка *и* **жемљичка** *ж. оп.* **земичка**
жена *ж.* жена*;* **узети за жену** вжац за жену, оженїц ше; **ти си права** ~ *фиґ.* ти права жена; **млада** ~ млада жена; челєднїца; ◊ **јавна** ~ явна жена; **лака** ~ *(жена лаког морала)* лєгка жена; **човек** ~ *(одлучна, истрајна жена)* жена хлоп; **оженити се на жену** привесц ище єдну жену *(попри першей),* оженїц ше на жену
женантан -тна -тно *(снебивајући)* женантни
женар *х. оп.* **женскар**
женетина *ж. ауґм. и пей.* жениска, женїска
женидба *ж.* женїдба, *рид.* женячка
женидбени -а -о женїдбови
женик *х. (младожења)* млоди *(ґен. -дия и -догo),* женяч
жеников -а -о млодийов, млодого; **то је** ~ **отац** то млодийов оцец, то оцец млодого
женин -а -о женов, женїн; ~ **род** женїно *мн.*, женов род, женова родзина
женинство *с.* женов маєток; *(мираз)* тал
женирати (се) -ам (се) жен[ир]овац (ше)
женити -им **1.** женїц; ~ **сина** женїц сина; **2.** *нєлит. (узимати за жену)* женїц ше з даким*;* **хоће да је жени** сце ше з ню оженїц*;* ◊ ~ **кога прутом (каишем и сл.)** женїц дакого з метлу
женити се -им се женїц ше; ◊ **ђаволи се жене** *(о великом невремену)* Илия нагнївани; ◊ ~ **око врбе (под врбом)** *(невенчано ступити у брак)* жиц на веру, винчац ше под вербу; **жени се медвед** слунко швици, а диждж пада
женица *ж. дем. и гип.* женочка
женка *ж.* **1.** *зоол.* самица, *беш.* женка*; (о младунчету или ситној животињи)* самичка; **2.** *(жена)* жена*;* **3.** *бот. покр. оп.* **кадивица**
женољубац -упца *х.* женолюбец
женомрзац -рсца *х.* женонєнависнїк
женоубица *ж.* женозабойнїк
женска *ж.* жена, женска особа; **млада** ~ млада жена, челєднїца
женскадија *ж. зб.* жени
женскар *и* **женскарош** *х.* фраєркош, *беш.* женскарош
женскарити -им бегац за женми
женски[1] **-а -~** женски; ◊ ~ **глава** *(жена)* жена, женска глава; ~ **црква** женска церква *(часц церкви дзе ставаю жени);* ~ **Петко** хлоп жена *(хлоп хтори ше справує як жена и роби углавним женски роботи);* ~ **род** *ґрам.* женски род; ~ **рима** *лит.* женска рима; ~ **време** *нар. (менструација)* кед жена ма на себе; ~ **дете** дзивче, женске дзецко; ~ **теле** целїчка
женски[2] *присл.* по женски
женскиње *с. зб.* жени
женско *с. (женска особа)* жена
женскост *ж. оп.* **женственост**
женствен -а -о женствени
женственост *ж.* женственосц
жентура, жентурача *и* **жентурина** *ж. оп.* **женетина**
женче -ета *с. и* **женчица** *ж. дем. и гип.* женочка

жењен -а -о оженєти, *рид.* женєти
жењеник *х. покр. оп.* **женик**
жеп *х. покр. оп.* **цеп**
жерав[1] *х. (ждрал)* журавель
жерав[2] *х. и* **жерава** *ж. (жар)* жирячки
жеравица *ж.* **1.** *(комад жара)* жирячка; **2.** *(сјај)* швицацосц, пламень, огень; ◊ **бити (седети, стајати, вртети се) на жеравици (као на жеравици)** буц (шедзиц) як на жирячки; **као [жива]** ~ як жирячка, як оген
жеравични -а -о жирячков[и]
жеравка *ж.* **1.** *оп.* **жеравица; 2.** *бот.* власки *(на покриви)*
жеравник *х. оп.* **мангал**
жерсеј *х.* жерсей
жертва *ж. оп.* **жртва**
жертвеник *х. оп.* **жртвеник**
жеста[1] *ж. и* **жеста** *х.* алкогол
жеста[2] *ж. оп.* **жешља**
жестина *ж.* **1.** *(силина)* силовносц, сила, оштросц; **непријатељ је напао свом жестином** нєприятелбарз силовнє нападнул; **2.** *(љутина)* оштросц, єд; **говорити са жестином** бешедовац з оштросцу (з єдом, барз оштро)
жестити (се) -им (се) гнївац (ше), розєдовац (ше)
жесток -а -о *(комп.* жешћи) **1.** *(јак)* силовни, моцни, оштри; ~ **окршај** оштре зраженє; **примио је** ~ **ударац** достал силовне (моцне) вдеренє; **2. а)** *(љут)* розєдзени, гнївни, оштри; **б)** *(прек, нагао – о нарави)* нагли, руцаци, бесни; **в)** *(занесен, страстан)* страсни; **он је** ~ **присталица опозиције** вон страсни прихильнїк опозициї; **г)** *(врло истрајан)* барз витирвали, упарти; **ґ)** *(безобзиран)* безоглядни, барз оштри; **упутити коме жестоку критику** упуциц дакому барз оштру критику; **3.** *(јак – о пићу)* моцни; ~ **ракија** моцна палєнка
жетва *ж.* **1.** *(кошење)* косидба, жатва, *рид.* кошачки *мн.*; ~ **је у пуном јеку** жатва у полним розмаху; **2.** *(род)* урожай, род; **3.** *(конопље)* жатва, жаце; **4.** *фиґ. (резултат рада)* жатва
жетвени -а -о жатвови; **жетвени радови** жатвово роботи
жетелац -еоца *х.* **1.** *(који жање жито)* косач; **2.** *(који жање конопљу и сл.)* жач
жетелачки -а -о косацки, жацки; жатвов[и]; **жетелачке песме** жатвово писнї
жетелица *ж.* **1.** *(машина)* косачка; **2.** *(жена жетелац)* жачка, косачка
жети[1] жањем *и* жњем **1.** *(српом)* жац*; (косом, машином)* кошиц; **2.** *фиґ. (убирати плодове)* кошиц, зберац плоди
жети[2] *и* **жети** жмем сцискац; збивац; цадзиц
жетон *х.* жетон
жећи жежем **1.** *(пећи – о сунцу, ватри и сл.)* печиц; **сунце жеже** слунко пече; **коприва жеже** покрива пече; **2.** *(палити)* палїц; **сунце жеже траву** слунко палї траву; ~ **свећу** палїц швичку; **2.** *(болети)* болїц, печиц; ◊ ~ **пушку** штреляц зоз пушку (зоз пушки); **жежен кашу хлади** хто ше раз опече, и на жимне дує; ~ **ракија** препечена
жешља *ж. бот.* татарски явор (Acer tataricum)
жив[1] *викр. (звич. повторени) за означованє гласа тащкох* джив
жив[2] жива живо **1.** живи; **још је** ~ ище є живи, ище жиє; **доћићемо догодине ако будемо живи и здрави** придземе нарок кед будземе жиц; **2.** *(немиран)* живи, нємирни; **он је јако** ~ **дете** вон барз живе дзецко; **3.** *(истинит)* прави, правучки; **то је** ~ **истина** то правучка (то иста) правда; **4.** *(некуван)* сирови; ~ **месо** сирове месо; ◊ **бојати се (чувати се) као живе ватре** бац ше як дябол од крижа (як од огня); **да си ми** ~ **и здрав** *(веруј ми)* правда иста; **дирнути (такнути) у живо** дорушиц дзе найбаржей болї, дорушиц за боляце; ~ **био (била итд.)** здрави будз; ~ **сам умро од страха** так сом ше злєкол, аж ми шерцо вошло до петох; скаменєл сом ше (заслупнул сом) од страху; ~ **се појести** жрец ше; ~ **вага** жива вага; ~ **ватра (** ~ **огањ)** живи огень; ~ **вода** *празн.* жива вода; ~ **жеља** вельке жаданє; ~ **згода** права нагода, *беш.* права зґода*;* ~ **ограда** жива ограда, живи плот (плоцик); ~ **рана** жива рана; ~ **трава** *бот.* живородна трава, ґовльово писки (Erodium citutarium); **живи били па видели** на концу батог пука, увидзиме кед будземе жиц, хто дожиє – увидзи, воно ше само укаже (вияви); **живи зид** живи мур; **живи креч** нєгашене вапно; ~ **биће** живе существо, живе єсто; ~ **сребро** живе стрибло; **изнети живу главу** виратовац главу, лєдво остац живи; **ни** ~ **ни мртав а)** *(преплашен)* анї живи анї мертви; **б)** *оп.* **ни за живу главу; [ни]** ~ **се не чује** ~ нє чуц го, нє дава гласа од себе; **ни живе душе [нема]** нєт анї живей (жадней) души;

ни за живу главу нїзач на тим швеце, анї за шицок швет
жива *ж.* живе стрибло; **као** ~ *(о немирном детету)* як живе стрибло
живад *ж. зб. (живина)* дробизґ, живина
живаљ -вља *х.* жительство
живарити -им *оп.* **животарити**
живахан -хна -хно **1.** *(пун живота)* живи; ~ **разговор** жива розгварка; **2.** *(чио)* живи и весели; славольни
живахност *ж.* **1.** живосц; **2.** веселосц, розположеносц; славольносц
живахнути -нем **1.** *(постати живахан)* ожиц, постац живши (веселши, славольнєйши); **2.** *(опоравити се од болести и сл.)* подняц ше
живац -вца *х.* нерв, живец; ◊ **живци су му попустили** нерви му попущели; **изгубити живце** страциц нерви; **ићи коме на живце** исц дакому на нерви; **кидати (трошити) живце** мучиц ше, нервовац ше; **погодити (дирнути, убости) кога у** ~ уджобнуц (уштухнуц) дакого до боляцого (до нерва)
живеж *х. зб.* **1.** *(намирнице)* поживово продукти (артикли), поживенє; **2.** *оп.* **живина**
живети -вим **1. а)** жиц; **како живиша** як же шиа як жиєша; **они врло лепо живе** *(лепо се слажу)* вони барз крашнє жию; **б)** провадзиц живот, провадзиц свой вик; **2. а)** *(издржавати се)* жиц з дачого, *заст.* обживац ше з дачим*;* **људи у нашем селу живе од пољопривреде** людзе у нашим валалє жию зоз (од) польопривреди; **б)** *(одржати се у материјалном погледу)* вижиц, обставац; **с тако малом зарадом не можемо живети** з таким малим заробком нє можеме вижиц (обставац); **3. а)** *(становати)* бивац, жиц; **они живе на селу** вони биваю (жию) на валалє; **б)** *(привремено становати код кога)* претримовац ше; **4.** *(борећи се кроз живот)* тлучиц, жиц; **они живе некако** вони якош тлучу; ◊ **где ти живиша** *(зар ниси чуоа)* дзе ти жиєша, дзе ши бул (жил) до тераза; **да (нека) живи! живео!** най жиє!; **живе као голубови** жию як кед би поєдли герлїче шерцо, крашнє ше злагодза; ~ **на великој нози** жиц на велькей ноги, ронтовно жиц; ~ **на вересију** жиц на борґ; ~ **од данас до сутра** жиц з дня на дзень, жиц од нєшка до ютра; ~ **у нади** жиц у надїї
живети се -вим се *покр.* злагодзиц ше, складац ше; служиц ше *(складац ше и помагац єден другому)*
живжикати -ичем *(цвркутати – о врапцима)* чвиринкац
живик *х. оп.* **живица (1)**
живин -а -о: ~ **стуб** *хем.* слуп живого стрибла; ~ **маст** масц зоз живого стрибла
живина *ж.* **1.** *(живад)* дробизґ, живина; **2.** *(стока)* статок; *(животиња)* животиня, бидло; **3.** *мед. заст. (рак)* живе месо
живинар *х.* **1.** живинар; **2.** ветеринар, *заст.* куршмит
живинарник *х.* живинарнїк; курнїк
живинарство *с.* живинарство, одхов дробизґу
живински -а -о **1.** дробизґов, живински; ~ **месо** живинске месо; **2.** животиньски
живинче -ета *с.* бидло, животиня *(домашня)*
живинчити -им *(теглити)* трапиц ше, чежко жиц
живић *х.* младнїк *(хтори рошнє з кореня)*
живица *ж.* **1.** жива ограда, живи плот (плоцик)**; 2.** *(ледина)* дєп, луки; **2.** *(поздер)* паздзер[ч]е
живичав -а -о **1.** хтори ма (на хторим єст) вельо живи огради; **2.** у хторим єст вельо паздзерча *(о конопи)*
живичити -им садзиц живу ограду (живи плот)
живичњак *х.* **1.** *оп.* **живица (1); 2.** древо хторе виросло зоз живей огради
живкати -вчем *оп.* **живжикати**
живљење *с. (живот)* жице
живнути -нем **1.** *(постати живљи)* ожиц, постац живши; **2.** *оп.* **живахнути (2); 3.** *(учинити живим)* ожиц, *заст.* оживиц*;* **4.** *(постати жив)* ожиц
живо *присл.* **1.** *(хитро)* живо, швидко, *беш.* фришко*;* ~ **се обукао** швидко ше облєкол; **2.** *(јако)* барз; ~ **се боји** барз ше бої; **3.** *(јасно)* ясно, добре; **то ми је још** ~ **у памети** то ми ище ясне у здогадованю; ~ **се сећам** добре паметам
живовати -вујем *поет.* жиц
живодер *х.* шинтер
живодерац -рца *х.* **1.** *оп.* **живодер; 2. јарац** ~ козак (цап) живодрани
живодерница *ж.* шинтерня
живомученик *х. (мученик за живота)* живомученїк
живоок -а -о живооки, живих очох
живопис *х.* **1.** *(сликарство)* малярство; **2.** *(сликарско дело)* живопис, слика, слики

живописан -сна -сно живописни
живописати -ишем *заст. (сликати)* мальовац
живописац -сца *х. заст. (сликар)* маляр, живописец
живописачки -а -о *(сликарски)* малярски, живописецки
живост *ж.* живосц
живот *х.* **1.** живот, *поет.* жице*;* **он ми је све у животу** вон ми шицко у живоце; **у свом животу још нисам видео бољег човека** у своїм живоце (одкеди жием) ище сом нє видзел лєпшого чловека; **2.** *(тело, струк)* цело, пас, дрик; **око живота је ставила облоге** коло цела (пасу, дрику) положела облоги; ◊ **без живота** без живота; **борба на ~ и смрт** борба на живот и шмерц; **брачни ~** малженски живот; **вечни (загробни) ~** *рлґ.* вични (загробни) ~ ; **вратити кога у ~** *(излечити кога)* врациц дакого до живота; **голи ~** голи живот; **давати знаке живота** давац знаки живота, працовац; **давати коме за ~** *(издржавати кога)* давац дакому на живот; **~ му виси о концу (о нити)** *(тешко је болестан)* живот му виши на цверенки, на ценким є; **жртвовати свој ~ за кога, што** жертвовац свой живот за дакого, дацо; **живота ми [мога]!** верабоже!; най ше на тим месце скаменїм; **загорчати коме ~** загорчиц дакому живот; **између живота и смрти** медзи животом и шмерцу; **животе мој!** мила моя! мили мой!; **лишити кога живота** позбуц дакого живота, зронїц (знєсц) дакого зоз [того] швета; **нема му живота** нє ма вецей живота; **[од]узети [себи] ~** одняц себе живот, сам себе шмерц зробиц; **проводити ~** *(живети)* провадзиц живот; **спровести у ~ (закон и сл.)** запровадзиц до живота (закон и под.); **ставити ~ на коцку** положиц живот на коцку; **ступити у ~** ступиц до живота *(о закону и под.);* **опасно по ~** опасне за живот
животан -тна -тно **1.** *(пун живота)* полни живота; **2.** *(који се тиче живота)* животни; **3.** *(најглавнији)* животни, найважнєйши; **4.** *(чудотворан)* чудотворни; ◊ **~ водица** чудотворна (жива) вода; **животни пут** животна драга; **~ снага** животна моц (сила); **~ појава** животне зявенє; **~ потреба** животна потреба; **~ питање** животне (найважнєйше) питанє; **~ линија** животна линия; **животне намирнице** пожива, єдзенє, поживово артикли, *нар.* поживенє; **животни сапутник (друг)** животни сопутнїк (товариш); **~ дело** животне дїло, животни твор
животарити -им **1.** *(таворити)* тлучиц, досц чежко жиц, якош [помали] лєм жиц (преживйовац, тлучиц); **2.** *(битисати)* жиц без радосцох (задовольствох и под.); **3.** отримовац ше у живоце, веґетировац
животворан -рна -рно животворни; чудотворни
животворност *ж.* животворносц, животна моц
животиња *ж.* животиня, *заст.* жвир *х.;* бидло
животињица *ж. дем.* животинька
животињски -а -о животиньски; **~ свет** животиньски швет
животињство *с. зб.* **1.** животинї, животиньски швет; **2.** *(суровост)* животиньство
животић *х. дем.* животчок, живоцик
животност *ж.* животносц
животодаван -вна -вно животодавни, животворни
животопис *х.* животопис
животописан -сна -сно животописни
животописац -сца *х. заст. (биограф)* животописатель, животописец
живуљав -а -о *(који се хитро покреће)* живи, вертки, обратни
живуцати -ам *оп.* **животарити**
живцат *и* **живцијат** -а -о: **жив ~** живучки живи
живчани -а -о нервни; **~ систем** *анат.* нервна система; **~ напад** нервни напад
жиг *х.* **1.** *(печат)* печац; **2.** *бот.* знак (Stigma); **3.** *звич. мн. (пробадање)* болї, кольки; **4.** *фиґ. (траг)* печац, знак; ◊ **ударити ~ срамоте (срама)** поганьбиц; **ударити ~ нечега** *(обележити нечим)* вдериц печац дачого
жигавац -вца *х. часто мн., звич. ше преклада з дїєсловами* клац, болїц, стрикац; **још је покоји ~ остао од ударца** ище ме кеди-нєкеди болї од вдереня; **жигавци ми у врату све јачи** вше баржей ме болї (колє, стрика ми) у шиї
жигање *с.* < **жигати**
жигати жига *безос.* **1.** *(о болу)* клац, болїц, стрикац; **2.** *(жећи)* печиц
жигица *ж. оп.* **шибица**
жигнути жигне *безос.* заклац, заболїц, застрикац
жиговати -гујем *оп.* **жигосати**
жиговина *ж. покр.* такса за кладзенє печаца

жигосање *с.* **1.** печацованє, *заст.* печетованє, *заст.* белеґованє*;* **2.** *фиґ.* осудзованє, посудзованє, обтужованє
жигосати -ошем *зак. и нєзак.* **1.** *(ставити/стављати печат)* попечацовац/ печацовац, *заст.* попечетовац/ печетовац, *заст.* побелеґовац/ белеґовац, положиц/ класц печац (белеґ); **2.** *(оптужити/ оптуживати за што срамотно)* осудзиц/ осудзовац, посудзиц/ посудзовац, обтужиц/ обтужовац
жидак житка житко **1.** *(о течности)* ридки, жидки, кашасти; мегки; **2.** *(савитљив)* з[о]гинаци, гибки
Жидов *х. (Јеврејин)* Жид *(мн.* Жидзи -дох)
Жидовка *ж.* Жидовка
жидовски -а -о жидовски
жидовство *с.* **1.** *(својство)* жидовство; **2.** *(Жидови)* Жидзи
жиж *и* **жижа** *викр. з хторим ше мали дзеци опомина же би ше нє опекли* пече
жижа *ж.* **1.** *физ.* фокус; **2.** *фиґ.*центер, стредок/штредок, стредзиско, жижа; **бити у жижи интересовања** буц у центру (жижи) интересованя; **3.** *оп.* **жижак (1)**
жижак жишка *х.* **1. а)** *(светиљка)* каганєц; **б)** слабе шветло, пламеньчок; **в)** *(фитиљ)* ґнот; **2.** *(комадић жара)* фалаток жирячки; искра; **3.** *фиґ. (светлост)* шветлосц, искра; **4.** *зоол.* жижок, (Sitophilua); **кукурузни** ~ кукурицов жижок; **грашков** ~ гращков жижок; ◊ **гледа (пиљи) као маче у** ~ нє кліпкаюци патри
жижити -им **1.** *(тиштати)* мучиц, трапиц, печиц; **нешто га жижи** цошка го мучи; **2.** *(пиљити)* нє кліпкаюци патриц
жижица *ж.* **1.** *дем.* < **жижа**; **2.** *(шибица)* ширка
жижљив -а -о *(пун жижака – о зрну)* хробачни, полни жижкох
жижљивити се -им се *(постајати жижљив)* хробачнїц; **грашак се почео** ~ гращок захробачнєл, у гращку ше зведол хробак
жижни -а -о **1.** *физ.* фокусни; ~ **даљина** *физ.* фокусна далїна; **2.** *фиґ.* централни, стредкови
жила *ж. з розл. знач.* жила; ◊ ~ **куцавица 1.** *анат.* жила дуркачка; **2.** *тран.* главна транспортнїца*;* **из петних** ~ кельо ма (маш и под.) моци, зоз шицку моцу (силу); **воловска (говеђа)** ~ буяча жила *(файта корбача)*
жилав -а -о **1. а)** *(пун жила)* жилави; жилкасти; **б)** *(о месу)* жилави, тварди; **2.** *фиґ.* **а)** *(јак)* тварди, моцни, жилави; **он има** ~ **врат** вон ма моцну шию; **б)** *(издржљив, упоран)* моцни, упарти, витримовни, жилави; **пружати** ~ **отпор** давац моцне одуперанє
жилавка *ж.* жилавка *(файта грозна и вина)*
жиласт -а -о *оп.* **жилав (1.а)**
жилет *х.* жилет
жилити -им вязац животиню за задню ногу *(же би нє могла сцекац)*
жилити се -им се *(напрезати се)* напинац ше, силовац ше
жилица *ж.* **1.** *дем.* жилка, жилочка; **2.** нерв, живец; ◊ **погодити праву жилицу** потрафиц до чувствительного, потрафиц праву жилку
жиличав *и* **жиличаст** -а -о жилкасти, полни зоз жилками
жилиште *с. арх. (боравиште)* жилище, пребуваліще
жилница *ж. анат. (судовњача)* жилнїчка
жило *х.* худи (сухи) чловек, сухандра
жилогриз *х. зоол.* жилов подгризач (Copnodia tenebrionia)
жиљ *х.* **1.** *(пукотина)* **а)** *(на земљи)* розпуклїна; **б)** *(на стаклу)* пукнуте; **в)** *(на леду)* крига, розпуклїна; **2.** *бот. покр. оп.* **љиљан**
жиље *с. зб.* жили; коренї
жиљер *х. покр. (станар)* жедляр
жиока *ж. покр. оп.* **баскија**
жиочити -им обивац з кресанима дескамі, прибивац кресани дески
жипон *х.* жипон, сподня сукня, била, посподку
жипчити -им **1.** *(теглити, ринтати)* чежко робиц, трапиц ше, диринджиц; **2.** *(напорно пешачити)* исц *одн.* ходзиц пешо; трапирац, сходзовац ноги
жир *х.* **1.** *(плод храста)* жалудз; **2.** *карт.* жалудз, мак
жирада *ж. и* **жирадо** *х.* жирадо *(сламяни калап з ровну крису и ровним верхом)*
жиран -рна -рно **1.** *(који се односи на жир)* жалудзов[и]; **2.** *(угојен)* тлусти, затити, тучни
жирандол *х.* жирандол *(швичнїк з даскелїма швичками)*
жирант *х.* жирант, *заст.* кезеш
жирафа *ж.* жирафа
жири -ија *х.* жири
жирирати -ам *зак. и нєзак.* жирир[ов]ац, буц жирант
жирити -им **1.** кармиц швинї зоз жалудзами, жалудзариц; **2.** добре кармиц
жирити се -им се *(гојити се)* тиц

жиро -оа *х. банк.* жиро; ~ **рачун** жиро рахунок
жирован -вна -вно **1.** *оп.* **жиран (1, 2); 2.** *(родан жиром):* **ова година је била** ~ того року добре зродзели жалудзи
жировина*,* **жировнина** *и* **жировница** *ж.* жалудзовина *(порция за карменє швиньох зоз жалудзами у лєше)*
жировски -а -о: ~ **ас** *карт.* жалудзов[и] туз
жировњак *х.* швиня кармена зоз жалудзами
жирондинац -нца *и* **жирондист[а]** *х. ист.* жирондинєц, жирондист[а]
жиропађа *ж.* **1.** час опадованя жалудзох; **већ је** ~ уж опадую жалудзи; **2.** *(жирородна шума)* дубов[и] лєс
жиродан -дна -дно богати зоз жалудзом, жалудзородни
житак[1] -тка *х. нар.* **1.** живот, *поет.* жице; **2.** *(намирнице)* пожива, поживенє, єдзенє; **3.** *(стока)* статок; **4.** *покр. (имање)* маєток
житак[2] -тка -тко *оп.* **жидак**
житан -тна -тно **1.** житородни, богати зоз житом; ~ **равница** житородна ровнїна; **2.** *лєм. одр.* житов[и], житни; ~ **слама** житова слама; ~ **хлеб** житни хлєб; ~ **рђа** *бот.* житова ардза
житар *х.* **1.** житар, тарґовец зоз зарном; **2.** *зоол.* житар (Cabrua tenebrioidea)
житара *и* **житарица** *ж.* житарка *(ладя за превоз зарна)*
житарице *ж. мн. (зрнасте биљке)* житарки, *нар.* зарно
житарски -а -о: ~ **трговац** *оп.* **житар (1);** ~ **магацин** маґазин за зарно
житарство *с.* житарство, одхов житаркох
житељ *х.* житель
житељство *с.* жительство
жити жијем *заст. оп.* **живети**
житије *с. заст.* **1.** *(живот)* житиє, жице; **2.** *(биографија)* житиє
житкост *и* **житкоћа** *ж.* ридкосц, кашастосц, жидкосц
житница *ж.* **1.** *(житородна област)* житнїца; **2.** гамбар, маґазин *(за жито)*
житњак *х.* **1.** *оп.* **житница (2); 2.** *(њива)* польо
жито *с.* **1.** *(зрнаста биљка)* житарка, зарно; **2.** *покр. (пшеница)* жито; **3.** *покр.* кукурица**; 4.** *покр. оп.* **раж; 5.** *кул. (кољиво)* колїво, варене жито; ◊ **бела (стрмна) жита** били (сцерньово) житарки; **испод жита** тайно, потайомнє, покрадзме; **од тог жита нема брашна** з того нїч нє будзе
житоносан -сна -сно *оп.* **житородан**
житородан -дна -дно житородни
жиће *с. поет. (живот)* жице
жица *ж.* **1.** *(истањен метал)* дрот; **паљена** ~ палєни дрот; **2.** *(струна)* струна; **3.** *(нит)* нїтка, цверенка; **4.** *ґеол. (слој руде)* пасмо; **5.** *(ток подземне воде)* фораш; **6.** *(порекло)* походзенє; **7.** *фиґ.* **а)** *(црта, одлика)* прикмета, нїтка, нота; **б)** дар, надареносц; ◊ **бити (туђи) жицу** *оп.* **жицати (4)**; **бодљикава** ~ коляци (джобаци) дрот; **гласне жице** *анат.* гласово струни, гласовки; **играчица на жици** танєчнїца на дроце, еквилибристка; **погодити (дирнути, ударити) кога у [праву] жицу** потрафиц дакого до болящого; **погодити коме [праву] жицу** потрафиц дакому жаданє (думку, [праву] струну); **пребирати жице** *(свирати)* преберац струни (по струнох); **ударити у танке (тање) жице** поносовац ше *(же би ше виволало сованє, сочувство);* **ударити у нежне жице** почац нїжно бешедовац (обходзиц ше и под.)
жицати -ам **1.** *оп.* **жигати; 2.** *(шибати)* биц зоз прутом (батогом и под.), резац, вицинац, шибац; **3.** *(стругати жицом)* чухац з дротом; **4.** *арґо (околишним путем молити)* колєшиц, заобиходзацо видайковац, од далєй питац (бешедовац и под.)
жицнути -нем *зак. ґу* **жицати (1)**
жичан -а -о *и* **жичан** -чна -чно **1.** дротов[и]; ~ **железница** дротови гайзибан; ~ **стакло** дротове скло; **2.** струнови; **жичани инструменти** струново инструменти
жичара *ж.* **1.** дротова дзвигачка; цагачка; дротови гайзибанчок; **2.** *зоол. (клишњак)* скакачка
жичица *ж. дем.* дроцик
жичњак *х. зоол.* дроцикар
жишка *ж.* **1.** искра; **2.** *(комадић жара)* жирячка
жлеб *х.* **1. а)** *(уздужна бразда)* ярчок; урез; **б)** *древ. (жлеб који оставља украсно ренде)* лїсочки *мн.*, ярчок; **2.** *(олук)* цива *(одводна)*
жлебаст -а -о ярчкасти
жлебити -им ярчковац, правиц ярчки
жлебљење *с.* ярчкованє; ~ **ваљка** *техн.* ярчкованє рольки
жлебовати -бујем *оп.* **жлебити**
жлебовит -а -о ярчкасти
жлезда *ж. анат.* шлїжнїк; **знојна** ~ знойни шлїжнїк; **надбубрежна** ~ надпокрутков[и] шлїжнїк; ~ **са унутрашњим лучењем** шлїжнїк з нукашнїм вилучованьом**;** ~ **гуштерача** под_жалудков[и] шлїжнїк;

доушна ~ приухов[и] шліжнїк; **лојна** ~ лойни шліжнїк; **мождана** ~ мозґов[и] шліжнїк; **подвилична** ~ подвидліцов[и] шліжнїк; ~ **подјезична** ~ под_язиков[и] шліжнїк; **пљувачна** ~ шлїнов[и] шліжнїк; **сузна** ~ слизов[и] шліжнїк; **штитаста** ~ щитни шліжнїк

жлездани -а -о шліжнїков[и]; ~ **желудац** *анат.* шліжнїков[и] жалудок

жлездаст -а -о шліжнїкасти; хтори зоз шліжнїком

жлездни -а -о *оп.* **жлездани**

жлездовит -а -о шліжнїковити *(богати зоз шліжнїками)*

жлица *ж. оп.* **кашика**

жличар *х. оп.* **кашикар**

жличица *ж.* **1.** *дем. оп.* **кашичица***;* **2.** *оп.* **лажичица**

жличњак *х.* ложнїк *(кошарочка або справа з дзирками до хторей ше одкладаю ложки*)

жмар *х. оп.* **жмарци**

жмара *ж.* **1.** *оп.* **чварак**; **2.** *оп.* **жмарци**

жмарити -им **1.** *(изазивати жмарце):* **жмари ме твоје свирање** мраз по мнє преходзи (стресам ше) од твойого граня; **2.** *(пушити лулу жвалећи)* джмариц

жмарци *х. мн.* (*єд.* жмарак -рка *и* жмарац -рца) *(језа)* мраз, жима; **подилазе ме** ~ преходзи по мнє мраз, виходза по мнє пупенци, аж горучка на мнє идзе

жмигав -а -о кліпкаци

жмигавац -вца *х.* **1.** *(сигнал на возилу)* указовач напряму, кліпкач; **2.** *(онај који жмига)* кліпкач

жмигати -ам кліпкац

жмигнути -нем кліпнуц

жмикати -ам *(цедити)* викруцац *(вирайбани шмати),* цадзиц

жмира[1] *ж. оп.* **жмара (1)**

жмира[2]: **играти се жмире** бавиц ше на джмурки

жмирав -а -о *оп.* **жмиркав**

жмирак -рка *х.* трепеценє воздуху *(на горучави)*

жмирати -ам *оп.* **жмирити**

жмирећке, **жмирећки** *и* **жмирке** *оп.* **жмурећке**

жмирити -им **1.** *(гледати полуотворених очију)* патриц з полуотворенима очми, шкуліц; **2.** *(слабо светлети)* жижачиц ше, слабо швициц; **3.** *(пиљити)* уперац попатрунок (погляд, очи); **4.** *(држати затворене очи)* джмуриц/джмурац; **5.** *оп.* **жмурити (2)**

жмиркав -а -о **1.** *(о очима)* кліпкаци; **2.** *(о светлу)* кліпкаци, трепецаци

жмиркати -ам **1.** *(трептати очима)* кліпкац; **2.** *(светлуцати)* кліпкац, трепециц

жмирнути -нем **1.** *(трепнути)* кліпнуц; **2.** *(намигнути)* джмуркнуц

жмул, жмуљ *и* **жмуо** *х. покр. (чаша)* погар

жмура *ж.* **1.** *оп.* **жмира**[1]**; 2.** джмурач, тот цо джмура *(у бависку на джмурки)*

жмурећке *и* **жмурећки** *присл.* на джмураци/на джмурацо

жмурити -им **1.** *(држати затворене очи)* джмуриц, джмурац; **2.** *(у игри жмирке)* джмурац

жмурка *ж. оп.* **жмира (2)**

жмурке *присл. оп.* **жмурећке**

жмурњача *ж. зоол.* нукашня кліпка *(при птицох, жабох)*

жнор *х. и* **жнора** *ж. покр. (врпца)* шнурка, шуйташ, *заст.* жинор

жњети -ем *оп.* **жети**[1]

жољав -а -о *оп.* **жгољав**

жонглер *х.* жонґлер

жонглирати -ам *нєзак.* жонґлир[ов]ац

жоржет *х.* жоржет *(фине волняне або гадвабне платно)*

жохар *х. зоол. (бубашваба)* кухньов[и] хробак, шваб

жрвањ -вња *х.* **1.** млїнски камень; **2.** ручни млїн, ручни млїнски камень; **3.** *технол.* млїнчок за джаменє; ◊ **наћи се између два жрвња** найсц ше у чежким положеню

жрвњати -ам млєц *(на ручним млїну)*

жреб *х.* жреб; **одлучити жребом** ришиц зоз жребом

жребати -ам ришовац зоз жребом, жребац

жрец *х.* жрец *(погански священїк)*

жрналица *ж.* млїнчок за кафу

жрнало *с. оп.* **жрвањ (2)**

жрт *х.* древо *(хторе ше кладзе прейґ шена або снопох кед ше превожа)*

жртва *ж.* жертва, *заст.* офира; ◊ **принети жртву** принєсц жертву, жертвовац, зложиц жертву

жртвени -а -о жертвени

жртвеник *х.* жертвенїк

жртвовање *с.* жертвованє

жртвовати -вујем *зак. и нєзак.* **1.** жертвовац, *заст.* офировац; ~ **свој живот за отаџбину** жертвовац свой живот за отечество; **2.** *(даровати/даривати)* офировац, дац/давац;

~ **капитал за просвету** офировац капитал на просвиту
жртовати се -вујем се жертвовац ше
жуберити -им *оп.* **жуборити**
жубор *х.* **1.** *(шум воде)* плющанє *(моцнєйше);* сущанє *(слабше, виєдначенше);* **вода се са жубором слива** вода ше зоз плющаньом зліва; **2.** *(ромор људских гласова)* жубротанє, жуброт; *(жагор)* галайк; **3. а)** *(брујање)* гук, гучанє; гурчанє; ~ **музике** гук дзвонох; **чује се** ~ **вретена** чуц гурчанє вреценка; **б)** *(звекет)* черканє
жуборав -а -о *и* **жуборан** -рна -рно плющаци, сущаци
жуборика *ж. бот. (јасика)* ясика
жуборити -им *(производити жубор)* **1.** *(о води)* плющац *(моцнєйше);* сущац *(слабше, виєдначенше);* **2.** *(о људским гласовима)* жубротац; **3.** *(о разним предметима)* гучац; гурчац; черкац
жуборкати -ам *дем.* (< **жуборити**) поцихи плющац (сущац, жубротац и под.)
жугати -ам *покр.* **1.** *(лајати)* брехац; **2.** *фиґ.* *(оговарати)* огваряц, обреховац
жугнути -нем *покр. (писнути)* писнуц, пущиц глас
жуд *х. оп.* **жудња**
жудан -дна -дно жадни, хтори страсно жада, полни жаданя; ~ **је топле речи** жадни є цеплого слова
жудети -дим *за неким, нечим* страсно (моцно) жадац дакого, дацо
Жудија *х. заст. оп.* **Жидов**
жудити -им *оп.* **жудети**
жудно *присл.* жадно, страсно жадаюци, з вельку жажду
жудња *ж.* жажда, страсне (моцне) жаданє
жуђеник *х. заст.* жадани
жуја[1] *и* **жуја** *ж. (животиња жуте длаке или перја)* жовта *(крава, овца, кура и др.)*
жуја[2] *х. оп.* **жућко**
жуја[3] *ж. зоол.* златна вуґа (Orioulua galbula)
жујан *х.* **1.** *(плавокос)* чловек з билима (блядима) власами; *(жутокос)* рижкасти, рижка; **2.** *(животиња жуте длаке или перја)* жовти (*пес, вол, баран, когут и др.);* **3.** *зоол. (чиков)* чик
жујица *ж.* дзира *(у муре до хторей ше удзиваю дзвери без зависких)*
жујка *ж. оп.* **жуја**[1]
жујо -а *и* -е *х. оп.* **жућко**
жујце -ца *и* -ета *с. покр. оп.* **жуманце**
жук -а -о *(горак)* горки
жука *и* **жуква** *ж. бот. (брнистра)* метельнїк
жулити -им оп. **гулити**
жуљ *х.* **а)** *(на длану)* мехир *(звич. зоз чечносцу под скору),* жуль, надавене, *рид.* мозоль*;* **б)** *(на табану, пети)* наглодане, надавене; отлук; ◊ **стати коме на** ~ [до]рушиц дакому (дакого за) чувствительне, стануц [мачки] на хвост, стануц дакому на вельки палєц
жуљав -а -о **1.** *(о длану)* надавени, жуляви, *рид.* мозолїсти; *(од обуће)* наглодани, надавени; **2.** *покр. оп.* **буљав**
жуљајив -а -о *оп.* **жуљав (1** *и* **2)**
жуљање *с.* < **жуљати**
жуљати[1] жуљам **а)** *(руке)* давиц, жуляц; **б)** *(о обући)* глодац *(дакому)*, давиц; **жуљају ме ципеле** глодаю ми ципели; **в)** *(о одећи)* чухац
жуљати[2] жуљам **1.** сцинац (копац) траву з мотику; **2.** *(трљати, рибати)* чухац, рибац; **3.** *фиґ. (глодати)* огризац
жуљевит -а -о **1.** *оп.* **жуљав (1); 2.** *(квргав – о дрвету)* гузловати
жуљити -им *оп.* **жуљати**[1]
жуманац -нца *х. и* **жуманце** -а *и* -ета *с.* жовчок, *коц.* жольчок
жуманчан -а -о жовчков[и], *коц.* жольчков[и]*;* ~ **опна** *зоол.* жовчкова бланочка
жуманчевина *ж.* жовчкова материя
жумба *ж. покр. оп.* **жбугара**
жумор *х. оп.* жамор
жуморити -им *оп.* **жуборити**
жуна *и* **жуња** *ж. зоол.* лєсов[и] дохтор (Picu**a** martiu**a**)
жуњић *х. дем.* младе лєсового дохтора
жупа *ж.* **1.** *(покрајина)* жупа; **2.** *церкв. кат.* жупа, парохия
жупан[1] *х. ист.* жупан; **велики** ~ вельки жупан
жупан[2]*х. (дуг капут)* жупан
жупан[3] -пна -пно слунечни, хтори ма благу климу, цепли; **Бока је** ~ Бока ма благу климу
жупанија *ж. ист.* жупания *(административна єдинка под управу жупана)*
жупанијски -а -о жупанийски
жупљанин *х.* **1.** *(становник жупе)* жупян; **2.** *(парохијанин)* жупян, парохиян
жупљански -а -о *оп.* **жупски**
жупни -а -о жупни, парохийски, парохийов[и]
жупник *х. церкв.* жупнїк, парох *(католїцки)*
жупски -а -о (< **жупа**) жупски
жур *х.* жур
жура *ж.* **1.** мали и худи (слаби) чловек; **2.** *зоол.* пчоларка (Merip**a** apia**a**ter)

журав -а -о мали и худи
журајив -а -о *(ужурбан)* **а)** понагляци, розпонагляни; **б)** *(у послу)* шарпаци, хвастаци
журан -рна -рно **1.** понагляци, швидки, нагли; **ићи журним кораком** швидко крачац; **2.** *(хитан, неодложан)* важни, нєодложни, нєодклададаюци, *рид.* пилни*, заст.* главни*;* **имам журна посла** мам важней роботи
журба *ж. (хитња)* **а)** понаглянє; **без журбе** нє понагляюци; **б)** *(у послу)* понаглянє; шарпанє, хвастанє
журење *с.* < **журити (се)**
журити -им I. *нєпрех.* **1.** *(хитати)* понагляц; **јако жури а)** барз понагля; **б)** *(мора одмах да иде)* на злєткох є, барз понагля; **2.** *(ужурбано радити)* понагляц [ше]*, експр.* шарпац ше, *експр.* хвастац ше*;* II. *прех. (терати)* гонїц (гнац, наганяц) дакого же би швидше робел (ишол и под.), наглїц на дакого; ◊ ~ **на врат на нос** понагляц цо скорей (скоком, триском-праском)
журити се -им се понагляц [ше]
журица *ж. поет.* птица-гласнїк
журка[1] *ж. зоол.* желєна лиска (Gallinula chloropua)
жзрка[2] *ж. дем.* (< **жур**) журка
журљив -а -о *оп.* **журан**
журнал *х.* журнал
журналист[а] *х.* журналист[а], новинар
журналистика *ж.* журналистика, новинарство
журналистички -а -о журналистични, новинарски
журно *присл. (хитајући)* **а)** швидко, понаглябцо, понагляюци, нагло; **ићи** ~ понагляц; **б)** *(у послу)* швидко, шарпацо, хвастацо
журњава *ж. оп.* **журба**
жустар -тра -тро **1.** *(брз, окретан)* швидки, обратни, хитри, вертки; **2.** *(спретан)* схопни; **3.** *(нагао, пргав)* нагли, руцаци; **4.** *(пријемљив, осетљив)* чувствительни, кевельни
жустрина *и* **жустрост** *ж.* **1.** *(окретност)* швидкосц, обратносц, хитросц, верткосц; **2.** *(спретност)* схопносц; **3.** *(наглоћа, пргавост)* наглосц, руцацосц; **4.** *(осетљивост)* чувствительносц, кевельносц
жут -а -о жовти, *коц.* жолти*;* ~ **грозница** *мед.* жовта горучка; ~ **мајица** *спорт.* жовта маїца; ~ **мрља (пега)** *анат.* жовта пега; ~ **штампа** ~ *(реакционарна штампа)* жовта преса; ~ **тело** *анат.* жовте цело; **још си** ~ **око кљуна** ище ши желєни, ище ци жовте у куцикох
жутак -ка *х.* златнїк
жутаљ -ља *х.* **1. а)***(жуте коже и сл.)* жовти; **б)** *(риђе косе)* рижка, рижкасти; **2.** *(коњ жуте длаке)* шарґа; **3.** *оп.* **жутак**
жутарица *ж. оп.* **канаринка**
жутац жуца *х.* **1.** *оп.* **жуманце; 2.** *оп.* **жутак; 3.** *(небељено платно)* шаре платно; **4.** *оп.* **жутовољка**
жутељ -ља *х. бот.* **1.***(невен)* нохцик; **2.** *(маслачак)* лампащик
жутељив -а -о *оп.* **жућкаст**
жутети -тим жовкнуц, жовциц *(през.* -цеєм)
жутети се -тим се жовциц ше -цеєм ше
жутика *ж. бот.* барбариснїк, шимширка (Barberia vulgaria)
жутило *с.* **1.** *(жутина)* жовтосц; **2.** жовта фарба
жутина *ж. оп.* **жутило (1)**
жутити -им I. *прех. (бојити жутом бојом)* жовциц -цим; II. *нєпрех. оп.* **жутети**
жутица *ж.* **1.** *мед.* жовтачка, *коц.* жолтачка*;* **2.** *(болест воћака)* жовкнуце; **3.** жовте яблуко *або* грушка; **4.** *(жута земља)* жовта глїна; **5.** *оп.* **жутац (3); 6.** *оп.* **жутак; 7.** *оп.* **жутовољка**
жутичав -а -о **1.** *(болестан од жутице)* хори на жовтачку; **има** ~ **лице** твар му жовта як кед би мал жовтачку; **2.** *оп.* **жућкаст**
жутнути -нем **1.** *нєзак. (постајати жут)* жовциц -цеєм; **2.** *зак. (пожутети)* пожовкнуц
жутњикав -а -о *оп.* **жућкаст**
жуто *присл.* [на] жовто
жутовати -тујем: **[док] жути жутују, црвени (румени) путују** хори хорую, здрави путую
жутовољка *ж. зоол. оп*. **стрнадица**
жутокљун -а -о **1.** *(о младој птици)* жовтописки, жовтокуцикави, з жовтим пищком (джубком); **2.** *фиґ.* нєдороснути, нєдозрети, желєни, жовтокуцикави
жутокљунац -нца *х.* **1.** птицово младе зоз жовтим пищком; **2.** *фиґ. (неискусан човек)* смаркош
жутокос -а -о жовтовласи, рижкасти
жутолик -а -о жовтей твари, з жовту твару
жутуља *ж.* **1.** *оп.* **жутица (4); 2.** *(жута крава)* жовта [крава], рижка
жућа *х. оп.* **жућко**
жућак -ка *х.* **1.** *оп.* **жутак; 2.** *зоол.* жовта лепетка (Goneptersх rhamni)

жућаница *и* **жућеница** *ж.* **1.** *бот.* дзива шалата (cichorium endivia); **2.** *оп.* **жутица (1)**
жућка *ж. (животиња жућкасте боје)* жовта, рижка
жућкараст -а -о оп. **жућкаст**
жућкаст -а -о жовкасти, жовкави, *коц.* жолкасти*,* жолкави
жућкати се -ам се *оп.* **жутети се**
жућко, жућо -а *и* -е *и* **жућов** *х.* жовти пес
жуч *ж. и покр. х.* **1.** *анат.* жовч *х., коц.* жольч *х.;* **2.** *фиґ.* **а)** *(пакост)* пакосц, злоба; **б)** *(љутина)* гнїв, єд; **в)** *(горчина)* горкосц, горчина, полїн; ◊ **а) излити (искалити, просути)** ~ нападнуц [на] дакого з оштрима словами, виляц шицку злобу (злосц, єд, жовч); **покренула му (јој и сл.)** ~ *(наљутио се)* дзвигли ше му пши уха, порушала ше му печинка (жовч)**; б) упала жучи** *мед.* запалєнє жовчу, *нар.* болячки
жучан -чна -чно **1.** *лєм одр. (који се односи на жуч)* жовчов, *коц.* жольчов*;* ~ **мехур** *анат.* жовчов мехир; **2.** *(напрасит, пргав)* гнїваци, руцаци*,* звадлїви; **3.** *(пун срџбе)* полни гнїву, огорчени; **4.** *(жесток)* оштри; **5.** *(једак)* пакосни, злобни; **6.** *(жустар)* оштри; **7.** *(горак)* горки, чежки; ◊ ~ **кеса** *анат.* жовчов мехир
жучити -им *фиґ.* загорчовац
жучљив -а -о **1.** *оп.* **жучан (2 – 6); 2.** жовкастожелєни, жовчов[и]/жольчов[и]
жучница *ж. анат.* жовчов мехир
жучовод *х. анат.* жовчов канал

З

за *прим.* I. *з ґен.* **1.** *означує источасносц* за (*з ґенитивом)*; **учинио је много за живота** зробел вельо за живота; **2.** *означує наменку* за *(з акузативом);* **попити по чашицу за сретна пута** попиц по погарику за щешлїву драгу; II. *з ак.* **1.** *з розл. знач.* за; **сунце је зашло за планину** слунко зашло за гору; **удати се за кога** одац ше за дакого; **жртвовати се за кога** жертвовац ше за дакого; **ниси ти за тај посао** ти нє за тоту роботу; **јеси ли за ракијуа** будзеш палєнкиь; **3.** *означує наменку* за, на; до; **камен за зидање куће** каменза мурованє хижи; **завештао је новац за школу** офировал пенєжи на школу; **одело за рад, радно одело** шмати до роботи (за роботу); **4.** *означує цил*за, ґу; **спрема се за испит** рихта ше за испит; **родитељи жене сина, спремају се за свадбу** родичи женя сина, рихтаю ше ґу свадзби (за свадзбу); **5.** *як дополнєнє дїєсловом бешедованя и думаня* за, о; **чули смо за њега да је вредан** чули зме за ньго (чули зме о нїм) же є вредни; **6.** *означує причину* пре; **драг си ми за твоје добро срце** мили ши ми пре твойо добре шерцо; **7.** *означує напрям рушаня* до, за; **овај воз иде за Сарајево** тот гайзибан идзе до Сараєва; **8.** *означує часови интервал* на; о; за; до; **одложио је пут за пар дана** одложел драгу на (за) пар днї; **вратићу се за десет минута** врацим ше о дзешец минути; **она ће се за годину дана удати** вона ше до рока (за рок) ода; **9.** *означує час окончованя дїї* на; **доћи ћу за Нову годину** придзем на Нови рок; III. *з инстр.* за; **за кућом је башта** за хижу заграда; **отићи за послом** пойсц за роботу; **жалити за школским данима** бановац за школскима днями
заамвона *ж. церкв.* заамвона *(молитва хтора ше чита за амвону)*
заарлаукати -учем **1.** *(о псу)* завиц, почац виц; **2.** *(почети викати)* скричац, злярмац, почац кричац (лярмац)
заафектирати -ектирам почац афектовац, зaафектовац
забабрати -ам *(залупкарати)* залупкац, задуркац; почац лупкац (дуркац)
забава *ж.* **1.** *(пријатно провођење времена)* забава, забавянє, *заст.* забавка; **2.** *(приредба)* забава, програма; **3.** *заст. (сметња)* завадзанє
забаван -вна -вно *з розл. знач.* забавни; ~ **музика** забавна музика; ~ **програм** забавна програма; **друштво је било** ~ друштво було забавне
забавиља *ж. (наставница забавишта)* воспитачка, *беш.* оводашка **забавити** -им **1.** *(разонодити, развеселити)* забавиц; **трудио се да забави људе** трудзел ше забавиц людзох; **2.** *(задржати)* забавиц, затримац; **он ме је дуго забавио** вон ме длуго забавел (затримал); **3.** *заст. (коме – приговорити)* догнац, пригвариц; ◊ ~ **око (очи, поглед)** затримац погляд, обрациц увагу
забавити се -им се **1.** *(провести се)* забавиц ше, приємно препровадзиц час; **2.**

(задржати се) затримац ше, забавиц ше; **тамо се дуго забавила** там ше длуго забавела (затримала); **3.** *(запослити се нечим)* заняц ше з дачим

забавишни -а -о ~ **парк** парк дзецинскей заградки; ~ **ред** порядок у дзецинскей заградки

забавиште *с.* дзецинска заградка, *беш.* овода*, дюрдь. беш.* забава, *рид.* охоронка

забавка *ж. оп.* **забава (1)**

забављање *с.* **1.** *(провод)* забавянє; **2.** *(задржавање)* забавка, забавянє, затримованє; **3.** *(љубавни провод)* забавянє, ходзенє зоз даким, *заст.* любованє

забављати -ам **1.** *(разонођивати)* забавяц; **2.** бавиц *(мале дзецко на рукох)*; **3.** *(задржавати)* забавяц, затримовац; **4.** *заст. (замерати)* доганяц, пригваряц

забављати се -ам се **1.** *(пријатно проводити време)* забавяц ше; **2.** *(водити љубав)* ходзиц, забавяц ше з даким; **забавља се с њим већ две године** ходзи (забавя ше) з ню уж два роки

забављач *х.* забавяч

забављачица *ж.* забавячка

забавник *х. (лист забавног садржаја)* забавнїк

забавно *присл.* забавно

забаглати *и* **забагљати** -ам *(завући)* вохпац; штуриц

забадава *присл.* **1.** *(узалуд)* задармо, даремно, дармо; **2.** *(бесплатно)* задармо

забадало *х. и с. (пецкало)* задзернїсти

забадаљка *ж.* заєдлїва франта, (у)штухнуце

забадати -ам **1.** *(забијати шиљат предмет)* заджобовац; заривац; **2.** *(завлачити)* запихац, хпац; штуряц ◊ ~ **нос у нешто** хпац (штуряц) нос до дачого; **трн у здраву ногу а)** правиц нєпотребни почежкосци; **б)** бешедовац о дачим кед нє треба

забадати се 1. заджобовац ше; заривац ше; **2.** запихац ше, хпац ше

забадач *х. и.* **забадача** *ж. (чиода)* ґомбошка

забаздети -дим зашмердзиц

забазирати -ам *(сместити у базу)* забаз[ир]овац

забајати -јем **1.** *(опчинити)* заврачац, зачаровац, зачарац; обчарац, обчаровац; **2.** *(заварати)* зашлєпиц очи, омамунїц

забактати -кћем **1.** залуп[к]ац; залопотац; почац паратовац; **2.** *(почети топотати)* почац дупкац, задупкац, почац ходзиц дупкаюци

забалавити -им **1.** *(упрљати балама из носа)* осмаркац; *(ослинити)* ошлїнїц; пошлїнїц; **2.** *(почети балити)* **дете забалави** дзецку почал исц смарґель; дзецку почали исц шлїни

забалавити се -им се *(умазати се балама из носа)* осмаркац ше; *(ослинити се)* ошлїнїц ше

забалити -им *оп.* **забалавити**

забамбадава *присл. оп.* **бадава**

забанити -ним поставиц за бана

забанити се -им се постац бан

забановати -нујем < **бановати**

забантати -ам *оп.* **забасати**

забарикадирати (се) -ам (се) забарикадовац (ше), забарикадирац (ше)

забарити -им **1.** направиц бару; **2.** претвориц ше до бари

забарити се -им се *оп.* **забарити (2)**

забасати -ам **1.** *(залутати)* заблукац, страциц ше; **2. а)** *(претерати)* превершиц, пойсц прейґ мири; **сад си мало забасао** тераз ши дакус превершел; **б)** *(отићи далеко у причању и сл.)* пойсц далєко*,* загнац ше; **али куд сам ја забасао** алє дзе сом пошол так далєко

забат *х.* щит

забаталити (се) -им (се) занєдзбац (ше), занягац (ше), запущиц (ше)

забатаљивати -љујем занєдзбовац, заняговац, запущовац, напущовац

забатни -а -о щитни, щитов[и]

забатргати (се) -ам (се) < **батргати (се)**

забатрљати се -ам се забавиц ше, занєсц ше *(з даяку роботу)*

забахтати -хћем *оп.* **забактати**

забахтети -тим почац барз биц (лупкац), залопоциц

забацати -цам *оп.* **забацивати**

забацивати -цујем **1.** *(стављати иза нечега)* заруцовац; **2. а)** *(одбацивати)* одруцовац, одбивац; **б)** *(одгуривати)* оддрильовац; **3**. **а)** *(загубљивати)* затрацовац; **б)** *(одводити далеко)* заруцовац, одводзиц; **4.** *(удицу у воду)* руцац, заруцовац

забацити -им **1.** *(ставити иза нечега)* руциц; заруциц; **2. а)** *(одбацити)* одруциц, одбиц; **б)** *(одгурнути)* оддрилїц; **забацио је вратнице** оддрилєл дзверка; **3. а)** *(загубити)* подзец, затрациц, страциц; **папире је забацио негде** папери затрацел дзешка; **б)** *(одвести далеко)* заруциц, одвесц; **куда пут може човека** ~ кадзи

драга може чловека одвесц; **4.** *(удицу у воду)* руциц, заруциц

забацити се -им се **1.** *(назад*; *иза чега)* руциц ше; заруциц ше; пойсц за дацо; **2.** *(забашурити се)* затрациц ше, подзец ше; **3.** *(у фотељу и сл.)* заваліц ше

забачен -а -о заруцени, затрацени; ~ **село** заруцени валал

забаченост *ж.* заруценосц, затраценосц

забашити[1] забашим *покр. (одрећи)* порекнуц, одтаїц ше

забашити[2] -им *заст. (уплашити)* застрашиц, настрашиц

забаштати -ам *беш. (ухапсити)* заврец, запрец

забаштинити се -им се присвоїц маєток, вжац право власносци над маєтком

забашуривати -рујем **1.** *(заташкавати)* скривац, прикривац, затапшовац, затайовац, утайовац, зашушковац; загваряц; **2**. *(ублаживати непријатност)* ублажовац; **3.** *(узимати на превару)* брац на спреводзку, оберац дакого од дачого

забашурити -им **1.** *(заташкати)* скриц, прикриц, затапшац, затаїц, утаїц, зашушкац; загвариц; ~ **истину** прикриц (утаїц) правду; **2.** *(ублажити непријатност)* ублажиц; ~ **бол** ублажиц боль; **3.** *(узети на превару)* вжац на спреводзку, обрац дакого од дачого*;* **забашурио му 100 динара** вжал му 100 динари на спреводзку, обрал го од 100 динарох

забегнути -нем *(побећи)* сцекнуц

забезекнути -нем запрепасциц, зачудовац, заслупнуц, фраповац

забезекнути се -нем се **1.** запрепасциц ше, зачудовац ше, заслупнуц, фраповац ше, занємиц; **2.** *(забленути се)* тупо ше запатриц

забезекнуто *присл.* запрепасцено, зачудовано, заслупнуто, фраповано

забел *х.* **1.** гранїчни камень; **2.** *(забран)* забран *(лєшик означени на гранїцох зоз олупйованьом стеблох)*

забеласати (се) -ам (се) *(појавити се беласањем)* забиліц ше; **забеласа се понека кућа** забилєла ше подаєдна хижа

забележавати -вам записовац, зазначовац, призначовац

забележити -им записац, зазначиц, призначиц; ~ **датум** записац (призначиц) датум; ◊ ~ **оком** *(спазити)* замерковац, збачиц

забележити се записац ше, уписац ше

забелесати се -ам се *(збунити се; забленути се)* збуніц ше; тупо ше запатриц

забелети (се) -лим (се) **1.** *(заблистати белином)* забиліц ше; **забелели су врхови Алпа** забилєли ше верхи Алпох; **2.** *(о зори, дану)* почац ше розвидняц; **зора се забелела** почало ше розвидняц; ◊ **забелети очима а)** вищириц очи; **б)** *(онесвестити се)* замлєц; *(од ударца)* змрачиц ше, омрачиц ше

забелешка *ж.* записка, призначка, нотатка

забелити -им **1.** *(учинити белим)* забиліц, обиліц; **2.** *(осветлити)* ошвициц; **муња забели небо** блїскавка ошвицела нєбо; **3.** *(вино)* розблажиц, помишац з воду; **забељено вино** розблажене [з воду] вино; **4.** *(дрво)* олупиц *(означиц древо зоз знїманьом лупи)*

забелолучити -им положиц цеску до єдзеня, поцесковац єдзенє

забенетати -нећем *и* -етам **1.** *(заблебетати)* почац берблях; **2.** *(заглупити некога)* заглупиц, зашаліц

забеседити -им < **беседити**

забестијати -ам **1.** почац глупо приповедац; **2.** направиц глупосц, глупо поступиц

забетонирати -ам забетоновац

забећи -егнем *оп.* **забегнути**

забечити се -им се вищириц очи

забиберити -им **1.** *(зачинити бибером)* попопровац; ~ **јело** попопровац єдзенє; **2.** *фиґ. (нанети непријатност)* запражиц дакому, направиц дакому баламути

забијати -ам **1.** *(закуцавати)* забивац; **2.** *(забадати)* заджобовац; **3.** *(завлачити)* заривац, запихац, уцаговац; **4.** *(сакривати)* скривац, скланяц; запихац; ◊ ~ **нос у шта** хпац (штуряц) нос до дачого

забијачка *ж. покр. (свињска даћа)* забивачка

забискупити -им пошвециц за владику

забит[1] -а -о *оп.* **забитан (1)**

забит[2] *ж.* **1.** *(забачено место)* заруцене место, заруценїско; **2.** *(закутак)* кут, куцик; **3.** *фиґ. (усамљеност)* осаменосц, поцагнутосц; **4.** *(заборав)* забуце

забит[3] *х. заст.* забит *(управителадминистративней обласци под час турскей власци)*

забитан -тна -тно **1.** *(забачен)* заруцени**; 2.** *(усамљен)* осамени, самотни

забитанцити се -им се розбитанґовац ше, постац битанґа

забити -ијем **1.** *(закуцати)* забиц; ~ **ексер у зид** забиц гвозд до мура; **2.** *(забости)*

заджобнуц; ~ **колац у земљу** заджобнуц колок до жеми; **3.** *(завући)* зариц, вохпац, захпац, уцагнуц; **забио је главу међу рамена** уцагнул главу медзи плєца; **забио је главу у јастук** зарил главу до заглавка; **4.** *(сакрити)* скриц, склоніц, захпац, сховац, стохмац; ◊ ~ **нож у леђа** зариц (задзац, заджобнуц) нож до хрибта; ~ **нос** зариц з носом, замуриц ше; ~ **у главу** надумац

забити се -ијем се **1.** *(увући се)* вохпац ше, захпац ше, зацагнуц ше, уцагнуц ше; скриц ше; **2.** *(приковати се – о очима, погледу)* упрец; **очи му се забише у њу** упар попатрунок до нєй; **3.** (*зарити се*) зариц ше; заджобнуц ше; **гранате су се забиле у земљу** кулї ше зарили до жеми

забитница *ж.* **вода** ~ вода забуца *(хтора лїчи зоз забуцом)*

забитност *и* **забитост** -ти *ж.* **1. а)** *(забаченост)* заруценосц; **б)** *(усамљеност)* осаменосц, самотносц, поцагнутосц; **2.** *оп.* **заборав**

заблагодарити (се) -им (се) *(захвалити се)* поблагодариц, подзековац, задзековац

заблатити -им **1.** *(упрљати блатом)* заблациц, зблациц, залюштац, завлачиц, замасциц; **2.** *фиг. (осрамотити)* поганьбиц, заблациц, облациц; ~ **нечије име** поганьбиц (заблациц) дачийо мено

заблатити се -им се заблациц ше, зблациц ше, залюштац ше, завлачиц ше, замасциц ше

заблебетати се -ећем *и* -етам **< блебетати**

заблејати -јим *(о овци)* почац бечац, забечац; збечац; *(о телету)* почац ричац, заричац; зричац

заблејати се -јим се тупо ше запатриц; **што си се заблејао** цо ши ше так запатрелцо же так патриш

заблејити се -им се *оп.* **забленути се**

забленути -нем **1.** *оп.* **заблејати се**; **2.** *(јако зачудити)* барз зачудовац, нєсподзивац, запрепасциц; **3.** *(засенити)* зашлєпиц; **забленули су је зраци** зашлєпели ю зарї

забленути се -нем се **1.** *оп.* **заблејати се**; **2.** *(у кога – заљубити се)* запатриц ше, залюбиц ше; ~ **у девојку** запатриц ше, (залюбиц ше) до дзивки

забленуто *присл.* тупо, зачудовано

заблеснути -нем **1.** *(одједном синути)* зашвициц ше, блїснуц; **у даљини заблесну пожар** у далєкосци блїснул огень; **2.** *(заслепити блеском)* зашвициц до оч, зашлєпиц; **3.** *фиґ. (засенити)* блїснуц; зашлєпиц

заблештати -тим **1.** *(почети блештати)* заблїщац ше, зашвициц ше; **море заблешти на сунцу** морйо ше заблїщало на слунку; **2.** *(постати засењен):* **заблештале ми очи на сунцу** слунко ме зашлєпело

заблистати (се) -ам (се) **1.** зашвициц; зашвициц ше; заблїщац ше; блїснуц; **2.** *оп.* **заблеснути (3)**

заблуда *ж.* заблудзенє, заблуда; **доводити у заблуду** приводзиц до заблудзеня, *рид.* милїц; **бити у заблуди** буц у заблудзеню, *рид.* буц помилєни, *рид.* лудзиц ше

заблудео -ела -ело **1.** *(погрешан)* погришни; **2.** *(који је залутао)* заблукани, страцени; ◊ ~ **овца** *ир.* заблукана (страцена) овечка (овца)

заблудети -дим заблукац, заблудзиц

заблудити -им *(на превару придобити)* звирлїц, опискац

забога *викр.* пребог це (вас и под.) питам (модлїм), пре бога милого, забога

забогохулити -лим почац лац бога; почац ругац на бога

забод *х. оп.* **убод**

забоднути -нем *оп.* **забости**

забојати се -јим се *(побојати се)* побац ше, злєкнуц **ше**

заболети -ли *(звич. безос.)* **1.** *(почети болети)* заболїц; **2.** *фиґ. (увредити)* уквилїц, нанєсц боль; ◊ **душа (срце, до срца) ме заболела (заболело)** душа ме заболєла, шерцо ме заболєло; **нећe те ни глава** ~ нїч ци нє будзе

забољети -оли *оп.* **заболети**

забомбардирати -рам *и* **забомбардовати** -дујем **1.** *(почети бомбардовати)* почац бомбардовац; **2.** *(засути бомбама)* забомбардовац

заборав *х. (рид. ж.)* **1.** забуце; **2.** *(заборављање кривице, опраштај)* забуванє, пребачованє, пребаченє; ◊ **бацити у ~ , предати забораву 1.** забуц, придац забуцу; **2.** пребачиц, придац забуцу; ~ **је пао на нешто** забуце спадло на дацо; **отети од заборава, извући из заборава** ожиц здогадованє на дацо, одняц од забуца, вирвец зоз забуца; **пасти (утонути) у** ~ буц забути

заборавак -вка *х.* **1.** *оп.* **заборав**; **2.** *бот. оп.* **споменак**

забораван -вна -вно **1.** *(заборављив)* забудлїви; **2.** *(који чини да се нешто заборави)* ~ **вода** вода од хторей ше забува, вода хтора придава забуцу, вода забуца

заборавика *ж. оп.* **заборавaн (2)**
заборавити -им забуц; *(сметнути с ума)* призабуц; ◊ **и бог га је заборавио 1.** *(задржао се сувише дуго негде)* пошол як богатому по шмерц; **2.** *(изгубио је сваку наду)* страцел кажду надїю; **неће себе** ~ нє забудзе на свой хасен, будзе водзиц рахунка о своїм интересу; **нећу** ~ **1.** *(кога)* нє забудзем дакого, зробим услугу дакому; **2.** *(коме што)* нє забудзем, нє пребачим *(дакому дацо)*
заборавити се -им се забуц ше
заборавка *ж.* забудлїва
заборавко *х.* забудлїви
заборављање *с.* забуванє
заборављати -ам забувац
заборављати се -ам се забувац ше
заборављен -а -о забути
заборављив -а -о **1.** *оп.* **заборавaн (1)**; **2.** хтори (хторого) мож забуц, забуваци
заборављивост *ж. оп.* **заборавност (1)**
заборавно *присл.* забудлїво, забувацо; нє здогадуюци ше
заборавност *ж.* **1.** забудлївосц, забувацосц; **2.** *оп.* **заборав (1)**
забости -одем **1. а)** заджобнуц, джобнуц; ~ **иглу** заджобнуц иглу; **б)** забиц; ~ **ексер у зид** забиц гвозд до мура; **2.** *(засадити)* заджобнуц, захпац; ~ **гранчицу у земљу** заджобнуц (захпац) конарчок до жеми; **3.** *(завући, загњурити)* вохпац, захпац, зариц; **забо руке у џепове** вохпал руки до кишенкох; **забо главу у њезино раме** зарил главу до єй плєца; **4.** *фиґ. (о очима)* упрец; ~ **очи у таван** упрец очи до повали; **5.** *фиґ. (јурнути)* розбегнуц ше; **онда забодем, па беж** вец сом ше розбегнул, та гон;; ◊ ~ **нож у срце** *(нанети велики бол)* зариц нож до шерца; ~ **нокте у ледину** сцекнуц, спарац, чмиґнуц; ~ **нос** вохпац (штуриц) нос; ~ **нос(ом) у ледину (земљу)** спаднуц, рапнуц; ~ **перо у ледину** занягац писанє
забости се -одем се **1.** заджобнуц ше; **трн ми се забо у ногу** церенми ше заджобнул до ноги; **2.** *(у нешто – унети се)* унєсц ше; ~ **у домаће послове** унєсц ше до домашнїх роботох
забоцкати -ам **< боцкати**
забрабоњчити -им **1.** *(загадити брабоњцима)* завлачиц *(з балєґами и под.);* **2.** *фиґ.* почац приповедац глупосци
забравити -им замкнуц
забравити се -им се замкнуц ше
забрављивати (се) -љујем (се) замикац ше
забрадатити -им **1.** *(пустити браду)* пущиц браду; **2.** *(зарасти у браду)* зароснуц
забрадити -им завязац хусточку на главу *(закриваюци браду)*
забрадити се -им се *повр.* завязац себе хусточку на главу *(закриваюци браду)*
забрађивати -ђујем завязовац (вязац) хусточку на главу *(закриваюци браду)*
забражђивати -жђујем **1.** виорйовац *(першу)* бразду, починац орац; **2.** одорйовац *(з другого поля)*; **3.** *(претеривати)* превершовац, заганяц ше, далєко исц, застраньовац, забраздовац
забраздити -им **1.** *(почети правити бразде)* виорац [першу] бразду, почац орац; **2.** одорац *(з другого поля)*; **3.** *фиґ. (претерати у нечему)* превершиц, далєко пойсц (зайсц), загнац ше, забраздзиц; **забраздио је у хвалисању** превершел у вихвальованю
забрајати -ам *(варати некога бројањем)* спреведац (кламац) з читаньом (чишлєньом); змерйовац
забрајати се -ам се *(грешити у бројању)* зачитовац ше, милїц ше у читаню (чишлєню)
забран *х. (ридше ж.)* забран *(лєс, паша, ловище дзе забранєни приступ)*
забрана *ж.* **1.** забрана; нєдопущенє; ~ **ношења оружја** забрана ношеня оружия; **2. а)** *(заштитни бедем)* защитни мур, муриско; **б)** *(шанац)* ров, ярок; **3.** *оп.* **забран**
забранити -им забранїц, *заст.* заказац
забрањен -а -о забранєни; нє допущени; ~ **пролаз** забранєни преход; ~ **пушење** нє шлєбодно куриц; ◊ ~ **воће**, ~ **јабука** забранєна овоц, забранєне яблуко
забрањено *присл.* забранєне, нє шлєбодно
забрањивање *с.* **< забрањивати**
забрањивати -њујем забраньовац, бранїц, сперац, *заст.* заказовац
забратка *ж.* хусточка [на главу]
забрашнити -им *(посути брашном)* помучиц, посипац з муку
забрбљати -ам почац бербляц
забрбљати се -ам се **1.** розбербляц ше**; 2.** *(задржати се негде брбљајући)* заприповедац ше
забрботати -оћем < **брботати**
забрбуљати -ам *(загњурити, потопити)* зачириц, замуриц, потопиц
забрдац -рца *х. (који станује за брдом)* забрежан

забрдица *ж.* забрежє, место за брегом
забрдски -а -о забрежни, загорски
забрђе *с.* забрежє, загорє
забређати -а *покр. оп.* **затруднети**
забрежје *с.* **а)** *(узвишица над речном обалом)* забрежє, видзвигнуце над побрежйом рики; **б)** *(брежуљкаст предео иза брега)* забрежє, забрежни предїл
забрекнути -нем **1. а)** *(набујати – о дрвеним предметима)* затугнуц; **буре је забрекло** гордов затугнул; **б)** *(о зрневљу и сл.)* напучнїц; розмочиц ше; розмокнуц; **2.** *(отклонити расушеност)* положиц води до древених судох же би затугли; **3.** *(о деловима тела)* **а)** *(напети се)* напнуц ше; **б)** *(натећи)* запухнуц; надуц ше; **4.** *(напунити се)* наполнїц ше, преполнїц ше; ◊ ~ **од снаге** напнуц ше од моци
забрекњавати -ам *и* **забрекњивати** -њујем **1. а)** *(о дрвеним предметима)* тугнуц; **б)** *(о зрневљу и сл.)* пучнїц; розмакац [ше]; **2.** класц води до древених судох же би затугли; **3.** *(о деловима тела)* **а)** *(напињати се)* напинац ше; **б)** *(натицати)* пухнуц; надувац ше; **4.** *(испуњавати се)* полнїц ше, преполньовац ше
забректати -кћем **1.** *(задахтати)* почац дихциц; **2.** почац ше тресц; **3.** *(затутњати)* почац дуднїц, задуднїц
забремзати -ам загамовац, *заст.* забремзовац
забренцати -ам *и* **забренчати** -ам *и* -им забренкац, забренчац, задзвонїц; забринїц; загучац
забрећи -екнем *оп.* **забрекнути**
забрецати -ам **1.** *оп.* **забренцати; 2.** залупкац, задуркац, почац биц
забрзати -ам попонагляц [ше], пошвидшац; почац швидко бешедовац
забридети -дим зацерпнуц, набринуц; почац гориц, почац печиц; *(о мразу, зими)* почац щипац
забрижити (се) -им (се) *оп.* **забринути (се)**
забризгати -ам почац чвиркац, почац вибивац
забринут -а -о застарани, забриґовани
забринути -нем забриґовац дакого, задац бриґи дакому; **забринуо је родитеље** забриґовал родичох, родичи ше пре нього застарали
забринути се -нем се застарац ше, забриґовац ше; забидкац ше; **шта си се забринуо**цо ши ше застараль, ци ши таки застарани
забринуто *присл.* застарано, забриґовано
забринутост *ж.* застараносц, забриґованосц
забрињавајући -а -е *оп.* **забрињујући**
забрињавати -ам *и* -њујем **забрињава ме твоје здравље** старам ше (застарани сом) пре твойо здравє
забрињавати се -ам се *и* -њујем се старац ше, бриґовац ше
забрињујући -а -е *(који изазива бригу)* застарююци, забриґуюци, бриґуюци
забркати -ам **1.** *(измешати)* змишац, помишац; **2.** *фиг. (запетљати)* замервиц, поплєсц
забркљачити -им *франт. нар. (почети мрмљати)* замондяц, почац нєясно бешедовац, зажубротац
забрљавити -вим **1.** *(заблесавити)* одуриц, (п)ошалїц, похибиц; **2.** *(учинити некога блесавим)* направиц шалєним (дурним, хибним)
забрљати -ам **1.** *(замрљати)* заквацкац, поквацкац *(з капками єдзеня и под.)*; замасциц, направиц шпляхи, завлачиц; **2.** *(погрешити)* зашнїциц, зафуляц, забабрац; **3.** *оп.* **забрљавити (2)**
забрњичити -чим *(ставити брњу)* положиц кошарку *(целєцу же би нє могло цицац, псови же би нє кусал)*
забродити -им **1.** *(запловити водом)* заплївац, рушиц [ше] на ладї; **2.** *фиг. (кренути на дужи пут или тежи посао)* рушиц ше, прилапиц ше
заброждити -им покр. *(заглибити се)* залєзнуц
забројати се -им се *оп.* **забројити се**
забројити -им *(преварити некога бројањем)* спреведнуц (спревесц, окламац) з читаньом (чишлєньом), зачитац; *(закинути)* змерац
забројити се -им се *(погрешити у бројању)* зачитац ше, замилїц ше (помилїц ше, змилїц ше) у читаню (чишлєню)
забрслати -ам *(почети брзо и неразговетно говорити)* почац швидко мервиц (мондяц, плєсц, жубрац, жубротац)
забрстити -им *(о кози, зецу)* почац пасц, почац скубац; **2.** почац швидко єсц, почац жувац швидко рушаюци з устами; **3.** *фиг. (почети брзо којешта говорити)* почац швидко плєсц (сплєтац (ше))
забртвити -им заткац; ~ **цев** заткац циву
забртвљивати -љујем затикац
забрујати *и* **забрујити** -јим **1.** *(о пчелама и сл.)* забринїц, забрунїц; **2.** *(почети звонити)* задзвонїц; задзвинїц; **3.** *(почети одјекивати)* загучац, одгукнуц; **забрујала је песма** загучала (одгукла) писня

забрундавати -ам *нєзак. и частот. ґу* **забрундати**
забрундати -ам **1.** *(почети мумлати – о медведу)* почац мурчац, замурчац; змурчац; **2.** *(зазујати – о инсектима)* забринїц, забрунїц; **3.** *(почети гунђати)* почац дудрец; **4.** *(о мачки)* почац пресц, почац грац; **5.** *(почети брујати – о мотору)* почац гурчац, загурчац; **6.** *(засвирати на брунди)* забрундац
забрчити се -им се **1.** достац баюси; **2.** пущиц баюси
забрчњак *х. (звич. мн.) оп.* **зализак**
забубати -ам **1. а)** *(залупати)* залупац, залупкац; залопотац; **б)** *(забубњати)* забуґновац/забубновац; **2.** *(затворити)* заврец; запрец; позаверац; позаперац
забубетати -ам *оп.* **забубати**
забубнути -нем *(залупити)* ~ **врата** лупнуц з дзверми
забубњати -ам забуґновац, забубновац
забугарити -им почац нарикац
забудалисати -ам (п)ошалїц, одуриц, похибиц
забуђати (се) -ам (се) сплєшнїц (ше)
забујати -ам почац роснуц; почац ше розвивац ше; почац на(д)иходзиц
забуктати -кћем *и* **забуктети** -тим **1.** *(почети буктати)* забовчац; збовчац; **2.** *(засијати)* заблїснуц, заблїщац, блїснуц; **3.** *фиґ. (праснути)* праснуц, нагнївано скричац; **4.** *фиґ.* одушевиц ше, зограц ше
забулити -им *(о жени)* потурчиц; облєчиц як булу; завязац хусточку як була
забулити се -им се потурчиц ше; облєчиц ше як була
забуљити се -им се запатриц ше, упрец попатрунок
забун *х. оп.* **забуна**
забуна *ж.* **1.** *(збуњеност)* збунєносц, знємиреносц; **изазвати забуну** виволац збунєносц (знємиреносц); **2.** *(неред)* нєшор, нєпорядок, хаос; **3.** *(грешка)* гришка, помилька, хиба; **исправити забуну** виправиц гришку; **4.** *(незгода)* нєзґода; **новчана** ~ пенєжна нєзґода; ◊ **унети (направити, довести у) забуну** унєсц (справиц) нєшор (збунєносц, забуну), збунїц
забундати -ам **1.** *(умотати)* огуляц, огультац, закруциц; **2.** *фиґ. (збунити)* збунїц
забунити -им **1. а)** *(збунити)* збунїц; **б)** *(ошамутити)* замрачиц, омрачиц; **непријатан задах га сместа забуни** нєприємни запах го зместа замрачел (омрачел); **2.** *(побунити)* побунїц; **3. а)** *(омести)* спутац, зопрец, застановиц, збиц з драги; **б)** *(преварити)* змилїц, помилїц; спревесц; ~ **дете цуцлом** спревесц дзецко з цицком
забунити се -им се **1.** збунїц ше; **2.** побунїц ше; **3.** *(залутати)* заблукац
забункерисати се -ишем се забункеровац ше
забунцати -ам почац вошнє бешедовац
забуњеност *ж. оп.* **збуњеност**
забуњивати -њујем **1. а)** *(збуњивати)* збуньовац; **б)** *(ошамућивати)* замрачовац, омрачовац; **2.** *(подстицати на побуну)* бунїц; **3.** *(ометати)* спутовац, путац, застановяц, застановйовац, збивац з драги
забуњивати се -њујем се збуньовац ше
забургијати -ам **1. а)** почац вартац; **б)** почац бешедовац глупосци (два за три), почац сплєтац; **2.** *фиґ. (покренути у ковитлац)* справиц форґов, закруциц, заобрацац; **бура је забургијала** буря справела форґов
забурити[1] -им *и* **забýрити** забурим *(загњурити)* зачириц, замуриц; зариц
забýрити[2] забури *(о бури)* почац дуц; **страшно забури** почало барз дуц, почала страшна буря
забусати -ам заджобнуц
забусенити -им *и* **забусити** -им прекриц з траву; зароснуц з траву *(местами)*
забучати *и* **забучити** -им загучац
забушавање *с.* геверованє, вицагованє, дармованє
забушавати -ам геверовац, вицаговац ше (*од роботи*), дармовац, лєновац (ше)
забушант *х.* даремнїк, геверни, гевернїк
забушантски -а -о даремнїцки, гевернїцки
забушанција *и* **забушација** *ж. фиґ. оп.* **забушавање**
забушòвати[1] -ушујем *оп.* **забушавати**
забушòвати[2] -шујем *нєзак. ґу* **забушити**[2]
забушити[1] -им *и* **забýшити** забушим **1.** *(нешто – избећи)* вицагнуц ше *(од роботи),* предармовац, одгеверовац; **2.** *(некога – преварити)* спреведнуц, спревесц дакого, подвалїц дакому; **3. а)** *(збунити)* збунїц, нєсподзивац; **б)** *заст. (снаћи)* знайсц; **4.** *(ударити)* вдериц
забушити[2] -им *и* **забýшити** забушим **1.** *(запушити)* заткац; **2.** *(увући, забити)* уцагнуц, зариц, захпац, вохпац
завабити -им поволац, заволац, приволац *(статок, живину и под.)*

завагивати (се) -гујем (се) *(нагињати (се), клатити (се))* кивац (ше); гойсац (ше), гимбац (ше); нагинац (ше)
завагнути (се) -нем (се) *(нагнути се, заклатити се)* закивац ше; загойсац (ше), загимбац ше; нагнуц (ше)
завада *ж.* звада; **њих двоје су у завади** вони двойо повадзени
завадити -им завадзиц, повадзиц; ◊ **завадио би два ока у глави** то найвекши сплєткар (завадзовач)
завадити се -им се повадзиц ше, завадзиц ше
завадница *ж.* завадзовачка, сплєткарка
завадња *и* **завађа** *ж. заст. оп.* **завада**
зава̄ђа̄ње[1] *с.* < **зава̄ђати**[1] **(се)**
зава̄ђа̄ње[2] *с.* < **зава̄ђати**[2] **(се)**
зава̄ђати[1] **(се)** зава̄ђа̄м (се) *оп.* **заводити (се)**
зава̄ђати[2] -а̄м завадзовац
завађати се -ам се *взаєм. повр.* завадзовац ше
завађач *х.* завадзовач, сплєткар
завађеник *х.* завадзени, повадзени; гнївнїк
завађеност *ж.* завадзеносц, повадзеносц
завађивати (се) -ђујем (се) *оп.* **зава̄ђати**[2] **(се)**
завазда *присл. оп.* **заувек**
завала *ж. ґеоґр.* котлїна
завалити[1] зава̄лим I. *прех.* **1. а)** *(оборити)* звалїц; **б)** *(спустити)* спущиц; **главу завали на његову руку** главу спущела на його руку; **2.** *(завући)* зариц; ~ **главу у јастук** зариц главу до заглавка; **3.** *(забацити унатраг)* заруциц назадок; ~ **шешир** заруциц калап назадок; **4.** *(закрчити)* завалїц, заполнїц; *(препречити)* преградзиц, заградзиц; ~ **пут** преградзиц (заградзиц) драгу; II. *нєпрех. (силовито навалити – о снегу, ветру и сл.)* **завалила киша** лєє (почал ляц) диждж, пада (почал падац) вельки диждж; **завалио ветар** дує (почал дуц) моцни витор
завалити[2] зава̄лим *нєлит. и покр. оп.* **захвалити**
завалити се -им се **1.** *(опружити се, наместити се)* завалїц ше, нацагнуц ше, розцагнуц ше, намесциц ше; ~ **у столицу** завалїц ше на карсцель; ~ **на кревету** нацагнуц ше (розцагнуц ше) на посцелї; **2.** *(у блато)* залєзнуц; *(у снег и сл.)* упаднуц; *(у дугове)* загружиц ше
завањати се -ам (се) закотуляц (ше); закотурбичац (ше)
заваљивати -љујем **1. а)** *(обарати)* валяц, звальовац; **б)** *(спуштати)* спущовац; **2.** *(завлачити)* заривац; **3.** *(забацивати унатраг)* заруцовац назадок; **4.** *(закрчивати)* завальовац, заполньовац; *(препречавати)* преградзовац, заградзовац
заваљивати се -љујем се **1.** *(опруживати се, намештати се)* завальовац ше, нацаговац ше, розцаговац ше, намесцац ше; **2.** *(у блато)* залєзовац, лєзнуц; *(у снег и сл.)* упад[ов]ац; *(у дугове)* загружовац ше
завапити -им **1.** почац преклїнац, почац модлїц преклїнаюци; **2.** *(за чим или што – осећати или изражавати чежњу)* почац барз жадац; почац барз питац; **3.** скричац, заяйкац; почац кричац, почац яйкац
завапнити -им *(превући, учврстити кречом)* замасциц з вапном; замалтеровац
завар *х. мет.* заваренїна
заваравање *с.* < **заваравати (се)**
заваравати -вам **1.** *(одвраћати пажњу)* загваряц, одврацац увагу; **2.** спреведац *(даваюци дакому нєосновану надїю, приказуюци стан лєпшим як є)*, тримац у заблуди; **3.** з лукавством наводзиц на погришни заключеня, надмудровац; **4.** *(наводити на прекршај морала)* зводзиц, наводзиц, заводзиц
заваравати се -вам се спреведац ше; ~ **лажном надом** спреведац ше з фалшиву надїю
завараво *присл.* спреведацо
заварати -ам **1.** *(одвратити пажњу)* загвариц, одврациц увагу; **2.** *(преварити)* спревесц, спреведнуц *(з даваньом нєоснованей надїї и под.);* ~ **народ** спревесц народ; **3.** з лукавством навесц на погришне заключенє, надмудриц; **4.** *(навести на прекршај морала)* звесц, навесц, завесц; ◊ ~ **глад** загнац глад, спревесц гурку; ~ **очи** спревесц попатрунок; ~ **траг** прикриц прави шлїд
заварати се -ам се спревесц ше, спреведнуц ше
заваривање *с. техн.* заварйованє
заваро̀вати[1] -арујем *техн.* заварйовац, швайзовац
заваро̀вати[2] **(се)** -арујем (се) *оп.* **заваравати (се)**
заваривач *х.* заварйовач, швайзовач
заваривачки -а -о заварйовацки, швайзовацки
заварити -им *техн.* завариц, зашвайзовац
заваркати -ам *дем. ґу* **заварати**
заварљив -а -о *поет. оп.* **варљив**
заварчивати -чујем *нєзак. ґу* **заварчити**
заварчити -им *покр.* **1.** *(омести)* спутац, зопрец, застановиц, онєможлївиц, збиц з драги; **2.** *(бајањем излечити)* поробиц,

почаровац, поврачац *(же би дахто виздравел)*

заватрити -им **1.** *(запалити)* запаліц, подпаліц; **2.** *(загрејати)* зограц; **3.** *заст.* почац штреляц *(з огньового оружия);* штреліц, пукнуц

заведење *с. заст.* **1.** *оп.* **завод (1)**; **2.** *(навођење на неморал)* зводзенє, наводзенє, заводзенє; **3.** *(обмана)* спреводзка; *(заведеност)* заведзеносц

заведрити заведри *безос. (о времену)* вияшнїц ше, вихвиліц ше

завежањ -жња *х. покр. оп.* **завежљај**

завежљај *х.* **1.** *(свежањ)* звязка; **2.** *(замотуљак)* зайда*,* зайдичка; чомов, чомовчок; **3.** ґузел *(напр. на хусточки же би ше дацо нє забуло зробиц)*

завежљајић *и* **завежљајчић** *х. дем.* **1.** звязка, звязочка; **2.** зайдичка*;* чомовчок; **3.** ґужлїк

завез *х. и* **завеза** *ж. (везица)* порвазок, порващок

завезак -еска *х.* **1.** *оп.* **завежљај; 2.** *фиґ. (жгољав човек)* дробни, малки, слабки, шаплави

завезан -а -о **1.** звязани, завязани; **2.** *фиґ. (несналажљив)* завязани, нєрозвязани; ◊ ~ **врећа** *оп.* **завезанко**

завезанко *х. (сметењак)* завязани, нєрозвязани, [як] звязана зайда

завезаност *ж.*завязаносц; сплєценосц; ◊ ~ **црева** *мед.* сплєценосц черевох

завезати -ежем I. *прех.* **1.** завязац, звязац; ~ **џак** завязац мех; **2.** *(мараму на главу)* завязац, увязац; вивязац *(на фино);* **3.** *(привезати)* привязац, завязац; **пас је завезан** пес привязани (завязани); II. *нєпрех. (умукнути)* учитнуц; **завежи!** чит! нє будзеш чит! учитнї!; ◊ ~ **језик (уста) а)** нагнац (примушиц) дакого же би учитнул; **б)** учитнуц, уцихнуц; **једва ~ крај с крајем** лєдво вижиц

завезати се -ежем се **1.** завязац ше, звязац ше; **2.** *мед. (о цревима)* сплєсц ше; **3.** *(привезати се)* привязац ше, завязац ше; **4.** *(настати)* настац, розвиц ше; **завезаће се крвава расправа** настанє (розвиє ше) кирвава звада; ◊ **језик му се завезао** язик ше му завязал

завезивати -зујем I. *прех.* **1.** завязовац, вязац; **2.** *(мараму на главу)* завязовац, увязовац, вязац; вивязовац *(на фино);* **3.** *(привезивати)* привязовац, вязац; II. *нєпрех. (замукивати)* учитйовац

завезивати се -зујем се **1.** завязовац ше, вязац ше; **2.** *мед. (о цревима)* сплєтац ше, сплєтовац ше; **3.** *(привезивати се)* привязовац ше, вязац ше; **4.** *(настајати)* наставац, розвивац ше

завезице -ица *ж. мн. заст. (окови за руке)* желєза, ланци, окови

завејавати -ам I. *прех. (покривати – о снегу)* закривац, зафурковац, засиповац, закурйовац; II. *нєпрех. (правити сметове)* наношиц, нафурковац

завејати -јем I. *прех. (покрити – о снегу)* завяц, закриц, зафуркац, засипац, закуриц, западац; II. *нєпрех.* **1. < вејати; 2.** *(направити сметове – о снегу)* навяц, нафуркац

завек[**а**] *присл.* навше, навики, *заст.* на орек

завенчати -ам **1.** оженїц ше, пришагнуц ше, повинчац ше; **2.** *празн. (обухватити чином венчања)* ~ **болест** оженїц ше *або* ше одац скриваюци хороту од будуцого супружнїка

завера *ж.* **1.** *(тајни договор)* тайна догварка, завера; **2.** *заст. (заклетва)* пришага, клятва, завит; зареканє, заклїнанє

завеpar

заверавати се -ам се **1.** тайно ше догваряц, правиц тайну догварку; **2.** зарекац ше, заклїнац ше, завитовац ше, пришагац, обецовац, давац слово

заверак -рка *х.* **сто (триста) му заверака** *(у ублаженој псовци)* пать! чи видзиш! дука му ище!

завереник *х.* заверенїк, учаснїк тайней догварки

завереница *ж.* заверенїца, учаснїца тайней догварки

заверенички -а -о заверенїцки

завереништво *с.* заверенїцтво, тайне догварянє

заверење *с. оп.* **завера**

заверивати се -рујем се *оп.* **заверавати се**

заверити -им **1.** *(удружити у заверу)* здружиц з тайну догварку; **као да је судбина све заверила против њих** як кед би судьба з тайну догварку шицко здружела процив нїх; **2.** *(венчати)* пришагнуц, повинчац; **3.** *(обећати за жену)* обецац, дац слово; **завјерио ми је своју јединицу** обецал ми свою єдинїцу; **4.** *(обавезати клетвом)* закляц; **заверио га је да никоме не каже** заклял го же би нїкому нє повед

заверити се -им се **1.** *(направити завјеру)* тайно ше догвариц, справиц тайну догварку; **2.** *(заклети се)* зарекнуц ше,

закляц ше, завитовац ше, пришагнуц, обецац, дац слово
заверни -а -о *(који се односи на заверу):* ~ **писмо** писмо о тайней догварки, завереніцке писмо
заверница *ж. заст. (текст заклетве)* пришага
завес *х.* **1.** *оп.* **завеса; 2.** *(вео)* фатьол; **3.** *(прекривач)* покривач, покровец, плахитка
завеса *ж.* зависа, фиронґа; **гвоздена** ~ *фиґ. (између политичких блокова)* желєзна зависа; **димна** ~ *воєн.* димна (димова) зависа; **дићи (уклонити, раздерати) завесу** *(обелоданити тајну)* дзвигнуц завису
завесити -им **1.** *(обесити)* обешиц, завишиц; **2.** *(заклонити завесом)* заклоніц (заслоніц) зоз завису; **3.** *(покрити велом)* закриц з фатьолом
завесити се -им се обешиц ше, завишиц ше
завесица *ж.* **1.** *дем.* зависочка, фиронґочка; **2.** *тран.* зависка
завеслај *х.* замахнуце з веслом, завесланє
завеслати -ам **1.** *(почети веслати)* завеслац; **2.** *фиґ. (развезати)* розприповедац ше; **завеслао надуго и на широко** *(распричао се)* розвязал ше як жидовски мех
завесни -а -о *физк.* зависни, зависови
заве́сти[1] *и* **завести** -адем **1.** *(одвести)* одвесц; **2.** *(навести на рђав пут)* звесц, навесц, завесц; ~ **девојку** звесц дзивку; **3.** *(започети, заподенути)* ~ **игру** почац бависко, почац ше бавиц; ~ **разговор** почац бешеду; **4.** *(установити, увести)* увесц, завесц, запровадзиц; установиц; ~ **народни језик у јавну службу** увесц народни язик до явней служби; ~ **режим у земљи** завесц (запровадзиц) режим у жеми; **5.** *адм.* **(***уписати)* завесц*;* ~ **у књигу** завесц до кнїжки
заве́сти[2] *и* **завести** -азем **1.** *(запловити; почети веслати)* заплївац, рушиц [ше]; завеслац; **2. а)** *(отпловити, одмаћи)* одплївац, одисц; **б)** *(распричати се)* розприповедац ше
заве́сти се[1] *и* **завести се** -адем се **1.** *(затетурати се)* заплянтац ше; **2.** спреведнуц ше, буц спреведзени; *(повести се за ким)* пойсц за даким, дац ше звесц дакому; **заведе се за њим** пошол за нїм, дал ше му звесц; **3.** *(занети се у што)* занєсц ше, забуц ше; дац ше до дачого; **завели су се у разговор** занєсли ше до розгварки; **заведоше се у смех** дали ше до шмиху
заве́сти се[1] *и* **завести се** -азем се **1.** рушиц [ше] *(на драгу);* сцигнуц даґдзе *(на превозки); (запловити)* рушиц [ше], заплївац *(на ладї)*
завет *х.* **1.** *(завештање жеља)* завит; **2.** *(заклетва)* пришага, клятва; **3.** *(поклон верника богомољи)* дар, дарунок, офира; ◊ **Стари** ~ Стари завит; **Нови** ~ Нови завит; **положити** ~ пошвециц ше *(за монаха, за шестру)*
заветаран -рна -рно *(заклоњен од ветра)* хтори ше находзи у зациху, цихи
заветарје *с. оп.* **заветрина**
заветина *ж.* церковна слава *(цалого валалу)*
заветиште *с.* место даваня завита
заветни -а -о завитни; ~ **црква** завитна церква
заветник *х. (који је дао завет)* тот цо пришагнул *або* пришага
заветница *ж.* тота цо пришагла *або* пришага
заветодавалац -аоца *х. оп.* **заветник**
заветовање *с.* **< заветовати (се)**
заветовати -тујем *зак. и нєзак.* **1.** *(обавезати/обавезивати заклетвом)* обовязац/обовязовац зоз пришагу (клятву), закляц/заклїнац, завитовац; **2.** *(свечано обећати/обећавати)* пришагнуц/ пришаг(ов)ац, зарекнуц ше/ зарекац ше, закляц ше/ заклїнац, завитовац ше
заветовати се -тујем се *зак. и нєзак.* пришагнуц/пришаг(ов)ац, зарекнуц ше/ зарекац ше, закляц ше/заклїнац ше, завитовац ше
заветовница *ж. оп.* **заветница**
заветрен -а -о *оп.* **заветаран**
заветрина *ж. осн., фиґ.* зацих, завитриско
заветриште *с. оп.* **заветрина**
заветуша *ж. оп.* **заветница**
завечерје *с. (вечерње доба)* вечар
завешати -ам **1.** *(вешати)* обешовац, завишовац, вишац; **2.** *(заклањати завесом)* закланяц (засланяц) зоз завису; **3.** *(покривати велом)* закривац з фатьолом
завештавати -вам завитовац, охабяц; офировац *(материялне добро)*
завештај *х. оп.* **завештање**
завешталац -аоца завитовач
завештање *с.* 1. *оп.* **завет (1); 2.** *правн. (опорука)* завитованє*;* **3.** *(опоруком остављена имовина)* завитоване, офироване
завештатељ *х. оп.* **завешталац**
завештати -ам завитовац, охабиц; офировац *(материялне добро)*
завештати се -ам се *оп.* **заветовати се**
завештач *х. оп.* **завешталац**

завидан -дна -дно **1.** *(завидљив)* завидлїви; **2.** *(повољан; знатан)* завидни; ~ **ниво** завидни уровень; ~ **број** завидне число
завидети -дим завидзиц
завидљив -а -о *оп.* **завидан (1)**
завидљивац -вца *х.* завидлїви, завидлївец, завиднїк
завидљиво *присл.* завидлїво
завидник *х. оп.* **завидљивац**
завидно *присл.* **1.** завидлїво; **2.** *(у завидној мери)* завидно, у завидней мири
завидност *ж.* завидлївосц
завиђати -ам *оп.* **завидети**
завижлати -ам *(почети зверати погледом)* почац попатрац (розпатрац) зоз нємирним поглядом
завијати[1] завијāм **1.** *(рану)* завивац; завязовац; **2. а)** *(шраф, пакет)* закруцац; **б)** *(цигару)* закруцац, шулькац; **3.** *(посувраћивати)* закасовац, викасовац; **4.** *(бркове)* засуковац, закруцац, круциц; **5.** *(мењати смер)* скруцовац; **6.** *(околишати)* викруцац; **не завијај!** нє викуцай!
завијати[2] завијāм **1.** *(урлати)* завивац, виц; ричац; **ветар завија** витор виє (завива); **2.** *(нарицати)* нарикац; **жене завијају** жени нарикаю
завијати[3] -јем *оп.* **завејати**
завијати[4] -јем *оп.* **завити**[2]
завòјати се -ам се **1.** окруцац ше, закруцац ше до дачого; обвивац ше з дачим; **2.** *(о купусу)* круциц ше до главкох
завијач *ж.* **1.** *(завој)* фатьол, завивка, завой; **2.** *(око феса)* обмоток; **3.** *(сукнена трака око гњата)* завивач; **4.** *ремес. (алатка за завртање)* закруц[ов]ач, *беш.* шрафциґер, *заст.* шлосцигер
завијача *ж. (врста колача)* преплєтани колач; **2.** *(врста стакленог суда)* крива склєняна судзина; **3.** *(вунена прегача)* фартух, шурец; **4.** подкладка *(хтору хасную жени кед ноша на глави терху)*
завијен -а -о **1.** *(о рани)* завити, завязани; **2.** *(увијен, омотан)* закруцени; **3.** *(о рукавима и сл.)* викасани, закасани; **4.** *фиґ. (заобилазан)* закруцени, заобиходни, колєшаци; **у веома завијеној форми** у барз закруценей форми
завијено *присл. (заобилазно)* закруцено, заобиходно, од далєй, колєшаци
завијоглавити -им *(осетити вртоглавицу)* **завијоглави и смрче му се** закруцело ше му у глави и зацмело ше му пред очми
завијорити (се) -им (се) **< вијорити (се)**
завијугати (се) -ам (се) **< вијугати (се)**
завијутак -тка **1.** *(мања кривина)* менша круцина (кривина); **2.** *(извијени део чега)* скруценє, закруценє, закрутка; **3.** *(извијање кретања)* кривулька; **правити завијутке** правиц кривульки; **4.** *(пакет, завежљај)* пакецик, зайдичка
завикати -ичем почац кричац; скричац
завикнути -нем *оп.* **викнути**
завилашити -им *(увртети)* ~ **бркове** закруциц (засукац) баюси
завиличати -ам *и* **завиличити** -чим **1.** *(зауздати)* зазубадлац; **2.** *(обуздати) фиґ.* зопрец, застановиц, загамовац, сцагнуц, зазубадлац
завилишити -шим *оп.* **завилашити**
завинути -нем **1.** *(заврнути)* закруциц, викруциц; викратац; **завинућу му врат!** закруцим му шию!; **ти ћеш му тако ~ руке!** ти му так викраташ руки!; **2.** *(извити)* скруциц, зогнуц; **3.** замахнуц з кридлами, почац лєциц
завирати -рем **1.** *(напрезати се)* напинац ше, уперац ше, силовац ше, моцовац ше; **2.** *(кочити)* гамовац, бремзовац; **3.** *заст. (завлачити, сакривати)* скривац; зацаговац
завирати се -рем се **1.** *(скривати се)* скривац ше; зацаговац ше; **2.** *оп.* **завирати (1)**
завирач *х.* **1.** *оп.* **завор; 2.** *(електрични прекидач)* претарговач, *беш.* шалтер
завиривати -рујем I. *нєпрех.* **1.** закуковац; **2.** *(сврађати)* заходзиц; забеговац; II. *прех. (загледати*, *посматрати)* патриц, запатрац ше; розпатрац; **чинило му се да га сви завирују** видзело ше му же шицки на нього патра
завирити -рим **1.** закукнуц; **2.** *(свратити)* зайсц; ◊ ~ **у душу (у срце, у тајне)** закукнуц до души (до шерца, до тайнох); ~ **у карте** дакус ше покартац; ~ **у чашу** попиц
завиркивати -кујем *дем. од* **завиривати**
завирнути -нем *дем. од* **завирити**
зависан -сна -сно зависни, *заст.* о(д)висни
зависити -им завишиц, *заст.* овишиц; **то од тебе зависи** то од тебе завиши; на тебе ше стої *(чи дацо зробиш чи нє)*
зависник *х. оп.* **завидљивац**
зависно *присл.* зависно; ~ **од тога** зависно од того
зависност *ж.* зависносц; **кметска** ~ крипацка зависносц
завист *ж.* зависц

завистан -сна -сно завидлїви, завидни
завитак -тка *х. (мн.* завици) зайдичка; чомовчок; пакецик
завити[1] завијем **1.** *(рану)* завиц; завязац; **2.** закруциц; ~ **пакет у хартију** закруциц пак до папера; ~ **шраф** закруциц шрубик; **3.** *(цигару)* закруциц, зашулькац; **4.** *(рукаве и сл.)* викасац, закасац; **4.** *(одећом)* закруциц, загуляц; **4.** *(бркове)* закруциц, засукац; **5.** *(променити смер)* скруциц; **завио је за угао** скруцел за угел; **6.** *(бити захваћен грчем)*; **зави ме стомак** закруцело ми у бруху; ◊ ~ **у црно**; **рат је многе жене завио у црно** велї жени пре войну ноша жалобу, война велї жени завила до чарного
завити[2] завијем *(урликнути*; *зафијукати)* завиц, почац виц
завити се -ијем се **1.** окруциц ше, закруциц ше; обвиц ше*;* **село се завило у мрак** валал ше обвил зоз цмоту; **2.** *(савити се уназад)* дзвигнуц ше (скруциц ше) назадок; **рука му се зави за ударац** рука ше му дзвигла же би го вдерел; **3.** *(скренути)* скруциц; ◊ **завили су се у црно** ноша жалобу
завитлавање *с.* **< завитлавати (се)**
завитлавати -ам **1.** *(захваћати вртлогом)* закруцац; **2.** *(замахивати)* замаховац; **3.** *(бацати снажно)* моцно руцац, гаматляц; шпуряц; **4.** *фиґ. (терати)* одганяц; **5.** *фиґ. беш. (извргавати подсмеху, неугодностима)* кепкариц з даким, рушац, штухац дакого
завитлавати се -ам се **1.** *нєзак. и частот. ґу* **завитлати се; 2.** *фиґ. беш. (збијати шале, измотавати се)* кепкариц, фиґляриц, вирабяц фиґлї
завитлај *х. (оно у што је завитлано)* коло, клубко, закруценє *(диму, праху)*
завитлати -ам **1. < витлати; 2.** *(захватити вртлогом)* закруциц дацо *або* з дачим; **ветар је завитлао лишће** витор закруцел з лїсцом; **3.** *(нечим – замахнути)* замахнуц, вимахнуц (ше); ~ **сабљом** замахнуц зоз шаблю; **4.** *(хитнути)* моцно руциц, загаматляц; шпуриц, шмариц; **5.** *фиґ. (отерати)* одогнац; **6.** *фиґ. беш. (преварити)* спревесц, спреведнуц, поспреведац
завитлати се -ам се **1. < витлати се; 2.** *(бацити се снажно)* моцно ше руциц
завитлити -им **1.** *оп.* **завитлати; 2.** *(о сузама у очима)* зявиц ше, заблїщац ше
завихорити (се) -им (се) **< вихорити (се)**

завичај *х.* родзени (родни, *поет.* родими) край; *(у језику исељеника)* стари край, *заст.* край
завичајац -јца *х. (земљак)* краян
завичајни -а -о крайови, завичайни, *або ше преклада зоз пос. ґенитивом;* ~ **музеј** крайови (завичайни) музей, музей родного (родзеного) краю
завладавати -ам **1.** запановйовац, завладовац, овладовац з даким *або* дачим; освойовац, залапйовац дакого *або* дацо; **2.** *фиґ.* **а)** *(обузимати – о осећањима)* обнїмац, залапйовац дакого, запановйовац над даким*, рид.* опановйовац дакого; **б)** *(настајати)* запановйовац, наставац
завладати -ам **1.** *(нечим освојити, овладати)* запановац, завладац, овладац з даким *або* дачим*;* освоїц, залапиц дакого *або* дацо; **2.** *фиґ.* **а)** *(обузети – о осећањима)* обняц, залапиц дакого, запановац над даким, *рид.* опановац дакого; **страх је завладао свима** страх запановал над шицкима, страх залапел шицких; **б)** *(настати)* запановац, настац; *рид.* воцариц ше; **завлада права зима** запановала права жима
завладичити -им пошвециц за владику
завладичити се -им се буц пошвецени за владику
завлађивати -ђујем *оп.* **завладавати**
завлажити -им *(постати влажан)* овлажиц ше
завлачење *с.* **< завлачити (се)**
завлачити -им **1.** запихац, хпац, зацаговац, уцаговац; (*метати)* хпац, штуряц; **2.** *(одвлачити)* одцаговац; зацаговац **3.** *(одуговлачити)* розцаговац, одцаговац з дачим, розцаговац ше; ~ **посао** розцаговац (ше) з роботу; **не завлачите даље** нє одцагуйце далєй; ◊ ~ **нос у што** хпац (штуряц) нос до дачого
завлачити се -им се **1.** запихац ше, хпац ше, зацаговац ше, уцаговац ше; **2.** *(одуговлачити се)* розцаговац ше, одцаговац ше; **3.** *пей. (вући се, вуцарати се)* цагац ше, отлукац ше; **завлачити се по хотелима** отлукац ше по готелох
завод *х.* **1.** завод; **казнени** ~ каребни завод; ~ **за социјално осигурање** завод за социялне осигуранє; **2.** *(завођење у регистар)* заводзенє
заводан -дна -дно *оп.* **заводљив**
заводенити (се) -им (се) *оп.* **заводнети**
заводилац -иоца *и* **заводитељ** *оп.* **заводник**
заводити -им **1.** *(одводити)* водзиц, одводзиц; **2.** *(наводити на рђав пут)* зводзиц,

зводзовац, наводзиц, заводзиц; **3.** *(заподевати)* починац, започинац; **4.** *(установљавати, уводити)* уводзиц, заводзиц, запровадзовац; установйовац; **5.** *адм. (уписивати у књиге)* заводзиц

заводити се -им се **1.** *(тетурати се)* плянтац ше; **2.** спреведац ше, буц спреведзени; *(поводити се за ким)* исц за даким, давац ше звесц дакому; **3.** *(заносити се у што)* заношиц ше, забувац ше; давац ше до дачого; **заводи се у мисли** заноши ше до думкох

заводљив -а -о зводлїви, заводлїви

заводнети -ним *(о очима)* овлажиц ше, зашлїжиц ше

заводник *х.* **1.** зводнїк, заводнїк, *заст.* зводитель*;* **2.** *адм. (који заводи списе у деловодник)* реґистратор, заводзовач

заводнити (се) -им (се) *оп.* **заводнети**

заводница *ж.* зводнїца, заводнїца, *заст.* зводителька

заводнички[1] -ā -ō зводнїцки, заводнїцки, зводительски

заводнички[2] *присл.* зводнїцки, заводнїцки, зводительски, зводлїво, заводлїво

заводњати -ам *и* **заводњити** -им *оп.* **заводнети**

заводски -а -о **1.** *(који се односи на завод)* заводски; ~ **васпитање** заводске воспитанє; **2.** *(који припада заводу)* заводов; **заводска ~ кола** заводов авто

завођач *оп.* **заводник**

завођење *с.* < **заводити**

завозити -им **1.** *(запловљавати; почињати веслати)* заплївйовац, рушац [ше]; починац веслац; **2. а)** *(отпловљавати)* одплївйовац, одходзиц; **б)** *(распричавати се)* розприповедовац ше

завозити се -им се **1.** *(запловљавати)* заплївйовац, рушац [ше] *(на ладї)*; **2.** *фиґ. (заносити се у што)* заношиц ше, забувац ше, давац ше до дачого

завој *х.* **1.** *(за ране)* завивка, превивка, повязка, фатьол, завой; **2. а)** *(омот)* омот, обмоток; **б)** *(за књиге, свеске)* закладка; **3.** *(окука)* круцина, кривина; **4.** *(извијени део чега)* скруценє, закруток, закрутка; **5.** *(бора, набор)* ранц; **6.** *(извијање кретања)* кривулька, *рид.* круценїна; **7.** *фиґ. (прелив у мелодији)* прелїв

завојак -јка *х.* **1.** *(увојак)* канджурка; **2.** *(мања кривина)* менша круцина (кривина); **3.** *оп.* **завој (4)**; **4.** *хем., технол.* закруток

завојан -јна -јно **1.** *оп.* **завојит**; **2.** *(који служи за завијање)* завивни; ~ **материјал** завивни материял; **3.** *метал.*, *буд.* ґвинтови; ~ **вретено** ґвинтове вреценко*;* **завојне степенице** ґвинтово ґарадичи

завојаст -а -о *оп.* **завојит**

завојачити (се) -им (се) *оп.* **завојничити (се)**

завојевање *с.* **< завојевати**

завојевати -јујем **1.** *(почети војевати)* почац войовац, завойовац; **2.** *(освојити)* завжац, залапиц, освоїц, *заст.* звойовац

завојевач *х.* завойовнїк, заберач, освойовач

завојевачки -а -о завойовнїцки, заберацки, освойовацки

завојит -а -о **1.** *(кривудав)* кривулькави, кривулькасти; ~ **ток реке** кривулькави цек рики; **2.** *(спиралан)* спирални; **завојите степенице** спирални ґарадичи, ґарадичи до шруба

завојица *ж.* **1.** *оп.* **завијутак (1)**; **2.** *техн. (спирално испупчење и жлеб око завртња)* накруток, ґвинт, завойнїца; **3.** кривулькава линия

завојиште *с. оп.* **превијалиште**

завојница *ж.* **1.** *техн. (низ завијутака око осе)* спирала, ґвинт, завойнїца; **2.** *оп.* **завојица** (2)

завојничити -им *(узети у војску)* вжац за вояка (*заст.* за катону)

завојничити се -им се *(постати војник)* постац вояк (*заст.* катона)

завојчић *х. дем. од* **завој**

заволети (се) -лим (се) полюбиц (ше)

завоњати -ам **< воњати**

завор, заворањ -рња *х. и* **заворница** *ж.* **1.** *(спојни клин на плугу или на колима)* цворень; клїнок; **2.** *(засун, гредица)* латка, древо и под. *(на дзверох);* **3.** *(кочница)* гамовачка, *беш.* бренза, бремза; **4.** *фиґ. (препрека)* препреченє

ворњак -а *х. оп.* **завор (1)**

завранити -им **1.** офарбиц на чарно, зачарнїц; **2.** *фиґ. (осрамотити)* очарнїц

заврањивати[1] -ањујем (**< завранити***)* **1.** фарбиц на чарно, зачарньовац; **2.** *фиґ.* очарньовац

заврањивати[2] -ањујем (**< заврањити***)* затикац

заврањити -им *(зачепити)* заткац; ~ **бачву** заткац гордов

завратак -тка *х. (заврнути део рукава)* ґалєрчок

завратати (се) -ам (се) отровац (ше) з люльком; опиц (ше)

завратити[1] заврāтим **1.** *(заврнути)* **а)** *(рукаве)* викасац, закасац; **б)** *(доњи део одеће)* закасац, подкасац; **2.** *(забацити натраг)* заруциц; **3.** *(у што – скренути, свратити)* зайсц *(напр. з драги до лєса)*; **4.** *(потерати назад)* **а)** наврациц, врациц; **б)** *(стоку из штете и сл.)* наврациц

завратити[2] заврāтим *оп.* **завратати**

завратити се -им се **1.** *(вратити се)* врациц ше; **2.** *(посувратити се, заврнути се)* скруциц ше, закруциц ше; **3.** *(завалити се)* звалїц ше, завалїц ше; **завратила се на јастуке** звалєла ше на заглавки

завратка *ж. покр.* завратка *(плїтка шапочка у народним облєчиве)*

завратник *и* **завратњак** *х. оп.* **оковратник**

заврађање *с.* **< заврађати (се)**

заврађати -ам I. *прех.* **1.** *(завртати)* а) *(рукаве)* викасовац, закасовац; б) *(доњи део одеће)* закасовац, подкасовац; **2.** *(забацивати натраг)* заруцовац; **3.** *(терати назад)* **а)** наврацац, врацац; **б)** *(стоку из штете и сл.)* наврацац; ~ **овце** наврацац овци; II. *нєпрех.* **4.** *(скретати, сврађати)* заходзиц *(напр. з драги до лєса)*

заврађати се -ам се **1.** *(враћати се)* врацац ше; **2.** *(завртати се)* скруцовац ше, закруцовац ше; **3.** *(заваљивати се)* звальовац ше, завальовац ше

заврађеност *ж. покр. (поремећеност)* завраценосц

заврачати -ам и **заврачити** -им поробиц дакому *або* дачому, зачаровац дакого *або* дацо, наврачац

завргавати (се) -ам (се) *нєзак. и частот. ґу* **завргнути**

завргнути -нем **1.** *(забацити)* положиц, заруциц; ~ **мотику на раме** положиц мотику на плєцо; **тешке пијуке су завргли на раме** чежки будаки положели (заруцели) на плєцо; **2.** *(заподенути)* почац, започац, звесц; ~ **кавгу** почац зваду; **3.** *(запатити стоку, живину и сл.)* запатиц; **4.** *безос.* приобриц ше, здобуц ше; **колико би користи завргло у кући** кельо би ше хасну приобрело (здобуло) у доме; **5.** *(запоставити)* занєдзбац, занягац; **завргнути свој родни крај** занєдзбац свой родзени край

завргнути се -нем се **1.** *(чиме – натоварити се)* положиц (заруциц) себе на плєцо (хрибет); **2. а)** *(настати)* настац, почац, започац, звесц ше; **заврже се борба** настала (одпочала) борба; **б)** *(запатити се, зачети се)* запатиц ше; зачац ше, вилягнуц ше; **3.** *(изгубити се)* страциц ше, заблукац

завредети -дим заслужиц; завредзиц; **завредио сам укор** заслужел сом укор; **књига није завредела студију** кнїжка нє завредзела (нє заслужела) студию

завреднити се -им се постац вредни, повреднїц ше

заврећивати -ђујем заслужовац; завредзовац

заврежити се -им се укоренїц ше, утвердзиц ше; **корен се заврежио дубље** коренше утвердзел глїбше

заврелити -им *(учинити врелим, топлим)* розограц, зограц, уграц; **кап вина му заврели срце** капка вина му розограла шерцо

заврети[1] -ри почац врец, зоврец

заврети[2] заврем **1.** *(напрегнути се)* усиловац ше, напнуц ше, упрец ше; **заврe да дигне џак** усиловал ше дзвигнуц мех; **2.** *(закочити)* загамовац, *беш.* забрензовац, забремзовац; **3.** *заст. (сакрити)* скриц, зацагнуц, сховац

заврети се -ем се **1.** *(сакрити се)* скриц ше, зацагнуц ше, сховац ше; **2.** *(поткрепити се)* окрипиц ше

заврећати -чим почац бечац, забечац; збечац *(звич. о кози)*

заврзало *х. и с. и* **заврзан** *х. пей.* зазрак, сусмак, тутмак

заврзивати -зујем **1. а)** *(везивати)* вязац, завязовац, привязовац; **б)** *(запетљавати)* путац, заплєтац; **2.** *(причати којешта)* плєсц, сплєтац [ше], мервиц; **3.** *(петљати, оклевати)* розцаговац ше, цадзиц ше; *пей.* цверкац ше; **4.** *(задржавати, досађивати причањем)* затримовац, допивац, забавяц; **не заврзај га кад ради** нє затримуй го *(*нє забавяй го, нє допивай му) кед роби; **5.** *(у што – мешати се, петљати се)* мишац ше; ~ **у нечији посао** мишац ше до дачиєй роботи

заврзивати се -зујем се **1. а)** *(везивати се)* вязац ше, завязоваац ше, привязовац ше; **б)**(*запетљавати се)* путац ше, заплєтац ше; **2.** *(започињати – о свађи и сл.)* починац, започинац; зводзиц ше

заврзлама *и* **заврзламија** *ж.* **1.** *(запетљана ствар)* замервена (заплєцена) ствар, мервенїна; **2.** *(подвала, доскочица)* подвала; фиґля, кепкарство; **3.** *(збрка*, *забуна)* нєшор, забуна; **4.** *(особењак)* чудни

заврзмати се -ам се < **врзмати се**
заврискати -ам почац врещац; зврещац
завриснути -нем зврещац
завриштати -тим **< вриштати**
заврљачити -им *(нагло бацити)* шмариц, загаматляц, шпуриц, моцно руциц
заврљивати -љујем запатрац ше, закуковац *(глєдаюци даяку хибу)*
заврнути -нем **1. а)** *(славину)* закруциц, заврец; **б)** *(завртањ)* закруциц, зашрубовац; **в)** *(кључ)* обрациц; **2.** *(затворити)* заврец; **3. а)** *(ногавице, рукаве)* викасац; закасац; **б)** *(хаљину)* закасац, подкасац; **4.** *(скренути у страну, завити)* скруциц; **заврнути у другу улицу** скруциц до другей улїци; **5.** *фиґ. (дотаћи се чега, мало заћи)* дотхнуц; ~ **у проблем** дотхнуц проблем; **6.** *(потерати назад)* наврациц, обрациц; **7.** *(насилним завртањем оштетити)* прекруциц; **8.** *покр. (увртањем ушкопити)* вишкопиц; ◊ ~ **врат (вратом),** ~ **шију** *(удавити, убити)* одкруциц главу, закруциц шию; ~ **мозак** закруциц главу, зашалїц; ~ **на своју руку** почац робиц по своєй дзеки
заврнут -а -о **1.** *дїєсл. прикм.* **< заврнути (се)**; **2.** *фиґ. (својеглав, настран)* чудни; **3.** *(искривљен, завијен)* викривени, скривени; **навише** ~ **нос** на горе викривени нос
заврнути се -нем се **1. а)** *(посувратити се)* викасац ше; закасац ше; подкасац ше; **б)** *(искривити се)* скруциц ше, викривиц ше; **в)** *(уврнути се – о цревима)* заплєсц ше; **2.** *(задесити се)* найсц ше
заврсти -рзем **1.** *(привезати; запетљати)* завязац, привязац; запутац, заплєсц; **2.** *оп.* **заврзмати се**
заврсти се -рзем се **1.** *(везати се; запетљати се)* завязац ше; запутац ше, заплєсц ше; **2.** *оп.* **завргнути се (2. а)**
заврт *и* **завртај** *х.* окруценє, обраценє
завртаљка *ж. (направа за завртање)* закруц[ов]ач
завртањ -тња **1. а)** *(вијак)* шруб; шрубик; **притегнути** ~ моцнєйше закруциц шруб; ~ **са навртком** *техн.* шрубик зоз клатку (з матку) **б)** *техн.* закрутка, закруцовач; **в)** пропелер, елиса; **2.** *фиґ. (жигање)* джобанє; стриканє; **болни** ~ **у глави** боляце джобанє (стриканє) у глави
завртање *с.* < **завртати (се)**
завртати -рћем **1. а)** *(славину)* закруцац, заверац; **б)** *(завртањ)* закруцац; **в)** *(кључ)* обрацац; **2.** *(затварати)* заверац; **3. а)** *(ногавице, рукаве)* викасовац; закасовац; **б)** *(хаљину)* закасовац, подкасовац; **4.** *(скретати у страну)* скруцовац; **5.** *фиґ. (дотицати се чега)* дотикац; **6.** *(терати назад)* наврацац, обрацац, гонїц назад; **7.** *(одвраћати)* одвитовац, одповедац; **8.** *(увртањем ушкопљавати)* шкопиц **9.** *(говорити уврћено)* викруцац; **не заврћи!** нє викруцай
завртати се -рћем се **1.** *(посувраћати се)* викасовац ше; закасовац ше; подкасовац ше; скруцовац ше, викривйовац ше; **2.** *(окретати се)* окруцац ше, обрацац ше
завртач *х. оп.* **завијач (4)**
завртети -тим **1.** *(почети вртети)* **а)** почац обрацац; почац окруцац); **б)** почац махац; махнуц, помахац; ~ **главом** помахац з главу [лїво право]; **в)** почац верциц; **г)** почац сукац; засукац; **ґ)** почац вартац (фуровац), зафуровац, завартац; **2)** *(направити обртај)* окруциц, обрациц; **3.** *оп.* **заврнути (1)**; **4)** *често безос. (пасти на памет)* присц на розум (до розума) ◊ ~ **мозак (мозгом), памет, главу коме** завраціц дакому розум, зашалїц дакого
завртети се -тим се *(почети се вртети)* **а)** почац ше обрацац; почац ше окруцац); **б)** почац ше кормацац, закормацац ше; **в)** почац ше круциц; ◊ **завртеле му се сузе у очима** вишли му слизи на очи; **завртео ми се мозак, завртело ми се у глави** *(добио сам вртоглавицу)* закруцела ше ми глава, закруцело ше ми у глави
завртка *ж.* **1.** *оп.* **навртка**; **2.** *оп.* **завртањ**
завртница *ж. оп.* **окућница**
завртоглавити (се) -им (се); **завртоглавио је, завртоглавило му се** закруцела ше му глава, закруцело ше му у глави
завртуљак -љка *х. (оно што је уврћено)* закруток
заврћи (се) -рћем (се) *оп.* **завргнути (се)**
заврћивати (се) -ћујем (се) *нєзак. и частот. ґу* **завртети (се)**
заврцати -ам **< врцати**
завршавати -ам **1.** закончовац, завершовац, скончовац; **2.** *(камару)* вершиц, завершовац
завршавати се -ам се закончовац ше, завершовац ше, скончовац ше
завршетак -тка *х.* **1.** закончeнє, скончeнє; конєц; **2.** *(камаре)* вершенє, завершованє; **3.** *ґрам. (наставак)* закончeнє
завршити -им **1.** закончиц, завершиц, скончиц; **2.** *(камару)* завершиц

завршити се -им се закончиц ше, завершиц ше, скончиц ше; **све се на крају добро завршило** шицко ше на концу добре закончело (на добре вишло)
завршкаст -а -о благо закончисцени
завршни -а -о закончуюци; ~ **рачун** закончуюци рахунок; ~ **говор** закончуюца бешеда
завршница *ж. спорт.* закончуюца часц, финиш
завући -учем **1.** *(увући)* зацагнуц, уцагнуц, зацискац, вохпац, захпац; подохпац *(под дацо)*; запущиц; ~ **руке у џепове** вохпац руки до кишенкох; **2.** *(одвући иза чега)* одцагнуц, зацагнуц; **3.** *(отегнути)* розцагнуц, одцагнуц з дачим; **4.** зариц; ~ **главу у јастук** зариц главу до заглавка; ◊ ~ **руку у џеп** *(одлучити се на трошак)* ришиц ше потрошиц; ~ **руку у туђ џеп** *(украсти)* зацагнуц (вохпац) руку до цудзей кишенки
завући се -учем се **1.** зацагнуц ше, уцагнуц ше, захпац ше, ухпац ше; **2.** *(отегнути се)* розцагнуц ше, одцагнуц ше; ◊ ~ **у мишју рупу** *(сакрити се, не смети се показати)* буц цихо як уша/вша у храсти, зацагнуц ше (скриц ше) до мишовей дзири; ~ **у себе** *(повући се)* поцагнуц ше до себе; буц (постац) сам свой
завучен -а -о **1.** *дїєсл. прикм.* **< завући**; **2.** *(забачен)* заруцени; ~ **место** заруцене место
загадити -им **1.** заґадзиц, забрудзиц; **фабрике загађују околину** фабрики заґадзую околину*;* **2.** *(закужити*; *искварити)* затровац/затровиц, заражиц; погубиц, загубиц
загадити се -им се **1. а)** заґадзиц ше, забрудзиц ше; **б)** *(окужити се)* затровац ше/затровиц ше, заражиц ше; погубиц ше, загубиц ше; **2.** *безос. (згадити се)* зґадзиц ше, обриднуц
загађеност *ж.* **1.** заґадзеносц, забрудзеносц; **2.** затрованосц, зараженосц; погубеносц, загубеносц
загађивати -ђујем **1.** заґадзовац, забрудзовац *(воду, чисту околину, рику и под.)* **2.** *(закуживати*; *кварити)* затровйовац, заражовац; губиц
загађивати се -ђујем се **1. а)** заґадзовац ше, забрудзовац ше; **б)** *(окуживати)* затровйовац ше, заражовац ше; губиц ше; **2.** *безос. (згађивати се)* зґадзовац ше, обридац
загађивач *х.* заґадзовач, забрудзовач; ~ **средине** заґадзовач стредку
загажањ -жња *х. и* **загажња** *ж. риб.* галов *(з двома колїками)*
загаздити се -им се *(постати газда, обогатити се)* огаздзиц ше; почац ґаздовац
загазити -им **1. а) < газити**; **б)** *фиґ. (почети, наступити)* почац, наступиц; **зима загази неосетно** жима почала (наступела) нєобачлїво; **в)** *(на што – ступити)* стануц, ступиц; **2.** *(у што – ући)* войсц, крочиц; **загазио је у тридесету** вошол (крочел) до трицетого; ◊ ~ **у дугове** загружиц ше (залєзнуц) до длуствох; ~ **у крв** почац прелївац крев
загајити -им **1.** *(запатити)* запатиц, почац ховац; **2.** *(засадити)* засадзиц; ~ **нове шуме** засадзиц нови лєси
загакати -ачем **< гакати**
загаламити -им почац лярмац, почац кричац, розлярмац ше, розкричац ше
загалити -им **1**. *оп.* **загалити се**; **2.** *оп.* **заврнути (3)**
загалити се -им се *(разголитити се)* розголїц ше, зоблєчиц ше
загањати се -њам се *оп.* **загонити се**
загар *х.* заґар *(файта ловарского пса)*
загаравити -им I. *нєпрех. (постати гарав)* окуриц ше**;** замасциц ше од садзи; II**.** *прех. (учинити гаравим)* окуриц; замасциц зоз садзу
загарантирати -ам *и* **загарантовати** -тујем заґарантовац; заручиц
загарија *ж. покр.* заґария *(файта платна своєй роботи)*
загасит -а -о *(таман, мрк – о боји)* цми, цемни; *(тамније боје)* дакус цми, цмасти
загасити -им **1.** *(ватру, креч)* загашиц *и фиґ.;* **2.** *(жеђ)* огациц, загациц
загасити се -им се *(престати горети)* загашиц ше, загаснуц
загат *х. и* **загата** *ж.* **1.** *(насип, брана)* гац *ж., коц.* бент*;* **2.** загацованє, правенє гаци
загатити -им *(заградити насипом, браном)* загациц
загатити се -им се **1.** *(зајазити се)* загациц ше; **2.** *(накупити се и запушити пролаз)* назберац ше; **смеће се загатило у олуцима** шмеце ше назберало у цивох
загатка *ж. оп.* **загатац**
загаћивати -ћујем загацовац
загаћивати се -ћујем се **1.** загацовац ше; **2.** зберац ше *(и затикац преход о шмецу и под.)*

загашивати -шујем **1.** *осн., фиг.* гашиц, загашовац; ~ **креч** гашиц вапно; **2.** *(жеђ)* огацовац, загацовац, гациц

загвинтати -ам *(причврстити завртњима)* заґвинтовац, зашрубовац

загвозда *ж.* клїнок *(за щипанє древа)*

загвоздити -им *(причврстити загвоздом)* заклїнковац

загегати (се) -ам (се) *(у ходу)* загойсац (ше), закивац (ше), затачкац ше; рушиц (ше) гойсаюци (киваюци) ше

загиб *х.* **1.** *(окука)* круцина, кривина; **2.** *(набор)* фалда, ранєц

загибати -ам *и* -бљем почац гойсац (кивац); загойсац, закивац

загибати се -ам се *и* -бљем се **< гибати се**

загипсавати -ам загипсовйовац

загипсати -ам заґипсовац

заглабати[1] заглāбāм заглобйовац, заглабяц, глобиц

заглабати[2] -āм **< глабати**

заглабати се -ам се заглобйовац ше, заглабяц ше, глобиц ше; заджобовац ше

заглава *ж. архит. (завршни камен)* верхнї (завершуюци) камень

заглавак -вка *х.* **1.** *(клин за заглављивање)* клїнок, клїнчок; **2**. *(место где је нешто заглављено)* заглобок; **3.** *оп.* **зглавак; 4.** *оп.* **закључак**

заглавињати -ам **1. < главињати; 2.** *покр. (одлутати)* одблукац [ше]; **3.** *прех. (збунити)* збунїц, змилїц, помилїц

заглавити -им I. *прех.* **1.** *(учврстити клином)* заглобиц, заклїнковац; **2.** *(учврстити углављујући)* заглобиц; **3.** *(што – закрчити)* заглобиц ше; ~ **врата** заглобиц ше на (у) дзверох; **4.** *(зачепити, запушити)* заткац; **5.** *(завршити живот)* закончиц; **6.** *(извести закључак)* заключиц; II. *нєпрех.* **1.** *фам. (настрадати)* настрадац, подло прейсц; **2.** *(погинути)* погинуц, страдац, *заст.* загинуц; ◊ ~ [у] **хапс, затвор** буц заварти, пойсц до гарешту

заглавље *с.* заглавє

заглављивати -љујем I. *прех.* **1.** *(учвршћивати клином)* заглобйовац, глобиц, клїнковац; **2.** *(учвршћивати углављујући)* заглобйовац, глобиц, заглабяц; **3.** *(што – закрчивати)* заглобйовац ше, глобиц ше; **4.** *(зачепљивати)* затикац; **5.** *(завршавати)* закончовац; **6.** *(изводити закључак)* заключовац; II. *нєпрех.* **1.** *фам. (страдати)* страдац, подло преходзиц; **2.** *(гинути)* гинуц, страдац

заглавити се -им се **1.** заглобиц ше; **2.** *(у блату)* залєзнуц

заглавље *с.* **1.** *(натпис изнад текста)* заглавє; наслов; **2.** *(поглавље)* поглавє

заглављивати се -љујем се **1.** заглобйовац ше, глобиц ше, заглабяц ше; **2.** *(у блату)* залєзовац

заглавни -на -но **1.** *(завршни)* верхнї, завершуюци; ~ **камен** верхнї (завершуюци) камень; **2.** *(насловни)* насловни

заглавничати се -ам се *(о житарицама)* зашнїциц ше

загладити -им I. *прех.* **1.** *(косу, бркове)* загласкац; **2.** *осн. и фиґ. (изгладити, поравнати)* вигладзиц, вигладкац, загладзиц, загладкац, загласкац; II. *нєпрех. нар. (журно поћи)* рушиц [ше], схопиц ше, зобрац ше; ~ **у свет** рушиц [ше] (схопиц ше) до швета

загладити се -им се *(дотерати се)* **а)** *(о коси)* загласкац ше; **б)** *(о одећи)* вигладкац ше, загладкац ше, оправиц ше

загладнети -ним барз огладнїц

заглађивати I. *прех.* **1.** *(косу, бркове)* загласковац; **2.** *осн. и фиґ. (изглађивати)* вигладзовац, вигладковац, загладзовац, загладковац; II. *нєпрех. нар. (журно полазити)* рушац [ше], схопйовац ше

заглађивати се -ђујем се *(дотеривати се)* **а)** *(о коси)* загласковац ше; **б)** *(о одећи)* вигладковац ше, загладковац ше, оправяц ше

заглачати -ам *(загладити)* вигладзиц, вигладкац, загладзиц, загладкац

заглед *х. фолкл. (гледање девојака пре просидбе)* виберанє дзивки (млодей)

загледавати -ам **1. а)** *(што, у што – погледавати)* попатрац на дакого *або* дацо, добре (з увагу) опатрац, розпатрац дакого *або* дацо; **б)** *(завиривати)* закуковац; **2.** *(запажати)* обачовац, збачовац; **3.** *(заљубљивати се)* починац любиц дакого, залюбйовац ше*,* запатрац ше до дакого; **4.** *(изабирати)* виберац; **5.** *(нишанити)* цильовац, брац на мушку

загледавати се -ам се I. **1.** *(у што – упирати поглед)* запатрац ше; ужерац ше; **2.** *(у кога – заљубљивати се)* починац любиц дакого, залюбйовац ше, запатрац ше до дакого*;* II. *взаєм. повр.* **1.** *(згледавати се)* попатрац єден на другого, спатрац ше; **2.**

(заљубљивати се) починац ше любиц, залюбйовац ше

загле́дати[1] **(се)** загледа̄м (се) *оп.* **загледавати (се)**

загледати[2] -а̄м **1. а)** *(што, у што – погледати)* попатриц на дакого *або* дацо, добре (з увагу) опатриц, розпатриц дакого *або* дацо; **б)** *(завирити)* закукнуц; **2.** *(угледати)* обачиц, збачиц; **3.** *(заволети)* полюбиц дакого, залюбиц ше, запатриц ше до дакого; **4.** *(изабрати)* вибрац; ~ **цуру за сина** вибрац дзивку синови; **5.** *(нанишанити)* нацильовац, вжац на мушку*;* ◊ ~ **желудац коме** добре випитац дачийо поступки

загледати се -ам се I. **1.** *(у што – упрети поглед)* запатриц ше; *(погледати)* попатриц, *рид.* припатриц ше*;* **2.** *(у кога – заволети се)* полюбиц дакого, залюбиц ше до дакого, запатриц ше до дакого; II. *взаєм. повр.* **1.** *(згледати се)* попатриц єден на другого, спатриц ше; **2.** *(заволети се)* полюбиц ше, залюбиц ше

загледач *х. фолкл.* виберач, шацовач *(тот хтори пред спитованьом ходзи опатрац дзивку за себе або за другого)*

загледачина *ж. оп.* **заглед**

загледнути -нем *оп.* **загледати**[2] **(1. а)**

загледнути се -нем се *(згледати се)* спатриц ше

заглеђосати -ошем *(обложити глеђом)* заглейтовац, оляц

заглибати -ам *оп.* **заглабати**[2]

заглибити -им I. *прех.* **заглибили су топ у речици** дзело им залєзло у рички; II. *нєпрех.* залєзнуц, упаднуц; **заглибио је у блато** залєзнул (упаднул) до блата; **заглибио је у дугове** загружел ше (залєзол, упаднул) до длуствох

заглибити се -им се *осн. и фиґ. оп.* **заглибити (2)**

заглибљивати (се) -ам (се) и **заглибљавати (се)** -љујем (се) *нєзак. и частот. ґу* **заглибити (се)**

заглодњак *х. анат.* заглодняк *(зуб за кловаками при глодарох)*

заглувети -вим *(постати глув)* оглухнуц

заглувити -им *(учинити глувим)* заглухнуц, заглушиц

заглупети -пим *(постати глуп)* оглупнуц

заглупити -им *(учинити кога глупим)* заглупиц

заглупљеност *ж.* заглупеносц

заглупљивати (се) -љујем (се) заглупйовац (ше)

заглупљивач *х.* заглупйовач

заглупљујући -а -е заглупююци

заглухнут -а -о **1. < заглухнути; 2.** *фиґ. (ошамућен)* замрачени, омрачени

заглухнути -нем I. *прех. (учинити глувим)* заглухнуц, заглушиц; II. *нєпрех. (постати глув)* оглухнуц

заглушавати (се) -ам (се) 1. заглушовац (ше); **2.** надкричовац (ше), надлярмовац (ше)

заглушан -шна -шно **1.** *(који заглушује, бучан)* заглушуюци, оглушуюци; ~ **тутањ** заглушуюци дубонь; **2.** *(далек)* далєки; ~ **време** далєки часи

заглушати -ам *и* **заглушивати** -шујем *оп.* **заглушавати (се)**

заглушити -им **1.** заглухнуц, заглушиц; **2.** *(надјачати звуком, гласом)* надкричац, надлярмац

заглушити се -им се **1.** заглушиц ше; **2.** надкричац ше, надлярмац ше

заглушје *с.* **1.** *(тихо место)* цихе место; **2.** *(забачено место)* заруцене место

заглушљив -а -о *и* **заглушујући** -а -о *оп.* **заглушан**

загнати -ам (*покр.* заженем *и* зажденем) **1. а)** *(утерати)* угнац; **б)** *(отерати)* одогнац; **в)** *(иза чега)* загнац; **2.** *(зарити)* зариц, задзац

загнати се -ам се **1.** *(залетети се)* розбегнуц ше, розлєциц ше, залєциц ше, полєциц; **загнао се на њега** розбегнул ше на ньго; **2.** *фиґ. (занети се)* занєсц ше, унєсц ше до дачого, препущиц ше дачому; ~ **се у сан** препущиц ше сну

загнојавати -ам *(ђубрити)* гноїц

загнојавати се -ам се *(о чиру*, *рани)* гноїц ше; зберац ше *(у рани о отку)*

загнојеност *ж.* загноєносц

загнојити -им I. *прех. (наћубрити)* погноїц; II. *нєпрех. оп.* **загнојити се**

загнојити се -им се загноїц ше, назберац ше; **рана се загнојила** рана ше загноєла, у рани ше назберало

загњавити -им **1.** *(задавити)* задавиц; зафойтовац, зафайтовац; **2.** *фиґ. (измучити)* вимучиц, змучиц, витрапиц дакого, допиц дакому

загњилети -лим < **гњилети**

загњуривати (се) -рујем (се) муряц (ше); чиряц (ше)

загњурити -им I. *прех.* **1.** *(заронити)* замуриц; **2.** *(потопити)* зачириц; **3.** зариц; замуриц; ~ **главу у јастук** зариц главу до заглавка; II. *нєпрех. оп.* **загњурити се**

загњурити се -им се **1.** *осн. и фиґ.* замуриц ше; **2.** *(потонути)* зачириц ше, потопиц ше, затопиц ше; **чамац се загњурио** чамец ше зачирел

заговарање *с.* **< заговарати (се)**

заговаратељ *х. оп.* **заговорник**

заговарати -ам **1.** *(задржавати)* забавяц, затримовац; **2.** *(заузимати се за кога)* закладац ше за дакого, препоручовац дакого; **3.** *(варати)* спреведац; **4.** *(заветовати)* обовязовац дакого зоз клятву (пришагу), заклїнац; **5.** *(заступати, бранити)* заступац, бранїц дакого, закладац ше за дакого *або* дацо; **6.** *(разговором одвраћати пажњу)* загваряц; **7.** *(умиривати говором)* умирйовац, ублаговац; розберац; **8.** починац бешеду, ступац до бешеди з даким

заговарач *х. оп.* **заговорник**

заговор *х.* **1.** *(заузимање за некога)* закладанє, заступанє; препорука, препорученє; **2.** *заст. (свечана обавеза на што)* пришага, клятва

заговорити -им **1.** *(задржати)* забавиц, затримац; **2.** *(препоручити)* завжац ше за дакого, препоручиц дакого; **замолили су ме да га заговорим** замодлєли ме же бим ше завжал за нього (же бим го препоручел); **3.** *(преварити)* спревесц, спреведнуц; **4**. *(заветовати)* обовязац дакого зоз клятву (пришагу), закляц; **5.** *(заузети се за кога, што)* заступиц дакого, дацо, завжац ше за дакого, дацо; **6.** *(разговором одвратити пажњу)* загвариц; **7.** *(умирити говором)* умириц, ублагац; розобрац; **8.** почац бешеду, ступиц до бешеди з даким

заговорити се -им се *(занети се у разговор)* забешедовац ше, заприповедац ше

заговорник *х.* заступнїк; защитнїк; поборнїк; прихильнїк

загође *с. и* **загођица** *ж. покр.* **из загођа** у зґодней (добрей) нагоди

заголицати -ам **1.** *(почети голицати)* заґуцкац, поґуцкац; *(лаганим додиром)* заласкотац, поласкотац; **2.** *фиґ. (изазвати интересовање)* заласкотац, заинтересовац, закорциц, зацикавиц

загомилати (се) -ам (се) *оп.* **затрпати (се)**

загон *х.* **1. а)** *(залет)* залєт, розлєт, розбег, розгон; **б)** *(напад)* напад, штурма; **2.** *покр. (тор)* аколь, *коц.* фанґ; ◊ [**из**] **загона** *(са залетом)* з розбегу

загоначке *и* **загоначки** *присл. (са залетом)* з розбегу; *(трком)* бегцом

загоненути -нем *(поставити загонетку)* задац загадку

загонетан -тна -тно *(тајанствен; чудан)* загадкови, загадочни

загонетати -ам *и* -ећем **1.** *(постављати загонетке)* задавац загадки; **2.** *фиґ. (нагађати)* нагадовац; *(мудровати)* мудровац; **3.** *(постављати околишна питања)* колєшиц, випитовац ше од далєй

загонетати се -ам се *и* -ећем се *взаєм. повр.* задавац себе загадки

загонетка *ж.* загадка*, заст.* гадка*;* ◊ **поставити загонетку** задац загадку; **одгонетнути загонетку** згаднуц (одгаднуц, *нар.* саднуц) загадку

загонетно *присл.* загадково, загадочно

загонетнути -нем *оп.* **загоненути**

загонити -им **1. а)** *(утеривати)* уганяц; **б)** *(терати даље)* одганяц; **в)** *(иза чега)* заганяц; **2.** *(заривати)* заривац, задзивац

загонити се -им се **1.** *(залетати се)* розбеговац ше, розлєцовац ше/розлєтовац ше, залєцовац ше/залєтовац ше, полєцовац; **2.** *фиґ. (заносити се)* заношиц ше, уношиц ше до дачого, препущовац ше дачому

загорац -рца *х. (становник краја иза горе)* загорец, загорян

загоревати -ам **1.** *(о јелу)* пригаряц; **2. а)** *(нагоревати – о дрвеним предметима)* гориц; **б)** *(о оружју)* окурйовац ше, опальовац ше; **3.** *(од сунца)* огорйовац; **4.** *фиґ.* (*бити дуго незадовољене жеље)* зашляговац

загорел *ж. покр. и* **загорелина** *ж. оп.* **загоретина**

загорелица *ж. (загорела ракија)* пригорена паленка

загорети -рим **1. а)** *(о јелу)* пригориц; **купус је загорео** капуста пригорела; **б)** *(изгубити квалитет јаким пржењем)* спражиц ше; **2.** *(нагорети)* **а)** *(о дрвеним предметима)* погориц; *(о оружју)* окуриц ше, опалїц ше; **3.** *(поцрнети од сунца)* огориц; **4.** *фиґ. (јако ожеднети)* зашлягнуц; **загорио сам** зашлягнул сом

загоретина *ж.* **1.** *(мирис и укус загорелог)* пригорене; **2.** *(на дну суда)* пригорки *мн.*

загорје *с. (предео иза горе)* загорє

загорка *ж.* **1.** *(становница краја иза горе)* загорка, загорянка; **2.** *оп.* **загоркиња**

загоркиња *ж.* ~ **вила** загорка русалка

загорчавати -ам I. *прех. (чинити горким)* загорчовац; II. *нєпрех. (постајати горак)*

горкнуц; **уста су му загорчавала** у устох му поставало горке

загорчати -ам I. *прех. (учинити горким)* загорчиц; огорчиц; ~ **коме живот** загорчиц (огорчиц) дакому живот; II. *нєпрех. (постати горак)* згоркнуц ше

загорчивати -чујем *оп.* **загорчавати**

загорчити -им *оп.* **загорчати** (г)

загосподарити -им **1. а)** *(чиме, над чиме)* запановац, завладац *(з дачим, над дачим);* **2.** *(победити)* победзиц; ~ **над непријатељем** победзиц нєприятеля; **3.** *(заузети)* запановац; завжац, залапиц; ~ **долином** запановац над долїну, завжац долїну

загосподити -им *оп.* **загосподарити**

загосподовати -дујем **1.** *оп.* **загосподарити; 2.** *(почети живети господски)* почац жиц по пански

заграбити -им I. *прех. (део масе руком, судом и др.)* набрац, залапиц, вжац; ~ **у фонд** вжац зоз фонду, залапиц зоз фонду (до фонда); ~ **вишње из корпе** вжац (набрац) вишнї з кошара; II. *нєпрех.* **1.** *(веслом)* замахнуц [з веслом], завеслац; **2.** *(пожурити)* попонагляц [ше], розкрачац ше; розбегнуц ше

заграбљај *х. (оно што се једанпут заграби)* залапенє, бранє; *(веслом)* замахнуце

заграда *ж.* **1.** *(ограда)* ограда; **2.** *(преграда)* преграда, преградзенє; **3.** *(ограђено место)* заградзенє, оградзенє; *(за стоку)* аколь, *коц.* фанґ*;* **4.** *(врт, башта)* заграда; заградка; **5.** *мат.*, *ґрам. (графички знак)* заградзенє, заградка; **обла** ~ округле заградзенє; **угласта** ~ кутове заградзенє; **ослободити се заграде** *мат.* ошлєбодзиц ше заградзеня

заградити -им **1.** *(оградити)* оградзиц, заградзиц; **2.** *(затворити пролаз препреком)* заврец, заградзиц, заложиц; **3.** *(ставити текст у заграду)* положиц до заградзеня; **4.** *(поток, воду)* загациц

заградити се -им се оградзиц ше, заградзиц ше

заграђе *с. покр. оп.* **предграђе**

заграђивати -ђујем **1.** *(ограђивати)* оградзовац, заградзовац; **2.** *(затварати пролаз препреком)* заверац, заградзовац, закладац; **3.** *(стављати текст у заграду)* класц до заградзеня; **4.** *(поток, воду)* загацовац

заграђивати се -ђујем се оградзовац ше, заградзовац ше

заграјати -јим *и* -јем **< грајати**

заграктати -кћем **< грактати**

загранак *х. покр. (гранчица)* конарчок

загранати -ам **1.** *(почети гранати)* почац ше розконарйовац; **2.** *фиґ.* почац махац (розкладац) з руками, почац шириц руки

загранични -а -о загранїчни, иножемни

загргољити -им **< гргољити**

загргутати -уќем **< гргутати**

загрдети -дим **1.** *(постати грдан)* постац бридки, збриднуц; **2.** *оп.* **загрдити** (II)

загрдити -им I. *прех. (упропастити, забрљати)* загубиц, уферґесциц, зафуляц; II. *нєпрех. (прекардашити)* превершиц, постац нєподношлїви, прейсц гранїцу (миру); **то је већ загрдило** то уж постало нєподношлїве, то уж прешло гранїцу

загрђивати -рђујем *нєзак. и частот. ґу* **загрдити**

загребачки -а -о **(< Загреб)** заґребски

загреботина *ж. оп.* **огреботина**

загревати -ам зогривац

загревати се -ам се зогривац ше; **играчи се загревају** бавяче ше зогриваю

загревач *х. (апарат за загревање)* зогривач

загревни -а -о зогриваци; огривни; ~ ~ **површина** зогриваца поверхносц; ~ **материјал** огривни материял

загрезнути -нем *осн. и фиґ.* залєзнуц, упаднуц

загрејавати (се) -ам (се) *оп.* **загревати (се)**

загрејавач *х. оп.* **загревач**

загрејан -а -о **1.** зограти; горуци, розгоруцени, уграти; **скочити загрејан у воду** скочиц горуци до води**; 2.** *(за идеју и сл.)* зограти, награти

загрејати -јем **1. а)** *осн. и фиґ.* зограц; **ракија га је загрејала** палєнка го зограла; **б)** *(сасвим)* розограц; **2.** *(довољно загрејати)* награц, зограц; **ову собу не можемо загрејати са малом пећи** тоту хижу нє можеме награц з малим пецом; **3.** *(јело на штедњаку)* зограц; *(делимично)* приграц; ◊ ~ **столицу** *(почети марљиво учити)* зограц карсцел

загрејати се -јем се *осн. и фиґ.* зограц ше; *(сасвим)* розограц ше; **загрејао се за ту идеју** заграл ше за тоту идею

загрејач *х. оп.* **загревач**

загрепсти -ебем I. *прех.* **1.** *(огрепсти, запарати)* удрапнуц, задрапнуц, подрапац, запарац; **2.** *(гребући забележити)* зашкрабац, вишкрабац, зарипац, вирипац; **3.** *оп.* **заграбити** *(*I*);* **4.** *покр. (сахранити)* поховац; II. *нєпрех. фиґ. (потрчати, стругнути)* почац сцекац (бежац),

розбегнуц ше; сцекнуц, чмиґнуц, миґнуц, почац чмиґац (миґац)
загрепсти се -ебем се **1.** *(огрепсти се)* удрапнуц ше, подрапац ше, пошкалїц ше; **2.** *покр.* поховац ше
загрепчанин *х.* Заґребчан
загрижен -а -о *(задрт)* зацати, уparти, тварди, закаменєти, загрижени; ~ **комуниста** зацати комуниста
загрижљив -а -о **1.** *(заједљив)* штухаци, скусоваци, задзернїсти, заєдлїви; **2.** *(који гризе, пече)* щипаци; печаци; ~ **дим** щипаци дим
загриз *х.* **1.** *(захват зубима; траг зуба)* закушенє, загризок; укушенє, шлїд зубох **2.** *(залогај)* фалаток; **3.** *(храна, оброк)* єдзенє, оброк
загризавати -ам *оп.* **загризати**
загризак -иска *х.* **1.** начате єдзенє; ~ **хлеба** начати фалаток хлєба; **2.** *оп.* **загриз (1.** *и* **3)**
загризати -ам **1.** *нєзак. и частот. ґу* **загристи; 2.** *фиґ. (заједати, дирати)* оштуховац, штухац, рушац, задзерац ше, скусовац; **3.** *(о риби – гристи)* цвенкац
загризивати -изујем *оп.* **загризати**
загризнути -нем *зак. оп.* **загристи**
загристи -изем **1.** *(захватити зубима) осн., фиґ.* закушиц, загризц*;* **2.** *(на брзину појести)* заєсц, прехвациц; ◊ ~ **удицу (меку, мамац)** *(упасти у клопку)* влапиц ше на циґон(мамок); ~ **(у) киселу јабуку** упаднуц (упущиц ше) до дачого нєприємного (чежкого), закушиц до квашного яблука
загристи се -изем се **1.** *(посвађати се)* заквачиц ше, поквачкац ше, погерчкац ше, повадзиц ше, пооначиц ше; **2.** *(увући се, чврсто се прикачити)* уцагнуц ше, заквачиц ше
загрлити -им облапиц
загрлити се -им се облапиц ше; *(више пута)* пооблапяц ше; ◊ ~ **сабљама** збиц ше зоз шаблями, почац ше биц зоз шаблями *(у двобою)*
загрљај *х.* облапенє; обняце; притульок; ◊ **пасти коме у** ~ моцно облапиц дакого; *(о детету)* руциц ше дакому на руки; **бити у чијем загрљају** буц у дачиїм облапеню
загрљача *ж. бот.* лоповик (Lagenaria vulgari**a**)
загрмети -мим *осн. и фиґ.* загирмиц, загирмотац; задуднїц
загрнути -нем **1.** *(огрнути платном, плаштом и сл.)* заруциц; ~ **вунену мараму** заруциц на себе хустку; **2.** *(делом одеће и сл. – покрити)* закриц; закруциц; огуляц; **3.** *(закопати)* загарнуц, загребац; засипац; ~ **јаму** загарнуц дзиру; **4.** *польопр.* огарнуц; ~ **кукуруз** огарнуц кукурицу; **5.** *(заврнути); ~* **ногавице** закасац панталони; ~ **рукаве** викасац (закасац) рукави; ~ **хаљину** подкасац (закасац) сукню
загрнути се -нем се **1.** *(чиме)* заруциц на себе; ~ **капутом** заруциц капут на себе; **2.** *(закопати се)* загарнуц ше, загребац ше
загробни -а -о загробни; ~ **живот** загробни живот, живот по шмерци, *беш.* живот на гевтим швеце
загрозити -им **1.** *(припретити)* загрожиц, погрожиц, пригрожиц; ~ **коме осветом** загрожиц дакому з вимсценьом; **2.** *(појавити се као опасност)* загрожиц, угрожиц; **то може** ~ **живот** то може загрожиц живот
загрозити се -им се **1.** *оп.* **загрозити**; **2.** *(уплашити се)* барз ше злєкнуц, престрашиц ше
загроктати -кћем **< гроктати**
загромињати -ам *(затутњати)* задуднїц, загирмиц
загрофити се -им се постац ґроф
загрохотати -оћем **< грохотати**
загртати -рћем **1.** *(огртати плаштом, платном и сл.)* заруцовац; **2.** *(делом одеће и сл. – покривати)* закривац; закруцац, огульовац; **3.** *(закопавати)* загартац, загребовац; засиповац; **4.** *польопр.* огартац; **5.** *(завртати); ~* **ногавице** закасовац панталони; ~ **рукаве** викасовац (закасовац) рукави; ~ **хаљину** сукню
загртати се -рћем се **1.** *(чиме)* заруцовац на себе *(шмату и под.)*; **2.** *(закопавати се)* загартац ше, загребовац ше
загртач *х.* **1.** *польопр.* загартач; **2.** *оп.* **прекривач**
загрувати -ам *и* **загрухати** -ам **< грувати**
загрцавати -ам починац давиц; давиц; однїмац (зоперац) диханє; **сузе су га загрцавале** слизи го давели
загрцавати се -ам се **а)** *(јелом)* давиц ше, *безос.* забеговац*;* **загрцавао се при јелу** забеговало му (давел ше) при єдзеню; **б)** *(пићем)* забеговац *безос.;* **в) загрцавати се од плача** гикац плачуци
загрцати -ам **< грцати**

загрцнути -нем почац давиц; задавиц; одняц (зопрец) диханє; **дим од цигаре га загрцне** дим циґара го почал давиц

загрцнути се -нем се **а)** *(јелом)* задавиц ше, *безос.* забегнуц*;* **загрцну се залогајем** задавел ше з фалатком, забегло му, *франт.* вошло му до шалєней [дзирки]*;* **б)** *(пићем)* забегнуц *безос.;* **загрцнуо се гутљајем** забегло му; **в) загрцнуо се од плача** почал гикац (загикнул) плачуци

загрчивати -чујем загорчовац

загрчити -им *(учинити горким)* загорчиц

загубити -им *(изгубити; затурити)* подзец, затрациц, страциц, одрадзиц

загубити се -им се **1.** подзец ше, затрациц ше, страциц ше; **2.** *(залутати)* заблукац

загугукати -учем **< гугукати**

загудети -дим **1.** заграц *(на смиковим инструменту)*; **2.** прегвариц на грубо *або* през нос; *(о више гласова)* загучац; **3.** загучац; задуднїц; задубонїц, загирмиц

загужвати се -ам се *(заплести се)* заплєсц ше, замервиц ше

загукати -учем загурkотац, загуркац

загулити -им **1.** *(кору, љуску и сл.)* дакус олупиц, почац лупиц; **2.** *оп.* **загрнути (5)**

загуљен -а -о **1.** *дїєприкм.* **< загулити; 2. а)** *(тежак, мучан)* чежки, турбалуюци; **б)** *(задрт)* чудни, своєглави

загуљенац -нца *и* **загуљенко** *х.* чудни чловек, чудак

загуљивати -љујем **1.** *(кору љуску и сл.)* дакус олупйовац, починац лупиц; **2.** *оп.* **загртати (5)**

загунђати -ам **1.** почац дудрец; **2.** зажубротац; почац жубротац; *(прогунђати)* прежубротац

загурати -ам удрилїц

загуслати -ам **< гуслати**

загустети -им *оп.* **загустити**

загустити -им I. *прех.* **1.** *(учинити густим)* загуснуц, згуснуц; ~ **млеко брашном** згуснуц (загуснуц) млєко з муку; **2.** *(закрчити)* закерчиц, заврец; II. *нєпрех.* **1.** *(постати густ);* **изданци су загустили** младнїки нагусто виросли; **магла је загустила** спущела ше густа молга; **загусти мрак** цалком ше зацмело; **загустио је снег** шнїг почал на густо падац; **2.** *фиґ.* *(претерати)* прейсц границу (миру), прейсц прейґ границї (мири), превершиц; **3.** *безос.* *фиґ. (о стању, пложају)* постац опасно (чежко, прикро); **тако је загустело да може бити и рата** постало так опасно же годно буц и войни

загуш *ж. покр.* **1.** *(астма)* астма, задихлївосц; **2.** *(оморина)* запара

загушавати -ам **1. а)** давиц, гартушиц; *(отимајући ваздух)* фойтовац, файтовац; **б)** *(отежавати дисање)* починац давиц; давиц; однїмац (зоперац, сперац) диханє; **2.** *(спречавати раст биљке)* давиц; **4.** *(зачепљавати)* затикац; **5. а)** *(умањивати звук нечега)* придавйовац; **б)** *(надјачавати звуком)* заглушовац

загушавати се -ам се **1.** давиц ше, гартушиц ше; *(због недостатка ваздуха)* фойтовац ше, файтовац ше; **2.** *оп.* **загрцавати се; 3.** *(зачепљивати се)* затикац ше; **4.** *(нагомилавати се)* нагромадзовац ше, громадзиц ше; **5.** *(надјачавати се звуком)* заглушовац ше; придавйовац ше

загушан -шна -шно **1.** *(који гуши)* давяци; **2.** *(пригушен)* придавени, заглушени, приглушени

загушивати (се) -шујем (се) *оп.* **загушавати (се)**

загушити -им **1. а)** задавиц, загартушиц; *(отимајући ваздух)* зафойтовац, зафайтовац; **б)** *(отежати дисање)* почац давиц, одняц (зопрец) диханє; **2.** *(савладати)* звладац; ~ **плач** звладац плач; **3.** *(спречити раст биљке)* задавиц; **коров је загушио цвеће** коровче задавело квеце; **4.** *(зачепити)* заткац; **5. а)** *(умањити звук нечега)* придавиц; **б)** *(надјачати звуком)* заглушиц; **6.** *техн.* загациц

загушити се -им се **1.** задавиц ше, загартушиц ше; *(због недостатка ваздуха)* зафойтовац ше, зафайтовац ше; **2.** *оп.* **загрцнути се; 3.** *(зачепити се)* заткац ше; *(о решету и сл.)* забиц ше, загациц ше; **4.** *(нагомилати се)* нагромадзиц ше; **5.** *(надјачати се звуком)* заглушиц ше; придавиц ше

загушљив -а -о **1. а)** *(који гуши)* давяци; смродни; ~ **мирис** давяци пах; **б)** *(који усмрћује)* фойтуюци, файтуюци, гартушаци; ~ **гас** фойтуюци/файтуюци (гартушаци) ґаз; **2.** *(пригушен)* придавени, заглушени

загушљивци -ваца *х. мн. хем.* фойтовачи, файтовачи; фойтуюци (файтуюци, гартушаци) ґази

загушћивати -ћујем I. *прех.* **1.** *(чинити густим)* загусцовац, згусцовац; **2.** *(закрчивати)* закерчовац, заверац; II. *нєпрех.* **1.** *(постајати густ)*; **изданци су**

загушћивали младнїки нагусто вирастали; **магла је загушћивала** спущовала ше густа молга; **загушћивао је снег** шнїг починал на густо падац; **2.** *фиґ. (претеривати)* преходзиц граніцу (миру), преходзиц прейґ граніци (мири), превершовац; **3.** *фиґ. безос. (о стању, положају)* поставац опасно (чежко, прикро)

зада *присл. (страга, одостраг)* одзадку; назадку

задавати -ајем **1.** *(коме што непожељно)* задавац, наношиц; ~ **коме бол** задавац дакому боль; **2.** *(задатак, посао)* задавац, давац; *(питање)* задавац, поставяц

задавити -им **1.** задавиц *и фиґ.;* **2.** *(учинити мање чујним)* придавиц; заглушиц, приглушиц

задавити се -им се *осн., фиґ.* задавиц ше

задавица *ж. мед. (запаљење грла)* анґина

задављеник *х.* задавени

задављено *присл.* придавено, заглушено, приглушено, з придавеним (заглушеним, приглушеним) гласом, давяци ше

задаждети -ди *безос.* почац падац *(о дижджу)*

задајати[1] задāјем **1.** *(дојити)* дойчиц, давац цицац; **2.** *фиґ. (надахњивати нечим)* виполньовац, надиховац, инспировац, задойовац

задајати[2] -јем *(имати задах)* **месо задаје дивљином** месо чуц на дзивину

задак затка *х. (мн. заци) (задњи део; стражњица)* задок

заданити -им **1.** *(провести дан)* препровадзиц дзень; затримац ше през дзендаґдзе; дочекац даґдзе дзень; **2.** *безос. (сванути)* розвиднїц ше

заданити се -им се **1.** *оп.* **заданити (2)**; **2.** *фиґ. (усталити се, узети маха)* запановац

задањивати (се) -њујем (се) *нєзак. ґу* **заданити (се)**

задатак -тка *х. (мн.* -аци, *ґен.* -така*)* задаток, *рид.* задача; **школски** ~ школски задаток; **писмени** ~ писмени задаток; **поставити коме** ~ задац (поставиц) дакому задаток; **испунити** ~ виполнїц (сполнїц) задаток

задати -ам **1.** *(коме што непожељно)* задац, нанєсц; **зададе му много тешких рана** задал (нанєсол) му вельо чежки рани; **2.** *(задатак*, *посао)* задац, дац; *(питање)* задац, поставиц; ◊ ~ **реч** дац слово

задати се -ам се *(предати се чему, занети се у што)* дац ше, унєсц ше, заглїбиц ше до дачого*;* ~ **у посао** дац ше до роботи

задаћа *ж. оп.* **задатак**

задаћница *ж.* тека за школски задатки

задах *х. (мн.* задаси) **1.** *(смрад)* смрод; сопух; **2.** *(мирис)* пах, запах

задахнути -нем **1.** *(дахнути)* дихнуц; ~ **стакло** дихнуц на скло; **2.** *фиґ.* усадзиц, уляц; ~ **деци љубав према раду** усадзиц до дзецох любов ґу роботи; **3.** (*замирисати пријатно или непријатно)* запахнуц; почувствовац запах *або* смрод; **задахну га суво сено** запахло сухе шено; **смрад их је задахнуо** почувствовали смрод; **4.** *фиґ. (прожети неким расположењем)* обняц (виполнїц) з дачим*;* **вечита чежња је задахнула толика дела** вична жажда обняла (виполнєла) телї дїла; **5.** *(прекрити)* прекриц, обнєсц

задахнути се -нем се *(прелити се, бити обузет)* **светло је задахнуло сјајем** шветло ше розляло з блїском; **образи су јој задахнули руменилом** лїчка єй розчервенєти

задахњивати -њујем **1.** *(дахтати у (на) некога, нешто)* дихац на дакого, дацо; **2.** *фиґ. (чиме – прожимати)* обнїмац, виполньовац з дачим; **своје написе задахњивао је лиризмом** його написи були полни лиризма

задахњивати се -њујем се инспировац ше

задахталост *и* **задахтаност** *ж.* задихценосц, задиханосц

задахтати -дашћем **1.** почац дихциц, задихциц; **2.** задихцено (задихано, дихцаци) прегвариц

задахтати се -дашћем се задихциц ше, задихац ше; **коњи су се задахтали** конї ше задихцели

задебљавати -ам грубнуц, загрубйовац

задебљалост *ж.* загрубнутосц

задебљање *с.* загрубнуце

задебљати -ам *(постати дебљи)* загрубнуц

задевалица *ж.* **1.** *оп.* **задевало**; **2.** слова *або* виреченє за задзеранє (штуханє, оштухованє, скусованє**)**, задзерачка, штухачка, скусовачка

задевало *х. и с.* задзернїсти, задзернїк, штухач, скусовач

задевати -ам **1.** *нєзак. и частот. ґу* **заденути;** **2.** *(задиркивати, пецкати)* оштуховац, штухац дакого, задзерац ше до дакого; **цуре су га задевале** дзивки ше задзерали до нього

задевати се -ам се **1.** *нєзак. и частот. ґу* **заденути се; 2.** *взаєм. повр. (задиркивати се, пецкати се)* задзерац ше, оштуховац ше

задевач *х. оп.* **задевало**

задеверити се -им се постац девер
задевица *ж.* **1.** *(распра)* звада, спричканє; **2.** *(мања борба, чарка)* менша борба, менше зраженє, квачканє; **3.** *(изазов, повод за свађу)* виволованє; повод (причина) за зваду **4.** *(задевање)* задзеранє, штуханє, оштуховйованє
задевка *ж. оп.* **задевица (1.** *и* **4)**
задевојчавати -ам *и* **задевојчивати** -чујем *(чинити девојком)* задзивчовац
задевојчавати се -ам се *и* **задевојчивати се** -чујем се *(постајати девојком)* задзивчовац ше
задевојчити -им *(учинити девојком)* задзивчиц; **мајка је већ задевојчила ћерку** мац уж задзивчела дзивку
задевојчити се -им се *(постати девојком)* задзивчиц ше, постац дзивка, почац ше дзивчиц
заделити се -им се погришиц (помилї̈ц ше) у дзелєню
задељавати -ам *(оштрити, зарезивати)* заструговац, закончисцовац
задељати -ам *и* -љем *(дељењем начинити шиљак)* застругац, закончисциц
задељивати се -љујем се гришиц ((милї̈ц ше) у дзелєню
заденути -нем **1.** *(за што, о што – затаћи; метнути у нешто)* захпац, положиц; ~ **фрулу за појас** захпац пищалку за пас; ~ **цвет за шешир** захпац (положиц) квиток за калап; ~ **минђуше** положиц мендюши; ~ **нож у футролу** положиц нож до пошви; **2.** *(забости)* заджобнуц, задзац; ~ **коме жаоку зависти у срце** заджобнуц дакому жадло зависци до шерца; **3.** *(борбу, разговор – заподенути)* почац, започац, розпочац; звесц *(зваду и под. векших розмирох)*; ~ **свађу** започац зваду; **4.** *(окрзнути)* очухнуц, заквачиц, залапиц; **метак га је заденуо** кулька го очухла; **5.** *(закачити)* заквачиц; **6.** *(дирнути кога речима)* уджобнуц, уштухнуц; **7.** *(задесити)* знайсц дакого, трафиц ше дакому; **задела га несрећа** знашло го (трафело ше му) нєщесце; **8.** зруцац *(шено до копи);* складсц *(жито до брадла);* ◊ ~ **кога за појас** надвладац дакого, буц моцнєйши од дакого; **засвирај и за појас задени** *(престани с нечим што већ дуго траје)* престань уж раз, уж досц
заденути се -нем се **1.** *повр. и взаєм. повр. ґу* **заденути; 2.** *(завадити се, спречкати се)* заквачиц ше, повадзиц ше, поонначиц ше; **3.** *(појавити се)* зявиц ше, указац ше
задерати -рем **1**. *(мало подерати)* задрец; **2.** *(запарати)* запарац
задерати се -рем се *(повикати)* скричац, злярмац, роздрец ше
задесити -им **1.** *(о несрећи, злу и сл.)* знайсц, случиц ше, стац ше, трафиц ше, потрафиц; **задесила га је тешка несрећа** знашло го (случело ше му) чежке нєщесце; **2.** *(наћи, затећи)* найсц, застац
задесити се -им се **1.** *(затећи се)* буц, найсц ше; **баш се задесио на стражи** праве бул на стражи; **2.** *(догодити се)* случиц ше, стац ше, трафиц ше, збуц ше
задести (се) *и* **задети (се)** -енем (се) *и* -едем (се) *оп.* **заденути (се)**
задетињити -им **1.** *(затруднети)* остац самодруга; **2.** почац ше справовац як дзецко
задешавати -ам **1.** *(о несрећи)* знаходзиц, случовац ше, трафяц ше, потрафяц; **2.** *(затицати, налазити)* находзиц, заставац
задиванити се -им се *покр.* забешедовац ше, заприповедац ше
задивити -им *(изазвати дивљење)* зачудовац, одушевиц, виволац чудованє (одушевиє, возхищеносц), возхищиц
задивити се -им се *(осетити дивљење)* зачудовац ше, одушевиц ше, почувствовац чудованє (одушевиє, возхищеносц), возхищиц ше
задивљавати[1] -ивља̄ва̄м *(изазивати дивљење)* чудовац, одушевйовац, виволовац чудованє (одушевиє, возхищеносц), возхищовац
задивљавати[2] -ивља̄ва̄м *(постајати диваљ)* дзивиц, поставац дзиви
задивљавати се -ам се *(осећати дивљење)* чудовац ше, одушевйовац ше, чувствовац чудованє (одушевиє, возхищеносц), возхищовац ше
задивљалост *х.* подзивеносц, дзивосц
задивљати -ам *(постати диваљ)* подзивиц, постац дзиви
задивљено *присл.* зачудовано, одушевено, з чудованьом, з одушевийом, з возхищеносцу, возхищено
задигнути -нем **1.** *(мало подићи)* (по)дзвигнуц *(дакус)*; **2.** (по)дзвигнуц горе; ~ **главу** дзвигнуц главу
задигнути се -нем се (по)дзвигнуц ше *(дакус)*
задизати -ижем подзвиговац, дзвигац *(дакус)*
задизати се -ижем се подзвиговац ше, дзвигац ше *(дакус)*

задимити -им I. *прех.* **1.** *(испунити што димом)* накуриц; ~ **собу** накуриц у хижи; **2.** *(почети пушити)* припаліц, почац куриц; ~ **лулу** припаліц пипку; **3.** *(осушити на диму)* окуриц; ~ **месо** окуриц месо; II. *нєпрех.* **1.** *(почети димити) преклада ше зоз безособовим дїєсловом* куриц ше; **пећ је задимила** з пеца ше почало куриц, з пеца ше скурело; **2.** *фиґ. (побећи)* чмиґнуц, миґнуц, спарац

задимити се -им се **1.** *(испунити се димом)* **соба се задимила** у хижи було накурене, хижа була закурена; **2.** *оп.* **задимити (**II.1)

задимљавати -ам I. *прех.* **1.** *(испуњавати што димом)* куриц *(у дачим);* **2.** *(почињати пушити)* припальовац, паліц, починац куриц; **3.** *(сушити на диму)* окурйовац, куриц; II. *нєпрех.* **1.** *(почињати димити)* починац ше куриц; **2.** *фиґ. (бежати)* чмиґац, миґац, парац

задимљавати се -ам се **1.** *(испуњавати се димом)* куриц ше; **2.** *оп.* **задимљавати** (II.1)

задимљен -а -о **соба је** ~ у хижи накурене *(од циґаретлох)* у хижи єст вельо диму *(зоз пеца и под.)*, хижа задимена

задирати -рем **1.** *(грепсти)* драпац, парац; **2.** *(дерати)* дрец; **3.** *(заривати)* заривац; **4.** *(качити)* квачиц; **5.** *(повређивати)* повредзовац; **6.** *(дубље улазити)* [глїбше] уходзиц; **7.** *(у што – утицати на нешто)* уплївовац на дацо; ~ **у нечији живот** уплївовац на дачий живот, мишац ше до дачийого живота; **8.** *фиґ. (наваљивати)* навальовац

задирати се -рем се заривац ше, уцаговац ше

задиректорити -им поставиц за директора, задиректоровац

задиректорити се -им се постац директор, задиректоровац ше

задиркивало *х. и с.* задзернїсти, задзернїк, штухач, скусовач

задиркивање *с.* < **задиркивати (се)**

задиркивати -кујем *(дирати, боцкати речима)* задзерац ше до дакого, оштуховац, штухац, рушац дакого; скусовац дакого

задиркивати се -кујем *взаєм. повр.* задзерац ше єден до другого, оштуховац ше; скусовац ше

задиркивач *х. оп.* **задиркивало**

задисати[1] -ишем **1.** *(заударати) нєпрем.* буц чуц *(дакого або дацо за дачим, на дацо),* шмердзиц; **задише из ње** чуц з нєй, шмердзи з нєй; **2.** *(задахњивати мирисом)* обнїмац (виполньовац) зоз запахом

задѝсати[2] задишем *(стати брзо дисати)* почац [швидко] дихац, [швидко] задихац

задисати се -ишем се *оп.* **задихати се**

задићи (се) -игнем (се) *оп.* **задигнути (се)**

задихавати се -ам се *нєзак. ґу* **задихати се**

задихано *присл.* задихано

задихати се -ишем се задихац ше; *(јако)* зафукац ше, уфукац ше; задихциц ше; уфарадловац ше

задичити -им прикрашиц, преславиц, принєсц чесц (славу) дачому, увелїчац

задјевица *оп.* **задевица**

задланица *ж.* **1.** *(горњи део шаке)* верхня часц гарсци, спак дланї; **2.** *(шамар)* пляска, позауха *нєпрем.*

заднити -им **1.** *(ставити дно)* положиц дно, заврец з дном; **2.** *(насути толико да прекрије дно)* наляц (усипац) тельо же би ше дно прекрило; **3.** *фиґ. (доћи у тежак положај)* залєзнуц, упаднуц по шию; ◊ **заднивено црево** *анат. нар.* шлєпе черево

задњак *х. (задњи део чега)* задня часц, задок

задњи -а -е **1.** *(стражњи)* заднї; ~ **седиште** заднє шедзиско; ~ **врата** заднї дзвери; **задњи део** *(предмета)* задок; **2.** *(последњи)* остатнї; **у** ~ **време** у остатнїм чаше; ~ **пут ти кажем** остатнї раз ци гуторим; **3.** *(о намери, мисли)* нєчесни, скрити, остатнї; **без задњих мисли** без скритих (нєчесних) думкох; ◊ ~ **пошта** остатня пошта; ~ **црево** *анат.* заднє черево, одритна (inte**a**tinum rectum)

задњица *ж.* задок

задњичар *х.* гомосексуалєц

задњични -а -о задков[и], [хтори ше находзи] на задку

задњонепчани -а -о *ґрам.* заднєподнєбни

задобивати -ам *оп.* **задобијати**

задобијати -ам **1.** *(добијати, стицати)* доставац; здобувац; освойовац; **2.** *поет. (побеђивати)* победзовац

задобитак -тка *(мн.* -ици) здобуток

задобити -ијем **1.** *(добити, стећи)* достац; приобриц, здобуц; освоїц; ~ **што на поклон** достац дацо на дарунок; ~ **славу** здобуц славу; ~ **велики плен** освоїц (приобриц, здобуц) вельки плєн; **2.** *поет. (победити)* победзиц

задобити се -ијем се *(домоћи се)* дойсц до дачого, достац; приобриц, здобуц; освоїц

задобовати -бујем забуґновац, забубновац

задовоља *ж. оп.* **задовољство**
задовољавајући -а -е задоволююци
задовољавати -ам **1.** задовольовац дакого *або* дацо; видовольовац дакому *або* дачому; ~ **критеријуме** задовольовац критериї; ~ **нечије захтеве** задовольовац дачийо вимаганя, видовольовац дачиїм вимаганьом**; 2.** *фиґ.* задовольовац, загацовац
задовољавати се -ам се задовольовац ше
задовољан -љна -љно задовольни; поцешени *(з указану чесцу и под.)*
задовољеност *ж.* задоволєносц; поцешеносц
задовољење *с.* **1.** задоволєнє; видоволєнє; **2.** задовольство; **3.** *(морална накнада)* [морална] сатисфакция
задовољив -а -о **1.** *оп.* **задовољавајући**; **2.** хтори приноши задовольство
задовољити -им **1.** задоволїц дакого *або* дацо; видоволїц дакому *або* дачому; **2.** *фиґ.* задоволїц, загациц; ~ **радозналост** загациц любопитлївосц
задовољити се -им се задоволїц ше; видоволїц себе
задовољник *х.* задовольни
задовољно *присл.* **1.** задовольно; **2.** *нар. (довољно, доста)* достаточно, досц
задовољноcц *ж.* задовольносц, задовольство
задовољство *с.* задовольство; ◊ **пливати у задовољству (срећи, богатству и сл.) 1.** жиц у вельким задовольстве; жиц у розкошох; **2.** буц барз щешлїви; **3.** буц барз богати, купац ше у богатстве; **учинити коме** ~ зробиц дакому приємносц (задовольство); **налазити у чему** ~ находзиц у дачим задовольство, *рид.* любовац ше у дачим
задовољштина *ж.* [морална] сатисфакция
задојавати -ам **1.** *(дојити)* дойчиц, давац цицац; **2.** *фиґ. (надахњивати)* виполньовац, надиховац, инспировац, задойовац
задојити -им **1.** *(надојити)* надойчиц, дац цицац; ~ **дете** надойчиц дзецко, дац цицац дзецку; **2.** *фиґ. (надахнути нечим)* виполнїц, надихнуц, инспировац, задоїц
задојити се -им се **1.** *(о одојчету)* нацицац ше; **2.** *фиґ.* виполнїц ше, надихнуц ше, инспировац ше, задоїц ше
задокторити се -им се постац доктор
задолмити -им *(загатити)* загациц
задолмљавати -ам загацовац
задоран -рна -рно *(свадљив)* звадлїви
задорица *ж. покр. оп.* **задевица**
задоричан -чна -чно *оп.* **задоран**
задоста *присл.* досц, надосц
задостајати -је *(достајати, бивати доста)* буц досц; виставац
задостати -ане *(достати, бити доста)* буц досц; вистац
задоцнели -а -о запожнєти
задоцнело *присл.* зоз запожнєньом, позно, запожнєто
задоцнити -им *(доћи касно)* **1.** запожнїц, присц нєскоро; **2.** затримац *(дакого же би запожнєл)*, забавиц дакого
задоцнити се -им се *оп.* **задоцнити**
задоцњавање *с.* < **задоцњавати**
задоцњавати -ам **1.** запожньовац, приходзиц нєскоро; **2.** затримовац *(дакого же би пожнєл),* забавяц дакого
задоцњење *с.* запожнєнє
задрвенити се -м се здревнїц ше
задремати -ам *и* -мљем задримац, придримац, придримнуц
задрети -ем **1.** *(запарати)* задрец, запарац; **2.** *(зарити)* зариц; ~ **нокат (ноктом) у рану** зариц нохец (з нохцом) до рани; **3.** *(закачити)* заквачиц; ~ **колима у зид** заквачиц з кочом до мура; **4.** *(повредити)* повредзиц; ~ **у чија осећања** повредзиц дачийо чувства; **5.** *(продрети, дубље ући)* [глїбше] войсц; ~ **у суштину** войсц до сущносци; ~ **у политику** войсц до политики; **6.** *(наумити)* надумац; **кад нешто задре то и учини**, кед дацо надума, то и зроби; **7.** *фиґ. (навалити)* навалїц; **куд си задроа** дзе ши навалєл
задречати -чим < **дречати**
задржавати -ам **1.** *(заустављати)* затримовац, застановйовац, застановяц; становяц; **2.** *(доводити до одлагања)* затримовац, забавяц; **3.** *(чувати)* затримовац [за себе], нє давац; **5.** *(хапсити)* гарештовац
задржавати се -ам се **1.** *(остајати)* затримовац ше, оставац; **2.** *(заустављати се)* затримовац ше, застановйовац ше, застановяц ше; становяц ше; **3.** *(уздржавати се)* стримовац ше; **4.** *(трајати дуже, чувати се)* затримовац ше, отримовац ше
задржати -жим **1.** *(зауставити)* затримац, застановиц; становиц; ~ **непријатеља** затримац (застановиц) нєприятеля; ~ **коња у трку** застановиц (становиц) коня у бегу; **2.** *(довести до одлагања)* затримац, забавиц; **задржао ме је** затримал (забавел)

ме; **3.** *(сачувати)* затримац, зачувац; ~ **прво место** затримац (зачувац) перше место; **4.** *(не дати)* затримац [за себе], нє дац; ~ **плату** затримац (нє дац) плацу; **5.** *(ухапсити)* (за)гарештовац; ◊ ~ **дах** *(од страха, изненађења и сл.)* **задржао је дах** стануло му диханє; ~ **нечију пажњу** затримац дачию увагу; ~ **очи (на нечему)** затримац (застановиц) попатрунок на дачим; ~ **у памети (сећању, успомени)** затримац у паметаню (здогадованю, памятки)

задржати се -жим се **1.** *(остати)* затримац ше, остац; ~ **у канцеларији** затримац ше (остац) у канцелариї; *(непланирано и прековремено)* забавиц ше; **2.** *(бити негде краће време)* побуц *(даґдзе);* **3.** *(зауставити се)* застановиц ше; **4.** *(уздржати се)* стримац ше; ~ **од смеха** стримац ше од шмиху; **5.** *(одржати се)* затримац ше, отримац ше; ~ **на ногама** отримац ше (затримац ше) на ногох

задржач *х. техн. (заустављач)* затримовач

задржљив -а -о затримуюци, застановююци, хторого мож затримац (застановиц)

задрибалда *х.* **1.** *(тврдоглав, задрт човек)* упарти, твардоглави; **2.** моцни *або* шмели чловек *(алє без других способносцох)*

задригао -гла -гло моцни; груби; полни; тлусти, тучни; напучнєти; ~ **врат** груба шия; ~ **лице** полна (тлуста) твар

задригнути -нем замоцнїц; загрубнуц; затиц, натиц; напучнїц

задријака *х.* здрави и моцни чловек

задрктати -кћем *оп.* **задрхтати**

задрмати -ам затресц, закивац

задрмати се -ам се затресц ше, закивац ше

задрмусати -ам < **дрмусати**

задрндати -ам *оном.* < **дрндати**

задробити -им **1.** *(у шта – удробити)* надробиц до дачого; **2.** *(зачинити)* засмачиц (зоз дачим надробеним), змишац зоз дачим

задромбуљати -ам < **дромбуљати**

задрт -а -о **а**) упарти, твардоглави; б) *оп.* **загрижен**

задрти -рем *оп.* **задрети**

задруга *ж.* **1.** задруґа; **занатска** ~ ремеселнїцка задруґа; **2.** *ист. (породична заједница)* заєднїца; **старословенска** ~ старославянска заєднїца

задругар *х. (члан задруге)* задруґар

задругарка *ж.* **1.** задруґарка; **2.** *бот. (врста гљиве)* задруґарка (Tricholoma tumulo**a**um)

задругарски -а -о задруґарски

задругин -а -о задруґов

задружан -жна -жно **1.** задружни; ~ **имање** задружни маєток; **2.** *ист.* заєднїцов; **3.** *фиґ. (дебео)* тлусти

задрхтавати -ам починац ше тресц, стресац ше

задрхтај *х. оп.* **дрхтај**

задрхтати -ршћем почац ше тресц, затресц ше; стресц ше *(од страху, жими)*; *(јако)* задирґонїц

задрхтурити -им < **дрхтурити**

задршка *ж.* затримованє, затримовка

задубити -им **1.** *(ући дубље)* войсц глїбше; углїбиц, заглїбиц; урезац; **2.** *фиґ. (очи, поглед)* упрец

задубити се -им се заглїбиц ше, углїбиц ше, унєсц ше; ~ **у књигу** заглїбиц ше до кнїжки

задубљено *присл.* заглїбено

задубљивати -љујем **1.** *(улазити дубље)* уходзиц глїбше; углїбйовац, заглїбйовац; урезовац; **2.** *фиґ. (очи, поглед)* уперац

задубљивати се -љујем се заглїбйовац ше, углїбйовац ше, уношиц ше

задувавати -ам задувац, починац дуц

задувавати се -ам се задиховац ше

задуванити -им **1.** *(запалити цигарету, лулу)* запалїц, припалїц; покуриц; **2.** *(испунити димом или мирисом од дувана)* накуриц; ~ **собу** накуриц у хижи

задувано *присл.* задихано

задувати -ам задуц, почац дуц

задувати се -ам се задихац ше

задуго *присл.* длугши час, длуго

задудати -ам *и* **задудити** -им < **дудати, дудити**

задудњати -ам *оном.* задуднїц

задужбина *ж.* **1.** *ист. (манастир и сл.)* задужбина, завитни будинок; **2.** *(завештана имовина)* офировани маєток (пенєж и под.), задужбина; **3.** *фиґ. (добро дело)* добре дїло, добродїйство

задужбинар *х. (оснивач задужбине)* задужбинар, снователзадужбини

задужбински -а -о задужбински

задуженост *ж.* задлуженосц

задужење *с.* задлуженє; **добити** ~ достац задлуженє

задуживање *с.* задлужованє

задуживати -жујем задлужовац

задуживати се -жујем се задлужовац ше

задужити -им задлужиц

задужити се -им се задлужиц ше; ◊ ~ **до врата (преко главе, преко очију)** задлужиц ше по ґаґор, мац вельо и вельки длуства,

загружиц ше до длуства, набрац длуства як баран на роги
задужница *ж. (писмена потврда о дугу)* квита о длуству
задунути -нем *оп.* **задухнути**
задупсти (се) -убем (се) *оп.* **задубити (се)**
задути -дмем *и* -дујем **1.** *оп.* **задухнути**; **2.** *(поднадути)* запухнуц, напухнуц, загрубнуц
задућанити се -им се *(почети трговину)* отвориц дутян
задуха *ж. мед.* астма
задухавати -ам *и* -ушем задувац, починац дуц
задухавати се -ам се задиховац ше
задуханити -им *оп.* **задуванити**
задухати -ам *и* -ушем задуц, почац дуц
задухати се -ам се задихац ше
задухнути -нем **1.** *(почети духати)* задуц, почац дуц; **2.** *(пустити дах на нешто)* дихнуц на дацо; ~ **огледало** дихнуц на жвератко
задушан -шна -шно **1.** *(који се чини за душу)* задушни; ~ **недеља** задушна нєдзеля; **2.** *оп.* **душеван**; ◊ ~ **баба** *(онај који радо чини добра дела)* добра душа
задушено *присл. (пригушеним гласом)* заглушено, придавено
задушивати (се) -шујем (се) давиц (ше), гартушиц (ше), фойтовац (ше), файтовац (ше); *(о плачу и сл.)* заглушовац (ше), придавйовац (ше)
задушити (се) -им (се) задавиц (ше), загартушиц (ше), зафойтовац (ше), зафайтовац (ше); *(о плачу и сл.)* заглушиц (ше), придавиц (ше)
задушица *ж. мед.* дифтерия
задушљив -а -о **1.** давяци, гартушаци, фойтуюци, файтуюци; **2.** *покр.* астматични, задихлїви
задушје *с.* **1.** *церкв. (даћа)* обед; **2.** *оп.* **задужбина**
задушљивац -вца асматичар, задихлїви
задушманити се -им се *взаєм. повр.* завадзиц ше, постац єден другому нєприятель
задушница *ж. церкв. оп.* **задушнице**
задушнице -ица *ж. мн. церкв.* **1.** *(дан посвећен мртвима)* задушна собота, задушни дзень; **2.** служба за покойного
задушнички -а -о *(који се односи на задушнице)*задушни
зађаконити се -им се задияконїц (ше)
зађевица *ж. оп.* **задевица**
зађубрити -им **а)** погноїц; **б)** зашмециц, нашмециц
зађубрити се -им се **а)** зашмециц ше; **б)** *(о рани)* загноїц ше
зажагорити -им **1.** < **жагорити**; **2.** *(зачути се као жагор)* зачуц ше *(о жубротаню, галайку и под.);* **зажагори смех** зачул ше шмих
зажагрити -им **1.** зашвициц, блїснуц *(з очми, поглядом)*; **2.** *оп.* **зажагрити се (1)**
зажагрити се -им се **1.** *(о очима)* зашвициц ше, заблїщац ше, зажижачиц; **2.** *фиґ. (зајапурити се)* розчервенїц ше
зажалити -им **1.** *(стати жалити)* побановац; **зажалићеш што си то урадио** побануєш же ши то зробел; **2.** *(кога – пожалити)* посановац, пожаловац*;* **нема ко да ме зажали** нєт ме хто посановац; **3.** *(осетити се погођен, повређен)* буц нєправо; буц цлїво; **можеш после зажалити на мене** може ци познєйше буц нєправо на мнє
зажалити се -им се попоносовац ше, пожаловац ше
зажаморити -им < **жаморити**
зажањ -жња *х.* **1.** гранїца покадз косаче одредза кошиц**; 2.** *(деоница која се жање или коси)* рендлап, фалат
зажара *ж. (пламено црвенило на небу)* червенїдло
зажаривати -рујем **1.** *(усијавати грејањем)* розжирячовац, розпекац, розчервеньовац; **2.** *(обасјавати)* ошвицовац на червено, зачервеньовац; **3.** *фиґ.* розпальовац, розгорйовац
зажаривати се -рујем се **1.** *(усијавати се)* розжирячовац ше, розпекац ше, розчервеньовац ше; **2.** *(постајати пламено црвен)* поставац пламенїсти, зачервеньовац ше; **3.** *(о лицу)* зачервеньовац ше; **4.** *(о очима)* швициц ше; **5.** *фиґ.* розпальовац ше, розгорйовац ше
зажарити -им **1.** *(усијати грејањем)* розжирячиц, розпечиц, розчервенїц; **2.** *(обасјати)* ошвициц на червено, зачервенїц; **3.** *фиґ.* розпалїц, розгориц
зажарити се -им се **1.** *(усијати се)* розжирячиц ше, розпечиц ше, розчервенїц ше; **2.** *(постати пламено црвен)* постац пламенїсти, зачервенїц ше; **3.** *(о лицу)* зачервенїц ше; **4.** *(о очима)* зашвициц ше; **5.** *фиґ.* розпалїц ше, розгориц ше
зажвакати -ачем *и* -аћем почац жувац
зажвалати -ам *оп.* **зажвалити (1)**
зажвалити -им **1.** *(ставити коњу жвале)* зазубадлац; **кочијаш зажвали коња** кочиш

зазубадлал коня; **2.** *(пустити бале)* ошлїнїц ше, оплювац ше*)*; **3.** положиц до устох *(циґаретлу, пипку и под.)*; **заждвалио је крупну лулу** положел до устох вельку пипку
зажвататати -аћем *оп.* **зажвакати**
зажврґољити -им зачвиринкац
зажгати -ам *покр. оп.* **запалити**
заждити -им *и* -ијем **1.** *(запалити)* запалїц, подпалїц; **2.** *(о пушки)* штрелїц; **3.** *фиґ. (победи)* сцекнуц, чмиґнуц, миґнуц, спарац
заждити се -им се *и* -ијем се запалїц ше
зажег *х.* **1.** *покр.* палєнє, запальованє; **2.** *мед.* запалєнє
зажегнути -нем *оп.* **зажећи**
зажеднети (се) -ним (се) **1.** *(ожеднети)* осмияднїц, ожаднїц; **2.** *фиґ. (страсно пожелети)* зажаднїц ше, барз зажадац (пожадац), почувствовац моцне жаданє (жажду)
зажелети -лим **1.** *(пожелети)* пожадац, зажадац; **што око не види срце не зажели** цо око нє видзи шерцо нє пожада (зажада); **2.** *(коме што)* пожадац, зажадац, зажичиц, *заст.* завинчовац; ~ **коме срећан пут** пожадац дакому щешлїву драгу; **3.** *оп.* **зажелети се**; ◊ **што ти душа зажели** цо ци лєм душа зажада
зажелети се -лим се *(некога, нешто – ужелети се)* зажадац ше, зажаднїц ше; зажадац *безос.*; **јесте ли се нас зажелели** зажадали (зажаднєли) сце ше нас; **зажелео сам се прасетине** зажадало ми прашецини; зажадал (зажаднєл) сом ше прашецини
зажети[1] зажмем **1.** *(очи)* заджмуриц; заврец очи; **2.** *(слегнути):* ~ **раменима** сциснуц (дзвигнуц) з плєцами
зажети[2] зажањем (*и* зажњем) **1.** *(почети жети)* почац жац; **2.** *оп.* **закосити**[2]
зажећи -ежем **1.** *(запалити)* запалїц, подпалїц; **2.** *(пушку)* штрелїц; **3.** *(о муњи, грому)* блїснуц; треснуц; **4.** *фиґ. (изазвати)* виволац, порушац; **5.** *фиґ. (победи)* сцекнуц, чмиґнуц, миґнуц, спарац
зажећи се -ежем се запалїц ше
заживети -вим **1.** *(почети живети)* зажиц, почац жиц; **2.** *(поживети)* пожиц
заживотни -а -о *(који траје током нечијег живота)* ~ **успеси** успихи у живоце; ~ **приходи** шицки приходи у живоце, заживотни приходи
зажигати -ам < **жигати**
зажизати -ижем **1.** *(запаљивати)* запальовац, подпальовац; **2.** *(пушку)* штреляц; **3.** *(о муњи, грому)* блїскац; трескац; **4.** *фиґ. (изазивати)* виволовац, порушовац; **5.** *фиґ. (бежати)* сцекац, чмиґац, миґац, парац
зажилити -им ~ **лозу** завалїц лозу
зажимати -ам *и* -мљем ~ **очи** *(затварати очи)* джмуриц; заверац очи
зажињати -њем **1.** *(почињати жети)* починац жац; **2.** *оп.* **закошавати**[2]
зажмигати -ам почац клїпкац, заклїпкац
зажмирити -им **1.** *(упола затворити очи)* попатриц з полуотворенима очми; **2.** *оп.* **зажмурити**
зажмиркати -ам **1.** *(почети жмиркати)* почац клїпкац, заклїпкац; *(намигнути)* джмуркнуц; **2.** *(затреперити)* заклїпкац, затрепециц
зажмирнути -нем клїпнуц
зажмурити -им *осн., фиґ.* заджмуриц
зажуборити -им **1.** *(о води)* засущац; заплющац; загучац; **2.** *(о људским гласовима)* зажубротац, зажубронїц;
зажудети -дим страсно (моцно) зажадац *(*пожадац*)*
зажутети -тим **1.** почац жовкнуц; **2.** *(постати жут)* пожовкнуц
зажутети се -тим се *(одати жут сјај)* зажовциц ше *(през.* -цеєм ше)
зажутити -им *(учинити жутим)* зажовциц *(през.* -цим); офарбиц на жовто
зажучити -им загорчиц, загорчац
зазбиљ *и* **зазбиља** *присл.* наисце, (на)справди; озбильно, наозай
зазвати -зовем поволац, заволац, приволац; скричац *(же би дахто пришол)*
зазвекетати -еће́м зачеркац, зачерчац
зазвектати -кћем *оп.* **зазвекетати**
зазверати се -ам се запатриц ше
зазвецкати -ам < **звецкати**
зазвечати *и* **зазвечити** -им < **звечати**
зазвиждати -дим < **звиждати**
зазвонити -им задзвонїц; забренкац; задзвинїц; зачеркац; зачерепчац
зазвучати -чим **1.** *(произвести звук)* зазвучац, зазвучиц; **2.** *(одјекнути)* задзвинїц, одгукнуц, загучац, загучиц; **3.** *фиґ. (очитавати се у звуку)* зазвучац, зазвучиц; почувствовац ше; **у речима му је зазвучала мржња** у словох му зазвучела нєнависц, слова му видавали нєнависц

зазеленети (се) -ним (се) **1.** *(почети зеленети (се), постати зелен)* зажелєнїц ше, почац ше желєнїц; ожєлєнїц; **2.** пожелєнїц
зазеленити -им *(учинити зеленим)* зажелєнїц, ожелєнїц; офарбиц на желєно
зазепсти -ебем *често безос.* **1.** *(озепсти)* замарзнуц; **2.** *фиґ. (осетити зебњу, страх и сл.)* застарац ше; злєкнуц ше, почувствовац страх; **она зазебе пред таквим опасностима** вона ше злєкла (вона почувствовала страх) пред такима опасносцами
зазибати (се) -ам (се) < **зибати (се)**
зазивати -ам **1.** *(дозивати)* заволовац, доволовац, волац; **2.** *(позивати)* поволовац, приволовац
зазидати -ам *и* -иђем **1.** замуровац; ~ **прозоре и врата** замуровац облаки и дзвери; **2.** *(оградити зидом)* оградзиц (опасац) з муром, о(б)муровац
зазидати се -ам се *и* -иђем се замуровац ше
зазиђивати -ам **1.** замуровйовац; **2.** *(ограђивати зидом)* оградзовац (опасовац) з муром, о(б)муровйовац **зазијавати** -ам *оп.* **зазјавати**
зазимити -им I. *безос.* **1.** *(о зими)* почац, настац, зажимнїц; **кад зазими** кед зажимнї, кед почнє (настанє) жима; **2.** *(захладнети)* зажимнїц; **нешто је зазимило** цошка зажимнєло; II. *нєпрех. (ући у зиму)* **зазимисмо без крова** жима почала, а ми нє маме закрице; **у тој соби није могао** ~ у тей хижи нє могол прежимовац (жимовац ше, препровадзиц жиму); III. *прех.* **1.** *(***заштити од зиме)** зачувац (защициц) од жими *(ружу, палму, кошнїцу и под.);* **2.** *(оставити за зимљење)* охабиц за жиму *(статок, дробизґ и под.);* **3.** *(оставити за зимницу)* порихтац за жиму, охабиц за жимнїцу
зазимити се -им се *безос. оп.* **зазимити (I. 1.)**
зазирати -рем **1.** *(прибојавати се)* обавац ше, бац ше, страховац, побойовац ше; бояжлїво патриц; **од свега зазире** обава ше од шицкого; **2.** *(устезати се)* унїмац ше; **кад ви не зазирете попити, зашто бих ја** кед ше ви нє унїмаце попиц, чом би ше я унїмала
зазјавати (се) -ам (се) *(празно гледати)* тупо (безвиразно) ше запатрац, тупо (безвиразно) патриц
зазјати -ам *(забленути се)* почац тупо (безвиразно) патриц, тупо (безвиразно) ше запатриц
зазлобити -им *(омрзнути)* замержиц, омержиц; завжац ше на дакого
зазнати -ам **1.** *(кога, шта – упознати)* упознац; **2. а)** *(сазнати)* дознац, чуц; **зазнали су за моје име** дознали (чули) за мойо мено; **б)** спознац, зазнац; **није зазнао за овакву врсту љубави** нє спознал таку файту любови
зазнојити (се) -им (се) озноїц (ше)
зазов *х.* воланє; ~ **Бога** воланє на Бога *(у молитви)*
зазор *х.* **1.** *(срамота)* ганьба; **2.** *(прибојавање)* обаванє, страхованє, страх; **3.** *(уважавање)* уважованє, почитованє; **4.** *техн.* розстоянє; ◊ **без зазора** без ганьби, без унїманя, шлєбодно; ~ **и срамота** *поет.* ганьба; ~ **ми је** ганьбим ше; **у** ~ **узимати** брац за зле
зазоран -рна -рно **1.** *(који изазива зазор)* пре хтори би ше требало ганьбиц, хтори заслужуює осуду; нєчесни; нєдостойни; **чувамо се свега зазорнога** чуваме ше шицкого цо за осуду (шицкого нєчесного); **2.** *фиґ. поет. (стидљив)* ганьблїви; **3.** *(неповољан, неугодан)* нєвигодни, нєповольни, нєприємни
зазорити зазори *безос. (почети свитати)* почац ше розвидняц, почац швитац; **само што није зазорило** лємцо ше нє почало розвидняц; **зора зазори** розвиднєло ше
зазорљив -а -о **1.** *(плашљив – обич. о коњу)* бояжлїви **2.** *(сумњичав)* подозриви
зазрачити -им < **зрачити**
зазревати -ам *нєзак. ґу* **зазрети**
зазрети -ем *и* -рим **1.** *покр. (спазити)* обачиц, збачиц, замерковац; **2.** *(погледати плашљиво, уплашити се)* попатриц бояжлїво (злекнуто); злєкнуц ше; **3.** *(замерити)* пригвариц, догнац
зазрикати -ичем почац цверчац, зацверчац
зазубан -бна -бно *(мрзак)* мерзени, нєподношлїви
зазубице *ж. мн. вет.* нароснута запалєна тканяснох (gingivitia); ◊ **расту му (добива)** ~ *видр. (има јаку жељу за нечим)* аж му шлїни иду, лаши ше, пажери ше
зазујати -јим < **зујати**
заиграти -ам **1.** < **играти**; **2.** затресц ше; затрепециц, затрепац; **заиграло му срце од радости** затрепецело му шерцо од радосци; **3.** *(прокоцкати)* преграц, прекоцкац, прекартац, страциц

заиграти се -ам се **1.** < **играти се**; **2.** *(разиграти се, занети се у игри)* розбавиц ше; забавиц ше; занєсц ше у бависку

заилазити -им *нєзак. ґу* **заићи**

заимати[1] -āм *и* -мљем **1.** *(позајмљивати)* пожичовац, жичац; **2.** *оп.* **захватати**

заòмати[2] **(се)** -āм (се) *зак. (обогатити се)* збогациц ше, оґаздзиц ше, змогнуц ше, замоцнїц

заимач *х. и* **заимача** *ж. покр. (суд за захватање воде)* судзина за черпанє води; вареха

заинат *присл.* упрекосц

заинатити се -им се **1.** *(испољити инат)* упрец ше, почац робиц упрекосц, почац упрекосциц; **2.** *взаєм. повр. (посвађати се)* повадзиц ше, поквачкац ше, поонačиц ше; **3.** *(бити упоран у чему):* **заинатио се и сам све урадио** дал ше на то и сам шицко поробел

заинтачити -им *(заокупити)* упрец ше, упутиц ше, почац вше єдно исте *(випитовац ше, бешедовац, твердзиц и под.)*

заинтачити се -им се *оп.* **заинатити се**

заинтересирати (се) -ам (се) *и* **заинтересовати (се)** -сујем (се) заинтересовац (ше), зацикавиц (ше)

заискати -иштем *и покр.* -ишћем **1.** *(што од кога – затражити)* питац, замодлїц, глєдац дацо од дакого; ~ **пара од кога** питац пенєжи од дакого; **2.** *(запросити)* питац; ~ **девојку** питац дзивку; **3.** *фиґ. (пожелети)* пожадац, зажадац; **срце му је заискало вина** шерцо му зажадало вина

заискати се -иштем се *и покр.* -ишћем се *(замолити допуштење)* питац ше (замодлїц) за допущенє

заискрити (се) -им (се) **1.** *(засветлети искрама)* заискриц (ше); **2.** *фиґ. (о очима, сузама)* зашвициц (ше), заблїщац (ше); зажижачиц

заиста *присл.* наисце, справди, насправди; *(тачно, управо)* акурат; иста божа правда

за**истински**[1] -ā -ō *(истински, стваран)* правдиви, хтори насправди постої

за**истински**[2] *и* **заистину** *присл. оп.* **заиста**

заићи -иђем **1.** *(зађи; нестати)* зайсц; нєстац, щезнуц; **сунце је заишло** слунко зашло; **2.** *(залутати)* заблукац; **3.** *(зарећати)* рушиц [ше], пойсц *(обиходзаци шором одредзени места, особи и под.)*; **4.** *(у шта – ући)* войсц; **заишли су у воду** вошли до води

заја**вити**[1] зајāвим *(јавити)* явиц

заја**вити**[2] зајāвим **1.** *(овце, стадо – потерати)* одогнац; **2.** *(о стаду)* рушиц [ше]

зајад *присл. (криво)* нєправо

зајадати -ам < **јадати**

зајадиковати -кујем < **јадиковати**

зајажа *ж. (јаз, брана)* гац; преградзенє

зајажавати -ам**, зајаживати** -жујем *и* **зајазивати** -зујем **1.** *(преграђивати насипом)* загацовац, преградзовац; **2.** *фиґ. (засићивати)* засицовац, загацовац, задовольовац

зајазити -им **1.** *(преградити насипом)*) загациц, преградзиц; **2.** *(заситити)* засициц, загациц, задоволїц

зајазити се -им се **1.** *(затворити се, запушити се)* заткац ше, загациц ше, забиц ше; **2.** назберац ше, нагромадзиц ше; **3.** *фиґ. (заситити се)* засициц ше; загациц ше, огациц ше; задоволїц ше

зајам -јма *х.* пожичка*;* **државни** ~ державна пожичка ◊ **вратити коме** ~ *фиґ. (осветити се)* вимсциц ше, одслужиц ше, врациц з исту миру; **дати коме на (у)** ~ пожичиц дакому; **узети на (у)** ~ пожичиц од дакого

зајамачно *присл. (јамачно)* сиґурно, бизовно, ґарантовано

зајамница *ж.* пожичовальня *(пенєжу)*

зајамчивати -чујем **а)** *(давати јемство)* ручиц, заручовац, ґарантовац, давац ґаранцию; **б)** *(осигуравати)* обезпечовац, осиґуровац

зајамчити -им **а)** *(дати јемство)* заручиц, заґарантовац, дац ґаранцию; **б)** *(осигурати)* обезпечиц, осиґурац

зајамчен -а -о *правн.* ручени, заґарантовани

зајапурен -а -о розчервенєти; *експр.* узварани

зајапурено *присл.* розчервенєтей твари, розчервенєто

зајапурити -им розчервенїц *(твар)*

зајапурити се -им се *(зацрвенети се)* розчервенїц ше, зачервенїц ше

зајарити -им **1.** *(подбости):* ~ **коња** чмиґнуц (почмиґац) коня; *(о јахачу)* уштухнуц коня; **2.** *(припећи)* припечиц; **зајарило сунце** припекло слунко

зајарити се -им се **1.** розгориц ше; **2.** *(поцрвенети)* зачервенїц ше, почервенїц

зајаукати -учем < **јаукати**

зајаукнути -нем *оп.* **јаукнути**

зајахати -ашем *(сести на нешто)* шеднуц на дацо; ~ **коња** ошедлац коня, шеднуц на коня

зајахивати -хујем *(седати на нешто)* шедац на дацо; ~ **коња** шедлац коня, шедац на коня
зајашити -им *оп.* **зајахати**
заједало *х. и с. оп.* **заједљивац**
заједати -ам **1.** *(дирати, изазивати)* оштуховац, штухац, рушац, задзерац ше, скусовац; **2.** *оп.* **закидати (2)**
заједати се -ам се **1.** *взаєм. повр.* оштуховац ше, скусовац ше, задзерац ше, геркац ше; **2.** *(усецати се)* заєдац ше, уєдац ше, урезовац ше
заједљив -а -о скусоваци, штухаци, задзернїсти, заєдлїви
заједљивац -вца *х.* скусовач, задзернїсти, заєдлївец
заједница *ж.* заєднїца; **биљна** ~ *бот.* рошлїнска заєднїца; **брачна** ~ *(брак)* малженство, малженска заєднїца; **стамбена** ~ квартельна заєднїца
заједничар *х.* **1.** член фамелийней задруґи, заєднїчар; **2.** *(ортак)* цимбора
заједнички -а -о заєднїцки, общи; ◊ **заједничке именице** *ґрам.* общи меновнїки; ~ **именилац (именитељ)** заєднїцки менователь
заједништво *с.* заєднїцтво
заједно *присл.* **1.** вєдно, *рид.* вєднак; **живимо** ~ жиєме вєдно; **2.** *(у исто време)* вєдно, нараз, источасно, у исти час; упар, у пари; **срећа често не иде заједно са богатством** щесце часто нє идзе у пари з богатством
зајемчити -им *оп.* **зајамчити**
зајесенити -им **1.** *(почети проводити јесен на неком месту)* **зајесенио је у планини** дочекал єшену горох; остал през єшену горох; **2.** *безос. (о јесени)* почац, присц, настац, наступиц; **зајесенило изненада** почала єшеннєсподзивано
зајесенити се -им се *оп.* **зајесенити (2)**
зајести -едем **1.** *(појести)* поєсц; **2.** *(закинути)* одняц, одобрац, вжац, затримац; остац длужен; **3.** *(оштетети)* очкодовац; **зајео ме за 100 дин.** очкодовал ме за 100 дин.; **4.** *(презалогајити)* заєсц; **5.** *фиґ. (увредити речима)* уштухнуц, уквилїц
зајести се -едем се **1.** *(урезати се)* заєсц ше, уєсц ше, урезац ше; **2. а)** *(заситити се)* засициц ше; **б)** *(дојадити)* допиц; **3.** *фиґ. (завадити се)* завадзиц ше, зражиц ше
зајецати -ам < **јецати**
зајмилац -иоца *х.* пожичователь, пожичовач
зајмити -им *зак. и нєзак.* **1. а)** *(узети или дати у зајам)* пожичиц; **б)** *(узимати или давати у зајам)* жичац, пожичовац; **2.** помогнуц/помагац дакому жичаюци му дацо; **3.** *покр.* **а)** *(отети)* одняц, насилу одвесц; **б)** *(потерати)* одогнац; ~ **стоку у планину** одогнац статок на гору
зајмити се -им се *взаєм. повр.* жичац (пожичовац) себе
зајмодаван -вна -вно ~ **каса** пожичкова каса, каса за жичанє (пожичованє)
зајмодавац -вца *х. (онај који даје зајам)* давателпожички, пожичкодавец, кредитор
зајмодавство *с.* даванє пожичкох
зајмопримац -мца *х.* примателпожички, пожичкоприматель
зајмотражилац -иоца *х.* питач (глєдач) пожички
зајогунити се -им се *(узјогунити се)* упрец ше; **зајогунио се и не попушта** упар ше и нє попущує
зајуначити се -им се **1.** *(начинити се јунаком)* постац юнак; **2.** *(охрабрити се)* охрабриц ше, одшмелїц ше
зајунити (се) -им (се) *(почети понашати се као јуне)* почац робиц упрекосц, почац упрекосциц, упрец ше, постац твардоглави; надзерац ше; бежац; патриц (запатриц ше) як целє и под.
зајуришати -ам заштурмовац, почац штурмовац
зајутарје *с. (рано јутро)* вчас рано
зајутарковати -кујем *оп.* **доручковати**
зајутрак -тарка *х. оп.* **доручак**
зајутрити -ри *безос. оп.* **зазорити**
закавжити (се) -им (се) *(заметнути кавгу)* заквачиц ше, зражиц ше, повадзиц ше
закадити -им **1.** *(изложити диму)* окуриц; ~ **пчеле** окуриц пчоли *(же би ше нє били)*; **2.** *рлґ. (окадити)* окадзиц; **3.** *оп.* **закадити се (1);** ◊ ~ **пећ** *покр.* натопиц до пеца
закадити се -им се **1.** *(испунити се димом)* закуриц ше, накуриц ше; **јако сам се закадила** барз сом ше налїґала диму; **2.** *(испунити се мирисом)* запахнуц
заказати -ажем **1.** *(заповедити)* розказац, наказац; **2.** *(одредити)* заказац; ~ **посету** заказац нащиву; **3.** ~ **детету име** дац дзецку мено; **4.** *(изневерити, отказати)* одказац [послушносц], затаїц, знєвериц; **машинка му је заказала** автомат му одказал; **заказало је његово знање** затаєло його знанє, знєверело го знанє

заказивати -зујем **1.** *(заповедати)* розказовац, наказовац; **2.** *(састанак и сл. – одређивати)* заказовац; **3.** ~ **детету име** давац дзецку мено; **4.** *(отказивати)* одказовац [послушносц], затайовац, знєверйовац

закалити -им *осн., фиґ.* загартовац

закалуђерити -им замонашиц

закалуђерити се -им се замонашиц ше

закалфити -им *(учинити калфом)* **мајстор је закалфио шегрта** майстор вишлєбодзел шеґерта

закалфити се -им се постац калфа, вишлєбодзиц ше

закаљати -ам завлачиц, залюштац, замасциц, забрудзиц, овлачиц

закаљужати -ам *оп.* **закаљати**

закаменити -им *(претворити у камен)* скаменїц *и фиґ.*

закаменити се -им се **1.** *(постати камен)* скаменїц ше; **2.** *фиґ. (занемети)* скаменїц ше, заслупнуц, занємиц

закамуфлирати (се) -ам (се) закамуфловац (ше), закамуфлирац (ше)

заканити се -им се *(решити се)* одлучиц ше, ришиц ше

заканути -нем капнуц

закапарисати -ишем *и* **закапарити** -им **2.** *(дати капару)* закапариц; **2.** *(девојку)* випитац, заручиц

закапати[1] закāпāм *нєзак. оп.* **закопавати**

закапати[2] -āм *(почети капати, потећи)* почац капкац; почац чуриц; **закапаше вреле сузе** почали чуриц горуци слизи; **2.** *(капљама поквасити, покапати)* окапкац, покапкац; оквацкац

закапијати се -ам се *(закључати капију)* замкнуц ше

закардашити -ам *оп.* **прекардашити**

закарпатски -а -о закарпатски

закартати -ам *(прокартати)* прекартац, преграц (страциц) на картох; ◊ **ћаћа те (вас) закартао** *(кад се неком мало приговара*) ґайде (босну) ци (вам) ище

закасати (се) -ам (се) **1. < касати; 2.** *фиґ. (у што – упустити се)* дац ше, упущиц ше, улєциц до дачого

закаснити (се) -им (се) **1.** *(задоцнити)* запожнїц, нєскоро присц (почац и под.); **2.** *(заостати)* заостац, запожнїц

закатанчити -им замкнуц на клатку

закатранити -им премасциц (замасциц) зоз катраном, закатрановац

закачаљка *ж.* **1.** *(петља за вешање)* квачка, квачочка; **2.** *(штипаљка за рубље)* древко, щипалька; **3.** *оп.* **закачка (3); 4.** *(задиркивало)* задзернїсти, квачка

закачивати -чујем *и* **закачињати** -њем *нєзак. ґу* **закачити**

закачивати се -чујем се *и* **закачињати се** -њем се *нєзак. ґу* **закачити сезакачити** -им **1.** *(за/на што)* обешиц, заквачиц; ~ **капут** обешиц (заквачиц) капут; **2.** *оп.* **заденути (1)**; **3.** *(запети)* заквачиц; **4.** *(окрзнути, дохватити)* долапиц, залапиц, потрафиц, очухнуц, зарвец/зарвац, заквачиц; **метак га је закачио** кулька го очухла; **5.** *(прикопчати*; *привезати)* заквачиц, приквачиц, закапчац, прикапчац; привязац; ~ **вагон за локомотиву** заквачиц ваґон за локомотиву; **6.** *(отети што од другог, закинути)* вжац, очкодовац; **7**. *фиґ. (пецнути, дирнути)* уштухнуц, задрец ше

закачити се -им се **1.** заквачиц ше; **2.** *фиґ.* заквачиц ше; задрец ше; ~ **за ситницу** *фиґ.* заквачиц ше за дробнїцу; **3.** *(прилепити се)* прилїпиц ше; ~ **за момка** прилїпиц ше за леґиня; **4.** *(споречкати се)* поквачиц ше, поквачкац ше, сквачиц ше, поспричкац ше

закачка *ж.* **1.** *(копча)* капча; **2.** *(кука)* квачка; **3.** *фиґ. (зачкољица)* повод (вигварка, причина) за зваду

закашљавати се -ам се починац каляц; закашльовац ше

закашљати се -љем се почац кашляц; закашляц ше

закашљивати се -љујем се *оп.* **закашљавати се**

закашњавати (се) -ам (се) *и* **закашњивати (се)** -њујем (се) **1.** запожньовац; нєскоро приходзиц (робиц, закончовац роботу и под.); **2.** *(заостајати)* заоставац, запожньовац

закашњивач *х.* запожньовач

заквасити -им *(поквасити)* помачац

заквачити (се) -им (се) *оп.* **закачити (се)**

заквоцати -ам *и* -очем *(о квочки)* заквочиц

закврката -рчим *и* **закврчати** -чим < **кврчати**

закевтати -вћем *и* **закевћати** -вћем < **кевтати**

закерало *х. и с.* доганяч, пригваряч, дошпинтовач

закерати -ам *(замерати за свашта)* доганяц, пригваряц, дошпинтовац

закивак -вка **1.** *(ексер)* гвозд; **2.** *(клин)* клїнок; **3.** *оп.* **закивач**

закивати -ам **1. а)** *(утврђивати клинцима)* заковйовац, приковйовац; клїнковац; *(ексерима)* прибивац; *(закивцима)* нїтовац; **б)** *фиґ. (чинити непомичним)* заковйовац, приковйовац; **3.** *(оковати)* оковйовац, класц до ланцох
закивати се -ам се **1.** заковйовац ше, приковйовац ше; нїтовац ше; **2.** *фиг. (везивати се)* вязац ше за дацо
закивач *х. техн.* нїташ, нїтна; заковка
закидати -ам **1.** *(откидати при врху; заламати)* одламовац, одтарговац; приламовац, заламовац; **2. а)** *(задржавати од плате, награде)* однїмац, одберац, збивац з плаци; б) *(закидати на мери)* змерйовац; **3.** *(корити, пребацивати)* укорйовац, предруцовац
закидати се -ам се *(викати кивно на кога)* гнївацо кричац, виставац на дакого
закијати -ам почац кихац
закикотати (се) -оћем (се) захихотац ше, закихотац ше
закимати -ам ~ **главом а)** покивац (помахац) з главу; **б)** *(потврдно)* примахнуц, помахац з главу
закинђурити се -им се *(дотерати се)* прибрац ше, вирихтац ше, вицибриц ше
закинути -нем **1.** *(откинути; заломити)* одламац, одтаргнуц; приламац, заламац; **2. а)** *(задржати од плате)* одняц, одобрац, збиц з плаци **б)** *(на мери)* змерац; **3.** *(укорити, пребацити)* укориц, предруциц; **5.** *(дохватити)* долапиц, залапиц, достац
закинути се -нем се **1.** *взаєм. повр. фиґ.* уштухнуц єден другого; **2.** *(обрецнути се)* гнївацо скричац, вистац на дакого
закипети -пим **1. < кипети; 2.** *фиґ. (ускипети од гнева)* зоврец; **закипио је** зоварло у нїм
закиптети -тим < **киптети**
закиселити -им **1.** *(укиселити)* наквашиц; ~ **купус** наквашиц капусту, положиц капусту до гордова; **2. а)** *(зачинити нечим киселим)* поквашнїц, заквашнїц; **б)** *(зачинити сирћетом)* пооцтовац, поесенцовац
закисељавати -љујем **1.** *(укисељавати)* квашиц; **2. а)** *(зачињавати киселим)* квашнїц; **б)** *(сирћетом)* оцтовац, есенцовац
закиснути -нем *(од кише)* змокнуц, помокнуц
закиснути се -нем се *(прокиснути)* намокнуц, замокнуц
закитити (се) -им (се) *(цвећем, врпцама)* оквециц (ше)/оквициц (ше); **(одећом)** прибрац (ше); украшиц (ше) ◊ **закити се** похвалєл ше з дачим цо нє за похвалу
закихати -ишем *оп.* **закијати**
закишати[1] -ша̄ *звич. безос.* задижджиц ше; **закишало је** *(завладало је кишно време)* задижджело ше
закишати[2] -а̄м *(потопити рубље у воду)* намочиц шмати и др. *(на райбанє)*
закишити -ши *оп.* **закишати**[1]
заклад *х.* **1.** *(драгоценост)* драгоциносц, драгоцине облєчиво (предмет и др.); **2.** *(залог)* залог(а); **3.** *фиґ. (завет)* завит
заклада *ж.* **1.** *оп.* **задужбина (2); 2.** *(завештање)* завитоване, офироване; завитованє, офированє
закладатељ *х. (оснивач закладе)* снователзавитованого (офированого) маєтку, завитовач
закладни -а -о *(< заклада)* завитови; офирови; завитовани; офировани
закладник *х. оп.* **закладатељ**
закладница *ж. (акт о закладі)* завитовнїца, офировнїца
заклањати -ам **1.** *(стављати иза одн. испод чега)* скланяц; **2.** *(застирати, сакривати)* засланяц, закланяц
заклањати се -ам се скланяц ше; закланяц ше; скривац ше
заклапати -ам **1.** *(поклапати)* заклопйовац; **2.** *(књигу, очи, врата и сл.)* заверац; **3.** *(покривати)* закривац, прикривац
заклапати се -ам се заклопйовац ше; заверац ше; закривац ше, прикривац ше
закласати -ам < **класати**
заклати *-кољем* **1.** заклац, зарезац; ~ **кокошку** зарезац куру; **2.** *(свињу)* забиц, заклац; **3.** *фиґ. (упропастити)* упрепасциц, знїщиц; убиц *(психично)* ◊ ~ **без ножа** забиц (заклац) без ножа; **заклаћу га као врапца (као пиле)** забиєм го як пса; **заспати (спавати) као заклан** заспац (спац) як зарезани; **пушка га је заклала** пушка го на месце забила
заклати се -кољем се **1.** заклац ше, зарезац ше; **2.** *взаєм. повр.* поклац ше
заклатити -им почац кивац (махац, гойсац, гимбац), закивац, помахац, загойсац; загимбац; **одречно ~ главом** одрекаюцо помахац з главу
заклатити се -им се почац ше кивац (гойсац, гимбац), закивац ше, загойсац ше; загимбац ше

заклачити -им **а)** *(попунити клаком)* оваковац; **б)** *(окречити)* обилїц
заклепати -а *и* -пљем < **клепати**
заклепетати -еħем < **клепетати**
заклет -а -о **1.** пришагнути; **2.** *(зачаран)* зачаровани; **3.** *(најватренији; непомирљив)* закляти; **заклети непријатељ** закляти нєприятель; **4.** *частейше одрекаюцо (једини)* [єден] єдини, жадни; **нема ни једног заклетог пролазника** нєт жадного преходнїка
заклетва *ж.* пришага; обит; ◊ **ни од заклетве** анї єден єдини, анї жадни; **од заклетве** голєм єден; **положити заклетву** пришагнуц
заклети -кунем **1.** *(замолити уз заклињање)* закляц; ~ **свим на свету** закляц зоз шицким на швеце; **2.** *(примити нечију заклетву)* пришагнуц; ~ **сведоке** пришагнуц шведкох
заклети се -кунем се пришагнуц, зарекнуц ше, закляц ше; ◊ **заклела се земља рају да се тајне све сазнају** нїч нє мож скриц; **не бих се заклео, не бих се смео** ~ нє шмел бим пришагнуц, нє можем твердзиц; **ни да се закуне** анї єден єдини, анї жадни; **све се заклело против нас** шицко (шицки) процив нас
заклетник *х.* **1.** *(онај који се заклиње)* тот цо пришага; тот цо ше заклїна; **2.** *(поротник)* поротнїк, пришагнїк, пришажнїк
заклецати -ам < **клецати**
заклештити -им **1.** *(ухватити као клештима)* сциснуц, уклїщиц; **2.** *(погледати укоченим очима)* запатриц ше, упрец попатрунок; **болесник је заклештио очима** хорому очи до слупка станули
заклештити се -им се *оп.* **заклештити (2)**
заклијати -ам < **клијати**
закликнути -нем **1.** *оп.* **кликнути**; **2.** *фиг. (почети звати)* почац волац, заволац
закликтати -кħем < **кликтати**
заклимати (се) -ам (се) < **климати (се)**
заклинчити -им *(учврстити клином)* заклїнковац
заклињалица *ж. (речи којима се заклиње)* пришага, клятва, слова пришаги (клятви)
заклињати -њем *и* -њам **1.** *(молити уз заклињање)* заклїнац, преклїнац; **2.** *(примати нечију заклетву)* пришагац
заклињати се -њем се *и* -њам се зарекац ше, пришагац, заклїнац ше; верабожац ше
заклињач *х.* **1.** *(онај који заклиње некога)* заклїнач, преклїнач; **2.** *оп.* **заклетник (1)**

заклипити -им *(засунути)* заврец дзвери *(зоднука)* з крижну гредку (древом, латку и под.)
заклисити -им **1.** *(косу – зализати)* залїзац; **2.** *(засећи укосо)* зарезац зукосо (назукос)
заклицати[1] -ичем < **клицати**
заклицати -ām *(пустити клицу)* зисц, випукнуц, виключкац ше
заклокотати -оħем *и* -отам < **клокотати**
заклон *х.* **1.** *(склониште)* заклон, *рид.* укрице; *(тихо место)* зацих; **2.** *(чиме се што заклања)* заслон; щит; **3.** *физк.* нагнуце назадок *(глави и горнєй часци цела)*
заклонит -а -о заклонєни, скрити; безпечни, сигурни, бизовни
заклонити -им **1.** *(ставити иза/испод чега)* склонїц; ~ **главу** склонїц главу; **2.** *(застрети, сакрити)* заслонїц, заклонїц, застрец; ~ **коме видик** заслонїц (заклонїц) дакому попатрунок ~ **што својим телом** заклонїц дацо зоз своїм целом; **3.** *(врата, прозоре – затворити)* заврец; **4.** *(заштитити)* охранїц, защициц; **5.** *фиг. (сакрити)* скриц; ~ **своје грешке** скриц свойо гришки
заклонити се -им се *(склонити се)* склонїц ше; заклонїц ше; скриц ше
заклониште *с. (место за склањање)* склонїще, склонїско, укрице; прибежище
заклоп *х.* **1.** *оп.* **заклопац**; **2.** *(реза, засовница)* древо *(на капури),* латка *(на капурки, дзверох)*
заклопак -пка *х.* **1.** *оп.* **заклопац**; **2.** *(преклоп)* преклоп, язичок
заклопарати -ам < **клопарати**
заклопац -пка *х.* верх, покривка; ◊ **сваком лонцу бити** ~ *гандр.* вшадзи ше хпац, буц у каждей мачанки запражка, буц у каждей запражки варешка
заклопити -им **1.** *(поклопити)* заклопиц; **2. а)** *(књигу)* заврец; **б)** *(очи)* заврец, заджмуриц; **в)** *(врата и сл.)* заврец, запрец; **3.** *(покрити)* закриц, прикриц; **4.** *фиг. (спустити се – о ноћи)* спущиц ше; **ноћ је заклопила** ноц ше спущела, змеркло ше; **а)** *(умрети)* заврец очи **б)** *(заспати)* заспац, заджмуриц; ~ **очи некоме** *(бити присутан кад неко умре)* заврец очи дакому
заклопити се -им се заклопиц ше; заврец ше; склопиц ше
заклопни -а -о заклопни
заклопница *ж. оп.* **капак**
заклопотати -оħем < **клопотати**

заклоцати -ам < **клоцати**
закључавати (се) -ам (се) замикац (ше)
закључак -чка *х.* **1.** *лоґ. (суд; резиме)* заключенє, заключок, *рид.* висновок; **доћи до закључка** присц до заключеня; **2.** *(одлука)* одлука; **донети** ~ принєсц одлуку; **3.** *(свршетак)* закончене, конєц; ~ **школске године** закончене (конєц) школского рока; **4. а)** *(уговор)* контракт; **б)** *(уговора и сл.)* заключенє; ~ **мира** заключенє мира
закључан -чна -чно заключни, закончуюци, конєчни, дефинитивни, остатнї; **закључни биланс** заключни (закончуюци) биланс
закључати[1] -āм замкнуц; *(на краће време)* примкнуц
закључати[2] -āм *(прокључати)* почац врец, зоврец
закључати се -ам се замкнуц ше
закључење *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **закључити; 2.** *оп.* **закључак (1); 3.** *(мира, уговора и сл.)* заключенє; **4.** *(одлука)* одлука
закључивати -чујем **1.** заключовац; ~ **уговор** заключовац (правиц) контракт, контрачиц; **2.** *(посао)* догваряц, утвердзовац; **3**. одлучовац, ришовац
закључити -им **1.** *з розл. знач.* заключиц; ~ **по спољашњости** заключиц по вонкашньосци; ~ **седницу** заключиц схадзку; ~ **мир** заключиц мир; ~ **уговор** заключиц (справиц) контракт; законтрачиц; **2.** *(посао)* догвариц, утвердзиц; **3.** *(одлучити)* одлучиц, ришиц; ~ **већином гласова** одлучиц з векшину гласох
закључница *ж. тарґ.* заключнїца, контракт
закључно *присл.* заключно
закмезити -им зафинкац, почац финкац
закметити -им **1.** поставиц за бирова; **2.** *(учинити кметом)* закрипачиц
закметити се -им се **1.** постац биров; **2.** постац крипак, закрипачиц ше
закмечати -чим < **кмечати**
закнежити -им *и* **закнезити** -им **1.** *(учинити кнезом)* поставиц за княза; **2.** *(учинити сеоским старешином)* поставиц за бирова
закнежити се -им се *и* **закнезити се** -им се **1.** постац княз; **2.** постац биров
заковак -вка *х. оп.* **закивак**
закован -а -о **1.** *дїєсл. прикм.* < **заковати; 2.** *фиґ. оп.* **заклет (3)**
заковати -кујем **1.** *(клинцима)* заковац, приковац; *(ексерима)* прибиц; *(закивцима)* занїтовац; **2.** *фиґ. (учинити непомичним)* заковац, приковац; ~ **поглед у једну тачку** приковац попатрунок до єдней точки; **3.** *(оковати)* оковац, положиц до ланцох
заковати се -кујем се *(приковати се)* заковац ше, приковац ше; занїтовац ше
заковитлавати -ам **1.** *(бацати да се ковитла)* гаматляц, загаматльовац; **2.** закруцовац ше, починац ше круциц
заковитлавати се -ам се *оп.* **заковитлавати (2)**
заковитлати -ам **1.** *(бацити да се што ковитла)* загаматляц; **заковитлао је бомбу у бункер** загаматлял бомбу до бункеру; **2.** *(почети се кретати у ковитлацу)* закруциц ше, почац ше круциц
заковитлати се -ам се *оп.* **заковитлати (2)**
заковица *ж. оп.* **закивак**
заковрљати -ам *оп.* **заковрнути**
заковрнути -нем **1.** *(очима)* преврациц з очми; почац преврацац з очми; **2.** *(нагло се разболети)* нагло ше похориц, нагло ослабнуц; **3.** *(бркове и сл.)* закруциц
заковртати -рћем *нєзак. и част. ґу* **заковрнути**
заковрчати -ам *(увити у коврџе)* покруциц, направиц канджурки, поканджуриц, покандрасциц
заковрчити -им **1.** *(завити у страну)* обрациц, скруциц на бок; **2.** *оп.* **заковрчати; 3.** *оп.* **заковрнути (2)**
заковрчити се -им се **1.** *(учинити се коврчавим)* покруциц ше, поканджуриц ше, покандрасциц ше; **2.** *фиґ. (заметнути се)* настац, зявиц ше; зачац ше
заковрџати -ам *оп.* **заковрчати**
заковрџати се -ам се *оп.* **заковрчити се (1)**
заковрџити -им *оп.* **заковрчити**
закокодакати -дачем закоткодац
заколати -ам **< колати**
заколачити -им *(исколачити):* ~ **очи** вициriц очи
заколебати се -ам се почац ше колїмбац (колїсац, гойсац), заколїмбац ше, заколїсац ше, загойсац ше; постац нєодлучни, почац ше (себе) двоїц; постац нєсиґурни
заколенски -а -о *анат.* подколєнови
заколити -им **1.** *(обићи)* обисц, заобисц, обкеровац; **2.** *покр.* **а)** накласц тачки (колїки) ґу лози; **б)** *(оградити, окружити кољем)* оградзиц колїками
заколутати (се) -ам (се) < **колутати (се)**
закољ *х.* **1.** *(клање)* кланє, забивачка; **2.** *оп.* **покољ; 3.** *(пропаст)* препасц

закољак -љка *х.* место *(звич. под гарлом животинї)* на хторим ше колє; рана направена з клањьом
закомешати (се) -ам (се) < **комешати (се)**
закон *х.* **1.** закон; **кривични** ~ виновни закон; **донети нови** ~ принєсц нови закон; **закони природе** закони природи; **2.** *(обичај, ред)* обичай, звичай, шор, сокаш; **3.** *(вера)* вира, закон; **они нису нашег закона** вони нє нашей вири; **4.** *(обред венчања)* винчанє, пришага; **5.** *фиґ. (правне науке)* право, правни науки; ◊ **доћи у сукоб са законом** зражиц ше зоз законом; **кројити законе** скравац закони; **Нови (Стари)** ~ *рлґ.* Нови (Стари) завит; **нужда** ~ **мења** нужда закон меня; **ставити [из]ван закона** положиц звонка закона (поза закон); **ударити** ~ утвердзиц задаток (правило), обовязац ше; **човек од закона** *(човек који познаје и примењује законе)* чловек закону
законаковати -кујем *оп.* **законачити**
законар *х. оп.* **законик**
законачити -им остац ноцовац (преноцовац), остац на ноц
закони -а -о *оп.* **законит**
законик *х. арх.* **1.** закон; **2.** *(зборник закона)* законїк, кодекс [законох]
законит -а -о законїти; ~ **жена** законїта жена; ~ **развитак** законїти (закономирни) розвиток
законитост *ж.* законїтосц
законити се -им се *нєзак. покр.* винчац ше, пришагац ше
законодаван -вна -вно законодавни
законодавац -вца *х.* законодавец
законодавство *с.* законодавство
законозналац -лца *х.* законознавец
закономеран -рна -рно закономирни
закономерност *ж.* закономирносц
законописац -сца законописец
законост *ж. заст. оп.* **законитост**
законотворан -рна -рно *заст. (законодаван)* законодавни
законоша *х.* **1.** *оп.* **законодавац; 2.** *(онај који познаје и примењује законе)* чловек закону
законочувар *х.* чувар закона
законски[1] -ā -ō **1.** законски, законни; **2.** *(законит)* законїти
законски[2] *присл.* законски, законїто, по закону
законспирисати (се) -ишем (се) *(учинити (се) тајним)* законспировац (ше)
закоп *х. покр.* **1.** *(погреб)* хованє, погреб; **2.** *(рупа)* дзира, долїна, *заст.* яма*;* **3.** *(захват мотиком или ашовом):* **једним закопом извади десет кромпира** кед раз закопе, винє дзешец кромплї
закопавати -ам **1.** *(почињати копати)* починац копац, закоповац; **2.** *(затрпавати)* загартац, загребовац, закоповац; **3.** *(сахрањивати)* загребовац, ховац; **4.** *фиґ. (уништавати)* знїщовац, унїщовац, упрепасцовац; **5.** *(заснивати, градити)* сновац, правиц; ~ **тврђаву** правиц твердиню; **6.** *(загњуривати)* замурйовац, муряц, заривац
закопавати се -ам се *осн., фиґ.* закоповац ше
закопати -ам **1.** *(почети копати)* почац копац, закопац; **2.** *(основати ударивши темеље)* основац, поставиц (вдериц) фундаменти; **3.** *(затрпати)* загарнуц, загребац, закопац; **4.** *(сахранити)* загребац, поховац; **5.** *фиґ. (уништити)* знїщиц, унїщиц, упрепасциц; **6.** *(загњурити, завући)* зариц, вохпац, замуриц ◊ **жив закопан** заварти, одвоєни од швета; **закопано благо 1.** закопане благо; **2.** нєпознатей вредносци; ~ **нокат у ледину** нагло ше рушиц, схопиц ше, зобрац ше; ~ **таленат у земљу** *(не искористити свој таленат)* закопац талант до жеми; **не би ни ногом закопао** зместа би спаднул мертви
закопати се -ам се *осн., фиґ.* закопац ше
закопина *ж.* **1.** *(нечије власништво од старине)* фамилийни маєток (жем); **2.** *оп.* **закоп (2)**
закопистити се -им се **1.** *(укоренити се)* остац навше, пущиц корень; **2.** *фиґ. (заинтачити се)* почац робиц упрекосц, почац упрекосциц, упрец ше
закопитати -ам почац вирґац, завирґац
закопитити -им *(стећи)* здобуц, приобриц; змогнуц
закопитити се -им се *(утврдити се)* пущиц корень; утвердзиц ше; усалашиц ше
закопкати -ам < **копкати**
закопренити -им закриц (прекриц) зоз фатьолом
закопрцати се -ам се < **копрцати се**
закопчавати -ам **1.** капчац, закапчовац**; 2.** скапчовац
закопчавати се -ам се **1.** капчац ше, закапчовац ше**; 2.** скапчовац ше
закопчан -а -о **1.** *дїсл. прикм.* < **закопчати; 2.** *(суздржљив)* стримани, заварти, цихи; *(срамежљив)* затинчлїви, затинчени; ◊ **до грла** ~ пребарз стримани (заварти, цихи), зацати

закопчано *присл.* стримано
закопчати -ам **1.** закапчац; покапчац; **2.** *(саставити)* скапчац
закопчати се -ам се закапчац ше; покапчац ше; скапчац ше
закорављен -а -о скоравени, закоравени
закорак *х.* крочай, крок
закоракнути -нем *оп.* **закорачити**
закорачивати -чујем I. *нєпрех.* **1.** починац крачац, закрочовац, ступац; **2.** *фиґ.* заходзиц, закрочовац *(до рокох);* II. *прех.* *(прелазити)* преходзиц, прекрочовац
закорачити -им I. *нєпрех.* **1.** *(коракнути)* крочиц, закрочиц, ступиц; **2.** *фиґ. (зађи)* зайсц, закрочиц; ~ **у године** зайсц (закрочиц) до рокох; II. *прех. (прећи, прекорачити)* прейсц, прекрочиц
закоренити се -им се *(укоренити се)* закоренїц ше, розкоренїц ше, пущиц корен
закорењивати се -њујем се закореньовац ше, розкореньовац ше, пущац коренє
закореo -ела -ело **а)** тварди, стварднути, закоравени, скоравени; **б)** упарти; тварди; вельки; закоренєти; ~ **пијанац** велька пиянїца
закорети се -ри се *(добити кору)* закоравиц, скоравиц, стварднуц ше
закорлатити -им *(везати)* завязац, привязац *(напр. пса на штранджок, ремень)*
закоровити (се) -им (се) зароснуц *(до коровча, ґазу)*, закоровчиц ше
закорушити се -им се *оп.* **закорети се**
закос *х.* **1.** *(место са травом за кошење)* дєп, луки, пажица; **2.** *(нагиб)* нагнуце
закóсити[1] закōсим *и* **закасити** закосим **а)** унапрямиц зукосо; **б)** поставиц зукосо, нагнуц
закосити[2] закосим **1.** почац кошиц; **2.** *(са туђе њиве)* одкошиц
закосити се -им се **1.** *(дати се на кошење)* розкошиц ше; **2.** *взаєм. повр. фиґ. (крвно се завадити)* завадзиц ше на ножи
закосматити -им зароснуц *(з власами, шерсцу)*
закотвити -им *(усидрити)* укотвиц
закотити (се) -им (се) накоциц (ше)
закотрљати (се) -ам (се) < **котрљати (се)**
закоценути се -нем се *оп.* **заценити се**
закоцкати се -ам се почац ше коцкац, дац ше до коцки (коцканя)
закочити -им загамовац; забрензовац, забремзовац
закошавати[1] -шāвāм **а)** унапрямовац зукосо; **б)** поставяц зукосо, нагинац
закошавати[2] -шāвāм -ам **1.** починац кошиц; закошовац; **2.** *(са туђе њиве)* одкошовац
закрабуљити (се) -им (се) **1.** замаскир[ов]ац (ше); **2.** *(умотати се)* закруциц (ше), окруциц (ше)
закрајак -јка *х.* конєц, край
закрајинити -им *(заратити)* започац (звесц) войну
закраљити -им преглашиц за краля
закраљити се -им се преглашиц ше за краля, постац крал
закрасити -им украшиц, оквециц/оквициц
закратити -им забранїц, нє допущиц; нє дац
закратко *присл.* **1.** *(за кратко време)* за кратки час, на кратко **2.** *(убрзо)* пошвидко, нєодлуга; омало, докмало
закрачунати (се) -ам (се) *и* **закрачунити (се)** -им (се) заврец (ше), запрец (ше), замкнуц (ше) *(зоднука зоз желєзком, латку и под. за заверанє)*
закрвавити -им **1.** *(окрвавити)* закирвавиц, окирвавиц **2.** *фиґ. (обојити црвено)* зачервенїц; **3.** *(почети крвавити)* почац кирвавиц; **4.** *фиґ.* постац кирвави; почервенїц; ◊ ~ **очима** попатриц зоз закирвенима очми; нєприятельски попатриц
закрвавити се -им се закирвавиц ше, постац кирвави
закрвављен -а -о закирвавени, окирвавени, кирвави
закрвављено *присл.* закирвавено; злодїйски, нєприятельски
закрварити -им закирвавиц, почац кирвавиц
закрварити се -им се закирвавиц ше, постац кирвави
закрвити (се) -им (се) завадзиц ше на ножи
закрдити -им здобуц чупор статку
закрдити се -им се барз ше намножиц
закрекетати -ећем закрекетац, заґравчац; зґравчац
закренут -а -о *(тврдоглав, својеглав)* твардоглави, сам свой
закренути -енем I. *прех.* **1.** *(обрнути)* обрациц [на бок]; **2.** *(заврнути)* закруциц; ~ **врат (вратом)** закруциц шию; II. *нєпрех.* *(скренути)* скруциц; *(сврнути)* зайсц
закресати -ешем **1.** почац кресац, закресац; **2.** *(гране – подсећи)* орезац, окресац; **3.** *фиґ. (разбеснети се)* розбешнїц ше, розєсц ше
закресити (се) -им (се) зашвициц (ше), заблїщац (ше)

закреснути -нем **1.** *(креснути)* креснуц; **2.** *фиґ.* *(изрећи оштро)* скресац, оштро повесц; одрубац; люзнуц
закрет *х.* *оп.* **заокрет (1, 2)**
закретати -ећем *нєзак.* I. *прех.* **1.** *(обртати)* обрацац [на бок]; ~ **главу од кога, чега** обрацац главу на бок од дакого, дачого; **2.** *(завртати)* закруцац, закруцовац; ~ **врат/вратом** закруцац (закруцовац) шию; II. *нєпрех.* *(скретати)* скруцовац, круциц, меняц напрям
закретати се -ећем се **1.** обрацац ше; **2.** *оп.* **закретати** (II)
закречавање *с.* **1.** забильованє; **2.** *мед.* овапньованє
закречавати -ам *и* **закречивати** -чујем забильовац, биліц *(єдну часц)*
закречавати се -ам се *и* **закречивати се** -чујем се *мед.* овапньовац ше
закречити -им *(окречити један део)* забиліц, обиліц *(єдну часц)*
закречити се -им се *мед.* овапніц ше; **закречиле су му се жиле** овапнєли ше му жили
закрештати -тим < **крештати**
закржљавати -ам запшевац
закржљавити -им *оп.* **закржљати**
закржљалост *ж.* **1.** запшетосц; **2.** *мед.* висхлосц, замартосц орґанох
закржљати -ам запшец
закржњак *х.* *(закржљали остатак)* запшети остаток, рудимент
закривати -ам *(покривати)* закривац, прекривац; скривац, закланяц *(од попатрункох)*
закривити -им **1.** *(учинити кривицу)* схибиц, завиніц; **2.** *(искривити)* скривиц, викривиц
закривљеност *ж.* ~ **даске** *древ.* закривеносц дески
закривудати -ам **< кривудати**
закрилити -им **1.** закриц (заклоніц) зоз кридлами, вжац под кридла; заклоніц, скриц; **2.** *фиґ.* *(заштитити)* вжац под защиту, защициц, охраніц; **3.** *(полетети; запловити)* полєциц; запліівац; **4.** *(прекрити)* прекриц
закрилити се -ам се закриц ше; заклоніц ше; защициц ше, охраніц ше
закриљавати -ам **1.** закривац (закланяц) зоз кридлами, брац под кридла; закланяц, скривац; **2.** *фиґ.* брац под защиту, защицовац, щициц, охраньовац
закриље *с.* *(заштита)* защита, охрана
закринкати (се) -ам (се) замаскир[ов]ац (ше)
закрити -ујем *(покрити)* **а)** закриц, прекриц; **б)** скриц, заклоніц *(од попатрункох)*
закричати -чим закричац, скричац
закркљати -ам **1. < кркљати; 2.** *(проврети)* почац врец; почац булькац
закркнути -нем **1.** *(зачепити се)* заткац ше, забиц ше; **2.** *(запети, стати због сметње)* стануц, застановиц ше; запнуц
закрктати -ам *и* -кћем **1.** *оп.* **заграктати; 2. < кркљати (1); 3.** *оп.* **закрцкати**
закрљештити -им нагнївано попатриц; ~ **очима** почац преврацац з очми *(у гнїву, пиянству и под.)*
закрмачити -им *(упрљати мастилом)* направиц швиньку, замасциц (покапкац) з тинту
закрмељавити -им, **закрмељати** -ам *и* **закрмељити** -им **1.** *(добити крмељ у очима)* закаправиц; **2.** *фиґ.* забрудзиц ше
закрмити -им *(навалити као без памети)* наваліц [як без розума]
закрочивати -чујем *оп.* **закорачивати**
закрочити -им I *нєпрех***.** *оп.* **закорачити;** II *прех.* ~ **коња** шеднуц на коня, ошедлац коня
закрпа *ж.* **1.** плата; **2.** *фиґ.* *гандр.* *(нитков)* скаранїк, куйон ◊ **нашла врећа закрпу** яки єден таки други, яка дзирка така платка, нашли ше єднаки; **не бити ни** ~ нє буц анї блїзко; **свакој врећи бити** ~ *ир.* мишац ше до шицкого, буц у каждей мачанки запражка, буц у каждей запражки варежка
закрпати -ам *и* **закрпити** -им **1. а)** заплатац, поплатац; **б)** *(лонац)* подротовац, задротовац; **2.** *фиґ.* *(поправити; уредити)* виправиц; ушориц
закрпица *ж.* *дем.* платка
закрпљивати -љујем **1.** платац; **2.** *фиґ.* *(поправљати)* виправяц; ушорйовац
закрстити -им **1.** *(ставити крст место потписа)* положиц крижик; **2.** *(извршити обред крштења)* покресциц; **3.** *(посветити)* пошвециц
закртожити -им направиц нєшор, розвашариц
закруживати -жујем **1.** *(правити круг)* правиц круг; **2.** *(заобљавати)* заокруглььовац; **3.** *(опкољавати)* окружовац, обколєшовац
закружити -им **1.** направиц круг; **2.** *(заоблити)* заокругліц; **3.** чуц ше наоколо
закрутити -им **1.** *(укрутити)* стварднуц, затварднуц; **2.** *фиґ.* *(забранити*; *запретити)* забраніц; загрожиц

закрутити се -им се стварднуц ше, затварднуц
закрхати -ам I. *прех.* **1.** *(укуцати)* забиц; **2.** завяц *(зоз шнїгом);* II. *нєпрех.* **1.** почац ше валяц зоз треском, задрузґац; **2.** барз ше закашляц, захрапущиц
закрцати -ам < **крцати**
закрцкати -ам *дем.* **< крцкати**
закрчати -чим < **крчати**
закрченост *ж. тран.* закерченосц, нєпреходносц
закрчивати -чујем **1.** *(препречавати)* препречовац; *(гомилом)* закерчовац; ~ **пролаз** препречовац преход; **2.** *(заузимати простор стварима)* натреповац, затреповац; *(о људима)* гарнуц ше, гирчиц ше
закрчити -им **1.** *(препречити)* препречиц; *(гомилом)* закерчиц; ~ **пут** закерчиц драгу; ~ **врата** згарнуц ше (збиц ше) на дзверох; **2.** *фиґ. (зауставити у говору)* прервац/прервец, претаргнуц; **3.** *(заузети простор стварима)* натрепац, затрепац; *(о људима)* згарнуц ше, згирчиц ше
закрчити се -им се заглобиц ше, збиц ше у громади, згарнуц ше, згирчиц ше
закрчкати -ам < **крчкати**
закршити -им **1. < кршити; 2.** *(заломити)* заламац, одламац
закрштати -ам *нєзак.* **1.** *(стављати крст место потписа)* класц крижик; 2. *(извршавати обред крштења)* покресцовац, کресциц; **3.** *(посвећивати)* пошвецовац
закрштати се -ам се *(укрштати се)* крижац ше
закувавати -ам I. *прех.* **1. а)** класц вариц; **б)** вариц, готовиц; заварйовац; **2.** *(тесто)* мишиц, замишовац; **3.** *фиґ.* заплєтац, замервйовац; II. *нєпрех.* починац врец
закувавати се -ам се починац врец
закувати -ам **1. а)** *(ставити да се кува)* положиц вариц; **б)** *(скувати)* увариц, приготовиц; завариц; **2.** *(замесити)* замишиц; ~ **тесто** замишиц цесто; **3.** *нєпрех. (почети врети)* почац врец, зоврец; **4.** *фиґ. (спетљати)* заплєсц, замервиц; звесц; **он је закувао целу ствар** вон заплєтол (замервел) цалу ствар
закувати се -ам се почац врец, зоврец
закудравити -им I *прех.* покандрасциц; II *нєпрех.* постац кандрасти
закуживати -жујем затровйовац, заражовац
закужити -им затровац, заражиц
закука *ж. оп.* **окука**
закукати -ам < **кукати**
закукуљен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **закукуљити**; **2.** *фиґ. (увијен)* хтори ше лєм нагадує, нєпохоплїви
закукуљивати -љујем закривац з капулячу; (*умотавати*) закруц[ов]ац, загульовац
закукуљивати се -љујем се *осн. и фиґ.* закруцовац ше, загульовац ше
закукуљити -им закриц з капулячу; *(умотати)* закруциц, загуляц
закукуљити се -им се *осн. и фиґ.* закруциц ше, загуляц ше
закукурекати -ричем *и* **закукурикати** -ричем закукурикац, *коц.* закукуриґац
закулисни -а -о закулисни
закумити -им **1.** *(заклињући замолити)* замодлїц (запитац) преклїнаюци, пребог замодлїц (запитац); **2.** вжац за кума; ословиц зоз #куме#
закумити се -им се постац кум
закуњати -ам < **куњати**
закуп *х.* **1.** *(привремена употреба земље)* аренда; **дати земљу под закуп** дац жем под аренду; **2.** *(стана)* закуп; **дати стан под закуп** дац квартелпод закуп, видац квартель; **3. а)** *(цена закупа)* аренда; закупнїна; **б)** *(станарина)* квартелїна
закупац -пца *х. (онај који узима у закуп)* закупец; арендаш *(жеми); (закупац стана)* квартельош, жедляр
закупачки -а -о закупецки; арендашски; квартельошски, жедлярски
закупити -им **1.** *(узети у закуп)* закупиц, вжац под закуп; *(земљу)* вжац под аренду, арендовац; **2.** *(откупити)* одкупиц, купиц (*(звичайно польопривредни продукти)*
закупљивати -љујем **1.** закупйовац, брац под закуп; *(земљу)* брац под аренду, арендовац; **2.** *(откупљивати)* одкупйовац, куповац
закупни -а -о закупни
закупник *х. оп.* **закупац**
закупнина *ж.* закупнїна; аренда; квартелїна
закупнички -а -о *оп.* **закупачки**
закуподавац -вца *х.* закуподавец; арендодавец
закупштина *ж.* **1.** маєток вжати под закуп (аренду); жем вжата под аренду; **2.** *оп.* **закуп**
закурвати -ам *вулґ. (потрошити на неморалне жене)* прекурвиц
закурити -им **1.** *(наложити):* ~ **пећ** натопиц до пеца; **2.** *(ватру)* розложиц (розкласц) огень; **3.** *(задиманити)* запалїц, зафайчиц

закусак -ска *х.* **1.** *оп.* **залогај; 2.** *бот. оп.* **пискавац**
закусати -ам < **кусати**
закусити -им **1.** *(појести нешто мало)* заєсц, прехвациц; **2.** *покр.* накармиц дакого *(даваюци му до устох)*
закуска *ж.* **1.** закуска; **2.** *(ужина)* оловранти, заєданє
закутак -тка *(кут)* кут, куцик; заруцене место
закутан -тна-тно **1.** *(забачен)* заруцени; **2.** *(који се крије по ћошковима)* хтори ше скрива по куцикох; потайни, потаємни
закућити (се) -им (се) здобуц хижу (маєток), змогнуц ше
закућни -а -о *(који је иза куће)* за хижу; ~ **башта** заграда за хижу
закухати (се) -ам (се) *оп.* **закувати (се)**
закуцати -ам I. *прех. (укуцати)* забиц; ~ **ексер у зид** забиц гвозд до мура; II. *нєпрех. (почети куцати)* задуркац, почац дуркац; ~ **на врата** задуркац (почац дуркац) на дзвери; **срце му је закуцало** шерцо му задуркало
закучаст -а -о **1.** *(заврнут, кукаст)* скруцени (зогнути) нанїжей, кукасти; **2.** *(завојит)* полни круцинох, кривулькави, кривулькасти; **3.** *фиґ. (нејасан)* нєясни, вецейсмислови, поплєцени
закучити -им **1.** *(дохватити куком)* заквачиц; **3.** *фиґ. (окривити)* обвинїц; **4**. *(преварити)* спреведнуц
закучица *ж.* **1.** *(повод за спор)* повод (причина, вигварка) за зваду; **2.** *(замерка)* пригварка
закушљати -ам *покр.* **1.** *(замрсити)* замервиц, помервиц; зґубациц; **2.** *оп.* **закржљати**
залагаона *и* **залагаоница** *ж.* закладальня
залагаоничар *х.* власнїк закладальнї, закладальнїк
залагати[1] залажем *зак. (преварити)* спреведнуц, спревесц; ◊ ~ **глад** *(заварати глад)* загнац глад
залагати[2] залāжем *нєзак.* **1.** *(давати у залог)* закладац, давац як залогу, *заст.* заставяц; **2.** *(жртвовати)* жертвовац; **3.** *(јести помало)* заєдац; **4.** *(кога – хранити)* кармиц, давац єсц
залагати се[1] залажем се *зак.* спреведнуц ше, спревесц ше
залагати се[2] залāжем се **1.** *(заузимати се; трудити се)* закладац ше; ~ **за праведну ствар** закладац ше за праведну ствар; **2.** *(јести помало)* заєдац
залагач *х.* закладач
залагивати (се) -гујем (се) спреведац (ше)
залаз *х. оп.* **залазак**
залазак -аска *х.* **1.** *(залажење сунца)* заходзенє, заход, шеданє; **2.** *(крај; завршетак)* конєц, край; ~ **лета** конєц лєта; **3.** *(странпутица)* побочна драга
залазити -им **1. а)** *(доспевати иза чега)* заходзиц; **сунце залази** слунко заходзи; **б)** *(нестајати из вида)* нєставац, капац, щезовац; **в)** *(пролазити)* преходзиц; **2.** *(у шта)* уходзиц; **3.** *(о години, раздобљу и сл.)* **а)** заходзиц, уходзиц; **б)** наступац; **4. а)** *(ићи заобилазно)* керовац, обиходзиц, заобиходзиц; **б)** *(у разговор)* уходзиц, упущовац ше; ~ **у детаље** уходзиц до детальох; **в)** *(сврађати)* заходзиц; **г)** *(ићи редом)* исц шором; **5.** *(скретати, лутати)* скруцовац з драги, блукац
залазни -а -о *(који залази)* заходзаци
залазница *ж. оп.* **заштитница (2)**
залајати -јем почац брехац, забрехац; збрехнуц
залактити -им *(подбочити лактом)* наслонїц на локец, подопрец з локцом
залактити се -им се *(ослонити се лактом)* наслонїц ше (опрец ше) на локец, подопрец ше на руку *(зогнуту у локцу)*
залактица *ж.* **1.** *(подлактица)* рука, подлокцова часц руки; **2.** *(окука, завој)* круцина, круценє, скруцованє, кривина
заламати -ам **1.** *(одламати)* одламовац, заламовац, ламац; **2.** *(орезивати младице лозе)* орезовац; оламовац; **3.** *(о војничком строју и сл. – нагло мењати правац)* нагло скруцовац
заламати се -ам се *(одламати се)* одламовац ше, заламовац ше, ламац ше; **2.** *(повијати се под углом)* заламовац ше
заланчати -ам повязац з ланцом
залаптати -ам **< лаптати, хлаптати**
залармати -ам почац лярмац, залярмац; злярмац
залахорити -им *(почети пирити)* почац подувовац, почац цагац
залац -лца **1.** *(зао човек)* зли чловек; **2.** *мед. (црни пришт)* чарни пирщ, поколварови вред (Anthrax)
залаштити (се) -им (се) заблїщац ше, зашвициц ше, *заст.* залиґотац ше
залебдети *и* **залебдити** -им **< лебдети**
залеваоник *х. (посуда за заливање)* кантичка и под. за залїванє

залевати (се) -ам (се) *оп.* **заливати (се)**
залевача *ж.* кантичка (канта) за залїванє
залегати -ежем **1.** *(иза чега)* лєгац за дацо; **2.** *(бити довољан)* виставац, залєговац, буц досц
залегнути -нем **1.** *(лећи иза чега)* лєгнуц за дацо; **2.** *(бити довољан)* вистац, буц досц (достаточни) за дацо, залєгнуц дацо; **овај новац не би му за дуг залегао** тоти пенєжи нє би му нє були достаточни за длуство; **3.** *фиґ. (заузети се за некога)* заступиц дакого, завжац ше за дакого
залегнути се -нем се *(остати дуго лежати)* лєгнуц (спаднуц) до посцелї *(у хороти)*; остац лєжац
заледенити -им *оп.* **заледити**
залединити -им **1.** *(претворити у ледину)* охабиц жем парлогом (парлаґом), нє поорац (нє обробиц) жем *(же би за пар роки одпочинула);* **2.** *оп.* **залединити се**
залединити се -им се *(претворити се у ледину)* остац парлогом (парлаґом), остац нєпоорани (нєобробени) *(о полю)*
заледити -им *(замрзнути)* залядзиц, змарзнуц
заледити се -им се **1.** залядзиц ше, змарзнуц ше; **2.** *фиґ. (обуставити рад)* застановиц роботу
залеђе *с.* **1.** *(оно што је за леђима; леђа)* задок; хрибет; **2.** *фиґ. (ослонац, осигурање)* подпора, захрибце, обезпеченє, охрана; **имати добро** ~ мац добру охрану (подпору); **3.** *(оно што је иза нечега; позадина)* задок; позадина; **4.** *(задњи део, крај нечега)* задня часц, задня страна, конєц; **у залеђу 1914. године** на концу 1914. рока; **5.** *(крај)* край, предїл *(за даєдним другим крайом)*
залеђено *присл.* залядзено, жимно; як залядзени
залеђивати -ђујем залядзовац, змарз(ов)ац
залеђивати се -ђујем се **1.** залядзовац ше, змарз(ов)ац ше; **2.** *фиґ. (обустављати рад)* застановйовац/застановяц роботу
залеђина *ж.* **имати** [**добру**] **залеђину** мац [добру] охрану (подпору, захрибце)
залеђице *присл. (с леђа)* од (з) хрибта
залежати (се) -жим (се) **1.** *(устајати се)* устац ше; **2.** *фиґ. (дуго остати неактиван)* опущиц ше, запущиц ше
залелекати -ечем *(зајаукати)* заяйкац; зйойчац; зврещац; заволац до помоци
залелујати (се) -ам (се) **< лелујати (се)**
залемити -им зациновац
заленити се -им се *(постати лењ)* постац лєнїви, оподлїц, сподлїц, олєнївиц
залепетати -ам **1.** *(почети махати крилима)* почац трепац (биц), затрепац *(з кридлами)*; **2.** *(затреперити)* затрепециц
залепити -им **1.** залїпиц; **2.** *нар. (ошамарити)* прилїпиц, дац позауха, пляснуц; одоцац; **4.** *фиґ. (о погледу)* упрец, приковац; ~ **поглед** упрец (приковац) попатрунок ◊ **пљуни па залепи** зроб гоч як лєм най даяк стої
залепити се -им се залїпиц ше
залепљивати -љујем *нєзак. ґу* **залепити**
залепљивати се -љујем се *нєзак. ґу* **залепити се**
залепршати (се) -ам (се) **< лепршати (се)**
залести -езем *оп.* **заћи**
залет *х.* **1.** *пчол.* **а)** место злєтованя *(пчолох);* **б)** напрям лєценя (залєтованя) *(пчолох);* **2.** *(нагао лет)* залєт, розлєт; **3.** *(трк)* розбег, розгон, розлєт, залєт; **скочити из залета** скочиц з розбегу; **4.** *фиґ. (размах)* розмах; нагли розвиток; **5.** *техн.* залєт; ~ **асинхроног мотора** залєт асинхроного мотора
залетавати се -ам се *оп.* **залетати се**
залетати -ећем **1.** *(одлетати за нешто)* залєтовац, одлєтовац; **2.** *(летећи залазити)* заходзиц (скруцовац, заблуковац) лєтаюци; **3.** *(терати кога да лети)* наганяц лєциц; наганяц бежац
залетати се -ећем се **1.** *(почињати летети)* починац лєциц (лєтац); розбеговац ше, розлєцовац ше, розлєтовац ше, полєцовац, полєтовац; **2.** *(залазити)* заходзиц, заблуковац; **3.** *фиґ.* **а)** нагло упадовац; **б)** *(пренагљивати)* залєцовац ше/ залєтовац ше, *рид.* заганяц ше
залетвати -ам *и* **залетвити** -им *(оградити летвама; ударити летве)* оградзиц зоз латами; поприбивац лати, олациц
залетети -тим **1.** *(одлетети за нешто)* залєциц, одлєциц за дацо; **2.** *(летећи заћи)* зайсц (скруциц) лєтаюци, заблукац; **3.** *(натерати да лети)* нагнац лєциц; нагнац бежац; ~ **коња** нагнац коня бежац
залетети се -тим се **1.** *(почети летети; појурити)* почац лєциц (лєтац); розбегнуц ше, розлєциц ше, полєциц; **2.** *(заћи)* зайсц, заблукац; **3.** *фиґ.* **а)** *(нагло упасти)* нагло упаднуц; **б)** *(пренаглити)* залєциц ше, *рид.* загнац ше

залетити -им **1.** *(остати проводити лето)* остац на (през) лєто, почац препровадзовац лєто; **2.** *безос. оп.* **залетити се**
залетити се -им се *(о лету)* почац; **ове године се рано залетило** того року вчас почало лєто
залетиште *с. спорт.* розбеговалїще, розбеговалїско
залетни -а -о залєтни
зале́ћи[1] *и* **залећи** -ажем вилягнуц; запатиц
залећи[2] *и* **залаћи** залегнем *и* залежем *оп.* **залегнути**
зале́ћи се[1] *и* **залећи се** -ажем се **1.** *(излећи се, запатити се)* вилягнуц ше; запатиц ше; **2.** *фиґ. (појавити се)* зявиц ше, зачац ше
залећи се[2] *и* **залаћи се** залегнем се *и* залежем се *оп.* **залегнути се**
залећивати се -ћујем се *оп.* **залетати се**
залецнути се -нем се *(тргнути се)* таргнуц ше, порвац це/порвец ше
залечивати -чујем **а)** *(рану – зацељивати)* гоїц, вигойовац, залїчовац; **б)** *(привремено излечивати)* залїчовац
залечити -им **а)** *(рану – зацелити)* загоїц, вигоїц, залїчиц; **б)** *(привремено излечити)* залїчиц
залечити се -им се **а)** *(о рани)* загоїц ше, зароснуц; залїчиц ше; **б)** *(привремено се излечити)* залїчиц ше
залив *х.* залїв
заливадити -им задєпиц
заливати -ам **1.** *(поливати)* полївац; **2.** давац пиц *(звич. хорому або ранєтому)*; **3.** *(узимати пиће уз јело)* залївац; запивац; **4.** *(металом)* обивац, обкладац; **5.** *(преливати)* прелївац, залївац
заливача *ж. оп.* **залевача**
заливен -а -о **ћутати као** [**оловом**] **заливен** буц цихо як риба (як уша/вша у храсти, як миша у дзири, як нюня, як закляти)
заливни -а -о залїваци, залївни; ~ **систем** залїваца система
зализак *и* **зализак**[1] -иска *х. звич. мн.* **1.** *(зулуф)* батюшка, зулуф; **2.** прилїзани праменвласох; **3.** *(ћелавост на обе стране чела)* лисина на бокох чола
зализак[2] -иска *х.* фалат солї хтори статок лїзал
зализати -ижем **1.** почац лїзац; *(лизнути)* олїзнуц, олїзац; **2.** *(учинити глатким)* залїзац, вилїзац, прилїзац, вигласкац; ~ **косу** залїзац (прилїзац) власи; **3.** *покр.* настрадац, препаднуц
зализати се -ижем се **1.** *(о коси)* залїзац ше, вилїзац ше; **2.** *(налицкати се)* вицибриц ше, вилїзац ше; **3.** *фиґ. беш. (загладити се – о спору)* вигладкац ше, загладкац ше
зализивати -зујем *нєзак. ґу* **зализати**
зализивати се -ижем се **1.** *(о коси)* залїзовац ше, вилїзовац ше; **2.** *(лицкати се)* вицибровац ше, вилїзовац ше; **3.** *фиґ. беш. (заглађивати спор)* вигладковац ше, загладковац ше
зализнути -нем *(лизнути)* олїзнуц, олїзац
залистак -ска **1.** *(језичак)* язичок; **2.** *(преклопац)* преклоп; *(на џепу)* верх, патна; **3.** *(заперак)* фатюга; **4.** *анат.* лїсток; ~ **митрални** лїсток митрални
залистати -ам **< листати**
залити -ијем **1.** *(полити)* поляц; пополївац (*шицко)*; ~ **цвеће** поляц (пополївац) квеце; **2. а)** дац дакому пиц; **б)** *(после једења попити)* заляц; запиц; ~ **вечеру** заляц вечеру; **3.** *(металом)* обиц, обложиц; **5.** *(прелити)* преляц, заляц; ◊ ~ **жалост (тугу)** *(угушити пићем)* заляц жалосц (смуток); **сузама** ~ заляц зоз слизами; **ћутати (шутети) као заливен, као оловом заливен** *оп.* **заливен**
залити се -ијем се **1.** *(прелити се, напунити се)* заляц ше, обляц (ше), наполнїц ше; **очи му се залише крвљу** очи ше му наполнєли з креву; **лице јој се зали руменилом** твар єй обляло червенїдло; **2.** *(добро се напити уз јело)* добре ше напиц
залих *заст.* **1.** *присл.* **а)** *(забадава, без посла)* даремно, без роботи; **машине стоје** ~ машини стоя без роботи; **б)** *(сувише)* звишка, вецей; **имате ли коју столицу** ~ маце даєден карсцелвецеймаце даєден геверни карсцель; **2.** *прикм. оп.* **залишан**
залиха *ж.* залиха, резерва; вельке (нєпредате, нєпотрошене и под.) количество дачого; насклад, *рид.* запас; **залихе угља** вельки пасма (насклади) угля
залишан -шна -шно **1.** *(излишан)* даремни, нєпотребни; **2.** *(неискоришћен, слободан)* шлєбодни, геверни
залог *х. и* **залога** *ж.* **1.** *(ствар од вредности која се залаже)* залог, залога; **непокретна** ~ нєрухоми залог; **узети/узимати у** ~ вжац/брац до залогу, залоговац; **право залоге** *правн.* право залогу; **2.** *(уметак у књигу)* укладка; **3.** *(фоте)* фоти
залогај *х.* **1.** *(јела)* раз до устох, фалаток, *рид.* закусок; **2.** *(храна; хлеб)* єдзенє; хлєб; ◊

броји му сваки ~ чита му кельо раз вежнє до устох, чита му ложки, патри кельо поє, санує му и тото цо поє, аж би му з устох винял; **запело му ~ у грлу** стануло му у гарлє; **добар (мастан, велик)** ~ добри (масни, вельки) фалат(ок)

залогодавац -вца *х. правн.* залогодавец

залогопримац -мца *х. правн.* залогопримач

залогоровати -рујем залаґровац, затаборовац

залажити[1] заложим **1.** *(дати у залог)* заложиц, дац до залогу, *заст.* заставиц*;* ~ **имање** заложиц маєток; **2. а)** похасновац, анґажовац; **б)** *(жртвовати)* жертвовац; **3.** *(појести мало)* заєсц; **4.** *(кога – нахранити)* накармиц, дац єсц; ◊ ~ **веру (реч)** дац святочну обецунку (слово), (на) твардо обецац

залажити[2] заложим: ~ **ватру** розкласц/розложиц оген

заложити се -им се **1.** *оп.* **заложити (3); 2.** *(за нешто)* заложиц ше

заложни -а -о заложни, залогови; ~ **банка** заложна банка; ~ **право** *правн.* заложне право

заложница *ж.* заложнїца *(признанїца з хтору ше потвердзує дацо дате до залогу)*

залокотити -им замкнуц на (з) клатку

залом *х. (место прелома)* место преламаня, залам

заломак -мка *х.* **1.** заламана часц; **2.** *мн.* верхи лози

заломити -им **1.** *(одломити)* одламац; заламац; зламац; **2.** *(орезати младице лозе)* орезац, оламац; **3.** *(о војничком строју и сл.)* нагло скруциц; **4.** *(рукама, прстима)* заламац, почац ламац; **она заломи рукама** вона заламала руки (з руками); **5.** *(почети рђаво говорити)* почац ламац язик

заломити се -им се **1.** *(одломити се)* **а)** одламац ше; заламац ше; зламац ше; **б)** *(о шаргарепи и сл. при проређивању)* притаргнуц ше; **2.** *фиґ. (душевно се сломити)* зламац ше; **3.** *безос. (пасти у део – о судбини, срећи)* буц судзене, присц на дакого, заламац ше; **у рату је како се коме заломи** у войни як кому судзене (як на кого придзе)

заломљавати се -ам се *нєзак. ґу* **заломити се**

залоптити -им **< лоп(т)ити, липтати**

залуд *присл.* даремно, дармо, задармо; ~ **провести време негде** даремно (задармо) препровадзиц час даґдзе, одкулькац даґдзе

залудан -дна -дно **1.** *(узалудан)* даремни; ~ **робота** даремна робота; **2.** *(докон)* геверни, безроботни

залудети (се) -им (се) **1.** *(полудети; занети се)* ошалїц, пошалїц, одуриц, подуриц, похибиц; **2.** *оп.* **залудити**

залудити -дим **1.** *(довести до стања лудила):* **залудиће ме та деца** ошалїм (одурим, похибим) од тих дзецох; **2.** *(завести, обманути)* зашалїц, звирлїц

залудица *ж. оп.* **залудница (1)**

залудник *х. (докон човек, беспосличар)* геверни, даремнїк, безроботни

залудница *ж.* **1. а)** *(залудна ствар)* даремна ствар; **б)** *(беспосличење)* геверованє, дармованє; **2.** *(залудна жена)* даремнїца, геверна, безроботна

залудничити -им *(проводити време залудно)* нїч нє робиц, геверовац, препровадзовац час даремно (безроботно)

залудно *присл. оп.* **залуд**

залудњи -а -е *оп.* **залудан**

залудо *присл. оп.* **узалуд**

залуду *присл. оп.* **залуд**

залуђено *присл.* зашалєно

залуђивање *с.* **< залуђивати**

залуђивати -ђујем I *прех***. 1.** *(доводити до стања лудила):* **то га залуђује** од того ошалює (одурює); **2.** *(заводити, обмањивати)* зашальовац, звирльовац; II *нєпрех. (постајати луд)* одурйовац, ошальовац

залужити -им **1.** положиц до лугу *(скору при вирабяню)*; **2.** помасциц з лугом

залумповати се -пујем се почац мулатовац (лумповац)

залуњати -ам *(залутати)* заблукац, зайсц

залупан -а -о **1.** *(прикован, забијен)* приковани, прибити, заковани, забити; **2.** *фиґ. (заостао; занесен)* глупи

залупати -ам **1. < лупати; 2.** *(закуцати)* задуркац, залупкац; *(јако)* залопоциц

залупати се -ам се *фиґ. (претерано се заљубити)* барз ше залюбиц, залюбиц ше по уха, *беш.* затрескац ше

залупити -им **1.** *(затворити с треском)* лупнуц *(*вдериц, залупнуц) з дачим, нагло заврец дацо; ~ **врата** лупнуц з дзверми; **залупио је књигу** нагло завар кнїжку *(же аж пукло)*;**2.** *оп.* **залупити се залупити се** -им се *(затворити се с треском)* лупнуц; **врата су се залупила** дзвери лупли

залупкати -ам **< лупкати**

залупнути -нем *оп.* **залупити**
залутати -ам *осн., фиґ.* заблукац, *рид.* заблудзиц; *(лутајући доћи)* приблукац (ше); ◊ **залутала овчица** заблукана (страцена) овечка (овца); **залутали метак (куршум, зрно)** заблукана кулька
залу́чити[1] залучим **1.** *(одвојити)* одлучиц *(напр. ягнятка од овцох)*; **2.** *(здружити стоку ради заједничке бачије)* злучиц *(чупори, статок)*
залучити[2] -им положиц цибулї *або* цеску до єдзеня, засмачиц єдзенє з цибулю *або* цеском
заљескати (се) -ам (се) *(заблистати се)* заблїщац ше, блїснуц, зашвициц ше
заљубити се -им се **1.** *(у кога)* залюбиц ше до дакого, полюбиц дакого; **он се у њу заљубио** вон ше до нєй залюбел, вон ю полюбел; **2.** *взаєм. повр.* полюбиц ше, залюбиц ше; ◊ ~ **до ушију (преко ушију, преко главе), лудо, смртно** залюбиц ше по уха
заљубљеник *х.* залюбени *(до дачого)*, залюбенїк *(дачого)*
заљубљено *присл.* залюбено
заљубљив -а -о *(који се лако заљубљује)* залюбйоваци
заљубљивати се -љујем се залюбйовац ше
заљуљавати (се) -ам (се) загойсовац (ше), загомбовац (ше), заколїсовац (ше), загимбовац (ше), закивовац (ше)
заљуљати -ам загойсац, загомбац, заколїсац, загимбац, закивац
заљуљати се -ам се загойсац ше, загомбац ше, заколїсац ше, загимбац ше, закивац ше; заплянтац ше
заљутити -им **1.** *(зачинити љутим)* загорчиц, погорчиц; **2.** *фиґ. (постати оштар, љут)* постац оштри (щипаци, резаци); **студен је заљутила** жима постала оштрейша
заљутити се -им се загорчиц ше *(з горким єдзеньом)*
заљуштити -им почац чисциц (знїмац) лупу (лупку, скорку)
замавица *ж. покр. оп.* **вртоглавица**
замаглити -им **1.** *(прекрити маглом, замутити)* замолжиц, замолгавиц, прекриц з молгу; замуциц; **2.** *(задимити, запушити)* почац куриц, припалїц; закуриц; **дим је замаглио таваницу** дим закурел повалу; **3.** *фиґ. (побећи)* чмиґнуц, миґнуц, спарац
замаглити се -им се **1.** *(прекрити се маглом)* замолжиц ше, замолгавиц ше, прекриц ше з молгу; **2.** *(замутити се)* замуциц ше; **3.** *(о стаклу, огледалу)* орошиц ше, ошикац ше, ошлїжиц ше
замагљен -а -о **1.** замолжени, замолгавени, прекрити з молгу; **2.** *фиґ.* **а)** *(о очима, погледу)* мутни, замуцени; **б)** *(о разуму)* помуцени, замуцени; **3.** *(о стаклу, огледалу)* орошени, ошикани, ошлїжени
замагљивати -љујем *(прекривати маглом, замућивати)* замолжовац, замолговйовац, прекривац з молгу; замуцовац
замагљивач *х. техн.* замолговач
замађијавати -ам *(опчињавати)* зачаровйовац дакого, врачац (робиц) дакому
замађијан -а -о зачаровани
замађијати -ам *(опсенити, омађијати)* зачаровац дакого, наврачац (поробиц) дакому
замазанац -нца *х. и* **замазанко** *(прљавко)* мурцош; люштош
замазати -ажем **1.** *(премазати)* замасциц; **2.** *(запрљати)* замасциц, забрудзиц, збрудзиц; залюштац, злюштац; **3.** *фиґ. (заташкати)* затапшац, зашушкац; вигладкац; **4.** *фиґ. (подмитити)* подмасциц; ◊ ~ **коме очи** *(преварити кога)* зашлєпиц дакому очи
замазати се -ажем се замасциц ше, намасциц ше, забрудзиц ше, збрудзиц ше; залюштац ше, злюштац ше
замазивати -зујем **1.** *(премазивати)* замасцовац; **2.** масциц, брудзиц; люштац; **3.** *фиґ. (заташкавати)* затапшовац, зашушковац; вигладковац; **4.** *фиґ. (подмићивати)* подмасцовац
замајавати се -ам се забавяц ше, затримовац ше
замајати -јем *(омести, задржати у послу)* забавиц, затримац
замајати се -јем се *(забавити се)* забавиц ше, затримац ше
замајац -јца *х. техн.* замахнїк; ~ **мотора** замахнїк мотора
замак[1] *и* **замак** -мка *х.* замок, каштель
замак[2] *х.* **1.** *(завијутак)* круцина, кривина; **2.** **а)** *(сунца)* заходзенє, заход; **б)** *(дана)* конєц
замакати замачем **1.** *(стављати у течност)* мачац; **2.** *(веш)* мочиц
замакати се -ачем се **1.** *(зарањати се)* замурйовац ше, муряц ше, зачирйовац ше, чиряц ше; **2.** *(падати у течност)* мачац ше до дачого
замакнути -нем **1.** *(заћи)* зайсц; **замакли су за брдо** зашли за брег; **замакла је у године**

зашла до рокох; **2.** *(изгубити се из вида)* страциц ше з виду, нєстац; гет одисц; сцекнуц, умкнуц; **3.** *(стегнути)* сциснуц; **4.** *покр. (задавити; обесити)* задавиц; обешиц; ◊ ~ **за око** попачиц ше

замало *присл.* **1.** *(убрзо)* пошвидко, докмало, омало, нєодлуга; **изађе, па се ~ опет врати** вишол, та ше докмало заш врацел; **2.** *(кратко, за кратко време)* на (за) кратки час, на кратко; **постигнуто је примирје, али** ~ посцигнуте примирє, алє на кратки час; **3.** *(умало)* мало, лємцо нє

замалтерисати -ишем замасциц, замалтеровац

замама *ж.* **1.** *(мамац)* мамок, примамка; **2.** *(оно чиме се ко замами)* омамуньовач

замаман -мна -мно заносни, обчаруюци, прицагуюци, спокусни

замамити -им **1.** *(мамљењем привући)* прицагнуц, прилудзиц; **2.** *(очарати)* обчаровац, омамунїц, занєсц

замамљив -а -о *оп.* **замаман**

замамљивати -љујем **1.** *(мамљењем привлачити)* прицаговац, прилудзовац; **2.** *(очаравати)* обчаровйовац, омамуньовац, заношиц *(з красоту и под.)*

замамљиво *и* **замамно** *присл.* прицагуюцо, обчаруюцо, заносно

заман[1] *х. оп.* **земан**

заман[2] *присл. (залуд)* даремно, дармо, задармо

замандалити -им заврец, запрец, замкнуц *(капуру, дзвери и под. зоз древом, латку и под.)*

замандаљивати -љујем заверац, заперац, замикац *(капуру, дзвери и под. зоз древом, латку и под.)*

заманица *ж. ист.* помоц *(у коньох або людзох при цаганю ладьох)*

заманице *присл. оп.* **заман**

заманути -нем *оп.* **замахнути**

заманце *присл. оп.* **заман**

замарати -ам **1. а)** виставац *(од дакого, дачого)*; **духовни рад га замара** од духовней роботи вистава; **б)** трапиц, витрапйовац, вистановйовац/вистановяц; **немој да замараш очи** нє трап очи; **2.** *спец.* слабиц, вислабйовац

замарати се -ам се виставац

замаскирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* замаскир[ов]ац (ше)

замастити -им **1.** *(зачинити машћу)* положиц масци; ~ **јело** положиц масци до єдзеня; **2.** *(упрљати машћу)* замасциц, змасциц

заматати -ам **1. а)** *(увијати)* закруц[ов]ац, окруц[ов]ац, замотовац, обвивац; **б)** *(свеску, књигу)* закладковац; **2.** *фиґ. (говорити увијено)* круциц, викруц[ов]ац

заматорити -им остариц; устариц ше

замаћи -акнем *оп.* **замакнути**

замаукати -учем замравчац, заґравчац, замявкац, замявчац; почац мравчац (ґравчац, мявкац, мявчац)

замаукнути -нем змравчац, зґравчац, змявкац, змявчац

замах *х.* **1.** *(брз покрет за ударац)* замахнуце, замах, розмахнуце, розмах; **2.** *фиґ. (потез; акција)* рух, рушанє, акция; **3.** *(удар)* вдеренє; налєт; **једним замахом** з єдним вдереньом; **4.** *фиґ. (снага; полет)* моц, полєт, розмах; **у пуном замаху** у полним розмаху

замахати -ашем *и* -ам почац махац, замахац

замахивати -хујем **1.** *(чинити замахе)* замаховац, розмаховац (ше), вимаховац ше *(з руку, з ногу и под. або з даяким предметом у руки)*; **2.** *фиґ. (о ветру)* моцно дуц *(у налєтох)*

замахнитати -ам **1.** *(полудети)* пошалїц, ошалїц, одуриц, похибиц; **2.** *(разбеснети се)* розєсц ше, розбешнїц ше

замахнути -нем **1.** *(учинити замах)* замахнуц, розмахнуц (ше), вимахнуц ше; **2.** *фиґ.* **а)** *(налетети)* налєциц; **б)** *(добити полет)* достац полєт; почац (рушиц) з вельку моцу

замашај *х. оп.* **замах**

замашан -шна -шно **1.** *(велик, обиман)* вельки, обсяжни, *заст. рид.* дужи; **2.** *(значајан)* значни, важни

замашит -а -о *оп.* **замашан**

замашно *присл.* у значней (векшей) мири, значно

замашност *ж.* **1.** *(величина, обимност)* велькосц, обсяжносц; **2.** *(значајност)* значносц, важносц

замаштати -ам *(опчинити, занети)* обчаровац, занєсц; **замаштао ме је њен поглед** занєсли ме єй очи

замаштати се -ам се *(предати се маштању)* занєсц ше до мрийох (маштаня), замаштац ше

замашћивати -ћујем **1.** *(зачињавати машћу)* класц масци *(до єдзеня)*; **2.** *(прљати машћу)* масциц

замашћивач *х. техн.* замасцовач

замбак *х. бот. (љиљан)* лелия

замедити -им, **замедљати** -ам *и* **замедљити** -им помедовац, засладзиц (посладзиц) з медом
замеђашити -им *и* **замеђити** -им *(поставити међу, ограничити)* положиц меджу (ганчик), поганчиковац
замезетити -им *и* **замезити** -им *(мало појести као мезе)* заєсц
замекати -ечем **< мекати**
замекетати -еђем **< мекетати**
замена *ж.* **1.** *(давање за што друго)* замена, заменка, черанка; ~ **стана** замена (заменка) квартеля; ~ **играча** замена бавячох; **2.** *(заменик)* замена, одмена; **3.** *(смена)* змена; ~ **страже** змена стражи; **4.** *(накнада)* надополнєнє
заменик *х.* заменїк, заступнїк
заменити -им **1. а)** *(извршити замену)* заменїц; **б)** *(трампити)* зачерац, очерац, пречерац; **2.** *(одменити кога)* заменїц, одменїц; **3.** *(прихватити нечију дужност)* заменїц дакого, стануц за дакого; ~ **коме оца** заменїц дакому оца, стануц дакому за оца; ◊ ~ **главу** забиц нєприятеля скорей своєй шмерци
заменити се -им се **а)** *взаєм. повр.* заменїц ше**; б)** найсц себе замену (одмену)
заменица *ж.* **1.** *ґрам.* заменовнїк; **лична** ~ особни заменовнїк; **2. а)** заменїца, заступнїца; **б)** *оп.* **замена (2)**; ◊ **ићи у заменице** взаємно ше нащивйовац, ходзиц до взаємних нащивох, ходзиц єдни до других
заменички *и* **заменични** -а -о **1.** *ґрам.* заменовнїцки; **2.** заменїцки, заступнїцки
заменииштво *с.* заменїцтво, затупнїцтво
заменљив -а -о *и* **замењив** -а -о заменлїви, заменююци; ~ **стан** квартелза заменьованє
замењивати -њујем **1. а)** *(вршити замене)* заменьовац; **б)** *(трампити)* черац; **2.** *(одмењивати некога)* заменьовац, одменьовац
замера *ж. оп.* **замерка (1)**
замеравати -ам *оп.* **замерати (1)**
замеравати се -ам се *оп.* **замерати се**
замерало *х. и с. пей.* доганяч, пригваряч, предруцовач
замеран -рна -рно **1.** *(замашан)* досц вельки; **2.** *(који се истиче, знатан)* хтори ше з дачим визначує, значни, завидни; **писац има замерну објективност реалисте** писателше визначує з обєктивносцу реалисти; **3.** *(приметан)* обачлїви, видни
замерати -ам **1. а)** *(приговарати)* пригваряц, предруцовац, доганяц, вируцовац на очи; ґанчиц; **б)** *(узимати за зло)* брац за зле; **2. а)** *(запажати)* замерковйовац, збачовац, обачовац; **б)** *(почињати симпатисати)* починац любиц
замерати се -ам се *(коме)* **не воли да се замера некоме** нє люби же би ше на нього дахто гнївал (завжал), нє люби з(а)винїц дакому
замерачити (се) -им (се) зажадац, пожадац, достац волю (дзеку)
замерити -им **1. а)** *(приговорити)* пригвариц, предруциц, догнац, вируциц на очи; **б)** *(узети за зло)* вжац за зле; **2. а)** *(запазити)* замерковац, збачиц, обачиц; **б)** *(заволети)* полюбиц
замерити се -им се **1.** *(коме)* **због тог поступка замерио се пријатељу** з тим поступком виволал гнїв приятеля (завинєл приятельови), пре тот поступок приятелше на нього погнївал (завжал); **2.** *(погрешити у мери)* погришиц у мери
замерка *ж.* **1.** пригварка, предруценє, предруцованє, доганянє, вируцованє на очи; **оправдана** ~ оправдана пригварка; **2.** *покр. (роздор, свађа)* роздор, звада; ◊ **без замерке** *(не замерите)* нє вежце ми за зле, пребачце
замерљив -а -о **1.** хтори пригваря (предруцує, доганя); **2.** хторому мож пригвариц (предруцовац, доганяц)
замес *х.* ~ **теста** *пож.* загнєток цеста
замесивати -сујем *нєзак. и част. ґу* **замесити**
замесити -им **1. а)** *(начинити тесто)* замишиц, загнєсц; затрепац; **б)** вимишац (помишац) *(з чечносцу)*; **2.** *фиґ. (заподенути, закувати)* звесц, зурдзиц, замишиц, збаламуциц; ◊ ~ **гибаницу (кашу)** подвалїц, напакосциц; ~ **кућу** направиц роздор у хижи, завадзиц обисце
замéсти[1] -атем *(замесити житко јело)* замишиц; затрепац
замести[2] *и* **замести** -атем **1.** *(завејати – о снегу)* завяц, зафуркац; **2.** *(спречити)* зопрец, застановиц, онєможлївиц; **3.** *(метењем склонити)* замесц, одмесц; **4.** *фиґ. (однети)* однєсц; ◊ ~ **трагове** посцерац (зотрец, знїщиц) шлїди
замести се -етем се *(о трагу људи и сл.)* нєстац, страциц ше
заместити -им положиц, намесциц *(препречењє, замку и под.)*

замет[1] *х. варв. (незгода; труд)* нєзгода, нєволя, почежкосц; труд, напор, усиловносц
замет[2] *х. (нанесен снег)* наношенїско, нанєшенїско, громада шнїгу
замет[3] *х. оп.* **заметак**
заметавати -ам *оп.* **заметатизаметак** -тка *х. (мн.* -еци) **1.** *биол. (ембрион, клица)* зародок, зарод, ембрион; *(у јајету)* зарод; *(биљке)* ключка; **2.** *фиґ. (зачетак)* зачаток, початок; **3.** *покр. оп.* **нарамак**
заметан[1] -тна -тно *(који чини замет)*напорни, усиловни, чежки, нєприємни
заметан[2] *и* **заметан** -тна -тно *биол. (ембрионалан)* зародков[и], ембрионални; ~ **плочица** зародкова плочочка
заметати -ећем **1.** *(започињати)* започинац, розпочинац, зводзиц, зурдзовац; ~ **кавгу** зводзиц (розпочинац) зваду; **2.** *(затурати, скривати)* викруцац, прикривац, скривац; **ништа не замеће, но истину говори** нїч нє викруца, алє правду гутори; **3.** *фиґ. (траг)* сцерац, скривац; **4.** *(занемаривати)* занєдзбовац, заняговац; **5.** *(забацивати)* заруцовац; ~ **главом (главу)** заруцовац з главу; **6.** *(завејавати)* зафурковац; **7. а)** *(стварати клицу, заметак)* сходзиц, випуковац; вязац ше; **грашак слабо замеће зрно** грацок слабо сходзи; **б)** *(живо биће)* зачинац; **в)** *(почињати гајити)* починац ховац, запатйовац; **8.** *(правити котурове, омче, чворове)* правиц круги; вязац шильки (ґузли); **9.** *фиґ. (забацивати, заплитати)* заруцовац, заплєтац, преплєтац
заметати се -ећем се **1.** *(настајати као заметак)* **а)** *(о плоду, клици)* вязац ше, розвивац ше; **краставци се замећу** огурки ше вяжу; **б)** *(о живом бићу)* зачинац ше; **2.** *(настајати)* наставац, зявйовац ше, явяц ше; розпочинац ше, зачинац ше
заметити -им **1.** *(приметити)* обачиц, збачиц, замерковац; **2.** *(ставити примедбу)* пригвариц, дац заувагу, надпомнуц
заматљив[1] -а -о *(приметан)* обачлїви
заматљив[2] -а -о *оп.* **заметан**[1]
заметнути -нем **1.** *(свађу, причу и сл. – започети)* започац, розпочац, звесц, зурдзиц; ~ **кавгу** розпочац [зоз] зваду, звесц зваду; **2.** *(затурити, сакрити)* викруциц, прикриц, скриц; **3.** *фиґ. (траг)* посцерац, скриц; **4.** *(занемарити)* занєдзбац, занягац; **5.** *(забацити)* заруциц; **6.** *(завејати)* завяц, зафуркац, засипац; **7. а)** *(створити клицу, заметак)* зисц, випукнуц; завязац ше; **б)** *(почети гајити)* почац ховац, запатиц; **8**. **а)** *(омотати)* окруциц; **б)** *(свезати)* завязац; **9.** *фиґ. (забацити, заплести)* заруциц, заплєсц, преплєсц
заметнути се -нем се **1.** *(зачети се)* зачац ше; *(о плоду, клици)* почац ше розвивац, завязац ше, повязац ше; **лубенице су се заметнуле** ґереґи ше повязали; **2.** *фиґ. (настати)* настац, зявиц ше; зачац ше
замехурати -ам *и* **замехурити** -им **а) вода је замехурала** на води ше зявели ґомбульки, вода почала (у води почало) булькац; **б)** достац мехир (мехири); прекриц ше з мехиром (з мехирами)
замешанција *ж. и* **замешатељство** *с.* замишательство; гужва, нєшор, парада, баламута
замешати -ам **1.** *(смешати)* замишац; змишац, помишац; **2.** *оп.* **замесити (2)**
замешивати -шујем **1.** *(правити тесто)* замишовац, мишиц; затреповац; **2.** *фиґ. (заподевати)* започинац, зводзиц, зурдзовац
замигати -ам < **мигати**
замигољити (се) -им се < **мигољити (се)**
замијаукати -учем *оп.* **замаукати**
замилети -лим < **милети**
замилити се -им се *взаєм. повр. (заволети се)* полюбиц ше, попачиц ше єдно другому
замиловати -лујем **1.** *(заволети)* полюбиц, залюбиц ше; ~ **девојку** полюбиц дзивку, залюбиц ше до дзивки; **2.** *(помиловати)* погласкац
замиловати се -лујем се *взаєм. повр. (заволети се)* полюбиц ше, залюбиц ше єдно до другого
заминути -нем **1.** *(за што – заћи)* зайсц; склонїц ше; **сунце је заминуло за брежуљке** слунко зашло за брещки; **2. а)** прейсц коло дакого *або* дачого; **б)** препущиц, опущиц *(даяку нагоду)*; **3.** *фиґ. (оставити)* зохабиц, напущиц; **4.** *(о времену, звуку и сл.)* прейсц; **5.** *покр. (плен – захватити)* залапиц
замирати -рем **1.** *(полагано умирати)* умерац; поступнє нєставац; **2.** *(од страха, узбуђења и сл.)* замерац, заумерац
замиривати -рујем **1.** *(смиривати)* змирйовац, умирйовац; **2.** *покр. (накнађивати)* вимиряц, наплацовац, надополньовац, *заст.* (ви)нагрkörдзовац; **3.** *оп.* **замиривати се**
замиривати се -рујем се *(зарастати – о рани)* гоїц ше, зарастац

замирисати -ишем запахнуц; ◊ **замирисао на погачу (на тамјан)** *нар.* приблї̈жела ше му шмерц (кончина)

замòрити[1] замирим **1.** *(смирити)* змириц, умириц; **2.** *покр. (накнадити)* вимириц, наплациц, надополнїц, *заст.* (ви)нaградзиц; **3.** *оп.* **замирити се**

замòрити[2] -им *гип. поет. оп.* **замирисати**

замирити се -им се *(зарасти – о рани)* загоїц ше, зароснуц

замисао -сли *ж. (поет. и х.)* задумка

замислити -им **1. а)** *(представити у мислима)* задумац; **б)** *(оживети у сећању)* задумац, пригадац себе; **2.** *(смислити)* задумац, здумац; ~ **план** задумац план; **3.** *(усхтети)* зажадац, пожадац; ◊ **замисли!** *(замисли како је неваљао и сл.)* сцеш таке!задумай!

замислити се -им се задумац ше; *(дубоко)* заштудирац ше

замицати -ичем **1.** *(залазити)* заходзиц; **2.** *(губити се из вида)* трациц ше з виду, нєставац, щезовац; **3.** *(натицати)* здзивац; заквачовац

замицати се -ичем се **1.** *(нестајати)* нєставац, скривац ше; **2.** *покр. (вршити самоубиство вешањем)* вишац ше; ◊ **замичу му (се) очи за девојком** *(радо гледа девојку)* пачи ше му дзивка

замишљај *х.* задумка

замишљати -ам **1.** *(представљати у мислима)* задумовац; **2.** *(смишљати)* задумовац, здумовац

замишљати се -ам се задумовац ше; заштудировац ше

замишљен -а -о задумани; заштудирани

замишљив -а -о *(који се може замислити)* задумуюци, хтори мож задумац

замка *ж. (дат.* замци) **1.** *(направа за хватање дивљачи)* замка; ступка; мачка; шилька, *коц.* шилка; **2.** *(омча)* шилька, *коц.* шилка; **3.** *(клопка; превара)* замка, ступка; спреводзка; ◊ **пасти у нечију замку** *(бити преварен од неког)* спаднуц до дачиєй замки (ступки); **плести (правити, постављати, намештати) замке** плєсц (правиц, поставяц, намесцац) замки (шильки, галови), копац дакому долїк; **свезати на замку** завязац на ключку

замлад *х. мед. (младо ткиво на рани)* ґранулация, млада ткань

замладити -им **1.** подмладзиц; ошвижиц, обновиц; **2.** *оп.* **замладити се (1)**

замладити се -им се **1.** *(о рани)* залї̈чиц ше, загоїц ше, зароснуц; **2.** *(подмладити се)* подмладзиц ше, одмладнуц

замладник *х. мед.* ґранулом *(запалєне место коло хорого зубного кореня)*

замлађивати -ђујем **1.** *(подмлађивати)* подмладзовац; ошвижовац, обнавяц/обновйовац; **2.** *оп.* **замлађивати се (1)**

замлађивати се -ђујем се **1.** *(о рани)* залї̈човац ше, загойовац ше, гоїц ше, зарастац; **2.** подмладзовац ше, одмладзовац

замлазити -им **1.** *(пустити у млазу)* пущиц у шику (бризґу); пирснуц, чвиркнуц; **2.** *(нахранити музењем млека)* пущиц целє (баранче и др.) цицкац, надойчиц

замлата *х. нар. (будала)* дурак, дурґов, шалєняк

замлатарати -ам **< млатарати**

замлатити -им **1. < млатити; 2.** *(претући, убити)* побиц; забиц; **замлатио га бог** убил го швет; **3.** *(затупити)* затупиц

замлат(н)ица *ж. покр. (шамар)* **дати коме замлатицу** дац дакому позауха, пляснуц дакого

замлаћивати -ћујем **1.** затупйовац *(шекеру у процесу клєпаня)*; **2.** *(шамарати)* давац позауха, пляскац

замлаћивати се -ћујем се **1.** *(траћити време)* надаремно трациц час; (на)дурнї̈сто (нєозбильно) ше справовац; **2.** *(затупљивати се)* затупйовац ше

замлачивати -чујем злї̈цовац

замлачити -им *(начинити млаким)* злї̈цсиц

замлачити се -им се *(постати млак)* злї̈циц ше

замлечивати -чујем *нєзак. ґу* **замлечити**

замлечити -им **1.** *риб. покр.* замлєчиц*;* **2.** *(долити млека, зачинити млеком)* доляц млєка; **3.** наляц ше *(з млєком у фази зреца о зарну)*

замљаскати -ам *и* **замљацкати** -ам **1.** *(језиком или уснама)* зачамкац, почац чамкац; **2.** *(по блату и сл. – зашљапкати)* зачапкац

замњети -мнијем *и* -мним **1.** *(замрети, утихнути)* замрец, уцихнуц, зацихнуц; **2.** *(одјекнути)* одгукнуц, зазвучац, задзвонї̈ц

замодрети (се) -рим (се) *(постати модар)* побелавиц *(през.* -веєм)

замодрити -им *(учинити модрим)* забелавиц *(през.* -вим)

замолан -лна -лно *(пун молбе, молећив)* модляци

замолити -им **1. а)** замодлїц, *заст.* запитац; **б)** *(уз извињење)* препитац ше; **2.** *(возача, домаћина и сл. да кога прими у кола, у кућу и сл.)* припитац; припитац ше; **замолићу да те приме на преноћиште** припитам це на ноц; **замолили смо да нас узму на кола** припитали зме ше на коч

замолница *ж. правн.* молба *(єдного суда другому же би випитал даяку особу з подруча того суда)*

замомчавати -ам залеґиньчовац, починац тримац за леґиня, преглашовац леґиньом

замомчавати се -ам се залеґиньчовац ше, поставац леґинь

замомчити -им *(начинити неког момком)* залеґиньчиц, почац тримац за леґиня, преглашиц леґиньом

замомчити се -им се *(постати момак)* залеґиньчиц ше, постац леґинь

замонашити -им *(прогласити монахом)* замонашиц

замонашити се -им се *(ступити у монахе)* замонашиц ше

замор *х. (изнемоглост)* вистатосц; витрапеносц, зунованосц; ◊ ~ **материјала** *техн.* вистатосц материялу

заморан -рна -рно *(који доноси замор)* од хторого ше вистава, зунуюци, витрапююци; **овај рад је јако** ~ од тей роботи ше барз вистава

заморен -а -о вистати; зуновани, витрапени

заморити -им *(изазвати замор)* **путовање ме је заморило** од путованя сом вистал, путованє ме витрапело (вимучело)

заморити се -им се *(постати уморан)* вистац; зуновац, витрапиц ше, вимучиц ше

заморје *с. заст. (крај за морем)* заморє

замorљив -а -о хтори швидко вистава, виставаци

заморно *присл.* **то делује** ~ то дїйствує зунуюцо (витрапююцо)

заморски -а -о *(прекоморски)* заморски

заморче -ета *с. (мн.* -чад) *зоол., фиґ. (морско прасе)* морске праше (Cavia cobaзa)

замот *х.* **1.** *оп.* **омот; 2.** *(коверат)* ковертa; **3.** *(пакет; завежљај)* пак, пакет; зайда; чомов

замотавати -ам *оп.* **заматати**

замотавати се -ам се закруц[ов]ац ше, окруц[ов]ац ше; обвивац ше; замотовац ше

замотак -тка *х. (мн.* -оци) *оп.* **замот**

замотати -ам **1.** *(увити)* закруциц, окруциц; замотац; обвиц; *(одећом)* огуляц; **3.** *(свеску)* закладкац; **4.** *фиґ. (заварати)* спревесц, спреведнуц, скруциц

замотати се -ам се *(увити се*; *обавити се)* закруциц ше, окруциц ше; замотац ше; огуляц ше; обвиц ше

замотрити -им *(спазити)* збачиц, обачиц

замотуљак -љка *х.* **1.** *(завежљајић; пакетић)* пакецик; зайдичка; чомовчок; **2.** *(свитак)***:** ~ **хартије** скруцени папер

замотуљати -ам *дем. ґу.* **замотати**

замочити -им **1.** *(ставити у течност)* замачац; **2.** *(рубље)* намочиц

замочити се -им се **1.** *(заронити)* замуриц ше, зачириц ше; **2.** *(у нешто – пасти)* замачац ше, спаднуц

замразити -и *безос. (о мразу)* сциснуц, барз зажимнїц

замразити се[1] -им се *оп.* **замрзнути се**

замразити се[2] -им се **1.** *(омразити се)* зражиц ше, замержачиц ше, замержиц ше; **2.** *(постати мрзак)* обриднуц, зґадзиц ше; **замразио му се дуван** обриднул му доган

замрачење *с.* < **замрачити (се)**

замрачивање *с.* < **замрачивати (се)**

замрачивати -чујем **1.** *(чинити мрак)* зацемньовац; закривац (прекривац) з цмоту; **2.** *(смркавати се)* змеркац ше; **3.** *фиґ. (о лицу)* хмуриц ше

замрачивати се -чујем се *безос.* **1.** *(смркавати се)* змеркац ше; поставац цми, зацемньовац ше; **2.** *фиґ. (тмурити се)* хмуриц ше

замрачити -им **1.** *(начинити мрак)* зацемнїц, зацмиц; закриц (прекриц) з цмоту; **2.** *(смркнути се)* змеркнуц ше; **3.** *фиґ. (о лицу)* нахмуриц ше

замрачити се -и се *безос. (смрачити се, смркнути се)* змеркнуц ше; зацемнїц ше, зацмиц ше; **2.** *фиґ. (натмурити се* нахмуриц ше

замрдати -ам < **мрдати**

замрежити -им *(покрити мрежом и сл.)* прецагнуц галов (мрежу), прекриц з галовом (мрежу); ◊ ~ **рибу** обколєшиц рибу з галовом (мрежу)

замрети -ем **1.** *(престати живети)* замрец; нєстац; **2.** *(изумрети)* вимрец; **3.** *(од страха, јаког узбуђења и сл.)* замрец, премрец, заумрец; **4.** *фиґ. (утишати се – о звуку)* замрец, уцихнуц; ◊ **ствар је замрла** престало ше бешедовац о тим

замрзавање *с.* < **замрзавати (се)**

замрзавати -ам **1.** змарз(ов)ац, замарзовац; **2.** *(зашућивати)* занємйовац, зациховац, уциховац
замрзавати се -ам се **1.** *(слеђивати се)* змарз(ов)ац ше; **2.** *(уз нешто)* примарзовац (ше)
замрзети *и* **замрзити** -зим *(омрзнути)* замержиц, омержиц, знєнавидзиц, почац нєнавидзиц
замрзети се *и* **замрзити се** -им се *взаєм. повр.* замержиц ше, омержиц ше, знєнавидзиц ше, почац ше нєнавидзиц
замрзивач *х.* з(а)марзовач, змаржляк
замрзнути[1] -**нем** **1.** змарзнуц, замарзнуц; **2.** *(занемети, заћутати)* занємиц, зацихнуц, уцихнуц
замрзнути[2] -нем *оп.* **замрзети**
замрзнути се[1] -нем се **1.** *(следити се)* змарзнуц ше, замарзнуц (ше); **2.** *(уз нешто)* примарзнуц (ше); ◊ **замрзли су (се) кредити** *банк. (банке не исплаћују)* замарзли (ше) кредити
замрзнути се[2] -нем се *оп.* **замрзети се**
замркнути -нем **1.** *(смрачити се, смркнути се)* змеркнуц ше; зацемнїц ше, зацмиц ше; *(о ноћи)* спущиц ше; **2.** *(заноћити)* преноцовац, остац ноцовац; ◊ **замркао, а не свануо** *(о човеку који ноћу утече или нестане)* нєстало го, скапал
замрли -а -о **1.** *(изумрли; нестали)* вимарти; нєстати; **2.** *(обамро)* за(у)марти
замрлост *ж. (обамрлост)* за(у)мартосц
замрљати -ам *(упрљати мрљама)* замасциц; завлачиц, забрудзиц
замрмљати -ам *(прогунђати)* зажубротац, зажубронїц, зажубрац, замуркац; почац жубротац (жубронїц, жубрац, муркац); почац дудрец
замрморити -им **< мрморити**
замрса *ж. и* **замрсак** -ска *х. (замршеност)* замервеносц, заплєценосц, мервенїна
замрсити -им **1.** *(заплести)* замервиц, заплєсц; скудовчиц; **2.** *(збунити)* збунїц; **3.** *(промрмљати)* прежубротац, прежубронїц, прежубрац; ◊ ~ **ствар** замервиц (заплєсц, збаламуциц) ствар
замрсити се -им се **1.** *(заплести се)* замервиц ше, заплєсц ше; поґужлїц ше; зґубациц ше; скудовчиц ше; **2.** *(збунити се)* збунїц ше
замрћи -ркнем *(покр.* -рчем) *оп.* **замркнути**
замрцати -рчем *нєзак.* **1.** *(смркавати се)* змеркац ше; **2.** *(заноћивати)* оставац ноцовац, оставац на ноц
замрчати -чем *оном.* замурчац, почац мурчац; змурчац
замрчити -им *(зацрнити)* зачарнїц, замасциц з чарним
замршавати -ам **1.** *(заплетати)* заплєтац, замервйовац, мервиц; **2.** *(збуњивати)* збуньовац; **3.** *(мрмљати)* жубротац, жубронїц, жубрац
замршавати се -ам се **1.** *(заплетати се)* заплєтац ше, замервйовац ше, мервиц ше; **2.** *(збуњивати се)* збуньовац ше
замршај *х. оп.* **замрса**
замршен -а -о **1.** *дїєприкм. од* **замрсити (се); 2.** *(нејасан; сложен)* замервени, заплєцени, поплєцени; збаламуцени; ◊ **замршена црева** *мед.* замервенє черевох
замршено *присл.* замервено, заплєцено
замршивати се -ам (се) *оп.* **замршавати (се)**
замуж *присл. покр.* **поћи** ~ одац ше
замузгати -ам *(упрљати)* замасциц, завлачиц, забрудзиц
замузен -а -о **1.** *дїєприкм. од* **замусти; 2.** *фиґ. покр. оп.* **затуцан**
замука *ж.* **1.** заробок *(чежко заробени)*; **2.** *(оно што је мучно)***:** ~ **му је што они имају** болї го же вони маю; **мени је овде** ~ нєдобре ми ту; **3.** *(мука, труд)* мука, труд, трапеза
замукати -учем замурчац, заричац, почац мурчац (ричац); змурчац, зричац
замукивати -кујем *нєзак. ґу* **замукнути**
замукло *присл.* цихо, без словох
замукнути -нем I. *нєпрех.* **1.** *(заћутати)* зацихнуц, уцихнуц; **2.** *(престати, утишати се – о звуцима)* престац, уцихнуц, уцишац ше, уцишиц ше; II. *прех.* **3.** *(ућуткати)* учитнуц
замуљати -ам *и* **замуљити** -им виполнїц *(*прекриц) з мутлянку (з мульом)
замуљивати -љујем *нєзак. ґу* **замуљити**
замумлати *и* **замумљати** -ам < **мумлати, мумљати**
замумуљити -им **1.** *(замотати)* закруциц; **2.** *(у игри речи)* закруциц
замурдарити се -им се *(занемарити своју спољашњост)* запущиц ше, занєдзбац ше; постац люштави
замурити -им **1. а)** *(замочити; загњурити)* замачац; замуриц; зачириц; **б)** *(турити, гурнути)* вохпац; **2.** *(замотати)* закруциц, замотац
замусанац -нца *(ген. мн.* -наца) мурцави, мурцош

замусати се -ам се *(обично о лицу)* замурц(к)ац ше
замусти -узем **1.** *(музући пустити млаз млека)* видоїц; **2.** *оп.* **задојити**
замутити -им **1.** замуциц, змуциц; **2.** *фиґ.* **а)** *(пореметити)* загубиц, погубиц; **б)** *(помутити односе)* загубиц дачийо одношеня, завадзиц дакого; ◊ ~ **воду** замуциц воду; завадзиц людзох; виволац нємир; ~ **памет (некоме)** омамуніц дакого
замутити се -им се **1.** *(постати мутан)* замуциц ше, змуциц ше; **2.** *фиґ.* *(заплести се)* заплєсц ше, замервиц ше; **3.** *безос.* **а)** *(осетити вртоглавицу)* почувствовац же ше круци у глави; **б)** *(осетити муку, бол)* закруциц, почувствовац муку (боль); **замутило ми се у дробу** закруцело ми у жалудку, почувствовал сом муку (боль) у жалудку
замућено *присл.* замуцено, мутно
замућеност *ж.* замуценосц
замући -укнем *оп.* **замукнути**
замућивати -ћујем *нєзак.* *ґу* **замутити**
замућивати се -ћујем се *нєзак.* *ґу* **замутити се**
замуцати (се) -ам (се) почац ше загаковац
замуцивати -цујем *оп.* **замуцкивати**
замуцкати -ам *дем. од* **замуцати**
замуцкивало *х. и с.* тот хтори ше загакує, загаковач, загаковаци
замуцкивати -кујем загаковац ше
замуцнути -нем загакнуц ше
замучати -чим **1.** *(заћутати)* учитнуц, уцихнуц, зацихнуц; **2.** *(прећутати)* прецихнуц, нє повесц
замучити -им **1.** почац мучиц; **2.** *(нанети муке)* намучиц, натрапиц; **3.** *(зарадити)* заробиц (здобуц) з трапезу (з муку)
замучити се -им се **1.** *(потрудити се)* потрудзиц ше; натрапиц ше, намучиц ше; помучиц ше; **2.** *(добити порођајне болове)* достац болї *(пред пологом)*
замчица *ж. дем. од* **замка**
занавек, занавека *и* **занавеки** *присл.* *(заувек)* навше, занавше, навики
занављати -ам *(приновљавати, обнављати)* поновйовац, обновйовац
занављати се -ам се поновйовац ше, обновйовац ше
занаглити (се) -им (се) *(пренаглити)* пренаглїц, спонаглїц ше, барз (ше) попонагляц
занадити -им *заст.* *(заварити метал)* завариц, зашвайзовац
занат -ата *х.* ремесло; **зидарски** ~ мулярске ремесло; ◊ **дати на** ~ дац на ученє ремесла; **испећи (добро свој)** ~ *(знати свој занат)* знац (добре свою) роботу, випечиц (добре свойо) ремесло; **мајстор од заната** добри (схопни) майстор; **од заната** вивежбани, прави; **отићи на** ~ пойсц учиц ремесло; **по занату** *(који је нешто претворио у занимање)*: **љубавник по занату** любовнїк по занїманю (фаху, професиї); **терати (свој, стари)** ~ нє одступац од (своїх, старих) навикнуцох; **то му је** ~ то його робота
занатлија *х.* **1.** *(обртник)* ремеселнїк; **2.** *(човек од струке)* фаховец, майстор
занатлијски -а -о ремеселнїцки; ~ **задруга** ремеселнїцка задруґа
занатлијство *с.* *(занатлијски сталеж)* ремеселнїцке пасмо, ремеселнїцтво
занāтски[1] -ā -ō ремеселски, ремеселнїцки; ~ **производња** ремеселска продукция ~ **радионица** ремеселска роботня
занāтски[2] *присл.* фахово, професийно
занатство *с.* ремеселнїцтво, ремеселство
занашати (се) -ам (се) *оп.* **заносити (се)**
занедарје *с.* перши *(як часц шматох)*
занемареност *ж.* занєдзбаносц, заняганосц, запущеносц
занемарив -а -о занєдзбуюци, хтори мож занєдзбац
занемаривати -рујем занєдзбавац, заняговац, запущовац
занемаривати се -рујем се занєдзбовац ше, заняговац ше, запущовац ше
занемарити -им *(престати марити)* занєдзбац, занягац, запущиц
занемарити се -им се занєдзбац ше, занягац ше, запущиц ше
занемарљив -а -о *оп.* **занемарив**
занемело *присл.* занємено, нємо
занемети -мим **1.** *(постати нем)* занємиц, онємиц; **2.** *(заћутати)* зацихнуц, уцихнуц, занємиц; престац ше чуц; **3.** *(од изненађења)* заслупнуц, занємиц, онємиц; ◊ **занемела су уста (нечија)** зацихнул, занємел (дахто)
занемити -им *(учинити немим)* онємиц, занємиц
занемоћати -ам *оп.* **занемоћи**
занемоћи -огнем *(постати немоћан)* ослабнуц, ослабиц, страциц моц; *(разболети се)* похориц ше
занередити -им *(запрљати изметом)* завлачиц, овлачиц

занесвестити се -им се *(*онесвестити се) замлєц
занесен -а -о занєшени
занесенко *х. оп.* **занесењак**
занесеност *ж.* занєшеносц
занесењак *х.* занєшени, одушевени, занєшеняк, ентузияст, фанатик
занесењаштво *с.* занєшеносц, одушевеносц, ентузияз[е]м, фанатиз[е]м
занести -сем *оп.* **занети**
занет -а -о *оп.* **занесен**
занети -есем **1. а)** *(склонити, ставити иза нечега)* склонїц, положиц *(за дацо)*; **б)** *(заокренути)* занєсц, обрациц; **2. а)** *(однети)* однєсц, одцагнуц; **занела га је вода** однєсла го вода; **б)** *(повући)* поцагнуц, занєсц; **3.** *фиґ. (одушевити)* занєсц, обняц, одушевиц; **4.** *(затруднети)* остац самодруга, зачац; ~ **дете** зачац дзецко; **5.** *покр. (обманути)* спревесц; ◊ **занело га је вино** пияни є, напил ше **занети се** -есем се **1.** *(затетурати се)* заплянтац ше, затачкац ше, занєсц ше; **2.** *(у што – задубити се)* заглїбиц ше, унєсц ше, дац ше (*до дачого)*; **3.** *(изгубити се, онесвестити се)* страциц ше; страциц свидомосц; замлєц; **4.** *фиґ. (одушевити се)* занєсц ше, одушевиц ше з дачим; ◊ ~ **у сан** задримац; **занела му се глава** закруцело ше му у глави
зането *присл. оп.* **занесено**
занећати -ам **1.** навесц, нагвариц *(дакого же би дацо одбил)*; **2**. одбиц у дачийо мено
занећивати -ћујем *нєзак. ґу* **занећати**
занећкати -ам *оп.* **занећати**
занечистити -им *(запрљати)* завлачиц, забрудзиц
занечишћивати -им завлачовац, забрудзовац, брудзиц
занизати -ижем *(започети низање)* почац шоровац; *(нанизати)* пошоровац, нашоровац
занијекати -ечем **1.** *(порећи)* одрекнуц, порекнуц, одтаїц ше; **2.** *(одговорити одрично)* одвитовац одрекаюцо; **3.** *ґрам.* неґир[ов]ац
заникад[**а**] *присл.***: никад**[**а**] [**и**] **заникад**[**а**] *у помоцнєним значеню* нїґда пренїґда, *заст.* шога-нїґда
занимање *с.* **1. < занимати (се); 2.** *(професија)* занїманє, професия, *заст.* звание*;* **3.** *(привремено бављење)* занїманє, заняце, робота; **4.** *(војна обука)* занїманє, *заст.* еґзецир; **5.** *(интересовање)* интересованє, цикавенє
занимати -ам **1.** *(интересовати)* интересовац, цикавиц; *(копкати)* корциц; **2.** *(чиме – забављати)* забавяц; **3.** *заст. (запошљавати)* давац (обезпечовац) роботу дакому; анґажовац дакого
занимати се -ам се **1.** *(бавити се)* занїмац ше; **2.** *(за кога – интересовати се)* интересовац ше, цикавиц ше *(за дакого)*; **3.** *(чиме – забављати се)* забавяц ше; **4.** *заст. (бити запослен)* буц заняти
занимација *ж. франт.* забава
занимљив -а -о интересантни, цикави
занимљивост *ж.* интересантносц, цикавосц
зановет *ж.* **1.** *(приговор)* пригварка, пригварянє, доганянє; **2. а)** нєприємносц (*пре допите пригварянє*); **б)** *(сметња)* завадзанє; **3.** *оп.* **уродица**
зановеталац -аоца *х. и* **зановетало** *х. и с.* пригваряч, доганяч, дошпинтовач; закуция
зановетан -тна -тно **1.** з хторим єст вельо роботи; **2.** *(досадан)* допити, нєприємни; **3.** *оп.* **заметан**[1]
зановетати -ам *и* -ећем **1.** *(приговарати, закерати)* пригваряц, доганяц, дошпинтовац; **не зановетај као баба у болести** нє дошпинтуй як баба у хороти; **2.** *(брбљати)* бербляц, сплєтац (ше); **3.** *(некога, некоме – досађивати, сметати)* допивац, завадзац дакому; **што им зановећеш таквим ситницамаа** чом им допиваш з такима дробнїцами
зановетач *и* **зановеташ** *х. оп.* **зановеталац**
зановетљив -а -о **1.** хтори часто пригваря (доганя, дошпинтує), пригваряци, доганяци, дошпинтовaци; **2.** *(избирљив)* виберни, вибераци
зановетнути -нем пригвариц, догнац, подошпинтовац
зановити -им **1.** *(обновити)* обновиц; **2.** *(поправити)* оправиц
заноктица *ж.* **1.** *анат. (кожа око нокта)* занохцица; **2.** *мед. (гнојаво запаљење око нокта)* обишка
занос *х.* **1.** *(несвесно бунцање)* занєшеносц, занєшенє, занос; **проговорити као у заносу** прегвариц як у занєшеносци (як вошнє); **2.** *(одушевљење)* занєшеносц, одушевиє, возбудзенє, ентузияз[е]м, занос; **3.** *(задубљеност)* занєшеносц, задуманосц, заглїбеносц, занос; **4.** *пом. (угао скретања с курса)* заношенє

заносан -сна -сно **1.** заносни, одушевююци, возбудзуюци; **2. а)** *(привлачан)* заносни, прицагуюци; **б)** *(узвишен)* возвишени

заносити -им **1. а)** *(стављати иза нечега)* скланяц, класц *(за дацо)*; **б)** *(заокретати)* заношиц, обрацац; **2. а)** *(односити)* одношиц, одцаговац; **б)** *(повлачити)* поцаговац, заношиц; **3.** *фиґ. (одушевљавати)* заношиц, обнїмац, одушевйовац; **4.** *(затрудњивати)* оставац самодруга, зачинац; **5.** *покр. (обмањивати)* спреведац; **6.** *(о језику са страним изговором)* зацаговац, заношиц; ~ **на грчки** зацаговац на гречески; **7.** *фиґ. (о тону, мирису и сл.)* буц подобни, здогадовац; ◊ **глава ме заноси**, **заноси ме у глави** круци ше ми глава (у глави)

заносити се -им се **1.** *(љуљати се)* гойсац ше, кивац ше; плянтац ше, заношиц ше; **2.** *(у што – задубљивати се)* заглїбйовац ше, углїбйовац ше, уношиц ше до дачого; **3.** *(у болести)* нє буц при себе, трациц ше, трациц свидомосц; **4.** *фиґ. (одушевљавати се)* заношиц ше, одушевйовац ше з дачим

заноћавати -ам оставац ноцовац, оставац на ноц

заноћати (се) -а (се) *безос. (о ноћи – спустити се)* змеркнуц ше *безос.*, спущиц ше, наступиц, настац*;* **заноћало (се)** змеркло ше, спущела ше ноц

заноћивати -ам *оп.* **заноћавати**

заноћити -им **1.** *(остати преко ноћи)* преноцовац, остац ноцовац, остац на ноц; **2.** *безос. оп.* **заноћати (се)**

заноћити се -им се *оп.* **заноћити (2)**

занудити -им *(понудити)* понукнуц

зануждити се -и се *безос. (настати – о нужди):* **зануждило је** прицисла нас нужда, прицисло (на) нас

зањакати -ачем почац ричац, заричац *(о ослови)*

зањекивати -кујем **1.** *(порицати)* одрекац, порекац, одтайовац ше; **2.** *(одрично одговарати)* одвитовац одрекаюцо; **3.** *ґрам.* неґир[ов]ац

зањивити -им *(начинити њивом)* преорац; ~ **ледину** преорац луки

зањирити се -им се *(загледати се)* запатриц ше, упрец попатрунок

зањискати -ам *(зањиштати)* почац регочац, зарегочац; зрегочац

зањихати (се) -ам се *и* -ишем се загойсац (ше), загомбац (ше), загимбац (ше); заколїсац (ше); заколїмбац (ше); закивац (ше)

зањушити -им напахац, нанюхац; понюхац

зањушкати -ам < **њушкати**

зао зла зло *(одр.* зли; *комп.* гори) **1.** *(склон злу)* зли, нєдобри, пакосни; ~ **дух** зли дух; **2.** *(рђав)* нєдобри, слаби, подли, плани; ~ **година** подли рок; ◊ ~ **удес,** ~ **срећа (судбина, коб, звезда)** нєщесце; **бити зле воље** буц нєрозположени, буц подлей дзеки; **зле очи** *(урокљиве очи)* зли очи; **зле ћуди** *(о човеку)* наровни/норовни, злей норови; **зли језици** *(људи који воле сплетке)* зли язики; **зло ми је** нє добре ми; **знам га као злу пару** знам го лєм по злу; **имати** ~ **срце на кога** буц нагнївани, гнївац ше, бочиц ше на дакого; **мрка капа,** ~ **прилика** чежко же то може висц на добре; **од зла оца а од горе мајке** найгорши людзе; **поћи по злу путу** *(почети живети рђавим животом)* рушиц по нєдобрей драги; **стварати (уносити) злу крв** створяц (уношиц) зваду (нєрозположенє); **у** ~ **час** у нєзґодним чаше; **у** ~ **доба** *(касно)* позно, нєскоро; **зли грч** *мед.* зли корч, тетанус

заобадати се -ам се **1. < обадати се**; **2.** *(помамити се)* розбешнїц ше, розєсц ше

заобилажење *с. и* **заобилазак** -аска *х.* заобиходзенє, обиходзенє, керованє

заобилазан -зна -зно *(који заобилази)* заобиходзаци, заобиходни *(звич. о драги);* керуюци; **заобилазним путем** по заобиходзацей (заобиходней) драги

заобилазити -им заобиходзиц, обиходзиц, керовац

заобићи -иђем **1.** *(проћи иза или око чега)* обисц, заобисц, обкеровац; **2.** *фиґ.* заобисц, обкеровац

заоблачан -чна -чно *(небески)* нєбесни, нєтужемни

заоблити -им заокруглїц

заоблити се -им се заокруглїц ше, пополнїц ше, постац округли (полни)

заоблица *ж.* праше, баранче и под. порихтане за рожен*або* упечене на рожню

заобличити -им *(уобличити)* дац форму, оформиц

заоблучити се -им се *(савити се у лук)* зогнуц ше до луку

заобљавати -ам заокругльовац

заобљавати се -ам се *(постајати обао, пун)* заокругльовац ше, пополньовац ше, поставац округли (полни)

заобљен -а -о **1.** *дієприкм.* < **заоблити (се)**; **2.** *(облих црта, линија)* заокруглєних (округлих) рисох (линийох), округласти, заокруглєни, округли; **3.** *фиґ. (заокружен)* заокружени, цалосни

заобљивати (се) -љујем (се) *оп.* **заобљавати (се)**

заобртати -рћем *нєзак. (мењати нечему правац кретања)* обрацац

заова *ж.* мужова шестра

заовић *и* **заовичић** *х. (заовин син)* мужовей шестри син

заовична *ж. (заовина кћи)* мужовей шестри дзивка

заоглавити -им **1.** *(ставити оглав)* положиц (здзац) кефетик *(коньови и под.);* **2.** *фиґ. (зауздати)* зазубадлац

заогрнути -нем **1.** заруциц, закриц; ~ **шињел** заруциц шинєл на себе; **2.** *фиґ. (прекрити)* прекриц, закриц, обвиц

зоагрнути се -нем се **1.** заруциц на себе, закриц ше; **заогрну се бундом** заруцел бунду на себе; **2.** *фиґ.* прекриц ше, закриц ше, обвиц ше

заогрњивати (се) -њујем (се) *оп.* **заогртати (се)**

заогтавати -ам *оп.* **заогртати**

заогртати -рћем **1.** *(чиме)* заруцовац, закривац; **2.** *фиґ. (прекривати)* прекривац, закривац, обвивац

заогртати се -рћем се **1.** заруцовац на себе, закривац ше; **2.** *фиг.* прекривац ше, закривац ше, обвивац ше

заодевати -ам **1. а)** *(облачити)* облєкац; **2.** *фиґ.* **а)** *(прекривати)* прекривац, закривац, облєкац, обношиц, обцаговац; **б)** давац форму, оформйовац, витворйовац

заодевати се -ам се **1. а)** облєкац ше; **2.** *фиґ.* **а)** прекривац ше, закривац ше, облєкац ше, обношиц ше, обцаговац ше; **б)** доставац форму, оформйовац ше, витворйовац ше

заоденути -нем **1. а)** *(обући)* облєчиц; ~ **децу** облєчиц дзеци; **2.** *фиґ.* **а)** *(прекрити)* прекриц, закриц, облєчиц, обнєсц, обцагнуц; **б)** дац форму, оформиц, витвориц

заоденути се -нем се **1. а)** облєчиц ше; **2.** *фиґ.* **а)** прекриц ше, закриц ше, облєчиц ше, обнєсц ше, обцагнуц ше; **б)** достац форму, оформиц ше, витвориц ше

заозбиљно *присл.* озбильно, наозай; ~ **је почела да се забавља с момком** заведла ше з леґиньом

заоквирити -им **1.** *(уоквирити)* заправиц, зарамиковац, зарамиц; **2.** *(чинити оквир око чега)* твориц (буц) рамик коло дачого

заоколити -им **1.** *(опколити)* обколєшиц, обколїц; **2.** *(обићи)* заобисц, обисц, пойсц наоколо, обкеровац; **3.** *(почети говорити изокола)* почац колєшиц, почац гуториц оддалєй

заоколишавати -ам **1.** *(опкољавати)* обколєшовац, обкольовац; **2.** *(обилазити)* заобиходзиц, обиходзиц, исц наоколо, керовац; **3.** *(говорити изокола)* колєшиц, гуториц оддалєй

заоколишати -ам *оп.* **заоколити**

заокренути -нем **1.** *(начинити заокрет, савити)* обрациц, скруциц; ~ **удесно** скруциц направо; **2.** *(заврнути)* **а)** *(славину)* закруциц, заврец; **б)** *(шраф)* закруциц, зашрубовац; *(кључ)* обрациц; ◊ ~ **врат**[**ом**] *(убити)* закруциц шию

заокренути се -нем се *(окренути се)* обрациц ше

заокрет *х.* **1.** *(завој, савијутак)* круцина, кривина; **2.** *(промена правца)* пременка напряму, круценє, скруцованє; *(заокретање)* обраценє, обрацанє; **3.** *фиґ. (прекретница)* заобраценє, заобрат; ~ **у политици** заобрат у политики

заокретан -тна -тно ~ **пресек** *метал.* заобрацени пререз

заокретати -ећем **1.** *(чинити заокрет, савијати)* обрацац, скруцовац, круциц; **2.** *(славину)* закруцовац, заверац; *(шраф)* закруцац, закруцовац; *(кључ)* обрацац

заокретати се -ећем се *(окретати се)* обрацац ше

заокруглити -им **1.** *(учинити округлим)* заокруглїц; **2.** *(допунити)* заокружиц; дополнїц; ~ **суму** заокружиц суму; ~ **мисао** заокружиц (дополнїц) думку

заокруглити се -им се **1.** *оп.* **заоблити се**; **2.** *(допунити се)* заокружиц ше; дополнїц ше

заокругљен -а -о **1.** заокруглєни, пополнєни, заокружени; **2.** *(потпун, уобличен)* подполни, цалосни, оформени, заокружени; ~ **поглед на свет** заокружени попатрунок на швет

заокругљивати -љујем **1.** *(чинити округлим)* заокругльовац; **2.** *(допуњавати)*

заокружовац; дополньовац; ~ **мисао** заокружовац (дополньовац) думку

заокругљивати се -љујем се **1.** *оп.* **заобљавати се**; **2.** *(допуњавати се)* заокружовац ше; дополньовац ше

заокружавати (се) -ам (се) *оп.* **заокруживати (се)**

заокружен -а -о **1.** заокружени; *(обухваћен)* облапени; *(опкољен)* окружени, обколєшени; **2.** *(заокругљен)* заокруглєни; заокружени; **3.** *(потпун, уобличен)* подполни, цалосни, оформени, заокружени

заокруживати -жујем **1. а)** *(чинити круг)* заокружовац, правиц круг; **б)** *(погледом, очима)* облапяц; **в)** *(опкољавати)* окружовац, обколєшовац; **2.** *(заокругљивати)* заокругльовац; заокружовац

заокруживати се -жујем се **1.** заокружовац ше; *(о кругу)* оформйовац ше, правиц ше; **2.** *(заокругљивати се)* заокругльовац ше, поставац округли

заокружити -им **1. а)** *(начинити круг)* заокружиц, направиц круг; **б)** *(погледом, очима)* облапиц; ~ **погледом празну салу** облапиц з попатрунком празну салу; **в)** *(опколити)* окружиц, обколєшиц; **2.** *(заокруглити)* заокруглїц; заокружиц; ~ **банковни конто** заокружиц банкови конто

заокружити се -им се **1.** заокружиц ше; *(о кругу)* оформиц ше, направиц ше; **2.** *(заокруглити се)* заокруглїц ше, постац округли

заокука *ж. (кривина)* круцина, кривина

заокупиран -а -о: **бити** ~ **послом** буц уробени

заокупити -им **1.** *(потерати у гомили)* зогнац (позберац) дакого до громади и пойсц з нїм; одогнац; **чобани заокупише овце и пођоше на испашу** югаше зогнали (позберали) овци до чупора и пошли з нїма на пашу; **2. а)** *(опколити)* обколєшиц, обколїц, окружиц; **б)** *(спопасти, напасти)* нападнуц, навалїц; **заокупише ме питањима** нападли на мнє з питанями; **3.** *(обузети, испунити)* обняц, виполнїц; **заокупила га је жалост** обняла го жалосц; **4.** *(заузети, запосести)* завжац; залапиц, освоїц; придобиц; ~ **сто у ресторану** завжац стол у ресторану; ~ **нечије срце** освоїц дачийо шерцо; **5.** *(почети)* почац; **ако заокупи лоше време** кед почнє бридка хвиля; **6.** *(ухватити)* влапиц; **заокупила их киша** влапел их диждж; **7.** *(обухватити)* облапиц; ~ **погледом** облапиц з попатрунком

заокупити се -им се *(забавити се чиме)* занєсц ше; ~ **се послом** занєсц ше до роботи, уробиц ше

заокупљати -ам **1.** *(терати у гомили)* гонїц, гнац**;** зганяц дакого до громади и исц з нїм даґдзе; **2. а)** *(опкољавати)* обколєшовац, обкольовац, окружовац; **б)** *(спопадати)* нападац, навальовац; **3.** *(обузимати)* обнїмац, виполньовац; **4.** *(заузимати, освајати)* заберац, залапйовац, освойовац; придобивац; **5.** *(почињати)* починац; **6.** *(хватати)* влапац; **7.** *(обухваћати)* облапяц

заокупљивати -љујем *нєзак. оп.* **заокупљати**

заокупљен -а -о < **заокупити (се)**

заоминути -нем **1.** прейсц коло дачого; **заоминуше једно брдо** прешли коло єдного брега; **2.** *нар. поет. (заменити)* заменїц

заонда *присл. (у оно време, онда)* теди, у тим чаше

заопуцати -ам *беш.* **1.** *(заинтачити)* упрец ше, почац вше єдно исте (випитовац ше, бешедовац, твердзиц и под.); **2.** *(пожурити)* попонагляц

заопучити -им *оп.* **заопуцати**

заоравати -ам **1.** *(почињати орати)* починац орац; **2.** *(орањем затрпавати)* заорйовац; угориц; ~ **ђубре** заорйовац гной; ~ **стрњику** угориц сцернянку; **3.** *(узоравати)* преорйовац, орац; **4.** *(у туђу земљу)* заорйовац, одорйовац; **5.** *фиґ. (ићи далеко)* забраздовац, далєко исц, превершовац; **6.** *етн.* оборйовац, оградзовац з ораньом *(напр. валал пре даяку хороту)*

заорати -ем **1.** *(почети орати)* почац орац; **2.** *(орањем затрпати)* заорац; *(стрњику)* зугориц; **3.** *(поорати, узорати)* преорац, поорац, зорац; **4.** *(у туђу њиву)* заорац, одорац; **5.** *фиґ. (отићи далеко)* забраздац, забраздзиц, далєко пойсц, превершиц; **6.** *етн.* оборац, оградзиц з ораньом *(валал пре хороту и под.)*

заорити (се) заори (се) одгукнуц, зачуц ше

заоставина *и* **заоставштина** *ж. (наследство)* нашлїдство, *рид.* спадщина

заостајати -јем **1.** *(не стизати)* заоставац; **2.** *(остајати)* оставац, затримовац ше; **3.** *(каснити)* пожнїц, заоставац; **сат ми заостаје** годзинка ми заостава

заостанути -нем *оп.* **заостати**

заостао -ала -ало **1.** *дієприкм.* **< заостати**; **2.** *(несавремен)* заостати; **производимо на ~ начин** продукуєме на заостати способ

заостатак -тка *х. (мн.* -аци, *ґен.* -така) **1. а)** остаток, заостаток; **б)** *(заостао посао)* нєпоробена робота, заостаток; **в)** *(неисплаћено дуговање)* нєвиплацене (нєвимирене) длуство, остаток; **2.** *(траг из прошлости)* остаток; **заостаци феудализма** остатки феудализма; **3.** *(кашњење)* пожнєнє, заоставанє; **бити у заостатку с послом** пожнїц (заоставац) з роботу

заостати -анем **1.** заостац; ~ **за неким** заостац за даким; **2.** *(остати)* остац, затримац ше; ◊ ~ **за временом** заостац за часом

заошенути -нем *оп.* **заошијати**

заошијавати -ам **1.** *(заносити на страну)* заношиц, заруцовац, закруцац, скруцовац; **бура заошијава таласе** буря заноши габи; **2.** *(заковитлавати)* махац коло себе, махац доокола з дачим; нарабяц з дачим; ~ **сабљом** махац коло себе зоз шаблю; **ветар заошијава крило прозора** витор нарабя з кридлом облака; **3.** *(бацати тамо-амо витлајући)* руцац, гаматляц, шпуряц, шмаряц геваль-тамаль; **4.** замаховац, починац махац

заошијавати се -ам се **1.** *(заносити се у страну)* заношиц ше, закруцац ше, зогинац ше (скруцовац) на бок; банац ше *(при ходу)*; фариковац *(при швидким бежаню)*; **2.** *(добијати замах)* доставац замах

заошијати -ам **1. а)** *(дати чему други правац)* занєсц, заруциц; **б)** *(скренути)* скруциц; ~ **са правца** скруциц з напряму; **2.** замахнуц коло себе, замахнуц доокола з дачим; **3.** *(бацити снажно)* моцно руциц, загаматляц, шпуриц, шмариц

заошијати се -ам се **1.** *(занети се у страну)* занєсц ше, заруциц ше; скруциц; забанац ше *(при ходу);* зафариковац *(при швидким бежаню);* **2.** *(добити замах)* достац замах

заошинути -нем **1.** *оп.* **заошијати**; **2.** *(ошинути бичем)* чмигнуц, витнуц, утнуц

заошинути се -нем се *оп.* **заошијати се**

заоштравати -ам **1.** *(чинити оштрим)* оштриц; *(оловку, колац)* заструговац; *(врх нечега)* закончисцовац; заструговац; **2.** *фиґ. (погоршавати)* заоштровац, поострровац, погоршовац

заоштравати се -ам се **1.** *(постајати оштар)* поставац оштри, оштриц ше; заструговац ше; закончисцовац ше; **2.** *фиґ. (погоршавати се)* заоштровац ше, поострровац ше, погоршовац ше, поставац чежки, поставац напарти

заоштрен -а -о **1.** *дієприкм.* < **заоштрити (се)**; **2.** *фиґ. (затегнут)* заоштрени, напарти; **заоштрени односи** заоштрени одношеня

заоштрити -им **1.** *(начинити оштрим)* наоштриц; *(оловку, колац)* застругац; *(врх нечега)* закончисциц; застругац; **2.** *фиґ. (погоршати)* заоштриц, поострриц, погоршац

заоштрити се -им се **1.** *(постати оштар)* постац оштри, наоштриц ше; застругац ше; закончисциц ше; **2.** *фиґ. (погоршати се)* заоштриц ше, поострриц ше, погоршац ше, постац чежки, постац напарти

заоштрљити -им *(зашиљити)* закончисциц; застругац

заоштрљити се -им се **1.** *(накострешити се)* набуриц ше; **2.** *(зашиљити се)* закончисциц ше

запад *и* **запāд**[1] *х.* **1.** *(страна света)* заход, *заст.* заход слунка; **2.** *(залазак сунца)* заход, заходзенє; ~ **сунца** заход (заходзенє) слунка; **3.** *(земље западне Европе)* Заход*;* **4.** *(западни ветар)* заходни витор; ◊ **Дивљи** ~ Дзиви заход *(заходни часци ЗАД-а);* **од истока до запада** у цалей жеми, по цалим швеце, од востоку по заход

запад *и* **запāд**[2] *ж. (осоје)* **у западу** у хладку, на месце дзе нєт слунка

западати -ам **1. а)** *(падати иза чега)* падац за дацо; **б)** *(о Сунцу и Месецу)* заходзиц; **2.** *(упадати)* упадац, упадовац; лєзнуц, залєзовац; **точкови су западали у блато** колєса лєзли до блата; ~ **у невоље** упадац (упадовац) до нєвольох; *(залутавати)* заблуковац; **3.** *(о снегу)* падац; **4.** *(о ноћи)* спущовац ше; змеркац ше; **5.** *(кога, коме)* припадац; **6.** *(постављати заседу)* поставяц стрежиско; *(сакривати се)* скривац ше, скланяц ше; **7.** *(коштати)* коштац; ◊ ~ **у дугове** загружовац ше (лєзнуц) до длуствох

западни -а -о заходни; ◊ ~ **црква** заходна церква; **Западни Словени** Заходни Славянє

западно *присл.* заходно

западнути -нем *оп.* **запасти**

западњак *х.* заходняк *(1. заходни витор; 2. чловек зоз заходу)*

западњачки -а -о заходняцки; ~ **цивилизација** заходняцка цивилизация

запажај *х. оп.* **запажање (2)**

запажање *с.* **1.** обачованє, замерковйованє; **2.** *(примедба)* замеркованє
запажати -ам обачовац, замерковйовац
запажачки -а -о *(који запажа)* хтори обачує (замерковює), обачуюци, замерковююци
запажен -а -о **1.** *дїєприкм.* **< запазити**; **2.** *(који скреће пажњу)* замерковани
запажљив -а -о **1.** *(који се може запазити)* обачлїви, хтори мож обачиц (замерковац); ~ **осмех** обачлїви ошмих; **2.** *(који добро запажа)* замерковююци, хтори добре замерковює (обачує)
запазити -им **1.** *(уочити)* обачиц, замерковац; **2.** *(запамтити)* замерковац, запаметац; **професор је запазио ученика** професор замерковал школяра; **3.** *(заволети)* полюбиц; **мој отац те је запазио као свог сина** мой оцец це полюбел як свойого сина; **4.** *(напоменути)* замерковац, обачиц, надпомнуц; **5.** *(припазити)* примерковац
запазити се -им се *взаєм. повр. (заволети се)* полюбиц ше
запајати -ам **1.** *(давати коме да пије)* давац пиц дакому*; (напајати)* напавац дакого*;* **2.** *фиґ. (инспирисати)* инспировац
запајати се -ам се *(инспирисати се)* инспировац ше; заношиц ше
запакати -ачем *(о паткама)* заґравчац, зарапкац, почац ґравчац, почац рапкац
запакирати -ам *и* **запаковати** -кујем запаковац
запала *ж. оп.* **запаљење (2)**
запалангати -ам заврец, запрец *(капуру, дзвери и др. з крижним желєзом, древом и под.)*
запалити -им I. *прех.* **1.** *з розл. знач.* запалїц; ~ **кукурузовину на њиви** запалїц кукуричанку на полю; ~ **ватру** запалїц огень; ~ **мотор** запалїц мотор; ~ **срца** *фиґ.* запалїц шерца; ~ **масу** *фиґ.* запалїц масу; **2.** *(светло)* зашвициц, запалїц; ~ **лампу** зашвициц лампу; ~ **свећу** запалїц швичку; **3.** *(зажарити)* запалїц, розчервенїц; **пламен му запали образ** огенму розчервенєл лїцо; **4.** *фиґ.* **а)** *(разбуктати)* розбовчац; ~ **љубав** розбовчац любов; **б)** *(рат, револуцију)* дзвигнуц, звесц; **5.** *(цигару и др.)* запалїц, припалїц; почац куриц, закуриц; ~ **цигарету** припалїц циґаретлу; ~ **лулу** запалїц пипку; **запалио је** почал куриц, припалєл; **6.** *(осветлити)* ошвициц; **7.** *(опалити)* штрелїц *(зоз огньового оружия);* II. *нєпрех.* **1.** *(пожурити)* попонагляц, прилапиц ше; ~ **по послу** прилапиц ше до роботи; **2.** *(наићи, ударити – о невремену)* наисц, присц, буц; ◊ ~ **ватру** [**на огњишту**] засновац дом, пристановиц ше, оженїц ше, одац ше; ~ **коме свећу** буц при даким кед умера, запалїц дакому швичку
запалити се -им се **1. а)** *(упалити се)* запалїц ше, влапиц ше, почац гориц; **б)** *(засијати)* заблїщац ше, зашвициц ше; **в)** *(зажарити се)* зачервенїц ше, розчервенїц ше; **2. а)** *(облити се руменилом)* почервенїц; **б)** *(бити у запаљењу)* запалїц ше; **цело тело се запали** цале цело ше запалєло; **3.** *фиґ.* **а)** *(разбуктати се)* розбовчац ше, настац; **запалила се полемика** настала (розбовчала ше) полемика; **б)** *(узбудити се)* возбудзиц ше; **в)** *(одушевити се)* одушевиц ше, зограц ше за дацо*;* **г)** *(побунити се)* дзвигнуц ше, побунїц ше, завойовац
запалуцати -ам **< палуцати**
запаљење *с.* **1.** *дїєсл. мен.* **< запалити (се)**; **2.** *мед.* запалєнє; ~ **плућа** запалєнє плюцох; ~ **слепог црева** запалєнє шлєпого черева
запаљив -а -о **1.** *(који пали)* запалююци; **2.** *осн., фиґ. (који се може запалити)* запалїви, запалююци; ~ **бомба** запалїва бомба
запаљивати (се) -љујем (се) *нєзак. и част. ґу* **запалити (се)**
запамтити -им запаметац; **запамтићете ви мене!** запаметаце ви мнє!; **добро запамтите!** вежце себе на розум! добре запаметайце!; ◊ **неће од неког добро** ~ нє прейдзе з даким добре; **ово се није запамтило** то ше нїґда нє случело, таке ище нє було
запамтљив -а -о **1.** *(који се може запамтити)* хтори мож запаметац, паметлїви; **2.** *(који добро памти)* паметаюци, паметаци, хтори добре памета
запамћење *с.* **1.** паметанє; **2.** *мн. (успомене)* памятки
запамћивати -ћујем паметац
запанути -нем *оп.* **запасти**
запањено *присл.* барз зачудовано (нєсподзивано), запрепасцено, заслупнуто
запањивати -њујем *(веома зачуђивати, запрепашћивати)* барз чудовац, барз нєсподзивйовац, запрепасцовац, заслупйовац
запањивати се -њујем се барз ше чудовац, барз ше нєсподзивйовац, запрепасцовац ше, заслупйовац

запањити -им *(веома зачудити, запрепастити)* барз зачудовац, барз нєсподзивац, запрепасциц, заслупнуц

запањити се -им се барз ше зачудовац барз ше нєсподзивац, запрепасциц ше, поражиц ше, заслупнуц

запањујући -а -о *(који запањује)* запрепасцуюци, заслупююци, барз чудуюци, барз нєсподзивююци, поражуюци

запапрен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **запаприти**; **2.** *фиґ.* **а)** *(претеран*; *одвећ скуп)* прейґмирни; пребарз вельки, превельки; пребарз драги; **б)** *(непристојан)* нєпристойни; ~ **прича** нєпристойна приповедка

запаприти -им **1. а)** *(зачинити паприком)* попаприґовац; **б**) *(зачинити бибером)* попопровац; **2.** *фиґ. (коме)* запражиц, запопровац, загорчиц; ◊ ~ **(коме) чорбу** направиц дакому вельку нєприємносц, запражиц, загорчиц дакому

запапричити -им *оп.* **запаприти (1.а)**

запара *ж.* **1.** *(спарина)* запара, спройносц, спрой; **2.** *(устајао ваздух, задах)* устати, чежки воздух, чежки (нєприємни) запах; сопух; ◊ **наћи се у запари** буц у нєприємним положеню

запаравати -ам сипац врацей води до дачого, запарйовац

запаравати се -ам се **1.** *(превлачити се паром – о стаклу и сл.)* зноїц ше, ошиковац ше; **2.** *(почињати испуштати пару)* починац ше випарйовац; **3.** *(испаравати се)* випарйовац ше

запаран -рна -рно *(пун запаре)* спройни

запарати -ам **1. < парати**; **2.** *(начинити огреботину)* запарац, задрапнуц, зарипац

запаривати (се) -рујем (се) *оп.* **запаравати (се)**

запарина *ж. оп.* **запара**

запарити -им *(прелити врелом водом)* усипац врацей води до дачого, запариц

запарити се -им се **1.** *(превући се паром)* озноїц ше; ошикац ше; **2.** *(почети пуштати пару)* почац ше випарйовац; **3.** *(испунити се загушљивим ваздухом)* виполнїц ше з давяцим (спройним) воздухом

запарложеност *ж.* запущеносц, занєдзбаносц

запарложити -им **1.** ~ **њиву** *(пустити њиву да зарасте у коров)* охабиц польо парлаґом; **2.** *фиґ.* занєдзбац, запущиц

запарложити се -им се **1.** *(остати необрађен – о њиви)* остац парлаґом; **2.** *фиґ.* занєдзбац ше, запущиц ше

запарно *присл.* спройно

запасати -ашем **1.** *(опасати)* опасац; *(припасати)* припасац; **2.** *(опколити)* обколєшиц, обколїц, окружиц; **3.** *(задобити)* здобуц, достац, добиц; **4. а)** *(заузети)* залапиц, завжац, освоїц; **б)** *(досегнути; доспети)* досягнуц; сцигнуц, дойсц; **в)** *фиґ. (обузети)* обняц, залапиц; **запаса га нека снага** обняла го якаш моц, достал якуш моц

запасивати -сујем **1.** *(опасивати)* опасовац; *(припасивати)* припасовац; **2.** *(опкољавати)* обколєшовац, обкольовац, окружовац; **3.** *(задобијати)* здобувац, доставац, добивац; **4. а)** *(заузимати)* залапйойвац, заберац, освойовац; **б)** *(досезати; доспевати)* досяговац, сциговац, доходзиц; **в)** *(обузимати)* обнїмац, залапйовац

запасти[1] -аднем **1. а)** *(пасти иза чега)* спаднуц за дацо; **б)** *(о Сунцу и Месецу)* зайсц; **сунце је запало** слунко зашло; **2. а)** *(у шта – упасти)* упаднуц; **б)** *(залутати)* заблукац; **в)** *(доспети)* достац ше, сцигнуц, присц; **3.** *(о снегу, падавини)* спаднуц, нападац; **запао је дубок снег** спаднул (нападал) глїбоки шнїг; **4.** *(о ноћи)* спущиц ше; змеркнуц ше; **запала је ноћ** спущела ше ноц; **5.** *(кога, коме – припасти)* уйсц ше; достац; припаднуц; **запало га је нешто новаца** достал дакус пенєжи; **6.** *(поставити заседу)* поставиц стрежиско; *(сакрити се)* скриц ше, склонїц ше; **7.** *(коштати)* коштац; **запашће много новаца ова кућа** тота хижа будзе коштац вельо пенєжи; ◊ ~ **за око** *(бити запажен, свидети се)* буц замеркован и, попачиц ше; ~ **у клопку** найсц ше у замки (у ступки); ~ **у шаке некоме** *(доћи под нечију власт)* присц под дачию власц (руку), спаднуц до гарсцох дакому; ~ **у дуг** загружиц ше (залєзнуц) до длуства; ~ **у невољу** найсц ше у нєволї

запасти[2] *и* **запа̄сти** запасем почац пасц

запат *и* **запатак** -тка *х.* **1.** *(животиња за приплод)* запат, файта; **оставити за** ~ охабиц за запат (на файту); **2.** *(приплод)* приплод, файта

запатити -им **1.** *(почети гајити)* почац ховац, запатиц; *(одгајити)* одховац, виховац; **2.** *(гамад, болест и сл. – добити)* достац; ~ **ваши** достац вши

запатити се -им се *(намножити се)* намножиц ше, звесц ше

запаћати -ам *и* **запаћивати** -ћујем **1.** починац ховац, запатйовац; ховац; **2.** *(стицати)* здобувац, змагац

запаучинати (се) -ам (се) *и* **запаучинити (се)** -им (се) прекриц (ше) з павучину

запах *х. и* **запаха** *ж.* **1.** *(мирис)* пах, запах; **2.** *(задах)* смрод; сопух

запахати -ам *оп.* **запахнути**

запахивати -хујем **1.** видавац запах, пахнуц; обнїмац (виполньовац) зоз запахом, пахняциц; **2.** *фиґ.* обнїмац, виполньовац

запахнути -нем **1.** *(пустити из себе мирис)* видац запах, запахнуц; обняц (виполнїц) зоз запахом; **2.** *фиґ. (обузети)* обняц, виполнїц

запахњивати -њујем *оп.* **запахивати**

запацкати -ам **1.** *(запрљати)* замасциц, забрудзиц, завлачиц; заквацкац *(з капками єдзеня и под.);* **2.** *фиґ.* **а)** *(неуредно урадити нешто)* люштаво, нєшорово, нєпорядно зробиц; **б)** *(утрти трагове)* посцерац шлїди

запашњача *ж. покр. (опасач)* пас, ремень, *заст.* пояс

запаштати -ам *и* **запашћати** -ам *(почињати постити)* починац посциц

запев *и* **запевак** -вка *х. муз.* зашпив *(фраза або кричанє на початку текста хтори ше шпива)*

запеваља *ж. (нарикача)* нарикачка

запéвати[1] запевāм *нєзак.* **1.** *(нарицати; плакати)* нарикац; яйкац; плакац; **2.** *(певати)* шпивац

запевати[2] -āм *зак. (почети певати)* почац шпивац, зашпивац

запевка *ж.* **1.** *(нарицаљка)* жалобна (нарикаца) писня; **2.** *(нарицање)* нариканє

запевушити -им **<** **певушити**

запевчити се -им се постац когут, виросңуц *(о курчецу)*; *фиґ.* виросңуц, постац леґин

запек *х. и* **запека** *ж. оп.* **затвор (5)**

запенити -им **1.** *(изазвати пене)* запенїц, спенїц; **2.** **а)** *(пустити пене)* запенїц ше, спенїц ше; **б)** *фиґ. (разбеснети се у говору)* розбешнїц ше

запенити се -им се запенїц ше, спенїц ше

запенушати (се) -ам (се) *(пустити пену)* запенїц ше, спенїц ше

запенушено *присл. осн., фиґ.* запенєто, спенєто

запенушити (се) -им (се) *оп.* **запенушати (се)**

запепелити -им посипац *або* загарнуц з ґаром (з пирню)

заперак -рка *х. бот.* фатюга; **сећи заперке кукуруза** вижинац кукурицу

запет -а -о **1.** *дїєприкм.* **<** **запети**; **2.** *фиґ. (напет)* напарти, напнути, напружени, зацагнути; ~ **ситуација** зацагнута ситуация

запета *ж. ґрам. (зарез)* запята; ◊ **ни запету, ни за једну запету** *(ништа нема да се промени)* нїч, анї запяту

запетак -тка *(стражњи део ципеле)* пета

запети -пнем I. *прех.* **1.** *(о оружју)* нацагнуц; ~ **кокот** нацагнуц когуцик; ~ **лук** нацагнуц лук; **2.** *(наместити да се задржи)* зацагнуц, нацагнуц; заквачиц; **3.** *(стати)* стануц, застановиц ше; **залогај му је запео у грлу** стануло му у гарлє, задавел ше; **4.** *(натакнути)* положиц, здзац; ~ **наочаре** положиц окуляри; **5.** *(заденути)* захпац, заквачиц; ~ **сукњу за пас** захпац сукню за пас; II. *нєпрех.* **1.** **а)** *(о/на што)* ~ **на праг** пошпоциц ше на прагу; ~ **о нешто** заквачиц ше за дацо; увадзиц до дачого; **дотле смо дошли и ту смо запели** *фиґ.* потамадз зме сцигли и там зме наишли на почежкосци (и там зме запли); **б)** *(заплести се у говору)* заплєсц ше, загакнуц ше; престац приповедац; **2.** *(закопчати)* закапчац; ~ **дугмета** закапчац ґомбички; **3.** **а)** *(напрегнути се)* напружиц ше, усиловац ше, упнуц ше; прилапиц ше, навалїц, прициснуц; **б)** *(кренути)* рушиц ше, упутиц ше; понагляц; **где сте запели**дзе сце ше рушели (упутели)ь; дзе так понагляцеа; **б)** *(заинтачити се)* упрец ше, почац упрекосциц, почац робиц упрекосц; ◊ **запне реч у грлу** нє може бешедовац, стануло слово у гарлє *(звичайно пре возбудзеносц);* **запело** нє идзе, запло; **запело је о глави** живот у питаню, роби ше о глави; **запело (о што, за што)** *(звичайно гипотетично)* **ако је за то запело** кед завиши од того, кед ше муши, кед потребне; ~ **за око** попачиц ше, прицагнуц увагу; ~ **из петних жила** прилапиц ше (прициснуц, навалїц, запнуц) зоз шицку силу; ~ **у главу** уображиц; **ни** ~ нє знац; нє мочи; нє почац

запетљавати -ам **1.** *(везивати)* вязац; капчац; **2.** *(замрсивати)* заплєтац; мервиц, замервйовац; **3.** *фиґ.* **а)** уцаговац до нєприємносци; **б)** *(говорити неразумљиво)* заплєтац з язиком, плєсц, мервиц

запетљавати се -ам се **1.** *(везивати се)* вязац ше; капчац ше; **2.** *(уплитати се)* заплєтац ше; мервиц ше, замервйовац ше; **3.** *(збуњивати се)* збуньовац ше, бунїц ше, милїц ше, заплєтац ше

запетљанција *ж. беш. (запетљана ситуација)* баламута, замервеносц, заплєценосц, заплєцена (замервена) ситуация
запетљати -ам **1.** заплєсц, замервиц; завязац; закапчац; **2.** *фиґ.* **а)** *(увући)* уцагнуц, заплєсц; ~ **у нечију мрежу** уцагнуц (заплєсц) до дачиєй мрежи; **б)** *(заплести)* заплєсц, поплєсц, замервиц
запетљати се -ам се **1. а)** заплєсц ше, замервиц ше; завязац ше; закапчац ше; **б)** *(спанђати се)* сплїхциц ше; **запетљао се с неком женом** сплїхцел ше з єдну жену; **2.** *(уплести се)* уплєсц ше, заплєсц ше; **3.** *(збунити се)* збунїц ше, помилїц ше, збухац ше
запећак -ћка *х.* **1.** *(простор између зида и пећи)* буджак; **2.** *(мала пећина; заклон)* мала пещера; заклон; **3.** *фиґ. (неважно место)* кут, куцик; **бацити кога у** ~ пребрац, обегнуц дакого, поцисснуц дакого до кута
запећи -ечем **1. < пећи**; **2.** *(спржити; опрљити)* спечиц, спалїц; опалїц, опечиц; **суша је запекла кукуруз** кукурица сгорела од суши; **запекло га сунце** огорел на слунку; **3.** *(јело у пећници)* запечиц
запећи се -ечем се **1. а)** *(осушити се; скорети се)* зосушиц ше, спечиц ше; отвардгнуц, закоравиц, скоравиц; засхнуц ше; **запекло ми се грло** зосушело ше ми гарло; **б)** *(застати у развитку)* заостац у розвою; **2.** *(утиснути се)* запечиц ше; ~ **у живо месо** запечиц ше до живого меса; **3.** *(добити затвор) безос.* задгнуц*;* **запекао се** задло го; ◊ **запекла се душа у њему** вон у чежким положеню, чежко жиє
запецкати -ам **< пецкати**
запечатити -им **1. а)** *(печатом затворити)* запечатовац, *заст.* запечетовац*;* **б)** *фиґ. (затворити)* запечатовац, заврец; **2. а)** *(ставити печат)* положиц (вдериц) печац; означиц (потвердзиц) з печацом; **б)** *фиґ. (означити; утврдити)* означиц; утвердзиц; ~ **договор срдачним загрљајем** утвердзиц договарку зоз сердечним облапеньом; ◊ ~ **судбину (коме)** ришиц (запечатовац) судьбу дакому
запечатити се -им се моцно ше заврец
запечаћавати -ам *и* **запечаћивати** -ћујем **1. а)** *(печатом затварати)* запечатовйовац, печатовац, *заст.* печетовац*;* **б)** *фиґ. (затварати)* печатовац, заверац; **2. а)** *(стављати печат)* класц (биц) печац; означовац (потвердзовац) з печацом; **б)** *фиґ. (означавати; утврђивати)* означовац; утвердзовац
запешћај *х. и* **запешће** *ж. (део руке иза шаке)* запесцова часц руки, коренгарсци
запијати -ам пиц, трошиц на пице (напой)
запијати се -ам се пиц, опивац ше
запијукати -учем **< пијукати**
запилити -им почац пилїц, запилїц; ◊ ~ **у главу** *(наумити)* вжац себе до глави, надумац
запиљити -им **< пиљити**
запиљити се -им се тупо ше запатриц
запињати -њем I. *прех.* **1.** *(ороз)* поцаговац, нацаговац; **2.** *(намештати да се одржи)* зацаговац, нацаговац; квачиц, заквачовац, запинац за дацо; **3.** *(заустављати се)* ставац, застановяц ше, застановйовац ше; **4.** *(натакати)* намесц*(*ов*)*ац; **5.** *(задевати)* хпац, запихац; заквачовац, квачиц; II. *нєпрех.* **1. а)** *(о/на што)* ~ **на праг** шпотац ше (пошпоцовац ше) на прагу; ~ **о нешто** заквачовац (квачиц) ше за дацо; увадзовац до дачого; *фиґ.* наиходзиц на почежкосци; **б)** *(заплитати се у говору)* заплєтац ше, загаковац ше; преставац приповедац; **2.** *(закопчавати)* капчац, закапчовац; **3. а)** *(непрезати се)* напружовац ше, силовац ше; **б)** *(кретати)* рушац ше, упутйовац ше; понагляц; **в)** *(инатити се)* уперац ше, починац упрекосциц, починац робиц упрекосц
запињати се -њем се *(затезати се)* зацаговац ше, нацаговац ше
запињач *х.* **1.** *(кочница на колима)* гамовачка, бренза/бремза; **2.** *(на вратилу)* гамовачка; **3.** *(окидач)* цвенчок; *(кокот)* когуцик
запињача *ж.* **1.** *оп.* **запињач (1, 2)**; **2.** *(опруга)* федер
запо̀рати[1] **(се)** запира̄м (се) *(прати део тела)* умивац (ше), сплоковац (ше); *(део одеће)* зарайбовац (ше)
запирати[2] -рем **1.** *(врата – затварати)* заперац, заверац; замикац; **2.** *(застајати)* ставац, застановяц ше, застановйовац ше, нє мочи далєй; **3.** *(напрезати се)* напружовац ше, силовац ше
запирити -им **< пирити**
запиркати -ам < **пиркати**
запис **1.** *(забелешка)* призначка, записка, запис; **2.** *рлґ.* запис, знак крижа, криж *(при православних древо з урезаним крижом при котрим ше читаю молитви);* **3.** *фиґ.* талисман, амулет, *(предмет зоз записом*

хтори чува од нєщесца, хороти и под.); **4.** *правн. (завештање)* завитованє, офированє; **5.** *звич. мн.* хроніка; мемоари; дньовнїки; записи
записати -ишем **1. а)** *(написати)* записац, написац; **б)** *(уписати)* записац, уписац; **2.** *празн. (написати запис* **(3)***)* написац слова хтори чуваю од злого; **3.** *(писмено завештати; поклонити)* преписац; офировац; ◊ **добро (рђаво) записан** добре (подле) думанє маю о нїм; ~ **душу врагу** придац душу чортови; ~ **за ухо** добре запаметац; ~ **крвљу** потвердзиц (доказац) з велькима жертвами, записац з креву; ~ **у памет** запаметац
записати се -ишем се **1.** *(забележити своје име)* записац ше, уписац ше; **2.** *(погрешити у писању)* погришиц (помилїц ше) у писаню; **3.** *(занети се писањем)* записац ше, розписац ше
записивати -сујем **1. а)** *(бележити)* записовац; **б)** *(уписивати)* записовац, уписовац; **2.** *празн. (правити запис* **(3)***)* писац слова хтори чуваю од злого*;* **3.** *(писмено завештавати*; *поклањати)* преписовац; офировац
записивати се -сујем се **1.** подписовац ше; **2.** *(у заједницу, друштво и сл.)* записовац ше, уписовац ше
записивач *х.* записовач
записка *ж.* записка, призначка
запискати -ам **< пискати**
запискутати -ам *и* -ућем *(проговорити пискавим гласом)* запищац, прегвариц (почац бешедовац) з пищацим гласом
записник *х.* **1.** записнїк; **водити** ~ водзиц записнїк; **оверити** ~ овериц записнїк; **унети што у** ~ унєсц дацо до записнїку; **2.** *оп.* **запис (2, 5)**
записничар *х.* записнїчар
записнички[1] -ā -ō записнїцки
записнички[2] *присл.* записнїцки; ~ **саслушати** записнїцки вислухац
запитати се -ам се *(упитати се)* опитац ше, питац ше, *рид.* запитац ше
запитати -ам **1.** *(упитати)* опитац ше, питац ше; **2. а)** *(затражити; замолити)* питац (замодлїц) дацо од дакого; замодлїц дакого за дацо; ~ **кога са савет** замодлїц дакого за совит; **б)** *(запросити)* питац; ~ **девојку** питац дзивку
запити -ијем **1.** *(потрошити на пиће, пропити)* попиц, препиц; **све је запио** шицко попил; **2.** *(прославити пијући)* заляц, преславиц
запити се -ијем се **1.** *(задржати се пијући)* пиц, опивац ше; **запио се у крчми пуних осам дана** пил у карчми цали осем днї; **2.** *(опити се)* опиц ше, напиц ше
запитивати -тујем **1.** *(питати)* випитовац ше, питац ше; **2.** *(захтевати)* вимагац, жадац, глєдац
запитивати се -тујем се **1.** *(распитивати се)* розпитовац ше, випитовац ше; **2.** *взаєм. повр.* питац ше, випитовац ше
запиткивало *х. и с.* хтори сце вельо знац, хтори ше о шицким випитує
запиткивати -кујем нєпреривно (ровно, фурт) ше випитовац (питац); допивац з питанями
запитљив -а -о *(радознао)* любопитлїви, хтори сце шицко знац
запишати -ам *вулґ.* **1.** *(помокрити)* ошикац; **2.** *фиґ. (понизити)* омаловажиц, знєважиц, понїжиц
запиштати -тим *и* **запиштити** -им **< пиштати, пиштити**
заплавети (се) -вим (се) **1.** забелавиц ше, почац ше белавиц; **небо се заплавело** нєбо ше забелавело; **2.** *(постати светао*; *свануnuти)* **заплавела зора** розвиднєло ше
заплавити[1] заплāвим **1.** *(обојити плавом бојом)* забелавиц; офарбиц на белаво; **2.** *оп.* **заплавети (се)**
заплавити[2] -им *оп.* **преплавити**
заплавити се -им се *оп.* **заплавети се**
заплакати -ачем **1.** заплакац, почац плакац; **2.** *(на кога – пожалити се)* попоносовац ше, пожаловац ше на дакого; **3.** *(расплакати, уцвелити)* розплакац, розжалосциц, розжалїц дакого
заплакати се -ачем се заплакац, розплакац ше
запламсати (се) -ам (се) *(разбуктати се)* розбовчац ше, почац бовчац; розпалїц ше, розгориц ше; *(засијати се)* зашвициц ше, заблїщац ше
запламтети (се) *и* **запламтити (се)** -тим (се) **< пламтети**
запланински -а -о загорски
заплатити -им заплациц
заплашено *присл.* злєкнуто, застрашено, престрашено
заплашивати -шујем настрашовац, застрашовац, страшиц
заплашити -им *(уплашити)* настрашиц, застрашиц

заплашити се -им се *(уплашити се)* злєкнуц ше

заплена *ж.* **1.** конфискация; **2.** *(стављање забране уклањањем из продаје и сл.)* заплєньованє; **3. а)** *(одузимање у борби)* залапйованє, залапянє, заплєньованє; **б)** *(плен)* плєн

запленити -им **1.** конфисковац; **2.** *(забрањене књиге и сл.)* заплєнїц; **3.** *(узети као плен)* залапиц, заплєнїц, *заст.* звойовац; **запленили су од непријатеља оружје** залапели од нєприятеля оружиє; ◊ ~ **душу** освоїц дакого *(з доброту або красу)*

заплењивати -њујем *нєзак. ґу* **запленити**

заплесати -ешем затанцовац, почац танцовац

заплеснивити (се) -им (се) *(постати плеснив)* сплєшнїц (ше), поплєшнїц

заплести -етем **1. а)** *(штрикањем поправити оштећење)* заштрикац; **б)** *(затворити пруђем и сл.)* заплєсц; **2.** *(косу у плетенице)* заплєсц; **3.** *(спојити преплићући)* преплєсц, заплєсц; **4.** *(ухватити у мрежу и сл.)* заплєсц, замервиц; **5.** *фиґ.* *(у што – уплести)* уцагнуц, уплєсц, умишац; ~ **кога у свађу** умишац дакого до войни; **6.** *фиґ.* *(замрсити)* замервиц, помервиц; **7.** *(помести, збунити)* збунїц, помилїц; **8.** *(ногама)* почац преплєтац

заплести се -етем се **1.** *(у мрежу и сл.)* заплєсц ше, замервиц ше; **б)** *фиґ.* *(упетљати се)* уплєсц ше, умишац ше; ~ **у аферу** уплєсц ше до афери; **2.** *(искомпликовати се)* заплєсц ше, викомпликовац ше; **3.** *(збунити се; помести се)* збунїц ше, помилїц ше; **4.** *(спотаћи се)* пошпоциц ше; ◊ ~ **у женске сукње** подпаднуц под женски уплїв; **језик се заплете (неком)** *(замуца; преста говорити)* заплєтол ше язик дакому

заплет *х.* **1.** *(замршеност)* заплєценосц, замервеносц; **2.** *(сукоб*; *спор)* зраженє; спор, нєпорозуменє; **3.** *лит.* заплєт; ~ **романа** заплєт романа

заплетати (се) -ећем (се) *оп.* **заплитати (се)**

заплетен -а -о **1.** *дїєприкм.* **< заплести (се)**; **2.** *(сложен; нејасан)* заплєцени, замервени; зложени, компликовани; нєясни, нєрозумлїви; ~ **питање** зложене питанє; **3.** *(несналажљив)* нєзнаходлїви, збунєти, нєрозвязани

заплетенко *х.* *(сметењак)* нєрозвязани, збунєти, хтори ше лєгко збунює

заплеће с. **1.** *(оно што је иза плећа)* задок, хрибет, позадина; **2.** *(крај)* край, предїл *(за даєдним другим крайом);* **3.** *фиґ.* *(заштита, ослонац)* защита, подпора

запливати -ам *осн., фиґ.* заплївац

заплитати -ићем **1. а)** *(штрикањем поправљати)* заштриковац; **б)** *(затварати пруђем и сл.)* заплєтац; **2.** *(косу у плетенице)* заплєтац; **3.** *(спајати преплићући)* преплєтац, заплєтац; **4.** *(хватати у мрежу и сл.)* заплєтац, замервйовац; **5.** *фиґ.* *(у што – уплитати)* уплєтац, уцаговац, мишац; **6.** *фиґ.* *(замршавати)* замервйовац, заплєтац; **7.** *(збуњивати)* збуньовац, милїц; ◊ ~ **ногама** *(у плесу, игри)* преплєтац з ногами; ~ **језиком** заплєтац з язиком, загаковац ше

заплитати се -ићем се **1.** *(у мрежу и сл.)* заплєтац ше, замервйовац ше; **б)** *фиґ.* *(упетљавати се)* уплєтац ше, мишац ше; **2.** *(компликовати се)* заплєтац ше, компликовац ше; **3.** *(збуњивати се)* збуньовац ше, бунїц ше, милїц ше; **4.** *(спотицати се)* пошпоцовац ше, шпотац ше

запловити -им **1.** *(кренути – о броду)* рушиц ше, заплївац; **2.** *фиґ.* заплївац; ◊ ~ **у дебело море** пойсц предалєко (барз далєко)

заплодити се -им се *(зачети се)* зачац ше, настац

запломбирати -ам забломбовац, *беш.* забломбирац

заплотњак *х.* **1.** заплотняк *(колїки преплєцени з пруцом як часц конструкциї хижи);* **2.** интриґаш, сплєткар

заплотњачки -а -о *(који се чини иза леђа)* потайно, за хрибтом, споза хрибта

заплужити -им *(почети орати плугом)* почац орац, заорац

запљачкати -ам **1.** *(запленити)* заплячкац, наоднїмац; **2.** *покр. оп.* **запљескати**

запљескати -ам *и* -ешћем **< пљескати**

запљувавати -ам **1.** *(пљувањем загађивати)* оплюйовац, заплюйовац; **2.** починац плювац; **3.** *(што, у што)* плювац; **4.** *(о пчели)* заплюйовац, нєсц ваїчка

запљу́вати[1] запљувāм *нєзак. оп.* **запљувавати**

запљувати[2] запљујем *зак.* **1.** *(пљувањем загадити)* оплювац, поплювац, заплювац; **2.** почац плювац; **3.** *(што, у што)* плювнуц; ~ **у шаке** *(почети радити)* плювнуц (поплювац) до гарсцох; **4.** *(о пчели)* знєсц ваїчка, заплювац

запљус -а *и* **запљусак** -ска *х.* **1.** *(талас)* габа; **2.** *(снажан удар таласа)* вдеренє, заплюснуце; **3.** *(запљускивање)* заплюскованє, плюсканє

запљускати -ам **1. а)** *(произвести пљускав шум – о води, таласима)* заплюскац; заплющац; **б)** *(почети ударати – о таласима)* заплюскац, почац биц; **2.** *(о киши)* почац барз падац, почац плющац; **3. а)** *(облити)* оплюскац, обляц, змачац; **б)** *(прекрити)* заплюскац, прекриц

запљускивати -кујем **а)** *(обливати)* оплюсковац, плюскац, облївац, мочиц; **б)** *(прекривати)* заплюсковац, прекривац; **в)** *(захватати допирући у таласима – о води)* омивац, заплюсковац, *рид.* плокац; **острво запљускују таласи великог океана** острово омиваю габи велького океана; **г)** *фиґ. (о утицају и сл.)* заплюсковац; **2.** *(о киши)* починац барз падац, починац плющац; **3.** *(дотицати, захватати – о ваздуху, мирису)* обноshиц; дотикац, дорушовац; **запљускује их мирис ливаде** обноши их запах пажици

запљускивати се -кујем се заплюсковац ше, оплюсковац ше, плюскац на себе

запљуснути -нем I. **1**. *(облити)* заплюснуц, обляц дакого, плюснуц на дакого; **2.** *фиґ.* **а)** *(обасути)* засипац *(з питанями, з поздравами);* **б)** *(о сунцу)* ошвициц; **запљусну нас сунце** ошвицело нас слунко; II. **1.** *(прелити се)* преляц ше; **2.** *(продрети у виду таласа)* плюснуц (заплюснуц) до дачого; **3.** *(заталасати се)* загойсац ше, заколїсац ше; **4.** *(о звуку, шуму)* дойсц, заплюснуц

запљуцкавати -ам *(пљуцкањем загађивати)* оплюсовац

запљуцкати -ам *(пљуцкањем загадити)* оплювац, поплювац

запљуцнути -нем *(пљуцнути, пљунути)* плювнуц

запљуштати -тим заплющац, почац плющац

заповед *ж.* **1.** *(наређење)* розказ; **дневна** ~ *воєн.* дньови розказ; **2.** *рлґ.* заповид; **десет заповеди** дзешец заповиди; **3.** *оп.* **заповедништво**

заповедан -дна -дно **1.** *(заповеднички*; *строг)* розказуюци; строги, оштри; **2.** *воєн. (командни)* командни, командуюци; **3.** *лєм одр. церкв. (који се обавезно празнује – о празнику):* ~ **празник** заповедане (заповидане) швето; ◊ **заповедни начин** *ґрам.* розказуюци способ

заповедати -ам **1.** *(наређивати)* розказовац; *(давати строга упутства)* наказовац; **2.** *воєн.* командовац; ~ **бродом** командовац з ладю; **3.** *покр. (желети)* жадац; **4.** *(захтевати)* вимагац, *нар.* жадац; ◊ **заповедајте, ако заповедате** *покр. (ако желите, изволите)* кед жадаце*;* най ше пачи

заповедач *х. оп.* **заповедник**

заповедити -им **1.** *(наредити)* розказац; *(дати строга упутства)* наказац; **2.** *воєн.* командовац

заповедник *х.* заповиднїк

заповаднички[1] -ā -ō розказуюци; ◊ ~ **мост** *пом.* командни мост

заповаднички[2] *присл.* розказуюцо

заповедништво *с.* управа, команда, заповиднїцтво

заповест *ж. оп.* **заповед**

заповргнути -нем **1.** *оп.* **заподенути (1)**; **2.** *(одстранити)* одстранїц, одогнац; ~ **црне мисли** одогнац чарни думки

заповрнути -нем I. *нєпрех.* **1. а)** *(вратити се на исто)* почац знова приповедац о истим, врациц ше на исте; **б)** *(започети)* почац, започац; **2.** *оп.* **заколутати**; II. *прех. (потерати)* одогнац

заповрћи -ргнем *оп.* **заповргнути**

запоганити (се) -им (се) *(упрљати (се))* забрудзиц (ше)

заподевати -ам **1. а)** *(започињати)* започинац, починац, розпочинац, одпочинац; **б)** зводзиц *(починац дацо цо познєйше достало векши розмири)*; ~ **свађу** зводзиц зваду; **2.** *(речима боцкати)* штухац, рушац дакого, задзерац ше до дакого

заподенути -нем **1. а)** *(започети)* започац, почац, розпочац, одпочац; ~ **разговор с ким** започац розгварку з даким; **б)** звесц *(почац дацо цо познєйше достало векши розмири)*; ~ **свађу** звесц зваду; **в)** *(зачети)* зачац, установиц; ~ **везе између два народа** зачал (установел) вязи медзи двома народами; **2.** *(речима боцнути)* (у)штухнуц дакого, задрец ше до дакого

заподети *и* **заподести** -енем *и* -едем *оп.* **заподенути**

заподети се *и* **заподести се** -енем се *и* -едем се **1.** *(настати)* настац; створиц ше; **заподенуо се тежак бој** настал чежки бой; **2.** *(појавити се)* зявиц ше, указац ше; *(о прашини)* подзвигнуц ше; **3.** *(зачети се)* зачац ше; *(о плоду, клици)* завязац ше; **4.** *покр. (о нечему, нешто)* почац бешедовац о дачим, спомнуц дацо

запожарити -рим *(изазвати пожар)* запаліц; ~ **шуму** запаліц лєс

запожарити се -им се **1.** *(запалити се)* запаліц ше, буц залапени з огньом; **2.** *(заблештати)* заблїщац ше; **3.** *(зајапурити се)* зачервеніц ше, почервеніц *(од ганьби, гнїву и под.);* **4.** *(прегрејати се)* преграц ше

запознати -ам *заст.* **1.** *(познати)* познац, препознац; **2.** *(сазнати, упознати)* спознац, упознац

запознати се -ам се **1. а)** *(познати се)* познац ше, препознац ше; **б)** *(зближити се)* упознац ше лєпше, зблїжиц ше; **2.** *(о дану)* настац; розвиднїц ше

запој -а *х. (напој)* напой, напиток

запојати -јем *(запевати)* зашпивац, почац шпивац

запојити -им **1.** дац дакому пиц; *(напојити)* напоїц дакого; **2.** *фиґ. (инспирисати)* инспировац

запојити се -им се инспировац ше

запојци -јака *х. мн. покр.* заруки *(вешелє по трецим оглашованю)*

запомагати -мажем *нєзак., рид. зак.* **1.** *(звати у помоћ)* волац до помоци, кричац #ратуйце!#, #рата!#; **2.** *(преклињати)* преклїнац *(у нєщесцу, поволуюци до помоци и под.)*; **3.** *(кукати)* йойчац, врещац, яйкац

запомоћи -могнем *зак. ґу* **запомагати**

запон *х.* **1.** *(напор)* напружenє, труд, усиловносц; **2.** *(препрека, сметња)* завадзанє, препреченє; **3.** *(копча)* квачка, капча; ґомбичка; **4.** *заст. (сујета)* суєта, пиха, гордосц

запонак -нка *оп.* **запонац (5, 6, 7)**

запонац *х.* **1.** *(у точка)* шпица; **2.** *(завор, реза)* латка, желєзко и под. *(за заверанє дзверох);* **3.** *оп.* **запињач (1)**; **4.** *(полуга за запињање)* цвенчок; **5.** *(спона, копча)* квачка, капча; ґомбичка; **6.** *(манжетна на кошуљи)* манжетна, ґалєрчок; **7.** *звич. мн. (пречњак)* нога, ножка *(баранчецова, з хтору ше завера отвор на бруху баранчеца хторе ше пече)*

запонка *ж. и* **запоњак** -њка *х.* **запонац (5, 6)**

запопадати -ам *нєзак. ґу* **запопасти**

запопасти -аднем **1. а)** *(захватити)* залапиц, влапиц; **б)** *(задесити)* потрафиц, знайсц дакого, присц на дакого *(звич. о дачим нєприємним);* **2.** *(салетети причањем, питањима)* влапиц, нападнуц

запопити -им пошвециц за паноца

запопити се -им се пошвециц ше за паноца

запор *х.* **1.** *(затварач)* заверач; заперач; **2.** *оп.* **запонац (2); 3.** *(кочница)* гамовачка, бренза/бремза; **4.** *(устава)* гац, брана; **5.** *оп.* **затвор (5)**

запорак -рка *х.* **запонац (2)**

запоредо *присл.* єдно за другим; нєпреривно

запорина *ж.* вода назберана у загаценим месце

запорка *ж.* **1.** *ґрам. (заграда)* заградзенє, заградка; **2.** *правн. (клаузула)* одредба, клаузула

запорни -а -о < **запор**; ◊ ~ **рок** *правн.* конєчни рок

запорница *ж. оп.* **запорањ**

запоседати -ам **1.** *(заузимати)* заберац, освойовац, залапйовац; **2.** *(присвајати)* присвойовац; одсвойовац *(однїмаюци од другого)*

запоседнути -нем *и* **запосести** -оседнем **1. а)** *(заузети)* завжац, освоїц, залапиц, *рид.* зашеднуц; **б)** *(присвојити)* присвоїц; одсвоїц *(однїмаюци од другого)*; **2. а)** *(седајући заузети)* завжац; ~ **сто** завжац стол; **б)** *(сести у групи, засести)* шеднуц, пошедац

запослен -а -о **1.** *(заузет)* завжати, заняти; **2.** *(који има посао)* заняти, хтори ма роботу; **3.** *(који има пуно посла)* заробени, уробени

запосленост *ж.* **1.** *(ангажованост)* завжатосц, занятосц; **2.** *(радни однос)* занятосц; **пуна** ~ полна занятосц

запослење *с.* **1.** робота, активносц, анґажованосц, заняце; служба; **тражити** ~ глєдац роботу; **наћи** ~ найсц роботу; **2.** *(ступање на посао)* находзенє роботи; доставанє роботи

запослити -им **1. а)** *(упослити)* дац дакому роботу (роботи), дац дакому дацо робиц, заняц, анґажовац дакого; **учитељ је запослио ђаке цртањем** учителдал дзецом рисовац; **б)** *(дати беспосленом да што уради)* запратац; прилапиц з роботу; **запослила је мужа прањем посуђа** запратала мужа помивац судзину; **треба га запослити, па ће се уозбиљити** треба го прилапиц з роботу, та ше уозбилї; **2.** прияц на роботу; найсц дакому роботу

запослити се -им се **1.** *(ангажовати се)* робиц дацо, влапиц ше (почац) дацо робиц, заняц ше, анґажовац ше; **дете се запослило читањем** дзецко ше заняло з читаньом; **тата се запослио око кола** оцец роби коло авта; **2.** *(ступити на посао)* найсц роботу;

достац роботу; почац робиц; **не могу се запослити** нє можем найсц (достац) роботу

запост *х. покр.* початок поста; перши дзенпоста

запоставити -им занягац, занєдзбац; ~ **посао** занягац (занєдзбац) роботу; ◊ ~ **некога некоме, нешто нечему** занєдзбац (занягац) дакого *або* дацо (*даваюци першенство другому)*; **запоставио је себе другима** занєдзбал ше пре других

запостављати -ам заняговац, занєдзбовац

запостављеност *ж.* заняганосц, занєдзбаносц

запостат *х. покр. (настојник пољског добра)* надпатрач (управитель) маєтку, ишпан

запостити -им почац посциц

запотегнути -нем **1.** *(покренути)* розпочац, порушац *(даяке питанє, политику)*; почац дискутовац *(о даяким проблему)*; **2. а)** *(напрегнути се)* напружиц ше, усиловац ше; **б)** *(кренути)* рушиц ше, вибрац ше, упутиц ше

започетак -тка *х.* початок

започети -чнем започац, почац, розпочац, одпочац

започињати -њем **1.** започинац, починац, розпочинац, одпочинац **2.** *оп.* **започињати се**

започињати се -њем се *(настајати)* наставац, починац, *заст.* починац ше; **тиме се започиње наше доба** з тим почина (настава) наш час

запошљавање *с.* **1.** *(давање посла)* даванє роботи; обезпечованє роботи; **2.** *(примање на посао)* приманє на роботу; **3.** *(упошљавање)* находзенє (доставанє, обезпечованє) роботи; ступанє на роботу

запошљавати -ам **1. а)** *(упошљавати)* давац дакому роботу (роботи), давац дакому дацо робиц, анґажовац дакого; **б)** *(давати беспосленом да што уради)* пратац; **2.** *(у службу)* примац на роботу; находзиц дакому роботу

запошљавати се -ам се находзиц роботу; доставац роботу

запрабога *присл.* **1.** *(низашта)* нїпрецо, нєвиновати; **он лежи у тамници** ~ вон нєвиновати (нїпрецо) лежи у цемнїци; **2.** *(узалудно)* даремно; **што да киснете** ~ прецо бисце даремно моклиь

заправо *присл.* **1.** *(у ствари)* у ствари, поправдзе; ~ **и није могао доћи** у ствари анї нє могол присц; **2.** *(стварно)* справди, насправди, наисце; **када би** ~ **веровали** кед би наисце верели; **3.** *(истински)* поправдзе, точно; ~ **рећи** поправдзе повесц

запрагнути -нем *покр.* престац ше доїц; **крава му запрагла** крава ше му престала доїц

запраскати -ам **< праскати**

запрати (се) -рем (се) *(опрати (се))* **а)** *(део тела*) умиц (ше), сплокнуц (ше); **б)** *(део одеће)* зарайбац (ше)

запратити -им **1.** *(упутити)* упутиц/упуциц; одпратац; послац; **2.** *(нагнати)* нагнац; ◊ ~ **једра** *пом.* обрациц плахти ґу витру

запраћакати (се) -кам (се) < **праћакати (се)**

запраћати -ам *нєзак. ґу* **запратити**

запрашен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **запрашити (се); 2.** *(стар; застарео)* стари; застарени, забути

запрашивање *с.* пращкованє, запращковйованє

запрашивати (се) -шујем (се) пращковац (ше), запращковйовац (ше), посиповац (ше) з пращком

запрашивач -ча *х. (справа за запрашивање)* пращковач; **леђни** ~ хрибтови пращковач

запрашити -им **1.** *(засути прашином)* закриц з прахом; виполнїц з прахом; **2.** *(дићи прашину)* дзвигнуц прах, закуриц; **3.** *(посути прашком)* посипац з пращком, попращковац, запращковац; **4.** *(победи дижући прашину)* **запрашио је** сцекол аж (лєм) ше за нїм скурело, чмиґнул, спарал

запрашити се -им се **1.** *(испунити се прашином):* **запраши се сокак** у улїчки ше дзвигнул прах, улїчка ше закурела од праху; **2.** *(запрљати се)* **а)** *(прашином)* буц од праху; **сав сам запрашен** шицок сом од праху; **б)** *(брашном)* омучиц ше

запрашка *ж. покр. оп.* **запршка**

запраштати -тим **< праштати**

запраштити се -им се *(зајапурити се)* зачервенїц ше, розчервенїц ше

запрег *х. оп.* **запрега**

запрега *ж.* **1.** *(запрегнуте животиње)* запрага; **коњска** ~ коньска запрага; **2.** *(кецеља)* фартух, *рид.* шурец

запрегача *ж. оп.* **запрега (2)**

запрегнути -нем **1.** *(упрегнути)* запрагнуц, упрагнуц; попрагац; **2.** *(кецељу – припасати)* припасац; **3.** *фиґ. (прекрити)* прекриц, закриц; **4.** *(подврнути*) **а)** (*рукаве)* викасац, закасац; **б)** *(хаљину)* подкасац, закасац; **5. а)** *(забрекнути)* напнуц ше; **б)** *(затегнути се)* зацагнуц ше, нацагнуц ше

запрегнути се -нем се **1.** запрагнуц ше, упрагнуц ше; попрагац ше; **2.** *(припасати):* ~ **кецељом** припасац фартух; **3.** *(подврнути рукаве, скуте)* викасац ше; подкасац, закасац *(сукню и под.)*

запреда *ж.* **среда –** ~ *франт.* стреда дїдо бабу спреведа

запредак -етка *х. (чаура свилене бубе)* ґалет(к)а гадвабней буби

запредати -ам **1.** починац пресц; **2.** *(засукивати)* засуковац; **3.** *фиґ. (кретати)* рушац [ше], виберац ше, упутйовац ше; **4.** *фиґ. оп.* **заподевати; 5. а)** *(замерати, зановетати)* пригваряц, предруцовац, доганяц; **б)** *(заповедати)* розказовац

запредати се -ам се **1.** засуковац ше; **2.** *биол.* заґалецовац ше

запрежни -а -о прагаци, запрагни; ~ **стока** прагаци статок; ~ **рад** робота зоз запрагу; ~ **возило** запрагна превозка

запрежница *ж.* штранґ *(на штверцох)*

запрезати -ежем **1.** *(упрезати)* запраговац, упраговац, прагац; ~ **кола** прагац *(конї)* до коча; **2.** *(кецељу)* припасовац **3.** *(затезати)* зацаговац, розпинац

запрека *ж.* **1.** препреченє; **наићи на запреке** наисц на препреченя; **трчање на 3.000 м са запрекама** обегованє на 3.000 м зоз препреченями; **2.** *(забрана)* забрана

запрековати -кујем *покр.* **а)** *зак.* забранїц; **б)** *нєзак.* бранїц, сперац

запремати -ам **1.** *(заузимати простор)* заберац, виполньовац; **2.** *(запоседати, освајати)* заберац, залапйовац, освойовац; **3.** *фиґ. (обузимати)* обнїмац; **4.** *(положај, дужност)* мац, заберац

запремина *ж.* **1. а)** *ґеом.* волумен; ~ **лопте** волумен лабди; **б)** обсяг, велькосц; **жуљ добија у запремини** жулдостава у обсягу (велькосци); **2.** *(део)* часц, волумен; **вода има две запремине водоника**
вода ма два часци водонїку

запремински -а -о волуменски

запремити -им **1.** *(заузети простор)* завжац, виполнїц; ~ **сву кућу** завжац (виполнїц) цалу хижу; **2.** *(запосести, освојити)* завжац, залапиц, освоїц; **3.** *фиґ. (обузети)* обняц; **свега га је запремило то питање** цалого го обняло тото питанє

запрепастити -им **1.** запрепасциц, барз нєсподзивац, барз зачудовац; **2.** *(престрашити)* престрашиц, злєкнуц

запрепастити се -им се **1.** запрепасциц ше, барз ше нєсподзивац (зачудовац), заслупнуц; **2.** *(престрашити се)* престрашиц ше, злєкнуц ше

запрепаштено *и* **запрепашћено** *присл.* запрепасцено, зоз запрепасценьом, заслупнуто, барз зачудовано, барз нєсподзивано

запрепашћење *с.* запрепасценє, велькє нєсподзиванє, велькє чудованє; престрашеносц

запрепашћивати -ћујем **1.** запрепасцовац, барз нєсподзивйовац, барз чудовац; **2.** *(престрашивати)* престрашовац

запрепашћивати се -ћујем се **1.** запрепасцовац ше, барз ше нєсподзивйовац барз ше чудовац, заслупйовац; **2.** престрашовац ше

запрести -едем **1.** почац пресц; **2.** *(засукати предењем)* засукац; **3.** *фиґ. (кренути)* рушиц [ше], вибрац ше, упутиц ше; **1.** *фиґ. оп.* **заподенути (1)**

запретавати -вам **1.** загартац огенз ґаром/пирню *(же би ше зменшал, загашел)*; **2.** класц, загребовац до жирячкох и ґару/пирнї *(же би ше дацо зограло або упекло)*

запретати -ећем *и* -ам **1.** *(пепелом прекрити ватру)* загарнуц огенз ґаром/пирню *(же би ше зменшал, загашел)*; **2.** положиц, загребац до жирячкох и ґару/пирнї *(же би ше дацо зограло або упекло);* **3.** *фиґ. (осећања, жеље и сл.)* притаїц, прикриц, скриц

запретати се -ећем се *и* -ам се *(увући се)* зацагнуц ше, уцагнуц ше; ~ **у траву** зацагнуц (уцагнуц) ше до трави

запрети -ем I. *прех.* **а)** *(затворити)* запрец, заврец; ~ **капију** запрец (заврец) капуру; **б)** заткац; ~ **уши** заткац уха; II. *нєпрех.* **1.** *(зауставити)* застановиц, затримац; *(закочити)* загамовац; **2.** *(застати)* стануц, (за)становиц ше; **у грлу му запре** стануло му у гарлє; ~ **од умора** нє мочи далєй од вистатосци; **3.** *(напрегнути се)* напружиц ше, усиловац ше ~ **из све снаге** напружиц ше зоз шицку моцу; *(упрети)* ~ **ногама у земљу** упрец з ногами до жеми

запретити -им **1.** *(упозорити претећи)* загрожиц (ше), погрожиц; **запретио му је да ће га истући** загрожел (ше) му же го набиє; **2.** *(загрозити)* загрожиц; **запретила је опасност од заразе** загрожела опасносц од зарази; **3.** *(забранити)* забранїц

запрећавати -вам *оп.* **запретавати**

запрећи (се) -егнем (се) *оп.* **запрегнути (се)**
запрећивати -ћујем *нєзак. ґу* **запретити**
запречавати -вам *и* **запречивати** -чујем **1.** *(препречавати)* препречовац; заградзовац; **2.** *(врата)* заперац (заверац) подпераюци; подперац; **3.** *(заштићавати)* защицовац, охраньовац; **4.** *(спречавати; забрањивати)* застановйовац, застановяц, зоперац; забраньовац, бранїц, сперац
запречити -им **1.** *(препречити; заградити)* препречиц; заградзиц; **2.** *(врата)* запрец (заврец) подпераюци; подопрец; **3.** *(заштитити)* охранїц, защициц; **4.** *(спречити; забранити)* застановиц, зопрец; забранїц
запречни -а -о препречни, препречуюци; ~ **ватра** препречни огень
запржавати -вам *(стављати запршку)* запраҗовац
запржак -ршка *х. оп.* **запршка**
запржати -ам *и* **запрживати** -жујем *оп.* **запржавати**
запржити -им **1. а)** *(ставити запршку)* запражиц; **б)** засладзиц *(палєнку з медом або препраженим цукром);* **2.** *(пропржити)* препражиц; ◊ ~ **коме чорбу** зробиц дакому вельку нєприємносц, загорчиц дакому, запражиц дакому
запрзнити (се) -им (се) *(запрљати (се))* забрудзиц (ше), завлачиц (ше)
заприличити -чим *звич. безос.* випатрац; почац випатрац; почац ше нагадовац; закладац ше; **и тек тада заприличи на зиму** и аж теди почало випатрац на жиму; виногради заприличили винїци ше добре закладаю, випатра же винїци добре зродза
запримити -им **1.** *(примити)* прияц; **2.** *(неку особину)* достац, здобуц; **лице јој је запримило израз велике радости** твар єй достала вираз велькей радосци
заприсегнути -нем *и* **заприсећи** -егнем *оп.* **присегнути**
запричати -ам почац приповедац (бешедовац)
запричати се -ам се *(упустити се у причање)* заприповедац ше, забешедовац ше
запрљати -ам **1. а)** замасциц, змасциц, завлачиц, забрудзиц; **б)** залюштац, залотяц *(шмати з блатом, росу)*; **2.** *(предмете прљавим прстима)* олапац; **3.** *фиґ. (нечији лик и сл.)* очарнїц, поґанчиц
запрљати се -ам се **а)** замасциц ше, змасциц ше, завлачиц ше, забрудзиц ше; **б)** залюштац ше, залотяц ше *(з блатом, росу)*
запрњати се -ам се *и* **запрњицати се** -ам се *покр.* нє сцец рушиц, упрец ше *(о мазґи, коньови)*
запросити -им **1.** *(девојку)* питац [за жену]; **2. а)** *(милостињу)* питац; **б)** *(заискати)* питац, глєдац, модлїц; **в)** *(некога за нешто)* замодлїц дакого за дацо
запротити -им *и* **запротопопити** -им *(рукоположити за проту)* пошвециц за протоєрея (протопрезвитера)
запротити се -им се *и* **запротопопити се** -им се постац протоєрей (протопрезвитер), пошвециц ше за протоєрея (протопрезвитера)
запрскати -ам **1.** почац пирскац; почац чвиркац; **2.** *(попрскати)* запирскац, опирскац, попирскац; зачвиркац, очвиркац
запрскати се -ам се *(попрскати се)* запирскац ше, опирскац ше, очвиркац ше
запрскивати -кујем **1.** починац пирскац; починац чвиркац; **2.** *(попрскивати)* запирсковац, опирсковац; очвирковац
запрскивати се -кујем се запирсковац ше, опирсковац ше; очвирковац ше
запрта *ж.* штранджок, ремени под. *(з хторим ше утвердзує терха на хрибце)*
запрти -рем *оп.* **запрети**
запртити -им заруциц, положиц *(на плєцо або хрибет)*
запртити се -им се заруциц (положиц, вжац) на себе (на плєцо, на хрибет) *(торбу, терху)*
запрудити -им загациц, прегрaдзиц, препречиц; *(пут, пролаз и сл.)* закерчиц
запрчити -им *(подићи из нормалног положаја)* (по)дзвигнуц; ~ **репак** дзвигнуц хвосцик; ◊ ~ **усне** надуц ґамби; ~ **нос** *(узоголити се)* дзвигнуц нос
запршка *ж.* запражка; **пасуљ без запршке** подбита пасуля, подбивка
запрштати -тим < **прштати**
запсовати -сујем почац лац; облац
запт *х. (дисциплина)* дисциплина, строги порядок, строгосц
заптив *х. мед.* астма
заптивати -ам **1.** *(запушавати)* заверац, затикац; **2.** *часто безос. (стезати отежавајући дисање)* сцискац, давиц; **заптива му дах** дави го
заптивати се -ам се **1.** *(запушавати се)* заверац ше, затикац ше; **2.** *(гушити се)* давиц ше, чежко дихац

заптивач *х. и* **заптивача** *ж.* затикач, затичка; ґумка; скорка; вентил; чоп

заптивен -а -о **1.** *(затворен)* заварти, заткани; **2.** *(пригушен – о гласу, дисању и сл.)* придавени; **3.** *(о ваздуху)* устати, давяци

заптити[1] -им *нєзак. (држати у запту)* тримац под дисциплину, примушовац на строги порядок

заптити[2] заптијем *зак.* **1.** *(запушити)* заврец, заткац; ~ **рану руком** заврец рану з руку; ~ **уши** заткац уха; **2.** *часто безос. (стегнути)* сциснуц, заврец, зопрец; **нешто је запти у грлу** цошка ю сцисло у гарлє; ~ **дисање** заврец (зопрец) диханє

заптити се -ијем се **1. а)** *(стегнути се – о прсима, дисању):* **некад му се заптију прса** дакеди го сцишнє у першох, дакеди го почнє давиц; **б)** *(угушити се)* задавиц ше, зафойтовац ше/зафайтовац ше; **2.** *(запушити се)* заврец ше, заткац ше

запузати -ужем < **пузати**

запумпати -ам запумповац

запунити (се) -им (се) *(напунити (се) до краја)* наполнїц (ше), виполнїц (ше), заполнїц (ше)

запуњач *х. техн.* пополньовач

запупавети -вим *и* **запупавити** -им < **пупав**

запупети -пим *и* **запупити** -им **1.** *(почети пупити)* почац пущац (розвивац, виганяц) пупча (пупки); **2.** *фиґ. (почети се развијати)* почац ше розвивац, почац роснуц; **3.** *фиґ. (набубрити)* напучнїц

запурити се -им се *оп.* **зајапурити се**

запурњати (се) -ам (се) *(задимити се, запрашити се)* закуриц ше

запустети -тим *(опустети)* остац пусти; постац пусти; **после рата село је запустело** по войни валал остал пусти

запустити -им **1. а)** *(занемарити)* запущиц, занєдзбац; **б)** *(пустити браду, косу да порасте)* пущиц; **2.** *(напустити)* охабиц, напущиц; **сви су ме запустити** шицки ме охабели

запустити се -им се *(занемарити се)* запущиц ше, занєдзбац ше; **страшно се запустио** барз ше запущел

запу́тити[1] запутим **1.** *(послати)* послац, упутиц/упуциц; **2.** *(обавестити, упутити у што)* упутиц/упуциц

запутити[2] -им *(спутати; закопчати)* попутац, повязац; заплєсц, замервиц

запутити се -им се *(поћи)* рушиц [ше], пущиц ше, упутиц ше/упуциц ше

запућпурикати -ичем запутьпурутькац, почац путьпурутькац *(о препилки)*

запух *х.* **1.** *(налет ветра)* налєт, задуце; **2.** *(снежни нанос)* наношенїско, нанєшенїско

запухавати -ам *(о ветру)* починац дуц, задувац

запухавати се -ам се *(задувавати се)* задиховац ше; починац чежко дихац

запухати -ам *и* -ушем *(о ветру)* почац дуц, задуц

запухати се -ам се *и* -ушем се *(задувати се)* задихац ше; почац чежко дихац

запухнути -нем **1. а)** *(о ветру)* задуц; **б)** ~ **кога** *или* **што** задуц (дихнуц) на дакого *або* дацо *(часто у вязи з празновирйом зоз дихом (задуцом) нанєсц дакому зло);* **2.** *(о мирису)* запахнуц, обняц (виполнїц) зоз запахом

запуцавати -уцавам закапчовац, капчац *(ґомбички)*

запуцати -ам **1.** < **пуцати**; **2.** *фиґ.* **а)** *(похитати)* попонагляц, навалїц, почац дацо упорно робиц; **шта си запуцао** цо ши навалєла; **б)** *(кренути)* рушиц [ше], пущиц ше *(звичайно даґдзе далєко)*; **запуцао је у планину** рушел ше на гору

запуцкетати -ам < **пуцкетати**

запучак -чка *х. (рупица за закопчавање)* дзирка

запучити -им *покр.* закапчац *(ґомбичку)*

запушавати (се) -ам (се) затикац (ше), заверац (ше)

запушач *х. (чеп)* затичка; дуґов

запушивати (се) -шујем (се) *оп.* **запушавати (се)**

запушити[1] -им *(зачепити)* заткац, заврец; ~ **уши** заткац уха; ◊ ~ **уста коме** *(ућуткати кога)* заткац уста, заврец клапачки дакому

запушити[2] -им **1.** *(почети пушити)* почац куриц; запалїц, припалїц *(циґаретлу, пипку);* **2.** *(испунити димом, паром)* закуриц

запушити се[1] -им се *(зачепити се)* заткац ше, забиц ше; заврец ше

запушити се[2] -им се **1.** *(почети пушити се)* почац ше куриц; **2.** *(испунити димом, паром)* закуриц ше

запушица *ж. (магла; прашина)* молга; [дзигнути] прах

запуштати -ам **1. а)** *(занемаривати)* запущовац, занєдзбовац; **б)** *(пуштати браду, косу да порасте)* пущац; **2.** *(напуштати)* охабяц, напущовац

запуштати се -ам се *(занемаривати се)* запущовац ше, занєдзбовац ше

запуштен -а -о *дїєприкм.* < **запустити**

зâр[1] *слов.* **1.** *кед ше вислову дава характер нєизвесносци, гипотетичносци (ваљда)* озда, можебуц, яґда; **о томе је ~ знао и он, али није ни зинуо** о тим озда знал и вон, алє ше анї нє озвал; **2.** *у питаньох або викричних виреченьох хтори маю форму питаня* озда; ~ **је и он ту?** озда и вон ту?; ◊ ~ **не?** озда нє? чи нє?

зâр *и* **зар** *х.* **1.** *(вео)* фатьол, зар *(з хторим муслимански жени закриваю твар)*; **2.** *покр. (завеса)* зависа, фиронґа

зарабошка *ж.* урезани знак, карбик

зараван -вни *ж.* **1.** *(узвисина са равном површином)* заровня, високоровнїна, плато; **2.** *(равно проширење)* плато

заравнавати -ам поровновац, вировновац, ровнац

заравнати -ам *и* **заравнити** -им поровнац, вировнац

зарад *прим. оп.* **заради**

зарада *ж.* **1.** *(добитак од рада)* заробок; **2.** *(корист)* хасен; **нема зараде на томе** нєт хасну од того; **3.** *(плаћени рад)* робота; **ићи на зараду у Америку** исц на роботу до Америки

заради *прим. з ґен.* пре; **књига се не купује ~ ње саме** кнїжка ше нє купує пре ню саму

зарадити -им **1.** заробиц; **ни за хлеб није зарадио** анї на хлєб нє заробел; **2.** *(заслужити)* заслужиц; **зарадио си да те истучем** заслужел ши же бим це набил; **3.** *(добити, стећи)* достац, здобуц; **зарадио сам новога друга** достал сом нового товариша; ◊ ~ **на штапу** зажобрац

зарадити се -им се *(задубити се у посао)* заробиц ше, уробиц ше, занєсц ше до роботи

зарадица *ж. дем.* < **зарада**

зарадовати -дујем зрадовац, обрадовац

зарадовати се -дујем се зрадовац ше, обрадовац ше; почац ше радовац

зарадшта *присл. оп.* **зашто**

зарађати се -ђам се *(настајати)* наставац, зявйовац ше, явяц ше

зарађивати -ђујем **1.** зарабяц; **2.** *(заслуживати)* заслужовац; **3.** *(добијати)* доставац, здобувац

заражавати -вам заражовац

заражавати се -вам се **1.** *(добијати заразу)* заражовац ше, оберац ше; **2.** *фиґ. (подлегати чему)* заражовац ше з дачим

зараженост *ж.* зараженосц

зараживати (се) -жујем (се) *оп.* **заражавати (се)**

заражљив -а -о **1. а)** *оп.* **заразан**; **б)** *(који је извор заразе)* заражуюци; **2.** *(који лако подлегне зарази)* заражлїви, заражуюци

зараза *ж.* **1.** *(инфекција)* зараза, обераца хорота, инфекция; **2.** *(епидемија)* зараза, епидемия, *заст.* мор, *рид.* пошесц; *(дечја)* порядка; **3.** *(код живине)* здишка

заразан -зна -зно обераци; заразни, заражуюци; ~ **болест** обераца хорота; ~ **смех** заразни (заражуюци) шмих; ~ **кочење врата** *мед.* обераце корченє шиї

заразговарати се -рам се забешедовац ше, заприповедац ше

заразити -им *осн. и фиґ.* заражиц

заразити се -им се **1.** *(добити заразу)* заражиц ше, обрац ше; **2.** *фиґ. (подлећи чему)* заражиц ше з дачим; **није се заразио том мишљу** нє заражел ше з тоту думку

заразиште *с.* место ширеня зарази

заразник *х.* заражовач *(бактерия хтора спричинює заразу)*

заразно *присл.* заразно, оберацо

зарамље *с.* заплєчнїк *(часц шмати)*

зарана *присл.* **1.** *(рано изјутра)* вчас рано; **2.** *(на време)* на час

заранак -нка *х. звич. мн.* **1.** *(време пред залазак сунца)* час пред вечаром (змерканьом, заходзеньом слунка); **сунце је већ на заранку** слунко уж на заходзе; **2.** *фиґ. (време кад је нечије постојање на измаку)* конєц, кончина; **2.** *(рани јутарњи часови)* вчас рано

заранити -им **1.** *(поранити)* стануц вчас [рано]; **2.** *(стићи рано на неко место)* сцигнуц вчас

зарањати -ам I. *нєпрех.* **1.** *(загњуривати се)* замурйовац ше, муряц ше; **2.** *фиґ. (у мисли, читање)* заглїбйовац ше, углїбйовац ше; II. *прех.* **1.** *(потапати)* зачирйовац, чиряц; **2.** *(руке, главу – завлачити)* хпац, уцаговац, зацаговац, заривац

зарар -ара *х. (губитак, штета)* утрата, чкода

зараслина *ж. оп.* **зараслица (1, 3)**

зараслица, зараслотина *и* **зараст** *ж.* **1.** *(траг од зарасле ране)* рубец, ранєц; заросток; **2.** *(сраслина)* зроснуце; **3.** *(зарасло земљиште)* зароснута жем

зарастати -ам **1.** *(длаком, травом и сл.)* зарастац, обрастац; *(о башти и сл.)* зарастац, засцельовац ше; **2.** *(о рани)*

зарастац, зрастац ше; **3.** *фиґ.* залїчовац ше, вилїчовац ше, лїчиц ше, гоїц ше
зарасти -тем **1.** *(длаком, травом и сл.)* зароснуц, оброснуц; *(о башти и сл.)* зароснуц, засцелїц ше; **башта је зарасла у коров** заграда заросла (засцелєла ше) з коровчом; **2.** *(о рани)* зароснуц, зроснуц ше; **3.** *фиґ. (зацелити се)* залїчиц ше, вилїчиц ше, загоїц ше
заратити -им **1.** *(почети ратовати)* започац войну, почац войовац; **2.** *(завадити се)* повадзиц ше, зражиц ше; **3.** *покр. (пушку – запети)* нацагнуц
заратити се -им се **1.** *оп.* **заратити (1); 2.** *безос. (доћи до рата)* **заратило се** почала война, пришло до войни
заратовати -тујем *оп.* **заратити**
зараћен -а -о воююци, зражени, тот цо воює; **зараћене стране** воююци боки
зарачунавати -ам зараховвйовац, ураховвйовац; *(урачунавати више)* прираховвйовац
зарачунавати се -ам се *(пребацивати се у рачуну)* прераховвйовац ше
зарачунати -ам *(урачунати)* зараховац, ураховац; *(урачунати више)* прираховац
зарачунати се -ам се *(пребацити се у рачуну)* прераховац ше
зарашта *присл. покр. оп.* **зашто**
зарашћење *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **зарасти; 2.** *оп.* **зараслица (1)**
зарашћивати -ћујем *оп.* **зарастати**
зарђао -ала -ало *осн., фиґ.* заардзавени, ардзави
зарђати -ам **1.** *осн., фиґ.* заардзавиц; **2.** достац ардзаву фарбу; **3.** *(прионути рђом уз други предмет)* приардзавиц
зареда *присл. покр. оп.* **заредице**
заредати -ам **1.** *(поћи редом)* рушиц шором (зашором); ~ **од куће до куће** рушиц (ше) шором од хижи до хижи; **2.** *(почети нешто изреда)* почац дацо без прериваня; **3.** *(почети се редом низати)* почац ше шоровац; **заређали су празници** почали ше шоровац швета
заредити -им **1.** *оп.* **заредати**; **2.** *(произвести у свештеника)* пошвециц за священїка
заредити се -им се пошвециц ше за священїка
заредице *и* **заредом** *присл. (изреда)* зашором, єдно за другим; вецей раз без прериваня; нєпрерывно, *нар.* фурт
заређати -ам *оп.* **заредати**
заређење *с.* пошвеценє за священїка
заређивати -ђујем **1.** *(полазити редом)* рушац (исц) шором (зашором); *(лутати)* блукац; **2.** *(давати чин редовника)* пошвецац за священїка
зарежањ -жња *х. оп.* **зарез (1)**
зарежати -жим змурчац; замурчац, почац мурчац; *(веома љуто)* звирчац; завирчац, почац вирчац
зарез *х.* **1.** *(место које је зарезано)* зарезане, урезане; карбик; ярчок, фалц; **2.** *(ожиљак од ране)* рубец, ранєц; **3.** *(бора)* ранєц; *(удубљење на телу)* углїбенє; **4. а)** *ґрам.* запята; **б)** *мат.* запята, кома; **5.** *воєн. (ушица на задњем нишану)* вирез, ушко; **6.** *биол.* прецинка; **7.** *(црта за обележавање)* смужка; ◊ **по зарезу** шором, єден за другим
зарезак -еска *х. дем. од* **зарез**
зарезати -ежем **1.** *(начинити зарез)* зарезац; урезац, записац з урезованьом; задлабац; ~ **у месо** зарезац до меса; ~ **негде своје име** урезац даґдзе свойо мено; **2.** *(зашиљити)* застругац, закончисциц; ~ **оловку** застругац клайбас; **3.** *(обележити зарезом)* означиц *(зоз зарезованьом, урезованьом)*, положиц карбик, закарбиковац; **4.** *фиґ. (о муњи, очима, звуку)* блїснуц, запарац; **5.** *(одсечено одговорити)* одрезац, одоцац, одрубац; ◊ **зарезало (урезало) му се у душу (у памет)** добре памета, нє може забуц
зарезати се -ежем се *(урезати се)* урезац ше
зарезач *х.* заструговаче, *беш.* машинка
зарезивати -зујем **1.** *нєзак. и част. ґу* **зарезати; 2.** *звич. одрекаюцо (придавати важност)* обрацац увагу на дацо (на дакого), придавац важносц дакому (дачому), тримац за дацо; **њега не зарезују ни за шта** його нї у чим нє тримаю, йому нє придаваю важносц, його нє тримаю за дацо; **није зарезивао критике** нє обрацал увагу на критики
зарезивати се -зујем се урезовац ше
зарезни -а -о зарезни
зарећи -ечем *и* -екнем **1.** *(заказати)* заказац; **збор је заречен за сутра** збор заказани за ютре; **2.** *(обећати)* обецац
зарећи се -ечем се *и* -екнем се **1.** *(заветовати се)* зарекнуц ше, пришагнуц, завитовац ше; залац ше; **2.** *(погрешити у говору)* помилїц ше
зарзавати -ам починац регочац; регочац
зарзати -ржем почац регочац; зарегочац; зрегочац *(найчастейше о коньови)*
зарибавање *с. техн.* заглобйованє
зарибати -ам **1.** < **рибати**; **2.** *(заглавити се)* заглобиц ше

заривати -ам **1.** *(забадати)* заривац, заджобовац, задзивац; **2.** *фиґ. (очи, поглед)* уперац; **3.** *(укопавати)* загребовац; **4.** *(завлачити, сакривати)* запихац, уцаговац, заривац; скривац

заривати се -ам се **1.** *(забадати се)* заривац ше, заджобовац ше, задзивац ше; **2.** *оп.* **заривати (2); 3.** *(завлачити се, сакривати се)* запихац ше, уцаговац ше, заривац ше; скривац ше; **4.** *фиґ. (удубљивати се)* углїбйовац ше

заридати -ам < **ридати**

зарикати -ичем < **рикати**

зариљати -ам < **риљати**

заринути (се) -нем (се) *оп.* **зарити**[2] **(се)**

зарити[1] зāрим **1.** *(осветљавати)* ошвицовац; **свећа ми зари собу** швичка ми ошвицує хижу; **2.** *(сијати)* швициц ше

зарити[2] зарijем **1.** *(забости)* зариц, заджобнуц, задзац *(звичайно дацо оштре, кончисте);* **2.** *фиґ. (очи, поглед)* упрец; **3.** *(укопати)* загребац; ~ **кост у земљу** загребац косц до жеми; **4.** *(завући)* захпац, уцагнуц, зариц, *рид.* устромиц; скриц; ~ **главу у јастук** зариц главу до заглавка; ~ **руке у џепове** захпац руки до кишенкох

зарити се[1] зāрим се *оп.* **зарити**[1] **(2)**

зарити се[2] **за**рijем се **1.** *(забости се)* зариц ше, заджобнуц ше, задзац ше; **2.** *оп.* **зарити**[2] **(2); 3.** *(завући се, сакрити се)* захпац ше, уцагнуц ше, зариц ше; скриц ше; **4.** *фиґ. (удубити се)* углїбиц ше

зарицати се -ичем се *(заветовати се)* зарекац ше, пришагац, завитовац ше

заробити -им **1. а)** *(ухватити противника)* залапиц, зарабровац, зарабиц; **б)** *(учинити робом)* зарабиц, зробиц рабом; **2.** *(освојити)* завжац, освоїц, залапиц; **3.** *фиґ. (опчинити)* о(б)чаровац, зачаровац; **4.** *(ухватити)* влапиц

заробити се -им се *(постати роб)* постац раб, зарабиц ше

заробљавати -ам **1. а)** *(хватати противнике)* залапйовац, залапяц, зарабйовац; **б)** *(чинити робовима)* зарабйовац, робиц рабами; **2.** *(освајати)* заберац, освойовац, залапйовац, залапяц; **3.** *фиґ. (опчињавати)* о(б)чаровйовац, зачаровйовац; **4.** *(хватати)* лапац

заробљавати се -ам се *(постајати роб)* поставац раб, зарабйовац ше

заробљеник *х.* залапени, зараброванi, зарабени, заброванєц, зарабенїк

заробљенички -а -о зарабенїцки

заробљеништво *с. (стање заробљеника)* зарабенїцтво, рабство

зарог *х. и* **зарога** *ж.* **1.** *(крај луле)* конєц пипки, цицок; **2.** *(лула)* пипка

зародак -отка *(зачетак)* зародок, зачаток

зародити -им **1.** *(створити)* створиц, виволац *(страх, жаданє и под.);* **2.** зачац; почац родзиц

зародити се -им се **1.** *(оплодити се)* оплодзиц ше; повязац ше, почац ше вязац; **2.** *оп.* **зародити (2); 3.** *(настати)* настац, зявиц ше

зарожити -им **1.** *(засвирати у рог)* задуц до рога; **2.** *фиґ. (повикати)* скричац; гласно обявиц; **3.** *(пустити жиле)* пущиц жили, закоренїц ше

зарозан -а -о **1.** *дїєприкм. од* **зарозати**; **2.** *(немарно одевен)* нєдзбало облєчени, нєпошорени, розтрешени; **3.** *фиґ. оп.* **сметен**

зарозати -ам **1.** *(наборати)* зранцовац, зранцавиц; згужвац; **2.** *(з**а**дићи рукаве, ногавице)* викасац, закасац

заројити се -им се зявиц ше у вельким чишлє (рою)

зароктати -кћем < **роктати**

заромињати -ам < **ромињати**

заронити -им I. *нєпрех.* **1.** *(загњурити се)* замуриц ше; **видра зарони у воду** видра ше замурела до води; **2.** *фиґ. (у мисли, у читање)* заглїбиц ше, углїбиц ше, замуриц ше; ~ **у читање** углїбиц ше до читаня; II. *прех.* **1.** *(потопити)* зачириц, положиц *(до води и под.)*; ~ **руку у воду** зачириц руку до води; *(човека у воду)* замуриц; **2.** *(забости; завући)* заджобнуц, зариц; зацагнуц, уцагнуц; замуриц; скриц; **3.** *(затрпати)* загребац, засипац; **4.** *фиґ. (залити)* заляц; **5.** *(уништити)* знїщиц, знїчтожиц

заронити се -им се **1.** *оп.* **заронити** (I); **2.** *(забости се)* заджобнуц ше, зариц ше; **3.** *(одронити се)* завалїц ше, одвалїц ше

зароњавати -ам *и* **зароњивати** -њујем I. *нєпрех.* **1.** *(загњуривати се)* муряц ше; **2.** *фиґ. (у мисли, читање)* углїбйовац ше; II. *прех.* **1.** *(потапати)* чиряц; **2.** *(забадати; з**а**влачити)* заджобовац, заривац; зацаговац, уцаговац; скривац; **3.** *(затрпавати)* загребовац, засиповац; **4.** *фиґ. (заливати)* залївац; **5.** *(уништавати)* знїщовац, знїчтожовац

зароњавати се -ам се *и* **зароњивати се** -њујем се **1.** *оп.* **зароњавати** (I); **2.** *(забадати се)*

заджобовац ше, заривац ше; **3.** *(одроњавати се)* завальовац ше, одвальовац ше

зароптати -пћем < **роптати**

заросити -си почац рошиц; орошиц

заросити се -си се **1.** орошиц ше, овлажиц ше *(з дробнима капками)*; **2.** *(о стаклу, прозору)* ошикац ше

зарочити -им ~ **веру (реч)** дац слово, зарекнуц ше

зарочити се -им се дац слово, зарекнуц ше; *(опкладити се)* ставиц ше

зарошавати -ам починац рошиц; орошовац

зарошавати се -ам се **1.** орошовац ше, овлажовац ше *(з дробнима капками)*; **2.** *(о стаклу, прозору)* ошиковац ше

заруб *х.* **1.** *(руб)* рубец, орубенєц, край; **2.** *(опшив, поруб)* рубец

зарубити -им **1.** *(направити поруб)* орубиц; **2.** одрезац (одрубац) конєц дачого

зарубљивати -љујем **1.** *(правити поруб)* орубйовац; **2.** одрезовац (одрубовац) конєц дачого

зарудак -утка *х.* *(руменило)* червенїдло; червени (целови) плод *(хтори почина зрец)*

зарудети (се) -ди (се) *(зарумenети (се))* зачервенїц ше, зацеловиц ше; **кад зора заруди** кед ше нєбо над раном (над додньом) зачервенєє

зару́дити[1] **зарудим** **1.** *(зарумeнити)* зачервенїц, обляц з червенїдлом; **2.** *(заковрчити косу)* покруциц, покандрасциц, поканджуриц

зару́дити[2] **(се)** -ди (се) *оп.* **зарудети (се)**

заруђивати -ђујем **1.** *(постајати румен)* поставац червени (целови), червенїц ше, целовиц ше; **2.** *звич. безос.* *(свитати)* розвидняц ше, швитац

заружити -им **1.** *(почети грдити)* почац гандровац, почац ше вадзиц; *(упутити прекор)* прекориц, укориц; **2.** *покр.* *(залупати)* залупкац, задуркац; залопотац; зачерчац; зашкрипац

зарукавак -вка *х.* *и* **зарукавље** *с.* **1.** *(посувратак на рукаву)* ґалєрчок, манжетна; **2.** зарукавок *(прешeрена часц рукава од гарсци по локец)*

заруке *ж. мн.* заруки, *рид.* заручини*;* заручeнє, персценьованє

заруквути -нем *(рикнути)* зричац

зарумeнети (се) -ним (се) *(постати румен)* **1.** почервенїц, зачервенїц ше, достац червену *або* червенкасту фарбу; **2.** *(у лицу)* почервенїц

зарумeнити -им *(учинити руменим)* зачервенїц, офарбиц на червено *або* червенкасто, очервенїц

заруњавети (се) -вим (се) *и* **заруњавити (се)** -им (се) зароснуц, оброснуц *(з власами, шерсцу)*

зарутавети -вим *и* **зарутавити** -им *оп.* **заруњавети (се)**

заручан -чна -чно **1.** *(запремљен)* завжати, виполнєни, полни; **заручне су му руке** завжати му руки *(бо трима дацо у нїх);* **2.** *звич. одр.* *(веренички)* заручнїцки; ~ **прстен** заручнїцки персцен

заручивати -чујем **1.** *(запремати)* заберац, виполньовац; **2.** *(склапати заруке)* заручовац, персценьовац

заручивати се -чујем се *(склапати заруке)* заручовац ше, персценьовац ше

заручити -им **1.** *(запремити)* завжац, виполнїц; **2. а)** *(верити)* заручиц, персценьовац

заручити се -им се *(верити се)* заручиц ше, персценьовац ше

заручник *х.* *(вереник)* заручнїк, млоди

заручница *ж.* *(вереница)* заручнїца, млода

заручнички -а -о заручнїцки; супружески

засад[1] *х.* **1.** *(оно што је засађено)* парк; лєс; заградка; овоцнїк; винїца; **2.** *(расад)* пресада; нашенє

засад[2]**, засада** *и* **за сада** *присл.* затераз, за тераз, тераз; у тим чаше

засадашњи -а -е *(садашњи)* терашнї

засадити -им **1.** засадзиц, посадзиц; *(посејати)* зашац, пошац; *(башту цвећем и сл.)* засадзиц, висадзиц; **2.** *(забости)* задзац, заджобнуц; **3.** *фиґ.* *(усадити)* усадзиц, уляц

засадити се -им се **1.** *(забости се)* задзац ше, заджобнуц ше; **2.** *фиґ.* *(усадити се)* усадзиц ше, уляц ше

засађивати -ђујем **1.** засадзовац, садзиц; шац; **2.** *(забадати)* задзивац, заджобовац; **3.** *фиґ.* *(усађивати)* усадзовац, улївац

засађивати се -ђујем се **1.** задзивац ше, заджобовац ше; **2.** *фиґ.* усадзовац ше, улївац ше

засалити -им *(угојити се)* натиц, затиц, достац садло

засвагда *и* **засвакад**[**а**] *присл.* *(заувек)* навше, занавше, навики, наорек

засведен -а -о ~ **пропуст** *буд.* зведзене препущенє

засведочавати -ам *и* **засведочивати** -чујем потвердзовац, доказовац; пошве(до)човац, шведочиц

засведочити -им потвердзиц, доказац; пошве(до)чиц; **нека испитом засведоче своју спрему** най з испитом потвердза (докажу) свою приготовку

засвежити -и *безос. (о ваздуху, времену и сл.):* **засвежило је** ошвижело; зажимнєло, охладло

засветлети (се) -лим (се) зашвициц ше, заблїщац ше; *(о малом пламтећем предмету)* зажижачиц

засветлити -им *(осветлити)* ошвициц

засветлуцати -ам < **светлуцати**

засвињити -им **1.** *вулґ. (запрљати)* зашвинїц; **2.** *фиґ.* почац ше справовац як швиня

засвирати 1. а) *(на неком инструменту)* заграц; **б)** *(сиреном кола и сл.)* запискац; **звиждаљка засвира** пищок запискал; **в)** *(на фрули)* запискац, заграц; **2.** *(о ветру)* загвизджац ◊ ~ **и за појас (пас) заденути** *оп.* **заденути**

засвирити -им *заст. оп.* **засвирати**

засводити -им **1.** *(код градње)* направиц звод; направиц бовтгайташ; **2.** *(прекрити сводом)* прекриц зоз зводом, подвесц под звод; **3.** *фиґ.* прекриц; **ноћ је засводила уличице** ноц прекрила улїчки

засвођавати -ам *и* **засвођивати** -ђујем **1.** *(код градње)* правиц звод; правиц бовтгайташ; **2.** прекривац зоз зводом, подводзиц под звод; **3.** *фиґ.* прекривац

засвођен -а -о под зводом, прекрити зоз зводом; вилубени

засврбети -би *и* **засврбити** -и почац швербиц, зашвербиц

засврдлати -ам завартац, зафуровац

засврдлати се -ам се *(увући се)* уцагнуц ше, зариц ше (*як фуров*)

засебан -бна -бно **1.** *(посебан)* окремни; ~ **улаз** окремни уход; **2.** *(сопствен)* особни, приватни; ~ **живот** особни живот

засебит -а -о *оп.* **засебан**

засебице *присл.* **1.** *оп.* **засебно; 2.** єден (єдно) за другим; **три дана** ~ три днї єден за другим

засебно *присл.* окреме

засевати -ам < **севати**

засегнути -нем **а)** *(допрети, домашити)* долапиц; достац; досягнуц; дойсц; **б)** *(заћи)* зайсц, войсц**; в)** залапиц; обняц

заседа *ж.* **1.** *(бусија; људи у бусији)* стрежиско, зашедка, скрите место; **поставити заседу** поставиц стрежиско; **2.** *(дно стола)* конєц стола *(процивно од чола стола)*

заседавати -ам **1.** *оп.* **заседати (1); 2.** *(председавати)* предшед(ов)ац

заседање *с.* **1.** *дїєсл. мен.* **< заседати; 2.** *(састанак скупштине, одбора и сл.)* зашеданє, *заст.* засидан(и)є*;* ~ **Генералне скупштине ОУН** зашеданє Ґенералней скупштини ОЗН

заседати -ам **1.** зашедац; **парламент заседа** парламент зашеда; **2.** *(заузимати место у заседи)* заберац место у стрежиску (зашедки), стрежиц, счековац; **заседали су по путевима** счековали по драгох; **3.** *(седати)* шедац; **он заседа на челу** вон шеда до чола; **4.** *оп.* **заседавати (2); 5.** *(о залогају)* заставац у гарлє

заседач *х.* хтори чека у стрежиску, хтори счекує (стреже)

заседети (се) -дим (се) **1.** *(остати дуго седећи)* зашедзиц ше; **2.** *(остати дуже неудата, неожењен)* остац длугши час леґин*або* дзивка, заостац з женїдбу *або* одаванку

заседнути -нем *оп.* **засести**

засезати -ежем *нєзак. ґу* **засегнути**

засејавати -ам шац, зашевац

засејати -јем зашац, пошац

засек *х.* **1.** *(место које је засечено)* зарезане, зарез, карбик, урезане, урез; ярчок, фалц; **2.** *(продор сечивом)* зарезованє, урезованє; **3.** *(посекотина на телу)* урезане, порезане; *(ожиљак)* рубец; **4.** *(рецка)* смужка; **5.** *(прва бразда)* перша бразда; **6.** *(теснац)* цеснїна; ◊ **ренде за** ~ *древ.* гобелза зарезованє

засека *ж.* **1.** препреченє *(направене з наваляних стеблох)*; **2.** *оп.* **засек**

засеклина *ж. оп.* **засек (1)**

засекотина *ж. оп.* **засек (3)**

засекнути се -нем се *(урезати се)* урезац ше

заселак -елка *и* -еока *(сеоце)* валалчик, валалчок

заселчанин *х.* жителвалалчика

насељавати -ам *оп.* **насељавати**

засељачити се -им се постац селян (параст)

засеменити -им *(засејати)* зашац, пошац

засена *ж.* **1.** *(оно што засењује)* заклон, заслон; *(на лампи)* калап, клобук; **2.** *оп.* **засенак (1); 3.** *(заслепљеност)* зашлєпеносц; **4.** *(заблуда, обмана)* спреводзка, заблудзенє

засенак *х.* **1. а)** *(засењен простор)* хладок; **у засенку, не на сунцу** у хладку, нє на слунку; **б)** *(сенка)* цинь; **в)** *(заклоњено*

место) заклонєне *або* уцагнуте место; **2.** *оп.* **засена (1); 3.** *(наочњак код коња)* очар; ◊ **бацати (бацити, ставити, стављати) у ~ а)** поцисковац/ поцисснуц (подрильовац/ подриліїц) на бок; **б)** *(превазићи, превазилазити)* превозисц/ превозиходзиц; **пасти у ~** страциц значенє, спаднуц до циню

засенити -им **1.** *(заклонити од светлости)* заклонїц, заслонїц; **2. а)** *(бацити сенку)* руциц цинь; *фиґ.* зацмиц, зацинїц; ~ **нечију славу** зацинїц дачию славу; **б)** *фиґ. (надмашити, потиснути)* подрилїц, поцисснуц *(з даякого положеня)*; превозисц, надвисшиц; пребрац; **3.** *(заслепити)* зашлєпиц, заблїснуц; ~ **очи** зашлєпиц очи; **4.** *(опчинити*; *заварати)* зачаровац, омамунїц, обчаровац; спревесц; опискац; **ђаво га је засенио** дябол го опискал

засенчити 1. руциц цинь; прекриц з циньом; **2.** *(учинити тамнијим)* зацмиц, поцмиц

засењавати -ам **1.** *(заклањати од светлости)* закланяц, засланяц; **2. а)** *(бацати сенку)* руцац цинь; **б)** *фиґ. (надмашивати)* подрильовац, поцисковац *(з даякого положеня)*; превозиходзиц, надвисшовац *(дачию славу, успих);* **3.** *(заслепљавати)* зашлєпйовац; **4.** *(опчињавати)* зачаровйовац, омамуньовац; спреведац

засењење *с.* **1.** *дїєсл. мен.* **< засенити; 2.** *(сена)* цинь; **3.** *мед.* зацменє *(цмейше место на рендґенскей слики)*

засењивати -њујем *оп.* **засењавати**

засеок *х. оп.* **заселак**

засести -еднем *и* -едем I. *нєпрех.* **1.** *(сести)* шеднуц; змесциц ше; ~ **на министарску столицу** шеднуц на министерски карсцель; **2.** *(на што)* достац место (службу); ~ **на парохију** достац место на парохиї; **3.** *(почети заседати)* почац зашедац; **4.** *(задржати се)* зашедзиц ше, длуго шедзиц, затримац ше; **дуго је засео** зашедзел ше; **5.** *(о сунцу)* зайсц, шеднуц; **сунце заседе** слунко шедло (зашло); **6.** *(ухватити заседу)* поставиц стрежиско, стрежиц; II. *прех.* **1.** *(заузети)* завжац; ~ **престо** завжац престол; **2.** *(коња – узјахати)* шеднуц на коня, ошедлац коня; **3.** *(сместити)* змесциц; ~ **кога за сто** змесциц дакого за стол; **4.** *(населити)* населїц; ◊ ~ **(коме) на грбачу (за врат)** *(постати коме велики терет)* шеднуц дакому на карк

засести се -еднем се *и* -едем се *оп.* **засести** (I. **1, 4**)

засећи[1] -ачем **1.** *(повредити, посећи)* порезац, урезац; урубац; **2.** *(у нешто – почети сећи)* зарезац; зарубац; заштригнуц; **3.** *(усећи се)* урезац ше; **4.** оградзиц, утвердзиц *(з вирубанима древами)*; **5.** *фиґ. (препречити)* препречиц, заврец; закерчиц *(драгу и под.)*; **6.** *(поткресати)* орезац; орубац, окресац; оштригац; **7.** *(пресећи у говору)* претаргнуц, прервец; **8.** *(заћи, закорачити)* зайсц, войсц, крочиц; ~ **у године** зайсц до рокох

засећи[2] *и* **засéћи засегнем** *оп.* **засегнути**

засећи се -ечем се **1.** оградзиц ше *(з вирубанима древами)*; **2.** *фиґ. (усећи се)* урезац ше, зариц ше

засецати -ам **1.** *(повређивати)* зарезовац; зарубовац; **2.** *(у нешто – почињати сећи)* зарезовац; зарубовац; заштриговац; **3.** *(усецати се)* урезовац ше; **4.** *фиґ. (препречавати)* препречовац, заверац; **5.** *(одсецати део, крај, врх)* орезовац; орубовац, окресовац; оштриговац; **5.** *(у говору)* претарговац, прерывац; **6.** *(залазити)* заходзиц, уходзиц; **7.** *(ограђивати)* оградзовац *(з древами)*

засецати се -ам се **1.** *(ограђивати се)* оградзовац ше, утвердзовац ше *(з древами)*; **2.** *фиґ. (усецати се)* урезовац ше, заривац ше

засивети (се) -вим се *(постати сив)* почац ше шивиц, зашивиц ше

засивити -им *(учинити сивим)* зашиви; офарбиц на шиво

засигурно *присл.* сиґурно, бизовно

засидрити се -им се укотвиц ше

засијати (се) -ам (се) *(почети сијати, блеснути)* почац ше швициц, зашвициц ше, заблїщац ше, блїснуц; зажижачиц (ше)

засиктати -кћем < **сиктати**

засинути -нем *оп.* **засијати (се)**

засип *х.* **1.** усипане количество зарна *(хторе ше сипе до грота же би ше зомлєло)*; **2.** *(нанос снега)* наношенїско, нанєшенїско; **3.** загартанє, засипованє, завоженє *(празнїни хтора настала з вибераньом руди)*; **4.** *(астма)* астма, задихлївосц

засипавати -ам *и* **засипати** -ам *и* -пљем **1. а)** *(сипком материјом)* засиповац; *(затрпавати)* загартац, загребовац; **б)** *(камењем и сл.)* заруцовац; **2.** *(о снегу)* вяц по дачим, заношиц; **3.** *(питањима, поздравима – обасипати)* засиповац; **4.**

(водом) залïвац; облïвац; **5.** *(посипати)* посиповац; **6.** *(сипати у нешто)* сипац до дачого
засирити -им закляґац; ~ **млеко** закляґац млєко
заситан -тна -тно *(који засићује)* сити; ~ **храна** сите єдзенє
заситити -им **1.** *(учинити ситим)* засициц; ~ **глад** засициц глад; **2.** *(испунити, прожети)* виполнïц, насициц; **3.** *фиґ. (жељу, нагон и сл.)* засициц, загациц, задоволïц; ~ **радозналост** задоволïц любопитлïвосц
заситити се -им се **1.** *(постати сит)* засициц ше, наєсц ше; **2.** *фиґ.* **а)** *(о тежњи, склоности)* засициц ше, загациц ше, задоволïц ше; **б)** *(изгубити вољу, жељу, интерес)* засициц ше, загациц ше, насициц ше, налюбиц ше
засићавати (се) -ам (се) **1.** засицовац (ше); **2.** *фиґ.* засицовац (ше), загацовац (ше), задовольовац (ше)
засићен -а -о **1. а)** засицени; **б)** *фиґ.* засицени, загацени, задоволєни; **2.** *(о боји)* цми, засицени
засићеност *ж. осн., фиґ.* засиценосц
засићење *с. ел. и др.* засиценє
засјајити (се) -им (се) *и* **засјати (се)** -ам (се) *оп.* **засијати (се)**
заскакати[1] **заск**а̄чем *зак.* почац скакац
заскакати[2] **заск**а̄чем *нєзак.* обиходзиц, заобиходзиц; керовац
заскакивати -кујем руцац ше (нападац) скакаюци
заскакутати -ућем *и* -ам < **скакутати**
засквичати -чим *оп.* **заскичати**
заскичати -чим почац скинчац, заскинчац
заскок *х.* **1.** *(скок са залетом)* скок *(з розбегу)*; **2.** *(изненадни напад)* напад; **3.** *покр. (опкољавање)* обколєшованє, обкольованє; ◊ **дохватити (узети и сл.) из заскока** подскочиц (скочиц) и достац (вжац и под.)
заскочити -им **1.** *(напасти)* нападнуц; **2.** *(заобићи)* обисц, заобисц, обкеровац; **3.** *(опколити изненадно)* нараз (нєсподзивано) обколєшиц; **4.** *фиґ. (изненадити)* нєсподзивац, заскочиц; **5.** *(поскочити)* скочиц, подскочиц; ◊ ~ **коме** [**у**] **реч** упаднуц дакому до слова (до бешеди)
заскробити -им закрохмалïц, покрохмалïц
заслада *ж.* **1.** *(посластица)* лакотка, сладке; **2.** *(заслађивање)* засладзованє
засладити -им **1.** *(учинити слатким)* засладзиц, посладзиц; **2.** *(појести или попити на крају чега)* засладзиц ше з дачим
засладити се -им се **1.** *(појести што слатко)* засладзиц ше; **2.** *(постати пријатан, осладити се)* осладзиц ше, попачиц ше
заслађивати -ђујем **1.** засладзовац, сладзиц; **2.** засладзовац ше з дачим
заслађивати се -ђујем се **1.** засладзовац ше; **2.** *(ослађивати се)* осладзовац ше, починац ше пачиц
засланити -им посолïц
заслањати -ам **1.** засланяц; **2.** *(од нечег штетног)* закланяц
заслањен -а -о слани; засолєни; ~ **земљиште** *ґеоґр.* засолєна жем
заслањивати -њујем *(чинити сланим)* солïц
заслепети -пим **1.** *(ослепети за тренутак)* ошлєпнуц; **заслепели су од блеска** ошлєпли од блïска; **2.** *(изгубити контролу над собом)* страциц ше, страциц розум; барз ше залюбиц
заслепити -им **1.** *(учинити привремено слепим)* ошлєпиц, зашлєпиц; **2.** *(одузети моћ здравог суда)* зашлєпиц, омамунïц; **богатство га је заслепило** богатство го зашлєпело; ◊ ~ **очи (вид) коме** *(преварити кога)* зашлєпиц (замасциц) дакому очи
заслепљеност *ж.* зашлєпеносц
заслепљив -а -о *(који заслепљује)* ошлєпююци, зашлєпююци
заслепљивати -љујем **1.** *(чинити привремено слепим)* ошлєпйовац, зашлєпйовац; **2.** *(одузимати моћ здравог суда)* зашлєпйовац, омамуньовац
заслепљујући -а -е зашлєпююци
заслинавити -им *и* **заслинити** -им **1.** зашлïнïц, ошлïнïц; **2.** *(о деци)* почац плакац (скинчац, финкац), заплакац, заскинчац, зафинкац
заслон *х.* **1.** *(оно што заслања)* заслон, заклон; параван; **2.** *(на лампи)* калап, клобук; **3.** *(на капи)* криса; **4.** *(кецеља)* фартух; **5.** *(завеса)* фиронґа, зависа; **6.** *техн.* заслон
заслонац *х. оп.* **заслон (2)**
заслонити -им **1.** *(начинити заслон)* заслонïц**;** заклонïц; **2.** *(од нечега штетног)* заклонïц
заслуга *ж.* **1.** заслуга; **добити признање за своје заслуге** достац припознанє за свойо заслуги; **имати заслугу** мац заслугу, *рид.* прислужиц ше; **2.** *(зарада)* заробок; **3.** *(услуга)* услуга, вислуга; ◊ **писати (уписивати) коме у заслугу** приписовац

дакому як заслугу; **по заслузи** *(онолико колико припада)* по заслуги
заслужан -жна -жно **1.** заслужни; ~ **човек** заслужни чловек; **2.** *фиґ.* *(достојан)* достойни; **бити** ~ **тог поверења** буц достойни того довирия
заслужено *присл.* заслужено, по заслуги
заслуживати -жујем **1.** заслужовац; **2.** *(зарађивати)* зарабяц
заслужити -им **1.** заслужиц; ~ **казну** заслужиц кару; ~ **похвалу** заслужиц похвалу; **2.** *(зарадити)* заробиц; **троше више но што заслуже** троша вецей як цо заробя
заслутити -им **< слутити**
засмакати -ачем *(за**чињавати)* присмачовац, засмачовац
засмејавати -ам зашмейовац; **немојте ме** ~ нє зашмеюйце ме
засмејавати се -ам се **1.** починац ше шмеяц; **2.** *взаєм. повр.* зашмейовац ше
засмејати -јем зашмеяц, нашмеяц
засмејати се -јем се *(насмејати се)* зашмеяц ше, нашмеяц ше, почац ше шмеяц
засметати -ам **1.** завадзац; почац завадзац; *(спречити)* зопрец; **2.** *(не одговарати укусу; произвести нелагодан осећај)* завадзац; почац завадзац; нє (по)пачиц ше; **засмета му што ње није било** завадзало му же єй нє було
засметити -им *(загадити смећем)* зашмециц, нашмециц
засмећен -а -о зашмецени, шметни
засмолити -им засмолїц, замасциц (премасциц) зоз смолу; злїпиц зоз смолу
засмочак -чка *х.* **1.** *(зачин)* присмак, присмачка; **2.** *(сос)* мачанка
засмочити -им *(зачинити)* присмачиц, засмачиц
засмрадити -им зашмердзиц
засмрађивати -ђујем зашмердзовац
засмрдети -дим **1.** почац шмердзиц, зашмердзиц; **2.** *вулг.* **а)** *(дојадити)* барз допиц, обриднуц; **б)** *(појавити се)* зявиц ше, зашмердзиц
засмрдити -им **1.** *(учинити да што смрди)* зашмердзиц; **2.** *покр. оп.* **засмрдети**
заснежити -и *безос.* *(о снегу)* почац падац; **заснежило је** почал падац шнїг
заснивалац -аоца *оп.* **заснивач**
заснивати -ам **1.** *(оснивати)* сновац; ~ **народне школе** сновац народни школи; **2.** *(темељити на чему)* засновйовац, фундаментовац; ~ **тврдњу на чињеницама** засновйовац тврдзенє на фактох; **3.** *(смерати)* здумовац, сцец
заснивати се -ам се **1.** *(темељити се)* сновац ше, засновйовац ше, фундаментовац ше, буц засновани (фундаментовани) на дачим; **2. а)** *(озакоњавати се)* озаконьовац ше, утвердзовац ше, засновйовац ше; **радни однос радника заснива се уговором о раду** роботне одношенє роботнїкох утвердзує ше з догварку о роботи; **б)** *(оснивати се)* сновац ше
заснивач *х.* *(оснивач)* снователь
заснити -им *поет.* **1.** *(заспати)* заспац; **2.** *(почети сањати)* **заснио је** почало ше му шнїц
заснов *х.* **1.** *(замисао)* задумка, план; **2.** *ткац.* основа
заснованост *ж.* заснованосц, основаносц
засновати -нујем **1.** *(основати)* основац; ~ **град** основац варош; **2.** *(при закључивању)* засновац, *рид.* опрец; **решење се мора** ~ **на закону** ришенє ше муши засновац на закону; ~ **своје становиште на чему** засновац (опрец) свойо становиско на дачим; **3.** *фиґ.* *(смислити, унапред припремити)* здумац, роздумац; **ваља** ~ **шта ћемо** треба здумац цо будземе
заснути -нем *оп.* **заспати**
засобице *присл.* *(у**за**стопце)* єден (єдно) за другим
засовити -им *(затворити засовницом)* заврец зоз древом (з латку, желєзом и под.) *(капуру, дзвери)*
засовница *ж.* *(засун)* древо, латка, желєзо и под. *(за заверанє капури, дзверох и под.)*
засолити -им **1.** *(посолити)* посолїц; *(јаче посолити)* осолїц, пресолїц; **2.** *фиґ.* преткац (пренїкнуц, засмачиц) зоз алузиями (жаделками, франту)
засољавати -ам *(солити)* солїц; *(јаче солити)* осольовац, пресольовац
засољеност *ж.* посолєносц; осолєносц, пресолєносц
засопити се -им се *(задувати се)* задихац ше, задихциц ше
засоптати -пћем задихциц, почац дихциц
засочити -им *(постати сочан)* постац сочни (юшковити); почац чечиц як сок
заспало *присл.* поспано
заспати -пим **1.** заспац; **2.** *фиґ.* *(утишати се)* уцихнуц, умириц ше; **жагор заспи** жубротанє уцихло; ◊ ~ **вечним (последњим) сном** заспац з вичним сном; ~

као заклан (као мртав, мртвим сном, као клада, као топ) тврдо заспац, заспац як зарезани (як мертви)

заспивати -ам падац до сна; успавйовац ше

засрамити -им поганьбиц

засрамити се -им се *(застидети се)* заганьбиц ше

засрамљивати -љујем ганьбиц

засрамљивати се -љујем се ганьбиц ше, заганьбйовац ше

засребрити -им **1.** *(посребрити)* пострибернїц; **2.** *оп.* **засребрити се**

засребрити се -им се застриберн‌їц ше, достац стриберну фарбу, заблїщац ше як стрибло

засркати -рчем < **сркати**

засрљати -ам < **срљати**

застава *ж.* **1.** *(барјак)* застава*, поет.* прапор; **државна** ~ державна застава; **2. а)** *(место у зачељу стола)* место на концу стола; **б)** *покр.* свадзебни госц хтори шедзи на концу стола; **3.** заходна часц нєба *(хтора ше офарби кед слунко зайдзе);* **4.** *(заседа)* стрежиско, зашедка; ◊ **бела** ~ *(знак предаје)* била застава; **војник под заставом** вояк у войску; ~ **на пола копља** *(знак жалости)* застава на пол копиї; **побости заставу** *(у знак победе)* заджобнуц заставу; **ступити под туђу заставу** служиц цудзинцови, ступиц под цудзу заставу; **чврсто држати заставу** буц на чолє, буц вожд

заставити -им **1.** *(зауставити)* застановиц, становиц; зопрец; **2.** *(препречити)* препречиц; ~ **пут** препречиц драгу, положиц дацо на драгу *(же би нє мож було ходзиц)*; **3.** *(приставити)* положиц вариц, приставиц; **4.** *покр. (дати у залог)* заложиц, *заст.* заставиц

заставити се -им се *(зауставити се)* застановиц ше, становиц ше, стануц

заставица *ж. дем.* заставка, заставочка; ◊ **прелазна** ~ преходна заставка *(з побиднїка на побиднїка)*

заставка *ж.* винєта

заустављати -ам **1.** *(заустављати)* застановяц, становяц; зоперац, сперац; **2.** препречовац; **3.** класц вариц, приставяц; **4.** *покр. (давати у залог)* закладац, *заст.* заставяц

застављати се -ам се застановяц ше, становяц ше, ставац

заставни -а -о заставов[и], заставни; ~ **боје** заставово фарби; ◊ ~ **зуб** *анат. оп.* **заставњак**

заставник *х.* заставнїк

заставница *ж.* **1.** *(чеона табла кревета)* корунка; **2.** *(предводница)* заставнїца; **3.** *покр. (ограда огњишта)* цегли и под. коло котлянки (огнїска)

заставнички -а -о заставнїцки

заставњак *х. анат. (умњак)* розумов зуб

застајавати -ам *оп.* **застајати**[1]

застајати[1] -јем I. *прех. (затицати, налазити)* находзиц, заставац; II. *нєпрех.* застановяц ше, становяц ше, ставац, заставац

застајати[2] **(се)** -тїјим (се) *(задржавати се)* затримовац ше, забавяц ше

застајкавати -ам *и* **застајкивати** -кујем *(повремено застајати)* поставк(ов)ац, застановяц ше

застаклити -им **1.** положиц скло (скла); **2.** *оп.* **застаклити се**

застаклити се -им се *(о оку)* зашвициц ше, заблїщац ше *(як скло)*

застакљен -а -о **1.** на хтори положене скло; **2.** *буд.* склєняни; **застакљена врата** склєняни дзвери

застакљивати -љујем класц скло (скла)

застално *присл.* **1. а)** *(заувек)* навше; **б)** *(стално)* стаємно, вше; **2.** *за потвердзованє твердзеня або предпоставки* **а)** *(заиста)* наисце; **б)** сиґурно, бизовно; ~ **ћеш доћи?** сиґурно придзеш

застанак -нка *с.* **1.** *(привремени прекид)* застановянє, заставанє, застановка, ставанє; затримованє; **2.** *(одмаралиште)* одпочиваліще, место за одпочивок

застанути -нем *оп.* **застати**

застарати се -ам се *(забринути се)* застарац ше

застаревати -ам *(излазити из употребе; губити важност)* застарйовац

застарелост *ж.* **1.** застареносц; **апсолутна** ~ *правн.* абсолутна застареносц; **2.** *(остарелост)* остареносц, устареносц

застарети -рим **1.** *(изаћи из употребе, обичаја, моде и сл.)* застариц; **ова књига није застарела** тота кнїжка нє застарела; **дуг је застарео** длуство застарело; **2.** *(остарети)* остариц, устариц ше

застарити -им *оп.* **застарети**

застарљив -а -о хтори може застариц, застарююци

застати -анем I. *прех. (затећи)* застац, найсц; **застао ју је једном како пева** застал ю раз як шпива; II. *нєпрех.* **1.** *(зауставити се)* застановиц ше, зопрец ше, стануц; **нагло застаде** нагло ше застановел (станул); **заста му дисање** станула му диханє; **2.** *(остати)*

остац; ◊ **застаде ми душа** *(препадох се)* шерцо ми стануло; **реч ми застаде (запе) у грлу** нє могол сом прегвариц *(од возбудзеня и под.)*
застењати -њем застукац, почац стукац
застидети -дим **1.** *(учинити да неко осети стид)* заганьбиц ше (*з пременку конструкциї*)*;* **застидео ју је питањем** заганьбела ше од його питаня; **2.** *(нанети стид)* поганьбиц; **није је хтео застидети** нє сцел ю поганьбиц
застидети се -дим се заганьбиц ше
застидити (се) -им (се) *оп.* **застидети (се)**
застиђивати -ђујем *нєзак. ґу* **застидети**
застиђивати се -ђујем заганьбйовац ше, ганьбиц ше
застирати -рем **1.** *(покривати)* прекривац, закривац; **2.** *(заклањати)* закланяц, скривац; **3.** *(простирати)* пресцерац; *(сламу под стоку)* сцеліц
застирати се -рем се **1.** *(покривати се)* прекривац ше, закривац ше; **2.** *(простирати се)* пресцерац ше
застирач *х.* **1.** *(простирка)* килим, тепих; керпарка; **2.** *(за делове намештаја)* **а)** *(за сто)* парток; **б)** *(за кревет)* плахта; *(креветски чаршав)* плахитка; **3.** *(завеса)* зависа, фиронґа; **4.** *(слој)* пасмо
застирка *ж. оп.* **застирач (3)**
застој *х. (краћи или дужи прекид)* застой, ставанє, застановянє, застановка; **производни** ~ продукцийни застой; ~ **мокраће** застой мочу
застоље *с. (наслон столице)* хрибет, операч, операче
застопаље *с. анат. (корен стопала)* коренталпи
застопце *и* **застопице** *присл. (у стопу)* ступци
застор *х.* **1.** *(завеса)* зависа, фиронґа; **2.** *(штит на лампи)* калап, клобук; **3.** *воєн. (јединица за заштиту)* єдинка за защиту, защита; **4.** *(кецеља)* фартух, *рид.* шурец; **5.** *оп.* **застирач (1, 2)**; **6.** *тран.* застор, кошулька; **7.** *фот.* бленда; **8.** *ел.* екран; ~ **катодне цеви** екран катодней циви
засторак -рка *х.* **1.** *дем. од* **застор**; **2.** *оп.* **застирач (1, 2)**; **3.** фалаток платна *(за закриванє);* **4.** *(вео)* фатьол
засторница *ж.* паліца (палїчка и под.) за вишанє зависи
застравити -им **1.** *(престрашити)* престрашиц; **2.** *(збунити)* збунїц
застравити се -им се престрашиц ше
застранити -им **1.** *(скренути с пута)* зисц (скруциц) з драги; оддаліц ше, заблукац; **2.** *фиґ. (удаљити се од теме)* оддаліц ше, одступиц, застраніц
застрањивати -њујем **1.** *(скретати с пута)* зиходзиц (скруцовац) з драги; оддальовац ше, блукац; **2.** *фиґ.* оддальовац ше, одступац, застраньовац
застрањивач *х.* застраньовач *(у идеолоґийним и под. поглядзе)*
застрашено *присл.* застрашено, престрашено, злєкнуто
застрашивати -шујем застрашовац, настрашовац, престрашовац, страшиц
застрашити -им застрашиц, настрашиц, престрашиц, злєкнуц
застрашити се -им се престрашиц ше, злєкнуц ше
застрашљив -а -о **1.** *(који застрашује)* застрашуюци, страшни; **2.** *(плашљив)* бояжлїви
застрашни -а -о *и* **застрашујући** -а -о *оп.* **застрашљив (1)**
застрелити -им **1. а)** забиц (потрафиц) зоз стрелу; **б)** заштреліц *(з огньовим оружийом);* **2.** *(одапети стрелу)* пущиц стрелу
застрељивати -љујем **1. а)** забивац (потрафяц) зоз стрелу; **б)** заштрельовац, штреляц; **2.** *(одапињати стреле)* пущац стрели
застрепети -пим *и* **застрепити** -им **< стрепети, стрепити**
застрети -ем **1.** *(покрити)* прекриц, закриц, застрец; **2.** *(заклонити, сакрити)* заклонїц, скриц, застрец; **3.** *(простирети)* престрец; *(ставити)* положиц; ~ **сто чаршавом** положиц парток на стол; *(сламу под стоку)* посцеліц, насцеліц
застрети се -ем се *(покрити се)* прекриц ше, закриц ше, застрец ше
застрићи -ижем **1. < стрићи**; **2.** *(засећи стрижењем)* заштригнуц/застригнуц; **3.** *(подшишати)* подштригац/подстригац
застрти -рем *оп.* **застрети**
заструг *х. и* **заструга** *ж.* древена мисочка з покривку (верхом)
застругати -ужем **1. < стругати 2.** *(утећи)* чмигнуц, спарац
застружак -ушка *и* **застружић** *дем. од* **заструг**
заструјати -јим **< струјати**
застрчати -чим *и* **застршити** -им застирчац, почац стирчац

застуденети -ни, **застудети** -и *и* **застуднети** -ни *безос.* захладнуц, охладнуц, зажимнїц; **тога дана застуди** того дня захладло (зажимнєло)

заступати -ам **1.** заступац; ~ **чије интересе** заступац дачийо интереси; ~ **идеје** заступац идеї; **адвокат га заступа на суду** адвокат го заступа на суду; **2.** замeньовац *(дакого на длужносци и под.);* ступац на положенє (на длужносц); **4.** *(заклањати)* закланяц, заклоньовац

заступити -им I. *прех.* **1.** *(имати свог представника)* заступиц; **сви су били заступљени на скупштини** шицки були заступени на скупштини; **2.** *(заменити)* заменїц; превжац даяке положенє (длужносц); **3.** *(заклонити)* заклонїц; **месец је заступио сунце** мешац заклонєл слунко; **4.** *заст. (устати у одбрану)* одбранїц, охранїц, заступиц; II. *нєпрех.* **1.** *(наступити као појава)* присц, наступиц; **2.** *(у службу)* ступиц на длужносц

заступљеност *ж. (представљеност)* заступеносц

заступник *х.* **1.** заступнїк; **2.** заменїк

заступнички -а -о заступнїцки

заступништво *и* **заступство** *с.* **1.** *(представништво)* представнїцтво, представительство; **2.** *(дужност заступника)* заступнїцтво; **3.** *(одбрана, заштита)* охрана, защита

засужњивати -њујем **1.** *(чинити робом)* зарабйовац, правиц (робиц) рабом; **2.** поставац раб, падац до рабства

засужњити -им **1.** *(учинити сужњем)* зарабровац, зарабиц, справиц (зробиц) рабом; **2.** постац раб, спаднуц до рабства

засузити -им **1.** *(о оку, очима)* наполнїц ше зоз слизами; **2.** *(заплакати)* **засузила је** почали єй исц слизи, очи ше єй наполнєли зоз слизами

засузити се -им се *оп.* **засузити (1)**

засук *х. физк.* засук *(рух при хторим ше дацо закруци коло своєй оси)*

засукан -а -о **1.** *дїєприкм. од* **засукати; 2.** *фиґ. (чудан)* чудни, нєзґодни; ограничени; зашлєпени; задарти; **3.** *фиґ. (замршен)* замервени, заплєцени, мутни, нєясни; ~ **дефиниција** нєясна дефиниция

засуканац -нца и **засуканик** чудни (нєзґодни) чловек; задарти (огранїчени, зашлєпени) чловек

засукати -учем **1.** *(рукаве)* викасац, закасац; *(ногавице)* закасац; *(хаљину)* закасац, подкасац; **2.** засукац, закруциц; ~ **бркове** закруциц баюси; **3.** *(упрести)* засукац, усукац, висукац; **4.** *(окренути)* обрациц; закруциц; ~ **главу** обрациц главу; ~ **вратом** закруциц шию; ◊ ~ **рукаве** *(прионути на посао)* викасац ше, поплювац до гарсцох, влапиц ше до роботи

засукати се -учем се **1.** викасац ше; закасац ше; подкасац ше; **2.** усукац ше, засукац ше; сплєсц ше; **3.** *(окренути се)* обрациц ше; скруциц ше

засукивати -кујем **1.** *(рукаве)* викасовац, закасовац; *(ногавице)* закасовац; *(хаљину)* закасовац, подкасовац; **2.** *(бркове и сл.)* закруцац, засуковац; **3.** *(упредати)* засуковац, усуковац, висуковац, сукац; **4.** *(окретати)* обрацац; закруцац

засукивати се -кујем се засуковац ше, усуковац ше; скруцовац ше

засукљати -ам < **сукљати**

засумпорити -им *(дезинфиковати сумпором)* аншлаґовац; ~ **буре** аншлаґовац гордов

засун *х.* **1.** *(за затварање капије, врата)* гредка, древо, латка, желєзко и под.; **2.** вентил

засунак -нка *х. и* **засунка** *ж. оп.* **засун (1)**

засунути -нем заврец дзвери *(зоднука, з древом, желєзом, латку и под.)*

засути -спем **1. а)** *(сипком материјом)* засипац; **б)** *(затрпати)* загарнуц, загребац; завезц *(з довоженьом глїни)*; ~ **јаму** загарнуц (завезц) дзиру; **2.** *(о снегу)* завяц, зафуркац, закуриц; **3.** *(обасути)* заруцац; засипац; ~ **камењем** заруцац з каменями; ~ **питањима** засипац з питанями; **4.** *(з воду)* заляц; обляц; **5.** *(посути)* посипац **6.** *(сасути у нешто)* усипац до дачого

засути се -спем се *(сипком материјом)* засипац ше; *(затрпати се)* загарнуц ше, загребац ше

засушити -им I *нєпрех.* **1.** *(осушити се)* осушиц ше, висушиц ше; **засушила су му уста** осушели ше му уста; **2.** *(добити покорицу)* засушиц ше; *(сасушити се)* зосхнуц ше; **3.** *(о потоку, локви и сл.)* висушиц ше; **4.** *(о крави, овци)* престац ше доїц, засушиц; I *прех. (учинити сувим)* осушиц, висушиц

засушити се -им се *оп.* **засушити (1 – 3)**

затабанати -ам **< табанати**

затаја *ж.* **1.** *(утаја)* утайованє, безправне присвойованє; **2.** *(прикривање)* затайованє, скриванє, прикриванє; **3.** *(тајност)* тайносц; **у затаји** у тайноסци

затајивати -јујем I. *прех.* **1.** *(прећуткивати)* прециховац, прикривац, затайовац, таїц; ~ **године** затайовац (таїц) роки; **2.** *(утајивати)* утайовац, безправно присвойовац; **3.** *(кога, што)* одрекац ше, одтайовац ше; II. *нєпрех. (изневеравати)* затайовац; знєверйовац

затајити -им II. *прех.* **1.** *(прећутати)* прецихнуц, прикриц, затаїц; ~ **истину** затаїц (прецихнуц) правду; **2.** *(утајити)* утаїц, безправно присвоїц; ~ **новац** утаїц пенєж; **3.** *(кога, што)* одрекнуц ше, одтаїц ше; ~ **Бога** одрекнуц ше (одтаїц ше) [од] Бога; II. *нєпрех. (изневерити)* затаїц; знєвериц; **знање му је затајило** знанє му затаєло; **организација је затајила** орґанизация затаєла

затакати -тачем залївац

затакнути -нем **1.** *(заденути)* положиц *(до дачого, на дацо, ґу дачому)*; захпац; удрилїц, уцискац; заджобнуц, задзац; уцагнуц; ~ **цвеће у косу** положиц квеце до власох; ~ **мач у земљу** заджобнуц меч до жеми; **2.** *(окрзнути)* очухнуц, заквачиц, залапиц; **3.** *(изазвати)* виволац; поволац на дуел; ◊ **засвирати, посвирати и за појас (пас)** ~ *оп. при* **заденути**

затакнути се -нем се *(сукобити се)* заквачиц ше, пооначиц ше, зражиц ше

заталасавати -ам правиц габи; знємирйовац; заколїсовац, загимбовац, загойсовац

заталасавати се -ам се прекривац ше з габами, знємирйовац ше, починац ше габасто рушац; заколїсовац ше, загимбовац ше, загойсовац ше

заталасати -сам I *прех.* **1. а)** *(изазвати таласање)* направиц габи; знємириц *(мирну поверхносц);* **б)** заколїсац, загимбац, загойсац *(жито, даяку масу)*; **2.** *фиґ. (изазвати комешање)* знємириц, возбудзиц; ~ **народне масе** знємириц народни маси; I *нєпрех. фиґ.* розшириц ше *(як габа);* затрепециц, затрепац

заталасати се -сам се **1. а)** *(прекрити се таласима)* прекриц ше з габами, знємириц ше, почац ше габасто рушац; **море се заталасало** на морю ше зявели (направели) габи; **б)** заколїсац ше, загимбац ше, загойсац ше; **пшеница се заталасала** жито ше заколїсало; **2.** *фиґ. (ускомешати се)* знємириц ше, возбудзиц ше; **народ се заталаса** народ ше знємирел; **3.** *оп.* **заталасати (3)**

затаманити -им знїчтожиц, знїщиц, витребиц, витаманїц

затамбурати -ам заграц на тамбури

затамнети -ним **1.** *(постати таман)* постац цми, поцмиц; **2.** *безос. (смрачити се)* зацмиц ше, змеркнуц ше

затамнети се -ним се *оп.* **затамнети (1)**

затамнити -им *(учинити тамним)* зацемнїц, зацмиц

затамњење *с.* зацемнєнє, зацменє; мутносц, нєясносц

затамњивати -њујем зацемньовац

затандркати -рчем < **тандркати**

затањити -им сценшац

затапати -ам *(заливати)* залївац

затапкати -ам **< тапкати**

затапшати -шем **1.** *(запљескати)* закляпкац; **2.** *(дланом по нечему)* покляпкац

затарабити -им **1.** оградзиц зоз прощом; **2.** *фиґ. (престати радити)* престац робиц; заврец *(дутян, карчму и под.)*

затарабљивати -љујем **1.** оградзовац зоз прощом; **2.** *фиґ.* преставац робиц; заверац *(дутян, карчму и под.)*

затаћи -такнем *оп.* **затакнути**

заташкавати -ам **1.** *(забашуривати)* зашушковац, затапшовац, загладзовац; прикривац, скривац; **2.** *(потискивати)* поцисковац, стримовац; придавйовац

заташкати -ам **1.** *(забашурити)* зашушкац, затапшац, загладзиц; прикриц, скриц; **2.** *(потиснути)* поциснуц, стримац; *(умањити звук нечега)* придавиц; **3.** *(смирити)* змириц, умириц, уцишац; ◊ ~ **ствар** зашушкац (затапшац) ствар

затварати -ам **1.** заверац; заперац *(моцно)*; ~ **врата** заверац дзвери; ~ **кишобран** заверац амрел; ~ **круг** заверац круг; **2.** *(хапсити)* заверац, гарештовац; **3.** *(препречивати)* заверац, препречовац, закладац; закерчовац; **4.** *(заграђивати)* преградзовац, оградзовац; **5.** *(запушивати)* затикац

затварати се -ам се **1.** заверац ше; заперац ше *(моцно)*; **2.** *фиґ. (у себе)* заверац ше, поцаговац ше

затварач *х.* **а)** заверач; ~ **пушке** заверач пушки; **б)** *(чеп)* дуґов, затичка; **в)** *(поклопац)* покривка, закривач

затвор *х.* **1.** гарешт; цемнїца; **био је у затвору** бул заварти, бул у гарешту; **осудити на** ~ осудзиц на гарешт; **строги** ~ строги гарешт; **2.** *(затворено место)* заварте (оградзене) место; **3.** *(оно чиме се нешто затвара)* верх; покривка; **4.** забрана преходу; ~ **границе** забрана преходу гранїци; **5.** *мед. (тврда столица)* заткатосц, заднутосц; **он има** ~ вон ма заткатосц, *нар.* задло го; ◊ **заглавити**; **(погодити)** ~ буц заварти, пойсц до гарешту; **истражни** ~ *правн.* вишлїдни гарешт

затворен -а -о **1.** заварти; ~ **друштво** заварте дружтво; ~ **кола** заварти коч; **2.** *(о боји)* заварти, цми; **3.** *фиґ. (повучен)* заварти, поцагнути, цихи; ◊ ~ **самогласник** *ґрам.* заварти вокал; **затворених очију (радити)** *(радити не мислећи о опасности)* робиц нюрци (зоз завартима очми, на джмурацо); ~ **море** *ґеоґр.* заварте морйо; **иза затворених врата** за завартима дзверми; **наићи на затворена врата** *(бити одбијен)* наисц на заварти дзвери; **он је** ~ **књига, он је затворене природе** *(тешко га је разумети)* вон заварта кнїжка, вон завартей натури (природи)

затвореник *х.* гарештанєц, заварти; гарештовани

затвореница *ж.* гарештанка, заварта; гарештована

затворенички -а -о гарештански; ~ **живот** гарештански живот

затвореност *ж.* завартосц

затворити -им **1. а)** заврец; запрец *(моцно)*; ~ **прозор** заврец облак; ~ **радњу** заврец дутян; ~ **кишобран** заврец амрел; ~ **врата** заврец (запрец) дзвери; **б)** *(на краће време*; *непотпуно)* привrец; **2.** *(ухапсити)* заврец, гарештовац, загарештовац; дац заврец; ~ **у тамницу** заврец до цемнїци; **3.** *(препречити)* заврец, препречиц, заложиц; закерчиц *(драгу)*; **4.** *(заградити)* преградзиц, оградзиц; ~ **у проштац** оградзиц з прощом; **5.** *(сеоску пећ после ложења)* заткац; **6.** *(залечити)* залїчиц *(рану)*; **7.** *(заклонити)* заклонїц; **8.** *мед. (изазвати опстипацију)* заднуц; ◊ ~ **врата за собом** претаргнуц вязу з даким; ~ **игру а)** *(у картама)* пререзац бависко и вжац го до своїх рукох; **б)** *(у спорту)* заврец бависко, поцагнуц ше до одбрани; ~ **наводнике (заграду)** заврец знаки навода (заградзенє); ~ **некоме уста** *(ућуткати)* заврец дакому уста; ~ **обруч** *воєн.* заврец обруч, обколєшиц; ~ **очи 1.** *(умрети)* заврец очи; **2.** *(пред нечим, за нешто)* нє жадац видзиц дацо, заджмуриц; ~ **кућу мртвим коцем** напущиц дом и пойсц до швета

затворити се -им се **1.** заврец ше; запрец ше; **2.** *фиґ.* заврец ше, поцагнуц ше; **затворила се у себе** поцагла ше до себе

затворни -а -о **1.** *(који затвара)* завераюци, завераци; **2.** *оп.* **затворски**

затворница *ж. техн.* заверач

затворски -а -о ~ **зграда** будинок гарештy, гарештов будинок; ~ **живот** живот у гарешту

затег *х.* **1.** *(затегнутост)* зацагнутосц, нацагнутосц; напруженосц; **2.** *буд.* зацагнуце

затега *ж.* **1.** сцискач *(справа з хтору ше дацо зацагує, сциска)*; **2.** *пом.* штранґ; **3.** *риб. покр.* галов, мрежа

затегнут -а -о **1.** *дїєприкм.* < **затегнути; 2.** *фиґ. (напрегнут)* напружени; **3.** *фиґ. (заоштрен)* зацагнути, заоштрени, напарти; ~ **ситуација** зацагнута ситуация; **4.** *фиґ.* стримани, заварти

затегнути -нем **1.** зацагнуц, нацагнуц; ~ **жице** зацагнуц (нацагнуц) дроти; **2.** *(отегнути)* зацагнуц, одцагнуц; ~ **с плаћањем** зацагнуц з плаценьом; **3.** *(потрајати)* потирвац, зацагнуц ше, одцагнуц ше; **затегнуо рат** одцагла ше война; **4.** *(повући)* поцагнуц; **5.** *(о ветру)* задуц, почац цагац; **6.** *(дах)* затримац; **7.** *фиґ. (притегнути)* сциснуц; ◊ ~ **личину** *нар. (завршити на вешалима)* закончиц на шибенї, буц обешени

затегнути се -нем се **1.** зацагнуц ше, нацагнуц ше; **2.** *фиґ.* зацагнуц ше, заоштриц ше; погубиц ше; **односи су се затегли** одношеня ше заоштрели; **многа пријатељства се затегла** велї товаришства ше погубели

затегнутост *ж. фиґ.* зацагнутосц, заоштреносц, напартосц

затезан -зна -зно зацагуюци; ~ **камата** *банк.* зацагуюца камата; **затезни изолатор** *ел.* зацагуюци изолатор

затезати -ежем **1.** зацаговац, нацаговац; *(скупљати, стезати)* сцаговац; **2.** *(отезати)* одцаговац; розцаговац ше

затезати се -ежем се **1.** зацаговац ше, нацаговац ше; **2.** *фиґ.* зацаговац ше, заоштровац ше, губиц ше, поставац напарти; **3. а)** *(опирати се вођењу или*

гоњењу о животињи) нє сцец исц, цагац ше назадок; **б)** *(противити се, опирати се)* сперац ше, зоперац ше, процивиц ше; **4.** *(устезати се)* одмагац ше, унїмац ше

затезач *х. техн.* зацаговач

зателебати се -ам се *беш.* **1.** барз ше залюбиц; **2.** *(забленути се)* запатриц ше

затемељити -им вдериц фундамент; засновац

затерати -ам **1.** *(иза нечега)* загнац; **2.** *(забити)* заджобнуц, зариц, задзац; забиц; ~ **нож у даску** заджобнуц нож до дески; ~ **ексер у даску** забиц гвозд до дески; **3. а)** *(отерати)* одогнац; **б)** *(у нешто)* угнац

затерати се -ам се *(залетети се)* розлєциц ше, залєциц ше, розбегнуц ше

затеривати -рујем **1.** *(иза нечега)* заганяц; **2.** *(забијати)* заджобовац, заривац, задзивац; забивац; **3. а)** одганяц; **б)** *(у нешто)* уганяц

затесати -ешем **1.** *(засећи)* зарубац; **2.** *(клешући заравнити)* окресац, скресац; **3.** *(зашиљити)* застругац, закончисциц

затесивати -сујем *нєзак. ґу* **затесати**

затестерисати -ишем < **тестерисати**

затетурати (се) -ам (се) рушиц ше плянтаюци; почац ше плянтац, заплянтац ше; затачкац ше; закивац ше; *(падајући)* скляґац ше

зате́ћи[1] *и* **затећи за**тегнем *оп.* **затегнути**

затаћи[2] *и* **затећи** затачем *и* затекнем **1.** *(наћи)* застац, найсц; ~ **кога код куће** застац дакого дома; **2.** *(на чему)* влапиц; на(д)исц на дакого *або* дацо; *(приметити)* обачиц; ~ **на делу** влапиц на дїлу; **затекао га је на туђој њиви** наишол на нього на люцким полю; **3.** *(с нечим)* нєсподзивац, збунїц, заскочиц; ~ **питањем** заскочиц з питаньом; **4.** *(отећи)* спухнуц, запухнуц; попухнуц; **руке су јој затекле** руки єй спухли; **5.** *(дотаћи)* дотхнуц; **6. а)** *(о ноћи)* влапиц; зацмиц ше; **затекла их је ноћ на њиви** влапела их ноц на полю, зацмели ше на полю; **б)** *(о звону)* оддзвонїц; **вечерње звоно затекло нас је на путу** пацери нас оддзвонєли у драже

зате́ћи се[1] *и* **затећи се** затегнем се *оп.* **затегнути се**

затећи се[2] *и* **затећи се** затачем се *и* затекнем се **1.** *(наћи се)* найсц ше; остац; **кад се то десило, они су се случајно затекли тамо** кед ше то случело, вони ше случайно там нашли; **2.** *(сачувати се до одређеног тренутка)* остац; **затекло се вина у чутури** остало вина у чутори; **2.** нєсподзивац ше, влапиц ше; **3.** *(на што)* влапиц ше *(до даякей роботи)*; **нико се неће затећи на то** нїхто ше нє влапи до того; **4.** *покр. (зарећи се)* зарекнуц ше, дац слово, завитовац ше

затечен -а -о нєсподзивани, заскочени

затештати *и* **затешчати** -ам *покр. оп.* **затруднети**

затикач *х. техн.* клїнок

затиљак -љка *х. (потиљак)* затилок; карк

затиљача *ж. анат.* затилкова косц

затиљни -а -о затилков[и]

затим *присл.* **1.** потим, после того; **2.** *(осим тога)* (о)крем того

затињати -ам < **тињати**

затирати -рем витребйовац, викореньовац, знїщовац, знїчтожовац

затирач *х.* витребйовач; викореньовач; знїщовач, знїчтожовач

затискати -ам *оп.* **затискивати**

затискивати -кујем **1.** *(запушавати; заптивати)* затикац, заверац; **2.** *(завлачити)* задзивац, заривац, запихац, хпац, уцаговац

затиснути -нем **1. а)** *(запушити)* заткац, заврец; ~ **димњак крпом** заткац комин з ренду; **б)** *(затворити)* заврец; ~ **очи** заврец очи; **2.** *(утиснути)* задзац, зариц; захпац, уцагнуц; ~ **нокте у кожу** задзац (зариц) нохци до скори; **3.** препречиц, заградзиц; закерчиц; ~ **пут** препречиц драгу

затиснути се -нем се **1.** заткац ше, заврец ше; **2.** *(увући се)* уцагнуц ше, зацагнуц ше, захпац ше; *(зарити се)* задзац ше, зариц ше; ~ **у кутак** уцагнуц ше (зацагнуц ше) до куцика

затитрати -ам < **титрати**

затицати[1] -ичем **1.** *(задевати)* класц *(до дачого, на дацо, ґу дачому),* запихац, удрильовац, уцисковац; заджобовац, задзивац; уцаговац; **2.** *(на битку и сл. – изазивати, задевати)* виволовац

затицати[2] -ичем **1.** *(налазити)* заставац, находзиц; **2.** лапац; на(д)иходзиц на дакого *або* дацо; **3.** нєсподзивйовац, збуньовац, заскочовац; **4.** *(отицати)* спуховац, пухнуц

затицати се -ичем се **1.** *(налазити се)* находзиц ше; **2.** *(зарицати се)* зарекац ше, давац слово, завитовац ше

затишје *с.* **1.** зацих, зацихнуце; **настало је** ~ настал зацих; **2.** заклон, укрице; **склонити се у** ~ склонїц ше до заклону

затиштати -тим < **тиштати**

затрљати -ам *покр. (задремати)* задримац

зато *присл.* **1.** прето, зато; ~ **сам ја први проговорио** прето я перши прегварел; **2.** *у функциї злучнїка на початку пошлїдкового виреченя, вєдно зоз #што#* прето же, зато же; **изабран је ~ што је најбољи** вибрани є прето же є найлєпши; ◊ **свако зашто има своје** ~ *(све има свој разлог)* кажде прецо ма свойо прето, шицко ма свою причину

затока *ж. (мањи залив)* мали залїв, залївчок

затолити -им *оп.* **утолити**

затомити -им **1.** *(неку мисао, осећање и сл.)* заглушиц, приглушиц, поциснуц, придавиц; **та чежња затоми све друге осећаје** тота жажда заглушела шицки други чувства; **2. а)** *(новац)* вжац, присвоїц; **б)** *(сакрити)* скриц; **в)** *(порећи)* одтаїц ше, порекнуц; **3.** *(уништити)* знїщиц, упрепасциц

затомљавати -ам *и* **затомљивати** -љујем **1.** *(неку мисао, осећање и сл.)* заглушовац, приглушовац, поцисковац, придавйовац; **2. а)** *(новац)* брац, присвойовац; **б)** *(сакривати)* скривац; **в)** *(порицати)* одтайовац ше, порекац; **в) 3.** *(уништавати)* знїщовац, упрепасцовац

затон *х.* залїв

затонић *х. дем.* залївчок

затонути -нем **1.** *оп.* **затопити (2); 2.** *фиґ. (потонути)* упаднуц, зачириц ше; ~ **у најдубљи понор** упаднуц до найглїбшей бездни

затопити -им **1.** *(залити, наквасити)* заляц, поляц; **2. а)** *(уронити у течност)* замачац; **б)** *(потопити)* зачириц; затопиц; **в)** намочиц; ~ **рубље** намочиц шмати; **3.** заляц *(з даяку розпущену материю)*

затопити се -им се *(наквасити се, забрекнути)* затугнуц

затоплити -и *безос. (о времену)* оцеплїц; **затоплило је** оцеплєло

затопотати -ам < **топотати**

затор *х. (затирање)* знїщованє, забиванє, витребйованє, викореньованє; нєщесце, препасц

заторокати -ам < **торокати**

заточ *х. покр. (опклада)* ставенє, ставянка, *заст.* заставка

заточеник *х. (затвореник)* гарештанєц, заварти

заточенички -а -о гарештански; ~ **живот** гарештански живот

заточеништво *с.* гарештанство, гарешт; робия; *(ропство)* зарабенїцтво, рабство

заточење *с.* **1.** гарешт, цемнїца; **2.** *(прогонство)* вигнанство

заточити -им *(у затвор, тамницу)* заврец, гарештовац, зарабиц

заточник *х. заст. поет.* **1.** *(борац)* борец; бранїтель, защитнїк; **2.** заменїк *(на двобоју)*; **3.** *оп.* **заточеник**

затравити -им **1. а)** *(омађијати)* зачаровац, заврачац дакого, поробиц дакому (*зоз траву, зоз напитком з трави)*; **виле су га затравиле** русалки го зачаровали; **б)** *(опчинити)* обчаровац, омамунїц; **та жена га је затравила** тота жена го обчаровала; **2.** *(обично стоку)* почац лїчиц з лїковиту траву; **3.** *оп.* **затравити се**

затравити се -им се *(зарасти у траву)* зароснуц з траву

затрављивати -љујем **1. а)** *(омађијавати)* зачаровйовац, чаровац дакого, врачац, робиц дакому *(зоз траву, зоз напитком з трави);* **б)** *(опчињавати)* обчаровйовац, омамуньовац; **2.** *(обично стоку)* лїчиц з лїковиту траву

затрављивати се -љујем се зарастац з траву

затравнити -им *оп.* **затравити се**

затражити -им **1.** *(замолити)* замодлїц, питац, запитац; **затражити помоћ** замодлїц [за] помоц; **ко је затражио реча** хто замодлєл за словоь; **2.** *(упутити захтев)* вимагац, *заст.* зажадац; **опозиција захтева од владе ванредну седницу** опозиция вимага од влади позарядову схадзку; **3.** *(запросити)* питац; ~ **девојку** питац дзивку; **4.** *(почети тражити)* почац глєдац

затрајати -јем *покр.* **1.** *(задржати се)* затримац ше, забавиц ше; **2.** *(упропастити)* упрепасциц; знїщиц

затрајати се -јем се *оп.* **затрајати (1)**

затракивати -кујем *покр. (узнемиравати)* знємирйовац дакого; допивац дакому *(з питанями, заувагами и под.)*

затрапити -им **1.** *(ставити у трап)* положиц до долїка *(кромплї и др.);* **2.** *(закопати; затрпати)* закопац; загребац, загарнуц

затребати -ам *звич. безос.* требац, затребац; **кад што затребаш, зови ме** кед ци дацо будзе требац, волай ме

затреперити -еҕем *и* -етем < **треперити**

затрептати -пҕем < **трептати**

затресати -ам затресац, потресац, тресц; кивац, покивовац; **ветар затреса лишће** витор кива (покивує) лїсце

затрескати -ам < **трескати**

затрескати се -ам се *фам.* залюбиц ше по уха, барз ше залюбиц, *беш.* затрескац ше

затрести -сем **1.** *(нечим, нешто)* затресц; закивац, покивац; ~ **гривом** затресц з гриву; ~ **главом** покивац з главу; **2.** *фиґ. (заплесати)* затанцовац; ◊ ~ **мрежу** *(постићи погодак у фудбалу, рукомету и сл.)* затресц мрежу

затрести се -сем се затресц ше; закивац ше, покивац ше; **цела кућа се затресла** цала хижа ше затресла

затрети -ем *оп.* **затрти**

затрештати -тим **1.** затрещац; задубонїц, загирмиц; загучац**;** запращац, спращац; **затрешташе гусенице тенка** задубонєли гушенїци тенка; **затрешта митраљез** запращал митралєз; **2.** *(о гласној песми, смеху и сл.)* одгукнуц, зачуц ше; **затрештаху трубе** заграли гласно труби

затрзати се -ам се < **трзати се**

затрка *ж. (залет)* розбег; **из затрке** з розбегу

затркати се -ам се *и* -рчем се **1.** *(залетети се)* розбегнуц ше; **она се затрка к мени** вона ше розбегла ґу мнє; **2.** *фиґ. (пренаглити у нечему)* залєциц ше, вибегнуц; **виде да се затркала** видзела же ше залєцела; **3.** *безос. покр. (запасти у грло)* забегнуц; **затркало јој се док је јела** забегло єй док єдла

затркивати се -кујем се **1.** розбеговац ше; **2.** *фиґ.* залєтовац ше, вибеговац; **3.** *безос. покр. (западати у грло)* забеговац

затрљати -ам < **трљати**

затрнити -им оплєсц (обложиц) зоз церньом

затрнити се -им се зароснуц (оброснуц) з церньом

затрнути[1] затрнем **1.** *(о делу тела)* зацерпнуц; **руке су ми затрнуле** руки ми зацерпли; **2.** *(претрнути)* **затрнуо је од страха** заслупнул (мраз по нїм прешол, зацерпнул) од страху

затрнути[2] -нем загашиц *(огень, пламеншвички и под.)*

затрован -а -о **1.** *дїєприкм.* < **затровати; 2.** *фиґ. (задрт)* тварди, загрижени

затровати -рујем **1.** затровац, отровац, потровац; *заст.* затровиц, отровиц, потровиц*;* ~ **бунаре** затровац студнї; **2.** *фиґ.* **а)** *(покварити)* погубиц, затровац; ~ **односе** погубиц одношеня; **б)** *(загорчати)* загорчац, загорчиц, затровац; ~ **коме живот** загорчац дакому живот

затровати се -рујем се затровац ше, отровац ше

затроношити -им *нар. заст.* пошвециц *(церкву)*

затрпавати -ам **1.** *(засипати)* загребовац, загартац; засиповац; заруцовац; *(довожењем земље и др.)* завожиц, завожовац; **2.** *фиґ. (оптерећивати)* обтерховйовац, затреповац; **3.** *фиґ. (заташкавати)* прикривац, скривац, зашушковац

затрпавати се -ам се *(претоваривати се нечим)* обтерховйовац ше, затреповац ше з дачим, навальовац (вантулїц) на себе дацо

затрпати -ам **1.** *(засути)* **а)** загребац; **пас је затрпао кост у земљу** пес загребал косц до жеми; **б)** загарнуц; *(довожењем земље и др.)* завезц; ~ **јаму** загарнуц дзиру; **в)** *(својом масом)* привалїц, затрепац; **земља је затрпала две куће** жем привалєла два хижи; **2.** *(заузети простор стварима)* натрепац, затрепац; ~ **собу намештајем** натрепац ствари до хижи; **3.** *(о снегу)* завяц, зафуркац, закуриц; **снег је затрпао путеве** шнїг завял драги; **4.** *(препречити гомилом)* закерчиц; ~ **пут** закерчиц драгу; **5.** *фиґ. (оптеретити)* обтерховац, затрепац; ~ **послом** затрепац з роботу; **6.** *фиґ. (заташкати)* прикриц, скриц, зашушкац; **7.** *(набацивањем предмета на неког, нешто)* прируцац, заруцац

затрпати се -ам се *фиґ. (претоварити се нечим)* затрепац ше, обтерховац ше з дачим, набрац (накласц, навантулїц) на себе дацо; **затрпао се послом** затрепал ше з роботу, набрал вельо роботи

затрти -рем *и* -тарем витребиц, викоренїц, знїщиц, зотрец; ◊ ~ **(нечије) семе (траг, лозу)** знїщиц (витребиц) дачий род (фамелию)

затрти се -рем се *и* -тарем се витребиц ше, викоренїц ше, знїщиц ше, зотрец ше; препаднуц, вимрец

затрубити -им затрубиц

затрудити -им **1.** *(задати неком труда)* натурб(ал)овац, натаринґац, затрудзиц; *(заморити, измучити)* натрапиц, витрапиц, намучиц, вимучиц; **2.** *(зарадити)* заробиц; ~ **комад хлеба** заробиц фалаток хлєба; **3.** *заст. покр. оп.* **затруднети**

затруднети -нем *(постати трудна)* остац самодруга (ґравидна, *рид.* ваготна), зачац

затрудњивати -ам оставац самодруга (ґравидна, *рид.* ваготна), зачинац

затруђивати -ђујем **1.** *(задавати труда)* турб(ал)овац, тарингац, затрудзовац;

(замарати, мучити) трапиц, мучиц; **2.** *(зарађивати)* зарабяц

затрупити -им заврец з треском, лупнуц; ~ **врата** лупнуц з дзверми

затрчати се -чим се *оп.* **затркати се (1, 2)**

затрчавати се -ам се *оп.* **затркивати се (1,2)**

затубаст -а -о *оп.* **затупаст**

затубити -им *и* **затувити** -им *заст. (утувити)* добре запаметац

зату́лити[1] -им **1.** *(заурлати – о зверима)* завиц, заричац, почац виц (ричац); *(једном)* завиц, зричац; **2.** зврещац, скричац; почац врещац (кричац)

зату́лити[2] затулим **1.** *(светлост, ватру)* зменшац; загашиц; **2.** *(прикрити)* прикриц, скриц

затуљивати -љујем *нєзак. и част. ґу* **затулити** *и* **затуљити**

затуљити -им заврец, заткац *(даяку дзиру же би ше влапела лїшка, язавец и др.)*

затумарати -ам **1.** *(залутати)* заблукац; одблукац; **2.** *(затетурати се)* заплянтац ше; рушиц ше плянтаюци

затупаст -а -о затупени, тупи; заокруглєни, курти; ~ **нос** заокруглєни нос

затупети -пим *(постати духовно туп)* отупиц, постац тупи; **затупеше јој осећања** отупели єй чувства

затупити -им *(учинити тупим)* затупиц, витупиц; ~ **мотику** витупиц мотику

затупити се -им се *(постати туп)* затупиц ше, витупиц ше

затупљеност **1.** затупеносц, витупеносц; *техн.* ~ **алата** затупеносц алату; **2.** *фиґ.* *(отупелост)* отупеносц

затупљивати -љујем **1.** *(чинити тупим)* затупйовац, витупйовац, тупиц; **2.** *фиґ.* *(отупљивати)* отупйовац

затурати -ам **1.** *(забацивати)* заруцовац, класц за дацо; **2.** *(задевати)* запихац, удрильовац, уцисковац, класц до дачого; **3.** *(заметати)* запихац, зацисковац; затрацовац, одрадзовац; **4.** *(одбацивати, заборављати)* одруцовац, забувац; **5.** *(реч, обећање)* потупйовац; **6.** *(разговор)* започинац, розпочинац, починац; ◊ ~ **трагове** скривац шлїди

затурати се -ам се **1.** *(губити се)* трациц ше; затрацовац ше, одрадзовац ше; **2.** *(одлазити; завлачити се)* одходзиц; зацаговац ше

затурен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **затурити; 2. а)** *(забачен назад)* заруцени назад(ок); **б)** *(прћаст – о носу)* кончисти, писи; **3.** *(забачен)* заруцени; ~ **село** заруцени валал; **4.** *(повучен)* поцагнути; ~ **човек** поцагнути чловек

затуривати (се) -рујем (се) *оп.* **затурати (се)**

затурити -им **1.** *(забацити)* заруциц; положиц за дацо; ~ **пушку на раме** заруциц пушку на плєцо; **2.** *(заденути)* захпац, удрилїц, уцискац, положиц до дачого; **3.** *(загубити)* захпац, зацискац, подзец; затрациц; одрадзиц, *заст.* запрепасциц; **где си затурио писмоа** дзе ши подзел писмоь; ~ **траг** затрациц шлїд; **4.** *(одбацити, заборавити)* одруциц, забуц; ~ **бригу** забуц бриґу; **5.** *(реч, обећање)* потупиц; **6.** *(разговор)* започац, розпочац, почац; ◊ ~ **траг (конце)** скриц поступки (дїла)

затурити се -им се **1.** *(завалити се)* завалїц ше, звалїц ше; ~ **у столицу** завалїц ше на карсцель; **2.** *(загубити се)* затрациц ше, подзец ше, страциц ше; одрадзиц ше; **3.** *(отпочети)* почац, започац; направиц ше; звесц ше; **затури се кавга** почала звада; **4.** *(кренути)* рушиц ше, пущиц ше; ~ **у свет** рушиц ше до швета; **5.** *(завући се)* зацагнуц ше

затуткалисати -ишем залїпиц *(з клийом)*

затутњати *и* **затутњити** -им < **тутњати, тутњити**

затутуљити -им **1.** *(увити)* закруциц, замотац, завиц; **2.** *(затајити)* затаїц, скриц

затући -учем I. *прех.* **1.** *(укуцати)* забиц; ~ **ексер** забиц гвозд; **2.** *(забости)* заджобнуц, зариц; ~ **копље** заджобнуц копию; **3. 4.** *(убити ударцима)* забиц *(биюци)*, побиц до шмерци; **4.** *фиґ.* **а)** *(потрошити)* потрошиц, розтрошиц *(пенєж);* **б)** *(време – прекратити)* прекрациц; II. *нєпрех.* *(залупати)* почац дуркац (луп(к)ац), задуркац, залуп(к)ац; ~ **на врата** задуркац на дзвери; **срце му је јаче затукло** шерцо му баржей задуркало; ◊ ~ **себи у главу** остац упарто при свойому

затући се -учем се **1.** заджобнуц ше, зариц ше; **2.** *(завући се)* зацагнуц ше, скриц ше; **3.** *фиґ.* *(духовно затупети)* отупиц

затуцавати -ам *(заглупљивати)* заглупйовац

затуцан -а -о **1.** *дїєсл. мен. од* **затуцати; 2.** *(духовно заостао)* ограничени, забобани, глупи; **3.** *(задрт)* тварди, твардоглави, упарти

зату́цати[1] затуцāм **1.** *нєзак. и част. ґу* **затући; 2.** *(заглупити)* заглупиц

затуцати[2] -ām < **туцати**
затушкати -ам заткац, позатикац *(напр. дзири од жими)*
затуштити се -и се *безос. (наоблачити се)* похмариц ше; **затуштило се** похмарело ше
заћи зађем **1. а)** *(доспети иза нечега)* зайсц; пойсц; **месец је зашао за облак** мешац зашол за хмару; ~ **за кућу** пойсц (зайсц) за хижу; **б)** *(о небеским телима)* зайсц; **сунце је зашло** слунко зашло; **в)** *(нестати из вида)* нєстац, скапац, щезнуц; **заобишао је кућу и зашао** обишол хижу и щезнул (нєстал); **в)** *(минути)* прейсц; **2.** *(у шта – ући)* войсц; **зађосмо у шуму** вошли зме до лєса; **3.** *(о години, раздобљу и сл.)* **а)** *(отпочети)* **зашао је у педесету годину** будзе мац пейдзешат роки, у пейдзепатим року є; **б)** *(наступити)* наступиц, почац; **и пета година зашла** и пияти рок наступел; **4. а)** *(поћи заобилазно)* пойсц заобиходно, заобисц, обкеровац; **они зађоше са чамцима** вони пошли заобиходно на чамцох; **б)** *фиґ. (упустити се – у разговор)* войсц, упущиц ше [до бешеди]; **в)** *(свратити)* зайсц; **зађи који пут к мени** зайдз дакеди ґу мнє; **г)** *(зарећати)* рушиц шором; ~ **од клупе до клупе** рушиц шором од лавки до лавки; **5.** *(скренути, залутати)* скруциц [з драги], заблукац; **ту не можеш** ~ ту нє можеш заблукац; ~ **с пута** скруциц з драги; ◊ ~ **далеко** прейсц миру (границу), закрочиц далєко; ~ **у године** *(остарити)* зайсц до рокох; ~ **у ћорсокак** найсц ше у безвиходним положеню, войсц до шлєпей улїчки; **зашло ми за нокте** зашло ми за нохци *(кед премарзнути пальци боля у цеплим)*
заћóпати[1] заћōпāм *и* **заћопити** -им *(упрљати)* завлачиц, забрудзиц, замасциц
заћопати[2] -ām *(почети храмати)* захрамац, почац храмац
заћорити -им *нар.* **1.** *(понашати се као слеп)* справовац ше як шлєпи; рушиц нє патраци, рушиц нюрци; **2.** *пей. (заљубити се преко мере)* залюбиц ше по уха; **3.** *(опчинити)* обчаровац, омамунїц, зашлєпиц, зашалїц
заћорити се -им се *оп.* **заћорити (2)**
заћутати -тим **1. а)** *(ућутати)* зацихнуц, уцихнуц, *експр.* учитнуц *(о човекови)*; **б)** *(престати општити)* престац бешедовац, нє бешедовац; **посвађани људи обично заћуте** повадзени людзе звичайно престаню бешедовац; **2.** *фиґ. (престати одавати глас, звук, шум)* зацихнуц, замрец; ◊ ~ **занавек (заувек)** умрец, погинуц
заћутати се -тим се **1.** *оп.* **заћутати (1); 2.** *фиґ. (не јављати се)* нє явяц ше, зацихнуц
заћуткати -ам **1.** *(ућуткати)* учиткац; **2.** *фиґ.* **а)** *(умирити)* змириц, уцишац; **б)** *(заглухнути, надјачати)* заглушиц
заћуткивати -кујем **1.** *(ућуткивати)* учитковац; **2.** *фиґ.* **а)** *(умиривати)* змирйовац, уцишовац; **б)** *(заглушивати, надјачавати)* заглушовац
заћућурити се -им се *(шћућурити се)* счупиц ше
заувар *присл. (на корист)* на хасен, хасновите; **то му је** ~ то му на хасен, то му хасновите
заувек *присл.* навше, занавше, навики, *заст.* на орек; **једном** ~ раз (за)навше
заударати -ам **1.** *(смрдети)* шмердзиц; буц чуц дакого *або* дацо за дачим, на дацо *безос.*; **заударала је на коњско ђубре** шмердзела на конськи гной, було ю чуц за конським гнойом; **2.** *фиґ. (подсећати)* здогадовац, нагадовац, пригадовац, здабац на дацо; **то јој је заударало на прошлост** то ю здогадовало (то єй здабало) на прешлосц, то єй пригадовало прешлосц
заударити -им *(засмрдети)* почац шмердзиц, зашмердзиц, почац чуц; розшириц ше, почувствовац ше *(о нєприємним запаху)*
заузбијати -ам одбивац, врацац назад, одганяц; ~ **стоку од њиве** одганяц статок од поля
заузбити -ијем *(одбити назад)* одбиц, врациц назад, одогнац; ~ **непријатеља** одбиц назад нєприятеля
заузврат *присл. (као накнаду)* натомест, як надополнєнє, як замена, место дачого, за тото; **а шта ћеш ми** ~ **дати?** а цо ми за тото даш?
заузгред *присл. покр. оп.* **узгред**
зауздавати -ам **1.** *(стављато узде)* зазубадловац, зубадлац; **2.** *фиґ. (обуздавати)* стримовац, звладовац, сцаговац, змирйовац, зазубадловац
зауздавати се -ам се стримовац ше, звладовац ше, сцаговац ше, змирйовац ше, зазубадловац ше
зауздати -ам **1.** *(ставити узду)* зазубадлац; ~ **коња** зазубадлац коня; **2.** *фиґ. (обуздати)* стримац, звладац, змириц, зазубадлац; ~ **страсти** стримац, змириц страсци
зауздати се -ам се *(обуздати се)* стримац ше, звладац ше, змириц ше, зазубадлац ше

заузет -а -о **1.** *дїєприкм. од* **заузети; 2.** *(заокупљен послом)* завжати, заняти; **много сам** ~ барз сом завжати; *(упослен)* уробени; **3.** *(наклоњен некоме, нечему)* прихильни, приятельски розположени ґу дакому *або* дачому

заузети -змем **1.** *(борбом узети)* завжац, залапиц, *рид.* вжац, *заст.* з*(*а*)*войовац; ~ **град** завжац город; ~ **положај** завжац положенє; **2.** *(добити)* достац; **лице му је заузело чудан израз** твар му достала чудни вираз; **3.** *(положај, место у служби)* прияц, достац; завжац; **он је заузео катедру** вон приял (достал) катедру; **4.** *(о мислима)* обняц; **заузела га је мисао да...** обняла го думка же...; **5.** *(узети; одузети)* вжац; одняц, одобрац; **то му је заузело два сата** то му вжало два годзини; **6.** *(седиште и сл. – унапред обезбедити)* завжац; заняц; **7.** *(заподенути)* започац, розпочац, почац; ◊ ~ **место** завжац место, шеднуц; ~ **став, позу** завжац одредзене триманє (позу), стануц; ~ **став, становиште (према коме, чему)** *(определити се)* завжац становиско ґу дакому *або* дачому, спрам дакого *або* дачого

заузети се -змем се **1.** *(заложити се)* завжац ше, заложиц ше за дакого *або* дацо; *(узети у одбрану)* заступиц дакого *або* дацо; **2.** *(чиме, у што)* дац ше, занєсц ше до дачого, заробиц ше; **3.** *(с неким)* здружиц ше, спайташиц ше, скомпаловац ше

заузетост *ж.* **1.** *(заокупљеност послом)* завжатосц, занятосц; **2. а)** *(наклоњеност)* прихильносц; заинтересованосц, одушевиє; **б)** *(заузимање, заузимљивост)* забиранє, закладанє

заузеће *с. (заузимање, освајање)* забиранє, завжаце

заузимати -ам *и* -мљем **1.** *(борбом узимати)* заберац, залапяц, залапйовац; **2.** *(одређен израз лица и сл. – добијати)* доставац; **3.** *(положај, место у служби)* примац, доставац; заберац; **4.** *(о мислима)* обнїмац; **5.** *(узимати; одузимати)* брац; однїмац, одберац; **6.** *(место у гледалишту)* заберац

заузимати се -ам се *и* -мљем се **1.** *(залагати се)* закладац ше за дакого *або* дацо; заступац дакого *або* дацо; **2.** *(чиме, у што – уносити се у посао)* уношиц ше, заношиц ше до дачого, буц заробени коло дачого; **3. (***с неким)* здружовац ше, пайташиц ше, компаловац ше

заузимљив -а -о **1.** хтори ше барз заклада, хтори порихтани заложиц ше; вредни, схопни; поднїмаци; **2.** *(који се може освојити)* хтори мож завжац

заузлавати -ам *(везивати на чвор)* вязац на ґузел, ґужлїц

заузлавати се -ам се **1.** вязац ше на ґузел, ґужлїц ше; **2.** *фиґ. (заплетати се)* заплєтац ше

заузлати -ам *(завезати у чвор)* завязац на ґузел, заґужлїц

заузлати се -ам се **1.** *(завезати се у чвор)* завязац ше на ґузел, заґужлїц ше; **2.** *фиґ. (сплести се)* заплєсц ше; **језик му се заузлао** язик му ше заплєтол *(звич. пре даяке возбудзенє)*

зауларити -им **1.** *(ставити улар)* положиц кефетик *(коньови)*; **2.** *фиґ. (потчинити)* покориц, подҐярмиц

зауљити -им **1.** *(зазејтинити)* преляц (засмачиц) з олєйом, поолєйовац; **2.** *(подмазати уљем)* подмасциц з олєйом

заупокојен -а -о *церкв. (који је за покој душе умрлих):* ~ **миса** служба *(за покойного)*; ~ **гозба** обед

заурлати -ам < **урлати**

зауставити -им застановиц, *рид.* становиц*;* зопрец; ~ **воз** застановиц гайзибан; **зауставио је поглед на њој** застановел попатрунок на нєй; **сузе су јој зауставиле говор** слизи єй зопарли бешеду; ◊ ~ **дах** застановиц диханє

зауставити се -им се **1.** *(застати)* застановиц ше, становиц ше, стануц*;* зопрец ше; **кола на низбрдици нису могла да се зауставе** коч на драги з брега ше нє могол застановиц; **часовник се зауставио** годзина станула; ◊ **не** ~ **ни пред чим** нє застановиц ше нї пред чим, буц готови на шицко

заустављање *с.* < **заустављати (се)**

заустављати -ам застановяц, *рид.* становяц; зоперац

заустављати се -ам се застановяц ше, ставац, *рид.* становяц ше; зоперац ше

заустављач *х.* застановяч

зауставни -а -о застановяци; ~ **пут** *тран.* застановяца драга; ~ **сигнал** застановяци сиґнал

заустити -им **1.** отвориц уста *(же би ше дацо поведло);* почац бешедовац, сцец бешедовац (повесц) *(алє зацихнуц, нє доповесц);* **2.** *(проговорити)* прегвариц, повесц

заухар *присл. оп.* **заувар**

заучити -им поволац на молитву *(з минарету о годжови або муєзинови)*
заушак -шка *х.* **1.** *(ушна жлезда)* ухов шлїжнїк; **2.** *оп.* **заушница (1)**
заушити -им *(ошамарити)* дац позауха, дац пляску дакому, пляснуц дакого
заушити се -и се занєсц ше, пойсц набок *(о ладї кед ю водова струя залапи)*
заушке -шка *ж. мн. мед.* заушнїци
заушљивити -им *(пренети некоме уши):* **он ме је заушљивио** од нього сом достал вши/уши
заушљивити се -им се *(добити уши)* достац вши/уши
заушни -а -о хтори за ухами, заухови; ◊ ~ **жлезда** *анат.* заухови шлїжнїк
заушница *ж.* **1.** *(шамар)* **прилепити коме заушницу** прилїпиц дакому позауха; **2.** *мн. оп.* **заушке**; **3.** *(минђуша)* мендюша
заушници -ика *х. мн. мед. оп.* **заушке**
заушњаци *-ака х. мн.* **1.** место на шиї за ухами; **2.** *оп.* **заушке**
зафијукати -учем < **фијукати**
зафитиљити -им **1.** *(танко усукати)* засукац; закруциц, скруциц; ~ **брк** закруциц баюс; **2.** *(смршати)* схуднуц, ослабнуц
зафратрити -им пошвециц за фратра,зафратриц
зафриг *х. покр. (запршка)* запражка
зафригати -ам *покр. оп.* **запржити**
зафркавати -ам **1.** *беш. (завитлавати)* кепкариц, франтовац з даким; вишмейовац, штухац дакого; задзерац ше до дакого; подвальовац дакому; *беш.* заферкавац; **2.** *(завијати)* **а)** *(бркове)* закруц(ов)ац; **б)** *(цигару)* закруц(ов)ац, круциц, шулькац
зафркавати се -ам се *взаєм. повр. беш. (шегачити се)* кепкариц, франтовац єден з другим; вишмейовац, штухац єден другого; подвальовац єден другому
зафркати[1] зафрчем *покр. (увити)* закруциц *(баюси)*; закруциц, зашулькац *(циґар)*
зафркати[2] зафрчем *оном. (произвести фркање)* почац форкац, зафоркац; форкнуц
зафркач *х. (подваљивач)* кепкар, вишмейовач, штухач, подвальовач
зафркнути[1] зафркнем *и* **зафркнути** -нем *покр.* **1.** *(увити)* закруциц (*баюси*); закруциц, зашулькац (*циґар*); *(савити)* скруциц; **2.** *(фркнути)* форкнуц
зафркнути[2] -нем *беш. (подвалити)* подвалїц, спревесц; (у)штухнуц, подкуриц
зафркнути се -нем се *беш. (преварити се)* спревесц ше
зафрљати -ам *и* **зафрљачити** -им *(бацити од себе)* моцно руциц, загаматляц, шпуриц, шмариц, швитнуц
зафућкати -ам < **фућкати**
захајкати -ам *(почети хајку)* почац гайку, загайчиц
захвалан -лна -лно **1.** подзековни, багодарни, *рид.* дзечни; **веома сам вам** ~ барз сом вам подзековни; **2.** *фиґ. (подесан, згодан)* подзековни*;* ~ **посао** подзековна робота; ◊ **у захвално име** *поет.* як знак подзековносци (подзекованя)
захвалити -им **1.** *(коме за што, коме на чему)* задзековац, подзековац; *поет.* поблагодариц; **2.** *оп.* **захвалити се (2)**
захвалити се -им се **1.** *оп.* **захвалити (1); 2.** *(дати оставку)* задзековац; ~ **на служби** задзековац на служби; **3.** *(похвалити се)* похвалїц ше; почац ше хвалїц; **4.** *(зарећи се)* зарекнуц ше
захвалница *ж.* **1. а)** *(речи захвалности)* подзекованє, слова дзекованя (подзекованя, благодареня); **послати коме захвалницу** послац дакому подзекованє; **б)** *у атрибутскей служби (захвалан)* подзековни, благодарни; ~ **миса** благодарна служба Божа
захвалност *ж.* подзековносц, подзекованє, благодарносц; **изразити/ изражавати** ~ виражиц/ виражовац подзековносц, *рид.* оддзечиц ше/ оддзечовац ше
захваљивати (се) -љујем (се) дзековац, *поет.* благодариц
захваљујући *присл.* дзекуюци
захват *х.* **1. а)** *(захватање)* залапенє; рух; **жена храни живину ситним захватима руку** жена карми живину з дробнима рухами рукох; **б)** *фиґ. (улажење у проблем)* уходзенє, залапенє; ~ **у историју** уходзенє до историї; **2.** *(обим)* залапенє, обсяг; **приложена грађа даје књизи шири** ~ приложена материя дава кнїжки ширши обсяг; **3.** *(дејство)* залапенє, досяг, дїйство; **доћи под** ~ **закона** присц под досяг закона; **4.** *(подухват; операција)* подняце, дїло, поцаг; залапенє; операция; **војни** ~ воєна операция; **хируршки** ~ хируруґийне залапенє
захвата *ж.* **1.** одорана жем *(од сушеда);* **2.** фалат викерченей жеми; **3.** количество влапеней риби

захватати -ам **1. а)** *(неку количину руком, судом)* брац, залапйовац, залапяц, черпац, зачерповац; **б)** *фиґ. (задирати у проблем)* залапяц, залапйовац; **в)** *(веслом)* замаховац [з веслом], веслац; **г)** *(јурити)* розбеговац ше, бежац; **2.** *(снажно хватати)* моцно лапац, хватац, ґрабац; **3) а)** *(површину, простор)* заберац; залапяц, залапйовац; **б)** *(обузимати)* обнїмац; **в)** *(опкољавати)* обколєшовац; **4.** *(закачињати)* заквачовац, квачиц; очуховац; залапяц, залапйовац; **5. а)** *(зарађивати)* зарабяц; **б)** *(болест)* доставац

захватити -им **1. а)** *(неку количину руком, судом и др.)* набрац, залапиц, вжац, зачерпнуц; **б)** *фиґ. (задрети у проблем)* залапиц; войсц до дачого; **в)** *(веслом)* замахнуц [з веслом], завеслац; **г)** *(појурити)* розбегнуц ше; **2.** *(снажно ухватити)* моцно влапиц, хвациц, зґрабиц; **3. а)** *(површину, простор)* завжац, прекриц, залапиц дацо, розшириц ше по дачим; **б)** *(обузети)* обняц, *рид.* опановац; **захватила га је велика жалост** обнял го вельки жаль; **в)** *(опколити)* обколєшиц **4.** *(закачити, окрзнути)* заквачиц, очухнуц, залапиц, зарвец/зарвац; **5. а)** *(зарадити)* заробиц; **б)** *(болест)* достац; ◊ ~ **оком** *(сагледати)* влапиц з попатрунком

захватити се -им се *взаєм. повр.* **1.** *(зграбити се међусобно)* влапиц ше, хвациц ше, зґрабиц ше; **2.** *(дохватити се)* влапиц ше

захваћати (се) -ам (се) *оп.* **захватати (се)**

захитати -ам *нєзак. ґу* **захитити**

захитити -им набрац; ~ **воде** набрац води

захихотати (се) -оћем (се) *оп.* **закикотати (се)**

захладак -атка *х.* **1.** *(хлад)* хладок; **2.** *(захлађење)* захладзенє, зажимнєнє

захладити -им **1.** *безос. (постати хладније)* захладнуц, охладнуц, зажимнїц, захладзиц; **захладило је** захладло, охладло, зажимнєло; **2.** *(охладити)* охладзиц

захладнети -ним **1.** *оп.* **захладити (1)**; **2.** *(озепсти)* захладнуц; замарзнуц

захладнити -им *оп.* **захладити (2)**

захладњивати -њујем *оп.* **захлађивати (1)**

захлађење *с. (наступање хладноће)* захладзенє, зажимнєнє

захлађе *с. (хладовина)* хладок

захлађивати 1. *безос. (постајати хладније)* захладзовац, зажимньовац; **2.** *(расхлађивати)* охладзовац**,** хладзиц

захлапити -им *покр.* **1.** *(зграбити)* хвациц, зґрабиц; **2.** *(опколити па потерати)* обколєшиц и одогнац; **3.** *(узети, запленити)* вжац, одняц, забрац

заход *х.* **1.** *(залазак сунца)* заходзенє, заход; **сунце је на заходу** слунко заходзи; **о заходу сунца** кед слунко заходзи (заходзело); **2.** *(запад)* заход, *заст.* заход слунка; **3.** *фиґ. (крај)* конєц, закончене; **на заходу живота** на концу живота; **4.** *(нужник)* нужнїк, клозет, задок; ◊ **из захода** *(заобилазно)* заобиходно, заобиходзаци; **то ми је на заходу** *покр. (то ми је далеко)* то ми нє заходно

заходан -дна -дно **1.** *(заобилазан)* заобиходни, заобиходзаци; ~ **пут** заобиходна (заобиходзаца) драга, драга наоколо; **2.** *лєм одр.* ~ **сунце** заходзаце слунко; ~ **руменило** червенїдло на заходзе; **3. забачен**; **4.** *оп.* **заметан**[1]

заходити -им **1.** *(о сунцу, месецу)* заходзиц; **сунце заходи** слунко заходзи; **2.** *(обилазити)* обиходзиц, заобиходзиц, исц наоколо; **3.** *у нар. шпиванки* обиходзиц на коньови *(скорей напада на процивнїка у дуелу)*; ◊ **трудна** ~ *(затруднети)* остац самодруга

захрамати -мљем почац храмац, захрамац

захранити -им *(прехранити; нахранити)* накармиц дакого, дац єсц дакому; **једва зарађује да децу захрани** лєдво зарабя же би дзецом дал єсц

захрањивати -њујем *(прехрањивати; хранити)* кармиц дакого, давац єсц дакому

захрипати -ам *и* -пљем < **хрипати**

захркати -рчем почац храпиц, захрапиц

захрскати -ам < **хрскати**

захрупити -им *оп.* **залупити**

захтев *х.* **1.** *(категорично тражење)* вимаганє, глєданє, жаданє; **2.** *(службени захтев)* вимаганє, вимога; **3.** *(порив, тежња)* намаганє, порив; *(жеља)* жаданє

захтевати -ам **1.** *(категорички тражити)* вимагац, глєдац, питац, *заст.* жадац; ~ **казну за окривљеног** вимагац кару за обвинєного; **2.** *(налагати; изискивати)* вимагац; **његов посао то захтева** його робота то вимага; **3.** *(желети, хтети)* жадац, сцец

захтети -ем *и* -еднем **1.** *(зажелети)* зажадац, пожадац; зосцец *(лєм у футуру)*; **ако то људи захтеју** кед то людзе зосцу; **2.** *(наложити)* наложиц, вимагац

захујати -јим **< хујати**

захукати -учем I. *нєпрех.* **1. а)** *(захујати)* почац гучац, загучац; загвижджац; *(затутњати)* задуднїц; **б)** *(о сови)* заґравчац, зґравчац; **2.** *(у што, на што)* задуц; **захукао је у шаке да их загреје** задул до рукох же би их зограл; II. *прех.* **1.** *(замаглити)* дихнуц *(на скло и под. же би ше замолжело)*, замолгавиц, замолжиц *(скло и под.);* **2.** **(***завитлати)* загаматляц, шпуриц, шмариц

захукати се -учем се **1.** *(узети замах)* розбегнуц ше, розлєциц ше, залєциц ше; попонагляц, розпонагляц ше; **2.** зоз шицку силу почац дацо робиц, дац ше до дачого; **3.** *(замаглити се дисањем)* орошиц ше, ошикац ше

захуктавати се -ам се *(залетати се)* нагло рушац, залєцовац ше, розлєцовац ше, розбеговац ше; розпонагльовац ше

захукталост *ж.* **1.** *(живост)* живосц, динамичносц; залєценосц, розлєценосц; **2.** *(ужурбаносц)* понаглянє, розпонагляносц; **3.** *(узбуђеност)* возбудзеносц

захуктан -на -но **1.** *(који је у пуном замаху)* хтори у полним розлєту, розлєцени, залєцени; розпонаглянi; **2.** *(динамичан)* живи, динамични; ~ **машта** жива машта (мрия); **3.** *(бучан)* барз гласни, лярмаци

захуктати -кћем **1.** *(захујати)* загучац, почац гучац; *(забрујати)* загурчац, почац гурчац; *(огласити се буком)* дзвигнуц крики, лярму; **2.** *(појурити)* розбегнуц ше, швидко рушиц

захуктати се -кћем се **1. а)** *(залетети се, нагло поћи)* розлєциц ше, залєциц ше, розбегнуц ше; **б)** *(жестоко навалити)* залєциц ше, навалїц; **2.** *(задахтати се)* задихац ше, задихциц ше; **3.** влапиц ше, дац ше до дачого *(з полно енерґиї, заносу)*

захучати -чим < **хучати**

зацаклити -им зашвициц ше, заблїщац ше*;* **зацаклише и зазвекеташе мачеви** заблїщали ше и зачеркали мечи; **зацаклио очима** очи ше му зашвицели

зацаклити се -им се *(засијати се)* зашвициц ше, заблїщац ше; блїснуц

зацарити -им **1.** *(прогласити за цара)* преглашиц за цара; **2.** *(завладати)* почац царовац (пановац, владац), зацаровац, запановац, завладац

зацарити се -им се **1.** *(постати цар)* постац цар, преглашиц ше за цара; **2.** *(завладати)* зацаровац, запановац, завладац; **зацарило се зло** запановало зло

зацветати -ам почац квитнуц, заквитнуц

зацвилети -лим < **цвилети**

зацвокотати -оћем зацвенкац, почац цвенкац *(зоз зубами)*

зацвркутати -уђем зачвиринкац, почац чвиринкац

зацврчати -чим < **цврчати**

зацелити -им I. *прех. (рану – залечити)* загоїц, залїчиц, вилїчиц; ~ **рану** загоїц рану; II. *нєпрех. (о рани)* загоїц ше, зароснуц; **ране му се зацелиле** загоєли ше (заросли) му рани

зацелити се -им се *оп.* **зацелити (**II**)**

зацело *присл.* **1.** *(сигурно)* сиґурно, бизовно; наисце, насправди, наозай; вшелїяк; ~ **дођи** сиґурно придз; **2.** *(вероватно)* вироятно, напевно; **то је, ~ , због нас** то, вироятно, пре нас

зацељивати -љујем I. *прех. (ране – залечивати)* гоїц, залїчовац, лїчиц, загойовац; II. *нєпрех. (о рани)* гоїц ше, зарастац

зацељивати се -љујем се *оп.* **зацељивати (**II**)**

заценити -им **1.** *(одредити цену)* ценїц, питац; **2.** *(прецeнити)* заценїц, преценїц

заценити се -им се *и* **заценути се** -им се *(изгубити дах, загрцнути се)* зайсц ше, зацац ше; **заценио се од плача** зашол ше од плачу

зацењивати -њујем **1.** *(одређивати цену)* ценїц, питац; **2.** *(прецењивати)* зацeньовац, прецeньовац

зацењивати се -њујем се *(губити дах, загрцавати се од смеха, плача и сл.)* заходзиц ше, зацинац ше

зацепити -им **1.** *(делимично расцепити)* защипиц; розщипиц; **2.** *(задерати)* задрец; роздрец; ~ **лист хартије** задрец папер; ~ **панталоне** роздрец панталони; **3.** *(цепањем накалемити)* закаламиц *(зоз защипйованьом)*; **4.** *фиґ. оп.* **заценити (2)**

зацепљивати -љујем **1.** защипйовац; розщипйовац; **2.** задзерац; роздзерац

зацептати *и* **зацептети** -тим *(задрхтати)* затресц ше, стресц ше, почац ше тресц

зацерекати се -ам се < **церекати се**

зацијукати -учем < **цијукати**

зацичати -чим < **цичати**

зацмиздрити -им < **цмиздрити**

зацопати се -ам се *(претерано се заљубити)* залюбиц ше по уха, барз ше залюбиц

зацрвенети се -ним се **1.** *(постати црвен)* почервенїц; **рана се зацрвени** рана почервенєла; **2.** *(појавити се у црвенкастој*

боји) зачервеніц ше; **зацрвени ми се пред очима** зачервенєло ше ми пред очми

зацрвенити -им *(учинити црвеним)* офарбиц на червено; зачервеніц

зацрнети се -ним се **1.** *(постати црн)* почарніц; **2.** *(показати се у црној боји)* зачарніц ше

зацрнити -им **1**. офарбиц на чарно; зачарніц; **2.** *фиґ. (оцрнити)* очарніц; **3.** *фиґ. (учинити несрећним)* унєщесциц, зармуциц, ожалосциц; **рат је зацрнио многе мајке** война унєщесцела (зармуцела, ожалосцела) велї мацери ◊ **зацрнило (је)** постало барз страшне

зацрњивати -њујем *нєзак. ґу* **зацрнити**

зацрпсти -пем **1. < црпсти; 2.** *(узети део неке течности)* набрац, вжац, начерпац, залапиц

зацртати -ам **1.** *(линију, црту и сл.)* поцагнуц *(смугу, линию)*; означиц *(з линию);* **2.** *(одредити смисао)* зарисовац; **већ су зацртали пут** уж зарисовали драгу

зацупкати -ам < **цупкати**

зацурити се -им се *(постати цура)* постац дзивка; задзивчиц ше

зачавлити -им *(закуцати чавлима)* позабивац гвозди; прибиц з гвоздами; ~ **капију** прибиц дески и под. на капуру, заковац капуру *(же би нє мож було войсц)*

зачаврљати -ам < **чаврљати**

зачађавити (се) -им (се) *оп.* **зачађити (се)**

зачађити -им I *нєпрех. (прекрити се чађу)* замасциц ше зоз садзу (од садзи); окуриц ше *(од диму)*; II *прех. (прекрити чађу)* замасциц зоз садзу; окуриц *(з димом)*

зачађити се -им се *оп.* **зачађити (1)**

зачамати -ам *и покр.* **зачамети** *и* **зачамити** -мим **1.** *(задржати се)* затримац ше, забавиц ше; **2.** *покр. (закаснити)* запожніц; **3.** *фиґ. (престати развијати се, застати)* запущиц ше, занєдзбац ше; заостац, стануц *(у розвою);* за(у)мрец

зачаравати -ам **1.** *(омађијавати)* зачаровйовац, заврачовац; **2.** *фиґ. (опчињавати)* обчаровйовац, одушевйовац

зачараност *ж.* **1.** *(омађијаност)* зачарованосц; заврачаносц; **2.** *(опчињеност)* обчарованосц, одушевеносц

зачарати -ам **1.** *(омађијати)* зачаровац, заврачац дакого, поробиц дакому; **2.** *(опчинити)* обчаровац, одушевиц; **зачарала га је лепотом** обчаровала го з красу; ◊ **зачарани круг** зачаровани круг

зачаривати -рујем *оп.* **зачаравати**

зачаркати -ам < **чаркати**

зачас *присл.* **1.** *(брзо)* швидко, у часу, учас, окомгнуц(а), за кратки час, часом; **то ћемо ~ урадити** то швидко (у часу) поробиме; **2.** *(убрзо)* о кратки час, докмало, омало, пошвидко; **он се ~ вратио** вон ше пошвидко врацел; **3.** *(одмах; тренутно)* такой; у тей хвильки, хвильково; **то ми ~ не треба** то ми у тей хвильки нє треба; **4.** *(на тренутак)* на хвильку; **стао сам само ~** станул сом лєм на хвильку

зачауреност *и* **зачахуреност** *ж. фиґ.* поцагнутосц (завартосц) до себе

зачауривати се *и* **зачахуривати се** -рујем се **1.** *биол.* закруцац ше до ґалет(к)и, заґалецовац ше; **2.** *фиґ.* поцаговац ше (заверац ше) до себе

зачаурити се *и* **зачахурити се** -им се **1.** *биол. (омотати се чауром)* закруциц ше до ґалет(к)и, заґалециц ше; **2.** *фиґ. (повући се у себе)* поцагнуц ше (заврец ше) до себе

зачевиљити -им **1.** *(пушку, стрелу и сл.)* нацагнуц; **2.** *(коња и сл.)* зазубадлац

зачегртати -ам < **чегртати**

зачелити -им **1.** *(ставити у чело стола)* положиц до чола; **2.** *(заградити)* заградзиц, заправиц *(з боку, з чола, од задку)*

зачелни -а -о **1.** *(задњи)* заднї, хтори на задку, остатнї; **2.** *(почетни – о словима)* початни, инициялни *(о буквох);* **3.** *(фронтални)* преднї, фронтални, чолни

зачељавати -ам **1.** *(заграђивати с једне стране)* заградзовац, заправяц *(з боку, з чола, од задку);* **2.** *(бити у зачељу)* буц у чолє, буц на почесним месце

зачеље *с.* **1.** *(место у дну стола)* место на концу стола; **2.** *(прочеље)* чоло; **сести у ~** шеднуц до чола; **3.** *(задњи део колоне)* конєц (задок) колони, затилок; **4.** *(задњи део куће)* задок; **5.** *(предњи део)* предок, фронт, **6. а)** *(почетак у реду)* початок, перше место, чоло; **б)** *(прво место по вредности)* перше место, чоло; **7.** *(заглавље)* заглавє; наслов

зачељустити -им *(зауздати)* зазубадлац

зачемерити -им *(загорчати)* загорчац, загорчиц

зачеп *х.* **1.** *мед.* обстипация, заднуце; **2.** *(запушач)* дуґов, затичка

зачепак -пка *х. оп.* **зачеп (2)**

зачепити -им *(запушити)* заткац, заврец; *(све)* позатикац, позаверац; ◊ ~ **уста коме**

(уђуткати) заткац (заврец) уста дакому, учиткац дакого

зачепити се -им се заткац ше, заврец ше; забиц ше

зачепица *ж. покр.* **1.** *оп.* **задевица (1, 2); 2.** *(измишљотина)* видумка, видумство

зачепљавати -ам *и* **зачепљивати** -љујем затикац, заверац

зачепљавати се -ам се *и* **зачепљивати се** -љујем се затикац ше, заверац ше; забивац ше

зачепљење *с. мед.* заткатосц

зачепркавати -ам **1.** починац шпиртац; пошпиртовац, шпиртац; **2.** *(чепркањем правити)* вигребовац *(дзиру, заклон и под.);* **3.** *(затрпавати)* загребовац, загартац

зачепркати -ам **1.** почац шпиртац; пошпиртац; **2.** *(загрепсти)* почац драпац, задрапац, подрапац; **3.** *(чепркајући затрпати)* загребац, загарнуц; **4.** *фиґ. (прикрити)* скриц, прикриц, зашушкац

зачестати -ам *и* **зачестити** -им почац ше часто (частейше) повторйовац; почац вше частейше робиц дацо; **од поноћи зачеста грмљавина** од пол ноци почало частейше гирмотац

зачетак -тка *х.* **1. а)** *(настајање; почетак)* наставанє; початок, зачаток; **б)** *(порекло)* походзенє, жридло; **2.** *(заметак)* зародок, зарод, ембрион

зачети -чнем **1.** *(почети)* почац, започац; **заче бој** почала битка; **2.** *(створити)* створиц; **3.** *(заметнути плод)* зачац; **4.** *оп.* **зачети се**

зачети се -чнем се **1.** *(настати)* настац; зявиц ше; почац, започац; звесц ше; **зачео се покрет за мир** настал (зявел ше) рух за мир; **зачела се свађа** настала (зведла ше) звада; **2.** *(заметнути се – о плоду)* зачац ше

зачетни -а -о **1.** *(почетни)* почaтни, зачатков[и]; першобутни; **2.** *(ембрионални)* зародков[и], ембрионов[и], ембрионални

зачетник *х.* **1.** *(покретач)* зачатнїк; ~ **покрета** зачатнїк руху; **2.** *(проузроковач)* спричиньовач, спричиньователь; виволовач; виновнїк

зачеће *с.* зачаце; ◊ **безгрешно** ~ *рлґ. (зачеће без оплођавања)* нєпорочне зачаце

зачешљавати -ам зачесовац, чесац

зачешљавати се -ам се зачесовац ше, чесац ше

зачешљати -ам зачесац

зачешљати се -ам се зачесац ше

зачикавати -ам **1.** *(изазивати на нешто)* виволовац на дацо; **2.** *(задиркивати)* оштуховац, штухац, скусовац дакого; задзерац ше до дакого *(звич. пробуюци його сцерпезлївосц)*; **3.** *(узнемиравати)* знємирйовац, дражнїц, геркац дакого, дрец ше з даким

зачикати -ам **1.** *(изазвати)* виволац на дацо *(зоз задзераньом або упрекосценьом)*; **зачикао га је на рвање** виволал го на пасованє; **2.** *фиґ. (жељу, вољу за неку акцију)* порушац; **3.** *(почети задиркивати)* почац оштуховац (штухац, задзерац ше до) дакого, почац ше дрец з даким; *(пецнути)* уштухнуц, уджобнуц

зачикивати -кујем *оп.* **зачикавати**

зачикмати -ам *покр.* **1.** *(зашити)* зашиц, поплатац; **2.** *(рупу)* заткац

зачикнути -нем *оп.* **зачикати**

зачилити -им *(оснажити)* замоцнїц, зачерствиц

зачимба *ж. оп.* **зачин**

зачин *х. и* **зачина** *ж. кул.* присмак, присмачка; пахнячка

зачинити -им **1.** *(јело)* присмачиц, засмачиц; ~ **супу** присмачиц (засмачиц) юшку; ~ **медом** помедовац; ~ **сољу** посолїц; **2.** помасциц *(єдзенє)*, положиц масци *(до єдзеня)*; запражиц; **3.** *фиґ. (украсити)* украшиц, прикрашиц; злєпшац

зачинка *ж.* **1.** *оп.* **зачин; 2.** *(посластица)* лакотка; пресмаки

зачињавати -ам **1.** *(јело)* присмачовац, засмачовац; солїц, попровац, медовац и под.; масциц, класц масци*;* запражовац; **2.** *фиґ. (украшавати)* украшовац, прикрашовац; злєпшовац

зачињати[1] -њем **1.** *(започињати)* починац, започинац; **2.** *(заметати плод)* зачинац; **3.** *оп.* **зачињати се**

зачѝњати[2] зачиња̄м *оп.* **зачињавати**

зачињати се -њем се **1.** *(настајати)* наставац; зявйовац ше, явяц ше; **2.** *(о клици, плоду)* зачинац ше

зачињен -а -о з присмачками, присмачени, засмачени

зачислити -им **1.** *(урачунати)* ураховац, учишлїц; **2.** *(увести у списак)* уписац, зазначиц, увесц *(до даякей евиденциї, служби и под.)*

зачистити -им *(површно почистити)* дакус позаметац (посцерац, почисциц и под.)

зачитати -ам почац читац

зачитати се -ам се *(удубити се у читање)* зачитац ше

зачкати -ам заткац *(з клочом и под.)*
зачкиљити -им *оп.* **зашкиљити**
зачкољина *ж. (завучени кутак)* углїбенє; куцик; склонїще, склонїско, укрице
зачкољица *ж.* **1.** *оп.* **зачкољина; 2.** *(ситан разлог, изговор)* мали (дробни) повод (причина, вигварка) за зваду (за квачканє); **наћи неку зачкољицу** найсц даяку малу причину за зваду; **3.** *(спор, свађа)* звада, правоценє; **4.** *(препрека)* препреченє, завадзанє; чежко обачлїва поєдиносц (факт); **5.** *(закачка)* квачка
зачланити (се) -им (се) *(учланити (се))* учленїц (ше)
зачлањавати (се) -ам (се) *и* **зачлањивати (се)** -њујем (се) учленьовац (ше)
зачмалост *ж. (замрлост акције, развоја)* за(у)мартост, спомалшеносц, пасивносц, успаносц
зачмануті -нем, **зачмасти** -анем *и* **зачмати** -мам *и* -мем **1.** *(заспати)* заспац; **2.** *(закржљати)* запшец, зашаплавиц; **3.** *фиґ.* спомалшиц ше, застануц *(у розвою, активносци)*, за(у)мрец
зачудан -дна -дно хтори виволує чудованє, чудни, нєзвичайни
зачудити -им **1. а)** *(изазвати чуђење)* зачудовац; **б)** *(изазвати дивљење)* зачудовац, одушевиц, возхищиц; **2.** *(изненадити)* нєсподзивац
зачудити се -им се **1.** зачудовац ше**;** *(задивити се)* зачудовац ше, одушевиц ше, возхищиц ше; **2.** нєсподзивац ше
зачудно *и* **зачудо** *присл.* **1.** *(необично)* чудно, нєзвичайно, нєобчековано; **улице су биле ~ чисте** улїци були нєзвичайно чисти; **2.** *у служби словка (што је најчудније)* зачудо, цо найчуднєйше; ~ **, није је одмах запазио** зачудо (цо найчуднєйше), нє замерковал ю такой
зачуђавати -ам **1. а)** *(изазивати чуђење)* чудовац; **б)** *(изазивати дивљење)* чудовац, одушевйовац, возхищовац; **2.** *(изненађивати)* нєсподзивйовац
зачуђавати се -ам се **1. а)** чудовац ше; **б)** чудовац ше, одушевйовац ше, возхищовац ше; **2.** нєсподзивйовац ше
зачуђено *присл.* зачудовано; нєсподзивано
зачуђеносц *ж.* зачудованосц, чудованє; нєсподзиваносц
зачуђујући -а -е (за)чудуюци, чудни; за чудованє
зачупкати -ам < **чупкати**
зачути -ујем **1.** *(примити чулом слуха)* учуц, чуц, зачуц; **2.** *(чувењем сазнати)* дочуц [ше], чуц
зачути се -ујем се **1.** зачуц ше, чуц ше, учуц ше; **зачула се бука мотора** зачуло ше гурчанє мотора; **2.** *покр. (постати чувен)* постац познати (славни), преславиц ше
заџакати -ам *(гласно се разбрбљати)* розлярмац ше, розкричац ше
заџепак -пка *х.* кишенка *(менша)*; нукашня кишенка, кишенка зоднука *(на рекли и под.)*
зашанчити -им *(ушанчити)* оградзиц (опасац) з обкопом (ровом, муром)
зашанчити се -им се **1.** *(ушанчити се)* оградзиц ше з обкопом (ровом, муром); утвердзиц ше у обкопу (у рову) **2.** *фиґ.* твардо стануц за дацо
зашаптати -пћем *и* **зашапутати** -ућем почац шептац, зашептац; пошептац
зашарати -ам **< шарати**
зашарафити -им зашрубовац, закруциц
зашарафљивати -љујем зашрубовйовац, закруц(ов)ац
зашаренити се -им се *(постати шарен)* постац рижнофарбови (цифровани, пестри), зацифровац ше, запестриц ше; **поља су се зашаренила у цвећу** поля ше запестрели у квецу
зашачити -им *(ошамарити)* дац позауха, дац пляску, пляснуц
зашачје *с. (корен шаке)* коренгарсци
зашепати -ам почац храмац, захрамац
зашепртљати -ам **< шепртљати**
зашећерити -им поцукровац, посладзиц
зашибати -ам **< шибати**
зашивати -ам **1.** зашивац; **2.** *(на нешто)* пришивац
зашикљати -ам **< шикљати**
зашиљавати -ам закончисцовац, кончисциц; *(оловку)* заструговац; *(бркове)* закруц(ов)ац, засуковац; *(уста)* напинац, сцискац
зашиљавати се -ам се закончисцовац ше, кончисциц ше
зашиљаст -а -о *(зашиљен)* закончисцени, кончисти
зашиљити -им **1.** закончисциц; *(оловку)* застругац; *(бркове)* закруциц, засукац; **2.** *фиґ. (очи)* оштро попатриц, руциц оштри попатрунок, блїснуц з очми
зашиљити се -им се **1.** *(постати шиљаст)* закончисциц ше; **2.** *фиґ. (о односима)* заоштриц ше
зашити -ијем **1.** зашиц; **2.** *(пришити)* пришиц

зашиштати -тим **1.** почац сичац, засичац; **2.** загвизджац *(о витре)*
зашкиљити -им **1.** *(погледати полузатвореним очима)* зашкуліц; **2.** *(у некога, у нешто – упиљити се)* запатриц ше *(на дакого, дацо и до дакого, дачого)*; **зашкиљио у ме** запатрел ше на мнє; **3.** закліпкац *(слабо зашвициц при розгорйованю або гашеню о лампи и др.)*
зашкљоцати -ам **<** **шкљоцати**
зашкргутати **1.** *(зубима)* зажґиртац, жґиртнуц, почац жґиртац *(зоз зубами)*; **2.** *(зашкрипати)* зашкрипац
зашкринути[1] -нем *и* **зашкринути** зашкринем *(шкрипнути)* зашкрипац; **3.** *(кратко зашкргутати зубима)* кус зажґиртац
зашкринути[2] зашкринем приврец *(дзвери, облак и под.)*
зашкрипати -ам *и* -пљем зашкрипац
зашкробити -им *оп.* **заскробити**
зашљапкати -ам **1.** почац шляпкац, зашляпкац; **2.** завлачиц *(шляпкаюци)*; потапшац, походзиц *(зоз забрудзенима ногами одн. обую)*
зашмркати -рчем **<** **шмркати**
зашнирати *и* **зашњирати** -ам зашнурац
зашрафити -им *оп.* **зашарафити**
зашта *оп.* **зашто (1)**
заштеда *ж.* **1.** *(штедња)* шпорованє; *(уштеда)* ушпорованє; **2.** *оп.* **заштеђевина**
заштедети -дим **1.** *(новац и сл. – уштедети)* зашпоровац, пришпоровац, нашпоровац; **2.** **а)** зачувац од препаданя; **б)** *(заштитити)* защициц
заштеђевина *ж.* нашпоровани (зашпоровани) пенєж, нашпороване, зашпороване
заштектати -кћем **<** **штектати**
заштинути -нем *(уштинути)* ущипнуц
заштипкивати -кујем *(штипкати)* щипкац, ощипковац
заштита *ж.* **1.** защита, охрана; **узети кога у заштиту** заступиц дакого, заступиц ше за дакого, вжац дакого до охрани; **2.** *правн. (безбедност правне норме)* защита; **здравствена** ~ здравствена защита; ~ **човекове средине** защита чловекового стредку; **3.** *воєн.* **а)** *оп.* **одбрана**; **б)** *оп.* **заштитница (5)**
заштитити -им **1.** одбраніц, охраніц; *(од критика и сл.)* заступиц дакого, заступиц ше за дакого; **2.** защициц; ~ **производе** защициц продукти *(од конкуренциї странскей роби)*
заштитити се -им се одбраніц ше, охраніц ше; защициц ше
заштитни -а -о защитни; охранююци, охранєбни; ~ **знак** защитни знак; ~ **одећа** защитни шмати
заштитник *х.* **1.** *(бранилац)* защитнїк, охраньовач, бранїтель; **2.** *правн.* адвокат, защитнїк; **3.** *рлґ. (светац који помаже)* хранитель, защитнїк; **4.** *(који даје материјалну помоћ)* покровитель; **5.** *(део одеће)* щитнїк
заштитница *ж.* **1.** < **заштитник**; **2.** *воєн.* защитнїца *(менше оддзелєнє войска хторе щици при одступаню)*
заштитнички -а -о защитнїцки, охранєбни, охраньовацки
заштитништво *с.* защитнїцтво, защита; покровительство
заштићавати -ам **1.** браніц, охраньовац; *заст.* заступац *(од критикох и под.);* **2.** щициц, защицовац
заштићеник *х.* *(штићеник)* хтори под защиту, щиценїк
заштићивати -ћујем *оп.* **заштићавати**
зашто **1.** *присл. односно-опитни (због чега)* прецо, нацо, нач, зач, чом, цоже; ~ **је дошаоа** прецо (нацо, нач, чом) пришоль; **2.** *злуч. причинови, покр. (јер)* бо; **ћутим** ~ **знам све** цихо сом бо знам шицко; ◊ **(не знам) ни зашто ни крошто** без причини, нє знам прецо; **пошто-зашто** *(будзашто)* гоч по якей цени; **свако** ~ **има своје зато** *оп. фраз. при* **зато**
заштропотати -оћем **<** **штропотати**
заштуцати -ам почац чкац, зачкац; *безос.* почац ше чкац, зачкац ше; **заштуцао је** почало ше му чкац, зачкало ше му
зашумити[1] -им *(пошумити)* посадзиц лєс, полєшиц
зашýмити[2] -им **<** **шумити**
зашуморити -им < **шуморити**
зашутети -тим **1.** *оп.* **заћутати (1)**; **2.** *(прећутати)* прецихнуц, прикриц, затаїц, нє повесц
зашутети се -тим се *оп.* **заћутати се (1)**
зашуткати -ам *оп.* **заћуткати**
зашуткивати -кујем *оп.* **заћуткивати**
зашућивати -ћујем **1.** *оп.* **заћуткивати (1)**; **2.** *(прећуткивати)* прециховац, прикривац, криц, затайовац, таїц
зашушкавати -ам *(умотавати)* закруцовац, окруцовац, загульовац

зашушкати -ам I. *нєпрех.* засущац/зашущац; II. *прех. (умотати)* закруциц, окруциц, загуляц

зашушнути -нем *(шушнути)* засущац/зашущац

зашуштати -тим почац сущац/шущац, засущац/зашущац

збабан -а -о зранцавени, зранцовани, ранцави, зморщени; устарени; спрети, зосхнути

збабати се -ам се **1.** *(добити изглед бабе)* зранцавиц ше, зранцовац ше, зморщиц ше *(о твари)*; **2.** *(остарити)* устариц ше, остариц

збабна *прикм. покр. (трудна)* самодруга, ґравидна, *рид.* ваготна

збабуран -а -о *оп.* **збабан**

збавити -им *покр. (пробавити)* претровиц

збагљати -ам *(скупити, свезати у багљу)* звязац до звязки (чомова)*;* зруцац до копки (рудаша)

збаждати *(натрпати без реда)* наруцац*,* зруцац, натрепац, наґваздац

збандачке, збандачки *и* **збанде** *присл.* **а)** *(у страну)* на бок, набок; **б)** *(са стране)* з боку, збоку

збацивати -цујем *з розл. знач.* зруцовац

збацити -им **1.** *з розл. знач.* зруциц; ~ **терет** зруциц терху; **коњ је збацио јахача** конзруцел шедлача; ~ **одећу са себе** зруциц шмати; ~ **владара с престола** зруциц владара з престола; ~ **покривач са себе** скопац ше; **4.** *(забацити)* заруциц; **5.** *(набацати на гомилу)* зруцац; ◊ **збацио је с ума** *(заборавио је)* забул, зишло му з розума

збег *х.* **1.** *(уточиште)* склонїще/ склонїско, укрице, збегнїско, збег; прибежище; **2.** *(скуп избеглица)* тоти цо сцекаю, вибеженци, сцекнути

збегнути се -нем се *оп.* **збећи се**

збежати се -жим се *(склонити се бежећи)* збегнуц ше, склонїц ше *(сцекаюци од опасносци)*

збежиште *с. оп.* **збег**

збенавити се -им се *(почети се понашати као бена)* барз ше збунїц

збећи се -егнем се **1.** *оп.* **збежати се**; **2.** *(скупити се – о платну и сл.)* зисц ше; **збегла се хаљина** зишла ше сукня

збивати се[1] збивāм се **1.** поставац вше збитши*;* поставац вше густейши; збивац ше; **2.** *(груписати се)* збивац ше, сцискац ше *(на меншим простору)*; *(један уз другог)* туляц ше, тулїц ше; ґруповац ше

збивати се[2] збивā се *(дешавати се)* збувац ше, случовац ше, трафяц ше, ставац ше

збијати -ам **1.** *(утеривати ударањем)* забивац; **2.** *(сабијати*, *набијати)* збивац; набивац; **ветар збија облаке** витор збива хмари; ~ **глину** збивац (набивац) глїну; **3.** *(скупљати)* зберац; ~ **војску** зберац войско; ◊ ~ **редове** збивац шори *(у борби)*; ~ **шалу** закладац франти, франтовац; ~ **спрдњу** доказовац, вирабяц

збијати се[1] збијāм се *оп.* **збивати се**[1]

збијати се[2] збијā се *оп.* **збивати се**[2]

збијен -на -но **1.** *дїєприкм.* < **збити (се)**; **2.** *(сабијен)* збити; набити; тварди; **3.** *(чврст, једар – о људима и животињама)* набити, моцни; **4.** *(густ)* густи, збити; **5.** *фиґ. (сажет)* зжати, збити, концизни *(о стилу, бешеди и под.)*; ◊ **збијени редови а)** густи шори (шорики) *(текста и под.)*; **б)** *фиґ.* збити шори

збиља[1] *и* **збо̀ља** *ж.* **1.** *(стварност)* стварносц, дїйсносц, реалносц; правда; **2.** *(озбиљност)* озбильносц

збиља[2] *присл. (заиста)* наисце, справди, насправди

збиљан -љна -љно *оп.* **збиљски**[1]

збиљски[1] *и* **збиљски** -ā -ō **1.** *(стваран)* стварни, дїйсни, реални; *(истинит)* правдиви, прави; **2.** *(озбиљан)* озбильни

збиљски[2] *и* **збиљски** *присл.* **1.** *оп.* **збиља**[2]; **2.** *(озбиљно)* озбильно, насправди, наозай

збир *х.* **1.** *мат. (зброј)* сума, собир; ~ **робних цена** сума робних ценох; **2.** *(скуп)* вкупносц; ґрупа, множество

збирати -ам **1.** *(сакупљати)* зберац, зазберовац; ~ **народне пословице** зберац (зазберовац) народни присловки; **2.** *(збрајати)* здавац, собирац; **3.** *(чело – набирати)* хмуриц, ранцовац, ранцавиц

збиралиште *с. древ.* место зазберованя

збирати се -ам се *(скупљати се)* зберац ше, зазберовац ше

збирка *ж.* збирка, зборнїк; ~ **слика** збирка сликох; ~ **закона** зборнїк законох

збирни -а -но **1.** сумарни, собирни; ~ **број** сумарне число; **2.** *(скупни)* вкупни; ґрупни; збирни; ~ **именица** *ґрам.* збирни меновнїк

збирчица *ж. дем.* збирочка, зборнїчок

збити -ијем **1.** *(утерати ударањем)* забиц; **2.** *(сабити*; *набити)* збиц; набиц; **3.** *(сатерати*; *скупити)* збиц; позберац *(на єдно место)*; **4.** *(сажети)* зжац, збиц; ◊ ~ **редове** збиц шори *(у борби)*

збити се[1] збијем се **1.** постац збитши, постац густейши, збиц ше; **2.** *(сабити се)* збиц ше, сциснуц ше *(на меншим простору)*, ґруповац ше
збити се[2] збхде се *(десити се)* збуц ше, случиц ше, трафиц ше, стац ше
збитије *и* **збиће** *с. заст.* збуванє, случованє; *(догађај; доживљај)* подія; дожице, пригода
збје... *оп.* **збе...**
збланути се -нем се **1.** *(запрепастити се)* запрепасциц ше, заслупнуц; престрашиц ше; **2.** *(изгубити памет)* пошалїц, похибиц
зблатити -им *(заблатити)* зблациц, заблациц
зближавати -ам **1**. *(спријатељивати)* зблїжовац; **2.** *(приближавати)* приблїжовац, *заст.* зблїжовац
зближавати се -ам се **1.** *(спријатељивати се)* зблїжовац ше; **2.** *(приближавати се)* приблїжовац ше, *заст.* зблїжовац ше
зближити -им **1.** *(створити блискост)* зблїжиц; **2.** *(смањити растојање)* приблїжиц, *заст.* зблїжиц
зближити се -им се **1.** *(постати близак)* зблїжиц ше; **2.** *(доћи ближе)* приблїжиц ше*,* *заст.* зблїжиц ше
зблиза *присл. (изблиза)* зблїзка, з блїзка
збљутавити се -им се *(згадити се)* зґадзиц ше, обриднуц
због *прим. з ґен.* пре *(з акузативом)*; **уради то** ~ **мене** зроб то пре мнє; ~ **тога** прето, *рид.* з(оз) тим; **ни** ~ **чега** нїпрецо
збогом *слов. за позрав при розходзеню* збогом; ◊ ~ **дико** *фам. (готови смо)* збогом, готове, готови зме; **последње** ~ остатнї поздрав; **рећи коме** ~ *(опростити се)* одпитац ше
збој *х. (збијена гомила)* [збита] громада; *(о животињама)* чупор
збонцати се -ам се *(ослабити)* ослабиц, схуднуц
збор *х.* **1.** *(скуп)* збор, сход, *заст.* дейта*, заст.* дїлиш; **велики** ~ вельки збор (сход); ~ **радне заједнице** збор роботней заєднїци; **2.** *воєн. (команда за постројавање)* збор; **3.** *(веће)* рада; **наставнички** ~ наставнїцка рада; **4. а)** хор, *заст.* гармония; **мешовити** ~ мишани хор; **б)** композиция за хор; **5.** *(говор)* бешеда; ◊ ~ **зборити** *нар. поет.* бешедовац на збору; **збором и твором** зоз словом и зоз дїлом; **нема збора** муши ше припознац, нєт сумнї; **нема (није) збора (ни збора) о томе** нєт з того нїч; **свирати** ~ *воєн.* трубиц збор
збôран[1] -рна -рно **а)** *(говорљив)* бешедлїви, приповедаци; **б)** хтори зна крашнє бешедовац (приповедац)
збôрāн[2] -а -о *(наборан)* зранцавени, зранцовани; ~ **лице** зранцавена твар
зборати -ам *(наборати)* зранцавиц, зранцовац; *(згужвати)* згужвац
зборати се -ам се зранцавиц ше, зранцовац ше; згужвац ше
зборбиљ *х. покр.* каменьче у жалудку румеґачох
зборисати -ишем *оп.* **зборовати**
зборист[**а**] *х.* шпивач у хору, хорски шпивач
зборити -им *(говорити)* бешедовац; ◊ **збор** ~ *оп. фраз. под* **збор; и збори и твори** зна и крашнє побешедовац и поробиц цо (як) треба
збориште *с. (зборно место)* зборне место, место збору (сходу); **водено** ~ место збераня води
зборни -на -но **1.** зборни; ~ **место** зборне место; **2.** *(хорски)* хоров[и], хорски
зборник *х.* зборнїк
зборница *ж.* зборнїца
зборно *присл. (у скупу)* вєдно, заєднїцки
зборовати -рујем **1.** тримац збор (збори); участвовац на зборох, исц на збори; зборовац; **2.** *(већати)* радзиц ше
зборовођа *х.* хороводитель, дириґент
збости -одем *(избости)* поджобац; уджобнуц
збрајати -ам **1.** *мат. (сабирати)* здавац, собирац; **2.** *(бројати)* читац, чишлїц
збрати зберем **1.** *з розл. знач.* позберац; **2.** *(сазвати)* позберац, зобрац, зволац; **3.** *(новац, материјална добра)* назберац; позберац; **2.** *(наборати)* зранцавиц, зранцовац
збрати се зберем се **1.** *(скупити се)* позберац ше, зобрац ше, зисц ше; назберац ше; **силни свет се збрао** силни швет ше позберал (ше зишол); **2.** *(наборати се)* зранцавиц ше, зранцовац ше
збратимити (се) -им (се) збратимиц (ше), побратимиц (ше); зблїжиц (ше), сприятелїц (ше)
збратимљавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **збратимити (се)**
збрда-здола *присл.* **1.** *(одасвуда)* одвшадзи, од вшадзи, зоз шицких бокох; **било их је** ~ було их одвшадзи; **2.** *(без икаква реда)* без шора, без порядку, гоч як

збрзати -ам *(урадити нешто сувише брзо)* прешвидко (барз швидко) повесц (виповесц, зробиц, поробиц); поробиц шур-бур

збринути -нем **1.** *(обезбедити)* обезпечиц *(дакого з дачим, дацо дакому)*, постарац ше *(за дакого або дацо)*; ~ **своју децу** постарац ше за свойо дзеци, обезпечиц свойо дзеци; **2.** *(удомити)* пристановиц; ~ **кћи** пристановиц дзивку; ◊ ~ **бригу** *(уредити што)* ришиц *(проблем, бриґу)*, дац себе ради у бриґи

збринути се -нем се обезпечиц ше; *(за некога, за нешто)* постарац ше

збрињавање *с.* < **збрињавати**

збрињавати -ам **1.** *(обезбеђивати)* обезпечовац *(дакого з дачим, дацо дакому)*, старац ше (*за дакого, за дацо)*; **2.** *(удомљавати)* пристановяц

збрисати -ишем **1.** *(брисањем уклонити)* висцерац, посцерац; зотрец; **2.** *(уништити)* знїщиц, знїчтожиц, зотрец; **ватра је збрисала цело село** огензнїщел (знїчтожел) цали валал; **3.** *(побећи)* сцекнуц, чмиґнуц, счисциц ше, спарац, миґнуц

збрка *ж.* **1.** *(гомила)* громада; **2.** *(мешавина)* мишанїна; **3.** *(неред)* нєшор, гаос; баламута; замервенїско, мервенїна; **4.** *(нејасноћа)* нєясносц, замуценосц, замервенїско; конфузия

збркан -а -о **1.** *(неуређен)* нєпошорени; **2.** *(хаотичан)* гаотични; **3.** *(нејасан)* нєясни, замуцени; конфузни

збркати -ам **1. а)** *(смешати)* змишац, помишац; **б)** *(направити неред)* направиц нєшор (гаос); **2.** *(збунити)* збунїц

збркати се -ам се **1.** *(смешати се)* змишац ше, помишац ше; **2.** *(збунити се)* збунїц ше

збркљати *и* **збрљати** -ам **1.** *(урадити како било)* зробиц гоч як, зробиц шур-бур; **2.** *(неуредно скувати)* забльохтац, збльохтац, збльохциц

збрoj *х. оп.* **збир**

збројати -јим *и* **збројити** -им **1.** *(сабрати)* здац; поздавац; **2.** *(у укупноиј маси срачунати)* пораховац; **3. а)** *(пребројати)* пречитац, почишлїц; **б)** *(набројати)* начишлїц

збројовка *ж. воєн.* збройовка *(файта пушкомитралєза)*

збрчкан -а -о **1.** *(наборан)* зранцавени, зранцовани; ~ **лице** зранцавена твар; **2.** *оп.* **збркан**

збрчкати -ам **1.** *(наборати)* зранцавиц, зранцовац; **2.** *(згужвати)* згужвац; **3.** *оп.* **збркљати**

збрчкати се -ам се **1.** *(наборати се)* зранцавиц ше, зранцовац ше; **2.** *оп.* **збркати се (1)**

збубати -ам *(урадити на брзину, аљкаво)* збухац; зробиц гоч як (шур-бур)

збубњати -ам *(сазвати бубњајући):* **кмет је збубњао сво село код цркве** биров вибуґновал (дал вибуґновац) же би ше шицок валал зишол при церкви

збудити се -им се *(пробудити се)* пребудзиц ше, зобудзиц ше, *заст.* збудзиц ше

збунити -им **1.** *(довести у забуну)* збунїц; **2.** *(код бројања и сл. – помести)* помилїц, змилїц, збунїц

збунити се -им се **1.** *(доћи у забуну)* збунїц ше; змухавиц ше; **2.** *(помести се)* помилїц ше, змилїц ше, збунїц ше

збуњљив -а -о **1.** хтори ше лєгко збунює *одн.* милї; **2.** *(који изазива забуну)* збунююци, змилююци; ~ **питање** збунююце питанє

збуњен -а -о **1.** *(пометен)* збунєти, збунєни*;* змилєни, помилєни; **2.** *(хаотичан)* гаотични; **3.** *(нејасан)* нєясни, замуцени; конфузни

збуњив -а -о *оп.* **збунљив**

збуњивати -њујем **1.** *(доводити у забуну)* збуньовац, бунїц; **2.** *(код бројања и сл. – ометати)* милїц, бунїц

збуњивати се -њујем се **1.** збуньовац ше, бунїц ше; **2.** милїц ше, бунїц ше

збутати -ам **1.** *(стрпати)* стрепац, натрепац, надриляц; **2.** *(смешати)* змишац, намишац

збућкати -ам **1.** *(маслац)* змуциц; **2.** *(на брзину скувати јело)* збльохтац, збльохциц

зван -а -о **1.** *дїєприкм. од* **звати**; **2.** *(позван)* územ поволани; **то је задаћа оних који су за то звани** то задаток тих хтори за тото поволани; ◊ **звани и незвани** и волани и нєволани, и хто треба и хто нє треба, шицки без розлики

званик *х. покр. оп.* **званица**

званица *ж. и х.* [поволани] госц, [поволана] госцинска, поволани, поволана

званичан -чна -чно **1.** *осн., фиґ. (службен)* урядови, официйни, официялни, службени, службови; ~ **саопштење** урядове сообщенє; ~ **личност** урядова особа; **2.** *(признат)* припознати; ~ **ауторитет** припознати авторитет

званичник *х.* **1.** *(званично лице)* урядгїк, службенїк, чиновнїк; **2.** *(најниже*

службеничко звање) помоцни канцеларийни службенїк, практикант, приправнїк

званично *присл. осн., фиґ. (службено)* урядово, официйно, официялно; по длужносци, службено; **он је ~ позван** вон урядово поволани

звање *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **звати (се); 2. а)** *(занимање)* занїманє, професия, *заст.* званиє; **б)** *(степен у служби)* званє; чин; **3.** *(улога)* улога, длужносц; **вршити ~ матере** окончовац улогу (длужносц) мацери; **4.** *(уред)* уряд, званиє; **изашао је из звања** вишол зоз уряду

звати зовем **1.** *з розл. знач.* волац; **дете зове мајку** дзецко вола мацер; **~ кога по имену** волац дакого по мену; **зову ме Браца** волаю ме Браца; **срце ме зове у завичај** шерцо ме вола до родзеного краю; **~ кога на весеље** волац дакого на вешелє; **2.** *(пиће и сл. у ресторану – наручивати)* розказовац, наручовац; **3.** *поет. (узвикивати као поздрав)***: ~ „помоз' бог"** здравкац „дайбоже"

звати се зовем се **1.** волац ше; **2.** *(имати име, називати се)* **како се зовеш?** як ше волаш як ци мено?; ◊ **то се зове... (нпр. помоћ, ударац)** то у правим смислу слова (то права)... (помоц, вдеренє и под.)

звежђе *с.* **а)** *зб.* гвизди; **б)** *оп.* **сазвежђе**

звезда *ж.* **1.** гвизда; **2.** *(бела пега на челу животиње)* гвизда, лиска; **3.** *нар.* слунко; **4.** *нар. (чело; глава)* чоло; глава; ◊ **видео (пребројио) је све звезде** видзел шицки гвизди *(при вдереню)*; **~ водиља** гвизда водителька; **~ луталица (~ репатица)** *(комета)* гвизда блукачка, хвосцата гвизда; **~ падалица** гвизда падачка; **~ стајачица (некретница)** гвизда стоячка; **(и) да му (јој) је ~ (~ Даница) на челу** гоч хто (цо) є; **ковати (дизати) у звезде** дзвигац (возношиц, воздзвиговац и под.) до нєба (до повали, до гвиздох); **морска ~** *зоол.* морска гвизда; **од звезде до звезде** од додня до ноци; **родити се под срећном звездом** народзиц ше у чепцу, народзиц ше под щешлїву гвизду; **скида звезде с неба** *(јако псује)* лає аж жем сохнє; **поскидати за кога све звезде с неба** *(учинити све за кога)* пойсц за даким гоч на край швета, познїмац за дакого шицки гвизди з нєба; **филмска ~** *фиґ.* филмска гвизда

звездан[1] -а -о **1.** *(звездаст)* гвиздасти; **2.** *(пун звезда)* ясни, гвиздови; **~ ноћ** ясна ноц; **3.** гвиздов[и]; **~ систем** гвиздова система; **~ прашина** гвиздов прах

звездан[2] *х.* **1.** *нар.* **а)** *(сунце)* слунко; **б)** *гип.* слунечко; **2.** *бот.* гвииздочкар (Aster)

звездар *х. заст. (астроном; астролог)* гвиздар

звездарство *с. заст. (астрономија; астрологија)* гвиздарство

звездара, звездарна *и* **звездарница** обсерваротия, гвиздарня

звездаст -а -о *(сличан звезди)* гвиздасти, хтори здабе на гвизду; ◊ **~ спој трансформатора** *ел.* гвииздаста вяза трансформаторох; **~ коњ** конзоз гвизду на чолє

звездача *ж. зоол.* морска гвизда (Asterias)

звездица *ж.* **1.** гвииздочка**; 2.** *бот. оп.* **звездан**[2]

звездиште *с. ел.* гвииздзиско

звездозналац -лца *и* **звездознанац** -нца *(астроном; астролог)* гвиздознавец

звездолик -а -о *оп.* **звездаст (1)**

звездочатац -чаца *х.* **1.** астролоґ, читач судьби зоз гвиздох; **2.** кнїжка пророчествох

звек *х.* **1.** *(звук приликом удара)* черканє, луп(к)анє, дурканє; **2.** *(звук)* звук, глас; **~ хармонике** звук гармоники; **3.** *фиґ. (бука)* галайк, лярма

звека *ж. (звук од удара металних и сл. предмета)* черканє; черчанє; черепчанє; черепканє; дурканє; **~ чаша** черканє погарох; **чује се бат копита и звека кола** чуц дурканє копитох и черчанє коча

звекан *х. гандр. (глупан)* глуптак, дурак, дургов, дурбак

звекара *ж. ґеол.* дзира хтора ше прешириє до пещери

звекаст -а -о *(глуп)* глупи, дурни, надурнїсти

звекет *х. оп.* **звеказвекетав** -а -о *(који одаје звекет)* черкаци, черчаци, черкотаци; черепчаци

звекетати -ећем черкац; черчац; черкотац; черепчац; черепкац; дуркац, лупкац; дзвонїц; **~ новцем** черкац з пенєжми; **~ чашама** черкац з погарами

звекир *х.* карика и под. *(за дурканє до дзверох)*

звекнути[1] -нем *(ударити, млатнути)* бовкнуц, бухнуц, зрезац; ◊ **звекнуло му у главу** спадло му на розум, вдерело му до глави

звéкнути[2] звqкнем *(зазвечати)* зачеркац; зачерчац; черкнуц; задзвонїц

звектати -кћем *оп.* **звекетати**

звер *ж. и х.* **1. а)** жвир *ж. и заст. х.*, *заст.* жвирина; **б)** *мн. зоол.* жвири (Carnivora); **2.**

фиґ. (суров човек) жвир; **3.** *заст. (крзно)* бундичка

зверав -а -о хтори нємирно (злєкнуто) патри (попатра); нємирни, злєкнути

зверад *ж. зб. оп.* **зверињe**

зверати -ам **1.** *(плашљиво се огледавати)* злєкнуто (нємирно) попатрац (патриц, руцац попатрунки; ~ **на све стране** злєкнуто (нємирно) попатрац (патриц) на шицки боки; **2.** *пеј. (бленути)* тупо (зачудовано) патриц

звере -ета *с. оп.* **звер, зверка**

зверин -а -о *(који припада звери)* жвиров[и]

зверинац -нца *х. мед.* туберкулозне запалєнє скори, лїшай на скори

зверињак *х.* зоолоґийна заграда; оградзени простор, клїтка *(дзе ше чуваю жвири)*

зверињи -а -е **1.** *(зверин)* жвиров[и], жвирски; ~ **зуби** жвирово (жвирски) зуби; ~ **траг** жвиров шлїд; **2.** *оп.* **зверски**[1]

зверињe *с. зб.* жвири, жвирини

зверити -им **1.** *оп.* **зверати**; **2.** *(понашати се зверски)* справовац ше жвирски (як жвир)

зверка 1. а) *(звер)* жвир; **б)** *(животиња уопште)* животиня; **2.** *оп.* **звер (2); 3.** *беш. и ир. (позната особа)* позната (значна) особа, жвирка; ◊ **велика (крупна)** ~ велька риба (жвирка); **мала** ~ мала (дробна) риба (жвирка)

зверкати -ам *дем. ґу* **зверати**

звернути -нем швидко попатриц (руциц попатрунок); злєкнуто попатриц (руциц попатрунок)

зверокрадица *ж. и х.* ловокрадош

зверокрађа *ж.* ловокрадза

зверски[1] -а̄ -о̄ *осн., фиґ.* жвирски; ~ **снага** жвирска моц; ~ **живот** жвирски живот

зверски[2] *присл.* жвирски, як жвир

зверство *с.* жвирство

зверче -ета *с. дем.* жвирятко, жвирче, жвирчатко

зверчица *ж. дем.* жвирка, жвирочка

звецкав -а -о *и* **звецкаст** -а -о черкаци, черчаци, черкотаци

звецкати -ам *дем. ґу* **звечати**; ◊ ~ **оружјем** *(претити ратом)* черкац з оружийом

звецнути[1] -нем *дем. ґу* **звекнути**[1]

звецнути[2] -нем *дем. ґу* **звекнути**[2]

звечак -чка *(клатно у звона)* шерцо

звечарка *зоол.* черкоткар (Crotalus horridus)

звечати -чим **1.** *(одавати звеку)* черкац, черчац; дзвинїц; **2.** *(лупати)* луп(к)ац, лопотац, лопоциц; **3. а)** *(о звону)* дзвонїц; **б)** *(о звонцету)* бренкац, *заст.* ченґельовац; **4.** *(тандркати)* черепчац, черепкац; **5.** *(зујати)* бринїц, брунїц, гучац, дзвонїц, дзвинїц; **6.** *(трештати)* трещац; **7.** *(одзвањати)* дзвинїц, одгуковац; **8.** *(о зубима)* цвенкац; **9.** *(звучати)* звучац

звечка *ж.* **1.** *(дечја играчка)* черкотка; **2.** *(прапорац)* цинґалов, ченґель; **3.** *(гонг)* ґонґ; **4.** *оп.* **звечак**

звиждав -а -о **1.** гвиздаци; пискаци, пищаци; **2.** *(о ветру)* гвижджаци

звиждавац -вца *х. зоол. (вољић)* жовти волчок

звиждај *х. оп.* **звиждук**

звиждак -ишка *х. зоол.* пастирка (Phyloscopus); **брезов** ~ брезова пастирка (Phylloscopus trochilus)

звиждаљка *ж.* **1.** *(пиштаљка)* пищок; **2.** *фиґ. (онај који звижди)* гвиздач; пискач

звиждати -дим **1.** *(производити звиждуке)* гвиздац; **2.** *(о ветру)* гвижджац; **3.** *(звиждуцима изражавати презир)* гвиздац, фитькац; **звиждим ја на то** фитькам я на то; ~ **судији** гвиздац судийови

звиждук *х.* **1. а)** гвизданє; **чуо се** ~ чуло ше гвизданє; **б)** писканє; **судијин** ~ судийово писканє; ~ **локомотива** писканє локомотиви; **2.** *(фијук)* гвижджанє

звиждукати -учем, -ућем *и* -укам *дем.* **1.** погвиздовац, гвиздац; пописковац, пискац; **2.** погвижджовац, гвижджац

звижнути -нем **1.** *(зазвиждати)* загвиздац; запискац; **2.** *(фијукнути)* загвижджац

звиз *викр.* бух; пляс; ~ **по носу** бух по носу; **а ја њему** ~ **шамар** а я йому пляс позауха

звизга *ж.* **1.** *оп.* **звиждук; 2.** *(писка)* пищанє

звизгац *викр.* **1.** *оп.* **звиз; 2.** *у меновнїцкей служби х. (јак ударац)* бовкнуце, бухнуце, вдеренє, витнуце; **добио је** ~ **од мене** добре сом го бовкнул (бухнул, зрезал)

звизнути[1] -нем **1.** *(јако ударити, ошинути)* бовкнуц, бухнуц, моцно вдериц, витнуц, зрезац дакого, пригвиздац дакому; **2.** *(опалити шамар)* дац позауха, дац пляску, пляснуц; **3.** *(завитлати)* загаматляц, шпуриц, шмариц

звѝзнути[2] звизнем *оп.* **звижнути**

звије... *оп.* **зве...**

звијукати -учем **1.** *оп.* **звиждати (1, 2); 2.** *оп.* **звиждукати**

звијукнути -нем *оп.* **звижнути**

звирити -им **1.** *(вирити)* закуковац; **2.** *(радознало гледати)* любопитлїво патриц (попатрац), руцац попатрунки

звиркати -ам **1.** *дем. од* **звирити; 2.** *оп.* **зверати**
звирнути -нем *(бацити поглед)* руциц попатрунок, закукнуц
звје... *оп.* **зве...**
звон *ж.* **1. а)** *(звук звона)* дзвонєнє, дзвон; бренканє; **б)** *оп.* **звекет; 2.** *(звоно)* дзвон
звонак -нка -нко дзвонки, дзвиняци; черчаци; ~ **одјек** дзвонки (дзвиняци) одгук; ~ **глас** черчаци (дзвонки) глас
звонар -а *х.* **1.** дзвонар; **2.** *(животиња са звоном)* баран, крава и др. з цинґаловом, предводнїк; **3.** *оп.* **звоноливац**
звонара *ж. (торањ са звонима)* дзвонїца, турня
звонарина *ж. (награда звонару)* дзвонарова плаца
звонарница 1. *оп.* **звонара; 2.** лївальня дзвонох
звонаст -а -о подобни дзвону, дзвонасти
звонац -нца **1.** *оп.* **звонце (1); 2.** *мн. муз.* металофон
звоник -а *оп.* **звонара**
звонити -ам **1.** *(о звону)* дзвонїц; **2.** *(о звонцету)* бренкац, бренчац, ченґельовац, дзвонїц; ~ **за почетак часа** бренкац за початок годзини; **звони телефон** бренка телефон; **часовник звони** годзина бренка; **3.** *(звечати)* черкац, черчац; **4.** *(одјекивати)* одгуковац; дзвинїц; **5.** *(звучати)* звучац; **6.** *(покојнику)* предзваняц; ◊ ~ **на узбуну** *(објављивати какву опасност)* дзвонїц на узбуну; ~ **наопако,** ~ **у једну страну** *(оглашавати смрт)* предзваняц; ~ **у (на) сва звона** *оп.* **звоно;** ~ **у ушима** дзвинїц (гучац) у ухох
звониште *с. (простор где су звона)* дзвонїца
звонко *присл.* дзвонко; дзвиняцо; черчацо
звонкост *ж.* дзвонкосц; дзвиняцосц; черчацосц
звоно *с.* **1. а)** дзвон; **б)** *фиґ.* нєбесни звод; **2.** *(и мн.) фиґ. (звоњење)* дзвонєнє, дзвон, дзвони; **3.** *(о врату краве, овна)* цинґалов, ченґель; **4.** *(школско звоно)* бренчок, дзвончок; ◊ **вешати на (о) велико звоно, ударати у велика звона, на сва звона** *(претерано оглашавати)* буґновац/бубновац
звоноливац -вца вилївач дзвонох
звоноливница *ж. оп.* **звонарница (2)**
звонцати -ам **1.** *(звекетати)* черкац, черчац; **2.** *оп.* **звоцати (3)**
звонце -ца *и* -ета **1. а)** *дем.* дзвончок; **б)** *(електрично)* бренчок, дзвончок; **в)** *(на бициклу)* бренчок; **г)** *(прапорац)* цинґалов, бренчок, ченґель; **2.** *оп.* **звончић (2)**
звончић *х.* **1.** *оп.* **звонце; 2.** *бот.* **а)** дзвончок (Campanula); **б)** *мн.* дзвончки (Companulaceae)
звоњава *и* **звоњавина** *ж.* **1.** *(звоњење)* дзвонєнє; **2.** *оп.* **звека (1); 3.** *(звека; тутњава)* черканє, черчанє; лопот, дубонь
звоцати -ам **1.** *(звекетати)* черчац, черкац; **2.** *(зубима – шкљоцати)* клонцац; **3.** *беш. пей. (брбљати)* бербляц, мервиц, плєсц; *(закерати)* джванґац, джванґотац, дошпинтовац
звоцнути -нем **1.** *(звекетнути)* зачерчац, зачеркац, черкнуц; **2.** *(зубима – шкљоцнути)* клонцнуц, заклонцац; **3.** *фиґ. (боцнути)* штухнуц
звр *викр. ономꓸ за означованє бренканя телефона и под.* **одједном чујем телефон: звр** нараз чуєм телефон бренка
зврјати -јим *ономꓸ* **1.** *оп.* **зврндати (1, 2); 2.** *(о звонцету)* бренкац, бренчац; **3.** *звич. зоз прикм. "празан"* буц празни; падац до оч; **кафане су зврјале празне** карчми були празни; **по кутовима зврје винска бурад** гордови з вином по кутох падаю до оч
зврк *х.* **1.** *оп.* **зврка; 2.** *(дечја играчка чигра)* чиґра, вреценко; **3.** *(увојак)* канджурка; **4.** *(круг)* круг; кружне рушанє; **5.** *оп.* **зврчак (2)**
зврка[1] *ж.* **1.** *(зврјање)* бринєнє, брунєнє, гучанє, дзвинєнє; гурчанє; *(клопарање)* черканє, дурканє **зврка**[2] *ж. покр. (преслица)* кудзель
зврkан *х. оп.* **зврндов**
зврkаст -а -о *(луцкаст, бенаст)* дурнїсти, надурнїсти, нє як треба, вдерени а нє потрафени
зврkнут -а -о **1.** *дїєприкм.* < **зврkнути; 2.** *оп.* **зврkаст**
зврkнути[1] -нем **1.** *оп.* **звекнути**[1]; **2.** *оп.* **зврцнути (3)**
зврkнути[2] зврkнем **1.** *оп.* **звéкнути**[2] **(1); 2.** *(зазвонити)* задзвонїц, забренкац; **телефон је зврkнуо** телефон забренкал
зврkтати -кћем *и* -тим *и* **зврkтети** -тим *оп.* **зврндати (1, 2)**
зврндара *ж. оп.* **зунзара**
зврндати -ам **1.** *(зујати)* бринїц, брунїц; гучац; дзвинїц; гурчац; **мува зврнда** муха бринї; **жице гитаре зврндају** струни ґитари дзвиня; **авион зврнда** авион гурчи; **2.** *(тандркати, клопарати)* черкац; черчац;

черепчац; дуркац; **зврндају кола** черчи коч; **3.** *фиґ. пей. (брбљати; гунђати)* сплєтац (ше); жубротац, жубрац, дудрец
зврндов -а *х. (звекан)* дурак, дурґов
зврц *оном.* **1.** *оп.* **звр; 2.** *викр. за означованє лєгкого вдереня* тук, пук
зврцати[1] -āм **1.** *(лупати)* биц, черкац; *(ударати зврчке)* штуцац, давац чвоґери; **2.** *(зујати)* бриньїц, бруньїц; гучац; дзвиньїц
зврцати[2] зврцāм *(лутати)* блукац [ше], скитац [ше], отлукац ше
зврцнути -нем **1.** *(кратко зазвонити)* задзвоньїц; забренкац; **2.** *(ударити лако и брзо)* вдериц; черкнуц; **3.** *(ударити зврчку)* штуцнуц, дац чвоґер
зврчак 1. *оп.* **зврк (2); 2.** *(котурић на мамузи)* острожка
зврчати -чим **1.** *оп.* **зврјати (1, 2);** *(цврчати)* церчац
зврчка[1] *ж. покр. оп.* **зврк (2)**
зврчка[2] *ж.* **1.** *(чврга)* чвоґер, чворґа; **ударио му је зврчку** дал му чвоґер, штуцнул го, пукнул го з пальцом по глави (по чолє); **2.** *фиґ.* баламута; **направили смо му зврчку** направели зме му баламуту, набабрали му
звук *х.* **1. а)** звук, глас; **б)** *физ.* звук; **б)** *фиґ. (ритам)* рит[е]м, мелодия, звук; **2.** *ґрам.* глас
звуковни -а -о **1.** звуков[и]; **2.** *ґрам.* гласови, звукови
звукомер *х. физ.* фонометер
звучан -чна -чни **1.** *(звонак)* дзвонки, дзвиняци; **2.** *(који се односи на звук)* звуков[и], звучни; ~ **виљушка** звукова видлїчка; ~ **филм** звучни филм; **3.** *фиґ. (китњаст; познат)* звучни; ~ **фраза** звучна фраза; ~ **име** звучне мено; ◊ ~ **звучни гласови** *ґрам.* дзвонки гласи
звучати -чим *и* **звучити** -им **1.** *(одавати звук)* звучац; *фиґ.* **лепо звучи** красшнє звучи, красшнє чуц; **2.** *(одзвањати, одјекивати)* чуц ше, гучац, одгуковац
звучник *х. осн., фиґ.* звучнїк
звучност *ж.* **1.** звучносц; **2.** *ґрам.* дзвонкосц; **једначење по звучности** виєдначованє по дзвонкосци
згад *ж. заст. оп.* **гад**
згадити -им *(изазвати одвратност)* зґадзиц, оґадзиц
згадити се -им се **а)** згадзиц ше, обриднуц; **згадио ми се** зґадзел ше ми, обриднул ми; **б)** *(на нешто, од нечега)* почувствовац ґадзенє (одвратносц) ґу дакому, дачому
згадљив -а -о *оп.* **гадљив**
згађати -ам **1.** *(погађати)* потрафяц, трафяц; **2.** *(гађати)* цильовац
згађати се -ам се **1.** *(догађати се)* случовац ше, трафяц ше, збувац ше; **то се често згађа** то ше часто случує; **2.** *взаєм. повр.* цильовац (руцац и под.) єден до другого
згађеност *ж. и* **згађење** *с.* зґадзеносц, ґадзенє
згазити -им **1.** *(стати на што)* станyц; **он га згази на ногу** вон му станул на ногу; **2.** *(изгазити)* зґажиц; ~ **мрава** зґажиц брамушку; **3.** *фиґ.* **а)** *(уништити)* зґажиц, знїщиц; **б)** *(покорити*; *понизити)* покориц; понїжиц; ◊ ~ **веру (реч)** потупиц слово
згариште *с.* погоренїско, згоренїско, згарище
згасити (се) -им (се) *(угасити (се))* загашиц (ше)
згаснути (се) -нем (се) *(угасити се)* загаснуц, загашиц ше; **згаснула се ватра** загас (загашел ше) огень
згебав *и* **згебаст** -а -о *оп.* **жгебав**
згепити -им *беш. (украсти)* списац, злопчиц
згергетити -им *покр. (свезати)* повязац
згецати се -ам се *покр. (закржљати)* запшец, зашаплавиц
згиб *х.* **1.** *(улегнуће)* улєгнуце; ставец; ~ **десног рамена** улєгнуце правого плєца; **2.** *физк.* згиб
згибати се -ам се *(прегибати се)* зогинац ше, згинац ше
згинути -нем *поет. (погинути)* погинуц; препаднуц
зглавак -вка *х. оп.* **зглоб (1 – 4)**
зглаван -вна -вно *покр.* вертки; схопни
зглавац -вца *х. покр.* каменна огнїску *(на хтори положени древа)*
зглавкари *х. мн. зоол.* ставцаре**,** члєнкаре (Arthropoda)
згладити -им **1.** *(косу, бркове и сл.)* загласкац; ушориц; **2.** *(поравнати)* вигласкац, загласкац, вигладкац; **3.** *фиґ.* ублажиц, вигладкац
згледати -ам *нєзак.* **1.** *(пажљиво гледати)* уважно патриц; **2.** *(ишчекујући некога)* випатрац
згледати се[1] -āм се *зак. взаєм. повр. (погледати један другог)* спатриц ше, попатриц єден на другого
згле́дати се[2] злqдāм се *нєзак. взаєм. повр.* спатрац ше, попатрац на себе (єден на другого)
згледити (се) -им (се) *и* **згледнути (се)** -нем (се) *оп.* **згледати**[1] **(се)**

зглоб *х.* **1.** *анат., техн.* ставец; **ишчашити руку у зглобу** витхнуц руку у ставцу; **2.** *бот. (на стаблу биљке)* ставец, колєнко; **3.** *(саставни део)* член; **4.** *фиґ.* **а)** склоп, состав; **б)** заплєт; ~ **драмске радње** заплєт драмскей дїї; **7.** *покр. (брачни пар)* малженска пара, малженски пар, супружнїки

зглобити -им *зак.* **1.** *(наместити ишчашени зглоб)* намесциц ставец; **2.** *(спојити)* споїц, злучиц, скапчац

зглобити се -им се *зак.* **1.** споїц ше прейґ ставца; **2.** споїц ше, злучиц ше, скапчац ше

зглобни -а -о ставцов[и]; *анат.* ~ **главица** ставцово яблуко; ~ **рскавица** ставцова хрупка; ~ **чашица** ставцов погарик ~ **јабучица** ставцово яблучко

зглобница *ж.* **1.** *анат.* ставцова ґалета; **2.** *(шарка на вратима, прозорима)* зависка

зглобобоља *ж. мед.* запалєнє ставцох, артритис

згнушати се -ам се **а)** почувствовац ґадзенє (одвратносц, обридлосц); **б)** зґадзиц ше, обриднуц

згњавити -им *и* **згњести** -етем *оп.* **згњечити**

згњечити -им **1.** зджамиц; розпучиц; згужвац; ~ **муву** зджамиц муху; ~ **писмо** згужвац писмо; **2.** *фиґ.* **а)** порабиц, покориц (*людзох, народ)*; **б)** знїщиц, знїчтожиц

згода *ж.* **1.** *(догађај)* подїя, пригода; *(доживљај)* дожице; **2.** *(прилика)* нагода; **у свакој згоди** у каждей нагоди; **3.** *(удобност)* лагодносц, лагодни живот; **4.** *(прибор)* прибор, алат; ◊ **жива (права)** ~ надҐзвичайна (винїмкова) нагода; одлични обставини; **од згоде до згоде** *(повремено)* з часу на час, дакеди, кед добра нагода

згодан -дна -дно **1.** **а)** *(погодан)* вигодни, *рид.* зручни; **ова кућа је** ~ **за становање** тота хижа вигодна за биванє; **б)** *(прикладан)* прикладни, одвитуюци; ~ **реч** прикладне (одвитуюце) слово; **в)** *(вешт)* схопни; **г)** *(добро начињен)* добри, зґодни; ~ **анегдота** добра (зґодна) анеґдота; **2.** *(леп)* красни, шумни, зґодни; **3.** *покр. (богат)* богати

згодимице *присл.* у добрей нагоди; з часу на час, дакеди

згодитак -тка *х.* виграце, добиток *(на лутриї и под.);* **главни** ~ главне виграце

згодити -им **1.** *(погодити)* потрафиц, поцильовац; **2.** *покр. (отићи*; *доспети)* пойсц; дойсц, присц, найсц ше, вжац ше *(даґдзе)*

згодити се -им се **1.** *(догодити се)* случиц ше, трафиц ше, стац ше, збуц ше; **2.** **а)** *(задесити се, наћи се)* найсц ше; **б)** найсц ше, стретнуц ше з даким

згодно *присл.* **1.** *(на згодан, пријатан начин)* приємно; крашнє; добре; зґоднє; шумнє; удобно; **свежина је** ~ **хладила лице** швижосц приємно хладзела лїцо; **то није** ~ **рећи** то нє зґоднє повесц; **у овој кући се** ~ **станује** у тей хижи ше удобно бива; **мајстор зна** ~ **да шије** майстор зна крашнє шиц; **2.** *(у подесном тренутку)* у вигодней хвильки, у добрей нагоди, теди кед треба; ~ **упадати у реч** у вигодней хвильки упадац до слова; **3.** *(повољно, прикладно)* вигодно, зґоднє, зручно, прикладно, так як треба

згодом *присл.* у вигодней хвильки, кед єст нагода; дакеди

згођај *х. оп.* **згода (1)**

згољан -љна -љно *покр.* прави, правдиви; подполни; чисти; ~ **сиротиња** права худоба

згомилавати (се) -ам (се) зберац (ше) (збивац (ше)) на громаду; нагромадзовац (ше), громадзиц (ше)

згомилати (се) -ам (се) позберац (ше) (збиц (ше)) на громаду; *(нагомилати (се))* нагромадзиц (ше), згромадзиц (ше)

згон *х. покр.* **1.** **а)** нєпоорана часц жеми *(медзи двома полями або маєтками)*; **б)** место дзе ше обраца з плугом *(при ораню)*; **2.** *(тор)* аколь, фанг; **3.** *ист.* обовязна робота, кулук

згонити -им **1.** *(гонећи уклањати)* одганяц; *(у ниже пределе)* зганяц; **2.** *(утеривати)* уганяц

згор[**а**] *присл. покр. оп.* **одозго**

згорег[**а**] *присл.***: није (не би било, неће бити)** ~ нє (нє було би, нє будзе) згорше (подло)

згорети -рим I. *прех. (спалити)* спалїц; II. *нєпрех. (изгорети)* згориц, погориц

згорети се -рим се *оп.* **згорети (**II)

згоропадити се -им се побешнїц, розбешнїц ше, розєсц ше

зготављати -ам *оп.* **готовити**

зготовити -им **1.** *(јело, обед)* зготовиц, приготовиц; **2.** *(направити)* направиц, справиц; ~ **ормар** направиц (справиц) орман; **3.** *(проузроковати)* спричинїц

зготовљавати -ам *оп.* **готовити**

зграбити -им **1.** *(шчепати)* хвациц, зґрабиц, *заст.* ухватнуц; **2.** *(отети)* одняц, одобрац, вжац; украднуц, схняпиц; **3.** *фиґ. (обузети)* обняц, залапиц

зграбити се -им се *взаєм. повр.* хвациц ше, зґрабиц ше
зграда *ж.* **1.** *(здање)* будинок, зданиє*, рид.* будова*;* **2.** *(колиба)* колїба, хижка; **3.** *покр. (башта)* заградка
зградити -им **1.** *(саградити)* збудовац, вибудовац; **2.** *(направити)* направиц, справиц
зграживати *и* **згражати** -ам виполньовац зоз страхом (з ужасом), престрашовац, ужасовац
зграживати се *и* **згражати се** -ам се чувствовац страх (ужас), ужасовац ше; чувствовац ґадзенє; **згражам се људске злобе** чувствуєм ужас пре людску злобу
зграна *ж. и х. и* **згранов** *х. (суманут, помаман човек)* шалєняк, шалєни
згранути -нем *(запрепастити)* запрепасциц, барз зачудовац, барз нєсподзивац
згранути се -нем се **1.** *(запрепастити се)* запрепасциц ше, барз ше зачудовац, барз ше нєсподзивац; **2.** *(помамити се)* пошалїц, похибиц, побешнїц, розбешнїц ше
згрануто *присл.* запрепасцено, барз зачудовано, барз нєсподзивано
зграњавати -ам *и* **зграњивати** -њујем запрепасцовац, барз чудовац, барз нєсподзивйовац
зграњавати се -ам се *и* **зграњивати се** -њујем се запрепасцовац ше, барз ше чудовац, барз ше нєсподзивйовац
згрбавити *и* **згрбити** -им згорбиц, зогнуц; ~ **леђа** зогнуц хрибет
згревати (се) -ам (се) *(загревати (се))* зогривац (ше), грац (ше)
згрејати -јем *(загрејати)* зограц; ◊ ~ **место** остац длужей на єдним месце; ~ **столицу** зограц карсцел*(при ученю)*
згрејати се -јем се зограц ше**згрепсти** -ебем **1.** *(гребући скинути)* зошкрабац, ошкрабац; зошкрабнуц; здрапац, здрапнуц; зрипац, орипац; **деца згребала и калај са тепсије** дзеци ошкрабали и цин зоз тепши; ~ **нешто ноктима** здрапац (здрапнуц) дацо з нохцами; **2.** *(огрепсти)* подрапац, ударапнуц
згрешити -им **1. а)** *(учинити грех)* зогришиц, згришиц, *поет.* согришиц; **б)** *(погрешити)* погришиц; **згрешио је само за десет динара** погришел лєм за дзешец динари; **2.** *(некоме)* буц виновати, з(а)винїц, схибиц пред даким; **он је против тебе згрешио** виновати є (схибел) пред тобу
згристи -изем **1.** *(сажвакати)* пожувац; **2.** *(смрвити зубима)* погризц, покусац
згрнути -нем *(скупити; гртањем скинути)* згарнуц; **згрнуо је руком хрпу лишћа** згарнул з руку громадку лїсца; ~ **леп иметак** *фиґ.* згарнуц красни маєток; **згрни плеву са жита** згарнї плєву зоз жита
згрнути се -нем се *(сјатити се)* згарнуц ше; *експр.* згирчиц ше
згрожавати се -ам се *оп.* **згражавати се**
згрозити -им *(јако престрашити)* престрашиц, барз злєкнуц, ужаснуц; **то је згрози** то ю престрашело
згрозити се -им се престрашиц ше, барз ше злєкнуц, ужаснуц ше; стресц ше *(од ужасу, ґадзеня и под.);* почувствовац ґадзенє (одвратносц, обридлосц)
згромињати се -ам се *покр. (сурвати се)* звалїц ше; спаднуц *(з треском)*
згромити -им **1.** *(громом уништити)* знїщиц, знїчтожиц (забиц) з громом; **2.** *фиґ.* знїщиц, знїчтожиц, забиц; **згромићу те!** знїщим (знїчтожим) це! забиєм це!; **3.** *(запрепастити; покосити)* запрепасциц; покошиц; **ове речи згромише га** тоти слова го запрепасцели
згромуљати се -ам се *и* **згромуљити се** -им се *(згрудвати се)* згрудкац ше, згрудкавиц ше; направиц ше *(о лабдочки, котульки)*
згрстити се -им се *(смучити се)* присц нєдобре *(пред повраcаньом);* **згрстило јој се** пришло єй нєдобре
згртати -рћем *(скупљати; гртањем скидати)* згартац; **згрће земљу шакама** згарта глїну з гарсцами; ~ **паре** *фиґ.* згартац пенєжи; ~ **снег са крова** згартац шнїг зоз закрица
згртати се -рћем се гарнуц ше *(до громади, коло дачого)*
згрувати -ам **1.** *(срушити)* звалїц *(зоз треском)*; здрузґац *(звалїц з ламаньом)*; поламац, здробиц; **све ћу ти кости** ~ шицки ци косци поламем; **2.** *(сабити у гомилу)* збиц; **3.** *фиґ. (урадити како било)* зробиц гоч як, зробиц шур-бур
згрувати се -ам се **1.** *(сурвати се)* звалїц ше, спаднуц *(зоз треском*); здрузґац ше *(спаднуц з ламаньом)*; згружиц ше *(напр. з бициґлу до ярку)*; **несрећа се згрувала на град** нєщесце ше звалєло на варош; **2.** *(згрнути се у гомилу)* згарнуц ше, збиц ше
згрудати (се) -ам (се) *оп.* **згрудвати (се)**

згрудвавати (се) -ам (се) збивац (ше) до груд(к)ох (до груд(к)и), згрудковйовац (ше); *(о кашастом јелу и сл.)* крупиц ше

згрудвати -ам збиц до груд(к)ох (до груд(к)и), згрудк(ов)ац; *(кашасто јело)* скрупиц

згрудвати се -ам се збиц ше до груд(к)ох (до груд(к)и), згрудк(ов)ац ше; *(о кашастом јелу и сл.)* скрупиц ше

згружен -а -о **1.** згрудкани, згрудкавени; *(о млеку)* зварени; *(о крви)* стиднути; **2.** *фиґ. (потиштен)* убити, смутни

згрумуљати се -ам се *оп.* **згромуљати се**

згруписати -ишем зґруповац, ґруповац

згрухати (се) -ам (се) *оп.* **згрувати (се)**

згрушавање *с.* **1.** *(крви и сл.)* стиданє; **2.** *(млека)* зварйованє

згрушавати -ам **а)** *(згушњавати)* згусцовац; **б)** грудковац; **в)** стидац

згрушавати се -ам се **1.** *(о крви и сл.)* стидац ше; **2.** *(о млеку)* зварйовац ше

згрушак -шка *х. мед.* грудка стиднутей креви, тромб

згрушати -ам *(згуснути)* згуснуц; згрудк(ов)ац; *(крв и сл.)* стиднуц, застиднуц

згрушати се -ам се **1.** *(о крви и сл.)* стиднуц ше; **2.** *(о млеку)* звариц ше; **3.** *фиґ. (збити се)* збиц ше, позберац ше *(на єдно место)*; згуснуц ше, змишац ше; **борци су се згрушали у једну групу** борци ше позберали до єдней ґрупи

згрушити -им *покр.* **1.** *(туцањем уситнити)* розтрушиц, потлучиц, розтлучиц, розмелчиц; **2.** *фиґ. (сломити)* зламац; *(згњечити)* зджамиц

згрчити -им **1.** *(стегнути)* сциснуц; зогнуц, скурчиц; ~ **усне** сциснуц ґамби; ~ **ногу** скурчиц (зогнуц) ногу; **2. а)** *(згужвати)* згужвац; **б)** моцно сциснуц

згрчити се -им се **1.** буц залапени (сциснути) з корчом; сциснуц ше; скорчиц ше; **прсти су се згрчили** пальци сциснул корч, пальци ше сцисли у корчу; **усне су му се згрчиле** ґамби ше му сцисли; **2.** *(савити се)* скурчиц ше, скруциц ше; склубачиц ше, скудовчиц ше; зогнуц ше; викривац ше; ~ **над што** зогнуц ше над дацо; **3.** *(укочити се)* одняц *безос.*, буц одняти, буц слути; **једна му се нога згрчила** єдну ногу му одняло, єдна нога му однята (слута)

згрчка *ж. физк.* склубка

згрштити се -и се *безос. оп.* **згрстити се**

згубити -им *заст.* **1.** *(погубити)* забиц; знїщиц; **он га згуби на сред трга** вон го забил на сред площи; **2.** *(изгубити)* страциц; **шта је згубио?** цо страцел?

згубити се -им се *(изгубити се)* страциц ше, нєстац, скапац, щезнуц

згужвати -ам **1.** згужвац; **згужвала је коверту** згужвала коверту; **2.** *(уже и сл. – сложити у гужву)* скруциц; поскладац; **3.** *фиґ.* **а)** *(у рвању)* згужвац; **б)** *(у рату)* преґажиц, победзиц, звладац; **в)** *(исцрпсти)* вичерпац, змучиц

згужвати се -ам се **1.** згужвац ше; **2.** *(сабити се; згомилати се)* збиц ше; сплєсц ше; нагромадзиц ше; **3.** *фиґ. (наборати се)* зранцовац ше, зранцавиц ше

згужвељати -ам *оп.* **згужвати**

згулити -им **1. а)** *(огулити кожу)* зодрец; **згулио је колено** зодар колєно; **б)** *(одерати)* одрец; ~ **кожу** одрец скору; **в)** *(наранџу и сл.)* очисциц; **г)** зодрец, зняц *(здзераюци)*, здрапац; **згули ми фластер** здрап ми фластер; **2.** *фиґ. (опљачкати)* обрац, олупиц

згуљивати -љујем **1. а)** *(гулити кожу)* здзерац; **б)** *(дерати)* одзерац, дрец; **в)** *(наранџу и сл.)* чисциц; **г)** знїмац *(здзераюци)*, здзерац, здраповац

згура *ж. технол.* трозґа *(одруток при розпущованю металней руди)*

згуравати се -ам се *оп.* **гурити се**

згурати -ам **1.** *(гурнути доле)* здрилїц; **2.** *(сабити, угурати на гомилу)* надриляц, нахпац; згарнуц, збиц

згурати се -ам се *(збити се)* надриляц ше, нахпац ше; згарнуц ше, збиц ше

згурен -а -о **1.** *(згрбљен)* згорбени, зогнути; **2.** *(шћућурен)* счупени, склубачени

згурити -им **1.** *(згрбити)* згорбиц; **згурили га боли** згорбели го болї; **2.** *(савити)* зогнуц; ~ **главу** зогнуц главу

згурити се -им се **1.** *(погрбити се)* згорбиц ше; **2.** *(шћућурити се)* счупиц ше, склубачиц ше; *(повити се)* зогнуц ше; ◊ **згурио се као две паре у кеси** цали ше счупел, цали ше склубачел

згуснут -а -о **1.** *дієприкм. од* **згуснути (се); 2.** *фиґ. (сажет)* згуснути, збити, зжати; ~ **стил** згуснути стил

згуснути -нем **1.** *(учинити густим)* згуснуц; **2.** *фиґ. (сажети)* згуснуц, збиц, зжац; **писац је успео** ~ **радњу** писательови ше удало збиц (зжац) дїю

згуснути се -нем се **1. а)** *(постати густ)* згуснуц ше, загуснуц; постац густейши;

дим се згуснуо спущел ше густи дим; **шума се згуснула** лєс постал густейши; **б)** *(згрушати се)* згрудкац ше, згрудкавиц ше, скрупиц ше; **в)** *(о крви)* стиднуц ше; **2.** *(збити се у гомилу)* збиц ше до громади; збиц шори

згуснуће *с.* **1.** *(прелазак у гушће стање)* згуснуце; **2. а)** *(особина и стање)* згуснутосц; **б)** *(сажетост)* згуснутосц, зжатосц, збитосц

згучити -им **1.** *(стиснути у гуку, склупчати)* скруциц (згультац, згужвац) до лабди (зайдички, чомова, кульки и под.); **2.** *фиґ.* *(привити)* притуліц

згучити се -им се *(шћућурити се)* счупиц ше, склубачиц ше

згушити -им *(пригушити)* придавиц *(глас, звук)*; загашиц; ~ **буну** загашиц бунт

згушити се -им се *(сабити се)* збиц ше

згушњавати -ам **1.** *(чинити густим)* згушньовац, загушньовац; **2.** *фиґ.* *(сажимати)* згусцовац, збивац, зжато виражовац

згушњавати се -ам се **1. а)** *(постајати густ)* гуснуц; **б)** *(згрушавати се)* грудковац ше, грудкавиц ше, крупиц ше, скрупйовац ше; **в)** *(о крви)* стидац ше; **2.** *(збијати се у гомилу)* збивац ше до громади; збивац шори

здавити -им *покр.* **1.** *(згњечити)* зджамиц; розпучиц; **2.** *(задавити)* задавиц

здалека *присл. покр. (издалека)* здалєка, з далєка

зданије *арх. оп.* **здање**

здање *с. (зграда)* зданиє

здати -ам *поет. (саздати)* збудовац, направиц, справиц, створиц

здвајати -ам **1.** *(очајавати)* буц у розпуки, падац до розпуки, трациц надїю; **2.** *(о чему)* сумняц, буц подозриви

здвојан -јна -јно **1.** *(очајан)* одчайни, хтори у розпуки; **2.** *(очајнички)* одчаюющи; остатнї, єдини; ~ **средство** остатнє (єдине) средство; **3.** *(о болу, очајању и сл.)* чежки, нєподношлїви

здвојити -им **1.** *(пасти у очајање)* буц у розпуки, спаднуц до розпуки; страциц надїю; **2.** *(о чему)* посумняц, постац подозриви, престац вериц

здебљати се -ам се *(постати дебео)* постац тлусти, затиц, натиц

здевати -ам *(сено, сламу и сл.)* зруцовац, зберац, складац *(до брадла, копи, стоцка и под.)*

здевати се -ам се *(куда, где)* одходзиц, скланяц ше

здела *ж.* **1.** *(чинија)* миска; **2.** *анат. оп.* **зделица (3)**

зделар *х.* мискар *(човек хтори прави миски)*

зделаст -а -о хтори ма форму миски; углїбени

зделати -ам **1.** *(направити)* направиц, справиц, виробиц; **2.** *оп.* **здељати**

зделица *ж.* **1.** *дем.* мисочка; **2.** *(за кафу и сл.)* шолїчка, шольочка; **3.** *анат. (карлица)* карлїца

зделични -а -о *(карлични)* карлїцов[и]; ~ **кост** карлїцова косц

зделолиз *и* **зделоноша** *х. пей. (чанколиз, улизица)* слуга; улїжнїк/улїзнїк, улїзовач

здељати -љем *и* -љам **1. а)** *(одељати)* окресац, зостругац *(древо и под.)*; **б)** *(издељати)* викресац, вистругац; **2.** *(срезати)* зрезац, одрезац *(фалат меса, скори и под.)*

зденац -нца *х.* **1.** *(извор)* жридло; **2.** *(бунар)* студня; **3.** *(чесма)* чоп

зденути -нем *(сено, сламу и сл.)* зруцац, позберац, скласц *(до брадла, копи, стоцка и под.)*

здепаст -а -о **1.** *(о човеку)* мали и груби (тлусти, тучни); мали и збити (набити); прижемисти; **2.** *(о стварима)* нєзґрабни, нєскладни

здепати -ам *(збубати)* склєпац, направиц нашвидко, скисинтовац; зробиц гоч як, зробиц шур-бур

здепати се -ам се *покр. (угојити се)* затиц, постац тлусти; постац збити (набити)

здерати -рем *(згулити)* зодрец, зняц *(здзераюци)*, одрец; **кожу ћу ти** ~ скору ци одрем; **здера све завоје** зодар шицки фатьоли

здесна *присл.* з правого боку, справа; на правим боку; по правим боку; **дошли су** ~ пришли справа

здести (се) -енем (се) *и* -едем (се) *оп.* **зденути (се)**

здетна *ж. покр. (трудна)* самодруга, ґравидна, *рид.* ваготна

здивљати се -ам се *и* **здивљачити се** -им се подзивиц, постац дзиви

здимити -им I. *нєпрех.* **1.** *(опалити из пушке)* штрелїц; **2.** *беш. (побећи)* чмиґнуц, миґнуц, спарац; II. *прех.* **1.** *(ударити)* бухнуц, зрезац, треснуц; **2.** *(хитнути)* шпуриц, шмариц

здипити -им *нар. и беш.* **1.** *(украсти)* спилїц, списац; схняпиц; **2.** *(зграбити)* хвациц, зґрабиц
здирати -рем *(згуљивати)* здзерац, знїмац *(здзераюци)*, одзерац
здје... *оп.* **зде...**
здола *присл. (одозго)* здолу, оддолу, од долу
здоња *ж. (рударско окно)* шахт; подкоп
здрав -а -о **1. а)** здрави; ~ **дете** здраве дзецко; *фиґ.* ~ **валута** здрава валута; ~ **логика** здрава лоґика; **б)** *(који окрепљује)* здрави, окрипююци; ~ **предели** окрипююци предїли; **2. а)** *(цео)* цали, нєочкодовани; ~ **печат** цали (нєочкодовани) печац; **б)** *(неукварен)* нєпогубени; ~ **брашно** нєпогубена мука; **3.** *нар. (јак, жесток)* моцни, силни, вельки; ~ **бој** вельки (силни) бой; ◊ ~ **здравцат,** ~ **здравцит,** ~ **као дрен (као риба),** ~ **као од брега одваљен и сл.** здрави як дуб; ~ **и читав а)** цалком здрави; **б)** нєповредзени; **прав** ~ цалком нєвиновати; ~ **Марија** *оп.* **Здравомарија**
здравац[1] -вца *х. бот.* журавец (Geranium)
здравац[2] *и* **здравац** -вца *х.* тварди (здрави) камень
здравина *ж. покр.* **1.** здрави (окрипююци) край (предїл, стредок и под.); **2.** *(здраве особине нечега)* здрави прикмети, здрави дух (характер)
здравити -им **1.** *(наздрављати)* наздравяц, наздравйовац, *заст.* здравкац; пиц (попивковац) за здравє; **2. а)** *(поздрављати)* здравкац, поздравяц; **нико никог не здрави** нїхто нїкому нє здравка; **б)** *(пресретати изражавајући радост)* привитовац, витац; **3.** *(оздрављати)* оздравйовац, виздравйовац, виздравяц; *(о рани)* гоїц ше, загойовац ше
здравити се -им се *взаєм. повр.* **1.** наздравяц (наздравйовац) себе, *заст.* здравкац себе; пиц (попивковац) себе за здравє; **2. а)** *(поздрављати се)* здравкац себе, поздравяц; **б)** *(желети добродошлицу)* привитовац ше, витац ше; **в)** *(при растанку)* одпитовац ше
здравић *х. бот. (камилица)* руменєц
здравица[1] *ж.* **1.** *(поздравни говор)* [поздравна, привитна, наздравна] бешеда; **држати здравицу** тримац поздравну бешеду; **2.** *етн.* **а)** *(суд с пићем за послужење)* фляша, чобольов, чутора и под.; **б)** пице за послуженє
здравица[2] *ж.* **1.** *ґеол. (здрава земља)* здрава жем; **2.** *мед. (младалачка бубуљица)* пирщок
здравичар *х.* тот цо трима поздравну (привитну) бешеду
здрављак[1] *х.* млєчни ресторан
здрављак[2] *х. покр.* **1.** здрави чловек; **2.** млади (нови) мешац
здравље *с.* **1.** здравє, здраве; **доброг је здравља** доброго є здравя; **2.** *фиґ.* здрави дух; **3.** *(поздрав)* здравканє *(з вираженим жаданьом за дачийо здравє)*; ◊ **боже здравља! дај, боже, здравља!** *(треба причекати, видеће се, биће времена за то)* кед бог да; най вам (нам и под.) бог да здравя *(та увидзиме, учуєме и под.)*; **за чије бабе** ~ **а** *(за когаа)* за когопрецоь; **на здравље теби (њему итд.)** *етн. (при спомињању покојног у вези с неким)* най нє чує зло, най це (його итд.) нє знайдзе исте нєщесце; **у здравље, са здрављем и сл. а)** *(при поздраву)* дайбоже; **б)** (*при наздрављању)* наздраве, боже дай здраве; **в)** *(при одласку)* здрави оставай, *мн.* здрави оставайце; **пуцати од здравља** буц здрави як дуб
здрављице *с. дем. и гип.* здравичко; **питати за** ~ питац ше за здравичко
здраво *присл.* **1. а)** *(у здравом стању)* добре; **сви су наши** ~ шицки нашо добре; **б)** *у викричнїцкей функциї, як поздрав при стретаню або розиходзеню* здраво; добре здраве; **2. а)** *(корисно по здравље)* здраве; **није** ~ **спавати међу биљкама** нє здраве (нє добре) спац медзи рошлїнами; **б)** *(трезвено)* здраво, на здрави способ, розумно; **она** ~ **одговара** вона здраво (розумно) одвитує; **в)** *(у потпуности)* цалком; **3.** *покр. (врло)* барз; **он то** ~ **воли** вон то барз люби; ◊ ~ **освануо,** ~ **био, тако био** ~ **и сл.** боже дай здраве; **на** ~ **(заболело нешто, појавило се неко гнојење и сл.)** без видлївей причини, без покалїченя (заболєло цошка, зявело ше даяке гноєнє и под.); **примити** ~ **за готово** вжац [себе] за готове; прияц як точне *(без преверйованя)*, прияц нєпредумано; ~ **да си** здраво, добре здраве, дай боже добре здраве, дай боже
здравомарија *ж. кат. (молитва Богородици)* Богородице; **одмолити три Здравомарије** вимодлїц три Богородици
здравствени -на -но здравствени; ~ **станица** здравствена станїца; ~ **књижица** здравствена кнїжочка; ~ **стање** здравствени стан
здравство *с.* здравство

здравцат *и* **здравцит** -а -о здравучки; **здрав** ~ здрави здравучки
здрвенити се -им се **1.** *(постати дрвенаст)* одревенїц, постац древасти; **2.** *фиґ.* *(скаменити се)* здревнїц, скаменїц ше, заслупнуц, окаменїц; **здрвенила се од запрепашћења** здревнєла од запрепасценя
здржаност *ж. (уздржаност)* стриманосц
здрмати -ам *(протрести)* затресц, потресц; **здрма га па га пробуди** потрес го та го пребудзел
здрмати се -ам се *(задрмати се)* затресц ше, потресц ше
здробити -им **1. а)** *(смрвити, разбити)* розбиц, розтлучиц; поламац, здрузґац *(на фалатки)*; розтрушиц, розомлєц; **б)** *(смрскати)* зджамиц; приґнявчиц; **здробио сам ногу** зджамел сом ногу; **2.** *(уништити)* знїчтожиц, знїщиц; **здробили смо непријатеља** знїчтожели зме нєприятеля
здробити се -им се розбиц ше, розтлучиц ше; поламац ше, здрузґац ше *(на фалатки)*; розтрушиц ше
здробљавати -ам *(дробити)* розбивац, розтлучовац; ламац *(на фалатки)*; розтрушовац, трушиц
здрозгати (се) -ам (се) *оп.* **здробити (се)**
здрпити -им *фам. и нар.* **1.** *(зграбити)* хвациц, зґрабиц; **2.** *фиґ. (обузети – о врућици, бригама и сл.)* обняц; **3.** *(здипити)* спилїц, списац; схняпиц
здрпити се -им се *(посвађати се)* повадзиц ше, поквачиц ше
здружено *присл. (удружено)* здружено; вєдно
здруживати -жујем **1.** *(удруживати)* здружовац; **2. а)** *(зближавати)* зблїжовац, сприятельовац; **б)** *(сједињавати)* зєдиньовац, злучовац
здруживати се -жујем се **1.** здружовац ше; **2. а)** зблїжовац ше, сприятельовац ше; **б)** зєдиньовац ше, злучовац ше
здружити -им **1.** *(удружити)* здружиц; **2. а)** *(зближити)* зблїжиц, сприятелїц; **здружила их је невоља** зблїжела их нєволя; **б)** *(сјединити)* зєдинїц, злучиц
здружити се -им се **1.** здружиц ше; **2. а)** зблїжиц ше, сприятелїц ше; **б)** зєдинїц ше, злучиц ше
здрузгати (се) -ам (се) *оп.* **здробити (се)**
здувати -ам *(дувањем одстранити)* здуц, оддуц
здудати се -ам се **1.** *(о хлебу, тесту)* збиц ше, випаднуц нєвипечени (збити, закалїсти); **2.** *оп.* **здепати се**
здур *х. ист. покр. (у Дубровачкој републици)* **1.** *(гласник, викач)* буґнар/бубнар, обявйовач; **2.** *(припадник кнежеве гарде)* здур, стражар
здуха *ж.* **1.** *(дах)* дих, диханє; **2.** *оп.* **задах**; **3.** *оп.* **здухач**
здухати -ушем *и* -ам *оп.* **здувати**
здухач *х.* **1.** *празн.* **а)** дух видовитого чловека *(хтори приноши або зопера диждж, каменєц и под.)*; **б)** чловек з таку моцу, чародїй; **2.** бесни (нємирни) вол
здушан -шна -шно **1.** *(савестан)* совисни; ~ **учитељица** совисна учителька; **2.** *(поштен)* чесни; *(праведан)* справедлїви, праведни;
зеба *ж. зоол.* зеба, зебочка (Fringilla); ~ **обична** звичайна зеба (Fringilla coelebs)
зебљив -а -о **1.** хтори оддава застараносц (нєспокойство, страх); полни застараносци (нєспокойства, страху); хтори виволує застараносц (нєспокойство, страх); **2.** *(зимљив)* хтори чувствительни на жиму, змаржляк
зебња **1.** *(осет хладноће)* чувство жими, жима; *(дрхтавица од студени)* дирґонєнє, стресанє; **2.** *фиґ. (за кога)* застараносц, нєпокойство, страх, обаванє, страхованє; **мотрио сам га са зебњом** патрел сом на нього зоз страхом
зебра *ж. зоол. и фиґ.* зебра
зебраст -а -о *(пругаст као зебра)* зебрасти
зебу *х. зоол. (врста говечета)* зебу (Bos indicus)
зев *х.* **1.** *(зевање)* живканє, живкнуце; **1. а)** *(отварање уста)* рознїманє (отверанє) устох; **б)** *ґрам. (хијат)* гият, живкнуце; **3.** *фиґ.* **а)** отвор *(хтори ше отвера и завера)*; **б)** отвор, празни простор
зевак -вка *х. (миран и угодан живот)* мирни и лагодни живот, уживанє, розкоши, благостан
зевалица *ж.* **1.** *бот.* пшички (Antirrhinum); **2.** *(зевање)* живканє; **3.** *пом.* валовчок *(на огради ладі през хтори ше прецагую штранґи)*
зевало *х. и с.* **1.** *гандр. (ленчуга)* лєнюх; тот хтори живка; **2.** *оп.* **зевалица (1)**
зеваљка *ж. оп.* **зевалица (1)**
зевати -ам **1.** живкац; **зевам од досаде!** живкам (живка ше ми) од допитосци!; **2.** *(отварати уста)* рознїмац (отверац) уста; **3. а)** *(падати у очи отвором)* падац до оч

(указовац ше) зоз отвором; **зевају три мрке шпиље** три цми пещери падаю до оч зоз своїма отворами; **б)** *оп.* **зјапити (3)**; **4. а)** *(отварати се)* отверац ше, розтверац ше; **црна земља зева** чарна жем ше отвера; **б)** *(о вратима)* буц нащежар (широм) отворени; **врата јој зевају** дзвери єй нащежар отворени; **5.** *оп.* **зијати (1)**; **6.** *фиґ.* *(жудети)* барз сцец (жадац), чувствовац вельку жажду

зевзек *х. гандр.* **1.** *оп.* **звекан**; **2.** *(шаљивчина)* кепкар, франтовнїк

зевзечити се -им се **1.** *(мучити се, бактати се)* трапиц ше з даким *або* дачим; **зевзечити се с великим пакетом** трапиц ше з вельким паком; **2.** *(измотавати се)* доказовац, вирабяц; дуриц ше; правиц глупосци

зевкарити -им *(живети у зевку)* жиц лагодно, уживац

зевкати -ам *дем.* живкац; живкац ше *(безос.)*

зевнути -нем **1.** живкнуц; живкнуц ше *(безос.)*; **2.** *(отворити уста)* розняц (отвориц) уста; **3.** *фиґ.* *(пасти у очи отвором)* спаднуц до оч (указац ше) зоз отвором; **зевнуше велики прозори** указали ше вельки облаки

зевуцкати -ам *оп.* **зевкати**

зезати -ам *вулґ.* *(завитлавати)* рушац, вишмейовац, штухац, дакого, подвальовац дакому, кепкариц з даким, репиц ше, задзерац ше до дакого; вирабяц з даким

зезати се -ам се *вулґ.* **1.** *оп.* **зезати**; **2.** *взаєм. повр.* рушац ше, вишмейовац ше, штухац ше, подвальовац себе, кепкариц, репиц ше, задзерац ше

зезнути -нем *вулґ.* *(насамарити)* спревесц, спораїц дакого, подвалїц дакому

зезнути се -нем се *вулґ.* *(преварити се)* спревесц ше, спораїц ше

зеја -е *и* **зејо** -а *и* -е *х. гип.* (< **зец**) заячок

зејтин *х.* олєй; ◊ **очи му играју као на зејтину** нємирни му очи, очи му бегаю, руца попатрунок раз тадзи раз тамадз

зејтинаст -а -о олєйови, олєясти

зејтинити -им олєйовац; ~ **салату** олєйовац шалату

зејтиница *ж.* *(уљаница)* судзина од одлєю (за олєй), гарчичок (фляша и под.) од олєю (за олєй)

зејтињав -а -о *о*п. **зејтинаст**

зејтињача *ж. нар.* лампа на олєй

зека[1] *ж. зоол.* шива чапля (Ardea cinerea)

зéка[2] *гип.* **1.** заячок; **2.** < **зеленко**

зекаљ *х.* **оп. зекан (1)**

зекан *х.* **1.** *оп.* **зеленко (1)**; **2.** *гип.* заячок

зеканчић *х. дем. и гип.* < **зекан**

зекаст -а -о шивкасти; желєнкасти; желєнкастошиви

зекица *ж. бот.* заячнїца

зеко -а *и* -е *х. оп.* **зека**[2] **(1, 2)**

зексер *х. заст.* сексер *(пенєж у Австро-Угорскей)*

зекуљ *х. оп.* **зекан (1)**

зекуља *ж.* желєнкаста (желєнкастошива) крава

зелембаћ *х.* **1.** *зоол.* желєна ящурка (Lacerta viridis); **2.** *фиґ. видр.* желєни *(тот хтори ноши желєну униформу)*

зелен[1] *ж.* **1. а)** *(зеленило)* желєнїдло; **б)** *(место обрасло зеленилом)* луки, пажица; **2. а)** *(поврће)* желєнява; **б)** *покр.* *(першун)* петрушка (Petroselinum hortense)

зален[2] -ана -ано желєни; ~ **површина** жєлєна поверхносц; **зелене очи** желєни очи; ~ **коњ** желєнкасти (желєнкастошиви) конь; ~ **од једа (љутине, беса)** желєни од єду (гнїву); ◊ **а) појести на зелено** *(новац и сл.)* потрошиц нєзаробене; **прода**(**ва**)**ти (купити, куповати) на зелено** *(нпр. пшеницу и сл.)* преда(ва)ц (купиц, куповац) док рошлїна ище желєна; **ти си још** ~ *фиґ.* ти ище желєни, тебе ище жовте у куцикох; **б)** *бот.* **зелене алге** желєни алґи (Chlorophsta); ~ **бичар** желєни батощкар (Euglena viridi**a**)

зеленар *х.* *(пиљар)* предавач желєняви и овоци, тарґовец з желєняву и овоцу

зеленац -нца *х. покр.* **1.** *(вир зеленкасте боје)* тевчир желєнкастей фарби; глїбоке место *(у води)*; **2.** *ґеол.* желєни (желєнкасти) камень; **3**. *оп.* **зеленко (1)**

зеленаш *х.* **1.** *пей.* *(лихвар)* здзернїк; **2. а)** *ист.* *(зеленокадераш)* желєнокадераш, припаднїк желєного кадра *(т. є. австроугорских ловґошох у* I *шветовей войни)*; **б)** *пол.* желєнаш *(припаднїк руху хтори ше процивел зєдинєню Чарней Гори зоз Сербию)*

зеленашити -им *(лихварити)* здзерац

зеленашки -а -о *(лихварски)* здернїцки; ~ **камата** здзернїцка камата

зеленашлук *х. и* **зеленаштво** *с.* *(лихварство)* здзернїцтво

зеленгора *ж.* **1.** желєна гора; **2.** *бот. оп.* **бршљан**

зеленети -ним *(постајати зелен)* желєнїц *(през.* -нєєм*)*; **трава зелени** трава желєнєє; **зелени од зависти** желєнєє од зависци

зеленети се -ним се желенїц ше *(през.* -нєєм ше); **зелене се виногради** желєнєю ше виніци

зеленика *ж.* **1.** *у атрибутскей функциї* желєни; **гора** ~ желєна гора; **2.** *бот. (назив за разне зимзелене биљке)* **а)** коляци дубчок (Ilex aquifolium); **б)** *(шимшир)* ґузбанок

зеленило *с.* **1.** *(зелена боја)* желєна фарба, желєнїдло; ~ **воде** желєна фарба (желєнїдло) води; **2.** *(зелено растиње)* жєлєнїдло, *рид.* желєн*ж.*

зеленити -им *(чинити зеленим)* желєнїц; фарбиц на желєно

зеленити се -им се *оп.* **зеленети се**

зеленић *х.* младе желєне древко

зеленица *ж. оп.* **зеленика (1)**

зеленичав -а -о **1.** желєнкасти, желєни; **2.** *фиґ. (недозрео)* желєни, нєдозрети

зелениш *х.* **1.** *оп.* **зеленило (2)** ; **2.** *(поврће)* желєнява; **3.** *пей.* **а)** *(зелено воће)* желєна овоц; **б)** *фиґ. (незрео младић)* желєни, нєдозрети; *(балавац)* смаркош

зеленишни -а -о: ~ **ђубриво** *польопр.* желєни гной

зеленка *ж.* **1.** *оп.* **зелентарка**; **2.** *(животиња зеленкасте боје)* желєна, желєнка; **3.** *оп.* **зеленко (2)**

зеленкада *ж. бот. (врста нарциса)* кичкиридж, *коц.* гвиздочки (Narcissus pseudonarcissus)

зеленкаст -а -о желєнкасти

зеленко *х.* желєнкасти (желєнкастошиви) конь, *нар. поез.* зеленко

зелено *присл.* **1.** желєно; на желєно; **обојити** ~ офарбиц на желєно; **2.** *фиґ. (незрело)* желєно, нєдозрето

зеленоок -а -о желєноокі

зелентарка *ж. зоол.* желєна зеба (зебочка) (Carduelis chloris)

зеленчица *ж. зоол. (чиж)* чижик (Chrзaomitris sprinus)

зеле́њак[1] -њка *и* **зелањāк** -ака *х.* кукурица на варенє *або* пуканє

зелањāк[2] -ака *х. оп.* **зелениш (3. б)**

зелење *с.* **1. а)** *(зеленило)* желєнїдло; **б)** *(зелене гранчице)* желєни конарчки; **2.** *(поврће)* желєнява

зелот *х.* **1.** *ист.* зелот *(припаднїк жидовскей странки хтора ше борела процив Римянох у* I *в. н. е.)*; **2.** *фиґ.* зашлєпени (занєшени) прихильнїк, фанатик, зелот

зе́ља[1] *х.* **1.** *гип. од* **зељов; 2.** *фиґ. (недозрео дуван)* желєни доган

зе́ља[2] *и* **зеља** *ж.* крава желєнкастей шерсци

зељаник *х. покр. и* **зељаница** *ж.* пита з капусту, з лїсцом червеней цвикли и под.

зељанка *ж. бот. (келераба)* келераб

зељар *х. оп.* **зеленар**

зељаст -а -о **1.** *бот.* лїсцасти *(хтори ма више желєне стебелко)*; **зељасте биљке** лїсцасти рошлїни; **2.** *(зеленкаст)* желєнкасти, желєнкастошиви

зеље *с.* **1.** *зб. (поврће)* желєнява; *(биљке)* рошлїни; **2.** *бот. покр. (купус)* капуста (Brassica oleracea); **главато** ~ главкова капуста (Brassica oleracea capitata); ◊ **тога** ~ **има доста (напретек)** *(има тога у изобиљу)* єст того надосц

зељов *х.* пес желєнкастей шерсци

земаљски -а -о **1.** жемов[и], жемски; ~ **кугла** жемова куля; ~ **влада** жемова влада, влада жеми; **2.** *рлґ., поет. (овоземаљски)* тужемни; **царство** ~ царство тужемне; **3.** *лит. (стваран)* стварни, природни, людски; ~ **љубав** стварна (природна) любов

земан *х. заст.* **1.** *(време)* час; **од старих земана** од старих часох; **2.** *(век, године)* вик; роки

земанле *и* **земаном** *присл. заст. (некада)* дакеди, давно

зембиљ *х. (торба)* кошарка; ташка; торба

земичка *ж. (округао хлепчић)* жемлїк, жемлїчок

земља *ж.* **1.** *з розл. знач.* жем; **обрађивати земљу** обрабяц жем; **песковита** ~ писковита жем; **страна** ~ странска жем; **2.** *(глина)* глїна, жем; ◊ **гори му** ~ **под ногама** *(у стисци је)* гори му под ногами; **збрисати с лица земље** збиц на прах, цалком знїчтожиц (знїщиц, витребиц); ~ **га још држи** ище є живи; **земљо, отвори се (зини, пропадни, прогутај)** *(узвик згражања или због стида)* препаднєм до жеми; **испод земље (нпр. радити против кога)** *(потајно)* тайно, таємно; **као да га је** ~ **прогутала, као да је у земљу пропао** як кед би до жеми препад(нул) (скапал); **као из земље (појавише се и сл.)** як спод жеми (зявели ше и под.); **као небо и** ~ *(велика је разлика)* як нєбо и жем, як нєбо од жеми; **лака му** [**црна**] ~ най му будзе лєгка [чарна] жем; **ничија** ~ нїчия жем; **ни на небу ни на земљи, између неба и земље** у нєсиґурним положеню, анї на нєбе анї на жеми; **обећана** ~ обецана жем; **пијан као** ~ пияни як целє; **пропасти у (црну) земљу од стида** [**срама**] препаднуц до жеми од

ганьби; **саставио га је са (црном) земљом а)** *(оборио га је)* звалєл го на жем, так го вдерел (таку му дал) же аж спаднул; **б)** *(убио га је)* забил го; **Света** ~ *рлґ. (Палестина)* Свята жем; **сравнити са земљом** зваліц до фундамента, розваляц же би анї фундамент нє остал, зровнац зоз жему; **спустити се на земљу** *фиґ.* спущиц ше на жем; **црна** ~ *експр.* чарна жем

земљав -а -о *(упрљан земљом)* [замасцени] од глїни

земљак *х.* краян, *рид.* родак

земљан -а -о **1.** *(који је од земље)* глїняни; з глїни; з блата; ~ **лонац** глїняни гарчок; ~ **пећ** пец з блата; **2.** *(који је од набоја)* набивани; ~ **зид** набивани мур; **3.** *(који се односи на рад са земљом)* жемов[и], жемни; **земљани радови** жемово роботи; **3.** *оп.* **земљаст**; **4.** *(овоземаљски)* тужемни; ◊ **земљани пут** *тран.* боса драга

земљарина *ж.* порция на жем

земљаст -а -о **1.** *(сличан земљи)* глїнасти, жемасти; **2.** глїновей (жемовей) фарби

земљаштво *с. зб.* землєділци, польоділци, польопривреднїки

земљетина *ж. ауґм. и пей.* жемиска

земљин -а -о *(који припада Земљи)* аемов; ~ **кора** аемова скора

земљица *ж. дем. и гип.* жемичка, жемочка

земљичка *ж. оп.* **земичка**

земљишни -на -но жемови; ґрунтов(н)и; ~ **рента** жемова рента; ~ **политика** жемова политика; ~ **књига** ґрунтов(н)а (жемова) кнїжка

земљиште *с.* **1. а)** жем, подлога, тло; **обрађено** ~ обробена жем; **непропустљиво** ~ нєпрепущуюца жем (подлога, тло); **б)** *правн.* жем, ґрунт; **грађевинско** ~ будовательна жем (ґрунт); **2.** *фиґ. (услови)* условия, обставини, подлога, терен

земљовласник *х. оп.* **земљопоседник**

земљоделац -лца *х. оп.* **земљорадник**

земљоделски -а -о *оп.* **земљораднички**

земљодржац -ршца *оп.* **земљопоседник**

земљомер *х.* ґеометер

земљомерски -а -о ґеодетски

земљомерство *с.* ґеодезия

земљопис *х. шк.* ґеоґрафия

земљописац -сца *х.* ґеоґраф

земљописни -а -о ґеоґрафски; ~ **појам** ґеоґрафске поняце; ~ **карта** ґеоґрафска мапа (карта) **земљопосед** *х. (земљишни посед)* жемов маєток, жем *(як маєток)*

земљопоседник *х.* жемомаєтнїк, жемовласнїк

земљопоседнички -а -о жемомаєтнїцки, жемовласнїцки; ~ **владајућа класа** жемомаєтнїцка пануюца класа

земљорадник *х.* землєділец, параст

земљораднички -а -о землєділски; ~ **задруга** землєділска задруґа

земљорадња *ж.* землєділство; **екстензивна** ~ екстензивне землєділство

земљоспој *х. ел.* жемовяза

земљоспојни -а -о: ~ **заштита трансформатора** *ел.* защита трансформатора зоз жемову вязу

земљотрес *х.* **1.** *(потрес)* трешенє жеми, жемотрешенє; **2.** оп. **земљотресац**

земљотресац -сца *х. поет. мит.* тресач жеми *(бог Нептун, Посейдон)*

земљоуз *х. ґеоґр.* жемоуз

земљурина *ж. аугм. и пей. оп.* **земљетина**

земљуша *ж. у атрибутскей служби (земљана)* **лула** ~ глїняна пипка; **пећ** ~ пец зоз блата

земни -а -о **1. а)** *(земаљски)* жемов[и]; ~ **површина** жемова поверхносц; **б)** *(Земни)* аемов; **2.** *(који даје земља)* жемни, жемов[и]; ~ **плод** жемни плод; ~ **плин** жемни ґаз; **3.** *оп.* **земљани (1)**

земник *х.* **1.** *поет.* жителаеми, чловек, смертельнїк; **2.** *покр.* под'жемни звод; тунел

земство *с. ист.* земство *(орґан дворянско-гражданского самоуправяня у Русиї до 1917. р.)*

земуница *ж.* жемунїца, жемянка *(примитивна простория викопана за биванє у жеми)*

земуничар *х.* чловек хтори жиє у жемунїци

зена *ж. поет. оп.* **зеница**

зенгија *и* **зенђија** *ж. оп.* **узенгија**

зенђил -а -о *и нєпрем. (богат)* богати

зенит *х.* **1.** *астр.* зенит, надглавнїк; **2.** *фиґ. (врхунац)* зенит, вершина, найвисша точка

зенитни *и* **зенитски** -а -о зенитов, зенитни

зеница *ж. анат.* жренко; ◊ **чувати (пазити и сл.) као зеницу ока свога** *(као нешто најдрагоценије)* чувац як жренко ока (у оку), чувац як око (очи) у глави

зенични -а -о *(који се односи на зеницу)* жренков[и]; ~ **опница** жренкова бланочка

зéнути[1] зенем *и* **занути** зенем **1.** *зак. и нєзак. (о вишегодишњим биљкама)* **а)** *(почети/почињати зеленети)* ожелєнїц, почац ше желєнїц/починац ше желєнїц; **дрво још није зенуло** древо ище нє ожелєнєло; **б)** *(процветати/цветати)* заквитнуц, розквитнуц/квитнуц; **в)** *(нићи)*

зисц/сходзиц; **јесења трава тек што зене** єшеньска трава лємцо зишла; **2.** *зак. (настати)* почац; **зенуло је пролеће** почала яр

зéнути[2] зqнем *оп.* **зевнути**

зепа *ж. (плетена или чохана патика)* чарапа, *коц.* шуфа*, срим. беш.* зепа; **пређане зепе** предзово чарапи; **зепе ваљанке** збивани чарапи

зепсти зебем **1.** *(осећати хладноћу)* марзнуц, *безос.* жимно; **зебу ми руке** маржню ми руки, жимно ми руки (руком); **читав сам дан зебао** цали дзенсом марзнул; **2.** *фиґ. (изазивати осећај хладноће)* **зебе ми срце** жимно ми коло шерца; **3.** *фиґ. (бојати се)* страховац, бац ше, буц знємирени; **4.** *(за чим – чезнути)* силно (страсно) жадац; ◊ **зебе га страх** бої ше, чувствує страх

зера *ж. арх. покр.* **1.** *у присловнїцкей служби (мало)* [барз] мало, дакус, кус, кущик, гарапаш; **она га ни зере не воли** вона го анї кус (кущик) нє люби; **остала му је** ~ **наде** остало му барз мало надиї; **2.** *(трунка, делић)* отрушина, часточка; ~ **хлеба** отрушина хлєба

зердав *х. оп.* **самур**

зерде -ета *с. покр.* зерде *(на густо варена рискаша з медом)*

зерделија *ж. покр.* **1.** *(кајсија)* кайса (Prunus armeniaca); **2.** *(дивља шљива)* дзива шлївка (Prunus pseudoarmeniaca)

зерзеват *х. покр.* **1.** *(поврће)* желєнява; **2. а)** *(ђаконија)* видумоване єдзенє, пресмак; **б)** *фиґ. (ситне ствари)* дробнїци; ◊ **знати сто зерзевата** *(све умети)* шицко знац

зерин *х.* **зерина** *и* **зеринкада** *оп.* **зеленкада**

зерити -им *покр. оп.* **зурити**

зерица, зеричак *и* **зеричица** *ж. дем. и гип.* < **зера**

зет *х.* жец, *рид.* жачко

зетов -а -о жецов

зетовина *ж.* жецова фамелия (род, родзени край и под.)

зетовљев -а -о *и* **зетовљи** -а -е *оп.* **зетов**

зетовски -а -о *(који припада зету, зетовима)* жецов, жецовски

зетовштина *ж. покр. оп.* **зетовина**

зетство *с.* жецовство

зећир *х.* **1.** *нар. поет.* персценз каменьчком; **2.** *(прстењак)* персценьови палєц *(на хтори ше звичайно кладзе персцень)*

зефир *х.* **1. а)** *поет. (поветарац)* витрик; **б)** *мит. (Зефир – грчки бог ветра)* Зефир; **2.** *(лака памучна тканина)* зефир

зец *х.* **1.** *зоол.* заяц (Lepua); **дивљи** ~ дзиви заяц (Lepua europaea); **домаћи** ~ домашнї заяц (Cuniculua cuniculua); **питоми** ~ *зоол. (кунић)* домашнї заяц; **2.** *фиґ. (кукавица)* куриплах, виплах; ◊ **још је** ~ **у шуми** *(прерано је за радост)* ище ше нє треба радовац; **стари је он** ~ *(искусан је он)* вон нє вчерайши; **плашљив као** ~ барз бояжлїви, бояжлїви як заяц; **тражиће** ~ **матер** *(биће хладно)* будзе барз жимно; **у том грму лежи** ~ така робота, оталвитор дує, у тей води плїва риба, у тим ствар (проблем)

зечад *ж. зб.* **1.** *дем. и гип.* заячки; **2.** *(зечја младунчад)* заячата

зечак -чка *х.* **1.** *дем.* заячок; **2.** *бот.* **а)** дзиви гращок (Pisum arvense); **б)** *(грашак)* гращок

зечар *х. (ловачки пас; ловац)* заячар

зечарник *х. (кавез за зечеве)* заячарнїк, клїтка за заяци

зече -ета *с.* **1.** *дем. и гип.* заячок; **2.** *(зечије младунче)* заяче

зечев -а -о **а)** *(који припада зецу)* заяцов; **б)** *(који је својствен зецу)* заячи, заяцов; ~ **длака** заяцова (заяча) шерсц

зечевина *ж. (зечје месо)* заячина, месо зоз заяца

зечетина *ж. (зечја кожа)* заяцова (заяча) скора

зечији -ја -је *оп.* **зечји**

зечина *ж.* **1.** *ауґм.* заячиско; **2.** *оп.* **зечетина**; **3.** *бот. (различак)* дзиви гвоздзик (Centaurea сзanus)

зечињак *х. оп.* **зечарник**

зечић *х.* **1.** *дем.* заячок; **2.** *оп.* **зече (2)**

зечица *ж.* заячица

зечји -ја -је заячи, заяцов; ◊ *бот.* ~ **соца** заяча шалата (Oxalis acetosella); ~ **стопа** заяча талпа (Geum urbanium); ~ **уши** заячи уха (Euphorbia marginata); ~ **трн** коляци вовчок (Ononis spinosa)

зечки *присл. (на зечји начин)* по заячи, як заяц

зиб *х. спорт. (савијање)* поклєкнуце

зибалица *ж. покр. (колевка)* колїска

зибати -ам *и* -бљем **1.** *(дете, колевку са дететом)* колїсац, гойсац; **2.** *(њихати)* гойсац, гомбац, гимбац, кивац; **ветар зиба лишће** витор кива лїсце; **зибала је главу** кивала з главу

зибати се -ам се *и* -бљем се *(њихати се)* колїсац ше, гойсац ше, гомбац ше, гимбац ше, кивац ше

зибача *ж. покр. оп.* **зипка**

зибнути (се) -нем (се) *(зањихати (се))* заколїсац (ше), загойсац (ше), загомбац (ше), загимбац (ше), закивац (ше)

зив *х. покр. оп.* **зов**

зивкати -ам **1.** *(позивати, дозивати)* поволовац, заволовац, волац; доволовац; **2.** *(условљавати)* условйовац

зивнути -нем *оп.* **зовнути**

зигот *х. биол.* зиґот

зид *х.* **1. а)** *(део зграде)* мур; ~ **плодника** *биол.* плоднїков мур; **б)** *(зидана ограда)* мурик; мур; **в)** *фиґ. (препрека)* препреченє, преграда, мур; **2.** *(страна посуде)* бок; ◊ **бити затворен (из)међу (у) четири (кућна, собна) зида** буц заварти медзи штирома мурами; **блед као** ~ *(блед као крпа)* бляди як ренда (як мур); **блене у** ~ патри з глупим виразом твари, патри як кед би нїч нє розумел (як кед би му нїч нє було ясне), патри як целє на нову капуру; **главом пробијати** ~ зоз шицку силу сцец дацо зробиц; **дотерати (догурати, притерати) до зида, притиснути уза** ~ прициснуц на дакого, припрец дакого; **држ́ се, куме, зида** *франт.* тримай ше плота (*пияному чловекови);* **живи** ~ *спорт.* живи мур; **и зидови имају уши** и мури чую (маю уха); **између (међу) четири зида живети (затворити се и сл.)** медзи штирома мурами жиц (заврец ше и под.); **кинески** ~ китайски мур; **прислонити кога уза** ~ *(извести на стрељање)* положиц дакого ґу муру, штреляц дакого; **слепи** ~ *(на кући)* мур без облакох, шлєпи мур; **ћутати (шутети) као** ~ нїч нє бешедовац, буц цихо як нюня; **ударати (лупати) главом о зид** *оп.* **глава**; **шпански** ~ *(заслон од тканине)* шпански мур

зиданица *ж.* мурована хижа *(з цеглох або з каменя)*

зидање *с.* мурованє

зидар *х.* **1.** *(онај који зида)* муляр; **2.** *фиґ.* будовач, творец; ◊ **слободни** ~ шлєбодни муляр, масон

зидарија *ж. оп.* **зидарство**

зидарица *ж. зоол.* мурови ґрабач (Tichodroma muraria)

зидарски -а -о мулярски; ~ **алат** мулярски алат; ~ **мајстор** муляр

зидарство *с.* мулярство; ◊ **слободно** ~ шлєбодне мулярство, масонство

зидарчац -чца *х. зоол. оп.* **зидарица**

зидати -ам *и* -иђем **1.** муровац; будовац; **2.** *фиґ. (стварати)* будовац, твориц; ◊ ~ **куле у ваздуху** правиц кули у воздуху, жиц у илузийох, шнїц; ~ **на песку** твориц на нєсиґурней основи

зидина *ж.* **1.** *ауґм. и пей.* муриско; **2.** *звич. мн. (рушевине)* розвалянїска, розвалєнїска; **3.** *звич. мн. (бедеми)* муриска

зидић *х. дем.* мурик, муричок

зидни -на -но мурови; ~ **сат (часовник)** мурова годзина; **зидне новине** мурово новини; ~ **сликарство** мурово малярство

зијавац -вца *х.* **1.** *оп.* **зијало**; **2.** *зоол.* бегунка (Glareola); ~ **обични** лукова бегунка (Glareola pratincola); ~ **степски** степска бегунка (Glareola nordmani)

зијало *х. и с. (онај који зија)* тот цо лєм патри доокола *(а нїч нє роби)*

зијамет *х. покр. (велики посед)* вельки (пански) маєток

зијанити -им *(штетовати)* чкодовац, мац чкоду, трациц

зијанћер *х. покр. (штеточина)* чкодлївец

зијати -ам **1.** *(тупо гледати)* тупо (безвиразно) патриц, запатрац ше; **2.** *оп.* **зјапити; 3.** *(држати отворена уста, чељуст)* тримац отворени (розняти) уста; тримац отворени (розняти) писки; **4.** *(дерати се углас)* надзерац ше, дрец ше

зијафет *ж. покр. (гозба)* госцина; часценє

зиле -ла *ж. мн. покр. муз. (плочице на даирама)* танєрчки, зили

зиљав -а -о *оп.* **зрикав**

зима *ж.* **1. а)** жима; **усред зиме** устред жими; **ове године је јака** ~ того року тварда жима; **на приморју су благе зиме** на приморю мегки (благи) жими; **б)** *у функциї присловнїка* ~ **ми је** жимно ми; **напољу је** ~ вонка жимно; **2.** *(језа, зебња)* жима, мраз; **свима је** ~ **пролазила кроз кости** шицким жима (мраз) преходзела (преходзел) през косци; ◊ ~ **ми је око срца** *(страх ме је)* боїм ше; **нема зиме (за некога)** *беш.* добре му, нїч му нє хиби, нє треба ше старац за нього; **од зиме (** ~ **је да) пуца дрво и камен**, **пасја** ~ **, цича** ~ *(велика студен)* жимно аж косци маржню, трескаца жима, така жима – аж працщи, жима – аж скрежец зубов; **проводити зиму** жимовац ше

зимаја *и* **зимача** *ж. агр.* жимске яблуко; жимска грушка
зимзелен[1] *х. и ж. бот.* **1.** барвинок, *нар.* барвенок; (Vinca major); **2.** *(назив за неке зимзелене биљке)* блющ, калїна, коляци дубчок и др.
зимзелен[2] -а -о *(који је зими зелен)* вичножелєни; ~ **дрвеће** вичножелєни древа
зими *присл. (у зиму)* вжиме, през жиму, под час жими; ◊ ~ **и лети** *(непрестано)* нєпрерывно, и вжиме и влєце, вше
зимина *ж.* **1.** *оп.* **зимница (1); 2.** швиня и др. *(цо ше карми за жиму)*
зимити -им *оп.* **зимовати**
зимица[1] *ж. покр.* **1.** *оп.* **зимница (2, 4); 2.** *оп.* **зимаја**
зимица[2] *ж. дем. и гип.* жимочка
зимиште *с.* **1.** *оп.* **зимовник (1, 2); 2.** *(зимски пашњак)* жимске пасовиско
зимка *ж.* **1.** *зоол.* жимка *(файта пеструшки хтора ше лапа вжиме)*; **2.** *оп.* **зимовка**
зимљив -а -о **1.** *(осетљив на зиму)* змарзаци, змаржляви, чувствительни на жиму; змарзнути; **2.** *(хладан)* жимни, полни жими
зимљивко *х. ир.* змаржляк
зимљиво *присл.* змарзацо, змаржляво, змарзнуто
зимни -на -но **1.** *оп.* **зимски**; **2.** *поет. (хладан)* жимни
зимница *ж.* **1.** жимнїца *(пожива порихтана за жиму)*; **2.** *(зимовање)* жимованє; **3.** *(зимовалиште)* жимовалїще; **4.** *покр. (грозница)* жима; **5.** *оп.* **зимовка**
зимњи -ња -ње *оп.* **зимни**
зимовалиште *с. оп.* **зимовник (1)**
зимовање *с.* жимованє
зимовати -мујем жимовац ше, препровадзовац жиму
зимовалиште *с. оп.* **зимовник (1, 2)**
зимовка *ж. зоол.* жимовка, шнїжнїк (Pзrrhula europaea)
зимовник *х.* **1.** *(зимовалиште)* жимовнїк, жимовалїще; **2.** *(зимовање)* жимованє; **3.** *оп.* **зимница (1)**
зимогрижљив *и* **зимогрожљив** -а -о *(зимљив)* чувствительни на жиму, змарзаци, змаржляви
зимогрозан -зна -зно **1.** *оп.* **зимогрижљив; 2.** *поет.* **зимогрозни ветар** витор хтори грожи зоз жиму
зимогрозив -а -о *оп.* **зимогрижљив**
зимогрозица *ж.* **зимогрозје** *с. и* **зимогрозница** *ж. (дрхтавица, језа):* **обузела га је** ~ почала го биц жима, почал ше тресц
зимозелен *х. поет. оп.* **зимзелен**
зимолист *х. бот.* калїна (Ligustrum vulgare)
зимомора *ж. оп.* **зимогрозица**
зимоморан -рна -рно *оп.* **зимљив**
зиморад *х. и* **зиморада** *ж. бот. покр. (рузмарин)* розмария, *коц.* розмаринґ
зимосечина *ж.* древо порубане (порезане) вжиме
зимски -а -о жимски, жимушнї; ~ **капут** жимски капут; ~ **орање** жимске оранє; ◊ ~ **врт**, ~ **башта** *(стаклена башта)* жимска (склєняна) заградка; ~ **ружа** *бот. (хризантема)* єшеньска ружа, хризантема (Chrзaanthemum); ~ **сан** жимски сон
зимус[**ке**] *присл.* **а)** тей жими *(хтора приходзи)*, идуцей жими; **б)** тей жими *(хтора прешла)*, прешлей (гевтей) жими
зимушњи -а -е *(који се односи на претходну зиму):* ~ **догађај** подїя хтора ше случела прешлей жими; ~ **снег** шнїг од прешлей жими
зинзов *х. гандр. (јако израстао али незрео)* ломпов, ломбар
зинут -а -о *(изненађен, запањен)* зачудовани, нєсподзивани, запрепасцени, заслупнути
зинути -нем **1.** *(отворити уста)* отвориц (розняц) уста; **2.** *(проговорити)* отвориц (розняц) уста, озвец ше, прегвариц, повесц; **лаже чим зине** циґанї накадзи рознєє уста (прегвари); **3.** *(повикати)* скричац, злярмац; **4.** *(о отвору, о рупи)* отвориц ше, зявиц ше, указац ше; **пред њима је зинула јама** пред нїма ше указала дзира; **5.** *фиґ. (на нешто – јако пожелети што)* пожадац достац, пожадац присвоїц дацо; ◊ **зини да ти кажем** нє думам ци повесц, нє повем ци; **зинула нека ала из мене** нє можем ше засициц; **зинуло му срце** найбаржей сце (жада); ~ **од чуда (у чуду)** барз ше нєсподзивац (зачудовац), запрепасциц ше, заслупнуц
зип *х.* зип, цибзар
зипарати -ам *гандр. (дерати се)* надзерац ше, лярмац, кричац
зипка *ж. (колевка)* колїска
зипкати -ам *(љуљати)* колїсац, гойсац
зира *х. оп.* **зиравко**
зирав -а -о *гандр. (разрок)* назрачи
зиравко *х.* назрачи чловек
зират *х. покр.* обрабяца жем

зиратан -тна -тно *(обрадив)* обрабяци; ~ **земља** обрабяца жем

зирати -ам **1.** *(упорно гледати, зверати)* запатрац ше, ужерац ше; **2.** *(зрикаво гледати)* назрачо патриц

зиратити -им *покр. (обрађивати земљу)* обрабяц, обробйовац, робиц *(жем)*

зиркати -ам **1.** *(гледуцкати)* попатрац; **2.** *фиґ. (светлуцати)* клїпкац, трепециц

зирнути -нем **1.** *(погледати)* попатриц, руциц попатрунок; **2.** *(угледати)* збачиц, обачиц, замерковац; **3.** *оп.* **забленути се; 4.** *(појавити се)* зявиц ше

зихерица *ж. варв. (игла осигурача)* ґомбошка

зиц *х. варв. (седиште)* сиц, шедзиско

зицер *х. варв.* зицер *(ситуация у хторей мож посцигнуц сиґурне потрафенє – у билияру, столним тенису и др.))*

зјака *ж. и х. (онај који зјака)* тот цо траци (надаремно препровадзує) час; нєроботнїк, лєнюх; ◊ **продавати (хватати) зјаке** *оп.* **зјакати**

зјакати -ам *(улудо проводити време)* (на)даремно препровадзовац час, трациц час, забивац (лапац) мухи; тупо (безвиразно) патриц, запатрац ше

зјакнути -нем *(млатнути)* бовкнуц, бухнуц, зрезац

зјало *с.* **1.** *(уста, чељуст)* уста, писки; **2. а)** *(отвор)* отвор, дзира; **б)** *(гротло)* кратер, грот; ~ **вулкана** кратер вулкана; ◊ **продавати зјала** *оп.* **зјакати**

зјап *х. (отвор, зев)* отвор, дзира; розтвореносц; ~ **grкљана** отвор ґаґра; ~ **вилица** розтвореносц видлїцох

зјапити -им **1.** *(бити широм отворен)* **а)** *(о вратима)* буц нащежар отворени; **б)** *(о очима)* буц барз отворени, буц вищирени; **2.** *(падати у очи)* **а)** *(дубином и пространством)* **испод планине зјапе дубоке долине** под гору глїбоки долїни; **б)** *(празнином)* буц празни, вибивац з дачого; **ходник зјапи празан** конк празни; **ходник зјапи празнином** пражнїна вибива з конку; **в)** *(ширином отвора)* мац вельки отвор; **3.** *фиґ. (избијати из нечег)* вибивац з дачого

зјати -ам *оп.* **зијати**

зје... *оп.* **зе...**

зларад[**и**] *присл. покр.* **1.** *(на несрећу)* на нєщесце; **2. а)** *(намерно)* нароком; злонамирно; **он је то** ~ **учинио** вон то нароком зробел; **б)** *(без икаква разлога)* без даякей причини, цалком без причини

зларадице *и* **зларадичке** *присл. оп.* **зларад**[**и**] **(2. а)**

злат -а -о *поет.* злат(н)и

златан[1] -тна -тно **1.** *(од злата; као злато)* златни, *заст.* злати; ~ **прстен** златни персцень; ~ **коса** златни власи; ~ **доба** златни час; **2.** *фиґ. (мио, добар)* златни, злати; ~ **дете** златне (злате) дзецко; ◊ ~ **свадба** златна свадзба; **као** ~ **јабука** *нар. (о деци)* злати; **имати златне руке** мац златни (злати) руки; **обећавати златна брда (и долине), златне куле** вельо (шицко найлєпше) обецовац; **уписати златним словима (писменима)** записац зоз златнима буквами; *бот.* ~ **кољено** *оп.* **миришљавац**

златан[2] *х.* **1.** *гип. (назив од милоште)* злати; **2.** *бот.* лєсова лелия (Lilium martagon)

златар *х.* **1.** *(занатлија)* златар; **2.** *(продавац златнина)* златар, ювелир; **3.** *зоол.* **а)** *оп.* **водомар; б)** *(златни трчуљак)* златни бегач (Carabus auratus); **в)** ~ **тропски** *(вивак жути)* жовти бибич (Pluvialia apricaria)

златара *ж. аґр.* златара *(файта яблука)*; ◊ **мува** ~ *зоол.* златна муха (Lucilia caeaar)

златарка *ж.* златарова жена, златарка; ◊ **мува** ~ *оп. при* **златара**

златарница *ж.* **1.** златарска роботня, златарня; **2.** ювелирска предавальня, ювелирня, златарня

златарски -а -о златарски; ~ **занат** златарске ремесло

златарство *с.* златарство

златаст -а -о **1.** златасти, як злато; златкасти; **2.** *(златан)* златни

златаш *х. зоол.* **1. караш** ~ златни карас (Carassius auratus); **2.** *(сури орао)* скалов орел (Aquila chrsaaetus)

златити -им злациц, озлацовац, позлацовац

златити се -им се злациц ше, швициц ше (блїщац ше) як злато

златица *ж.* **1.** *(златник)* златнїк; дукат; **2.** *зоол.* златна муха (Lucilia caesar); **3.** *бот. (ледењак)* блїщаци отровнїк (Rununculus ficaria); ◊ **кромпирова** ~ *зоол.* кромпльова златка (Dorsphora decemlineata); **куна** ~ *зоол.* куна златка (Mustela martes)

златка *ж.* златна *або* позлацена мала пушка, златка; ◊ **куна** ~ *зоол.* куна златка

златкаст -а -о *оп.* **златаст (1)**

златник *х.* златнїк; дукат

златнина *ж. зб. (предмети од злата)* предмети зоз злата; златни украси

златнити (се) -им (се) *оп.* **златити (се)**
злато *с.* **1.** злато; **чисто** ~ чисте злато; *фиґ.* ~ **моје** злато мойо; **2.** *фиґ. (сјај боје злата)* златни блїск (блїщанє), златна шветлосц, злато; **у злату сунца** у златней шветлосци слунка; ◊ **горско** ~ *мин.* горске злато; **мацино** ~ *мин.* биотит; **црно** ~ *(угаљ)* чарне злато; **за** ~ **рђа не приања, чиста се злата рђа не хвата** чесни чловек нє може погришиц, чесни чловек ше нє може погубиц; **злата вредан** велькей вредносци; *(о рукама)* барз схопни; ~ **од човека** предобри чловек; **злату ће се кујунџија наћи а)** тото цо вредне найдзе свойо место; **б)** добра дзивка добре ше ода; **није ни он** ~ анї вон нє злато, ма и вон хиби; **платити (измерити) (сувим) златом** заплациц зоз златом, барз драго заплациц; **чист као** ~ *(о човеку)* чисти як злато
златовез *х.* **1.** вишиванє зоз златну нїтку; **2.** *друк.* златовяз *(рамики кнїжки зоз насловом уциснутим у злату)*
златокос -а -о злат(н)овласи
златокруг *х. (ореол)* ореол, златни круг *(коло глави святих)*
златоносан -сна -сно златоносни
златоперац -рца *х. зоол.* златопирка (Mugil auratus)
златорез *х. друк.* златорез *(зоз златом уциснути або урезани букви)*
златорог[1] *х. мит. (дивокоза златних рогова)* златорог
златарог[2] -а -о злат(н)ороги
златорун -а -о хтори ма златну волну
златотканица *ж.* **а)** зоз златом ткани шмати *або* платно; **б)** вишивани зоз златом
златоуст -а -о златоусти; *фиґ. (који дивно говори)***: Јован** ~ Йоан Златоусти
златоутва *ж. (златна утва)* златна (злата) качка *(зоз сказки)*
златуља *ж.* златка *(крава златастей фарби)*
златуњав -а -о *оп.* **златаст**
злаћан -а -о *поет. гип. дем.* златучки
злаћен -а -о **1.** *дїєприкм. од* **златити; 2.** *оп.* **златан**
злед *ж. (озледа)* покалїченє, рана
зледити -им **1.** *(позлеђивати)* покалїчовац, калїчиц; **2.** *(вређати)* повредзовац, уквильовац, квилїц
злехуд -а -о *и* **злехудан** -дна -дно **1.** *(бедан, никакав)* бидни, нїяки, подли; ~ **платица** бидна (нїяка, подла) плацочка; **2.** *(зао)* зли; **3.** *(злосрећан)* нєщешлїви; ~ **судбина** нєщешлїва судьба
злехудник *(јадник)* бидни, нєщешлїви
зликовати -кујем *покр.* твориц (робиц) зле
зликовац -вца злодїй, злодїєц, збойнїк
зликовачки -а -о злодїйски, збойнїцки
злина *и* **злиња** *ж. заст. оп.* **злоћа**[2] **(1, 2)**
злић *х.* **1.** *оп.* **зликовац; 2.** *мед. (црни пришт)* чарни пирщ, поколвarови вред
злиће *с. покр.* зло, зле дїло, злодїйство
злица *х. и ж.* **1.** *оп.* **злоћа**[1]**; 2.** *оп.* **зликовац**
зло[1] *с.* **1.** *(рђаве стране живота)* зло, зле; **не разазнаје добро од зла** нє розлучує добре и зле (добре од злого); **помињаће га по злу** буду го споминац по злим (по злу); **2.** *(невоља)* нєволя, нєщесце, бида; **3. а)** *(мука)* нєдобре; **њој је** ~ єй нєдобре; **б)** *(болест)* хорота; **то је** ~ **свих људи** то хорота шицких людзох; **4.** *оп.* **злоћа**[2] **(1, 2)**; ◊ **анђео (бог) зла** *(ђаво)* ангел зла, чорт, диявол, дябол; **дати се на** ~ *(о рани)* дац ше на зло, спримециц ше; **делити добро и** ~ **с неким** *(бити веран)* дзелїц добре и зле з даким, буц вирни дакому; **доскочити злу** найсц лїка; ~ **злим вратити (враћати)** *(осветити се, светити се)* вимсциц ше; ~ **се од њега одбија** таки є нєдобри же анї зло нє сце на нього; **злу не требало** за нє дай боже, може ми (ци и под.) ше здац, най би нє требало; **(ићи) са зла на горе** исц на горше, з меншого зла исц до векшого, нєпреривно ше погоршовац; **на** ~ **(нешто урадити)** на свойо нєщесце; **на** ~ **брз** *(зао, прек)* зли, гнїваци, руцаци; **на** ~ **ти свануло!** най це зло найдзе; **нанети коме** ~ зробиц дакому зло; **немојте примити (узети) за** ~ **, уписати у** ~ нє вежце за зле; **по злу познат (чувен)** познати по злу (по злим); **пошло све по злу** шицко пошло наспак, шицко препадло; **радити (коме) о злу** рихтац (дакому) даяку нєприємносц; **стати злу на пут** *(спречити нечије рђаве попступке)* зопрец зло; **то слути на** ~ то нагадує дацо нєдобре (даяке нєщесце), то як нє пред добрим, нє будзе добре
зло[2] *присл. (комп.* горе) **1.** *(рђаво)* нєдобре, слабо, подло; **ноћас сам** ~ **снила** вноци ше ми нєдобре шнїло; ~ **наоружан** слабо (подло) наоружани; **2.** *(тешко, јако)* чежко, барз; **наша војска је** ~ **страдала** нашо войско барз страдало; **3.** *(с нерасположењем)* з нєрозположеньом, нєдзечно/нєдзечнє, нєсердечно; злобно;

гнïвацо; ◊ ~ **и наопако** нє може буц горше; ~ **нам се пише** нєдобре прейдземе, нєдобре будзе; ~ **си сео (и вино попио)** у нєзґодним чаше, кед нє треба
злоба *ж.* **1.** злоба, злобносц, злосц; пакосц; нєнависц, мержня; **2.** *(пакосна примедба)* злобна (пакосна) заувага
злобан -бна -бно *и* **злобив** -а -о злобни, зли, злодумни, пакосни, злошлїви
злобити -им **1.** *(желети, наносити зло)* жадац (думац) зле, буц злобни (злодумни, пакосни), мержиц; пакосциц; **2.** *(изазивати злобу)* виволовац злобу (пакосц)
злобити се -им се **1.** *взаєм. повр.* жадац (думац) себе зле, буц злобни єден спрам другого, нєнавидзиц ше; пакосциц єден другому; **2.** *покр. (љутити се)* гнïвац ше
злобљив -а -о *оп.* **злобан**
злобник *х.* злобнïк, зли чловек, пакоснïк
злобно *присл.* злобно, зло, злодумно, пакосно
зловоља *ж.* зла дзека, злодзечносц, бездзечносц; нєрозположенє, нєзадовольство, гнїв
зловољан -љна -љно злей дзеки, злодзечни, нєдобродзечни, нє у дзеки; нєрозположени, подло розположени, нєзадовольни, нагнïвани
злоглав -а -о *покр.* **1. а)** *(тврдоглав)* твардоглави, упарти, зацати; **б)** *(ћудљив)* наровни, норовни; ~ **коњ** норовни конь; **2.** *(луд)* хибни, дурни, шалєни
злогласан -сна -сно злогласни, хтори на злим гласу, хтори по злу познати
злогласити -им *покр.* *(кога)* шириц бридки (зли) гласи о даким, огваряц, ґанчиц дакого
злогласник *х.* злоглашнïк/злогласнïк, зловиснïк, глашнïк/гласнïк (виснïк) зла (нєщесца), тот цо приноши зли гласи
злогода *и* **злогодина** *ж.* *(непогода)* нєпогода, бридка хвиля
злогодица *ж.* *оп.* **злогодница (1)**
злогодница *ж.* **1.** зловиснïца *(галка, гавран або даєдна друга птица хтора нависцує подли рок)*; **2.** *оп.* **злогода**
злогуб -а -о *(рђав, зао)* нєдобри, зли
злагук[1] -а -о **1.** *оп.* **злослутан**; **2.** *оп.* **злурад**
злогук[2] *х.* **1.** *оп.* **злослутник**; **2. а)** *(зла слутња)* нагадованє зла; **б)** *(гракташ птице злогоднице)* ґравчанє зловиснïци; **3.** *зоол.* зловиснïк (Blaps morsitans)
злодело *с.* зле дïло, злодïйство
злодух *х.* **1.** *(демон)* злодух, зли дух, демон; **2.** *(зао човек)* зли *(*нєдобри) чловек

злокоб *ж.* *поет.* *(зла судбина)* зла (чежка) судьба (доля), нєщесце
злокобан -бна -бно **1. а)** *оп.* **злослутан; б)** хтори приноши злу судьбу (долю); **2.** *(тежак, несрећан)* чежки, фатални, нєщешлïви; **злокобне последице** чежки (фатални) пошлїдки
злокобити -им *оп.* **злослутити**
злокобник *х.* **1. а)** *оп.* **злослутник; б)** хтори приноши злу судьбу (долю); **2.** *оп.* **злотвор; 3.** *оп.* **злосрећник**
зломислен *и* **зломишљен** -а -о злодумни, пакосни
зломишљеник *х.* злодумнïк, пакоснïк
злонамеран -рна -рно злонамирни
злонамерник *х.* злонамирнïк, злонамирни
злоочник *х.* хтори ма зли (урекаюци) очи
злопак -а -о **1.** *(зао и опак)* зли и пакосни, барз зли; **2.** *оп.* **злокобан (1)**
злопамтив -а -о злопаметаюци, злопаметлїви, тот цо нє забува (цо памета) зробене зло; вимсцуюци
злопамтило *х. и с.* злопаметаюци чловек, тот цо нє забува (цо памета) зробене зло; вимсцуюца особа
злопамтити -им паметац (нє забувац) зробене зло *(и жадац вимсценє)*
злопамтљив -а -о *оп.* **злопамтив**
злопата *ж.* *оп.* **злопатња**
злопатан -тна -тно **1.** *(тежак)* чежки, трапезни, виполнєни з мученьом (церпеньом, биду); **2.** хтори ше трапи (мучи), хтори церпи (бидує, чежко жиє)
злопатити (се) -им (се) церпиц зло, трапиц ше, мучиц ше, бидовац, чежко жиц
злопатник *х.* *(паћеник)* трапезнïк, трапенïк, мученïк, нєщешнïк
злопатнички -а -о трапезнïцки, трапенïцки, мученïцки
злопатња *ж.* *(злопаћење)* церпенє зла, трапеза, мученє, бида, нєщесце, нєволя
злопитан -тна -тно **1.** *(који слабо једе)* нєєсни, хтори слабо є; ~ **дете** дзецко хторе слабо є; **2.** *(који пробира храну)* виберни
злопогледан -дна -дно хтори ма зли попатрунок
злопораба *ж.* *оп.* **злоупотреба**
злорабити -им *оп.* **злоупотребљавати**
злорад -а -о *оп.* **злурад**
злослут *х. и* **злослута** *х. и ж.* *оп.* **злослутник**
злослутан -тна -тно зловисни, злонагадуюци, хтори нагадує (нависцує, предвисцує,

предсказує, наявює) зло; **злослутне мисли** зловисни думки

злослутити -им нагадовац (нависцовац, предвисцовац, предсказовац, наявйовац) зло (нєщесце)

злослутица *ж.* **1.** зловиснїца, нагадовачка (нависцовачка) зла; **2.** *(зла слутња)* нагадованє зла

злослутник *х.* зловиснїк, нагадовач (нависцовач) зла

злослутница *ж. оп.* **злослутица (1)**

злослутно *присл.* зловисно, злонагадуюцо; як нє пред добрим

злослутња *ж. оп.* злослутица **(2)**

злосрдан -дна -дно *(срдит, љутит)* нагнївани; *(једак)* гнївани, єдовити

злосрднути се -нем се *(наљутити се)* нагнївац ше, погнївац ше

злосретан -тна -тно *оп.* **злосрећан**

злосрећа *ж.* **1.** *(зла срећа)* нєщешлїва (зла) судьба (доля), нєщесце; **на моју злосрећу** на мойо нєщесце; **2.** *оп.* **злосрећник**

злосрећан -ћна -ћно нещешлївей (злей) судьби (долї), нєщешлїви, нєщесни; ~ **човек** нєщешлїви человек, чловек хтори нє ма щесца; ~ **земља** нєщешлїва жем, жем у хторей нєт щесца

злосрећник *х.* нєщеснїк/нєщешнїк, нєщешлїви чловек

злост *ж. поет. (злоћа)* злосц, злоба, пакосц

злостава *х. (злостављање)* мученє, трапенє; бридке (нєчловечне) поступанє, квилєнє

злоставити -им **1.** *зак.* змучиц, вимучиц, страпиц, витрапиц, нєчловечно поступиц; уквилїц; **б)** *нєзак.* мучиц, трапиц; нєчловечно поступац; квилїц; **2.** *(силовати)* силовац

злостављати -ам мучиц, трапиц, нєчловечно поступац, малтретовац, злоставяц

злостављач *х.* мучитель, тот цо трапи; тот цо нєчловечно поступа; уквильовач

злотвор *х.* **1.** злодїй, злотвор; **2.** *(непријатељ)* нєприятель, *поет.* враг

злот *х.* злот *(єдинка польского пенєжу)*

злотворан -рна -рно злодїйни, злотворни, хтори твори зле

злотворити -им твориц зле, злотвориц

злотворски -ка -ко злодїйски, злотворски

злóћа[1] *х. и ж. (зла особа)* **а)** зла (злобна, злодумна, пакосна) особа; зли чловек, злобнїк, злодумнїк, пакоснїк/пакошнїк; **б)** зла жена, злобнїца, злодумнїца, пакоснїца/пакошнїца

злóћа[2] *ж.* **1.** *(злоба)* злоба, злосц, пакосц; нєдоброта; зло; **2.** *(велика љутина)* гнїв, бес, розєдзеносц; **3.** *(зло дело)* зле дїло, злодїйство

злоћо -а *и* -е *х. оп.* **злоћа**[1] **(а)**

злоћуд[1] *ж.* зла (бридка, плана) норов (обичай)

злаћуд[2] -а -о *оп.* **злоћудан (1, 2)**

злоћудан -дна -дно **1.** *(који је зле ћуди)* хтори злей (бридкей, планей) норови (обичаю); **2.** *(јогунаст)* норовни, наровни; зли; ~ **коњ** норовни конь; ~ **пас** зли пес; **3.** *мед. (опасан по здравље)* злодзечни, малиґни; ~ **тумор** злодзечни тумор

злоћудност *ж. оп.* **злоћуд**

злоупотреба *ж.* злохаснованє, хаснованє на зло; ~ **власти** злохаснованє власци; ~ **права** злохаснованє права

злоупотребити -им похасновац на зло, злопохасновац

злоупотрбљавати -ам хасновац на зло, злохасновац

злоупотребљив -а -о злохаснуюци, хтори ше хаснує на зло

злохотан -тна -тно *заст. (злонамеран, злурад)* злонамирни, зложичлїви, пакосни, злобни

злохран -а -о *оп.* **злопитан (1)**

злохуд -а -о *оп.* **злехуд**

злочест -а -о **1. а)** *(зао, рђав)* зли, пакосни, нєдобри; ~ **дух** зли дух; ~ **човек** нєдобри чловек; **б)** *(неваљао – обич. о деци)* нєдобри, нємирни, нєсташни, нєпослухни/нєпослушни; **2.** *(слаб, лош)* слаби, подли; **злочести путови** подли драги

злочесто *присл.* **1.** *(пакосно)* злобно, пакосно; **2.** *(слабо, лоше)* слабо, подло

злочин *х.* злодїйство

злочинац -нца злодїй, злодїєц; **ратни** ~ войнови злодїй

злочиначки -а -о злодїйски

злочинити -им твориц злодїйства; робиц зле

злочински -а -о *оп.* **злочиначки**

злочинство *с. оп.* **злочин**

злурад -а -о **1.** злоради, хтори ше радує цудзому злу, пакосни, злобни; **2.** *оп.* **зловољан**

злурадице *и* **злурадо** *присл.* злорадо, радуюци ше цудзому злу, пакосно, злобно

злурадост *ж.* злорадосц, радованє цудзому злу, пакосц, злоба

змај *х. осн. и фиґ.* шаркань; **папирнати** ~ *(дечја играчка)* паперови шаркань; ◊ **крилати (летећи)** ~ *зоол.* кридлати шаркан(Draco volan**s**)

змајев -а -о шарканьов; ◊ ~ **дрво** *бот. оп.* **змајевац**
змајевац -вца *х. бот.* шарканьово древо (Dracaena draco)
змајевит -а -о *(који је као у змаја)* шарканьов[и]; силни, моцни
змајевски -а -о **1.** шарканьов[и], шарканьовски; **2.** *(који је као у Ј. Ј. Змаја)* змайовски, Змайов
змајолик -а -о хтори здабе на шарканя
змајски -а -о *оп.* **змајевски (1)**
змантати -ам *(помутити свест, збунити)* омамунїц, збунїц
змија *ж.* **1.** гад; ~ **отровница** отровни гад; **змије** *зоол.* гади (Ophidia, Serpentea); **2.** *(женка змије)* гаджица; **3.** *фиґ.* шкорпия, гад; **она је права** ~ вона права шкорпия; ◊ **вије се (свија се) као** ~ у велькей є нєволї; **згазити змији главу, стати змији на врат, ударити змију по глави** *(радикално отклонити опасност)* стапшац дакого (дацо), стануц дакому (дачому) на карк; ~ **те ујела!** бодай би це бог скарал!, бодай би це цо би це!; **змију одгајати (отхранити) у недрима**, **змију у недрима носити** мац такого хтори добре враца зоз злим, ношиц гада на першох; **ићи змији у грло, на рупу** улєцовац до очиглядней опасносци, исц гадови до пискох; **крити (што) као** ~ **ноге** тримац дацо у найвекшей тайносци; **свијати се као** ~ **на трну** буц у барз чежким положеню; **сиктати као** ~ *(говорити љутите речи)* сичац як гад; **стати змији на реп** наисц на зло, настрадац
змијар *х.* гадар *(чловек або файта орла хтори лови гади)*
змијаст -а -о *(змијолики)* гадзикасти, гадасти, хтори здабе на гада
змијати (се) -ам (се) круциц ше як гад
змијаче *ж. мн. зоол. (морске звезде са крацима)* гадзикаре (Ophiuroidea)
змијетина *ж. ауґм.* гадзиско
змијећи -а -е **1.** *оп.* **змијски**; **2.** *оп.* **змијаст**
змијин -а -о гадов[и]
змијинац -нца *х.* **1.** *бот. (козлац)* пегави арум (Arum maculatum); **2.** *мин. (врста стене)* серпентин
змијински -а -о *оп.* **змијски**
змијица *ж. дем.* гадзик
змијињак *х. (змијско гнездо)* гадово гнїздо
змијињи -а -е *оп.* **змијски**
змијић *х. и* **змијица** *ж. дем.* гадзик
змијоглав -а -о хтори ма главу як гад
змијолик -а -о *оп.* **змијаст**; ◊ **змијолики гуштери** *зоол.* гадасти ящурки (Saurоpterзgia)
змијски[1] -ā -ō гадов[и], гаджи; ~ **кожа** гадова скора; ~ **отров** гадов отров; ◊ ~ **цар** *зоол.* гадов цар (Boa constrictor)
змијски[2] *присл.* як гад
змијугати *и* **змијуљати** -ам круциц ше як гад, круциц ше гадасто, рушац ше (прецаговац ше) круцаци ше як гад
змијурина *ж. ауґм. и пей.* гадзиско
змијче -ета *с.* гадзик, гадче
зморац -рца *х. покр.* витор хтори дує з моря
знак *х.* **1.** знак; **ставити** ~ положиц знак; **2.** *(сигнал)* знак, сиґнал; ~ **за устајање** знак (сиґнал) за ставанє; **говорити знаковима** бешедовац зоз знаками; **3. а)** *(ознака)* знак, ознака; прикмета; ~ **у карактеру** прикмета у характеру; **б)** *(доказ)* доказ; **4.** знак, предҐзнак; симптом; **б)** знак, шлїд; **ни знака од брода** анї шлїду од ладї; **5.** *(значка)* значка; **6.** *торґ. (марка)* марка, знак; **заштитни** ~ защитни знак; **7.** *(споменик)* памятнїк; **гробни** ~ надгробни памятнїк; **8.** *(предмет за обележавање)* означовач; ◊ **водени** ~ водови знак; **добар** *или* **рђав (лош)** ~ добри *або* нєдобри знак; **давати знаке живота** давац знаки живота, працовац; ~ **жалости** *(црнина)* жалоба; ~ **једнакости** *мат.* знак єднакосци; ~ **питања** знак питаня; ~ **препознавања** розпознаюци знак, знак препознаваня; ~ **чујења,** ~ **узвика** викричнїк; **знаци интерпункције** знаки интерпункциї; **знаци изричитих наредби** *тран.* знаки катеґоричних розказох; **знаци обавештења** *тран.* знаки обвисценя (информованя); **наводни знаци** наводнїки, кавички; **не даје знака од себе 1.** *(не јавља се)* анї хиру о нїм (нєй и под.), нє явя ше; **не давати од себе ни знака живота** нє давац знаки живота; **претворио се у** ~ **питања** барз є любопитни, шицко сце знац, претворел ше до знака питаня; **прометни знаци** транспортни знаки; **у** ~ **чега 1.** як доказ (свидоцтво) дачого; **2.** як знак (сиґнал); **у знаку чега** у напряме, у смислу; як здогадованє на дакого (дацо); пошвецене дакому (дачому); **хемијски знаци** *хем.* хемийни знаки
знаковни -а -о **1.** знакови; **2.** символични; ~ **сликарство** символичне малярство
зналац -лца *и* -аоца **1. а)** *(познавалац неке ствари или предмета)* познаватель, знавец;

б) *(који је вешт у неком послу)* майстор; **2. а)** *(научник)* науковец; **б)** *(мислилац, мудрац)* думатель, мудерец; **3.** *(познаник)* познати, *рид.* знамец

залачки[1] -ā -ō **1.** познавательски, знавецки, з познаваньом; **2.** *(научан)* наукови

залачки *присл.* **1.** познавательски, знавецки, як познавател(знавец), зоз знаньом, фахово; **2.** *(вешто)* схопно, майсторски

залице *присл. заст. (знајући)* знаюци, свидомо; ~ **је купио украдену ствар** купел ствар знаюци (гоч знал) же є украдзена

заличан -чна -чно *покр. оп.* **радознао**

знамен *х.* **1.** *оп.* **знамење (1, 2)**; **2.** *(значај, важност)* значенє, важносц; **3.** *(споменик)* памятнїк

знаменати се -ам се *зак. и нєзак. (прекрстити се/крстити се)* прежегнац ше/жегнац ше

знаменит -а -о **1.** *(чувен*; *познат)* знаменїти, углядни, славни, визначни; познати; ~ **особа** славна особа; **2.** *(значајан)* значни; ~ **догађај** значна подія; **3. а)** *(важан)* важни; **дођох по знаменитом послу** пришол сом по важней роботи; **б)** *(знатан)* значни, вельки; ~ **свота** велька сума

знаменито *присл.* **1.** *(знатно, врло много)* значно, [барз] вельо, у велькей мири; **он је** ~ **напреднији** вон значно (вельо) напреднєйши; **2.** *(важно)* важно, значно, важне, значне; ~ **јој намигну** значно (важно) єй джмуркнул; ~ **је да су они вредни** значне (важне) же вони вредни

знаменитост *ж.* **1.** *(особина знаменитог)* знаменїтосц, значносц, важносц; **2.** *(оно што је велике вредности)* знаменїтосц; **разгледали су све знаменитости града** поопатрали шицки знаменїтосци варошу; **3.** *(значај)* значенє, важносц; **4.** *(важна личност)* важна (углядна, значна, славна, визначна) особа

знаменка *ж.* **1.** *мат. (бројка)* число, цифра; **2.** *(пега, младеж)* пега, лєнча, знак

знаменовање *с.* **1.** < **знаменовати**; **2.** *(значај)* значенє, важносц

знаменовати -нујем **1.** *(значити)* значиц, означовац; **шта знаменују ваше речи** цо знача вашо слова; **2.** попирскац (пошкропиц) зоз швецену воду

знамење *с.* **1. а)** знак, ознака; символ; **б)** *(обележје, карактер)* прикмета, характеристика, характер; **2.** *(предзнак, предсказање)* знак, предҐзнак, предсказанє; **3.** *церкв.* даванє дочасового мена дзецку скорей кресценя

знан -а -о *(познат)* познати, знани; ◊ **знани и незнани** познати и нєпознати, шицки

знанац *х. оп.* **зналац (3)**

знаност *ж.* **1.** наука; **Академија знаности** Академия наукох; **2.** *(оно што се зна)* знанє

знанствен -а -о наукови, *беш.* научни

знанственик *х.* науковец, *рид.* учени

знанственост *ж.* науковосц

знанство *с.* **1.** *(оно што се зна)* знанє; наука; **2.** *(познанство)* познанство; **3.** *(познаници)* познати, знамци

знање *с.* **1.** знанє; **стећи** ~ здобуц знанє; **2.** *(вештина)* знанє, схопносц; **3.** наука; ◊ **дати (ставити) до знања (на знање)** дац знац, дац на знанє (до зняня); ~ **и умење** знанє и розуменє (схопносц); **знати** ~ знац од чого пси здихаю; **примити к знању (на ~), узети к знању (на ~)** вислухац, вирозумиц

знат -а -о *оп.* **знан**

знатан -тна -тно **1.** *оп.* **знаменит (1); 2.** *(важан)* важни, значни; ~ **писмо** важне (значне) писмо; **3.** *(велик)* вельки, значни; ~ **део становништва** велька (значна) часц жительства; **у знатној мери** у велькей (значней) мири

знати -ам *и* -адем **1. а)** знац; **он зна енглески** вон зна [по] анґлийски, вон зна бешедовац по анґлийски; **ништа ја не знам!** нїч я нє знам!; **б)** *(познавати)* знац, познац; **знам га по виђењу** познам (знам) го по видзеню; **2.** *(имати обичај)* знац, мац обичай; **знао је доћи пијан** знал присц пияни; **3. а)** *(моћи)* мочи; **али, шта знам, кад сам цео дан запослен** алє, цо можем, кед сом цали дзену роботи; **б)** *(хтети)* знац, сцец; **после нека раде шта знају** потим най робя цо сцу (знаю); **4.** *(морати)* мушиц; **макар знао на кози орати** гоч бим мушел на кози орац; **5.** *(сматрати као)* патриц на дакого як, припознавац; **свекрва је за кћер знаде** швекра патри на ню як на власну дзивку; ◊ **ђаво би га знао** дябол (пшамац) би го знал; **знам те ја (мој соколе)** знам це я добре; ~ **за себе 1. од како знам за себе** *(од како памтим)* одкеди ше паметам; **2.** *звичайно одрекаюцо* **не зна за себе** *(није при свести)* нє при себе є; ~ **као воду, као „Оченаш", као рђаву (злу) пару и сл.** знац цалком добре; ~ **колико је сати** *(знати да је нешто рђаво)* знац (видзиц) яка робота (кадзи бабу водза, кельо годзин); ~ **у главу, у душу, у**

прсте знац цалком добре, подполно; ~ **у ком је грму (у ком грму лежи) зец** знац о чим слово; **и шта (ти га) ја све знам** вельо єст того, нє мож шицко начишлїц; **не зна где му је глава** *(збуњен је)* нє зна дзе му глава; **не зна се ни ко пије ни ко плаћа** нє зна ше (нє знац) хто ґазда (хто пиє, а хто плаци), сабат-вашар; **не** ~ **за меру (границе)** нє знац за миру (граніци); **не** ~ **ни две, ни четири унакрст** нє знац анї кельо то два раз два (єдна и єдна), нє знац нїч; **не** ~ **ни како ми (му) је име и сл.** нє знац анї як ми (му) мено; **ни броја се не зна** безчислено (нєчитано, барз) вельо; **није не знам шта, није бог зна шта (какав)** нє дацо окремне є, нє бог зна цо (яки) є; **нико неће да зна за нас** шицки нас напущели; **то зна и моја баба (стрина), то знају и врапци на крову** то зна и моя баба, то и тащки знаю, то шицким познате

знати се -ам се *и* -адем се **1.** *взаєм. повр.* познац ше, знац ше; **ми се знамо** ми ше познаме (знаме); **2.** знац ше, розумиц ше; **то се зна** то ше зна; **знам ти се ја у то** розумим ше я до того

знатижеља *ж.* **1.** *(радозналост)* любопитлївосц, любопитносц; **2.** *(знатижељна особа)* любопитлїва (любопитна) особа

знатижељан -љна -љно любопитлїви, любопитни

знатижељник *х.* любопитлїви (любопитни) човек, любопитлївец

знатно *присл.* **1.** *(значајно)* значне, важне, *нар.* главне; ~ **је што се о њима говори** значне (важне) же ше о нїх бешедує; **2.** *(много)* значно, вельо, у велькей (векшей) мири; ~ **више** значно вецей; **популација код нас се** ~ **повећала** популация ше при нас у велькей мири звекшала

знатност *ж.* значносц, важносц

значај *х.* **1.** значенє, значносц; **немојте (при)давати такав** ~ **овој ствари** нє придавайце таке значенє тей ствари; **од значаја** барз важне (значне); ~ **речи** значенє слова; **2.** *(карактер)* характер, характерносц; **завист поквари свачији** ~ зависц губи характер каждого

значајан -јна -јно **1.** значни, важни; ~ **улога** важна (значна) улога; **2.** *(карактеристичан)* характеристични, типови; **3.** *(знаменит)* знаменїти, углядни, визначни, познати; **4.** *(који нешто одређено значи)* хтори цошка значи, значлїви, значаци; ~ **поглед** попатрунок хтори цошка значи

значајка *ж. (особина)* прикмета, характеристика

значајник *х.* углядни (визначни, познати) човек

значајно *присл.* **1.** *(важно)* значне, важне, *нар.* главне; ~ **је чути мишљење људи о томе** значне (важне) чуц думанє людзох о тим; **2.** *(са одређеним значењем)* значлїво; ~ **је погледао свог друга** значлїво попатрел на свойого пайташа; **3.** *(осетно, много)* значно, обачлїво, вельо; ~ **више** обачлїво (значно, вельо) вецей

значак -**чка** *х. дем.* **значок**

значење **1.** значенє; смисел; **пренесено** ~ **речи** пренєшене значенє слова; **2.** *оп.* **значај (1); 3.** *(знак)* знак

значити -им **1.** значиц; **рат не значи никад добро** война нє значи нїґда добре; **он једини тамо нешто значи** вон там єдини дацо значи; **3.** *у з. ос. єдн. през. заключне словко* значи, спрам того, з того виходзи; та вец; ~ **, не верујеш ми** значи, нє вериш ми; **4.** *(давати знак)* давац знак, указовац; **значи јој да не виче** дава єй знак най нє кричи

значић *х. оп.* **значак**

значка *ж.* значка**зној** *х. осн., фиґ.* зной; ◊ **девет зноjева** превельо зною; **дере се до седмог зноја** надзера ше (кричи) як кед би з нього скору дарли; **знојем заливати** зоз знойом залївац; **истерати на зној** визноїц; **крвави** ~ кирвави зной; **купати се у (властитом) зноју** купац ше у (власним) зною; **напити се чијег зноја** жиц од дачиєй чежкей роботи; **пробио га (ме и сл.) [хладан]** ~ аж го (ме и под.) жима биє, аж го (ме и под.) облїва [жимни] зной; **у зноју лица свог јести хлеб (крух)** з власним трудом (у зною лїца свойого) зарабяц за живот; **хранити се својим знојем** сам за себе зарабяц

знојав -а -о *и* **знојаван** -вна -вно *(ознојен)* узноєни; **сав сам** ~ шицок сом узноєни

знојан -јна -јно **1.** *оп.* **знојав**; **2.** *(замагљен паром, капљицама – о стаклу и сл.)* ошикани, озноєни, орошени; **знојна стакла** ошикани очка; **2.** *фиґ.* хтори зоз знойом (трудом) здобути; ~ **крух** зоз знойом здобути хлєб; **4.** *(који лучи зној*; *који потиче од зноја)* знойов[и], знойни; **знојна жлезда** *анат.* знойов[и] шлїжнїк; ~ **кап** капка

(кропай) зною, знойна капка (кропай) **5.** *(врео)* горуци, спройни; **знојни летњи дани** горуци (спройни) лєтни днї

знојилиште *с.* прояльня *(цепла купальня за паренє и презнойованє)*

знојити се -им се **1.** зноїц ше; **болесник се почео знојити** хоротнїк ше почал зноїц; **2.** *фиґ. (тешко радити)* чежко робиц, трапиц ше, трудзиц ше, зноїц ше; **3.** *(замагљивати се паром – о стаклу и сл.)* ошиковац ше, ушиковац ше, зноїц ше, орошовац ше; **прозор се зноји** облак ше ошикує

знојница *ж.* **1.** *анат. (знојна жлезда)* знойов[и] шлїжнїк; **2.** знойнїца *(подкладач под пазуху на шмати пре чуванє платна од зною)*

зоб *ж. бот.* овес (Avena sativa)

зобан -а -о **1.** *(добро нахрањен зобљу)* добре (ви)кармени з овсом; **зобни се коњи ритају** конї добре викармени з овсом вирґаю; **2.** *оп.* **зобен**

зобаница *ж.* овшани хлєб

зобати -бљем **1.** *(јести зоб или другу сличну храну)* єсц овса; єсц, кармиц ше; **2. а)** *(кљуном узимати зрнасту храну)* джубац; **кокоши зобљу жито** кури джубу жито (зарна жита); **б)** *(јести бобице воћа)* єсц бобку по бобку (*грозна и под.);* **3.** *фиґ.* **а)** *(гутати)* лїгац; **б)** *(уништавати)* знїщовац [єдно по єдно]

зобен -а -о овшани; ~ **каша** овшана каша; **зобене пахуљице** овшани пахульки; ~ **слама** овшана слама, овшанка

зобеница *ж.* **1.** *оп.* **зобаница**; **2.** *оп.* **зобница (1); 3.** палєнка з овса, овшана палєнка

зобити -им **1.** кармиц з овсом, давац овса; ~ **коња** кармиц коня з овсом, давац овса коньови; **2.** *фиґ. (добро хранити)* добре кармиц

зобиште *с.* овшиско *(польо хторе зашате або було зашате з овсом)*

зобни -а -о овшани, овсови; ~ **слама** овшанка

зобница *ж. (торба за зоб)* оброшнїца

зобничар *х.* оброшнїцар *(чловек хтори прави оброшнїци)*

зобов -а -о овсов[и], овшани

зобун *х. оп.* **зубун**

зов *х.* **1.** *(дозивање; позив)* воланє, доволованє, поволованє, поволанка; глас *(як поволанка)*; **2.** *(завијање, рика и сл. животиња):* **пасји** ~ завиванє пса; ~ **срна** ричанє сарньох

зова *и* **зовика** *ж. бот*. габза (Sambucu**a** nigra)

зовина *ж.* **1.** *(дрво од зове)* габза, габзово древо; **2.** *(густиш од зове)* габза, габзова гущава, габжина

зовица *ж. дем.* габзочка

зовнути -нем **1.** *(позвати)* поволац, заволац; **2.** *(ословити)* ословиц

зограф *х. (иконописац)* зоґраф, иконописец

зографски -а -о зоґрафски

зодијак *х. астр.* Зодияк

зодијачки -а -о зодияцки

зољ *х. и* **зоља** *ж. зоол.* оса; ◊ ~ **потајница** *зоол.* оса потайнїца (Ichneumon incubitor)

зољин -а -о осов; ◊ ~ **гнездо** *осн. и фиґ. оп.* **зољинац**

зољинац -нца *х. (гнездо зоља)* осово гнїздо

зона *ж.* **1.** зона; **тропска** ~ тропска зона; **гранична** ~ гранїчна зона; **ратна** ~ войнова зона; **2.** *(слој)* пасмо

зонални -а -о зонални

зонски -а -о зонски, зонови; ~ **време** зонски час; ~ **турнир** зонски турнир

зоогеографија *ж.* зооґеоґрафия

зоолог *х.* зоолоґ

зоологија *ж.* зоолоґия

зоологијски *и* **зоологички** -а -о *оп.* **зоолошки**

зоолошки -а -о зоолоґийни; ~ **закони** зоолоґийни закони; ~ **врт** зоолоґийна заграда, зоо-заграда, зоо-парк

зооморфан -фна -фно зооморфни

зооспора *ж. биол.* зооспора

зоотехничар *х.* зоотехнїчар *(фаховец за селекцию статку)*

зопца *ж. дем.* овшик, овшичок

зôр[1] *х.* **1.** *(снага)* моц, сила; **од зора пуца дрво** од моци пука древо; **2.** *(насиље)* насилство, насилнїцтво, сила; **било је то без икаква зора** було то без даякого насилства; **узети на** ~ вжац на силу; **3.** *(брзина, журба)* швидкосц, понаглянє; **4.** *(мука*; *тешкоћа)* мученє, трапенє; чежкосц, почежкосц; **5.** *(труд, напор)* труд, трапеза, напруженє; **6.** *оп.* **зорт; 7.** *у прикметнїцкей функциї* **а)** *(силан)* силни, моцни; ~ **човек** моцни чловек; **б)** *(леп)* красни, зґодни, шумни; ~ **девојка** красна дзивка

зôр[2] *х.* **1.** *(поглед)* попатрунок, погляд; **на први** ~ на перши попатрунок; **2.** *(опажај, резултат опажања)* обачованє, замеркованє; **3.** *(изглед)* випатрунок

зора *ж.* **1.** *(најранији део дана, свитање)* додня рано, вчас рано, додня, швитанє; **у зору** додня рано, на швитаню; **пред зору** над раном; **у рану зору** над додньом; **2.** *фиґ.*

(почетак) початок; ~ **живота** початок живота; ◊ **вечерња** ~ *(вечерње руменило)* вечарше червенїдло, вечарша шветлосц на заходзе; **од (ране) зоре до (мркла) мрака** од вчасного рана до позного вечара, од додня до ноци; **у цик зоре** на швитаню, додня (вчас) рано

зоран -рна -рно **1.** *(силан; угледан)* силни, моцни; углядни; ~ **јунак** силни (моцни) юнак; **2.** *(горд)* пишни, горди; ~ **кокот** пишни когут; **3.** *(леп, наочит)* красни; зґодни, шумни; **зорне хаљине** красни шмати; **4.** *(очигледан)* очиглядни; ~ **настава (обука)** очиглядна настава (обука); **5.** *(интуитиван)* интуитивни; ~ **спознаја** интуитивне спознаванє

зорен -а -о *нар. поет. оп.* **зрео**

зорити -им **1.** *(свитати)* розвидняц ше, швитац; **зора зори** розвидня ше; **2.** *(рано устајати)* додня (вчас) рано ставац; **никад она није зором зорила** нїґда вона вчас рано нє ставала; **3.** *оп.* **зрети**[1]

зорити се -им се *покр. (поносити се; разметати се)* пишиц ше, цешиц ше; правиц ше важни, преказовац ше

зорли *покр.* **1.** *прикм. нєпрем. оп.* **зоран (3); 2.** *присл. оп.* **зорно (1)**

зорни -а -о швитаньов, хтори ше зявює додня (вчас) рано; ~ **зрак** швитаньова заря; ~ **роса** вчасна (ранша) роса; ~ **миса** *церкв.* утриня

зорник *х. заст. (доглед)* меселатов, д(в)огляд

зорница *ж.* **1.** *(јутарња миса) церкв.* утриня; **2.** *оп.* **Зорњача**

зорнички -а -о утриньов[и]

зорно *присл.* **1.** *(силно)* силно, моцно; ~ **се одупреше** моцно ше зопарли; **2.** *(тешко)* чежко; **3.** *(очигледно)* очиглядно, ясно; ~ **га је видела пред собом** ясно го видзела пред собу; **4.** *(пажљиво)* осторожно

зорњача *ж. астр. (јутарња звезда)* Зорнїчка

зором *присл. (у зору)* додня (вчас) рано, додня, на швитаню

зорт *х. (страх, зебња)* страх, обаванє, страхованє, *беш.* зорт; **имам** ~ **од њега** боїм ше од нього

зортаћ *х. оп.* **плашљивац**

зортити се -им се *покр. оп.* **плашити се**

зрâк[1] *х. (ваздух)* воздух, *заст.* луфт; **изаћи на** ~ висц на воздух; **на чистом зраку** на чистим воздуху

зрâк[2] *х. и* **зрака** *ж.* **1.** заря*, рид.* праменх*.;* **црвени** ~ червена заря; *мн. физ.* **светлосни зраци** шветлосни зарї; **ултраљубичасти зраци** ултралилово зарї; **радијумски зраци** радиюмово зарї; **гама-зраци** ґама-зарї; **рендгенски (рендгенови) зраци** рендґенски (рендґеново) зарї; **2.** *фиґ.* искра; шветлосц; пламен

зракав -а -о **1.** *(жмиркав)* клїпкаци; **2.** *оп.* **зрикав**

зракаст -а -о зарясти; ~ **сноп светлости** зарясти сноп шветлосци

зракасто *присл.* зарясто, як зарї

зракати -ам **1.** *(погледивати)* попатрац, руцац попатрунки; **2.** *(зрачити)* зарйовац

зраковни -а -о зарйов[и]

зракоплов *х. авий.* **1.** *(авион)* авион, *заст.* крилатица; **2.** *(балон)* балон, дирижабл

зракопловац -вца *х.* авиятичар, пилот

зракопловни -а -о воздухоплївни, авияцийни

зракопловство *с.* воздухоплївство, авияция

зракопразан -зна -зно безвоздушни; ~ **простор** безвоздушни простор

зрачак -чка *х. дем. и гип.* зарйочка; ◊ ~ **наде** зарйочка надїї

зрачан -чна -чно **1.** *(осветљен; блистав)* ясни, блїщаци; ~ **звезда** ясна гвизда; **очи су му зрачне** очи му блїщаци; **2. а)** *(ваздушни)* воздушни; **зрачни напад** воздушни напад; ~ **флота** воздушна флота; **б)** *фиґ. (ваздушаст)* воздухови, нїжни; **зрачна је** воздухова (нїжна) є; **3.** *оп.* **зракаст**

зрачење *с.* < **зрачити (се)**

зрачити -им I. *нєпрех.* **1.** *(светлети)* швициц ше, блїщиц ше; **очи у мраку зраче** очи ше у цмоти швица; **2.** *фиґ. (ширити се)* шириц ше, пресцерац ше; видавац [зоз себе], випраменьовац ше; **нека пријатност је зрачила из ствари** якаш приємносц ше ширела зоз стварох, ствари видавали якуш приємносц; II**.** *прех. (обасјавати)* ошвицовац; **месец ми је зрачио пут;** мешац ми ошвицовал драгу; **2.** *(излагати зрацима)* зарйовац; ~ **рендгенским зрацима** зарйовац з рендґеновима зарями; **3.** *(одавати из себе)* зарйовац, видавац, випраменьовац; **лице јој је зрачило тугу** твар єй зарйовала (видавала) смуток; **5.** *(проветравати)* превитровац, луфтирац

зрачити се -им се **1.** *(сијати се)* блїщац ше, швициц ше; **2.** *(ширити се)* шириц ше, пресцерац ше; **3.** *(излагати се зрацима)* зарйовац ше

зрачић *х. дем. оп.* **зрачак**

зрачиште *с. заст. (ваздух)* воздух; атмосфера

зрачни -а -о *(ваздушни)* воздушни; ~ **линија** воздушна линия; ~ **простор** воздушни простор
зрачник *х. пом.* цива за превитрованє *(на ладї)*
зрачница *ж. (унутрашња гума кожне лопте)* ґума, шлаф
зрачно *присл.* **1.** *(с пуно светлости)* шветло, ясно, блїщацо; **2.** *фиґ.* виразно, чувствительно
зрачњак *х. (светларник)* шветларнїк
зревати -ам *оп.* **зрети**[1]
зрелина *ж. оп.* **зрелост (1)**
зрелост *ж.* **1.** *(зрелина)* узретосц; ~ **грожђа** узретосц грозна; **2.** *(умна или телесна развијеност)* дозретосц, узретосц; **политичка** ~ политична дозретосц; ◊ **испит зрелости** *(матура)* испит узретосци, матура
зреник *х. (видик)* горизонт, видогляд
зренути -нем *зак. и нєзак.* **1.** *(сазрети)* узрец, дозрец; дойсц; **воће је пре времена зренуло** овоц скорей узрела; **2.** *оп.* **зрети**[1]
зрео -ела -ело **1.** *(о воћу и плодовима)* узрети, дозрети; **зреле шљиве** узрети шлївки; *мед.* ~ **чир** узрети (дозрети) вред; **2.** *(развијен умно и физички)* узрети, дозрети; дороснути; ~ **личност** дозрета особа; **3.** *фиґ.* **а)** *(разуман)* розумни, мудри, здумани; ~ **гледање** мудре патренє; **б)** *(о годинама)* старши; **човек у зрелим годинама** чловек у старших рокох; **в)** *(који је поодмакао)* позни; ~ **јесен** позна єшень; **г)** *који је готов за нешто)* узрети, дозрети; прави; ~ **прилика** права нагода; ◊ ~ **за вешала** заслужел шибенїцу, дозрети за шибенїцу; ~ **за лудницу** дорос за шалєну хижу; **ствар је** ~ ствар дозрета за ришованє
зрети[1] зрем *и* зрим *(сазревати)* зрец; дозревац; доходзиц; **жито зри/зре** жито зреє; **једна мисао полако зре** єдна думка помали дозрева
зрети[2] зрем *и* зрим **1.** *(гледати; посматрати)* патриц; припатрац ше; **не зре преда се** нє патри пред себе; **2.** *(видети)* видзиц; **ја зрем будућност** я видзим будучносц
зријавац -вца *х. покр. оп.* **зрикавац**
зријати -ам *покр.* **1.** *оп.* **зрети**[1]; **2.** *фиґ. (о дану)* розвидняц ше; **све више је зријало** вше баржей ше розвидняло
зрик *х. и* **зрика** *ж. (оглашавање зрикаваца, попаца)* цверчанє
зрикав -а -о *(разрок)* назрачи
зрикавац *х. зоол.* **1.** *(зелени скакавац)* желєни конїк (Locusta viridissima); **2.** *(попац)* цверчок (Grзllua)
зрикавост *ж. (разрокост)* назрачосц
зрикати[1] -āм **1.** *(разроко гледати)* назрачо патриц; **2.** *оп.* **зверати (2)**
зрѝкати[2] -ичем *(оглашавати се зриком)* цверчац
зрикнути -нем зацверчац
зрико -ка *и* -ке *и* **зрикоња** *х. (зрикав човек)* назрачи чловек
зричак -чка *х. оп.* **зрикавац**
зрнаст -а -о **1.** *(који подсећа на зрно, зрна)* зарнасти, зарнїсти; **зрнасте капи зноја** зарнасти капки зною, кропаї зною; **2.** *(који се састоји од зрна)* зарнов[и], зарнасти; ~ **храна** зарнова (зарнаста) пожива
зрнат -а -о **1.** *оп.* **зрнаст**; **2.** *(који је крупних зрна)* зарнати; **зрнати снопови** зарнати снопи; ~ **клип** зарната чутка
зрнати (се) -ам (се) *(о плодовима житарица)* налївац ше до зарна; **пшеница се зрна** жито ше налїва до зарна
зрнашце -ца *и* -ета *с. оп.* **зрнце**
зрневље *с. зб. (зрње)* зарно, зарна
зрнити -им **1.** *техн. (гранулирати)* ґрануловац; **2.** *оп.* **зрнити се**
зрнити се -им се *оп.* **зрнати се**
зрнкати се -ам се **1.** *(губити зрно по зрно)* трациц зарно по зарно, олуповац ше; **2.** *(о рани – зарастати)* зарастац (ше); **рана се зрнка** рана зараста
зрно **1.** *(ситан плод)* **а)** зарно; ~ **пшенице** зарно жита; **б)** заренко; ~ **бибера** заренко попру; **в)** бобка, бобок; ~ **грожђа** бобка грозна; **г)** ядро; ~ **ораха** ядро ореха; **2. а)** *(делић материје)* заренко; ~ **песка** заренко писку; **б)** *фиґ. (трунка)* часточка, заренко; **нема ту ни зрна истине** нєт ту анї заренко (часточка) правди; **3. а)** *(метак)* кулька; **б)** *(ђуле)* куля; ◊ **бити мањи од маковог зрна** буц барз добри (мирни и под.) *(од страху, ганьби и под.)*, буц менши од маковового заренка (од маку), правиц ше злату качку (злата качка); **не вредети зрна боба** нє вредзиц анї пипку баґова, нїч нє вредзиц; **ни зрна** нїч, анї кус, анї кущик (кущичко), анї гарапаш; **и ћорава кока нађе по које** ~ и шлєпей кури ше дакеди пришкапи зарно
зрнобојина *ж.* **1.** *(рупа од зрна)* дзира, очкодованє *(од кульки)*; **2.** рана
зрновит -а -о *оп.* **зрнат**

зрнојеци *х. мн. (ед.* зрнојeдац) *зоол.* зарноєдаче (Granivora)
зрнце -ца *и* -ета *с. дем.* заренко, зарночко; ◊ **крвна зрнца** *биол.* кревово заренка
зрње *с. оп.* **зрневље**
зрцалан -лна -лно **1.** жвератков[и], гладки, блїщаци, швицаци; ~ **стакло** жвератково скло; 2. *фиґ. (о погледу – стакласт)* склєняни
зрцалити се -им се **1.** *(сјати се)* блїщац ше, швициц ше; одблїсковац ше; **на њеном лицу се зрцалила толика светлост** на єй твари ше одблїсковала теля шветлосц; **2.** *(огледати се)* опатрац ше [як у жвератку]; **небеско плаветнило се зрцалило у реци** нєбесне белавидло ше опатрало у рики
зрцало *с.* **1.** *(огледало)* жвератко; **2.** *фиґ.* гладка поверхносц *(води и под.)*, жвератко; ~ **језера** гладка поверхносц (жвератко) озера; ~ **штита** гладка поверхносц щита
зрцалце -ца *и* -ета *с. дем.* жвераточко
зрцати (се) -ам (се) *оп.* **зрцалити се**
зуав *х. ист.* зуав *(вояк у бувших францускіх колонийох)*
зуб[1] *х.* **1.** *анат.* зуб; **извадити** ~ вирвац/вирвец (виняц) зуб; ~ **му се клима** зуб ше му кива; ~ **кутњак** черенови зуб; ~ **очњак** кловак, очняк; ~ **умњак** розумов зуб; **млечни** ~ млєчни зуб; **зуб секутић** кусач, шекаци зуб; **покварен** ~ прахняви (погубени) зуб; **зуби се кваре** зуби прахнявею, зуби ше губя; **2.** *техн. (зубац)* зуб, зубчок; **зуби тестере** зуби пилки; **3.** *(избочина стене; испуст на бедему)* [закончисцени] верх; зуб; **огроман зид са 20 зубова** огромни мур зоз 20 зубами; ◊ **брусити (оштрити) зубе на коме** *(говорити много и неповољно о коме)* оштриц зуби на даким, рубац на дакого; **до зуба (наоружан)** по зуби наоружани; **држао би га у зубима** вельо є векши и моцнєйши; ~ **мудрости** розумов зуб; ~ **времена** зуб часу; **зуби водене (за нечим)** *(кад се осећа велика жеља за нечим)* биє до зубох, иду шлїни; **зубима и ноктима** зоз шицку моцу, з руками и з ногами *(бранїц ше, прилапиц ше)*; **иза (између, преко) зуба, кроз зубе** през зуби *(бешедовац)*; **има зубе** *(о жени)* язиката є; **имати зуб на кога, имати кога на зубу** завжац ше, упиц ше на дакого; **језик за зубе!** язик за зуби! чит!; **лављи** ~ *бот.* лєвов зуб (Leontodon); **метнути зубе на полицу** *(гладовати)* гладовац; **не обелити (ни) зуба** анї уста нє отвориц, нє повесц анї #а# (анї слово), анї нє киркнуц, анї ше нє озвец; **не дати коме зуба помолити** нє дац дакому дойсц до слова; **није ни на један** ~ анї под зуб, кус вецей як нїч, нєт до чого закушиц, барз мало; **носио би га (човек) у зубима** барз є мали и слаби; **око за око,** ~ **за** ~ *(треба се осветити)* око за око, зуб за зуб; **пасјега је зуба** нєдобри є, зли є; **показати зубе коме** указац зуби (роги), зопрец ше, стануц вочи дакому; **поломиће (сломиће) зубе на нечему (на некоме)** поламе зуби на дачим (на даким); **процедити (промрсити) кроз зубе** прецадзиц (прежубротац) през зуби; **пушка је на зубу** пушка нацагнута; **сатерати (сабити) зубе у грло** побиц *(окреме по твари)*; **стегнути (стиснути) зубе** сциснуц зуби, сциснуц зоз зубами; **сушити зубе** пажериц ше; **трбух до зуба** *(јако приметна бременитост)* брух по браду; **трећи зуби му никли** барз є стари; **туђим зубима јести** жиц на рахунок другого; **тупити зубе** задармо (дармо,(на)даремно) бешедовац, штрамбац язик; **узети ђем на зуб, скинути ђем са зуба** *(отети се од надзора)* одняц ше; **узети кога на зуб** *оп.* **имати зуб на кога**; **узети (метнути) у зубе** заєсц, прехвациц; **шкрипнути (шкрипутнути) зубима** зажґиртац зоз зубами
зуб[2] *ж. покр. (стока)* статок
зуба *ж.* **1.** *покр. (дрљача)* дерляча; **2.** *видр.* зубата жена
зубак зупка *х. оп.* **зубић**
зубало *с.* **1.** *(зуби)* зуби, горня и долня видлїца зоз зубами; **2.** *(зубна протеза)* зубна протеза, штучни зуби; **3.** *фиґ. (млински каменови)* млїнски каменї
зубан *х. гандр. (човек великих зуба)* зубати чловек; ◊ *мн.* **зубани** *зоол.* зубати кити (Odontoceti)
зубар[1] -бра *и* **зубāр** -ара *х. зоол. (бизон)* бизон (Bison)
зубāр[2] -а *х. (стоматолог)* зубар
зубарски -а -о зубарски; ~ **бушилица** зубарска вартачка
зубарство *с. мед.* зубарство, стоматолоґия
зубаст -а -о **1.** зубасти; кончисти, оштри; **зубасти облаци** зубасти хмари; ~ **кров** кончисте закрице; **2.** *оп.* **зупчаст (1)**
зубат -а -о **1.** *(који има велике зубе)* зубати; **2.** *оп.* **зупчаст (1); 3.** *фиґ.* **а)** *(оштар на језику)* оштри на язику, заєдлїви, язикати; **б)** *(оштар, праћен мразом)* зубати, оштри; ~

сунце зубате слунко; ~ **ветар** оштри витор; ◊ **зубати китови** *зоол.* зубати кити
зубатац зубаца *х. зоол. (врста морске рибе)* зубатка (Dentex vulgaris)
зубати -ам **1.** *(гристи зубима)* гризц зоз зубами, кусац; **2.** *(жвакати)* жувац; **3.** *покр. (дрљати)* дерляц
зубати се -ам се *(свађати се)* вадзиц ше
зубатица *ж. покр.* **1.** *(дрљача)* дерляча; **2.** файта млатка за кресанє
зубатка *ж.* кус, раз до пискох *(количество шена хторе конбере з єдного разу до пискох)*
зубац зупца *х.* **1. а)** *(изрезак или зарезак у облику зуба)* зуб, зубчок, зубок; **б)** *(на чешљу)* зубчок; **в)** *(на тестери, дрљачи, грабљама)* зуб; **2.** *покр. (спица у точка)* шпица; **3.** *покр.* зубец *(каменз Корчули хтори ше кладзе коло облакох)*
зубача *ж.* **1.** *(жена великих зуба)* зубата жена; **2.** *(дрљача)* дерляча; **3.** *(грабље)* граблї; **4.** *бот.* тараска (Synodon dactylon)
зубекања, зуберина *и* **зубина** *ж.ауґм. и пей.* зубиско
зубити -им **1.** правиц *(*урезовац*)* зуби (зубки) на дачим; **2.** оштриц зуби *(на пили)*; **3.** *(дрљати)* дерляц
зубић *х. дем. и гип.* зубчок
зубишни -а -о яснов[и]
зубиште *с. анат. (десни)* ясна
зубља *ж.* **1.** *(бакља)* факля; **2.** *(цепка)* фалаток древа, триска
зубљати -ам *покр. оп.* **грабуљати**
зубни -а -о зубни, зубов[и]; ~ **лекар** зубни лїкар, стоматолоґ; ◊ *анат.* ~ **каменац** зубов (зубни) каменок; ~ **корен** зубов корень; ~ **јама** *анат.* зубна глїбка*;* ~ **шупљина** зубна дзирка
зубнина *ж. (зубна глеђ)* зубова (зубна) ґлейта
зубња *ж.* час кед ше дзецку заменюю млєчни зуби зоз стаємнима
зуболан -лна -лно зубобольни; хторого боля зуби; ~ **гримаса** ґримаса од болю зуба
зубобоља *ж.* **има зубобољу** боля го зуби, болї го зуб, ма зубоболю
зубовина *ж.* зубова (зубна) косц
зуболик -а -о хтори ма форму зуба, хтори здабе на зуб, зубуподобни
зуботехничар *х.* зубни технїчар, зуботехнїчар
зуботехничарски -а -о зуботехнїчарски
зубун *х.* зубун *(файта капута)*
зуђур *прикм. нєпрем. покр. (сиромашан)* худобни, бидни
зузук *х. оном.* бринєнє, брунєнє; жубротанє
зузукати -ам *(зујати – о инсектима)* бринїц, брунїц
зузуцкати -ам *дем.* бринькац, брунькац
зуј *х.* бринєнє; брунєнє; гучанє, гук; дзвинєнє; гурчанє
зуја *ж.* **1.** *оп.* **зуј; 2.** *фиґ.* **а)** *(метеж)* гужва; **б)** *(изрази негодовања)* галайк, лярма, гура
зујалица *ж.* **1.** *(врста чигре, апарат који зуји)* бринячка; **2.** *оп.* **зунзара**
зујара *ж. оп.* **зунзара**
зујати -јим *оном.* **1.** *(о инсектима)* бринїц, брунїц; **комарац зуји** суньога бринї (брунї); **2.** *(при треперењу, вибрацији)* **а)** дзвинїц; **зује струне гитара** дзвиня струни ґитарох; **зуји му у уву** дзвинї му у уху; **б)** гвижджац; **меци зује око нас** кульки гвиджджа коло нас; **в)** гучац; сущац; **зује звона** гуча дзвони; **зуји поток** гучи (сущи) поток; **г)** гурчац; фурчац; **авиони зује** авиони гурча; **вретено зуји** вреценко фурчи; **ґ)** дуркац; черкац; шкрипац; **3. а)** *(жагорити)* жубротац, жубронїц, жубрац; **б)** *(говоркати)* погваркац, приповедац; **село зуји о томе** валал погварка о тим; **4.** *(јављати се у сећању као звук)* гучац; **још ми зује они гласови** ище ми гуча гевти гласи
зујача *ж. оп.* **зунзара**
зујити -им *оп.* **зујати**
зујнути -нем *(зазујати)* забринїц, забрунїц; задзвинїц; загучац
зук *х. и* **зука** *ж.* **1.** *оп.* **зуј; 2.** *(фијукање*; *тресак)* гвижджанє; пращанє, трещанє; **3.** *фиґ. (немир)* нємир, знємиреносц
зука *ж. бот. оп.* **вежљика**
зукати -ам *оп.* **зујати (1)**
зуква *ж.* **1.** *бот. оп.* **зука; 2.** *аґр.* зуква *(файта сладкого яблука)*
зукван *х. оп.* **звекан**
зукнути -нем **1. а)** *оп.* **зујнути; б)** *(фијукнути)* загвижджац; **в)** *(одлетети)* одлєцциц гвижджаци, одгвижджац; **2.** *фиґ.* **а)** *оп.* **зуцнути**; **б)** *(шапнути)* шепнуц
зул *х. покр. (звич. мн.* зулови) *оп.* **зулуф**
зулум *х. (насиље)* насилство, насилнїцтво, гнобенє, тирания
зулумћар *х. (насилник)* насилнїк, гнобитель, тиран
зулумћарити -им *(чинити зулум)* твориц насилства (насилнїцтва), гнобиц, тиранизовац

зулумћарлук *х.* *и* **зулумћарство** *с.* **1.** *(чињење зулума)* творенє (робенє) насилства (насилнїцтва), гнобенє, тиранизованє; **2.** *оп.* **зулум**
зулумџија *х. оп.* **зулумћар**
зулуф *х. обич. мн. (зализак косе испод ува)* покомпар; батюшка
зумба *ж.* **1.** *(справа за бушење рупица у папиру)* дзирковачка; **2.** *(справа за ударање сувог жига)* печац; **3.** *(пробојка)* пребивач; **4.** зумба *(словко без значеня у шпиваню)*
зумбарица *ж.* зумбарица *(шпиванка у хторей ше повторює #зумба#)*
зумбати -ам **1.** *(бушити зумбом)* правиц дзирки, дзирковац *(на паперу, скори и др.)*; пребивац; **2.** понїщовац марки *(т. є. папери, документи з марками)*; биц печац
зумбул *х. бот.* зомбульки, *коц.* канчовики (Hзacinthu**a**)
зундарати -ам **1.** *оп.* **зузукати**; **2.** *(о машинама, моторима)* гурчац, гучац
зунзак *х. покр. оп.* **балегар**
зунзара *ж. зоол.* дзвиняца (белава) муха (Caliphora erзthrocephala)
зунзарати -ам *оп.* **зучати**
зупчан -а -о *оп.* **зупчаст**
зупчаник *х.* зубчанїк, зубкасте колєсо
зупчаст -а -о **1.** *(који је на зупце)* зубкасти; назубени; **2.** *оп.* **зубаст (1)***;* ◊ ~ **преносник** *техн.* зубкасти преноснїк
зупчати -ам **1.** *(правити зупце)* правиц зубки на дачим; **2.** *(правити рупице)* правиц дзирки, дзирковац; **3.** *оп.* **зубати (2)**
зупчић *х. дем.* зубчок
зур *х. покр. (поглед, гледање)* попатрунок; патренє
зурити -им **1.** *(буљити)* тупо (безвиразно) патриц; **2.** *(упорно гледати)* упарто патриц, запатрац ше, ужерац ше, вищиряц очи
зурка *ж.* **1.** *(мала рупа за провиривање)* дзирка; **2.** *(мрвица)* отрушинка
зурла[1] *х. и ж.* **1.** *(особа која зури)* особа хтора тупо (безвиразно) патри на дацо; **2.** *(сметењак)* нєлапшни, нєогутани
зурла[2] *и* **зурла** *ж. (звич. мн.)* зурла *(файта народного дуйного инструмента)*
зурлати[1] -āм *(свирати у зурлу)* грац на зурли
зурлати[2] -āм *покр. оп.* **зурити**
зурлаш *х. (свирач на зурли)* зурлаш
зурна *ж. оп.* **зурла**[2]
зурнути -нем **1.** *оп.* **зирнути (1)**; **2.** *(провирити)* викукнуц
зуцати -ам **1.** *(говорити, причати)* бешедовац, приповедац; **2.** *оп.* **зузукати (1)**
зуцкати -ам **1.** *оп.* **зуцати (1); 2.** *дем. оп.* **зузуцкати**
зуцнути -нем **1.** *зак. ґу* **зуцати; 2.** *(проговорити, писнути)* прегвариц, повесц, киркнуц
зучати -чим *оном. (јако зујати)* барз бринїц/брунїц, гучац, дзвинїц

И

и I. *злуч. сост.* **1.** и **а)** *при начишльованю*: **и пише и певуши и погледава кроз прозор** и пише и пошпивує и попатра на облак; **б)** *при повязованю двох словох котри творя єдно поняце*: **ту и тамо** ту и там; **в)** *при повязованю двох виреченьох котри зродни по змисту*: **лупила је капија и неко је ушао** черкла капурка и хтошка вошол; **2.** *експр.* а, и; **устајмо и радимо!** ставайме а робме!; II. *слов. за змоцньованє значеня слова пред хторим ше находзи* и; **није лепо слагати, али некад се и мора** нє крашнє спреведнуц, алє дараз ше и муши; III. *викр.* яй; **и, какве лепоте!** яй, яка красота!

иако *злуч.* гоч; гоч и; без огляду на тото [же]

ибис *х. зоол.* ибис (Ibis religiosa)

ибрик *х.* ибрик, кафарнїк *(судзина з бакру, з узким гарлом и покривку, за воду и кафу)*

ибришим *х.* ибришим *(гадвабна нїтка)*

ива *ж. бот.* ива, верба (Salix caprea)

иванданче -ета *с. бот.* яново квеце

иванчица *ж. аґр. (врста јабуке)* яновка

Ивањдан *х. церкв.* Яна

ивањдански -а -о хтори ше случує (окончує и под.) на Яна

ивањска ружа *ж. бот.* янова ружа (Tanacetum corsmbosum)

ивањско цвеће *с. бот.* яново квеце (Galium verum)

ивер *х.* триска; ◊ ~ **не пада далеко од кладе** яки оцец – таки син, яка матка – така катка; нє пада яблуко далєко од яблонї

иверак -рка *х. дем.* трисочка

иверати -ам **1.** рубац древо так же би оставало вельо триски; **2.** обкладац з трисковима плочами

иверач *х. техн.* трискач

иверица *ж.* **1.** *(ивер)* триска; **2.** трискова плоча

иверје *с. зб.* триски

ивица[1] *ж.* **1.** *(на предмету)* руб, орубенєц, край, рубец; **2. а)** *(на путу)* руб; **б)** *(на плочнику и сл.)* орубенєц, сек; **3.** *(на тканини)* рубец; обшив; **4.** *(на испегланим панталонама и сл.)* смужка; ◊ **ивицом** крайом

ивица[2] *ж. бот.* горлянка (Ajuga)

ивичаст -а -о **1.** *(који је налик на ивицу* рубцасти, рубцов[и], орубенцов[и]; **2.** *(који има ивице)* рубцати, котри ма рубци

ивичити -им **1.** *(платно)* орубйовац; **2.** буц на краю (на границї) дачого, ограничовац (оградзовац, орубйовац) дацо зоз собу; **врбе су ивичиле обалу** верби росли коло побрежя

ивични -а -о **1.** гранїчни, орубенцов[и], рубцов[и]; меджов[и]; **2.** *древ.* рубцов[и]; ~ **летва** рубцова лата

ивичњак *х.* орубенєц

ивов -а -о ивов[и], вербов[и]

ивовина *ж.* верба, вербовина, вербово древо *(як материял)*

игало *с.* морске побрежє

игда *присл.* **1.** гоч кеди; **лепша је но игда** красша є як гоч кеди; **2.** найбаржей, найвецей; **дрекне што је игда могао** злярмал цо (як) найбаржей могол; **скупи новаца колико игда можеш** назберай пенєжи цо (кельо лєм) найвецей можеш

игде *присл.* **1.** гоч дзе; **у овом колективу има више вредних радника но** ~ у тим колективу єст вецей вредних роботнїкох як гоч дзе; **2.** даґдзе; вообще даґдзе; **не верујем да ћете ~ наћи јефтиније робе но у овој продавници** нє верим же даґдзе найдзеце туньшу робу як у нашей предавальнї; **3.** нїґдзе; **он је без ~ икога** вон нє ма нїґдзе нїкого; ◊ ~ **ли икога!**? єст даґдзе дакого!?

игла *ж.* **1.** игла; **2.** *(за плетење)* иглїца; **3.** *бот., зоол. (звич. мн.)* игелки; **4.** *(трн)* церень; ◊ **бити (седети, стајати) као на иглама** буц (шедзиц, стац) як на иглох (як на жирячкох)

иглар *х.* **1.** *(израђивач игала)* иглар; **2.** *(израђивач игала за плетење)* иглїцар

иглара *и* **игларица** *ж.* заглавчок *(за игли)*

игласт *и* **иглат** -а -о игласти

иглени -а -о иглов[и]; ◊ **провући се кроз иглене уши** прехпац ше (прецагнуц ше) през иглово ушко

иглица *ж.* **1.** *дем.* игелка, иглочка; **2.** *дем.* иглїчка; **3.** *бот.* игелка; **4.** *бот. оп.* **здравац**

игличав *и* **игличаст** -а -о игелкасти, як игелки; *фиґ.* джобаци, штухаци

игло -оа *и* **иглу** -уа *х.* иґло, иґлу *(ескимска хижка з ляду и шнїгу)*

игнорант *х.* иґнорант

игнорирати -ам *и* **игнорисати** -ишем *зак. и нєзак.* иґноровац

иго *с. заст.* **1.** *осн., фиґ. (јарам)* ярмо; **2.** *фиґ. (бреме)* терха, криж

игра *ж.* **1.** бависко *и фиґ.*, бавенє; **2.** *(плес)* танєц; ◊ **хазардне игре** газардни бависка; ~ **речи** бависко словох; ~ **жмур(к)е** бавенє на джмурки; ~ **судбине** така [му, єй] судьба (доля); **играти опасну игру** бавиц опасне бависко; **олимпијске игре** олимпийни бависка; **открити чију игру** одкриц дачийо бависко

играв -а -о бавяци, танцуюци; розбавени

игралишни -а -о тот цо на бавилїщу (зоз бавилїща и под.), бавилїщов[и]; стадионски
игралиште *с.* бавилїще; стадион, площа
игранка *ж.* танєц
играње *с.* **1.** бавенє; **2.** *(плесање)* танцованє
играрија *ж. осн. и фиґ.* бависко, бавенє
играти -ам **1.** бавиц; ~ **тенис** бавиц тенис; ~ **улогу** бавиц улогу; ~ **шах** бавиц шах, *беш.* шаховац ше; ~ **карте** картац ше; ~ **фудбал** бавиц фодбал, *беш.* фодбаловац ше; ~ **лопте** лабдац ше; **2.** *(плесати)* танцовац; **ситно** ~ дробошиц, друбочиц; 3. *(поскакивати – о оку)* танцовац, подскаковац; **око му игра од радости** око му танцує од радосци; 4. *(треперити)* трепециц; 5. *(подрхтавати – о гласу)* тресц ше, трепециц; 6. *(живо куцати – о срцу)* швидко дуркац, трепац, трепециц; **срце јој игра од радости** шерцо єй трепе од радосци; 7. *фиґ. (кипети)* врец, трепециц; 8. *(свирати)* грац; 9. *фиґ. (правити се)* ґлумиц, правиц ше; **играти наивка** ґлумиц наївного; ◊ **игра глава**, **играју главе** у питаню глави; **играћеш ми ситну пипиревку** будзеш так танцовац як я сцем; ~ **дволичну улогу** бавиц дволичну (двояку, двойнїсту) улогу; ~ **на једну карту** бавиц на єдну карту; ~ **на лутрији** бавиц лутрию (на лутриї); ~ **како други свира** танцовац як други грає; ~ **на последњу карту** бавиц на остатню карту; ~ **на ужету** танцовац на дроце; ~ **очима** руцац очи, бегац з очми; ~ **отвореним картама** бавиц з отворенима картами; ~ **прву виолину** буц перши, водзиц предок, грац на першей виолини; ~ **другу виолину** буц у другим планє, грац на другей виолини; ~ **у чијем колу** танцовац у дачиїм колє; ~ **важну улогу** бавиц важну улогу
играти се -ам се бавиц ше; ~ **жмурке** бавиц ше на джмурки; ~ **пиљака** пилькац ше; ◊ ~ **главом (животом, ватром)** бавиц ше з главу (з животом, з огньом); ~ **с киме** заметац з даким, оруцовац ше з даким
играћи -а -е бавяци; ~ **сто** бавяци стол, стол за бавенє
играч *х.* **1.** *(у спорту и сл.)* бавяч; **2.** *(плесач)* танєчнїк; танцош; танцовач; ◊ ~ **на трапезу (на жици)** танцовач на дроце; акробат[а]
играчица *ж.* **1.** *(у спорту и сл.)* бавячка; **2.** *(плесачица)* танєчнїца; танцошка; танцовачка
играчка *ж. осн., фиґ.* бависко
играчки -а -о **1.** бавяцки; **2.** танєчнїцки; танєчни; танцошски; танцовацки
играчница *ж.* коцкарня
игроказ *х.* **1.** *(драма)* забава, драма; **2.** *(представа)* забава, представа
игролик -а -о: **игролике активности** *физк.* бависково активносци
игуман *х.* иґуман, игумен *(старшина православног манастира);* ◊ **путуј игумане, не брини за манастир** идз, знайдземе ше (зайдземе ше, обидземе ше) и без тебе
игуманија *и* **игуманка** *ж.* иґумания, игуменя
игумански -а -о иґумански
идеал *х.* идеал
идеалан -лна -лно идеални
идеализам -зма *х.* идеализ[е]м
идеализатор *х.* идеализатор, идеализовач
идеализација *ж.* идеализация
идеализирати -ам, **идеализовати** -зујем и **идеалисати** -ишем, *зак. и нєзак.* идеализовац
идеалист[**а**] *х.* идеалист[а]
идеалистичан -чна -чно идеалистични
идеалистички *присл.* идеалистично
идеално *присл.* идеално
идеалност *ж.* идеалносц
идеја *ж.* идея; ◊ **фиксна** ~ фиксна идея
идејни -а -о идейни
идејност *ж.* идейносц
идентитет *х.* идентитет; ◊ **утврдити (установити) нечији** ~ утвердзиц (установиц) дачий идентитет
идентификација *ж.* идентификация
идентификовати (се) -кујем (се) *и* **идентифицирати (се)** -ам (се) идентификовац (ше)
идентичан -чна -чно идентични
идентичност *ж.* идентичносц
идење *с.* идзенє, ходзенє
идеограм *х.* идеоґрам
идеографија *ж.* идеоґрафия
идеографски -а -о идеоґрафични, идеоґрафски; ~ **писмо** идеоґрафичне писмо
идеолог *х.* идеолоґ
идеологија *ж.* идеолоґия
идеолошки -а -о идеолоґийни
идиди *викр. нар. (бежи)* сцекай, гонь
идила *ж.* идила
идилизирати -ам *и* **идилизовати** -зујем идилизовац
идиличан -чна -чно *и* **идилички** -а -о идилични
идиличар *х.* идиличар, идилик
идиом *х.* идиом
идиоматика *ж.* идиоматика
идиоматски -а -о идиоматични
идиот *х.* идиот
идиотизам -зма *х.* идиотиз[е]м
идиотија *ж. мед.* идиотия
идиоткиња *ж.* идиотка, идиоткиня
идиотски[1] -а̄ -о̄ идиотски

идиотски[2] *присл.* идиотски
идол *х.* идол
идолопоклоник *х.* идолопоклонїк
идолопоклоништо *и* **идолопоклонство** *с.* идолопоклонство
идући -а -е идуци, *заст.* идущи
ижарити -им випечиц
ижвакати -ачем пожувац, зожувац
ижђикати -ам **1.** швидко виросноуц вельки; вицагнуц ше *(о чловекови);* **кукуруз треба окопавати, већ је ижђикао** кукурицу треба копац, уж є велька; **како му је син ижђикао!** як му син уж вирос!, як ше му син уж вицаг!; **2.** *(изникнути)* випукнуц, випукац; зисц
ижђускати се -ам се вискакац ше *(у танцу)*
иже *с.* иже *(назва букви #и# у церковней кирилки)*
ижеднети -ним висмияднїц, вижаднїц
иженити -им поженїц, попристановяц *(синох)*
иженити се -им се поженїц ше, попристановяц ше
ижећи ижежем *и* ижегнем спалїц, попалїц
иживети -вим **1.** *(дати одушка)* виражиц; ~ **патње у сузама** виражиц церпенє през слизи; **2**. *(превазићи)* прежиц, превозисц, над'жиц **3.** *(проживети)* прежиц
иживети се -вим се застариц, прежиц свойо
иживљавати -ам *нєзак. ґу* **иживети**
иживљавати се -ам се *(давати одушка себи)* видавац зоз себе, виражовац ше; виживйовац ше
ижица *ж.* ижица *(назва остатнєй букви у церковней кирилки)*; ◊ **од аз до ижице** од початку по конєц, *заст.* одперву до остатку
ижицати -ам **1.** очухац, вичухац *(з дротову шпонджию и под.)*; ~ **паркет** очухац паркет; **2.** *(жицом закрпити)* подротовац
ижлебити -им направиц ярчок (ярчки)
ижрвњати -ам зомлєц *(з млїнским каменьом)*
из *прим. з ґен.* 1. *означує место, походзенє, способ* з, зоз; **изаћи из собе** висц зоз хижи; **он је човек из народа** вон чловек з народу; **познају се из виђења** познаю ше з видзеня; **2.** *означує час* од, з[оз] ~ **малоће** од малючка; **пријатељ из детињства** приятель з дзецинства; **3.** *означує причину* од, пре, з[оз]; **није дошао** ~ **страха да га не грде** нє пришол пре страх (бо ше бал) же ше з нїм буду вадзиц; **учинити из љубави** зробиц з любови (пре любов); ◊ ~ **дана у дан** з дня на дзень
иза[1] *прим. з ґен.* **1.** *означує место дїї* за *(з инструменталом)*; ~ **куће је башта** за хижу заграда; **писац има** ~ **себе неколико књига** писатель ма за собу даскельо кнїжки; **он стоји** ~ **свега што је написао** *фиґ.* вон стої за шицким цо написал; **говорити коме** ~ **леђа** *фиґ.* бешедовац дакому за хрибтом; **2.** *означує напрям дїї за дацо* за *(з акузативом);* **стати** ~ **врата** станyц за дзвери; **заћи непријатељу** ~ **леђа** зайсц нєприятельови за хрибет; **3. а)** *означує напрям дїї з места хторе ше находзи за дачим* споза; **истрчи** ~ **угла** вибегнул споза угла; **б)** *означує оддальованє од предмета заняца або од места на хторим ше находзи предмет заняца* од; **устао је** ~ **стола** станул од стола; **4.** *означує час* **а)** *по законченю дачого* по *(з локативом),* после *(з ґенитивом)*; ~ **ручка** по полудзенку; ~ **тога** после того, потим; **б)** *(по истеку)* о *(з акузативом)*; по *(з локативом)*, после; ~ **неколико дана вратио се** о даскельо днї врацел ше; ~ **двадесет година опет је међу својима** по (после) двацец рокох заш є медзи своїма; **в)** *(по одласку)*: **испричао нам је шта се** ~ **нас десило** виприповедал нам цо ше случело по нашим одходу, виприповедал нам цо ше случело кед ми пошли; **г)** *значи же єдна дїя шлїдзи за другу* за *(з инструменталом)*; **пуши цигару** ~ **цигаре** кури циґар за циґаром; **5.** *значи дїю по дачиєй шмерци* по *(з локативом),* за *(з инструменталом)*; **то му је остало** ~ **мајке** то му остало по мацери; **оставио је** ~ **себе малу децу** охабел за собу мали дзеци; **6.** *значи же дахто або дацо по важносци за тим цо значи слово у ґенитиве* по *(з локативом),* после, за *(з инструменталом)*; **он је у селу био други** ~ **кнеза** вон у валалє бул други по бировови; **7.** *означує же ше дацо случує гоч дахто або дацо иснує* попри; **отеше му жену** ~ **њега жива** одняли му жену попри нїм живим; **8.** *у присловнїцким значеню (позади)*: **поток извире тамо** ~ поток ма жридло там за брегом (лєсом, валалом и под.)
иза[2] *прим. оп.* **из**
изабирати -ам *и* -рем виберац
изабран -а -о вибрани
изабраник *х.* **1.** *(изабран гласањем)* заступнїк; **2.** *(вољени, драги)* вибрани, любени, вибранєц, вибранїк; **3.** *(љубимац)* вибранєц, вибранїк, любимец
изабраница *ж.* **1.** *(изабрана гласањем)* заступнїца; **2.** *(вољена, драга)* вибрана, любена, вибранїца; **3.** *(љубимица)* вибранїца, любимица
изабрати -берем вибрац
изагнати -ам *и* -аженем вигнац
изадрети -ем **1.** *(ишчупати)* видрец; **2.** *фиґ. (победити)* чмиґнуц, миґнуц, спарац
изажети[1] **и**зажњēм *и* изажањēм вижац, пожац

изажēти[2] **и**зажмēм вицадзиц, видавиц, висцискац

изажећи -жежем випалїц, спалїц, попалїц

изажимати -ам *и* -мљем вицадзовац, видавйовац, висцисковац

изазвати -зовем **1.** *(позвати)* заволац, поволац, волац; **2.** *(испровоцирати)* виволац, випровоковац, нагеркац, роздражнїц; **3.** *(проузроковати)* виволац, спричинїц; звесц, зорвец, зурдзиц; направиц; ~ **скандал** виволац (направиц) скандал; ~ **болест** спричинїц хороту; ~ **тучу** звесц битку; ~ **рат** звесц (зорвец) войну

изазивати -ам *и* -вљем **1.** *(звати)* волац; **2.** *(провоцирати)* виволовац, провоковац, геркац, дражнїц; **3.** *(узроковати)* спричиньовац; зводзиц (*битку и под.)*; зурдзовац

изазивач *х.* **1.** виволовач, геркач; **2.** *фот. (развијач)* розвивач

изазивāчки[1] -ā -ō виволуюци, герка(ю)ци, задзернїсти; спокусни

изазивāчки[2] *присл.* виволуюцо, герка(ю)цо, задзернїсто; спокусно

изазов *х.* виволанка, виволанє, провокация, спокуса

изазован -вна -вно *оп.* **изазивачки**[1]

изазовно *присл. оп.* **изазивачки**[2]

изанђати [**се**] **1.** *(о тканини и сл.)* вилїзац ше, счухац ше, очухац ше; зрайбац ше; оштрамбац ше *(з тврдим, рапавим предметом);* **2.** *(о оделу)* зношиц ше; **3.** *(о намештају и сл.)* постариц, дослужиц

изасланик *х.* висланєц, висланїк, *заст.* посел

изасланица *ж.* висланїца

изасланство *с.* висланство

изаслати изашаљем *и* изашљем послац, вислац

изасути -спем висипац; *(све)* повисиповац

изаткати -кам, *ридше* -кем *и* изачем виткац; *(много)* наткац

изатрке *присл.* **1**. *(узимајући залет)* з розбегу, на розбеговацо; **прескочити плот** ~ прескочиц плот з розбегу; **2.** *(у трку)* у бегу, бежаци

изаћи -аћем висц; ◊ ~ **из дугова** витаргац ше з длуства, очухац ше од длуства; ~ **на глас** розглашиц ше, розчуц ше, розхириц ше ~ **најаву (на јавност)** дознац ше; ~ **на леп глас** здобуц добри глас; **изаћи ће (нешто) на видело** укаже (вияви ше) ше правда; ~ **на једно** висц на исте; ~ **на нос** *(пресести)* викихац; висц на нос; ~ **на (пред) очи** висц на очи; ~ **на сусрет (усусрет)** помогнуц (помочи), висц вочи; ~ **на сунце** висц на шлєбоду; ~ **на светло** *(бити одштампан)* висц, буц видати; ~ **на видик** дознац ше; ~ **на врх главе (носа)** висц на пипец (на верх глави); ~ **од руке (за руком)** *(успети)* удац ше, пойсц по руки

изба *ж.* **1.** *(собица; кућица)* хижка; **2.** комора *(у прижемю);* **3.** хлїв

избавилац -иоца *и* **избавитељ** *х.* вишлєбодитель, ошлєбодитель, ратовач; *рлґ.* спаситель*;* ~ **из ропства** вишлєбодитель з рабства; **анђео** ~ ангел спаситель

избавитељица *и* **избавитељка** *ж.* вишлєбодителька, ошлєбодителька, ратовачка; спасителька

избавитељски -а -о вишлєбодительски, ратовацки, спасительски

избавити (се) -им (се) вишлєбодзиц (ше), ошлєбодзиц (ше), виратовац (ше), спашиц (ше)

избављати (се) -ам (се) вишлєбодзовац (ше), ошлєбодзовац (ше), ратовац (ше), спашовац (ше)

избављач *х. оп.* **избавилац**

избављеник *х.* вишлєбодзени, ошлєбодзени, виратовани, спашени

избављење *с.* вишлєбодзенє, ошлєбодзенє, ратунок, спашенє

избадање *с.* **1.** джобанє; **2.** *кух.* дзиркавенє *(цеста)*

избадати -ам *нєзак.* джобац *(на вецей местох)*

избалавити -им *оп.* **избалити**

избалансирати (се) -ам (се) вибалансовац (ше)

избалегати се -ам се виґаладзиц ше, вибридзиц ше

избалити -им **1.** *(балама из носа)* осмаркац; **2.** *(ослинити)* ошлїнїц

избатинати -ам набиц, набухац, набухциц, натрепац, очесац, окласц

избауљати -ам **1.** вицагнуц ше *(оштвернож, на бруху);* **2.** *(испузати – о детету)* вирачковац, вицагнуц ше

избацивати -цујем вируцовац; *експр.* вишпурґовац

избацити -им **1.** *(бацити ван)* вируциц; *експр.* вишпурґнуц, вишпурґац*;* **2.** *(пустити изданак)* вигнац; ◊ ~ **из главе** вибиц з глави; ~ **кога из колосека (равнотеже)** вируциц дакого з коляї (з ровноваги); ~ **кога из седла** вируциц дакого зоз шедла; ~ **из употребе** престац хасновац; ~ **из такта** *оп. фраз. под.* **извести**

избачај *х.* вируценє

избегавање *с.* керованє, заобиходзенє

избегавати -ам керовац, заобиходзиц дакого *або* дацо, вимикац, сцекац, странїц од дакого *або* дачого, *рид.* унїкац дакого *або* дацо

избегавати се -ам се керовац ше, заобиходзиц ше, сцекац, странїц єден од другого
избегао -гла -гло сцекнути; *(о свима)* посцекани
избеглица *х. и ж.* вибеженєц; вибеженка
избеглички -а -о вибеженски
избеглиштво *с.* вибеженство
избеглиште *с.* вибежиско, вибежище
избегнути -нем **1.** *(побећи)* сцекнуц; посцекац *(о шицких)*; вимкнуц; виратовац ше; **2.** *(уклонити се)* обкеровац, заобисц, вимкнуц ше; викеровац
избезобразити се -им се обезочлївиц, постац безочлїви (безобразни)
избезумити -им **1.** *(одузети памет)* заврациц розум, звесц з розума, привесц до шалєнства; *з пременку конструкциї:* буц як нє при себе (як похибени, як без розума, як шалєни), страциц розум, обезрозумиц; **њена лепота га је избезумила** єй краса му заврацела розум; **ова несрећа нас је избезумила** у тим нєщесцу зме страцели розум, у тим нєщесцу зме таки як без розума; **2.** *покр. (залудити, преварити)* зашалїц, спораїц, звирлїц
избезумити се -им се буц як нє при себе (як похибени, як без розума, як шалєни), страциц розум, обезрозумиц; престрашиц ше, преплашиц ше
избезумљен -а -о як нє при себе, як без розума, як похибени, як шалєни, обезрозумени; престрашени, преплашени
избезумљеник *х. оп.* **избезумљен**
избезумљено *присл.* як нє при себе, як без розума, як похибени, як шалєни; престрашено, преплашено
избезумљеност *ж.* нєприсебносц, похибеносц, безрозумносц, ошалєносц; престрашеносц, преплашеносц
избезуљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **избезумити (се)**
избекељити -им: ~ **језик** вивалїц язик; ~ **очи** вициpиц очи; ~ **уста** викривиц уста
избекељити се -им се вивалїц язик; вициpиц очи; викривиц уста (твар и под.)
избелети -лим *(постати бео)* побилїц *(през.* -лєєм*)*; ◊ **избелеше ми очи** *(обневидео сам)* нє видзим нїч вецей, зацмело ше ми пред очми
избелити -им *(учинити белим)* вибилїц *(през.* -лїм*)*; ◊ ~ **очи** вициpиц очи; ~ **зубе** вициpиц зуби
избељивати -љујем вибильовац
избеснети се -ним се вибешнїц ше, престац бешнїц
избетонирати -ам вибетоновац
избећи -егнем *оп.* **избегнути**
избечити -им**:** ~ **очи а)** вициpиц очи; **б)** (*код кашља и сл.*) вициpиц (випучиц, випулїц) очи; ~ **лице (уста)** викривиц твар (уста)
избечити се -им се **1.** *(разрогачити очи)* вициpиц очи; **2.** направиц запрепасцени (нєсподзивани и под.) вираз твари
избивати -ам **1.** одсуствовац, нє буц даґдзе; **2.** *(излазити)* одходзиц; виходзиц; **он не избива никуд из села** вон нє одходзи нїґдзе з валалу; **по цео дан не избивам из куће** по цали дзень нє виходзим (нє вицагуєм ногу) з дому
избијати[1] **избијāм** I. *прех.* **1.** *з розл. знач.* вибивац; ~ **клин секиром** вибивац клїнок зоз шекерку; **2.** *(откуцавати – о сату)* биц, вибивац; **сат избија дванаест** годзина биє дванац; **3.** *(мутити)* трепац; **4.** *(тући)* бухац; II. *нєпрех.* **1.** *(пробијати се на површину, напоље)* **а)** *(о биљкама)* сходзиц; виганяц; **трава почиње да избија** трава почина сходзиц; **б)** *(о зубима и сл.)* починац роснуц; **избијају му брчићи** починаю му роснуц баюски; **в)** *(о диму, пари и сл.)* вибуховац; **2**. *(излазити – о путу и сл.)* виходзиц, вибивац; **пут избија на чистину** драга виходзи на чисцину; **3.** *(настајати – о ратовима и сл.)* вибуховац, починац
избијати[2] избијāм *оп.* **избивати (2)**
избијач *х.* вибивач
избир *х. оп.* **избор**
избирак -рка *х.* остаток, тото цо остало *(кед лєпше уж вибране)*
избирати -ам виберац
избирач *х.* **1.** *(пробирач)* виберни, вибераци, виберач; **у јелу је избирач** у єдзеню є виберни; **2.** *(који бира)* виберач
избирачица *ж.* **1.** *(пробирачица)* виберна, вибераца, виберачка; **2.** *(која бира)* виберачка
избирљив -а -о виберни, вибераци
избирљивост *ж.* виберносц
избистравати (се) -ам (се) *и* **избистривати (се)** -рујем (се) *нєзак. ґу* **избистрити (се)**
избистрити -им **1.** *(учинити бистрим)* вибистриц; **2.** розяшнїц, розтолковац; **3.** *оп.* **избистрити се (2)**
избистрити се -им се **1.** *(постати бистар)* вибистриц ше; **2.** *(разведрити се)* вияшнїц ше
избити -бијем I. *прех.* **1.** *(одстранити ударцем)* вибиц; **2.** *(о часовнику)* вибиц, одбиц; **часовник је избио три по поноћи** годзина вибила три по полноци; **3.** *(измлатити)* набухац, натрепац, набухциц, очесац, окласц, стлучиц; **4.** *(радом постићи)* достац, заробиц; **5.** *(умутити)* витрепац; ~ **беланце**

витрепац бильчок; II. *нєпрех.* **1.** *(пробити се ван)* **а)** *(о биљци)* зисц; *(из корена или стабла)* вигнац, вируциц ше; **б)** *(о ватри)* вибухнуц; **в)** *(о рату)* вибухнуц, зорвец ше; **г)** *(о води, млазу)* вибиц; *(о крви)* вибиц, бухнуц; **2.** *(изићи)* висц, вибиц; **најзад су избили на пут** на концу вишли на драгу; **3.** *(настати)* **а)** *(о свађи и сл.)* настац, звесц ше, зурдзиц ше, присц до дачого; **међу њима избио је сукоб** медзи нїма настала (зведла ше) звада; **б)** настац, зявиц ше; **у раду су избиле нове тешкоће** у роботи ше зявели нови почежкосци; ◊ ~ **из главе** вибиц (вируциц) з глави; ~ **на јаву (на површину, на видело)** розглашиц ше, розчуц ше, указац ше, виявиц ше, вибиц на поверхносц; **клин се клином избија** клїнок ше з клїнком вибива

избица *ж. дем.* **< изба**

избичевати -чујем вибичовац

изблањати -ам вигобльовац, огобльовац

изблатити -им заблациц, зблациц, поблациц, облациц

изблебетати -ећем **1.** *(рећи којешта)* вибербляц, наплєсц; **2.** *(одати)* виволац, висолїц, вибербляц

изблебетати се -ећем се *(непромишљено рећи)* повесц цо нє треба; *безос.* вибегнуц, вилєциц*;* **пази да се не изблебећеш** меркуй же биш нє повед цо нє треба, меркуй же би ци нє вибегло

избледе**о** -ела -ело вибляднути; вилєзнути; вибляховани

избледе**ти** -дим **1.** *(постати блед)* зблякнуц, побляднуц; **2.** *(изгубити првобитну боју)* вибляднуц; *(о боји тканине и сл.)* вилєзнуц, вибляховац

изблејати -јим *оп.* **избрбљати**

изблејати се -јим се *оп.* **избрбљати се**

изближе *присл.* **1.** з блїжей, зблїжей, од блїжей; **нагао се да јој види лице** ~ нагнул ше же би єй видзел твар од блїжей; **2.** блїжей**,** блїзше, по блїжей; **с овим питањима он се сад први пут** ~ **упознао** з тима питанями вон ше тераз перши раз блїжей упознал; **3.** *(боље, детаљније)* баржей, лєпше, дацо вецей; **о његовом животу се не зна ништа** ~ о його живоце ше нє зна дацо вецей; **с њиме се нисам знао** ~ з нїм сом ше нє знал так добре

изблиза **1.** *(из непосредне близине)* з блїзка, зблїзка, од блїзка; **2.** *(добро, детаљно)* добре, подробно; **знам га** ~ добре го познам; **наука још није изблиза испитивала ову појаву** наука ище нє випитовала подробно тото зявенє

избљувавати -ам виблюювовац

избљувак -вка **1.** *(исповраћано)* виблюване, поврацене; **2.** *фиґ.* бридке слово

избљувати -ујем **1.** *(повратити из желуца)* виблювац, вируцац, поврациц; **2.** *фиґ.* **а)** *(избацити из себе)* вируциц, виблювац; **б)** нагуториц бридки слова

избљувати се -ујем се виблювац ше, вируцац, поврациц

избогорадити -им вижобрац; видайкац

избојак -јка *х.* **1.** *бот. (младица)* младнїк, вигнанєц; **2.** *(избачени део)* вигнуце, вистирченє

избоксовати -сујем вибоксовац

изболети -лим **1.** *(приздравити)* подняц ше, дакус оздравиц; **2.** вислабнуц *(од хороти)*

изболован -а -о вислабени, вислабнути *(од хороти)*

избор *х.* **1.** вибор **2.** *мн. (гласање)* виберанки; **општи избори** общи виберанки; ◊ **по своме избору** оп своїм находзеню, по своїм вибору; **по** ~ **(избору)** найлєпши; **тајни избори** тайни виберанки; ~ **је пао на неког** вибор спаднул (випаднул) на дакого

избо̄ран[1] -рна -рно **1.** *лєм. одр.* виберанкови; **изборни систем** виберанкова система; ~ **кутија** виберанкова ладичка (шкатула); **2.** *(који се бира)* виборни; ~ **функција** виборна функция; **3. а)** *(одабран истакнут)* углядни, визначни; **б)** *(изврстан)* одлични, прекрасни, першокласни

избо̄ра̄н[2] -а -о *(пун бора)* ранцави, зранцовани, зранцавени

изборати -ам *(испунити борама)* зранцовац, зранцавиц, направиц ранци

изборити -им вибориц

изборити се -им се вибориц ше

изборник *х. (бирач)* виберач

избости -одем **1.** *(убости на више места)* поджобац; ~ **ножем** поджобац з ножом; **2.** *(ископати)*: ~ **коме очи** видлобац дакому очи

избости се -одем се поджобац ше

избоцкати -ам *дем.* поджобкац

избочен -а -о *(испупчен)* вистирчени; **избочене јагодице** вистирчени яблучка *(на твари);* **избочени зидови** криви (викривени, оддулєни, вистирчени) мури

избочење *с. оп.* **избочина**

избочина *ж.* вистирченє

избочити -им вистирчиц; випнуц; ~ **груди** випнуц перши

избочити се -им се **1.** вистирчиц ше; випнуц ше; **2.** *фиґ. (испрсити се)* випнуц ше

избрадвати -ам *(отесати)* окресац

избраздан -а -о **1.** *(наборан)* зранцовани, зранцавени; полни ранцох; ~ **лице**

зранцована твар; **2.** браздасти, ранцасти; ◊ ~ **вратило** *физк.* вибраздане вратило
избраздати -ам **1.** вибраздац; направиц бразди; *(плугом)* виорац бразди; **2.** *(наборати)* зранцовац, зранцавиц, поранцовац
избраздити -им виорац (направиц) бразду
избраник *х. оп.* **изабраник**
избрати -берем *оп.* **изабрати**
избрашњавање *с. технол.* вимукованє
избрбљати -ам **1.** *(напричати)* наприповедац, нагуториц, набербляц; **2. а)** *(одати тајну)* виволац, висолїц, вибербляц, вибулькац; **б)** *(излануги)* вирекнуц; **3.** *(изговорити механички)* вибербляц, вигуториц
избрбљати се -ам се **1. а)** *(изрећи много)* виприповедац ше, вибербляц ше; **б)** *(напричати се)* наприповедац ше, набербляц ше; **2.** *оп.* **избрбљати (2)**
избрежак -ешка *х.* брещок, грунчок
избрежина *ж. (узвишење)* возвишенє
избрецивати се -цујем се **а)** *(грубо говорити)* виставац, кричац на дакого; **б)** *(грубо одговарати)* люзґац, одцинац, одрубовац дакому
избрецнути се -нем се **а)** *(обрецнути се)* вистац, скричац на дакого; **б)** *(грубо одговорити)* люзнуц, одрубац, одоцац дакому
избријавати -ам вибритвйовац
избријати -јем вибритвиц, обритвиц
избрисати -ишем **1.** *(мокре руке и др.)* поуцерац, утрец; ~ **лице** поуцерац (утрец) твар; **2.** *(уклонити брисањем)* посцерац; ~ **прашину** посцерац прах; **3.** *(написани текст)* висцерац, посцерац; ◊ ~ **из главе (памети, памћења**, **сећања, свести, срца)** *(заборавити)* висцерац з глави (здогадованя, свидомосци, шерца), забуц
избрисати се -ишем се **1.** *(пешкиром и др.)* поуцерац ше, утрец ше; **2.** *(нестати)* висцерац ше, посцерац ше
избрљати -ам замасциц, завлачиц, забрудзиц
избројати -јим **1.** *(пребројати)* почитац пречитац; **2.** *(побројати)* нашоровац, начишлїц; **3.** *(исплатити)* вичитац *(пенєжи);* ◊ **моји су дани избројани** я уж нє будзем длуго, мойо днї вичитани (одчитани); **може се на (у) прсте** ~ мож на пальци почитац; **могу му се ребра** ~ барз є сухи (слаби), видно му ребра
избројити -им *оп.* **избројати**
избрстити -им огризц *(лїсце, младнїки)*
избрусити -им **1.** *(изглачати брушењем)* вибрушиц; **2.** *(наоштрити)* вибрушиц, наоштриц; **3.** *фиґ. (изружити)* вилац, виґараздовац, вигандровац; виганїц, виґанчиц
избрусити се *фиґ.* вибрушиц ше, виробиц ше
избубати -ам **1.** *(изударати)* набиц, набухац, набухциц, окласц, очесац; **2.** *фиґ.* набубац, научиц напамят
избудити -им побудзиц; порозбудзовац; *експр.* побуртац
избудити се -им се побудзиц ше; порозбудзовац ше
избујати -ам виросnуц буйни
избуктети -тим **1.** *(изгорети)* згориц, сфарчиц; **2.** *(планути – о ватри)* збовчац
избуљено *присл.* зоз вищиренима очми
избуљивати -љујем: ~ **очи** вищирйовац/вищиряц очи
избуљити -им : ~ **очи** вищириц очи
избуљити се -им се: **очи му се избуљиле** вищирел очи; ~ **на некога** вищириц очи на дакого
избунцати -ам **1.** повесц вошнє; **2.** *(ланути)* нєроздумано повесц, вирекнуц
избушити -им **а)** *(пробушити)* предзиравиц; вивартац/вивертац; **б)** *(на више места)* подзиравиц; **в)** попребивац *(ґуми и под.)*
извабити -им *(измамити)* вилудзиц, вицагнуц, виволац
извагати -важем *и* -ам померац, вимерац *(на килашох або на мажи)*
извадак -атка **1.** *(одломак)* виривок; ~ **из говора** виривок з бешеди; **2.** зжата (скрацена, упросцена) верзия *(текста и под.)*, вивод; **3.** кресцене писмо, уверенє и под.; **4. а)** екстракт; **б)** *мин.* прикладнїк, виняток *(за анализу и под.)*
извадити -им **1.** виняц; ~ **одело из ормара** виняц шмати з ормана; ~ **карте за биоскоп** виняц карти до кина; ~ **паре са књижице** виняц пенєжи з кнїжочки; ~ **крштеницу** виняц кресцене писмо; **2.** *(ископати)*: ~ **кромпир** викопац кромплї; ~ **репу** вицагац цвиклу; ~ **коме очи** видлобац дакому очи; **3.** *(извући)* **а)** вицагнуц, виняц; ~ **воде из бунара** вицагнуц води зоз студнї; **б)** ~ **зуб** вицагнуц (вирвац/вирвец, виняц) зуб; **4.** *(изнети)* винєсц; **5.** *(извести из неког простора)* вивесц; ~ **коње из штале** вивесц конї з хлїва; **6.** *(уклонити)*: ~ **мрљу** зняц (виняц) шплях; **7.** *(избавити)* виратовац, вицагнуц, *заст.* вименїц*;* ~ **кога из тамнице** виратовац дакого з цемнїци; **8.** *(стећи, зарадити)* достац, заробиц, здобуц; ◊ **баш сте ми из уста извадили** праве сом сцел повесц; ~ **коме душу** забиц дакого, одняц дакому живот; ~ **кога из школе;** виписац дакого зоз школи; ~ **крваву сабљу** завадзиц ше, повадзиц ше, зорвац войну; ~ **мрљу** вигладкац ствар; ~ **реч из грла** прегвариц

извадити се -им се **1.** *(ишчупати се)* вицагнуц ше; **2.** *(избавити се)* виратовац ше, вицагнуц ше, *заст.* виментїц ше
извајати -ам виваяц; ◊ **као извајан** як виваяни, *беш.* як з масла виляпкани
извалити -им **1.** *(истргнути)* вирвац/вирвец, витаргнуц; **2.** *пей. (бубнути)* ляпнуц, лупнуц, повесц дацо нєроздумано; **3.** *(одаламити)* бухнуц, зрезац; пришиц *(пляску);* **5.** *фиґ. (излећи)* вилягнуц, вишедзиц; **6.** *(избуљити)*: ~ **очи** вищириц очи; **7.** *(дно суда и сл.)* випучиц; **8.** *(врата)* виставиц, вибиц; **б)** *(стуб из земље и сл.)* викивац, виважиц
извалити се -им се **1.** *(опружити се)* розцагнуц ше *(на посцель);* **2.** *фиґ. (умрети)* вистрец ше; **3.** *(извући се)* вицагнуц ше; **4.** *(појавити се)* вихпац ше, зявиц ше; **5.** *(излећи се)* вилягнуц ше, виджубкац ше
извањати -ам **1.** *(ваљајући изгурати)* видрилїц, *коц.* вицискац, *беш.* виґурац; **2.** *(набити ваљком)* пороляц, убиц; **3.** *(погазити)* поваляц, поґажиц; **4.** *(сукно, вуну)* пороляц, збиц; **5.** *(уобличити месећи)* виваляц; ~ **тесто** виваляц цесто
извањати се -ам се *(иcтетурати се)* витохмац ше, вихпац ше
извањивати -љујем **1.** *(чупати)* виривац, витарговац, таргац; **2.** *пей. (непромишљено говорити)* ляпкац, гуториц нєроздумано; **4.** *(силом истискивати)* видрильовац; **5.** *фиґ. (излегати)* лягнуц, виляговац, вишедовац
изван *прим. з ґен.* **1.** *означує же дацо нє у границох гевтого цо меновнїк означує* **а)** *зоз просторним значеньом* вонка, вонка з, звонка, споза; ~ **граница** споза гранїцох, вонка з гранїцох; **б)** *зоз часовим значеньом*: ~ **радног времена** нє у роботним чаше, звонка роботного часу; **2.** *(изузев осим)* окрем, крем; **вода све носи** ~ **срамоте** вода шицко одноши окрем ганьби; ◊ **бити** ~ **закона** буц звонка закона; **бити** ~ **себе од беса (радости и др.)** нє знац цо зоз собу од гнїву (радосци и др.)
извана *присл.* звонка
изванбрачни -а -о *оп.* **ванбрачни**
изванeвропски -а -о окремевропски, звонкаевропски, нєевропски
изванредан -дна -дно **1.** *одр. (који је изван уобичајеног реда)* позарядови; **2. а)** *(изузетан)* над'звичайни, окремни, нєзвичайни; **б)** *(изврстан)* першокласни, одлични, прекрасни, *нар.* од видуму швета
изванредно *присл.* **1.** позарядово; **2. а)** над'звичайно, окреме, нєзвичайно; **б)** першокласно, одлично, прекрашнє
изванстраначки -а -о окремстранков[н]и звонкастранков[н]и
изvansветски -а -о окремшветови, звонкашветови
изваншколски -а -о окремшколски, звонкашколски
извањи -а -е *и* **извањски** -а -о вонкашнї
извањштина *ж.* вонкашньосц
изварак -рка *х.* **1.** *(талог)* жґрид, ушедок; **2.** одвар[ок], лїковити екстракт; **3.** *технол.* трозґа
изварати -ам **1.** посправедац; **2.** *(измамити варањем)* вициґанїц
изведба *ж.* **1.** виводзенє *(уметнїцкей програми);* **2.** *(израда)* виробок, правенє, продукция
изведеница *ж. ґрам.* виведзене слово
изведрити -им *(разведрити)* вияшнїц, вихвилїц
изведрити се -им се *(разведрити се)* вияшнїц ше, вихвилїц ше; **изведрило му се лице** твар му постала весела
извежбавати (се) -ам (се) вивежбовац (ше), вежбац (ше); *(стицањем радне навике)* виламовац (ше)
извежбаност *ж.* вивежбаносц
извежбати (се) -ам (се) вивежбац (ше); *(стицањем радне навике)* виламац (ше)
извезати -ежем повязац
извејати -јем овяц
извековати -кујем прежиц свой вик (живот)
изверати се -рем се видрапац ше, виґрабац ше
изверугати -ам покруциц, покривиц
извеслати -ам вивеслац
извесно *присл.* **1.** *(јамачно)* без сумнїву, вшелїяк, сиґурно, бизовно; **2.** *(очигледно)* ясно, очиглядно
извесност *ж.* сиґурносц, безсумнївосц, нєспорносц; **са извесношћу се може рећи да...** зоз сиґурносцу мож повесц же...
известан -сна -сно **1.** ясни, одредзени; сиґурни; **2.** *(неминован)* нєзаобиходни, сиґурни; **3.** познати; **4.** якиш, єден, даяки; **пре извесног времена** нєдавно; **после извесне паузе је рекао...** по кратшей паузи гварел...; ~ **време** єден час, якиш час
изве́сти[1] **-е**дем **1.** *з розл. знач.* вивесц; **2.** *(излећи)* вишедзиц; **3.** *(нешто лоше учинити)* виконац, вистроїц, наробиц, вивесц; ◊ **извео ме је из стрпљења** нє могол сом вецей церпиц (вицерпиц); ~ **из такта** вивесц зоз такту; ~ **начистац (на чистину)** розчисциц; ~ **на прави пут** вивесц на праву драгу, *нар.* вивесц на спасени пут; ~ **закључак** вивесц заключенє
изве́сти[2] *и* **извести -а**зем *з розл. знач.* вивезц; ~ **робу у иностранство** вивесц робу до иножемства

изве́сти[3] -зем *(украсити везом)* вишиц
извасти се[1] -адем се *(излећи се – о птићима и сл.)* виджубкац ше, вилягнуц ше
извасти се[2] -азем се **1.** вивезц ше *(на превозки);* **2.** одплївац, виплївац *(на ладї)*
известилац **1.** звитодавец, звитодаватель, подноситель звиту; референт; **2.** *оп.* **извештач (1, 2)**
изеститељ *х. оп.* **известилац**
известити -им **а)** дац знац, информовац, явиц, обвисциц; **б)** *(поднети извештај)* поднєсц звит
известити се -им се информовац ше, обвисциц ше, презнац ше
изветравати (се) -ам (се) превитровац (ше), вивитровац (ше), *беш.* луфтирац (ше)
изветрити -им **1.** *(проветрити)* вивитриц, превитриц, *беш.* вилуфтирац*;* **2. а)** *(испарити се)* випариц ше, вивитриц, виветриц; **б)** *фиґ.* постац сенилни, вифуняц
изветрити се -им се **1.** вивитриц ше, превитриц ше, *беш.* вилуфтирац ше*;* **2.** *оп.* **изветрити (2.а)**
извешавати -ам вишац; *(истицати)* викладац *(заставу и под.)*
извешати -ам повишац, пообешовац; обвишац
извештавати -ам **1.** давац знац, информовац, являц, обвисцовац; **2.** *(подносити извештај)* подноших звит, рефероwац
извештај *х.* звит; **поднети** ~ поднєсц звит
извештајни -а -о *оп.* **обавештајни**
извештао -ала -ало **1.** *(о одећи и сл. – похабан)* зношени, згайскани; **2.** *(о човеку – оронуо)* устарени, слаби
извештати -ам **1.** *(похабати се – о оделу и сл.)* зношиц ше, згайскац ше; **2.** устариц ше, пременїц ше од старосци
извештач *х.* **1.** информовач, явяч, обвисцовач; **2.** *(репортер)* дописователь, дописнїк, репортер; **3.** *(поткazивач)* удавач
извештачен -а -о нєприродни, штучни, фалшиви
извештаченост *х.* нєприродносц, штучносц, фалшивосц
извештити -им *(увежбати)* виламац, вивежбац *(дакого у даякей роботи)*
извештити се -им се *(извежбати се)* виламац ше, вивежбац ше, здобуц схопносц *(у даякей роботи)*
извид *х. оп.* **извиђај**
извидати -ам вилїчиц, вигоїц
извидети **1.** розпатриц, випитац, преучиц, препатриц, опатриц; утвердзиц; **2.** *(ухођењем испитати)* розвидзиц, вивидзиц, подпатриц
извидник *х.* **1.** *(војник или војно возило)* розвиднїк, подпатрач; **2.** *(припадник организације за излете у природу)* розвидзовач
извидница *ж. воєн.* **1.** *(војна јединица)* розвиднїца, патрола; **2.** *(војни задатак)* розвидзованє, подпатранє
извидничар *х. оп.* **извиђач**
извиднички -а -о *оп.* **извиђачки**
извиђај *х.* **1.** розвидзованє, випитованє; **2.** *правн.* вишлїдна увидка
извиђање *с.* < **извиђати**
извиђати -ам **1.** розпатрац, виглєдовац, випитовац, преучовац; **2.** *(уходити)*розвидзовац, вивидзовац, подпатрац
извиђач *х. оп.* **извидник (1, 2)**
извиђачки -а -о **1.** розвиднїцки, подпатрацки; ~ **авион** розвиднїцки авион; **2.** розвидзовацки; ~ **логоровање** розвидзовацке таборованє
извиждавати -ам вигвиздовац
извиждати -ам вигвиздац
извијање *с.* **1.** *дїєприкм.* < **извијати**[1] *и* **извијати**[2]; **2.** *буд.*, *метал.* викривянє; викривенє
извијати[1] **изви**ја̄м *нєзак.* **1.** *(савијати)* зогинац, скруцовац, викруц[ов]ац, викривйовац, викривяц; **2.** *(обрћући вадити)* викруцац, вицаговац; **3.** *(изводити мелодију)* вишпивовац; **4.** *фиґ.* крашнє бешедовац; **5.** *фиґ. (околишати)* викруцац; **немој да извијаш, него кажи истину** нє викруцай, алє поведз правду; **6.** *(цедити уврћући)* викруцац, цадзиц; **7.** *(производити)*: ~ **ватру** кресац (палїц) огень; ~ **масло** муциц масло; **8.** *(издизати)* видзвиговац, подзвиговац *(оберва и под.)*
извијати[2] извија̄м *зак.* вигнац, одогнац, виплашиц, одплашиц
извијач *х. техн.* одкруц[ов]ач; закруц[ов]ач
извијугати -ам покруциц, повикруцац; покривулькац
извијутак -тка *х.* прелїв *(у гласу)*
извикан -а -о *(који је на рђавом гласу)* познати по нєдобрим, хтори на нєдобрим гласу, викричани
извикати -ичем **1.** *(вичући изрећи)* викричац, вилярмац; **2.** *(огласити, објавити)* **а)** виглашиц; **б)** оглашиц *(у церкви дачийо винчанє);* **3.** *(прогласити)* преглашиц; **4.** *(постићи што вичући)* видайкац; **5.** *(испсовати)* вилац, виґараздовац, висобачиц дакого, викричац ше, вилярмац ше на дакого*;* **6.** *(озлогласити)* винєсц на нєдобри глас дакого

извикати се -ичем се **1.** вилярмац ше, викричац ше; **2.** оп. **извикати (5)**

извикивати -кујем **1.** кричац; **2.** *(објављивати)* виглашовац, обявйовац; оглашовац; **3.** кричац же ше дацо предава *(на лицитациї и под.);* **4.** *(проглашавати)* преглашовац

извикивач *х.* викричовач; ~ **новина** улїчни предавач новинох

извикнути -нем скричац, злярмац

извикнути се -нем се скричац, злярмац на дакого

извиксати -ам **1.** вивиксац; **2.** *фиґ.* *(истући)* набухац, окласц, опейґлац

извина *ж.* *(извињење)* модлєнє за пребаченє, препитованє; *(изговор)* вигварка; оправданє

извинити -им **1.** пребачиц, нє вжац за зле; **2.** *(оправдати у чије име)* замодлїц за пребаченє дакого, препитац дакого *(од дакого, у мено дакого)*, оправдац дакого

извинити се -им се замодлїц (модлїц) за пребаченє, глєдац пребаченє, препитац ше; оправдац ше

извинути -нем **1.** *(савити)* зогнуц, скривиц, викривиц; видзвигнуц *(на горе)*; **2.** *(ишчашити, угануи)* витхнуц, нарвец, вирвец, викратац*;* **3.** *(ишчупати)* вирвец, витаргнуц; вихватнуц

извињавање *с* **1.** < **извињавати**; **2.** модлєнє за пребаченє, препитованє

извињавати -ам **1.** пребачовац, нє брац за зле; **2.** *(оправдавати у чије име)* модлїц за пребаченє дакого, препитовац дакого *(од дакого, у мено дакого)*

извињавати се -ам се модлїц [за] пребаченє, препитовац ше; оправдовац ше

извињење *с.* пребаченє

извир *х. оп.* **извор**

извирати 1. виходзиц, вибивац *(зоз нукашньосци на поверхносц);* **2.** мац жридло, наставац *(о чечуцих водох)*

извиривати -рујем I. *нєпрех. (провиривати)* викуковац; II. *прех. заст. (изгледати кога)* випатрац дакого

извирити -им викукнуц

извиркивати -кујем *дем.* викуковац

извисока *присл.* звисока, з висока; гербно

извити -ијем **1.** *(савити)* зогнуц, скруциц, викруциц, викривиц; **2.** *(обрћући извити)* викруциц, вицагнуц; **3.** *(извести)*: ~ **песму** вишпивац писню; **4.** *(исцедити)* викруциц, вицадзиц; **5.** *(исукати)* вицагнуц *(нож и под. з пошви);* **6.** *(произвести)*: ~ **ватру** викресац (запалїц) огень; **7.** *(издићи)* видзвигнуц, подзвигнуц *(оберва и под.);* **8.** *(уганути)* вирвец/вирвац, витхнуц, нарвец/нарвац *(руку и под.)*

извити се -ијем се **1.** *(савити се)* зогнуц ше, скруциц ше, викруциц ше, викривиц ше; *(према доле)* угнуц ше; **2.** *(измаћи)* вимкнуц [ше]: **3.** *(узлетети)* полєциц; **соко се изви у висину** сокол полєцел до висикосци; **4.** *(уздићи се)* воздзвигнуц ше; **горе су се извиле високо** гори ше воздзвигли високо; **5.** *(настати)* настац, розвиц ше

извитоперавати (се) -ам (се) *(изобличавати (се))* викривйовац (ше)

извитопереност *ж.* викривеносц

извитоперивати (се) -рујем (се) *оп.* **извитоперавати (се)**

извитоперити -им *(изобличити)* викривиц; загубиц; криво приказац (представиц)

извитоперити се -им се викривиц ше; загубиц ше

извише I. *присл.* **1.** *(поврх, више)* поверх, вецей; **2.** *(поред тога)* попри тим/того, окрем того; II. *прим. з ґен. (изнад)* над

извлакач *х.* вицаговач *(часц заверача на пушки)*

извластити -им вжац (одняц) дакому маєток; вжац (нє дац) дакому право на власносц

извлатати -ам *(испустити влати – о пшеници)* випошвац ше

извлачење *с.* вицагованє

извлачилац -иоца *х. метал.* вицаговач

извлачити -им **1.** *з розл. знач.* вицаговац; **2. а)** *(сукати, увртати)* сукац, круциц; **б)** спущовац *(губки на штранґи и под.)*

извлачити се -им се *з розл. знач* вицаговац ше

извод *х.* **1.** *(извадак)* вивод; ~ **из матичне књиге рођених** вивод зоз матичней кнїжки народзених; **2.** *(закључак)* заключенє, вивод; **3.** *(извођење)* виводзенє; **4.** *етн.* **а)** виводзенє млодей *(з окремней простори́ї)* пред свадзебних госцох; **б)** одводзенє нєвести до церкви першей нєдзелї по винчаню; **5.** доставанє, продукованє *(нашеня, пресади)*

изводати -ам превесц, попреводзиц *(вистатого коня же би одпочинул)*

изводилац *и* **изводитељ** *х. оп.* **извођач**

изводити -им **1.** *з розл. знач*. виводзиц; ~ **децу у шетњу** виводзиц дзеци на преходзку; ~ **нове речи** виводзиц нови слова; ~ **радове** виводзиц роботи; **2.** *(пилиће и сл. – лећи)* вишедовац; **3.** *(гајити)* ховац; ~ **децу** ховац дзеци; **4.** *(правити пакости, несташлуке)* доказовац, вирабяц; **5.** *ум.* виводзиц, представяц; ◊ ~ **бесне глисте** доказовац, вирабяц

изводљив -а -о виводлїви

изводнети -ним **1.** постац воднїсти; **2.** *(испарити се)* випариц ше, вивитриц; **3.** *фиґ.* *(излапети)* вифуняц

изводни -а -о **1.** *(којим се што изводи)* виводни, виводзаци; ~ **канал** виводни канал; **2.** *(који припада изводу)* виводов[и]; ~ **став** виводове становиско
изводница *ж.* **1.** *мат.* виводнїца; **2.** *бот.* виводнїк
извођач *х.* виводзач; ~ **радова** виводзач роботох
извођачица *ж.* виводзачка
извођачки -а -о виводзацки
извођење *с.* < **изводити**
изожење *с.* < **изозити (се)**
извоз *х.* вивоз, вивоженє; ◊ **има тога за** ~ єст того надосц (на вивоз, на пияц)
извозати се -ам се навожиц ше
извозити -им вивожиц, вивожовац
извозни -а -о вивозни
извозник *х.* вивознїк
извознина *ж.* вивозна такса, такса на вивоз
извозница *ж.* вивозни лїст(ок)
извозничар *х. оп.* **извозник**
извознички -а -о вивознїцки
извојевати -јујем вивойовац *(дацо),* вибориц ше *(за дацо);* ~ **победу** вивойовац побиду, победзиц
изволевати -ам **1.** видумовац *(при єдзеню и под.);* **немој да изволеваш!** нє видумуй!; **он пуно изволева** вон вельо видумує, вон видумоваци; **2.** *(желети)* жадац, сцец
изволети -им **1.** *(удостојити)*: **урадио сам како сте ми изволели рећи** зробел сом як сце ми гварели; **господин је изволео доћи код нас** пан пришли до нас; **2.** *(пристати)* пристац на дацо; ◊ **изволи! извол(и)те!** най ше пачи!
извор *х.* **1.** *з розл. знач.* жридло; ~ **енергије** жридло енерґиї; ~ **подземне воде** жридло под'жемней води, фораш; **2.** *(узрок)* причина, жридло; **неправилна исхрана је** ~ **многих болести** нєправилне костиранє причина велїх хоротох
изворан -рна -рно жридлови
изворишни -а -о жридлови
извориште *с.* жридло
изворник *х.* ориґинал, жридловнїк; **читати писца у изворнику** читац писателя у ориґиналу
изворност *ж.* жридловосц
изворски -а -о жридлов[и]
изворчић *х. дем.* жридлочко, жриделко
извоштити -им **1.** навосковац, намасциц з воском; **2.** *фиґ. (излемати)* набухац, окласц, опейґлац
извратити -им *оп.* **изврнути (1)**
извратити се -им се *оп.* **изврнути се**
извраћати -ам *оп.* **извртати**
изврвети -вим *и* **изврвити** -им вигарнуц ше, висц у вельким чишлє, повиходзиц; **свет изврве из кућа** людзе повиходзели з домох; **људи изврвеше из града** людзе ше вигарли з варошу
извргавање *с.* **1.** < **извргавати (се)**; **2.** *правн.* преобраценє; ~ **својине у своју супротност** преобраценє власносци на свою процивносц
извргавати -ам: ~ **кога руглу** ганьбиц дакого, вишмейовац и ганьбиц дакого, плюовац на дакого; ~ **кога смеху** робиц шмих з дакого, вишмейовац дакого
извргавати се -ам се **1.** викладац ше; ~ **опасности** викладац ше опасносци; ~ **руглу** буц вишмейовани и ганьбени
извргнути -нем **1.** *(извацити)* вируциц, вируцац; **2.** *(ослободити)* ошлєбодзиц, вишлєбодзиц, виратовац; **3.** *(изложити неугодности)* виложиц; **4.** *(опалити)* штрелїц; ◊ ~ **подсмеху** вишмеяц дакого; ~ **руглу нечије име (некога)** поганьбиц дачийо мено (дакого)
извргнути се -нем се **1.** виложиц ше *(опасносци и под.);* **2.** претвориц ше; постац; присц; висц *(на дацо инше)*; **многе пароле извргле су се у празне речи** велї пароли ше претворели (постали) празни слова; **његова страст извргнуће се на несрећу** його страсц видзе на нєщесце; **3.** настац, зявиц ше; **4.** *(уметнути се)* буц, удац ше на дакого; **извргнуо се на оца** на оца є, удал ше на оца
извртавање *с.* < **извртавати**
извртавати -ам **1.** *(из непријатног положаја)* вицаговац ше, вимикац; **2.** *(од посла, обећања)* вицаговац ше, одцаговац ше, вимикац; **3.** *(изигравати)*: ~ **закон** керовац закон
изврдати -ам **1.** *(из непријатног положаја)* вицагнуц ше, вимкнуц*;* **2.** *(од посла, обећања)* вицагнуц ше, одцагнуц ше, вимкнуц; **3.** *(изиграти)*: ~ **закон** викеровац закон,
извређати -ам поувредзовац, поуквильовац
изврежити се -им се зацагац ше, розшириц ше *(о жилох и под.)*
изврећи -ршем *(оврћи)* витлачиц
изврнути -нем **1.** превращиц, обрациц; **2.** *фиґ. (изопачити)* викривиц; прекруциц; ◊ ~ **коме памет (мозак)** зашалїц дакого; ~ **очи** заврец очи, умрец; ~ **чашу** *(искапити)* вихилїц погар
изврнути се -нем се **1.** звалїц ше, лєгнуц; **2.** виврациц ше, превращиц ше; **3.** *фиґ.* обрациц ше, пременїц ше; ◊ ~ **од смеха** лапац ше за брух од шмиху
изврсно *присл.* одлично, барз добре, прекрашнє

изврстан -сна -сно одлични, барз добри, прекрасни
изврта́ње *с.* **1.** превраца́нє, обраца́нє; **2.** *фиґ.* викривя́нє
извртати -рћем **1.** превраца́ц, обраца́ц; ~ **рукаве** превраца́ц [наспак] рукави; ~ **очи** превраца́ц з очми; **2.** *фиґ. (изопачавати)* викривя́ц; прекруцо́вац
извртети -тим виварта́ц/виверта́ц; видзиравиц
изврћи (се) -ргнем (се) *оп.* **извргнути (се)**
изврх *прим. з ґен.* зверх, з верху
изврцати -ам *(ед из саћа)* вифуркац; пофуркац
извршавање *с.* вивершованє *(законох);* окончованє *(роботох),* сполньованє, виполньованє *(задаткох)*
извршавати -ам вивершовац *(закони);* окончовац *(роботи);* сполньовац, виполньовац *(задатки)*
извршан -шна -шно вивершни; ~ власт вивершна власц; ~ **веће** вивершна рада; **пресуда је постала** ~ пресуда постала вивершна
извршеник *х. правн.* вивершенїк
извршење *с.* вивершенє, окончене, сполнєнє, виполнєнє
извршивати -шујем *оп.* **извршавати**
извршилац -иоца *и* **извршитељ** *х.* **1.** *правн.* вивершитель, еґзекутор; **2.** окончователь, виполньовач, виполньователь *(дачиїх розказох и под.)*
извршити -им **1.** *(учинити, обавити)* окончиц, зробиц, покончиц, вивершиц; ~ **самоубиство** окончиц (зробиц) самозабойство; ~ **посао** окончиц роботу; ~ **операцију** зробиц операцию; ~ **све како треба** покончиц шицко як треба; ~ **задатак** окончиц (вивершиц) задаток); **2.** *(испунити)* виполнїц, сполнїц; ~ **нечију жељу** виполнїц (сполнїц) дачийо жаданє
извршити се -им се **1.** *(остварити се)* зисциц ше, виполнїц ше, сполнїц ше, витвориц ше; **2.** *(догодити се)* случиц ше, збуц ше, стац ше, трафиц ше
извршљати -ам **1.** *(изгазити)* **а)** поґажиц; **б)** зрепеґац, сталанґовац *(звич. о животиньох)*; ~ **башту** зрепеґац заграду; **2.** *(косу – рашчупати)* розбуртац
извући -учем **1.** вицагнуц; *(све)* вицагац, повицаговац; **2.** *(добити што од неког који нерадо даје)* вицагнуц, витаргац; ~ **паре о неког** витаргац пенєжи од дакого; **3.** *(на лутрији)* виграц, достац, вицагнуц; ◊ ~ **батине** вифасовац, буц бити, урвец; ~ **уши некоме** вицагац уха дакому; **извући дебљи крај** вицагнуц грубши конєц, зобрац свойо; ~ **корен** *мат.* виняц корень; ~ **корист из чега** вицагнуц хасен з дачого; ~ **закључак** вицагнуц заключенє
извући се -учем се **1.** *осн. и фиґ.* вицагнуц ше; **2.** *(издужити се)* нацагнуц ше; **3.** *(изнурити се вукући)*: **коњи су се извукли** конї вистали; **4.** *(из блата – о колима и сл.)* вилєзнуц; **5.** *(из болести, из дуга)* вицагнуц ше, очухац ше
изгазити -им **1. а)** зґажиц, поґажиц, поґазловац, зґазловац; стапшац; **б)** *(усев и сл. – о стоци, живини)* зрепеґац, сталанґовац; **2.** *(изаћи газећи)* виталябац, висц *(з води, блата и под.);* **4.** *(утабати)* утапшац, удупкац; **5.** *беш.* розґажиц, розтапшац *(обуй)*
изгазити се -им се поставац єден другому по ногох, поґажиц себе по ногох
изгаламити се -им се викричац ше, вилярмац ше
изгамизати -жем вицагнуц ше; *(о свима)* вицагац ше, повицаговац ше
изгањати -ам виганяц
изгаравити (се) -им (се) замасциц (ше) зоз садзу; окуриц ше; **сав је изгарављен** шицок є од садзи; шицок є окурени
изгарати -ам **1.** *(сагоревати)* гориц; **трава изгара од сунца** трава гори од слунка; **2.** *(догоревати)* догорйовац; **3.** *(спаљивати)* палїц, спальовац; *(ложити)* топиц; **4.** *фиґ.* гориц; ~ **од жарке жеље** гориц од велького жаданя; ~ **за неким, нечим** барз жадац дакого, дацо
изгасити -им **1.** *(све)* погашиц; **2.** *(угасити)* загашиц
изгасити се -им се *(угасити се)* загашиц ше, загаснуц
изгатати -ам **1.** дознац з врачаньом (чарованьом); предсказац; **2.** заробиц з врачаньом (чарованьом)
изгиб *х.* вигнуце
изгибати -ам **1.** *(гинути)* гинуц; **2.** *(нестајати)* капац, нєставац, щезовац
изгинути -нем **1.** *(погинути)* вигинуц, погинуц; **2.** препаднуц, попрепадац; буц знїщени; **3.** *(нестати)* нєстац, щезнуц, пощезовац, скапац, покапац; **4.** *(о садницама и сл.)* вигинуц
изглавити -им виглобиц, вибиц, виважиц
изглављивати -љујем виглобйовац, виглабяц, вибивац, виважовац
изглавничати се -ам се зашнїциц ше *(о житаркох)*
изгладити -им вигладзиц, вигладкац, загладзиц; вировнац, поровнац; ◊ ~ **ствар** вигладкац ствар
изгладнелост *ж.* вигладнєтосц
изгладнети -ним огладнїц, вигладнїц; прегладнїц

изглађњавати -ам *и* **изглађњивати** -њујем вигладньовац
изглађивати -ђујем вигладзовац, вигладковац; вировновац, ровнац
изгланцати -ам виґланцац
изгласа *присл.* нарату, на ґвалт
изгласавати -ам вигласовац
изгласати -ам вигласац
изглачати -ам **1.** *(учинити глатким)* вигладзиц, вигладкац; вичухац; **2.** *(испеглати)* випейґлац; **3.** *(учинити сјајним)* вичухац, виґланцац, виблїщиц
изглед *х.* **1.** *(спољашњост)* випатрунок, вигляд; **имати озбиљан** ~ мац озбильни випатрунок; **2.** *(пејзаж)* попатрунок; **одавде се открива** ~ **преко језера** отадз ше одкрива попатрунок прейґ озера; **3.** *често мн. (могућност)* вигляд, випатрунок; **он има изгледа на успех** вон ма вигляди на успих; **4.** *(узор)* угляд, образец; *(пример)* приклад; ◊ **бити без изгледа** буц без надїї; **на** ~ , **по изгледу** по випатрунку; на перши погляд; **има изгледа да...** єст випатрунку же...
изглéдати[1] изглēдāм I. *нєпрех.* **1.** випатрац; **изгледаш ми тужан** випатраш ми смутни; *(причињавати се)* привидзовац ше; **2.** *безос.* **а)** *(чини се)*: **изгледа да ће бити лепо време** випатра же будзе красна хвиля; **б)** *(вероватно је)*: **изгледа да си био у праву** випатра (така фурма, таке) же ши мал право; II. *прех. (гледати ишчекујући)* випатрац, чекац (патриц) чи дахто (дацо) нє наидзе; **изгледам те цео дан** випатрам це цали дзень
изгледати[2] -āм *зак. (угледати)* увидзиц, збачиц, обачиц
изгледно *присл.* **1.** на зґодним месце, зґоднє, прикладно; **2.** з виглядом (випатрунком) на успих
изглодати -ођем **1.** *(месо са костију)* огризц; **2.** *фиґ.* **а)** *(излизати, истрти)*: ~ **одећу** зношиц (згайскац) шмати; **изглодано сукно** згайскане (счухане) платно; **изглодане степенице** счухани гарадичи; **б)** *(избрисати)* висцерац, знїщиц
изгмизати -жем вицагнуц ше, вишмикац ше
изгнаник *х.* вигнати, вигнанєц
изгнаница *ж.* вигната
изгнанички -а -о: ~ **живот** живот вигнатого, живот у вигнанстве
изгнанство *с.* вигнанство, *рид.* вигнанє
изгнати -ам вигнац
изгњавити -им **1.** *оп.* **изгњечити**; **2.** *фиг.* вимучиц, витрапиц, допиц
изгњавити се -им се *фиґ.* вимучиц ше, витрапиц ше
изгњечити -им **1.** поджамиц; поджамчиц*;* подавиц; ~ **кувани кромпир** подавиц (поджамиц) варени кромплї; **2.** *(исцедити)* видавиц, висцискац, виджамиц; **3.** *(тесто)* вигнєсц*;* **4. а)** *(изгазити)* поґажиц; поджамиц; **5.** *(изударати рукама и ногама)* побиц дакого, поґазловац (поскакац) по даким
изгњести -етем *и* **изгњечити** -им **1.** вицадзиц, виджамиц, висцискац; **2.** *оп.* **изгњечити (5)**; **3.** вигнєсц, погнєсц, вимишиц *(цесто)*
изгњилити -им *и* **изгњити** -њијем погнїц
изгњуравати -ам *(израњавати)* вимурйовац ше
изгњурати -ам *(изронити)* вимуриц ше
изговарање *с* **< изговарати (се)**
изговарати -ам **1.** вигваряц; **правилно** ~ **речи** правилно вигваряц слова; **2.** *(саопштавати)* гуториц; виповедац
изговарати се -ам се вигваряц ше; *(бранити се)* одмагац ше
изговор *х.* **1.** *(начин изговарања)* вигварянє; **зна енглески, али нема добар изговор** зна по анґлийски, алє нє ма добре вигварянє; **2.** *(исказивање)* вигварянє, висловйованє, вислов; **3.** *(оправдање)* вигварка; ◊ **добар** ~ **злата вреди** добра вигварка вельо вредзи; **под изговором** з (под) вигварку
изговорити -им **1.** *(произвести глас)* вигвариц; **неправилно** ~ **реч** нєправилно вигвариц слово; **2.** *(исказати)* вигвариц, виповесц; **3.** *(оправдати)* вигвариц, найсц вигварку
изговорити се -им се **1.** *(рећи све)* вигуториц ше, наприповедац ше, нагуториц ше, набешедовац ше; **2.** *(оправдати се)* вигвариц ше; **3.** *(рећи нехотице)* вирекнуц
изгомет *х. и ж. гандр. (измет – о човеку)* говняр; говнярка
изгон х 1. *(истеривање)* виганянє; **2.** *(прогонство)* вигнанство, *рид.* вигнанє
изгонитељ *х.* виганятель, виганяч
изгонити -им **1.** виганяц, **2.** вибивац, вируцовац; **3.** *(изнуђивати)* вимагац на силу
изгоњач *х. оп.* **изгонитељ**
изгоњење *с.* < **изгонити**
изгорак -рка *х.* догорена швичка, остаток догореней швички
изгоревати -ам *нєзак. ґу* **изгорети**
изгорелина *и* **изгоретина** *ж.* **1.** *(оно што је изгорело одн. оштећено од ватре)* погорене; **2.** *(опекотина)* опеклїна; опречене; опарене
изгорети -рим **1.** згориц, погориц; **2.** *(потрошити)* **а)** *(за огрев)* потопиц, потрошиц; ~ **много дрва** потопиц вельо древа; **б)** *(за осветљење)* потрошиц; ~ **целу свећу** потрошиц цалу швичку; **3**. *(спалити)* спалїц; *(један део или на једном месту)*

випалїц, витлєц; **4.** *(препланути на сунцу)* огориц; спечиц ше; **5.** *фиґ.* згориц; ◊ **изгореше ми табани** *(јако сам нестрпљив)* швербя ме талпи; **куме изгоре ти кеса!** куме мех розвязуй! *(ословйованє кума кед свадзба идзе по улїци же би тим цо крича руцел цо вецей пенєжи)*

изградити -им **1.** *(објекат)* вибудовац, збудовац, справиц, направиц*;* **2.** *(створити)* створиц, витвориц; **3.** *(становиште и сл. – формирати)* виградзиц; формовац, оформиц

изградња ж. вибудов, будованє; виградзованє *(становискох и под.)*

изграђен -а -о **1.** вибудовани, збудовани, справени, направени, **2.** створени, витворени; **3.** *(формиран – о становишту и сл.)* виградзени; формовани, оформени

изграђивање *с.* < **изграђивати**

изграђивати -ђујем **1.** *(објекте)* будовац, правиц; **2.** *(стварати)* твориц, витворйовац; **3.** *(становишта и сл. – формирати)* виградзовац; формовац, оформйовац

изграђивач *х.* будователь; виградзовач

изгранути -нем висц, указац ше, зявиц ше *(о слунку)*

изгрбавити се -им се згорбиц ше, погорбиц ше, похилїц ше, погнуц ше; *(искривити се)* викривиц ше

изгрдити -им **1.** вивадзиц ше з даким*,* вилац, вигандровац дакого; *експр.* висобачиц, вионачиц, виґараздовац, вигрешиц, викресциц дакого*;* **2.** *(нагрдити, унаказити)* згардзиц, очудациц; **3.** *(израњавити)* поранїц

изгребати -бем подрапац; *(скинути местимично површински слој)* поздзерац; порипац

изгребати се -бем се подрапац ше; поздзерац ше; пошкалїц ше

изгребенати -ам почесац *(волну або конопу на щеци)*

изгревати -ам виходзиц *(о слунку, мешацу);* **сунце је почело да изгрева** слунко почало виходзиц

изгред *х.* **1.** *(испад)* парада, випад; **2.** *(јавни неред)* нєшор, нєпорядок; **дошло је до изгреда и манифестација** пришло до нєшорох и манифестацийох

изгредник *х.* потупйовач (нарушователь /нарушовач) порядку, преступнїк

изгреднички -а -о: ~ **преступ** преступ нарушованя порядку

изгрејати -јем висц *(о слунку, мешацу)*

изгрепсти -ебем *оп.* **изгребати**

изгрепсти се -ебем се *оп.* **изгребати се**

изгризавати -ам **1.** гризц; **2.** *(растакати, разарати)* єсц, виєдац, розточовац; **3.** мучиц

изгризотина *ж.* погрижене *або* вигрижене место

изгристи -изем **1.** погризц; поєсц; розточиц; **мишеви су изгризли папире** миши погризли папери; **мољ је изгризао бунду** моль поєдол (погризол) бунду; **2.** *(расточити, разорити)* виєсц; вищипац; **креч му је изгризао кожу** вапно му виєдло скору; **3.** *(изујedати)* покусац; **изгришће те комарци** покусаю це суньоґи; **4.** *фиґ. (измучити)* розточиц, знїщиц; **туга ће нам** ~ **душу** смуток нам розточи душу; **5.** *фиг. (отерати злобом)* викусац

изгристи се -изем се покусац ше

изгрицкати -ам *дем.* **< изгристи**

изгрлити -им пооблапяц *(шицких)*

изгрлити се -им се пооблапяц ше

изгрнути -нем **1.** вигарнуц; ~ **пепео из пећи** вигарнуц ґар з пеца; **2.** *(окопати):* ~ **виноград** окопац винїцу *(одгартаюци глїну од чокотох)*

изгртати -рћем **1.** вигартац; **2.** окоповац, копац *(винїцу)*

изгрувати ам **1.** *(изударати песницама)* набухац, побиц, окласц; **2.** *(зрно од осја)* **а)** *(вилама и сл.)* витлучиц; **б)** *(са коњима)* витлачиц

изгрувати се -ам се *(угрувати се)* потлучиц ше

изгрудати *и* **изгрудвати** -ам оруцац, заруцац *(зоз грудами шнїгу)*

изгрудвати се -ам се *взаєм. повр.* пооруцовац ше *(з грудами шнїгу)*

изгрухати се -ам се *оп.* **изгрувати (се)**

изгрцати -ам **1.** повесц плачуци (гикаюци и под.); **2.** *(избацити из грла)* виблювац, виплювац, поврациц

изгубати се -ам се похориц ше на лепру (ґубу)

изгубити -им **1.** *з розл. знач.* страциц, *заст.* утрациц; *(затурити)* затрациц; *(из џепа и сл.)* витрациц; **2.** *утакмицу и сл.)* страциц, преграц; ◊ ~ **вид** страциц вид, ошлєпиц; ошлєпнуц; ~ **битку** страциц битку; ~ **памет** страциц розум, ошалїц; ~ **пут** заблукац; ~ **на изборима** страциц на виберанкох; ~ **тло под ногами** страциц подлогу под ногами; ~ **(све) у чијим очима** страциц (шицко) у дачиїх очох; ~ **живце** страциц живци (нерви); ~ **сан** страциц спанє (сон)

изгубити се -им се **1.** *осн., фиґ.* страциц ше*, заст.* утрациц ше*; (затурити се)* затрациц ше; *(из џепа и сл.)* витрациц ше**; 2. а)** *(нестати)* страциц ше, нєстац, щезнуц, скапац, *рид.* запрепасциц*;* **б)** *(побећи)* счисциц ше

изгубљен -а -о страцени; ◊ ~ **син,** ~ **овца (овчица)** страцени син, страцена овца (овечка)
изгубљеник *х.* страцени [чловек]
изгубљено *присл.* страцено
изгубљеност *ж.* страценосц
изгужвати -ам погужвац, вигужвац
изгужвати се -ам се погужвац ше, вигужвац ше
изгулити -им **1.** зодрец, подрапац; поздзерац; пошкалїц; **изгулио је руку** зодар руку; **2.** подрапац, порипац; ~ **зид** подрапац (порипац) мур; **2.** *(изгристи)* огризц; **козе су огулиле гране** кози огризли конари; **4.** *(ишчупати)* витаргнуц, вирвец/вирвац
изгунђати -ам видудрец, подудрец
изгурати -ам **1.** *(удаљити, избацити)* видриляц, виґурац; ~ **кога из собе** видриляц дакого зоз хижи; **2. (***дођи на чије место)* викопнуц; ~ **кога с положаја** викопнуц дакого з положеня; **3.** *(гурајући померити)* видрилїц, *коц.* вицискац, *беш.* виґурац; ~ **топ на брдо** видрилїц дзело на брег; **4.** *(с напором стићи)* чежко дойсц (сцигнуц и под.); **5.** *(истрајати)* витримац, потримац ше; **једва изгурамо с таквом платом** лєдво витримаме з таку плацу
изгурати се -ам се видрилїц ше, вицискац ше, вихпац ше
изгустирати -ам виґустир[ов]ац; престац любиц, налюбиц ше дакого *або* дацо, страциц дзеку за даким *або* дачим
изгутати -ам **1.** *(поднети, претрпети)* **а)** знєсц, поднєсц, вицерпиц; ~ **нечије грубости** знєсц дачийо грубосци; **б)** *(грдње и сл.)* зобрац, достац; **2.** *(оћутати)* прелїґнуц; ~ **чије увреде** прелїґнуц дачийо увреди; ◊ ~ **батина** буц добре (вельо и под.) бити
издавалац -аоца *и* **издаватељ** *х. оп.* **издавач**
издавање *с.* **< издавати**
издавати -ајем **1.** *з розл. знач.* давац, видавац; ~ **лекове на рецепт** давац лїки на рецепт; ~ **земљу под аренду** давац жем под аренду; ~ **стан** видавац квартель; ~ **наредбе** видавац розкази; **2.** (*производити*) видавац, правиц; ~ **мирис** видавац запах, пахнуц на дацо; ~ **шум** правиц гук; **3.** *(одавати)* виволовац, одкривац, видавац; **4.** *(изневеравати)* зрадзовац, одступац; **5.** *(малаксавати, отказивати):* **издаје га глас** *фиґ.* траци глас; **издају га ноге** *фиґ.* нє може ходзиц, чежко му ходзиц; **издаје га стрпљење** траци сцерпенє, видава го сцерпенє
издавач *х.* **1.** видаватель/видавач *(кнїжкох);* **2.** *(који што даје)* видавач; ~ **менице** видавач вексли
издавачки -а -о видавательни, *рид.* видавнїцки; ◊ ~ **план** видавательни план
издавна *присл.* здавна, од давна, оддавна
издаја ж. зрада, зраднїцтво, зрадзенє
издајица *и* **издајник** *х.* зраднїк
издајница *ж.* зраднїца
издāјнички[1] -ā -ō зраднїцки
издāјнички[2] *присл.* зраднїцки, на зраднїцки способ, як зрадїк
издајништво *с.* зраднїцтво
издајство *с. оп.* **издаја**
издалека *присл.* **1.** здалєка, з далєка, оддалєка, од далєка, здалєки; **2.** *звич. з неґацию* ни: **ни** ~ **није испунио очекивања** лєм часточно виполнєл обчекованя, далєко од того же би виполнєл обчекованя; **ни** ~ **није слутио** анї кус нє нагадовал; ◊ **почети** ~ *(говорити заобилазно)* почац здалєка, почац оддалєй, почац колєшиц
издаље *присл. оп.* **издалека**
издан *х.* **1.** *и ж.* под'жемна вода; место дзе под'жемна вода вибива на поверхносц; **2.** *(извор)* жридло
изданак -нка *х.* **1.** *бот.* младнїк *(хтори рошнє з кореня)*, вигнанєц, виросток; **2.** *фиґ.* потомок; **3.** *ґеол.* жила руди *(хтора вибива на поверхносц жеми)*
издангубити -им задармо (даремно) страциц час
издански -а -о: ~ **извор** жридло под'жемней води; ~ **вода** под'жемна вода
издање *с.* виданє; **прво** ~ **дела** перше виданє творох
издатак -тка *х.* видаток
издати -ам *и* -адем **1.** *з розл. знач.* дац, видац; *(свима, све)* подавац, повидавац; ~ **што на реверс** дац (видац) дацо на реверс; ~ **стан** видац квартель; ~ **заповест** видац розказ; **2.** *(произвести):* ~ **глас** озвец ше, пущиц глас; **3.** *(одати)* виволац, одкриц, видац; ~ **тајну** виволац тайну; **4.** *(изневерити)* зрадзиц, одступиц, *заст.* запредац*;* ~ **свој народ** зрадзиц свой народ; **5.** *(отказати, малаксати):* **издала га је снага** подполно страцел моц, видала *(*зохабела) го моц; **6.** *(не испунити очекивања):* **виноград је ове године издао** винїца того року нє зродзела
издати се -ам се *и* -адем се **1.** *(одати се)* видац ше, одкриц ше; **2.** *(за кога)* представиц ше, придац ше; ~ за **сиромаха** представиц ше як худобни чловек, придац ше за худобного чловека; **3.** *взаєм. повр. (изневерити се)* зрадзиц ше, видац ше, запредац ше
издах *х.* **1.** видих, видихнуце; **2.** *фиґ.* конєц, кончина

издахнути -нем **1.** видихнуц; **2.** *(умрети)* видихац ше, умрец
издахтати се -ашћем се *(оддувати се)* оддихац ше
издашан -шна -шно **1.** *(дарежљив)* щедри; **бити издашне руке** буц щедрей руки, дзечнє давац; **2.** *(обилан)* богати, добри, видатни, хтори ма (дава) вельо дачого; ~ **жетва** богата жатва; ~ **паша** добра паша, паша на хторей єст вельо трави
издашност *ж.* **1.** *(дарежљивост)* щедросц; **2.** *(обилатост)* видатносц, богатство; *буд.:* ~ **бунара** видатносц студнї; ~ **креча** видатносц вапна
издвајање *с.* **< издвајати (се)**
издвајати -ам видзельовац, видвойовац; виокремйовац; вилучовац
издвајати се -ам се видзельовац ше, видвойовац ше; виокремйовац ше; вилучовац ше
издвајач *х. технол.* видвойовач
издвојити -им видзелїц, видвоїц; виокремиц; вилучиц
издвојити се -им се видзелїц ше, видвоїц ше; виокремиц ше; вилучиц ше
издевати -ам **1.** ~ **име коме** давац мено дакому *(звич. франтовлївe),* наволовац, називац *(дакого);* наздзивац, прездзивац *(з нєкраснима назвами);* **2.** винїмац, вицаговац *(иглу)*
издевати се -ам се **1.** *(изругивати се)* наздзивац, прездзивац дакого, видрижньовац ше дакому
издеветати -ам набухац, набухциц, побиц, окласц, орезац, огашиц
издејствовати -вујем видїйствовац, виробиц *(дакому дацо)*
издекламирати -ам *и* **издекламовати** -мујем видекламовац
изделати -ам *(израдити)* виробиц; **2.** *фиґ.* *(изградити)* формовац, виградзиц
изделити -им **1.** *(поделити)* подзелїц; **2.** *(одвојити)* видзелїц, видвоїц; вилучиц; **3.** нє дац дакому його часц *(при дзелєню)*
изделити се -им се висц *(достац свою часц маєтку и почац самостойно ґаздовац)*; **изделио се из задруге** вишол зоз задруґи
издељати -ам вистругац *(з ножом),* викресац *(зоз шекерку);* виточиц, направиц *(на токарнї)*
изденути -нем **1.** *(наденути име)* наволац, дац мено; **2.** *(извадити)* вицагнуц, виняц
изденути се -нем се вицагнуц ше; **изденуо се конац из игле** вицагла ше цверенка з игли
издер *х.:* **овим опанцима издера нема** тоти бочкори ше нїґда нє подру; **панталоне за** ~ барз квалитетни (добри) панталони, панталони хтори ше нє подру
издеравати се -ам се видзерац ше, дрец ше, викриковац
издерати -рем **1.** *(подерати)* подрец; **2.** *(изгрепсти)* подрапац; **3.** *(растргнути)* розтаргац; **вуци су издерали овцу** вовки розтаргали овцу; **4.** *(испребијати)* набухац, побиц, окласц
издерати се -рем се **1.** *(подерати се)* подрец ше; **2.** *(изгубити глас):* **грло му се издерало** захрипнул, страцел глас; **3. а)** *(извикати се)* видрец ше, викричац ше; **б)** *(дрекнути)* роздрец ше, видрец ше
издерилеска *х.* кощак *(черстви, витримовни чловек)*
издерина *ж. оп.* **вододерина**
издеротина *ж.* **1.** *(подерано место)* подране (подарте) место, дзира; **2.** *(изровано место, бразда)* ярок, ярчок, чурок, чурчок, бразда
издесетати -ам *и* **издесетковати** -кујем подзешатковац *(забиц каждого дзешатого, позабивац у вельким чишлє)*
издесна *присл.* з правого боку
издиванити -им *(испричати)* виприповедац
издиванити се -им се *(напричати се)* набешедовац ше, наприповедац ше
издигнути -нем *оп.* **издићи**
издизати -ижем подзвиговац, дзвигац, видзвиговац
издизати се -ижем се подзвиговац ше, дзвигац ше, видзвиговац ше
издизач *х. техн.* подзвиговач, дзвигач
издиктирати -ам видиктовац
издимити -им **1.** *(попушити)* покуриц, пофайчиц; **2.** *(ишчезнути)* нєстац, щезнуц, скапац; **3.** *(отићи, изгубити се)* одпаковац ше
издимити се -им се викуриц ше
издирало[1] *х. и с. (који диринчи)* трапенїк
издирало[2] *с. (диринчење)* чежка робота, трапенє
издирање *с.* **< издирати (се)**
издирати -рем **1.** *(диринчити)* чежко робиц, трапиц ше, *беш.* диринджиц; **2. а)** *звич. у имп.* – (*торњати се)* брац ше, паковац ше; **издири из собе!** бер ше з хижи! **б)** *(бежати)* гонїц, цо скорей сцекац
издирати се -ирем се *(викати)* дрец ше, надзерац ше; видзерац ше *(на дакого)*
издиринчити -им *и* **издиринцити** -им чежко заробиц
издисај *х.* **1.** видихнуце, видих; **2.** *(умирање)* видихованє, кончина; **на издисају** пред кончину, на смертельней посцелї

издисати -ишем **1.** видиховац; **2.** *(дахтати)* чежко дихац, дихциц; **3.** *(умирати)* видиховац ше; **4.** *фиґ.* **а)** шириц запах; **б)** випарйовац ше
издићи -игнем **1.** *з розл. знач.* подзвигнуц; **2.** *(дати чему веће значење)* видзвигнуц, визначиц
издићи се -игнем се подзвигнуц ше
издиференцирати (се) -ам (се) видеференцовац (ше)
издихати се -ишем се *(издувати се)* оддихац ше
издно *прим. з ґен.* з(оз) дна (сподку); ~ **мора** зоз дна моря
издобовати **1.** *осн., фиґ. (добошем прогласити)* вибуґновац, вибубновац
издобрити -им *(добро се завршити)* висц на добре, буц добре, добре ше закончиц; **то неће** ~ то нє будзе добре
издовољити (се) -им (се) *оп.* **задовољити (се)**
издојити -им видоїц
издомунђати се -ам се (по)таємнє ((по)тайно) ше догвариц
издравити I. *нєпрех. (оздравити)* виздравиц; II. *прех.* вилїчиц
издрапати -ам **1.** *(искидати)* подрец, розтаргац, потаргац; **2.** *(изгрепсти)* подрапац, поздзерац
издрати се -дерем се *оп.* **издерати се**
издресирати -ам видресир[ов]ац
издрети -дрем *оп.* **издерати**
издречати се -чим се *оп.* **издерати се**
издржавање *с.* **1.** < **издржавати**; **2.** *правн.* витримованє
издржавати -ам **1.** *(подносити)* витримовац; **2.** *(хранити)* витримовац, *заст.* живиц*;* ◊ ~ **казну** витримовац кару
издржавати се -ам се витримовац ше*, заст.* живиц ше; *(добављати средства за живот) заст.* обживац ше
издржај *х. физк. и др.* витримка
издржати -жим **1.** *(поднети)* витримац, вицерпиц; **не могу више да издржим** нє можем вецей витримац, *франт.* уж сом при кончистим*;* **2.** *(суздржати се)* витримац, стримац ше, витирвац, стирвац ше; **3.** *(у кризи, невољи)* витримац, прецагнуц; *(у немаштини, оскудици)* вижиц, обставац; ◊ ~ **казну** витримац кару; ~ **на својим плећима** витримац *(*винєсц*)* на своїх плєцох
издржати се -жим се витримац ше
издржљив -а -о витримовни
издржљивост *ж.* витримовносц
издриблати -ам *спорт.* претриблац
издриловати -лујем видриловац *(навикнуц на строгу дисциплину)*
издрљанчити -им видайкац, вимодлїц
издрљати -ам **1.** подерляц; **2.** *фиґ.* нашмарґац, нашмарбац
издрљити -им **1.** *(избечити):* ~ **очи** вищириц очи**;** **2.** *(разголитити)* розголїц
издрмати -ам **1.** *(изглавити)* викивац, виважиц, вирвец/вирвац; **2.** *(продрмати)* потресц
издрндати -ам **1.** *(вуну)* почесац, очесац **2.** *фиґ.* вибербляц, вибулькац; **3.** *фиґ. гандр.* одчвиркац *(на клавиру)*
издрндати се -ам се надирґац ше, понатресац ше; **издрндали смо се на том путу** надирґали зме ше (надирґало з нами) на тей драги
издробити -им **1.** подробиц; ~ **хлеб** подробиц хлєб; **2.** *(уситнити)* потрушиц; **3.** *(распарчити)* розфаластовац, роздзелїц
издрпанко *х. (одрпанац)* розтарганєц, рондьош
издрпати -ам **1.** *(подерати)* подрец; розтаргац; ~ **одело** подрец шмати; **2.** *(искрзати, похабати)* згайскац; **издрпане панталоне** згайскани панталони; **3.** *(растурити)* розтресц, розвалашиц; ~ **књигу** розтресц кнїжку; **4.** *вулґ. (грубо измиловати)* омацац; вигнєсц
издрузгати (се) *и* **издруцкати (се)** **1.** *(изгњечити (се))* зджамиц (ше), поджамиц (ше); **2.** *(изгужвати (се))* згужвац (ше), погужвац (ше)
издубак -упка *х.* **1.** *(удубљење)* виглїбенє, углїбенє, долїнка; **2.** *(ниша у зиду)* карима, ниша
издубина *ж.* виглїбенє, углїбенє
издубити -им *оп.* **издупсти**
издубљен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **издупсти**; **2.** *(конкаван)* угнути, углїбени
издубљивати -љујем *нєзак. ґу* **издубити**
издубока *присл.* зглїбока, з глїбока
издув *х. техн.* видуванє
издувавати -ам видувовац
издувати -ам I. *прех.* видуц; ~ **цигаршпиц** видуц циґаршпиц; **2.** *(разгорети)* роздуц; ~ **пламен** роздуц пламень; II. *нєпрех. (испустити ваздух – о гуми)* випаровац
издувати се -ам се **1.** *(повратити дах)* оддихац ше; ~ **после трчања** оддихац ше после беганя; **2.** *(јењати – о ветру)* видуц ше; **3) а)** *оп.* **издувати** (II); **б)** *(проветрити се од газа)* превитриц ше, пречисциц ше
издувни -а -о видувни, видуваци; **издувни гасови** видувни гази; ~ **вентил** видувни вентил
издужење *с.* видлуженє
издуживати -жујем **1.** *(чинити дужим)* видлужовац, предлужовац; **2.** *(истезати)* нацаговац; розцаговац

издýжити[1] издужим **1.** *(учинити дужим)* видлужиц, предлужиц; **2.** *(истегнути)* нацагнуц; розцагнуц; ~ **врат** нацагнуц шию
издýжити[2] издужим: ~ **некога** виплациц за дакого длуство
издужити се -им се **1.** *(постати дужи)* видлужиц ше, предлужиц ше; **2.** *(истегнути се)* нацагнуц ше, розцагнуц ше; **3.** *(порасти)* вицагнуц ше; **4.** *(испружити се)* **а)** *(на кревет)* розцагнуц ше*;* **б)** *(умрети)* вистрец ше **издуљивати** -љујем *оп.* **издуживати**
издуљити -им *оп.* **издужити**
издупсти -убем **1. а)** *(направити удубљење)* виглїбиц; **б)** *(ископати)* викопац; **2.** *(изрезати дубљењем*) видлабац
издурати -ам *(издржати)* витримац
издухати (се) *и* -ам (се) *оп.* **издувати (се)**
издушити -им **1.** *(издувати)* видуц; видихнуц **2.** *испустити ваздух – о гуми и сл.)* випаровац; **3.** *(изаћи – о гасу и сл.)* висц, розисц ше; **покриј лонац да пара не издуши** закрий гарчок же би пара нє вишла; **рђав воњ је издушио** нєприємни пах ше розишол; **4.** *(наћи одушка)* видац зоз себе, виражиц; **савлађивао се да не издуши гнев** звладовал ше же би нє видал зоз себе гнїв; **5.** *(јењати)* зменшац ше, уцишац ше, ослабнуц*;* **весеље је издушило** вешелє ше уцишало; **6.** *(изустити)* виповесц; **7.** *(опалити из оружја)* штрелїц, виштрелїц, *рид.* пущиц*;* **8.** *(изгубити активне састојке, ослабити)* вифуняц; вичасовац ше; вивитриц, виветриц; **дуван је издушио** доган вифунял
издушке *присл.* у єдним диху, нараз
изелица *х. и ж. оп.* **изјелица**
изести -едем *оп.* **изјести**
изигравати -ам **1. а)** *(обмањивати)* спреведац, кламац; **б)** *(избегавати повиновање)* керовац, заобиходзиц *(закон и под.)***,** находзиц дзиру *(у закону и под.)*; **2.** *(бити извештачен)* правиц ше, ґлумиц; ~ **достојанственост** правиц ше достоїнствени, ґлумиц достоїнственосц
изиграти -ам **1. а)** *(обманути)* спревесц, спреведнуц, окламац; **б)** *(избећи повиновање*) обкеровац, заобисц; ~ **закон** обкеровац закон, найсц дзиру у закону; **2. а)** *(одиграти)* одбавиц; **б)** *(отплесати)* одтанцовац; **3.** *(прокоцкати)* страциц, преграц; ~ **чије поверење** *фиг.* страциц дачийо довириє; **4.** *(стећи у хазардној игри)* сцагнуц, достац, виграц; ◊ ~ **најтежу (последњу, задњу) карту** руциц найчежшу (остатню) карту
изиграти се -ам се **1.** (*наиграти се)* набавиц ше; *(наплесати се)* натанцовац ше; **2.** *(преварити се)* спревесц ше/спреведнуц ше; **3.** *(компромитовати се)* поганьбиц ше, компромитовац ше
изидати -ам вимуровац, вибудовац
изиђивати -ђујем муровац, будовац
изимити -им I. *нєпрех. (презимити)* прежимовац; II. *прех.* прекармиц през жиму *(фамелию и под.)*
изискати -иштем **1.** *(затражити)* вимагац, глєдац; **2.** *(измолити)* випитац, вимодлїц, достац
изискивати -кујем **1.** вимагац, глєдац; **овај посао изискује много времена** тота робота вимага вельо часу; **2.** *(молити)* питац, модлїц, жадац
изистине *присл. (доиста)* наисце, насправди, справди
изистински[1] *и* **изистински** -ā -ō **а)** *(истинит)* правдиви; **б)** *(прави)* прави
изистински[2] *и* **изистински** *присл. оп.* **изистине**
изићи изиђем *оп.* **изаћи**
изјава *ж.* виява; ◊ ~ **саучешћа** вираженє (виражованє, виява) сочувствия (сочувства); **свечана** ~ шветочна (святочна) виява
изјавити[1] изјāвим **1.** *(саопштити)* виявиц; **председник је изјавио на конференцији за штампу...** предсидатель виявел на конференциї за пресу...; **2.** *(изразити осећања и сл.)* виражиц; виявиц; ~ **жељу** виражиц жаданє; ~ **љубав коме** виявиц дакому любов; ~ **коме саучешће** виявиц (виражиц) дакому сочувствиє (сочувство); **3.** *(рећи)* повесц, гвариц; **4.** *(испољити)* виражиц, указац
изјавити[2] **изјāвим** **1.** вигнац статок *(з аклю и др.)* **2.** *(повести)* вивесц; ~ **војску у бој** вивесц войско до бою
изјавити се -им се *(изјаснити се)* вияшнїц ше; виражиц ше
изјављивати -љујем **1.** *(саопштавати)* виявйовац; **2.** *(изражавати жељу и сл.)* виражовац; виявйовац; **3.** *(говорити)* гуториц; **4.** *(испољавати)* виражовац, указовац
изјавни -а -о виявни; ◊ ~ **реченица** *ґрам.* розповедне виреченє
изјагњити -им **1.** *(ојагњити)* окоциц, оягнїц*;* **2.** *(овце – отхранити)* одховац
изјагњити се -им се окоциц ше, оягнїц ше
изјадати -ам випоносовац ше, вижаловац ше; **изјадао ми је своје бриге** випоносовал ше ми яки ма бриґи
изјадати се -ам се випоносовац ше, вижаловац ше
изјадиковати се -кујем се *и* **изјадити (се)** -им (се) *оп.* **изјадати се**

изјаловити -им **1.** зробиц же би животиня поруцела плод; **јако је терао кобилу, па ју је изјаловио** барз гонєл кобулу, та му поруцела; **2.** *(кастрирати)* кастровац, вирезац; вимишковац; **3.** *(не дати рода)* нє зродзиц, нє дац урожай; **земља је изјаловила род** жем нє зродзела

изјаловити се -им се **1.** *(побацити плод – обич. о животињама)* поруциц; **овце се изјаловиле** овци поруцели; **2.** *(постати неплодан)* заяловиц ше; **крава се изјаловила** крава ше заяловела; **3.** *(немати порода)* остац без потомства, нє мац потомство; **4.** *фиг.* *(не остварити се – о жељама и сл.)* нє витвориц ше, нє зисциц ше, вияловиц ше

изјаловче -ета *с.* *(побачен младунац)* поруцене целє, баранче и др.

изјањити (се) -им (се) *оп.* **изјагњити (се)**

изјарити се -им се окоциц ше *(о кози)*

изјармити -им зняц ярмо, випрагнуц *(воли)*

изјаснити -им **1.** *(објаснити)* пояшнїц, обяшнїц, потолковац; **2.** *(исказати)* виражиц, виявиц

изјаснити се -им *(определити се)* се вияшнїц ше; **сви су се изјаснили за тај предлог** шицки ше вияшнєли за тото предкладанє

изјаукати -учем *(јаукањем постићи)* вийойчац, виплакац

изјаукати се -учем се *(искукати се)* вийойац ше, виплакац ше

изјахати -ашем висц [на коньови]; **изјахали су из града** вишли [на коньох] з варошу; ◊ ~ **коња а)** вивежбац коня за шедланє; **б)** *(изморити коња јахањем)* барз вигнац коня

изјахати се -ашем се нашедлац ше

изјахивати -хујем виходзиц [на коньови]

изјашњавање *с.* *(определивање)* вияшньованє

изјашњавати -ам. **1.** *(објашњавати)* пояшньовац, обяшньовац, толковац; **2.** *(исказивати)* виражовац, виявйовац

изјашњавати се -ам се *(определивати се)* вияшньовац ше

изјашњење *с.* **1.** писмена виява; **2.** *(тумачење)* толкованє, пояшнєнє; **3.** *(препирка)* нацагованє, правоценє

изједајући -а -е: ~ **средство** нагризаце средство

изједати -ам **1.** помали єсц; **2.** *(нагризати)* єсц, нагризац; щавиц; **рђа изједа гвожђе** ардза є желєзо; **3.** *фиг.* **а)** *(уништавати)* розточовац, знїчтожовац; **болест изједа тело** хорота розточує цело; **б)** *(мучити)* мучиц

изједен -а -о **1.** *(нагризен)* нагрижени, вигрижени, виєдзени; **2.** *(похабан)* очухани, оштрамбани/острамбани; **3.** *(трошан)* дослужени; **4.** *(труо – о дрвету)* згнїти, здирвети; **5.** *(излизан)* вишлїзкани; *(о камену, металу)* згаловани

изједина *ж.* **1.** *(нагризено место)* виєдзене; **2.** *мед.* випрете

изједити -им *(расрдити)* розєсц

изјединити -им **1.** *(поистоветити)* виєдначиц; **2.** *(ујединити)* зєдинїц

изједна *присл.* **1.** *(од једног комада)* з єдней часци; **сашивен** ~ зошити з єдней часци; **2.** *(одједном)* нараз; *(у целости)* у цалє; **3.** *(непрестано)* нєпреривно, стаємно, фурт

изједначавати (се) -чујем (се) **а)** виєдначовац (ше); **б)** *(по резултатима такмичења и сл.)* вировновац (ше), виєдначовац (ше)

изједначење *с.* виєдначенє; *(резултата у такмичењу и сл.)* вировнанє, виєдначенє

изједначити (се) -им (се) **а)** виєдначиц (ше); **б)** *(по резултатима у такмичењу и сл.)* вировнац (ше), виєдначиц (ше)

изједрити -им виплївац, одплївац *(на плахтарки)*

изјездити -им *оп.* **изјахати**

изјелица *х. и ж.* **1.** *(прождрљивац)* ґаладнїк, ґаладни, вельки єдач; **2.** *фиг.* *(израбљивач)* здзернїк, гнобитель

изјести -едем **1.** *(појести)* поєсц, жесц; **2.** *(ујести)* укушиц; **3.** *(изујeдати)* покусац; жесц; **изједоше нас комарци** алє нас покусали (лєм цо нас нє жедли) суньоґи; **4.** *(нагристи)* виєсц, нагризц, жесц; **5.** *(отети)* одняц, одобрац, забрац; **6. а)** *(проћердати)* потрошиц, розтрошиц, розруцац; **б)** *(исцрпсти)* витрошиц, вицагац; **7.** *(уништити)* розточиц, знїчтожиц; **8.** *(у клетви)*: **изела те змија! изели те вуци! болест те изела!** швет це скарал, бодай би це... (бодай биш итд.)

изјурити -им **1.** *нєпрех.* *(нагло изаћи)* вибегнуц; **2.** *прех.* *(истерати)* вигнац, виплашиц, *беш.* викириц

изјутра *присл.* зрана, рано

излагање *с.* *(предавање)* викладанє, виклад

излагати[1] изла̄жем **1.** *(стављати на видно место)* викладац, виставяц; **2.** *(објашњавати, предавати)* викладац

излагати[2] излажем *(измамити лагањем)* вициґанїц

излагати се[1] изла̄жем се викладац ше; ~ **се опасности** викладац ше опасносци

излагати се[2] излажем се вицагнуц ше з помоцу циґанства

излагач *х.* викладач/викладатель; **2.** *мат.* викладатель, експонент

излажење *с.* **< излазити**

излаз *х.* **1.** виход; **2.** *(излажење)* виходзенє, виход; ~ **сунца** виход (виходзенє) слунка; ◊

ствар без излаза ствар без виходу (ришеня); **наћи** ~ найсц виход (ришенє); **имати** ~ *звич. воєн. (имати одобрење за излаз ван касарне)* мац виход; **одело за** ~ шмати за крашнє (за виход)

излазак -аска *х.* **1.** *оп.* **излаз (1, 2); 2.** виходзенє; **спремати се за** ~ рихтац ше висц *(на преходзку и под.);* ~ **књиге из штампе** виходзенє кнїжки з друку; **3.** *заст. (завршетак)* закончeнє

излазити -им **1.** *з розл. знач.* виходзиц; **сунце излази** слунко виходзи; **ретко излазим у град** ридко виходзим до варошу; **2.** *(пружати се до одређене границе)* виганяц, виходзиц; **њива излази на пут** польо виганя на драгу; ◊ **излази** *(значи)* виходзи, значи; **из тога излази да**... *безос.* з того виходзи же...

излазни -а -о **1.** виходни; **излазна врата** виходни дзвери; **2.** *(полазни)* рушаюци, походзаци; ~ **тачка** рушаюца точка

излајати -јем **1.** *(отворено, дрско рећи)* вибрехац; **2.** *(одати)* вибулькнуц, вибулькац, висолїц, виклапкац; вирекнуц; ~ **тајну** вибулькац тайну; **3.** *(виком постићи)* вибрехац, вициґанїц

излајати се -јем се **1.** *(налајати се)* вибрехац ше; **2.** *фиґ. (извикати се)* вибрехац ше, вилярмац ше, викричац ше; **3.** *(на кога – изгрдити)* вилярмац ше, викричац ше на дакого, виґараздовац дакого; **4. а)** *(одати се ненамерно)* вирекнуц, вибулькнуц, вибулькац; **био је пијан, па се излајао** бул пияни, та вирекнул; **б)** *оп.* **излајати (2)**

излакирати -ам **1.** вилакир[ов]ац; **2.** *фиг.* виблїщац, вилакир[ов]ац

изландати -ам **1.** *оп.* **излајати (3); 2.** *(избрбљати)* вибербляц, наплєсц

изланути (се) -нем (се) *оп.* **излајати се (4. а)**

излапео -ела -ело *оп.* **исхлапео**

излапети -пим *оп.* **исхлапети**

излармати се -ам се вилярмац ше

излаштити -им *(изгланцати)* виґланцац, виблїщиц

излевати (се) -ам (се) *оп.* **изливати** (се)

излегати -ежем вишедовац; виляговац

излегати се -ежем се виджубковац ше, виляговац ше

излегнути се -нем се *оп.* **излећи се**

излежавање *с.* **< излежавати се**

излежавати се -ам се **1.** *(ленчарити)* вилєговац ше; випружац ше; **2.** *(одмарати се од рода – о земљишту)* одпочивац

излежати се -жим се **1.** одпочинуц *(о обрабяцей жеми);* **2.** налєжац ше

излемати -ам набухац, набухциц, окласц, орезац, очамасловац, набиц як неплеху

излენити се -им се *(постати лењ)* оподлїц, постац лєнїви (подли), олєнївиц

излепити -им **1.** *(на више места)* налїп[к]ац, полїп[к]ац, налїпиц, полїпиц; **2.** *(прекрити лепљењем)* олїп[к]ац, олїпиц, залїп[к]ац; **3.** *(слепити)* полїп[к]ац, полїпиц; **4.** *(блатом и сл.)* оляпкац, омасциц

излепљивати -љујем 1. лїп[к]ац, лїпиц; **2.** *(олепљивати)* олїпйовац; **3.** *(блатом и сл.)* оляпковац, масциц, омасцовац

излести -езем *(изаћи)* висц

излет *х.* **1.** *(екскурзија)* вилєт; **2.** *оп.* **излетање**

излетати -ећем **1.** вилєтовац **2.** *(истрчавати)* вибеговац, вилєтовац

излетати се -тим се **1.** *(затрчавати се)* розбеговац ше, залєтовац ше; **2.** *(несмотрено говорити)* вирекац, вибульковац

излетети -тим **1.** вилєциц, вилєтнуц; *експр.* вифуркнуц; **2.** *(истрчати)* вибегнуц, вилєциц; **3.** *безос. (ланути):* **излетело му је** вибегло му, вилєцело му, вишмикло ше му, вимкло ше му; вирвало ше му; ◊ **из коже** ~ зоз скори вискочиц; **излетело ми из памети** зишло ми з розума; ~ **као из пушке (као диваљ)** *(нагло изићи одакле)* вибегнуц (вилєциц) як без души

излетети се -тим се **1.** *(затрчати се)* розбегнуц ше, залєциц ше; **2.** *(несмотрено рећи)* вирекнуц, вибулькнуц

излетиште *с.* место за вилєти, вилєциско

излетник *х.* вилєтнїк

излетнички -а -о вилєтнїцки

излећи -ежем **1.** *(птиће)* вишедзиц; вилягнуц; **2.** *фиґ. (изазвати, бити узрок)* виволац, створиц; **ветар излеже олују** витор натаргал бурю

излећи се -ежем се **1.** *(из јајета)* виджубкац ше, вилягнуц ше; **2.** *фиг.* настац, висц

излечење *с.* вилїченє

излечив -а -о вилїчиви, вилїчуюци

излечитељ *х.* вилїчитель, вилїчовач

излечити -им **а)** вилїчиц; **б)** олїчиц *(цалком, на добре);* **в)** *(рану)* загоїц

излечити се -им се вилїчиц ше

излечљив -а -о *оп.* **излечив**

излешкарити се -им се навилєговац ше, налєжац ше

излив *х.* 1. *з розл. знач.* вилїв; ~ **крви** вилїв креви; **2.** *(реке из корита)* вилїв; розлїв *(по велькей поверхносци);* **3.** *(атмосферска падавина)* паданє *(дижджу, шнїгу);* вельки диждж; **4.** *(избијање)* вилїв, вибиванє, вируцованє; **вулкански** ~ вибиванє вулкану; **5. а)** *(бујица осећања и сл.)* вилїв, поток; ~ **бола** вилїв болю; ~ **речи** поток словох; **б)**

(изражавање) виражованє, вираз; **в)** *(одушак)* (п)олєгчанє

изливак -вка *х.* вилївок; ◊ ~ **крви** *мед.* назберана (подлята) крев *(од вдереня и под.)*

изливање *с.* **< изливати (се)**

изливати -ам **1.** *(просипати)* вилївац, висиповац; **2.** *(изражавати)* вилївац, виповедац, виражовац *(смуток и под.)*; **3.** *(саливати од метала и сл.)* вилївац

изливати се -ам се **1.** *(просипати се)* вилївац ше, висиповац ше; **2.** *(излазити из корита – о реци и др.)* вилївац ше; **3.** *(изражавати се – о осећањима и сл.)* вилївац ше, виражовац ше

излизан -а -о **1.** *(отрцан – о одећи и сл.)* вичухани, очухани, вилїзани, згайскани, зношени; **2.** *(истрт од употребе)* счухани, згаловани, злїзани; ~ **монета** згалована монета; **3.** *(лицкањем дотеран)* вирихтани, вицибрени, вициґурени

излизати -ижем **1.** *(полизати)* вилїзац; **2.** *(истрти, похабати)* **а)** *(одећу и сл.)* вичухац, очухац, вилїзац, згайскац, зношиц; **б)** *(метал и сл.)* счухац, згаловац; **3.** *фиґ. (нестати)* нєстац, скапац, щезнуц

излизати се -ижем се **1.** *(истрти се, похабати се)* **а)** *(о одећи и сл.)* вичухац ше, очухац ше, вилїзац ше, згайскац ше, зношиц ше; **б)** *(о металу и сл.)* счухац ше, згаловац ше, злїзац ше; **2.** *(зализати косу)* вилїзац ше; **3.** *(једва се извући)* лєдво (текем-текем) ше вицагнуц; *(од болести)* вицагнуц ше; очухац ше, вибахтац ше

излика *ж. (изговор)* вигварка; ◊ за **(на) излику** *(наизглед)* почустом, почустомок, нїби

излинијати *и* **излинирати** -ам вилинийовац, поцагац линиї

излињао -ла -ло **1.** *(о псу)* злєнєти; **2.** *оп.* **излизан (1, 2)**

излињати -ам **1. а)** *(изгубити длаку)* злєнїц ше; **б)** *(опасти – о длаци)* випадац, опадац, злєнїц ше; **2.** *оп.* **излизати се (1); 3.** *фиґ.* **а)** *(избледети, ишчезнути)* вибляднуц, вибляховац; щезнуц; **излињала је флека на оделу** вибляднул шплях на шматох; **излињале су успомене на прошлост** виблядли (щезли) памятки на прешлосц; **б)** *(отићи, изгубити се)* страциц ше, скапац, щезнуц

излињати се -ам се **1.** *оп.* **излињати (1. а); 2.** *оп.* **излињати (3)**

излити -ијем **1.** *(просути)* виляц, висипац; **2.** *(изразити)* виляц, виповесц, виражиц, отвориц; ~ **своје срце** отвориц свойо шерцо, повесц шицко цо на шерцу; ~ **тугу** виляц (виповесц) смуток; ~ **гнев на кога** виражиц свой гнїв на дакого, виражиц ше на дакого; **3.** *(салити)* виляц; ~ **фигуру од метала** виляц фиґуру з металу

излити се -ијем се **1.** *(пролити се)* виляц ше, висипац ше; **2.** *(изаћи из корита – о реци)* виляц ше; **3.** *(пљуснути – о киши)* зляц ше; **за неколико минута излила се јака киша** за даскельо минути злял ше вельки диждж

излицитирати -ам вилицитовац

излишан -шна -шно нєпотребни, звишни; *(узалудан)* даремни

излишно *присл.* нєпотребно, звишно*; (узалудно)* даремно

излов *х. лов.* виловенє

изловити -им **1.** *(уловити)* наловиц, заштрелїц, забиц; **2.** *(рибе и сл.)* налапац; полапац; **3.** *(испразнити ловећи)* виловиц, визабивац; вилапац

излог *х.* авзлоґ, витрина, *беш.* авзлаґ*, беш. заст.* облак

изложба *ж.* вистава

изложбен -а -о викладбени, виставов[и]; ~ **простор** викладбени простор

изложилац -иоца *и* **изложитељ** *х.* **1.** викладач; **2.** *мат.* викладатель, експонент

излажити[1] **изложим 1.** *з розл. знач.* виложиц, виставиц; ~ **слике на изложби** виложиц слики на вистави; ~ **живот опасности** виложиц живот опасносци; **2.** *(поставити)* положиц, виложиц; ~ **цвеће сунцу** положиц квеце на слунко; **3.** *(окренути)* обрациц; ~ **једро ветру** обрациц плахту до витру; **4.** *(реферат и сл.)* виложиц, *заст.* подац; **предавач је изложио своје мисли** преподавач виложел свойо думки

излажити[2] изложим *(ложењем потрошити)* потопиц

излокати -очем **1.** *(издерати, изрити – о воденом току)* вимиц (повимивац, вириц, направиц) ярчки (чурчки, ярки); **2.** *(лочући испити – обич. о животињама)* вихлєптац, вильоґдац

изломатан -а -о поламани *(од роботи);* понатресани, надирґани *(од путованя на кочу)*

изломити -им **1.** *(преломити)* поламац; розламац; **2.** *(порушити)* поваляц, розваляц; **3.** *фиґ. (измучити)* вимучиц, витрапиц; **4.** *фиґ. (уништити)* знїчтожиц, знїщиц

изломљен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **изломити; 2. а)** *(испрекидан)* поперивани, попретарговани; **б)** *(оштро испресавијан)* поламани; ~ **линија** поламана линия; **3.** *фиґ. (рђав – о језику)* ламани; **говорити изломљеним страним језиком** бешедовац на ламаним странским язику

излопаћен -а -о вимучени, витрапени, страпени
излудети -дим ошаліц, пошаліц, одуриц, похибиц
излудирати се -ам се *и* **излудовати се** надуриц ше, видуриц ше, надурачиц ше
излуживање *с. технол.* вилугованє
излужити -им **1.** *(опрати у лугу)* озоліц, вирайбац (умиц) у луговки; **2.** *(извући, исцедити)* вищавиц, вицагац; **3.** виробиц скору
излукавити -им **1.** лукаво спреведнуц (поспреведац); **2.** лукаво вицагнуц дацо од дакого
излупати -ам **1.** *(избатинати)* набухац, натрепац, побиц, окласц, орезац; **2.** *(овршити)* витлучиц, витлачиц *(зципом, видлами);* **3.** *(испрашити)* витрепац, витресц; ~ **ћилим** витрепац килим; **4.** *(изразбијати)* порозбивац; потрепац; ~ **орахе** порозбивац орехи; ~ **посуђе** потрепац (порозбивац) судзину; **5.** *(раздробити)* потлучиц; **6.** *(избућкати)* витрепац
излуфтирати -ам вилуфтирац, вивитриц
излучан -чна -чно **1.** *спорт.* елиминуюци, елиминаторни; **2.** *физиол.* вилучуюци; **3.** *правн.* вилучни; **излучни поверилац** вилучни поверитель
излучевина *ж.* вилученїна
излучивање *с.* **1.** вилучованє; **2.** *(издвајање)* видзельованє, видвойованє
излучивати -чујем **1.** *(секрет и сл.)* вилучовац; **2.** *(одвајати)* видзельовац, видвойовац
излучина *ж. оп.* **излучевина**
излучити -им **1.** *(секрет и сл.)* вилучиц; **2.** *(издвојити)* видзеліц, видвоїц
изљубити -им **1. а)** *(много пута)* вибочкац, обочкац; **б)** *(све, многе)* пообочковац, обочкац; **2.** *(обљубити)* облюбиц
изљубити се -им се обочкац ше, вибочкац ше; *(много пута)* пообочковац ше
изљуљати -ам *(љуљањем ишчупати)* виваліц *(древо и под.);* виважиц, викивац *(слуп и под.)*
изљутити се -им се **1.** *(искалити љутњу)* витресц ше, виражиц ше на дакого; **2.** *(престати се љутити)* одгнївац ше
изљуштити -им пощикац *(грацщок и под.);* очисциц *(орехи и под.)*
измагао *присл.*: **иде киша** ~ *(пада, сипи измаглица)* моква
измагарчити -им *(изружити)* вимаґарцац
измаглити се -ли се вияшнїц ше *(после молги);* **измаглило се** вияшнєло ше, молга ше розишла
измаглица *ж.* **1.** *(ситна киша за време магле)* моква; **2.** *(треперење ваздуха лети на хоризонту)* баба гонї кози
измађијати -ам *(чарањем изазвати)* виврачац, вичаровац, поробиц
измазати -ажем **1.** *(премазати)* замасциц, премасциц; **2.** *(упрљати)* замасциц, змасциц, намасциц; **3.** *(изударати)* набухац, окласц, орезац, прекачац
измајсторисати -ишем **1.** *(направити)* вимайстровац, змайстровац; **2.** *фиґ.* лукаво видумац (виробиц)
измак *х.* **1.** *(свршетак)* конєц; **на измаку деветнаестог века** на концу дзеветнастого вику; **зима је била на измаку** уж бул блїзко конєц жими; **снаге су нам на измаку** уж маме лєм кущик моци, моци нам уж при концу; **2.** *(место завршетка)* край, конєц; **стићи на ~ шуме** сцигнуц на край лєса; **3.** *(излаз, бекство)* виход; **тражити ~** глєдац виход; **4.** *спорт.* вимкнуце; ◊ **бити на измаку, доћи на ~** буц при концу [своїх моцох], *беш.* буц при кончистим; **на измаку снаге** з остатню моцу
измакљати -ам *оп.* **измазати (3)**
измакнути -нем **1.** *(помаћи, одмаћи)* **а)** преложиц; **~ међу на њиви** преложиц меджу на полю; **б)** *(незнатно помаћи)* помкнуц; **в)** сцагнуц; **~ лонац са рингле** сцагнуц гарчок з ринґли; **г)** поцагнуц; **~ коме столицу** поцагнуц дакому карсцель *(же би спаднул)*; **измаче главу да не прими шамар** поцагнул главу же би нє достал пляску; **2. а)** *(извадити)* виняц, вицагнуц; **б)** *(нагло извући)* хвациц; **измакну нож из појаса** хвацел нож зоз пасу; **3. а)** *(украсти)* списац, схняпиц; **б)** *(отети)* одняц, *заст.* забрац; **в)** *(измамити)* вицагнуц; **~ паре од кога** вицагнуц пенєжи од дакого; **4. а)** *(умаћи)* сцекнуц, спарац, чмиґнуц; **б)** *(удаљити се)* оддаліц ше; **в)** *(отићи напред)* пойсц напредок, одисц; **пусти их нека мало измакну да можемо причати** пущ их най дакус одиду же бизме могли бешедовац; **г)** *фиґ. (бити напреднији)* обегнуц, пребрац; **житељи суседног села су нам измакли у свему** жителє сушедного валалу нас обегли у шицким; **г)** *(избећи)* сцекнуц; вимкнуц, умкнуц; **~ послу** сцекнуц од роботи**; измакнути казни** вимкнуц од кари; **ґ)** *(промаћи)* вимкнуц; **њеном оку ништа није измакло** єй оку нїч нє вимкло; **5.** *(испасти)* випаднуц; *(исклизнути)* вишмикнуц ше, вишлїснуц ше; **6. а)** *(проћи)* прейсц, закончиц ше**; измакне дан** прешол дзень; **б)**

(протећи – о времену) висц, накончиц ше, прейсц; **измакао је рок** вишол термин
измакнути се -нем се **1.** *(одмаћи се)* поцагнуц ше, оддалїц ше; помкнуц ше; вимкнуц ше; **2.** *(отићи)* пойсц, поцагнуц ше; **3. а)** *(избавити се)* вицагнуц ше, вимкнуц; **б)** *(умаћи)* сцекнуц, вимкнуц, умкнуц; **измаче му се прилика** вимкла му нагода; **4.** *(отргнути се)* вирвец ше/вирвац ше, витаргнуц ше; **коњ му се измаче** конь ше му вирвал; **5. а)** *(оклизнути се – о ногама)* вишлїснуц ше, вилєциц; **ноге му се измакоше** ноги ше вишлїсли спод нього; **б)** *оп.* **измакнути (5); 6.** *(понестати)* **а)** *(о парама)* буц потрошени, розисц ше; **паре се брзо измакоше** пенєжи були швидко потрошени, пенєжи ше швидко розишли; **б)** *(о храни и сл.)* буц потрошени (покармени, пожити и под.); **стари кукуруз се измакао** стару кукурицу зме потрошели (покармели); **7.** *звич. безос. (нехотице рећи)* вирекнуц; вибегнуц, вишмикнуц ше, вилєциц*;* **измакла му се реч** вирекнул, вибегло му**;** ◊ **измаче ми се оку** вимкло ми, нє збачел сом
измала *и* **измалена** *присл.* одмалючка, одмала, од дзецка
измалати -ам омальовац, помальовац
измалтерисати -ишем вималтеровац, омалтеровац
измалтретирати (се) -ам (се) вималтретовац (ше); натарингац (ше) *(на путованю и под.)*
измаљати -ам *(помаљати)* вицаговац; викуковац
измаљати се -ам се викуковац, указовац ше
измамити -им **1.** *(постићи ласкањем и сл.)* вицагнуц; видайкац, вициганїц; **2. а)** *(извабити)* виволац *(дакого вонка)*; вилудзиц, вицагнуц; **б)** прицагнуц, приволац *(зоз свою красу и под.)*; **лепа летња ноћ измамила је друштво напоље** красна лєтна ноц прицагла (приволала) дружтво вонка; **3.** *(изнудити)* вицагнуц; **измамио му је неколико речи** вицагнул з нього даскельо слова; ◊ **~ коме сузу из ока** розплакац дакого
измамљивати -љујем **1.** *(постизати ласкањем и сл.)* вицаговац; видайковац, вициґаньовац; **2. а)** *(извабљивати)* виволовац; вилудзовац, вицаговац; **б)** прицаговац, приволовац (*зоз свою красу и под.)*; **3.** *(изнуђивати)* вицаговац
измандрљати -ам швидко и нєрозумлїво повесц, вимондяц
изманеврирати -ам, **изманеврисати** -ишем *и* **изманевровати** -рујем виманевровац
изманикирати -ам виманикир[ов]ац
измарширати -ам вимарш[ир]овац
измасакрирати -ам вимасакровац
измасирати -ам **1.** *(истрљати)* вимасир[ов]ац, розчухац; **2.** *фиґ.* вимасир[ов]ац
изместити -им **1.** *(умазати)* замасциц, змасциц; **2.** *(превући машћу)* омасциц
измаћи (се) -акнем (се) *оп.* **измакнути (се)**
измах *х. (замах)* замахнуце, вимахнуце
измахивати -хујем **1.** махац, замаховац; **2.** вимаховац ше (*на дакого з руку и др.)*
измахнути -нем замахнуц; вимахнуц ше
измахнути се -нем се **1.** *оп.* **измахнути; 2.** випаднуц *(з руки)*
измашичке *присл. (размахнувши)* з розмаху, розмахуюци, вимахуюци ше; **бацити ~** руциц з розмаху, вимахнуц ше и руциц
измед *и* **измеђ** *прим. покр. оп.* **између**
између *прим. з ґен.* **1.** *означує место и час дїї* медзи, *заст.* меджи *(з инструменталом);* **~ села и града** медзи валалом и варошом; **~ Божића и Нове године** медзи Крачуном и Новим роком; **ноћу ~ петка и суботе** вноци з пиятку на соботу, вноци медзи пиятком и соботу; **2.** *означує напрям дїї* помедзи*, заст.* помеджи *(з акузативом);* **провуче се ~ народа** прецагнул ше помедзи народ; **3.** *означує початок напряму дїї* спомедзи, *заст.* спомеджи *(з ґенитивом)* **истрчао је ~ дрвећа** вибегнул спомедзи древох; **4.** *означує видзельованє з цалосци* спомедзи, з(оз); **одабрали су најбоље ~ себе** вибрали найлєпших спомедзи себе; **један ~ њих** єден з(оз) (спомедзи) нїх; ◊ **~ осталог** медзи иншим; **читати ~ редова** читац медзи шориками
измељавати -ам *технол.* вимельовац
измена *ж.* **1.** *(промена)* вименка, пременка; **2.** *(замењивање)* заменьованє; **~ фигура у шаху** заменьованє фиґурох у шаху; **3.** *(смењивање)* зменьованє; **4.** *(замена)* одмена, замена; **нашао је себи замену на послу за један дан** нашол себе одмену на роботи за єден дзень; **5.** *(размена)* черанка, розменьованє; ◊ **~ мисли** черанка думамьох
изменити -им **1.** *(променити)* вименїц, временїц; **2.** *(заменити)* заменїц; **3.** *(сменити)* зменїц; **4.** *(заменити у послу)* одменїц, заменїц; **5.** *(разменити)* заменїц, очерац, зачерац; **6.** *фиґ.* висеняц, вичерац; **~ погледе** вименяц попатрунки; **~ мисли о чему** вименяц (вичерац) думки о дачим; **~ речи** побешедовац
изменити се -им се **1.** *(променити се)* вименїц ше, временїц ше; **2.** *(изређати се)*

вишоровац ше, вименяц ше; **3.** *взаєм. повр. (заменити улоге)* замеñїц ше, одмеñїц ше
изменичан -чна -чно **1.** *(наизменичан)* зменююци, хтори ше зменює єден за другим, вименкови; **2.** *(променљив)* пременлїви; **3.** *(узајаман)* взаємни
изменце *присл. (наизменце)* єдно за другим, зменююцо
измењати -ам вименяц
измењивати -њујем вименьовац
измењивач *х. хем., метал.* вименьовач; **~ топлоте** вименьовач цеплоти
измерити -им **1.** *(премерити)* померац; **~ површину** померац поверхносц; **2.** *(проценити)* прецеñїц, одмерац; **~ значај нечега** прецеñїц значенє дачого; ◊ **~ кога погледом** одмерац дакого з попатрунком
измесити -им **1.** *(тесто)* вимишиц; **2.** *(глину и сл.)* вимишац, розмишац; **3.** *фиґ. (изударати)* набухац, окласц
изместа *присл. (без затрке)* з места
измести[1] *и* **измести** изметем **1. а)** *(почистити метлом)* замесц; позаметац *(шицко);* **б)** *(избацити метлом)* вимесц*;* повиметац *(шицко)*; **2.** *(завејати)* завяц
измести[2] *и* **измести** изметем *(избућкати)* змуциц; **~ масло** змуциц масло
измести[3] -етем *(збунити)* збуñїц
измет *х.* **1.** (*поган*) вируток, фекалия; **мачји ~** мачачка; **2.** *(ђубре)* гной; (*смеће*) шмеце; **3.** поруцене дзецко *або* животиня; **4.** *фиґ. (изрод, олош)* остаток швета
изметак -тка *х. оп.* **измет**
изметати[1] изметам *и* измtħtм **1.** заметац; **2.** виметац
изметати[2] изметем *(бућкати)* муциц; **~ масло** муциц масло
изметати[3] измећем **1.** *(избацивати)* вируцовац; **2.** *(бацати)* руцац; **3.** *(одбацивати)* одруцовац, охабяц; **4.** *(побацивати плод)* поруцовац*;* **5.** *(излагати)* викладац, *заст.* виставяц*;* **6.** *(испаљивати)* штреляц, виштрельовац
изметина *ж. оп.* **измет (1)**
изметнути -нем **1.** *(избацити)* вируциц; **2.** *(бацити)* руциц; **~ копље** руциц копию; **3.** *(одбацити)* одруциц, охабиц; **4.** *(побацити плод)* поруциц; **5.** *(изложити)* виложиц, *заст.* виставиц*;* **~ робу** виложиц робу; **6.** *(испалити)* штрелїц, виштрелїц
изметнути се -нем се **1.** *(настати)* настац; **око тога се изметне свађа** коло того настала звада; **2.** *(на кога – бити сличан коме)* удац ше, пойсц, буц на дакого; **изметнуо се на оца** удал ше (пошол) на оца, на оца є; **3. а)** *(изопачити се)* погубиц ше, попшиц ше; **б)** претвориц ше *(до дачого нєдоброго)*
измећар *х.* **1.** *(слуга)* слуга; **2.** *пей. (улизица)* улїзнїк/улїжнїк, улїзовач
измећарити -им **1.** служиц, буц слуга, слуговац; **2.** *пей. (улизивати се)* улїзовац ше, подлїзовац ше; *пей.* тримац дакому палєц у задку
измеће -ета *с. оп.* **измет (3)**
измешати -ам **1.** *(смешати)* помишац, змишац; **2.** *(размешати)* помишац, розмишац; **3.** *(јело варјачом)* помишац; *(фил и сл.)* вимишац**; 4.** *(побркати)* помишац
измешати се -ам се помишац ше, змишац ше
измешкољити се -им се викормацац ше
измиголити *и* **измигољити** -им помали висц (повиходзиц, зявиц ше) *(з даякого заклонєтого места)*
измиголити се *и* **измигољити се** -им се **1.** *оп.* **измиголити; 2.** *(извући се)* **а)** *(ситним покретима, вртећи се)* вицагнуц ше, викормацац ше, вимкнуц ше; **б)** *(од дугова)* вибахтац ше, очухац ше*;* **3.** *(неопажено нестати)* **а)** *(о парама)* розисц ше; **б)** нєстац, скапац, щезнуц
измилети -лим **1.** *(изаћи пузећи)* вицагнуц ше, вихпац ше; **2.** висц, повиходзиц, зявиц ше
измиловати -лујем пооблапяц; пообочковац
изминути -нем прейсц *(о часу)*
измирење *с.* < **измирити (се)**
измиривати -рујем **1.** *(мирити)* мириц; **2.** *(исплаћивати обавезе)* вимирйовац, вимиряц, виплац[ов]ац, вировновац
измиривати се -рујем се мириц ше, вимирйовац ше
измиривач *х.* помиритель
измирити -им **1.** *(помирити)* помириц; **2.** *(исплатити обавезе)* вимириц, виплациц, вировнац; ◊ **наши су рачуни измирени** нашо рахунки вировнани (вимирени)
измирити се -им се помириц ше; ◊ **~ с богом** помириц ше з богом, висповедац ше *(у чежкей хороти)*
измирна *ж. церкв. (тамјан)* ладан, тамян
измислити -им видумац
измити -ијем **1.** *(опрати)* умиц *(твар, руки);* **2.** *(спрати)* оплокац, сплокац; ◊ **~ главу 1.** *(опрати косу)* змиц главу; **2.** *(коме – строго изгрдити)* виґараздовац, висобачиц дакого
измити се -ијем се *(опрати косу)* змиц ше
измицање *с.* **1.** < **измицати (се)**; **2.** *тран.* поцагованє
измицати -ичем **1.** *(померати даље)* поцаговац, одцаговац; **2.** *(пролазити)* преходзиц, исц; **3. а)** *(остављати кога иза себе)* обеговац, охабяц за собу дакого*;* **б)** *фиґ. (боље*

напредовати) обеговац, преберац, охабяц за собу дакого*,* исц опрез дакого; **4. а)** *(бежати)* сцекац, вимикац [ше]; оддальовац ше *(сцекаюци)*; **б)** *(испод нечије контроле)* вимикац [ше]; **5.** *(одступати)* одступац, поцаговац ше; **6.** *(измигољавати се)* вишмиковац ше, вишлї̈зковац ше; **7.** *(избегавати)* керовац, виступац ше, скланяц ше; **8.** *фиґ. (промицати – о времену)* преходзиц

измицати се -ичем се **1.** *(испадати)* випадовац, вишмиковац ше, вишлї̈зковац ше; *(отимати се)* витарговац ше, однї̈мац ше, виривац ше; **2.** *(понестајати)* **а)** *(о парама)* розходзиц ше; **паре се измичу** пенєжи ше розходза; **б)** *(о храни и др.)* трошиц ше, преходзиц; **3.** *(одмицати се)* поцаговац ше; **4.** *оп.* **измицати (3 – 6, 8)**

измишљавати -ам *оп.* **измишљати**

измишљај *х. оп.* **измишљотина**

измишљало *с. и х. оп.* **измишљач**

измишљање *с.* видумованє

измишљати -ам видумовац

измишљач *х.* видумовач

измишљен -а -о **1.** видумани; **2.** *(диван)* прекрасни, од видуму, видумани

измишљотина *ж.* видумка, видумство; *(сплетка)* сплєтанї̈на, плєтка

измлатити -им **1.** *(омлатити)* **а)** *(житарице)* витлачиц*;* **б)** *(пасуљ и сл.)* витлучиц; **2.** *(излемати)* набухац, набухциц, окласц, очесац, опейґлац дакого, накласц на дакого

измлатити се -им се *взаєм. повр.* набухац ше, вибухац ше

измлети -мељем **1.** *(самлети)* зомлєц; помлєц *(шицко);* **2.** *фиґ. (напричати)* намлєц, наплєсц

измоделирати -ам *и* **измоделовати** -лујем вимоделовац

изможден -а -о витрапени, страпени, вимучени, змучени; зуновани; вислабени

измождити -им витрапиц, вимучиц

измозгати -ам *(изнаћи)* викумштирац

измокрити -им вимокриц

измокрити се -им се вимокриц ше

измолити[1] измолим **1.** *(молећи добити)* вимодлї̈ц, випитац; **2.** *(намолити)* намодлї̈ц дакого, намодлї̈ц ше дакому; **3.** *(молитву)* вимодлї̈ц

измолити[2] измолим *(истурити)* вихпац; **~ главу а)** *(испод чега)* вихпац главу спод дачого; **б)** *(иза чега)* викукнуц

измоловати -лујем **1.** *(оличити, обојити)* омальовац, помальовац*;* **2.** *(насликати)* намальовац

измољакати -ам видайкац, вимодлї̈ц, випитац

измољчати се -ам се: **одећа се измољчала** у шматох ше зведол моль, шмати погризол моль

измореност *ж.* вистатосц, зунованосц, вимученосц, витрапеносц, вистановетосц

изморити -им вимучиц, витрапиц, вистановиц

изморити се -им се вистац, зуновац, вимучиц ше, витрапиц ше

измотавати -ам **1.** *(вадити замотано)* одкруц[ов]ац; **2. а)** *(с муком извлачити)* чежко вицаговац; **б)** *(постизати молећи)* вицаговац, видайковац

измотавати се -ам се **1.** *нєзак. ґу* **измотати се; 2.** *(нећкати се без разлога)* унї̈мац ше без причини, одмагац ше, викруцац, видумовац, правиц ше; **3.** *(лудирати се)* дуриц ше

измота[н]ција *ж.* **1.** *(измотавање)* викруцанє, видумованє, дуренє; **2.** *(пренемагање)* нєприродне (штучне) триманє, викривянє

измотати -ам **1.** *(извадити замотано)* одкруциц; **2. а)** *(с муком извући)* чежко вицагнуц; **б)** *фиґ. (постићи молећи)* вицагнуц, видайкац; **3.** *(завршити мотање)* помотац

измотати се -ам се **1.** *(извући се размотавајући)* одкруциц ше, вимотац ше; **2.** *(изаћи ослободивши се)* вицагнуц ше *и фиґ.;* **3.** *(одмотати се)* одмотац ше

измоћи -огнем **1.** мочи *(зробиц, набавиц и под.);* **2.** *(бити довољан)* вистарчиц, вистац, буц досц

измрвити -им **1.** *(иситнити)* потрушиц; **2.** *фиґ. (смрвити)* зджамиц

измрвити се -им се потрушиц ше

измрежати -ам *(испреплетати)* попреплєтац

измрешкати -ам < **мрешкати**

измрзнути -нем **1.** *(страдати од мраза)* **а)** помарзнуц; **б)** вимарзнуц *(з кореньом, цалком);* **2.** *(прозепсти)* замарзнуц

измрљати (се) -ам (се) **1.** замасциц (ше); *(капима јела и сл.)* заквацкац (ше)

измрмљати -ам вижубротац, вижубронї̈ц

измрсивати -сујем **1.** *(замрсивати)* мервиц, замервйовац; **2.** *(размрсивати)* розмервйовац, одмервйовац, розплєтац

измрсити[1] изм-срм **1.** *(замрсити)* помервиц; **2.** *осн. и фиґ. (размрсити)* розмервиц, одмервиц, розплєсц

измрсити[2] изм-срм замасциц *(судзину з нєпосним єдзеньом, та у нєй нє мож вариц посне)*

измрскати -ам розтрепац; *(згњечити)* зджамиц, розпучиц

измрцварити -им **1.** барз поранї̈ц (побиц, поджобац) дакого; **2.** *(рашчеретити)*

розфаластовац, розтранджирац; **3.** *(мучењем исцрпсти)* барз вимучиц, барз витрапиц

измрцварити се -им се барз ше вимучиц, барз ше витрапиц

измрчити -им **1.** *(измазати чађу)* замасциц (намасциц) зоз садзу; **2.** *(замрачити)* зацмиц; **3.** замасциц, попрецаговац *(написани слова так же би их нє мож було пречитац);* **4.** *(нечитко написати)* нашмарґац, нашмарбац

измршавети -вим *и* **измршавити** -им **1.** *(смршати)* схуднуц; **2.** *(постати постан – о земљи)* випошнїц

измувати -ам *вулґ. (изударати)* набухац, набухциц, окласц, орезац, опейґлац

измудрити -им **1.** *(изнаћи; измислити)* видумац; **2.** *(досетити се, смислити)* здогаднуц ше, здогадац ше, видумац; **3.** *(постати мудар)* змудриц; **4.** *(надмудрити)* надмудриц

измудровати -рујем оп. **измудрити (1, 2)**

измузати -ам *нєзак. (мусти)* видойовац

измузиште *с. польопр.* доярня

измуљати -ам **1.** *(изгњечити, смуљати)* **а)** *(грожђе)* поджамиц, вимуляц; **б)** *(воће и др.)* поджамиц; **в)** *(исцедити)* виджамиц, вицадзиц; **2.** *(уништити газећи)* зрепеґац, зґазловац, сталанґовац

измумлати *и* **измумљати** -ам вижубротац, вижубронїц; прежубротац, прежубронїц

измунтати -ам **1.** предац шицко на лицитациї; **2.** *(лукаво измамити)* вициґанїц, вицагнуц; **3.** *(насамарити)* спревесц, окламац, спораїц

измусти -узем **1.** *(млеко)* видоїц; **2.** *фиґ. (измамити)* вицагнуц (*пенєж, тайну од дакого);* вихасновац дакого, вицагнуц з дакого хасен

измутити -им **1.** *(замутити)* змуциц, замуциц; **2.** *(измешати)* **а)** вимишац; **б)** *(миксером)* витрепац*;* **3.** *(маслац)* змуциц

измућкати -ам вимутькац, премутькац

измуцати -ам **1.** загаклїво (загакуюци ше) виповесц; **2.** *(нерадо исказати)* чежко виповесц

измучати -ам *нєзак.* чежко (трапезлїво) зарабяц

измучити -им **1.** *(изнурити; изморити)* вимучиц, витрапиц; *експр.* вимордовац; **2.** чежко (трапезлїво) заробиц

измучити се -им се вимучиц ше, витрапиц ше; *експр.* вимордовац ше; *(уморити се)* зуновац

измуштрати -ам *(извежбати, навићи дисциплином)* вимуштровац, виламац

изнад[1] *прим. з ґен.* **1.** *означує место дїї* **а)** над (*даким, дачим*); **~ стола** над столом; **~ села је брдо** над валалом брег; **б)** поверх, повисше; **вода му је ~ појаса** вода му поверх паса; **засукао је рукаве до ~ лаката** викасал рукави поверх (повисше) локцох; **2.** *означує напрям дїї по простору хтори ше находзи над поняцом у ґенитиве* понад (*дакого, дацо*)*;* **авион лети ~ села** авион лєци понад валал; **3.** *означує оддзельованє з места хторе ше находзи над поняцом у ґенитиве* знад; **склони ми лампу ~ главе** склонь ми лампу знад глави; **4.** *у компаративним значеню* над, висше, висши; **он је морално ~ нас** вон морално над нами (висши од нас); ◊ **~ свега** баржей од шицкого, найбаржей, понад шицко; **~ свега воли путовати** найбаржей од шицкого люби путовац, од шицкого найволї путовац

изнад[2] *присл.* горе, висше

изнадити -им обложиц з челїком, почелїчиц

изнадничити -им заробиц на наднїци

изнајмити -им **1.** *(узети у закуп)* вименїц, виєднац; вжац под закуп, закупиц; **~ собу за спавање** вименїц хижу за спанє; **~ дућан** вжац под закуп дутян; **2.** *(дати под најам)* видац, дац под закуп; **~ стан** видац квартель; **~ брод** дац под закуп ладю; **3.** *(узети у службу)* поєднац

изнајмљивати -љујем **1.** *(узимати у закуп)* вименьовац, виєдновац; брац под закуп, закупйовац; **2.** *(давати у закуп)* видавац; давац под закуп; **3.** *(узимати у службу)* єднац

изнајмљивач *х.* **1.** *(који узима у закуп)* вименьовач, закупйовач; **2.** хтори дава (видава) под закуп

изнајпре *присл. (у прво време; у први мах)* перше, спочатку; **~ је био помоћник, а касније и шеф** перше бул помоцнїк, а познєйше и шеф

изнаказити -им скалїчиц, покалїчиц, спотвориц, згардзиц, очудациц

изнакарадити -им *(учинити накарадним)* згардзиц, очудациц, пошкареднїц

изналазак -аска *х. (проналазак)* пренаходок, винаходок

изналазач *х. (проналазач)* пренаходзач, пренаходитель

изналазити -им **1.** *(налазити)* глєдац, находзиц; **2.** *(установљавати)* находзиц; **~ грешке** находзиц гришки; **3.** *(проналазити)* пренаходзиц, винаходзиц; **4.** *(измишљати)* видумовац, винаходзиц

изнапијати се -ам се понапивац ше

изнарамице *присл.* зоз шицку силу *(биц и под.)*

изнатезати -ежем понацаговац

изнаћи -ађем **1.** *(наћи)* найсц; **2.** *(пронаћи)* пренайсц, винайсц; **3.** *(измислити)* видумац, винайсц

изнаходити -им *оп.* **изналазити**

изнашати -ам *оп.* **износити**

изнебити -им народзиц мертве дзецко

изнебуха *присл. (изненада)* нєсподзивано, нєздобачки

изневера *ж. (неверство)* нєвирносц, зрада

изневеравати -ам **1.** *(напуштати, издавати)* зрадзовац, одступйовац дакого *або* дацо; **2.** *(кршити реч, обавезу)* одтайовац ше од дакого *або* дачого*;* потупйовац *(слово);* **3.** *(не оправдавати очекивања)* знєверйовац

изневеритељ *х.* знєверитель, зраднїк

изневерити -им **1.** *(напустити, издати)* зрадзиц, одступиц дакого *або* дацо*;* **~ своја начела** зрадзиц свойо начала; **изневерила га снага** зрадзела го моц; **2.** *(прекршити реч, обавезу)* одтаїц ше од дакого *або* дачого*;* потупиц *(слово);* **3.** *(не оправдати очекивања)* знєвериц*;* **~ нечије наде** знєвериц дачийо надїї*;* ◊ **~ самог себе** *(поступити супротно својим начелима)* одтаїц ше од (зрадзиц, потупиц, знєвериц) самого себе

изнедрити -им народзиц, дац, створиц

изнедрити се -им се настац, народзиц ше; розвиц ше до дачого

изнемагати -ажем *нєзак. ґу* **изнемоћи**

изнемогао -гла -гло *(клонуо)* ослабнути/ ослабени, вислабнути/ вислабени, барз слаби, нємоцни/ нємочни, без моци; *(изнурен)* барз вистати, барз вистановети, зуновани

изнемогло *присл.* без моци; вистато, зуновано; **падне ~ на столицу** спаднул барз вистати (без моци) на карсцель

изнемоглост *ж.* ослабнутосц/ослабеносц, вислабнутосц/вислабеносц, нємоц, [велька] слабосц; [подполна] вистатосц (вистановетосц, зунованосц); ◊ **до изнемоглости** *(до крајње границе моћи)*: **ради ~** роби докля лєм ма моци

изнемоћати -ам *и* **изнемоћи** -огнем *(онемоћати)* барз ослабнуц/ослабиц (вислабнуц/вислабиц), подполно страциц моц*; (изнурити се)* барз вистац, барз зуновац

изненада *присл.* нєсподзивано, нєназдавано

изненадан -дна -дно нєсподзивани, нєназдавани

изненадити -им нєсподзивац

изненадити се -им се нєсподзивац ше

изненадно *оп.* **изненада**

изненађен -а -о нєсподзивани

изненађено *присл.* нєсподзивано

изненађеност *ж.* нєсподзиваносц

изненађење *с.* нєсподзиванє; нєсподзиванка

изненађивати (се) -ђујем (се) нєсподзивйовац (ше)

изнервирати (се) -ам (се) винервовац (ше)

изнети -есем **1. а)** *з розл. знач.* винєсц; **~ напоље** винєсц вонка; **рачун је изнео 100 динара** рахунок винєс 100 динари; **б)** *(све предмете напоље)* винєсц, повиношиц; **2.** *(изнети као послужење)* предложиц, винєсц; **3.** *(саопштити)* виприповедац, винєсц; *заст.* подац *(у реферату и под.)*; **4.** *(оклеветати)* поогваряц дакого, повесц (нагуториц) дацо на дакого, наприповедац дацо о даким; **5.** *(истрајати, издржати)* витримац**; 6.** *(избавити)* спашиц, виратовац; **једва ~ живу главу** лєдво виратовац главу; **7. а)** *(истурити)* вистирчиц, вицагнуц**; б)** *(промолити)* вихпац; **8.** *(похабати ношењем)* виношиц, поношиц

изнети се -есем се престац ше нєсц *(о кури)*

изнијансирати -ам винияносовац

изникнути -нем **1. а)** *(исклијати)* випукнуц, виключкац ше; **б)** *(изрaсти из земље)* зисц; **семе је изникнуло** нашенє зишло; **2.** *(израсти, настати)* виросnуц, настац; **у борби је изникла народна војска** у борби виросло народне войско; **3.** нараз ше зявиц; **4.** *заст. (нестати)* нєстац, щезнуц, скапац

изнимак -мка *х. и* **изнимка** *ж. оп.* **изузетак**

изниман -мна -мно винїмкови

изнимице *и* **изнимно** *присл.* винїмково

изнићи -икнем *оп.* **изникнути**

изницати -ичем **1. а)** *(исклијавати)* випуковац, виключковац ше; **б)** *(расти из земље)* сходзиц; **2.** *(израстати, настајати)* роснуц, вирастац, наставац; **3.** нараз ше зявйовац; **4.** *заст. (нестајати)* нєставац, щезовац, капац

изнова *присл.* **1.** *(наново)* ознова, знова, одпочатку/од початку; **2.** *(опет)* знова, заш

изнојити се -им се визноїц ше

износ *х.* **1.** *(свота)* сума; **2.** *(количина, обим)* количество, обсяг, розмира; **~ извоза** количество вивозу; **3.** *(изношење)* виношенє; **4.** *(свакодневно ношење):* **платно је добро за ~** платно добре (квалитетне**)**, платно ше нє дре швидко; **одело за ~** шмати на кажди дзень; **5.** *физ.* винос

износак -ска *х.* **1.** остатнє вайцо *(хторе кура знєше скорей як ше престанє нєсц);* **2.** остатнє дзецко *(хторе ше дакому народзи)*

износач *х.* виношовач

износити -им **1.** *з розл. знач.* виношиц, виношовац; **~ ствари из куће** виношиц ствари з хижи; **2.** *(о суми)* виношиц; **то**

укупно износи 50 динара то вкупно виноши 50 динари; **3.** *(износити као послужење)* предкладац, виношиц; **4.** *(саопштавати)* приповедац, гуториц, виношиц; **5.** *(клеветати)* огваряц дакого, гуториц дацо на дакого, приповедац дацо о даким; **6.** *(истрајавати)* витримовац; **7.** *(избављати)* ратовац; **8. а)** *(истурати)* вистирчовац, вицаговац**; б)** *(промаљати)* хпац, випихац

износити се -им се *нєзак.* **1.** *(уздизати се)* воздзвиговац ше; **солитер се износи изнад осталих кућа** солитер ше воздзвигує над другима хижами; **2.** *покр.* *(узносити се)* возношиц ше, виношиц ше, горе себе нєсц

изношен -а -о *(о одећи)* виношени, зношени; *(о више одела)* поношени; *(искрзан)* згайскани

изнуда *ж. правн.* примушенє

изнудити -им примушиц, присиловац, нагнац з гроженьом (бицом и под.); уценїц; видайкац (випитац) на силу*;* достац на силу

изнудица *ж. шах.* примушени поцаг

изнуђавати -ам *и* **изнуђивати** -ђујем примушовац, силовац, наганяц з гроженьом (бицом и под.); уценьовац; вимагац (питац, видайковац) на силу; доставац на силу

изнуђивач *х.* примушовач, тот цо з гроженьом (бицом и под.) вимага (достава)

изнуђивачки -а -о примушовацки; **~ поступак** примушовацки поступок

изнуравати -ам *и* **изнуривати** -рујем витрапйовац, мордовац*,* вичерп(й)овац *(дакого, дачийо моци)*

изнурен -а -о витрапени, вимордовани, вичерпани, страпени, зуновани, утрудзени

изнурити -им витрапиц, вимордовац дакого, вичерпац *(дакого, дачийо моци)*

изнутра *присл.* **1.** *(у унутрашњости)* нука, знука, зоднука; **2.** *(из унутрашњости)* знука, зоднука

изнутрица *ж.* **1.** *(унутрашњи органи)* живот, дроб, нукашньосц; **2.** *пож.* нукашнїца; **3.** *(унутрашњи део биљног плода)* штредок/стредок; **4.** *(унутрашњост)* нукашньосц; *фиґ.* нукашнї живот; **5.** хорота нукашнїх орґанох

изњихати -ишем *и* -ам *(однеговати)* одховац

изњихати се -ишем се *и* -ам се *(бити однегован)* одховац ше, виросnuц

изњушити -им винюхац, нанюхац, напахац

изобарати -ам поваляц

изобаре *ж. мн. мет.* изобари

изобати -бљем поджубац *(зарно)*

изобијати -ам **1.** *(оштетити површину)* отлучиц, обиц, пообивац; **2.** *(насилно поотварати)* пообивац, насилу поотверац

изобила *присл.* *(у изобиљу)* вельо, досц вельо, досц

изобилан -лна -лно богати, хторого єст вельо; хтори ма дачого вельо; **Бачка је житом ~** Бачка богата зоз житом; **сточари од изобилног млека праве сир** статкаре зоз млєка, хторого маю вельо, правя сир

изобиловати -лујем буц богати з дачим, мац дачого вельо (досц вельо, надосц); **поларна област изобилује у китовима** у поларней обласци єст вельо кити

изобиље *с.* богатство, богатосц, обилносц, достаток, гойносц; **кућа изобиља** обисце у хторим єст шицкого [вельо, надосц]; **имати чега у изобиљу** мац шицкого вельо (надосц); **бити чега у изобиљу** буц дачого вельо (надосц)

изобичајити (се) -им (се) *(избацити из навике):* **изобичајио је да спава после ручка** уж вецей нє шпи по полудзенку; **изобичајио сам пити алкохол** престал сом пиц алкогол

изоблачити -им пооблєкац

изоблачити се -им се пооблєкац ше

изобличавати -ам **1.** *(деформисати)* викривйовац, деформовац; **2.** *(раскринкавати)* розодкривац, демаск[ир]овац

изобличење *с.* < **изобличити**

изобличити -им **1.** *(деформисати)* викривиц, деформовац; **2.** *(раскринкати)* розодкриц, демаск[ир]овац

изобличити се -им се викривиц ше, деформовац ше

изображавати (се) -ам (се) *нєзак.* *ґу* **изобразити (се)**

изобразба *ж.* образованє, обучованє, школованє; *(наобразба)* образованє

изобразити -им **1.** оформиц, виробиц; **2.** образовац; воспитац; воздзвигнуц; усовершиц; **3.** *(насликати, представити)* намальовац, приказац, представиц

изобразити се -им се **1.** образовац ше; воспитац ше; воздзвигнуц ше; усовершиц ше; оформиц ше, формовац ше; **2.** *оп.* **изобличити се**

изобушице *присл. заст. оп.* **изнебуха**

изоглосе *ж. мн. линґв.* изоґлоси

изограђивати -ђујем поградзовац, позаградзовац

изодвајати -ам пооддзельовац

изодевати -ам *зак.* пооблєкац

изоденути -нем облєчиц; *(много; све)* пооблєкац

изокола *присл.* **1. а)** *(са свих страна)* од вшадзи, з доокола, зоз шицких бокох; **б)** *(из околине)* з околїска, з околини; **2.** *(наоколо,*

укруг) доокола*;* **2.** *фиґ. (околишећи)* оддалєй/од далєй, здалєй/з далєй

изоколо *присл. (наоколо)* доокола

изокренути -нем **1.** *(окренути)* обрациц; *(обрнути)* превраціц; **2.** *(преиначити)* викривиц, вименїц

изокренути се -нем се **1.** обрациц ше; превраціц ше; **2.** *фиґ.* пременїц ше, обрациц ше *(на нєдобре)*

изокретати -ећем обрацац; превраціц

изолатор *х.* изолатор; ◊ *ел.:* **чланкасти ~** члєнкасти изолатор; **ланчани ~** ланцов[и] изолатор; **проводни ~** преводни изолатор; **затезни ~** зацагуюци изолатор

изолациони -а -о изолацийни

изолација *ж.* изолация; **топлотна ~** цеплотна изолация; **звучна ~** звучна изолация

изолирајући -а -е изолуюци; **~ трака** изолуюца пантлїка

изолирати (се) -ам (се) *оп.* **изоловати (се)**

изолован -а -о изоловани

изоловати (се) -лујем (се) изоловац (ше)

изолучити -им *техн.* нарезац (направиц) ґвинти, виярчковац

изоп *х. бот.* изоп

изопачавати (се) -ам (се) *и* **изопачивати (се)** чујем (се) **1.** *(унаказивати (се))* викривяц (ше)/ викривйовац (ше), деформовац (ше), прекруц(ов)ац (ше); превраціц (ше); *(кварити (се))* губиц (ше)

изопаченик *х.* погубени чловек, погубеняк

изопаченост *ж.* викривеносц, деформованосц, превраценосц; погубеносц; **морална ~** морална погубеносц

изопачити -им **1.** *(унаказити)* викривиц, деформовац, прекруциц; превраціц; *(покварити)* погубиц, **2.** *(нетачно приказати)* викривиц

изопачити се -им се **1.** викривиц ше, деформовац ше, прекруциц ше; превраціц ше; **2.** *(постати рђав)* погубиц ше; попшиц ше

изопијати (се) -ам (се) пооопивац (ше), понапивац (ше)

изопћавати -ам *и* **изопћивати** -ћујем *оп.* **изопштавати**

изопћити -им *оп.* **изопштити**

изопштавати -ам виключовац *(з членства, заєднїци и под.)*

изопштеник *х.* виключени *(з членства, заєднїци и под.)*

изопштити -им виключиц *(з членства, заєднїци и под.)*

изор *х.:* **дати коње на ~** дац дакому конї на оранє и др. (*за одредзене надополнєнє);* **дати земљу на ~** дац жем робиц

изоравати -ам **1.** виорйовац; **2.** орац

изорати -рем **1.** *(орањем извадити)* виорац; **2.** *(поорати)* поорац, зорац; **3.** *(оруђи зарадити)* заорац, заробиц *(з ораньом)*

изоставити -им вихабиц, випущиц

изостављати -ам вихабяц, випущовац

изостајање *с.* нєприходзенє, хибенє, одсуствованє; **~ с посла** нєприходзенє на роботу, одсуствованє (хибенє) з роботи

изостајати -јем **1. а)** нє приходзиц, нє одходзиц, хибиц даґдзе*;* **б)** буц одсутни, одсуствовац, хибиц; **в)** преставац приходзиц; и далєй нє приходзиц; **2.** *(не збивати се)* нє буц, нє збувац ше, виоставац; **3.** *(заостајати)* заоставац

изостанак -нка *х.* хибенє, одсуствованє, нєприходзенє; виоставанє; **оправдан ~** оправдане одсуствованє

изостатак -тка *х.* **1.** *оп.* **изостанак; 2.** заостаток

изостати -анем **1. а)** нє присц, нє пойсц, нє буц, хибиц даґдзе; **због болести је изостао из школе** пре хороту нє пошол до школи; **никад није изостао с посла** нїґда нє хибел з роботи; **б)** буц одсутни, одсуствовац, хибиц*;* **в)** престац приходзиц даґдзе; **његове посете су постале ређе, а најзад је сасвим изостао** його нащиви постали ридши, а на концу цалком престал приходзиц; **2. а)** *(не збити се)* нє буц, нє збуц ше, виостац; **због таквог преступа не би смела ~ казна** пре таке потупенє би нє шмела виостац кара, пре таке потупенє мушел би дахто достац кару (буц покарани); **најављена представа је изостала** наявена представа нє отримана; **б)** *(не бити узет у обзир)* буц виключени, буц вихабени, виостац; **у здравој кухињи пасуљ не сме изостати** у здравей кухнї пасуля нє шме буц вихабена; **из нове антологије је изостало неколико добрих песама** до новей антолоґиї нє вошли (нє положени) даскельо добри піснї; **3.** *(заостати)* заостац *(у рушаню, розвою и под.)*

изотварати -ам поотверац

изотерме *ж. мн. ґеоґр.* изотерми

изотермичан -чна -чно *и* **изотермички** -а -о изотермични

изоткидати -ам поотарговац

изотоничан -чна -чно *хем.* изотонїчни

изотопи *х. мн. физ.* изотопи

изофоне *ж. мн. линґв.* изофони

изохипсе *ж. мн. ґеоґр.* изогипси

изоштравање *с.* виоштрованє

изоштравати (се) -ам (се) виоштровац (ше)

изоштрити (се) -им (се) *осн. и фиґ.* виоштриц (ше)

израбити -им **1.** *(извући добит)* вихасновац, вицагнуц хасен; **2. а)** *(безобзирно искористити)* безоглядно вихасновац, вирабиц, вирабровац; **б)** вихасновац *(вигодни момент, ситуацию);* **3.** *(истрошити употребом):* **израбљен мотор** дослужени (виробени) мотор

израбљивати -љујем експлоатовац, вирабйовац, рабровац, вихасновйовац, хасновац

израбљивач *х.* експлоатовач, вирабйовач, вихасновйовач

израбљивачки -а -о експлоатовацки, експлоататорски, вирабйовацки, вихасновйовацки

израван -вна -вно нєпосредни, директни; *(неувијен)* отворени

изравнавати се -ам (се) **1.** *(поравнавати* (се)*)* ровнац (ше), вировновац (ше); поровновац (ше) *и фиґ.*; **2.** *(изједначавати (се))* вировновац (ше)

изравнати -ам **1.** *(поравнати)* поровнац, вировнац; **2.** *(изједначити)* **а)** *(по висини, дужини и сл.)* вировнац; **б)** *(по значају)* виєдначиц, вировнац; **3.** *фиґ. (нагодити)* поровнац

изравнати се -ам се вировнац ше; виєдначиц ше; поровнац ше *и фиґ.*

изравњача *ж. техн.* вировновачка

израда *ж.* виробок; **платно домаће израде** платно своєй роботи (домашнього виробку)

израдити -им **1.** *з розл. знач.* виробиц; **~ домаћи задатак** виробиц домашнї задаток; **~ коме пензију** виробиц дакому пензию; **2.** *(направити, изазвати)* направиц, наробиц, виконац; **3.** *(формирати)* формовац, створиц; розвиц; **4.** *(зарадити)* заробиц; **5.** *вулґ. (кога – преварити)* спораїц дакого, виробиц з даким

израдити се -им се **1.** *(радом се исцрпсти)* виробиц ше; **2.** *(формирати се)* формовац ше, виробиц ше; **3.** *(изградити се, усавршити се)* усовершиц ше

израђати[1] -израђам *нєзак.* родзиц, народзовац *(дзеци)*

израђати[2] -израђам *зак.* народзиц *(вецей дзеци)*

израђевина *ж.* виробок

израђен -а -о *(исцрпен радом)* виробени; *(о рукама)* зробени; **израђене руке** виробени (зробени) руки

израђивати -ђујем **1.** *з розл. знач.* вирабяц; **2.** формовац; розвивац; **3.** *(зарађивати)* зарабяц; **4.** *(кога – варати)* вирабяц з даким

израђивач *х.* вирабяч

Израелац -лца *х.* Израїлєц

израелићанин *х.* израїлчан *(припаднїк вири)*

израелски -а -о израїлски

изражавање *с.* виражованє; *(говором, речима)* виражованє, висловйованє

изражавати -ам виражовац, виказовац; *(говором, речима)* виражовац, висловйовац

изражавати се -ам се виражовац ше, виказовац ше; *(говором, речима)* виражовац ше, висловйовац ше

изражај *х. (израз)* вираз; ◊ **доћи до изражаја** присц до вираженя

изражајан -јна -јно **1.** *(изразит)* виразни, яскрави; **изражајне очи** виразни (яскрави, патраци) очи; **~ стил** виразни (яскрави) стил; **2.** *(који служи за изражавање)*: **изражајне могућности** можлївосци виражованя, виражуюци можлївосци

изражајност *ж.* виразносц, яскравосц

изражљив -а -о хтори мож виражиц, виражуюци

израз *х.* **1.** *(реч)* вираз; вислов; **2.** *(спољни знак)* вираз, виражене; **ова влада је ~ народне воље** тота влада виражене народней дзеки; ◊ **доћи до пуног израза** присц до полного вираженя; **примите изразе захвалности (поштовања, дивљења)** примце вирази подзекованя (почитованя, обчарованосци)

изразан -зна -зно **1.** *оп.* **изразит (1, 2)**; **2.** *(који се односи на израз или изражавање):* **изразна средства** средства виражованя

изразбијати -ам порозбивац, потрепац

изразговарати се -ам се набешедовац ше, наприповедац ше

изразив -а -о *оп.* **изражљив**

изразит -а -о **1. а)** *(пун израза)* виразни; **употребљавати изразите реченице** хасновац виразни виреченя; **б)** *(упадљив, истакнут)* виразни, окреме обачлїви, хтори окреме пада до оч, упадлїви, наглашени; **изразите црте лица** виразни риси твари; **в)** характеристични; **људи овог краја имају изразиту ношњу** людзе того краю маю характеристичне народне облєчиво; **2.** *(јасан, недвосмислен)* очиглядни, виразни; **~ пример** очиглядни приклад; **3.** *(истакнут)* визначни*;* **~ поетски таленат** визначни поетични талант

изразити -им виражиц; висловиц; **~ жељу** виражиц жаданє

изразити се -им се виражиц ше; висловиц ше

изразито *присл.* виразно; упадлїво, наглашено, окреме обачлїво; характеристично; очиглядно

израна *присл.* **1.** *(изјутра, зором)* рано, вчас рано; **2.** *(пре времена)* вчас, скорей; **вратити се с посла ~** врациц ше скорей з роботи; **3. а)**

на самим почетку; **б)** у (од) младших рокох, од дзецинства

изранављен -а -о поранєни, полни ранох, ранави, зранявени, скалїчени

израније *присл.* од скорей

изранити[1] -им *и* **израњавити** -им пораніц, задац велї рани, скалїчиц

изранити[2] -им стануц вчас рано

израњати -ам вимурйовац ше, виходзиц (виплїовац) на верх *(води и под.);* зявйовац ше, указовац ше *(з хмарох, молги и под.)*

израслина *и* **израслица** *ж.* вироснуце, виросток

израспадати се -ам се порозпадовац ше

израст *х. и ж.***, израстак** -ска *х. и* **израстао** -сли *ж. оп.* **израслина**

израстао -сла -сло одроснути, вельки

израстати -ам *з розл. знач.* вирастац, роснуц

израсти -тем *з розл. знач.* вироснуц; *(о многима)* повирастац; ◊ **~ из одеће** вироснуц зоз шматох

израсходовати -дујем *зак.* розходовац

израчити -им превитриц, вилуфтирац

израчунавати -ам вираховйовац

израчунавач *х.* вираховйовач

израчунати -ам **1.** вираховац, пораховац; **2.** *(смислити, срачунати)* прераховац, розраховац

израчунљив -а -о вираховлїви, вираховююци

исраштај *х. оп.* **израслина**

изрђао -ала -ало *(изједен рђом)* поардзавени

изрђати -ам поардзавиц

изребар *и* **изребра** *присл. (са стране)* збоку

изребрити се -им се *(испрсити се)* випнуц ше, випнуц перши

изреда *присл. (редом)* шором*;* **све ~** шицко

изредан -дна -дно *оп.* **изванредан**

изредати (се) -ам (се) *оп.* **изређати (се)**

изредити -им **1.** *(очистити од уродице)* овяц; прероштовац; очисциц зарно од шмеца; **2.** *оп.* **изређати**; **3.** *(довести у ред)* ушориц, пошориц

изредом *присл. оп.* **изреда**

изређати -ам **1.** *(набројати)* нашоровац, вишоровац, начишлїц; **2.** *(редом обухватити радњом)* вишоровац; **3.** *(поређати)* пошоровац

изређати се -ам се **1.** вишоровац ше *(єден за другим);* **2.** пошоровац ше, стануц до шора

изрежирати -ам вирежир[ов]ац

изрез *х.* вирез*;* **~ на хаљини** вирез на сукнї

изрезак -еска *х.* вирезок; виштригнута часц; **~ из новина** виштригнуте з новинох

изрезати -ежем **1.** *(исећи на комаде)* порезац; **2.** *(режући одвојити)* вирезац; *(маказама)* виштригнуц/вистригнуц; **изрезани рукави** рукави з вирезом; **3.** *(направити)* **а)** *(од дрвета)* вистругац; вирезац; викресац; видлабац; **б)** *(од камена)* викресац, видлабац; **в)** викрац; **4.** *(урезати)* виґравир[ов]ац, вирезац, повирезовац; вибиц

изрезбарити -им **1.** вирезац, повирезовац; видлабац; **2.** *оп.* **изрезати (4)**

изрезивати -зујем **1.** вирезовац; *(маказама)* виштриговац/вистриговац; **2. а)** *(од дрвета)* стругац, вирезовац, кресац, длабац*;* **б)** *(од камена)* кресац, длабац; **3.** *(урезивати)* ґравир[ов]ац, вирезовац; вибивац

изрезилити -им **1.** *(жестоко изгрдити)* висобачиц, викресциц, вигрешиц; **2.** *(осрамотити)* поганьбиц

изрезни -а -о вирезни

изрека *ж.* **1.** *(пословица)* мудре виреченє, присловка; **2.** *правн.* вирекнуце, диспозитив

изрекнути -нем *оп.* **изрећи**

изреком *оп.* **изричито**

изрендисати -ишем огобльовац; вигобльовац

изретка *присл.* **1.** *(местимично)* ту и там; **2.** *(понекад)* кеди-нєкеди, дзекеди

изрећи -ечем **1. а)** *(изговорити)* повесц, вигвариц, виповесц, висловиц; **б)** *(изразити)* виражиц, висловиц; **2.** *правн. (донети пресуду)* вирекнуц; **~ коме казну** вирекнуц дакому кару

изрећи се -ечем се *(нехотице рећи)* вирекнуц

изрецитовати -тујем вирецитовац, видекламовац

изрецкати -ам *дем.* порезац (пошекац, поштригац) на дробно

изречан -чна -чно *оп.* **изричан**

изрешетати -ам **1.** *(избушити)* **а)** подзиравиц; **б)** пошекац; **град је изрешетао кукуруз** каменєц пошекал кукурицу; **в)** вирешетовац; **~ кога мецима** вирешетовац дакого з кульками; **2.** *(очистити кроз решето)* прероштовац

изрибати -ам **1.** *(орибати)* очухац, вичухац, орибац; **~ под** очухац патос; **2. а)** *(истругати)* потрец, натрец; **~ лук** потрец цибулю, натрец цибулї; **б)** погобльовац *(капусту на гоблю);* **3.** *(оштро прекорети)* понаберац, викресциц, вигрешиц

изривати -ам *нєзак. ґу* **изрити**

изригати -ам **а)** *(избљувати)* виблювац, вируцац, поврациц; **б)** *(ватру, дим и сл.)* виблювац, вируцац

изриголати -ам *и* **изриголовати** -лујем покопац, прекопац *(заграду и др.)*; пориґоловац

изридати се -ам се виплакац ше, вийойчац ше

изриљати -ам глїбоко покопац (прекопац) *(з ашовом и под.)*
изрити -ијем **1.** *(ископати)* вириц; **2.** *(изровати)* пориц, розриц
изрицање *с.* вireканє; **~ казне** *правн.* виреканє кари
изрицати -ичем **1. а)** *(говорити)* гуториц; **б)** *(изражавати)* виражовац, висловйовац**; 2.** *правн.*: **~ пресуду** вирекац пресуду
изричан -чна -чно **1.** *оп.* **изричит; 2.** *одр. ґрам. (исказни)*: **~ реченица** розповедне виреченє
изричит -а -о окремни, виключни; ясно виповедзени, ясно виражени; строги, катеґорични, императивни; **~ жеља му је да...** окремне жаданє му же би...; **~ забрана** строга забрана; **знаци изричитих наредби** *тран.* знаки катеґоричних розказох
изричито *присл.* окреме, виключно; ясно; строго, катеґорично, императивно
изрован -а -о **1.** порити, розрити; **2.** вибраздани
изровати -рујем *оп.* **изрити**
изровашити -им **1.** побелєґовац, позначиц *(означиц животиню же би ю власнїк могол познац);* **2.** *(изровати)* розкопац, розриц
изрогачити -им: **~ очи** вициириц очи
изрод *х.* **1.** *(издајица)* зраднїк; одпаднїк, вирод(ок), одрод, одродзени; **2.** деґенеровани потомок; **3.** *(коров, уродица)* ґаз, коровче
изродити -им **1.** народзиц, виродзиц *(вецей дзеци);* **2.** *(проузроковати)* виволац
изродити се -им се **1. а)** народзиц ше *(о велїх);* **б)** розмножиц ше; **2.** престац родзиц *(после длугшого часу родзеня одн. даваня плода);* **3.** *(изметнути се)* деґенеровац ше, погубиц ше**; 4. а)** *(појавити се обич. о нечем неповољном)* зявиц ше, настац; звесц ше; **у војсци се изродила куга** у войску ше зявела чума; **из мале препирке се изродила свађа** з малого спричканя настала (зведла ше) звада; **б)** *(претворити се у што неповољно)* прейсц, претвориц ше, розвиц ше *(до дачого нєвигодного);* **сукоб се изродио у рат** зраженє ше претворело до войни
изродица *ж. оп.* **изрод (2)**
изрођавати се -ам се *нєзак. ґу* **изродити се**
изројити се -им се *(о пчелама)* вироїц ше
изројтати -ам подрец, розтаргац *(платняну материю так же би здабала на ройти)*
изролати *и* **изроља̄ти** -ам **1.** *(дати ваљкаст облик)* вишулькац; **2. а)** скруциц *(до ролни);* **б)** розкруциц *(ролну)*
изронити -им **1.** *(испливати на површину)* вимуриц ше, висц (виплївац) на поверхносц (на верх); викукнуц; **2.** *(појавити се, искрснути)* зявиц ше, указац ше*;* **из магле изрони човек** з молги ше зявел чловек; **3.** вицагнуц, виняц *(з дна рики и под.);* **4.** *(пролити):* **~ сузе** преляц слизи **5.** *(подлокати)* подмиц
изросити -им орошиц
изрубити -им орубиц *(платно)*
изругавати се -ам се *и* **изругивати се** -гујем се *(коме)* робиц шмих з дакого *або* дачого, вишмейовац дакого *або* дацо, подшмиховац ше дакому *або* дачому**;** видрижньовац ше дакому *або* дачому
изругати се -ам се (*коме*) направиц шмих з дакого *або* дачого, вишмеяц дакого *або* дацо; повидрижньовац ше дакому *або* дачому
изружити -им висобачиц, викресциц, виґараздовац; виганьбиц
изруковедати -ам поодберац *(позберац покошене жито зоз шерпом до снопох)*
изрупчати -ам подзирковац
изручивати -чујем **1.** *(просипати)* висиповац; вилїївац; витресац; **1. а)** *(предавати)* давац, придавац; **б)** *(екстрадирати)* придавац, вирyчовац, екстрадовац; **3.** преношиц *(дакому порученє и под.)*
изручити -им **1.** *(просути)* висипац; виляц; витресц; **2. а)** *(предати)* дац, придац; **б)** *(екстрадирати)* придац, вирyчиц, екстрадовац; **3.** пренєсц *(дакому порученє и под.);* ◊ **~ коме поздрав** поздравиц дакого, пренєсц дакому поздрав
изручке *присл. (врзимице):* **ударио га мотком ~** руцел до нього палїцу, потрафел го з палїцу
изубадати -ам поджобац; **пчеле су га изубадале** пчоли го покусали
изубаха *оп.* **изненада**
изубијати -ам **1.** *(испребијати)* побиц; **2.** *(оштетити, окрњити)* обиц, отлучиц; потлучиц; **~ чинију** обиц (отлучиц) миску; **~ колена** потлучиц колєна
изувати -ам зобувац
изувати се -ам се зобувац ше
изувач *х.* служка, зобувач *(справа за зобуванє чижмох и подобней обуї)*
изувијати (се) -ам (се) *и* **изувити (се)** -ијем (се) *(испресавијати (се))* покруциц (ше), позакруц[ов]ац (ше), поскруцовац (ше)
изудавати -ајем *и* **изудати** -ам поодавац *(дзивки)*
изударати -ам набиц, побиц
изудити -им порезац, пофаластовац *(месо на длуговасти фалати, напр. за сушенє);* *(раскомадати)* розфаластовац**изузев** *присл. и прим.* окрем*,* крем
изузетак -тка винїмок, *заст.* виїмок*, заст.* виняток

изузетан -тна -тно винїмкови*, рид.* винїмни; *(необичан)* над'звичайни
изузетно *присл.* винїмково*, рид.* винїмно*;* над_звичайно; окреме, барз
изузети -змем **1.** *(издвојити из целине)* видзелїц, видвоїц, виокремиц, виключиц; нє вжац, нє уключиц; **они су изузети из овог посла** вони нє уключени до тей роботи; **2. а)** поступиц з даким иншак як з другима; **све су казнили, а њега су изузели** шицких покарали, а його нє; **б)** ошлєбодзиц од общих обовязкох; **~ кога од плаћања пореза** ошлєбодзиц дакого од плаценя порциї
изузети се -змем се *(на кога – почети се непријатељски односити)* завжац ше, упиц ше на дакого
изузетно *присл.* винїмково
изузеће *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **изузети**; **2.** *правн.* виокременє; **~ судије** виокременє судиї
изузимати -ам *и* -мљем **1.** *(издвајати из целине)* видзельовац, видвойовац, виокремйовац, виключовац; нє брац, нє уключовац; **2.** поступац з даким иншак як з другима; ошлєбодзовац од общих обовязкох
изузимач *х. технол.* виокремйовач
изујeдати -ам покусац
изукрстити (се) -им (се) *оп.* **изукрштати (се)**
изукрштати (се) -ам (се) **1.** попрекрижовац (ше); попреплєтац (ше); **2.** попререзовац (ше); **2.** *биол.* покрижац (ше)
изуларити -им: **~ коња** зняц коньови кефетик
изуларити се -им се **1.** *(о коњу)* спущиц ше з кефетика*;* **2.** *фиґ. (разуздати се)* розбуйдошиц ше
изум *х.* **1.** *(проналазак)* пренаходок; иновация; **2.** *(замисао)* задумка, идея; *(довитљивост)* здогадлївосц, знаходлївосц; **3.** *(измишљотина)* видумка, видумство, плєтка
изумакати -ачем поєсц мачаюци до мачанки и под., помачац
изумевати -ам **1.** *(откривати)* пренаходзиц, видумовац; **2.** *(измишљати)* видумовац
изуметак -тка *х. оп.* **изум**
изумети -ем **1.** *(открити)* пренайсц, винайсц; видумац; **2.** *(измислити)* видумац
изумирати -рем **1.** *(нестајати без потомства)* вимерац**; 2.** *(умирати – о више људи)* умерац; **3.** *фиґ. (о појавама, особинама)* нєставац, трациц ше*,* щезовац; *(о звуцима и сл.)* уциховац, слабнуц; *(о светлу и сл)* гашиц ше
изумитељ *х.* пренаходзач/пренаходитель
изумрети -ем **1.** *(нестати без потомства)* вимрец; **2. а)** *(поумирати)* поумерац, помрец; **б)** *(увенути; угинути)* вигинуц; **3.** *фиґ. (о појавама, особинама)* нєстац, страциц ше, щезнуц; *(о звуцима и сл.)* уцихнуц, ослабнуц*; (о светлима и сл.)* загашиц ше, погашиц ше
изумруд *х. мин.* изумруд, смараґд
изун *х. заст.* **1.** допущенє, дошлєбодзенє, *заст.* дозволєнє*;* **2.** *у служби предиката* шлєбодно, *заст.* сабат
изупчати -ам визубковац, направиц зубки
изустити -им повесц, виповесц, вигвариц, гвариц, прегвариц
изути -ујем зобуц
изути се -ујем се зобуц ше
изучавалац -аоца *и* **изучаватељ** *х.* виучовач/виучователь
изучавање *с.* виучованє; ученє; **~ матерњег језика** виучованє мацеринского язика; **~ заната** ученє (виучованє) ремесла
изучавати -ам виучовац; учиц; **~ занат** учиц (виучовац) ремесло
изучити -им **1.** виучиц; **~ занат** виучиц ремесло**; 2.** *(завршити):* **~ школу** виходзиц (закончиц) школу; **2.** *(кога – научити)* научиц; ◊ **~ молитву (дову)** *(помолити се)* одчитац молитву, помодлїц ше
изучити се -им се виучиц ше
изушивати -ам позошивац
иједан -дна -дно *зам.* **1.** *(ма који)* **а)** голєм (гоч лєм) єден, даєден; **ако ~ човек у селу ваља, онда је то он** кед голєм єден чловек у валалє добри, вец то вон; **б)** гоч хтори; **уметников таленат је већи од талента иједног његовог савременика** уметнїков талант векши од таланта гоч хторого його сучаснїка; **2.** *з применовнїками зоз значеньом виключованя (макар један):* **вратио се кући без иједног динара** врацел ше дому без єдного (без жадного) динара; **годишњи одмор је прошао без иједног сунчаног дана** през рочни одпочивок нє бул анї єден слунечни дзень, рочни одпочивок прешол без єдного (без жадного) слунечного дня; **3.** *у поровнуюцих конструкцийох з присловнїками* као, колико *и под.:* **ценим га колико иједног свог пријатеља** почитуєм го баржей як гоч хторого свойого приятеля; **био је то радник као ~ у колективу** бул то роботнїк як анї єден у колективу
иједанпут *присл.:* **учинила му се лепшом него ~ досад** привидзела ше му красша як гоч кеди по тераз
иједном *оп.* **иједанпут**
ијекавац -вца *х.* иєкавец
ијекавизам -зма *х.* иєкавиз[е]м
ијекавски -а -о иєкавски
ијекавштина *ж.* иєкавщина

ију *викр. за виражованє чудованя пре дацо нєобчековане* яй; **~ , зар је могуће?!** яй, озда наисце?!
ијују *викр. за виражованє заносу (звич. у танцу и под.)* ю-ю-ю, ию-ю
ијујукати -учем *(подврискивати)* звисковац
ијујукнути -нем *(подвриснути)* звиснуц, зазвисковац
ијук *х.* **1.** *(поцикивање)* звисковаке, крики; **2.** *(цијукање младих птица)* пищанє
икавац -вца *х.* икавец
икавски -а -о икавски
икавштина *ж.* икавщина
икад[**а**] *присл.* **1.** *(било када)* **а)** дакеди; голєм (гоч лєм) дакеди, вообще дакеди; **јеси ли ~ пио боље виноа** пил ши дакеди лєпше виноа; **не памтим да је ~ био болестан** нє паметам же би дакеди бул хори; **хоћеш ли ~ имати времена за менеа** будзеш гоч лєм дакеди мац часу за мнєа **б)** гоч кеди; **зна све што је ~ било у селу** зна шицко цо гоч кеди було у валалє; **2.** *(никад)* нїґда; **ти то не можеш схватити, нити ћеш ~ моћи схватити** ти то нє можеш розумиц, анї ши нїґда нє годзен розумиц; **3.** *у способових виреченьох з присловнїками* колико, штогод *и под. (највише, најјаче):* **удари га што је ~ могао** вдерел го баржей як гоч кеди могол; ◊ **боље ~ него никад** лєпше дакеди як нїґда
икакав -ква -кво *зам.* **1.** *(ма какав)* **а)** голєм (гоч лєм) яки (яки-таки, даєден); **можеш ли ми дати икакву помоћа** можеш ми дац голєм яку-таку помоца; **познајеш ли икаквог човека овдеа** познаш голєм даєдного чловека туа; **2.** *(икоји)* гоч хтори, гоч яки; **наш сељак има здравији ум него ~ интелектуалац** наш селян ма здравши розум як гоч хтори интелектуалєц; **3.** *у злученю з применовнїком* без: **напао ме је без икаква разлога** нападнул ме цалком без причини (без жадней причини); **4.** *у поровнуюцих конструкцийох зоз присловнїками* као, колико: **овај народ је богобојазан колико ~ народ на свету** тот народ богобойни баржей як гоч хтори народ на швеце
икако *присл.* **1.** *(било како)* даяк; голєм даяк, як-так; **дођи ако ~ узможеш** гибай кед [же] ши даяк годзен; **може ли се наш положај ~ олакшатиа** чи ше може нашо положенє як-так (голєм даяк) олєгчаца; **2.** *(уопште)* вообще; **можеш ли ти то ~ да схватиша!** можеш ти то вообще похопица!
ико *зам.* **1.** *(ма ко)* дахто; голєм дахто, вообще дахто; **не сећа се да га је ~ волео** нє памета же би го дахто любел; **имаш ли икога од родаа** маш голєм дакого з родуа; **ако икога послуша, мене ће** кед же вообще дакого послуха, вец мнє послуха; **2.** *(нико)* нїхто; **не би теби ~ наудио** нїхто би тебе зле нє зробел; **остати без икога блискога** остац цалком сам, остац без єдней блїзкей особи
икоји -а -е *зам.* **1.** *(ма који)* гоч хтори, даєден, вообще даєден; **борио се храбрије него ~ други борац** борел ше храбрейше як гоч хтори други борец; **тешко да се ~ други уметник може упоредити с њиме** чежко же ше вообще даєден други уметнїк може поровнац з нїм; **ни Турска, нити ~ друга сила није сломила балканске народе** анї Турска, анї даєдна друга сила нє зламала балкански народи; **2.** *у поровнуюцих конструкцийох з присловнїками* као, колико: **може да ради као ~ његов друг** може робиц баржей як гоч хтори його товариш
иколико *присл.* **1.** *(ма колико, имало)* голєм (гоч лєм) дакус (кус, кельо-тельо); **кад би ти марио ~ за ме...** кед биш дзбал голєм дакус за мнє...; **ништа није учинио што би ~ оправдало лош однос шефа према њему** нїч нє зробел цо би голєм кельо-тельо оправдало нєдобре одношенє шефа ґу ньому; **2.** *(нимало)* анї кус, анї гарапаш; **неће да ~ попусти** нє сце анї кус попущиц
икона *ж.* **1.** образ, *рид.* икона; **2.** *заст.* слика; обращик; ◊ **леп као ~** красни як намальовани
иконица *ж.* **1.** *дем.* мали образ; **2.** *(мала слика свеца)* обращик
иконоборац -рца *х. ист.* иконоборец
иконописац -сца *х.* иконописец, иконописатель
иконостас *х. церкв.* иконостас
икра *ж. (мрест)* икра; ◊ **бацати икру** *(о рибама)* трец ше
икраст -а -о хтори ма вельо икри, икрати *(о риби)*
икраш *х. и* **икрашица** *ж.* риба хтора ма вельо икри
икрица *ж. зоол.* бобка, лїчинка пантлїчарки
икричав -а -о *(бобичав – о месу)* бобкави, спацерчени
икриште *с.* место дзе ше риба тре, икриско
икс *х. мат.* икс; **~ -ноге** икс-ноги; **икс-ипсилон** *(непозната особа)* икс-ипсилон
икуд *присл.* **1.** *(ма куда)* голєм (лєм, гоч лєм, вообще) даґдзе (дакадзи); **ако ~ мрдне, јави ми** кед ше лєм даґдзе руши, яв ми; **ако ~ одем на одмор, ићи ћу у село код родитеља** кед вообще даґдзе пойдзем на одпочивок, пойдзем на валал до родичох; **2.**

(никуд) нїґдзе, нїкадзи; **не смеш ~ ићи без питања** нє шмеш нїґдзе пойсц без питаня
илегалан -лна -лно илеґални
илегалац -лца *х.* илеґалєц
илегално *присл.* илеґално
илегалност *ж.* илеґалносц; **повући се у ~** поцагнуц ше до илеґалносци
илегитиман -мна -мно илеґитимни
или I. *злуч. роздзельни* лєбо, або; **у селу ~ у граду** у валалє лєбо у варошу; **~ ћути ~ изађи напоље** лєбо будз цихо лєбо видз вонка; II. *слов. (зар)* озда, чи; **давно ниси био код мене, ~ си се наљутиоа** давно ши нє бул у мнє, озда ши ше нагнївала; ◊ **или-или** лєбо-лєбо, або-або
илијински *и* **илински** -а -о *оп.* **илиндански**
Илиндан *и* **Илин дан** *х. церкв.* Илиї *(ґен.* -йох)
илиндански -а -о: **~ вашар** вашар на Илиї; **илинданске врућине** авґустовски горучави, горучави коло Илийох; **Илиндански устанак** *ист.* Илинденске повстанє
илирац -рца *х. ист.* илирец *(припаднїк илирского руху)*
Илири *х. мн.* Илире
илиризам -зма *х. ист.* илириз[е]м
илирски -а -о илирски; **~ покрет** илирски рух
илити *злуч. заст. оп.* **или**
илица *ж.* **1.** жридло цеплей минералней води, цеплїца; **2.** *(бања)* купель *ж.,* баня; **3.** *(купатило)* купальня, купатило
ило *с. оп.* **иловача**
иловача *ж.* иловача, *нар.* жовта глїна
иловачаст -а -о у хторим єст иловачи
илузија *ж.* илузия
илузионист[**а**] *х.* илузионист[а]
илузоран -рна -рно илузорни
илуминација *ж.* илуминация
илуминисати -ишем илуминовац
илустративан -вна -вно илустративни
илустратор *х.* илустратор
илустрација *ж.* илустрация
илустровати -рујем илустровац
имагинаран -рна -рно имаґинарни
имагинација *ж.* имаґинация
markup
ималац -аоца *х.* **1.** *правн.* маюци, тот цо ма; **~ моторног возила** маюци моторней превозки; **2.** власнїк
имало *присл.* **1.** *(иколико, иоле)* голєм (гоч лєм) дакус (кус, кельо-тельо); лєм дакус (кус); **да ли ме ~ волиша** чи ме голєм дакус любиша; **ако сте ~ упућени, ви ћете знати да...** кед сце голєм кельо-тельо упуцени, ви будзеце знац же...; **прате свакога ко им је ~ сумњив** провадза каждого хто им лєм кус подозриви; **2.** *з применовнїком* без *змоцнює неґированє дачого:* **урадио је то без ~ устручавања** зробел то без найменшого унїманя; **снажан је, али без ~ сувишних килограма** моцни є, алє нє ма анї кус звишни кили
имам[1] *х.* имам *(муслимански священїк)*
имам[2] *х.* цицок *(на пипки)*
иман *х.* вира
иманентан -тна -тно иманентни
имање *с.* **1.** *(посед, добро)* маєток, *заст.* домениє*;* **2.** *(имовина)* маєток; **3.** *(власништво)* власносц, власнїцтво; **4.** *зб. покр. (стока)* статок
имањце -ца *и* -ета *дем.* маєточок, маєтчок
иматан -тна -тно *(имућан)* маєтни
имати -ам *и* -адем **1.** *з розл. знач.* мац; **~ новаца** мац пенєжи; **колико имаш годинаа** кельо ци рокиа кельо маш рокиа; **2.** *безос.* **а)** *(живети; постојати)* жиц; исновац, постояц; **радим откада ме има** робим одкеди жиєм; **б)** єст; **овде има свакаквог света** ту єст вшелїякого швета; **има томе десетак година** єст тому дас дзешец роки; **3.** *покр. у вязи з инфинитивом кед ше визначує же ше дацо нєдобре лємцо нє случело:* **имао сам ове ноћи погинути** лємцо сом тей ноци нє погинул; ◊ **~ у виду** мац у виду (у оглядзе, на розуме); **~ право** мац право; **~ радо кога** любиц дакого; **има да те нема** *(настрадаћеш)* готови ши, яй ци, гуя ци, сармо тебе тераз; **~ на себи** *(имати менструацију)* мац на себе; **тај (та) има овде** *(тај је паметан)* тот ма под калапом, тота ма под хусточку
имати се -ам се *и* -адем се **1.** буц з даким у одредзених одношеньох; **он се има добро са мном** вон зо мну добри, ми з нїм добри; **2.** *(бити, живети)* буц, жиц; **он се има добро** вон добре [жиє], *заст.* вон ше ма добре
иматник *х.* **1.** маєтни (богати) чловек, богач, вельки ґазда; **2.** *(сопственик)* власнїк
имашан -шна -шно *оп.* **иматан**
имбецилан -лна -лно имбецилни
имбрете *ж. мн.* ґомбички (капчи) на ґалєру *(у народним облєчиве)*
име -ена *с.* **1.** мено; **како ти је ~** як ци меноа; **2.** *(наслов)* наслов, назва; **~ књиге** наслов кнїжки; **3.** *(назив)* назва, мено; **имена јела** назви єдзеньох; ◊ **бити нешто само именом (по имену)** буц дацо лєм по мену; **за ~ бога** забога, пребога; **изгрдити кога на пасје ~** вилац, висобачиц дакого; **истући кога на мртво ~** побиц дакого на белаво (на чудо), збиц дакого на блато; **именом** хторому мено; **крсно ~** *етн.* слава; **лично ~** особне

мено; **назвати што правим именом** наволац дацо з правим меном; **на ~ чега а)** *(на рачун):* **на ~ пореза (репарација и сл.)** на мено порциї (репарацийох и под.); **б)** за дацо; **не знати крсно ~ (крсна имена) коме, чему** нє мочи ше знайсц, нє мочи похопиц; **породично ~** презвиско; мено и презвиско; **у ~ некога** у мено дакого; **у ~ закона** у мено закона

имела *ж. бот.* имела (Viscum album)

имендан *х.* имени дзень, *рид.* именїни*, заст.* мено

имендански -а -о: **~ славље** преслава именого дня; **~ поклон** дарунок за (на) имени дзень

именик *х.* менар; список менох; каталоґ; **телефонски ~** телефонски менар

именилац -иоца *х. мат.* менователь; **заједнички ~** заєднїцки менователь

именитељ *х. оп.* **именилац**

именит -а -о познати, визначни

именица *ж. ґрам.* меновнїк

именички -а -о меновнїцки; **~ промена** меновнїцка пременка

именовани -а -о менованi

именовање *с.* < **именовати**

именовати -нујем *зак. и нєзак.* **1.** *(казати/казивати име)* **а)** *зак.* меновац, вименовац дакого, повесц дачийо мено; **б)** *нєзак*. меновац дакого, гвориц дачийо мено; **2.** *(назвати/називати)* наволац/наволовац; **3.** *(поставити/постављати на дужност)* **а)** *зак.* (ви)меновац, *заст.* вииименовац; **б)** *нєзак.* меновац; **~ кога за председника** меновац дакого за предсидателя

именовати се -нујем се *зак. и нєзак.* **1.** повесц/гвориц свойо мено; представиц ше/представяц ше; **2.** *(прогласити се/проглашавати се)* меновац ше; **3.** *(носити име)* волац ше

именски -а -о менови, менски; **~ предикат** *ґрам.* менови предикат

имењак *х.*: **он је мој ~** и йому мено (Дюра, Владо итд.), ми маме исти мена, *беш.* вон мой именяк

имењакиња *ж.*: **ми смо имењакиње** и єй мено (Маря, Ганя и под.), ми маме исти мена, *беш.* ми именячки (именякинї)

иметак -тка *х.* маєток

имигрант *х. (усељеник)* имиґрант

имигрантски -а -о имигрантски

имиграција *ж.* имиґрация

имитатор *х.* имитатор

имитација *ж.* имитация

имитирати -ам имитовац

имобилан -лна -лно имобилни

имовина *ж.* маєток; **непокретна ~** нєрухоми маєток; **покретна ~** рухоми маєток

имовински -а -о маєткови; **~ расправа** *правн.* маєткова розправа

имовни -а -о маєткови; **~ стање** маєткови стан

императив *х.* императив

императиван -вна -вно императивни

император *х.* император

империј *х. и* **империја** *ж.* империя

империјал *х. з розл. знач.* империял

империјализам -зма *х.* империялиз[е]м

империјалист[**а**] *х.* империялист[а]

империјалистички -а -о империялистични

империјални -а -о империялни

имперсоналан -лна -лно имперсонални

имперфек[**а**]**т** *х. ґрам.* имперфект

имперфективан -вна -вно *ґрам. (несвршен)* имперфективни; **~ глагол** имперфективне дїєслово

имплантација *ж. (усађивање)* имплантация

импликација *ж.* импликация

имплицирати -ам импликовац

импозантан -тна -тно импозантни; **~ зграда** импозантне зданиє

импоновати -нујем импоновац

импорт *х.* импорт

импортовати -тујем импортовац

импотентан -тна -тно импотентни

импотенција *ж.* импотенция

импрегнирати -ам *и* **импрегновати** -нујем импреґновац

импресарио *х.* импресарио

импресиван -вна -вно импресивни

импресија *ж.* импресия

импресионизам -зма импресиониз[е]м

импресионирати -ам импресионовац

импресионист[**а**] *х.* импресионист[а]

импресионистички -а -о импресионистични

импровизатор *х.* импровизатор

импровизација *ж.* импровизация

импровизовати -зујем импровизовац

импулзиван -вна -вно *оп.* **импулсиван**

импулс *х.* импулс

импулсиван -вна -вно импулсивни

импутирати -ам импутовац

имун -а -о имуни

имунизација *ж.* имунизация

имунитет *х.* имунитет

имућан -ћна -ћно маєтни, моцни, *заст.* могучни/моґутни, *заст.* владни

инако *присл. (друкчије)* иншак

инат *х.* упрекосценє, упрекосносц, *рид.* прекосц; ◊ **за ~** , **у ~** упрекосц; крижом; **од ината нема горег заната** нєт нїч горше як

робиц упрекосц; **терати ~** упрекосциц, робиц упрекосц

инатити се -им се **1.** упрекосциц; **2.** *(препирати се, свађати се)* спричкац ше, вадзиц ше, правоциц ше, прец ше

инатљив -а -о упрекосни

инаћење *с.* < **инатити се**

инаугурација *ж.* инауґурация

инаугурирати -ам *и* **инаугурисати** -ишем *зак. и нєзак.* инауґуровац

иначе *присл.* **1.** *(у противном)* иншак, бо; **морам завршити школу, ~ нећу моћи да се запослим** мушим закончиц школу, иншак сом нє годзен достац роботу; **послушај ме, ~ ћеш се покајати** послухай ме, бо будзеш бановац; **2.** *найчастейше у поровнуюцих конструкцийох (у другој прилици)* звичайно, обично, [по] другираз; **дошао је веселији но ~** пришол веселши як звичайно*;* **3.** *заст. (на други начин, друкчије)* иншак; **кад не може бити ~ , нека буде тако** кед нє може буц иншак, най будзе так; **4.** *зоз злучнїком* и *(ионако)* и так, и иншак; **што да кријемо, то и ~ већ сви знају** чом бизме крили, то и так уж шицки знаю

иначији -а -е *заст.* иншаки

инација *х.* упрекоснїк/упрекошнїк

инацијски -а -о упрекоснїцки/ упрекошнїцки, упрекосни

инвазија *ж.* инвазия

инвазијски *и* **инвазиони** -а -о инвазийни

инвалид *х.* инвалид

инвалидитет *х.* инвалидитет

инвалиднина *ж.* инвалиднїна

инвалидност *ж.* инвалидносц

инвалидски -а -о инвалидски, инвалидни; **~ пензија** инвалидска пензия

инваријабилан -лна -лно инвариябилни

инвентар *х.* инвентар; ◊ **живи ~** *(стока)* живи инвентар; **мртви ~** *(ствари)* мертви инвентар

инвентаризирати -ам *и* **инвентарисати** -ишем *зак. и нєзак.* инвентаровац

инвентиван -вна -вно инвентивни

инвентура *ж.* инвентура

инвенција *ж.* инвенция

инверзиван -вна -вно инверзивни

инверзија *ж.* инверзия

инвертирати -ам *и* **инвертовати** -тујем инвертовац

инвестирати -ам инвестовац

инвеститор *х.* инвеститор

инвестиција *ж.* инвестиция

ингениозан -зна -зно инґениозни

ингеренција *ж.* инґеренция

ингресија *ж.* инґресия

индекс *х. з розл. знач.* индекс; ◊ **бити на индексу** *(бити забрањен)* буц на индексу; **ставити на ~** *(забранити, жигосати)* положиц на индекс

индетерминизам -зма *х. фил.* индетерминиз[е]м

индивидуа *ж.* индивидуа

индивидуалан -лна -лно индивидуални

индивидуализам -зма индивидуализ[е]м

индивидуализација *ж.* индивидуализация

индивидуализирати -ам *и* **индивидуализовати** -зујем *зак. и нєзак.* индивидуализовац

индивидуалиста *х.* индивидуалист[а]

индивидуалистичан -чна -чно *и* **индивидуалистички** -а -о индивидуалистични

индивидуалност *ж.* индивидуалносц

индигнација *ж.* индиґнация

индиго *х.* индиґо, пребиваци папер

индијански -а -о индиянски

Индијанац -нца *х.* Индиянєц

Индијац -јца *х.* Индиєц

индијота *ж. покр. (ћурка)* пулька

индијски -а -о индийски

индиј[ум] *х. хем.* индий, индиюм

индикатив *х. ґрам.* индикатив

индикативан -вна -вно индикативни

индикатор *х.* индикатор

индиректан -тна -тно индиректни

индискретан -тна -тно индискретни

индискреција *ж.* индискреция

индиспониран -а -о *(нерасположен)* индиспоновани

индиферентан -тна -тно индиферентни

индициј *х. и* **индиција** *ж.* индиция

Индоевропљани *х. мн.* Индоевропянє (*єд.* Индоевропян)

индоевропски -а -о индоевропски

индолентан -тна -тно *(равнодушан)* индолентни

индоленција *ж.* индоленция

Индонежанин *и* **Индонезијац** -јца *х.* Индонезиєц

индонезијски -а -о индонезийски

индуковати -кујем *зак. и нєзак. лоґ., ел.* индуковац

индуктиван -вна -вно *лоґ.* индуктивни

индуктор *х. ел.* индуктор

индукција *ж. лоґ., ел.* индукция

индукцијски *и* **индукциони** -а -о индукцийни

Индус *х.* Индус

индуски -а -о индуски

индустрија *ж.* индустрия; **дрвна ~** древова индустрия; **лака ~** лєгка индустрия; **нафтна ~** нафтова индустрия; **прерађивачка ~**

прерабяцка индустрия; **прехрамбена ~** поживова индустрия; **тешка ~** чежка индустрия
индустријалац -лца *х.* индустриялєц
индустријализација *ж.* индустриялизация
индустријализирати (се) -ам (се) *и* **индустријализовати (се)** -зујем (се) *зак. и нєзак.* индустриялизовац (ше)
индустријски -а -о индустрийни; **~ биљка** индустрийна рошлїна
инекција *ж. оп.* **инјекција**
инертан -тна -тно инертни
инерција *ж.* инерция; ◊ **по инерцији, по закону инерције** по инерциї, по закону инерциї
инжењер *и* **инжињер** *х.* инжинєр, инженєр, *беш. заст.* енджелїр
инжењерац *и* **инжињерац** -рца *х. воєн.* инжинєрец, инженєрец
инжењерија *и* **инжињерија** *ж. воєн.* инжинєрия, инженєрия
инзистирати -ам *оп.* **инсистирати**
инзулин *и* **инсулин** *х.* инзулин, инсулин
ини -а -о *заст. (други)* ини, инши
иницијал *х.* инициял
иницијатива *ж.* инициятива
иницијативан -вна -вно инициятивни
иницијатор *х.* инициятор
иницирати -ам *зак. и нєзак.* иницировац
инјекција *ж. мед.* инекция, ин'єкция, *беш. заст.* енекция
инјунктив *х. ґрам.* ин_юнктив
Инка *х. ист.* Инка *(припаднїк южноамерицкого индиянского племена)*
инкарнација *ж. (утеловљење)* инкарнация
инкарнирати -ам *зак. и нєзак. (утеловити/утеловљавати)* инкарновац
инкасант *и* **инкасатор** *х. (убирач новца)* инкасант, инкасатор
инкасирати -ам *зак. и нєзак. (прикупити/прикупљати новац)* инкасовац
инквизитор *х.* инквизитор
инквизиција *ж. ист., фиґ.* инквизиция
инквизициони -а -о инквизицийни
инклинирати -ам *и* **инклиновати** -нујем *(нагињати чему)* инклиновац
инкогнито *присл.* инкоґнито
инкомодирати -ам *зак. и нєзак. (смести/сметати)* инкомодовац
инкомпатибилан -лна -лно *(неспојив, несложив)* инкомпатибилни
инкорпорација *ж. (укључење, сједињење)* инкорпорация
инкорпорирати -ам *и* **инкорпорисати** -ишем *зак. и нєзак. (укључити у састав)* инкорпоровац
инкриминација *ж.* инкриминация
инкриминирати -ам *и* **инкриминисати** -ишем *зак. и нєзак. (оптужити/ оптуживати)* инкриминовац
инкубатор *х.* инкубатор
инкубација *ж.* инкубация
инкунабула *ж. ист.* инкунабула
инлеј *х. мед.* инлей
инлет *х. текст.* турбук
ин мемориам *(у спомен)* ин мемориам
ино *присл.* иншак; **не моћи на ~** нє мочи иншак
иноватор *х.* иноватор
иновација *ж.* иновация
иноверан -рна -рно иновирни, другей вири'
иноверац -рца *и* **иноверник** *х.* иновирни, иновирнїк
иновирати -ам *зак. и нєзак.* инов[ир]овац
иноврстан -сна -сно другей файти; рижнородни, рижни
иноземан -мна -мно иножемни
иноземац -мца *х.* иножемец
иноземство *с.* иножемство
инојезичан -чна -чно иноязични
инок *х. (монах)* инок
инокосан -сна -сно *(сам; самосталан)* сам, осамени, самотни; **живи у планини ~** жиє у горох сам; инокосни; **~ сељачко газдинство** инокосне селянске ґаздовство
иноплемен -а -о иноплемени
иноплеменик *х.* чловек з другого племена
инородан -дна -дно другей народносци; странски, цудзи
иностран -а -о *звич. одр.* иножемни, странски
иностранац -нца *х.* странєц, иножемец
иностранкиња *ж.* иножемка
иностранство *с.* иножемство; **отићи у ~** пойсц до иножемства, пойсц за гранїцу
иноча *и* **иночица** *ж.* **1.** друга жена *(кед муж попри єдней вежнє и другу)*; **2.** нєвинчана жена, жена на веру
инош *х. покр.* слуга, лакей
инсек[**а**]**т** *х.* инсект
инсекатски -а -о инсектов[и]
инсектариј[**ум**] *х.* инсектарий, инсектариюм
инсектицид *х.* инсектицид
инсектоједи *х. мн. зоол.* инсектоєди
инсерат -ата *х. (оглас у новинама)* инсерат *(ґен.* -ата)
инсерт *х. (одсечак, одломак)* инсерт
инсинуација *ж.* инсинуация
инсинуирати -ам *зак. и нєзак.* инсинуовац
инсистирати -ам инсистовац
инспектор *х.* инспектор
инспекторат *х.* инспекторат
инспекција *ж.* инспекция

инспекцијски *и* **инспекциони** -а -о инспекцийни
инспиратор *х.* инспиратор
инспирација *ж.* инспирация
инспирисати (се) -ишем (се) инспировац (ше)
инсталатер *х.* инсталатер
инсталација *ж.* инсталация
инсталирати -ам *и* **инсталисати** -ишем инсталовац
инстанца *и* **инстанција** *(надлежни орган) ж.* инстанца, инстанция; ◊ **у крајњој (последњој, коначној) инстанци** у крайнєй (остатнєй, конєчней) инстанци
инстинкт *х.* инстинкт
инстинктиван -вна -вно инстинктивни
институт *х.* институт
институтка *и* **институткиња** *ж.* институтка
институтски -а -о институтски, институтов
институција *ж.* институция, *заст.* званиє
инструктиван -вна -вно инструктивни
инструктор *х.* инструктор
инструкција *ж.* инструкция
инструмен[**а**]**т** *х. з розл. знач.* инструмент
инструментал *х. ґрам.* инструментал
инструменталист[**а**] *х. муз.* инструменталист[а]
инструментални -а -о инструментални
инструментариј[**ум**] *х.* инструментарий, инструментариюм
инсулин *х. оп.* **инзулин**
инсценација *ж.* инсценация
инсценирати -ам *зак. и нєзак.* инсценовац
интабулација *ж. правн.* интабулация
интабулирати (се) -ам (се) *и* **интабулисати (се)** -ишем (се) *правн.* интабуловац (ше)
интактан -тна -тно *(недирнут)* интактни
интарзија *ж. ум.* интарзия
интачити -им упарто и нєпреривно гуториц *або* робиц исте; упарто оставац при своїм становиску; *(тврдоглаво инсистирати)* войовац, упарто вимагац
интеграл *х. мат. и др.* интеґрал
интегралан -лна -лно интеґрални
интеграција *ж.* интеґрация
интегрирати (се) -ам (се) *и* **интегрисати (се)** -ишем (се) интеґровац (ше)
интегритет *х.* интеґритет
интелект *х.* интелект
интелектуалан -лна -лно интелектуални; **~ рад** интелектуална робота
интелектуалац -лца *х.* интелектуалєц*, заст.* интелиґент
интелектуалка *ж.* интелектуалка, *заст.* интелиґентка
интелиген[**а**]**т** *х. (интелектуалац)* интелиґент
интелигентан -тна -тно интелиґентни
интелигенција *ж.* интелиґенция
интендант *х.* интендант
интендантски -а -о интендантски
интендантура *ж.* интендантура
интензиван -вна -вно интензивни
интензивирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* интензивовац (ше)
интензитет *х.* интензитет
интенција *ж. (намера, жеља)* интенция
интервал *х.* интервал
интервенирати -ам *и* **интервенисати** -ишем интервеновац
интервенција *ж.* интервенция
интервенционист[**а**] *х.* интервенционист[а]
интервју *х.* интервю
интервјуирати -ам *и* **интервјуисати** -ишем интервюовац
интердикт *х. ист., правн.* интердикт
интердисциплинарни -а -о интердисциплинарни
интерегнум *х. (међувлашће)* интереґнум
интережција *х.* хаснолюбец; *(зеленаш)* здзернїк
интерес *х.* **1.** *(занимање, пажња)* интерес; **2.** *(камата)* интерес, *заст.* интереш; ◊ **бити у чијем интересу** буц у дачиїм интересу
интересантан -тна -тно интересантни
интересантно *присл.* интересантно
интересантност *ж.* интересантносц
интересирање *и* **интересовање** *с.* интересованє
интересирати (се) -ам (се) *и* **интересовати (се)** -сујем (се) интересовац (ше)
интересни -а -о интересни; **~ сфера** интересна сфера
интеријер *х. (унутрашњост просторије)* интериєр
интерјекција *ж. ґрам.* интерєкция
интерконтинентални -а -о интерконтинентални
интермецо *х.* интермецо
интернат *х.* интернат
интернатист[**а**] *х.* интернатян
интенаткиња *ж.* интернатка
интернатски -а -о интернатски
интернација *ж. (заточење)* интернация
интернационала *ж.* **1.** интернационала *(медзинародна орґанизация роботнїцких партийох)*; **2.** *(Интернационала)* Интернационала (*медзинародна революционерна гимна пролетарията)*
интернационалан -лна -лно интернационални
интернационалац -лца *х.* интернационалєц
интернационализам -зма *х.* интернационализ[е]м

интернационализирати (се) -ам (се) *и* **интернационализовати (се)** -зујем (се) интернационализовац (ше)
интернационалист[**а**] *х.* интернационалист[а]
интернационалистички -а -о интернационалистични
интерни -а -о интерни; **~ ствар** интерна ствар; **~ болест** интерна хорота
интернирати -ам *зак. и нєзак.* интерновац
интернирац -рца *х.* интернирец
интернист[**а**] *х.* **1.** *мед.* интернист[а]; **2.** *(ђак који станује у интернату)* интернатян
интернистички -а -о интернистични
интерпелација *ж. пол., правн.* интерпелация
интерпелирати -ам *и* **интерпелисати** -ишем *зак. и нєзак.* интерпеловац
интерпланетарни -а -о интерпланетарни
интерполирати -ам *и* **интерполисати** -ишем *зак. и нєзак. (уметнути/уметати)* интерполовац
интерпретатор *х.* интерпретатор
интерпретација *ж.* интерпретация
интерпретирати -ам *и* **интерпретовати** -тујем интерпретовац
интерпункција *ж.* интерпункция
интима *ж.* интима
интиман -мна -мно интимни
интимност *ж.* интимносц
интимус *х. (интиман пријатељ)* интимус
интов *х. оп.* **хинтов**
интоксикација *ж. мед.* интоксикация
интолерантан -тна -тно интолерантни
интонација *ж.* интонация
интонирати -ам *и* **интоновати** -нујем *зак. и нєзак.* интоновац
интравенозан -зна -зно *мед.* интравенозни
интрада *ж. муз. и др.* интрада
интрига *ж.* интриґа
интригант *х.* интриґант
интригирати -ам *и* **интриговати** -гујем интриґовац
интродукција *ж. (увод; предговор)* интродукция
интроспективан -вна -вно интроспективни
интроспекција *ж. псих.* интроспекция
интуитиван -вна -вно интуитивни
интуиција *ж.* интуиция
интуша *ж. покр. (ћурка)* пулька
инћар *х. покр. (порицање)* пореканє, одтайованє, нєприпознованє; спреведанє
инћарити -им *покр. (порицати)* порекац, одтайовац ше, нє припознавац; спреведац
инфамија *ж. (бесрамност; срамота)* инфамия
инфантерија *ж. воєн.* инфантерия
инфантилан -лна -лно инфантилни
инфаркт *х. мед.* инфаркт
инфективан -вна -вно инфективни
инфекција *ж.* инфекция
инфекцијски *и* **инфекциони** -а -о инфекцийни
инфериоран -рна -рно инфериорни
инфериорност *ж.* инфериорносц
инфикс *х. ґрам.* инфикс
инфилтрација *ж.* инфилтрация
инфилтрирати (се) -ам (се) *и* **инфилтровати (се)** -рујем (се) *зак. и нєзак.* инфилтровац (ше)
инфинитан -тна -тно *(бескрајан)* инфинитни
инфинитив *х. ґрам.* инфинитив
инфинитивни -а -о инфинитивни
инфицирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* инфицир[ов]ац (ше)
инфлација *ж. екон.* инфлация
инфлуенца *ж. мед.* инфлуенца
информативан -вна -вно информативни
информатика *ж.* информатика
информатор *х.* информатор
информација *ж.* информация
информациони -а -о информацийни
Информбиро *х. ист.* Информбиро
информбировац -вца *х. ист.* информбировец
информирање *и* **информисање** *с.* информованє
информирати (се) -ам (се) *и* **информисати (се)** -ишем (се) информовац (ше)
инфрацрвени -а -о инфрачервени
инфузија *ж. мед.* инфузия
инфузориј *х. и* **инфузорија** *ж. зоол.* инфузорий, инфузория
инхалација *ж. мед.* ингалация
инхалирати -ам *зак. и нєзак. мед.* ингаловац
инхерентан -тна -тно *(нераздвојно везан)* ингерентни
инхибитор *х. хем.* ингибитор
инцест *х.* *правн.* инцест
инцидент *х.* инцидент
инч *х.* инч *(мера за дужину, 2,54 цм)*
инџијел *и* **инџил** *х.* инджиєл, инджил *(свята кнїжка муслиманох)*
инџилир *и* **инџинир** *х. заст. (инжењер; геометар)* енджелїр
иње *с.* **1.** ина; **2.** *фиґ.* шиви власи; ◊ **пало му ~ на косу** пошивел
иоле *присл.* голєм (лєм, гоч лєм) дакус (кус, кельо-тельо)
ионако *и* **и онако** *присл.* и так
иоткуд[**а**] *присл.* гоч одкаль/одкадз; оддакаль
ипак *присл.* (*часто у корелациї зоз злучнїками* иако, премда) заш лєм*; заст.* пречи
иперит *х. хем.* иперит
ипсилон *х.* ипсилони
ирад *х. покр.* маєток *(звич. нєрухоми)*
ирадијација *ж. (зрачење)* ирадияция

Иранац -нца *х.* Иранєц
Ирац -рца *х.* Ирец
ирационалан -лна -лно ирационални
Ирачанин *х.* Ирачан
ирачки -а -о ирацки
ирвас *х. зоол.* ирвас, сиверни єлень (Rangifer tarrandus)
иреалан -лна -лно *(нестваран)* иреални
ирегуларан -рна -рно *(нередовит)* иреґуларни
иредентизам -зма *х.* иредентиз[е]м
иредентистички -а -о иредентистични
ирелевантан -тна -тно ирелевантни
иригација *ж. аґр., мед.* ириґация
иригирати -ам *зак. (натапати; испирати)* ириґовац
иридиј[**ум**] *х. хем.* иридий, иридиюм
ирис *х. оп.* **перуника**
иритирати -ам *(узбудити/узбуђивати)* иритир[ов]ац
иришки -а -о (< **Ириг**)ирижски
Иркиња *ж.* Иркиня
ирмос *х. церкв.* ирмос
иронизирати -ам, **иронизовати** -зујем, *и* **иронисати** -ишем иронизовац
иронија *ж.* ирония; ◊ **~ судбине** ирония судьби
ироничан -чна -чно *и* **иронички** -а -о иронични
ироничар *х.* ироничар**иронички** *и* **иронично** *присл.* иронично
ирош *х. покр. (кицош)* нялкош; *(мангуп, лола)* гиреш, дянташ
ирошити се -им се **1.** *(кицошити се)* нялкошиц ше; **2.** *(разметати се)* виказовац ше, гирешиц ше
ис[**а**] *викр. за гонєнє овцох* не
исакатити -им покалїчиц, скалїчиц
исвађати се -ам се вивадзиц ше; повадзиц ше
исвилати (се) -ам (се): **исвилао кукуруз** на чуткох *(кукурици)* рошню власки
исвирати -ам *(одсвирати)* одграц, виграц
исе *с. оп.* **хисе**
исевци *х. мн. (ґен.* исевака) **1.** други раз поошивана мука; **2.** *покр. (мекиње)* отруби
исејати -јем **1.** *(посејати)* пошац; **2.** *(просејати)* ошац, поошивац
исек *х. оп.* **исечак (1. а, 4)**
исекнути се -нем се *(усекнути се)* видуц нос
иселити -им I. *прех.* виселїц; II. *нєпрех. оп.* **иселити се**
иселити се -им се виселїц ше; *(из родитељског дома и сл.)* висц
исељавање *с.* висельованє
исељавати -ам I. *прех.* висельовац; II. *нєпрех. оп.* **исељавати се**
исељавати се -ам се висельовац ше
исељеник *х.* виселєнєц, виселєни
исељенички -а -о виселєнїцки, виселєнски
исећи исечем **1.** *(посећи)* **а)** *(ножем)* порезац; *(ситно исећи)* пошекац*;* **б)** *(секиром и сл.)* порубац*; (шуму, дрва)* вирубац; **в)** *(маказама)* поштригац, постригац; **г)** *(тестером)* порезац, попилїц; **2.** *(изрезати)* **а)** *(ножем)* вирезац; **б)** *(секиром)* вирубац; **в)** *(маказама)* виштригнуц, вистригнуц; **г)** *(тестером)* вирезац, випилїц; **д)** *(разне облике)* викрац; повикравац; **3.** *(заклану кокошку и сл.)* розобрац; ◊ **~ погледом кога** *(мрко, презирно погледати)* пререзац (прецац, прештрелїц) з попатрунком дакого
исећи се исечем се **1.** *(посећи се)* порезац ше; **2.** *(потући се)* порубац ше, побиц ше, поджобац ше *(з мечами, ножами)*
исецан -а -о **1.** < **исецати; 2.** *пож.* викравани; **исецани кекси** викравани кекси
исецати -ам *(сечењем вадити)* **а)** *(ножем)* вирезовац; **б)** *(секиром)* вирубовац; **в)** *(маказама)* виштриговац/вистриговац; **г)** *(тестером)* вирезовац, випильовац; **д)** *(разне облике)* викравац
исецкати -ам пошекац
исечак -чка *х.* **1.** *(исечени део)* **а)** вирезок, вирезани *або* виштригнути фалаток, вирезане, виштригнуте; **б)** *(из новина)* виштригнута статя; **2.** *(делић)* [мала] часц; **3.** *(одломак)* виривок; деталь; **4.** *мат., кул.* вирезок
исипати -ам *и* -пљем *нєзак.* висиповац; вилївац
исисавати -ам *нєзак. ґу* **исисати**
исисати -ам *и* -ишем **1.** *(сисањем извући)* вицицац; вицагац; **2.** *(посисати)* вицицкац, вицицац; **3.** *фиґ. (изнурити)* вимучиц, витрапиц, вицадзиц; ◊ **~ крв (задњу кап)** вицицац крев (остатню капку)
иситнити -им **1. а)** *(измрвити)* потрушиц, подробиц; **б)** *(сажвакати)* пожувац; **в)** *(ножем)* пошекац; **г)** *(истуцати)* потлучиц; **2.** *(новац)* розменїц
искадити -им **1.** *(окадити)* покадзиц, окадзиц; **2.** *фиґ. (истерати)* викуриц
исказ *х.* **1.** *(изјава)* виява; **председник је дао ~ новинарима** предсидатель дал вияву новинаром; **лажан ~** фалшива виява; **2. а)** *(испољавање)* виражєнє, виражованє, вираз, виказ*;* **песник је дочекан исказима топле срдачности** поет дочекани з виражєнями цеплей сердечносци; **б)** *(исказивање)* вислов, виказ; **3.** *(званично обавештење, извештај)* урядове обвисценє; урядови звит; евиденция; **4.** *физ.* виказ
исказати -ажем **1.** *(рећи)* повесц; висловиц; виказац; **2.** *(званично рећи)* виявиц; **3.** *(признати, одати)* припознац; **4.** *(речима описати)* виприповедац; **5.** *(представити)*

виказац, приказац; **~ мањи приход** виказац менши приход; **6.** *(испољити, указати)* виражиц, указац; **~ коме милост** указац дакому милосц

исказати се -ажем се **1. а)** *(поверити се)* повериц ше, звериц ше; **б)** *(избрбљати се)* вирекнуц; **2.** *(истакнути се)* виказац ше, указац ше; **жели да се искаже памећу** сце ше виказац з мудросцу; **3.** указац документи, леґитимовац ше

исказивати -зујем **1.** *(казивати)* гуториц; *(причати)* приповедац; **2.** *(изјављивати)* виявйовац; **3.** *(представљати)* виказовац, приказовац; **биланс је исказивао добитак** биланс виказовал добиток; **4.** *(испољавати, указивати)* виражовац, указовац; **~ коме част** указовац дакому чесц

исказивати се -зујем се **1.** *(изјашњавати се)* вияшньовац ше; **2.** *(остављати утисак, представљати се)* представяц ше, приказовац ше; **он није тако добар какав се исказује** вон нє таки добри яки ше представя; **3.** *(испољавати се)* виражовац ше, указовац ше; **4.** *(истицати се)* виказовац ше, указовац ше *(пред другима зоз своїма способносцами и под.);* **5.** указовац документи, леґитимовац ше

исказница *ж.* **1.** особна леґитимация; **чланска ~** членска карта; **2.** потвердзенє *(хторе одвитує одредзеней материялней вредносци)*

искаишарити -им *(стећи преваром)* вичаварґовац, достац (змогнуц) зоз спреводзку, накламац

искаишати -ам **1.** *(избити каишем)* набиц, орезац з ременьом; **2.** попарац, подрец *(на фалатки подобни ременьом)*

искајати -јем **1.** *(окајати)* випокутовац ше; **~ учињено зло** випокутовац ше за зробене зло; **2.** *(ожалити)* престац ношиц жалобу за даким

искакати -ачем **1.** вискаковац**; 2.** *(избијати по телу – о бубуљицама и сл.)* вируцовац ше, видавац ше; **3.** *(искрсавати)* нагло ше зявйовац; **4.** падац до оч, буц окреме упадлїви

искакивати -кујем вискаковац

искакутати -уће*м и* -утам висц подскакуюци

искалити -им **1.** вигартовац; **~ гвожђе** вигартовац железо; **2.** *(дати одушка)* витресц, виражиц; **~ сав гнев на некога** витресц шицок гнїв на дакого

искалити се -им се *(дати одушка унутрашњој напетости)* витресц ше*,* виражиц ше

искаљати (се) -ам (се) заблациц (ше), затрепац (ше); зальомпац (ше), залюштац (ше)

искаљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **искалити (се)**

искамкати -ам, **искамчити** *и* **искамџити** -им *(измољакати)* видайкац, вициґанїц

искапати[1] искапам *нєзак.* викоповац, копац

искапати[2] -пљем *зак.* I**.** *нєпрех. (истећи кап по кап)* викапкац; II**.** *прех. (умрљати капима)* окапкац, покапкац; *(јелом и сл.)* оквацкац, поквацкац*;* ◊ **~ очи а)** виплакац очи; **б)** натрапиц ше, намучиц ше *(напружуюци вид)*

искапити -им випиц (попиц) до остатнєй капки (до дна, до сподку), вихилїц; ◊ **~ на бело** вихилїц погар, випиц на било

искапљивати -љујем *нєзак. ґу* **искапити**

искарати -ам *(испсовати)* вилац, висобачиц

искарикирати -ам викарикир[ов]ац

искариот *х. гандр. (издајник)* Юда искариотски, искариот

искартати -ам **1.** *(добити картањем)* сцагнуц, виграц; **2.** *(прокартати)* прекартац, преграц

искасапити -им **1.** *(небрижљиво исећи)* пофаластовац, розфаластовац; розвалашиц, розтранджирац; порезац; **2.** *(израњавити)* розтаргац; барз поранїц; очудациц

искасати -ам висц дринґаюци *(о коньови)*

искати иштем **1.** *(настојати наћи)* глєдац; **2.** *(молити да се што добије)* питац, глєдац; **~ помоћ** питац помоц; **3.** питац; **~ девојку** питац дзивку *(за жену);* **колико иштеш за овог коњаа** кельо питаш за того коня**a**; **4.** *(захтевати да се што уради)* вимагац, жадац, глєдац; **5.** *(изискивати)* вимагац; **његово здравствено стање иште одмор** його здравствени стан вимага одпочивок; **6.** *безос.* буц потребни, требац; ◊ **душа (срце) ми иште** барз жадам, барз бим сцел; **~ чију руку** питац дачию руку; **~ за бога** *нар. (просјачити)* жобрац, ходзиц по питаню, питац ал(а)мужну

искати се иштем се *покр. (тражити допуштење)* питац ше*;* **мачка се иште унутра** мачка ше пита нука

искашати -ам викошовац *(з косу)*

искашљавати (се) -ам (се) викашльовац (ше)

искашљај *х.* викашляне; харковина

искашљати -љем викашляц; вихаркнуц

искашљати се -љем се викашляц ше

искварити -им *осн., фиґ.* погубиц

искварити се -им се погубиц ше *и фиґ.*

исквасити -им *(поквасити)* **1. а)** *(одећу водом)* змачкац; **дете је исквасило кошуљицу** дзецко змачкало кошульку; **б)** *(одећу, обућу росом)* залюштац, злюштац; **2.** *(под, ствари)* оплюскац, заплюскац

искезити *и* **искесити** -им: **~ зубе** вициириц зуби

искезити се -им се зашмеяц ше *або* викривиц твар вициряюци (указуюци) зуби
искефати -ам **1.** *(очистити кефом)* вищеткац**;** **~ одећу** вищеткац шмати; **2.** *фиґ. (изгрдити)* вигандровац, понаберац
искивати -ам ковац, виковйовац
искидати -ам **1. а)** подрец; **~ свеску** подрец теку; **б)** потаргац; **~ тесто у тргањце** потаргац цесто на галушки; **в)** розтаргац; **~ зубима** розтаргац зоз зубами; **г)** повидзерац; **~ листове из књиге** повидзерац папери з кнїжки; **2.** *(изнурити)* витрапиц, вимучиц; **сав је искидан од болести** шицок є витрапени од хороти; **3.** *(на више места)* потаргац; попретарговац, поприривац; **~ каиш** потаргац ремень; **чује се искидан разговор** чуц попретарговану (поприривану) бешеду; **4.** вируцац гной *(зоз хлїва);* ◊ **~ нерве (живце)** потаргац нерви; **~ плућа** *(од јаког кашља)* натаргац плюца
искидати се -ам се **1.** подрец ше; потаргац ше; розтаргац ше; попретарговац ше, поприривац ше; **2.** *(изнурити се)* витрапиц ше, вимучиц ше; ◊ **~ од смеха** зацинац ше (заходзиц ше) од шмиху, *заст.* шмеяц ше до розпуку; **~ жив** урвец ше, потаргац ше, падац на нос *(од роботи*)
искијати -ам **1.** викихац; **2.** *фиґ. (доживети непријатне последице)* заплациц, одбуц, викихац; **искијаћеш ти ово** заплациш ти за тото, видзе то тебе на нос
искијати се -ам се викихац ше
искилавити се -им се **1.** *(добити килу)* пукнуц; **2.** *(сатрти се радећи)* урвец ше, потаргац ше од роботи
искинути -нем вирвец, витаргнуц; виквачиц *(фалаток зоз шмати и под.)*
искињити -им вимучиц *(зоз злоставяньом)*
искипети -им **1.** *(излити се кључајући)* **а)** збегнуц; **б)** побегац *(вшадзи, на вецей боки*)*;* **2.** *(испарити се кључајући)* виврец; **3.** *фиґ. (ражестити се)* розєсц ше, бовкнуц; **4.** *фиґ. (истрошити се)* вифуняц, витрошиц ше; ◊ **~ од здравља** буц здрави як дуб
искиселити -им **1.** *(потапањем у воду)* намочиц, розмочиц; **2.** *(ускиселити)* наквашиц *(капусту и под.)*
искиснути -нем **1.** *(прокиснути)* **а)** *(о одећи и сл.)* премокнуц; **б)** *(о гомили зрна и сл.)* замокнуц
искитити -им оквециц/оквициц
искитити се -им се оквециц ше/оквициц ше; ◊ **~ вина (вином)** *нар.* добре ше напиц вина
искихати (се) -ам (се) *и* -ишем (се) *оп.* **искијати (се)**
искласавати -ам клашиц ше *(о житаркох)*
искласати -ам виклашиц ше *(о житаркох)*
исклати -кољем **1.** *(поклати)* поклац; **2.** *покр. (изујeдати)* покусац
исклепати[1] исклепам *гандр. (смандрљати)* склєпац, скисинтовац; збухац
исклепати[2] -ам *и* исклепљем **1.** виклєпац *(косу, мотику и под.)*; **2.** *фиґ. (угладити)* вигладкац
исклесати -ешем викресац, видлабац; викарбовац
исклибити (се) -им (се) *оп.* **исцерити (се)**
исклизавати -ам вишлїзковац ше, вишмиковац ше; вискаковац
исклизнути -нем **1.** вишлїснуц ше, вишмикнуц ше; **риба му је исклизнула из руке** риба ше му вишлїсла з руки; **2.** вискочиц; **воз је исклизнуо из шина** гайзибан вискочел зоз шинох
исклизнуће *с.* вишлїснуце, вишмикнуце; вискоченє
исклијати -ам випукнуц, виключкац [ше], зисц *(о зарну, нашеню)*
исклицавање *с. бот.* виключкованє
исклицати[1] -ичем *и* -ицам **1.** вибрац з акламацию; **2.** скричац конєчну цену *(на лицитациї)*
исклицати[2] -ам *оп.* **исклијати**
исклични -а -о: **~ цена** початна цена *(на лицитациї)*
исклопни -а -о виключуюци
искљувавати -ам виджубовац
искљувати -ујем **1.** виджубац; **2.** *(оштетити кљуном*) поджубац, розджубац*;* **3.** *(позобати)* поджубац
искљувити се -им се *покр. (излећи се)* виджубкац ше
искљукати -ам виклюкац *(качку, пульку и др.)*
искљуцати -ам *оп.* **искљувати**
искључан -чна -чно **1.** *техн.* за виключованє, виключоваци; **~ ручица** ручка за виключованє; **2.** *заст. оп.* **искључив**; **3.** *одр. ґрам.:* **искључна реченица** виключне виреченє
искључење *с.* < **искључити (се)**
искључив -а -о **1.** *(необичан)* нєзвичайни, винїмкови; **2.** *(неприкосновен; непопустљив)* виключни; **имати ~ право на нешто** мац виключне право на дацо; **3.** *(једини)* єдини, виключни
искључивати (се) -чујем (се) *нєзак. ґу* **искључити (се)**
искључиво *присл.* **1.** *(неприкосновено*; *непопустљиво)* виключно; **2.** *(једино)* єдино, виключно
искључити -им **1.** виключиц, вилучиц; **~ из чланства** виключиц з членства; **~ из саобраћаја** виключиц зоз транспорту;

искључена је свака могућност да... виключена кажда можлївосц же би...; **2.** *(изоставити)* вихабиц; **3.** *(мотор, струју)* виключиц, викапчац; **4.** *(воду у водоводу)* виключиц, заврец

искључити се -им се **1.** виключиц ше; **~ из збивања** виключиц ше зоз збуваньох; **2.** *(о мотору, струји)* виключиц ше, викапчац ше

искњижити -им викнїжиц

искобељати се -ам се вицагнуц ше, випутац ше, вибахтац ше, викормацац ше, витаргац ше, викоцмориц ше; вихпац ше *(спод дачого)* **~ из тешког положаја** вицагнуц ше з чежкого положеня

искобити -им **1.** унєщесциц, упрепасциц, *заст.* запрепасциц**; 2.** препущиц злей судьби

исковати -кујем **1.** виковац; **2.** *(украсити металом)* обиц, оковац

исковрнути -нем: **~ очи** вищириц очи

искозити -им окоциц *(кощата)*

искок *х. спорт.* вискок

искокати -ам упукац *(кукурицу на пуканки)*

искокати се -ам се упукац ше *(о пуканкох)*

исколачити -им: **~ очи** вищириц очи,попатриц (патриц) з вищиренима (розширенима) очми

исколчавање *и* **исколчивање** *с. буд.* колчкованє

исколчати -ам *и* **исколчити** -им **1.** побиц колїки (тачки и под.) до жеми; **2.** *(обележити кочевима)* виколчковац

искомадати -ам пофаластовац, розфаластовац, порубац (порезац, подрец и под.) на фалати *(*фалатки)

искомбиновати -нујем викомбиновац

искомпромитовати (се) -тујем (се) викомпромитовац (ше)

искон[1] *х. и ж.* **1.** прапочаток; **од искона света** од вики виков, од початку швета; **2.** *(порекло)* походзенє; **2.** конєц

искон[2] -а -о *оп.* **исконски**

исконски -а -о предвични, споконвични, давендавни, прадавни, исконски

исконструисати -ишем виконструовац

ископ *х.* **1.** *(ископавање)* викопованє, копанє; **2.** *буд.* викоп; **дубоки ~** глїбоки викоп; **3.** *оп.* **ископина (1)**; **4.** *(пропаст)* препасц, знїщенє, загибель

ископавати -амвикоповац, копац

ископати -ам **1.** викопац; вириц; вигребац; видлобац; **~ бунар** викопац студню; **граната је ископала јаму** ґраната вирила дзиру; **пас је ископао кост** пес вигребал косц; **~ очи коме** видлобац дакому очи; **2.** *(пронаћи)* найсц; виняц; **из ормара је ископао стару књигу** з ормана винял стару кнїжку; **3.** *(уништити, затрти)* знїчтожиц, знїщиц, упрепасциц; ◊ **~ гроб коме** *(уништити кога)* викопац дакому гроб, знєсц (зронїц) дакого зоз швета

ископати се -ам се *фиґ. оп.* **искобељати се**; **~ из дуга** вибахтац ше, очухац ше з (од) длуства

ископина *ж.* **1.** *мн. (место ископавања)* розкоп(к)и; **2.** *археол.* викопани предмет, викопина

ископирати -ам викопир[ов]ац

ископнети -ним **1.** *(о снегу)* розпущиц ше; **2.** *фиґ.* **а)** *(ишчезнути)* помали скапац, щезнуц; **б)** *(оронути)* ослабиц/ослабнуц; страциц моц; схуднуц; висушиц ше

ископник *и* **ископњак** *х. (који неког унесрећи)* загубитель

ископрцавати се -ам се вицаговац ше, випутовац ше, вибахтовац ше, викормацовац ше, викоцморйовац ше

ископрцати се -ам се вицагнуц ше, випутац ше, вибахтац ше, викормацац ше, викоцмориц ше

ископчавати -ам викапчовац, виключовац *(струю и под.)*

ископчати -ам викапчац, виключиц *(струю и под.)*

искорак *х. спорт.* викрок

искоракнути -нем **1.** *оп.* **искорачити**; **2.** *спорт.* викрочиц

искорачити -им викрочиц, крочиц, виступиц

искоренити -им **1.** викопац (витаргац и под.) з кореньом, викерчиц; **2.** *фиґ. (истребити)* викоренїц, витребиц; **~ зло** викоренїц зло

искорењивати -њујем *нєзак. ґу* **искоренити**

искористив -а -о вихасуюци, хтори мож хасновац

искористити -им **1.** вихасновац; **~ прилику** вихасновац нагоду; **2.** *(употребити)* похасновац

искорити[1] искорρм *(оштро изгрдити)* виґараздовац, висобачиц, вигандровац, викресциц

искорити -ρм *(исукати)* вицагнуц, виняц; **~ мач** вицагнуц меч

искориштавање *и* **искоришћавање** *с.* вихасновйованє, хснованє

искориштавати *и* **искоришћавати** -ам вихасновйовац, хасновац

искориштење *и* **искоришћење** *с.* вихаснованє

искос *х.:* **узети ливаду на ~** вжац дєп на шено (на кошенє)

искоса *прислт.* **1.** *(са стране, укосо)* ззукоса, з зукоса*;* **дати гол ~** дац ґол ззукоса; **2.** *фиґ. (попреко)* боком; **гледати кога ~** патриц на дакого боком

искосити[1] искосρм покошиц, скошиц

искосити[2] искосрм подрец (пошекац и под.) на фалатки

искосити[3] искосрм положиц зукосо, нагнуц; **~ очи** попатриц боком

искосити се[1] искосрм се *(исцепати се)* подрец ше

искосити се[2] искосрм се **1.** станућ зукосо, нагнуц ше; **сунце се искосило према западу** слунко зашвицело зукосо ґу заходу; **2.** *(обрецнути се)* вистац на дакого

искотрљати -ам викотуляц; викотурбичац *(швидко)*

искоцкан -а -о коцкасти; **искоцкане панталоне** коцкасти панталони

искочити -им **1.** вискочиц; **воз је искочио из шина** гайзибан вискочел з шинох; **жиле му искочише** жили му вискочели; **2.** *(потећи)* висц, вибиц; **на очи му искочише сузе** на очи му вишли слизи; **3.** *(појавити се – о небеским телима)* висц, зявиц ше, указац ше; **сунце је искочило** слунко вишло; **4.** *(настати)* настац, почац; **5.** *(проистећи)* мац походзенє, висц; **6.** *(појавити се по телу)* **а)** *(о бубуљицама и сл.)* вируциц ше, видац ше; **б)** *(о пликовима)* направиц ше; **в)** *(о пегама)* висц*;* **7.** нагло ше зявиц; **пред очи му је искочила цела породица** пред очми ше му нагло зявела цала фамилия; **8.** *(стећи положај, звање)* вибиц ше; видзеліц ше над другима; визначиц ше; **9.** *(одбећи)* сцекнуц; **10.** *(досегнути вредност)* виношиц, досцигнуц; ◊ **да искочи из коже (од нестрпљења, беса)** лємцо нє вискочи зоз скори (од нєсцерпеня, гнїву)

искоштавање *с. технол.* обезкосцованє

искра *ж. осн. и фиґ.* искра*;* ◊ **бацити искру у барут** *(неопрезно изазвати тешке последице)* руциц искру до пушкового праху; **немати ни искре љубави** нє мац анї кус (анї искри) любови

искрав -а -о *оп.* **искричав**

искравити се -им се розпущиц ше

искрадати се -ам се покрадзме виходзиц

искрај *прим. з ґен. покр.* **1.** *(поред)* при; **2.** *(с краја)* накрай, на краю; **~ њиве** накрай поля; **3.** од; **не пушта га ~ себе** нє пуща го од себе; **он је ~ Никшића** вон з Никшичу

искракати -ачем викрачац

искрасити -им украшиц, оквециц/оквициц

искрастати се -ам се захраставиц ше, достац храсти

искрасти се -адем се покрадзме висц, вимкнуц ше

искрвавити -им I. *прех.* **1.** окирвавиц, закирвавиц, замасциц з креву; **2.** пораніц на кирваво, окирвавиц; II. *нєпрех. оп.* **искрварити (1)**

искрварити -им I. *нєпрех.* викирвавиц, страциц вельо креви; II. *прех. оп.* **искрвавити** (I)

искрвити се -им се побиц ше *(до креви)*

искревељити -им**: ~ лице** викривиц твар

искревељити се -им се **1.** *(направити гримасу)* викривиц твар (уста), направиц ґримасу; **2.** *(о лицу)* викривиц ше

искрен -а -о **1.** щири, *беш.* искрени; **2.** *у меновнїцкей служби (истинита реч)* правдиве слово*;* **прозборити искрену** прегвариц правдиве слово

искрено *присл.* щиро; поправдзе; **да ти ~ кажем** най ци щиро повем, *нар.* най ци по верней (по божей) правди повем**; ~ речено** поправдзе (щиро) повесц (поведзене)

искреност *ж.* щиросц

искренути -нем **1.** превращиц *(з дном наверх)*, обрациц горебздом; виврациц *(на бок)*; **2.** *(накривити, искосити)* зогнуц, нагнуц, скривиц, викривиц; прегнуц *(же би дацо спадло)*; **3. а)** *(изручити)* висипац; **б)** *(накренути и испити)* вихиліц; **4.** *фиґ. (потпуно изменити)* викривиц; подполно вименїц; зробиц *або* приказац иншаким; **није рекао истину, већ је све искренуо** нє гварел правду, алє шицко викривел

искренути се -нем се **1.** превращиц ше; виврациц ше; **2.** зогнуц ше, нагнуц ше, скривиц ше, викривиц ше; прегнуц ше; **3.** *фиґ. (изменити се)* обрациц ше, пременїц ше; **ствар се искренула** ствар ше иншак обрацела

искресати -ешем **1.** *(истесати)* викресац; **2. а)** *(одсећи грање)* орезац (орубац) древа (конари на древох); **б)** *(посећи*) порезац, порубац; **3.** *(произвести кресањем, упалити):* **~ ватру** викресац (запаліц) огень

искрет *х. физк.* виобрат, викрут

искретати (се) -ећем (се) *нєзак. ґу* **искренути (се)**

искречити[1] искрṫчрм *(размаћи)* розчакнуц, розчепериц; **~ перо** розчакнуц пирко *(прициснуюци го барз при писаню)*

искречити[2] *и* **искречити** искречрм обиліц *(шицко)*

искрзати -ам **1.** *(похабати)* оштрамбац, *коц.* острамбац, очухац, згайскац; витрец; **2.** *(оштетити)* оламац *(краї дачого);* порец, розриц *(драгу и под.);* вищербиц *(нож и под.);* погубиц

искривити -им **1.** викривиц, скривиц; **2.** покривиц *(на вецей местох*, *шицко);* **3.** *(изобличити)* викривиц, прекривиц*;* **~ лице** викривиц твар; зморщиц твар *(при*

виражованю чувства одбойносци, нєскладаня и под.); ◊ **искривио сам врат изгледајући те** уж ме карк заболєл (викривел сом шию) одкеди це випатрам

искривити се -им се **1.** викривиц ше, скривиц ше; **2.** покривиц ше; **3.** *(изобличити се)* викривиц ше *и фиґ.;* **~ од смеха** зайсц ше (зацац ше) од шмиху

искривљавати (се) -љујем (се) **1.** викривйовац (ше), кривиц (ше); **2.** *(изобличавати (се))* викривйовац (ше) *и фиґ.*

искривљен -а -о **1.** *дієприкм.* < **искривити (се); 2.** *спец.* вигнути; **~ дно** вигнуте дно

искривудати -ам покривулькац, покривуляц, покруциц

искрижати -ам **1.** *(исећи на комаде)* **а)** *(јабуку, лимун)* порезац; **~ јабуку на кришке** порезац яблуко на струча (на фалатки); **б)** *(лубеницу и сл.)* покрац, порезац; **2. а)** *(превући цртама)* попрекрижовац, попрецаговац, попрешмарґовац; **~ текст** попрекрижовац текст; **б)** *(начинити црте по чему)* пописац дацо, поцагац (направиц) смуги по дачим

искрити -им **1.** *(варничити)* руцац искри, искриц; **ватра искри** з огня лєтаю искри; **потковице су искриле по каменом путу** по каменей драги спод (з) подковкох лєтали (лєцели) искри; **2.** *(блистати се попут искре)* блїщац ше, швициц ше, трепециц, *заст.* лиґотац ше; **3.** *(избијати – о животној снази и сл.)* искриц, вибивац; **4.** *(пецкати, штипкати)* щипац

искрити се -им се *оп.* **искрити (2)**

искрица *ж.* **1.** *дем.*, *фиґ.* искрочка; **2.** *бот.* **а)** *оп.* **красуљак**; **б)** *оп.* **љутић**

искричав -а -о **1.** *(блистав)* блїщаци, швицаци, трепецаци, лиґотави; **2.** *фиґ.* искраци, искрави; **~ разговор** искраца бешеда, бешеда полна духовитих искрочкох

искричавост *ж.* искрацосц

искриште *с. ел.* искрище, искриско

искрљештити -им *оп.* **исколачити**

искрмачити -им поквацкац, замасциц *(з тинту и под.)*

искрмити[1] иск-мим викармиц *(домашню животиню)*

искрмити[2] иск-мим обрациц ладю з витру (у напряме витру)

искројити -им *(скројити)* скрац, *заст.* зрезац; **~ одело** скрац шмати

искрпати -ам *оп.* **искрпити**

искрпити -им **1.** *(окрпити)* поплатац; **2.** *(добро изгрдити)* вигандровац, викерґетовац, викресциц, *беш.* викерпиц

искрсавати -ам *нєзак.* *ґу* **искрснути**

искрснути -нем нараз (одразу, нєсподзивано, нєздобачки) ше зявиц

искрстити -им **1.** покресциц *(велїх, шицких);* **2.** *(изукрштати)* попрекрижовац

искрунити -им олупац *(кукурицу)*

искрхати[1] -им поламац, потрепац

искрхати[2] -им викашляц

искрцавање *с.* **1.** *(робе)* витоварйованє, зруцованє, знїманє; **1.** *(путника)* зиходзенє з ладї (гайзибана и под.), висадз[ов]анє, виходзенє; ◊ **~ у Нормандији** *ист.* десант у Нормандиї

искрцавати -ам витоварйовац, зруцовац, знїмац *(робу з ладї, ваґона и под.)*

искрцавати се -ам се зиходзиц (виходзиц) з ладї (з гайзибана и под.), висадз[ов]ац ше

искрцалиште *с.* место витоварйованя (знїманя, зруцованя)

искрцати[1] -им витовариц, зруцац, зняц *(робу з ладї, ваґона и под.)*; **брод је искрцао путнике** путнїки зишли (позиходзели, вишли, повиходзели) з ладї, ладя зохабела (висадзала) путнїкох

искрцати[2] -им порозбивац *(орехи, лїсковци)*

искрцати се -ам се зисц (висц) з ладї (ваґона и под.), висадзац ше

искрцкати -ам *оп.* **искрцати**[2]

искрцни -а -о: **~ станица** витоварна станїца

искрчити -им вирубац *(з кореньом)*, викерчиц

искрчмити -им попредац, розпредац *(на мало)*

искршити -им поламац; потрушиц

искувавати -ам **1.** *(стерилисати)** виварйовац; **2.** длужей вариц

искувати -ам **1.** *(стерилисати)* вивариц; **~ рубље** вивариц шмати; **2.** увариц; добре увариц

искужити -им **1.** заражиц *(з хороту);* **2.** дезинфиковац

искукати -ам **1.** оплакац; **2.** *(кукањем добити)* видайкац (випитац, вимодлїц) зоз плачом, вийойчац, виплакац

искукати се -ам се виплакац ше, вийойчац ше

искукуљити се -им се **1.** *(ишчахурити се)* висц зоз ґалети; **2.** *фиґ.* розвиц ше, постац, настац

искуљати -ам **1.** *(нагло избити, потећи – о води, диму и сл.)* вибиц, вдериц, вибухнуц; **2.** вигарнуц ше, висц нараз у векшим чишлє (у громади); **из школе су искуљала деца** зоз школи ше вигарли дзеци

искундачити -им побиц *(з кундаками пушкох)*

искуп[1] *и* **искуп** *х.* *(искупљење)* викуп, викупенє

искуп[2] *х.* *(скуп)* сход, збор

искупати -ам добре окупац, викупац

искупати се -ам се викупац ше, накупац ше

искупитељ *х.* *рлґ.* одкупитель

искупити[1] искȕпим **1.** *(откупом избавити из ропства)* одкупиц, *заст.* вименїц; **2.** *(откупом повратити)* одкупиц*;* **~ заложен сат** одкупиц заложену годзинку; **3.** *рлґ.* одкупиц, викупиц *(зоз грихох);* **4.** *(окајати жртвом)* викупиц; **~ кривицу радом** викупиц вину з роботу; **5.** *(накнадити)* надополнїц; ◊ **~ дуг** врациц длуство; **~ обећање** сполнїц обецанє; **~** [**задану**] **реч** отримац [дате] слово

искупити[2] -пим *(скупити)* позберац, зобрац

искупити се[1] искȕпим се **1.** *(откупом из ропства)* одкупиц ше, *заст.* вименїц ше*;* **2.** *(окајати кривицу)* викупиц ше

искупити се[2] -пим се позберац ше, зобрац ше, зисц ше

искупљати -ам *нєзак.* зберац

искупљати се -ам се *нєзак.* зберац ше, сходзиц ше

искупљеник *х.* одкупени, викупени

искупљивати -љујем *нєзак. ґу* **искупити**

искусан -сна -сно искусни; випробовани; *заст.* пробовни

искусати -ам *покр.* поєсц, жесц

искусити[1] -им *и* **искусити** искусим *(доживети)* зазнац, скоштовац, спробовац, *рид.* скушиц

искусити[2] искусим *покр.* порезац, поламац *(на фалатки)*

искуствен -а -о искуствови, емпирийни

искуство *с.* искуство, *рид.* дошвеченє; **знати из искуства** знац зоз искуства; ◊ **горко ~** горке искуство

искусурати -ам *и* **искусурити** -им виплациц, врациц *(остаток длуства, порциї и под.)*

искусурати се -ам се виквитац ше, повиплац[ов]ац ше, поврацац єден другому *(остаток длуства и под.), беш.* викусурац ше

искухати -ам *оп.* **искувати**

искуцавати -ам **1.** *(откуцавати – о сату)* биц, вибивац; **2.** *(избијати)* вибивац

искуцати -ам **1.** *(откуцати – о сату)* вибиц, одбиц; **2.** *(избити)* вибиц; **~ чеп** вибиц дуґов; **3.** *(на писаћој машини)* видуркац

искучити -им *(измамити)* вицагнуц

искушавати -ам **1.** *(испробавати)* пробовац; випитовац; **2.** *(покушавати)* пробовац; **3.** *(стављати на искушење)* пробовац, преверйовац, спокусовац; **4.** *(лукаво дознавати)* лукаво випитовац, колєшиц

искушати -ам **1.** *(испробати)* випробовац, попробовац; випитац; **~ нову машину** випробовац нову машину; **~ злато** випитац злато; **2.** *(покушати)* попробовац; **~ срећу** попробовац щесце; **3.** *(ставити на искушење)* випробовац, превериц, виспокусовац; **4.** *(лукаво дознати)* лукаво випитац, виколєшиц

искушеник *х.* **1.** *церкв.* новик, послушнїк *(млади член манастира хтори послужує у манастире и рихта ше за монаха);* **2.** *(паћеник)* трапенїк, мученїк

искушење *с.* спокуса*, заст.* соблаз(е)нь *ж.*

ислабети -бим *и* **ислабити** -им **1.** *(постати слаб)* вислабиц, вислабнуц*;* **2.** *(учинити слабим)* вислабиц

ислам *х.* ислам

исламизирати -ам исламизовац

исламски -а -о исламски

Исланђанин *х.* Исландян

иследити -им **1.** *правн.* вишлїдзиц; **2.** *(испитати)* виглєдац, випитац

иследни -а -о вишлїдни; **~ поступак** *правн.* вишлїдни поступок

иследник *х.* вишлїднїк; **судија ~** вишлїдни судия

иследнички -а -о вишлїднїцки

ислеђење *с.* **1.** *правн.* вишлїдзованє; **2.** *(испитивање)* випитованє, виглєдованє

ислеђивати -ђујем **1.** *правн.* вишлїдзовац; **2.** *(испитивати)* випитовац, виглєдовац

исликати -ам **1.** *(насликати)* намальовац; **2.** *(украсити сликама)* помальовац

ислинавити -им ошлїнїц

ислужен -а -о **1.** вислужени; **2.** *(дотрајао)* дослужени

ислужити -им **1.** *(одслужити)* вислужиц; **2.** *(служећи стећи)* заслужиц

исмевати *и* **исмејавати** -ам вишмейовац, ошмейовац, вишмиховац дакого, правиц (робиц) з дакого шмих

исмевати се *и* **исмејавати се** -ам се *(с неким, нечим и некоме нечему – ругати се)* подшмиховац ше, видрижньовац ше дакому, вишмиховац ше, вишмейовац ше з дакого

исмевач *х.* вишмейовач

исмејати -јем вишмеяц, ошмеяц

исмејати се -јем се вишмеяц ше, нашмеяц ше

исољавање *с. технол.* висольованє

испавати се -ам се виспац ше, наспац ше

испад *х. з розл. знач.* випад

испадати -ам **1.** *з розл. знач.* випадовац; **2.** нагло (нараз) ше зявйовац, вибеговац; **3.** *(указивати се – о приликама и сл.)* трафяц ше, указовац ше; **испадало је доста прилика** трафяли ше досц нагоди; **4.** *(торњати се)* брац ше, паковац ше; **испадај напоље!** бер ше вонка!; **5.** *и безос.* **а)** *(чинити се; проистицати)* випатрац, виходзиц, випадац; **увек је испадало да је**

непотребан вше виходзело (випадало) же є нєпотребни; **често је испадао смешан** часто випадал шмишни; **б)** *(имати исход)* випадац, *рид.* складац ше; **6.** *(задирати, бивати истурен)* виходзиц, буц вицагнути (вистирчени); **балкони у граду смеју ~ само један метар** балкони у варошу шму буц вицагнути лєм єден метер

испадати се -ам се випадац ше *(о дижджу, шнїгу)*

испалити -им **1.** виштрелїц; **~ гранату** виштрелїц ґранату; **2.** *(сажећи)* попалїц, спалїц; **3.** *(утиснути ужареним предметом)* випечиц, випалїц; **4.** *(опрљити)* опалїц *(напр. нож за дезинфикованє);* **5.** *(исушити)* висушиц, спечиц; **земља је испаљена од сунца** жем спечена од слунка; **6.** *(опалити кожу – о сунцу):* **врат му је испаљен сунцем** карк му спечени (барз огорени) од слунка; **7.** *(нагристи)* виєсц; ◊ **~ све свеће (све метке)** зробиц шицко цо мож; вишилїц ше

испаличити -им випрагнуц воли, зняц ярмо волом

испаљивати -љујем **1.** *(из оружја)* виштрельовац; **2.** *(сажигати)* палїц; **3.** *(утискивати ужареним предметом)* випекац, випальовац; **4.** *(опрљивати)* опальовац

испаметити се -им се страциц розум

испаравање *с.* випарйованє

испаравати -ам *и* **испаривати** -рујем I. *прех.* випарйовац*;* **море испарава много тона воде** морйо випарює вельо тони води; II. *нєпрех. оп.* **испаравати се**

испаравати се -ам се *и* **испаривати се** -рујем се випарйовац ше

испарати -ам **1.** *(исцепати на шавовима)* попарац; **2.** *(избраздати површину; изгрепсти)* направиц бразди (ранци и под.); подрапац; порипац

испарење *с.* випаренє

испаривач *х. технол.* випарйовач

испарина *ж.* випарина, пара

испарити -им I. *прех.* **1.** *(претворити у пару)* випариц; **2.** умиц з горуцу воду, попариц, обариц; **3.** *(угрејати врелом водом)* випроїц, напроїц, напариц; **~ ноге** випроїц ноги; II. *нєпрех.* **1.** *оп.* **испарити се**; **2. а)** *фиґ. (постепено нестати)* помали нєстац (щезнуц), випаровац; **б)** *фиґ. франт. (одмаглити)* миґнуц, чмиґнуц; *(нестати)* нєстац, скапац

испарити се -им се випариц ше

испарљив -а -о випарйоваци

испарни -а -о: **~ станица** *технол.* випарна станїца

испарчати -ам *(искомадати)* пофаластовац; порубац, порезац; порозбивац, потрепац*;* поламац

испасиште *с. (испаша, пашњак)* паша, пашков, пасовиско

испасти[1] -аднІм **1.** *з розл. знач.* випаднуц; **~ из џепа** випаднуц з кишенки; **он је испао крив за све** вон випаднул виновати за шицко; **~ из лиге** випаднуц з лиґи; **све је на крају испало добро** шицко на концу випадло добре; **2.** нагло (нараз) ше зявиц, вибегнуц; **3.** *(указати се – о прилици и сл.)* трафиц ше, указац ше; **испаде му срећа** трафело ше му щесце; **4.** *(из сећања и сл.)* висц; зисц; **~ из главе** висц з глави; **~ из памети** зисц з розума; **испало ми је из сећања** забул сом; **5. а)** *(показати се, проистећи)* висц, випаднуц; **све фотографије су испале добре** шицки фотоґрафиї випадли добри; **б)** *(имати исход)* випаднуц, висц, *рид.* зложиц ше; **ко зна како ће то све испасти** хто зна як то шицко випаднє (як ше то шицко зложи); ◊ **испаде му душа** *(физички је врло слаб)* барз є слаби, лєдво ходзи (стої); **~ из форме** випаднуц з форми; **~ из употребе** висц з хаснованя; **као да му је из ока испао** *(врло му је сличан)* як кед би му з ока випаднул; **~ за руком** пойсц од рук (по руки)

испасти[2] *и* **испасти** испасем попасц, спасц *(шицку траву)*

испатити (се) -им (се) витрапиц (ше), вимучиц (ше)

испаша *ж.* **1. а)** *(паша)* паша; **трава за испашу** трава за пашу; **б)** напасанє; **сезонска ~ стоке** сезонске напасанє статку; **истерати стоку на испашу** вигнац статок пасц; **2.** *(пашњак)* пасовиско, пашков; ◊ **право испаше** право напасаня *(на цудзей жеми)*

испаштање *с.* церпенє; покутованє, покута; одбуванє

испаштати -ам *(окајавати)* церпиц *(за дацо и пре дацо)*; покутовац ше *(за дацо)*; одбувац *(дацо и за дацо)*

испевати -ам **1.** вишпивац *(шпиванку);* **2.** зложиц, вишпивац *(стих)*

испевати се -ам се вишпивац ше

испеглати -ам випейґлац; **~ коме веш, одело** випейґлац дакому шмати, опейґлац дакого

испек *х.:* **дати ~ за казан** заплациц за казань (за печенє) *(дац пенєжи або палєнки власнїкови казаня)*

испекотина *ж.* опеклїна

испентрати се -ам се виґрабац ше, видрапац ше, випендрац ше
исперак -рка *х. (заперак)* фатюга *(на кукурици)*
испердашити -им *буд.* випердашиц
исперити -им *покр.* положиц високо, виставиц *(напр. заставу)*
исперити се -им се **1.** виґрабац ше високо; випнуц ше до висока; **2.** *оп.* **извитоперити се**
исперутати се -ам се достац парплї/порплї
испети испнем *и* испењем *(преместити с нижег на више место)* виложиц, положиц на дацо; подзвигнуц; видзвигнуц; винєсц; вицагнуц
испети се испнем се *и* испењем се **1.** виґрабац ше, видрапац ше, випендрац ше**; 2.** *(пропети се)* зопнуц ше, стануц; **~ на прсте** зопнуц ше на пальци; **3.** *(сместити се високо):* **испред њих се испео зид** пред нїма ше зявел високи мур; **сунце се већ испело** слунко ше уж дзвигло (уж вишло) над горизонт; **4.** *(издићи се)* дзвигнуц ше *и фиґ.;* **жива на термометру се испела на плус десет** жива у термометру ше дзвигла на плус дзешец; **кад се испео више, постао је безобзирнији** кед ше дзвигнул висше, постал безогляднєйши; **5.** *(појавити се на кожи – о разним израслинама и сл.)* вируциц ше; видац ше; виросну; висц*;* **6.** *фиґ. (испрсити се)* випнуц ше
испетљати (се) -ам (се) вимотац (ше), випутац (ше), вицагнуц (ше)
испећи -ечем **1.** *(јело на ватри)* упечиц; *(добро испећи)* випечиц; **2.** *(ракију и сл.)* випечиц, напечиц; **3.** *(нанети опекотине)* опечиц**;** спечиц; **сунце га је испекло** спекол ше на слунку**,** слунко го спекло; **4.** *(исушити врелином и сл.):* **жеђ му је испекла усне** ґамби ше му спекли од смияду; **5.** *(копривом)* попечиц, опечиц; **6.** *(семенке, кукуруз)* упукац; **7.** *фиґ. (овладати чиме)* випечиц; **~ занат** випечиц ремесло; ◊ **испеци па реци** *прислов.* роздумай, а вец гутор (поведз)
испећи се -ечем се **1.** *(о јелу)* упечиц ше; **2.** *(добити опекотине)* **а)** *(од ватре)* опечиц ше; **б)** *(од сунца)* спечиц ше; **3.** *(сасушити се – о земљи и сл.)* спечиц ше
испецати -ам *(изујелати – о мувама и др.)* покусац
испизмити се -им се *(на кога – постати пакостан и осветољубив према коме)* завжац ше, упиц ше на дакого
испијати -ам **1. а)** випивац; **б)** *(чашу с ракијом и сл.)* випивац, вихильовац; **2.** *(исисавати)* вициовац, випивац; **3.** *(тиштати, морити)* пиц, мучиц, трапиц; ◊ **~ кога очима (погледом)** нєпреривно патриц на дакого; **~ коме крв** *(тиранисати кога)* пиц дакому крев (мозоґ)
испијен -а -о **1.** *дїєприкм.* **< испити**; **2.** *фиґ.* барз вимучени, витрапени, випити
испилати -ам *и* **испилити** -им *(изрезати пилом)* попилїц
испилити -им *(излећи)* вишедзиц
испилити се -им се **1.** *(излећи се)* виджубкац ше; **2.** *фиґ. (постати)* постац, розвиц ше
испипавати -ам *(лукаво испитивати, дознавати)* оддалєй випитовац (дознавац*)*, вицаговац од дакого *(тайну и под.),* колєшиц
испипати -ам **1.** *(опипати)* омацац; **2.** *фиґ. (лукаво испитати, сазнати)* оддалєй випитац (дознац), вицагнуц од дакого *(тайну и под.),* виколєшиц
испипкати -ам *дем.* **< испипати**
испиралица *ж. технол.* вимивачка
испирање *с.* **1.** < **испирати**; **2.** *польопр.:* **~ земљишта** виплокованє жеми
испирати -ам **1.** *(прати унутрашњост)* умивац; вимивац; плокац, виплоковац; **~ рану** вимивац рану; **~ грло** плокац гарло; **2.** *(спирањем одстрањивати)* вимивац; **~ злато** вимивац злато; **3.** *(рубље)* плокац, виплоковац; **4.** *(добро прати)* [на] добре умивац
испирач *х.* **1.** вимивач; **~ злата** вимивач злата; **2.** плокач *(шматох, судзини)*
испирача *ж.* помиток
испирити -им **1.** *(издувати)* видуц; **2.** *фиґ. беш. (отерати)* вигнац, виплашиц
испирлати -ам *оп.* **испирити (2)**
испирлитати -ам виткац *(уметнїцки, з украсами)*
испис *х.* **1.** виписани (преписани) виривок *(з текста)*; **2.** виписованє *(зоз школи, списка и под.);* **3.** запис; ◊ **~ меморије** *информ.* виписованє мемориї
исписати -ишем **1.** виписац; **~ дете из школе** виписац дзецко зоз школи; **~ целу свеску белешкама** виписац цалу теку з призначками; **2.** *(описати)* описац, *заст.* списац; **3.** написац *(векши текст);* **4.** *(сачинити попис)* пописац, *заст.* списац*;* **5.** пописац; **~ зид кредом** пописац мур з крейду*;* **6.** *(преписати део текста)* виписац, преписац; **7. а)** *(насликати)* намальовац; **б)** украшиц *(зоз шарами, сликами)*
исписати се -ишем се виписац ше
исписивати -сујем **1.** виписовац; **2.** описовац, *заст.* списовац*;* **3.** писац *(векши текст);* **4.**

(пописивати) пописовац, *заст.* списовац*;* **5.** виписовац, преписовац; **6.** *(сликати)* мальовац

исписивати се -сујем се виписовац ше

исписник *х.* товариш з войска

исписница *ж.* виписнїца

испит *х.* **1.** *(провера знања)* испит, випит, *заст.* еґзамент*;* **стручни ~** фахови испит; **усмени ~** усни испит; **писмени ~** писмени испит; **завршни ~** закончуюци испит; **положити/полагати ~** положиц/ покладац (зложиц/ складац) испит; **2.** *(испитивање; саслушање)* випитованє; **3.** *(изучавање)* виучованє; **4.** *церкв. и фолкл.:* **ићи на ~** исц ше писац *(пред ступаньом до малженства)*

испитаник *х.* випитовани

испитати -ам **1.** *(на испиту, суду)* випитац дакого; **2.** *(испитивањем сазнати)* випитац ше дакому дацо; повипитовац ше *(шицко)* дакому*;* **3.** *(распитујући се сазнати)* дознац [ше], презнац ше, розпитац ше; **4.** *(проверити)* випитац, превериц; **5.** *(проучити)* випитац, виучиц; **6.** *(изложити искушењу)* випробовац; **7.** *(измолити)* випитац, вимодлїц; **8.** *церкв. и фолкл.* пописац *(леґиня и дзивку пред ступаньом до малженства)*

испити -ијем **1.** випиц, попиц; вихилїц *(погарик з палєнку и под.)*; **2.** *(упити)* упиц; **3.** *фиґ.* випиц; жесц; **болест га је испила** хорота го випила; **испила ме је секирација** жедло ме нервиранє; **4.** поцагнуц *(дим до себе при куреню); (попушити)* покуриц; ◊ **~ горку чашу** попиц горки погар; **~ крв коме** попиц дакому крев (мозоґ); **испити на душак** випиц нараз (одразу), вихилїц

испитивање *с.* **1.** < **испитивати**; **2.** *технол., информ. и др.* випитованє

испитивати -тујем **1.** *(на испиту, суду)* випитовац дакого; **2.** *(испитивањем дознавати)* випитовац ше дакому дацо; **3.** *(распитујући се дознавати)* дознавац [ше], презнавац ше, розпитовац ше; доглєдовац; **4.** *(проверавати)* випитовац, преверйовац; **5.** *(проучавати)* випитовац, виучовац, виглєдовац; **6.** *(излагати искушењу)* пробовац; **7.** *церкв. и фолкл.* писац *(леґиня и дзивку пред ступаньом до малженства)*

испитивач *х.* **1.** *з розл. знач.* випитовач*;* **овај наставник је строг ~** тот наставнїк строги випитовач; **~ водова** *ел.* випитовач водох; **2.** *(проучавач)* виглєдовач, виучовач

испитивачки -а -о **1.** випитовацки; виглєдовацки, виучовацки; **2.** *(радознао)* випитуюци; **погледати испитивачким погледом** попатриц з випитуюцим попатрунком

испитни -а -о **1.** *(<* **испит**) испитни, випитни; **~ рок** испитни термин; **2.** *(којим се што испитује)* випитни; **~ напон** *ел.* випитне напруженє

испичаша *и* **испичутура** *х.* хтори може вельо попиц *(алкоголу)*, пияк, пиянїца, локварда

исплавети -вим побелавиц, збелавиц

исплазивати[1] -азујем: **~ језик** вивальовац язик

исплазивати[2] -азујем вицаговац ше

исплазити[1] -им *прех.:* **~ језик** вивалїц язик

исплазити[2] исплазим вицагнуц ше

исплазити се -им се *(коме и на кога)* вивалїц язик на дакого

исплакан -а -о *(уплакан)* виплакани

исплакати[1] -ачѐм *зак.* **1.** *(сузе, очи)* виплакац *(слизи, очи);* **2.** *(измолити сузама)* виплакац, вийойчац

исплакати[2] исплачѐм *зак. и нєзак. (испрати/испирати)* **1. а)** *зак.* виплокац, оплокац*;* **б)** *нєзак.* плокац; **~ рубље** виплокац/плокац вирайбане; **~ буре** оплокац гордов; **2.** *(ради дезинфекције и сл.)* вимиц/вимивац, виплокац/виплоковац; **~ рану** вимиц/вимивац рану; **~ уста** виплокац/виплоковац уста; **3.** *(спирањем оголити, растворити)* вимиц/вимивац; **зидови су исплакани кишама** мури вимити од дижджох; **вода је исплакала обалу** вода вимила/вимивала побрежє; **4.** *(избацити на површину – о воденом току)* вируциц

исплакати се -ачем се виплакац ше

исплакнути -нем оплокац, сплокнуц

испламтети -тим згориц *(з вельким пламеньом)*, збовчац, сфарчиц

испланирати -ам виплановац

исплата *ж.* виплацанка, виплац[ов]анє

исплатив -а -о **1.** хтори мож виплациц; **2.** *(уносан)* хтори ше виплаци

исплатилац -иоца *х.* виплацовач

исплатити -им виплациц; заплациц

исплатити се -им се **1.** *зак. (дати корист)* виплациц ше*;* **исплатио ми се труд** виплацел ше ми труд; **2.** *нєзак., звич. безос.* виплациц ше, уплациц ше; **није се исплатило тако дуго чекати** нє виплацело ше так длуго чекац

исплатни -а -о виплатни, виплацаюци; **~ благајна** виплатна каса

исплаћивати -ћујем виплац[ов]ац; плациц, заплацовац

исплевити -им виплєц

исплесати (се) -ешем (се) витанцовац (ше)

исплеснивити -им сплєшнїц *(цалком);* поплєшнїц *(на вецей местох)*

исплести -етем **1.** *(иштрикати)* виштрикац; **2.** виплєсц; **~ мрежу** виплєсц галов; **3.** *(изукрштати)* преплєсц, попреплєтац; **4.** *(одмотати)* одмотац, одплєсц

исплести се -етем се *(испетљати се)* випутац ше, одмотац ше, вицагнуц ше

испливати -ам *осн. и фиґ.* виплївац*;* ◊ **~ од дугова** очухац ше (виплївац) з длуствох

исплинути -нем **1.** *(испливати на површину)* виплївац, висц наверх; **2.** *(појавити се)* зявиц ше, висц, указац ше; **3.** *(нестати)* щезнуц, нєстац, скапац

испличити се -им се *(добити пликове):* **кожа му се испличила** по скори му вишли мехири

испловити -им **1.** виплївац; **2.** *фиґ.* виплївац, зявиц ше, указац ше

ислужити -им поорац

исплутати -ам **1.** *(бити изнесен водом на површину):* **мртва риба исплутала је на површину** мертву рибу вода винєсла (вируцела) на поверхносц; **2.** *оп.* **исплинути (2)**

испљескати -ам *(изударати шамарима)* випляскац

испљувавати -ам виплюйовац, плювац

испљувак -вка *х.* виплювок, виплювнуте; *(из грла)* харковина

испљувати -ам **1.** виплювац; **2.** *(кога)* оплювац, заплювац, поплювац

испљунути -нем виплювнуц; *(уз карактеристичан грлени звук)* вихаркнуц

испљускати[1] -ам *оп.* **испљескати**

испљускати[2] -ам **1.** виплюскац *(воду з дачого);* **2.** оплюскац *(дакого з воду)*

испљускати се -ам се оплюскац ше

испљуснути (се) -нем (се) виплюснуц (ше)

исповед *ж. оп.* **исповест**

исповедалац -аоца *х.* **1.** *(припадник вере)* вироисповиднїк; **2.** *церкв. оп.* **исповедник (2)**

исповедаоница *ж. церкв.* споведальнїца, споведальня

исповедати -ам **1.** *церкв., фиґ.* споведац; **2. а)** *(бити привржeник неке вере)* исповидац, тримац даяку виру, буц даякей вири; **будизам исповедају стотине милиона људи** будизем исповидаю стотки милиони людзох; **б)** *(бити привржeник неке верске догме)* исповидац, проповидац; **хришћани исповедају заповест праштања** християнє исповидаю заповид пребачованя; **3.** щиро приповедац (виражовац, припознавац и под.)

исповедати се -ам се **1.** *церкв.* споведац ше; **2.** *фиґ.* щиро приповедац (виражовац, припознавац и под.), споведац ше

исповедити -им **1.** *церкв., фиґ.* висповедац; **2.** щиро виприповедац (виражиц, припознац и под.); **исповедио је да је погрешио** щиро припознал же погришел

исповедити се -им се **1.** *церкв.* висповедац ше; **2.** *фиґ.* щиро виприповедац (виражиц, припознац и под.); висповедац ше; списвесц ше

исповедник *х. церкв.* **1.** паноцец хтори споведа; **2.** *(верник који се исповеда)* споведнїк

исповезати -ежем повязац

исповест *ж.* **1.** *церкв.* споведз; **2.** *(вероисповест)* виро(и)споведанє

исповратити -им виблювац, вируцац, поврациц, виповрацац

исповраћати -ам **1.** *(све вратити)* поврацац; **2.** *оп.* **исповратити**

испоганити -им **1. а)** завлачиц *(з фекалию);* **б)** *(о животињи)* заґаладзиц, поґаладзиц**; 2.** *(опоганити)* завлачиц, забрудзиц, забридзиц

испоганити се -им се **1. а)** *(свршити велику нужду пода се)* завлачиц ше; **б)** *(ишчистити се – о животињама)* виґаладзиц ше, вибридзиц ше*;* **2.** *(опоганити се)* завлачиц ше, забрудзиц ше, забридзиц ше

испод *прим. з ґен.* **1.** *означує место* под *(з инструменталом)*; **потписати се ~ текста** подписац ше под текстом; **~ брда је село** под брегом валал; **2.** *означує рушанє або напрям* попод *(з акузативом);* **~ моста тече вода** попод мост чече вода; **3.** спод *(з ґенитивом);* **изнети бицикл ~ степеница** винєсц бициґлу спод ґарадичох; **4. а)** *означує ошлєбодзенє од правних нормох:* **пустити ~ суђења** ошлєбодзиц од судзеня; **б)** *означує заобиходзенє правних нормох:* **средити ~ закона** пошориц попри (мимо) закона; **5.** *значи же дацо по своєй мери, интензитету и др. слабше, менше, нїзше од одредзеного поняца:* **продао је девизе ~ течаја** предал девизи по меншей цени од курсней; **~ ове цене нећу да продам** туньше нє предам; **јутрос је било 20 испод нуле** рано було 20 под нулу; **ради ~ својих могућности** роби слабше як цо може; **тим је играо ~ просека** тим бавел слабше як бавя стреднї тими; **он је ~ четрдесет година** вон ма менєй од штерацец роки; **~ пет динара не можеш ништа купити** за менєй од пейц динари нє можеш нїч купиц; **ова драма је ~ критике** тота драма слабша од каждей критики, тота драма нє заслужела анї

найблагшу позитивну критику; **6.** *у присловнїцкей служби* долу, нїжей, под тим; **тамо ~ је село** там нїжей валал; **бити ~** *(бити на дну испод чега)* буц на сподку; ◊ **то му је ~ части** то му спод чесци; **купити ~ руке** купиц спод руки; **шетати се ~ руке** шейтац ше попод руку (руки)
исподаље *присл. покр.* оддалєй, од далєй
исподвлачити -им поподцаговац
исподмукла *присл.* подмукло, знїзка, з нїзка
исподупирати -рем поподперац
испозајмљивати -љујем попожичовац
испоздрављати се -ам се поздравиц ше, привитац ше *(зоз шицкима; о шицких)*
испојати -јем одшпивац
испоклањати -ам подаровац *(шицко)*
испокривати -ам *и* **испокрити** -ијем позакривац, поприкривац
исполагати -ажем **1.** покласц; поодкладац; **2.** *(испите)* попокладац, зложиц
исполац -олца *х.* вареха, лопатка *(за вичерпованє води з чамца)*
исполивати -ам **1.** *(исквасити)* поляц, оляц, поолїївац; **2.** *(просути)* порозлїївац
исполивати се -ам се оляц ше; поолїївац ше *(на вецей местох)*
исполин *х. (див)* исполин, джин
исполитизирати -ам виполитизовац
исполитирати -ам виполитир[ов]ац
испољавати (се) -ам (се) указовац (ше), виражовац (ше), виказовац (ше), виявйовац (ше), *рид.* зазначовац (ше)
испољити -им указац, виражиц, виказац, виявиц
испољити се -им се **1.** указац ше, виражиц ше, виявиц ше; **2.** *(истурити се)* вистирчиц ше, виставиц ше; **3.** стануц (висц) напредок *(опрез дакого, дачого)*
испомагати -ажем помагац
испомагати се -ажем се **1.** *(користити се)* служиц ше; **2.** *взаєм. повр.* помагац себе, спомагац ше
испомагач *х.* помоцнїк, помагач*, нар.* помочнїк
испомоћ *ж.* помоц
испомоћи -огнем помочи, помогнуц
испоразбијати -ам порозбивац, потрепац
испоразболевати се -ам се похориц ше *(о шицких)*
испоредати *и* **испоређати** -ам *(поређати)* пошоровац
испоредба *ж. (поређење)* поровнанє
испоредити -им *(упоредити)* поровнац
испоредити се -им се **1.** *(изједначити се по квалитету и сл.)* буц *або* постац ровни з даким*,* поровнац ше з даким; **2.** *(упоредити се)* поровнац ше
испоређивати -ђујем шоровац
испорити -им розпарац; розпарац и виняц *(дацо з нукашньосци)*
испорука *ж.* **1.** *(отпремање; уручивање)* випоручованє; *(чин)* випорученє; **2.** *(пошиљка)* посилка
испоручивати -чујем **1.** випоручовац; **2.** преношиц порученє
испоручилац -иоца *х.* випоручитель/ випоручовач
испоручити -им **1.** випоручиц; **2.** пренєсц порученє
испословати -лујем виробиц
испосник *х.* покутнїк, пустиняк, посценїк
испосред *прим. з ґен. (из средине)* зостред/зоштред*; (усред)* устред/уштред, настред/наштред
испостава *ж.* **1.** оддзелєнє, випостава; **царинска ~** царинске оддзелєнє; **2.** *банк.* експозитура
испоставити -им **1.** послац, дац; **~ рачун** послац рахунок; **2.** *(опасности и сл. – изложити)* виложиц
испоставити се -им се указац ше, установиц ше, виявиц ше; **испоставило се да...** указало ше (установело ше) же...
испостављати -ам **1.** посилац, давац; **2.** *(опасности и сл. – излагати)* викладац
испостити -им **1.** *(издржати време поста)* випосциц, одпосциц; **2.** *(постом исцрпсти)* випошнїц *(през.* -їм*)*; **~ тело** випошнїц цело; **~ земљу** *(учинити земљу неплодном)* випошнїц жем; **3.** *(постом окајати)* з постом випокутовац**; 4.** *(посуђе)* попомивац судзину од масного *(пред постом)*
испостити се -им се **1.** *(напостити се)* напосциц ше; **2.** *(исцрпсти се од поста)* випошнїц *(през.* -нєєм*)*; **ако се земља испости, треба је ђубрити** кед жем випошнєє, треба ю гноїц
испосудити -им *и* **испосуђивати** -ђујем *зак.* попожичовац
испотајан -јна -јно **1.** тайни, таємни, потаємни; **2.** *(подмукао)* подмукли
испотаје *присл.* покрадзме, потаємнє, потайно, *заст.* потутме
испотиха *присл.* **1.** *оп.* **испотаје**; **2.** *(тихо, полако)* поцихи, цихо, помали
испотписивати -сујем поподписовац
испошивати -ам **1.** *(сашити више предмета)* пошиц, ушиц; **2.** *(посашивати)* позошивац
испошиљати -љем попосилац
испоштовати -тујем випочитовац; **~ правила** випочитовац правила
исправа *ж.* документ; **лична ~** особни документ

исправак -вка *х.* **1.** *(поправак)* виправянє, виправка; **2.** *шк.* виправок; **~ писменог задатка** виправок писменого задатку

исправан -вна -вно **1.** исправни; **~ мотор** исправни мотор; **2.** *(правилан)* правилни; **~ став** правилне становиско; **3. а)** *(честит)* шорови, статочни, шталдовни, чесни; **~ службеник** шорови службенїк; **б)** *(педантан)* шорови, *заст.* рейґулашни*;* **4.** *(неукварен – о јелу и сл.)* нєпогубени, добри

исправити -им **1.** *(учинити правим)* випросциц, напросциц; **~ ексер** випросциц гвозд; **~ погрбљена леђа** випросциц згорбени хрибет; **2.** *(поправити)* виправиц; **~ грешку** виправиц хибу; ◊ **~ криву Дрину** зробиц нєможлїве, зробиц цо анї чорт нє розкресци, випросциц криву Дрину

исправити се -им се **1.** *(постати прав)* випросциц ше, напросциц ше; **2.** *(усправити се)* випросциц ше; **војник се исправи и поздрави** вояк ше випросцел и поздравел; **3.** *(поправити се)* виправиц ше

исправка *ж.* виправка

исправљање *с.* < **исправљати (се)**

исправљати -ам **1.** *(чинити правим)* випросц[ов]ац, напросц[ов]ац; **2.** *(поправљати)* виправяц

исправљач *х.* **1.** *(човек)* випросцовач; виправяч; **2.** *ел. и др.* виправяч; **~ струје** виправяч струї; **3.** *физ. (усмеривач)* унапрямовач

исправно *присл.* **1.** исправно; **2.** *(правилно)* правилно; **3.** *(честито)* шорово, статочно, шталдовно, чесно

исправност *ж.* исправносц

испражњавати -ам випражньовац

испражњивач *х. физ.* випражньовач

испразан -зна -зно безвредни, беззмистови; нєпотребни; празни; даремни, безплодни; суєтни

испразнити -им випражнїц; **~ коме џеп (кесу)** *(лишити кога новаца)* випражнїц дакому кишенку, обрац дакого од пенєжох

испразнити се -им се випражнїц ше

испраксирати се -ам се випраксовац ше, випрактиковац ше; виламац ше *(у роботи хтора ше спочатку нє удавала)*

испрактиковати се -кујем се *и* **испрактицирати се** -ам се *оп.* **испраксирати се**

испрасити -им опрашиц *(вецей прашата)*

испраскати се -ам се вилярмац ше, викричац ше

испрати -перем **1.** умиц; вимиц *(знука);* **2.** оплокац; виплокац *(знука)*; **~ уста** виплокац уста; **~ руке** оплокац руки; **3.** *(одстранити неке састојке)* вимиц*;* **вода је испрала песак из шљунка** вода вимила писок зоз шлюнку*;* **4.** *(добро опрати)* [на] добре умиц; **5.** *(прањем искрзати)* зрайбац; **испрана хаљина** зрайбана сукня

испратити -им **1.** *(при растанку)* випровадзиц; **~ кога погледом** випровадзиц дакого з попатрунком; **2.** *(отпратити)* одпровадзиц; **3.** *(отпремити)* послац

испратња *ж.* **1.** *оп.* **испраћај**; **2.** *етн.* випровадзанка, дарунок *(хтори свадзебни госци дарую млодей кед их вона випровадза)*

испраћај *х.* випровадзанє, випровадзанка

испраћајни -а -о випровадзаци, одпитоваци, одпитуюци

испраћање *с.* < **испраћати**

испраћати -ам **1.** *(при растанку)* випровадзац; **2.** *(на делу пута)* одпровадзац, провадзиц; **3.** *(отпремати)* посилац

испрашивати -шујем **а)** *(тресењем)* трепац, витреповац; **б)** *(четком и сл.)* ощетковац, вищетковац, чухац, отреповац

испрашивач *х.* трепач, витреповач

испрашити -им **1.** *(очистити од прашине)* **а)** *(тресењем)* витрепац; **~ тепих** витрепац тепих; **б)** *(четком и сл.)* ощеткац, вищеткац, очухац, отрепац; **~ шешир** ощеткац калап; **2.** *фиґ. (измлатити)* набухац, окласц; **3.** *(иситнити)* потрушиц, розмелчиц; **4.** *(истерати)* вигнац, випратац; ◊ **~ коме тур** надзелїц дакому по задку

испрва *присл.* спочатку, перше

испрве *и* **испрвице** *оп.* **испрва**

испрдак -ртка *х.* бдзина

испре *присл.* од скорей

испребацати -ам *и* **испребацивати** -цујем *зак.* **1. а)** попрeруцовац; **б)** поруцац *(єдно на друге);* **2.** *(испремештати)* попрекладац; *(испретурати)* попреврацац

испребијати -ам **1.** *(жестоко истући)* побиц; **2.** *(поломити ноге, руке и сл.)* поламац *(ноги, руки и под.); (угрувати)* потлучиц; **3.** *(издробити)* потлучиц; **4.** *(испреграђивати)* попреградзовац, попремурйовац; ◊ **~ кога на мртво име** *оп. фраз. под.* **име**

испребијати се -ам се *(угрувати се)* потлучиц ше

испреваљивати -љујем *оп.* **испревртати**

испревезивати -зујем позавязовац, позвязовац; попривязовац

испревијати -ам **1.** *(ране)* попревивац*;* **2.** *(испресавијати)* покруциц

испревлачити -им **1.** *(испрецртати)* попрецаговац; **2.** *(избранати*; *издрљати)* побранїц *або* подерляц, походзиц з брану *або* дерлячу

испревртати -рћем **1.** *(пообарати)* повиврацац; **2.** попревврацац *(горе з дном);* прекутатовац *(глєдаюци дацо)*; **све је испревртао тражећи клешта** шицко попревврацал (прекутатовал) глєдаюци клїщи

испревртати се -рћем се повиврацац ше; попревврацац ше

испрегнути -гнем випрагац, випрагнуц

испреграђивати -ђујем попреградзовац

испрегризати -ам попрегризац, погризц

испред *прим. з ґен.* I. **1.** *означує место и напрям рушаня* **а)** пред(о) *(з инструменталом),* опрез(о) *(з ґенитивом);* **седи ~ куће** шедзи пред хижу; **~ куће је башта** опрез хижи заградка; **б)** пред(о) *(з акузативом),* опрез(о) *(з ґенитивом);* **ставила је јело ~ њега** предложела єдзенє пред нього; **он седи ~ мене** вон шедзи опрезо мнє; **2.** *означує оддзельованє* спред(о) *(з ґенитивом)*; **однео му је ~ носа** однєсол му спред носа; **3.** *означує скланянє пред дачим* од, пред; **беже ~ непријатеља** сцекаю од нєприятеля (пред нєприятельом); **4.** *означує же дацо по своїх прикметох, значеню и под. над дачим другим, скорей од дачого другого* опрез(о) *(з ґенитивом);* **овог пута смо ми ~ њих** на тот завод ми опрез нїх; **5.** *означує заступанє* (*у име*) у мено, спред(о); **говорити ~ целог колектива** бешедовац у мено цалого колектива (спред цалого колектива*)*; **6.** *означує час* пред *(з инструменталом);* **~ боја** пред битку; II. *у служби присловнїка* напредку; напредок; **он је тамо ~** вон там напредку; **хајдемо ~** идзме напредок; ◊ **~ свега** баржей од шицкого; **свак ~ своје куће мете** кажде замета пред своїм обисцом

испредавати -ајем **1.** *(предати све)* попридавац; **2.** *(школско градиво)* випреподавац

испредавати се -ајем се попридавац ше

испредати -ам **1.** *(пређу)* випредац, пресц; зосуковац; **2.** *(плести)* плєсц; **3.** *фиґ.* **а)** *(стварати)* твориц, правиц; **б)** *(измишљати)* видумовац

испредњачити -им пойсц (висц) напредок *(опрез дакого, дачого)*

испрезати -ежем випраговац

испрека *присл.* **1. а)** *(који је на другој страни реке, улице и сл.)* з гевтого (з другого) боку, на гевтим (на другим) боку, прейґа; **Срби ~** Серби з гевтого боку *(рики Сави, т. є. з Войводини);* **б)** *(који долази с друге стране реке, улице и сл.)* з гевтого (з другого) боку, спрейґа*;* **2.** *(с незадовољством, попреко)* боком; **гледати кога ~** патриц на дакого боком; **3.** *(са стране)* збоку

испрекивати -ам попрековйовац, прековац

испрекидан -а -о попретаргованi, попреривани, потаргани; претарговаци, преривaци; претарговани; **чује се ~ говор** чуц попреривану бешеду, чуц уривки бешеди; **~ дисање** преривaце диханє; **~ линија** преривaца ((по)претаргована) линия (смуга)

испрекидати (се) -ам (се) потаргац (ше); попретарговац (ше); попреривац (ше)

испреко[1] *оп.* **испрека**

испреко[2] *прим. з ґен.* **1.** *(који је на другој страни)* з гевтого (з другого) боку, на гевтим (на другим) боку; **~ Дрине** з гевтого боку Дрини; **2.** *(који долази с друге стране)* з гевтого (з другого) боку, споза; **гађају нас ~ брда** штреляю до нас споза брега

испрекопати -ам попрекоповац; *(изровати)* пориц, розриц

испрекрајати -ам попрекравац

испрекрижати -ам *оп.* **испрекрштати**

испрекрштати -ам **1.** *(изукрштати)* попрекрижовац; **2.** *(испрецртати)* попрецаговац

испреламати (се) -ам (се) попреламовац (ше), поламац (ше)

испреливати -ам попрелївац

испремерити -им попремерйовац

испреметати -ећем **1.** *(испремештати)* попрекладац, попремесц[ов]ац; **2.** *(побркати)* помишац; **3.** *(испретурати)* попревврацац, розруцац, поборикац, покутатовац; **4.** *(испревртати)* попревврацац; *(пообарати)* повиврацац

испремешати (се) -ам (се) помишац (ше)

испремештати (се) -ам (се) попремесц[ов]ац (ше)

испремлатити -им побиц, набухац *(шицких)*

испрепадати -ам попреплашовац

испрепадати се -ам се попреплашовац ше, барз ше позлєкац

испреписивати -сујем попреписовац

испреплести (се) -етем (се) *и* **испреплетати (се)** -ећем (се) попреплєтац (ше)

испрепродавати -дајем попредац

испресавијати -ам **1.** *(пресавити)* поскладац; **~ папир на четверо** поскладац папер оштвернє**; 2.** *(искривити)* позогинац; покривиц; покруциц, поскруцовац**,** повикруцац, попрегинац

испресецати -ам **1.** *(пресећи на више места)* попререзовац, порезац; *(маказама)* попрештриговац/ попрестриговац, поштригац/ постригац; **2.** *(избраздати,*

изукрштати) попререзовац, попрецинац; **3.** *(изделити на више делова)* подзеліц; **4.** *(глас, говор и сл. испрекидати)* поперивац

испрескакати -ачем *осн. и фиґ.* попрескаковац

испрести -едем **1.** випресц; **2.** *фиґ. (смислити)* видумац; створиц, вивесц *(у думкох)*

испретати -ећем *зак.* виняц зоз жирячкох (з ґару) упечене єдзенє

испреткати -ам преткац

испретргати -ам попретарговац, потаргац, поперивац

испретргати се -ам се *(намучити се)*: **~ од посла** потаргац ше од роботи

испретурати -ам **1.** *(испреметати)* попреврацац, розруцац, поборикац, покутатовац; **2.** *(испревртати)* попреврацац; *(пообарати)* повиврацац

испрећи -егнем *оп.* **испрегнути**

испрецртати -ам **1.** *(текст и сл. сасвим прецртати)* попрецаговац, попрешмарґовац, попрекрижовац; **2.** *(ишарати, изукрштати)* пописац; попрекрижовац

испречати -ам *зак.* положиц крижом єдно прейґ другого; **пут је испречан жилама дрвећа** драга попререзована зоз жилами древох

испречити -им **1.** *(ставити попреко)* положиц крижом, препречиц (заврец) преход дакому з дачим; **~ копље пред неког** положиц крижом копию пред дакого, препречиц дакому преход з копию; **2.** *(пресрести)* висц дакому вочи, дочекац дакого; ◊ **~ очи (очима)** *(попреко погледати)* боком попатриц

испречити се -им се **1.** *(стати попреко, затворити пролаз)* стануц крижом; стануц дакому на драгу, стануц опрез (пред) дакого; препречиц ше дакому; зопрец дакого; **на путу се испречио камион** на драги станул крижом камион; **пред њима се испречи стражар** опрез нїх станул стражар; **2.** *(супротставити се)* зопрец ше, спроцивиц ше; **3. а)** *(мрко погледати)* боком попатриц; **б)** *(обрецнути се)* скочиц, вистац на дакого

испрешивати -ам попрешивац

испржити -им **1. а)** упражиц; попражиц *(шицко)*; **~ кајгану** упражиц ратоту; **б)** *(семенке и сл.)* упукац; **2.** *(опећи)* **а)** *(усијаним предметом)* опечиц; **~ руку** опечиц руку; **б)** *(сунцем)* спечиц

испржити се -им се **1.** упражиц ше*;* упукац ше; **2.** опечиц ше; спечиц ше

иприбадати -ам поприпинац

исприка *ж. (изговор)* вигварка; оправданє

исприповедати -ам *и* **исприповедити** -им виприповедац

исприповедати се -ам се виприповедац ше, наприповедац ше

исприпростити се -им се *(решити се кога, чега)* позбуц ше, отресц ше, стресц ше, ментовац ше, ошлєбодзиц ше дакого *або* дачого

испритискивати -кујем поприцискац

испричавати -ам **1.** *(казивати)* приповедац; **2.** *(оправдавати, извињавати)* препитовац, модлїц за пребаченє, оправдовац

испричавати се -ам се препитовац ше, модлїц за пребаченє, оправдовац ше

испричати -ам **1. а)** *(саопштити)* виприповедац; **то се не може ~ како се напатио** то нє мож виприповедацкельо ше нацерпел, нацерпел ше же нє мож преповесц; **б)** *(детаљно, објашњавајући)* розповесц; **2.** *(оправдати, извинити)* препитац, замодлїц за пребаченє, оправдац

испричати се -ам се **1.** набешедовац ше, наприповедац ше; **2.** *(оправдати се, извинити се)* препитац ше, замодлїц за пребаченє, оправдац

испричница *ж.* **1.** *оп.* **исприка**; **2.** оправданє *(за одсуствованє школяра зоз школи)*

испришивати -ам попришивац

исприштити се -им се спирщиц ше

испрлити -им *(ожећи)* опалїц

испрљати -ам замасциц, забрудзиц, збрудзиц; завлачиц, овлачиц; омасциц; **~ патос блатним ципелама** походзиц по хижи и др. у заблацених ципелох

испрљати се -ам се замасциц ше, забрудзиц ше, збрудзиц ше; завлачиц ше, овлачиц ше; омасциц ше

испрљугати -ам *(разровати)* розриц

испробавати -ам пробовац

испробадати -ам поджобац, попреджобовац

испробати -ам **а)** *(проверити)* випробовац; **~ нову машину** випробовац нову машину; **б)** *(одећу и сл.)* попробовац

испробијати -ам попребивац; *(избушити)* подзиравиц, попредзиравйовац

испробуђивати (се) -ђујем (се) побудзиц (ше)

испроваљивати -љујем **1.** *оп.* **испробијати**; **2.** *(изрити)* розриц; **~ пут** розриц драгу

испровлачити (се) -им (се) попрецаговац (ше)

испровоцирати -ам випровоковац, спровоковац

испроврћивати -ћујем *(избушити)* подзиравиц, попредзиравйовац

испродавати -ајем попредац

испролевати *и* **испроливати** -ам порозлївац

испропадати -ам попрепадац; *(погинути)* страдац, погинуц
испророковати -кујем випророковац
испрос *х. (просидба)* питанє *(дзивки за жену);* **ићи на ~** исц питац дзивку
испросецати -ам попререзовац
испросипати -ам порозсиповац; порозлїївац
испросити -им **1. а)** *(измолити)* вимодлїц, випитац, видайкац; **б)** *оп.* **испросјачити**; **2.** *(девојку)* спитац, випитац
испросјачити -им вижобрац; *(одређену суму, више предмета)* нажобрац, зажобрац
испрошеница *ж.* спитана [дзивка]
испрошивати -ам *зак.* попрешивац
испрсавати се -ам се *и* **испрсивати се** -сујем се *и* -ам се **1.** випинац перши, випинац ше; **2.** *фиґ.* випинац ше, виношиц ше
испрсити се -им се **1.** випнуц перши, випнуц ше; **2.** *фиґ.* випнуц ше
испрскати[1] исп-скам *(запрскати)* опирскац; *(попрскати)* попирскац
испрскати[2]-ам *(испуцати)* попукац
испрснути -нем випирснуц
испртити -им зняц торбу и под. з хрибта
испрћити -им: **~ усне** випулїц (одпулїц) ґамби
испругати -ам *(ишарати пругама)* пописац
испружати (се) -ам (се) нацаговац (ше); *(исправљајући се)* випросц[ов]ац (ше), напросц[ов]ац (ше)
испружити -им нацагнуц; *(исправљајући)* випросциц, напросциц; виставиц; **~ руку према нечему** нацагнуц руку ґу дачому; ◊ **~ језик а)** указац язик; **б)** *фиґ. пей.* язиковац, пущиц язик; **~ папке** *вулґ. (крепати)* виставиц ратици; **~ рогове** *(о пужу)* вихпац рожки; **~ све четири** *(лећи свом дужином)* розцагнуц ше
испружити се -им се **1.** *(растегнути се)* нацагнуц ше; *(исправљајући се)* випросциц ше, напросциц ше; **2.** *(лећи опружен)* розцагнуц ше; ◊ **не могу се ја толико ~** нє можем я тельо потрошиц (дац), нє мам я тельо пенєжи
испрућити -им *оп.* **испружити**
испрућити се -им се *оп.* **испружити се (2)**
испрхати -ршем *и* **испрхнути** -нем *(излетети пршући)* вилєтнуц, вифуркнуц
испсовати -сујем вилац, висобачиц, виґараздовац
испувати -ам видуц
испудити -им *покр.* вигнац
испужати (се) -ам (се) *покр. оп.* **испузати се**
испузати (се) -ужем (се) *и* -ам (се) **1.** вицагнуц ше; **2.** *(попети се)* видрапац ше, виґрабац ше
испукнути -нем **1.** *(испуцати)* попукац; **испукли зидови** попукани мури; **2.** *(опалити – о ватреном оружју)* штрелїц, пукнуц; **3.** *фиґ.* нараз (нєобчековано) повесц
испуљати -ам: **~ чамац** вичерпац (виплюскац) воду з чамца
испуљити -им: **~ очи** вищириц очи
испуљити се -им се указац ше, зявиц ше
испумпавати -ам пумповац *(чечносц зоз дачого)*
испумпати -ам випумповац
испуна *ж. древ.* виполнєнє
испунити -им **1.** виполнїц, наполнїц; заполнїц *(цалком);* **живот му је испуњен борбом** живот му виполнєни з борбу; **жагор је испунио собу** галайк наполнєл хижу; **2.** *(допунити)* пополнїц, дополнїц; **~ празнине у раду** пополнїц празнїни у роботи; **3.** *(остварити, извршити)* виполнїц, сполнїц; **~ нечију жељу** виполнїц дачийо жаданє; **~ обавезу** сполнїц обовязку; **4.** *(формулар и сл.)* виполнїц; **5. а)** *(обузети – о осећању, мислима)* виполнїц, обняц; **поглед на стару фотографију испуни му срце топлином** попатрунок на стару фотоґрафию виполнєл му шерцо з цеплоту; **испуни је меланхолија** обняла ю меланхолия**; б)** *(прожети)* виполнїц, насициц; **мирис цвећа је испунио ваздух** пах квеца виполнєл воздух
испунити се -им се **1.** виполнїц ше, наполнїц ше; заполнїц ше *(цалком);* **2.** *(остварити се, извршити се)* виполнїц ше, сполнїц ше; **3.** *(бити обузет осећањима и сл.)* виполнїц ше, буц обняти *(з чувствами и под.);* **4.** *(угојити се, развити се)* загрубнуц, замоцнїц; **5.** *(навршити се – о временском периоду)* накончиц ше, наполнїц ше, висц; **испуни се година дана** накончел ше рок
испуњавати -ам **1.** виполньовац, наполньовац; заполньовац *(цалком)*; **2.** *(допуњавати)* пополньовац, дополньовац; **3.** *(остваривати, извршавати)* виполньовац, сполньовац; **4.** *(формулар и сл.)* виполньовац; **5.** *(обузимати – о осећању, мислима)* виполньовац, обнїмац
испуњавати се -ам се **1.** виполньовац ше, наполньовац ше; заполньовац ше *(цалком)*; **2.** *(остваривати се, извршавати се)* виполньовац ше, сполньовац ше; **3.** *(бити обузет осећањима и сл.)* виполньовац ше, буц обняти *(з чувствами и под.)*
испупити -им вигнац (достац) пупча
испупчен -а -о вистирчени, випупчени, вигнути; випучнєти; *(одвојен од подлоге)* оддулєни; **~ угао** *мат.* випупчени угел; **~ огледало** випупчене (конвексне) жвератко
испупчење *с.* вистирченє, випупченє, вигнуце; видзвигнуце

испупчити -им **1.** *(истурити)* вистирчиц; випнуц; вигнуц; випулїц, вихпац; надуц; **~ груди** випнуц перши; **~ усне** випулїц (вихпац) ґамби; **~ образе** надуц лїца; **2.** *(напети)* напнуц

испурити -им **1.** упукац *(кукурицу и под. на жирячкох);* **2.** умиц з горуцу воду

испуске *ж. мн.* випущеня, паспул *(краї шматох обшити з платном другей фарби, звич. на униформох)*

испуст *х.* **1. а)** *(сеоски пашњак)* луки, дєп, пажица; **б)** *(напасање стоке)* напасанє, чуванє; **2.** *(отвор, јарак и сл. за отицање)* випуст; **3.** *(излаз)* виход; **4.** *(испуштање)* випущованє; **5.** *(избочина на грађевини, прозору и сл.)* випущенє, випуст*;* випупченє; ◊ **дати коме ~** пущиц дакого най пойдзе

испустан -сна -сно **1.** *одр. (који служи за испуштање)* випущуюци, випусни; **~ славина** *буд.* випущуюци чоп; **2.** *(беспослен)* геверни, без роботи

испустити -им **1.** *з розл. знач.* випущиц; **~ из руке** випущиц з руки; **~ воду из каде** випущиц воду з кадзи; **други спрат зграде је испуштен** други поверх будинку випущени; **2. а)** *(стрелу – одапети)* пущиц*;* **б)** *(опалити)* штрелїц; **3.** *(пустити на пашу)* пущиц; випущиц; **~ стоку на ливаду** пущиц статок на луки; **4.** *(топлоту, енергију и сл.)* випущиц, видац; **5.** *(о гуми на бициклу и сл.)* випаровац, випущиц; **6.** *(дати могућност отићи)* пущиц, одпущиц; **7.** *(изоставити)* вихабиц; **8.** *(напустити)* охабиц, напущиц; **9.** *(могућност и сл. – пропустити)* опущиц, препущиц; **~ прилику** опущиц нагоду; ◊ **~ душу** видихац ше, випущиц душу; **испустио сам из памети** зишло ми з розума

испустити се -им се **1.** *(престати играти коло)* висц з кола*;* **2.** *(запустити се)* запущиц ше, занєдзбац ше; **3.** *(омршавети)* ослабиц, ослабнуц, схуднуц; окляпнуц; **испустио се у лицу** окляпнул у твари

испући -укнем *оп.* **испукнути**

испухавати -ам **1.** *(издувавати)* видувац*;* **2.** *(одувавати)* оддувац

испухати -ам **1.** *(издувати)* видуц*;* **2.** *(одувати)* оддуц

испухати се -ам се видуц ше *(о витре)*

испуцати -ам **1.** *(попуцати)* попукац, спукац, розпукац; **земља је испуцала од суше** жем попукала од суши; **усне су му испуцале од грознице** ґамби му спукали од жими; **2. а)** *(опалити из оружја)* штрелїц, опалїц; **б)** *осн. и фиґ. (пуцајући потрошити)* виштреляц, потрошиц; **~ филм** виштреляц филм

испуцати се -ам се **1.** *оп.* **испуцати (1); 2.** виштреляц ше *и фиґ.;* **3.** *(напуцати се)* наштреляц ше

испушак -шка *х. (опушак)* циґарчок, *коц.* ґибак, ґибачок

испушити -им **1.** *(попушити)* покуриц; **2.** *фиґ. (истерати)* викуриц

испушити се -им се *фиґ. (исхлапити)* випариц ше, виветриц, вифуняц

испуштање *с.* **1.** < **испуштати**; **2.** *мед.:* **~ мокраће** випущованє мочу

испуштати -ам **1.** *з розл. знач.* випущовац; **2.** *(пуштати на пашу)* пущац; випущовац; **3.** *(топлоту, енергију и сл.)* випущовац зоз себе, видавац; **4.** *(давати могућност отићи)* пущац, одпущовац; **5.** *(изостављати)* вихабяц; **6.** *(напуштати)* охабяц, напущовац; **7.** *(могућност и сл. пропуштати)* опущовац, препущовац

испуштати се -ам се **1.** *(мршавити)* слабиц, слабнуц, худнуц; кляпнуц; **2.** *взаєм. повр. (пуштати се)* пущац ше

исред *прим. з ґен.* зоштред/зостред

исркати -рчем **1.** *(посркати)* похлїпац; **2.** *фиґ. (исисати)* поцицац

истабанати -ам *(избити по табанима)* дац (надзелїц) дакому по петох (талпох), набиц (побиц) дакого по петох (талпох)

истабати -ам *(изгазити)* поґажиц, поґазловац

иставити -им **1. а)** *(поставити на видно место)* виложиц, виставиц; **~ заставу** виложиц заставу; **б)** *фиґ. (истаћи)* визначиц; **2.** *(избацити из лежишта)* вибиц; зняц; **~ коме зуб** вибиц дакому зуб; **~ врата** зняц дзвери *(зоз зависких);* **3.** *(измаћи с ватре)* зняц; **~ лонац с ватре** зняц гарчок з огня; **4.** *(напустити)* зохабиц, занягац, напущиц, *заст.* опущиц

иставити се -им се **1.** указац ше, зявиц ше; **2.** *(супротставити се, испречити се)* зопрец ше, спроцивиц ше*,* стануц вочи дакому (дачому), стануц опрез (пред) дакого (дацо)*;* **3.** *фиґ. (истаћи се)* визначиц ше

истављати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **иставити се**

иставорити -им *(провести тешко живећи)* чежко (якош) препровадзиц; **~ зиму** чежко препровадзиц жиму

истакати -ачем *нєзак. ґу* **източити**

истакнут -а -о визначни; **истакнути песник** визначни поет[а]

истакнути -нем **1. а)** *(поставити на видно место)* виложиц, виставиц; **~ заставу** виложиц заставу; **б)** *(истурити)* поставиц (положиц) напредок; **в)** *фиґ. (објавити)* видзвигнуц; **~ нову теорију** видзвигнуц нову теорию; **2.** *фиґ. (нагласити)* визначиц,

наглашиц; преказац; **~ вредности пишчеве прозе** визначиц вредносци писательовей прози; **~ важност одлуке** наглашиц (визначиц) важносц одлуки; **3.** зробиц видлївшим (обачлївшим)

истакнути се -нем се **1. а)** *(доћи у истурен положај)* пойсц (висц) напредок; **наша јединица се на фронту сувише истакла** наша єдинка на фронту пошла барз напредок; **б)** висц (виступиц, стануц) опрез (пред) других *(же би ше дацо поведло и под.)*; **2.** *(надмашити висином и сл.)* надвисшиц, дзвигнуц ше, стирчац*;* **2.** *фиґ.* **а)** *(бити запажен)* визначиц ше; **истакао се као вредан радник** визначел ше як вредни роботнїк; **б)** *(истакнути своје вредности)* преказац ше, виказац ше, *заст.* преуказац ше**; в)** постац обачлїви (упадлїви), спаднуц до оч

исталити -им *(истопити)* розпущиц, розтопиц

исталожити се -им се ушеднуц ше; *(о већој количини)* наушедовац ше; поушедовац ше

истандркати се -рчем се *пей.* викричац ше, вилярмац ше; накричац ше, нальармац ше

истанчан -а -о **1.** *дїєприкм.* < **истанчати (се)**; **2.** *фиґ.* рафиновани, субтилни, префинєни; фини, доберани, вишукани; **~ доживљај света** субтилне дожице швета; **~ укус** рафиновани (доберани) смак

истанчаност *ж.* **1.** *(исцрпеност, изнемоглост)* вичерпаносц, витрошеносц; **2.** *фиґ.* рафинованосц, субтилносц, префинєносц; финосц, доберанoсц, вишуканосц

истанчати -ам I. *прех.* **1.** *(истањити)* сценшац; **2.** *(учинити префињенијим)* рафиновац, зробиц финшим, субтилнєйшим, добераншим, префинїц; **~ своје пориве** зробиц субтилнєйшима свойо пориви; II. *нєпрех.* **1. а)** *(истањити се)* сценшац ше, сценкнуц; **б)** *(смршати, изнемоћи)* схуднуц, сценкнуц, ослабиц/ослабнуц; **2.** *(бити при крају са залихама)* буц при концу з дачим, буц уж мало дачого

истанчати се -ам се **1.** *(постати тањи)* сценшац ше, сценкнуц; **2.** *(умањити се количински)* зменшац ше, буц менєй, буц уж лєм дакус дачого; **вино је истанчало** вино уж при концу, вина єст уж лєм дакус; **3.** *(постати финији)* рафиновац ше, постац субтилнєйши; постац финши, доберанши; префинїц ше

истањивати -њујем **1.** *(чинити тањим)* сценшовац; **2.** оштриц, виоштровац; *(зашиљивати)* заструговац; закончисцовац

истањивати се -њујем се сценшовац ше

истањити -им **1.** *(учинити тањим)* сценшац; **2.** наоштриц, виоштриц; *(зашиљити)* застругац; закончисциц

истањити се -им се *оп.* **истанчати се (1 – 3)**

истапати се -ам се *(топити се)* пущац ше, топиц ше

истарски -а -о: **~ виногради** винїци на Истри; **~ ривијера** ривиєра Истри

истасати -ам вироснуц вельки, цалком вироснуц

истаћи (се) -акнем (се) *оп.* **истакнути (се)**

истацки: исти ~ исти истучки, исти истерни, цалком исти

истачкати[1] -ам накласц точки (джобки), виполнїц з точками (джобками)

истачкати[2] -ам *(забости притке)* побиц тачки *(ґу парадичом и под.)*

исташтити -им барз вигладнїц

истеглити -им *оп.* **истегнути (1 – 3)**

истегљив -а -о розцаговаци, розцагуюци

истегљивост *ж. буд.* розцаговацосц

истегнути -нем **1.** *(растегнути)* розцагнуц; **2.** *(делове тела – испружити)* нацагнуц; **3.** *(извући)* вицагнуц; **4.** *(ишчашити)* вирвец/вирвац, нарвец/нарвац; **пази, истегнућеш ми руку** меркуй, вирвеш ми руку

истегнути се -нем се **1.** *(растегнути се)* розцагнуц ше; **2.** *(испружити се)* нацагнуц ше; **3.** *(извући се)* вицагнуц ше

истезање *с.* **1.** < **истезати**; **2.** *метал. и др.* вицагованє

истезати -ежем **1.** *(растезати)* розцаговац; **2.** *(делове тела – испружати)* нацаговац; **3.** *(извлачити)* вицаговац

истек *х.* закончене, виходзенє, вицек; **по истеку рока** кед прейдзе (видзе) термин, по виходзе (вицеку) термина

истелалити -им *(огласити)* виглашиц, вибуґновац/вибубновац

истелити -и оцелїц *(о вецей кравох)*

истелити се -и се оцелїц ше, поцелїц ше

истемпирати -ам витемпировац

истеравати -ам *оп.* **истеривати**

истерати -ам I. *прех.* **1.** *(кога напоље)* вигнац*;* випратац *(дакого же би нє завадзал и под.)*; *заст. рид.* вишиковац; *експр.* виплашиц, викириц; **2.** вигнац; **~ кола из гараже** вигнац авто з ґаражи; **косачи су истерали два откоса** косаче вигнали два одкоси; **3. а)** *(избити*) вибиц; **~ коме зубе** вибиц дакому зуби; **б)** *(ископати)* видлобац; **деца очи да истерају човеку с тим пиштољима** дзеци лємцо очи нє видлобу чловеку з тима пиштолями; **4.** *(живину из баште и сл.)* виплашиц, вигнац; II. **а)** *нєпрех. (никнути)*

зисц; **жито је истерало** жито зишло; **б)** *прех. и нєпрех. (пустити изданак)* вигнац; **пањ је истерао младице** пняк вигнал младнїки, з пняка вигнали младнїки; **на лози су истерали ластари** на лози вигнали ластари; ◊ **терајући лисицу истерали вука** *оп. фраз. под.* **лисица; ~ што на чистац** вигнац (вивесц) дацо на чисте, розчисциц дацо**; ~ коме очи** видлобац дакому очи

истеривати -рујем I. *прех.* **1.** *(кога напоље)* виганяц; пратац *(дакого же би нє завадзал и под.)*; *експр.* плашиц, виплашовац*;* **2. а)** *(избијати)* вибивац; **б)** видлобовац; **3.** *(живину из баште и сл.)* плашиц, виплашовац, виганяц; II. **а)** *нєпрех. (ницати)* сходзиц; **б)** *прех. и нєпрех. (пуштати изданак)* виганяц; ◊ **~ правду** висудзовац (виганяц) правду; **клин се клином избија** клїнок ше з клїнком вибива

истеривач *х.* виганяч

истесати -ешем **1.** *(издељати)* викресац; **~ даску** викресац деску; **~ из камена** викресац з каменя; **2.** *фиґ.* **а)** *(дотерати***,** формирати) вишулькац, виробиц, направиц; **~ из кога ваљаног човека** вишулькац з дакого шорового чловека; **б)** *(написати)* написац, зложиц; **~ поему** написац (зложиц) поему

истесивати -сујем *нєзак. ґу* **истесати**

истестерисати -ишем попилїц

истетовирати -ам витетовирац

истетурати -ам виплянтац ше, витачкац ше, висц плянтаюци ше (тачкаюци ше)

истећи истечем **1.** *(исцурити)* вичечиц, вичуриц; **буре је истекло** гордов вичурел; **језеро је истекло у реку** озеро вицекло до рики; **2.** *(проћи – о времену)* прейсц, висц; **рок је истекао** термин прешол (вишол); **3.** *(појавити се – о сунцу, месецу)* висц; **истекло је сунце** вишло слунко

исти -а -о **1.** исти; **истог дана** исти дзень, истого дня; **на ~ начин** на исти способ; **~ отац** исти оцец, як кед би му з ока випаднул; **2.** *(прави)* прави; **поразговарајмо као исти пријатељи** побешедуйме як прави приятелє; ◊ **из истих стопа** зместа, такой; **~ песма** иста новта; **~ истацки** *оп.* **истацки**; **говорити једно те исто** бешедовац вше исте; **исто те исто** *(радити и сл.)* вше исте и исте *(робиц и под.)*; **потпуно исти** истучки, исти истучки, истерни, цалком исти

истијати *и* **истицијати** -а -о *оп.* **истацки**

истимарити -им **1.** *(коња)* очесац, вичесац; **2.** *фиґ. (изгрдити)* понаберац, вилац, висобачиц

истина[1] *ж.* правда; **научна ~** наукова правда; **није то ~** то нє правда; ◊ **истину говорећи** поправдзе (правду) повесц, бешедуюци поправдзе, *нар.* педиґ, *заст.* пречи*;* **отићи богу на истину** дац богу душу; **што је ~ – ~** цо правда – правда; **околишати око истине** викруцац; **погледати истини у очи** попатриц правди до оч; **жива (гола) ~** иста (чиста) правда; **права правцата истина** правдучка правда; **рећи истину** повесц правду, повесц поправдзе

истина[2] *и* **истинабог** *слов.* поправдзе, у ствари, наисце, насправди; **он је, ~ , строг, али је правичан** вон, поправдзе, строги, алє є праведни

истини -а -о *заст. (прави):* **~ Бог** правдиви Бог

истинит -а -о **1.** *(прави)* правдиви; **твоја прича није истинита** твойо приповеданє нє правдиве; **~ догађај** правдива подїя; **2.** *(истинољубив)* справедлїви, праведни

истинито *присл.* правдиво, поправдзе; справедлїво, праведно

истинитост *ж.* **1.** правдивосц; **2.** справедлївосц, праведносц

истинољубац -упца правдолюбец

истинољубив -а -о правдолюбиви, правдолюбни; справедлїви, праведни

истинољубивост *ж. и* **истинољубље** *с.* правдолюбивосц, правдолюбиє; справедлївосц, праведносц

истински[1] *и* истински -а -**~ 1.** *(збиљски)* правдиви; **2.** прави; **~ пријатељ** прави приятель

истински[2] *и* истински *присл.* наисце, насправди, справди; **~ се радујем** наисце ше радуєм

истискати -ам *оп.* **истиснути**

истискивати -кујем **1.** *(цедити)* висцисковац, видавйовац, виджамйовац, джамиц; давчиц; вичвирковац; **2.** *(изгуравати)* видрильовац, вицисковац; **3.** *метал., технол.* висцисковац; **4.** *фиґ. (потискивати)* видрильовац, викусовац, викоповац

истиснути -нем **1.** *(исцедити)* висцискац, видавиц, виджамиц, видавчиц; вичвиркнуц; **~ сок** висцискац сок; **2.** *(изгурати)* видрилїц, видриляц; **истиснули су ме из реда** видрилєли ме зоз шора; **3.** *метал., технол.* вицисnуц; **4.** *фиґ. (потиснути)* видрилїц, викусац, викопнуц

истиха *присл.* **1.** *(једва чујно)* поцихи, сциха, поцихучки; **2.** *(неприметно, полагано)* поступнє, нєобачлїво, помалки

истицање *с.* **1.** < **истицати**[1], **истицати**[2] *и* **истицати се**; **2.** *ґеом.* видзвигованє; **~ паралеле** видзвигованє паралели

истицати[1] -ичҍм **1.** *(постављати на видно место)* викладац, виставяц; випихац; **2.** *фиґ.* *(наглашавати)* визначовац, наглашовац; преказовац**; 3.** робиц видлївшим (обачлївшим)

истицати[2] -ичҍм **1.** *(тећи)* вицекац; чуриц; **река истиче из језера** рика вицека з озера; **из бурета истиче вино** з гордова чури вино; **2.** *(пролазити – о временском периоду)* преходзиц, виходзиц*;* **3.** *(појављивати се – о сунцу, месецу)* виходзиц

истицати се -ичем се **1.** *(бити запажен)* визначовац ше; *(бити упадљив)* буц обачлїви (упадлїви), падац до оч; **2.** *(долазити у истурен положај)* исц (виходзиц) напредок*;* **3.** *фиґ.* *(истицати своје вредности)* преказовац ше, виказовац ше*, заст.* преуказовац ше

истиштати се -тим се допечиц ше, упечиц ше

исткати -ам виткац

исто *присл.* **1.** исто, так исто; **2.** *(такође)* тиж, тиж так; **~ толико** тиж тельо; **3.** *(заиста)* наисце, насправди; ◊ **~ ми се пише** иста ми плаца

истобојан -јна -јно истей (єднакей) фарби, истофарбови

истобројан -јна -јно источислови

истовар *х.* знїманє, зруцованє, висипованє и под.; витовар, витоварйованє

истоварати -ам *и* **истоваривати** -рујем знїмац, зруцовац, висиповац и под.; витоварйовац

истоварач *и* **истоваривач** *х.* витоварйовач

истоварити -им зняц, зруцац, висипац и под.; витовариц; **~ робу** зняц (витовариц) робу; **~ сено с кола** зруцац шено з коча; **~ вагон са цементом** зняц цимент з ваґона, витовариц ваґон з циментом; **кипер је истоварио циглу** кипер висипал цеглу

истовариште *с.* витовариско/витоварище

истоварни -а -о витоварни; **~ трошкови** витоварни трошки, трошки витовару (знїманя, зруцованя и под.)

истоверан -рна -рно истовирни, истей вири

истоверац -рца *и* **истоверник** *х.* истовирнїк, истовирни, истей вири

истоветан -тна -тно **1.** [цалком] исти, идентични, истучки; **~ случај** цалком исти случай; **2.** *мат.* истозначни, єднозначни; **~ предзнак** истозначни предзнак

истоветност *ж.* идентичносц, єднакосц; **~ интереса** идентичносц интересох

истоведан -дна -дно истей вредносци

истовремен -а -о источасни, єдночасни, *рид.* ровночасни

истовремено *присл.* источасно, источашнє*,* єдночасно, *рид.* ровночасно

истовременост *ж.* источасносц

истоврстан -сна -сно истофайтови, истей файти; єднаки, идентични

истогласан -сна -сно истогласни/истогласови

истодобан -бна -бно *оп.* **истовремен**

истодобност *ж. оп.* **истовременост**

истозначан -чна -чно истозначни, єднозначни

истоимен -а -о **1.** истоменни, истоменови, з истим меном, з исту назву**; 2.** *мат.* истоменовательни; **~ разломци** истоменовательни розломки; **3.** *физ.* истоменовани; **~ наелектрисање** истоменоване наелектризованє

исток *х.* **1.** *(страна света)* восток, виход, *заст.* виход слунка*;* **2.** *(источне земље)* восток; **утицаји истока** уплїви востоку; **3.** *(излазак сунца)* виход слунка; **4.** восточни витор; **5.** *(извор)* жридло; **6.** *(истицање)* вицеканє

истокрак -а -о *мат.* истокраки; **~ троугао** истокраки троуґелнїк

истокрван -вна -вно истокревни

истолик -а -о хтори истей подоби (истого образу)

истољагати -ам набухац (орезац, окласц) з палїцу (колїком и под.)

истом I. *присл.* **1.** *(тек*) аж; **балкански народи су се ослободили турске власти ~ 1912. године** балкански народи ше ошлєбодзели од турскей власци аж 1912. року; **2.** *(тек, једва)* ище лєм; **било је ~ око три сата** було ище лєм коло три годзин; **3.** *(баш тада, таман)* праве; *(тек што)* лємцо; **~ се разданило** праве ше розвиднєло; **4.** *(само, једино да)* лєм; **дошао сам ~ да видим** пришол сом лєм опатриц; II. *злуч.* *(тек)* лємцо, накадзи; **~ што је заспао, кад неко залупа на врата** лємцо заспал, кед хтошка задуркал на дзвери

истомишљеник *х.* истодумнїк, истодуматель, єднодумнїк, *рид.* єднодумец

истопина *ж.* розпущенїна, розтопина

истопити -им **а)** *(маст и сл.)* розпущиц; **б)** *(метал и сл.)* розпущиц, розтопиц

истопити се -им се **а)** *(о снегу, масти*) розпущиц ше; **2.** *(о металу и сл.)* розпущиц ше, розтопиц ше; **3.** *фиґ.* **а)** *(ишчезнути)* щезнуц, скапац; **б)** страциц моц, ослабнуц; **4.** *фиґ.* цалком ше рознїжиц, розплїнуц ше; **~ од милине** цалком ше рознїжиц од милосци

историзам -зма *х.* историз[е]м

историја *ж.* история; ◊ **бити жива ~** буц жива история; **точак историје** колєсо историї

историјат *х.* историят
историјски -а -о историйни
историк *х. заст. (историчар)* историк
историограф *х.* историоґраф
историографија *ж.* историоґрафия
историографски -а -о историоґрафски
историописац -сца *х.* историописатель
историцизам -зма *х.* историциз[е]м
историчар *х.* историчар
историчност *ж.* историйносц
истородан -дна -дно истородни, єднородни
истoрокати -очем *презр.* вибербляц, виплєсц
истосмеран -рна -рно истонапрямни/ истонапрямови; истосмислови; **~ улица** истонапрямна уліца; **~ струја** *физ.* истосмислова струя
истосмислен -а -о истосмислови
истостран -а -о истострани; **истострани троугао** *мат.* истострани троугелнїк
истоциљати се -ам се *покр. (наклизати се на леду)* нашлїзкац ше; *(на клизаљкама)* накорчоляц ше
източити -им **1.** *(излити)* виточиц; **~ вино из бурета** виточиц вино з гордова; **2.** *(сузе, крв и сл. – пролити)* преляц, виляц; **колико је суза источила...** кельо слизи преляла...; **3.** *(продати пиће точећи)* поточиц; **крчмар је источио сву ракију** качмар поточел шицку палєнку; **4.** *(зрно из суда и сл.)* висипац; **5.** *(иметак, новац)* розточиц, розтрошиц, розронтовац; **4.** *(избушити гризењем – о црвима)* розточиц, погризц; **црви су источили клупу** червоточи розточели лавку; **5.** *(наоштрити)* наоштриц; **~ секиру на точилу** наоштриц шекеру на брусу
источити се -им се вичечиц, вичуриц
источни -а -о **1.** восточни, *нар.* виходни; **2.** *(православни)* восточни; **~ вера** восточна вира; **3.** *(изворни)* жридлови; ◊ **~ грех** *рлґ.* первородни грих
источник *х.* **1.** *(извор)* жридло; **~ живота** жридло живота; **2.** *(потомак)* потомок; **3.** цива *(по хторей дацо одцека);* **4.** *оп.* **источњак (2)**
источнословенски -а -о восточнославянски
источњак *х.* **1.** *(човек са Истока)* восточняк, житель Востоку; **2.** восточни витор
источњачки -а -о восточни, восточняцки; **~ народи** восточни народи
истравити -им настрашиц, престрашиц
истрага *ж.* **1.** *правн.* вишлїдзованє**,** *заст.* шлїдство; **повести истрагу** порушац вишлїдзованє; **ставити под истрагу** дац на вишлїдзованє; **2.** *(изучавање)* випитованє, виглєдованє; **3.** *(уништење)* знїчтоженє, знїщенє, витребенє
истраживалац -аоца *х. оп.* **истраживач**
истраживање *с.* виглєдованє, випитованє
истраживати -жујем **1.** *правн.* вишлїдзовац; **2.** *(изучавати)* випитовац, виглєдовац; **3.** *(уништавати)* знїчтожовац, знїщовац, требиц, витребйовац
истраживач *х.* виглєдовач, виглєдователь
истраживачки -а -о виглєдовацки
истражитељ *х.* **1.** *правн. (иследник)* вишлїднїк; **2.** *оп.* **истраживач**
истражити -им **1.** *правн.* вишлїдзиц; **2.** *(изучити)* виглєдац, випитац; **3.** *(уништити)* знїчтожиц, знїщиц, витребиц
истражни -а -о **1.** *правн.* вишлїдни; **~ судија** вишлїдни судия; **~ затвор** вишлїдни garешт; **2.** *оп.* **истраживачки**
истрајан[1] -јна -јно витирвали; *(упоран)* упарти, упорни
истрајан[2] -а -о *(дотрајао)* дотирвани, дослужени; *(о оделу)* виношени, зношени
истрајати -јем витримац, витирвац; **морамо ~ до краја** мушиме витримац до конца
истрајност *ж.* витирвалосц; упартосц, упорносц
истранжирати *и* **истранцирати** -ам *(расећи на комаде)* пофаластовац
Истранин *х. (човек из Истре)* Истран
истраћити -им *(расути трошењем)* потрошиц; розронтовац, розмарнїц, розточиц; **~ имање** розточиц маєток
истргати -ам **1. а)** *(искидати)* розтаргац; **б)** *(издерати)* подрец; **~ обућу** подрец обуй; **2.** *(тргањем повадити)* витаргац; повидзерац; **~ листове из књиге** повидзерац папери з кнїжки
истргнути -нем **1.** *(ишчупати)* витаргнуц, вирвец/вирвац; *(коме што из руку)* вихватнуц, вихвациц; **2.** *(лист из књиге и сл.)* видрец; ◊ **~ кога из срца** витаргнуц (вирвец/вирвац) дакого зоз шерца
истргнути се -нем се витаргнуц ше, вирвец ше
истребитељ *и* **истребљивач** *х.* знїчтожовач, знїщовач, витребйовач
истребити -им **1. а)** *(потаманити)* знїчтожиц, знїщиц; визабивац; витребиц, *беш.* витаманїц; **~ народе** знїчтожиц народи; **~ мишеве** витребиц миши*;* **б)** *(коров, уродицу из земље)* витаргац, витребиц; виорац, викопац; **2.** *(очистити требећи)* очисциц, пребрац, попреберац; овяц; **~ пасуљ** пребрац пасулю; **~ семе вејачом** овяц нашенє на рошти
истребити се -им се *взаєм. повр.* знїчтожиц ше, знїщиц ше; визабивац ше; витребиц ше, *беш.* витаманїц ше

истребљавати -ам *и* **истребљивати** -љујем **а)** *(тамањити)* знїчтожовац, знїщовац; витребйовац, требиц, *беш.* таманїц; **б)** *(коров, уродицу из земље)* таргац, витарговац, требиц, витребйовац

истребљавати се -ам (се) *и* **истребљивати (се)** -љујем (се) *взаєм. повр.* знїчтожовац ше, знїщовац ше; витребйовац ше, *беш.* таманїц ше

истребљење *с.* знїчтожованє/знїчтоженє, знїщованє/знїщенє; витребйованє/витребенє, *беш.* витаманьованє/ витаманєнє; **претити коме истребљењем** грожиц дакому же будзе знїчтожени (зоз знїчтоженьом); **рат до истребљења** война до знїчтоженя

истребљивачки -а -о знїчтожовацки, знїщовацки, витребйовацки

истрежњење *с.* витрезбенє, витрежбенє

истрезнити -им витрезбиц, *коц.* витрежбиц

истрезнити се -им се витрезбиц ше, *коц.* витрежбиц ше

истренирати (се) -ам (се) витренир[ов]ац (ше)

истресак -ска *х.* **1.** *оп.* **истресине (1); 2.** *нар.* остатнє дзецко *(народзене у фамелиї)*, пошкробок

истресалица *ж. техн.* витресачка; **~ врећа** витресачка мехох

истресати -ам *и* **истресивати** -сујем **1.** витрес(ов)ац; **2.** *(стресати)* отрес(ов)ац; **3.** *(испрашивати)* витреповац, трепац; **4.** *(нагло пити)* вихильовац, витресац

истресине *ж. мн.* **1.** витрешени остаток (сподок), витрешене**; 2.** *(последњи пролетњи снег):* **падају ~** витреса шнїг

истрести -сем **1.** витресц; **~ џепове** витресц кишенки; **2.** *(стрести)* отресц; **~ орахове гране** отресц орехи; **3.** *(испрашити)* витрепац; **~ ћилим** витрепац килим; **4.** *(нагло попити)* вихилїц, витресц; **~ чашу** вихилїц погар; **5.** *фиґ. (истући)* натрепац, отрепац; **6.** *(о грозници)* вибиц, збиц; **истресла ме је грозница** вибила ме жима; ◊ **~ душу** *(измучити се од дрмања на рђавом путу)* надирґац ше, надирґонїц ше, витресц душу

истрести се -сем се **1.** *(стрести са себе)* отресц ше; **2.** *(на кога, над ким искалити бес)* витресц ше на дакого; *(обрецнути се)* вистац на дакого

истрештити[1] -им: **~ очи** вищириц очи

истрештити[2] истрtштим *(притискајући исцедити)* виджамиц, висцискац, видавиц

истрзан -а -о потаргани; поперивани

истрзати[1] -ам *нєзак.* витарговац, виривац

истрзати[2] -ам *зак.* **1.** *(искидати)* потаргац; *(омести ток чега)* попреривац; **2.** *(изморити, измучити)* витрапиц, вимучиц; **3.** *оп.* **истргати (1)**

истринити -им потрушиц *(сламу, шено)*

истрићи -ижем **1.** *(посећи маказама)* поштригац/ постригац; **2.** *(стрижењем издвојити)* виштригнуц/ вистригнуц; **3.** *(ошишати)* оштригац/остригац

истркати -рчем **1.** *(истрчати)* вибегнуц**; 2.** пущиц коня же би ше вибегал

истрке *присл. оп.* **изатрке**

истркивати -кујем вибеговац

истрлити -им *покр.* потрец *(конопу)*

истрљати -ам **1.** *(измасирати)* розчухац, вимасир[ов]ац, натрец; **2.** *(избрисати; изглачати)* вичухац; *(очистити)* очухац

истрнути -нем загашиц *(шветло)*

истровати -трујем потровац, *заст.* потровиц

истропати -ам порезац (порубац) на векши фалати, пофаластовац

истрошен -а -о **1.** *(дотрајао)* дослужени; **2.** *(телесно исцрпљен)* вислабени, вичерпани; *(од рада)* виробени

истрошити -им **1. а)** *(потрошити)* потрошиц; **б)** *(улудо потрошити)* розтрошиц, розруцац, розронтовац; **2.** *(исцрпети кога, што)* вислабиц, вичерпац; **3.** *(иситнити)* потрушиц

истрошити се -им се **1.** витрошиц ше *и фиґ.*; **2.** *(излизати се од употребе)* счухац ше; **3.** *(иситнити се)* потрушиц ше

истрпети -пим витримац; вицерпиц; **~ бол** витримац боль

истрти -трем *и* -тарем **1.** *(тарући избрисати)* счухац, висцерац; **истрте су написане речи** счухани написани слова; **2.** *(уништити, затрти)* знїчтожиц, знїщиц; висцерац, зотрец; **~ нечије племе** знїчтожиц дачийо племе; **ново време истрло је лепе народне обичаје** нови час висцерал красни народни обичаї; **3.** *(трљајући очистити)* вичухац, очухац; **4.** *(протрљати; измасирати)* почухац, розчухац; **5.** *(изрендисати треницом)* потрец

истртљати -ам виберляц; *(неку тајну и сл.)* вибулькац, висолїц

иструбити -им *(разгласити)* вибуґновац/ вибубновац, розхириц, розтрубиц

истругати -ужем **1.** *(креч са зида и сл.)* ошкрабац, зошкрабац, орипац; **2. а)** *(стружући уобличити)* викресац, вистругац; **~ корито из дебла** викресац корито зоз стебла; **б)** *(на стругу)* виточиц; **3.** *(прочистити црева)* вистругац; **попиј сурутку да те иструга** попий серватку най

це виструга; **4. а)** *(иситнити треницом и сл.)* потрец; **б)** *(истестерисати)* попиліц, порезац

иструлити -им з[о]гніц

иструнити -им **1.** *(измрвити)* потрушиц; натрушиц; *(истрести малу количину нечег ситног)* витресц*;* **2.** вичесац *(уши з гребеньом)*

иструнити се -им се **1.** страциц ше, потрациц ше *(звич. о дробнєйших стварох)*; **2.** *(окрунити се о зрневљу из класа и сл.)* висипац ше

иструнути -нем *оп.* **иструлити**

иструскати се *и* **иструцкати се** -ам се *оп.* **истрести се (1)**

истрцати се -ам се *(похабати се, излизати се)* очухац ше, згайскац ше; **истрцане панталоне** очухани (згайскани) панталони

истрчавати -ам **1.** вибеговац; **2.** *оп.* **истрчавати се**

истрчавати се -ам се *(поступати непромишљено)* вибеговац, бежац опрез друка

истрчати -чим **1.** вибегнуц; **2.** *оп.* **истрчати се (1)**; **3.** *оп.* **истркати (2)**

истрчати се -чим се **1.** *(непромишљено поступити)* вибегнуц [опрез друка]**; 2.** *(натрчати се)* вибегац ше

истужити се -им се випоносовац ше, вижаловац ше

истумачити -им потолковац, розтолковац

иступ *х.* **1.** *(наступ)* виступ, наступ; **јавни ~** явни виступ; **2.** *(ангажовање)* виступанє, виступ; **штрајкачи су се сагласили о заједничком иступу** штрайкаче ше соглашели о заєднїцким виступаню; **3.** *(ексцес)* випад, ексцес

иступање *с.* < **иступати**

иступати -ам *з розл. знач.* виступац; **~ као играчица** виступац як танєчнїца; **заједнички ~ у тражењу права** заєднїцки виступац у глєданю правох

иступити[1] иступим *з розл. знач* виступиц; **~ из организације** виступиц з орґанизациї; **~ пред публиком** виступиц пред публику; **~ организовано** виступиц орґанизовано

иступити[2] иступим витупиц; ◊ **~ зубе на што (о што)** намучиц ше, вимуштровац ше на дачим

иступити се -им се витупиц ше

истурати -ам **1.** *(постављати на видно)* викладац, виставяц; *фиґ.* давац дачому окремне значенє; **2.** *(испружати)* нацаговац; **3.** *(део тела испупчивати)* вистирчовац, виставяц; випульовац; *експр.* вистопорчовац; **4.** *(износити)* виношиц; **5.** *(избацивати)* вируцовац; **6.** *(истеривати)* виганяц; **7.** *(продавати)* предавац; *(уступати)* препущовац, уступац; **8.** *(допремати)* привожиц; **9.** *(опаљивати)* виштрельовац, штреляц; **10. а)** *(патролу и сл. упућивати)* посилац; **б)** поставяц, виводзиц *(напр. войско на положенє);* **11.** *(усмеравати)* унапрямовац, цильовац; **12.** *(протурати)* хпац, цискац

истурен -а -о **а)** *(истакнут):* **~ положај на фронту** преднє (виставене) положенє на фронту*;* **неке куће у улици су истурене, а неке увучене** даєдни хижи на шоре вицагнути, а даєдни уцагнути**; б)** *тран.* вистирчени

истурити -им **1.** *(поставити на видно)* виложиц, виставиц; положиц; **~ заставу** виложиц заставу; **~ кога на чело групе** положиц дакого на чоло ґрупи; **2.** *(испружити)* нацагнуц; **~ руке у страну** нацагнуц руки на боки; **3.** *(део тела – испупчити)* вистирчиц, виставиц; випулїц*;* випнуц; *експр.* вистопорчиц; **~ напред груди** випнуц перши; **~ усне** випулїц ґамби; **4.** *(изнети)* винєсц; **~ столове из крчме на тротоар** винєсц столи зоз карчми на тротоар; **5.** *(избацити)* вируциц; **~ намештај на улицу** вируциц мебель на улїцу; **вода је истурила делове потопљеног брода** вода вируцела часци затопеней ладї; **6.** *(истерати)* вигнац; **~ кога из собе** вигнац дакого з хижи; **7.** *(продати)* предац; *(уступити)* препущиц, уступиц; **8.** *(допремити)* привезц; **9.** *(опалити)* виштрелїц, штрелїц; **~ пушку** штрелїц зоз пушки; **10. а)** *(донети на свет, родити)* народзиц; ожребиц; оцелїц; окоциц; **б)** *(превремено родити)* поруциц; **11.** *(рећи):* **~ реч** повесц; **12. а)** *(упутити)* послац; **~ патролу** послац патролу; **б)** поставиц; вивесц; **~ војнике у заседу** поставиц воякох на стрежиско; **~ војску на положај** поставиц (вивесц) войско на положенє*;* **13.** *(усмерити)* унапрямиц, нацильовац; **~ топове на непријатеља** унапрямиц дзела на нєприятеля; **14.** *(протурити)* вихпац

истурпијати -ам оресельовац; орашпельовац

истурчити (се) -им (се) потурчиц (ше)

истутњати се -ам се *и* **истутњити се** -им се **1.** *(извикати се на кога)* викричац ше, вилярмац ше, витресц ше на дакого; **2.** *(смирити се искаљујући бес и сл.)* виштреляц ше; улагоїц ше; **3.** *(прохујати)* прелєциц, прегирмиц, прегучац

истући -учем **1.** *(избити)* набиц; *(испребијати)* побиц, огашиц, набухац, натрепац; *(обич. дете по туру)* напукац; **2.** *(озледити, израњавити)* потлучиц, стлучиц; **сво лице му је истучено** шицка твар му потлучена; **3.** *(иситнити)*: **~ бели лук** потлучиц цеснок; *(учинити мекшим):* **~ месо** потлучиц месо; **4.** *(оштетити по површини)* отлучиц; **глава скулптуре је истучена** глава скулптури отлучена; **5.** *(умутити, улупати)* витрепац; **~ беланце** витрепац бильчок

истући се -учем се *взаєм. повр.* побиц ше

истуцати -ам **1.** *(иситнити)* потлучиц; порозбивац; **2.** *(отковати)* виклєпац

истуцати се -ам се потлучиц ше; порозбивац ше

истуцкати -ам *дем.* потлучиц на дробно

истуширати -ам витуширац

истуширати се -ам се витуширац ше

исувише *присл.* барз, пребарз; **он је ~ строг** вон барз строги**исукати** -учем **1.** *(истргнути из корица)* вицагнуц, виняц; **~ сабљу** вицагнуц шаблю; **2.** *(истежући извући)* вицагнуц; випущиц; виваліц; **~ коме црева** *вулґ. (распорити кога)* випущиц дакому гурки; **~ језик** виваліц язик

исукати се -учем се *(издужити се, отегнути се)* розцагнуц ше

исусовац -вца *х. церкв.* исусовец

исусовачки -а -о исусовецки

исути (се) researchиспем (се) висипац (ше)

исушивање *с.* висушованє

исушивати -шујем **1.** висушовац; **2.** *фиґ. (исцрпљивати, слабити)* вичерп(й)овац, вислабйовац

исушити -им **1.** висушиц; **~ мочваре** висушиц мочвари; **2.** *фиґ. (исцрпети, ослабити)* вичерпац, вислабиц

исушити се -им се висушиц ше

исфабриковати -кујем вифабриковац

исфантазирати -ам вифантазир[ов]ац

исфлекати -ам оквацкац *(з єдзеньом и под.);* окапкац, замасциц, ошпляхац; **одело ми је исфлекано** мам шпляхи на шматох

исфорсирати -ам виforсир[ов]ац

исфригати -ам *покр.* упражиц; випражиц

исфризирати (се) -ам (се) вифризировац (ше)

исфркнути -нем *покр.* вибегнуц; вилєциц; вискочиц; випаднуц; зявиц ше

исфугован -а -о вифуґовани

исфућкати -ам *(звиждећи исмејати)* вигвиздац; вишмеяц

исхарчити -им шицко потрошиц

исхаснити -им вихасновац

исхекловати -лујем вигекловац, *коц.* вигейґловац

исхемија *ж. мед.* исхемия

исхерити (се) -им (се) нагнуц (ше)

исхитити -им *(избацити)* вируциц; *(нагло извући)* вицагнуц; *(некоме што из руке)* вихватнуц, виґрабнуц

исхитити се -им се *(извитоперити се)* викривиц ше

исхитрен -а -о **1.** намесцени, нєприродни, штучни; **2.** *(способан; довитљив)* схопни*;* здогадлїви

исхитрити -им **2.** видумац; **3.** *(измамити)* вицагнуц

исхладити (се) -им (се) вихладзиц ше

исхлапелост *ж. (ослабелост умних способности)* вифунятосц, сенилносц

исхлапео -ела -ело **1.** випарени, виветрени, вивитрени; **2.** *(који је ослабелих умних способности)* вифуняти, слабого духу, сенилни

исхлапети -пим *и* **исхлапити** -им **1.** *(испарити се)* випариц ше, виветриц, вивитриц; **вода је исхлапила** вода ше випарела; **2.** *фиґ. (постепено ишчезнути)* помали (покус) ше страциц, нєстац, скапац, щезнуц; **некадашња живост исхлапила је из њега** дакедишня живосц покус щезла з нього; **3. а)** *(изгубити мирис, јачину и сл. о јелу, пићу)* вифуняц; страциц запах (моц и под.) *(о єдзеню, пицу);* вичасовац (ше); **б)** *(изгубити боју, избледети)* вибляднуц, побляднуц; **4.** *(постати старачки слаб, сенилан)* постац сенилни, буц слабого духу, вифуняц, постац як дзецко

исхлапина *ж.* випаренє; пах, запах

исход *х.* **1. а)** *(свршетак)* закончeнє, конєц; **не знамо какав ће бити ~ болести** нє знаме як ше закончи хорота; **б)** резултат; **председник је поднео извештај о исходу свог пута** предсидатель поднєсол звит о резултату свойого путованя; **2.** *(излаз; излазак)* виход; **наћи ~ из тешке ситуације** найсц виход з чежкого положеня; **~ сунца** виход слунка; **3.** *заст. (исток)* виход [слунка], восток

исходати се -ам се находзиц ше

исходити[1] исходим *нєзак. оп.* **излазити**

исходити[2] исходим *(испословати)* вибегац

исходишни -а -о початкови, жридлови, виходзаци, походзаци; **~ тачка** *оп.* **исходиште**

исходиште *с.* виходзиско, виходзище, початкова точка

исхракати (се) -ам (се) *и* -ачем (се) вихаркац (ше)

исхракнути (се) -нем (се) вихаркнуц (ше)

исхрана *ж.* **1.** *(храњење)* костиранє; карменє*;* пожива; єдзенє; **друштвена ~** држтвене

костиранє; **силажа је веома важна у исхрани стоке** силажа барз важна у карменю статку; **највећи део млека се потроши на исхрану становништва** найвекша часц млєка ше потроши на поживу людзом; **разболео се због неправилне исхране** похорел ше пре нєправилне єдзенє (костиранє); **2.** *(храна)* пожива, єдзенє, *заст.* поживенє

исхранити -им **1.** *(прехранити)* накармиц; **2.** *(отхранити, одгајити)* одховац

исхранити се -им се мац єдзеня, мац цо єсц; вижиц; **својим житом једва се исхранимо** зоз свойого жита лєдво маме на хлєб

исхрањен -а -о викармени

исхрањивати -њујем кармиц

исхрскати -ам похрустац

исцакати -ам **1.** *(избацити ногом)* викопнуц; **2.** *(изударати)* набухац, окласц

исцвасти -атем *оп.* **исцветати**

исцветавање *с.:* **~ цигле (опеке)** *буд.* виквитанє цегли

исцветати -ам **1.** розквитнуц; **2.** *(прецветати)* преквитнуц

исцедак -етка *х. и* **исцедина** *ж.* **1.** вицадзени сок, екстракт; **2.** чечносц з рани, вичечене з рани

исцедити -им **1.** *(истиснути течност)* **а)** *(из воћа и сл.)* вицадзиц, висцискац; **~ лимун** вицадзиц лимун; **~ опрану салату** висцискац умиту шалату; **б)** *(из одеће и сл.)* викруциц, вицадзиц; **~ крпу** викруциц ренду; **2.** *(излити све)* висипац, виляц *(шицко);* **~ воду из чизама** висипац воду з чижмох; **3.** *(искапити)* попиц *(шицко)*; вихиліц; **одједном је исцедио сву чутуру** нараз попил шицку воду з чутори; **4.** *фиг.* **а)** *(извући материјалну корист)* вицадзиц; **~ из кога последњи динар** вицадзиц з дакого остатнї динар; **б)** *(исцрпсти нечију снагу)* вичерпац, вицадзиц, вимучиц, *рид.* видушиц*;* **болест га је исцедила** хорота го вичерпала**;** ◊ **~ из кога душу** *(јако исцрпсти кога)* витресц з дакого душу

исцеђивати -ђујем *нєзак. ґу* **исцедити**

исцеливати -ам *(изљубити)* обочкац; пообочковац *(шицких)*

исцеливати се -ам се *взаєм. повр. (изљубити се)* обочкац ше; пообочковац ше *(зоз шицкима)*

исцелитељ *х.* виздравйовач, вилїчовач, загойовач, исцилїтель

исцелити -им вилїчиц, виздравиц дакого; вигоїц, загоїц *(рани)*

исцелити се -им се вилїчиц ше, виздравиц

исцељење *с.* вилїченє, виздравенє, исцилєнє*;* вигоєнє *(ранох)*

исцељивати -љујем лїчиц, вилїчовац, виздравйовац дакого*;* гоїц, вигойовац *(рани)*

исценити -им заплациц *(кельо дацо вредзи)*

исценкати -ам *(добити ценкањем)* виєднац

исцепати -ам **1. а)** *(расцепати)* пощипац; **б)** *(више кочева и сл.)* нащипац; **2.** *(поцепати)* подрец; **~ писмо** подрец писмо; **3.** *(искомадати)* розтаргац; **4.** *(распарчати)* подзелїц, роздзелїц

исцепати се -ам се **1.** *(поцепати се)* подрец ше; **2.** *(распарчати се)* подзелїц ше, роздзелїц ше

исцепкати -ам *дем.* **1.** пощипац *або* подрец на дробни фалатки**; 2.** подзелїц на дробни фалатки, розщипкац

исцерити -им: **~ зубе а)** указац зуби *(при шмеяню);* **б)** *(искезити зубе)* вищириц зуби; **в) ~ лице** викривиц твар, направиц ґримасу

исцерити се -им се **1.** *(искезити се)* викривиц твар, направиц ґримасу; вищириц зуби; зло ше защмеяц указуюци зуби; **2.** *(на кога обрецнути се)* вистац на дакого

исциганити *и* **исциганчити** -им *(мољакањем измамити)* вициґанїц

исцифрати -ам вицифровац

исцифрати се -ам се *(нагиздати се)* вирихтац ше, вицибриц ше

исцмакати -ачем оцморкац *(обочкац з гласнима поцилунками)*

исцрвоточити -им погризц, розточиц *(о червоточу)*

исцрпан -пна -пно вичерпни; **~ дискусија** вичерпна дискусия

исцрпеност *ж. оп.* **исцрпљеност**

исцрпети (се) -пим (се) *оп.* **исцрпити (се)**

исцрпити -им **1.** *(извући течност и сл.)* **а)** *(пумпом)* випумповац; **б)** вицагац; **~ воду из бунара** вицагац воду зоз студнї; **биљка је исцрпила храну из земље** рошлїна вицагала поживу зоз жеми; **2.** *(искористити до краја)* вичерпац; вихасновац; **богатство рудника још није исрпено** богатство рудокопа ище нє вичерпане; **исрпио је сва средства да дође своме циљу** вихасновал шицки средства же би сцигол до свойого циля; **3. а)** *(физички изнурити)* вичерпац, витрапиц, вицадзиц; **тај напор га је потпуно исцрпио** тото напруженє го цалком вичерпало; **радници су исцрпени тешким радом** роботнїки витрапени з чежку роботу; **б)** *(економски ослабити)* вислабиц, вичерпац; **држава је исрпена ратом** держава вислабена з войну; **4.** *(окончати, свестрано обухватити)*

вичерпац; **~ сав дневни ред на седници** вичерпац шицок дньови шор на сходзки

исцрпити се -им се **1. а)** *(изнурити се)* вичерпац ше; витрапиц ше; вислабиц/вислабнуц; зуновац; **б)** *(изгубити економску моћ)* вичерпац ше, вислабиц; **2.** *(потрошити се)* вичерпац ше, витрошиц ше; **његов таленат се још није исцрпио** його талант ше ище нє вичерпал

исцрпљеност *ж.* вичерпаносц; витрапеносц; зунованосц; вицадзеносц

исцрпљивати -љујем **1.** *(извлачити течност и сл.)* **а)** пумповац; **б)** цагац, вицаговац; **2.** *(извлачити корист)* вичерп(й)овац, хасновац (вихасновйовац) до конца; **странци исрпљују богатства ове земље** странци вичерпюю богатства тей жеми; **3.** *(лишавати снаге, изнуривати)* вислабйовац, вичерп(й)овац; **напоран рад га брзо исрпљује** напорна робота го швидко вислабює; **4.** *(свестрано обухватати)* вичерпйовац; **овим се предмет дискусије не исцрпљује** з тим ше предмет дискусиї нє вичерпює

исцрпљивати се -љујем се вислабйовац, слабиц; вичерп(й)овац ше

исцрпљујући -а -е вичерпююци/ вичерпуюци, вислабююци, *рид.* виснажуюци

исцрпно *присл.* вичерпно

исцрпност *ж.* вичерпносц

исцрпсти -пем *оп.* **исцрпити**

исцртавати -ам *нєзак. ґу* **исцртати**

исцртати -ам **1.** *(нацртати)* нарисовац; **2.** *(ишарати линијама)* пописац; **плочник је исцртан кредом** тротоар пописани з крейду; **3.** сликовито приказац (описац, намальовац)

исцурити -им вичуриц

Италијан *х.* Италиян, *заст.* Талиян

италијански -а -о италиянски, *заст.* талиянски

итекако *присл.* ище як, барз; **мене то ~ интересује** мнє то ище як интересує

итератив *х. ґрам.* итератив

итко *зам. оп.* **ико**

ићи идем **1.** *з розл. знач.* исц; **~ возом** исц на гайзибану; **посао му добро иде** робота му добре идзе; **2.** *(ићи редовно)* ходзиц; **он већ иде у школу** вон уж ходзи до школи; **је л' ти аутобусом идеш на посаоа** ти на автобусу ходзиш на роботуа; **немој да идеш бос** нє ходз боси; **3.** *(пролазити)* преходзиц; **иде време...** преходзи час...; **4. а)** *(волети се, забављати се)* ходзиц з даким; **с ким она идеа** з ким вона ходзиа, хто ґу нєй ходзиа; **б)** *(дружити се)* дружиц ше, пайташиц ше; **5.** *(припадати, следовати)* припадац, доходзиц; **5.** (*падати о киши)* падац; **6.** *(убрајати се)* спадац; **и он иде у ту врсту људи** и вон спада до тей файти людзох; **7. а)** *(пристајати уз што)* швечиц ґу дачому; исц з дачим; **са бундом иде шубара** ґу бунди швечи жимска шапка; **црвена боја не иде са зеленом** червена фарба нє идзе зоз желєну; **б)** *(бити подесан, одговарати)* пасирац, исц; **овај кључ не иде на ову браву** тот ключ нє пасира до того замчка; **8.** *(имати прођу)* преходзиц, исц; **ова роба добро иде** тота роба добре преходзи; **9.** *(трајати, бити у току)* буц; **иде већ трећа година откако тражи посао** уж треци рок як глєда роботу; **10.** *(ступити у какву службу)* пойсц, буц, постац; **~ у шегрте** пойсц за шеґерта; **11.** *(удавати се)* одавац ше; **за кога идеша** за кого ше одаваша; **12.** *(добро или лоше у животу)* весц ше, исц; **њему лоше иде** йому ше подло ведзе, йому подло идзе; II. *зак.* **1.** буц; **ишли смо у шетњу** були зме ше шейтац**; 2.** *(отићи)* пойсц; **хоћеш ли већ једном ~ а!** пойдзеш уж раза! **ићићемо у посету** пойдземе до нащиви; ◊ **то му не иде у главу** тото нє може розумиц, тото му нє идзе до глави; **он иде за тим да нас уништи** вон идзе за тим же би нас знїчтожел; **иди ми, дођи ми а)** *(бес правога реда)* без порядку**,** гоч як; **б)** бог би знал цо, вельо койцо; **што не иде не иде** цо нє шор нє шор, цо нє фурма нє фурма; **иди бестрага** идз гет; **посао им брзо иде** робота им швидко идзе, робота ше им спори

ићиндија *ж.* икиндия *(треца, пополадньова молитва при мусліманох)*

их *викр.* **1.** *виражує радосц, возхищеносц, веселосц* ох, о, яй, ав; **~ , брате, што је то жена**! ав, брацику, яка то жена!; **2.** *виражує жаданє дачого* ав, ей; **~ , ала би то било лепо** ей, алє би то було крашнє; **3.** *виражує чудованє, нєсподзиванє, нєприємносц и под.* яй, гу; **~ , какав си!** яй, яки ши!; **~ , што је врућина!** гу, як горуцо!; **4.** *виражує банованє, скаржєнє* ей; **~ , што ми не рече пре!** ей, цо ши ми нє гварел скорей!; **5.** *виражує нєзадовольство* ух, уф; **~ , што не волим кад си такав!** ух, як нє любим кед ши таки; **6.** *виражує подценьованє, иронию* яй, а, е; **~ , што си ми јунак!** яй, яки ши юнак!; **~ , није то ништа!** а, та то нїч!

иха *викр. (з помоцнєним значеньом) оп.* **их**

ихрам *х.* ихрам *(1. били заруцовач мусліманских паломнїкох; 2. файта фартуха; 3. файта килима)*

ихтиологија *ж.* ихтиолоґия (*наука о рибох)*

ихтиосаур[**ус**] *х. зоол.* ихтиосаур[ус]

ицавица *ж.* **1.** *(штуцање)* чканє; **2.** *(подригивање)* риганє

ицати ичем *и* -ам *често безос.* **1.** *(штуцати)* чкац ше *(безос.)*; **иче ми се** чка ше ми; **2.** *(подригивати)* ригац ше *(безос.)*

ич *присл. покр.* нїч; анї кус; нїзач; нїхто, анї єден

ичији -а -е *зам.* **1.** *(макар нечији)* дачий; голєм (гоч лєм) дачий, вообще дачий; **ако је ~ критика објективна, онда је то његова** кед же вообще дачия критика обєктивна, вец то його; **2.** *у поровнуюцих конструкцийох (ма чији)* гоч чий; **његова њива родила је боље него ~** його польо зродзело лєпше як гоч чийо; **2.** *з применовнїками зоз значеньом виключованя (макар нечији):* **отишао је без ичијег знања** пошол, а вообще нїхто нє знал; пошол без дачийого зная

иш *викр. за одганянє живини* гиш*;* гишага *(за одганянє чупору живини);* ◊ **~ , не праши!** *(немој да се хвалишеш)* цихо будз, нє циґань!

иша *викр. оп.* **иш**

ишакати *и* **ишакетати** -ам набухац, набиц *(з руками, з песцами)*

ишалити се -им се нашалїц ше, нафрантовац ше, нажартовац ше

ишамарати -ам виплягскац дакого, надзелїц дакому позауха

ишантати -ам висц храмаюци, вишкинтац

ишарати -ам **1.** *(украсити)* **а)** поцифровац, вицифровац, украшиц; **б)** *(линијама)* пописац; *(ружно исписати)* пошмарґац/ пошмарбац, вишмарґац/ вишмарбац; **2.** *(прекрити, осути пегама и сл.)* посипац; осипац ше

ишетати (се) -ам (се) вишейтац ше, висц

ишибати -ам **1.** набиц (побиц) з прутом (ременьом и под.), орезац, огашиц, повицинац, поопекац; **2.** *фиґ. (подвргнути оштрој критици)* повицинац, поопекац, вишибац

ишијас *х. мед.* ишияс

ишикљати -ам вибиц, вдериц *(у шику)*; почац нагло чуриц; вдериц, шикнуц

ишке *викр.* **1.** *за одганянє швиньох* кшо; **2.** *за гонєнє статку* не

ишколовати (се) -лујем (се) *и* **ишколати (се)** -ам се вишколовац (ше), *нар.* вишколїц (ше)

ишкопити -им вишкопиц

ишкрабати -ам *(ишврљати)* пошмарґац/ пошмарбац, пописац

ишкрбати -ам *и* **ишкрбити** -им вищербиц; **~ нож** вищербиц нож

ишкропити -им попирскац, пошкропиц

ишмркати -рчем *и* -ам **1.** *(испумпати)* випумповац; **2.** *оп.* **ишмркати се**

ишмркати се -рчем се *и* -ам се видуц нос; висмаркац ше

ишмркивати се -кујем се дуц (видувац) нос; висмарковац ше

ишпан *х. заст. покр. (управник имања)* ишпан

ишпартати -ам **1.** *(излининијати)* поцагац смуги (линиї); **~ лист** поцагац смуги на паперу*;* **2.** *(избраздати)* виорац бразди, вибраздац

ишта *зам.* **1.** *(макар шта)* голєм дацо, голєм цо-то; вообще дацо; дацо; **растали су се без жеље да једно другом ~ објасне** розишли ше без жаданя же би єдно другому голєм цо-то пояшнєли; **не сећам се да ме је ~ тако повредило као твоје речи** нє паметам же би ме дакеди дацо так повредзело як твойо слова; **2.** *(ништа)* нїч; **ја не желим да ~ урадим противзаконито** я нє жадам зробиц нїч процивзаконїте; **3.** *звич. у вязи з применовнїком* без *(без разлога)* лєм так, без причини; **није могуће да је то било онако, без ичега** нє можлїве же то було так, без причини; **они не долазе без ичега** вони нє приходза лєм так; **4.** *у присловнїцкей служби* голєм дакус; **јеси ли се наспавао ~ а** виспал ши ше голєм дакуса; ◊ **боље ~ него ништа** лєпше дацо як нїч

иштампати -ам видруковац

иштенити -им окоциц *(о псови)*

иштетити -им **1.** *(причинити штету)* очкодовац, очкодзиц; **2.** *(осрамотити)* поганьбиц; **3.** *(покварити)* погубиц; **4.** *(претрпети штету)* чкодовац

иштетити се -им се **1.** очкодовац ше, очкодзиц ше; **2.** погубиц ше *(морално);* **3.** *(окилавити)* пукнуц

иштипати -ам пощипац *(напр. дакого за лїцо)*

ишто *зам. оп.* **ишта**

иштрикати -ам виштрикац

иштрицкати -ам пошекац, порезац на дробно

иштркљати -ам швидко вироснуц високи

иштрцати -ам **1.** вичуриц *(у шику);* **2.** *(попрскати)* опирскац

ишћаскати се -ам се *(наразговарати се)* наприповедац ше, наберляц ше, надрандац ше

ишћеретати -ам виприповедац, виберляц; наприповедац, наберляц

ишћеретати се -ам се *оп.* **ишћаскати се**

ишћошити се -им се *(нахерити се)* нагнуц ше

ишћушкати -ам **1.** *(изударати ћушкама)* вичапкац; **2.** видриляц, вируциц дакого *(копаюци до ньго з ногу)*; накопац дакому до задку

ишуљати се *и* **ишуњати се** -ам се *(кришом изаћи)* вицагнуц ше, покрадзме висц, умкнуц, вимкнуц
ишчаврљати -ам повесц *(швидко и живо)*
ишчамити -им препаднуц, умрец од смутку
ишчангити -им *(угануте)* витхнуц; викратац; вирвец
ишчарати -ам з врачаньом направиц, начаровац
ишчаркати -ам виняц (вигребац) ґар з пеца
ишчастити -им почасциц, погосциц, вигосциц
ишчатати -ам *и* **ишчатити** -им *оп.* **ишчитати**
ишчаурити се *и* **ишчахурити се** -им се **1.** *(о ларви инсекта)* висц з ґалети; **2.** *фиґ.* **а)** зявиц ше, указац ше; **б)** *(постати)* постац; **од њега се ишчаурио озбиљан радник** з нього постал озбильни роботнїк
ишчачкати -ам **1.** видлобац, вишторпац; **~ зубе** видлобац зоз зубох; **2.** *фиґ.* **а)** найсц, одкриц, вишторпац; **б)** *(прокљувити)* дознац, визнац, вишторпац
ишчашење *с.* витхнутосц, витхнуце
ишчашивати -шујем *преклада ше з форму законченого виду:* **да ли спортисти често ишчашују ногеа** спортистом ше часто случує же витхню ногу**а**
ишчашити -им витхнуц; викратац; вирвец
ишчезавати -ам щезовац, капац, нєставац, трациц ше
ишчезнути -нем щезнуц, скапац, нєстац, страциц ше; **одједном је ишчезао** нараз щезнул, нараз го нєстало/нараз нєстал
ишчезнуће *с.* щезнуце
ишчекати -ам **а)** *(сачекати)* причекац, дочекац; **б)** *(дочекати појаву, наступање чега)* дочекац дацо, дочекац ше дачого; **једва је ишчекао дан одласка** лєдво дочекал дзень одходу, лєдво ше дочекал дня одходу
ишчекивање *с.* обчекованє; випатранє
ишчекивати (се) -кујем (се) обчековац (ше), чекац (ше), вичековац (ше); випатрац (ше)
ишчепати -ам *(изгазити)* зрепегац, сталанґовац, поґажиц; **краве су ишчепале њиву** крави зрепеґали польо
ишчепркати -ам **1.** *(из прашине и сл.)* вигребац; вишпиртац; *(ископати)* видлобац; **~ жар из пепела** вигребац жирячку з ґару; **2.** *фиґ.* пренайсц, винайсц, найсц, виглєдац, одкриц; дознац, визнац, вишпиртац
ишчепркати се -ам се *(испетљати се)* вицагнуц ше; випутац ше; викоцмориц ше
ишчерекати -ам *и* **ишчеречити** -им порезац (порубац) на фалати, пофаластовац
ишчерупати -ам **1.** *(очерупати)* оскубац; **2.** *(косу размрсити, рашчупати)* розбуртавиц
ишчеткати -ам ощеткац, вищеткац; **~ одело** ощеткац шмати
ишчеткати се -ам се ощеткац ше
ишчехати -ам *оп.* **ишчијати**
ишчешагијати -ам очесац *(коня)*
ишчешати -шем **1.** пошкрабац; **2.** вичесац уши з власох; **3.** *(стањити)* счухац; пречухац; **~ лакат** пречухац локец; **4.** *оп.* **ишчешагијати**
ишчешљавати -ам вичесовац
ишчешљати -ам **1.** *(чешљем уредити)* зачесац, вичесац; **2.** *(ваши и сл. из косе)* вичесац; **3.** *(вуну, лан и сл.)* очесац;розчесац
ишчешљати се -ам се зачесац ше
ишчибукати -ам *(изударати)* вибухац, набухац, орезац, окласц, огашиц
ишчијати -ам **1.** *(скинути чије с бадрљица перја)* оскубац (отаргац) пирє; **2.** *оп.* **ишчешљати (3)**
ишчилети -лим **1.** *(ишчезнути)* щезнуц, скапац, нєстац, страциц ше; прейсц; **2.** *(избледети)* вибляднуц, вилєзнуц, вибляховац; **3.** страциц моц; препаднуц; ослабиц, ослабнуц
ишчимкати *и* **ишчинкати** -ам порезац *або* потаргац на фалатки
ишчистити -им **1.** вичисциц, очисциц; **2.** *(чишћењем избацити)* вимесц; вируциц**; 3.** *(клистирати)* вичисциц
ишчистити се -им се **1.** *(ослободити се цревног садржаја)* вичисциц ше; **2. а)** *(разведрити се о небу)* вияшнїц ше; **б)** *(разићи се – о магли и сл.)* розисц ше; **3.** *фиґ.* **а)** *(постати духовно чист)* очисциц ше; **б)** *(уклонити се)* пойсц, счисциц ше
ишчитати -ам **1.** *(прочитати до краја)* пречитац; **2.** *(читањем научити)* начитац, пречитац; **о правилној исхрани ишчитао је из књига** о правилним костираню начитал у кнїжкох; **3. а)** *(издекламовати)* вигуториц, видекламовац; **б)** *(очитати коме лекцију)* вичитац дакому
ишчудити се -им се начудовац ше; **није могао да се ишчуди** нє могол ше начудовац
ишчуђавати се -ђујем се чудовац ше; барз ше чудовац
ишчукати -ам *(куцањем избити)* вибиц; **~ ексер из даске** вибиц гвозд з дески
ишчупати -ам **1.** *(истргнути)* вирвец/ вирвац, витаргнуц, вицагнуц*; (све)* витаргац, вицагац; **~ дрво из земље** вирвец (витаргнуц) древо зоз жеми; **~ косу** витаргац власи; **~ неког из лошег друштва** витаргнуц (витаргац) дакого з подлого дружтва; **~ трн** вицагнуц церень; **2.** *(одстранити, искоренити)* вирвец/ вирвац, витаргнуц; **~ коме што из срца** вирвец

дакому дацо зоз шерца; **3.** *(извући из тешког положаја)* вицагнуц, витаргац, вибахтац; **4.** *(извући корист)* вицагнуц; **~ из кога паре** вицагнуц з дакого пенєжи; **5.** *(силом узети)* витаргнуц, вирвец/ вирвац, вихвациц/ вихватнуц

ишчупати се -ам се **1.** *(истргнути се)* вирвец ше/вирвац ше, витаргнуц ше; **2.** *(избавити се)* вицагнуц ше, витаргац ше

J

jâ[1] *зам.* я

ja[2] **1.** *покр. словко за потвердзованє* гей; **„Ja" – потврди он** „Гей" – потвердзел вон; **2.** *злуч. (или... или)* або... або; лєбо... лєбо; **ja сад, ja никад** лєбо тераз, лєбо нїґда; **3.** *викр.* яй; ей; **ja каква je пуста!** яй яка є красна!; ◊ **ja шта ћу** *(наравно да хоћу)* баяко, як бим нє, яґда нє, правда же

jабана *ж.* **1.** цудзина, цудза жем, цудзи край; **2.** *оп.* **jабанац**

jабанац -нца, **jабанлиjа** *и* **jабанциjа** *х.* цудзи, цудзинєц, странєц

jаблан *х. бот.* тополя (Populus piramidalis); **италски** ~ пирамидална тополя

jабланик -нка *х. дем.* тополька, топольочка

jабланар *х. зоол.* топольов штригач (Rhsnchites)

jабланик *х.* топольов гай, топольов лєс (лєшик), топольнїк

jабланов -а -о топольов[и]

jаблановина *ж.* тополя, топольово древо *(як материял)*

jабланcки -а -о топольов[и]

jабука *ж.* **1.** *(плод)* яблуко *и фиґ.;* **сушене jабуке** сушинки; **2.** *(дрво)* яблоня; ◊ ~ **не пада далеко од стабла** яки оцец – таки син, яка матка – така Катка; **загристи у киселу jабуку** закушиц до квашного яблука, дац ше до чежко виводлївей роботи; ~ **раздора** яблуко нєзлагоди; **биће када jавор jабукама роди** будзе док на верби зродза грушки; **(црвен, леп) као** ~ (червени, красни) як намальовани (як ружа, як яблуко); **jош ниjе** ~ **зрела** ище дзивка нє на одай; **примити (узети) jабуку** *(примивши дар пристати на удаjу)* дац хустку; дац руку

jабуков -а -о яблуков[и]

jабуковача *ж.* **1.** *(сок)* яблукова юшка, яблуков сок; **2.** яблуковача, яблукова палєнка; **3.** яблукова пит[к]а, пит[к]а з яблуками

jабуковина *ж.* яблоня, яблоньово древо *(як материял)*

jабучар *х.* **1.** яблукар, предавач яблукох; **2.** яблуков, тот цо люби єсц яблука, любитель яблукох; **3.** *етн.* питач *(тот цо у мено млодого идзе питац дзивку)*; **4.** *зоол.* яблуков хробак (Anthonomus pomorum); **5.** *(плод поврћа)*: **парадаjз** ~ яблукова парадича

jабучаст -а -о яблукасти, як яблуко

jабучjе *с. анат.* яблучє

jабучица *ж.* **1.** *дем.* **а)** яблучко; **б)** яблонька; **2.** *анат. (у грлу)* чутак, яблучко; **3.** *анат. (jагодица)* яблучко; **4.** *(вршак прста)* брущок; ◊ **Адамова** ~ Адамово яблучко, чутак; **зглобна** ~ ставцово яблучко; **очна** ~ оково (очне) яблучко

jабучjи -а -е *и* **jабучни** -а -о *оп.* **jабуков**

jав *х.* **1. а)** глас; **б)** *(вест)* вистка; звит; **2.** *(поjава)* зявенє, зявйованє; знак; **3.** приява, приявйованє; **4.** *оп.* **jава (2);** ◊ **давати jава од себе** давац глас од себе; **ни трага ни jава** анї хиру, анї захировац

jава *ж.* **1.** *(стање будности)* ява; **je л' то** ~ **или сана** чи то ява чи сонь; **2.** стварносц, реалносц, дїйсносц; **3.** *(поjава)* зявенє; **4.** *оп.* **jав (1); дати на jаву** дац до явносци, обявиц; **доћи на jаву, избити на jаву, изаћи на jаву** постац познати, виявиц ше**jаван** -вна -вно *з розл. знач.* явни; ~ **жен[ск]а** явна жена; ~ **гласање** явне гласанє; ~ **кућа** явна хижа; ~ **мишљење** явне думанє; **jавни наступ** явни наступ; ~ **гласило** явни гласнїк

Jаванац -нца *х.* Яванєц *(житель Яви)*

jавански -а -о (< **Jава**) явански

jаваш *присл.* помали, помалки; *(немарно)* нєдзбало, нєзадзбано

jавашлиjа *х. (коjи неодговорно ради)* нїяки роботнїк, нєроботнїк, нєдзбали (нєзадзбани) роботнїк

jавашлук *х. (аљкавост у раду)* нє(за)дзбалосц, лєнївосц, нєшоровосц, нєпорядносц, нєодвичательносц, люштавосц *(у роботи)*

jави *присл. заст.* праве так [як], *беш.* баш [як]

jавити -им **1. а)** явиц, дац знац; **б)** *(рећи)* повесц, висловиц, виявиц; **2. а)** *(огласити)* обявиц, оглашиц; **б)** *(обелоданити)* указац, обнародовац; **3.** приявиц, наявиц *(дачий приход)*

jавити се -им се **1.** *з розл. знач.* явиц ше; ~ **с путовања** явиц ше з путованя; ~ **на дужност** явиц ше на длужносц; **2.** *(поздрвити)* поздравкац, явиц ше; *(отпоздравити)* од'здравкац, явиц ше; **3.** *(одазвати се)* озвец ше, одозвец ше, явиц ше; **где сиа jави се!** дзе шиь озви ше!; **4.** *(поjавити се)* зявиц ше, появиц ше; **5.** *(навратити; доћи)* обявиц ше, явиц ше; **закаснио je на посао и jавио се код шефа** запожнєл на роботу и обявел ше

ґу шефови; **продајем земљу..., јавити се на адресу...** предавам жем..., обявиц ше на адресу...; ◊ ~ **за реч** явиц ше за слово

јавка *ж.* **1.** лозинка; **2.** *(особа која повезује илегалце)* вяза

јавкати се -ам се **1.** *дем.* **< јављати се; 2.** *(просити за жену)* питац

јављати -ам **1. а)** явяц, давац знац; **б)** *(говорити)* гуториц; **2.** *(оглашавати)* обявйовац, оглашовац; **3.** *(наговештавати)* нагадовац, предсказовац, нависцовац; **4.** *(пријављивати нечији долазак)* приявйовац, наявйовац; **5.** *(доносити вести)* явяц, глашиц; **новине јављају да...** новини явяю же...

јављати се -ам се **1.** *з розл. знач.* явяц ше; **2.** *(поздрављати)* здравкац, явяц ше; *(отпоздрављати)* од'здравковац, явяц ше; **4.** *(појављивати се)* зявйовац ше, появйовац ше

јавно *присл.* **1.** *з розл. знач.* явно; **говорити што** ~ гуториц дацо явно; **2.** пред шицкима; **3.** *(званично)* урядово, службено; **4.** ясно, очиглядно

јавност *ж. з розл. знач.* явносц; **изнети на** ~ винєсц до явносци, розглашиц, *беш. ир.* дац (ви)буґновац; **ступити у** ~ ступиц до явносци; **избити (изаћи) на** ~ **(у јавност)** (*постати јавним)* висц на явносц (до явносци)

јавнути се -нем се **1.** *дем.* **< јавити се; 2.** *(подсетити)* здогаднуц (*дакого на дацо*)*,* надпомнуц (*дакому дацо*)

јавор *х. бот.* явор (Acer)

јаворик *х.* яворов гай, яворов лєс (лєшик)

јаворов -а -о яворов[и]

јаворовина *ж.* явор, яворово древо *(як материял)*

јагањаст -а -о як баранче, як ягнятко, мирни

јагањац -њца *и* **јањац** -њца *х. оп.* **јагње**

јагањце *с. дем.* баранчатко, ягнятко

јагањчар *х.* югас, пастир, чобан *(цо чува баранчата)*

јагањчић *х. оп.* **јагањце**

јагла *ж. покр. (искокано кукурузно зрно)* пуканка

јаглац *х. бот.* примула (Primula columnae)

јаглук *х.* хусточка *(звич. вишивана)*

јагма *ж.* налоґа, однїмачка, гура, дрилянє; **на јагму** на однїманє, на однїмачку, масовно

јагмити -им **1.** ґрабац, хватац, однїмац; **2.** понагляц

јагмити се -им се **1.** однїмац ше *(за дацо, за дачим)*, хватац на однїмачку*;* **2. а)** трудзиц ше, намагац ше, хапац ше *(же би ше дацо посцигло)*; **б)** *(надметати се)* змагац ше, обеговац ше

јагњад *ж. зб.* баранчата, ягнята

јагње -ета *с.* баранче, ягнятко; ◊ **миран као** ~ мирни як ягнятко; **питомо** ~ **две овце сиса** умилне целятко два крави цица

јагњед *х. и* **јагњеда** *ж. по.* **јасика**

јагњенце *с. дем.* баранчатко, ягнятко

јагњење *с.* коценє, ягнєнє

јагњетина *ж.* **1.** месо з баранчеца, баранчецина, баранїна; **2.** баранчецова скора *одн.* бундичка

јагњећи -а -е баранчецов[и], з баранчеца; ~ **печење** печене месо з баранчеца, печена баранчецина

јагњешце *с. оп.* **јагњенце**

јагњити -им **1.** коциц, ягнїц; **2.** помагац овцом при коценю

јагњити се -им се коциц ше, ягнїц ше

јагода *ж.* **1.** *бот.* жемна ягода (Fragaria vulgaris); **шумска** ~ лєсова жемна ягода; **2.** *(дуд)* ягода; **3.** *(бобица)* бобка, бобок; ~ **грожђа** бобка грозна; **4.** *оп.* **јагодица 2**; ◊ **ићи као грлом у јагоде** исц як без глави, исц нєпорихтани

јагодаст -а -о ягодасти, як ягода

јагодар *х.* оберач *або* предавач ягодох, ягодар

јагодица *ж.* **1.** *дем.* ягодка; **2.** *анат. звич. мн.* яблучко, лїцо; **3.** *(вршак прста)* бруццок

јагодичаст -а -о ягодасти; ~ **воће** ягодаста овоц

јагодични -а -о яблучков[и]; ~ **кост** *анат.* яблучкова косц

јагодњак *х.* **1.** *(место где расту јагоде)* ягоднїк; **2.** *(врежа од јагоде)* баюси; нацинє

јагорчевина *и* **јагорчика** *ж. бот.* яглїки, баранчики (Primula verris)

јагра *х.* червенкасти (блядокафови) конь

јагуар *х. зоол.* яґуар (Felis onza)

јад *х.* **1. а)** жалосц, жаль, смуток; зармуток, зармуценє; **б)** бида, нєволя, нєщесце, нужда; **2. а)** *(јадник)* бидни чловек, биднятко, сеґинь; **б)** *(што има малу вредност)* дробнїца, дробенкосц, нїчомнїна, нїчомносц, беззначносц; **в)** бида, худобка; ◊ **биће триста јада** будзе ту шицкого, будзе сто бриґи; **јади га** [**црни**] **знали** бог (чорт) би го знал; **спопали те јади** кат це ламал; **на једвите јаде** лєдвучко-лєдво, чежко-нєлєгко, лєдво якош; **ни по јада** нє було би таке вельке, нє була би нїяка хиба; ище як-так; [та] гайде-гайде; **шака јада** гарсточка, кущик

јада *ж. лєм вок. (невољница)* биднїца, трапенїца, мученїца

јадан -дна -дно **1.** *(невољан)* бидни, сеґинь, сиротка; **2.** *(тужан)* жалосни, смутни, зармуцени; потульни, покорни; **3.** *(кукаван; безвредан)* бидни, мизерни; ◊ ~ **не био** нєщешнїку; **јадна ми (му) мајка** яй мнє

(йому); **постајати све јаднији** мизернїц, поставац вше биднєйши

јадати -ам **1. а)** *(бити ожалошћен)* смутковац, буц жалосни, зармуцени; **б)** *(вајкати се)* бановац, предруцовац себе, каяц ше; **2. а)** *(кукати)* нарикац; **б)** *(вапити)* преклїнац; **3. а)** *(нешто)* оплаковац; **б)** *(жалити се)* поносовац ше, жаловац ше; ~ **коме своје јаде** поносовац ше дакому на свойо бриґи (нєщесце и под.)

јадати се -ам се поносовац ше, жаловац ше; скаржиц ше; бидкац ше; *(кукати)* нарикац

јадац јаца *х. анат.* кобулка *(рачкаста косц пershового скелету птицох,* forcula); ◊ **ломити** ~ цагац щесце; **спољa гладац, изнутра** ~ звонка умите, а знука згнїте; звонка фине, а зоднука – фи!; **знам за** ~ нє спреведзеш ме

јадачити се -им се цагац щесце (*ламац при єдзеню першову косц живини на два часци з хторих векша „ноши щесце" тому хто ю одламал*)

јадика *ж. бот.* жалосна (смутна) верба

јадиковати -кујем **1. а)** *(бити тужан)* смутковац, жаловац; *(кукати)* нарикац; йойчац; **б)** бановац, каяц ше; **2.** *(некога)* оплаковац дакого; ношиц жалобу за даким

јадиковати се -им се *оп.* **јадати се**

јадиковка *ж.* **1.** *(јадање)* поносованє, скарженє, жалованє; **2.** *(кукање)* нариканє; **3.** жалосна (смутна) писня; ◊ **врба** ~ жалосна (смутна) верба

јадник *х.* **1.** *(невољник)* бидни, сеґинь, сиротка, биднятко, *рид.* бидак*, рид.* бидняга*; заст.* нєборак*, заст.* нєбоги*,* нєбожатко*; експр.* мизерак; **2.** *(сиромашак)* худобни, худобеньки, бидни, биднїк/ бидняк; **3.** *(неваљалац)* биднїк/ бидняк, бида, бидак, мизерак

јадница *ж.* **1.** *(невољница)* бидна, сеґинїца, сиротка, биднятко, биднїца*; заст.* нєбога*, заст.* нєбожатко; **2.** *(сиромашна женска особа)* худобна, худобенька, бидна, биднїца, биднячка; **3.** *(неваљалица)* биднїца, биднячка, бида

јадниче -ета *с.* биднятко, нєбожатко, сиротка

јадно *присл.* **1.** *(тужно)* жалосно/ жалошнє, смутно/ смутнє; *(бедно*; *ништавно)* бидно, мизерно; **2.** *(веома)* барз, горко; ~ **се преварила** барз ше спреведла

јадо *х. гип. од* **јадник**

јадов *х. оп.* **јадник**

јадован -вна -вно *оп.* **јадан**

јадовати -дујем **1.** буц жалосни; плакац, нарикац; **2.** трапиц ше, мучиц ше, бидовац; **3.** жаловац ше, поносовац ше

јадовати се -дујем се *оп.* **јадовати (3)**

јадрански -а -о ядрански

јадро *с. оп.* **једро**

јажа *ж. оп.* **јаз (1, 2)**

јаз *х.* **1.** *(жлеб, канал)* чурок, ярчок; ярок; беґельчик; беґель, канал; **2.** *(јама)* долїна, дзира, яма; **3.** *осн., фиґ. (провалија)* бездна, амбис, препасц, прирва; преглїбенє; ~ **међу људима** бездна медзи людзми; **4.** розстоянє, медзипростор, пражнїна; **5.** *заст.* отвор; **7.** загацена вода; рибалов; **8.** *зоол.* яз *(риба)*

јазавац -вца *х. зоол.* язавец (Miles meles)

јазавичар *х.* язавцар *(пес)*

јазавчев -а -о язавцов

јазавчевина *ж.* язавчина *(месо або скора/бундичка з язавца)*

јазбина *ж.* **1.** *(рупа)* дзира; дзириска; **лисичја** ~ лїшкова дзира; **2.** *фиґ. (бедно скровиште)* бидне склонїще, бидна хижочка, дзира; **3.** *фиґ. (стециште)* збегнїско, скровище, гнїздо

јазити -им **1.** наврацац *(*одводзиц*)* воду *(по ярчкох, каналох и под.)*; **2.** *(затрпавати)* загартац, завожиц/завожовац *(долїну, ярок и под.)*

јајар *х.* вайчар *(тарґовец з вайцами)*

јајара *ж.* **1.** *и х.* пес хтори краднє вайца; *(човек)* крадош вайцох, вайчар; **2.** *аґр.* жовта шлївка; **3.** *(кајгана)* ратота

јајарица *ж.* **1.** кура хтора ше добре нєше; **2.** *етн.* вельконоцни колач, паска *(з писанку у штредку)*

јајаст -а -о вайцасти, як вайцо, овални

јајашце *с. дем.* ваїчко

јаје -а *и* -ета *с.* **1.** вайцо; **јаја у праху** вайца у праху; **разбити** ~ *(у тесто и сл.)* розбиц (вдериц) вайцо; **2.** *(ускршње)* писанка; ◊ **бити сличан коме као** ~ **јајету** буц як єден а єден; **која кокош много кокоће, мало јаја носи** хто вельо бешедує, мало роби; приповеда, приповеда, а з того нїч; **Колумбово** ~ Колумбово вайцо; **наћи длаку у јајету** *оп. фраз. при.* **длака**; **подметнути у туђе гнездо кукавичје** ~ подруциц до цудзого гнїзда куковково вайцо; здрилїц свою терху на другого; **ускршње** ~ писанка

јајни -а -о вайцов[и]; ваїчков[и], зародков[и]; ◊ ~ **ћелија** *анат.* ваїчкова (зародкова) клитинка

јајник *и* **јајњак** *х. анат.* ваєчнїк, зародков шлїжнїк

јајнични -а -о ваєчнїков

јајовод *х. анат.* вайцовод, ваїчков беґельчик

јајолик -а -о *оп.* **јајаст**

јајце -ца *и* -ета *с. дем.* ваїчко

jâк[1] **j**ака **j**ако *з розл. знач.* моцни; ~ **ветар** моцни витор; ~ **мотор** моцни мотор; ~ **отров** моцни отров; ~ **мирис** моцни пах; ~ **доказ** моцни доказ; ◊ ~ **рука** тварда рука *(о дисциплини)*; ~ **на зубу** моцни на язику *(бербляци)*; **јача половина** *(муж)* моцнєйша половка; **имати јаке лактове** мац моцни (добри) локци, знац ше дриляц

jaк[2] *х. зоол.* як *(файта азийскей крави*, Bos grummies)

јака[1] *ж.* **1. а)** газучка, ґалєр; **б)** капуляча; **2.** *покр.* заруцовачка, хустка

јака[2] *ж. оп.* **јакна**

јака[3] *ж. покр.* вельо, вельке число, векшина, сила, маса, множество; **нас је** ~ єст нас вельо

јакако *присл. оп.* **дакако**

јакна *ж.* якна, *заст.* байка

јако *присл.* **1.** моцно; *експр.* настрах; ~ **викнути** моцно скричац; **2.** *(веома)* барз; *експр.* настрах; ~ **много** барз вельо; ~ **сам се уморио** барз сом вистал; **3.** добре; **коњи боље вуку ако се јаче хране** конї лєпше цагаю кед ше добре кармя; **4.** *лєм комп.* *(више)* вецей; **јаче од седам година** вецей як седем роки

јакобинац -нца *х. ист.* якобинєц

јакобински -а -о якобински

јали *злуч. покр.* або, лєбо

јалов -а -о **1.** ялови, нєплодни; ~ **крава** ялова крава; **2.** *фиґ.* даремни, нєхасновити, безвредни, безживотни, без змисту; ~ **посао** даремна робота

јаловак -вка *х.* **а)** нєплодни чловек; **б)** ялова рошлїна

јаловина *ж.* **1.** *руд.* яловина; **2.** *оп.* **јаловиње**

јаловиње *с. зб.* **а)** ялови статок *(нєплодни або мишковани)*; **б)** статок котри ше нє дої

јаловити -им **1.** шкопиц, мишковац, вирезовац, кастровац; **2.** *(побацивати)* вируцовац; **3.** поставац нєплодни, заяловйовац ше

јаловити се -им се **1.** *(побацивати плод)* вируцовац (поруцовац) плод; **2.** *фиґ.* препадац, нє витворйовац ше *(о жаданю, надії и под.)*; **3.** *покр.* пражнїц ше, вилївац ше *(о хмарох)*

јаловица *ж.* **1.** *(неспособна за рађање)* **а)** ялова, нєплодна; *(о жени)* хтора нє може мац дзеци, *гандр.* ялова; **3.** *(неплодна земља)* яловина, нєродна, плана жем; **4.** *покр.* *(јуница)* яловка

јалово *присл.* ялово, нєплодно; даремно, нєхасновито

јаломак -мка *х.* яломок, шапочка *(хтору ноша ортодоксни аидзи)*

јама *ж.* **1. а)** дзира, долїна, яма; пещера; **сабирна** ~ збераца долїна; **септичка** ~ септична долїна; **б)** *(провалија)* бездна, амбис; **в)** углїбенє; отвор; пражнїна; **2.** *(рудник)* рудокопни шахт; рудокоп; **3.** *оп.* **јазбина;** ◊ **копати коме јаму** копац дакому долїк (долїну); **ко другоме јаму копа, сам пада у њу** хто другому жичи, сам ше покалїчи; хто другому долїк копе, сам до нього спаднє; **4.** *анат.* глїбка, погарик (fossa)

јамар *х. зоол.* долїнкар *(голуб)*

јамац -мца *х. оп.* **јемац**

јамачан -чна -чно сиґурни, бизовни, *рид.* певни

јамачно *присл.* сиґурно, бизовно, напевно

јамб *х. лит.* ямб

јаметина *и* **јамина** *ж. ауґм. и пей.* (**< јама**) дзириска, долїниска, ямиска

јамица *ж. дем.* долїнка, долїночка, дзирка, дзирочка, ямка, ямочка

јамомерац -рца *и* **јамомерник** *х. руд.* мерач рудокопного шахту

јампски -а -о ямбски, ямбов[и]

јамски -а -о рудокопни; ~ **радник** рудокопни роботнїк, рудар

јамство *с. оп.* **јемство**

јамчити -им ручиц, ґарантовац, бистатовац

јаничар *х. ист.* яничар

јанка *ж. риб. покр.* мередов

јансенизам *х. церкв. ист.* янсениз[е]м

јантар *х. мин. (ћилибар)* янтар

јантарни *и* **јантарски** -а -о янтаров[и], янтарни

јануар *х.* януар

јануарски -а -о януарски

јањад *ж. зб.* баранчата, ягнята

јање -ета *с. оп.* **јагње;** ◊ **жртвено** ~ жертвене баранче; **ићи као** ~ **на заклање** исц барз потульно

јањење *с. оп.* **јагњење**

јањетина *ж. оп.* **јагњетина**

јањешце -а *и* -ета *с. оп.* **јагњешце**

јањити (се) -им (се) *оп.* **јагњити (се)**

јањичар *х. оп.* **јаничар**

Јапанац -нца *х.* Японєц

јапанер *х.* япанер *(кочик)*

јапански -а -о японски

јара[1] *ж.* **1. а)** *(жега)* горучава, пекота; спрагота; **б)** *(врелина)* горуцосц; **2.** *(треперење ваздуха)*: **јара трепери** баба гонї кози; **3.** горучка, висока температура; **4.** запах; смрод

јара[2] *покр.* ярчана мука; ярчани хлєб; єдзенє, єдло

јарак -рка *х.* **1.** ярок; **2.** *воєн.* ров

јарам -рма *х. осн., фиґ.* ярмо; **3.** два (пар) воли; **орати на два јарма** орац з двома волами; ◊ **двоструки** ~ *спорт.* двойнїсте ярмо

јаран *х.* **1.** *(друг)* товариш, пайташ, приятель; **2.** *(градан)* мили, шугай, фраєр

јарац -рца *х.* **1.** *зоол.* козак, цап (Caper) *и фиґ.;* **2. а)** *физк. (козлић)* маґарец, кожлїк; **б)** *(ногари)* коза; **3.** *мед. покр.* ярец; **4.** *астр. (Јарац)* Козак
јарачки -а -о **1.** козаков, цапов, як у козака *(*цапа*)*; **2.** зли, нєдобри, чортовски
јарбол *х.* катарка, ярбол, щогла; слуп
јард *х.* ярд *(анґлийска мера за длужину, коло 91 цм)*
јаре -ета *с.* коще; ◊ **беспослен поп и јариће крсти** нє мала баба роботи, та себе нашла клопоти; нє ма иншакей роботи
јаребица *ж. зоол.* ярабица (Phasianidae)
јаребичар *х.* ярабицар *(ловар на ярабици; пес)*
јаребичји -а -е ярабицов[и]
јаренце -а *и* -ета *с. дем.* кощатко, *рид.* кожлятко
јарење *с.* коценє
јаретина *ж.* **1.** месо з кощеца, кощецина*;* **2.** скора *одн.* бундичка з кощеца
јарећи -а -е кощецов; козаков, цапов
јарешце -а *и* -ета *дем.* кощатко, кожлятко
јари -а -о **1.** *(који се сеје у пролеће)* ярнї; ~ **пшеница** ярнє жито; **2.** *покр. (рани)* вчасни; **3. а)** цепли, горуци, враци; ~ **пустиња** горуца пустиня; **б)** *фиґ.* млади; ~ **девојка** млада дзивка
јарити[1] -им коциц *(о кози)*
јарити[2] jāрим **1.** *(ватру – распаљивати)* розпальовац, роздувац; **2.** грац, зогривац; ~ **костобољу** зогривац боляци косци; **3.** *фиґ.* **а)** *(разјаривати)* розпальовац, розятровац; **б)** *(гневити)* гнївац, розєдац; **в)** *(соколити)* о[д]шмельовац, шмелїц, храбриц; **г)** *(подбадати)* штикац, пуйкац; **4.** орац, копац, рихтац жем *(за ярню шатву)*; **5.** *(оплођивати – о кокошкама)* ґажиц; **петао јари кокошку** когут ґажи куру; **6.** *(шутирати)* копац *(до лабди и под.)*
јарити се[1] -им се коциц ше *(о кози)*
јарити се[2] jāрим се **1. а)** розжирячовац ше; **б)** *фиґ.* розпальовац ше, розятровац ше *(у страсци)*; **в)** *фиґ.* гнївац ше, розєдац ше; **2.** *(спаривати се)* **а)** париц ше *(о животиньох вообще);* **б)** ґажиц ше *(о живини, птицох и под.)*; **3.** *покр.* спирщовац ше, доставац пирщки; **4.** роїц ше *(о пчолох)*
јарић *х.* **1.** *дем.* (**< јарац**) козачок, цапик; **2.** *(младунче козе)* коще; ◊ **тера баба јариће** баба гонї кози
јарица[1] *ж. (женско јаре)* козичка, ягнїчка
јарица[2] *ж. (јара пшеница)* ярнє жито
јарки -а -о **1.** *(жарки)* горуци, печаци, враци, паляци; **2.** *(блештав)* швицаци, блїщаци; шветли; **3. а)** *(пурпуран)* пламенїсти, червени; **б)** *(о боји)* упадлїви, живи, живописни; **4.** *фиґ.* **а)** *(веома јак)* барз моцни, интензивни; ~ **експлозија** моцна експлозия; **б)** *(упечатљив)* ясни, виразни, упечатлїви, паметлїви; ~ **ликови** упечатлїви особи; **в)** *(темпераментан)* страсни, темпераментни; **ґ)** прешвечени, доказани; ~ **родољуб** доказани родолюб
јарко *присл.* **1.** блядочервено, ясночервено, пламенїсто; **2.** живо, барз ясно, упечатлїво, релєфно, сликовито; **3.** *фиґ.* **а)** барз моцно, силно, интензивно; **б)** виразно, наглашено
јарма *ж. (прекрупа)* даралов
јармак *и* **јармац** *х.* вага
јармача *ж. древ.* ярманїк
јармени -а -о ярмов[и]; ~ **во** вол у ярме
јармити -им прагац *(воли)* до ярма, класц *(волом)* ярмо
јармић *х. дем.* ярмочко
јаровизација *ж. аґр.* яровизация
јарост *ж.* **1.** *(срџба)* розєдзеносц; **2.** *(јара)* горучава, пекота; спрагота
јаростан -сна -сно **1.** нагнївани, розєдзени; **2. а)** *(обестан)* бесни; наровни, пирскаци; **б)** *(помаман)* насилнїцки, напаснїцки; розбуйдошени; силовни, силни; дзиви; **3.** *(сјајан)* швицаци, блїщаци; шветли, слунечни, ясни; **4.** *покр.* **а)** *(чио)* здрави, живи; вертки; **б)** *(напредан)* напредни; ~ **стока** напредни статок
јаруга *ж.* **1.** яруга; **2.** *(поток, бујица)* поток, поточина
јаружица *ж. дем.* яругочка, яружка
јарцати се -ам се **1.** пасовац ше, моцовац ше; **2.** *(понашати се раскалашно)* розпусно ше справовац
јарчев -а -о козаков, цапов
јарчетина *ж.* **1.** коже месо, кожецина; **2.** кожи смрод
јарчина[1] *ж. ауґм. и пей.* (**< јарак**) ярчиско
јарчина[2] *ж.* **1.** *арґм. и пей.* (**< јарац**) козачиско, цаписко; **2.** *видр. (рогоња)* козак, цап; **3.** рекла *або* капут поставени з кожу бундичку
јарчић[1] *х. дем.* (**< јарак**) ярчок
јарчић[2] *х. дем.* (**< јарац**) козачок, цапик
јасан -сна -сно **1. а)** ясни; ~ **сунце** ясне слунко; **2.** *фиґ.* **а)** красни; **б)** славни; **3. а)** *(непомућен – о води и сл.)* бистри, чисти; ~ **свест** чиста свидомосц; **б)** *фиґ. (проницљив)* бистри, мудри; **4.** похоплїви, розумлїви; прешвечлїви; **5.** *(звонак)* дзвонки; **6.** *(светао – о боји)* бляди, ясни
јасен *х. бот.* ясен (Frahinus)
јасеник *х.* ясенов гай *(*лєшик*)*
јасенов -а -о ясенов[и]
јасеновина *ж.* ясен, ясеново древо *(як материял)*
јасењи -а -е ясенов[и], з ясену

јасик *х.* ясиков гай *(лєшик)*
јасика *ж. бот.* ясика (Populus tremula)
јасиков -а -о ясиков[и], з ясики
јасиковина *ж.* ясика, ясиково древо *(як материял)*
јасле јасала *и* јасли *ж. мн.* **1.** яшля; **2. дечје** ~ дзецински яшелька, дзецинска заградка; ◊ **државне** ~ *(државна служба)* державни яшля
јаслени -а -о яшелькови; ~ **узраст деце** яшелькови возрост дзецох
јаслице *ж. мн.* **1.** *дем***.** яшелька; **2.** *оп.* **јасле (2)**
јасмин *х. бот.* ясмин, майово/майске квеце (Jasminum)
јаснинов -а -о ясминов[и]
јасно *присл.* **1.** ясно; **2.** *(звучно)* дзвонко, гласно; ◊ ~ **као дан** ясно (ясне) як дзень; ~ **као на длану** ясно (ясне) як на длані; **сад ми је све** ~ *(сад су ми јасни сви разлози)* тераз ми шицко ясне, тераз знам одкаль витор дує (кадзи бабу водза)
јасножут -а -о ясножовти
јаснозелен -а -о ясножелєни
јасноплав -а -о яснобелави, нєбови
јасност *ж. осн. и фиґ.* ясносц, *рид.* яснота
јасноћа *ж. оп.* **јасност**
јаспис *х. мин.* яспис
јаство *с. фил. (индивидуалност)* яство
јастог *х. зоол.* ястоґ (Homdrus vulgaris)
јастреб *х.* **1.** *зоол.* ястраб (Astur palumbarius)
јастребаст -а -о ястрабасти
јастребац -епца *х. зоол.* **1.** *оп.* **јастреб**; **2.** *дем. (<* **јастреб**) ястраб(ч)ок; ◊ ~ **циполаш** ястраб рибоєд (рибар) (Pandion haliatus)
јастребић *х. дем.* ястраб(ч)ок
јастрепски -а -о ястрабов[и]
јастук *х.* **1.** заглавок; **2.** *(део сеоских кола)* шимель
јастучак -чка *х.* **1.** *дем.* заглавчок; **2.** брущок, верщок *(на пальцох)*
јастуче -ета *с. дем.* заглавчок
јастучић *х. дем.* заглавчок
јастучни -а -о заглавков[и]
јастучница *ж.* заглавчина, верх на заглавок
јат *х.* ят *(назва за букву старославянскей кирилки)*
јатаган *х.* ятаґан *(длуги криви нож)*
јатак *х.* ятак, скривач гайдукох, прикривач
јатаковати -кујем*:* ~ **хајдуцима** скривац гайдукох
јатити се -им се **1. а)** зберац ше до чупору, рою и под.*)*; **б)** сходзиц ше; гирчиц ше, гарнуц ше, громадзиц ше; **2.** множиц ше, розмножовац ше
јато *с.* **1. а)** *(птица)* чупор, ято; **б)** *(инсеката)* рой; **в)** *(животиња)* стадо*,* чупор; **2.** *(људи)* ґрупа, громада; **3.** братство; род; племе
јаук *х.* **а)** *(крик)* йойк, вреск; **б)** *(лелек)* йойк, нариканє
јаукати -учем **1.** йойчац; нарикац; *(запомагати)* волац до помоци; **2.** *(завијати)* **а)** *(о животињама)* завивац, виц; **б)** *(о ветру)* завивац, гвиждждац
јаукнути -нем **1.** зйойчац, скричац, йойкнуц, зйойкнуц, зврещац; **2.** завиц; загвижджац
јахалиште *с.* гиподром
јахање *с.* шедланє
јахаона *и* **јахаоница** *ж.* **а)** гиподром; **б)** школа шедланя
јахати јашем шедлац *(и фиґ.)*, исц на коньови; ~ **гола коња** шедлац без шедла; ~ **на склапању уговора** *фиґ.* инсистовац (вимагац) же би ше контракт подписало
јахати се јашем се шедлац ше
јахаћи -а -е шедлаци; ~ **коњ** шедлаци конь, конь за шедланє; ~ **хлаче** панталони за шедланє
јахач *х.* шедлач, конянїк
јахачки -а -о шедлацки, коняніцки
јахта *ж.* яхта
јахт-клуб *х. спорт.* яхт-клуб
јачање *с.* моцнєнє
јачати -ам I. *прех. (чинити јаким)* моцнїц *(през.* -нїм), змоцньовац; **рад јача човека** робота моцнї чловека; II. *нєпрех. (постајати јак)* **а)** моцнїц *(през.* -нєєм); **јача у мени жеља** моцнєє у мнє жаданє; **б)** *(од лекова – о болеснику)* моцнїц, подберац ше
јачати се -ам се **1.** *оп.* **јачати**; **2.** *(рвати се)* пасовац ше; **3.** *(јуначити се)* правиц ше юнак (юнаком), юначиц ше
јачина *ж.* **1.** моц, сила; ~ **доказа** моц доказу; **2.** *физ.* моцносц; ~ **струје** моцносц струї; **3.** *(величина)* велькосц; волумен; числовосц; **дивизион јачине 12 батаљона** дивизион велькосци 12 батальони
јашимице *присл.* шедлаюци
јашити -им *оп.* **јахати**
јашмак *х.* **1.** яшмак *(шлаєр з котрим муслиманки вивязую главу и твар)*; **2.** *(повезача)* хусточка *(на главу)*
јаштерица *ж.* пирщок на язику
јеванђелист[**а**] *х.* євангелист[а]
јеванђелски -а -о євангелийски
јеванђеље *с.* євангелия
Јевреј(ин) *х.* **а**ид, Єврей
Јеврејка *ж.* **а**идовка, Єврейка
јеврејски -а -о жидовски, єврейски
јевтин -а -о *оп.* **јефтин**

јегуља *ж. зоол.* єґуля (Anguila); ~ **муњевита** єґуля блїскавка
јегуљаст -а -о **1.** єґулясти, як єґуля; **2.** *фиґ. (превртљив)* нєстаємни
јед *х.* **1.** жовч, *коц.* жольч, жовчова/жольчова квашнїна; **2.** єд, гнїв, розпука; мержня; **пуче од једа** пукнул (розпукнул ше) од єду; **3.** *(змијски отров)* гадов[и] отров; ◊ **на језику мед, а у срцу јед** на язику мед, а у шерцу єд
једак -јетка јетко **1. а)** розєдаци, нагризаци; **јетке материје** нагризаци материї; **б)** щипаци, печаци; ~ **дим** щипаци дим; **в)** *(отрован)* отровни; **јетке стреле** отровни стрели; **2.** *(гневан)* гнїваци, нагнївани, зли, наровни/норовни; злобни, заєдлїви, пакосни; ~ **сам на себе** нагнївани сам на себе; **јетки приговори** заєдлїви зауваги
један -дна -дно **1**. *числ.* єден; **2.** *(оцена)* єдинка, єден; **3. а)** єднаки, исти; **једних година** истих рокох; **б)** *(јединствен)* єдинствени, нєдзелїви; **власт треба да је једина** власц треба же би була єдинствена; **4.** єдини, єдини єден; сам, сам самучки; **остао сам** ~ остал сом сам самучки; **5. а)** *(известан)* єден, якиш; **био** ~ **цар** бул єден цар; **б)** *(ниједан, никоји)* анї єден, жадни, нїяки; **у амбару нема зрна једног** нєт анї єдно зарно; **6.** *(са везником* **као***)* прави, прави правучки; **сија се као** ~ **злато** швици ше як праве правучке злато; **7.** *у меновнїцкей служби:* **прилепи му једну** прилїп му єдну; **8.** *у присловнїцкей служби* коло, одприлики, дас; **пред једну тридесетину година** дас пред трицец роками; ◊ ~ **за све, сви за једнога** єден за шицких, шицки за єдного; ~ **од њих (нас и сл.)** єден з (од) нїх (нас и под.); **једном речи** з єдним словом; **једно на друго, једно с другим** єдно з другим, вєдно патраци; **једно те једно** єдно та єдно, вше исте; **сви до једнога** шицки, без винїмку; **као** ~ як єден, зложно; **у** ~ **глас** єдногласно; **у** ~ **мах** такой, зразу, одразу
једанаест *числ.* єденац
једанаестак *х. и нєпрем.* коло єденац
једанаестерац -рца *х.* **1.** *лит.* єденацскладови стих; **2.** *спорт.* єденацметерови
једанаестеро *оп.* **једанаесторо**
једанаести -а -о єденасти
једанаестина *ж.* **1.** єденастина; **2.** *оп.* **једанаестак**
једанаестица *ж.* єденацка
једанаесторица *ж. и х.* єденацме, єденац хлопи (леґинє, роботнїки и под.)
једанаесторо 1. єденацецеро; ~ **деце** єденацецеро дзеци; **2.** *звич. мн.* єденацецери; ~ **врата** єденацецери дзвери
једанак *присл. покр.* **1.** такой, зместа; **б)** источасно/источашнє; **нису се** ~ **родили** нє народзели ше источашнє; **2.** одразу, нєсподзивано; ~ **се сети** одразу ше здогаднул
једанпут *присл.* **1. а)** раз; **б)** *(једном приликом)* дакеди, кедиш, дараз, раз; **2.** *(најзад)* конєчно, уж раз; **нека** ~ **престане** най уж раз престанє; **3.** *покр.* барз; ~ **је лепа** барз є красна; ◊ ~ **засвагда** раз (за)навше
једар -дра -дро **1. а)** *(пун, бујан)* буйни, ядри, напучнєти; **једре груди** буйни перши; ~ **здравље** ядре здравє; **б)** *(који одаје здравље, снагу)* черстви, здрави; крепки, крипки; **б)** *(јак – о гласу)* полни, моцни; **2.** *(сочан – о плодовима)* швижи, юшковити, сочни; красни; **3.** збити, компактни, тварди *(о будовательним материялу и под.)*; **4. а)** богати з воду *(о рики и под.)*; ~ **врело** жридло богате з воду; **б)** *(имућан)* богати, маєтни; ~ **газдинство** богате обисце; **5.** збити, концизни; змистови, ядровити; **једрији израз** змистовнєйши вираз
једаред *присл. оп.* **једанпут**
једарце[1] -а *и* -ета *с.* **1.** *дем.* **< једро; 2.** *зоол.* ядрочкови мотиль (Papilio padalarius)
једарце[2] -а *и* -ета *с. дем.* **< jéдро**
једва *присл.* **1.** *(тешко)* лєдво; чежко, чежко-нєлєгко; трапезлїво; ~ **стиже да уради** лєдво старчи поробиц; **2. а)** *(у врло малој мери)* лєм кус (кущик), лєдво, лємцо; ~ **приметно** лємцо мож обачиц; **б)** *(готово да није учињено)* тельо [лєм] же; лєдво, лєм кус; ~ **сам га ударио, а он кука на сав глас** тельо же (лєм кус) сом го вдерел, а вон йойчи нарату; **3.** *(жељно)* лєдво; ~ **је то дочекао** лєдво то дочекал; **4.** *(најзад)* конєчно, лєдво раз; ~ **оде** лєдво раз пошол; **5. а)** *(чим)* лємцо, накадзи; **затворио дућан,** ~ **му се указала прилика** завар дутян накадзи ше му указала нагода; **б)** *(тешко да)* чежко же; нє верим же; ~ **ли имају грижу савести** нє верим же их пече совисц; **6.** *(у најбољем случају)* лєм, найвецей, у найлєпшим случаю; ~ **му је било осамнаест година** мал найвецей осемнац роки; ◊ ~ **једном** лєдво раз
једвице *присл. оп.* **једва**
једив -а -о *оп.* **јестив**
јединац -нца *х.* **1.** *(једини син)* єдинєц; **2. а)** *(појединац)* поєдинєц; **б)** *(инокосник)* инокосни, инокоснїк; хранїтель фамилиї; **3.** *у прикметнїцкей служби бот. покр.* єднїсти; **кукурек** ~ єднїсти чемернїк
јединачан -чна -чно **1.** *воєн.* поєдинєчни; ~ **паљба** поєдинєчни (нєплотунски) огень; ~ **обука** *(обука са сваким појединцем)*

поєдинєчна обука; **2.** поєдини, поєдинєчни, окремни

једини -а -о **1. а)** *(само један)* єдини, єдини єден, лєм єден; **б)** *(само тај)* лєм тот, тот єдини; **2.** *оп.* **један (1)**

јединити (се) -им (се) зєдиньовац (ше), злучовац (ше)

јединица *ж.* **1.** *(једина кћи)* єдинїца, *рид.* єдиначка, *експр.* сама єдна; **2.** *з розл. знач.* єдинка; **добио је јединицу из математике** достал єдинку з математики; ~ **времена** єдинка часу; **изборна** ~ виберанкова єдинка; **3.** *покр.* платно ткане о єдно (о єдну нїтку); **4.** *покр.* меджова бразда; **5.** *у атрибутскей служби*: **скинуо је јединицу кошуљу** зоблєкол єдину єдну кошулю

јединичан -чна -чно *звич. одр.* **1.** єдинков[и]; **2.** поєдинєчни, окремни; **то су само јединични изузеци** то лєм поєдинєчни винїмки; **б)** особени, индивидуални; **јединичне манифестације** индивидуални манифестациї

јединичин -а -о єдинїцов

јединка *ж.* **1.** *(појединац)* єдинка; **2.** *оп.* **јединица (1)**

једино *присл.* єдино, лєм; **једино је он остао** лєм вон остал; ~ **што...** праве (єдино) же..., праве тото єдно же...; ~ **ако...** гибаль же...; ~ **можда** гибаль

јединоверан -рна -рно *оп.* **једноверан**

јединородан -дна -дно **1.** *оп.* **јединорођен; 2.** *оп.* **једнородан**

јединорођен -а -о*:* ~ **Син** *рлґ.* єдинородни Син

јединствен -а -о **1.** єдинствени; ~ **територија** єдинствена територия; **јединствени прописи** єдинствени предписаня; **2. а)** *(једино могућ)* єдини; **б)** *(изврстан)* над'звичайни, окремни, винїмкови; **3.** *заст.* **а)** поєдини, поєдинєчни; **б)** сам, осамени

јединствено *присл.* **1. а)** *(нарочито)* єдинствено, особлїво, окреме, барз; *(изванредно)* над'звичайно, винїмково; одлично; ~ **је одиграо ту улогу** одлично одбавел тоту улогу; **2.** *(сложно)* зложно, як єден, здружено; **3.** *(повезано)* повязано, континуовано; **3.** *(једино)* єдино, лєм; ~ **из освете је то урадио** лєм пре вимсценє то зробел

јединство *с.* єдинство, *заст.* єдносц

јединчад *ж. зб.* єдинци; єдинїци

јединче -ета *с.* єдинче; єдинєц; єдинїца

јединење[1] *с.* **< јединити (се)**

једињéње[2] *с. хем.* злученїна; **неорганско** ~ нєорґанска злученїна

једити -им єдовац, гнївац; пиц, сушиц

једити се -им се гнївац ше, єдовац ше

једић *х. бот.* вовчи корень (Aconitum napellus)

једнāк[1] -а -о **1. а)** єднаки; **б)** исти; **2.** ровномирни, єднаки

једнāк[2] *присл. заст. и покр. (одмах)* такой, зместа, такой-енки

једнако *присл.* **1.** *(на исти начин)* єднак, исто, исто так; **2.** *(непрекидно)* нєпреривно, вше, стаємно, ровно; **3.** *(свеједно)* шицко єдно; **мени је све** ~ мнє шицко єдно; **5.** *мат.* єднаке

једнакобројан -јна -јно исти по числу

једнаковредан -дна -дно истей (єднакей) вредносци

једнакокраки -а -о єднакокраки

једнакокрилац -лца *х. зоол.* єднакокриделкар

једнакоправан -вна -вно єднакоправни, истоправни; ровноправни

једнакосложан -жна -жно *ґрам.* єдноскладови

једнакосмеран -рна -рно єднаконапрямни, єднакосмислови

једнакост *ж.* **1.** єднакосц; **знак једнакости** *мат.* знак єднакосци; ~ **пред законом** єднакосц пред законом; **2.** *оп.* **једначина**

једнакостран -а -о єднакострани, ровнострани

једначење *с.* **1. < једначити (се); 2.** *ґрам.* виєдначованє, асимилация; ~ **по звучности** виєдначованє по дзвонкосци

једначина *ж. мат.* єдначина; ~ **са две непознате** єдначина зоз двома нєпознатима

једначити -им виєдначовац

једначити се -им се виєдначовац ше; буц ровни (єднаки) дакому *або* дачому

једнина *ж.* **1.** *ґрам.* єднина; **2.** єдинство; цалосц; **политичка** ~ политичне єдинство

једнински -а -о єднински; ~ **падеж** єднински припадок, припадок у єднини

једно *присл.* **1.** коло, дас; **на** ~ **пола године** на коло пол рока, дас на пол рока; **2.** *(свеједно)* шицкоєдно, исте; **мени је** ~ мнє шицкоєдно; ◊ **све** ~ шицкоєдно

једно*як перша часц зложеного слова зоз значеньом #єден; єднаки, исти#* єдно-

једнобазан -зна -зно єднобазови, єднобазни

једнобожац -ошца *х.* єднобожец

једнобожачки -а -о єднобожецки

једнобојан -јна -јно *осн., фиґ.* єднофарбови, єднофаребни; ~ **јаје** *(ускршње)* фарбянка

једнобоштво *с.* єднобожество

једнобраздни -а -о єднобраздови, єднїсти; ~ **плуг** єднобраздови (єднїсти) плуг

једнобројан -јна -јно *ґрам.* єдночислови *(тот цо ма лєм єднину);* ~ **именица** єдночислови меновнїк

једновалентан -тна -тно *и* **једноваљан** -а -о єдновалентни

једноверан -рна -рно єдновирни, истовирни, єдней (истей) вири
једноверник *х.* єдновирни, єдновирнїк, истовирни, истовирнїк
једновидан -дна -дно *ґрам.* єдновидни, єдновидови
једновидски -а -о *оп.* **једновидан**
једновлашће *с.* єдновлада, абсолутна власц
једновојни -а -о: ~ **навој** *техн.* єдновойна нарезка (ґвинт)
једновремен -а -о єдночасни, єдночасови
једноврстан -сна -сно **1.** єднофайтови; **2.** єдношорови; ~ **машина** єдношорова машина
једноглав -а -о єдноглави, о єдну главу
једногласан -сна -сно єдногласни
једногласице *присл. оп.* **једногласно**
једногласник *х. ґрам.* єдногласнїк, монофтонґ
једногласно *присл.* єдногласно
једногод -а -о *и* **једногодан** -дна -дно *оп.* **једногодишњи**
једногодац -оца *х.* **1.** єднорочни, рочни; **петао** ~ рочни когут; **бик** ~ рочни буяк; **2.** *оп.* **једногодишњак (1, 2)**
једногодишњак *х.* **1.** *(вршњак)* исти рок, парняк, ровень *ж.*; **ми смо једногодишњаци** ми исти рок; **он је мој** ~ вон исти рок як и я, вон моя ровень; **2.** вояк цо служи єден рок
једногодишњи -а -е **1.** рочни, єднорочни; ~ **биљка** єднорочна рошлїна; **једногодишњи прекид** єднорочна прерва; ~ **синчић** рочни хлапчик; **2.** *(истих година)* истих рокох, парняк, ровень *ж.*
једногоче -ета *с.* єднорочне (рочне) младе животинї, рочняк
једногрб -а -о єдногорби, з єдну горбу; ~ **камила** єдногорба ґамила
једногрлице *прил.* єдногласно; зложно
једноделан -лна -лно єдночасцови
једнодимензионалан -лна -лно єднодимензионални
једнодневни -а -о єднодньови; ~ **пиле** єднодньове курче; ~ **посета** єднодньова нащива
једнодом -а -о *и* **једнодоман** -мна -мно *правн., бот.* єднодомни; ~ **парламент** єднодомни парламент; ~ **биљка** єднодомна рошлїна
једнодушан -шна -шно **а)** єднодушни, єдинствени; єднаки, исти; **б)** *(сагласан)* согласни, зложни
једножен -а -о єдноженни, котри ма єдну жену, моноґамни
једноженац -нца *х.* єдноженни, моноґамист[а]
једноженство *с.* єдноженство, моноґамия
једножилан -лна -лно єдножилни; ~ **проводник** *ел. и др.* єдножилни преводнїк
једножичан -чна -чно **1.** єднодротови, о єден дрот; єднострунови, о єдну струну; **једножичне гусле** ґусли о єдну струну; **2.** *ткац.* єднонїткови, о єдну нїтку, єднїсти
једнозвучан -чна -чно єднозвучни; ~ **глас** єднозвучни глас; *фиґ.* монотони
једнозначан -чна -чно єднозначни
једнозначно *присл.* єднозначно
једнозрнац -нца *х. аґр.* єднозарнове жито
једноимен -а -о **1.** єдноменови, истоменови, котри ма исте мено; **2.** *(о речима)* єднозначни, истозначни
једноимењак *х.* именяк
једнојајчан -а -о **1.** єдноваєчнїков[и]; **једнојајчани близанци** єдноваєчнїково двойнята; **2.** єдновайцови
једнојезичан -чна -чно *и* **једнојезички** -а -о **1.** єдноязични; ~ **речник** єдноязични словнїк; **2.** *(истојезичан)* истоязични/ истоязикови, єдноязични/ єдноязикови
једнокатан -тна -тно *оп.* **једноспратан**
једнокатница *ж. оп.* **једноспратница**
једнокопитар *х. зоол.* єднокопитар (Perssodactзla)
једнокрак -а -о єднокраки
једнократан -тна -тно єдноразови; ~ **помоћ** єдноразова помоц
једнокрван -вна -вно єднокревни, истокревни
једнокрилан -лна -лно єднокридлови; ~ **прозор** єднокридлови облак
једнокрилац -лца *х.* єднокридлови авион, мопоплан
једнокрок -а -о: *шах.* ~ **фигура** єднокрока фиґура
једнолетан -тна -тно *оп.* **једногодишњи**
једнолеткиња *ж. бот.* **1.** рочни (єднорочни) младнїк; рочне (єднорочне) древко; **2.** *бот.* єднорочна рошлїна
једнолетница *ж. бот. оп.* **једнолеткиња (2)**
једнолик -а -о **1.** *(исти)* єднаки, исти; *(истог лика)* исти на образ (на твар); **једнолике ћерке** дзивки исти на образ; **2.** *оп.* **једноличан (1, 2)**
једнолико *присл.* єднак, под'єднак; виєдначено, ровномирно; монотоно
једнолинијски -а -о єднолинийни; ~ **кретање** єднолинийне рушанє
једнолист -а -о *оп.* **једнолистан**
једнолистан -сна -сно *бот.* єднолїсцови
једноличан -чна -чно **1. а)** *(монотон)* єднообразни, монотони; **б)** єднаки, исти; **в)** нєпременлїви, нєменяюци; **2.** виєдначени, ровномирни; **3.** *оп.* **једнолик (1); 4.** *покр.*

лєм на єден бок, тот цо ма лєм єдно лїцо *(о платну)*
једнолично *присл.* єднообразно, монотоно; єднак, под'єднак; виєдначено, ровномирно
једнолишце *присл.* на два (обидва) боки; **тај вез се ради** ~ тото ше вишива на два боки *(же би було єднаке и на лїцо и на руби)*
једном *присл.* раз; **био** ~ **неки поп** бул раз якиш паноцец; ~ **ћу и ја отићи** раз и я пойдзем; ~ **га је ударио** раз го вдерел; **седај већ** ~ шедай уж раз; ◊ ~ **за свагда,** ~ **заувек** раз (за)навше
једномеран -рна -рно **а)** *(равномеран)* ровномирни, виєдначени; **б)** *(једнак)* єднаки, под'єднаки; ~ **интересовање** под'єднаке интересованє; **в)** *(једноличан)* єднообразни, монотони; ~ **глас** монотони глас
једномесечан -чна -чно мешачни, єдномешачни; ~ **дете** мешачне дзецко; **једномесечни извештај** мешачни звит; ~ **плата** мешачна плаца
једнометан -тна -тно єднокулькови; ~ **пушка** єднокулькова пушка
једномишљеник *х.* єднодумнїк, истодумнїк; прихильнїк
једномоторни -а -о єдномоторни
једнонедељни -а -о тижньови, єднотижньови; ~ **одмор** тижньови одпочивок; ~ **зарада** тижньови заробок; ~ **брада** тижньова брада *(брада цо ма єден тидзень)*
једноног -а -о *и* **једноножан** -жна -жно єдноноги, о єдну ногу
једнообразан -зна -зна **1.** *(начињен по истом обрасцу, облику)* єднаки, исти; ~ **сведочанства** єднаки свидоцтва; **2.** *(једноличан)* єднообразни, монотони; **једнообразни старачки живот** монотони старецки живот
једнообразно *присл.* єднак, исто; єднообразно, монотоно
једноок -а -о єднооки, з єдним оком
једнопартијски -а -о єднопартийни
једноплемен -а -о єдноплемени, (з) єдного племена; єднокревни, истокревни
једнополан -лна -лно єднополни
једнопостотан -тна -тно єднопостотни
једнапрег[1] *х.* коч до котрого ше прага єдного коня
једнапрег[2] -а -о *и* **једнопрежан** -жна -жно єднозапрагни/єднозапрагови, до котрого ше прага єдного коня
једнопроцентан -тна -тно єднопроцентни
једноразредан -дна -дно єднокласни, єднокласови; ~ **школа** єднокласна школа *(школа у котрей єст лєм єдна класа або лєм єдна учальня)*
једноредан -дна -дно єдношорови; ~ **садилица** єдношорова шеячка
једнарог[1] *х. зоол.* **а)** *оп.* **нарвал; б)** *оп.* **носорог**
једнарог[2] -а -о єднороги, о єден рог
једнородан -дна -дно **1. а)** *(истокрван)* єднородни, єднокревни; ~ **браћа** власни браца; **б)** *(истоврстан)* єднофайтови, истофайтови; **једнородне чињенице** єднофайтово факти; **в)** *(истоветан)* исти, идентични; **2.** *оп.* **јединорођен**
једнорођен -а -о *оп.* **јединорођен**
једнородац -оца *х.* **1.** єднородни, з єдного роду; єдноплемени, єдноплеменїк; **2.** *мн. зоол.* єднородци (Monogenea)
једнорук -а -о єдноруки, з єдну руку, о єдну руку
једноручан -чна -чно єдноручни
једнасед[1] *х. (возило са једним седиштем)* єдношед
једнасед[2] -а -о *и* **једноседан** -дна -дно єдношедни, з єдним шедзиском (шедовиском); ~ **авион** єдношедни авион
једносемен -а -о єднонашенькови
једносложан -жна -жно єдноскладови, єдноскладни
једносложница *ж.* єдноскладове/ єдноскладне слово
једносложно *присл.* єдноскладово, єдноскладно
једнослојан -јна -јно єднопасмов[и]
једносмеран -рна -рно **а)** *физ., ел., тран.* єдносмислови; ~ **струја** єдносмислова струя; ~ **улица** єдносмислова улїца; **б)** єднонапрямни, єднонапрямови; єднострани, єднобочни
једносмерно *присл.* єдносмислово; єднонапрямно, єднонапрямово; єднострано, єднобочно
једносмислен -а -о **1.** єдносмислов[и], єдносмислени; **2.** *физ. оп.* **једносмеран (2)**
једносмислено *присл.* єдносмислово, єдносмислено
једнособан -бна -бно єднохижови, єднохижни; ~ **стан** єднохижови квартель
једноспратан -тна -тно єдноповерхови, єдноштокови, на єден поверх (шток)
једноспратица *ж.* єдноповерхови (єдноштокови) будинок, будинок на єден поверх (шток)
једноставан -вна -вно **1.** єдноставни, прости; ~ **задатак** єдноставни задаток; ~ **намештај** єдноставна мебель; **2.** *(обичан)* звичайни, єдноставни; **она је добра и једноставна жена** вона добра и звичайна жена; **3.** *(једноличан)* єднообразни; **4. а)** *(који је из једног дела, јединствен)* цалосни, єдинствени; **атоми нису једноставне**

честице атоми нє цалосни часточки; **б)** гомоґени; ~ **маса** гомоґена маса; **5.** *правн. (збирни)* собирни, вкупни; ~ **казна лишења слободе** вкупна кара позбуца шлєбоди

једноставно *присл.* єдноставно, просто; звичайно

једностран -а -о **1.** *(који има само једну страну)* єднобоки; **2.** *(усмерен само у једном правцу)* єднобочни, єдностранi; ~ **одузетост** *мед.* єднобочна однятосц; ~ **отказ** єднобочни одказ

једностраначки -а -о єдностранков(н)и

једнострано *присл.* єднобочно, єдностранo

једнострук -а -о єднїсти, о єдно; ~ **конац** цверна о єдно; ~ **врата** єднїсти дзвери

једноструко *присл.* раз, о єдно; ~ **проштепати** раз прештепац

једнотон *и* **једнотонски** -а -о єднотонни, єднотонови, єднотонски

једнотрачни -а -о єдноколяйови

једноћелијски -а -о *биол.* єдноклитинков[и]; ~ **организам** єдноклитинкови орґаниз[е]м

једнофазни -а -о єднофазни, єднофазови; ~ **електромотор** єднофазни електромотор

једноход *х. техн.* єдноход

једноцеван -вна -вно єдноцивов[и]; ~ **пушка** єдноцивова пушка

једноцевка *ж.* єдноцивка, єдноцивова пушка

једноцевник *х.* єдноляпмови радио

једноцифрен -а -о єдноцифрови

једночинка *ж.* єднодїйка

једночлан -а -о єдночленнни; ~ **назив** єдночленна назва

једњак *х. анат.* пажерак, єдняк; *(код птица)* пияк

једован -вна -вно **1.** отровни; ~ **змија** отровни гад; **2.** *оп.* **једак (2)**

једовит -а -о **1.** *оп.* **једован (1); 2.** *оп.* **једак (2)**

једрати -ам **1.** налївац, полнїц ше *(о зарну, овоци и под.)*; **класје једра** жито налїва до класкох; **2.** розвивац ше, роснуц, напредовац; **шумарци једрају** лєшики рошню

једрац *х. бот. (срчика)* мекушка, шерцо

једрењак *х. и* **једрењача** *ж.* плахтарка

једрилица *ж. спорт.* **1.** *(брод)* плахтарка; **2.** *(авион)* єдрилица

једриличар *х.* **1.** плахтаркар; **2.** пилот *(на єдрилици)*, єдриличар

једриличарство *с.* **1.** плахтаркарство; **2.** єдриличарство

једрило *с.* **1.** *оп.* **једро**[1]; **2.** *оп.* **јарбол**

једрина *ж.* **1. а)** *(бујност)* буйносц, ядросц, напучнєтосц; **б)** *(крепкост)* черствосц, здравосц; крепкосц, крипкосц; **в)** полносц *(гласа)*; **г)** ядросц, напнутосц; **2.** *(сочност)* швижосц, юшковитосц, сочносц; **3.** збитосц, компактносц, твардосц *(будовательного материялу и под.)*; **4.** *фиґ. (језгровитост)* збитосц, концизносц, змистовосц, ядровитосц *(язика, стила и под.)*

једрити[1] *и* **јадрити -им 1.** *(пловити помоћу једара)* вожиц ше *або* плївац на плахтарки; **2.** *(летети лагано ваздухом)* плївац, помали лєциц; **дечји змај високо једри** дзецински шаркань помали лєци високо; **3.** *фиґ. (тумарати)* блукац [ше], ходзиц гевальь-тамаль

jéдрити[2] **-им** *оп.* **једрати**

једро[1] *с.* **1.** плахта *(на плахтарки)*; **2.** *оп.* **једрењак;** ◊ **дићи (разапети, развити) једра** дзвигнуц (розвиц, нацагнуц) плахти, одплївац; **спустити једра** спущиц плахти; **на сва једра,** [**под**] **пуним једрима** *(пуном брзином)* з полну швидкосцу, зоз шицкима плахтами

jéдро[2] *с. биол.* ядро

једро[3] *присл.* моцно; зжато, концизно, ядровито

једровит -а -о *оп.* **једар**

јеђа *ж.* **а)** *(јело)* єдло, єдзенє; пожива; **б)** *(обедовање)* єдзенє; ◊ **каква ~ таква међа** хто добре є, добре и роби

јеж *х.* **1.** *з розл. знач.* їж; **2.** *техн.* зубата роля; **3.** *мн. (жмарци)* пупенци, гуше цело; **јежеви страха** пупенци страху; ◊ **набасати на јежа** *(настрадати)* настрадац

јежев -а -о їжов[и]; ◊ **имати јежеве муке** мац Христово (Танталово) муки

јежевица *ж. бот.* їжовка (Dactзlis glomerata)

јежити се -им се **1. а)** *(од хладноће, страха и сл. – осећати језу)* тресц ше, стресац ше; запрепасцовац ше; **најежио се од хладноће** вишли по нїм пупенци (гуше цело по нїм) од жими; **б)** *(кострешити се – о длаци)* буриц ше, дзвигац ше, їжиц ше; **мачку се длака јежи** кандур ше бури; **2.** *(мрешкати се – о таласима)* буркац ше, колїсац ше, ранцовац ше; **море се јежило** морйо ше буркало; **3.** *покр. (постајати облачан – о времену)* хмариц ше, буриц ше

јежић *х.* **1.** *дем. и гип.* їжик, їщок; **2.** *бот.* дзиви вашилєц

јежица *ж.* **1.** *(женка јежа)* їжица; **2.** *бот.* їжовка (Echinaria capitata)

јез *х. зоол.* яз (Idus melanotus)

језа *ж.* **1.** мраз по целу; пупенци, гуше цело; ~ **га подилази** чувствує мраз по целу; пупенци по нїм виходза; ~ **по рукама и ногама** пупенци по рукох и ногох; **2.** страх, поцерпанє; ~ **у души** страх у души; **3.** *(дрхтавица)* трешенє; жима; **од хладноће ме ухвати** ~ од жими сом ше почал тресц; ◊ ~

ме подилази аж ме жима биє, седем жими ме вибили

језав -а -о *и* **језан** -зна -зно *оп.* **језив**

језгра *ж.* 1. *(семенка у коштуница)* ядро; ~ **ораха** орехово ядро; **2.** *оп.* **језгро**

језгреник *х. метал.* ядровнїк

језгрица *ж.* **1.** *дем. и гип.* ядерко, ядрочко; **2.** *(семенка)* маґочка; ~ **јабуке** яблукова маґочка

језгро *с.* **1.** *з розл. знач.* ядро; **Сунчево** ~ *астр.* ~ Слунково ядро; ~ **атома** ядро атома; ~ **друштва** ядро друштва; **2.** *пож.* стредок; мекушка

језгровит -а -о **1.** *оп.* **једар (1, 2)**; **2.** *оп.* **дрнаст (2)**; **3.** *(паметан)* мудри, розумни, бистри; **4.** *(концизан – о језику, стилу и сл.)* змистови, зжати, збити, концизни ~ **говор** концизна бешеда

јездити -им **1.** *оп.* **јахати**; **2.** бежац, дринґац, ґалоповац *(о коньови);* **3.** *фиґ.* **а)** швидко исц, швидко ше рушац; **б***)* понагляц, лєциц, преходзиц *(о чаше)*

језеро *с.* озеро; **акумулативно** ~ акумулативне озеро

језерски -а -о озерски; ~ **вода** озерска вода

језерце *с. дем.* озерочко, озерко

језив -а -о **1. а)** *(грозан)* страшни, ужасни, од хторого мраз преходзи, од хторого ше чловек стреса; ґадни; **б)** *(угодан)* барз приємни, барз лагодни; над’звичайни, прекрасни; ~ **лепота** барз приємна краса; **2.** *(лош)* барз слаби, барз подли, барз нїяки; ~ **рукопис** барз нїяки рукопис; **3.** *(штетан)* страшни, опасни, чкодлїви; ~ **непријатељ** опасни нєприятель; **4.** *(огроман)* барз вельки, силни, огромни; **5.** *покр.* астматични, задихлїви

језиво *присл.* **1.** страшно, ужасно; **2.** *(хладно)* жимно, лядово; **3.** *(опасно)* опасно, погибельно; **4.** барз; ~ **болно** барз боляце

језик *х.* **1.** *з розл. знач.* язик; **2.** *(говор)* язик, бешеда; **3.** *(на кључу)* пиро; **4.** *(клатно у звона)* шерцо; ◊ **бити погана језика** мац зли язик, любиц огваряц; **бржи му је језик од памети** скорей пове як роздума, швидши му язик од розума; **брусити, оштрити** ~ оштриц язик; **дошло му на** ~ пришло му на язик, шлїна му принєсла на язик; **држати** ~ **за зубима (иза зуба), на узици, у топлу** тримац язик за зубами, тримац води у устох; **зли језици** зли язики; **имати дуг(ачак)** ~ мац длуги язик, мац язик як пранїк, буц язикати; **имати с ким заједнички** ~ мац з даким заєднїцки язик, мочи зисц з даким на єдну драгу; **исплазити** ~ виваліц язик; ~ **му се свезао (завезао)** язик ше му завязал, одняло му бешеду; **ломити** ~ ламац язик; **матерински, матерњи** ~ мацерински язик; **мерити језике** мерац язики; **мртви језици** мертви язики; **наћи заједнички** ~ найсц заєднїцки язик, зисц з даким на єдну драгу; **наврх језика ми је 1.** *(замало не рекох)* лємцо (мало) сом нє повед; **2.** *(не могу се сетити)* ведзе (плєце) ше ми, на верх язика ми; **немати длаке на језику** мац длуги язик, нє бац ше повесц, буц нєопранописки; **немушти** ~ **1.** язик животиньох; **2.** нєрозумлїва, нєясна бешеда; **одрешити, розвезати** ~ розвязац язик, розвязац ше як жидовски мех; **омакло му се с језика** вишлїсло ше (вимкло ше) му з язика; **оплести (опалити, ошинути) кога језиком** вигандровац, вигрешиц, викресциц дакого; **оштар је на језику** ма оштри язик; **повући кога за језик** поцагнуц дакого за язик; **прегризао** ~ [**да бог да**] бодай биш язик прекушел; **превалити (преломити) преко језика** прецадзиц през зуби; **пустити** ~ язиковац; одповедац; викриковац; **сврби ме** ~ шверби ме язик; **скратити коме** ~ скрациц дакому язик; **тупити** ~ задармо (дармо, даремно) гуториц (бешедовац); **угристи, ујести се за** ~ укушиц ше за язик; **владати (неким**, **страним) језиком** знац (даяки, странски) язик, владац з (даяким, странским) язиком; **заплитати језиком** заплєтац з язиком; **живи језици** живи язики; **чешати** ~ огваряц; **шатровачки** ~ арґо

језикаст -а -о язикасти, як язик

језикословац -вца *х. (језичар)* язикознавец

језикословље *с.* наука о язику, язикознавство

језикословни -а -о язикознавски; язикознавецки

језичав -а -о **1.** *(дугог језика)* язикати; **2. а)** *(причљив)* бербляци, бешедлїви; **б)** *(лајав)* язикати; пискати; **в)** огваряци, котри люби огваряц

језичак *х.* **1.** *з розл. знач.* язичок; **2.** *(на брави)* язик

језичан -чна -чно **1.** *одр.* **а)** язиков[и]; ~ **кост** *анат.* азикова косц; **б)** *оп.* **језички**[1]; **3.** *оп.* **језичав (2. а, б)**

језичар *х.* **1.** *(лингвиста)* язичар; **2.** *(причљивац)* бербляви, берблявец; *(свађалица)* язикати; *пей.* пискати; огваряч; спричкош

језичара *ж.* бербляца, берблячка; язиката, *пей.* писката; огварячка; спричкошка

језичарити -им *оп.* **језичати**

језичаст -а -о язикасти, як язик, язичкасти, як язичок

језичати -ам бербляц, драндац, дараловац, млєц; язиковац; огваряц

језичац *х. з розл. знач.* язичок
језичина *ж.* **1.** *ауґм. и пей.* язичиско; **ала има језичину** ма язик [як пранїк]; **2.** *пей. (о жени)* берблячка; огварячка; спеводзкошка **3.** *бот. оп.* **јеленак (3)**
језичић *х. дем. и гип.* язичок
језички[1] -ā -ō язични, языкови; ~ **грешка** язична гришка; ~ **осећај** чувство за язик
језички[2] -ā -ō *арх.* вельобожецки, погански
језички[3] *присл.* язично, языково; ~ **чист** язично чисти
језични -а -о **1.** *оп.* **језичан (1. а)**; **2.** *оп.* **језички**[1]
језовит -а -о *оп.* **језив**
језуит *х.* **1.** єзуит; **2.** *пей.* лицемер, нєщири, вироламни чловек
језуитизам -зма *х.* **1.** єзуитиз[е]м; **2.** лицемерство, нєщиросц
језуитски -а -о **1.** єзуитски; **2.** лицемерни, нєщири
јејина *ж. зоол.* сова (Bubo bubo)
јек *х.* **1. а)** звук, звучанє; **б)** призвук, тон; **2. а)** *(звекет)* черканє, черкнуце; дзвин; **б)** прасок, пращанє, пуканє; **в)** одгук, ехо; **3.** *(јаук)* йойк, вреск; **4.** *(пун размах)*: **у јеку младости** у найкрасших рокох младосци; **у пуном јеку** у полним розмаху; **у јеку борбе** у найвекшей борби, у розпалу борби
јека *ж.* **1.** одгук, ехо; **2.** *(хука)* гук, гучанє; *(бука)* галайк; *(тутњава)* лопот, лопотанє, дурканє, лупканє; **3.** *оп.* **јек (1. б, 2. а** *и* **б, 3)**; **4.** *(блејање)* бечанє
јекавац -вца *х.* єкавец
јекавски -а -о єкавски
јекавштина *ж.* єкавщина
јекнути -нем **1. а)** зазвучац; забринїц, забрунїц; загучац; черкнуц; **б)** праснуц, пукнуц, спращац; **јекну пушка** прасла пушка; **в)** одгукнуц; **планине јекну** гори одгукли; **2. а)** скричац; **јекну један глас** скричал єден глас; **б)** *(заорити се – о гласу)* одгукнуц, розлєгнуц ше< розляц ше; **3.** *(зајечати)* зйойчац, застукац
јектати -кћем **1.** гучац; бринїц, брунїц; гурчац; черчац; **б)** *(пулсирати – о срцу)* дуркац< лопоциц; **в)** *безос.* гирмиц; дуднїц; **2.** *(одјекивати)* одгуковац; оддзвоньовац; **3.** плакац, йойчац; стукац
јектенија *ж.* и **јектеније** *с. церкв.* єктения, єктениє
јектика *ж. мед. (туберкулоза)* єфтика
јектичав -а -о ефтикави
јела *ж. бот.* ядловец (Abies alba)
јелак *х. оп.* **јелик**
јелеј *х. церкв.* єлей, миро
јелек *х.* **1.** єлек, брушлїк, лайбик; **2.** *(прслуче)* брушлїк, корсет
јелац -лца *х.* єдач
јелен *х. зоол.* **1.** єлень (Cervus elaphus); **2.** *оп.* **јеленак**
јеленак -нка *х.* **1.** *дем. и гип.* єленьчок; **2.** *зоол.* єленок (Lucanus cersus); **3.** *бот.* єленьов язик *(*Scolopendrium vulgare)
јеленовина *ж. (јеленска кожа)* єленьова скора
јеленски -а -о єленьов[и], єленьски; ◊ ~ **кожа** єленьска (єленьова) скора; ~ **говор** *бот.* єленьска бешеда (Ph3llitis scolopendrium)
јеленче *с. дем. и гип.* єленьчок
јелењи -а -о єленьов[и], єленьски
јелик *х.* ядловцов лєс (гай, лєшик)
јелика *ж. оп.* **јела**
Јелини *х. мн. ист.* Гелени
јелинизам -зма *х.* гелениз[е]м
јелинист[а] *х.* геленист[а]
јелинистички -а -о геленистични
јелински -а -о геленски
јелица *ж. дем. и гип.* ядловчик
јелка *ж.* **а)** ядловец; **б)** *(божићна, новогодишња)* ядловец, крачун; новорочне древко
јело *с.* **1.** *(храна)* єдло, єдзенє; **готова јела** готови єдла; **завршавати с јелом** доєдац, закончовац з єдзеньом; **2.** *(обед)* єдзенє
јеловина *ж.* **1.** ядлїна, ядловец, ядловцово древо *(як материял)*; **2.** ядловцов лєс (гай, лєшик)
јеловник *х.* єдловнїк, єдальнїк, мени
јемати -мљем *заст. и покр.* **1.** брац; зберац; **2.** оберац грозно
јемац -мца *х.* ручитель, ґарант
јемач *х. покр.* оберач грозна
јемственик *х. оп.* **јемац**
јемство *с.* рученє, ґаранция
јемчити -им *оп.* **јамчити**
јен *х.* єн *(японски пенєж)*
јендек *х.* ярок; яруга
Јенки -ија *х.* Єнки *(назва за сиверного Американца)*
јењавати -ам *нєзак.* **а)** *(губити у интензитету – о осећању, расположењу, активности, збивању)* слабиц/слабнуц, зменшовац ше, буц вше менши (слабши и под.), уж нє буц таки вельки (моцни и под.), сцишовац ше, уцишовац ше; попущовац; преставац; буц вше ридши; **моја љубав према њој је јењавала** моя любов ґу нєй була вше менша; **њен стид је јењавао** уж ше нє так (уж ше менєй) ганьбела; **временом наш занос је јењавао** з часом наш занос слабнул; **бол јањава** боль попущує; **борба јењава** борба уж нє така оштра; **киша јењава** диждж уж

нє так пада, диждж престава; **хука таласа јењава** гучанє габох уж нє таке моцне, гучанє габох ше помали уцишує; **смех у соби јењава** шмих у хижи уж ридши; **б)** гашиц ше, трациц ше, капац; **светлосц јењава** шветлосц ше гаши

јењати -ам *зак. ґу* **јењавати**

јер[1] *х.* єр *(заєднїцка назва за старославянски букви);* **дебело (тврдо)** ~ тварде єр; **танко (мршаво, меко)** ~ мєгке єр

јер[2] *злуч.* **1.** *причинови* бо, прето же; **2.** *покр. розповедни* же; **причам ти да не induced ~ ти нисам казао** приповедам ци же биш нє повед же сом ци нє гварел; **3.** *у опитней або опитно-викричней служби (зашто, због чега)* чом, прецо, цоже, цо; ~ **тако шутиша** цоже ши так цихоь

јерарх *х. церкв.* єрарх, архиєрей

јерархија *ж.* єрархия

јербо *злуч. покр. оп.* **јер**[2] **(1)**

јерез *х. и* **јереза** *ж. оп.* **јерес**

јереј *х. церкв.* єрей

јерес *х.* єрес

јеретизам -зма *х.* єретиз[е]м

јеретик *х.* єретик

јеретичан -чна -чно *и* **јеретички** -а -о *осн. и фиґ.* єретични

јери *с.* єри *(буква и одвитуюци славянски самогласнїк)*

јерихонски -а -о єрихонски; ◊ ~ **ружа** *бот.* єрихонска ружа; ~ **труба** *библ.* єрихонска труба

Јермен *и* **Јерменин** *х.* Єрмен

јерменски -а -о єрменски

јеремонах *х.* єремонах

јесен *х.* єшень

јесенас *присл.* **1.** *(у току ове јесени)* тей єшенї; ~ **ћемо посадити воћке** тей єшенї посадзиме овоцово древка; **2.** *(прошле јесени)* вєшенї, тей єшенї, прешлей єшенї; **3.** *(прве следеће јесени)* на єшень

јесенашњи -а -е *(који се тиче најближе прошле, садашње или наредне јесени):* ~ **је грожђе добро родило** вєшенї (тей єшенї) грозно добре зродзело; ~ **сетва касни због киша** тей єшенї шатва пожнї пре дижджи; **још не знамо какви ће бити јесенашњи приходи** ище нє знаме яки буду урожаї на єшень

јесеновати -нујем препровадзовац (даґдзе) єшень, буц даґдзе вєшенї

јесенски -а -о *оп.* **јесењи**

јесењак *х.* **1.** єшеньски витор; **2.** єшеньче *(праше опрашене вєшенї);* **3.** *аґр.*: **кромпир** ~ єшеньски кромплї; **лук** ~ єшеньска цибуля; **4.** *бот. оп.* **хризантема**

јесењача *ж. аґр.*: **јабука** ~ єшеньске яблуко

јесењи -а -е єшеньски; ~ **лишће** єшеньске лїсце; **јесењи усеви** єшеньски шаца

јесетра *ж. зоол.* єсетра (Acipenser studio)

јест *викр. оп.* **јесте**

јестаствен -а -о *заст. (природни; природњачки)* єстествени, природни; природняцки; ~ **науке** єстествени науки

јестаственик *х.* єстественїк, природняк

јесте *викр. потвердзуюци* гей; ◊ **што ~ ,** ~ цо гей, гей; **вала** ~ правда иста; ~ **да је..., али...** правда (гей) же..., алє

јести једем **1.** єсц; *(уопште)* єсц, уживац; **ја сам управо јео** я праве єдол, я праве од стола; **не треба јести јако масна јела** нє треба єсц (уживац) барз масни єдла; **2.** *(ујести – о животињама, инсектима)* кусац; **једу га буве** кусаю го блихи; **3.** *фиґ. (нагризати)* нагризац, єсц; **4.** *(морити)* мучиц; **мори га љубомора** мучи го любомора; ◊ ~ **туђи крух, хлеб** єсц цудзи хлєб; ~ **чију муку** єсц дачию трапезу; ~ **горак крух, хлеб** єсц горки хлєб; ~ **крвав крух, хлеб** єсц кирвави (кирвачни) хлєб; ~ **крух, хлеб у зноју лица свог** єсц хлєб у зноюю лїца свойого; ~ **с киме со и хлеб** єсц з даким соль и хлєб; **лези, лебе, да те једем** подляк, подлїна, нє сце робиц

јести се -једем се **1.** *(трошити се, крунити се)* трошиц ше; счуховац ше; поєсц ше; **ненамазана осовина се једе** нєподмасцена осовина ше счухує (ше поє); **2.** *фиґ.* **а)** *(секирати се)* жрец ше; **једем се у себи** жрем ше у себе; **б)** *(свађати се)* окусовац ше, нємириц ше

јестив -а -о за (на) єдзенє; ~ **уље** олєй за єдзенє

јестиван -вна -вно *оп.* **јестив**

јестиво *с. (храна, јело)* пожива, єдло, єдзенє; *(исхрана)* єдзенє

јеткати -ам **1.** *дем.* (< **јести**) єсц, помали єсц; **2.** *хем.* нагризац, розєдац, розкладац *(зоз хемийним дїйством)*

јетко *присл.* **1. а)** *(срдито)* заєдлїво, огорчено, нєзадовольно, гнївацо; **б)** *(болно)* горко, боляцо; **јетко је плакала** горко плакала; **2.** *(реско)* оштро; **3.** *(жутозелено)* жовтожелєно

јетра *ж.* печинка

јетрва *ж.* мужового брата жена, андя

јетрвић *х.* син мужового брата

јетрвичина *ж.* дзивка (дзивче) мужового брата

јетренаст -а -о **а)** печинкасти, як печинка; **б)** *(о боји)* печинкови

јетрени -а -о печинкови, з печинки; ~ **паштета** печинкова паштета

јетреница *ж.* **1.** *(јетрењача)* гурка *(укотрей єст досц печинки)*; **2.** *оп.* **бубрежњак (1. а);** **3.** *анат. (јетрена марамица)* чепец

јетрењак *х.* **1.** *зоол.* печинкова хлїста; **2.** *бот. оп.* **ранилист**
јетрењача *ж. оп.* **јетреница (1)**
јетрењаче *ж. бот.* печинкарки (Hepaticae)
јетрица *ж. дем.* печиночка
јефтин -а -о *з розл. знач.* тунї
јефтино *присл.* туньо; ◊ **проћи** ~ туньо прейсц
јефтиноћа *ж.* туньосц; **на овој јефтиноћи људи пуно купују** кед шицко таке тунє, людзе вельо купую
Јехова *х.* Єхова *(бог у жидовскей релиґиї)*
јецав -а -о **1.** *(дрхтав – о гласу)* плачуци, тресаци, гикаци; **2.** *(муцав)* загаклїви
јецај *х.* гласни плач, гласне плаканє, гик, гиканє
јецати -ам **1.** гласно плакац, гикац; **2.** *(замуцкивати)* загаковац ше
јецнути -нем гласно заплакац, загикац
јечам *х. бот.* ярец (Hordeum vulgare)
јечати -чим **1.** *(стењати)* стукац; **2. а)** *(хучати)* гучац; **река јечи** рика гучи; **б)** *(одјекивати)* одгуковац, розлївац ше; **песма јечи** писня одгукує
јечерма *ж. оп.* **ђечерма**
јачмен[1] -а -о ярчани; **јечмени хлеб** ярчани хлєб
јечмен[2] *х. оп.* **јечам**
јечменак -нка *х.* **1.** *оп.* **јечменица (1); 2.** *оп.* **јечмечак (1)**
јечменац -нца *х. оп.* **јечмичак**
јечменица *ж.* **1. а)** ярчани хлєб; **б)** ярчана каша; **2.** *аґр. оп.* **јечменка (1); 3.** *покр.* ярчана слама
јачменка *ж.* **1.** *аґр.* **а)** грушка котра зреє кед и ярец; **б)** яблуко котре зреє кед и ярец; **2.** *оп.* **јечмичак (1)**
јечменов -а -о ярцов[и]; ~ **пипа** ярцова пипа
јечмењак *х.* **1.** *оп.* **јечменица (1)**; **2.** *оп.* **јечмичак (1)**
јечмењача *ж.* **1.** *аґр. оп.* **јечменка (1. а)**; **2.** *оп.* **јечменица (1)**
јечмити -им кармиц з ярцом *(звич. коня)*
јечмичак -чка *х.* **1.** *мед.* ярец *(запалєнє оковей клїпки)*; **2.** ярчик *(окремна часц зародку)*
јечмов -а -о ярчани; ~ **брашно** ярчана мука
јешан -шна -шно **а)** *(који радо и обилно једе)* єсни; **б)** *(прождрљив)* ґаладни, кварни
јидиш *х.* їдиш *(нємецки диялект з елементами гебрейского и славянских язикох)*
јо *викр. оп.* **јао**
јобађ *х. (сељак-кмет)* крипак
јова *ж. бот. оп.* **јоха**
Јовањдан *и* **Јовањ дан** *х.* Йованьдан, Йоана *(православне церковне швето, 20. януара)*
Јово: ~ **наново** почац (робиц и под.) ознова
јога *ж.* йоґа
јогунаст -а -о упарти, твардоглави; спрични; нєпокорни, самовольни
јогурт *х.* йоґурт
јод *х. хем.* йод
јодирати -ам йодовац
јодлати -ам *и* **јодловати** -лујем *фолкл.* йодловац
јодни -а -о йодни, йодов; ~ **бања** йодна баня (купель)
јодов -а -о йодов[и]; ~ **со** йодова соль
јодоводоник *х. хем.* йодоводонїк
јодоводонични -а -о йодоводонїчни, йодоводонїков[и]
јодоформ *х.* йодоформ
јод-тинктура *ж. фарм.* йод-тинктура
јој *викр. оп.* **јао**
јоја *викр. за застановянє коньох, волох и под.* гога
јок *присл.* нє, нїяк, нїяк нє, та дзе
Јокин -а -о: **ни бога Јокина (Јокиног)** *(нимало)* анї кус
јола *ж.* йола *(файта спортского чамца)*
јолдаш *х.* **1.** товариш, пайташ, приятель, цимбора, камарат; **2.** *ист. (јаничар)* йолдаш
јолпаз *х. (мангуп, покварењак)* гунцут, дянташ; погубеняк
јомужа *ж. покр.* лємцо (праве) подоєне млєко
јон *х. ел.* йон
јонатан *х. и* **јонатанка** *ж. аґр.* йонатан, йонатанка *(файта яблукох)*
јонизација *ж. физ.* йонизация
јонизирати -ам *и* **јонизовати** -зујем йонизовац
јоносфера *ж.* йоносфера
јо̂нски[1] -ā -ō (**< Јонија**) йонски; ~ **стил** йонски стил
јо̂нски[2] -ā -ō (**< јон**) йонски, йонов[и]
јорган *х.* паплан
јорганче -ета *с. дем.* папланчок
јорганџија *х.* папланар
јоргован *х. бот.* орґона (Sszringa vulgaris)
јордамити се -им се пишиц ше
јоркшир *и* **јоркширац** -рца *х.* йоркшир *(файта билей швинї)*
јот *х. и* **јота** *ж.* йот, йота; **ни за јоту** анї кус, анї гарапаш
јотовање *с. ґрам.* йотованє
јотовати (се) -тујем (се) *ґрам.* йотовац (ше)
јоха *ж. бот.* иваново древо (Alnus glutinosa)
јоховина *ж.* иваново древо *(як будовательни материял)*
још *присл.* ище, *заст.* ищек; *коц.* ещи, *заст.* ещик
јошик *х.* **1.** *(јохова шума, честар јоха)* иваново древа, лєшик *або* гущава ивановего древа; **2.** *оп.* **јохајоште** *присл. заст. и покр. (још)* ищек, ещик
ју *викр.* яй; юй; гу; го; ~ **, па ти си већ пијан!** яй, ша ти уж пияни!; ~ **, како си блед!** яй (юй),

яки ши бляди!; ~ **, какав је то безобразлук!** го (юй), яка то безочносц!; ~ **, већ је свануло, а њега нема!** гу, уж ше розвиднєло, а його ище нєт!
јубилант *х.* ювилант
јубилар *и* **јубиларац** -рца *х.* ювилант, ювилар, славени
јубиларан -рна -рно ювиларни, ювилейни
јубилеј *х.* ювилей
јубилејски -а -о ювилейни
јувелир *х.* ювелир
јувилирски -а -о ювелирски
југ *х.* **1.** юг, *заст.* поладнє; **2.** южни витор
југо *х.* юґо *(цепли и влажни витор на Ядранє)*
југов -а -о **1.** югов[и]; цепли, благи, мегки, влажни *(о хвилї, шнїгу и под.)*; **југово јутро** цепле рано; **2.** южни
југовина *ж.* **1.** цепла и влажна хвиля; **2.** цепли южни витор; **3.** *фиґ.* лагодни, лєгки живот; дармованє, даремщина
југовинил *х. хем.* юґовинил
југозапад *х.* югозаход
југозападни -а -о югозаходни
југоисток *х.* юговосток
југоисточни -а -о юговосточни
југоисточњак *х.* юговосточни витор
Југославен *х. оп.* **Југословен**
југославенски -а -о *оп.* **југословенски**
Југословен *х.* Югославян
југословенски -а -о югославянски
југословенство *с.* югославянство
јудаизам -зма *х.* юдеїз[е]м *(жидовске вирске ученє)*
јудејски -а -о юдейски
јудин -а -о: ~ **дрво** *бот.* юдово древо (Cercis siliquastrum)
јужан -жна -жно *оп.* **јужни**
јужина *ж. покр.* **1.** южни витор; **2.** *оп.* **југовина (1)**
јужити -и *безос.* **1.** поставац *одн.* буц цеплєйше, оцепльовац; одмековац; **напољу јужи** вон; **2.** *(о снегу)* пущац ше
јужни -а -о *оп.* южни; ~ **воће** южна овоц
јужно *присл.* южно
јужноамерички -а -о южноамерицки
јужноафрички -а -о южноафрицки
јужнословенски -а -о южнославянски
јужњак *х.* **1.** южняк, чловек з южних крайох; **2.** южни витор
јужњачки -а -о южняцки
јуј *викр.* юй, яй
јујукати -учем *(подврискивати)* звисковац
јујукнути -нем **1.** зазвисковац, звиснуц; **2.** зйойчац, зврещац
јул *и* **јули** *х.* юлий, *беш.* юли
јулиј *х. заст. оп.* **јул**
јулијански -а -о юлиянски; ~ **календар** юлиянски календар
јулијски -а -о *оп.* **јулски**
јулски -а -о юлийски
јун *х. оп.* **јуни**
јунад *ж. зб.* яловчата, целята
јунак *х.* **1.** юнак, герой; **2.** *заст. и покр.* леґинь, млади хлоп; **3.** *покр.* муж, супруг; **4.** *ир.* юнак, дянташ; ◊ **гроб незнаног јунака** гроб нєпознатого юнака; ~ **дана** юнак дня; ~ **на језику** юнак на язику; ~ **рада** юнак роботи
јунакиња *ж.* юнакиня, героїня
јунаковати -кујем **а)** буц юнак; **б)** *оп.* **јуначити се**
јунца -нца *х.* буячок
јуначан -чна -чно шмели, храбри; одважни, одлучни
јуначина *х. ауґм.* юначиско, вельки юнак, хлоп
јуначити -им *(соколити)* храбриц, одшмельовац, шмелїц
јуначити се -им се **1. а)** правиц ше юнак(ом), витяжиц ше; **б)** *оп.* **јунаковати (а)**; **2.** *(куражити се)* одшмельовац ше, одчайовац ше
јуначић *х. дем.* юначок
јуна̄чки[1] -чка -чко юнацки, геройски; храбри, шмели
јуна̄чки[2] *присл.* юнацки, геройски; храбро, шмело
јунаштво *с.* юнацтво, геройство
јуне *с.* **1.** яловче; **2.** *фиґ.* глуптак
јунетина *ж.* целячина, млада говедзина
јунећи -а -е целячи, яловчи; ~ **месо** *оп.* **јунетина**
јунешце *с. дем. и гип.* яловче, целє
јуни *х.* юний, *беш.* юни
јуниј *х. заст. оп.* **јуни**
јуниор *х.* юниор
јуниорски -а -о юниорски
јуница *ж.* яловка
јункер *х.* юнкер
јункерски -а -о юнкерски
јунски -а -о юнийски; ~ **испитни рок** юнийски испитни термин
јунчић *х.* яловче, буячок
јура *ж. ґеол.* юра
јурисдикција *ж.* юрисдикция
јурист[**а**] *х. (правник)* юрист[а]
јуристика *ж.* юристика
јуристички -а -о *(правни)* юристични
јурити -им I. *нєпрех.* **1.** *(трчати)* бежац; бегац; **2.** *(журити)* понагляц; II. *прех.* **а)** *(гонити у трк)* оганяц *(дакого, за даким)*; **б)** *(пожуривати кога)* наглїц на дакого (*же би швидше робел)*; ◊ ~ **као без главе** бежац як без глави (без души)

јуричица *ж. зоол.* чижик (Carduelis)
јурити се -им се *(вијати се)* оганяц ше
јуриш *х.* штурма, юриш; **освојити на** ~ освоїц на штурму
јуришати -ам **1.** штурмовац, юришац; **2.** нападац, навальовац, налєцовац, налєтовац
јуришни -а -о штурмови, штурмуюци, юришни
јуришник *х.* штурмовач
јурнути -нем I. *нєпрех.* **1.** *(појурити)* розбегнуц ше; розлєциц ше, полєциц; руциц ше; **2.** *(покуљати)* вдериц; **јурнула му крв у главу** вдерела му крев до глави; II. *прех.* *(потерати)* одогнац, одплашиц
јурњава *ж.* беганїна, бегачка, беганє; гура
јуродив -а -о *(душевно болестан)* юродиви, шалєни
јурски -а -о *ґеол.* юрски
јурцати -ам бегац; **1.** бегац геваль-тамаль; ~ **за послом** бегац за роботу; **2.** *(ићи тражећи забаву)* ловдозовац, бегац, ходзиц
јурцати се -ам се **1.** *(трчати у игри, разоноди)* бегац; **дете се по цео дан јурца** дзецко по цали дзень бега; **2.** *(с неким)* оганяц ше; **штенад се јурцају** щенята ше оганяю
јус[1] *х. (правне науке, право)* юс
јус[2] *х. линґв.* юс *(назва назалох у старославянскей азбуки)*; **велики** ~ вельки юс; **мали** ~ мали юс
јустифицирати -ам юстификовац
јута *ж. бот.* юта (Corchorus)
јутарњи -а -е ранши; ~ **млеко** ранше млєко
јутарњица *ж.* ранша писня; ◊ **звезда** ~ *(Даница)* Яорнїчка
јутарце *с. дем. и гип.* ранечко
јутен -а -о ютов[и], з юти; ~ **платно** ютово платно
јутрашњи -а -е *оп.* **јутарњи**
јутрења *ж. церкв.* утриня, *коц.* ютриня
јутрење[1] *с. оп.* **јутрења**
јутрење[2] *с.* швитанє, розвиднянє
јутрити се -и се *безос.* розвидняц ше, швитац
јутро[1] *с.* **1.** *осн. и фиґ.* рано; **2.** *заст.* восток, виход [слунка]; ◊ **добро** ~ добре рано; **мудрије (старије) је** ~ **од вечера** *(треба размислити до сутра)* рано мудрейше (старше) од вечара; **од јутра до сутра** од рана до вечара *(*до ноци); **по јутру се дан познаје** яки початок, таки остаток; по рану ше дзень позна; **с јутра** зрана, рано; **видећеш ти своје добро** ~ увидзиш ти кельо тарки за ґрош, придзе и на пса мраз
јутро[2] *с.* гольт, *коц.* голт *(мера за поверхносц жеми, 5754,6 м*^{2}*)*; **родило је 30 метара по јутру** зродзело 30 метери по гольту
јутром *присл.* зрана, рано
јутрос *присл.* рано, нєшка рано
јутрошњи -а -е *(који се односи на ово јутро):* **јутрошње новине** нєшкайши (ранши) новини; ~ **догађај нас је узнемирио** подїя хтора ше случела нєшка рано (ранша подїя) нас знємирела
јуф *викр. оп.* **ју**
јуфка *ж. кух.* цесточко *(груда цеста або розогнате цесто за резанки або питку)*
јуха *ж.* юха, юшка; ◊ **лозова** ~ вино, грознова юшка
јухаха(ј) *викр. за виражованє велькей радосци* гура, гу-гу
јуче *присл.* вчера*;* ◊ **не бити од** ~ нє буц вчерайши
јучер *присл. оп.* **јуче**
јучерањи -а -е *оп.* **јучерашњи**
јучерашњи -а -е вчерайши
јучерашњица *ж.* **1.** вчерайши дзень; вчерайша подїя; **2.** *(скорашња прошлост)* вчерашньосц/вчерайшосц; **3.** вчерайша вода *(вода принєшена вчера)*
јушан -шна -шно **1.** юшков[и], юхов[и]; **2.** *(сочан)* юшковити; ~ **воће** юшковита овоц
јушица *ж. дем. и гип.* юшочка

К

к[а] *прим. з дат.* **1. а)** *означує циль рушаня и конєц рушаня:* **хајдемо к њима** идзме ґу нїм; **б)** *означує одношенє:* **љубав ка науци** любов ґу науки; **в)** *означує час:* **к јесени** ґу єшені; **2. а)** *означує напрям* ґу, (на)спрам; **окрете се к мени** обрацел ше ґу мнє; **б)** *означує напрям ґу населєню або страни швета* ґу, до, (на)спрам; **пут води ка Београду** драга водзи до Беоґраду; **кренули су ка северу** рушели ше ґу (до, спрам) сиверу; **в)** *означує наменку дїї* за, ґу, до, на; **спремати се к рату** рихтац ше за войну; **3.** за; **сести к столу** шеднуц за стол; **4.** на; **позвати к обеду кога** поволац на полудзенок дакого
кабадахија *х.* **1.** *ист.* кабадахия; **2.** *(осион човек)* насилнїк, бесни чловек, розбуйдошени чловек
кабала *ж. рлґ.* кабала *(єврейска тайна наука о толкованю знакох и числох)*
кабалистика *ж.* кабалистика *(наука о кабали, оп.* **кабала***)*
кабаница *ж.* чуга; мантил (мантла) од дижджу; ◊ **окренути (преврнути) кабаницу** пременїц думанє, обрациц друк; **окретати кабаницу према ветру** меняц становиско спрам обствинох, буц як когуцик на витре;

скројити коме кабаницу скрац дакому ґачи; **после кише ~ (јапунџе) не треба** по Крачунє ше класки нє збераю
кабао[1] -бла *х.* **1.** *(ведро)* кабел; **као из кабла лије** як з кабла (як з цивох) леє; **2.** *анат. заст.* першови кош
кабао[2] кабла *х. оп.* **кабл**
кабаре -еа и **кабарет** *х.* кабаре
кабаретски -а -о кабаретски, кабаретни
кабаст -а -о **1.** вельки; вельки и нєзґрабни, кабасти; **2.** *(крупан – о телу)* груби, вельки, широки, тлусти; **3.** *(широк – о одећи)* широки, бивни
кабел -ела *х. ел.* кабел
кабина *ж.* кабина
кабинет *х.* кабинет
кабинетски -а -о кабинетски, кабинетни
каб[е]л *х. (мн.* каблови) *ел. и др.* каб[е]л *(мн.* -бели *и* -бли); ◊ *ел.:* **електрични ~** електрични кабел; **двожилни ~** двожилни кабел; **нисконапонски ~** кабел з нїзким напруженьом
кабеларан -рна -рно (< **каб[е]л**) кабелни
каблар *х.* каблар, пинтер *(майстор цо прави древени кабли и шафлїки)*; кломфер *(майстор цо прави плехово кабли)*
кабларски -а -о кабларски; пинтерски; кломферски
каблић *х. дем.* каблїк, каблїчок
кабловски -а -о кабелни, кабловски; **~ мрежа** кабелна мрежа
каботажа *ж. пом.* каботажа *(плївба коло побрежя)*
кабриолет *х.* кабриолет
кава *ж. оп.* **кафа**
кавад *х. покр. (огртач од свиле или кадифе)* заруцовачка, паньска [хустка], кавад
каваз *х. ист.* каваз, стражар, провадзач
кавалерија *ж. заст. оп.* **каваљерија**
кавалир *х. оп.* **каваљер**
кавалирски -а -о *оп.* **каваљерски**
кавалкада *ж.* кавалкада *(святочна колона шедлачох)*
каваљер *х.* **1.** кавалєр; **2.** *(у плесу)* кавалєр, танєчнїк
каваљерија *ж. заст. (коњица)* кавалєрия
каваљеријски -а -о кавалєрийски, кавалєрийни
каваљерски -а -о кавалєрски
кавана *ж. оп.* **кафана**
кованисати -ишем **1.** шедзиц (пиц) у карчми; ходзиц по карчмох; **2.** тримац карчму
кавга *ж.* **1.** звада, зраженє, спричканє, оначенє; битка, гамженє, обрахунок; **2.** борба, оружийне зраженє
кавгати се -ам се *покр. оп.* **кавжити се**
кавгаџија *х.* и *ж.* звадлївец; збиткош, збитлївец; напашнїк/напаснїк
кавез *х.* клїтка
кавезић *х. дем.* клїточка
кавен -а -о *оп.* **кафен**
кавенисати -ишем *оп.* **кафенисати**
каверна *ж.* **1.** *мед.* каверна; **2. а)** пещера, дзира; **б)** *воєн.* склонїско, склонїще
кавернозан -зна -зно кавернозни; дзиркави; дзирави
кавеџија *х. оп.* **кафеџија**
кавжити се -им се **а)** вадзиц ше, зражовац ше, спричкац ше, оначиц ше *(медзи собу одн. з даким коло дачого)* **б)** жиц у нєзлагоди, нєзлагодзиц ше, нєскладац ше, нємириц ше;
кавијар *х. кул.* кавияр, икра
кад[1]**, када** и **кадā** I. *присл.* **1.** кеди; **~ сте стиглиа** кеди сце сциглиь; **немам ~** нє мам кеди; **2.** дакеди, дараз; **односио јој ~ млека, ~ брашна** ношел єй дакеди млєка, дакеди муки; **једва ~ наврати код мене** лєдво дакеди зайдзе до мнє; II. *злуч.* **1.** *означує час, условиє, причину, нєобчекованосц, жаданє* кед; **имала је само годину дана ~ су је донели** мала лєм рок кед ю принєсли; **~ има хлеба, нема соли** кед єст хлєба, нєт солї; **он седи, ~ ево ти вука** вон шедзи, кед одразу – вовк; **2.** *означує же ше дїя и зависного и главного виреченя окончела у прешлосци* кед, як; **кад је завршио све послове, легао је да се мало одмори** кед (як) закончел шицки роботи, лєгнул дакус одпочинуц; **3.** *означує допущованє* гоч; **превариће те ~ би му и више нудио** спреведнул би це гоч биш му и вецей понукал; ◊ **~ год** вше кед; **~ одједном** кед нараз, лєм [нараз]
кâд[2] *х.* **1. а)** *церкв.* ладан, тамян; **б)** ладанов (тамянов) дим; **2.** моцни, опиваюци дим; пах, запах; предмет хтори при гореню прави моцни, опиваюци дим
када[1] *ж.* **1.** *(каца)* кадза; **ливена ~** лята кадза; **узидана ~** замурована кадза; **2.** *(корито)* купачка
када[2] *ж.* **1.** *гип.* **(< кадуна)** углядна жена, дама *(о Туркинї);* **2.** *бот. оп.* **зеленкада**
кадавер *х. варв.* кадавер, мертве цело, мертви; *фиґ. и пей.* здохлїна
кадагод *присл. оп.* **кадгод**
кадаиф *х. покр.* кадаїф *(файта ориєнталного колача)*
кадар[1] -дра *х. з розл. знач.* кадер; **стални ~** стаємни кадер; **зелени ~** желєни кадер
кадар[2] -дра -дро **1.** способни, валушни, кадри; **2.** *(спреман, склон)* хтори може (хтори би могол) дацо зробиц, хтори би дацо зробел;

од хторого би дацо вистало; **он би био ~ све учинити** вон би шицко зробел

када̄р[3] кад**а**ра *х. заст.* пинтер *(майстор хтори прави кадзи и гордови)*

кадгод *присл.* **1.** *(некад у прошлости)* кедиш, дараз, дакеди; **2.** *(понекад)* дакеди, дзекеди, з часу на час; **3.** *(некад)* дакеди; **наврати ~** зайдз дакеди

каденца *ж. муз.* каденца

кадет *х. з розл. знач.* кадет

кадетница *ж.* кадетнїца *(воєна официрска школа)*

кадетски -а -о кадетски, кадетни

кадивица *ж. оп.* **кадифица**

кадија *х. ист.* кадия *(мировни судия котри судзел по Коранє)*

кадикад(а) *присл.* **1.** *оп.* **кадгод (2)**; **2.** давно, дакеди давно

кадилни -а -о *оп.* **кадиони**

кадило *с.* **1.** дим з ладану *(кед ше кадзи)*; **2.** *оп.* **кадионица**

кадилук *х. ист.* кадилук

кадиница *ж.* кадийова жена, кадийка

кадионица *ж. церкв.* кадило, кадилнїца

кадионичар *х.* кадилнїчар

кадити -им **1.** *(задимљавати)* куриц, окурйовац; **б)** кадзиц; **в)** *(димити се)* куриц ше; **г)** *(пушити)* куриц; **2.** *(одавати мирис)* пахнуц; **3.** *покр. (потпаљивати ватру)* подпальовац (розкладац) огень; **4.** *фиґ.* **а)** *(некоме)* ласкац, удварац ше дакому; **б)** *(некога)* хвалїц, велїчац, воздзвиговац; **5.** *(тумарати)* блукац, ходзиц геваль-тамаль

кадити се -им се **1.** *(излагати се диму)* окурйовац ше; куриц єден на другого; **каде се поред ватре** шедза коло огня, а дим ше на нїх кури; **2.** *(пушити се)* куриц ше; випарйовац ше; **петролејка се кади** витрионова лампа ше кури

кадифа *ж.* **1.** кадифа *(гадвабне або мегке волняне платно зоз блїщацу мохотку по поверхносци)*; **2.** *бот. оп.* **кадифица**

кадифан -фна -фно **1.** кадифов[и]; **2.** *оп.* **кадифаст**

кадифаст -а -о кадифасти, як кадифа

кадифица *ж. бот.* кадифка, жовти дробни ружички, *коц.* файрушки (Tagates)

кадица *ж. дем.* кадзочка; мала купачка, купачочка

кадли *злуч.* кед, а воно, а то, а; **окренуо се, ~ му девојке нема** огляднул ше, кед воно – дзивки му нєт; **баш сам пролазио, ~ он викну** праве кед сом преходзел, а вон скричал

кадмиј[**ум**] *х. хем.* кадмий, кадмиюм

кадно *злуч. оп.* **кад**[1]

кадрил *х. и* **кадрила** *ж.* кадрил, кадрила *(файта танцу у фиґурох, зоз штирома танєчнїками)*

кадровац -вца *х. воєн.* кадровец

кадровски -а -о кадрови, кадровски

кадуља *ж. бот.* шалвия (Salvia)

кадумана *ж. аґр.* кадумана *(файта яблука)*

кадуманка *ж. аґр. покр.* **1. оп. кадумана**; **2.** кадуманка *(файта грушки)*

кадуна *ж.* кадуна, углядна панї, дама *(о Туркинї)*

кадшто *присл. (понекад)* дакеди, дзекеди, з часу на час

кажа[1] *ж.* **1.** приповедка, леґенда; **2.** *заст.* упутство, пояшнєнє

кажа[2] *ж. покр. оп.* **кажипрст**

кажипрст *х.* указуюци палєц

кажњаван -а -о карани

кажњавати -ам карац, *заст.* штроф(ов)ац

кажњен -а -о покарани, карани

кажњеник *х.* карани; покарани; гарештанєц, гарештовани, заварти

кажњенички -а -о гарештански; **~ завод** гарешт

кажњив -а -о караци; **~ дело** караце дїло

казалишни -а -о театрални; **~ комад** театрални фалат

казалиште *с.* театер

казало *с.* **1.** преглядни список, реґистер, каталоґ, идекс; змист *(у кнїжки)*; **2.** *оп.* **казаљка (1)**

казаљка *ж.* **1.** мунтатов, мунтатовик, казатель; **2.** *оп.* **казало (1)**; **3.** *ел.* указовач; **копљаста ~** копийкасти указовач; **влакнаста ~** нїткасти указовач; **ножаста ~** ножасти указовач

казамат *х.* казамат

казан[1] *ж. оп.* **казна**

казан[2] *х.* **1.** котел; **парни ~** парни котел; **2.** казань *(за печенє палєнки)*

казаница *ж.* палєнчарня *(простория або будинок дзе ше пече палєнка)*

казанче -ета *с. дем.* котлїк, котелчок; казаньчок

казанчић *х. дем. оп.* **казанче**

казанџија *х.* котлар *(1. майстор цо прави котли; 2. особа котра роби коло котла)*

казанџијски -а -о котларски

казанџиница *ж.* **1.** котларска роботня; **2.** *оп.* **казаница**

казати кажем *зак. и (ридше, звич. у през.) нєзак.* **1. а)** *(рећи)* повесц; гвариц; **кажи ми** поведз ми; **шта ће ~ људиа** цо поведза людзеь; **нисам ти ништа казао** нїч сом ци нє гварел; **казано му је** поведзене му; **б)** *(испричати)* виприповедац; **в)** *(наредити)* казац; **2. а)** *(говорити)* гуториц; гвариц; **срце ми каже да добро радим** шерцо ми гутори же добре робим; **није истина што кажете на њега** нє

правда цо гуторице (гварице) на нього; **шта кажеш ти на тоа** цо гвариш ти на тотоь; **кажу да је он добар човек** гваря же вон добри чловек; **радимо како закон каже** *фиґ.* робиме як закон гутори; **б)** *(кога каквим):* **нисам такав каквог ме кажете** нє таки сом як гуторице за мнє; **в)** *(причати)* приповедац; **2.** *(описати, приказати)* описац, приказац; **зао човек се ~ не може** злого чловека нє мож описац; **3.** *(казивати)* приповедац; **4.** *(давати назив)* волац, наволовац; **5.** *(проказати, одати)* приявиц, зрадзиц, удац дакого*;* виволац на дакого; **6.** *(показати/показивати)* указац/указовац; **кажи прстом** укаж з пальцом; **7.** *(некога некоме – представити)* представиц; **8.** *(наредити/наређивати)* **а)** *зак.* казац, повесц, гвариц; **б)** *нєзак.* гуториц*, гвариц;* ◊ **боље ~ , хоћу да кажем** лєпше повесц (поведзено/поведзене), сцем повесц, то єст; **кажимо** поведзме; ~ **по души (по истини, по правди)** повесц поправдзе, повесц по верней правди; ~ **у четири ока** повесц насамо (на штири очи); ~ **у очи (у брк, у лице)** повесц до оч; **кажи ми да ти кажем** нє знам нїч о тим; **како ~ , како да кажем** як (мам) повесц, як най повем; **нека ми се допусти ~ , ако смем** ~ допущце ми повесц, кед шмем повесц; **рекла-казала** плєтки, гваря, приповедаю, два за три; **што се оно каже** як ше гвари; **то не каже на добро** то нє будзе добре

казати се кажем се **1.** представиц ше, повесц свойо мено; **2. а)** *(звати се, називати се)* волац ше, наволовац ше, преволовац ше, писац ше; **како се кажеша** як ше волаш; як ше пишешь; **б)** ословйовац ше *(медзисобно);* **3. а)** указац ше, виказац ше *(пред другима зоз даяку свою прикмету);* **б)** *(појавити се)* зявиц ше, указац ше; **в)** *(видети се)* безос.: **по чему се каже ваше племство?** по чим видно вашо дворянство?; **4.** *(причињавати се)* привидзовац ше

казачок *х.* казачок *(українски народни танєц)*

казашки -а -о (< **Казах**) казахски

казеин *х. хем.* казеїн

казета *ж. оп.* **касета**

казивалац -иоца *х. оп.* **казивач**

казивало *с. оп.* **казивач**

казивати -зујем **1. а)** гуториц, приповедац, бешедовац; **б)** декламовац, рецитовац; ~ **у перо** диктовац; **2.** *(изражавати)* виражовац, виказовац; ~ **бројно стање** виражовац числови стан; **3.** предсказовац, пророковац; **тако ми каза сан** так ми предсказал сон; **4.** представяц *(дакого по мену);* **5.** *(некога)* приповедац *(дацо о даким/за дакого)*; **6.** описовац *(зоз словами);* представяц, приказовац *(подобово)*

казивати се -зујем се **1.** представяц ше *(по мену);* **2.** *(звати се)* волац ше, наволовац ше; **3.** одкривац ше, указовац ше, зявйовац ше; **4.** *(исказивати се)* виражовац ше, виказовац ше; **5. а)** указовац ше *(виражовац даяку свою прикмету)*; **б)** *(чинити се)* видзиц ше, випатрац

казивач *х.* **1.** приповедач; рецитатор; **2.** указовач; ~ **пута** указовач драги

казна *ж.* кара*; (новчана и сл.)* штроф; **бити под казном** буц под кару, витримовац кару; ~ **лишавања слободе** кара позбуца шлєбоди; **новчана** ~ пенєжна кара, штроф; **смртна** ~ смертельна кара; **телесна** ~ тїлесна кара; **платити казну** плациц кару (штроф)

казнени -а -о каребни; **закон о казненом поступку** закон о каребним поступку; ~ **простор** *спорт.* каребни простор

казненоправни -а -о каребноправни

казнено-поправни -а -о каребно-поправни; ~ **дом** каребно-поправни дом

казнилац -иоца *х.* каратель

казионица *ж.* гарешт, цемнїца

казнионички -а -о гарештов[и], гарештански

казнити -им **1.** *зак.* покарац*; (новчано и сл.)* оштрофац ~ **новчаном казном** покарац з пенєжну кару, оштрофац; ~ **смрћу** покарац зоз шмерцу; **2.** *нєзак.* карац

казуалан -лна -лно казуални

казуализам -зма *х.* казуализ[е]м

казуист(а) *х.* казуїст[а]

казуистички -а -о казуїстични

каин[1] *х. покр.* лавор

каин[2] *х. покр.* женїн/женов брат, бачи

каиновски -а -о (< *библ.* Каин) каїновски

каиш *х.* **1.** ремень; **2.** *(на обући, ручном сату и сл.)* ременьчок; ◊ **а)** *техн.:* **клинасти** ~ клїнкасти ремень (ременьчок); **пљоснати** ~ кляпчисти ремень; ◊ **б) морамо стегнути** ~ мушиме зацагнуц (сциснуц) ремень; мушиме дакус поценше; мушиме покус, а з хлєбом

каишар *х.* **1. а)** *(преварант)* спреводзкош; **б)** *(зеленаш)* здзернїк; **2.** *(сарач)* сияртов

каишарити -им **1.** спреведац, кламац; **2.** давац (жичац) пенєж под вельки интереш

каишарски -а -о спреведацки; здзернїцки; ~ **камата** здзернїцка камата

каишати -ам **1.** резац (штригац, фаластовац, дрец) на ременї; **2.** биц (резац) з ременьом

каишић *х. дем.* ременьчок

каишник *х. техн.* ременїк, шайба

кај *дијал.* цо; ~ **делаша** цо робишь

кајак *х.* каяк *(файта чамца)*
кајакаш *х.* каякаш
кајакашки -а -о каякашски
кајаник *х. (који се каје)* покаятель
кајање *с.* **1.** *(жаљење)* бованє, каянє; **2.** *рлґ. (због грехова)* каянє
кајас *х.* **а)** ремень; **б)** дєплов
кајати -јем **1.** *заст. (окајавати*; *испаштати)* покутовац ше; **грехове** покутовац ше пре грихи; **2.** *покр.* буц у жалосци *(пре дачию шмерц)*, ношиц жалобу *(за умартим)*; **3.** *покр.* вимсцовац ше *(дакому пре дачию шмерц)*
кајати се -јем се бановац *(за даким, дачим)*, каяц ше *(пре дацо)*
кајгана *ж.* ратота; ◊ **као светог Петра** ~ барз драго (вельо) *(заплациц дацо*, *коштац дакого дацо)* **кајганица** *ж. дем.* ратотка
кајда *ж.* **1.** *муз. (нота)* нота, *заст.* ковта*;* **2.** мелодия, ария; ◊ **од те кајде нема фајде** од тей нєволї лїка нєт
кајданка *ж.* нотна тека
кајзерица *ж. (земичка)* жемлїк
кајкавац -вца *х.* кайкавец
кајкавски -а -о кайкавски; ~ **дијалект** кайкавски диялект
кајкавштина *ж.* кайкавщина, кайкавски диялект
кајмак *х.* каймак; шметанка; ◊ **скинути (побрати)** ~ зняц (позберац) шметанку
кајмакам *х. ист.* каймакам *(заменїк велького везира)*
кајман *х. зоол.* кайман
кајсија *ж. бот.* кайса
кајсијача *ж.* **1.** *бот.* звичайна лїсичка (Cantharellus cibarius); **2.** *оп.* **кајсијовача**
кајсијица *ж. дем.* кайсочка
кајсијовача *ж.* кайсова [палєнка], кайсовача
какав -ква -кво *зам.* **1.** яки; ~ **користа** яки хасень; **2. а)** *(некакав)* даяки; **б)** *зоз числами*: коло, дас, *беш.* одприлики*;* **било је каквих двадесет сељака** було коло двацец селянох; **3.** *у питаньох*: добри, красни; **је ли** ~ **пута** добра драгаь; ◊ ~ **сам, такав сам** *(таква ми је природа)* таки сом; яки сом, таки сом; ~ **сиа** *арґо* як же шиь; **није богзна** ~ не богзна яки є; ~ **такав** яки-таки
какавгод *зам.* **1. а)** *(ма какав)* гоч яки; **б)** *(икакав)* даяки; голєм даяки, голєм яки таки, вообще даяки; **имамо ли каквихгод изгледа на успеха** маме даяки випатрунки на успихь; **2.** *(некакав)* якиш; даяки; **изгледа да је** ~ **богаташ** випатра же є якиш богач
какаду *х. зоол.* какаду (Cacatvidae)
какао -аа и -оа *х.* какао *с. и х.*; ~ **лом** ламане какао
какаовац -вца *х. бот.* какаовец (Theobroma cacao)
какви *беш.* та дзе, та яке; **ма** ~ **, ти ништа не разумеш** та яке (та дзе), ти нїч нє розумиш
каквоћ**а** *ж.* квалитет
каки[1] *слов. оп.* **какви**
каки[2] -а -о *оп.* **какав**
како[1] *злуч.* **1.** *односни* як; ~ **ко зна, онако и пева** хто як зна, так и шпива; **2.** *часови* накадзи, лємцо; ~ **он дође, кренусмо на пут** накадзи вон пришол, рушели зме ше на драгу; **3.** *причинови* понеже, прето же; ~ **је данас лепо време, ићи ћемо на излет** понеже нєшка красна хвиля, пойдземе на вилєт **како**[2] *присл.* **1. а)** як; ~ **ти је у градуа** як же ци у варошуа як ци ше привика у варошуа; ~ **се то десило** як ше то збуло; **заборавио сам** ~ **се то ради** забул сом як ше то роби; **б)** яки; ~ **си глуп** яки ши глупи; **2.** *(некако)* даяк; **јавите ми** ~ явце ми даяк; ◊ ~ **сте?** як [же] сце**?***, заст.* як ше маце**?**; ~ **му драго** як сце; ~ **да не** як би нє, дзе же би нє, баяко, оєй; **и те** ~ ище як, барз
какогод *присл.* **1.** *(било како)* даяк; як-так; голєм як-так, вообще даяк; **муче се да** ~ **преживе** трапя ше же би даяк прежили; **2.** *(не пазећи на квалитет, лоше)* гоч як, лєм так; **пази да не буде** ~ **урађено** меркуй же би нє було гоч як поробене; **3.** *(некако)* даяк; **хтео је да га** ~ **превари** сцел го даяк спревесц
какологија *ж. (погрешан израз)* какологґия
како-тако *присл.* як-так
какотати -оћем **1.** *оп.* **кокодакати**; **2.** *фиґ. пей. (брбљати)* бербляц, плєсц
какофонија *ж. (нескладан звук)* какофония
какофоничан -чна -чно какофонїчни
кактус *х. бот.* кактус (Cereus grandiflorus); **божићни** ~ крачунски кактус (Epiphзllum truncatum); **лиснати** ~ лїсцати кактус (Phзllocactus)
кâл[1] *х. покр.* гарт, гартованє; **за то треба челик-гвожђе које је у калу ковано** за тото треба челїк-желєзо котре у гарту коване
кâл[2] *х.* **а)** блато; **б)** бруд, нєчистота
кала *ж. бот.* кала (Calla aethiopica)
калабалук *х. покр. и заст.* **1. а)** *(мноштво)* полно, крот, на гвалт*;* **има** ~ **света** єст швета на гвалт; **б)** *(укућани)* домашня челядз; **в)** *(пратња)* провадзаче; **г)** *(пртљаг)* баґаж, ствари; **2.** *(метеж)* гужва, нєшор, гура; **3.** *(изнутрица)* дроб, никашнїца, нукашнї орґани
калабурити -им правиц нєшор, правиц гуру

калај *х. хем.* **а)** цин; **б)** *оп.* **глеђ**; ◊ **споља ~ , а изнутра белај** звонка умите, а зоднука згнїте; звонка фине, а зоднука – фи!
калајисање *с.* циноване
калајисати -ишем *зак. и нєзак.* **1.** поциновац/циновац; **2.** *фиґ. (обманути/обмањивати)* окламац/кламац, спревесц/спреведац, сциґанїц/циґанїц; ◊ **сунце (небо) ти калајисано** *(блажа псовка)* дука (ґайде) ци ище
калајни -а -о цинов[и]
калајџија *х.* **1.** кломфер *(котри цинує судзину)*; **2.** *заст. (трговац-покућарац)* билиґевар, босанєц
калајџијски -а -о кломферски
каламāр[1] *х. покр.* **1.** *(мастионица)* каламар, фляшочка; **2.** *оп.* **лигња**
каламāр[2] *х. покр.* тарґовец; накупец
каламбур *х.* **1.** *(игра речима)* каламбур; **2.** *(метеж, неред)* гура, баламута, нєшор, каламбур
каламити -им *оп.* **калемити**
калан -лна -лно *оп.* **каљав**
каланћов *и* **каланчов** *х.* шаланґа *(на батогу)*; ройта *(на штверцох)*
калапач *х. покр. (чекић)* млаток
калати[1] кāлāм *нєзак.* **1.** розрезовац рибу *(кед ше ю рихта за сушенє)*; **2.** *(цепати по дужини)* щипац
калати[2] -āм *зак.* **1.** спущиц; зняц; **2.** *(малаксати)* зуновац, почувствовац слабосц
калауз *х.* **1. а)** *(путовођа)* водзач; **б)** *(предводник – о животињи)* предводнїк; **2.** калауз *(ключ за отверанє каждого замчку)*; **3. а)** тарґовецки постреднїк, цензар, прекупец; **б)** *покр. (проводаџија)* питач(ка); **4.** *(гласоноша)* гласнїк; **5.** *(ухода)* шпиюн, шпион
калаузити -им **1.** водзиц, указовац драгу; **2.** постредовац у тарґовини; **3.** *(уходити)* подпатрац, шпиюнирац
калафат *х. покр. (мајстор бродоградитељ)* ладьобудователь, калафат
калафатати -ам, **калафатирати** -ам *и* **калафатити** -им *зак. и нєзак.* оправиц/оправяц ладю; заткац/затикац дзири на ладї *(з конопу и смолу)*
калафониј *х.* калафоний, дянта, гудацка смола
калац -лца *х.* млада трава (травка)
калаш *х.* **1.** бетяр *(хтори ходзи по карчмох и люби ноцни живот)*; **2.** *(скитница)* блукач, скитнїк; **3.** *(варалица)* спреводзкош
калашити -им **1.** розпусно жиц; **2.** блукац [ше], скитац [ше]; **3.** спреведац

калаштура *ж.* **1.** *(раскалашна жена)* розпусна жена; **2.** *(неваљалац)* скаранїк, куйон; **3.** пес блукач
калварија *ж. (муке, патње)* калвария
калвин, калвинац -нца *и* **калвинист(а)** *х.* калвин, калвинист[а]
калвинистички -а -о калвинистични
калдрма *ж.* калдерма; ◊ *буд.:* ~ **од клинкера** калдерма з клинкерох; ~ **од облутака** калдерма з округлого каменю; **турска** ~ турска калдерма
калдрмар *х. оп.* **калдрмџија**
калдрмарина *и* **калдрмина** *ж.* калдермарина
калдрмисати -ишем *зак. и нєзак.* калдермовац, положиц/класц (правиц/направиц) калдерму
калдрмџија *х.* калдермар *(тот цо кладзе калдерму)*
калеж *х.* **1.** *церкв.* чаша, келїх; **2.** погар
калеидоскоп *х.* калеидоскоп*, беш.* меселатов
калем *х.* **1.** *(за намотање жице, конца и сл.)* кольче; колєско; **2.** *аґр.* каламок; **калем-гранчица** каламков конарчок; **3.** *мед. оп.* **вакцина**; ◊ **испитни** ~ *ел.* випитне кольче
калемар *х.* каламар *(1. чловек цо калами; 2. нож за каламенє)*
калемарница *ж. аґр.* каламарня
калемарски -а -о калам(к)арски; ~ **восак** калем(к)арски воск
калемача *ж. оп.* **калемка**
калемачица *ж.* нож за каламенє*,* калам(к)ар
калем-гранчица *ж.* каламков конарчок
калемити -им **1.** каламиц; ~ **у јесен** очкац, каламиц; ~ **у пролеће** пупчиц, каламиц; ~ **у процеп** защипйовац, каламиц; **2.** *покр.* **а)** *(настављати један предмет на други)* докладац; надкладац; предлужовац; *(насађивати)* класц; **б)** *фиґ.* докладац, додавац *(у приповеданю)*; **3.** вакциновац, шприцовац
калемити се -им се вакциновац ше, шприцовац ше
калемка *ж.* **1.** (за)каламена (очкана) рошлїна *(ружа, лоза и под.)*; **2.** рошлїна хтора ше калами на другу рошлїну
калемљење *с.* каламенє; очканє; пупченє; защипйованє; ◊ *аґр.:* ~ **окулирањем** каламенє з очканьом; ~ **простим спајањем** каламенє з простим злучованьом; ~ **на зелено** каламенє на желєне; ~ **на зрело** каламенє на узрете; ~ **у процеп** защипйованє
календар *х.* календар; ~ **такмичења** календар змаганьох; **годишњи** ~ рочни календар; **изгубити** *фиґ.* ~ страциц календар; **нови** ~ нови (грегориянски) календар; **стари** ~

стари (юлиянски) календар; **зидни** ~ мурови календар
календарски -а -о календарски; ~ **имена** календарски мена, мена по календаре
каленица *ж.* глїняна миска (мисочка)
калибар -бра *х.* калиб[е]р
калибарски -а -о калиберски; ~ **гађање** калиберске цильованє
калиграфија *ж. (краснопис)* калиґрафия
калиграфски -а -о калиґрафски
калиј[**ум**] *х. хем.* калий, калиюм
калијев *и* **калијумов** -а -о калийов[и], калиюмов[и]; ~ **со** калийова соль
калилац -иоца *х.* гартовач
калина *ж. бот.* калїна (Ligustrum vulgare); **2.** *зоол. оп.* **бубамара**
калионица *ж.* гартовальня *(простория у фабрики дзе ше гартує желєзо)*
калионичар *х. оп.* **калилац**
калирати -ам *зак. и нєзак.* каловац *(страциц у чежини пре сушенє або розсипованє – о роби)*
калити -им **1.** *техн.* гартовац; **2.** *фиґ.* гартовац, челїчиц
калити се -им се **1.** гартовац ше; **2.** *фиґ.* гартовац ше, челїчиц ше
калиф *х.* калиф *(верховни муслимански поглавар)*
калифат *х.* калифат
калифорниј[**ум**] *х. хем.* калифорний, калифорниюм
калк *х. линґв.* калк
калкан *х.* **1.** *(штит)* щит; **2. а)** калкан *(старинска женска шапка);* **3.** дзвери, дзира *(на кибли або на закрицу одкаль ше идзе на пойд)*; **4. а)** мансарда, пойд; **б)** заварти балкон*;* **5.** *архит.:* **кућа на** ~ хижа зоз закрицом на єдну воду (на єден диждж), хижа зоз спущеним закрицом; **6.** *звич. мн.* шороґлї
калкирати -ам *линґв.* калковац
калкулант *х.* калкулант
калкулатор *х.* калкулатор
калкулација *ж.* калкулация
калкулирати -ам и **калкулисати** -ишем *зак. и нєзак.* калкуловац
кало *с.* кало *(траценє у чежини)*
каловит -а -о блатни; **калдрма је** ~ на (по) калдерми блато, калдерма блатна
калодонт *х.* калодонт
калопер *х. бот.* калопер, балзам (Tanacetum balsamita)
калорија *ж.* калория
калоријски -а -о калорийни
калориметар -тра *х.* калориметер
калорифер *х.* калорифер
калоричан -чна -чно калорични; ~ **вредност** калорична вредносц; ~ **храна** калорична пожива; ~ **угаљ** калоричне углє
калота *ж. мат., анат.* калота
калотине *ж. мн.* сушинки, сушена овоц
калофон *х.*, **калофониј** *х.*, **калофонија** *ж.*, **калофонијум** *х. оп.* **калафониј**
калпаџија *х.* шапкар *(хтори прави калпаки, оп.* **калпак***)*
калпак *х.* **а)** калпак *(парадна, святочна шапка)*; **б)** *оп.* **кацига; в)** *оп.* **камилавка**
калпити -им **1.** *(кудити)* ганїц, ґаньчиц *(дакого або дацо)*; доганяц, пригваряц *(дакому або дачому); **2.** (срамотити)* ганьбиц, понїжовац
калуђер *х.* монах; ◊ **у друштву се и** ~ **жени** шицки до кола, та и Микола
калуђерити -им монашиц, пошвецовац за монаха
калуђерити се -им се монашиц ше, замонашовац ше, пошвецовац ше за монаха
калуђерица *ж.* монахиня, шестра, апаца
калуђерички -а -о *(који се односи на калуђерице):* ~ **манастир** манастир у хторим жию *одн.* хтори тримаю монахинї; ~ **живот** живот монахинї
калуђерски -а -о монаш[е]ски
калужа *ж. покр.* **1.** *оп.* **каљуга (1)**; **2.** *(ђубриште; сметлиште)* гной, гноїско; шмециско
калуп *х.* **1.** фурма; фурмочка; *(за ципеле)* копито; ~ **за торту** фурма за торту; ~ **за ливење** фурма за ляце; **2.** *фиґ.* **а)** *(шаблон)* шаблон; **б)** *(образац)* образец, модел, фурма; **бити на један (исти)** ~ буц исти, єднаки; буц на исту фурму; **3.** *(свежањ дувана и сл.)* чомов
калупар *х.* фурмар; фурмочкар
калупити -им **1.** правиц з фурму *або* фурмочку; **2.** *(листове дувана)* складац; **3.** *фиґ.* шаблонизовац
калуповање *с. метал.* фурмованє; ~ **са шестарењем** фурмованє з циркельованьом
калфа *х.* калфа
калфински -а -о калфовски
калфовати -фујем калфовац, буц калфа
калцедон *х. мин.* калцедон
калциј[**ум**] *х. хем.* калций, калциюм
калцијев *и* **калцијумов** -а -о калцийов[и], калциюмов[и]; ~ **карбонат** калцийов карбонат
калчине *ж. мн.* ботоши *(до чижмох)*
каљ *х.* цегелка *(за правенє пецох)*; **пећ са каљевима** цегелкови (цегелковани) пец
каљав -а -о **1. а)** *(упрљан блатом)* од блата, заблацени; **ти си сав** ~ ти шицок од блата; **б)**

(прљав, нечист) замасцени, залюштани; **в)** *(пун кала, раскквашен – о тлу, земљишту и сл.)* блатни; **2.** *фиґ.* нєчесни, брудни, бридки
каљавица *ж. (лапавица)* плюта, шлюпканїна
каљати -ам **1.** блациц, заблацовац, масциц, люштац, брудзиц; **2.** *фиґ. (брукати)* ганьбиц, блациц
каљача *ж.* **а)** ґумова бочкора, кальоша; **б)** ґумова ципела *(котру ше ноши поверх ципелох пре охрану од води)*, кальоша
каљев -а -о цегелкови; ~ **пећ** цегелкови пец
каљење *с.* гартованє; ◊ *метал.:* **двоструко** ~ двойнїсте гартованє; **једноструко** ~ єдноразове гартованє; **површинско** ~ поверхносне гартованє; **прекидно** ~ преривне гартованє; ~ **у купки** гартованє у кадзи
каљуга *ж. осн., фиґ.* блато, блациско; блатна бара; мутлянка
каљугав -а -о блатни
каљугати се -ам се валяц ше у блаце
каљужа *ж. оп.* **каљуга**
каљужан -жна -жно *оп.* **каљав**
каљужати се -ам се *оп.* **каљугати се**
каљужница *ж. бот.* калюжнїца (Caltha palustris)
кам *х. поет.* камень
кама *ж.* кама *(кратки оштри нож)*
камара[1] *ж.* **1.** громада; **2.** брадло; копа, копка; **садевати у камару** класц до брадла, класц брадло; ◊ **на камаре** на велько
камара[2] *ж.* **1.** *(соба)* хижа; **2.** кабина капитана ладї
камарад *и* **камарат** *х. (друг, пријатељ)* камарат
камараш *х.* снопар
камаријер *х.* **1.** *церкв.* камариєр; **2.** *(собар)* послужитель
камарила *ж. (клика)* камарила
камарити -им класц брадло; класц (складац) до брадла
камата *ж.* камата, *заст.* интереш; *фиґ.* хасен, прибуток; ◊ *правн., банк.:* **уговорна** ~ контрактова камата; **затезна** ~ зацагуюца камата; **фиксна** ~ фиксна камата
каматар *х. (лихвар)* здзернїк
каматарити *и* **каматити** -им давац пенєжи под интереш (под камату)
каматни -а -о каматни; ~ **стопа** каматна стопа
каматник *х. оп.* **каматар**
каматнички -а -о каматнїцки, здзернїцки
каматоносан -сна -сно каматоносни; **каматоносни капитал** каматоносни капитал
камашна *ж.* камашна *(1. штофови додаток цо закрива сподню часц плїткей ципели; 2. скоряна або штофова доколєнка)*
камбриј[ум] *х. ґеол.* камбрий, камбриюм
камгарн *х.* камґарн *(цверни або платно з чесаней волни)*
камеја *ж.* камея *(драги камень з урезану фиґуру)*
камелеон *х. зоол.* камелеон (Chamaeleon vulgaris) *и фиґ.*
камелија *ж. бот.* камелия (Camellia japonica)
камен[1] *х.* **1.** камень; **2.** *мед. мн.* каменки; **бубрежни** ~ каменки у покруткох; **асфалтни** ~ асфалтни/асфалтови камень; **драги** ~ драгоцини (драги) камень; **плави** ~ *хем.* белави каменок; ~ **темељац** фундаментни камень; ◊ **а) бацити се каменом на кога** нападац, огваряц, осудзовац дакого; **јести** ~ трапиц ше; ~ **спотицања** камень спотиканя; **камена с рамена (бацати)** руцац камень з плєца; **тебе каменом, ти њега крухом (хлебом)** хто тебе з каменьом, ти го зоз хлєбом; **ко тебе каменом, ти њега оловом** зло треба врациц зоз злим; **који се камен често премеће, неће маховином обрасти** хто часто меня место, нє може ше змогнуц; **надгробни** ~ надгробни камень; **неће остати ни** ~ **на камену** нє останє анї фундамент (анї камень на каменю); **пао ми (му и сл.)** ~ **са срца** аж ми (му и под.) оддало, спаднул ми (му и под.) камень зоз шерца; **стати на луди** ~ страциц розум; залюбиц ше; **ћутати као** ~ буц барз цихо **б)** *буд.:* **дробљени** ~ дробени камень; **тесани** ~ кресани камень
камен[2] -а -о *осн. и фиґ.* камени; каменьови; ~ **доба** камени час; **камени угаљ** камене углє; ~ **срце** камене шерцо, шерцо з каменя
каменак -нка *х. дем. и гип.* каменьчок
каменар *х.* **1.** каменяр *(тот цо винїма камень)*; **2.** каменьорезач, крижар, каменяр *(майстор цо прави крижи за теметов)*; *(клесар)* каменьодлабач
каменаст -а -о **1.** *(сличан камену)* каменясти; **2.** *(каменит)* каменїсти, каменьови, камени; ~ **терен** каменїсти терен
каменати -ам *оп.* **каменовати**
каменац -нца *х.* **1.** вапнянїк; **наслаге каменца** пасма вапнянїку; **2.** *оп.* **камен (2)**; **3.** *технол.* котлов камень
каменина *ж. хем.* фаянс
каменит -а -о **1.** *(стеновит) оп.* **каменаст (2); 2.** *оп.* **камен**[2]
каменити -им **1.** *(окамењивати)* скаменьовац, окаменьовац; **2.** *оп.* **каменити се**
каменити се -им се *осн. и фиґ.* скаменьовац ше, окаменьовац ше, закаменьовац ше, каменїц
каменица[1] *х.* **1.** камена судзина *(за воду, олєй и под.)*; **2.** *оп.* **кропионица; 3.** *ґеол.* жридло у каменю; **3.** *оп.* **каменолом**

каманица[2] *ж.* **1.** *дем.* каменьчок; **2.** надгробни памятнїк; **3.** *(калдрма)* калдерма, камена драга; **4.** каменяр *(жем дзе єст вельо каменя)*

каменовати -нујем *зак. и нєзак.* каменьовац *(забиц/забивац виноватого з каменьом)*; заруцац/заруцовац з каменями

каменодељац -љца *х. оп.* **каменорезац**

каменолом *х.* каменьолом

каменорез *х.* каменьорез *(1. урезованє украсох до каменя; 2. камена скулптура)*

каменорезац -есца *х.* **1.** каменьорезач; крижар, каменяр *(майстор цо прави крижи, памятнїки за теметов)*; **2.** *(вајар)* скулптор

каменорезачки -а -о **1.** каменьорезацки; крижарски; **2.** скулпторски

каменотисак -ска *х. друк.* камени друк, литоґрафия

каменчић *х. дем. и гип.* каменьчок

камењāк[1] *х. покр.* вовк, фаркаш

камањāк[2] *х.* **1.** *оп.* **камењар (1, 2); 2.** глїняни гарчок

камењар *х.* **1.** *(кршевит крај)* каменяр, каменїста жем; **2.** *(горштак)* чловек з горох; **3.** *оп.* **каменорезац (1)**

камењара *ж.* **1.** камена хижа, хижа з каменя; **2.** *оп.* **каменолом**; **3.** *покр.* камена руда; **4.** *ґеоґр.* каменїсти край, красова обласц

камењарка *ж.* **1.** *зоол. (поскок)* подскок, рожкати гад (Cerastes cornutus); **2.** *зоол.* стонога каменярка; **3.** *(каменита земља)* каменїста жем; **4.** *фам.* блуднїца, проститутка

камењача *ж.* **1.** *оп.* **камењара (1); 2.** каменяча *(1. файта грушки; 2. файта дзивей кози)*

камење *с. зб.* каменє; ◊ **бацати се на бога камењем** буц барз гришни; **осути дрвље и** ~ **на кога** почац рубац на дакого, скочиц до оч дакому, дзвигнуц лярму на дакого

камера *ж.* камера

камерализам -зма *х. ист.* камерализ[е]м

камерални -а -о камерални

камердинер *х. (собар)* камердинер

камерјункер *х. ист.* камерюнкер

камерман *х.* камерман

камерни -а -о камерни; ~ **музика** камерна музика

камиказе *х. ист.* камиказе

камила *ж. зоол.* ґамила (Camelus); **двогрба** ~ двогорба ґамила; ◊ **пре ће камила кроз иглене уши него богаташ у рај** скорей ґамила прейдзе през иглово ушко як богати до раю

камилавка *ж.* камилавка *(висока шапка яку ноша православни монахи и священїки)*

камилар *х. (чувар и водич камила)* ґамилар

камилица *ж. бот.* руменєц (Matricaria chamomilla)

камилхар *х. текст.* камилгар, ґамилова шерсц *(штоф зоз ґамиловей шерсци)*

камињи -а -е ґамилов; ~ **млеко** ґамилово млєко

камин *х.* камин

камион *х.* камион

камионет *х.* камионет

камионски -а -о камионски, камионов

камичак -чка *х.* **1.** *дем.* каменьчок; **2.** *мед. мн.* каменки; **камичци у жучи** каменки у жовчу; **3.** *(каменит брежуљак)* камени брещок; **4.** *аґр.* храставосц *(хорота грушки)*

камиш *х.* **1.** *(чибук)* пипосар; **2.** *бот. оп.* **трстика**; **3.** *(мала количина нечега)* дакус, кус, кущик, дакущичко, гарапаш; ~ **вина испити** кус вина одпиц

камишевина *ж. бот. оп.* **удика**

камкати -ам **1.** *оп.* **камчити**; **2.** *(јадиковати)* скаржиц ше

камо *присл.* **1.** дзе; ~ **ти је капаа** дзе ци шапкаь; **не зна** ~ **би са собом** нє зна дзе ше подзец; **2.** кадзи; ~ **кренути одавде** кадзи же ше рушиц оталь; **3.** *(како, откуд)* як, одкаль; ~ **ћу ти брашна набавити** як же ци набавим муки; **4.** *(још, много)* ище, вельо; ~ **више ради кад је одморан** ище вецей роби кед є одпочинути; ◊ ~ **год** гоч дзе, (вшадзи) дзе лєм; ~ **среће** добре би було; **нема се** ~ нєт кадзи, иншак нє мож

камогод *присл.* даґдзе, гоч дзе; дакадзи, гоч кадзи

камоли *злуч., часто зоз злучнїком* **а 1.** ище менєй, найменєй, а дзе ище; **није туђе зажелео, а** ~ **узео** нє пожадал нїчого цудзого, а ище менєй вжал; **2.** ище баржей, з тим скорей, а дзе ище; **срамота је нехотице учинити глупост, а** ~ **намерно** ганьба случайно зробиц глупосц, а ище баржей (а дзе ище) нароком

камомила *ж. бот. оп.* **камилица**

камп *х.* камп; ~ **-приколица** камп-прикоч

кампања *ж.* кампаня; **предизборна** ~ предвиберанкова кампаня

кампањски -а -о кампаньски

кампирати -ам *и* **камповати** -пујем камповац, таборовац

камут *х. мн.* штверци

камуфлажа *ж.* камуфлажа, прикривка

камуфлирати (се) -ам (се) камуфловац (ше)

камфор *х. хем.* камфор

камфорика *ж. бот.* камфорика (Camphorosma)

камфорни -а -о камфоров[и], камфорни; ~ **маст** камфорова масц

камфоровац -вца *х. бот.* камфорово древо

камчити -им *(мољакати)* видайковац, дайкац, нєпреривно питац (глєдац, модлїц); жобрац
камџија *ж. оп.* **канџија**
кâн[1] *х.* кан *(монґолска и татарска титула)*
кâн[2] *х. (накана)* дзека, воля; сцелосц; розположенє; **није ме ~ да то чиним** нє мам дзеку то робиц
кâн[3] -а -о *покр. (вољан)* хтори сце, хтори ма дзеку, дзечни; **кана је да пође за њега** сце (ма дзеку) пойсц (одац ше) за нього
кана[1] *ж. бот.* кана (Cana indica *и* Lawsonia inermis)
кана[2] *ж. покр. (намера)* намира, дзека, воля, сцелосц; **није ми ~** нє мам дзеку, нє сце ше ми
канабе -ета *с. (софа)* канабель
канава *ж.* **1.** *бот. оп.* **конопља; 2.** *оп.* **канап**
канавац -вца *х. покр.* **1. а)** платно своєй роботи; **б)** *оп.* **канаваца; в)** своєй роботи ручнїк; **2.** канавец *(файта шапки, хусточки и шоса)*
канаваца *и* **канавача** *ж.* **1.** помиток своєй роботи; **2.** платно на мехи, мехове платно
канадски -а -о канадски
Канађанин *х.* Канадян**канал** *х.* **1.** беґель, канал; *(мањи, ужи)* беґельчик, беґлїк; **наводњавати њиву из канала** наводньовац польо з беґелю; **2.** *техн.* ярчок; ◊ **а) одводни ~** одводни канал; **телевизијски ~** ел. телевизийни канал; **ушни ~** *анат.* ухови канал; **б)** *буд.:* **димњачки ~** комински канал; **доводни ~** доводни канал; **дренажни ~** дренажни канал; **пловни ~** плївни канал
канализација *ж.* канализация
канализациони -а -о канализацийни; **~ цев** канализацийна цива
канализирати -ам, **канализовати** -зујем *и* **каналисати** -ишем *зак. и нєзак.* **1.** канализовац; **2.** *фиґ. (усмерити/ усмеравати)* каналовац, унапрямиц/ унапрямовац
каналић *х.* **1.** *дем.* беґельчик, каналчок, *коц.* беґлїк; **2.** *биол.* беґельчик
канални *и* **каналски** -а -о беґельски, каналски; **каналске цеви** каналски циви; **~ вода** беґельска вода
каналџија *х.* беґеляр
канап *х.* порвазок, порвацок, шпарґа; штранджок
канапе -ета *с. оп.* **канабе**
канаринац *х. зоол.* канаринєц (Serinus canarius
канаринка *ж. зоол. (женка канаринца)* канаринка
канат[1] *х.* **1.** кридло *(облака, дзверох, птици);* **2.** *(бочна страна на запрежним колима)* драбинка*;* **3.** плот, ограда з пруца; **4.** кошар *(на ридко виплєцени)*
канāт[2] *х. ист.* канат *(обласц з котру управял кан)*
канатар *х. покр.* **1.** *(левча)* льовч; **2.** гвозд
канафас *х. текст.* канафас
канда 1. *присл.* озда, оздаль, вироятно, напевно, випатра [же]; **ти си, ~ , већ заборавио** ти, випатра, уж забул; **~ су били болесни** озда були хори; **2.** *злуч.* як кед би; **тај посао ~ им је испод части** тота робота як кед би им була спод чесци
канделаб[**а**]**р** -бра *х.* канделаб[е]р
кандидат *х.* кандидат
кандидатица *и* **кандидаткиња** *ж.* кандидатка
кандидатски -а -о кандидатски; **~ листа** кандидатска лїстина
кандидатура *ж.* кандидатура
кандидацијски *и* **кандидациони** -а -о кандидацийни; **~ поступак** кандидацийни поступок
кандидирати (се) -ам (се) *и* **кандидовати (се)** -дујем (се) кандидовац (ше)
кандилка *ж. бот.* кандилка (Aquillegia)
кандило *с. церкв.* кандило
кандирати -ам *зак. и нєзак. (ушећерити/ушећеривати)* кандировац
кандит *х. (ушећерено воће)* кандит
канибал *х. (људождер)* канибал
канибализам -зма *х.* канибализ[е]м
канибалски -а -о канибалски
канија *ж. (футрола ножа и сл.)* пошва
канила *ж. мед.* канила
канити -им **1.** *(намеравати)* мац намиру, сцец, думац; рихтац ше, ришовац ше *(на дацо);* **каниш ли брзо отићиа** маш намиру швидко пойсць; **2.** *(нудити – о јелу)* понукац; **кане ме да пијем** понукаю ме пиц; **3.** *покр. (позивати)* волац, поволовац; **кани га** волай го
канити се -им се *нєзак.* **1.** *оп.* **канити (1); 2.** *и зак. (некога, нечега)* охабиц ше/охабяц ше *(дакого, дачого*) дзвигнуц/дзвигац руки *(од дакого, дачого);* **3.** *(нећкати се)* ганьбиц ше, унїмац ше, стримовац ше, дац ше понукац; **једи, шта се каниш** єдз, нє дай ше понукац
канкан *х.* канкан *(танєц)*
кано *присл. и злуч. оп.* **као**[1], **као**[2]
канон *х. з розл. знач.* канон
канонада *ж.* канонада
канонизација *ж.* канонизация
канонизирати -ам *и* **канонизовати** -зујем *зак и нєзак.* канонизовац
каноник *х.* канонїк *(священїк; кнїжка канонох)*
канонички -а -о канонїцки; **~ одело** канонїцки шмати
канонски -а -о канонски; **канонске књиге** канонски кнїжки

канта *ж.* **1.** *(за воду)* канта; **2.** *(за маст)* ванїчка; **3.** *гандр. (стражњица)* задок; ◊ **пребити (некога) као стару канту** барз набиц дакого, набиц дакого як пса

кантар *х.* килаши *мн., коц.* килаш; **разумети се (у нешто) као магаре у** ~ розумиц ше (до дачого) як кура до пива; **ставити на кантар** виложиц опасносци, ризиковац; **слагати на кантару** змерац

кантарина *ж.* **1.** *ауґм.* килашиска; **2.** такса за меранє на килашох

кантарџија *х.* **1.** мерач *(на явних килашох або мажи)*; **2.** килашар *(майстор цо оправя килаши и мажи)*

кантата *ж. муз.* кантата

кантина *ж.* кантина

кантинер *х.* кантинер *(власнїк або вислуговач у кантини)*

кантица *ж. дем.* кантичка

кантон *х.* кантон

кантонирати -ам *и* **кантоновати** -нујем *зак. и нєзак. воєн.* кантоновац

кантонски -а -о кантонски

кантор *х.* кантор; дзияк

канура *ж. покр.* **1.** *(повесмо)* **а)** (*пређе)* предзенко; **б)** *(штрингла вуне)* бабка; **2.** предза *або* спредзена волна *(як основа у тканю)*

канути -нем *осн. и фиґ.* капнуц; **канула је кап кише** капла капка дижджу; **канути у око неколико капи** капнуц (накапкац) до ока даскельо капки, закапкац око; **да ми кане која пара** кед би ми дакус (динарка) капло

канцелар *х.* канцелар

канцеларија *ж.* канцелария, уряд, *беш.* кондзелария

канцеларијски -а -о канцеларийни

канцона *ж. муз.* канцона

канцонијер *х. муз.* канцониєр

канџа *ж.* **1.** пазура; нохец *(при птицох и дзивих животиньох)*; **орловске канџе** орлово пазури; **2.** *(чакља)* ключка *(за цаганє слами)*; **3.** *(кука)* квачка *(за вишанє рижних предметох)*; ◊ **бити у нечијим канџама** буц у дачиїх пазурох

канџаст -а -о пазурасти, нохцасти

канџија *ж.* батог

канџијати -ам биц з батогом; чмиґац, опекац

кањон *х. ґеоґр.* каньон

кањонски -а -о каньонски

као[1] *злуч.* **1.** *поровнуюцо-способови* як; **вредан је ~ мрав** вредни є як брамушка; **2.** *розповедни* **а)** за; **сматрају га ~ највећег песника** тримаю го за найвекшого поету; **б)** *при наводзеню прикладох (на пример)* як, як цо, як цо то; **у свету има и других домаћих животиња ~ : лама, камила и др.** у швеце єст и други домашнї животинї як цо: лама, ґамила и др.; **3.** *покр., з компаративом (него, од)* од, як; **нема у селу бољег коња ~ мога** нєт у валалє лєпшого коня од мойого (як мой); **4.** *причинови, покр.* бо, кед; **није га познавао, ~ давно је то било** нє познал го, бо то давно було; ◊ ~ **што знате** як цо знаце; ~ **год да...** як кед би..., яґда...; ~ **год што...** як цо; ~ **да**... як кед би..., яґда...

као[2] *присл.* **1.** як; **он, ~ отац двоје деце,...** вон, як оцец двоїх дзецох,...; **трг служи и ~ паркинг** площа служи и як паркинґ; **научио је то још ~ млад** научел тото ище як млади; **2. а)** *у служби словка (тобоже)* нїби, почустом, почустомок, *рид.* якби; **он се ~ љутио** вон ше нїби гнївал; **б)** *визначує приблїжносц (изгледа, рекло би се)* випатра, як кед би, яґда; **остао је ~ мало увређен** остал випатра дакус увредзени; ◊ ~ **велим** реку, як бим повед

каолин *х. ґеол.* каолин

каос *х. оп.* **хаос**

каотичан -чна -чно *оп.* **хаотичан**

кâп[1] *ж.* **1.** *(капља)* капка; кропай *(зною и под.);* **2.** *мед.* шлоґ, апоплексия, вилїв креви до мозґу; **ударила га је** ~ заражело го, вдерел го шлоґ; **умро је од капи** умар од вилїву креви до мозґу; ◊ **до последње капи крви (борити се)** до остатнєй капки креви (бориц ше); **као две капи воде (бити сличан)** як єден а єден (єдно а єдно и под.); як кед би му з ока випаднул *(кед син здабе на оца)*; **као ~ воде на длану (чувати кога)** як капку води на дланї (чувац дакого); ~ **по ~ (испити)** капку по капку (випиц); **као ~ (воде) у море (у мору)** як капка (води) до моря (у морю); **утопио би га у капи воде** задавел би го у капки води (у ложки води)

кап[2] *викр. оном.* кап*;* **са леденица је капало: кап, кап...** зоз цомпльох капкало: кап, кап...

капа *ж.* **1.** шапка; **2.** чепец *(дзецински; за спанє);* **3.** *(перје на глави кокошке)* чуба; **4.** *(поклопац казана и сл.)* верх, покривка; ◊ ~ **доле** то уж гей (дацо); **мрка** ~ подло ше [дакому] заклада, слаби випатрунки; **накривити капу** анї кус ше нє старац; тримац руки у кишенкох; **под капом небеском** на тим швеце; **пуна** ~ уж ми *(*му и под.*)* по ґаґор (досц шицкого); **скидати ~ (пред ким)** знїмац шапку (калап) (пред даким)

капавац -вца *х.* **1.** *мед.* капкач, гонорея, трипер; **2.** *мин.* камена цомпля *(сталаґмит або сталактит)*; **3.** *(леденица)* цомпля; **4.** жридло *(з котрого вода капка)*

капавица *ж.* **1.** *(кишница)* дижджовка; **2.** стреха; **3.** чурчок *(од капканя води зоз стрехи)*; **4.** *оп.* **капавац (1 – 4)**
капак -пка *х.* **1.** *(на прозору)* облашнїца; шалукатра; **2.** *(заклопац)* верх, покривка; **3.** *анат.* клїпка; **очни** ~ очна клїпка; **4.** *(манжета)* манжетна; **5.** *(наушњак)* ухо; **капа са капцима** шапка з ухами; ◊ **стављати ~ на нешто** таїц (скривац) дацо
капалица *ж. оп.* **капаљка**
капало *с.* **1.** *оп.* **капаљка; 2.** *оп.* **олук**
капаљка *ж.* капкадло, пипета
капама *ж. кул.* капама *(варена баранїна зоз младу цибульку)*
капамаџија *х. заст.* майстор котри прави паплани, покровци и под.
капар *х.* шапкар
капара *ж.* капара, аванс; ◊ **бити под капаром (о девојци)** *покр.* буц заручена
капарисати -ишем **а)** *зак.* закапариц, дац капару; **б)** *нєзак.* капариц**,** давац капару
капати -пљем *и* -пам I. *нєпрех.* **1.** *осн. и фиґ.* капкац*;* ~ **стрехе су капале** зоз стехох капкало; **капље динар по динар** капка динар по динар; **2.** пирскац *(о дижджу)*; **почиње ~ киша** почина пирскац диждж; **3.** *(прокишњавати)* премакац; **кров капље** закрице премака; **4.** *фиґ.* **а)** *(напорно радити, мучити се)* трапиц ше, мучиц ше; силовац ше; **капао је на раду** силовал ше на роботи; **б)** *(пропадати)* препадац; гинуц; гнїц; II. *прех.* капкац; ~ **лек из бочице** капкац лїки зоз склєнїчки; ◊ **рђом капао!** бодай би (биш) здох!
капацитет *х.* капацитет; ~ **саобраћаја** капацитет транспорта; ~ **производње** капацитет продукциї
капаџија *х. оп.* **капар**
капела *ж.* **1.** *церкв.* каплїчка, каплїца, церквочка; **2.** *муз.* капела *(хор або оркестер музикантох)*
капелан *х. церкв.* капелан, *заст.* каплан
капеланија *ж.* капелания *(подруче капелановей служби)*
капелник *х. муз.* капелнїк, капелмайстор *(дириґент зоз капелу* **(2)***)*
капетан *х. воєн., ист.* капитан; ~ **прве класе** капитан першей класи; ~ **дуге пловидбе** капитан длугей плївби
капетанија *ж.* капитания
капетаница *ж.* **1.** капитанова жена; **2.** *покр. видр. (хвалисавица)* вихвальовачка, хвалькошка
капија *ж. осн. и фиґ.* капура; **гвоздена** ~ желєзна капура
капијица *ж.* **1.** *дем.* капурочка**; 2.** *(капиџик)* капурка
капилар *х. анат.* капилар *х.*, капилара *ж.*, *беш.* жилка
капиларан -рна -рно капиларни
капирати -ам *зак. и нєзак. (схватити/ схватати)* розумиц, похопиц/ похопйовац, *беш.* капир[ов]ац
каписла *ж.* **1.** *(на метку и др.)* капсла; **2.** *фарм. оп.* **капсула (2)**
капитал *х. осн. и фиґ.* капитал; **деонички** ~ акцийни капитал; **мртви** ~ мертви капитал; **обртни** ~ обрацаюци капитал; **финансијски** ~ финансийни капитал
капитала *ж.* капитала *(1. вельки букви; 2. главни варош)*
капиталан -лна -лно капитални; ~ **дела** капитални твори (дїла)
капиталац -лца *х. зоол.* капиталєц
капитализам -зма *х.* капитализ[е]м
капитализирати (се) -ам (се), **капитализовати (се)** -зујем (се) *и* **капиталисати (се)** -ишем (се) *зак. и нєзак.* капитализовац (ше)
капиталист[**а**] *х.* капиталист[а]
капиталистички -а -о капиталистични
капиталка *ж. друк.* капиталка *(дробнєйши верзал)*
капител *х.* **1.** *архит.* капител; **2.** *друк. оп.* **капиталка**
капитен *х. спорт.* капитен
капитулант *х.* капитулант
капитулантски -а -о капитулантски, капитулантни
капитулација *ж.* капитулация
капитулирати -ам капитуловац
капица *ж.* **1.** *дем.* шапочка; **2.** *(дечја)* шапочка; чепец; **3.** *(на пламенику петролејке)* купак; **4.** *зоол.* шапочкове коритко (Cardium edule)
капиџија *х.* **1.** *заст. (вратар)* чувар (стражар) на капури; **2.** *спорт.* ґолман
капиџик *х.* **1.** капурка; **2.** побочни ґарадичи; **3.** *покр.* хижа, хижка *(мала простория над дзверми до двора)*
каплар *х. воєн. ист.* каплар, *заст.* капраль
капља *ж.* **1.** *оп.* **кап; 2.** *оп.* **капљица**
капљаник *х. мин.* капканїк, камена цомпля, сталаґмит *або* сталактит
капљица *ж.* **1.** *дем.* капка, капочка; **2.** *фиґ.* капка; погарик, погар; **нисам пијаница, ал ми је мила** ~ нє пиянїца сом, алє любим погарик; **златна** ~ *(вино, ракија и др.)* златна капка; **3.** *мн.* капки; **капљице за стомак** капки за жалудок (од жалудка)
капљичав -а -о капкасти; чечни
капљичан -чна -чно *звич. одр.* капочкови; ~ **инфекција** *мед.* капочкова инфекция

капница *ж.* **1. а)** *(кишница)* диждждовка; **б)** *(олук)* цива; **2.** *(кап)* капка; **3.** *оп.* **капљаник**
капнути -нем *оп* **канути**
капо -па *и* -оа *х. (шеф)* капо
капораст -а -о чубати; ~ **кокошка** чубата кура
каприц *х.* каприц, примха
каприциозан -зна -зно каприциозни
каприцирати се -ам се *зак. и нєзак.* каприц[ир]овац ше
капсла *ж.* **1.** *оп.* **написла (1); 2.** *бот. (чахура)* мауна; **3.** *(на осовини сеоских кола)* шапка
капсула *ж.* **1.** *оп.* **написла (1); 2.** *фарм.* капсула*; беш. заст.* вощина *и коц.* още
каптирати -ам *зак. и нєзак.* капт[ир]овац, одвесц/одводзиц воду
каптол *х. церкв.* каптол
капула *ж. покр. бот.* **1.** цибуля; **2.** *оп.* **пресличица**
капуљача *ж.* капуляча
капун *х.* **1.** вишкопени когут, *заст.* каплун*;* **2.** *пом.* чиґа *(на котрей виши котва)*
капура *ж. анат. вет.* капура
капут *х.* **1.** капут; **зимски** ~ жимски капут; **2.** *(мушки кратак зимски капут)* уяш; **3.** *(сако)* рекла; ◊ **испрашити коме** ~ витрепац дакому ґачи; **окретати ~ према ветру** прилагодзовац ше ґу ситуациї; **свaки ~ носити наопачке** о шицким наспак судзиц
капуташ *х. видр.* капуташ, варощан; пан
капутић *х. дем.* **1.** капуцик; **2.** уящик, уящок; **3.** реклочка
капуцати -ам *дем* **(< капати)** капкац, покапковац
капуцин *х.* **1.** *церкв. кат.* капуцин; **2.** *оп.* **капуцинер**
капуцинер *х.* капуцинер *(чарна кафа з млєком)*
кâр[1] *х.* кара, каранє; каштигованє; гандрованє
кâр[2] *х.* бриґа
кара *ж. воєн. заст.* кара
карабатак *х. анат.* горнє сцегно (*птицох)*
карабин *х.* карабин
карабинијер *и* **карабињер** *х.* карабинєр
карабинка *ж.* карабинка, карабин
карабље *ж. мн.* пастирска пищалка
караван *х.* караван
караван-сарај *х.* караван-сарай *(место за одпочивок караванох)*
каравела *ж. пом., авий.* каравела
караконџа *и* **караконџула** *ж.* **1.** босорка; нєчиста сила; **2.** час од Крачуна по Богоявлениє *(кед по народним вереню нєчисти сили маю власц)*
карактер *х.* характер
карактеран -рна -рно характерни
карактеризирати -ам, **карактеризовати** -зујем *и* **карактерисати** -ишем характеризовац
карактеристика *ж.* характеристика
карактеристичан -чна -чно характеристични
карактерност *ж.* характерносц
караманка *ж. бот.* караманка *(файта грушки)*
карамбол *х. осн. и фиґ.* карамбол *(1. файта билиярдского бависка; 2. гужва, збице/збиванє автох)*
карамел *х.* **1.** *(пржени шећер)* карамел; **2.** *оп.* **карамела**
карамела *ж.* штолверка, карамела
карамфил *х. бот. оп.* **каранфил**
карантин *х.* карантин
карантински -а -о карантински
каранфил *х. бот.* **1.** гвоздзик (Cianthus cargophзllus); **2.** *(као зачин)* пахняци гвоздзичок (Carзophзllus aromaticus)
каранфилић *х.* **1.** *дем.* гвоздзик, гвоздзичок; **2.** *бот.* пахняци гвоздзик *(*Eugenia carзophзllata*)*
карат *х.* карат; **злато од 18 карата** злато од 18 карати
карате -еа *х. спорт.* карате
карати -ам **1. а)** гандровац дакого; дудрец на дакого; **б)** обтужовац, обвиньовац, осудзовац дакого; **2.** *(кажњавати)* карац; каштиґовац
карати се -ам се **1. а)** *(љутити се)* гнївац ше *на дакого;* **б)** *(једити се)* жрец ше, секирац ше; **2.** *взаєм. повр.* вадзиц ше, спричкац ше
каратни -а -о каратни; **12-каратно злато** 12-каратне злато
караула *ж.* караула
караш *х. зоол.* карас (Carasius)
карба *ж.* гандрованє; вадзенє, звада
карбид *х. хем.* карбид, *беш.* карбит
карбитни *и* **карбитски** -а -о карбитни, карбитов[и]
карбитуша *ж.* карбитова лампа
карбол *х. хем.* карбол
карболни -а -о карболни, карболов[и]
карбон *х. хем. и мин.* карбон
карбонат *х. хем.* карбонат; **оловни** ~ оловни карбонат
карбонизирати -ам, **карбонизовати** -зујем, **карбонирати** -ам *и* **карбонисати** -ишем *зак. и нєзак.* карбонизовац
карбонит *х. хем.* карбонит
карбон-папир *х.* карбон-папер
карбуратор *х. маш.* карбуратор
карва *ж. покр. (пречага)* карфа
кардан *х. маш.* кардан
кардаш *х.* товариш, приятель, пайташ
кардинал *х.* кардинал

кардиналан -лна -лно кардинални
кардиограм *х. мед.* кардиоґрам
кардиограф *х. мед.* кардиоґраф
кардиолог *х.* кардиолоґ
кардиологија *ж.* кардиолоґия
кардиолошки -а -о картиолоґийни
каријатида *ж. архит.* кариятида
каријер *х.* кариєр *(файта ґалопу)*
каријера *ж.* кариєра
каријеризам -зма *х.* кариєриз[е]м
каријерист[**а**] *х.* кариєрист[а]
каријеристички -а -о кариєристични
каријес *х. мед.* кариєс
карика *ж. осн. и фиґ.* карика, каричка
карикатура *ж.* карикатура
карикатуран -рна -рно карикатурни
карикатурист[**а**] *х.* карикатурист[а]
карикирати -ам карикир[ов]ац
кариозан -зна -зно *мед.* кариозни; ~ **зуб** кариозни зуб
кариран -а -о карирани, коцкасти
каритативан -вна -вно *(хуманитаран)* каритативни
карити -им *(једити)* жрец, гнївац; нервирац
каришик *х.* **1.** *(смеса)* мишанїна, змишанїна; **2.** мишанїна рижних житаркох; **3.** хлєб з кукуричней и ярчаней *або* ражовей муки; **4.** *(лапавица)* плюта; **5.** *муз.* потпури; **6.** *бот. оп.* **једнозрнац**
карли *нєпрем. прикм.* застарани, жалосни, смутни, нєрозположени
карлица *ж.* **1.** древена купачка, корито; **2.** *анат.* карлїца
карлични -а -о *анат.* карлїчни, карлїцов; ~ **кост** карлїчна косц; ~ **појас** карлїцов пас
карло *х. зоол. оп.* **јастог**
карљив -а -о звадлїви, готови на зваду
кармин *х. осн. и фиґ.* кармин
карминисати (се) -ишем (се) *зак. и нєзак.* карминовац (ше)
карневал *х.* карневал
карневалски -а -о карневалски
карнер *х. (поруб; набрана трака)* карнер, назберане, нациґоване, *беш.* калнер
карни -а -о **1.** котри заслужує гандрованє; **2.** *правн. заст. оп.* **карностан**
карниша *ж.* ґарнишна
карностан -сна -сно *правн. заст.* дисциплински
каросерија *ж.* каросерия
карпатски -а -о карпатски
карст *х. ґеол.* карст, крас
карстни -а -о карстни, красови; ~ **предео** красови предїл
карта *ж.* **1.** карта; **аутобуска** ~ автобуска карта; **чланска** ~ членска карта; **гледати у карте** патриц до картох; **2.** *(дописница)* карта, карточка, дописнїца; розглязднїца; **3.** мапа, *беш.* напа; ~ **света** мапа швета, **географска** ~ ґеоґрафска мапа; **индустријска** ~ индустрийна мапа; ◊ **бацати (бацити) карте** руцац/руциц карти, опатриц/патриц дакому до картох, пречитац/читац (предсказац/предсказовац) дакому судьбу з картох; **дати на карте** прекартац, преграц на картох; **играти (ставити)** [**све**] **на последњу (једну) карту** бавиц (положиц) [шицко] на остатню (єдну) карту; **на две карте играти** бавиц на два карти, водзиц двойнїсту политику; **играти отворених карата (с отвореним картама)** бавиц з отворенима картами; **изнети карте на сто** отворено повесц намири, положиц карти на стол; **окренула се** ~ *(изменила се ситуација)* обрацело ше; **открити (показати)** [**своје**] **карте** одкриц (указац) [свойо] карти; ~ **више** *беш. (улазница купљена испод руке)* карта вецей; **лична** ~ особна леґитимация (карта); **последња** ~ остатня карта; **узети пешачку карту** пойсц пешо, подмасциц попод колєн(а)
картање *с.* картанє
картар *х.* **1.** *(картарош)* картош, картарош; **2.** *покр. (чешљач вуне)* чесар
картара *ж.* картарка, врачарка *(жена цо патри до картох)*
картарош *х. оп.* **картар (1)**
картарски -а -о картошски, картарошски
картати (се) -ам (се) картац (ше)
карташ *х. оп.* **картар (1)**
карташица *ж.* **1.** *оп.* **картара**; **2.** *(женска особа карташ)* картошка, картарошка
карташки -а -о картошски, картарошски; ~ **сто** картошски стол
карташница *ж.* картальня *(простория дзе ше карта за пенєжи)*; коцкарнїца
картезијанац -нца *х.* картезиянєц
картел *х. екон., правн.* картел
картелизирати (се) -ам (се) *и* **картелисати (се)** -ишем (се) *зак. и нєзак.* картелизовац (ше)
картелски -а -о картелски
картер *х. техн.* картер
картеч *х. воєн.* картеч *(файта ґранати)*; **пуцати на** ~ штреляц з картечом
картечки -а -о (< **картеч**) картецки
картирати -ам *зак. и нєзак. з розл. знач.* картовац
картица *ж.* карточка; ◊ **бушена** ~ *информ.* дзиравена карточка
картограм *х.* картоґрам
картограф *х.* картоґраф
катрографија *ж.* картоґрафия

картографски -а -о картоґрафски
картометар -тра *х.* картометер
картон *х.* картон, *беш. заст.* груби папер
картонажа *ж.* картонажа *(фабрика картону; предмети з картону)*
картонажер *х.* картонажер
картонирати -ам *зак. и нєзак.* картоновац
картонски -а -о картонски, картонови, з картону; ~ **кутија** картонска шкатула
картоп *х. бот.* шнїґово лабди (Viburnum opulus)
картотека *ж.* картотека
картотечки -а -о картотецки
картузијанац -нца *х.* картузиянєц *(католїцки пустиняк)*
картун *х. покр.* **1.** *оп.* **картон**; **2.** *оп.* **катун**
карусел *х.* карусел *(1. коньски обегованя 2. колїмбачки, ринґишпил)*
каруца *ж., звич. мн.* каруца, фиякер *(закрити луксузни коч на штири колєса, з коньску запрагу)*
каручни -а -о каруцов[и]; ~ **коњ** конь цо цага каруцу
карфиол *х. бот.* карфиол
карцер *х.* карцер *(школска кара гарешту)*
карцином *х. мед.* карцином
кас *х.* дринґ, дринґанє, дринґаюци крочай; **коњ иде у касу** конь идзе дринґом, конь дринґа; **коњ добра каса** конь хтори добре дринґа; **успорити** ~ спомалшиц дринґанє
каса *ж.* каса; **државна** ~ државна каса; **регистарска** ~ реґистерска каса
касаба *ж.* варощик, городчик, месточко
касалица *ж.* **1.** *видр. (жена слободнијег морала)* шветова; **2.** *заст.* днї кед ше ходзи до нащиви; **3.** *и х. покр.* курир, посилни
касало *с.* **1.** дринґаци (бежаци) конь; **2.** *видр.* чловек цо вше понагля
касан -сна -сно позни; запожнєти; **касни средњи век** позни стреднї вик; ~ **гост** запожнєти госц; ~ **воће** позна овоц; **у касне сате** ноцну годзину, позно вноци
касап(ин) *х.* месар
касапински -а -о месарски
касапити -им **1. а)** *(сећи заклану животињу на комаде)* розберац; фаластовац, рубац, резац *(месо)*; **б)** предавац месо; буц месар; **2. а)** масакровац; **б)** *видр.* оперовац; **в)** *(грубо комадати)* транджирац; **3.** *фиґ. видр. (мењати текст умањујући му вредност)* шкареднїц, загубйовац, губиц
касапница *ж.* **1.** месарня; **2.** *фиґ.* клальня, масовне забиванє, кланє, поколь
касапски -а -о месарски
касарна *ж.* касарня
касарнски -а -о касарньов[и]
касати -ам дринґац *(о коньох)*
касација *ж. правн.* касация
касациони -а -о касацийни
касач *х. (коњ који добро каса)* дринґач
касета *ж.* касета
касетофон *х.* касетофон
касина *ж.* и **касино** *х.* **1.** *(просторија за друштвене састанке)* касина, касино, клуб; **2.** *(мали ресторан)* касина
касир *х.* касир
касирица *и* **касирка** *ж.* касирка
каскати -ам **1.** дринґац, подринґовац *(о коньох)*; **2.** *фиґ. (за неким)* **а)** упатрац ше на дакого, имит[ир]овац дакого; **б)** пожнїц; заоставац за даким
каснилац -иоца *х.* **1.** чловек цо пожнї *(*запожнює*)*, запожньовач; **2.** чловек цо позно лєга *або* става
каснити -им **1.** пожнїц, запожньовац, нєскоро приходзиц (починац робиц и под.); **2.** *(одуговлачити)* розцаговац; цадзиц ше; оклєвац
касно *присл.* позно, нєскоро; **мало касније** докмало, омало, кус познєйше; **до ~ у ноћ** до позней ноци, до позней ноцней годзини
касом *присл.* дринґом, дринґаюци, з дринґаюцим крочайом
каста *ж.* каста
кастањета *ж. муз.* кастанєта
кастел *х. оп.* **каштељ**
кастелан *х. оп.* **каштелан**
кастен *и* **кастиле** *присл. покр.* лєм прето; нароком; здумано; **дошао сам ~ да ти то кажем** пришол сом лєм прето же бим ци то повед
кастински -а -о кастов[и]
кастни -а -о кастни, кастов[и]
кастрадина *ж. покр.* кастрадина *(сухе швиньске месо або говедзина)*
кастрат *х.* кастрат, кастровани
кастрација *ж.* кастрация
кастрирати -ам *зак. и нєзак.* кастровац
кат *х. (спрат)* поверх, шток
катаклизам -зма *х. и* **катаклизма** *ж.* катаклизма
катакомба *ж.* катакомба *(под'жемни конк)*
катализа *ж. хем.* катализа
катализатор *х. хем.* катализатор
каталог *х.* каталоґ; **именски** ~ менови каталоґ; **предметни** ~ предметни каталоґ
каталогизирати -ам, **каталогирати** -ам *и* **каталогисати** -ишем *зак. и нєзак.* каталоґ[из]овац
каталошки -а -о каталожски
каталпа *ж. бот.* каталпа (Catalpa)

катана *ж. и х. заст. и покр.* **1.** конянїк; **2.** чувар; стражар; посилни
катанац -нца *х.* **1.** *(локот)* клатка; **затворити катанцем** заврец (замкнуц) на клатку; **2.** *покр. (наковањ)* ковадло; **3.** *бот.* жовтенька резеда Reseda luteola; ◊ **с оне стране катанца** у гарешту; ~ **на уста (ставити некоме)** забраніц дакому бешедовац, закляц дакого же би нє бешедовал
катанчити -им **1.** заверац (замикац) на клатку; **2.** *фиґ.* однїмац, присвойовац
катапулт *х. ист., пом.* катапулт
катапултирати -ам *зак. и нєзак.* катапултовац
катар[1] *ж. ист.* катер, богумил
катāр[2] *х. мед.* катар *(запалєнє шлїжацей скорочки);* ~ **црева** катар черевох
катаракт *х. осн., мед., техн.* катаракт
катаракта *ж. осн., мед.* катаракта
катарални -а -о (< **катар**[2]) катарални
катарза *ж. фил., псих., мед.* катарза
катариште *с. покр.* **1.** *(дршка алатке)* пориско; **2.** *(мотка заставе)* копия; **3.** студня з високу дєрму
катарка *ж.* катарка, ярбол, *рид.* щогла
катастар -стра *х.* катастер
катастарски -а -о катастерски; ~ **приход** катастерски приход
катастрални -а -о катастрални, катастерски
катастрофа *ж.* катастрофа
катастрофалан -лна -лно катастрофални
катафалк *х.* **1.** *(постоље за мртвачки сандук)* катафалк, мари; **2.** катафаклк, мертвени коч
категоризација *ж.* катеґоризация
категоризирати -ам *оп.* **категорисати**
категорија *ж.* катеґория
категоријски -а -о катеґорийни
категорисати -ишем *зак. и нєзак.* катеґоровац, катеґоризовац
категоричан -чна -чно катеґорични
катедарски -а -о катедрови, ~ **настава** катедрова настава
катедра *ж.* **1.** *(на универзитету)* катедра; **2.** *(уздигнуто место у учионици за предавача)* катедра, *заст.* катeльнїца
катедрала *ж.* катедрала
катедрални -а -о катедрални
катекизам -зма *х. оп.* **катехизамкатета** *ж. ґеом.* катета
катетер -тра *х. мед.* катетер
катехет *и* **катехета** *х. (вероучитељ)* катехет(а)
катехетика *ж. (настава веронауке)* катехетика
катехизам -зма *х.* **а)** *(учење)* катехиз[е]м; **б)** *(уџбеник веронауке)* катакиз, *беш. заст.* катакис
катетер *х. мед.* катетер
катил *х. покр.* закляти нєприятель; злодїй
катихет(а) *х. оп.* **катехет**
каткад(а) *присл.* дакеди, дзекеди, з часу на час; дараз
катода *ж. физ.* катода
катодни -а -о катодни
католик *х.* католїк; ◊ **већи** ~ **од папе** векши католїк од папи
католикиња *ж.* католїкиня
католицизам -зма *х.* католїциз[е]м
католичанство *с.* католїцка вира, католїцтво
католичити -им католїчиц, покатолїчовац
католички -а -о католїцки
катран *х.* катран
катранизирати -ам *и* **катранисати** -ишем *зак. и нєзак.* катрановац
катранити -им *покр.* катрановац, масциц з катраном
катраница *ж.* судзина за катран
катрански -а -о катрански, катранов[и]
катранџија *х.* катранар *(чловек котри роби з катраном або котри прави катран)*
катун *х.* **1.** *(сточарско летње насеље у планинама)* катун, бачия; салаш; **2.** циґанске населєнє; **3.** шатор; черґа
катунски -а -о (< **катун**): ~ **сточарство** лєтне горске статкарство
каћиперка *ж.* **1.** *(помодарка)* нялкошка, параднїца, помодарка, модерна *(о жени);* **2.** лєгкодумна, витрова жена; **3.** *(намигуша)* кокета, джмуркошка
каћун *х. бот.* орхидея (Orchis)
каћунити се -им се *покр.* нялкошиц ше; приберац ше, цибриц ше
каћуша *ж. воєн.* катюша
каубој *х.* каубой
каубојски -а -о каубойски
каузалан -лна -лно каузални
каузалитет *х.* каузалитет; **закон каузалитета** закон каузалитета
каук *х.* **1. а)** каук *(файта мусульманскей шапки)*; **б)** шлем, кациґа; **2.** *покр*. покровец*;* **3.** *покр. (зидарска кашика)* фанґла
каукати -учем **1. а)** *(испуштати карактеристичан глас – о ћуркама)* пулькац, ґравчац; **б)** *покр. (кевтати – о псу)* завивац, джавулїц
каур *х.* **1.** нєвирнїк *(муслиманска назва за християна)*; **2.** *нар. ист.* **а)** чловек другей вири *або* з другого краю; **б)** старобиватель Босни
каурин *х. оп.* **каур**
каурисати -ишем *оп.* **каурити**
каурити -им **1.** наволовац (наздзивац) дакого нєвирним; **2.** кресциц, покресцовац преводзиц на християнску виру *(муслиманох)*

каурити се -им се покресцовац ше, кресциц ше, преходзиц на християнску виру *(о мусиманох)*
каурма *ж.* каурма *(єдло зоз печинки и других додаткох)*
каустика *ж. хем.* каустика
каустичан -чна -чно *(нагризајући)* каустични
кауција *ж.* кауция
кауч *х.* кавч
каучук *х.* кавчук, *беш.* кавчуґ
каучуков -а -о кавчуков[и], *беш.* кавчуґов[и]
каучуковац -вца *х.* **1.** *бот.* кавчуково древо, кавчуковец (Hevea brasiliensis); **2.** *оп.* **каучук**
кафа *ж.* кафа; **бела** ~ била кафа, *беш.* кафа; **црна** ~ чарна кафа; **турска** ~ турска кафа
кафана *ж.* карчма, кафана
кафански -а -о карчмов[и], кафански; ~ **певачица** кафанска шпивачка
кафе *х.* кафе
кафен -а -о **1.** кафов; од кафи; на (за) кафу; **кафена кашика** ложичка на кафу; **2.** *(кафене боје)* кафови
кафенисати -ишем пиц кафу *(у друштву)*, кафариц
кафењак -ка *х.* млїнчок за кафу
кафеџија *х.* качмар
кафеџијка *и* **кафеџиница** *ж.* качмарка
кафилерија *ж.* кафилерия, шинтерня
кафтан *х.* кафтан, халат *(верхнє облєчиво при восточних народох)*
каца *ж.* **1. а)** *(буре)* гордов; **б)** шафлїк; **в)** *(за сир и сл.)* древена ванїчка; **2.** *покр.* купачка
кацабајка *ж.* кацабайка *(женски кратки капут)*
кацига *ж.* кациґа, шлем
кацкати -ам **1.** *дем.* (< **капати**) покус капкац; **2.** *покр.* покус давац, давац у часцох; викапковац, *беш.* вицверковац
качак *х.* **1.** гайдук, качак; **2.** *ист.* качак *(албански ґерилєц у Першей шветовей войни)*
качамак *х.* замешка
качар *х.* *(бачвар)* пинтер
качара *ж.* **1.** *(бачвара)* комор[к]а *(у хторей ше трима гордови)*; **2.** простория у хторей ше трима казань за палєнку и дараз пече палєнка; **3.** *покр.* качарня *(простория дзе ше райбе и кача шмати)*
качати -ам *покр.* *(праћакати се – о рибама)* плюскац, руцац ше
качити -им *нєзак.* **1.** вишац, заквачовац, обешовац; приквачовац; припинац; **2.** *и зак., фиґ. покр.* додавац/ додац, докладац/доложиц; **3.** *и зак., покр.* **а)** драпац ше/видрапац ше на дацо; **б)** шедлац/ошедлац *(коня и под.)*
качити се -им се **1.** вишац ше, лапац ше за дацо; **2.** квачиц ше, заквачовац ше, запинац за дацо; **3.** *фиґ.* **а)** *(изазивати)* репиц ше, задзерац ше; **б)** *(свађати се)* вадзиц ше, спричкац ше, квачкац ше
качкаваљ *х.* качкаваль *(файта твардого, звичайно овчого сира)*
качкавица *ж.* *(лапавица)* плюта, шляпканїна
качкати -ам **1.** шляпкац, талябац *(по блаце);* **2.** джамиц, муляц; **3.** сциха врец *або* вариц; **купус качка** капуста сциха вре, капуста шепта
качкет *х.* крисова шапка
каша *ж.* **1.** *з розл. знач.* каша; **кувати кашу** вариц каши/кашу; **2.** *(прекрупа)* даралов *(на грубо зомлєте жито, ярец, кукурица и под.);* ◊ **скувати кашу коме** запражиц дакому, направиц (наробиц) дакому баламути (паскуди, паради), порихтац, спораїц дакого
кашаљ *х.* кашель; **велики** ~ вельки кашель; **магарећи** ~ маґарчи кашель; ◊ **нисам ја мачји кашаљ** озда бачи нє парадича, озда я нє салма-калап; **мачји** ~ дробнїца, беззначна ствар
кашаст -а -о кашасти
кашика *ж осн. фиґ.*, ложка; **супена** ~ ложка на юшку, обична ложка; **сипаћа** ~ вареха, варешка; ◊ **јести (кусати) великом кашиком** лїзац мед, жиц у розкошох; **пала му (јој, им и сл.)** ~ **у мед** спадла му (єй, им и под.) ложка до меду, мал (мала, мали) вельке щесце; **попити некога у кашици** [**хладне**] **воде** задавиц дакого у ложки [жимней] води
кашикар *х.* **1.** ложкар *(1. чловек котри прави ложки; 2. машина цо копе жем);* **2.** *оп.* **кашичара (2)**
кашикаст -а -о ложкасти, як ложка
каширати -ам *зак. и нєзак.* *(облепљивати/облепити)* кашировац
кашичара *ж.* **1.** *(воденица)* ложкара; **2.** ложнїк *(кошарка дзе ше трима ложки)*
кашичица *ж. дем.* ложичка
кашичњаци *х. мн. кул.* затрепани галушки
кашљав -а -о кашляци, хтори кашлє
кашљати -љем кашляц
кашљуцати -ам покашльовац, скашльовац, покус кашляц
кашмир *х. текст.* кашмир
кашмирски -а -о кашмирови, кашмирски; ~ **марама** кашмирова хусточка
кашњење *с.* пожнєнє, запожньованє
каштел *х.* *(замак)* каштель, замок; *(тврђава)* твердиня

каштелан *х. ист.* каштелан, управитель каштелю
каштигати -ам *и* **каштиговати** -гујем *зак. и нєзак. покр. (казнити)* покарац/ карац, оштрофац/ штрофац, викаштиґовац/ каштиґовац
кашто *присл. оп.* **кадшто**
ква *викр. ором. (о патки и жаби)* ква, ква
квадар -дра *х. мат.* квадер
квадрант *х.* квадрант
квадрат *х.* квадрат
квадратан -тна -тно квадратни
квадратура *ж.* квадратура
квадријенијум *х.* квадриєний, квадриєниюм *(час од штирох рокох)*
квадрирање *с.* квадр[ир]ованє
квадрирати -ам квадр[ир]овац
квази- *перша часц зложених словох з хтору ше виражує же тото цо значи основне слово – фалшиве, привидне* квази-
квазимодо *х.* квазимодо *(барз бридки чловек)*
квак *х.* **1.** *(дршка лонца и сл.)* ухо; **2.** *(дршка плода)* конарчок; стебелко; нацинє; копинє; **3.** *(закачаљка)* квачка; ◊ **ја њега ни у** ~ нє боїм ше анї кус од нього, нє тримам го нї у чим
квака *ж.* **1.** *(дршка браве)* клянка; **2.** *(брава)* замчок; *(реза, засун)* латка и под. *(котру ше спущує на простих дзверох, напр. до загради)*; **3.** *(чакља)* квачка, кука; **4.** квачка *(як знак на латинских буквох* **ж, ч** *и под.)*; **5.** *фиґ.* завадзка, почежкосц, нєприємносц
квакати -кћем ґравчац, крекетац *(о жабох)*
квалитативан -вна -вно квалитативни
квалитет *х.* квалитет
квалитетан -тна -тно квалитетни
квалификатив *х.* квалификатив
квалификативан -вна -вно квалификативни
квалификација *ж.* квалификация
квалификацијски *и* **квалификациони** -а -о квалификацийни
квалификован -а -о квалификовани; ~ **мајстор** квалификовани майстор
квалификовати -кујем *зак. и нєзак.* квалификовац
квалификовати се -кујем се квалификовац ше
квалифицирати -ам *оп.* **квалификовати**
квант *х. физ.* квант
квантитативан -вна -вно квантитативни
квантитет *х.* квантитет
квантификовати -кујем *и* **квантифицирати** -ам *зак. и нєзак* квантификовац
квантни -а -о квантни; ~ **теорија** квантна теория
квантум *х.* квантум
квар *х.* **1. а)** *(на колима, машини)* дефект, хиба, погубенє; **имао сам** ~ **на колима** мал сом дефект на авту, погубел ше ми авто; **машина је у квару** машина погубена; **отклонити** ~ одстранїц дефект, оправиц; **б)** хиба, очкодованє, нєдостаток; **2.** губенє, гнїце *(орґанских материйох);* **3. а)** *(телесна повреда)* покалїченє; **б)** *(болест)* хорота; **4.** *фиґ.* **а)** *(недозвољено дело, неправда)* нєправда, кривда, зле/зло, *заст.* нєправица; **б)** погубеносц, нєморал
кваран -рна -рно **1. а)** погубени, загубени; згнїти; ~ **храна** погубене єдзенє; **б)** нєчисти, брудни; заґадзени; ~ **чаша** нєчисти погар; **в)** очкодовани, очкодзени; погубени; ~ **мост** очкодовани мост; **г)** *(који је са телесном или душевном маном)* з хибу, хтори ма хибу; нє як треба, хибни, похибени; **2.** *фиґ.* нєморални, погубени; *(сраман)* ганєбни, без ганьби; **3.** *(штетан)* чкодлїви, нєдобри, неґативни; ~ **утицај** чкодлїви уплїв
кварат *х. (четвртина)* кварат
квареж *х.* **1. а)** *(процес кварења)* губенє, загубйованє; гнїце; **б)** погубена роба; **в)** заґадзованє; заґадзеносц; зараженосц; **2.** *(бестидност)* погубеносц, нєморал
кварити -им **1.** губиц, загубйовац; ~ **расположење** губиц розположенє; ~ **веридбу** губиц заруки; **2.** *(шкодити)* чкодзиц; ~ **здравље** чкодзиц здравю; **3.** *(каљати)* блациц; **квари му име и презиме** блаци му мено и презвиско
кварити се -им се **1.** губиц ше; **ауто ми се квари** авто ше ми губи; **компот се квари** дунци ше губя; **планови нам се кваре** плани ше нам губя; **2.** *(о зубима)* прахнявиц, губиц ше; ◊ **ко се хвали, сам се квари** хто ше вихвалює, себе чкодзи
квариш *х.:* **мајстор** ~ губимайстор
квариша *х.* **1.** *оп.* **квариш**; **2.** губиновта
кварт *х.* кварт
кварта *ж.* **1.** *з розл. знач.* кварта; **2.** *(мера за течност)* кватерка, кварта
квартал *х.* квартал
квартални -а -о квартални
квартет *х. муз.* квартет
квартир *х. покр.* **1.** квартель; ноцнїк; **2.** табор; воєни квартель; штаб; **3.** кварт
квартирник *х. заст. и покр.* жедляр, квартельош, закупец квартелю
кварц *х. мин.* кварц
кварцит *х. мин.* кварцит
кварц-лампа *ж.* кварц-лампа, кварцна лампа
кварцни -а -о кварцни, кварцов[и]
кварцовати -цујем кварцовац

квас *х.* **1.** *оп.* **квасац; 2.** *(безалкохолни напитак)* квас; циберей *ж.*
квасан[1] -сна -сно мокри, змочени, змачкани; змокнути
квасан[2] -сна -сно **1. а)** квасов[и]; **б)** *(који је с квасцем)* на квасу; **2.** хтори виволує киснуце; ◊ *пож.* ~ **млеко** заправка; ~ **тесто** квацок
квасати -ам киснуц, роснуц, дзвигац ше *(од квасу)*
квасац -сца *х.* квас
квасина *ж. покр.* оцет, есенц
квасити[1] **-им 1. а)** мачац; мачкац; влажиц, овлажовац; пирскац, шкропиц; **немој ~ руке** нє мачай руки; **киша пада и кваси му косу** диждж пада, та му власи мокри; ~ **болеснику лице** влажиц хорому твар; ~ **веш** пирскац шмати *(за пейґланє);* **б)** намакац *(шмати пред райбаньом и под.);* **2.** *(обливати, запљускивати – о реци)* заплюсковац, чечиц; **две реке квасе наш град** два рики заплюскую наш варош (чечу през наш варош)
квасити[2] квāсим **1. а)** мишиц, гнєсц, загнєтац на квасу *(колачи и под.);* **б)** зохабяц най ше дацо скишнє*;* ~ **млеко** зохабиц млєко най ше скишнє; **2.** *оп.* **квасати**
квасити се[1] **-и**м се **1.** мачац ше; мачкац ше*;* влажиц ше, овлажовац ше; **2.** мочиц ше, намакац ше
квасити се[2] квāсим се *покр.* киснуц *(о цесту);* скисац ше *(о млєку)*
квасовац -вца *х. звич. мн. бот.* квасова печарочка (Saccharomзcetes)
квачило *с.* **1.** *техн.* квачидло, злучнїца, *беш.* куплунґ; **2. а)** квачка; **б)** язик (*на клянки котри заквачує дзвери за удзверя)*
квачити -им **1.** капчац, скапчовац; злучовац; **2.** здзивац, обешовац, вишац; **3.** сцискац *(дацо з дачим); фиґ.* мучиц, трапиц; гнобиц; **4.** хватац, ґрабац, залапйовац
квачити се -им се **1.** квачиц ше, заквачовац ше, лапац ше; лїпиц ше/лїпац ше, прилїпйовац ше; **винова лоза се квачи за жице** винова лоза ше квачи за дроти; **ларве се квачe за стене** лїчинки ше лїпаю за стини; **2.** *(сукобљавати се)* репиц ше, нацаговац ше, спричкац ше, квачкац ше
квашеница *ж.* **1.** пражени хлєб *(з вайцом*); **2.** *покр.* квашена капуста
квашење *с.* **1.** < **квасити (се)**; **2.** *пож.*, *древ.* намаканє, моченє
квек *оном.* **1.** квичанє *(прашеца, заяца и под.);* **2.** *х. фиґ.* слаби плач, финканє *(малого дзецка)*
квекер *х.* квекер *(1. припаднїк протестантскей вирскей секти; 2. файта хлопского капута)*
квекетати -еќем ґравчац, крекетац *(о жабох)*
квекнути -нем *зак.* **1.** *(о прасету, зецу и сл.)* сквичац; **2.** *фиґ.* **а)** *(о детету)* заплакац*;* **б)** *(прозборити)* писнуц, киркнуц, прегвариц; **3.** *фам.* **а)** умрец, сконац; *вулґ.* здохнуц; **б)** настрадац, препаднуц
квестионар *х.* квестионер, питальнїк
квечати -им *нєзак. ґу* **квекнути 1.** квичац *(о прашецу, заяцу и под.);* **2.** *фиґ.* сплаковац, плакац, финкац *(о дзецку)*
квиз *х.* квиз
квик *х.* квичанє; скинчанє
квинта *ж. муз., метр.*, *спорт.* квинта
квинтет *х. муз.* квинтет
квислинг *х. (сарадник окупатора)* квислинґ
квит *нєпремен. прикм. и присл.* квит; **сад смо** ~ тераз зме квит; **мора бити овако и** ~ муши буц так и квит
квита *ж.* квита, признанїца
квитирати -ам *зак. и нєзак.* виквитовац/квит[ов]ац; ~ **вересију** виквитац борґ
квитирати се -ам се *зак.* виквитац ше, розквитац ше
квичати -им *(цвилити)* **а)** *(о свињи)* квичац **б)** *(о птици)* пищац*;* **в)** *(о псу)* виц; скинчац
кворум *х.* кворум
квота *ж.* квота
квотирати -ам *зак. и нєзак.* квот[ир]овац
квоц *(звич. повторене) оном. викр*. *за подражованє гласу квоки* кво
квоцати -ам *и* -очем **1. а)** *(испуштати глас "кво" – о квочки)* квочиц; **б)** *фиґ. (стално приговарати, звоцати)* коткодац, кракориц ше; **2. а)** дуркац, лупкац; **б)** *(штектати)* керепкац
квоцијент *х.* квоциєнт
квочка *ж.* квока, квочка; **вештачка** ~ штучна квочка, инкубатор; **седети (лежати) као квочка (на јајима)** шедзиц як квока/квочка на вайцох
кврга *ж.* **1. а)** гиря; **б)** *мед. нар. оп.* **гука**; **2. а)** *(на дрвету)* ґузел*;* **б)** *(кртола)* гомоль; **в)** *(прекаљен човек)* кощак, тварди чловек; **3.** *звич. мн.* справа за мученє
квргав -а -о **1.** гиряти, гирйовати; **2.** *(чворноват)* ґузловати; **3.** *(џомбаст)* нєровни, дирґаци; **4.** *фиґ.* тварди *(о характере, способе роботи)*; ◊ **квргави волак** *зоол.* штухаци волчок
квргавица *ж. мед. нар.* елефантияза
квргаст *и* **квржаст** -а -о *оп.* **квргав**
квржити -им **1.** класц на справу за мученє; мучиц; **2. грч је кврж**и корч ю лапа
квржити се -им се *(грчити се)* клубачиц ше, кудовчиц ше, курчиц ше

квржица *ж.* **1.** *дем.* < **кврга**; **2.** *анат.* ґужлїк; горбочка

квркнути -нем *зак.* **1. а)** *(о врани)* закракац, зґравчац; **б)** *(о гуски)* заґаґац; **в)** *(о жаби)* зґравчац, заґравчац, закрекетац; **б)** *фиґ. (зуцнути)* писнуц, киркнуц; **2.** вдериц, бовкнуц, черкнуц; ~ **некога по глави** черкнуц дакого по глави

кврц *ином.* **1.** *викр., означує кратки шум, шкрипанє, вдеренє и под.* тук; шкрип; черк; цвенк; гоп; кврц; **он га ~ палцем по челу** вон го черк з вельким пальцом по чолє; **окрене прекидач, ~ , и светло се угаси** обрацел претарговач, ~ , и шветло ше загашело; **2.** *у присл. служби* гуя, конєц, готове, закончене

кврцати -ам **1. а)** *(шкрипутати; пуцкетати)* шкрипац, шкрипотац; пукац; **б)** (*шкљоцати)* цвенкац; **2.** *(бућкати)* булькац, врец; **3.** биц; дуркац, лупкац; **4.** *(у лубеницу)* дуркац

кврчати -им *нєзак. ґу.* **квркнути**

ќе́ба[1] *ж. нар.* **а)** бичак, бичачок; **б)** *пей.* тупи нож

ќе́ба[2] *ж. покр.* клїтка

кебати -ам *нар. (вребати)* стрезц/ стреґиц, лєшиц/лєшовац за даким

кевкати -ам, -вћем *и* -вчем *и* **кевтати** -вћем **1.** брехац, джавкац *(о щенєцу або ловарскому псови на ловох);* **2.** *фиґ. (блебетати)* бербляц; пискаловац

кегл *х. и* **кегла** *ж.* **1.** *(чуњ у куглању)* бабка; **2.** *(кугла у игри куглања)* куґла, *беш.* ґуґла

кедар -дра *х. бот.* кедрова сосна, кед[е]р (Cedrus libani)

кедер *х. риб.* мамок, рибка, кедер *(рибка з помоцу хторей ше лапаю векши риби на циґонь)*

кедровина *ж.* кед[е]р, кедрово древо, кедровина *(як материял)*

кезити -им: ~ **зубе** вициряц зуби

кезити се -им се вициряц зуби; правиц ґримаси; видрижньовац ше/видрижняц ше; викривйовац уста; шмеяц ше, реготац ше, хихотац ше

кеј *х.* кей *(мороване побрежє зоз шейталїщом)*

кекез *х. покр.* гомосексуалєц

кекс *х.* кекс *х.,* кекса *ж.*

келераба *ж. бот. и аґр.* келераб, *беш.* керелаб

келнер *х.* келнер; качмар

келнерисати -ишем келнеровац, буц келнер; качмариц

келнерица *ж.* келнерка; качмарка

кељ[1] *х. бот. и аґр.* кель

кељ[2] *х. и* **кеља** *ж. покр.* лїпкаче/лїпкадло, клий

кељити -им *покр.* лїпиц, лїпкац; клийовац

кемија *ж. оп.* **хемија**

кемпинг *х.* кемпинґ, таборованє

кенгур *х. зоол.* кенґур (Macropus giganteus)

кенотаф[**иј**] *х. и* **кенотафије** *с.* кенотаф[ий] *(почесни памятнїк покойному хтори умар вонка з отечества, а цело му нє найдзене)*

кентаур *х. мит.* кентаур

keња *ж. покр.* ослица, маґарица

кењац -њца *х.* осел, маґарец

кањача[1] *ж. (коломаз)* колїмаж[а] *ж.*

кањача[2] *ж. ауґм.* ослица, маґарица

кењкав -а -о **1.** хорйовити, нєздрави; **2.** плакаци, роздарти; финкаци

кењкати -ам **1.** плакац, финкац; **2.** буц хорйовити, хоровац

кепер *х. текст.* кепер

кепец *х.* **1.** кепец, патульок; **2.** запшета (шаплава) животиня *або* рошлїна

кер *х.* пес; ◊ **терати кера** мулатовац, лумповац, буйдошиц ше, розпусно жиц

кера[1] *ж. покр. (реса)* ройта; *(врста чипке)* реца, рецочка, шлинґерай

ќе́ра[2] *ж.* **1.** пес; **2.** сука; **3.** *фиґ. (млада окретна жена)* млада вертка (обратна) жена, вижла; **4.** *видр.* блуднїца

ќе́ра[3] *ж.* дючка *(долїнка до хторей дзеци у бависку уганяю пильки*; ◊ **около кере** [**па на мала врата**] наоколо и нєобачлїво

керамика *ж.* керамика

керамичар *х.* керамичар

керамички -а -о керамични

кербер *х. мит. и фиґ.* кербер

керебечити се -им се *(шепурити се)* ґеребечиц ше, пишиц ше, возношиц ше, правиц ше важни

кереп *х.* **1.** скела, дереґля; **2.** скела з воденїцу, воденїца на скели

керећи -а -е пши, псовски

керефеке *ж. мн.* **1.** *(сјајне али празне свечаности, обичаји)* паради; **2.** нєхасновити ствари, глупосци; **3.** *(извештачени манири, пренемагање)* вирабянє; **4.** *(забавне атракције)* фиґлї; **5.** *(измотавање, кревељење)* викруцанє, вирабянє; ◊ **правити** ~ *(измотавати се, не прелазити на ствар)* викруцац

керић *х. дем.* пшичок

кермес *х. покр.* **1.** кирбай *(церковне швето з вашаром)*; **2.** забава у природи

керов[1] *х. покр.* пес; *(псина)* пшиско

керов[2] -а -о пши, псов, пшисков

керозин *х. инд.* керозин

геруша *ж.* сука

кеса *ж.* **1.** мещок; **2.** *(за коришћење у куповини)* мещок, кеса; ташка; **најлонска ~ , најлон-** ~ найлонови мещок, найлон-кеса; **3.** *(за дуван)* жачков; **4.** *(папирната)* штаницла; **5. а)**

(футрола за пиштољ) пошва; **б)** *(фишеклија)* патронарнїк; **3.** *фиґ.* бутєлар, букса, кишень; богатство, маєток; богати чловек; **6.** *биол.* торбичка; ◊ **дрешити, одрешити кесу** плациц, вичитац пенєжи, розвязац мех; **имати своју кесу у свом џепу** мац свой бутєлар у своєй кишенки, шлєбодно розполагац зоз своїм пенєжом; **испразнити (истрести) коме кесу** обрац дакого од пенєжох, видайкац пенєжи од дакого; **мазнути (ударити) кога по кеси** нагнац дакого до трошку; покарац дакого з пенєжом, наплациц штроф; **мршава, плитка, сува** ~ празни жачков, ценки бутєлар; **насртати на чију кесу** питац пенєжи; **ни у кесу, ни из кесе** анї до кишенки, анї з кишенки; **плућне кесе** плюцово мещки; **познавати кога као пару у кеси** барз добре познац дакого, познац дакого як стару канту; **стегнути (стиснути) кесу** скуповац, барз шпоровац; **стиснути се као две паре у кеси** поцагнуц ше, притаїц ше

кесарош *х.* *(џепарош)* крадош, толвай

кесерити се -им се *видр.* *(церити се)* шмеяц ше з вищиренима зубами; реготац ше

кесеџија *х.* **1.** *(друмски разбојник)* розбойнїк, збойнїк, плячкаш, гарамбияш; **2.** *(убица)* забойнїк

кесизуб *х.* чловек котри ше часто шмеє *(вищиряюци при тим зуби)*

кесити (се) -им (се) *оп.* **кезити (се)**

кесица *ж.* **1.** *дем.* < **кеса**; **2.** *(за чај и сл.)* мещок

кесокрадица *х.* крадош, толвай

кесон *х.* *буд.* кесон

кесонац -нца *х.* *буд.* кесонєц

кестен *х.* *бот.* ґестиня (Castanea sativa); **дивљи** ~ дзива ґестиня; **питоми** ~ сладка ґестиня; ◊ **вадити за кога (вруће) кестене из ватре** прияц на люцки (цудзи) хрибет двацец пейц

кестенар *х.* **1.** *оп.* **кестеник**; **2.** *оп.* **кестенџија**

кестенаст -а -о ґестинясти, як ґестиня; *(о боји)* ґестиньови; **кестенасте очи** ґестиньово очи

кестеник *х.* ґестиньов лєшик, ґестинї

кестенов -а -о ґестиньов[и]

кестеновина *ж.* ґестиня, ґестиньово древо *(як материял)*

кестенџија *х.* ґестиняр

кестењаст -а -о *оп.* **кестенаст**

кестење *с.* *зб.* ґестинї

кефа *ж.* *покр.* щетка

кефалија *х.* *ист.* кефалия

кефалопод *х.* *зоол.* *оп.* **главоножац**

кефати -ам *покр.* **1.** *(чистити четком)* чухац, щеткац; **2.** *фиґ.* *беш.* гандровац, наберац дакого

кац[1] *х.* (*мн.* кецови *и* кечеви*)* **1.** туз *(наймоцнєйша карта)*; **2.** остатнї танцош *(у колє)*; **3.** *школяр. беш.* *(слаба оцена)* качочка, ключка; ◊ **дошао је као** ~ **на једанаест** лєм вон нам ище хибел, пришол як туз на єденац

кец[2] *викр. за гонєнє козох* не, гайде; ◊ ~ **куме!** гайде куме! дай куме! *(викричнїк з хторим ше на свадзби вола кума же би руцал пенєжи)*

кецеља *ж.* фартух, *коц. рид.* шурец; ◊ **трчати (јурити) за кецељом** бегац за сукню, облїсковац ше коло женох

кецељица *ж.* *дем.* фартущок, *коц. рид.* шурчик

кеч *х.* *спорт.* кеч *(файта пасованя)*

кече -ета *с.* кече *(ґен.* -ета) *(била полулабдаста албанска, шиптарска шапочка)*

кечер *х.* *спорт.* кечер *(пасовач зоз шлєбодним стилом)*

кечига *ж.* *зоол.* кечиґа (Acipenser ruthenus)

кечити -им *покр.* лапац *(дацо цо пада або лєци)*

кечка *ж.* *покр.* *(плетеница)* варгоч

кеш *х.* *(готовина)* кеш

кеша *и* **кешо** *х.* *гандр.* *(старкеља)* стариґа

кибернетика *ж.* кибетнетика

кибицер *х.* припатрач, шацовач

кибицирати -ам *и* **кибицовати** -цујем **1.** припатрац ше, провадзиц *(бависко на картох, шах и под.)*; **2.** *(меркати)* шацовац

кибла[1] *ж.* *покр.* *(кофа)* кабел

кибла[2] *ж.* *покр.* *(забат од цигала)* кибла

киван -вна -вно **1.** *(на некога, на нешто)* нагнївани, погнївани; **бити** ~ **на кога** бочиц ше, гнївац ше на дакого; **2.** *поет.* мерзени; пакосни, зли

киви *х.* *зоол.* киви (Apteryx)

кивот *х.* **1.** *церкв.* кивот *(ладичка у хторей ше чува церковни реликвиї и мощи святих)*; **2.** *(шкриња)* ладичка; лада

кидалица *ж.* *метал.* таргачка

кидаоница *ж.* *покр.* дзира, облачок *(у хліве, през котри ше вируцує гной)*

кидати -ам **1. а)** таргац, отарговац; ламац; ~ **цвеће** таргац квеце; ~ **листове** отарговац лїстки; ~ **кукуруз** ламац кукурицу; **б)** *(цепати)* дрец, видзерац; фаластовац; ~ **тканину** дрец платно; ~ **листове у свесци** видзерац папери з теки; ~ **месо** фаластовац место; **в)** *(одсецати)* резац, рубац; ~ **ногу** резац ногу; ~ **главу** рубац главу; **2.** *(с неким, с нечим; нешто)* розтарговац, претарговац з даким *або* дачим; напущовац, опущовац, зохабяц дакого *або* дацо; **3.** *фиґ.* *(некога – раздирати)* трапиц, мучиц; мордовац; **кида ме бол** мучи ме боль; **4.** *беш.* **а)** *(бежати)* гонїц, брац ше, миґац, чмиґац, парац; **б)**

(журити) понагляц; **5.** *покр.* руцац, вируцовац *(гной)*; одруцовац, одметац *(шнїг)*

кидати се -ам се **1. а)** таргац ше, претарговац ше, преривац ше; **б)** дрец ше; фаластовац ше; **2.** отарговац ше, одривац ше; розлучовац ше од дакого, дачого; **3.** *фиґ.* **а)** трапиц ше, мучиц ше; мордовац ше; церпиц; **б)** секирац ше, нервирац ше, жрец ше; **4.** *фиґ.* *(сатирати се – од посла)* урвец ше; **није се кидао на послу** нє урвал ше на роботи; **5.** *(трзати се)* таргац ше; зривац ше *(у сну)*; **6.** *беш. оп.* **кидати (4);** ◊ ~ **од смеха** заходзиц ше, зацинац ше, пукац од шмиху; ~ **од плача** заходзиц ше, зацинац ше, тресц ше од плачу; **срце (душа) му (јој и сл.) се кида** шерцо ше му (єй и под.) розпадує, пука; душа го (ю и под.) болї

кидисавати -ам *нєзак.* *ґу* **кидисати**

кидисати -ишем *зак. и нєзак.* **1.** нападнуц/нападац, навалїц/навальовац; штурмовац; **2. а)** *(латити се/лаћати се)* хвастац ше, шарпац ше, дац/давац ше *(до роботи);* **б)** *(јурнути)* розбегнуц ше; **в)** навалїц/навальовац *(на єдзенє)*; **3.** *зак.* **а)** *(на некога)* забиц дакого; **б)** *(себи, на себе)* вжац себе живот, дзвигнуц руку на себе, забиц ше; **4.** гонїц, гнац *(животинї же би швидше ишли)*; **5.** *(некоме, нечему)* начкодзиц/чкодзиц дакому *або* дачому

кидљив -а -о **1.** *(који се лако кида)* таргаци; **2.** *фиґ.* барз чувствительни; гнїваци, єдовити

киднути -нем **1.** *(наглим покретом извадити)* хвациц, зґрабиц, вихватнуц; ~ **мач из ножнице** хвациц меч зоз пошви; **2.** *беш.* **а)** *(побећи)* миґнуц, чмиґнуц, спарац, скуриц, счисциц ше, вимкнуц; **б)** попонагляц; **3.** *покр.* вдериц, треснуц, бовкнуц, лупнуц

кијавац -вца *х. воєн.* кихавец *(бойови отров котри виволує киханє)*

кијавица *ж.* **1.** *мед.* натха; **2.** *покр.* *(мећава)* курнява, фуявица, фуяш

кијавичав -а -о натхави; смаркати

кијак *х.* кияк, кияня, киянка; палїца

кијамет *х. покр.* **1.** *рлґ.* **а)** страшни суд, суднї дзень; **б)** воскресенє, воскреснуце *(мертвих на суднї дзень)*; **2. а)** курнява, фуявица, фуяш; буря; бридка хвиля; **б)** гужва, нєшор; **в)** галайк, лярма; **3.** нєволя, мука, зло, бида, нєщесце

кијати -ам *и* **кихати** -ишем *и* -ам *осн. и фиґ.* кихац

кијача *ж. оп.* **кијак**

Кијевљанин *х.* *(становник Кијева)* Києвян

кика *ж.* **1. а)** *(плетеница)* варгоч; **б)** *(чуперак)* прамень, праменьчок, праменко, канджурка; **2.** *(гушћи прамен длаке или перја)* **а)** чуба *(на глави птицох)*; **б)** буґер *(на коньови)*; ґуба *(шерсци)*; **3.** *(кићанка)* китайка; **5.** *покр.* **а)** класка; метолка; ~ **на сирку** метолка на цирку; **б)** власки *(на чутки кукурици)*

кикав -а -о варґочати; власати

кикати се -ам се цагац ше за власи; скубац ше

кикирики *х. бот.* кикирики (Arachis hypogea)

киклоп *х.* **1.** *(и* **Киклоп***)* *мит.* киклоп; Киклоп; **2.** *(горостас)* валїгора

киклопски -а -о киклопски

кикот *х. оном.* хихот/кихот, хихотанє/ кихотанє

кикотати (се) -ођем (се) хихотац ше/ кихотац ше; *вулґ.* реготац ше, регочиц ше

кикс *х. осн., спорт. и муз.* кикс

киксати -ам *оп.* **киксирати**

киксирати -ам *зак. и нєзак.* киксовац

кила[1] *ж. беш.* кила, килограм; **од једне киле** килови

кила[2] *ж.* **1.** *мед.* пукнутосц, брух; **има килу** пукнути (пукнута) є; **2. а)** *(болесни израштај на телу)* боляк, тумор; **б)** *(снет)* шнїц; **3.** *фиґ.* *оп.* **килавац**; **4.** груда, ґомуля *(сира, шнїгу и под.)*

килав -а -о **1.** *(који има брух)* пукнути; **2.** *фиґ.* *пей.* слаби, подли, нїяки; **3.** *(снетљив)* зашнїцени

килавац -вца *х.* **1. а)** хори на брух, пукнути; **б)** *видр.* *(спор човек, шепртља)* повольни, нєобратни, нєспори, хтори барз помали роби; **2.** *бот.* **а)** *оп.* **каранфил; б)** *оп.* **келераба**

килавити -им **1.** *(добијати килу)* пукац, доставац брух; **2.** *покр.* шнїциц ше, зашнїцовац ше

килењача *ж.* литровка, литрова фляша

килер *х. маш.* килер, хладнїк

кило *с. беш.* кила, килограм

киловат *х. ел.* киловат; ~ **-час** киловат-годзина

килограм *х.* килограм

килолитар -тра *х.* килолитра *ж.*

километар -тра *х.* километер (*ґен.* -тера *и* -тра)

километарски -а -о километерски

километража *ж.* километража

ким *х. бот.* рашка, ким (Carum carvi)

кимоно *х.* кимоно

кина-сребро *с.* нове стрибло, алпака

кинђурити -им надмирно украшовац (квециц/квициц, приберац), цибриц

кинђурити се -им се надмирно ше украшовац (квециц/квициц, приберац), цибриц ше

Кинез *х.* Китаєц

кинеза *ж.* кинеза, рушанє, обрацанє (*пенєжу и под.)*

кинемаскоп *х. филм.* кинемаскоп

кинематика *ж. физ.* кинематика

кинематографија *ж.* кинематоґрафия

кинематографски -а -о кинематоґрафски

кинески -а -о китайски; ~ **зид** китайски мур
Кинескиња *ж.* Китайка
кинетика *ж. физ.* кинетика
кинетички -а -о кинетични
кинин *х. фарм.* кинин
кинински -а -о кинински, кининов[и]; ~ **прашак** кинински пращок
кинкавица *ж. бот. покр.* **а)** *оп.* **чичимак; б)** дробна пасуля *(хтора ше шеє до кукурици)*
кино *с. и х.* кино, биоскоп
кинологија *ж.* кинолоґия *(наука о псох)*
кинотека *ж.* кинотека
кинта *ж. арґо* кинта, динар, ґрайцар
кинути[1] -нēм **1.** *(истргнути)* вирвец, вихватнуц, витаргнуц; хвациц, зґрабиц; **2.** розбегнуц ше; сцекнуц; **3.** *(ударити)* вдериц; ~ **ногом пса** копнуц до пса; **4.** *(бризнути у плач)* розплакац ше, розйойчац ше
кинути[2] кинēм *оп.* **кихнути**
кинџал *х. (бодеж)* кинджал
кињити -им мучиц, трапиц, мордовац; малтретовац; квиліц, уквильовац
кињити се -им се мучиц ше, трапиц ше, мордовац ше
киоск *х.* киоск, будка; трафика
кип *х.* статуа, склуптура
кипар *х.* скулптор
кипарис *х. бот.* кипарис, чемпрес (Cupressus sempervirnes)
кипāрски -ā -ō скулпторски
кипарски -ā -ō (< **Кипар**) киперски
кипарство *с.* скулпторство
кипер -ера *х.* кипер
кипеовати -рујем *(истоварати из кипера)* киперовац
кипети -пим **1.** *(при јаком кључању)* бежац; **млеко кипи** млєко бежи; **2.** *(кључати)* врец; **3.** *(пенити се)* пеніц ше; **4.** *(навирати)* надиходзиц, вилївац ше; **5.** *фиґ.* **а)** *(бујати)* роснуц, нарастац; **б)** *(буктети – о осећањима)* врец, гориц, бовчац, розбовчовац ше
кипећи -а -е **1. а)** хтори вре, враци; хтори ше пенї, пеняци; **б)** *(кључао)* враци; ~ **вода** враца вода; **2.** *фиґ.* страсни; темпераментни, динамични, живи
кипорезац -есца *х.* скулптор
кипоборац -рца *х.* иконоборец, иконокласт *(процивнїк почитованя вирских скулптурох и образох)*
киптети -тим **1. а)** *(избијати)* вибивац, виходзиц, вицекац, надиходзиц; **б)** *фиґ.* врец; **кипи живот** вре живот; **2.** *оп.* **кипети 5. а** *и* **б; 3.** *(обиловати)* мац вельо дачого, буц богати з дачим; буц вельо (полно) *(дачого у дачим);* **задатак кипти погрешкама** задаток ма вельо гришки, у задатку єст полно гришки
кир *х.* пан
кираџија *х.* квартельош, жедляр
кираџијски -а -о квартельошски, жедлярски
Киргиз *х.* Кирґиз
киргиски -а -о (< **Киргиз, Киргизија**) кирґизки; ◊ ~ **саџа** *зоол.* пустиньска кура (Syrrhaptes paradoxus)
киретажа *ж. мед*. киретажа
кири *х. физ.* кири
кирија *ж.* **1.** *(станарина)* квартелїна, *беш.* кирия; **2.** закупнїна, аренда; **3. а)** *(киријање)* фурманєнє; **б)** *(плата кириџији (1))* плаца за фурманєнє; ◊ **дати под кирију** дац под кирию; **становати под киријом** жедляриц
киријати -ам **1.** *(радити као кириџија)* фурманїц; **2.** наднїчариц, робиц на наднїцу; **3.** *покр.* брац жем под аренду; брац хижу под кирию
киријаш *х. оп.* **кириџија**
кириџија *х.* **1.** фурман *(чловек хтори превожи цудзу робу на своєй превозки);* **2.** закупец; арендатор; **3.** *(станар)* жедляр, квартельош
кир Јања *х.* кир Яня, скупенда
кирург *х.* хируրґ
кирургија *ж.* хирурґия
кисати -ам **1.** *(о тесту)* киснуц; **2.** *оп.* **киселити**
киселаст -а -о кваскави
киселина *ж.* квашнїна; **азотна** ~ *хем.* азотна квашнїна; **сумпорна** ~ *хем.* сумпорна квашнїна; ~ **у стомаку** квашнїна у жалудку
киселити -им **1.** *(чинити киселим)* квашнїц; *(сирћетом)* оцтовац, есенцовац; **2.** квашиц; ~ **купус** квашиц капусту; **3.** *(о тесту)* киснуц; **4.** мочиц, намакац *(брудни шмати и под. у води)*; ◊ ~ **млеко** охабяц млєко най ше скишнє
киселити се -им се **1.** *(надолазити – о тесту)* киснуц, скисац, викисац, подкисац; **2.** мочиц ше, намакац ше; **кудеља се кисели** конопа ше мочи; **3.** *фиґ.* затримовац ше (буц, стац, шедзиц и под.) даґдзе без потреби
киселица *ж.* **1. а)** квашна юха (юшка); **б)** кисле млєко; **в)** хлєб на квасу; **2. а)** боза; **б)** *оп.* **кисељак (1)**; **в)** квашне вино; **3.** *бот. оп.* **кисељак (4)**
киселиш *х.* **1.** квашне вино *або* єдло; **2.** квашена желєнява
киселкаст -а -о *оп.* **киселаст**
кисељак *х.* **1. а)** квашна вода *(минерална)*; **б)** жридло квашней води; **2.** *оп.* **киселица (1. в)**; **3. а)** *оп.* **киселица (2. в)**; **б)** патока *(остатня палєнка при печеню);* **4.** *бот.* квашнїк, щавель (Rumex acetosa)

кисељаст -а -о *оп.* **киселаст**
кисео -ела -ело **1.** квашни; ~ **вода** квашна вода; **2.** *(са квасцем)* киснути, на квасу; ~ **тесто** киснуте цесто, цесто на квасу; **3.** *(укисељен)* квашени; ~ **купус** квашена капуста; **кисели краставци** квашени огурки; **4.** *фиґ.* *(нерасположен)* скиснути, сквашнєти, квашни; **направити ~ лице** скруциц з носом, зморщиц ше, направиц квашну ґримасу; ◊ **загристи киселу јабуку** закушиц до квашного яблука, прилапиц ше дачого нєприємного
кисеоник *х. хем.* оксиґен
кисик *х. хем.* оксиґен
кисити -им **1.** буц *або* поставац квашни; **ово вино киси** тото вино кваскаве; **2.** *заст. хем.* ардзавиц, оксидовац
киснути -нем **1. а)** мокнуц; **људи напољу кисну** людзе вонка мокню; **б)** *(прокишњавати)* премакац; **2.** *безос. оп.* **кишити; 3.** *оп.* **кисити**; **4.** *(квасати)* киснуц *(о цесту)*; квашиц ше, уквашовац ше *(о капусти и под.)*
кист *х.* щеточка
кит[1] *х. зоол.* кит
кит[2] *х. ґит*
кита *ж.* **1.** букет, букецик *(квеца)*; звязка, *беш.* зязка*;* **2.** конар з лїсцом *або* плодом; **3.** *оп.* **кићанка (1); 4.** *лит. оп.* **китица (2, 3)**
китан -тна -тно **1.** полни з лїсцом, кветами *або* плодами; лїсцати, розквитнути; ~ **багрем** розквитнути баґрен; **2.** *(китњаст)* украшени, оквицени; розкошни
китина *ж.* **1. а)** шнїг на конарох; **б)** розквитнута овоц, квитки на овоцох; конари з густим лїсцом; **2.** *бот.* майске квеце, ясмин (Chionanthus)
китити -им **1.** *(украшавати, гиздати)* квециц/квициц, украшовац, *рид.* заквитовац*;* приберац; ~ **јелку** квециц крачун (ядловец); **2.** *(красити)* украшовац, крашиц, приберац, прикрашовац; **њега кити црна брада** його украшує чарна брада; **3.** *(перле и сл. – низати)* шоровац, здзивац; **5.** *фиґ.* квециц, виквицовац, цифровац *(бешеду и под.)*; ◊ ~ **у киту** вязац звязку; правиц букет
китити се -им се **1.** квециц ше/квициц ше, украшовац ше, *рид.* заквитовац ше; приберац ше; **2.** *фиґ.* **а)** *(поносити се)* цешиц ше *(у даким, дачим)*, буц горди; **б)** хвалїц ше; преказовац ше; **3.** *фиґ.* скривац ше, камуфловац ше, маскировац ше; **4.** *покр.* *(окупљати се)* сходзиц ше, зберац ше; гирчиц ше
китица *ж.* **1.** *дем.* **< кита; 2.** *лит.* строфа, стищок; **3.** *лит. оп.* **руковет; 4.** *оп.* **кичица; 5.** *етн. покр. (прошевина)* питанє, спитованє; **отићи на китицу** пойсц питац дзивку
китка *ж.* **1.** *оп.* **кита; 2.** *оп.* **кићанка; 3.** коньска грива; **4.** *покр.* украшена женска шапка *або* хусточка
китњак *х. бот. (врста храста)* китайкар (Q. sessiliflora)
китњаст -а -о **1.** украшени; красни; розкошни; **2.** ройтовани, украшени з ройтами; **3.** цифровани *(о буквох, рукопису и под.)*; **4.** *фиґ.* виберани, доберани*,* украсни *(о словох)*; **5.** полни з лїсцом, кветами и плодами; лїсцати; розквитнути; **6.** як китайка, китайкасти *(о хвосце даєдних животиньох)*
китовати -тујем ґитовац
китолов *х.* китолов, лови (лов) на кити
китоловац -вца *х.* китоловец
кићанка *ж.* ройта, китайка
кићен -а -о **1.** *оп.* **китњаст; 2.** *беш.* пияни, напити
кићенка *ж.* **1.** шапка з китайку; **2.** *(каћиперка)* нялкошка, модерна, помодарка
кифла *ж.* кифла
кифлица *ж. кул.* **1.** кифлочка*;* **2.** периночка
кихавица *ж. оп.* **кијавица**
кихати -ам *и* кишем *оп.* **кијати**
кицош *х.* нялкош
кицошити се -им се **1.** нялкошиц ше; приберац ше, облєкац ше по моди; **2.** пишиц ше (*з дачим, у дачим)*
кицошка *ж.* нялкошка
кицошки -а -о нялкошски
кич *х. ум. видр.* кич, нїбиуметносц
кичељив -а -о **1. а)** *(охол, ташт)* пишни, горди, гербни; суєтни; **б)** *(јаростан, прек)* наровни, гнїваци, єдовити; **2.** жилави, черстви; *(окретан)* вертки, обратни
кичица *ж.* **1.** щеточка *(малярска)*; **2.** *дем.* **< кика; 3.** батюшка *(на коньскей ноги на задку над копитом);* **4.** верх коруни древа; **5.** *бот.* горчовка, златотисячнїк (Centaurium umbellatum); **7.** *покр.* чулка *(на верху стебла кукурици)*
кичичар *х.* щеткар
кичични -а -о: ~ **кост** *анат.* ратичкова косц
кичма *ж. анат. и фиґ.* похребцина; ◊ **а) имати чврсту кичму** нє дац ше зламац, нє подац ше (нє подавац ше) лєгко, буц тварди; **савијати (повијати) кичму** зогинац хрибет; **б)** *анат.:* **истурена** ~ вистирчена похребцина; **повијена** ~ викривена похребцина; **пострано искривљена** ~ бочно викривена похребцина
кичмен -а -о похребцинов[и]; ~ **мождина** похребцинов шпик (мозґовина); **кичмени**

пршљен похребцинови персцень; **кичмени стуб** похребцинова осовина
кичменица *ж. оп.* **кичма**
кичмењак *х. зоол.* похребцинар
кичмењача *ж. оп.* **кичма**
киша *ж.* диждж; **биће кише** будзе падац; **ситна** ~ дробни дижджик; ~ **пада** диждж пада; ~ **сипи (ромиња)** дижджик роши; ~ **пада као из кабла** диждж лєє як з кабла (як з цивох); **дан (време) је на кишу** дзень (хвиля) на диждж (на паданє); **сустигла нас је ~ , па смо покисли** западало нас (влапел нас диждж), та зме помокли; **почеле су падати честе кише** задижджело ше, почали падац части дижджи; **мало је падала** ~ дакус падал (попадал) диждж; **мала** ~ мали диждж; дижджик; ◊ **имати чега као кише** мац дачого як блата (як плєви); **обилазити као киша око Крагујевца** вше лєм доокола (около) викруцац; **плакати као** ~ плакац як диждж
кишан -шна -шно **1.** *оп.* **кишовит**; **2.** дижджов; **кишни облаци** дижджово хмари; **кишне капљице** дижджово капки; **3.** *звич. одр.* дижджов[и], од дижджу; за диждж; **кишни мантил** мантла од дижджу; **кишни олуци** циви; ◊ ~ **време** задижджена (дижджова) хвиля, дижджовно
кишати -ам **1.** мочиц ше, намакац ше; **2.** *оп.* **кишити**
кишити -им **1.** *безос. (о киши)* падац; **2.** *фиґ. (о сузама и сл.)* розсиповац ше, чечиц, чуриц
кишљив -а -о *оп.* **кишовит**
кишница *ж.* дижджовка
кишобран *х.* амрел
кишовит -а -о дижджови; задижджени
кишомер *х.* дижджомер
клавијатура *ж. муз.* клавиятура
клавир *х.* клавир
клавирски -а -о клавирски, клавиров; ~ **типка** клавирски клавиш
клада *ж.* **1.** *(трупац)* древо; щипанїца; **2.** *фиґ. видр.* подляк, подлїна; глуптак; **3.** *звич. мн., ист.* древени окови *(за гарештанцох)*; ◊ **глуп као** ~ глупи як бундава; **куд ће ивер од кладе** яки оцец таки син; **ум царује, снага кладе ваља** розум (мудри) роздумує, (а) моц (моцни) ше силує (моцує), **спавати као** ~ спац як зарезани, твардо спац
кладенац -нца *х.* **1.** жридло; **2.** студня; дижджовкарня
кладиво *с.* **1.** *(бат, чекић)* млаток; **2.** *спорт.* куля на дроце, кладиво; **3.** *(клатно звона)* шерцо; **4.** *анат.* млаточок
кладити се -им се **1.** ставиц ше, ставяц ше; **да се кладимо у двеста динара** ставме ше о двасто динари; **2.** *(на некога, на нешто)* типовац; **клади се на коњским тркама** типує на коньских обегованьох
кладња *ж. покр.* **1.** *(крстина)* марадик; **2.** наскладани древа
кладонија *ж. бот.* ирвасов лїшай (Cladonia rangiferina)
клак *х. покр.* **1.** *(креч)* вапно; **2.** малтер; **3.** *(кречњак)* вапнянїк
кламитати -ићем *покр.* **1.** *(климати се)* **а)** кивац ше; *(јако)* ловґац; **б)** *(о точку)* кивац ше; ошивац; **точак кламиће** колєсо ше кива; **2.** дуркац, лупкац; биц; лопотац
кланац -нца *х.* **1.** *ґеоґр.* горска цеснїна; клисура; **2.** *фиґ. (шкрипац)* безвиходне положенє
кланица *ж.* **1.** *осн. и фиґ.* клальня; **2.** *покр.* овца *(предвидзена за кланє)*
кланцати -ам *беш.* чежко исц, влєчиц ше; ґажиц по блаце, шнїгу и под.
кланцати се -ам се блукац [ше], скитац [ше]; ходзиц
клањати -ам **1.** *оп.* **клањати се**; **2.** модлїц ше *(по исламским обряду)*
клањати се -ам се **1.** *(некоме, пред неким)* кланяц ше (*дакому, пред даким*); биц поклони; **2.** *(некога, нечега)* керовац дакого *або* дацо; сцекац, чувац ше од дакого *або* дачого
клање *с.* кланє
клаоница *ж. оп.* **кланица**
клап *викр., звич. удвоєни з хторим ше подражує звук вдереня до дачого твардого* клап, тук, дурк; **чујем дрвене папуче: клап, клап** чуєм древени папучи: клап, клап
клапа[1] *ж. арґо и покр.* **а)** дружина, ґрупа; **певачка** ~ шпивацка ґрупа; **б)** *(клика)* бранджа, банда; пайташе
клапа[2] *ж филм.* клапна
клапарати -ам **1.** лупкац, лупац, дуркац; **2.** *фиґ.* бербляц, драндац, млєц
клапац -пца *х. покр.* леґиньчок, хлапчиско
клапити[1] -им *зак. покр. (треснути, ошинути)* моцно вдериц, зрезац, бовкнуц, бухнуц
клапити[2] -им *нєзак. покр.* **1.** чежко и длуго ходзиц пешо; **2.** щипац, печиц, палїц *(у очох, гарлє и под.);* **3.** розбивац, чисциц *(орехи, мандулї и под.);* **4.** трациц, мац чкоду *(у тарґовини)*
клапрњати -ам бербляц, драндац, млєц, плєсц
кларинет *х. муз.* кларинет
клас *х.* класка; *(на трави и сл.)* клацок, класка
класа *ж. з розл. знач.* класа; **владајућа** ~ владаюца (пануюца) класа
класаст -а -о класкасти, як класка
класат -а -о клас(к)ати, клашати
класати -ам клашиц ше, виклашовац ше; **жито је почело да класа** жито ше почало клашиц

класача *ж. бот.* клашнїк
класик *х.* **1.** класик; **2.** класичар
класика *ж.* класика
класирати -ам *зак. и нєзак.* покласовац/класовац
класић *х. дем. и гип.* клащок, класочка
класификација *ж.* класификация
класификациони -а -о класификацийни; ~ **испит** класификацийни испит
класификовати -кујем *и* **класифицирати** -ам *зак. и нєзак.* класификовац
класицизам -зма *х.* класициз[е]м
класицистичан -чна -чно класицистични
класичан -чна -чно класични
класичар *х.* класичар
класички -а -о *оп.* **класичан**
класје *с. зб.* (< **клас**) клаше, класки
класни -а -о класни, класови ~ **свест** класна свидомосц; **класне разлике** класни (класово) розлики
класобер *х.* зберач класкох *(на покошеним полю)*
класти -адем *нєзак. заст.* **1.** *и зак. (ставити/стављати)* положиц/класц; **2.** черпац, сипац, брац *(єдло з миски и др.)*; **3. а)** виходзиц, вицекац, вилївац ше, чечиц; **б)** улївац ше; **4.** *покр.* розкладац огень
клатарити (се) -им (се) *оп.* **клатити (се)**
клати кољем **1.** клац, резац; забивац; **2. а)** кусац *(о гадови, блихи и под.)*; **б)** печиц, щипац *(о диме, моцним паху и под.)*; **3. а)** *(жуљити)* сцискац; давиц; глодац; **б)** клац (*о болю*); **в)** *фиґ.* мучиц, трапиц, мордовац
клати се кољем се **1.** клац ше, резац ше; забивац ше; **2.** *(гложити се)* вадзиц ше, окусовац ше; **3.** мучиц ше, трапиц ше, мордовац ше
клатити -им кивац, махац, гойсац, гомбац, колїсац, колїмбац
клатити се -им се **1.** кивац ше, гойсац ше, гомбац ше, колїсац ше, колїмбац ше; ловґац; **2.** *(тетурати се)* плянтац ше; тачкац ше; **3.** *пей.* блукац [ше], скитац [ше]
клатно *с.* **1.** *физ.* кивадло, шейталов; **2.** шейталов *(на муровей годзини)*; **3.** *(звечак на звону)* шерцо
клаћење *с.* **1.** < **клатити се**; **2.** *физк.* шейталованє
клаузула *ж.* клаузула
клацкалица *ж.* гомбалка, деска *(за гойсанє горе-долу)*
клацкати се -ам се гомбац ше (вожиц ше) на гомбалки
клач *х.* **1.** месар; **2.** *(кољач)* клач
клачина *ж. покр.* пец за печенє вапна, вапнярня
клачити -им *покр.* **1.** *(кречити)* билїц; **2.** *(кожу)* щавиц; **3.** *(пшеницу)* пращковац
клашња *ж. покр.* **1.** домашнє платно, платно своєй роботи; **2.** поньва; **3.** штрикани *або* збивани ботоши; **4.** *лєм мн.* панталони з домашнього платна; **5.** рендочка, пантлїчка *(котру ше вяже гуски, пульки и под. пре розпознаванє)*; **6.** заглавчок *(на штверцох, штранґох або ременьох же би нє давело коня)*
клашњавица *ж. покр.* подле домашнє платно
клаштрити -им *покр.* **1.** орезовац *(конари на овоцових древкох)*; **2.** *фиґ.* **а)** трапиц, мучиц, мордовац; **б)** *(тући)* гашиц, трепац, резац дакого
клевета *ж.* клевета
клеветати -ам *и* -ећем клеветац, огваряц дакого; гуториц (*беш.* циґанїц) на дакого
клеветљив -а -о клеветаци, огваряци
клеветник *х.* клеветнїк, огваряч
клеветнички -а -о клеветнїцки, огваряцки
клек *х. физк.* клєк
клека *ж. бот.* клека, яловец, *заст.* ядловец (Juniperus communis)
клекиња *ж.* клекова бобка
клекнути -нем *осн. и фиґ.* клєкнуц
клековача *ж.* клекова палєнка, клековача
клековина *ж. оп.* **клека**
клемна *ж. техн.* клемна
кле́мпа[1] *ж.* клаптава *(женска особа або самица животинї хтора ма клаптави уха)*
кле́мпа[2] *и* **клемпо** *х.* клаптави *(човек або самец животинї котри ма клаптави уха)*
кле́мпа[3] *и* **клампа** *ж. (зврчка)* вдеренє *(по уху з указуюцим пальцом)*; пукнуце, пуканє *(зоз зацагнутим пальцом до другого пальца)*; мацола
клемпав -а -о клаптави; **клемпаве уши** клаптави уха
клемпе *с.* **1.** *оп.* **клемпа**[3]; **2.** *покр. пей.* битанґа
клен *х. бот.* клєн (Acer campestre)
кленик *х.* клєнов лєшик (гай)
кленовина *ж.* клєн, клєново древо, клєновина *(як материял)*
клепало *с.* табла, плоча *(деска або метална плоча по котрей ше биє место дзвона)*
клепати -ам *и* -пљем **1**. *(косу и др. – отковати)* клєпац; **2.** *(ударати у клепало)* дзвонїц; **3. а)** *(тући)* биц; **б)** прац *(биц з пранїком по платну при райбаню);* **4.** *(ударати кљуном – о роди)* модлїц ше
клепац -пца *х.* **1.** млаток *(за клєпанє коси)*; **2.** *(звечак на звону)* шерцо
клепет *х.* дурканє, лупканє; лопот, лопотанє; керепканє; дубонь

клепетало *с.* **1. а)** *оп.* **клепало**; **б)** *ир.* дзвон; **2.** *фиґ.* бербляци чловек, берблявец
клепетати -еħем **1. а)** дуркац, луп[к]ац; лопотац; дубоніц; **б)** *(штектати – о оружју)* керепкац; **в)** дзвоніц, бренкац; **г)** цвенкац *(зоз зубами)*; **д)** биц, дуркац, лопоциц *(о шерцу)*; **2. а)** махац; ловґац; **б)** вишиц; пирхац; **3.** *фиґ.* бербляц, драндац, млєц, дараловац
клепетуша *ж.* **1.** цинґалов, *коц.* ченґель *(плехови дзвончок котри ше виша статку коло шиї)*; дзвончок; **2.** *покр. (трлица)* церліца; **3.** *фиґ. видр.* бербляца, драндаца *(о жени)*
клепнути -нем **1.** *(ударити)* вдериц, лупнуц, бовкнуц *(по дачим дзвоняцим)*; **2.** *(произвести клепет)* дуркнуц, черкнуц
клептати -пħем *оп.* **клепетати**
клептоман *х.* клептоман
клептоманија *ж.* клептомания
клер *х. зб.* клер
клерик *х.* клерик
клерикал *х.* клерикал
клерикалан -лна -лно клерикални
клерикалац -лца *х.* клерикалєц
клерофашизам -зма *х.* клерофашиз[е]м
клесар *х.* **1.** каменьорезач, каменьодлабач; **2.** скулптор
клесарски -а -о каменьорезацки; ~ **занат** каменьорезацке ремесло
клесати -ешем рубац, кресац *(камень)*; **клесани камен** кресани (карбовани) камень
клат[1] *х.* **1.** окремна простория; хижа; **2. а)** виніцарска хижка, колїба, салащик; **б)** пиньвица; **в)** комора, коморка; шпайз, зохабяльня; шопка
клат[2] -а -о **1.** прекляти; **2.** нєщешлїви; **3.** нєзаситни; страсни
клетва *ж.* **1.** клятва, преклїнанє; **2.** *(заклетва)* **а)** пришага; **б)** зареканє, зарекнуце; **3.** бридки слова, лаце; гандрованє; **бацити клетву на некога** руциц клятву на дакого
клети кунем **1.** преклїнац дакого, руцац клятву на дакого; **2.** пришагац; зарекац ше; **3.** лац, гандровац дакого
клети се кунем се кляц ше, заклїнац ше; пришагац; зарекац ше; ◊ ~ **богом** верабожац ше, заклїнац ше з богом
клетник *х.* **1.** *оп.* **клеветник**; **2.** прекляти (*човек*); **3.** човек котри барз лає
клеħи клекнем *оп.* **клекнути**
клецало *с.* клєкадло, лавочка *(нїзка лавочка за клєчанє при модлєню при католїкох)*
клецати[1] -āм дирґоніц, тресц ше, поклєковац *(о ногох, колєнох)*
клецати[2] -āм биц предзваняц, дзвоніц *(умартому)*; дзвоніц до бока *(на знак узбуни)*
клечак -чка *покр.* клеков лєшик (гай)
клéчати[1] -чим *осн. и фиґ.* клєчац
клечати[2] -āм ткац, преткавац, уткавац *(фарби або мустри)*
клечеħи, клечеħке, клечеħки *присл.* на клєчацо/на клєчаци, на колєнох
клечје *с. зб.* клеков лєшик (гай)
клечка *ж. покр.* **1. а)** колок *(древо котре ше кладзе статку коло шиї або ногох же би нє ишол до чкоди)*; **б)** триска, древко, палїчка; древени гвозд; ширка; **2.** шина, обруч *(на колєсу коча)*
клешта *с. мн.* клїщи; ◊ **доħи у клешта** присц до чежкого положеня; **држати кога у клештима** тримац дакого у клїщох; **клештима чупати, вадити (речи, одговор)** цагац з клїщами (слова, одвит); ~ **за разметање зуба** *(на тестери)* клїщи за розруцованє зубох *(на пили)*; ~ **сечице** *техн.* клїщи-резачки
клештити -им сцискац, лапац *(зоз клїщами)*
клиберити се -им се *оп.* **церекати се**
клизав -а -о **1.** шлїзки, шлїзкаци; **2.** *фиґ.* **а)** нєсиґурни, ризични, опасни, спреведаци, шлїзкаци; **б)** *(голицав)* ґуцкаци, ласкотаци; **в)** двосмислови
клизавица *ж.* **1.** шлїзка драга; ляд на драги; **2.** *(тоцињајка)* шлїщанка
клизавост *ж. тран.* шлїзкацосц
клизак -ска -ско *оп.* **клизав**
клизалица *ж. оп.* **клизавица**
клизалиште *с.* шлїзкалїще
клизаљка *ж.* **1.** корчоля; **2.** *покр.* **а)** *оп.* **клизавица; б)** *оп.* **клизалиште**; **3.** *физ., техн.* шлїзкач; **4.** *(део сеоских кола)* крамбля, шлїзкач
клизање *с.* **1.** шлїзканє; **2.** *(на клизаљкама)* корчолянє; **уметничко** ~ уметнїцке корчолянє
клизати се -ам се *и* -ижем се **1.** шлїзкац ше; **2.** *(на клизаљкама)* корчоляц ше
клизач *х.* **1.** шлїзкач; **2.** корчоляш
клизачица *ж.* **1.** шлїзкачка; **2.** корчоляшка
клизачки -а -о **1.** шлїзкацки; **2.** корчоляшски; ~ **спорт** корчоляшски спорт
клизити -им *нєзак.* **1.** шлїзкац ше; шмикац ше, прешмиковац ше; **2.** *фиґ. (о говору)* чечиц
клизиште *с.* шлїзканє терена; шлїзкаци терен
клизни -а -о шлїзка(ю)ци; ~ **лајсна** *древ.* шлїзкаца лайсна; **клизна врата** *буд.* шлїзкаци дзвери
клизнути -нем *зак.* **1.** зошлїснуц ше, зошмикнуц ше; вишлїснуц ше, вишмикнуц ше; **2.** *фиґ.* скапац, щезнуц; **3.** *фиґ.* *(посрнути)* пошлїснуц ше, пошпоциц ше
клија[1] *ж. зоол. покр.* уклєйка, верховодка

клија[2] *ж.* клий, лїпкаче, лїпкадло
клијав -а -о **1.** ключкаци, котри ше може виключкац; **2.** виключкани, зидзени; ~ **јечам** виключкани ярец
клијавац -вца *х. бот.* **1.** перши лїсток (лїсцочко), котиледон; **2.** ключка
клијавост *с.* ключкацосц
клијалиште *с. аґр.* ключкалїско, ключкалїще; розсаднїк, цепла заградка
клијанац -нца *х. бот.* ключканєц
клијати -ам **1.** (*о семену)* ключкац [ше], пущац (руцац) ключку, випуковац, пукац; **2.** (*о биљкама – ницати)* сходзиц
клијен[**а**]**т** -нта *х.* клиєнт
клијентела *ж. зб.* клиєнтела, клиєнти
клик *х.* **1.** крик; **2.** поволанка, воланє, доволованє; **3.** *оп.* **кликтај**; **4.** *муз.* високи тон
клика[1] *ж.* веселе кричанє
клика[2] *ж. пол.* клика
кликавац -вца *х. зоол.* витровка
кликер *х.* пилька; ◊ **прорадио му (јој и сл.)** ~ здогаднул ше (здогадла ше и под.), пришло му (єй и под.) на розум; огутал ше, обахтал ше
кликнути -нем **1.** *(викнути)* скричац; **2.** весело (побидоносно и под.) скричац*;* **3.** гласно поволац дакого, гласно скричац на дакого; **4.** *(о јаком гласу)* зачуц ше, одгукнуц; **5.** *(о птицама)* зґравчац
кликовати -кујем **1.** кричац; **2. а)** гласно волац дакого, гласно кричац на дакого; **б)** *(запомагати)* волац ше на дакого, волац до помоци дакого
кликтав -а -о **1.** весели, розвешелєни, радосни; розшпивани; **2. а)** *(о гласу)* гласни, кричаци; дзвонки; **б)** *(дречав – о бојама)* квичаци, кричаци, ясни, моцни
кликтавац -вца *х. зоол.* мали орлїк (Aquila pomarana)
кликтај *х.* **1.** *(птица)* крик, глас, ґравчанє **2.** кричанє, крик; звиск; *(зов)* воланє, доволованє, поволанка
кликтати -кћем **1.** *((испуштати продоран звук – о птицама)* ґравчац; гласно чвиринкац (щебетац, шпивац); **2.** весело (одушевено, побидоносно и под.) кричац; звисковац; **3.** шпивац, вишпивовац; **4.** *покр. (кевтати – о псу)* брехац, завивац, джавулїц
кликташ *х. зоол.* вельки орлїк (Aquila clango)
клило *с.* **1.** *(топла леја)* цепла заградка; **2.** *(младица)* младнїк
клим *х.* кивнуце, примахнуце; поклон; ~ **главом** кивнуце з главу
клима *ж. осн., фиґ.* клима
климав -а -о *осн., фиґ.* киваци; ловґаци; розкивани, розгольтани
климавица *ж.* **1. а)** киванє, ловґанє з главу *(пре дримоти)*; дримоти; **спопала ме** ~ почали ме лапац дримоти; почала ми глава ловґац; **б)** *мед.* киванє (трешенє) з главу *(хорота нервох)*; **2.** *оп.* **клималица**
климакс *х. осн., мед.* климакс
климактериј[**ум**] *х. мед.* климактерий, климактериюм
климактеричан -чна -чно климактерични
клималица *ж.* **а)** мухавенє *(маханє, киванє з главу з котрим ше конї браня од мухох)*; **б)** днї кед ше конї найбаржей мухавя
климат *х. оп.* **клима**
климатав -а -о киваци; розкивани, розгольтани
климатати (се) -ам (се) *оп.* **климати (се)**
климати -ам *нєзак.* **1.** *(нечим, нешто)* махац; кивац; ~ **главом а)** *(одрично)* махац з главу; **б)** *(потврдно)* махац (примаховац) з главу; ~ **ногама** махац з ногами; ~ **зуб** кивац зуб; **2.** *(посртати, несигурно ходати)* плянтац ше; **3. а)** *(њихати се)* кивац ше, гомбац ше, колїмбац ше, колїсац ше
климати се -ам се кивац ше; гомбац ше, гойсац ше, колїмбац ше, колїсац ше; *(ландарајући)* ловґац; **зуб се клима** зуб ше кива; ~ **на столици** гойсац ше на карсцелю
климатологија *ж.* климатолоґия
климатски -а -о климатични, климатски; ~ **бања** климатична купель
климентица *ж. (ћирилица)* климентица
климнути -нем *зак.* помахац з главу, примахнуц; *(при поздраву)* махнуц *(*помахац, покивац, кивнуц*)* з главу
клин *х.* **1.** клїнок, клїнчок; ~ **подметач** клїнок за подкладанє; **затерати** ~ **у пањ** забиц клїнок до пняка; **2.** *(ексер)* гвозд; **3.** *(део сеоских кола)* цворень, клїнок; ◊ **а)** ~ **се клином избија** клїнок ше з клїнком вибива; **ја у** ~ **, ти у плочу (удараш)** я о боже, ти о коже; **обесити о** ~ руциц криж на дакого *або* дацо, (за)нягац дакого, дацо; **сигуран као врбов** ~ таки сиґурни (бизовни) як нїч, сиґурни (бизовни) як ґумова осовина; **б)** *метал.:* **попречни** ~ крижни клїнок; ~ **са куком** клїнок з квачку; **уздужни** ~ уздлужни клїнок
клинаст -а -о клїнкасти, клїнкови; ~ **писмо** *ист.* клїнкове писмо; ~ **кост** *анат.* клїнкаста косц; **клинасти каиш** клїнкасти ремень (ременьчок)
клинац -нца *х.* **1. а)** гвозд; **б)** зуб *(на дерлячи и под.)*; **2.** *арґо* рапух, хлапчик
клиника *ж.* клинїка
клинички -а -о клинїчни; ~ **испитивање** клинїчне випитованє; ~ **слика** клинїчна слика

клинка *ж. арґо* дзивче, дзивчатко; *(већег узраста)* дзивуша, дзивуча
клинкер *х. буд.* клинґер
клинчаник *х.* **1.** тварда драга, калдерма; **2.** *оп.* **клинчаница**
клинчаница *ж.* **а)** фоґаш; **б)** маґарец *(файта фоґаша на котри ше вишаю шмати на древкох и пасово сукнї)*
клинчати -ам ткац, уткавац *(до платна украсни мустри и фарби)*
клинчити -им **1.** *(беспосличити)* дармовац, леґвариц, геверовац, буц геверни; **2.** *покр. (укивати клинцима)* клїнковац
клин-чорба *ж. франт.* запражена юшка
клиња *х. арґо* рапух, чвиркош, пердош, пурде, пудле
клип *х.* **1.** *бот.* чутка; **2.** *техн.* клип; **3. а)** *(облица)* древо; **б)** *(дебља мотка)* палїца, колїк; **в)** *(летва)* лата; **г)** *(леденица)* цомпля; **д)** *(комад)* фалат; ◊ **бацати (подметати) коме ~ (клипове) под ноге** класц (дриляц) дакому палїцу до колєса
клипавац -вца *х. оп.* **мухар**
клипан *х.* **1.** *пей.* дурґов, фильков; **2.** *фам.* **а)** *(добро одрастао дечак)* дранґов, хлапчиско; **б)** *(неотесан и приглуп дечак)* ломпов, ломбар; неґрей
клипара *ж.* палєнка з кукурици *або* шпиритузу
клипати -ам виганяц чутки *(о кукурици)*
клипача *ж.* бомба з ручку
клипер *х.* клипер *(прейґокеанска плахтарка; прейґокеански гидроплан)*
клипни -а -о *техн.* клипни, клипови; ~ **пумпа** клипна (клипова) пумпа
клипњача *ж. техн.* клипова (клипна) полуга, клипняча
клипсати -ам *и* -пшем *беш.* цагац ше, влєчиц ше, чежко ходзиц; тапшац, шапчиц
клипци *х. мн. кул.* галушки з гушим месом
клир *х. оп.* **клерклиринг** *х. тарґ.* клиринґ
клириншки -а -о клиринґски
клис *х.* шиндля *(дещичка за закрице)*; **2.** чижик *(застругане древко за дзецинске бависко)*
клисар *х.* церковнїк
клисати -ам *нєзак.* **1.** скакац, подскаковац; **2. а)** *(јурити)* швидко бежац; **б)** *(из све снаге бежати)* швидко сцекац, миґац, парац, рипац
клисити -им I. *зак.* **1.** *(скочити)* скочиц; ~ **на ноге** скочиц на ноги; **2.** *(потрчати)* розбегнуц ше; II. *нєзак.* **1.** *(јурити)* швидко бежац; **2.** *(дизати се у вис, стрчати)* видзвиговац ше, дзвигац ше
клиска *ж.* **1.** *(клизаљка)* корчоля; **2.** *оп.* **клизавица**

клиснути -нем **1.** *(умаћи)* сцекнуц, умкнуц, чмиґнуц, миґнуц, спарац; **2.** одкочиц, скочиц; вискочиц, вибегнуц
клистир *х. мед.* клистир
клистирати -ам *мед.* клистировац
клисура *ж.* цеснїна, клисура; горски преход
клиф *х. ґеоґр.* клиф, прикра стина *(на побрежю)*
клица *ж.* **1.** *бот.* ключка; **2.** *анат.* зародок; зарод *(у вайцу под квоку);* **3.** *мед.* бактерия, бацила, микроб; **клице болести** бактериї (зарод(ок)) хороти; **4.** *покр.* стопец *(з котрого настава пирє при птицох)*; **5.** *(леденица)* цомпля
клицати[1] -āм *оп.* **клијати**
клицати[2] -ичем **1.** весело, одушевено кричац, воскликовац; звисковац; **2.** гласно кричац дакому дацо; **3.** волац, доволовац дакого, кричац на дакого; **4.** *оп.* **кликтати (1)**
клицин -а -о ключков; зародков; ~ **лист** *бот.* ключков лїсток
клицождер *х. биол.* єдзач бактерийох
клицоноша *х. и ж.* бацилоношач
кличав -а -о шиви, пошивени, ошивени *(о чловекови)*
клише *х. и с. друк.* клише
клишетирати *и* **клиширати** -ам *зак. и нєзак.* клишетовац, клишовац
клишњак *х. зоол.* скакачка (Ehater)
клоака *ж. осн., анат.* клоака
клободан *х.* **1.** клободан, златко *(ценки лїсток злата, стрибла и под. як украс)*; **2.** златна нїтка *(за вишиванє)*
клобук[1] *х.* **1.** *(мехурић у течности)* ґомбулька; **2.** *(нешто налик на клобук)* ґомбуля, лабда; ~ **дима** ґомбуля диму; **3.** *(плик)* мехир
клобук[2] *х.* **1.** *(шешир)* калап, *заст.* клобук*;* ~ **уска обода** калап з малу крису; **2.** *бот.* калапчок, калап; ~ **гљиве** калапчок пачарки; ~ **медузе** калап медузи
клобучар *х. (шеширџија)* калапар
клобучара[1] *ж.* шкатула за калап
клобучара[2] *ж. зоол.* ехинокок
клобучати -ам **1. а)** булькац; врец; **б)** *(о млеку пре него што преври)* дзвигац ше*;* **2.** *(о диму, прашини)* круциц ше
клобучати се -ам се **1.** круциц ше булькаюци *(о води у крутили)*; **2.** *оп.* **клобучати (1)**
клобучац -чца *х. бот.* циклама (Cyklamen)
клобучина *ж.* **1.** филц *(материял з котрого ше прави калапи)*; **2.** *ауґм.* калаписко
кловн *х.* кловн
кловновски -а -о кловновски
клозет *х.* клозет, нужнїк
клозетски -а -о клозетски
клокан *х. зоол. оп.* **кенгур**

клокот *х.* **1.** клокотанє, гучанє, плющанє *(води док одцека)*; ґольтанє *(чечносци кед преходзи през гарло)*; **2.** лопот; черчанє; черепчанє; **3.** *(штектање оружја)* керепканє

клокотати -оћем *оном.* **1.** *(о води кад тече, ври)* клокотац, гучац; плющац; врец, булькац; **2. а)** *оп.* **грготати**; **б)** *(хроптати)* храпиц, харчац, *коц.* харчиц *(при чежким диханю);* **3. а)** *(штектати – о оружју)* керепкац; **б)** *(клопарати)* черепчац; лопотац/лопоциц; клокотац

колокоч *х.*, **клокочевина** *и* **клокочика** *ж. бот.* пиряста клокочка (Staphзlea pinnata)

кломпа *ж.* древянка, *коц.* клюмпа

кломпав -а -о *оп.* **клемпав**

кломфер *х. (лимар)* кломфер

клон *х. физк.* клон; ~ **трупом** клон з целом

клонити се -им се **1.** *(кога, чега)* сцекац, чувац ше, странїц од дакого, дачого; унїмац ше; **2.** *(нагињати се)* нагинац ше; **3.** приблїжовац ше (*ґу концу*), спущовац ше, хилїц ше; **сунце се клони западу** слунко ше спущує ґу заходу; **4.** *(нечему, на нешто)* намагац ше, буц прихильни ґу дачому; ~ **одређеном циљу** намагац ше ґу одредзеному цилю

клонуо -ла -ло **1.** < **клонути**; **2.** схилєни, зогнути; скривени, викривени; **3. а)** нємочни, вистати, зуновани; витрапени; *(потиштен)* убити; **б)** слаби, ослабнути, вислабени

клонути -нем **1.** окляпнуц, опущиц ше; скляґац ше; спаднуц, ловґнуц; спущиц ше; **2.** *(посустати)* вистац, зуновац, окляпнуц; **клонуо је духом** окляпла му дзека (надїя), окляпнул з духом; **3.** *(заћи – о сунцу)* зайсц; шеднуц

клонфер *х. беш. оп.* **кломфер**

клоња *ж.* ступка, мачка, замка *(за лапанє птицох)*

клопа *ж. арґо* єдло, єдзенє

клопав -а -о *(клемпав)* клаптави

клопарати -ам лопотац; керепкац; клопотац; лупкац, дуркац; черкац; *фиґ.* клапкац, клепетац; ~ **језиком** клапкац з язиком

кло́пати[1] клопāм биц, тлучиц

кло́пати[2] клопāм *арґо* **1.** єсц; пиц; **2.** зарабяц

клопка *ж.* **1.** мачка, ступка, замка; долїна, дзира *(за лапанє животиньох)*; **(у)пасти у клопку** влапиц ше (убегнуц и под.) до шильки (галова), упаднуц до долїка; **2.** *фиґ.* замка, ступка; долїк; шилька; галов; **наместити коме клопку** викопац дакому долїк, порихтац дакому шильку (галов)

клопот *х. оном.* **1.** лопот, лопотанє; дурканє, луп(к)анє; керепканє; черканє; дубонь; **2.** *фиґ.* галайк, лярма

клопотати -поћем **1.** лопотац; луп(к)ац, дуркац; керепкац; черкац *(о металу)*; **2.** *(цвокотати – о зубима)* цвенкац

клопотац -оца *х.* керепкадло *(за плашенє птицох)*

клоптати -пћем ґажиц, талябац, шляпкац *(по блаце)*

клор *х. хем.* хлор

клот *х. текст.* клот

клофер *х. (испрашивач)* клофер, витреповач, трепач

клоцати -ам *нєзак. оном.* **1.** *(зубима)* клонцац; цвенкац; **2.** *фиґ. (звоцати)* коткодац, кракориц ше

клоцнути -нем *зак. оном.* клонцнуц; цвенкнуц

клошар *х. (скитница)* клошар

клоштар *х.* манастир

клуб *х.* клуб; **кошаркашки** ~ кошаркашски клуб

клуба[1] *ж. анат. покр. (бедрена кост)* клуб

клуба[2] *ж.* **1.** пняк; щипанїца; **2.** *(чекрк)* чиґа

клубаш *х.* клубаш, член клубу

клубашки -а -о клубов[и], клубашски; **клубашка правила** правила клубу

клубе *с. оп.* **клупко**

клубни -а -о (< **клуб**) клубни, клубови

клукучар *х. бот.* дзиви гвоздзик (Centaurea salonitena)

клупа *ж.* **1.** лавка; **2.** *(школска)* лавка*, заст.* столок; **3.** *(на улици пред кућом)* лавочка; ◊ **дерати клупу** ходзиц до школи; **из ђачких (школских, гимназијалских) клупа** зоз школярских (школских, ґимназиялских) лавкох (столкох); **магарећа** ~ маґарча лавка, маґарчи столок; **повалити на клупу** набиц [на дереш], орезац; **сести (доћи) на оптуженичку клупу** *(одговарати пред судом)* шеднуц (присц) на обтуженїцку лавку

клупко *с.* клубко; ◊ ~ **се одмотава** *фиґ.* клубко ше одмотує (розмотує); **савити се (скупити се, смотати се) у** ~ *(згрчити се, скврчити се)* скруциц ше, склубачиц ше, счупиц ше, скурчиц ше

клупски -а -о клубски, клубов[и]; **клупске просторије** клубски просториї, просториї клубу

клупчаре *ж. зоол.* клубкаре (Glomeridae)

клупчаст -а -о клубкасти, як клубко

клупчати -ам мотац, круциц, накруцац *(на клубко)*

клупчати се -ам се **1.** клубачиц ше, чупиц ше, счупйовац ше; курчиц ше, скурчовац ше; **2.** мотац ше, накруцац ше *(о волни, цверни и под.)*

клупче -ета *с. дем.* клубешко

кља *ж. покр. (снет)* шнїц
кљака[1] *ж.* **1.** паліца, кияк, кияня; *(за подупирање при ходу)* палїчка, кука, кривайла; **2.** *покр.* храста
кљака[2] *ж.* слута рука *або* нога
кљакав -а -о **1.** зоз слуту руку *або* ногу; без ноги *або* руки; калїка; **2.** *(о дрвету)* орезани, орубани
кљакаст, кљаст *и* **кљастав** -а -о *оп.* **кљакав**
кљастити -им калїчиц, покалїчовац
кљаштрити -им *оп.* **клаштрити**
кљова *ж.* кловак, вельки зуб
кљокав -а -о *покр.* **1.** стари, нємочни, вислабени/вислабнути; хорйовити; **2.** ранави, храстави
кљоцати -ам *оп.* **клоцати**
кљувати -ујем **1.** *(о птици)* джубац; виджубовац; **2.** *(о црву)* точиц, розточовац, дзиравиц
кљук *х.* **1.** муляне грозно; **2.** *пчол.* мед у пляйстрох, мед з воском
кљука *ж. покр.* **1.** квачка *(за вишанє рижних предметох)*; **2.** *(чакља)* ключка, клюка; **3.** *(квака)* клянка **4.** *(окука)* кривина, круцина
кљукати -ам **1. а)** клюкац *(гуски, качки и под.)*; **б)** *фиґ.* напихац, клюкац; **2.** *(грожђе)* муляц, джамиц; **3.** *покр.* муряц, чиряц; мочиц, намакац
кљукати се -ам се *осн. и фиґ.* клюкац ше, напихац ше
кљуква *ж. бот.* чарнїца, боровнїца (Vaccinium oxsscoccus)
кљукнути -нем **1.** замуриц, зачириц; намочиц *(до води або другей чечносци)*; **2.** *експр. (ударити)* бовкнуц, бухнуц; черкнуц
кљун *х.* **1.** писк, джубок *(птици)*; писки, писк *(качки, гуски)*; пищок *(у курчеца и под.);* **2.** нос *(ципелох)*; **3.** пищок *(на гарчичку)*; **4.** *пом. (прамац)* нос, предок; **5.** *ґеоґр.* верх; ◊ **бацити, ставити нешто у** ~ руциц дацо до волька; **још си жут око кљуна, још ти се жути** ~ ище ши жовти коло пискох, ище ци жовте у куцикох, ище ши желєни
кљуна *ж. покр.* будак
кљунар *х. зоол.* качиписк (Ornithorsnchus paradoxus)
кљунари *х. мн. зоол.* качиписки (Monotremata)
кљунарице *ж. мн. зоол.* писковнїки (Mecoptera)
кљунаст -а -о **1.** пискасти, пищкасти, джубкасти, як писк (пищок, джубок); **2.** *оп.* **кљунат**
кљунат -а -о **1.** котри ма вельки писк (джубок, писки); **2.** носати
кљунатица *ж. зоол.* писковка
кљуначе *ж. мн. зоол.* джубаче (Scolopacidae)
кљунорошци *х. мн. зоол.* пискорожци (Bucerotidae)
кљунути -нем **1. а)** джубнуц *(з пищком, джубком)*; **б)** *(убости кљуном)* уджубнуц; **2.** *(о риби)* цвенкнуц, загризц, потаргнуц; **3.** *(нагло избити – о диму, ватри и сл.)* (ви)бухнуц, вибиц; бовкнуц
кљунуша *ж.* **1.** *кул.* попара *(хлєб прелятии з врацу воду)*; **2.** *зоол.* велькописка чапля (Balaeniceps)
кљуса *ж.* желєзна мачка, ступка, замка
кљусе *с.* раґа, подли конь; ◊ **уздај се у се и у своје** ~ пать о себе, будзе з тебе; кед себе сам нє поможеш, нїхто ци нє поможе
кљуцати -ам **1.** *(о птицама)* джубац; **2.** *(о рибама)* цвенкац; **3.** *(бости)* джобац; **4.** *фиґ.* **а)** дуркац, лупкац; **б)** *(о болу)* клац, штухац, джаґац; **в)** *(звоцати)* коткодац, кракориц ше
кљуцати се -ам се джубац ше, заджубовац ше *(о живини, птицох и под.)*
кљуцнути -нем *зак. оп.* **кљунути**
кључ[1] *х.* **1.** *з розл. знач.* ключ; **2.** ключка *(за цаганє слами)*; **3.** *(речна окука)* меандер, кривина (круцина) рики; ◊ **а) виолински** ~ виолински (гушльов) ключ; ~ **проблема** ключ проблему; **бити, налазити се под кључем** буц замкнути, буц, находзиц ше под ключом; **држати, имати кључеве од чега** тримац, мац ключи од дачого; **држати кога** *или* **што под кључем** тримац замкнуте (замкнутого), замикац дакого *або* дацо; **б)** *метал.:* **кукасти** ~ квачкасти ключ; **насадни** ~ змесцуюци (насадзуюци) ключ; **подешавајући** ~ намесцаюци ключ; **усадни** ~ усадзуюци (усадни) ключ
кључ[2] *х.* **1.** млаз, моцне жридло, водоскок; **2.** ґомбулька, ґомбульки *(при врецу чечносци)*; ◊ **бацити** ~ почац врец
кључаница *ж. оп.* **1. кључаоница**; **2.** *анат. оп.* **кључњача**
кључање *с.* врецe, вренє
кључао -ала -ало враци, горуци; печаци
кључаоница *ж.* **1.** клянка; **2.** ключова дзирка
кључар *х.* ключар
кључарски -а -о ключарски; ~ **занат** ключарске ремесло
кључати -ам **1.** врец; булькац; **2.** вибивац, шикац *(о чечносци)*; **3.** *фиґ.* правиц галайк
кључити -им *зак.* **1.** дорушиц, дотхнуц; **нисам га ни кључио** анї сом го нє дорушел (дотхнул); **2.** *(кљуцнути)* джубнуц, уджобнуц
кључић *х. дем.* ключик
кључни -а -о *осн. и фиґ.* ключни; ~ **кост** ключна косц; ◊ ~ **проблем** ключни проблем
кључница *и* **кључњача** *ж. анат.* ключна косц

кључоноша *х.* ключар
кмезав -а -о финкаци, скинчаци; йойчаци, розйойчани, роздарти; розмазани
кмезити (се) -им (се) **1.** финкац, скинчац, сплаковац, поплаковац; **2.** *покр. (бекељити се)* видрижняц ше/видрижньовац ше, правиц ґримаси
кмека *ж. оном.* **1.** *(детета)* плач, плаканє; финканє, скинчанє; **2.** *(козе или овце)* бечанє
кмекав -а -о *оп.* **кмезав**
кмекати -ам *оп.* **кмечати**
кмет *х.* **1.** *ист.* крипак; **2.** *ист. (сеоски кнез)* биров; **3.** *(угледни грађанин)* углядни граждан; **4.** *(у градовима)* член општинского суду; **5.** *(имућнији сељак)* богати, ґазда, маєтни; **6.** *(сељак уопште)* параст, селян; ◊ **од кмета и беседа** яки розум, така и робота (бешеда)
кметија *ж. з розл. знач.* крипацтво
кметовати -тујем **1.** буц крипак; **2.** буц биров; **3. а)** *(некога)* совитовац, препоручовац дакому дацо; **б)** *покр. (нешто)* пресудзовац, приношиц пресуду; преценьовац, одредзовац; ~ **штету** преценьовац чкоду
кметовски -а -о крипацки
кметство *с. з розл. знач.* крипацтво
кмечати -им **1.** *(о малом детету)* плакац, финкац, скинчац; **2.** *(о јарету)* бечац; **3.** *(о зецу)* квичац
кмин *х. бот.* **1.** *оп.* **ким**; **2.** *оп.* **сабљачица**
кна *ж.* **1.** *(боја)* кна; **2.** *бот. оп.* кана
кнегиња *ж.* княгиня
кнегињица *ж.* млада княгиня, княжна *(нєодата князова дзивка або шестра)*
кнедла *ж., звич. мн. кул.* **1.** *(ваљушак)* ґомбовца, ґомбовец; шулькане́ц; **кнедле са сиром** ґомбовци зоз сиром; сировнїки; **кнедле с маком** шульканци з маком; **кнедле од гриса** ґрисово ґомбовци (галушки); **2. а)** затрепани галушки; **б)** таргани галушки; ◊ **застала ми кнедла у грлу** станул ми чутак до гарла (у гарлє)
кнежев -а -о князов; ~ **двор** князов двор
кнежевина *ж.* князовина, князовство
кнежевић *х.* млади княз, князов син
кнежевски -а -о князовски, *рид.* княжи
кнежевство *с.* князовство
кнежити -им **1.** преглашовац за княза; **2.** наволовац (титуловац) князом
кнежити се -им се преглашовац ше за княза; наволовац ше князом
кназ[1] *х.* (*вок.* кнеже, *мн.* кнезови *и* кнежеви) **1.** княз; **2.** *(сеоски старешина)* биров
кназ[2] *х. зоол.* княз (Soris julis)
кнезовати -зујем **1.** князовац; **2.** буц биров
кнут *х. оп.* **кнута**
кнута *ж.* **1.** *(бич)* бич, корбач, батог; шаламґов; **2.** *фиґ. (строг режим)* терор, насилство
књига *ж.* **1.** кнїжка; **2.** том, кнїжка; **2.** *заст.* писмо; **3.** *заст.* документ, контракт; **4.** наука; **5.** *оп.* **књижевност**; **6.** *заст.* папер; ◊ ~ **рођених** кнїжка народзених; **земљишна** ~ грунтовна кнїжка; **бродска** ~ ладьова кнїжка; **џепна** ~ кишенкова кнїжка; **бавити се књигом** занїмац ше з науку; **бити као отворена** ~ буц як отворена кнїжка; **бити записан у црној књизи** буц записани у чарней кнїжки; **гутати књиге** лїґац кнїжки; ~ **са седам печата** кнїжка зоз седем пачацами; ~ **жалби** кнїжка жалбох (пригваркох); ~ **утисака** кнїжка упечаткох; **спала** ~ **на два слова** шицка робота на нїм (нїх и под.) остала (стої); казал пан – зробел сам; **записати у црну књигу** записац до чарней кнїжки
књиговезац -есца *х.* кнїжковязач
књиговезачки -а -о кнїжковязацки
књиговезница *ж.* кнїжковязальня
књиговодствен -а -о кнїжководительни; **књиговодствени рачун** кнїжководительни рахунок
књиговодство *с.* кнїжководительство, кнїжководство
књиговођа *х.* кнїжководитель
књигоноша *х.* **1.** *(писмоноша)* поштар; **2.** *(разносач књига)* розношач кнїжкох
књигописац сца *х.* писатель
књигочитац -ица *х. видр.* читач, читатель; науковец
књижан -жна -жно **1.** *оп.* **књижеван**; **2.** *оп.* **књишки** **3.** школовани, учени, образовани
књижар *х.* **1.** *(продавац књига)* тарґовец (предавач) у кнїжкарнї, кнїжкар; **2.** *(издавач)* видаватель, видавач; **3.** *заст.* библиотекар
књижара *ж.* кнїжкарня
књижарски -а -о кнїжкарски
књижарство *с.* **1.** *(трговина књигом)* кнїжкарство; **2.** *(библиологија)* наука о кнїжки, библиолоґия
књижеван -вна -вно **1.** литературни, кнїжовни; **књижевни језик** литературни язик; **2.** учени, образовани, школовани; **3.** видавательни; друкарски; кнїжкарски
књижевник *х.* писатель, литерат[а]
књижевнички -а -о **1.** писательски; **2.** *оп.* **књишки**
књижевност *ж.* литература, кнїжовносц; **лепа** ~ красна литература; **теорија књижевности** теория литератури; **наука о књижевности** наука о литератури, литературознавство; **познавалац књижевности** познаватель литератури, литературознавец

књижити -им кнїжиц, уношиц до кнїжкох; ~ **на рачун** кнїжиц на рахунок
књижица *ж. дем.* (< **књига**) кнїжочка; **здравствена** ~ здравствена кнїжочка, здравствена леґитимация; **радна** ~ роботна кнїжочка; **штедна** ~ шпоровна кнїжочка
књижница *ж.* библиотека
књижничар *х.* библиотекар
књижурда *и* **књижурина** *ж. ауґм. и пей.* кнїжиска
књишки -а -о **1.** кнїжкови; штучни, абстрактни, научени з кнїжкох; ~ **мољац** кнїжков[и] моль; ~ **стил** кнїжкови стил; ~ **знање** кнїжкове знанє; **2.** *оп.* **књижеван (1)**
ко[1] кїга *зам.* **1.** *опитно-односни* хто; **кога тражитеа** кого глєдацеь; **нека каже ко зна** най пове хто зна; **2.** *нєодредзени* дахто; **има ли когаа** єст дакогоь
кô[2] *присл. оп.* **као**
коагулација *ж. хем.* коаґулация
коагулирати се -ам се *и* **коагулисати се** -ишем се *зак. и нєзак.* коаґуловац ше, стиднуц ше/стидац ше
коала *х. зоол.* коала, чарноноси медведжик (Phaseolarctus cinerens)
коалирати се -ам се *(склапати савез)* коаловац ше
коалиција *ж.* коалиция
коалициони -а -о коалицийни; ~ **влада** коалицийна влада
коаутор *х.* коавтор
коб *ж.* **1** *(судбина)* судьба, доля; **зла** ~ зла судьба (доля); **2.** *(слутња)* нагадованє, предчувство; знак; **3.** *(сусрет)* видзенє, стретнуце; **изашао му је у** ~ вишол опрез нього; **4.** *покр. (боја лица)* тен, фарба твари; випатрунок
коба[1] *ж. (кабао дугуљастог дна)* кантичка
кóба[2] *ж. дем.* (< **кобила**) кобулка
кóба[3] *ж. зоол. дем. (<* **кобац***)* кобчик
кобалт *х.* кобалт
кобалтни -а -о кобалтни, кобалтови
кобан -бна -бно **1. а)** *(фаталан)* фатални, судьбови; ~ **грешка** фатална гришка; **тог кобног дана** того судьбового дня; **б)** *(злослутан)* зловисни; ~ **знак** зловисни знак; **2.** *(злосрећан)* нєщешлїви, нєщесни; ~ **брак** нєщешлїве малженство
кобасица *ж.* **1.** *кул.* колбаса; **домаћа** ~ домашня колбаса; **роштиљ** ~ колбаса за роштиль; **2.** *кул.* гурка; **бела** ~ гурка з рискашу; **3.** *(ред фашина)* плот, снопчки пруца *(за утвердзованє побрежя рики)*; ◊ **неће мачка кобасице** *ир.* нє сце кандур колбаси; **више дана него кобасица** *(треба штедети)* вецей днї як колбаси
кобасичар *х.* месар *(цо прави колбаси)*, колбасар
кобасичарница *ж.* месарня *(за колбаси),* колбасарня
кобац копца *х. зоол.* кобец, *заст.* коба (Accipiter nisus)
кобацати се -ам се вирґац, копац; набивац зоз собу (*до жеми*)
кобача *ж. покр.* клїтка *(за живину)*
кобачити -им *покр. (силом узимати)* ґрабац, хватац, однїмац, заберац
кобајаги *присл.* нїби, почустом, *коц.* почустомок; **он је то рекао ~ у шали** вон то гварел нїби у франти
кобељати се -ам се **1.** *(ваљати се)* валяц ше; котуляц ше; **2.** *(копрцати се)* однїмац ше, руцац ше**кобза** *ж.* кобза *(музични струнови инструмент)*
кобзар *х.* кобзар *(українски народни шпивач)*
кобила *ж.* **1.** *осн. и фиґ.* кобула; **2. 2.** *(на муљачи за маслине)* ролька; **3.** *оп.* **кобилица (2)**; **4.** *(ногари)* коза; **5.** *етн.:* **труле кобиле** шедланє; **играти труле кобиле** шедлац конї
кобилар *х.* **1.** *(чувар кобила)* чикош; **2.** *видр.* слаби (подли) шедлач
кобилица *ж.* **1.** *дем.* кобулка; **2.** *анат.* першова косц, гребень *(при птицох);* **3.** *мор.* греда на штредку дна ладї; **4.** *зоол. (скакавац)* конїк, шашка; **5.** *муз.* конїк; **6.** *покр. (евенка)* грозно одрезане з лозу
кобиљи -а -е кобулов[и]; ~ **млеко** кобулово млєко
кобити -им **1.** *(предосећати зло)* нагадовац, предвидзовац, предчувствовац зло (погибель, нещесце); **2.** *(некога, нешто)* пакосциц дакому; **кобе ме** пакосца ми; **3.** *(сретати)* стретац; **4.** *(ниподаштавати)* ганїц, ґанчиц
кобник *х. (злослутник)* зловиснїк
кобра *ж. зоол.* кобра, окулярошка (Naja tripudians)
ков *х.* **1.** кованїна, метал *(вигодни за кованє);* **2.** *(начин ковања)* ков, кованє; **мач доброга кова** меч доброго кову, добре виковани меч; **3.** прибор за подкованє **4.** *(прибор за откивање косе)* бабка и млаток; **5.** *(украс)* коване стрибло *або* злато; **6.** *фиґ.* файта, тип; **човек старог кова** чловек хтори ше справує (по) старински, чловек старей файти
кова *ж. (кофа)* кабел
кован -вна -вно **1.** коваци, ковни, котри мож ковац; **злато је** ~ злато коваце; ~ **гвожђе** коваце железо; **2.** метални; **3.** *(израђен ковањем)* ковани; ~ **новац** ковани пенєж; **4.** *фиґ.* ясни, дзвонки; дзвиняци*;* ◊ ~ **гвожђе** коване железо

кованица *ж.* **1.** *ґрам.* виведзене слово *або* словозлученє, кованїца; неолоґиз[е]м; калк; **2.** *покр. (коса)* коса
кованџија *х. покр.* пчолар
коваран -рна -рно **1.** лукави, погубени, гамишни; **2.** *покр. (живахан)* живи, вертки
ковати кујем *осн., фиґ.* ковац; ~ **новац** ковац пенєж; ~ **план** ковац план; ~ **коња** ковац коня; ◊ ~ **кога у звезде** дзвигац дакого до нєба (небеса), вихвальовац дакого; **гвожђе (жељезо) се кује док је вруће** желєзо ше кує док є горуце (за горуца), древко ше зогина док є младе
ковач *х.* **1.** ковач, коваль; **ковачи лажног новца** коваче фалшивого пенєжу; **2.** *зоол.* коваль (Zeus faber); ◊ **свако је ~ своје среће** кажде коваль свойого щесца
ковачки -а -о ковацки, ковальски; ~ **занат** ковацке (ковальске) ремесло
ковачница *ж.* шмикня, ковальня
коверат -рта *х. и* **коверта** *ж.* коверта
ковертирати -ам *зак. и нєзак.* ковертовац
ковиље *с. бот.* ковиль (Stipa, Stipa pennata)
ковина *ж.* метал, ковина; **племенита** ~ племенїти метал
ковинар *х.* металєц, роботнїк металского фаху
ковитлати -ам круциц, закруцац, обрацац; руцац; **вихор ковитла прашину** форґов закруца прах
ковитлати се -ам се круциц ше, закруцац ше, окруцац ше, обрацац ше; руцац ше; котуляц ше; гарнуц ше; кружиц; **дим се ковитла** дим ше круци; **птице се ковитлају** птици кружа
ковитлац *х.* **1.** *(вртлог)* тевчир, крутила; **2.** *(кружно кретање ветра)* форґов; **у вихору** у форґове; **3.** *мед. оп.* **коталац**
ковкост *и* **ковност** *ж. метал.* ковносц
ковница *ж.* **1.** *(новца)* ковальня; **2.** *оп.* **ковачница**
ковничар *х.* роботнїк *або* власнїк ковальнї пенєжу
коврљај *ж. и* **ковртљај** *х. физк.* персцень, преруценє
коврљати -ам *оп.* **котрљати**
ковртањ -тња *х.* **1.** круг, персцень, карика; **2.** *(коврчица)* канджурка; **3.** *оп.* **ковитлац**
коврча *ж. оп.* **коврџа**
коврчав -а -о *оп.* **коврџав**
коврчавост *ж. оп.* **коврџавост**; ~ **лишћа** *аґр.* кандрасценє лїсца
коврчаст -а -о *оп.* **коврџав**
коврчати (се) -ам (се) *и* **коврчити (се)** -им (се) *оп.* **коврџати (се)**
коврџав -а -о кандрасти; канджуркасти; накандрасцени; сканджуркавени
коврџавост *ж.* кандрастосц; канджуркастосц; набренованосц
коврџаст -а -о *оп.* **коврџав**
коврџати -ам *и* **коврџити** -им **1.** *(косу – кудравити)* кандрасциц, круциц, бреновац; **2.** *(оболевати од коврџавости – о лишћу воћа)* скруцовац ше, круциц ше
коврџати се -ам се *и* **коврџити се** -им се кандрасциц ше; скруцовац ше, круциц ше
ковчег *х.* **1.** *(сандук)* лада; **2.** *(кофер)* куфер; **путни** ~ куфер за путованє; **3.** *(мртвачки сандук)* труна; **4.** *библ.* корабель; **заветни** ~ завитни корабель; **Нојев** ~ Нойов корабель
ковчежић *х. дем.* **< ковчег когод** *зам.* **1.** *(неко)* дахто; **обуци се лепо, видеће те** ~ облєч ше крашнє, увидзи це дахто; **2.** *у пейоративним значеню (било ко)* гоч хто; **3.** *(нико)* нїхто; **нико га није видео, нити је ~ чуо шта о њему** нїхто го нє видзел, анї нїхто нїч нє чул о нїм
код[1] *прим. з ґен.* **1.** *означує место котре ше находзи блїзко при тим цо означене з ґенитивом* при, блїзко при, коло, нєдалєко од; **код саме куће** коло самей хижи; **битка код реке Ситнице** битка при рики Ситници; **2.** *означує же ше дахто находзи на, у або при гевтим цо означене з ґенитивом* на, у, при; **код посла** на (у) роботи; **код вечере** при вечери; **сигурно је још код кафе** напевно ище пиє кафу; **3. а)** *означує припаданє тому цо у ґенитиве означене* при; **дао је све што је код себе имао** дал шицко цо мал при себе; **б)** *означує же дахто ма гевто цо означене з ґенитивом* и попри, коло; **код толиких коња иде пешице** коло телїх коньох ходзи пешо; **4.** *означує же ше рушанє закончує блїзко при гевтим цо означене з ґенитивом* до, ґу; **дођи код мене** гибай до мнє; **ушао је код њега** вошол ґу ньому; ◊ **свуд је добро, али код куће најбоље** вшадзи добре, алє дома найлєпше
кôд[2] *х. информ.* код
кодекс *х.* кодекс; ~ ◊ **лекарске етике** кодекс лїкарскей етики
кодирати -ам *нєзак.* код[ир]овац
кодификација *ж.* кодификация
кодификовати -кујем *и* **кодифицирати** -ам *зак. и нєзак.* кодификовац
коегзистенција *ж.* коеґзистенция
коегзистирати -ам коеґзистовац
коефицијен[а]т -та *х.* коефицеєнт
кожа *ж.* скора; ◊ **бери кожу на шиљак** будз готови (порихтани) (на кару, одвичательносц и под.), знай цо це чека; **чувати своју кожу** чувац свою скору; **искочити из сопствене коже** вискочиц зоз

власней скори; **кост и** ~ косц и скора, *нар.* могол би лєциц як Фицерий; **из ове коже се не може** дармо кед на шиї ярмо, зоз тей скори нє мож; **на својој кожи осетити (искусити)** на своєй скори (ви)пробовац (зазнац); **остати читаве коже** прейсц (остац) нєповредзени; **платити својом кожом (главом, животом)** (за)плациц зоз свою скору (главу, животом); **под кожу се подвући коме** уцагнуц ше дакому под скору, подлїзац ше дакому; **покиснути до голе коже** премокнуц до нїтки (вонконцом); **ради се о чијој кожи** роби ше о дачиєй скори; **тесна му је** ~ нє месци ше до своєй скори, цесна му скора; **узети све до голе коже** обрац дакого од шицкого, очисциц (обрац) до нїтки (як куру до гарчка)

кожан -жна -жно *оп.* **кожни**

кожар *х.* скорар; кушнїр

кожара *ж.* **1.** *(фабрика)* скорарня, фабрика скори; **2.** *(трговина)* предавальня скори; **3.** *(јабука)* кромпльове яблуко

кожарац -рца *х.* **1.** *(капут)* скоряни капут, скорянєц; **2.** *(радник)* скорарски роботнїк

кожарница *ж.* **1.** *оп.* **кожара (1)**; **2.** *(радионица)* кушнїрски *або* шуштерски мигель; **3.** *(трговина)* предавальня скори

кожарски -а -о скорарски; ~ **занат** скорарске ремесло

кожаст -а -о **1.** скорасти, як скора; **2.** скоряни

кожење *с.* коценє *(кози)*

кожица *ж.* **1.** *дем.* скорочка, скорка; **2.** *бот.* *(љуска)* лупка; ~ **бобице** лупка бобки; **3.** *(испечене животиње)* скорка; **4.** *анат.* скорочка; ◊ **пловне кожице** парки

кожнат -а -о скоряни; **кожнате рукавице** скоряни рукавици

кожни -а -о **1.** скоряни; ~ **ташна** скоряна ташка; **кожне панталоне** скоряни панталони; ~ **галантерија** скоряна ґалантерия; ~ **јакна** скорянєц, скоряна якна; **2.** скорови; **кожне шкрге** *анат.* скорово жабри; ~ **болест** хорота скори

кожно-мишићни -а -о: ~ **слој** *анат.* скорово-мускулове пасмо

кожно-прерађивачки -а -о скорово-прерабяцки

кожњача *ж.* *мед.* хорота скори

кожодер *х.* **1.** *(стрводер)* шинтер; **2.** *(гуликожа)* здзернїк, лихвар; **3.** *оп.* **козомор**

кожура *ж.* **1.** скорка зоз сланїни; **2.** гадова скора (кошулька) **3.** *оп.* **кожица (3, 4)**

кожурак -рка *х.* *(свилена чаура)* ґалет[к]а гадвабней буби

кожурица *ж.* **1.** *дем.* **(< кожура)** скорка, скорочка; **2.** *(на воћу)* лупка, лупа; **3.** *(плућна марамица)* плюцова хусточка; **4.** *(покожица)* скорочка, епидерм; **5.** *(жуљ)* надавене; **6.** *оп.* **кожурак**

кожух *х.* кожух; першняк; ◊ **испрашити коме** ~ витрепац дакому задок

кожухар *и* **кожушар** *х.* кушнїр

кожушчић *х.* *дем.* кожущок; першнячок

коза *ж.* коза; ◊ **нису му (ти и сл) све козе на броју (код куће)** нє шицки му (ци и под.) дома; **ако ~ лаже, рог не лаже** правда очиглядна

козак *х.* *ист.* козак

козар *х.* козар

козара *ж.* **1.** клальня *(за кози)*; месарня *(дзе ше предава коже месо)*; **2.** *оп.* **козарица (2); 3.** овца з кожима рогами

козарина *ж.* козарина *(пастирова плаца за напасанє козох; порция на кози)*

козарица *ж.* **1.** козарка *(жена цо напаса кози)*; **2.** хлїв *або* аколь за кози

козарски -а -о козарски

козачки -а -о козацки

козаштво *с.* *ист.* козацтво

козбаша *х.* главни (перши) косач

козер *х.* *(духовит приповедач)* козер

козерија *ж.* козерия

козатина[1] *ж.* *ауґм.* козиска

казетина[2] *ж.* **1.** *(месо)* коже месо, кожецина; **2.** *(кожа)* кожа скора

козина *ж.* **1.** *оп.* **козетина**[2] **(2)**; **2.** *(кострет)* кожа шерсц

козинац -нца *х.* *бот.* орлово нохци (Astraqalus)

козити -им коциц *(о кози)*

козити се -им се коциц ше *(о кози)*

казица[1] *ж.* **1.** *дем.* козичка; **2.** глїняни котлїк; **3.** *зоол.* дзешецножни морски рачок (Natantia)

козице *ж. мн. мед. нар.* осипки

козји -а -е кожи; ~ **млеко** коже млєко; ◊ *бот.:* ~ **брада** кожелєц (Tragopogon**)**; ~ **крв** *оп.* **кукавичњак**

козлад *с. зб.* кощата

козлац *х.* *бот.* пегави арум (Arum maculatum)

козле -ета *с.* коще

козлетина *ж.* **1.** *(месо)* коже месо, кожецина; кощецина; **2.** *(кожа)* кожа скора

козлина *ж.* **1.** *оп.* **козлетина (2)**; **2.** *(кострет)* кожа шерсц

козлић *х.* **1.** *(јаре)* коще; **2.** *(седиште кочијаша)* сиц, бок; **3.** *физк.* маґарец

козметика *ж.* козметика

козметичарски -а -о козметичарски; ~ **занат** козметичарске ремесло

козметички -а -о козметични; ~ **салон** козметични салон

козмички -а -о *оп.* **космички**

козмо- *оп.* **космо-**

козодер *х.* **1. а)** *оп.* **козомор (1); б)** каменєц, ляд; **2.** шинтер *(за кози)*
козомор *х.* **1. а)** бридка хвиля, жимно *(кед здихаю кози)*; **б)** южни витор *(од котрого здихаю кози)*; **2. а)** нєпреходни стини, крас; **б)** *(голет)* каменїста жем
козопаша *х. оп.* **козар**
козорог *х. зоол.* козорог (Capra ibex)
Козорог *х. астр. (Јарац)* Цап
коинциденција *ж. (поклапање)* коинциденция
коинцидирати -ам *(поклапати се)* коинцидовац
којасити се -им се *зак. и нєзак.* **1.** *(појавити се/појављивати се)* зявиц ше/зявйовац ше; присц/приходзиц; зайсц/заходзиц; **у планини се којасили вуци** у гори ше зявели вовки; **2.** *(срести се/сретати се)* стретнуц ше/стретац ше; **3.** *(поздравити/поздрављати)* поздравкац/здракац; явиц ше/явяц ше
које *присл. (једним делом, понешто)* цо, дацо, дакус, з часци; **сав новац смо потрошили ~ на пут ~ на куповине** шицок пенєж зме потрошели цо на драгу цо на купованє
којегде *присл.* **1.** *(понегде)* ту и там, даґдзе, местами; **народна ношња се још може видети ~ по селима** народне облєчиво ище мож видзиц ту и там по валалох; **2.** *(на разним местима)* койдзе, койкадзи; **побегли су** ~ посцекали койкадзи
којекад *присл.* **1.** *(кадкад)* дзекеди, дараз, дакеди; **разговарам с њима** ~ дакеди з нїма бешедуєм; **2.** *(у било које време)* гоч кеди; **3.** *(некад, у разна времена)* кедиш, дараз; **причају о догађајима који су се ~ десили** приповедаю о подійох хтори ше кедиш случели
којекакав -ква -кво **1.** *(разноврстан)* койдзеяки, койяки; **препричава којекакве згоде** преприповедує койдзеяки зґоди; **2. а)** *(било какав)* гоч яки, вшелїяки; **не дружи се с којекаквим људима** нє пайташи ше гоч з якима людзми; **б)** *у меновнїцкей служби* гочяка, вшелїяка *(о нєморалней жени)*
којекако *присл.* **1. а)** *(некако, уз тешкоће)* якош; ~ **су га наговорили** якош го нагварели; **б)** *(на разне начине)* койяк; ~ **се изговарао** койяк ше вигварял; **2.** *(како-тако)* як-так, якош; **провела се** ~ було єй як-так; **3.** *(било како)* гоч як, бодай було; **ја нећу да урадим** ~ я нє сцем зробиц гоч як
којеко *зам.* **1.** *(понеко)* дахто; койхто; **којекога боли глава од вина** дакого болї глава од вина; **разговарао је о томе с којеким** бешедовал о тим з койким; **2.** *(било ко)* гоч хто; **она није** ~ вона нє гоч хто
којекуд(а) *присл.* **1.** *(на разне стране)* койкадзи; **после завршене школе разишли су се** ~ по законченей школи розишли ше койкадзи; **2.** *(на разним странама, ту и тамо)* койдзе, даґдзе, ту и там; **налазим још ~ посла** находзим ище ту и там роботи; **3.** *(било куда)* гоч кадзи, гоч дзе; **нећеш ти ~ лутати** нє будзеш ше гоч дзе блукац
којеоткуд(а) *присл.* койодкаль, койодкадз; зоз шицких (рижних) бокох; **помоћ ~ стиже** помоц койодкаль приходзи
којешта којечега I. *зам.* **1.** *(разне ствари, свашта)* койцо; **још нам треба много којечега** ище нам треба вельо койцо; **2.** *(понешто)* дацо, койцо; **у којечему се не слажемо** у дачим ше нє складаме; **3.** *з ниянсу пейоративносци (макар шта)* гоч цо, койцо; **немој трошити новац на** ~ нє трош пенєжи на гоч цо; **4.** *(глупост)* гоч цо, глупосц, глупота, два за три; **говори** ~ приповеда глупосци; II. *зоз значеньом викричнїка* гоч цо! ба купак!
којештарија *ж.* **1.** *(бесмислица)* глупосц, глупота; даремносц; **2.** *(тричарија)* нїчомносц, цошка нїчомне
који -а -е *зам.* **1.** *опитно-односни* котри, хтори; яки; **који је то човека** котри (хтори) то чловекь; **која ти је корист од тога** яки маш хасен з тогоь; **који ти је врага** ки ци пшамаць; **који је данаса** хтори нєшкаь; **то је село у којем сам се родио** то валал у котрим сом ше народзел; **3.** *нєодредзени* даєден, даяки; **рећи ће коју реч** пове даєдно слово; **за који дан** даєден дзень; **који килограм више** даяку (даєдну) килу вецей; **4.** *у допусним значеню* гоч хтори, гоч котри, гоч яки; **брат је мио које вјере био** брат мили гоч хторей є вири; **5.** *у конструкцийох* **који...који...** котри... котри..., хтори...хтори..., єден... други; **побегоше који кроз прозор који на врата** посцекали котри през облак котри на дзвери; ◊ **по који пут** дараз, дакеди; **који год** кажди
којигод *зам. (неки)* даєден; **нека ми ~ од вас дода књигу** най ми даєден з вас дода кнїжку
који год *зам. (сваки, ма који)* кажди, гоч котри; **свеједно ми је који год то био** шицко ми єдно гоч котри то
којот *х. зоол.* койот (Canis latrans)
кока[1] *ж. мед.* кока
кока[2] *ж. бот.* кока
ко́ка[3] *ж. гип.* (*кокош*) курка, курочка; ◊ **и ћорава ~ нађе зрно** уйдзе ше и шлєпей курки зарно
кокаин *х. фарм.* кокаїн

кокан *х. покр.* **1.** *гип. (петлић)* когуцик; **2.** *(ветропир)* витрови, дуй витре по полю
кокарда *ж.* кокарда
кокати -ам **1.** *(пећи): ~* **кукуруз (кокице)** пукац кукурицу (пуканки); **2.** *(учестано пуцати – о ватреном оружју)* пукац, керепкац, штреляц; **3.** *(распрскавати)* пукац; **4.** *експр. (јести много са уживањем)* напихац ше, гамкац
кокета *ж. (каћиперка)* кокета, кокетка, нялкошка
кокетан -тна -тно кокетни; облєсни
кокетерија *ж.* кокетерия, кокетносц
кокетирати -ам *и* **кокетовати** -тујем кокетовац з даким; джмуркац на дакого
кокица *ж.* **1.** *дем***.** (**< кока**) курка, курочка; **2.** *(испржено кукурузно зрно)* пуканка; **3.** *(цело орахово језгро)* орехово ядро; **4.** *(пуслица)* пусла; **5.** *(грумен жара)* жирячка; **6.** *зоол. (ларва)* лїчинка; **7.** *зоол.* пипа (Meloe violacerus)
кокодакати -ачем **1.** коткодац; **2.** *фиґ.* коткодац, кракориц ше
кокон *х. (чаура свилене бубе)* ґалет[к]а, кокон
кокоњеште *и* **кокоњешће** *с.* коконєште, коконєще *(румунски народни танєц)*
кокорав -а -о **1.** *(коврџав)* кандрасти; **2.** *(чупав, неочешљан)* стрехави, буртави, бурави
кокорајка *ж.*: *нар. поез.:* **коко кокорајко** курочко
кокорити -им *(раколити се – о квочки)* квочиц
кокорити се -им се *оп.* **кокотити се**
кокос *х. бот.* кокос (Cocos nucifera)
кокосов -а -о кокосов; ~ **орах** кокосов орех
кокот *х.* **1.** *(петао)* когут; **2.** *(кукурикање)* кукуриканє, кукуриґанє; **устао је у прве кокоте** станул з першим кукуриканьом, станул кед перши когути кукурикали; **3.** *(обарач, окидач)* цвенчок, когуцик; **4.** *(ветроказ)* когуцик; **5.** *зоол.* гребенясти когут (actsloputerus volitans)
кокота *ж. (жена лаког морала)* кокота
кокотати -оћем коткодац
кокотац -оца *х. бот.* косатка, делфинок (Delphinium)
кокотити се -им се *(шепурити се)* випинац ше, пишиц ше, правиц ше важни
кокош *ж.* кура; ~ **носиља** кура нєшачка (носилка); **насађивати** ~ насадзовац квоку; **дивља** ~ дзива кура; ◊ **од старе кокоши добра јуха** зоз старей кури добра юха (юшка); **и ћорава** ~ **нађе зрно** *оп. фраз. под.* **кока**[3]; **ићи са кокошима (кокошкама) на спавање** лєгац з курами; **као покисла кокош(ка)** смутни, нєвесели, убити, нє у дзеки, таки нїяки

кокошар *х.* **1.** *(крадљивац кокоши)* крадош курох; **2**. *(одгајивач кокоши)* живинар; **3.** *(трговац)* тарґовец з курами
кокошарник *х. оп.* **кокошињац**
кокош[**и**]**ји** -а -е кури, куров; ~ **јаје** курово вайцо; ◊ ~ **слепило** *мед.* куришлєп; ~ **груди** *мед.* кури перши
кокошињак -њка *х.* **1.** *оп.* **кокошињац**; **2.** *(кокошији измет)* курячка; **3.** *мед. (гнојно запаљење прстију)* обишка; **4.** *оп.* **камилица; 5.** *мед. (кокошије слепило)* куришлєп
кокошињац -њца *х.* курнїк
кокошињи -а -е *оп.* **кокошији**
кокошка *ж.* **1.** *оп.* **кокош; 2.** *(клупко)* клубко *(длуговасте)*; **3.** *(језгро орахово)* орехово ядро
кокошке *присл. (поребарке)*: **пали су** ~ попадали на бок
кокс *х.* кокс
коксана *и* **коксара** *ж.* коксарня
коксирати -ам *и* **коксовати** -сујем *зак. и нєзак.* коксовац
кокта *ж.* кокта *(безалкоголни напиток)*
коктел *х.* коктел
кола *с. мн.* **1.** *(запрежна)* коч; ~ **с једним коњем** коч з єдним коньом; **упрегнути коња у** ~ попрагац коня до коча; **запрежна** ~ запрагни коч; **довезао је дрва колима** привез древо на кочу; **2.** *(вагон)* ваґон; ~ **за ручавање** ваґон за єдзенє; **спаваћа** ~ ваґон за спанє; **3.** *(аутомобил)* авто; **ићи колима** исц на авту; **возити** ~ гонїц авто; ~ **хитне помоћи** авто швидкей помоци; **путничка** ~ путнїцки авто; **борбена** ~ борбени авто; ◊ **борна** ~ панцирни коч (авто); **Велика Кола** *астр.* Вельки Коч; **Мала Кола** *астр.* Мали Коч; **изгрдити (испсовати) кога на пасја кола** вилац (висобачиц) дакого; **пошла му (ти и сл) кола низбрдо** обрацело ше (пошло, рушело) наспак, колєса ше обрацели назадок; **сломила се кола на коме** шицка хиба спадла на дакого; **упрегнути кога у чија кола (јарам)** запрагнуц дакого; **возити се на истим колима** буц добри з даким, злагодзиц ше з даким
колаборација *ж.* колаборация
колаборирати -ам *и* **колаборисати** -ишем колаборовац
колаж *х. ум.* колаж
колајна *ж.* **1.** *(медаља)* колайна, медаля, *заст.* металия; **2.** *(огрлица)* пацерки, перли
колалије *ж. мн. у прикметнїцкей служби, заст. и покр.:* **токе** ~ округли ґомбички; **гаће** ~ *(шарене гаће)* цифровани (писани, пестри) ґачи

колан *х.* **1.** *(на аму – попруг)* подбрухач, ремень; **2.** *покр.* (*тканица)* пас; **3.** ремень, опасач
колање *с.* (< **колати**): ~ **крви у жилама** круженє креви у жилох; ~ **разних гласова** круженє рижних приповедкох
колапс *х. мед., фиґ.* колапс
колар *х.* **1.** *(мајстор)* колєсар; **2.** *(кочијаш)* кочиш, кочияш
коларница *ж.* **1.** колєсарски мигель; **2.** шопа за кочи
коларски -а -о колєсарски; ~ **чекић** колєсарски млаток
коларство *с.* колєсарство
коласт -а -о **1.** пестри, цифровани з кругами; **2.** кружни, обручасти; округли
колати -ам **1.** кружиц, чечиц *(*струїц*)* доокола; **крв кола у жилама** крев чече у жилох; **колају гласови** кружа гласи; **2.** ходзиц доокола, обиходзиц, кружиц; **3.** *(играти коло)* танцовац коло; **4.** *(бити у оптицају – о новцу)* буц у обтоку
колац коца *х.* **1.** колїк, колок; **2.** *арґо (слаба оцена)* качочка, ключка; **3.** цевек, колок *(забити до жеми, за вязанє статку на паши);* ◊ **набити кога на** ~ здзац (надзац) дакого на колок; **с коца и конопца** од горших горши, вшелїяки (насходзени) людзе, зберанїна
колач *х.* **1.** колач; **медени колачи** медово колачи; **ускршњи** ~ вельконоцни колач, паска; **2. 3.** *(хлепчић)* хлєбик, ципов(чок); **4.** *(котур)* колєсо; **савити уже у** ~ змотац паньваш до колєса (на колєсо); ◊ **коњ скаче на колаче** конь бежи (скака) на два ноги; **не може се свету колача намесити** шицким нє мож повилагодзиц; **(за)месити коме колач (гибаницу, погачу)** запражиц/запражовац дакому, наробиц (направиц) дакому баламути (паскуди, паради), порихтац дакого; **надати се томе (овоме) колачу** раховац на дацо нєдобре, обчековац дацо нєдобре
колачар *х.* **1.** колачар, лакоткар, цукрар; медовнїкар; **2.** *(домаћин славе)* ґазда
колачарка *ж.* **1.** *(посластичарка)* колачарка, лакоткарка, цукрарка; медовнїкарка; **2.** *(јабука)* яблуко за колачи (до колачох)
колачарница *ж. (посластичарница)* цукрарня, лакоткарня; предавальня колачох
колачић *х.* **1.** *дем.* (**< колач**) колачик; **2.** *(уштипак)* бухта, бухточка *(котру ше нє прави з фурмочку алє з ложку кладзе на масц)*; **3.** *мед.* дванацпальцове черево; **4.** *бот.* поґачик (Romondia Nathaliae)
колеба *ж. оп.* **колиба**
колебање *с.* **1.** < **колебати (се)**; **2.** колїсанє; нєстаємносц; ~ **температуре** колїсанє температури; ~ **цена** нєстаємносц ценох; ◊ **без колебања** без ваганя (роздумованя, двоєня)
колебати -ам I. *прех.* **1.** *(љуљати)* колїсац, колїмбац, гойсац, гомбац, кивац; **2.** *фиґ. (чинити кога неодлучним)*: **несигурност га колеба** пре нєсиґурносц роздумує (вага ше, предумує ше); II. *нєпрех.* **1.** буц нєодлучни, оклєвац; **колеба са својом одлуком** оклєва зоз свою одлуку; **3.** *(варирати)* варировац, меняц ше; **колеба јачина струје** варирує моцносц струї
колебати се -ам се **1.** *(клатити се)* колїсац ше, колїмбац ше, гойсац ше, гомбац ше, кивац ше; **2.** *фиґ. (оклевати)* предумовац ше, двоїц себе, вагац ше, ламац ше, роздумовац, ришовац ше; **3.** *(дизати се и падати)* варировац, меняц ше, буц нєстаємни (нєстабилни, нєвиєдначени, пременлїви); **колебају се цене** цени ше меняю, цени нєстаємни
колебљив -а -о **1.** *(неодлучан)* нєодлучни, нєодважни, вага(ю)ци, нєришени; **2.** *(несталан)* нєстаємни, нєстабилни, нєвиєдначени, пременлїви, варираюци; **3.** *(непоуздан)* нєбизовни, нєсиґурни
колевка *ж. осн., фиґ.* колїска; *дзец.* гайка*;* **дете у колевци** дзецко у колїски; ~ **цивилизације** колїска цивилизациї; ◊ **од колевке** од колїски; **од колевке па до гроба, најлепше је ђачко доба** од колїски аж по старосц, найкрасша ци школска радосц
колега *х.* колеґа
колегиј[**ум**] *х.* колеґий, колеґиюм; ~ **професора** колеґий (колеґиюм) професорох
колегијалан -лна -лно колеґиялни
колегиница *ж.* колеґиня
коледа *ж.* **1.** *етн.* коляда; **2.** колядоваче, винчоваче, шпиваче *(цо шпиваю коляди)*; **3.** веселе дружтво
коледар *х.* **1.** *етн.* колядовач, винчовач, шпивач; **2.** *покр.* календар
колеђанин *х. оп.* **коледар**
колектив *х.* колектив
колективан -вна -вно колективни; **колективни уговор** колективни контракт; ~ **власништво** колективна власносц
колективизам -зма *х.* колективиз[е]м
колективизација *ж.* колективизация
колективизирати -ам *и* **колективисати** -ишем *зак. и нєзак.* колектив[из]овац
колектор *х. осн., техн.* колектор
колекција *ж.* колекция

колекционар *х.* колекционер; ~ **уметничких дела** колекционер уметнїцких творох
коленаст -а -о колєнкасти; ставцасти
коленати -ам *(гњечити коленима)* тлучиц (биц, прицискац) дакого з колєнами
коленица *ж.* **1.** *кул.* колєнко; **телећа** ~ целяче колєнко; **2.** *(штит колена)* щитнїк за колєно; **3.** колєно
колено *с.* **1.** колєно; **вода до колена** вода до колєн (по колєна); **2.** *техн.*, *бот.* колєнко; ~ **цеви** колєнко циви; **стабљика с коленима** стебелко з колєнками; **3.** *(ступањ сродства)* колєно, поколєнє; **треће** ~ треце поколєнє; ◊ **бацити кога на колена** положиц (руциц) дакого на колєна; приклєкнуц дакого; **(не) бити коме до колена** (нє) буц дакому по колєна (по костки); **(пре)ломити што преко колена** (з)робиц дацо на швидко и нєроздумано; **пасти на колена** клєкнуц; **подсекла му (јој и сл.) се колена** аж му (єй и под.) ноги одняло (подоцало)
коленовић *х.* чловек углядного походзеня, з доброго роду
коленце *с. дем. и гип.* колєнко
колера *х. мед.* колера; **азијска** ~ азийска колера
колерик *х.* колерик
коларичан -чна -чно хори на колеру
коларичан[1] -чна -чно колерични *(колеричного характеру)*
колесница *ж., звич. мн. (двоколица)* колєснїца, двоколка
колесо *с. покр. (точак)* колєсо
колетати (се) -ам (се) *и* -ећем (се) *покр. (љуљати (се))* кивац (ше); гойсац (ше); **колеће му се зуб** кива ше му зуб**колето** *с.* пак; зайда; бал, бала; багаж; **поштанско** ~ поштански баґаж
колец *х.* коледж
колиба *ж.* колїба
колибар -бра *х.* **1.** чловек котри бива у колїби; **2.** *зоол. оп.* **колибри**
колибри *х. зоол.* колибри (Mellisuqa minima)
колизија *ж.* колизия
колика *ж. мед.* колика
колики -а -о *зам.* яки; яки вельки (високи, широки и под.); **колика соба!** яка хижа! яка велька хижа!; **колики ти је син?** яки ци син?; **килики ти је дуг?** *(колико износи дуг?)* яке маш длуство?, кельо маш длуства?; **колики си порастао!** як ши вирос! яки вельки ши вирос!
колико *присл.* **1. а)** кельо; **колико динараа** кельо динарь; ~ **је сатиа** кельо годзинь; ~ **нас имаа**; кельо нас єсть; ~ **има одавде до градаа** кельо єст оталь до варошуь; **ма** ~ **се ти одупирао**... гоч кельо ше ти одупераш...; ~ **ради, толико га плаћам** кельо роби, тельо го плацим; **б)** кельо, келї; ~ **их је добило отказе на послу!** келї достали одкази на роботи!; **в)** яки; ~ **ми је драга ова вест!** яка ми мила тота вистка!; **г)** *при поровнованю одношеня ґу двом поняцом* як, тельо кельо; **не верујем му ни** ~ **једном варалици** нє верим му анї тельо кельо єдному спреводзкошови; **2.** *(још, већ)* ище, уж; **доћи ћу** ~ **сутра** придзем уж на ютре; **одмах,** ~ **вечерас одлазим** такой, ище нєшка одходзим; **3.** *(тек, само)* тельо лєм; **изашао је** ~ **да се поздрави с нама** вишол тельо лєм же би ше поздравел з нами; ◊ ~ **људи, толико ћуди** кельо людзох, тельо обичаї**каликогод** *присл. (иоле)* голєм, голєм кус, гоч лєм дакус
колико год *присл. (колико било, ма колико)* кельо лєм, гоч кельо; ~ **му драго** гоч кельо, кельо лєм сце
колитва *ж. покр.* забиванє колїкох (тачкох) ґу лози
колити -им I. *прех.* **1.** забивац колїки ґу лози; **2.** *(цепати)* щипац; **секиром се коли дрво** зоз шекеру ше щипа (рубе) древа; II. *нєпрех. (око чега – заобилазити)* заобиходзиц, исц наоколо
колити се -им се случовац ше, збувац ше; шоровац ше; **недаће се колиле** нєщесца ше шоровали
колица *с. мн.* **1.** *дем.* кочик; **дечја** ~ дзецински кочик; **возити дете у колицима** вожиц дзецко у кочику, кочиковац дзецко; **инвалидска** ~ инвалидни кочик; **2.** *(тањиге)* фурик; **3.** *техн. (на писаћој машини)* ролька
колицки *и* **колицни** -а -о яки (таки) малки (малючки, барз малки; дробенки, дробнючки); **види** ~ **је** опать яки є малючки
колицко *и* **колицно** *присл. у деминутивним значеню* як мало (малко); **их,** ~ **си ми дао**! яй, як ши ми мало дал!
количина *ж.* количество; **у великој количини** у вельким количестве; ~ **робе** количество роби
количински -а -о *(квантитативан)* количествов[и], квантитативни; ~ **теорија новца** *екон.* квантитативна теория пенєжу
количник *х. осн., мат.* количнїк, квоциєнт; **диференцијални** ~ диференциялни количнїк
колишан -шна -шно малючки, мандушки, малки; дробенки, дробнючки
колни -а -о *оп.* **колски**
колник *х. (колски пут)* драга за кочи, боса драга; дильов
колница *ж.* шопа за кочи

коло *с.* **1.** *з розл. знач.* коло; **народно** ~ *етн.* народне коло; ~ **кичмењака** *зоол.* коло похребцинарох; **друго** ~ **Прве савезне лиге** друге коло Першей союзней лиґи; **2.** *(точак)* колєсо; **3.** *(колут)* колєсо, круг; ~ **око месеца** круг коло мешаца; **4.** *фиґ.* дружтво; **он је цењен у колу својих вршњака** вон почитовани у дружтве своїх парнякох; ◊ **а) водити** ~ *осн. и фиґ.* водзиц коло; **ко се ухватио у** ~ **мора и да игра** хто ше влапел до кола муши и танцовац; ~ **среће** круг (коло) щесца; **ухватити се у чије** ~ здружиц ше з даким, скомпаловац ше з даким; **врзино** ~ баламута, гаос; **б)** *ел.:* ~ **на вретену** колєсо на врецену; **побудно** ~ побудне коло; **пријемно** ~ примаце коло; **прикључно** ~ приключне коло

колобар *х.* **1.** *(обруч)* обруч, карика, круг; **2.** *мн.* *(испод очију)* чарне под очми, печаци, подочняки

колобран *х.* бранїк, защитна ограда *(коло рубох прикрих драгох и на круцинох)*

коловођа *х.* **1.** тот цо водзи коло, перши у колє; **2.** *(вођа)* водитель, руководитель; **3.** *(предводник)* тот цо водзи предок, предводнїк; порушовач

коловоз *х.* **1.** *(колски пут)* коловоз; драга; **2.** *(траг кола)* коляй; чапаш; ваґаш; **3.** *(осми месец)* авґуст; ◊ *буд.:* **ваљани** ~ роляни коловоз; **земљани** ~ глїняни коловоз, боса драга; **крути** ~ тварди коловоз; **туцанички** ~ коловоз з тлученого каменя, коловоз з каменьча; **шљунчани** ~ шлюнкови коловоз

коловозан -зна -зно коловозни; **коловозни застор** коловозна кошулька

коловрат *х.* **1.** *(преслица)* кудзель; **2.** *(вртлог)* крутила, тевчир

колодвор *х.* *(железничка станица)* желєзнїцка (гайзибанска) станїца, *беш. заст.* ґенция

колоид *х.* *хем.* колоїд

колоидни -а -о колоїдни; ~ **честица** колоїдна часточка

колоквиј[**ум**] *х.* колоквий, колоквиюм

колоквирати -ам *зак. и нєзак.* колокв[ир]овац, зложиц/складац колоквий

коломаз *х.* *и* **коломаст** *ж.* колїмажа, колїмаж *ж.*

коломијка *ж.* коломийка *(українска народна писня)*

колон *х.* **1.** *ист.* колон; **2.** колонист[а]

колона *ж. з. розл. знач.* колона; ~ **по два** колона по двоме; **санитетска** ~ санитетна колона; ~ **аутомобила** колона автох; ◊ **у двојне колоне!** до двойних колонох!

колонада *ж.* *архит.* колонада

колонизатор *х.* колонизатор

колонизација *ж.* колонизация

колонизирати -ам *и* **колонизовати** -зујем *зак. и нєзак.* колонизовац

колонија *ж. з розл. знач.* колония; **чиновничка** ~ чиновнїцка колония; **сликарска** ~ малярска колония

колонијализам -зма *х.* колониялиз[е]м

колонијалан -лна -лно колониялни; **колонијални систем** колониялна система; ◊ ~ **радња** колониялна предавальня

колонист[**а**] *х.* колонист[а]

колонски -а -о (< **колона**) колонски, колонов; ~ **поредак** колонски порядок

колоњски -а -о: ~ **вода** колоньска вода, *беш.* [пахняца] водичка

колор *х.* колор, фарба; **филм у колору** филм у колоре (у фарбох)

колорирати -ам *и* **колорисати** -ишем *зак. и нєзак.* колор[из]овац

колорист[**а**] *х.* колорист[а]

колорит *х. з розл. знач.* колорит; **народни** ~ народни колорит; **локални** ~ локални колорит

колос *х.* колос

колосалан -лна -лно колосални; ~ **идеја** колосална идея

колосек *х.* коляй *ж.*, колосек; **нормални** ~ нормална коляй; **уски** ~ узка коляй; **дупли** ~ дупла коляй; ◊ **бацити (ставити и сл.) на споредни** ~ положиц на побочну коляй; **ићи истим колосеком** єднак думац; **избацити кога из колосека** вибиц (збиц) дакого з коляї

колотечина *ж. оп.* **колосек**

колоусте *ж. мн. зоол.* кругоусточкаре (Cyclostomata)

колофониј[**ум**] *х. оп.* **калафониј**

колпортер *х.* колпортер, предавач (розношач) новинох

колски -а -о **1.** (**< кола**): ~ **кров** закрице (верх) авта; ~ **трап** трап (шасия) авта; ~ **пут** драга, калдерма, дильов; ~ **вага** мажа за кочи; **2.** (**< коло**) колов[и], колски; ~ **песма** колова писня

колт *х.* колт, *нар.* револвер на гордовик

колут *х.* **1.** *(диск)* диск; ~ **за бацање** диск за руцанє; **2.** *(нешто округлог облика)* колєсо; коло; круг, персцень; ґомбуля; клубешко, клубко; ~ **арматуре** коло арматури; **колутови дима** клубешка (ґомбулї, круги) дима; **3.** *(кришка)* колєчко, колєско; **сећи на колутове** резац на колєчка; **4.** *(карика)* карика, каричка; **5.** *(прстен)* персцень; ~ **око Сатурна** персцень коло Сатурна; **6.** *(појас)* пас; ~ **за спасавање** пас за ратованє; **7.** *(венац)* венчик; ~ **смокве** венчик смокви; **8.**

физк. багинди; ~ **напред** багинди напредок; **правити** ~ руцац багинди; **летећи** ~ лєтаци багинди

колутање *с. физк.* багинданє; ~ **удвоје** багинданє по двойо

колутаст -а -о округли, колєчкасти, персценясти, карички касти

колутати -ам I. *прех.* правиц персцені (круги, ґомбулї) з диму *(при курењу)*; II. *нєпрех.* **1.** *(вртети се)* круциц ше, верциц ше, кружиц; *(у великој маси)* ґурбичац ше; **2.** *(превртати):* ~ **очима** превврацац з очми

колутати се -ам се **1.** *оп.* **колутати (**II 1**)**; **2.** змагац ше у руцаню диска

колхоз *х.* колхоз *(колективне селянске ґаздовство у бувшим СССР)*

колхозни -а -о колхозни, колхозов[и]; ~ **уређење** колхозне ушоренє

колхозник *х.* колхознїк

колчак *х.* **1.** плата *(на колєнох панталонох)*; **2.** муф *(мещок з бундички за зогриванє рукох)*; **3.** желєзни рукав на панцире

коља *ж. зоол.* баранїк (Gadus aeqlefinus)

кољач *х.* **1.** коляч; **2.** *(касапин)* месар, *рид.* мецґер

кôље[1] *с. зб.* (**< колац**) колїки, колки; слуп(ч)ки; **оградити кољем** оградзиц з колками; **кућа на кољу** хижа на слупкох

коље[2] *присл. покр.*: **није ми** ~ нє мам кеди (часу)

каље[3] -еа *х. (огрлица)* пацерки; ланцущок

кољивни -а -о (**< кољиво**) колїввов[и]

кољиво *с.* колїво *(лакотка зоз вареного жита)*; ◊ **мирише на кољиво** *(неће дуго живети)* нє будзе длуго

ком *х.* ком

кома[1] *и* **кама** *ж. мед.* кома; **пасти у кому** спаднуц до коми

кома[2] *ґрам., мат.* кома; **пет кома два** пейц кома два

комад *х.* **1.** *з розл. знач.* фалат*, заст. рид.* дараб*;* ~ **земље** фалат жеми; **из једног комада** з єдного фалата; **два (три, четири итд.) комада нечега** два (три, штири итд.) фалати дачого; **намештај на комаде** мебель (ствари) на фалат; **позоришни** ~ театрални фалат; **2.** фалаток; **разбити се у комаде** розбиц ше на фалатки; **3.** *(део чега)* часц, фалат; **4.** *у присловнїцкей служби* **а)** *(мало)* дакус; **б)** *(подуго, доста)* длужей, єден час; **в)** вельо, велькє число; ◊ **отети коме ~ из уста** одорвец дакому фалаток з устох; **отићи у свет за комадом хлеба** пойсц до швета за хлєбиком; **у ~ ноћи** нєскоро вноци; **човек од комада** (*потпун у сваком погледу)* совершени чловек, чловек до швета

комадара *ж. покр.* палєнка з кукурици (жита, овса и под.)

комадати -ам фаластовац; дзелїц (ламац, таргац и под.) на фалати (фалатки); ~ **имовину** фаластовац маєток

комадић *х. дем.* фалаток, фалаточок

комадни -а -о: ~ **намештај** мебель (ствари) на фалат; ~ **производња** продукция на фалат

комађе *с. зб.* фалати, фалатки; **разбити што у (на)** ~ розбиц (розтрепац) дацо на фалатки

команда *ж. з розл. знач.* команда; **под нечијом командом** под дачию команду; **као по команди** як по команди; ~ **места** команда места; **врховна** ~ верховна команда; ~ **за подешавање звука** команда за намесцанє звуку

командант *х.* командант

командир *х.* командир; ~ **чете** командир чети

командитни -а -о *тарґ. (деонички)* командитни; ~ **друштво** командитне дружтво

командитор *х. (ортак)* командитор

командни -а -о командни; ~ **кабина** командна кабина; ~ **кадар** командни кадер

командовати -дујем *зак. и нєзак.* командовац

командос *х.* командос

комар *х. оп.* **комарац**

комарац -рца *х. зоол.* суньоґа, комар (Culex pipiens); ◊ **правити од комарца магарца** ~ правиц з мухи слона; ~ **маларичар** *зоол.* комар маларичар (Anopheles culipenis)

комарда *ж. покр.* месарня

комардар *х. покр.* месар

комарник *х.* **1.** *(мрежа)* сунякалов; **2.** *(орман са мрежом)* орманчик з мрежу *(за чуванє єдла)*

комасација *ж.* комасация, *заст.* зганянка*;* **извршити комасацију земље** окончиц комасацию жеми, скомасовац жем, *нар.* зогнац жем

комасирати -ам *зак. и нєзак.* скомасовац/комасовац

комати -ам дриляц, ґурац, джаґац *(дакого з руку або ногу)*; **не коматај се** нє дриляй ше

комбајн *х.* комбайн *х.*, *коц.* комбайна *ж.*; **кукурузни** ~ комбайн за кукурицу; ~ **за вађење репе** комбайн за цаганє цвикли

комбајнер *х.* комбайнер

комбајнирати -ам *зак. и нєзак.* комбайновац

комбинат *х.* комбинат

комбинатор *х.* комбинатор

комбинаторика *ж.* комбинаторика

комбинација *ж.* комбинация

комбинезон *х.* **1.** *(женски)* комбинет, комбинезон, *коц. беш.* комбиней; **2.** *(раднички)* комбинезон

комбинирати -ам *и* **комбиновати** -нујем *зак. и нєзак.* комбиновац

комбинирке *ж. мн.* комбинирки, комбиновани кліщи
комбинован -а -о комбиновани; ~ **клешта** комбиновани кліщи
комбост *х. кул. (јело од киселог купуса)* комбост, квашна капуста
комедија *ж.* **1.** *лит.* комедия; **2. а)** *(шала)* фиґля, комендия; **б)** *(неугодност, неприлика)* парада, комендия
комедијати -ам *(збијати шале)* вирабяц (виводзиц) фиґлї, робиц (правиц) комендиї
комедијаш *х.* **1.** *(глумац)* комедияш; **2.** *(шаљивац)* фиґляр, комендияш
комедиограф *х.* комедиоґраф
комеморативан -вна -вно комеморативни; ~ **седница** комеморативна схадзка
комеморација *ж.* комеморация
комендија *ж. нар. оп.* **комедија**
коментар *х.* коментар; ~ **грађанског законика** коментар гражданского законїка; ~ **није потребан** коментар нє потребни
коментарисати -ишем *зак. и нєзак.* коментаровац
коментатор *х.* коментатор
коменција *ж. (примање плате у натури)* коменция; ◊ **дати се у (на) коменцију** *(завештати имање издржаваоцу)* пойсц на коменцию, придац ше дакому
комерцијалан -лна -лно комерциялни; **комерцијални директор** комерциялни директор
комерцијалац -лца *х.* комерциялєц
комерцијализирати (се) -ам (се) *и* **комерцијализовати (се)** -зујем (се) комерциялизовац (ше)
комерцијалист[**а**] *х.* комерциялист[а]
комесар *х.* комесар; **полицијски** ~ полицийни комесар
комесаријат *х.* комесарият
комесија *ж. покр. оп.* **комисија**
комета *ж.* комета
комешати -ам I. *нєпрех. (чинити покрете делом тела):* ~ **рукама** махац (розкладац) з руками; ~ **раменима** дзвигац з плєцами; II. *прех. (мешати)* мишац; рушац; натресац
комешати се -ам се **1.** ходзиц тадзи-тамаль, рушац ше у розличних напрямох, круциц ше, мотац ше; гамжиц ше; **2.** *(мешкољити се)* кормацац ше, верциц ше; **3.** *(вртети се око кога)* круциц ше коло дакого
комик *х. оп.* **комичар**
комика *ж.* комика
комилац -оца *х. (који љушти кукуруз од лишћа)* чисцач, лупач
комин *х.* **1.** *(огњиште)* огнїско, огнїще; **2.** *покр.* кухня; **3.** *(димњак)* комин; **4.** *(камин)* камин
комина *ж.* **1.** оп. **ком; 2.** желєна орехова лупа
коминике -еа *х.* коминике
Коминтерна *ж. ист.* Коминтерна *(Комунистична интернационала)*
комињак *х.* вино з кому
комињати -ам *оп.* **комити**
комисар *х. оп.* **комесар**
комисија *ж.* комисия; **конкурсна** ~ конкурсна комисия
комисијски -а -о комисийни; ~ **преглед** комисийни препатрунок
комисион *х.* комисион
комисионар *х.* комисионер
комисиони -а -о комисионови, комисионни; ~ **радња** комисион
комита *х. ист.* комита
комитат *х. ист. (жупанија)* комитат
комитет *х.* комитет
комити -им чисциц чутки кукурици од лїсца, *заст.* лупац кукурицу
комичан -чна -чно комични
комичар *х.* комичар
комичити се -им се *(љуштити се сам од себе – о зрелом плоду):* **орах се комичи** з орехох лупа опадує
комишати -ам *оп.* **комити**
комлов *х. кух.* квас зоз хмелю и кукуричней муки *або* отрубох; заправка, кващок; пар
комнути -нем *(млатнути)* моцно вдериц, бухнуц; *(мунути)* вдериц, джаґнуц; копнуц до дакого, дачого
комов -а -о комов[и]; ~ **ракија** комова палєнка, комовица
комовача *и* **комовица** *ж.* комовица
комода *ж.* комода
комодитет *х.* комодитет
комодљика *ж. бот. оп.* **чичак**
комодор *х. воєн., техн.* комодор
комора *ж.* **1.** *з розл. знач.* комора; **плинска** ~ ґазна комора; **очна** ~ очна комора; **привредна** ~ привредна комора; **адвокатска** ~ адвокатска комора; **2.** *анат.* комора, коморка
коморач *х. бот. оп.* **анасон**
коморика *ж. оп.* **зеленика**
коморкиња *ж.* **1.** дворска дама (панї); **2.** *(собарица)* фрайцимерка, служнїца
коморни -а -о коморови; ~ **пећ** *технол.* коморови пец
коморник *х.* **1.** *(дворски службеник)* коморнїк; **2.** *(собар)* хижни послужитель, камердинер
коморски -а -о коморски; ~ **порез** коморска порция
коморџија *х.* **1.** *воєн.* вояк комори; **2.** *фолкл.* ладар *(на свадзби чловек хтори водзи коня з дзивоцким талом)*

комостре -тра *ж. мн.* ланци (*на котрих виши котел*)
комотан -тна -тно комотни
комоција *ж.* комоция, комотносц, бивносц
компактан -тна -тно компактни
компанија *ж.* компания; **трговачка** ~ тарґовецка (тарґовинска) компания
компањон *х.* компаньон
компаратив *х. ґрам.* компаратив
компаративан -вна -вно компаративни; ~ **граматика** компаративна ґраматика
компарација *ж.* компарация
компарирати -ам *зак. и нєзак.* компаровац
компас *х.* компас
компатибилан -лна -лно *(спојив)* компатибилни
компензација *ж.* компензация
компензациони -а -о компензацийни; ~ **мерење** компензацийне меранє
компензирати -ам *и* **компензовати** -зујем *зак. и нєзак.* компензовац
компетентан -тна -тно компетентни; ~ **мишљење** компетентне думанє
компетенција *ж.* компетенция
компилација *ж.* компилация
компилирати -ам *и* **компиловати** -лујем *зак. и нєзак.* компиловац
комплекс *х. з розл. знач.* комплекс; ~ **земљишта** комплекс жеми; ~ **мање вредности** комплекс меншей вредносци
комплексан -сна -сно комплексни; ~ **разматрање проблема** комплексне розпатранє проблема
комплементаран -рна -рно комплементарни; **комплементарни углови** *мат.* комплементарни угли (кути)
комплет *х.* комплет
комплетан -тна -тно комплетни; ~ **ручак** комплетни полудзенок
комплетирати -ам *и* **комплетовати** -тујем *зак. и нєзак.* комплетовац
компликација *ж.* компликация
компликован -а -о компликовани; ~ **посао** компликована робота
компликовати -кујем *и* **компликирати** -ам *зак. и нєзак.* компликовац
комплимен[**а**]**т** *х.* комплимент; **давати комплименте** давац комплименти
комплот *х. (завера)* комплот
композит *х. осн., ґрам.* композит
композитор *х. муз.* композитор, *заст.* складатель
композиција *ж. з розл. знач.* композиция; **музичка** ~ музична композиция; **железничка** ~ гайзибанска композиция
компонента *ж.* компонента
компонирати -ам *и* **компоновати** -нујем *зак. и нєзак.* компоновац
компост *х.* компост *(гной з одруткох рошлїнского и животиньского походзеня)*
компот *х.* **1.** *(кувано воће)* компот, варени яблука, вишнї, кайси и под.; ~ **од вишања** компот з вишньох, варени вишнї; **2.** *(у тегли)* компот, *беш.* дунєц; ~ **од кајсија** компот з кайсох, кайси з дунца; **хоћеш компота?** сцеш компоту**?** сцеш дунца**?**
компрес *х. (облог)* компрес
компресија *ж.* компресия
компресор *х. физ., мед.* компресор
компримиран *и* **компримован** -а -о комприм[ир]овани; ~ **ваздух** комприм[ир]овани воздух
компримирати -ам *и* **компримовати** -мујем *зак. и нєзак.* комприм[ир]овац
компромис *х.* компромис
компромитирати -ам *и* **компромитовати** -тујем *зак. и нєзак.* компромитовац
комрачити -им **1.** *(кубурити)* кобуриц, буц у нужди; трапиц ше; **2.** *(цицијашити)* шпоровац, скуповац, сановац (жаловац) себе *(дацо купиц и под.)*
комсомолац -лца *х.* комсомолєц *(член младежскей орґанизациї у бувшим СССР)*
комуна *ж.* комуна; ◊ **Париска** ~ *ист.* Паризка комуна
комуналац -лца *х.* комуналєц
комунални -а -о комунални; ~ **допринос** комунални допринос
комунар *х. ист.* комунар
комунизам -зма *х.* комуниз[е]м
комуникативан -вна -вно комуникативни
комуникација *ж.* комуникация; **саобраћајна** ~ транспортна комуникация
комунист[**а**] *х.* комунист[а]
комунистички -а -о комунистични
комутација *ж. (мењање, промена)* комутация
комушати -ам *оп.* **комити**
комушика *ж. оп.* **комушина (1.** *и* **2)**
комушина *ж.* **1.** *(лишће кукурузног клипа)* лїсце; **2.** *(махуна)* мауна; **3.** *(чокањ)* чутка
комфор *х.* комфор; **потпуни** ~ подполни комфор
комфоран -рна -рно комфорни; ~ **стан** комфорни квартель
комша *х. оп.* **комшо**
комшија *х.* сушед; **комшије** сушеди, сушедово; **на летовању је срео комшије** на лєтованю стретнул сушедових; **први** ~ бочни сушед, перши сушед
комшијин -а -о сушедов
комшијка *ж.* сушеда

комшијски -а -о суседски; сушедов; **добри ~ односи** добри сушедски одношеня; ~ **кућа** сушедова хижа
комшика *ж. оп.* **комшиница**
комшилук *х.* сушедство, сушеди, сушедово, *заст.* сушедзи
комшиница *ж.* сушеда; *гип.* сушедка
комшо *х.* сусед
конабити -им знїчтожовац, знїщовац, таманїц
конак *х.* **1.** *(пребивалиште)* конак, хижа, палата; **везиров** ~ везиров конак; **2. а)** *(коначиште)* ноцнїк; **б)** *(ноћење)* ноцованє, ноцнїк; **3.** *(дан хода)* дзень ходзеня; **два конака далеко** два днї ходзеня далєко; ◊ **причати Маркове конаке** приповедац (позберац и под.) о Шавла и Павла, шицко позберац
конаковати -кујем *зак. и нєзак. оп.* **коначити**
конаковина *ж.* надополнєнє (плаца) за ноцнїк
канац[1] ко́нца *х. (нит)* нїтка, цверна, цверенка; **калем конца** кольче цверни; **уденути ~ у иглу** удзац цверну до игли; ~ **за вез(ењ)е** вул; ◊ **држати све конце у својим рукама** тримац шицки нїтки у своїх руках; **похватати све конце** полапац шицки нїтки; **помрсити (смрсити) коме конце** погубиц дакуму шор (плани, рахунки); **висити о концу** *(бити у великој животној опасности)* вишиц на цверенки (власки), буц (остац) на барз ценким; **под** ~ *(поравнато)* под цверну, под шнурку
канац[2] ко́нца *х. (крај)* конєц, край, закончєнє; **на концу године** на концу рока; ~ **живота** конєц живота; ~ **дело краси** конєц – роботи венєц
коначан -чна -чно конєчни; ~ **одлука** конєчна одлука; **коначни резултат** конєчни резултат
коначар *х.* **1.** *воєн.* обезпечовач ноцнїку; **2.** *(који негде коначи)* ноцовач
коначити -им *зак. и нєзак.* ноцовац, спац
коначиште *с.* **1.** ноцнїк, место за ноцованє; **2.** *(ноћење)* ноцованє
коначно *присл.* **1.** *(најзад)* конєчно, на концу, на остатку; ~ **смо се споразумели** конєчно зме ше спорозумели; **б) 2.** *(дефинитивно)* конєчно, дефинитивно; цалком
конвејер *х. техн.* конвеєр
конвексан -сна -сно конвексни; випупчени; ~ **огледало** конвексне (випупчене) жвератко
конвенирати -ам *зак. и нєзак. (бити по вољи)* конвеновац
конвенција *ж.* конвенция; **међународна** ~ медзинародна конвенция
конвенционалан -лна -лно конвенционални; ~ **казна** конвенционална кара
конвергентан -тна -тно конверґентни
конверзација *ж.* конверзация
конверзациони -а -о конверзацийни; ~ **лексикон** конверзацийни лексикон
конверзија *ж.* конверзия; ~ **државног дуга** конверзия державного длуства
конвертирати -ам *и* **конвертовати** -тујем *зак. и нєзак.* конвертовац
конвикт *х.* конвикт
конвој *х. воєн.* конвой
конгломерат *х. ґеол.* конґломерат
конгрегација *ж.* конґреґация
конгрес *х.* конґрес
конгресни -а -о конґресни
конгруенција *ж. ґрам., мат.* конґруенция
кондак *х. церкв.* кондак
кондензатор *х. физ.* кондензатор
кондензација *ж.* кондензация
кондензирати (се) -ам (се) *и* **кондензовати (се)** -зујем (се) кондензовац (ше)
кондир *х.* (*врч)* канчов
кондиција *ж.* кондиция; **имати кондиције** мац кондициї
кондиционал *х. ґрам.* кондиционал
кондиционалан -лна -лно кондиционални; ~ **реченица** *ґрам.* кондиционалне виречене
кондор[1] *и* **кôндор** *х. зоол.* кондор
кондор[2] *х. буд.* кондор
кондуктер *х.* кондуктер, *заст.* кондуктор
кондуктор *х.* **1.** *ел., бот., мед.* кондуктор; **2.** *оп.* **кондуктер**
кондуре *ж. мн.* боканчи
конђа *ж. покр.* контя *(сплєцени варґочи)*
конзеквентан -тна -тно конзеквентни
кнзеквенца *и* **конзеквенција** *ж.* конзеквенца, конзеквенция
конзерва *кул.* конзерва; **фабрика конзерви** фабрика конзервох
конзервативан -вна -вно конзервативни; **конзервативне идеје** конзервативни идеї
конзервативац -вца *х.* конзервативец
конзервативизам *и* **конзерватизам** -зма *х.* конзервативиз[е]м, конзерватиз[е]м
конзерватор *х.* конзерватор
конзерваториј[**ум**] *х.* конзерваторий, конзерваториюм
конзерваторист[**а**] *х.* конзерваторист(а)
конзервација *ж.* конзервация
конзервирати -ам *и* **конзервисати** -ишем козервовац
конзервни -а -о козервови, конзервни
конзилиј[**ум**] *х.* конзилий, конзилиюм; ~ **лекара** конзилий лїкарох
конзисториј *х. и* **конзисторија** *ж.* конзисторий, конзистория
конзола *ж. архит. и др.* конзола
конзорциј[**ум**] *х. фин.* конзорций, конзорциюм

конзул *х.* конзул; **генерални** ~ ґенерални конзул
конзуларан -рна -рно конзуларни; ~ **представништво** конзуларне представнїцтво
конзулат *х.* конзулат
конзултирати -ам *и* **конзултовари** -тујем *оп.* **консултовати**
конзум *х.* конзум
конзумација *ж.* конзумация
конзумирати -ам конзумовац
конзумни -а -о конзумни; ~ **вино** конзумне вино
коничан -чна -чно *(купаст)* конични
конјугација *ж. ґрам.* кон'юґация
конјунктура *ж.* кон'юнктура
конјункција *ж. ґрам., астр.* кон'юнкция
конк *х. покр. (ходник)* конк, конґ
конкаван -вна -вно конкавни, угнути; ~ **сочиво** конкавна (угнута) лєнча
конклузиван -вна -вно *(закључан)* конклузивни; ~ **реченица** *ґрам.* конклузивне виреченє
конкретан -тна -тно конкретни; ~ **предлог** конкретне предкладанє
конкретизовати -зујем конкретизовац
конкурент *х.* конкурент
конкуренткиња *ж.* конкурентка
конкуренција *ж.* конкуренция
конкурисати -ишем конкуровац
конкурс *х.* конкурс
конкурсни -а -о конкурсни
коноба *ж.* **1.** *(подрум)* пиньвица; **2.** *(крчма)* карчма; **3.** *(стаја)* хлїв
конобар *х.* келнер, качмар; *(точилац)* чопнар
конобати се -ам се *покр.* кобуриц, чежко жиц, бидовац
коноп *х. оп.* **конопац**
конопар *х. (ужар)* штранґар
конопац -пца *х.* **1.** *(уже)* штранґ, паньваш; ~ **за вучу** штранґ за цаганє; ~ **2.** штранджок; ~ **за скакање** штранджок за скаканє; **3.** паньващик; ~ **за сушење рубља** паньващик за сушенє шматох; **4.** *(канап)* порвазок, порващок; ~ **од вуне** порващок з волни; ◊ **омастити** ~ буц обешени
конопља *ж.* **1.** *бот.* конопа (Cannabis sativa); **семе конопље** шеменєц; **2.** конопа, влакно; **трти конопљу** трец конопу; **пређа од конопље** предза з конопи
конопљак *х. оп.* **конопљиште**
конопљан -а -о конопов[и], конопни; ~ **платно** конопово (конопне) платно, платно своєй роботи
конопљарка *ж. зоол.* конопарка (Cardvelis cannabina)
конопље *с. зб. оп.* **конопља**
конопљика *ж.* стебло конопи, конопа
конопљин -а -о конопов; ◊ ~ **бувач** *зоол.* конопова блиха
конопљиште *с.* **1.** *(место где је посејана кудеља)* конопа, польо под конопу; **2.** *(стрниште конопље)* коноплянка
консеквенца *и* **консеквенција** *ж.* консеквенца, консеквенция; **повући консеквенце** поцагнуц консеквенци
консекутиван -вна -вно *ґрам. (последичан)* консекутивни
консензус *х. (слагање, пристанак)* консензус
консигнација *ж. тарґ.* консиґнация
консолидација *ж. (сређивање)* консолидация
консолидирати (се) -ам (се) *и* **консолидовати (се)** -дујем (се) *зак. и нєзак.* консолидовац (ше)
консонант *х. ґрам.* консонант
конспект *х.* конспект *(кратке викладанє; концепт)*
конспиративан -вна -вно конспиративни
конспиратор *х.* конспиратор
конспирација *ж.* конспирация
конспирирати -ам *и* **конспирисати** -ишем *зак. и нєзак.* конспировац
константа *ж.* константа
констатација *ж.* констатация
констатирати -ам *и* **констатовати** -тујем *зак. и нєзак.* констатовац
констелација *ж. астр., фиґ.* констелация
конституанта *ж. пол.* конституанта
конституирати (се) -ам (се) *и* **конституисати (се)** -ишем (се) *зак. и нєзак.* конституовац (ше)
конституција *ж. з розл. знач.* конститутия
конституционалан -лна -лно конституционални
конструирати -ам *и* **конструисати** -ишем *зак. и нєзак.* конструовац
конструктиван -вна -вно конструктивни; ~ **рад** конструктивна робота
конструктор *х.* конструктор
конструкција *ж.* конструкция; ◊ *буд.:* **гредна** ~ гредова конструкция; **крута** ~ тварда конструкция; **лучна** ~ лучна конструкция; **подна** ~ патосова конструкция; **спрегнуте конструкције** скапчани (повязани) конструкциї
консултативан -вна -вно консултативни; ~ **седница** консултативна схадзка
консултација *ж.* консултация
консултирати (се) -ам (се) *и* **консултовати (се)** -тујем (се) консултовац (ше)
конта *ж. екон.* конта
контакт *х.* контакт; стик

контактирати -ам *зак. и нєзак.* контактовац
контаминација *ж.* контаминация
контаминирати -ам *и* **контаминовати** -нујем *зак. и нєзак.* контаминовац
контати -ам *покр. (бројати)* чишлїц, читац; *(мислити, судити)* думац, роздумовац, розсудзовац, *беш.* контац
контејнер *х.* контейнер
контекст *х.* контекст
контемплација *ж. (умовање)* контемплация
контеса *ж.* контеса
континген[а]т -нта *х.* континґент
континен[а]т -нта *х.* континент
континенталан -лна -лно континентални; ~ **клима** континентална клима
континенталац -лца *х.* континенталєц
континуалан -лна -лно континуални
континуирати -ам континуовац
континуитет *х.* континуитет
контирати -ам *зак. и нєзак. тарґ.* контовац
контни -а -о *(рачунски)* контни; ~ **план** контни план
конто *х. фин.* конто
контра[1] *ж. карт., муз.* контра; **дати контру** *(оштро се супротставити)* дац (вдериц) контру, контровац
контра[2] *прим., присл.* контра
контра- *як перша часц зложених словох хтори знача процивносц* контра-
контраадмирал *х.* контраадмирал
контрабас *х.* **1.** *(инструмент)* контрабас, бруґа; **2.** *(глас)* контрабас
контрадикторан -рна -рно контрадикторни
контрадиција *ж.* контрадикция
контракт *х.* контракт
контрактуалан -лна -лно контрактуални
контранапад *х.* контранапад
контраобавештајни -а -о контраобвисцуюци
контрапункт *х. муз.* контрапункт
контрареволуција *ж.* контрареволуция
контрареволуционер *х.* контрареволуционер
контраст *х.* контраст
контрастан -сна -сно контрастни, контрастови
контрастиван -вна -вно контрастивни
контрахирати -ам *и* **контраховати** -хујем **1.** *(стегнути/стезати)* контраховац; **2.** *(уговорити/уговарати)* законтрачиц/контрачиц
контрацепција *ж. мед.* контрацепция
контрибуција *ж.* контрибуция
контрирати -ам *зак. и нєзак.* контровац, процивсловиц
контрола *ж.* контрола
контролирати -ам *и* **контролисати** -ишем *зак. и нєзак* контроловац
контролни -а -о контролни; ~ **задатак** контролни задаток; ~ **лист** контролни лїсток
контролор *х.* контролор
контузија *ж. мед.* контузия
контузовати -зујем контузовац
контумац -аца *х. з розл. знач.* контумац
контура *ж.* контура
конус *х. мат.* конус
конфедерација *ж.* конфедерация
конфекција *ж.* конфекция
конферансије *х.* конферансиє
конференција *ж.* конференция; ~ **за штампу** конференция за пресу
конферисати -ишем конфеpовац
конфесија *ж. (вероисповест)* конфесия
конфесионалан -лна -лно *(верски)* конфесионални, конфесийни
конфигурација *ж.* конфиґурация
конфискација *ж.* конфискация
конфисковати -кујем **а)** *зак.* сконфисковац, конфисковац; **б)** *нєзак.* конфисковац
конфликт *х.* конфликт
конфор *х. оп.* **комфор**
конформизам -зма *х.* конформиз[е]м
конфузан -зна -зно конфузни
конфузија *ж.* конфузия
концентрат *х.* концентрат
концентрација *ж.* концентрация
концентрациони -а -о концентрацийни; ~ **логор** концентрацийни лаґер
концентрирати (се) -ам (се) *и* **концентрисати (се)** -ишем (се) *зак. и нєзак.* концентровац (ше)
концентричан -чна -чно концентрични
концеп[а]т -пта *х.* концепт
концептирати -ам *и* **концептовати** -тујем *зак. и нєзак.* концептовац
концепција *ж.* концепция
концер[а]т -рта *х.* концерт
концерн *х.* концерн
концертни -а -о концертни
концесија *ж.* концесия
концизан -зна -зно концизни
концил *х.* концил
конципирати -ам *и* **конциповати** -пујем *зак. и нєзак.* конциповац
кончав -а -о *оп.* **кончасткончавост** *ж.* цверенкастосц; ~ **хлеба** *кух.* цверенкастосц хлєба
кончан -а -о цвернов[и], цверенков[и], цверенкасти; памучни; ~ **чарапа** памучна ботоша; ~ **чипка** геклана реца (рецочка, милє)
кончаница *ж. буд.* нїткарка
кончаст -а -о **1.** *(кончан)* цвернов[и], цверенков[и], нїтков[и], як цверна, як нїтка;

2. цверенкасти; **кончасте алге** *бот.* цверенкасти алґи; **3.** жилкасти; **кончасти листови** *бот.* жилкасти лїсца
кончати -ам **1.** *(вести концем)* вишивац; **2.** биц цверну (шнур) *(зоз офарбену цверну означовац линию по котрей треба резац, штригац, пилїц и под.)*
коњ *х. з розл. знач.* конь; **јахаћи** ~ конь за шедланє; **теглећи** ~ конь за цаганє; **узјахати коња** шеднуц на коня, ошедлац коня; **орати са два коња** орац на двох коньох; ◊ **и ми коња за трку имамо** анї ми нє горши; **пасти с коња на магарца** спаднуц з коня на маґарца (осла), з лєпшого спаднуц (присц) на горше; **радити као** ~ робиц як шаркань (вол, конь)*;* **водени** ~ *зоол.* водови (нилски) конь
коњак *х.* коняк
коњаник *х.* **1.** *(јахач)* шедлач, конянїк; **2.** *(војник коњице)* гусар
коњанички -а -о **1.** шедлацки, конянїцки; **2.** гусарски; ~ **капетан** гусарски капитан
коњар *х.* **1.** *(коњушар)* коняр, чикош; **2.** *(љубитељ коња)* коняр, любитель коньох
коњарски -а -о конярски; коньски; ~ **трговац** коньски тарґовец, тарґовец з коньми
коњарство *с.* конярство
коњетина *ж. (коњско месо)* коньске месо
коњик *х.* **1.** *заст. оп.* **коњаник; 2.** конь
коњиц *х.* **1.** *дем*. конїк, конїчок; **2.** *муз. (кобилица)* кобулка, конїк; **3.** *зоол. (скакавац)* конїк; ◊ **вилин** ~ шитар (Calopterix virgo) **4.** *шах.* конь
коњица *ж.* конїца
коњички -а -о конїцки; ~ **спорт** конїцки спорт
коњозобица *ж. (зобница)* оброшнїца
коњокрадица *ж.* крадош коньох
коњосати -ошем *беш.* робиц як конь (шаркань, вол, мазґа); **коњоше целог дана** роби як конь по цали дзень
коњски -а -о коньски; ~ **длака** коньска шерсц; **коњске трке** коньски обеговання, обеговання на коньох; ~ **опрема** коньски серсан; ◊ ~ **снага** *физ.* коньска сила (моц); ~ **муха** *зоол.* коньска муха
коњугација *ж. оп.* **конјугација**
коњушар *х.* **1.** *(коњар)* коняр; **2.** *(чувар коња)* чикош
коњушарница *ж. оп.* **коњушница**
коњушница *ж.* коньски хлїв, *нар. поез.* маштальня
кооператива *ж.* кооператива
кооперативан -вна -вно кооперативни
кооперација *ж.* кооперация
кооперирати -ам и **кооперисати** -ишем *зак и нєзак.* коoперовац
кооптирати -ам *зак. и нєзак.* кооптовац
координата *ж. мат.* координата
координатор *х.* координатор
координација *ж.* координация
координирати -ам, **координисати** -ишем *и* **координовати** -нујем *зак. и нєзак.* координовац
кôп[1] *ж. (копање)* копанє; **прва коп у винограду** перше копанє у винїци
коп[2] *х.* копальня; **површински коп** поверхносна копальня
копа *ж. покр. (пласт, стог у облику купе)* копа, копка; браделко; ~ **сена** копа шена
копан[1] -пна -пно *звич. одр.* **1.** *(копнен)* сухожемни, копнови; **копни пут** сухожемна драга; **2.** *(без снега)* нє закрити зоз шнїгом, без шнїгу; **копно приморје** приморє без шнїгу
копан[2] -пна -пно котри ше лєгко копе
копања *ж.* **1.** *(корито)* древена купачка, корито; **2.** *(валов)* валов
копање *с.* **1.** < **копати**; **2.** *(кукуруза)* копачка, копанє
копањица *ж. дем.* (**< копања**) мала купачка, купачочка, коритко
копар -пра *х. бот.* копер (Anethum graveolens)
копарати -ам *покр.* **1.** драпац; *(чепркати)* шпиртац; длобац; **2.** *(бацакати се)* руцац ше, вирґац
копати -ам **1.** *(ашовом, мотиком)* копац; ~ **бунар** копац студню; ~ **кукуруз** копац кукурицу; ~ **руду** копац руду; **2.** *(рукама, шапама – рити)* гребац; ~ **јаму у песку** гребац дзиру у писку; ◊ **ко другоме јаму копа, сам у њу пада** хто другому жичи, сам ше покалїчи; хто другому долїк копе, сам до нього спаднє
копач *х.* копач
копача *ж.* **1.** мотика; **2.** ашов
копејка *ж.* копейка *(пенєжна єдинка у Русиї)*
копија *ж.* копия; **лоша** ~ подла копия
копилад *с. зб.* < **копиле**
копилан *х.* **1.** *(ванбрачни син)* нємалженски син, копилче; **2.** *(неваљалац)* поґан, куйон
копилача *ж.* дзивка котра народзела нємалженске дзецко, дзивка котра заглєдала дзецко
копиле *с.* копилче, найдзене, заглєдане
копилити се -им се поставац котни скорей як треба *(о овци и кози*)
копирати -ам копир[ов]ац
копитари *х. мн. зоол.* копитаре (Perissodactula)
копитаст -а -о копитасти, як копито
копитати се -ам се **1.** *(ритати се)* вирґац; **коњи ми се копитају** конї ми вирґаю; **2.** *(копрцати се)* руцац ше, вирґац

копитњак *х. бот.* копитнї̈к (Asarum)
копито *с.* копито
копкати -ам **1.** *дем.* (**< копати**) шпиртац; ~ **по прошлости** шпиртац по прешлосци; **2.** *фиґ. (узнемиравати)* корциц, нє дац мира; **копка ме да сазнам** корци ме дознац; **то га копка** тото му нє да мира
копљаник *х.* копийнїк
копљаст -а -о копиясти, копийкови, як копия; ◊ ~ **рибица** *зоол.* копийкаста рибка (Amphioxus lanceolatus)
копљача *ж. (мотка заставе)* копия
копље *с.* копия; **бацање копља** *спорт.* руцанє копиї; **застава на пола копља** застава на пол копиї; **после боја копљем у трње** *(пропуштена је прилика, не вреди говорити о томе)* по Крачунє класки зберац; **ломити копља** ламац копиї
копљиште *с. оп.* **копљача**
копљоноша *х. ист.* ношач копиї, копийнїк
копнен -а -о сухожемни, копнови; **копнене животиње** сухожемни животинї; **копнени ветар** копнови витор, витор з копна; **копнени саобраћај** сухожемни транспорт
копнети -им **1.** *(о снегу, леду)* пущац ше; **снег већ копни** шнїг ше уж пуща; **2.** *(губити влажност)* сушиц ше; **лубеница копни** *(сало лубенице се суши)* ґереґа ше суши; **3.** *фиґ.* **а)** *(губити снагу, слабити)* препадац, прец; **б)** *(јењавати; ишчезавати)* слабиц; трациц ше, капац
копнина *ж.* **1.** место дзе ше розпущел шнїг, место без шнїгу; **2.** час кед ше шнїг почина пущац**копно** *с.* суха жем, копно, сухе; **изаћи на копно** висц на копно (на сухе); **на копну и на мору** на сухим и на морю
копоран *х. етн.*, *воєн.* копоран
копорати -рем *покр. оп.* **врвети**
копрена *ж.* **1.** *(вео)* шлаєр; фатьол; **невеста са копреном** млода зоз шлаєром; **2.** *(покривач)* закривач, покров; **под копреном маховине** под покровом моховини; **3.** чарна пантлїчка *(як знак жалоби);* **4.** *фиґ. (маска)* маска, вигварка; **скинути копрену (с чега)** зняц (сцагнуц, зруциц) маску (з дачого); **под копреном родољубља** под маску (вигварку) родолюбия
коприва *ж. бот.* покрива (Urtica); **велика** ~ велька покрива (U. dioica); **мала** ~ мала покрива (U. urens); ◊ **неће гром у коприве** *оп. фраз. под* **гром**
копривар *х. зоол.* покривар
копривица *ж. бот.* покривка, покривочка (Coleus)
копривни -а -о покривов[и]; ~ **грозница** *оп.* **копривњача**
копривњак *х.* **1.** *(место зарасло копривом)* покрива, покривнїк; **2.** *зоол.* покривнїк (Aglais/Vanessa urticae)
копривњача *ж. мед.* покривняча
копродукција *ж.* копродукция
копрцати се -ам се *(праћакати се)* **1.** однї̈мац ше, руцац ше, таргац ше, витарговац ше; вирґац; **2.** *фиґ.* силовац ше, давац сили; напинац ше; храпац ше, шарпац ше, хвастац ше; бориц ше
копула *ж. ґрам.* копула
копулативан -вна -вно *ґрам.* копулативни; **копулативни везник** копулативни (составни) злучнїк
копун *х.* вишкопени (кастровани) когут *(котрого ше трима пре месо)*, *заст.* каплон
копунити -им шкопиц (кастровац) когута
копунити се -им се *покр. (шепурити се)* випинац ше, пишиц ше, правиц ше важни
копча *ж.* **1.** капча; патента; **мушка** ~ конїк, вайчачок; **женска** ~ кобулка; **2.** *(спојница)* капча, злучнїца; **3.** *(запињача, зихерица)* капчаца ґомбошка; припинка; **4.** *(на каишу)* прецка
копчалица *ж.* **1.** *(игла сигурница)* капчаца ґомбошка; **2.** *(угажена стаза по снегу)* чапаш, дражка
копчати -ам **1.** *(закопчавати)* капчац, закапчовац; **2.** *фиґ.* (*схватати*) похопйовац, розумиц, *беш.* капчац; **тек сад копчам** аж тераз похопюєм
копчати се -ам се дючкац ше, пулац ше *(у дзецинским бависку: руцац ґомбички або капчи до долїнки)*
кôр[1] *х. муз.* хор
кôр[2] *х.* **1.** *(скуп, збор)* кор; **дипломатски** ~ дипломатични кор; **2.** *воєн. (корпус)* корпус
кора *ж.* **1.** лупа; ~ **дрвета** лупа древа; ~ **ораха** орехова лупа; **кувати кромпир у кори** вариц кромплї на лупу; **2.** скора; **земљина** ~ жемова скора; ~ **бубрега** *анат.* покрутќова скора; **3.** скорка; ~ **хлеба** скорка хлєба; ~ **сланине** скорка зоз сланїни; ~ **на млеку** *(скоруп)* скорка на млєку; **4.** *кул.* цесто, цесточко; ~ **за пите** цесто за пити; **5.** *мед. (краста)* храста, храсточка; **ухватила се** ~ **на рани** влапела ше храсточка на рани; **6.** *(јајета)* шкарупина; **7.** *(смрзнути површински слој)* шкарупинка
корав -а -о *(скорушен)* корави, скоравени, тварди; хтори ма тварду скору *або* лупу
корак *х. з розл. знач.* крочай, *поет.* крок; ◊ **а) губити** ~ трациц крочай; ~ **по** ~ крочай по крочай; **убрзати** ~ пошвидшац крочай; **предузети потребне кораке** подняц (превжац) потребни крочаї; **држати (ићи у)**

корак с ким, с чим тримац крочай з даким, дачим; **ићи (грабити) напред крупним кораком (крупним корацима)** исц (крачац) напредок з велькима крочаями; **на сваком кораку** на каждим крочаю; **пратити кога у корак (стопу)** ступци провадзиц дакого; **пружити** ~ розкрачац ше, розпонагляц ше; **учинити (направити) крупан (велики) корак** зробиц (направиц) вельки крочай; **ухватити корак с ким (с чим)** влапиц крочай з даким (з дачим); **б)** *физк.:* **клизни** ~ шлїзкаци (корчоляци) крочай (крок); **мазуркин** ~ мазурков крочай (крок); **поскочни** ~ подскочни крочай (крок); **преступни** ~ преступни крочай (крок); **в)** ~ **зупчаника** *техн.* ход зубкастого колєса

коракнути *зак.* крочиц, стануц, ступиц; ~ **на нешто** стануц на дацо; ~ **напред** крочиц напредок

карāл[1] *и* **кораљ** *х. зоол.* корал (Corallium)

карāл[2] *х. муз.* корал

карāлни[1] *и* **карāлски** -ā -ō *(<* **корал**[1]) корални, коралов[и]; ~ **острва** корални острова

карāлни[2] -а -о (**< корал**[2]) корални; ~ **акорди** *муз.* корални акорди

Коран *х.* Коран *(муслиманска свята кнїжка)*

кораћ *х. покр.* млаток *(за кованє коня)*

корачај *х. оп.* **корак**

корачати -ам крачац, *рид.* ступац; **ситно** ~ дробчиц, дробкац

корачни -а -о *физк.* крочни; ~ **нога** крочна нога

корачница *ж. муз.* крочайнїца, марш

корба *ж. заст. (укор; корење)* гандрованє, наберанє, укорйованє, керґетованє

корбач *х.* корбач

корвета *ж. мор.* корвета

кôрда[1] *ж.* шабля, меч

кôрда[2] *ж.* **1.** *(конопац)* штранґ, паньваш; **2.** *покр. (фитиљ за минирање)* ґнот

кордован *х. (козја кожа)* кордован

кардōн[1] *х. з розл. знач.* кордон; ~ **милиције** кордон милициї

кардōн[2] *х. бот. оп.* **локвањ**

кордун *х.* **1.** *оп.* **кордон**[1]; **2.** *(врпца)* пантлїчка; **3.** *покр. (ланчић)* ланцущок; ~ **о врату** ланцущок на шиї

коре *ж. мн.* **1.** *оп.* **корице**; **3.** *кул. (листови)* цеста, цесточка

Корејац -јца *х.* Кореєц

корејски -а -о корейски

коректан -тна -тно коректни

коректив *х.* коректив

корективан -вна -вно корективни

коректор *х.* коректор

коректура *ж.* коректура

корекција *ж.* корекция

корелатив *х.* корелатив

корелативан -вна -вно корелативни

корелација *ж.* корелация

корен *х. з розл. знач.* корень; **пуштати** ~ пущац жили (корень); ~ **зла** корень зла; ~ **длаке (зуба, шаке, стопала)** корень власки (зуба, дланї, талпи); ~ **речи** *ґрам.* корень слова; **извлачити** ~ *мат.* винїмац корень; **квадратни** ~ *мат.* квадратни корень; ◊ **а) истргнути (ишчупати) из корена (с кореном) нешто** витаргнуц (вирвец) з кореньом; **пустити** ~ пущиц корень; **уништити (затрти) у корену** знїчтожиц у кореню (зачатку); **вући** ~ **од кога** походзиц од дакого; **б)** *бот.:* **вретенаст** ~ вреценкасти корень; **гранат** ~ розконарени корень; **жиличаст** ~ жилкасти корень; **кончаст** ~ цверенкасти корень; **кртоласт** ~ гомолясти корень; **површински** ~ над'жемни корень; **репаст** ~ цвикласти корень

коренак -нка *х. дем.* кореньчок

коренаст -а -о кореня́сти

коренит -а -о **1.** *(темељан, радикалан)* кореньови; **коренита промена** кореньова вименка; **2.** моцни, тварди; **3.** прави, правдиви; **он је** ~ **народни борац** вон прави народни борец; **4.** основни, сущни; **5.** старински, давни

коренити се -им се пущац корень (жили, жилки), розкореньовац ше

кореновати -нујем *мат.* кореньовац, винїмац корень

коренски -а -о кореньов[и]; **коренске длаке** кореньово власи (власки, шерсци); ◊ ~ **језици** *ґрам.* кореньово язики

коренчић *х. дем.* кореньчок

корењаци *х. мн. бот.* кореняки

корењача *ж. анат.* простата

корење[1] *с. зб.* (**< корен**) коренє, коренї

корење[2] *с.* (**< корити**) гандрованє, наберанє, укорйованє, керґетованє

корење[3] *с.* **< корити се**[2]

кореограф *х.* хореоґраф

кореографија *ґ.* хореоґрафия

корепетирати -ам корепет[ир]овац

корепетитор *х.* корепетитор

кореспондент *х.* кореспондент

кореспонденција *ж.* кореспонденция

кореспондирати -ам кореспондовац

кореферат *х.* кореферат

корзет *х.* корсет, мидер

корзикански -а -о (< **Корзика)** корзикански

корзирати -ам корзовац, преходзиц ше (*по корзоу*), *беш.* шейтац ше

корзо *х.* **1.** *(шеталиште)* корзо; **2.** *(шетња)* преходзка, корзо

коригирати -ам *и* **кориговати** -гујем кориґовац
корида *ж.* корида
коридор *х. з розл. знач.* коридор
коризма *ж.* коризма, вельки пост *(при католїкох)*
коријандар -дра *и* **коријандер** *х. бот.* корияндер (Coriandrum)
корилац -иоца *х.* гандровач, наберач, укорйовач
коринђати -ам *покр.* ходзиц по шпиваню *або* по винчованю *(на Крачун)*; шпивац *(крачунски писнї) або* винчовац
корисник *х.* хаснователь; ~ **кредита** хаснователь кредиту
корисница *ж.* **1.** хаснователька; **2.** *(приредба)* представа (програма, манифестация) на хасен дачого *або* дакого
корисност *ж.* хасновитосц
корист *х. з розл. знач.* хасен; **гледа само своју** ~ патри лєм свой хасен; **извући** ~ **из чега** вицагнуц хасен з дачого; **која** ~ **од тогаа** яки хасен з тогоь; **имати користи од кога** *или* **чега** мац хасну од дакого *або* дачого, спомогнуц ше з даким *або* дачим; **бити од користи** буц на хасен (од хасну), хасновац
користан -сна -сно хасновити; ~ **за здравље** хасновити за здравє; ~ **члан друштва** хасновити член друштва; ◊ **корисни учинак** *физ.* хасновити ефект, ефект хасновитого дїйства
користити -им I. *нєпрех. (бити од користи)* хасновац; служиц *(за дацо)*; **чему ово користиа** нач тото служиь; II. *прех. (искоришћавати, служити се)* хасновац дацо, служиц ше з дачим*, рид.* уживац дацо; ~ **своје знање** хасновац свойо знанє
користити се -им се **1.** *(чиме – искоришћавати, служити се)* хасновац, служиц ше, *рид.* уживац; **користио се приликом** хасновал нагоду; ~ **књигама** служиц ше з кнїжками; **2.** *часто безос.* мац хасну (хасен), винїмац (брац) хасен; **користе се новом производњом** маю хасен з новей продукциї
користољубив -а -о хаснолюбиви
користољубивост *ж. и* **користољубље** *с.* хаснолюбивосц
користоносан -сна -сно хасновити
коритар *х.* коритар
коритаст -а -о **1.** коритасти, як корито; **2.** углїбени, видлабани
корити -им *(прекоревати)* гандровац, наберац, керґетовац, укорйовац, кориц; опоминац, давац заувагу, пригваряц; предруцовац; муштровац ше
карити се[1] **-и**м се *взаєм. повр. од* **корити**
карити се[2] **-и**м се *(добијати кору):* **хлеб се већ кори** хлєб ше уж суши *(звонка)*; **крв цури и кори се на лицу** крев чури и зосиха ше на твари; **лед се кори на реци** на рики ше лапа ляд
корито *с.* **1.** *з розл. знач.* корито; **речно** ~ *ґеоґр.* ричне корито; ~ **за прање рубља** корито (древена купачка) за райбанє; **2.** валов; валовок; ~ **за напајање** валов за напаванє; ~ **за храну** валов (валовок) за єдзенє (покарму); **3.** *(за купање)* купачка
корифеј *х.* корифей
корица *ж. дем.* (< **кора**) скорка, скорочка; лупка; **борити се за корицу хлеба** бориц ше за скорку (скорочку) хлєба
корице *ж. звич. мн.* **1.** *(на књизи)* рамики*;* **2.** *(футрола за нож и сл.)* пошва*;* **4.** *(дршка ножа)* черенка
коричар *х.* **1.** *(књиговезац)* кнїжковязач; **2.** *оп.* **коричњак**
коричарница *ж.* **1.** *(књиговезница)* кнїжковязальня; **2.** *(радионица за израду корица)* рамикарня
коричење *с.* рамикованє, урамиковйованє
коричити -им рамиковац, урамиковйовац
коричњак *х.* бичак *(кривей форми, з черенками з рога)*
коришћење *с.* хаснованє, уживанє *(дачого)*; служенє *(з дачим)*
корман *х. оп.* **кормило**
корманити -им корманьовац
кормилар *и* **корманош** *х.* корманьош
кормиларити -им *оп.* **корманити**
кормило *с.* корманъ; ◊ **држати** ~ **у својим рукама** тримац кормань (дєплови) у своїх рукох
корморан *х. зоол.* водови гавран, корморан (Phalacrocorax)
корнер *х. спорт.* корнер
карнет[1] *х.* **1.** *муз.* корнет; **2.** *(фишечић за сладолед)* корнет, фишек
карнет[2] *х. воєн.* корнет
корњача *х. зоол.* коритнявка (Testudo); **седмопруга** ~ седемсмугаста коритнявка (Dermochelзs coriacea)
корњачевина *ж.* коритнявков панцир
коров *х.* ґаз, коровче, *рид.* бурян*, беш.* коров; **плевити** ~ плєц коровче; ◊ **нема га (је и сл.) ни од корова** нєт о нїм (нєй и под.) анї хиру, анї захировац го (ю и под.)
коровски -а -о ґазов, коровчецов, коровски; ◊ **коровске биљке** *бот.* ґазово (коровски) рошлїни
корозиван -вна -вно корозивни
корозија *ж.* корозия

корона *ж. астр., муз. и др.* корона; ~ **око Сунца** корона коло Слунка
коронарни -а -о коронарни
корота *ж.* **1.** *(жалост за мртвим)* жалосц; смуток; **година короте** рок жалосци (смутку); **2.** *(црнина)* жалоба; **бити у короти** ношиц жалобу
коротовати -тујем ношиц жалобу; буц у жалосци
корпа *ж.* **1.** *(котарица)* кошарка; **2.** кошар, *коц.* корпа; ~ **кукуруза** кошар кукурици; **3.** *(за отпатке)* корпа, кошарка; ◊ **бацити у корпу (кош)** (од)руциц до корпи; **дати корпу** дац кошар; **добити корпу** достац кошар
корпар *х.* кошаркар, *коц.* корпар
корпарски -а -о кошаркарски, корпарски; ~ **занат** кошаркарске ремесло
корпарство *с.* кошаркарство, корпарство
корпица *ж. дем.* < **корпа**
корпоративан -вна -вно корпоративни
корпорација *ж.* корпорация
корпулентан -тна -тно корпулентни, целати
корпус *х. з розл. знач.* корпус
корсар *х. покр.* морски пират
корсем *присл. покр. оп.* **тобоже**
корски -а -о хорски; ~ **певање** хорске шпиванє
кортеш *х. (политички агитатор)* кортеш
кортешовати -шујем *(агитовати)* кортешовац
корубати -ам *покр.* **1.** *(комушати)* чисциц, *заст.* лупац (*лїсце з чутких кукурици)*; **2.** *(крунити кукуруз)* лупац
корумпиран -а -о корумповани
корумпирати -ам *зак. и нєзак.* корумповац
корупција *ж. (поткупљивост)* корупция
корупционаш *х.* корупционаш
кôс[1] *х. зоол.* чарни дрозд, риґов (Turdus merula)
кос[2] -а -о **1.** зукоси, нагнути; ~ **страна** зукоснїна, зукосина; **2.** *(постран)* бочни, з боку; ~ **ватра** бочни огень; **3.** *фиґ. (сумњив – о погледу)* подозриви, нєдовирлїви, нєприятельски; **гледати косим погледом** боком патриц; **4.** *мат.* зукоси; ~ **купа** зукоса копа; **коси угао** зукоси угел (кут); ~ **раван** зукоса ровня
каса[1] *ж.* **1.** власи; **седа** ~ шиви власи; **вући кога за косу** скубац (цагац) дакого за власи**;** **2.** *(на крзну животиња)* шерсц; **3.** *(влакна на биљкама)* власки, мохотка; ◊ **одсећи косу** *(о жени)* оштригац ше/остригац ше; **диже му се (јежи му се, иде му увис)** ~ власи му горе ставаю; **под седу косу** на (под) старосц, на (под) стари роки
каса[2] *ж.* коса; ◊ **ударила ~ у камен** нєт хто попущиц
каса[3] *ж.* **1.** *(падина)* зукоснїна, зукосина, схил; **2.** *(планинска)* верх (гребень, хрибет) гори; **граница иде косом** гранїца идзе по гребеню гори
косар *х.* ковач (коваль) цо кує коси
косат -а -о **1.** *(космат)* власати; **2.** *(о коњу)* хтори ма длугу гриву, гривати
косати кошем *(сецкати)* шекац, резац на дробно
косац -сца *и* **косач** *х.* косач; ◊ **један ~ ливаде** дзень кошеня *(як мера)*
косачица *ж.* **1.** косачка; **2.** *(за траву)* траварка, косачка
косидба *ж.* косидба, *рид.* кошачки
косилац -иоца *х. оп.* **косац**
косилица *ж. оп.* **косачица**
косимице *присл.* зукосо; добока
косина *ж.* зукоснїна, зукосина, зукоса поверхносц; нагнутосц
косинус *х. мат.* косинус
косир *х.* косир
коситер *х. хем.* цин
ко́сити[1] косим **1.** *(чинити косим, кривити)* викривйовац, кривиц; **2.** *(на кога; кога – гледати попреко)* боком патриц на дакого
косити[2] косим *осн., фиґ.* кошиц
ко́сити се[1] косим се *(узимати кос положај)* нагинац ше, викривйовац ше, кривиц ше
косити се[2] косим се **1.** *(сударати се; додиривати се при ходу)* збивац ше; дорушовац ше, дотикац ше; **2. а)** буц у процивносци, буц процивни, нє складац ше; **то се коси са законом** то у процивносци зоз законом; **наши интереси се косе** нашо интереси процивни; **б)** *(гложити се)* зражовац ше; правоциц ше, прец ше; **3.** *(крзати се)* точиц ше, штрамбац ше, оштрамбовац ше; **платно се коси** платно ше штрамба; **4.** *(кошкати се – о пчелама, стоци и сл.)* биц ше; гризц ше
коситрен -а -о цинов[и]
косиште *с. (држак косе)* кошиско
коска *ж.* **1.** *дем.* косцочка; **2.** *оп.* **коштица**; ◊ **~ раздора** косц (яблуко) нєзлагоди; **поломити коме коске** *(испребијати кога)* омацац дакому реберка
коскица *ж. оп.* **коштица**
космат -а -о **1. а)** *(о човеку)* хтори ма вельки густи власи *або* браду, зароснути, власати, брадати; **б)** *(о животињи)* хтори ма вельку густу шерсц, шерсцати, бундасти; **в)** *(о коси, обрвама и сл.)* густи; **космати бркови** густи баюси; **2.** *фиґ.* зли, погубени
косметика *ж. оп.* **козметика**
космичан -чна и -чно *оп.* **космички**
космичар *х.* космичар

космички -а -о космични, вселенски; **~ брод** вселенска ладя; **космички зраци** космични зарї

космов *х.* шерсцати пес, пес зоз вельку густу шерсцу

космодром *х.* космодром

космонаут *х.* космонавт

космополит[**а**] *х.* космополит[а]

космополитизам -зма *х.* космополитиз[е]м

космополитски -а -о космополитски

космос *х.* космос

косни[1] -а -~ (< **кост**) косцов[и]; **~ туберкулоза** туберкулоза косцох

косни[2] и **косни** -а -~ власов[и]

косни[3] и **косни** -а -~ **1.** косов; **2.** хтори ше коши; **~ ливада** дєп хтори ше коши

косник *х. буд.* зукоснїк, косорезаци нож

коснути[1] коснем **1.** *(дотаћи)* дорушиц, дотхнуц; **2.** *фиг.* **а)** боляцо рушиц, заболїц; уштухнуц; знємириц; **у души га косну кад се сетио роднога краја** у души го заболєло кед ше здогаднул родзеного краю; **б)** *(ганути)* рушиц**; коснула нас је његова прича** рушело нас його приповеданє

коснути[2] коснем *(мало накосити)* укошиц, дакус накошиц

коснути се -нем **1.** *оп.* **коснути**[1] **(1); 2. а)** охабиц чежки упечаток, потрафиц; **б)** *оп.* **коснути**[1] **(б)**

косо *присл.* **1.** зукосо, зукосом; **2. а)** *(преко воље, нељубазно)* боком, бочаци се; нєлюбезно, нєприязно; **гледа ~ као да се љути** патри боком як кед би ше гнївал; **б)** *(сумњичаво)* нєповерлїво, нєдовирлїво, подозриво

косовац -вца *х. зоол. (кос)* чарни дрозд, риґов

Косовка *ж. (становница Косова)* Косовка

Косово *с.:* **доцкан стиже на ~ Јанко** нєскоро, позно (пришол и под.); **направи се (отвори се) ~** настала велька битка; **прошао је (провео се) као Јанко на Косову** подло (нєдобре) ше му поведло, подло прешол (превед ше), зобрал дябла; **све ми је равно до Косова** цалком ми шицко єдно

косовски -а -о косовски; **Косовска битка** *ист.* Косовска битка

кососкутан -тна -тно зукосоугли, зукосокутни

косоок -а -о зукосооки, кософоки; *(разрок)* назрачи

косопасица *ж. мед.* лїшай

косор *х.* косир *(за орезованє церньових конарох)*

косоугли -а -о *оп.* **кососкутан**

кост[1] *ж.* **1.** косц; **2. а)** чловек, жена, особа; **намерио на рђаву ~** наишол на нєдоброго чловека; **б)** *(сој)* файта; род; **он је од ваљане кости** вон з добрей файти; **в)** *(пород)* власне дзецко; крев; **једно је своја ~ , а друго су познаници** єдно свойо власне дзецко, а друге познати; **исти је као и ја, он је моја ~** исти є як и я, вон моя крев; ◊ **а)** *анат.:* **бутна ~** сцегнова косц; **горњовилична ~** горньовидлїцова; **грудна ~** першова косц; **доњовилична ~** дольньовидлїцова косц; **затиљна ~** затилкова косц; **јагодична ~** яблучкова косц; **клинаста ~** клїнкаста косц; **кости карлице** косци карлїци; **кости трупа** косци трупла; **кости удова** косци рукох и ногох; **крсна ~** крижна косц; **лакатна ~** локцова косц; **носна ~** носна косц; **палчева ~** пальцова косц; **пљосната ~** кляпчиста косц; **слабинска ~** пасова косц; **слепоочна ~** слихова косц; **темена ~** цеменьова косц; **тртична ~** хвостова косц; **чеона ~** чолова косц**; б) бацити коме ~** руциц дакому косц; **бацити ~ између кога** руциц косц медзи дакого; **до** [**голе**] **кости (узети, опљачкати)** олупиц дакого, шицко вжац од дакого; **~ и кожа,** [**сама**] **кожа и кости** сама косц и скора; анї бруха, анї духа; як харт (деска, скоба); **~ у грлу бити коме** буц дакому церень у оку (косц у гарлє)**; наместити (пребројати, поломити, смрвити) коме кости** омацац (намесциц) дакому реберка; **оставити негде кости** осушиц (охабиц, зложиц) даґдзе косци; **прокиснути до костију** премокнуц до нїтки; **прозепсти до костију** замарзнуц як грублє; **претврда кост бити за кога** *(бити врло тешка препрека)* буц за дакого кощак; **старе кости** *(стар човек)* стари косци; **улити (утерати) коме страх у кости** барз престрашиц (преплашиц) дакого, нагнац (угнац) дакому страх до косцох; **земља му кости изметала, кости му се у земљи превртале** *нар.* бодай би му жем косци вируцала, бодай би ше му косци у жеми преврацали

кост[2] *ж. (храна)* кост; **држати кога на косту** тримац дакого на косту

костаст -а -о **1.** косцасти; **2.** *оп.* **костат**

костат -а -о косцати

костељ *х. зоол.* морска мачка (Acanthias)

костим *х.* костим; **купаћи ~** купаци костим; ◊ **у Адамову костиму** у Адамовим костиме; **у Евину костиму** у Евовим костиме

костимер *х.* костимер

костимиран -а -о костимовани; ◊ **~ плес** костимовани танєц

костимирати (се) -ам (се) костимовац (ше)

костимограф *х.* костимоґраф

костирати -ам *(хранити кога)* костирац дакого, давац кост дакому
костирати се -ам се *(хранити се код кога)* костирац ше, буц на косту
костоболан -лна -лно *(који има костобољу)* хтори ма подаґру, хторого боля косци, косцобольни
костобоља *ж. мед.* подаґра
кострет *ж.* **1.** кожа (швиньска, ґамилова и под.) шерсц; **2.** предза, платно *або* шмати зоз кожей (швиньскей, ґамиловей и под.) шерсци
кострешити се -им се **1.** їжиц ше, буриц ше; **брада му се кострешила** брада ше му їжела; **мачка се костреши** мачка ше бури; **2.** *(рогушити се)* буриц ше
кострешљив -а -о їжаци, буряци
кострика *ж. бот.* миши церень (Ruscus)
костур *х.* **1.** *осн., фиґ.* косцанїк, скелет; **2.** *буд.* косцанїк; **~ зграде** косцанїк будинку
костурница *ж.* крипта, костурнїца; **породична ~** фамилийна крипта
кот *х.* **1.** *(животињски пород)* млади животиньох; **2.** *гандр. (изрод)* поґан, скоцени
кота *ж. ґеоґр., банк.* кота
коталац -лца *х. анат.* долїнка *(под гарлом медзи ключнима косцами)*
котангенс *х. мат.* котанґенс
котао -тла *х.* **1.** котел; **2.** *ґеоґр.* котлїна; ◊ **парни ~** парни котел; **ракијски ~** казань
котар *х.* **1.** *ист. (срез)* котар, срез; **2.** плот, ограда *(коло копи шена)*
Котаранин *х. (становник Равних Котара)* Котаран
котарица *ж.* **1.** кошарка; **2.** кошарик, корпочка
котаричар *х.* кошаркар
котаричица и **котарчица** *ж. дем.* кошарочка
котарка *ж.* чардак
котарски -а -о (< **котар**) котарски, срезки
котац коца *х.* **1.** *(свињац)* кармик, обор; **2.** *(тор)* аколь, *коц.* фанґ; **3.** рибалов *(оградзене место у бари дзе ше лапаю риби)*
котач *х.* **1.** колєсо; **2.** бициґла
котачић *х. дем.* **1.** колєско; **2.** бициґлочка
котва *ж.* **1.** *(сидро)* котва, сидро, *заст.* мачка*;* **бацити котву** руциц котву; **дићи котву** дзвигнуц котву; **2.** *физ.* ротор, котва
котвити -им руцац котву
котвиште *с.* котвище
котерија *ж. (клика)* котерия
котизација *ж.* котизация
котиледон *х. бот.* котиледон, ключков лїсток
котилиште *с. (место за кођење)* коциско, *заст.* котинєц
котирање *с. метал. и др.* котованє

котирати (се) -ам (се) *осн., фиґ.* котир[ов]ац (ше); ◊ **добро се ~** добре ше котировац
котити -им коциц
котити се -им се коциц ше
котлар *х. (казанџија)* котлар
котларник *х.* котларнїк *(справа за вишанє котла над котлянку)*
котларница *ж.* котловнїца
котлача *ж.* вельки котел *(желєзни)*
котлет *х. кул.* котлет
котлина *ж.* **1. а)** *ґеоґр.* котлїна, котловина; **2.** *ауґм.* котлїско
котлић *х.* котлїк
котловина *ж.* **1.** бакар *(за правенє котлох);* **2.** *(чађ на котлу)* садза
котловница *ж. оп.* **котларница**
котлокрп[а] *х.* дротар *(хтори оправя котли)*
котни -а -о (< **кота**) котни, котов
котобанити се -им се *покр. (држати се разметљиво)* виношиц ше, возношиц ше
котобања *ж.* **1.** чардак; **2.** кошар, корпа *(за курчата; за квоку; за лапанє рибох)*
котрљав -а -о *и* **котрљајући** -а -е котуляци, котуляюци
котрљан *х. бот.* польов миколка, котулькар, витворнїк (Ersngium campestre)
котрљати -ам котуляц; котурбичац, котурбац*;* ◊ **~ очима** *(кружити очима)* преврацац (кружиц) з очми
котрљати се -ам се котуляц ше; котурбичац ше, котурбац ше
котрљнути -нем закотуляц; закотурбичац, закотурбац
котршкати -ам *дем.* (< **котрљати**) котуляц; котурбичац, котурбац
котур *х.* **1.** обруч; карика, карички; **2.** *(дима, паре и сл.)* ґомбуля; колєсо; **3.** *(точак)* колєсо; **4.** *(за дизање терета)* чиґа; **5.** *(намотак жице и сл.)* коло, круг; кольче; **6.** *(ореол)* ореол, авра; **7.** диск*;* **8.** *покр.* бициґла
котурав -а -о котуляци
котураљке *ж. мн.* **1.** *(за преношење терета)* кочик; **2.** *спорт.* ролшуи
котурати (се) -ам (се) *оп.* **котрљати (се)**
котурача *ж.* **1.** *техн.* дзвигачка, чиґа; **2.** ґравитацийни гайзибан *(гайзибан хтори без погону транспортує древо з брега)*; **3.** *древ.* кольче *(за полированє)*
котураш *х. покр.* бициґлиста
котурић *х. дем.* < **котур**
кофа *ж. (ведро)* кабел
кофеин *х. хем.* кофеїн
кофер -ра *х.* куфер *(ґен.* -фра *и* -фера*)*; ◊ **седи на коферу** *(спреман је за пут)* на одберкох є
кофераш *х. пей.* куф[е]раш *(тот цо идзе за роботу и шицко свойо ноши у куфре)*

кофер[ч]ић *х.* и **коферче** -ета *с. дем.* куфрик, куферчок
коферчина *х. ауґм.* куфриско, куфер[ч]иско
кох *х. кул.* кох
кохезија *ж. физ., фиґ.* когезия
кохезијски и **кохезиони** -а -о когезийни
кохерентан -тна -тно когерентни
кохеренција *ж.* когеренция
кохорта *ж. ист.* когорта
коцељ *х. покр. оп.* **стипса**
коцка *ж. з розл. знач.* коцка; ◊ **~ је бачена** коцка руцена; **метнути (ставити) главу (живот) на коцку** положиц главу (живот) на коцку; **пала је ~ на кога** спадла коцка на дакого; **свеска на коцке** коцкова тека; **штоф на коцке** коцкасти штоф
коцкавица *ж. бот. (царска круница)* царска коруна
коцкање *с.* коцканє
коцкар *х.* коцкар
коцкарница *ж.* коцкарня
коцкаст -а -о коцкасти
коцкати се -ам се коцкац ше
коцкица *ж. дем.* коцочка
коча *ж. риб.* коча *(файта галова)*
кочак *х. покр.* **1.** *(живинарник)* курнїк; **2.** *(свињац)* кармик, обор; **3.** *(за младунчад стоке)* хлївчок, котинєц; **4.** псова хижка
кочањ -ња *х.* **1.** стебло *(капусти або догану);* **2.** *(окомак)* чутка
кочарити -им *риб.* лапац риби з кочу (*оп.* **коча**)
кочење *с.* гамованє
кочет *х. оп.* **кострет**
кочијаш *х.* кочиш, кочияш
кочијашити -им гонїц *(конї, коч)*
кочијашки -а -о кочишски, кочияшски
кочије *ж. мн.* фиякер, гинтов; ◊ **огњене ~** *(воз)* огняни коч
кочина[1] *ж. ауґм.* (< **колац**) колїк, тюла
кочина[2] *ж. оп.* **кочак (1, 2, 4)**
кочиони -а -о гамоваци
кочити[1] кочим **1.** *(успоравати)* **а)** *осн., фиґ. (кола и сл.)* гамовац; **б)** *(бицикл)* гамовац, брензовац, бремзовац; **2.** *(чинити укоченим)* здревньовац
кочити[2] кочим *оп.* **колчити**
кочити се -им се **1.** *(постајати укочен)* древнїц, здревньовац ше; **2.** *(стршати)* дзвигац ше над околїском, стирчац; **3.** *(прсити се)* випинац ше
кочић *х.* **1.** *дем.* колїчок; колчок**; 2.** *(на саоницама)* кланїца, колчок
кочница *ж.* **1.** *осн., фиґ.* гамовачка; **2.** *(на бициклу)* гамовачка, *беш.* бренза, бремза
кочничар *х.* гамовач
кочоперан -рна -рно **1.** *(окретан, брз)* обратни, швидки, вертки, живи; **2.** *(надмен)* пишни, возношлїви, випинаци; **3.** *(који стрши)* стирчаци
кочоперити се -им се **1.** *(охолити се)* пишиц ше, возношиц ше, випинац ше; **2.** *(јогунити се)* уперац ше, норовиц ше, зацинац ше
кош *х.* **1.** *(велика корпа)* кошар, корпа; кошарка; **2.** *(за отпатке)* корпа; **3.** *(за кукуруз)* **а)** чардак; **б)** *(од прућа)* кош, чардак; **4.** *риб.* кошар, корпа; **5.** *(шупа)* шопа; **6.** *(у млину за сипање зрна)* грот; **пријемни ~** примаци грот; **усипни ~** усипни грот; **7.** *(кров на кочијама)* верх, закрице, поньва; **8.** *спорт.* кош; **9.** ◊ **бацити у ~** руциц до корпи за шмеце; **грудни ~** *анат.* першова клїтка; **ићи (спадати) у исти ~** *(бити исте врсте)* исц (спадац) до истого меха; **стрпао је (ставио је) све у исти ~ (лонац)** положел шицких до истого меха, йому шицки єднаки
кошава *ж.* кошава
кошаница *ж. оп.* **кошеница**
кошар *х.* **1.** *оп.* **кош (1, 3, 4)**; **2.** куфер *(з пруца)*; **3.** *покр. (за сушење теста, воћа и сл.)* пасарайтов
кошара *ж.* **1.** *оп.* **кош (1)**; **2.** хлїв *або* хижка з пруца и блата
кошарач *х. (корпар)* кошаркар
кошарка *ж. спорт.* кошарка
кошаркаш *х.* кошаркаш
кошаркашица *ж.* кошаркашка
кошаркашки -а -о кошаркашски
кошевина *ж.* **1.** покошени луки; **2.** покошена трава; **3.** *(косидба)* косидба, жатва*, рид.* кошачки
кошеница *ж. (ливада за кошење)* луки за кошенє*,* луки на шено
кошење *с.* < **косити**
кошија *ж. заст.* обегованє на коньох
кошић *ж.* **1.** *дем.* < **кош**; **2.** *(лежиште за камен код праћке)* скорка
кошкало *х. (који се радо кошка)* репик, звадлївец
кошкати -ам прагац *(воли до ярма)*
кошкати се -ам се **1.** *(препирати се)* спричкац ше; **2.** *(лагано се бости роговима)* дакус ше теркац; **3.** *(чаркати се)* водзиц менши оружийни зраженя, оначиц ше, квачиц ше
кошљив[1] -а -о хтори ма вельо косци *(о риби)*
кошљив[2] -а -о **1. а)** хтори ма оштру климу; **б)** *(о временским условима и сл.)* сурови, плани
кошљорибе *ж. мн. зоол.* косцочково риби (Teleostei)
кошмар *х.* кошмар
кошмаран -рна -рно кошмарни
кошница *ж.* кошнїца; лада

кошња *ж.* кошенє трави

коштан[1] и **коштан** -а -о **1.** *(начињен од кости)* косцани, косцови; **2.** *(кошчат)* косцати; **коштане руке** косцати руки; **3.** *(који се налази у кости)* косцови; ◊ *анат.* **~ кичма** косцова похребцина; **~ срж** косцов шпик*;* **коштани канал** косцов каналчок; **~ ткиво** косцова ткань

коштан[2] *х. бот. (кестен)* ґестиня

коштање *с.* коштанє; **цена коштања** цена коштаня

коштати[1] -ам и **коштати** кћштам коштац; ◊ **коштаће га главе (живота)** будзе го коштац главу (живот); **~ као светог Петра кајгана** *оп. фраз. под* **кајгана**; **шта кошта да кошта** кельо (цо) кошта най кошта

коштати[2] коштам *(пробати јело)* коштовац

коштац -аца *и* кошца *х.* борба, пасованє, моцованє; ◊ **ухватити се у ~ с ким, чим** почац ше пасовац (моцовац), влапиц ше о паси з даким, дачим

коштица *ж.* **1.** *(воћног плода)* маґочка, *рид.* костка*;* маґа *(велька маґочка);* **2.** *(семенка)* маґочка; **3.** *дем. (кошчица)* косцочка, косточка; **4.** *(чланак ноге)* костка; **вода до коштице** вода по костки

коштичав -а -о хтори ма маґочки; маґочков[и]; **~ воће** маґочково овоци

коштунац -нца *х.* **1.** тварди орех, кощак; **2.** *фиґ.* кощак

коштуница *ж. бот.* маґочкова овоц, костковка

коштуничав -а -о *бот.* косткови

коштуњав -а -о **1.** *(мршав)* худи, хторому видно косци *(на твари, целу);* **2.** *(о ораху)* хтори ма тварду лупу; **3.** *оп.* **коштичав**; **4.** *фиґ. (крут)* нєеластични

коштуњавац -вца *х.* **1.** *оп.* **коштунац (1)**; **2.** *(коштуњав човек)* худи, хторому видно косци

кошуља *ж.* **1.** *(део одеће)* кошуля; **2.** *(женско доње рубље)* подолок, кошуля; **3.** *(доње рубље)* споднї шмати; **4.** *(горњи слој; омотач)* кошулька; **5.** *(зимска топла кошуља)* кошуляча; ◊ **дати (скинути) са себе и кошуљу** дац (зоблєчиц) зоз себе и кошулю; **~ је телу ближа, ~ је преча од кабанице а)** родзина блїзша од цудзого; **б)** чловек себе найблїзши; **кошуља са кратким рукавима** рекельче; **лудачка ~** шалєняцка кошуля; **родити се у кошуљи** *(родити се под срећном звездом)* народзиц ше у чепцу; **црне кошуље** *ист.* чарни кошулї

кошуљица *ж.* **1.** *дем.* кошулька, кошульочка; **2.** *(омот)* кошулька

кошута *ж. зоол.* єленїца

кошутица *ж.* **1.** *дем.* < **кошута**; **2.** *оп.* **кошутовина**

кошутњак *х.* лєс у хторим жию єленї, сарнї

кошутовина *ж. бот.* пши зуб (Erythronium)

кошчан -а -о *оп.* **коштан**

кошчат -а -о косцати, кощати

кошчица *ж. дем.* косцочка, косточка

кра-кра *викр. за подражованє гласа вранох* кра-кра

краба *ж. зоол.* раковка (Portunus holsatus)

крабуља *ж.* маска

крабуљни -а -о масков[и]; **~ плес** танєц под масками

крава *ж.* крава; ◊ **и црна ~ даје бело млеко** и чарна крава дава биле млєко; **~ музара** дойка; **морска ~** *зоол.* морска крава (Halicora dugong); **није ти стала ~ на ногу** нє стої ци крава на ноги, нє пада на це; **пристаје (личи) му (ти и сл.) као крави седло** швечи му (ци и под.) як псови дзвончок (пията нога); **разуме се у чему као ~ у кантару** розуми ше до дачого як кура до пива

кравај и **краваљ** *х. покр.* дарунок *(хтори госц ноши на свадзбу)*

кравар *х.* кравар

кравара *ж.* кравски хлїв

краварица *ж.* краварка

краварке *ж. мн.* каубойски панталони

краварски -а -о краварски

кравата *ж.* **1.** машля, кравата; **2.** *спорт.* кравата

краветина *ж. ауґм. и пей.* крависка

кравина *ж.* кравска скора

кравити -им **1.** *(одмрзавати)* розпущовац, пущац, розтопйовац; одмарзовац; **сунце крави лед** слунко розпущує ляд; **2.** *фиґ.* одмарзовац, розмегчовац, рознїжовац, зогривац; **њене искрене речи су кравиле његово срце** єй щири слова одмарзовали його шерцо

кравити се -им се **1.** *(одмрзавати се)* розпущовац ше, пущац ше, розтопйовац ше; одмарзовац ше; **2.** *фиґ.* **а)** одмарзовац ше, розмегчовац ше, рознїжовац ше, зогривац ше; **б)** попущовац; **бол се кравила** боль попущовал

кравица *ж. дем.* кравичка, кравочка

крављача *ж. (музлица)* жохтар

крављи -а -е кравов, кравски; **~ млеко** кравске млєко

кравогојство *с.* одхов (хованє) кравох

кравски -а -о кравски; **~ стаја** кравски хлїв

кравче -ета *с. оп.* **кравица**

крагна *ж.* **1.** *(на мушкој и женској одећи)* ґалєр; **2.** *(на женској блузи, хаљини)* газучка,

ґалєр; **3.** пена *(у погаре з пивом)*; **4.** *анат.* ґалєрчок
крагуј *х. оп.* **суп**
крагујевачки -а -о крагуєвацки
Крагујевка и **Крагујевчанка** *ж.* Краґуєвчанка
Крагујевчанин *х.* Краґуєвчан
крадикеса *х. (лопов)* крадош, толвай *(хтори краднє пенєжи)*
крадимице *присл. оп.* **крадом**
крадљив -а -о хтори люби краднуц
крадљивац -вца *х.* крадош, толвай
крадљивица и **крадљивка** *ж.* крадошка
крадом и**крадомице** *присл.* покрадзме, *рид.* потутме
крадомичан -чна -чно зробени покрадзме; **~ поглед** попатрунок руцени покрадзме
крадуц[**к**]**ати** -ам покус, з часу на час краднуц
крађа *ж.* **1.** крадза; **књижевна ~** литаратурна крадза; **2.** *(девојке)* однїманка, крадза
крај[1] *х.* **1. а)** *(крајња тачка)* конєц, край; **овде је ~ пута** ту конєц драги; **он седи на крају клупе** вон шедзи на краю (на концу) лавки; **б)** *(последњи час)* конєц, край, остаток; **на крају рата** на концу войни; **пред ~ рата** пред концом войни, ґу концу войни; **до краја** до конца, до остатку; **2.** *з розл. знач.* край; **у којем крају града живитеа** у хторим краю варошу бивацеа; **Бачка је мој родни ~** Бачка мой родзени край; **на крају шуме** на краю лєса; **примакао је чамац крају** приблїжел чамец ґу краю *(ґу побрежю)*; **3.** *(смрт)* кончина, конєц, край; ◊ **батина (палица, штап) са два краја** палїца з двома концами; **без конца и краја** без конца [и краю]; **где (куд) би ми био ~** бул бим у лєпшим положеню, було би ми лєпше; **дебљи ~ извући а)** *(при деоби добити бољи део)* достац тузока; **б)** подло прейсц, достац свойо, вицагнуц грубши конєц; **дебљи ~ окренути** *(применити оштрија средства)* обрациц грубши конєц; **доћи крају** закончиц ше; **и ~ !** и готове!; **изаћи на ~ с чим** дац себе ради з дачим, вивесц шора дачому, спратац ше з дачим, висц з дачим на край; **извући дебљи ~** вицагнуц грубши край, звитяжиц; **излазити на ~ с чим** *(доводити у склад материјалне издатке)* мочи жиц (вижиц); **ићи (долазити) крају** *(нестајати)* буц при концу; **ићи до краја** *(не одступати)* исц до конца; [**једва**] **састављамо ~ с крајем** лєдво нам вистава, лєдво вижиєме; **на крају** *(после свега)* на концу, на остатку; **на крају крајева** на концу, на остатку, на концу конца; **на крају света** гет далєко, на концу (краю) швета; **родни ~** родзени (родни, родими) край; **неће ти се знати ~** препаднєш, нєстанє це; **ни на ~ памети ми не пада** анї на край розума ми нє пада; **од краја до конца (казати, испричати, рећи)** од початку до конца, од перву до остатку (повесц, виприповедац); **привести крају** привесц ґу концу; **с једног краја на други (скакати)** *(причати без реда, испретурано)* з єдного конца на други (скакац); **стари ~** *(завичај исељеника)* край, стари край; **стати коме** *или* **чему на ~** стануц дакому *або* дачому на край; **учинити чему ~** зробиц дачому конєц; **ухватити чему крај**[**а**] похопиц дацо; **не моћи ухватити ни краја ни конца** нє мочи похопиц; **у ~ !** *(склањај се)* сцекай ше!
крај[2] *прим. з ґен.* **1.** *означує просторну и часову блїзкосц* при; **седе ~ ватре** шедза при огню; **2.** *означує конєц рушаня у блїзкосци дачого* ґу; **стала је ~ њега** станула ґу ньому; **3.** *означує рушанє у блїзкосци дачого* коло; **прошао је ~ нас** прешол коло нас; **4. а)** *виражує обставини* попри, при; **~ овакве зараде нећемо дуго издржати** попри таким заробку нє витримаме длуго; **б)** *виражує причину* од, попри, пре; **~ таквог живота изгубићемо здравље** пре таки живот страциме здравє; **в)** *виражує допущованє и поровнанє* попри; **~ свих тешкоћа у животу он се одржао** попри шицких чежкосцох у живоце вон ше отримал; **~ окретног брата он је још више изгледао спор** попри обратним братови вон ище баржей випатрал повольни; ◊ **~ најбоље воље** попри найлєпшим жаданю, попри найлєпшого жаданя, гоч як бим барз сцел
крајак -јка *х. дем.* країчок, крайочок, кончик
крајан -јна -јно хтори ма конєц; **да ли је васиона ~ или бескрајнаа** вселена ма конєц чи є безконєчна**а**
крајац -јца *х. (ивица платна)* рубец
крајина *ж.* **1.** *ист. (погранична државна област)* граница, країна; **2.** *(предео, крај)* край; **3. а)** *(рат)* война; *(буна)* повстанє, буна; *(војска)* войско; ◊ **мирна ~** мирна Босна; **Војна ~** *ист.* Воєна країна; **Кочина ~** *ист.* Кочова країна
крајинити -им *(војевати)* войовац
крајић *х. дем. оп.* **крајак**
крајичак -чка *х. дем.* кончик; країчок; ◊ **на крај крајичка** на самим концу (краю)
крајишки -а -о (< **Крајина**, **Крајишник**) країнски; країшски
Крајишкиња *ж.* Країшкиня
Крајишник *х.* Країшнїк

крајишник *х. ист.* гранїчар
крајка *ж. (окрајак)* кромка
крајни -а -о *оп.* **крајњи**
крајници *х. мн. анат.* мандулї; **~ су му се загнојили** мандулї ше му загноєли, *нар.* чопи му спадли
крајност *ж.* крайносц; ◊ **до крајности** *(у највећој мери)* барз, пребарз, до крайносци; **ићи у ~** исц до крайносци; **падати из крајности у ~** падац з крайносци до крайносци
крајње *присл.* барз, крайнє; **то би било ~ неразумно** то би було барз нєрозумно; **било му је ~ непријатно** було му барз нєприємно
крајњи -а -е **1. а)** крайнї, остатнї; **~ север** крайнї сивер; **крајње непријатељске линије** крайнї (остатнї) нєприятельски линиї; **б)** *(последњи)* остатнї; **~ је време да то схватиш** остатнї час же биш то похопел; **2.** *(највећи, изузетан)* над·звичайни, найвекши, винїмкови, крайнї, абсолутни; **то ће захтевати крајње напоре** то будзе вимагац найвекши напруженя; **~ непажња** абсолутне нємеркованє; **3.** *(коначан)* конєчни; **~ закључак** конєчне заключенє; **~ вредност** конєчна вредносц; **4.** *мат.* концови, остатнї; **крајње тачке дужи** концово точки длужи; ◊ **предузети крајње мере** подняц остатнї (крайнї) мири; **~ десница** *пол.* крайня правица; **~ левица** *пол.* крайня лївица; **~ сиротиња** найвекша худоба; **у крајњој линији** на концу, у крайнєй линиї; **у крајњем случају** у крайнїм случаю; **~ циљ** конєчни циль
крајобраз *и* **крајолик** *х. (предео)* предїл, пейзаж
крајпуташ *х.* памятнїк коло драги, придражни памятнїк *(на гробе)*
крајцар *х. и* **крајцара** *ж.* ґрайцар *(австрийски бакарни пенєж);* ◊ **ни пребијене крајцаре не вреди** нє вредзи анї пипку баґова
крајцарица *ж.* **1.** *дем.* ґрайцарчок; **2.** *мн.:* **играти крајцарице** руцац динар (ґрайцар и под.) писмо-глава *(и садац на хтори бок ше обраци)*
крајчити -им *(склањати се од кога)* керовац дакого, странїц од дакого
крак *х.* **1.** *з розл. знач.* крак; **~ угла** *мат.* крак угла; **2.** *звич. пей.* нога; длуга нога; **он граби крацима уз планину** вон крача з длугима ногами до брега; **3.** корень зуба; **4.** *(мараме, кецеље и сл.)* конєц; **4.** *мн. (део сељачких кола)* шнїци; ◊ **~ кантара** край (бок) килашох; **~ силе** *физ.* вектор сили*;*
[**о**]**пружити крак**[**ов**]**е** *(пожурити, потрчати)* попонагляц, побегнуц
кракало *с.* **1.** нога; **2.** каменє, каменї *(по хторих ше преходзи през рику на плїтким месце)*
кракаст -а -о кракасти
кракат -а -о **1.** хтори ма длуги ноги, ногати, кракати; **2.** *(о ногама, крацима и сл.)* длуг[ок]и; **3.** *(о кораку)* вельки
кракати -ачем крачац *(з велькима крочаями)*
крако и **кракоња** *х.* чловек з длугима ногами, ногати чловек
краковјак *х.* краковяк *(польски народни танєц)*
кракорити -им *(кокодакати)* коткодац
краљ *х.* краль; ◊ **Света три краља, Три краља** *церкв.* Трокралї
краљев -а -о кральов
краљевати -љујем кральовац
краљевина *ж.* **1.** *(друштвени систем)* кральовина; **2.** *(краљева држава)* кральовство, кральовина
краљевић *х.* кральович
краљевица и **краљевна** *ж.* кральова дзивка, кральовна
краљевски -а -о кральов; кральовски; **~ двор** кральов двор; **~ власт** кральова (кральовска) власц**краљевски** *присл.* **1.** кральовски, як краль; **2.** *(врло)* барз; **~ лепа жена** прекрасна жена
краљевство *с.* кральовство; ◊ **небеско ~** *рлґ. (рај)* царство небесне, *нар.* царство
краљежак -ешка *и* **краљешак** -шка *х. анат.* персцень *(похребцини)*
краљешни -а -о похребцинов[и]
краљешница *ж. анат.* похребцина
краљешњаци *х. мн. зоол.* похребцинаре
краљић *х.* **1.** *дем.* кральчок, кралїк; **2.** кральов син, кральович; **3.** *зоол.* кралїк (Regulus); **ватроглави ~** червеноглави кралїк (R. ignicapillus)
краљица *ж.* **1.** *(жена краљ; краљева жена)* кралїца, *заст.* кральовна; **2.** *фиґ., шах.* кралїца; **3.** *(матица пчела)* матка
краљице *ж. мн. фолкл.* кралїци *(дзивки хтори на перши и други дзень Русадльох ходза од хижи до хижи, танцую и шпиваю)*
краљички -а -о: **краљичке песме** *фолкл.* кралїцки писнї
краљушт *х. оп.* **крљушт**
крама *ж.* дробна роба
крамар *х. (трговац ситном робом)* крамар, дутяндїйош
крамп *х. и* **крампа** *ж.* крамп, будак
крампати -ам крампац
крампон *х.* крампон *(на фодбалерскей копачки)*
кран *х.* кран
крановођа *х.* кранист[а]

крап *х. зоол. (шаран)* потька
крас *х. ґеол.* крас
краса *ж. нар. евф. (змија)* гад
красан -сна -сно **1.** *(леп)* красни; **~ жена** красна жена; **~ дан** красни дзень; **2.** *(изванредан по особинама)* барз добри; барз статочни (шорови, чесни); **красни пријатељи** барз добри приятелє; **он је ~ човек** вон барз статочни чловек; **3.** *(пријатан за слух)* приємного звуку, приємни за ухо; ◊ **красни** [**с**]**пол** красни пол
красити -им **1.** *(украшавати)* украшовац, прикрашовац; крашиц; приберац; **дотерана коса краси његово лице** ушорени власи украшую його твар; **2.** *(дичити, одликовати)* крашиц; **његову личност красе многе врлине** його особу краша велї красни прикмети
красити се -им се **1.** украшовац ше, прикрашовац ше; квециц ше, квициц ше; приберац ше; **2.** доставац красни випатрунок, поставац красни, окрашовац
красник *х. (лепотан)* красавец
красно *присл.* крашнє; барз крашнє, прекрашнє; **све је то лепо и ~ , али...** шицко то барз крашнє, алє...
красноармејац -јца червеноармиєц
краснопис *х.* краснопис
краснописац -сца *х. (калиграф)* краснописец
красноречив -а -о краснословни, красного слова
красноречивост *ж. и* **красноречје** *с.* краснословносц
краснословити -им **1.** *(кићено говорити)* краснословиц, наквицено (облєсно, на видумовано) бешедовац; **2.** рецитовац, декламовац
красност *ж.* краса, красота
красота *ж.* **1.** *(лепота, дивота)* краса, красота; **стиже пролеће у свој својој красоти** приходзи яр у шицкей своєй краси; **природне красоте** природни красоти; **2.** *(лепа ствар)* красна ствар, красота; **дивио се красотама у овој кући** возхищовал ше з красотами у тим доме; **3.** *(лепотица)* красавица; **4.** *у присловнїцкей служби* барз крашнє; **жито ~ расте** зарна барз крашнє рошню; ◊ **~ девојка** красна дзивка
красотан -тна -тно *оп.* **красан**
красотица *ж. (лепотица)* красавица, красотка
краста *ж.* **1.** храста; **2.** *мед. нар.* **а)** *мн. (богиње)* поки; **б)** *(темењача)* цеменко
крастав -а -о **1.** храстави; **2.** *(који има трагове од богиња)* рапави, рапкасти, хтори ма рапи; ◊ **~ жаба** *зоол.* храстава жаба
краставац -вца *х.* огурка; **кисели ~** квашена огурка
краставити се -им се *и* **крастати се** -ам се доставац храсти, храставиц
крастача *ж. зоол.* храстава жаба
красти -адем краднуц
красти се -адем се **а)** покрадзме исц**; б)** прикрадац ше, покрадзме приходзиц; **в)** покрадзме виходзиц (одходзиц)
крастица *ж. дем.* храсточка
крастоња *х.* храстави, храставец
красуљак -љка *х. бот.* красавец, марґитка (Cucumis sativus)
красуљица *ж. оп.* **крбуљица**
крат *х., звич. з числовнїками и словами хтори значa количество:* **задњи ~** остатнї раз; **безброј крати** вельо раз; **тај ~ ти опраштам** на тот завод ци пребачуєм
кратак -тка -тко кратки; ◊ **бити краћи за главу** *(бити убијен)* буц кратши за главу; **бити кратка вида** *осн., фиґ.* буц краткого виду, буц кратковиди; **бити кратког века** буц краткого вику; **бити с ким на краткој нози** буц з даким завадзени; **дуги данци, а кратки уломци** *нар. (пролећни дани су дужи, а храна је на измаку)* уж по ценше *(резац, брац єдзенє);* **~ поступак, кратким поступком, по кратком поступку** кратки поступок, по кратким поступку; **кратким путем** без судзеня; **~ лопта** *спорт.* кратка лабда; **~ памет** кратки (слаби) розум; **кратких рукава остати** *оп. фраз. под* **рукав**; **кратки су му рукави (руке)** слаби є, нє ма моци; **кратки спој** *ел.* кратки спой, кратка вяза; **пре кратког времена** нєдавно; **у кратким (најкраћим) цртама** у кратких (найкратших) смугох, на кратко; **у лажи су кратке ноге** у циґанстве кратки ноги; **у најкраћем року** за найкратши час, у найкратшим чаше
краташан -шна -шно *дем.* крадучки
кратер *х.* кратер
кратерски -а -о кратерски, кратерови
кратити -им **1.** *(скраћивати)* скрацовац; **2.** *(сећи на комаде)* резац, пилїц; **~ дрва** резац (пилїц) древо; **3.** *(забрањивати)* забраньовац, бранїц, сперац, нє допущовац; ◊ **~ једра** *пом. (смањивати површину једара кад је јак ветар)* скруцовац (скрацовац) плахти; **не кратим** *беш. (не противим се)* нє мам нїч процив, нє дзбам, приставам
кратити се -им се **1.** скрацовац ше; **2. а)** *(одупирати се)* процивиц ше**; народ се кратио да плаћа велике порезе** народ ше процивел плациц вельки порциї; **б)** *(устезати се)* унїмац ше

кратица *ж.* **1.** *прав. (скраћеница)* скраценє*;* **2.** *(краћи пут, пречица)*: **отишли су кратицом** пошли напросто (напрейґа)

кратко *присл.* **1.** *(за кратко време)* мало, нєдлуго, кратко, дакус; **кад дође кући, само ~ остаје** кед придзе дому, лєм дакус остава; **свађа је ~ трајала** звада нєдлуго (кратко) тирвала; **2.** *(на брзину)* на швидко; **читао је ~** читал на швидко; *(тренутно)* на кратко, на хвильку; **~ га је заболело** на хвильку го заболєло; **3.** [на] кратко; **дисао је ~** дихал кратко; **~ одговарати** [на] кратко одвитовац; **~ ошишати** на кратко оштригац; **~ везати коња** на кратко завязац коня; ◊ **говорећи краће** *беш.* кратше повесц

кратковални -а -о *оп.* **краткоталасни**

кратковек -а -о *и* **кратковечан** -чна -чно кратковични, краткого вику

кратковечност *ж* кратковичносц, кратковичносц

кратковид -а -о *и* **кратковидан** -дна -дно *осн., фиґ.* кратковид[н]и

кратковид[н]ост *ж. осн., фиґ.* кратковид[н]осц

кратковрат -а -о краткошиї

кратковремен -а -о краткочасови

краткодлак -а -о краткей шерсци, з кратку шерсцу

краткодневица *ж.* краткодньовица

краткокос -а -о кратковласи

краткокрилци *х. мн. зоол.* краткокриделкаре (Staphзlinidae)

краткометражни -а -о**: ~ филм** краткометражни филм

кратконог -а -о *осн., фиґ.* кратконоги

краткорек *и* **краткоречив** -а -о краткей бешеди, ядровити

краткорочан -чна -чно краткорочни; **~ кредит** краткорочни кредит

краткорук -а -о краткоруки

краткосилазни: ~ акценат *ґрам.* краткозиходни акцент

краткоспојни -а -о *ел.* кратковязни

краткоталасни -а -о краткогабови

краткотрајан -јна -јно краткотирваци

краткотрајност *ж.* краткотирвацосц

краткоћа *ж.* краткосц

краткоузлазни: ~ акцент *ґрам.* кратковиходни акцент

краткоуман -мна -мно краткого розума, краткоумни

краткоумност *ж.* краткорозумносц, краткоумносц

краул *х. спорт.* краул; о руки (*присл. нар.*)*;* **он добро плива ~** вон добре плїва краул, *нар.* вон добре плїва о руки

краћан -ћна -ћно *и* **краћушан** -шна -шно *дем. и гип.* крадучки

краћати -ам поставац кратши; **ноћи краћају** ноци поставаю кратши

краћење *с.* < **кратити (се)**

крах *х. (слом)* крах; **доживети (претрпети) ~** дожиц (прецерпиц) крах

крахирати -ам *зак.* крахир[ов]ац, краховац

крача *ж. покр. оп.* **плећка**

крачати -ам *покр. (корачати)* крачац

крашки -а -о красови; **~ рељеф** красови релєф

крбав -а -о рапави

крбањ -ња *х.* лоповик *(за черпанє води)*

крбуља *ж.* кошарка *(з лупи младого древа)*

крбуљица *ж.* **1.** *дем.* (< **крбуља**) кошарочка; **2.** *бот.* красулька (Anthriscus)

крв *ж. осн., фиґ.* крев; ◊ **бити љуте крви** буц нагли; **бити од крви и меса** буц з креви и меса; **бити слатке крви** буц сочувствительни, буц мегкого шерца; **бити с ким на ~ и нож** буц з даким на ножи; **бити коме што у крви** буц дакому дацо у креви; **бити жедан (жељан) чије крви** буц жадни дачиєй креви; **борити се до последње капи крви** бориц ше до остатнєй капки креви; **борити се на ~ и нож** бориц ше до витребеня; **данак у крви** *ист.* порция у креви; **запечатити крвљу (учење, уверење и сл.)** *(жртвовати живот за што)* запечатовац з креву (ученє, прешвеченє и под.)*;* **иде ми (наваљује ми) ~ у главу** биє ми крев до глави; **једна ~ и млеко** браца и по оцови и по мацери, иста крев и млєко; **~ и нож је међу њима** повадзени су на ножи; **~ говори (проговорила је) у коме** крев бешедує (прегварела) у даким; **~ и млеко** швижа, червена и била твар; крев и млєко; **~ ми је** родзина ми є; **~ кипи (кључа) у њему** крев вре у нїм; **~ му се мрзне (леди) у жилама** *(осећа велик страх, ужас)* седем жими го обишли, крев ше му стида (залядзує) у жилох; **~ није вода** крев нє вода; **~ [од] крви, тело и ~** *(рођено дете)* власни син, власна дзивка, власне дзецко; **~ за ~** крев за крев; **купати се (пливати) у крви** купац ше (плївац) у креви; **легла је (пала је) ~** *(неко је погинуо)* преляла ше крев; **окусити људску ~** *(постати убица)* покоштовац чловечу крев; **омастити руке крвљу** замасциц руки з креву; **од добре крви** *(о животињама)* з добрей файти; **опрати крвљу увреду** змиц з креву увреду; **писати што крвљу** *(писати искрено)* писац дацо од шерца (щиро, з креву); **пити (сисати) нечију ~** пиц дакому крев (мозоґ);

сушиц дакому главу; жрец дакому печинку; **прећи (ући) у ~** войсц до креви; **род по крви** родзина по оцови; **род по танкој (по женској) крви** родзина по мацери; **своја ~** блїзки род, блїзка родзина, свойо; **уносити злу ~ између кога** завадзовац дакого; **угушити устанак у крви** загартушиц (задавиц) повстанє у креви; **човек плаве (модре) крви** *(аристикрат)* чловек белавей креви; **човек жабље крви** *(плашљивац)* куриплах, виплах; **човек хладне крви** чловек хладней (жимней) креви; **човек опаке (погане) крви** чловек злей (планей) креви

крвав -а -о **1.** кирвави; **~ бој** кирвави бой; **крваве руке** кирвави руки; **~ сунце** *фиґ. (боје крви)* кирваве слунко; **2.** *(строг)* оштри, строги, нємилосердни; **3.** *(мрзак)* одвратни; **он ми је ~** вон ми одвратни; **4.** *(пун патње)* трапезни; **5.** *фиґ. арґо (ненадмашан)* страшни; ◊ **изјести крвави залогај** вельо знєсц (трапези, мученя и под.); **јести ~ хлеб (крух)** єсц кирвави (кирвачни) хлєб; **~ кошуљица** *анат.* посцелка; **крваве сузе** *фиґ.* кирвави слизи; **крвави бифтек** *кул.* кирвави бифтек; **крвави зној** *фиґ.* кирвави зной; **крвавим очима гледати кога** патриц на дакого з кирвавима очми

крвавац -вца *х.* **1.** *(убица)* забойнїк; **2.** *бот.* **а)** *(хајдучка трава)* миши хвосцики; **б)** *оп.* **здравац**; **в)** *оп.* **кантарион**

крвавити -им **1.** *(прљати крвљу)* масциц з креву, кирвавиц; **~ сабљу** кирвавиц шаблю; **2.** *оп.* **крварити**; ◊ **~ руке о кога** *(убијати)* масциц руки з креву на даким, кирвавиц руки на даким

крвавити се -им се **1.** буц кирвави; **2.** *фиґ. (прожимати се болом)* кирвавиц, болїц *(безос.);* **срце јој се крвавило** шерцо ю болєло, шерцо єй кирвавело; **3.** червенїц ше як крев; **4.** *взаєм. повр.* забивац ше, биц ше до креви

крвавица *ж.* **1.** гурка з креву, *беш.* кирвавица*;* **2. а)** червене око *(од чуханя, вдереня и под.)***; б)** кирвава рана; **в)** *(оток од уједа који крвари)* кирвави охват; **г)** вилїв креви под скору; **3.** *звич. мн. (ситно перје на очерупаној живини)* стопци; **4.** чежко заробени пенєж, чежки заробок

крваво *присл.* **1.** кирваво; **~ угушити побуну** кирваво задавиц повстанє; **поглед му ~ сева** попатрунок му кирваво блїска; **2.** *(непомирљиво)* до креви, на ножи; **~ се завадити** до креви ше повадзиц; **3.** *(веома)* барз*;* **~ се патити** барз ше трапиц; **4.** *(тегобно)* барз чежко, трапезно, кирваво; **~ зарађивати хлеб** трапезно зарабяц хлєб

крвар *х.* чловек хтори людзом пуща крев

крварење *с.* < **крварити (се)**

крварина *ж. ист.* одкуп за забойство *(хтори ше дава членом фамилиї забитого)*

крварити -им кирвавиц

крварити се -им се *оп.* **крвавити се (4)**

крвити се -им се **1.** биц ше, бориц ше *(до креви)*; **2.** *(свађати се)* вадзиц ше

крвни -а -о **1.** кревов[и], кревни; **~ група** *мед.* кревова ґрупа; **~ слика** *мед.* кревова слика; **~ притисак (тлак)** кревови прицисок; **крвна зрнца** *анат.* кревово заренка; **~ плочица** *анат.* кревова плочочка; **~ суд** кревова судзина; **2.** *(близак по крви)* кревни, по креви; **~ сродство** кревна родзина, родзина по креви; **3.** *(обич. о коњима)* чистокревни, расни; **4.** *(крвав)* кирвави; **~ бојиште** кирваве боїско; **5.** *(непомирљив)* нєпомирлїви, закляти; **~ непријатељ** закляти нєприятель; ◊ **~ освета** вимсценє у креви, кревне вимсценє; **~ увреда** барз чежка увреда

крвник *х.* **1.** *(крвни непријатељ)* закляти нєприятель; **2.** *(убица)* забойнїк; *(злочинац)* злодїй; **3.** мучитель, бездушнїк; **4.** *(џелат)* кат

крвнина *ж. оп.* **крварина**

крвничити -им обвиньовац дакого за забойство

крвнички -а -о (< **крвник**) **1.** нєприятельски; **2.** забойнїцки; злодїйски; **3.** мучительски, бездушнїцки; **4.** катов

крвно *присл.* **1.** *(по крвном сродству)* по креви; **~ се измешати** помишац ше по креви; **бити ~ везан** буц вязани по креви, буц у кревней вязи; **2.** нєпомирлїво, на ножи, до креви; **~ се завадити** на ножи ше повадзиц

крвожедан -дна -дно кревожадни

крвожедник *х.* кревожаднїк, кревожадни

крвожедност *ж.* кревожадносц

крволиптање *и* **крволиптење** *с.* нагле кирвавенє, вилїв креви

крволиптати -пћем *и* **крволиптити** -им нагло кирвавиц, нагло трациц крев

крволок *и* **крволочник** *х. оп.* **крвожедник**

крволочан -чна -чно *оп.* **крвожедан**

крволочити -им **1.** кревожадно забивац; **2.** *(преко мере радити)* убивац ше з роботу

крволочност *ж. и* **крволоштво** *с.* кревожадносц

крвопија *х. и ж.* **1.** *(који сише крв)* кревопиєц; **комарци крвопије** суньоґи кревопийци; **2.**

(крвник, убица) забойнїк, злодій; **3.** *(израбљивач, тиранин)* кревопий, *нар.* пийокров

крвопролиће *с.* прелїванє креви, кревопрелїванє

крвоток *х.* кревоцек

крвца *ж. поет.* крев

крга[1] *ж. покр.* чокот

крга[2] *ж. покр.* лоповик *(за черпанє и пице води и под.)*

крд *х. оп.* **крдо**

крдар *х.* **1.** пастир; *(чобанин)* югас, чобан; **2.** *(свињар)* кондаш

крдисати -ишем *зак.* побиц, розбиц, знїчтожиц *(нєприятельске войско)*

крдо *с.* **1.** *(стадо)* стадо, чупор; **2.** *гандр.* громада, чупор; **~ деце** громада дзеци

кре *викр. за подражованє гласу жаби* кре, ква

креативан -вна -вно креативни

креативност *ж.* креативносц

креатор *х.* креатор

креација *ж.* креация

кревељити -им: **~ лице** *оп* **кревељити се (1); ~ очима** нєприродно клїпкац з очми

кревељити се -им се **1.** викривяц твар, правиц ґримаси; **2.** *(пренемагати се)* нєприродно ше справовац; розмазовац ше, премазовац ше; **3.** йойчац з отворенима устами, дрец ше

кревет *х.* **1.** посцель; **наместити ~** посцелїц; **распремити ~** розсцелїц посцель; **брачни ~** малженска посцель; **2.** *покр. (доксат)* конк; **3.** *покр.* алаши *(полїца з дескох за хованє гадвабних бубох);* **4.** *покр. (топла леја за расаде)* цепла заградка, посцелка; ◊ **одвојити се (раздвојити се) од стола и кревета** розисц ше, алє остац у истим квартелю *(о супружнїкох);* **пасти у ~** лєгнуц (спаднуц) до посцелї, похориц ше, захориц

креветак -тка, **креветац** -еца *и* **креветић** *х. дем.* посцелка, *коц.* посцилка

креветни *и* **креветски** -а -о: **~ чаршав** плахитка на посцель; **~ нога** ножка посцелї, посцельова ножка; **~ рубље** перини, заглавки и плахитки *(за облєканє посцелїни),* посцелїна

креда *ж.* **1.** *мин.* крейда; **2.** *ґеол.* креда; ◊ **бео (блед) као ~** били як мур; **пиши кредом** [**по дувару**] *(од тога нема ништа)* запиш з чарну крейду до комина

креден[**а**]**ц** *х. и* **креденца** *ж.* креденц

кредит *х. осн., фиґ.* кредит; **купити на ~** купиц на кредит; **узети (подићи) ~** вжац (дзвигнуц, подзвигнуц) кредит; **потрошачки ~** трошительни кредит; ◊ **имати (уживати) ~** *(уживати чије поверење)* уживац кредит

кредитирати -ам *зак. и нєзак.* кредитовац

кредитни -а -о кредитни; **кредитни рокови** кредитни термини

кредитно *присл.:* **~ способан** кредитно способни

кредитор *х.* кредитор

кредо *х. (веровање; начело)* кредо

крезав -а -о *(искрзан – о зубима)* счухани; щербати

крезлаш *х.* ґалєрош, ґалєраш *(файта голуба)*

крезле *ж. мн. кул.* крезли

крезол *х. хем.* крезол

крезуб -а -о **1.** *(без једног или више зуба)* щербати, беззуби; **2.** *(оштећеног сечива)* щербати, вищербени; **3.** *(оштећен, изломљен)* оламани; **~ чешаљ** оламани гребень; **4.** *(назубљен)* зубкасти, оштри

крезуба *ж.* щербата, беззуба

крезубац -упца *х.* щербати, беззуби

крезубина *ж. (место у устима без зуба)* место без зуба; струнґа

крезубити -им: **почео је ~** почали му випадовац зуби

креирати -ам *зак. и нєзак.* креировац

креја *ж. зоол. (сојка)* сойка

крејон *х. маль.* крейон

крека *ж.* **1.** *оп.* **крекет***;* **2.** *оп.* **крештање**

крекет *х. и* **крекетање** *с.* ґравчанє, квaканє, крекетанє

крекетати -ећем **1.** *(о жаби)* ґравчац, квакац, крекетац*;* **2.** *(о свраки)* ґравчац

крекетуша *ж.* **1.** *зоол. (гаталинка)* каня; **2.** *фиґ. пей. (брбљива жена)* рапотачка

крекнути -нем **1.** *(о птици)* зґравчац; **2.** *(шкрипнути)* зашкрипац; **3.** *(дрекнути)* роздрец ше

креље *ж. мн. (шкрге)* ушка, уха, жабри

крем[1] *х. и* **крема** *ж.* **1.** *(козметичка маст)* крем, крема, помада; **2.** *(за ципеле)* викс; **3.** *кул. (надев)* крем; ◊ **~ друштва** *фиґ.* крем дружтва

крем[2] *прикм. нєпрем.* кремови, кремкови, крем

крем[**а**]**љ** *х. ист.* кремль (*твердиня у старих русийских варошох)*

кремаљски -а -о (< **крем**[**а**]**љ, Кремљ**) кремльовски, кремльови; **кремаљске зидине** муриска (мури) кремлю (Кремлю); **~ палата** палата у Кремлю

крематориј[**ум**] *х.* крематорий, крематориюм

кремација *ж.* кремация

кремен *х.* **1.** *мин.* кварц, кремень; **2.** *фиґ. (телесно и морално чврст човек)* коцак; ◊ **здрав као ~** здрави як дуб; **~ -камен а)** барз тварди камень; **б)** *оп.* **кремен (1)**

кремени -а -о кварцови, кременьови

кременит -а -о **1.** *(пун кремена)* кварцови, кременьови; **2.** *фиґ. (несаломљив)* кощакови
кремењак *х.* **1.** *мин.* кварцит; **2.** *оп.* **кремен (2)**; **3.** *оп.* **кремењача**
кремењача *ж.* кременьова пушка; кременьови пиштоль
кремпита *ж.* кремпита
кренвиршла *ж. кул.* виршла
кренути -нем I. *нєпрех.* **1.** *(упутити се)* рушиц [ше]; вибрац ше; пущиц ше *(без циля)*; **~ у свет** пущиц ше до швета; **2.** *з розл. знач.* рушиц; **воћке су кренуле** *(почеле су расти)* овоци рушели; **посао је добро кренуо** робота добре рушела; **здравље му је кренуло на боље** здравє ше му полєпшало, пошло му на лєпше, лєпше му; **~ главом (руком и сл.)** рушиц з главу (руку и под.); **сат је кренуо** годзина рушела; **3.** *(надоћи – о текућој води)* наисц, рушиц; **кренуле су воде са планина** наишли води з горох; **4.** *(о тесту)* почац киснуц; **5.** ришиц зробиц; приступиц ґу витвореню дачого; **кренуо је да оствари свој циљ** ришел витвориц свой циль; **6.** *(почети)* почац; **кренули су разгледати галерију** почали опатрац ґалерию; **7.** *(погледати)* попатриц, руциц очи*;* **~ очима око себе** попатриц коло себе; II. *прех.* **1.** *(поћи заједно с неким усмеравајући правац кретања)* пойсц, рушиц [ше]; **он крену групу ка селу** вон ше рушел з ґрупу ґу валалу; **чобанин крену овце и пође у планину** югас ше рушел з овцами на гору; **2.** *(истерати дивљач из заклона)* вигнац; **3.** *(померити)* помкнуц, рушиц; **3.** *(преселити)* вигнац, преселїц; **4.** зменїц *(з роботного места);* **5.** *(померити из лежишта, расклатити)* розкивац; розгольтац; **~ дрво из корена** розкивац древо; **6.** *(подстаћи решавање)* порушац; **~ питање школа** порушац питанє школох; **7.** *(покренути на борбу)* дзвигнуц до борби (на борбу); **~ народ у борбу** дзвигнуц народ до борби; **8.** *заст. (дирнути)* дорушиц, дотхнуц; ◊ **кренуо је лед** рушел ляд; **~ вером** *оп. фраз. под* **вера**
кренути се -нем се **1.** *(помакнути се)* рушиц ше, помкнуц ше; **2.** *оп.* **кренути (I.1)**; **3.** *(почети киснути или превирати)* почац киснуц; **вино се кренуло** вино почало киснуц
креозот *х. хем.* креозот
креол *х.* креол
креолин *х. хем.* креолин
креп *х. текст.* креп
крепавати -ам **1.** *(цркавати)* здихац; *(масовно цркавати – о живини)* здихац, капац; **2.** *експр. (умирати)* конац; **3.** *(живети у крајњој беди)* бидовац, псотовац; **~ од глади** умерац од гладу
крепак -пка -пко **1.** *(јак, здрав)* крепки, крипки, черстви; **то је био ~ старац** то бул крепки старик; **2.** *(јак)* моцни; **~ шамар** моцна пляска; **~ јело** моцне єдзенє; **3.** *(чврст – о сну)* тварди; **спавати крепким сном** твардо спац, спац з твардим сном; **4.** *(непоколебљив)* крепки, крипки, тварди; **~ душа** крепка душа; **~ вера** тварда вира; **5.** *(звонак, снажан – о гласу и сл.)* крепки, крипки, дзвонки, резки; гласни, моцни; **6.** *(језгровит – о језичком изразу)* змистови, ядровити; **~ критика** змистова критика
крепалина *ж.* **1.** *(стрвина)* здохлїна, *рид.* стерво*;* **2.** *(мршав, слаб коњ)* подли конь, раґа
крепан -а -о **1. а)** *(угинуо)* здохнути, угинути; **б)** *експр. (о човеку)* мертви; **2.** *(млитав, беживотан)* мертви, безживотни, мли; подли
крепанац -нца *х.* **1.** безживотни, мли чловек**; 2.** *(преморен)* барз вистати, зуновани
крепати -ам **1.** здохнуц, угинуц; **2.** *гандр. (о човеку)* здохнуц
крепити -им **1.** *(снажити)* окрипйовац, *нар.* окрепельовац; **сан и храна га крепе** сон и єдзенє го окрипюю; **2.** *фиґ. (бодрити)* одшмельовац, шмелїц, храбриц
крепити се -им се окрипйовац ше, *нар.* окрепельовац ше
крепко *присл.* **1.** *(снажно)* моцно; **2.** *(са једрином, чврсто)* крепко, черство; **3.** *(о спавању – дубоко)* твардо; **~ спавати** твардо спац
крепкост *ж.* < **крепак**
крепљив -а -о *(који крепи)* окрипююци
крепосник *х. (частан човек)* чесни, високоморални чловек
крепост *ж.* **1.** *(висока моралност)* чесносц, крипосц, висока моралносц; **2.** *(јачина, чврстина)* крепкосц, крипкосц, черствосц; **3.** *правн.* крепосц
крепостан -сна -сно **1.** *(пун врлина)* чесни, високоморални; **2.** *(снажан)* моцни; **3.** *(непоколебљив, постојан)* тварди; **~ вера** тварда вира; **4.** *(који крепи)* окрипююци; ◊ **~ право** *ист.* крипацке право *(у царскей Русиї)*
креп-папир *х.* креп-папер
крес *х.* **1.** *фолкл.* огень *(хтори ше з нагоди святочносцох розклада на отвореним просторе, звич. на брегу);* **2.** *(врућина)* горучава, пекота

кресав -а -о **1.** бліщаци, швицаци; **2.** хтори ма криви колєна *(та му при ходу бию єдно до другого)*

кресало *с.* кремень и оцилка

кресан -сна -сно *оп.* **кресав (1)**

кресати -ешем **1.** *(гране и сл.)* орезовац, орубовац; **2.** *(браду, бркове)* штригац, подштриговац; **3.** кресац, карбовац*;* **~ камен** кресац камень; **4.** кресац; цвенкац; **~ огњилом о кремен** кресац з оцилку до кременя *(при палєню огня)*; **~ упаљачем** кресац (цвенкац) з упалячом; **5.** *(смањивати)* збивац, зменшовац, кресац; **~ плату** збивац з плаци; **~ буџет** кресац буджет; **6.** штреляц *(з огньового оружия);* **7.** *(ударати о што тврдо)* биц, дуркац, черкац; **8.** *фиґ. (говорити оштро у лице)* оштро гуториц; люзґац; *(оштро одговарати)* одцинац; ◊ **~ истину у лице (у брк)** гуториц правду до оч; **~ коме рогове** кресац (оламовац) дакому роги

кресати се -ешем се *(тући се)* биц ше; зражовац ше; збивац ше

кресиво *с.* **1.** *(кремен и огњило)* кремень и оцилка *(старински прибор за палєнє огня);* **2.** *(огњило)* оцилка*;* ◊ **аутоматско ~** автоматски упаляч *(за палєнє бутану и под.)*

кресити се -им се *(светлуцати)* бліщац ше, трепециц

крескати -ам *дем.* < **кресати**

кресница *ж.* **1.** *зоол. (свитац)* швицаци хробак; **2.** ракедла *(за украшованє ядловца на Нови рок одн. Крачун)*

креснути -нем **1.** *(шибицу, упаљач)* креснуц; **2.** *(ручну бомбу)* активовац; **~ бомбу о кундак пушке** активовац бомбу (вдериц з бомбу) до кундака пушки; **3.** *(ударити о што тврдо)* вдериц, черкнуц, креснуц; **4.** *експр. (снажно ударити)* бовкнуц, бухнуц, зрезац; **5.** *(севнути – о муњи и сл.)* блїснуц, зашвициц; **6.** *(оштро рећи)* оштро повесц; люзнуц; *(оштро одговорити)* одоцац; ◊ **~ очима** блїснуц з очми

кресо *х. гип. (крезуб човек)* щербати

кресотина *ж.* окресани фалатки каменя

креста *ж.* гребень

крестушац -шца *х. оп.* **крстушац**

крет *х.* **1.** *(кретање)* рушанє; **2.** *(кретња)* рух

кретај *х. оп.* **крет (2)**

кретан -тна -тно *(покретљив)* рухоми

кретање *с.* < **кретати (се)**

кретати -ећем I. *нєпрех.* **1.** *(полазити)* рушац [ше]; **2.** *з розл. знач.* рушац; **већ креће лоза** уж руша лоза; **~ раменима** рушац з плєцами; **3.** *(надолазити – о текућој води)* наиходзиц, рушац; **4.** *(развијати се у одређеном правцу)* исц, рушац; **болест креће на горе** хорота идзе на горше; **5.** *(нечим)* упавяц; руковац з дачим; II. *прех.* **1.** *(слати)* посилац; **2.** *(стоку)* гоніц; **3.** *(дивљач из скровишта)* виганяц; **4. а)** *(пресељавати)* виганяц, пресельовац; **б)** премесцовац *(на друге роботне место);* **в)** зменьовац *(з длужносци);* **9.** *(дизати на борбу)* дзвигац до борби; **10.** *(узимати у разматрање)* порушовац; **~ важна питања** порушовац важни питаня; **11.** *(покретати лист)* сновац (порушовац) часопис*;* **12.** *(љуљати)* кивац, гойсац

кретати се -ећем се **1.** *з розл. знач.* рушац ше; **после операције тешко се креће** по операциї чежко ше руша; **~ у лошем друштву** рушац ше у подлим дружтве; **цене јабука крећу се од 10 до 20 динара** цени яблукох рушаю ше од 10 до (по) 20 динари; **2.** *(обртати се)* обрацац ше, окруцац ше; **3.** *(полазити)* рушац [ше]; виберац ше; пущац ше

кретен *х.* кретен

кретенаст -а -о кретенасти

кретенизам -зма *х.* кретениз[е]м

кретња *ж.* **1.** *(телесни покрет)* рух, рушанє; **2.** *(кретање)* рушанє

кретон *х. текст.* кретон

крецав -а -о **1.** *(коврчаст)* кандрасти; **2.** *(назубљен)* зубкасти, карбикасти; **~ лишће** зубкасте лїсце

креч *х.* вапно; ◊ **блед као ~** били (бляди) як мур; **гашени ~** гашене вапно; **живи (негашени) ~** нєгашене вапно

кречан -чна -чно **1.** *звич. одр.* вапняни, вапнови; **2.** *(бео као креч)* вапнови; ◊ **~ вода** вапняна вода; **~ пећ** пец за вапно; **~ млеко** вапняне млєко; **кречне алге** *зоол.* вапняни алґи

кречана *ж.* **1.** *(пећ)* вапнарня; **2.** доліна за гашенє вапна

кречар *х.* вапнар

кречати -чим *оп.* **крештати**

кречење *с.* билєнє

кречити[1] *и* **кречити** кречим біліц

кречити[2] кречим: **~ ноге** розчаковац ше, чепериц ше*,* шириц (розширйовац) ноги

кречити се -им се **1.** *оп.* **кречити**[2]; **2.** *(размицати се)* оддальовац ше, шириц ше

кречница *ж.* вода у хторей гашене вапно, вапняна вода

кречњак *х. мин.* вапнянїк

кречњачки -а -о вапнянїков; **~ земљиште** вапнянїкова жем

крешево *с.* **1.** *(бој)* бой, битка; **2.** *(тучњава)* битка; **3.** *(сукоб)* зраженє

крешендо *х. и с. муз.* крешендо
крештав -а -о **1.** *(који крешти)* ґравчаци; **2.** *(пиштав и храпав – о звуку)* пищаци и хрипаци, ґравчаци и хрипаци; **викати крештавим гласом** кричац з пищацим и хрипацим гласом; **3.** *(који производи бучне звуке)* надзераци; **~ микрофон** надзераци микрофон; **4.** *(дречав – о боји)* кричаци; **крештаве боје** кричаци фарби
крештај *х.* пищаци и хрипаци крик
крешталица *ж.* **1.** *зоол. (сојка)* сойка*;* **2.** особа хтора ма пищаци и хрипаци глас
крешталька *ж. оп.* **крешталица (2)**
крештати -тим **1.** *(о птицама)* ґравчац; **2.** бешедовац з пищацим и хрипацим гласом; **3.** *(одавати продорне гласове)* **а)** *(о човеку)* дрец ше, надзерац ше; **б)** *(о музичким инструментима и сл.)* трещацо (надзерацо, барз гласно) грац; **4.** *(звучати крештаво)* пищац (ґравчац) и хрипиц
крештећи -а -е пищаци и хрипаци, ґравчаци и хрипаци, надзераци
крешчендо *х. и с. оп.* **крешендо**
кржак -ка *х. оп.* **крџа**
кржља *х. и ж.* **1.** *(закржљала особа)* шаплави, шаплавец; шаплава, шаплавка; **2.** *(закржљала животиња или биљка)* запшета (шаплава, зашаплавена) животиня *або* рошлїна
кржљав -а -о запшети, шаплави, зашаплавени
кржљавац -вца *х.* шаплавец
кржљавити -им запшевац, шаплавиц
кржљавица *ж.* шаплавка
крзав -а -о **1.** хтори ше штрамба/срамба, очухує, гайска (*о шматох и под.)*; хторому ше отаргує (дре, одрапує) поверхосц; **2.** оштрамбани/острамбани, очухани, згайскани *(о шматох и под.)*; хторому отаргана (подрана, одрапана) поверхносц
крзати -ам штрамбац/страмбац, чухац, очуховац, гайскац *(шмати и под.);* таргац (дрец, драпац) дачому поверхносц
крзати се -ам се штрамбац ше/страмбац ше, счуховац ше, очуховац ше, гайскац ше *(о шматох и под.);* таргац ше (дрец ше, одраповац ше) на поверхносци; ◊ **~ око кога** однїмац ше, ґрабац ше за даким *(з цильом задобиц його симпатиї)*
крзмати -ам **1.** *покр.* **а)** *(бити неодлучан, колебати се)* буц нєодлучни, двоїц ше (себе), вагац ше, оклєвац; **б)** *(одуговлачити)* одцаговац; **2.** *заст.* штрайковац
крзнар *х.* кушнїр, бундичкар
крзнарија *ж.* **1.** кушнїрска (бундичкова) роба, бундички; **2.** *(радионица и продавница)* кушнїрска роботня, бундичкарня*;* **3.** *оп.* **крзнарство**
крзнарски -а -о кушнїрски, бундичкарски
крзнарство *с.* кушнїрство, бундичкарство
крзнат -а -о хтори ма мегку, густу шерсц, бундасти; бундичков[и]
крзнаши *х. мн. зоол.* бундичкаре
крзнен -а -о бундичков[и]
крзница *ж. покр. оп.* **крсница (4)**
крзно *с.* **1.** бундичка, бунда; **2.** *анат.* стреднє пасмо
крзнути -нем очухнуц, удрапнуц, зодрец
крив -а -о **1.** *(искривљен)* криви; **~ линија** крива линия; *(нагнут)* криви, викривени; **крива слова** криви (викривени) букви; **2.** *(који сноси кривицу)* виновати; хтори у хиби; *заст.* хтори причина дачому*;* **3.** *фиґ.* **а)** *(вештачки)* штучни, нєправи; **~ коса** штучни власи; **б)** *(фалсификован)* фалшиви; **криви бисери** фалшиви перли; **4.** *фиґ.* **а)** *(нетачан, погрешан)* погришни, нєправдиви, криви; **поћи од криве претпоставке** рушиц од погришней предпоставки; **приказати што у кривом светлу** приказац дацо у нєправдивим (кривим) шветлу; **б)** *(неправилан)* нєправилни, погришни; **употребити ~ граматички облик** похасновац нєправилну ґраматичну форму; **в)** *(неодговарајући)* нєдобри, погришни, нєодвитуюци, хтори нє одвитує жаданю *або* потреби; **ући у ~ воз** войсц до нєдоброго (погришного) гайзибану; **5.** *фиґ.* **а)** *(који обмањује; лажан)* хтори нє гутори правду, хтори спреведа; фалшиви; **криви сведок** шведок хтори фалшиво (криво) швечи (шведочи), хтори нє гутори правду; **криво сведочење** фалшиве швеченє (шведоченє); **зарадити на кривој мери** заробиц зоз змерйованьом; **б)** *(тобожњи)* нєправдиви, фалшиви; нїби, почустом/почустомок; **криви пророк** нєправдиви пророк, нїби пророк; **в)** хтори гриши, хтори нє роби як треба; **не зна се ко је ~ , а ко прав** нє зна ше хто гриши, а хто роби як треба; **6.** *покр. (хром)* хроми; **7.** *у меновнїцкей служби оп.* **кривац**; ◊ **крива је левча** *нар.* нїхто нє виновати; **криви корак** погришни крочай; **кривим оком гледати на што** патриц на дацо з нєдовирийом, нєприятельски, боком; **кривим путем ићи**, **на кривом путу бити** исц по нєдобрей драги**,** буц на нєдобрей драги; **~ огледало** криве (викривене) жвератко; **криву Дрину исправити (исправљати)** *оп. фраз. под* **Дрина**; **на криву адресу послати** послац на

погришну адресу; **ни ~ ни дужан настрадати** [анї кус] нєвиновати настрадац

крива[1] *ж. мат. и др.* крива; ◊ *буд.:* **~ просејавања** крива ошиваня; **~ протока** крива прецеку; *ел.:* **~ магнећења** крива маґнетизованя

крива[2] *ж. покр.* **1. а)** крива шабля; **б)** крива паліца, кривак; **2. а)** хрома жена; **б)** жена з кривима ногами

кривадак -атка *х.* криви предмет; криве древо, кривак

криваја *ж.* кривулява (кривулькава) рика *або* поток; кривина, круцина *(рики, потоку)*

кривајни -а -о: **~ преса** *метал.* преса зоз циґанку

кривати -ам **1.** *(гегати)* кивац ше при ходу, ходзиц на кивацо; *(храмати)* храмац; ходзиц добока; **2.** *(претезати на једну страну – о товару)* зважовац ше на єден бок, прегинац ше; **пребацио је на коња једнаке вреће да не кривају** преруцел на коня єднаки мехи же би ше анї єден нє зважовал; **3.** *безос. (бити криво коме)* буц нєправо дакому; **кривало му је због тога** було му нєправо прето

кривац -вца *х.* **1.** виновнїк, виновати, *заст.* причина*;* **2.** *покр. (назив за разне ветрове)* восточни витор; заходни витор; южни витор

криваш *х.* вельки криви нож

кривда *ж. (неправедан поступак)* кривда, нєправда

кривина *ж.* **1.** *(на путу, на реци)* круцина, кривина; **2.** *(искривљени део чега)* скривена (викривена, зогнута) часц; крива линия; **3.** викривеносц; **4.** *(кривица)* вина, хиба; ◊ **изводити кривине** *(извлачити се речима из неприлике)* викруцац

кривиномер *х. техн.* кривиномер

кривити -им **1.** *(искривљавати)* викривйовац, скривйовац, кривиц; **~ врат** викривйовац шию; **2.** *(изобличавати)* викривйовац, кривиц; **~ лице** викривйовац твар; **3.** *фиґ.* викривйовац; **~ истину** викривйовац правду; **4.** *(окривљавати)* обвиньовац, виновациц; **5.** *оп.* **кривати (2); 6.** *покр.* храмац

кривити се -им се **1.** *(извијати се)* викривйовац ше, скривйовац ше, кривиц ше, зогинац ше; **2.** *(нагињати се)* нагинац ше; **3.** *(изобличавати се)* викривйовац ше, кривиц ше; **лице му се грчи и криви** твар ше му корчи и викривює **4. а)** *(о говедима)* ричац; *(о птицама)* ґравчац; *(о свињама)* квичац;7*(о овцама, козама)* бечац; *(о псу)* виц, завивац **б)** *(снажно викати*) гласно кричац, дрец ше, надзерац ше; **в)** *(гласно плакати)* гласно плакац, гласно йойчац, дрец ше, надзерац ше, врещац, нарату йойчац; **5.** *взаєм. повр.* обвиньовац ше, виновациц ше, гонїц (складац) хибу єден на другого; **6.** *(пренемагати се)* вирабяц, правиц ґримаси; ◊ **~ од смеха** зацинац ше (заходзиц ше, лапац ше за брух, пукац) од шмиху, *заст.* шмеяц ше до розпуку

кривица *ж.* **1.** вина, хиба; виноватосц; **то није наша ~** то нє наша вина, то нє ми виновати; **до кога је ~ а** хто виноватиа; **сносити кривицу за нешто** зношиц вину за дацо; **бацати кривицу на кога** гонїц (складац) хибу на дакого; **мучи го осећање кривице** мучи го чувство виноватосци; **2.** *правн.* потупенє, хиба *(за хтору ше зноши одвичательносц);* **3.** *оп.* **кривда**

кривичан -чна -чно виновни; ◊ **~ дело** виновне дїло; **кривични поступак** виновни поступок; **~ право** виновне право

кривично *присл.* виновно; **~ одговарати** виновно одвитовац

кривичноправни -а -о виновноправни

кривљава *ж.* **1.** *(продорно оглашавање животиња)* **а)** *(говеда)* ричанє; **б)** *(птица)* ґравчанє; **в)** *(свиња и сл.)* квичанє; **г)** *(оваца)* бечанє; **ґ)** *(пса)* вице, завиванє; **2. а)** *(гласна вика)* гласне кричанє, дранє, надзеранє; **б)** *(гласан плач)* гласне плаканє (плач), гласне йойчанє (йойк), плаканє (йойчанє) нарату, врещанє, надзеранє

кривљење *с.* **1.** < **кривити (се)**; **2.** *мед.* викривйованє, кривенє; **~ кичме** викривйованє похребцини

кривња *ж. оп.* **кривица (1)**

кривњава *ж. оп* **кривљава**

кривњати се -ам се *оп.* **кривити се (4)**

криво *присл.* **1.** *(косо, нахерено)* докрива, добока, зукосо; **зид је ~ изведен** мур докрива вимуровани; **2.** *(кривудаво)* кривуляво, кривулькаво; **3.** *(погрешно, неправилно)* погришно, нєдобре, наспак, *рид.* мильно*;* **~ тумачити нечије речи** погришно толковац дачийо слова; **~ разумети** погришно (нєдобре) розумиц; **4.** *(неистинито, лажно)* фалшиво, нєправдиво; криво; **~ се клети** фалшиво пришагац; **~ сведочити** фалшиво (криво) швечиц (шведочиц); **5.** *(неправедно)* нєсправедлїво, нєправедно; **~ поделити** нєсправедлїво подзелїц; **~ сумњичити кога** нєправедно сумняц на дакого; **~ мерити** змерйовац; **6.** *зоз субєктом у дативе* нєправо, цлїво, *беш.* криво*;* **~ му је било због тога** нєправо му було прето, спроцивел

ше прето; **7.** *у меновнїцкей служби (погрешно уверење)*: **ја сам у праву, а ти си у криву** я мам право, а ти нє маш право; ◊ **било (дошло) јој је ~ на њега** було (пришло) єй нєправо на ньго; спроцивела ше на ньго; **учинити коме ~** зробиц дакому кривду, буц нєсправедлїви ґу дакому, нанєсц дакому нєправду; **имати ~** *беш.* нє мац право; **~ гледати (погледати)** *(љутито, нерадо)* боком патриц (попатриц)*;* **немати ~** *беш.* мац право
кривоверан -рна -рно кривовирни
кривоверац -рца *и* **кривоверник** *х.* кривовирец, кривовирнїк, єретик
кривоверје *и* **кривоверство** *с.* кривовирство, кривовирє
кривоверски -а -о кривовирски
кривоврат -а -о кривошиї
кривоклетан -тна -тно фалшивопришагаюци
кривоклетник *х.* фалшивопришагаюци, фалшивопришагач
кривоклетство *с.* фалшиве пришаганє, фалшива пришага
криволинијски -а -о криволинийски
криволовац -вца *х.* ловокрадош
криволовити -им ловиц без дозволи
кривомерац -рца *и* **кривомерник** *х. (који закида на мери)* змерйовач
кривомерство *с. (закидање на мери)* змерйованє
кривоног -а -о кривоноги
кривонос -а -о кривоноси
кривоок -а -о *(разрок)* назрачи
криворог -а -о кривороги
кривотворац -рца *и* **кривотворитељ** *х.* фалсификатор
кривотворење *с.* фалсификованє
кривотворина *ж.* фалсификат
кривотворити -им фалсификовац
кривошија *ж.* **1.** крива шабля; **2.** чловек з криву шию (з кривим карком), кривошиї
кривудав *и* **кривудаст** -а -о кривулькави, кривуляви, кривулькасти, кривулясти
кривудати -ам кривулькац, кривуляц
кривуља *ж.* **1.** *мат.* крива; **2. а)** крива линия; **б)** *(криви графикон)* крива, кривулька; **3.** *покр.* крива греда; крива шабля; кифла
кривуљав *и* **кривуљаст** -а -о **1.** *оп.* **кривудав**; **2.** *(искривљен)* криви
кривуљар *х. техн.* кривуляр
кривуљати -ам *оп.* **крувудати**
кривуљни -а -о: **~ механизам** *метал.* кривулькасти механїз[е]м
кригла *ж.* криґла
криж *х. оп.* **крст**
крижа *с. мн. оп.* **крста**; **прирастао му трбух уз ~** *(врло је мршав)* анї бруха анї духа
крижак[1] *х.* **1.** на дробно пошекани доган; **2.** *ист.* крижар
крижак[2] *х. дем.* крижик
крижалина *ж. оп.* **клобучац**
крижаљка *ж.* **1.** *(укрштеница)* крижалька; **2.** клайбас *(за писанє по школскей таблїчки)*
крижанац -нца *х. биол.* крижанєц
крижар *х. ист. и др.* крижар
крижарити -им *оп.* **крстарити**
крижарски -а -о *оп.* **крсташки**
крижати -ам **1.** *(сећи на кришке)* резац, крац (*на фалатки або на струча*); **~ хлеб** крац хлєб; **2.** *(резати наситно)* шекац, резац на дробно; **~ дуван** шекац доган; **2.** *(врлудати, крстарити)* ходзиц геваль-тамаль (тадзи-тамаль), блукац, мотац ше, круциц ше; **3.** *(прецртавати написано)* прецаговац, прекрижовац; **4.** *(кварити)* губиц; **5.** *(крстити)* жегнац; **6.** *биол.* крижац; ◊ **~ погледом (очима)** *(изражавати незадовољство, срџбу)* боком патриц
крижати се -ам се **1.** *(крстити се)* жегнац ше; **2.** *(укрштати се)* пререзовац ше, резац ше, прецинац ше; **на овом месту се крижају главни путеви** на тим месце ше пререзую главни драги; **3.** *и зак. (мимоилазити се/мимоићи се)* обиходзиц ше/обисц ше; **4.** *биол.* крижац ше; **5.** *фиґ. (сукобљавати се)* зражовац ше
крижач *х.* **1.** нож *(за резанє догану)*; **2.** шекач (резач) догану
крижевачки -а -о крижевски; **Крижевачка бискупија** Крижевске владичество
крижни -а -о крижов[и]
крижоноша *х. оп.* **крстоноша**
крижопут *х. и* **крижопуће** *с. (раскршће)* крижна драга, роздраже
крижуљ *х. оп.* **шкриљац**
крижуља *ж. оп.* **крижаљка (2)**
криза *ж.* криза
кризантема *ж. бот.* єшеньска ружа, хризантема (Chrysanthemum)
кризма *ж. и* **кризмање** *с. церкв. (миропомазање)* мированє
кризмати -ам *зак. и нєзак.* **1.** *церкв.* мировац; **2.** *фиґ. (истући/тући)* поблагословиц/благословиц
кризни -а -о кризни; **кризни односи** кризни одношеня
кријење *с.* скриванє
кријумчар *х.* шверцер, криюмчар
кријумчарење *с.* шверцованє, криюмчаренє
кријумчарити (се) -им (се) шверцовац (ше), криюмчариц (ше)

кријућ[**и**] *присл. (кришом)* покрадзме, *рид.* потутме

крик *х.* **1.** *осн., фиг.* крик; **2.** моцни звук; ◊ **последњи ~ моде** останї крик моди

крика *ж.* **1.** *(вика)* кричанє, крики; **2.** *крештање, грак птица)* ґравчанє, крики; **3.** *(рика животиња)* ричанє

крикет *х. спорт.* крикет

крикљив -а -о кричаци

крикнути -нем **1.** *(вриснути; јаукнути)* зврещац; зйойчац; **2.** злярмац, моцно (гласно) скричац; **3.** *(закрештати – о птицама)* зґравчац; заґравчац

криласт -а -о **1.** кридласти; **2.** *(друкчије боје по боковима – о животињама)* таркасти *або* писани на бокох

крилат -а -о **1.** кридлати; криделкови; **2.** *фиг. (пун полета)* кридлати, полєтни

крилатица *ж.* **1.** кридлата животиня; **2.** *нар. (авион)* крилатица, авион; **3.** *(карактеристична реч, парола)* крилатица, кридлате слово

крилаш *х.* **1.** *мит. (коњ с крилима)* татош; **2.** орел, сокол *(або друга птица з велькима кридлами);* **соко ~** кридлати сокол

крилашце -ета *с. дем. и гип.* криделко, кридлочко

крилити -им **1.** *(летети; лебдети)* лєтац, лєциц; **шева крили над земљом** шкорванчок лєта над жему; **2.** *(уздизати се, полетати)* дзвигац ше, лєциц горе; **3.** *фиг.* лєтац, надношиц ше; **4.** *фиг. (штитити)* охраньовац; **5.** *(нечим)* махац, розмаховац; **~ рукама при ходу** махац з руками при ходу; **6**. *(ширити)* шириц, розширяц; **~ крила** шириц кридла; **~ руке** розширяц (шириц) руки *(жадаюци дакого облапиц и под.)*

крилити се -им се **1.** *оп.* **крилити (1**, **2)**; **2.** *(ширити се)* шириц ше

крилни -а -о кридлови

крило *с.* **1.** *з розл. знач.* кридло; **ударати крилима** *(о птици)* трепац з кридлами; **он игра лево** *спорт.* **~** вон бави лїве кридло; **шаторско ~** шаторске кридло; **~ зграде** кридло будинку; **2.** *дакеди у мн. (ноге изнад колена)* ноги; руки; **сео је и ставио пушку преко крила** шеднул и положел пушку прейґ ногох (на ноги); **мајка држи дете у крилу** мац трима дзецко на рукох; **3.** *дакеди у мн. (предњи део хаљине)* сукня, фартух; **донела је пуно ~ јабука** принєсла полни фартух яблука; **4.** *(пераје у риба)* пирко; **5.** утроба *(як орґан у хторим ше зачина плод);* **6.** *(оквир*; *окриље)*: **у крилу физике створене су неке нове науке** у рамикох физики створени даєдни нови науки; **у крилу друштва тражи спаса од породичне монотоније** у друштву глєда ратунку од фамилийней монотониї; **зграда се бели у крилу ноћи** будинок ше билєє у ноци (обвити з ноцу); **7.** *покр.* стремено *(часц ашова на хтору ше при копаню става з ногу);* ◊ **бити чије десно ~** *(бити најбоља помоћ)* буц дачия права рука, буц дачий подбочнїк; **бити одњихан на женском крилу** буц розмазани; **дати (подићи) крила коме** *(осоколити кога)* дац (подзвигнуц) кридла дакому; **дати крила ногама (петама)** сцекнуц цо скорей; **дићи кога на крила** *(осамосталити кога)* поставиц дакого на ноги, поставиц дакого чловеком; **добити крила** достац кридла; **ићи као на крилима** *(брзо ићи)* аж сцец злєтнуц, исц як на кридлох; **клонула су некоме крила** окляпли дакому кридла; **мекано је ~ материно** найлєпше то при своєй мацери; **нарасла му (јој и сл.) крила** наросли (виросли) му (єй и под.) кридла; **подсећи (подрезати) коме крила** подрезац (оштригац, прикрациц) дакому кридла; **порасла су некоме крила** наросли дакому кридла; **примити (узети) кога на (под) своје ~** прияц (вжац) дакого под свою защиту (под свойо кридла), притулїц дакого; **привити се под чије ~** притулїц ше под дачию защиту (под дачийо кридла); **раширити крила, размахнути крилима** розшириц кридла, розмахнуц з кридлами

крилоња *х.* вол били на бокох и на бруху

крилце *с. дем.* криделко, кридлочко

криминал *х.* криминал

криминалан -лна -лно криминални

криминалац -лца *х.* криминалєц

криминалист[**а**] *х.* криминалист[а]

криминалистички -а -о криминалистични

кримић *х.* криминални роман, кримич

крин *х. бот.* хрин

кринка *ж.* маска; ◊ **пала је некоме ~** спадла дакому маска; **скинути (здерати) коме крунку с лица** зняц (старгнуц) дакому маску з твари

кринолин *х. и* **кринолина** *ж.* кринолина *(файта широкей женскей сукнї)*

криомице *оп.* **кришом**

криомичан -чна -чно хтори ше роби покрадзме

криоце -ета *с. оп.* **крилце**

крипта *ж.* крипта

крипто- *як перша часц зложеного слова значи: тайни, скрити* крипто-

криптогамија *ж. (тајни брак)* криптоґамия

криптографија *ж. (тајно писмо)* криптоґрафия

крис-крос *х. спорт.* крис-крос
криснути -нем скричац, злярмац
Крист *х.* Христос; ◊ **браћа по Кристу** браца по Христови
кристал *х.* кришталь, *беш.* кристал; ◊ **чист (бистар, провидан) као ~** чисти (бистри, превидни) як кришталь
кристалан -лна -лно криштальови, криштальни
кристаласт -а -о кришталясти
кристализација *ж.* кришталїзация
кристализирати (се) -ам (се) *и* **кристализовати (се)** -зујем (се) *и* **кристалисати (се)** -ишем се *зак. и нєзак.* криштальовац (ше)
кристалић *х. дем.* кришталчьок, кришталььок
кристално *присл.* кришталльово, кришталльно; **~ чист** кришталльно чисти
кристијанизирати -ам християнизовац
кристијанија *ж. спорт.* кристияния
критериј *и* **критеријум** *х.* критерий, критериюм
крити -ијем **1.** *(скривати)* криц, скривац; **они крију своју љубав** вони крию свою любов; **2.** *(чувати кога у потаји)* скривац; **3.** *(садржавати)* криц, мац у себе; **морске дубине крију многа богатства** морски глїбини крию велї богатства; **шала крије истину** франта ма у себе правди; **4.** *(покривати)* закривац; ◊ **~ као змија ноге** *оп. фраз. под* **змија**
крити се -ијем се **1.** *(сакривати се)* криц ше, скривац ше; **~ од људи** скривац ше од людзох; **шта се крије иза тих речиа** цо ше криє (скрива) за тима словамиа; **2.** *(склањати се)* скривац ше; **~ од сунца** скривац ше од слунка; **3.** *(носити зар преко лица – о муслиманкама)* закривац твар
критизер *х.* критизер**критизирати** -ам *оп.* **критиковати**
критик *х. оп.* **критичар**
критика *ж.* критика; ◊ **бити испод сваке критике** *беш.* нє заслужовац анї найблагшу позитивну критику, буц спод каждей критики; **подвргнути што критици** критиковац дацо; **човек изнад сваке критике** чловек без хиби, шталдовни чловек
критиковати -кујем критиковац
критицизам -зма *х.* критициз[е]м
критичан -чна -чно **1.** *(који се тиче критике)* критични, *рид.* критицки; **~ осврт** критичне огляднуце; **2.** *(преломан; опасан)* критични; **~ ситуација** критична ситуация; ◊ **критична маса** *физ.* критична маса
критичар *х.* критичар
критичарски -а -о критичарски
критички -а -о *оп.* **критичан (1 – 2); ~ реализам** критични реализем; **~ издање** критичне виданє; **~ температура** *физ.* критична температура
критички *присл.* критично
критичност *ж.* критичносц
кричав -а -о **1.** *(неугодног звука)* гласни, кричаци, лярмаци; врещаци; надзераци; **2.** *(дречав – о бојама)* кричаци; **3.** *фиґ.* упадлїви
кричалице *ж. мн. зоол.* крикачки (Corociiformes)
кричати -чим **1.** *(вриштати, дерати се)* гласно кричац, дрец ше, надзерац ше, лярмац, врещац; **2.** *(крештати)* ґравчац; квичац; **3.** озбильно радзиц *або* опоминац, озбильно препоминац; **4.** *(на кога – грдити, прекоревати)* вадзиц ше з даким, гандровац, наберац дакого
кришка *ж.* **1.** *(одсечено парче)* фалаток; **исећи кромпир на кришке** порезац кромплї на фалатки; **2.** *(део главице белог лука и сл.)* струче
кришом *присл.* покрадзме, *рид.* потутме
кришчица *ж. дем.* **1.** фалаточок; **2.** мале струче
крк[1] *х. покр. (врат)* карк
крк[2] *викр. за подражованє звука хтори чуц при вдереню або ламаню* бух, бум, дум; прас
крка *ж. покр.* юшка зоз сладкого вина
кркав -а -о хтори часто кашлє; туберкулозни, єфтикави
крканлук *х. (претерано једење)* оєданє, напиханє з єдзеньом
кркати -ам *(неумерено јести)* вельо єсц, оєдац ше
кркача *ж. звич. мн.* хрибет, *беш.* ґербача; **носити кога на кркачама** ношиц дакого на ґринґох
кркаче *присл. (на леђима)* на ґринґох*;* **носити дете ~** ношиц дзецко на ґринґох
кркачити -им положиц на хрибет (на ґринґи), ношиц на хрибце (на ґринґох)
кркљав -а -о **1.** *(мукао)* хрипаци, захрипнути; **2.** *(клокотав – о води)* булькаци, клокотаци, сущаци, гучаци
кркљај *х.* харчанє
кркљанац -нца *х.* велька гужва, вельке дрилянє
кркљати -ам **1. а)** *(хроптати)* харчац; **б)** *(говорити муклим гласом)* захрипнуто (на хрипацо) бешедовац, хрипац; **2. а)** *(бучно кључати)* моцно врец, булькац; **б)** *(клокотати – о извору и сл.)* булькац, гучац, сущац, плющац; **3.** *(крчати – о радију и сл.)* шкрипац; трещац
кркме *ж. мн. покр.* **1.** ровно оштригана чулка, шишки; **2.** *(перчин)* перчин

кркнути -нем[1] **1.** моцно пукнуц, праснуц; **2.** *(изустити реч)* киркнуц, дихнуц; **3.** *(одахнути)* оддихнуц; **4. а)** *(халапљиво појести)* подедвиц, гамкнуц, погамкац, полапкац; **б)** *(нагло попити)* польоґдац, нараз попиц

кркнути[2] -нем вжац на ґринґи

кркори *х. мн. мед.* сущаня

кркорити -им *оп.* **кркљати**

крктати -кћем *оп.* **кркљати (2)**

кркуша *ж. зоол. (говедарка)* краварка

крлетка *ж. (кавез)* клїтка

крлук *х.* пастирска палїца *(зоз зогнуту ручку)*

крља[1] *ж.* **1.** *(пањ)* пняк; **2.** чокот

крља[2] *ж.* **1.** *оп.* **крпељ**; **2.** *гандр. (крезубица)* щербата жена

крљук *х. покр. оп.* **крлук**

крљушт *ж.* лупка *(риби)*

крљуштати -ам чисциц *(од лупи)*

крљуштати се -ам се **1.** *(перутати се – о кожи)* лупиц ше; **2.** *(губити љуску)*: **ораси се крљуштају** з орехох опадує лупа

крма[1] *ж.* **1.** задок ладї; **2.** *(кормило)* кормань; **преузети крму државе** *фиґ.* превжац кормань державі; **3.** *фиґ. франт. (стражњица)* задок; ◊ **ветар у крму** *(повољне прилике)* витор до плахтох

крма[2] *(храна за стоку)* покарма; *(сено и сл.)* потрава

крмад *ж. зб.* < **крме**

крмадарство *с.* швинярство

крмак -мка *х.* **1.** *(вепар)* вепер; **2.** *фиґ. гандр.* швиня

крманити -им корманьовац

крманош *и* **крмар** *х. оп.* **кормилар**

крмарица *ж. спорт.* корманьошка *(ския хтора при скияню трима напрям)*

крмаукати -учем *(маукати)* мравчац, ґравчац

крмача *ж.* **1.** *(женка свиње)* швиня, прашачка, *беш.* стара; **2.** *фиґ. гандр.* крава, кобза; **3.** *(мрља од тинте)* швинька; **4.** *покр.* пастирске бависко подобне мумликаню

крмачити -им *(правити мрље мастилом)* правиц швиньки**;** *(брљати)* швинїц

крме -ета *с.* **1.** праше; *(назиме)* шудов, прашух; млада швиня**; 2.** *фиґ. оп.* **крмак (2)**

крмез *х.* **1.** цмочервена фарба; **2.** *текст.* скерлет

крмезан -зна -зно цмочервени

крмељ *х. (гној на очима)* капра

крмељав -а -о каправи

крмељавац -вца *х.* каправи, каправец

крмељати -ам мац капри, буц каправи, капрaвиц; **дете крмеља** дзецко ма капри

крмељив -а -о *оп.* **крмељав**

крменадла *ж. оп.* **карменадла**

крмени -а -о **1.** *(који се односи на задњи део лађе)*: **~ палуба** палуба на задку ладї; **2.** *(који се односи на крмило)* корманьови

крметина *ж.* швиньске месо, швинєцина

крмећак -ка *х. (свињац)* кармик

крмећи -а -е швиньски

крмилар *х. оп.* **кормилар**

крмиларити -им *оп.* **кормиларити**

крмилац -иоца *х.* кармяч *(статку)*

крмило[1] *с. оп.* **кормило**

крмило[2] *с. оп.* **крма**[2]

крмити[1] крмим *оп.* **кормиларити**

крмити[2] крмим кармиц *(статок)*

крмни -а -о (< **крма**[2]) покармови; **~ биље** покармово рошлїни; **~ смеша** покармова мишанїна

крмче -ета *с. (свињче)* праше, прашух, шудов

крмчија *ж. церкв.* номоканон *(кнїжка церковних предписаньох)*

крндак -ка *х. оп.* **крњадак**[1]

крндија *ж.* громада; ◊ **цела ~ по соби** велькi вашар (рапшаґ) у (по) хижи

крнтија *ж.* шкерепадло; **наш камион је једна стара ~** наш камион єдно старе шкерепадло

крнути -нем **1.** моцно вдериц, бухнуц; **2.** *(убости)* уджобнуц; **3.** *(зарити, забости)* заджобнуц, зариц; **3.** положиц (насипац и под.) вельо дачого

крњ -а -е **1.** *(којем је оштећен један део)*: **~ лонац а)** гарчок з хторого одбити фалаток *або* ухо; **б)** *(отучен лонац)* обити гарчок; **~ огледало** жвератко з хторого одбите; **крњи зуби** оламани, щербати зуби; **~ коза** коза з одламаним рогом; **~ човек** чловек без руки, носа и под.; **2.** *(о роби у продаји – оштећен)* хибни; **3.** *(непотпун, мањкав)* нєподполни, нє цали; **~ посао** нєподполна робота; **4.** *ґрам.* ощербени; **крњи инфинитив** *(инфинитив без* -и) ощербени инфинитив; **крњи перфекат** *(перфекат без помоћног глагола)* ощербени перфект; ◊ **~ месец** нє цали мешац; мешацов шерп; **скупштина у крњем саставу** скупштина у нєподполним (ощербеним) составе

крња *х.* **1.** особа хтора нє ма ухо, руку, зуб и под.; **2.** животиня без рога *або* уха**; 3.** гарчок з хторого одбита часц

крње *ж. мн. (корице сабље)* пошва

крњав -а -о *оп.* **крњ**

крњага *ж. (комад чега разбијеног)* фалаток; черепчок; склєнчина

крњадак и **крњатак** -атка *х.* **1.** остаток одламаного зуба у видлїци; **2.** предмет з одламану (одбиту, ощербену) часцу

крњаст -а -о *оп.* **крњ**

крљаукати -учем *(мијаукати)* мравчац, ґравчац

крњити -им **1.** *(чинити крњим):* **време крњи стару грађевину** час нагриза (покус валя) стари будинок; **~ коме њиву** брац (одорйовац) дакому зоз жеми; **оштећења на слици крње лепоту лика** очкодзеня на слики губя красу подоби; **~ коме од зараде** одбивац (збивац) дакому з плаци; **2.** *(нарушавати)* ощербйовац; губиц; **~ нечија права** ощербйовац дачийо права; **~ нечији углед** ощербйовац (губиц) дачий угляд

крњити се -им се одпадовац *(од цалосци)*; осиповац ше, отрушовац ше; зменшовац ше, трошиц ше; **крње се цветови са гранчице** одпадую квитки з конарчка

крњо *х. оп.* **крња**

крњозуб -а -о *(крезуб)* щербати

крњорог -а -о хторому одламани рог *або* одламане з рога

кроатизам -зма *х.* кроатиз[е]м

кров *х.* **1.** закрице, *рид.* верх, *заст.* стреха*, беш.* кров*;* **2.** палуба *(ладї);* ◊ **а) живети без крова над главом** жиц без закрица над главу; **б)** *буд.:* **четвороводни ~** штириводне закрице; **дашчани ~** дещане закрице; **~ на распињаче** закрице на розпинки; **~ на рожњаче** закрице на роги; **~ на вешаљке** закрице на вишалки; **~ с надзитком** закрице з надмурованьом

кровина *ж.* слама*,* шено и под. за закриванє хижи *(звич. пре слабши квалитет нє за друге хаснованє)*

кровињара *ж.* будинок закрити зоз сламу, шеном и под.

кровиште *с. (кровна конструкција)* закрице

кровни -а -о *(који се односи на кров):* **~ материјал** материял за закриванє; **кровне греде а)** *(уздужне)* греди; *(попречне)* градки, гредки*;* **~ прозор** облак на закрицу; **~ увала** *буд.* закрицова увала

кровопокривач *ж.* цимерман; закривач

кроз *прим.* **1.** *означує напрям рушаня през нукашньосц дачого* **а)** през; по; **проћи ~ честар** прейсц през гущаву; **летети ~ ваздух** лєциц през воздух (по воздуху); **провући се ~ цеви** прецагнуц ше по цивох; **~ село се брзо ширио глас** по валалє ше швидко ширел глас; **б)** на, през; **гледати ~ прозор** патриц на (през) облак; **ући ~ капију** войсц на (през) капуру; **2.** *означує рушанє през множество* помедзи; през; **ходају тамо-амо ~ народ** ходза геваль-тамаль помедзи народ; **3.** *означує средство* през, прейґ, з[оз]; **организовати рад ~ такмичење** орґанизовац роботу през змаганє; **уметник ~ слику открива део света**; уметнїк през слику (прейґ слики) одкрива часц швета; **3.** *означує тирванє дїї* през, *або ше преклада з другима часовима конструкциями;* **~ четири године школовања јако се променио** през штири роки школованя барз ше пременєл; **~ цело време се само смешкао** [през] цали час ше лєм шмишкал; **4.** *значи же ше дїя окончує по одредзеним чаше* о; **вратио се ~ неколико минута** врацел ше о даскельо минути; **~ неко време** о даяки час; **5.** *означує способ* през; **говорити ~ сузе** бешедовац през слизи; **6.** *означує причину* пре; **немојте се ~ то завадити** нє повадзце ше прето

крој *х.* **1.** крой; **одела разног кроја** шмати розличного крою; **2.** *фиґ. (грађа*; *састав*; *облик)* збудова, звод, состав, крой; форма; **све куће су истог кроја** шицки хижи маю исти звод

кројач *х.* скравец, шнайдер, *заст.* сабол

кројачица *ж.* шивачка

кројачки -а -о скравецки; **~ занат** скравецке ремесло

кројачница *ж.* мигель, *рид.* верштат

кројити -им **1.** *(одећу, обућу)* скравац, *нар.* зрезовац; **2.** *фиґ.* скравац; **~ планове** скравац плани; ◊ **~ коме гаће** одлучовац о даким; *(спремати коме неугодност)* рихтац дакому баламуту (параду)

крок *х. поет.* крочай, крок

крокет *х. спорт.* крокет

кроки -ија *х. (скица)* кроки

крокирати -ам *зак. и нєзак. (скицирати)* крокировац

кркнути -нем крочиц

крокодил *х.* крокодил

крокодилски -а -о крокодилов, крокодилски; **~ кожа** крокодилова скора; ◊ **крокодилске сузе ронити** пущац (ляц) крокодилово (крокодилски) слизи

крокус *х. бот. (шафран)* крокус

кром *х. хем. оп.* **хром**

кромањонски -а -о: **~ човек** кроманьонски чловек

кромосоми *х. мн. оп.* **хромосоми**

кромпир *х.* **1.** кромпля; **2.** *зб.* кромплї; **чорба од кромпира** кромпльова юшка; **салата од кромпира** кромпльова шалата

кромпирача *ж.* **1.** *кул.* **а)** кромпльова пита, пита з кромплями; **б)** кромплї на тепшички; єдло з печених кромпльох; **2.** *фиґ. (чворуга од ударца)* гиря

кромпирић *х. дем.* кромпльочка

кромпириште *с.* **1.** жем на хторей були посадзени кромплї; **2.** польо *або* парцела под кромплями, кромплї
кромпиров -а -о кромпльов; ◊ **~ златица** *зоол.* кромпльова златка (Dorsphora decemlineata)
кроника *ж. оп.* **хроника**
крон- *оп.* **хрон-**
кроп *х.* горуца вода
кропило *с. церкв.* кропидло *(справа з хтору ше пирска при окончованю обрядох швеценя)*
кропионица *ж. церкв.* кропилнїца *(судзина зоз швецену воду до хторей ше мача кропидло)*
кропити -им **1.** полївац, пирскац, опирсковац, шкропиц; **2.** *(падати у ретким капима – о киши)* пирскац
кропња *ж.* пирсканє, шкропенє; **~ лозе** пирсканє лози
крос и **крос-контри** *х. спорт.* крос, крос-контри
кросна *с. мн. (ткачки разбој)* кросна
кросред *прим. з ґен. (кроз саму средину)* праве (ровно) постред/поштред дачого, през сам стредок
кротити -им укроцовац, кроциц
кротак -тка -тко кротки
кротилац -иоца *и* **кротитељ** *х.* кротитель
кротити -им укроцовац, кроциц
кроткост *ж.* кроткосц
крофна *ж.* бухта, *коц.* пампушка
крођење *с.* укроцованє, кроценє
кроцањ -цња *х. бот.* водово коровче (Myriophyllum)
крочити -им крочиц
кроше -еа *х. спорт.* кроше
крошња *ж.* **1.** коруна *(древа)*, конари; **2.** *(корпа)* кошар, *коц.* корпа
крошњар *х. (корпар)* кошаркар
крошњаст и **крошњат** -а -о розконарени, з вельку коруну *(о древе)*
крошњати се -ам се розконарйовац ше
крпа[1] *ж.* **1.** *(дроњак)* ренда; **брисати прашину крпом** сцерац прах з ренду; **2. а)** *(за прање суђа)* помиток; **б)** *(за брисање суђа)* ручнїчок; **3.** *(закрпа)* плата; **4.** *мн. гандр. (одело)* рондї, гандри, лахи; **5.** била хусточка *(на главу);* **6.** *мн. (одвојени комади целине)* плати, платки, фалати, часци, праменї и под.; **још се понегде беле крпе снега** ище ше ту и там билєю плати шнїгу; **крпе изоране земље** фалати поораней жеми; **облаци се цепају у крпе** хмари ше таргаю на менши часци; **5.** *мн.* вельки шнїгово пахульки; **7.** *фиґ. (безвредна ствар)* нїчомнїна, нїчомносц; ◊ **блед као ~** били (бляди) як мур; **ићи (поћи) у крпе** *(ићи спавати)* исц (пойсц) до рендох (рондьох); **ударен мокром крпом** *беш.* вдерени з мучним мехом; **црвена ~ а)** *(оно што изазива бес)* червене**; б)** *зоол.* писани смук
крпа[2] *х. оп.* **крпач**
крпав -а -о **1.** *(млитав, млохав)* окляпнути; **2.** *(шупљикав – о роткви, келераби)* дудлави; **3.** *(дрвенаст – о воћу, поврћу)* як древо, тварди; **4.** *лєм ж.* **а)** хтора ма мале, худе вимнє *(о крави, овци, кози);* **б)** хтора ма мали, худи перши *(о жени)*
крпар *х.* **1.** зберач старих рендох *або* старих предметох, рендар; **2.** *оп.* **крпач**
крпара *ж.* **1.** керпара; **2.** *оп.* **крпарница**
крпарија *ж.* **1.** *(крпљење)* платанє; **2.** *(нешто скрпљено или лоше урађено)* дацо склєпане, скисинтоване, скерпене
крпарити -им **1.** *(поправљати дотрајало)* платац, керпиц; **2.** *фиґ.* чежко жиц, трапиц ше*; (борити се са немаштином)* бидовац, псотовац
крпати -ам *оп.* **крпити**
крпач *х.* платач, керпяч *(ремеселнїк хтори ше занїма з оправяньом старого)*
крпеж *х.* **1.** *(крпљење)* платанє, *беш.* керпенє; **2.** *(прње)* рондї, гандри, лахи
крпељ *х.* **1.** *зоол.* клїщ (Ixodex); **2.** *фиґ.* **а)** паразит; **б)** *(досадна особа)* репик; ◊ **прилепити се уз кога као ~** прилїпиц ше за дакого як репик (як клїщ)
крпељити се -им се уцаговац ше, упивац ше, припивац ше, лїпиц ше, лїпнуц *(як клїщ)*
крпељица *ж. бот.* шерсцача (Torilis)
крпен -а -о рендани, з рендох
крпењача *ж.* рендана лабда
крпеција *х. оп.* **крпач**
крпити -им **1.** *(стављати закрпу)* платац; **2.** *фиґ. (грдити)* наберац, *беш.* керпиц
крпити се -им се **1.** платац ше; **2.** *оп.* **крпарити (2)**; **3.** *(затварати се од поспаности – о очима)* лїпац ше, заверац ше
крпица *ж.* **1.** *дем.* < **крпа**; **2.** *(подругљива реч)* подшмихуюце, видрижнююце слово
крпље *ж. мн.* пруцанки *(вельки талпи виплєцени з пруца хтори ше привязую на обуй кед ше ходзи по шнїгу)*
крпушар *х. зоол. (зијавац)* бегунка
крсни[1] -а -**~** кресни; **~ кум** кресни кум; ◊ **~ име, ~ слава** *фолкл., церкв.* слава**,** кресна слава *(швето на чесц святого хторого одредзена фамилия слави як свойого защитнїка)*; **~ колач** славски колач
крсни[2] -а -**~**: **~ кост** *анат.* крижова косц
крсница *ж.* **1.** *оп.* **крсно име** *(под* **крсни**[1]*);* **2.** *мн. покр.* славски колач; **3.** *покр.* имени дзень; **4.** кошулька у хторей ше дзецко

кресци; **5.** *мн. (балчак сабље)* черенка (ручка) шаблї

крст *х.* **1.** криж; хрест; **~ крај пута** криж при драги; **распеће на ~** *ист.* роз[о]пяце на криж; **2.** *(надгробни)* крижик, криж; **3.** крижик; **ставити ~ уместо потписа** положиц крижик место подпису; **4.** *(крштење)* кресцини, крест, кресценє; **5.** християнство, християнска вира; **6.** християн; християнє; **7.** *(раскршће)* крижна драга; **8.** *покр.* дзешец роки; **9.** *(крстина)* криж; ◊ **мрзити као ђаво ~** нєнавидзиц як коза нож (як дябол криж); **носити свој ~ (јарам)** ношиц свой криж; **петров ~** *оп.* **крстац**; **разапети (приковати) кога на крст** *(задавати коме патње)* мучиц дакого як жидзи Христа; **ставити (ударити) ~ на што а)** *(сматрати заувек изгубљеним)* одпитац ше, одписац ше од дачого; **б)** тримац же дацо закончене, готове, же вецей нє иснує*;* **кукасти ~** *ист.* кукасти криж; **Црвени ~** Червени криж

крста *с. мн. анат.* крижи

крстарење *с.* < **крстарити**

крстарити -им **1.** *(бродом по мору)* плївац, путовац, вандровац *(тадзи-тамаль, геваль-тамаль, на шицки боки, доокола)*; **2.** *(лутати)* блукац, скитац**;** ходзиц; **3.** *воєн.* патроловац; *(извиђати)* подпатрац, вивидзовац*;* **4.** *фиґ. (околишити)* викруцац, колєшиц

крстарица *ж. воєн.* крейсер, *беш.* крстарица

крстаст -а -о крижасти

крстат -а -о **1.** *оп.* **крстат**; **2.** зоз крижом; **~ барјак** застава з крижом

крстац -аца *х. бот.* враново око (Paris quadrifolia)

крстача *ж.* **1.** *(крст на гробу)* крижик, криж; **2.** *анат.* крижова косц

крстачни -а -о (< **крстача (2)**) крижови

крсташ *х.* **1.** *(барјак са знаком крста)* криж, застава з крижом; **2.** *ист.* крижар; ◊ **орао ~** *зоол.* корунасти орел; **паук ~** *зоол.* павук крижар

крсташице *ж. мн. бот.* крижнїки (Cruciferae)

крсташки -а -о крижарски; ◊ **~ ратови** *ист.* крижарски войни

крстимице *присл. (унакрст)* накриж

крстина *ж.* **1.** *ауґм.* < **крст**; **2.** *(снопова)* марадик; **3.** *мн. оп.* **крста**; **4.** задок шедла

крстионица *ж. церкв.* **1.** ампулка *(судзина у хторей стої швецена вода за кресценє);* **2.** кресцальня *(будинок у хторим ше окончує кресценє)*

крститељ *х.* креститель

крстити[1] -им **1.** *зак. и нєзак.* кресциц; **2.** *нєзак. (стављати знак крста)* жегнац; ◊ **докон (беспослен) поп** [**и**] **јариће крсти** *оп. фраз. под* **поп; ~ кога батином (канцијом и сл.), ~ коме леђа** окласц, набухац/бухац дакого з колїком, накласц на дакого з колїком; **~ млеко** *или* **вино** сипац води до млєка *або* вина, кресциц млєко *або* вино; **крсти вука, а вук у гору** облєч швиню до злата, а вона пойдзе до блата

крстити[2] крстим складац *(жито и под. до марадикох)*

крстити се -им се **1.** жегнац ше; **2.** кресциц ше; **3.** *(називати се)* волац ше; наволац ше; **овим именом он се сам крстио** з тим меном вон ше сам наволал; **4.** *фиґ.* чувац ше, сцекац, керовац; ◊ **~ чудом (од чуда, у чуду), ~ и левом и десном** аж ше жегнац, нє мочи ше пречудовац; **~ на кога** заклїнац ше на дакого; **~ са четири прста** жегнац ше зоз штирома пальцами, буц католїк; **~ са три прста** жегнац ше з трома пальцами, буц православни

крстић *х. дем.* крижик

крстобоља *ж.* боль у крижох; **има крстобољу** боля го крижи

крстовник *х. бот.* поточнїца (Nasturtium)

крстокљун *х. зоол.* кривописк (Loxia); ◊ **~ обичан (смреков)** смереков кривописк L. curvirostra)

крстоносац -сца *х. оп.* **крстоноша (1)**

крстоноша *х.* **1.** тот цо ноши крижик (криж) *(на хованю и под.);* **2.** *мн. церкв., фолкл.* процесия *(хтора идзе на польо модлїц ше за добри урожай)*

крстушац -шца *х. бот.* звичайни млєчнїк (Polygala vulgaris)

крт[1] *х. оп.* **кртица**

крт[2] -а -о **1.** *(нееластичан)* ламаци, тварди, нєеластични; **2.** *фиґ.* **а)** *(физички слаб)* крегки; **б)** *(краткотрајан – о животу)* кратки, преходни; **в)** *(испрекидан, промукао – о смеху, гласу)* попреривани, прериваци; **г)** нєстаємни, нєстабилни; **3.** нєчувствитеюни, жимни, хладни; ◊ **~ месо** *оп.* **кртина**[1]

кртина[1] *ж.* чисте месо *(без жилох, масци и косцох)*; посне месо *(без масци)*

кртина[2] *ж. покр. оп.* **кртица**

кртињак *х.* **1.** *оп.* **кртичњак**; **2.** кертицово лягло *(под жему)*

кртица *ж.* кертица; **вредан (марљив) као ~** вредни як мушка

кртичњак *х.* кертичанка

кртог *х.* **1.** шмеце; одпадки; нєшор; **2.** слама *(посцелєна под швинї)*

кртожити -им шмециц; правиц нєшор

кртола *ж.* **1.** *покр.* кромпля; **2.** *бот.* гомоль
кртоласт -а -о гомолясти; ◊ **кртоласте биљке** *бот.* гомолясти рошлїни
крторовина *ж. оп.* **кртичњак**
круг *х.* **1.** *з розл. знач.* круг; **описати ~** *мат.* описац круг; **~ доживљаја** круг дожицох; **пробити ~ око кога, чега** пребиц круг коло дакого, дачого; **болнички ~** шпитальски круг; **трчати два (три итд.) круга** *спорт.* бежац два (три итд.) круги; **књижевни кругови** литературни круги; **~ пријатеља** круг приятельох; **2.** *мн. спорт.* карики, круги; **дохватни кругови** долапни карики; **бочни кругови** бочни круги; **3.** *покр.* танєр; **4.** *(поклопац суда)* покривка, верх; **5.** *(око месеца)* персцень, круг; ◊ **квадратура круга** *мат.* квадратура круга; **на лево ~ !** *воєн.* на лїво круг!; **поларни ~** *ґеоґр.* поларни круг; **у (нај)ужем кругу** *(међу најближима)* у найузшим кругу; **вртети се у кругу** *(остајати увек на истоме)* круциц ше у кругу (доокола); **зачарани ~** зачаровани круг; **Земљин ~** *ґеоґр.* Жемова куля (лабда)
круголик -а -о кругасти
кружан -жна -жно кружни, кругов[и]; **~ кретање** кружне рушанє; ◊ **а)** *ґеом.:* **~ плоча** кружна плоча; **кружни исечак** кружни вирезок; **кружни одрезак** кружни одрезок; **б) ~ тестера** *техн.* округла (кружна) пила
кружење *с.* < **кружити**
кружити -им **1.** кружиц, ходзиц (бегац, лєтац) доокола (коло) дакого *або* дачого, круциц ше; **орао кружи небом** орел кружи по нєбе; **пас кружи око стада** пес бега (ходзи) коло статку; **конобар кружи око столова** келнер ходзи (бега) коло столох; **2.** исц з рукох до рукох, исц од єдного до другого, кружиц; **флаша ракије је кружила групом** фляша з палєнку ишла од єдного до другого у ґрупи; **леци су кружили градом** лєтки кружели по варошу, лєтки ше преношели з рук до рук по варошу; **3.** *(колати)* розхирйовац ше, шириц ше, преношиц ше, кружиц; **селом круже гласови** по валалє ше розхирюю гласи; **4.** *(о очима, погледу)* бегац, преходзиц *(з предмета на предмет, раз тадзи раз тадзи, геваль-тамаль)*, кружиц; **поглед му је кружио по тргу** попатрунок му бегал геваль-тамаль по площи; **5.** *(окруживати)* окружовац, обколєшовац; **6.** *(окретати се)* окруцац ше, кружиц; **~ оком** кружиц з оком
кружити се -им се *оп.* **кружити (1)**
кружић *х.* **1.** *дем.* крущок; **2.** *(тањирић, мали послужавник)* танєрчок
кружница *ж. мат.* круг
кружно *присл.* кружно, до круга
кружок -ка *х.* кружок *(ґен.* -жка/-жку *и* -ока)
крулити -им **1.** *(гроктати – о свињама)* ґруглїц; **2.** *(крчати – о цревима):* **круле ми црева** гурчи ми у бруху
крумпир *х. оп.* **кромпир**
круна *ж.* **1.** *з розл. знач.* коруна; **царска ~** царска коруна; **~ зуба** коруна зуба; **~ дрвета** коруна древа; **ово дело је ~ песниковог стваралаштва** тото дїло коруна поетовей творчосци; **2.** венчик *(хтори ше кладзе на главу млодятом на винчаню)*; **3.** *(венац)* венєц; **4.** *(плетенице око главе)* контя; **5.** *(ћуба у птица)* чуба; **6.** *покр. (ограда око бунара)* паланки; ◊ **неће му (ти и сл.) пасти ~ с главе** нє спаднє му (ци и под.) коруна з глави
крунидба[1] *ж. оп.* **крунисање**
крунидба[2] *ж.* лупанє *(кукурици)*
крунисати -ишем *зак. и нєзак.* коруновац; ◊ **~ победом** коруновац з побиду; **~ успехом** коруновац з успихом
крунисати се -ишем се коруновац ше
крунити[1] -им *оп.* **крунисати**
крунити[2] -им **1.** *(дробити, мрвити)* трушиц, дробиц; **2.** *(кукуруз)* лупац кукурицу; **3.** *(обарати, стресати)* отресац, стресац; **~ росу с лишћа** отресац росу з лїсца; **4.** *фиґ. (слабити бројчано)* слабиц, зменшовац, отрушовац, розточовац; **битке су круниле одред** битки зменшовали одряд
крунити се -им се **1. а)** *(рушити се)* розпадовац ше, валяц ше; **стара црква се круни** стара церква ше валя; **б)** одвальовац ше; **обала се круни у реку** побрежє ше одвалює до рики; **в)** *(мрвити се)* трушиц ше, отрушовац ше, осиповац ше; ориповац ше; оламовац ше; **цигла се круни под точковима** цегла ше труши под колєсами; **земљани под се круни** жем ше орипує; **зуб се круни** зуб ше оламує; **2. а)** одпад[ов]ац; **с цвета се круне латице** зоз квитка одпадую лїсточка; **б)** *(падати у капима о сузама и сл.)* капкац, падац, котуляц ше; **низ лице јој се круне сузе** по твари ше єй котуляю слизи; **в)** висиповац ше; **зрно се круни с класа** зарно ше висипує з класки; **3.** *фиґ. (постајати мањи, слабији)* слабиц, слабнуц, зменшовац ше, отрушовац ше, розточовац ше; **снага му се круни** моц му слабнє
круница *ж.* **1.** *дем.* корунка; **2.** *бот.* венчик (Corolla); **3.** *(бројанице)* пацерки; **4.** *(зуба)* коруна; **5.** *зоол.* чубасти шкорванчок; ◊ **молити круницу** модлїц ше ружанєц; **очитати коме круницу** вичитац дакому

крунични -а -о: **крунични листићи** *бот.* венчиково лїсточка

круниште *с.* грудобран *(на верху вонкашнєй страни кули або варошского мура)*

круњив -а -о трушаци; ламаци

крунски -а -о **1.** корунови; **2.** кральовски; ◊ **~ веће** *ист.* кральовска рада; **~ добро** кральовске добро; **~ сведок** найважнєйши шведок

крунчица *ж.* **1.** *дем.* < **круна**; **2.** *зоол.* лєсови шкорванчок

круњач *х. и* **круњача** *ж.* лупачка, лупача

круњење[1] *с.* < **крунити**[1]

круњење[2] *с.* < **крунити**[2] *и* **крунити се**

круп *х. мед.* круп

крупа *ж.* **1.** *(суградица)* крупи *мн.;* **2. а)** *(прекрупа)* даралов; **б)** *(јело од прекрупе)* крупи; каша

крупан -пна -пно **1.** вельки; **писати крупним словима** писац з велькима буквами; **~ зној** вельки капки (кропаї) зною; **~ брашно** на грубо змлєта мука; **крупни кораци** вельки крочаї; **~ буржоазија** велька буржоазия; **~ износ** велька сума; **~ новчаница** банкнота велькей вредносци, велька банкнота; **~ индустрија** велька индустрия; **2.** вельки и широки; **~ шака** велька и широка рука (длань); **3.** *(о гласу)* моцни и груби (глїбоки); **~ баритон** моцни и груби баритон; **4.** *(који је на истакнутом положају)* високи; **крупни чиновници** високи уряднїки; **5.** *(значајан)* вельки; важни; **~ мана** велька хиба; **~ питање** важне питанє; **~ личност** важна особа; **~ зверка** важна жвирка; **6.** *(упечатљив)* моцни, упечатлїви, виразни; **омладину су понеле крупне речи о слободи** младеж поцагли упечатлїви слова о побиди; **7.** *(врло озбиљан*; *увредљив)* чежки; вельки, барз озбильни; **пале су крупне речи** виповедзени чежки слова; **~ грешка** барз озбильна гришка; ◊ **~ разговор** нєприємна (прикра, оштра) розгварка; **~ стока** вельки статок; **у крупним цртама (потезима) испричати (изнети и сл.)** у важних (вельких) рисох (поцагох) виприповедац (винєсц и под.)

крупара *ж.* крупара, дараловня

крупије -еа *х.* крупиє

крупити -им **1.** *(прекрупљивати)* дараловац; **2.** *(ситнити)* трушиц

крупица *ж.* **1.** *(мрвица)* отрушин[к]а, отрошин[к]а; **2.** *(громуљица)* грудка; **~ брашна у тесту** грудка муки у цесту; **3.** на грубо змлєте зарно, даралов; крупи; **каша од кукурузне крупице** каша з кукуричних крупох; **4.** *(грумен; комад)* груда, грудка; фалат; **~ соли** груда солї; **~ угља** фалат угля; **5.** *оп.* **крупа (1)**

крупичав -а -о **1.** *(који је са грудвицама)* грудкасти; **~ качамак** грудкаста замешка; **2.** *(који је састављен од зрнца, сипкав)* сипкаци; крупасти; **3.** *(који има трагове од богиња)* рапкасти, рапави

крупник *х. бот.* крупка, двозарнасте жито (Triticum dicoccum)

крупнина *ж.* **1.** велькосц; **2.** важна, велька ствар; **3.** пенєжи у вельких банкнотох *або* монетох; велька банкнота *або* монета

крупно *присл.:* **~ млевено брашно** на грубо змлєта мука; **писати ~** писац з велькима буквами; **срце куца ~** шерцо моцно дурка; **говорити ~** бешедовац на грубо, з нїзким тоном; **све се ~ свршило** шицко ше закончело з чежкима пошлїдками; **он је то ~ замислио** вон то на велько (на озбильно) задумал; **опсовати ~** облац з чежкима словами

крупноглав -а -о велькоглави, з вельку главу

крупногорица *ж.* лєс з високима древами

крупнозрн[**ат**] -а -о зарнати

крупнолиснат -а -о лїсцати, з вельким лїсцом

крупноок -а -о з велькима очми, велькооки

крупноћа *ж.* велькосц

крупњати -ам **1.** *(постајати крупнији)* роснуц, грубнуц, повекшовац ше, поставац векши; **2.** *(појачавати се)* моцнїц; **3.** *(о гласу)* грубнуц

крут -а -о **1.** *(тврд)* тварди; **~ хартија** тварди папер; **2. а)** *(тешко покретљив)* нєрухоми, хтори ше чежко руша, слути; **нога му је ~ у колену** з ногу чежко руша у колєну, нога му слута у колєну; **~ фронт** нєрухоми фронт; **б)** *(тврд у кретњама)* тварди, нєвиламани, нєзґрабни; **ићи крутим корацима** исц з нєзґрабнима крочаями; **писати крутим прстима** писац з нєвиламанима пальцами; **3.** *фиґ.* **а)** формалистични, крути; **~ тумачење закона** формалистичне (круте) толкованє законох; **~ бирократија** крута бирократия; **б)** зашлєпени; **~ догматичар** зашлєпени доґматичар; **в)** *(окорео)* нєпоправни, нєпоправлїви, тварди, закаменєти; **~ пијаница** нєпоправна пиянїца; **в)** ограничени, тупи; **~ памет** тупи розум; **4.** *фиґ.* **а)** оштри, строги, хладни, нєдоступни; **био је ~ и строг** бул нєдоступни и строги; **б)** *(окрутан)* нємилосердни, окрутни, сурови; **~ судбина** нємилосердна судьба; **в)** *(пун тешкоћа)* чежки, трапезни; **~ збиља** чежка дїйсносц; **г)** намесцени, штучни, нєвиразни, тупи; **~ држање** намесцене триманє; **5.** *фиґ.*

а) *(тврдоглаво доследан)* упарти, тварди; **б)** *(морално снажан)* тварди, нєзламни, пишни, горди; **6.** *фиг. (недовољно углађен)* нєвигладзени, сирови; **~ језик написа је ~** язик напису нєвигладзени; **7.** *(јако студен – о зими, мразу)* барз тварди, барз жимни, барз оштри; **~ зима** барз тварда жима; **~ зимска ноћ** барз жимна жимска ноц; **~ мраз** барз оштри мраз; ◊ **~ кошуља** кошуля накрохмалєна на предку; **~ рука** *(претерано строга дисциплина)* тварда рука

крутило *с. (штирак)* крохмаль

крутити -им **1.** *(штиркати)* крохмалїц; **2.** *(чинити крутим)* робиц твардим

крутити се -им се **1.** поставац тварди, твардnуц, затвардньовац; **2.** *фиг.* справовац ше нєприродно; випинац ше, виношиц ше, правиц ше важни

крутост *ж.* **1.** < **крут**; **2.** *буд.* твардостояцосц, крутосц; **~ греде** твардостояцосц греди

крутуљав -а -о дакус тлусти

крух *х.* хлєб; ◊ **без руха и круха бити** нїч нє мац

крухар *х. заст.* пекар

крушан -шна -шно хлєбови; **~ брашно** хлєбова мука

крушарице *ж. мн. (житарице)* житарки, зарно

крушац[1] -шца *х. дем. и гип.* (< **крух**) хлєбик

крушац[2] -шца *х. (грумен)* груда, грудка; **~ соли** груда солї

Крушевски -а -о: **~ република** *ист.* Крушевска република

крушик *х.* грушков овоцнїк

крушити -им дробиц, трушиц

крушити се -им се **1.** дробиц ше, трушиц ше, оламовац ше; **2.** *(држати се скрушено)* тримац ше потулньо (покорно); *(кајати се)* бановац, каяц ше

крушка *ж.* **1.** грушка; **2.** *(сијалица)* грушочка; **3.** грушкова [палєнка], грушка; ◊ **као гњиле крушке падати** рапкац (падац) як узрети грушки; **није с крушке пао** нє спаднул з пойда; **о крушку кога** обешиц дакого

крушков -а -о грушков[и]

крушковац -вца *х.* грушков ликер, грушковец

крушковача *ж.* грушкова [палєнка]

крушковина *ж.* грушково древо, грушка *(як материял)*

крушница *ж.* пец за печенє хлєба

крхак -хка -хко **1.** крегки, слаби; **~ здравље** крегке здравє; **под њим се сломила ~ грана** под нїм ше зламал слаби конар; **2.** оштри *(на словох)*

крхати -ам **1.** ламац, розбивац *(з пуканьом, прасканьом)*; **2.** барз кашляц; **3. а)** вельо пиц, льогдац *(алкогол);* **б)** *(ждерати)* жрец

крхати се -ам се **1.** ламац ше, розбивац ше *(з пуканьом, прасканьом);* **2.** *(трпати се на гомилу)* громадзиц ше, гаматляц ше на громаду; **3.** *фиг. (мучити се, трудити се)* мучиц ше, трапиц ше

крхко *присл.* **1.** крегко, слабо; **2.** оштро *(у бешеди)*

крхотина *ж.* фалаток *(дачого розбитого)*

крц *викр. ином. за провадзенє пуканя при ламаню дачого* пук

крцалица *ж.*, **крцало** *с. и* **крцаљка** *ж.* клїщи, розбиваче *(за розбиванє орехох)*

крцање[1] *с.* < **крцати**[1]

крцање[2] *с.* < **крцати**[2]

крцат -а -о преполни, верхом полни, полнючки полни, преполнєни, нашпиковани

крцатељ *х.* викладач терхи на ладю

крцати[1] -ам **1.** *(пуцкетати, шкрипутати)* пукац; шкрипац; **гранчице крцају под ногама** конарчки пукаю под ногами; **претоварена кола крцају под тежином** барз накладзени коч шкрипи под чежину**; 2.** розбивац *(орехи)*; ламац, дробиц, гризц *(з пуканьом)*

крцати[2] -ам **1.** *(утоваривати, укрцавати)* класц, утоварйовац; викладац *(горе);* **~ робу на брод** класц робу на ладю; **2.** *(натрпавати)* полнїц, преполньовац *(даяки простор зоз стварами)*

крцати се -ам се *(укрцавати се)* уходзиц *(звич. на ладю)*

крцатост *ж.* преполносц

крцач *х.* утоварйовач

крцкав -а -о пукаци; шкрипаци

крцкај *х.* пуканє, пукнуце; шкрипнуце

крцкање *с.* < **крцкати**

крцкати -ам **1.** *дем.* < **крцати**[1]; **2.** *(грицкати)* гризц, хрустац; **3.** *фиг.* покус трошиц, розточовац *(маєток, пенєжи и под.)*; **4.** *фиг. (помало гомилати, штедети)* складац, шпоровац; **~ пару по пару** складац динар по динар

крцнути -нем пукнуц; зашкрипац

крчаг *х.* дзбан

крчагџија *х.* дзбанар, гарчкар

крчаник *х.* викерчена (прерубана, прекерчена) драга *(у лєше)*

крчање *с.* **1.** *(празних цревa)* гурчанє; **2. а)** *(хроптање)* харчанє; **б)** *(хрипање)* хрипенє; **3.** *(код кључања)* булькaнє, моцне вреце; **4. а)** *(радија и сл.)* шкрипанє; **б)** *(кола и сл.)* дурканє, черканє, черчанє; шкрипанє; **в)** *(граја)* галайк

крчати -чим **1.** *(о празним цревима)* гурчац, ґравчац; **крчало му је у трбуху** гурчало му у бруху, аж му ґравчало у бруху; **2. а)** *(хроптати)* харчиц; **б)** *(хрипати)* хрипиц; **3.** *(клопарати приликом кључања)* булькац, барз врец; **4. а)** *(о радију и сл.)* шкрипац; **радио крчи** радио шкрипи; **б)** *(клопарати)* дуркац, черчац, черкац; шкрипац; **друмом крче кола** по калдерми черчи коч; **в)** *(грајати, бучати):* **кафана крчи** у карчми галайк

крчевина *и* **крченица** *ж.* керченїна, викерченїско, *заст.* рубанє

крчење *с. и* **крчидба** *ж.* рубанє, керченє, викерчованє

крчилац -иоца *и* **крчитељ** *х. осн. и фиґ.* викерчовач, керчитель

крчити -им **1.** *(шуму, земљиште)* керчиц, викерчовац, рубац, вирубовац; **2.** *(рашчишћавати)* чисциц, розчисцовац; ◊ **~ пут а)** правиц (пребивац) драгу (преход); **крче себи пут између гостију** правя себе драгу (пребиваю ше) помедзи госцох; **одред је крчио себи пут из обруча** одряд себе пребивал драгу з обруча; **б)** *фиґ. (стварати услове)* преправяц драгу; **борба наших очева крчила је пут демократији** борба наших оцох преправяла драгу демократиї

крчити се -им се *(уклањати се коме с пута)* виступац ше

крчки -а -о (< Крк, Крка): **~ житељ** житель Крку

крчма *ж.* карчма; ◊ **на њему је остала ~** на нього шор плациц *(у дружтве кед ше пиє);* **продавати на крчму** *(продавати на мало)* предавац на фалат (на кили, на литри)

крчмар *х.* качмар; **правити рачун без крчмара** робиц (ришовац и под.) без дакого *(кого ше то дотика)*, женїц дакого як Янка у Коцуре, правиц рахунок без качмара

крчмарина *ж.* порция на карчму, качмарина

крчмарити -им давац (тримац) карчму

крчмарица *и* **крчмарка** *ж.* качмарка

крчмарски -а -о качмарски

крчмити -им **1.** *(продавати на мало)* предавац на фалат (на кили, на литри); **2.** точиц (предавац) напой на литри

крчмица *ж. дем.* карчмочка

крчумати се -ам се **1.** *(отимати се око чега)* однїмац ше за дацо; **народ се отимао за храном** народ ше однїмал за поживу; **2.** *(опирати се)* однїмац ше, сперац ше, бранїц ше

крџа *ж.* баґов *(файта моцного и подлого догану)*

крџалија *х. ист.* крджалия *(гайдук у сиверней часци дакедишнього турского царства)*

крш *х.* **1.** *ґеол.* крас; **2.** *(стена)* скала, стина; камени брег; голи камень; **3.** *(тресак, ломљава)* ламанє; пуканє, пращанє *(зламаного древа и под.)*; черепчанє *(розбитого скла и под.)*; друзґанє, трещанє, тресканє *(звалєного будинку и дпод.);* **4.** фалатки *(дачого розбитого);* склєнчини; черепки; **5.** *(хрпа)* громада; **5.** *(дармар)* вашар, рапшаґ; ◊ **има пара као крша** ма пенєжи як плєви

кршан -шна -шно **1.** *(кршевит, каменит)* каменїсти, каменьови, камени, скалїсти; **2.** *ґеол. (кречњачки)* красови; **3.** *(наочит, снажан)* вельки, моцни; вельки (моцни) и красни; **од оног дечачића је израстао ~ момак** з того хлапчика вирос моцни и красни леґинь; **3.** *(врстан)* прекрасни, одлични; **4.** *(тежак, зао)* чежки, плани; **настала је ~ година** настал плани рок

кршевит -а -о *оп.* **кршан (1)**

кршилац -иоца *и* **кршитељ** *х.* потупйовач

кршити -им **1. а)** ламац, розбивац; **ветар је кршио дрвеће и стакла на прозорима** витор ламал древа и розбивал скла на облакох; **б)** *(кидати)* таргац; *(воду, ваздух)* резац, парац; **2. а)** *(савлађивати)* звладовац, превладовац, победзовац, ламац; **~ отпор непријатеља** звладовац одпор нєприятеля; **б)** *(сламати, покоравати)* ламац; **тежак живот крши и јаке карактере** чежки живот ламе и моцни характери; **3.** *(законе и сл. газити)* потупйовац; ◊ **без кршене паре** без жадного ґроша; **~ прсте а)** пукац з пальцами; **б)** ламац пальци *(у розпуки и под.)*; **~ руке** ламац руки (з руками) *(у розпуки и под.);* **леђа (шију)** мучиц ше, трапиц ше*;* **~ врат по свету** ходзиц по швеце каркиламаюци

кршити се -им се **1.** ламац ше, розбивац ше, дробиц ше; таргац ше; **2.** *фиґ.* мучиц ше, трапиц ше

кршје *с. зб. (крш, камењар)* скали, стини, каменє

кршки -а -о (< **крш (1)**) красови

кршљав -а -о *оп.* **кржљав**

кршљава *и* **кршљавина** *ж. (ломљава)* пуканє*;* пращанє; черепчанє; тресканє, трещанє; друзґанє

кршљив -а -о ламаци, слаби, крегки

кршно *присл.* **1. а)** *(ваљано)* добре; **б)** *(обилно)* богато; **в)** барз; **2.** *(тешко, рђаво)* чежко, плано

кршњак *х.* **1.** хторому имени дзень, хтори слави имени дзень; **2.** *(крсно име)* слава; **3.** славски колач
крштавати -ам кресциц
крштен -а -о **1. а)** кресцени; **б)** християнски; **~ свет** християнє; **2.** *(крсни):* **~ кум** кресни кум; **3.** *(о јелу, млеку)* помишани з воду; ◊ **бити ~** буц при себе, буц при здравим розуме; **јеси ли ~ а** маш ти розумаа; **~ писмо** *оп.* **крштеница**; **~ вода** швецена вода; **ни крштене душе нема** нєт анї жадней души
крштеница *ж.* кресцене писмо
крштење *с.* **1.** *(обред крштења)* кресценє, кресцини; **2.** *(покрштавање)* кресценє; ◊ **ватрено (ратно) ~** огньове (войнове) кресценє
кршћавати -ам *оп.* **крштавати**
кршћанин *х.* **1.** християн; **2.** католїк
кршћанка *ж.* **1.** християнка; **2.** католїкиня
кршћански[1] -а -~ християнски
кршћански[2] *присл.* по християнски
кршћанство *с.* **1.** християнство; **2.** *зб.* християнє
ксеноман *х.* ксеноман *(любитель шицкого цо странске)*
ксеноманија *ж.* ксеномания
ксенофоб *х.* ксенофоб *(тот цо нєнавидзи шицко цо странске)*
ксенофобија *ж.* ксенофобия
ксимс *х. архит.* синц, ксимс
ктитор *х. (задужбинар; добротвор)* ктитор, добротвор, *заст.* добродїтель
кћер *и* **кћерка** *ж. оп.* **кћи**
кћи кћери *ж.* **1.** *(женско дете)* дзивка; *(ћеркица)* дзивче; **2.** *лєм у вокативе, при обрацаню старшей особи ґу младшей жени або дзивки* сину, моя дзивко; **3.** *з присвойним прикметнїком або з ґенитивом (жена у односу на средину из које потиче)* дзивка; **~ револуције** дзивка революциї; **4.** *фиґ. (производ, плод)* плод; ◊ **Евина ~** *франт. (жена)* Евова дзивка*;* **пасја кћери!** кобзо!
куб *х. мат.* куб
куба *ж.* **1.** *оп.* **кубе**; **2.** стреха *(над огнїском, котлянку)*; **3.** *(врста цигарете)* куба
кубатура *ж.* кубатура
кубе -ета *с.* купола, кубе
кубизам -зма *х. ум.* кубиз[е]м
кубик *х.* кубик; **~ дрва** кубик древа
кубикаш *х.* кубикаш
кубирати -ам *зак. и нєзак.* кубовац
кубист[а] *х. ум.* кубист[а]
кубични -а -о *оп.* **кубни**
кубни -а -о кубни; **~ метар** кубни метер
кубура[1] *ж.* **1.** кубура *(файта старинскей краткей пушки и файта пиштоля)*; **2.** *(футрола за кубуру)* пошва
кубура[2] *ж. покр.* **1.** надгробни камень *(при муслиманох);* **2.** конк *(хтори злучує хижу з побочним будинком)*; **3.** *покр.* кантичка *(на закрицу)*
кубура[3] *ж.* бриґа, кобура, трапеза
кубурација *ж. оп.* **кубура**
кубурити -им **1.** трапиц ше, чежко жиц, кобуриц; **2.** *(петљати)* мац чежкосци, проблеми, кобуриц
кубус *х.* **1.** *мат.* кубус; **2.** *оп.* **куб**
куван -а -о **1.** варени; **2.** *(о млеку)* преварени**;** ◊ **бити ~ и печен (код кога, у чијој кући)** буц варени и печени (у дакого, у дачиїм доме); **ни ~ ни печен** *(неодређен)* анї били анї чарни, анї нє пахнє анї нє шмердзи
кувано -ога *с. (кувано јело)* варене; **два дана нисмо јели ништа куваног** два днї зме нє єдли нїч варене
кување *с.* **1.** варенє; **2.** варене єдло
кувар *х.* **1.** кухар; **2.** *(књига рецепата)* кухарка
куварица *ж.* кухарка
куварски -а -о кухарски
кувати -ам I. *прех.* **1.** вариц; **2.** *покр. (месити)* мишиц; **3.** *(пробављати)* тровиц; **4. а)** *фиґ. (припремати нешто)* сновац, рихтац; **б)** *беш. (наговарати, убеђивати)* придобивац, предобивац, нагваряц; II. *нєпрех. (кључати)* врец; ◊ **све кува и кипи, свуда кува** *(све је у највећој узбуђености)* шицко вре
кувати се -ам се **1.** вариц ше; **2.** *(трпети жегу)* проїц ше, вариц ше; млоїц ше; **3.** *фиґ. (спремати се)* сновац ше, клювац ше, рихтац ше
кувача *ж.* древена варешка *(за мишанє)*
кувелица *ж. покр.* презрета смоква
кувер[а]т -рта *х. оп.* **коверат**
куверта *ж.* **1.** *оп.* **коверат**; **2.** *пом. покр.* палуба*;* **3.** *покр. (јорган)* паплан**;** *(ћебе)* покровец; *(прекривач)* плахитка
кувертирати -ам *и* **кувертовати** -тујем *зак. и нєзак. оп.* **ковертирати**
кувик *х. оп.* **кукувија**
куга *ж.* **1.** *мед.* чума; **2.** *фиґ.* **а)** *(зло)* зло, нєщесце; **б)** *(зао човек)* скаранїк, паскуднїк, плюґа; ◊ **бежати од кога као од куге** сцекац од дакого як дябол од крижа; **изјела (однела) те ~** убило це ище [цо би це убило]; **која га је ~ донела** ки го пшамац (чорт, дябол) принєс, дзе го ту смола принєсла; **куд ће ~ но у свој род** *(лош човек се нађе са себи сличнима)* кажди свойо друштво глєда (найдзе), кажди глєда себе подобних
кугара *ж. зоол.* сиверна сойка

кугла *ж.* **1.** *мат. и др.* куля; **2.** *(топовско ђуле)* куля, ґраната; **3.** *(пушчана*) кулька; **4.** *(земаљска*) жемова куля (лабда); **5. а)** *(предмет у облику кугле)* куля, лабда, ґомбуля; **б)** *(украсна кугла)* ґомбуля; **божићна ~** ґомбуля на крачун; **6.** *спорт.* куґла, *беш.* ґугла*;* ◊ **Земљина (земаљска) ~** Жемова куля (лабда)

куглана *ж.* куґларня

куглање *с.* куґланє, *беш.* ґуґланє

кугласт -а -о кулясти, ґомбулясти

куглати се -ам се куґлац ше, *беш.* ґуґлац ше

куглач *и* **куглаш** *х.* куґлаш, *беш.* ґуґлаш

куглачки *и* **куглачки** -а -о куґлацки, куґлашски

куглица *ж. дем.* кулька; ґомбулька; лабдочка; котулька; ◊ **бирачка ~** виберацка кулька

куглични -а -о: **~ лежај** *маш.* кульковe лєжиско

куглов *и* **куглоф** *х. кул.* ґуґлоф

кугуар *х. зоол.* куґуар (Felis concolor)

куд *и* **куда** *присл.* **1.** *(камо, где)* дзе, дзе же; **~ ћеша** дзе [же]пойдзеша; **~ се журитеа** дзе [же] ше понагляцеа; **2.** *(у ком правцу)* кадзи; **~ ован, туда и цело стадо** кадзи баран, тамаль и цали чупор; **3.** *(некуда)* даґдзе; дакадзи; **хоћемо ли ићи кудаа** пойдземе даґдзеа; **4.** *(докуд, докле)* покля, покаль; **~ је око допирало нисмо видели ништа** покля лєм око досяговало нє видзели зме нїч; **5.** *у викричних виреченьох, при чудованю кед у питаню дацо нєзвичайне (како, откуд)* як [же], дзе [же]; а дзе бим (биш итд.) нє; **~ ти можеш с њим да дискутујеша!** дзе ти можеш з нїм дискутоваца!; **~ он може нама судити кад је гори од наса!** як же вон може нам судзиц кед є горши од наса!; **овако гладан појео би и суву кору, а ~ не би добро печење** таки гладни поєдол би и суху скорку, а дзе же би нє сцел добре печенє; **6.** *(зашто)* чом, чом би нє; **пристајемо, куд не бисмо!** приставаме, чом бизме нє! **7.** *у реторичним питаню, кед ше обчекує неґативни одвит (зар, је ли могуће)* озда*;* **~ ћеш веће зараде од овеа** озда сцеш лєпши заробок од тогоа; **8.** *з компаративом прикметнїка або присловнїка (много, далеко)* вельо; **после тога смо били куда расположенији** после того зме були вельо розположенши; **9.** *у корелациї зоз* туд *за помоцньованє значеня главного виреченя (не само што..., већ)* нє лєм (нє досц) же ..., алє; **куд ништа није имао, туд ни синове никакав посао није научио** нє лєм (нє досц) же нїч нє мал, алє ище анї синох нїяку роботу нє научел; ◊ **било ~** гоч дзе; гоч кадзи; **бог (враг) зна ~** бог (дябол) би знал дзе (кадзи); **куда-туда** на розлични боки (страни); **куд би ми (нам и сл.) био крај** *оп. фраз. под* **крај**[1]; **~ који** хтори кадзи; **~ му драго** дзе (кадзи) лєм сце; **~ год** гоч дзе (кадзи), дзе (кадзи) лєм сце (сцеш и под.); **куд пукло да пукло** та як будзе, та уж цо будзе; **~ који** [**мили моји**] хтори кадзи, кажди на свою страну (на свой бок); **немати ~ (ни камо)** *(немати излаза)* нє мац кадзи

кудагод *и* **кудгод** *присл.* **1.** гоч дзе; гоч кадзи; **3.** дагдзе; дакадзи

кудеља *ж.* **1. а)** *(припремљена за предење)* влакно; **б)** *(причвршћена на преслицу*) вимичка; **2.** *покр. (кучине)* клоче; **3.** *покр. (преслица)* кудзель; **4.** *бот.* конопа (Cannabis sativa); ◊ **из те кудеље нећеш ухватити нити** *(о замршеној ситуацији)* ! то анї чорт нє розкресци; **сад ћемо другу кудељу прести** *(применићемо оштрије мере)* тераз обрациме (будземе) иншак

кудељар *х.* конопар

кудељара *ж.* конопарня

кудељарка *ж. оп.* **конопљарка**

кудељарски -а -о конопарски

кудељарство *с.* конопарство

кудељица *ж.* **1.** *оп.* **кудеља (2)**; **2.** *(смотак предива)* бабка; **3.** *дем.* конопка

кудељиште *с. оп.* **конопљиште**

кудељка *ж.* **1.** *оп.* **кудеља (1.б)**; **2.** *оп.* **кудеља (3)**; **3.** *(прамен)* прамень, праменко; **4.** *дем.* конопка

кудељни -а -о конопни, конопови; з конопи

кудецати -ам *(тетурати се)* плянтац ше, исц плянтаюци ше

кудикамо *присл. за помоцньованє компаратива и суперлатива (неупоредиво)* вельо, нєпоровнуюцо; **ако сам радиш, коштаће те ~ јефтиније** кед сам будзеш робиц, будзе це коштац вельо менєй

кудилац -иоца *и* **кудитељ** *х.* ганїтель, доганяч, ґанчитель

кудити -им **1.** *(говорити ружно о коме, чему)* ганїц, доганяц, ґанчиц, огваряц; **~ момка девојчином оцу** ганїц леґиня дзивковому оцови; **2.** *(корити кога)* гандровац дакого, пригваряц дакому; **куде га да превише ради** гандрую го же барз вельо роби; **3.** *(критиковати, осуђивати)* осудзовац, посудзовац

кудљив -а -о доганяци, ґанчлїви

кудња *ж.* < **кудити**

кудра *ж.* **1.** *(увојак косе)* канджурка; **2.** *(увојак длаке*) кудла, ґуба

кудрав -а -о **1**. *(коврџаве косе)* кандрасти; **2.** *(коврџаве длаке)* кандрасти, кудрави; *(са великим кудрама)* кудлати
кудравац -вца *х.* кандрасти; кудрави
кудравило *с.* бренайзло
кудравити -им кандрасциц, бреновац
кудравко *х. гип.* < **кудравац**
кудраст -а -о *оп.* **кудрав**
кудро, кудроња *и* **кудров** *х.* кандрасти пес, бундаш
кућење *с.* < **кудити**
куж *ж. покр. (зараза)* зараза*, заст.* мор
кужан -жна -жно **1. а)** *(заразан)* обераци; **~ болест** обераца хорота; **б)** *(који носи заразу)* заражени *(з хороту, бацилами);* **2.** *(који заудара)* шмердзаци; **~ ваздух** шмердзаци воздух; **3. а)** (< **куга**) чумови; **~ време** час чуми; **б)** *(који болује од куге)* хтори ма чуму, хори од чуми; **4.** *фиґ. (одвратан)* бридки, одвратни
куждрав -а -о *оп.* **кудрав**
кужина *ж. покр.* кухня
кужити -им **1.** *(заражавати)* заражовац, заґадзовац; **~ ваздух** заражовац боздух *(з бацилами);* **2.** *фиґ. (вршити негативан утицај)* тровац, заражовац; **3.** *арґо (схватати; предосећати)* похопйовац; предчувствовац, нагадовац
кужњак *х. бот. (татула)* буячки
кузен -на *х. (нећак, братић, рођак)* кузен
кузина *ж. (нећакиња, братична, рођака)* кузина
куисати -ишем *зак. и нєзак. покр.* поволац/волац на молитву *(з минари джамиї)*
куја *ж. осн., фиґ.* сука
кујин -а -о суков; ◊ **~ син** пши син
кујина *ж. оп.* **кујна**
кујица *ж. дем.* сучка
кујна *ж.* кухня; ◊ **народна ~** *оп. фраз. под* **кухиња**
кујница *ж. дем.* кухньочка, кухенька
кујон *х. (хуља)* куйон
кујунџија *х.* куюнджия *(ремеселнїк хтори вирабя предмети зоз злата и стрибла)*
кујунџилук *х.* куюнджийске ремесло
кујунџиница *ж.* куюнджийска роботня
кук *х.* **1.** *анат.* клуб; **2.** *анат. покр. (бедро)* сцегно, нога; **3.** *покр. (избочина под прозором)* синц; **4**. *(вис)* верх гори*; (стена)* скала, стина
кука *ж.* **1.** *(клин за вешање)* квачка; **2.** *(мотка за закачињање и привлачење)* клюка, ключка; **3.** *(жарач)* ожог; **4.** *(удица)* циґонь; **5.** *(копча)* капча; **6.** *(мушка копча на панталонама)* хлопска капча, вайчачок; **7.** *(крамп)* будак, крамп; **8.** *мн. (невешто написана слова)* кривульки; **9.** *покр.* **а)** *(на плугу)* ручка*;* **б)** *(на лотрама кола)* тартов; **в)** *(на шарагама кола)* бляхочка; ◊ **дићи на кога куку и мотику** нападнуц дакого зоз шицкима средствами за борбу; **дигла се ~ и мотика** шицки вжали оружиє и ступели до борби; **одбацивати куке на откуке** *(избегавати прави одговор)* викруцац; **вадити се на куку** *нар. (износити као оправдање чудан разлог)* вигваряц ше на баюс*;* **~ и мотика** шицок народ; **смејала се ~ кривом дрвету**! котел гарчку доганя, а сам є окурени
кукаван -вна -вно **1.** *(јадан, несрећан)* бидни, нєщесни, сиротка, сеґинь; **он ~ нема никога** вон сиротка нє ма нїкого; **2.** *(који је у бедном стању – о предметима)* бидни; **живе у кукавној дашчари** биваю у бидней древеней хижки; **3.** *(оскудан, никакав по квалитету и сл.)* барз слаби, нїяки, бидни, подли; **род је био ~** урожай бул барз слаби; **имао је кукавну плату** мал барз бидну плацу; **4.** *(рђав, тешко подношљив – о приликама и сл.)* чежки, плани; **~ живот** чежки живот; **5.** *(који је за осуду)* бидни, нєдостойни; **6.** *(кукавички)* бояжлїви, застрашени, страшлїви, як куриплах; **најгласнији борци су често најкукавнији** найглласнєйши борци часто найбояжлївши; **није желео кукавну предају** нє сцел ше придац як куриплах
кукавац -вца *х.* **1.** *часто з атрибутами* црни, сиђи *и под. (невољник)* биднїк, бидни, нєщешнїк, нєщесни, сиротка, сеґинь, биднятко, нєборак; **шта да ради ~ сињи!а** цо ма робиц, нєщешнїк!**а**; **2.** *(сиромашак, бедник)* худобеньки, бидни, биднїк; **3.** *оп.* **кукавица (3)**
кукавица *ж.* **1.** *зоол.* куковка; **2.** *часто з атрибутами* црна, сиња *(невољница)* бидна, нєщесна, сиротка, сеґинїца, биднятко; **3.** *и х. фиґ. (страшљивац)* куриплах, виплах, *рид.* боягуз**;** **4.** *бот.* язичкаста орхидея (Serapias linqua); ◊ **подметнути коме што као ~ јаје** на люцки хрибет випалїц двацец пейц, подруциц дакому дацо як куковка вайцо, здзац дакому дацо на карк
кукавич[**и**]**ји** -а -е куковков
кукавичити -им буц куриплах (виплах), справовац ше як куриплах (виплах)
кукавичић *х.* куковче
кукавичица *ж.* **1.** *бот.* дзиви грацок (Latnзrus vernus); **2.** *дем.* мала куковка, куковочка
кукавички[1] -а -**~** **1.** *(плашљив)* бояжлїви, страшлїви, куриплах, виплах; **2.** *(својствен*

кукавици) як куриплах (виплах), як у куриплаха (виплаха), куриплахски, виплахски; **~ карактер** характер як у куриплаха; **3.** *оп.* **кукавич[и]ји**

кукавички[2] *присл.* як куриплах (виплах); **побегли су ~** посцекали як куриплахи

кукавичлук *х. и* **кукавиштво** *с.* куриплахство, виплахство

кукавичњак *х. бот.* кожа крев (Lonicera)

кукавно *присл.* **1.** нєщешлїво; жалосно; бидно; **~ је прошао** нєщешлїво прешол; **плакала је ~** плакала жалосно; **2.** *(оскудно, бедно)* бидно, худобно; **~ је плаћен** бидно є плацени; **~ живе** жию худобно; **3.** *(кукавички)* як куриплах (виплах)

кукавче -ета *с.* **1.** *(птић кукавице)* куковче; **2.** *(јадно дете)* сиротка, сеґинятко, биднятко, нєбожатко

кукавштина *ж.* **1.** *(сиромаштво)* худобство, худоба, бида; **2.** *(јадно стање)* бидносц, бида; **3**. *(подлост)* погубеносц; **4.** *(кукавичлук)* куриплахство, виплахство

кукаст -а -о ключкасти; кукасти; **~ чеп** *буд.* ключкасти чоп

кукати -ам **1. а)** *(нарицати, јадиковати)* плакац, нарикац; **б)** оплаковац; **2.** *(тужити се)* поносовац ше, жаловац ше, скаржиц ше; **3. а)** *(вапити)* буц барз потребни (*безос.*), глєдац, барз жадац; **б)** *(кукумавчити)* модлїц, видайковац; войовац за дачим; **4.** *(о кукавици)* кукац

кукац[1] -кца *х. зоол.* инсект

кукац[2] -кца *х. мед. нар. (упала око нокта)* обишка

кукац[3] -кца *х. (мушка копча на панталонама)* хлопска капча, вайчачок

кукач *х.* **1.** *(жарач)* ожог *(хтори служи и за знїманє судзини з огня);* **2.** *(за чупање сена из стога)* ключка; **3.** *мн.* квачаци драбинки

кукача *ж.* **1.** *(врста игле за плетење)* геклїчка; **2.** *оп.* **кукач (1)**; **3.** *покр. (дрвена вешалица за одело)* древко, вишалка

кукаши *х. зоол.* главоцицалкаре (Acanthocephala)

кукиња *ж. (плод трњине)* тарка

кукица *ж.* **1.** *дем.* < **кука**; **2.** *(за израду чипке и сл.)* геклїчка, иглїца; **3.** *мн. зоол. и бот.* рощки, квачки

кукичање *с.* гекланє, *коц.* гейґлованє

кукичати -ам геклац, *коц.* гейґловац

кукљати -ам **1.** *оп.* **куљати**; **2.** *(крчати – о цревима)* гурчац, ґравчац

кукма *ж.* **1.** *(ћуба)* чуба; **2.** *покр.* хусточка *(на окремни способ увязана коло глави),* кукма

кукмара *и* **кукмарка** *ж.* чубата птица

кукмаст -а -о чубати

кукњава *ж.* **1.** плач, плаканє, йойк, йойчанє, нариканє; **2.** *(упорно вајкање)* стаємне (длуге и под.) поносованє (жалованє, скарженє)

кукобоља *ж. мед.* боль у клубох

куков -а -о: **о кукову лету (дану, дне)** док на верби зродза грушки, *нар. поез.* шога-нїгда

кукољ *х. бот., фиґ.* куколь*;* ◊ **у сваком житу има кукоља** у каждим жице єст куколю

кукрика *ж. бот.* чарни граб (Carpinus orientalis)

куку *викр.* **1.** *за виражованє болю, жалосци, часто помоцнєни з викричнїком* леле) яй; **2.** *з дополнєньом у дативе* яй, чежко; **~ мени** чежко мнє; **3**. *за подражованє гласа куковки* ку-ку; ◊ **куку-Тодоре 1.** *нар. (врста народног кола)* куку-Тодоре*;* **2.** слаба представа, програма и под.

кукувија *ж. зоол.* домашня (звичайна) сова (Acthene noctua)*;* **шарена ~** ритска сова (Tzto alba)

кукувијати -ам ґравчац *(як сова)*

кукуљав -а -о згорбени, погорбени, похилєни

кукуљача *ж.* **1.** *оп.* **кукуљица (1)**; **2.** *(кабаница)* чуга з капулячу

кукуљити се -им се *(умотавати се)* закруцац ше, загульовац ше; чупиц ше (счупйовац ше) закруцаюци ше до дачото, уцаговац ше

кукуљица *ж.* **1.** капуляча; **2.** *зоол. (лутка)* бабка; **3. а)** *(плетеница)* варґоч; **б)** контя *(украшена з ґомбошками)*

кукуљичар *х. зоол. (трчуљак гусеничар)* бегач гушенїцар

кукумавка *ж.* **1.** *оп.* **кукувија**; **2.** *фиґ. (који кука и слути зло)* злонависцовач, злонагадовач

кукумар *х. покр. оп.* **краставац**

кукуњеште *и* **кукуњешће** *с. оп.* **кокоњеште**

кукурек[1] *х. бот.* чемернїк (Helleborus)

кукурек[2] *и* **кукурик** *х. оп.* **курекање**

кукурекање *и* **кукурикање** *с.* кукуриканє, кукуриґанє

кукурекати -ечем *и* **кукурикати** -ичем кукурикац, *коц.* кукуриґац

кукурекнути *и* **кукурикнути** -нем закукурикац, закукуриґац

кукуреку *и* **кукурику** *викр. оном.* кукурику

кукуружњак *х.* **1.** *оп.* **кукурузница (1)**; **2.** польо под кукурицу, кукурица; **3.** чардак; **4.** швиня кармена з кукурицу

кукуруз *х.* кукурица; *гип.* кукуричка; **сејати ~** садзиц кукурицу; **куван ~** варена кукурица; **печен ~** пукана кукурица; **~ кокичар** кукурица на пуканє (на пуканки); **~ у клиповима** нєлупана кукурица, кукурица у чуткох; **~ у зрну** лупана кукурица

кукуруза *ж.* **1.** *оп.* **кукуруз**; **2.** *оп.* **кукурузница (1)**
кукурузана *ж.* чардак
кукурузар *х.* кукурицар, тарґовец з кукурицу
кукурузара *ж.* палєнка з кукурици
кукурузача *ж. оп.* **кукурузница**
кукурузина *ж.* **1.** *оп.* **кукурузовина**; **2.** *(окруњени клип кукуруза)* чутка
кукурузиште *с.* **а)** *(њива са које је обран кукуруз)* виламана кукурица; **б)** *(њива на којој је посечена кукурузовина)* копачанка
кукурузни -а -о кукурицов; кукурични; ◊ **~ пламенац** *зоол.* кукурицов пламеньчок; **~ брашно** кукурична мука; **~ гриз** крупи; **~ хлеб** кукурични хлєб; **~ клип** чутка кукурици
кукурузница *ж.* **1.** кукурични хлєб; **2.** *оп.* **кукурузовина**
кукурузовина *ж.* кукуричанка
кукурушчић *х. дем.* кукуричка
кукута *ж. бот.* дзива петрушка, главоболь (Conium maculatum)
кукутати -ућем *дем.* **кукати**
кукци *х. мн.* инсекти
кукцождери *и* **кукцоједи** *х. мн. зоол.* инсектоєди
кула *ж.* **1. а)** *(као део тврђаве)* кула; **б)** *фиґ. (упориште)* твердиня; **2. а)** *покр.* камена хижа, кула; **б)** *(вишеспратница)* солитер, кула; **3.** *(торањ)* турня; **пожарна (ватрогасна) ~** огньогасна турня; **4.** *(гомила)* громада, гора; **5.** *шах.* кула, дзело; ◊ **вавилонска (бабилонска) ~** вавилонска турня (кула); **градити куле у ваздуху (у облацима)** будовац турнї (кули) у воздуху (у хмарох); **~ од карата** *(нешто несолидно)* хижа (колїбка) з картох; **~ светиља** *осн. и фиґ. (светионик)* ошвицоваца (швицаца) турня (кула), швицарнїк; **обећавати куле и градове** шицкого (барз вельо) обецовац; **сахат -кула** турня з годзину
кулак *х. (богати сељак)* кулак
кулакиња *ж.* (< **кулак**) кулачка
кулантан -тна -тно **1.** кулантни, услужни, дїловни; **2.** *(о роби и сл.)* кулантни, хтори добре преходзи
кулатаст -а -о *оп.* **кулашаст**
кулача *ж.* колїба *(у форми копи)*
кулачина *х. auґм. и пеј.* (<**кулак**) кулачиско
кулачки -а -о кулацки
кулаш *х.* **1. а)** *(коњ жућкастосиве длаке)* шарґа; **б)** шиви конь; **2.** жовта пасуля
кулашаст -а -о жовкастошиви *(о коньови)*
кулаштво *с.* (< **кулак**) кулацтво
кулен *х. и* **куленица** *ж. кул.* кулен
кули -ија *х.* кули *(физични роботнїк у даєдних азийских жемох)*
кулик *х. зоол.* жовтоока шлюка
Кулин *х.:* **од Кулина бана** од Адама и Еви; **за Кулина бана** барз давно
кулинар *х.* кулинар
кулинарски -а -о кулинарски
кулинарство *с.* кулинарство
кулиса *ж. звич. мн. театр., техн.* кулиса; ◊ **без кулиса** *(без прикривања)* без кулисох; **иза кулиса** *(тајно)* за кулисами
кулминантан -тна -тно *и* **кулминативан** -вна -вно кулминантни, кулминативни
кулминација *ж* кулминация
кулминирати -ам *и* **кулминисати** -ишем *зак. и нєзак.* кулминовац
кулоар *х. звич. мн.* кулоар
кулски[1] -а -**~** (< **кула**) кулови, турньови
кулски[2] -а -о (< **Кула**) кулски, кулянски; **Кулски пут** Кулянска драга *(драга од Керестура до Кули);* **Кулска општина** Кулска општина
култ *х.* култ; ◊ **~ личности** култ особи
култиватор *х.* култиватор
култивирати -ам *и* **култивисати** -ишем *нєзак.* култивовац
култни -а -о култни, култови
култура *ж.* култура; ◊ **дом културе** дом култури; **духовна ~** духовна култура; **култура говора** култура бешеди; **лична ~** особна култура; **пољопривредне културе** польопривредни култури; **физичка ~** физична култура
културан -рна -рно културни; ◊ **~ наслеђе** културне нашлїдство
културно *присл.* културно
културно-забавни -а -о културно-забавни
културноисторијски -а -о културноисторийни
културно-уметнички -а -о културно-уметнїцки**; ~ друштво** културно-уметнїцке дружтво
културолог *х.* културолоґ
кулук *х. ист., фиґ.* кулук
кулуковати -кујем *оп.* **кулучити**
кулучар *х.* кулучар
кулучити -им кулуковац, кулучиц
куља[1] *ж.* **1.** *звич. мн. видр.* **а)** *(трбушина)* брух, брушиско, велькi брух**; б)** *(утроба, црева)* гурки, черева; **2.** *пеј. (дебео човек)* брухати, пупкати; ◊ **просути коме куље** *пеј.* випущиц дакому гурки
куља[2] *ж. покр. (качамак)* замешка
куљав -а -о брухати, пупкати
Куљанин *х.* (< **Кула**) Кулянєц
куљати -ам **1.** *(нагло избијати о течности, диму и сл.)* нагло вибивац (биц); дриляц ше,

цискац ше**;** гарнуц ше**;** валяц ше; бухац; шикац; **кроз отвор насипа куљала је вода** през отвор гаци нагло вибивала вода; **из димњака куља дим** з комина ше гарнє дим**,** з комина ше барз кури; **зима куља кроз отворена врата** жима ше циска на отворени дзвери; **2.** *(кретати се у маси, навирати)* гарнуц ше; **свет је куљао са свих страна** швет ше гарнул зоз шицких бокох; **3.** *(вејати – о снегу)* фуркац, вяц, куриц

кум *х.* **1.** *(крштени)* кум, *нар.* кресни оцец*;* **2.** *(венчани)* кум; *(на венчању у цркви)* староста, кум; **3.** *фам.* **а)** *при обрацаню старшому хлопови* бачи; **б)** *при обрацаню ґу Ромови, Циґанови* бачи, кум; **4.** *(побратим)* цимбора, пайташ; ◊ **венчани ~** , **дебели ~** *нар.* винчани (пришажни) кум; **крштени (крсни) ~** кресни оцец, кум; ◊ **као у кума на части** *(било је свашта у изобиљу)* як на госцини; **како ~ прасе, ти одмах врећу** бер док даваю *(бо ше можу предумац)*

кума *ж.* **1.** *(крштена)* кума, *нар.* кресна мац **2.** *(венчана)* кума

кумати се -ам се *взаєм. повр.* кумац ше

кумача *ж. покр. (посестрима)* верна

кумашин *х. гип.* кум

кумбара *ж. заст.* кумбара *(файта старинскей ґранати и дзела)*

кумин[1] -а -о кумов, кумин

кумин[2] *х. оп.* **ким**

куминовача *ж.* рашкова палєнка

кумир *х. (идол)* кумир; ◊ **златни ~** *(новац)* златни кумир, мамона

кумирство *с.* кумирство

кумис *х.* кумис *(монґолски напиток з кобулового млєка з малим процентом алкоголу)*

кумити -им **1. а)** *звич. у виразу* **~ кума** волац (брац) за кума; **б)** буц дакому кум; **2.** *(заклињући молити)* барз (пребог) модлїц (питац), преклїнац; ◊ **кумим те богом (здрављем)** пребог це модлїм (питам)

кумити се -им се *взаєм. повр.* постац *або* буц кумове (кумово)

кумић *х.* **1.** *дем. и гип.* кумчок; **2.** *оп.* **кумче**

кумица *ж.* **1.** *дем. и гип.* кумочка; **2.** селянка, валалска жена

кумовати -мујем **1.** буц кум (кресни оцец) *(на кресеню*); буц кум *одн.* староста *(на винчаню);* **2.** *(давати име броду и сл.)* буц кум, кумовац; **3.** *фиґ. (суделовати саветом и сл.)* кумовац *(звич. у даякей нєдобрей роботи)*

кумовски -а -о кумов; кумовски

кумра, кумрија *и* **кумрикуша** *ж. (гугутка)* герлїчка

кумст *х. оп.* **кунст**

кумство *с.* **1.** *(кумовска веза)* кумовство; **2.** *(кумовање):* **ићи на ~** исц кресциц *або* винчац дакого, исц за кума; **3.** *зб. (кумови)* кумове; кумово

кумулативан -вна -вно кумулативни

кумулирати -ам *нєзак.* кумуловац

кумулус *х. мет.* кумулус

кумчад *с. зб.* крешнят(к)а, кумчат(к)а

кумче -ета *с.* крешнятко, крешнє *(ґен.* -єца), кумче

кун *х. покр. бот. (клен)* клєн

куна *ж. зоол.* куна (Mustela); **~ белица** била куна (M. foina); **~ златка** куна златка (M. martes)

кунадра *ж.* **1.** *(длачице на листовима)* мохотка**;** **2.** *бот. покр. (маховина)* моховина

кунаторити -им чежко жиц, трапиц ше, псотовац, бидовац

кунаши *х. мн. зоол.* торбарски куни (Dassuridea)

кундак *х.* **1.** кундак *(на пушки)*; **2.** *покр. (дрвени клипчић пуцаљке и сл.)* рамач

кундаст -а -о без хвоста, з кратким хвостом *(о кури)*

кундачити -им биц з кундаком *(пушки)*

кундачки *присл.* **1.** з кундаком, з кундаками; **тући се ~** биц ше з кундаками; **2.** з кундаком напредок

кундров *х. оп.* **кудро**

кунина *ж.* **1.** *(кунино крзно)* кунова бундичка; **2.** *бот.* метолка *(наду)*

кунић *х.* **1.** заяц *(домашнї)*; **2.** *фиґ. (плашљивац)* куриплах, виплах

кунићарник *х.* заячарнїк

кунићарство *с.* заяцарство

куница *ж.* **1. а)** *дем.* (< **куна**) куночка; **б)** *(куна)* куна; **2.** *бот. (репак)* лїшков хвост; **3.** *бот. (хајдучка трава)* миши хвосцик

куновина[1] *х. (кленовина)* клєн, клєново древо, клєновина

куновина[2] *ж.* **1.** *оп.* **кунина (1)**; **2.** *ист.* куновина (*порция хтора ше плацела з куновима бундичками)*

кунст *и* **куншт** *х. (мајсторија, вештина)* кумшт

куњав -а -о **1.** поспани, дримаци; **2.** *(болешљив, кењкав)* хорйовити, хори; таки нїяки, нє як треба; мли; хтори ше сови**; он је нешто ~** вон ше цошка сови

куњавац -вца *х. и* **куњало** *х. и с. оп.* **куњалица (1)**

куњавица *ж.* **1.** *мед. нар.* ґрипа, натха; **2.** *(дремљивост)* поспаносц; **3.** *бот. покр. оп.* **висибаба**

куњалица *ж.* **1. а)** поспани, дримаци, хторому ше лєм шпи; **б)** *(болешљив, кењкав)* хорйовити, хори; таки нїяки, нє як треба; мли; хтори ше сови; **2.** *мед. нар. оп.* **куњавица**

куњати -ам **1.** спац, дримац; **2.** *(бити безвољан пре наступа болести)* совиц ше; **3.** *(проводити време у беспослици)* нїч нє робиц, шедзиц (круциц ше, кучац и под.) без роботи

куп[1] *х.* *(куповина)* купованє

куп[2] *х.* **1.** *(хрпа)* громада *(предметох истей файти)*; **2.** *(скуп, збор)* сход, збор

куп[3] *х.* *спорт.* куп; **~ -систем** куп-система

купа[1] *ж.* **1.** *(пехар)* вельки погар; **2.** *покр.* глїняни канчов

купа[2] *ж.* *ґеом.* копа, конус

купа[3] и **купа** *ж.* **1.** копка, копа *(кукуричанки);* **2.** *(гомилица)* громадка; **3.** верх гори *(у форми копи)*

купалишни -а -о купалїщов[и], купалїщни

купалиште *с.* **1.** купалїще; **јавно ~** явне купалїще; **2.** *(бања)* купель, баня

купање *с.* купанє; **ићи на купање а)** исц ше купац, исц на купанє; **б)** *(више пута)* ходзиц ше купац, ходзиц на купанє

купаона *ж.* *оп.* **купатило (1)**

купаоница *ж.* **1.** *оп.* **купатило (1)**; **2.** *покр.* *(корито за купање)* купачка

купаст -а -о (< **купа**[2]) копасти

купати -ам **1.** *осн., фиґ.* купац; **2.** *(запљускивати)* заплюсковац; ◊ **~ коња у пени** гонїц коня же би ше аж спенєл, узварац коня

купати се -ам се *осн., фиґ.* купац ше*;* ◊ **~ у крви** прелївац крев, купац ше у креви; **~ у сузама** барз плакац, ляц слизи, купац ше у слизох; **~ у зноју** буц обляти зоз знойом, купац ше у зною

купатило *с.* **1.** купальня, *беш.* купатило; **2.** *оп.* **купељ (2)**; **3.** *оп.* **купељ (3); 4.** *(раствор)* розпущенїна*;* **5.** *технол.* купка, дупли гарчок

купаћи -а -е купаци; **~ костим** купаци костим; **купаће гаћице** купаци ґачки (ґачи)

купац -пца *х.* купец

купач *х.* купач

купачица *ж.* купачица

купачки -а -о купацки; **~ капа** купацка шапка (шапочка)

купе -еа *х.* купе

купеј *х.* *оп.* **купе**

купељ *ж.* **1.** вода за купанє; **2.** *оп.* **купка (1)**; **3.** *(бања)* купель *ж.,* баня

купивојска *х. и ж. заст.* *(који врбује за војску)* вербункош

купилац -иоца *х.* **1.** *(скупљач)* **а)** зберач*;* **2)** зазберовач *(старих предметох и под.);* **2.** *(руковедач)* одберач; **3.** *(скупљач сена)* грабач

купине *ж. мн. бот.* чернїци (Rubus fruticosus)

купињак *х.* *(грмље купине)* чернїци, чернїчанка

купирати -ам *зак. и нєзак.* купировац *(скрацовац хвости псом, коньом, овцом и др.)*

купити[1] -рм *нєзак.* **1.** зберац; **~ шљиве** зберац шлївки; **~ порез** зберац порцию; **2.** *(сено)* грабац, зберац; сцаговац; **3.** *(руковедати)* одберац; **4.** *(прашину)* сцерац; **5.** *(штедети)* складац; **~ новац** складац пенєжи; **6.** *(народне умотворине и сл.)* зазберовац, зберац; записовац; **7.** *(окупљати)* зберац, зволовац; **8.** *(насилно одводити)* **а)** *ист.* *(у војску)* лапац; **б)** *(у ропство и сл.)* одводзиц, лапац; **9.** *(уста, мишиће скупљати, стезати због непријатног осећања)* морщиц; сцаговац; сцискац; **лек купи уста** лїк морщи уста, од лїка ше морща уста; **10.** *(узимати спремајући се за одлазак)* зберац, брац; **он купи своје ствари и одлази** вон бере свойо ствари и одходзи; **11.** *пом.* накруцац, мотац *(ладьов штранґ до колєса);* ◊ **~ класје по старом стрништу** споминац нєприємни подїї; **~ прње** брац ше

купити[2] кзпрм *зак.* купиц; **пошто купио, по то и продао** *прислов.* як сом чул, так гуторим*;* **~ за готов новац** купиц за готови пенєжи; **~ на вересију** купиц на борґ; **~ испод руке** купиц спод руки, купиц на чарно

купити се -им се **1.** *(нагомилавати се; окупљати се)* зберац ше; **2. а)** *(скупљати се – о тканини и сл.)* сходзиц ше, сцаговац ше; **б)** *(на хладноћи – о чврстим предметима)* сцискац ше; **3. а)** *(грчити се – о деловима тела)* корчиц ше, сцискац ше; **усне јој се купе у грч** ґамби ше єй сцискаю до корчу; **б)** *(борати се)* морщиц ше, ранцовац ше; **чело му се купи** чоло ше му ранцує, на чолє ше му зявюю ранци; **4. а)** *(спремати се за одлазак)* зберац ше, одберац ше; **б)** *звич. у розказу (губити се)* брац ше, паковац ше; **купи се одавде!** бер ше оталь!

купица[1] *ж. дем. (<* **купа**[1]) **1.** погарик; **2.** канчовик; ◊ **метати купице** *мед. нар.* прикладац банки *(класц судзину на боляце место за виволованє лєпшей циркулациї)*

купица[2] *и* **купица** *дем.* (< **купа**[2] *и* **купа**[3]) копочка

купиште *с.* **1.** *(гомила шљаке)* громада трозґи; **2.** громада каменя

купка *ж.* **1.** *(купање)* купанє, купель *ж.;* **врућа ~** горуца купель; **2.** *звич. мн. оп.* **купељ (2);**

3. *(корито за купање)* купачка; **4.** *оп.* **купатило (1)**
куплер *х. пеј. (сводник)* куплер
куплерај *х.* **1.** *(јавна кућа)* куплерай, явна хижа; **2.** *фиґ. (неред)* вашар, нєшор, рапшаґ
куплет *х. лит., муз.* куплет
куплунг *х. техн. (квачило)* куплунґ
купљеник *х. покр.* миров *(мера за зарно различних велькосцох)*
купљеница[1] *ж.* купени маєток *(за розлику од нашлїдзеного)*
купљеница[2] *ж. покр. (воће опало с дрвећа)* опадана овоц, *заст.* планка
купљив -а -о хтори (хторого) мож купиц, куповаци
купња *ж. оп.* **куповина (1)**
куповање *с.* купованє
куповати -пујем куповац
куповина *ж.* **1.** купованє, куповачка; **ићи у куповину** исц куповац; **2.** *(купљена ствар)* купене, накупене
куповни -а -о **1.** *(који се купује, а не израђује код куће)* купчи; **~ платно је финије од домаћег** купче платно финше од платна своєй роботи; **2.** хтори ше купує; купени; **3.** куповни; **~ моћ потрошача** куповна моц трошительох; **~ цена** куповна цена
куповнина *ж.* пенєжи достати при предаваню *або* дати при купованю, цена
купола *ж.* купола, звод
куполка *и* **куполна пећ** *ж. техн.* куполка *(пец за топенє сирового желєза)*
купон *х.* купон
купопродаја *ж.* купопредаванє, купованє-предаванє
купопродајни -а -о купопредайни; **~ уговор** купопредайна догварка, догварка о купованю-предаваню
куприт *х. мин.* куприт
купус *х.* капуста; ◊ **главица киселог купуса** крижалка; **кисео ~** квашена капуста; **киселити ~** класц капусту до гордова; **~ главичар** *бот.* главкова капуста (B. oleracea var. capitata);
сладак ~ сладка капуста; **тући (одерати) као вола у купусу** *оп. фраз. под* **во**; **чудна ми купуса!** *беш.* и то ми якеш чудо!
купусар *х.* **1.** *(произвођач купуса)* капустар, заградкар; **2.** *оп.* **купусиште; 3.** *зоол.* капустар, капустов мотиль (Pierris brassicae)
купусара *ж.* **1.** *(буре за кисео купус)* гордов на капусту *одн.* од капусти*;* **2.** *оп.* **купусиште; 3.** пита (ґибаница) з капусту; **4.** *експр.* розтрешена кнїжка, шалата
купусарица *ж. зоол.* капустарка, капустова мушка
купусиште *с.* капуста, заградка (польо) под капусту; заградка *одн.* польо на хторим була посадзена капуста
купусни -а -о капустов[и], капусни**; ~ расад** капустова пресада; **~ каца** *оп.* **купусара (1)**; **~ леја** градка з капусту; **~ расол** капусна юшка
купусов -а -о капустов[и]
купушњак *х. оп.* **купусиште**
кура *ж. (лечење)* кура
курада *ж. (рђав коњ)* раґа, подли конь
кураж *ж.* кураж, шмелосц, одважносц, храбросц
куражан -жна -жно куражни, шмели, одважни, храбри
куражити -им куражиц, шмелїц, одшмельовац, подшмельовац, храбриц
куран *х. оп.* **коран**
куратор *х. (старалац)* куратор
курбан *х.* **1.** баран, овца, коза, целє *(хторе мусиманє колю за швето Курбан-байрам);* **2.** жертва
Курбан-бајрам *х.* Курбан-байрам *(муслиманске швето)*
курбл *х. и* **курбла** *ж.* курбла *(ручка за палєнє мотора)*
курблати -ам *и* **курбловати** -лујем курбловац
курва *ж. осн., фиґ.* курва
курвањски -а -о курвов[и], курвовски
курвар *х.* курваш
курварлук *х. оп.* **курварство**
курварски -а -о курвов, курварски, курвашски
курварство *с.* курварство
курвати се -ам се курвац ше, *заст.* курвиц ше
курвински -а -о курвашски
курган *х.* курган *(грунок над старим гробом у восточней Европи)*
курдељ *х. (клин у плуга)* цворень
курен[а]т *х. (струја у мору)* курент
курентан -тна -тно *банк. и др.* курентни; **~ роба** курентна роба
куретало *с. и х. покр. (блебетало)* плєтка, берблявец
курзив *х. друк.* курзив
курзивни -а -о курзивни
курзирати -ам курзировац
курија *ж. ист.* курия
куриозан -зна -зно *(необичан; радознао)* куриозни
куриозитет *х.* куриозитет
курир *х.* курир
курирски -а -о курирски
курисати[1] -ишtм *(улагивати се, удварати се)* облєсковац ше; давац комплименти; удварац ше

курисати[2] -ишtм *зак. (ридше нєзак.)* **1.** поставиц, намесциц; орґанизовац, приприхтац; **2.** *(навити сат)* накруциц (нацагнуц) годзину

курити -им **1.** *(пушити)* куриц, файчиц; **2.** *(ложити)* топиц; **~ у пећ** топиц до пеца; **3.** *фиґ.* вельо пиц *(алкогол)*

курјак *х.* **1.** вовк, *нар.* фаркаш; **2.** *фиґ.* **а)** однїмач; насилнїк; кревожаднїк, злодій; **б)** юнак, шмели чловек; **3.** *покр.* споднї сноп марадика

курјакуша *ж. (крупна сачма)* вельки броки *(за лови на вовки)*

курјач[и]ји -а -е вовчи, вовков, фаркаши, фаркашов

курјачина *ж.* **1.** *ауґм.* вовчиско, фаркашиско; **2.** вовкова (фаркашова) скора

курјачица *ж.* вовчица, фаркашица

курјачки -а -о вовчи, вовков, фаркаши, фаркашов

курји -а -е: **~ око** *(жуљ на нози)* надавене, жуль; **стати коме на ~ око** *(дирнути кога где је најосетљивији)* стануц мачки на хвост

курјук *х.* **1.** *(корен животињског репа)* хвост, корень хвоста; **2.** *(плетеница; перчин)* варґоч

курс *х. з розл. знач.* курс; ◊ **следити (држати) ~** *пом.* тримац курс

кур-салон *х.* кур-салон

курсист[а] *х.* курсист[а]

курсисткиња *ж.* курсистка

курталисати (се) -ишем се *зак. (избавити (се))* виратовац (ше), ментовац (ше), ошлєбодзиц (ше) *(з даякей нєприємносци)*

курталити -им *нєзак.* вязац ладю зоз штранґом ґу побрежю

куртизана *ж.* куртизана

куртизанство *с. (удворништво)* куртизанство

куртоазија *ж.* куртоазия

куртоазни -а -о куртоазни; **~ посета** куртоазна нащива

куружњак *х. оп.* **кукуружњак (1 – 3)**

куруц *х. ист.* куруц *(селянски повстанїк у мадярскей у 16. и 17. вику)*

куршлус *х. ел. беш.* куршлус

куршмит *х. заст. (ветеринар)* куршмит

куршум *х.* кулька; ◊ **омастити ~** *(бити убијен)* достац кульку

кус[1] *х.* **1.** *(залогај; парче)* фалаток; **2.** *(примерак, комад)* фалат

кус[2] *х. (укус)* смак

кус[3] кєса кєсо **1.** безхвости, без хвоста; зоз скраценим (одрубаним) хвостом; **2.** хторому дацо хиби; кратки; мали; **3.** *фиґ.* нєподполни, нєдостаточни; **4.** *лєм. одр., у меновнїцкей служби евф. (ђаво)* нєчисти, рожкати; ◊ **куси и репати** *(свакакав олош)* вшелїяки швет, зберанїна; **има их као кусих паса** єст их гоч кельо (барз вельо, полно)

кусаљ *х.* конь без хвоста *одн.* з одрубаним хвостом, безхвости конь

кусан -сна -сно *(укусан)* смачни

кусаст -а -о *оп.* **кус**[3]

кусати -ам **1. а)** *(јести са уживањем)* смачнє єсц; **б)** *(јести)* єсц; **в)** *покр. пей. (ждерати)* жрец, хпац до себе, дедвиц; **2.** *фиґ. (користити, присвајати)* хасновац, уживац; **~ плодове нечијег рада** уживац плоди дачией роботи**;** ◊ **нека куса што је удробио** *(нека сноси последице свог поступка)* най одбудзе за тото; цо зробел, себе зробел; най жнє цо пошал, най шпи як себе посцелєл

кусити -им одрубовац хвост

кускун *х.* подхвостнїк *(ремень од шедла прецагнути коньови попод хвост)*

куснути -нем **1.** *(окусити)* кус заєсц *або* попиц; **2.** *(опробати јело)* покоштовац

кусов *х.* безхвости пес, пес з одрубаним хвостом

кусоња *х.* безхвости, без хвоста

кусореп -а -о **1.** *оп.* **кус**[3]; **2.** *фиґ. гандр. (подао)* погубени

кустос *х.* кустос

кустура *ж.* стари тупи нож, меч и под.

кусур *х.* **1.** *(остатак новца)*: **вратити кусур** видац; **немам да вам вратим кусур** нє мам вам видац; **узмите ваш ~** вежце ваш кусур; **2.** остаток *(длуства и др.);* ◊ **и ~** : **он има педесет и ~ година** вон ма пейдзешат и даєден рок, вон ма понад пейдзешат роки

кусурање *с.* < **кусурати се**

кусурати се -ам се *зак. и нєзак.* **1.** *(изравнати/изравнавати рачуне)* видац/видавац себе, обраховац ше/обраховйовац ше; **2.** *фиґ.* обраховац ше/обраховйовац ше, поровнац ше/ровнац ше, поровновац ше

кут *х.* **1.** *ґеом.* угел, кут; **2.** *(ћошак, угао)* кут; **3.** *(део неке територије)* край, кут, куцик; **зацрвенео се један ~ неба** зачервенєл ше єден край нєба; **он познаје сваки ~ града** вон позна кажди куцик варошу; **4.** *(скровито и тихо место)* куцик, кут; **5.** *(угаони део очију и сл.)* куцик; **6.** *покр. оп.* **кутара**; ◊ **бабин (бабљи) ~** бабин кут *(часц нєба на заходзе одкаль звичайно наиходзи буря, диждж и под.);* **притерати кога у ~** припрец дакого [ґу муру, до кута], прициснуц дакого *и* на дакого*;* **посматрати што под другим кутом** патриц на дацо з иншакого угла (под иншаким углом); **повући се (завући се и сл.) у [свој] ~**

поцагнуц ше (зацагнуц ше) до [свойого] куцику (кута)

кута *ж.* **1.** *кат. (свештеничка мантија)* реверенда; **2.** мантил

кутак -тка *х. гип.* куцик

кутао -тла *х.* **1.** *(посуда с дршком за захватање течности)* вареха; **2.** *(музлица)* жохтар; **3.** *покр. (мерица)* мирица

кутара *ж.* ґарнїк, пирнїк *(углїбенє у муре над огнїском (котлянку) до хторого ше згарта ґар)*

кутаст -а -о угласти, угловати**;** кутасти

кутер *х. пом.* кутер

кутија *ж.* **1.** *(сандучић)* ладичка; шкатула; **~ за алат** ладичка за алат; **~ за ролетну** ладичка (шкатула) за ролетну; **2. а)** *(мања кутија)* шкатулка; **~ бомбона** шкатулка бонбони; **~ цигарета** шкатулка циґаретли; **б)** *(за шибице)* шкатулка*, заст.* пошевка; **в)** *(за школски прибор)* шкатулка, *коц.* пирканїк*;* **г)** *(већа картонска и сл.)* шкатула; ◊ **гласачка ~** гласацка ладичка (шкатула); **леп као из кутије** *(уредан, удешен)* вирихтани, прибрани, поприберани*;* **разводна ~** *ел.* розводна шкатула; **стара ~** *гандр. (стара ружна жена која се дотерује)* стара фрайла; **црна ~** *авий.* чарна шкатула

кутијица *ж. дем.* шкатулка; ладичка

кутић *х. дем.* куцик

кутkамо *присл.* **а)** (*којекуда)* койкадзи; **б)** *(било куда)* гоч кадзи; **в)** *(на разне стране)* на розлични боки; **г)** *(свуда)* вшадзи

кутлача *ж.* вареха, варешка; ◊ **бити сваком лонцу ~** *(мешати се у свашта)* буц у каждей мачанки запражка (у каждей запражки варежка

кутлић *х. дем.* < **кутао**

кутљати -ам *оп.* **куљати**

кутни -а -о кутови, углови

кутњак *х.* черенови зуб

кутњи -а -е **1.** *оп.* **кутни**; **2.** черенови *(зуб)*

кутолежа *х.* хтори вше лєжи у куце, вилєговач

кутомер *х.* угломер, кутомер

кућа *ж.* **1.** *(грађевински објекат)* хижа; **направити кућу** справиц (поставиц) хижу; **2.** *(породични дом)* дом; **отићи кући** пойсц дому; **управо сам од куће** праве сом з дому; **доћи у чију кућу** присц до дачийого дому; **3.** *(домаћинство)* обисце, дом; **он се брине о целој кући** вон ше стара о цалим обисцу; **4.** *(укућани)* обисце, фамилия; **свака кућа је учествовала у акцији** каждe обисце участвовало у акциї; **5.** *(род)* фамилия, род; **из какве куће се жениа** з якей фамилиї ше женїa; **6.** *покр. (одељење за становање)* биваца хижа; ◊ **бити код куће у чему** буц дома у дачим; **вечна ~** вични дом; **водити кућу** провадзиц з домом; **гледати своју кућу** робиц (патриц) свою роботу; **вражја ~** пекло; **градска ~** *(већница)* городска хижа; **далеко му** [**лепа**] **~** нє сцем мац з нїм роботи, нє сцем знац (нє дзбам) за нього, най идзе гет; **договор кућу гради** зложни браца хижу правя, а нєзложни губя; кед ше догварели (догвариме итд.) – половку зробели (зробиме итд.); **јавна ~** явна хижа; **~ божја (господња)** *(црква)* господнї дом; **~ од карата** колїбка (хижа) з картох; **кућити кућу** змагац ше, ґаздзиц ше; **кућо моја** *нар.* дзецко мойо, сину мой, злато мойо; **луда ~** *(лудница)* шалєна хижа; **не гори ти ~** [**над главом**] нє пада на це, нє стої ци крава на ноги, нє сцекнє ци гайзибан, нє оганяю за тобу; **немати** [**ни**] **куће ни кућишта** *(немати ништа своје)* буц голи як палєц, нїч нє мац; **осећати се као код своје куће** чувствовац ше як дома (як у своїм доме); **отворити кућу, отворену кућу држати (имати)** *(радо примати госте)* отвориц дзвери [свойого дому], тримац отворени дзвери каждому; [**о**]**чистити испред своје куће (пред својом кућом)** замесц (почисциц) пред своїм обисцом (домом); **пиши кући пропало** [**је**] *(нема помоћи чему)* нє будзе нїч з того; уж я (ти и под.) по дачим; пошло мутном водом (долуводом); **растурити (закопати, затрпати, угасити) коме кућу** знїчтожиц дачию фамилию; **робна ~** робна хижа; **стара ~** *(угледна, поштена породица)* углядна и чесна фамилия; **терати кога до божје куће** гонїц дакого до шмерци (до гроба)

укућани —

кућани *х. мн.* члени фамилиї, фамилия, домашня челядз*,* домашнї

кућаник *х.* добри, вредни домашнї (ґазда)

кућаница *ж.* добра, вредна ґаздиня; кресцанка *(о младей жени або дзивки)*

кућански -а -о домашнї, обисцови

кућанство *с.* **1. а)** домашнї роботи, роботи у обисцу (коло дому); **б)** *(домаћинство)* обисце, ґаздовство; **2.** *(покућство)* домашнї маєток, сермия

кућар *х.* **1.** *(вајат)* хижка на дворе *(у хторей бива млада малженска пара);* **2.** *покр.* шпайз; **3.** *покр.* колїба *(при торини, у хторей шпя югаше)*

кућарац -рца *х.* билиґевар *(тарґовец хтори ноши робу у торби и предава по обисцох)*

кућарина *ж.* порция на хижу, хижарина

кућарити -им билиґевариц, предавац робу по обисцох

кућарица *ж. дем. (кућица)* хижка, хижочка

кућеван -вна -вно **1.** *(привржен домаћинству)* добри ґазда; добра ґаздиня; **био је вредан и ~ сељак** бул вредни селян и добри ґазда; **2.** *оп.* **кућни**
кућевић *х.* чловек зоз старей углядней фамилиї
кућевласник *х.* власнїк хижи
кућевност *ж.* добра и вредна домашня робота, добре ґаздованє
кућегазда *х.* ґазда обисца, хижи
кућегосподар *х.* **1.** *оп.* **кућегазда**; **2.** глава (старшина) фамилиї, домашнї
кућедомаћин[**а**] *х.* ґазда, домашнї
кућедомаћица *ж.* ґаздиня, домашня
кућење *с.* змаганє
кућепазитељ *х.* домар, *заст.* удворнїк, *заст.* удварош
кућер *х.* **1.** *оп.* **кућар (1 -3)**; **2.** *оп.* **кућерак**
кућерак -рка *х.* **1.** *(кућица)* хижка, хижочка; **2.** *(остава)* шпайз
кућерина *и* **кућетина** *ж. ауґм.* хижиска
кућерица *ж. оп.* **кућерак (1)**
кућехранитељ *х.* витримовач фамилиї
кући *присл.* **1.** дому; *фам.* ґу домови; **хајдемо ~** идзме дому; **кренули су полако кући** рушели ше помали дому (ґу домови); **2.** *нєлит. (код куће)* дома
кућински -а -о домашнї, обисцови
кућити -им змагац ше, робиц; **~ кућу** змагац ше за свой дом
кућић *х. оп.* **кућевић**
кућица *ж.* **1.** *дем.* хижка, хижочка; **2.** *(пужевљева)* хижка; **3.** *техн.* шкатулка, хижка; **3.** *(јамица за сађење)* **а)** *(за дрвеће, лубенице)* долїна, долїнка; **б)** *(за кромпир, краставце)* гнїздо; ◊ **своја ~ , своја слободица** през дому власного (свойого) вше ши у люцкого
кућиште *с.* **1.** место дзе була хижа; остатки хижи, розвалїни; салашиско *(место дзе бул салаш);* **2.** *(кућа са помоћним зградама и др.)* обисце; **3.** *(окућница)* жем коло хижи; заграда; **4.** *(плац за кућу)* порта; **5.** дом, обисце, ґаздовство; **6.** *техн. и др.* шкатула, шкатулка, ладичка; картер; хижиско; коморка; **~ за радио** шкатула за радио; ◊ **без куће и кућишта** *оп. фраз. под* **кућа**
кућни -а -о **1.** хижни, хижови; **~ кров** хижне закрице, закрице хижи; **~ праг** праг дому; **2.** *(о одећи)* домашнї, на кажди дзень, хтори ше ноши дома; **~ хаљина** домашня шмата; **~ одело** шмати на кажди дзень; **3.** *(који се односи на живот у кући)* домашнї, обисцови, домови; **кућне потребе** домашнї потреби; **~ мир** домашнї мир; **~ ред** домашнї (домови) порядок; **4.** *(породични*; *домаћи)* фамилийни*;* домашнї; **~ лекар** фамилийни (домашнї) лїкар; **~ забава** фамилийна забава; **~ учитељ** домашнї учитель; **~ радиност** домашнє виробнїцтво; **~ одгој** домашнє выхованє; **5.** *(присан)* блїзки, фамилийни; **~ пријатељ** фамилийни приятель; ◊ **~ мува** *зоол.* домашня муха
кућник *х. оп.* **кућаник**
куфер *х. оп.* **кофер**
куфераш *х. оп.* **кофераш**
кухало *с.* решо
кух- *оп.* **кув-**
кухача *ж. (варјача)* древена варешка
кухиња *ж.* **1.** кухня; **2.** *(вештина кувања; јело)* кухня, єдло, єдзенє; **француска ~** французка кухня; **он воли добру кухињу** вон люби добре єдзенє; ◊ **летња ~** лєтня кухня; **школска ~** школска кухня; **народна (пучка) ~** народна кухня; **пољска ~** *воєн.* польска *(*польова) кухня
кухињица *ж. дем.* кухньочка, кухенька
кухињски -а -о кухньов[и]
кухта *и* **кухтић** *х. покр.* помоцнїк кухара
куц *ономм. звич. повторене* тук, дурк, куц; **дође и куц-куц на врата** пришол и задуркал на дзвери: тук, тук; ◊ **што ~ то муц** цо зароби, то и поє
куца *ж.* **1.** *дем. и гип.* пес, куцов; **2.** *(кучка)* сука; ◊ **не лаје ~ села ради** [**него**] **себе ради** нє гутори вон то пре себе, алє пре других; **што маци, то и куци** шицким єднак
куцавица *ж.*: **жила ~ 1.** *анат.* жила дуркачка; **2.** *фиґ.* главна транспортнїца
куцај *х.* дурканє, дуркнуце
куцаљка[1] *ж.* карика, каричка *(на дзверох або капури, за дурканє)*
куцаљка[2] **1.** громада псох хтора ходзи за суку; **2.** *пей.* лєгка жена, гонюха
куцањ -цња *х. оп.* **куцај**
куцати -ам **1.** *(ударати)* лупкац, дуркац, биц; **киша куца у прозоре** диждж лупка до облакох; **2.** *з розл. знач.* дуркац; **неко куца на врата** хтошка дурка на дзвери (до дзверох); **срце јако куца** шерцо барз дурка; **~ на писаћој машини** дуркац на писацей машинки; **3.** *(о сату)* черкац; **4.** биц; **куца ми у глави** *(имам болове, шумове у глави)* биє ми до (у) глави; **~ у тамбуру** биц по (до) тамбури; ◊ **~ коме на врата 1.** *(обраћати се с молбом)* дуркац дакому на дзвери; **2.** *оп.* **~ на прозор**; **~ на прозор** *(давати знак о непосредном доласку)* дуркац на облак (на дзвери) **куца ми срце за ким, чим** барз жадам дакого, дацо
куцати се[1] -ам се *взаєм. повр.* **1.** *(при пићу)* черкац себе, черкац ше*;* **куцају се чашама**

черкаю себе з погарами; **он наздравља и са свима се куца** вон наздравя и зоз шицкима ше черка; **2.** *фолкл.* черкац ше з вайцами *(на Вельку ноц)*

куцати се[2] куцам се *(парити се – о псима и сл.)* гонїц ше

куцкати -ам *дем.* < **куцати**

куцкати се -ам се < *дем.* **куцати се**[1]

куцнути -нем **1.** лупнуц, дуркнуц, вдериц; **2.** *(на врата, прозор)* задуркац; **3.** *(о жице музичког инструмента)* вдериц; **4.** *(о сату – откуцати)* вдериц, одбиц, вибиц; **5.** *(о звону)* задзвонїц; забренкац; **6.** *(о срцу)* вдериц, дуркнуц; **7.** *(јако ударити кога)* бухнуц, бовкнуц, зрезац; **8.** *(дотаћи)* дорушиц; влапиц; **~ кога по рамену** влапиц (дорушиц) дакого за плєцо; ◊ **куцнуо је мој (твој, његов идт.) час** *(настале су најповољније прилике за остварење чега)* наступела моя (твоя, його и под.) хвилька, вдерела моя (твоя, його итд.) годзина; **куцнуо је мој (твој, његов итд.) последњи час** *(близу је смрт)* настала (пришла, наступела) моя (твоя, його и под.) остатня годзина

куцнути се -нем се черкнуц себе, черкнуц ше

куцо *х. дем. и гип. (пас)* куцов

куцов *х.* **1.** пес; **2.** *гип. оп.* **куцо**

Куцуранин *х. (становник Куцуре)* Коцурец, Коцурчан

Куцуранка *ж. (становница Куцуре)* Коцурица, Коцурска

кучад *с. зб.* < **куче**

кучак -чка *х. осн., фиґ.* пес

куче -ета *с. (мн.* кучићи *и* кучад) **а)** млади пес, пшичок**; б)** *осн., фиґ.*пес*;* ◊ **немати ни кучета ни мачета** нє мац нїкого *(о ким ше треба старац)*

кученце -ета *с.* щенє, пшичок, куцуш

кучине *ж. мн.* клоче *с.;* **заплести се као пиле у ~** *оп. фраз. под.* **пиле**

кучињав -а -о з клоча, клочани

кучић *х. дем. и гип.* пшичок, млади пес; пес

кучица *ж.* **1.** *дем.* < **кука**; **2.** *дем.* (< **кучка**) сучка; **3.** *покр. (прегршт конопље, лана и сл.)* гарсц *(конопи, лєну и под.)*

кучиште *с. ауґм. и пей.* (< **куче**) пшиско, пес

кучка *ж.* **1.** сука; **2.** *фиґ. гандр. (зла особа)* пес; *(зла жена)* сука

кучкин -а -о суков; ◊ **~ син** *гандр.* пши син, суков син

кучкица *ж. дем.* сучка

кучни -а -о (< **кук**) клубови

кучница *ж.* **1.** *оп.* **куцаљка (1)**; **2.** *(штенара)* псова хижка (хижочка)

куш *викр.* **1.** *за умирйованє пса кед бреше* нє будзеш цихо!; **2.** *за учиткованє чловека* чит! анї слово!; ◊ **бити ~** *гандр.* чутиц

кушак *х.* **1.** *(појас; шал; марама)* кушак; **2.** *(подупирач)* подпорка

кушалац -аоца *х. оп.* **кушач**

кушалица *ж. хем.* випитовачка

кушање *с.* < **кушати**

кушати -ам **1.** *(пробати укус)* коштовац; **2.** *(јести)* єсц; **3.** *(испробавати; покушавати)* пробовац; **4.** *(спознавати у животу, доживљавати)* зазнавац, спознавац**;** ◊ **~ срећу** пробовац щесце

кушач *х.* **1.** коштовач, деґустатор; **2.** *(који доводи у искушење)* спокуснїк, соблазньовач, соблазнїтель; ◊ **камен ~** пробни камень

кушља *ж. покр.* **1.** *(жена рашчупане косе)* бурава, буртава, стрехава; **2.** *(кушљав коњ, пас и др.)* буртави

кушљав -а -о **1. а)** *(неочешљан, чупав)* бурави, буртави, стрехави; зґубацени; **б)** *(куштрав)* кандрасти; **2.** *(маљав – о лишћу и сл.)* мохоткасти, зароснути з власками

кушљати -ам **1.** *(рашчупавати)* **а)** *(косу)* буравиц, буртавиц; **б)** *(пређу и сл.)* заплєтац, мервиц; губациц, згубацовац; **2.** *(гњечити, гужвати)* гужвац

кушња *ж.* **1.** *(пробање укуса)* коштованє; **2.** *(проверавање, проба)* проба, пробованє; **урадио је то кушње ради** зробел то пре пробу (же би випробовал); **издржати најтеже кушње** витримац найчежши проби; **3.** *(мучан доживљај)* нєволя, трапеза, мука; **4.** *(искушење)* спокуса; ◊ **камен кушње** *оп. фраз. под* **кушач**

кушовати -шујем *вулґ. (ћутати)* чутиц, буц цихо; **кушуј!** чит!

куштра *ж.* **1. а)** *(прамен увијене косе)* канджурка, прамень, праменьчок; **б)** *(прамен увијене длаке)* кудла**,** прамень, праменьчок; **2. а)** *(коврџава длака)* кандраста, кудлата шерсц; **б)** *(длака)* шерсц; **3. а)** *(жена куштраве косе)* кандраста; **б)** *(жена рашчупане косе)* бурава, буртава, стрехава; **в)** *гандр. (зла жена)* оса; кобза; **4.** *(кошчата мршава жена)* сухандра

куштравац -вца *и* **куштравко** *х.* **1.** *(куштраве косе)* кандрасти; **2.** *(рашчупане косе)* бурави, буртави, стрехави, отрехло

куштрати -ам **1.** *(коврџати)* кандрасциц; **2.** *(мрсити, рашчупавати)* буртавиц

кш *викр., звич повторени, за воланє козох* не

кшефтати -ам *и* **кшефтовати** -тујем тарґовац, тарґовиц, кшефтовац

Л

ла *муз.* ла
лабав -а -о **1. а)** *(незатегнут)* бивни, нєзацагнути, лабави; **б)** *(расклиман)* розкивани; **в)** *(млитав)* опущени; **2.** *фиґ.* **а)** *(несигуран, слаб)* лїхи, слаби; **б)** *(непостојан)* нєстаємни
лабавити -им I. *прех. и нєпрех.* попущовац*;* ослабйовац, слабиц**;** II. *нєпрех. (млитавити)* опущовац ше; бивнїц
лабаво *присл.* **1.** *(незатегнуто)* бивно, нєзацагнуто, лабаво, слабо; ~ **привезати** слабо привязац, нє зацагнуц; **2.** *фиґ. (несигурно, слабо)* лїхо, слабо; ◊ **нема** ~ *фам.* муши ше озбильно робиц; муши ше тримац шора; нєт франти
лабијал *х. фон.* лабиял
лабијалан -лна -лно *фон.* лабиялни
лабилан -лна -лно *осн., фиґ.* лабилни
лабиринт *х. оп.* **лавиринт**
лаборант *х.* лаборант
лабораторија *ж.* лаборатория
лабрда *и* **лабрња** *ж. пей.* **1.** *(њушка)* нос, нозґер, писки; **2.** *(усна)* тромбуля
лабрцнути -нем *(узгред мало појести)* заєсц, прехвациц
лабуд *х.* **1.** *зоол.* лебед *(*Cygnus); **бевицки** ~ бевиков лебед (C. bevickii); **жутокљуни** ~ жовтописки лебед (C. cygnus); **2.** *(коњ беле боје)* чилаш
лабудина *ж. покр.***1.** *(комушина)* лїсце *(з чутки кукурици);* **2.** *(кукурузовина)* кукуричанка
лабудица *ж.* лебедица
лабудов -а -о лебедов; ◊ ~ **песма** лебедова писня
лабурист[**а**] *х.* лабурист[а]
лабуристички -а -о лабуристични
лав *х.* лєв*;* **морски** ~ *зоол.* морски лєв (Otaria jubata)
лава *ж. осн., фиґ.* лава
лаванда *ж. бот.* лаванда (Lavandula)
лавеж *х.* брехан**є**, *рид.* брех
лавина *ж.* лавина *(и фиґ.)*, обвал
лавирати -ам лавировац
лавиринт *х.* лавиринт
лавица *ж.* лєвица
лављи -а -е лєвов; ~ **грива** лєвова грива; ~ **срце** *фиґ.* лєвово шерцо
лавовски -а -о лєвовски, лєвов; ~ **део** лєвовска часц
ла̀во̄р[1] *х.* лавор
лаво̄р[2] *х. и* **лаворика** *ж. оп.* **ловор**
лавра *ж. церкв.* лавра *(вельки углядни православни манастир)*
лавче -ета *с. (мн.* лавчад) лєвче
лаган[1] -а -о *дем. (<* **лак**) лєгки; лєгучки
ла̀ган[2] -а -о *(полаган)* помалючки *(рид.), частейше ше преклада з прислов**нї**ком* помали *и под.;* **у лаганом ритму** у помалючким ритме; **умирати лаганом смрћу** умерац помали; **иде лаганим кораком** идзе (крача) помали
лагано *присл. (полако)* помали, помалки
лагање *с.* < **лагати**
лагарија *ж. пей. (лаж)* циґанство
лагати лажем **1.** *(говорити неистину)* спреведац, *беш.* циґанїц, *заст.* кламац, *експр.* брехац*; (увијено)* лоїц; круциц; **2.** *(кога - обмањивати)* спреведац; **3.** *(на кога - клеветати)* гуториц (правиц, складац) на дакого
лагати се лажем се справедац ше
лагацак -цка -цко *дем.* (< **ла̀ган**[2]) цихи, лєгки, повольни, спомалшени, *рид.* помалючки
лагачак чка -чко *и* **лагашак** -шка -шко *дем.* (< **ла̀ган**[1]) лєгучки
лагер *х.* **1.** *(логор)* лаґер, табор; **2.** *з розл. знач.* лаґер; **роба је на лагеру** роба на лаґеру; ◊ **куглични** ~ брокови (кулькови) лаґер
лагеровати -рујем *зак. и нєзак.* лаґеровац
лагити -им *фам. дем. (<* **лагати***)* круциц, видумовац, покус спреведац**,** покус циґанїц
лагода *ж. (угодност)* лагодносц
лагодан -дна -дно лагодни, приємни
лагодити -им **1.** *(угађати)* вилагодзиц, робиц по дзеки дакому; розмазовац дакого; **2.** *(разгаљивати, освежавати)* ошвижовац
лагум *х.* **1. а)** мина**; б)** *(миниран поткоп)* лаґум; **2.** под_жемни конк, тунел; **3.** *покр.* пиньвица за вино *(викопана у брегу);* ◊ **дићи (бацити) у** ~ *(уништити експлозивом)* розруциц, дзвигнуц до воздуху
лагумар *и* **лагумаш** *х.* лаґумар, минер
лагумати -ам *зак. и нєзак.* **1.** *(мином разорити/разарати)* розруциц/розруцовац з мину; **2.** бомбардовац
лагуна *ж.* лаґуна
лагуцкати -ам *оп.* **лагити**
ладање *с.* **1.** *(посед на селу)* маєток, салаш; **2.** *(провинција)* нукашньосц, провинция
ладањски -а -о салашски; валалски; провинцийни

ладати -ам *етн.* ладац *(шпивац на Дзуря одн. Дюрдєвдан пригодни шпиванки з пришпивом "ладо")*

ладица *ж. (фиока)* фийовка

ладњача *ж. кул. (мућеница)* житна пита

ладо[**ле**] *нєпрем.* ладо[ле] *(пришпив у даєдних народних шпиванкох)*

ладолеж *х. бот.* клобучки, цагаче *с.* (Calystegia sepium)

лађа *ж.* **1.** *(брод)* ладя, *заст.* шифа*, поет. рид.* корабель*;* **2.** *архит. (средишњи део цркве)* корабель; ◊ **као да су му** [**све**] **лађе потонуле** як кед би ше му шицки ладї потопели

лађар *х. (бродар*) ладяр, *заст.* гайовш

лађица *ж.* **1.** *дем.* ладьочка; **2.** *ткац.* чолнок

лаж *ж.* спреводзка, спреведанє, *беш.* циґанство*, заст.* кламство*, експр.* брехня*;* **пресна (репата)** ~ подполна нєправда, чисте циґанство; **у лажи су кратке ноге** у циґанстве кратки ноги; **утерати некога у** ~ влапиц дакого же спреведа, влапиц дакого у циґанстве

лàжа[1] *ж. и х.* спреводзкош

лажа[2] *ж. оп.* **лаж; шарена** ~ **(лаж)** *франт. (измишљена ствар)* плєтка, сплєтанїна

лажав -а -о *покр. оп.* **лажљив**

лажак лашка *х. покр.* марец

лажан -жна -жно **1.** *(неистинит)* нєправдиви, фалшиви, нєточни*;* **2.** *(неискрен)* спреведаци, нєщири, фалшиви, *заст.* фалєчни*;* **3.** *(тобожњи; кривотворен)* фалшиви; ~ **култура** фалшива култура; **лажне новчанице** фалшиви банкноти; ◊ ~ **ножица** *зоол.* фалшива ножка

лажац лашца *х. оп.* **лажљивац**

лажигаће *ж. мн. нар.* дзецински ґачи з розпором на задку

лажирати -ам *зак. и нєзак. спорт.* намесциц/намесцац резултати

лажица[1] *и* **лàжица** *ж.* **1.** *оп.* **лажљивица; 2.** пирщок на язику *(хтори ше вируцел нїби пре спреведанє)*

лàжица[2] *ж. (кашика)* ложка

лажичица *ж. анат.* над'жалудкова долїнка

лажљив -а -о **1.** тот цо люби спреведац; *експр.* брехняви*,* брехаци; **он је лажљив** вон люби спреведац**; 2.** *(лажан)* спреведаци, фалшиви

лажљивац *и* **лажљивко** *х.* спреводзкош, *беш.* циґан, *заст.* кламар

лажљивица *и* **лажљивка** *ж.* спреводзкошка*, беш.* циґанка

лажов *х. оп.* **лажљивац**

лажовлук *х.* схопносц спреведаня

лажовчина *ж. и х. и* **лажоња** *х. пей.* вельки спреводзкош, вельки циґан

лаз *х.* **1.** *(крчевина)* рубанє, керченїна, викерченїско; **2.** польо *(на гори, каменяру);* **3.** вивалєни древа у лєше; **4.** *(узан пролаз)* дражка, прелазок; **5.** дзира у огради, *заст.* струнґа

Лазарев -а -о: ~ **субота** *церкв.* Лазарова собота *(собота пред Квитну нєдзелю)*

лазарет *х. (болница)* лазарет

лазарица[1] *ж. фолкл.* лазарица *(єдна з дзивкох хтори на Лазарову соботу шпиваю обичайни шпиванки идуци од хижи до хижи)*

лазарица[2] *ж. бот. (зеленкада)* нарцис

лазаркиња *ж. бот.* марянка (Asperula)

лазарон *х. покр.* **1.** *(бедник)* биднїк, жобрак; **2.** *(скитница)* вандровнїк, рондьош

лазати -ам *и* **лазити** -им *(гмизати, пузати)* цагац ше

лазила *с. мн. покр. (грађевинске скеле)* алаши

лазина *ж. покр. (оплаза)* басовка

лазнути -нем *(лизнути)* олїзац, олїзнуц

лазур *х. (небеско плаветнило)* лазур, азур

лаик *х.* лаїк

лаички -а -о лаїцки

лајав -а -о **1.** *(о псу)* брехаци; **2.** *фиґ. гандр.* язикати, пискати, брехаци

лајавац *х. гандр. (лајава особа)* язикати,пискати, брехаци

лајање *с.* < **лајати**

лајати -јем **1.** *(о псу)* брехац*, дзец.* гавкац*;* **2.** *фиґ. гандр. (говорити)* язиковац, брехац; *(клеветати)* сплєтац*,* огваряц; ◊ ~ **на звезде а)** виражовац нємоцни гнїв на дакого; **б)** *(оштро критиковати све)* рубац на шицких

лајбек -ка *и* **лајбец** -ца *х. покр. мушки прслук)* лайбик, *коц.* брушлїк

лајденски -а -о: ~ **боца** *ел.* лайденска фляша

лајтмотив *х.* лайтмотив

лајтнант *х. воєн.* лайтнант

лак[1] *х.* **1.** лак, *беш.* лаґ*;* **очвршћавајући** ~ змоцнююци лак; **шпиритни** ~ шпиритусов[и] лак; ~ **-боје** лак-фарби; **2.** *(прерађена сјајна кожа):* **ципеле од лака** лаґово ципели

лак[2] -ка -ко **а)** *з розл. знач.* лєгки; ~ **храна** лєгке єдзенє, лєгка пожива; ~ **пешадија** *воєн.* лєгка пешадия; **б)** *(о животу)* лєгки, лагодни; ◊ ~ **жена** *(жена слободнијег понашања)* лєгка жена; ~ **роба** *ир. (жена слабог морала)* лєгка роба*;* ~ **као перо (птица, јелен)** *(чио, хитар)* швидки,

фришки, обратни; таки як цинка; ~ **на перу** обдарени за писанє; ~ **на сну бити** *(будити се на сваки шум)* мац лєгки сон, швидко (лєгко) ше будзиц, спац як заяц; **лаке памети** лєгкого розума; ~ **под капом** *(нема довољно памети)* нє ма под калапом (*о хлопови),* нє ма под хусточку *(о жени);* ~ **му земља!** *(о покојнику)* най му будзе лєгка жем!; **лаку ноћ!** добру ноц!; **лакши за неку суму бити** *беш. (потрошити неку суму)* буц лєгчейши за даяку суму

лакат -кта *х.* **1.** локец; **2.** риф *(мера за длужину, коло 70 - 77 цм);* **3.** *(окука)* круцина, кривина; ◊ **имати добре (јаке и сл.) лактове** мац добри (моцни и под.) локци; **лактом мерити** *(незналачки процењивати)* од ока мерац; **прогледали му лактови** локци му подрани, локци викукую; **проговорити на** ~ *(никако не моћи ћутати)* нє мочи ше стирвац, нє мочи буц цихо; пипец би му (ци и под.) вирос; згоркло би ше му (ци и под.) у устох *(кед би нє повед)*; **кућа на** ~ хижа на ключ

лакатни -а -о локцов[и]

лакатњача *ж. анат.* локцова косц

лакеј *х.* лакей, *заст.* локай

лакирати -ам *зак. и нєзак.* [ви]лак[ир]овац/лак[ир]овац

лакмус *х. хем., бот.* лакмус

лакнути -не *безос. (некоме)* **1.** *(у души)* одлєгчац, оддац *(дакому);* **лакнуло му је кад је то чуо** одлєгчало (оддало) му кед то чул; **2.** *(у болести)* буц лєпше, одлєгчац, полєгчац; **од лекова му је мало лакнуло** од лїкох му дакус лєпше

лако *присл.* **1.** лєгко; **2.** *(незнатно)* дакус, кус, злєгка; лєгко, на лєгко; ~ **га је ударио** кус го вдерел; ~ **је рањен** лєгко є ранєни; ~ **обучен** на лєгко облєчени; **3.** *(полако)* помали; **4.** *(нечујно)* поцихи

лакоатлетичар *х. спорт.* лєгкоатлетичар

лаковати -кујем *оп.* **лакирати**

лаковеран -рна -рно лєгковирни, лєгковерлїви

лаковерац *и* **лаковерник** *х.* лєгковирни (лєгковерлїви) човек

лакокретан -тна -тно *(окретан)* обратни, вертки

лаком[1] -а -о *(похлепан)* лаком(н)и, гамишни, лукави, пажерни; ~ **за новцем (на новац)** лакомни (гамишни) на пенєж

лаком[2] *присл. (умало)* лємцо нє, скоро

лакоман -мна -мно *оп.* **лаком**[1]

лакомац -мца *х.* лаком(н)и**,** (гамишни, лукави, пажерни) човек

лакомислен -а -о лєгкодумни

лакомити се -им се лашиц ше, лакомиц ше, пажериц ше

лакомица[1] *ж.* лаком(н)а (гамишна, лукава, пажерна) жена

лакомица[2] **1.** валовок *(по хторим чече вода до воденїци)***; 2.** *покр. (левак)* тевчир

лакомице *и* **лакомо** *присл.* лакомно, гамишно, лукаво, пажерно

лаконизам *х.* лаконїз[е]м

лаконичан -чна -чно *и* **лаконички** -а -о *оп.* **лаконски**

лаконог -а -о лєгконоги

лаконски -а -о лаконски, лаконїчни

лакоречив -а -о (*речит*) лєгковиразни, речни

лакосан -а -о **1.** *(који је лаког сна):* ~ **је** ма лєгки сон, лєгко (швидко) ше будзи, шпи як заяц; **2.** полубудни

лакосрд -а -о гнїваци, єдовити

лакост *и* **лакоћа** *ж.* лєгкосц

лакоуман -мна -мно лєгкодумни

лакоумље *и* **лакоумност** *ж.* лєгкодумносц

лакрдија *ж.* **1.** *(шеретлук)* комендия, фиґлярство, парада, кепкарство, гунцутство; **2.** *театр.* фарса

лакрдијати -ам правиц (робиц) комендиї (фиґлї, паради), фиґляриц, вирабяц, дуриц ше, кепкариц

лакрдијаш *х.* фиґляр, кепкар

лактати се -ам се **1.** дриляц ше, цискац ше *(правяци себе драгу з локцами);* **2.** *фиґ.* безоглядно ше пребивац през живот, подбивац ше

лакташ *х. (који се лакта)* кариєрист, подбивач

лактоза *ж. хем.* лактоза

лактометар -тра *х.* лактометер

лакшати -ам I. *прех. (чинити лакшим)* олєгчовац; II. *нєпрех.* поставац лєгчейши

лала[1] *х. заст.* турски велможа

лала[2] *ж. бот.* тулїпан, *коц.* тулипан; **учинити (урадити) као бела** ~ зробиц без одкладаня**,** зробиц такой-енки (дораз-енки)

Лала *х.* Лала *(франтовлїва назва за Войводянох)*

лале-миле *присл. (благо, са много обзира)* крашнє, фино

лалински -а -о (< **Лала**) лалински, лалов

лама[1] *ж. зоол.* лама

лама[2] *ж покр. (гривна)* каричка, карика

лама[3] *ж.* лама *(будистични священїк)*

ламати -ам *оп.* **ломити**

ламела *ж. буд. и др.* ламела
ламентовати -тујем *(јадиковати)* лєментовац, нарикац
лампа *ж.* лампа; **петролејска** ~ витрионова лампа; **цепна** ~ елетрика; **столна** ~ столна лампа; **упалити лампу** зашвициц лампу; ◊ **упалила му се** ~ *фам.* здогаднул (здогадал) ше, огутал ше, доглупал ше; блїсло му
лампас *х.* лампас *(бочна воздлужна пантлїка на вояцких панталонох)*
лампаш *х. покр. (фењер)* лампаш
лампион *х.* лампион
лан *х. бот.* лєн
ланара *ж.* лєнарня *(фабрика за преробок лєну)*
ланац -нца *х.* **1.** *з розл. знач.* ланц; **метнути (везати) пса на** ~ привязац пса на ланц; **стрељачки** ~ *воєн.* штреляцки ланц*; (мера за површину ! 3600 м^2)*: **има три ланца земље** ма три ланци жеми**; 2.** *(обруч гонилаца)* обруч; ~ **се стеже** обруч ше сциска; **3.** *(планински венац)* горски венєц; **4.** *(као украс)* ланцущок; **5.** *(на плугу)* патинґа; ◊ **бацити кога у ланце** *(ставити у окове)* положиц (оковац) дакого до ланцох; **водити (држати) кога на ланцу** водзиц (весц, тримац) дакого на порвазку (на ланцу, за руку); **пустити кога с ланца** *(оставити без надзора)* розпущиц дакого
ландав -а -о *(брбљив)* бербляци; язикати
ландарати -ам **1.** *(клатити се***;** *висити лабаво)* ловґац*, рид.* баламкац; **одећа ландара на њему** шмати на нїм ловґаю; **2.** *(рукама)* розмаховац, махац; *(ногама)* вирґац; **3.** *(блебетати)* язиковац; **4.** *(тумарати без циља)* круциц ше, мотац ше
ландати -ам *покр.* оп. **ландарати (3, 4)**
ландиште *с. оп.* **пландиште**
ландра *ж. покр. (кожица на салу)* чепец, блана
ландрати -ам *оп.* **ландарати (4)**
лане[1] -ета *с.* **1.** сарняче; **2.** єленьче; ◊ ~ **моје** мили мой, мила моя
лане[2] *присл.* влонї
ланен -а -о лєнов[и]**;** ~ **платно** лєнове платно
лани *присл. оп.* **лане**[2]
ланилист *х. бот.* жовти пшички (Linaria vulgaris)
ланиште *с.* польо на хторим бул лєн
лансирати -ам *зак. и нєзак.* ланс[ир]овац
ла̀нути[1] -нем **1.** *(залајати - о псу)* збрехнуц, забрехац, почац брехац; **2. а)** *фиґ. гандр. (проговорити)* повесц, киркнуц; **б)** *(несмотрено рећи)* вибулькнуц
ланути[2] -не *безос. оп.* **лакнути**
ланцета *ж.* ланцета
ланчан -а -о *звич. одр.* ланцов[и], ланєчни; ~ **мост** ланцов мост, мост на ланцох; ~ **погон** ланцови (ланєчни) погон; ~ **реакција** *физ.* ланцова (ланєчна) реакция
ланчаник *х.* **1.** ланцов мост, мост на ланцох**; 2.** *техн.* ланєчнїк
ланчић *х.* **1.** *дем.* мали ланц; **2.** *(на џепном сату и сл.)* ланцущок
лањски -а -о лоньски
лап *х.*блатна жем, блато
лапав -а -о *(размекшао од влаге)* одмекнути, мегки; влажни*;* блатни
лапавица *ж.* **1.** *(расквашен снег)* плюта; **2.** дробни диждж зоз шнїгом
лапак -пка *х. бот. (чичак)* лопуше *с. зб.,* репик
лапарав -а -о *(брбљив*) бербляци, приповедаци; *(блебетав)* язикати
лапарало *с. и х.* берблявец*;* язикати, плєтка
лапарати -ам **1.** *(брбљати)* бербляц, млєц з язиком, драндац, *франт.* дараловац; *(блебетати)* язиковац, сплєтац [ше]
лапатке -така *ж. мн. и* **лапаци** -атака *х. мн. (изнутрице)* бураґи
лапацка *ж.* лопата *(на воденїцовим колєсу)*
лапети -пим випарйовац ше
лапидаран -рна -рно *з розл. знач.* лапидарни
лапис *х.* **1.** *хем.* лапис; **2.** *покр. (оловка)* клайбас
лапор *и* **лапорац** -рца *х. мин.* лапор(ец)
лаптати -пћем **1.** *(похлепно и шумно јести)* **а)** *(о човеку)* єсц ґаладно и чамкаюци; **б)** *(о животињама)* лапкац; **пас је лаптао месо** пес лапкал месо; **2.** *(локати)* **а)** *(о човеку)* льоґдац; **б)** *(о псу, мачки)* хлєптац; **3.** *(мљацкати)* чамкац; **4.** *(ландарати)* ловґац; **5.** *(јако куцати)* лопоциц
ларва *ж. зоол.* лїчинка*, нар.* баб(оч)ка
ларингал *х. фон.* ларинґал
ларинголог *х. мед.* ларинґолоґ
ларма *ж.* лярма
лармати -ам лярмац, кричац
лармација *х.* лярмач, крикач
лас *х. покр.* власа, *заст.* влас *х.*
ласан[1] -сна -сно лєгки
ласан[2] -сна -сно хтори ма моци (хтори може) дацо зробиц (витримац и под.); валушни, способни; хтори ма вигляду на дацо
ласица *ж. зоол.* ласица; **водена** ~ водова ласица (P. lutreola)
ласичаст -а -о *(ласичје боје)* червенкасти, рижкасти
ласичић *х. (младунче ласице)* ласиче
ласка *ж. (неискрене похвале)* ласканє, облєсц

ласкав -а -оласкави, похвални
ласкавац -вца *х.* ласкавец, улїзнїк, подлїзнїк
ласкати -ам *(коме)* ласкац, улїзовац ше, подлїзовац ше, облєсковац ше; барз хвалїц дакого *(у його присуству)*
ласно *присл.* лєгко
ласо *х* ласо *(штранґ зоз шильку з хторим каубоє лапаю плєн)*
ласт *ж.* ужиток, уживанє; *(угодност)* лагодносц; лєгки живот, розкоши
ласта *ж.* ластовка; **црвенопојасна** ~ *зоол.* червенопоясова ластовка (H. daurica); ◊ **прва** ~ *(претеча)* перша ластовка (ластовичка); **једна** ~ **не чини пролеће** *присл. (један наговештај не значи остварење нечега)* перша ластовка нє приноши яр
ластавић *х.* ластовче
ластавица *ж. оп.* **ласта**
ластавичица *ж. дем. и гип.* ластовичка
ластан -сна -сно *покр.* **1.** полни ужитку; лагодни, безбрижни; **2.** *(докон)* геверни, безроботни; **3.** лєгки
ластар *х.* **1.** *(изданак на лози)* ластар*;* **2.** *(изданак на дрвету)* младнїк, *заст.* лїторосц *х.*
ластати -ам *(добијати ластаре)* **1.** *(о лози)* виганяц (гонїц) ластари; **лоза ласта** лоза виганя ластари, на лози рошню ластари; **2.** *(о дрвећу)* виганяц (гонїц) младнїки
ластин -а -о ластовков, *рид.* ластовчи*;* ~ **гнездо** ластовково гнїздо; ◊ ~ **реп (репак)** *зоол.* ластовков хвост (Papilio machaon)
ластисати -ишем *оп.* **ласкати**
ластовати -тујем *(беспосличити)* геверовац, леґвариц, лєнствовац
ласциван -вна -вно *(бестидан)* ласцивни
латак -тка *(тканина)* платно
латентан -тна -тно латентни
латералан -лна -лно *(бочни, споредан)* латерални
латерна *ж. (светиљка)* латерна
Латин *х. ист.* Латин
латинизирати -ам *зак. и нєзак.* латинизовац
латиница *ж.* латинка, *беш.* латиница
латинички -а -о писани (друковани) на латинки, латинїчни; ~ **текст** текст на латинки
латински -а -о латински
латити -им *(зграбити)* хвациц, зґрабиц
латити се -им се **1.** *(прихватити се чега)* влапиц ше, дац ше до дачого; руциц ше на дацо; хвациц; ~ **посла** влапиц ше до роботи; ~ **пољопривреде** руциц ше на польопривреду; ~ **оружја** хвациц оружиє**; 2.** *(дохватити се пута, правца и сл.)* висц на драгу (напрям и под.)
латифундија *ж.* латифундия *(вельки жемови маєток)*
латице *ж.* **1.** *мн. бот.* лїсточка; **2.** *(троугласти уметак тканине)* уложене плаценко, укладок
латов *х. покр. заст. (цариник)* царинїк
лаћати се -ам се **1.** лапац ше до дачого, давац ше до дачого; руцац ше на дацо**;** хватац; ~ **посла** лапац ше до роботи; **2.** виходзиц на драгу (напрям и под.)
лауреат *х.* лауреат
лауфер *х. шах.* лауфер
лаф *х.* **1.** *заст.* лєв; **2.** *арґо* лаф
лафет *х. воєн.* лафет
лахор -ра *х. (поветарац)* витрик
лахорити -им *(пирити - о лахору)* подувовац, покус дуц, цагац
лацкати се -ам се *(лицкати се)* цибриц ше, вирихтовац ше
лацман[**ин**] *х. презр. варв.* лацман
лачан -чна -чно *покр.* гладни
лаштило *с.* викс; масц за обуй
лаштити -им ґланцац; полировац
лаштити се -им се блїщац ше/блїщиц ше, швициц ше
леандар -дра *и* **леандер** -ра *х. бот.* олеандер, *беш.* леандер
лебдети -им **1.** *(одржавати се у висини на истом месту)* стац (тримац ше, плївац, вишиц, трепециц) у воздуху, води и др.; **балон лебди у ваздуху** балон стої у воздуху; **2.** *фиґ. (над ким - бдети, неговати)* тремциц над даким; нїжно ше старац о даким; кохац дакого; **мајка по сву ноћ лебди над болесним дететом** мац по цалу ноц тремци над хорим дзецком; **3.** *(титрати)* танцовац; **осмех му лебди на уснама** ошмих му танцує на ґамбох; ◊ ~ **између живота и смрти** буц барз чежко хори; ~ **између неба и земље** *(сањарити)* жиц у мрийох; ~ **у ваздуху** буц у нєизвесносци, буц нї на чим; **опасност лебди над нама** опасносц виши над нами
лебрњи -а -е *покр.:* ~ **прозор** облак до двора
лев *х.* лев *(болгарски пенєж)*
левак[1] -вка **1.** *(за наливање течности)* тевчир; **сипати воду кроз** ~ сипац воду на тевчир; **2.** *зоол.* тевчир, лївок

левак[2] -ка *х.* **1.** *(леворук)* балоґаш, лївак*;* **2.** *(животиња упрегнута с леве стране)* лїви конь, вол и др.

левака *ж.* **1.** *оп.* **левица (1); 2.** *оп.* **левакиња (1)**

левакиња *ж.* **1.** *(леворука)* балоґашка; **2.** лїва кобула *(або друга животиня запрагнута з лївого боку)*

левант *х. покр.* левант *(восточни витор)*

левати -ам ляц, сипац; ~ **воду** ляц (сипац) воду; ~ **сузе** ляц слизи

левати се -ам се **1.** *(изливати се)* ляц ше, чечиц, чуриц; **2.** *фиґ.* шириц ше

левента *х. и ж.* **1. а)** *ист.* левента *(моряк або вояк на турскей ґалиї)*; **б)** *заст.* вояк, борец; юнак; **2. а)** *(нерадник)* леґварош, лайгов; **б)** *(пробисвет)* вандров, вайнаґи

левентовати -тујем (*живети као левента)* леґвариц; вайнаґовац

леви -а -о лїви; ~ **обала реке** лїве побрежє рики; ~ **крило** *спорт., воєн.* лїве кридло; **пришао је групи левих** *(политичара)* придружел ше ґу ґрупи лївих; ◊ **лева комора** *анат.* лїва комора; [**пре**]**крстити се левом и десном** *(много се зачудити)* аж ше жегнац; **устати на леву ногу** *франт.* стануц на лїву ногу

левица *ж.* **1.** лїва рука, *фам.* балоґа; **2.** *пол.* лївоориєнтована (лїва) партия, лївица; ◊ **да не зна** ~ **шта ради десница** *(добра дела треба чинити без разметања)* же би нє знала лїва [рука] цо роби права [рука]

левичар *х. пол.* лїви, лївоориєнтовани, лївичар

левичарски -а -о *пол.:* ~ **струја** лїва (лївоориєнтована) струя

левкаст -а -о тевчирасти

лево *присл.* на лїво, лїво, на лїву руку, до лїва*;* з лївого боку**; скренути** ~ скруциц на лїво; **на** ~ **!** *воєн.* на лїво!

леворук -а -о *(левак)* лїворуки, балоґаш

леворуко *присл.* з лїву руку, з балоґу

леворукост *ж.* лїворукосц

левча *ж.* льовч *х. и ж.;* ◊ **пијан као** ~ пияни як швиня (як целє)

легалан -лна -лно леґални

легализирати (се) -ам (се) *и* **легализовати (се)** -зујем (се) леґализовац (ше)

легалица *ж. зоол.* лягло

легало *с.* **а)** место дзе животиня шпи; лєжиско; **наишли су на зечје** ~ наишли на место дзе заяц спал; **б)** *(за живину)* бант

легањ -гња *х. зоол.* дримотнїк, лиґань (Caprimulgus); **мрачни** ~ ноцни дримотнїк (лиґань) (C. europeus)

легат *х. (оставштина)* леґат; ◊ **папски** ~ *церкв.* папов леґат *(ополномоцени папов висланїк)*

легати -ам *нєзак. ґу* **лећи**

легато *присл. муз.* леґато

леген *х. покр.* лавор

легенда *ж.* леґенда; **он је жива** ~ вон жива леґенда

легендаран -рна -рно леґендарни

легија *ж.* леґия; ◊ ~ **странаца** леґия странцох *(у даєдних жемох воєна єдинка составена з плацених воякох-странцох);* **Легија части** Леґия чесци *(французке одликованє за граждански и воєни заслуги)*

легион *х. (легија)* леґион

легионар *х.* леґионер

легитиман -мна -мно леґитимни

легитимација *ж. з розл. знач.* леґитимация

легитимирати (се) -ам (се) *и* **легитимисати (се)** -ишем (се) леґитимовац (ше)

легитимност *ж.* леґитимносц

легло *с.* **1.** *(место где се коте или легу животиње)* лягло, лягнїско, *заст.* котинєц*;* **2.** *фиґ.* *(жариште)* жирячиско, розсаднїк; ~ **заразе** жирячиско заразі; **3.** *анат.* посцелка *(при животиньох)*

легнути -нем *оп.* **лећи**[1]

легура *ж.* леґура

легхорн *х.* леґгорн *(файта билих курох)*

лед *х.* **1.** ляд; **2.** *(грѕд)* ляд, каменєц; **3.** *(велика хладноћа)* велька жима, мраз; ◊ **куком на** ~ **(по леду) написати (запиписати и сл.)** *(***напр. дуг, зајам)** *(смат-рати пропалим)* записац з билу крейду до комина; **на танак** ~ **навести (навући и сл.) кога** навесц (нацагнуц и под.) дакого на ценки ляд; [**као**] **под** ~ **је пао (отишао, потонуо)** скапал без шлїду, пошол як кед би го анї нє було; **пробити (разбити)** ~ пребиц (розбиц) ляд

ледан -дна -дно *оп.* **леден**

ледара *ж.* лядовня

ледвине *ж. мн. оп.* **слабине**

леден -а -о **1.** *(који је од леда)* лядови*;* ~ **брег** лядови брег; **2.** *осн., фиґ. (хладан као лед)* жимни як ляд, барз жимни, лядови, мразни*;* ~ **поглед** барз жимни (лядови) попатрунок

леденик *х.* **1.** *оп.* **ледник; 2.** *оп.* **леденица (1)**

ледените -им жимнїц, лядзиц ше

леденица *ж.* **1.** *(ледена свећа)* цомпля, *рид.* цомпель *х.;* **2.** *оп.* **ледара**

ледено *присл.* барз жимно

ледењак *х.* **1.** *оп.* **ледник; 2.** *оп.* **леденица (1)**

леди *ж. нєпрем. (госпођа)* леди

ледина *ж. (необрађена земља обрасла травом)* луки *(єд.* лука), яраш, пажица, дєп; запущена жем, парлаґ; ◊ **забости нос (нокат, папак) у ледину** погинуц, страдац; **забости перо у ледину** престац писац; **загрепсти (забости, закопати и сл.) у ледину (папке, пету)** *(победи)* чмиґнуц, спарац; почац чмиґац (гонїц, рипац); **отићи под ледину** умрец; **пољубити (одмерити, измерити) ледину** *(пасти)* розцагнуц ше на жем, зрезац зоз собу, бухнуц

лединак -нка *х.* **1.** *дем. (мала ледина)* дєпик, пажичка, лучка; мали парлаґ; **2.** *покр.* брещок на лукох (дєпу, парлаґу)

ледињак -ка *х. бот.* блїщаци отровнїк (Ranunculus ficaria)

ледити -им змарзац, залядзовац, лядзиц

ледити се -им се **1.** марзнуц, змарзац ше, залядзовац ше; стидац ше; **2.** *фиґ. (ужасавати се)* стресац ше, ужасовац ше; *безос.* подоцинац ноги; **ледим се (срце ми се леди) од те приче** стресам ше (ноги ми подоцина) од тей приповедки; ◊ **крв се леди у жилама** *оп. фраз. под* **крв**

ледиште *с. физ.* точка змарз[ов]аня

ледник *х.* ляднїк, ґлечер

ледовит -а -о *(покривен ледом)* лядови

ледоломац -мца *х.* лядоламач, криголам

леђа *с. мн.* **1.** хрибет; *(грбача)* ґринґи; **напасти с леђа** нападнуц од хрибта (од задку); **узети дете на** ~ вжац дзецко на ґринґи; **2. а)** *(наслон)* хрибет; ~ **столице** хрибет карсцеля; **б)** *(задња страна)* задок; **в)** *(полеђина)* други бок, спак; ◊ **видети (угледати и сл.)** ~ , **погледати у** ~ **коме** *(дочекати одлазак неког нежељеног)* видзиц як ше дахто бере; **говорити (радити и сл.) иза чијих леђа** бешедовац (робиц и под.) дакому поза очи (за хрибтом); **док је** ~ , **биће и самара** хто сце робиц, тот вше найдзе роботи; **иза божјих леђа, богу за леђима** дяблу (дяблови) за хрибтом, швету за очми, богови за хрибтом; **измерити (испрашити, наравнати, поравнати и сл.) коме** ~ *(изударати)* набухац, окласц, опейґлац дакого, накласц на дакого**; имати широка** ~ мочи витримац (поднєсц, знєсц); **јака** ~ *(утицајан заштитник)* моцни хрибет; **на** [**својим**] **леђима носити (вући и сл.)** ношиц (нєсц, цагац) на [своїх] плєцох; **на својим леђима осетити (искусити)** *(проживети непријатности)* на своїм хрибце почувствовац; **натоварити коме што на** ~ **(врат)** здзац дакому дацо на карк; **на чијим леђима бити, на** ~ **коме пасти** буц дакому на карку, спаднуц дакому на карк; **нож у** ~ **забити (забости, ударити и сл.)** *(подмукло напасти)* нож до хрибта заджобнуц; **окренути** ~ **коме** обрациц хрибет дакому, одступиц дакого; **окренути** ~ **непријатељу** сцекнуц, обрациц хрибет нєприятельови; **подметнути** ~ **(грбачу)** подложиц хрибет (плєца); **попети се на чија** ~ шеднуц дакому на карк; **преко** ~ **претурити (пребацити)** зазнац, знєсц, поднєсц, прежиц; преруциц прейґ плєцох; **преко туђих** ~ на дачий рахунок, на люцки хрибет випалїц двацец пейц; **скинути се коме с леђа (грбаче, врата)** зисц дакому з карку; **сврбе га** ~ шверби го хрибет, сце вифасовац, сце буц бити; **чувати** ~ **коме** *(штитити са задње стране)* чувац (щициц) хрибет дакому

леђат -а -о плєцати, широки

леђашца *с. мн. дем. и гип.* хрибецик

леђимице *присл. (натрашке)* задком

леђни -а -о хрибтов[и]; ~ **мишић** *анат.* хрибтови мускул; ~ **торба** ташка (торба) хтора ше ноши на хрибце; ~ **пливање** плїванє на хрибце, плїванє горезначки

лежај *х.* **1.** *(постеља)* лєжиско, посцель; **2.** *техн.* лєжиско; **кугличасти** ~ кулькове (брокове) лєжиско; **клизни** ~ шлїзкающе лєжиско; **ваљкасти** ~ ролькове лєжиско; **котрљајући** ~ котуляюце лєжиско; **потисни** ~ поцисне лєжиско; **3.** место дзе животиня шпи; лєжиско; дзира; гнїздо

лежак *х. (лењивац)* подли, подляк, подлїна

лежакиња *ж. (лењивица)* подла, подлїна

лежаљка *ж.* карсцель за лєжанє

лежанка *ж.* посцель, посцелка

лежање *с.* < **лежати**

лежарина *ж.* лєжарина

лежати -жим **1.** лєжац; **лежи болестан** лєжи хори; **2.** *(бити ван употребе)* стац, лєжац; **новац му лежи без користи** пенєжи му стоя без хасну; **3.** *(погодовати)* одвитовац; **овај посао му лежи** тота робота му одвитує, на тото є; **4.** *(у затвору)* шедзиц, буц заварти; **лежао је три године** шедзел три роки; **5.** *(на јајима - о птици)* шедзиц; **квочка лежи на јајима** квока шедзи на вайцох; ◊ **то ми лежи на срцу** тото любим, то ми лєжи на шерцу

лежење *с.* < **лећи (се)**

лежеран -рна -рно *(неусиљен; немаран)* лежерни, комотни, нєтаргаци, нєшарпаци

лежећи -а -е лєжаци
лежећке *и* **лежећки** *присл.* на лєжаци/на лєжацо; лєжаци
лежиште *с.* **1.** *оп.* **лежај (1); 2.** *оп.* **лежај (2); 3.** *ґеол. (наслага)* лєжиско, находзиско; ~ **гвоздене руде** лєжиско железней руди
лежница *ж. покр.* посцель
лезбијка *ж.* лезбийка
лезилеб *х. (готован)* дармоєд, лайгов
леј *х.* лей *(румунска пенєжна єдинка)*
леја *ж.*градка; **топла** ~ цепла заградка, посцелка
лек[1] *х.* лїк; ~ **против болова** лїк од (процив) больох; **узети** ~ попиц лїк; **живети на лековима** жиц на лїкох; ◊ **ни за** ~ анї кус, анї захировац, анї як под нохцом чарне; **правни** ~ *правн.* правни лїк
лек[2] *х.* лек *(албанска пенєжна єдинка)*
лекар *х.* лїкар, дохтор
лекарија *ж. фарм.* **а)** *зб. (фармацеутски материјал)* лїки; **б)** *фиґ. (лек)* лїк
лекарка *ж.* лїкарка, дохторка
лекарна *и* **лекарница** *ж.* апатика
лекарник *х.* апатикар
лекарски -а -о лїкарски, дохторски; ~ **преглед** лїкарски препатрунок; ~ **уверење** лїкарске уверенє; ~ **налаз** лїкарски наход;~ **помоћник** лїкарски помоцнїк
лекарство *с.* медицина
лековит -а -о лїковити; ~ **биље** лїковити рошлїни; ~ **трава** лїковита трава, лїковите желє
лексика *ж. филол.* лексика
лексикограф *х.* лексикоґраф
лексиколог *х.* лексиколоґ
лексикологија *ж.* лексиколоґия
лексиколошки -а -о лексиколоґийни
лексикон *х.* лексикон; ◊ **живи** ~ живи лексикон
лексички -а -о лексични
лектира *ж.* лектира; **школска** ~ школска лектира
лектор *х.* лектор
лекторат *х.* лекторат
лекција *ж.* лекция; ◊ **извући лекцију од кога** зобрац од дакого, достац лекцию од дакого; [**о**]**читати лекцију (буквицу, вакелу) коме** [о]тримац казань дакому, [ви]споведац дакого, вичитац (одчитац, викласц) дакому
леле *викр.* яй, яй-яй; ~ **мене!** чежко мнє!; **куку** ~ **!** яй!, мамо моя!
лелек[1] *х. (јаукање***,** *јадиковање)* яйканє, йойк*,* вреск, врещанє
лелек[2] *х. зоол. покр. (рода)* ґовля
лелекати -ечем I**.** *нєпрех. (јаукати, јадиковати)* яйкац, йойчац, врещац, волац до помоци*;* II. *прех. (оплакивати кога)* нарикац за даким
лелујав -а -о хтори ше гойса (погойсує, зогина, колїше), гойсаци, колїсаци; *(о пламену и сл.)* танцуюци*,* трепецаци
лелујати -ам благо гойсац (погойсовац, зогинац, колїсац, кивац)
лелујати се -ам се **а)** гойсац ше, погойсовац ше, зогинац ше, колїсац ше; благо ше гойсац (зогинац, колїсац, кивац); **пшеница се лелуја** жито ше гойса (колїше); **б)** *(о пламену и сл.)* танцовац, трепециц
лем *х.* цин
лемати -ам *(тући кога)* гашиц, бухац, резац, пейґлац, чамасловац, чомословац, ребриц
лемеш *х. (раоник)* желєзко, желєзо
лемилица *ж.*, **лемило** *с. и* **лемник** *х.* циновачка
лемити -им циновац
лемур *х. зоол.* лемур (Lemur)
лен -а -о *оп.* **лењ**
ленгер *х.* котва
ленив -а -о *оп.* **лењ**
ленија *ж.* **1.** *нар. (линија)* смуга, линия; **2.** *(узан колски пут)* дильов
ленити се -им се опущовац ше у нєроботи; лєнствовац
лено *присл. оп.* **лењо**
леност *ж оп.* **лењост**
ленствовати -вујем *оп.* **лењствовати**
лента *ж.* лента *(пантлїка за ордени хтора ше ноши прейґ плєца)*
ленчарити -им *оп.* **лењствовати**
ленчуга *и* **ленчура** *х. и ж.* лєнюх, лєнїви, подляк, подлїна, больґов, лайгов
ленштина *х. и ж. оп.* **ленчуга**
лењ -а -о лєнїви, подли; *(тврдоглаво лењ)* огурни; ◊ ~ **као буба, дозлабога** ~ барз лєнїви (подли), подляк, мож на нїм колїк кресац; **не буде** ~ **, него скочи (притрчи и сл.)** такой (як бичак) скочел (прибегнул и под.); ~ **пита** *кул.* питка
лењивац -вца *х.* **1.** *оп.* **ленчуга; 2.** *зоол.* лєнївец (Bradypus)
лењивица *ж.* лєнїва, подла, подлїна, даремнїца
лењинизам -зма *х. фил.* ленїнизем
лењир *х.* ленийка
лењирати -ам *зак. и нєзак.* цагац линиї (смуги)
лењо *присл.* лєнїво
лењост *ж* лєнївосц, лєнївство

лењствовати -вујем нїч нє робиц, дармовац, леґвариц, лєнствовац
лењштина *х. и ж. оп.* **ленчуга**
леопард *х.* леопард
леп[1] *х.* **1.** малтер; **2.** *(лепак)* лїпкаче
леп[2] -а -о **1.** красни*, рид.* файни; ~ **девојка** красна дзивка; ~ **време** красна хвиля; ~ **успех** красни успих; ~ **реч** красне слово; **постићи нешто лепим** посцигнуц дацо з красним; **2.** *(леп у лицу)* красни, шумни; **он је доста** ~ вон досц красни, вон нє бридки; **3.** *(замашан)* шумни, красни; **зарадио је лепе паре** заробел шумни пенєжи; **то је била** ~ **киша** то бул шумни диждж
ле́пак[1] -пка *х.* **1.** *(средство за лепљење)* лїпкаче, лїпкадло; **2.** *(лепљива беланчевинаста материја)* клий; ◊ **ухватити се (наићи, пасти и сл.) на** ~ дац ше спревесц (влапиц); **ухватити на** ~ **(кога)** спревесц дакого, влапиц дакого на спреводзку
лѐпак[2] -пка *х. оп.* **имела**
лепаката *ж. бот.* **1.** астра, *беш.* лепе (Callistephus (Aster) chinensis); **2.** *оп.* **камилица; 3.** *оп.* **хризантема**
лепа пепа *ж. бот. (пркос)* лядово квеце (Portulaca grandiflora)
лепеза *ж.* лепеза
лепезан *х.* лепезан *(голуб зоз лепезастим хвостом)*
лепезаст -а -о лепезасти
лепезица *ж. дем.* лепезочка
лепенка *ж.* **1.** *(врста картона)* лепенка; **2.** *оп.* **лепак**
лепет *х.* **1.** *(шум птичјих крила или сличан звук)* трепанє*;* трепеценє*;* ~ **крила голуба** трепанє голубових кридлох; ~ **лишћа** трепеценє лїсца; **2.** *(јако куцање срца)* лопоценє, моцне дурканє
лепетати -ећем **1.** *(махати шумно крилима)* трепац, биц; трепециц *(на дробно)*; **кокошке су лепетале крилима** кури трепали з кридлами; **2.** *оп.* **лепршати (**I. **1); 3.** *фиґ. (треперити)* трепециц, трепац
лепетати се -ећем се *оп.* **лепетати (1, 2)**
лепетнути -нем **1.** *(обично крилима)* затрепац, вдериц; затрепециц; **2.** *(завијорити се)* запирхац; загойсац ше
лепив -а -о *оп.* **лепљив**
лепиво *с. оп.* **лепак**
лепи глиша *х. бот.* босорчата, майорци (Zinnia)
лепидодендрон *х. бот.* лепидодендрон *(вимарта файта древа)*
лепилац -иоца *х.* лїпкач
лепило *с. оп.* **лепак**
лепиња *ж.* лепинь, ланґош; ~ **са сиром** белюш; ~ **са пекмезом** маджунїк; ~ **са шећером** цукровнїк; ~ **са бундевом** бундавнїк; ~ **са купусом** капущанїк, *коц.* капушнїк; ◊ **направити лепињу од кога** огашиц (набиц) дакого; зджамиц дакого
лепињица *ж. дем. и гип.* лепиньчок, ланґощок
лепир *х. оп.* **лептир**
лепирњаче *ж. мн. бот.* мотилькаре, мотилькасти рошлїни (Papilionaceae)
лепити -им **1.** *(причвршћивати лепком)* лїпиц, лїпкац; клийовац; **2.** *(малтерисати)* малтеровац, масциц
лепити се -им се **1.** лїпиц ше, лїпкац ше, лїпнуц; *(о резанцима)* склєпйовац ше; **2.** *фиґ. (облетати око некога)* лїпиц ше, лїпнуц, облєтовац; **жене су се лепиле за њега** жени ше лїпели за ньго, жени облєтовали коло нього; ◊ **не лепи се (слабо се лепи) то за њега** *(не прихвата)* нє лапа, чежко лапа, чежко учи
лепи човек *х. бот.* балзамин, фраєрово баюси (Impatiens balsamina)
лепковина *ж.* лїпкаца материя; лїпкаче, лїпкадло; клий
лепљив -а -о лїпкаци; **лепљиви јастучић** *зоол.* лїпкаци заглавчок
лепљивост *ж.* лїпкацосц
лепо *присл.* **1.** *(на леп начин)* крашнє; шумнє; *рид.* файно; **она** ~ **изгледа** вона крашнє випатра; **молићу** ~ модлїм крашнє; **владај се** ~ справуй ше крашнє (шумнє); **2.** *при вireканю согласносци або приставаня (добро, у реду)* добре, крашнє, у шоре; **3. а)** *(јасно, добро)* ясно, добре; **одавде** ~ **видим** отадз ясно (добре) видзим; **б)** *за змоцнєте инсистованє на даякей вияви (просто, управо)* просто, праве; **реч му** ~ **стаде у грлу** слово му просто стануло у гарлє; **4. а)** *(доста, знатно)* досц, значно; **ја се** ~ **уплаших** я ше досц злєкол; **б)** *(у знатној мери, количини)* шумнє, крашнє, досц; **он** ~ **зарађује** вон шумнє зарабя; ◊ **не гледати се** ~ *(не слагати се)* нє складац ше з даким; **све је то** ~ **и красно** шицко то крашнє *(одвит гевтому чийо ше причини нє примаю)*; **што је најлепше** цо найбаржей чудує
леповање *с. метал.* конєчни обробок
лепојка *ж. оп.* **лепотица**
леполик -а -о хтори ма красну (шумну) твар, красни, шумни; красни на образ

лепорек -а -о, **лепоречан** -чна -чно *и* **лепоречив** -а -о хтори крашнє приповеда, красного слова

лепота *ж.* **1.** краса, красота; **женска** ~ женска краса (красота); **лепоте Јадрана** красоти Здрана; **2. а)** *оп.* **лепотан**; **б)** *оп.* **лепотица**; **3.** *у атрибутскей функциї (веома лепа)* барз красна; **лепота девојка** барз красна дзивка; **4.** *у присловнїцкей функциї, обично помоцнєне зоз словами* "једна", "права" *и под. (веома пријатно)* барз крашнє, прекрашнє; **ноћу је једна ~ слушати славуја** вноци барз крашнє слухац соловея

лепотан *х. (леп мушкарац)* красавец

лепотанка *ж. оп.* **лепотица**

лепотиња *ж. покр. оп.* **лепота**

лепотелка *ж. зоол. оп.* **гусеничар**

лепотица *ж.* красавица, красотка

лепра *и* **лепроза** *ж. мед. (губа)* лепра, лепроза

лепрозан -зна -зно *(губав)* леправи, лепрозни

лепршав -а -о **1. а)** *(који (се) вијори)* пирхаци; гойсаци; колїсаци; залєтуюци; **б)** *(о крилима)* трепаци; трепецаци; **2.** *фиґ. (живахан, раздраган)* живи; **упамтио је ту лепршаву девојчицу** запаметал тото живе дзивче

лепршај *х. (покрет при лепршању)* пирханє, пирхнуце, гойсанє, колїсанє; трепанє, трепеценє

лепршаст -а -о *оп.* **лепршав**

лепршати -ам I. *нєпрех.* **1.** *(вијорити се)* пирхац; гойсац ше, погойсовац ше, колїсац ше; залєтовац; **застава је лепршала** застава пирхала; **снежне пахуљице лепршају** шнїгово пахульки залєтую; **2. а)** *(о крилима)* трепац; трепециц; **б)** *(о птицама, лептирима и сл.)* трепац (махац, трепециц) зоз кридлами; **3.** *фиґ. (кретати се живахно)* лєтац; облєтовац; II. *прех. (покретати)* порушовац, кивац, гойсац, погойсовац; **промаја лепрша завесе** зависи ше гойсаю на цугу

лепршати се -ам се *оп.* **лепршати** (I)

лепта *ж.* **1.** лепта *(гречески дробни пенєж, стота часц драхми)*; **2.** *фиґ. (прилог)* прилог, доприношенє

лептир *х.* **1.** *зоол.* **а)** мотиль, *коц.* лепетка; **б)** *мн.* мотилї (Lepidoptera); **2.** *фиґ. (нестална особа)* нєстаємни, нєозбильни, витрови чловек; ◊ ~ **-машна,** ~ **-кравата** мотиль-машля

лептирак -рка *х.* **лептирић** **лептираст** -а -о **1.** мотилькасти, лепеткасти; **2.** *фиґ. (несталан)* нєстаємни, нєозбильни, витрови

лептирић *х. зоол. дем. и гип.* мотильчок, лепеточка; ◊ **јабучни (јабуков)** ~ яблуков мотильчок (Corpocapsa pomonella); **шљивин (шљивов)** ~ шлївков мотильчок (Grapholitha funebrana)

лептирица *ж.* **а)** мотиль, мотильчок, лепетка; **б)** *(ноћни лептирић)* босорка

лептирски -а -о мотильов[и], лепетков[и]

лепухнути -нем *покр. (умрети)* умрец; погинуц

лепушаст -а -о **1.** *оп.* **лепушкаст; 2.** *оп.* **лепршав**

лепушина *ж.* **1.** *(комушина)* лїсце *(з чутки кукурици)*; **2.** *оп.* **дивизма**

лепушкаст -а -о *(прилично леп)* досц красни, досц шумни, шумняви

лепшати -ам **1.** *(улепшавати)* украшовац, прикрашовац, крашиц; **2.** *фиґ. (побољшавати)* злєпшовац *(на пр. прикмети, вредносц, змист дачого и под.)*; **3.** *оп.* **лепшати се (1)**

лепшати се -ам се поставац красши, окрашовац; **време се лепша** хвиля уж красша, вихвилює ше

лêс[1] *х.* **1.** *(шума)* лєс; **2.** *фиґ. (збијено мноштво људи)* громада; множество; **3.** *покр.* **а)** *зб. (дрва)* древа, древо; древена градза; **б)** древена конструкция закрица *(греди, роги, лати и др.)*, древо; **в)** древене орудиє за польски роботи *(плуг, дерляча и др.)*; **г)** *оп.* **леса (1. в); 4.** *(мртвачки ковчег)* труна

лес[2] *х. ґеол.* лес *(седиментна стина)*

леса *ж.* **1.** *(предмет исплетен од прућа)* **а)** дзверка, капурка; **б)** ограда; преграда; **в)** подлога; *(подметач)* подкладач; **2.** *(живица)* живи плот, жива ограда; **3.** *оп.* **лес**[1] **(2); 4.** *польопр. покр.* брана

лесан -сна -сно **1. а)** *(шумски)* лєсови; **б)** *(шумовити)* лєсовити; **2.** *оп.* **лесни**

лесица *ж.* **1.** *дем. од* **леса; 2.** *(горњи део шаке или стопала)* горня часц гарсци; гоня часц талпи; **3.** *покр. (ниска смокава)* венєц смоквох

леска *ж.* **1.** *бот.* лїсковец (Corylus avellana); **2.** *(шиба од леске)* лїсковцов прут; **3.** *покр. оп.* **лескар**; ◊ **дивља (мечја)** ~ *бот.* дзиви лїсковец (Corylus colurna)

лескар *х. (лескова шумица)* лїсковцов лєшик; *(лесково жбуње)* лїсковцов черяк

лескин -а -о лїсковцов[и]; ~ **лишће** лїсковцово лїсце

лесков -а -о *(који је од леске)* лїсковцов; ~ **штап** лїсковцова палїчка; ◊ ~ **маст** *нар. ир.*

(батине, шибе) вирґаси з лїсковцовим прутом

лесковак *и* **лесковац** лїсковцов прут; лїсковцова палїчка

лесковача *ж.* **1.** *оп.* **лесковак; 2.** *фиґ. (ударац лесковаком)* вирґас з лїсковцовим прутом; **3.** *оп.* **лесковина**

лесковик *х. оп.* **лескар**

лесковина *ж.* **1.** *(лесково дрво)* лїсковец, лїсковцово древо *(як материял)*; **2.** *оп.* **лескар**

лесни -сна -сно *(који се односи на* **лес**[2]*)* лесни; ~ **брегови** лесни бреги

лесонит *х.* лесонит

лестваст -а -о драбинкови, драбинкасти, хтори здабе на драбинку

лестве -тава *ж. мн.* **1.** *(мердевине)* драбина; драбинка; **2.** *мн. покр. (стране у запрежним колима)* драбинки; **3.** *покр.* клюка *(на студнї)*; ◊ **шведске** ~ *спорт.* шведска драбинка *(файта ґимнастичней справи)*

лествица *ж.* **1.** *мн. дем.* драбинка, драбиночка; **2.** *фиґ. (низ узастопних ступњева чега)* драбинка, ґарадичи; **уздигао се на виши степен друштвене лествице** видзвигнул ше на висши ступень друштвених ґарадичох; **3.** *(скала)* **а)** скала; **б)** *муз.* скала, ступнїца; ~ **тонова** *муз.* скала тонох; ◊ ~ **живих бића** *биол.* драбинка живих существох *(по ступню розвитка организма)*; ~ **тврдоће (Мосова** ~ **тврдоће)** *мин.* скала твардосци (Мосова скала твардосци); **хроматична (хроматска)** ~ *муз.* хроматична скала *(дванац полуступнї у рамику єдней октави)*

лествичаст -а -о драбинкасти; ◊ ~ **нервни систем** *анат.* драбинкаста нервна система

лестедај *х. бот. оп.* **јаглика**

лет *и* **летај** *х.* **1.** лєт, лєценє; ~ **јастреба** лєт ястраба; **2.** *фиґ. (врло брзо кретање)* швидки бег (бежанє, рушанє), лєт; **гађати јабуку с коња у лету** цильовац до яблука з коня у швидким бегу; **3.** *фиґ. (занос)* занос, одушевиє; ◊ **из птичијег лета** зоз птичей перспективи, з висоти дзе лєца птици; **на лету** *(на брзину)* нашвидко, нагло

летак -тка *и* -ка *х.* лєток, лїсток

летаргија *ж. осн. и фиґ.* летарґия

летаргичан -чна -чно летарґични; ~ **сан** летарґични сон; ~ **расположење** летарґичне розположенє

летати -ам *и* лећем **1.** *(летети тамо-амо)* лєтац, лєциц (лєтац) геваль-тамаль; **2.** *фиґ.* *(трчати тамо-амо)* бегац (бежац) геваль-тамаль

летач *х.* **1.** *(птица)* лєтач, лєтачка; **2.** *(пилот)* лєтач, пилот

летачице *ж. мн. зоол.* лєтаче, лєтачки (Carinatae)

летачки -а -о лєтацки; пилотски; ~ **вештина** лєтацка схопносц

летва *ж.* **1.** лата; латка; **ограда од летава** ограда з латкох, латки; **2.** *мн. покр. (ограда тора, обора и др.)* летви *(беш.)*

летвица *ж. дем.* латка, латочка

летелица *ж.* **1.** *оп.* **летач (1); 2.** *оп.* **летилица**

летелиште *с.* место приспособене за одлєтованє и злєтованє авионох, аеродром

летети -тим **1.** лєциц; **летети авионом** лєциц на авиону; *фиґ. (бити избачен)*: **он често лети из фирме** вон часто лєци (лєта) зоз фирми; **2.** *(лепршати)* лєтац, залєтовац, пирхац; **хаљина је летела око ње** сукня пирхала коло нєй; **3.** *(јурити; журити)* бежац, лєциц, понагляц; нєсц ше; **одмах после ручка он лети у врт** такой по полудзеку вон бежи до заградзи; ◊ **високо** ~ *(имати претеране амбиције)* високо лєциц, возношиц ше; **глава лети** живот ше траци, глава лєци; ~ **по облацима** *(заносити се неостваривим)* жиц (лєтац) у хмарох

летећи -а -е **1.** *(који лети)* лєтаци, лєтаюци; ~ **апарат** лєтаци апарат; **2.** *(који је у пролазу)* хтори у преходу, преходзаци, лєтаци/лєтаюци; ~ **гост** лєтаци госц; ◊ ~ **одред (** ~ **група, јединица и сл.)** *воєн.* лєтаци одряд (лєтаца ґрупа, єдинка и под.); ~ **тањир** *техн.* лєтаци танєр

лети *присл.* влєце

летилац -иоца *х. оп.* **летач (1)**

летилица *ж. (апарат за летење)* лєтачка

летимице *присл.* **1.** *(површно)* поверхово, без затримованя и углїбйованя, нашвидко; ~ **прегледа допис** поверхово препатрел допис, прелєцел з очми по допису; **2.** *(хитро)* живо, полєтно

летимичан -чна -чно **а)** *(површан)* поверхови, хтори без затримованя и углїбйованя, швидки; **бацио је** ~ **поглед на собу** прелєцел з очми по хижи; **б)** *(краткотрајан)* краткотирваци, кратки; ~ **бљесак у очима** краткотирваци блїск у очох

летимично *присл. оп.* **летимице (1)**

летина *ж.* урожай, род

летипас -пса *х.* **1.** *оп.* **ветропир; 2.** *зоол. (тропски слепи миш)* вельки пергач (Pteropus edulis)
летица *ж. (путања летења)* линия лєту; ~ **метка** линия лєту кульки
летиште *с.* **1. а)** *(летовалиште)* лєтовалїще; **б)** лєтованє; **2.** *(летњи пашњак)* лєтне пасовиско
летлампа *ж.* летлампа
лêтни[1] -ā -ō *(који омогућује летење)*: ~ **перје** пирє за лєценє; ~ **кожица** парка за лєценє
летни[2] -ā -ō *оп.* **летњи**
летниковац *х.* лєтнїковец, лєтна вила
летница *ж. зоол. (летна кожица)* парка за лєценє
летнути -нем **1.** *(полетети, одлетети)* полєциц, одлєциц; **2. а)** *(потрчати)* розбегнуц ше, полєциц; **б)** *(похитати)* попонагляц
летње *присл.* як влєце, по лєтним/лєтнїм, по лєтушнїм
летњи -а -е лєтни, лєтнї, лєтушнї; ~ **пут** лєтна драга, дильов
летњиковац -вца *х. оп.* **летниковац**
лето[1] *с.* **1.** лєто; **2.** *арх. (година)* рок, *поет.* лїто; **3.** *бот. (год)* рочнїк, рок, персцень; ◊ **бабино (бабље)** ~ **, сиротињско** ~ **, михољско** ~ цепли днї вєшенї *або* вчас вжиме; **Ново (Младо)** ~ *арх.* Нови рок; **Старо** ~ *арх.* остатнї дзень рока *(31.* XII*)*, Стари рок; **на куково** ~ *(никада)* на святого нїгда, док на верби зродза грушки
лéто[2] *с. покр.* **1. а)** *(бочна страна)* кридло; **б)** *(скут)* пола, бочна сподня часц шмати; **2.** *(обронак, падина)* обрив, схил; **3.** *пом.* штранґ хтори трима катарку ґу предку ладї
летовалац -аоца *х.* лєтовач
летовалиште *с.* лєтовалїще
летовање *с.* лєтованє
летовати -тујем лєтовац
летовник *х.* **1.** *оп.* **летниковац**; **2.** *оп.* **летиште (2)**
летопис *х.* лїтопис; ◊ **Летопис Матице српске** Лїтопис Матици сербскей
летописац -сца *х.* лїтописец
летописачки -а -о лїтописецки
летописни -а -о лїтописни
летораст *ж.* **1.** *(младица)* младнїк, *заст.* лїторосц; **2.** *покр. оп.* **летина**
летос[**ке**] *присл.* того лєта *(хторе прешло)*; того лєта *(хторе будзе)*, на лєто
летошњи -а -е *(који се односи на претходно, текуће или идуће лето):* **још се сећам летошњег путовања** ище ше здогадуєм путованя того (прешлого) лєта; **летошњи приноси су добри** урожаї того лєта добри; **летошњи радови биће напорни** роботи на лєто (того лєта) буду напорни
летургија *и* **летурђија** *ж. церкв.* **1.** *оп.* **литургија; 2.** *покр.* **а)** *(поскурица)* проскурка; **б)** пенєж хтори ше дарує церкви
летуцати *и* **летуцкати** -ам *дем. (летети кратким летовима)* залєтовац, прелєтовац *(з места на место)*
лећа *ж. (сочиво) бот., физ. и др.* лєнча
лећаст -а -о *(који је у облику леће)* лєнчасти, лєнчови
лéће[1] *с. бот. (сочиво)* лєнча (Ervum lens)
лèће[2] *с. покр.* **1.** *(пега на лицу)* пега; **2.** *(мрља)* шплях, флека
лéћи[1] лєжем **1.** *(изводити младунце лежећи на јајима)* вишедовац, виляговац, лягнуц; **2.** *(носити јаја)* нєсц ше; **птице легу јаја** птици ше нєшу
лèћи[2] лежем *и* легнем I. *нєпрех.* **1.** *(опружити се)* лєгнуц; *(о свима)* полєгац; **2.** *фиґ. (стишати се)* сцихшац ше, уцишац ше/уцишиц ше, змириц ше; престац; ослабнуц, буц слабши; зменшац ше; **пред крај лета врелина леже** под конєц лєта горучави були слабши; **4.** *(по нечему, на нешто)* спущиц ше, розпрестрец ше, лєгнуц; **легла је ноћ на село** спущела ше ноц над валал; **5.** *(о Сунцу, Месецу)* зайсц; **сунце је легло међу планине** слунко зашло медзи гори; **6.** *(за нешто, на нешто)* заложиц ше за дацо; дац ше до дачого; **легао је на посао** дал ше до роботи; **7.** *обично з додатком #у постељу# (оболети)* лєгнуц до посцелї, похориц ше; **8.** *(погинути)* погинуц, спаднуц; II. *прех. (ставити у постељу)* положиц, уложиц; ◊ **крв ће** ~ будзе мертвих, прелєє ше крев; **лези, хлебу, да те једем** *(ленштина)* лєнюх; ~ **логом** *оп. фраз. под* **лог; ~ на руду** *(помирити се с нечим)* помириц ше з дачим, покориц ше; ~ **у памет (некоме)** *(бити јасно)* буц ясне (розумлїве); **не лези, враже** *(на несрећу, ето ти зла)* на нєщесце; алє...; **ствар је легла** ствар ше змирела (лєгла)
лећи се лежем се **1.** *(излегати се)* виджубковац ше, виляговац ше, лягнуц ше; **пилићи се легу у инкубатору** курчата ше вилягую у инкубатору; **2.** *фиґ. (настајати)* зачинац ше, наставац, клювац ше
лећни -а -о *(који је од леће)* лєнчов[и]; ~ **брашно** лєнчова мука
леукемија *ж. мед.* леукемия

леукопласт *х. мед. (фластер)* леукопласт
леукоцити *х. мн. анат.* леукоцити *(били кревни заренка)*
леха *ж. оп.* **леја**
лецати се[1] -āм се **1. а)** *(трзати се)* зривац ше, стресац ше *(од страху)*; **б)** *(плашити се)* бац ше, страховац; **2.** *покр. (склањати се)* скланяц ше, керовац
ле́цати[2] **(се)** лqцāм (се) **1. а)** *(вући се)* цагац ше *(пре хороту, вичерпаносц итд.)*; **б)** *(бити болешљив)* буц хорйовити, хоровац; **2.** *покр. (тужити се)* поносовац ше
лецедер *х.* медовнїкар
лецедерски -а -о медовнїкарски
лецидер *х. оп.* **лецедер**
лецкати -а *безос. (жигати помало)* стрикац; **лецка ме нога** стрика ми до ноги
лецнути -нем *(непријатно дирнути)* потрафиц; (у)джобнуц, (у)штухнуц; **нешто га лецну у срце** цошка го джобло до шерца
лецнути се -нем се *(тргнути се)* таргнуц ше, порвец ше/порвац ше; стресц ше; **лецнуо се кад је чуо своје име** порвал ше кед чул свойо мено; *(узнемирити се)* знємириц ше
лечак -чка **1.** *х. дем.* (< **лек**) лїчок; **2.** *присл. (као за лек, малко)* кус, кущик, гарапаш; **задремати** ~ кус задримац
лечаник *х. покр. (чекрк за намотавање пређе на цеви)* шпуляр
лечилиште *с.* лїчилїще
лечилишни -а -о лїчилїщни
лечити -им лїчиц
лечити се -им се лїчиц ше
лечник *х. оп.* **лекар**
лечнички -а -о *оп.* **лекарски**
леш[1] *х. (мртво тело)* трупло, труп, мертве цело
леш[2] *х. (шљака)* трозґа
лешина *ж.* **1.** *оп.* **леш**[1]**; 2.** *(стрвина)* здохлїна, здохнута животиня
лешинари *х. мн.* **1.** *зоол.* здохлїнаре (Vulturidae; Silphidae); **2.** *фиґ. (нападачи слабијих ради користи)* ґрабаче, здохлїнаре
лешинарити -им справовац ше як здохлїнар
лешинарски -а -о здохлїнарски
лешински -а -о *(који се односи на лешине)* **1.** труплови; мертвого; **2.** здохлїнови
лешити -им *(стругати кожу пре прераде)* шкрабац, ошкрабовац
лешкарати -ам *и* **лешкарити** -им *(одмарати се лежећи)* одпочивац на лєжаци, вилєговац ше, випружац ше
лешник *х. (плод леске; леска)* лїсковец (Corylus avellana)
лешникар *и* **лешничар** *х. зоол.* лїсковцар (Balanius uncum)
лешничић *х. дем.* лїсковчок, лїсковчик
лешњак *х. оп.* **лешник**
лештак *и* **лештар** *х. оп.* **лескар**
лештарка *ж. зоол.* лєсова кура, дзива кура (Tetrastes bonasia)
лешће *с. зб. и* **лешчар** *х. оп.* **лескар**
ли *слов.* **1.** *опитне* **а)** *за дїєсловами або зоз словком #да# опрез* чи *(хторе може и випадац)*; **има ли шта ново?** [чи] єст дацо новеь; **да ли знате где је то?** [чи] знаце дзе то?; **је л' да?** агей, нонагей; **б)** *за опитнима словками* же, лєм *(хторе може и випадац)*; **шта ли си радио?** цо [же] ши робель, цо ши [лєм] робель; **када ли ће доћи по менеь** кеди [же] придзе по мнєь; **2.** *у зависних виреченьох кед ше наглашує же витворенє намири нє цалком сиґурне* [же] чи бим (биш, би итд.) *(з одрекаюцу форму потенцияла);* **онда је и он кренуо не би ли браћу нашао** вец и вон рушел [же] чи би нє нашол братох; **3.** *у условних виреченьох (ако)* кед, кед же, кед бим (биш, би итд.); **нећете ли по закону, постоји и виши суд** кед [же] нє сцеце по закону, єст и висши суд; **4.** *у розлучних виреченьох, за словами на хтори ше одноши (или, да ли)* або, лєбо, чи; **пре две, три ли године** пред двома чи трома роками; **5.** *модалне, за тирванє и интензитет дїї, зоз повторйованьом истого слова*: **киша лије ли лије** диждж нє же лєє; **6. а)** *за виражованє чудованя*: **неозбиљан ли је!** яки (нє же) є нєозбильни!; **б)** *за доволованє*: **Боже ли Боже** Боже, Боже; **7.** *за виражованє процивносци* алє, а; **ако ли дође?** алє кед придзеь
лиандер *х. оп.* **олеандер**
либада *ж. и* **либаде** -ета *с. заст.* либада *(файта женскей верхнєй шмати)*
либати -ам **1.** *(љуљати се)* гойсац ше, колїсац ше; **2.** *(угибати се)* угинац ше
либела *ж.* **1.** либела, водна мера; **2.** *зоол. (вилин коњиц)* русалков конїк, шитар (Libellula); **3.** *(врста укоснице)* капча, чат
либерал *х.* либерал
либералан -лна -лно либерални
либералац -лца *х.* либералєц
либерализам -зма *х.* либерализ[е]м
либерализирати -ам *и* **либерализовати** -зујем либерализовац
либералски -а -о либералски; ~ **штампа** либералска преса

либертин *х.* **1.** *ист.* либертин *(ошлєбодзени раб у старим Риме)*; **2.** *(слободњак)* шлєбодни чловек, шлєбодняк

либертинац -нца **1.** либертинєц, нонконформист[а] *(чловек хтори ше нє притримує устаємнєних нормох);* **2.** *(развратник)* розпуснїк, блуднїк

либидо *х.* либидо *(сексуални порив)*

либити се -им се **1. а)** *(стидети се)* ганьбиц ше; **б)** *(устручавати се)* унїмац ше, одмагац ше; **није се либио сељачког посла** нє унїмал ше од парастскей роботи; **2.** *покр. (прилазити тихо, привлачити се)* прицаговац ше

либраст -а -о *покр. (недовољно ухрањен)* худи, слаби; ~ **свињче** худа швиня

либретист[**а**] *х. (писац либрета)* либретист[а]

либрето *х. и с. муз.* либрето

лив *х. техн.* **1.** ляцина, лїв *(розпущена маса метала хтора ше лєє до фурмох);* **2.** *(одливак)* одлївок; **3.** *(ливење)* ляце, вилїванє

ливада *ж.* луки *мн.*, дєп, *нар. поез.* лука; *заст.* яраш; *(мања ливада)* пажица

ливадак -атка *дем. и гип.* дєпик, пажичка, лучка

ливадар *х.* **1.** власнїк лукох; чувар лукох; роботнїк на лукох; **2.** *бот. (уродица)* луков гребеньчок (Melampyrum)

ливадарка *ж. бот.* луков гребеньчок (Melampyrum)

ливадица *ж. дем. оп.* **ливадак**

ливадиште *с. (земљиште под ливадама)* жем под луками

ливадни -а -о *оп.* **ливадски**

ливадњак *х. бот. (дивља жалфија)* дзива шалвия (Salvia pratensis)

ливадски -а -о луков[и], дєпов[и], пажицов[и]; ~ **трава** лукова трава; ~ **цвеће** луково квеце; ◊ ~ **губар** *зоол.* луков ґубар

ливан *х. церкв.* ливан, тамян

ливац -вца *х. (радник у ливници)* вилївач; ~ **челика** вилївач челїку

ливачки -а -о вилївацки

ливен -а -о *(добијен ливењем)* ляти; виляти; ~ **гвожђе** ляте желєзо

ливење *с.* **1. < лити**; **2.** *метал.* ляце

ливница *ж.* лївальня

ливничар *х.* **1.** *оп.* **ливац**; **2.** власнїк лївальнї

ливреја *ж.* ливрея

ливрејисати -ишем *и* **ливрирати** -ам *зак. и нєзак. (обући/облачити у ливреју)* ливрейовац

лига *ж.* лиґа; ◊ **Лига народа** *ист.* Лиґа народох; ~ **систем** *спорт.* лиґа систем[а]

лигатура *ж. з розл. знач.* лиґатура

лигаш *х. (члан лиге)* лиґаш

лигашки -а -о лиґашски; ~ **клуб** лиґашски клуб

лигештул *х. (столица на расклапање)* лиґештул

лигнит *х. мин.* лиґнит

лигња *ж. зоол.* лиґня (Loligo vulgaris)

лидана *ж. покр.* лидана *(войводянске народне коло)*

лидер *х.* лидер

лидо *х. и с.* пискове побрежє *(морске)*

лижилонац -нца *и* **лижисахан** *х. презр.* улїзнїк, подлїзнїк

лизавац -вца *х.* **1.** лїзач; **2.** *оп.* **лижилонац**

лизати лижем **1.** *з розл. знач.* лїзац; **стока лиже со** статок лїже соль; **пламен је почео** ~ **зид** пламень почал лїзац мур; **2.** *(о води)* заплюсковац, плокац, омивац; **река лиже обале** рика заплюскує побрежя; **3.** *(дизати се)* дзвигац ше; **пламен у лампи високо лиже** пламень у лампи ше високо дзвига; **4.** *покр. (лагано се кретати)* помали ше рушац; шлїзкац ше; шмикац ше; ◊ ~ **пете некоме** *(улагивати се)* лїзац пети дакому; **пљунути па** ~ *вулґ.* плювнуц (накласц) и лїзац; **прсте да лижеш (једући)** *нар. (било је укусно)* барз смачне, пальци пооцицуєш (биш пооцицовал)

лизати се лижем се **1.** лїзац ше; **2.** *пей. (љубити се)* бочкац ше, олїзовац ше, лїзац ше; **3.** *фиґ. (добро се слагати)* добре ше складац, пайташиц ше *(звичайно нєщиро, пре хасен);* **4.** *(лицкати се)* цибриц ше, вирихтовац ше

лиздекача *ж. покр.* фартух *(з длугима рецами)*

лизијеран -рна -рно *покр. (крхак)* крегки

лизнути -нем **1.** лїзнуц, олїзнуц; **2.** *(појести или попити мало)* поєсц дакус; хлїпнуц, лїґнуц; ◊ **ни куснути ни** ~ нї з чим нє буц умишани (уплєцени) до дачого

лизоформ *х.* лизоформ *(чечносц за дезинфекцию)*

лизукати -учем *и* -ућем *дем. и част.* лїзкац, олїзковац

лија *ж гип. и пей.* (< **лисица**) лїшка, лїшочка, *нар.* ровка; ◊ ~ **је долијала** *(варалица је ухваћен)* спреводзкош влапени, лїшка влапена; **стара** ~ стара лїшка

лијавица *ж. нар. покр. (пролив)* преганячка

лијана *ж.* лияна, цагаче

лијандер *х. бот. оп.* **олеандер**

лијати -ам **1.** *(лутати)* блукац; **2.** *(варати)* спреведац, подвальовац

лије... *оп.* **ле...**

лијер *х. бот. оп.* **љиљан;** ◊ **горски** ~ *оп.* **ђурђевак**
лијић *х. (младунац лисице)* лїще, ровче
лик[1] *х.* **1.** *(лице; изглед)* твар, образ; риси твари, вираз твари; випатрунок; **син је ликом на оца** син по твари на оца; **по лику ми је познат** на твар ми є познати; **трг је добио нови лик** площа достала нови випатрунок; **2.** *(слика; фигура)* слика; фиґура; статуа; подоба, сподоба; **3.** *поет. (личност уметничког дела)* подоба, особа; **4.** *мат.* слика; **геометријски** ~ ґеометрийна слика
лик[2] *х. арх.* хор
лик[3] *х. и* **лика** *ж.* шаш, рафия *(нєодревенєне пасмо под лупу древа)*; ◊ **везивати (крпити) лику за опуту, опасивати се ликом)** бидно (чежко) жиц, псотовац, бидовац
ликвида *ж. ґрам.* ликвида
ликвидан -дна -дно ликвидни; **ликвидна средства** *банк.* ликвидни средства; **ликвидни сугласник** *ґрам.* ликвидни консонант
ликвидатор *х.* ликвидатор
ликвидаторски -а -о ликвидаторски; ~ **посао** ликвидаторска робота
ликвидација *ж.* ликвидация; ~ **фирме** ликвидация фирми; ~ **дуга** ликвидация длуства
ликвидацијски *и* **ликвидациони** -а -о ликвидацийни; ~ **поступак** ликвидацийни поступок
ликвидирати -ам ликвидовац, *беш.* ликвидирац
ликвидност *ж. банк., фиґ.* ликвидносц
ликер *х.* ликер; ~ **са кафом** кафов ликер
ликерски -а -о ликеров[и], ликерски; ~ **вино** ликерово вино
ликерџија *х.* продукователь и предавач ликеру
лико *с.* **1.** *оп.* **лик**[3]**; 2.** *покр. (брк лозе)* баюс; ◊ **пустити као** ~ **низ воду** пущиц же би препадло
ликов[1] *х. (алдомаш)* олдомаш; **пити** ~ пиц олдомаш
ликов[2] -а -о (< **лик**[3]) шашов, рафийов
ликовати[1] -кујēм ликовац, геркаюцо (упрекосно) ше радовац, триюмфовац
ликовати[2] -кујēм *покр.* **1.** *(личити на некога)* здабац, буц подобни; **2.** *(одговарати)* одвитовац, приставац, пасирац
ликовати[3] -кујēм вязац з рафию
ликовни -а -о подобови; **ликовни радови** подобово роботи; ~ **уметност** подобова уметносц
ликовно *присл.* подобово
ликсија *ж. покр.* **1.** *(луг, цеђ)* луг, луговка; **2.** *(прање рубља)* райбанє
лòла[1] *ж.* брезова *або* черешньова ценка лупа *(на поверхносци стебла)*
лилā[2] *прикм. нєпрем. беш. (љубичаст)* лилови
лилиј *х. поет. оп.* **љиљан**
Лилипутанац -нца *х.* **1.** *(становник Лилипута)* Лилипутанєц; **2.** *фиґ. (патуљак)* лилипутанєц
лилипутански -а -о лилипутански
лиљак -љка *х. оп.* **љиљак (3)**
лим *х.* плех; ◊ **бели** ~ били плех
лима *ж. покр. (турпија)* ресельов
лиман *х.* **1.** приморске озеро; рукавок моря *або* рики; заляти улїв рики; залїв *(у форми тевчира)*; **2.** *(вртлог)* тевчир
лимар *х.* кломфер
лимарски -а -о кломферски; ~ **занат** кломферске ремесло
лимен -а -о плехов[и]; ~ **таблица** плехова таблїчка; ~ **глазба** плех-музика, плехова музика
лименка *ж.* плехова шкатулка; пиксла; конзерва; плехова судзина
лимењак *х. и* **лимењача** *ж. (лимени суд)* плехова канта, плехови кабел и под.
лимес *х. (граница*; *гранична вредност)* лимес
лимит *х.* лимит
лимитирати -ам лимитовац
лимитни -а -о лимитни; ~ **рок** лимитни термин
лимонада *ж. оп.* **лимунадалимонит** *х. мин.* лимонит *(руда желєза)*
лимузина *ж.* лимузина
лимун *х. и* **лимуна** *ж. бот.* лимун (Citrus limonia; Citrus medica); ◊ **хоће (чека)** ~ *звич. ир. (очекује позив)* чека лимун; **бити исцеђен као** ~ буц вицадзени як ренда; **бити жут као** ~ буц жовти як лимун
лимунада *ж. осн. и фиґ.* лимунада
лимунаст -а -о лимунови, жовти як лимун; ~ **боја** лимунова фарба; ~ **је у лицу** жовти є як лимун у твари
лимунић *х. дем.* лимунчок
лимунка *ж. аґр.* лимунка *(файта жовтей грушки або жовтого яблука)*
лимунов -а -о лимунов; ~ **сок** лимунов сок, лимунова юшка
лимунски -а -о лимунови; ~ **киселина** лимунова квашнїна
лимунтус *х.* лимунтус *(лимунова квашнїна у дробних криштальох)*
лимунчић *х. дем. оп.* **лимунић**

лимфа *ж. физиол.* лимфа *(тканьова чечносц)*
лимфатичан -чна -чно **1.** лимфни, лимфови; ~ **ткиво** лимфна ткань; **2.** *мед. (који болује од поремећаја функције лимфе)* лимфатични
лимфни -а -о лимфни; ~ **суд** лимфна судзина; ~ **жлезда** лимфни шлїжнїк
лингвист[**а**] *х.* **линґвист**[а]
лингвистика *ж.* линґвистика
лингвистични -а -о линґвистични
линеал *х. (лењир)* ленийка
линеаран -рна -рно линеарни; ◊ ~ **једначина (једнаџба)** *мат.* линеарна єдначина
линија *ж.* **1.** *з розл. знач.* линия; **речна** ~ рична линия; **телефонска** ~ телефонска линия; ~ **фронта** линия фронта; **права** ~ *мат.* проста линия; **стартна** ~ стартна линия; **2.** *(црта)* смуга, линия, *беш.* ления; **иза авиона остаје** ~ за авионом остава смуга; **повући линију** поцагнуц смугу (линию); **3.** *звич. мн. (облик)* линиї, форма; **мост складних линија** мост складних линийох, мост складней форми; **4.** *заст. (редовна војска)* рядове войско; ◊ **бити на линији, држати се линије** буц на линиї, тримац ше линиї; ~ **(линијом) (нај)мањег отпора** линия (по линиї) (най)меншого одуперaня, исц кадзи вода нєше; ~ **водиља** *тран.* линия водзачка; **силазна** ~ **сродства** *правн. (потомци)* зиходзаца линия родзинства; **средња** ~ стредня линия, стредня драга; **у главним линијама** у главних рисох; **узлазна** ~ **сродства** *правн. (преци)* виходзаца линия родзинства; **у крајњој линији** *(на крају крајева)* на концу конца; **чувати линију** *(чувати витkост тела)* чувац (тримац) линию (смужку)
линијаш *х.* **1.** *заст. (који припада редовној војсци)* активни вояк; активни старшина; **2.** *пей. (који се држи утврђеног става)* линияш
линијашити -им *пей. (држати се утврђеног става)* буц линияш, тримац ше линиї
линијски -а -о **1.** линийни, линийови; ~ **цртање** линийове рисованє; ~ **пловидба** *пом.* линийна плївба; ~ **судија** *спорт.* линийни судия; **2.** *воєн.* **а)** линийни, фронтални; ~ **борба** линийна (фронтална) борба; **б)** *(активни)***:** ~ **официр** *заст.* активни официр; ◊ ~ **брод** *ист.* линийна ладя; ~ **спектар** *физ.* линийни спектер; ~ **дијаграм** *мат.* линийни дияґрам
линирати -ам *зак. и нєзак.* поцагнуц/поцаговац (цагац) линиї (смуги)
линолеум *х.* линолеум
линорез *х. ґраф.* линорез
линотип *х.* **1.** *друк.* линотип *(машина хтора вилїва цали шорики)*; **2.** *(отисак линореза)* линорез
линути -нем **1.** *(пролити; налити)* преляц; розляц; наляц; **2.** *(о киши)* розляц ше, розпадац ше
линцура *ж.* **1.** *бот.* жовта горчовка (Gentiana lutea); **2.** линцура *(файта палєнки)*
линч *х.* линч *(каранє дакого без судзеня)*
линчовати -чујем линчовац
лињав -а -о **1.** хтори ма ридку (прeридзену) шерсц; злєнєти; ~ **пас** злєнєти пес; **2.** *(о длаци)* хтора опадує; ридка, преридзена
лињак *х. зоол.* лєняк (Tinca vulgaris)
лињати[1] *и* **лòњати** -ам *покр.* **а)** *(постепено нестајати)* нєставац; трациц ше; розплїньовац ше; **б)** *(о боји)* вилєзовац, лєзнуц, бляховац; **боја лиња** фарба вилєзує (лєжнє); **в)** *(копнети, пропадати)* препадац, капац; **лињао је у тамници** препадал у цемнїци
лињати[2] -ам *покр. (некога - млатити)* бухац, бухциц, резац
лињати се *и* **лòњати се** -ам се **1.** *оп.* **лињати**[1]; **2. а)** *(губити длаку)* лєнїц ше, злєньовац ше, трациц шерсц; **стока се лиња** статок ше лєнї; **б)** *(о длаци)* лєнїц ше, опадовац; **с коња се лињала длака** коньом опадовала шерсц, конї ше лєнєли
лињирати -ам *оп.* **линирати**
липа *ж.* лїпа (Tilia platyphyllos); ◊ **обучен као** ~ ма велї красни шмати
липањ -пња *х.* юний, *беш.* юни
липāр[1] *х. (младица на липи)* младнїк на лїпи
липāр[2] *х. (липова шума)* лїпов лєс
липати -ам *пей. (халапљиво пити или јести течну храну)* льоґдац; хлїпац, хлєптац
липаћур *х. покр. (дроњак)* подарти фалат шмати *(хтори виши з шматох)*, рондя
липик *х. оп.* **липар**[2]
липика *ж. бот.* овча печарка
липица *ж.* **1.** *дем. и гип.* лїпка, лїпочка; **2.** *оп.* **камилица**
липицан, липицанац *и* **липицанер** *х.* липицан, липицанєц, липицанер *(били конь виховани у Липици)*
липов -а -о **1.** лїпов[и]; ~ **мед** лїпов мед; ~ **цвет** лїпов квиток; **2.** *фиґ. (о човеку - мек)* мегки; ◊ ~ **крст** *заст.* лїпов криж *(гандруюца назва муслиманох за християнох)*; ~ **светац бити (стајати)** *нар. (укрутити се као кип)* стац як древена Мария

липовац -вца *х.* **1.** ліпов мед; **2.** *(липов штап)* ліпова палїчка (палїца, кияк)
липовача *ж. оп.* **липовац (2)**
липовина *ж.* ліпа, ліпово древо *(як будовательни материял и гориво)*
липовица *ж. оп.* **липар**[2]
липсавати -ам **1.** *(о животињама)* здихац; **2.** *пей. (о човеку)* здихац; капац, препадац; **3.** *фиґ. (од посла, напора и сл.)* убивац ше
липсати -пшем **1. а)** *(о животињи)* здохнуц, загинуц, угинуц; **б)** *пей. (о човеку)* здохнуц; умрец; скапац, препаднуц; ~ **од глади** умрец од гладу; **2.** *покр. (недостати)* нєдостац, хибиц; ◊ **не липши, магарче, до зелене траве** церп, душо, будзеш спашена; то нє будзе дораз
липсаћ *х.* **1.** *експр. (смрт)* кончина, шмерц; **2.** *оп.* **липсотина (1. а)**
липсотина *ж. и х.* **1. а)** *(угинула животиња)* здохлїна; **б)** барз слаба и худа животиня
липтати -пће *и* **липтети** -ти *(тећи у млазу, лити)* барз (моцно, чурком) чуриц *(*чечиц), биц, шикац, булькац; **крв липће из ране** крев барз чури зоз рани; **липти му зној са чела** зной му чури зоз чола
лира[1] *ж. з розл. знач.* лира
лира[2] *и* **лира** *ж.* лира *(пенєжна єдинка)*
лирашица *ж. зоол.* лирашка (Monura superba)
лиризам -зма *х.* лириз[е]м
лирик *х.* лирик, лиричар
лирика *ж. поет.* лирика
лиричан -чна -чно *(прожет лириком)* лирични
лиричар *х. оп.* **лирик**
лирички -а -о *оп.* **лирски**
лирски -а -о **1.** лирски, лирични; ~ **песник** лирски поет; **2.** *оп.* **лиричанлис** *х. оп.* **лисац (1)**
лиса *ж.* **1.** *(бела пега код животиње)* лиска, била платка, биле *(ма чолє або на даєдней другей часци цела);* гвизда *(на чолє);* **2.** *(лисаста домаћа животиња)* лиска; **3.** *(место непокривено перјем)* место без пиря, лиса *(напр. на глави орла)*
лисаст -а -о *(о коњу)* хтори ма лиску, лисак
лисац[1] -сца *х.* **1.** *(лисаста домаћа животиња)* лиска, хтори ма лиску; лисак; **2.** *бот. оп.* **троскот**
лисац[2] -сца *х.* **1. а)** *зоол. (мужјак лисице)* лїшак (Vulpes vulgaris); **б)** *фиґ. (лукав човек)* [стара] лїшка, лїшак; **2.** *бот. оп.* **медуника**
лисина *ж.* **1.** *оп.* **лиса (1)**; **2.** *(голо место без вегетације)* гола жем, голе место; **3.** *фиґ. (ћелавост)* лисосц
лисић *х. (младунче лисице)* лїще, ровче
лисица *ж.* **1.** *зоол.* лїшка, *нар.* ровка (Vulpes vulpes); **2.** *оп.* **лисац (1. б); 3.** *(крзно лисице)* бундичка *або* украс на шмати з лїшки, лїшка; ◊ **а)** ~ **поларна (северна)** *зоол.* поларна (сиверна) лїшка (Vulpes lagopus); ~ **сребрна** *зоол.* стриберна лїшка (Vulpes vulpes argenteus); ~ **црна** *зоол.* чарна лїшка (Vulpes vulpes melanogaster); ~ **морска** *зоол. (врста морског пса)* морска лїшка (Alopecias vulpes); **б) терао лисицу па истерао вука** *(борећи се против мањег зла упао у веће)* з меншого зла до векшого
лисице *ж. мн.* карички (капчи) на руки, лїшки
лисичар *х.* лїшкар *(файта пса за лови на лїшки)*
лисиче -ета *с. оп.* **лисић**
лисичији -а -е **1.** лїшков, ровков; ~ **рупа** лїшкова дзира; **2.** *фиґ. (лукав, подмукао)* лукави, гамишни, лїшков; **лисичије очи** лукави (гамишни) очи
лисичин -а -о лїшков, ровков
лисичина *ж.* **1.** *ауґм.* лїшиска, ровчиска; **2.** *оп.* **лисица (3)**; **3.** *(лисичја рупа)* лїшкова дзира
лисичити (се) -им (се) лукаво (гамишно) ше справовац
лисичица *ж.* **1.** *дем. и гип.* лїшочка, лїсичка; **2.** *бот. (врста гљиве)* лїсичка
лисичји -а -е *оп.* **лисичији**
лисјак *х. покр.* **1.** *оп.* **лисац**[2] **(1); 2.** *бот. оп.* **петлова креста**
лисје *с. зб. арх. и поет. (лишће)* лїсце
листка[1] *ж.* **1.** *з розл. знач.* лїсток; ~ **цвета** лїсток квитка; **2.** *(лист)* лїсце, лїсток, лїст; ~ **дувана** лїсце догану
листка[2] *х. и ж. покр. (обешењак, мангуп)* неґрей, гунцут, бетяр
листка[3] *ж. зоол.* листка (Fulica atra); ~ **зелена** желєна листка, журка (Gallinula chloropus); **црна** ~ чарна листка (Fulica atra)
лискати -ам *дем. и част.* лїзкац; олїзковац
лискати се -ам се *оп.* **лицкати се**
лискун *х. мин.* лискун
лиснат -а -о **1.** *(који има доста лишћа)* лїсцати, залїсцавени; ~ **дрво** лїсцате (залїсцавене) древо; **2.** *(који је од лишћа)* лїсцов[и]; ~ **заклон** лїсцов заклон; ◊ **лиснате маховине** *оп.* **листичаре**
лисни -а -о **1.** лїсцов; ◊ **а)** *бот.* ~ **дршка** лїсцов конарчок; ~ **нерв** лїсцов нерв; ~ **рукавац** лїсцов рукавок, лїсцова пошва; ~ **зеленило** лїсцово желєнїдло; **б)** *зоол.* **лисне ваши (уши)** лїсцово уши/вши (Aphididae); **лисне зоље (осе)** лїсцово оси (Tenthredinidae)

лисник *х.* **1.** копка конарох з лїсцом *(хтори ше рубу за статкову покарму)*; одрубани конар з лїсцом
лисница *ж.* **1.** *(новчаник)* бутєлар, будєлар; **2. а)** *(ташна за документа)* акт-ташка, актовка; **б)** фасцикла; **3.** *фиґ. (министарски положај)* портфель, ресор
лисњача *ж. анат.* лїстова косц
лист[1] *х.* **1.** *бот.* лїсце, *рид.* лїст; **2.** *покр. оп.* **лисник (1)**; **3. а)** *(комад папира)* папер, лїсток; **б)** *(једна страна папира)* бок; **в)** *(писмо)* писмо, *заст.* лїст; **4.** *(документ, уверење)* лїст, лїсток; **гарантни** ~ ґарантни лїст; **обрачунски** ~ обрахункови лїст; **спроводни** ~ *тран.* одсилни лїсток; **5.** *(новине; часопис)* новини; часопис; **вечерњи** ~ вечарши новини; **стручни** ~ фахови часопис; **6.** *(оно што је танко као лист)* **а)** *(развучено тесто)* розцагнуте цесто; **б)** *(истањена плоча метала)* лїст, лїсток; ~ **бакра** лїст бакра; **в)** *(тестере)* лїст; **7.** *анат.* **а)** *(листу сличан део органа или ткива)* лїсток; блана; пасмо; коритко; **шкржни листови** жаброво (ушково) лїстки; **ушни** ~ ухово коритко; **б)** *(задњи део гњата)* лїста; **вода је до листова** вода до пол колєн; **8.** *зоол.* лїсток, рая (Solea vulgaris); ◊ **а) као на гори листа** *(веома много)* барз (безчислено, нєчитано) вельо; **наше горе** ~ наш чловек, наш краян, наша овца; **окренути други** ~ *(поступити друкчије)* обрациц иншак; **окрену се, преврну се (читав)** ~ шицко ше обрацело; **(отићи) у** ~ *покр.* пойсц до лєса, постац гайдук; **свирати с листа** *(свирати без припреме)* грац без пририхтованя (увежбованя); **смоквин** ~ *фиґ.* смокново лїсце, смоквов лїсток; **б)** *бот.*: **бубрежаст** покруткасте лїсце; **издужен** ~ длуговасте лїсце; ~ **копљаст** ~ кончисте лїсце; **кружан** ~ округле лїсце; **лопатичаст** ~ лопаткасте лїсце; **прост** ~ ровне (просте) лїсце
лист[2] -а -о *покр. (брз)* швидки, *беш.* фришки
листа *ж.* **1.** *(списак)* список, лїстина, *беш.* листа; ~ **кандидата** лїстина кандидатох; **2.** *(лист папира са подацима)* лїстина; ~ **резултата** лїстина резултатох; ◊ **есконтна** ~ *банк.* есконтна лїстина; **изборна** ~ виберанков список, виберанкова лїстина; **отпусна** ~ одпусна лїстина; **ранг -** ~ ранґ-лїстина; **црна** ~ чарна лїстина
листавац -вца *х. анат. (трећи одељак преджелуца)* лїсцова часц
листав -а -о *оп.* **листаст**
листак -ска *х. (мн.* лисци) **1.** *дем. и гип.* лїсток, лїсточок, лїсточко; **2. а)** *(подлистак)* додаток *(у новинох)*; **б)** фельтон
листање *с. бот.* лїсценє
листар *х.* **1.** *у зб. значеню (лишће)* лїсце; **2.** писмар *(кнїжочка зоз моделами за писанє писмох)*; **3.** *зоол. (сива стеница)* шива блощица (Pentatoma rufipes)
листарица *ж.* лїстарка *(пила)*
листаст -а -о **1.** *оп.* **листолик; 2.** *(који се листа)* хтори ше дзелї на пасма
листати -ам I. *нєпрех. (о биљкама)* починац ше желєнїц, пущац (гнац, доставац) лїсца; **топола већ листа** тополя ше уж почина желєнїц; II. *прех.* **1.** *(прелиставати)* обрацац (преврацац) папери *(у кнїжки, теки и под.)*; препатрац; поверхово читац; **2.** *покр. (слагати листове дувана)* складац доган
листати се -ам се *(разлагати се на листове)* дзелїц ше на пасма, розпасмовйовац ше, оддзельовац ше
листина *ж.* **1.** *ауґм.* **а)** лїсциско; **б)** писмиско; **в)** новиниски; **2.** *зб. (лишће)* лїсце; **3.** *(стари списи)* стари писаня, стари рукописи; **4.** *бот. (лиска)* лїсток; **5.** *(листа)* лїстина
листић *х. дем.* **1.** лїсцочко, лїсток, лїсточок; **б)** *(хартије)* лїсток, лїсточок; ◊ **гласачки** ~ гласацки лїсток
листићав *и* **листићаст** -а -о *оп.* **листаст**
листичаре *и* **листичарке** *ж. мн. бот. (лиснате маховине)* лїсцасти моховини (Musci)
листолик -а -о лїсцасти, хтори ма форму лїсца
листом[1] *присл. (сви заједно)* шицки вєдно, до остатнього; **земља се диже ~ у борбу** жем ше дзвигла до остатнього до борби
листом[2] *присл. покр. (брзо)* швидко, фришко
листоноша *х. (писмоноша)* поштар
листопад *х.* **1.** *(девети месец)* октобер; **2. а)** наопадоване лїсце; **б)** опадованє лїсца *(вєшенї)*
листопадни -а -о **1.** *(о дрвећу)* лїстопадни; ~ **шума** лїстопадни лєс; **2.** *(октобарски)* октоберски
листопадски -а -о *оп.* **листопадни (2)**
листосек *х. и* **листосеча** *ж. покр.* **1.** *(део шуме за лисник)* часц лєса за рубанє конарох з лїсцом; **2.** *(сеча лисника)* рубанє конарох з лїсцом *(за статкову покарму)*
листра *ж. покр. (чеони зид са забатом)* предок
лит[1] *ж.* **1.** *оп.* **литица; 2.** *(пљосната страна мача)* пляз (бок) меча
лит[2] *ж.* сладке вино

литанија *ж. и рид.* **литаније** *с. (звич. мн.)* **1.** *церкв.* литания *(молитва у хторей на змену участвую паноцец и хор)*; **2.** *фиґ.* **а)** *ир. (грдња)* гандрованє, казань; **б)** длуге и допите приповеданє, триманє казанї; ◊ **очитати коме литанију** *(изгрдити кога)* вигандровац дакого, вичитац дакому

литар[1] *и* **литар** -тра *х.* литра

литар[2] *х.* **1. а)** *(огрљак за животиње)* ремень; *(за пса)* ременьчок; **б)** *(плочица са регистарским бројем)* металия; **2.** *покр.* **а)** *(конопац)* штранджок, порвазок; **б)** *(узан женски појас)* ременьчок

литати -ам *(имати пролив)* мац преганячку

Литванац -нца *х.* Литванєц

литераран -рна -рно **1.** *(књижевни)* литерарни, литературни, кнїжовни; ~ **вече** литературни вечар; **2.** литерарно (литературно*)* образовани, начитани

литераризирати (се) -ам (се) *и* **литераризовати (се)** -зујем (се) *зак. и нєзак.* литераризовац (ше)

литерарисати -ишем *звич. ир.* **1.** занїмац ше з литературу; дискутовац о литератури; **2.** *оп.* **литераризирати**

литерат[**а**] *х. (књижевник)* литерат[а]

литература *ж.* **1.** *(кнјижевност)* литература, кнїжовносц; **2.** *у зб. значеню (научна дела)*: **филозофска** ~ филозофска литература

литературни -а -о литературни

лити лијем **1.** *(тећи у млазевима)* ляц; **киша лије** диждж лєє; **2.** *(сливати се цурком)* чуриц; **са њега је лио зној** з нього чурел зной; **3. а)** *(точити)* точиц; **ракија се лије** палєнка ше точи; **б)** *(крв)* прелївац; **в)** *фиґ. (мирис)* розлївац; **4.** *(заливати)* залївац; **5.** *(метал, восак и др.)* вилївац, ляц; ◊ ~ **сузе** горко плакац, ляц слизи

лити се лијем се **1.** *оп.* **лити (1, 2); 2.** *фиґ. (разливати се)* розлївац ше, шириц ше

литиј[**ум**] *х. хем.* литий, литиюм

литија *ж. церкв.* **1. а)** *(процесија)* процесия, *беш.* просеция; **2.** *покр. (црквени барјак)* криж; **3.** *(молитва)* лития

литијаш *х.* учаснїк у процесиї, процесияш; ◊ *зоол.*: **храстов** ~ дубов процесияш (Thaumatopoea processionea); **боров** ~ соснов процесияш (Thaumatopoea pityocampa)

литимице *присл. покр. (пљоштимице)* плязом

литина *ж.* **1.** *(ливени метал)* ляти метал, ляцина; **2.** *(предмет од ливеног метала)* одлївок

литица *ж.* висока прикра скала (стина), скалина

литичав *и* **литичаст** -а -о на хторим єст високи прикри скали *(о гори)*; ~ **страна планине** бок гори з високима прикрима скалами, скалов бок

литограф *х.* литоґраф

литографија *ж.* литоґрафия

литографирати -ам *и* **литографисати** -ишем *зак. и нєзак.* литоґрафовац

литографски -а -о литоґрафски

литологија *ж.* литолоґия *(наука о стинох)*

литорални -а -о *(обалски, приобални)* литорални, прибрежни; ~ **подручје** литоралне подруче

литосфера *ж.* литосфера

литота *ж. поет.* литота

литра *ж. оп.* **литар**

литрењак *х. и* **литрењача** *ж.* литровка, литрова фляша

литрица *ж. гип.* литрочка

литросити -им *зак. покр. (ослободити чега)* ошлєбодзиц, виратовац

литургија *ж. церкв. з розл. знач.* литурґия

литургијски -а -о литурґийни; ~ **језик** литурґийни язик; ~ **књига** литурґийна кнїжка

литургички -а -о **1.** (< **литургика**) литурґични; **2.** *оп.* **литургијски**

лићурак -рка *х. покр. (кишоносан облак)* дижджова хмара

лиферант *х.* лиферант

лиферација *ж.* лиферация

лиферовати -рујем *зак. и нєзак.* лиферовац

лифт *х.* лифт

лифтбој *х.* лифтбой *(тот цо управя з лифтом)*

лих[1] -а -о *(о броју - непаран)* нєпарни

лих[2] *присл. заст. (само)* лєм

лихати се -ам се бавиц [ше] пар-нєпар

лихва *ж.* **1.** *(камата)* камата, *заст.* интереш*;* **2.** *(зеленаштво)* здзернїцтво, лихварство

лихвар *х.* здзернїк, лихвар

лихварити -им здзерац, лихвариц

лихварски -а -о здзернїцки, лихварски

лихнути -нем *заст. (утећи)* сцекнуц од дачого

лихо *присл. (непарно; неједнако)* нєпар, нєпарно; нєєднак

лице *с.* **1.** *анат.* **а)** *(предња страна главе)* твар; **окренути** ~ **од кога** обрациц твар од дакого; **човек крупних црта лица** тварати чловек; **ситно** ~ дробна твар; **б)** *(образ)* лїцо; **дете црвених образа** дзецко з червенима лїцами; **2. а)** *(особа, личност)* особа; **војно** ~ воєна

особа; **главна лица у драми** главни особи у драми: **прво ~ једнине** *грам.* перша особа єднини; **3.** *(предња страна зграде)* предок, фасада; **4.** *(изглед)* випатрунок; форма; **дајте земљи друго ~** дайце жеми иншаки випатрунок; **5. а)** *(права, боља страна чега)* лїцо; **~ штофа** лїцо штофа; **б)** *покр. (материјал за одећу)* материял за шмати, платно; **6.** *у применовнїцкей функциї (супротно од)* наспрам; **~ врата стајала је пећ** наспрам дзверох стал пец; ◊ **гледати смрти у ~** *(бити у животној опасности)* патриц шмерци до оч[ох]; **~ и наличје медаље** лїцо и спак медалї; **лицем 1.** *(лично)* особно, особнє; **2.** *оп.* **лицем на; лицем на (тај дан)** точно, праве, акурат (того дня); **лицем у ~** оч до оч; **мењати боју лица** *(од страха и сл.)* меняц фарбу твари; **на лицу места** такой на месце, на самим месце; **(на)правити кисело ~** *(примити с нерасположењем)* (на)морщиц ше, (с)круциц з носом; **нестати са лица земље** *(нестати)* скапац, нєстац, щезнуц; **окретати ~ од некога** *(избегавати некога)* обрацац главу од дакого, керовац дакого; **осветлети ~ (образ) 1.** посцигнуц вельки успих, преславиц ше; **2.** *(некоме)* подзвигнуц угляд дакому *(зоз своїм успихом)*, преславиц дакого; **показати право ~** указац праву твар, указац ше; **правно ~** *правн.* правна особа; **пред лицем целог света** пред шицкима, явно; **тањир с два лица а)** нєщира (дволична) особа; **б)** нєщиросц, дволичносц; **у зноју лица свога** у зною лїца свойого; **у ~ (рећи)** до оч (повесц); **физичко ~** *правн.* физична особа

лицеј *х.* лицей *(тип стреднєй школи)*

лицејац -јца *и* **лицејист**[**а**] *х.* лицеєц, лицеїст[а]

лицејски -а -о лицейни, лицейски; **~ настава** лицейна настава

лицемер *х.* лїцемер

лицемерити -им поступац лїцемерно (як лїцемер), претваряц ше

лицемеран -рна -рно лїцемерни, претворни, дволични

лицемерје *с. и* **лицемерност** *ж.* лїцемерносц, лїцемерство, претворство, дволичносц

лицемерски -а -о лїцемерски, лїцемерни; **~ поступак** лїцемерски поступок

лицемерство *с. оп.* **лицемерје**

лиценц *х. и* **лиценца** *и* **лиценција** *ж.* лиценца

лиценцијат *х.* лиценцият *(закончени студент висшей школи)*

лицидер *х. оп.* **лецедер**

лицитант *х.* лицитант

лицитар *х.* **1.** *оп.* **лецедер; 2.** *(лицитарски колач)* медовнїк

лицитација *ж.* **1.** *(дражба)* лицитация; **2.** *фиґ. (ценкање)* єднанка, єднанє

лицитирати -ам лицитовац

лицкало *х. и с. (који се лицка)* вицибровач, вилїзовач

лицкати -ам *(претерано дотеривати)* цибриц, вирихтовац; вилїзовац

лицкати се -ам се цибриц ше, вирихтовац ше; вилїзовац ше

личан[1] -чна -чно *(одр.* лични) **1.** *лєм одр.* тваров; **личне кости** тварово косци; **лични мишићи** тварово мускули; **2.** особни; власни; **лични интерес** особни интерес; **~ безбедност** особна безпечносц; **лични доходак** особни доходок; **лични разлози** особни причини; **~ заменица** *ґрам.* особни заменовнїк; **3.** *(субјективан)* субєктивни, пристрасни, особни; **4.** *заст. (лепо развијен, леп)* зґодни, шумни, *нар. поез.* дрични; **~ момак** шумни леґинь

личан[2] -чна -чно *(који је од лике)* шашов, рафийов

Личанин *х.* Личан

личар *х. покр.* здзиваче *(порвазок зоз шашу на хтори ше здзива влапена риба);* ◊ **смаче се са личара** вирвало ше з рук

личати -ам *покр. оп.* **личити**[3]

личилац -иоца *(молер)* маляр

личило *с.* **1.** шминка; **2.** *(боја)* фарба

личина[1] *ж.* **1.** *(конопац од лике)* штранґ, паньваш *(зоз шашу)*; **2.** *(лика)* шаш, рафия

личина[2] *ж.* маска

личинар *х.* **1.** *(ужар)* штранґар; **2. а)** *(враголан)* шибенїк, неґрей; **б)** *(хуља)* плюґа

личинка *ж. оп.* **ларва**

личити[1] -им **1.** *(некоме, на некога)* здабац на дакого, буц подобни дакому, *рид.* сподабац на дакого; **син личи на оца** син здабе на оца; **2.** *(некоме - доликовати)* швечиц

личити[2] **личим** *(мазати бојом или кречом)* фарбиц; мальовац; билїц

личити[3] личим *покр. (викати, оглашавати)* **а)** кричац *(понукаюци робу на предай)*; **б)** *(обзнањивати)* буґновац/ бубновац, глашиц, оглашовац; ◊ **~ нечију крв на некога** обвиньовац дакого за забойство

личити се[1] личим се **1.** *(бојити лице)* фарбиц ше, шминкац ше, *нар.* мальовац ше; **2.**

(украшавати се) приберац ше, прикрашовац ше
личити се² личим се *покр. (одрицати се)* одрекац ше
лично *присл.* **1. а)** *(сам)* сам, особно/особнє; **у представи је и ~ играо** у представи и сам бавел; **б)** *(у личном додиру)* особно/особнє; ~ **се нисмо упознали** особно зме ше нє упознали; **2.** *(субјективно)* субєктивно, пристрасно, особно/особнє
личност *ж. з розл. знач.* **1.** особа; персона; **главна ~ романа** *лит.* главна особа романа; **2.** *псих.* особносц
личњак *х. покр. (пешкир)* ручнїк
лиџба *ж. заст.* **1.** *(дражба)* лицитация; **2.** *покр. (оглас)* оглашка
лиш *присл. покр.* **1.** *за видзельованє (него само)* окрем, крем, алє лєм, лєм; **ником више не верујем, ~ њему** нїкому вецей нє верим лєм йому; **2.** *у применовнїцкей функциї з ґенитивом (осим)* окрем, крем
лишавати -ам **1.** *(одузимати коме што)* однїмац (одберац, брац) дакому дацо, позбувац (*заст.* збавяц) дакого дачого; ~ **кога живота** однїмац дакому живот, забивац дакого; **2.** *(избављати, ослобађати)* ошлєбодзовац
лишавати се -ам се **1. а)** *(одрицати се чега)* одрекац ше дачого; **б)** *(остајати без чега)* оставац без дачого, трациц дацо, *заст.* позбувац ше дачого*;* **2.** *(избављати се, ослобађати се)* ошлєбодзовац ше, позбувац ше
лишавац -вца *х. и* **лишавица** *ж. бот. (росопас)* ластовково желє, гадово млєчко, млєчнїк (Chelidanium majus)
лишај *х. бот., мед.* лїшай; ◊ *бот.*: **ирвасов (собов) ~** лїшай сиверного єленя, ирвасов лїшай (Cladonia rangiferina)
лишајав *и* **лишајаст** -а -о *оп.* **лишајив**
лишаји *х. мн. бот.* лїшаї (Lichenes)
лишајив -а -о **1.** *(обрастао лишајем)* оброснути з лїшаями, на (по) хторим єст лїшаї; ~ **дрво** древо оброснуте з лїшаями; **2.** *(прекривен, осут лишајем)*: **има ~ лице** по твари ма лїшаї
лишајић *х. дем.* лїшайчок
лишајни -а -о лїшайов, лїшайни; ~ **киселина** лїшайова квашнїна
лише *присл. оп.* **лиш (2)**
лишен -а -о позбути
лишити -им **1.** *(одузети коме што)* одняц (одобрац, вжац) дакому дацо, позбуц (*заст.* збавиц) дакого дачого; **лишили су ме родне куће** одняли ми власну хижу; ~ **кога живота** забиц дакого, одняц дакому живот; **2.** *(избавити, ослободити)* ошлєбодзиц; **лишићу вас свог друштва** ошлєбодзим вас свойого дружтва; ◊ ~ **слободе** *адм. (ухапсити)* позбуц шлєбоди, (за)гарештовац
лишити се -им се **1. а)** *(одрећи се чега)* одрекнуц ше дачого; **могли су да се лише свега** могли ше одрекнуц шицкого; **б)** *(остати без чега)* остац без дачого, страциц (утрациц) дацо, *заст.* позбуц ше дачого*;* ~ **пријатеља** остац без приятеля; **2.** *(ослободити се од чега)* ошлєбодзиц ше, позбуц ше; **пустили су га само да га се лише** пущели го лєм же би ше го позбули
лишма *присл. (нарочито)* окреме, особлїво, особено
лишњак *х. покр. оп.* **лисник**
лишњача *ж. оп.* **лисњача**
лишћар *х. бот.* лїсцар
лишће *с. зб.* лїсце
лишце *с. дем. и гип.* **1.** тварочка; **2.** *(обрашчић)* лїчко, лїцочко; **3.** *(мала личност)* особка, персонка
лоб *х. спорт.* лоб
лобања *ж.* лопов, лоповик
лобањски -а -о лоповов; ~ **дупља** *анат.* лоповова глїбка
лобати -ам *и* **лобовати** -бујем *зак. и нєзак. спорт.* лобовац
лобод *х. оп.* **буздован**
лобода *ж. бот.* лобода (Atriplex hortensis)
лободњаче *ж. мн. бот.* лободи (Chenopodiaceae)
лов 1. а) лови, лов; **ићи у ~** исц (ходзиц) на лови; **б)** *(на рибе)* лапанє рибох, риболов; **рибари се враћају с лова** рибаре ше врацаю з лапаня рибох; **2.** *оп.* **ловина**
лова *ж. арґо (новац)* пенєжи, динари
ловац -вца **1.** ловар, *заст.* яґер*;* **2.** *воєн. (авион)* ловар; **3.** *воєн. (јегер)* єґер *(пешадинєц у дзепоєдних войскох)*; **4.** *(фигура у шаху)* лауфер, ловар
ловачки -а -о ловарски; ~ **пас** ловарски пес; ~ **пушка** ловарска пушка
ловина *ж. (улов; плен)* лов, улов; плєн
ловити -им *(птице, дивљач)* ловиц; *(рибе)* лапац; *фиґ.* ~ **сваку реч** лапац кажде слово; ◊ ~ **кога у речи** лапац дакого у слове (за слово); ~ **нечији поглед** лапац дачий попатрунок; ~ **у мутном** ловиц у мутним,

вицаговац хасен *(хаснуюци чежки обставини)*
ловица *ж.* **1.** *(ловкиња)* ловарка; **2.** ловарска пушка; **3.** *(врста дечје игре)* шлєпи мачки
ловиште *с.* ловиско, ловище
ловка *ж.* **1.** *оп.* **ловица (2)**; **2.** мишаловка
ловљив -а -о **1.** хторого мож влапиц (уловиц), хтори ше да влапиц (уловиц); **2.** *(вешт у лову)* схопни у ловох
ловни -а -о ловни; ~ **опрема** ловна опрема
лôвник[1] *х.* чувар ловиска, ловочувар
ловник[2] *х. заст. оп.* **ловац (1)**
ловозакупник *х.* ловозакупец, закупец лова
ловокрадица *х. и ж.* ловокрадош
ловопривреда *ж.* ловопривреда
ловор *х.* **1.** *бот.* бобков лїсток, бобково лїсце, ловор (Laurus nobilus); **2.** *оп.* **ловорика (2); 3.** *у полузложеним слове (ловоров)* ловоров; ~ **-цвет** квиток бобкового лїстка, ловоров квиток
ловорик *х.* ловоров лєс, ловоров гай
ловорика *ж.* **1. а)** *оп.* **ловор (1); б)** *бот. мн.* бобково лїстки (лїсца), ловори (Lauraceae); **2.** *фиґ. (симбол победе и признања)* ловорики, лаври; ◊ **одмарати се (почивати) на ловорикама** уживац у успиху (припознаню, слави), одпочивац на ловорикох (лаврох); **побрати ловорике** посцигнуц вельки успих, преславиц ше, позберац ловорики (лаври)
ловоров -а -о бобкового лїстка, ловоров[и]; ~ **мирис** запах бобкового лїстка; ~ **лист** бобково лїсце; ◊ ~ **венац** ловоров венєц
ловорина *ж.* древо бобкового лїстка, ловорово древо, ловор
ловостај *х. и* **ловостаја** *ж.* ловостой
ловочувар *х.* ловочувар
ловрати -ам *покр. (ужинати)* оловрантовац
ловски -а -о *оп.* **ловачки**
ловство *с.* ловство
лог *х. и* **лога** *ж.* **1.** *(легало дивљачи*; *скровиште)* лєжиско; гнїздо; дзира; склонїско, укрице; **2.** *(лежај)* лєжиско, посцель; ◊ **лежати логом** лєжац нєрухоми *(у хороти)*
логаритам -тма *мат.* лоґарит[е]м
логаритамски -а -о лоґаритмични, лоґаритемски; ◊ **логаритамске таблице** *мат.* лоґаритемски таблїчки
логаритмирати -ам *и* **логаритмовати** -мујем *зак. и нєзак.* лоґаритмовац
логер *х.* лоґер *(файта плахтарки)*
логик *х. оп.* **логичар**
логика *ж.* лоґика; **метода здраве логике** метода здравей лоґики; ◊ **женска** ~ *франт. и ир.* женска лоґика
логистика *ж. з розл. знач.* лоґистика
логичан -чна -чно **1.** лоґични; ~ **завршетак** лоґични конєц; ~ **закључак** лоґичне заключенє; **2.** *(разборит)* розумни, лоґични
логичар *х.* лоґичар
логогриф *х.* лоґоґриф *(файта загадки)*
логоманија *ж. пей.* лоґомания
логопедија *ж.* логопедия
логички[1] -ā -ō **1.** лоґицки, лоґикови; ~ **правац** лоґицки напрям; **логичке категорије** лоґицки катеґориї; **2.** *оп.* **логичан**
логички[2] *присл.* логицки, по законох лоґики; лоґично
логично *присл.* лоґично
логов *х. покр.* ловґов *(конь хтори ше припрагує гу другим коньом)*
логор *х.* **1.** *воєн.* лаґер (*ґен.* -ґеру *и* -ґру), табор; **2.** *(затвор)* лаґер (*ґен.* -ґру); **концентрациони** ~ концентрацийни лаґер; ~ **смрти** лаґер шмерци; **3.** *(боравиште под шаторима)* табор, лаґер; **омладински** ~ младежски табор; **4.** *(група једномишљеника)* табор; **цела земља је подељена у два логора** цала жем подзелєна на два табори
логораш *х. (логорски затвореник)* лаґераш
логорити -им **1.** *оп.* **логоровати**; **2.** *(војску)* змесцовац до лаґеру
логорити се -им се змесцовац ше до лаґеру; поставяц лаґер
логориште *с.* лаґер; место лаґера
логоровати -рујем **1.** *воєн.* лаґеровац; **2.** таборовац, лаґеровац
логорски -а -о лаґерски, лаґерни, лаґерови; лаґрови; таборови, таборски; ~ **ватра** лаґерни огень
логош *х. ист.* ловґош, дезертер *(з австроугорского войска)*
лођа *ж. архит.* лодя
ло́жа[1] *ж.* **1.** *оп.* **лог; 2.** *бот. (цветиште)* квитково лєжиско; **3.** *анат. (постељица)* посцелка, плацента
ло́жа[2] *ж.* ложа *(у театру)*; ◊ **масонска** ~ масонска ложа
ложач *х. (радник који ложи)* топяч
ложачки -а -о топяцки, топячов
ложе -ета *оп.* **лог**
ложење *с.* < **ложити**; **дрва за** ~ древо на огень
ложионица *ж.* топярня
ложити -им **1.** *(потпаљивати)* розкладац; ~ **ватру** розкладац огень; **2.** *(стављати на*

ватру да гори) топиц; класц огня, класц на огень; ~ **пећ** топиц до пеца; **3.** *(просторије - загревати)* зогривац, грац; ~ **собу** зогривац хижу
ложица *ж. оп.* **лажица**[2]
ложиште *с. (део пећи на коме се ложи)* ватрище
ложница *ж.* **1.** *(спаваћа соба)* спальня; **2.** *(кревет)* посцель; лєжиско
ложничар *х. оп.* **собар**
лоз *х. (срећка)* лоз; ◊ **упалио му** ~ **1.** достал на лутриї; **2.** мал вельо щесца
лоза *ж.* **1.** *бот.* **а)** *(винова)* лоза (Vitis vinifera); **б)** мн. лози (Vitaceae); **в)** *(врежа)* нацинє; **г)** *(витице)* баюси; **д)** *бот. (павит)* брадичкар; **2.** *фиґ. (род, племе)* род, лоза; **ми смо иста** ~ ми з єдного роду; **3.** *покр. (спирала, завој)* спирала, закруток; ◊ **винова** ~ винова лоза; **вући лозу** *(потицати)* походзиц; **дивља** ~ дзива лоза (Vitis silvestris); **женска** ~ потомки по женскей линиї, женска лоза, **мушка** ~ потомки по хлопскей линиї, хлопска лоза
лозар *х. бот. покр.* **1.** *оп.* **лоза (1. д); 2.** *(пасуљ приткаш)* цагаца пасуля
лозаст -а -о лозасти
лозик *х. покр.* жем засадзена з лозу, винїца
лозин -а -о лозов
лозинка[1] *з розл. знач.* лозинка
лозинка[2] *ж. покр.* одрезане стебелко виновей лози
лозица *ж. бот.* лозочка *(*Tradescantia)
лозје *с. зб.* **1. а)** *(винова лоза)* лоза; лози; **б)** стебелка виновей лози; **2.** *покр.* **(***виноград)* винїца
лозни -а -о лозов[и]
лозник *х. оп.* **лозик**
лозница *ж. бот.* **1.** *(дивља лоза)* дзива лоза (Vitis silvestris); **2.** цагаца винова лоза
лозовача *ж. (лозова ракија)* лозовача
лозовина *ж.* **1.** вино; **2.** стебелко (ластар, младнїк) виновей лози; **3.** лозово лїсце
лој *х.* лой; **козји** ~ кожи лой; ◊ **као по лоју (ићи, тећи)** як подмасцене (исц); **као бубрег у лоју (живети)** уживац, жиц як у раю (як у кральовским дворе
лојав -а -о **1.** лойов[и]; **2.** *(мастан, замашћен)* масни, змасцени, замасцени
лојалан -лна -лно лоялни; ~ **грађанин** лоялни граждан
лојалност *ж.* лоялносц
лојан -а -о лойови, лойни; ~ **свећа** *оп.* **лојаница**
лојаница *ж. (лојана свећа)* лойова швичка
лојаст -а -о *оп.* **лојав**
лојити -им **1.** *(мазати лојем)* масциц з лойом; **2.** *фиґ. (очима)* патриц зоз швицацима очми
лојни -а -о лойни, лойов; ◊ **лојне жлезде** *анат.* лойни шлї̈жнї̈ки
лојнице *ж. мн. оп.* **лојне жлезде**
лојтра *ж. (звич. мн.) варв.* **1.** *(бочна ограда на колима)* драбинка; **2.** *(лестве)* драбина, драбинка; **3.** *(јасле)* драбина; ◊ **лупати као путо о лојтре** *(говорити којешта)* бешедовац гоч-цо (два за три), сплєтац [ше]
локал *х. з розл. знач.* локал
локализам -зма *х.* локализ[е]м
локализација *ж.* локализация
локализирати -ам *и* **локализовати** -зујем *зак. и нєзак.* локализовац; ~ **епидемију** локализовац епидемию
локалитет *х.* локалитет
локални -а -о локални; ~ **догађај** локална подїя; ~ **лист** локални новини; ◊ ~ **боја** *поет.* локална фарба; ~ **патриотизам** локални патриотизем; ~ **анестезија** *мед.* локална анестезия
локало *с. и х. пей. (пијаница)* пиянїца, пияк, локварда
локалпатриот[**а**] *х.* локалпатриот[а]
локалчић *х. дем.* локалчок
локанда *ж. покр. (гостионица, преноћиште)* карчма, ноцнїк
локарда *ж. зоол. (морска риба)* локарда (Scomber colias)
локати -ам **1.** *(о псу, мачки)* хлєптац; **2.** *фиґ. пей. (прекомерно пити)* жрец, льоґдац, лотькац; **3.** *(одроњавати - о води)* одвальовац, подривац, подмивац
локатив *х. ґрам.* локатив
локативни -а -о локативни
локација *ж.* локация
локва *ж.* **1.** *(барица)* барка; **локве на путу** барки на драги; ~ **крви** барка креви; **2. а)** *(удубљење где се скупља вода)* бара, долїна; **б)** *покр. (језеро)* озеро; **в)** *покр. (бунар за кишницу)* диждждовкарня
локвањ *х. бот.* **1.** били водови квиток (Nymphea alba)**; 2.** жовта калапчкова ружа (Nuphar luteum)**; 3.** *мн. (лопочи)* водово квитки (Nymphaeaceae)
локвањчић *х.* **1.** *дем.* калапчкова ружичка; **2.** *бот.* блатни квиток (Nymphoides flava)
локваст -а -о **1.** *(мочваран)* барски, мочарни; **2.** *(удубљен)* углїбени
локветина *ж. ауґм.* бариска

локма *ж. покр.* фалат меса *(вареного або печеного)*
локна *ж. звич. мн. варв. (увојак косе)* локна, канджурка
локнути -нем **1.** *(попити - о псу, мачки)* похлєптац; **2.** *фиґ. пей.* льоґнуц, польоґдац
локомобил *х. и* **локомобила** *ж.* локомобил *(рухома парна машина)*
локомотива *ж.* локомотива; **електрична** ~ електрична локомотива; **парна** ~ парна локомотива
локомотивски -а -о локомотивов[и], локомотивски; ~ **точак** локомотивово колєсо
локомоција *ж. (кретање)* локомоция
локот *х. (катанац)* клатка; ◊ **бити под локотом** буц у герешту; **затворити са седам локота** *(чврсто затворити)* на добре заврец, заврец на клатку, заврец же би нє мож було отвориц; **ставити** ~ **на уста** *(ћутати)* учитнуц, заврец клапачки
локужа *ж. покр. оп.* **локва**
локум *х. и* **локума** *ж.* **1.** *(врста колача)* локум; **2.** ратлук; **3.** коцка *(цукру)*
локумица *бот.* плїваци червенявец (Potamogeton natans)
лола *ж. и х.* **1. а)** *(бећар)* бетяр; **б)** *(обешењак)* шибенїк, неґрей, гунцут; **3.** *видр. (висок и мршав)* високи и худи, як доронґа, як драбина
лолати се -ам се *(проводити живот као лола)* ловґозовац/ловдозовац, вайнаґовац
лом *х.* **1. а)** *оп.* **ломљава (1)**; **б)** *фиґ. (жестока свађа)* лярма *(зоз зваду, трещаньом и под.)*; циркус, парада; **2.** громада *(дачого нарозбиваного и розруцаного);* **3. а)** *(слом, препаст)* пораженє, препасц; ~ **непријатељске војске** пораженє нєприятельского войска; **б)** *(раскид)* розтаргованє, претаргованє, розтаргнуце, претаргнуце, ламанє; ~ **са традицијама** розтаргованє зоз традициями; **4. а)** *(прелом)* прелам, преламанє; ламанє; ~ **руке** прелам руки; **б)** место преламаня; **5.** *физ. (прелом зрака)* преламованє, преламанє; **6.** *бот. (павит)* брадичкар (Clemantis vitalba); ◊ **направити** ~ направиц циркус (параду, скандал), напаратовац
ломак -мка -мко **1.** *(ломљив, крхак)* ламаци, хтори ше лєгко ламе, крегки; **2.** *оп.* **ломан (2)**
ломан -мна -мно **1.** *(малаксао)* поламани, вичерпани, слаби; **2.** *(слаб, нежан)* слаби, нїжни, крегки; ~ **девојче** крегке дзивче; **3.** *(ломљив)* ламаци, хтори ше лєгко ламе; ~ **грана** конар хтори ше лєгко ламе; **4.** *фиґ. (гибак)* загинаци, прегинаци, гибки, гнучки; ~ **стас** прегинаци пас; **5.** *покр. (каменит)* каменїсти, скаловити, стиновити; **6.** *физ.* преламуюци, преламни; ~ **угао** преламуюци угел
ломатати -ам **1.** *(махати; млатарати)* махац; розмаховац ше; **ломатао је рукама при говору** махал з руками док бешедовал; **2.** *оп.* **ломити (3); 3.** *(млатити)* бухац, тлучиц; **шакама је ломатала по њему** з песцами тлукла по нїм; **4.** *фиґ. пей. (брбљати)* сплєтац [ше], бербляц, мервиц
ломатати се -ам се **1.** *оп.* **ломити се (3. а); 2.** *(њихати се)* гойсац ше, гомбац ше, гимбац ше; **3.** *(ићи по рђавом терену)* отлукац ше
ломача 1. а) *(дрва за спаљивање осуђеног или жртве)* огень; жертвенїк; наскладани древа, громада древа *(на хторей спальовани обвинєни)*; **б)** смертельна кара зоз спальованьом, спальованє; **осудили су га на ломачу** осудзели го на смертельну кару зоз спальованьом, осудзели го на спальованнє; **в)** *(ватра)* огень; **2.** *покр.* **а)** *(свежањ трња или грања)* звязка; **б)** *(сува грана)* сухи конар; **3.** *ист.* справа за мученє; **4.** *покр.* цагаца винова лоза
ломачник *х. покр.* винїца *(засадзена зоз цагацу винову лозу)*
ломбард *банк.* ломбард *(пожичка на заложени ствари; залог за пожичку)*
ломбардирати -ам *и* **ломбардовати** -дујем *банк.* ломбардовац
ломигора *ж. и м.* **1.** *франт.* коза (*хтора ше драпе по гори*); **2.** *фиґ. (пустолов)* авантурист[а]; тот цо порихтани на шицко
ломилица *ж.* **1.** *(дробилица)* дробилка; **2.** *оп.* **јадац**
ломина *ж. покр. (трњак)* коляци (джобаци, церньови) черяк
ломити -им **1. а)** ламац; розламовац; **у журби је ломио кукурузе** у понагляню ламал кукурицу; ~ **хлеб** розламовац хлєб; **б)** *(разбијати)* розбивац, трепац; ~ **флаше** розбивац фляши; **2.** *фиґ.* **а)** *(наговарати)* нагваряц; **б)** *(савлађивати нечији отпор)* ламац; **3.** *фиґ. (мучити)* трапиц, мучиц; **зашто ломиш коња?** чом трапиш коняь; **4.** *(кидати односе с неким)* претарговац одношеня, дрец контракт; **5.** *(мак)* орезовац; ◊ ~ **врат** ламац карк; ~ **главу (главе)**

(бринути о чему) ламац главу; ~ **зубе** трапиц ше з дачим; ~ **језик** *(тешко изговарати)* ламац язик; ~ **копља (око чега)** ламац копиї (коло дачого); ~ **леђа (ноге)** трапиц ше; ~ **погачу с ким** *(живети с ким у слози)* дзеліц и добре и зле, єсц хлєб (з даким); ~ **штап над ким** оштро осудзовац дакого; **сила кола ломи** нужда закон меня

ломити се -им се **1. а)** ламац ше; розламовац ше; **б)** розбивац ше, трепац ше; **в)** *(прекидати се)* преривац ше, претарговац ше; **г)** *(о оловци)* заламовац ше; **2.** *(разлегати се, одјекивати)* одгуковац; **гром се ломи по ваздуху** гром одгукує по воздуху; **3. а)** *(преламати се)* преламовац ше, ламац ше; **светло се ломи кроз призму** шветло ше преламує през призму; **б)** *(гибати се - у ходу)* гимбац ше, прегинац ше; **3. а)** *(ићи с напором по рђаву путу)* исц з трапезу, трапиц ше, мучиц ше; **б)** *(лутати)* блукац, вандровац, отлукац ше; **ломи се по свету** отлука ше по швеце; **4.** *фиґ.* *(око некога - претерано се трудити)* облєтовац коло дакого, намагац ше придобиц дачию прихильносц и под.; **сеоски момци су се ломили око ње** валалски леґинє облєтовали коло нєй; **5.** *фиґ.* *(двоумити се)* ламац ше, вагац ше, двоїц себе; **ломио се куда ће кренути** ламал ше кадзи руши; ◊ **ломе се кола (на њему)** *(кад неко сноси одговорност)* (на нїм) ше шицко ламе, вон вше виновати; **ма се ломила небеса** гоч цо ше случи, гоч би цо було

ломкати -ам *дем.* ламац на мали фалатки

ломљава *и* **ломљавина** *ж.* **1. а)** *(ломљење)* ламанє; розламованє; розбиванє, трепанє; ~ **грања** ламанє конарох; ~ **лађе** розбиванє ладї; **б)** *(тресак)* трещанє, тресканє, пращанє, прасканє; лопот; *(бука)* галайк; ~ **грома** трещанє грома; **2. а)** *оп.* **лом (2)**; **б)** *(трка)* ламанє, оганянє *(прейґ препреченьох, з брега або под.)*; **3.** *(осећај изломљености)* поламаносц, вичерпаносц, слабосц; **4.** *фиґ.* *(двоумљење)* ламанє, ваганє, двоєнє

ломљив -а -о **1.** *оп.* **ломак; 2. а)** *(који лако прска)* пукаци; **крвни судови постају ломљиви** кревово судзини поставаю пукаци; **б)** *(који се кида)* хтори ше тарга, таргаци; **влакна кудеље су ломљива** влакна кудзелї ше таргаю; **в)** *(који се гужва)* гужваци; **шешири су ломљиви** калапи гужваци; **3.** *оп.* **ломан (6)**

ломљивост *ж.* ламацосц, крегкосц

ломњава *ж. оп.* **ломљава**

ломот *х.* **1. а)** *(ломљава)* ламанє; ~ **грања** ламанє конарох; **б)** *(лупа, тресак)* лопот, лопотанє, лопоценє, трещанє, тресканє; ~ **млина** лопот млїна; **2. а)** *(рђав говор)* ламанє *(језика)*; *гандр.* *(брбљање)* берблянє, мервенє

ломотати -ам *и* -оћем **1.** лопотац, лопоциц, трещац, трескац; **2.** *фиґ. гандр.* сплєтац (ше), бербляц, мервиц

лонац -нца **1.** *(суд ваљкастог облика)* гарчок; **емајлирани** ~ емайловани гарчок; **2.** *(саксија)* череп; ◊ **бити сваком лонцу поклопац (кутлача)** *(мешати се у све)* буц у каждей юшки запражка, буц у каждей запражки варежка; **босански** ~ *кул.* босанки гарчок; **зида (куједе) лонце** *ир.* *(умро је)* руцел ложку; **или лонцем о камен, или каменом о лонац, тешко лонцу свакојако** *(слабији увек зло прође)* слабши вше настрада; **нема шта да метне у** ~ *(живи врло сиромашно)* барз є худобни, нїч нє ма; **ноћни** ~ *(нокшир)* гарчичок; **Папинов** ~ *физ.* Папинов гарчок; **празан** ~ *(сиротиња)* худоба; **стрпати све у један** ~ *(помешати све заједно)* покласц шицко до єдного меха, змишац шицко вєдно

лонђа *покр. и* **лонжа** *ж.* лонжа *(пантлїка на коньови при обучованю за кас)*

лоно *с. заст.* **1.** *(наручје, заштита)* облапенє, защита, лоно; **2.** *фиґ.* родзени край, родзене место

лонција *ж. покр.* *(скитница)* вандровкаш, вандровнїк

лончаница *ж.* украсна рошлїна хтора ше хова у черепчку

лончар *(грнчар)* гарчкар

лончарија *ж.* **1.** *зб.* гарчки, гарчкарска роба; **2. а)** *оп.* **лончарство**; **б)** *оп.* **лончарница**

лончарница *ж.* гарчкарня *(роботня и предавальня)*

лончарски -а -о гарчкарски; ~ **алат** гарчкарски алат

лончарство *с.* *(лончарски занат)* гарчкарство

лонче -ета *дем. оп.* **лончић (1)**

лончина *ж. ауґм. и пей.* гарчиско

лончић *х. дем.* гарчичок

лонца *ж. заст.* **1.** *(тераса)* тераса, тернац, балкон, конк *(у желєнїдлу, дзе ше шедзи);* **2.** *покр.* *(хладњак од зеленила)* место (хладок) у желєнїдлу; **3.** *покр.* *(веће)* рада

лонцати -ам *заст.* *(већати)* радзиц ше, догваряц ше

лопар *х.* **1.** древена лопата *(за садзанє и виберанє хлєба);* **2. а)** древена вареха; древена ложка; **б)** *(лопатица)* лопатка; **3.** *(за*

мешење) табла; **4.** *бот. оп.* **козлац; ◊ доћи ће и наш пир на** ~ *(доћи ће и наш ред)* придзе и на нас шор

лопарац -рца **1.** *(крупан снег)* шнїг хтори пада у вельких пахулькох; **2.** сушена риба *(розрезана по длужини)*

лопарица *ж.* лопатка *(за чисценє рижних предметох)*

лопата *ж.* лопата; ◊ **кад** ~ **зазвони над главом** кед придзе шмерц; **на лопате (бацати)** *(обилато)* навелько, обилно (давац); **бити чија метла и** ~ буц слуга дакому

лопатар *х.* **1.** *(занатлија; врста јелена)* лопатар; **2.** *оп.* **лопатара; 3.** *оп.* **лопарац (1)**

лопатара *ж.* воденїца, млїн *(зоз колєсом хторе ма лопати)*

лопатаст -а -о лопатасти, хтори здабе на лопату

лопатати -ам **1. а)** руцац з лопату; **лопатао је у пећ угљен** руцал з лопату углє до пеца; **б)** преврацац *або* преруцовац з лопату; **в)** вяц руцаюци з лопату; **2.** *(о воденичком, бродском и сл. колу)* биц (залапйовац) з лопатами; **3.** *(о снегу)* падац у вельких пахулькох; **4.** *фиґ. гандр. (причати којешта)* бешедовац гоч-цо, сплєтац [ше]

лопатица *ж.* **1.** *дем., анат. и др.* лопатка; **2.** *(за смеће)* шметнїк, лопатка

лопатичаст -а -о лопаткасти

лопатични -а -о *анат.* лопатков[и]; ~ **зглоб** лопатков ставец; ~ **чашица** лопатков погарик

лопатни -а -о лопатов[и]; лопатков[и]

лопиж *х. и* **лопижа** *ж. покр.* глїняни котлїк

лопина *ж. и х.* **1.** *(скитница)* вандровкаш, вандровнїк; **2.** *оп.* **лопужа**

лопити -им *(јако тећи)* **1.** *(о крви)* чуриц, чечиц чурком, шикац; **2.** *(о киши)* ляц

лопнути -нем *(јако потећи - о крви)* шикнуц, вдериц, почац нагло исц (чечиц)

лопов *х.* **1. а)** *(крадљивац)* крадош, толвай; **б)** *(нитков)* скаранїк, куйон; **2.** *гип. (лола, мангуп)* бетяр, неґрей

лоповлук *х.* **1.** *(лоповски поступак)* крадза, крадошство, толвайство; **2.** *(нечасно дело)* нєчесне дїло

лоповски -а -о крадошски, толвайски; ~ **дело** крадошске дїло; ~ **дружина** крадошска дружина

лоповчина *ж. и х. аугм.* крадошиско, толваїско

лоповчић *х. дем.* крадощок, толвайчок

лоповштина *ж. оп.* **лоповлук**

лопот *х. (ударање, лупање)* дурканє, лупканє

лопотати -оћем дуркац, лупкац

лопоч *х. бот. оп.* **локвањ**

лопта *ж.* **1.** лабда; **фудбалска** ~ фодбалска лабда; **играти лопте** лабдац ше; **2.** *(небеско тело)* лабда, куля; ◊ **Земљина** ~ Жемова лабда

лопталиште *с. (игралиште)* лабдалїще

лоптање *с.* лабданє

лоптаст -а -о лабдасти

лоптати[1] -а̄м **1. а)** *(бацати, гурати као лопту)* руцац *або* котуляц як лабду; **б)** *(гађати лоптом)* руцац лабду до дакого; **2.** *оп.* **лоптати се**

лоптати[2] лопће̄м *и* лл̂пта̄м **1.** *оп.* **лопити (1); 2.** *оп.* **лаптати (1, 2)**

лоптати се -ам се **1.** *(играти се лоптом)* лабдац ше; **2.** *фиґ. (шегачити се с неким)* оруцовац ше з даким, забавяц ше на дачий рахунок

лоптач *х. оп.* **лопташ (1)**

лопташ *х.* **1.** *(играч с лоптом)* лабдач; фодбалер, рукометаш и др.; **2.** *зоол. (врста воденог полипа)* лабдаш (Physalia arethusa)

лоптин -а -о лабдов[и]

лоптити -им *оп.* **лопити**

лоптица *ж.* лабдочка; кулька

лопужа *и* **лопурда** *ж. и х.* **1.** *(велики лопов)* вельки крадош (толвай), крадошиско, толваїско; **2.** *(нитков)* скаранїк, куйон

лопух *х. и* **лопушац** -шца *х. бот.* **1.** лопуше (Petasites; Petasites hybridus); **2.** *оп.* **чичак; 3.** *оп* **дивизма**

лора *ж. (отимање)* однїманє, однїмачка, ґрабанє, ґрабеж

лорбер *х. бот. оп.* **ловор (1)**

лорд *х.* лорд

лордовски -а -о лордовски; ~ **држање** лордовске триманє

лори -ија *х. зоол.* лори (Loris tardigradiens; Trichooglossus novae - hollandiae)

лорити -им *(отимати, грабити)* однїмац, ґрабац

лорњет *х. и* **лорњета** *ж. (наочари с дршком)* лорнєт[а]

лорњон *х.* лорньон *(лорнєт за єдно око)*

лорфа *х.* **1.** маска; **2.** *фиґ. пей.* жена хтора ше барз фарби, фрайла

лос *х. зоол.* лос (Alces alces)

лосион *х.* лосион

лосос *х. зоол.* **а)** лосос (Salmo salar); **б)** *мн.* лососи (Salmonidae)

лососовина *ж.* лососово месо

лот *х.* **1.** лот *(стара мера за чежину, 17,5 ґ)*; **2.** *техн. (дубиномер)* глїбиномер

лотар -тра -тро *покр. (спор, лењ)* хтори помали роби, повольни, лєнїви
лотиња *ж.* **1. а)** *(прљавштина)* бруд, нєчистота; нєумитосц; люштавосц; **б)** *(аљкавост, лењост)* запущеносц, занєдзбаносц, нєзадзбаносц; лєнївосц; **2.** *пей. (нечиста, неуредна особа)* люштави, люштава, люштош, люштошка
лото *х. (лутрија)* лото
лотос *х. бот.* лотос (Nymphaea lotus)
лотосов -а -о лотосов[и]; ~ **цвет** лотосов квиток
лотра *ж. оп.* **лојтра**
лоћа *ж. покр. гандр.* **1.** *(нечиста, неуредна жена)* люштава (запущена, занєдзбана, нєзадзбана) жена, люштошка; **2.** *(неморална жена)* нєморална (блудна, розпусна) жена, блуднїца, розпуснїца
лоћати се -ам се *(живети разуздано)* розпусно (блудно) жиц
лоћика *ж. бот.* шалата (Lactuca; Lactuca sativa)
лоћикаст -а -о *покр. (нежан, крхак)* нїжни, крегки, нєодпорни
лоћка *ж. оп.* **лоћа**
лоћкав -а -о *(увенуо, смежуран)* спрети, окляпнути; опущени
лоћнути -нем *беш. (млатнути)* бовкнуц, бухнуц, витнуц
лоцирати -ам *зак. и нєзак.* лоцир[ов]ац
лоца *ж. покр. оп.* **лонца (1)**
лош -а -е **1.** подли, слаби, нїяки; ~ **радник** подли роботнїк; **није** ~ **играч** нє подли є бавяч; ~ **педагог** слаби педаґоґ; ~ **руководилац** слаби руководитель; **2. а)** *(непријатан)* нєдобри, нєприємни; **лоше вести** нєдобри висти; ~ **расположење** нєдобре розположенє; **б)** *(негативан)* слаби, неґативни; нєдобри, зли; ~ **оцена** слаба оцена; ~ **бод** неґативни бод; **лоше навике** нєдобри навикнуца; **3. а)** *(који узрокује зло)* зли; ~ **коб** зла судьба; ~ **воља** зла дзека; **б)** *(о времену, приликама)* нєдобри, чежки, плани; **лоша времена** чежки часи; ◊ **два лоша убише Милоша** вельо врани и коня сцагню; **он није** ~ **а)** вон нє подли, вон нє згорши; вон добри; **б)** вон досц красни, вон нє бридки
лошар *х. покр. (плик)* мехир
лоше *присл.* **1.** *(рђаво)* подло, нєдобре, зло; **зар ти је** ~ **овде?** озда ци подло ту?; ~ **се осећам** нєдобре ше чувствуєм; **2.** *(слабо)* подло, слабо; **материје које** ~ **проводе топлоту** материї хтори слабо преноша цеплоту; **ово није** ~ **урађено** то нє подло (нє згорше) зробене
луб *х.* **1. а)** *(кора дрвета)* лупа, скора; **б)** *(лика)* шаш, рафия; **2. а)** *(део обуће око пете)* задок, лубок; **б)** *(дрвени рам сита)* луб; **в)** *(калуп кружног облика)* фурма; **3.** лук; ~ **ребара** лук реброх
лубања *ж. оп.* **лобања**
лубарда *ж. заст.* лубарда *(старинске дзело)*
лубеница *ж. бот.* ґереґа (Citrulus vulgaris)
лубеничар *х.* ґереґар
лубеничарка *ж. бот.* ґереґовка *(файта грушки и др.)*
лубеничин -а -о ґереґов[и]; ~ **кора** ґереґова лупа
лубеничица *ж. дем.* ґеречка, ґереґочка
лубеничиште *с. (земљиште на којем се гаје лубенице)* бостан
лубенични -а -о *оп.* **лубеничин;** ◊ **подметнути коме лубеничну кору под ноге** спревесц дакого
лубина *ж.* **1.** *анат.* труп *(часц цела з першову клїтку и брухом);* **2.** *(мртво тело)* трупло, труп, мертве цело
лубњача *ж. покр.* колїба, хижка *(закрита зоз древову лупу)*
лубождерац -рца *х. покр. оп.* **стрвинар**
лубура *ж.* кошарка и под. зоз лупи младого древа *(звичайно за ягоди, чернїци и др.)*
луг[1] *х.* **1.** *(шумица)* луг, лєшик, гай; **2.** *покр. (божићно дрво)* ядловец, крачун, крачунске древо; **3.** *покр.* бара, рит
луг[2] *х.* **1.** *(пепео)* ґар, пирня; **2.** *(лужина)* луг, луговка; ◊ **бацати** ~ **у очи (некоме)** *(обмањивати кога)* зашлєпйовац дакому очи
лугав -а -о *оп.* **лугаст**
лугар *х. (чувар шуме)* лєсар, *заст.* гайнїк
лугарити -им буц лєсар, окончовац роботу лєсара
лугарница *ж. (лугарова кућа)* лєсарова хиж(к)а
лугарски -а -о лєсаров, лєсарски
лугаст -а -о *(пепељаст)* ґарови, пирньови
луговина *ж. оп.* **луг**[2] **(2)**
луд -а -о **1.** *(глуп, неразуман)* шалєни; дурни; хибни; *заст.* блазен; **он је помало** ~ вон дакус шалєни; ~ **глава** дурна (шалєна) глава; **2.** *фиґ.* **а)** *(о природним стихијама)* силни, страшни, шалєни; ~ **ветар** силни (страшни) витор; **ветар дува као** ~ витор дує як шалєни; ~ **мећава** страшна курнява; **б)** *(о магли)* густи; **в)** *(необуздан)* нєстримуюци, нєзопераюци, шалєни; ~ **жеља** нєстримуюце

жаданє; **3.** *фиґ.* **а)** *(бесмислен)* безсмислови, нєрозумни, дурни, глупи; **мани се луда посла** охаб ше дурней роботи; **б)** *(несхватљив)* нєрозумлїви; **в)** *(невероватан; велик)* нєвироятни, нєобчековани; вельки; ~ **успех** нєобчековани (вельки) успих; ~ **срећа** нєвироятне (вельке) щесце; **4.** *покр. (о поврћу):* ~ **зеље** желєнява за пресаду; **5.** *покр. (о храни)* нєпосолєни, нєслани; **6.** *арґо (диван)* прекрасни, красни; ~ **хаљина, нема шта** прекрасна шмата, нєт цо; ◊ **бити** ~ **за ким (чим)** буц шалєни за даким (дачим); ~ **кућа** *нар. (хаотично стање)* циркус, парада; **не буди** ~ *беш.* май розум(а); **обећање лудом радовање** обецанка-анка, нє треба вериц обецаньом; **прави се** ~ прави ше шалєни

луда *ж. и х.* **1. а)** *(умоболна особа)* шалєни, шалєняк, блазен; **б)** *(глупа особа)* дурни, дурак, дурґов, дурбак, блазен; **2.** *пей. (особа за увесељавање)* дурнїло; **дворска** ~ дворски дурнїло; **3.** *(реч одмила)* (на)дурнїсти, дурачок, дурнїлко; **ох, лудо моја** о, надурнїсте мойо

лудак *х.* **1.** *(умоболник)* шалєни, шалєняк, нєпевни; **2.** *(будала)* шалєняк, дурак, дурґов, дурбак; **3.** *оп.* **луда (2)**

лудара *ж.* дурнїлка *(1. файта отровней печарки; 2. файта бундави)*

лудаст -а -о *(будаласт, луцкаст)* (на)дурнїсти

лудати -ам правиц шалєним; **немојте ви мене** ~ нє правце ви ме шалєним

лудати се -ам се правиц ше шалєни

лудача *ж.* **1.** *(луда женска особа)* шалєна, дурна, хибна, блазна; **2.** *оп.* **велебиље**; **3.** *бот. (лудара)* шалєна печарка (Boletus satanas)

лудачити се -им се **1.** *оп.* **лудовати (1); 2.** *оп.* **лудирати се**

лудачки -а -о **1.** шалєняцки, шалєни, як (у) шалєного; ~ **смех** шмих як шалєного; **2.** *(неприродно јак)* силни, страшни; **снага лудачког оркана** моц страшного оркана

лудаштво *с. (лудачко поступање)* шалєняцтво

лудети -дим **1.** *(постајати луд)* шалїц, ошальовац, трациц розум; ~ **од болова** шалїц од больох; **2.** *оп.* **лудовати**

лудизам -зма *х. ист.* лудиз[е]м *(рух за знїщованє машинох)*

лудија *ж. и х. оп.* **луда**

лудило *с.* **1.** *мед.* шалєнство, делириюм; **2.** *(снажна обузетост)* шалєнство; жажда, страсц, мания; ~ **за обогаћивањем** мания за збогацованьом; ◊ *мед.* ~ **величине 1.** мания велькосци; **2.** *фиґ.* меґаломания, ґрандомания; ◊ ~ **гоњења** мания преганяня; **младалачко** ~ младежске шалєнство *(файта шизофрениї)*; **пијаначко** ~ пиянїцке шалєнство, делириюм тременс

лудирати -ам *оп.* **лудовати (2)**

лудирати се -ам се *(понашати се неозбиљно)* дуриц ше, вирабяц; нарабяц

лудист[**а**] *х. ист.* лудист[а]

лудистички -а -о *ист.* лудистични; ~ **покрет** лудистични рух

лудити -им *(чинити лудим)* правиц шалєним, приводзиц до шалєнства, зашальовац

лудити се -им се **1.** *оп.* **лудирати се; 2.** *(правити се луд)* правиц ше шалєни

лудица *ж. и х. дем. и гип.* дурнїлко, дурачок, (на)дурнїсти

лудница *ж.* шалєна хижа

лудо *присл.* **1.** *(бесмислено)* шалєно, дурно, нєрозумно, глупо; **људи** ~ **гину** людзе глупо гиню; **2. а)** *(страсно, силно)* страсно, силно, моцно; ~ **ју је загрлио** страсно ю облапел; **б)** *(јако)* барз, безглаво, шалєно; ~ **су јурила кола** авто барз бежал

лудов *х. оп.* **лудак**

лудовати -дујем **1.** *(чинити лудости)* дуриц ше, вирабяц, паратовац, правиц (робиц) глупосци (дурноти, шалєнства); **2.** *(за ким, за чим)* буц шалєни, трациц розум за даким *або* дачим

лудорија *ж. оп.* **лудост (1)**

лудост *ж.* **1.** *(неразуман чин)* шалєнство, дурносц, дурнота; **2. а)** *(неразумност)* нєрозумносц; **б)** *(душевна поремећаност)* шалєнство, шалєносц, хибносц

луђак *х. оп.* **лудак**

луђахан -хна -хно *(малолетан)* малолїтни, нєдорослнути, нєискусни

луђачки -а -о *оп.* **лудачки**

луес *х. мед. (сифилис)* луес

луетичар *х. мед.* луетичар

лужа *ж. покр. (локва; блато)* бара; блато

лужав -а -о *(замазан пепелом)* замасцени з ґаром (пирню), од ґару (пирнї)

лужан -жна -жно *(који садржи луг)* лугов[и], хтори ма лугу у себе

лужанин *х.* чловек хтори жиє у лєше

лужањ -жња *х. оп.* **нарцис**

лужаст -а -о (< **луг**[2]) лугов[и]

лужина[1] *ж.* **1.** *ауґм.* < **луг**[2] **(1)**; **2.** *покр. (мочвара)* мочар, рит, барище

лужина[2] *ж.* **1.** *(луг, цеђ)* луг; **2.** *хем.* база

лужинаст -а -о *оп.* **лугаст**
лужити -им райбац *або* виварйовац у луговки, озольовац, золїц
лужник *х. оп.* **лужњак (1)**
лу́жница[1] *и* **лужница** *(дрвени суд за лужење)* зварка
лу́жница[2] *ж. и х. покр. (пијаница)* пиянїца
лужња *ж. (лужење)* райбанє *або* виварйованє у луговки, озольованє, золєнє
лужњак *х.* **1.** *бот. (храст лужњак)* лугови дуб (Quercus robur); **2.** *(храстова шума)* дубов лєс
лужњака *ж.* **1.** ренда, ручнїк и др. за цадзенє лугу; **2.** *оп* **лужњак (1)**
лук[1] *х.* **1.** *мат., архит. и др.* лук; **2.** *(за тестеру)* рам; ◊ **Волтин (електрични)** ~ *физ.* Волтов (електрични) лук
лук[2] *х. бот.* цибуля (Allium); ◊ **бели** ~ *бот. (чешњак)* цеснок (Allium sativum); **као** ~ **и очи (бити с неким)** як пес и мачка (буц з даким); ~ **и вода** *(празна прича)* чвирк; таке цо нїч по нїм; ~ **ти у очи** *празн.* нє чудуй ше *(же биш нє урекнул)*; **млади** ~ [млада] цибулька; **на глави** ~ **туцати, тући (некоме)** допивац дакому; трапиц дакого; **ни** ~ **јео ни** ~ **мирисао, ни** ~ **јео ни луком мирисао** нїч я з тим нє мам, нїч я нє знам; **ударио (наишао) тук на** ~ вдерела коса до каменя (на камень); **црни (мрки, црвени)** ~ *бот.* цибуля, заградкова цибуля (Allium сера)
лука *ж.* **1.** *(пристаниште)* пристанїще, лука; **ратна** ~ войново пристанїще; **2. а)** *(ливада крај реке)* луки, дєп; **б)** польо *(у ровнїни)*
лукав -а -о гамишни, лукави, *рид.* хитри; **лукави лисац** лукава лїшка; **лукави потези** гамишни (лукави) поцаги
лукавац -вца *х. (лукав човек)* гамишни (лукави) чловек, гамишнїк, лукавец
лукавити -им буц гамишни (лукави), *рид.* лїшковац
лукавица *ж. и х.* гамишна (лукава) особа
лукавост *ж.* **1.** гамишносц, гамишство, лукавосц; **2.** *оп.* **лукавство**
лукавство *и с.* **лукавштина** *ж.* гамишство, лукавство
лукарица *ж. покр.* пита з цибулю
лукаст -а -о цибульови, цибулясти
лукац -кца *х.* **1.** *(лук)* цибуля; **2.** *дем.* цибулька
лукијерна *ж. покр. (светиљка)* каганєц
лукно *с. заст. (црквени порез)* руковина, *заст.* роковина
лукња[1] *ж.* **1.** *(рупа, отвор)* дзира, отвор; **2.** *фиґ. (затвор)* гарешт
лу́кња[2] *ж. оп.* **лукно**
лукобран *х. (пристанишни гат)* пристанїщна гац
луков -а -о цибульов[и]
луковача *ж. покр.* кукурични хлєб *(замишени з пирками цибулї)*
луковина *ж.* цибулянка
луковица 1. *бот.* **а)** *(подземно стабло лука, тулипана и сл.)* цибулька; **б)** *(главица лука)* главка цибулї; **2.** *архит.* купола *(у форми главки цибулї)*
лукративан -вна -вно *(уносан)* лукративни, рентабилни
лукс *х. физ.* лукс
луксуз *х.* луксуз
луксузан -зна -зно луксузни; ~ **роба** луксузна роба
луксузирати се -ам се луксузовац ше, луксузно жиц
луксус *х. оп.* **луксуз**
лукулски -а -о *(раскошан, богат)* лукулски; ~ **вечера** лукулска вечера
лукшија *ж. покр. оп.* **ликсија (1)**
лула *ж.* **1.** *(направа за пушење)* пипка; **2.** *(разне цевасте направе)* **а)** *(цев у облику луле)* пипка; **б)** *(чунак на пећи)* цива, гурка; **в)** *(на чесми, водоводу)* чоп; **3.** скруцени верх (нос) бочкори; ◊ **не вреди ни** [**по**] **луле дувана** нє вредзи анї пипку багова (води); **попушити лулу мира** покуриц пипку мира
лулаш *х.* доган за пипку *(*до пипки)
лулеџија *х.* пипкар *(майстор хтори прави пипки)*
лулица *ж. дем.* пипочка
лумбаго *х. мед.* лумбаґо
лумбалан -лна -лно *(слабински)* лумбални, крижови; ~ **анестезија** лумбална анестезия
лумбарда *ж. оп.* **лубарда**
лумбардаш *х. заст. (тобџија)* дзелар
лумен *х. физ., фиґ.* лумен
лумин *х. покр. (жижак)* каганєц
луминисценција *ж.* луминисценция *(зявенє випущованя шветлосци орґанизмох або материйох)*
лумп *х.* **1.** *(скитница, пробисвет)* битанґа, лумп; **2.** *(пијаница)* пиянїца
лумпати -ам *оп.* **лумповати**
лумпач *х.* **1.** *(онај који лумпује)* мулатовач, лумповач; **2.** *оп.* **лола (1)**
лумпен *х. оп.* **лумп**
лумпенпролетаријат *х. зб.* лумпенпролетерият

лумперај *х. и* **лумперајка** *ж. (пијанка, теревенка)* мулатованє, мулатшаґ, лумпованє, *нар. поез.* питка

лумпов *х. оп.* **лумпач**

лумповати -пујем мулатовац, лумповац

луна *ж. поет.* луна, мешац, мешачок

луна-парк *х.* луна-парк

лунарни -а -о лунарни

лунатик *х. (месечар)* лунатик, мешачкар

лунта *ж. заст.* **1.** ґнот за паленє огньового оружия*;* **2.** дзело *або* пушка *(хтори ше паля на ґнот)*

луња[1] *ж. зоол.* лунь (Milvus); ◊ ~ **рђаста (црвенкаста)** червени лунь (Milvus milvus); **црна (црнкаста)** ~ , ~ **селица** лунь селїдбенїк (Milvus migrans); **бела** ~ били лунь (Circus cyaneus)

лу́ња[2] *х. оп.* **луњало**

луњав -а -о **1.** *(погнут)* зогнути, похилєни, погнути; **2.** *(тром, млитав)* повольни, окляпнути, ґенґлїви

луњало *с. и х. (луталица)* блукач, скитнїк

луњати -ам *(лутати)* блукац [ше], скитац [ше]

луњати се -ам се **1.** *оп.* **луњати; 2.** *(вући се)* цагац ше

луп *викр. за подражованє тупого звуку при паду и под.* бум, бух, дум

лупа[1] *(тутњава, тресак)* лупканє, дурканє; лопот, лопоценє; дубонь; лупнуцє; ~ **точкова** дурканє колєсох; **с лупом затвори врата** з лупнуцом завар дзвери

лупа[2] *ж. физ. (повећало)* лупа; ◊ **ставити под лупу** *(темељно размотрити)* положиц под лупу

лупарати -ам **1.** *(уједначено лупати)* лупкац, дуркац; лопотац, лопоциц; черкац; биц; **2.** *оп.* **лупетати (2)**

лупатак -тка *х. покр. (пратљача)* пранїк

лупатати -ам *оп.* **лупарати (1)**

лупати -ам **1. а)** *(ударати)* лупкац, лупац, дуркац; клопкац; клокотац; черкац; черчац; биц; лопотац, лопоциц; гримац; ~ **на врата** лупац до дзверох; ~ **ципелама** дуркац (лупкац, клопкац) з ципелами; **точкови кола лупају** колєса на кочу дуркаю (черча, клокотаю); ~ **посуђем** черкац зоз судзину; **коњи лупају у штали** конї лопоца (гримаю) у хлїве; **б)** *(о звону)* дзвонїц, биц; **звона лупају** дзвони дзвоня; **2.** *(разбијати)* розбивац, трепац; ламац; ~ **прозоре** розбивац облаки; ~ **столице** розбивац (ламац) карсцелї; **3.** *(тући из оружја)* биц; **лупали су по прелазу** били по преходу; **4.** *(о срцу)* дуркац; *(јако)* лопоциц; **5.** *(забијати)* забивац; **6.** *оп.* **лупетати (2); 7.** *беш. (тући; побеђивати)* биц, бухац, тлучиц; **почели су** ~ **непријатеља** почали биц нєприятеля (по нєприятельови); ◊ **то му се лупа о главу** то ше му вимсцує (враца), одбува за тото; ~ **главу чиме (** ~ **главом)** *(напорно размишљати о нечем)* ламац главу над дачим; ~ **главом о зид** биц з главу до мура

лупач *покр.* **1.** тот цо чисци чутки кукурици од лїсца, чисцач; **2.** *зоол. (пупавац)* пажицова чубочка (Upupa epops)

лупеж *х.* **1.** *(крадљивац)* крадош, толвай; **2.** *(варалица)* спреводзкош, циґан; *(нитков)* скаранїк, куйон; **3.** *заст. (разбојник)* збойнїк, розбойнїк

лупежати -ам *(красти)* крадnuц, жиц од крадзи

лупетало *с. и х. (блебетало)* сплєтач, бербляч, плєтка

лупетати -ам **1.** *(лупати)* дуркац, луп(к)ац; лопотац, лопоциц; **бубањ лупета** бубен лопоци; **2.** *(говорити којешта)* сплєтац [ше], плєсц, бербляц, мервиц

лупешки -а -о крадошски, толвайски; спреводзкошски

лупина *ж. (спољни омотач)* **а)** *(плодова или семена)* лупа; лупка; ~ **ораха** орехова лупа; ~ **мандаринке** лупа мандаринки; **семена** ~ нашенкова лупка; **б)** *(јајета)* шкарупина; **в)** *(кора)* скора; скорка

лупинг *х.* лупинґ *(акробатски лєт на авиону)*

лупити[1] -им **1. а)** *(ударити)* лупнуц, вдериц, дуркнуц; утнуц; треснуц, бовкнуц; ~ **руком о сто** лупнуц з руку по столє; **лупила га је по глави** вдерела го по глави; **б)** *(о звуку)* лупнуц, дуркнуц; черкнуц; злопоциц; **в)** *(погодити)* вдериц, потрафиц; **куршум лупи у дрво** кулька вдерела до древа; **2.** *(доћи изненада)* войсц (наисц) нєсподзивано, улєциц; **3.** *(одзвонити)* оддзвонїц; вибиц; **лупит ће подне** вибиє поладнє; **4.** *(бацити карту у игри)* вдериц, прибиц; **лупио је зеленим краљем** прибил зоз желєним кральом; **5.** *фиґ. (рећи неку бесмислицу)* укруциц, ляпнуц, уплєсц, лупнуц; *вулґ.* скруциц як за гнойом; ◊ ~ **главом о зид** *(касно схватити нешто неповољно)* нєскоро ше огутац (обахтац), вдериц з главу до мура

лу́пити[2] лупим **1.** *(од љуске)* чисциц; ~ **кромпир** чисциц кромплї; **2.** *(згуљивати)* здзерац; ~ **кору с храста** здзерац лупу з дуба

лупити се[1] -им се *зак. (ударити се)* вдериц ше, лупнуц ше; **лупио се по глави** вдерел ше по глави

лу́пити се[2] лупим се *нєзак.* **1.** *(љуштити се; отпадати)* одпадовац; лупиц ше, злупйовац ше; **лупи се кора дрвета** одпадує лупа з древа; **лупи се малтер** одпадує малтер; **2.** *(перутати се)* лупиц ше; **лупи му се кожа на лицу** лупи ше му скора на твари

лупкати -ам *дем.* лупкац, дуркац, подурковац

лупнути -нем **1.** *звич. дем.* лупнуц, дуркнуц, вдериц; **2.** *оп.* **лупити**[1] **(5)**

лупњава *ж. оп.* **лупа**[1]

лустер *х.* лустер; ◊ **виси као** ~ *арґо* у нєзавидним є положеню, прикро на ньго

лутајући -а -е блукаюци; ◊ ~ **бубрег** *анат.* блукаюца покрутка

лутак -тка *х.* **1.** бабка *(хтора представя хлопа)*; **2.** *ир. (кицош, фићфирић)* нялкош, панцик, денди

луталац -аоца *оп.* **луталица**

луталачки -а -о вандровнїцки, вандровкашски, блукацки, скитнїцки, скитацки

луталица *ж. и х.* вандровнїк, вандровкаш, вандров, блукач, скитнїк; вандровнїца, вандровкашка, блукачка, скитнїца; *(дошљак)* приблукани, приблуда

лутан *х. оп.* **лутак**

лутати -ам **1. а)** *(тумарати)* вандровац, блукац [ше], скитац [ше], блудзиц; вандїрац, ходзиц по вандрох; **б)** *(чинећи штету)* больонґовац; **2.** *(не налазити прави пут)* блукац; **поглед јој је лутао уоколо** *фиґ.* попатрунок єй блукал доокола

лутеран *х.* лутеран

лутерански -а -о лутерански; ~ **покрет** лутерански рух

лутеранство *с.* лутеранство

лутка *ж.* **1.** бабка; **2.** *пей.* бабка, марионета, пион; **3.** *зоол. (учаурена ларва)* лїчинка, бабка; ◊ **дошле (удариле) му лутке (у главу)** вошол му хробак до глави, змухавел ше, зноровел ше, здурел ше

лутка̂н *х. оп.* **лутак**

луткар *х.* бабкар

луткарски -а -о бабкарски; ~ **позориште (казалиште)** бабкарски театер

лутка̂ст -а -о бабкасти

луткин -а -о бабков

луткица *ж. дем. и гип.* бабочка

лутнути -нем одвандровац, одблукац [ше], одскитац [ше]

лутња[1] *ж. муз.* лутня

лу́тња[2] *ж. (лутање)* вандрованє, блуканє, скитанє, вандри

лутор[**ан**] *х. заст. оп.* **лутеран**

лутрија *ж.* лутрия: **добити на лутрији** достац (виграц) на лутриї

лутријаш *х.* бавяч на лутриї, лутрияш

лутријски -а -о лутрийни, лутрийски

луфт *х. варв.* луфт, воздух

луфтати -ам *варв.* **1.** *оп.* **луфтирати**; **2.** *(бацати у ваздух експлозивом)* розруцовац

луфтбалон *х.* луфтбалон

луфтика *ж. покр.* луфтика

луфтирати -ам певитровац, луфтирац

луфтирати се -ам се превитровац ше, луфтирац ше

луцањ -цња **1. а)** лук; **б)** *(гудало)* смик; **2.** єднорочна лоза орезана на вецей як пейц очка

луцерка *и* **луцерна** *ж. бот.* луцерна, луцерка (Medicago sativa)

луцеркин -а -о луцернов, луцерков; ◊ *зоол.*: ~ **буба** луцернов хробак (Phytodecta fornicata); ~ **бубамара** луцернова катичка

луцидан -дна -дно луцидни

луцидност *ж.* луцидносц

Луцифер *х.* **1.** *рлґ.* **а)** *(вођа ђавола)* Луцифер; **б)** *(ђаво)* чорт, дябол, диявол, луцифер; **2.** *астр. заст.* Венера

луцкаст -а -о **1.** *(ћакнут, настран)* (на)дурнїсти, дуркнути, вдерени а нє потрафени, дурновати; **2.** *(необичан)* нєзвичайни

луч *х.* **1. а)** сосново древо *(на подпальку);* **б)** факля *(зоз одщипеного фалата сосни);* **2.** *(светло)* шветло, шветлосц; **3.** *фиґ. поет.* око; **4. луча (1)**

луча *ж.* **1.** *(зрак)* заря; **2.** *(бакља)* факля; **3.** *оп.* **луч (2)**

лучан[1] -чна -чно *оп.* **лучни**[1]

лучан[2] -а -о *(о јелу)* приготовени *одн.* присмачени з цибулю

лучар *х.* **1.** предавач соснового древа; **2.** факляр, ношач факлї *(у ноцним лову)*

лучац -чца *х.* *(предмет лучног облика)* **а)** *(гудало)* смик; **б)** лук; **в)** *дем.* (< **лук**[1] **(2)**) лучок; **г)** ручка за хтору ше котлїк виша

луче -ета *с.* **1.** *дем. и гип.* (< **лутка**) бабочка; **2.** *фиґ. (назив одмила)* душа, душичка, мили мой, мила моя

лучев -а -о **1.** *(боров)* соснов[и]; ~ **бачва** соснови гордов; **2.** *(сличан бакљи)* хтори здабе на факлю

лучевина[1] *ж. (боровина)* сосново древо, сосна *(як материял)*

лучевина[2] *ж. (излучевина)* вилученїна, лученїна
лучење *с. физиол.* вилучованє, лученє
Лучиндан *х. и* **Лучиње** *с.* швето св. Луки
лучити[1] -им пририхтовац (готовиц) *одн.* присмачовац з цибулю
лу́чити[2] лучим **1. а)** *(раздвајати)* роздзельовац, роздвойовац, розлучовац; оддзельовац, оддвойовац; дзелїц; **од њиховог стана лучи нас танак зид** од їх квартелю дзелї нас ценки мур; **б)** *(разликовати)* розликовац, розлучовац, розрижньовац; **в)** *(младунчад од мајке)* одлучовац; **2.** *(издвајати)* видзельовац, видвойовац, вилучовац, виокремйовац; **3.** *физиол.* вилучовац, лучиц; **јетра лучи жуч** печинка вилучує жовч
лучити се -им се **1.** *взаєм. повр. ґу* **лучити (1. а)**; **2.** *(растајати се)* розлучовац ше, розиходзиц ше
лучка *ж.* **1.** *(ивер, цепка)* триска, одщипени фалат сосни; **2.** *оп.* **луч (1. б)**
лучки -а -о пристанїщни, лукови; ~ **складиште** пристанїщне складище
лучни[1] -ā -ō < **лук**[1]
лучни[2] -ā -ō **1.** цибульов[и]; ~ **семе** цибульово нашенє; **2.** *оп.* **лучан**[2]
лучњак *х.* заградка и под. засадзена з цибулю
лучоноша *х.* факльоношач
луџба *ж. заст.* хемия
луша *ж. гип.* (< **лула**) пипочка
лушки -а -о лугов[и], лєшиков[и], гайов[и]

Љ

љага *ж.* **1.** *(мрља)* шплях; **2.** *фиґ.* **а)** *(срамота)* ганьба, шплях; **б)** *(жиг)* печац; ◊ **бацити љагу на кога** поганьбиц дакого; **опрати (спрати) љагу** змиц ганьбу
љаштити се -им се *оп.* **лаштити се**
љеб *х. оп.* **хљеб**
љев... *оп.* **лев...**
љѐвāч[1] *х. (ливац)* вилївач
љѐвāч[2] *х. покр. оп.* **левак**[2]
Љељо *х. мит. поет.* Лєльо *(бог любови при старих Славянох)*
љеп -а -о *оп.* **леп**
љесак -ска *х.* **1.** *(блесак, сјај)* блїск, блїщанє, швиценє, лиґотанє; **2.** *(одблесак)* одблїск
љескав -а -о блїщаци, швицаци, лиґотаци
љескар *х. оп.* **лескар**
љескати се -ам се **1.** *(блистати, сијати се)* блїщац ше, швициц ше, лиґотац; **2.** *(одблескивати)* одблїсковац
љеснути се -нем се заблїщац ше, блїснуц, зашвициц ше
љето *с. оп.* **лето**
љешњак *и* **љешњик** *х. оп.* **лешник**
љига *ж.* **1.** шлїзка (шлїжаца) материя (маса, предмет и под.); **2.** *фиґ. гандр. оп.* **љигавац**
љигав -а -о *звич. пей.* **1.** *(склизак)* шлїзкаци, шлїзки, млязґави *(пре шлїжацу поверхносц)*; **риба је ~ те је не можеш држати** риба шлїзкаца, та ю нє можеш тримац; **2.** *(лепљив)* лїпкаци; **3.** *фиґ.* **а)** *(бескарактеран)* млязґави, безхарактерни, без характера (достоїнства, пихи); **човек љигава држања** чловек млязґавого (безхарактерного) триманя; **б)** хтори виволує презренє, одбиваюци, обридли, бридки
љигавац -вца *х.* **1.** *(бескарактеран човек)* млязґави чловек, чловек без характера (достоїнства, пихи); **2.** *зоол. оп.* **јегуља**
љигавост *ж.* **1.** шлїзкацосц, шлїзкосц; **2.** *фиґ.* млязґавосц, безхарактерносц
љиљак -љка *х.* **1.** *зоол.* **а)** *(слепи миш)* пергач (Vesperugo); **дугоухи** ~ ухати пергач (Plecotus auritus); **обични** ~ звичайни пергач (Vespertilio murinus); **вечерњи** ~ ноцни пергач (Vesperugo noctula); **б)** *мн.* пергаче (Chiroptera); **2.** *бот. (јоргован)* орґона (Syringa); **3.** *покр. (навиљак)* громадка *(шена або слами хтору мож вжац на єдни видли)*
љиљан *х. бот.* **а)** лелия (Lilium, Lilium candidum); **б)** *мн.* лелиї (Liliaceae); ◊ **бели** ~ *оп.* **љиљан (а); дивљи** ~ дзива лелия (Hemerocallis, Hemerocallis fulva); **модри (небески)** ~ *оп.* **перуника**
љиљанов -а -о лелийов
љиљански -а -о лелийови, хтори як лелия
љокати[1] -āм одганяц (гнац) целє од крави док ше вона дої
љокати[2] *и* **љо́кати** љћкāм *оп.* **локати (2)**
љокач *х.* прут, палїца и под. *(за одганянє целєца од крави док ше крава дої)*
љопити -им *покр. (ударити јако)* бовкнуц, бухнуц, зрезац
љос *викр. з хторим ше означує пад* бух
љоснути -нем *осн., фиґ. (пасти уз тресак)* бухнуц, рапнуц; *(на мокро)* ляпнуц; **љоснуо је на испиту** *беш.* рапнул (бухнул) на испиту
љохав -а -о *покр. (слаб)* слаби, хорйовити
љуб *х. поет. оп.* **пољубац**

љуба *ж. поет.* **1.** *(супруга)* жена, супруга; **2.** *(драгана)* мила, милєнка, любена

љубав *ж.* **1.** любов, *заст.* любосц, *нар. поет.* ласка; **прва** ~ перша любов; **платонска** ~ платонска любов; **изјавити** ~ виявиц любов; **водити** ~ водзиц любов; ~ **према науци** любов ґу науки; **придобити нечију** ~ придобиц дачию любов, *нар.* прилюбиц дакого; **3.** *(услуга, љубазност)* услуга, любезносц; **молим вас за једну велику** ~ модлїм вас за єдну вельку услугу; **учинити некоме** ~ зробиц дакому по дзеки; **4.** *(слога)* злагода, злога; ◊ **за** ~ **божју** *беш. (фраза за појачање молбе)* пребог[а], пребог це (вас и под.) питам (модлїм); **за** ~ **нечега (нечему)** *(ради нечега)* пре дацо; **теби (нечему и сл.) за** ~ **, за твоју (његову и сл.)** ~ пре тебе (нього и под.), за твою (його и под.) любов; **чист рачун дуга** ~ чесни материялни и под. одношеня - основа тирвацого приятельства, кед длуство врациме, баржей ше любиме (ище ше волїме)

љубаван -вна -вно *(срдачан, љубазан)* сердечни, любезни, приязни

љубавни -а -о любовни; ~ **писмо** любовне писмо; **бити с ким у љубавној вези** тримац ше з даким, буц з даким у любовней вязи

љубавник *х.* **1. а)** *звич. пей.* любовнїк, фраєр; **в)** *мн. (заљубљеници)* залюбени, любовна пара; **2.** *(љубитељ)* любитель; **3.** *покр. заст.* приятель, товариш

љубавница *х.* **1. а)** *звич. пей.* любовнїца, фраєрка; **2.** *заст.* **а)** *(драгана)* мила, милєнка, любена, *заст.* фраєрка*, заст.* любезна; **б)** *(вереница)* заручнїца

љубавнички -а -о любовнїцки

љубавца *ж. оп.* **љуба**

љубазан -зна -зно **а)** *(пријатан у опхођењу)* любезни, приязни; ~ **понашање** любезне справованє; **будите љубазни** будзце любезни; **б)** *(драг, мио)* дороги, мили; **љубазни читаоче** дороги читачу; **о, љубазни сине** о, мили сину

љубазник *х.* **1.** *заст. оп.* **љубавник; 2.** *у шлєбоднєйшей розгварки, у вок. (пријатељу, драги мој)* приятелю, товаришу, дороги (мили) мой

љубазност *ж.* **1.** *(пријазност)* любезносц, приязносц; **2.** *(љубазан поступак)* любезносц, любезни поступок; любезне слово

љубак лупка љупко **1.** мили, любки; приємни, умилни, облєсни; ~ **држање** миле триманє; ~ **лице** мила твар; **2.** *(који делује лепо)* барз фини, прекрасни; **љупке боје** прекрасни фарби

љубакати -ам **1.** *звич. пей.* обочковац, цморкац, цмаґац; **2.** *оп.* **љубакати се (2)**

љубакати се -ам се *взаєм. повр. звич. пей.* **1.** обочковац ше, цморкац ше, цмаґац ше; **2.** *(водити љубав)* любовац ше, любиц ше

љубац љупца *х. покр. оп.* **пољубац**

љубачац -чца *х. бот.* любчец (Levisticum officinale)

љубежљив -а -о *и* **љубезан** -зна -зно *заст. оп.* **љубазан**

љубидраг *х. бот. покр. оп.* **драгољуб**

љубимац -мца *х.* **1.** любимец, облюбени; ~ **публике** любимец публики; ~ **породице** любимец фамелиї; **2.** *бот.* жовтенька резеда (Reseda luteola)

љубимица *ж.* любимица, облюбена

љубимче -ета *с. дем.* облюбени хлапчик, любимец; облюбене дзивчатко, любимица; облюбена животинька

љубин -а -о **1.** *(женин)* женов, супругов; **2.** *(драганин)* любеней, милей

љубитељ *х.* любитель; ~ **природе** любитель природи; ~ **жена** любитель женох

љубитељица *и* **љубитељка** *ж.* любителька

љубитељски -а -о любительски

љубити -им **1.** *(целивати)* бочкац, циловац; *дзец.* любац; **2.** *(волети)* любиц, любовац; ◊ **љуби га мајка** алє го любим, алє ми є мили, злати мой; **љубим руке** *заст. (поздрав старијима)* бочкам руки, почитованє; **љубим те** *(молим те лепо)* модлїм (питам) це крашнє; **љубићеш и земљу (стопе, ноге)** *(покајаћеш се)* будзеш бановац

љубити се -им се **1.** *(целивати се)* бочкац ше, циловац ше; **2.** *(свиђати се)* любиц ше, пачиц ше, буц по дзеки; **то ми се не љуби** то ше ми нє люби (пачи); то ми нє по дзеки; **3.** *(волети се)* любиц ше, любовац ше

љубица *ж. оп.* **љубичица**

љубичаст -а -о лилови

љубичина *ж. бот. (шебој)* фиялка (Matthiola incana)

љубичица *ж. бот.* любичица, *заст.* фиялка (Viola)

љубљеник *х. (вољени човек)* любени, люби, мили

љубнути -нем *дем. (пољубити)* побочкац, пociловац, полюбкац

љубов *ж. заст. оп.* **љубав**

љубованка *ж. поет. заст.*: **песма** ~ любовна писня (шпиванка)
љубовати -бујем *покр.* **љубакати се (2)**
љубовца *ж.* **а)** *нар. поет. оп.* **љуба; б)** *оп.* **љубавница**
љубомор *х. и* **љубомора** *ж.* любомора, ревносц, ревнї̈восц
љубоморан -рна -рно любоморни, ревнї̈ви; **бити** ~ буц любоморни, ревновац
љубоморник *х.* любоморни чловек
љубопитан -тна -тно **1.** *оп.* **љубопитљив; 2.** *заст. (занимљив)* интересантни, цикави
љубопитљив -а -о любопитлї̈ви, любопитни
љубопитљивац -вца *х. (знатижељан)* любопитлї̈ви, любопитни, любопитлї̈вец
љубопитљивост *ж.* любопитлї̈восц, любопитносц, любопитство
љубопитност *ж.* **1.** *оп.* **љубопитљивост; 2.** *заст.* интересантносц, цикавосц
љубопитство *с. оп.* **љубопитљивост**
људа *ж. и* **људе** *с. покр. оп.* **људескара**
људеван -вна -вно **1.** *оп.* **људски (2); 2.** *(мужеван, снажан)* хлопски, моцни
људескара, људескера *и* **људетина** *ж. оп.* **људина (1)**
људи *х.* **1.** *мн.* **а)** людзе; **б)** *(мушкарци)* хлопи; **2.** *заст.* люди *(назва за букву #ль# у старославянскей азбуки)*; ◊ ~ **моји!** людзе божи!
људина *ж.* **1.** *ауґм.* чловечиско, хлописко, хлопина; **2.** *(ваљан човек)* добри (чесни, шорови, характерни) чловек
људиште *с. покр. пей. (нечовек)* нєчловек, зли чловек
људовати -дујем *покр. (бити човек)* буц чловек, справовац ше як чловек
људождер *х.* **1.** людоєд, канибал; **2.** *фиґ. (убица, нечовек)* забойнїк, нєчловек
људождерство *с.* **1.** людоєдство, канибалство; **2.** *фиґ.* дзивяцтво, нєчловечносц
људолик -а -о *(човеколик)* чловекоподобни
људомора *х. (убојица)* забойнїк, забивач, убийца
људски[1] *и* **људски**-ā -ō **1.** *(човечји)* людски, чловеков, чловечески; ~ **друштво** людске дружтво; ~ **организам** людски (чловеков) орґанизем; ~ **род** людски (чловечески) род; **2.** *(човечан)* чловечни, чловечески, людски; чесни; ~ **реч** чловечне слово; **3.** *(добар)* добри, солидни; ~ **здравље** добре здравє; **4.** *покр. (мушки)* хлопски; **то је** ~ **рад** то хлопска робота
људски[2] *присл.* **1.** *(на људски начин)* чловечно, людски, [по] чловечески; **2. а)** *(добро)* добре, солидно, людски; **овде се** ~ **ради** ту ше добре (людски) роби; **б)** *(јако)* барз, моцно; ~ **ме ухвати дремеж** моцно ме влапели дримоти
људскост *ж. (човечност)* чловечносц, людскосц
људство *с.* **1.** *(људски састав)* людство; посада; **2.** *(људско мноштво)* народ, швет; **3.** *заст. (човечанство)* чловечество; **4.** *оп.* **људскост**
љуљ *х. бот.* **1.** завраценїк, люльок (Lolium, Lolium temulentum); **2.** анґлийска трава (Lolium perenne)
љуљав[1] -а -о у хторим єст люльку
љуљав[2] -а -о колї̈саци, гойсаци, гимбаци, колї̈мбаци, гомбаци; киваци
љуљајка *ж. покр. оп.* **љуљачка**
љуљак -љка *х. оп.* **љуљ (1)**
љуљати -ам **1.** *(њихати)* колї̈сац, гойсац, гимбац, колї̈мбац, гомбац, гойдац; кивац; римполї̈ц; **ветар љуља дрвеће** витор кива древа; **2.** *(у колевци)* колї̈сац; **3.** *(на љуљашки)* колї̈мбац, гомбац
љуљати се -ам се *(њихати се)* гойсац ше; колї̈сац ше; гимбац ше; колї̈мбац ше; гомбац ше, гойдац ше; кивац ше; **брод се љуља на таласима** ладя ше гойса на габох; ~ **на столици** гойсац ше на карсцелю; ~ **море се љуља** морйо ше колї̈ше; ~ **на љуљашци** гомбац ше (колї̈мбац ше) на гомбалки; **зуб се љуља** зуб ше кива; ◊ **љуља ми се у глави** *(хвата ме несвестица)* круци ше ми у глави, круци ше ми глава
љуљачка *и* **љуљашка** *ж.* **а)** гомбалка; колї̈мбачка; **б)** мрежа, карсцель и под. за гомбанє
љуљка *ж.* **1.** *(колевка)* колї̈ска; **2.** *оп.* **љуљачка (а)**
љуљкати (се) -ам (се) *оп.* **љуљушкати (се)**
љуљнути -нем **1.** загойсац; заколї̈сац; загимбац; заколї̈мбац; загомбац; закивац, кивнуц; **2. а)** *(пасти с треском)* бухнуц, злопоциц, треснуц; **љуљну гром** тресло; **б)** *(лупити ким или чим)* моцно вдериц, зрезац; **љуљну с њим о земљу** зрезал з нїм до жеми; **в)** *(снажно пући)* моцно пукнуц, штрелї̈ц и под.); **3.** *оп.* **линути (2)**
љуљнути се -нем се загойсац ше; заколї̈сац ше; загимбац ше; заколї̈мбац ше; загомбац ше; закивац ше, кивнуц ше
љуљушкати (се) -ам (се) *дем.* сциха (покус) (ше) гойсац (колї̈сац гомбац, колї̈мбац,

гимбац, кивац), поколї̈совац (ше), погойсовац (ше), погомбовац (ше), поколї̈совац (ше), погимбовац (ше), покивовац (ше)

љумати -ам *(ићи тешко)* исц з ноги на ногу, цагац ше, влєчиц ше

љупина *ж. оп.* **лупина**

љупкати -ам *дем. (љубити)* бочкац, циловац, любкац

љупко *присл.* мило, любко

љупчац *х. бот.* барвинок, *нар.* барвенок (Vinca minor)

љуска *ж.* **1.** *(заштитни омотач)* **а)** *(јајета)* шкарупина; **б)** *(коштуњавих плодова)* лупа; лупка; **спољашња зелена** ~ вонкашня желєна лупа; ~ **семена** нашенкова лупка **в)** *(кромпира)* лупа; **г)** *(сунцокрета)* лупка) **ґ)** *(покожица)* скорочка, скорка, лупка; **љуска шљиве** лупка шлї̈вки; **д)** *покр. (комушина)* лї̈сце *(чутки кукурици)*; **2. а)** *(крљушт)* лупка; **б)** *(треска)* триска; **3.** *покр. (јаје)* вайцо

љускав -а -о *(покривен крљуштима)* прекрити з лупками

љускавац *х. зоол.* лупкавец (Manis macrura)

љускавица *ж.* **1.** животиня з лупкасту скору *(гад и под.)*; **2.** *мед.* псорияза

љускари *х. зоол. мн.* **1.** лупкаре (Crustacea; Ostracoda); **2.** *(љускавци)* лупкавци (Pholidota)

љускаст -а -о **1.** *оп.* **љускав**; **2.** *(који личи на љуску)* лупкасти; шкарупинасти

љускати -ам **1.** *(зрна грашка, пасуља и др.)* щикац **2.** *оп.* **лупити**^{2}

љускати се -ам се **1.** *(ослобађати се мауне)* щикац ше, висиповац ше, випадовац; **пасуљ се љуска на јаком сунцу** пасуля ше висипує *(з мауни)* на моцним слунку; **2. а)** *(осипати се - о камену и сл.)* осиповац ше, отрушовац ше, опуковац; **б)** *(о кожи и сл.)* лупиц ше

љускица *ж. дем.* лупка, лупочка; шкарупинка, шкарупиночка; скорочка

љуснути -нем **1. а)** *(ударити)* лупнуц, вдериц, треснуц; **б)** *оп.* **љоснути (1); 2.** *(пљуснути)* плюснуц

љуспа *ж. оп.* **љуска (1)**

љут -а -о **1. а)** *(љутит, срдит)* нагнї̈вани, розгнї̈вани; нагоршани; ~ **на суседа** нагнї̈вани на сушеда; **б)** *(склон гневу)* зли, гнї̈ваци, гнї̈вни; ~ **пас** зли пас; ~ **маћеха** зла (гнї̈ваца) мачоха; **в)** *(опасан)* опасни; ~ **змија** опасни гад; ~ **противник** опасни процивнї̈к; **г)** *(задрт)* задарти, упарти, тварди; ~ **радикал** задарти радикал; **д)** *(који је без мере)* вельки; ~ **пијаница** велька пиянї̈ца; **ђ)** *(о оружју)* оштри; смертоносни; ~ **мач** оштри (смертоносни) меч; ~ **пушка** смертоносна пушка; **2. а)** *(који пече, пали, штипа)* печаци, щипаци, горки; моцни; ~ **паприка** горка паприґа; ~ **дуван** моцни доган; ~ **ракија** моцна палєнка; **б)** *покр. (кисео)* квашни; **3. а)** *(тежак; велики)* чежки, вельки; опасни, боляци; ~ **болест** чежка (велька) хорота; ~ **рана** опасна (боляца) рана; ~ **борба** чежка борба; **б)** *(о хладноћи)* оштри, тварди, моцни; ~ **зима** тварда (трескаца) жима; **4.** *(о камену, металима и сл.)* тварди; ~ **камен** тварди камень; **б)** *(го, непроходан)* голи, нєпреходни; ~ **крас** голи крас; **5.** *у меновнї̈цкей функциї, лєм одр., ж. (јака ракија)*: **попили су по једну љуту** попили по єдну моцну палєнку

љутац љуца *х.* **1.** *(тврд):* ~ **камен** тварди камень; **2.** *(преке нарави; жесток)* гнї̈ваци, зли, руцаци, оштри; нєпопущуюци

љутик *х. бот.* **1.** дуб китайкар (Querkus sessiliflora); **2.** *оп.* **љутић**

љутина *ж.* **1. а)** *(љут мирис нечега)* оштросц, моцносц; **б)** *(љут укус нечега)* горкосц, моцносц; **2.** *покр. (горушица)* зага; **3.** *оп.* **љутња**

љутит -а -о **1.** *(који одражава љутњу)* нагнї̈вани, гнї̈вни, гнї̈ваци; ~ **поглед** гнї̈вни попатрунок; **2.** *оп.* **љут (2. а, б, в)**

љутити -им **1.** *(гневити, срдити)* гнї̈вац; єдовац; злосциц; **2.** *(раздражњивати)* роздражньовац; **3.** *(зачињавати љутим)* загорчовац

љутити се -им се *(гневити се, срдити се)* гнї̈вац ше; єдовац ше; злосциц ше; *(на кога у току разговора)* горшац ше; *(попреко гледајући)* бочиц ше

љутито *присл. оп.* **љуто (2)**

љутитост *ж. оп.* **љутња**

љутић *х. бот* [жовти] отровнї̈к, жовтец (Ranunculus); ~ **водени** водови отровнї̈к (Ranunculus aquatilis)

љутица *ж.* **1. а)** *(отровна змија)* отровни гад; **б)** *мн.* отровни гади (Viperidae); **2.** *и х. (који је љут)* гнї̈ваци чловек; гнї̈ваца жена; **3.** *у атрибутскей функциї***:** ~ **стена** тварда скала (стина)

љутнути се -нем се *дем.* дакус ше нагнї̈вац (погнї̈вац)

љутња *ж. (гнев, срџба)* гнїв; нагнїваносц, погнїваносц, розгнїваносц, єд; злосц; **од љутње** од гнїву (єду)

љуто *присл.* **1. а)** *(веома)* барз; ~ **се увредио** барз ше увредзел; ~ **се нешто бојим** барз ше цошка боїм; **б)** *(жестоко)* барз, моцно, огорчено, упарто; оштро; ~ **се бране** барз ше браня; **в)** *(строго)* строго, оштро, нємилосердно; ~ **га кара** строго го каре; **2.** *(љутито)* нагнївано, розгнївано, розєдзено; гнївно, гнївацо; *заст.* грозом

љутовница *ж. бот (врбена)* вербина (Verbena officinalis)

љутост *ж. оп.* **љутња**

љућавина *ж. нар. оп.* **љутина (2)**

љушкати (се) -ам (се) *оп.* **љуљушкати (се)**

љуштење *с.* **1.** < **љуштити (се)**; **2.** *древ.* лущенє

љуштидба *ж. (комушање)* чисценє *(заст.* лупанє) кукурици од лїсца

љуштика *ж.* **а)** *оп.* **љуска (1); б)** *(комушина)* лїсце

љуштилица *ж.* **а)** *(машина за љуштење)* чисцачка; *(за коштуничаве плодове)* щикачка; **б)** *древ.* лущарка; ~ **за фурнир** лущарка за фурнир

љуштионица *ж.* чисцальня; щикальня; лупальня

љуштити -им **1. а)** *(гулити)* чисциц; ~ **наранџу** чисциц помаранче; **б)** *(кору дрвета и сл.)* здзерац, лупиц, знїмац; **в)** *(орах, пасуљ)* щикац; **г)** *(лишће са врха кукурузног клипа)* чисциц, вищиряц; **2.** *беш.* **а)** *(неумерно јести и пити)* дедвиц; льоґдац; **б)** *(лемати)* гашиц, бухац, резац, пейґлац

љуштити се -им се *(губити површински слој)* лупиц ше; одпадовац, опадовац; опуковац; **нос му се љушти** нос ше му лупи; **малтер се љушти са зида** малтер одпадує з мура

љуштура *ж.* **1.** *(оклоп неких мекушаца)* шкаруп, шкарупина; ~ **шкољке** коритково шкарупина; **2.** *оп.* **љуштика;** ◊ **затварати се у своју љуштуру, не излазити из своје љуштуре** заверац ше (поцаговац ше) до себе

љуштураст -а -о шкарупинасти; ~ **кора** шкарупинаста скора

љуштурица *ж. дем.* **1.** шкарупинка, шкарупиночка; **2.** *оп.* **љускица**

љушчица *ж. дем. оп.* **љускица**

М

ма[1] *злуч.* **1.** *у допусних виреченьох* гоч; **говорио је истину у очи свакоме, па ма то био његов најбољи друг** гуторел правду до оч каждому, гоч то бул його найлєпши товариш; **2.** *покр. у проциврих виреченьох* алє; **желео сам доћи, ма нисам могао стићи** сцел сом присц, алє сом нє могол сцигнуц

ма[2] *слов. у злученю з опитно-односнима заменовнїками и присловнїками* гоч; **ма где** *оп.* **било где; ма када** *оп.* **било када; ма какав** *оп.* **било какав; ма како** *оп.* **било како; ма ко** *оп.* **било ко; ма који** *оп.* **било који; ма куда** *оп.* **било куда; ма чији** *оп.* **било чији; ма шта** *оп.* **било шта; ма на који начин** на яки лєм способ може (годзен и под.)

ма[3] *викр.* та; **ма, он се увек прави важан** та, вон ше вше прави важни; ◊ **ма немој(те)!** наисце?! та озда нє!; **ма какви!** та дзе!

маварски -а -о (< **Маври**) маверски

мавен -а -о *(плав)* белави

мавиши *х. мн. кул.* карапачи, надувари

мавишњак *х. (точкић за сечење теста)* острожка, *заст.* тарая

Маври *х. мн. (єд.* Мавар -вра) Маври *(єд.* Мавер -вра)

маг *х.* **1.** *(мудрац)* маґ *(при даєдних старих народох на Востоку);* **2.** *(чаробњак, врач)* чародїй

магаза *ж.* **1.** *оп.* **магазин; 2.** *(дућан)* дутян

магазаџија *х. (власник магазе)* дутяндїйош

магазин *х.* **1.** *(магацин)* маґазин, складзиско, складзище; **2.** *(продавница)* маґазин, предавальня; **3.** *(илустровани часопис)* маґазин

магазинер *и* **магазионер** *х.* маґазинер

магазинирати -ам *зак. и нєзак.* маґазиновац

магањити -им *(каљати, прљати)* брудзиц, масциц, завлачовац, бридзиц

магарад *ж. зб.* < **магаре**

магарац -рца *х. осн., фиґ.* маґарец, осел; ◊ **не зову магарца на свадбу да игра, него да воду носи** *(није у питању почаст, него тежак посао)* чесц коньови дали - в штверци попрагали; **не липши, магарче, до зелене траве (док трава нарасте)** *(одвећ је дуго чекати; нема изгледа)* церп, душо, будзеш спашена; до нє будзе дораз; **пасти с коња на магарца** *оп. фраз. под* **коњ; појео**

вук магарца *оп. фраз. под* **вук; правити кога магарцем** правиц дакого маґарцом (ослом), правиц (робиц) з дакого маґарца (осла); **разумети се у што као ~ у кантар** розумиц ше до дачого як кура до пива
магаре -ета *с.* **1.** *(младунче магарца)* маґарче, ошлятко*, рид.* пуле*;* **2.** *нар. оп.* **магарац**
магарећи -а -е маґарчи, маґарцов, ослов; ~ **кашаљ** *мед.* маґарчи кашель; ~ **клупа** *(последња клупа у разреду)* остатнї (маґарчи) столок (лавка)
магарица *ж.* маґарица, ослица
магарчина *х.* **1.** *ауґм.* маґарчиско, ослиско; **2.** *фиґ. гандр.* дурбак, дурґов, маґарец
магарчити -им **1.** *(подваљивати)* правиц дакого маґарцом (ослом)**,** правиц (робиц) з дакого маґарца (осла); **2.** *(називати кога магарцем)* маґарцац
магарчити се -им се **1.** *(понашати се неприлично)* дуриц ше
магарчић *х. дем. и гип.* маґарчик, ошлїк
магацин *х. оп.* **магазин (1)**
магационар *и* **магационер** *х. оп.* **магазинер**
ма где *присл. оп.* **било где**
магија *ж.* маґия; ◊ **бела** ~ *празн.* била маґия; **црна** ~ *празн.* чарна маґия
магистар *х.* **1.** маґистер; ~ **фармације** маґистер фармациї; **2.** *заст. (учитељ)* маґистер, *заст.* мадїстер
магистарски -а -о маґистерски
магистериј[**ум**] *х.* маґистерий, маґистериюм
магистрал *х. лит.* маґистрал
магистрала *ж.* маґистрала
магистралан -лна -лно маґистрални; ~ **пут** *тран.* маґистрална драга
магистрат *х. ист.* маґистрат
магистратура *ж.* маґистратура
магичан -чна -чно маґични
магичар *х.* маґичар
магла *ж. осн., фиґ.* молга*;* **ујутру се спустила магла** рано ше спущела молга, рано ше замолжело; ◊ **ићи у маглу** *(ићи у неизвесност)* исц до нєпознатого (до молги); **ловити маглу** заношиц ше з нєвитворлївим; ~ **му пала на очи** *(није више владао собом)* зацмело ше му пред очми; **ухватио је маглу** *фам. (побегао је)* чмиґнул, миґнул, спарал, счисцел ше, справел ватькер; спарал - лєм ше за нїм скурело
маглен -а -о *осн., фиґ.* молгови
мàглина[1] *ж. ауґм.* велька (густа) молга
маглина[2] *ж. астр.* молговина
маглити -им замолжовац, замолговйовац, молгавиц
маглица *ж. дем.* молгочка
магличаст -а -о молгасти, молгави
магловит -а -о молговити, молгови; **јутро је било** ~ рано була молга, рано було молговите
маглуш[**т**]**ина** *ж. ауґм. оп.* **маглина**[1]
магма *ж. ґеол.* маґма
магнат *х.* маґнат
магнезиј[**ум**] *х. хем.* маґнезий, маґнезиюм
магнезит *х. хем.* маґнезит
магнет *х.* маґнет
магнетизам *х.* маґнетиз[е]м
магнетизирати -ам, **магнетизовати** -зујем *и* **магнетисати** -ишем *зак. и нєзак.* маґнетизовац
магнетичан -чна -чно *и* **магнетички** -а -о маґнетични
магнетни -а -о маґнетни, маґнетов[и]; ~ **поље** маґнетне польо; ~ **игла** маґнетна игла
магнетофон *х.* маґнетофон
магнетски -а -о *оп.* **магнетни**
магновење *с. заст.* хвилька, *заст.* мгновениє; окомгнуце
магнолија *ж. бот.* маґнолия (Magnolia)
магнути -нем *(коме - намигнути)* джмуркнуц (*на дакого и дакому*)
мада *присл.* гоч
мадеж *х. оп.* **младеж**[1]
мадера *ж.* мадера *(файта вина з острова Мадери)*
Мадона *ж. (Богородица)* Пречиста Дїва, Богородица
мадона *ж. (обожавана жена)* мадона
мадрац *х.* **1.** *(уложак с опругама у кревету)* матрац; **2.** *оп.* **душек**
мадригал *х. лит.* мадриґал
мадригалист[**а**] *х.* мадриґалист[а]
мадрон *х. мед.* мадра *(болї у жадудку и черевох)*
Мађар *х.* Мадяр
мађарати -ам *заст. и покр.* бешедовац по мадярски, мадяризовац
мађаризирати -ам **а)** *зак.* помадяризовац, помадяриц; **б)** *нєзак.* мадяризовац
Мађарица *ж.* Мадярка
мађарон *х. ист. пей.* мадярон
мађарски -а -о мадярски
мађија *ж.* **1.** *(врачбина)* поробенїско, поробене; **2.** маґия
мађијати -ам *(опчињавати)* чаровац, обчаровйовац
мађионичар *х.* мадїоничар

мађистор -тра *х. заст. (учитељ)* мадїстер
мађупница *ж.* манастирска кухня
маестрал *х.* маестрал *(жимни сиверозаходни витор на Ядранским морю)*
маестралан -лна -лно *(мајсторски)* маестрални
маестро *х.* маестро
маецак -цка -цко *и* **маечак** -чка -чко малючки, мандушки, мандунди
мажа *ж. заст. покр.* мажа *(мера за чежину - дакедишнї 100 фунти)*
мажуран *х. и* **мажурана** *ж. оп.* **мајоран**
маз *х.* **1.** *(малтер)* **а)** *(од песка)* малтер; **б)** *(од земље)* блато*;* **2.** *(премаз)* премасценє, масценє; билєнє; **окречити собу једним мазом** раз обилїц хижу; **4.** *(коломаз)* колїмаж[а] *ж.;* **4.** *(умиљавање)* облєсносц, облєскованє, умилносц
маза *ж.* **1.** *(размажена особа)* розмазани, розмазанєц, *рид.* премазани; *(о женској особи)* розмазана, розмазанка, *рид.* премазана; **мамина** ~ мам[к]ов син (синочок), мам[к]ова дзивочка; **2.** *(размаженос*т) розмазаносц, премазаносц; розмазованє, премазованє
мазалица *ж.* **1.** кантичка *(у хторей ше трима олєй за подмасцованє)***;** **2.** *(уређај за подмазивање)* масцачка; **3.** *(ласкавац)* улїзнїк/улїжнїк
мазало *с.* **1.** *(козметичко средство)* масц; помада; **2.** *(молер)* маляр; **3.** *пей. (рђав сликар)* мазґрач
мазан -зна -зно **1.** *(умиљат)* облєсни, умилни; **2.** *(размажен)* розмазани, *рид.* премазани
мазање *с.* < **мазати (се)**
мазати мажем **1.** *(машћу, течношћу)* масциц; **2.** *(шминкати)* фарбиц, шминкац, *заст.* мальовац; **3. а)** *(кречити)* билїц; **б)** *(моловати)* мальовац; **в)** *пей. (рђаво сликати)* мазґрац; **4.** *фиґ. (млатити)* бухац; **5.** *фиґ.* **а)** *(подваљивати)* замасцовац (мидлїц) очи дакому; **б)** *(подмићивати)* подплацовац, подмасцовац; **6.** *(халапљиво јести)* дедвиц, хпац (тохмац) до себе, гамкац; ◊ **лаже и маже** улїзуюци ше спреведа; ~ [**брезовим**] **прутом** *(тући)* биц*;* ~ **очи некоме** *оп.* **мазати (5.а)**
мазати се мажем се **1.** *(машћу, течношћу)* масциц ше; **2.** *(шминкати се)* фарбиц ше, шминкац ше, *заст.* мальовац ше
мазга *ж.* мазґа; ◊ **бити тврдоглав као** ~ буц барз упарти (твардоглави), буц упарти (твардоглави) як магарец (осел)
мазгал *х. и* **мазгала** *ж.* **1.** пушкарнїца *(на кули)*; мали отвор, облачок; **2.** место на полю дзе нїч нє зишло
мазгар *х.* мазґар *(чувар и поганяч мазґох)*
мазгов *х.* **1.** *(мазга мужјак)* вайчак; **2.** *фиґ.* мазґов
мазив -а -о: ~ **уље** олєй за подмасцованє
мазиво *с.* **1.** *(средство за подмазивање)* масц; олєй; подмазка; масциво; *заст.* шмарадло; **2.** *(козметичко средство)* масц, помада, шминка
мазија *ж.* **1.** *(челик)* челїк, *заст.* оцил; **2.** *ист. етн.* горуце желєзо *(хторе обвинєни винїмал з горуцей води же би ше утвердзело чи є виновати чи нє)*
мазити -им розмазовац, *рид.* премазовац; *(миловати)* гласкац
мазити се -им се розмазовац ше, *рид.* премазовац ше
мазница *ж.* **1.** *(размажена женска особа)* розмазана, премазана; **2.** *(масница, модрица)* збелавене, белаве, побелавене; боляце
мазно *присл. (размажено)* розмазано, [на] розмазовацо, премазано, [на] премазовацо
мазнути -нем **1.** *(јако ударити, распалити)* зрезац, бухнуц, бовкнуц; **2.** дакус помасциц; **3.** *(украсти)* списац, спилїц, злопчиц, зґемахтовац
мазурка *ж.* мазурка *(польски народни и дакедишнї салонски танєц)*
мазут *х.* мазут
мазушка *ж. покр.* глїняни олївани гарчок
маина *ж.* зацих, цихосц *(на води)*
маистрал *х. оп.* **маестрал**
маите *ж. мн. покр.* капчи *(на першох)*
мâј[1] *и* **мај** *х.* **1.** май; **2.** *фиґ.* майово квеце; ◊ **Први** ~ Перши май
мâј[2] *викр.* **1.** *покр. (на, узми)* на, вежнї; **2.** *при чудованю або прешвечованю (о; ама)* о, ого; ша, та
маја[1] *ж. оп.* **мајица**
маја[2] *ж.* **1.** *гип.* мамка, мамочка*; нар. поез.* матка*;* **2.** *(домаћица)* ґаздиня; **3.** *покр. (у пчела)* матка; **4.** *покр.* мац; нина; андя *(гип. мено з хторим ше нєвеста обраца ґу швекри або старшей жени у фамелиї)*
маја[3] *ж.* **1.** *(квасац)* квас; **2.** *заст. (цепиво од вируса)* вакцина, серум; **3.** *заст. (барутно пуњење)* полнєнє; ◊ **ухватити мају** **1. а)** *(о тесту)* викиснуц; **б)** *(о млеку)* скиснуц ше; **2.** *беш. (напити се)* напиц ше, опиц ше; **3.** *беш.* дакус ше змогнуц; посцигнуц перши успихи

мајалес, мајалис *и* **мајалос** *х. заст.* майова святочносц *(у природи)*
мајати -јем *(задржавати у послу)* забавяц, затримовац; **немој да ме мајеш** нє забавяй ме
мајати се -јем се **1.** *(губити време)* забавяц ше, затримовац ше *(з дачим, коло дачого)*; **2.** *(око чега - бавити се задржавајући се)* длобац, шипляц *(до дачого*), байлаґовац, робиц *(з дачим и коло дачого)*; **3.** *(врзмати се)* круциц ше; **4.** *фиґ.* мучиц ше, трапиц ше
мајдан *х.* **1. а)** рудокоп; **б)** каменьолом; **2.** *фиґ. (извор нечега)* жридло, богате находзиско; ◊ **златан** ~ богате (нєвичерпне) жридло, златни рудокоп
мајестетичан -чна -чно, **мајестетички** *и* **мајестетски** -а -о *(величанствен; узвишен)* мєстатични
мајечак -чка -чко *и* **мајешан** -шна -шно *оп.* **мајушан**
мајица *ж.* маїца
мајка *ж.* **1.** *осн., фиґ.* мац*; нар. поез.* матка*;* **2.** *(назив одмила)* **а)** *(за бабу)* баба, стара мац; **б)** *(за свекрву)* мац; **в)** *(за старију жену)* андя, нина, тета; **3.** *у емоцийней бешеди у дат. (заиста, сигурно):* **неће га се мајци сад извући** тераз ше наисце нє вицагнє; ◊ **жалосна (јадна) ти (му)** ~ *беш. (бедан, кукаван)* сеґинь, бидни; **као од мајке рођен** [голи, голи-голючки] як кед го бог на швет дал; **Мајка божја** Мац божа, Богородица; ~ **му стара 1.** *за благи укор* забога милого, пребог це модлїм; **2.** *за помоцньованє вияви (та, море)* та, ша; **опити се (бити пијан) као** ~ опиц ше (буц пияни як целє, як швиня); **часна** ~ *(опатица)* шестра, *беш.* апаца
мајкин -а -о *оп.* **мајчин**
мајкићи *х. мн. покр.* **1.** браца по мацери, синове од истей мацери; **2.** *єд. (син који је наследио мајчине особине)* син хтори на мацер
мајковић *х.* **1.** *(делија)* хлоп, юнак; **2.** *вок. за помоцньованє директного обрацаня у гнїву, грожену* брацику, пайташ, фиям
мајмун *х.* **1.** *зоол., фиґ.* маймун, налпа; ◊ *зоол.*: *мн.* маймуни (Primates, Pitheci, Simiae); **усконос(н)и мајмуни** узконоси маймуни (Cercopithecoidea); **човеколики мајмуни** чловекоподобни маймуни (Anthropoidea; Pongidae); **широконос(н)и мајмуни** широконоси маймуни (Ceboidae)
мајмунисати -ишем **1.** справовац ше нєозбильно, вирабяц *(як маймун)*; **2.** имитовац, имитирац *(як маймун)*
мајмуница *ж.* маймуница, налпа
мајмунолик -а -о маймуноподобни
мајмуночовек *х.* маймуночловек (Phitecanthropus)
мајмунски -а -о маймунов[и], маймунски, налпов[и], налповски
мајмунчад *ж. зб.* маймунчата, налпчата, налпочки
мајмунче -ета *с.* маймунче, налпче, налпочка
мајмунчић *х. дем.* маймунчок, налпочка
мајолика *ж.* **1.** майолика *(керамични продукт)*; **2.** *покр. оп.* **бардак**
мајонез *х. и* **мајонеза** *ж.* майонез
мајор *х.* майор
мајоран *х. и* **мајорана** *ж. бот.* майоран (Majorana (Origanum) hortensis)
мајордом *х.* майордом *(управитель двора або обисца)*
мајореност *ж.* **1.** *(пунолетство)* полнолїтство; **2.** *(надмоћност)* супериорносц, надмоц, надмоцносц
мајоризација *ж.* майоризация
мајоризирати -ам *и* **мајоризовати** -зујем *зак. и нєзак.* майоризовац, надгласац/надгласовац *(з векшину)*
мајоритет *х. (већина)* майоритет
мајорски -а -о майорски
мајски -а -о майов[и], майски; ◊ ~ **цвеће** *бот.* майово квеце, ясмин (Jasminum)
мајстор *х. з розл. знач.* майстор; ◊ ~ **од заната** вельки майстор; ~ **ситуације** майстор ситуациї; ~ **с мора** *гандр. и франт. (Далматинац)* майстор з моря; ~ **у свему,** ~ **какав хоћеш** езермайстор, майстор на шицко; **наићи (намерити се) на мајстора** наисц на майстра
мајсторија *ж.* **1. а)** *(вештина; лукавство)* схопносц; лукавство; **б)** майсторство, майсторске дїло; **2. а)** *(занат)* майсторска робота, ремесло; **б)** майсторски (ремеселнїцки) продукт; ◊ ~ **козе пасе** схопносц успих приноши
мајсторисати -ишем *и* **мајсторити** -им майстровац; *(правити нешто)* майстровац, крамбльовац
мајсторица *ж.* **1. а)** жена майстор, майсторка; **б)** майстрова жена, майсторица; **2.** *спорт. (одлучујућа игра)* майсторица
мајсторски -а -о майсторски; ~ **право** майсторске право; ~ **поступак** майсторски поступок; ◊ ~ **писмо (уверење)** *(дозвола за занатску радњу)* майсторске писмо (уверенє)

мајсторство *с.* **1.** *(усавршена вештина)* майсторство; **2.** *(занатска делатносц)* майсторска (ремеселнїцка) дїялносц
мајур *х.* салаш; маєток
мајурац -рца салащань *(власнїк салашу або роботнїк на салашу)*
мајускула *ж.* **1.** маюскула *(тип писма з буквами истей велькосци)*; **2.** *(велико слово)* велька буква
мајушан -шна -шно *дем. и гип.* малючки, малки, мандушки, мандунди
мајчин -а -о мацеров, мацерин; ~ **млеко** мацерово млєко; ◊ ~ **душица** *бот.* мацерина (мацерова) душичка (Thymus serpyllum)
мајчински -а -о *оп.* **матерински**
мајчити -им **1.** *(звати мајком)* волац #мамо#, обрацац ше як ґу мацери; **2.** *(заклињати мајком)* преклїнац з мацеру
мајчица *ж. дем. и гип.* мамочка, мамка
мак *х.* **1.** *бот.* **а)** мак (Papaver somniferum); **б)** маки (Papaveraceae); **2.** *(боја у картама)* мак, жалудз, треф; ◊ ~ **бели** *бот. оп.* **мак;** ~ **дивљи** *бот.* пипинє (Papaver rhoeas); **терати** ~ **на конац** упарто исц до конца, анї кус нє попущовац (нє енґедовац); **мерити ~ на конац** инсистовац на дробнїцох
ма када *присл. оп.* **било када**
макадам *х. буд.* макадам; **заливени** ~ заляти макадам
макадамизирати -ам макадамовац, макадамизовац
маказар *х. зоол.* ножнїчкар (Lethrus apterus)
маказаст -а -о ножнїчкасти
маказе *ж. мн.* **1.** ножнїчки; **2.** *тран., фиґ. (безизлазан положај)* клїщи; **упасти у** ~ упаднуц до клїщох
маказице *ж. мн. дем.* ножнїчочки
ма какав *зам. оп.* **било какав**
макаки *х. зоол.* макаки (Macacus)
ма како *присл. оп.* **било како**
мâкаљ[1] -кља *х. покр. (ороз)* цвенчок, когуцик
макаљ[2] -кља *х. покр. оп.* **мак дивљи**
макар I. *присл. (бар, најмање)* **1.** гоч; **немој причати ~ шта** нє приповедай гоч цо (цо нїч по нїм); **2.** голєм, гоч лєм; **дај ми ~ кап воде** дай ми голєм капку води; II**.** *злуч.* **1.** *у допусних виреченьох (ма, па)* гоч; **лепо је време ~ и нема сунца** красна хвиля, гоч анї нєт слунка; **2.** *оп.* **ма (3)**
макар где *присл. оп.* **било где**
макаре *ж. мн. покр. оп.* **скеле**
макар када *присл. оп.* **било када**
макар какав *зам. оп.* **било какав**
макар како *присл. оп.* **било како**
макар ко *зам. оп.* **било ко**
макар који *зам. оп.* **било који**
макар куда *присл. оп.* **било куда**
макарони *х. мн.* макарони
макаронизам -зма *х.* макарониз[е]м *(мишанїна розличних язикох)*
макар чији *зам. оп.* **било чији**
макар шта *зам. оп.* **било шта**
макац: ни ~ анї з места, анї кус далєй
маква *ж. покр. (бара, мочвара)* бара, мочар
Македонац -нца *х.* Македонєц
македонски -а -о македонски
макета *ж.* макета
макија *ж. бот.* макия *(стредожемни вичножелєни черяк)*
макијевелизам -зма *х.* макиявелиз[е]м
макијавелистички -а -о макиявелистични
макина *ж. покр.* **1.** *заст.* машина; апарат; машинка; **2.** макина *(машинка за цадзенє олєю з маслинох)*
макиналан -лна -лно *оп.* **махиналан**
макинација *ж. оп.* **махинација**
маклура *ж. бот.* маклура, маґнура (Maclura aurantiaca)
макља *ж. древ.* обручни нож
макљати -ам **1.** *(стругати макљом)* стругац (кресац) з обручним ножом; **2.** *фиґ. (млатити)* бухац, бухциц, тлучиц, резац, гашиц; **3.** *фиґ. (прождрљиво јести)* тохмац до себе, дедвиц, жрец; **4.** *фиґ.* вельо ходзиц
макљати се -ам се *взаєм. повр.* бухац ше, бухциц ше, тлучиц ше, гашиц ше
макљен *х. бот.* **1.** клєн (Acer monspessulanum); **2.** платан (Platanus)
макљити -им *покр. оп.* **макљати**
макнути -нем **1. а)** *(померити)* рушиц з места, помкнуц; **б)** *(уклонити; скинути)* склонїц, сцекац, преложиц; зняц; **макни ову столицу** склонь (сцекай) тот карсцель; **макни ове завесе** знєй тоти зависи; **в)** *(сменити)* зменїц; **2. а)** *(нечим - учинити покрет)* рушиц, кивнуц; рушиц ше; **није смела** ~ **собом** нє шмела ше рушиц; **ни ухом не макнусмо** анї з ухом зме нє кивли; **б)** *оп.* **макнути се (1)**; **в)** *(побећи)* чмиґнуц, спарац **3.** *нар. (украсти)* списац, злопчиц, зґемахтовац; **4. а)** *(млатнути)* бухнуц, бовкнуц, треснуц, зрезац; **б)** *(смакнути, убити)* забиц; ◊ **ни (малим) прстом неће** ~ анї з пальцом нє руши, анї власком нє гнє

макнути се -нем се **1.** *(померити се)* рушиц ше, помкнуц ше; **2.** *(уклонити се)* склонїц ше, сцекац ше

ма ко *зам. оп.* **било ко**

маков -а -о маков[и]; ◊ **бити мањи од маковог зрна** буц менши од макового заренка (од маку); буц цихо як вша/уша у храсти

маковача *ж.* колач з маком

маковина *ж.* лїстки макового квитка

маковица *ж.* *(чахура мака)* макова главка

маковски -а -е *карт.* маков[и], жалудзов[и], треф

ма који *зам. оп.* **било који**

макро -оа *х.* *(сводник)* макро

макрокозам *и* **макрокосмос** *х.* макрокосмос, вселена

макроплан *х.* макроплан

макроскопски -а -о макроскопски *(хтори ше видзи з голим оком)*

макроспорангија *ж. биол.* макроспоранґия

максима *ж.* *(правило, принцип)* максима

максимала *ж.* максимала

максималан -лна -лно максимални; ~ **залагање** максималне закладанє

максималист[**а**] *х. ист.* максималист[а]

максимирати -ам максим[ир]овац

максимум *х.* максимум; ~ **земље** максимум жеми, *беш. заст.* максимал

ма куда *присл. оп.* **било куда**

макулатура *ж. друк.* макулатура

мâл[1] *х. покр.* *(иметак)* маєток; ◊ ~ **му је** так му и треба, тото и заслужел

мâл[2] -а -о *поет. оп.* **мали**

мал[3] *присл. оп.* **мало (3);** ◊ ~ **а мало** *(мало-помало)* кус-покус

малага *ж.* малаґа *(файта виновей лози и вина)*

малаксавати -ам **1. а)** (*слабити*) слабиц/слабнуц, трациц моц; зуновац; поставац мли; млєц; **б)** *(губити вољу, елан)* кляпнуц; **2.** *(губити интензитет)* капац, трациц ше; сцишовац ше, уцишовац ше

малаксало *присл.* *(без снаге, клонуло)* без моци, ослабнуто, окляпнуто, мло, вичерпано, зуновано

малаксалост *ж.* слабосц, ослабнутосц, безмоцносц, окляпнутосц, млосц, вичерпаносц, зунованосц

малаксати -кшем *и* -ам **а)** *зак.* ослабнуц, ослабиц, страциц моц, зуновац; попущиц; постац мли; омлєц; окляпнуц; *(изгубизи интензитет)* скапац, страциц ше; сцишац ше, уцишац ше; **б)** *нєзак. оп.* **малаксавати**

маларија *ж. мед.* малария

маларичан -чна -чно маларични

маларичар *х.* маларичар; **комарац** ~ *зоол.* комар маларичар (Anopheles maculipenis)

малати -ам **1. а)** *(кречити)* билїц; **б)** *(бојити)* мальовац, фарбиц; **2.** *заст.* **а)** *(сликати)* мальовац; **б)** *(цртати)* рисовац

малахан -хна -хно *оп.* **малецак**

малахит *х. мин.* малахит

малац[1] ма̄лца *х.* *(мали прст на руци)* мали палєц, пальчик

малац[2] -лца *х. оп.* **малишан**

малацак -цка -цко, **малачак** -чка -чко *и* **малашан** -шна -шно *оп.* **малецак**

малвазија *и* **малвасија** *ж. аґр.* малвазия *(файта лози и вина)*

малверзација *ж.* малверзация

малда *и* **малдане** *оп.* **малтене**

мален -а -о *оп.* **мали**

маленкост *ж.* **1. а)** *(ситница)* дробнїца; **б)** *(нешто мало)* кус, кущик; **2.** *(безначајна личност)* малючкосц

малер[1] *оп.* **молер**

малē̄р[2] *х.* малер, нєщесце, нєзґода; ◊ **бије (тера) ме** ~ мам смолу, нєдобре ше ми ведзе, вше ме провадзи нєщесце, нє мам щесца

малерозан -зна -зно малерозни

малецак -цка -цко, **малецан** -цна -цно, **малечак** -чка -чко *и* **малешан** -шна -шно *дем. и гип.* малючки, малки, мандушки, мандунди

мали -а -о **1.** мали; малки; нєвельки; ~ **соба** мала хижа; ~ **одело** мали шмати; ~ **издатак** мали видаток; ~ **трговац** мали тарґовец; **ти си још** ~ ти ище мали; ~ **дете** мале (малке) дзецко; **б)** *(о води)* плїтки; **2.** *у меновнїцкей функциї* **а)** *оп.* **малишан; б)** [мале] дзивче, дзивчатко, мала; **в)** *ж. карт.* макова, жалудзова, треф; нїщок *(у дзепоєдних бавискох)*; ◊ **мале богиње** *мед.* осипки (Morbilli); ~ **мозак** *анат.* мали мозоґ; **мало и велико** шицки, и мали и вельки; **на мало (продавати, трговати)** на мало (предавац, тарґовиц); **с малим** *покр.* *(готово)* лємцо нє; **у малом**[**е**] **а)** *(у сажетом облику)* у малим; **б)** *(укратко)* накратко

малиган *х.* малиґан *(справа за меранє моци вина; ступень моци вина)*

малигни -а -о *(злоћудан)* малиґни, злодзечни; ~ **тумор** малиґни тумор

малик *х. покр.* **1.** *празн.* *(демонско биће у виду патуљка)* малик; дяблик, чорцик; **2.** *(патуљак)* патульок

малина[1] *ж.* **1**. *бот.* малина (Rubus idaeus); **2.** малинов сок *або* сируп, малина

малина[2] *ж.* **1.** *(мали број људи)* мале число, гарсточка людзох; **2.** *заст.* безвредносц, малючкосц, нїчомносц

малинаст -а -о малинови, малинасти

малинин *и* **малинов** -а -о малинов[и]; ~ **сок** малинов сок

малиновац -вца *х. оп.* **малина**[1] **(2)**

малињак *х.* **а)** *(место где расту малине)* малини; **б)** *(жбун малине)* малинов черяк, малини

малити -им *(смањивати)* зменшовац, меншац

малити се -им се зменшовац ше, меншац ше

малић *х.* **1.** *оп.* **малишан; 2.** *(мали прст)* мали палєц *(на руки або на ноги)*; **3.** *покр.* житна мера од пейц литри

малициозан -зна -зно *(пакостан; злонамеран)* малициозни

малицко *и* **малицно** *присл. гип.* кус, кущик, кущичко, кущиндо, кущинандо

малиш *и* **малиша** *х.* **1.** *оп.* **малишан; 2.** *(човечуљак)* чловек малого росту, чловечок

малишан *х.* хлапец, мали хлапец, хлапчик

малишанчић *х. дем. и гип.* хлапчичок, хлапчик

малки -ка -ко *дем.* малки, малючки, мандушки

малкице *и* **малко** *присл. (врло мало)* кус, кущик, дакус, (да)кущичко, гарапаш

малне *присл. оп.* **малтене**

мало *присл.* **1. а)** *(недовољно)* мало, нєвельо; ~ **је изабраних** мало єст вибраних; **б)** *(у мањој мери)* дакус, кус; гарапаш; **то је** ~ **скупо** то дакус драге; **в)** *(кратко време)* дакус, кус; ~ **закаснити** дакус запожнїц; **3.** *зоз неґацию (умало)* лємцо; ~ **што не паде** лємцо нє спаднул; **4.** *вєдно зоз релативнима заменовнїками (ретко, једва)* скоро нїхто (анї єден, нїч, нїчий и под.), ридко дахто (дацо и под.), лєдво дахто (дацо и под.); ~ **које вече прође, а да не дође код нас** скоро анї єден вечар нє прейдзе же би нє пришол до нас; **5.** *з ґен. меновнїкох, за виражованє малей вредносци або розмирох (нешто)* дакус, кус, кущик; **тужи га за оно** ~ **земље** тужи го пре тото кус жеми (жемички); **6.** *за помоцньованє вислову (одвећ)* дакус; **то је** ~ **много** то дакус вельо; **7.** *у меновнїцкей функциї с.* **а)** *(часак)* хвилька; **б)** *(ситница)* дробнїца; ◊ **има** ~ **више у глави** *евф. (напио се)* дакус себе вецей дал; ~ **кад** *(ретко)* ридко; **мало-мало** *(сваког часа)* кажди час, часто; **мало-помало** кус-покус; **мање-више** мєнєй-вецей, углавним; **ни мање ни више** *(управо толико)* праве тельо, анї менєй анї вецей

малоазијски -а -о малоазийски

малобраћанин *х. оп.* **минорит**

малобројан -јна -јно малочислени

малобројност *ж.* малочисленосц

маловарошанин *х.* житель варощика; малограждан; провинциялєц

маловарошки -а -о малогражданcки; провинцийни

маловеран -рна -рно маловирни, малодушни

маловечан -чна -чно нєдлуговични, кратковични

маловредан -дни -дно хтори малей вредносци, маловредни; безвредни, нїчомни

малогде *присл.* слабо (ридко) даґдзе

малоградски -а -о провинцийни

малограђанин *х.* **1.** *ист.* малограждан; **2.** *пей.* малограждан, провинциялєц

малограђански -а -о малогражданcки; провинцийни; ~ **понашање** малогражданcке справованє

малограђанштина *ж.* **1.** малогражданcки дух (менталитет), малогражданство; **2.** *зб.* малогражданство

малодобан -бна -бно *оп.* **малолетан**

малодушан -шна -шно малодушни

малодушник *х.* малодушни чловек

малокалибарка *ж.* малокалиберка

малокалибарски -а -о малокалиберски

малокрван -вна -вно *мед., фиґ.* малокревни

малокрвност *ж. мед., фиґ.* малокревносц

малолетан -тна -тно малолїтни

малолетник *х.* малолїтни, малолїтнїк

малолетнички -а -о малолїтнїцки

малолетност *ж.* малолїтносц

малолитражни -а -о малолитражни, малолитрови *(о мотору, превозки и под.)*

малољудан -дна -дно малолюдни, слабо населєни

маломештански -а -о хтори як у малим месце; провинцийни; малогражданcки

малоне *присл. оп.* **малтене**

малообртник *х.* ремеселнїк *(з малим обрацаньом капитала и средствох)*

малопоседник *х.* маломаєтнїк

малопоседнички -а -о маломаєтнїцки

малопрвашњи -а -е *оп.* **малопређашњи**

малопре *присл.* **а)** *(малочас)* первей, первейка, кус скорей; **б)** *(пре кратког времена)* нєдавно

малопређашњи *и* **малопрешњи** -а -е хтори ше случел (хтори бул) первей(ка),

дакусскорейши; ~ **сусрет с њом узнемирио га је** стретнуце зоз ню хторе ше случело первей знємирело го
малопродавац -вца *х.* предавач на мало
малопродавница *ж.* предавальня на мало
малопродаја *ж.* **1.** предаванє на мало; **2.** *оп.* **малопродавница**
малопродајни -а -о: **малопродајне цене** цени предаваня на мало
малорек *и* **малоречив** -а -о **1.** *(неразговорљив)* нєбешедлїви, цихи; **2.** *(сажет)* зжати, збити, з мало словох
малоруски -а -о *(украјински)* малоруски
малосопственик *х. оп.* **малопоседник**
малотрајан -јна -јно краткотирваци
малоћа *ж.* **1.** *(сићушност)* мал(к)осц, дробносц; **2.** *(рано детињство):* **познајем је од малоће** познам ю одмалючка (од дзецка)
малоуман -мна -мно малоумни, слабоумни
малоумник *х.* малоумни, слабого розума
малочас *присл.* **1.** *(малопре)* первей(ка), пред хвильку, праве; **2.** *(за који тренутак, ускоро)* докмало, омало, о кратки час; дораз, такой; нєодлуга
малочашњи -а -е хтори ше случел кус скорей (первей(ка)), (да)кусскорейши
малта *ж. заст.* **1. а)** *(дажбина за пролаз)* царина; драгарина; мостарина; **б)** будинок, станїца *(за наплацованє царини, драгарини, мостарини)*; **2. а)** рампа; **б)** гранїчна рампа; границя
Малтежанин *х.* Малтежан
малтешки -а -о (< Малта) малтежски
малтене *присл.* лємцо нє, скоро; **за те паре могао је да купи ~ нова кола** за тоти пенєжи могол купиц лємцо нє нови авто; **написао је ~ читав роман** написал скоро цали роман
малтер *х.* малтер; масценє; **мешати ~** мишац малтер; **са зида опада ~** з мура опадує малтер (масценє)
малтерисати -ишем малтеровац, масциц, циментовац
малтретирати (се) -ам (се) *и* **малтретисати (се)** -ишем (се) *зак. и нєзак.* малтретовац (ше), *беш.* малтретирац (ше)*;* мучиц (ше); тарингац (ше); убивац (ше); мордовац (ше)
малчице *и* **малчицко** *присл. (сасвим мало)* кус, кущик, дакус, (да)кущичко
маљ *х.* вельки млаток; ◊ **бити (налазити се) међу маљем и наковњем (два маља)** буц (находзиц ше) медзи двома злами (опасносцами); **као маљем по глави** як з песцу по носу
маља *ж.* **а)** *(нежна длачица на телу)* власка; **б)** *(длака)* власка, шерсц
маљав -а -о *(длакав)* зароснути (оброснути) з власками, шерсцу *або* мохотку; шерсцати; власка(с)ти; мохоткасти; **маљаве груди** зароснути перши; ~ **пчела** власкаста пчола; ~ **лист** мохоткасте лїсце
маљеница *х. и ж.* мали (нїзки) чловек; патульок
маљица *ж.* **1.** млаток *(звичайно древени, як орудиє пинтера и др.)*; **2.** палїчка *(з хтору ше биє до бубнох);* **3.** *(држак)* ручка
маљуга *ж. покр.* **1.** *(пратљача)* пранїк; **2.** *(дрвени маљ)* вельки древени млаток
маљуцан -цна -цно *и* **маљушан** -шна -шно *оп.* **малецак**
мам *х. оп.* **мамило;** ◊ **мамом се помамити** *плеон. (полудети)* пошалїц, побешнїц, розєсц ше
мама[1] *ж. гип.* мама *(звичайно у дзецинскей бешеди)*; ◊ **стара** ~ *(бака)* баба, стара мац
мама[2] *ж.* **1.** *оп.* **мама**[1]**;** **2.** *фиґ. (плашљивац)* жена, куриплах, виплах
мама[3] *и* **мама** *ж.* **1.** *покр. оп.* **мамац (1); 2.** *(омама, занос)* занос, занєшеносц, омамунєносц; **3.** *(помама, бес)* побешнєтосц, бес, розєдзеносц
мамак -мка *х.* **1.** *оп.* **мамац (1); 2.** *(капалица)* древена судзина до хторей при печеню капка або чури палєнка
мамаљуга *ж. покр. (качамак)* замешка
маман -мна -мно **1.** *оп.* **мамен; 2. а)** *(привлачан; заносан)* прицагуюци, лакомни, *заст.* привабни; заносни; **б)** *(страстан)* страсни
мамац -мца *х.* **1.** *(вабило)* мамок, примамка; *(на удици)* хлїста, цесто и под.; **2.** *оп.* **мамилац**
мамелук *х.* **1.** мамелук *(1. припаднїк тїлесней стражи єгипетских владарох и Наполеона; 2. потомок билого оца и мацери Индиянки у Бразилу)*; **2.** *фиґ.* слуга
мамен -а -о **1.** *(бесан)* збешнєти; ~ **пас** збешнєти пес; **2. а)** *(махнит)* шалєни; **б)** *(разјарен)* побешнєти, розєдзени
мамилац -иоца *х.* прилудзовач; нагваряч
мамило *с.* **1.** *оп.* **мамац (1); 2.** *(помама, лудило)* побешнєтосц, розєдзеносц, бес, шалєнство
мамин -а -о мацеров, мацерин, мамов
мамипара *ж.* **1.** прицагуюци предмет *(хтори виволує жаданє же би ше го купело);* **2.** *(варалица)* спреводзкош, тот хтори вицагує пенєжи

мамити -им **1. а)** *(дозивати)* волац, приволовац; ~ **живину** волац живину; **б)** *(мамцем, храном и сл. - у лову, риболову)* примамйовац, прицаговац, прилудзовац, лудзиц; **2. а)** *(придобијати обећањима, преваром)* наводзиц, зводзиц; прилудзовац, лудзиц; заводзиц, зашальовац, здурйовац, звирльовац; **б)** *(привлачити лепотом, дражима)* прицаговац, волац, *рид.* вабиц; **мамила ме њена лепота** прицаговала ме єй краса; **сва та јела су просто мамила** шицки тоти єдла просто волали; **3.** *(изазивати)* виволовац, спричиньовац; **свирка је мамила сузе на очи** гранє приволовало слизи на очи; **4. а)** *(помамљивати)* дражнїц, роздражньовац, розєдац, приводзиц до бесу; **б)** *(омамљивати)* омамуньовац

мамити се -им се **1.** *(лудовати)* шалїц, трациц главу; **момци се за њом маме** леґинє шалєю за ню; **2.** *(беснети)* розєдац ше, бешнїц

мамица *ж.* **1.** *дем. и гип.* мамка, мамочка; **2.** *бот.* жемна ягода (Fragaria vesca)

мамка *ж. бот. оп.* **љутић**

мамлаз *х. гандр.* мунтлак, дурґов

мамљив -а -о *(привлачан)* прицагуюци, лакомни, *заст.* привабни

Мамон *х.* **1.** *(демон богатства)* Мамон; **2.** *пей. (користољубље, новац)* мамона, мамуна

мамонизам *х. (жудња за новцем)* мамониз[е]м

мамуза *ж.* **1.** *звич. мн.* **а)** *(на чизми)* острога, острожка, *заст.* тарая*;* **б)** *(у петла)* острога; **2.** *заст. покр. (коврткач)* острожка, *заст.* тарая

мамузати -ам **1.** джобац (штухац) з острогами *((до) коня, маґарца)*; **2.** *(ударати ногама)* копац; **мамузали су нас у ребра** копали нам до реброх; **3.** *фиґ. (ударати)* биц

мамузица *ж. дем.* острожка

мамузнути -нем джобнуц (штухнуц, уштухнуц) з острогу

мамуран -рна -рно **а)** *(од пића)* вчерайши, нєвитрезбени, омамунєни, хторому нє бистра глава; **б)** *(бунован)* поспани, нєвиспани, нєрозбаторени; омамунєни

мамурлук *х. и* **мамурност** *ж.* **а)** *(од пића)* вчерайшосц, нєвитрезбеносц; **б)** поспаносц, нєвиспаносц, нєрозбатореносц; **растерати** ~ зняц (розогнац) паскуди

мамут *х. зоол.* мамут (Elephas primigenius)

мамутовац -вца *х. бот.* мамутово древо, секвоя (Sequoia gigantea)

мамутски -а -о **1.** мамутов[и], мамутски; **2.** *фиґ. (огроман)* огромни, ґиґантски, мамутов[и], мамутски

мана[1] *ж.* **1.** *рлґ.* мана [божа] *(єдзенє у виду билого зарна)*; **2.** *оп.* **пламењача; ◊ (пада) као ~ с неба** (пада) як мана з нєба

мана[2] *ж.* **1. а)** мана, неґативна прикмета характера; **б)** *заст. (порок, грех)* порок, грих; **2.** *(рђаво својство)* хиба, нєдостаток, мана, гришка; деформитет; ◊ **бити под маном** мац тїлесни нєдостаток (хибу); **витез без страха и мане** *лит.* витяз без страха и порока; ~ **срца, срчана** ~ *нар. мед.* шерцова мана (хиба) ~ **ока** *мед.* хиба ока

манастир *х.* манастир

манастирац -рца **1.** монах; **2.** *(манастирски ђак)* манастирски школяр

манастириште *с.* место дзе бул манастир; розвалїни (муриска) манастира

манастирски -а -о манастирски

мангал *х. и* **мангала** *ж.* манґал *(метална судзина до хторей ше кладу жирячки за зогриванє хижи, єдзеня и под.)*

манган *х. хем.* манґан

манголица *и* **мангулица** *ж.* манґулїца *(файта швинї добрей за карменє)*

мангуп *х.* **1.** гунцут*, заст.* шибенїк*;* **2.** *(који се скита)* битанґа

мангупарија *ж.* **1.** *зб.* **а)** гунцути; шибенїки; **б)** *(дечурлија)* дзециска, ширкаре, ґнотаре; **2.** *(мангупски поступак)* гунцутство, *заст.* гунцутшаґ

мангупирати се -ам се справовац ше (вирабяц) як гунцут

мангуплук *х. оп.* **мангупарија**

мангупски -а -о гунцутски

мандал *х. и* **мандала** *ж. (засун)* латка и под. *(за заверанє дзверох)*

мандалити -им заверац дзвери *(з латку и под. за заверанє)*

мандалица *ж* **1.** *дем.* (< **мандал**) латка; **2.** *бот. (кајсија)* кайса

мандара *ж. (качамак)* замешка; ◊ **тандара -** ~ *(којешта)* таке цо нїч по нїм, гоч цо, два за три

мандарин *х.* мандарин *(дакедишня китайска титула)*

мандарина *и* **мандаринка** мандарина, мандаринка (Citrus nobilis)

мандарински -а -о мандарински; ◊ ~ **језик** *ист.* мандарински язик *(диялект дворских кругох)*

мандат *х.* **1.** *правн.* **а)** мандат; **посланички** ~ посланїцки мандат; **б)** *(наредба, налог)* мандат, розказ, налог; **2.** *банк.* (*налог за исплату)* мандат, налог; **3.** *мн.* мандати *(териториї под управу вельких силох)*
мандатар *х.* мандатар
мандатни -а -о мандатни; ~ **посао** мандатна робота; ◊ ~ **поступак** *правн.* мандатни поступок *(виреканє кари по кратким поступку)*
мандатор *х.* мандатор
мандатски -а -о мандатни, мандатски
мандолин *х. и* **мандолина** *ж. муз.* мандолина
мандолинист[**а**] *х.* мандолинист[а]
мандра *ж.* **1.** лєтне пастирске населєнє, салаши *(на горских пасовискох)*; **2.** *оп.* **мандара**
мандрагора *ж. бот.* мандраґора (Mandragora acaulis)
мандраћ *х. покр.* мале пристанїще, мала лука
мандрација *х.* пастир *(хтори чува и дої статок на лєтним пасовиску)*
мандрил *х. зоол.* мандрил (Mandrillus sphinx)
мандрљати -ам **1.** *(тумбати)* натресац, нарабяц з дачим; **2.** *(мрмљати)* жубротац, жубронїц
мандула *ж. бот. и анат.* мандуля
маневар -вра *х.* **1.** *воєн.* маневер; **2.** *спорт. и фиґ. (покрет)* рух, маневер
маневарка *ж. жель.* маневерка *(менша локомотива)*
маневарски -а -о маневров[и], маневерски
маневрирати -ам *и* **маневрисати** -ишем *зак. и нєзак.* маневровац
маневрист[**а**] *х. жель.* маневрист[а] *(вожач маневерки)*
маневровати -рујем *оп.* **маневрирати**
манеж *х. и* **манежа** *ж. оп.* **мањеж**
манекен *х.* **манекена** *и* **манекенка** *ж.* **1.** манекен, манекенка; **2.** *(лутка)* бабка, манекен, манекенка *(бабка хтора служи як манекен)*
манжета *и* **манжетна** *ж.* манжет(н)а, ґалєрчок
манија *ж. мед.* мания; ~ **величине** мания велькосци; ~ **за богаћењем** мания за збогацованьом
манијак *х.* манияк
манијачки -а -о манияцки
маникер *х.* маникер
маникир *х.* маникир
маникирати -ам *зак. и нєзак.* маникир[ов]ац
маниока *ж. бот.* маниока (Manihot utilissima)
манипулант *х. з розл. знач.* манипулант
манипулантски -а -о манипулантски
манипулативни -а -о манипулативни
манипулатор *х. техн.* манипулатор
манипулација *ж. осн. и фиґ.* манипулация; ◊ **шумска** ~ лєсова манипулация *(установа хтора руководзи з експлоатацию лєсох)*
манипулирати -ам *и* **манипулисати** -ишем *зак. и нєзак.* манипуловац
манир *х. и* **манира** *ж.* манир, манира
маниризам *х. ум.* маниризм[е]м
манириран *и* **манирисан** -а -о манировани
манирист[**а**] *х. ум.* манирист[а]
манисати -ишем *(налазити мане)* находзиц хиби, пригваряц, доганяц *(дакому, дачому)* ганїц, ґанчиц *(дакого, дацо)*
манистра *ж. (перла; шљокица)* перла
манит -а -о *оп.* **махнит**
манић *х. зоол.* пегави терпеш (Lota lota)
манифест *х.* манифест; ~ **мира** манифест мира
манифестан -тна -тно *(очит, јасан)* манифестни
манифестација *ж.* манифестация; ~ **силе** манифестация сили
манифестациони -а -о манифестацийни
манифестирати (се) -ам (се) *и* **манифестовати (се)** -тујем (се) *зак. и нєзак.* манифестовац (ше)
манихејизам *х. и* **манихејство** *с. церкв. ист.* манихеїз[е]м, манихейство *(ученє єретика Манеса)*
мањив -а -о хтори ма хиби (мани, нєдостатки); ◊ **бити ~ на нешто** *беш.* лєгко охорйовац од дачого, буц чувствительни (кевельни) на дацо
манометар -тра *х. физ.* манометер
мансарда *ж.* мансарда
мантати се -ам се *(вртети се)* круциц ше; **мантало му се у глави** круцело ше му у глави
мантија *ж.* **1. а)** реверенда *(длугока чарна священїцка шмата)* **б)** *(плашт)* мантия, плащ; **2.** *фиґ. (свештенство)* священство; ◊ **свући мантију** *беш. (напустити свештеничко звање)* зруцац ше
мантијаш *х. видр. (о свештеном лицу)* поп; *(који носи огртач)* мантияш
мантика *ж. (гатање)* врачанє, чарованє
мантил *х.* мантил, *заст.* мантла
мантиља *ж.* мантиля *(файта хусточки яку ноша Шпаньолки)*
мантинела *ж.* мантинела *(ограда билиярского стола)*
мантл *х. оп.* **мантил**
манторос *х. заст. оп.* **мантија (1)**

мануал *х. муз. и др.* мануал
мануалац *и* **мануелац** -лца *х. (физички радник)* мануалєц
мануелни -а -о мануални, физични; ~ **рад** мануална (физична) робота
манускрипт *х. (рукопис)* манускрипт
манут -а -о *оп.* **махнут**
манути (се) -нем (се) *оп.* **махнути (се)**
мануфактура *ж.* мануфактура
мануфактурни -а -о мануфактурни; ~ **производња** мануфактурна продукция
манџа *ж. покр. (јело)* єдзенє
мањ *злуч. (осим, само)* (о)крем, лєм, гибаль
мањак -њка *х.* **1. а)** *(губитак у пословању)* дефицит, утрата; **б)** *(недостатак)* нєдостаток, траценє, утрата; ~ **органских материја** нєдостаток орґанских материйох; **2.** *покр.* **а)** *оп.* **малишан; б)** патульок; **3.** *зоол. оп.* **манић;** ◊ **ићи на** ~ зменшовац ше, опад[ов]ац
мање *присл.* **1.** *комп.* (*од* **мало**) менєй; **2.** *мат.* менєй, минус; ◊ **једну** ~ *(ћути, умукни)* анї слово вецей, чит; ~ **-више, више-** ~ вецей-менєй, менєй-вецей
мањеж *х.* манєж *(место за вежбанє и змаганє у шедланю)*
мањерка *ж.* манєрка *(вояцка метална судзина)*
мањина *ж.* **1.** *(мањи број или део)* менша часц, менше число; **2.** *(група мања од половине)* меншина; ◊ **национална** ~ национална меншина; **остати у мањини** *(изгубити на гласању)* остац у меншини
мањински -а -о меншински; ~ **права** меншински права
мањити -им *(умањивати; ублажавати)* зменшовац, меншац; ублажовац
мањити се -им се зменшовац ше, меншац ше
мањичав -а -о **1.** *(покварен, оштећен)* погубени; очкодовани, хибни; ~ **зуб** погубени зуб; **2.** *оп.* **мањкав**
мањкав -а -о **1.** *(коме нешто недостаје)* нєдостаточни, нєподполни; слаби; **мањкави подаци** нєдостаточни (нєподполни податки); **из школе је изнео** ~ **знање** зоз школи винєс нєдостаточне (слабе) знанє; **2.** хтори ма нєдостатки (хиби), дефектни, хибни
мањкавати -ам **1.** *(недостајати*) хибиц, нєдоставац; **2.** *(цркавати)* здихац
мањкавост *ж.* нєдостаток, хиба
мањкати -ам **1.** *нєзак.* **а)** *(недостајати)* хибиц, нєдоставац; **мањкало је новца** хибело пенєжу; **б)** *(одсуствовати)* хибиц, одсуствовац; **није хтео** ~ нє сцел хибиц; **2.** *зак. (о животињама - цркћи)* здохнуц
мањурица *ж. церкв. кат.* жена хтора ше облєка як апаца а нє жиє у манастире
мањуш *ж. зб. покр.* **1.** *(ситна стока)* мали (дробни) статок; овци и кози; **2.** *(живина)* дробизґ, живина
мапа *ж.* **1. а)** *(географска)* мапа, карта, *беш. заст.* напа; **б)** мапа, план *(напр. маєтку)*; **в)** *маль.* збирка рисункох *(истей тематики)*; **2.** фасцикла; *(торба са списима)* актовка
мâр[1] *х.* **1.** *(старање; пажња)* бриґа, старанє, старосц, дзбанє; увага, повага; **2. а)** *оп.* **марљивост**; **б)** *(рад, труд)* робота, труд; ◊ **није ме мар** нє бриґа ми, нє дзбам
мâр[2] *злуч. покр. (а, али)* а, алє
марабу -а *х. зоол.* марабу (Leptoptilus crumeniferus)
мараван *х.* замуцене вино *(хторе ше почало губиц)*
мараз *х. покр. (болест)* хорота; хиба, деформитет *(после хороти)*
марама *ж.* **1.** *(за главу, око врата)* хусточка; **2.** *(за огртање)* хустка; заруцовачка
марамица *ж.* **1.** *дем.* хусточочка; **2.** *(џепна марама)* хусточка; **3.** *анат.* хусточка, блана, бланка; ◊ **плућна** ~ *анат.* плюцова хусточка
марамче -ета *с. оп.* **марамица (1)**
мâран[1] *и* **маран** -рна -рно **1. а)** *оп.* **марљив**; **б)** *(брижљив; пажљив)* уважни; хтори меркує; ~ **рукопис** уважни рукопис; **да си био** ~ **не би ти се то десило** кед биш merковал, нє случело би ци ше то; **2.** *(који мари за нешто)* хтори дзба; **није** ~ **за игру** нє дзба за бависко (за бависком)
маран[2] -на *х. ист.* маран *(покресцени ?ид або Мавер*)
мараска *ж. аґр.* мараска (Prunus marasca)
мараскин *и* **мараскино** *х.* мараскин, мараскино *(ликер з мараски)*
маратон *х. спорт.* маратон; ◊ **пливачки** *спорт.* ~ плївацки маратон
маратонац -нца *х.* маратонєц
маратонски -а -о маратонски; ~ **трка** маратонске обеговань
марва *ж. зб.* **1.** *(стока)* статок; бидло; **рогата** ~ рогати статок; **2.** *фиґ. гандр. (о човеку)* бидло, скот; ◊ **ићи за марвом** чувац (пасц, напасац) статок
марвени -а -о *(сточни)* статков[и]; ~ **трговац** тарґовец зоз статком; ◊ ~ **лекар** ветеринар
марвинче -ета *с. (живинче)* бидло

марвиште *с. (сточна пијаца)* статков[и] пияц, пияц за статок
марвогојац -јца *х. (сточар)* статкар
маргарета *ж бот.* марґитка, красавец (Bellis perennis)
маргарин *х.* марґарин
маргина *ж.* марґина
маргиналије *ж. мн.* марґиналиї *(призначки на марґинох)*
маргинални -а -о **1.** *(забележен на маргини)* марґинов[и]; **2.** *фиґ. (споредан)* марґинални; **то питање је** ~ тото питанє марґинальне
марела *ж. аґр.* **1.** марела *(сорта вишньох)*; **2.** *(кајсија)* кайса
маренда *ж. (доручак)* фриштик, заранок; (*ужина)* оловранти
маржа *ж. трґ.* маржа
марин *х. покр. (морнар)* моряк, морнар; поморец
марина *ж.* **1.** *воєн.* морнарица, флота; **2.** *мальо.* слика зоз морским предїлом; **3.** марина *(пристанїще за яхти и моторни чамци)*
маринада *ж. кул.* **1.** маринада; **2.** *(саламура)* розсоль *ж.*
маринац -нца **1.** *оп.* **марин; 2.** маринєц *(припаднїк воєней морнарици Яаходу)*
маринер *х. оп.* **марин**
маринирати -ам *зак. и нєзак. кул.* мариновац
маринист[**а**] *х. лит. и маль.* маринист[а]
марински -а -о **1.** *(морнарски)* моряцки, морнарски; поморски; **2.** морски, морйови
Мариње *с. покр. кат.*: **Свијетло** ~ *(Сретање)* Стритениє
марионета *ж. осн. и фиґ.* марионета
марионетски -а -о марионетски; ~ **влада** марионетска влада; ~ **позориште** бабкарски (марионетски) театер
марити[1] -им *покр. (грејати)* грац, зогривац
марити[2] мāрим **1.** *(за кога, за што - хајати)* дзбац, старац ше; буц бриґа; **не мари за своју породицу** нє дзба за свою фамелию; **2. а)** *(некога, нешто - волети)* любиц; **није марио школу** нє любел школу; **б)** любиц, жадац, сцец; **и ја бих марио бити учен** и я би любел буц учени; **3.** *(жалити)* сановац, жаловац; **не марим 100 дуката да потрошим** нє сануєм потрошиц 100 дукати; **4.** *заст. (морати, требати)* мушиц, требац; **не мари се бојати** нє треба ше бац; ◊ **марим ја, не марим** нє дзбам, цо я дзбам; **он нимало не мари што...** вон анї кус нє дзба же..., йому анї у петох же...; **не мари** [**ништа**]**, шта то мари** *(свеједно, није важно)* нє хиба, нє важне
марити се -им се **1.** *взаєм. повр.* любиц ше; **њих двојица се не маре** вони двоме ше нє любя; **2. а)** *безос. зоз лоґичним субєктом у дативе (показивати вољу)* жадац, сцец, дзбац; **не мари му се да што научи** нє жада дацо научиц; **б)** *(обраћати пажњу, показивати осетљивост)* буц бриґа, дзбац; **ругају му се, али њему се не мари** видрижнюю ше му, алє йому нє бриґа (алє вон нє дзба)
марихуана *ж.* марихуана
Марица: **бацити у мутну Марицу** *(узалудно потрошити)* задармо розруцац, розмарнїц, розронтовац; **однела мутна** ~ *(пропало је унеповрат)* пошло мутном водом (долуводом)
марица *ж. беш.* марица *(гарештански авто)*
марифетлук *х.* **1.** *(подвала)* подвала, трик, лукавосц; **2.** *(вештина)* схопносц, майсторство
марјаш *х.* марияш *(дакедишнї дробни угорски и турски пенєж)*; ◊ **без марјаша (бити, оставити, остати)** *(без иједне паре)* без ґроша (буц, охабиц, остац); **не вредети марјаша** нє вредзиц пипку баґова
марка *ж.* **1.** *(поштанска и сл.)* марка, *заст.* штембля; **поштанска** ~ поштанска (поштова) марка; **таксена** ~ таксена (таксова) марка; **2.** *з розл. знач.* марка; **вино добре марке** вино добрей марки; **он је** ~ *(он је важна личност)* вон марка; **3.** *фиґ. (ознака)* знак, марка; подпис; **4.** *ист. (граница, крајина)* гранїца, країна; ◊ **прилепити се као таксена** ~ прилїпиц ше як репик
маркантан -тна -тно маркантни; ~ **појава** маркантне зявенє
маркарница *ж.* друкарня маркох
маркација *ж.* маркация, маркир[ов]анє
маркграф *и* **маркгроф** *х. ист.* маркґроф
маркер *х.* маркер
маркетинг *х. трґ.* маркетинґ
маркиз *х.* маркиз
маркирант *х.* **1.** маркирант; маркир[ов]ач; **2.** *(забушант)* маркирант, симулант
маркирати -ам *зак. и нєзак.* маркир[ов]ац
маркица *ж. дем.* < **марка**
марксизам -зма *х.* марксиз[е]м
марксист[**а**] *х.* марксист[а]
марксистички -а -о марксистични
марљив -а -о **1.** *(вредан)* вредни, роботни, пилни; ~ **рад** вредна робота; **2.** *(који се врши с ревношћу)* совисни; пилни; ~ **полазак**

предавања совисне приходзенє (одходзенє) на преподаваня

марљивост *ж.* вредносц, роботносц, пилносц; совисносц; старанє

мармелада *ж.* мармелада, *беш.* мармалада

мармор *х. заст. оп.* **мрамор**

марно *присл.* **1.** *(марљиво)* вредно, пилно; **2.** *(брижљиво)* зоз стараньом, уважно

марнути -нем *(јако ударити)* бовкнуц, бухнуц, зрезац

мард *беш.* **1.** *прикм. нєпрем. (болестан)* хори, *заст.* марот; **2.** *у меновнїцкей служби (болесник)* хори

мародер *х.* мародер *(окрадач погинутих и ранєтих на боїску)*

Марс *х.* Марс (*1. планета; 2. староримски бог войни)*; ◊ **пасти с Марса** *франт. (бити луд)* спаднуц з пойда *(*з бантох, з Марса); **као да је с Марса (с неба) пао 1.** *(необавештен, запањен)* як кед би з Марса спаднул; **2.** *(изненада)* нараз, нєздобачки

марсељеза *ж.* марселєза

Марсовац -вца *х.* Марсовец

март *х.* марец

Мартин *х.*: ~ **у Загреб,** ~ **из Загреба** *(ништа није научио у граду)* яки пошол, таки пришол

мартин *х.* медведз *(хтори танцує)*

мартир *х. варв. (мученик)* мученїк, мартир

мартирологија *ж.* **1.** мартиролоґия *(виглєдованє живота християнских мученїкох)*; **2.** *фиґ.* мученїцтво, мученє

мартовски -а -о марцов[и], марцовски

мартолог *и* **мартолоз** *х. ист.* мартолоґ, мартолоз *(християнски гранїчар у турским войску)*

маруша *ж. зоол. покр.* **1.** *оп.* **креја; 2.** *оп.* **сврака;** ◊ **свака шуша и** ~ *(свакојак свет)* койяки (гоч яки) людзе (швет)

марцијалан -лна -лно *(ратнички)* марциялни

марципан *х.* марципан *(лакотка з лїсковца и цукру)*

марчани -а -о *оп.* **мартовски**

марш[1] *х.* марш; **свадбени** ~ *муз.* свадзебни марш

марш[2] *викр.* марш; ◊ **напред** ~ **!** напред марш!; ~ **напоље!** *вулґ.* марш вонка!; *(при обраћању деци)* алов!

маршал *х.* маршал; ◊ ~ **двора** *ист.* маршал двора *(руководитель дворских церемонийох)*

маршалски -а -о маршалски; ~ **штап** маршалска палїчка

маршанција *ж. бот.* маршанция (Marchantia polymorpha)

марше -ета *с. покр. оп.* **марвинче**

маршевати -шуjем *оп.* **марширати**

маршеви, маршевни *и* **маршевски** -а -о маршов[и], маршовски

марширати -ам **1.** *нєзак. воєн.* маршовац, маршир[ов]ац; **2.** *зак. (некога)* вигнац, виплашиц, одплашиц, випратац *(звичайно зоз #марш#)*

марш-линија *ж. воєн.* марш-линия **маршнути** -нем *оп.* **марширати (2)**

маршовати -шуjем *оп.* **марширати**

маршрута *ж. (пут кретања)* маршрута

маршрутни -а -о маршрутни, маршрутови; ~ **карта** маршрутна карта

маса *ж.* **1.** *з розл. знач.* маса; ~ **људи** маса людзох; **мождана** ~ *биол.* мозґова маса; **стечајна** ~ *правн.* предликвидацийна маса; ~ **тела** *физ.* маса цела; **пластична** ~ пластична маса; **2.** *правн.* **а)** маєток покойного *(до одредзованя нашлїднїка)*; **б)** маєток подприємства у предликвидациї; ◊ **у масама** у барз вельким чишлє, у барз вельким количестве, у масох; **у маси** *(сви заједно)* у маси

масажа *ж.* масажа

масак -ска *х. покр. (мазга-мужјак)* вайчак

масакр *х.* масакр

масакрирати -ам *зак. и нєзак.* масакровац, масакрир[ов]ац

масарош *х. правн.* нашлїднїк маєтку покойного

масат *х. покр.* челїчни брус

масатити -им оштриц *або* брушиц з челїчним брусом

масер *х.* масер

масерски -а -о масерски

масив *х. з. розл. знач.* масив

масиван -вна -вно масивни

масирати -ам **1.** *(вршити масажу)* масир[ов]ац, розчуховац; **2.** *фиґ. (гњавити)* масир[ов]ац

масирати се -ам се масир[ов]ац ше, розчуховац ше

маска *ж.* маска; **гасна** ~ ґаз-маска, ґазова маска; ~ **од жуманца** *козм.* маска зоз жовчкох; ◊ **бал под маскама** бал под масками, масков бал; **здерати коме маску с лица** старгнуц дакому маску з твари, розодкриц, демаскирац дакого; **посмртна** ~ посмертна маска *(одцисок твари покойного)*; **скинути маску** *(показати праве намере)* зняц маску

маскара *ж.* **1.** *(шала; ругање)* франта, жарта; видрижньованє, вишмейованє; **2.** предмет франти (жарти); особа з хторей ше вишмеюю, особа хторей ше видрижнюю; **3.**

мн. оп. **маскарада (1); 4.** *(образина)* маска; **5.** *козм.* маскара
маскарада *ж.* **1.** маскарада; **2.** *(шега; лакрдија)* франта, жарта; комендия
маскарити се -им се франтовац, жартовац; видрижньовац ше, вишмейовац ше
маскенбал *х.* маскенбал
маскер *х.* маскер *(фаховец за маски)*
маскерата *ж.* **1.** *лит.* маскерата *(стредньовиковна писня)*; **2.** *оп.* **маскарада (1)**
маскирати -ам *зак. и нєзак.* маскир[ов]ац
маскирати се -ам се маскир[ов]ац ше
маскота *ж. празн.* маскота
маскулин *и* **маскулинум** *х. ґрам. (мушки род)* хлопски род; слово хлопского роду
маслац *х.* **1.** *(бутер)* масло; **2.** *бот. покр.* блїщаци отровнїк (Ranunculus ficaria)
маслача *ж. (прљава, неуредна жена)* люштава жена, люштошка, льомпа
маслачак -чка *х.* **1.** *бот.* лампащик, гушатково квеце, гушаткова трава (Taraxacum officinale); **2.** *оп.* **маслењак**
маслачни -а -о: ~ **киселина** маслова квашнїна
маслен -а -о **1.** *(пун масла)* маслов[и]; **2.** *(мастан)* масни, замасцени; брудни, забрудзени; ~ **шешир** масни калап
маслени -а -о: ~ **лонац** гарчичок за масло *одн.* од масла
масленица *ж.* **1.** *оп.* **маслењача; 2.** *оп.* **маслењак**
маслењак *х. покр. (суд за масло)* судзина за масло *(гарчок, гарчичок и под.)*
маслењача *ж.* пита (колач, поґач и под.) з маслом (масцу и под.)
маслина *ж. бот.* **а)** маслина (Olea europaea); **б)** *мн.* маслини (Oleaceae); ◊ **дивља** ~ дзива маслина (Olea oleaster)
маслинарство *с.* маслинарство
маслинаст -а -о **1.** *(о боји)* олєйови; **2.** *(засађен маслинама)* маслинов[и]
маслиник *х.* маслинїк, маслини *(место засадзене з маслинами)*
маслиница *ж. дем. и бот.* маслиночка
маслинка *ж.* маслина *(плод маслини)*
маслинов -а -о маслинов[и]; ~ **уље** маслинов олєй; ~ **боја** олєйова фарба
маслиновина *ж.* **1.** маслина, маслиново древо *(як материял)*; **2.** лїсце и конари маслини *(за карменє овцох)*
маслињак *х. оп.* **маслиник**
маслињаче *ж. мн. оп.* **маслина (б)**
масло *с.* **1. а)** *(маслац)* масло; **б)** *(истопљени маслац)* препражене масло; **2. а)** *(уље)* олєй; **б)** *мн. церкв. (посвећено уље)* олїво; **3.** *фиґ. (корист)* хасен; ◊ **дрвено** ~ маслинов олєй; **пусто** ~ *(напуштено имање)* напущени маєток; **пусто ~ и пси лочу (разносе)** напущени маєток препада; **ни пас с маслом (на маслу) не би појео** *(ружне, увредљиве речи)* бридки, увредлїви слова; **то је његово (твоје и сл.)** ~ то його (твоя и под.) робота, вон (ти и под.) умишани до того (виновати за тото); **појати (читати, светити, свештати) коме масла** *церкв.* швециц дакому олїво; **светити коме дрвена масла** *(добро избити)* добре побиц (окласц, орезац, повицинац)
маснац *х. (мастан угаљ)* масне углє
масник *х.* **1.** *мин.* стеатит; **2.** *оп.* **маслац (2)**
маснити се -им се блїщиц ше *(од масносци)*
масница[1] *и* **масница** *ж.* **1.** *(модрица)* белаве (збелавене, побелавене) место *(на целу од вдереня)*; **2.** *(измашћено место)* шплях, масне *(на шмати)*; **3.** *оп.* **маслењача**
масница[2] *ж. (суд за маст)* ванїчка
масно *присл.* **1.** *(масним сјајем)* масно; **2.** *фиґ. (у обиљу)* обилно, богато; **3. а)** *(о плаћању)* вельо, драго; **б)** *(о заради)* вельо, добре; **4.** *(о лагању, варању)* прейґмирно, безочлїво; **5.** *(непристојно)* масно, нєпристойно
масноћа *ж.* **1. а)** *(особина и стање)* масносц; ~ **млека** масносц млєка; **б)** *(дебљина, угојеност)* тлустосц, натитосц; **2.** *звич. у мн.* **а)** поживово артикли богати з масцу; **б)** масни материї, масци
масњикав -а -о **1.** кус масни; **2.** хторого чуц на масц (за масцу)
масован -вна -вно масовни; ~ **организација** масовна орґанизация; ~ **потрошња** масовне трошенє
масовик *х.* масовик *(особа хтора ма уплїв на масу)*
масовка *ж. театр.* масовка *(сцена з велїма особами)*
масовно *присл.* масовно
масовност *ж.* масовносц
масон *х.* масон
масоница *ж. покр.* лепинь (хлєб) з медом *(у свадзебним обряду)*
масонски -а -о масонски; ~ **организација** масонска орґанизация
масонство *с.* масонство
мâст[1] *ж.* **1. а)** *(масна материја)* масц; **свињска** ~ швиньска масц; **б)** *мн. хем.* масци; **в)** *(на површини течног јела)* масц, терпитка; **2.**

заст. **а)** *(боја лица)* фарба твари, тен; **б)** *(боја уопште)* фарба; ◊ **брезова (дренова, лескова)** ~ *франт.* прут, палїца; **гвоздена** ~ *франт. (клешта)* клїщи; **ушна** ~ ухова масц; **бити намазан свим мастима (са седам масти)** буц на шицко [готови], буц схопни и лукави, знац од чого пси здихаю; **пливати у масти** жиц у розкошох (як мали бог, як у рају, як у кральовским дворе); **оде** ~ **у пропаст** пошло (препадло) шицко, гуя дачому, пошло дацо за дачим *(напр.* пошли пенєжи за пенєжми*)*; **подмазати ноге зечијом масти** буц порихтани сцекац; **у кога је** ~ **у њега је власт** хто богати може як сце

маст[2] *х. оп.* **мошт**

мастан -сна -сно *(одр.* масни) **1.** *(пун масти)* масни; ~ **сир** масни сир; ~ **месо** масне месо; **2.** *(умашћен)* масни, замасцени, змасцени; **3.** *(сјајан)* блїщаци *(як кед би мал масносци)*; **4.** *(дебео)* тлусти, тучни, натити; **5.** *фиґ.* **а)** *(који доноси приходе)* вельки, добри; ~ **плата** велька (добра) плаца; **б)** *(богат)* богати; ~ **кућа** богата хижа, богате обисце; **в)** *(обилан)* обилни, вельки; ~ **мираз** вельки тал; **г)** *(о земљишту)* плодни, родни; **6.** *фиґ. (о речима)* нєпристойни, масни; ~ **прича** нєпристойна (масна) приповедка; **7.** *маль. (уљан)* олєйов, масни; ~ **боја** олєйова (масна) фарба; **8.** *друк.* масни; **масна слова** масни букви; ◊ **заклати (убити) масну гуску (патку)** добре заробиц, дойсц до велького заробку; **извући масне батине** буц добре бити; ~ **комад (залогај)** *(корист)* масни фалаток; **нек се зна чија је кућа** ~ най ше зна чийо обисце богате, най ше зна хто ма (у кого єст)

мастибрк *х. видр.* хтори люби добре поєсц

мастика *ж.* **1.** *оп.* **маст**[2]; **2.** *бот.* мастика (Pistacia lentiscus)

мастилац -иоца *х. покр. (бојаџија)* фарбар

мастило *с.* **1.** тинта; **плаво** ~ белава тинта; **2.** *(боја)* фарба; **штампарско** ~ друкарска фарба

мастиљав -а -о **1**. тинтов[и]; ~ **оловка** тинтови клайбас; **2.** *(умазан мастилом)* од тинти; замасцени (змасцени, окапкани) од тинти; **3.** *оп.* **модар**

мастиљавити -им масциц з тинту

мастионик *х. оп.* **мастионица (1)**

мастионица *ж.* **1.** *(бочица за мастило)* фляшочка, каламар; **2.** *покр. (бојаџиница)* фарбарня

мастити[1] -им **1.** *(гњечити грожђе)* джамиц (муляц) грозно *(на вино)*; **2.** *фиґ. (тући)* биц, бухац, бухциц, резац, гашиц

мастити[2] ма̄стим **1. а)** *(зачињавати машћу)* масциц; **б)** *(премазивати; замазивати)* премасцовац; замасцовац; **2. а)** *заст. (бојити)* фарбиц; **б)** *фиґ. (лагати)* спреведац дакого, зашлєпйовац очи дакому

мастити се -им се **1.** *(постајати мастан)* поставац масни; **2.** *(сладити се)* сладзиц ше, засладзовац ше *(з дачим масним)*; **3.** *(шминкати се)* масциц ше, фарбиц ше, шминкац ше; **4.** *фиґ. (пресијавати се масним сјајем)* швициц ше, блїщиц ше; ◊ ~ **брк (браду)** засладзовац ше, сладзиц ше

мастадон[**т**] *х. зоол.* мастадонт (Mastadon giganteum)

мастурбација *ж.* мастурбация

масуљ *х. покр. (изгњечено грожђе)* поджамене (змуляне) грозно

мат[1] *х.* **1.** *шах.* мат; **2.** *у атрибутскей функциї, фиґ. (побеђен)* матир[ов]ани, матовани; ◊ ~ **-позиција** мат-позиция

мат[2] *прикм. нєпрем. (без сјаја)* мат, без швицацосци

матадор *х. (борац с биковима)* матадор *(и фиґ.)*

матара *ж. (чутура)* чутора

матати -ам *покр.* **1.** *оп.* **мамити (1); 2. а)** *(тражити)* глєдац; **б)** *(лутати)* блукац, круциц ше, мотац ше

математик *х. оп.* **математичар**

математика *ж.* математика

математичар *х.* математичар

математички, математични *и* **математски** -а -о математични; ~ **проблем** математични проблем

матер[**а**] *ж. оп.* **мати**

матеретина *ж. auґм. и пей.* мамузґера

материја *ж.* **1.** материя; **органска** ~ орґанска материя; **2.** *(тканина)* платно

материјал *х.* материял; **грађевински** ~ будовательни материял; **судски** ~ судски материял; **санитетски** ~ санитетски материял; ◊ **тврд (чврст)** ~ тварди материял *(камень, цегла и под.)*

материјалан -лна -лно материялни; ~ **свет** материялни швет; **материјална средства** материялни средства

материјализам -зма *х.* материялиз[е]м; ◊ **дијалектички** ~ *фил.* диялектични материялизм

материјализација *ж.* материялизация

материјализирати -ам **материјализовати** -зујем *и* **материјалисати** -ишем *зак. и нєзак.* материялизовац

материјалист[**а**] *х.* материялист[а]

материјалистички *и* **материјалистични** -а -о материялистични; ~ **учење** материялистичне учене

материјалност *ж.* материялносц; ~ **света** материялносц швета

материн -а -о **1.** мацеров, мацерин; ~ **млеко** мацерово (мацерине) млєко; **2.** *оп.* **матерински (1)**

матерински -а -о **1.** мацерински; ~ **језик** мацерински язик; **2.** *оп.* **материн (1)**

материнство *с. з розл. знач.* мацеринство

материти -им ословйовац дакого з #мамо#, гуториц дакому #мамо#

матерић *х.* **1.** син хтори здабе на мацер *або* єй родзину; **2.** *(размажен дечак)* розмазани хлапец, мамов син

материца *ж. анат.* плоднїца, *рид.* матернїца

Материце *ж. мн. церкв.* Материци *(православне швето пошвецене мацером, предостатнєй нєдзелї пред рождеством)*

материчин -а -о плоднїцов[и]; ~ **зид** плоднїцов мур; ~ **обољење** плоднїцово охоренє, охоренє плоднїци

материчица *ж. (слузокожа материце)* шлїжаца скорочка плоднїци

матерични -а -о *оп.* **материчин**

матерница *ж. оп.* **материца**

матерничав -а -о *лєм у женским роду* **1.** хтора ма охорену плоднїцу; **2.** *заст. (хистеричан)* душевно нєуровноважени, гистерични

матерњи -а -е **1.** *(материн; матерински)* мацеров, мацерин; мацерински; ~ **језик** мацерински язик; **2.** *(матичан)* матични; ~ **стабло** матичне стебло

матероубица *и* **матероубојица** *х. и ж. (убица своје мајке)* мацерозабойнїк, забойнїк мацери

мати -тере *оп.* **мајка (1, 2); ◊ ђаволској матери, у ђаволску матер (послати)** *(дођавола)* до чорта, до дябла, до дюґа (послац); **ђавољу (ђаволску, врашку, вражју) матер а)** *(ништа)* нїч, купак, брилу; **б)** *(никако, ни говора)* нїяким концом, анї бешеди

матине -еа *с. и* **матинеја** *ж.* матине *(представа у предполаднього годзинох)*

матирати -ам *зак. и нєзак., осн. и фиґ.* матир[ов]ац, матовац

матица *ж.* **1.** *(пчелā)* матка; **2.** *фиґ. (изворно место)* матка, колїска; **3.** *(назив књижевних друштава)*: **Матица српска** Матица сербска; **Матица русинска** Руска матка; **4. а)** *(средишњи део речног тока)* матка, матица; швидка вода; **б)** *(вир)* тевчир, крутила; **5.** *адм.* матична кнїжка, матрикула; ~ **венчаних** матична кнїжка винчаних; **6.** *техн. (навртка)* накрутка, матка, матица; **7.** *у атрибутскей функциї, часто у полузложених словох* **а)** *(главни)* главни, матични; ~ **-црква** матична церква; **б)** матични; ~ **-земља** матична жем; **8.** *техн.* матрица; **9.** *покр.* **а)** *(материца)* плоднїца; **б)** *(матерично обољење)* охоренє плоднїци; ◊ ~ **јединка** *зоол.* матична єдинка *(при коральох и других глїбкарох)*

матичар *х.* **1.** *(општински службеник)* матичар; **2.** член *або* сотруднїк Матици

матичарев *и* **матичаров** -а -о матичаров

матичин -а -о **1.** (< **матица (1)**) матков; **матичина јајца** матково ваїчка; **2.** *(*< **Матица***)* Матицов; Матков

матични -а -о **1.** *оп.* **матичин (1); 2.** матицов[и]; ~ **струја** матицова струя *(у рики)*; **3.** матични; ~ **књига** матична кнїжка; ~ **школа** матична школа; ~ **земља** матична жем*, рид.* материк; ~ **ћелија** *оп.* **матичњак (1)**

матичњак *х.* **1.** *пчол. (ћелија у саћу у којој се развија матица)* матушняк; **2.** *польопр., риб.* матичнїк*;* **3.** *бот. (маточина)* мелиса, пчолова мента (Melissa officinalis); **4.** *бот. оп.* **камилица**

матни -а -о *шах.* (< **мат**[1]) матни, матов; ~ **план** матни план

матор -а -о *фам.* **1.** *(стар)* стари; **2.** *одр. у меновнїцкей функциї, беш.* **а)** *(стари човек)* стари, стариґа; *(стара жена)* стара

маторац -рца **1. а)** *(матор)* стари чловек, старик, стариґа; **б)** *беш.* стари, старенки *(у виражованю жени о чловекови)*; **2.** *гип. (о дечаку)* вельки [хлапец], хтори ше справує як вельки (як стари, як одроснути); мудерец

маторити -им *(постајати матор)* стариц, уходзиц до рокох

маторко *х. оп.* **маторац (1. а, 2)**

маторњак *х.* **1.** *оп.* **маторац (1.а); 2.** старе ричне корито *(з хторого ше вода одводзи до каналох)*; **3.** *оп.* **камилица; 4.** *покр. (међа)* меджа

маторо *присл. (као стара особа)* як старши чловек, озбильно, мудро

матрак *х. покр.* **1.** *(батина)* паліца, колїк; **2.** *оп.* **андрак**
матрац *х. оп.* **мадрац**
матријархални -а -о матриярхални; ~ **заједница** матриярхална заєднїца
матријархат *х.* матриярхат
матрикула *ж. з розл. знач.* матрикула
матрица *ж. друк., техн.* матрица
матроз *х. (морнар)* матроз, матрос
матрона *ж. (госпођа)* матрона
матрос *х. оп.* **матроз**
матрун *х. нар.* **1.** *оп.* **мадрон**; **2.** хорота хлопских полних орґанох
матуз *х. покр. (узица, канап)* шпарґа
матулић *х. зоол.* барвенориба (Apogon imberbias)
матура *ж.* матура; ◊ **велика** ~ велька матура *(испит узретосци после законченей ґимназиї)*; **мала** ~ мала матура *(дакедишнї испит после нїзшей ґимназиї)*
матурант *х.* матурант
матурантски -а -о **1.** матурантски; **2.** *оп.* **матурски**
матурирати -ам *зак. и нєзак.* матуровац
матурски -а -о матурски; ~ **испит** матурски испит
матутин *х. и* **матутина** *ж. церкв. кат. (јутарња миса)* утриня, ютриня
матух *прикм. нєпрем. (исхлапео)* устарени, сенилни
маħā[1] *ж. оп.* **маћеха**
маћа[2] *ж. покр.* **1.** *(пега, мрља)* пега; шплях; платка; **2.** диждж хтори пада док слунко швици; **3.** *бот.* пламеняча (Puccinia graminis)
маћеха *ж.* мачоха
маћехински -а -о мачоховски, мачохов; ~ **поступак** мачоховски поступок
маћи (се) макнем (се) *оп.* **макнути (се)**
мау *оном.* мяв
маузер *х.* маузер
маузолеј *х.* мавзолей
маук *х. оном. (маукање мачке)* ґравчанє, мравчанє, мявканє
маукати -учем ґравчац, мравчац, мявкац
мауknути -нем зґравчац, змравчац, змявчац
мауна[1] *ж. оп.* **махуна**
мауна[2] *ж. ладь.* терховна ладя, шлеп *(хтори цага моторни чамец)*
мафија *ж.* мафия
мафијски -а -о мафийни, мафийски; мафийов
мâх[1] *х.* **1. а)** *(покрет нечим)* махнуце; **б)** *(замах)* замахнуце, замах; розмах; **в)** *(ударац)* вдеренє; **одбијао је махове** одбивал вдереня; **2. а)** *(тренутак)* хвилька, момент; **тога маха** у тей хвильки, у тим моменту; **б)** *(наврат, прилика)* завод, раз; **у два маха** на два заводи, два раз; **у први** ~ на перши завод, перши раз; перше, спочатку; **3.** *у присловнїцкей функциї оп.* **махом (2);** ◊ **да(ва)ти маха** дац (давац) можлївосц, оможлївиц, оможлївйовац; дац (давац) порив; **да(ва)ти маха ногама** *(потрчати, трчати)* розбегнуц ше; бежац; **на махове** *(повремено)* з часу на час, дакеди; **на (у) сав** ~ *(свом снагом)* зоз шицку моцу; **узети (узимати, хватати, ухватити и сл.) маха** *(проширити се, ширити се)* розшириц ше/шириц ше, брац (доставац)/вжац (достац) розмах
мâх[2] *и* **мах** *х.* **1.** *бот. оп.* **маховина (1. а, б)**; **2.** *фиґ. зб. (длачице)* мохотка, власки
махагон *и* **махагони** *х. бот.* магаґони (Swietenia mahagoni)
махагонијев *и* **махагонијски** -а -о магаґонийов[и]; ~ **намештај** магаґонийова мебель
махала *ж.* **1.** кварт *або* шор у варошу *одн.* валалє; **2.** *етн. (братство)* махала
махалица *ж.* лепеза
махаљка *ж.* **1.** *оп.* **махалица; 2.** *поет. (грана)* конар, конарчок; **3.** файта церлїци; **4.** *покр.* файта вреценка за предзенє
махана *ж. покр. заст. оп.* **мана**[2]
махараџа *х.* магараджа
махати[1] -āм *(трлити)* трец
махати[2] мāшēм *и* мāхāм махац
махач *х.* **1.** *оп.* **махалица; 2.** *(онај који маше)* махач
махер *х. беш.* **1.** *(вешт човек)* махер, фахман, майстор; **2.** *(чинилац)* фактор; главна особа
махина *ж. заст. оп.* **машина**
махиналан -лна -лно махинални
махинација *ж.* махинация
махињати -ам *покр.* престац *(о шнїгу, дижджу, витру и под.)*
махнит -а -о **1.** *(сулуд, луд)* шалєни, хибни, дурни, безумни; **трчи као** ~ бежи як шалєни; **2.** *(побеснео)* збешнєти; ~ **пас** збешнєти пес; **3. а)** *(дивље ћуди)* бесни, дзиви; **б)** *(неконтролисан разумом)* нєрозумни, шалєни; нагли
махнитати -ам **1.** *(лудети)* поставац шалєни (хибни), шалїц, трациц розум; **2. а)** *(лудовати)* справовац ше як шалєни (хибни, дурни), вирабяц, паратовац; **б)** *(дивљати,*

беснети) бешнїц; справовац ше як дзиви; **ветар махнита** витор бешнї

махнитац -ица *и* **махниташ** *(лудак)* шалєни, шалєняк, хибни; дурни, дурак

махнито *присл.* **1.** *(лудо)* шалєно, хибно, дурно, безумно; **2.** *(бесно)* бесно, дзиво; **3.** *(јаукати и сл.)* нарату, наруби

махнути -нем **1.** *(учинити покрет)* змахнуц, махнуц; **махнуо је руком** махнул з руку; **2.** *(оставити на миру)* охабиц [на мире], престац рушац дакого; **3.** *покр.* *(отићи)* пойсц оддакадз, напущиц *(даяки край, место и под.)*

махнути се -нем се **1.** *(оставити нешто)* охабиц дакого *або* дацо, охабиц ше дакого *або* дачого; **махни ме се** охаб ме [на мире]; **маните са комендије** охабце ше комендиї, нє робце комендиї; **2.** *покр.* *(нагло поћи)* [нагло] ше рушиц, схопиц ше; ◊ **мани ме се** охаб ме, пущ ме; **мани се ћорава посла** охаб ше даремней роботи

маховина *ж.* **1.** *бот.* **а)** моховина; **б)** *(плесан)* плєшнєнїна (Mucor); **в)** *(власак)* зрошлянка (Polytrichum commune); **г)** *мн.* моховини (Bryophyta); **2.** *оп.* **машак (1);** ◊ **морска** ~ *бот.* морска моховина, фукус (Fucus)

маховинаст -а -о **1.** оброснути з моховину, моховинасти; **2.** *(сличан маховини)* моховинасти, моховинови

маховница *ж. бот.* *(прашникова кесица)* прашнїкова торбичка

махом *присл.* **1.** *(углавном; обично)* углавним, преважно; звичайно, найчастейше; **2. а)** *(одједном)* одразу, нараз; **б)** *(одмах)* такой

махрама *ж. заст. покр.* **1.** *оп.* **марама**; **2.** *(вео)* фатьол; **3.** *(пешкир)* ручнїк

махуна *ж. бот.* **а)** *(чаура пасуља, грашка)* мауна; **б)** *мн.* *(боранија)* мауна, желєна пасуля

махунаре *и* **махунарке** *ж. мн. оп.* **лептирњаче**

махунаст -а -о маунасти, маунови; ~ **поврће** маунаста желєнява

махунати се -а се *(добијати махуне):* **пасуљ се махуна** на пасулї рошню мауни

махуњача *ж. бот.* **1.** фраєрово баюси (Nigella damascena); **2.** *мн. оп.* **махунаре**

мац *викр. звич. повторени* **а)** *за доволованє мачки* ци-ца, ци-ци; **б)** *за одганянє мачки* шиц

маца[1] *ж.* *(маљ)* млаток *(вельки, чежки, на обидвох концох ровни)*

маца[2] *ж.* **1.** *дем. и гип.* цица, мачичка; **2.** *гип.* *(<* **мајка***)* матка, мамка

маца[3] *ж. бот.* **1.** *(млохав цвет биљака)* **а)** *(реса)* ройта, китайка; **б)** *(клип на рогозу)* палька; **в)** *покр.* младнїк, ластар *(на чокоту лози)*; **г)** *(гранчица врбе са пупољцима)* багнїтка; **2. а)** *оп.* **зевалица**; **б)** *оп.* **детелина; в)** *оп.* **рогоз; г)** *оп.* **ива**

мацан *х.* **1.** *гип.* кандурик, кандурчок; **2.** *карт.* *(кец)* туз; **3.** *фиґ. гандр.* *(мангуп)* гунцут; ◊ **мерити мацана** *(добити батине)* буц бити, вифасовац

мацаст -а -о *(сив)* шиви, шивкасти

мацати (се) -а (се) доставац (розвивац) ройти (китайки и под.) *(о рошлїнох)*

мацина трава *ж. бот.* мачичкова трава, валерияна (Valeriana officinalis)

мацити (се) -маци (се) коциц ше *(о мачки)*

мацица *ж. дем.* мачичка

мацкарити -им *(чинити прљавим)* масциц, брудзиц, влачиц

мацке -цка *ж. мн. заст.* дереш (*лавка на хторей ше било)*; **добити** ~ достац (буц бити) на дереш; **ударити на** ~ осудзиц дакого же би бул бити на дереш

мацоња *х.* **1.** *ауґм.* кандуриско; **2.** *(мацаст во)* шиви (шивкасти) вол

мацуља *ж.* шива (шивкаста) крава

мач *х.* **1.** *осн. и фиґ.* меч, шабля; ~ **правде** меч правди; **власт је предана мачу** власц придана мечу; **2.** *покр.* ґомбошка *(метални украс хтори жени ноша у власох)*; **3.** *бот.* шаблїчки, ґладиола (Gladiolus communis); **4.** *зоол.* морска шаблярка (Hiphias gladius); ◊ **виси му** ~ **над главом** виши му меч (шекера) над главу, у опасносци є; **Дамоклов** ~ *(непрекидна опасност)* Дамоклов меч; **звецкати мачем** черкац з оружийом; ~ **с две оштрице** на два боки оштри меч, меч з двома оштрима; **на мачу (добити, стећи)** з борбу (достац, здобуц; **огњем и мачем (истребити, уништити и сл.)** паляци и забиваюци, зоз силу, з огньом и мечом (витребиц, знїчтожиц и под.); **оштрити** ~ рихтац ше за войну; **предати мачу** нємилосердно знїчтожиц; **пресећи мачем** *(нагло прекинути ток неког догађаја)* нагло претаргнуц (прервец), пререзац (прецац) з мечом; **ставити (турити) ~ у корице** *(окончати спор)* закончиц зраженє, положиц меч до пошви; **укрстити мачеве** зражиц ше, випробовац моци

мачад *ж. зб.* мачата, мачатка

мачак -чка *х.* **1.** *зоол.* *(мужјак мачке)* кандур; **2.** *бот. оп.* **жива трава; ◊ вежи**[те] **мачку о**

реп руц[це] за псами (за псом); **извући мачку реп, повући мачка за реп 1.** *(пропатити)* натрапиц ше; **2.** *(страдати)* страдац; **купити мачка у врећи** *оп. фраз. при* **мачка; много је мачку говеђа глава** нє заслужує вон тельо, то вельо за ньго; **обилазити као ~ око вреле (вруће) каше (кобасице, сланине и сл.)** ходзиц (скакац) як кандур коло колбасох (сланїни и под.); **облизивати се као** ~ олїзовац ше як кандур; **награјисати као жути** ~ брац дябла, барз ше подло превесц, барз подло прейсц

Мачванка *ж.* **1.** Мачванка *(женска особа з Мачви)*; **2.** мачванка *(1. народне коло; 2. била бундава)*

маче -ета *с.* маче; ◊ **гледати као ~ у жижак** нєпреривно (нє кліпкаюци) патриц; **нема ни кучета ни мачета** нє ма нїкого *(о ким би ше требало старац)*; нє плачу му дзеци дома; **први се мачићи у воду бацају** перша робота ше звичайно нє удава; то нє мож одразу, то так перши раз; то ше треба учиц; кажди початок чежки

мачевалац -аоца *х.* мечовалєц

мачевати се -чујем се мечовац ше

маченосац -сца мечоношач

маченце -ета *с. оп.* **мачић (1)**

мачећи *и* **мачији** -а -е *оп.* **мачји**

мачина *х.ауґм. и пей.* мечиско

мачић *х.* **1.** *дем.* мачатко; **2.** *бот. оп.* **мач (3)**

мачјак *х. (мачји измет)* мачачка

мачји -а -е мачи, мачков; ◊ **то је за мене мачји кашаљ** *(ситница)* то за мнє нїч; **нисам ја ~ кашаљ** озда бачи нє парадича, я нє салма-калап, я нє вчерайши

мачка *ж.* **1.** *зоол.* **а)** мачка (Felis domestica); **б)** *мн.* мачки (Felidae); **2.** *(мачје крзно)* бундичка з мачки; **3.** *покр. (кочница на запрежним колима)* гамовачка; **4.** *буд. покр.* кламфа *(вяза медзи рогом и греду)*; **5.** котва, *заст.* мачка*;* **6.** *бот. оп.* **зевалица; 7.** *зоол.* морска мачка (Scyllium canicula); ◊ **дивља ~** дзива мачка (Felis catus); **као мачку (пребити)** окласц, орезац, огашиц; набиц як пса; набиц як неплеху; **као пас и ~ (живе, слажу се)** як пес и мачка (жию, складаю ше); **као ћорава ~ (ићи)** як шлєпи (исц); **мачку у џаку (врећи) куповати (узимати)** мачку у меху куповац (брац); **пас и ~ заједно спавају** *(биће студен)* будзе барз жимно; **играти се с неким као ~ с мишем** бавиц ше з даким як мачка з мишу (мишом); оруцовац ше з даким

мачкаст -а -о хтори як мачка; вертки; зґодни; лукави

мачкин -а -о мачков

мачкица *ж. дем. и гип.* мачичка

мачков -а -о кандуров; ◊ ~ **брк** *бот.* фраєрово баюси (Nigella damascena)

мачковина *ж. бот.* **1.** *оп.* **ива; 2.** *оп.* **детелина**

мачоносац -сца *и* **мачоноша** *х. оп.* **маченосац**

мачор *х.* кандур, кандуриско

мачуга *ж. (батина)* паліца, колїк, кияк *(углавним з дринки або шлївки)*

Маџар *х. оп.* **Мађар**

маџар- *оп.* **мађар-**

маџун *х. покр.* **1.** *(пекмез)* маджун; **2.** *(лек за јачање)* сируп

маша[1] *ж. покр. (миса)* служба; **велика** ~ велька служба

маша[2] *ж. покр. (промашај у игри)* премах, премахнуце

маша[3] *ж.* **1.** *(ватраљ)* лопатка за углє; кочергочка; ожог; **2.** *оп.* **машице (1)**

машак -шка *х.* **1.** белавкасти пращок на шлївкох, грозну и др.; **2.** *зб. фиґ. (длачице)* мохотка, власки

машала[1] *ж. (бакља)* факля

ма̂шала̄[х][2] *покр. викр.* **1.** *за виражованє чудованя и паченя* пать, чи видзиш, оєй, о-го́, ав-го́, вера, браво; **2.** *за виражованє радосци и под., звич при дочеку госца* о-о; а-а; най ше пачи; **3.** *празн. процив уроку, нє преклада ше*: ~ **, да га** *(дете)* **моје очи не урекну** най го *(дзецко)* мойо очи нє урекню

машати -ам *оп.* **машати се (1)**

машати се -ам се **1. а)** *(посезати руком, хватати)* нацаговац руку за дачим *(рид.* до дачого*)*, брац дацо до рукох, лапац; **маша се за торбицу** бере торбичку до рукох, нацагує руку за торбичку; **б)** *(каквог посла, рада и сл.)* лапац ше; **жена се ретко маша за мушки посао** жена ше ридко лапа до хлопскей роботи; **2.** *(долазити, стизати)* доходзиц, уходзиц *(до дачого)*; **машао се села** доходзел до валалу; **3.** *покр. (промашивати)* нє потрафяц, премаховац

машина[1] **1.** *техн.*, *фиґ.* **а)** машина; **парна** ~ парна машина; **он је права** ~ *фиґ.* вон права машина; **ратна** ~ войнова (воєна) машина; **б)** *(механичка справа)* машинка; апарат; машина; ~ **за месо** машинка за месо; ~ **за умножавање** апарат за умножованє; **писаћа** ~ писаца машина (машинка); ~ **за прање рубља** райбачка; **2.** *нар.* **а)** *(шибица)* ширка;

б) шкатулка зоз ширками; ◊ **паклена** ~ *(диверзантска направа)* пекельна машина
машина[2] *ж. бот.* **а)** *оп.* **маховина; б)** *оп.* **плесан**
машинарница *ж. (стројарница)* машинарня
машинац -нца *х.* **1.** *(руковалац машином)* машинист[а]; машинєц; **2.** *(студент машинске технике)* машинєц
машингевер *х. и* **машингевера** *ж. воєн.* машинґевер, автомат, машинка
машинерија *ж.* **1. а)** машинерия *(1. система механїзма машини; 2. орґанизация даякей заєднїци)*; **б)** *(механизам)* механїз[е]м; **2.** *зб.* машини, механїзация
машинист[**а**] *х. оп.* **машинац (1)**
машинка *ж. оп.* **машингевер**
машиновођа *х. (возовођа)* машинист[а], машиноводитель
машиноградња 1. машинобудовня; **2.** *оп.* **машинство (1)**
машински -а -о машински; ~ **техничар** машински технїчар
машинство *с.* **1.** *(наука о машинама)* машинство; **2.** *оп.* **машиноградња (1)**
маширати -ам *нар. оп.* **марширати**
машити[1] -им **1.** *(у нешто - бацити, гурнути)* руциц, дрилїц; **2.** *(проћи)* прейсц; **3.** *оп.* **машити се (2)**
машити[2] -им *(служити машу*[1]*)* служиц службу
машити се -им се **1. а)** *(посегнути руком; дохватити)* нацагнуц руку за дачим *(рид.* до дачого*)*, влапиц ше за дацо; достац, долапиц; вжац; **машио се руком за ударено место** влапел ше з руку за вдерене; **маши се у џеп** винял з кишенки; **маши се кутије** вжал шкатулку; **б)** *(каквог посла)* влапиц ше; **машио се трговине** влапел ше до тарґовини; **2.** *(доспети)* дойсц, войсц *(до даякого места, на даяке место)*; **3.** *покр. (бацити се)* руциц ше, вискочиц *(на коня и под.)*; висц; ◊ **машити се пера (за перо)** влапиц ше (почац) писац, вжац пирко
машице *ж. мн.* ожог, клїщочки *(за бранє и розгартанє жирячки)*
мâшка[1] *ж.* **1.** *оп.* **махаљка (3); 2.** палїца *(з хтору ше у дзецинским бависку руца и одбива лабда)*
машка[2] *ж.* **1.** *заст. (омашка)* гришка, препущенє; **2.** *покр. оп.* **маша**[2]
машкара *ж.* **1.** *(образина)* маска; **2. а)** маскир[ов]ана особа, маска; **б)** *(ружна особа)* бридка особа, бридота; **3.** *мн. оп.* **маскарада (2)**
машкарада *ж.* **1.** *оп.* **маскарада; 2.** *оп.* **машкара (2); 3. а)** *(ружан поступак)* бридки поступок; **б)** *(шега; лакрдија)* франта, жарта; комендия, парада
машкарати се -ам се *оп.* **маскирати се**
машкин *и* **машклин** *х. покр. (крамп)* будак, крамп
машкул *х. и* **машкула** *ж. покр.* **1.** *(мали топ)* мале дзело; **2.** *(прангија)* мажар
машлија *ж. заст. оп.* **машна**
машна *ж.* **1.** *(кравата)* машля, кравата; **2. а)** *(лептираста петља као украс)* машлїчка; машля; **б)** пантлїчка *(як украс)*; **3.** *(лептирасто свезана петља нечега)* машля; **везати у машну** завязац на машлю
машница *ж. дем.* < **машна**
машта *ж.* **1.** мрия, машта, фантазия; **2.** *покр. (врачбина)* врачанє, врачанїна, врачки, чарованє; поробенїско; ◊ **на крилима маште** *(понесен маштом)* на кридлох мриї; **плод (производ) маште** плод мриї
машталац -аоца *х. и* **машталo** *с.* мрияч, фантазер, маштар
маштанија *ж* **1.** *звич. мн. (маштање)* мрия, маштанє, фантазия, фантазир[ов]анє; привидзенє; **2.** *оп.* **машта (2)**
маштар *х. оп.* **машталац**
маштарија *ж. оп.* **маштанија (1)**
маштати -ам **1. а)** мрияц, маштац, фантаз[ир]овац, шнїц, препущовац ше мриї (машти, фантазиї); **маштао је о богатству** шнїл о богатству; **б)** *(нешто замишљати)* задумовац; **маштао је рај на земљи** задумовал рай на жеми; **2.** *покр. (врачати)* врачац, чаровац
маштел *х. покр.* **а)** древена судзина за воду и др.; **б)** *оп.* **лужница**[1]
маштовит -а -о **1.** *(као из маште)* як з мриї (машти, фантазиї); ~ **догађај** подія як з мриї; **2.** полни мриї (машти, фантазиї); хтори ма розвиту способносц мриї (машти, фантазиї)
маштовитост *ж.* мрия, фантазийносц
маштрафа *ж. покр.* **1.** погар; погар з ручку; *(бокал)* канчов; **2.** *(тегла)* дунєц
машчина, машчура *и* **машчурина** *ж. ауґм. и пей.* (< **маст**[1]) масциска
ме *викр. оном. за подражованє кожого гласу* ме, бе
меандер -дра *х.* меандер *(рична круцина)*
мебл *х. (собни намештај)* мебель, ствари [до хижи]
меблирати -ам *зак. и нєзак.* меблировац

Мевлуд *х. покр. рлг.* **1.** Мевлуд *(муслиманске швето пошвецене народзеню Мугамеда)*; **2.** (*мевлуд*) мевлуд *(похвала Мугамедови)*

мегават *х. ел.* меґават

мегаломан *х.* меґаломан

мегаломанија *ж.* меґаломания, меґаломанство

мегаломански -а -о меґаломански; ~ **планови** меґаломански плани

мегафон *х.* меґафон

мегдан х. 1. а) двобой, дуел; **б)** бой, битка; **в)** *(бојиште)* боїско, место бою (битки); **2.** *покр.* **а)** *(трг)* площа; **б)** *(пољана)* лука, пажица; ◊ **биће (има) дана за мегдана а)** битка ма ище лєм буц, до битки ма ище лєм присц; **б)** будзе ище нагоди же биш ше указал; **делити** ~ **(с ким)** бориц ше, биц ше; **одржати** ~ **, остати на мегдану** победзиц

мегданисати -ишем *зак. и нєзак.* бориц ше (биц ше) у двобою; побиц ше

мегданџија *х.* **1. а)** борец у двобою; **б)** борец, юнак; **в)** борбени чловек; **2.** *фиґ. (кавгаџија)* збиткош

Мегера *ж.* **1.** *мит.* Меґера *(старогреческа богиня вимсценя)*; **2.** *фиґ.* зла (звадлїва) жена, меґера

мêд[1] *х.* **1.** мед; **липов** ~ лїпов мед; **2.** сок, юшка *(дзепоєдних овоцових плодох);* **3.** сок *(сладки лїпкаци, яки ше лапа на лїсцу даєдних рошлїнох)*; **4.** *(медовина)* медовка; ◊ **као пчеле на мед (ићи)** исц з одушевийом на дацо; однїмац ше за дацо *або* дачим; ! бежац як качата за ягоду; ~ **и млеко (тече)** нїч му нє хиби лєм таще млєко; мед и млєко (чече); ~ **и шећер,** ~ **медени** *(о човеку)* барз добри, барз любезни и благи; **пала му секира у** ~ *нар.* спадла му ложка до меду; **с језика (с уста) му тече** ~ ; **1.** *(вешто и лепо говори)* зна крашнє бешедовац; **2.** мило (благо) бешедує

мед[2] *ж.* **1.** бакар; **2.** месинґ; **3.** бронза; ◊ **жута** ~ месинґ; **црвена** ~ бронза

мед[3] *прим. покр. оп.* **међу**

меда *х.* **1.** *гип.* медведжик, медведзик, медо; **2.** *оп.* **медвед**

медак метка *х. бот.* шалвия (Salvia glutinosa)

медаља *ж.* **1.** медаля, *заст.* металия; **златна** ~ златна медаля; ~ **за храброст** медаля за храбросц; **2.** *(коју носе пси око врата)* металия; ◊ **наличје (друга страна) медаље** спак (други бок) медалї

медаљер *х.* медаляр *(уметнїк-виробйовач медальох)*

медаљица *ж. дем.* медалька, медальочка; металийка

медаљон *х.* **1.** медальон; **2.** *(оквир)* рам, рамик *(за слику або портрет)*

медаљончић *х. дем.* медальончок

медан[1] -дна -дно *(одр.* медни) **1.** медов[и]; ~ **саће** медова пляйстра; **2.** *(медоносан)* богати з медом; хтори дава досц меду; ~ **година** рок богати з медом, рок у хторим єст вельо меду; **3.** *фиґ.* **а)** *(пун сласти)* сладки [як мед], полни сладосци, медови; ~ **уста** уста сладки як мед; **б)** *(пријатан за слушање)* барз приємни, барз умилни, медови; ~ **глас** барз приємни глас; **в)** *(мио, драг)* мили, лаби; ◊ ~ **роса** *оп.* **медљика**

медан[2] -дна -дно бакарни; месинґови; бронзови; метални; ~ **доба** *археол. и ист.* бронзови час

медар *х.* медар *(тарґовец з медом)*

медарица *ж. поет.* медарка *(пчола хтора збера мед)*

медарница *ж.* медарня *(роботня у хторей ше прерабя мед; предавальня меду)*

медвед *х. зоол.* медведз (Ursus arctos) *и фиґ.*; ◊ **бели** ~ били медведз (Ursus maritimus); **мрки** ~ кафови (шиви) медведз (Ursus arctos); **црни** ~ чарни медведз (Ursus americanus)

медведак -етка *х. зоол.* муряк (Mergus merganser)

медведар *х. (мечкар)* медведзар

медведаст -а -о хтори здабе на медведза, медведзасти; вельки, нєзґрабни, нєлапшни, нєсхопни

медведина *ж.* **1.** *ауґм.* медведзиско; **2. а)** *(крзно)* медведзова (медведжа) бундичка; **б)** *(бунда)* бунда з медведзовей скори

медведић *х.* **1.** *дем. и гип.* медведзик, медведжик; **2.** *оп.* **мече**

медведица *ж. зоол. (женка медведа)* медведжица

медвеђи -а -е **1.** медведзов[и], медведжи; ~ **кожа** медведжа скора; **2.** *фиґ. (глуп)* глупи; **медвеђа посла** глупа робота

медвече -ета *с. оп.* **мече**

меден[1] *и* **мѐден** -а -о *(одр.* медени) **1.** *звич. одр.* **а)** медов[и]; **медени колачи** медово колачи; **б)** *(заслађен медом)* засладзени з медом, медови; **2.** *оп.* **медан**[1]**; 3.** *ж. у меновнїцкей функциї (мила)* мила, люба; ◊ ~ **месец** медови мешац; **медени дани** медово днї

меден[2] -а -о *оп.* **медан**[2]

меденити -им засладзовац (сладзиц) з медом, медовац

медѐница[1] *ж.* **1.** *(име одмила женској особи)* мила; **2.** судзина за мед; **3.** *оп.* **медењача**[1]**; 4.** *мн.* **а)** *(цветни нектар)* квитков нектар; **б)** *оп.* **медник**
медѐница[2] *ж.* **1.** *(звонце од меди)* цинґалов, бренчок, ченгель *(з бронзи або бакару, хтори ше виша статку на шию)*; **2.** бронзова *або* бакарна тепша
медено *присл.* **1. а)** з медом; ~ **заслађен** з медом засладзени; **б)** сладко як мед, медово; **2.** *фиґ. (претерано љубазно)* прелюбезно, преумилно, медово
медѐња̄к[1] *х. звич. мн.* **1.** медови колач, медар; **2.** *(лецедерски колач)* медовнїк
медѐња̄к[2] *х.* **1.** бронзови *або* бакарни персцень; **2.** *(бакрењак)* бакарни пенєж
медѐњача[1] *ж. (ракија заслађена медом)* медова палєнка
медѐњача[2] *ж.* **1.** *оп.* **меденица**[2] **(2); 2.** *оп.* **медењак**[2] **(2)**
медецина *ж. оп.* **медицина**
медиј *х.* **1.** *оп.* **медијум (1); 2.** *ґрам.* медий *(морфолоґийна катеґория дїєсловней системи)*
медијалан -лна -лно медиялни; ~ **глагол** *ґрам.* медиялне дїєслово
медијски -а -о *оп.* медийски, медийови
медиј[**ум**] *х.* **1.** медий, медиюм; **2.** *оп.* **медиј (2)**
медијумски -а -о медиюмски, медиюмови
медик *х. покр. (лекар)* дохтор, лїкар
медикамент *х. (лек)* медикамент
медиокритет *х. пей.* медиокритет *(особа среднїх способносцох)*
медитативан -вна -вно медитативни; ~ **дух** медитативни дух
медитација *ж.* медитация
медитерански -а -о медитерански; ~ **клима** медитеранска клима
медити -им *оп.* **меденити**
медитирати -ам *(размишљати)* медитовац
ме́дић[1] *х.* **а)** *дем. и гип.* медведзик, медведжик; **б)** *оп.* **мече**
ме́дић[2] *х. дем. и гип.* медзик
мѐдић[3] *х. оп.* **медљика**
медица *ж. оп.* **медовина**
медицина *ж.* **1.** медицина; **2.** *(лек)* медецина
медицинар *х.* медицинар
медицински -а -о медицински; ~ **сестра** медицинска шестра; ~ **техничар** медицински технїчар
медичар *х. оп.* **лецедер**
медички -а -о *заст.* **1. а)** медицински; **б)** *(лечнички)* лїкарски; **2.** *(лековит)* лїковити
медиште *с. пчол.* медзиско
медљан -а -о *оп.* **меден**[1] **(1, 2)**
медљика *ж. (медна роса) биол.* медова (медна) роса
медљикав -а -о *(оштећен медљиком)* очкодовани од медовей роси
медљиковац -вца *х. (медљиков мед)* мед з медовей роси
медник *х. и* **медница** *ж. бот.* меднїк
медо *х. оп.* **меда**
медовина *ж.* медовка
медоносан -сна -сно медоносни; ~ **цвеће** медоносне квице
медоња *х.* **1.** *фам. (медвед)* медведз; **2.** любитель меду
медорез *х. заст. оп.* **бакрорез**
медосас *х. зоол. оп.* **колибри**
медоуст -а -о *и* **медоустан** -сна -сно *оп.* **лепорек**
медреса *ж.* медреса *(муслиманска стредня або висока школа)*
медуза *ж.* **1.** *мит.* (Медуза) Медуза; **2.** *зоол.* медуза (Medusa)
медуника *и* **медуница** *ж. бот.* медова трава, меднїца (Holcus, Holcus lanatus)
међ *прим. оп.* **међу**
међа *ж.* **1. а)** меджа; **б)** *фиґ.* гранїца, меджа; **2.** *покр.* **а)** камена ограда; **б)** жива ограда
међарица *ж. зоол.* чвиринкаца черяковка (Sylvia curruca)
међаш *х.* **1.** *(гранични белег)* меджов[и] (гранїчни) камень (колок, слуп, древо и под.); **2.** *(атар)* хотар; **3.** *оп.* **међа (1, 2.а); 4. а)** *(власник суседног имања)* сушед на полю; **б)** *(комшија)* сушед
међашити (се) -им (се) *оп.* **међити (се)**
међашки *и* **међашни** -а -о меджов[и]; гранїчни
међед *х. оп.* **медвед**
међер *присл. нар.* **1.** *(заиста)* наисце, насправди; **2.** *(дакле)* значи, спрам того
међити -им **1.** *(делити међом)* дзелїц (роздзельовац) з меджу, розгранїчовац; поставяц меджу; **2.** *(бити међа)* дзелїц, розгранїчовац; **брест међи њиве** брест дзелї поля; **3.** *оп.* **међити се**
међити се -им се гранїчиц ше; **њихова њива међи се с нашом** їх польо обок при нашим
међу *прим.* I. *з инстр.* **1.** *означує место, час, одношенє и др.* медзи *(з инстр.)*; ~ **Кикиндом и Меленцима** медзи Кикинду и Меленцами; **договор ~ владом и устаничком командом** догварка медзи владу и повстанїцку команду; **2.** *означує*

заєдніцу зоз хторей ше дахто або дацо видзелює (између, од) медзи *(з инстр.)*, спомедзи *(з ґен.)*, зоз *(з ґен.)*; **послали су најбољег ~ најбољима** послали найлєпшого медзи найлєпшима, послали найлєпшого спомедзи найлєпших; II. *з ак.* **1.** *означує напрям* медзи *(з ак.)*; помедзи *(з ак.)*; **дошао је ~ народ** пришол медзи народ; **погодио га је ~ рамена** потрафел го помедзи плєца; **2.** *означує катеґорию ґу хторей ше дакого рахує* медзи *(з ак.)*, ґу *(з дат.)*; **српски спада ~ словенске језике** сербски спада медзи славянски язики (ґу славянским язиком); ◊ ~ **иним (осталим)** медзи иншим; ~ **нама** [**речено**] медзи нами [поведзене]; ~ **собом** *(један с другим)* медзи собу; ~ **четири зида живети** медзи штирома мурами жиц

међу- *як перша часц зложеного слова означує* **а)** *же ше дацо находзи медзи часцами того цо з його другу часцу поведзене, або медзи тим и дачим иншим* (међузвездани)*;* **б)** *же ше тото цо означене з його другу часцу одноши на вецей таки єдинки* (међузонски) медзи-

међувилични -а -о *анат.* медзивидлїцови; ~ **кост** медзивидлїцова косц

међувлада *ж.* медзивлада

међувреме *с.* медзичас; **у међувремену** у медзичаше

међуградски -а -о медзигородски, медзиварошски; ~ **саобраћај** медзигородски транспорт

међудисциплинаран -рна -рно медзидисциплинарни

међудневица *ж. нар.* час медзи Вельку и Малу Матку Божу *(28.* VIII - *21.* XI)

међудржавни -а -о медзидержавни

међузависан -сна -сно медзизависни

међузонски -а -о медзизонски

међузубље *с. технол.* медзизубни простор, медзизубє

међузубни -а -о *ґрам.* медзизубни

међуигра *ж.* медзибависко

међујабучје *с. анат.* медзияблуче

међујело *с. кух.* медзиєдло *(єдзенє медзи юшку и главним єдлом)*

међукосни -а -о медзикосцов[и]

међуљудски -а -о медзилюдски; ~ **повезаност** медзилюдска повязаносц

међумесни -а -о медзимесни

Међумурац -рца *х.* Медзимурец *(чловек з Медзимуря)*

међумурски -а -о медзимурски

међународни -а -о медзинародни; ~ **право** медзинародне право; ~ **такмичење** медзинародне змаганє; ~ **пут** медзинародна драга

међунационални -а -о медзинационални; ~ **односи** медзинационални одношеня

међуоднос *х.* медзиодношенє

међуопштински -а -о медзиопштински; ~ **органи управе** медзиопштински орґани управи

међупланетарни *и* **међупланетски** -а -о медзипланетарни, медзипланетни

међупоскок *х. физк.* медзиподскок

међупростор *х.* медзипростор

међураступ *х. физк.* медзирозступ

међуратни -а -о медзивойнов[и]

међурепулички -а -о медзирепублични

међуречје *с.* медзиричє

међуречни -а -о медзирични; ~ **долина** медзирична долїна

међусобица *ж.* **1.** *звич. мн. (међусобна задевица)* медзисобна звада (квачканє, зраженє и под.); **2.** *(међусобност)* медзисобносц, медзивзаємносц

међусобни -а -о медзисобни; ~ **зависност** медзисобна зависносц

међусобно *присл.* медзисобно

међуспрат *х.* медзиповерх, медзишток

међустаница *ж. (међупостаја)* медзистанїца

међустраначки -а -о медзистранкови; ~ **сукоб** медзистранкове зраженє

међутим *слов.* **1.** *за визначованє процивсловносци тому цо скорей поведзене (али)* медзитим, алє; **он је и данас цени, ~ за то нема много разлога** вон ю и нєшка почитує, медзитим за то нє ма вельо причини; **он ~ није заспао** вон медзитим нє заспал; **2.** *у присловнїцким значеню (у међувремену)* у медзичаше; **можда ћете их ~ срести** можебуц их у медзичаше стретнєце

међутип *х.* медзитип

међућелијски -а -о *анат.*, *биол.* медзиклитинков[и]

међучин *х. театр.* **1.** медзидїя; **2.** *оп.* **међуигра**

межнар *х. покр. (звонар, црквењак)* дзвонар; церковнїк

мезалијанса *ж.* мезалиянса *(нєприкладне малженство медзи особами розличного друштвеного походзеня; нєприродни спой)*

мезанин *х. (међуспрат)* мезанин

мезар *х. покр.* гроб *(мусличмански)*

мезарлук *х. покр.* теметов *(муслимански)*

мезга *ж.* **1.** *оп.* **мезгра; 2.** *покр.* *(комина)* ком

мезгати -ам *оп.* **мезграти**
мезгра *ж.* **1. а)** *(бељика)* юшковита часц под древову лупу; **б)** древова юшка, древов сок *(под лупу)*; **2.** *физиол. оп.* **лимфа**
мезграти -ам *(добијати мезгру - о дрвећу)*: **стабла упролеће мезграју** у стеблох ше на яр прави юшка
мезгровит -а -о полни юшки (соку) *(о древе)*
мездра *ж.* **1.** *(покожица, опна)* скорочка, блана **2.** *(слузокожа)* шлїжаца скорочка
мезе -ета *с.* закуска; заєданє
мезелија *х.* любитель закуски; любитель єдзеня (заєданя)
мезелук *х. оп.* **мезе**
мезетисати -ишем *и* **мезетити** -им **1.** *(јести као мезе)* єсц, заєдац *(звичайно запиваюци)*; **2.** *фиґ.* патриц зоз задовольством, насладзовац ше [патраци]
мезил *х. оп.* **мензил**
мезимац -мца *х.* **1. а)** наймладши син; **б)** *(миљеник)* любимец, наймилши, облюбени; **2.** *фиґ.* мали палєц *(на руки)*
мезимче -ета *с.* наймладше дзецко; любимец, наймилше (облюбене) дзецко
мезимчић *х. дем. и гип.* < **мезимче**
мезозоик *х. ґеол.* мезозоїк
мезозојски -а -о мезозойски; ~ **доба** мезозойски час
мезон *и* **мезотрон** *х. звич. мн. физ.* мезон, мезотрон
мејдан *х. оп.* **мегдан**
мек -а -о *(одр.* меки) **1.** мегки; ~ **хлеб** мегки хлєб; **меке рукавице** мегки рукавици; ~ **метал** мегки метал; **2. а)** *(благ)* благи; мегки; слаби; ~ **ракија** слаба палєнка; ~ **светлост** блага шветлосц; **б)** *(лак)* лєгки; ~ **храна** лєгке єдзенє; **в)** *(гибак)* гибки, ґрациозни, лєгки; ~ **ход** лєгки ход; **3. а)** *(нежан)* нїжни, мегки; **човек мека срца** чловек мегкого шерца; **б)** *(попустљив, нестрог)* мегки; **он је** ~ вон мегки; ~ **старешина** мегки старшина; **4.** *у меновнїцкей функциї* **а)** *ж. (мека ракија)* слаба палєнка; **б)** *с. (оно што је меко)* мегке; **спавати на меку** спац на мегким
мека[1] *ж. оп.* **мекет**
мека[2] *ж. покр.* блага хвиля з южним витром
ме́ка[3] *ж. (мамац)* мамок, примамка; ◊ **загристи у меку, пасти на меку** влапиц ше на мамок, дац ше влапиц
ме́ка[4] *и* **мека** *ж. фиґ.* мека *(центер уметносци, култури и под.)*
мекан -а -о *оп.* **мек**
мекати мечем *оп.* **мечати**
мекахан -хна -хно *оп.* **мекушан**
мекач *покр.* **1.** *х.* мегки часци цела; **2.** *х. и ж.* месо без косцох
мекет *х.* бечанє
мекетав -а -о бечаци; ~ **глас** бечаци глас
мекетати -ећем *оном. (о кози, овци и сл.)* бечац; бечац на преривацо
мекика *ж.* мекика, слана бухта
мекинтош *х.* мекинтош *(файта плаща)*
мекињав -а -о **1.** отрубов[и] *(звич. о хлєбу)*; **2.** *(мекињаст)* як посипани з отрубами, отрубасти
мекињара *ж. покр.* квашна отрубова юшка
мекиње *ж. мн.* отруби; ◊ **купио би га за** ~ вельо є богатши од нього
мекиш *х. покр.* **1.** *оп.* **мекушац (1); 2. а)** овоц мегкого плоду *(звич. грозно, черешня и др.)*; **б)** орех з мегку лупу; **3.** *(средина хлеба)* мекушка; **4.** *зоол.* рак после зоблєканя шкарупини
мекнути[1] -нēм *нєзак. (помало мекшати)* одмек[ов]ац, одмегчовац, мекнуц
ме́кнути[2] мqкнēм *зак.* забечац, збечац
меко *присл.* **1.** мегко; благо; лєгко; нїжно; **2.** *(у меком стању)*: ~ **кувано јаје** на мегко уварене вайцо
мекокож -а -о *и* **мекокожан** -жна -жно мегкей скори
мекокоран -рна -рно мегкей лупи (лупки, скорки)
мекокорка *ж. аґр.* мегколупа бундава
мекокостан -сна -сно хтори ма мегки косци
мекокрилци *х. мн. зоол.* мегкокриделкаре (Cantharidae)
мекоперке *ж. мн. зоол.* мегкокопирки (Malacopterygii)
мекопут -а -о, **мекопутан** -тна -тно *и* **мекопутаст** -а -о **1.** *(меке коже)* мегкей скори; **2.** *(нежне пути)* нїжней скори; нїжного цела *або* часцох цела; **3.** *(крхке грађе)* крегки; **4.** *фиґ.* слаби, слабки
мекорун -а -о мегкей волни
мекост *ж. оп.* **мекоћа**
мекота *ж.* **1.** *оп.* **мекоћа; 2.** *(оно што је меко)* мегке; **седи на мекоти** шедзи на мегким; **б)** мекушка *(хлєба);* **в)** *(мека ливада)* мегка, подводна пажица; **г)** *(мека ораница)* мегка, подводна орача жем
мекотан -тна -тно мегки; цалком мегки, мегучки
мекоћа *ж.* **1.** мегкосц; ~ **коже** мегкосц скори; **2. а)** *(нежност)* нїжносц, благосц, мегкосц; **б)** *(рознеженост)* рознїженосц

мекоћутан -тна -тно *(осећајан, благ)* чувствительни, благи
мекоуст -а -о *и* **мекоустан** -сна -сно мегкоусти *(о коньови)*
Мексиканац -нца *х.* Мексиканєц
мексикански *и* **мексички** -а -о мексикански
мектеб *х.* мектеб *(муслиманска вирска основна школа)*
мекуш *ж.* **1.** *оп.* **мекач (1); 2.** *оп.* **мекота (2.б)**
мекуша *ж.* **1.** мегке яблуко *або* грушка *(пре гнїце або премарзнутосц);* **2.** мандуля з мегку лупу; **3.** *фиґ.* розмазана особа
мекушав -а -о **1.** *(прилично мек)* мегкави; **2.** *оп.* **мекушан (2)**
мекушан -шна -шно *дем.* **1.** *(веома мек)* мегучки, барз мегки; **2.** *(слабашан; разнежен)* слабки, слабучки; рознїжени, барз нїжни, нїжненьки
мекушац -шца **1.** *(човек слабе воље или физичке грађе)* мегки чловек, мегучкар; **2.** *мн. зоол.* мегучкаре (Mollusca); **3.** *оп.* **мекиш (2.б)**
мекшати -ам I. *прех.* **а)** *(размекшавати)* розмегчовац; **б)** *(разнежавати)* рознїжовац; II. *нєпрех.* **а)** *(смекшавати се)* одмек[ов]ац, одмегчовац, мекнуц; **б)** *(разнежавати се)* помековац, рознїжовац ше
мекшати се -ам се *оп.* **мекшати (**II**)**
мекшина *ж. заст. оп.* **мекоћа**
мел *х. и* **мела** *ж. бот. оп.* **имела**
меланж *х. кул., фиґ.* меланж
меланколија *и* **меланхолија** *ж.* меланхолия
меланхолик *х.* меланхолик
меланхоличан -чна -чно меланхолични
меланхоличар *х.* меланхоличар
меланхоличност *ж.* меланхоличносц
меласа *ж.* меласа *(чарни сируп як побочни продукт у продукциї цукру)*
меласан -сна -сно (< **меласа**) меласни, меласов[и]
меласирање *с. пож.* меласованє
мелаш *х. зоол. покр. (дрозд имелаш)* имелов дрозд (Turdus viscivorus)
мелез *и* **мелезар** *х.* **1.** *(крижанац)* мелез, крижанєц; **2.** *покр.* платно з лєну и памуку
мелем *х.* **1. а)** *(лековита маст)* лїковита масц, балзам; **б)** *(лек)* лїк; **2.** *фиґ. (утеха)* потїха, балзам; **3.** *у атрибутскей функциї (лековит)* лїковити, благотворни; ~ **-биље** лїковити рошлїни; ◊ **бити (доћи, пасти) као ~ на рану** буц (присц, спаднуц) як балзам на рану
мелеман -мна -мно *(лековит)* лїковити, благотворни
мелиорација *ж.* мелиорация
мелиорацијски *и* **мелиорациони** -а -о мелиорацийни
мелиорирати -ам *и* **мелиорисати** -ишем *зак. и нєзак. поль.* мелиоровац, мелиоризовац
мелограф *х. муз.* мелоґраф
мелографија *ж.* мелоґрафия *(записованє народних мелодийох)*
мелодија *ж. муз.* мелодия
мелодијни *и* **мелодијски** -а -о мелодийни, мелодийски
мелодика *ж.* мелодика
мелодиозан -зна -зно *и* **мелодичан** -чна мелодични; ~ **тон** мелодични тон; ~ **језик** мелодични язик
мелодички -а -о (< **мелодика**) мелодицки
мелодичност *ж.* мелодичносц
мелодрама *ж.* мелодрама
мелодрамски -а -о мелодрамски
меломан *х.* меломан *(пасионовани лїбитель музики и шпиваня)*
мелона *ж.* **1.** диня; **2.** *фиґ. видр.* полуцилиндер
мелос *х.* мелос
мелотерапија *ж. мед.* мелотерапия
мелшпајз *х. варв.* лакотки з цеста *(пити, колачи и под.)*
мења *ж. покр. (брашно)* мука
мељава *ж.* **1.** *(млевење)* млєце; **ићи на мељаву** исц до млїну, исц млєц; **2.** *покр. оп.* **мливо (1, 2); 3.** *фиґ. (брбљање)* млєце, мервенє, дараловандє, берблянє; **4.** *фиґ. (тутњава, хука)* дубонь; трещанє; гучанє
мељавина *ж. оп.* **мељава (1, 2)**
мељавити -им *и* **мељати** -ам **1.** сцискац; гужвац; ~ **капу у рукама** гужвац шапку у рукох; **2.** *(полако јести)* жужлїц, помали єсц *або* жувац
мељач *х.* меляч
мељиво *с. оп.* **мливо**
мем *х. покр. оп.* **мемла (1)**
мембрана *ж.* мембрана; бланочка
мемла *ж. осн., фиґ. (влага; заударање влаге)* влага, стухнутосц, стухлєнїна; влажни (устати, чежки) воздух; нєприємни запах, смрод *(влаги)*
мемлав *и* **мемљив** -а -о **1.** хтори ма влаги и устатого воздуху, влажни, стухнути; хторого чуц на влагу, хтори ма нєприємни запах, шмердзаци, стухнути, давяци; **2.** *фиґ.* устати, стухнути *(духовно, културно и под.)*
мемоар *х.* **1.** *мн. лит.* мемоари; **2. а)** *(писмено обраћање властима)* представка; **б)** *оп.* **меморандум (1)**
мемоарист[**а**] *х.* мемоарист[а]

мемоарски -а -о мемоарски
меморандум *х.* **1.** *дипл. и др.* меморандум; **2.** *оп.* **мемоар (2.а)**
меморија *ж.* мемория
меморијал *х.* **1. а)** *(подсетник)* здогаднїк; **б)** *оп.* **мемоар (1, 2.а); 2.** мемориял
меморијалан -лна -лно мемориялни
меморирати -ам *и* **меморисати** -ишем *зак. и нєзак.* мемморовац
мена *ж.* **1.** *(промена)* пременка, вименка; **2.** *(развојна етапа)* фаза, етапа, период; **различите мене живота** рижни фази живота; **3.** *астр.* **а)** млади Мешац; **б)** *мн. (месечеве фазе)* Мешацово мени; **4.** *(размена добара)* черанка; ◊ **на мену, с мене на уштап** *(врло ретко)* барз ридко
менажа *ж.* менажа
менажерија *ж.* менажерия *(животинї з циркусу; зоолоґийна заграда)*
менаџер *х.* менаджер *(фахови руководитель або дачий заступнїк)*
менаџерски -а -о менаджерски; ~ **болест** менаджерска хорота
менаџерство *с.* менаджерство
менгеле *и* **менгели** *ж. мн. (стеге; преса)* менґели
мендула *ж. покр. оп.* **мандула**
менђуша *ж. оп.* **минђуша**
менза *ж.* менза; **студентска** ~ студентска менза
мензаш *х. (онај који се храни у мензи)* мензош, костош
мензил *и* **мензул** *х.* мензил *(1. ист. пошта хтору ношели турски гласнїки на коньох); 2. гласнїк, писмоношач)*
мензулана *ж.* поштова станїца *(дзе ше меняли конї)*
мензура *ж. з розл. знач.* мензура
мени -ија *х.* мени
менингит *и* **менингитис** *х. мед.* менинґистис
мениск, менискос *и* **менискус** *х. анат.* мениск(ус) *(полукружна хрупка у ставцу)*
менити -им *зак. и нєзак. (променити/ мењати)* заменїц/меняц, зачерац/черац
менити се -им се **1.** *оп.* **мењати се (1, 3); 2.** *(о Месецу)***: Месец се мени** почина млади Мешац
меница *ж. фин.* вексла; **гарантна** ~ ґарантна вексла; **сопствена** ~ власна вексла; ◊ **протестовати векслу** тужиц подписнїка вексли
менични -а -о векслов[и]; ~ **бланкет** векслов бланкет; ~ **обавеза** векслова обовязка
менопауза *ж. мед.* менопауза
менструација *ж. мед.* менструация, женски часи
мента *ж. бот.* мента (Mentha piperita)
менталитет *х.* менталитет
ментални -а -о ментални; ~ **развој** ментални розвой; ~ **хигијена** ментална гиґиєна
ментовати (се) -тујем (се) *покр. (ослободити (се))* ментовац (ше), ошлєбодзиц (ше), виратовац (ше)
ментол *х. хем.* ментол; ~ **-бомбоне** ментол-бонбони, витрово бонбони
ментолни -а -о ментолов[и], ментолни
ментор *х.* ментор
менторски -а -о менторски
менует *х. муз.* менует
мењати -ам **1. а)** *(давати други облик, вид и сл.)* меняц, пременьовац; ~ **брзину чега** меняц швидкосц дачого; **мења изглед сваки дан** меня випатрунок кажди дзень; **б)** *(уклањати замењујући другим)* меняц, заменьовац, пременьовац; **мења гуме на колима** меня ґуми на авту; **в)** *(смењивати)* меняц, зменьовац; **2. а)** *(давати за одговарајућу вредност)* черац, заменьовац, меняц; **мењам старо за ново** черам старе за нове; ~ **динаре за марке** меняц динари за марки; ~ **пшеницу за брашно** черац жито за муку; **б)** *(претварати у ситан новац)* меняц, розменьовац; **в)** *(узајамно упућивати)* взаємно упуцовац (посилац); взаємно сообщовац, черац; ~ **поздраве** взаємно посилац поздрави; ~ **утиске** черац упечатки; **3.** *ґрам. (наводити парадигму)* меняц, одменьовац; ~ **глагол** меняц дїєслово; **4.** *покр. оп.* **мењати се (2)**
мењати се -ам се **1.** *(постајати друкчији)* меняц ше, пременьовац ше; **свет се мења** швет ше меня; **2.** *(смењивати се)* меняц ше, зменьовац ше, одменьовац ше; **мењају се страже** меняю ше стражи; **3.** *и зак.*, *взаєм. повр.* **а)** *(размењивати се)* черац ше з даким за дацо; черац/очерац дацо; **мењали су се капама** очерали/черали шапки; **б)** меняц ше; **теби је боље, мењао бих се с тобом** тебе лєпше, менял бим ше з тобу; **4.** *ґрам. (имати различите облике)* меняц ше, одменьовац ше; ◊ ~ **у лицу** меняц фарби твари *(у нєвигодней ситуациї)*
мењач *х. банк., техн.* меняч; ~ **брзина** меняч швидкосцох
мењачки -а -о **1.** *банк.* меняцки; менячов; **2.** *техн.* менячов[и]; ~ **кутија** менячова шкатула, шкатула меняча

мењачница *ж. банк.* меняльня
мењшевик *х. ист.* меньшевик
мера *ж.* **1. а)** *(јединица за мерење; димензије)* мера; ~ **за течност** мера за customized чечносц; **узети меру** вжац меру *(при виробку шмати лєбо обуї)*; **б)** *оп.* **мерило (1); в)** *(количина, величина)* количество, велькосц, мера; ~ **хране** количество єдзеня; ~ **казне** велькосц (мера) кари; **г)** *(обим, степен)* мира, мера; **у малој мери** у малей мири; **д)** *(граница)* мира, мера, граніца; **треба знати меру** треба знац меру; **ђ)** *(умереност, одмереност)* мера, умереносц, одмереносц; **поступати (радити) с мером** поступац (робиц) з меру; **2.** *(мерење робе)* меранє; мажа; **закидати на мери** змерйовац; **3.** *звич. мн. (средство, поступак)* мира; ~ **безбедности** мира безпечносци; **финансијска** ~ финансийна мира; **преузети енергичније мере** превжац енерґичнєйши мири; **4.** *покр. (намера)* намира; **5.** *муз. и метр.* **а)** *(метричка јединица)* такт; **б)** *(ритам)* рит[е]м, такт; ◊ **враћати истом мером** врацац з исту миру, врацац так як пожичене; **да**[**ва**]**ти (своју) пуну меру** максимално ше закладац; указац свою полну вредносц; **дошло (стало) му срце на меру** задовольни є; **жива** ~ *(тежина живих животиња)* жива мера (вага); **знати меру** знац себе шора; **изгубити (превршити)** [**сваку**] **меру** страциц (прейсц, превершиц) [кажду] меру; ~ **- вера** мажа нє циґанї; **на сву меру** *(потпуно, сасвим)* подполно, цалком; **над сву (сваку) меру** понад кажду меру (миру), поверх шицкого; **по мери а)** *(у складу)* у складу/складзе, спрам; **б)** *(тачно измерено)* под меру; **посебне мере** окремни мири; **преко мере** прейґ мери (мири), понад меру (миру); **прешла дара меру** уж по ґаґор, постало нєподношлїве; **скупља дара него** ~ *(већи трошак (напор и сл.) од користи)* драгша юшка як месо, чкода таки трошок (труд и под.); **стајати на мери** нє меняц ше; **узети неком меру** *нар. видр.* окласц (огашиц, очесац, орезац, набухац) дакого, накласц на дакого
мераја *ж. покр. (ледина; пашњак)* луки, дєп, пажица; пасовиско
мерак *х. беш. покр.* **1.** *(жеља, жудња)* жаданє, жажда; ~ **ме вуче** жаданє ме цага; ~ **ми је да је узмем за жену** любел бим ю вжац за жену; **по мераку је узео девојку** вжал дзивку хтора ше му пачела; **2.** задовольство, уживанє; ◊ **имати (бити)** ~ **на кога, што** жадац, сцец мац дакого, дацо; мац жажду за даким, дачим
меракли *прикм. нєпрем. покр.* добре розположени; жадни уживаня
мераклија *х. беш. покр.* **а)** хтори зна уживац у дачим; любитель дачого; ~ **за лепом песмом** ужива у красней шпиванки, любитель красней шпиванки; **био је** ~ **на добру ракију** любел добру палєнку**; б)** тот цо люби жени, фраєркош
мераклијски -а -о *(који се односи на мераклије)*: ~ **лумповање** мулатованє тих цо уживаю у добрим пицу (тих цо любя пиц); ~ **вечера** вечера за тих цо любя добре єдзенє
мерарина *ж.* такса за меранє
мерати[1] -ам *покр.* зогривац воск *(при правеню швичкох)*
ме́рати[2] -ам биц, тлучиц *(з пранїком при райбаню)*
мераћи -а -о мераци
мерач *х.* **1.** мерач *(чловек и справа)*; **2.** *покр.* ґеометер
мерачина *ж.* **1.** *оп.* **мерарина; 2.** премерйованє (меранє) жеми
мерачити -им патриц на дакого (на дацо) зоз жажду (жаданьом); жадац; патриц з уживаньом (задовольством); уживац
мерачки -а -о мерацки; мераци; за меранє; ~ **комисија** мерацка комисия, комисия за меранє; ~ **штап** мераца паліца, паліца за меранє
мердевине *ж. мн. (лестве)* драбина, драбинка
мередов *х. покр.* мередов *(файта галова)*
мерзер *х.* мерзер *(файта дзела)*
мерив -а -о *оп.* **мерљив**
меридијан *х. ґеоґр.* меридиян
меридијански -а -о меридиянски; ~ **степени** меридиянски ступнї
мерилац -иоца *х.* мерач
мерило *с.* **1.** *(основа за оцењивање)* мерадло, мера; **то је основно** ~ **односа снага** то основне мерадло одношеня моцох; **човек је** ~ **ствари** чловек мера стварох; **2. а)** *оп.* **мерач (2); б)** *мн. заст. (вага)* килаши; **3.** *фиґ. (обим)* обсяг, розмири
меринизирати -ам *и* **меринизовати** -зујем *зак. и нєзак.* меринизовац *(оплеменьовац домашнї файти овцох з мерино-овцами)*
мерино *нєпрем.* **а)** *(раса оваца)* мерино (Ovis aries hispanica); **б)** *як перша часц полузложеного слова*: ~ **-овца** мерино-овца
мериновка *и* **меринска овца** *ж.* мерино-овца

мерити -им **1. а)** *(утврђивати величину, количину и сл.)* мерац; ~ **земљиште** мерац жем; ~ **раздаљину** мерац оддалєносц; ~ **притисак** мерац прицисок; ~ **температуру** мерац температуру; **2.** *фиґ.* **а)** *(речи, поступке и сл.)* одмерйовац, давац праву меру; **б)** *(оцењивати)* оценьовац, преценьовац дацо, судзиц о дачим; **мерила је свако његово дело** оценьовала кажде його дїло; **в)** *(испитивачки одмеривати)* випитуюцо одмерйовац, оценююци патриц; **3.** *(имати одређену меру)* мац, виношиц; **мерио је мање од 100 килограма** мал менєй од сто килограми; **4.** *заст. (циљати)* цильовац

мерити се -им се **1.** *(утврђивати своју величину)* мерац ше; **2.** *взаєм. повр. (испитивачки се одмеравати)* випитуюцо одмерйовац єден другого, оценююци патриц єден на другого; **3. а)** *(борити се)* бориц ше, мерац моци, моцовац ше, вагац ше; **б)** *(бити раван некоме)* ровнац ше з даким; доказац дакому; **не могу се мерити с њим** нє можем ше ровнац з нїм; **паметна је, адвокат јој није раван** мудра є, адвокат би єй нє доказал (адвокат єй нє ровни)

мериторан -рна -рно *правн.* мериторни

мерица *ж.* **1.** *дем.* мерочка; **2.** мирица *(стара мера, коло 12 кг);* ◊ **глава као** ~ *гандр. (велика глава)* глава як мирица

меричица *ж. дем. и гип.* миричка

меркантилан -лна -лно *(трговачки)* меркантилни

меркантилизам -зма *х.* меркантилиз[е]м

меркантилистички -а -о меркантилистични

меркати[1] -āм **1.** *(пажљиво гледати)* уважно патриц на дакого, одмерйовац, шацовац дакого; **2.** *(тражити прилику, тренутак и сл.)* чекац нагоду (хвильку и под.); **меркао је како да дође до оружја** чекал нагоду як дойсц до оружия; **3.** *(тражити, бирати)* глєдац, виберац; **меркао му је цуру** глєдал (виберал) му дзивку

меркати[2] -āм *дем.* **(< мерити)** премерйовац, мерац *(на вецей кратки заводи)*

меркати се -ам се *взаєм. повр.* уважно патриц єден на другого, одмерйовац ше, шацовац ше

меркуриј[**ум**] *х. хем. (жива)* меркурий, меркуриюм, живе стрибло

мерлин *х. покр. пом.* мерлин *(ценки штранґ за дзвиганє застави)*

мерљив -а -о мераци, хтори (хторого) мож мерац, (ви)мерлїви

мермер *х.* **1.** мрамор, *заст.* марма-камень, *заст.* мармор*;* **2.** *у атрибутскей функциї (мермеран*) марма; ~ **-камен** марма-камень

мермеран -рна -рно мраморни, мраморови, *заст.* марма-каменьови*, заст.* марморови

мерни -а -о мерни, мераци; ~ **инструмент** мерни инструмент; ~ **јединица** мерна єдинка

мерник *х.* **1.** *оп.* **мерач; 2.** *оп.* **мерило (1)**

меров *х.* миров *(мера за зарно, коло 120 кг)*

меродаван -вна -вно **а)** *(овлашћен)* миродавни; ~ **орган** миродавни орґан; ~ **личност** миродавна особа; **б)** *(који може стручно оценити)* компетентни, поволани, миродавни; ~ **мишљење** компетентне думанє; ~ **језичар** компетентни язичар

меропах -пха *х. ист.* меропах *(зависни селян на феудалцовей жеми)*

мертек *х. покр.* **1. а)** *звич. мн. буд. (рог на крову)* рог; **б)** греда; **2.** *(клин за закивање греда)* вельки гвозд, желєзни клїнок

мертик *х. заст.* мертик *(одредзена мера вина хтора ше давала манастиру)*

меруцкати -ам *дем.* < **мерити**

мерхаба *викр. покр.* мергаба *(муслиманске здравканє и одҐздравкованє)*

мерџан *х.* кораль *(як украс)*; коральова перла, ланцущок и под.; ◊ **црвени** ~ *зоол.* червени кораль (Corallium rubrum)

месан -а -о *заст. нар.* **а)** месни, месов[и]; **б)** *оп.* **меснат (1, 2.а)**

месар *х.* месар

месара *ж.* **1.** *(месарница)* месарня; **2.** *фиґ. (клање, убијање)* кланє, клальня; **3.** любителька меса, тота цо люби єсц меса; **4.** *зоол.* месарска муха (Sarcophaga carnaria)

месарити -им **1.** робиц як месар, буц месар; **2.** *фиґ. (клати, убијати)* клац *(звич. у зраженьох)*

месарица *ж.* **1.** месарка *(1. месарова жена; 2. жена месар)*; **2.** *оп.* **месара (3)**

месарка *ж.* **1.** *оп.* **месарица (1); 2.** *оп.* **месара (3)**

месарна *и* **месарница** *ж. оп.* **месара (1)**

месарош *х. беш.* любитель меса, тот цо люби єсц меса

месарски -а -о месарски; ~ **нож** месарски нож; ~ **занат** месарске ремесло

месаст -а -о **1.** месасти, хтори здабе на месо; **2.** *оп.* **меснат**

месершмит *х.* месершмит *(файта нємецкого авиона)*

месец *х.* **1.** мешац, *поет.* мешачок; **2.** *астр. (Месец)* Мешац, *поет.* Мешачок; **3.** *(део календарске године)* мешац; **имена месеци** мена мешацох; ~ **дана** мешац; **био је тамо ~ дана** бул там [єден] мешац; **4.** *оп.* **месечина (1);** ◊ **докле тече (траје) сунца и месеца** *(вечито)* навше, вично, док швет шветом; **јести се као** ~ *(љутити се)* жрец ше, секирац ше и препадац; **као да је пао с Месеца** як кед би з пойда спаднул; **медени** ~ медови мешац; **млади** ~ млади мешац; **пун** ~ полня, полни мешац; **сидерички** ~ *астр.* сидерични мешац

месецослов *х. церкв.* мисяцослов *(календар зоз животами лєбо лєм менами святих)*

месечак -чка *х. гип. и евф.* мешачок, мешачочок

месечан -чна -чно **1. а)** мешачни; ~ **извештај** мешачни звит; ~ **ноћ** мешачна ноц; **б)** *оп.* **месечев; 2.** *у меновнїцкей функциї, лєм одр.* **а)** *с. оп.* **месечина; б)** *ж. нар.* Венера *(кед є блїзко при Мешацу)*; **в)** *ж. и с. оп.* **месечница (3)**

месечар *х.* **1.** *мед.*, *фиґ.* мешачкар; **2.** *заст. и нар.* роботнїк за мешачну плацу

месечарка *ж.* **1.** *мед.* мешачкарка*;* **2.** *бот.* феферонка (Capsicum fastigatum)

месечарски -а -о *осн., фиґ.* мешачкарски

месечарство *с. осн., фиґ.* мешачкарство

месечаст -а -о **1.** хтори здабе на Мешац (на Мешацов шерп), мешацасти, мешачкасти; хтори здабе на мешачкову шветлосц; **2.** *(обасјан месечином)* мешачни; ~ **ноћ** мешачна ноц

Месечев -а -о Мешацов; **Месечева мена** Мешацова мена; ~ **срп** Мешацов шерп

месечина *ж.* **1.** мешачкова шветлосц, мешац, мешачок; мешачна ноц; **на месечини** при мешацу (мешачку); **била је** ~ ноц була мешачна, було мешачно; **2.** *оп.* **месечнина; 3.** *бот.* миши хвосцики, гайдуцка трава, тисячлїстнїк, (Achillea millefolium); ◊ **морска** ~ *зоол.* морски мешац (Pelagia noctilica)

месечић *х. дем. и гип.* мешачок

месечник *х. (месечни часопис)* мешачнїк

месечнина *ж. (месечна плата)* мешачна плаца, мешачни заробок

месечница *ж.* **1.** *оп.* **месечнина; 2.** *оп.* **месечарка (1); 3.** *оп.* **менструација**

месечно *присл.* мешачно, на мешац; кажди мешац, каждого мешаца

месечњак *х.* **1.** *оп.* **месечар (1); 2.** *бот.* мешачкар (Gratiola)

Месија *х.* **1.** Месия *(1. спаситель єврейского народу; 2. Исус Христос)*; **2.** *фиґ. (месија)* месия, спаситель, ошлєбодитель

месијанизам *х.* месияниз[е]м, месиянство

месијанство *с. оп.* **месијанизам**

месилица *ж. пож.* гнєтачка; **брзоходна** ~ швидкоходна гнєтачка

месина *ж. ауґм. и пей.* (< **месо**) мешиско, месиско

месинг *х. хем.* месинґ

месинган -а -о месинґов[и]; ~ **брава** месинґова клянка

месити -им; **1. а)** *(тесто за јело)* гнєсц; мишиц; ~ **колаче** гнєсц колачи; ~ **хлеб** мишиц хлєб; **б)** *(палачинке и сл.)* трепац, затреповац; **в)** *(блато, земљу и сл.)* гнєсц, джамиц; **г)** *(правити од блата и сл.)* правиц; **месити посуђе** правиц судзину; **2.** *фиґ.* **а)** *(стезати, гужвати)* сцискац, гужвац; **б)** *(мучити)* мучиц, трапиц; **в)** *(тући)* тлучиц, бухциц, биц; **стаде да је меси** почал ю биц; **3.** *фиґ. (припремати)* приприхтовац, рихтац, сновац; **не знам шта се меси у нашем селу** нє знам цо ше рихта у нашим валалє; ◊ ~ **колач (некоме)** *ир.* рихтац дакому даяку нєприємносц

месити се -им се **1.** *(лепити се)* лїпиц ше, лїпкац ше *(при джаменю, ґаженю)*; **меси се земља по чизмама** лїпи ше блато на чижми; **2.** *фиґ. (узајамно се тући)* тлучиц ше, бухац ше, бухциц ше; гамжиц ше

меснат -а -о **1. а)** меснати; ~ **свиња** месната швиня; **б)** *оп.* **мишићав; 2.** *(сличан месу)* **а)** *(о плодовима, лишћу и сл.)* месасти, месови; **б)** *(о боји)* мескови

мêсни[1] -ā -ō **1.** месни, месов[и]; ~ **производ** месови продукт; ~ **влакно** месне (месове) влакно; ~ **јело** єдло з месом; **2.** *оп.* **меснат (1, 2.б)**

месни[2] -ā -ō **1.** месни, местов[и]; ~ **самодопринос** месни самодопринос; ~ **школа** месна школа; **2. а)** месни, локални; ~ **власт** месна (локална) власц; **б)** *(домаћи)* домашнї, тутейши; ~ **вредност** тутейша вредносц

месник *х. мед.* **1.** *(црни пришт)* чарни пирщ, поколварови вред; **2.** *(врста тумора)* **а)** миом; **б)** сарком

месница *ж.* **1.** *оп.* **месара (1, 2); 2.** *мн. покр. оп.* **месојеђе (1. а)**

месњача *ж. покр.* файта месней колбаси

месо *с.* **1.** месо; **она не једе** ~ вона нє є меса (месо); **говеђе** ~ говедзина; **2.** *(сочни делови плода)* штредок, месо; **3.** *(тело)* цело, месо; **4.** *фиґ. зб. (изгинули људи)* мертви [цела]; **биће меса** будзе мертвих; ◊ **дебело** ~ *(стражњица)* задок, грубе; **дивље** ~ *мед.* дзиве месо; **живо** ~ отворена рана, живе месо; **кола (гомила) меса** *пеј.* вельки и лєнїви; **ни риба ни** ~ нєзначна особа, нїхто и нїч; **спао је у месу** *(омршавио је)* схуднул; **топовско** ~ *(војници који се немилице излажу убијању)* дзелово месо; **човек од крви и меса** чловек зоз креви и меса

месождер *х. зоол.* **а)** месоєд; **б)** *мн. (зверови)* жвири (Carnivora)

месождеран -рна -рно **а)** хтори ше карми з месом, месоєдни; **б)** *(грабљив, крволочан)* хватаци, жадни креви

месождерац -рца *х. оп.* **месождер**

месождери -а -о**: месождере биљке** *бот.* рошлїни инсектоєди (Insectivorae)

месождерски -а -о **а)** месоєдни; **б)** *оп.* **месождеран**

месојед[1] *х. оп.* **месождер**

месојед[2] -а -о *оп.* **месождеран**

месојеђе *ж. мн. и с.* **1. а)** Фашенґи *(час медзи Крачуном и вельконоцним постом, кед мож єсц масне єдзенє)*; **б)** Пущанє *(час пред вельконоцним постом)*; **2.** *оп.* **месопуст**

месопуст *х.* **1. а)** *(последњи дани месојеђа)* Мясопуст; **б)** *(месне покладе)* Мясопусна нєдзеля *(пред Вельким постом)*, предпостово фашенґи; **2.** *оп.* **месојеђе (1)**

месопустан -сна -сно мясопусни; ~ **недеља** Мясопусна нєдзеля

местанце *и* **месташце** -ца *и* -ета *с. дем. и гип.* месточко

мества *ж. звич. мн.* скоряна ботоша *(хтора ше обувала поверх волняней ботоши)*; папуча

ме́сти[1] *и* **мê̂сти** мтēм **1. а)** *(јело и сл. - мешати)* мишац*)*; **б)** *(маслац - бућкати)* муциц; **2.** *фиґ.* **а)** *(реметити; бркати)* завадзац дачому; губиц; **б)** *(збуњивати)* збуньовац, бунїц

ме́сти[2] мтēм **1.** *(чистити метлом)* заметац; **2. а)** *(о снегу)* барз падац, куриц, фуркац; **б)** *(о ветру, мећави и сл.)* барз дуц; ◊ ~ **пред својим вратима** заметац пред своїма дзверми

ме́сти се[1] *и* **мê̂сти се** мтем се *(ићи тамо-амо; комешати се)* исц (ходзиц) геваль-тамаль, круциц ше, гнєсц ше; **по глави му се мело све што је урадио** по глави ше му круцело шицко цо зробел; ◊ **мете ми се по устима** на верх ми язика

мѐсти се[2] мтēм се *покр. (смрзавати се)* марзнуц, змарзац ше *(на мразу и под.)*

местимице *присл.* **1.** *(овде-онде)* местами, ту и там, подаґдзе; **2.** *покр. (тачно)* точно, прецизно

местимичан -чна -чно **а)** хтори ше явя местами (ту и там, подаґдзе); **б)** хтори ше случує з часу на час (почасово, периодично)

местимично *присл. оп.* **местимице**

местити се -им се *(намештати се)* намесцац ше

местичав -а -о **1.** ~ **платно** нєєднак густо ткане платно, платно хторе местами густейше, а местами на ридше ткане; **усев је** ~ зарно нєєднак на густо пошате, зарно пошате даґдзе на густейше, а даґдзе на ридше; **2.** шпляхави; платкасти; пегави

место[1] *с.* **1.** *з розл. знач.* место; **заузети место у возу** завжац место у гайзибану; **наш тим је на првом месту** наш тим на першим месце; **имати довољно места** *(за смештај)* мац досц места, месциц ше; **2. а)** *(предео)* предїл, край; **б)** *(насеље)* населєнє, место *(валал, варощик, город)*; **мало** ~ мале место; **3.** *покр. (постеља)* посцель; ◊ **бити човек на свом месту** буц шорови (статочни) чловек, буц чловек до швета, буц чловек на своїм месце; **болно** ~ слаба (боляца) точка, боляк; **геометријско** ~ *мат.* ґеометрийне место; **гласачко** ~ гласацке место; **децимално** ~ *мат.* децималне место; **души места [на]чинити, ухватити** *нар.* [з]робиц добродїйство; **загрејати (угрејати)** ~ зограц место *(при даякей роботи)*; **заузети (стећи)** ~ завжац (здобуц) место; **зборно** ~ зборне место; **из места** *спорт.* з*(*оз*)* места *(напр. скочиц)*; **места!** места! чувай(це) ше! сцекай(це)!; ~ **до места** место попри (при) месту; ~ **под сунцем** *(могућност живљења)* место под слунком; **највише** ~ найвисше место *(предсидатель, владар)*; **на лицу места 1.** такой на месце, на самим месце; **2.** *(сместа)* зместа, такой; **на месту 1.** зместа, такой; **2.** на месце, на месту; **на месту вољно!** на месту вольно!; **на првом месту** на першим месце, насампредз; **бити на (свом) месту а)** буц на своїм месце *(о зауваги, поступку)*; **б)** буц на своїм месце, буц до швета, буц шорови, статочни *(о особи)*; **не држи га место** нїґдзе нє ма мира, нє може ше змириц, нє може себе найсц

помесценя; **ни с места** нє може ше анї рушиц; **опште** ~ *(уобичајен мотив)* обще место, общи мотив *(напр. у уметнїцким виразу)*; **остати на месту мртав** умрец (остац мертви) на месце; **помакни се (помери се) с (тог) места** *нар. (шта говориш)* цо приповедаш, бог з тобу; **радно** ~ роботне место; **срце му је стало на ~ , срце му је на месту** задовольни є; **стражарско** ~ стражарске место; **тапкати у месту** буц вше на єдним месце, цупкац у месце; **то није на месту** *(није у реду)* то нє у шоре, то нє на месце

место[2] *прим.* **1.** *з ґен., указує же поняце у ґен. заменєне з даєдним другим* место; **ми смо радили** ~ **вас** ми робели место вас; ~ **тога** место того; **2.** *у присловнїцкей функциї* место же би; место; ~ **да продужимо том стазом, скренули смо** место же бизме предлужели по тей дражки, скруцели зме; ~ **пешице, отишли су колима** место пешо, пошли на кочу

месурина *ж. оп.* **месина**

месце *с. дем. и гип.* месочко, меско

мет *х. покр. риб.* место дзе ше руцаю галови

мета *ж.* **1.** *(у надметањима)* **а)** мета*, рид.* прициль; **стрељачка** ~ штреляцка мета; **б)** *(обележено место)* означене место, гранїца; **2. а)** циль; **б)** *фиґ.* идеал, циль

метаболизам *х. физиол.* метаболиз[е]м

метак -тка *х.* **1. а)** *(зрно)* кулька; **пушчани** ~ пушкова кулька; **б)** *(метак са неиспаљеним зрном)* кулька, патрона; **бојеви (убојни)** ~ бойова кулька (патрона); **в)** *лов.* патрона; **г)** *(за ваздушну пушку)* кулька, *беш.* метка*;* **2.** *(ђуле)* куля; ◊ **добити ~ (у чело, у потиљак и сл.)** достац кульку (до чола, до затилка и под.); **избацити последњи** ~ уложиц и остатнї средства, зробиц и остатнє напруженє; **слепи** ~ шлєпа кулька

метал *х.* метал**;** ◊ **племенити метали** племенити метали *(злато, стрибло, платина)*; **црни метали** чарни метали *(железо, манґан и їх леґури)*; **тешки метали** чежки метали *(метали хтори чежко оксидую)*; **лаки метали** лєгки метали *(алуминий, маґнезий и їх леґури)*; **обојени метали** офарбени метали *(шицки окрем железа и лєгких металох)*

металан -лна -лно **1.** метални; ~ **цев** метална цива; ~ **новац** метални пенєж, *беш.* железни пенєж; **2.** металски; ~ **индустрија** металска индустрия; **3. а)** *(који је сличан металу - о звуку, гласу и сл.)* метални, металови, металасти; ~ **сјај** метална блїщацосц; **б)** *фиґ.* жимни *(у триманю, обходзеню и под.)*

металаст -а -о *оп.* **металан (3)**

металац -лца *х.* металєц, металски роботнїк

метализација *ж.* метализация

металичан -чна -чно *оп.* **металан (3)**

метало *с. покр.* **а)** количество шена хторе ше дава статку з єдного разу; **б)** место дзе ше статок карми

металогичан -чна -чно *фил.* металоґични

металоглодач *х.* металофрезер, металофрезовач

металопрерађивачки -а -о металообробни, металопрерабяцки; ~ **индустрија** металообробна индустрия

металорендисач *х.* металогобльовач

металостругар *х.* металотокар

металоужар *х.* металоштранґар

металски -а -о металски; ~ **радник** металски роботнїк

металург *х.* металурґ

металургија *ж.* металурґия; **црна** ~ чарна металурґия; **обојена** ~ офарбена металурґия

металургијски *и* **металуржки** -а -о металурґийни

метаље *с. нар. покр.* **а)** запалєнє шлїжацей скорочки очних клїпкох, конҐюнктивитис; **б)** охоренє ока або очних клїпкох

метаљка *ж. покр.* **1.** место за змаганє *(у руцаню каменя з плєца)*; **2.** *оп.* **метаље**

метаморфан -фна -фно *ґеол.* метаморфни; **метаморфне стене** метаморфни скали (стини)

метаморфоза *осн. и фиґ.* метаморфоза

метаморфозирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* метаморфозовац (ше)

метан *х. хем.* метан

метанастаза *ж.* метанастаза, миґрация

метанија *ж. и* **метаније** *с. (дубоко клањање)* глїбоке кланянє, глїбоки поклон *(при хторим ше часто дотика жем з руками або з главу)*

метанисати -ишем **1.** глїбоко ше кланяц, биц поклони; **2.** *фиґ. (покоравати се; улагивати се)* покорйовац ше; улїзовац ше

метанол *х. хем.* метанол

метањ -тња *х. покр.* **1. а)** єдно барутне полнєнє пушки; **б)** *(хитац)* штрелєнє, виштрелєнє; **2.** тото цо руцене

метар -тра **х. 1.** метер; **висок је два метра** високи є два метери; **2.** *фиґ. (мерна јединица)* мера; ◊ **квадратни** ~ квадратни метер;

кубни ~ кубни метер; **класичан** ~ *лит.* класични метер *(мера ритма и стиху)*; **од једног метра** метерови, длугоки (високи, чежки) єден метер; **од два метра** дваметерови, длугоки (високи, чежки) два метери; ~ **на расклапање** складаци метер

метарски -а -о метерски; ◊ ~ **цента** *(сто килограма)* метерска цента, метер; ~ **систем** метерска система

метастаза *ж. мед.* метастаза

метатакса *ж. ґрам.* метатакса

метатеза *ж. линґв.* метатеза

метати мећем **1. а)** *(стављати)* класц; **б)** *(постављати у звање)* поставяц; **2.** *(давати стоци храну)* давац, руцац; **3.** *(бацати)* руцац; **4. а)** *(испаљивати метке)* штреляц, виштрельовац; **б)** *(стреле - одапињати)* пущац; штреляц; **5.** *(севати - о мући)* блїскац; **6.** *(део одеће)* облєкац; *(капу на главу)* класц

метати се мећем се **1.** *нєзак. ґу* **метнути се; 2.** *(ритати се)* вирґац; **3.** *покр. (правити се)* правиц ше; **меће се да зна** прави ше же зна; ◊ ~ **камена** руцац камень *(у змаганю)*

метатонија *ж. ґрам.* метатония

метафизик *оп.* **метафизичар**

метафизика *ж. фил.* метафизика *(проц. диялектика)*

метафизичан -чна -чно *оп.* **метафизички**

метафизичар *х.* метафизичар

метафизички -а -о метафизични

метафора *ж. стил.* метафора

метафоричан -чна -чно *и* **метафорички** -а -о метафорични; ~ **значење** метафоричне занченє

метафорски -а -о метафорични, метафорски

метвица *ж.* **1.** *бот.* мента (Mentha); **2.** *анат. покр. (чашица ноге)* погарик

метвичин -а -о ментов[и]; ~ **уље** ментов олєй

метвуља *ж. бот.* дюр, дюрик-трава (Monarda bradburiana)

метеж *х.* **1.** *(гужва; збрка)* гужва, галайк, гура; конфузия, замервеносц, змишаносц, плутанїна; **2.** *(немир, буна)* нємир, знємиреносц, бунт

метежник *х.* **1.** *(изазивач метежа)* спричиньовач гужви (галайку и под.); **2.** *(бунтовник)* бунтовнїк

метеор *х. астр.* метеор

метеоризам *х. мед.* метеориз[е]м

метеорит *х. астр.* метеорит

матеоритски -а -о метеоритни, метеоритски

метеоролог *х.* метеоролоґ

метеорологија *ж.* метеоролоґия

метеоролошки -а -о метеоролоґийни; ~ **станица** метеоролоґийна станїца; ~ **подаци** метеоролоґийни податки

метеорски -а -о метеорски

метер *х.* **1.** *друк.* преламовач; **2.** *покр.* **а)** метерска цента, метер; **б)** кубни метер

метериз *х.* **1.** *заст. (ров)* декунґ/декунк; **2.** *покр. (заседа)* стрежиско

метех *х. покр.* **1. а)** *(имање, земља)* маєток, жем; **б)** *(земљиште села)* хотар; **в)** *(подручје, крај)* край, подруче; **2.** *оп.* **међа (1)**

метил *х. хем.* метил

метил-алкохол *х. хем.* метил-алкогол

метилни -а -о метилови, метилни

метиљ *х. зоол.* **а)** метиль; **велики** ~ вельки метиль (Fasciola hepatica); **мали** ~ мали метиль (Dicrocoelium lanceatum); **б)** *мн.* метилї (Trematodes)

метиљав -а -о **1.** метиляви, заражени з метильом; ~ **месо** метиляве месо; **2.** *фиґ.* **а)** *(болешљив)* хорйовити; **он је митиљава здравља** вон хорйовити, вон слабого здравя; **б)** ~ **памет** слаби розум

метиљавко *х.* **1.** *(метиљави ован или во)* **а)** метиляви баран; **б)** метиляви вол; **2.** *фиґ.* **а)** хорйовити чловек; **б)** *(неспособан)* нєспособни (нєрухоми, повольни) чловек

метиљавост *ж. вет.* метилявосц

метиљати се -ам *и* **метиљити се** -им се охорйовац *одн.* буц хори од метилявосци

метла *ж.* **1.** метла; ~ **од сирка** циркова метла; **2.** *бот.* метлїна, метлїнче (Kochia); ◊ **вилина** ~ *бот.* аспараґус (Asparagus afficinalis); **нова** ~ **добро мете** кажди початнїк ше барз заклада; **пијан као** ~ пияни як целє (швиня); **стоји као да је метлу прогутао** стої як слуп

метлар *х.* **1.** метлар; **2.** *(пометач)* заметач; чисцач

метласт -а -о метласти, хтори здабе на метлу, метлови

метлаш *х. бот.* цирок (Sorghum vulgare)

метлица *ж.* **1.** *дем.* метолка, метелка, метлочка; **2.** *(клас кукуруза)* чулка; **3.** *бот.* **а)** польска метла (Xeranthemum); **б)** вреска (Calluna)

метличав *и* **метличаст** -а -о метолкави, метолкасти

метличити (се) -им (се) чулкац ше *(о кукурици)*

метличица *ж. оп.* **метлица (1)**

метница *ж. риб.* метнїца

метнути -нем **1. а)** *(ставити)* положиц; ~ **књигу на сто** положиц кнїжку на стол; **б)** *(одредити место)* положиц, поставиц;

змесциц; ~ **кога на чело колони** поставиц дакого на чоло колони; **в)** *(поставити у звање)* поставиц, положиц; ~ **за писара** поставиц за писара; **2.** *(дати стоци храну)* дац, руциц; **јеси ли метнуо говедима?** дал ши статкуь; **3.** *(написати)* положиц, написац; **није метнуо адресу на писмо** нє положел адресу на писмо; **4. а)** *(метак - испалити)* штрелїц, виштрелїц; **б)** *(стрелу - одапети)* пущиц; **5.** *(унети, проузроковати)* унєсц, спричинїц; **метне неслогу међу нас** унєс нєзлагоду медзи нас; **6.** *(севнути - о муњи)* блїснуц*;* **7.** *(одевни предмет, део одеће)* положиц; облєчиц; **метни капу на главу** полож шапку на главу; **метнуо је на се свечано одело** облєкол святочни шмати; ◊ **метнимо (рећи)** *покр. (претпоставимо)* поведзме, предпоставме, вежнїме; ~ **воду коме** *празн. (угасити угљевље)* руциц дакому углїки; ~ **главу у торбу** положиц главу до торби, ризиковац живот; ~ **грану на пут** *оп.* **бацити;** ~ **за икону** чувац як святиню, положиц за образ; ~ **замку (омчу) око врата** обешиц; загрожиц зоз смертельну опасносцу; ~ **језик за зубе (резу на уста)** тримац язик за зубами, учитнуц, заврец клапачки; ~ **коме у главу** *(наметнути коме неку мисао; наговорити кога)* здуриц, звирлїц дакого; ~ **коме у уста (неке речи)** положиц дакому до устох (даяки слова) *(наганяц дакого же би дацо повед; приписац дакому цудзи слова);* ~ **крст на се(**бе**) 1.** *(прекрстити се)* прежегнац ше; **2.** *(покрстити се)* покресциц ше; ~ **купус (краставце),** ~ **зимницу и сл.** наквашиц капусту (огурки), накласц (положиц) дацо за жиму; ~ **на коцку** положиц на коцку; ~ **на муке а)** *(почети мучити)* почац мучиц, положиц на муки; **б)** *(довести у тежак положај)* привесц до чежкого положеня, положиц на муки; ~ **на ноге** *(о детету)* виховац, поставиц чловеком; ~ **на се**[**бе**] *(о одећи)* облєчиц; ~ **на страну а)** *(склонити)* одложиц, склонїц *(же би нє завадзало);* **б)** *(одвојити новац за штедњу)* одложиц, охабиц; ~ **на хартију (папир)** написац; ~ **нож под грло (гушу)** положиц нож под ґаґор; ~ **образ (стид) под ноге (опанак) а)** *(не стидети се)* нє ганьбиц ше, забуц на ганьбу; **б)** *(осрамотити се)* поганьбиц ше, оганьбиц ше; ~ **под кров** положиц под закрице, положиц верх (закрице); ~ **под нож (под сабљу)** *(заклати)* зарезац, заклац; ~ **руку на кога (што)** *(посегнути за ким, чим)* нацагнуц руку (*з цильом долапиц дакого, дацо;* ~ **руку на срце** положиц руку на шерцо, поправдзе повесц; ~ **ручак (вечеру)** приставиц полудзенок (вечеру); ~ **свуда свој нос** *(хтети све видети)* хпац (цискац, штуряц) вшадзи свой нос, сцец шицко видзиц, мишац ше до шицкого; ~ **у земљу 1.** *(посејати)* пошац; посадзиц; **2.** *(поништити)* понїщиц; ~ **у кога (што) све своје наде** опрец (облєгнуц ше) ше на дакого; ~ **у новине (у књиге) и сл.** написац до новинох (у кнїжкох и под.); ~ **у песму (стихове, у ноте)** зложиц писню (стихи, ноти); ~ **у срце** *(учинити да се нешто заволи или замрзи)* розказац шерцу *(же би полюбело або замержело);* ~ **у топ (кога) а)** *(згромити, сатрти)* знїчтожиц, знєсц (зронїц) зоз швета дакого; **б)** *(ужасно изгрдити)* барз вигандровац; ~ **у уста, у зубе, у се(бе)** *(о храни)* вжац до устох, заєсц, покоштовац; **не** ~ **око (ока) на око** *(не заспати)* нє причупнуц, нє заспац

метнути се -нем се **1.** *(на коња)* руциц ше, скочиц; **2.** *(уметнути се)* буц на дакого, удац ше на дакого; **метнуо се на оца** на оца є, удал ше на оца; **3.** *покр. (поставити се)* поставиц ше, стануц *(напр. на чоло дакому);* **4.** *(латити се)* влапиц ше, дац ше до дачого, почац дацо робиц; **5.** *(изгубити се)* страциц ше, скапац, щезнуц, подзец ше; ◊ ~ **на муке** *(бити у тешком положају)* буц на мукох, привесц ше до чежкей ситуациї; ~ **у срце** *(заволети кога или што)* полюбиц дакого (дацо); ~ **у трошак** вельо потрошиц *(пенєжи)*

метод *х. и* **метода** *ж.* метода, метод

методика *ж.* **1.** методика; **2.** *оп.* **методологија**

методичан -чна -чно методични; ~ **испитивање** методичне випитованє; **на** ~ **начин** на методични способ

методичар *х.* методичар

методички -а -о **1.** методични; ~ **поступак** методични поступок; **2. а)** *оп.* **методски**; **б)** *(систематски)* систематични, методични; ~ **дух** систематични дух

методолог *х.* методолоґ

методологија *ж.* методолоґия; **научна** ~ наукова методолоґия; ~ **планирања** методолоґия планованя

методологијски *и* **методолошки** -а -о методолоґийни; ~ **проблем** методолоґийни проблем; ~ **начело** методолоґийне начало

методски -а -о методични, методски; ~ **поступак** методични поступок; ◊ ~ **јединица** *шк.* методична єдинка
метонимија *ж. поет.* метонимия
метонимијски *и* **метонимски** -а -о метонимийни; ~ **изражавање** метонимийне виражованє
метох *х. ист.* метох *(у стредньовиковней Сербиї 1. манастирска або церковна жем; 2. манастир або церква)*
метохијски -а -о (< **метох**) метохийски, метохийни; ~ **област** метохийска обласц; ~ **вино** метохийске вино
метража *ж.* метража
метреса *ж. (љубавница)* метреса
метрика *ж. лит.* метрика
метрирати -ам *и* **метрити** -им складац до кубних метерох *(звич. древа)*
метричар *х.* метричар *(фаховец за метрику)*
метрички -а -о **1.** метрични, метрицки; ~ **структура** метрична структура; ~ **систем версификације** метрична система версификациї; **2.** *оп.* **метарски**
метро -оа *х.* метро
метроном *х. муз.* метроном
метропола *ж.* **1.** метропола *(матична держава; главни варош);* **2.** *кат. заст. (надбискупија)* митрополия
метрополит[**а**] *х. оп.* **митрополит**
метрополитен *х. (метро)* метрополитен
Метузалем *х.* **1.** Метузалем *(969-рочна особа з Библиї);* **2.** *фиґ.* метузалем *(барз стари чловек)*
метузалемски -а -о метузалемски; ~ **век** метузалемски вик (живот)
метуљ *х. покр.* **1.** *(лептир)* мотиль, лепетка; **2.** *оп.* **метиљ (а)**
мећа *ж.* даралов з отрубами *(розправени у води)*
мећава *ж.* **1.** *(вејавица)* курнява, фуявица, фуяш, шнїгова буря; **2.** *фиґ. (налет)* налєт, навала; ~ **удараца** налєт вдереньох; ◊ **једе као** ~ є як шашка
мећавица *и* **мећајица** *ж. покр. оп.* **мешајица**
мећати *нєлит. оп.* **метати**
Мефисто *и* **Мефистофел**[**ес**] *х. мит.* Мефисто, Мефистофел[ес] *(отїлотворенє злого духа)*
мефистофелски -а -о *(ђаволски)* мефистофелски
мех *х.* **1. а)** мех; ~ **на гајдама** мех на ґайдох; **б)** *(ковачки)* мех, дуфадло; **2.** *муз.* мехови дуйни инструмент *(напр. орґулї, ґайди и под.);* ◊ **на мех(ове) (о)дерати кога 1.** (о)дрец скору на мех *(за вино);* **2.** *фиґ.* **а)** нємилосердно мучиц/змучиц дакого; **б)** оштро нападац/нападнуц; **в)** барз (о)плячкац, обрац/оберац
механа *ж. заст. (гостионица)* карчма; ◊ **друмска** ~ карчма коло (при) драги
механизам -зма *х.* механїз[е]м; ~ **сата** механїзем годзинки; ~ **учења** механїзем ученя
механизација *ж. з розл. знач.* механїзация
механизирати (се) -ам (се) *и* **механизовати (се)** -зујем (се) *зак. и нєзак.* механїзовац (ше)
механика *ж. физ. и др.* механїка
механисати -ишем *зак. и нєзак.* **1.** *(држати механу)* тримац карчму; **2.** *(крчмити пиће)* точиц
механица *х. дем.* карчмочка
механицизам *х. фил.* механїциз[е]м
механистичан -чна -чно *и* **механицистички** -а -о механїцистични
механичан -чна -чно *оп.* **механички**
механичар *х.* механїчар; **прецизни** ~ прецизни механїчар
механичарски -а -о механїчарски; ~ **радионица** механїчарска роботня
механички -а -о **1.** *з розл. знач.* механїчни; ~ **чекић** механїчни млаток; ~ **возило** механїчна превозка; **2.** *оп.* **механистичан**; **3.** *оп.* **механичарски**
механски -а -о карчмов[и]; качмарски; ~ **сто** карчмов стол, стол у карчми; ◊ ~ **право** право на триманє карчми
механчина *ж. ауґм. и пей.* карчмиска
механџија *х.* качмар
механџијски -а -о качмарски
механџилук *х. (посао крчмара)* качмарова (качмарска) робота, качмарство
мехур *х.* **1.** *(клобук на води)* ґомбулька; **2.** *(дечја играчка)* балон; **3.** *анат. (бешика; плик)* мехир; **мокраћни** ~ мочов мехир; **жучни** ~ жовчов мехир; **скочио му велики** ~ направел ше му вельки мехир; ◊ ~ **од сапунице, сапунски** ~ *осн., фиґ. (набубрена сапуница)* мидлїнова ґомбулька (ґомбуля)
мехурав -а -о **1.** хтори ма мехири, по хторим єст мехири; **2.** *оп.* **мехураст**
мехурак -рка *оп.* **мехурић**
мехураст -а -о **а)** *(сличан мехуру)* мехирасти, хтори здабе на мехир; ~ **око** *зоол.* мехирасте око; **б)** ґомбулькасти; **в)** *фиґ.* хтори щезує (капе), краткотирваци, щезуюци
мехурати се -ам се **1.** *(избацивати клобуке)* вируцовац ґомбульки, правиц ґомбульки; **вода се мехура** у води (на води) ше правя

ґомбульки; **2.** *(добијати пликове)* доставац мехири, осиповац ше з мехирами*;* **кожа му се мехура** по скори ше му правя мехири

мехурина *ж.ауґм. и пей.* **1.** мехириско; **2.** ґомбулїска

мехурић *х. дем.* **1.** мехирчок; **плућни** ~ плюцов мехирчок; **2.** ґомбульочка, ґомбулька *(на води)*

мехурњаци *х. мн. зоол.* мехиркаре (Vesicantia)

меца *х. дзец. гип.* медведзик, медведжик, медо; ◊ **жени се** ~ *нар. (сунце и киша наизменце)* раз слунко швици раз диждж пада

мецав -а -о **1.** *(гњецав)*: ~ **хлеб** хлєб як цесто, цестасти хлєб; **2.** *(мек и лепљив)*: ~ **земља** жем як блато

мецати -ам **1.** *(размекшавати притискајући или ударајући)* тлучиц; давиц; джамиц; **2.** *(размазивати)* розмасцовац; **3. а)** барз прицискац *(задаваюци боль);* **б)** *(тући)* тлучиц, биц

мецена *и* **меценат** *х.* мецена, меценат

меценатски *и* **меценски** -а -о меценатски, маценски; ~ **дар** маценски дарунок

меценатство *и* **меценство** *с.* меценатство, меценство

меценски -а -о *оп.* **меценатски**

мецосопран *х. муз.* мецосопран

меч *х. спорт.* меч, змаганє; **боксерски** ~ боксерски меч; **шаховски** ~ шаховски меч

меча *ж. покр. (меки део хлеба)* мекушка

мечад *с. зб.* медведжата, медведзики

мечати -чим **1.** *(о кози и овци)* бечац; **2.** *(о телету)* ричац

мече -ета *с. (младунче медведа)* медведжатко, медведзик

мечет *х. (мања џамија)* мечет

мечији -а -е *оп.* **медвеђи (1)**

мечилац -иоца *х. (онај који гњечи грожђе)* джамяч

мечило с. *(справа за муљање)* джамячка

мéчити[1] мqчим **1. а)** *(грожђе и др.)* джамиц, муляц; **б)** *(стискати)* сцискац; **в)** *оп.* **мецати (3); г)** *фиґ. (мучити)* мучиц, трапиц; **2.** *(*мčчим - *постајати мек)* одмегчовац

мéчити[2] мqчим *покр.* **1.** *оп.* **мамити (1); 2.** *(привикавати)* привиковац, навиковац, звиковац; приучовац

мечити се -им се *(привикавати се)* привиковац ше, навиковац ше, звиковац ше; приучовац ше

мечји -а -е *оп.* **медвеђи (1)**

мêчка[1] *ж. покр. оп.* **муљало (1)**

мечка[2] *ж.* **1.** *нар.* **а)** медведз; **б)** *(женка медведа)* медведжица; **2.** *фиґ. (неспретна особа)* нєлапшни; ◊ **доћи мечки на рупу** найсц ше у велькей опасносци; **заиграће ~ и пред твојом (његовом) кућом, доћи ће ~ и пред твоју (његову) кућу** *(и теби ће се што неугодно десити)* придзе и на пса мраз; **родити мечку** *нар.* чежко дацо зробиц, барз ше натрапиц (намуштровац); [**не**] **чачкај мечку** нє волай биду, вона и сама придзе; нє споминай дябла, бо ци ше укаже

мечкар *х.* **1.** *оп.* **медведар; 2.** *презр. (Циганин)* Циґан

мечкин -а -о **1.** медведзов; **2.** медведжицов

мечковац *х. бот.* калїна (Lingustrum)

меџлис *х. ист. (веће; одбор)* рада, совит; одбор

мешавина *ж.* **1.** мишанїна, змишанїна; **природна** ~ природна мишанїна; **2.** *оп.* **метеж (1); 3.** *заст. (уплитање)* мишанє *(до цудзей дїялносци)*

мешај *х. оп.* **мешња (1, 2)**

мешаја *ж. покр.* **1.** жена хтора миши хлєб; **2.** *(варјача)* варешка

мешајица *ж.* **1.** *оп.* **мешаја (1); 2.** *дем.* < **мешаја (2)**

мешалица *ж.* мишачка; ~ **за бетон** мишачка за бетон; ~ **за сточну храну** мишачка за статкову покарму

мешанац -нца **1.** мелез, мишанєц**; 2.** *оп.* **мешавина (1)**

мешаона *ж.* мишальня *(простория за мишанє дачого)*

мешаоница *ж.* **1.** *оп.* **мешаона; 2.** простория у хторей ше миши хлєб

мешати -ам **1.** *з розл. знач.* мишац; **он меша вино и ракију** вон миша вино и паленку; ~ **карте** *карт.* мишац карти; ~ **чија имена** мишац дачийо мена; **2.** *покр. (ићи тамо - амо)* исц геваль-тамаль, круциц ше; ◊ ~ **језиком** заплєтац з язиком *(звич. у пиянству);* ~ **пиће** мишац напой

мешати се -ам се **1.** *взаєм. повр.* мишац ше; **2.** *(утицати на нешто)* мишац ше *(зоз словами або зоз дїлом);* **нисмо се мешали у њихов разговор** нє мишали зме ше до їх розгварки; **3.** *(мувати се)* круциц ше; **свет се мешао пред општином** швет ше круцел пред општину; **4.** *(дружити се)* дружиц ше, пайташиц ше; **мотрите с ким се меша** меркуйце з ким ше дружи; ◊ **меша му се у глави, меша му се памет** *(мути му се свест, губи разум)* муци ше му розум; **меша се крв**

(рађају се деца од родитеља разних народности) миша ше крев

мешач *х.* **1.** *оп.* **мешалица**; **2.** *(особа која меша)* мишач

мешетар *х. (посредник код трговине)* цензар; шпекулант

мешетарина *ж. (награда за мешетарење)* олдомаш

мешетарити -им цензаровац, цензариц; шпекуловац

мешина *ж.* **1. а)** скоряни мех за вино, бурдюк; **б)** *(на дувачким инструментима)* мех; **2.** *ауґм.* мешиско, мехиско; **3.** *пей.* **а)** *(велики трбух)* брушиско; **б)** *фиґ. (о особи)* брухати, пупкати; ◊ **продана** ~ *гандр.* предана душа

мешинаст -а -о **1.** *(сличан мешини)* мехасти; **2.** *покр. (трбушаст)* брухати

мешица *ж. бот.* звичайни торбичнїк (Utricularia vulgaris)

мешкати -ам *дем. (помало мешати)* покус мишац, помишовац

мешкољити се -им се **1.** *(мицати се; врпољити се)* кормацац ше, верциц ше; рушац ше; **2. а)** *(кретати се тамо-амо)* ходзиц геваль-тамаль, круциц ше; **б)** *фиґ.* указовац знємиреносц *або* нєзадовольство, знємирйовац ше, бунїц ше; мухавиц ше

мешња *ж.* **1.** *(мешење)* мишенє; гнєценє; **2.** *(брашно за једно мешење)* количество муки за єдно мишенє *одн.* гнєценє

мешовит -а -о **1.** *(мешан)* мишани; ~ **друштво** мишане дружтво; ~ **управа** мишана управа; ~ **становништво** мишане жительство; **2.** *мн. (разнолик)* розлични, мишани; ~ **људи** розлични людзе; ◊ ~ **воз** мишани (комбиновани) гайзибан *(терховни гайзибан з путнїцкима ваґонами);* ~ **хор** мишани хор; ~ **одељење** *шк.* мишане оддзелєнє *(зоз школярох и школяркох);* **продавница мешовите робе** предавальня мишаней роби

мешовито *присл.* мишано

мештан[**ин**] *х.* **а. 1. а)** *(житељ дотичног места)* житель места*;* **б)** *(суграђанин)* сограждан; **2.** *покр. (варошанин)* варощан, граждан

мештански -а -о (< **мештанин**): **мештански момци** леґинє того (нашого и под.) места (варошу, валалу)

мештар -тра *х. покр.* **1.** майстор *(ремеселнїк, уметнїк и др.);* **2.** учитель; **3. а)** *(старешина)* старшина; **б)** *(надзорник)* надпатрач

мештрија *ж. покр.* **1.** *(занат)* ремесло; **2.** *(алат, оруђе)* алат, серсам/серсан, орудиє; **3.** *фиґ. (вештина)* майсторство, схопносц

мештрица *и* **мештровица** *ж. оп.* **мајсторица (1)**

мешћем *х. и* **мешћема** *ж. ист. (турски суд)* суд; суднїца

ми *зам.* ми; ◊ **код нас** у нас *(у нашей хижи, обисцу, краю, жеми);* **међу нама, између нас (речено)** медзи нами (поведзене); **по нама** *(по нашем мишљењу)* по нашим [думаню]; **што је до нас,** **што до нас стоји** цо ше нас дотика, пре нас

миг *х.* **1. а)** *(покрет делом тела)* кивнуце, рух; *(оком)* джмуркнуце, клїпнуце *(як знак);* **б)** *фиґ.* знак, сигнал; **на први** ~ на перши знак; **2.** *(тренутак)* хвилька, окомгнуце; **то потраја само један** ~ то тирвало лєм єдну хвильку; ◊ **дати** ~ **коме** *фиґ.* дац знак дакому; **мигом** *(одмах)* такой, зместа

мигав -а -о **а)** *(који трепће)* клїпкаци; **мигаве очи** клїпкаци очи; **б)** *(који трепери)* трепецаци, клїпкаци, блїскаци; ~ **светлост** трепецаца шветлосц

мигавац -вца *х.* **1.** *оп.* **жмигавац (1)**; **2.** *покр. гандр.* джмуркач *(чловек хтори часто нєконтроловано джмурка)*

мигавица *ж. покр.* **1.** *гандр.* джмуркачка *(жена хтора часто нєконтроловано джмурка);* **2.** *риб.* галов *(зоз стредком у форми меха)*

мигати -ам **1. а)** *(трептати)* клїпкац; **б)** *(намигивати)* джмуркац; **2.** *(мрдати делом тела)* кивац, рушац; **3.** *(треперити)* трепециц, трепац, клїпкац, блїскац

мигати се -ам се *(мицати се)* рушац ше

мигнути -нем **1. а)** *(трепнути)* клїпнуц; **б)** *(намигнути)* джмуркнуц; **2.** *(мрднути неким делом тела)* кивнуц, рушиц; помкнуц; ~ **главом** кивнуц зоз главу; ~ **увом** рушиц з ухом **3.** *(о звезди)* блїснуц, клїпнуц, затрепециц; **4.** *(прохтети се, зажелети)* надумац, зажадац; ◊ **колико би оком мигнуо** *(за тренутак)* док з оком клїпнєш, окомгнуца

мигољав, мигољаст *и* **мигољив** -а -о **1. а)** *(који мигољи)* хтори ше цага (руша помали, шлїзка, верци, круци итд.); шлїзкаци; цагаци; верцаци; рухоми; нємирни; **2.** *фиґ. (увијен)* викруцаци, колєшаци

мигољити -им **1. а)** *(кретати се полако)* рушац ше помали, цагац ше, шамрец; **сељак мигољи преко брда кући** селян идзе помали прейґ брега дому; **змија мигољи** гад ше цага; **поточић мигољи кроз траву** поточок помали чече по трави; **буба ми мигољи по руци** буба ми шамре по руки; **б)**

(клизити): **свила мигољи под рукама** гадваб ше шлїзка под руками; **капи мигоље по камену** капки ше зошлїзкую по каменю; **в)** *(мицати се тамо-амо, вртети се)*: **очи му мигоље** очи му бегаю; **прсти јој хитро мигоље уз игле** пальци єй швидко бегаю коло иглїцох; **2.** *фиґ. (треперити)* трепециц; **звезде мигоље** гвизди трепеца

мигољити се -им се **1.** *оп.* **мигољити (1)**; **2.** *оп.* **мешкољити се (1, 2.а)**

миграција *ж. (сеоба)* миґрация

миграцијски *и* **миграциони** -а -о миґрацийни

мигрена *ж. мед.* миґрена

мигрирати -ам *зак. и нєзак. (селити се)* миґр[ир]овац

мидер *х. (стезник)* мидер

миждати -дим *покр.* **1. а)** *(ромињати - о киши)* рошиц, попадовац; **б)** *(избијати уз шум - о води)* сущац; **в)** *(пуцкетати - о свећи која догорева)* пукац; **2.** *оп.* **мезграти**

мизансцен *х. и* **мизансцена** *ж.* мизансцен, мизансцена

мизантроп *х.* мизантроп

мизантропија *ж.* мизантропия

миздрак *х. заст.* копия *(зоз шекерку на верху)*

мизерабилан -лна -лно *(мизеран)* мизерабилни

мизеран -рна -рно мизерни

мизерија *ж.* **1. а)** *(бедно стање)* мизерносц; нїчомносц; **б)** *(сиромаштво)* бида, худобство, худоба; **в)** *зб. (сиротиња)* худоба, худобенява; **2.** *(ништарија)* мизерак, нїчомнїк, нїчовка, бида

мијазам -зма *х. и* **мијазма** *ж. (заразна клица; зараза)* мияз[е]м, миязма

мијазматичан -чна -чно миязматични, заразни; **мијазматичне болести** миязматични хороти

мијау *викр. ином. за подражованє гласа мачки* мяв

мије... *оп.* **ме...**

мијаукати -учем *оп.* **маукати**

мијаукнути -нем *оп.* **маукнути**

мијо *х. гип.* мишочка, мищок

мијољ *х. заст. (мајсторска тезга)* варштак

микадо *х. з розл. знач.* микадо

микати -ам *и* мичем чесац *(лєн, волну и под.)*

микологија *ж.* микологїя *(наука о печаркох)*

микро- *як перша часц зложених словох значи* **а)** *барз мали* (микроорганизми); **б)** *апарат хтори служи за виучованє и меранє дробних предметох* (микроскоп) микро-

микроб *х. биол.* микроб

микробиологија *ж.* микробиолоґия

микроклима *ж. мет.* микроклима

микрокозам *и* **микрокосмос** *х. з розл. знач.* микрокосмос

микрон *х.* микрон

микроорганизам *х. биол.* микроорґаниз[е]м

микроскоп *х.* микроскоп

микроскопирати -ам *нєзак.* микроскоповац

микроскопски -а -о микроскопски; ~ **преглед** микроскопски препатрунок; ~ **животињица** микроскопска животинька

микрофилм *х.* микрофилм

микрофилмовати -мујем *зак. и нєзак.* микрофилмовац, зняц/знїмац на микрофилм

микрофон *х.* микрофон

микрофонски -а -о микрофонски, микрофонов; ~ **слушалица** микрофонска слухалка

микрохирургија *ж. мед.* микрохируrґия

миксер *х. з розл. знач.* миксер

микстура *ж. фарм. (текући лек)* микстура

милак -лка -лко *поет.* **1.** *гип.* (< **мио**) мили; милєнки; дороги; *заст.* люби; **2.** *у меновнїцкей функциї, х. оп.* **милина (1)**

милати се[1] милāм се *заст. (видети се иза нечега)*: **миљам ли се иза дрвета**? видно ме за древом?

милати се[2] милāм се *покр.* **1.** *(волети се)* любиц ше, любовац ше; **2.** *оп.* **миловати се**

милахан -хна -хно *дем. и гип.* милєнки, милючки

миледи *ж. непрем.* миледи *(титула за ословйованє леди)*

милен -а -о *поет. заст.* **1. а)** *оп.* **милак (1); б)** *оп.* **мио**; **2.** *у меновнїцкей функциї, одр. х. (драги)* мили, милєнки, любени

миленij[**ум**] *х.* милений, милениюм

милерам *х. варв. (павлака)* шметанка

милет *х. покр.* **1.** *(народ)* народ, нация; швет, людзе; **2.** *(шљам)* зберанїна, вшелїяки швет (людзе); остаток швета; **3.** *(сој)* файта, род; **4.** *(нитков)* куйон, плюґа; ◊ ~ **-башта** явни парк

милети -им **1. а)** *(пузати)* цагац ше; **б)** *гмизати)* шмикац ше; **2.** *(ићи веома полако)* исц (рушац ше) барз помали; **воз мили** гайзибан идзе барз помали; **3.** *(о времену)* исц (преходзиц) барз помали; **минути миле** минути преходза барз помали; **4.** *(гладити руком)* гласкац; ◊ **мили као пуж** идзе як шлїмак

милиграм *х.* милиґрам

милијарда *ж.* милиярда

милијардаш *х.* **милијардер** *х.* милиярдер

милијардити -а -о милиярдни

милијардски -а -о милиярдски, милиярдови; ~ **штета** милиярдска чкода
милијун *х. оп.* **милион**
милијун- *оп.* **милион-**
милиметар -тра *х.* милиметер
милиметарски -а -о милиметерски, милимет[е]рови
милина *ж.* **1.** *(уживање)* милота, милосц; уживанє, ужиток; радосц, задовольство; **2.** *(лепота; дражж)* краса, красота; прекрасносц; чар, чаривносц, прицагуюцосц, шарм; ◊ ~ **(је) видети (чути)** за мило видзиц (чуц); **топити се од милине 1.** *(бити веома задовољан)* буц барз задовольни; **2.** *(бити претерано љубазан)* буц пребарз любезни
милион *х.* милион
милионар *и* **милионер** *х.* милионер
милионерски -а -о милионерски
милионити -а -о милионови; ~ **део** милионова часц
милионски -а -о милионски, милионови; ~ **потраживања** милионски поглєдованя
милионче -ета *и* **милиончић** *дем. евф.* милиончок
милитантан -тна -тно милитантни; ~ **група** милитантна група
милитар *х. заст. покр.* **1. а)** *(војник)* вояк, катона; **б)** вояк з Воєней краіни, країшнїк; **2.** *(војска)* войско
милитаран -рно -рно *заст*. **а)** *(војни, војнички)* воєни, вояцки; **б)** *(ратни)* войнови; **в)** *оп.* **милитаристички**
милитаризам *х.* милитариз[е]м
милитаризација *ж.* милитаризация
милитаризирати -ам**, милитаризовати** -зујем *и* **милитарисати** -ишем милитаризовац
милитарист[**а**] *х.* милитарист[а]
милитаристички -а -о милитаристични
милити[1] -им **1. а)** *(чинити милим)* робиц (твориц) милим; **песма ми живот мили** писня ми твори живот милим; **б)** *(причињавати задовољство, радост)*: **не мили ми дан** дзень ми нє мили; **2.** *оп* **милити се**
милити[2] -им *оп.* **милети милити се** -им се **а)** *(бити мило)* буц мило, буц по дзеки, *безос.* сцец ше дакому*;* радовац ше дачому; лабиц дацо; **не мили му се учити** нє сце ше му учиц; нє люби ше учиц; **б)** (*свиђати се)* пачиц ше; **милиш се и другима** пачиш ше и другим
милицајац -јца *х. нар.* милицаєц
милиција *ж. з розл. знач.* милиция; **саобраћајна** ~ транспортна милиция
милицијски -а -о милицийски, милицийни
милиционар *х.* милиционер
милиционарски -а -о милиционерски
милкити -им *дем.* **1.** *(с љубављу гладити)* з любову погласковац (гласкац); **2.** *(волети)* любкац
милкити се -им се *дем.* **1.** з любову ше погласковац (гласкац); **2.** любкац ше
мило[1] *с. покр.* **1.** *(сапун)* мидло; **2.** *(цеђ за прање главе)* луг
мило[2] *присл.* **1.** *(на мио начин)* мило, приємно; **2. а)** *(с љубављу)* з любову, нїжно, мило; **б)** *(љубазно)* любезно, приязно; ◊ **вратити** ~ **за драго** врациц дакому як себе пожичел; ~ **ми (ти, му, јој итд.) је** мило ми (ци , му, єй итд.)
мило[3] -ога *с. (вољено биће)* миле, злате, *заст.* любе*;* ~ **моје!** миле мойо!
мило- *як перша часц зложених словох значи*: *мили, красни, приємни, благи* мило-
милобрука *ж. и* **милобруковић** *х. покр. (шаљивџија)* фиґляр, франтош
милован -а -о **1.** *(вољен)* мили, любени, *заст.* люби*;* **2.** *у меновнїцкей функциї (драган)* мили, любени, *заст.* любезни, *нар.* фраєр
миловање *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **миловати (се); 2.** *нар. и поет.* **а)** *(вољена особа)* мили, люби; *(драган)* мили, милєнки; *(драгана)* мила, милєнка; **б)** *(вољена ствар)*: **земљо моја, моје** ~ **!** моя мила жеми!; **в)** любов, симпатия
миловати -лујем **1.** *(гладити)* гласкац; **2.** *(волети)* любиц, любовац
миловати се -лујем се **1.** *(испољавати узајамну нежност)* гласкац ше; любиц ше, любовац ше; **2.** *(волети се)* любиц ше
миловидан -дна -дно *(који лепо изгледа)* красни; шумни
миловит -а -о *(умилан)* мили; приємни
миловка *ж. мин.* талк *(масни минерал)*
милогласан -сна -сно милогласни; милозвучни
милодар *х.* **1. а)** *оп.* **милостиња (а)**; **б)** *(новчани прилог као помоћ)*> **скупљају милодаре на цркву** вибераю на церкву; **2.** дар, дарунок
милодаран -рна -рно милосердни; добротворни; ~ **срце** милосердне шерцо; ~ **друштво** добротворне дружтво
милодух *х.* **1.** *бот.* любчец (Levisticum officinale); **2.** *заст. (пријатан мирис)* приємни пах; **3.** *у атрибутскей функциї*: ~ **цвеће** квеце приємного паху

милозвучан -чна -чно **а)** милозвучни; **б)** *(мелодичан)* мелодични, милозвучни, приємни *(за слух)*

милозвучје *с.* **1.** милозвучни гласи (звуки); **2.** милозвучносц

милојка[1] *ж.* **а)** *(мила девојка)* мила дзивка; **б)** *(лепојка)* красна дзивка, красавица

милојка[2] *ж. покр. оп.* **бардак**

милокрван -вна -вно *(доброћудан)* хтори благей норови, благи, добродушни

милолик -а -о милого образу, милей твари

милом *присл. (на леп начин)* на красни способ, крашнє, без примушованя; добродзечнє; ~ **није хтео да попусти** док го крашнє нагваряли (прешвечовали и под.), нє сцел попущиц; сам нє сцел попущиц; **пристао је више силом него** ~ пристал баржей прето же мушел (прето же го нагнали и под.) як цо сам сцел; ◊ ~ **или силом** гоч и насилу; сцеш, нє сцеш - мушиш; з красним лєбо бридким; **боље** ~ **него силом** лєпше з капку меду як з литру есенцу

милоок -а -о хтори ма мили очи, милооки

милопојан -јна -јно **1.** хтори крашнє (мило, приємно) шпива; **2.** *оп.* **милозвучан б)**

милорек -а -о *(лепорек)* хтори крашнє (мило, приємно) приповеда (бешедує)

милосник *х.* **1.** *евф. (љубавник)* любовнїк; **2.** *оп.* **миљенац (1)**; **3.** *у значеню прикметнїка (милостив)* милосердни, милостиви

милосница *ж.* **1.** *евф.* любовнїца; **2. а)** любимица, облюбена; **б)** *(вољена особа)* любена особа; **3.** *у значеню прикметнїка (милостива)* милосердна, милостива; ~ **рука** милосердна рука; ◊ **сузе милоснице** слизи милосердия

милосрдан -дна -дно *(милостив)* милосердни; **бити** ~ **према коме** буц милосердни ґу дакому, милосердзиц ше над даким; ◊ **милосрдна браћа** милосердни браца *(монахи хтори допатраю хорих);* **милосрдна сестра** милосердна шестра *(о монахинї)*

милосрдница *ж.* **1.** *(која даје милост - о Богородици)* милосердна*;* **2.** *(калуђерица)* монахиня, апаца *(зоз шора милосердних шестрох)* ◊ **сузе милосрднице** слизи милосердия **милосрђе** *с.* **а)** милосердиє, милосердносц; **имати (немати) милосрђа** мац (нє мац) милосердия, (нє) милосердзиц ше; **б)** милосердиє, добре дїло

милост *ж.* **1. а)** *(добра воља)* доброта, добра дзека, милосц; **ослобођен је кривице милошћу владара** ошлєбодзени є вини з добру дзеку владара; **ако Бог да и милост Божија** кед Бог да и милосц Божа; **б)** *(поверење)* милосц, довириє *(вишей особи ґу нїзшей);* **био је у милости код султана** бул у милосци при султанови; **в)** *(заштита)* защита, охрана, милосц; **Боже, примио си ме у** ~ Боже, приял ши ме под защиту; **2.** *(сажаљење, милосрђе)* милосердиє, милосердносц, милосц; **нису знали за** ~ нє знали за милосц; **3.** *(помиловање)* помилованє, пребаченє, милосц; **тражити** ~ глєдац помилованє; **4.** *оп.* **милошта (1)**; ◊ **ваша** ~ *ист.* ваша милосц *(при ословйованю владара и племяна);* **оставити (предати) на** ~ **и немилост** охабиц на милосц и нємилосц; **остати (стајати) на божјој милости** буц препущени случаю (божей милосци, на бога); **по милости божјој и вољи народној** *ист.* по милосци божей и дзеки народней *(одредба при титули владара або у його оглашкох)***милостан** -сна -сно **1. а)** *(мио, драг)* мили, *заст.* люби*;* **мој брате милосни** мой брату мили (люби); **б)** *(добар, љубазан)* добри, любезни, приязни; **одвише сте** ~ пребарз сце добри; **в)** *(благ)* благи; ~ **осмех** благи ошмих; **2.** *оп.* **милостив (1)**

милостив -а -о **1. а)** *(милосрдан)* милосердни, милостиви, *заст.* милосциви*;* благородни; **б)** *(о срцу)* мегки, чувствительни; **бити милостива срца** мац мегке шерцо; **2.** *оп* **милостан (1)**; **3.** *заст. одр.* **а)** *при ословйованю пана або панї* благородни, милостиви, милосциви; **б)** *х. и ж. (милостиви господин или госпођа)* благородни (милостиви) пан; благородна (милостива) панї

милостиван -вна -вно *оп.* **милостив**

милостиња *ж.* **а)** *(дар сиромаху)* милостиня, *заст.* ал(а)мужна*;* **тражити милостињу** питац, жобрац; ходзиц по питаню; **б)** *(дар цркви)* офированє

милота *ж. оп.* **милина**

милотан -тна -тно *(пун милине)* полни милоти, мили

милоћа *ж. оп.* **милина**

милошта *и* **милошћа** *покр. ж.* **1. а)** *(љубав; нежност)* любов, любосц; нїжносц; благосц; **зажеле се мајчине милоште** зажадала ше мацеровей любови; **б)** *(раздраганост)* радосц, задовольство; **певам песме од милоште** шпивам шпиванки од радосци; **в)** *(љубазност)* любезносц, приязносц; **2.**

(жене, девојке - чар) прицагуюцосц, краса, **3.** *заст. (дар)* дар, дарунок

милћ -а *х. и* **милћe** -ета *с. оп.* **миљак**[1]

милушити -им *оп.* **милкити**

милче -ета *с. гип. оп.* **мило**[3]

миља *ж.* миля*, заст.* миля жеми; **морска** ~ морска миля; **географска** ~ ґеоґрафска миля

миљак[1] миљка *х. ист.* **а)** *(непокретно имање)* нєрухоми маєток; **б)** *(комад земље)* парцела жеми, жем

миљак[2] міљка *х. оп.* **милина (1)**

миљан -а -о *поет. (мио, добар)* мили, *заст.* люби*;* добри

миљати -ам *поет. (испуњавати миљем)* виполньовац з милоту

миљахан -хна -хно *и* **миљашан** -шна -шно *гип. поет. (мио)* мили, милки, милєнки, милючки

миље[1] *с.* **1.** *оп.* **милина (1, 2);** *(милошта)* любов; нїжносц; **од миља су га тако звали** з любови го так волали; **2.** *(умиљатост)* облєсносц, умилносц, милосц; **3.** *(мила особа)* мила особа, миле, *заст.* любе*;* **4.** *(љубав, миловање)* любов, любованє

миљē[2] -ča *х.* **1.** *(средина, круг)* милє, стредок, круг; **у новом миљеу се није сналазио** у новим стредку ше нє знаходзел; **2.** *(мали украсни столњак)* милє

миљенац -нца *и* **миљеник** *х.* **1.** *(љубимац)* облюбени, наймилши, любимец; **2. а)** *(драган)* мили, *заст.* фраєр*;* **б)** *оп.* **милосник (1)**

миљеница *ж.* **1.** *(љубимица)* облюбена, наймилша, любимица; **2. а)** *(драгана)* мила, *заст.* фраєрка; **б)** *оп.* **милосница (1)**

миљенче -ета *с. дем. и гип. (љубимче)* облюбени хлапец, любимец; облюбене дзивче, любимица; дацо цо облюбене (наймилше)

миљоказ *х.* **а)** *(камен и сл. за обележавање миља)* мильоказ; камень, слуп и под.; **б)** *фиґ. (знак за оријентацију)* ориєнтир, драгоказ

мим *х. ист. театр.* **1.** *(кратко сценско дело)* мим; **2.** *(глумац)* ґлумец

мимика *ж.* мимика

мимикрија *ж. биол.* мимикрия *(прилагодзованє ґу стредку)*

мимички *и* **мимични** -а -о мимични; ~ **дијалог** мимични диялоґ, диялоґ хтори ше водзи з мимику

мимо *прим.* **1. а)** *зоз ґен. (поред)* коло; **прошао је** ~ **трговине** прешол коло дутяну; **б)** *з ак. (поред и даље од)* дакус далєй од (коло); **прошао сам** ~ **њену кућу** прешол сом дакус далєй од єй хижи; **2.** *зоз ґен. и ак.* **а)** *указує видзельованє з дакого або з дачого (осим)* (о)крем, попри; **има** ~ **ове и једна друга врста заблуда** єст, окрем тей, ещи єдна друга файта заблудох; **б)** *(против, преко)* процив; процивно; ~ **своје воље** процив своєй дзеки; ~ **закона** процивно закону; **в)** *(више него, више од)*: **дража си ми** ~ **иједне у селу** милша ши ми як гоч хтора (од гоч хторей) у валалє; **г)** без; **не смем то** ~ **оца да урадим** нє шмем то зробиц без оца; **3.** *у присловнїцкей функциї (у близини, поред)* у блїзкосци, коло дакого (дачого); **спазили су да она пролази** ~ обачели же вона преходзи коло нїх; ◊ ~ [**остали**] **свет** *(другачије, неуобичајено)* иншак як други, нє так як шицок швет; окрем швета

мимогред *присл. (у пролазу)* преходзаци коло дакого (дачого), у преходу, у преходзеню; случайно; **видео ју је** ~ видзел ю у преходу; **купио је кућу на дражби, онако** ~ купел хижу на лицитациї, так, случайно

мимогредан -дна -дно **1.** хтори ше случує у преходу; **имали су само мимогредне разговоре** бешедовали лєм дакеди у преходу (при случайним стретнуцу); **2.** *(мање важан; неважан)* менєй важни (значни); нєважни, нєзначни; побочни; **гледа на своје дужности као на нешто мимогредно** патри на свойо длужносци як на цошка менєй важне; **мимогредне степенице** побочни ґарадичи

мимогредице *и* **мимогредно** *оп.* **мимогред**

мимоза *ж. бот.* мимоза (Mimosa pudica)

мимоилажење *с. тран.* стретанє

мимоилаз *и* **мимоилазак** -аска *х.* **а)** *(мимоилажење)* преходзенє (преход) коло дакого *або* дачого *(звич. при обиходзеню);* **пас ју је напао при мимоилазу** пес нападнул на ню кед преходзела коло нього; **б)** *(размимоилажење)* обиходзенє *(при хторим нє пришло до стретнуца)*

мимоилазити -им **1.** *(пролазити мимо)* преходзиц коло дакого *або* дачого*;* **брод је мимоилазио једно острво** ладя преходзела коло єдного острова; **2.** *фиґ.* **а)** *(клонити се кога)* керовац; **б)** *(занемаривати, запостављати)* керовац, заобиходзиц; занєдзбовац; **в)** *(не спомињати)* нє споминац, вихабяц

мимоилазити се -им се **1.** *взаєм. повр.* **а)** преходзиц єден коло другого; **б)** *(размимоилазити се)* обиходзиц ше; **њих**

двојица се мимоилазе цело јутро вони двоме ше обиходза цале рано *(нє можу ше лєм стретнуц)*; **2.** *(у мишљењу, схватању и сл.)* розиходзиц ше, нє складац ше, розликовац ше

мимоићи -иђем **1.** *(проћи мимо)* прейсц коло дакого *або* дачого *(звич. обиходзаци);* **мимоишао је своју кућу** прешол коло своєй хижи; **2.** *фиґ.* **а)** *(поштедети)* обисц, заобисц; **ништа нас није мимоишло** нїч нас нє заобишло; **б)** *(занемарити, запоставити)* обкеровац, занєдзбац, заобисц; **мимоишли су све прописе** обкеровали шицки предписаня; **в)** *(не споменути)* нє спомнуц, вихабиц; **при причању мимоиђе један непријатан догађај** при приповеданю нє спомнул єдну нєприємну подію; ◊ **та чаша те неће мимоићи** од того нє сцекнєш, од того ше нє вицагнєш

мимоићи се -иђем се **1.** *взаєм. повр.* **а)** прейсц єден коло другого; **б)** *(размимоићи се, не срести се)* обисц ше; **2.** *(у мишљењу, схватању, и сл.)* розисц ше, нє зложиц ше; **3.** *звич. безос. (десити се)* случиц ше, трафиц ше, збуц ше

мимоход *х. (пролажење)* преход, преходзенє коло дакого (дачого); **б)** парадни преход у колони, дефиле, дефилованє; ◊ **на** ~ **, у** ~ *(при мимоилажењу)* при (у) преходу (преходзеню) коло дакого (дачого)

мимоходице, мимоходно *и* **мимоходом** *оп.* **мимогред**

мина[1] *и* **мина** *ж.* **1.** *воєн.* **а)** мина; **противтенковска** ~ процивтенковска мина; **б)** *(бушотина)* дзира, долїнка *(за експлозив)*; **2. а)** *(ходник у руднику)* конґ/конк; **б)** *(рудник)* рудокоп, *заст. рид.* майна*;* **в)** *ист.* под'жемни конґ/конк, подкоп *(за подкладанє експлозива)*

мина[2] *и* **мина** *ж.* мина, оловко *(за патент-клайбаси)*

мина[3] *и* **мина** *ж.* вираз твари

минаре -ета *и* **минарет** *х.* минаре, минарет *(турня джамиї)*

миндер *х. покр.* **1.** *(тањи душек)* [ценши] душек (матрац); **сламнати** ~ сламяча; **2.** *оп.* **миндерлук (1)**

миндерлук *х. покр. (канабе прекривен миндером)* канабель, отоман

миндрос *х. у виразу*: **узети кога на** ~ *(строго испитати)* строго випитац/випитовац, висповедац/споведац дакого

минђуша *ж. звич. мн.* мендюша, миндюша

минђушица *ж. дем., бот.* мендюшка, миндюшка (Isopзrum thalictroides)

минезенгер *х.* минезенґер *(нємецки средньовикови поет)*

минеј *х. церкв.* минея *(правосл. литурґийна кнїжка)*

минејски -а -о минейски; ~ **слова** минейски букви

минер *х.* минер

минерал *х.* минерал

минерализирати -ам *и* **минерализовати** -зујем минерализовац

минерални -а -о минерални; ~ **вода** минерална вода; ~ **ђубриво** минерални гной

минералогија *ж.* минералоґия

минералошки -а -о минералоґийни; ~ **збирка** минералоґийна збирка

минерски -а -о минерски; ~ **бригада** минерска бриґада

миниј *х. оп.* **миниј**[**ум**]

минијатура *ж. з розл. знач.* миниятура; **италијанска** ~ *ум.* италиянска миниятура

минијатуран -рна -рно миниятурни

минијатурист[**а**] *х.* миниятурист[а]

минијатуристички -а -о миниятуристични

миниј[**ум**] *х.* миний, ,омиюм

минималан -лна -лно минимални; ~ **розлика** минимална розлика

минималист[**а**] *х.* минималист[а]

минимум *х.* минимум

минирати -ам *зак. и нєзак.* **1.** *(поставити мине; разорити минама)* минир[ов]ац; **2.** *фиґ.* **а)** *(разбити)* минир[ов]ац, розбиц/розбивац, подриц/подривац **б)** *(уништити)* знїщиц, знїчтожиц

министар -тра *х.* министер

министарка *ж.* министерка

министарски -а -о министерски; ~ **савет** министерски совит; ~ **веће** министерска рада

министарство *с.* министерство; ~ **просвете** министерство просвити; ~ **унутрашњих послова** министерство нукашнїх дїлох

министер *х. покр. оп.* **министар**

министрант *х. кат.* министрант*(священїков помоцнїк)*

министрирати -ам *ж. кат.* министровац *(послужовац священїка под час служби)*

министровати -рујем **1.** *(бити министар)* министровац, буц министер; **2.** *оп.* **министрирати**

минобацач *х. воєн.* минноруцач

минобацачки -а -о миноруцачки; ~ **одељење** миноруцачке оддзелєнє
миноловац -вца *х. воєн.* миноловец
миноносац -сца *х. воєн.* миноношач
минополагач *х. воєн.* минопокладач
миноран -рна -рно *(безвредан)* минорни
минорит *х. кат.* минорит *(член франьовецкого шора Малих братох)*
миноритет *х. (мањина)* миноритет
минорка *х.* минорка *(файта кури зоз Шпаниї)*
мински -а -о мински, минов[и]; ~ **експлозија** минска експлозия; ◊ ~ **поље** *воєн.* минске польо
минтан *х. покр.* минтан *(кратки капуцик з длугокима узкима рукавами)*
минули -а -о *(прешли)* прешли, минули; ~ **рад** *правн.* минула робота
минулост *ж. заст. (прошлост)* прешлосц, минулосц
минус *з розл. знач.* минус; **то му је велики** ~ *фиґ.* то му вельки минус
минускула *ж.* **1.** *пал.* минускула *(тип старого писма);* **2.** *(мало слово)* мала буква
минускулни -а -о минускулни; ~ **писмо** минускулне писмо
минут *х. и* **минута** *ж.* **1.** минута **2.** *фиґ. (часак)* хвилька, момент, минутка; ◊ **у** ~ **до дванаест** у остатнєй хвильки, на минуту до дванац; ~ **ћутања (шутње)** минута цихосци; **тачно у минут(у)** точно на час, точно на минуту
минути -нем **1. а)** *(проћи)* прейсц; **ето туда мини** ни-а тамадз прейдз; **подне је минуло** поладнє прешло; **б)** *(престати)* престац, прейсц; **останите док киша не мине** останьце док диждж нє престанє; **в)** *(нестати)* нєстац, щезнуц; **сећање на њега је минуло** здогадованє на нього щезло; **г)** *(отићи)* пойсц; **минуо им је с вида** пошол им з виду (очох); **г)** *(оставити)* охабиц, напущиц; прейсц; **да л' ћеш ме икад** ~ **?** чи ме охабиш дакеди?; **минуће је љутња** прейдзе ю гнїв; **2.** *оп* **мимоићи (2.а, б)**
минути се -нем се *оп.* **мимоићи се (1)**
минутић *х.* **1.** *дем.* минутка, минуточка; **2.** *оп.* **минут (2)**
минутни -а -о минутни, минутов[и]; ~ **казаљка** минутни мунтатов
минуциозан -зна -зно *(детаљан; педантан)* минуциозни
мињон *х.* **1.** *кул.* миньон *(файта дробних колачох);* **2.** *(миљеник)* любимец, облюбени
мио мила мило *(одр.* мили) **1. а)** *(драг)* мили, *заст.* люби*;* **мајчице моја** ~ мамо моя мила; **б)** *з вибляднутим значеньом, як знак одданосци*: ~ **Боже** мили Боже; **в)** *при обрацаню (поштован)* дороги, мили; **2.** *(који изазива пријатна осећања)* мили; нїжни, приємни; **миле успомене** мили памятки; **3.** *(љубазан)* любезни, приязни; **хвала на милим речима** дзекуєм на любезних словох; ◊ **до миле воље, по милој вољи (што чинити)** докля ци (му итд.) душа жада, докля (кельо и под.) лєм сцеш (сце итд.); **иди (пођи) с мили богом** *(остави ме на миру)* охаб ме на мире; **коме је глава** ~ **, коме је живот мио** *(ко хоће да остане жив)* кому живот мили; **мили и драги** *(рођаци; пријатељи)* мили, наймилши; **мило за драго (вратити, враћати)** врациц (врацац) дакому як себе пожичел; **ни од мила** *(нимало)* анї кус, нїч
миом *х. мед.* миом *(файта добродзечного тумору)*
миомир *и* **миомирис** *х.* **1.** *(угодан мирис)* приємни пах; **2.** *оп.* **миомирисан**
миомирисан -сна -сно хтори приємно пахнє, пахняци
миоцен *х. ґеол.* миоцен
мир[1] *х.* **1.** *з розл. знач.* мир; **будите на миру** будзце на мире; **јавни ред и** ~ явни порядок и мир; **2.** *(спокојство)* мир; (с)покой; **оставити кога на миру** охабиц дакого на мире, дац дакому покой; **4.** *заст. (мировина)* пензия; **5.** *у функциї викричнїка (тишина)* мир, цихо; ◊ **вечни** ~ *(смрт)* вични мир; **гранчица мира** конарчок мира; **закључити (склопити, утврдити, углавити, направити, учинити)** ~ заключиц (склопиц, утвердзиц) мир; **из чиста мира (учинити што) 1.** *(без икаквог разлога)* нї прецо, без жадней причини; **2.** *(одједном)* нараз, нєсподзивано; ~ **божји** *рлґ.* мир божи; ~ **пепелу његову, нека му је** ~ **души, почивао у миру** *рлґ. и етн.* покой души його, най спочива у мире; **на миру, с миром, у миру, миром** *(без свађе, не узнемиравајући никога)* на миру/мире, у миру/мире, мирно; **не дâ ђаво (враг) мира коме** на да чорт (дябол) мира дакому, чорт (дябол) биє дакого по карку; **не дати мира коме** нє дац покой (мира) дакому; **нема мира док...** нєт мира док..., нє може ше змириц док..; **немати мира** *(секирати се)* мучиц ше, нє мац мира (покою)*;* **не дати мира** нє дац мира, знємирйовац; **нигде да нађе мира** нїґдзе мир нє може найсц, нє може ше

змириц, нїґдзе нє може найсц помесценя; **оставити (пустити) на миру** охабиц (пущиц) на мире, дац покой, дац мира; **повући се у ~ , поћи у ~** пойсц до пензиї; **попушити лулу мира, попити чашу мира** покуриц пипку мира, помириц ше; **ставити у ~** пензионовац

мир[2] *х. арх. (свет)* швет

мир[3] *и* **мир** *х. покр. оп.* **мирис**

мира[1] *ж. (измирна)* смирно, миро

мира[2] *х. и ж. (мирна, тиха особа)* мирни, цихи; ◊ **испод мире сто ђавола вире, испод мире девет вире** вон лєм випатра (вон ше лєм прави) мирни

мираж *х. и* **миража** *ж. (оптичка варка)* мираж

миражџија 1. *(наследник)* нашлїднїк; **2.** *покр. (домазет)* присташ

миражџијка *и* **миражџика** *(девојка с већим миразом)* талошка

мираз *х.* **а)** *(имовина коју жена доноси мужу)* тал; лада; **б)** *(наслеђе)* тал, нашлїдство

миразача *ж. оп.* **миражџијка**

миразни -а -о **1.** *(који има мираз)*: ~ **девојка** дзивка хтора ма тал, талошка; **2.** *(који се односи на мираз)*: ~ **накит** драгоциносци хтори дзивка достала як тал

миразуша *ж. оп.* **миражџијка**

миракул *х.* **1.** *звич. мн.* миракул *(файта стредньовиковей церковней драми);* **2.** *(чудан догађај)* чудне збуванє, чудо, миракул

миралај *х. воєн. заст.* миралай, полковнїк *(у турским войску)*

миран -рна -рно **1.** *(који је без рата)* мирни; ~ **доба** мирни час; **2. а)** *(мирољубив)* мирни, миролюбиви; ~ **грађанин** мирни граждан; **б)** *(повучен, тих)* мирни, поцагнути, цихи; **в)** *(остављен на миру; безбедан)* мирни, нєзнємирйовани; безпечни, сиґурни; **3. а)** *(тих, нечујан)* цихи, мирни; **б)** *(непокретан, неузнемирен)* нєрухоми, нєзнємирени, мирни; **в)** *(спокојан)* спокойни, мирни, змирени; **можете бити мирни** можеце буц спокойни; ◊ **(па, и) ~ Бачка (Босна, крајина)** *(ствар је у реду)* [та, и] мирна Бачка [аж по Лалить]; **мирне душе** мирней души; **мирне савести** мирней совисци

мирашчић *х. дем. и гип.* талочок, талчок

мирбожати се -ам се *и* **мирбожити се** -им се *зак. и нєзак.* побочкац ше/бочкац ше з даким *(на Крачун, здравкаюци #мир божи#)*

мирија *ж. заст. ист.* **1.** *(порез, данак)* порция, даванє, дация; **2. а)** *(државна земља)* державна жем, державни маєток; **б)** *(држава)* держава

миријада *ж.* мирияда *(дзешец тисячи; безчислено вельо)*

мирис *х.* **1. а)** запах, пах; **пријатан** ~ приємни запах; **в)** *фиґ. (дах нечега)* запах, пах, дих, диханє; **песник је пун мириса вечности** поет полни диху вичносци; **2.** *(течност која мирише)* пахнячка, [пахняца] водичка; ◊ **чуло мириса** *анат.* осет паху; **осетити ~ барута** *(омирисати барут)* опахац пушков прах (барут)

мирисав -а -о пахняци; ароматични; ~ **уље** пахняци олєй; **мирисави сапун** пахняце миделко

мирисавка *ж.* **1.** *аґр. (мирисаво воће)*: ~ **јабука** пахняце яблуко; **2.** *оп.* **миришљавац**; **3.** *оп.* **мирис (2)**

мирисан -сна -сно **1.** *оп.* **мирисав; 2.** *(који се односи на чуло мириса):* **мирисни надражаји** надраженя паху

мирисар *х.* парфимер

мирисати -ишем **1.** *(одавати мирис)* пахнуц; **трава мирише** трава пахнє; **2.** *(удисати мирис)* пахац; **мирисати ружу** пахац ружу; **3.** *фиґ., звич. зоз прим.* на *и* по *(личити на нешто)* здабац на дацо, випатрац на (як) дацо, пахнуц; **његово држање мирише на провокацију** його справованє здабе на провокацию (випатра як провокация); **4.** *фиґ. звич. у неґациї* **а)** *(свиђати се)* пачиц ше, буц по дзеки, пахнуц; **мени то никако није мирисало** мнє ше то анї кус нє пачело; **б)** *(марити, волети)* дзбац за дакого, любиц; **ни њега не миришу** анї за нього нє дзбаю, анї його нє любя; ◊ ~ **барут** *(учествовати у рату)* попахац (опахац) пушков прах (барут); ~ **на барут,** ~ **по баруту** *оп. фраз. под* **барут**; **мирише на млеко** *(сувише је млад)* чуц го за млєком, ище му жовте у куцикох, ище є желєни; **мирише на кољиво (тамјан, гробље), мирише по кољиву (тамјану, гробљу)** *(ускоро ће умрети)* пред кончину є, нє будзе длуго; **ни лук јео ни лук[ом] мирисао** *оп. фраз. при* **лук**[2]**; ни[ти] смрди ни[ти] мирише** *пей.* нє видзи ше (нє зна ше) цо є (за цо є), анї нє шмердзи анї нє пахнє

мириснути -нем *(омирисати, осетити)* попахац, почувствовац пах

миритељ *х.* миритель

миритељни -а -о мирительни

мирити[1] мирим **1. а)** *(посредовати за мир)* мириц; **2.** *(умиривати)* умирйовац,

змирйовац, успокойовац, уцишовац; **мајка мири дете** мац умирює дзецко; **3.** *(плаћати дуговања)* вимирйовац; **4.** *(глад)* змирйовац, ублажовац, гациц, загацовац
мирити[2] -им *поет. оп.* **мирисати**
мирити се -им се **1.** *взаєм. повр. (међусобно успостављати мир)* мириц ше; **мирити се са стварношћу** мириц ше зоз стварносцу; **2.** *(умиривати се)* умирйовац ше, змирйовац ше, успокойовац ше, уцишовац ше
миришљав *и* **миришљив** -а -о *оп.* **мирисав**
миришљавац -вца *х. бот.* пахнячок (Anthoxanthum)
мирјан[**ин**] *х. (световни човек)* шветови чловек, мирян
мирјански -а -о шветови, мирянски; ~ **лице** шветова особа
мирно *присл.* **1. а)** *(спокојно, у миру)* мирно, на мире; **можеш** ~ **спавати** можеш мирно спац; **б)** *(непомично)* мирно; **стајала је** ~ стала мирно; **б)** *(тихо)* цихо, мирно; **било је** ~ **као у гробу** було цихо як у гробе; **г)** *фиґ. (спокојно)* спокойно, мирно, чистей совисци; **може** ~ **да умре** може мирно умрец; **2.** *у функциї викр., воєн., физк.* мирно
мирновременски -а -о *оп.* **мирнодопски**
мирнодобан -бна -бно **1.** *(који је без рата)* хтори без войни, мирни; ~ **време** час без войни; **2.** *оп.* **мирнодопски**
мирнодопски -а -о *(који припада ванратном периоду)* мирночасови, хтори з часу мира, хтори (з) мирного часу, нєвойнови; ~ **индустрија** индустрия мирного часу
мирноћа *ж.* мирносц
мирноћудан -дна -дно хтори мирней (цихей) норови
мирњак *и* **мирњачина** *х.* мирни чловек
миро *с. церкв.* миро
мирован -вна -вно *заст. оп.* **миран**
мировање *с.* < **мировати**
мировати -рујем **1. а)** *(бити миран)* буц мирни, мировац; **дете не може** дзецко нє може буц мирне; **б)** *(у болести и сл. - не кретати се)* мировац, лєжац, шедзиц; **због болести мораш** ~ пре хороту мушиш мировац; **в)** *(бити непомичан)* буц нєрухоми, нє рушац ше; **облаци мирују** хмари ше нє рушаю; **2.** мировац; **поступак мирује** *правн.* поступок мирує; **непријатељ не мирује** нєприятель нє мирує
мировина *ж.* **1.** пензия; **2.** *(мировање)* мированє, мир
мировински -а -о пензийни; ~ **фонд** пензийни фонд
мировни -а -о мировни, мирови; ~ **иницијатива** мировна инициятива; ~ **веће** мировна рада
миродија *ж.* **1. а)** *оп.* **мирођија; б)** *(мирис)* пах, запах; **2.** *заст. (бакалска роба)* дутянска роба
миродијар *х. заст.* дутяндїйош
мирођија *ж.* **1.** *бот.* копер (Anethum graveolens); **2.** *(зачин)* присмак, присмачка; пахнячка: ◊ **бити** ~ **у чему** мишац ше до дачого; **бити у свакој чорби** ~ буц запражка у каждей мачанки, винайсц ше вшадзи як варешка у запражки
мирођијски -а -о **1.** копров[и]; **2.** присмаков[и]; пахнячков[и], пахняци
мироломан -мна -мно хтори потупює мир
мирољубац -упца *х.* миролюбец
мирољубив -а -о миролюбиви
мирољубивост *ж.* миролюбивосц, миролюбиє
мирољубље *с. оп.* **мирољубивост**
миронос -а -о *и* **мироносан** -сна -сно хтори приноши мир
мироносац -сца *х. (доносилац мира)* мироносец, приноситель мира
мироносица *ж. рлґ.* мироносица
миропомазаник *х. церкв.* миропомазанїк *(звич. о владарови)*
миропомазати -ажем *зак. церкв.* миропомазац; помировац
миропомазивати -зујем *церкв.* миропомазовац; мировац
миросати -ошем *оп.* **миропомазати**
миротворан -рна -рно миротворни; миролюбиви
миротворац -рца миротворец
мироточан -чна -чно *и* **мироточив** -а -о *рлґ.* хтори випущує (видава) миро зоз себе, мироточни
мирски -а -о *оп.* **мирјански**
мирта *ж. бот.* мирта (Myrtus communis)
миртин -а -о миртов[и]; ~ **цвет** миртов квиток
мируцати -ам *франт. дем.* умерац *(кеди-нєкеди, з часу на час)*
мис *ж. нєпрем.* **1.** *(госпођица)* мис, паночка; **2.** *(лепотица на конкурсу)* мис
миса *ж. (служба божја)* служба [божа]; ◊ **велика** ~ велька служба; **мала** ~ мала служба; **млада** ~ перша служба *(праве пошвеценого священїка);* **мртвачка (црна)** ~ грамотална служба божа, служба за покойних

мисавка *ж. покр. (мисна кошуља)* кошуля до церкви
мисал *х. церкв.* служебнїк, литурґикон
мисао -сли *ж.* думка, *заст.* дума; ◊ **дати се (завести се, задупсти се, занети се потонути, утонути) у мисли** глїбоко ше задумац, заглїбиц ше до думкох; **доћи (пасти) на** ~ **1.** *(пасти на памет)* спаднуц на розум, присц до глави; **2.** *(донети одлуку)* надумац, ришиц ше на дацо; **заветна** ~ *(замисао остављена у наслеђе)* завитна думка; **задња** ~ *(скривена намера)* остатня (скрита) думка; **измењ(ив)ати, размењ(ив)ати мисли с ким** (по)бешедовац, (ви)черац думаня (думки) з даким; ~ **водиља** *(смерница)* главна (водзаца) думка; **носити се мишљу** *(намеравати)* надумовац ше, мац намиру; **помирити се (спријатељити се) с мишљу (с мислима)** *(пристати)* пристац, помириц ше; **предати се црним мислима** препущиц ше чарним думком
мисаон -а -о **1. а)** *(који мисли; склон размишљању)* хтори дума (роздумує), хтори способни думац (роздумовац); интелиґентни, мудри; **мисаони људи** людзе хтори роздумую; **мисаоне главе** мудри глави; **б)** *(који изражава мисао)* хтори виражує (видава) думку, думаци, думаюци; **имао је** ~ **израз** мал думаюци вираз; **2.** *лоґ. (апстрактан)* абстрактни; ~ **представа** абстрактна представа; **3.** *одр.* **а)** *(који се односи на мисао)* думкови; ~ **снага** думкова моц: **б)** *поет.* рефлексивни; ~ **поезија** рефлексивна поезия; **4.** *покр.* **а)** *(замишљен)* задумани; **б)** *(забринут)* застарани, забриґовани; ◊ ~ **процес** думкови процес, процес думаня
мисаоно *присл. (у мислима; паметно)* у думкох, роздумуюци; интелиґентно, мудро
мисија *ж. з розл. знач.* мисия; ◊ ~ **добре воље** *пол.* мисия добрей дзеки
мисијски -а -о мисийни; ~ **свештеник** мисийни священїк
мисионар *х.* мисионер
мисионарски -а -о мисионерски
мисионер *х. оп.* **мисионар**
мисирача *ж. бот.* бундава
мисирка *ж. покр.* **1.** *оп.* **мисирача; 2.** *зоол.* **а)** *(ћурка)* пулька; **б)** *(бисерка)* морка
мисирњача *ж. мед. нар.* трахома
мисити -им *(служити мису)* служиц (одправяц) службу
мислен -а -о *оп.* **мисаон;** ◊ ~ **именица** *ґрам.* абстрактни меновнїк
мислилац -иоца *х.* думатель; филозоф
мислилачки -а -о думательни, думательски; филозофски
мислилаштво *с.* думательство; филозофия
мислитељ *х. оп.* **мислилац**
мислити -им **1.** думац; **о чему мислиш?** о чим думаш?; **2.** *(желети)* жадац, сцец, думац; **они нам зло мисле** вони нам зле жадаю; **3. а)** *(имати намеру)* сцец *(часто у потенциялу)*, думац; **шта мислиш писати?** цо думаш писац?; **он мисли уписати сина у гимназију** вон би сцел уписац сина до ґимназиї; **б) ова киша не мисли престати** тот диждж нє дума престац; **4.** *(претпостављати)* думац, *заст.* гадац; **5.** *(размишљати; планирати)* раховац [себе], думац; **ја тако мислим да кад би...** я себе так рахуєм же кед би...◊ ~ **своје, своју** [**мисао**] мац свойо власне думанє; ~ **својом главом** роздумовац зоз свою главу; ~ **туђом главом (туђим мозгом)** роздумовац зоз цудзу главу; **могу** ~ думам себе*;* верим; **не може се ни** ~ [**на што**] *(не долази у обзир)* анї думац, анї бешеди; **гласно** ~ наглас думац
мислити се -им се *(размишљати тражећи решење и сл.)* роздумовац, думац; **ја сам се мислио и решио да...** роздумовал сом и ришел...; ◊ **мисли му се** *покр. (изгледа му)* видзи ше му, випатра му
мисни -на -но службови; за службу; до служби; ~ **вино** вино за службу
мисник *х. кат. (свештеник)* священїк, паноцец
мисница *ж. церкв. кат.* фелон *(священїцка шмата без рукавох)*
миснички -а -о *(свештенички)* священїцки, паноцовски; ~ **дужност** священїцка длужносц
мистер *х. (господин)* мистер
мистериј *х. и* **мистерија** *ж.* **1.** *з розл. знач.* мистерия; **2.** *(верска тајна)* таїнство, мистерий
мистеријски -а -о **1.** местерийни, мистерийови; **2.** *оп.* **мистериозан**
мистериозан -зна -зно мистериозни
мистик *х.* мистик
мистика *ж.* мистика
мистификатор *х.* мистификатор
мистификација *ж.* мистификация

мистификовати -кујем *и* **мистифицирати** -ам *зак. и нєзак. (обманути; учинити мистичним)* мистификовац
мистицизам *х.* мистициз[е]м
мистичан -чна -чно мистични
мистичар *х. оп.* **мистик**
мистички -а -о *оп.* **мистичан**
мистрал *х.* мистрал *(витор у юговосточней Францускей)*
мистрија *х. буд.* лапишка, лопатка
мит[1] *х.* мит; ~ **о Прометеју** мит о Прометейови
мит[2] *х. заст. оп.* **мито**
митан -тна -тно *(подмитљив)* подплацуюци, подкуплїви, подмитлїви
митарење *с.* (< **митарити се**) випирянє, випирйованє; лєнєнє, злєньованє
митарити се -им се **1. а)** *(мењати перје - о птицама)* випиряц ше, випирйовац ше; **кокошке се митаре** кури ше випиряю; **б)** *(мењати длаку - о животињама)* лєнїц ше; **2.** *покр. (перутати се - о кожи одојчета)* лупиц ше
митарство *с. рлґ.* митарство
мити мијем **1.** *(прати)* **а)** *(некога, руке)* умивац; **б)** *(главу)* змивац; **2.** *(испирати)* оплоковац, плокац
мити се мијем се умивац ше; змивац ше
митизација *ж. (претварање у мит)* митизация
митинг *х.* митинґ
митингаш *х. пей.* митинґаш
митинговати -гујем митинґовац
митити[1] митим **1.** *(давати мито)* давац мито, подплацовац, подкупйовац; **2.** *фиґ. (придобијати)* придобивац, *заст.* предобивац
митити[2] митим *заст. оп.* **минути**
митник *х. покр.* **1.** *(подмитљивац)* тот цо прима мито, подплацуюци, подкуплїви, подмитлїви; **2.** *(миљеник)* любимец, облюбени
митница *ж. заст.* **1.** *(царинарница)* царинарнїца; наплатна станїца; **2.** *оп.* **мито (2)**
митничар *х. (цариник)* царинїк; наплацовач порциї
митњак *х. покр.* **1.** *оп.* **митник; 2.** добре викармена и допатрана животиня *(звич. конь або вол)*
мито *с.* **1.** мито, подплаценє, подкупенє; **давање мита** даванє мита, подплацованє, подкупйованє; **2.** *заст.* **а)** царина; **б)** *(дажбина)* даванє, порция; ◊ **братско** ~ *покр.* братске мито *(пенєж хтори родзина забойнїка дава родзини забитого при миреню)*
митоза *ж. биол.* митоза
митологизирати -ам митолоґизовац
митологија *ж.* митолоґия; **грчка** ~ греческа митолоґия
митологијски *х. и* **митолошки** -а -о митолоґийни; ~ **биће** митолоґийне существо
митоманија *ж.* митомания
митра *ж.* митра *(владикова коруна)*
митрални -а -о *мед.* митрални
митраљез *х. воєн.* митралєз
митраљезац -есца *х.* митралєзец
митраљески -а -о митралєзки; ~ **гнездо** митралєзке гнїздо
митраљета *ж. воєн. (машинка)* митралєта
митраљирати -ам митралїр[ов]ац
Митровдан *х. церкв.* Митра; **на** ~ на Митра
митровка *ж. бот. нар.* єшеньска ружа, хризантема (Cheysanthemum)
митроносац -сца *х.* митроносец *(високи церковни достоїнственїк)*
митрополија *ж.* митрополия
митрополијски -а -о митрополийни, митрополийски, митрополийов
митрополит *х. правосл.* митрополит
митрополитски -а -о митрополитски
митски -а -о митски, митов[и]; ~ **елемент** митски елемент
мића *ж. покр. (фитиљ)* ґнот
мићеник *х.* **1. а)** *(онај кога мите)* тот хторого подплацую (подкупюю), тот хторому даваю мито; **б)** *оп.* **митник (1); 2.** *(миљеник)* любимец, облюбени
Михољдан *х. и* **Михоље** *с. церкв.* Михала
михољски -а -о: ~ **лето** красни и цеплi єшеньски днї
михољштак *х. рлґ.* **1.** тот хтори слави Михала; **2.** *нар.* септембер
миц[1] *оп.* **мац (а)**
миц[2]**:** ~ **по** ~ *(мало помало)* кус - покус; помал(к)и
мица[1] *и* **мòца** *ж. звич. мн.* **1.** *(врста игре)* млїнчок; **2.** *фиґ. (заседа; замка)* стрежиско; ступка, замка
мица[2] *ж. покр. (качкет)* крисова шапка, мицка
мица[3] *ж. гип. оп.* **маца**[2] **(1)мицај** *х. (један покрет)* рух, помкнуце
мицан *х. гип.* кандурик
мицаник *х. покр. (обарач)* цвенчок, когуцик
мицати мичем **1. а)** *(деловима тела)* рушац, кивац; **кад мичем ногу, боли ме** кед рушам з ногу, болї ме; **мицао је раменима** кивал з

плєцами; **б)** *(померати, покретати)* рушац; прекладац; прецаговац; **не мичи то** нє рушай то; **миче столицу ближе пећи** прекладa карсцель блїжей ґу пецу; **2.** *(уклањати)* скланяц; ношиц, нєсц *(далєй)*; сцекац; **мичи ту ракију са стола** нєш тоту палєнку зоз стола; **мичи руке од ватре** сцекай руки од огня; **3.** *оп.* **мицати се; 4.** *нар. покр.* **а)** *(бити тежак)* буц чежки, важиц; **б)** *(запремати)* заберац

мицати се мичем се **1.** *(померати се)* рушац ше; кивац ше; **2.** *(уклањати се)* сцекац ше, скланяц ше; **мичи се!** сцекай ше!

мицика *ж. гип.* мачичка

мицина *ж. мед. нар.* **а)** *(велики чир)* вельки вред; **б)** запалєнє лимфних шлїжнїкох

миш *х. зоол.* миша *ж.,* миш *х.* (Mus); **кућни** ~ домашня миша (Mus musculus); **патуљасти** ~ патулькаста миша (Mus minutus); **пољски** ~ польска миша, волухарица (Microtus arvalis); **шумски** ~ лєсова миша (Mus sylvaticus); ◊ **го као црквени** ~ голи як палєц; **играти се слепог миша** *(играти се жмуре)* бавиц ше на джмурки; **покисао (мокар) као** ~ мокри (змокнути) як каче (як миша/миш); **слепи** ~ *оп.* **љиљак (1); тресла се гора, родио се** ~ з нїчого нїч, по вельким гирменю мали диждж пада; **мишеви коло воде** кед мачки нєт, миши по хижи бегаю

мишад *ж. зб.* миши

мишар *х. зоол.* мишар (Buteo buteo); ~ **гаћаш белореп** ґачашисти мишар, мишар жимушнїк (Buteo lagopus); ~ **риђаст** рижкасти (червенкасти) мишар (Buteo rufinus)

мишарица *ж.* **1.** *зоол.* мишарка (Elaphe situla leopardina); **2.** *оп.* **мишоловка; 3.** *(мала кућа)* мала хижка, хижочка

мишији -а -о *оп.* **миш[и]ји**

мишињак *х. покр.* **1.** *оп.* **мишјак; 2.** *(мишје гнездо)* мишово гнїздо

мишић[1] *и* **мишић** *х. дем.* мишочка, мицок

мишић[2] и **мишић** *х. анат.* мускула; **вретенасти** ~ вреценкаста мускула; **двоглави** ~ двоглава мускула; **кружни** ~ округла мускула; **попречно-пругасти** ~ кружно-смугаста мускула; **тракасти** ~ пантлїкаста мускула; **мишићи извртачи** мускули викруцовачи; **мишићи опружачи** мускули опущовачи; **мишићи прегибачи** мускули прегиначи; **мишићи стезачи** мускули сцаговачи; **мишићи увртачи** мускули закруцовачи; **утробни мишићи** утробни мускули

мишићав -а -о мускуласти; ~ **тело** мускуласте цело; **мишићаве руке** мускуласти руки

мишићаст -а -о **а)** *оп.* **мишићав; б)** *(који личи на мишић)* мускуласти

мишићје *с. анат. зб.* мускули, мускулатура

мишићни -а -о мускулов[и]; ~ **систем** мускулова система; ~ **опна** мускулова бланочка; ~ **влакно** мускулово влакно; ~ **стопало** мускулова талпа

мишица[1] *ж. (женка миша)* миша, мишица

мишица[2] *ж. анат.* **а)** *(мишка)* рука над локцом, *беш.* мишица*;* **б)** *(било који мишић)* мускула

мишичав -а -о *оп.* **мишићав**

мишјак *х. (мишји измет)* миши балєчки, миши говен(ц)ка

мишјакиња *ж. бот.* **а)** гвиздочков квиток (Stellaria media); **б)** *оп.* **видовчица**

миш[и]ји -а -е миши, мишов[и]; ◊ **завући се (сакрити се) у мишју рупу** *(склонити се, обич. од великог страха)* уцихнуц (учитнуц, буц цихо и под.) як вша/уша у храсти, зацагнуц ше (скриц ше) до мишей дзири; **сабити (сатерати и сл.) кога у мишју рупу** *(учинити неактивним, онемогућити)* цалком умириц дакого; припрец дакого до кута; *(ућуткати)* заврец дакому клапачки

мишка *ж. оп.* **мишица[2] (а)**; **ухватити кога испод мишке** влапиц дакого попод руку; **носити што испод мишке (под мишком)** ношиц дацо под пазуху

мишкулаш *х.* шиви (шивкасти) конь

мишлинг *х.* мишлинґ *(кукурица пошата за кошенє)*

мишљакиња *ж. бот.* гвиздочков квецик (Stellaria)

мишљати -ам *покр. оп.* **мислити**

мишљен -а -о *покр.* **1.** *(дочаран у мислима)* задумовани, жадани; **2.** *(смишљен)* здумани; **3.** *(замишљен)* задумани

мишљење *с.* **1.** *дїєсл. мен.* **< мислити; 2.** *(становиште)* думанє; **бити истог мишљења** буц истого думаня; ~ **комисије** думанє комисиї; **по мом мишљењу** по моїм думаню, по моєй думи; **3.** *(мисли, дух)* думки; ◊ **јавно** ~ явне думанє; **одвојити** ~ видзелїц думанє; **слобода** ~ шлєбода думаня

мишождер *х.*: ~ **шкањац** *зоол.* мишар (Buteo buteo)

мишоловка *ж.* **1.** *осн. и фиґ.* мишаловка; **2.** *зоол. оп.* **мишар**

мишомор *х.* отров за паткањ *одн.* миши

мишца *ж. поет. оп.* **мишица^{2} (а)**
мјау *викр. оном.* мяв
мјаукати -учем *оп.* **маукати**
мје... *оп.* **ме...**
млавити -им **1. а)** *(снажно тући)* биц, бухац, бухциц, тлучиц; **б)** *(у борби)* биц, тлучиц **в)** *(о киши)* плющац, ляц; **2. а)** *(рушити)* валяц; **б)** *(о води)* одношиц, одвальовац; **3.** *(халапљиво јести)* дедвиц
млâд^{1} *ж. зб.* млади *(найчастейше баранчата, кощата або целята);* ~ **људска** *поет.* дзеци, подросток
млâд^{2} -а -о *(одр.* млади) **1.** млади; ~ **си ти још** ти ище млади; ~ **лук** цибулька; **2.** *поет. (рани)* вчасни, хтори праве настал; ~ **зора** вчасне рано; **3.** *у комп.* **а)** *(који се касније родио)* младши; **млађи брат** младши брат; **б)** *дакеди у меновнїцкей служби (нижи по чину)* младши; ~ **водник** младши воднїк; **4.** *у меновнїцкей служби, х. мн.* **а)** *(омладина)* младеж, млади; **б)** *(заручници, младенци)* заручнїки, заручена пара; млоди и млода, млодята; **в)** *оп.* **младунчад;** ◊ **за (из, од) млада** у (од) младосци, ище як млади; ~ **као кап[ља] [росе],** ~ **као роса** барз млади; ~ **месец** млади (нови) мешац (мечашок); **старо и младо, младо и старо** шицки
млада *ж.* **1. а)** *(девојка на дан венчања)* млода; **б)** *(недавно удата жена)* млада нєвеста; **2.** *(драгана*; *заручница)* дзивка, фраєрка, мила; заручнїца, млода; ◊ **држи се као нова (влашка, сељачка, сеоска)** ~ *(држи се стидљиво)* ганьби ше, *франт.* ганьби ше яґда є з Коцура*;* **накинђурио се као** ~ *(дотерао се)* вицибрел ше (прибрал ше) як до винчаню
младалачки^{1} -ā -ō хтори характеристични за младосц (за младих); младежски; леґиньски, хлапцовски; дзивчатски, дзивоцки; ~ **одушевљење** одушевиє младосци; ~ **доба** час (часи) младосци
младалачки^{2} *присл. (на младалачки начин)* як млади
младати -ам *(о рани)* зарастац, гоїц ше
младац млаца *х. оп.* **младенац (1. а);** ◊ **стари** ~ стари леґинь
младачни -а -о: ~ **крава** крава хтора ше оцелєла на яр
младе -ета *с. оп.* **младунац**
младеж^{1} *х.* лєнча
младеж^{2} *ж. зб. (омладина)* младеж, млади; **златна** ~ *ир. (разуздана омладина)* злат(н)а младеж
младенац -нца *х.* **1. а)** *(младић)* леґинь, хлапец, *заст.* паробок, *заст.* младенєц*;* **б)** *(нежења)* леґинь; **в)** *заст. (дете)* дзецко; **2. а)** *(младожења)* млоди; **б)** *мн.* млодята, млоди и млода
младеначан -чна -чно *оп.* **младалачки**
младеначки^{1} -ā -ō **1.** *(који се односи на младенце)*: ~ **соба** хижа за млодята; **2.** *оп.* **младалачки**
младеначки^{2} *присл. (као младић, младалачки)* як леґинь, як млади; **изгледати** ~ випатрац як млади (на младо)
младенаштво *с.* **1.** *(младићко доба)* леґиньство, младосц; **2.** *заст. (невиност)* нєвиносц
Младенци -наца *х. мн. церкв.* Младенци *(1. дзень нєвиних дзецох - штварти дзень по Крачунє); 2. дзень 40 мученїкох - 22. марца, кед, по обичаю у Сербиї, родзини и приятелє нашивюю и дарую нови млодята)*
младенци *х. мн.* млодята, млоди и млода
младик *х.* млади лєс
младика 1. *ж. оп.* **младица^{2} (3); 2.** *х. фиґ.* млади чловек, леґинь
младиков -а -о млади *(о древу)*
младиковина *ж.* **1.** *(младо дрвеће)* млади древа; **2.** *оп.* **младик**
младилиште *с. (базен за одгој рибље млађи)* рибчатнїк
младина *ж.* **1.** *зб. (млађи свет)* младеж, младши швет; **2.** *(момчина)* хлоп; **3.** *зб.* **а)** *(перад)* живина, дробизґ; **б)** *(пилићи)* курчата; **4.** *оп.* **млађак**
младињати се -ам се *ир. оп* **младунити се**
младити -им **1.** *(подмлађивати)* подмладзовац, одмладзовац; **2.** *оп.* **младити се (1); 3.** *(попуњавати виноград новом лозом)* подсадзовац, садзиц нову лозу
младити се -им се **1. а)** *(подмлађивати се)* подмладзовац ше, одмладзовац; **б)** правиц ше млади; **2.** *(рађати младунце - обич. о стоци)* коциц ше, целїц ше и под.*)*
младић *х.* **1. а)** *(млад човек)* леґинь, хлапец, *заст.* паробок*;* челєднїк; **б)** *(неожењен човек)* леґинь; **в)** *(драган; заручник)* леґинь, фраєр, мили; заручнїк; **2.** *покр. (момак на броду)* хлапец; **3.** *покр. оп.* **младунац (1)**
младићак -ћка *х. дем. и гип.* леґиньчок, хлапец
младићки -а -о леґиньски, хлапцовски
младићство *с. (младићко доба)* леґиньство
млâдица^{1} *ж. дем. и гип.* (**< млада**) млода, нєвесточка
младица^{2} *ж.* **1. а)** *(млада женска особа)* дзивка; **б)** *(млада домаћа животиња)* млада крава,

кура, гуска и под.; **2.** *зоол.* младнїца (Salmo hucho); **3. а)** *(млада воћка или дрво)* младе древко; **б)** *(млада гранчица)* младнїк, *заст.* лїторосц; *(на лози)* ластар

младичав -а -о младого випатрунку

мла̂до *и* **мла̂до**[1] *с.* **1.** *(млада особа)* младе, млада особа; **2.** *(младунче животиње)* младе

мла̂до[2] *присл. оп.* **младалачки**[2]

младовати -дујем **1.** *(проводити младост)* препровадзовац младосц; леґиньчиц ше, дзивчиц ше; **2.** *(бити млада)* буц млода *або* нєвеста

младожења *х.* **а)** *(женик)* млоди; *(на свадби)* пан млоди; **б)** *(вереник)* заручнїк, млоди; млодош; замлодзени

младожењин -а о млодийов, млодого

младокосан -сна -сно: ~ **сено а)** шено з младей трави; **б)** желєне шено *(праве покошене, нєосушене)*; ~ **трава** млада трава

младолик -а -о **а)** хтори на младо випатра, младого випатрунку; младей твари; **б)** *оп.* **младалачки**

младомисник *х. кат.* млади паноцец, неоєрей

младост *ж.* младосц; ◊ **друга** ~ *беш.* друга младосц; ~ **- лудост** младе - шалєне (дурне); **од младости** од младосци, од младих рокох

младотурски -а -о *ист.* младотурски

младотурци -рка *х. мн. ист.* младотурки

младунац -нца *х.* **1.** *(млада животиња)* младе, мале; **2.** *оп.* **младић (1. а)**

младунити се -им се *(правити се млад)* правиц ше млади

младуница *ж. оп.* **младица**[2] **(1. а)**

младунчад *ж. зб.* млади

младунче -ета *с. оп.* **младунац (1)**

младушан -шна -шно **1.** *дем. и гип.* младки, младеньки, младучки; **2.** *оп.* **младолик**

млађ *х.* **1.** *оп.* **млађак; 2.** *зб. (рибљи подмладак)* рибчата; **3.** *(млад виноград)* млада винїца

млађа *ж. бот.* чубасти шкорванчок (Corydalis cava)

млађак *х. (млад месец)* млади мешац

млађан -а -о *гип.* младки, младеньки, младучки

млађарија *ж. зб. (млађи свет)* млади, младеж, младши швет

млађахан -хна -хно *оп.* **млађан**

млађешина *покр.* **1.** *х.* **а)** *(млађи)* младши; **б)** *(слуга)* слуга; **2.** *ж. зб.* младеж, младши

млаз *х.* **1. а)** *(струја неке текућине)* шик, бризґ, струя; чур(ч)ок; чвиркнуце, шикнуце; **б)** *(светлости, зракова и сл.)* сноп, пасмо; **в)** *(пламена)* язичок; **г)** *(паре, дима, магле и сл.)* пасмо; **2.** *оп.* **млаза; 3.** *оп.* **младица**[2] **(3)**

млаза *ж.* **а)** *(ожиљак)* рубец, ранєц; **б)** *(пруга, видљив траг)* смуга; шлїд; **в)** *покр. (траг од ударца)* белаве, збелавене; вдерене

млазати -ам **1.** *(тећи млазом)* шикац, бризґац, чечиц (вибивац, биц) у шику; чвиркац; **2.** *оп.* **бујати**

млазић *х. дем.* мали шик, бризґочок, струйочка

млазни -а -о **1.** < **млаз**; **2.** *(реактиван)* реактивни, *беш.* млазни; ~ **авион** реактивни авион

млазник *х. техн.* реактивни мотор

млазница *ж. (шмрк за бацање млаза)* шикнїца, млазнїца

млазничар *х. (ватрогасац са млазницом)* шикнїчар, млазнїчар

млазнути -нем *(нагло избити)* нагло вибиц (вдериц) у шику (бризґу, снопу итд.), шикнуц

млазњак *х. авий.* реактивни авион

млак -а -о **1. а)** *(благо загрејан)* лїтни; ~ **вода** лїтна вода; **б)** *(о ветру, сунцу и сл.)* благи, дакус цепли, цепляви; **2.** *фиґ.* **а)** *(млитав)* нєенерґични, безживотни, пасивни; мегки; нєодлучни; бездзечни; **б)** *(смирен, слаб)* благи; **млаке очи** благи очи; ~ **глас** благи глас

млака *ж.* **1.** *(бара)* бара, *заст.* млачка; **2.** *покр.* мочарна жем

млакав -а -о **1. а)** *оп.* **млак (2. а); б)** *(устајао)* устати; **2.** *(о јелу)* нєсмачни

млакајица *ж. покр.* цепла хвиля *(окреме вжиме)*

млаква *ж.* **1.** *оп.* **млака; 2.** рика *або* бара хтора вжиме нє змарза

млакнути -нем *(постати млак)* постац лїтни, злїциц ше

млакоња *х. гандр. (млак човек)* мегки чловек

млакост *и* **млакоћа 1.** лїтносц; **2.** *фиґ.* мегкосц

млакуша *ж. (устајала вода)* устата вода

млакушан -шна -шно *дем.* кус лїтни, лїтненьки, лїтнучки

мла̂т[1] *х.* **1. а)** *оп.* **млатило; б)** *(бат)* забияк; вельки млаток; **2.** *(удар)* вдеренє

млат[2] *оном.* бух, бум

млатарати -ам, **млатарити** -им *и* **млатати** -ам **1. а)** *(размахивати тамо-амо)* розмаховац (ше), махац; кивац; ~ **рукама** махац з руками; ~ **штапом** розмаховац ше з палїцу; **б)** *(ландарати)* ловґац; **2.** *(у нешто, по нечему и сл.)* биц, бухац, лопоциц; набивац з дачим; **3.** *фиґ. оп.* **млатити (4)**

млатац млаца **1. а)** *оп.* **млат (1. б); б)** *оп.* **млатило; 2.** *оп.* **млатилац**

млатилац -иоца *х.* **1.** *(жита)* тот цо тлуче жито *(одн. цо ручно, з ципом тлачи)*; **2.** *(воћа и сл.)* обивач

млатилица *ж. оп.* **вршалица**

млатилиште *с.* адяш, гумно *(место у гумнє дзе ше млацело жито)*

млатило *с.* цип *(за тлученє жита)*

млатипара *х. и ж. гандр.* тот цо зграта вельо пенєжи *(звичайно на лєгки способ)*

млатити -им **1. а)** *(врћи ручно)* тлучиц, млациц; *(са коњима)* тлачиц; **б)** *(стресати плодове)* обивац; отресац; ~ **орахе моткама** обивац орехи з паліцами; **2. а)** *(снажно тући кога)* бухац, бухциц, гашиц, тлучиц, ребриц; **б)** *(у окршају, борби и сл.)* биц, тлучиц; забивац; **в)** *(о киши, граду и сл.)* барз падац; барз плющац; **3. а)** *(размахивати)* розмаховац (ше); ~ **рукама** розмаховац з руками; **б)** *(јако њихати)* барз кивац, барз гойсац; **4.** *видр. (говорити шта било)* плєсц, сплєтац [ше], виплєтац ше; **цео дан млати језиком (језичином)** цали дзень [ше] сплєта; **5.** *оп.* **млатити се (2. а); ◊ ~ празну сламу (глогиње)** *(говорити узалудно, без смисла)* приповедац два за три; гоч цо (гоч о чим) приповедац (плєсц, млєц), млациц (тлучиц) празну сламу

млатити се -им се **1.** *(тући се)* бухац ше, бухциц ше, тлучиц ше, гашиц ше; гамжиц ше; **2. а)** *(потуцати се)* отлукац ше; *(мотати се)* круциц ше, мотац ше; **б)** *(траћити време, узалудно се бактати)* трациц час; забавяц ше; **3.** *(ландарати - о одећи)* ловґац

млатнути -нем **1.** *(некога, нешто - распалити)* моцно вдериц, бухнуц, зрезац, бовкнуц; **2.** *(ударити уз тресак)* моцно лупнуц

млатнути се -нем се моцно ше вдериц, бухнуц ше, зрезац ше

млатња *и* **млатњава** *ж.* **1. а)** *(млаћење жита)* тлученє, млаценє; *(са коњима)* тлаченє; **б)** *(стресање плодова)* обиванє; отресанє; **2.** *(потуцање)* отлуканє; круценє, мотанє

млаћеница *ж. покр.* **1.** цмар *(чечносц хтора остава после муценя масла)*; **2.** сир *(зоз препущеного млєка)*

млачан -чна -чно *оп.* **млак (1)**

млаче -ета *с. дем. и гип.* (< **младац**) леґиньчок

млачина *ж. оп.* **млакост**

млачити -им *(чинити млаким)* зліцовац, дакус зогривац

млачити се -им се *(постајати млак)* зліцовац ше, дакус ше зогривац

млачица *ж. дем.* (< **млака**) барка, барочка, *заст.* млачка

млашчић *х. оп.* **млазић**

млевен -а -о млєти, зомлєти

млевење *с.* млєце

млевни -на -но *пож.* мельни; ~ **смеша** мельна мишаніна; ~ **производ** продукт млєца

млево *с. покр. оп.* **мливо**

мледан -дна -дно *покр.* **1. а)** *(мршав, слаб)* сухи, худи, слаби; слабки; **б)** *(крхког састава)* крегки; **2.** *фиґ. (осетљив на промене)* чувствительни, нїжни

мледнети -ним *(мршавити)* худнуц, слабнуц/слабиц

млезиво *с.* **а)** перше млєко *(хторе вилучую млєчни шліжнїки жени перши днї по пологу);* **б)** курастра *(перше млєко после целєня, коценя и под.)*

млекар *х.* **1.** млєкар, млєчар, *беш.* млєчарош; **2.** *оп.* **млекарник (1)**

млекара *ж.* **1.** млєкарня, млєчарня, *беш.* млєчара*;* **2.** *оп.* **млекарник (1)**

млекарина *ж.***: дати стоку на млекарину** дац чувац статок за млєко *(краварови хторому ше чуванє виплаци у млєку)*

млекарица *ж.* **1.** *(млекарка)* млєкарка, млєчарка, *беш.* млєчарошка; **2.** *оп.* **млекуља**

млекарник *х.* **1.** млєкарня *(простория за млєко и млєчни продукти)*; **2.** *оп.* **млекара (1)**

млекарница *ж. оп.* **млекара (1)**

млекарски -а -о млєкарски, млєчарски

млекарство *с.* млєкарство, млєчарство

млекаџија *х. оп.* **млекар (1)**

млекаџиница *ж. оп.* **млекара (1)**

млеко *с.* млєко; **скувати** ~ превариц млєко; **кувано** ~ преварене млєко; **обрано** ~ препущене млєко; **кисело** ~ кисле млєко; **слатко** ~ сладке млєко; **некувано** ~ сирове млєко; **мајчино** ~ мацерово млєко; **крављe** ~ кравске млєко; **овчије** ~ овче млєко ◊ **змијско (змијино, качје, родино)** ~ *бот. оп.* **млечика (а); кречно (вапнено)** ~ вапняне млєко; **црвено** ~ *зоол.* червене млєко (Gobius pellucidus); **браћа (сестре) по млеку а)** браца (шестри) по мацери; **б)** хторих дойчела иста жена, браца (шестри) по млєку; **као** ~ *(нпр. вино)* барз питке, приємного смаку; **као муха у ~ (улетети, пасти у што)** як муха до павучини (улєциц, заплєсц ше); **једра као да је млеком наливена** барз здрава, полна живота *(напр. дзивка)*; **још му капље ~ на уста, мирише на мајчино ~** ище му жовте у куцикох, ище є желєни, ище

го чуц за млєком; **нема само птичијег (од птице) млека** нїч му нє хиби лєм таще млєко; **по крви и по млеку потомак** по хлопским и по женским боку (по оцови и по мацери) потомок; **посисати (усисати) нешто с мајчиним млеком** научиц одмалючка; **пусто ~ и мачке лочу** *прислов.* тото цо ше нє чува кажде хаснує; **(тамо) тече мед и** ~ (там) шицкого єст, тоти шицкого маю, (там) чече мед и млєко

млекуља *ж.* добра дойка *(о животинї хтора дава вельо млєка)*

млекушче -ета *(сисанче)* праше, баранче и под. хторе цица

млекце *с. дем. и гип.* млєчко

Млетачка *ж. оп.* **Млеци**

млетачки -а -о венецийски; **Млетачка Република** *ист.* Венецийска република

млети мељем **1. а)** млєц; ~ **пшеницу** млєц жито; ~ **месо** млєц месо; **б)** *(у прекрупу)* дараловац; ~ **кукуруз** дараловац кукурицу; **б)** *(гњечити)* джамиц, муляц *грозно, маслини и под.)*; **в)** *(ситнити)* дробиц, трушиц; **2.** *фиґ. (уништавати; мучити)* знїчтожовац; мучиц; **меље га осећај кривице** мучи го чувство вини; **3.** *беш. (блебетати)* млєц, мервиц, бербляц; ◊ ~ **језиком** *оп.* **млети (3)**

млећак -ћка -ћко *покр.* спрети; окляпнути; слаби; *(опуштен)* бивни

Млеци -етака *х. мн. ист.* Венеция

млеч *х.* **1.** *пчол.* млєч; **2.** *бот.* млєко *(у стеблу даєдних рошлїнох)*; **3.** *оп.* **црвено** ~ *под* **млеко; 4.** *бот.* **а)** млєчнїк *(назва за рошлїни чий сок здабе на млєко)*; **б)** *(млекојавор)* млєчни явор, млєчнїк (Acer platanoides); **в)** *оп.* **маслачак (1); г)** *оп.* **млечика (а)**

млечан -чна -чно **1.** млєков[и], млєчни; **млечни производи** млєково продукти; ~ **чоколада** млєчна чоколада; ~ **жлезда** *биол.* млєкови шлїжнїк; **2. а)** *(бео као млеко)* млєков[и], млєчни, били як млєко; ~ **тен** млєкови тен; ~ **светлост** млєчна шветлосц; **б)** *(непрозиран - о стаклу и сл.)* млєчни; **3. а)** *(који даје млеко)*: ~ **стока** статок хтори ше дої; **млечне краве** дойки; **б)** *(који даје обилато млека)*: ~ **крава** добра дойка, крава хтора дава вельо млєка

Млечанин *х. ист.* Венециянєц

млечаст -а -о *оп.* **млечан (2)**

млечац -чца *х.* **1.** *зоол.* **а)** *(семена течност мужјака рибе)* млєч; **б)** самец риби з млєчом; **2.** млада кукурица *(з мегкима зарнами)*

млечика *ж. бот.* **а)** млєчнїк (Euphorbia); **б)** *мн.* млєчнїки (Euphorbiaceae)

Млечић *х. оп.* **Млечанин**

млечност *ж.* млєчносц

млечњак *х.* **1.** *анат.* млєчни зуб, млєчнїк; **2.** *у атрибутскей служби (пун млека)* млєчни; **кукуруз** ~ млєчна кукурица

мливо *с.* **1.** жито и под. за (на) млєце; **2.** *(брашно)* мука; **3.** *(млевење)* млєце; ◊ **сатрти у** ~ цалком знїчтожиц

млин *х.* **1.** млїн; **2.** *оп.* **крупара**; **3.** *(за млевење кафе и сл.)* млїнчок; **4.** *(за млевење меса)* машинка; **5.** *(врста друштвене игре)*: **играти се млина** млїнчкац ше, бавиц ше на млїнчки; ◊ **а)** *техн.*: **куглични** ~ млїн зоз кулями; ~ **чекићар** млаткар; **б) навратити, наврнути (навијати, навраћати, терати и сл.) воду на свој** ~ *(у)радити нешто на своју корист)* патриц (вицагнуц и под.) свой хасен

млинар *х.* млїнар, *заст.* минар

млинарина *ж.* **1.** *(ушур за млевење)* мирка; **2.** *(порез на млин)* порция на млїн, млїнарина

млинарити -им буц млїнар, мац млїн, млєц

млинарски -а -о млїнарски

млинарство *с.* млїнарство

млинац -нца *х.* **1.** млїнчок [за кафу]; **2.** *оп.* **млинчић (1); 3.** млїнски камень

млиница *ж. покр.* млїн; воденїца

млински -а -о млїнски; млїнов~ **индустрија** млїнска индустрия

млинчић *х.* **1.** *дем.* млїнчок; **2.** *оп.* **млинац (1)**

млитав -а -о **1. а)** *(опуштен)* опущени, окляпнути, ґенґлїви; ловґаци; **млитави мишићи** ґенґлїви мускули; **б)** *(који виси)* хтори виши; ловґаци; **млитаве гране** конари хтори виша; **2.** *(слаб)* слаби; ~ **светлост** слаба шветлосц **3.** *фиґ.* окляпнути, ґенґлїви

млитавац -вца мегки, нєодлучни; бездзечни; безживотни; пасивни; окляпнути, ґенґлїви; слаби

млитавити -им I. *нєпрех.* **1.** *(постајати млитав)* поставац опущени (окляпнути, ґенґлїви, ловґаци), опущовац ше, кляпнуц, ґенґлївиц; **2.** *(слабити)* слабнуц/слабиц, ослабйовац; I. *прех. (чинити млитавим)* твориц опущеним (окляпнутим, ґенґлївим, ловґацим)

млитавко *х. оп.* **млитавац**

млитавост *ж.* < **млитав**

млитоња *х. оп.* **млитавац**

млого *присл. оп.* **много**

млохав -а -о **1. а)** *(који нема чврстине)* слаби; *(опуштен)* опущени, окляпнути, ґенґлїви; *(који млитаво виси)* хтори окляпнуто виши;

б) *(незатегнут)* нєзацагнути, нєнацагнути; **2.** *оп.* **млитав (3)**
млохавац -вца *х. оп.* **млитавац**
млохавети -им *оп.* **млохавити (2)**
млохавити -им I. *прех. (чинити млохавим)* твориц слабим, ослабйовац, твориц опущеним (окляпнутим, ґенґлївим); II. *нєпрех. (постајати млохав)* поставац слаби, слабнуц/слабиц; поставац опущени (окляпнути, ґенґлїви), опущовац ше, кляпнуц, ґенґлївиц
мљаскати -ам *и* мљашћем *оп.* **мљацкати**
мљац *викр., звич. повторени, за подражованє чамканя* чам
мљацав -а -о *(раскврашен)* намокнути, розмочени; блатни, плютави
мљацкав -а -о *(сличан мљацкању)* хтори здабе на чамканє, чамкаци
мљацкати -ам **1. а)** *з дополнєньом* устима, уснама, језиком, *або без дополнєня* чамкац; **б)** *(нешто)* жувац чамкаюци; **2.** *(по раскврашеној подлози - шљапкати)* шляпкац, шляпчиц, чупкац
мљацнути -нем зачамкац, почамкац, чамкнуц
мљескати -ам *и* мљешћем *и* **мљецкати** -ам *оп.* **мљацкати**
мнење *с. оп.* **мњење**
мнити мним *заст. оп.* **мислити**
мнити се мним се **1.** *безос. зоз лоґичним субєктом у дат. (изгледати, чинити се)* видзиц ше, випатрац; **мени се мни** видзи ше ми, випатра ми, *беш.* ше ми видзи*;* **2.** *(сматрати се за некога)* тримац ше; **мни се мудар** трима ше мудри, дума же є мудри
мних *х. заст.* монах, мних
многи -а -о **1. а)** *у форми мн. и єд.* велї, вельо*;* **многе цркве је изградио** велї (вельо) церкви збудовал; **у ово место долазе многи туристи** до того места приходза велї туристи; **много дете у првим годинама добије ранице по глави** велї дзеци у перших рокох доставаю раночки по глави; **б)** *зоз збирнима меновнїками (многобројан)* вельочислени, числени; ~ **народ** вельочислени народ; ~ **војска** числене войско; **2. а)** *(који се јавља у великој количини)* вельки, силни; обилни; богати; ~ **богатство** вельке (силне) богатство; ~ **жетва** богата жатва; **б)** *(прекомеран)* прейґмирни; **в)** *(дуготрајан)* длуги, длуготирваци; ~ **премишљање** длуге предумованє; **3.** *у меновнїцкей функциї, х.* *(велики део људи)* велї, велї людзе; ~ **је био болестан** велї [людзе] були хори
много *присл.* **1. а)** *(велики број, велика количина)* вельо; *заст. рид.* дужо; ~ **књига** вельо кнїжки; ~ **воде** вельо води; **б)** *(доста времена, дуго)* длуго, досц длуго, вельо; **много смо о томе разговарали** длуго зме о тим бешедовали; **в)** *(веома, врло)* барз; ~ **болестан** барз хори; ~ **добар** барз добри; **г)** *зоз компаративом прикметнїкох и прислoвнїкох (осетно, знатно)*: ~ **боље** вельо лєпше; ~ **слабије** вельо слабше; **2.** *(преко мере)* прейґ мири, пребарз, барз; ~ **рано** барз вчас; ~ **строг** пребарз строги; ~ **тражиш** *(много захтеваш)* вельо глєдаш; *ир.* и у корпи спац
многобожац -ошца вельобожец
многобожачки -а -о вельобожецки
многобоштво *с.* вельобожство
многобројан -јна -јно вельочислени, числени
многобројност *ж.* вельочисленосц, численосц
многовек -а -о *и* **многовекован** -вна -вно вельовиков(н)и
многоверан -рна -рно: ~ **становништво** жительство з вецей вирами
многоверски -а -о вельовирски
многоверство *с.* **1.** вельовирство; **2.** *оп.* **многобоштво**
многоверци *х. мн.* вельовирци
многовлађе *и* **многовлашће** *с.* вецейвлад'є, вельовлад'є
многоводан -дна -дно вельоводни
многоврстан -сна -сно *(разноврстан)* вельофайтови, рижнофайтови; рижнородни; розлични, рижни
многоглав -а -о вельоглави
многоглагољив -а -о *ир. (сувише говорљив)* барз бешедлїви, глаголїви, глаголяци
многогласан -сна -сно вельогласни, вельогласови
многогласје *с. и* **многогласност** *ж.* вельогласносц
многогодишњи -а -е **а)** вельорочни; ~ **борба** вельорочна борба; **б)** *(дугогодишњи)* вецейрочни, длугорочни; ~ **предавач физике** вецейрочни преподавач физики; **в)** *бот. (вишегодишњи)* вецейрочни
многогуб -а -о *заст. оп.* **многострук**
многоженац -нца *х.* хтори ма вецей жени
многоженство *с.* вельоженство, полиґамия
многозаслужан -жна -жно барз заслужни, вельозаслужни

многозвучан -чна -чно вельозвукови, вельогласови, вельогласни
многозвучје *с. и.* **многозвучност** *ж.* вельозвуковосц, вельогласовосц, вельогласносц
многозначајан -јна -јно хтори ма вельке значенє, барз значни; ~ **догађај** барз значна подія
многозначан -чна -чно вельозначни; ~ **реч** вельозначне слово
многокатница *ж. оп.* **многоспратница**
многократан -тна -тно **1.** вельоразови; **2.** *ґрам. (учестали):* ~ **глагол** итеративне (частотне) дїєслово
многократно *присл.* вельо раз, на вельо заводи
многокут *х. оп.* **многоугао**
многолик -а -о *и* **многоличан** -чна -чно *(разнолик, разноврстан)* рижнородни; ~ **стварност** рижнородна стварносц
многољудан -дна -дно **1. а)** *(о месту, држави и сл.)* вельолюдни; **б)** *(о колективу, заједници и сл.)* вельолюдни, хтори ма (у хторим єст) вельо людзох, вельочленни; **в)** у хторим ше зявюю велї людзе (особи); **2.** *оп.* **многогласан**
многомилионски -а -о вельомилионски
многонапаћен -а -о хтори вельо прецерпел, барз витрапени (натрапени)
многонационалан -лна -лно вельонационални
многоок -а -о вельооки
многопер -а -о *и* **многоперан** -рна -рно **а)** *бот.* вельолїсточкови, вельолїсткови; **б)** *(који има много шиљака):* ~ **буздован** буздовань з вельо джобаками, джобак-буздовань
многоперка *ж. зоол.* вельопирка (Polypterus bichir)
многопоштовани -а -о вельопочитовани
многопут *присл. (више пута)* вельо раз, вецей раз
многорек *и* **многоречив** -а -о **а)** *(који много говори)* барз бешедлїви, барз приповедаци; **б)** *(преопширан)* барз обширни, преобширни; **в)** *фиґ. (о очима, погледу)* хтори вельо гутори
многородан -дна -дно *(веома плодан)* барз плодни, барз родни
многорук -а -о вельоруки
многосложан -жна -жно *(вишесложан)* вельоскладови; ~ **реч** вельоскладове слово
многослојан -јна -јно вельопасмови
многоспратан -тна -тно вельоповерхови, вельоштокови
многоспратница *ж.* вельоповерхови (вельоштокови) будинок, солитер
многостанични -а -о **многоћелијски**
многостран -а -о **1.** *(вишестран)* вельобочни, вельостранови; **2. а)** *оп.* **многострук (2); б)** *(свестран)* всестрани
многострук -а -о **многостручан** -чна -чно **1.** *(вишеструк)* вецейнїсти; вельопасмови; **2.** *(разнолик)* рижнородни, рижнофайтови, вецейнїсти; **3.** *оп.* **многостран (2. б)**
многотрпељив -а -о *(веома стрпљив)* барз сцерпезлїви
многоћелијски -а -о вельоклитинкови; ~ **биће** вельоклитинкове существо
многоугао -гла *х. мат.* вельоугелнїк
многоугаони -а -о вельоуглови, вельокутни, вельокутови
многоугаоник *х. оп.* **многоугао**
многоугласт *и* **многоугли** -а -о вельоуглови, вельоугли, вельокутови, вельокутни
многоцењен -а -о *оп.* **многопоштовани**
многочлан -а -о вельочленни; ~ **породица** вельочленна фамелия
множ *ж. заст. оп.* **мноштво**
множеник *х. мат.* множенїк
множење с. **1.** *дїєсл. мен.* **< множити (се); 2.** *мат.* множенє; ◊ **таблица множења** разєдна, таблїчка множеня
множидба *ж. оп.* **множење (2)**
множидбени -а -о: ~ **формула** формула множеня
множилац *х. мат.* множитель
множина *ж.* **1.** *оп.* **мноштво (1); 2.** *ґрам.* множина
множински -а -о *ґрам.* множински; ~ **облик** множинска форма; ~ **наставак** множинске закончєнє
множитељ *х. оп.* **множилац**
множити -им **1. а)** *(чинити бројнијим)* умножовац, множиц; **б)** *(увећавати)* звекшовац; **2.** *мат.* множиц
множити се -им се **1. а)** *(постајати бројнији)* умножовац ше, множиц ше; **б)** *(увећавати се)* звекшовац ше; **2.** *биол. (размножавати се)* розмножовац ше, множиц ше
мнозина *ж. покр.* **1.** *(многи људи)* велї людзе; **2.** *оп.* **мноштво**
мноштво *с.* **1. а)** *(велики број)* множество, вельке число, велї; **б)** *(велика количина)* вельке количество, велї; **в)** *(гомила света; народ)* громада, маса; народ; **2.** *(војска)* войско, вояци; **2.** *мат. (скуп)* множество
мњаукати -учем *покр. оп.* **маукати**
мњење *с.* **1.** *дїєсл. мен.* **< мнити; 2.** *(гледиште)* думанє, становиско; ◊ **јавно** ~ явне думанє

моа *ж. зоол.* моа (Dinornis)
моба *ж.* **1.** мольба; **2.** *(мобари)* мольбаше
мобар *х.* мольбаш
мобарски -а -о мольбашски
мобилан -лна -лно *(покретан)* мобилни; ~ **акцент** *ґрам.* мобилни акцент; ~ **стање** *воєн.* мобилни стан
мобилизатор *х.* мобилизатор
мобилизација *ж. осн., фиґ.* мобилизация
мобилизацијски *и* **мобилизациони** -а -о мобилизацийни; ~ **центар** мобилизацийни центер
мобилизирати (се) -ам (се), **мобилизовати (се)** -зујем (се) *и* **мобилисати (се)** -ишем (се) *воєн., фиґ.* **а)** *зак.* змобилизовац (ше), мобилизовац (ше); **б)** *нєзак.* мобилизовац (ше)
мобина *ж.* **1.** *оп.* **моба; 2.** *ист.* панске *(под час панованя Туркох панска жем хтору крипаки мушели обрабяц)*
мобити мобим **1.** *(звати на мобу)* волац на мольбу; **2.** *(радити на моби)* робиц на мольби, мольбашиц
могила *ж.* **1. а)** *(гробна хумка)* могила; **б)** *(старинска гробница)* крипта, гробнїца; **2.** *(брежуљак)* брещок; **3.** *(гомила)* громада, громадка
мограњ *х. бот.* **1. а)** нар (Punica granatum); **б)** *мн.* нари (Punicaceae); **2.** *оп.* **шипак**
могуђ -а -е и **могуђан** -ђна -ђно **1.** можлїви, *заст.* могущи; **2. а)** *(моћан, силан)* моцни, силни; **б)** *(имућан)* богати, могутни
могуђе *присл* **1.** *(изводљиво)* можлїве, *заст.* могуще; **то није** ~ то нє можлїве; **2.** *(можда)* може, можебуц; **а тога** ~ **и нема** того можебуц и нєт
могуђно *присл. оп.* **могуђе**
могуђност *ж. и* **могуђство** *с.* **1.** можлївосц, *заст.* могучносц; **2.** *заст. (моћ, власт)* моц, сила, власц, *заст.* владносц*;* **4. а)** *(богатство)* богатство, могутносц; **б)** *мн. (новчана средства)* можлївосци; **нису имали могуђности да школују децу** нє мали можлївосци школовац дзеци; ◊ **бити у могуђности** *(моћи)* буц у можлївосци; **по могуђности** по можлївосци, кед мож
мода *ж.* мода, *заст.* мовдя; ◊ **бити у моди** буц у моди; **дођи у моду** войсц до моди; **изиђи из моде** висц з моди
модалан -лна -лно *фил., ґрам.* модални; ~ **глагол** модалне дїєслово
модалитет *х.* модалитет
модар -дра -дро **1. а)** *(плав)* белави; **модре очи** белави очи; **б)** *(тамноплав)* цмобелави; **2.** *(од удараца, озледа и др.)* збелавени, побелавени, белави
модел *х. з розл. знач.* модел
моделар *х.* моделар
моделарница *ж.* моделарня
моделарство *с. техн.* моделарство
моделизирати, моделирати -ам, **моделисати** -ишем *и* **моделовати** -лујем *зак. и нєзак.* моделовац
модем *х. информ.* модем
модеран -рна -рно модерни; новотни; ~ **уметност** модерна уметносц
модерна *ж. прикм. у служби мен.* модерна *(1. рух у горватскей литератури; 2. модернизем)*
модернизам *х. ум.* модерниз[е]м
модернизатор *х.* модернизатор
модернизација *ж.* модернизация
модернизирати (се) -ам (се) *и* **модернизовати (се)** -зујем (се) *зак. и нєзак.* модернизовац (ше)
модернист[**а**] *х.* модернист[а]
модернистички -а -о модернистични; ~ **стил** модернистични стил
модискиња *ж. оп.* **модистица**
модист[**а**] *х.* модист[а]
модистица *и* **модистка** *ж.* модистка
модити се -им се облєкац ше по моди, модир[ов]ац ше
модификација *ж.* модификация; ◊ **алотропска** ~ *биол., хем.* алотропска модификация
модификовати (се) -кујем (се) *и* **модифицирати (се)** -ам (се) *зак. и нєзак.* модификовац (ше)
модла *ж. (калуп за колаче)* фурма; *(за ситне колаче)* фурмочка
модни -а -о **а)** модни; ~ **журнал** модни журнал; **б)** *(помодан)* новотни, помодни
модно *присл.* по моди
модра златоврана *ж. зоол.* златнобелава врана (Coracius garrulus)
модраст -а -о *оп.* **модрикав**
модрац *х. покр.* **1.** *(модар дубинац)* цмобелаве глїбоке место *(у морю, озеру або рики);* **2.** *бот.* дзиви гвоздзик (Centaurea cyanus)
модреница *ж. мед. (помодрелост)* белавидло, цияноза
модрети -рим *(постајати модар)* белавиц *(през.* -веєм); **лице јој модри** твар єй белавеє
модрети се -рим се *(бити модар)* белавиц ше *(през.* -веєм ше)

модрикав и **модрикаст** -а -о белавкасти, белависти; цмобелавкасти, цмобелависти
модрикастоцрвен -а -о белавкасточервени
модрило *с.* **1.** *оп.* **модрина (1); 2.** *(средство за бојење, плавило)* белавидло
модрина *ж.* **1.** *(модра површина)* белаве, белавидло; **2.** *оп.* **модрица (1)**
модрити -им **1.** *(чинити модрим)* белавиц *(през.* -вим); фарбиц на белаво; **2.** *оп.* **модрети**
модрица *ж.* **1.** *(масница)* белаве, збелавене, побелавене, белави шлїд *(на целу од вдереня);* **сав је у модрицама** шицок є збелавени; **2.** *у атрибутскей функциї:* **свила** ~ белави (цми белави) гадваб
модровољка *ж. зоол.* белавошийка (Luscinia svecica)
модрозелен -а -о белавожелєни; ◊ **модрозелене алге** *бот.* белавкастожелєни алґи
модрокос *х. зоол.* белави дрозд (риґов) (Monticola cyanaea)
модрокрван -вна -вно *ир.* белавей креви *(т. є. аристократского походзеня)*
модроок -а -о хтори ма белави очи
модрост *ж. оп.* **модрина (1)**
модруљ *х.* тиркиз *(драгоцини камень белавкастей або желєнкастей фарби)*
модул *х.* модул
модулатор *х. техн.* модулатор
модулација *ж.* модулация; ◊ **фреквенцијска** ~ *техн.* фреквенцийна модулация
модулациони -а -о модулацийни; ~ **прелив** модулацийни прелїв
модулирати -ам *и* **модуловати** -лујем *зак. и нєзак.* модуловац
модус *х. з розл. знач.* модус
можан -жна -жно *заст.* **1) а)** *(моћан, јак)* моцни, силни; **б)** *(богат)* богати, могутни; **2.** *(способан, кадар)* способни, валушни
можар *х. оп.* **мужар (1)**
можда *слов.* можебуц, може; ~ **ће бити и тако...** годно буц и так, можебуц будзе и так
можда̄ни[1] *х. мн. анат. (мозак, мождано ткиво)* мозоґ, мозґова ткань
мождани[2] *и* **мождани** -а̄ -о̄ мозґов[и]; ~ **вијуга** мозґова кривулька; ~ **опна** мозґова блана (кошулька); ~ **кора** мозґова скора; ~ **мехур** мозґов мехир; ◊ ~ **удар** шлоґ, вилїв креви до мозґу; **имао је** ~ **удар** заражело го, мал вилїв креви до мозґу
можданик *х.* **а)** цворень; **дрвени** ~ древени цворень; **гека** ~ ґека цворень**; б)** *древ.* можнїк, клїнчок, колчок
мождина *ж. анат.* **1.** *(коштана срж)* шпик; **2.** мозґовина, шпик; **кичмена (хрптенична, леђна)** ~ похребцинова мозґовина; **продужена** ~ предлужена мозґовина; ◊ **поштен у мождини** *(сасвим поштен)* цалком (подполно) чесни
мождински -а -о **1.** шпиков[и]; **2.** мозґовинов[и]; ~ **нерв** мозґовинов нерв
мождити -им **1.** *покр. (грожђе - гњечити)* джамиц, муляц; **2.** *фиґ.* барз мучиц, барз трапиц
можебит[**и**] *оп.* **можда**
можебитан -тна -тно *оп.* **могућ**
можно *присл. заст. оп.* **могуће**
мозаик *х.* мозаїк
мозаичар *х.* мозаїчар
мозаички *и* **мозаични** -а -о мозаїчни
мозак -зга *х.* **1.** *анат.* мозоґ; **велики** ~ велькі мозоґ; **средњи** ~ стреднї мозоґ; **мали** ~ мали мозоґ; **2.** *покр. (коштана срж)* шпик; **3.** *фиґ.* **а)** *(памет)* розум, мозоґ; **он нема мозга** вон нє ма розума; **б)** *(паметна особа)* мозоґ; ◊ **бити ударен у** ~ *вулґ.* буц вдерени а нє потрафени, буц глупи; **болесни (усијани) мозгови** хори (розпечени, горуци) мозґи; **врана му попила (кокоши му позобале)** ~ спаднул з пойда (з бантох), нє ма *(розума)* под калапом (под хусточку); **електронски** ~ *физ.* електронски мозоґ; **завртети (заврнути)** ~ **некоме** *(залудети)* закруциц главу дакому, зашалїц дакого; **замутио му се** ~ закруцело ше му у глави, страцел свидомосц; ~ **да проври** *(несносна је врућина)* спрагота божа, права каникула, аж да ше човек влапи; **стаде му (ми итд.)** ~ розум (мозоґ) му (ми итд.) станул; **потрес мозга** *мед.* потрешенє (потрес) мозґу; **птичји (пилећи, сврачји)** ?~ *пей.* розум як деска (як два песци, як у крави бамбух); **солити** ~ **некоме** солїц розум дакому; **пустити** ~ **на отаву** пущиц розум на пашу; **просути** ~ **некоме** заштрелїц (забиц) дакого
мозгати -ам *(размишљати)* роздумовац, ламац главу, *беш.* мозґац
мозгић *х. дем.* мозочок
мозговина *ж.* мозґова маса
мозговни -а -о мозґов[и]
мозољ *и* **мозуљ** *х. покр.* **1.** *(чир)* вред; **2.** *(жуљ, плик)* мехир; жуль, надавене, *рид.* мозоль *х.*
мозуљица *ж.* **1.** *(бубуљица)* пирщок; **2.** *(масница)* белаве, збелавене, побелавене
мозуљичав -а -о *(бубуљичав)* пирщ(к)ави

мој -а -о *присвойни заменовнїк за 1. ос. єд.* **1.** мой; ~ **стан** мой квартель; ~ **господине** мой панє; **2.** *у меновнїцкей служби, х. мн. (особе блиске лицу које говори)* мойо; ◊ **беше моје** *(прошло је моје време)* прешло мойо; **мој (моја) си** *(не можеш ми умаћи)* мой (моя) ши, нє сцекнєш ми; **моје је да се побринем о...** *(моја је дужност...)* моя длужносц же бим ше постарал о..., я ше постарам о...; **на моју** по моєй дзеки (волї), по моїм жаданю; **по моме** по моїм [думаню]

мојити -им: ~ **и својити** *покр. (својатати)* тримац за свойо (свойого); справовац ше як ґу свойому; *(присвајати)* присвойовац; одсвойовац *(дацо од дакого)*

мојсијевац -вца мойсейовец *(припаднїк Мойсейовей вири, ?ид)*

мојсијевски -а -о мойсейовски; ~ **вера** мойсейовска вира

мојсијевство *с.* мойсейовство *(Мойсейово ученє)*

мојски -а -о *(својствен мени)* мой

мојски *присл. (на мој начин)* по моїм

мока *ж.* мока *(файта кафи)*

мокар -кра -кро **1.** *(натопљен течношћу)* мокри; ~ **од зноја** мокри од зною; **потпуно** ~ *(од кише и сл.)* цалком мокри, мокри як плющ; **2.** *(влажан)* влажни, мокри; **3.** *(кишан)* дижджовни, дижджовити, влажни; ~ **дан** дижджовни дзень; **4.** *(мокар од росе)* залюштани, люштави, мокри; **5.** *(покисао)* змокнути, помокнути, мокри; **6.** *(испљускан)* змачкани, мокри; ◊ ~ **до** [**голе**] **коже,** ~ **као миш** мокри до нїтки (вонконцом), мокри (змокнути) як миша (як каче); **мокра браћа** *видр.* пияне дружтво; ~ **међа (граница)** *(водена граница)* водова граніца; **мокри режим** мокри режим *(хтори допущує алкоголни напой);* **ударен мокром чарапом (крпом)** *фам.* вдерени з мучним мехом, вдерени а нє потрафени

мокасине *и* **мокасинке** *ж. мн.* мокасини, мокасинки

мокраћа *ж. физиол.* моч

мокраћни -а -о мочов[и]; ~ **бешика** мочов мехир; ~ **цев** *оп.* **мокраћница**

мокраћница *ж. анат. (мокраћна цев)* мочова цивочка, уретра

мокраћовод *х. анат.* мочовод, уретер

мокраћоводни -а -о мочоводни

мокрина *ж.* **1.** *(влажносц)* влажносц, влага; мокросц, мокрота; **2.** *(влажно место)* влажне (мокре) место

мокрити -им **1.** *(испуштати мокраћу)* мокриц; **2.** *(чинити мокрим)* мочиц; **3.** *покр. (влажити се)* влажиц ше, овлажовац ше

мокрица *ж.* **1.** *анат. оп.* **мокраћница**; **2.** *зоол.* мокрочка (Asellus); **водена** ~ водова мокрочка (Asellus aquaticus); **сувоземна** ~ сухожемна мокрочка (Onisus murarius)

мокровод *х. оп.* **мокраћовод**

мокрота *и* **мокроћа** *ж. оп.* **мокрина**

мôл[1] *х. оп.* **моло**

мôл[2] *х. муз.* мол

мôл[3] *х. хем.* мол

моларни -а -о *хем.* моларни, молови *ґраммолекулови);* ~ **раствор** моларна розпущенїна

молба *ж.* **1.** *(мољење)* молба, *заст.* просба; **2.** *адм. (писмени захтев)* молба; **3.** *рлґ. заст.* молитва; *4. правн. ист. (судска инстанција)* инстанца

молбен -а -о **1. а)** молбови; **б)** *(пун молбе)* полни молби (модлєня): **2.** *оп.* **молећив**

молбеница *ж. оп.* **молба (2)**

молбено *присл.* з молбу, з модлєньом; модляци, модляцо

молбица *ж. дем. и гип.* молбочка

молекул *х. и* **молекула** *ж. осн. и фиґ.* молекул[а]

молекуларан -рна -рно *и* **молекулски** -а -о молекулски, молекулни, молекуларни; ~ **запремина** молекуларни волумен; ~ **сила** молекуларна сила

молепствије *и* **молепство** *с. заст. церкв. (краћи обред у одређеним приликама)* служба, модлєнє

молер *х.* маляр

молерај *х.* **1.** *(украсно бојење зидова)* мальованє; **2.** *заст. (слика)* слика, образ

молерка *ж.* малярка

молерски -а-о малярски; ~ **занат** малярске ремесло

молећи -а -е **1.** *оп.* **молећив**; **2.** хтори ше модлї

молећив -а -о *(који моли)* модляци; ~ **глас** модляци глас

молећиво *присл.* модляцо, з молбу

молибден *х. хем.* молибден

молидбен -а -о *оп.* **молитвен**

молика *ж. бот.* молика (Pinus peuce)

молилац -иоца *х.* **а)** *(онај који моли)* хтори ше модлї, модляч, модлїтель; **б)** *(подносилац молбе)* подношитель молби; модлїтель

молиочев -а -о: ◊ ~ **право** *правн.* право подношителя молби

молитва *ж.* молитва; ◊ **добра** ~ благослов *(родичох дзивки пред винчаньом);* **стати на молитву** почац ше модлїц; **страшна (смртна)** ~ *(молитва тешком болеснику)* молитва над хорим, молитва за чежко хорого; *(са помазањем)* швецене олїва

молитвати -ам *видр.* модлїц ше

молитвен -а -о **1.** молитвови, хтори як у молитви; **2.** *оп.* **молећив**

молитвеник *х.* **1.** *(богослужбена књига)* молитвенїк; **2. а)** *(свештеник)* священїк, паноцец; **б)** *(верник)* вирни, вирнїк

молитвица *ж. дем.* молитвочка

молитељ *х. оп.* **молилац**

молити молим **1. а)** модлїц, питац *(дакого)*, модлїц ше, питац ше *(дакому)*; **молити за опроштај** модлїц за пребаченє, препитовац ше; **молим те лепо** модлїм (питам) це крашнє; **молим, шта си рекаоь** модлїм, цо ши гварель; **јако га је молио** барз го модлєл (питал), барз ше му модлєл (питал); **б)** *(понижавајући се)* панкац ше, модлїц ше дакому; **нећу ја тебе толико** ~ **!** нє будзем ше я тебе тельо панкац!; **2.** *(упућивати захтев)* модлїц**; молим за тишину!** модлїм цихосц!; **3.** *рлґ.* **а)** *оп.* **молити се (1)**; **б)** *(молитву, псалме и сл.)* модлїц (ше); ~ **круницу** модлїц (ше) ружанєц; ◊ **моли (молите, нека моли) Бога** *(буди срећан)* дзекуй (дзекуйце) Богу, будз (будзце) щешлїви; **молим те (га) као Бога** *(преклињем те)* пребог це модлїм (питам); **сила Бога не моли 1.** хто ма власц, може цо сце; **2.** нужда закон меня

молити се -им се **1.** *рлґ.* модлїц ше; **2.** *заст.* *(некоме, нечему)* модлїц ше, питац ше дакому, модлїц, питац дакого

моло *х.* моло *(видлужена платформа од побрежя)*

моловати -лујем *оп.* **малати; ◊ као молован** *(леп)* як намальовани

Молох *х.* **1.** *мит.* Молох; **2.** *(молох) фиґ. (опште зло)* молох

молски -а -о *муз.* молски; ~ **мелодија** молска мелодия; ~ **ритам** молски ритем

мољ *и* **мољак** -љка *х. оп.* **мољац**

мољакати -ам *(често и упорно молити)* ровно (ше) модлїц (питац); допивац модляци (питаюци), виправяц

мољац -љца *х. зоол.* **а)** моль (Tinea); **б)** *мн.* молї (Tineidae); ◊ **житни** ~ житов моль (Tinea granella); ~ **сукнар, кожни** ~ шматов моль (Tinea pellionella); **књишки** ~ *франт. и пей.* кнїжков моль

мољичав -а -о полни молю; виєдзени од молю

мољница *ж. оп.* **богомоља**

мољчав -а -о *оп.* **мољичав**

мољчев -а -о мольов; ~ **гусеница** мольова гушенїца

мома *ж. поет. (девојка)* дзивка, дзивчина

момак -мка *х.* **1. а)** *(младић)* леґинь, хлапец; *заст.* паробок*;* хлапчиско; **б)** (*дорастао за женидбу)* легинь [на женїдбу]; **в)** *(јунак)* юнак, шмели хлапец (леґинь): **2. а)** *оп.* **младожења; б)** *(нежења, бећар)* леґинь, бетяр; **стари** ~ стари леґинь; **3. а)** *(слуга)* слуга, служка, хлапец: **б)** *воєн.* посилни *(вояк хтори послужує официра);* **в)** *(шегрт; калфа)* шеґерт; калфа; **4.** *заст. (војник)* вояк; ◊ ~ **од ока** *(наочит момак)* шумни (красни) леґинь

момачки -а -о **а)** леґиньски; **момачки дани** леґиньски днї; ~ **вече** остатня; **б)** (*младићки)* леґиньски, хлапцовски; **в)** *(јуначки)* юнацки, шмели

момаштво *с.* **1.** *(момачко доба)* леґиньство; **2.** *(момачка снага и окретност)* леґиньска (хлопска) моц (схопносц), хлопство; **3.** *(служба слуге)* слугованє; **бити у момаштву** буц слуга (служка), слуговац

момен[а]**т** -нта *х. з розл. знач.* момент, хвилька; ◊ **на (за)** [**један**] **момент** *(врло брзо)* за хвильку, о хвильку; **на моменте** на часи (хвильки, моменти, уривки); **у даном (датом) моменту** у датим моменту, у датей хвильки

моменталан -лна -лно *и* **моментан** -а -о моментални, хвилькови

момица *ж.* **а)** *дем. и гип.* дзивче, дзивчина; **б)** *оп.* **мома**

момкиња *ж. заст. оп.* **слушкиња**

момковати -кујем *(живети као момак)* буц леґинь, леґиньчиц ше

момчад *ж.* **1.** *зб. (момци)* леґинє, хлапци; леґиньчкове; **2.** *спорт.* екипа, тим, хлапци; **3. а)** *(војници, војска)* вояци, войско; **б)** посада *(на ладї)*

момчадија *ж. зб. оп.* **момчад (1)**

момчадски -а -о **1.** *спорт.* екипни, тимски; **2.** *(заједнички)* колективни, заєднїцки

момче -ета *с. (млад момак)* леґиньчок, леґинь, хлапец

момчина *х. и ж.* **а)** *ауґм.* леґинь, хлапчиско; **б)** *експр. (прави момак)* прави леґинь, хлоп

момчити се -им се леґиньчиц ше

момчић, момчуљак *и* **момчурак** *х. дем. и гип.* леґиньчок, хлапец, хлапчиско
монарх *х.* монарх
монархизам -зма *х.* монархиз[е]м
монархија *ж.* монархия; **апсолутна** ~ абсолутна монархия; **уставна** ~ уставна монархия
монархијски -а -о монархийни, монархийски; ~ **апсолутизам** монархийни абсолутизм
монархист[а] *х.* монархист[а]
монархистички -а -о монархистични; ~ **диктатура** монархистична диктатура
монархички *и* **монархични** -а -о *оп.* **монархијски**
монархофашизам -зма *х.* монархофашиз[е]м
монархофашистички -а -о монархофашистични
монаршки -а -о монархски, монархов; ~ **власт** монархска власц
монах *х.* монах
монахиња *ж.* монахиня, *беш.* апаца
монашки -а -о монаш[е]ски; ~ **ћелија** монашеска келия
монаштво *с.* **1.** *зб. (монаси)* монахи, монахство, монашество; **2.** *(монашки живот)* монахство, монашество
Монгол *х.* Монґол
монголоид *х.* монґолоїд
монголоидан -дна -дно монґолоїдни; ~ **лик** монґолоїдна подоба
монголски -а -о монґолски; ~ **раса** монґолска раса
монден *х. (помодар)* монден
мондени *и* **монденски** -а -о монденски
мондиш *прикм. нєпрем. арґо (монденски)* мондиш
мондур *х. и* **мондура** *ж. оп.* **мундир**
монђати -ам *покр. (неразговетно говорити)* мондяц
монета *ж.* монета; ◊ **здрава** ~ здрава монета; ~ **за поткусиривање** монета за розраховйованє; монета за подкурйованє
монетарни *и* **монетни** -а -о монетарни, монетни; ~ **систем** монетарна система; ~ **плаћање** монетарне плаценє
монизам -зма *х. фил.* мониз[е]м
монист[**а**] *х.* монист[а]
монистичан -чна -чно *и* **монистички** -а -о монистични
монитор *х. з розл. знач.* монитор; ~ **слике** *техн.* монитор слики
моногамија *ж.* моноґамия
моногамијски -а -о моноґамийни, моноґамийски; ~ **брак** моноґамийне малженство
моногамист[**а**] *х.* моноґамист[а]
моногенеза *ж. биол., линґв.* моноґенеза
моногенетички -а -о моноґенетични
монограм *х.* моноґрам
монограф *х.* моноґраф
монографија *ж.* моноґрафия *(наукова робота о єдним проблему)*
монографски -а -о моноґрафски
монодрама *ж.* монодрама
монокл *х.* монокл
монокотиледоне *ж. мн. бот.* монокотиледони (Monocotyledoneae)
монократ[**а**] *х.* монократ[а]
монократски -а -о монократски; ~ **систем** монократска система
моноксид *х. хем.* моноксид
монокултура *ж. аґр.* монокултура; ~ **дувана** монокултура догану
монолит *х. архит.* монолит
монолитан -тна -тно *осн. и фиґ.* монолитни; ~ **стуб** монолитни слуп; ~ **партија** монолитна партия
монолог *х.* монолоґ
монологизирати -ам *зак. и нєзак.* монолоґовац, монолоґизовац
монолошки -а -о монолоґийни, монолоґски
моном *х. мат.* моном
мономан *х.* мономан *(хори од мономаниї)*
мономанија *ж. мед.* мономания *(обнятосц з єдну идею)*
монометар *х.* монометер
мономни *и* **мономски** -а -о *мат.* мономни, мономски; ~ **израз** мономни вираз
моноплан *х.* моноплан *(авион з єдним паром кридлох)*
монопол *х. з розл. знач.* монопол; **групносвојински** ~ ґрупновласнїцки монопол; **политички** ~ политични монопол; ◊ **држати (имати, узети и сл.)** ~ **на нешто** тримац (мац, вжац и под.) монопол на дацо
монополизам -зма *х.* **1.** монополиз[е]м; **2.** *оп.* **монопол**
монополизација *ж.* монополизация
монополизирати -ам *и* **монополисати** -ишем *зак. и нєзак.* монополовац, монополизовац
монополист[**а**] *х.* монополист[а]
монополистички -а -о монополистични; ~ **трговина** монополистична тарґовина; ~ **понашање** монополистичне справованє

монополни *и* **монополски** -а -о монополни, монополски; ~ **положај** монополне положенє; ~ **роба** монополска роба
моносилабичан -чна -чно *и* **моносилабички** -а -о *(једносложан)* моносилабични; ~ **језици** моносилабични язики
монотеизам -зма *х. (једнобоштво)* монотеїз[е]м
монотеист[**а**] *х.* монотеїст[а]
монотеистички -а -о монотеїстични; ~ **религија** монотеїстична релиґия
монотип *х. друк.* монотип
монотипија *ж. маль.* монотипия
монотон -а -о монотони
монотонија *и* **монотоност** *ж.* монотония, монотоносц
монофазан -зна -зно *ел.* монофазни
монофизитски -а -о монофизитски; ~ **учење** монофизитскеученє *(по хторим Исус мал лєм божеску природу)*
монофтонг *х. ґрам.* монофтонґ
монохроматски -а -о *(једнобојан)* монохроматски
монсињор *х.* монсиньор *(титула висших католїцких достоїнственїкох)*
монстр *прикм. нєпрем. (огроман; чудовишан)*: ~ **оркестар** монстр оркестер; ~ **држава** монстр держава
монстранца *и* **монстранција** *церкв. кат. (суд за чување причести)* монстранца, монстранция; гвиздочка *(монстранца у форми гвиздочки)*
монструм *х.* монструм
монструозан -зна -зно монструозни
монсун *х.* монсун; **суви** ~ сухи монсун; **влажан** ~ влажни монсун
монсунски -а -о монсунски; ~ **клима** монсунска клима
монтажа *ж. з розл. знач.* монтажа; ~ **брода** монтажа ладї; **филмска** ~ филмска монтажа
монтажер *х.* монтажер
монтажни -а -о монтажни; ~ **кућа** монтажна хижа
монтер *х.* монтер, монтировач
монтерски -а о монтерски; ~ **клешта** монтерски клїщи
монтирати -ам *зак. и нєзак.* монтир[ов]ац
монтирач *х. техн.* монтир[ов]ач
монумент *х.* монумент
монументалан -лна -лно монументални; ~ **грађевина** монументални будинок; ~ **дело** монументалне дїло
мопед *х.* мопед
мопедаш *х. (возач мопеда)* мопедаш, моторкаш
мопедашки -а -о мопедашски
мопс *х.* мопс *(файта малих псох)*
мôр[1] *х. оп.* **морија (1)**
мор[2] *и* **мôр** *прикм. нєпрем.* **а)** *(тамномодар)* цмобелави; **б)** *(љубичаст)* лилови
мора *ж.* **1. а)** *(непријатан осећај притиска и гушења, обич. ноћу при лежању)*> **у грлу ме стисла** ~ у гарлє ме цошка сцисло; **мори га мора** мучи ше (дави ше) у сну; **б)** *(душевна тегоба; утученост)* чежкосц, мученє; прицисок; убитосц; **притисла га је тешка мора** барз му чежко, барз є убити; **в)** *(несрећа)* нєволя, нєщесце; **2.** *празн.* босорка *(хтора приходзи у сну и людзом цица крев);* **3.** *оп.* **морија (1)**
морал *х.* морал
моралан -лна -лно морални; ~ **снага** морална моц; ◊ ~ **победа** морална побида
морализатор *х. пей.* морализатор
морализаторски -а -о морализаторски
морализирати -ам, **морализовати** -зујем *и* **моралисати** -ишем *зак. и нєзак.* морализовац
моралист[**а**] *х.* моралист[а]
моралистичан -чна -чно *и* **моралистички** -а -о моралистични
морање *с.* **1.** *дїєсл. мен.* **< морати; 2.** *(оно што се мора учинити, обавеза)* обовязка*;* **товари себи свакојаке бриге и морања** бере на себе вшелїяки бриґи и обовязки; ◊ **под морање**[**м**]**, по морању** *(на силу)* процив своєй дзеки, кед ше муши, насилу
морати -ам **1.** *(бити принуђен)* мушиц; **морао је напустити кућу** мушел напущиц обисце; **мора се радити** муши ше робиц; **2. а)** *часто безос. за визначованє вироятносци або помоцньованє значеня дополнююцого виреченя* мац, мушиц; **мора да им се хвалила** мала (мушела) ше им хвалїц; **а колико је тек морало бити навијача на финалној утакмици?** а кельо аж мало буц навиячох на финалним змаганюь**; мора да си се добро уморио** мал ши добре вистац; ◊ **под мораш** *(принудно):* ~ **се удала за њега** мушела ше одац за нього
мораториј[**ум**] *х. правн.* мораторий, мораторюм
морац -рца *х. покр. (мужјак ћурке)* пуляк
морбидан -дна -дно морбидни
морбидносц *ж.* морбидносц
морганатички *и* **морганатски** -а -о: ~ **брак** морґанатичне (морґанатске) малженство

(малженство члена владарскей хижи з особу з гражданства)
морда *присл. покр. оп.* **можда**
môре[1] *и* **море** *с.* **а)** *осн. и фиґ.* морйо, *рид.* морє; **Јадранско** ~ Здранске морйо; ~ **суза** морйо слизох; **б)** морска вода; ◊ **дебело (отворено, широко)** ~ *(пучина)* отворене (широке) морйо, пучина; **за морем, иза седам мора, преко мора** *(врло далеко)* за морйом, за седем морями, прейґ моря; **кап (капља) у** ~ *(сувише мало)* капка до моря; **мајстор с мора** *франт. (Далматинац)* майстор з моря; ~ **му је до колена** *(лакомислен је)* шицко бере на лєгко; **мртво** ~ мертве морйо *(апатични стредок дзе ше нїч нє случує);* **није му ни** ~ **до колена** *(врло високо мисли о себи)* возноши ше, горе ше нєше, витримує ше; **пасти у** ~ *(нестати)* скапац, щезнуц, нєстац; **равно му је све до мора** шицко му єдно, нє дзба нїч; **слобода мора** *(слободна пловидба)* шлєбода моря; **хвали** ~ **држи се краја** *беш.* нє викладай ше опасносци без потреби, тримай ше сигурного
море[2] *викр*. слухай(це), вера, вер(це) ми; брацику, человече [божи], хлопе, шестричко и под.; алє, гей, гайде, та, но та, ша, *або ше преклада з другима конструкциями*; **1.** *за наглашованє прешвечлївосци*: **радим,** ~ **, за тројицу** робим, человече божи, за трох; **диван ли је** ~ **твој град** алє красни (яки красни) твой варош; ~ **, ја сам ти давно рекао да је он покварен човек** слухай (но та), я ци давно гварел же вон погубени человек; **2.** *при гроженю або гнїваню*: ~ **губите ми се с очију!** гайде людзе, трацце ше ми з очох!; ~ **не туци то дете!** та нє бий тото дзецко!; **3.** *за спонуканє, одшмельованє*: **једи,** ~ **, што се стидиш!** та єдз, цо ше ганьбиш!
морекати (се) -ам (се) часто хасновац у бешеди викричнїк "море"
морене *ж. мн.* морени *(розфаластовани громади стинох у ляднїкох)*
морепловац -вца *х. (поморац)* морйоплївец, моряк
морепловство *с.* морйоплївство, моряцтво
морета *ж. покр.* маска *(до пол твари)*
мореуз *х. ґеоґр.* морйоуз, морска цеснїна (цеснїк)
морешка *ж.* морешка *(витязки танєц-бависко з мечами)*
морж *х. зоол.* морж
мори *оп*. **море**[2]
морија *ж.* **1. а)** *(тешка заразна болест)* епидемия, зараза, пошесц, *заст.* мор; **б)** *(куга)* чума; **2.** *фиґ. (несрећа, зло)* нєволя, нєщесце, зло; **3.** *оп.* **мора (1)**
морина *ж. ауґм. и пей.* (< **море**) морїско
морити -им **1. а)** *(о болести)* пустошиц, гарац; **у граду мори куга** у варошу пустоши чума; **б)** *(убијати)* забивац, знїчтожовац; **2.** *(мучити)* мучиц, трапиц; убивац; *заст.* мориц; **3.** *(замарати; исцрпљивати)* мучиц, трапиц, мордовац; вичерпйовац
морити се -им се **1.** *(мучити се)* мучиц ше, трапиц ше; **2.** *(замарати се*; *исцрпљивати се)* мучиц ше, трапиц ше, мордовац ше; вичерпйовац ше, виставац
морка *ж. зоол.* морка (Numida meleagris)
мормон *х.* мормон *(сиверноамерицка вирска секта)*
морнар *х.* **а)** *(поморац)* моряк, морйоплївец; **б)** *(припадник морнарице)* моряк, морнар
морнарић *х. оп.* **морнарче**
морнарица *ж.* **1.** *(бродовље)* флота, морнарица; **2.** *воєн. (род војске)* морнарица; **служити у морнарици** служиц у морнарици
морнарички -а -о морнарицки, морнарицов[и]; флотов[и]
морнарски -а -о моряцки; морнарски
морнарство *с.* **1.** *(бављење поморством)* **а)** моряцтво, морйоплївство; **б)** моряцтво, морнарство; **2.** *оп.* **морнарица**
морнарче -ета *с. и* **морнарчић** *х.* **1.** *дем. и гип.* морячок; морнарчок; **2.** *(млад морнар)* млади моряк (морнар); *(млад поморац)* млади моряк (морйоплївец)
морокваша *и* **морокошња** *ж.* биксна *(оков на осовини коча)*
морски -а -о **1.** морски, морйов[и]; ~ **обала** морске побрежє; ~ **дубина** морска (морйова) глїбина; ~ **со** морска соль; **2.** *фиґ.* **а)** *(несхватљив)* нєрозумлїви, нєпохоплїви; безсмислови, глупи; **овако морске новине још нисам читао** таки нєрозумлїви новини сом ище нє читал; **и ово је нека** ~ **примедба** и то якаш глупа заувага; **б)** *(огроман):* ~ **благо** морске (огромне, барз вельке) благо; ◊ ~ **видра** *зоол.* морска видра (Latax lutrix); ~ **звезда** *зоол.* морска гвизда (Asterias); ~ **крава** *зоол.* морска крава (Halicora dugong); ~ **салата** *бот.* морска шалата (Ulva lactuca); ~ **саса** *оп*. **власуља; морске глисте** *зоол.* морски хлїсти (Polychaeta); ~ **јеж** *зоол.* морски їж (Echinus); ~ **коњ** *зоол.* морски конь (Rosmarus rosmarus); ~ **коњић** *зоол.*

морски конїк (Hippocampus antiquorum); ~ **крастовац** *зоол.* морска огурка (Holothuria tubulosa); ~ **крин** *зоол.* морска лелия (Crinoidea); ~ **лав** *зоол.* морски лєв (Eumetopias jubatus); ~ **леопард** *зоол.* морски леопард (Stenorhynchus leptonyx); ~ **медвед** *зоол.* морски медведз (Arctocephalus ursinus); ~ **мањић** *зоол.* морски терпеш (Molva elongata); ~ **пас** *зоол.* морски пес, айкула (Carcharias glaucus); ~ **слон** *зоол.* морски єлефант (слон) (Cystophora proboscidea); ~ **теле** *зоол.* морске целє (Monachus albiventer); ~ **болест** *мед.* морска хорота

морсковац -вца *х. и* **морсковача** *ж. покр. (шиба од трске)* тирсовка, тирсцовка

морсководнице *ж. мн. зоол.* морски коритнявки (Cheloniidae)

морт *х. (жбука)* малтер

мортадела *ж.* мортадела *(файта салами)*

морталитет *х. (смртност)* морталитет

мортус *прикм. нєпрем. франт.* **а)** барз вистати, *беш.* мортус; **после целодневног копања он је** ~ после цалодньового копаня вон барз вистати; **б)** цалком пияни, *беш.* мортус; **ти си** ~ **пијан** ти цалком пияни

моруна *ж. зоол.* моруна (Acipenser huso)

моруњи -а -е морунов[и]

Морфеј *х. мит.* Морфей *(бог сна)*; ◊ **бацити се Морфеју у крило** *(поћи на спавање)* пойсц ґу Морфейови на руки

морфем *х. и* **морфема** *ж. линґв.* морфема

морфиј[**ум**] *и* **морфин** *х.* морфий, морфиюм

морфинизам *х.* морфиниз[е]м *(наркоманска страсц за морфийом)*

морфинист[**а**] *и* **морфиноман** *х.* морфинист[а], морфиноман *(наркоман хтори ше дроґира з морфиюмом)*

морфологија *ж. з розл. знач.* морфолоґия; ~ **биљака** морфолоґия рошлїнох

морфолошки -а -о морфолоґийни, морфоложски

москит *х. зоол. оп.* **комарац**

Московљанин *х.* **1.** Московян; **2.** *оп.* **Москов**

Москов *х. нар. (Рус)* Москаль

мосни -а -о *оп.* **мостовни;** ◊ ~ **вага** *техн.* мостова мажа

мосница *ж* мостнїца *(мостова деска, греда або камена плоча)*

мосор *х. ґеол.* мосор *(осамена гора оддзелєна од горского венца з ерозию води)***мост** *х.* **1.** *з розл. знач.* мост; ◊ **ланчани** ~ мост на ланцох; **покретни** ~ дзвигаци (рухоми)мост; **понтонски** ~ понтонски мост, мост на чайкох; **(по)рушити, (по)палити** [**све**] **мостове за собом** (по)валяц, (с)палїц [шицки] мости за собу

мостарина *ж.* мостарина

мостина *ж. ауґм.* мосциско

мостити -им **1.** *(правити мост)* правиц (будовац) мост; **2.** *(прелазити преко моста)* преходзиц през мост; **3.** *фиґ. (посредовати)* постредовац

мостић *х. дем.* мосцик

мостићак -ћка *х. дем.* мосцичок

мостобран *х.* мостобран

мостовни *и* **мостовски** -а -о мостов[и]; ~ **конструкција** мостова конструкция; ~ **стуб** мостов слуп

мосур *х.* **1.** *ткац. (калем)* файфа; кольче *(за цверну);* **2. а)** *покр. (клип кукуруза)* чутка; **б)** *(леденица)* цомпля; **в)** *ґеол.* сталаґмит; сталактит; **г)** *(слуз из носа)* смарґель; **г)** поуглььовани (нагорени) ґнот *(на швички);* **3.** *мн. (реса у ћурана)* нос; **4.** *(натега)* вицаговач, *беш.* натеґач *(за цаганє напою з гордова и под.)*

мот *х. и* **мота** *ж. покр.* рух, ґест *(звичайно з руку);* розкладанє з руками; ◊ **говорити на моте** спорозумйовац ше з ґестикулацию, ґестикуловац; розкладац з руками

мотавица *ж. покр. оп.* **мећава**

мотати -ам **1. а)** *(пређу, конац и сл.)* мотац, намотовац; **б)** *(увијати у омот)* закруц[ов]ац; **в)** *(цигару)* круциц, шулькац; **2.** *фиґ.* **а)** *(окретати укруг)* закруцац, викруцац; круциц; швидко робиц з дачим; **ветар мота снегом** витор закруца шнїг; **б)** *(витлати нечим)* нарабяц з дачим, руцац (нošиц и под.) геваль-тамаль; **ветар мота одломљену грану** витор ноши геваль-тамаль одламани конар; **в)** *(терати)* гнац, гонїц; преганяц; **куд моташ марву**? дзе гонїш статок?; **3.** *фиґ.* **а)** *(излагати разним тешкоћама, збуњивати)* вирабяц з даким; **б)** *(заваравати)* спреведац дакого**;** круциц дакому; **4.** *фиґ. (халапљиво јести)* хпац до себе, дедвиц; **5.** *фиґ.* **а)** *(мутити, петљати)* круциц-муциц; **б)** *беш. (красти)* крадну ц; лопчиц; **6.** *фиґ. (мрмљати)* жубротац; **7.** *оп.* **мотати се (1)**

мотати се -ам се **1.** *(обавијати се)* окруц[ов]ац ше, обмотовац ше; **2. а)** *(врзмати се)* мотац ше, круциц ше, гнєсц ше; **б)** *(облетати око кога)* заходзковац, круциц ше коло дакого; **3. а)** *(кретати се тамо-амо)* рушац ше (ходзиц, бегац и под.) геваль-тамаль; круциц ше; **непријатне мисли мотају му се по**

глави нєприємни думки круца ше му по глави; **б)** *(о пахуљицама)* залєтовац; **4.** *беш. (мешати се)* мишац ше; **5.** *фиґ. (пролазити)* преходзиц; **6.** *(бежати)* скланяц ше, сцекац

мотач *х.* мотач *(нїтки, предзи и под.)*

мотел *х.* мотел

мотив *х.* мотив; **климатски** ~ климатски мотив

мотивација *ж.* мотивация

мотивирати ам *и* **мотивисати** -ишем мотивовац

мотивски -а -о мотивски, мотивови

мотика *ж.* **1.** мотика; *(1. орудиє; 2. мера од 400-800 м^2);* **2.** *фиґ. (гроб; смрт)* гроб; шмерц; **3.** *(на шпартаћем плугу)* мотичка; ◊ **кад ~ зазвони (звекне) над главом** кед буду ховац; кед придзе шмерц; **кука и ~ 1.** *(сиротиња)* худоба, прости швет; **2.** *(сав свет)* шицок народ; **од колевке до мотике** од народзеня до шмерци; **хлеб (крух) без мотике** лєгки заробок; лєгка робота; лєгки живот; **нема хлеба без мотике** робиц ше муши

мотичар *х. покр.* мотикар *(тот цо примитивно обрабя жем)*

мотичица *ж. дем.* мотичка

мотичиште *с. (држаље мотике)* пориско мотики

мотички *и* **мотични** -а -о мотиков[и], мотични; ~ **пољопривреда** мотична польопривреда

мотка *ж.* **1.** *(палица)* палїца, кияк, колїк, киянка; **2.** *ел., спорт.* палїца; ~ **за уземљење** палїца за ужеменє; **скок с мотком** скок з палїцу; **3.** *фиґ. ир. (о особи високог раста)* доронґа, як драбина

моткаш *х. спорт. (скакач с мотком)* палїцар

моткица *ж. дем. и гип.* палїчка, киящок, колїчок

мотљава *и* **мотљавина** *ж. (гужва, неред)* гужва, нєшор, гаос, парада, баламута

мото *х. поет.* мото

мотовило *с. з розл. знач.* мотовидло

мото-крос *х. спорт.* мото-крос

мотокултиватор *х. техн.* мотокултиватор

мотопарк *х.* мотопарк

мотор *х.* **1.** *техн.* мотор; **двофазни** ~ двофазни мотор; **индукцијски** ~ индукцийни мотор; **регулациони** ~ реґулацийни мотор; **2.** *оп.* **мотоцикл; 3.** *фиґ. (покретач)* порушовач, мотор; ◊ **дизел-мотор** дизел-мотор; ~ **са унутрашњим сагоревањем** мотор зоз нукашнїм згорйованьом

моторбицикл *х. и* **моторбицикла** *ж.* моторбициґла, моторка

моторизација *ж.* моторизация

моторизирати (се) -ам (се) *и* **моторизовати (се)** -зујем (се) *зак. и нєзак.* моторизовац (ше)

моторист[**а**] *х.* **1.** моторист[а] *(особа хтора рукує з моторами);* **2.** *оп.* **мотициклист**

мотористика *ж.* **1.** *техн.* мотористика; **2.** *оп.* **мотоциклизам**

мотористички -а -о мотористични; ~ **такмичење** мотористичне змаганє

моторички -а -о *физиол., псих.* моторични; ~ **апарат** моторични апарат; **моторичке аномалије** моторични аномалиї

моторни -а -о **1.** моторни; ~ **возило** моторна превозка; ~ **чамац** моторни чамец; ~ **тестера** моторна пилка; **2.** *(покретачки)* порушуюци, моторни; ~ **сила** моторна сила

моторњак *х.* моторняк *(моторни гайзибан, ладя, чамец и под.)*

моторовођа *х.* машинист[а], вожач моторняка

моторски -а -о моторов[и], моторски

мотоцикл *х.* моторка, мотоцикл

мотоциклизам *х. спорт.* мотоциклиз[е]м

мотоцилист [**а**] *х.* мотоциклист[а], *беш.* моторкаш

мотоциклистички -а -о мотоциклистични

мотрилац -иоца *и* **мотритељ** *х.* **1. а)** *(посматрач)* припатрач, патрач; **б)** *(који пази и надзире)* мерковач, надпатрач; **в)** чувар; стражар; **2.** *(истраживач)* виглєдовач

мотрити -им **1.** *(пажљиво гледати, пратити погледом)* уважно патриц, провадзиц з попатрунком; **мотрио је испод ока гледа ли га ко** патрел спод ока чи го дахто видзи; **2.** *(пазити, надзирати)* мерковац, мац позор на дакого (дацо), надпатрац, мац на оку дакого (дацо); **полиција је мотрила на њега** полиция мерковала на ньго; **3. а)** *(обраћати пажњу, пажљиво пратити)* патриц, мерковац, осторожно провадзиц; **у одсудним тренуцима обичан свет често мотри на истакнуте људе и према њима заузима став** у ришуюцих хвилькох звичайни швет часто патри на визначних людзох и спрам нїх забера становиско; **в)** *(старати се, пазити)* патриц, мерковац, дзбац *(же би дацо було як треба),* старац ше за дацо; **они горе не мотре кога постављају на такве одговорне дужности** гевти горе нє патра кого поставяю на таки одвичательни длужносци

моћ *ж.* **1.** *(способност располагања нечим)* моц, способносц; ~ **говора** способносц бешедованя; **куповна** ~ куповна моц;

платежна ~ плацаца моц; ~ **расуђивања** способносц розсудзованя; **2. а)** *дакеди мн. (снага, сила)* моц, сила, *заст.* влада; **одбрамбена** ~ одбранбена моц; ~ **државе** моц державі; ~ **навике** моц навикнуца; **б)** *(закона, прописа и сл.)* моц, важносц, полномоц; **3.** *(власт)* власц, сила, моц панованя (владаня и под.); **4.** *мн. заст.* **а)** *(мошти)* мощи; **б)** *(хамајлија)* талисман

моћан -ћна -ћно **а)** *осн., фиґ. (јак, снажан)* моцни; *експр.* силни; **моћне машине** моцни машини; **моћни мишићи** моцни мускули; ~ **компанија** моцна компания; ~ **утицај** моцни уплїв; **б)** *(огроман)* огромни, барз вельки, силни; ~ **бедем** огромни муриско; **в)** *(ауторитативан)* авторитативни; **владарева моћна реч** владарово авторитативне слово

моћи -гу **1.** мочи *(през.* можем); **ја ћу** ~ я годзен, я будзем мочи; **2.** *(бити у стању, успевати)* бировац, мочи; **није могао толико сам урадити** нє бировал тельо сам поробиц; **3.** *(живети - о болеснику):* **не знамо колико ће још моћи** нє знаме кельо ище поцагнє; ◊ **бити не може** *(зацело)* сиґурно, бизовно, без сумнї; **колико (што) игда (икад, игде) може 1.** *(из све снаге)* зоз шицку моцу (силу), кельо ма моци; **2.** *(највише што се може)* найбаржей як мож; **могу мислити** думам себе, верим; **може бити** *оп.* **можда; може му (јој итд.) бити, може му (јој итд.) се** вон (вона итд.) може *(зробиц дацо по своєй дзеки)*; **можеш ли?** *(како си)* як [же] шиь як [же] жиєшь; ~ **бити без чега** обисц ше (зайсц ше, мочи буц) без дачого; **не могу да му учиним нажао** *(немам снаге)* нє може ме поднєсц (нє можем) укривдзиц го; **(не) може се (нешто урадити)** (нє) мож (дацо зробиц); **не може бити боље, што бити може** *(изврсно)* нє може буц лєпше; **не може ми ништа, шта ми може и сл.** нє може ми нїч, цо ми може и под.; **не може (се) на ино (куд, никуд, никамо)** нє мож иншак; **не** ~ **гледати (некога)** *(не трпети кога)* нє мочи на даким очи ограц, нє мочи видзиц дакого; **не** ~ **се нагледати (наслушати и сл.) некога (нечега)** *(са великим задовољством, љубављу гледати, слушати и сл. кога, што)* нє мочи ше (нє вериц ше) напатриц (наслухац и под.) (на) дакого (дацо)

моћник[1] *х.* тот хтори ма вельку моц, силни, силнїк

моћник[2] *х. церкв. (посуда за мошти)* мощнїк

моћно *присл.* моцно, з вельку моцу, силно, силовнє/силовно

моћност *ж.* моц, сила, моцносц

мохер *х.* могер *(файта платна)*

Мохиканац -нца *х.* Могиканєц; ◊ **последњи** ~ остатнї Могиканєц

мохикански -а -о *осн., фиґ.* могикански

моцо *х. пом.* мали, хлапец *(наймладши член ладьовей послуги)*

моча *ж.* **1.** масц, олєй, софт *(масни остаток у судзини после печеня або праженя)*; **2.** замачани фалаток хлєба *(до врацей масци, софту и под.)*; **2.** *фиґ. (сплетка, превара)* (с)плєтка, спреводзка; ◊ **мокар као** ~ *покр. (сасвим мокар)* цалком мокри, мокри як плющ

мочалина *ж. покр.* мочарна жем

мочар *ж.* **1.** *(и х.) оп.* **мочвара**; **2. а)** *(влага, мокрина)* влажносц, влага; мокросц, мокрота; **б)** *(кишовито време)* дижджовна хвиля

мочаран -рна -рно **1.** *(влажан; кишовит)* влажни; дижджовни, дижджовити; **2.** *оп.* **мочваран (1)**

мочвара *ж.* мочар

мочваран -рна -рно **1.** мочарни; ~ **земљиште** мочарна жем; **2.** *оп.* **мочаран (1)**

мочварина *ж. ауґм. и пей.* мочариско

мочварице *ж. мн. зоол* мочарки *(птици хтори жию у мочарох)*

мочило *с.* **1.** долїна, мочидло *(за моченє конопи або лєну); **2.** хем.* мочидло *(розпущенїна у хторей ше намака дацо)*

мочити -им **1.** *(квасити)* мочиц, намакац; ~ **конопљу** мочиц конопу; **киша је мочила земљу** дижджмочел жем; **2.** *(влажити)* влажиц, овлажовац, мочиц; **3.** *(умакати)* мачац; ~ **перо у мастило** мачац пирко до тинти

мочуга *ж.* **1.** *(мотка)* палїца; **2.** *(штап за ходање)* палїчка, кука, *коц.* кривайла

мошак -шка *х. оп.* **мошус**

мошеја *ж.* **а)** джамия; **б)** мала джамия

мошкавци *х. мн. зоол.* **а)** мошуси (Moschinae); **б)** *єд. оп.* **мошус**

мошница *ж. анат.* торбичка, мещок

мошња *ж.* **1.** *(кеса; торбица)* мещок; ташочка, ташночка; ташка; торбичка; **2.** *и мн. оп.* **мошница**

мошњар *х. (израђивач мошњи)* ташкар

мошт *х. (шира)* сладке вино

моштаница *ж.* древо, деска и под. *(цо служи як мост за преход прейґ дачого)*

мошти *ж. мн. рлґ.* мощи

мошус *х.* мошус (*1. зоол.* Moschus moschiferus; *2. пахняца субстанца хтору лучи єлень мошус)*

мрав *х. зоол.* брамушка, ґрамушка (Formica); **мрки** ~ кафова брамушка (Formica fusca); **црвени** ~ червена брамушка (Myrmica rubra); **шумски** ~ лєсова брамушка (Formica rufa); **2.** *мн. фиґ. оп.* **мравак (2);** ◊ **вредан као** ~ вредни (роботни) як мушка (брамушка); **као жути мрави (бију се, кољу се и сл.)** гамжа ше; **као мрави** *(у гомили)* як брамушки; **ни мрава нисам (ниси, није итд.) згазио (погазио, очепио и сл.)** нїкому сом (ши итд.) зле нє зробел; анї мачку сом (ши итд.) нє увредзел; **плева и мрав** *(небројено много)* безчислено вельо, *заст.* крот

мравад *с. зб.* брамушки, ґрамушки

мравак -вка *и* **мравац** -вца *х.* **1. а)** *дем. и гип.* брамушочка, ґрамушочка*;* **б)** *фиґ. (слабо створење)* слабке существо; **2.** *мн. оп.* **мравци**

мравари *х. мн. зоол.* брамушкаре, ґрамушкаре (Myrmeleonidae)

мравији -а -е *оп.* **мрављи**

мравинац -нца **1.** *оп.* **мравињак; 2.** *зоол.* **а)** *оп.* **мрав (1); б)** *(вијоглавка)* верцошийка (Jynx torquilla)

мравињак *х. осн. и фиґ.* брамушнїк, ґрамушнїк

мравињати -ам рушац ше (ходзиц) як брамушка *одн.* брамушки

мравиње *с. зб. оп.* **мравад (1)**

мравињи -а -е *оп.* **мрављи**

мравић *х. дем.* брамушочка, ґрамушочка

мрављи -а -е брамушков[и], ґрамушков[и]*;* ~ **киселина** брамушкова квашнїна; ◊ ~ **медвед** *оп.* **мравојед**

мравождер *и* **мравождерац** -рца *х. оп.* **мравојед**

мравозуб *х. зоол.* чарни лєсов дохтор (Picus martius)

мравозубац -упца *х. зоол.* стреднї лєсови дохтор (Dendrocopus medius); **зелени** ~ желєни лєсови дохтор (Picus viridis); **мали** ~ мали лєсови дохтор (Dendrocopus minor)

мравојед *х. зоол.* **а)** брамушкоєд, ґрамушкоєд (Myrmecophaga tridactyla); **б)** *мн.* брамушкоєди, ґрамушкоєди (Myrmecophagidae)

мраволовац -вца *х. зоол.* брамушков (ґрамушков) лєв (Myrmeleo formicarius)

мравуљак -љка *оп.* **мравак (1. а)**

мравци -ваца *х. мн. (трнци, жмарци)*: **подилазе га мравци од страха** мраз по нїм преходзи (жима го биє) од страху

мржња *ж. (мржња, завада)* нєнависц, мержня; завадзеносц, мержаченє

мраз *х.* **1.** *(студен)* жима; жимносц; мраз; **2.** *(смрзнута роса)* мраз; **3.** *покр. (град, лед)* каменєц, ляд; ◊ **дед[а] Мраз** дїдо/Дїдо Мраз; **пао му је** ~ **на образ** *(постидео се)* заганьбел ше

мразан -зна -зно **1. а)** *(веома хладан)* барз жимни; ~ **ноћ** барз жимна ноц; **б)** *(слеђен)* злядзени, лядови, змарзнути; **в)** *(прекривен мразом)* закрити з мразом, мразов; ~ **трава** трава закрита з мразом; **2.** *фиґ. (хладан, одбојан)* жимни, одбиваюци, нєлюбезни

мразити -им **а)** *(кудити, клеветати)* ганїц, клеветац, огваряц; **б)** *(завађати)* завадзовац, замержачовац дакого, виволовац нєнависц медзи даким

мразити се -им се *(долазити у омразу)* завадзовац ше, замержовац ше, нєнавидзиц ше, мержачиц ше

мразић *х. дем.* мращок

мразиште *с.* **1.** место дзе ше часто зявюю мрази; **2.** *заст. физ. (тачка мржњења)* точка змарзаня

мразов -а -о мразов; ◊ ~ **сестрица** *бот. оп.* **мразовац**

мразовац *х. бот.* мражнїк (Colchicum autumnale); ◊ **велики** ~ *зоол.* вельки мражнїк (Hibernia defoliaria); **мали** ~ *зоол.* мали мражнїк (Cheimatobia brumata)

мразовит -а -о **1. а)** барз жимни; ~ **ноћ** барз жимна ноц; **б)** *(који обилује мразевима)* мразови, мразни; **2.** *оп.* **мразан (2)**

мразовица *ж. бот.* **а)** *оп.* **мразовац**; **б)** *мн.* мразовци (Colchicaceae)

мрак *х.* **а)** *осн., фиґ. (тама)* цмота, цемнота, *поет.* цма; **по мраку** поцме; **духовни** ~ *фиґ.* духовна цмота;**б)** *(сутон)* змерк, змерканє; змеркнуце; **хвата се** ~ змерка ше; **пао је** ~ змеркло ше; **пред** ~ пред змерком; **в)** *риб.* период цмих ноцох *(медзи двома полнима мешацами)*; ◊ **гробни (вечни)** ~ *(гроб, смрт)* вична цмота; **кокошињи** ~ *мед.* куришлєп *(кед дахто нїч нє видзи вечаром);* **лутати (пипати) у мраку** *(бити у неизвесности)* блукац у цмоти; ~ **заборава** *(одсуство сећања)* цмота забуца; ~ **му пао (навукао се, дошао и сл.) на очи** зацмело ше му пред очми; **појео (прогутао) га** ~ *(нестао је; изгубио се)* скапал, нєстало го, поєдла го

цмота; **први** ~ *(сумрак)* змерк; **у мраку** *(тајно)* у цмоти, тайно, таємно; **црни (мркли)** ~ **,** ~ **као тесто,** ~ **као у рогу** цма як у дзири, цма цмов

мракан *х. покр. празн. (ноћно страшило)* зли дух ноци, бубуш

мракати -ам *(мрштити се)* хмуриц ше; патриц нахмурено; спущиц хмури

мракнути -нем **а)** *(намрштити се)* нахмуриц ше, схмуриц ше; попатриц нахмурено; спущиц хмури; **б)** дац знак

мрамор *х.* **1. а)** *(мермер)* мрамор, *заст.* мармор*, заст.* марма-камень; **б)** мраморови (марморови) камень; **2. а)** надгробни камень; **б)** *фиґ. (смрт)* шмерц; **3.** *(стена)* стина, скала; ◊ **не зна му се ни гроба ни мрамора** нє зна ше анї дзе умар анї дзе є поховани; нїч ше о нїм нє зна

мраморак -рка *х.*: **мраморком**[**е**] **ћутати (шутети), мраморком се омраморити** *(не проговорити ни речи, занемети)* занємиц, заслупнуц

мраморан -рна -рно *(мермерни)* мраморови, мраморни, *заст.* марморови*, заст.* марма-каменьови; **2.** *фиґ. (хладан, неосетљив)* жимни, нєчувствительни

мрамораст -а -о мраморасти, марморасти

мраморити -ин мраморовац, марморовац, обкладац з мрамором (мармором)

мраморје *с. зб.* **а)** мраморово (марморово*)* каменї; **б)** *(стење)* стини, скали

мрасав -а -о *покр.* **1.** хтори ма осипки; **2.** *(који има на кожи трагове богиња, рошав)* рапави

мрасе *ж. мн. мед. (мале богиње)* осипки

мрачан -чна -чно **1. а)** *(таман)* цми, цемни; ~ **ноћ** цма ноц; **2.** *фиґ.* **а)** *(зловољан, потиштен)* злей дзеки, злодзечни; убити, зармуцени; зацмени; **б)** *(тежак, суморан)* чежки; чарни; ~ **мисао** чарна думка; ~ **доба туђинске владавине** чежки час цудзинского пановання; **3.** *фиґ.* **а)** *(нечовечан, зао)* нєчловечни, нєлюдски, зли; ~ **душа** зла душа; **б)** *(сумњив)* подозриви, сумнїви; **мрачни послови** подозриви роботи; **4.** *фиґ. (назадан)* назадни, реакционерни, цми; **мрачне силе прошлости** назадни моци прешлосци; **б)** *(непросвећен)* нєпросвищени, нєуки, заостати, примитивни; **мрачне традиције** заостати традициї; **5.** *фиґ. (нејасан)* нєясни, мутни, цми; ~ **представа о узроцима рата** мутна представа о причинох войни

мрачити -им **1.** *(чинити мрачним)* зацемньовац, цмиц; **брда су мрачила пролаз** бреги зацемньовали преход, преход бул цми од брегох; **2.** *фиґ.* **а)** *(чинити потиштеним, тужним)* убивац; зармуцовац; **сета јој је мрачила бледо лице** смуток єй зармуцовал бляду твар; **б)** *(мргодити)* хмуриц; **3.** *оп.* **мрачити се (1. а)**

мрачити се -им се **1. а)** *безос. (смркавати се)* змеркац ше; спущовац ше *(о цмоти)*; **почело се мрачити** почало ше змеркац; **б)** *(постојати мрачан)* цемнїц *(през.* -нєєм), цмиц *(през.* цмеєм), зацемньовац ше; **тамне сенке још се више мраче** цми цинї ище баржей цемнєю; **2.** *фиґ.* **а)** *(постајати зловољан)* поставац злей дзеки (злодзечни, убити)*;* **б)** *(мрштити се)* хмуриц ше; **чело му се мрачило** чоло ше му хмурело; **3. а)** *безос. (западати у несвестицу)* цмиц ше; **мрачи ми се пред очима** цмеє ше ми пред очми; **б)** *(губити свест)* трациц свидомосц; **свест му се почела мрачити** почал трациц свидомосц; **б)** круциц ше *(у глави)*

мрачно *присл.* **1.** цма; цмо; **у соби је** ~ у хижи цма; **2.** *(туробно)* нахмурено; **гледао је** ~ **испред себе** патрел нахмурено опрез себе

мрачност *ж. (мрак, тама)* цмота, цемнота; цмосц, цемносц

мрачњак *х. (назадњак)* чловек назадних попатрункох, реакционер; **2.** *(човек сумњивих намера)* подозриви (сумнїви) чловек; **3.** *празн.* зли дух; чорт; **4.** *бот.* пше грозно, помочнїца (Solanum nigrum)

мрачњачки -а -о реакционерни, назадни

мрачњаштво *с.* реакционерносц, назадни идеї (поступки и под.), назадносц

мрва *ж.* **1.** *(делић хлеба)* отрушина, отрошина; **2.** *оп.* **мрвичак (2); ◊ ни мрве, ни мрву** *(нимало)* анї кус, анї гарапаша; [**само**] **мрву, једну мрву** *(сасвим мало)* лєм кус, лєм кущик, лєм гарапаш

мрвити -им **1. а)** *(ситнити)* трушиц, розтрушовац; **б)** *(гњечити; ломити)* джамиц; ламац; **2. а)** *фиґ. (уништавати)* нїчножиц, знїчтожовац **б)** *(изнуривати)* вичерпйовац

мрвити се -им се **1.** *(ситнити се)* трушиц ше, розтрушовац ше; розпадац ше *(на дробни фалатки);* отрушовац ше; **2.** *фиґ. (рушити се, пропадати)* валяц ше, препадац

мрвица *ж. дем.* отрушинка, отрошинка; ◊ **мрвицу** *(макар нешто мало)* гоч лєм кущик; **ни мрвицу, ни мрвице** *(нимало)* анї кус (кущик)

мрвице *присл. оп.* **мрвичак (2)**
мрвичак -чка *х.* **1.** *дем.* отрушинка, отрошинка, отрушиночка, отрошиночка; **2.** *у присловнїцкей служби, нєпрем. (сасвим мало)* кущик, кущичко, дакущичко
мрвичица *ж. дем.* отрушиночка, отрошиночка
мрвљив -а -о трушаци, розтрушоваци
мрвце *и* **мрвчице** *присл. оп* **мрвичак (2)**
мргин *и* **мргињ** *х. покр.* **а)** камень або други знак як меджа медзи двома маєтками; **б)** *(међа)* меджа; гранїца *(медзи двома маєтками, полями и под.)*
мргода *х. и ж.* хмурава (хмураца, нахмурена) особа; гнїваца (злодзечна) особа
мргодан -дна -дно *(намргођен; зловољан)* нахмурени, хмурави, хмураци; злодзечни, гнїваци
мргодити -им *(мрштити)* хмуриц
мргодити се -им се **1.** *(мрштити се)* хмуриц ше; **2. а)** *(о небу)* хмариц ше; **б)** *оп.* **мрачити се (1.б)**
мргуд *х.* хмурави (хмураци, нахмурени) чловек; гнїваци (злодзечни) чловек
мрдан -дна -дно *покр. (дангубан, пипав)* шипляви; ~ **посао** шиплява робота, шиплянїна
мрдати -ам **1. а)** *(делом тела)* кивац, рушац; покивовац; ~ **раменима** кивац з плєцами; **б)** *(обрвама)* рушац, мурґац; **в)** *(покретати с места)* рушац; **2.** *(покретати се с места)* рушац ше; **не мрдамо даље** нє рушаме ше далєй; **3.** *фиґ.* **а)** *(избегавати истину)* викруцац, круциц; **немој мрдати** нє викруцай; **б)** *(избегавати неку обавезу)* керовац дацо, сцекац, вицаговац ше од дачого; **нема да мрда** нє шме ше вицаговац
мрдати се -ам се *(кретати се)* рушац ше; кивац ше
мрднути -нем **1. а)** *(делом тела)* кивнуц, закивац, покивац, рушиц; **б)** *(покренути с места)* рушиц; **2.** *(покренути се с места)* рушиц ше; ◊ ~ **ни прстом** [**не**] ~ **за нешто** анї з пальцом нє рушиц, анї власком нє гнуц, анї кус ше нє потвориц за дацо, стац (шедзиц) як тото древо; **није ни мрднуо 1.** *(на наредбу)* анї ше нє рушел; **2.** *(на грдње и сл.)* анї нє клїпнул; як на гуску вода
мрднути се -нем се **1.** рушиц ше; кивнуц ше, закивац ше, покивац ше; **2.** *(кренути)* рушиц (ше)
мрежа *ж.* **1.** *(плетена)* **а)** галов, мрежа; **рибарска** ~ рибарски галов; ~ **за љуљање** галов (мрежа) за гойсанє; **б)** *(мања)* галовик, мрежа; **2.** *з розл. знач.* мрежа; **заштитна** ~ защитна мрежа; **железничка** ~ желєзнїцка мрежа; **водоводна** ~ водоводна мрежа; **школска** ~ школска мрежа; ~ **коцке** *мат.* мрежа (шитко) коцки; ◊ **разапети мреже** розшириц галови (мрежи), положиц шильку; **упасти (уплести се и сл.) у нечију мрежу (нечије мреже)** влапиц ше (уплєсц ше и под.) до дачийого галова (шильки, мрежи); **ухватити (уловити и сл.) у** [**своју**] **мрежу, у** [**своје**] **мреже некога** влапиц до [свойого] галова (мрежи, мрежох, шильки) дакого
мрежаге *ж. мн. покр.* галов *(за ношенє шена, слами и под.)*; зольнїца, поньвичка
мрежар *х. риб.* галовар, мрежар
мрежаст -а -о *(налик на мрежу)* галовасти, мрежасти; ~ **нерватура** *бот.* мрежаста нерватура
мрежати -ам плєсц галов (мрежу)
мрежити -им **1.** прекривац (залапйовац) з галовом (мрежу) **2.** лапац до галова (мрежи)
мрежити се -им се **1.** шириц ше як галов (мрежа); **2.** *безос. (пред очима)* замолговйовац ше, замолжовац ше, муциц ше
мрежица *ж. дем. и гип.* галовчок, галовик, мрежочка
мрежни -а -о галовов, мрежов; ~ **лов** лови з галовом (мрежу)
мрежница *и* **мрежњача** *ж. анат.* мрежнїчка
мрежокрилци -лаца *ж. мн.* шиткаре (Neuroptera)
мрена[1] *ж. мед.* бильмо, катаракта; ◊ **зелена** ~ ґлауком; **очна (сива)** ~ *оп.* **мрена; црна** ~ амауроза; **пала му је** ~ **на очи,** ~ **му је на очима** нє може розумиц, зашлєпени є; **пала му је** ~ **с очију** отворели ше му очи
мрена[2] *ж. зоол.* мрена (Barbus fluviatilis)
мренав *и* **мренат** -а -о *(покривен мреном)*: **мренасте очи** очи з бильмом; ~ **човек** чловек хтори ма бильмо
мресњак *х.* **1.** *оп.* **мрестилиште**; **2.** *бот. (локумица)* плїваци червенявец (Potamogeton natans)
мрест *х. и ж.* **1.** *(мрешћење)* руцанє икри, икренє; **2.** *(рибља јаја)* икра
мрестилиште, мрестило *с. и* **мрестињак** *х.* место дзе ше риба тре, икрище
мрестити се -им се **1.** *(о рибама)* трец ше, руцац (класц) икру; **2.** *(о птицама)* париц ше
мрестиште *с. оп.* **мрестилиште**
мрети мрем **1.** *(губити живот)* мрец, умерац; **2.** *фиґ.* **а)** *(страшно патити*; *обумирати)* барз

ше трапиц; заумерац, умерац; поцерпац, церпнуц; **мрла сам од страха** церпла сом од страху; **б)** *(губити се)* трациц ше, капац, нєставац; ◊ **нити живи нити мре** *(у агонији је)* анї нє жиє анї нє умера

мрешка *ж.* **1.** *(таласић)* габочка; **2.** *(бора)* ранєц, ранц, *рид.* морщина; **3.** *(набор на одећи)* ранєц; фалда

мрешкати -ам **1.** *(правити таласиће)* правиц мали (дробни) габи, габасциц, знємирйовац, борикац; **ветар мрешка језеро** витор прави дробни габи на озеру; **2. а)** *(борати)* ранцовац, ранцавиц; **б)** *(нос, чело и сл. - набирати у незадовољству)* морщиц ше, морщиц нос; **3.** *(одећу код шивења)* зберац *(до ранцох, фалдох)*

мрешкати се -ам се **1.** *(прекривати се таласићима - о воденој површини)*: **море се мрешка** на морю дробни габи, морйо ше габасци; **2.** *(борати се)* ранцовац ше, ранцавиц ше

мржња *ж.* нєнависц, мержня; ◊ **сејати мржњу** шац нєнависц

мржњење *с.* змарз[ов]анє, марзнуце; залядзованє; ◊ **тачка мржњења** *физ.* точка змарзаня

мрзак мрска мрско **1. а)** *(који изазива мржњу или антипатију)* мерзени, нєнависни, нємили; **та ~ особа** тота мерзена особа; **б)** *(омрзнут)* знєнавидзени, омержени; **в)** *(непријатан, одбојан)* мерзени, обридли, нєприємни, одбиваюци, одвратни; ~ **дужност** мерзена длужносц; **2. а)** *(пун мржње)* полни нєнависци; **б)** *(мрзовољан, нељубазан)* злодзечни; нєлюбезни, нєзлюдни; оштри, прикри; ~ **реч** прикре слово; ~ **воља** зла дзека

мрзао -зла -зло **а)** *(студен, леден)* [барз] жимни, лядови; ~ **зној** жимни зной; **б)** *(смрзнут)* змарзнути; ~ **снег** змарзнути шнїг; **в)** *(прозебао)* замарзнути, премарзнути; **мрзла деца** замарзнути дзеци; **г)** *(охлађен)* охладзени, жимни

мрзети мрзим **1.** *(осећати мржњу)* нєнавидзиц, мержиц; **2.** *безос. зоз лоґичним субєктом у акузативу (немати вољу за нешто)*: **мрзело ме је да говорим** мерзело ме бешедовац, нє сцело ше ми бешедовац

мрзети се мрзим се нєнавидзиц ше, мержиц ше

мрзижена *х. заст.* женонєнависнїк

мрзикућа *х. и ж. покр.* нїяки ґазда *(особа хтора нє дзба о обисцу)*

мрзилац *х.* нєнависнїк

мрзисвет *х.* мизантроп, тот хтори нєнавидзи швет (людзох)

мрзитељ *х. оп.* **мрзилац**

мрзити -им *оп.* **мрзети**

мрзлина *ж.* жимносц; жима

мрзлица *ж.* **1. а)** *(велика студен)* велька жима; вельки мраз; **б)** *(поледица)* лядовица; змарзнута (залядзена) скора на шнїгу; **2.** *(промрзлина)* премарзнуте (замарзнуте) место

мрзнути[1] -нём **1.** *оп.* **мрзнути се; 2.** *фиґ.* **а)** *(ледити)* лядзиц, залядзовац; **страх јој је ледио душу** страх єй лядзел душу; **б)** *(страховати)* поцерпац; **мрзнем шта ћеш сад изрећи** поцерпам цо тераз повеш

мрзнути[2] -нём *покр.* I. *нєзак. (постајати мрзак)* поставац мерзени (омержени, нєнависни); II. *зак. (замрзети)* знєнавидзиц, замержиц, омержиц

мрзнути се -нем се **1.** *(претварати се у лед)* марзнуц, змарзац ше; лядзиц ше, залядзовац ше; **вода се мрзла** вода марзла; **2.** *(зепсти)* марзнуц; **мрзли су се од зиме** марзли на жими

мрзовоља *ж.* **1.** *(зловоља; безвољност)* злодзечносц; бездзечносц, нєрозположенє, нєзадовольство; **2.** *и х. (зловољна особа)* злодзечна особа

мрзовољац -љца *оп.* **мрзовољник**

мрзовољан -љна -љно *и* **мрзовољаст** -а -о *(зловољан)* злей (подлей) дзеки, злодзечни, нє у дзеки

мрзовољити се -им се буц злей дзеки, буц злодзечни, гнївац ше

мрзовољник *х.* злодзечни человек, злодзечнїк

мрзовољност *ж. оп.* **мрзовоља (1)**

мрзост *ж. оп.* **мржња**

мрк[1] *х. (мркање, парење оваца и коза)* паренє, водзенє, гонєнє овцох *и* козох

мрк[2] -а -о **1. а)** *(таман, тамносив)* цми; цмошиви; шиви; кафови, кафовкасти; ~ **ноћ** цма ноц; ~ **облачина** шива хмариска; **б)** *(црн)* чарни; **мрки угаљ** чарне углє; **2.** *фиґ.* **а)** *(намргођен)* нахмурени, хмурави, хмураци, хмурни; ~ **поглед** хмурни попатрунок; **б)** *(зловољан)* злей дзеки, злодзечни; **в)** *(љутит)* нагнївани, гнїваци; **г)** *(утучен)* убити; ◊ **до мрка мрака** до позней ноци; ~ **капа (зла прилика)** подло ше дакому заклада, слаби випатрунки; **мрке алге** *бот.* кафово (шиви) алґи (Phaeophзta)

мркаљ *и* **мркан** *х.* баран, конь, цап и под. цмей (цмошивей, кафовей) шерсци

мркаст -а -о *(помало мрк)* шивкасти; кафовкасти; *(црнкаст)* чарняви

мркати се -ам се *и* мрчем се париц ше, водзиц ше, гонїц ше *(о овцох, ридше о козох)*

мркац -кца *х.*: **ни** ~ *(баш ништа)* [нїч] алє нїч

мрква *ж. бот.* мархва (Daucus carota); **сточна** ~ статкова мархва

мрквица *ж. дем.* мархвочка

мркли -а -о **1. а)** *(мрачан, таман)* цми, цемни; **б)** *оп.* **мрк**[2] **(1); 2.** *(касни, позни)* позни; ~ **јесен** позна єшень; ◊ **до мркла мрака** до позней ноци

мрклина *ж. (мрак, тама)* цмота, цемнота, *поет.* цма

мркнути -нем *зак. и нєзак.* **1.** *(замрачити се/мрачити се)* зацмиц ше/цмиц (ше); **сунце залази, мркну брежуљци** слунко заходзи, цмею брещки; **2.** *безос. (смркавати се)* змеркнуц ше/змеркац ше; спущиц ше/спущовац ше *(о цмоти);* **3.** *безос.* **а)** *(западати у несвестицу)* зацмиц ше/цмиц ше пред очми; **б)** *(губити свест)* страциц/трациц свидомосц; **в)** *(у глави - завртети се/вртети се)* закруциц ше/круциц ше *(у глави)*; **г)** *(дозлогрдити)* зацмиц ше пред очми; **4.** *(дочекати/дочекивати ноћ)* дочекац/дочековац ноц; лапиц/лапац дакого *(о ноци)*; **тко рани, не мркне** хто вчас става нє лапа го ноц**мрков** *х.* **1. а)** конь цмей (цмошивей, кафовей, чарней) шерсци; **б)** чарни пес; **2.** *(намргођен човек)* нахмурени, хмурави, хмураци, хмурни чловек

мркоглеђа *х.* нахмурени, хмурави, хмураци, хмурни; нагнївани

мркозелен -а -о *(тамнозелен)* цможелєни

мрколаст -а -о *оп.* **мркаст**

мрколик -а -о *(тамнолик)* чарни, барнасти; чарни, цми

мркоња *х.* **1.** *оп.* **мрков (2)**; **2.** вол цмей (цмошивей, кафовей, чарней) шерсци

мркост *ж.* **1.** цмосц; шивосц; кафовосц; **2. а)** *(намргођеност)* нахмуреносц, хмуравосц, хмурацосц, хмурносц; **б)** *(зловоља)* злодзечносц; **в)** *(гнев, срџба)* гнїв, гнївацосц, нагнїваносц; **г)** *(суморност)* шивосц, шивидло

мркуља *ж.* крава (овца, коза и др.) цмей (цмошивей, кафовей, чарней) шерсци

мркушаст -а -о *оп.* **мркаст**

мрледина *ж.* **1.** *оп.* **мрлина; 2.** *(кожа цркнуте животиње)* скора з угинутей животинї; **3.** месо з угинутей животинї; *(мршаво, жилаво месо)* худе, тварде месо; **4.** *оп.* **мрлутина (а)**

мрлина *ж. (стрвина, цркотина)* здохлїна, трупло угинутей животинї, *рид.* стерво

мрлице *ж. мн. заст.* грамоталнa служба божа, служба за покойних

мрлутина *ж. пей.* **а)** худа, слаба животиня; **б)** слаба и хора особа; сухандра

мрља *ж.* **1. а)** *(запрљано место)* шплях; платка; ~ **од мастила** шплях од тинти; **црвена** ~ **крви** червена платка креви; **б)** *школяр. (забрљано место)* швинка; **в)** *фиґ. (љага)* шплях, ганьба; **2.** *(пега)* пега; ◊ **жута** ~ *анат.* жовта пега; **слепа** ~ *анат.* шлєпа пега; **сржне мрље** ядрово шпляхи

мрљав -а -о **1. а)** шпляхави; **мрљаве хлаче** шпляхави панталони; **б)** *(замрљан, прљав)* замасцени, масни, люштави, забрудзени, брудни; ~ **просторија** брудна простория; ~ **прозор** замасцени облак; **2.** *(пегав)* пегави; ◊ ~ **на јелу** хтори слабо є, хтори слабого єдзеня, хтори ше бабре *(з єдзеньом)*

мрљавити -им **1. а)** *(мрљати, прљати)* масциц, люштац, брудзиц; *(капима)* квацкац, оквацковац; **б)** *(полако, без воље радити)* бабрец ше; цадзиц ше; **2.** *(гњечити)* джамиц; **3.** *(јести мало и без апетита)* слабо єсц, бабрец ше, єсц як маче

мрљавица *ж.* **1.** *(прљава, неуредна жена)* льомпа, люштава жена, люштошка; **2.** хтора помали и мало є, хтора слабого єдзеня, хтора ше бабре *(з єдзеньом)*

мрљавко *х.* **1.** *(прљав, неуредан мушкарац)* люштави хлоп, люштош; **2.** хтори помали и мало є, хтори слабого єдзеня, хтори ше бабре *(з єдзеньом)*

мрљати -ам **1.** *оп.* **мрљавити (1. а); 2. а)** *(бришући прљати)* мазґрац, розмасцовац; **б)** *(рђаво сликати)* подло мальовац, мазґрац

мрљати се -ам се масциц ше, брудзиц ше; люштац ше; мазґрац ше; *(капима)* оквацковац ше

мрљица *ж. дем.* шпляхчок

мрмак -мка *оп.* **мрмољак (1, 3)**

мрмљавац -вца *х. (гунђало)* жубротач, дудрач, жубротаци, дудраци

мрмљати -ам **1.** *(нејасно говорити)* жубротац, жубронїц, жубрац, мурмотац, бурмотац; **2.** *(гунђати)* дудрец, жубротац; **3.** *(о медведу)* мурчац; **4.** *фиґ. оп.* **мрмљати (1, 2)**; сущац

мрмољак *х. зоол.* **1.** водовнїк (Triturus, Triton); **2.** *оп.* **пуноглавац; 3.** *(ровац)* медведз, ривец (Gryllotalpa vulgaris)

мрмољити -им *оп.* **мрмљати**
мрмор *х. оном.* **1.** *(мрмљање, жагор)* жубротанє, жубронєнє, жубранє, жуброт, мурмотанє, бурмотанє; **2.** *фиґ.* **а)** *(шум, жубор)* **а)** *оп.* **мрмор (1)**; гуркотанє; сущанє; гучанє; **б)** *(брујање)* гурчанє
мрморав -а -о < **мрморити**
мрморити -им *оп.* **мрмљати (1, 2, 4)**
мрмот *х. и* **мрмота** *ж. зоол.* мармота (Marmota)
мрмотати -ам *оп.* **мрмљати (2, 4)**
мрмошити -им *покр.* **1.** *оп.* **мрмљати (1, 2, 4); 2.** огваряц, клеветац
мрмулика *ж. бот. покр.* анґлийска бетелїна (Trifolium agrarium)
мрнђела *ж.* перла; мендюша, миндюша
мрњаукати -учем *оп.* **маукати**
мрс *х.* **1. а)** *(масна храна)* масне єдзенє *(месо, сланїна, млєчни продукти и под.)*; **б)** *(масноћа)* масц, масносц; **2. а)** *(узимање мрсне хране)* єдзенє масней поживи; **б)** *(дани мрса)* днї кед ше нє посци, кед мож єсц масне; **в)** час дня кед мож єсц масне; ◊ **бели** ~ по било
мрсан -сна -сно **1.** *(о јелу, храни)* масни; **2.** *(замашћен)* замасцени, змасцени, намасцени; **3.** *фиґ. (имућан)* богати, могутни/могучни; **4.** *фиґ. (непристојан)* нєпристойни, вулґарни, прости *(о словох, франтох и под.)*
мрсити[1] мрсим **1.** *(не постити)* єсц масне єдзенє *або* меса, нє посциц; **2.** *(некога)* добре кармиц дакого, давац масне єдзенє дакому; **3.** *(стоку)* давац солї *(статку, ридше живини)*
мрсити[2] мрсим **1. а)** *(заплитати)* заплєтац, мервиц; кудовчиц; буртац, бур(т)авиц; ~ **конце** мервиц цверни; ~ **косу** буртац власи; **б)** *(преплитати)* преплєтац; ~ **прсте** преплєтац з пальцами; **2.** *фиґ.* **а)** *(компликовати; мутити)* компликовац, губиц; **б)** *(уносити неред)* правиц нєшор (конфузию), губиц шор; **в)** *оп.* **мрмљати (1, 2); ◊** ~ **рачуне** [**некоме**] губиц [дакому] шор (плани, рахунки)
мрсити се[1] мрсим се добре ше кармиц, єсц масне єдзенє; нє посциц
мрсити се[1] мрсим се *(заплитати се)* заплєтац ше, мервиц ше; кудовчиц ше; буртац ше, бур(т)авиц ше; **коса се мрси при спавању** власи ше буртаю при спаню
мрска *ж. оп.* **мрешка (2, 3)**
мрскати[1] -āм *оп.* **мрешкати (1, 2)**
мрскати[2] мрскāм *(разбијати, мрвити)* розбивац; дробиц, трушиц; ламац на фалатки; джамиц
мрскати се[1] -āм се *оп.* **мрешкати се**
мрскати се[2] мрскāм се *покр.* **1.** *(гадити се)* ґадзиц ше; **2.** *(устезати се)* унїмац ше
мрско *присл.* **1. а)** *(с мржњом)* з нєнависцу (мержню); **б)** *(мрзовољно)* злодзечно; **2.** *зоз лоґичним субєктом у дативу (непријатно)* мерзене, нємило, нєприємно; ~ **ми је одлазити код њих** мерзене ми (нє може ме поднєсц, барз нє любим) ходзиц до нїх
мрскост *ж.* **1.** *(омрзнутост)* омерженосц; **2.** *оп.* **мржња; 3.** *(мрзовоља)* злодзечносц; **4.** *(што није омиљено)* тото цо мерзене (нє миле), мерзеносц, обридлосц, одвратносц
мртав -тва -тво **1.** *осн., фиґ.* мертви; **2.** *(о сну)* глїбоки, тварди; **3.** *у присловнїцкей служби (претерано)* барз, цалком; ~ **пијан** цалком пияни; ~ **уморан** барз вистати (змучени, страпени), дорезани; **4.** *покр. (смртни)* смертельни; ~ **зној** смертельни зной; ◊ **доћи до мртве тачке (стићи на мртву тачку и сл.)** дойсц до мертвей точки (по мертву точку); ~ **хладан а)** як кед би нїч нє було; **б)** *(не вреди га грдити)* як кед на гуску води плюшнєш; ~ **вага (тежина)** *(тежина чистог меса животиње, без главе и утробе)* мертва вага (чежина) *(без глави и нукашньосци)*; ~ **јесен** позна єшень; ~ **природа** *маль.* мертва природа; ~ **сезона** мертва сезона; ~ **стража** *воєн.* мертва стража; **мртви завезак (узао, чвор)** ґузел хтори нє мож розґужлїц; **мртви капитал** мертви капитал; **мртви кут (угао, простор)** *воєн.* мертви угел (простор); ~ **море** *пом.* мертве морйо; ~ **слово на папиру** мертве слово на паперу; **на** ~ **име истући (пребити)** барз (на шмерц) побиц; **на** ~ **име се опити** цалком (барз) ше опиц; **ни жив ни** ~ анї живи анї мертви; **само преко мене мртва** нє пущим (нє допущим и под.) гоч ме забиєш (забиєце и под.); **у мртву главу (претити)** грожиц зоз шмерцу; ~ **коприва** *бот.* глуха покрива, глухавка (Lamium maculatum); ~ **кост** мертва косц *(тварде вироснуце под скору)*
мртавштина *ж.* **1.** *(мртвачка воња)* мертвени запах, запах трупла; **2.** *(мртвачке пеге)* цми шпляхи по целу умартого *або* умераюцого
мртваја *ж.* мертви рични рукавок; мертве ричне корито
мртвак *х.* **1.** *(безвољан човек)* бездзечни (апатични) чловек; **2.** *оп.* **мртвац**
мртван *х.* **1.** *оп.* **мртвак (1); 2.** *оп.* **мртвац**
мртварина *ж. (укопнина)*: **платити мртварину** (за)плациц за хованє, (за)плациц трошки ховання

мртвац -ца *х.* **1.** *(мртав човек)* мертви; умарти; **2.** *фиґ.* **а)** *(изнурена особа)* змучена (страпена) особа; **б)** *(трома особа)* подлїна; ◊ **звонити на мртваца** предзваняц умартому; **жив** ~ як з крижа зняти, живе трупло

мртвача *ж. бот.* глуха покрива (Lamium maculatum)

мртвачки[1] -ā -ō **1.** мертвени; ~ **кочија** мертвени коч; ~ **бледило** мертвена блядосц**;** **2.** *(самртнички)* предсмертни, смертельни, смертни; *(о зноју)* жимни; **3.** *(о тишини)* гробови, гробни; ◊ ~ **миса** служба за покойних, грамотална служба божа; ~ **ковчег** труна; **мртвачку свећу купити за кога** жадац же би дахто цо скорей умар; ~ **глава** *зоол.* дюґ, мертвена глава (Acherontia atropos)

мртвачки[2] *присл.* смертельно; як мертви; ~ **блед** смертельно бляди

мртвачница *ж.* мертвена хижа (хижка); каплїчка

мртваштина *ж. покр. (даћа)* обед

мртвеж *х. и ж. оп.* **мртвило**

мртвило *с.* мертвосц, мертвечина; ◊ **до мртвила** до вичерпаносци, до подполней вистатосци, до дорезаносци; **кочно** ~ *мед.* хвилькова однятосц

мртвина *ж.* **1.** *оп.* **мртварина; 2.** *оп.* **мрцина (3); 3.** *оп.* **мирта**

мртвица *ж.* **1. а)** умарта; мертва; **б)** *(лења жена)* лєнїва (подла) жена, подлїна; **в)** *оп.* **мртвац (2. а); 2.** *(неплодна земља)* нєплодна, плана жем; **3.** *оп.* **мртваја; 4.** *мед.* блядосц пре малокревносц

мртво *присл.* мертво

мртвозорац -рца *и* **мртвозорник** *х.* утвердзовач шмерци; лїкар

мртвокрадица *ж. и х.* окрадач мертвих

мртвопувало *и* **мртвопухало** *с. и х. покр. гандр. (тром човек)* лєнїви (подли) и повольни чловек; подлїна, подляк, малєй; нєодлучни чловек

мртворођен -а -о мертвонародзени; ~ **дете** мертвонародзене дзецко

мртворођенче -ета *с.* мертвонародзене дзецко

мртвоскврњење *с.* оскверньованє мертвих

мртвоузачки -а -о: **везати** ~ добре (моцно) завязац на ґузел *(хтори нє мож розґужлїц)*, добре заґужлїц

мртвоузица *ж. осн., фиґ.* на твардо завязани ґузел

мртвоузице *и* **мртвоуске** *оп.* **мртвоузачки**

мртвуља *и* **мртвуша** *ж. (трома жена)* лєнїва (подла) жена, подлїна

мрћи мркнем *оп.* **мркнути**

мрха *ж. и* **мрц** *х. оп.* **мрцина (1)**

мрцати -ам **1.** *(трептати - о свећи, огњу)* трепециц, трепац; клїпкац; **2.** *оп.* **мрачити се (1. а, 3)**

мрцварити -им **1. а)** *(сакатити)* калїчиц; **б)** *(клати; комадати)* клац, забивац; резац, фаластовац, масакровац; **в)** нєсхопно резац *або* клац; **2.** *(изнуравати; мучити - о невољама, болести и сл.)* вичерп(й)овац, вислабйовац; мучиц, трапиц, витрапйовац; **3.** *(јако досађивати)* барз допивац, буц барз допити

мрцварити се -им се *(подносити мучење)* мучиц ше, трапиц ше, церпиц

мрцина *ж.* **1.** *(стрвина)* здохлїна, *рид.* стерво; **2. а)** *(кљусе)* худи и слаби конь; **б)** худа и слаба животиня; **3.** *фиґ. гандр. (безвредан човек; лењштина)* нїчомнїк; лєнюх, подлїна, подляк

мрцинар *х. (стрводер)* шинтер

мрциниште *с.* место дзе ше закопую угинути животинї

мрцињак *и* **мрцињаш** *х.* **1.** *(лешинар)* здохлїнар; **2.** *пей. оп.* **мрцина (1, 3)**

мрцкељати -ам *покр.* **а)** помали и лєнїво робиц; **б)** *(нерадо, споро јести)* бабрец ше

мрча[1] *ж. покр. оп.* **мрцина**

мрча[2] *ж. покр. оп.* **мирта**

мрчав -а -о **1.** *(мрк)* цми, шиви, цмошиви; чарни; **2.** *покр. (изгарављен)* замасцени од садзи; ґарави; окурени

мрчава *ж.* **1. а)** *(тамна шума)* цми лєс; **б)** *(тмаста облачина)* цма (шива) хмариска; **в)** шиви (чарни) дим; **2.** *(тама)* цмота

мрчан -чна -чно *покр.* **1.** *оп.* **мрчав (1); 2.** *фиґ. (јадан, несретан)* бидни, нєщешлїви

мрчати[1] -им *и* **мрчати** -āм **1. а)** *(постајати мрк)* цмиц, цемнїц; **б)** *(мрачити се)* змеркац ше; **2.** *(слабо светлети)* слабо швициц; ◊ **мрчи ми (ти, му) глава (свест)** трацим (трациш, траци) свидомосц, цмеє ми (ци, му) ше пред очми

мрчати[2] -чим **1.** *(гунђати)* дудрец, журботац; **2. а)** *(о псу и др. - режати)* мурчац

мрчати се -чим се *и* -ам се **1.** *(постајати мрачан)* цмиц, цемнїц; **2.** *(тамнети се)* цмиц ше, цемнїц ше, чарнїц ше

мрчела *ж. бот. покр.* **1.** ґузбанок (Buxus sampervirens); **2.** *оп.* **мирта**

мрчити[1] -им **1. а)** *(гарити)* масциц зоз садзу, ґаравиц; окурйовац; **б)** *(чинити мрким)* цмиц, цемнїц, зацемньовац; **2.** *пей. (писати; шкрабати)* писац; шмарґац, шмарбац; **3. а)** *(каљати)* брудзиц, влачиц, люштац; **б)** *фиґ. (оцрњивати)* очарньовац; ◊ ~ **пушку** *(пуцати; ратовати)* штреляц; войовац; ~ **пушком** забиц дакого з пушку; **не мрчи гаћа кад ковати нећеш** *нар.* нє починай кед нє можеш (нє сцеш) закончиц

мрчити[2] -им *оп.* **мрчати**[1] **(2)**

мрш *викр. оп.* **марш**

мрша[1] *ж. оп.* **мрцина (1)**

мрша[2] *ж. оп.* **мршавост**

мрша[3] *х. и ж.* **1.** *(мршава особа)* худа (суха) особа, сухандра; **2.** худа домашня животиня *(маґарец, конь и др.)*

мршав -а -о **1. а)** *(недовољно ухрањен)* худи, сухи, слаби; *(ослабео)* сподлєни; *гип. (о човеку)* сушки, худки; **б)** *(без масног ткива)* худи; ~ **месо** худе месо; ~ **свиња** худа швиня; **в)** *(постан)* посни; ~ **сир** посни сир; ~ **бетон** *буд.* посни бетон; **2.** *фиґ.* **а)** *(о храни)* слаби, худобни; нєдостаточни; ~ **ручак** слаби полудзенок; ~ **порција** нєдостаточна порция; **б)** *(бедан)* бидни, худобни, нїчомни; ~ **зарада** бидни заробок; **в)** *(о биљкама)* нєрозвити, запшети, шаплави; **г)** *(неплодан - о земљи)* нєродни, посни, плани; **ґ)** *(неродан - о временском периоду)* худи, нєродни, слаби; ~ **година** худи рок; **д)** *(било какав)* гоч яки, слаби; **е)** *(танак; невелик)* ценки; нєвельки, мали; **мршава слова** ценки слова; ~ **пртљаг** нєвельки баґаж

мршавац -вца *х.* худи (сухи) чловек

мршавило *с. оп.* **мршавост**

мршавити -им I. *нєпрех. (губити у тежини)* худнуц, слабнуц; II. *прех. (чинити кога мршавим)*: **тежак рад га је мршавио** од чежкей роботи худнул (слабнул), чежка робота го вислабйовала

мршавко *х. оп.* **мршавац**

мршати -ам *оп.* **мршавити** (I)

мршнути -нем повесц дакому #марш#, одогнац дакого зоз #марш#

мршо *и* **мршоња** *х. оп.* **мршавац**

мршталица *ж. анат. (хрскавица)* хрупка *(звич. у носу)*

мрштати -тим *покр. (крчати - о цревима)* гурчац

мрштити -им хмуриц; ~ **лице** хмуриц твар

мрштити се -им се **1.** *(у љутњи, незадовољству)* хмуриц ше; спущовац хмури; *(кад се нешто не свиђа)* хмуриц ше; морщиц ше; **мршти се од бола** морщи ше од болю; **2.** *фиґ. (о небу)* хмариц ше; **3.** *(на некога)* хмуриц ше

мршуљав *и* **мршуњав** -а -о *дем.* худки, сушки, слабки

му *оном.* му; ◊ **не уме ни бу ни** ~ нє зна анї кельо то два раз два (єдна и єдна); нє зна ше анї озвец, анї уста нє отвори

муалим *х. покр.* наставнїк; учитель *(муслиманскей основней вирскей школи)*

мубарећ *х. покр. (весеље)* вешелє, слава; славенє, преславйованє

мува *ж. зоол.* муха; **це-це** ~ це-це муха (Glossina palpalis); **собна** ~ хижна муха (Homalomya canicularis); **кућна** ~ домашня муха (Musca domastica); **златна** ~ златна муха (Lucilia caesar); ~ **зунзара** дзвиняца (белава) муха (Caliphora erythrocephala); **месарска** ~ месарска муха ((Sarcophaga carnaria); ~ **пецкара** штухаца (коньска) муха (Stomoxys calcitrans); ◊ **једним ударцем две (три) муве убити** поробиц два роботи нараз, заштрелїц (забиц) нараз два заяци; **као** ~ [**пролазити, ходати**] *(тихо)* цихо, сциха, поцихи [преходзиц, ходзиц]; **као ~ без главе** [**ићи, радити**] як без глави [исц, робиц]; **као** ~ **у пекмез** [**пасти**] твардо заспац, заспац з глїбоким сном; **налетети као ~ на мед** дац ше лєгко навесц на дацо; ~ **-категорија** *спорт.* муха-катеґория *(у боксу и пасованю)*; **правити од муве медведа (слона, коња, вола**) з малого (з нїчого) правиц вельке, з мухи правиц маґарца (слона и под.); **пала** ~ **на медведа** случело ше мале нєщесце; **заплести се као ~ у паучину** заплєсц ше як муха до павучини, найсц ше у дачиєй власци

мувало *с.* хтори ше вшадзи винайдзе, запражка у каждей мачанки, варежка у каждей запражки

мувара *ж. бот. оп.* **мухара**

мувати -ам **1.** *(гурати, ћушкати)* дриляц, ґурац, джаґац; **2.** *арґо* **а)** *(девојку или момка)* задзерац ше до (облєтовац коло) дзивки *або* леґиня; **б)** *(о нечем недоличном)* круциц-муциц

мувати се -ам се **1.** *(гурати се, ћушкати се)* дриляц ше, ґурац ше, джаґац ше; **2. а)** *(мотати се)* круциц ше, мотац ше; **б)** *(лутати)* блукац (ше), отлукац ше

муветина *ж. ауґм.* мухиска, мушиска

мувица *ж. дем.* мухочка, мушка

мувљи -а -е мухов[и]

муволовка *ж.* **1.** ліпкаца пантліка *(за лапанє мухох)*, мухоловка; **2.** *бот.* мухоловка (Dionaea muscipula)
мугати -ам *покр. (халапљиво јести)* дедвиц, хпац до себе, гамкац
мудар -дра -дро **1.** мудри; **2.** *(лукав; опрезан)* лукави, мудри; осторожни; ~ **лија** мудра лїшка
мудериз *и* **мудерис** *х. покр.* мудериз, мудерис (*професор стреднєй або висókей муслиманскей школи)*
мудо *с.* (*семеник, јаје)* тестис, вайцо; ◊ **пасја муда** *бот. оп.* **каћун**
мудрати -ам **1.** поставац мудри, мудриц *(през.* -реєм); **дете мудра** дзецко мудреє; **2.** *оп.* **мудријашити**
мудрац *х.* **1.** мудерец; мудри человек; филозоф; **2.** лукави человек
мудрачина *ж. и х.* **1.** *ауґм. и пей.* мудерчиско; **2.** *оп.* **мудријаш; 3.** *оп.* **мудрица (2)**
мудрачки -а -о мудерецки; ◊ ~ **камен** камень мудросци
мудрија *ж.* мудросц
мудријати -ам *оп.* **мудровати**
мудријаш *х.* **1.** *ир.* хтори ше прави мудри, мудерец; **2.** мудри человек, мудерец
мудријашити -им **1. а)** правиц ше мудри; **б)** *(наметљиво истицати мишљење)* мудровац; **немој ти мени** ~ нє мудруй ти мнє; **2.** *(довијати се)* кумштирац
мудријашки -а -о мудерецки; мудри, знаходлїви, лукави
мудрина *ж.* **1.** мудросц; **2.** лукавство; **3.** *(мудра реч; вештина)* мудре слово; схопносц
мудрица *ж.* **1.** *и х.* **а)** мудра особа, мудерец; **б)** *(научник)* учена особа, науковец; **2. а)** мудра жена, мудерица; **б)** хтора ше прави мудра; **3**. *у атрибутскей служби (мудра)* мудра; ~ **књига** мудра кнїжка
мудричити -им *оп.* **мудровати**
мудро *присл.* мудро; лукаво
мудровати -рујем **1.** мудро роздумовац, филозофирац; виношиц думанє; **2.** *оп.* **мудријашити (1);** ◊ ~ **туговати** нєдосц то мудро приповедац
мудролија *ж.* **1.** *(мудро расуђивање)* мудре розсудзованє, мудросц; **2.** *пей.* **а)** *(поступак за превару)* лукавство, гамишство; **б)** *(измишљотина)* видумство, празна приповедка; **в)** лукавство
мудрословље *с. заст.* филозофия
мудрост *ж.* **1.** мудросц; **2.** *(вештина; лукавство)* схопносц, писмо, кумшт; лукавство, гамишство; **није то никаква** ~ **(урадити нешто)** то нїяке нє писмо (зробиц дацо); **4.** *заст.* филозофия, филозофска думка; ◊ **камен мудрости** камень мудросци; **зуб мудрости** розумови зуб; **као да је посисао (посркао) сву** ~ **света** як кед би поцицал (попил, позберал) шицку мудросц [того] швета
муж *х.* **1. а)** *(ожењен човек)* муж, супруг, человек, хлоп; **б)** *(одрастао мушкарац)* хлоп, человек; **2.** *заст.* **а)** *(угледан човек)* углядни (почитовани) человек; **б)** юнак, муж; **3.** *покр. (сељак; кмет)* селян, параст; крипак
мужа *ж.* **1. а)** *(музење)* доєнє; *польопр.*: **двострана** ~ двобочне доєнє; **ручна** ~ ручне доєнє; **унакрсна** ~ накрижне доєнє; **б)** *(производња млека)* продукция млєка, доєнє; **2.** *(оно што се помузе)* подоєне млєко, удой
мужар *х.* **1.** *(прангија)* мажар; **2.** *(аван)* ступка, аван
мужат -а -о *покр. (ожењен; удата)* оженєти/оженєни; одата
мужатица *ж. покр.* **1.** одата жена; **2.** дзивка хтора ходзи з оженєтим человеком
мужеван -вна -вно **1.** *(зрео као мушкарац)* хлопски; **мужевне године** хлопски роки; **2.** *(својствен зрелом мушкарцу)* мужествени, мужески, хлопски; достоїнствени
мужевљев -а -о *и* **мужевљи** -а -е мужов
мужевност *ж.* мужественосц, мужескосц, хлопскосц; достоїнственосц
мужек *х. покр. (сељак)* селян, параст
мужик *х. (руски сељак)* мужик
мужић *х. дем. и гип.* мужочок
мужјак *х.* **1. а)** *(животиња мушког пола)* самец; **б)** *(мушкарац)* хлоп; **2.** *(мушка копча)* вайчачок
мужјачки -а -о **1.** самцов; **2.** хлопски
мужња *ж. оп.* **мужа**
мужоубица *ж.* мужозабойнїца
му́за[1] *ж. мит., фиґ.* муза
му́за[2] *ж. гип.* < **музара**
музар *х.* дояч
музара *ж.* **1.** крава, овца *або* коза хтора ше дої, дойка; **2.** *оп.* **музиља**; ◊ **крава** ~ *(извор непресушних прихода)* крава-дойка
музга *ж.* **1. а)** *(пруга)* смуга; **б)** *(млаз)* шик, бризг(а); **в)** *(прљав траг)* брудни шлїд; **2.** *(мрља, прљавштина)* шплях, бруд
музгав -а -о **1.** *(прљав)* брудни, люштави; **2.** *(наборан; пругаст)* ранцави, зранцовани; смугасти
музгавица *ж. (лапавица)* плюта

музгати -ам **1.** *(газити по лапавици)* шляпкац (исц) по плюти; **2.** *оп.* **муљати (1)**
музеални -а -о *(музејски)* музеални; ~ **часопис** музеални часопис
музеј *х.* музей; **археолошки** ~ археолоґийни музей; **етнографски** ~ етноґрафски (етноґрафийни) музей; ◊ **бити за ~ , доћи (стићи, спадати) у** ~ буц за музей, присц (сцигнуц, спадац) до музею
музејски -а -о *осн. и фиґ.* музейни, музейски; ~ **збирка** музейна збирка; ~ **експонат** музейни експонат; ~ **вредност** музейна вредносц
музеница *ж. оп.* **музара (1)**
музеолог *х.* музеолоґ
музелошки -а -о музеолоґийни
музика *ж.* **1.** музика; **духовна** ~ духовна музика; **камерна** ~ камерна музика; **класична** ~ класична музика; **вокална** ~ вокална музика, шпиванє; **инструментална** ~ инструментална музика; ~ **за игру** музика за танєц; **2.** оркестер, музика; гудаци; **3.** концерт; ◊ **и комарац му је** ~ мудрому досц и раз повесц; **мачија** ~ **1.** ґравчанє, мравчанє, мявканє, мявчанє; **2.** *(рђава песма или свирање)* шпиванє *або* гранє до крива; **ставити у музику** *(компоновати)* зложиц ноти
музикалан -лна -лно **1. а)** (*који осећа музику)* музикални; **б)** *фиґ.* мелодични, музикални; **2.** *заст.* музични
музикалије *ж. мн.* музикалиї *(музични инструменти, ноти и под.)*
музикалност *ж.* **1.** *(музичка обдареност)* музикалносц; **2.** *фиґ.* мелодичносц, музикалносц
музикант *х.* **а)** *(члан оркестра)* музикант; **б)** *(свирач)* музикант, гудак
музикантски -а -о музикантски; гудацки
музикаш *х. оп.* **музикант**
музиколог *х.* музиколоґ
музиколошки -а -о музиколоґийни
музикрава *х.* **1.** *(музар)* дояч; **2.** *пей. (о човеку)* жена; баба
музилица *ж. (апарат за музење)* доячка
музиља *ж.* доячка
музицирати -ам музицир[ов]ац, музиковац
музичан -чна -чно **1.** музикални; **2.** *оп.* **музички**
музичар *х.* **1.** музичар; **2.** *(свирач)* музикант, гудак
музички -а -о музични; ~ **школа** музична школа; ~ **комад** музични фалат; ~ **пратња** музичне провадзенє; ~ **обдареност** музична обдареносц (талант)
музилица *ж. (суд у који се музе)* жохтар
музни -а -о дойни
музност *ж.* млєчносц *(дойного статку)*
музнути -нем *покр.* **1.** *(мало помусти)* кус подоїц; удоїц; **2.** *фиґ. (указати се)* зявиц ше
музовни -а -о *оп.* **музни**
мујезин *х.* муєзин *(муслимански службенїк хтори обявює час за молитву)*
Мујо *х.*: **куд сви Турци туд и ћелави** ~ тамадз кадзи шицки; шицки до кола, та и Микола
мук[1] **а)** *(тајац)* цихосц, зацихнуце; **б)** мир, подполна (глїбока) цихосц; ◊ **муком мучати (замукнути, умукнути)** зацихнуц, анї слово нє повесц (нє прегвариц)
мук[2] *х. (рика говеда)* ричанє; мурчанє
мука[1] *ж.* **1. а)** *(напор)* напруженє, усиловносц; **б)** *мн. (болови)* болї; **в)** *звичайно у мн. (мучење)* мученє, трапенє, мука; церпенє; **2.** *(тешкоћа; невоља)* (по)чежкосц; нєволя, страданє, мука; **3.** *(стечена имовина)* трапеза, мука; **4.** *(патња; брига)* трапеза; бриґа, мука; **5.** *(гнев)* гнїв, розєдзеносц; **6.** *фиґ. (безвредан човек)* нїчомнїк; **7.** *(мучнина)* млосц; ◊ **бацити (метнути, ставити, ударити и сл.) на муке** мучиц, катовац; **без муке нема науке** нїч ше нє посцигує без трапези (без труду и под.); хто ше помучи, тот ше научи; **без** [**по**] **муке, ни** [**по**] **муке** барз (цалком) лєгко; **бити (наћи се, налазити се) на** [**великој, живој**] **муци (на сто мука)** нє мочи (нє знац) себе порадзиц; буц [таки як] на жирячки; **вечне (паклене) муке** *рлґ.* вични (пекельни) муки; **видети (имати) муке** намучиц ше; ~ **жива** барз чежко; горесц; ~ **је то** чежка то робота (ствар); ~ **је теби (њему, вама)** *ир.* лєгко тебе (йому, вам); ~ **ми (ти му итд.) је 1.** мло ми (ци, му итд.), нєдобре ми (ци, му итд.); **2.** *(криво ми је)* нєправо ми (ци, му итд.); ~ **те (га) изела (појела, сатрла)** бодай ци ище, бодай би ци добре було; **муку мучити** трапиц ше; **од све муке** [**и невоље**] **1.** и попри шицким/шицкого; **2.** понеже инше нє могол (могла итд.); **о муци гроздови висе** *(напорним, истрајним радом постижу се највећи резултати)* треба то ше наробиц (натрапиц); **(при)ста(ја)ти коме на муку** очеж(ов)ац дакому чежки стан (чежке положенє), ставац дакому на боляце место; **пући (пуцати) од муке** *(једити се од зависти или неуспеха)* ! спирщиц ше;

скожліц ше; **сто (триста) му мука** *фам.* убило го ище [цо би го убило], до триста катов; **Танталове (танталске) муке** Танталово муки; **тешком муком** чежко, чежко-нєлєгко, мучнє

мука[2] *ж. оп.* **мук[2]**

му́ка[3] *ж. покр. (брашно)* мука

мукада *ж. ист. покр.* **1.** рочна порция на жем и хижу; **2.** царска жем хтора давана под аренду

мукајет *прикм. нєпрем. покр.*: **бити** ~ **1.** *(некоме)* водзиц рахунку (старац ше) о даким; **2.** *(нечему)* жадац дацо, дзбац о дачим; **бити ни** ~ анї кус нє обрацац увагу на дакого *або* дацо, анї кус нє дзбац за дакого *або* дацо

мукао -кла -кло **1.** *(безгласан)* безгласни, цихи, нєми; **2. а)** *(о гласу, говору и сл.)* захрипнути; придавени; нєясни; **б)** *(о звуку)* тупи, придавени; **3.** *фиґ.* **а)** *(прикривен)* прикрити; **б)** *(неодређен)* нєодредзени, нєясни; **в)** *(подмукао)* лукави, гамишни, зли; потайни, потаємни; **4.** *(о болу)* тупи, нєприємни; **5.** *ґрам. (о сугласницима)* нєдзвонки

мукати мучем *оном. (рикати)* ричац; мурчац

мукач *х. зоол.*: **жутотрби** ~ жовтобруха жаба (Bombinator pachypus); **црвенотрби** ~ огняна жаба (Bombinator igneus)

мукет *х.* воскова швичка *(звичайно спирално скруцена)*

муклац *х.* **1.** *(ћуталица)* нєбешедлїви, тот хтори мало бешедує; **2.** *(подмуклица)* лукави (гамишни) чловек

мукли -а -о *оп.* **мукао**

муклина *ж.* **1.** *(мук, тишина)* безгласносц, цихосц, зацихнуце, нємосц; **2.** *(тупа јека)* тупи (придавени) одгук; **3.** *(подмуклост)* лукавосц, гамишносц, гамишованє; **4.** *(промуклост)* захрипнутосц

мукло *присл.* **1.** *(без речи)* без словох, безгласно, нємо; **2.** *(пригушено)* придавено, тупо, глухо

мукљив[1] -а -о *(промукао)* захрипнути

мукљив[2] -а -о *покр.* сирови, зоднука влажни *(о древе)*

му́кнути[1] -нем **1.** *(умукнути)* зацихнуц, уцихнуц; **2.** *(промукнути)* захрипнуц

му́кнути[2] -нем **1.** *(замукати)* заричац, зричац; замурчац, змурчац; **2.** *фиґ. (промукло викнути)* захрипнуто скричац; зричац

муком *присл. оп.* **мукло (1)**

мукотрпан -пна -пно *и* **мукотрпљив** -а -о **1.** *(пун тешкоћа)* трапезни, трапенїцки, чежки; ~ **живот** чежки живот; **2.** *(измучен)* змучени, намучени, страпени, натрапени; ~ **народ** натрапени народ

мукотрпник *х.* трапенїк, мученїк

муктар *х. покр. ист.* муктар *(старшина городского кварту; старшина валала, биров)*

муктаџија *и* **мукташ** *х.* тот хтори сце задармо (на цудзи рахунок) дацо достац; дармоєд, паразит; *(на свадби)* видлаш; **у крчми се увек нађе понеки** ~ у карчми ше вше найдзе таки цо люби же би го други часцел

мукташити -им часциц ше задармо (на цудзи рахунок); видлашиц

мукте *присл. (бадава, бесплатно)* задармо

муктешевина *ж.* часценє на цудзи рахунок

мула[1] *ж. зоол.* мула (Equus mulus)

мула[2] *х.* мула (*1. висши судия у чаше турскей власци; 2. углядни учени чловек при мусулманох)*

мулад *ж. зб.* (< **мула[1]**) мули

мулажа *ж.* мулажа *(бранє одцискох за правенє фурми; одлївок)*

мулазим *х. ист. покр.* мулазим *(1. поручнїк; 2. судийов помоцнїк; судски службенїк)*

муларија *ж. зб. гандр. (дечурлија; мангупарија)* дзециска; ломпове

мулат *х.* мулат *(крижанєц чий єден родитель билей, а други чарней раси)*

мулац -лца *х.* **1.** *(мужјак муле)* вайчак мули; **2.** *пей.* **а)** *(копилан)* копилче; **б)** *(деран; мангуп)* хлапчиско; гунцут

муле[1] -ета **1.** мулово младе, мулче; **2.** *оп.* **мулац (2. а)**

муле[2] *присл. покр. оп.* **мукте**

мулта *ж. покр. (глоба)* штроф, кара

мулти- *як перша часц зложених словох значи #вельо, вецей#* мулти-

мултидимензионалан -лна -лно мултидимензионални

мултидисциплинаран -рна -рно мултидисциплинарни

мултилатералан -лна -лно *(вишестран)* мултилатерални; ~ **уговор** мултилатерална догварка

мултимилионар *и* **мултимилионер** *х.* мултимилионер

мултипли -а -о *(вишеструк)* мултипли

мултипликативан -вна -вно *(који умножава)* мултипликативни

мултипликовати -кујем *и* **мултиплицирати** -ам *зак. и нєзак.* мултипликовац

муљ *х.* **1.** *осн. и фиґ.* мутлянка, муль; блато; **неоргански** ~ нєорґански муль; **речни** ~ рични муль; **2.** *оп.* **муљало (1)**
муљав -а -о *оп.* **муљевит**
муљало *с.* **1.** паліца за джаменє (мулянє) грозна; **2.** *фиґ. пей. (блебетало)* плєтка
муљати -ам джамиц, муляц (*грозно, маслини и под.)*
муљач *х.* джамяч, муляч
муљача *ж.* **1.** *(справа за муљање)* джамячка, преса; **2.** *зоол.* мутлянкар (Limosa); **мала** ~ мали мутлянкар (Limosa laponica); **велика** ~ вельки мутлянкар (Limosa limosa)
муљевит -а -о мульовити, блатни, мутлянков; ~ **земљиште** блатна жем; ~ **дно** мульовите (мутлянково) дно
муљити -им наношиц муль (мутлянку, блато)
муљни -а -о: ~ **сок** *пож.* мульни сок
мум *х. и* **мума** *ж. покр. (свећа)* швичка
мумати -ам *покр. (мрмљати)* жубротац, жуброніц, жубрац
мумизирати -ам *оп.* **мумификовати**
мумија *ж. осн. и фиґ.* мумия
мумијски -а -о мумийов, мумийски
мумификовати -кујем *и* **мумифицирати** -ам *зак. и нєзак.* мумификовац, балзамовац
мумлав -а -о жубротаци, жуброняци, жубраци; *(тутњав)* дудняци; *(брујав)* бриняци, бруняци
мумлати -ам **1.** *(о медведу)* мурчац; **2.** *(мрмљати)* жубротац, жуброніц, жубрац; **3.** *(тутњати)* дудніц; *(дубоко одзавањати)* бриніц, бруніц
мумљав -а -о *оп.* **мумлав**
мумљати -ам *оп.* **мумлати**
мумоња *х. и ж. покр.* жубротач, дудрач
мумоњити -им *покр. оп.* **мумлати**
мумџија *х. покр. (свећар)* швичкар
мунар *х.,* **мунара** *ж. и* **мунаре** *с. оп.* **минаре**
мунго *и* **мунгос** *х. зоол.* мунґос, мунґо (Mungos ichneumen, Mungos mungo)
мундир, мундур *х. и* **мундура** *ж. (део униформе; униформа)* мундир, *заст.* мундур
мундштик *х. оп.* **муштикла**
муника *ж. бот.* муніка (Pinus heldreichii)
мунитва *ж. покр. (превара)* спреводзка
муниција *ж.* муниция; **бојева** ~ бойова муниция; **маневарска** ~ маневерска муниция
муницијски *и* **муниционни** -а -о муницийни, муницийски; ~ **кола** муницийни коч
муниципал *х. оп.* **муниципиј**
муниципиј *х. и* **муниципија** *ж. ист.* муниципий, муниципиюм, муниципия *(город зоз самоуправяньом)*
муниципијалан -лна -лно *оп.* **муниципалан**
муниципијум *х. оп.* **муниципиј**
мункаш *х. ист.* мункаш
мунта *ж. заст.* **1.** *(дражба)* лицитация, аукция; **2.** *оп.* **мулта**
мунтар *х. покр. (ступа)* ступка, аван
мунтати -ам **1.** *заст. (дражбовати)* лицитовац; **2.** *беш. (варати)* спреведац
мунути[1] -нēм *и* **му́нути** мунēм вдериц *(з песцу, локцом и под., звич. зоз слабшим и кратшим вдереньом до реброх або до хрибта)*; джаґнуц, уштухнуц
му́нути[2] мунēм **1. а)** *(нагло изаћи)* нагло висц, вибегнуц; **б** *(излетети)* вилєтнуц, вилєциц; **в)** *(промакнути)* нагло прейсц коло дачого; **2. а)** *(синути, блеснути)* блїснуц, зашвициц; **б)** *(прелетети)* прелєциц
мунути се -нем се *(помакнути се)* рушиц ше, помкнуц ше
муња *ж.* **1.** *осн., фиґ.* блїскавка; *(севање)* блїсканє; **севале су муње** блїскало; **2.** *заст.* електрична струя, електрицитет; ◊ **брз (хитар) као** ~ швидки як заяц (як ирґа, як шнелцук), барз швидки
муњара *ж. заст.* електрична централа
муњати -ам *покр.* **1.** рушац ше швидко (як блїскавка); **2.** *(о коњу)* кивац, стригац з ухами; **3.** *(погледом)* бегац, блїскац
муњеван -вна -вно **1.** блїскавкови; **2.** *оп.* **муњевит (1, 2)**
муњевина *ж. заст.* блїсканє; блїскавка
муњевит -вна -вно **1.** блїскавков[и], блїскавични, барз швидки, барз нагли; ~ **рат** блїскавкова война; **муњевитом брзином** барз швидко, з блїскавкову швидкосцу; **3.** *фиґ. (пун одушевљења)* полни одушевия; ~ **говор** бешеда полна одушевия
муњовод *х.* громобран, громозвод
мура *ж. покр.* **а)** глїна (иловача) помишана з писком и желєзну руду; **б)** утапшане блато
мурасела *ж. заст.* **а)** *(позивница на суд)* судска поволанка; **б)** *(дозвола; забрана)* дозвола, дошлєбодзенє; забрана
мурва *ж. бот.* ягода (Morus); **бела** ~ била ягода (Morus alba)
мурвовина *ж. (дудово дрво)* ягода
мурга[1] *ж. покр.* ушедок (жґрид) маслинового олєю *(после прецадзованя)*
му́рга[2] *ж. покр. (дудиња)* ягода

мургав, мургаст *и* **мурговаст** -а -о *(тамномаслинаст)* цми олєйови; цми
мурдар *ж. пей. (аљкав човек)* нєпорядни, люштави, люштош, люштавец
мурдарити -им **1.** *(прљати)* люштац, брудзиц; **2.** *(радити аљкаво)* робиц нєпорядно, люштаво, гоч-як
мурдалук *х.* нєпорядносц, люштавосц
мурдарски -а -о нєпорядни, люштави, брудни
муређеп *и* **муређеф** *х.* **1.** *заст. (мастило)* тинта; **2.** *(винобој)* фарба за фарбенє вина
мурина *и* **мурињa** *ж. зоол.* мурина (Muraena helena)
мурлеисати -ишем *оп.* **мухурлеисати**
муртат[**ин**] *х. покр. (издајник)* зраднїк
мус *х. варв. (морање)*: **пер** ~ под примушеньом, насилу
муса *ж. (мезгра)* юшка (сок) младого древка
мусав -а -о **а)** *(прљав)* брудни, люштави; нєчисти; **б)** *(о лицу и образима)* замурц(к)ани, мурцави; **в)** *(лоше обрисан - о стаклима прозора и сл.)* смольгави
мусавац -вца мурцош, замурц(к)ани, мурцави; люштош, люштави, брудни
мусавко *х. оп.* **мусавац**
мусака *ж. кул.* мусака
мусандер *х.,* **мусандера** *и* **мусандра** *ж.* вельки орман *(у муре, за посцелїну)*
мусати -ам *(прљати)* мурцац; люштац, брудзиц
мусаф *х.* мусаф *(старозавитна часц Курана)*
муселим *х. ист.* муселим *(заступнїк везира)*
мусити се -им се *(бити љут, зловољан)* гнївац ше, хмуриц ше, буц злей дзеки
мускат *х.* мускат, мушкат *(файта вина, лози и присмаку)*
мускета *ж.* мускета *(файта длугей пушки)*
мускетар *и* **мускетир** *х.* мускетар
мускул *х. и* **мускула** *ж. анат.* мускула
мускулатура *ж. анат.* мускулатура
мускулозан -зна -зно мускулозни; ~ **тело** мускулозне цело
муслим *х. оп.* **муслиман**
муслиман *х.* **а)** муслиман; **б)** *(Муслиман)* Муслиман *(народ*)
муслимански -а -о муслимански
муслиманство *с.* муслиманство *(ислам; муслиманє)*
муслин *х.* муслин *(файта памучного платна)*
мустанг *х.* мустанґ *(полудзиви конь у сиверноамерицких прерийох)*
мустаћ *х. покр. (брк)* баюс *х.,* баюса *ж.*
мусти музем **1.** *(млеко)* доїц; **2.** *фиґ. (искоришћавати)* хасновац, вихасновйовац, експлоатовац, доїц; **3. а)** *(сисати)* цицац; **б)** *(извлачити)* вицицовац, вицаговац *(сок, влажносц, моц и под.);* **4. а)** *(о киши)* ляц; **б)** *(брзо тећи)* швидко чечиц; ◊ ~ **своје стадо (овчице)** жиц на рахунок народу, доїц свойо стадо (овечки)
мустра *ж. з розл. знач.* мустра; ~ **за вез** мустра за вишиванє; ◊ ~ **без вредности** безвредносц, нїчомносц
мутав -а -о **1. а)** *(нем)* нєми; **б)** *фиґ. (ћутљив)* нєбешедлїви, цихи; **2.** *оп.* **муцав**; ◊ **није он** ~ нє глупи (нє шалєни) вон
мутавац -вца *и* **мутавко** *х. пей.* **1.** нєми; **2.** *оп.* **муцавац**
мутавост *ж.* нємосц
мутавџија *х.* ремеселнїк хтори вирабя покровци, паплани и др. з кожей шерсци; покровцар
му́тан[1] -тна -тно **1.** мутни; ~ **стакло** мутне скло; ~ **вода** мутна вода; ~ **поглед** мутни попатрунок; **2.** *(магловит; облачан)* молговити; хмарни; **3.** *(о гласу, звуку)* захрипнути, нєдзвонки, мутни; **4.** *фиґ. (неодређен, нејасан)* нєодредзени, нєясни, молговити; **5.** *фиґ. (узнемирен, забринут)* знємирени, нєрозположени, застарани, забриґовани; ◊ **ловити у мутном** ловиц у мутним; **мутно време (доба), мутна времена** мутни час (часи); **мутно ми је у глави (пред очима), мутна ми је глава** *оп.* **мути ми се у глави** *при* **мутити се; пропало (нестало)** [**као**] **у мутну воду, однела мутна Марица (вода)** пошло мутном водом (долуводом)
мутан[2] *х. пей.* **1.** *оп.* **мутавац (1); 2.** *(блесан, глупан)* тутмак, сусмак, дурбак, му(н)тлак
мутант *х. биол.* мутант
мутап *х.* **1. а)** *(прекривач)* покровец з кожей шерсци; **б)** паплан з кожей шерсци; **2.** *оп.* **мутавџија**
мутарати -ам *покр. (лутати)* блукац [ше], отлукац ше
мутати -ам *покр. оп.* **муцати**
мутација *ж. биол., ґрам.* мутация
мутациони -а -о мутацийни; ~ **теорија** мутацийна теория
мутвак *х. покр.* **1.** *(кухиња)* кухня; **2.** *(остава)* шпайз; комора
мутеж *х.* **1. а)** мутна (замуцена) чечносц; **б)** *фиґ.* тото цо мутне (замуцене); **2. а)** *(талог)* жґрид, ушедок, сподок; **б)** *(муљ)* муль, мутлянка; **3.** *фиґ.* **а)** *(метеж)* конфузия, нєшор; знємиреносц; **б)** *(замршеност)*

заплєценосц, замервеносц, замуценосц; ◊ **бистрити** ~ розяшньовац мутну ситуацию
мутеселим *х. ист. оп.* **муселим**
мутивода *х. и ж. нар.* **а)** тот хтори муци воду; **б)** *фиґ. оп.* **мутикаша**
мутикаша *и* **мутилац** -иоца *х. (смутљивац)* (с)плєткар, интриґаш, завадзовач
мутилица *ж. (емулгатор)* мутькачка
мутионица *ж. покр.* **1.** долїна, лада, купачка и др. за мишанє малтеру; **2.** *(бућкалица)* збущок
мутирати -ам мутир[ов]ац
мутити -им **1.** *(замућивати)* муциц, замуцовац; **2. а)** *(мешати)* мишац; **б)** *(размућивати)* розмутьковац; **3.** *фиґ.* **а)** *(кварити)* губиц; **почео је** ~ **расположење друштва** почал губиц розположенє дружтва; **б)** *(реметити мир)* знємирйовац дакого, завадзац дакому; **то је није мутило** то єй нє завадзало; **в)** *(збуњивати)* збуньовац, бунїц; **нека никог не мути** най нїкого нє збунює; **4. а)** *(подбуњивати)* бунїц, подбуньовац, подштуховац; **зашто мути народ?** прецо бунї народь; **б)** *(изазивати свађу)* завадзовац, виволовац нєзлагоду; **в)** *фиґ. (жалостити)* жалосциц, зармуцовац, засмуцовац; **5.** *фиґ. (лутати)* блукац [ше], отлукац ше; ◊ ~ **коме воду** класц (дриляц) дакому палїцу до колєса; ~ **коме кашу** *оп.* **каша**
мутити се -им се **1. а)** *(замућивати се)* муциц ше, замуцовац ше; **б)** *(кварити се)* губиц ше; **2.** *(о небу)* хмариц ше; **3.** *фиґ. (бунити се)* бунїц ше; **4.** *фиґ. (збуњивати се)* збуньовац ше, бунїц ше; ◊ **крв (утроба) ми се мути** *(ужасавам се)* дзвига ше ми жалудок (од жалудка); **мути ми се у (по) глави, пред (у) очима** круци ше ми глава (у глави); цмеє ше ми пред очми
мутиша *х. оп.* **мутикаша**
мутлак[1] *х. оп.* **мутан**[2]
мутлак[2] *присл. покр. (заиста; вероватно)* наисце, насправди; вироятно
мутљавина *ж. и* **мутљаг** *х. оп.* **мутеж**
мутљати -ам **1.** *(мешати)* мишац; **2.** *(подбуњивати)* бунїц, подбуньовац, подштуховац
мутљати се -ам се **1.** *(врзмати се)* мотац ше, круциц ше, гнєсц ше, ходзиц геваль-тамаль; **2.** *(бити узнемирен)* буц знємирени
мутљив -а -о хтори прави плєтки (интриґи); хтори бунї (подбунює, подштухує)
мутљивац -вца *х.* (с)плєткар, интриґаш; подбуньовач, подштуховач
мутност *и* **мутноћа** *ж.* мутносц, замуценосц; нєясносц, молговитосц
мутња *ж.* **1. а)** *(сплеткарење)* (с)плєтки, интриґи; **б)** *(кавга)* зраженє, звада; **2.** *(тумарање)* блуканє, отлуканє
мутњак *х. покр.* казань *(за печенє палєнки)*
мутњикав -а -о *(помало мутан)* дакус мутни, дакус замуцени
мутоња *х. оп.* **муцавац**
муђ: **шуђ-муђ** *(тамо-амо)* тадзи-тамаль
мућав -а -о *(покварен - о јајету)* погубени
мућак -ћка **1.** *(покварено јаје)* запорсток, мутяк; **2.** *фиґ.* **а)** *(покварењак)* погубени чловек, мутяк; **б)** безвредна (нєхасновита) ствар; **3.** *фиґ. пей. (ништа)* чвирк, нїч; ◊ **покварен као** ~ з косцами погубени
мућати -ам *оп.* **мућкати**
мућеница *ж.* **1.** *оп.* **ладњача; 3.** *(млађеница)* цмар
мућка *ж.* нєчиста робота; намесцанє
мућкалица *ж.* **1.** *(бућкалица)* збущок; **2.** *(жичана направа за мућење јаја)* трепадло, трепайзло; **3.** *кул.* мутькалица
мућкарош *х. беш.* **а)** тот цо вше дацо круци-муци; **б)** *(мутљивац)* (с)плєткар, интриґаш
мућкати -ам **1.** мутькац; **мућкати чутуру с водом** мутькац з чутору з воду; **2. а)** *(маслац)* муциц; **б)** *(мешати)* мишац; **3.** *оп.* **мућкати се (б)**; **4.** *(пребирати по јелу)* шпиртац, бабрец ше; **5.** *(уста, зубе - испирати)* виплоковац, плокац; **6.** *фиґ. (петљати)* круциц-муциц; ◊ ~ **главом (главу)** *(смишљати)* здумовац, роздумовац
мућкати се -ам се **а)** мутькац; **течност се мућка у боци** чечносц мутька у фляши; **б)** мутькац, ґольтац; **пиво му се мућка у трбуху** пиво му ґольта у бруху
мућнути -нем *(продрмати)* помутькац; ◊ ~ **главом** роздумац
мућурла *х. и ж. (велика будала)* вельки дурак (шалєняк, дурґов, фильков)
муф *х.* муф *(1. часц женского облєчива; 2. скапчовач двох цивох)*
муфа *ж. покр.* погубене вино
муфлон *х. зоол.* муфлон (Ovis musimon)
муфљуз *х. 1.* **а)** банкрот; **б)** *(бедник)* бидни, сеґинь, сирота, *заст.* нєборак*;* **2.** битанґа, плюґа; **3.** *оп.* **муктаџија**
муфтаџија *и* **муфташ** *х. оп.* **муктаџија**
муфте *присл. оп.* **муктемуфтија** *х.* муфтия *(найвисши мусламански священїк у єдней обласци)*

муха *ж. оп.* **мува**
мухамеданац -нца *х.* мугамеданєц
мухамедански -а -о мугамедански
муханат -а -о *покр. (веома осетљив)* барз чувствительни (увредлїви, кевельни)
муханет *х. покр. (туга, бол)* смуток, боль
мухар *х. бот.* мугар (Setaria)
мухара *ж. бот.* мухотровка (Amanita muscaria)
мухарика *ж. бот. оп.* **мухар**
мухарица *ж. зоол.* мухоловка (Ficedula); ~ **беловрата** билошия мухоловка (Ficedula albicollis); **шарена** пестра мухоловка (Mespilus germanica)
мухарник *х.* **1.** лапишка за мухи; **2.** *оп.* **мухарница**
мухарница *ж.* орманчик, креденц и под. з густу мрежу од мухох
мухати (се) -ам (се) *оп.* **мувати (се)**
мухафиз *х. ист.* мугафиз *(заповиднїк твердинї)*
мухаџир *х. покр. (избеглица)* вибеженєц, емиґрант
мухоловка *ж. оп.* **муволовка**
мухомор *х.* мухомор, отров(а) за мухи
мухоморка *ж. оп.* **мухара**
мухур *х. (печат)* печац, *заст.* белєґ
мухурлеисати -ишем *зак. и нєзак.* вдериц/биц печац
муц *викр.*: **туц** ~ ставаюци и загакуюци ше *(у приповеданю, читаню и под.)*
муца **1.** *х. оп.* **муцавац;** **2.** *ж.* хтора ше загакує, загаковаца
муцав -а -о **а)** хтори ше загакує, загаковаци; **б)** *фиґ.* хтори чежко (нєсхопно) виражує думки; дирґаюци
муцавац -вца *х.* хтори ше загакує, загаковаци
муцавост *ж.* загаковацосц, загакованє
муцало *с. и х. пей. оп.* **муцавац**
муцати -ам загаковац ше
муцање *с.* загакованє
муцкати -ам *дем.* дакус ше загаковац
муцнути -нем загакнуц ше
муцо *х. оп.* **муцавац**
мучавац -вца *и* **мучало** *х. покр.* тот хтори звичайно цихо, нєбешелїви
мучаљив -а -о **1.** *(ћутљив)* цихи, хтори звичайно цихо, нєбешедлїви; **2.** *оп.* **мучан[2]**
мучан[1] -чна -чно *(тих, ћутљив)* цихи, нєбешедлїви
мучан[2] мхчна *и* мvчна, мхчно *и* мvчно **1.** *(тежак)* чежки, трапезни, трапезлїви; ~ **посао** чежка робота; **2.** *(веома непријатан)* [барз] нєприємни, чежко подношлїви, нєлагодни, мучни; ~ **ћутање** нєприємна цихосц; **3.** *(намучен)* намучени, вимучени, змучени, витрапени; **4.** *заст. (о човеку)* чежки, нєподношлїви; **5.** *(забринут)* застарани, забриґовани; **мучне очи** застарани очи; **6.** хтори достати з муку (трапезу); ~ **хлеб** чежко заробени хлєб; ◊ ~ **работа** робота хтору чежко поробиц
му́чати[1] -чим *(ћутати)* буц цихо, нїч нє бешедовац
му́чати[2] мучēм *покр. оп.* **мукати**
муче *присл.* **1.** *оп.* **мучке (1);** **2.** **а)** *(тихо, мирно)* цихо, сциха; **б)** *(крадом)* покрадзме
мученије *с. заст.* мучениє, мученє,
мученик *х.* мученїк
мученица *ж.* мученїца
мученички -а -о мученїцки; ~ **живот** мученїцки живот
мучеништво *с.* мученїцтво
мучилац -иоца *х.* **а)** мучитель; **б)** *(угњетач)* гнобитель
мучилачки -а -о мучительски
мучилиште *с.* **1.** мучилїще; **2.** *(мучење)* мученє
мучило *с.* справа (орудиє) за мученє
мучитељ *х. оп.* **мучилац**
мучитељски -а -о мучительов; мучительски
мучити -им **а)** *(стављати на муке)* мучиц, *заст.* катовац; **б)** *(чинити да неко пати)* мучиц, квилїц дакого, розцинац шерцо дакому; **в)** *(узнемиравати)* мучиц, знємирйовац; **г)** *(неким послом и сл.)* мучиц, трапиц, мордовац, таринґац; турб(ал)овац; ◊ **муку** ~ барз ше мучиц (трапиц, мордовац)
мучити се -им се **а)** *(патити се)* мучиц ше, трапиц ше; **б)** *(упињати се)* мучиц ше, трапиц ше, мордовац ше; турб(ал)овац ше; **в)** *(дуже време, напр. са болесником)* байлаґовац
мучкати -ам *покр. (уђуткивати)* читкац
мучке *присл.* **1.** *(ћутке, немо)* цихо, без словох, нємо; **2.** **а)** *(потајно)* потайно, потаємнє; **б)** *(издајнички)* зраднїцки
мучки[1] -ā -ō **1.** *(потајан, подмукао)* потайни, потаємни; зли; лукави; **2.** *заст.* **а)** *(нем)* нєми, хтори ше окончує без словох; **б)** *правн. (прећутан)* прецихни, имплицитни; **по мучком договору** по прецихней догварки
мучки[2] *присл. оп.* **мучке**
мучни -а -о *покр. (брашнени)* муков[и], мучни
мучнина *ж.* млосц; мука; нєдобре; **хватала га је** ~ було му нєдобре (мло)
мучница *ж. оп.* **мучњак**
мучно *присл.* **1.** *(с муком, тешко)* чежко, з муку, з трапезу, трапезно, трапезлїво; ~ **је свршио**

школу чежко закончел школу; **2.** *зоз злуч.* #да# *(мало вероватно)* мало вироятне, чежко; ~ **да ће он што урадити** чежко же вон дацо зроби; **3. а)** *(неподношљиво)* нєподношлїво, барз чежко; **б)** *(непријатно)* нєприємно, нєлагодно; **4.** *(измучено)* вимучено, змучено, витрапено; **5.** *(зло, рђаво)* нєдобре, мло; ~ **ми је** нєдобре ми

мучњак *х. (сандук за брашно)* мучна лада

муш[1] *х. покр. (магарац)* осел, маґарец; *(магаре)* магарче, *рид.* пуле

муш[2] *х. спорт.* муш *(центер круга на мети)*

муша *ж. покр. (пашњак)* пасовиско, пашков

муше -ета *с. оп.* **муш**[1]

мушебак -епка *х. покр.* древени роштель *(на муслиманских хижох)*

мушема *ж.* восковане платно, мушема

мушица *ж.* **1.** *зоол.* **а)** *мн.* мушки (Hematocera; Bracycera); **б)** *(мува)* муха; **в)** *дем.* мушка; **2.** *воєн. (предњи нишан)* мушка; **3.** *звич. у мн. фиґ. (ћуд)* каприц; ◊ **голубачка** ~ *зоол.* голубецка мушка (Similium golubacense) **имати** [**своје**] **мушице (бубе, лутке)** буц чудни, мац свойо хробачки

мушичав -а -о **1.** хтори ма мушки, хтори полни мушкох; ~ **вино** вино полне мушкох; **2.** *фиґ. (ћудљив)* норовни, каприциозни, видумни, видумоваци

мушичар *х. зоол.* мушкар (Muscicapa griseola)

мушји -а -е *(мувљи)* мухов

мушкад *и* **мушкадија** *ж. зб. (мушкарци)* хлопи

мушкара *и* **мушкарада** *ж. оп.* **мушкобана**

мушкарати се -ам се *(о жени)* справовац ше як хлоп (як хлапец), хлапчариц, хлопариц

мушкарац -рца *х.* хлоп, чловек

мушкарача *ж. оп.* **мушкобана**

мушкарачки -а -о хлопски; ~ **изглед** хлопски випатрунок

мушкарче -ета *с. и* **мушкарчић** *х.* **1.** *дем. и гип.* хлопик; **2.** *(мушко дете)* хлапец, хлапчик

мушкарчина *х.* хлописко, хлопина

мушкат *и* **мушкат**[**е**]**л** *х. оп.* **мускат**

мушкатла *ж. бот.* мушкатла (Pelargonium odoratissimum)

мушкатни -а -о мускатни, мушкатни, мускатов, мушкатов; ~ **грожђе** мускатне грозно; ◊ ~ **орашак** *оп.* **мушкатњак**

мушкатњак *х. бот.* мускатни (мускатов) орех (Myristica fragrans)

мушкет *х. и* **мушкета** *ж. оп.* **мускета**

мушкетар *х. оп.* **мускетар**

мушкетати -ам *зак. и нєзак.* забиц/забивац, заштрелїц/штреляц *(з мускету)*

мушкетир *х. оп.* **мускетар**

мушки[1] *и* **мушки** -ā -ō **1. а)** *(својствен мушкарцима)* хлопски; ~ **глас** хлопски глас; ~ **шешир** хлопски калап; **б)** *(смео; мужеван)* хлопски, мужески, межествени; ~ **отпор** хлопске одуперанє; **2.** *покр. (сељачки)* селянски, парастски; прости; **3.** *у меновнїцкей служби, х. (мушкарац)* хлоп; ◊ ~ **пол** хлопски *(заст.* мужески) пол; ~ **псовка** бридке (чежке) лаце; ~ **реч** хлопске слово; ~ **рука** хлопска рука; **мушке песме** хлопски писнї; ~ **род** *ґрам.* хлопски род; ~ **свет** хлопски швет, хлопи; ~ **цвет** *бот.* хлопски квиток (квет)

мушки[2] *присл.* **1.** [по] хлопски, як хлоп; **2.** *(ваљано)* добре; ~ **се намучити** добре ше намучиц

мушкиње *с. зб. оп.* **мушкад**

мушко *х.* **а)** *(мушкарац)* хлоп; **он није** ~ вон нє хлоп; **б)** *оп.* **мушкад**

мушкобана *и* **мушкобања** *ж.* хлопска ката; жена хтора здабе на хлопа, хлоповита жена; **девојчица** ~ дзивче-хлапчарка

мушкобањаст -а -о хтори як хлопска ката, хтори здабе на хлопа, хлоповити, хлопски

мушкост *ж.* хлопство; мужество

мушмула *ж. бот.* мушмула (Mespilus germanica)

муштерија *ж. и х.* **1. а)** *(корисник услуга)* муштерия; **б)** *(купац)* купец, муштерия, трошитель; **2.** интересент; **3.** клиєнт, странка

муштикла *ж.* муштикла, шпиц

муштра *ж.* **1.** *(војна вежба)* воєна вежба, муштра; **2.** *(строго васпитање)* муштра; **3.** *оп.* **мустра**

муштрати -ам **1.** *(вежбати војнике)* еґзецир[ов]ац; **2.** *(строго васпитавати)* муштровац

муштрати се -ам се **1.** *(вежбати се - о војницима)* егзецир[ов]ац; **2.** *(мучити се)* мучиц ше, трапиц ше

муштрач *х.* муштровач

муштулугџија *х.* явяч приємней (радосней, добрей) вистки

муштулук *х.* **1.** *(пријатна вест)* приємна (радосна, добра) вистка; нєсподзиванє; **2.** *(награда за пријатну вест)* нагpада (дарунок, плаца) за приємну вистку, олдомаш; **3.** *оп.* **муштулугџија;** ◊ **отићи на** ~ пойсц явиц приємну вистку

мушулин *х. оп.* **муслин**

Н

на[1] *викр.* **1.** *(ево)* на; **2.** *при указованю на нєповольни пошлї́док:* **чинио се мудар, а сад – на!** правел ше мудри, та тераз ма (та ту му тераз)
на[2] *прим.* I. *з акуз.* **1.** *указує на место ґу хторому унапрямена дїя* **а)** на; **идемо на њиву** идземе на польо; **б)** до; **преселили су се на село** преселєли ше до валалу; **мајка је отишла на мису** мац пошла до служби; **2.** *означує способ дїї* **а)** на; **на брзину** на швидко; **на први поглед** на перши попатрунок (погляд); **б)** на, за; **смрди на ракију** чуц го на палєнку (за палєнку); **3.** *з розл. знач.* на; **то је на корист свих нас** то на хасен шицких нас; **на пролеће** на яр; **на Нову годину** на Нови рок**; поделити на три дела** подзелїц на три часци; **доћи на три дана** присц на три днї; **отићи на посао** пойсц на роботу; **4.** *у служби атрибута* **а)** на**,** о; **бицикл на три точка** бициґла на (о) три колєса; **б)** на**; кућа на три спрата** хижа на три поверхи; **5.** на*, або ше нє преклада;* **било их је на хиљаде** було их [на] тисячи**; 6.** *означує предмет хтори ма буц залапени з дїю* на, до; **пуцати на непријатеља** штреляц на (до) нєприятеля; II. *з лок.* **1. а)** на**; јело је на столу** єдзенє на столє; **био је на послу** бул на роботи; **б)** на, у; **живе на селу** жию на (у) валалє; **нису били на миси** нє були у служби; **2.** на, о; **раде на томе да...** робя на (о) тим же би...
наашиковати се -кујем се налюбовац ше, налюбиц ше, наашиковац ше
набава *ж. оп.* **набавка**
набавити -им **1.** *(снабдети)* набавиц, серзовац; ~ **вино** набавиц (серзовац) вино; **2.** *(наћи; купити)* набавиц, найсц, вишукац; **где си набавио такав бицикл?** дзе ши набавел таку бициґлу?; **3.** *(донети, обезбедити коме што)* обезпечиц; **4.** *покр. (довести)* привесц
набавка *ж.* набавянє, набавка, серзованє
набављати -ам **1.** набавяц, серзовац; **2.** *(налазити; куповати)* набавяц, находзиц; **3.** *(доносити, обезбеђивати коме што)* обезпечовац
набављач *х.* набавяч, серзовач
набављачки -а -о набавяцки, серзовацки; ~ **задруга** набавяцка (серзовацка) задруґа
набавни -а -о набавни; ~ **цена** набавна цена
набадало *с.* **1.** шидло *(за шице бочкорох);* **2.** *франт. (који мало храмље)* тот цо надибує
набадати -ам **1.** *(натицати)* здзивац, надзивац; **2.** *(пробадати)* дзиравиц; **3.** *(ићи несигурно, са укоченим ногама)* тачкац ше; **4.** *(бити несигуран у говору)* нєсиґурно (загакуюцо) бешедовац (гуториц); ~ **реч по реч** нєсиґурно (загакуюцо) виповедац слово по слово
набазати се -ам се **< базати**
набајати -ам **< бајати**
набалати се -ам се *(набокати се)* добре ше наєсц, нахпац ше, наведвиц ше
набањати се -ам се **< бањати се**
набасати -ам **1.** *(натрапати)* нєздобачки (нєсподзивано, случайно) наисц; налєциц, натрафиц, набегнуц на дакого *або* на дацо*;* **2.** *(случајно наћи)* нєздобачки (нєсподзивано, случайно) найсц дакого, дацо
набацати -ам **1.** *(на гомилу)* наруцац*;* назруцовац; **2.** *(насути одозго)* заруцац
набацивати -цујем **1.** *(бацати поврх чега)* руцац, заруцовац; **2.** *(на гомилу)* руцац; **3.** *(узгредно напомињати)* пригваряц, докладац; **4.** *(прекоревати)* вируцовац на очи, пригваряц; **5. а)** *фиґ.* звальовац на дакого даяке зло; **б)** *(оптуживати)* обтужовац, обвиньовац; (*у фудбалу и сл.)* наруцовац*;* ~ **лопту** наруцовац лабду
набацивати се -цујем се **1.** *(гађати)* руцац дацо до дакого*;* **2.** *взаєм. повр.* **а)** *(гађати се)* оруцовац ше; **б)** руцац дацо єдно другому; **3.** *фиґ. (упућивати примедбе)* пригваряц, докладац; **4.** *беш. (наметљиво се удварати)* наруцовац ше дакому; ◊ ~ **камена** змагац ше у руцаню каменя, руцац камень
набацити -им **1.** *(бацити поврх чега)* руциц, заруциц; **2.** *(на гомилу)* наруцац; **3.** *фиґ. (узгредно напоменути)* пригвариц, доложиц; **4.** *фиґ. (прекорити)* вируциц на очи, пригвариц; **5.** *фиґ.* **а)** звалїц на дакого даяке зло**; б)** *(оптужити)* обтужиц (обвинїц) дакого, направиц (накласц) на дакого; **6.** *(у фудбалу и сл.)* наруциц; ~ **лопту** наруциц лабду; ~ **скицу** наруциц скицу; ◊ ~ **коме што на нос** *(замерити)* здзац дакому дацо на нос
набашка *присл. (посебно)* окреме
набдети се -дим се **< бдети**

набедити -им **1.** *(оклеветати)* направиц, накласц, нагуториц дацо на дакого*;* **2.** *(приволети, наговорити)* нагвариц, навесц

набедреник *х. и* **набедреница** *ж. церкв.* набедренїк, духовни меч

набеђен -а -о *(тобожњи)* фалшиви, нїби, почустом, *коц.* почустомок; ~ **јунак** фалшиви (нїби, почустом) юнак

набеђивати -ђујем **1.** *(клеветати)* направяц, правиц, гуториц на дакого*;* **2.** *(наговарати)* нагваряц, наводзиц

набелајисати -ишем *и* **набелајити** -им *(доспети у невољу)* настрадац, зобрац дябла

набелити -им *(намазати белилом)* набилїц

набело *присл.* до дна, до сподку *(попиц)*

набеседити се -им се набешедовац ше, наприповедац ше, нагуториц ше

набиберисати -ишем *(зачинити бибером)* попопровац

набијати -ам **1.** *(пунити)* хпац, полнїц, цискац; **2.** *(оружје барутом)* набивац; **3.** *(навлачити)* нацаговац, надзивац; **4.** *(набадати)* здзивац, надзивац; **5.** *(утабавати)* утапшовац; **6.** *(насуту земљу и сл.)* убивац; **7.** *(у тесан простор)* збивац; **8.** *(џак са зрном и сл)* утресац; **9.** *(конопљу)* трец; **10.** *(жуљеве и сл.)* доставац, *безос.* надавйовац

набијати се -ам се *нєзак. ґу* **набити се**

набијач *х.* **1.** *буд., техн.* убивач *(справа за убиванє, ровнанє жеми и под.)***;** **2.** рамач, набивач *(палїчка за набиванє пушкового праху до оружия)*

набијача *ж.* набиваца пушка, набивача

набијен -а -о *(здепаст, дебео)* набити

набипара *х. и ж.* тот цо ма полно (вельо) пенєжи, полни пенєжох

набирање *с.* **1.** < **набирати (се)**[2]; **2.** *буд.* ранцованє; ~ **коловоза** ранцованє коловозу

набирати (се)[1] нȁбирāм (се) навиберац (ше)

набирати (се)[2] нȁбирāм (се) *и* **нȁбирати (се)** -рем (се) *нєзак. ґу* **набрати (се)**

набирачити -им *оп.* **напабирчити**

набити -ијем **1.** *(напунити)* нахпац, наполнїц, нацискац; ~ **џепове** нахпац до кишенкох, наполнїц кишенки; **2.** *(оружје барутом)* набиц; **3.** *(навући)* нацагнуц, здзац; ~ **шубару на главу** нацагнуц (здзац) шапку на главу; **4.** *(набости на што)* здзац, надзац; ~ **на ражањ** здзац надзац) на рожень; ~ **обруч на буре** здзац обруч на гордов; **5.** *(утабати)* утапшац; ~ **пртину кроз снег** утапшац дражку по шнїгу, направиц чапаш у шнїгу; **6.** *(насуту земљу и сл.)* убиц; **7.** *(угурати у тесан простор)* збиц; **набили су их у малу собу** збили их до малей хижи; **8.** *(конопљу)* витрец; **9.** *(добити у току рада, од удара и сл.)* достац, *безос.* надавиц*;* **набио је жуљеве** достал жулї, надавело му руки; ◊ **као набита (набијена) пушка бити (одговорити и сл.)** *(бити спреман, спремно одговорити)* буц стройни, буц готови як бичак, стройно одвитовац; ~ **на нос** *(прекорити)* здзац на нос, вируциц на очи; ~ **рогове мужу** спреведац мужа, здзац мужови роги; ~ **цену** барз подзвигнуц (подвисшиц) цену

набити се -ијем се **1.** *(нагурати се)* нацискац ше, збиц ше; **2.** *фиґ. (добро се најести)* налопотац ше, надедвиц ше; **3.** *покр. (догодити се)* случиц ше, трафиц ше, збуц ше

набифлати -ам *беш.* набубац, научиц напамят

наблаговати се -гујем се **1.** науживац ше; **2.** *заст.* наєсц ше

наблебетати се -ећем се **< блебетати**

набледа -а -о дакус бляди

наблизу *присл.* **1.** *(у близини)* блїзко; **2.** *(отприлике)* одприлики, приблїжно

наблудети се -дим се **< блудети**

набодача *ж. оп.* **прибадача**

набодица *х. и ж. (кавгаџија)* звадлївец, збиткош

набожан -жна -жно побожни

набој *х.* **1. а)** *(набијен зид):* **кућа од набоја** набивана хижа; **правити куће од набоја** набивац хижи; **б)** *буд.* набиванє; ~ **од иловаче** набиванє з иловачи; **2.** блато *(помишане з плєву або пошекану сламу як будовательни материял);* **3.** *(барутно пуњење)* пушков прах, полнєнє; **4.** *ел., хем.* набой, наелектирзованє; **5.** *мед.* подбите, надавене *(боляце надавене место звич. на пети або талпи);* **има ~ на пети** подбита му пета, подбил пету

набојни -а -о *(од набоја)* набивани

набојница *ж. (кућа од набоја)* набивана хижа

набојњача *ж.* фишеклия

набокати се -ам се *вулґ. (најести се преко мере)* нахпац ше, нажрец ше

набоктати -кћем добре наполнїц

наболовати се -лујем се нахоровац ше

набоље *присл.* на лєпше; **иде** ~идзе на лєпше

набор *х.* **1.** *(нагиб на тканини)* фодра, фодрочка; **хаљина са наборима** сукня з фодрами; **2.** *(бора на кожи)* ранц; **има боре**

на челу ма ранци на чолє; **3.** *(на води и сл.)* габи, зранцованє
наборан -а -о зранцовани, зранцавени; ~ **лице** зранцована твар
наборати -ам зранцовац, зранцавиц, зморщиц
наборати се -ам се зранцовац ше, зранцавиц ше, зморщиц ше; **од бола му се наборало лице** од болю ше му зранцовала (зморщела) твар
набости -одем **1.** *(натаћи)* здзац; **2.** *(избости при изради)* подзиравиц, направиц дзирки; ~ **каиш** направиц дзирки на ременю
набости се -одем се *(натаћи се)* здзац ше
набрајалица *ж.* **1.** *(тужбалица)* нарикан**є**, нарикаца писня; **2.** *(нарикача)* нарикачка; **3.** *мн. (игра)* начишльованя, начишльованки
набрајање *с.* **< набрајати**
набрајати -ам **1.** читац, чишлїц; **2.** *(ређати)* шоровац; **3.** *(једнолично ређати)* повторйовац; **4.** нарикац *(споминаюци мена покойних)*
набран -а -о **1.** зранцовани; зморщени, наморщени; *(о хаљини)* ранцовани; **2.** *ґеол.* зранцовани; **набране планине** зраноцовани гори
набрати -берем **1.** *(воћа и сл.)* наоберац; **2.** *(кукуруза)* наламац; **3.** *(накупити)* назберац; **4.** *(наборати)* **а)** нахмуриц; ~ **чело (обрве)** нахмуриц чоло (оберва)**; б)** зранцовац; зморщиц, наморщиц; **5.** *(сашити с наборима)* позберац, назберац, ушиц на ранци, *беш.* нациґовац
набрати се -берем се **1.** *(накупити се)* назберац ше; **2.** *(наборати се)* **а)** нахмуриц ше; **б)** зранцовац ше; зморщиц ше, наморщиц ше
набрашнити -им *(посути брашном)* помучиц, омучиц
набрбати -ам *и* -бљем *покр. (напипати)* намацац
набрбљати -ам набербляц, наприповедац, насплєтац
набрдило *с. ткац.* набилки
набређати -ам оплодзиц
набређати се -ам се *(затруднети)* зачац, остац самодруга
набрежје *с.* край коло побрежя, прибрежни край
набреклина *ж.* **1.** *(натечено место)* запухнуце, опухнуце; **2.** *(испупчење)* вистирченє
набрекнути -нем **1.** *(надбухнути*, *натећи)* напучнїц; **на гранама пупци набрекли** на конарох напучнєли пупча; **2.** прешириц ше, повекшац ше; набринуц; надуц ше; напрец ше*;* **жиле на врату су му набрекле** жили на шиї ше му прешерели (набринули); **набрекло виме** *(у краве и др.)* напарте вимнє
набреновати -нујем *(уковрчити)* набреновац, вибреновац; ~ **косу** набреновац власи
набрећи -екнем *оп.* **набрекнути**
набрецати -ам *нєзак. ґу* **набрекнути**
набрецит -а -о *(осоран, набусит)* руцаци, виставаци
набрецнути (се) -нем (се) *(осорно рећи, подвикнути)* вистац, скочиц на дакого
набрзо *присл.* **1.** *(убрзо)* нєодлуга, пошвидко; **2.** *(хитно)* нагло, цо скорей; **3.** *(на брзину)* нашвидко
набризгати -ам **1. а)** *(о стоци која се музе)* назберац млєка; **б)** *(набрекнути од млека – о вимену, дојкама)* напрец ше, напучнїц; **2.** *оп.* **набрекнути**
набројавати -ам *нєзак. ґу* **набројати**
набројати -јим *и* **набројити** -им **1.** *(до одређеног броја)* начитац, начишлїц; ~ **до сто** начитац до сто; **2.** *(избројати)* почитац, начишлїц; пораховац; **вредне раднике могу ти ~ на прсте** вредних роботнїкох можем ци почитац (начишлїц) на пальци; **3.** *(изређати у говору)* нашоровац, вишоровац, начишлїц; нараховац
набрстити -им **1.** *(нахранити брстом)* напасц; **2.** *(потерати брст, напупити – о лишћу, дрвећу)* почац гонїц (виганяц) *(лїсца, младнїки)*
набрстити се -им се напасц ше *(о козох, овцох)*
набрусити -им набрушиц, вибрушиц, наоштриц; ◊ ~ **зубе** *(припремити се за оштар напад)* наоштриц ше, нагоршац ше; ~ **зубе коме** *(изазвати кога)* нагеркац, розєсц
набрусити се -им се *(наљутити се)* наоштриц ше, нагоршац ше
набрчати -чим *(набасати)* налєциц, натрафиц, наисц
набрчица *х. и ж. и* **набрчко** *х. оп.* **набодица**
набубати -ам **1.** *беш. (набифлати)* набубац; **2.** *(излупати)* набухац
набубрити -им **1.** *(нарасти од упијене течности)* напучнїц, надуц ше; **2.** *(надојити се влагом)* розмокнуц; **земља је набубрила од кише** жем розмокла од дижджу
набујати -ам **1.** *(о реци, потоку)* нароснуц, наисц, дзвигнуц ше; **воде су с пролећа набујале** води на яр наросли; **набујала крв**

розгоруцена крев; **2.** *(нарасти од врења)* накиснуц; **3.** наполнїц ше, буйно нароснуц
набурити -им *(напрћити)* випулїц; ~ **усне** випулїц ґамби
набурити се -им се *(намргодити се)* нахмуриц ше, спущиц хмури
набусит -а -о *(нељубазан, осоран)* нєзлюдни, наровни/норовни
набусити се -им се *оп.* **набурити се**
набусито *присл.* нєзлюдно
набутати -ам *(натрпати)* нахпац
набућити се -им се надуц ше *и фиґ.*
набухлина *ж. (отеклина)* запухнуце, напухнуце
набухнути -нем *(натећи)* запухнуц, напухнуц; надуц ше; *(надбухнути)* напучнїц
набучити -им *оп.* **набухнути**
набушак -шка *х.* бурка *(вистирчене преширенє на ранцованей часци шмати)*
набушити -им **1.** часточно (нє цалком) предзиравиц; дакус подзиравиц; **2.** *(нафту и сл. – бушењем наћи)* видзиравиц
навабити -им *(намамити)* прилудзиц, приволац
навада *ж.* обичай, звичай
навадан -дна -дно навикнути, научени
навáдити[1] нàвāдим *покр.* заляц, поляц *(з воду)*
нàвадити[2] нàвадим *(вадећи нагомилати)* навинїмац
нàвадити[3] нàвадим *(навикнути)* навикнуц, научиц
навадити се -им се **1.** *(навикнути се)* навикнуц [ше], научиц; **2.** *(почети редовно долазити)* упутиц ше/упуциц ше *(даґдзе часто ходзиц)*
навадице *присл.* по обичаю, по навикнуцу
навáђати[1] нàвāђāм *оп.* **наводити**
нàвађати[2] **(се)** нàвађāм (се) *нєзак. и част. ґу* **нàвадити**[3] **(се)**
навала *ж.* **1. а)** *(мноштво купаца, странака)* гужва, дрилянє, гура; **б)** налоґа *(на робу у предавальнї) беш.;* **2.** *спорт.* навала, напад; **3.** *(салетање)* прицисканє, прицисок, наперанє; нагварянє; **4.** *(неодољиво наступање, ширење)* налєт; ~ **ветра** налєт витру; **5.** моцни прилїв; ~ **крви** моцни прилїв креви; ~ **суза** нагли слизи; **6.** *бот.* хлїстнїк (Aspidium Filix mas)
навалан -лна -лно **1. а)** готови на напад, нападни; **б)** *(насртљив)* напасни, нападаци; **2.** *спорт.* навални; **навални играч** навални бавяч
навалити -им **1.** *(снажно напасти)* силовно (моцно) нападнуц, навалїц; ~ **на непријатеља** силовно нападнуц на нєприятеля; **2.** *(изложити притиску)* нападнуц, напрец; **навалили су на њега да остане** нападли го най останє; **3.** *(поврх чега)* наруцац, прируцац; **4.** *(прислонити)* опрец; **5.** *(нагомилати)* накласц (положиц) полно дачого; **6.** *фиґ. (оптеретити)* наруциц; ~ **порез** наруциц порцию; **7.** *(јурнути)* розбегнуц ше; **8.** *(на робу у продавници и сл.)* навалїц; **9.** *(прихватити се интензивно)* руциц ше на дацо; **сви навале на товљење стоке** шицки ше руцели на карменє статку; **10.** *(прионути)* влапиц ше до дачого; ~ **на посао** влапиц ше до роботи; **11.** *(банути)* упаднуц, нагло войсц; **12.** *(наступити великом силином):* **навалила бура** нараз наишла моцна буря; **навалила киша** розпадал ше моцни диждж; **навалиле тешкоће** наишли (прицисли) вельки чежкосци; **сузе му навалиле на очи** нараз му почали исц слизи; **крв му је навалила у главу** крев му вдерела до глави
навалити се -им се **1.** *(наслонити се свом тежином)* опрец ше зоз шицку чежину (з цалим целом), навалїц ше; **2.** прициснуц з цалу чежину (з цалим целом)
навалице *присл.* **1.** *(силовито)* силовно; **2.** нашвидко; нагло; нараз; **3.** *нар. (трчећи)* бегцом; **4.** без роздумованя, нє роздумуюци
навални -а -о *оп.* **навалан**
навалник *х.* нападач
наваљати -ам **1.** *(докотрљати)* прикотуляц; накотуляц *(вецей предмети на громаду);* **2.** *(нагомилати)* наруцац, зруцац, нагромадзиц, навальчиц
наваљати се -ам се **1.** *(нагомилати се, нарасти)* нагромадзиц ше, навальчиц ше, назберац ше; **2.** *(науживати се у ваљању)* наваляц ше
наваљивати -љујем **1.** *(снажно нападати)* силовно (моцно) нападац, навальовац; **2.** *(на кога да што уради)* нападац, наперац; **3.** *(поврх чега)* руцац, прируцовац; **4.** *(прислањати)* операц; **5.** *(нагомилавати)* класц полно дачого, зруцовац, вальчиц; **6.** *фиґ. (оптерећивати наметима)* наруцовац; **7.** *(почињати јурити)* розбеговац ше; **8.** *(на робу у продавници и сл.)* навальовац; **9.** *(прихватати се интензивно)* руцац ше на дацо *(напр. на садзенє паприґи и под.)*; **10.** *(приањати)* лапац ше до дачого; ~ **на посао** лапац ше до роботи; **11.** *(нагло улазити)* упадац, нагло уходзиц; **12.** *(наступати великом силином):* **наваљују тешкоће**

наиходза (прицискаю) вельки чежкосци; **крв му наваљује у главу** крев му биє до глави; **13.** *(силом желети ући)* набивац ше, добивац ше, навальовац

наваљивати се -љујем се **1.** *(наслањати се свом тежином)* операц ше зоз шицку чежину (з цалим целом), навальовац ше; **2.** прицискац з цалу чежину (з цалим целом)

наваривати -рујем *(додавати заваривањем)* приварйовац, надварйовац

наварити -им *(додати заваривањем)* привариц, надвариц, *беш.* пришвайзовац

навашарити -им *(направити неред)* направиц вашар (рапшаґ), розвалашиц, навашариц

навезак -еска *х. (привезани продужетак)* надвязане, надвязок

навезати -ежем *зак. оп.* **надовезати**

навезати се -ежем се **1.** *оп.* **надовезати се; 2.** *(заокупити, салетети кога)* нападнуц на дакого, зарепиц ше за дакого

навејавати -ам наношиц *(шнїґ, писок и под.)*

навејати -јем I. *прех.* **1.** *(вејући нанети)* наношиц *(лїсца, шнїгу);* **2.** *(вејањем очистити од плеве)* овяц; II. *нєпрех. (вејући нагомилати се – о снегу)* навяц, нафуркац, накуриц

навек *присл.* **1.** *(увек)* вше, вично; **2.** *(заувек)* навше, навики

навековати се -кујем се нажиц ше

навелико *присл.* навелько, барз; ~ **се прича** вшадзи ше приповеда

навеселити се *-им се* навешелїц ше

навесити -им *(приставити на ватру)* положиц, обешиц; ~ **котао на ватру** положиц (обешиц) котел на огень

навéсти[1] *и* **нàвести** навӗзем **1.** *(украсити везом)* вишиц; навишивац *(вельо);* **2.** *фиґ. (речима накитити)* наквициц, нахвалїц

навѐсти[2] *и* **нàвести** навӗдем **1.** *з розл. знач.* навесц; ~ **кога на погрешан пут** навесц дакого на погришну драгу; ~ **цитат** навесц цитат; ~ **све разлоге** навесц шицки причини; ~ **разговор на нешто** навесц бешеду на дацо; **2.** *(довести што мењајући му правац)* привесц; **навео је воду на своју њиву** привед воду на свойо польо; **3.** *(нагнути, накривити)* нагнуц; ~ **посуду с водом** нагнуц судзину з воду; **4.** *(скренути)* скруциц; ◊ ~ **кога на танак лед** *оп. фраз. под* **лед**

навѐсти[3] *и* **нàвести** навӗзем **1.** *(возећи довести)* навожиц, навезц; ~ **дрва за зиму** навожиц древа за (на) жиму**; 2.** *(поринути брод и сл.)* спущиц до води (*ладю и под.)*

навéсти се[1] *и* **нàвести се** навӗзем се навишивац ше

навѐсти[2] **се** *и* **нàвести се** навӗзем се **1.** одплївац *(на чамцу и др.);* **2.** наисц, прейсц (*напр. з кочом на лєпшу драгу)*

навестити -им **1.** наявиц; **2.** оглашиц *(у церкви дачийо винчанє);* **3.** *(упутити)* упутиц/упуциц

навече[**р**] *присл. (увече)* вечар

навечерати се -ам се навечерац ше

навечерје *и* **навечје** *с.* вечар пред шветом

навештавати -ам *оп.* **навешћивати**

навештај *х.* **1.** *(најава)* наява, наявйованє; **2.** оглашованє, оглашки (*дачийого винчаня у церкви)*

навештење *с. оп.* **навештај**

навешћивати -ћујем **1.** наявйовац; **2.** оглашовац *(у церкви дачийо винчанє);* **3.** *(упућивати)* упутйовац, упуцовац

навигатор *х. пом.* навиґатор

навигација *ж.* навиґация

навигацијски -а -о навиґацийни

навидети се -дим се **1.** *(мрзети се)* нєнавидзиц ше, мержиц ше; **2.** складац ше, жиц з даким у злагоди

навијало *с. и* **навијаљка** *ж. ткац.* **1.** шпуляр; **2.** мотовидло

навијати -ам **1.** *(пређу)* накруцац, мотац; **2. а)** *(механизам)* накруцац; **б)** *(сат)* накруцац, нацаговац; **3.** *(радио)* круциц; **4.** *(нагињати)* нагинац, зогинац; **5.** *(скретати)* круциц; **6. а)** *(усмеравати)* унапрямовац; **б)** *(разговор на неку тему)* наводзиц; **в)** *(ситуацију према своме хтењу)* цагац, нацаговац, обрацац; **г)** *фиґ. (смерати)* цильовац; **7. а)** *(залагати се)* закладац ше*;* **б)** тримац дакому (дачию) страну; **8.** *(на утакмици)* навияц

навијати се -ам се **1.** *(намотавати се)* накруцац ше, мотац ше; **2. а)** *(нагињати се)* нагинац ше, зогинац ше; **б)** *(сагињати се)* хиляц ше; **3. а)** *(врзмати се)* круциц ше, мотац ше; **б)** *(летети уокруг)* круциц ше, лєтац доокола

навијач *х.* навияч

навијача *ж. оп.* **навијало**

навијачки -а -о навияцки

навијутак -тка *х. ткац.* навой

навика *ж.* навикнуце, звикнуце, звик*, заст.* привичка*; (обичај) заст.* сокаш*;* ◊ **из навике** по навикнуцу; **моћ навике** моц навикнуца; **стећи навике у раду** здобуц навикнуца у роботи, виробиц ше, виламац

ше; **то му је прешло у навику** то му прешло до навикнуца

навикавати -ам навиковац, привиковац, звиковац, приучовац

навикавати се -ам се навиковац [ше], привиковац [ше], звиковац [ше], приучовац ше

навикати -ичем *оп.* **навикнути**[2]

навикати се -ичем се накричац ше

навикивати -кујем кричац *(гандруюци, розказуюци)*

навикнут -а -о навикнути, привикнути, звикнути, научени

нàвикнути[1] *и* **нàвићи** нàвикнем I. *прех.* навикнуц, привикнуц, приучиц; II. *нєпрех.* **а)** навикнуц [ше], привикнуц [ше], звикнуц [ше], научиц ше, приучиц ше; **тамо је навикао да живи** там навикнул (там є научени) жиц; **б)** *(на неки посао)* наложиц ше; ◊ **што дикла навикла, то невјеста не одвиче** цо Миколка ше научи, Микола ше нє одучи

навòкнути[2] нàвикнем скричац *(гандруюци, розказуюци)*

навикнути се *и* **навићи се** -икнем се *оп.* **навикнути**[1] **(2)**

навиксати -ам навиксац

навиљак -љка *х.* **1.** *(сена, сламе и сл.)* [єдни] видли; наруче; **дао је коњима** ~ **сена** дал коньом єдни видли шена; **2.** *(мали пласт)* копка, рудаш; **3.** *(косе и сл.)* чомов, чомовчок, сноп, снопчок

навиљчити -им **1.** *нєзак.*: ~ **сено** *(скупљати вилама покошено сено)* зберац (грабац) шено; **2.** *зак.* заджобнуц, вжац на видли

навинути -нем **1.** *оп.* **навити (2)**; **2.** *(запети ороз)*: ~ **пушку** нацагнуц пушку; **3.** *(угануmu)* витхнуц

навирати -рем **1.** *(о течности)* **а)** *(надирати)* нагло на[д]иходзиц, гарнуц ше; **б)** *(јако избијати)* моцно вибивац; **в)** *(пробијати се)* пребивац ше, швидко чуриц; **2.** *(наваљивати, надолазити – о људима, животињама)* гарнуц ше, дриляц ше, цискац ше, навальовац; **стока је навирала на капију** статок ше дрилял на капуру; **3.** *(о светлости, мирису и сл.)* пребивац ше; **4.** *(о осећањима и сл.)* нагло на[д]иходзиц, нагло ше зявйовац; **навиру успомене** нагло наиходза памятки; **5. а)** *(нарастати)* роснуц; **тесто навире** цесто рошнє; **б)** *(бубрити)* пучнїц

навиривати -рујем **1.** *(завиривати)* закуковац; **2.** *(сврађати)* заходзиц; закуковац

навирити -им **1.** *(завирити)* закукнуц; **2.** *(свратити)* зайсц; закукнуц

височко *присл.* барз високо; ~ **пуцати (циљати)** ~ штреляц (цильовац) барз високо

навитак -тка *х. оп.* **навијутак**

навити -ијем **1.** *(намотати)* накруциц, намотац; **2. а)** *(механизам)* накруциц; **б)** *(сат)* накруциц, нацагнуц; **в)** *(радио)* накруциц; **г)** *(струне и сл)* зацагнуц, закруциц; **3. а)** *(нагнути)* нагнуц, зогнуц; схилїц *(цело)*; **б)** *(флашу при пићу)* нагнуц; **4.** *(поћи, кренути)* рушиц [ше]; **5. а)** *(усмерити)* унапрямиц; нацильовац; ~ **пушку** нацильовац з пушку; **б)** *(скренути)* скруциц; **6.** *(разговор на одређену тему)* навесц; ~ ◊ **као навијен (говори)** лєм приповеда-приповеда, мелє [з язиком], сама бешеда

навити се -ијем се **1.** *(нагнути се)* нагнуц ше, зогнуц ше; схилїц ше *(з целом);* **2.** *оп.* **навити (4. 5.б))**; **3.** *(набасати)* наисц, налєциц; зявиц ше

навићи (се) -икнем (се) *оп.* **навикнути (се)**

навише *присл.* горе; до горе, на горе

навлажити -им навлажиц, овлажиц, намочиц

навлажити се -им се: **очи су му се навлажиле** очи ше му овлажели, на очи му вишли слизи

навлака *ж.* **1.** *(футрола)* пошва; **2. а)** *(за дуњу)* перина, перинянка, верх; **б)** *(јастучница)* заглавок, заглавчина, верх; **3.** *(на намештају и сл.)* кошулька, облєчко; **4.** *(слој)* пасмо, кошулька; **5.** *мед.* катаракт

навлас *присл.* **1.** *(потпуно, у длаку)* цалком, зошицким, подполно; ~ **су слични** цалком су подобни; **2.** *покр. (без сабијања)* нє убиваюци, без убиваня; **насути џак пшенице** ~ насипац мех жита нє убиваюци

навласт, навластито *и* **навластице** *присл.* *(нарочито)* окреме, особлїво, особено

навлачак -чка *х. оп.* **назувак**

навлачење *с.* < **навлачити**

навлачити -им **1.** *з розл. знач.* нацаговац; ~ **покривач на главу** нацаговац покривач на главу; ~ **болест** нацаговац хороту; **2. а)** *(постељину)* облєкац; **б)** *(облачити; обувати)* облєкац, обувац, здзивац; **в)** *(навлаку на нешто)* здзивац; **3.** *(вући)* цагац; **4.** *(допремати, довлачити)* сцаговац, зношовац; **5. а)** *(у нечију корист)* нацаговац; прецаговац; **б)** *(подстицати, наговарати)* наводзиц, зводзиц; ~ **кога на зло** наводзиц дакого на зле

навлачити се -им се **1.** *(облачити се)* облєкац ше, здзивац на себе *(шмати);* **2.** *взаєм. повр.* нацаговац ше; пасовац ше; **3.** *(простирати се преко чега)* нацаговац ше, закривац; **4.** *(спуштати се – о мраку, ноћи)* спущовац ше; **5.** *(мучити се)* трапиц ше; *(натезати се с киме)* нацаговац ше

навлаш *присл.* **1.** *(намерно)* нароком; **2.** *оп.* **навласт**; **3.** *(неприметно; случајно)* нєобачлїво; случайно

навод *х.* **1.** *(исказ, тврдња)* навод, твердзенє, слова; **2.** цитат; **3.** *(цитирање)* наводзенє, цитированє; **4.** *(напомена у тексту)* надпомнуце; **5.** *заст. (подстицај, навођење)* наводзенє, зводзенє; ◊ **знаци навода** *оп.* **наводници**; **под ~ дана** пред змерком

наводација *х. оп.* **проводација**

наводацисати -ишем *оп.* **проводацисати**

наводити -им **1.** *(саопштавати податак и сл.)* наводзиц; ~ **примере** наводзиц приклади; **2.** *(подстицати, наговарати)* наводзиц, зводзиц; **3.** *(доводити)* приводзиц; ◊ ~ [**воду**] **на своју воденицу (на свој млин)** *оп. фраз. под* **вода**

наводити се -им се *(нагињати се)* нагинац ше; *(поводити се у ходу)* кивац ше

наводљив -а -о *(који се клати – о точку)* хтори ошива *(о колєсу)*

наводни -а -о **а)** наводни, як гварел (гварела и под.); **слушали смо о његовим наводним успесима** слухали зме о його наводних успихох; слухали зме о його, як гваря, успихох; **б)** *(тобожњи)* нїби, почустом, *коц.* почустомок; **у инвалидску пензију некад одлазе и наводни болесници** до инвалидскей пензиї дакеди иду и нїби хори людзе; ◊ **наводни знаци** *оп.* **наводници**

наводнити -им понаводньовац; ~ **њиве** понаводньовац поля

наводнити се -им се: **очи му (јој и сл.) се наводниле** очи ше му (єй и под.) наполнєли зоз слизами

наводници *х. мн. прав.* наводнїки, знаки навода, *заст.* кавички

наводно *присл.* нїби, почустом, *коц.* почустомок, же, наводно; **хтели су да га затворе јер је он ~ главни кривац** сцели го заврец, бо вон нїби (бо же вон) главни виновнїк

наводњавање *с.* наводньованє; ~ **браздама** наводньованє по браздох; ~ **потапањем** наводньованє з вилїваньом; **површинско ~** поверхносне наводньованє

наводњавати -ам наводньовац

навођач *х.* наводзовач, зводзовач

навођење *с.* < **наводити**

навоз *х.* **1.** *(прилаз реци одакле се врши превоз)* прелазок; пристанїще; **2.** превоз *(людзе або роба хтори ше нараз превожа на скели)*; **3.** *ладь.* навоз

навозати се -ам се навожиц ше

навозити -им *нєзак.* навожовац, навожиц

навозити се[1] на̀возим се: ~ **на реку (море и сл.)** виходзиц *(на ладї)* на рику (морйо и под.), починац плївац*(на ладї)* по рики (морю и под.)

навозити се[2] на̀возим се *оп.* **навозати се**

навој *х.* **1.** *техн.* ґвинт, нарезка; **цевни ~** цивови ґвинт; **коси ~** зукоси ґвинт; **обли ~** округли ґвинт; **троугласти ~** троугласти ґвинт; **2.** *оп.* **навојак**; **3.** *ткац. покр.* навой

навојак -јка *х.* намоток, накрутка

навојевати се -јујем се навойовац ше

навојни -а -о *техн.* нарезни; ~ **сврдло** нарезни фуров

навојница *ж. оп.* **навој (1)**

наворати (се) -ам (се) *оп.* **наборати (се)**

навоштити -им навосковац

навранити -им офарбиц на чарно, зачарнїц

на́врāт[1] *присл.* назад

на́врат[2] *х.:* **у више наврата** на вецей заводи, вецей раз; **у три наврата** на три заводи, три раз

навратити -им **1.** ~ **воду** *(довести воду помоћу канала)* привесц воду; **2**. *(навести, усмерити)* навесц, унапрямиц; **3.** *(доћи узгред)* зайсц, забегнуц; **4.** *(наговорити)* навесц

навратити се -им се **1.** *оп.* **навратити (3)**; **2.** *(поново се вратити)* врациц ше, *заст.* наврациц ше

наврат-нанос *присл.* триском-праском, надва-натри

навраћати -ам **1.** ~ **воду** приводзиц воду *(по каналу, ярку)*; **2.** *(наводити, усмеравати)* наводзиц, унапрямовац; **3.** *(долазити узгред)* заходзиц; забеговац; **4.** *(наговарати)* наводзиц

навраћати се -ам се **1.** *оп.* **навраћати (3)**; **2.** *(поново се враћати)* врацац ше, *заст.* наврацац ше

наврачати -ам поробиц, наврачац, начаровац

наврбовати -бујем навербовац

наврвети -вим *(нагрнути)* зґарнуц ше; вдериц; **навијачи су наврвели на стадион** навияче ше зґарли на стадион; **сузе су му наврвеле на очи** слизи му вдерели на очи

навргнути *и* **наврћи** -ргнем **1.** *(ставити)* положиц; **2.** *(прекрити)* закриц; *(засути)* засипац; *(затрпати)* загарнуц; **3.** *(наметнути)* наруциц; **4.** *(додати)* додац, доложиц

навргнути се *и* **наврћи се** -ргнем се **1.** *(подухватити се)* подняц ше; **2.** навикнуц [ше]; **3.** *(окренути се, управити се)* обрациц ше

навребати -ам *(увребати)* подстрежиц, дочекац, примерковац

на̀врети[1] нѕврем **1.** *(похрлити)* навалїц, почац ше гарнуц, попонагляц**; 2. а)** *(напрегнути се, запети)* усиловац ше, навалїц *(у даякей роботи)*; **б)** *(заинтачити, заокупити)* нападнуц, навалїц; **3.** *(наићи)* наисц; **4. а)** *(потећи под притиском)* вибиц, вдериц; **крв му је наврла у образе** крев му вдерела до твари; **б) наврле јој сузе на очи** очи ше єй наполнєли зоз слизами, слизи єй вдерели (вишли) на очи; **5.** *(пасти на памет)* спаднуц на розум, вдериц до глави

на̀врети[2] -рим *(дићи се од врења)* наврец, дзвигнуц ше

наврети се -ем се *(салетети, спопасти)* нападнуц

наврнути -нем **1.** *(воду каналом и сл.)* привесц; **2.** *(навести, усмерити)* навесц, унапрямиц; ~ **разговор на неку тему** навесц бешеду на даяку тему; **3.** *(свратити)* зайсц, забегнуц; **4.** *(навући)* нацагнуц; **5.** *(боцу и сл. при пићу)* нагнуц; ~ **чутуру** нагнуц чутору; **6.** *(окренути)* обрациц; *(скренути)* скруциц; **7.** *(потећи)* вдериц, почац исц (чуриц), висц; **8.** *(похрлити, навалити)* почац ше гарнуц, почасц приходзиц у вельким числу, навалїц; **9.** *(завршући причврстити)* прикруциц, закруциц; **10.** *покр.* *(накалемити)* накаламиц; ◊ ~ **воду на свој млин** *оп. фраз. под* **вода**; **мало је на своју наврнут** дакус є чудни

наврнути се -нем се *оп.* **наврнути (3)**

наврстати -ам **1.** *(поређати)* пошоровац; **2.** *(надокнадити)* надополнїц

наврстати се -ам се *(поређати се)* пошоровац ше

наврсти се -рзем се **1.** *(навадити се, окомити се)* упиц ше, завжац ше; **2.** почац завадзац, почац допивац; **3.** *(надовезати се)* надовязац ше, предлужиц ше

наврт *х.* *(калем)* каламок

навртак -тка *х.* **1.** *оп.* **наврт**; **2.** каламена рошлїна; **3.** *оп.* **навртањ**

навртањ -тња *х.* *(матица на завртањ)* шрубик, шруб, матица

навртати -рћем **1.** *оп.* **навраћати**; **2.** *(матицу на завртањ)* закруц[ов]ац; **3.** *(разговор – усмеравати)* наводзиц; **4.** каламиц; **5.** вакциновац; **6.** *(на ражањ – набадати)* надзивац

навртати се -рћем се *оп.* **навраћати**

навртети -тим **1. а)** почац дзиравиц, почац фуровац; **б)** *(начинити малу бушотину)* задзиравиц, зафуровац; **в)** *(пробушити)* предзиравиц, префуровац; **2.** *(на ражањ)* надзац

навртка *ж.* **1.** *оп.* **навртањ**; **2.** *техн.* нарез; ~ **спојнице** нарез злучнїци

наврћи (се) -ргнем (се) *оп.* **навргнути (се)**

наврх *прим. з ґен.* **1.** наверх, на; **2.** *(на најудаљенијем делу)* на концу, наконєц, на краю, накрай; **станују** ~ **села** биваю на концу валала; **3.** *(у челу трпезе)* у чолє

навршавати -ам наполньовац; **ове јесени он навршава петнаест година** тей єшенї вон наполнює (будзе мац) петнац роки

навршавати се -ам се *(о неком периоду)* **а)** наполньовац ше, накончовац ше, навершовац ше, сполньовац ше; **ове године навршава се педесет година од оснивања школе** того року ше навершую пейдзешат роки од снованя школи; **б)** *(о одређеном термину)* виходзиц; **првог се навршава уговорни термин службе** на першого виходзи догваркови термин служби

навршак -шка *х.* гвозд *(на концу палїци)*

навршетак -тка навершенє, наполнєнє, накончене *(часового периоду)*

навршивати (се) -шујем (се) *оп.* **навршавати (се)**

навршити -им **1.** *(меру времена)* навершиц, наполнїц, накончиц; **навршила је тринаесту годину** навершела тринац роки; **2.** виполнїц, наполнїц до верху; **3.** *(довршити)* закончиц

навршити се -им се **1.** *(истећи – о мери времена)* навершиц ше, наполнїц ше, накончиц ше, сполнїц ше; *(о одређеном термину)* висц; **2.** *заст.* *(обистинити се)* зисциц ше

навући -учем **1.** нацагнуц; здзац; ~ **покривач преко главе** нацагнуц покривач на главу; ~ **чизме на ноге** здзац чижми на ноги; **2.** *(обући)* здзац, облєчиц; **3.** *(довући, нагомилати)* нацагац, навлєчиц, наношиц; **4.** нацагнуц, зорвец; ~ **нечију мржњу на себе** нацагнуц (зорвец) дачию нєнависц на

себе; **5.** *(болест – добити)* достац, нацагнуц; ~ **грипу** достац ґрипу; **6.** *(навести, намамити)* навесц, звесц; **7.** *(сена из камаре и сл.)* нацагац; ◊ ~ **обрве а)** нафарбиц оберва; **б)** *(намргодити се)* спущиц хмури, нахмуриц ше; ◊ ~ **кога на танак лед** *оп. фраз. под* **лед**; ~ **на себе срамоту** оганьбиц ше, поганьбиц ше; ~ **беду на врат** *оп. фраз. под* **беда**

навући се -учем се **1.** *(преко нечега)* нацагнуц ше, зацагнуц ше; **на прозорима су се навукле завесе** на облакох ше зацагли зависи; **2.** *(натеглити се)* нацагац ше, навлєчиц ше; **3.** *(обући се)* облєчиц ше; ◊ **мрак му се навукао на очи** змеркло ше му пред очми; **навукли су се облаци** нєбо ше зацагло зоз хмарами; **навукао се мрак** змеркло ше

наг -а -о голи, наги *поет.*; ◊ **го** ~ [**као од мајке рођен**] голи голючки, голи як кед го бог на швет дал

нагађање *с.* < **нагађати**

нагађати -ам **1.** *(слутити)* нагадовац; **2.** *(насумице радити*) намислом робиц; *(насумице тражити)* намислом глєдац; **3.** *(доводити кога до нагодбе)* поровновац, ровнац, намиряц дакого

нагађати се -ам се *(споразумевати се)* поровновац ше, ровнац ше, намиряц ше

нагаз *х.* **1.** *(наилазак ногом на нешто)* крочене, накрок, наступенє, становце; ~ **на ексер може бити опасан** становце на гвозд може буц опасне; **2.** *празн. (наилазак ногом на чини)* накрок на поробенїско

нагазити -им **1. а)** *(ступити)* стануц, крочиц, ступиц; **б)** войсц (крочиц, закрочиц) до води *(у намири прейсц прейґ нєй)*; **2.** *(згазити)* зґажиц; **3.** *(наићи, набасати)* наисц, намириц; налєциц, набегнуц; **4.** *(утапкати)* удупкац, утапшац; **5.** *празн. (стати на чини)* стануц на поробенїско; ◊ ~ **на танак лед** *(настрадати)* стануц на ценки ляд

нагазни -а -о: ~ **мина** наґазна мина

нагајка *ж.* нагайка *(кратки и груби батог з ременьох, дакеди з оловянима кульками або гвоздами на концу)*

наган *и* **нагановац** -вца *х.* наґан, наґановец *(револвер велького калибра)*

нагањати -ам **1.** *(нагонити)* наганяц; **2.** *(јурити кога)* оганяц

нагањати се -ам се оганяц ше

нагао -гла -гло **1.** *з розл. знач.* нагли; ~ **промена температуре** нагла пременка температури; ~ **одлука** нагла одлука; **2.** *(преке нарави)* наровни, норовни, руцаци, нагли; **3.** *(брзоплет)* швидки, нагли; *(непромишљен)* нєроздумани; **4.** *(брз, хитар)* швидки, фришки, нагли

нагаравити -им **1.** замасциц *або* офарбиц зоз садзу (чарну фарбу и под.); **2.** *фиґ. (насамарити)* спораїц

нагарити -им *оп.* **нагаравити**

нагарити се -им се замасциц ше *або* ше офарбиц зоз садзу (чарну фарбу и под.); ◊ **нагарио се наусницом, нагариле му се науснице** почали му баюски роснуц

нагваждати -ам плєсц, гоч цо приповедац *(звич. нєинтересантно и на длугоко)*

нагиб *х.* **1.** *(косина)* нагнуце; **2.** *(падина)* схил, падина, прикрина; ◊ **магнетски** ~ *физ.* наґнетне нагнуце

нагибати -ам *осн., фиґ. (нагињати)* нагинац

нагибати се -ам се нагинац ше

нагибни -а -о: ~ **угао** *ґеом.* угел нагинаня (нагнуца)

нагиздати (се) -ам (се) **1.** *(накитити (се))* оквециц (ше), оквициц (ше); **2.** *(лепо (се) обући)* прибрац (ше), поприберац (ше), вирихтац (ше); *експр.* вицибриц (ше); *експр.* випириц (ше); **3.** украшиц (ше)

нагињати -њем **1. а)** *(накретати)* нагинац; **б)** *(да нешто изгуби равнотежу)* нагинац, прегинац, прегибйовац; **2.** *(главу)* зогинац, хиляц; **3.** *(чашу и сл. при пићу)* нагинац; вихильовац *(до сподку);* **4.** *(гледати са симпатијама)* прихильовац ше, буц прихильни, нагинац; **он је увек нагињао сиромашном свету** вон ше вше прихильовал ґу худобним людзом; **5.** *(усмеравати активност)* намагац ше (*ґу дачому, дацо посцигнуц)*, биц ше на дацо; **привреда нагиње сточарству** привреда ше намага розвивац статкарство; **неки сељаци нагињу повртарству** даєдни селянє ше бию на заградкарство; **6.** *(испољавати склоност)* указовац склоносц (притоку); **писац нагиње песимизму** писатель указує склоносц ґу песимизму; **7.** мац ниянсу одредзеней фарби; мац одредзену прикмету; **њена плава коса нагињала је на кестењасту** єй бляди власи мали ґестиньову ниянсу; **8.** указовац знаки *(хороти и под.)*; **9. а)** *(о сунцу)* спущовац ше, нагинац ше, приблїжовац ше; **сунце нагиње к западу** слунко ше спущує ґу заходу; **б)** приблїжовац ше ґу концу

нагињати се -њем се **1.** *(накретати се)* **а)** нагинац ше; **б)** *(губећи равнотежу)* нагинац

ше, прегинац ше, прегибйовац ше; **2.** *(надносити се)* **а)** хиляц ше, надношиц ше, надхильовац ше; **мајка се нагињала над болесним дететом** мац ше хиляла над хорим дзецком; **б)** *(висећи)* звисац; **3.** *оп.* **нагињати (4, 6.** *и* **9.а)**

наглабати -ам *(наклапати)* вшелїячини (гоч цо) приповедац, плєсц

наглавак -вка *х. звич. мн.* **1.** чарапа, *коц.* шуфа*, срим. беш.* зепа*;* **2.** хлопска кратка ботоша; **3.** сподня часц ботоши *(по костки);* **4.** *(предњи део обуће)* нос; **5.** *церкв. кат.* колпак; **6.** *метал.* наглавок; **7.** *(секире, мотике)* обух

наглавачке *присл.* **1. а)** на главу; **скочити ~ у воду** скочиц на главу до води; **б)** з главу напредок; **2.** *(наопачке, како не треба)* горебздом, наспак; **све у свету се окренуло ~** шицко на швеце ше обрацело горебздом

наглавити -им **1.** *(натакнути)* здзац; **2.** ушиц (положиц) носи на обуй

наглављивати -љујем **1.** *(натицати)* здзивац; **2.** шиц (класц) носи на обуй

наглавце *присл.* **1.** *оп.* **наглавачке**; **2.** *(навратнанос)* цо скорей, триском-праском

нагладовати се -дујем се нагладовац ше

наглас *присл.* наглас

нагласак -ска *х.* наглашка, акцент; ◊ **ставити ~ на нешто** *фиґ.* наглашиц, зробиц (положиц) наглашку

нагласити -им *осн., фиґ.* наглашиц

наглашавати -шујем наглашовац

наглашен -а -о наглашени

нагледати се -ам се **1.** *(кога, чега)* напатриц ше *(на дакого, на дацо, дакого, дацо)*; **2.** *(вирнути)* закукнуц; ◊ ~ **сунца** нажиц ше, длуго жиц; **не моћи се нагледати кога, чега** нє вериц ше (нє мочи ше) напатриц на дакого, дацо

наглити -им понагляц, наглїц

нагло *присл.* нагло, швидко; *(одједном)* наромнє

наглодати -ођем почац гризц; погризц

наглост *и* **наглоћа** *ж.* наглосц

наглув -а -о хтори нєдобре чує, хтори нє дочува, дакус глухи, наглухи, приглухи

наглувост *ж.* наглухосц, приглухосц

наглух -а -о *оп.* **наглув**

нагљење *с.* < **наглити**

нагнати -ам **1.** *(натерати*, присилити*)* нагнац; **2.** *(потерати)* одогнац

нагнати се -ам се **1.** *(напасти, јурнути)* нападнуц, навалїц; розбегнуц ше, розлєциц ше; **2.** *(похитати)* понагляц

нагнездити -им **1.** насадзиц *(квоку на вайца)*; **2.** *фиґ. (настанити, сместити)* усалашиц

нагнездити се -им се **1.** направиц себе гнїздо, нагнїздзиц ше; **2.** *фиґ. (настанити се, сместити се)* усалашиц ше

нагнојити -им *(нађубрити)* нагноїц, погноїц

нагнојити се -им се *(о рани)* загноїц ше

нагнојица *ж.* загноєна рана

нагнут -а -о **1.** < **нагнути (се)**; **2.** *(својеглав, задрт):* **нагнути делија** самовольни юнак

нагнути -нем **1.** *(накренути)* **а)** нагнуц; **б)** *(да нешто изгуби равнотежу)* нагнуц, прегнуц, прегибнуц; **2.** *(главу)* зогнуц, схилїц; **3.** *(чашу и сл. при пићу)* нагнуц; вихилїц *(до сподку);* **4.** *(испољити симпатије)* прихилїц ше, нагнуц; **5.** *(усмерити активност)* намагац ше *нєзак.;* набиц ше на дацо; **6.** *(испољити склоност)* указац склоносц (притоку); **7. а)** *(примаћи се западу – о сунцу)* спущиц ше, нагнуц ше, приблїжиц ше; **б)** приблїжиц ше ґу концу; **8. а)** *(појурити)* розбегнуц ше, почац бежац (сцекац и под.); **б)** *з дополнєньом* бежати, трчати *и под.* почац швидко бежац (сцекац и под.); **он се уплаши и нагну бежати** вон ше злєкол и почал швидко сцекац; **в)** *(журно поћи)* попонагляц; **г)** *(утећи)* сцекнуц; **9.** *(напасти, навалити)* нападнуц, вдериц, навалїц; **10.** *(нагрнути у маси)* навалїц, почац ше гарнуц; **11.** *(јурнути – о води и сл.)* вдериц; **12.** *(интензивно почети):* **нагао је учењу** влапел ше озбильно учиц; **он наже пити воду** вон почал швидко пиц воду; **нагнуле су кише** почали падац дижджи, задиждело ше; ◊ **куд си нагао?** дзе же пойдзеш? дзе бежиш?
нагнути се -нем се **1.** *(накренути се)* **а)** нагнуц ше; **б)** *(губећи равнотежу)* нагнуц ше, прегнуц ше, прегибнуц ше; **2.** *(телом)* зогнуц ше, схилїц ше; наднєсц ше, надхилїц ше; **3.** *оп.* **нагнути (7, 8.а, 8.в)**

нагнуће *с.* **1.** нагнуце, нагнутосц; **2. а)** склоносц; намаганє; прихильносц; **б)** наклоносц, симпатия, любов; **3.** чувство; порив; **4.** *(нагон)* страсц

нагњавити -им **1.** *(досадним причањем и сл.)* допиц, наґнявиц; **2.** *оп.* **нагњечити (1)**

нагњечење *с. мед.* **1.** контузия, подбице; **2.** подлїв креви

нагњечити -им **1. а)** вдериц, стлучиц; **нагњечио је нос при паду** вдерел нос при паду; **б)** *(згазити)* зґажиц, поґажиц*;* **в)** прицисннуц; притлучиц; **коњ је пао и нагњечио јахачу ногу** конь спаднул и

прициснул шедлачови ногу; **2.** *(гњечећи направити меку масу)* подавиц; ~ **кромпир** подавиц кромплї

нагњечити се -им се *(о воћу и сл.)* потлучиц ше

нагњио -ила -ило **1.** *(начет труљењем)* дакус погнїти (згнїти), нагнїти; **2.** *(омекшао услед ферментације – о воћу)* мегки, дакус мегки; **крушке су већ нагњиле** грушки уж дакус мегки; **3.** хтори чуц на згнїтосц

нагњити -ијем **1.** дакус погнїц (згнїц); **2.** *(омекшати услед ферментације – о воћу)* постац мегки

наговарање *с.* нагварянє, подгварянє; наводзенє

наговарати -ам **1.** нагваряц, подгваряц; наводзиц; **2.** ословйовац дакого, обрацац ше [ґу] дакому *(з титулу, званьом и под.)*

наговарач *х.* нагваряч

наговест *ж. оп.* **наговештај**

наговестити -им **1. а)** *(рећи околишно)* препомнуц; **б)** *(дотаћи се овлаш)* спомнуц; **2.** *(најавити)* нависциц, наявиц; **3.** *(дати на знање)* дац до зназя (на знанє); **4.** *(предсказати)* нагаднуц, предсказац; **5.** нагаднуц, буц знак, дац знак *(на основи хторого мож дацо заключиц)*; **његово понашање наговестило је промену у њему** його справованє нагадло пременку у нїм

наговестити се -им се **1.** *(нејасно се указати)* нагаднуц ше; **2.** *безос. (предсказати се у сну)* предсказац ше

наговештавати -ам **1. а)** *(говорити околишно)* препоминац; **б)** *(дотицати се овлаш)* споминац; **2.** *(најављивати)* нависцовац, наявйовац; **3.** *(давати на знање)* давац до знаня (на знанє); **4.** *(предсказивати)* нагадовац, предсказовац; **5.** нагадовац, буц знак, давац знак *(на основи хторого мож дацо заключиц)*

наговештај *х.* **1. а)** *(алузија)* препомнуце; **б)** *(спомињање)* споминанє, спомнуце; **2.** наява; **3.** даванє до знаня (на знанє); **4.** *(предсказање)* нагадованє, нагаднуце, предсказанє; **5.** *(знак)* нагадованє, нагаднуце, знак

наговештење *с. оп.* **наговештај**

наговор *х.* **1.** нагварянє, нагварка; **2.** *(обраћање)* ословйованє, обрацанє

наговорити -им **1.** *(напричати)* наприповедац, нагуториц, набешедовац; **2.** *(навести)* нагвариц; **3.** *(обратити се)* ословиц дакого, обрациц ше [ґу] дакому *(з титулу, званьом и под.)*

наговорити се -им се наприповедац ше, набешедовац ше

нагодба *ж.* **1.** *(поравнање)* поровнанє, намиренє, догварка, (с)порозуменє; **2.** *ист.* Догварка *(порозуменє медзи Угорску и Горватску 1868)*; ◊ **принудна** ~ *правн.* примушуюца єднанка

нагодбени -а -о: ~ **услови** условия догварки

нагодити -им **1. а)** *(удесити)* намесциц, ушориц, *беш.* удесиц; **б)** *(ускладити)* усоглашиц, ускладзиц; **2.** дац, удзелїц, подаровац; **3.** *(довести до нагодбе)* поровнац, намириц; **4. а)** *(наместити)* намесциц; **б)** *(управити)* унапрямиц

нагодити се -им се *взаєм. повр.* поровнац ше, намириц ше, догвариц ше, (с)порозумиц ше

нагојити -им **1.** *(ухранити)* викармиц; **2.** *(одгајити)* виховац; **3.** *(нахранити)* накармиц

нагојити се -им се *(угојити се)* затиц, натиц

нагомилавање *с.* нагромадзованє

нагомилавати (се) -ам (се) нагромадзовац (ше)

нагомилати (се) -ам (се) нагромадзиц (ше)

нагон *х.* **1.** инстинкт; ~ **за самоодржањем** инстинкт за самоотриманьом; **2.** *(јака жеља)* страсц, жаданє, жажда; **3.** потреба *(физиолоґийна);* ~ **за мокрење** потреба за мокреньом; **4.** *(навика)* навикнуце, звикнуце; **5.** *(принуда)* примушенє

нагонити -им **1.** *(присиљавати)* гонїц; примушовац, силовац; ~ **кога на тежак рад** гонїц дакого до чежкей роботи; **невоља га нагони да ради све послове** нєволя го примушує же би робел шицки роботи; **2.** *(наводити, подстрекивати)* наводзиц; **то га је нагонило на помисао да...** то го наводзело на думку же...; **3.** *(изазивати)* виволовац; **бол јој је нагонила сузе на очи** боль єй виволовал слизи на очи; **4.** *осн., фиґ. (сатеривати)* наганяц, уганяц; ~ **стоку у тор** уганяц статок до аклю; **5.** *(усмеравати)* гонїц, наганяц *(коня, коч и под. дакадзи)*

нагонити се -им се **1.** нападац, навальовац; розбеговац ше, розлєтовац ше; **2.** *(јурити се)* оганяц ше; **3.** *(задесити се)* найсц ше даґдзе

нагоница *ж.* гонєнє швиньох до лєса на жалудзи

нагонич *х. лов.* гайчар

нагонски -а -о инстинктивни

нагоњење *с.* < **нагонити**

нагорак -рка -рко горкави
на́горе[1] *присл.*горе; до горе, на горе
на́горе[2] *и* **на́горе** *присл.* на горше
нагоревати -ам I. *прех. (опаљивати)* опальовац; II. *нєпрех.* **1.** залапйовац з огньом; **2.** починац гориц
нагорео -ела -ело опалєни, огорени; дакус погорени, нєдогорени
нагорети -рим I. *прех. (опалити, опрљити)* опаліїц; II. *нєпрех.* **1.** дакус погориц, огориц, нагориц; **2.** *(препланути)* огориц
нагоркиња *ж.:* ~ **вила** горска русалка
нагост, нагота *и* **нагоћа** *ж.* голосц, голота**;** ◊ **у** [**свој**] **нагости** у [шицкей] нагосци
нагостити се -им се нагосциц ше
награбити -им **1.** *(грабуљама и сл. скупити)* награбац; **2. а)** *(захватити течности)* набрац, зачерпнуц; **б)** *(насути)* начерпац, насипац; **3.** *(хитро узети)* наґрабац; **4.** наплячкац, наоднїмац
награбуљати -ам *(грабуљама скупити)* награбац
награбусити -им настрадац, *беш.* наґрайцац
награда *ж.* **1.** *(признање)* награда; **2.** *(накнада)* надополнєнє, *заст.* винаграда; **3.** задоволєнє, сатисфакция, награда
наградитељ *х.* наградитель, наградзовач
награ́дити[1] на̀гра̄дим **1.** наградзиц; **2.** *(надокнадити)* надополнїц, *заст.* винаградзиц
награ́дити[2] на̀гра̄дим **1.** *(саградити)* вибудовац; **2.** *(надзидати)* надмуровац, надбудовац; **3.** порихтац, поставиц, намесциц, нарихтац *(даяку справу же би функционовала)*
наградни -а -о наградни; ~ **конкурс** наградни конкурс
награђивати -ђујем **1.** наградзовац; **2.** *(надокнађивати)* надополньовац, *заст.* винаградзовац
награјисати -ишем *оп.* **награбусити**
нагрктати се -кћем се < **грактати**
нагрбити се -им се **1.** *(погрбити се)* похиліїц ше, погнуц ше, згорбиц ше; **2.** *(испупчити се)* вистирчиц ше, виставиц ше; **3.** *(наборати се)* зранцовац ше, зранцавиц ше
нагрда *ж.* **1.** *(наказа, грдоба)* бридота, потвора; **2.** *(ружноћа, наказност)* бридкосц, потворносц; **3.** *(телесна мана) хиба*
нагрдан -дна -дно бридки, потворни, очудацени, згардзени
нагрдити -им **1.** *(учинити ружним, наказним)* згардзиц, очудациц; погубиц (загубиц) випатрунок (красу); зробиц же би дацо випатрало бридше (горше, менєй красне); **нова хаљина ју је нагрдила** у новей суквї випатра бридша; **2.** *(изобличити)* деформовац; **3.** *(тешко поразити у боју)* барз (моцно) побиц (поражиц); **4.** поламац; поваляц; погубиц; знїчтожиц, знїщиц; **5.** *(наружити, изгрдити)* висобачиц, вилац; **6.** *(осрамотити)* поганьбиц
нагрђивати -ђујем **1.** *(чинити ружним, наказним)* гардзиц, згардзовац, чудациц, очудацовац; **2.** *(изобличавати)* деформовац; **3.** ламац; валяц; губиц; нїчтожиц, знїчтожовац, знїщовац; **4.** *(ружити, грдити)* собачиц, лац; **5.** *(срамотити)* ганьбиц
нагрезнути -нем **1.** *(нарасти од упијене течности)* напучнїц; надуц ше; **2.** *(расквасити се)* розмочиц ше; **3.** *(надоћи – о води*, тесту*)* нароснуц; **4.** *(поплавити)* заляц; **5.** *(отећи)* набринуц, запухнуц
нагрејати -јем зограц; дакус зограц
нагрејати се -јем се награц ше
нагрепсти -ебем **1.** *(накупити гребући)* згарнуц, назгартац; **2.** *(угрепсти)* удрапнуц, пошкаліїц
нагрепсти се -ебем се удрапнуц ше, пошкаліїц ше
нагрешпати (се) -ам (се) *покр. (смежурати (се))* зранцовац (ше), зранцавиц (ше)
нагризати -ам **1.** *(загризањем начињати)* загризац; починац гризц; огризац; **2.** *(оштећивати – о инсектима и сл.)* гризц, єсц, нагризац; подгризац, под'єдац; **3.** *(разједати – о киселини и сл.)* виєдац, нагризац; **4.** *(нарушавати здравље)* начинац, лапац ше до дакого; **нека болест га је нагризала** якаш хорота го начинала (лапала ше до ньго); **5.** *фиґ.* мучиц, нє дац спокою, знємирйовац
нагристи -изем **1.** *(гризењем начети)* загризц; почац гризц; огризц; погризц; **2.** *(оштетити – о инсектима и сл.)* погризц, поєсц, нагризц; подгризц, под·єсц; **3.** *(разјести – о киселини и сл.)* виєсц, нагризц; **4.** *(начети болешћу)* начац, влапиц ше до дакого; **5.** *фиґ.* почац мучиц, знємириц, онєспокоїц
нагрк -а -о *оп.* **нагорак**
нагрнути -нем I. *прех.* **1.** *(згртањем скупити)* нагарнуц; **2.** *(затрпати земљом и сл.)* загарнуц; **3.** *(стабљику биљке)* огарнуц; **4.** *(много зарадити)* згарнуц *(вельо пенєжи);* II. *нєпрех.* **1. а)** *(јурнути у већем броју)*

розбегнуц ше, наваліц *(у вельким числу);* **б)** *(улетети у већем броју)* убегнуц, угарнуц ше*;* **в)** *(масовно насрнути)* нападнуц, наваліц; **2.** *(покуљати – о води и сл.)* налєциц, вдериц; **3.** *(масовно кренути)* почац ше гарнуц, почац исц (приходзиц и под.) у вельким числу; **4.** *(окупити се масовно)* згарнуц ше, збегнуц ше, згирчиц ше

нагроздати се -ам се **1.** *(о лози)* мац вельо ґиризди; **2.** назберац ше, нагромадзиц ше

нагртати -рћем I. *прех.* **1.** *(згртањем набацивати)* гарнуц; загартац; нагартац; **2.** *(стабљику биљке)* огартац; **3.** *(на гомилу)* згартац; II. *нєпрех.* **1.** *(пристизати у маси)* гарнуц ше, приходзиц (исц и под.) у вельким числу; **2.** *(обич. о војсци)* нападац, навальовац; **3.** *фиґ. (навирати – о мислима и сл.)* гарнуц ше, гирчиц ше

нагрубо *присл.* од ока, одприлики, приблїжно

нагрувати -ам **1.** цалком наполнїц; набиц, нахпац; **2.** *(новаца)* назгартац пенєжи; **3.** *(набубати)* набубац, научиц напамят; **4.** *(нападати – о снегу)* навяц, нафуркац, накуриц

нагрувати се -ам се **1.** *(скупити се у мноштву)* згарнуц ше, згирчиц ше; збиц ше, нахпац ше; **2.** *звич гандр. (наждерати се)* нахпац ше, натохмац ше, наседвиц ше

нагрудати се -ам се *(нагомилати се)* нагромадзиц ше, назберац ше

нагрцати -ам I. *прех.* наполнїц; назберац; II. *нєпрех. (наврвети)* наваліц

нагрцати се -ам се **1.** *(набити се у гомилу)* нахпац ше, набиц ше; **2.** наполнїц ше

нагужвати (се) -ам (се) *(наборати (се))* зранцовац (ше), зранцавиц (ше)

нагузити се -им се *гандр.* виставиц задок

нагулити -им **1.** *(огулити, загрепсти)* зодрец; *(на више места)* поздзерац*;* ~ **лице при паду** поздзерац твар при паду; **2.** *(ољуштити, нагулити)* наздзерац, наодзерац *(лупи з древох и под.);* **3. а)** *(накидати)* натаргац; **б)** *(набрати)* назберац; наоберац; **в)** *(сена из стога)* нацагац; **4.** *фиґ. (зеленашењем)* наздзерац

нагулити се -им се *звич. гандр.* **1.** *(добро се напити)* нацагац ше; **2.** *оп.* **нагрувати се (2)**

нагумати се -ам се **1.** *оп.* **нагрувати се (2)**; **2.** *(награбити се новца)* назгартац, наґрабац пенєжи

нагунтати -ам **1.** *(јако обући кога)* обохтац, надевлац, обубац; **2.** *(избочити, набућити)* вистирчиц, наґирчиц

нагунтати се -ам се **1.** *(јако се обући)* обохтац ше, надевлац ше; **2.** *(накупити се у већој мери)* назберац ше; налапац ше; **3.** *(избочити се, набућити се)* вистирчиц ше, наґирчиц ше

нагурати (се) -ам (се) нацискац (ше), нахпац (ше), надриляц (ше), наґурац (ше)

нагурити се -им се *(згурити се)* похилїц ше, погнуц ше

нагуст -а -о досц густи

нагусто *присл.* на густо; ~ **сејати** на густо шац

нагутати се -ам се **1. а)** добре ше наєсц, наседвиц ше, нахпац ше; **б)** добре ше напиц, нальоґдац ше; **2.** *фиґ.* нацерпиц ше, налїґац ше *(дачийо квилєня и под.)*; **3.** напатриц ше на дакого

нагуцати се -ам се *(опити се)* напиц ше, лїґнуц

нагушити се -им се **1.** *(набујати – о тесту)* нароснуц; **2. а)** надуц ше; **б)** *(надићи се, потклобучити се)* оддулїц ше

над *и* **нада** *прим.* I. *з ак.* **1.** *означує место як циль закончення дїї* над *(з акузативом);* **тама се спустила ~ село** цмота ше спущела над валал; **2.** *означує же ше дахто або дацо по вредносци кладзе на висши уровень* над *(з акузативом),* понад *(з акузативом);* **он се одвише испео ~ друге** вон ше пребарз вознєс над других; **3.** *виражує компаративне значенє* векши од, лєпши од; ~ **њега нема јунака** нєт лєпшого юнака од нього; II. *з инстр.* **1.** над *(з инструменталом)* **а)** *означує место над хторим ше закончує дїя:* **нагињала се ~ болесником** нагинала ше над хорим; **б)** *з дїєсловами хтори знача управянє, руководзенє, анґажованє, примат, надмоц и под.:* **водити надзор ~ пословима** водзиц надпатрунок над роботами; **ликовати ~ неким** триюмфовац над даким; **победа ~ непријатељем** побида над нєприятельом; **2.** *означує же ше дахто або дацо по вредносци кладзе на висши уровень* над *(з инструменталом),* понад *(з акузативом)*; **уздижу га ~ свим другим песницима** воздзвигую го над шицкима другима поетами; **3.** *виражує компаративне значенє* векши од, лєпши од, баржей од, горши од; ~ **тобом горег нема** од тебе горшого нєт

нада *ж.* надїя; наздаванє; **не губити наду** нє трациц надїю; **полагати велике наде у кога (што)** мац (покладац) вельки надїї до дакого (дачого); **све моје наде су пропале** шицки мойо надїї (наздаваня) препадли

нада́вати[1] на̀да̄јем *зак. (много дати)* надавац; ◊ ~ **коме батина** окласц, набухац дакого

нада́вати[2] на̀да̄јем *нєзак.* **1.** додавац; **2.** *(пружати)* нацаговац, подкладац *(дакому дацо же би могол достац, вжац)*

надавати се -ајем се **1.** *(пружати се):* **надала му се прилика** указала (трафела) ше му нагода; **2. а)** *(наметати се)* наруцовац ше; **б)** *(обузимати – о осећањима)* обнїмац

надалеко *присл.* **1.** на далєко; ~ **чувен** на далєко познати; **2.** у велькей мири, значно

надаље *присл.* **1.** далєй; **2.** *(после тога)* далєй, надалєй, потим, вецка

надање *с.* наздаванє

надарен -а -о талантовани, надарени, обдарени

надаривати -рујем даровац

на̀дарити[1] -им: **ђаво (несрећа) ме надари** *(ђаво ме је навукао на зло)* дябол ми нє дал мира, дябол ме бил по карку, дябол ме опискал (наведол)

нада́рити[2] на̀да̄рим *(даривати)* обдаровац, даровац

надасве *присл. (изнад свега)* найбаржей, найбаржей од шицкого, над шицким, окреме; ~ **га је очаравала њена природносц** найбаржей го обчаровйовала єй природносц; **он** ~ **воли фудбал** вон найбаржей од шицкого люби фодбал

надастрети -ем заклонїц од горе, надстрец

надати -ам **1. а)** *(почети трчати)* почац бежац, розбегнуц ше; **он потрча, а ми нададосмо за њим** вон почал бежац, а ми ше розбегли за нїм; **б)** *(почети бежати)* почац сцекац; **надали су у бекство** почали сцекац; **2.** *зоз словами хтори знача видаванє моцного звука: лярму, йойк, лопот и под.:* **надао је викати** почал лярмац; **надали су велику дреку** дзвигли велькy лярму; **3.** додац, доложиц; **4.** *(пружити):* ~ **коме прилику** дац дакому нагоду

на́дати се[1] на̄да̄м се *нєзак.* наздавац ше*, заст.* сподзивац ше; ◊ ~ **у кога, што** *(полагати наду)* наздавац ше на дакого, дацо

на̀дати се[2] на̀да̄м се *зак.* **1. а)** *(пружити се – о прилици и сл.):* **надала му се прилика** указала (трафела) ше му нагода; **б)** зявиц ше, присц, наруциц ше; **излаз из ситуације надао му се сам од себе** виход зоз ситуациї зявел ше му сам од себе; **2. а)** *з дополнєньом* у бекство, у бег *и под.:* **надали смо се у бекство** почали зме сцекац; **б)** *(почети снажно):* **надао се гласно смејати** почал ше гласно шмеяц

надахнути -нем инспировац, надихнуц

надахнути се -нем се инспировац ше, надихнуц ше

надахнутост *ж.* инспированосц, надихнутосц

надахнуће *с.* инспирация, надихнуце

надахњивати (се) -њујем (се) инспировац (ше)

надахњивач *х.* инспиратор

надбадати се -ам се *взаєм. повр. (борити се роговима)* теркац ше, *коц.* тукац ше

надбацивати -цујем **1.** победзовац *(у руцаню до далєкосци)*, руцац далєй од дакого; **2.** *фиґ. (превазилазити)* надвисшовац, превозиходзиц, премагац

надбацивати се -цујем се змагац ше у руцаню; ~ **камена с рамена** змагац ше у руцаню каменя з плєца

надбацити -им **1.** победзиц *(у руцаню до далєкосци),* руциц далєй од дакого; **2.** *фиґ. (превазићи)* надвисшиц, превозисц

надбијати -ам **1.** *(побеђивати)* победзовац; **2.** *(надјачавати звуком)* заглушовац

надбијати се -ам се **1.** *(такмичити се)* змагац ше; **2.** *(надмудривати се)* спричкац ше, надмудровац ше; **3.** *(на лицитацији)* прец ше, надбивац ше

надбискуп *х.* **1.** *кат.* надбискуп; **2.** *правосл.* архиепископ, надвладика

надбискупија *ж.* надбискупия*;* надвладичество

надбити -ијем **1. а)** победзиц; **б)** *(савладати)* звладац; **2.** *(у расправљању и сл.)* надбешедовац, прегвариц; **3.** *оп.* **надбацити (2)**

надбости -одем победзиц у терканю (туканю)

надбубрежни -а -о надпокрутков[и]; ~ **жлезда** надпокруткови шлїжнїк

надвалити -им *оп.* **надвладати**

надвезати -ежем надвязац

надвезивати -зујем надвязовац

надвесити се -им се *(наднети се)* наднєсц ше, нагнуц ше, зогнуц ше, схилїц ше, надхилїц ше; **над бунаром се надвесила врба** над студню ше схилєла верба

надвеславати се -ам се (*такмичити се у веслању)* надвесловац ше

надвести -едем одплївац *(з ладю, скелу и под.)* гореводом *(при преходу през рику)*

надвести се -едем се *оп.* **надвесити се**

надвијати се 1. *(надносити се)* надношиц ше, нагинац ше, зогинац ше, хиляц ше, надхильовац ше; **2.** кружиц над дачим, надлєтовац; **3.** *фиґ. (претити – невољи и сл.)* надношиц ше, надхильовац ше, надвивац ше

надвикати -ичем надкричац

надвикивати (се) -кујем (се) надкричовац (ше)
надвирити се -им се *(нагнути се и погледати)* закукнуц, нагнуц ше и попатриц (закукнуц)
надвисивати -сујем **1.** *(бити виши)* надвисшовац; **2.** *фиґ. (врлином, квалитетом)* превозиходзиц, надвисшовац; **3.** *оп.* **надбијати (2)**
надвисивати се -сујем се **1.** воздзвиговац ше над околїском, надвисшовац ше; **2.** *(надносити се)* надношиц ше; надхильовац ше
надвисити -им **1.** надвисшиц; **2.** *фиґ. (врлином, квалитетом)* превозисц, надвисшиц; **3.** *(надјачати звуком)* заглушиц
надвисити се -им се наднєсц ше; надхилїц ше
надвити -ијем наднєсц
надвити се -ијем се наднєсц ше, нагнуц ше, зогнуц ше, схилїц ше, надхилїц ше
надвишавати -ам *оп.* **надвисивати**
надвишење *с. буд.* надвисшенє
надвладавати -ам *и* **надвлађивати** -ђујем надвладовац
надвладати -ам **1.** надвладац; **2.** *(трговца при погађању и сл.)* надклапкац
надвлачење *с.*: ~ **конопца** *физк.* прецагованє (*беш.* цаганє*)* штранґа
надвлачити -им: ~ **конопац** надцаговац (*беш.* цагац) штранґ *(у змаганю „хто прецагнє")*
надвлачити се -им се **1.** *оп.* **надвлачити**; **2.** *(о облацима, магли и сл. – надносити се):* **са запада се надвлачи облак** зоз заходу идзе (цага ше) хмара; **над равницом се надвлачи магла** над ровнїну ше сцелї (шири) молга
надводити се -им се надношиц ше, нагинац ше, зогинац ше, хиляц ше, надхильовац ше
надводни -а -о надводни
надвође *с. (део брода изнад воде)* надвод'є
надвожњак *х.* надвожнїк
надвозити -им плївац *(з ладю, скелу и под.)* гореводом *(при преходу през рику)*
надвој *х. буд.* греда над дзверми *або* облаком
надвојвода *х. ист.* надвойвода
надвојводство *с.* надвойводство
надвојвоткиња *ж.* надвойводкиня
надвоје *присл.* надвойнє, на два часци, на два поли
надвоје-натроје *присл.* **1.** *(на два-три дела)* надвойнє-натройнє, на два-три часци; **2.** *(на брзину)* надва-натри, шур-бур, гур-гур
надворник *х. ист.* надворнїк, палатин *(найвисши дворски службенїк у Угорскей)*
надвратни -а -о хтори над дзверми, наддзверови, наддзверни
надвратник *х.* греда (гредка) *або* камень над дзверми, наддзвернїк
надвући -учем **1.** прецагнуц *(у змаганю „хто прецагнє штранґ")*; **2.** *(навући изнад чега)* нацагнуц, зацагнуц; ~ **мараму над очи** нацагнуц хусточку над очи
надглавити -им нацагнуц (здзац, положиц) обуй на копито
надглавље *с.* **1.** *архит.* капител; **2.** *(кревета)* корунка
надглављивати -љујем *нєзак. ґу* **надглавити**
надглавни -а -о хтори над главу, надглавови
надгласавање *с.* надгласованє
надгласавати се -ам се **1.** *(при гласању)* надгласовац ше; **2.** *(надвикивати се)* надкричовац ше
надгласати -ам **1.** *(при гласању)* надгласац; **2.** *(надвикати)* надкричац
надглед *х. оп.* **надгледање**
надгледа[ва]ти -ам надпатрац
надгледање *с.* надпатранє, надпатрунок
надгледач *и* **надгледник** *х.* надпатрач
надговарати -ам *нєзак. ґу* **надговорити**
надговорити -им надбешедовац, над·язиковац
надградити -им **1.** надбудовац, надмуровац, надправиц; **2.** *фиґ.* надбудовац
надградња *ж.* надбудов *ж.*; **идеолошка** ~ идеолоґийна надбудов
надграђивати -ђујем надбудовйовац, надмуровйовац, надправяц
надгробни -а -о надгробни; ~ **споменик** надгробни памятнїк; *(обич. у облику крста)* криж
надгробник *х.* надгробни памятнїк; криж
надгробница *ж.* **1.** камень (плоча) на гробе; **2.** надгробна писня; епитаф; надпис на гробе
надгрудник *х. (каиш преко груди коња)* першняк
надебело *присл.* **1.** на грубо; **исећи кромпир** ~ порезац кромплї на грубо; **2.** *(страном кантара подешеном за мерење већих тежина)* на чежше
надебљати -ам загрубнуц
надев *х. кух.* полнєнє, полнєцина, фил
надевати -ам **1.** *(натицати)* здзивац, надзивац; **2.** *кух.* полнїц *(єдзенє)*; **3.** *(препарирати)* препаровац, вирабяц; **4.** ~ **коме име** давац дакому мено, наволовац
надевач *х.* **1.** давач менох; **2.** *(справа за надевање јела)* фурма, фурмочка
надевен -а -о полнєни
надевовати се -вујем се *и* **надевојчити се** -им се надзивчиц ше

надежда *ж.* надія
надекати се -ам се *вулґ. (најести се)* нахпац ше, натохмац ше, нажрец ше, надедвиц ше
наделити -им **1.** *(надавати)* надзеліц; **2.** *(даривати)* обдаровац, даровац
надељати -ам **1.** *(издељати)* вистругац; **2.** *(насећи)* настругац
надембелисати се -ишем се < **дембелисати**
наденути -нем **1. а)** *(натаћи)* здзац, надзац; **б)** *(део одеће)* здзац; облєчиц; положиц *(на главу)*; **2. а)** *кух.* наполніц; **б)** *(испунити)* виполніц, наполніц; **в)** *(натрпати)* нахпац, нашпиковац; **3.** *(препарирати)* препаровац, виробиц; **4.** *(*дати име): ~ **коме име** дац дакому мено
надерати се -рем се **1.** *(навикати се)* надрец ше, нанадзерац ше, налярмац ше; **2.** *(наносити се одеће)* наношиц ше; **3. а)** *(опити се)* орезац ше, нацагац ше; **б)** *оп.* **надекати се**
надесити -им **1.** намесциц; **2.** *(утаначити)* одредзиц, *заст.* доредзиц; **3.** *(задесити):* **срећа га надесила** щесце го нашло
надесно *присл.* **1.** на право**;** з правого боку; **2.** *воєн. и физк.* на право; ~ **равнај с'!** на право ровнай ше!; **поглед** ~ **!** погляд на право!
надести *и* **надети** -едем *и* -енем *оп.* **наденути**
надешавати -ам *нєзак. ґу* **надесити**
наддрелни -а -о надгарлови
надживети -вим над'жиц
надживљавати -ам над'живйовац
над'жњевати се -ам се змагац ше хто вецей нажнє
наджупник *х. церкв. кат.* над'жупнїк
надзвучни -а -о над'звучни, над'звукови
надземаљски -а -о над'жемски, над'жемни; ~ **сила** над'жемска сила
надземни -а -о **1.** *(који је изнад земље)* над'жемни; **2.** *оп.* **надземаљски**
надзидак -итка *х. буд.* надмурованє
надзидати -ам надмуровац, надправиц
надзиђивати -ђујем надмуровйовац, надправяц
надзиравати -ам *оп.* **надзирати**
надзиратељ *х.* надпатрач
надзиратељство *с.* надпатрацтво
надзирати -рем **1.** *(вршити надзор)* надпатрац; **2.** *(водити бригу о неком)* обходзиц, старац ше, водзиц старосц; **3.** *(проматрати)* мерковац на дакого, дацо
надзор *х.* надпатрунок, надпатранє
надзорни -а -о надпатраюци, надпатрацки; ~ **одбор** надпатраюци одбор
надзорник *х.* надпатрач, надзорнїк; инспектор
надзорништво *с.* надзорнїцтво, надпатрацтво
надзрети се -ем се попатриц долу *(нагинаюци ше)*
надзубни -а -о над'зубни
надиванити се -им се набешедовац ше, наприповедац ше
надивити се -им се начудовац ше *(краси, вредносци и под. дакого, дачого)*
надигнути *и* **надићи** -игнем кус подзвигнуц; ◊ ~ **вику (дреку)** дзвигнуц лярму
надигнути се *и* **надићи се** -игнем се **1.** кус ше подзвигнуц; **2.** *(дићи се, устати)* стануц; **3.** *(поћи)* рушиц ше; **4.** *(о ветру)* почац моцно дуц; **4. а)** *(натећи)* запухнуц; **б)** *(набубрити)* напучнїц
надигравати -ам **а)** *(у игри)* победзовац; **б)** *(у плесу)* лєпше (длужей и под.) танцовац, надтанцовйовац
надиграти -ам **а)** *(у игри)* победзиц, побиц, виграц; **б)** *(у плесу)* лєпше (длужей и под.) танцовац, надтанцовац
надизати (се) -ижем (се) кус (ше) подзвиговац
надилазити -им **1.** приходзиц наоколо од горе, обиходзиц од горе; *(заобилазити)* обиходзиц; **2.** преходзиц понад дакого *або* дацо; **3.** *(надмашивати)* превозиходзиц, надвисшовац, буц лєпши (векши и под.) од дакого, дачого; **то што тражиш од мене надилази моје снаге** тото цо глєдаш одо мнє превозиходзи мойо моци
надим *х. вет.* здутосц; **добити** ~ здуц ше
надимак -мка *х.* назвиско, мено; **он има** ~ **Коле** вон ма назвиско Коле, волаю го Коле
надимати -ам *и* -мљем **1. а)** *осн., фиґ.* надувац; ~ **образе** надувац ліца; **б)** виполньовац, наполньовац, полніц; **свеж ваздух надимао му је груди** швижи воздух виполньовал му перши; **2.** *(узроковати надутост)* надувац, пучиц; **махунаста храна надима стомак** маунасте єдзенє надува жалудок; **3.***(испуњавати снажним осећањем):* ~ **груди (срце) милином** виполньовац перши (шерцо) з милосцу; **мржња му надима груди** нєнависц го розпина
надимати се -ам се *и* -мљем се **1.** надувац ше; **2.** *вет.* здувац ше; **3.** *(о грудима)* дзвигац ше *(при диханю)*; **4.** *(бити обузет снажним осећањем)* **а)** *(пријатним)* роснуц, буц виполнєни **надимао се од поноса** роснул од пихи**; б)** *(непријатним):* **надимље се од гнева** розпина го гнїв; **5.** *(бубрити)* пучнїц; **6.** *фиґ. (правити се важан)* випинац ше
надимити -им **1.** *(испунити димом)* накуриц; **2.** *(месо)* окуриц

надимити се -им се **1.** *(изложити се диму):* **надимили су се дима** надихали ше диму; дим им нащипал очи; **2.** *(прожети се димом)* окуриц ше; **ракија је надимљена** палєнку чуц за димом

надинатити -им з упрекосценьом (упартосцу) посцигнуц свойо (победзиц дакого и под.)

надинжењер *х.* надинженєр

надир *х. астр.* надир

надирати -рем **1.** *(при нападу)* навальовац, пребивац ше, наступац; **непријатељ надире са свих страна** нєприятель навалює зоз шицких бокох; **2.** *(нагло улазити)* биц, пребивац ше, предзерац; уцаговац ше; **крв му надире у срце** крев му биє до шерца; **прашина надире у нос** прах ше уцагує (пребива ше) до носа; **3.** *(надолазити, ширити се)* пребивац ше, наиходзиц, шириц ше; **кроз прозоре надире светлост** през облаки ше пребива шветлосц

надиринчити се *и* **надиринџити се** -им се *(намучити се радећи)* наробиц ше, натрапиц ше, наґиндац ше

надисати се -ишем се надихац ше

надискуствен -а -о *фил.* надискуствови

надити -им оковйовац з челїком, заварйовац челїк *(на оштре шекери и под.),* челїчиц

на̀дићи[1] **(се)** на̀дигнем (се) *оп.* **надигнути (се)**

надићи[2] *и* **на̀дићи** на̀диђем **1.** присц наоколо од горе, обисц од горе; *(заобићи)* обисц; **2.** *(надмашити)* превозисц, надвисшиц, буц лєпши (векши и под.) од дакого, дачого

надихати се -ишем се *оп.* **надисати се**

надица *ж. дем.* надїйочка, надїйка

надјахати -ашем **1.** победзиц у шедланю, лєпше шедлац коня; обегнуц дакого *(на коньови)*; **2.** *(надвисити)* надвисшиц, воздзвигнуц ше; **3.** *фиґ. (савладати)* надвладац, звладац, победзиц

надјачавати -ам **1.** *(савлађивати)* превладовац, звладовац, надмоцньовац; **2.** *(заглушивати звуком)* надкричовац; надгучовац; надгирмйовац; заглушовац

надјачати -ам **1.** *(савладати)* превладац, звладац, надмоцнїц; **2.** *(заглушити звуком)* надкричац; надгучац; надгирмиц; заглушиц

надјезичити -им *гандр. (надлајати)* над'язиковац, надбрехац

надјечати -чим надгучац

надјуначити -им победзиц *(з юнацтвом);* буц (указац ше) векши юнак

надлагати -ажем *(победити лажући)* спреведнуц, спревесц

надлагивати -гујем *(надмашивати у лагању)* спреведац

надлагивати се -гујем се змагац ше „хто кого спреведнє", спреведац ше

надлајавати се -ам се *взаєм. повр. пей.* надбреховац ше

надлајати -јем *пей.* надбрехац

надлакатни *и* **надлактични** -а -о надлокцови

надлактити се -им се опрец ше з локцом (локцами) на дацо

надлактица *ж. анат.* надлокцова косц; рука од плєца по локец

надланица *ж.* верх гарсци, надднлань

надлармати -ам надлярмац, надкричац

надлежан -жна -жно компетентни

надлежност *ж.* компетентносц, компетенция; **то је у вашој надлежности** то у вашей компетентносци

надлетати -ећем *и* -ам **1.** *(летети изнад)* надлєтовац; **2.** *(престизати у лету)* обеговац *(у лєту, лєценю)*

надлетети -тим **1.** *(изнад кога, чега)* надлєциц; **2.** обегнуц *(у лєту, лєценю)*

надлештво *с.* уряд, установа; подприємство

надлицитирати -ам надлицитовац, дац вецей

надлугар *х.* надлєсар, главни лєсар

надлукавити -им спреведнуц, спревесц, надмудриц

надљуди *х. мн.* надлюдзе

надљудски -а -о надчловечески, надлюдски

надмашан -шна -шно **1.** численши; векши; моцнєйши; численши и моцнєйши; **одбијали су нападе далеко надмашнијег непријатеља** одбивали напади численшого и моцнєйшого нєприятеля; **2.** хтори по прикметох превозиходзи дакого *або* дацо, превозходнєйши

надмашивати -шујем **1.** *(премашивати висином)* буц висши, надвисшовац; **2.** *(превазилазити)* превозиходзиц, надвисшовац; буц численши, векши*або* моцнєйши

надмашивати се -шујем се *(такмичити се)* змагац ше; обеговац ше

надмашивост *ж.* превозиходзацосц, надвисшуюцосц

надмашити -им **1.** *(премашити висином)* буц висши, надвисшиц; **2.** *(превазићи)* превозисц, надвисшиц; буц численши, векши *або* моцнєйши

надмашност *ж.* превозходносц

надмен -а -о випинаци, пишни, порни, надути, надмени

надмера *ж. (додатак изнад одређене мере)* надмира, припущенє

надметање *с. (на лицитацији)* прецe, надбиванє

надметати -ећем **1.** *(побеђивати у бацању)* руцац далєй од дакого; **2.** класц над дацо; **3.** *(на лицитацији)* давац вецей од дакого

надметати се -ећем се **1.** *(такмичити се)* змагац ше; обеговац ше; **2.** куповац на лицитациї, прец ше, надбивац ше з даким

надметач *х.* **1.** *(такмичар)* змагатель; **2.** лицитант

надметнути -нем **1.** *(победити у бацању)* руциц далєй од дакого; **2.** положиц над дацо; **3.** *(на лицитацији)* дац вецей од дакого

надморски -а -о надморски; ~ **висина** надморска висина

надмоћ *ж.* надмоц, премоц, *рид.* премога

надмоћан -ћна -ћно **1.** *(јачи)* моцнєйши, надмоцнєйши, *рид.* преможни; **боре се против надмоћнијег непријатеља** боря ше процив моцнєйшого нєприятеля; **2.** превозиходзаци (хтори превозиходзи) дакого у дачим

надмоћност *ж.* надмоцносц

надмудривати (се) -рујем (се) надмудровац (ше)

надмудрити -им надмудриц

наднараван -вна -вно **1.** надприродни; ~ **моћ** надприродна моц; **2.** *(нестваран)* нєдїйсни, фантастични, чудесни; **3.** *(који је преко природне мере)* надприродни; огромни, барз вельки, нєзвичайни; **насликати у наднаравној величини** намальовац у надприродней велькосци; **сносити наднаравне болове** церпиц барз вельки болї

наднаслов *х.* наднаслов

наднести (се) -есем (се) *оп.* **наднети (се)**

наднети -есем **1.** положиц над дацо, наднєсц; **2.** *(надвисити)* надвисшиц

наднети се -есем се **1.** *(надвити се)* наднєсц ше; спущиц ше; **над селом се наднео мрк облак** над валалом ше наднєсла цма хмара; **2.** *(нагнути се)* нагнуц ше, зогнуц ше, схилїц ше, надхилїц ше, наднєсц ше; **мајка се наднела над болесним сином** мац ше схилєла над хорим сином; **3.** *(о мраку, ноћи и сл.)* почац ше спущовац

надница *ж.* наднїца; ◊ **ићи у (на) надницу** ходзиц на наднїцу

надничар *х.* наднїчар

надничарити -им робиц на наднїцу, наднїчариц

надничарка *ж.* наднїчарка

надничарски -а -о наднїчарски

надничити -им *оп.* **надничарити**

надно *прим. з ґен.* **1.** *(на дну)* на сподку, на дну; ~ **мора** на сподку моря; **2.** *(на нижем крају)* на краю, накрай, на концу, наконєц; ~ **ливаде** на краю пажици

надносити -им класц над дацо, надношиц

надносити се -им се **1.** *(надвијати се)* надношиц ше; **над реком се надноси стена** над рику ше надноши скала; **2.** *(нагињати се)* нагинац ше, зогинац ше, хиляц ше, надхильовац ше, надношиц ше

на́до[1] *с. (челик)* оцил, челїк

на́до[2] *с.* дзира *(до хторей себе животинї збераю єдзенє за жиму)*

надобивати *и* **надобијати** -ам надоставац

надобудан -дна -дно **1.** хтори вельо обецує, хтори дава вельо надїї, од хторого ше вельо обчекує; **њихов надобудни син завршио је високе школе** їх син, хтори вельо обецує, закончел високи школи; **2.** самоуверени, самопрешвечени, полни себе

надовезати -ежем **1.** *(повезати)* повязац; **2.** *(довезати на што)* надвязац; **3.** *(нaдодати)* додац; **4.** *(наставити)* предлужиц; **5.** *(додати у разговору)* доложиц, додац

надовезати се -ежем се **1. а)** буц предлуженє дачого, предлужиц ше, надвязац ше на дацо; **на његову жељу за знањем надовезале су се и велике амбиције** на його жаданє за знаньом надвязали ше и вельки амбициї; **б)** *(наставити се)* предлужиц ше; **тако се надовезало њихово познанство** так ше предлужело їх познанство; **в)** зявиц ше вєдно з дачим, провадзиц дацо; **уз осећање кривице надовезао се страх** чувство виноватосци провадзел страх; **2. а)** зявиц ше нєпостредно за дачим; **б)** ушлїдзиц як пошлїдок дачого; **3.** *(натурити се)* наруциц ше дакому, зарепиц ше, прилїпиц ше за дакого; **4.** *(наставити излагање)* предлужиц, надовязац ше

надовезивати (се) -зујем (се) *нєзак. ґу* **надовезати (се)**

надовлачити -им нацагац

надовољити (се) -им се задоволїц (ше)

надоградити -им **1.** *(доградити изнад чега)* надбудовац, надмуровац, надправиц; **2.** *фиґ.* надбудовац

надоградња *ж.* надбудов, надмуровйованє, надправянє
надограђивати -ђујем **1.** надбудовйовац, надмуровйовац, надправяц; **2.** *фиґ.* надбудовйовац
нададавати -ајем **1.** додавац; **2.** *(у разговору)* докладац, додавац
нададати -ам **1.** додац; **2.** *(у разговору)* доложиц, додац
нададолити (се) -им (се) *(претерано (се) украсити)* барз (ше) прибрац, барз (ше) оквициц (оквециц)
надозидати -ам *и* -иђем надмуровац
надојити -им **1.** *(дете)* надойчиц, дац цицац; **2.** *(наквасити)* намочиц; розмочиц; **3.** *фиґ.* *(прожети)* виполнїц, пренїкнуц
надојити се -им се **1.** *(насисати се)* нацицац ше; **2.** *(наквасити се)* намочиц ше; розмочиц ше, напиц ше; **3.** *фиґ. (прожети се)* виполнїц ше, буц виполнєни, пренїкнуц ше
надокнада *ж. оп.* **накнада**
надокнадити -им надополнїц; *заст.* *(*ви*)*наградзиц
надокнађивати -ђујем надополньовац*; заст.* (ви)наградзовац
надокупити -им докупиц
надокупљивати -љујем докупйовац
надолазак -аска *х.* **1.** *(долазак)* приход, приходзенє; на(д)иходзенє; **2.** *(воде, реке)* пороснуце *(води, рики)*; **3.** *(појава)* зявенє
надолазити -им **1. а)** *(долазити у већем броју)* приходзиц; на(д)иходзиц, надходзиц; **наилазе мисли** надходза думки; **б)** *(настајати – о временским појмовима)* приходзиц, приблїжовац ше; **јесен надолази** єшень ше приблїжує; **2. а)** *(нарастати – о реци и сл.)* роснуц; **б)** роснуц; моцнїц; **3.** *(јављати се, искрсавати)* зявйовац ше, приходзиц
надоле *присл.* долу, на долу
надоливати -ам долївац, досиповац
надолити -им доляц, досипац
надомак I. *прим. з ґен. и дат.* **а)** блїзко при; цалком (такой) при; нєдалєко; **већ су били** ~ **села** уж були блїзко при валалє, уж були под валалом; **б)** блїзко ґу; **војска је стигла** ~ **Београда** войско сцигло блїзко ґу Беоґраду; II. *присл.* блїзко
надомерити -им додац, доложиц *(до одредзеней мери)*
надоместак -еска *х.* замена, суроґат
надоместити -им *оп.* **надокнадити**
надометак -тка *х. (накнадни додатак – о речима и сл.)* придодаток, докладок
надометати -ећем *(додавати)* додавац, докладац, придодавац
надометнути -нем додац, доложиц, придодац
надомештати -ам *оп.* **надокнађивати**
надоносити -им наношиц, наприношиц
надопевавати -ам дошпивовац
надопевати -ам дошпивац
надописати -ишем дописац
надописивати -сујем дописовац
надоплата *ж.* доплата, доплаценє
надоплатити -им доплациц
надоплаћивати -ћујем доплацовац
надопуна *ж.* дополнєнє
надопунити -им дополнїц
надопуњавати -ам дополньовац
надосетан -тна -тно *(натчулан)* надосетови
надоставити -им **1.** *(додати)* додац, доложиц; **2.** *(у говору)* доложиц, додац; **3.** *(наставити)* предлужиц
надостављати -ам **1.** додавац, докладац; **2.** *(у говору)* докладац, додавац; **3.** предлужовац
надостати -анем **1.** *(некоме до воље прибавити)* настарчиц давац; **ко би свим сиромасима надостао?** хто би шицким худобним настарчел давац?; **2.** *(одупрети се)* зопрец ше
надостачити *и* **надостити** -им *покр. оп.* **надостати (1)**
надоћи -ођем **1.** *(о води)* нароснуц, пороснуц; **2.** *(набујати – о тесту)* накиснуц, викиснуц; **3.** *(набубрити – о зрну)* напучнїц; **4.** *(стасати – о младом човеку)* вироснуц; замоцнїц; розвиц ше; **5.** *(доспети за жетву, брање)* узрец; **6.** *(постати)* постац; **7. а)** *(доћи)* присц; на(д)исц; **б)** присц у вельким числу; **8.** *(доћи – о временским појмовима)* присц, настац; **надође пролеће** пришла (настала) яр; **надошла ноћ** настала ноц; **9.** *и безос. (догодити се)* случиц ше, стац ше, збуц ше; **10.** *(обузети, спопасти)* обняц; **надође му бес** обнял го бес; **11.** *(доћи до сазнања)* присц до сознаня, заключиц, увидзиц
надохват I. *прим. з ґен.*: ~ **руке** блїзко при даким, дачим; II. *присл.* **1.** *(при руци, близу)* при руки, под руку, блїзко; **бујица је носила све што јој је било** ~ швидки поток ношел шицко цо могол долапиц; **2.** без шора; цо придзе под руки; на швидко; поверхово, лєм так;
надочни -а -о надочни
надошивати -ам **1.** надшивац; **2.** дошивац

надошити -ијем **1.** *(продужити део одеће)* надшиц; **2.** *(дошити)* дошиц
надошлица *и* **надошљак** *х. (дошљак)* нови, новак
надражај *х.* надраженє
надраживати -жујем **1.** надражовац, надражньовац; **2.** *(раздраживати, пецкати)* дражнїц, роздражньовац, геркац, розгерковац; **3.** *(побуђивати)* побудзовац, поривац, спонуковац, виволовац
надражити -им **1.** надражиц; **2.** *(раздражити)* роздражнїц; **3.** *(побудити)* побудзиц, дац порив, спонукнуц, виволац; **4.** *(нахушкати, подбости)* наштикац, напуйкац, напуйдац
надражљивост *ж.* надражлївосц
надражљивци *х. мн. хем.* надражлївци
надраменак -нка *и* **надраменик** *х. оп.* **нараменица**
надрастати -ам прерастац, надрастац
надрасти -тем прероснуц, надроснуц
надрвати -ам победзиц у пасованю, надмоцовац
надреалан -лна -лно надреални
надреализам -зма надреализем
надреалист[**а**] *х.* надреалист[а]
надреалистички -а -о надреалистични
надредити -им надредзиц
надредни -а -о надшорикови, на шориком; ~ **знак** надшорикови знак
надређеност *ж.* надредзеносц
надређивати -ђујем надредзовац
надремати се -ам се надримац ше
надрепак -пка *х.* **надрепина** *ж. (део тела над репом)* надхвостнїк, крижи
надрети -ем *и* -дерем **1.** *(навалити у маси)* наваліц, вдериц; **татарска племена су надрла на Русију** татарски племена навалєли (вдерели) на Русию; **бујица је надрла у село** швидки поток вдерел до валалу; **2.** *(почети чинити што)* почац робиц дацо, дац ше до дачого; **људи су надрли у бег** людзе почали сцекац, людзе ше дали до сцеканя; **3.** *(наумити)* надумац; *(запети)* упиц ше, упрец ше, дац ше на то*;* **кад он надре, мора бити тако** кед ше вон упиє (кед ше вон да на то), муши буц так; **4.** *(натаћи, навући)* здзац
надрети се -ем се *и* -дерем се подрец ше; повредзиц ше; очкодзиц ше
надри*перша часц зложених словох з хтору ше виражує же тото цо значи основне слово фалшиве, нєфахове, нїби праве* псевдо-, фалшиви, нїби, квази-
надрикњига *ж.* псевдокнїжка, фалшива кнїжка
надрикњижевник *х.* литератор шарлатан, псевдолитератор, фалшиви литератор
надрилекар *х.* лїкар шарлатан, псевдолїкар, фалшиви лїкар
надрилекарство *с.* шарлатанске лїченє, псевдолїкарство, фалшиве лїкарство
надримајстор *х.* майстор шарлатан, псевдомайстор, фалшиви майстор
надриученост *ж.* псевдоученосц, фалшива ученосц
надрљати -ам **1.** *(рђаво написати, нашкрабати)* нашмарґац; **2.** *(награбусити)* подло прейсц, *беш.* надерляц
надрмусати се -ам се надирґац ше, надирґонїц ше, натресц ше
надробити -им **1. а)** *(удробити)* надробиц; ~ **хлеб у млеко** надробиц хлєба до млєка; **б)** *(измрвити)* потрушиц; **2.** *(изговорити пуно бесмислица)* наплєсц; **3.** *(напакостити, закувати)* наробиц, вистроїц, виконац; ◊ **како надробиш, онако ћеш и кусати (јести)** цо робиш – себе робиш
надругивати се -гујем се *взаєм повр.* видрижньовац ше єден другому *(у франти)*
надручити -им *физк.* надручиц
надрхтати се -ршћем се *и* -тим се натресц ше
надршкати -ам *(напујдати пса)* наштикац
надсводити -им надкривац зоз зводом; **надсвођена тераса** тераса надкрита зоз зводом
надсводити се -им се наднєсц ше/надношиц ше у форми звода
надсвођивати -ђујем надкривац зоз зводом
надскакивати -кујем *нєзак. ґу* **надскочити**
надскакивати се -кујем се *взаєм. повр.* скакац хто далєй може, змагац ше у скаканю
надскочити -им **1.** скочиц далєй од дакого; **2.** прескочиц дакого
надстваран -рна -рно наддїйсни, надстварни
надстојник *х. оп.* **настојник**
надстојница *ж. оп.* **настојница**
надстојништво *с. оп.* **настојништво**
надстражар *х.* надстражар
надстрелити -им лєпше поцильовац/цильовац, победзиц у цильованю
надстрељивати се -чујем се змагац ше у цильованю
надстрешница *и* **настрешница** *ж.* **1.** надкрице, стреха; **2.** *(на аутобуској станици и сл.)* надкрице, амрел; **3.** *(штитник капе)* криса
надстропље *с. (таваница)* повала

надув *х.* **1.** *(оток)* напухнуце, оток; **2.** *(надимање)* надуванє; **3.** *вет.* здуце, здутосц
надувавање *с.* < **надувавати (се)**
надувавати -ам **1.** надуковац; пумповац *(з пумпу);* **2.** *фиґ. (преувеличавати)* надуковац
надувавати се -ам се **1.** надуковац ше; **2.** *фиґ.* **а)** *(љутити се, дурити се)* дуц ше, бурац ше; **б)** *(бити надмен)* випинац ше, буц порни (надути, надмени)
надувати -ам **1. а)** надуц; ~ **мехур** надуц мехир; **б)** напумповац; ~ **лопту** напумповац лабду; **2.** *фиґ. (преувеличати)* надуц
надувати се -ам се **1.** надуц ше; **2.** *фиґ.* **а)** *(наљутити се)* надуц ше, набуриц ше; **б)** *(узохолити се)* постац випинаци (порни, надути, надмени)
надувен -а -о **1.** надути; *(о јастуку и сл.)* випирени; **2.** *(охол)* випинаци, порни, надути, надмени
надувенко *х.* випинаци, порни, надути, надмени
надуг -а -о *(подужи)* дакус длугши
надугачко *и* **надуго** *присл.* **1.** *(преопширно)* на длугоко, на длуго; **2.** *(на велику дужину)* на длугоко; ◊ ~ **и нашироко** барз обширно, на длуго и на широко
надудати се -ам се нацицац ше
надурити се -им се *(разљутити се)* надуц ше, набуриц ше
надут -а -о *оп.* **надувен**
надути -дмем *оп.* **надувати**
надути се -дмем се *оп.* **надувати се**
надуђкати се -ам се **1. а)** добре ше наєсц; **б)** *(вина и сл.)* напиц ше; **в)** *(насисати се)* нацицац ше; **2.** наробиц ше
надухавати (се) -ам (се) *оп.* **надувавати (се)**
надухати (се) -ам (се) *и* -ушем (се) *оп.* **надувати (се)**
надушак *присл.* нараз; **испити** ~ попиц нараз
надушити -им **1.** *(обузети):* **надушио га смех** нє могол ше стримац од шмиху; **2.** *(навалити, нагрнути)* навалїц, нагирчиц ше; **3.** *(надоћи – о води)* пороснуц, нароснуц
надушити се -им се **1.** *оп.* **надувати се (1, 2.а)**; **2.** *(натмурити се – о небу)* набуриц ше; **3. а)** ~ **од смеха** нє мочи ше стримац од шмиху; **б)** ~ **смејати** почац ше шмеяц
надцепак -пка *х.* надкишенїк
нађикати -ам нароснуц (вироснуц) високи (вельки) и буйни
нађипати -ам *покр. оп.* **нађикати**
нађорати се, нађордати се -ам се *и* **нађорити се** -им се *гандр. покр. (наљоскати се)* добре ше напиц, нажрец ше
нађубравати -ам *(ђубрити)* гноїц
нађубрити -им **1.** погноїц; **2.** *(запрљати)* нашвинїц
нађускати се -ам се *(наиграти се)* натанцовац ше
наелектризирати (се) -ам (се) *оп.* **наелектрисати (се)**
наелектрисање *с.* наелектризованє
наелектрисати (се) -ишем (се) наелектризовац (ше)
наеро *присл. оп.* **нахеро**
нажалити (се) -им (се) нажаловац (ше)
нажањ -жња *х.* покошена житарка; **ове године је слаб ~ пшенице** того року мало жита накошене
нажао *присл.:* **дало му се (пало му је)** ~ пришло му жаль; **рећи коме** ~ увредзиц, уквилїц дакого; **учинити коме** ~ зробиц дакому кривду; увредзиц, уквилїц, укривдзиц дакого; превредзиц дакому *(з нєвиполньованьом його жаданя, молби и под.)*
нажарити -им **1.** опечиц, попечиц *(з покриву)*; **2.** *(угрејати до усијања)* розпечиц
нажвакати се -ачем се *и* -аћем се *и* **нажватати се** -аћем се нажувац ше; наєсц ше
нажврљати -ам *пей. (нашврљати)* нашмарґац, нашмарбац, нашкрабац, нажварґац
нажгати -жгем *покр.* запалїц; *(светло)* зашвициц, запалїц
наждерати се -ерем се **1.** нажрец ше; **2.** *фиґ.* нажрец ше, наєдовац ше
наждрокати се -ам се *гандр. (наждерати се)* нахпац ше, надедвиц ше, нажрец ше
нажелети -лим посцигнуц (достац, дочекац и под.) тото цо ше жада
нажестити се -им се розгнївац ше, розєсц ше
на̀жети[1] на́жмем **а)** сциснуц *(при цадзеню)*; **б)** *(нацедити)* нацадзиц, вицадзиц, висцискац
на̀жети[2] на̀жањем *и* нЅжњем нажац
нажећи -ежем **1.** *оп.* **нажгати**; **2.** *(оштетити горењем)* опалїц, погориц
наживети се -вим се **1.** нажиц ше; *(с неким у кући и сл.)* набуц ше; **2.** науживац ше
наживичити -им оградзиц зоз живу ограду, посадзиц живу ограду
наживо *присл.* **1.** *(док је неко жив):* **мучити кога** ~ мучиц дакого живого; **2.** *беш.* на живо *(читац емисию на радию и под.)*
наживовати се -вујем се *оп.* **наживети се (2)**
нажигати -ам *и* **нажизати** -ижем **а)** палїц; **б)** *(светло)* швициц, палїц
нажикати -ам *зак.* украшиц зоз златком и под.

нажимати -ам *и* -мљем **1. а)** *(цедити)* цадзиц, висцисковац; **б)** *(чир и сл.)* давиц, видавйовац; **2.** *(скупљати лице)* морщиц, викривяц; **3.** *(напрезати)* напинац, напружовац
нажирити -им **1.** викармиц зоз жалудзами *(швинї)*; **2.** *фиґ. (изударати)* набухац, натрепац, окласц; ~ **коме стражњицу** випалїц (дац, надзелїц) дакому по задку
нажмирати -ам *покр. (нанишанити)* нацильовац
нажмирити -им *покр.:* ~ **лампу** *(уврнути лампу да слабије гори)* уцагнуц лампу
нажњети -ем *и* -жањем *оп.* **нажети**[2]
нажуљати -ам *и* **нажуљити** -им **1.** *(о обући)* наглодац *(дакому)*; **нажуљала ме је ципела** наглодала ми ципела; **2.** *(о одећи и сл.)* надавиц, начухац
нажуљати се -ам се *и* **нажуљити се** -им се *(добити жуљеве, ране):* **нажуљале су му се ноге од тесних ципела** цесни ципели му наглодали ноги; **врат му се нажуљао од оковратника** ґалєр му начухал шию
нажут -а -о *(жућкаст)* жовкасти, жовкави
назад *присл.* I. **1.** *(натраг)* назад; **2. а)** *(натрашке)* назадок; **б)** задком *(о живим суштеству)*; **3. а)** *(на стражњој страни)* назадку; **б)** *(на стражњу страну)* назадок; II. *у служби применовнїка:* ~ **пет година** пейц роки назадок, пред пейцома роками; ◊ **назад!** *(гурај, вуци кола натраг)* цурик!, цурук!
назадак -атка *х.* заоставанє, назадованє, упадок
назадан -дна -дно **1.** назадни; ~ **идеологија** назадна идеолоґия; **2.** хтори у дачим заостава, хтори нєдосц напредує; **настава у неким школама је још** ~ настава у даєдних школох ище заостава
назадачке *присл. (натрашке)* задком
назадевати -ам **1.** *(затаћи у већем броју)* назапихац; **2.** *кул.* нашпиковац
назадност *ж.* назадносц
назадњак *х.* реакционер, назадняк
назадњачки -а -о реакционерни, назадняцки
назадњаштво *с.* реакционерство, назадняцтво
назадовати -дујем **1.** назадовац, заоставац; **2.** *(узмицати)* цурикац ше, цофац ше
назал *х. ґрам.* назал
назалан -лна -лно назални
назализација *ж.* назализация
назалуд *присл. (узалуд)* задармо, дармо, даремно
назарен *х. рлґ.* назарен, буґер
назаренац -нца *х.* **1.** *(хришћанин)* назаренєц; **2.** *оп.* **назарен**
назаренски -а -о назаренски
назатке *присл.* **1.** *оп.* **назадачке**; **2.** *(полеђушке)* горезначки, на хрибце
назбиљ *присл. покр. (збиља, озбиљно)* наозай, наисце, насправди
назборити (се) -им (се) наприповедац (ше), набешедовац (ше)
назвати -зовем **1.** *(дати назив)* наволац, дац назву (мено), *рид.* презвац; **2.** *(ословити)* ословиц; **3.** *(позвати)* **а)** поволац; **б)** *(телефоном)* наволац; **4.** *(пожелети у поздраву)* поздравкац, пожадац; ~ **коме добар дан** поздравкац дакому „добри дзень"; ~ **коме сретан пут** пожадац дакому щешлїву драгу; ~ **коме добродошлицу** привитац дакого; ◊ ~ **правим именом** наволац з правим меном
назвати се -зовем се **1.** наволац ше, вжац мено; **2.** преглашиц ше
наздравити -им **1. а)** *(коме чашом)* наздравиц дакому*, заст.* наздравкац (поздравкац) на дакого; **б)** *(кога – поздравити наздравицом)* привитац дакого, наздравиц дакому на знак привиту; **2.** *(поздравити при сусрету)* поздравкац дакому
наздравица *ж. оп.* **здравица**
наздравичар *х. оп.* **наздрављач**
наздрављати -ам **1. а)** *(коме чашом)* наздравяц (наздравйовац) дакому*, заст.* здравкац на дакого*;* черкац (счерковац) себе; **б)** *(кога)* привит[ов]ац (витац) дакого, наздравяц дакому на знак привиту; **2.** *(поздрављати при сусрету)* здравкац дакому
наздрављач *х.* наздравйовач, наздравяч
наздравље *присл.* **1.** наздраве; **2.** щешлїво, у добрим здравю
наздраво *присл. (без болести, изненада):* **умро је** ~ умар, а анї хори нє бул; **заболела ме рука** ~ нараз ме заболєла рука
назеб *х. и* **назеба** *ж.* прехладзенє, прехлада
назепсти -ебем прехладзиц ше, прехладнуц
назив *х.* **1.** назва; **стручни** ~ фахова назва; **2.** *(име)* мено; **3.** *(надимак)* назвиско, мено, назва; **4.** титула, званє
називати -ам *и* -вљем **1.** волац, наволовац; давац назву (мено); **2.** *(ословљавати)* ословйовац, волац; **називљу га господином** ословюю го зоз „панє"; **3.** *(звати)* волац; **4.** *(желети у поздраву)* здравкац, жичиц, жадац; ~ **коме добро јутро** здравкац дакому „добре рано"; ~

коме срећу жичиц дакому щесце; **5.** *(телефоном)* наволовац
називати се -ам се *и* -вљем се волац ше, наволовац ше, мац назву (мено)
називље *с. зб.* назви
називни -а -о: ~ **падеж** *ґрам.* номинатив
називник *х. мат. (именилац)* менователь
назидати -ам *и* -иђем **1.** *(дозидати изнад чега)* надмуровац, домуровац; **2.** *(саградити)* вимуровац, справиц; **3.** *(саградити много)* намуровац, направиц
назиђивати -ђујем **1.** *(дозиђивати изнад чега)* надмуровйовац, домуровйовац; **2.** *(градити)* муровац, правиц
назима *ж. покр. оп.* **назеб**
назимад *ж. зб.* < **назиме**
назимац -мца *х.* шудов, рочне праше *(звичайно викармене за кланє)*
назиме *с.* шудов, рочне праше
назимити се -им се намарзнуц ше
назимица *ж.* рочна швинка, шудов
назимче -ета *с. дем.* шудовче
нàзирати[1] -рем **1.** кус (дакус) видзиц; **ослабио му је вид, још само назире** ослабел му вид, ище лєм кус видзи; **2.** *(делимично разазнавати у даљини, у мраку)* нагадовац, нєясно (лєдво, кус) обачовац (видзиц); **3.** *(уочавати)* обачовац; **4.** *(наслућивати)* нагадовац, чувствовац; **5.** *покр.* **а)** *(вирити)* закуковац; **б)** провадзиц з попатрунком
назирати[2] нàзирāм през нос бешедовац *або* шпивац
назирати се -рем се нагадовац ше, нєясно (лєдво, кус) ше обачовац (видзиц); указовац ше
назлија *х. покр.* чловек готови на зло, зли чловек
назлобан -бна -бно злобни, пакосни
назлобити -им наробиц зла, напакосциц
назлобрз -а -о швидки зробиц зло
назнака *ж.* **1.** назначенє, назнака; **2.** надпомнуце; упутство
назначење *с.* **1.** *(податак, назнака)* назначенє, податок; **2.** *(напомена)* надпомнуце; **3.** *(мисија)* назначенє, мисия
назначивати -чујем **1.** означовац; **2.** *(одређивати, утаначивати)* одредзовац, утвердзовац, *заст.* доредзовац; **3.** *(напомињати)* надпоминац; **4.** *(именовати на функцију)* меновац, поставяц
назначити -им **1.** означиц; **2.** *(одредити, утаначити)* одредзиц, утвердзиц, *заст.* доредзиц; **3.** *(напоменути)* надпомнуц; **4.** *(наименовати)* меновац, поставиц
назнојити се -им се назноїц ше
назобати се -бљем се **1.** *(о коњима)* наєсц ше оброку; **2.** *(накљуцати се – о птицама)* наджубац ше, наєсц ше; **3.** *(најести се зрнастих плодова – о људима)* наєсц ше грозна (вишнї, ягоди и под.)
назобити -им дац коньом оброку, накармиц конї з обруком, наоброковац конї
назовибрат *х.* нїби (почустом, почустомок) брат
назовидемократија *х.* нїби (почуштом, почустомок) демократия
нáзор[1] *х. звич. мн. (гледиште)* попатрунок, становиско
нáзор[2] *присл.* **1.** *(силом)* насилу; ~ **довести кога** насилу привесц дакого; **2.** *(с муком)* чежко, насилу; ~ **се накашљати**
чежко ше накашляц
нáзор[3] *присл.:* **бити** ~ водзиц рахунку, мерковац, мац позор
назорице *присл.:* **ићи за неким** ~ исц за даким нє трацаци го з виду (з очох); покрадзме исц за даким
назочан -чна -чно **1.** присутни; **2.** наведзени, спомнути, дати
назочност *ж.* присутносц, присуство
назревати (се) -ам (се) *оп.* **назирати (се)**
назрео -ела -ело досц узрети, часточно узрети
назрети -ем **1.** *(делимично разазнати)* нагаднуц, нєясно (лєдво, кус) обачиц; **2.** *(уочити)* обачиц, збачиц, *заст.* увидзиц; **3.** *(наслутити)* нагаднуц, почувствовац; **4.** *покр. (завирити)* закукнуц
назубак -упка *х. покр.* **1.** *оп.* **назувак (1)**; **2.** ботоша *(од горе по костки)*, сара ботоши
назубан -бна -бно *(киван)*: **бити** ~ **на кога** завжац ше (гнївац ше) на дакого
назубити -им *(изупчати)* направиц зубки
назубљен -а -о *(зупчаст)* зубкасти, назубени
назувак -вка *х. звич. мн.* **1.** *(вунена получарапа)* чарапа, *коц.* шуфа; **2.** *оп.* **гамашна**
назувати (се) -ам (се) обувац (ше)
назувача *и* **назувица** *ж. оп.* **назувак (1)**
назувник *х.* ложка *(за обуванє ципелох)*
назупчан -а -о *оп.* **назубљен**
назупчати -ам *оп.* **назубити**
назути (се) -ујем (се) обуц (ше)
наиван -вна -вно наївни; **наивни сликар** наївни маляр
наивац -вца *х.* наївни маляр, наївец
наивка *ж.* **1.** наївна жена, наївка; **2.** *театр.* наївка
наивко *х.* наївни чловек, наївко
наивност *ж.* наївносц

наивчина *х.* барз наївни чловек; простодушни, щири чловек

наиграти се -ам се **1.** *(игре)* набавиц ше; **2.** *(наплесати се)* натанцовац ше

наизмак[**у**] *присл.* при концу, на концу

наизменице *присл. оп.* **наизменично**

наизменичан -чна -чно хтори ше зменює (зявює, хтори наиходзи и под.) єден за другим (раз єден раз други), зменююци, вименкови; **народ страда од наизменичних суша и поплава** народ страда од сушох и вилївох хтори ше зменюю: раз суша, раз вилїв; ◊ ~ **струја** *физ.* зменююца (вименкова) струя; **наизменични углови** *ґеом.* накрижни (процивнолєжаци) угли; ~ **став** *физк.* вименкови став

наизменично *присл.* зменююцо, на вименку, вименково, єден за другим (єдна за другу итд.), раз єден (єдна и под.) раз други (друга и под.)

наизменичност *ж.* зменююцосц, вименковосц

наизменце *присл. оп.* **наизменично**

наизред *и* **наизредице** *присл. (редом)* по шоре, шором, єден за другим; раз єден раз други

наизуст *присл. (напамет)* напамят, наизуст

наилазак -аска *х.* **1.** *(долазак)* приход; **2.** *(изненадни долазак)* на(д)иходзенє; **били су уплашени изненадним наиласком непријатеља** були позлєкани пре нєсподзиване наиходзенє нєприятеля

наилазити -им **1.** *з розл. знач.* на(д)иходзиц, надходзиц, приходзиц; **ретко наилази на њега ведро расположење** ридко наиходзи на нього веселе розположенє; **у животу је наилазио на многе тешкоће** у живоце наиходзел на велї чежкосци; **његови поступци наилазили су на одобравање** його поступки наиходзели на розуменє; **2.** *(о природним појавама и сл.)* приблїжовац ше, на(д)иходзиц, надходзиц; зявйовац ше, наставац, починац; *(о ветру)* починац дуц*;* **3.** *(о сузама и сл.)* нагло (швидко) починац исц (биц и под.); **4.** *(примицати се)* приходзиц, приблїжовац ше, наиходзиц; **5.** *(налегати, приљубљивати се)*налєговац; **6.** *(о болести)* нападац; доставац

наимати -ам *и* -мљем **1.** *(узимати кога у најам)* єднац, брац; **2.** *(закупљивати)* брац под аренду, закупйовац

нàимати се[1] -āм се *и* -мљем се єднац ше *(у дакого на роботу)*

наимати се[2] -āм се *(нечега)* намац ше дацо

наиме *слов.* бо *(досц часто видзелєне зоз запяту)*, прето же, [а] то прето же, то гварим (надпоминам и под.) прето же, *часто ше нє преклада або ше заменює з двома точками;* **данас ти враћам 5000, а петнаестог ћу ти дати још 5000, ~ , тада ћу добити остатак плате** тераз ци врацам 5000, а на петнастого ци дам ище 5000: того дня достанєм остаток плаци; **идућих година ћемо имати довољно електричне енергије, ~ , у нашој земљи ће се изградити више нових хидроцентрала** у идуцих рокох будземе мац досц електричней енерґиї, бо, у нашей жеми ше вибудую вецей нови гидроцентрали; **Петар никога не би оштетио, ~ , ја сам много година радио са њим и добро га познајем** Петро би нїкого нє очкодовал, то гуторим прето же сом вельо роки робел з нїм и добре го познам

наименовање *с.* менованє

наименовати -нујем **1.** *(у звање, службу)* меновац, поставиц; ~ **кога за министра** меновац дакого за министра; **2.** *(кога за вршење неког посла)* одредзиц; **3.** *(комисију, орган и сл.)* вибрац; **4.** дац дакому почесне званє; ~ **кога грофом** дац дакому почесне званє „ґроф"; **5.** *заст. (назвати)* наволац, дац мено (назву)

наискап *присл.:* **попити** ~ попиц шицко нараз, попиц до остатнєй капки, вихилїц *(погар и под.)*

наићи -иђем **1. а)** *з розл. знач.* наисц, надисц; **б)** *(ненамерно, случајно)* натрафиц, наисц; **наишао сам у продавницу управо кад није било гужве** натрафел сом до предавальнї праве кед нє було гужви; **в)** *(о неком ко је управо потребан)* надмануц ше, наисц; **чекамо неће ли ~ каква кола да нас повезу** чекаме чи ше нє надманє даяки коч же би нас вжал; **г)** наисц, *заст.* намириц*;* **у шуми је наишао на једну кућицу** у лєше намирел на єдну хижку; **ґ)** *(у брзини, налетети)* надбегнуц; **2.** *(о природним појавама и сл.)* приблїжиц ше, на(д)исц; зявиц ше, настац, почац; *(о ветру)* почац дуц; *(о киши)* почац падац*;* спаднуц*;* **3.** *(надоћи – о тесту)* накиснуц, викиснуц; **4.** *(о сузама и сл.)* вдериц, висц; **њој наиђоше сузе на очи** єй вдерели слизи на очи; **крв му наиђе у лице** крев му вдерела до твари; **5.** *(налећи, приљубити се)* налєгнуц; ◊ ~ **на неразумевање** наисц на нєрозуменє; ~ **на отпор** наисц на одуперанє

нај *слов. беш.* най; **бити у свему** ~ буц у шицким най

најава *ж.* наява, наявенє

најавити -им **1.** наявиц; ~ **нечији долазак** наявиц дачий приход; **2.** *(саопштити)* гвариц, повесц, сообщиц, обявиц; **3.** *(огласити)* оглашиц, означиц; **сирене су најавиле почетак рада** сирени оглашели початок роботи; **4.** *(наговестити)* наявиц, нависциц

најавити се -им се **1.** наявиц ше; **2.** *(наговестити се)* наявиц ше, нависциц ше

најављивати -љујем **1.** наявйовац; **2.** *(саопштавати)* гуториц, сообщовац, обявйовац; **3.** *(оглашавати)* оглашовац, означовац; **4.** *(наговештавати)* наявйовац, нависцовац

најављивати се -љујем се **1.** наявйовац ше; **2.** *(наговештавати се)* наявйовац ше, нависцовац ше

најављивач *х.* наявйовач; нависцовач

најадати се -ам се напоносовац ше, випоносовац ше, наскаржиц ше

најадити се -им се *и* **најадовати се** -дујем се натрапиц ше, намучиц ше

најалово *присл. (без резултата*, *узалуд)* задармо, (на) даремно; без успиху

најам *х.* **1.** *(најамни рад):* **ићи у** ~ ходзиц на наднїцу, ходзиц робиц; **бити код кога у најму** робиц, робиц на наднїцу, буц поєднани у дакого; **исплатити коме** ~ заплациц дакому роботу (наднїцу); **2.** *(закуп)*: **узети у** ~ **(под** ~ **)** вименїц, вжац под закуп; **платити** ~ плациц закупнїну; **3.** *правн.* наєм

најамити -им набавиц *(у достаточним, у вельким количестве)*

најамни -а -о наємни, плацени; ~ **рад** наємна робота; ~ **кућа** хижа хтора ше видава под закуп

најамник *х.* наємни роботнїк *або* вояк, наємнїк

најамнина *ж.* **1.** плаца за наємну роботу, наємнїна; **2.** *(закупнина)* закупнїна

најамнички -а -о наємнїцки; ~ **војска** наємнїцке войско

најамништво *с.* наємнїцтво

најаукати се -учем се найойчац ше

најахати -ашем **1.** *(узјахати)* ошедлац коня*,* шеднуц на коня; **2.** *(налетети, набасати)* висц, налєциц, надбегнуц на дакого *або* дацо; **јашући најахао је на жбун** шедлаюци на коньови вишол на гущаву; **3.** *(навалити се, прекрити)* навалїц ше, налєгнуц, закриц, прекриц; **намети су најахали на ограду** наношенїска закрили ограду; **4.** *(почети упорно захтевати)* навалїц, почац войовац; **5.** *(окомити се, насрнути)* руциц ше, нападнуц; ◊ ~ **коме за врат** шеднуц дакому на карк

најахивати -хујем *нєзак. ґу* **најахати**

највероватније *присл.* найвироятнєйше, найскорей

највећма *присл. оп.* **највише (2)**

највише *присл. суп.* **1.** найвисше; **2.** (< **много**) найбаржей; **то се** ~ **тиче нас** то ше найбаржей нас дотика; **он** ~ **воли да ради свој посао** вон найволї робиц свою роботу

зволети -лим *нар.* найволїц

најгвирц *х. бот.* найквирц (Pimenta officinalis)

наједанпут *и* **наједаред** *присл.* нараз, одразу

наједати -ам грызц, нагризац

наједити -им нагнївац, розгнївац

наједити се -им се нагнївац ше, розгнївац ше

наједнак -а -о *(подједнак)* єднаки

наједнако *присл. (подједнако)* єднак

наједно *присл.* **1.** *(заједно)* вєдно; **2.** *(у исти мах)* нараз

наједном *присл. оп.* **наједанпут**

наježити -им наїжиц, набуриц; ~ **длаку** наїжиц шерсц

наjежити се -им се **1.** наїжиц ше; *(најежити се дрхћући)* стресц ше, спупенциц ше*;* **кожа му се најежила од хладноће** од жими му по скори вишли пупенци, од жими по нїм гуше цело**; 2.** *(нарогушити се)* набуриц ше

најезда *ж.* **1.** масовни напад (упад, налєт, поход и под.), навала, инвазия*, рид.* нашесце; **2.** *(мноштво у наиласку)* громада, множество, маса *(у наиходзеню, нападу)*

најездити -им наисц *(на коньови)*

најездити се -им се нашедлац ше

најезник *х.* освойовач; плячкаш, однїмач

најести -едем **1.** *(нагристи хемијским и сл. дејством)* нагризц; виєсц; **2.** *(нахранити)* накармиц

најести се -едем се наєсц ше

најзад *присл.* на концу, на остатку, конєчно

најквирц *х. оп.* **најгвирц**

најлак *присл. (полако)* помали

најлон *х.* найлон

најлонка *ж.* найлонка

најлонски -а -о найлонови, найлонски

најмање *присл. суп.* найменєй

најменик *х. оп.* **најамник**

најмити -им **1.** *(на рад, у службу)* поєднац, вжац, *заст.* наняц; **2.** *(узети у закуп)* вименїц, закупиц; **3.** заплациц, плациц *(дакому же би зробел даяке нєдобре дїло)*

најмити се -им се поєднац ше
најпосле *присл.* на концу, на остатку
најпрви -а -о *нар.* перши
најпрво *присл. нар. оп.* **најпре**
најпре *присл.* **1.** *(пре свега)* перше*, нар.* найперше*, заст.* саме перше; **2.** *(први пут)* перши раз
најпречи -а -е **1.** найважнєйши, наглавнєйши; найблїзши; **2.** *(о путу)* найкратши
најурити -им **1.** *(отерати)* одогнац, вигнац, вишиковац; *(кога из колектива и сл.)* викопнуц; **2.** *(нагнати)* нагнац; **3.** *(нагрнути)* наваліц *(у вельким числу); (налетети)* налєциц, вдериц
најурити се -им се набегац ше
накадити -им **1.** *(тамјаном и сл.)* накадзиц, окадзиц; **2.** *(намирисати)* напахняциц; **3.** *(нагаравити)* окуриц; **4.** *фиґ. (поласкати)* поласкац
накадити се -им се **1.** окадзиц ше; окуриц ше; **2.** *фиґ. (нагледати се)* напатриц ше
накађивати -ђујем **1.** *(тамјаном и сл.)* окадзовац; **2.** *(намирисавати)* пахняциц; **3.** *(гаравити)* окурйовац; **4.** *фиґ. (ласкати)* ласкац
наказа *ж. осн., фиґ.* потвора, калїка
наказан -зна -зно скалїчени, очудацени, бридки, потворни
наказивати -зујем наприповедац, нагуториц
наказити -им *зак. и нєзак. (унаказити/унаказивати)* скалїчиц/калїчиц, очудациц/очудацовац, спотвориц/потвориц
наказност *ж.* скалїченосц, очудаценосц, потворносц
накајати (се) -јем (се) *(осветити (се))* вимсциц (ше)
накалајисати -ешем нациновац
накаламак *и* **накалемак** -мка *х.* каламок
накаламити *и* **накалемити** -им накаламиц
накалити -им загартовац
накалити се -им се *фиґ.* загартовац ше
накаљати -ам *оп.* **награбусити**
накаљивати (се) -љујем (се) гартовац (ше)
накамчити -им *(измолити)* видайкац, випитац
накан -а -о хтори ма намиру (хтори жада, сце) дацо зробиц
накана *ж.* намира
наканити -им ришиц, надумац, одлучиц
наканити се -им се **1.** ришиц ше, одлучиц ше; **2.** *(усудити се)* одшмелїц ше, усудзиц ше, одчаяц ше, одважиц ше; **3.** *(поћи, упутити се)* пойсц, рушиц ше; надумац (ришиц) пойсц
накањивати се -њујем се **1.** ришовац ше, одлучовац ше, надумовац ше; мац намиру (жадац, сцец) пойсц; **2.** *(оклевати)* буц нєодлучни, двоїц себе
накапати -пљем *и* -ам *зак.* **1.** накапкац; **2. а)** *(поквасити капима)* покапкац*,* окапкац; *(умрљати капима)* оквацкац, окапкац; **б)** *(попрскати)* попирскац
накапница *ж. (чатрња)* диждждовкарня
накарада *ж.* **1.** *(накарадна особа)* бридота, очудацени, чудо; **2.** дацо бридке, очудацене, викривене
накарадан -дна -дно бридки, очудацени, викривени
накарадити (се) -им (се) *зак.* очудациц (ше)
накарађивати (се) -ђујем (се) очудацовац (ше)
накарати -ам *зак. (изгрдити)* вигандровац
накарминисати (се) -ишем (се) накарминовац (ше)
накасати се -ам се надринґац ше
накастити -им *оп.* **наумити**
накачити -им **1.** обешиц; **2. а)** *(ставити)* положиц; додац; **б)** *(измислити, приписати)* видумац, приписац
накачити се -им се **1.** навишац ше; **2.** *(спопасти некога)* нє дац дакому мира
накашљавати се -ам се *и* **накашљивати се** -љујем се накашльовац ше, закашльовац ше, скашльовац
накашљати се -љем се накашляц ше, закашляц ше, скашляц
накашљуцати се -ам се кус ше накашляц (закашляц), скашляц
наквасити -им намочиц
наквасити се -им се **1.** намочиц ше; **2.** *фиґ. видр. (поднапити се)* напиц ше, нацагац ше, нашкрункац ше
накесити -им *(искезити):* ~ **лице** викривиц твар *(до ґримаси);* ~ **зубе** вищириц зуби
накивати -ам **1.** *(прикивати)* приковйовац; **2.** *(оштрити чекићем)* клєпац
накидати -ам натаргац
накинђурити се -им се прибрац ше, поприберац ше, вирихтац ше, наквициц ше, вицибриц ше
накињити (се) -им (се) намучиц (ше), вимучиц (ше)
накиселити -им **1.** *(потопити у течност)* намочиц; **2.** *(укиселити):* ~ **купус** наквашиц капусту, положиц капусту до гордова; ~ **краставце** наквашиц огурки; ~ **млеко** скиснуц млєко, направиц кислого млєка; ◊ ~ **лице** *фиґ.* наморщиц твар, скруциц з носом, направиц квашну твар

накисео -ела -ело кваскави; ~ **осмех** *фиґ.* квашни ошмих, ошмих до крива

накиснути -нем *(наквасити се од кише)* намокнуц, розмокнуц; *(покиснути)* змокнуц, помокнуц; ◊ **добро је накисло** добре нападало *(дижджу)*

накит *х.* прикраски, украси, драгоциносци, драги (драгоцини) украси

накитити -им **1.** *(украсити накитом)* оквециц, оквициц, украшиц, прибрац, поприберац; **2.** *(испричати улепшавајући)* наквициц, виквициц, оквициц; **3.** направиц букет квеца; **4.** *беш.* опиц, напиц

накитити се -им се **1.** оквециц ше, оквициц ше, украшиц ше, прибрац ше, поприберац ше; **2.** *беш.* опиц ше, напиц ше, нацагац ше

накицошити се -им се прибрац ше, поприберац ше, вирихтац ше *(як нялкош)*

накјуче *и* **накјучер** *присл.* предзавчером, пред трома днями

накјучерашњи -а -е хтори ше случел пред трома днями, предзавчерайши; ~ **догађај** подія хтора ше случела пред трома днями; ~ **дан** предзавчерайши дзень

наклада *ж.* виданє *(кнїжки)*

накладни -а -о видавательни

накладник *х.* *(издавач)* видаватель, видавач

наклањати -ам нагинац, зогинац; ~ **главу** *оп.* **наклањати се**

наклањати се -ам се **1.** зогинац главу, кланяц ше з главу *(звич. на знак поздраву)*; **2.** *(надносити се)* нагинац ше, зогинац ше, хиляц ше, надхильовац ше, надношиц ше; **3.** *(некоме, нечему – би*[*ва*]*ти наклоњен)* прихильовац ше ґу дакому, дачому; **4.** приблїжовац ше

наклапало *с. и х.* берблявец, мерва, плєтка

наклапати -ам вельо, без потреби приповедац (бешедовац) о шицких, бербляц, празнословиц, драндац, мервиц, наґваздац

накласати -ам *(о житу)* виклашиц ше

наклати -кољем **1.** прегризц ґаґор животинї *(алє ю нє забиц до конца)*; **вук је наклао овцу** вовк прегризол ґаґор овци; **2.** *(много)* наклац

наклатити се -им се **1.** добре ше наєсц, наедвиц ше; **2. а)** *(прионути јести)* влапиц ше єсц, навалїц на єдзенє; **б)** *(својски прионути на посао)* дац ше (влапиц ше) до роботи; **в)** *(насрнути)* нападнуц

наклепати -пам *и* -пљем **1.** *(наоштрити)* виклєпац; **2.** *беш.* лєгко заробиц, назгартац пенєжи; ◊ ~ **дуг (дугове)** задлужиц ше

наклобучити се -им се *(испупчити се у виду клобука)* оддулїц ше, видулїц ше, вистирчиц ше

на́клон[1] *х.* **1.** поклон *(при поздраву)*; **2.** *(нагиб, косина)* нагнуце, схил

на́клон[2] -а -о *(наклоњен)* прихильни

наклонити -им: ~ **главу** поклонїц ше, махнуц з главу

наклонити се -им се **1.** *(нагнути се)* нагнуц ше; **2.** *(наднети се)* нагнуц ше, зогнуц ше, схилїц ше, надхилїц ше, наднєсц ше; **3.** *(поклонити се)* поклонїц ше, *заст.* уклонїц ше; **4.** *(наслонити се)* опрец ше; **5.** *(бити наклоњен)* буц прихильни

наклоност *ж.* **1.** *(симпатија)* прихильносц; **2.** *(склоност)* притока, склоносц

наклоњен -а -о прихильни

наклопати се -ам се *фам.* добре ше наєсц

наклопити -им **1.** *(о снегу)* нафуркац, навяц, накуриц, нападац; **2.** *(некуда, за неким – поћи, навалити)* навалїц

наклопити се -им се **1.** *оп.* **наклатити се (2.а – б)**; **2.** *оп.* **наклонити се (2)**

накља *ж. заст.* *(окука)* круцина, кривина

накљукати -ам **1.** *(кљукањем нахранити)* наклюкац; **2.** *(утрпати; препунити)* нахпац; добре наполнїц, набиц

накљукати се -ам се **1. а)** *(добро се најести)* нахпац ше, наедвиц ше; **б)** *(опити се)* опиц ше, ожрец ше; **2.** *фиґ.* *(знања и сл.)* наклюкац ше

накљунак -нка *х.* верщок пищка *(при младих птичкох з хторим ше вони виджубкую з вайца)*

накљуцати се -ам се наджубац ше

накнада *ж.* надополнєнє*, заст.* винаграда

накнадити -им *оп.* **надокнадити**

накнадни -а -о додатни, дополнююци; *(поновни)* повторени; познєйши

накнадно *присл.* познєйше; додатно, дополнююцо

накнађивати -ам *оп.* **надокнађивати**

на̂ко[1] *покр.* I**.** *присл.* *(осим)* окрем, крем; II**.** *слов.* *(само)* лєм, єдино; III**.** *злуч.* **1.** *процивни (него)* алє; **2.** *условни (сем ако)* гибаль же

на̀ко[2] *присл. покр.* *(онако)* так

наковањ -вња *х.* **1.** ковадло; **2.** *анат.* коваделко; ◊ **између чекића и наковња (бити, налазити се)** *оп. фраз. под* **чекић**

ковати -кујем виковац

наковница *ж.* *(закивак)* нїтна

наковрчавати -ам кандрасциц, бреновац, канджурковац, канджуриц

наковрчати -ам *и* **наковрчити** -им накандрасциц, набреновац, наканджурковац, наканджуриц

наковрџати -ам *и* **наковрџити** -им *оп.* **наковрчати**

накокотити се -им се *покр.* стануц пишно, випнуц ше

накољац -љца *х. ист.* наколїкар *(преисторийни чловек хтори жил у хижох на колїкох)*

накомадати -ам нарезац, накрац

накомице *присл.:* **тући (ударати и сл.)** ~ штухац, джобац, биц просто *(нацагуюци руку)*

након *прим. з ґен.* по, после; *(кроз)* о; ~ **вечере** по вечери; ~ **тога** потим, после того; ~ **неколико корака стаде** по (после) даскелїх крочайох станул; ~ **пет дана** о пейц днї; по (после) пейцох дньох

наконче *и* **накоњче** -ета *с. фолкл.* наконьче *(хлапчик хтори ше кладзе млодей на коня кед сцигнє пред дом млодого)*

накопати -ам накопац

накосити[1] на̀косим накошиц; *(малу количину, тек нешто мало)* укошиц

накосити[2] на̀косим положиц (поставиц) назукос

накосити се -им се *(искосити се)* нагнуц ше (стануц и под.) добока

накосо *присл. (косо)* зукосо

накострешити -им **а)** *(длаку, косу)* наїжиц; набуриц *(у гнїву, страху)*; **б)** *(перје)* набуриц

накострешити се -им се **1. а)** *(дићи длаку, косу)* наїжиц ше*;* набуриц ше, *(у гнїву, страху)*; **б)** *(дићи перје)* набуриц ше; **2.** *фиґ. (нарогушити се)* набуриц ше , збуриц ше

накосутра *присл. оп.* **наксутра**

накот *х.* накот

накотити -им накоциц

накотити се -им се накоциц ше

накотрљати -ам **1.** накотуляц; **2.** *фиґ. (изродити)* народзиц *(вецей дзеци)*

накочоперити се -им се випнуц ше; *(нарогушити се)* набуриц ше

накрај *прим. з ґен.* **1. а)** на краю, накрай; ~ **шуме** на краю лєса; **б)** *(на крају издужене површине)* поконцу, поконєц; **2.** *(поред)* при, попри; ◊ ~ **краја** *(најзад)* наконцу, на концу, наостатку, на остатку, конєчно; ~ **света** *(врло далеко)* на конєц швета; на концу швета

накрајкућа *х. и ж.* кончань *(чловек хтори бива на краю населєня)*

накрасити -им *(украсити)* прибрац, прикрашиц, украшиц; *(накитити)* оквециц, оквициц; ◊ ~ **очи** напатриц ше *(уживаюци у краси дакого, дачого)*

накрасти -адем накраднуц

накратко *присл.* **1.** на кратко; **везати** ~ завязац на кратко; **2.** *(без много речи)* кратко, на кратко; **одговорити** ~ одвитовац [на] кратко; **3.** *(на кратко време)* на кратко, на кус; ~ **је долазио кући** на кус приходзел дому; **4.** *(ускоро)* нєодлуга; **5.** *(кратко речено)* з єдним словом; ◊ ~ **насађен** *(зловољан)* нє у дзеки, нєрозположени

накревељити се -им се викривиц твар *(з ґримасу)*

накренут -а -о **1.** *дїєприкм.* < **накренути**; **2.** *(настран)* дуркнути, дурнїсти

накренути -нем **1.** *(искосити)* нагнуц, викривиц; **2.** *(преусмерити)* обрациц, скруциц, унапрямиц *(у другим напряме);* **3.** *(суд с пићем)* нагнуц; вихилїц *(нараз попиц вино и под.)*

накренути се -нем се нагнуц ше, викривиц ше

накресан -а -о *(пијан)* нацагани, нарипани

накресати -ешем накресац

накресати се -ешем се *беш.* опиц ше, напиц ше, нацагац ше

накретати -ећем **1.** *(нагињати)* нагинац, викривйовац; **2.** *(преусмеравати)* обрацац, скруцовац, унапрямовац *(у другим напряме);* **3.** *(суд с пићем)* нагинац; вихильовац *(нараз випивац вино и под.)*

накрив -а -о дакус криви (викривени, скривени, нагнути, добока)

накривити -им **1.** *(искосити)* скривиц, викривиц, нагнуц; **2.** *(лице, уста)* викривиц; **3.** *(капу, шешир)* положиц на бок (добока); ◊ **сад могу да накривим капу** *(сад сам без бриге)* тераз можем гвиздац

накривити се -им се **1.** скривиц ше, викривиц ше, нагнуц ше; **2.** *(о лицу – изобличити се)* викривиц ше

накривљавати (се) -ам (се) *и* **накривљивати (се)** -љујем (се) *нєзак. ґу* **накривити (се)**

накриво *присл. (мало укриво)* добока, докрива; **носити капу** ~ ношиц шапку добока; ◊ ~ **насађен** *(зловољан)* нє у дзеки, нєрозположени; **учинити** ~ **коме** зробиц дакому кривду; **бити** ~ **коме** буц нєправо дакому

накрижати -ам нарезац; накрац

накрилче -ета *с. гип.* дзецко на рукох

накркати се -ам се нахпац ше, натохмац ше, надедвиц ше, добре ше наєсц

накркач[**к**]**е** *присл.:* **носити** ~ ношиц на ґринґох (хрибце)
накркачити -им положиц на ґринґи (хрибет)
накркачити се -им се **1.** виґрабац ше дакому на ґринґи (хрибет); **2.** наношиц ше дацо на ґринґох (хрибце)
накрмити -им **1.** *(нахранити животиње)* накармиц; **2.** *(набавити)* набавиц, серзовац
накројити -им **1.** *(припремити за шивење)* наскравац, назрезовац; **2.** *(нашити)* нашиц
накропити -им попирскац
накрпарити -им чежко наскладац (нашпоровац, назберац) *(пенєжи)*
накрпати -ам **1.** *(ставити закрпу)* заплатац; **2.** *оп.* **накрпарити**
накрст *присл. (унакрст)* накриж
накрунити -им **1**. *(кукуруза)* налупац; **2.** *(накидати с петељке)* натаргац
накрупно *присл.* на велько
накрцавати -ам **1.** *(чинити крцатим)* полнїц, шпиковац, напихац; **2.** *(товарити)* класц, товариц
накрцати -ам **1.** *(учинити крцатим)* наполнїц *(цалком),* нашпиковац, набиц; **2.** *(натоварити)* положиц, накласц, натовариц
накрцати се -ам се **1.** наполнїц ше, нашпиковац ше; **2.** *(натоварити се)* накласц *(на превозку, на себе)*, натовариц ше; **3.** *фиґ. оп.* **накресати се**
накрчити -им нарубац, накерчиц *(векше количество древа, лєса)*
наксутра *присл.* о два днї, трецого дня, треци дзень
наксутрашњи -а -е хтори будзе о два днї (трецого дня, треци дзень)
накубурити се -им се натрапиц ше, накобуриц ше
накувати -ам навариц
накудравити -им *и* **накудрати** -ам *оп.* **наковрчати**
накукати се -ам се найойчац ше
накупати се -ам се накупац ше
накупац -пца *х.* накупец
накупачки -а -о накупецки
накупина *ж. (скупљено и сједињено)* назбеpане, назбиване
накупити (се) -им (се) назберац (ше)
накупљати (се) -ам (се) зберац (ше)
накупљач *х.* зберач
накуповати -пујем накуповац
накусати се -ам се наєсц ше
накусурати се -ам се *(изравнати међусобне рачуне)* порровнац ше
накухати -ам *оп.* **накувати**

накуцати -ам **1.** *(закуцати)* забиц; **2.** *(уштедети)* наскладац, нашпоровац
нала́гати[1] на̀ла̄жем **1.** *(ложити)* класц на огень; ~ **дрва на ватру** класц древа на огень; **2.** *(потпаљивати ватру)* розкладац огень; **3.** *(слагати)* складац, класц; **4.** *(снопове у отвор вршалице)* пущац *(снопи до трешки),* кармиц трешку; **5.** *польопр.:* ~ **руковети на ужета** класц гарсци на порвисла *(при кошеню з косу або косачку);* ~ **снопље** ~ надкладац *(класц єдну гарсц наодбераного жита поверх другей, правиц снопи);* ~ **гумно (вршај)** правиц адяш *(розкладац пред тлаченьом снопи жита и под. по гумнє*)
нала́гати[2] на̀ла̄жем **1. а)** *(заповедати)* вимагац, розказовац; **б)** *(давати у задатак)* задавац *(дацо зробиц)*, давац задаток; **в)** *(обавезивати)* предписовац, обовязовац; **закон налаже** закон предписує; **2.** *(наметати као неопходност, изискивати)* накладац; **ситуација налаже да...** ситуация наклада же би*;* **то ми налаже дужност** то ми наклада длужносц
нала́гати[3] на̀ла̄жем **1. а)** наприповедац *(спреводзки, циґанства)*, нациґанїц; **б)** *(обманути)* спреведнуц, спревесц; **2.** *(на кога – обедити, оклеветати)* нагуториц (направиц, нациґанїц) на дакого
налаз *х.* наход; **лекарски** ~ лїкарски наход
налазак -аска *х.* **1.** *оп.* **налаз**; **2.** *(проналазак)* пренаходок, винаходок
налазач *х.* находзач
налазити -им **1.** *з розл. знач.* находзиц; **2.** *(наилазити)* на(д)иходзиц; **3.** *(сматрати)* тримац, находзиц
налазити се -им се **1.** *(састајати се)* находзиц ше; **2.** *(бити смештен; боравити)* находзиц ше, буц
налазиште *с.* находзиско; ~ **нафте** находзиско нафти
налајати -јем **1.** *(залајати)* почац брехац, збрехнуц; **2.** *фиґ. гандр. (напричати што ружно)* набрехац
налактити -им подопрец *(з руку хтора опарта на локец);* ~ **главу** подопрец главу з руку
налактити се -им се опрец ше на локец (на локци), опрец ше з локцом (з локцами) *(на дацо)*
налактица *ж.* **1.** *оп.* **надлактица**; **2.** *воєн. (берма)* подлокетнїк, берма; **3.** *(навлака за рукав)* нарукавнїк
налакћивати (се) -ћујем (се) *нєзак. ґу* **налактити (се)**

налаштити -им виблїщац, виґланцац
налбанта *и* **налбантин** *х. оп.* **поткивач**
налев *х. оп.* **налив**
налевати (се) -ам (се) *оп.* **наливати (се)**
налево *присл.* на лїво; ◊ ~ **круг** *воєн.* на лїво круг
нале́гати[1] на̀лежем **1.** налєговац, находзиц ше над дачим; **пешчани слојеви належу на кречњак** писково пасма налєгую на вапнянїк; **2.** *(поклапати што, пријањати)* пасовац, налєговац; **вентили добро належу** вентили добре пасую; **3.** *(повијати се; нагињати се)* хиляц ше, нагинац ше, зогинац ше
нале́гати[2] на̀лежем класц квоку на вайца, насадзовац квоку
налегли -а -о *мат.* налєгли; **налегли углови** налєгли кути
налегнути (се) *оп.* **налећи (се)**
налеђашке, налеђице *и* **налеђушке** *присл.* **а)** *(на леђима)* горезначки, на хрибце; **б)** *(на леђа)* горезначки, на хрибет
налеђе *с.* **1.** *(наслон седишта)* хрибет, операч; **2.** *(полеђина)* други бок, спак
нележати -жим *(нађубрити земљиште стоком)* позалєговац, залєгнуц
належати се -жим се налєжац ше
налемати -ам *(излемати)* набухац
наленчарити се -им се налєнствовац ше
нален -а -о дакус лєнїви
налепити -им **1. а)** *(прилепити)* прилїпиц, залїпиц; **б)** *фиґ. (придодати)* прилїпиц; **2.** *(нанети малтер)* омасциц; **3.** *(награбусити)* подло прейсц
налепити се -им се **1.** прилїпиц ше, залїпиц ше; **2.** *фиґ.* влапиц ше
налепљивати -љујем **1.** *(прилепљивати)* лїпкац, прилїпйовац, залїпйовац; **2.** *(наносити малтер)* масциц
налепница *ж.* налїпка, етикета
налепо *присл.* [на] крашнє
налести -езем *оп.* **наићи**
налет *х.* **1.** *з розл. знач.* налєт; ~ **авијације** налєт авиациї; ~ **таласа** налєт габох; **2.** *(снажан напад)* атак, налєт, моцни напад; **одбити** ~ **непријатеља** одбиц атак нєприятеля; **3.** *(ветра)* таргнуце, налєт
налетати -ећем **1. а)** *(наилазити у лету)* налєтовац; **налећу авиони** наиходза авиони; **б)** *(брзо наилазити)* на(д)иходзиц, на(д)беговац; **налећу сећања** наиходза здогадованя; **2.** *(снажно нападати)* атаковац, налєтовац, моцно нападац; **3.** *(навaљивати)* навальовац, налєтовац; **4.** *(о ветру)* таргац, налєтовац
налетети -тим **1.** *(наићи у лету)* на(д)исц, налєциц; **2.** *(снажно напасти)* атаковац, налєциц, моцно нападнуц; **3.** *(навалити)* навалїц, налєциц; **4.** *(о ветру)* потаргнуц, налєциц, моцно задуц; **5.** *(набасати)* налєциц, вибегнуц, набегнуц; *(случајно)* надбегнуц
налетица *ж. и х.* звадлївец, збитлївец
налѐћи[1] *и* **на̀лећи** на̀лежем *и* на̀легнем **1.** *(ослонити се, навалити се)* опрец ше, прициснуц *зоз собу)*, лєгнуц; **2. а)** *(наталожити се)* шеднуц, нашедац; **б)** *(о магли, диму и сл.)* спущиц ше, шеднуц; **3.** *(поклопити, уклопити се)* налєгнуц, лєгнуц; **4.** *(латити се)* влапиц ше *(до роботи, єдзеня)*; **5. а)** *(сјатити се)* згарнуц ше, згирчиц ше; **б)** *(нагрнути, јурнути)* навалїц
налѐћи[2] *и* **на̀лећи** на̀лежем **1.** *(ставити квочку на јаја)* насадзиц квоку; **2.** *(излећи много)* вишедзиц
на̀лећи[3] на̀легнем *(наићи)* наисц
налећке *присл. оп.* **налеђашке**
налив *х.* **1.** *(наливање)* налїванє; **2.** палєнка з кореньом, траву и под.; **3.** *(надолажење, прилив)* прилїв
наливање *с.* **1.** < **наливати (се)**; **2.** *метал.* налїванє; ~ **лака** налїванє лаку
наливати -ам **1.** *(сипати)* ляц, сипац; **2.** полївац, залївац; **3.** *(прожимати собом – о течности)* налївац, полнїц; **4.** *(виме; зрно)* налївац
наливати се -ам се налївац ше, полнїц ше; **виме се налива млеком** вимнє ше налїва з млєком
налив-перо *с.* пенкало
нализати се -ижем се **1.** налїзац ше; **2.** *фам. (опити се)* лїґнуц, нацагац ше; **3.** *(налицкати се)* вицибриц ше
налик 1. *прикм. нєпрем. (на кога, што; ридко* налик -а -о) подобни дакому дачому*;* хтори здабе на дакого, дацо; **син је** ~ **на мајку** син здабе на мацер; **2.** *у присловнїцкей служби* так як, подобно як; ◊ **ни** ~ цалком иншаки; цалком иншак; **нешто** ~ таке цошка
наликовати -кујем здабац, буц подобни
налити -ијем **1.** *(насути)* насипац, наляц; **2.** *(полити)* поляц, заляц; **3.** *(прожети собом – о течности)* наляц, виполнїц; **4.** *(*[*у*] *виме; зрно)* наляц; ◊ **као наливен** *(једар, чврст)* як дуб

налити се -ијем се **1.** *(прожети се течношћу)* наляц ше, виполнїц ше; **2.** *(о вимену, плодовима)* наляц ше; **3.** *експр. (опити се)* напиц ше

налицкати се -ам се вицибриц ше, вирихтац ше

наличан -чна -чно подобни

на́личити[1] -им *оп.* **наликовати**

налӧчити[2] на̀личим **1.** *(обојити)* офарбиц; **2.** *(нашминкати)* нафарбиц

наличје *с.* **1.** *(друга страна)* спак, други бок; **2.** *фиґ.* спак; **лице и** ~ *оп. фраз. под.* **лице**

наловити -им наловиц; налапац; ~ **дивљачи** наловиц дзивини; ~ **риба** налапац риби

налог *х.* налог; ~ **за исплату** налог за виплацованє; **путни** ~ налог за путованє; **платни** ~ платни налог

налога *ж.* **1.** *(стиска)* гужва; **2.** *(навала купаца и сл.)* налоґа, гура; **3.** *(мноштво)* множество, громада

налогодавац -вца *х.* налогодавач, налогодаватель

наложити -им **1.** *(потпалити):* ~ **ватру** розкласц огень (огня), розложиц огень; **2.** положиц на огень; **3.** *(загрејати ложењем)* натопиц; **4.** *(ставити у дужност)* наложиц

наложник *х. (љубавник)* наложнїк, любовнїк

наложница *ж.* наложнїца, любовнїца, метреса

налојити -им намасциц з лойом, налоїц

налокати -очем: **мачка налокала млеко** мачка пила з млєка *(и забабрала го)*

налокати се -очем се нальоґдац ше

наломити -им **1.** *(изазвати напрслину):* **наломио је кост** косц му пукла; **2.** *(изломити)* наламац

налоњ *х. и* **налоња** *ж. церкв.* аналой

налош -а -е хтори ше нєдобре чувствує, нє [таки] як треба; **нешто сам** ~ дакус ше нєдобре чувствуєм, дакус сом нє як треба

налудирати се -ам се *и* **налудовати се** -дујем се надуриц ше, навирабяц ше

налужити -им *(потопити у луг)* озолїц, назолїц, намочиц у лугу (луговки)

налумповати се -пујем се намулатовац ше, налумповац ше

налуњати се -ам се наблукац ше, наскитац ше, наотлукац ше

налупати -ам **1.** нарозбивац; ~ **јаја** нарозбивац вайца; **2.** *(измлатити)* добре набиц, набухац

налупати се -ам се *пеј.* добре ше наєсц, налопотац ше

налутати се -ам се наблукац ше, наскитац ше, навандровац ше

нальољати се *и* **нальоскати се** -ам се *вулґ. (опити се)* ожрец ше

нальубити се -им се **1.** набочкац ше; **2.** налюбиц ше, налюбовац ше

нальут -а -о дакус нагнївани

нальутити -им нагнївац

нальутити се -им се нагнївац ше, погнївац ше; *(јако)* нагоршац ше

нальуштити -им **1. а)** започац чисциц; **б)** зодрец (очисциц) лупу (скору) на вецей местох; **2.** начисциц

намагарчити -им *(насамарити)* спораїц

намагнетисати -ишем намаґнетизовац

намагнути -нем *(намигнути)* джуркнуц

на́маз[1] *х.* **1.** *(намазани слој)* намазка, масценє, намасцене пасмо; **2.** сир, масло, паштета и под. за масценє на хлєб, намазка, намасценє; **сирни** ~ сир за масценє на хлєб, сирова намазка

на̀ма̄з[2] *х. рлґ.* намаз *(муслиманска молитва хтора ше модлї з кланяньом пейц раз на дзень у одредзеним чаше)*

намазати -ажем **1.** *(премазати)* намасциц; помасциц; **2.** *(подмазати)* подмасциц; **3.** *(нашминкати)* нафарбиц, намасциц; **4.** *пеј.* **а)** *(рђаво насликати)* намазґрац; **б)** *(рђаво написати)* нашмарґац; **5.** *фиґ. (обманути)* спревесц, спреведнуц, спораїц; ◊ **иде као намазано** идзе як подмасцене; **бити намазан са седам масти (са свим мастима)** *(бити вешт и лукав)* буц на шицко, буц офарбени зоз седем (зоз шицкима) фарбами

намазати се -ажем се **1.** намасциц ше; **2.** *(нашминкати се)* нафарбиц ше, намасциц ше; **3.** *(упрљати се)* замасциц ше, змасциц ше

намајсторити -им **1.** *(поклопити вештим одговором)* люзнуц дакому, учиткац дакого *(зоз схопним одвитом);* **2.** *(лукаво обманути)* лукаво спревесц, спораїц

намакати -ачем *(потапати)* мачац

намакљати -ам *(изударати)* набухац, окласц

намакнути *и* **намаћи** -акнем **1.** *(навући, натаћи)* здзац; ~ **коњу улар** здзац коньови кефетик; **2.** *(ставити поврх, набацити)* заруциц; нацагнуц; ~ **на се ћебе** заруциц на себе покровец; ~ **јорган на главу** нацагнуц паплан на главу; **3.** *(застор)* зацагнуц; ~ **завесе** зацагнуц фиронґи; **4.** *(натући)* нацагнуц, здзац; ~ **шешир више на очи** нацагнуц калап баржей на очи; **5.** *(натаћи)* надзац, здзац; ~ **на ражањ** здзац на рожень; **6.** *(торбу на раме)* обешиц, здзац; *(сабљу за*

појас) припасац; **7.** *фиґ. (наметнути)* наруциц; ~ **коме обавезе** наруциц дакому обовязки; **8. а)** *(набавити)* набавиц; **б)** *(стећи)* здобуц, змогнуц; **в)** *(обезбедити)* обезпечиц; **9.** дац; подаровац; **10.** дац єсц; предложиц *(пред дакого єдзенє, пице)*

намакнути се *и* **намаћи се** -акнем се **1.** *(натаћи се)* здзац ше; **2.** *(наднети се – о облацима)* спущиц ше, наднєсц ше

намалати -ам **1.** *(украсити малајући)* омальовац, помальовац; **2.** *(насликати)* намальовац

намало *присл. (у оскудици):* **бити ~ с нечим** нє мац досц дачого

намалтретирати (се) -ам (се) намалтретовац (ше), натурб(ал)овац (ше)

намама *ж. (оно што мами)* примамка, привабка

намамити -им прилудзиц, прицагнуц

намамити се -им се **1.** *(полакомити се)* налашиц ше, полакомиц ше; **2.** *(навићи се)* навикнуц ше, научиц ше

намамљивати -љујем прилудзовац, прицаговац

намамљивати се -љујем се *(лакомити се)* лашиц ше, лакомиц ше

намасатити -им наоштриц

намаскирати (се) -ам (се) намаскир[ов]ац (ше)

намастир *х. оп.* **манастир**

намастити -им **1.** *(намазати)* намасциц; **2.** *(умазати)* замасциц, змасциц; **3.** положиц масци *(до єдзеня)*

наматати (се) -ам (се) *(намотавати (се))* намотовац (ше), накруцовац (ше)

намаћи (се) *оп.* **намакнути (се)**

намах *присл.* **1.** *(одмах)* такой; **2.** *(одједном, изненада)* нараз, одразу

намахивати -хујем махац (змаховац) дакому з руку

намахнути -нем **1.** махнуц (змахнуц) дакому з руку; **2.** вимахнуц ше [на дакого] *(з цильом же би ше го вдерело)*; **3.** *покр.* накошиц

намацкати (се) -ам (се) намасциц (ше)

намашкарити се -им се прибрац ше за машкару

намедити -им помедовац

намежурати се -ам се зранцовац ше

намекшати -ам розмегчац; ◊ ~ **коме леђа (ребра)** *(истући кога)* окласц, побиц, набухац дакого

намена *ж.* наменка

наменити -им **1.** наменїц*, рид.* назначиц*, рид.* призначиц; **ова књига је намењена младим читаоцима** тота кнїжка наменєна младим читачом; **2.** *(упутити речи)* упуциц, наменїц; одношиц ше; **шала је била намењена њему** франта була упуцена йому, франта ше одношела на нього; **3.** *(оставити да се коме што да)* охабиц, наменїц; **4.** *(одредити као судбину)* одредзиц, досудзиц; **судбина нам је наменила злу срећу** судьба нам досудзела зле щесце; **5. а)** *(одабрати за неку улогу)* одредзиц; ~ **кога за наследника** одредзиц дакого за нашлїднїка; **б)** *(дати као дужност)* дац (поставиц, задац) задаток

наменица *ж.* швиня одредзена за кланє *(за Крачун)*

наменски -а -о наменски, наменкови; **наменска средства** наменски средства

намењивати -њујем *нєзак. ґу* **наменити**

намера *ж.* намира; ◊ **задња** ~ остатня намира; **рећи из зле намере** повесц зоз злого, повесц нєжичлїво (нєдоброжичлїво)

намеравати -ам мац намиру; *(спремати се)* строїц ше

намеран -рна -рно **1.** *(хотимичан)* зробени нароком, намирни; ~ **грешка** гришка зробена нароком; **2.** хтори ма намиру (хтори сце, *експр.* хтори ше строї) дацо зробиц; ~ **је да се жени** ма ше намиру женїц; **3.** хтори случайно наидзе, случайни; ~ **гост** случайни госц; **4.** *ґрам.* намирни; **намерне реченице** намирни вреченя

намерачити -им жадац вжац (достац и под.), зажадац, вибрац; **проба одело које је намерачио** пробує шмати хтори вибрал

на̀мерити[1]-им **1.** *(решити)* надумац, ришиц; **2.** одредзиц, виплановац, предвидзиц; **извршити намерене послове** (п)окончиц виплановани роботи; **3.** *(навести)* навесц, привесц; **срећа га је намерила на доброг човека** щесце го наведло на доброго чловека; **4.** *(затећи)* застац; **5.** *(упутити се)* рушиц ше; **куда си намерио?** дзе ши ше рушел?; **6. а)** *(усмерити)* унапрямиц; **б)** *(нанишанити)* нацильовац; **7.** найсц дакому дзивку *або* леґиня

на̀мерити[2]-им намерац

намерити се -им се **1.** *(наићи на кога, што)* наисц, *заст.* намириц*;* стретнуц; **имала је срећу да се намери на доброг момка** мала щесце стретнуц (наисц на) доброго леґиня; **2.** *(задесити се)* найсц ше, вжац ше; **како си се ти тамо намерио?** як ше ти там нашол?; **3.** *взаєм. повр.* наисц єден на другого, найсц ше

намеркати -ам *(меркајући осмотрити)* обачиц, вибрац

намеркиња *и* **намерница** *ж.* хтора случайно наишла (нашла ше и под.) даґдзе, случайна преходнїца; случайна госцинска

намерник *х.* хтори случайно наишол (нашол ше и под.) даґдзе; случайни госц; **путник** ~ путнїк хтори случайно наишол, случайни преходнїк

намерно *присл.* нароком

намерност *ж.* намирносц

намесити -им намишиц

намесник *х.* наменїк, *рид.* намиснїк

намесница *ж.* наменїца, *рид.* намиснїца

намесништво *с.* наменїцтво, *рид.* намиснїцтво

намести -етем *(створити наносе)* **а)** *(о снегу)* навяц, нафуркац, накуриц; **б)** *(о ветру)* наношиц

наместити -им **1.** *з розл. знач.* намесциц; ~ **кога у службу** намесциц дакого до служби; ~ **нов стан** намесциц нови квартель; ~ **коме** *фиґ. (нанети непријатност)* намесциц дакому; **2.** *(спремити)*: ~ **кревет** посцелїц посцель; ~ **сто за обед** порихтац стол за єдзенє; **3.** *(удесити да лепше стоји)*: ~ **крагну** оправиц ґалєр; ~ **косу** зачесац ше, ушориц власи; **4.** *(апарат да прецизно ради)* нарихтац, оправиц; ◊ ~ **коме ребра (кости, леђа)** *(испребијати)* омацац дакому реберка

наместити се -им се **1.** намесциц ше; **2.** *(запослити се)* ступиц до служби, достац службу; **3.** *(удесити се)* ушориц ше

наместо **1.** *прим. з ґен.* место, *рид.* наместо*;* **2.** *у присловнїцкей служби:* ~ **да**... место же би...

намет *х.* **1.** *(дажбина)* даванє, плаценє, порция, даванїна; **2.** *(смет)* на(з)ношенїско, нанос, громада шнїгу; **3.** *(наметање, принуда)* наруцованє, примушованє; **4.** *покр. (чини)* поробенїско, поробене; ◊ ~ **на вилајет** порция на шицко живе и нєживе

намѐтати[1] нàмећем *зак. (ставити)* накласц

намѐтати[2] нàмећем *нєзак.* **1.** *(дажбине, обавезе и сл.)* наруцовац, руцац; надрильовац; **2.** *(изискивати)* вимагац, накладац; **то нам намеће наша дужност**; то од нас вимага (то нам наклада) наша длужносц

наметати се -ећем се надрильовац ше, наруцовац ше; **намеће се питање** надрилює ше питанє

наметљив -а -о надрилююци, наруцуюци, наруцоваци, напасни, допити, допиваци, цискаци

наметљивац -вца *х.* надрилююци (наруцуюци, наруцоваци) чловек, допивач, репик

наметник *х.* **1.** *оп.* **наметљивац**; **2.** наруцени дакому за пана

наметнути -нем **1.** *(ставити)* положиц; *(ставити много)* накласц; **2.** наруциц; надрилїц; ~ **коме своју вољу** наруциц дакому свою дзеку; ~ **порез** наруциц порцию

наметнути се -нем се наруциц ше

намецати -ам *(ударањем озледити, размекшати)* потлучиц

намечити -им *(навадити)* научиц, (навикнуц, наламац) дакого на дацо

намешати -ам намишац

намештај *х.* мебель *х. и ж.,* меблї *мн.*, ствари [до хижи], хижни ствари

намештаљка *ж. беш.* намесцене, намесцанка, подвала

намештати -ам **1.** *з розл. знач.* намесцац, намесцовац; **2.** *(кревет)* посцеляц; *(сто)* рихтац; **3.** *(удешавати)* оправяц, ушорйовац; **4.** бешедовац з виберанима словами, видумовац

намештати се -ам се **1.** намесцац ше, намесцовац ше; **2.** *(удешавати се)* ушорйовац ше

намештен -а -о намесцени; ~ **суђење** намесцене судзенє

намештеник *х.* службенїк

намештеница *ж.* службенїца

намештење *с.* робота, роботне место, служба, намесценє

намигивање *с.* джмурканє

намигивати -гујем джмуркац

намигнути -нем джмуркнуц

намигуша *ж.* кокетка

намиловати се -лујем се **1.** нагласкац ше; **2.** *взаєм. повр.* нагласкац ше; налюбовац ше, налюбиц ше

наминути (се) -нем (се) *(навратити)* зайсц

намира *ж. оп.* **намирење (1, 2)**

намирење *с.* **1.** *(подмирење потребе)* подмиренє*;* **2.** *(накнада дуга и сл.)* надополнєнє, виплаценє *(длуства и под.)*; **3.** *(нагодба, поравнање)* поровнанє, намиренє

намиривати -рујем **1.** *(потребе)* задовольовац, подмирйовац; **2.** *(хранити)* **а)** *(стоку)* кармиц, намиряц; **б)** *(живину)* кармиц; **3.** *(измиривати обавезе)* виплац[ов]ац, вимиряц

намиривати се -рујем се **1.** *(подмиривати се)* подмирйовац ше; **2.** *взаєм. повр.*

(поравнавати се) ровнац ше, поровновац ше, намиряц ше
намирисавати (се) -ам (се) пахняциц ше
намирисати -ишем **1.** *(напарфимисати)* напахняциц; наводичковац; **2.** *(ароматизовати)* попахняциц; **3.** *осн., фиґ. (осетити чулом мириса)* напахац
намирисати се -ишем се **1.** *(напарфимисати се)* напахняциц ше; наводичковац ше; **2.** *(чега)* напахац ше
намирити -им **1.** *(потребе)* задоволїц, подмириц; **2.** *(нахранити)* **а)** *(стоку)* накармиц, намириц; **б)** *(живину)* накармиц; **3.** *(надокнадити)* надополнїц, *заст.* винаградзиц*;* **4.** *(исплатити обавезе)* виплациц, вимириц; **5.** *(нагодити)* поровнац, намириц; **6.** *(испунити неку меру)* наполнїц
намирити се -им се **1.** *(подмирити потребе)* задоволїц ше; подмириц ше; **2.** *(навршити се – о временском периоду)* наполнїц ше, навершиц ше; **3.** *взаєм. повр. (нагодити се)* поровнац ше, намириц ше
намирнице *ж. мн.* (*часто з атрибутом* животне, живежне) поживово артикли (продукти)
намисао -сли *ж.* намира
намислити -им надумац
намицати -ичем **1.** *(навлачити)* здзивац; **2.** *(стављати поврх, набацивати)* заруцовац; нацаговац; **3.** *(застор)* зацаговац; **4.** *(капу на очи и сл.)* нацаговац, здзивац; **5.** *фиґ. (наметати)* наруцовац; **6. а)** *(набављати)* набавяц; **б)** *(стицати)* здобувац, змагац; **в)** *(обезбеђивати)* обезпечовац; **7.** давац єсц; предкладац *(пред дакого єдзенє, пице)*
намицати се -ичем се **1.** *(надносити се – о облацима)* спущовац ше, надношиц ше; **2.** *(наметати се)* наруцовац ше
намишљај *х.* **1.** *(намера)* намира, задумка; **2.** *оп.* **предумишљај**
намишљати -ам **1. а)** *(намеравати, канити)* надумовац ше*;* **б)** *(смишљати)* здумовац; **3. а)** *(измишљати)* видумовац; **б)** *(замишљати)* задумовац
намладовати се -дујем се назвольовац себе (науживац ше) у младосци
намлатити -им **1. а)** *(зрна из класја)* натлачиц, натлучиц; **б)** *(зрна из махуна)* натлучиц; **в)** *(воћа)* наобивац; **2. а)** *(испребијати)* набухац, окласц; **б)** *(непријатеља)* побиц, розбиц; ◊ ~ **паре** назгартац пенєжи
намлети -мељем намлєц
намлечак *и* **намљечак** -чка *х.* дварочни вол, баран *або* цап
намножити -им намножиц
намножити се -им се намножиц ше
намолити -им намодлїц
намолити се -им се намодлїц ше
намоловати -лујем намальовац
намомковати се -кујем се налеґиньчиц ше
наморавати -ам *(приморавати)* примушовац, силовац, наганяц
наморати -ам *(приморати)* примушиц, присиловац, нагнац
намотавати (се) -ам (се) мотац (ше), намотовац (ше); накруц(ов)ац (ше)
намотај *х. ел. и др.* накрутка, намоток; *(око нечега)* обмоток
намотати -ам намотац; накруциц; ~ **клупко** намотац клубко
намотрити -им обачиц, збачиц
намочен -а -о мочени, намочени; ~ **кукуруз** *(за живину и др.)* мочена кукурица
намочити -им **1.** намочиц; ~ **мараму у води** намочиц хусточку у води; **2.** *(поквасити)* помачац, омачац
намрачити -им: ~ **лице** нахмуриц твар
намрачити се -им се **1.** *(намргодити се)* нахмуриц ше; **2. а)** *безос. (смркнути се)* змеркнуц ше; **б)** *(постати мрачан)* зацмиц ше
намрвити -им натрушиц
намргодити -им нахмуриц; ~ **лице** нахмуриц твар
намргодити се -им се **1.** *(намрштити се)* нахмуриц ше; **2.** *и безос. (наоблачити се, натмурити се)* похмариц ше, набуриц ше, зацмиц ше
намргођен -а -о нахмурени, хмурави; набурени, збурени
намрдити (се) -им (се) *покр. оп.* **намргодити (се)**
намрешкан -а -о **1.** *(прекривен ситним таласима):* **вода је** ~ на води дробни габи; ~ **површина воде светлуца** дробни габи на поверхносци води ше швица; **2.** *(пун ситних бора)* на дробно зранцовани, зморщени, наморщени
намрешкати -ам **1.** направиц дробни габи, набуркац, зранцовац, зборикац; **ветар је намрешкао површину воде** витор направел дробни габи на поверхносци води; **2.** *(ситно наборати)* на дробно зранцовац, зморщциц, наморщциц
намрешкати се -ам се **1.** *(прекрити се ситним таласима)* набуркац ше, зранцовац ше,

зборикац ше; зявиц ше, направиц ше (*о дробних габох)*; **вода се намрешкала од тутњаве** на води ше зявели (направели) дробни габи од дубоню; **2.** *(ситно се наборати)* на дробно ше зранцовац, зморщиц ше, наморщиц ше

намрзети -зим *и* **намрзнути** -нем *(кога, што и на кога, на што)* почац нєнавидзиц, почац мержиц, замержиц дакого, дацо

намркнути (се) -нем (се) *оп.* **намрштити (се)**

намрљати -ам **1.** *(замрљати)* замасциц; **2.** *(рђаво насликати)* намазґрац

намртво *присл.* **1.** *(смртоносно):* **убити кога** ~ забиц, дотлучиц дакого; **пребили су га** ~ так го побили же умар, на шмерц го побили; **2.** *фиґ. (претерано)* барз, моцно, так же страх; **избити кога** ~ барз побиц дакого; **посвађати се** ~ барз ше повадзиц

намрчити -им **1.** *(нагаравити)* намасциц зоз садзу; **2.** *оп.* **намрштити**

намрштенко *х.* хмуравко

намрштен -а -о нахмурени, хмурави

намрштити -им **1.** нахмуриц*, рид.* захмуриц*;* **2.** *(учинити намрштеним, прекрити борама)* зранцовац, зранцавиц; наморщиц, зморщиц; **патња му је намрштила лице** трапеза му зранцовала твар

намрштити се -им се нахмуриц ше*, рид.* захмуриц ше*, експр.* спущиц хмури

намћор *х.* **1.** сам свой, своєглави, твардоглави, чудни, чудак; *(набусит)* наровни, норовни; **2.** *(опак – о болести)* злодзечни; **3.** *у атрибутскей служби нєпрем. оп.* **намћораст**

намћораст -а -о сам свой, своєглави, твардоглави, чудни; *(набусит)* наровни, норовни

намћорлук *х.* своєглавосц, твардоглавосц; наровносц, норовносц

намуљати -ам наджамиц

намуљити -им наношиц муль *(о води)*

намусити се -им се **1.** буц (постац) нєвесели (нє у дзеки), нахмуриц ше, нагнївац ше; **2.** *фиґ.* похмариц ше

намусти -узем надоїц; *(тек нешто мало)* удоїц

намучити -им намучиц, натрапиц; змучиц

намучити се -им се намучиц ше, натрапиц ше; змучиц ше; ◊ ~ **мука** барз ше намучиц (натрапиц)

на́на[1] *и* **на́на** *ж. хип.* **1.** *(мајка)* мац, мамочка, матка; **2.** *(бака)* баба; **3.** *(старија жена)* андя, нина

на́на[2] *ж. бот.* мента (Mentha piperita)

нанажати -ам *покр.* **1.** дзвигац дакого *(на ноги, же би станул)*; **2.** *фиґ. (храбрити)* шмелїц, храбриц

нанашати -ам *оп.* **наносити**

нанду -уа *зоол.* нанду (Rhea americana)

нанети -есем **1.** наношиц; ~ **дрва из шуме** наношиц древа зоз лєса; **2.** *(о води, ветру)* наношиц, нанєсц; **вода је нанела песка** вода наношела писку; **3. а)** *(набацити преко чега)* наруцац; **б)** *(прекрити танким слојем)* нанєсц, обцагнуц; **4.** *(причинити)* задац, нанєсц; направиц; ~ **некоме бол** задац дакому боль; ~ **штету** нанєсц (направиц) чкоду; **5. а)** *(нанишанити)* нацильовац; **б)** *(управити*) обрациц *(у одредзеним напряме)*; **6.** *(донети)* принєсц; наднєсц; **ветар нанесе мирис паљевине** витор принєс запах згореного; **7.** *(довести, навести)* привесц, навесц; **пут нас нанесе на мало село** драга нас приведла до малого валалу; **8.** *(снети):* ~ **јаја** нанєсц вайца

наниже *присл.* нїжей, на нїжей, долу, на долу

наниз *х. (ниска)* пацерки

нанизавати *и* **нанизивати** -ам **1.** *(натицати на конац и сл.)* здзивац; **2.** *(ређати једно уз друго)* шоровац, складац

нанизати -ижем **1.** *(натаћи на конац и сл.)* наздзивац; **2.** *(поређати једно уз друго)* пошоровац, поскладац; **3.** *фиґ. (редом испричати)* нашоровац*;* **4.** *(устрелити већи број)* поштреляц

нанизати се -ижем се пошоровац ше

нанитити -им насукац предзи (цверенки)

нанишанити -им **1.** нацильовац; **2.** *(управити поглед)* попатриц, руциц очи (попатрунок)

нановача *ж.* ментова палєнка

наново *присл.* заш, знова, oзнова, *заст.* наново*;* ◊ **хајде, Јово,** ~ *видр.* ище раз од початку

наногвица *ж., звич. мн., покр.* доколєнка

нанос *х.* **1.** на(з)ношенїско, нанос, громада шнїгу; **снежни нанос** шнїгово наношенїско; **2.** *древ., тран.* нанос

наносити[1] на̀носим *нєзак.* **1.** *(доносити)* приношиц; **2.** *(прекривати танким слојем)* наношиц, обцаговац; **3.** *(причињавати)* задавац, наношиц; правиц; **4.** *(нишанити)* цильовац; **5.** *(личити)* здабац, буц подобни

наносити[2] на̀носим *зак.* наношиц; *(на гомилу)* назношиц

наносити се -им се наношиц ше; ◊ ~ **главе (душе)** длуго жиц; **здравља се наносио!** най ци бог да здравя!

наносни -а -о **1.** наношенїскови, наносни; **2.** *ґеол.* нанєшени; ~ **равница** нанєшена ровнїна

наноћ *присл.* вноци

нануле *ж. мн.* нанули

нањијати се *и* **нањихати се** -ам се < **њијати се, њихати се**

нањушити -им *осн., фиґ.* нанюхац, винюхац, напахац

нањушкати -ам *дем.* нанюхац, напахац

наобдан *присл.* на єден дзень *(пойсц и истого дня ше врациц)*

наобедовати се -дујем се наєсц ше; наполудньовац ше

наобећавати -ам наобецовац

наоблака *ж.* **1.** *оп.* **наоблаченост**; **2.** *(облаци)* хмари; **3.** *(облачно време)* похмарене, хмарно

наоблаченост *ж.* похмареносц, хмарносц

наоблачење *с.* похмаренє, похмареносц, хмарносц; **после подне ће доћи до наоблачења** пополадню ше похмари

наоблачивати се -чујем се хмариц ше

наоблачити -им: ~ **очи** нагнївано (нахмурено) попатриц, нахмуриц ше

наобла́чити се[1] наЇбла̄чим се **1. а)** *безос.* похмариц ше; **б) небо се наоблачило** нєбо ше похмарело, нєбо ше зацагло зоз хмарами; **2.** *фиґ.* **а)** *(натмурити се)* нахмуриц ше, набуриц ше; **б)** *(растужити се)* зармуциц ше

наобла́чити се[2] наоблā̄чим се наоблєкац ше

наображен -а -о образовани

наобразба *ж.* **1.** образованє, образованосц; **2.** школованє; образованє; ученє

наобразбен -а -о образовни

наобразити -им дац образованє, образовац

наобразити се -им се здобуц образованє, образовац ше

наобручати -ам *и* **наобручити** -им накласц обручи *(на гордов)*

наовамо *присл.* **1.** *(до данас)* по нєшка, потераз, по тераз, до нєшкайшого часу; **2.** *(на ову страну)* тадзи

наоврљке *и* **наоврљце** *присл. покр. (накриво)* докрива, зукосо

наоговарати (се) -ам (се) наогваряц (ше)

наодмарати се -ам се наодпочивац ше

наодмет *присл.* **1.** *(одвећ много)* барз вельо, превельо; **данас већ има школованих људи** ~ нєшка уж єст барз вельо школованих людзох; **2.** *(за одбацивање, излишно)*: **није** ~ зда ше, нє на одруток, нє за одруцованє (руцанє), добре, потребне, треба, нє звишне; **књижевнику није** ~ **познавање класичне књижевности** писательови нє звишне познаванє класичней литератури; **можда није било** ~ **проговорити о том питању неколико речи** можебуц требало повесц о тим питаню даскельо слова

наоклис *присл.:* **бити** ~ , **ићи** ~ зужовац ше (буц узши, буц ценши) на єдним краю

наоко *присл.* **1. а)** *(на изглед)* на випатрунок, наоко; **он је** ~ **слаб, али је издржљив** вон на випатрунок слаби, алє є витримовни; **б)** *(привидно, тобоже)* нїби, почустом(ок), привидно; **викао је** ~ **љутит** кричал нїби нагнївани; **2.** *(отприлике)* одприлики, одока

наоколо I. *присл.* **1.** *часто вєдно зоз* **около** *(укруг)* наоколо, доокола; коло дачого; **2.** *(заобилазним путем)* наоколо; II. *прим. з ґен.* коло, доокола

наокруг *присл. оп.* **наоколо (**I. **1)**

наопак -а -о **1.** *(опак, зао)* зли, нєдобри, плани; *(напрасит)* руцаци; **2.** погришни, нєдобри, нєправилни; **3.** *(супротан)* процивни; **4.** *(окренут на наличје)*: ~ **страна** други бок

наопако *присл.* **1.** *(како не ваља)* наспак, нє як треба, наруби, горебздом, горе з ногами; *заст.* наопак; **све му је кренуло** ~ шицко му рушело наспак; **2.** *звич. зоз субєктом у косих припадкох* на свойо зло, на свою чкоду, нєдобре за себе; **послушао је туђ савет** ~ **по себе** послухал цудзи совит на свойо зло; **3.** *(погрешно)* погришно, нєправилно; ~ **схватити нечије речи** погришно похопиц дачийо слова; **4.** назадок, з предком назадок *одн.* з хрибтом на предок; **окренути капу** ~ обрациц шапку назадок; **5. а)** *(назад)* назад, назадок; **б)** *(натрашке)* задком; **6.** *(обрнуто, супротно)* обратно, наспак; **испало је сасвим** ~ **него што смо очекивали** випадло цалком обратно як цо зме обчековали; **7.** *(главачке)* горебздом, наспак, горе ногами; **8.** *(с друге стране тела)* на хрибце, на задку; **везати коме руке** ~ завязац дакому руки на хрибце; **9.** *(на наличје)* наруби; **обући капут** ~ облєчиц реклу наруби; **10.** *(исувише)* барз, моцно; ~ **се расрдио** барз ше розгнївал; **11.** *у служби викричнїка* наопако; ейнє; **ју,** ~, **зар је могуће!?** яй, наопако, можлїве то!?; ◊ **зло и** ~ барз нєдобре, уж горше нє може буц

наопаран -рна -рно *(о јелу)* **а)** *(незачињен)* нєзасмачени; **б)** *(постан)* посни; подбити

наопачке *присл. оп.* **наопако**

наорати -рем наорац

наоружавање *с.* наоружованє
наоружавати (се) -ам (се) наоружовац (ше)
наоружање *с.* наоружанє
наоружати -ам *осн., фиґ.* наоружац
наоружати се -ам се *осн., фиґ.* наоружац ше; ~ **до зуба** наоружац ше по зуби
наосеб *и* **наособ** *присл. (посебно)* окреме
наотимати -ам наоднїмац
наоцтити се -им се *(усирђетити се)* прейсц на оцет; **вино се наоцтило** вино прешло на оцет
наочале *ж. мн. оп.* **наочаре**
наочаре *и* **наочари** *ж. мн.* окуляри; ◊ **гледати кроз ружичасте** ~ видзиц шицко красне (у красним шветлу), патриц през целово окуляри
наочарка *ж. зоол. (кобра)* окулярошка, кобра
наочарски -а -о на окуляри *або* од окулярох; окулярови; **наочарска стакла** скла на окуляри *(або* од окулярох)
наочиглед I. *присл.* **1.** *(уочљиво)* обачлїво, упадлїво; **он** ~ **пропада** вон обачлїво препада; **2.** отворено, без скриваня; явно; пред дачиїма очми; ~ **нас лаже** отворено нас спреведа; **примити мито** ~ прияц мито явно; II. *прим. з ґен.* **1.** наочигляд, пред даким; **срамотиш нас** ~ **света** ганьбиш нас пред шветом; ~ **свих** пред шицкима; **2.** *(надомак)* блїзко при, нєдалєко од
наочит -а -о **1. а)** *(леп, допадљив – о људима)* красни, шталдовни, красней фиґури; **б)** *(привлачног изгледа – о предметима)* красни, хтори складно дїйствує, фурмасти; **в)** упадлїви; вельки; хтори (хторого) мож замерковац; **2.** *(уважен)* углядни, почитовани
наочито *присл.* обачлїво, упадлїво
наочник *х.* **1.** *(монокл)* окуляр, монокл; **2.** *оп.* **наочњак (1)**
наочњак *х.* **1.** *звич. мн. (на узди)* окуляри, очари; **2.** *оп.* **наочник (1)**
наоштрити -им *осн., фиґ.* наоштриц
наоштрити се -им се *осн., фиґ.* наоштриц ше
напабирчити -им намезґельовац
напад *и* **нападај** *х.* напад, нападнуце*, рид.* атак; **ваздушни** ~ воздушни напад; **прећи у** ~ прейсц до нападу; **оружани** ~ оружийни напад
нападан -дна -дно нападни
на̀падати[1] -а̄м *зак.* нападац; **нападало је доста снега** нападало досц шнїгу
на̀падати[2] -а̄м *(кога, што) нєзак.* нападац (на) дакого, дацо; *(грдити)* ругац (рубац) на дакого
нападач *х.* нападач
нападачки -а -о нападацки
нападљив -а -о *(наметљив)* наруцоваци, наруцуюци, надрилююци нападни
нападно *присл.* **1.** *(агресивно)* нападацки; **2.** *(наметљиво)* наруцовацо, наруцуюцо, надрилююцо, нападно
напазарити -им **1.** накуповац; **2.** попредац робу *(и достац пенєжи)*
напајалиште *с. (појило)* поїско, поїще
напајање *с.* **1.** < **напајати (се)**; **2.** *хем.* полнєнє
напајати -ам **1.** напавац; давац пиц; ~ **стоку** напавац статок; ~ **кога вином** давац дакому пиц вина; **2. а)** подмирйовац з воду; **б)** залївац, наводньовац; **в)** *(натапати)* мочиц; **3.** *(запахњивати)* шириц свой запах; **4.**
напајати се -ам се **1.** пиц воду; **стока се напаја из језера** статок пиє воду з озера; **2.** *(снабдевати се):* **локомотива се напаја водом** локомотива бере воду (води); **ово подручје се напаја струјом из електране** тото подруче достава струю з електрарнї; **централа напаја струјом постројења** централа дава струю (подмирює зоз струю) пошореня; **3.** *фиґ.* инспировац ше
напајкити се -им се *дзец.* начучац ше
напаковати -кујем напаковац
напакостити -им напакосциц
напалетковати *и* **напаљетковати** -кујем *оп.* **напабирчити**
напалити -им **1.** *(нагорети што)* дакус опалїц; **2.** *(лулу, цигару)* запалїц; **3.** *(светло)* запалїц, зашвициц
напаљивати -љујем *нєзак. ґу* **напалити**
напамет *присл.* напамят
напањкати -ам поогваряц
напапати се -ам се *дзец.* напапац ше
напаприти -им **1.** *(забиберити)* попопровац; **2.** *(посути паприком)* попаприґовац
напарати -ам **1.** *(испарати много)* напарац; **2.** *(начинити урезотине)* запарац, зарезац
напарати се -ам се *(изгрепсти се)* зодрец ше, поздзерац ше
напарити -им напроїц, напариц; ~ **рану** напроїц (напариц) рану; ~ **обруч да се савије** напариц обруч же би ше зогнул; ◊ ~ **очи** напатриц ше *(зоз задовольством)*, науживац ше патраци, *беш.* напариц очи
напарити се -им се напроїц ше, напариц ше
напарфемисати (се) -ишем (се) напарфимовац (ше)
напарче *присл.*: **радити** ~ робиц на фалат (по фалату) *(буц плацени по числу зробених предметох)*

напасање *с.* напасанє
напасати -ам напасац
напасник *х.* напаснїк
напасница *ж.* напаснїца
напасно *присл.* напасно
напаст *ж.* **1.** напасц; **2.** *(искушење)* спокуса, напасц; **3.** напад, нападанє
напастан -сна -сно напасни
напаствовати -вујем **1.** *(насртати)* напаствовац; **2.** *(нападати)* нападац
нàпасти[1] нàпаднем **1.** *з розл. знач.* нападнуц; **2.** **а)** достац хороту, достац напад хороти, похориц ше; **напала га кијавица** достал натху; **б)** *(обузети – о осећањима)* обняц; **напао ме немир** обнял ме нємир; **3.** *(задесити – о невољи, несрећи)* знайсц *(дакого)*, присц, наисц; **4.** *(о временским приликама)* настац, почац; **напала врућина** настала горучава, почало буц горуцо; **5.** *(набасати)* наисц, налєциц; **6.** *(доћи на ум)* спаднуц на розум, присц до глави; **7.** *(на јело, пиће)* навалїц; **8.** *(навејати – о снегу)* нападац; **9.** *(почети интензивно радњу)* дац ше до дачого, почац дацо робиц; **што си се дао викати?!** цо ши ше дал до крику?!
нàпа̄сти[2]**, нàпасти** *и* **напàсти** -пàсем напасц; ~ **стоку** напасц статок; ◊ ~ **очи** напатриц ше *(зоз задовольством),* науживац ше патраци, *беш.* напасц очи
напасти се -асем се **1.** напасц ше; **2.** *фиґ.* напатриц ше; наслухац ше
напастовати -тујем *оп.* **напаствовати**
нàпатити[1] -им *(намучити)* намучиц, натрапиц
нàпатити[2] -им *(одгојити)* одховац, наховац
нàпатити се[1] -им се намучиц ше, натрапиц ше, нацерпиц ше
нàпатити[2] **се** -им се розмножиц ше, намножиц ше
напаћен -а -о витрапени, вимучени
напахнути -нем *(захватити мирисом и сл.)* обнєсц, обняц *(зоз запахом и под.)*
напацкати -ам *(рђаво насликати)* намазґрац
напев *х.* **1.** мелодия; *(песма)* шпиванка, писня; **2.** рефрен, пришпив; **3.** шпиванє *(церковних писньох, молитвох)*
напевати се -ам се нашпивац ше
напедикирати -ам напедикир[ов]ац
напепелити -им посипац з ґаром (з пирню)
наперак -рка *х.* **1.** *(наставак)* предлуженє; **2.** ценка цверенка *(хтора ше вяже на грубшу цверну же би ше могла удзац до игли)*
наперити -им **1.** *(управити, уперити)* упрец; нацильовац; унапрямиц; ~ **пушку у кога** упрец пушку до (на) дакого; **2.** *(упутити, отпремити)* послац; ◊ ~ **очи (поглед)** з увагу попатриц, упрец очи (попатрунок); ~ **уши** напнуц уха; ~ **конац** привязац ценшу цверенку на грубшу *(же би грубшу мож було удзац до игли)*
наперити се -им се *(упутити се)* рушиц ше, пущиц ше
напет -а -о **1.** *дієприкм.* < **напети (се)**; **2.** *фиґ.* **а)** *(пун опасности, узбудљив)* напарти; ~ **атмосфера** напарта атмосфера; **б)** *(затегнут – о односима)* зацагнути, напарти; **в)** *(нервозан)* напнути; ◊ **као** ~ **пушка** *(у пуној приправности)* як зацагнута пушка
напети -пнем **1.** *(затегнути)* зацагнуц; ~ **уже** зацагнуц штранґ; **2.** *(учинити набреклим, надути)* напнуц, надуц; **3.** *(истегнути; натегнути)* нацагнуц; ~ **врат** нацагнуц шию; ~ **пушку** нацагнуц пушку; **4.** **а)** *(напрегнути снагу и сл.)* напнуц, напружиц; ~ **све своје снаге** напнуц (напружиц) шицки свойо моци; ~ **пажњу** напнуц (напружиц) увагу; **б)** *(запети на послу)* усиловац ше; ◊ ~ **једра** розопяц плахти; ~ **уши** напнуц уха; ~ **реп** дзвигнуц (напнуц, нацагнуц) хвост
напети се -пнем се **1.** *(затегнути се)* зацагнуц ше; **2.** *(набрекнути, надути се)* напнуц ше, надуц ше; **3.** *(истегнути се)* нацагнуц ше; **4.** *(отећи)* запухнуц; *(појавити се у виду отеклине – о чиру и сл.)* вируциц ше; **5.** *(запети, напрегнути се)* усиловац ше, напружиц ше; дац силу; напучиц ше; **напео се и подигао терет** усиловал ше и подзвигнул терху; **6.** *(узнемирити се, узбудити се)* постац напарти, напрец ше, напнуц ше; **све се у њему напело у ишчекивању** шицко ше у нїм напарло (напло) у обчекованю; **7.** *фиґ. (заузети охоло држање)* випнуц ше
напетост *ж.* **1.** зацагнутосц; напнутосц, надутосц; нацагнутосц; напруженосц; напартосц; **2.** *(охолост)* випинанє, випнутосц, возношлївосц
напећи -ечем **1.** *(испећи)* напечиц; ~ **хлеба** напечиц хлєба; ~**ракије** напечиц палєнки; **2.** *(нагорети)* опалїц, погориц
напецати -ам налапац *(риби)*
напечатати -ам *оп.* **наштампати**
напешачити се -им се напешачиц ше, находзиц ше
напијати -ам **1.** *(наздрављати)* наздравяц; **2.** *(појити)* давац пиц, напавац
напијати се -ам се опивац ше

напијач *х. (здравичар)* наздравйовач, наздравяч

напињати -њем **1.** *(затезати)* зацаговац; ~ **жице гитаре** зацаговац струни на ґитари; **2.** *(чинити набреклим, надимати)* напинац, надувац; **поједина храна напиње желудац** даєдно єдзенє надува жалудок; **3.** *(истезати; натезати)* нацаговац; ~ **пушку (лук и сл.)** нацаговац пушку (лук и под.); **4.** *(напрезати снагу и сл.)* напинац, напружовац; **5.** *(раздирати душу)* розпинац; ◊ ~ **уши** напинац уха; ~ **очи** ужерац ше, барз патриц

напињати се -њем се **1.** *(затезати се)* зацаговац ше; **2.** *(надимати се)* напинац ше, надувац ше; **3.** *(истезати се)* нацаговац ше; **4.** *(отицати)* пухнуц; *(појављивати се у виду отеклине – о чиру и сл.)* вируцовац ше; **5.** *(запињати, напрезати се)* силовац ше, напружовац ше; давац силу; пучиц ше; **6.** *(узнемиравати се, узбуђивати се)* поставац напарти, наперац ше, напинац ше; **7.** *фиґ.* *(заузимати охоло држање)* випинац ше

напињач *х.* зацаговач; дещичка *(*древко и под.) *(за зацагованє штранґа)*

напипавати -ам **1.** мацац, омацовац; глєдац мацаюци; **2. а)** *(некога – опрезно испитивати)* оддалєй випитовац, колєшиц*;* **б)** *(нешто – истраживати)* випитовац, омацовац; ~ **коме било** *фиґ.* омацовац дакому пулс

напипати -ам **1.** намацац; **2.** *(пронаћи; дознати)* найсц, винайсц; дознац, виколєшиц; намацац; ~ **нечију слабу страну** намацац дачий слаби бок

напипкати -ам *дем.* намацац

напирати -рем **1.** *(наваљивати, запињати)* силовац ше, моцовац ше, навальовац; **2.** *(на нешто)* указовац, наглашовац; **3**. *(настојати)* намагац ше

напирати се -рем се *(упињати се)* силовац ше, барз ше трудзиц

напирити -им надуц; напучнїц

напирлитати -ам *(накинђурити)* барз прибрац

напис *х.* **1.** *(чланак)* напис, статя, текст; **2.** надпис; наслов; адреса

написати -ишем **1.** написац; **2.** *(песму и сл.)* зложиц, написац; **он је написао лепу песмицу** вон зложел красну писньочку; **3.** *заст. (насликати)* намальовац

написивати -сујем писац

написмени -а -о *(писмено изложен)* писмени

написмено *присл.* написмено

напит -а -о напити; **урадити нешто у напитом стању** зробиц дацо напити

напитак -тка *х.* напиток

на̀питати[1] -āм *(нахранити)* дац єсц дакому, накармиц дакого

напѝтати[2] на̀питāм **1.** *(запитати)* питац ше, опитац ше; **2.** розпитуюци ше найсц

напити -ијем **1. а)** дац пиц дакому; **б)** *(кога алкохолом)* напиц, опиц, опоїц; **2.** наздравиц дакому *(з пицом)*

напити се -ијем се **1.** напиц ше; **2.** *(опити се)* напиц ше, опиц ше; ◊ ~ **као земља (мајка, ђускија)** напиц ше як швиня

напитница *ж. (наздравица)* наздравна бешеда, наздравянє

напитост *ж.* напитосц, опитосц

наплав *х.,* **наплава** *ж. и* **наплавак** -вка *х.* блато, писок и др. цо вода наноши

на̀плавити[1] -им *(плављењем донети):* **река је наплавила нови слој земље** рика наношела (нанєсла) нове пасмо жеми

напла́вити[2] на̀плāвим офарбиц на белаво

наплакати се -ачем се наплакац ше

напластити -им зруцац шено *(до копкох)*

наплата *ж.* наплацованє

наплатак -тка *х.* багро *(єдна з часцох древеного раму колєса)*

наплатив -а -о наплацуюци, наплатлїви, хтори мож наплациц

наплатити -им **1.** достац (прияц) пенєжи *(за робу, роботу)*, наплациц; **2.** заплациц; **3.** *(вратити истом мером)* врациц, одслужиц ше, наплациц; **4.** *(уновчити)* наплациц

наплатити се -им се **1.** *оп.* **наплатити**; **2.** *(осветити се)* вимсциц ше; **3.** *взаєм. повр. (рашчистити рачуне)* обраховац ше

наплаћати се -ам се наплациц ше

наплаћивати -ћујем **1.** доставац (примац) пенєжи *(за робу, роботу)*, наплацовац; **2.** плациц; **3.** *(враћати истом мером)* врацац, одслужовац ше, наплацовац; **4.** *(уновчавати)* наплацовац

наплашити -им *(заплашити)* застрашиц, настрашиц

наплевити -им наплєц

напленити -им наплячкац

наплесати се -ешем се натанцовац ше

наплести -етем **1.** *(много чега)* **а)** наплєсц; **б)** наштрикац; **2.** *(плетући наставити)* **а)** надплєсц; доплєсц; **б)** надштрикац; доштрикац; **3.** *(заплести празнину)* **а)** заплєсц; **б)** заштрикац; **4.** *(налагати што против кога)* наприповедац, нагуториц, направиц на дакого

наплетати -ећем **1. а)** надплєтац; доплєтац; **б)** надштриковац; доштриковац; **2.** *(заплетати)* **а)** заплєтац; **б)** заштриковац; **3.** *фиґ. (налагивати)* приповедац, гуториц, направяц на дакого

наплећак -ћка *и* **наплећник** *х.* наплєчнїк *(1. часц шмати хтора ше ноши коло плєцох; 2. часц священїцкого облєчива)*

напливати -ам заплївац

напливати се -ам се наплївац ше

напловити -им **1.** *оп.* **напливати**; **2.** нагнац дакого до води *(же би плївал)*; **2.** *(плављењем нанети)* наношиц; *(поплавити)* заляц

наплодити (се) -им (се) наплодзиц (ше), намножиц (ше), розмножиц (ше)

напљачкати -ам наплячкац, *заст.* нарабовац

напљувак -вка *х.* наплюване (оплюване) *(од мухох)*; **стакло је пуно напљувака** скло шицко мухи оплювали

напљувати -ам наплювац; нахаркац

наповед *ж.* **1.** оглашки *(оглашованє малженства у церкви пред винчаньом)*; **2.** *церкв.* казань *ж.*

наповедати -ам **1.** *(кога)* оглашовац *(дакого у церкви же ше сце винчац)*; **2.** *церкв. (држати проповед)* тримац казань

наповедити -им *нєзак. ґу* **наповедати (1)**

напоганити -им наґаладзиц

напој *х.* **1.** вода з отрубами *або* муку *(як поживa за статок)*; **2.** *(пиће)* пице; **3.** напаванє *(статку)*

напојити -им **1.** дац пиц дакому; **2.** *(стоку)* напоїц; **3.** *фиґ.* заляц, намочиц; ◊ ~ **очи** напатриц ше *(зоз задовольством)*, науживац ше патраци

напојити се -им се напиц ше

напојиште *с. (појило)* поїско, поїще

напојни -а -о напойни; напаваци; ~ **вод антене** *ел.* напойни вод антени

напојница *ж.*: **дати коме напојницу** дац дакому на паленку (на кафу и под.)

напокон *присл.* **1. а)** *(најзад)* на концу, на остатку, конєчно; **б)** *(једва једном)* лєдво раз; **2.** остатнї раз

напола *присл.* **1.** наполи; **пресећи** ~ пререзац наполи; ~ **срушена кућа** наполи звалєна хижа; **2.** *оп.* **наполе**; ◊ ~ **уста (рећи, говорити)** поцихи (повесц, бешедовац); ~ **уха (слушати)** *(непажљиво слушати)* слухац на пол уха, нє слухац

наполак *присл. оп.* **наполанаполе** *присл.:* **радити земљу** ~ робиц жем споли

наполеон *и* **наполеондор** *х.* наполеон, наполеондор *(французки златни пенєж)*

наполеоновски *и* **наполеонски** -а -о наполеоновски, наполеонски

наполитанка *ж.* наполитанка *(файта вощини з чоколадним прелївом)*

наполитански -а -о *(напуљски)* наполитански

наполица *ж.* **1. дати** *или* **радити земљу на (у) наполицу** дац *або* робиц жем з поли; **2.** жито з ражом

наполице *присл.:* **дати** *или* **радити земљу** ~ *оп.* **наполица (1)**

наполичар *х.* хтори роби жем и др. з поли, наполичар

наполичарити *и* **наполичити** -им робиц жем и др. з поли

напоље *присл.* вонка

напољу *присл.* вонка; *(по дворишту, око куће – радити што)* повонку

напомадити -им напомадовац

напомена *ж.* **1.** *(пропратне речи)* надпомнуце; **2.** *(замерка)* пригварка, надпомнуце; препомнуце; **3.** *(опомена)* опомнуце; препомнуце; **4.** *(спомен)* спомин, шлїд

напоменути -нем **1.** *(узгред рећи; замерити)* пригвариц, надпомнуц, припомнуц; **2.** *(опоменути)* опомнуц; **3.** *(подсетити кога на какву обавезу, обећање и сл.)* препомнуц, здогаднуц; **4.** *(навести, рећи)* спомнуц, навесц, повесц; **5.** *(учинити се сличним)* здогаднуц на дакого, дацо

напомињати -њем **1.** *(узгред говорити; замерати)* пригваряц, надпоминац; **2.** *(опомињати)* опоминац; **3.** *(подсећати кога на какву обавезу, обећање и сл.)* препоминац, здогадовац; **4.** *(наводити, говорити)* споминац, наводзиц, гуториц; **5.** *(имати сличности)* здогадовац на дакого, дацо, припоминац

напомол *присл. (надомак)* блїзко при; блїзко ґу; **кад стигосмо** ~ **Београду** кед зме сцигли блїзко ґу Беоґраду

напон *х.* **1.** *(напрегнутост)* напнуце, напруженє; **2.** *ел.* напруженє; **струја високог напона** струя високого напруженя; **испитни** ~ випитне напруженє; **побудни** ~ побудне напруженє; **пробојни** ~ пребивающе напруженє; ~ **звездишта** напруженє гвиздзиска; **3.** *физ.* прицисок; ~ **паре** прицисок пари; **4. а)** *(напор)* напор, напруженє; **б)** *(моћ)* моц; **5.** *(највиши ступањ моћи, развоја)* напнуце, верх, найвисши ступень; **бити у напону снаге**

буц у напнуцу (на верху) моци; **6.** *звич. мн. (стезање мишића)* напнуце, напинанє

напопасти -аднем **1.** нападнуц; **2. а)** *(обузети – о осећањима)* обняц; **напопану га тешке мисли** обняли го чежки думки; **б)** *(о болести)* достац, мац; **напопала га кијавица** достал (ма) натху; **напопао ме неки кашаљ** цошка ровно кашлєм; **в)** *(снаћи)* знайсц; **напопала га невоља** знашла го нєволя

напор *х.* напруженє, усиловносц, усилованє, напор

напоран -рна -рно усиловни, напорни, чежки; *(о путовању и сл.)* напарти

напоредан -дна -дно **1.** паралелни; **2.** *мат.* напорядни; ◊ **напоредне реченице** *ґрам.* нєзависно-зложени виреченя; **напоредни углови** *ґеом.* паралелни кути

напоредно *и* **напоредо** *присл.* **1.** єден при (попри) другим, єден коло другого; **јахали су** ~ ишли на коньох єден коло другого; **2.** *(подједнако)* єднак; **делити** ~ **срећу и несрећу** дзелїц єднак щесце и нєщесце; **3.** *(у исто време)* вєдно, источасно; ◊ **стајати** ~ **с неким у нечему** *(имати исте квалитете)* буц ровни з даким по дачим

напорно *присл.* напорно, усиловно

напосе *присл.* окреме

напоследак *и* **напослетку** *присл.* на концу, на остатку, конєчно, на концу конца

напочек *присл.* **а)** *(на чекање):* **мајстор ми ради** ~ майстор дакус причека же бим го виплацел, майстор ми роби на почек (на причек)*; (на вересију)* на борґ; **добити робу** ~ достац робу на борґ

направа *ж.* справа, направа

направац *присл. (право)* просто

направити -им **1.** справиц, направиц; ~ **кућу** справиц хижу; ~ **свадбу** справиц свадзбу; **2.** *(постићи)* направиц; ~ **каријеру** направиц кариєру; **3.** *(јело и сл. – зготовити)* приготовиц, припихтац, порихтац; **4.** *(лежај и сл.)* посцелїц, намесциц; ~ **постељу** посцелїц посцель; **5.** *(написати)* написац; **6.** *(лице)* **а)** *(улепшати)* вирихтац; **б)** *(нашминкати)* нафарбиц, нашминкац; **7.** *(учинити некога некаквим)* направиц, зробиц; ~ **кога лудим** направиц дакого шалєним; **8.** *(неред, белај)* наробиц, направиц; напаратовац, виконац; ~ **штете** наробиц чкоди; **9.** *(поправити)* оправиц

направити се -им се **1.** направиц ше, справиц ше, зробиц ше; **2.** *(дотерати се)* вирихтац ше; *(нашминкати се)* нафарбиц ше, нашминкац ше

направица *ж. дем.* справочка, направочка

прављати -ам **1.** *(правити, градити)* правиц; **2.** *(јело и сл.)* готовиц, припихтовац, рихтац; **3.** *(лежај и сл.)* посцеляц, намесцац; **4.** *(састављати, писати)* писац; **5.** *(поправљати)* оправяц; *(побољшавати)* виправяц

напразно *присл.* **1.** *(узалуд)* даремно, дармо, задармо; **трудити се** ~ даремно ше трудзиц; **2.** *(без разлога)* без причини; **викати** ~ кричац без причини; **3.** *(упразно, без учинка)* на празно; **4.** *(бесплатно)* задармо

напрам *и* **напрама** *прим. з лок. оп.* **према**

напрасан -сна -сно **1.** нагли, нєсподзивани; ~ **промена** нагла пременка; ~ **смрт** нєсподзивана шмерц; **2.** *оп.* **напрасит (1)**

напрасит -а -о **1.** *(плаховит, прек)* руцаци, наровни, норовни, пирскаци; **2.** *оп.* **напрасан (1)**

напрашити -им **1.** посипац з пращком (з муку и под.); **напрашио је ципеле** ципели му од праху (закурени од праху); **2.** *(лице пудером и сл.)* напудеровац; **3.** *(пушку барутом)* набиц, наполнїц

напрашкати -ам попращковац, опращковац, посипац з пращком

напрегнут -а -о **1.** *дієприкм.* < **напрегнути (се)**; **2.** *(праћен грчењем мишића; сконцентрисан)* напнути, напружени, напарти; ~ **слушање** напнуте (напружене) слуханє; ~ **артикулација** напружена артикулация; ~ **лице** напарта твар; **3.** *(пун напора)* усиловни, напружени, напарти; ~ **рад** усиловна робота; **4.** *(пун заоштрености)* напарти; ~ **радња драме** напарта дїя драми; **5.** *фиґ. (усиљен, извештачен)* нєприродни

напрегнути -нем напнуц, напружиц; ~ **мишиће** напнуц мускули; ~ **пажњу** напнуц (напружиц) увагу; ~ **вид** ужрец ше

напрегнути се -нем се напнуц ше, напружиц ше, усиловац ше

напрегнуто *присл.* напнуто, напружено, напарто

напрегнутост *ж.* напнутосц, напруженосц, напартосц

напред *присл.* **1.** напредок; **гледати** ~ патриц напредок; **певати** ~ *(водити)* шпивац напредок; **2.** *(на предњем крају)* напредку; **3.** *(раније; претходно)* скорей, пред тим; предходно, напредок; **јавити** ~ **о доласку**

явиц напредок о приходу; ◊ ~ **марш!** напред марш!

напредак -етка *х.* **1.** напредованє, проґрес; **привредни** ~ привредне напредованє; **2.** *(пораст, увећање)* напредованє; ~ **иметка** напредованє маєтку

напредан -дна -дно **1.** напредни; ~ **дете** напредне дзецко; ~ **држава** напредна держава; **2.** проґресивни, напредни; ~ **идеја** проґресивна идея

напредњак *х.* **1.** *пол.* проґресивни чловек, напредняк*, рид.* поступовец; **2.** *пол. ист.* напредняк

напредњачки -а -о проґресивни, напредняцки

напредњаштво *с.* проґресивносц, напреднядтво

напредовање *с.* **1.** *(прогрес)* напредованє, проґрес; **2.** *(у служби, звању)* напредованє

напредовати -дујем **1.** *з розл. знач.* напредовац*;* **наука јако напредује** наука барз напредує; ~ **у служби** напредовац у служби; **посао је брзо напредовао** робота швидко напредовала, робота ше спорела (приспорйовала); **2.** исц напредок; исц; **3. а)** *(о дану)* поставац длугши; преходзиц; **б)** *(о сунцу)* приблїжовац ше ґу поладню (зениту); ◊ ~ **у годинама** поставац старши

напрезање *с.* **1.** напинанє, напружованє, (у)силованє, моцованє; **2.** *буд., ел., метал.* напинанє; *буд.:* ~ **на скупљање** напинанє на сходзенє; ~ **на смицање** напинанє на шмиканє; *метал.:* ~ **на извијање** напинанє на викривенє; ~ **на увијање** напинанє на прекруцованє

напрезати -ежем напинац, напружовац, силовац, моцовац; ~ **снагу** напинац моц; ~ **ум** напружовац розум

напрезати се -ежем се напинац ше, напружовац ше, силовац ше, моцовац ше

напреко *присл. покр.* **1.** *(преким путем)* напросто; **2.** *(преко, на другу страну)* прейґа; **3.** *(напречац)* нагло; **4.** *(попреко, мрко)* боком; нагнївано

напреламати -ам напреламовац; попреламовац

напрема *прим. з лок.* **1.** *(у односу на)* у одношеню на, спрам, наспрам; **2.** *(према чему је управљен лични став и сл.)* ґу, спрам; **обавезе** ~ **друштву** обовязки ґу дружтву*;* **3.** *(преко пута)* наспрам

напремасе *присл.* **1.** *(испред себе)* пред себе, опрез себе; пред собу, опрез себе; **2.** *(преко пута)* на другим боку, прейґа; **3.** єден пред другим, єден опрез (наспрам) другого

напрескок *присл.* **1.** напрескок, прескакуюци; **причати** ~ приповедац напрескок; **2.** *(повремено)* з часу на час

напрести -едем напресц

напретек *присл.* полно, вельо, гоч кельо, вецей як треба

напрећи (се) -егнем (се) *оп.* **напрегнути (се)**

напречац *присл.* **1.** *(неочекивано, напрасно)* нагло, нараз, нєсподзивано; ~ **се разболети** нагло ше похориц; **2.** *(на брзину)* на швидко, на фришко

напрешан -шна -шно *и* **напрешит** -а -о **1.** *(хитан)* швидки, нагли; **2.** *(напрасит)* нагли, руцаци, наровни, норовни, бесни

напрженица *и* **напржица** *х. и ж. (напрасита особа)* нагли, руцаци, наровни, бесни

напржит -а -о *оп.* **напрешит (2)**

наприкачивати -чујем наприкавачовац; наприпинац *(ґомбошки и под.)*

наприповедати -ам наприповедац, набешедовац, нагуториц

наприповедати се -ам се наприповедац ше, набешедовац ше

наприправљати -ам нарихтац

напричати -ам наприповедац, нагуториц; *(свакакве лажи)* накруциц; насплєтац

напричати се -ам се наприповедац ше, набешедовац ше

напркоњити се -им се *покр.* нагнївац ше, погнївац ше

напркосити -им наупрекосциц

напросити -им **1.** *(прошњом накупити)* нажобрац; **2.** *(намолити, приволети)* намодлїц, нагвариц

напросјачити -им нажобрачиц, нажобрац

напросто *присл.* **1.** просто, єдноставно; **кажи** ~ **да те разумем** поведз просто же бим це розумел; **2.** *(једноставно речено, управо)* єдноставно, напросто, насправди; **то је** ~ **немогуће урадити** то єдноставно нєможлїве зробиц; ◊ **просто**~ просто-напросто

на́против[1] *присл.* **1.** *(против)* процив; вочи; **немати ништа** ~ нє мац нїч процив; **учинити нешто** ~ зробиц дацо процив дачиєй дзеки (даяких правилох и под.); **стати некоме** ~ *(супротставити се)* стануц дакому вочи, зопрец ше; **2.** *(супротно)* процивно; **3.** *у служби модалного слова* напроцив, процивно; **није био против њега,** ~ , **подржао га је** нє бул процив нього, напроцив, потримал го

напротив[2] *(наспрам)* просто, прейґа од, наспрам; **стануje преко пута** ~ **наше куће**

бива прейґ драги просто нашей хижи; ◊ ~ **тога** процивно тому

напрслина *ж.* напукнуце; пукнуте; розпуклїна

напрсни -а -о хтори ше находзи на перших, першови

напрсник *х.* **1.** *(прсни додатак одећи)* напершнїк; *(прслук)* лайбик, брушлїк; **2.** *заст. (љубимац)* любимец

напрсница *ж.* **1.** *оп.* **напрсник (1)**; **2.** украс на першох

напрснути -нем дакус пукнуц, напукнуц

напрснуће *с. оп.* **напрслина**

напрстак -стка *х.* **1.** наперсток; **2.** *(на рукавици)* палєц

напртити -им **1.** *(терет)* положиц на хрибет *або* плєцо*;* **2.** *фиґ. (натурити као оптерећење)* здзац дакому дацо на карк

напртити се -им се положиц торбу (мех и под.) на хрибет *або* на плєцо; **иде напрћен** идзе з торбу (мехом и под.) на хрибце (плєцу)

напртњача *ж.* торба *(хтора ше ноши на хрибце)*

напрћити -им: ~ **уста (усне)** випулїц (надуц) уста (ґамби), надуц ше; ~ **нос** скруциц з носом *(у гнїве, нєзадовольству)*

напрћити се -им се **1.** *(о устима, уснама)* випулїц ше, надуц ше; **2.** *(надурити се)* надуц ше

напрчити се -им се *оп.* **напрћити се**

напршњак *х. покр.* **1.** наперсток; **2.** *(прслук)* лайбик, брушлїк

напршче -ета *с. (одојче)* мале дзецко *(хторе цица)*, дзецко на рукох

напсовати -сујем *(испсовати)* вилац, височачиц

напудерисати (се) -ишем (се) *и* **напудровати (се)** -рујем (се) напудеровац (ше)

напујдавати -ам *(хушкати)* **1.** *(пса)* штикац; **2.** *фиґ.* штикац, пуйкац

напујдати *и* **напујкати** -ам *(нахушкати)* **1.** *(пса)* наштикац; **2.** *фиґ.* наштикац, напуйкац

напукао -кла -кло **1.** пукнути; ~ **чаша** пукнути погар; **2.** *фиґ. (низак и промукао – о гласу, звуку)* зламани, хрипаци

напуклина *ж. оп.* **напрслина**

напукнут -а -о *оп.* **напукао (1)**

напукнути *и* **напући** -укнем пукнуц; *(на више места)* попукац

напумпати -ам напумповац; ~ **воде** напумповац води; ~ **лопту** напумповац лабду

напунити -им наполнїц; *(сасвим)* заполнїц; ◊ ~ **коме главу** наполнїц дакому главу, наприповедац дакому, навесц дакого на дацо; ~ **трбух (желудац)** *(најести се)* налопотац ше, натохмац до себе; ~ **џепове** згарнуц пенєжи

напунити се -им се наполнїц ше; **напуниле му се гаће (од страха)** зарайдал ше (од страху); **напунила ми се глава чиме** *(преокупиран сам чиме)* полна ми (наполнєла ше ми) глава з дачим

напуњати -ам *и* **напуњивати** -њујем полнїц

напупати -ам *оп.* **напупити (1) напупити** -им **1.** *(добити пупољке):* **воћке су већ напупиле** овоци уж маю (вигнали, виганяю) пупча; **2.** *(набубрити):* **дојке су јој напупиле** розвива ше, почала ше розвивац, перши єй напучнєли

напупчити -им *оп.* **напупити (1)**

напустити -им **1.** напущиц, [з]охабиц*, заст.* опущиц; одступиц дакого *(у нєщесцу и под.)*; ~ **родни крај** напущиц ([з]охабиц) родзени край; **муж ју је напустио** муж ю [з]охабел, [з]охабена є; **2.** *(имање, кућу – занемарити)* занягац, занєдзбац, запущиц; **3.** *(престати се бавити чиме)* [з]охабиц, *експр.* нягац; **напустио је занат** [з]охабел ремесло; **4.** *(некога – о снази, здрављу)* страциц, напущиц; **одједном га је напустила снага** нараз страцел моц, нараз го напущела моц; **5.** *(распустити, размазити)* розпущиц; **6. а)** *(војску у напад)* пущиц, послац; **б)** *(пса – напујдати)* наштикац, пущиц; **7.** *з розл. знач.* пущиц; ~ **стоку у кукуруз** пущиц статок до кукурици *(же би робел чкоди)*; ~ **нокте** пущиц нохци *(же би наросли векши);* ~ **бика на краву** пущиц буяка на краву; **7.** *(пустити у близину)* припущиц, пущиц блїжей

напутак -тка **1.** упутство, инструкция; **2.** совит, порада, *заст.* фольба; **3.** *(наређење)* розказ; **4.** *(наговор)* нагварянє, нагварка

напутити -им **1.** указац дакому драгу, вивесц дакого на драгу, упутиц, упуциц; **2.** послац *(дакого даґдзе з одредзеним цильом)*; **3. а)** дац совит, порадзиц; **б)** *(подстрекнути)* спонукнуц; **в)** препоручиц; **г)** *(наговорити на што лоше)* навесц

напући -укнем *оп.* **напукнути**

напућивати -ћујем **1**. указовац дакому драгу, виводзиц дакого на драгу, упутйовац, упуцовац; **2.** посилац *(дакого даґдзе з одредзеним цильом)*; **3. а)** давац совит, радзиц; **б)** *(подстрекивати)* спонук[ов]ац; **в)** препоручовац; **г)** *(наговарати на што лоше)* наводзиц

напућити -им: ~ **уста (усне)** випуліц (одпуліц, надуц, оддуліц) уста (ґамби), надуц ше
напућити се -им се *(наљутити се напућивши усне)* випуліц (одпуліц, оддуліц, надуц) уста (ґамби), надуц ше
напухан -а -о **1.** *дієприкм.* **напухати (се)**; **2.** *(надмен)* надути
напухати -ам надуц
напухати се -ам се надуц ше
на̀пуцати[1] -а̄м *спорт.:* ~ **лопту** наруциц лабду
на̀пуцати[2] -а̄м попукац
напучати се -ам се гнївац ше
напу́чити[1] на̀пучим населїц
напу́чити[2] на̀пучим *и* **на̀пучити** -им *оп.* **напућити**
напушити -им **1.** *(надимити)* накуриц; **2.** *(нанети дувањем)* надуц
напуштати -ам **1.** напущовац, [з]охабяц; **2.** *(имање, кућу – занемаривати)* заняговац, занєдзбовац, запущовац; **3.** *(престајати се бавити чиме)* [з]охабяц; **4.** *(некога – о снази, здрављу)* трациц, напущовац; **напушта га снага** траци моц, напущує го моц; **5.** *(распуштати, мазити)* розпущовац; **6. а)** *(војску у напад)* пущац, посилац; **б)** *(пса – пујдати)* штикац, пущац; **7.** *з розл. знач.* пущац; ~ **стоку у штету** пущац статок до чкоди; ~ **бика на краву** пущац буяка на краву; **8.** *(пуштати у близину)* припущовац, пущац блїжей
напуштен -а -о < **напустити**
нар *х. бот.* нар (Punica granatum)
нарав *ж.* норов ж., обичай; **не слажу им се нарави** нє здаваю ше на обичай, нє складаю ше з обичаями
нараван -вна -вно природни; ◊ ~ **ствар** розуми ше
наравнавати -ам **1. а)** ровнац, вировновац; **б)** оправяц *(облєчиво на себе и под.)*; **2.** *(решавати нечије несугласице)* поровновац, ровнац, намиряц дакого
наравнавати се -ам се *(решавати несугласице)* ровнац ше, намиряц ше
наравнати -ам **1. а)** поровнац, вировнац; **б)** оправиц *(облєчиво на себе и под.)*; **2.** *(решити нечије несугласице)* поровнац, намириц дакого
наравнати се -ам се **1.** поровнац ше, вировнац ше; **2.** *(решити несугласице)* поровнац ше, намириц ше
наравно I. *слов.* розуми ше, правда, знаже; ~ **да је тако** правда же так; II. *присл.* **1.** природно; **2.** розумлїве, лоґично
наравоученије *с. арх., часто ир.* наравоучениє
наравски -а -о *оп.* **нараван**
нарадало *с. покр.* берблявец, мерва, плєтка
нарадати -ам бербляц, мервиц, плєсц
нарадити -им **1.** поробиц *(велї роботи);* **2.** заробиц; **3.** *(починити)* наробиц, виконац; **шта си то нарадио!** цо ши то наробел!
нарадити се -им се наробиц ше
нарадовати се -дујем се нарадовац ше
нарађати -ам народзиц
наразговарати се -ам се наприповедац ше, набешедовац ше
нарамак -мка наруче; ~ **дрва** наруче древа; **носити дете у нарамку** ношиц дзецко на рукох
нараменица *ж.* **1.** ремень *(на торби, пушки и под.)*; **2.** *мн.* **а)** еполети; **б)** плєца *(на рекли, капуце)*; **3.** *мн. (трегери)* гамови; **4.** *церкв.* епитрахиль
нарамник *х.* **1.** *оп.* **нараменица (1.** *и* **2)**; **2.** *оп.* **нарамак**
наранча *и* **наранџа** *ж.* помаранче
наранчаст *и* **наранџаст** -а -о помаранчецови
наранџин -а -о помаранчецов[и]
нараслица *ж.* **1.** *(израслина)* вироснуце; **2.** *мн. покр. (подгушњак)* подгарлїна
нарастати -ам роснуц
нарасти -тем **1.** *(израсти)* нароснуц, вироснуц; **2.** *(о води, реци и сл.)* нароснуц, пороснуц; **потоци су нарасли** потоки наросли; **3.** *(увећати се)* нароснуц
наратак -тка *х.* нос *(ципели, чижми и под.)*
наративан -вна -вно *(приповедачки)* наративни
наратовати се -тујем се навойовац ше
наратор *х.* наратор
нарација *ж.* нарация
нарачунати -ам **1.** *(додати ранијем рачуну)* ураховац, дораховац; **2.** нараховац
нараштај *х.* **1.** *(генерација)* поколєнє; доросток; **2.** *(подмладак)* подросток; **3.** *(бројни прираштај)* пороснуце; **4.** *оп.* **нараслица (1)**
нарашћивати -ћујем роснуц
нарвал *х. зоол.* нарвал
наргиле *ж. мн.* нарґили *(справа за куренє у хторей дим преходзи през судзину з воду, та куряч уцагує охладзени дим)*
нард *х. бот. (валеријана)* нард
наревати -вем *(надоћи – о води, бујици)* вдериц, нагло наисц
наред *х. (опрема, прибор)* прибор; серсан, *коц.* серсам*;* **гозбени** ~ госцински прибор; **јахачки** ~ шедлацки серсан

наредан -дна -дно **1.** *одр. (следећи)* идуци, слї̈дуюци, шлї̈дуюци, наступни; **2.** *(уређен)* ушорени; **3.** *(спреман)* порихтани, готови
наредба *ж.* розказ
наредбодавац -вца *х.* розказодавач, розказодаватель
наредбодавни -а -о розказодаваци; ~ **орган** розказодаваци орґан
наредити -им **1.** *(заповедити)* розказац*, нар.* казац; *(некоме како да се понаша, ради и сл.)* наказац; **2.** *(наручити)* **а)** *(робу)* наручиц, *заст.* бештеловац*;* **б)** *(јело у гостионици)* розказац, наручиц; **3.** *(уредити)* ушориц; **4.** *(поређати)* пошоровац; **5. а)** *(припремити)* порихтац; **б)** *(зготовити за јело)* приготовиц; **6.** *(одредити)* одредзиц; **7.** *(строго, заклињући)* закляц дакого
наредити се -им се **1.** *(поређати се)* пошоровац ше; **2.** *(припремити се)* порихтац ше; **3.** *(удесити се; лепо се обући)* ушориц ше; прибрац ше; **4.** *(нагодити се)* поровнац ше, намириц ше
наредник *х. воєн., ист.* нареднї̈к
нареднички -а -о нареднї̈цки
наређати -ам **1.** *(поређати)* пошоровац; поставиц (поскладац и под.) єдно коло другого; **2.** *(набројати)* нашоровац
наређати се -ам се пошоровац ше, поставац до шора; поставац єдно коло другого
наређење *с.* розказ, *беш.* наредзенє
наређивати (се) -ђујем (се) *нєзак. ґу* **наредити (се)**
наређивачки -а -о розказоваци, розказуюци
нарез *х. (усек, жлеб)* нарез, ярчок
нарезак -еска *х. кух.* нарезок
нарезати -ежем **1.** *(засећи)* зарезац; *(на више места)* позарезовац, порезац; **2.** *(режући иситнити)* пошекац, порезац*;* **3.** *заст. (висину дажбине)* одредзиц; **4.** *техн. (направити жлебове)* наярчковац, нарезац
нарезивати -зујем **1.** *(засецати)* зарезовац; **2.** *(режући ситнити)* шекац, резац; **3.** *заст. (висину дажбине)* одредзовац; **4.** *техн.* ярчковац, нарезовац
нарезни -а -о *техн.* нарезни; ~ **алат** нарезни алат
нарезница *ж.* **1.** на ценко одрезани фалаток меса; **2.** *техн.* нарезнї̈ца
наремежити се -им се *оп.* **накострешити се**
наресити -им *(окитити)* оквециц, оквициц, прибрац
наресити се -им се **1.** *(окитити се)* оквециц ше, оквициц ше, прибрац ше; **2.** *(наднети се попут реса)* наднєсц ше, звишиц ше; **3.** *(појавити се – о сузама и сл.)* указац ше, зявиц ше
нарескати -ам *оп.* **нарецкати**
наретко *присл.* **1.** *(у просторном смислу)* на ридко, по ридко, ридко; **2.** *(у временском смислу)* ридко
нарећи -ечем *и* -екнем **1.** *(наговестити, напоменути)* нагаднуц, спомнуц, препомнуц; **2.** дац мено, наволац; **3.** *(поменути)* спомнуц; **4.** *(наименовати)* меновац, *заст.* виименовац*;* **5.** одредзиц; **6.** *(предсказати)* предсказац, випророковац
нарецкивање *с. метал.* урезованє смужкох
нарецкати -ам *дем.* (< **нарезати**) на дробно позарезовац (поурезовац)
наречје *с. линґв.* наречє, *заст.* наричиє
нарибати -ам: **а)** *(на треници)* натрец; ~ **хрен** натрец хрину; **б)** *(на рибежу)* нагобльовац; ~ **купуса** нагобльовац капусти
наридати се -ам се *(исплакати се ридајући)* наплакац ше, найойчац ше, нагикац ше
нарикача *ж.* нарикачка
наринути -нем **1.** *(навалити у великом броју)* навалї̈ц; **2.** *(наметнути)* наруциц
нарисати -ишем *(нацртати)* нарисовац, *беш.* нарайзовац
нарихтати -ам нарихтац
нарицаљка *ж.* **1.** нариканє; нарикаца писня, нарикачка; **2.** *(нарикача)* нарикачка
нарицати[1] на̀ричем нарикац
нарицати[2] на̀ричем *заст.* **1.** давац мено, наволовац; **2.** *(предсказивати)* предсказовац, пророковац
наркоза *ж. мед.* наркоза
наркоман *х.* наркоман
наркоманија *ж.* наркомания
наркотизирати (се) -ам (се) *и* **наркотизовати (се)** -зујем (се) *зак. и нєзак.* наркотизовац (ше)
наркотик *х.* наркотик
наркотичан -чна -чно наркотични
нарнути -нем нападнуц, руциц ше; навалї̈ц
наробити -им **1.** *(заробити много људи)* нарабовац, назалапйовац; **2.** наплячкац
наробовати се -бујем се нарабовац ше
наровашен -а -о **1.** *(назубљен)* карбикасти, зубкасти; **2.** *(нагрђен ожиљцима)* рапави *(од храстох и под.)*; полни рубцох *(од ранох)*
наровашити -им поровашиц *(означиц животиню зоз зарезованьом уха)*
нарогачити (се) *и* **нарогити (се)** -им (се) *оп.* **нарогушити (се)**

нарогозити -им заткац *(дзиру з дикиньом и под.)*
нарогушити -им **1.** *(перје)* набуриц; *(длаку)* наїжиц, набуриц; **2.** *(наћулити):* ~ **уши** напнуц уха; **3.** *фиґ.* нагнївац, нагоршац
нарогушити се -им се **1.** *(накострешити се)* **а)** *(о перју)* набуриц ше; **б)** *(о длаци)* наїжиц ше, набуриц ше; **2.** *фиґ. (разгневити се)* набуриц ше, нагоршац ше
народ *х.* **1.** народ; **прост** ~ прости народ; **2.** *(људи одређене врсте)* людзе, народ; **женски** ~ жени; **3.** *(укућани)* челядз *ж.;* **4.** *(мноштво животиња)* рой, чупор; ◊ **изабрани** ~ вибрани народ; **Лига народа** *пол. ист.* Лиґа народох; **Организација уједињених народа (ОУН)** Орґанизация зєдинєних народох (ОЗН)
народити -им народзиц
народити се -им се народзиц ше
народић *х. дем.* народчок, народзик
народни -а -о народни; ~ **обичај** народни обичай (звичай); ~ **песма** народна шпиванка (писня); ~ **херој** народни герой
народноослободилачки -а -о народноошлєбодительни
народносни -а -о (< **народност**) народносни
народност *ж.* народносц
народњак *х. пол. ист.* народняк
народњачки -а -о народняцки
народњаштво *с. пол. ист.* народняцтво
народољубац -упца *х. (родољуб)* народолюбец
народопис *х. заст.* народопис, етноґрафия
на́родски[1] -ā -ō народни, народски
на́родски[2] *присл.* [по] народски; ~ **једноставан** народски єдноставни; ~ **се изразити** по народски ше виражиц
нарозати -ам **1.** ушиц на ранци, *беш.* нациґовац; **нарозана кецеља** фартух на ранци; **2.** *(наборати, намрштити)* зранцовац, наморщиц, зморщиц, нахмуриц; **3.** *(изрезбарити)* повирезовац
наројтати -ам *(украсити ројтама)* наройтовац; **наројтана сукња** сукня з ройтами
наројтати се -ам се наройтовац ше
нарок *х.* **1.** *(срећа)* щесце, *заст.* серенча*;* **2.** судьба; **3.** добри глас, чесц
нарољати се -ам се *вулґ. (нажоскати се)* ожрец ше
нарочит -а -о **1.** особлїви, особени, окремни; **2.** специялни; **нарочити писмоноша** специялни писмоношач
нарочито *присл.* **1.** *(особито)* особлїво, особено, окреме; **2.** *(намерно)* нароком
нарочитост *ж.* особлївосц, особеносц, окремносц
наругати се -ам се *(коме)* вишмеяц дакого
наружити -им **1.** *(учинити ружним*; *унаказити)* згардзиц, збридзиц; очудациц; **2.** *(изгрдити)* вигандровац, вилац, высобачиц дакого, виводзиц ше з даким
нарука *ж. заст. оп.* **наруџбина**
нарукавље *с.* нарукавє *(пришита часц на сподку рукава з ознаками чина и под.)*
наруква *ж.* **1.** *оп.* **руковет**; **2.** *оп.* **наруквица**
наруквица *ж.* **1.** наруквица, бразлет(к)а; **2.** *(навлака на рукаву)* нарукавок
наруковати -кујем *покр. (отићи у војску)* наруковац
наруку *присл.:* **ићи неком** ~ исц дакому наруку
нарумeнити -им нафарбиц *(твар)*
нарумeнити се -им се нафарбиц ше
наруч *ж. покр.:* **дати у** ~ *(уступити на привремену употребу)* пожичиц
наручај *х. оп.* **наручје**
наручан -чна -чно **1. а)** хтори ше находзи при руки (под руку); **б)** хтори ше находзи блїзко; **2.** *(подесан за употребу)* вигодни, прикладни
наручати се -ам се наполудньовац ше
наручилац -иоца *х.* наручитель
наручивати -чујем **1.** *(робу и сл.)* наручовац, *заст.* бештеловац; **2.** *(јело и сл. у гостионици)* наручовац, розказовац
наручитељ *х. оп.* **наручилац**
наручити -им **1.** *(робу и сл.)* наручиц, поручиц, *заст.* бештеловац; **2.** *(јело и сл. у гостионици)* наручиц, розказац; ◊ **дошао је као наручен** пришол як наручени (як треба, як кед би знал же є потребни, як кед би знал же го чекаю)
наручје *с.* **1.** *(нарамак)* наруче; **2.** *(крило)* руки; **узети дете у** ~ вжац дзецко на руки
наручник *х. церкв.* наручнїк
наруџба *ж. оп.* **наруџбина**
наруџбени -а -о наручебни
наруџбеница *ж.* наручебнїца
наруџбина *ж.* наручбина, нарученє, порученє; **по наруџбини** по наручeню (порученю)
нарушавање *с.* нарушованє; губенє, загубйованє; потупйойванє
нарушавати -ам *и* **нарушивати** -шујем **1.** нарушовац; губиц, загубйовац; знємирйовац; ~ **нечији мир** нарушовац дачий мир; **његову лепоту нарушавао је строг поглед** його красу загубйовал строги попатрунок; ~ **тишину** знємирйовац

цихосц; **2.** *(кршити)* потупйовац; ~ **прописе** потупйовац предписаня
нарушилац -иоца *и* **нарушитељ** *х.* нарушитель, нарушовач
нарушити -им **1.** нарушиц; загубиц, погубиц; знємириц; **2.** *(прекршити)* потупиц; **3.** *(оштетити)* очкодзиц, очкодовац, начац; ~ **здравље** начац здравє
нарцис *х. бот.* кичкиридж, кичкирич, *коц.* гвиздочки (Narcissus poeticus)
нарцизам -зма *х.* нарцизем
нарцисоидан -дна -дно нарцисоїдни
насаветовати -тујем порадзиц
насад *х.* **1. а)** вайца *(на хторих шедзи квока)*; **б)** курчата, качата, гушата и др. *(хтори квока вишедзи з єдним шедзеньом)*; **2.** овоцнїк; винїца; парк; посадзени рошлїни; **насади липа и брестова штитили су дом** лїпи и брести щицели дом; **3.** *(држаље)* пориско
насадити -им **1.** *(наглавити)* заглобиц; ~ **мотику на дршку** заглобиц мотику на пориско; **2.** *(намаћи, натаћи)* здзац, надзац; нацагнуц; ~ **шешир на главу** здзац калап на главу; **3. а)** *(поставити за рад)* поставиц, положиц; ~ **котао на вериге** положиц (обешиц) котел на ланци; **б)** *(припремити за вршидбу):* ~ **жито (вршај, гумно)** розложиц (направиц) адяш *(розложиц снопи жита и др. по гумнє за тлаченє з коньми або ципами);* **4.** *(квочку на јаја)* насадзиц; **5.** *(засадити)* насадзиц, посадзиц; **6.** *(запатити):* ~ **језеро рибама** пущиц риби до озера, почац ховац риби у озеру; **7.** *(насамарити)* спораїц*;* ◊ **накриво насађен** нє у дзеки, нєрозположени
насадити се -им се **1.** *(набости се, натакнути се)* здзац ше, надзац ше; **2.** завжац место, змесциц ше; **3.** *(насести)* спревесц ше, спреведнуц ше, спораїц ше; **4.** *(насукати се – о броду)* шеднуц на дно
насађивати -ђујем **1.** *(наглављивати)* заглобйовац, заглабяц; **2.** *(натицати)* здзивац, надзивац; нацаговац; **3. а)** *(за рад)* поставяц, класц; **б)** (*жито за вршидбу)* розкладац (правиц) адяш; **4.** *(квочку на јаја)* класц, насадзовац*;* **5.** *(запаћивати)* починац ховац; **6.** *(засађивати)* садзиц, засадзовац; **7.** *(насамаривати)* спреведац
насамарити -им **1.** положиц самар на маґарца *або* коня; **2.** *фиґ. (намагарчити)* спораїц, спревесц, спреведнуц
насамарити се -им се спораїц ше, спревесц ше, спреведнуц ше
насамо *присл.* насамо; **оставити** ~ охабиц насамо, охабиц самих
насамотовати се -тујем се буц длуго сам, набуц ше сам, насамовац ше
насанкати -ам **1.** насанкац; *(на дечјим санкама)* насаночкац, насанкац; **2.** *фиґ. оп.* **насамарити (2)**
насап *х.* **1.** *(насип)* гац; **2.** *(нанос*, *наплавина)* наношенїско, нанос
насапунати -ам *и* **насапунити** -им **1.** *(сапуном)* намидлїц; **2.** *фиґ. (јако изгрдити)* високбачиц, вилац; **3.** *(насамарити)* намидлїц очи дакому
насатице *присл.* **1.** *(бочном страном)* на боку, боком; **лежати** ~ лєжац на боку; **ићи** ~ исц боком *(напр. помедзи людзох)*; **2.** *(ужом страном)* секом; **слагати циглу** ~ складац цегли секом; **3.** з оштрим крайом
насатке *оп.* **насатице (1)**
насвагда *присл.* навше
насвађати се -ам се навадзиц ше
насветковати се -кујем се *(надовољити се светковања)* нашвециц ше
насвирати се -ам се **1.** награц ше; **2.** *експр. (опити се)* напиц ше, опиц ше
насводити -им вимуровац на звод; положиц повалу на звод
насе *присл. покр.* назадок, назад
наседати -ам **1.** шедац; **2.** *(насукавати се – о броду)* шедац на дно; **3.** *(навирати – о крви)* биц; **крв му наседа на очи** крев му биє на очи; **4.** буц спреведзени, спреведац ше; **он не наседа лако** вон ше нє да лєгко спревесц
наседети се -дим се нашедзиц ше
насејати -јем нашац *(вельо)*; *(посејати)* пошац
насекирати (се) -ам (се) насекирац (ше), нанервирац (ше), нанервовац (ше)
населак -лка *и* -еока *х.* мале населєнє, валалчик
населити -им **1.** *(основати насеље)* населїц; **2.** *(настанити се)* уселїц ше; ~ **кућу** уселїц ше до хижи
населити се -им се **1.** *(колонизовати се)* населїц (ше), приселїц (ше)*;* **2.** *(у кућу)* уселїц ше, приселїц ше
населски -а -о валалски
насељавање *с.* насельованє
насељавати -ам **1.** насельовац; **2.** жиц дагдзе
насељавати се -ам се **1.** *(колонизовати се)* насельовац ше, присельовац ше; **2.** *(досељавати се*) усельовац ше, присельовац ше

насеље *с.* **1.** *(насеобина)* населєнє; **2.** *(становништво)* жительство; **3.** *(свечаност приликом усељења)* уселєнє
насељеник *х.* приселєнєц, населєнєц
насељенички -а -о приселєнєцки, населєнєцки
насељеност *ж.* населєносц
насељење *с. (настањење)* населєнє
насеобина *ж.* населєнє, колония
насести -еднем *и* -едем **1.** *(насукати се – о броду)* шеднуц на дно; **2.** *(дати се преварити)* нашеднуц, дац ше спревесц, буц спреведзени; **3.** *(сести)* шеднуц; *(о многима)* пошедац; **4.** *(добро налећи)* налєгнуц; **5.** закриц у форми пасма
насећи -ечем **1. а)** нарезац; ~ **салате** нарезац шалати; **б)** *(хлеба, лубеница)* накрац, нарезац; **в)** *(тестером)* нарезац, напиляц; **г)** *(секиром)* нарубац; **г)** *(маказама)* наштригац/настригац; **2.** *(засећи)* урезац; *(на више места)* порезац
насецкати -ам на дробно нарезац;нашекац
насигурно *присл.* **1.** *(сасвим извесно)* сиґурно, бизовно, вшелїяк; **2.** *(на сигуран начин)* (на) сиґурно, на добре, на твардо; **договорити се** ~ на добре (на твардо) ше догвариц
насилан -лна -лно **1.** насилни; ~ **смрт** насилна шмерц; **2.** нєприродни
насилник *х.* насилнїк
насилнички -а -о насилнїцки
насилно *присл.* **1.** насилу; ~ **отимати** насилу однїмац; **2.** нєприродно
насилност *ж.* **1.** насилносц, суровосц, окрутносц; **2.** *оп.* **насиље**
насиље *с.* насилство, насилносц; **вршити** ~ робиц насилства; **физичко** ~ физичне насилство
насип *х.* гац *ж.*; **одбрамбени** ~ одбранбена гац
насипавати -ам *и* **насипати** -ам *и* -пљем **1.** *(набацивати)* посиповац; ~ **шљаку по стази** посиповац трозґу по дражки; **2.** *(усипати)* сипац, усиповац
насипање *с.* **1.** < **насипавати**; **2.** *буд.* насипованє
насирити -им: ~ **сира** наогривац *або* накляґац сира
насисати се -ам се **1.** *(млека)* нацицац ше, нацицкац ше; **2.** *(сока и сл. – о инсектима и сл.)* нацицац ше; **3.** *беш.* напиц ше, опиц ше
наситити -им **1.** накармиц до сита, засициц; **2.** *фиґ. (жељу и сл.)* засициц; **3.** *(прожети до засићења)* засициц, насициц, виполнїц; **ваздух је насићен испаринама** воздух засицени з випаренями; ◊ ~ **очи** напатриц ше уживаюци
наситити се -им се **1.** наєсц ше до сита, засициц ше; **2.** *фиґ. (задовољити жељу)* засициц ше
наситно *присл.* **1.** *(на ситне делове)* на дробно; **2.** *(на мало)*: **трговати** ~ тарґовац на мало (на фалат, на килу); **красти** ~ краднуц дробни ствари
насићеност *ж.* засиценосц, насиценосц
наскáкати се[1] нàскāчем се *зак.* наскакац ше
наскáкати се[2] нàскāчем се *нєзак. покр. (надметати се)* змагац ше; обеговац ше
наскакивати -кујем **1.** прибеговац у скокох, прискаковац; **2.** *(насртати)* нападац, навальовац
наскијати се -ам се наскияц ше
наскитати се -ам се наблукац ше, наскитац ше
наскок *х.* **1.** напад, налєт; **2.** *физк.* наскок; ~ **до упора** наскок до упору
наскоро *присл.* нєодлуга, пошвидко, о кратки час
наскочити -им **1.** *(у скоку се сјурити)* скочиц, руциц ше; ~ **на кога из заседе** скочиц на дакого зоз стрежиска; **2.** *(насрнути)* нападнуц, навалїц; **3.** *(обузети)* обняц
наскрбити -им *(набавити скрбећи)* назмагац, нашпоровац
наскроз *и* **скроз-наскроз** *присл.* вонконцом, цалком; крижом; **пробости** ~ преджобнуц крижом (вонконцом); **покиснути** ~ цалком премокнуц
наскупсти -убем **1.** наскубац; натаргац; **2.** нацагац *(шена зоз копки и под.)*
наслага *ж.* **1.** *(слој)* пасмо, насклад; *(на дну)* ушедок; **наслаге угља** наскладзи угля; **2.** *(гомила наслаганих ствари):* **наслаге дрва** наскладани древа, громади (штоси) наскладаних древох
наслагати -ажем **1. а)** *(сложити)* наскладац; **б)** *(нанизати)* нашоровац, пошоровац; **2.** нагромадзиц, натрепац, наруцац
наслада *ж.* насладзенє
насладити -им насладзиц
насладити се -им се насладзиц ше
наслађивати -ђујем насладзовац
наслађивати се -ђујем се насладзовац ше
наслан -а -о кус (дакус) слани
наслањати -ам операц
наслањати се -ам се **1.** операц ше; **2.** *фиґ. (на кога)* мац дачию потримовку (подпору), операц ше на дакого
наслати нашаљем *и* нашљем **1.** *(много)* напосилац; **2.** *(послати)* послац
наследан -дна -дно нашлїдни; ~ **право** нашлїдне право; ~ **болест** нашлїдна хорота

наследити -им нашлїдзиц
наследник *х.* **1.** нашлїднїк; **2.** *(следбеник)* шлїдбенїк, нашлїдовач
наследнички -а -о нашлїднїцки
наследност *ж.* нашлїдносц
наследовати -дујем **1.** *(продужавати нечији рад)* нашлїдовац, предлужовац; **2.** *(опонашати)* имитовац, подражовац, нашлїдовац
наследство *с.* *(наслеђена имовина)* нашлїдство
наслеђе *с.* нашлїдство *(1. тото цо по традициї прияте з прешлосци; 2. преношенє ґенетичних прикметох)*; *3. нашлїдзени маєток);* **културно наслеђе** културне нашлїдство
наслеђивати -ђујем нашлїдзовац
наслепо *присл.* **1.** *(не гледајући)* на шлєпо, нюрци/нурци, наошлєп; **играти шах** ~ бавиц шах на шлєпо; ~ **се обући по мраку** нюрци ше облєчиц поцме; **2.** *(насумице)* намислом
насликати -а **1.** *(нацртати)* намальовац; **2.** *(фотографисати)* висликовац; **3.** *(живо представити)* описац
наслинити -им нашлїнїц
наслов *х.* **1.** наслов; **2.** титула, званє
насловити -им **1.** адресовац; **2.** дац наслов, насловиц, *заст.* затитуловац
насловни -а -о насловни; ~ **страна** насловни бок
наслон *х.* **1.** *(на столици)* хрибет, операч, операче; **2.** *(ослонац)* подпорка, подперач, подпераче; **3.** *(на степеницама, мосту и сл.)* ограда, операч, операче
наслонити -им **1.** *осн., фиґ.* опрец; **2.** *заст.* *(ослонити се на некога у извршењу нечег)* збизовац ше на дакого, здац дацо на дакого
наслонити се -им се *осн., фиґ.* опрец ше
наслоњач *х. и* **наслоњача** *ж.* фотеля
наслужити -им **1.** *(јело, пиће – сервирати)* предложиц, послужиц; **2.** *(ислужити)* вислужиц
наслужити се -им се наслужиц ше
наслутити -им нагаднуц
наслућивати -ћујем нагадовац
наслухнути -нем кус (слабо, нєясно) учуц
наслушати се -ам се наслухац ше
насмејавати -ам зашмейовац, нашмейовац
насмејан -а -о нашмеяни; шмеяци
насмејати -ејем нашмеяц; ~ **госте својом причом** нашмеяц госцох зоз свою приповедку
насмејати се -ејем се **1.** зашмеяц ше, почац ше шмеяц; **2.** *(показати осмех)* ошмихнуц ше, нашмеяц ше; **3.** *(надовољити се смеха)* нашмеяц ше; **4.** *(коме)* подшмихнуц ше дакому, вишмеяц дакого*;* ◊ **срећа му се насмејала** щесце ше му ошмихло
насмехивати се -хујем се ошмиховац ше, ошмишковац ше
насмехнути се -нем се **1.** ошмихнуц ше, дакус ше нашмеяц; **2.** подшмихнуц ше дакому
насмешен -а -о ошмихнути, нашмеяни
насмешити се -им се *оп.* **насмехнути се (1)**
насмешљив -а -о **1.** *(који се радо смеје)* шмеяци, весели; **2.** *оп.* **насмешен**
насмешљивац -вца *х.* нашмеяни, весели; подшмихуюци
насмолити -им насмолїц
насмочити се -им се *(најести се смока)* наєсц ше сланїни, меса, каймаку и под.
насмрадити -им нашмердзиц
насмрзавати се -ам се намарзнуц ше
насмрт *присл.* смертельно, на шмерц, барз; ~ **болестан** смертельно хори; ~ **се уплашити** барз ше злєкнуц
наснежити -им нападац, нафуркац, навяц *(о шнїгу)*
наснивати -ам *нєзак. ткац.* сновац
наснова *ж.* задумка, намира, план
насновати -нујем *зак. ткац.* насновац
наснубити -им нагвариц, придобиц, *заст.* предобиц
насолити -им насолїц; ~ **месо** насолїц месо
насочити -им **1. а)** приявиц *(*удац*)* крадоша; **б)** пренайсц украдзену ствар; **2.** *(препоручити мушкарцу женску особу за брак)* пораїц дакому дзивку (жену)
наспавати се -ам се *и* **наспати се** -пим се наспац ше
наспети наспе *безос.* *(пасти на памет, спопасти)* присц (спаднуц) на розум, присц до глави, надумац
насплеткарити -им направиц плєтки, наприповедац
наспорити -им **1.** *(стећи, прискрбити)* назмагац, здобуц; **2.** *(дати изобиља)* дац вельо; **нека ти бог наспори** най ци бог да вельо урожаю, статку и под.
насправљати -ам нарихтац, наготовиц
наспрам *прим. з ґен.* **1.** *(насупрот, према)* просто, наспрам, прейґа од; **музеј је у парку** ~ **замка** музей у парку просто замку; **2.** *означує односенє* ґу, спрам; **љубав** ~ **родитеља** любов ґу родичом; **3.** *(у односу на кога, чега)* спрам, наспрам, у односеню ґу; **велике силе увек имају одрешене руке** ~ **слабијих** вельки сили вше маю розвязани

руки у одношеню ґу слабшим; **4.** *означує обставини* при, по; **шетају се ~ месечине** преходза ше при мешачку (по мешачней ноци)

наспраман -мна -мно **1.** хтори ше находзи просто (наспрам, прейґа од) дакого, дачого, процивнолєжаци, процивно положени, процивни; ~ **распоред листова** *бот.* процивнолєжаци розпорядок лїсцох; **2.** хтори єднакей длужини *або* висини *(о лїсцу, конарох)*; **3.** *мат.* наспрамни

наспрамно *присл.* єден просто (наспрам, прейґа од) другого

наспремати -ам **1.** *(припремити много)* нарихтац, порихтац; **2.** *(накувати)* нарихтац, наготовиц

насрдити -им нагнївац, розгнївац

насрдити се -им се нагнївац ше, розгнївац ше

насред *прим. з ґен.* настред, наштред; ◊ ~ **средине** на самим стредку

насркати се -рчем се нахлїпац ше, насербац ше; напиц ше

насрљати -ам *(набасати)* вибегнуц, набегнуц, налєциц

насрнути -нем **1.** *(навалити у борби)* моцно (силовно) нападнуц, руциц ше, навалїц; **2.** *(нагрнути)* навалїц; **3.** *(напасти неког прекоревајући га, захтевајући нешто)* нападнуц [на] дакого; **4.** *(продрети, провалити – о води, ваздуху и сл.)* вдериц, пребиц ше

насртај *х.* моцни (силовни) напад; нападанє, навальованє; моцне вдеренє *(витру и под.)*

насртати -рћем **1.** *(наваљивати у борби)* моцно (силовно) нападац, руцац ше, навальовац; **2.** *(нагртати, наваљивати)* навальовац; **3.** *(на кога с прекорима, захтевима)* нападац [на] дакого; **4.** *(продирати, проваљивати – о води, ваздуху и сл.)* биц, пребивац ше; **5.** *(вређати):* ~ **на нечију част (на нечији образ)** увредзовац, ганьбиц дакого

насртљив -а -о аґресивни, нападаци, напасни; *(наметљив)* наруцуюци, надрилююци, допиваци

насртљивац -вца *х.* аґресивни (нападаци, напасни) чловек, аґресивец, напастовач, напаснїк; наруцуюци (надрилююци, допиваци) чловек

насртљивост *ж.* аґресивносц, нападацосц, напасносц; *(наметљивост)* наруцуюцосц, надрилююцосц, допивацосц

насрчити се -им се нагнївац ше, розгнївац ше

настава *ж.* настава, *заст.* наука; **бежати са наставе** одправяц школу, сцекац з настави

наставак -вка *х.* **1.** предлуженє; **роман у наставцима** роман у предлуженьох; **2.** *(додатни део, дометак)* надкладок; **3.** *ґрам.* закончене

наставати -ам жиц, бивац

наставити -им **1.** предлужиц; ~ **с радом** предлужиц [з] роботу; **2.** *(дометањем продужити какав предмет)* надложиц, предлужиц; **3.** *(приставити што да се кува)* приставиц, положиц; **4.** *(ставити, наместити)* положиц, намесциц; **5.** *заст.* *(управити саветом)* порадзиц

наставити се -им се предлужиц ше

настављати -ам **1.** предлужовац; **2.** *(дометањем продужавати)* надкладац, предлужовац; **3.** *(пристављати што да се кува)* приставяц, класц; **4.** *(стављати, намештати)* класц, намесцац; **5.** *заст.* *(управљати саветом)* радзиц

настављати се -ам се предлужовац ше

настављач *х.* предлужовач

наставни -а -о наставни, виучуюци; ~ **план** наставни план; ~ **језик** наставни (виучуюци) язик; ~ **грађа** наставна материя

наставник *х.* наставнїк

наставница *ж.* наставнїца

наставнички -а -о наставнїцки

настајавати -ам *(настојати)* намагац ше, трудзиц ше; робиц на дачим

настајати -јем **1.** *(наступати, почињати – о временским појмовима)* наставац, приходзиц, починац; **настају топлији дани** починаю цеплєйши днї; **2.** *(појављивати се)* наставац, поставац, зявйовац ше; **разни народи су настајали и нестајали на земљи** рижни народи наставали и нєставали на жеми; **3.** *(стварати се)* наставац, поставац; **нека уметничка дела настају из великих патњи** даєдни уметнїцки твори наставаю з вельких церпеньох; **4.** *(почињати)* наставац, починац; **са растом деце настају нове бриге за родитеље** з ростом дзецох наставаю нови бриґи за родичох; **5.** *(простирати се, почињати)* починац, пресцерац ше; **северно од Саве и Дунава настаје велика равница** сиверно од Сави и Дунаю почина велька ровнїна

настајати се -тојим се настац ше *(на ногох)*

настамба *ж.* **1.** *(пребивалиште)* биванє; **2.** *(насеље)* населєнє; населєни простор

настанак -нка *х.* наставанє, настаце, постаце

настанити -им **1.** *(некога да станује)* змесциц на биванє (на квартель); **2.** *(уселити)* уселїц; **3.** *(населити)* населїц

настанити се -им се змесциц ше на биванє (на квартель); уселїц ше; населїц ше
настановати се -нујем се набивац ше
настање *с. оп.* **настанак**
настањен -а -о **1.** *дїєприкм.* > **настанити (се)**; **2.** хтори ма стаємне место биваня
настањеност *ж.* населєносц
настањење *с.* населєнє
настањив -а -о хтори мож населїц
настањивати -њујем **1.** *(некога да станује)* змесцовац на биванє (на квартель); **2.** *(усељавати)* усельовац; **3.** *(насељавати)* насельовац
на̀стати[1] -анем **1.** *(наступити)* настац, присц, почац; **настала је јесен** настала єшень; **2.** *(појавити се)* настац, зявиц ше; **настали су нови проблеми** настали нови проблеми; **3.** *(створити се)* настац, постац; **живот на земљи је настао током дуге еволуције** живот на жеми настал през длугу еволуцию; **4.** *(почети – о свађи и сл.)* почац, настац; *(изненада)* зорвец ше; **настаде вика** почала лярма; **5.** *(стасати)* вироснуц; **синови су јој већ настали** синове єй уж виросли
на̀стати[2] -анем почац ше трудзиц, почац робиц, уложиц усиловносци
настирати -рем **1.** *(сламу, лишће и сл. – разастирати)* розтресац; розкладац; розруцовац; **2.** *(простирати лежај за стоку)* сцелїц; ~ **сламу под стоку** сцелїц сламу под статок; **3.** *(простирати постељу, лежај)* посцеляц
насто: сто ~ стопосто
настожити -им **1.** *(саденути у стог)* зруцац до копи (копки); ~ **сено** зруцац шено до копи; **2.** зруцац на громаду
настојавати -ам *оп.* **настојати**
настојање *с.* < **настојати**
настојатељ *х.* **1.** *оп.* **настојник**; **2.** *церкв.* *(старешина манастира)* настоятель
настојати -јим **1.** *(залагати се да се што оствари)* намагац ше, пробовац; исц о дачим, *рид.* домагац ше, *заст.* змагац ше; **настојао је да заврши посао на време** намагал ше закончиц роботу на час; **2.** *(о нечему, око нечега, за нечим)* старац ше, трудзиц ше; ~ **око издавања књига** трудзиц ше коло видаваня кнїжкох; **3.** *(на начему – захтевати)* вимагац дацо; **4.** *(водити рачуна)* водзиц рахунку о дачим, провадзиц дацо; *(надзирати)* надпатрац; **5.** *(некога, око некога, некоме – пазити, неговати)* чувац; обходзиц; старац ше о даким
настојник *х.* **1.** *(пазикућа)* домар, *заст.* удворнїк, *заст.* удварош; **2.** *(надзорник)* надпатрач; **3.** *покр.* *(послуживач око трпезе)* вислуговач; **4.** *оп.* **настојатељ (2)**
настојница *ж.* **1.** *(кућепазитељица)* домарка, *заст.* удворнїца, *заст.* удварошка; **2.** *(надзорница)* надпатрачка; **3.** *покр.* *(послуживачица око трпезе)* вислуговачка; **4.** *церкв.* настоятелька
настрадати -ам **1.** *(рђаво проћи)* настрадац, пострадац; **2.** *(погинути)* страдац, настрадац, погинуц
настран -а -о чудни, нєзвичайни; нєприродни
настраност *ж.* чудна прикмета, нєзвичайносц, чудацтво; нєприродносц
настраховати се -хујем се буц (жиц, пребуц, препровадзиц, прежиц) у страху
настрети -ем **1.** *(сламу, лишће и сл. – разастрети)* розтресц; розложиц; розруцац; **2.** *(простpети лежај за стоку)* насцелїц; **3.** *(прострети постељу, лежај)* посцелїц
настрешити -им надкриц *(зоз стреху и под.)*; ~ **руком чело (очи)** положиц (приложиц) руку (длань) над очи
настрешница *ж.* **1. а)** надкрице, стреха; **б)** *(на колима, над излогом и сл.)* поньва, надкрице, закрице; **2.** *(крај крова)* стреха
настрићи -ижем **1.** *(острићи)* оштригац/остригац; **2.** *(мало острићи)* кус (дакус) оштригац/остригац; **3.** *(нашишати)* наштригац/настригац; ◊ ~ **ушима** *(наћулити уши)* напнуц уха
настрој *х.* **1**. *оп.* **настројеност**; **2.** *покр.* справа, направа; **3.** *покр.* музични инструмент
настројен -а -о настроєни, розположени, ориєнтовани
настројеност *ж.* настроєносц, розположенє, настрой; ориєнтованосц
настругати -ужем натрец *(на тарлу и под.)*; ~ **рена** натрец хрину
настршити се -им се *оп.* **накострешити се**
наступ *х.* **1.** *(пред јавношћу)* наступ, виступ; ~ **пред публиком** наступ пред публику; **2.** *(нагло испољавање)* наступ, напад; ~ **гнева** наступ гнїву; ~ **кашља** напад кашлю; **3.** *(испад, изгред)* випад, наступ; **4**. **а)** *(временског периода, атмосферске појаве)* наиходзенє, приход; ~ **олује** наиходзенє бурї; **б)** *(месеца)* виход, виходзенє; **5.** ступанє до служби; **6.** *(напад, наступање војске)* напад, юриш, штурма, наступанє
наступајући -а -е наступаюци, наступни

наступање *с.* < **наступати**
наступати -ам **1.** наступац; ~ **пред публиком** наступац пред публику; **непријатељ наступа** нєприятель наступа; **2.** *(ићи, ходати)* ходзиц, крачац, ступац; *(кретати се)* исц; **3.** *(настајати – о временским периодима)* наиходзиц, приходзиц; **наступа пролеће** наиходзи яр; **4.** *(настајати, јављати се)* наставац, зявйовац ше, наступац; *(дешавати се)* случовац ше; **5.** *(понашати се)* справовац ше
наступити -им **1.** *(пред публиком, јавношћу)* наступиц; **2. а)** *(напасти)* нападнуц, наступиц; **б)** *(прегнути)* влапиц ше, дац ше до дачого; **3.** крочиц, ступиц, становиц; **4.** *(настати – о временским периодима)* присц, почац, наступиц; **наступио је март** пришол (почал) марец; **наступио је и тај тренутак** наступела и тота хвилька; **5.** *(настати, појавити се)* настац, зявиц ше, наступиц; *(десити се)* случиц ше; **6.** *(понети се)* поступиц
наступни -а -о **1.** наступни; ~ **грозница** *мед.* наступна горучка *або* жима; ~ **марш** *воєн.* наступни марш; **2.** приступни; ~ **говор** приступна бешеда; **3.** *(који наступа)* наступаюци; **4.** *(повремен):* **наступни извори** жридла хтори ше зявюю з часу на час, почасови
насуво *присл.* **1.** на сухо; **обријати се** ~ обритвиц ше на сухо; **2.** *(без користи, узалуд)* задармо
насукати -учем **1.** *(пређу, конац)* насукац, намотац; **2.** *(нанизати)* наскладац, нашоровац; **3.** навесц *(дакого на дацо нєдобре);* ◊ ~ **брод** навесц ладю же би шедла на плїтке дно, насадзиц ладю на плїтке дно
насукати се -учем се **1.** *(намотати се)* насукац ше, намотац ше; **2.** *(о броду)* шеднуц (насадзиц ше) на плїтке дно; **3.** *фиґ. (не успети, лоше проћи)* подло прейсц, прецерпиц нєуспих
насумице *и* **насумце** *присл.* намислом*;* одприлики, одока
насуморити -им **1.** *(намрштити)* нахмуриц; **2.** *(учинити тмурним)* зацмиц, набуриц
насуморити се -им се **1.** *(намрштити се)* нахмуриц ше; **2.** *(о небу, времену)* зацмиц ше, набуриц ше
насумпорисати -ишем *и* **насумпорити** -им насумпоровац
насунчати се -ам се наслунковац ше
насупрот I. *присл.* **1.** *(наспрамно)* прейґа, прейґа од; **он је седео на другој страни стола** ~ вон шедзел на другим боку стола прейґа; **2.** *(упркос; супротно)* процивно; **3.** *у служби словка за процивносц* напроцив; ~ **, ја не мислим тако** напроцив, я нє думам так; II. *прим. з ґен. и дат. (преко пута)* прейґа од, просто, наспрам
насупротан -тна -тно процивни, наспрамни, хтори ше находзи просто (наспрам, прейґа од) дакого, дачого
насусрет *присл.* вочи; ◊ **изићи** ~ **чему** висц вочи дачому
насути -спем **1.** *(испунити)** наполнїц, насипац; ~ **амбар житом** наполнїц гамбар зоз зарном, насипац зарно до гамбару; **2.** *(посути)* посипац; ~ **стазу песком** посипац дражку з писком; **3.** направиц грунок *(руцаюци глїну и под.)*; **4.** *(усути)* усипац
насути се -спем се **1.** наполнїц ше, виполнїц ше; **2.** *фиґ. (пара, блага и сл.)* наґрабац; **3.** *(продрети, ући – о сипким материјама)* науходзиц, нападац, нашедац
насухо *присл. оп.* **насуво**
насушни -а -о насущни; ~ **хлеб** насущни хлєб; ~ **потреба** насущна потреба
насушити -им насушиц
натакарити -им **1.** здзац на себе *або* на главу *(дацо цо нє швечи);* **натакарио је господски шешир** здзал на главу пански калап; **2.** *(нагрдити неприкладном одећом и сл.)* на чудо облєчиц, очудациц
натакати -ачем сипац, ляц; ~ **чашу вином** сипац вино до погара
натакнути *и* **натаћи** -кнем **1.** *(навући)* здзац; нацагнуц; ~ **наочаре** здзац окуляри; ~ **капу на главу** здзац (нацагнуц) шапку на главу; **2.** *(набости)* здзац, надзац; ~ **на ражањ** здзац (надзац) на рожень; **3.** обешиц; ~ **коњу зобницу** обешиц коньови оброшнїцу; ◊ ~ **коме што на нос** здзац дакому дацо на нос
наталитет *х.* наталитет
наталожити -им **1.** *(таложењем створити)* направиц (формовац) ушедок (жґрид); **језеро је наталожило седименте** озеро направело ушедок седиментох; **2.** *(о води)* наношиц; **вода је наталожила муљ** вода наношела муль
наталожити се -им се наушедовац ше, назберац ше
натанко *присл.* **1.** на ценко, по ценко; ~ **развити тесто** на ценко розогнац цесто; **посећи сланину** ~ порезац сланїну на

ценко; **прострти сено** ~ розруцац шено по ценко; **разгрнути семе** ~ розгарнуц нашенє по ценко; **2.** *(у малој количини, оскудно)* покус, по ценко; дакус; **меса у мензи добијају** ~ меса у мензи доставаю покус; **са брашном смо** ~ муки маме ище лєм дакус; **3.** *(у танчине)* подробно; ~ **испричати** подробно виприповедац

ната́пати[1] на̀та̄па̄м *нєзак.* **1.** *(квасити)* **а)** розмочовац, намакац, мочиц; **киша је натапала земљу** диждж розмочовал жем; **б)** *фиґ. (прожимати)* пренїкац, виполньовац; **бол му натапа душу** боль му пренїка душу; **2.** *(наводњавати)* наводньовац, залївац; **3.** *(заливати – о води, реци и сл.)* залївац; **потоци натапају ливаду** потоки залїваю пажицу; **4.** *(ради размекшавања)* мочиц; ~ **семе у води** мочиц нашенє у води

на̀тапати[2] *и* **ната́пати** -а̄м *зак.* **1.** найсц *(глєдаюци, мацаюци по цмоти)*; **2.** *(набасати)* наисц; натрафиц

натарош *х. оп.* **нотарош**

натаћи -акнем *оп.* **натакнути**

наташте *присл.* наще

натврд -а -о дакус тварди, досц тварди

на̂тег[1] *х.:* **вући лађу на** ~ *ладь.* цагац ладю за котву *(руцац далєй опрез ладї котву завязану на штранґ и цагаюци за штранґ гонїц ладю напредок)*

на́тег[2] *и* **на́тег** *х.* **1.** *оп.* **натега (1, 2, 5)**; **2.** *(усиљеност)* нацагнутосц, нєприродносц

натега *ж.* **1.** *(за извлачење течности)* **а)** *(из бурета)* вицаговач, натеґач; **б)** *буд.* сифон; **2.** справа за нацагованє обручох на гордов *або* колєсо; **3.** ключка, клюка *(за прицагованє конарох);* **4.** *бот.* лоповик (Lagenaria vulgaris); **5.** *(напор)* напор, напруженє, усиловносц

натегач *х. оп.* **натега (1)**

натегача *ж. оп.* **натега (1, 2, 4)**

натегнут -а -о **1.** *(извештачен)* нацагнути, нєприродни; ~ **разговор** нацагнута розгварка; **2.** *(који је без основаности)* нацагнути; ~ **оптужба** нацагнута обтужба; **3.** *(затегнут, заоштрен)* зацагнути, напарти

натегнути -нем **1.** *з розл. знач.* нацагнуц; ~ **врат** нацагнуц шию; ~ **пушку** *(затегнути ороз)* нацагнуц пушку; ~ **ученику добру оцену** нацагнуц школярови добру оцену; **2.** *(затегнути)* розцагнуц, зацагнуц, нацагнуц; **3.** *фиґ. (напрегнути)* усиловац, напружиц; **4.** *(на своју страну)* прецагнуц; **5.** *(суд с пићем)* нагнуц, приложиц ґу устом; ◊ ~ **коме уши (кога за уши)** поцагац дакого за уха

натегнутост *ж.* нацагнутосц; нєприродносц; зацагнутосц, напартосц

натезати -ежем **1.** *з розл. знач.* нацаговац; ~ **пушку** *(затезати ороз)* нацаговац пушку; ~ **истину** *фиґ.* нацаговац правду; **2.** *(развлачећи затезати)* розцаговац, зацаговац, нацаговац; **3.** *(упињати)* напружовац, усиловйовац; **4.** *(суд с пићем)* нагинац, прикладац ґу устом; **5.** *(вући)* цагац; **6.** *(навлачити, натицати)* здзивац, нацаговац; **7.** чежко жиц *(пре худобу и под.)*; мац проблеми, кобуриц; **8.** *(подсећати мирисом на нешто)* пахнуц на дацо

натезати се -ежем се **1.** розцаговац ше, зацаговац ше, нацаговац ше; **2.** *(при порађању и сл. – напрезати се)* напинац ше, пучиц ше; **3.** *(упињати се)* силовац ше, моцовац ше, напружовац ше; **4.** *(мучити се, бактати се)* трапиц ше; **5.** *(убеђивати се, препирати се)* нацаговац ше, оначиц ше; **6.** *(погађати се око цене)* єднац ше; **7.** *взаєм. повр.* **а)** *(грабити се око нечега)* однїмац ше за дацо, цагац дацо єден од другого, нацаговац ше; **б)** цагац штранґ *(у змаганю хто прецагнє на свой бок)*

натекао -кла -кло запухнути

натеклина *ж.* запухнуце, напухнуце

натенане *присл.* **1.** *(полагано)* помали, помалки; **упути се** ~ **у канцеларију** рушел ше помали до канцелариї; **2.** *(до појединости, детаљно)* подробно, до подробносцох; **испричати** ~ **све** виприповедац подробно шицко

натентати -ам навесц, нагвариц *(дакого на дацо нєдобре)*

натеравати -ам *оп.* **натеривати**

натерати -ам **1.** *(гонећи довести)* нагнац; угнац; ~ **стоку у тор** угнац статок до аклю; **2.** *(принудити)* нагнац, насиловац, присиловац; ~ **кога да ради** нагнац дакого робиц; **3.** *(натаћи, навући)* нацагнуц, здзац; ~ **капу на очи** нацагнуц шапку на очи; **4. а)** *(довести у неко стање):* ~ **кога у страх** застрашиц дакого; **натерала нас је у чудо својом причом** барз зме ше чудовали єй приповеданю; ~ **кога у плач** нагнац дакого на плач; **б)** *(изазвати):* ~ **коме сузе на очи** виволац дакому слизи на очи; **5.** *(дотерати до жељене вредности)* догнац, повекшац

натеривати -рујем **1.** *(гонећи доводити)* наганяц; уганяц; **2.** *(принуђивати)* наганяц,

силовац; **3.** *фиґ. (доводити у какво стање)* виволовац; ~ **коме сузе** виволовац дакому слизи; **својим грдњама натерао нам је руменило у образе** од його гандрованьох аж зме почервенєли

натесати -ешем накресац

натећи -ечем *и* -екнем **1.** *(отећи)* запухнуц; **2.** *(богатство и сл. – стећи)* назмагац; **3.** *(о течности)* начуриц

натечај, *иєк.* **натјечај** *х.* конкурс

нативизам -зма *х. фил., псих.* нативиз[е]м

натикач *х. и* **натикача** *ж.* **1.** *оп.* **назувак (1)**; **2.** древена папуча

натимарити -им: ~ **коња** очесац коня

натирати -рем **1.** *(трљати)* чухац; **2.** *(тесто)* гнєсц

натискати -ам **1.** *(натрпати)* нацискац, нахпац; **2.** *(наштампати)* видруковац

натискати се -ам се нацискац ше, нахпац ше

натискивати -кујем I. *нєпрех.* **а)** *(надолазити у маси)* навальовац; **б)** *(нахрупљивати)* гарнуц ше, дриляц ше; II. *прех.* **1.** *(навлачити)* нацаговац, здзивац; **2.** *(нагонити)* наганяц; **3.** *(пуjдати)* штикац, пуйкац

натиснути -нем I. *нєпрех.* **1.** *(навалити у маси)* наваліц; **2.** *часто з дополнєньом* у бег, бежати *и под. (дати се у бег)* почац сцекац, дац ше до сцеканя*; (дати се у трк)* розбегнуц ше, почац бежац; II. *прех.* **1.** *(потерати)* почац оганяц; **2.** *(навући, натући)* нацагнуц, здзац

на̀тицати[1] -ичем **1.** *(навлачити)* здзивац; ~ **прстен на прст** здзивац персцень на палєц; **2.** *(коњу зобницу)* вишац, обешовац, здзивац; **3.** *(наглављивати)* заглобйовац, заглабяц; **4.** *(набадати, набијати)* здзивац, надзивац; ~ **на ражањ** здзивац на рожень

на̀тицати[2] -ичем **1.** *(отицати)* пухнуц; **2.** *(надолазити – о води и сл.)* роснуц; **3.** *(новац, богатство)* змагац

натицати се -ичем се *(такмичити се)* змагац ше

натјецање *с. (такмичење)* змаганє

натјецатељ *х.* змагатель

натјецати се -ечем се **1.** *оп.* **натицати се**; **2.** конкуровац; участвовац на лицитациї

натјечај *х. оп.* **натечај**

наткати -ам **1.** *(изаткати)* виткац; **2.** *(много)* наткац

наткачити -им **1.** надмудриц; **2.** победзиц, буц лєпши (швидши и под.)

наткласни -а -о надкласни

натклонити -им надкриц, заклоніц *(од горе)*

натколеница *ж. анат.* сцегнова косц

наткривати -ам надкривац, закривац, прикривац *(од горе)*

наткрилити -им **1.** *(прекрити попут свода)* надкриц, прекриц, заслоніц; **орах је наткрилио кућу** орех надкрил хижу; **2.** *(уздижући се нанети се)* надвисшиц, наднєсц ше*;* **планина је наткрилила село** гора ше наднєсла над валалом; **3.** *фиґ.* **а)** *(превазићи, претећи)* превозисц, буц лєпши, обегнуц, пребрац; **син је у занату наткрилио оца** син у ремеслу лєпши од оца; **б)** надвладац, премогнуц; **4.** *воєн.* обколєшиц *(з єдним кридлом)*

наткрилити се -им се наднєсц ше

наткриљавати -ам *и* **наткриљивати** -љујем **1.** *(прекривати попут свода)* надкривац; **2.** *(уздижући се надносити се)* надвисшовац, надношиц ше; **3.** *фиґ.* **а)** *(превазилазити)* превозиходзиц, буц лєпши; **б)** надвладовац, премагац; **4.** *воєн.* обколєшовац *(з єдним кридлом)*

наткрити -ијем надкриц, закриц, прикриц *(од горе)*

наткровље *с. (надстрешница)* надкрице

наткучивати се -чујем се *(надносити се, нагињати се)* хиляц ше, нагинац ше, зогинац ше

наткучити се -им се *(нанети се, нагнути се)* схиліц ше, нагнуц ше, зогнуц ше

натмурен -а -о **1. а)** *(мргодан)* нахмурени, хмурави, хмурни; ~ **поглед** нахмурени попатрунок; **б)** полни бриґох, нєрозположеня и под.; **в)** *(туробан, суморан)* нєвесели; **2.** *(сумрачан – о небу, времену)* похмарени, набурени, хмарни, цми

натмуренко *х.* хмуравко

натмурено *присл.* нахмурено, хмураво

натмурити -им нахмуриц

натмурити се -им се **1.** *(намргодити се)* нахмуриц ше, спущиц хмури; **2.** *(натуштити се – о небу, времену)* набуриц ше, зацмиц ше

натоваривати -рујем **1.** класц, товариц; **2.** *фиґ. (оптерећивати обавезама)* давац, здзивац на карк; обтерховйовац; **3.** *фиґ. (сваљивати кривицу на кога)* гоніц хибу на дакого, обвиньовац дакого

натоварити -им **1. а)** скласц, накласц, положиц, натовариц; ~ **сено на кола** скласц (накласц) шено на коч; ~ **дрва на коња** положиц древа на коня; **пролазе натоварена кола** преходза кочи з накладзену терху; **б)** *(упртити)* положиц; ~

торбу на леђа положиц торбу на хрибет; **2.** *(нагомилати, натрпати)* накласц, натрепац; обтерховац, опаковац; **3.** *фиґ. (оптеретити обавезама, бригама и сл.)* дац, здзац на карк; обтерховац; ~ **коме дужност** дац дакому длужносц, здзац дакому на карк длужносц; **4.** *фиґ. (свалити кривицу на кога)* направиц на дакого, звалїц хибу на дакого, обвинїц дакого; **5.** *фиґ. (изиграти, насамарити)* спревесц, спреведнуц; ◊ ~ **на врат (леђа, плећа)** *(наметнути као обавезу)* здзац дакому на карк

натоварити се -им се положиц (скласц, накласц, натовариц) на себе терху

натовити -им *(добро ухранити)* викармиц

натоп *х. покр.* вельки диждж, лєйба

натопити -им **1.** *(намочити, наквасити)* замачац, намачац, помачац; ~ **марамицу у воду** замачац хусточку до води; **2.** *(потопити ради размекшавања)* намочиц; ~ **пасуљ** намочиц пасулю; **3.** *(обилато залити)* добре поляц; **4.** *фиґ. (прожети)* пренїкнуц, виполнїц; **5.** *(растопити много)* розпущиц, нарозпущовац

натопити се -им се намочиц ше

натопрчити се -им се *покр.* вибегнуц на дацо и спаднуц; пошпоциц ше на дацо и спаднуц

наторити -им: ~ **земљу (њиву)** залєгнуц жем (польо) *(погноїц жем тримаюци статок на нєй)*

наторлашити се -им се *покр.* нагромадзиц ше *(о ляду);* **лед се наторлашио на реци** ляд ше нагромадзел на рики

натоскати -ам *покр.* цурикнуц, цофнуц *(коня)*

натоциљати -ам навесц, звирлїц *(на дацо нєдобре)*; спревесц, спреведнуц, спораїц

натоциљати се -ам се **1.** *(наклизати се по леду)* нашлїзкац ше, накорчоляц ше; **2.** *(преварити се)* спревесц ше, спреведнуц ше, спораїц ше

наточити -им наточиц, насипац, наляц

натпевавати се *и* **натпевати се** -ам се шпивац хто красше може, надшпивовац ше

натпевати -ам надшпивац, лєпше одшпивац од дакого

натпис *х.* **1.** надпис; **2.** наслов; **3.** адреса

натписати -ишем **1.** написац над дачим; **2.** положиц надпис; **3.** *заст.* адресовац

натписивати -сујем **1.** писац над дачим; **2.** класц надпис; **3.** *заст.* адресовац

натплански -а -о надплански

натпливати -ам победзиц, обегнуц *(у плїваню)*

натполовичан -чна -чно: ~ **већина** проста векшина, число векше од половки

натприповедати -ам надприповедац

натприродан -дна -дно надприродни

натприродност *ж.* надприродносц

натпричати -ам надприповедац, надбешедовац

натпросечан -чна -чно надпросекови, (по)надстреднї

натра *ж. покр. ткац.* **1.** *(разбој)* кросна; **2.** основа

натрабуњати -ам наприповедац два за три(вшелїячини, гоч цо)

натраг *присл.* **1.** назад; **вратити се** ~ врациц ше назад; **вратити поклон** ~ врациц дарунок; **2.** *(уназад)* назадок; **одскочио је три корака** ~ одскочел три крочаї назадок; **сео је** ~ **у кола** шеднул назадок до авта; **двадесет година** ~ двацец роки назадок, пред двацец роками; **3.** *(позади)* назадку; **седети** ~ шедзиц назадку

натрага *ж. покр.* потомство

натрагати -ам *(наћи)* найсц; *(набасати)* наисц

натражан -жна -жно *(заостао)* назадни

натражити се -им се **1.** наглєдац ше; **2.** найсц ше, стретнуц ше

натражњак *х.* назадняк, реакционер

натрапати -ам **1.** *(набасати)* наисц, налєциц, вибегнуц, набегнуц, надбегнуц; **бегунци су натрапали на стражу** сцекаче налєцели на стражу; **2.** *(намерити се на неког)* наисц, намириц; **натрапао је на рђавог човека** наишол на нєдоброго чловека; **3.** *(изненада се појавити)* нараз ше зявиц, нараз наисц; **4.** *(случајно наћи)* наисц на дацо, найсц дацо; **натрапао је на неку књигу** нашол якуш кнїжку

натрашке *присл.* **1.** *(уназад)* задком, назадок; **ићи** ~ исц задком; **повлачити се** ~ цурикац ше, цофац ше; **изаћи из собе** ~ висц з хижи цурикаюци ше (цофаюци ше, задком); **2.** *(страга)* назадку; **везати коме руке** ~ завязац дакому руки назадку; **3.** *(полеђушке)* горезначки; **4.** *(нагоре, како не ваља)* наспак, горебздом; **све му је кренуло** ~ шицко му рушело наспак*;* **5.** *(обрнутим редоследом)* наспак, одздадку

натрбушке *присл. (потрбушке)* на брух; на бруху

натргати -ам натаргац; наламац; ~ **цвећа** натаргац квеца; ~ **грања** наламац конари

натреник *х.* хлєб з твардого цеста, закалїсти хлєб

натресати -ам *(истресати прашину и сл.)* трепац, витреповац; ~ **перину** витреповац перину

натресати се -ам се **1.** *(стресати са себе)* отресац ше; **2.** *(искаљивати свој бес)* витресац ше на дакого

натрескати се -ам се *(нальоскати се)* опиц ше, ожрец ше

натрести -есем натресц

натриј[**ум**] *х. хем.* натрий, натриюм

натријев *и* **натријумов** -а -о натрийов, натриюмов

натркивати -кујем нападац, навальовац

натркивати се -кујем се *(утркивати се)* обеговац ше

натрљати -ам **1.** *(трљајући намазати)* начухац; **2.** *(истрљати, измасирати)* розчухац, начухац; ◊ ~ **коме нос** *оп. фраз. под.* **нос**

натрљати се -ам се начухац ше

натроје *присл.* натройнє, на три часци; **сломити** ~ зламац натройнє

натронтати -ам **1.** *(претерано утоплити одећом)* обохтац, наобдзивац, надевлац, обубац, напантац; **2.** *(претрпати чиме)* натрепац, накласц

натрошити -им *(измрвити)* натрушиц

натрошити се -им се **1.** *(новаца)* натрошиц ше; **2.** опиц ше, напиц ше

натрпавати -ам **1.** *(трпати)* трепац, руцац; ~ **ствари у кола** трепац ствари до коча; **2.** *(пунити трпајући)* трепац, хпац; ~ **торбе** трепац (хпац) до торбох; **3.** *(претрпавати)* трепац, вальчиц, класц вельо єдно на друге

натрпан -а -о натрепани, преполни

натрпати -ам **1.** *(набацати)* натрепац, наруцац; ~ **хране у торбу** натрепац єдзеня до торби; **2.** *(трпајући напунити)* натрепац, нахпац; **3.** *(затрпати)* затрепац; **сто је натрпан књигама** стол затрепани з кнїжками; **4.** *(људе у аутобус и сл.)* потрепац, стрепац

натрпати се -ам се **1.** наполнїц ше з дачим, назберац вельо дачого; **2.** *покр.* *(најести се)* налоппотац ше, надедвиц ше, нахпац ше; **3.** *(натискати се)* нахпац ше, нацискац ше, надриляц ше; **4.** *(стећи се у великом броју)* згирчиц ше

натрпети се -пим се нацерпиц ше

натрти натрем *и* натарем **1. а)** *(истрљати)* начухац; **б)** *(измасирати)* начухац, розчухац; **2.** *(протрљати)* почухац; **3.** *(тесто, хлеб)* вигнєсц; **4.** *(истругати треницом)* натрец

натрћити се -им се *(сагнувши се истурити стражњицу)* виставиц задок

натрулити -им почац гнїц

натрулост *ж.* згнїтосц, нагнїтосц

натрунити -им **1.** *(запрљати труњем):* **натрунили су воду** натресли (нападало им) до води *(лїсца, праху и под.)*, зашмецели воду; **2.** *(посути нечим ситним)* посипац; **3.** *фиґ.* *(исквaрити особине нечега)* загубиц, зашмециц; ~ **језик позајмицама** загубиц язик з пожичками; **4.** *(наружити; пореметити)* загубиц; нарушиц, начкодзиц; ~ **лепоту чега** загубиц красу дачого; ~ **здравље** начкодзиц себе здравю; **5.** *(нанети љагу)* поганьбиц; **6.** *(учинити нажао, наудити коме)* наробиц (зробиц) дацо дакому; укривдзиц дакого; **мрзе га, а није им ништа натрунио** нєнавидза го, а нїч им нє зробел; **7.** *(оклеветати)* поогваряц дакого, наприповедац, нагуториц на дакого

натрунити се -им се **1.** *(запрљати се труњем):* **коса му је натруњена сеном** до власох му нападало шена; **2.** *фиґ.* *(нечим)* спаднуц под уплїв дачого, прилапиц дачийо идеї, похопеня и под.

натруњивати (се) -њујем (се) *нєзак.* *ґу* **натрунити (се)**

натруо -ула -уло хтори почал гнїц, погнїти, нагнїти; прахняви; ~ **патос** погнїти патос

натрусити -им натресц; наношиц, посипац

натруха *ж.* *(примеса)* примишка

натруцкати се -ам се надирґац ше, натресц ше; **натруцкао се на колима** надирґал ше (надирґало з нїм) на кочу

натрчавати -ам **1.** *(трчећи налетати на некога, нешто)* вибеговац на дакого, дацо; **2.** *(наваљивати, насртати)* нападац, навальовац

натрчати -чим **1.** *(трчећи налетети на некога, нешто)* вибегнуц, налєциц на дакого, дацо; **2.** *(неочекивано дотрчати)* нараз прибегнуц; **3.** *(престићи)* обегнуц; **4.** *(несмотрено упасти у незгодан положај, насести)* спревесц ше, спреведнуц ше

натрчати се -чим се набегац ше; набежац ше

натуговати се -гујем се нажаловац ше, насмутковац ше; длуго ношиц жалобу за даким

натужити се -им се **1.** *(изјадиковати се)* випоносовац ше, вижаловац ше; **2.** *оп.* **натуговати се**

натукница *ж.* **1.** *(алузија)* препомнуце, нагаднуце, алузия; **2.** *(одредница у речнику)* одреднїца

натукнути -нем *(узгред напоменути, наговестити посредно)* препомнуц, спомнуц; нагаднуц, дац до знаня; **натукнули су јој да не треба да буде охола** препомли єй же нє треба же би була горда; **натукнуо је нешто о својим плановима** спомнул цошка о своїх планох; **понашањем му је натукнуо да жели с њим говорити** зоз справованьом му дал до знаня же жада з нїм бешедовац

натулити -им здзац; ~ **капу на главу** здзац шапку на главу

натумарати се -ам се наблукац ше, наскитац ше, навандровац ше

натура *ж.* **1.** *(природа)* природа, *заст.* натура*;* **2.** *(карактер, ћуд)* натура, норов *ж.*; ◊ **у натури (платити, дати, добити)** у натури (плациц, дац, достац)

натуралан -лна -лно натурални; ~ **привреда** натурална привреда

натурализам -зма *х.* натурализ[е]м

натурализација *ж.* натурализация

ннатурализирати (се) -ам (се) *и* **натурализовати (се)** -зујем (се) натурализовац (ше)

натуралист[**а**] *х.* натуралист[а]

натуралистичан -чна -чно *и* **натуралистички** -а -о натуралистични

натурати -ам **1.** *(наметати)* наруцовац; ~ **некоме своју вољу** наруцовац дакому свою дзеку; **2.** *(стављати на нешто)* класц; *(додавати на нешто)* докладац; **3.** *(навлачити)* здзивац, класц

натурати се -ам се наруцовац ше

натуристичан -чна -чно натуристични

натурити -им **1.** *(наметнути)* наруциц; ~ **народу законе** наруциц народу закони; **2.** *(ставити, натаћи)* здзац, положиц; ~ **капу** здзац шапку; **3.** *(метнути)* положиц; ~ **самаре на коња** положиц самари на коня

натурити се -им се **1.** *(наметнути се)* наруциц ше; **2.** *(навалити, нагрнути)* наваліц; **3.** *(о мислима, стањима)* обняц, присц, наисц, залапиц; **4.** *(појурити за неким)* розбегнуц ше за даким

натуткати -ам **1.** *(навести на нешто лоше)* навесц, нагвариц; **2.** *(пса на неког)* наштикац; **3.** *покр. (напунити што више)* нахпац, нашпиковац, натрепац

натући -учем **1.** *(наубијати у лову)* назабивац, наловиц; **2.** *(озледити ударцима; нагњечити)* надавиц; подбиц*;* потлучиц; стлучиц; **3.** *(плодове воћа – изгњечити)* потлучиц; **4.** *(натаћи, навући)* здзац, нацагнуц; **5.** *(испребијати)* набухац, набухциц, добре набиц; **6.** *(наразбијати)* потрепац; **7.** *(потпуно испунити)* нахпац, натрепац

натући се -учем се набиц ше

натуцак -цка *х.* тварде вайцо *(з хторим ше на Вельку ноц розбиваю други варени вайца)*

на̀туцати[1] -а̄м *зак.* **1.** *(истуцати)* потлучиц, натлучиц; ~ **мака** потлучиц мак, натлучиц маку; **2.** *(наразбијати)* порозбивац, нарозбивац, потрепац; ~ **јаја** порозбивац вайца

нату́цати[2] на̀туца̄м *нєзак.* **1.** чежко читац, складац букви; **2.** *(страни језик)* слабо бешедовац, дакус знац*;* **он мало натуца енглески** вон дакус зна по анґлийски; **3.** бешедовац о дачим цо ше нє зна добре, плєсц; **4.** *(узгред говорити, наговештавати)* препоминац, споминац; **5.** исц мацаюци *(по цмоти)*

натучен -а -о **1.** *дієприкм.* < **натући**; **2.** *(препун, набијен)* набити

натуштавати се -ам се *(смрачивати се – о времену пред олују и сл.)* цмиц ше, буриц ше; **небо се натуштава** нєбо ше цми

натуштен -а -о **1.** *(намргођен)* нахмурени, хмурави, хмурни; **2.** *(тмуран – о времену, пределу и сл.)* цми, хмурни

натуштити -им *(намрштити):* ~ **чело** нахмуриц чоло

натуштити се -им се **1.** *(намргодити се)* нахмуриц ше, спущиц хмури; **2.** *(смрачити се – о времену)* зацмиц ше, набуриц ше; **3.** *(стуштити се)* згирчиц ше

натхват *х. физк.* надхват

натхватити -им **1.** *(надмашити висином)* надвисшиц, буц висши; **2.** *(надмашити у нечему)* превозисц, буц лєпши (векши и под.); **3.** прелєциц над дачим

натхитити -им *оп.* **натхватити (1)**

натчовек *х.* надчловек

натчовечан -чна -чно *и* **натчовечански** -а -о надчловечески

натчовечност *ж.* надчловечносц

натчулан -лна -лно надосетови

натчулност *ж.* надосетовосц

наћвар *х.* лада *(хтора ше состої з двох або трох часцох-оддзелєньох)*

наћве *ж. мн. (ґен.* наћава) **1.** корито *(за мишенє хлєба и под.)*; **2.** *оп.* **наћвар**

наћвице *ж. мн.* **1.** *дем.* (< **наћве**) коритко; **2.** начвици *(древо, деска з виглїбенями до хторих ше при мишеню кладу хлєби)*

наћелав -а -о дакус лиси

наћеретати се -ам се наприповедац ше, наберблящ ше, надрандац ше

наћи нађем **1. а)** *з розл. знач.* найсц; **2.** *(чинити нешто кад томе није време):* **зар си сад нашао да дођеш!?** та тераз ши мушел (надумал) присц!?; **б)** *(нешто посебно, лепо и сл.)* вишукац, виглєдац; **3. а)** заключиц; **људи нађу да он правилно говори** людзе заключели же вон правилно бешедує; ~ **за потребно** найсц за потребне; **б)** оценїц, здобуц упечаток; **лекар је нашао болест опасном** лїкар оценєл же хорота опасна; ◊ **боље (вас, те) нашао, боље (вас, те) нашли!** *(отпоздрав госта на домаћинову добродошлицу)* дзекуєм!, здрави будзце!; **да не нађе од мене** нє сцем буц виновати, нє сцем же би мнє споминал (преклїнал) *(пре свойо нєщесце и под.)*; **да од бога нађеш! од бога нашао! а)** *у клятви* най це бог покаре! **б)** *як вираз нєскладаня* забога! пребог це питам!; **в)** *у запрепасценю, страху и под.* боже!; ~ **себе** найсц себе; **нисам то нашао на путу** то сом нє задармо достал, чежко я то заробел; **шта је тражио, то је нашао** цо глєдал, то нашол

наћи се нађем се **1. а)** *з розл. знач.* найсц ше; ~ **у невољи** найсц ше у нєволї; ~ **у чуду** найсц ше у чуду; ~ **увређен** увредзиц ше, найсц ше увредзени; **нашли су се другог дана** *(срели су се)* нашли ше други дзень; **б)** *(у посебној ситуацији, неочекиван негде)* винайсц ше, вжац ше, найсц ше; **откуд си се ти овде нашао?!** дзе ти ше ту винашол?; **2.** *(намерно доћи негде)* присц, буц; **кад ми стигнемо, и ти се нађи тамо** док ми сцигнєме, и ти придз (гибай, будз) там; **3. а)** спорозумиц ше; **б)** *(погодити се)* поєднац ше; **4.** *(притећи у помоћ)* помогнуц, помагац, буц на помоци; **нашао ми се у најтежим тренуцима** помагал (помог) ми у найчежших хвилькох; **5.** *(родити се)* народзиц ше; ◊ ~ **коме на путу** стац (найсц ше) дакому на драги; **нашао се у послу** направел ше (задал ше) же роби *(же би скрил же ма другу намиру);* **ти си се нашао да ми то кажеш (учиниш и сл.)?!** та ти ми то гуториш (робиш и под.)?!

наћићорити се -им се *оп.* **накострешити се**

наћордисати се -ишем се припасац шаблю; буц наоружани зоз шаблю

наћукати -ам *(начути)* чуц, начуц, дознац

наћулити -им: ~ **уши** напнуц уха, *беш.* начулїц уха

наћулити се -им се **1.** добре (з увагу, барз) слухац; **2.** *(накострешити се – о коси и сл.)* дзвигнуц ше, наїжиц ше

наударати се -ам се набиц ше

наудити -им начкодзиц, почкодзиц

науживати се -ам се *и* **наужити се** -ијем се науживац ше

науздисати се -ишем се наздиховац ше

наузети се -узмем се **1.** *(наотимати се)* наоднїмац ше; *(накупити се)* назберац ше; **2.** *фиґ. (озепсти):* ~ **хладноће** замарзнуц, намарзнуц ше

наузимати -ам набрац

наузимати се -ам се набрац ше

наузнак *присл.* **1. а)** *(на леђима)* горезначки, на хрибце; **б)** *(на леђа)* горезначки, на хрибет; **2.** *(унатраг)* назадок; **спустио је главу** ~ спущел главу назадок; **3. а)** *(натрашке)* задком; **узмиче** ~ поцагує ше задком, цурика ше, цофа ше; **б)** з хрибтом напредок; **сести на коња** ~ шеднуц на коня з хрибтом напредок; **4.** *(погрешно, наопако)* наспак

наузнако, наузначице *и* **наузначке** *присл. оп.* **наузнак**

наук *х.* **1. а)** *(савет)* рада, порада, совит, *заст.* фольба; *(наговор)* нагварянє, нагварка; **б)** *(поука)* поука, искуство, наук, лекция; **2.** *оп.* **наука (1)**

наука *ж.* **1.** наука; **природне науке** природни науки; ~ **о човеку** наука о чловекови; **2.** *оп.* **наук (1.б)**; **3.** *мн. (школовање)* школи, науки; **отићи на науке** пойсц до школох (на науки); **4.** *(навика)* навикнуце, звикнуце

науковина *ж. ист.* учительова плаца

науљити -им **1.** *(прелити уљем)* поолєйовац; ~ **салату** поолєйовац шалату; **2.** намасциц з олєйом; ~ **делове мотора** намасциц з олєйом часци мотора

наум *х.* намира; *(замисао)* задумка

наумак *присл.* на мегко; **скувати јаје** ~ увариц вайцо на мегко

науман -мна -мно: **бити** ~ мац намиру

наумити -им **1.** *(решити)* надумац, ришиц, одлучиц; **2.** *(предвидети планом)* предвидзиц, виплановац; **3.** *(поћи)* пущиц ше, рушиц ше, исц, пойсц; **куд си наумио?** дзе ши ше пущел? дзе пойдзеш?

наупрт *присл.* на хрибце; **носити** ~ ношиц на хрибце

науснице *ж.* **1.** *звич. мн.* **а)** *(меке длачице као зачетак бркова)* баюски; **б)** *(бркови)* баюси; **2.** часц твари над верхню ґамбу

наустити -им **1.** *(наговорити)* навесц, нагвариц дакого на дацо; **2.** *(нахушкати)* наштикац, напуйкац
наустица *ж. звич мн. оп.* **наусница (1.а)**
наустице *присл.* **1.** *(усмено)* усно; **2.** *(у непосредном разговору)* особнє, директно, нєпостредно; **3.** *(на сав глас)* на цале гарло, барз гласно
наутика *ж.* наутика
наутичар *х.* наутичар
наутички -а -о наутични
научавати -ам **1.** *(поучавати)* учиц, поучовац, *заст.* научовац; **2.** *(излагати идеје, учење)* научовац, проповидац, шириц
научан -чна -чно **1.** *звич. одр.* наукови, *беш.* научни; ~ **откриће** наукове одкрице; ~ **дело** наукови твор, наукове дiло; **2.** *(школован, учен)* учени; ~ **човек** учени чловек; **3.** *(навикнут)* научени, навикнути
наученьак *х. оп.* **научник (1)**
наученьачки -а -о *оп.* **научнички**
научити -им **1. а)** *(стећи знање)* научиц; ~ **песмицу напамет** научиц писньочку напамят; **б)** *(домаће задатке и сл.)* научиц [ше]; **кад је све научио, отишао је да се игра** кед ше шицко научел (кед шицко научел) пошол ше бавиц; **2.** *(изучити)* виучиц; ~ **занат** виучиц ремесло; **3.** *(навикнути)* научиц, навикнуц; ◊ ~ **кога памети** научиц дакого розума (мореса); **тешко научити (схватити)** утупиц
научити се -им се *оп.* **научити (1.а, 3)**
научник *х.* **1.** науковец, *заст.* учени; **2.** шеґерт
научница *ж.* **1.** науковец, *заст.* учена; **2.** *(шегртица)* шеґерт
научнички -а -о наукови, хтори ше односи на науковца; ~ **свет** наукови швет, швет науковцох; ~ **страст** страсц науковца
научно *присл.* науково, *беш.* научно; ~ **доказати** науково доказац
научноистраживачки -а -о науковoвиглєдовацки
научност *ж.* науковосц
наушник *х. звич. мн.* наушнїк *(часц шапки хтора ше вжиме нацагує на уха)*
наушница *ж.* **1.** *(украс на ушној ресици)* мендюша, миндюша; каричка; **2.** *оп.* **наушник**
науштрб *присл.* на чкоду, на рахунок
нафака *ж.* **1.** нафака *(тото цо по исламу чловекови одредзене поєсц и попиц за живота); (храна)* єдзенє, поживенє; **2.** *(судбина)* судьба; щесце, сереньча
нафарбати -ам **1.** офарбиц; **2.** *(нашминкати)* нафарбиц; **3.** *(насликати бојом)* намальовац; **4.** *фиґ.* приказац (описац) у бридким шветлу; **5.** *фиґ. (преварити)* спревесц, спреведнуц, окламац
нафиловати -лујем нафиловац
нафора *ж. церкв.* проскурка
нафракати -ам *пей. (претерано нашминкати)* намазґрац, барз нафарбиц
нафризирати [се] -ам [се] нафризировац [ше]
нафта *ж.* нафта
нафталин *х.* нафталин; ◊ **извадити из нафталина** виняц зоз старей лади (з нафталину)
нафталински -а -о нафталинов[и], нафталински
нафташ *х. беш.* нафташ
нафтен, нафтенски *и* **нафтни** -а -о нафтови, нафтни; **нафтна индустрија** нафтна (нафтова) индустрия; **нафтни деривати** нафтово деривати
нафтин -а -о нафтов[и]
нафтовод *х.* нафтовод
нафтоносан -сна -сно нафтоносни
нахарчити -им потрошиц
нахвалити -им **1.** нахвалїц; **2.** *покр. (пожелети при поздраву):* ~ **коме бога** поздравкац дакому „дайбоже"; ~ **коме добру срећу** пожадац дакому щесце, поздравкац дакому „щесце боже дай"
нахвалити се -им се нахвалїц ше
нахватати -ам **1.** *(много ухватити)* налапац; **2.** *(накупити)* назберац; **3.** *(заразити се):* ~ **болест** похориц ше; **4.** *фиґ. (бити обузет осећањем):* **нахватао је сумњу** обняла го сумня
нахватати се -ам се налапац ше
нахерити -им **а)** нагнуц набок; ~ **главу** нагнуц главу набок; **б)** положиц набок; ~ **шешир** положиц калап набок
нахерити се -им се **1.** нагнуц ше; **2.** *фиґ.* пременїц ше *(на нєдобре)*, викривиц ше
нахеро *присл.* **1.** *(накриво)* добока, набок; *(укосо)* докрива, зукосо; **ставити капу** ~ положиц шапку набок; **2.** *фиґ. покр.* **а)** *(лоше)* подло, плано; **б)** *(наопачке)* наспак
нахија *ж. ист.* нахия
нахиљивати -љујем шкулїц
нахлада *ж.* прехлада, натха
нахладити се -им се прехладзиц ше
нахмурити (се) -им (се) *(намрштити (се))* нахмуриц (ше)
наход *х.* **1.** *(мушко нахоче)* найдзене хлопске дзецко; **2.** *(ванбрачно дете)* заглєдане

(поглєдане, нємалженске) дзецко; **3.** *(налаз)* наход

находати се -ам се находзиц ше

находити -им **1.** *(налазити)* находзиц; **2.** *(на кога, што – наилазити)* на(д)иходзиц; **3.** *(затицати)* находзиц, заставац; **4.** *(проналазити)* находзиц; **5.** *(падати – о киши, снегу)* падац

находити се -им се *(бити, налазити се)* находзиц ше, буц

находиште *с.* **1.** *(сиротиште)* широтни дом, дом за широтки; **2.** *оп.* **налазиште**

находник *х. оп.* **наход (1)**

нахођење *с.* **1.** < **находити се**; **2.** *(мишљење, став)* находзенє; **урадити према свом нахођењу** зробиц по своїм находзеню

нахоткиња *ж. (женско нахоче)* найдзене женске дзецко

нахоче -ета *с.* найдзене дзецко; широт(к)а

нахрамивати -мујем *и* **нахрамљивати** -љујем похрамовац, дакус храмац, надибовац

нахранити -им **1.** накармиц; **2.** *(стоку)* накармиц, намириц

нахранити се -им се наєсц ше

нахранка *и* **нахранкиња** *ж. (усвојеница)* дзивче вжате под свойо, усвоєне дзивче

нахранче -ета *с.* дзецко вжате под свойо, усвоєне дзецко

нахрањивати -њујем **1.** кармиц; **2.** *(стоку)* кармиц, намиряц

нахрлити -им *(нагрнути)* навалїц; **свет је нахрлио** швет навалєл

нахрупити -им **1. а)** *(доћи у великом броју)* присц (наисц) у вельким числу, навалїц, почац ше гарнуц; **б)** розбегнуц ше у громади; **в)** *(сјатити се)* згарнуц ше, згирчиц ше; **2. а)** *(напасти)* нападнуц, навалїц; **б)** *(пустити се за ким)* розбегнуц ше, почац бежац за даким; **3.** *(прионути)* дац ше (влапиц ше) до дачого; **4. а)** *(банути)* убегнуц, улєциц, надбегнуц; **б)** *(набасати)* вибегнуц, налєциц; **в)** *(однекуд)* нараз вибегнуц, нараз вискочиц; **5.** *(наступити великом силином)*: **нахрупи ветар** почал дуц (задул) моцни витор, почал моцно (барз) дуц витор; **нахрупи град** почал падац вельки каменєц, почал барз падац каменєц; **нахрупила је вода у брод** вдерела вода до ладї; **из куће нахрупи музика** з дому ше нараз учула музика; **6.** *фиґ. (о болестима, недаћама)* наисц на дакого, знайсц дакого; **7.** *(нагло се испољити – о бесу, љутњи)* вибухнуц, вдериц

нахрупљивати -љујем *нєзак. ґу* **нахрупити**

нахудити -им *оп.* **наудити**

нахукати -ам *и* **нахукнути** -нем **1.** *(дахом замаглити)* дихнуц на дацо; **2.** прекриц (обцагнуц, обнєсц) з пасмом дачого

нахукати се -ам се *и* **нахукнути се** -нем се *(замаглити се)* ошикац ше; **нахукано огледало** ошикане жвератко

нахушкати -ам наштикац, напуйкац

нацаклити -им вичухац на блїщацо, виблїщиц

нацвиковати -кујем *(наборати тканину)* назберац, наранцовац, нациґовац

нацрвкати се, нацврцати се *и* **нацврцкати се** *фам.* дакус ше напиц, лїґнуц

нацедити -им **1.** *(цеђењем истиснути)* видавиц, виджамиц; **2.** усипац, нацадзиц *(оддзелююци чечносц од ушедку)*

нацеђивати -ђујем *нєзак. ґу* **нацедити**

нацепати -ам **1.** нащипац, нарубац; ~ **дрва** нащипац древа; **2.** *(подерати)* подрец

нацепити -им **1.** *(мало поцепати)* задрец, дакус подрец; позадзерац *(на вецей местох);* **2.** *(накалемити)* накаламиц

нацепкати -ам *дем.* нащипац, нарубац (*на мали фалатки)*

нацерити -им: ~ **лице** викривиц твар, направиц ґримасу *(вищиряюци зуби, напр. при плачу, гнїву и под.)*

нацерити се -им се викривиц твар, направиц ґримасу *(вищиряюци зуби)*

нацизам -зма *х.* нациз[е]м

нација *ж.* нация

нациљати -ам нацильовац

националан -лна -лно национални; ◊ ~ **парк** национални парк

национализам -зма *х.* национализ[е]м

национализација *ж.* национализация

национализирати -ам *и* **национализовати** -зујем национализовац

националист[**а**] *х.* националист[а]

националистичан -чна -чно *и* **националистички** -а -о националистични

националност *ж.* националносц

националсоцијализам -зма *х. пол.* националсоциялиз[е]м

нацист[**а**] *х.* нацист[а]

нацистички -а -о нацистични

нацифрати -ам **1.** *(накитити украсима)* вицифровац, поцифровац

нацифрати се -ам се *(обући се кицошки)* вирихтац ше, вицибриц ше

нацмакати (се) -ачем (се) *и* -ам (се) барз (ше) намасциц, намазґрац(ше)

нацрвен -а -о червенкасти, червенкави

нацрвенити -им офарбиц на червено, начервенїц
нацркавати се -ам се *гандр. (наспавати се)* наздихац ше, виздихац ше
нацрн -а -о чарняви
нацрнити -им офарбиц на чарно, начарнїц
нацрпсти -пем начерпац; напумповац
нацрт *х.* **1.** проєкт, план; ~ **зграде** проєкт будинку; **2.** *(цртеж као основа слике)* скица, нарис; **3.** *(прелиминарни текст)* нарис; ~ **закона** нарис закона
нацртати -ам **1.** нарисовац, *беш.* нарайзовац*;* **2.** *фиґ. (приказати)* приказац, описац
нацртати се -ам се **1.** нарисовац ше*, беш.* нарайзовац ше; **2.** *арґо (појавити се)* нарайзовац ше
нацртни -а -о нарисни; ~ **геометрија** нарисна ґеометрия
нацугати се -ам се *(опити се)* нацагац ше, нашкрункац ше, натьоркац ше/начоркац ше
нацуњати -ам *(цуњајући наћи, нањушити)* нанюхац, напахац, вивижґаловац
нацурити -им начуриц
началник *х. заст. оп.* **начелник**
начас *присл.* **1.** *(на тренутак)* на хвильку; **2.** *(одједном)* нараз, одразу
начвиљити се -им се *(осути се бубуљицама)* спирщиц ше
начекати се -ам се начекац ше
начелан -лна -лно **1.** начални; ~ **питање** началне питанє; **2.** *(доследан)* дошлїдни, принципиєлни
начелник *х.* начальнїк
начелниковати -кујем начальнїковац, буц начальнїк
начелниковица *ж.* начальнїкова жена, начальнїковица
начелница *ж.* начальнїца
начелнички -а -о начальнїцки
начелништво *с.* начальнїцтво
начелно *присл.* начално
начело *с.* начало, принцип; ◊ **у начелу** у началу, начално
начелство *с. ист.* начальство *(найвисша управна и виверешна власц у срезу)*
начепити -им стануц дакому на ногу
начестати се -ам се *(скупити се, сјатити се)* назберац ше на громаду, нагромадзиц ше, згирчиц ше, нагирчиц ше
начестити -им: ~ **виноград** посадзиц лозу на месце осушеней
начет -а -о **1.** начати; ~ **здравље** начате здравє; **2.** *(оштећен)* очкодзени, очкодовани, хтори ше почал губиц, начати
начетверити се *и* **начетвероножити се** -им се *(поставити се четвороношке)* стануц оштверонож
начетворо *присл.* наштвернє, на штири часци
начети -чнем **1.** начац; ~ **јабуку** начац яблуко; **2.** *фиґ.* влапиц ше до дакого, дачого, начац дакого, дацо; **начела га је болест** влапела ше до нього хорота, начала го хорота; **2.** *(почети трошити, употребљавати)* почац брац *(з меха, громади и под.),* отвориц *(фляшу з пицом и под.),* почац хасновац; **3.** *(почети оштећивати):* **мишеви су начели књигу** миши погризли кнїжку; **фотографија је начета влагом** фотоґрафия очкодзена од влаги; **4.** *(почети)* почац; ~ **разговор** почац розгварку
начетити се -им се позберац ше *(до громади)*
начешљати -ам **1.** *вуне и сл. – рашчешљати)* начесац; **2.** зачесац *(до одредзеней фризури)*
начин *х.* способ; ◊ **заповедни** ~ *ґрам.* розказуюци способ; **какав је то** ~ **!** *(како смете тако поступати)* яки то способ! цо то за фурма!; **на леп начин** на красни способ, [на] крашнє; **на сваки** ~ на кажди способ; **наћи** [**пута и**] **начина** найсц [драгу и] способ; ~ **мишљења** способ думаня; **на такав** ~ на таки способ; з(оз) тим
начинити -им **1.** *(саградити)* направиц, справиц, вибудовац; ~ **мост** направиц мост; **2.** *(направити)* направиц, справиц; ~ **полицу** направиц полїчку; **3.** *(јело, пиће)* приготовиц; **4.** *(изазвати, починити)* наробиц, направиц; ~ **неред** наробиц нєшор; **5.** *(успоставити)* запровадзиц, направиц; ~ **ред** запровадзиц шор; **6.** *(написати)* написац; ~ **писмо** написац писмо; **7.** *(нацртати)* нарисовац, намальовац; **8.** *(закључити)* справиц, заключиц, зробиц; ~ **уговор** справиц контракт; **9.** *(учинити)* зробиц, поробиц; **10.** *(учинити некога нечим, некаквим)* зробиц, направиц; ~ **кога човеком** зробиц дакого чловеком, направиц з дакого чловека; **11.** *(дати одређен израз лицу)* направиц; ~ **жалосно лице** направиц жалосну твар; ◊ ~ **каријеру** направиц кариєру; ~ **комплимент** дац (повесц) комплимент; ~ **места** направиц места; ~ **утисак** охабиц упечаток
начинити се -им се **1.** направиц ше; ~ **равнодушним** направиц ше ровнодушни; **2.** *(настати)* настац; **народ се ужурба и начини се метеж** народ ше попонаглял и настал нєшор; **3.** *(задобити други вид)*

постац; **од брига се начинио сама кост и кожа**; од бриґох постал сама косц и скора
начински -а -о способови; ~ **реченица** *ґрам.* способове виреченє
начо̀њати[1] **(се)** на̀чињāм (се) *нєзак. ґу* **начинити (се)**
на̀чињати[2] -њем *нєзак. ґу* **начети**
начипкати -ам начипковац
начистац *присл.:* **рећи** ~ повесц отворено (ясно); **истерати ствар** ~ розчисциц ствар
начистити -им начисциц
начисто *присл.* **1.** одредзено; цалком ясно, очиглядно; сиґурно; **2.** *(без увијања)* отворено; **3**. *(сасвим)* цалком, подполно, зошицким; ◊ **бити** ~ **са собом** похопиц самого себе, буц начисто зоз собу; **бити** ~ **с неким** *(пречистити рачуне с неким)* поровнац ше, розчисциц рахунки з даким, буц з даким на чистим; **извести ствар** ~ **, изићи** ~ розчисциц, розяшнїц; **преписати** ~ преписац на чисто *(з концепта и под.)*
начитан -а -о начитани
начитати -ам *(узгред прочитати)* начитац; **о томе сам негде начитао** о тим сом дзешка начитал
начитати се -ам се начитац ше
начичкати -ам накласц (нахпац, нацискац, понапихац, нашпиковац, нашоровац, наскладац, навишац, наздзивац, назбивац и под.) дачого вельо (полно, єдно на друге, єдно попри другим и под.); преполнїц, виполнїц, закласц; **начичкали су кола пртљагом** накладли полно ствари на коч, закладли коч зоз стварами; **двориште је начичкано малим становима** двор нашпиковани з малима квартелями; **начичкала је руке прстењем** накладла полно персценї на руки
начичкати се -ам се нахпац ше, нацискац ше, збиц ше, нашпиковац ше, нашоровац ше, навишац ше, поставац, висц и под. у вельким числу; **начичкали су се око ватре** нацискали ше полно коло огня; **деца су се начичкала по оградама** полно дзеци ше навишали по оградох; **комшије су се начичкале крај капије да га испрате** сушеди вишли у громади пред капуру випровадзиц го; **прозори су начичкани главама** з облаков викукую полно глави; **за прославу се начичкао ордењем** за преславу навишал на себе полно ордени
начкиљити -им: ~ **очи** *(шкиљаво погледати)* зашкулїц
начловити се -им се *покр.* стануц на заднї ноги *(о штироножних животиньох)*
начрчкати -ам *(нажврљати)* нашмарґац, нашмарбац
начувати -ам начувац; нашпоровац
начудити се -им се начудовац ше
начудо *присл.* чудно
начукнути -нем *дем. (начути)* начуц, чуц, дознац ше
начулити *и* **начуљити** -им *оп.* **наћулити**
начупати -ам натаргац; наскубац; нацагац; ~ **коприве за живину** натаргац покриви за дробизґ; ~ **сламе из камаре** нацагац слами з брадла
начути -ујем **1.** кус (слабо, нєясно) чуц (учуц); **начуо је песму из крчме** кус учул шпиванє з карчми; **звук је једва начуо** звук лєдво чул; **2.** *(чути још непотврђене вести)* начуц, чуц, дознац ше, дочуц ше
нацак *х. ист.* галебарда *(старинске оружиє: копия зоз шекерку)*
нацак-баба *ж.* оса, нєдобра (зла, звадлїва) жена
нацицати -ам **1.** оквециц (украшиц) з велїма украсами; **2.** *оп.* **начичкати**
наш *зам.* наш; ◊ **наше је да...** *(наша је дужност да...)* наша длужносц (нашо) же бизме...; **наши смо** свойо зме; ~ **човек** наш чловек
нашалити се -им се пофрантовац, пожартовац, пошалїц ше, нашалїц ше; *(узгред)* прифрантовац
нашарати -ам **1.** *(украсити шарама)* поцифровац, намальовац украси; **2.** направиц слику дачого; намальовац, нарисовац; **3.** нєчитко написац, нашмарґац, нашмарбац; **4.** написац
нашарафити -им зашрубовац, закруциц
нашврљати -ам *оп.* **нажврљати**
нашепав -а -о дакус хроми
нашепурити се -им се розшириц хвост *(о пулякови, павурови);* набуриц ше, надуц ше, випнуц ше
нашетати се -ам се нашейтац ше, напреходзиц ше
нашећерити -им поцукровац
нашешурити се -им се **1.** *оп.* **нашепурити се**; **2.** облєчиц на себе накрохмалєни шмати; **3.** *фиґ. (узохолити се)* випнуц ше, стануц випинацо
нашибати -ам *(изударати шибом)* орезац
нашивак -вка *х. (украсни комад тканине и сл.)* нашиток
нашивати -ам пришивац

нашинац -нца *х.* наш чловек, наш краян
нашинка *ж. (наша земљакиња)* наша краянка, наша
нашински -а -о *оп.* **нашки**[1]
нашински *присл. оп.* **нашки**[2]
нашироко *присл.* на широко; ◊ **надугачко (надуго) и** ~ *(опширно, подробно)* на длугоко и на широко
нашити -ијем **1.** *(пришити)* пришиц; напришивац *(вельо)*; **2.** *(сашити много)* нашиц
на́шки[1] -ā **-о** *(који припада нашем народу, нашој земљи)* наш
на́шки[2] *присл. (на нашем језику; на наш начин)* по нашим
нашкиљити -им зашкуліїц на єдно око, заджмуриц єдно око и попатриц
нашкодити -им начкодзиц, почкодзиц
нашкрабати -ам *(нашврљати)* нашмарґац, нашмарбац
нашкринути -нем *(мало отворити)* одхиліїц; ~ **врата** одхиліїц дзвери
нашкробити -им накрохмаліїц
нашкропити -им попирскац, пошкропиц
нашлингати -ам *(навести)* нашліїнґовац
нашљемати се -ам се *и* **нашљокати се** -ам се *(наљоскати се)* ожрец ше
нашминкати -ам нашминкац, нафарбиц
нашминкати се -ам се нашминкац ше, нафарбиц ше
нашта *присл. оп.* **нашто**
наштампати -ам видруковац, надруковац
наште *присл.:* ~ **срца,** ~ **срце** нащe
наштедети -дим нашпоровац; наскладац; ~ **пара** нашпоровац (наскладац) пенєжи
наштеловати -лујем нарихтац, нащтеловац
наштетити -им начкодзиц, почкодзиц
наштимати -ам *и* **наштимовати** -мујем нащтимовац
наштина *ж.* празни жалудок *(рано пред єдзеньом);* ◊ **на наштину** *оп.* **наште**
наштиркати -ам накрохмаліїц
нашто *присл.* **1.** *(ради чега; зашто)* нач [же], нацо, чом, прецо; ~ **се толико трудимо?** нач ше тельо трудзиме?; **2.** *(на коју сврху)* на (за) цо, нач; ~ **служи ова машина?** нацо служи тота машина?
наштрикати -ам *(исплести)* виштрикац; ~ **рукавице** виштрикац рукавици
наштрпкати се -ам се напасц ше
наштрцати -ам попирскац, пошприцовац
нашупаљ -пља -пље дакус (кус) дзирави
нашупљикати -ам подзирковац, направиц дзирки
нашутети се -тим се буц длуго цихо
нашушурити -им **1.** *(подићи)* **а)** *(длаку)* набуриц, наїжиц; **б)** *(косу)* наїжиц, дзвигнуц; **2.** направиц вельо фалди же би ше шмата розширела, випириц
нашушурити се -им се **1.** *(најежити се)* набуриц ше, наїжиц ше; **2.** облєчиц широку шмату *(з велїма фалдами)*, випириц ше
не *слов.* нє; ◊ **не било га дирати** нє требало го рушац; **не да..., већ** нє же..., алє; **не би ли...** чи би нє; **зар не?** гей?, чи нє?, агей(це), нонагей(це)
неадекватан -тна -тно нєадекватни
неактиван -вна -вно нєактивни
неактивност *ж.* нєактивносц
неандерталац -лца *х. пал.* неандерталєц
неандерталски -а -о неандерталски
неартикулиран *и* **неартикулисан** -а -о нєартикуловани
небеса *с. мн.* нєбо
небесан -сна -сно *оп.* **небески**[1]
нѐбески[1] -ā -ō **1.** *(који се односи на небо)* нєбески, нєбесни, нєбови; ~ **тело** нєбеске цело; ~ **свод** нєбови (нєбески, нєбесни) звод*;* **2.** *рлґ. (божански)* небесни, нєбесни; **бог** ~ бог небесни; ~ **царство** царство небесне; **3.** *(изванредан, божанствен)* нєбески, нєбесни, нєбови, божествени; ~ **лепота** нєбесна краса
нѐбески[2] *присл.* **1.** *(као небо)* нєбово, нєбески; ~ **плаве очи** нєбово белави очи; **2.** *(изванредно, божанствено)* божествено; **она је** ~ **лепа** вона божествено красна
небесник *х. рлґ. (становник неба)* нєбеснїк
небесница *ж.* **1.** *у атрибутскей служби поет.:* ~ **звезда** нєбесна (нєбеска) гвизда, гвизда на нєбе; **2.** *(Небесница)* Мац Божа, Пречиста Дїва
небесно *присл. оп.* **небески**[2]
небиран -а -о нєвиберани; **претити небираним речима** грожиц з нєвиберанима словами
небитак -тка *х. фил.* нєбуце
небитан -тна -тно нєсущни, нєзначни
небитност *ж. (неважност)* нєсущносц, нєзначносц
небиће *с. оп.* **небитак**
неблаговремено *присл.* нєблагочасно, нє на час
неблагодаран -рна -рно нєблагодарни
неблагодарник *х.* нєблагодарни
неблагодарност *ж.* нєблагодарносц
неблаговремен -а -о нєблагочасни

небо *с.* **1.** *з розл. знач.* нєбо; **2.** *покр. (таваница)* повала*;* **3.** *церкв.* плащаніїца; нєбо; ◊ **бити на седмом (деветом) небу** буц на седмим нєбе; **(уз)дизати кога до неба** хваліїц (возношиц и под.) дакого до нєба (до повали); **до неба, небу под облаке, под ~ , у** *~ (у врло велику висину)* до нєба, под хмари; **као гром из ведра неба** цалком нєсподзивано (нєздобачки), як гром (перун) з ясного нєба; **као да је пао с неба 1.** нараз (як спод жеми) пришол (зявел ше); **2.** *(не уме се снаћи)* таки є як страцени, нє зна цо почац; ~ **се отворило (проломило и сл.), саставило се** ~ **са земљом** хмара ше утаргла (прервала), як швета потопа, лєє як з цивох; **небу под облаке** аж под (попод) хмари; **ни на небу ни на земљи** анї на нєбе анї на жеми; **пасти с неба** [**на земљу**] *(ослободити се илузија)* спаднуц з нєба [на жем]; **под ведрим небом** под голим (отвореним) нєбом; **преврнути** ~ **и земљу** зробиц шицко можлїве (шицко цо мож), пойсц гоч на край швета; **разликовати се као** ~ **и земља** розликовац ше як нєбо од жеми; **с неба па у ребра** цалком нєсподзивано (нєздобачки); **скида богове (свеце) с неба** *оп. фраз. под* **бог**; **чека да му падне с неба, чекаману с неба** чека божу ману

небог -а -о *(убог, јадан)* нєборак

небодер *х.* солитер, *рид.* нєботичнїк

небојазан -зна -зно нєбояжлїви

небојша *х.* шмели, безстрашни

неболик -а -о *(сличан небу)* нєбови

неборац -рца *х. воєн.* неборец *(вояк хтори окончує роботи вонка з борбеней линиї)*

неборачки -а -о нєборецки

неборбен -а -о нєборбени

неборе *покр. беш.* **1.** *при емоционалним обраћању* мой брацику; **2.** *(заиста)* наисце, вер ми

небосклон *х.* нєбосклон

неботичан -чна -чно *поет. (веома висок)* поднєбесни

небошка *ж. покр. (јадница)* нєбожатко, сиротка

небрат *х.* (*мн.* небраћа) нєбрат

небратски -а -о нєбратски

небрига *ж.* **1.** *(немар)* нєдзбалосц, нєбрига; **2.** безбрижносц; **3.** *(доколица)* геверованє, геверносц; **4.** хтори нє ма бриґи, безбрижни

небригеша *х. и ж. и* **небригић** *х. оп.* **небрига (4)**

небрижан -жна -жно **1.** хтори нє ма бриґи, безбрижни; **2.** *оп.* **небрижљив**

небрижљив -а -о *(немаран, нехатан)* нєдзбали, нєзадзбани, нєдзбаци

небрижљивост *ж.* нєдзбалосц, нєзадзбаносц, нєдзбацосц

небродан -дна -дно, **небродив** *и* **небродљив** -а -о *(о реци)* **1.** *(који се не може прегазити):* ~ **река** рика през хтору нє мож прейсц пешо; **2.** *(неплован)* нєплївни

небројен -а -о безчислени, вельочислени

небројено *присл. (врло много)* полно, безчислено; ~ **пута** вельо раз; ~ **много** безчислено вельо

небрушен -а -о нєбрушени

небудан -дна -дно нєбудни

небудност *ж.* нєбудносц

небулоза *ж. астр., фиѓ.* небулоза

небулозан -зна -зно небулозни

нева *ж.* **1.** *гип.* (< **невеста**) **а)** *(она која се удаје, млада)* млода; **б)** *(млађа удата жена)* андя, нєвеста; **в)** *(супруга)* жена; **г)** *(снаха)* нєвеста; **2.** *гип. (девојка)* дзивка, дзивочка

неважан -жна -жно нєважни

неважећи -а -е нєважаци; ~ **закон** нєважаци закон

неважност *ж.* **1.** *(оно што је неважеће)* нєважацосц; ~ **уговора** нєважацосц контракту; **2.** *(безначајност)* беззначносц, нєважносц

невакат -кта *х. покр. (незгодно време):* **доћи у** ~ присц теди кед нє час (у нєзґодним чаше, кед нє треба)

неваљалац -лца *х.* **1.** *(нитков)* скаранїк, паскуда, паскуднїк, куйон, скоцени, плюґа; **2.** *оп.* **неваљалко**

неваљалица *ж.* **1.** *(неваљала женска особа)* скаранїца, кобза, паскуда, паскуднїца, скоцена, плюґа; **2.** *оп.* **неваљалка**

неваљалка *ж (несташна девојчица)* нєдоброта, нєдобре (неваляне) дзивче

неваљалко *х. (несташан дечак)* нєдоброта, шибенїк, нєдобри (неваляни) хлапец; ◊ **неваљалци једни!** *(о деци)* дринкова (дринчина) челядз!

неваљалство *с. и* **неваљалштина** *ж. (поквареност; неваљао поступак)* скаранїцтво, паскудство, паскуднїцтво, погубеносц, скоценосц, нєдоброта

неваљалчина *ж. ауґм. и пей.* < **неваљалац**

неваљанац -нца *х. оп.* **неваљалац**

неваљаница *ж. оп.* **неваљалица**

неваљанштина *ж. оп.* **неваљалство**

неваљао -ала -ало **1.** *(зао, опак)* зли, плани, скоцени, нєдобри; **2.** *(несташан – о деци)* нєдобри, *беш.* неваляни; **неваљало дериште!** нєдоброто єдна!; **3.** *(који је лаког морала – обич. о жени)* погубени, нєморални, розпусни; **4.** *(неприличан; непоштен)* нєшорови; **5.** подли, нїяки, нєдобри, слаби; ~ **радник** нїяки роботнїк; ~ **посао** слаба робота; ~ **пут** подла драга

невàрљив[1] -а -о нєспреведаци, сиґурни; ~ **инстинкт** нєспреведаци инстинкт; ~ **предзнак** сиґурни пред·знак

невàрљив[2] -а -о нєпретровлїви; ~ **храна** нєпретровлїве єдзенє

неваспитан -а -о нєвоспитани; пусти; ~ **понашање** нєвоспитане справованє; ~ **дечак** нєвоспитани (пусти) хлапец

неваспитаност *ж.* нєвоспитаносц

невезан -а -о **1.** *(слободан)* нєвязани; ~ **разговор** нєвязана розгварка; **2.** *(који је без повезаности)* нєповязани, безсмислени; **невезане мисли** нєповязани думки; ◊ ~ **стих** *лит.* нєвязани стих

невелик -а -о нєвельки

невен *х. бот.* нохцики (Calendula officinalis)

невенчан -а -о нєвинчани, нєпришажни; ~ **муж** нєвинчани муж

невенчано *присл.* нєвинчано, на веру; **живети** ~ жиц нєвинчано (на веру)

нѐвера[1] *ж.* **1.** *(кршење речи, обећања)* потупенє, потупйованє; *(издаја)* зрада; **2.** *(неверство)* нєвирносц; **3.** *(вероломник)* потупйовач слова (обецаня и под.); *(издајник)* зраднїк; **4.** *(неповерење)* нєдовириє; *(неверовање)* нєверенє; **5.** хтори нє ма довирия, хтори сумня, нєверлїви*;* **6. а)** нєправа (нєправдива) вира; **б)** *(припадник друге вере)* нєвирнїк

нѐвера[2] *ж. покр. (олуја)* буря

неверан -рна -рно **1.** нєвирни; зрадлїви; ~ **муж** нєвирни муж; **бити коме** ~ буц дакому нєвирни, зрадз(ов)ац дакого, *заст.* буц дакому на зрадзе; **2. а)** *(непоуздан)* нєсиґурни, нєбизовни, нєповерени; ~ **памћење** нєсиґурне паметанє; **б)** *(несталан)* спреведаци, нєстаємни; ~ **срећа** спреведаце щесце; **3.** *(неистинит)* нєточни, нєправдиви; ~ **извештај** нєточни звит; **4.** *(који не верује олако)* нєверлїви, нєповерлїви, нєдоверлїви, нєдовирлїви; **5. а)** *(који је криве вере)* нєправовирни**; б)** *(безбожник)* безбожнїк, нєвирнїк; ◊ **неверни Тома** нєверлїви Тома

неверија *ж. (припадник туђе вере)* нєвирнїк

неверица *ж.* **1.** *(сумња)* нєверлївосц; **2.** *(нешто невероватно):* **чини ми се неверица** нє можем вериц, випатра ми нєвироятне; **3.** *оп.* **неверник (3)**

неверник *х.* **1.** *оп.* **невера (3)**; **2.** *(браколомник)* нєвирни; **3.** *(који не верује олако)* нєверлївец, нєверлїви, нєдоверлїви, нєдовирлїви; **4. а)** *(отпадник од вере)* нєвирнїк, безвирец; **б)** *оп.* **неверија**

неверница *ж.* **1.** *(вероломница)* потупйовачка слова (обецаня и под.); *(издајница)* зраднїца; **2.** *(браколомница)* нєвирна; **3.** *(која не верује олако)* нєверлївка, нєверлїва, нєдоверлїва, нєдовирлїва; **4.** *(отпадница од вере; припадница другој вери)* нєвирнїца

невернички -а -о < **неверник, неверница**

неверност *ж.* нєвирносц

невероватан -тна -тно нєвироятни

невероватност *и* **невероватноћа** *ж.* нєвироятносц

неверојатан -тна -тно *оп.* **невероватан**

неверојатност *ж. оп.* **невероватност**

неверство *с.* **1.** *(кршење речи, обећања)* потупенє, потупйованє; *(издаја)* зрада; **2.** *(неверност)* нєвирносц; зрадлївосц; **3.** *(неверовање у бога)* безбожнїцтво, безвирнїцтво; **4.** *(крива вера)* нєправдива (крива, фалшива) вира

невесело *присл.* нєвесело

невесео -ела -ело нєвесели

невеста *ж.* **1.** *(она која се удаје, млада)* млода; **2.** *(млађа удата жена)* андя, нєвеста; **3.** *(супруга)* жена; **4.** *(снаха)* нєвеста**; 5.** *при фамилиярним ословйованю женскей особи* андя; нєвеста, нєвесточка; дзивка, дзивочка

невестин -а -о < **невеста**

невестински -а -о < **невеста**

невешт -а -о **1.** *(неумешан)* **а)** нєсхопни, нєвешти; **б)** нєлапшни *(хторому випадую ствари кед их бере або лапа до рукох;* **2. а)** *(нечему, у нечему – који се добро не сналази, невичан)* хторому дацо нє идзе, нєсхопни, нєсиґурни; ~ **је књизи** нє идзе му ученє; **б)** *(некоме, нечему)* хтори дакого *або* дацо нє позна добре*;* ◊ **правити се (чинити се)** ~ правиц ше нєсхопни

невештина *ж.* нєсхопносц

невид *х.* **1.** *(мрак)* цмота, цма *поет.*; **2.** *(слепило)* шлєпосц, шлєпота, цемносц; ◊ **у** ~ **(погађати, одређивати и сл.)** нє патраци, нє видзаци (потрафяц, одредзовац и под.)

невидбог: отићи (**побећи и сл.**) **у** ~ пойсц (сцекнуц и под.) без шлїду (барз далєко, гетка, нє зна ше дзе)

невиделица *ж. и* **невидиш** *х. оп.* **невид (1)**; ◊ **добићеш од невидиша!** нє достанєш нїч!; **о невидишу** нїґда

невидљив -а -о нєвидлїви, нєвидими

невидљивац -вца *х.* нєвидлївец, нєвидлїви

невидљивост *ж.* нєвидлївосц

невидован -вна -вно **1.** *оп.* **невидљив**; **2.** *(ненадан, непредвиђен)* нєсподзивани, нєпредвидзени; **3.** *(незнан, невиђен)* нєвидзени

невидом *присл.* **1. а)** *(кришом)* покрадзме, *рид.* потутме*;* **б)** *(неопажено)* нєобачено; *(неприметно)* нєобачлїво; **2.** без шлїду

невиђен -а -о **1.** *(невероватан)* нєвидзени; **2.** *оп.* **невидљив**

невин -а -о нєвини

невинашце -ета *с.* нєвинятко

невино *присл.* нєвино

невиност *ж.* **1.** *(недужност)* нєвиносц; **2.** *(телесна)* нєвиносц, *нар. поез.* желєни венок

невисок -а -о нєвисоки

невичан -чна -чно **1.** нєсхопни, нєискусни, нєвивежбани, нєвиламани, нєвиробени; нєнаучени *(на даяку роботу)*; ~ **војска** нєискусне войско; **он је ~ том послу** вон нєсхопни (нєискусни итд.) у тей роботи, вон нє научени на тоту роботу; **2.** *(ненавикнут)* нєнавикнути, нєнаучени; ~ **реду** нєнавикнути на шор; **3.** *(нечему)* хтори дацо нє зна (нє позна), хтори нє упознати з дачим; ~ **сам вашем дијалекту** нє знам ваш диялект

невовати -вујем буц нєвеста

невојни -а -о нєвоєни

невојник *х. (цивил)* нєвояк

невојнички -а -о нєвояцки

невоља *ж.* **1. а)** *(тешке околности)* нєволя, бида, нєзґода; хиба; **б)** *(несрећа)* нєщесце; **2.** *фиґ.* **а)** *(напаст)* нєволя, напасц; **б)** *(невољник)* сеґинь, нєщешнїк, сирот[к]а, *заст.* нєборак; **3.** потреба, нужда; **чинити нешто без невоље** робиц дацо без потреби; ◊ **бити (наћи се) коме у невољи** помогнуц дакому у нєволї (у нєщесцу); **бити за невољу** буц нєобходне, мушиц

невољан -љна -љно **1.** *(јадан)* нєщесни, бидни; **2.** жалосни, смутни; нєзадовольни; **3.** *(који је у бедном стању)* бидни; **4.** *(тежак; непријатан)* чежки, мучни*;* нєприємни, нєлагодни; **5.** *(болестан; слаб)* хори; слаби, нємоцни; **6.** *(наметнут, нежељен)* хтори дакому нє по дзеки, нєжадани; **7.** *звич. одр. (несвестан)* нєсвидоми, рефлексни

невољки -а -о **1.** *(лошег расположења)* хтори нє у дзеки, нєрозположени; **2.** нєприємни; **3.** *(који се чини без воље)* нєдзечни

невољко *присл. оп.* **невољно (1, 2)** **невољник** *х.* **1.** *(јадник)* сеґинь, нєщешнїк, сирот[к]а, нєборак; **2.** *(болесник)* хори; **3. а)** *(роб, кмет)* раб, крипак; **б)** *(сужањ)* заварти *(у гарешту)*, гарештанєц

невољница *ж.* **1.** *(јадница)* сеґинїца, нєщенїца, сирот[к]а, *заст.* нєбога; **2.** *(болесница)* хора; **3. а)** рабиня, крипачка; **б)** заварта *(у гарешту)*, гарештанка

невољно *присл.* **1. а)** *(преко воље)* нєдзечнє; **б)** *(без одушевљења, мрзовољно)* нєзадовольно, нєрозположено, нє у дзеки, бездзечно; **2.** *(несвесно)* нєсвидомо, сам (сама, само) од себе; **3.** *(тешко; непријатно)* чежко, мучно; нєприємно, нєлагодно

неврат *х.* **1.** *(неповрат)* место (драга и под.) одкаль нєт вracaня; **2.** *покр.* нєврат *(файта ладї хтора плїва лєм долуводом)*

невредан -дна -дно **1.** *(безвредан)* нєвредни, нєзначни; **2.** *(некога, нечега)* хтори дацо нє заслужує, нєдостойни, *заст.* нєгодни; **3.** *(непоштен, неваљао)* нєчесни, нєшорови, нєдобри

невреме *с.* **1.** *(непогодно време за обављање нечега)*: **доћи у** ~ присц кед нє треба (кед нє час); **2.** *(непогода)* буря, нєпогода; бридка хвиля; вельки витор (диждж, каменєц); *(мећава)* фуявица, курнява

нега *ж.* **1.** допатранє; старанє; пестованє; ~ **болесника** допатранє хорого; ~ **здравља** старанє о здравю; ~ **биљака** пестованє (допатранє) рошлїнох); **2.** *звич. у вок.:* **него моја** злато мойо, мили мой (мила моя, миле мойо)

негатив *х. фот.* неґатив

негативан -вна -вно неґативни

негативно *присл.* неґативно

негативност *ж.* неґативносц

негатор *х.* неґатор

негација *ж.* неґация

негве *ж. мн. поет. (окови)* ланци, окови, пута

негда *присл. (некада)* дакеди; ~ **је овде била шума** дакеди ту бул лєс

негдањи *и* **негдашњи** -а -е дакедишнї*, рид.* кедишнї

негде *присл.* **1.** *з просторним значеньом* **а)** даґдзе; **јеси био** ~ **?** бул ши даґдзе?; **б)**

дзешка; **он је** ~ **изашао** вон дзешка вишол; **2.** *зоз значеньом часу* **а)** *(отприлике)* якош, даґдзе; ~ **око подне** якош коло поладня; **б)** *(једне прилике)* раз

негирање *с.* неґированє

негирати -ам неґир[ов]ац

неглед *х. покр. (немар)* нєдзбалосц, нєзадзбаносц

негледуш *и* **негледуша** *присл. покр.* нє патраци; **меша кафу** ~ миша кафу нє патраци *(до шолїчки)*

неглиже -еа *х.* неґлиже

него I. *злуч.* **1.** *(но)* як; **више воли да прича** ~ **да ради** волї приповедац як робиц; **пре** ~ **што је отишао рекао је шта ко има да ради** скорей як цо пошол гварел хто цо ма робиц; **2.** *(већ)* алє; **не овде** ~ **тамо** нє ту алє там; **3.** *(осим)* (о)крем, лєм; **ја ништа друго не знам** ~ **што си и ти чуо** я нїч инше нє знам окрем того (лєм тото) цо и ти чул; **то није могао бити нико други** ~ **он** то нє могол буц нїхто други лєм вон; II. *слов.* алє**;** но, но та; ~ **да те упитам нешто** алє най ци ше цошка питам, сцем ци ше цошка питац; ~ **да ми радимо** но та робме ми; ◊ ~ **како!** ~ **шта!** як же! як же иншак! баяко! розуми ше!; **није** ~ *(таман посла)* вера то нє так, вера то нє будзе, ище цо, же би нє, гоч цо

негован -а -о допатрени, допатрани, кохани; пестовани

неговање *с.* < **неговати**

негователь *х.* пестовач

негователица *ж.* пестунка; **дечја** ~ дзецинска пестунка

неговати -гујем **1.** допатрац**;** пестовац; старац ше, обходзиц; кохац; ~ **болесника** допатрац хорого; ~ **цвеће** пестовац (допатрац) квеце); ~ **старе родитеље** старац ше о старих родичох, допатрац (обходзиц) старих родичох; **2.** *(гајити)* ховац; пестовац; ~ **стоку** ховац статок

негодовање *с.* протестованє, протести, нєодоброванє, процивенє, гнїв, нєзадовольство, дудранє

негодовати -дујем протестовац, нє одобровац, процивиц ше, виражовац гнїв (нєзадовольство), дудрец

неголем -а -о нєвельки, мали

неголи *злуч. оп.* **негонегорив** -а -о нєгоряци

негостољубив -а -о нєгосцолюбиви, нєгосцоприємни

негрит *х. (црнац)* неґрит

негритски -а -о неґритски

негроид *х.* неґроїд

негроидан -дна -дно неґроїдни

недавни -а -о нєдавни; ~ **прошлост** нєдавна прешлосц

недавно *присл.* нєдавно

недалек -а -о хтори ше находзи [ту] нєдалєко, нєдалєки, блїзки

недалеко[1] *присл.* нєдалєко

недалеко[2] *прим. з ґен., ридше з дат.* нєдалєко од дакого, дачого*, рид.* нєдалєко дакого, дачого; ~ **града** нєдалєко од варошу

недарце *с. дем. и гип.* першочки

недарежљив -а -о нєщедри

недаровит -а -о нєнадарени, нєталантовани

недаћа *ж.* нєщесце, нєволя, бида; *(тешкоћа)* чежкосц; нєприємна подїя*;* нєуспих

недахнимице *присл.* **1.** нє дихаюци; **слушати** ~ слухац нє дихаюци; **2. а)** у єдним диху; без предиху; **б)** *(непрекидно)* нєпрeривно

недвојбен -а -о нєсумнїви

недвојбено *присл.* без сумнїву

недвосмислен -а -о нєдвосмислени, нєдвосмислови

недвоуман -мна -мно нєсумнїви, сиґурни; нєдвосмислени, нєдовсмислови

неделатан -тна -тно нєподнїмаци; нєефикасни; нєактивни, пасивни

недело *с.* нєчловеческе (зле, нєдопущуюце, нєморалне, нечесне, процивзаконїте) дїло (поступок, робота), преступ, нєдїло; *(злочин)* злодїйство

недеља *ж.* **1.** нєдзеля; **доћи ће у недељу** придзе на нєдзелю; **то је било у недељу** то було внєдзелю; **иза недеље** по нєдзелї; **недељом** внєдзелю, нєдзелями; **2.** *(седмица)* тидзень; **прошло је недељу дана** прешол [єден] тидзень; **пре недељу дана** пред тижньом; **кроз недељу дана а)** о тидзень; **б)** *(седмог дана од данас)* наднєш тидзень; **целе недеље је падала киша** цали тидзень (до тижня) падал диждж; **радна** ~ роботни тидзень; ◊ *церкв.*: **бадња** ~ *(седмица пред Божић)* Вилїйов тидзень; **бела** ~ Сиропусна нєдзеля; **Велика (Страсна)** ~ Вельки тидзень; **месопусна** ~ Мясопусни тидзень; **Томина** ~ Томова нєдзеля; **Цветна** ~ Квитна нєдзеля

недељив -а -о нєдзелїви, нєдзеляци

недељица *ж. дем.* **1.** нєдзельочка; **2.** тижньочок

недељни -а -о **1.** нєдзельови; ~ **број новина** нєдзельове число новинох; **2.** тижньови; ~ **лист** тижньово новини

недељник *х. (недељни часопис и сл.)* тижньово новини, тижньовнїк
недељно *присл.* на тидзень, до тижня, тижньово, у тижню; **једном** ~ раз на тидзень; **наставник држи три часа** ~ наставнїк трима три годзини у тижню
недирак -рка *х. бот.* нєдотикач (Impatiens noli-tangere)
недирнут -а -о нєрушени, нєдорушени, нєдотхнути
недисциплина *ж.* нєдисциплина
недисциплинован -а -о нєдисциплиновани
недићевац -вца *ист.* недичовец
недичан -чна -чно з хторим ше нє мож похваліц, нєслявни
недоба *ж. оп.* **невреме (1)**
недобитан -тна -тно хторого нє мож победзиц (покориц, звладац), нєпобидиви, нєпокорююци, нєзвладуюци; хторого нє мож освоїц (завжац, залапиц), нєосвоїви
недовољан -љна -љно **1.** *(по количини)* нєдостаточни; ~ **сума** нєдостаточна сума; **2.** *(који не задовољава квалитетом)* нєзадоволююци, нєодвитуюци; **3.** *шк. (непрелазан – о успеху)* нєзадоволююци
недовољно *присл.* нєдосц, нєдостаточно
недовољност *ж.* нєдостаточносц
недоглед *х.* безконєчна далєкосц, нєдогляд; **у** ~ до безконєчносци
недогледан -дна -дно **1.** барз далєки, нєдоглядни; безконєчни, безкрайни; **недогледне планине** барз далєки гори; ~ **прошлост** барз далєка прешлосц; ~ **пространство** безконєчне пространство; **2.** *(који се не може предвитети – о времену дешавања)* нєпредвидзуюци, нєдоглядни; **у недогледној будућности** у нєпредвидзуюцей будучносци; **за** ~ **време** за єден час; **3.** *(далекосежан)* далєкосяжни; **недогледне последице** далєкосяжни пошлїдки; **4.** *фиґ. (огроман)* нєвимерни, огромни, барз вельки; ~ **туга** нєвимерни смуток
недодирљив -а -о **1.** *(неприкосновен)* нєдорушуюци, нєдорушлїви, нєприкосновени; **2.** *(који припада најнижем друштвеном слоју)* нєдорушуюци, нєдорушлїви; **каста недодирљивих** каста нєдорушуюцих
недођија *ж.* жем нєвраценя, жем з хторей нєт враценя (з хторей ше нє мож врациц); барз далєка жем, Седморацка жем; **отићи у недођију** пойсц там одкаль нєт враценя
недозвољен -а -о нєдопущени, нєдошлєбодзени**недозвољено** *присл.* нєдопущено, нєдошлєбодзено
недозрео -ела -ело **1.** *(о плоду)* нєузрети; **2.** *(о човеку)* нєдозрети
недокажљив -а -о *оп.* **недоказив**
недоказан -а -о *(својеглав; неразборит)* нєдоказани
недоказив -а -о нєдоказуюци, хтори нє мож доказац; ~ **тврдња** нєдоказуюце твердзенє
недокучив *и* **недокучљив** -а -о **1.** *(несхватљив)* нєпохоплїви, нєвизнаваюци, нєобяшнїви, хторому нє мож похопиц (визнац, обяшнїц) смисел; ~ **загонетка** нєпохоплїва загадка; **2.** *(недосежан)* нєдосаяжни, нєдоступни; **3.** *(уздржан)* стримани
недолазак -аска *х.* нєприходзенє, нєприход
недоличан -чна -чно нєдостойни, хтори дакому нє швечи; нєпристойни, бридки; ~ **понашање** нєдостойне справованє
недолично *присл.* нєдостойно, як дакому нє швечи; нєпристойно, бридко
недомашан -шна -шно *(недосежан; недостижан)* нєдосяжни; нєдосцигуюци
недомишљат -а -о *(недосетљив)* нєздогадлїви, нєзнаходлїви, нєогадани, *беш.* нєосетени
недомишљен -а -о нєдодумани
недонесен -а -о **1.** *(о детету)* народзени скорей як треба (скорей часу), нєдоношени; **2.** *фиґ.* **а)** нєдороснути; **б)** нєудатни, слаби
недоношче -ета *с.* скорей народзене дзецко, нєдонєшене дзецко, *беш.* нєдоноще
недопадљив -а -о хтори ше другим нє пачи, нєлакомни, нєприцагуюци, *заст.* нєпривабни
недопадљивост *ж.* нєприцагуюцосц, нєлакомносц, *заст.* нєпривабносц
недопечен -а -о нєдосц упечени, нєупечени; *фиґ.* нєдороснути, нєдозрети
недопустив -а -о нєдопущуюци, нєдопущиви, нєдошлєбодзуюци; ~ **пропуст** нєдопущуюце препущенє
недопуштен -а -о нєдопущени, нєдошлєбодзени
недорастао -сла -сло *осн., фиґ.* нєдороснути
недоречен -а -о нєдоповедзени
недореченост *ж.* нєдоповедзеносц
недосежан -жна -жно нєдосяжни
недосежност *ж.* нєдосяжносц
недосетљив -а -о нєздогадлїви, нєогадани, *беш.* нєосетени
недоследан -дна -дно нєдошлїдни
недоследност *ж.* нєдошлїдносц

недоспео -ела -ело нєдозрети, нєдороснути
недостајати -јем хибиц, нєдоставац
недостатак -тка *х.* **1.** *(помањкање; немање)* нєдостаток; ~ **хране** нєдостаток поживи; **2.** *(мањак)* сума (*пенєжох)* хтора нєдостава; **3.** *(мана; слабост)* нєдостаток, хиба; **телесни** ~ тїлесни нєдостаток; ◊ **тражити коме недостатке** глєдац дакому нєдостатки (хиби), доганяц дакому
недостатан -тна -тно *оп.* **недовољан (1, 2)**
недостати -анем нє мац досц*; звич. безос.* хибиц; **борцима је недостала муниција** борци нє мали досц муниції, борцом хибело муниції
недостижан -жна -жно нєдосцигуюци, нєдосяжни
недостижност *ж.* нєдосцигуюцосц, нєдосяжносц
недостојан -јна -јно нєдостойни
недоступан -пна -пно нєдоступни
недотупаван -вна -вно хтори чежко похопює (лапа), тупи, глупи; нєздрави у глави, хибни
недотупавност *ж.* тупосц, глупосц; хибносц
недоумица *ж.* двоєнє, ваганє, нєодлучносц, предумованє; збунєтосц; **бити у недоумици** буц нєодлучни, двоїц себе
недоучен -а -о нєдоучени
недохватан -тна -тно *и* **недохватљив** нєдолаплїви, нєдосяжни
недохитан -тна -тно *оп.* **недостижан**
недоход *х. (беспуће)* бездраже, нєпреходни край
недоходан -дна -дно **1.** *(тешко пролазан)* нєпреходни; **2.** *(неприступачан)* нєдоступни
недочитан -а -о нєдочитани
недра *с. мн.* **1.** *(груди)* перши; **2.** *(део одеће на грудима):* **ставити у недра** положиц под кошулю (реклу и под.); **3.** *фиґ.* нукашньосц, утроба; ~ **земље** нукашньосц жеми; ◊ **говорити** [**себи**] **у** ~ цихо бешедовац
недраг -а -о нємили; ◊ **ићи (потуцати се, пребијати се и сл.) од немила до недрага** ! отлукац ше [по швеце]
недржање *с.* нєтриманє; ~ **мокраће** *мед.* нєтриманє мочу
недро *с. оп.* **недра**
недруг *х.* нєтовариш; нєприятель
недругарски -а -о нєтоваришски
недругарство *с.* нєтоваришство
недружеван -вна -вно *оп.* **недруштвен**
недружељубив -а -о нєдружелюбиви
недруштвен -а -о нєдружтвени
недруштвеност *ж.* недружтвеносц
недУг[1] *х. покр.* хорота
недуг[2] -а -о нєдлуги, нєдлугоки
недужан -жна -жно **1.** нєвиновати; **2.** *(безазлен)* нєвини
недужник *х.* нєвиновати, праведни
недужно *присл.* без вини, нєправедно; ~ **испаштати** нєвиновати церпиц
недухован -вна -вно нєдосц духовно розвити, нєдуховни, нєинтелиґентни; *(непродуховљен)* нєпредуховени
недуховит -а -о нєдуховити
недушеван -вна -вно нєчувствительни
неекономичан -чна -чно нєекономични
неексплодиран -а -о нєексплодирани; ~ **мина** нєексплодирана мина
нееластичан -чна -чно нєеластични
неелегантан -тна -тно нєелеґантни
нееенергичан -чна -чно нєенерґични
неестетски -а -о нєестетични
неефикасан -сна -сно нєефикасни
нежан -жна -жно нїжни; крегки; ~ **глас** нїжни глас; **он је нежног здравља** вон крегкого здравя; ◊ **нежни пол** *беш.* нїжни пол; **ударити у нежне жице** вдериц по (до) нїжних струнох
нежељен -а -о нєжадани
нежења *х.* нєоженєти, леґинь
нежењен -а -о нєоженєти, нєженєти
нежив -а -о нєживи
неживотан -тна -тно нєживотни
нежно *присл.* нїжно
нежност *ж.* нїжносц
незаборав *х.* нєзабуце
незаборавак -вка *х. бот. (споменак)* нєзабудка
незабораван -вна -вно **1.** *(који се увек памти)* нєзабутни, нєзабуваюци, паметлїви; **2.** *(који не заборавља)* нєзабудлїви
незаборављив -а -о *(који се не може заборавити)* нєзабутни, нєзабуваюци
незавидан -дна -дно нєзавидни
незавијен -а -о отворени, ясни
независан -сна -сно нєзависни; ◊ **независни падежи** *ґрам.* нєзависни припадки; ~ **питање** *ґрам.* нєзависнє питанє
независно *присл.* нєзависно
независност *ж.* нєзависносц
незаглављен -а -о нєрозумни; нєупуцени; твардоглави, упарти; нєобразовани, нєкултурни
незадовољан -љна -љно нєзадовольни
незадовољен -а -о нєзадоволєни
незадовољник *х.* нєзадовольни
незадовољно *присл.* нєзадовольно
незадовољност *ж.* нєзадовольносц
незадовољство *с.* нєзадовольство

незадржив *и* **незадржљив** -а -о нєзатримуюци, нєзатримовни
незадрживо *и* **незадржљиво** *присл.* нєзатримуюцо
незадуго *присл.* нєодлуга
незадужен -а -о нєзадлужени
незазоран -рна -рно без хиби, безпрекорни
незаинтересиран *и* **незаинтересован** -а -о нєзаинтересовани, нєзацикавени
незаинтересираност *и* **незаинтересованост** нєзаинтересованосц, нєзацикавеносц
незајажљив -а -о нєзаситни, нєнаситни
незајажљивост *ж.* нєзаситносц, нєнаситносц
незајазив -а -о хтори нє мож загациц, нєзагацуюци *(о води)*
незаконит -а -о **1.** *(противзаконит)* нєзаконїти; **2.** *(ванбрачан – о деци)* нємалженски; **3.** *(невенчан)* нєвинчани; ~ **жена** нєвинчана жена
незаконитост *ж.* нєзаконїтосц
незаконски -а -о *оп.* **незаконит**
незакоње *с. оп.* **незаконитост**
незалечив *и* **незалечљив** -а -о нєзалїчуюци, нєзалїчиви
незаменљив *и* **незамењив** -а -о нєзаменлїви, нєзаменююци
незаменљивост *и* **незамењивост** *ж.* нєзаменлївосц, нєзаменююцосц
незаметан -тна -тно нєобачлїви
незамећен -а -о нєобачени
незамислив -а -о хтори нє мож задумац; **данашњи стандард некад је био** ~ нєйшайши стандард дакеди нє мож було задумац
незамисливо *присл.:* ~ **је да се то питање решава једнострано** нє мож задумац же би ше тото питанє ришовало єднобочно
незаморан -рна -рно од хторого ше нє вистанє (нє зунує)
незамореност *ж.* нєвистатосц
незаморност *ж.* нєвиставацосц, нєвистатосц
незанимљив -а -о нєинтересантни, нєцикави
незанимљивост *ж.* нєинтересантносц, нєцикавосц
незаобилазан -зна -зно нєзаобиходни
незапажен -а -о нєзамеркованi
незапаљив -а -о нєзапалїви, нєзапалююци
незапамћен -а -о нєзапаметани, нєпохоплїви
незапослен -а -о **1.** нєзаняти; **2.** *(беспослен)* безроботни
незапосленост *ж.* нєзанятосц
незаражљив -а -о нєзаражуюци, нєзаражлїви
незарастао -сла -сло нєзароснути, нєзагоєни *(о рани)*
незасејан -а -о нєзашати
незасит -а -о**, незаситан** -тна -тно *и* **незаситљив** -а -о нєзаситни, нєнаситни
незаситљивост, **незаситност** *и* **незаситост** *ж.* нєзаситносц, нєнаситносц
незаситник *х.* нєзаситнїк, нєнаситнїк
незасићен -а -о нєзасицени; ~ **раствор** нєзасицена розпущенїна
незасићеност *ж.* нєзасиценосц
незаслужан -жна -жно нєзаслужни
незаслужен -а -о нєзаслужени
незаслужено *присл.* нєзаслужено
незастарео -ела -ело нєзастарени
незастарив *и* **незастарљив** -а -о нєзастарююци, хтори нє може застариц; ~ **казна** нєзастарююца кара
незаузимљив -а -о **1.** *(неосвојив)* нєзабераци, нєзалапююци, нєзалаплїви; **2.** *(непредузимљив)* нєподнїмаци
незаустављив -а -о нєзастановююци, нєзастановяци
незахвалан -лна -лно нєподзековни, нєблагодарни
незахвалник *х.* нєподзековни чловек
незахвалност *ж.* нєподзековносц, нєблагодарносц
незахваћен -а -о **1.** *(непоседнут)* нєзалапени, нєзавжати; **2.** *фиґ.* *(необузет)* нєзалапени, нєобняти
незацељен -а -о нєзагоєни
незацељив -а -о хтори ше нє може загоїц, нєзагоююци, нєзагоїви
незачет -а -о нєначати, нєзапочати
незаштићен -а -о нєзащицени, нєохранєни
незаштићеност *ж.* нєзащиценосц, нєохранєносц
незбиљски -а -о нєдїйсни, нєстварни
незбринут -а -о нєобезпечени, о хторим ше нєт хто старац
незбунљив *и* **незбуњив** -а -о нєзбунююци, хторого нє мож збунїц
незван -а -о нєволани, нєповолани; ◊ ~ **гост** нєволани госц
незваничан -чна -чно нєурядови
незгода *ж.* нєзґода, нєпригода; нєлагодносц
незгодан -дна -дно *з розл. знач.* нєзґодни
незгодица *ж. дем. и гип.* мала нєзґода
незгодно *присл.* нєзґодно, нєзґоднє
незграпан -пна -пно **1.** *(неспретан)* нєобратни, нєсхопни, нєлапшни; **2.** *(гломазан)* нєзґрабни; **3.** *(неуместан)* нєумесни; ~ **шала** нєумесна франта
нездрав -а -о нєздрави; ~ **појава** нєздраве зявенє

нездружив -а -о нєздружуюци
неземаљски -а -о нєжемови, нєжемски
незлобан -бна -бно нєзлобни, беззлобни, добри
незлобив *и* **незлобљив** -а -о *оп.* **незлобан**
незнабожан -жна -жно безбожни
незнабожац -ошца *х.* поган, вельобожец, язичнїк
незнабожачки -а -о погански, вельобожецки, язичнїцки
незнабоштво *с.* поганство, вельобожецтво, язичнїцтво
незнадоша *х.* хтори нїч нє зна; хтори ше прави же нїч нє зна
незнајша *х. оп.* **незналица**
незналац -аоца *х.* нєзнавец, нєпознаватель
незналачки -а -о нєзнавецки, нєпознавательски
незналица *х. и ж.* хтори нїч нє зна, нєуки; **он је шарлатан и незналица** вон шарлатан и нїч нє зна (нєуки); **незналице једна!** ти наисце нїч нє знаш!, ти наисце нєуки!
незналице *присл.* нє знаюци
незна̄н[1] *ж.* нєпознати (далєки) край
незна̄н[2] -а -о нєпознати; **незнани јунак** нєпознати юнак
незнанац -нца *и* **незнанко** *х.* нєпознати *(чловек)*
незнано *присл.* на нєпознати способ, нєпознато; ~ **где (куда)** нє зна ше дзе (кадзи)
незнановић *х. оп.* **незнанац**
незнанствен -а -о нєнаукови
незнање *с.* нєзнанє
незнатан -тна -тно нєзначни; мали, кратки
незнатност *ж.* нєзначносц
незначајан -јна -јно нєзначни
незрелице *присл. покр.* нє патраци, нє оглядаюци ше; **побеже** ~ сцекол нє оглядаюци ше; *(непромишљено)* нє роздумуюци; *(безобзирно)* безоглядно
незрелост *ж.* нєдозретосц, нєузретосц
незрео -ела -ело **1.** *(о плоду)* нєузрети; **2.** *(о човеку)* нєдозрети, нєузрети
неиграч *х.* нєбавяч
неиживљен -а -о нєвитворени; нєвижити
неизбежан -жна -жно *и* **неизбежив** -а -о нєвибежни, нєобкеруюци*, рид.* нєминути
неизбеживост *и* **неизбежност** *ж.* нєвибежносц, нєобкеруюцосц, *рид.* нєминутосц
неизбирљив -а -о нєвиберни, нєвибераци
неизбрисив -а -о хтори нє мож висцерац, нєвисцеруюци; ~ **траг** тирваци шлїд
неизбрисиво *присл.* нєвисцеруюцо, тирвацо
неизбројан -јна -јно *(многобројан)* безчислени, нєчитани
неизбројив -а -о **1.** хтори (хторого) нє мож почишлїц (вичишлїц, почитац); **2.** *оп.* **неизбројан**
неизбројивост *ж.* нєвичишлююцосц
неизведив *и* **неизведљив** -а -о нєвиводлїви
неизвежбан -а -о нєвивежбани; нєвиламани
неизвесност *ж.* нєизвесносц, нєвидомосц
неизвестан -сна -сно нєпознати, нєизвесни, нєвидоми
неизвештачен -а -о щири, нєвикривени, природни
неизвештен -а -о нєвивежбани; нєвиламани
неизвидан -а -о нєвилїчени, нєзагоєни, нєвигоєни
неизвитоперен -а -о правдиви, нєпогубени
неизводив *и* **неизводљив** -а -о *оп.* **неизведив**
неизвршење *с.* нєвивершенє, нєокончєнє, нєсполнєнє
неизвршив -а -о нєвивершуюци, нєсполнююци
неизгладив *и* **неизгладљив** -а -о нєвигладзуюци, нєвисцеруюци, тирваци
неизговорив -а -о чежки за вигварянє, нєвигваряци
неизгорив *и* **неизгорљив** -а -о нєзгорююци
неизграђен -а -о нєвибудовани; *(идеолошки и сл.)* нєвиградзени
неизгубљив -а -о хтори (хторого) нє мож страциц
неиздашан -шна -шно **1.** нєхасновити, нєплодни; **2.** *(недарежљив)* нєщедри
неиздржив *и* **неиздржљив** -а -о нєвитримовни
неизлечив *и* **неизлечљив** -а -о нєвилїчиви, нєвилїчуюци
неизмењив *и* **неизменљив** -а -о нєвименлїви
неизмеран -рна -рно *и* **неизмерљив** нєвимерни, нєвимерлїви, безконєчни; нєпреповедзени
неизмерно *присл.* нєвимерно, нєвимерлїво, безконєчно; нєпреповедзено
неизмирљив -а -о нєпомирлїви
неизображен -а -о нєвоспитани; нєпросвищени
неизоставан -вна -вно обовязни*;* ~ **долазак** обовязни приход
неизоставно *присл.* обовязно, вшелїяк
неизраван -вна -вно индиректни, постредни; ◊ **неизравни порези** постредни порциї
неизрађен -а -о нєвиробени; нєвивежбани; нєвигладзени
неизражајан -јна -јно нєвиразни
неизражен -а -о *(безизразан)* нєвиразни; *(неисказан)* нєвиражени

неизразив -а -о хтори нє мож виражиц, нєвиражуюци
неизразивост *ж.* нєвиражуюцосц
неизразит -а -о нєвиразни
неизрецив -а -о нєвиповедзени, нєпреповедзени, нєвиповедлїви; ~ **туга** нєвиповедзени смуток
неизрециво *присл.* нєвиповедзено
неималац -аоца *х.* хтори нїч нє ма, худобни, бидни
немање *с.* 1. *(немаштина)* худобство, бида; **2.** *(немање)* нєманє, одсуство
неимар *х. поет.* будователь, неимар
неимарски -а -о будовательски, неимарски
неимаштина *ж. оп.* **немаштина**
неимућан -ћна -ћно нємаєтни
неисказан -а -о **1.** *(који није исказан)* нєвиражени, нєвисловени, нєвиповедзени; **2.** *(неизрецив)* нєвиповедзени, нєпреповедзени; **трпео је неисказане муке** церпел нєвиповедзени муки
неисказив -а -о **1.** хтори нє мож виражиц, нєвиражуюци ; **2.** *оп.* **неисказан (2)**
неисказиво *присл. оп.* **неизрециво**
неисказивост *ж.* нєвиражуюцосц
неискварен -а -о нєпогубени
неискорењив *и* **неискорењив** -а -о нєвикоренююци, нєвикоренїви
неискоришћен *и* **неискориштен** -а -о нєвихасновани
неискрен -а -о нєщири*, заст.* фалєчни; ~ **човек** нєщири чловек*, заст.* фалєчнїк
неискреност *ж.* нєщиросц
неискусан -сна -сно нєискусни
неискуство *с.* нєискуство
неискушан -а -о нєвипробовани, нєпреверени, нєвипитани
неиспаван -а -о нєвиспани
неиспаваност *ж.* нєвиспаносц
неиспаљен -а -о нєвиштрелєни; ~ **метак** нєвиштрелєна кулька
неиспарљив -а -о нєвипарлїви
неиспеглан -а -о нєвипейґлани
неиспијен -а -о нєпопити, нєвипити
неисписан -а -о **1.** *(чист – о хартији)* чисти, нєвиписани; **неисписани папир** чисти (нєвиписани) папер; **2.** *(неувежбан – о рукопису)* нєвиписани, нєвивежбани
неиспитан -а -о нєвипитани
неиспитљив -а -о хтори нє мож випитац (преучиц), нєвипитуюци, нєпреучуюци
неисплатив *и* **неисплатљив** -а -о **1.** хтори нє мож виплациц, нєвиплацуюци; **2.** *(нерентабилан)* хтори ше нє виплаци; **3.** *(непроцењив)* нєпреценїви
неисполњив -а -о хтори нє мож виражиц (видац), нєвиражуюци, нєвидаваюци
неисподредив -а -о нєпоровнуюци
неисправан -вна -вно **1.** *(покварен)* нєисправни, хтори ма хибу, погубени; ~ **мотор** нєисправни мотор; **2.** *(погрешан)* погришни, нєдобри; ~ **начин рада** погришни способ роботи; **3.** *(непоштен)* нєшорови, нєчесни
неисправљив -а -о хтори (хторого) нє мож виправиц, нєвиправлїви
неисправност *ж.* **1.** *(машине, мотора)* нєисправносц; **2.** *(рада, поступака)* погришносц; **3.** *(непоштење)* нєшоровосц, нєчесносц
неиспуњљив *и* **неиспуњив** -а -о нєсполнююци, нєвиполнююци; ~ **жеља** нєсполнююце жаданє
неиспуњен -а -о **1.** *(неостварен)* нєсполнєни, нєвиполнєни; **2.** *(непопуњен)* нєвиполнєни
неиспуњење *с.* нєсполнєнє, нєвиполнєнє
неистимарен -а -о нєочесани *(конь)*
неистина *ж.* нєправда
неистинит -а -о нєправдиви
неистинитост *ж.* нєправдивосц
неистоветан -тна -тно нєисти, нєидентични
неистражен -а -о нєвипитани, нєвиглєдани, нєпреучени
неистребљив -а -о хторого нє мож витребиц (знїчтожиц), нєвитребююци, нєзнїчтожуюци
неисхрањен -а -о слабо кармени (викармени)
неисхрањеност *ж.* нєвикарменосц
неисцељен -а -о нєвилїчени, нєзагоєни, нєвигоєни
неисцељив -а -о нєвилїчиви, нєвилїчуюци
неисцрпан -пна -пно нєвичерпни; **неисцрпне резерве нафте** нєвичерпни резерви нафти
неисцрпив *и* **неисцрпљив** -а -о *оп.* **неисцрпан**
нејак -а -о слаби, слабки, нємоцни; мали; слаби и мали; ◊ **од нејака** *нар. (од детињства)* од дзецка, одмала, одмалючка, од дзецинства
нејакост *ж.* слабосц, нємоцносц
нејасан -сна -сно нєясни
нејасност *и* **нејасноћа** *ж.* нєясносц
нејач *ж. зб.* мали дзеци; слаби людзе
нејачак -чка -чко *дем.* слабки, слабучки, слабеньки, крегки
нејаче -ета *с.* слабе дзецко
нејединствен -а -о нєєдинствени
нејединство *с.* нєєдинство, нєєдносц

неједнак -а -о **1.** нєєднаки; **2.** *(неуједначен)* нєровномирни, нєвиєднячени
неједнако *присл.* нєєднак
неједнакомеран -рна -рно нєєднак розпоредзени, нєєднаки
неједнакост *ж.* нєєднакосц
неједначина *и* **неједнаџба** *ж.* нєєдначина
неједнолик -а -о рижнородни, розлични
нејело *с.* нєєдзенє, слабе єдзенє; **болестан од нејела** хори од нєєдзеня
нејестив -а -о хтори нє за єдзенє
нејеша *ж. покр.* **1.** одступство апетита, слабе єдзенє; **2.** *(особа са слабим апетитом)* нєєсни
нејешан -шна -шно *(који слабо једе)* нєєсни
нејешност *ж. (одсуство прохтева за јелом)* нєєсносц
нејунак *х.* нєюнак, куриплах
нејуначки -а -о нєюнацки, куриплахски
нека[1] *(нєлит.* **нек**) I. *злуч.* **1.** *намирни,* най; **дао сам му новаца** ~ **му се нађе** дал сом му пенєжи най ма кед му будзе требац; **2.** *условни* лєм най, най лєм, най, кед; ~ **двапут коракнем, облије ме зној** лєм най два раз крочим, облєє ме зной; **3.** *допусни* най, гоч; ~ **је и најјачи, ја га се не бојим** най будзе и наймоцнєйши, я ше од нього нє боїм; **4.** *дополнююци* най, же би, *або ше преклада з инфинитивну конструкцию;* **рекао му је** ~ **дође** казал му най придзе, казал му присц; II. *слов.* **1.** *за виражованє розказу, жаданя* най; ~ **сви буду спремни** най шицки буду порихтани; **2.** *у клятвох* най, бодай; ~ **га ђаво носи** най идзе до чорта; **3.** *удвоєне – при гроженю, предруцованю:* **нека, нека!** добре, добре!, чекай, чекай!; **4.** *зоз значеньом допущованя, миреня з дачим* нє хиба, нє важне, добре, нє дзбам; ~ **што сам гладан, желим прво да завршим посао** нє хиба же сом гладни, сцем перше закончиц роботу; **5.** *зоз значеньом благого одреканя, одбиваня* нє треба, нє, нє будзем, нє сцем, охаб; „**једи мало" „** ~ **, нисам гладан" „**єдз дакус" „нє будзем, нє гладни сом"; ~ **, ја ћу да урадим** охаб, я поробим
нéка[2] *гип.* < **невеста**
некад[**а**] *присл.* **а)** *(у прошлости, садашњости, будућности)* дакеди, дараз; **б)** *(у прошлости)* кедишик, *нар.* кедишка*; (некад раније)* скорей, давнєйше
некадањи *и* **некадашњи** -а -е дакедишнї*, рид.* кедишнї
некажњен -а -о нєпокарани
некажњено *присл.* без кари, нєпокарани
некажњив -а -о хтори ше нє каре, нєкараци
некажњивост *ж.* нєкарацосц
некакав -ква -кво *зам.* **1.** *(неки)* якиш; **примио је некакву тужбу** достал якуш тужбу; **кажу да је он** ~ **велик стручњак** гваря же вон якиш вельки фаховец; **2.** *(ма какав)* даяки; **имаш ли** ~ **приручник за возаче?** маш даяки приручнїк за вожачох?
некаки -а -о *зам. оп.* **некакав**
некако *присл.* **1.** *(на неки начин; отприлике)* якош, якошик*, нар.* якошка; ~ **је успео** якош ше му удало; **вратио се** ~ **после Нове године** врацел ше якош по Новим року; **2.** *(на ма какав начин)* даяк; даяким концом; **среди ту ствар** ~ пошор тоту ствар даяк; ~ **ћемо то уредити** даяк (даяким концом) то ушориме
некамо *присл.* **1.** *(на неко место)* дзешка; **отишао је** ~ пошол дзешка; **2.** *(на ма које место)* даґдзе; дакадзи; **побећи ћу** ~ **далеко** сцекнєм даґдзе далєко
неквалификован *и* **неквалифициран** -а -о нєквалификовани
неки -а -о *зам.* **1.** якиш, єден; **купио је неку књигу** купел якуш кнїжку; **тражио те је** ~ **човек** глєдал це єден чловек; **2.** *(ма који; покоји)* даяки, даєден; **је л' има** ~ **добар филм на телевизији?** єст даяки добри филм на телевизиї?; **кажите и ви неку реч** поведзце и ви даєдно слово; **3.** *з числовнїками (отприлике)* дас, коло, даяки; **прошли су неких десет километара** прешли дас дзешец километри; **4.** *у меновнїцкей служби (који се истиче неком особеношћу)* [якиш] нєзвичайни (нєобични, окремни); **и јесте** ~ **, воли весело друштво изнад свега** наисце є якиш нєзвичайни, люби веселе дружтво баржей од шицкого; ◊ ~ **дан** хториш дзень; ~ **ђаво** цошка; ~ **пут** дакеди, дзекеди; **у** ~ **доба (дана, ноћи)** нєскоро, позно; **у неку руку** на єден способ, з часци
некмоли *и* **а некмоли** *злуч. (а камоли)* [а] дзе (як) же ище; **некад не верујем ни своме,** ~ **туђем** дакеди нє верим анї свойому, а дзе же ище люцкому
некњижеван -вна -вно нєлитературни
неко *зам.* **1.** хтошка; ~ **звони на вратима** хтошка бренка на дзверох; **он је** ~ **, утицајна личност** вон хтошка, уплївна особа; **2.** дахто; **је л' ме** ~ **тражио?** глєдал ме дахто? **има барем некога на свету ко га**

разуме ма голєм дакого на швеце хто го розуми
некоји -а -е *зам. оп.* **неки (1, 2)**
неколегијалан -лна -лно нєколеґиялни
неколик -а -о **1.** даяки, даєден; **2.** даскельо, даскелї; **он је аутор неколиких дела** вон автор даскелїх творох
неколико *присл.* даскельо
неколицина *ж.* даскельо, даскелї; ~ **су се издвојили из групе** даскельо (даскелї) ше видзелєли з ґрупи; **седи у друштву неколицине пријатеља** шедзи у дружтву даскелїх приятельох
неколичак *присл. (малчице)* кус, кущик
некомпетентан -тна -тно нєкомпетентни
некомпетенција *ж.* нєкомпетенция
некомпромисан -сна -сно нєкомпромисни
неконзеквентан *и* **неконсеквентан** -тна -тно нєконсеквентни
некоректан -тна -тно нєкоректни
некоректност *ж.* нєкоректносц
некористан -сна -сно нєхасновити
некористољубив -а -о нєхаснолюбиви
некористољубивост *ж. и* **некористољубље** *с.* нєхаснолюбивосц
некоћ *присл. (некад)* дакеди
некрван -вна -вно без [прелїваня] креви; ~ **жртва** жертва без креви
некретан -тна -тно нєрухоми
некретнина *ж.* нєрухомосц
некретница *ж. астр.* нєрухома (стояца) гвизда
некритичан -чна -чно *и* **некритички** нєкритични
некритички *присл.* нєкритично
некритичност *ж.* нєкритичносц
некроза *ж. мед.* некроза
некролог *х.* некролоґ
некролошки -а -о некролоґийни
некромантија *ж. празн.* некромантия
некропола *ж.* некропола
некрст *ж. и х.* нєхристиян, поган
некрштен -а -о **1.** нєкресцени; **2.** *фиґ.* бридки, соблажнююци
некрштеник *и* **некрштењак** *х.* нєхристиян, нєкресцени, поган
нексус *х. (веза, однос)* нексус
нектар *х.* нектар
нектариј[**ум**] *х.* нектарий, нектариюм
некуд[**а**] *присл.* **1. а)** *(на неко место)* дзешка; **отишао је тамо** ~ пошол там дзешка; **б)** *(у неком правцу)* кадзиш; **прошли су тамо** ~ прешли тамаль кадзиш; **2. а)** *(на ма ко место)* даґдзе; **хајдемо** ~ идзме даґдзе; **б)** *(у ма ком правцу)* дакадзи; **прођимо ~ да нас не виде** прейдзме дакадзи же би нас нє видзели; **3.** *(некако)* якош; ~ **ми изгледаш друкчији** якош ми випатраш иншаки
некултуран -рна -рно нєкултурни
нелагод *и* **нелагода** *ж.* хорйовитосц, хорота, слабосц
нелагодан -дна -дно **1.** нєлагодни, нєприємни; **2.** *(болешљив)* хорйовити, слаби
нелагодност *ж.* нєлагодносц, нєприємносц
неласкав -а -о нєласкави, нєласкаци
нелегалан -лна -лно нєлеґални
нелеп -а -о нєкрасни
нелзон *х. спорт.* нелзон
неликвидан -дна -дно нєликвидни
нелимитиран -а -о нєлимитовани; ~ **цена** нєлимитована цена
нелитераран -рна -рно нєлитерарни
неличан -чна -чно нєособни
нелогичан -чна -чно *и* **нелогички** -а -о нєлоґични
нелогички *и* **нелогично** *присл.* нєлоґично
нелогичност *ж.* нєлоґичносц
нелојалан -лна -лно нєлоялни
неломљив -а -о нєламаци
неломљивост *ж.* нєламацосц
нељубав *ж.* нєлюбов
нељубазан -зна -зно нєлюбезни, нєприязни
нељубазност *ж.* нєлюбезносц, нєприязносц
нељубак -упка -упко нєумилни, нєоблєсни
нељубљен -а -о нєлюбени; нємили, нєлюби
нељуди *х. мн.* нєлюдзе
нељудски -а -о нєлюдски, нєчловечески
нем -а -о нєми; ◊ **неми филм** нєми филм
немајка *ж.* нєдобра мац, нємац
немак -ка *х.* нєми чловек, нєми
немакиња *ж.* нєма жена, нєма
навалац -аоца *х. оп.* **неималац**
немален -а -о *оп.* **немали**
немали -а -о нємали, вельки
немало *присл.* **1.** *(доста, много)* нємало, досц; **2.** скоро; **ја сам ~ као и ти велик** я скоро таки вельки як и ти; **3.** *(ускоро)* нєодлуга
неман *ж.* **1.** *мит.* чудовиско; **морска** ~ морске чудовиско; **2.** *оп.* **авет (1)**; **3.** барз бридки *або* зли чловек, потвора, бридота; **4.** дябол, чорт, нєчисти
немање *с.* **1.** < **немати**; **2.** *(немаштина)* худоба, худобство, бида
немар *х.* нєдзбалосц, нєзадзбаносц, нєдзбанє; **из немара** з нєдзбалосци, пре нєдзбалосц
немаран -рна -рно нєдзбали, нєдзбаци, нєзадзбани

немарно *присл.* нєдзбало, нєдзбаци, нєзадзбано; ~ **радити** нєдзбало робиц, фушльовац
немарење *с.* нєдзбанє
немариш *х. покр.* **1.** *оп.* **немар**; **2.** *оп.* **немарник**
немарљив -а -о *оп.* **немаран**
немарљивост *ж. оп.* **немарност**
немарник *х. (немаран човек)* нєдзбалко, нєзадзбанко
немарно *присл.* нєдзбало, занєдзбало, нєдзбаци/нєдзбацо, нєзадзбано; ~ **радити** нєдзбало робиц, фушльовац
немарност *ж.* нєдзбалосц, занєдзбалосц, нєдзбацосц, нєзадзбаносц
нематеријалан -лна -лно нєматериялни
немати[1] *ж. оп.* **немајка**
не́мати[2] нqма̄м *и* нӗмаднем **1.** нє мац; **немам ни динара** нє мам анї динар (динара); **2.** *3. ос. єд.* **а)** нєт; **нема тога ко све зна** нєт того хто шицко зна; **данас нема предавања** нєшка нєт преподаваня; **б)** нє треба; **в)** нїч инше, просто поведзене; **г)** *(недостаје)* нєт, хиби (хибя и под.); **нема ми три књиге** нєт ми трох кнїжкох, хибя ми три кнїжки; ◊ **нема друге, нема се куд** инше ци (му и под.) [уж] нє остава; [уж] инше (иншак) нє, лєм...; другого виходу (ришеня) нєт; **нема лабаво** *фам.* нє мож робиц гоч як (хто як сце); **нема му (јој) пара** нєт му (єй) пари; **нема се када** нєт кеди, нєт часу; **нема томе места** *(нема правног основа)* нєт тому места; **нема шта!** наисце!; **од мене (њега итд.) нема ништа** барз сом (є итд.) хори (нїяки, слаби), зо мнє (з нього итд.) нє будзе нїч; **то један нема ништа** єден нє значи (нє представя) нїч
Немац -мца *х.* Нємец
немац -мца *х. оп.* **немак**
нѐмачки[1] -а̄ -о̄ нємецки
нѐмачки[2] *присл.* по нємецки
немаштина *ж.* худобство; **притисла их** ~ прицисло их худобство; **за време рата је била велика** ~ под час войни нє було нїчого; **док су им родитељи живели, нису осетили немаштину ни у чему** док им родичи жили, нїч им нє хибело (шицко мали)
немерен -а -о **1.** нємерани; **2.** *оп.* **неизмеран**
немерив *и* **немерљив** -а -о нєвимерлїви
неметали *х. мн. хем.* нєметали
немети -мим *(постајати нем)* нємиц
немецки -а -о *нар. заст.* нємецки
немеш *х. покр. (племић)* немеш
немешаг *х. покр. (племство)* немешаґ
немешање *с.* нємишанє
немешкиња *ж. покр. (племкиња)* немешка
немилица *ж.* **1.** зло, нєщесце; **2.** *у атрибутскей служби* нємила
немилице *присл.* **1.** нємилосердно, без милосци; **тукао га је** ~ бил го нємилосердно; **2.** *(нештедимице)* нє сануюци, нє шпоруюци; **троши** ~ **паре** троши пенєжи нє сануюци
немило *присл.* **1.** *(жестоко)* моцно, нємилосердно, барз; **2.** нєприємно, боляцо; **то га је** ~ **дирнуло** то го боляцо рушело
немилом *присл. заст.* процив дзеки, насилу, нє жадаюци
немилосник *х. оп.* **немилосрдник**
немилосно *присл. оп.* **немилосрдно**
немилосрдан -дна -дно нємилосердни
немилосрдник *х.* нємилосердни чловек
немилосрдно *присл.* нємилосердно
немилосрдност *ж.* нємилоседносц
немилосрђе *с.* нємилосердиє
немилост *ж.* нємилосц; ◊ **оставити (предати, препустити) на милост и** ~ *оп. фраз. под* **милост**; **пасти у** ~ спаднуц до нємилосци
немилостан -сна -сно, **немилостив** -а -о *и* **немилостиван** -вна -вно нємилостиви
неминован -вна -вно нєобкеруюци, нєзаобиходни, нєминовни, обовязни
неминовност *ж.* нєобкеруюцосц, нєзаобиходносц, нєминовносц, обовязносц
немио -ила -ило **1.** *(недраг, мрзак)* нємили; ~ **догађај** нємила подїя; **2.** нємилосердни; ◊ **до немила** *(до највеће мере)* так же страх; **ићи (потуцати се и сл.) од немила до недрага** *(безуспешно тражити излаз из тешке ситуације)* турб(ал)овац ше, отлукац ше
немир *х.* нємир, нєспокой; **душевни** ~ душевни нємир
немиран -рна -рно **1.** нємирни; нєспокойни; **2.** *(узнемирен од уједа мува – о коњима и др.)* тот цо ше мухави, змухавени
немирити -им *покр.* знємирйовац
немирко *х.* нємирне дзецко, нємирни хлапец, шурґут
немирница *ж.* нємирна женска особа, шурґутка
немирно *присл.* нємирно; нєспокойно
немирност *и* **немирноћа** *ж.* нємирносц; нєспокойство
немирњак *х.* **1.** *оп.* **немирко**; **2.** *(бунџија)* подбуньовач, бунтовнїк
немирњаковић *х. оп.* **немирњак**

немирџија *х. оп.* **немирњак (2)**
немити -им *оп.* **немети**
Немица *и* **Немкиња** *ж.* Нємица
немица *ж. (нема женска особа)* нєма
немноги -а -о нєвелї
немного *присл.* нєвельо
немо *присл.* нємо
немогућ -а -е *и* **немогућан** -ћна -ћно **1.** нєможлїви, *заст.* нємогущи; **2.** *(неподношљив)* нєподношлїви, нєзношлїви, нєвитримовни, чежки; **немогући услови рада** нєподношлїви условия роботи; ◊ **све могуће и немогуће (ствари)** шицки можлїви и нєможлїви (ствари); **учинити кога немогућ[н]им** онєможлївиц дакого *(у роботи и под.)*
немогуће *и* **немогућно** *присл.* нєможлїве, *заст.* нємогуще*;* ◊ ~ **ми (ти итд.) је** нє можем
немогућност *ж.* нєможлївосц, *заст.* нємогучносц; ◊ **до немогућности** прейґ мири
немој немојмо, немојте *имп.* нє; ~ **да идеш** нє идз; **ма** ~ ! **1.** *(није ваљда)* озда нє!, наисце!?; **2.** *ир. (неће бити)* же би нє!, ище цо!?, ноша!, ноша гей!
неморал *х.* нєморал
неморалан -лна -лно нєморални
неморалност *ж.* нєморалносц
немост *и* **немоћа** *ж.* нємосц
немоћ *ж.* **1.** *(слабост)* слабосц; **осетио је** ~ **у рукама** почувствовал слабосц у рукох; **2.** *(немогућност*; *неспособност)* нємоц; **осећање немоћи** чувство нємоци; **стваралачка** ~ творча нємоц; ~ **теорије** нємоц теориї; **4.** *покр. (болест)* хорота
немоћан -ћна -ћно **1.** *(изнемогао)* слаби, вислабени; ґенґлїви; **брига за болесне и немоћне** старанє о хорих и слабих; **2.** хтори нє може дацо зробиц, нємоцни, нємочни, безсилни, слаби; **глас му је одао** ~ **бес** глас му виражел гнїв же нє може нїч зробиц (же ше нє може бранїц и под.), глас му виражел нємоцни гнїв; **непријатељ се показао** ~ нєприятель нє могол нїч зробиц; **3.** *(болестан)* хори
немоћати -ам *покр.* I. *нєпрех. (боловати)* буц хори, хоровац; II. *прех. (чинити слабим)* ослабйовац
немоћник *х.* слаби, нємоцни чловек
немоћно *присл.* без моци; **седео је** ~ шедзел барз слаби
немоћност *ж. оп.* **немоћ**
немрс *х.* час кед ше нє є месо и масц *(*кед ше є по било), пост
немрсан -сна -сно посни; ~ **дан** дзень кед ше нє є месо и масц (кед ше є по било), пост
немужеван -вна -вно нєхлопски, нємужевни
немушки[1] -ā -ō нєхлопски
немушки[2] *присл.* нє по хлопски, нє як хлоп
немушко -ога *с.* нєхлоп
немушкост *ж.* нєхлопство
немушти -а -о **1.** хтори нє може бешедовац, нєбешедуюци, нєми; ~ **створ** створенє хторе нє може бешедовац, нєбешедуюце створенє; **2.** нєартикуловани; **немушти гласови** нєартикуловани гласи; **3.** *(који ћути)* нєми, цихи; ~ **споразумевање** нєме спорозумйованє; **4.** нєрозумлїви, нєясни; ◊ ~ **језик** *оп. фраз. под* **језик**
немушто *присл.* нє бешедуюци; нєартикуловано; нємо, цихо; нєрозумлїво
немчарити -им *и* **немчати** -ам бешедовац по нємецки (по швабски)
немчити -им *(понемчавати)* понємцовац
немшки -а -о *заст.* нємецки
немштина *ж. (немачки утицај)* нємщина
нена *ж. покр. гип.* **1.** *(мајка)* мац, мама, матка; **2.** *(бака)* баба
ненавадан -дна -дно нєзвичайни, нєобични
ненавидан -дна -дно **1.** *(који мрзи)* хтори нєнавидзи, нєнавидзаци; **2.** *(завидљив):* **бити** ~ **на неког** завидзиц дакому
ненавидети -дим **1.** *(кога – мрзети)* нєнавидзиц, мержиц; **2.** *(коме)* завидзиц
ненавидник *х.* **1.** *(који мрзи)* нєнависнїк; **2.** завидлївец
ненавикао -кла -кло *оп.* **ненавикнут**
ненавикнут -а -о нєнавикнути, нєзвикнути, нєпривикнути
ненавист *ж.* **1.** *(мржња)* нєнависц, мержня; **2.** зависц
ненаглашен -а -о нєнаглашени; ~ **слог** *ґрам.* нєнаглашени склад
ненад *ж.* **1.** хтори нєсподзивано пришол; **2.** нєобчекована, нєсподзивана подія; **3.** *у присловнїцкей служби* нєсподзивано
ненадан -дна -дно *(изненадан)* нєсподзивани, нєназдавани
ненадано *присл. оп.* **ненадно**
ненадлежан -жна -жно нєкомпетентни
ненадлежност *ж.* нєкомпетентносц
ненадмашан -шна -шно *и* **ненадмашив** -а -о нєпревозиходзаци, нєнадвисшуюци, єдинствени
ненадно *присл.* нєсподзивано, нєназдавано
ненадокнадив *и* **ненадокнадљив** -а -о нєнадополнююци

ненадокнадивост *и* **ненадокнадљивост** *ж.* нєнадополнююцосц
ненадоместив -а -о нєзаменлїви; *(ненадокнадив)* нєнадополнююци
неназочан -чна -чно одсутни, нєприсутни
ненајеша *х.* хтори ше нє може наєсц, хтори би вше лєм єдол
ненаклон *и* **ненаклоњен** -а -о нєприхильни
ненаклоност *и* **ненаклоњеност** *ж.* нєприхильносц, одбиванє
ненакнадив *и* **ненакнадљив** -а -о *оп.* **ненадокнадив**
ненамеран -рна -рно хтори зробени нєнароком; ~ **грешка** гришка зробена нєнароком
ненамерно *присл.* нєнароком
ненаметљив -а -о нєнаруцуюци, нєнадрилююци
ненаметљивост *ж.* нєнаруцуюцосц, нєнадрилююцосц
ненамештен -а -о нєнамесцени
ненамештеност *ж.* нєнамесценосц
ненамирљив -а -о *(ненаплатив)* нєвимирююци; ~ **дуг** нєвимирююце длуство
ненападан -дна -дно нєнападни
ненападање *с.* нєнападанє; **уговор о ненападању** контракт о нєнападаню
ненападно *присл.* нєнападно
ненаплатив -а -о **1.** нєнаплацуюци; **2.** хтори ма вельку вредносц
ненапучен -а -о *оп.* **ненасељен**
ненараван -вна -вно нєприродни
ненаравно *и* **ненаравски** *присл.* нєприродно
ненаредан -дна -дно **1.** *(неспреман)* нєпорихтани; **2.** *(неуредан)* нєпорядни
ненародан -дна -дно нєнародни
ненарушив *и* **ненарушљив** -а -о нєпотупююци, нєнарушуюци; ~ **закон** нєпотупююци закон
ненасељен -а -о нєнаселєни
ненасељеност *ж.* нєнаселєносц
ненáсит[1] *х. (прождрљивац)* нєзаситнїк, нєнаситнїк, ґаладнїк
ненáсит[2] *и* **ненасит** -а -о, **ненаситан** -тна -тно *и* **ненаситљив** -а -о нєзаситни, нєнаситни, ґаладни
ненаситљивост, ненаситност *и* **ненаситост** *ж.* нєзаситносц, нєнаситносц, ґаладносц
ненаткриљив -а -о *оп.* **ненадмашан**
ненаучан -чна -чно нєнаукови
ненаучно *присл.* нєнауково
ненаучност *с.* нєнауковосц
неначет -а -о **1**. *осн., фиґ.* нєначати; ~ **хлеб** нєначати хлєб; ~ **здравље** нєначате здравє; **2.** *(незапочет)* нєпочати, нєзапочати
ненка *ж.* **1**. *дем.* < **нена**; **2.** шестра *(старша)*
ненормалан -лна -лно нєнормални; *(у разуму)* похибени, хибни, нєпевни
ненормалност *ж.* нєнормалносц
неносиља *ж. (кокош која не носи јаја)* нєнєшачка, нєносилка
необавезан[1] -зна -зно нєобовязни
необàвезāн[2] -а -о *(који се није обавезао)* нєобовязани
необавезаност *ж.* нєобовязаносц
необавезност *ж.* нєобовязносц
необавештен -а -о нє[по]информовани, нєобвисцени
необазрив -а -о нєосторожни, нєдомеркован
необазривост *ж.* нєосторожносц, нєдомеркованосц
необвезан -зна -зно *и* **необвезатан** -тна -тно *оп.* **необавезан**
необделан -а -о нєобробени
необзир *х. (безобзирност)* безоглядносц
необзиран -рна -рно *(безобзиран)* безоглядни
необилазан -зна -зно нєзаобиходни, нєобкеруюци
необичан -чна -чно нєобични, нєзвичайни, над'звичайни
необичност *ж.* нєобичносц, нєзвичайносц, над'звичайносц
необјашњив -а -о нєобяшнїви, нєобяшнююци, нєпояшнїви, нєпояшнююци
необлигатан -тна -тно *(необавезан)* нєоблиґатни
необорив -а -о **1.** хтори (хторого) нє мож зваліц; хтори (хторого) нє мож зруциц *(з власци и под.);* **2.** *(непобитан)* нєпобиваюци; ~ **доказ** нєпобиваюци доказ; **3.** *(непоколебљив)* одлучни, ришени
необоривост *ж.* нєпобиваюцосц; ~ **истине** нєпобиваюцосц правди
необрађен -а -о нєобробени
необразован -а -о нєобразовани
необразованост *ж.* нєобразованосц
необрањљив *и* **необрањив** -а -о *оп.* **неодбрањив**
необрезан -а -о нєобрезани
необрезаник *х.* нєобрезанєц
необуздан -а -о бесни, розбуйдошени, нєзазубадлани, нєстримани, нєстримовни, нєзатримовни; **постати** ~ розбуйдошиц ше
необузданост *ж.* бесносц, розбуйдошеносц, нєзазубадланосц, нєстриманосц

необухватан -тна -тно *и* **необухватљив** -а -о нєоблапни
необу́чен[1] -а -о нєоблєчени
необучен[2] -а -о *(ненаучен)* нєобучени
неоверен -а -о нєоверени
неовисан -сна -сно *оп.* **независан**
неовисност *ж. оп.* **независност**
неовлаштен *и* **неовлашћен** -а -о нєовласцени
неовршен -а -о нєвитлачени
неоген *х. ґеол.* неоґен
неограничен -а -о нєогранїчени
неограниченост *ж.* нєогранїченосц
неодазив *х.* нєодволанє, нєприход *(на поволанку)*
неодбранљив *и* **неодбрањив** -а -о нєодбранїви, нєодбранююци
неодвисан -сна -сно *оп.* **независан**
неодвлачан -чна -чно *оп.* **неодложан**
неодвојан -јна -јно *и* **неодвојив** -а -о нєоддзелї̈ви, нєоддвої̈ви
неодвојивост *ж.* нєоддзелї̈восц, нєоддвої̈восц
неодговоран -рна -рно нєодвичательни
неодговорно *присл.* нєодвичательно
неодговорност *ж.* нєодвичательносц
неодгодан -дна -дно, **неодгодив** *и* **неодгодљив** -а -о *оп.* **неодложан**
неодгодивост *ж. оп.* **неодложивост**
неодгонетљив -а -о нєодгадлї̈ви, нєзгадлї̈ви
неодложан -жна -жно *и* **неодложив** -а -о нєодкладающи, нєодложни
неодложивост *и* **неодложност** *ж.* нєодкладающосц, нєодложносц
неодлучан -чна -чно нєодлучни; нєшмели; вагающи; предумоваци; **бити** ~ буц нєодлучни, ламац ше, вагац ше, предумовац ше
неодлучно *присл.* нєодлучно; нєшмело; вагающо; предумовацо
неодлучност *ж.* нєодлучносц, ламанє, ваганє, вагающосц; нєодвага, нєшмелосц; предумованє, предумовацосц
неодмерен -а -о **1.** нєдобре одмерани, векши як треба; **2.** *(непромишљен)* нєконтроловани, нєроздумани, нєодмерани
неодољив -а -о **1.** хторому ше нє мож спроцивиц, нєзоперающи, нєзатримующи, нєодолї̈ви; нєвитримовни, нєзвладующи; ~ **сила** сила хторей ше нє мож спроцивиц; ~ **жеља** нєвитримовне жаданє; **2.** барз прицагующи, нєодолї̈ви; **неодољиве очи** барз прицагующи очи
неодољиво *присл.* барз, моцно, барз моцно, нєзоперающо, нєзатримующо, нєодолї̈во; нєвитримовно, нєзвладдующо; **нешто га је** ~ **терало да јој каже** цошка го барз гонєло же би єй повед; **сећања су навирала** ~ здогадованя нєзоперающо наиходзели
неодољивост *ж.* **1.** нєзоперающосц, нєзатримующосц, нєодолї̈восц; нєвитримовносц, нєзвладующосц; **2.** велька прицагующосц, нєодолї̈восц
неодредив *и* **неодредљив** -а -о нєодредлї̈ви, нєодредзующи
неодређен -а -о нєодредзени; ◊ *ґрам.* ~ **заменица** нєодредзени заменовнї̈к; **придев неодређеног вида** прикметнї̈к нєодредзеного виду
неодређеност *ж.* нєодредзеносц
неодржив -а -о нєотримующи, барз нєсиґурни; **његов положај је** ~ його положенє барз нєсиґурне
неодрживост *ж.* нєотримующосц, нєсиґурносц
неодступан -пна -пно нєодступни
неожењен -а -о нєоженєти, *рид.* нєженєти
неозбиљан -љна -љно нєозбильни
неозбиљно *присл.* нєозбильно
неозбиљност *ж.* нєозбильносц
неозоик *х. ґеол.* неозої̈к
неокаљан -а -о нєоблацени, чесни, чисти; **прошлост му је** ~ прешлосц му чесна
неокласицизам -зма *х.* неокласициз[е]м
неокласицистички -а -о неокласицистични
неоколонијализам -зма неоколониялиз[е]м
неокресан -а -о *осн., фиґ.* нєокресани
неокретан -тна -тно нєобратни, нєвертки
неокрњен -а -о очувани у цалосци, нєочкодовани, нєочкодзени, цали, подполни
неокрућен[1] -а -о нєкоруновани
неокрУњен[2] -а -о *(о кукурузу)* нєолупани, нєлупани
неолит *и* **неолитик** *х. ґеол.* неолит
неолитички *и* **неолитски** -а -о неолитски
неологизам -зма *х.* неолоґиз[е]м
неомеђен -а -о нєогранїчени, нєомедзени
неометан -а -о хторому нї̈хто нє завадза (нє прави чежкосци), хторого нї̈хто нє спера (нє становя), нєзавадзани, шлєбодни
неометано *присл.* без почежкосцох (завадзаня, сперaня, становяня), нєзавадзано, шлєбодно
неомицин *х. фарм.* неомицин
неон *х.* неон**неонацизам** -зма *х.* неонациз[е]м
неонски -а -о неонски
неопажен -а -о нєобачени
неопажено *присл.* нєобачено
неопажљив *и* **неопазив** -а -о нєобачлї̈ви
неопазице *и* **неопасце** *присл. оп.* **неопажено**
неопа̄сан[1] -сна -сно нєопасни
неопаса̄н[2] -а -о нєопасани *(з ременьом и под.)*

неопер *х. покр.* бруд, нєчистота
неоперив -а -о хтори (хторого) нє мож умиц (змиц); ~ **срамота** ганьба хтору нє мож змиц
неописан -а -о **1.** *оп.* **неописив**; **2.** нєописани
неописив -а -о хтори (хторого) нє мож описац, нєописани, нєописиви; ~ **гужва** нєописана гужва
неописивост *ж.* нєописаносц, нєописивосц
неоплазма *ж.* неоплазма
неоплакан -а -о нєоплакани
неоповргљив -а -о, **неоповржан** -жна -жно *и* **неоповрзив** -а -о нєпобиваюци; ~ **логика** нєпобиваюца лоґика
неопозив -а -о *и* **неопозиван** -вна -вно хтори нє мож пременїц (врациц, застановиц, одволац), нєоповолуюци; ~ **оставка** нєоповолуюце задзекованє
неопозивно *и* **неопозиво** *присл.* нєодволуюцо; ~ **наредити** нєодволуюцо розказац
неопојан -а -о хторого нє ховал паноцец; ◊ ~ **гроб** барз стари чловек
неопорезован -а -о нєопорцийовани
неопорецив *и* **неопоречљив** -а -о *оп.* **неопозив**
неоправдан -а -о нєоправдани
неопран -а -о **1.** *(неумивен)* нєумити; **2.** *(о коси)* нєзмити; **3.** *(о посуђу)* нєпомити; **4.** *(о рубљу)* нєпорайбани; ◊ **неопрани језик (језичина)** зли язик
неопранац -нца *х.* нєчисти, люштави чловек, люштавец
неопраница *ж.* нєчиста, люштава жена, люштавка
неопранко *х. оп.* **неопранац**
неопранштина *ж.* нєчистота, бруд, нєумитосц
неопредељен -а -о **1.** нєодредзени; **2.** *(који се није определио)* нєопредзелєни
неопредељеност *ж.* нєодредзеносц; нєопредзелєносц
неопрез *х. оп.* **неопрезност**
неопрезан -зна -зно нєосторожни, нєдомеркովани
неопрезно *присл.* нєосторожно, нєдомерковано
неопрезност *ж.* нєосторожносц, нєдомеркованосц
неопремљен -а -о нєопремени; ~ **лабораторија** нєопремена лаборатория
неопростив -а -о нєпребачлїви, нєпребачуюци
неопскрбљен -а -о *оп.* **незбринут**
неоптерећен -а -о нєобтерховани
неопходан -дна -дно нєобходни
неопходно *присл.* нєобходно
неопходност *ж.* нєобходност
неорганизован -а -о нєорґанизовани
неоргански -а -о нєорґански; ◊ ~ **хемија** нєорґанска хемия
неореализам -зма *х.* неореализ[е]м
неосвојив -а -о хтори (хторого) нє мож завжац (залапиц, освоїц), нєзабераци, нєзалаплїви, нєзалапююци, нєосвоїви
неосетан -тна -тно **1.** слаби, нєобачлїви; ~ **пораст температуре** слабе пороснуце температури; **2.** *оп.* **неосетљив (1)**
неосетљив -а -о **1.** нєчувствительни; **2.** *оп.* **неосетан (1)**
неосетљивост *ж.* нєчувствительносц
неоск[в]рнављен, **неоскврнут** *и* **неокврњен** -а -о нєосквернєни
неоскврњив -а -о нєоскверниви,
нєоскверньюци
неосмишљен -а -о нєобдумани
неоснован -а -о нєосновани; ~ **тврдња** нєосноване твердзенє
неоснованост *ж.* нєоснованосц
неоспоран -рна -рно *и* **неоспорив** -а -о нєоспорни, нєоспорююци
неоспоривост *и* **неоспорност** *ж.* нєоспорносц, нєоспорююцосц
неостварен -а -о нєвитворени
неостварив *и* **неостварљив** -а -о нєвитворлїви
неостваривост *и* **неостварљивост** *ж.* нєвитворлївосц
неотац -оца *х.* нєдобри оцец, нєоцец
неотесан -а -о **1.** *(о дрвету и сл.)* нєокресани; **2.** *фиґ. пей.* прости, нєвигладкани, нєокресани
неотесанац -нца *и* **неотесанко** *х.* простак
неотесанка *ж.* простачка
неотесано *присл.* просто, [по] простацки
неотесаност *ж.* простацтво, нєвигладканосц, нєокресаносц
неотклонљив *и* **неотклоњив** -а -о нєодклонїви, нєодклонююци
неотопљен -а -о нєрозпущени
неотпоран -рна -рно нєодпорни
неотровница *ж. зоол.* нєотровни гад
неотуђен -а -о нєодцудзени
неотуђив -а -о нєодцудзуюци; ~ **својина** нєодцудзуюца власносц
неотуђивост *ж.* нєодцудзуюцосц
неофашизам -зма *х.* неофашиз[е]м
неофит *х.* неофит
неоценљив *и* **неоцењив** -а -о нєоценїви, нєоценююци, хтори нє ма цену
неочекиван -а -о нєобчековани
неочекивано *присл.* нєобчековано
неочекиваност *ж.* нєобчекованосц
неочешљаница *ж.* *(чупавица)* стрехава
неоштећен -а -о нєочкодовани, нєочкодзени

непажљив -а -о **1.** хтори нє меркує, нєуважни; **јако је** ~ **на послу** барз нє меркує на роботи; **2.** *(несусретљив)* нєблаги, нєуважни
непажљивост *ж.* **1.** нємеркованє, нєуважносц; **2.** *(несусретљивост)* нєблагосц, нєуважносц
непажња *ж.* нємеркованє; **из непажње** пре нємеркованє
непамет *ж.* **1. а)** *(одсутност памети, лудост)* нємудросц, шалєнство, шалєносц; **б)** глупосц; **2.** *(несећање)* нєздогадованє, забуце
непаметан -тна -тно нємудри
непамћен -а -о нєзапаметани
непамћење *с.* нєпаметанє
непар *х.* нєпар; ◊ **пар** ~ пар нєпар; **они су** ~ вони нє пара, вони нє єден ґу другому
непаран -рна -рно нєпарни; ~ **број** *мат.* нєпарне число
непарица *ж.* предмет хтори нє ма пару; **ове су рукавице непарице** тоти рукавици обидва лїви (прави)
непарламентаран -рна -рно нєпарламентарни
непартијан -јна -јно *(ванпартијан)* нєпартийни
непартијац -јца *х.* нєпартиєц
непартијски -а -о нєпартийни
непатворен -а -о нєфалшиви, прави, нєвикривени
непик *викр.* нє важи
неписан -а -о нєписани; ~ **правило** нєписане правило
неписмен -а -о нєписмени
неписменост *ж.* нєписменосц
неписмењак *и* **неписмењаковић** *х.* нєписмени
неплански -а -о нєплански
неплатиша *х. и ж.* хтори нєпоряднє *або* нєдзечне плаци *(длуство и под.)*, нєплацач
неплаћен -а -о нєплацени; ~ **одсуство** нєплацене одсуство
неплеменит -а -о **1.** *(о човеку)* нєблагородни; **2.** *(о металу и сл.)* нєплеменити
неплемић *х.* нєдворян, нєнемеш
непливач *х.* нєплївач
неплован -вна -вно нєплївни; ~ **река** нєплївна рика
неплодан -дна -дно **1.** *(о живом бићу)* нєплодни, ялови; **2.** *(о воћки и сл.)* нєродни, ялови; **3.** *(о земљишту)* нєродни; **4.** *фиґ.* нєплодни, безплодни
неплодница *ж.* нєплодна, нєродна, ялова
непобедан -дна -дно**, непобедив** *и* **непобедљив** -а -о нєпобидиви
непобедивост *ж.* нєпобидивосц
непобитан -тна -тно нєпобиваюци, нєпобитни; ~ **доказ** нєпобиваюци доказ
непобитност *ж.* нєпобиваюцосц, нєпобитносц
непобожан -жна -жно нєпобожни
непобројан -јна -јно *оп.* **неизбројан**
неповезан -а -о нєповязани
неповерење *с.* нєдовириє, нєдоверлївосц/нєдовирлївосц, нєверлївосц, *нар.* нєповереносц; ◊ **изгласати неповерење (влади и сл.)** вигласац нєдовириє (влади и под.)
неповерљив -а -о нєповерлїви, нєдоверлїви/нєдовирлїви, нєверлїви*, нар.* нєповерени
неповерљивац -вца *х.* хтори нє ма довирия, нєдоверлївец/нєдовирлївец
неповерљивост *ж.* нєдовириє, нєдоверлївосц/нєдовирлївосц, нєверлївосц, *нар.* нєповереносц
неповодљив -а -о хтори нє пада под уплїв, тварди, самостойни
неповољан -љна -љно нєвигодни, нєприємни, нєповольни, нєдобри
неповрат *х.* нєврацанє
неповратан -тна -тно *и* **неповратљив** -а -о нєповратни
неповратно *присл.* нєповратно, без враценя; навше
неповратност *ж.* нєповратносц
неповредив *и* **неповредљив** -а -о нєповредзуюци; ~ **имовина** нєповредзуюци маєток; *(закон и сл.)* нєпотуплїви, нєпотупююци
неповредивост *и* **неповредљивост** *ж.* нєповредзуюцосц; нєпотуплївосц, нєпотупююцосц
непогода *ж.* **1.** буря, нєпогода; бридка хвиля; **2.** *фиґ.* нєволя, брига; ◊ **елементарна (природна)** ~ елементарна (природна) нєпогода
непогодан -дна -дно нєвигодни
непогодност *ж.* нєвигодносц
непогрешан -шна -шно *и* **непогрешив** -а -о нєпогришни
непогрешивост *и* **непогрешност** *ж.* нєпогришносц
неподељен -а -о нєподзелєни; ~ **мишљење** *фиґ.* нєподзелєне думанє
неподерив *и* **неподерљив** -а -о хтори нє мож подрец, хтори ше нє дре; ~ **обућа** обуй хтора ше нє дре
неподесан -сна -сно нєодвитуюци, нєвигодни
неподложан -жна -жно нєподложни; ~ **утицају** нєподложни уплїву

неподмирен -а -о нєподмирени; нєнамирени
неподмитљив -а -о нєподплацуюци, нєподмитлїви
неподмитљивост *ж.* нєподплацуюцосц, нєподмитлївосц
неподносив *и* **неподношљив** -а -о нєподношлїви, нєзношлїви, нєвитримовни
неподносивост *и* **неподношљивост** *ж.* нєподношлївосц, нєзношлївосц, нєвитримовносц
неподоба *ж.* **1.** *(наказа)* потвора, чудовиско, бридота; **2.** *оп.* **неподопштина (1)**
неподобан -бна -бно **1.** *(неприкладан)* неподобни, нєодвитуюци, нєприкладни; **он је ~ за ово радно место** вон нєподобни за тото роботне место; **2.** нєпристойни, бридки; нєдопущени; **3.** *(ружан)* бридки; **4.** нєдостойни; **5.** *(који није сличан)* нєподобни, хтори нє здабе на дакого *або* на дацо
неподобник *х.* нєдобри (зли) чловек
неподобност *ж.* **1.** *(неприкладност)* нєподобносц, нєодвитуюцосц, нєприкладносц; **2.** нєпристойносц, бридкосц; нєдопущене дїло; **3.** нєволя, нєзґода; **4.** нєдостойносц; **5.** *(несличност)* нєподобносц, нєздабанє
неподопштина *ж.* **1.** *(неподесност)* нєодвитуюцосц, нєприкладносц; **2.** *(грдило)* бридке дїло; нєпристойносц; **3.** *(испад)* випад, ексцес
неподударан -рна -рно нєпоклоплїви, нєсогласни
неподударност *ж.* нєпоклоплївосц, нєсогласносц
непоетичан -чна -чно нєпоетични
непожељан -љна-љно нєжадани, нєпожадани
непозван -а -о **1.** нєволани, нєповолани; **2.** *фиґ.* нєповолани, нєкомпетентни
непозванац -нца *х.* нєповолани
непознавалац -аоца нєпознаватель, нєзнавец
непознавање *с.* нєпознаванє, нєпознанє
непознанац -нца *х.* нєпознати, странски чловек
непознаница *ж.* нєпозната; нєпозната вредносц
непознанка *ж.* нєпозната, странска женска особа
непознат -а -о нєпознати
непознатост *ж.* нєпознатосц
непоимање *с.* нєпохопйованє
непојаман -мна -мно, **непојмив** *и* **непојмљив** -а -о нєпохоплїви, нєдоступни похопйованю, хтори (хторого) нє мож похопиц
непојамност *и* **непојмљивост** *ж.* нєпохоплївосц
непокварен -а -о нєпогубени
непокѕареност *ж.* нєпогубеносц
непокварив *и* **непокварљив** -а -о хтори ше нє губи, хтори нє подложни губеню; хтори ше нє може погубиц
непокварљивост *ж.* нєподложносц губеню, нєможлївосц губеня, нєгубяцосц
непокој *х.* нєспокой, нєпокой, нємир
непокојан -јна -јно нєспокойни, нємирни
непоколебив *и* **непоколебљив** -а -о одлучни, стаємни, тварди, хтори ше (себе) нє двої, нєдвояци, нєвагаюци
непоколебивост *и* **непоколебљивост** *ж.* одлучносц, стаємносц, твардосц, нєдвоєнє, нєваганє
непокоран -рна -рно нєпокорни
непокорив *и* **непокорљив** -а -о нєпокорлїви, нєподава(ю)ци
непокорност *ж.* нєпокорносц, нєподаванє, нєподава(ю)цосц
непокретан -тна -тно **1.** *(који се не креће)* нєрухоми; нєпорушуюци; **2.** *(тром)* нєрухоми, повольни; **3.** *(одузет – о делу тела)* слути, заслутнєни; ◊ ~ **имовина (иметак)** *правн.* нєрухоми маєток
непокретљив -а -о *оп.* **непокретан (1)**
непокретност *ж.* *(непокретљивост; некретнина)* нєрухомосц
непокривен -а -о **1.** нєзакрити; **2.** *спорт., банк.* нєпокрити
неполитички -а -о нєполитични
непоман -мна -мно *(немаран)* нєдзбали, нєдзбаци, нєзадзбани
непоменик *х.* тот хторого нє треба споминац, хтори ше нєдзечнє спомина
непоменица *ж.* **1.** тота хтору нє треба споминац, хтора ше нєдзечнє спомина; **2.** *(змија)* гад
непомерљив -а -о хтори (хторого) нє мож рушиц (помкнуц, премесциц) з места
непомирљив -а -о нєпомирлїви
непомирљивост *ж.* нєпомирлївосц
непомислив -а -о хтори (хторого) нє мож задумац
непомичан -чна -чно нєрухоми; ~ **поглед** нєрухоми (заслупнути, упарти) попатрунок
непомично *присл.* нєрухомо, нє рушаюци ше
непомичност *ж.* нєрухомосц
непомња *ж.* **1.** *оп.* **нехат**; **2.** *(непажња)* нємеркованє; *(неопрезност)* нєосторожносц
непомућен -а -о **1. а)** *(бистар)* нєзамуцени; **б)** ясни; **2.** *фиґ.* *(који није ничим поремећен)*

нєнарушени, нєзагубени, нєпретаргнути ~ **радост** нєнарушена радосц
непоништив -а -о нєпонїщуюци, нєпонїщиви
непоновљив -а -о нєповторлїви, нєповторююци, нєпоновлїви
непоправан -вна -вно *и* **непоправљив** -а -о нєпоправни
непопуларан -рна -рно нєпопуларни
непопуларност *ж.* нєпопуларносц
непопустљив -а -о нєпопущуюци, нєпопущлїви, упарти, тварди
непопустљивост *ж.* нєпопущлївосц, упартосц, твардосц
непораба *ж.* нєхаснованє
непоремећен -а -о нєнарушени, нєпоремецени
непорецив -а -о нєпорекаюци, нєпобиваюци
непорочан -чна -чно нєпорочни
непорочност *ж.* нєпорочносц
непосећен -а -о нєнащивени; ~ **изложба** нєнащивена вистава
непосечен -а -о **1.** нєвирубани; ~ **шума** нєвирубани лєс; **2.** нєпорезани
непословност *ж.* нєдїловносц
непослух *х. оп.* **непослушност**
непослушан -шна -шно нєпослушни, нєпослухни, хтори нє сце слухац
непослушко *х. гип.* нєпослушни (нєпослухни) хлапец
непослушник *х.* нєпослушни, нєпослухни
непослушница *ж.* нєпослушна, нєпослухна
непослушност *ж.* нєпослушносц, нєпослухносц
непоспешан -шна -шно нєудатни, нєуспишни
непосредан -дна -дно нєпостредни
непосредно *присл.* нєпостредно
непосредност *ж.* нєпостредносц
непостижан -жна -жно нєдосцигуюци, нєдосяжни
непостојан -а -о **1.** *(подложан променама)* нєстаємни, нєтирваци; ~ **боја** нєстаємна фарба; **2.** *(непоуздан)* нєстаємни, преврацаци; ~ **човек** нєстаємни чловек; **3.** *ґрам.* випадни; **непостојани вокал** випадни вокал
непостојање *с.* нєиснованє, нєпостоянє; *(небитак)* нєбуце
непостојећи -а -е нєиснуюци, нєпостояци
непотврђен -а -о нєпотвердзени; ~ **вест** нєпотвердзена вистка
непоткупан -пна -пно *и* **непоткупљив** -а -о нєподплацуюци, нєподкупни
непотпун -а -о нєподполни
непотпуно *присл.* нєподполно
непотпуност *ж.* нєподполносц
непотреба *ж.* нєпотреба
непотребан -бна -бно нєпотребни
непотребност *ж.* нєпотребносц
непотрошан -шна -шно, **непотрошив** *и* **непотрошљив** -а -о *(који се не може потрошити)* нєпотрошиви, нєпотрошни
непоћудан -дна -дно **1.** *(непожељан)* нєжадани, нєпожадани; **2.** *(ненаклоњен)* хтори ше дачому проциви, нєприхильни
непоћудно *присл.* нєприємно, нєправо
непоћудност *ж.* **1.** *(непожељност)* нєжаданосц, нєпожаданосц; **2.** *(ненаклоњеност)* процивенє, нєприхильносц; **3.** нєдопущени (бридки) поступок
непоуздан -а -о **1.** *(који не ужива поверење)* на хторого ше нє мож збизовац, хторому нє мож вериц, нєсиґурни, нєбизовни; **2.** *(који је без поуздања)* нєсиґурни, нєбизовни
непоузданост *ж.* нєсиґурносц, нєбизовносц
непоуздање *с.* **1.** *(неповерење)* нєдовириє, нєдоверлївосц, нєдовирлївосц; **2.** *(безнадност)* безнадїйносц, обезхрабреносц
непоштедан -дна -дно нємилосердни, безоглядни, нєсануюци; ~ **критика** нємилосердна критика
непоштедно *присл.* нємилосердно, безоглядно, нє сануюци
непоштедност *ж.* нємилосердносц, безоглядносц, нєсануюцосц
непоштен -а -о нєчесни
непоштено *присл.* нєчесно
непоштењак *и* **непоштењаковић** *х.* нєчесни чловек
непоштење *с.* нєчесносц
непоштивање *с. оп.* **непоштовање**
непоштовање *с.* нєпочитованє
неправ -а -о *оп.* **неправедан**
неправда *ж.* **1.** кривда, нєсправедлївосц, нєправда; **учинити коме неправду** зробиц дакому кривду (нєправду), укривдзиц дакого; **2.** *(безакоње, насиље)* нєправда
неправедан -дна -дно нєсправедлїви, нєправедни
неправедник *х.* нєсправедлїви (нєправедни) чловек
неправедница *ж.* нєсправедлїва (нєправедна) женска особа
неправеднички -а -о нєправеднїцки
неправедно *присл.* нєсправедлїво, нєправедно
неправедност *ж.* нєсправедлївосц, нєправедносц, *заст.* нєправица
неправи -а -о нєправи; **доћи у неправе руке** присц до нєправих рукох

неправилан -лна -лно нєправилни
неправилно *присл.* нєправилно
неправилност *ж.* нєправилносц
неправица *ж. оп.* **неправда**
неправичан -чна -чно *оп.* **неправедан**
неправичност *ж. оп.* **неправедност**
неправни -а -о нєправни
непра́во[1] *и* **на́пра̄во** *с.* нєправо
нѐправо[2] *присл.* **1.** нєзаконїто, нєправедно; ~ **присвојити иметак** нєзаконїто присвоїц маєток; **2.** погришно; ~ **разумети кога** погришно дакого розумиц; ◊ **учинити коме што** ~ зробиц дакому кривду; ~ **ми (ти, му итд.) је** нєправо ми (ци, му итд.)
непрактичан -чна -чно нєпрактични
непрактичност *ж.* нєпрактичносц
непреболан -лна -лно **1.** *(неизлечив)* нєвилїчиви, нєзагоїви; **2.** *фиґ.* нєпреболююци, нєпотїшни, нєутїшни; ~ **туга** нєпотїшни смуток
непребродив -а -о нєзвладуюци; **непребродива препрека** нєзвладуюце препречене
непребројан -јна -јно *и* **непребројив** -а -о безчислени
непреведив, **непреводив** *и* **непреводљив** -а -о хтори нє мож преложиц *(з єдного язика на други)*, нєпреклада(ю)ци
непреводивост *и* **непреводљивост** *ж.* нєпреклада(ю)цосц
непреврео -ела -ело нєпрекиснути
непревртљив -а -о стаємни, дошлїдни
непрегледан -дна -дно нєпреглядни
непрегледност *ж.* нєпреглядносц
непредвидив *и* **непредвидљив** -а -о хтори нє мож предвидзиц, нєпредвидзуюци, нєпредвидлїви
непредвидивост *и* **непредвидљивост** *ж.* нєпредвидзуюцосц, нєпредвидлївосц
непредвиђен -а -о нєпредвидзени
непредвиђеност *ж.* нєпредвидзеносц
непредметан -тна -тно нєпредметни
непредобив -а -о *и* **непредобитан** -тна -тно *(неосвојив)* хтори (хторого) нє мож завжац (залапиц, освоїц), нєзабераци, нєзалапююци, нєосвоїви
непредузетан -тна -тно *и* **непредузимљив** -а -о нєподнїмаци, нєиницийативни
непредузетност *и* **непредузимљивост** *ж.* нєподнїмацосц, нєиницийативносц
непреживари *х. мн. зоол.* нєрумеґаче (Artiodactyla)
непрекидан -дна -дно нєпреривни
непрекидно *присл.* нєпреривно
непрекидност *ж.* нєпреривносц
непрекоран -рна -рно *оп.* **беспрекоран**
непрекорачив *и* **непрекорачљив** -а -о нєпрекрочуюци, нєпрекрочиви
непрекршив -а -о нєпотупююци
непрелазан -зна -зно **1.** нєпреходни; **2.** *(који није заразан – о болести)* нєобераци; ◊ ~ **играч** *спорт.* нєпреходни бавяч; ~ **оцена** *шк.* нєпреходна оцена
непрелазност *ж.* нєпреходносц
непреломан -мна -мно *и* **непреломљив** -а -о нєпреламни; тварди
непремостив -а -о нєпремосцуюци, нєзвладуюци, нєпревозиходзаци, нєпреходни; ~ **јаз** нєпремосцуюца бездна; **непремостиве тешкоће** нєзвладуюци чежкосци
непрепознатљив -а -о нєпрепознатлїви
непреносив *и* **непреношљив** -а -о нєпреношаци
непрерађен -а -о нєпреробени
непресахњив -а -о хтори ше нє може висушиц; хтори ше нє суши
непрестан -а -о нєпреривни, стаємни
непрестано *присл.* нєпреривно, стаємно
непресушан -шна -шно *и* **непресуш[љ]ив** нєпресушни, нєвичерпни; ~ **извор богатства** нєпресушне жридло богатства
непретргљив -а -о *и* **непретржан** -жна -жно *оп.* **непрекидан**
непрећутљив -а -о нєпрецихуюци
непрецизан -зна -зно нєпрецизни
непрецизно *присл.* нєпрецизно
непрецизност *ж.* нєпрецизносц
непречишћен -а -о нєпречисцени, нєрозчисцени
непрешан -шна -шно *(који није хитан)* нє нагли, *заст.* нє пилни
непривредни -а -о нєпривредни
непризнавање *с.* нєприпознаванє
непризнат -а -о нєприпознати
непријављен -а -о нєприявени
непријазан -зни *ж. заст.* **1.** нєприятельство; **2.** зло
непријатан -тна -тно нєприємни; *(о догађају и сл. – неугодан, претећи)* прикри; нєлагодни
непријатељ *х.* нєприятель; **спољни (вањски)** ~ вонкашнї нєприятель; **унутрашњи** ~ нукашнї нєприятель
непријатељица *ж.* нєприятелька
непријатељски -а -о нєприятельски
непријатељски *присл.* нєприятельски
непријатељство *с.* нєприятельство, *заст. рид.* вражда

непријатно *присл.* нєприємно; *(неугодно)* прикро; нєлагодно
непријатност *ж.* нєприємносц; *(неугодност)* прикросц; нєлагодносц, нєлагода
непријемљив -а -о **1.** *(неприхватљив)* нєприлаплїви; **2.** имуни, одпорни; хтори дацо нє прима (нє прилапює), од хторого ше дацо одбива, нєчувствительни, тупи; **бити ~ за неке врсте болести** буц имуни на даєдни файти хоротох; **он је ~ на националистичка осећања** од нього ше одбиваю националистични чувства
непријемчив -а -о *оп.* **непријемљив (2)**
неприкладан -дна -дно **1.** нєприкладни, хтори нє швечи, нєодвитуюци, нєумесни; **~ понашање** нєприкладне справованє; **~ одећа** нєодвитуюци (нєприкладни) шмати; **~ шала** нєумесна франта; **2.** *(несналажљив, неспретан)* нєзнаходлїви, нєсхопни
неприкосновен -а -о нєприкосновени
неприкосновеност *ж.* нєприкосновеносц
неприкривен -а -о нєскрити, нєприкрити; **гледати с неприкривеном мржњом** патриц з нєскриту нєнависцу
неприлагодљив -а -о нєприсподобююци, нєприлагодлїви; *(неприлагођен друштву)* нєзлагодни
неприлепчив -а -о *(који није заразан)*: **~ болест** нєобераца хорота
неприлика *ж.* **1.** нєприємне положенє, нєприємносц, нєзґода, нєвигода, нєлагодносц; **2.** *(неприлична особа)*: **удала се за неприлику** одала ше за такого хтори єй нє пара (хтори нє ґу нєй, хтори нє за ню)
неприличан -чна -чно хтори ше справує як нє швечи; хтори нє швечи; нєумесни; нєдостойни; нєпристойни; нєшорови; нєодвитуюци
неприличност *ж.* нєумесносц; нєдостойносц; нєпристойносц; нєшоровосц; нєодвитуюцосц; **укорили су га због неприличности владања** укорели го пре нєшорове справованє
непримењљив -а -о нєпримենлїви, нєпримењуюци
непримеран -рна -рно нєприкладни; **~ понашање** нєприкладне справованє
непримерен -а -о нєпримерани
неприметан -тна -тно *и* **неприметљив** -а -о нєобачлїви
неприметно *присл.* нєобачлїво
непримећен -а -о нєобачени; **остати ~** остац нєобачени
непринципијелан -лна -лно нєпринципиєлни
непринципијелност *ж.* нєпринципиєлносц
неприправан -вна -вно **1.** нєпорихтани; **2.** нєобчековани, нєсподзивани
неприродан -дна -дно нєприродни
неприродно *присл.* нєприродно
неприродност *ж.* нєприродносц
неприсебан -бна -бно нєприсебни
неприсилан -лна -лно *и* **неприсиљен** -а -о природни, спонтани
неприсподобив -а -о *оп.* **неупоредив**
непристао -ала -ало нєприкладни, нєодвитуюци
непристојан -јна -јно нєпристойни
непристојност *ж.* нєпристойносц
непристран -а -о *оп.* **непристрастан**
непристраност *ж. оп.* **непристрасност**
непристрастан -сна -сно нєпристрасни
непристрасност *ж.* нєпристрасносц
неприступан -пна -пно *и* **неприступачан** -чна -чно нєприступни, нєдоступни; *(о нервозној, нељубазној особи)* нєдотикани
неприступачност *и* **неприступност** *ж.* нєприступносц, нєдоступносц
неприсутан -тна -тно нєприсутни
неприхватљив -а -о нєприлаплїви
непричљив -а -о нєбешедлїви, нєприповедаци
непробављив -а -о *осн., фиґ.* нєпретровлїви
непробитачан -чна -чно **1.** нєхасновити; **2.** *(неповољан)* нєвигодни
непробојан -јна -јно нєпребива(ю)ци; **~ оклоп** нєпребива(ю)ци панцир
непробојност *ж.* нєпребива(ю)цосц
непроведив -а -о *(неизводљив)* нєвиводлїви, нєвитворлїви
непровидан -дна -дно *осн., фиґ.* нєпревидни; **~ стакло** нєпревидне скло
непровидност *ж.* нєпревидносц
непроводан -дна -дно *физ.* нєпреводни, нєпреводзаци; **~ тело** нєпреводне цело
непроводник *х.* нєпреводнїк
непродиран -рна -рно *(непробојан; непровидан)* нєпренїкаци
непродоран -рна -рно нєпредзераюци, нєпребиваюци
непродуктиван -вна -вно нєпродуктивни
непродуктивност *ж.* нєпродуктивносц
непродушно *присл.* герметично
непрозиран -рна -рно *и* **непрозрачан** -чна -чно *оп.* **непровидан**
непроизводан -дна -дно *оп.* **непродуктиван**
непрокишњив -а -о нєпремакаци
непролазан -зна -зно нєпреходни
непролазност *ж.* нєпреходносц

непромашив -а -о **1.** нєпремахуюци, хтори вше поцилює; ~ **стрелац** нєпремахуюци штреляч; **2.** нєпремахуюци, хтори нє мож нє поцильовац; ~ **мета** нєпремахуюца мета
непроменит -а -о *оп.* **непроменљив**
непроменљив *и* **непромењив** -а -о нєпременлїви
непроменљивост *и* **непромењивост** *ж.* нєпременлївосц
непрометан -тна -тно нєобточни, нєпрометни; ~ **улица** нєобточна улїца
непромишљен -а -о нєроздумани, нєпредумани, нєрозсудни; ~ **поступак** нєроздумани поступок
непромишљеност *ж.* нєроздуманосц, нєпредуманосц, нєрозсудносц
непромочив -а -о нєпремакаци, хтори нє препущує воду *або* влагу
непромочивост *ж.* нєпремакацосц
непроницљив -а -о нєпренїка(ю)ци, нєпренїклїви
непропадљив -а -о хтори нє може препаднуц
непрописан -сна -сно нєприписни, нє по предписаню; ~ **паркирање** нєприписне паркиранє
непрописно *присл.* нєприписно
непропорционалан -лна -лно нєпропорционални
непропусност *и* **непропустивост** *ж.* нєпрепущуюцосц
непропустан -сна -сно, **непропустив** *и* **непропустљив** -а -о нєпрепущуюци, нєпрепущоваци
непросвећен -а -о нєпросвищени
непросвећеност *ж.* нєпросвищеносц
непрост -а -о *у служби предиката* нєпребачлїви, хтори нє мож пребачиц
непросто *присл.* нє пребачене
непротумачив -а -о нєтолкуюци, нєобяшнїви
непроходан -дна -дно нєпреходни
непроходност *ж.* нєпреходносц
непроценљив *и* **непроцењив** -а -о нєпреценїви
нептуниј[**ум**] *х. хем.* нептуний, нептуниюм
непун -а -о нєцали, нєполни; **завршио је посао за непуна четири месеца** закончел роботу за нєцали штири мешаци
непунолетан -тна -тно нєполнолїтни
непуча *ж.* шестрово *або* братово дзивче (дзивка)
непушач *х.* нєкуряч, нєдоганьош
непушачки -а -о нєкуряцки, нєдоганьошски
непце *(ґен. мн.* небаца) *с. анат.* поднєбє; ◊ **меко (задње)** ~ мегке (заднє) поднєбє; **тврдо (предње)** ~ тварде (предне) поднєбє
непчани -а -о поднєбйови, поднєбни
непчаник *х. ґрам.* преднєподнєбни консонант
нера̄ван[1] -вни *ж. оп.* **неравнина**
нера̄ван[2] -вна -вно **1.** *з розл. знач.* нєровни; ~ **пут** нєровна драга; **гледа у њему неравног себи** видзи у нїм нєровного себе; **2.** нєровноправни, нєровни; ~ **борба** нєровноправна борба; **3.** *фиґ. (неуравнотежен)* витрови; **4.** *фиґ.* нєвигладзени
ненавнина *ж.* нєровнїна
неравно *присл.* **1.** нєровно; **2.** нєєднак
неравномеран -рна -рно нєровномирни
неравномерно *присл.* нєровномирно
неравномерност *ж.* нєровномирносц
неравноправан -вна -вно нєровноправни
неравноправност *ж.* нєровноправносц
неравност *ж.* **1.** нєровносц; **2.** нєєднакосц
нера̄д[1] нєробота
нѐрад[2] -а -о хтори дацо нє жада, нє люби робиц *або* нєдзечнє роби; **отишао је ~ да разговара** пошол нє жадаюци бешедовац; ~ **је то учинио** нєдзечнє то зробел; ◊ ~ **имати кога** нє любиц дакого
нерадан -дна -дно **1.** хтори нє люби робиц, нєроботнїк; **2.** *(беспосличарски)* леґварошски, нєроботни; **3.** *одр.* нєроботни; **нерадни дан** нєроботни дзень
нерадин *и* **нерадиша** *х. оп.* **нерадник**
нерадник *х.* нєроботнїк, леґварош
нерадница *ж.* нєроботнїца, леґварошка
нераднички -а -о нєроботнїцки, леґварошски
нерадништво *с.* нєробота, леґваренє, леґварошство
нерадо *присл.* нєдзечнє
нерадозналац -лца *х.* нєлюбопитлївец
нерадостан -сна -сно нєрадосни
неразберив -а -о нєрозумлїви, нєясни
неразблажен -а -о нєрозридзени, нєрозблажени; ~ **алкохол** нєрозридзени алкогол
неразбор *х. оп.* **неразборитост**
неразборан -рна -рно *и* **неразборит** -а -о **1.** нєрозумни; **2.** *оп.* **неразберив**
неразборито *присл.* нєрозумно
неразборитост *ж.* нєрозумносц
неразвезив -а -о хтори (хторого) нє мож розвязац, нєрозвязуюци
неразвијен -а -о нєрозвити; ~ **земља** нєрозвита жем
неразвијеност *ж.* нєрозвитосц
неразгажен -а -о нєрозґажени; **неразгажене ципеле** нєрозґажениципели

неразговетан -тна -тно нєрозлучни, цалком *або* нєдосц розумлїви (видлїви, ясни); нєрозумлїви, нєясни
неразговетност *ж.* нєдостаточна розумлївосц (видлївосц, ясносц); нєрозумлївосц, нєясноц
неразговоран -рна -рно нєбешедлїви
нераздвојан -јна -јно *(који се не раздваја од кога)* нєрозлучни, нєроздвойни; **нераздвојне другарице** нєрозлучни товаришки
нераздвојив -а -о *(који се не може раздвојити)* нєрозлучни, нєрозлучуюци, нєроздвойни, нєроздвоїви
нераздељив -а -о нєроздзелїви, нєроздзелююци
нераздружан -жна -жно *и* **нераздружив** -а -о нєроздруживи, нєроздружуюци
неразјашњив -а -о нєрозяшнїви, нєрозяшнююци
неразложан -жна -жно *и* **неразложит** -а -о **1.** *(који не прима оправдане разлоге)* нєдоказани; *(непромишљен)* нєроздумани, нєрозумни; **2.** хтори без причини, нєоправдани, нєосновани
неразлучан -чна -чно *оп.* **нераздвојан**
неразлучив *и* **неразлучљив** -а -о *оп.* **нераздвојив**
неразмер *х. оп.* **несразмера**
неразмеран -рна -рно *оп.* **несразмеран**
неразмишљен -а -о *оп.* **непромишљен**
неразмрсив -а -о хтори нє мож розплєсц (одмотац), барз заплєцени (поплєцени)
неразорив *и* **неразорљив** -а -о хтори нє мож розваляц; нєзнїщиви, нєзнїщуюци, тирваци
неразрешив *и* **неразрешљив** -а -о нєришиви/нєришими, нєрозришуюци, нєодгадуюци
неразрушив -а -о *оп.* **неразорив**
неразуман -мна -мно нєрозумни
неразумљив -а -о нєрозумлїви
неразумник *х.* нєрозумни чловек
неразумно *присл.* нєрозумно
неранџа *ж. оп.* **наранџа**
нераљив *и* **нерађив** -а -о нєранїви
нерасипан -пна -пно нєтрошни, нєронтовни
нераскидан -дна -дно, **нераскидив** *и* **нераскидљив** -а -о нєрозривни, нєрозтаргуюци; ~ **веза** нєрозривна вяза
нерасклопив *и* **нерасклопљив** -а -о хтори нє мож розобрац (розклопиц)
нераскрављив -а -о нєрозпущиви, нєрозпущуюци
нераспадљив -а -о нєрозпадлїви
нерасплетив -а -о хтори нє мож розплєсц
нераспознајан -јна -јно хтори (хторого) нє мож розпознац, нєрозпознаваюци
нерасположен -а -о **1.** нєрозположени, нє у дзеки, нє у волї, подлей дзеки; **2.** нєприятельски розположени
нерасположеност *ж.* нєрозположеносц
нерасположење *с.* **1.** нєрозположенє; **2.** нєзадовольство, нєрозположенє
нераст *х.* корназ
нерастављив -а -о нєроздзелїви; нєрозлучни, нєрозлучуюци
нерастворив *и* **нерастворљив** -а -о нєрозпущуюцин
нерастић *х. дем.* корнащик
нерастопив *и* **нерастопљив** -а -о хтори нє мож *або* хтори ше нє може розпущиц, нєрозпущуюци
нерастумачив -а -о хтори нє мож потолковац, нєобяшнїви
нерасудан -дна -дно **1.** нєрозумни, нєроздумани; **2.** *оп.* **неразложан (2)**
нератни -а -о нєвойнови
нератоборан -рна -рно нєборбени
нерационалан -лна -лно нєрационални
нерашчланљив *и* **нерашчлањив** -а -о нєрозчленїви, нєрозчленююци
нерв *х.* нерв; ◊ **бити слабих нерава** мац слаби нерви; **ићи коме на нерве** исц дакому на нерви; **имати јаке нерве** мац моцни нерви; **кидати коме нерве** нервовац дакого; **рат нерава** война нервох; *анат.:* **видни** ~ видни нерв; **мирисни** ~ пахни нерв; **слушни** ~ слухни нерв
нервирати (се) -ам (се) нервовац (ше)
нервни -а -о **1.** нервни, нервови; **2.** нервозни; ◊ ~ **шок** нервни шок; ~ **напетост** нервна напруженосц (напнутосц); *анат.:* ~ **завршетак** нервов конєц; ~ **систем** ~ нервна система; **врпчасти** ~ **систем** пантлїкаста нервна система; **лествичаст** ~ **систем** драбинкаста нервна система
нервно *присл.* нервно; ~ **болестан** нервно хори
нервоза *ж.* нервоза
нервозан -зна -зно нервозни
нервозност *ж.* нервозносц
нерђајући -а -е нєардзавяци; ~ **метал** нєардзавяци метал
нереалан -лна -лно нєреални
нереалност *ж.* нєреалносц
нерегуларан -рна -рно нєреґуларни
неред *х.* **1.** *з розл. знач.* нєшор, нєпорядок; **направити** ~ направиц нєшор; **2.** *мн.*

(побуна; демонстрације) нєшори; **студентски нереди** студентски нєшори

нередован -вна -вно *и* **нередовит** -а -о **1.** *(неуредан)* нєпорядни; ~ **снабдевање** нєпорядне подмирйованє; ~ **живот** нєпорядни живот; **2.** *(ванредан)* нєрядови; ~ **скупштина** нєрядова скупштина; ~ **војска** нєрядове войско

нередовито *и* **нередовно** *присл.* нєпоряднє

нерелигиозан -зна -зно нєрелиґиозни

нерентабилан -лна -лно нєрентабилни

Неретванин *х.* Неретвян

неретвански *и* **неретвљански** -а -о (< Неретва) неретвански

неретко *присл.* досц часто

неречит -а -о хтори нє зна крашнє бешедовац, хтори без бешеднїцкого дара

нерешен -а -о нєришени; ~ **спор** нєришени спор; ~ **резултат** *спорт.* нєришени резултат

нерешено *присл.* **1.** *спорт.* нєришено; **игра је завршена** ~ бависко закончене нєришено; **2.** нєодлучно

нерешив *и* **нерешљив** -а -о **1.** нєришиви, нєришуюци; ~ **проблем** нєришиви проблем; **2.** нєодлучни

неритмичан -чна -чно нєритмични

нерод *х.* нєродзина

неродан -дна -дно нєродни; ~ **земља** нєродна жем

неродица *ж.* **1.** нєродни рок; **2.** слаби урожай; **3.** *(оскудица, глад)* гладни рок

нероднице *и* **неродуша** *ж. оп.* **нероткиња**

неродност *ж.* нєродносц

нерођен -а -о **1.** *(који није рођен)* нєнародзени; **2.** *(који није род)* нєвласни, нєродзени; ~ **мајка** нєвласна мац

нероткиња *ж.* **1.** *(о жени)* хтора нє ма (нє може мац) дзеци, без дзецох; **2.** *(о воћки, земљи и сл.)* нєродни, хтори нє родзи, ялови

нерука *ж.* нєщесце, нєзґода

несабран -а -о нєзредзени; *(расејан)* розшати, розтрешени

несавесник *х.* безсовиснїк

несавесност *ж.* нєсовисносц

несавестан -сна -сно нєсовисни

несавитљив -а -о нєз[о]гинаци

несавитљивост *ж.* нєз[о]гинацосц

несавладив *и* **несавладљив** -а -о нєзвладуюци, нєзвладлїви

несавладивост *и* **несавладљивост** *ж.* нєзвладуюцосц, нєзвладлївосц

несавремен -а -о нєсучасни

несавременик *х.* нєсучаснїк

несавршен -а -о нєсовершени

несавршеност *и* **несавршенство** *с.* нєсовершеносц, нєсовершенство

несагласан -сна -сно нєсогласни, хтори ше нє склада

несагласје *с. поет. оп.* **несагласност**

несагласност *ж.* нєсогласносц

несагледив -а -о **1.** нєвидлїви; безконєчни; **2.** *(неизмеран, невиђен)* нєспатра(ю)ци, нєвимерни, нєвидзени; **несагледиве последице** нєспатраюци пошлїдки

несагорив *и* **несагорљив** -а -о нєзгорююци, нєгоряци

несагоривост *и* **несагорљивост** *ж.* нєзгорююцосц, нєгоряцосц

несазнајан -јна -јно нєспознаваюци

несаломив *и* **несаломљив** -а -о нєзламни; ~ **карактер** нєзламни характер

несаломљивост *ж.* нєзламносц

несамосталан -лна -лно нєсамостойни

несамосталност *ж.* нєсамостойносц

нѐсан[1] -сна *х.* нєспанє

нѐсан[2] -а -о хтори нє ма сна, хтори без сна

несаница *ж.* нєспанє, безсонносц; **пати од несанице** нє може спац, нє ма спаня

несаопштив -а -о **1.** нєсообщиви, нєсообщуюци; **2.** *(ћутљив)* нєбешедлїви

несаперив -а -о хтори нє мож змиц (умиц)

несвакидањи, несвакидашњи -а -е *и* **несвакодневни** -а -о нєкаждодньови

несварив *и* **несварљив** -а -о *осн., фиґ.* нєпретровлїви

несвесно *присл.* нєсвидомо

несвест *ж.* нєсвидомосц, замлєтосц, замлєце; *(од пада, удара)* замраченосц, омраченосц; ◊ **до несвести** *(претерано много)* барз, до млєца; **пасти у** ~ замлєц, страциц свидомосц

несвестан -сна -сно **1.** нєсвидоми**; несвесне кретње** нєсвидоми рухи; **2.** *(који је у несвести)* без свидомосци, замлєти

несвестити се -и се *безос. (добијати несвестицу):* **несвести му се** млєє, траци свидомосц

несвестица *ж. мед. оп.* **несвест**

несводљив -а -о *мат.* нєзводлїви

несвој -оја -оје нєсвой

несвојствен -а -о **1.** нєхарактеристични; цудзи, далєки; **2.** без самодовирия, хтори нє ма самодовирия

несвојта *ж.* нєсвойо, нєродзина

несврстан -а -о нєвязани; **несврстане земље** *пол.* нєвязани жеми

несвршен -а -о нєзакончени; ◊ **несвршени глагол** *ґрам.* нєзакончене дїєслово

несебезнао -ала -ало **1.** хтори нє зна за себе, безумни; **2.** *оп.* **несебичан**
несебичан -чна -чно нєсебични
несебично *присл.* нєсебично
несебичност *ж.* нєсебичносц
неселица *ж.* *(о птицама, рибама)* нєселїдбенїца
несесер *х.* *(путна торба)* несесер
несестрински -а -о нєшестрински
несећање *с.* нєздогадованє, забуце
несигуран -рна -рно нєсиґурни, нєбизовни
несигурно *присл.* нєсиґурно, нєбизовно
несигурност *ж.* нєсиґурносц, нєбизовносц
несиметричан -чна -чно нєсиметрични
несин *х.* *(рђав син)* нєсин
несистематичан -чна -чно *и* **несистематски** -а -о нєсистематични
несит[1] *и* **несит** *х.* *оп.* **пеликан**
нѐсит[2] -а -о нєзаситни, нєнаситни
неситост *ж.* нєзаситносц, нєнаситносц
несклад *х.* **1.** *(несразмера; опречност)* нєсклад; **2.** *(неслога)* нєзлагода, нєскладанє
нескладан -дна -дно нєскладни
нескладност *ж.* нєскладносц
несклапан -пна -пно **1.** *(нескладан, рогобатан)* нєзґрабни, нєфурмасти; **2.** *(неуместан)* нєшумни, нєумесни, нєприкладни
несклон -а -о нєприхильни
нескривен -а -о нєскрити, отворени
нескроман -мна -мно нєскромни
нескромност *ж.* нєскромносц
нескрупулозан -зна -зно нєскрупулозни
нескршив -а -о *(несаломљив)* нєзламни
неславан -вна -вно нєславни
неславенски -а -о *оп.* **несловенски**
неслагање *с.* **1.** нєскладанє; ~ **у научним питањима** нєскладанє у наукових питаньох; **2.** *(неслога)* нєскладанє, нєзлагода
неслан -а -о *осн., фиґ.* нєслани; ~ **шала** нєслана франта
несластан -сна -сно **1.** *(неукусан)* нєсмачни; **2.** *фиґ.* нєприємни, нєприцагуюци
несликовит -а -о нєсликовити
несличан -чна -чно нєподобни
несличност *ж.* нєподобносц
неслобода *ж.* нєшлєбода
неслободан -дна -дно нєшлєбодни
неслободњак *х.* *ист.* нєшлєбодняк, нєшлєбодни *(селян хтори жил на панскей жеми)*
неслободоуман -мна -мно нєшлєбодоумни
несловенски -а -о нєславянски
несловесан -сна -сно нєсловесни, нєрозумни
неслога *ж.* нєзлагода
несложан -жна -жно **1.** *(који је без слоге)* нєзложни, нєзлагодни; ~ **породица** нєзложна фамилия; **2.** *(различит, несагласан)* розлични, нєскладни, нєсогласни
несложен -а -о нєзложени
несложив *и* **несложљив** -а -о хтори нє мож зложиц, нєзложиви
несложност *ж.* **1.** *оп.* **неслога**; **2.** *оп.* **нескладност**
несломив *и* **несломљив** -а -о нєзламни; ~ **јединство** нєзламне єдинство
неслужбен -а -о нєслужбени, нєурядови
неслућен -а -о огромни, нєнагадуюци; **неслућена природна богатства** огромни природни богатства; **неслућене размере** огромни розмири
несмајан -јна -јно **1.** *(нескладних сразмера)* нєзґрабни, нєфурмасти, нєскладни; **2.** *(неспретан)* нєсхопни, нєлапшни
несмелица *ж.* бояжлївец
несмело *присл.* нєшмело
несмелост *ж.* нєшмелосц
несмео -ела -ело нєшмели
несметан -а -о нєзавадзани, шлєбодни
несметано *присл.* нєзавадзано, шлєбодно
несмиљен -а -о **1.** нємилосердни, окрутни; ~ **судбина** нємилосердна судьба; **2.** *(изразит)* виразни, моцни; **несмиљене боје** виразни фарби
несмиљеница *ж.* нємилосердна, зла жена
несмион -а -о *оп.* **несмео**
несмирен -а -о нєзмирени
несмирљив -а -о хтори ше нє може змириц, нєзмирююци
несмисао -исла *х.* нєсмисел, безсмисел
несмислен -а -о нєсмислени, безсмислени
несмишљен -а -о нєроздумани, нєрозумни
несмишљеност *ж.* нєроздуманосц, нєрозумносц
несмотрен -а -о нєосторожни, нєуважни
несмотреност *ж.* нєосторожносц, нєуважносц, нємеркованє
несмотрењак *х.* нєосторожни чловек
неснабдевен -а -о нєподмирени
неснага *ж.* **1.** *(немоћ)* слабосц, нємоц; **2.** *(нечистоћа)* бруд, брид, нєчистота
неснажан -жна -жно **1.** *(немоћан)* слаби, нємоцни; **2.** *(прљав)* брудни, бридки, нєчисти
неснаалажљив -а -о нєзнаходлїви; *(неодсетљив)* нєогадани
несналажљивост *ж.* нєзнаходлївосц

несносан -сна -сно нєподношлїви, нєзношлїви, нєвитримовни; ~ **атмосфера** нєподношлїва атмосфера; ~ **врућина** нєподношлїва горучава
несносно *присл.* нєподношлїво, нєзношлїво, нєвитримовно
несносност *ж.* нєподношлївосц, нєзношлївосц, нєвитримовносц
несношљив -а -о **1.** *оп.* **несносан**; **2.** *(нетрпељив)* нєтолерантни, виключни
несолидан -дна -дно нєсолидни
несоцијалан -лна -лно нєсоциялни
неспавање *с.* нєспанє
неспавач *х.* хтори нє може спац
неспецифичан -чна -чно нєспецифични
неспецијализован -а -о нєспециялизовани
несподоба *ж.* **1.** *оп.* **неподоба**; **2.** нєщесце, зло, нєволя; **3.** безсмисленосц, абсурд
неспособан -бна -бно *(неприличан, ружан)* бридки
неспознатљив -а -о хтори нє мож спознац, нєспознаваюци
неспојив -а -о нєзлучуюци, нєспоїви
неспокој *х.* нєспокой, нєпокой, нємир
неспокојан -јна -јно нєспокойни, нємирни
неспокојност *ж.* *и* **неспокојство** *с.* нєспокойносц, нєспокойство, нємир
несполан -лна -лно *(бесполан)* безполни, нєполни
неспоменица *ж. нар.* босорка, гад и под. *(чийо мено нє треба спомнуц)*
неспор -а -о **1.** *(брз)* швидки, фришки; **2.** хтори ше швидко троши; ~ **хлеб** хлєб хтори ше швидко поє; **3.** хтори ше швидко дре; **неспори опанци** бочкори хтори ше швидко дру
неспоразум *х.* нє(с)порозуменє; *(свађа)* прегварка
неспоран -рна -рно нєспорни, безспорни
неспортски -а -о нєспортски
неспортски *присл.* нєспортски
неспособан -бна -бно нєспособни, *нар.* нєвалушни; ◊ **привремено** ~ *воєн.* дочасно нєспособни
неспособност *ж.* нєспособносц, *нар.* нєвалушносц
неспособњак *и* **неспособњаковић** *х.* нєвалушни, нєвалушнїк, нєспособни
несправан -вна -вно *оп.* **неспреман**
неспрема *ж. оп.* **неспремност**
неспреман -мна -мно нєпорихтани, нєпририхтани, нєприготовени
неспремност *ж.* нєпорихтаносц, нєпририхтаносц, нєприготовеносц
неспретан -тна -тно **1.** нєсхопни**;** нєлапшни *(при браню предметох до рукох)*; **2.** *(неподесан)* нєзґрабни, нєзґодни
неспретно *присл.* нєсхопно; нєлапшно
неспретност *ж.* нєсхопносц; нєлапшносц
неспретњак *и* **неспретњаковић** *х.* нєсхопни, нєлапшни, нєлапшнїк
неспутан -а -о нєстримани, нєспутани; **бити ~ , живети неспутано** звольовац себе
несрављен *и* **несрављив** -а -о нєпоровнуюци
несрављено *и* **несрављиво** *присл.* нєпоровнуюцо
несразмер *х. и* **несразмера** *ж.* нєсрозмира
несразмеран -рна -рно нєсрозмирни
несразмерно *присл.* нєсрозмирно
несразмерност *ж.* нєсрозмирносц
несраман -мна -мно хтори ше нє ганьби, хтори ше нє зна ганьбиц
несређен -а -о **1.** нєзредзени, нєушорени; **2.** *(неуравнотежен)* нєуровноважени
несретан -тна -тно нєщешлїви, нєщесни*, заст.* нєсеренчлїви; ◊ **бити несретне руке** нє мац успиху (щесца); ~ **случај** нєщешлїви случай
несретник *х.* нєщешлївец, нєщешнїк; *(невољник)* нєборак
несретница *ж.* нєщешлїва, нєщешнїца
несретно *присл.* нєщешлїво, нєщесно*, заст.* нєсеренчлїво
несрећа *ж.* **1.** нєщесце; **2.** *и х. (несрећник; несрећница)* нєщешлївец, нєщешнїк; нєщешлїва, нєщешнїца; ◊ **на несрећу** на нєщесце, нажаль; **несрећо једна!** скаранїку єден!
несрећан -ћна -ћно *оп.* **несретан**
несрећник *х. оп.* **несретник**
несрећница *ж. оп.* **несретница**
несрећнички -а -о: ~ **живот** живот нєщешлївого чловека
несродан -дна -дно нєзродни
нестабилан -лна -лно нєстабилни
нестајање *с.* < **нестајати**
нестајати -јем нєставац, щезовац, капац, знїк(ов)ац
несталан -лна -лно нєстаємни
несталност *ж.* нєстаємносц
нестанак -нка *х.* щезнуце, щезованє, нєставанє, знїкнуце
нестао -ала -ало хтори нєстал, хторого нєстало
нестати -анем **1.** нєстац, щезнуц, скапац, знїкнуц; **нестао је у мраку** нєстал (нєстало го, щезнул, скапал) у цмоти; **2.** *(потрошити се):* **нестало је брашна** уж нєт вецей (нєстало) муки; **3.** *(бити украден)* нєстац,

скапац; **нестале су му паре** нєстало му пенєжох, скапали му пенєжи
несташан -шна -шно нєсташни
несташица *ж.*: **за време рата била је велика** ~ под час войни нїчого нє було (нїч нє мож було купиц, набавиц и под., шицко хибело); ~ **шећера** нєт цукру
несташко *х.* нєсташне дзецко, шурґут
несташлук *х.* нєсташносц; вирабянє
несташница *ж.* нєсташне дзивче *або* жена, шурґутка
несташност *ж.* нєсташносц
нестваран -рна -рно нєдїйсни, нєстварни, нєреални
нестварност *ж.* нєдїйсносц, нєстварносц, нєреалносц
нестегљив -а -о хтори (хторого) нє мож сциснуц
нестера *ж. покр. (нећака)* шестрово дзивче (дзивка)
нести несем *оп.* **носити**
нестидан -дна -дно *(бестидан)* хтори ше нє ганьби, хтори ше нє зна ганьбиц, нєганьблїви; хтори без ганьби, безочлїви
нестишан -а -о хтори (хторого) нє мож уцишац
нестишљив -а -о *хем.* нєсцишлїви
нестрпељив -а -о *оп.* **нестрпљив**
нестрпљење *с.* нєсцерпенє, нєсцерпеносц, нєсцерпезлївосц, нєцерпезлївосц; ◊ **горети (изгарати) од нестрпљења** буц барз нєсцерпени (нєсцерпезлїви), буц як на жирячкох од нєсцерпеня
нестрпљив -а -о нєсцерпени, нєсцерпезлїви, нєцерпезлїви
нестрпљивац -вца *и* **нестрпљивко** *х.* нєсцерпени, нєсцерпезлїви, нєцерпезлїви
нестрпљивост *ж.* нєсцерпенє, нєсцерпеносц, нєсцерпезлївосц, нєцерпезлївосц
нестручност *ж.* нєфаховосц
нестручњак *х.* нєфаховец
нестручљачки -а -о нєфахови, нєфаховецки
несувисао -сла -сло нєрозумлїви, нєясни
несувислост *ж.* нєрозумлївосц, нєясносц
несувремен -а -о нєсучасни
несугласан -сна -сно *оп.* **несагласан**
несугласица *ж. (распра)* нєпорозуменє, нєзлагодзенє, правоценє; *(нesклад)* нєсклад
несугласје *с. зб. оп.* **несугласица**
несугласност *ж. оп.* **несагласност**
несуђен -а -о нєсудзени
несуђеник *х. (несуђени муж)* нєсудзени
несуђеница *ж. (несуђена жена)* нєсудзена
несуздржив *и* **несуздржљив** -а -о нєстримани
несумњив -а -о **1.** *(неоспоран)* нєпобиваюци, нєсумнїви; **2.** *(неподозрив)* нєподозриви, нєсумнїви
несумњиво *присл.* без сумнїву
несусретљив -а -о нєлюбезни, нєприязни
несусретљивост *ж.* нєлюбезносц, нєприязносц
несуставан -вна -вно хтори без системи; нєрозумлїви, нєповязани
несуштаствен -а -о **1.** *(небитан)* нєсущни; **2.** *оп.* **нестваран**
несхватање *с.* нєпохопйованє, нєрозуменє
несхватљив -а -о нєпохоплїви, нєрозумлїви
несхватљивост *ж.* нєпохоплївосц, нєрозумлївосц
несхваћање *с. оп.* **несхватање**
несхваћен -а -о нєпохопени
нетакнут -а -о нєдорушени, нєдотхнути
нетактичан -чна -чно нєтактични
нетактично *присл.* нєтактично
нетактичност *ж.* нєтактичносц
netален[а]т *х.* нєталант
нетачан -чна -чно нєточни
нетачно *присл.* нєточно
нетачност *ж.* нєточносц
нетваран -рна -рно нєматериялни
нетелесан -сна -сно нєтїлесни, безтїлесни
нетемељит -а -о хтори нє ма фундамент, основу; нєосновани
нетечан -чна -чно нєчечни
нетипичан -чна -чно нєтипични, нєтипови
нетко *зам. оп.* **неко**
нето *прикм. нєпрем.* нето; ~ **тежина** нето чежина
нетом I. *злуч. (чим, тек што)* накадзи, накеди; лємцо; **запослио се ~ је завршио школу** достал роботу накадзи закончел школу; II. *присл.* **1.** нєдавно; **ова књига изашла је ~ у издању Матице српске** тота кнїжка вишла нєдавно у виданю Матици сербскей; **2.** *(малопре)* первей[ка]; **3.** *(тада, онда)* теди
нетопир *х. зоол. (слепи миш)* пергач
нетопљив -а -о нєрозпущовaци, нєрозтопююци
неточан -чна -чно *оп.* **нетачан**
нетраг *х.:* **нетрагом (до нетрага, по нетрагу) отићи (нестати, пропасти и сл.)** без шлїду (без хиру, без шлїду и хиру) пойсц (нєстац, скапац и под.)
нетремице *и* **нетремично** *присл.* нє клїпкаюци; нєпреривно; *(врло пажљиво)* уважно, поважно
нетремичан -чна -чно: ~ **поглед** нєклїпка(ю)ци (уважни, поважни) попатрунок
нетрпељив -а -о **1.** *оп.* **нестрпљив**; **2.** нєтолерантни, виключни

нетрпељивост *ж.* **1.** *оп.* **нестрпљивост**; **2.** нєтолерантносц, виключносц, нєцерпенє, нєнависц; **национална** ~ национална нєтолерантносц (нєнависц)
нећак *х.* **1.** шестров (шестрин) син; **2.** братов син
нећака *и* **нећакиња** *ж.* **1.** шестрово (шестрино) дзивче (дзивка); **2.** братово дзивче (дзивка)
нећкав -а -о унїмаци
нећкати се -ам се **1.** унїмац ше, одмагац ше, гуториц „нє сцем", „нє будзем" и под.; вигваряц ше; **нудили су га јелом, а он се нећкао** понукали го з єдзеньом, а вон ше унїмал; **2.** буц нєодлучни, двоїц себе
нећудоредан -дна -дно нєчесни, нєшорови
нећут *ж.* нєчувствительносц
нећутљив -а -о нєчувствительни
нећутљивост *ж.* нєчувствительносц
неубедљив -а -о нєпрешвечлїви
неубедљивост *ж.* нєпрешвечлївосц
неублажив *и* **неублажљив** -а -о **1.** *који се не да учинити блажим у оштрини, снази и сл.)* нєублажуюци; ~ **строгост** нєублажуюца строгосц; **2.** хтори нє сце попущиц, хтори ше нє да ублагац, нєублагуюци
неубран -а -о нєстаргнути; ~ **јабука** нєстаргнуте яблуко
неубројив -а -о *оп.* **неурачунљив**
неуведен -а -о *(пословно неразрађен)* нєрозробени
неувео -ела -ело нєспрети, швижи; хтори нє преє, нєпреюци
неуверљив -а -о нєпрешвечлїви
неуверљивост *ж.* нєпрешвечлївосц
неувиђаван -вна -вно нєуважни, нєзлюдни, безоглядни
неувиђавност *ж.* нєуважносц, нєзлюдносц, безоглядносц
неувијен -а -о *фиґ.* отворени
неувијено *присл.* отворено; **рећи** ~ повесц отворено
неувредив *и* **неувредљив** -а -о нєувредлїви
неугажен -а -о нєутапшани, нєуґажени; ~ **стаза** нєутапшана дражка
неугасив -а -о нєзагашуюци; ~ **ватра** нєзагашуюци огень
неуглађен -а -о *осн., фиґ. (неизглачан)* нєвигладзени, нєвигладкани
неугледан -дна -дно **1.** *(ситан)* дробни, мали; нєуглядни; **2.** нєупадлїви; **3.** *(безначајан)* нєуглядни, беззначни
неугодан -дна -дно **1.** *(непријатан)* нєприємни; нєлагодни; ~ **мирис** нєприємни запах; **2.** *(неудобан)* нєзґодни; ~ **лежај** нєзґодне лєжиско
неугодност *ж.* нєприємносц
неудана *и* **неудата** *прикм. ж.* нєодата
неудворан -рна -рно **1.** *(који није склон удварању)* хтори ше нє удваря, нєудваряци, нєоблєсни; **2.** *(несавитљив – о човеку)* нєенґедуюци
неудесан -сна -сно нєодвитуюци, нєприкладни
неудобан -бна -бно нєлагодни, нєвигодни, нєзґодни
неудобно *присл.* нєлагодно, нєвигодно, нєзґоднє
неудобност *ж.* нєлагодносц, нєвигодносц, нєзґодносц
неудовољен -а -о нєзадовольни
неудомљен -а -о хтори нє ма дом *або* фамелию
неузак -уска -уско нєузки, досц широки
неуздан -а -о *(непоуздан)* нєсиґурни, нєбизовни
неуздржан -а -о нєстримани
неуздржив *и* **неуздржљив** -а -о *оп.* **несуздржив**
неуздржно *присл.* нєстримано
неуједначен -а -о нєвиєдначени
неуједначеност *ж.* нєвиєдначеносц
неук -а -о нєуки
неукаљан -а -о нєзаблацени, нєзабрудзени; *фиґ.* нєоблацени
неуказивање *с.* **1.** *(на нешто)* нєуказованє; **2.** нєдаванє; ~ **помоћи** нєдаванє помоци
неуклоњив -а -о хтори (хторого) нє мож склонїц *(зоз свойого места)*
неукост *ж.* нєукосц
неукротив *и* **неукротљив** -а -о бесни, нєстримуюци, нєстримни, нєукроцуюци; розбуйдошени; нєприпитомлїви
неукротивост *и* **неукротљивост** *ж.* бесносц, нєстримуюцосц, нєстримносц, нєукроцуюцосц; розбуйдошеносц; нєприпитомлївосц
неукроћен -а -о бесни, нєстримани, нєукроцени, нєзазубадлани; розбуйдошени; нєприпитомени
неукус *х.* нєсмак, одсуство смаку, нїяки (слаби) смак
неукусан -сна -сно **1.** *(о јелу, пићу)* нєсмачни; **2.** зробени без смаку; **неукусно одевање** облєканє без смаку; **3.** *(неуместан)* нєшумни, нєумесни, бридки, нєсмачни; ~ **шала** нєшумна франта
неукусно *присл.* без смаку; ~ **одевен** облєчени без смаку

неукусност *ж.* **1.** *(јела, пића)* нєсмачносц; **2.** *оп.* **неукус**; **3.** *(неумесност)* нєшумносц, нєумесносц, бридкосц, нєсмачносц
неуловљив -а -о нєуловлїви, нєвлаплїви
неуљудан -дна -дно нєучтиви, груби, нєзлюдни
неуљудност *ж.* нєучтивосц, грубосц, нєзлюдносц
неуљуђен -а -о *(неуредан, недотеран)* нєушорени, нєоґрабани, нєвирихтани
неуман -мна -мно нєрозумни
неумерен -а -о нєумерени, хтори нє ма меру; хтори себе нє зна шора; ~ **је у јелу и пићу** нє зна себе шора (нєумерени є) нєумерени у єдзеню и пицу
неумереност *ж.* нєумереносц
неумесно *присл.* нєумесно; *(неприлично)* нєшумнє
неумесност *ж.* нєумесносц; *(неприличност)* нєшумносц
неуместан -сна -сно нєумесни; *(неприличан)* нєшумни
неуметан -тна -тно *(невешт, неспособан)* нєсхопни, нєвалушни
неумеће *с.* нєсхопносц, нєвалушносц
неумешан -шна -шно хтори дацо нє зна, нєсхопни, нєвалушни
неумешност *ж. оп.* **неумеће**
неумивеница *ж.* **1.** нєчиста, люштава жена; **2.** палєнка хтора ше пиє рано наще *(пред умиваньом)*
неумитан -тна -тно **1.** *(неизбежан)* нєвибежни, нєобкеруюци, судьбоносни, *рид.* нєминути; **2.** *(непоткупљив)* нєподплацуюци, нєподкупни
неумитност *ж.* нєвибежносц, нєобкеруюцосц, нєминутосц
неумољив -а -о хторого нє мож (хтори ше нє да) намодлїц (ублагац и под.), твардоглави, упарти, нєублагуюци, нєублагани, нєенґедуюци, нємилосердни
неуморан -рна -рно нєвистати, нєзуновани
неуморно *присл.* нєвистато, нєзуновано
неуморност *ж.* нєвистатосц, нєзунованосц
неумрли -а -о безсмертни
неуништив -а -о хтори (хторого) нє мож знїщиц (знїчтожиц), нєзнїщуюци, нєзнїчтожуюци
неуништивост *ж.* нєзнїщуюцосц, нєзнїчтожуюцосц
неуобичајен -а -о нєузвичаєни
неуочљив -а -о нєобачлїви
неупадљив -а -о нєупадлїви, хтори нє пада до оч, нєобачлїви
неупадљивост *ж.* нєупадлївосц, нєобачлївосц
неупитљив -а -о нєпреценїви
неуплетање *и* **неуплитање** *с.* нємишанє; ~ **у унутрашње прилике** нємишанє до нукашнїх обставинох
неупорабљив -а -о *оп.* **неупотребљив**
неупорабљивост *ж. оп.* **неупотребљивост**
неупоредив -а -о нєпоровнуюци
неупоредиво *присл.* нєпоровнуюцо
неупоредивост *ж.* нєпоровнуюцосц
неупотребљив -а -о нєупотреблїви
неупотребљивост *ж.* нєупотреблївосц
неуправан -вна -вно **1.** нєдиректни; индиректни, заобиходни; ~ **питање** индиректне питанє; **2.** процивни, обратни; ~ **пропорционалност** процивна пропорционалносц; ◊ ~ **говор** *ґрам.* нєдиректна бешеда;
неупутан -тна -тно **1.** *(неупућен у што)* нєупуцени, нєискусни; **2.** *(неуместан)* нєшумни, нєумесни, нєприкладни
неупутно *присл.* нєшумнє, нєумесно, нєприкладно
неупућен -а -о хтори дацо нє зна, нєискусни, нєупутени/нєупуцени; нєинформовани, нєобвисцени; **он је** ~ **у сеоско газдинство** вон нє зна роботи у валалским ґаздовству
неупућеност *ж.* нєзнанє, нєпознаванє, нєискусносц, нєупутеносц/нєупуценосц; нєинформованосц, нєобвисценосц
неуравнотежен -а -о **1.** *(који није у стању равнотеже)* нєуровноважени; **он је** ~ **човек** вон нєуровноважени чловек; **2.** нєвиєдначени
неуравнотеженост *ж.* **1.** нєуровноваженосц; **2.** нєвиєдначеносц
неуралгија *ж. мед.* неуралґия
неуралгичан -чна -чно неуралґични
неурастенија *ж. мед.* неурастения
неурастеник *и* **неурастеничар** *х.* неурастеник, неурастеничар
неурачунљив -а -о нєсвидоми одвичательносци, нєодвичательни; нєрозумни, нєрозсудни, нєспособни розсудзовац
неурачунљиво *присл.* нєрозумно, нєрозсудно
неурачунљивост *ж.* нєсвидомосц, нєодвичательносц; нєрозумносц, нєрозсудносц, нєспособносц розсудзованя
неуредан -дна -дно **1.** *(који се не обавља на време)* нєпорядни, нєшорови; ~ **плаћање** нєпорядне плаценє; **2.** *(аљкав, траљав)* нєпорядни, нєшорови; нєушорени; *(неуредне спољашњости – о човеку)*

нєоґрабани; ~ **човек** нєпорядни чловек; ~ **одело** нєушорени шмати
неуредно *присл.* **1.** *(без реда)* нєпоряднє, нєпорядно, нєшорово; **2.** *(аљкаво, несређено)* нєпоряднє, нєпорядно, нєшорово; нєкрашнє; **живи ~ , опија се и карта** жиє нєшорово, опива ше и карта; ~ **је обучена** нєкрашнє є облєчена
неуређен -а -о нєушорени, нєзредзени
неуритис *х. мед.* неуритис
неуроза *ж. мед.* неуроза
неурокљив -а -о хтори (хторого) нє мож урекнуц, нєуреклїви, нєурекаюци
неуролог *ж.* неурологґ
неурологија *ж.* неурологґия
неуролошки -а -о неурологґийни
неурон *х. анат.* неурон
неуропат[**а**] *х.* неуропат[а]
неуропатологија *ж. мед.* неуропатологґия
неуротик *х.* неуротик
неуротичан -чна -чно неуротични
неурохирургија *ж. мед.* неурохирурґия
неуручив *и* **неуручљив** -а -о нєдоручуюци, нєдоручлїви
неусахли -а -о *оп.* **непресушан**
неусиљен -а -о нєусилєни, природни, нєнамесцени
неусклађен -а -о нєускладзени, нєусоглашени
неуслишан -шна -шно нєуслишени, нєуслишни; ~ **молба** нєуслишена молба
неуслужан -жна -жно нєуслужни
неуспео -ела -ело нєуспишни, нєудатни
неуспех *х.* нєуспих
неуспешан -шна -шно нєуспишни, нєудатни
неуспешно *присл.* нєуспишно, нєудатно
неупоредив -а -о *оп.* **неупоредив**
неуставан -вна -вно нєуставни
неустављив -а -о *(незаустављив)* нєзастановлїви, нєзастановяци
неуставност *ж.* нєуставносц
неустрашив *и* **неустрашљив** -а -о безстрашни, нєзастрашуюци, нєзастрашиви, котри ше нї од кого (чого) нє бої
неустрашивост *и* **неустрашљивост** *ж.* безстрашносц, нєзастрашуюцосц, нєзастрашивосц
неустрпљив -а -о **1.** *оп.* **нестрпљив**; **2.** *оп.* **нетрпељив**
неустручљив -а -о нєунїмаци
неусудив -а -о нєусудзуюци
неутажан -жна -жно, **неутажив** *и* **неутажљив** -а -о *(неутољив) оп.* **неутољив**
неутажен -а -о *оп.* **неутољен**
неутерив *и* **неутерљив** -а -о *(ненаплатив)* нєнаплацуюци
неутешан -шна -шно, **неутешив** *и* **неутешљив** -а -о нєпотїшни, нєутїшни, нєпоцешуюци, нєпоцешени
неутешивост, неутешљивост *и* **неутешност** *ж.* нєпотїшносц, нєутїшносц, нєпоцешуюцосц, нєпоцешеносц
неутицајан -јна -јно нєуплївни
неутолан -лна -лно *оп.* **неутољив**
неутољен -а -о нєзагацени, нєзасицени, нєублажени, нєуцишени, нєзмирени
неутољив -а -о нєзагацуюци, нєзасицуюци, нєублажуюци, нєуцишуюци, нєзмирююци; ~ **жеђ** нєзагацуюци смияд; ~ **глад** нєзасицуюци глад; ~ **бол** нєублажуюци боль; ~ **гнев** нєуцишуюци, нєзмирююци гнїв
неутралан -лна -лно нєутрални
неутралац -лца *х.* нєутралєц
неутрализација *ж.* неутрализация
неутрализирати (се) -ам (се), **неутрализовати (се)** -зујем (се) *и* **неутралисати (се)** -ишем (се) нєутрализовац (ше)
неутралност *ж.* нєутралносц
неутрвен *и* **неутрт** -а -о: ~ **пут** нєнаправена, нєуґажена драга
неутрон *х. ел.* неутрон
неутронски -а -о неутронски
неутрошив -а -о хтори нє мож потрошиц; нєвичерпни
неутрудан -дна -дно *и* **неутрудив** -а -о нєвистати
неутрум *х. ґрам.* неутрум
неухватљив -а -о *осн., фиґ.* нєвлаплїви, нєулаплїви
неучешће *с.* нєучаствованє, нєучасц
неучтив -а -о нєучтиви
неучтиво *присл.* нєучтиво
неучтивост *ж.* нєучтивосц
нефаљен -а -о *покр.* точни, сиґурни
нефаљено *присл. покр.* сиґурно, бизовно, вшелїяк
нефрит *и* **нефритис** *х. мед.* нефрит, нефритис
нехај *х.* нєдзбалосц, нєдзбанє, нєзадзбаносц, нєбриґа; ровнодушносц
нехајан -јна -јно нєдзбали, нєзадзбани; ровнодушни
нехајник *х.* нєдзбали (нєзадзбани) *або* роводушни чловек
нехајност *ж. оп.* **нехај**
нехар *х.* **1.** зло, нєщесце; **2.** *оп.* **немар**; **3.** *(незахвалност)* нєподзековносц

нехаран -рна -рно **1.** *оп.* **немаран**; **2.** *(незахвалан)* нєподзековни
нехат *х.* нєдзбалосц, нєдзбанє, нєзадзбаносц; **из нехата** пре нєдзбалосц
нехатан -тна -тно нєдзбали, нєзадзбани
нехатност *ж. оп.* **нехат**
нехигијенски -а -о нєгиґиєнски
нехињен -а -о *(неусиљен, искрен)* щири, нєпостредни, нєусилєни, природни
нехотећи *и* **нехотимице** *присл. оп.* **нехотице**
нехотимичан -чна -чно *оп.* **нехотичан**
нехотице *и* **нехотично** *присл.* случайно, нєнароком, нєсвидомо, нєздобачки, без одредзеней намири
нехотичан -чна -чно хтори зробени случайно (нєнароком, нєсвидомо, нєздобачки, без одредзеней намири, нєнароком)
нехотичност *ж.* случайносц, нєнамирносц, нєсвидомосц
нехришћанин *х.* нєхристиян
нехришћански -а -о нєхристиянски
нехуман -а -о нєгумани
нехумано *присл.* нєгумано
нехуманост *ж.* нєгуманосц
нецелисходан -дна -дно нєдоцильни
нецењен -а -о *(неоцењиве вредности)* нєоценїви, нєоценївей вредносци, драгоцини
нецивилизован -а -о нєцивилизовани
нечасимице *присл. (одмах)* такой, такой-енки
нечасност *ж.* нєчесносц, безчесносц
нечастан -сна -сно **1.** *(бешчастан, непоштен)* нєчесни, безчесни; **2.** *(сраман)* ханєбни; нєшорови; **3.** *оп.* **нечастив (2)**
нечастив -а -о **1.** безбожни; **2.** *одр., у меновнїцкей служби (ђаво)* нєчисти; ◊ ~ **сила** *празн.* нєчиста сила
нечесов -а -о *оп.* **некакав**
нечестит -а -о нєчесни, нєшорови, нєдобри
нечеститост *ж.* нєчесносц, нєшоровосц, нєдоброта
нечији -а -е **1.** *(непознато чији)* чийшик; **ево ~ оловка** палє чийшик клайбас; **2.** *(ма чији)* дачий; **немој брзо возити, налетећеш на нечију кућу** нє гонь швидко, вибегнєш на дачию хижу
нечисница *ж.* **1.** *(блудница)* нєшорова жена, блуднїца; **2.** *анат.* клоака
нечист[1] *ж.* **1.** *(прљавштина)* нєчистота, бруд, брид; **2.** *(измет)* гной, набридзене, накладзене, наґаладзене; балєґа; **3.** нєчесна робота; **4.** *(гадна животиња)* ґад
нѐчист[2] -а -о *з розл. знач.* нєчисти; **~ вода** нєчиста вода; **нечисте намере** нєчисти намири; ◊ **нечисти дух (сила)** нєчисти дух (сила)
нечистота *и* **нечистоћа** *ж. осн., фиґ.* нєчистота
нечитак -тка -тко нєчитки, нєчитлїви; ~ **рукопис** нєчитки рукопис
нечитко *присл.* нєчитко
нечитљив -а -о **1.** *оп.* **нечитак**; **2.** *(о књизи и сл.)* хтори ше нєдзечнє чита, хтори нє любя читац, хтори ше слабо чита
нечовек *х.* нєчловек
нечовечан -чна -чно нєчловечни
нечовечански *присл. (не као човек)* нєчловечески, нє по чловечески
нечовеч[и]ји -а -е нєчловечи, нєчловечески
нечовечно *присл. (бездушно)* нєчловечески, нєчловечно
нечовечност *ж. и* **нечовештво** *с.* нєчловечносц
нечувен -а -о **1.** *(који нема примера, изузетан)* нєвироятни, позарядови, нєвидзени; ~ **окрутност** нєвироятна нємилосердносц; ~ **скандал** позарядови (вельки) скандал; **2.** *(необичан)* нєзвичайни, нєобични; **нечувене ствари** нєзвичайни ствари; **3.** *(непознат)* о хторим ше нє чуло (нє чує), нєпознати; **4.** *(неопажен)* цихи, нєобачени
нечувено *присл.* нєвироятно, позарядово, барз
нечујан -јна -јно хтори ше нє чує, цихи, безгласни, нєчуйни
нечујно *присл.* поцихи, цихо, безгласно, нєчуйно
нечујност *ж.* цихосц, безгласносц, нєчуйносц
нешироки -а -о нє барз (нє таки) широки
нешкодљив -а -о нєчкодлїви
нешколован -а -о нєшколовани
нештедан -дна -дно **1.** нєшпоруюци, ронтовни; **2.** *оп.* **непоштедан**
нештедимице *и* **нештедице** *присл.* нємилосердно, нє сануюци, безчувствительно
нешто I. *зам.* **1.** *(непознато шта)* цошка; **~ га је стегло у грлу** цошка го сцисло у гарлє; **2.** *(ма што)* дацо; **дај ми ~ да једем** дай ми дацо єсц; II. *у служби прикметнїка (мали, неугледан)* мали; **тргох с рамена ~ двоцевке** хвацел сом з плєца малу двоцивку; III. *у служби присловнїка* **1.** дакус, кус; даскельо, даскелї; **имају ~ баште** маю дакус загради; **~ касније** дакус познєйше; **вођа побуне је побегао са ~ својих присталица** вожд бунту сцекол з даскелїма своїма прихильнїками; **2.** *(у малој количини)* дакус, кус; **зарадио је ~ пара** заробел дакус пенєжи; **3.** *(отприлике)* дас,

коло; **у селу има** ~ **сто кућа** у валалє єст дас сто хижи; **4.** *(због нечега, неким поводом)* пре цошка; **отишао је** ~ **у град** пошол пре цошка до варошу; **5.** *(у извесној мери, помало)* дакус, покус; **бави се** ~ **писањем** заніма ше дакус з писаньом; **6.** *(рецимо)* поведзме; **кад бих ја био** ~ **као ти млад, знао бих да живим** кед би я бул, поведзме, таки як ти млади, знал бим жиц; ◊ **бити од некога** ~ постац чловек; **бити (постати)** ~ *(постати важна личност)* постац дацо; **имати** ~ буц маєтни; ~ **се иза брда ваља** цошка велькe ше крає (снує), цошка велькe ше ма стац

ни I. *злуч. саставни* анї; **ни (нит)... ни** анї... анї; II. *слов.* анї; **неће** ~ **да чује** нє сце анї чуц; III. *як префикс одрекающих заменовнїкох* нї; ~ **од кога** нї од кого

Нибелунзи *х. мн. ист.* Нибелунґи

нибелуншки -а -о (< **Нибелунзи**) нибелунґски

нивелација *и* **нивелизација** *ж.* нивелация, нивелизация

нивелир *х.* нивелир

нивелирати -ам *и* **нивелисати** -ишем нивеловац

нивелисање *с.* нивел[ир]ованє

ниво *с.* уровень; ~ **воде** уровень води; ~ **цивилизације** уровень цивилизациї; ◊ **конференција (разговор, сусрет и сл.) на највишем нивоу** конференция (розгварка, стретнуце и под.) на найвисшим уровню

нигда *присл. оп.* **нигде**

нигде *присл.* нїґдзе; **нико и** ~ **,** ~ **и ништа** *(безначајна особа)* нїхто и нїч

нидаобог *присл. (нипошто)* нїзач, нїзач на [тим] швеце

нидовека *присл. (никад ама никад)* нїґда алє нїґда, нїґда пренїґда

ниже I. *присл. комп.* нїжей; II. *прим. з ґен.* **1.** нїжей од, под; ~ **села** под валал; под валалом; **2.** *(крај)* при, под; ~ **Београда** при Беоґраду; **3.** попод, коло; **река тече** ~ **града** рика чече попод варош

нижеразредни *и* **нижевредни** -а -о менєй вредни, другокласни

нижешколац -лца *х.* нїзшошколєц

нижи -а -е *комп.* нїзши; ~ **чиновник** нїзши уряднїк; ~ **школска спрема** нїзша школска приготовка

низ[1] *х.* **1.** *оп.* **ниска (1)**; **2.** *(више предмета један до другог)* шор, ряд; ~ **кућа** шор хижи (хижох); **3.** *(већи број)* ряд, велї; **читав** ~ **питања** цали ряд питаньох, велї питаня; **у савез је учлањено** ~ **познатих лица** до союзу учленєни велї познати особи; ~ **година** велї роки; ◊ **аритметички (геометријски, бесконачни)** ~ *мат.* аритметични (ґеометрийски, безконєчни) ряд

низ[2] *х. и ж. оп.* **низина (2)**

низ[а][3] *прим. з ак.* **1.** *означує рушанє од висшей точки ґу нїзшей* по; долу по; **иде** ~ **улицу** идзе по улїци; **трчи** ~ **степенице** бежи долу по ґарадичох; **2.** *(низводно)* долуводом по; коло, долуводом коло; **чамац је пловио** ~ **реку** чамец плївал долуводом по рики; **ишли су** ~ **реку ишли долуводом коло рики**

низа[1] *ж. оп.* **ниска (1)**

низа[2] *ж. оп.* **низ**[2]

низабога *присл. оп.* **нидаобог**

низак[1] ниска ниско *з розл. знач.* нїзки; ~ **раст** нїзки рост; ~ **водостај** нїзки уровень води; ~ **притисак** нїзки прицисок; ~ **тон** нїзки тон; ~ **поступак** нїзки поступок

низак[2] ніска *х. дем. оп.* **ниска (1)**

низалица *ж. покр. риб.* здзиваче

низаља *ж.* здзивачка *(жена хтора дацо здзива на* цверенку *и под.)*

низаљка *ж.* цверенка, шпарґа и под. *(на хтору ше дацо здзива)*

низам *х. ист.* **1.** низам, *(турски)* вояк; **2.** *зб. (турске)* войско

низање *с.* < **низати (се)**

низати нижем **1.** *(стављати у један ред)* складац (класц и под.) шором (шор, до шора; **низали су вреће песка на насипу** кладли шор мехох з писком на гаци; **2.** *(набрајати)* шоровац, чишлїц; ~ **успомене** шоровац памятки; **3.** *(надевати)* здзивац *(на цверенку и под.)*; ~ **дукате** здзивац дукати на цверенку; ~ **дуван** здзивац доган; **4.** посциговац, шоровац; робиц, правиц *(єдно за другим)*; **низали су нове победе** посциговали (шоровали) нови побиди; **низао је разне лудорије** робел дурноти єдну за другу

низати се нижем се **1.** *(налазити се или заузимати место један поред другог)* стац (находзиц ше) у шоре єден при другому (єден за другим); ставац (лєгац и под.) до шора єден ґу другому (єден за другим); шоровац ше; **у даљини су се низале високе планине** у далєкосци ше находзел шор високих горох, у далєкосци ше находзели єдна за другу високи гори; **здраде улице се нижу једна за другом** будинки улїци стоя у шоре єден за другим (шорую ше єден за

другим); **2.** *(појављивати се редом)* зявйовац ше єден за другим, шоровац ше; **у мислима су јој се низале успомене** у думкох ше єй шоровали памятки; **3.** *(кретати се у низу)* исц у шоре; **за њим се низао народ** за нїм ишол у шоре народ

низашта *и* **низашто** *присл.* **1.** *(ни због чега)* нїпрецо, без причини; без потреби; **2.** нїнач, нїзач; **ова кола више нису** ~ тот авто уж нїнач

низбрдан -дна -дно *и* **низбрдит** -а -о *(који води доле):* ~ **пут** драга хтора идзе долу з брега

низбрдица *ж.* падина; [долу] з брега, долубрегом; **на низбрдици кола су ишла брже** долубрегом коч ишол швидше

низбрдице *и* **низбрдо** *присл.* [долу] з брега, долубрегом**;** ◊ **кренула су (обрнула су, пошла су) кола** ~ **, пошло [је] буре** ~ *оп. фраз. под.* **кола**

низводни -а -о хтори идзе (хтори ше находзи и под.) долуводом; ~ **вожња** плїванє долуводом; ~ **село** валал хтори ше находзи долуводом

низводно *присл.* долуводом

низгорица *ж. оп.* **низбрдица**

низдо, **низдол[и]** *и* **низдолице** *присл. оп.* **низбрдо**

низдолица *ж. оп.* **низбрдица**

низија *ж. ґеоґр.* нїзкоровнїна, нїжина *(ровнїна на надморскей висини до 200 м)*

низијски -а -о нїзкоровнїнски, нїжински

низина *ж.* **1.** *оп.* **низија**; **2.** (*низак терен, улегнуће)* яруга, долїна, лапош; **3.** *фиґ.* нїзкосц; нїзке положенє

низити -им **1.** *(понижавати)* понїжовац; **2.** *(чинити скрушенијим)* робиц дакого покорним

низити се -им се **1.** поставац нїзши, знїжовац ше; **2.** *фиґ.* буц покорни ґу дакому, кланяц ше, понїжовац ше дакому

низлазан -зна -зно *оп.* **силазан**

низни -а -о *(који је у облику низа)* шоруюци; ~ **тип села** шоруюци тип валалу *(тип у хторим хижи пошоровани коло драги и под.)*

Низоземац -мца *х.* Голандян

низоземље *с. оп.* **низија**

низост *ж.* нїзкосц

нијанса *ж.* ниянса

нијансиран -а -о ниянсовани

нијансирати -ам *зак. и нєзак.* ниянсовац

њијати -ам *оп.* **њихати (1)**

није *3 ос. єд. одрек. през. од дїєслова* **јесам** нє; **то** ~ **добро** то нє добре; ◊ ~ **ваљда!** озда нє!; ~ **ли тако?** нє так?; ~ **него**! же би нє! ище цо!

нијedан -дна -дно **1.** *у служби заменовнїка* анї єден*, експр.* жадни; **2.** *гандр. (најгори)* нїяки, подли

ниједанпут, **нијечаред** *и* **нијeдном** *присл.* анї раз**;** нїґда

нијек *х. иєк.* одреканє

нијекати -ечем *иєк.* одрекац, неґир[ов]ац

никад[а] *присл.* нїґда; ~ **ама** ~ нїґда пренїґда

никакав -ква -кво **1.** *зам.* нїяки; **2.** *фиґ.* нїяки, нїчомни

никаки *и* **никаков** -а -о *оп.* **никакав**

никако *присл.* нїяк; *(баш никако)* нїяким концом

никал -кла *и* **никаљ** -кља *х. оп.* **никл**

никамо *присл.* нїкадзи

никл *х. хем.* ник(е)л

никлен -а -о никлови

никлити -им *и* **никловати** -лујем никловац

никнути *и* **нићи** никнем *зак.* **1.** *(приклијати – о биљци)* зисц; **пшеница је никла** жито зишло; **2.** *(о зубима, роговима)* вибиц, висц, зявиц ше, почац роснуц; **3.** *фиґ.* **а)** *(бити саграђен)* вироснуц; **на месту кућерка никла је нова зграда** на месце хижочки вироснул нови будинок; **б)** *(настати)* настац, народзиц ше; **готски стил је никнуо у Француској** ґотски стил настал у Французкей; **из народа је никла узвишена замисао** у народзе ше народзела возвишена думка; **в)** *(бити рођен негде)* народзиц ше, буц народзени, водзиц походзенє; **одлази у крај из којег је никао** одходзи до краю у хторим є народзени; **г)** *(искрснути)* нараз ше зявиц; **4.** *(поникнути, посрнути)* скляґац ше, спаднуц, спущиц ше

нико *зам.* нїхто; ◊ ~ **и ништа,** ~ **и нигде,** ~ **и ничији син,** ~ **од никога** *(безначајан човек)* седме замахайле, нїхто и нїч; ~ **живи** нїхто на швеце; **ником ништа** як кед би нїч нє було, нє хиба; **провео се као** ~ **његов** барз нїяк (подло) прешол

никоговина *ж.***, никоговић** *и* **никогодић** *х.* нїчтожни чловек, нїчовка

никојако *присл. покр. оп.* **никако**

никоји -а -е *зам.* анї єден, нїяки

николико *присл. (нимало)* анї кус

Никољдан *х.,* **Николиње** *и* **Никоље** *с. церкв.* швето св. Николая, Миколая (*6/19* XII*)*

никољштак *х.* хтори ма славу на св. Николая

ником *присл. оп.* **ничице**; ◊ ~ **поникнути** зогнуц главу

никотин *х.* никотин

никотинизирати се -ам се *зак. и нєзак.* никотинизовац ше
никотински -а -о никотинов, никотински
никсица *ж. бот.* ярнї гвиздочков квиток (Scilla)
Никшићанин *х.* Никшичан
никшићки -а -о (< Никшић) никшицки
никуд[а] *присл.* нїкадзи, нїґдзе; ◊ **из те коже** ~ **(никамо)** *оп. фраз. под* **кожа**
нилски коњ *х. зоол.* нилски (водови) конь
ималко *присл.* анї кущичко
нимало *присл.* анї кус
нимб *х. оп.* **нимбус**[1]
нимбус[1] *х. (ореол)* нимб, нимбус
нимбус[2] *х. мет. (кишни, олујни облак)* нимбус
нимет *х. покр.* божа благодат
нимфа *ж.* нимфа
нимфеја *ж. оп.* **локвањ**
нимфоман *х.* нимфоман
нинати -ам **1.** *(њихати)* гойсац, колїсац; ~ **дете** колїсац *або* гойсац дзецко *(же би заспало)*; **2.** *дзец. (пајкити)* чучац
нинати се -ам се гойсац ше, колїсац ше
ниодакле *присл.* нїодкадз, нїодкаль
ниокле, ниоклена *и* **ниоткале** *присл. покр. оп.* **нидакле**
ниоткуд[а] *присл.* нїодкадз, нїодкаль
ниподаштавати -ам знєважовац, онїчомньовац, подценьовац
нипошто *присл.* **1.** *(ни у ком случају)* нїяким концом, нїзач, нїяк, нї у яким случаю; **2.** *(нимало)* анї кус
нирвана *ж. рлґ., фил.* нирвана; ◊ **пасти (утонути) у нирвану** спаднуц (зачириц ше) до нирвани
ниска *ж.* **1.** пенєжи, перли и под. *(наздзивани коло шиї)*, пацерки з пенєжох, перлох и под.; **на девојкама звече низови сребрних новаца** на дзивкох черкотаю пацерки стриберних пенєжох; **на зиду висе ниске дуванског лишћа** на муре виши наздзиване доганово лїсце; **2.** *оп.* **низ**[1] **(2.** *и* **3)**
ниско *присл.* нїзко; ◊ ~ **пасти** нїзко спаднуц
нискоградња *ж.* нїзкобудовня
нисконапонски -а -о *ел.* нїзконапружни, нїзкого напруженя; ~ **мрежа** нїзконапружна мрежа
нискост *ж.* нїзкосц
нископ *х. руд.* спущуюци конк
нискотлачан -чна -чно з нїзким прициском
нискотуражан -жна -жно нїзкотуражни
нискоћа *ж. (подлост)* нїзкосц
ниспослати -ошљем послац *(з нєба на жем – звич. о Богови и под.)*
нисходан -дна -дно *(силазан)* зиходни
нит *и* **нит**[1] *ж. (ридко х.)* **1.** *з розл. знач.* нїтка, цверенка; ~ **паучине** нїтка павучини; **изгубити** ~ **причања** страциц нїтку приповеданя; **2.** *мн. (мрежа)* галов, мрежа, нїтки; **пасти у нечије нити** спаднуц до дачийого галова; **3.** *мн. ткац.* нїчельнїци; ◊ **Аријаднина** ~ Арияднова нїтка; **висити о танкој нити** *(бити врло несигуран)* вишиц на ценкей нїтки (цверенки); **до нити (покиснути, ознојити се)** до нїтки (премокнуц, озноїц ше); **држати све нити у својим рукама** *оп. фраз. под.* **конац**; **увести у танке нити** привесц до чежкого положеня; **црвена** ~ *(главна мисао)* червена нїтка
нит[2] *злуч. и слов.* анї; *беш.* нїт
нитаст -а -о нїткасти, цверенкасти
нити *злуч. и слов.* анї; ~ **долази кући** ~ **пише** анї нє приходзи дому анї нє пише; **не рече** ~ **речи** нє гварел анї слово; ~ **не погледа** анї нє попатрел
нитити -им *ткац.* рихтац основу, удзивац нїтки до нїчельнїцох
нитко *зам. оп.* **нико**
нитков *х.* скаранїк, куйон, нїчомнїк, ирод, поґан, плюґа, паскуда, паскуднїк
нитковлук *х. (нискост, подлост)* скаранїцтво, нїчомнїцтво, плюґавосц, паскуднїцтво, нїзкосц
нитна *ж. техн.* нїтна
нитовати -тујем *техн.* нїтовац
нитрат *х. хем.* нитрат
нитрид *х. хем.* нитрид
нитрит *х. хем.* нитрит
нитроглицерин *х. хем.* нитроґлицерин
нитројединење *х. и* **нитроспој** *х. хем.* нитрозлученїна
нитромонкал *х.* нитромонкал *(файта штучного гною)*
нићаница *ж. оп.* **нит**[1] **(3)**
нићах *х. и* **ниће** *с. покр.* **1.** *(брак, венчање)* пришага, малженство; **он ју је** ~ **учинио** вон ше з ню пришагнул (повинчал, оженєл); **2.** пенєжи хтори муж на винчаню обецує виплациц жени у случаю же ше з розидзе
нићи никнем *оп.* **никнути**
ниуколико *присл.* анї кус
нихати (се) нишем (се) *оп.* **њихати (се)**
нихилизам -зма *х.* нигилиз[е]м
нихилист[а] *х.* нигилист[а]
нихилистички -а -о нигилистични
ницање *с.* < **ницати**

ницати ничем **1.** *(проклијавати – о биљци)* сходзиц; **трава ниче** трава сходзи; **2.** *(о зубима, роговима)* вибивац, виходзиц, зявйовац ше, починац роснуц; **3.** *фиґ.* **а)** *(о грађевини и сл.)* роснуц; **б)** *(настајати)* наставац, родзиц ше; **в)** родзиц ше, буц народзени, водзиц походзенє; **г)** *(искрсавати)* нараз ше зявйовац

нице *присл.* **1.** *оп.* **ничице**; **2.** долу, на жем

ничији -а -е *зам.* нїчий; ◊ ~ **земља** нїчия жем

ничице *присл.* **1.** *(лицем доле)* долунїц, з твару обрацену долу (ґу жеми); **спавао је** ~ спал долунїц, спал з твару обрацену долу; **2.** долунїц, дорушуюци (дотикаюци) з чолом (твару, главу) жем; **пао је пред царем** ~ спаднул пред царом долунїц

ничке *и* **нички** *присл. оп.* **ничице**

ниша *ж. архит.* ниша*, заст.* карима

нишадор *х. хем.* нишадор

нишан *х.* **1.** *(на оружју)* мушка; **2.** циль, мета; **3.** *заст.* орден, одликованє; **4.** *покр.* надгробни камень, нишан; ◊ **разговарати с ким преко нишана** бешедовац з даким прейґ мушки; **узети кога на** ~ завжац ше на дакого, почац рубац (ругац) на дакого, вжац дакого на мушку

нишанити -им цильовац

нишански -а -о мушков

нишанџија *х.* цильовач

нишанџијски -а -о цильовацки; ◊ ~ **тачка** цильова (прицильна) точка

нишкати -ам *покр. оп.* **њихати**

нишкористи *х. и ж. нєпрем. гандр. (пропалица, беспосличар)* леґварош, вайнаґа

Нишлија *х.* Нишлия, житель Нишу

ништ -а -о *заст. (сиромашан; сиромах)* худобни, *заст.* нїщи; ◊ **ништи духом** *церкв.* нїщи з духом

ништа I. *зам.* нїч; II. *присл.* **1.** *(нимало)* анї кус, нїч; **ћути, ти ниси** ~ **бољи** цихо будз, ти анї кус нє лєпши; **2.** нїч то, нє хиба; ◊ **боље ишта него** ~ лєпше дацо як нїч; **није му** ~ нєт му нїч; **није му он (она и сл.)** ~ *(нису у сродству)* вон (вона и под.) му нїч; **нико и** ~ нїхто и нїч; **ником** ~ як кед би нїч нє було; ~ **од њега** [**нема**] *(у тешком је здравственом стању)* нє будзе з нього нїч; ~ **под богом нема** нїч нє ма, барз є худобни; ~ **за то, не чини** ~ **, то није** ~ *(не мари, све је у реду)* нїч то, нє хиба; **ја сам мислио да је то бог зна шта, а оно баш** ~ я думал же то бог зна цо, а то з нїчого нїч; **још мало па** ~ чвирк

ништав -а -о *оп.* **ништаван**

ништаван -вна -вно нїчомни, нїчтожни, *заст.* марни; ~ **уговор** *правн.* нїчомни контракт

ништавац -вца *х.* нїчомнїк

ништавило *с.* **1.** *(безначајност*; *безвредна особа)* нїчомносц, нїчомнїна, нїчтожносц; **2.** *(празнина*) празносц, празнїна

ништавност *и* **ништавост** *ж. оп.* **ништавило (1)**

ништарија *ж. и х.* **1.** *(безвредна особа)* нїчомнїк, нїчомносц, нїчомнїна, нїчтожносц, нїчовка; **2.** *мн. зб. (ситнице)* дробнїци, *рид.* дурнїчки

ништетан -тна -тно *оп.* **ништаван**

ништитељ *х.* знїчтожовач, знїщовач, знїщователь

ништити -им **1.** *(уништавати)* знїчтожовац, нїчтожиц, знїщовац; **2.** *правн.* понїщовац

ништица *ж.* **1.** *мат.* нула; **2.** *оп.* **ништарија (1)**

ништичав -а -о *(ништаван)* нїчомни, нїчтожни

ништован -вна -вно *правн. оп.* **ништаван**

нишчи -а -е *оп.* **ништ**

но[1] *злуч.* **1.** *проциввни* **а)** алє, *беш.* но; **то није био лак задатак,** ~ **ја сам га извршио** то нє бул лєгки задаток, алє я го окончел; **б)** *(већ, него)* алє; **не прави проблеме,** ~ **се смири** нє прав проблеми, алє ше змир; **2.** *поровнуюци* як; **боље је бити сам** ~ **трпети понижења** лєпше буц сам як церпиц понїженя; **ти си бољи** ~ **он** ти лєпши як вон

но[2] *викр.* но

Нобелов -а -о: ~ **награда** Нобелова награда

нобеловац -вца *х.* нобеловец

нобили *х. мн. (племство)* нобили

нобл *прикм. нєпрем. и присл. (отмен; отмено)* нобл

ноблес *х. (племство; отменост)* ноблес

нов -а -о *з розл. знач.* нови; *(који се тек појавио; модеран)* новотни; **шта има ново код вас?** цо єст нового (нове) у вас?; **воли да пева нове песме** люби шпивац нови (новотни) писнї; ◊ **Нова година** Нови рок; **нови век** нови вик; ~ **новцат** нови новучки; **Нови завет** Нови завит; ~ **месец** млади мешац; **Нови свет** *(Америка)* Нови швет; **окренути нову страну (нови лист)** обрациц иншак, обрациц нови бок (нови папер)

новајлија *х.* нови, новак

новак *х.* **1.** *оп.* **новајлија**; **2.** *(нов војник)* реґрут; **3.** *шк.* новак; **4.** *церкв. (манастирски ђак)* новик; **5.** *покр.* млади мешац

новакиња *ж.* нова

новатор *х.* новатор

новаторство *с.* новаторство

новац -вца *х.* **1.** пенєжи, пенєж; **потрошио је сав** ~ потрошел шицки пенєжи; **то мало новца што имам** тото кус пенєжу (пенєщку) цо мам; **2.** метални пенєж; ◊ **бити при новцу а)** мац пенєжи, буц при пенєжох; **б)** мац пенєжи при себе; **за мале новце** *(јефтино)* за дробни (мали) пенєжи; **ковани** ~ ковани пенєж (пенєжи); **крупан** ~ *(новчаница веће вредности)* велька банкнота; **куповати за готов** ~ куповац за готови [пенєжи]; **лежати на новцу** мац вельо пенєжи; **метални** ~ метални (*беш.* железни*)* пенєж (пенєжи); **ни за које новце** нїзач на [тим] швеце, анї за шицок швет, нї за яки пенєжи; ~ **пада (капље)** [**са свих страна**] пенєж капка [од вшадзи, зоз шицких бокох]; **(о)стављати** ~ **на страну** *(штедети)* одкладац пенєжи; **примати (узимати) за готов** ~ шлєпо вериц, брац себе за готове; **расипати** ~ розруцовац пенєжи; **ситан** ~ дробни пенєжи; **човек од новца** чловек хтори ма пенєжи

новачити -им **1.** реґрутовац, брац до войска, вербовац; **2.** *фиґ. (придобијати)* вербовац; **3.** уводзиц дацо нове, уводзиц новини

новела *ж.* новела

новелирати -ам *зак. и нєзак. (изменити/мењати закон)* новеловац

новелист[**а**] *х.* новелист[а]

новелистица *и* **новелистиња** *ж.* новелистка

новелица *ж. дем.* новелка, новелочка

новембар *х.* новембер

новембарски -а -о новемберски; ~ **хладноћа** новемберски жимни днї (жимна хвиля)

новена *ж. церкв. покр.* дзевятнїца

новетати -ам *и* -ећем *оп.* **зановетати**

новина *ж.* **1.** *(нова ствар; проналазак; новост)* новина; **2.** *покр.* нови урожай, нови [хлєб]; **3.** *покр.* жем хтора ше перши раз *або* ознова оре

новинар *х.* **1.** *(журналист)* новинар; **2.** *беш. (продавац новина)* новинкар

новинарити -им писац до новинох, занїмац ше з новинарством

новинарка *ж.* новинарка

новинарница *ж. заст. (продавница новина)* новинкарня

новинарски -а -о новинарски; ◊ ~ **патка** новинарска видумка (качочка)

новинарство *с.* новинарство

новинарчић *х. дем.*, *гандр.* новинарчок

новине *ж. мн.* новини, нивинка беш.; ◊ **зидне** ~ мурово новини; **п**етпарачке ~ булеварски новини; **продавач новина** предавач новинох, новинкар; **радио** ~ радио новини; **службене** ~ службени новини; **усмене** ~ усни новини

новински -а -о новински; ~ **вест** новинска вистка

новитет *х.* новитет

новити (се) -им (се) обновйовац (ше), поновйовац (ше)

новиц *х. оп.* **новак (4)**

новица *ж.* **1.** *(новост)* новина, новосц; **2.** нова монахиня (апаца), новичка; **3.** нова палєнка; **4.** нова ладя

новицијат *х. церкв.* новицият

новљак *х. оп.* **новак (5)**

нововек -а -о нововикови

нововерац -рца *х.* **1.** *оп.* **нововерник**; **2.** назарен, буґер

нововерје *и* **нововерство** *с.* нововирство

нововерник *х.* нововирнїк, нововирни

новогодишњи -а -е новорочни

новоградња *ж.* новобудовня

новогрчки -а -о новогречески

новодопски -а -о новочасови

новодошавши -а -е *и* **новодошли** -а -о **1.** хтори нєдавно пришол; **2.** *оп.* **новодошлица**

новодошлица *ж. и х. (придошлица)* нови

новозаветни *и* **новозаветски** -а -о новозавитни

новозапослен -а -о новозаняти

новоизабран -а -о нововибрани

новоизграђен -а -о нововибудовани

новоизумљен -а -о нововидумани

новоименован -а -о новоменовани

новокаин *х. хем.* новокаїн

новокован -а -о новоковани; ~ **новац** новоковани пенєж; ~ **реч** нове слово

новокрштеник *х.* новокресцени

новолигаш *х.* новолиґаш

новонастали -а -о нови; ~ **ситуација** нова ситуация

новоснован -а -о новоосновани; ~ **држава** новоснована держава

новоотворен -а -о новоотворени; ~ **хотел** новоотворени хотел

новопечен -а -о *осн., фиґ.* новопечени

новопостављен -а -о новопоставени; ~ **учитељ** новопоставени учитель

новопридошли -а -о новопришли

новорођен -а -о новонародзени

новорођенче -ета *с.* новонародзене дзецко, дзецочко

новосаграђен -а -о нововибудовани

новосадски -а -о новосадски

Новосађанин *х.* Новосадян
новоселац -елца *и* -еоца *х.* новоприселєни
новост *ж.* **1.** *(вест)* новосц, вистка, *заст.* новина; **2.** *(новина)* новосц, новина
новостворен -а -о новостворени
новотар *х. оп.* **новатор**
новотарија *ж.* новотносц, уводзенє новинох
новотарити -им *(заводити новотарије)* уводзиц новини
новотарство *с.* новаторство
новотворина *ж.* новотворина
новоуписан -а -о новоуписани
новоустановљен -а -о новоустановени; новоосновани
новоштокавски -а -о новоштокавски
новцат *и* **новцит** -а -о: **нов** ~ нови новучки
новчан -а -о **1.** пенєжни; **2.** *нар.* хтори ма пенєжи, богати; ◊ ~ **јединица** пенєжна єдинка; ~ **казна** пенєжна кара, пенєжни штроф; ~ **упутница** пенєжна упутнїца; **новчани курс** пенєжни курс
новчаник *х.* бутєлар, *рид.* будєлар
новчаница *ж.* банкнота
новчано *присл.* пенєжно, у пенєжох, (пенєжу); финансийно; **кажњавати** ~ карац (штрофац) у пенєжох; ~ **добро стајати** финансийно добре стац
новчар *х. заст. (који се бави новчаним пословима)* пенєжар
новчић *х.* **1.** *дем.* пенєщок; **2.** *(новац мале вредности)* динарчок, ґрайцарчок
нога *ж.* **1.** нога; **2.** *(стола, кревета и сл.)* ножка; **3.** подножє; ~ **стене** подножє скали; ◊ **бацити под ноге кога, шта а)** *(савладати)* звладац, премогнуц, покориц, руциц под ноги дакого, дацо; **б)** *(одрећи се)* одрекнуц ше *(од шлєбоди, вири)*, одступиц *(шлєбоду, виру);* **бежи (трчи) колико га ноге носе** сцека (бежи) як заяц (кельо ма моци); сцека (бежи) – мало себе пети нє одорве; дал ше до ног *(сцекаюци)*; **бити једном ногом код (на, у)... а другом код (на, у)...** *(бити напола присталица једне, а напола друге стране)* буц з єдну ногу при (на, у)... а з другу при (на, у)...; **бити коме под ногама** буц дакому под ногами; **бити с ким на ратној нози** дрец з даким контракт; **бити (разговарати) с ким на равној нози** буц (бешедовац) з даким як зоз себе ровним, буц дакому ровни; **бити (живети) с ким на доброј (пријатељској) нози** буц з даким добри; **бити стално на ногама** *(бити стално у покрету)* буц нєпреривно на ногох; **борити се (бранити се и сл.) рукама и ногама** бориц ше (бранїц ше и под.) з руками и ногами; **гори коме земља (тло) под ногама** гори дакому жем под ногами; **грабити ногама** *(журити)* крачац, понагляц; **губити тло под ногама** *оп. фраз. под.* **тло**; **дати коме ногом** [**остраг**] вигнац, викопнуц дакого; **дати мах**[**а**] **ногама а)** *(пожурити)* розпонагляц ше, розкрачац ше; **б)** *(потрчати)* розбегнуц ше**(по)дићи кога на ноге а)** *(одгојити)* поставиц дакого чловеком; **б)** *(излечити; узнемирити)* (по)дзвигнуц дакого на ноги; **дочекати се на ноге** знайсц ше, дочекац ше на ноги; **доћи на ноге коме** присц особнє; присц потульно (покорно) ґу дакому *або* пред дакого; **где људска ~ није крочила (ступила и сл.)** дзе людска (чловекова) нога нє крочела (ступела и под.); **живети на високој нози** жиц на високей ноги; **ићи куд очи воде и (а) ноге носе** *(ићи без без циља)* исц в швет за очми; **једва се држати на ногама** лєдво стац (лєдво ше тримац) на ногох; **к нози!** *воєн.* ґу ноги!; **ко нема у глави, има у ногама** хто нє ма у глави, ма у ногох; **коштати (стајати) ногу** находзиц ше, сходзиц ноги; **на ноге!** ставайце!; **на сигурним (несигурним) ногама** на сиґурних (нєсиґурних) ногох; **ноге га остављају (издају)** *(клонуо је)* ноги го зрадзую; **ноге пода се** [**узети**] *(умаћи)* чмиґнуц, миґнуц, спарац; **ногу пред ногу** помали, крочай по крочай, крок по крок; **обио је ноге, ноге су му отпале** *(уморио се тражећи што)* сходзел ноги; **оборити с ногу** звалїц; **од малих ногу** одмалючка, одмала; **одржати се на ногама** нє подац ше, отримац ше на ногох; **одузеле (пресекле) му (јој и сл.) се ноге** аж му (єй и под.) ноги одняло (подоцало), аж ше ноги под нїм стресли; **пасти коме пред ноге** спаднуц дакому пред ноги; **пасти с ногу** спаднуц з ног; **подвити ноге** шеднуц по турски *(з прекриженима ногами);* **подметнути коме ногу** подложиц дакому ногу; **поломити ноге за ким, чим** сходзиц ноги за даким, дачим; **поставити кога на ноге** поставиц дакого чловеком, поставиц дакого на ноги; **потући кога до ногу** цалком (дочиста) побиц (розбиц) дакого; **преплитати ногама** *(вешто плесати)* преплєтац з ногами; **променити ногу** *воєн. (променити корак)* пременїц ногу; **протегнути ноге** понацаговац ноги; **пут под ноге** схопиц ше, зобрац ше, подмасциц

колєна (попод колєн); **с ноге на ногу** з ноги на ногу; тачкаюци, тачка ше; **с ногу а)** на стояци; **б)** *(појести, попити)* на швидко; **скочити на ноге а)** *(устати)* скочиц горе, скочиц на ноги; **б)** *(дићи устанак)* дзвигнуц повстанє; **стајати на стакленим ногама** стац на склєняних ногох; **стајати на својим ногама** буц сам свой пан, стац на своїх ногох; **стати на ноге а)** *(устати)* стануц; **б)** *(осамосталити се)* стануц на [свойо] ноги; **стећи (добити) ноге** *(нестати)* достац ноги; **сврачје ноге** страчи ножки, кривульки; **устати на леву ногу (левом ногом)** стануц на лїву ногу

огавица *ж.* **1.** ногавка*, заст.* ногавица; **2.** *мн. покр.* **а)** панталони, надраґи; **б)** ґачи

ногара *с. мн. и* **ногаре** *ж. мн. оп.* **ногари**

ногари *х. мн.* **1.** *(дрвене ноге као подметач)* **а)** *(за тестерисање)* коза; **б)** *(за корито, школску таблу и сл.)* ножки; **в)** *(за сликарско платно)* столок, постолє; **г)** *(троножац)* треножки; **2.** *(вешалица на ногамам)* фоґаш

ногат -а -о ногати

ногатати -ам копац до дакого

ногатати се -ам се *(бацати се ногама)* вирґац

ногатнути се -нем се *(бацити се ногама)* вирґнуц

ногаче *ж. мн. и* **ногачи** *х. мн. покр. оп.* **ногари**

ногетина *ж. оп.* **ножурда**

ногица *ж. дем. и гип.* ножка *(малого дзецка)*

огобоља *ж. заст.:* **има ногобољу** боля го ноги

ногомет *х. спорт.* фодбал

ногометаш *х.* фодбалер, *заст.* фодбалист[а]

ногометни -а -о фодбалски

ногоступ *х.* **1.** дражка *(по хторей ше ходзи лєм пешо)*; **2.** древо *(у плоце, през хторе ше прекрочує при преходу);* **3.** *(за пењање на возила)* **а)** *(на возу, аутобусу)* папуча; **б)** *(на сеоским колима)* чатлаш

нож *х.* **1.** нож; **кухињски** ~ кухньов[и] нож; **хируршки** ~ хируржски нож; **2.** *мн. покр. (рибеж)* гобель; **3.** *воєн.* байонет, нож; ◊ **бити за** ~ буц за кланє *(о статку)*; **бити с ким на крв и** ~ *оп. фраз. под.* **крв**; **дочекати кога на** ~ дочекац дакого на нож (на битку); **забити коме ~ у леђа** заджобнуц дакому нож до хрибта; **забости коме** ~ **у срце** заджобнуц дакому нож до шерца, барз уквилїц дакого **завадити се (посвађати се) до ножа (на ножеве)** завадзиц ше (повадзиц ше) на ножи; **имати** ~ **под вратом** *(бити у великој опасности)* мац нож под ґаґром; **клати тупим ножем** мучиц; **оштрити ~ за** *или* **на кога** оштриц зуби (нож) на дакого; **по оштрици ножа ићи (ходати)** буц вше у чежких и опасним положеню; **ставити коме** ~ **под грло** положиц дакому нож под ґаґор; **умрети под ножем** умрец на (под час) операциї; **џепни** ~ бичак

ножањ -жња *и* **ножањац** -њца *х. (частейше мн.)* бочкора *(зоз скори з кравскей ноги)*

ножар *х.* ножар

ножати се -ам се *покр.* бичачкац ше *(у дзецинским бависку руцац, т. є. заджобовац нож до жеми)*

ножетина *и* **ножина** *ж. ауґм.* ножиско

ножић *х.* **1.** *дем.* ножик; **2.** *(џепни нож)* бичак; ◊ ~ **за бријање** жилет

ножица *ж.* **1.** *дем.* ножка; **2.** *(за окретање преслице)* циґанка

ножице *ж. мн. покр. (маказе)* ножнїчки

ножиште *с. (држак ножа)* черенка *мн.*, ручка

ножје *с. анат.* корень талпи

нôжни[1] -ā -ō ножов[и]

ножни[2] *и* **ножни** -ā -ō ногов, ножни

ножница *ж. (често у мн.) (корице за нож, мач)* пошва

ножурда, ножуретина *и* **ножурина** *ж. ауґм. и пей.* ногиска, ножиска

ноздре *и* **ноздрве** *ж. мн.* носова дзирки; *(у коња, краве)* нозґри

ној *х. зоол.* ной

нојев -а -о нойов

нојца *ж. поет. заст. оп.* **ноћца**

нокат -кта *х.* **1.** нохец; **2.** *(канџа)* пазура, нохец; **3.** *(врх раоника на плугу)* верх железа; ◊ **гристи нокте** *(једити се)* кусац нохци; **догорело му је до ноката** нє могол вецей церпиц, вишло му на пипец, мал (уж му було) по ґаґор; **за коњски** ~ лємцо нє, текем-текем; **закопао (забо, ударио) је ~ у ледину** сцекол лєм ше за нїм скурело; [**и**] **зубима и ноктима (борити се, отимати се, прионути)** и з руками и з ногами (бориц ше, однїмац ше, влапиц ше до роботи); **имати дуге нокте (прсте)** любиц краднуц, мац длуги пальци; **на ~ (испити, попити)** нараз (випиц, попиц); вихилїц; **ни** [**колико је**] **црно испод нокта (под ноктом** янї [тельо] як под нохцом чарне, анї кус; **подрезати коме нокте** оштригац дакому кридла (нохци)

нокатни -а -о нохцов[и]

нокаут *х. спорт.* нокаут

нокаутирати -ам *спорт.* нокаутир[ов]ац

нок-даун *х. спорт.* нок-даун; ◊ **дати** ~ дац нок-даун
нокле *ж. мн. кул.* таргани галушки
нокташ *х.* **1.** хтори ма длуги нохци; **2.** *фиґ. гандр.* хтори люби краднуц; **3.** *(женскарош)* фраєркош
ноктић *х. дем.* нохцик
ноктурно *х. муз.* ноктурно
нокшир *х.* гарчичок, нокшир
номад *х.* номад
номадски -а -о номадски; ~ **живот** номадски живот
номенклатура *ж.* номенклатура
номиналан -лна -лно номинални; ~ **вредност** номинална вредносц
номинализам -зма *фил., екон.* номинализ[е]м
номинатив *х. ґрам.* номинатив
номинативни -а -о номинативни
номоканон *х. церкв.* номоканон
нона[1] *ж. покр.* **1.** *(бака)* баба; **2.** *кат.* шестра, монахиня, апаца
нóна[2] *ж. гип.* ножка, ножочка
нона[3] *ж. муз.* нона
нониј[**ус**] *х.* ноний, нониюс
нонконформист[**а**] *х. (опозиционар)* нонконформист[а]
ноно *х. покр.* дїдо
нонпарел *х. друк.* нонпарел
нонсенс *х. (бесмислица)* нонсенс
нон-стоп *прикм. нєпрем.*, *присл.*, *мен.* нон-стоп
ноншалантан -тна -тно ноншалантни
норац[1] -рца *х. (гњурач)* муряч
норац[2] -рца *х. покр. (будала)* дурак, шалєняк
Норвежанин *х.* Норвежан
норвешки -а -о норвежски
нордијац -јца *х.* нордиєц
нордијски -а -о нордийски
норити -им *покр. (ронити)* муряц ше
норма *ж.* норма; **испунити норму** виполнїц норму
нормала *ж.* нормала
нормалан -лна -лно нормални
нормалац -лца *х. заст. (ђак нормалке)* нормалєц
нормализација *ж.* нормализация
нормализирати (се) -ам (се) *и* **нормализовати (се)** -зујем (се) нормализовац (ше)
нормалка *ж. заст. (основна школа)* нормалка
нормално *присл.* нормално
Нормани *х. мн. ист.* Норманє
норматив *х.* норматив
нормативан -вна -вно нормативни; ~ **граматика** нормативна ґраматика
нормирати -ам *зак. и нєзак.* нормовац
нормирац -рца *х.* нормовач
нос *х.* **1.** *з розл. знач.* нос; **орловски** ~ орловски нос; **прћаст** ~ писи нос; ~ **ципеле** нос ципели; ~ **лађе** нос ладї; **2.** *(у коња, краве)* нос, нозґер; ◊ **видети (познати) коме што по носу** видзиц (познац) дакому дацо по носу; **вода му је до носа** у чежким є положеню; **вући (водати, водити) кога за** ~ цагац (водзиц) дакого за нос; **дати коме по носу (преко носа)** дац дакому по носу; **дићи/дизати нос** дзвигнуц/дзвигац нос, стопорчиц ше; **добити по носу (преко носа)** достац по носу; **говорити кроз** ~ бешедовац гугнаво (през нос); **забадати (завлачити и сл.)** [**свој**] ~ [**свуда**] хпац (цискац, штуряц) [свой] нос [вшадзи]; **забости** ~ **у земљу** *(пасти, пружити се)* розцагнуц ше; **забости** ~ **у нешто а)** *(задубити се)* задзац нос *(до читаня и под.)*; **б)** *(умешати се)* вохпац (уцискац, штуриц) нос до дачого; **залупити (затворити) коме врата пред носом** заврец дакому дзвери пред носом; **изаћи ће (избиће, попеће се, удариће) ти то на** ~ **а)** *(зажалићеш)* будзеш ти прето бановац; **б)** *(пресешће ти)* то ше тебе вимсци (враци), видзе ци то на нос*;* **имати добар** ~ **за што** мац добри нос за дацо; **имати свагде (свуда) свој** ~ мерковац на шицко, провадзиц шицко, водзиц рахунку о шицким; **ићи коме уз** ~ робиц дакому упрекосц, упрекосциц дакому, дац ше усприч; **испред носа узети (отети и сл.)** спред носа вжац (одняц и под.); **набијати (вешати и сл.) коме што на** ~ *(пребацивати коме што)* прецаговац дакому дацо попод нос, здзивац дакому дацо на нос, вируцовац дакому дацо на очи; **натрљати (обрисати) коме** ~ *(рећи коме неугодне ствари)* вичитац, викласц, вилюзґац, нагуториц, утрец нос дакому; **не помаљати носа** нє зявйовац ше, нє указовац ше, анї нє викукнуц, шедзиц як закутна баба, шедзиц за буджаком; **не бити коме ни до носа** *(не бити коме раван)* нє буц дакому анї по костки; **не видети даље од носа** нє видзиц далєй од носа; **носити душу у носу** буц уж на ценким, вишиц на цверенки; **обесити (спустити, покуњити, осмољити)** ~ *(оборити главу, покуњити се)* буц покорни; **остати дуга носа** *(бити насамарен)* буц спораєни (спреведзени); **падати на** ~ *(јако се замарати радом)* падац з ног; **парати (резати) небо носом** пишиц ше, випинац ше, тримац ше гербно;

побећи коме испред носа сцекнуц дакому спред носа; **под носом** под носом; **видети (познати) коме што по носу** видзиц (познац) дакому дацо по носу; **вући кога за** ~ цагац дакого за нос; **забадати (завлачити и сл.)** [**свој**] ~ [**свуда**] хпац (цискац, штуряц) [свой] нос [вшадзи]; **ушиљио (зашиљио) му се** ~ *(тешко је болестан)* барз є нїяки, барз нїяк випатра

носак[1] -ска -ско *(који се може дуго носити – о одећи, обући)* добри, хтори мож длуго ношиц; **носке ципеле** добри ципели

носак[2] -ска *х. оп.* **носац**[2]

носат -а -о носати

носати -ам ношиц *(геваль-тамаль; длуго; з напруженьом)*

носати се -ам се **1.** *(с нечим) оп.* **носати**; **2.** бориц ше

носац[1] -сца *х. оп.* **носач**

носац[2] -сца *х. (сисак на суду)* цицок

носач *х.* ношач; ~ **авиона** ношач авионох

носачки -а -о ношацки

носекања *ж. ауґм. и пей.* (< **нос**) ношиско

носећи -а -е **1.** ношаци; ~ **зид** ношаци мур; **2.** *лєм у ж. роду (бременита)* самодруга, у тим шоре, ношаца

носив -а -о **1.** хтори мож ношиц, хтори вигодни за ношенє; **2.** *фиґ. (који може понети, одушевити)* возбудлїви, одушевююци

носивост *ж.* **1.** ношивосц; ~ **брода** ношивосц ладї; **2.** *(способност ношења јаја – о живини)* нєшацосц

носила *с. мн.* **1.** носилки; **2.** *(за ношење покојника)* мари

носилац -иоца *х.* ношитель; ~ **одликовања** ношитель одликованя; ~ **демократске идеје** ношитель демократскей идеї; ◊ ~ **листе** ношитель лїстини *(перши на лїстини кандидатох на виберанкох)*

носилица *и* **носиља** *ж.* **1.** ношителька; **идеја носиља** ношаца идея; **2.** *(кокошка)* нєсачка, носилка

носиљка *ж.* носилка, паланкин *(шедзиско за преношенє визначних людзох)*

носина *ж. ауґм. и пей.* ношиско

носити -им **1.** *(у више праваца; више пута; стално)* ношиц; *(у једном правцу)* нєсц; **сваког дана носе робу на пијацу** кажди дзень ноша робу на пияц; **он носи шешир и бркове** вон ноши калап и баюси; **носе повређеног у амбуланту** нєшу покалїченого до амбуланти; **2.** *(доносити)* приношиц; **јужни ветар носи кишу** южни витор приноши дишдж; **3.** *(држати)* тримац; **мост носе четири стуба** мост тримаю штири слупи; ~ **главу усправно** тримац главу горе; **4.** *(имати карактеристику, име)* мац, ношиц; **драма носи све одлике почетништва** драма ма шицки прикмети початнїцтва; **школа носи име народног просветитеља** школа ноши мено народного присвитителя; **5.** *(одавати, одражавати)* видавац; **његово лице носи смирен израз** його твар видава змирени вираз; **6.** *(о птицама):* ~ **јаја** нєсц ше, нєсц вайца; **7. а)** *(доносити род)* родзиц; **земља му добро носи** жем му добре родзи; **б)** буц родни; **док су године носиле, добро су живели** док роки були родни, добре жили; **8.** *(бити трудна)* буц самодруга, ношиц; **9.** *(сносити)* зношиц; **општина носи све трошкове** општина зноши шицки трошки; **10.** *(о ватреном оружју)* ношиц, заношиц; ~ **у страну** ношиц добока

носити се -им се **1.** *(борити се, рвати се)* бориц ше, пасовац ше, моцовац ше; **2.** *(одевати се)* ношиц ше; облєкац ше; **она се лепо носи** вона ше крашнє ноши (облєка); **фармерке се сада много носе** фармерки ше тераз вельо ноша; **3.** *(кретати се, пловити)* исц, плївац; **небом се носе облаци** по нєбе иду хмари; **4.** *(распростирати се; проносити се)* шириц ше, розношиц ше; **носе се гласови** ширя ше гласи; ◊ **носи се!** *вулґ.* бер ше; ~ **мишљу** мац намиру, роздумовац *(о дачим цо ше сце витвориц)*

носић *х. дем. и гип.* нощок

носни -а -о носови, носни; ◊ *анат.:* ~ **дупља** носова глїбка; ~ **преграда** носова преграда

носница *ж.* носова дзирка

носњача *ж. анат.* носова косц

носоња *х. гандр.* носати

носорог *х. зоол.* носорог

носталгија *ж.* носталґия

носталгичан -чна -чно носталґични

ноствица *ж. оп.* **кечига**

нострификација *ж.* нострификация

нострификовати -кујем нострификовац

ностромо *х. пом.* ностромо *(заповиднїк палуби на ладї)*

носуљак -љка *х. пей.* нос, нощок *(мали и бридки)*

носурина *х. оп.* **носина**

нота *ж.* **1.** *муз.* нота*, заст.* ковта; **2.** *дипл.* нота; **2.** *(забелешка)* призначка

нотални -а -о нотални

нотар *и* **нотарош** *х. ист.* новтаруш

нотарошевица *и* **нотарошка** *ж. (нотарошева жена)* новтарушка
нотација *ж.* нотация
нотес *х.* нотес
нотесић *и* **нотешчић** *х. дем.* нотещок
нотирати -ам *зак. и нєзак. (забележити/бележити; котирати)* нот[ир]овац
нотификовати -кујем *и* **нотифицирати** -ам *зак. и нєзак. (обавестити/обавештавати)* нотификовац
нотица *ж.* кратка призначка; кратке сообщенє у новинох
нотни -а -о нотни; ~ **систем** нотна ситема
нотoран -рна -рно ноторни; ~ **чињеница** ноторни факт
ноћ *ж.* ноц; **спустила се** ~ змеркло ше, спущела ше ноц; **пред саму ~ , под** ~ саму ноцу; **остати до ноћи** остац до ноци, заноциц ше; ◊ **Вартоломејска (Бартоломејска)** ~ *ист.* Вартоломейска ноц; **глуп као** ~ глупи як деска (як шекера); **звездана** ~ ясна гвиздова ноц; **лаку ~ ! добра (лака)** [**ти, вам**] ~ **!** добру ноц!; **мркла** ~ цма ноц; ~ **се спушта** змерка ше, ноц ше спущує; **од ноћи правити дан** ходзиц по ноцох, жиц з ноцним животом; **под** ~ саму ноцу; **поларна** ~ поларна ноц; **преко ноћи** нагло, нараз, одразу, за барз кратки час, прейґ ноци; **прогутала (појела) га** [**је**] **ноћ (помрчина)** однєсли го; тайно є забити; прелїґла (поєдла) го ноц; **у глуво доба ноћи, дубоко у** ~ нєскоро вноци, ноцну годзину
ноћас *присл.* **1.** нєшка вноци; **2.** прешлей ноци
ноћаске *присл. нар. оп.* **ноћас**
ноћати -ам *оп.* **ноћити се**
ноћашњи -а -е хтори ше одноши на прешлу, терашню *або* идуцу ноц; **узнемирио их је** ~ **догађај** знємирела их подїя хтора ше случела вноци (прешлей ноци); ~ **путовање очекујем са нестрпљењем** путованє тей ноци обчекуєм з нєсцерпеньом
ноћашњица *ж.* подїя хтора ше случела прешлей ноци; прешла *або* идуца ноц
ноћевати -ћујем *и* **ноћивати** -ћујем и -ам *оп.* **ноћити**
ноћење *и* **ноћивање** *с.* ноцованє
ноћивалиште *с. оп.* **ноћиште**
ноћити -им *зак. и нєзак.* преноцовац/ноцовац
ноћити се -и се змеркац ше*;* **ноћи се** змерка ше, спущує ше ноц
ноћиште с. ноцнїк
ноћни -а -о ноцни; ◊ ~ **бдење** ноцне нєспанє (меркованє, чуванє) ~ **живот** ноцни живот; ~ **пауновац** *зоол.* ноцни павур (Smerinthus ocellatus); ~ **фрајла** *бот.* вечарша фрайла, *беш.* ештике (Mathiola bicornis)
ноћник *х.* **1.** ноцни путнїк; **2.** чловек хтори жиє з ноцним животом, ноцни чловек, лумп; ноцобудни; **3.** ноцни витор
ноћница *ж.* **1.** *(ноћна авет)* ноцне привидзенє, ноцни [зли] дух, ноцна зла подоба, ноцна босорка; **2.** *у атрибутскей služби* ноцна
ноћничити -им жиц з ноцним животом
ноћништво *с.* склоносц ґу ноцному животу; ноцни живот
ноћно *присл. оп.* **ноћу**
ноћњача *ж.* ноцна птица
ноћобдија *х.* **1.** ноцни стражар (чувар); **2.** *оп.* **ноћник (2)**
ноћом *присл. нар. оп.* **ноћу**
ноћу *присл.* вноци
ноћца *ж. гип. поет.* ноц, ноцка
ноша *ж.* **1.** *оп.* **носилица (1)**; **2.** *(ноћни суд)* нокшир, гарчичок
ношење *с.* < **носити (се)**
ношња *ж.* **1.** облєчиво; **народна** ~ народне облєчиво; **2.** *(ношење одеће)* ношенє, облєканє, обуванє*;* **3.** мода, сучасне облєканє; **4.** *(трудноћа)* самодругосц, ґравидносц
ношче -ета *с. дем.* **1.** (< **нос**) нощок; **2.** (< **нож**) ножик
ну I. *викр.* **1.** *при указованю на дацо* палє, паля, ниа; **2.** *за спонукованє* гайде, нолє; II. *злуч. проциивни* алє
нугао -гла *х.* **1.** кут; **2.** *(ћошак)* угел
нуде[**р**] *(за множину и* **нудерте**) *викр. за спонукованє* гайде, нолє*;* ноцє *(за множину)*
нудизам -зма *х.* нудиз[е]м
нудилац -иоца *х.* понукач
нудиља *ж.* **1.** *(жена која негује болеснике)* [медицинска] шестра, допатрачка; пестунка; **2.** *(која што нуди)* понукачка
нудиљство *с.* допатранє хорих
нудист[**а**] *х.* нудист[а]
нудистички -а -о нудистични
нудитељ *х. оп.* **нудилац**
нудити -им **1.** *(коме што, кога чим)* понукац; ~ **кога јелом** понукац дакого з єдзеньом; **2.** *(наговарати)* спонукац, нагваряц; **3.** *(болесника)* допатрац; ◊ ~ **руку** *(предлагати брак, просити)* питац
нудити се -им се понукац ше
нуђење *с.* < **нудити (се)**

нужан -жна -жно нужни, нєобходни; ◊ **нужни део** *правн.* нужна часц
нужда *ж.* **1.** *(невоља)* нужда, бида, нєволя; **2.** нужносц, потреба; **3.** *физиол.* нужда; **мала (велика)** ~ мала (велька) нужда; **вршити нужду** окончовац нужду; ◊ **за нужду** за нужду, кед би було нєобходне; ~ **закон мења** *нар. прислов.* нужда закон меня; **ићи на нужду** исц пре (за) себе, исц на задок
нуждан -жна -жно **1.** *оп.* **нужан**; **2.** хтори у нужди (биди, нєволї)
нужник *х.* нужнїк, клозет*, беш.* задок
нужнички -а -о нужнїцки, клозетски
нужно *присл.* нужно, нєобходно
нужност *ж.* нужносц, нєобходносц
нуз[**а**] *прим. з ак. заст.* **1.** *(уз, поред)* **а)** при, попри, коло; **б)** гу; **2.** *(низ)* по
нузбрдице *присл. оп.* **узбрдо**
нузгред *и* **нузгредно** *присл. оп.* **узгред**
нузгредан -дна -дно *оп.* **узгредан**
нуззанимање *с.* побочне (друге) занїманє
нуззарада *ж.* побочни (додатни) заробок
нујан -јна -јно *(невесео, сетан)* смутни, жалосни, *заст.* марґотни
нујно *присл.* смутно/смутнє, жалосно/жалошнє, *заст.* марґотно
нујност *ж.* смуток, жалосц
нукати -ам *(наговарати, подстицати)* нагваряц, спонукац, бистатовац
нуклеаран -рна -рно нуклеарни; ~ **електрана** нуклеарна електрарня
нуклеарац -рца *х. (нуклеарни физичар)* нуклеарец
нуклеински -а -о: **нуклеинске киселине** *хем.* нуклеїнски квашнїни
нуклеус *х.* нуклеус
нула *ж. осн., фиґ.* нула; **температура је десет испод нуле** температура дзешец под нулу; **двадесет изнад нуле** двацец над нулу; ◊ **апсолутна** ~ абсолутна нула; **ошишати на нулу** оштригац/остригац на нулу; **пасти на нулу** спаднуц на нулу; **свести на нулу** звесц на нулу
нуларица *и* **нулерица** *ж.* нуларка *(1. барз мелка мука; 2. машина за найкратше штриганє власох)*
нулти -а -о нулти; ~ **тачка** нулта точка**;** ~ **крвна група** нулта кревова ґрупа
нумера *ж.* **1.** *(број)* число, нумер; **2.** *покр. (плац за кућу)* порта; ◊ **скочила му је** ~ , **отишла му је далеко** ~ поросла му цена
нумерација *ж.* нумерация
нумерирати -ам *и* **нумерисати** -ишем *зак. и нєзак.* нумеровац
нумерички -а -о нумерични; ~ **вредност** нумерична вредносц
нумизматик *и* **нумизматичар** *х.* нумизматичар
нумизматика *ж.* нумизматика
нумизматички -а -о нумизматични; ~ **збирка** нумизматична збирка
нуна *ж. покр. (колевка)* колїска
нунциј *и* **нунције** *х.* нунций
нурија *ж. церкв.* парохия
нуспродук[**а**]**т** *и* **нуспроизвод** *х.* побочни продукт
нуспросторија *ж.* помоцна (побочна) простория
нутарњи *и* **нутрашњи** -а -е нукашнї
нутарњост *и* **нутрашњост** *ж.* нукашньосц
нуткати -ам *дем.* **1.** понукац; **2.** нагваряц, спонукац, гайдекац
нуто *викр. оп.* **ну** (I); **нуто-де** *виражує нєсподзиванє або нєодредзене становиско при приманю даякей вистки (тако дакле, гле ти)* цо думаш (думаце)!
нутрија *ж. зоол.* нутрия (Myocastor coypus)
нутрина *и* **нутриња** *ж.* нукашньосц

Њ

њ *енклитична форма заменовнїка* **он** *у акузативе* нього, ньго; **кроза** ~ през нього; **за** ~ за ньго
њад -а -о **1.** цмобелави; **2.** цможелєни; **3.** *покр.* червенкасти
њáка[1] *ж. оп.* **њакање**
њáка[2] *ж. покр. (шипак)* купак, брила
њакање *с.* ричанє *(осла)*
њакати њачем ричац *(о ослови)*
њакнути -нем зричац *(о ослови)*
њаукати -учем *оп.* **маукати**
његов -а -о його; ◊ **на његову** *(по његовој вољи)* по його [дзеки], як вон сце; **његово је** *(до њега стоји)* од нього завиши; **он тврди да је то његово** вон твердзи (вон ше свої) же то його
њежити -им *иєк. (разгаљивати, блажити)* ублажовац, ублаговац, змирйовац, умирйовац
њежити се -им се *иєк.* **1.** виполньовац ше з нїжносцу (милоту), рознїжовац ше; **2.** *(умиљавати се)* облєсковац ше
њен *и* **њезин** -а -о *зам.* єй; ◊ **на њену** по єй [дзеки], як вона сце
њива *ж.* польо

њиварак -рка *х. дем. и ир.* жемичка, мале польо
њивити -им ховац, пестовац; ~ **децу** ховац дзеци; ~ **цвеће** пестовац квеце
њивица *ж. дем.* жемичка, мале польо
њивски -а -о польски
њијати (се) -ам (се) *оп.* **њихати (се)**
њикнути -нем зрегочац, *коц.* зрегочиц
њилаш *х. ист.* нїлаш
њин -а -о *оп.* **њихов**
њирити -им *покр. оп.* **гвирити**
њисак -ска *х. и* **њиска** *ж.* регочанє, регот, *коц.* регоченє
њискав -а -о регочаци
њискање *с. оп.* **њиштање**
њискати -ам *оп.* **њиштати**
њиснути -нем *оп.* **њикнути**
њих *и* **њихај** *х.* гойсанє, загойсанє, гойс
њихалица *ж.* **1.** *(шеталица часовника)* шейталов; **2.** мурова годзина зоз шейталовом
њихало *с.* **1.** *оп.* **њихалица (1)**; **2.** *(клатно)* шейталов, кивадло
њихаљка *ж.* гомбалка; ◊ **столица** ~ гойсаци карсцель
њихан -а -о *оп.* **њихов**
њихање *ж.* < **њихати (се)**
њихати њишем *и* њихам *(клатити, љуљати)* **1. а)** гойсац, гомбац, гимбац, колїсац; гойдац; **ветар њише гране** витор гойса конари; **б)** *(дете у колевци)* колїсац; **в)** *(дете на рукама)* гойсац; **г)** *(кога на љуљашки)* колїмбац; **2.** *(главом)* махац, кивац; ~ **боковима** *(тела)* гойсац ше з боками *(цела)*
њихати се њишем се *и* -ам се гойсац ше, гомбац ше, гимбац ше; колїсац ше; колїмбац ше; гойдац ше; *(ландарајући)* ловґац
њихнути -нем загойсац, загомбац, загимбац; заколїсац; заколїмбац; загойдац; помахац, покивац
њихов -а -о *зам.* їх
њишкати (се) -ам (се) *дем.* < **њихати (се)**
њиштати -ам регочац, *коц.* регочиц
њокалица *ж. гандр. (нос, уста или цело лице код човека)* нос, нозґер, *рид.* морда, *рид.* рило; писки; *(усне)* пампулї
њорити -им *(ронити)* муряц ше
њорка *ж. зоол.* ньорка, алка (Alca)
њукати -учем *покр. (мукати)* ричац
њуњорити -им *покр. (мрмљати)* жубротац, жубронїц
њупа *и* **њупажа** *ж. арґо (храна)* жрадло
њупати -ам *арґо* єсц, гамкац
њупати се -ам се *(секирати се)* жрец ше
њух *х.* нюх; ◊ **имати њуха за нешто** мац нюх за дацо
њушити -им *осн., фиґ.* нюхац, пахац, опаховац, нюхциц
њушити се -им се нюхац ше, онюховац ше, опаховац ше
њушка *ж.* **1.** *(губица у животиње)* нос, нозґер, рило; писки; **2.** *фиґ. оп.* **њокалица; 3.** *(којекаква особа, ништавило)* рило, морда; ◊ **дати по њушци** дац по носу; **завезати (притворити) њушку** *(умукнути)* учитнуц, заврец клапачки
њушкало *с.* **1.** *(који свуда загледа да би што сазнао)* вижґаловач; **2.** подпатрач, шпиюн
њушкати -ам **1.** *дем.* нюхац, пахац, онюховац, опаховац; **2.** *(уходити)* подпатрац, шпиюнирац, нюхац
ньшкати се -ам се *дем.* < **њушити се**
њушкица *и* **њушчица** *ж. дем.* рилочко, нозґрик, писочки
њушни -а -о нюхови

CIP Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

808.61-3=83

СЕРБСКО-руски словнїк. [Део]
1, А–Ђ / главни редактор Юлиян Рамач ; редакторе:
Михайло Фейса и Гелена Медєши. – Београд :
Завод за уубенике и наставна средства ; Нови Сад :
Филозофски факултет, Катедра за русински језик и
књижевност : Друштво за русински језик и
књижевност, 1995 (Нови Сад : Штампарија Извршног већа АП Војводине, - 920 стр. ;
24 цм

На спор. насл. стр.: Српско-русински речник. –
Тираж 1000.

1. Ств. насл. на успор. насл. стр. 2.
Рамач, Јулијан
а) Српско-русински речници

ISBN 86-80271-02-0

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ – ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ – КАТЕДРА ЗА РУСИНСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ – ДРУШТВО ЗА РУСИНСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ, Нови Сад
СРПСКО–РУСИНСКИ РЕЧНИК • I А – Ђ • Главни уредник: др ЈУЛИЈАН РАМАЧ • Уредници: мр МИХАЈЛО ФЕЈСА и мр ХЕЛЕНА МЕЂЕШИ • Корице: ЉУБОМИР СОПКА • Графички уредник: СЛАВКО САБО • Обим: 57,5 ШТ • Тираж: 1000 примерака • Штампаwе завршено маја 1996.

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВИМ САДЗЕ – ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ – КАТЕДРА ЗА РУСКИ ЯЗИК И ЛИТЕРАТУРУ – ДРУЖТВО ЗА РУСКИ ЯЗИК И ЛИТЕРАТУРУ, Нови Сад
СЕРБСКО–РУСКИ СЛОВНЇК • I А – Ђ • Главни редактор: др ЮЛИЯН РАМАЧ • Редакторе: мр МИХАЙЛО ФЕЙСА и мр ГЕЛЕНА МЕДЄШИ • Рамики: ЛЮБОМИР СОПКА • Ґафични редактор: СЛАВКО САБО • Обсяг 57,5 ДТ • Тираж: 1000 прикладнїки • Друкованє закончене мая 1996.